

ALEGATA

perjod V
Sesja II
1884

DO

SPRAWOZDAŃ STENOGRAFICZNYCH

z drugiej sesyi piątego peryodu

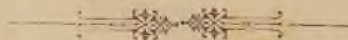
SEJMU KRAJOWEGO

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Ks. Krakowskiem

z r. 1884.

Przytem:

INDEKS TYCH ALEGATÓW.

418423

III 1884, 1-125

~~7479~~
III or

~~100.228~~
III

Indeks alegatów.

Treść alegatów:

Liczba alegatu.	Stronica sten. sprawozdania.
1. Przedłożenie rządowe z zamknięciem rachunków funduszów indemnizacyjnych za rok 1883.	8
2. Przedłożenie rządowe z preliminarzami funduszów indemnizacyjnych na rok 1885.	8
3. Sprawozdanie Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1882.	8
4. Sprawozdanie Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1885.	8
5. Sprawozdanie Wydziału krajowego o preliminarzu funduszu szkolnego krajowego na rok 1885.	8
6. Sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego za czas od 1. Lipca 1883 do końca Czerwca 1884	8
7. Sprawozdanie Wydziału krajowego względem potrzeby zmiany niektórych postanowień obowiązującej obecnie krajowej ordynacyi wyborczej z 26. Lutego 1861.	8
8. Sprawozdanie Wydziału krajowego z projektem ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa	8
9. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyznaczenie kredytu po 120.000 zł. w. a. przez lat trzy (1885, 1886 i 1887) na budowę koszar dla załogi wojskowej, stale w kraju konsystującej	9
10. Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi osady Zebranówka w powiecie Śniatyńskim, o wyłączenie jej od gmin Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobódka, położonych w powiecie Kosowskim	9
11. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dalszych czynności około organizacyi Banku krajowego	9
12. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie uwolnienia dochodów Banku krajowego od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych	9
13. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych	9
14. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie budowy drogi krajowej z Borszczowa do Jezierzan i przedłużenia jej bądź w kierunku wiodącym do drogi krajowej Skalsko - Czortkowskiej, bądź też w kierunku drogi państwowej Czortkowsko-Zaleszczyckiej	10

Liczba alegatu.	Stronica sten. sprawozdania.	Liczba alegatu.
15. Sprawozdanie Wydziału krajowego z wnioskiem o udzielenie opinii c. k. Rządowi, aby miejscowości Tarnawa górna i dolna z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Slemieniu i c. k. Starostwa w Żywcu wydzielone, a do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego i c. k. Starostwa w Wadowicach przyłączone zostały	10	34.
16. Sprawozdanie Wydziału krajowego z wnioskiem o zmianę uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 29. Maja 1875 r. w tem, że miejscowość Bratkowce leżąca w okręgu c. k. Sądu powiatowego w Tyśmienicy c. k. Starostwa w Tłumaczu, przeniesioną być ma do okręgu Sądu powiatowego delegowanego miejskiego i c. k. Starostwa w Stanisławowie	10	35.
17. Wniosek posła Mieroszowskiego w sprawie zmiany obowiązującej ustawy leśnej	23	36.
18. Wniosek posła Zolla w sprawie zmiany obowiązujących przepisów o egzekucyi sądowej	25	37.
19. Wniosek posła Hausnera w sprawie zbadania statutu organizacyjnego kolei państwowych pod względem oddziaływania jego na dobro kraju	28	38.
20. Wniosek p. Męcińskiego w sprawie rewizyi ustawy drogowej	33	39.
21. Wniosek p. Romańczuka w sprawie wykonywania przepisów o polowaniu	49	
22. Sprawozdanie ostateczne Wydziału krajowego o budowie gmachu sejmowego	53	
23. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego co do przeniesienia miejscowości Tarnawa dolna i górna z okręgu c. k. Starostwa powiatowego w Żywcu i c. k. Sądu powiatowego w Slemieniu do c. k. Starostwa powiatowego i c. k. Sądu powiatowego miejsko-delegowanego w Wadowicach	53	40.
24. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego z dnia 4. Lipca 1884. L. 19.774 co do przeniesienia miejscowości Bratkowce z okręgu c. k. Starostwa powiatowego w Tłumaczu i c. k. Sądu powiatowego w Tyśmienicy do okręgu c. k. Starostwa powiatowego i c. k. Sądu miejsko-delegowanego w Stanisławowie	54	41.
25. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa	59	42.
26. Sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie wraz z należącym do niej folwarkiem tudzież o szkole ogrodniczej w Czernichowie	81	43
27. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania niższych szkół rolniczych w zachodniej części kraju	81	44
28. Wniosek p. Skałkowskiego w sprawie regulacji górnego Dniestru	81	45
29. Wniosek p. Wojciecha Dzieduszyckiego w sprawie zmiany krajowych ustaw szkolnych	83	46
30. Sprawozdanie komisji szkolnej o nagłym wniosku posła Władysława Koziębrodzkiego względem przymusowego zabezpieczania budynków szkolnych od ognia	87	47
31. Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku posła Dra Zolla względem częściowej zmiany obowiązujących przepisów o egzekucyi sądowej	89	48
32. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego nad petycją połączonych Towarzystw rolniczych we Lwowie i Krakowie o wydanie ustawy krajowej, mającej na celu tępienie kianianki i szkodliwych ostów	92	49
33. Wniosek p. W. Koziębrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu cmentarzy	131	50

Liczba alegatu.	Stronien sten. sprawozdania.
34.	Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku Wydziału krajowego względem zmiany niektórych postanowień obowiązującej obecnie krajowej ordynacji wyborczej z dnia 26. Lutego 1861 135
10 35.	Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków za rok 1882. funduszu krajowego, oraz funduszy uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych 139
36.	Wniosek posła Lasockiego w sprawie zmiany trzeciego ustępu §. 64. ustawy gminnej 148
10 37.	Sprawozdanie komisji dla spraw nietykalności posłów o żądaniu c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie względem udzielenia zezwolenia do karno-sądowego ścigania posła Józefa Wernickiego 148
23 38.	Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego w sprawie wyznaczenia kredytu po 120.000 zł. przez lat trzy (1885, 1886 i 1887) na budowę koszar dla załogi wojskowej stale w kraju konsystującej 149
25 39.	Sprawozdanie komisji drogowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie budowy drogi krajowej z Borszczowa do Jezierzan i przedłużenia jej bądź w kierunku wiodącym do drogi krajowej Skalsko-Czortkowskiej, bądź też w kierunku drogi państwowej Czortkowsko-Zaleszczyckiej 159
28 40.	Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o wniosku posła hr. Mieroszowskiego, tyżącego się zmiany obecnie obowiązującej ustawy leśnej 160
33 41.	Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie potrzeby nadzwyczajnego kredytu na naprawę szkód zrządzonych na drogach krajowych tegorocznymi powodziami 203
49 42.	Wniosek posła Waygarta w sprawie rozkładu kosztów stałego kwaterrunku 203
53 43.	Propozycja Wydziału krajowego co do wyboru czterech członków Rady nadzorczej Banku krajowego 205
54 44.	Sprawozdanie komisji górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych 205
59 45.	Sprawozdanie Wydziału krajowego o popieraniu krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ustawy państwowej z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116. 215
81 46.	Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w sprawie przemysłu krajowego 215
81 47.	Przedłożenie rządowe z projektem ustawy regulacyjnej w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim prawo do wydobywania minerałów, które mają służyć do użytku jako zawierające żywicę ziemną 215
83 48.	Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie przybudowania skrzydła w szpitalu powszechnym we Lwowie 215
87 49.	Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego nad petycją połączonych Towarzystw rolniczych we Lwowie i Krakowie w sprawie wydania ustawy o tępieniu kaniańki i szkodliwych ostów 216
89 50.	Wniosek posła Polanowskiego w sprawie zebrania dat statystycznych o stanie gorzelni 239
92 131	

Liczba alegatu.		Stronica ston. sprawozdania.
51.	Wniosek posła Romańczuka w sprawie języka wykładowego w szkołach ludowych i średnich	241
52.	Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na r. 1885.	246
53.	Wniosek posła Reya w sprawie doraźnego wsparcia dla pogorzalców w Tarnobrzegu	271
54.	Wniosek pp. Chrzanowskiego, Zamoyskiego i Artura Potockiego w sprawie ustanowienia komisji krajowej w myśl §. 23. państwowej ustawy z dnia 30. Czerwca 1884 o odprawianiu wód górskich	272
55.	Wniosek posła Merunowicza w sprawie objęcia w zarząd państwa kolei północnej Ces. Ferdynanda	272
56.	Wniosek posła Wasilewskiego w sprawie wydania nowej ustawy służbowej	277
57.	Wniosek posła Skarszewskiego w sprawie przydzielenia gminy Jasienna do Sądeckiego inspektoratu szkolnego	278
58.	Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie gwarancji kraju za dopełnienie zobowiązań, wypływających z I. emisji obligacji komunalnych Banku krajowego w sumie 5,000.000 zł. dekonanej na mocy przepisów Wydziału krajowego z dnia 24. Kwietnia 1883 L. 19511	279
59.	Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunku funduszu propinacyjnego za rok 1882.	306
60.	Sprawozdanie komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie budowy gmachu sejmowego	310
61.	Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o petycji Komitetu Towarzystwa rolniczego Krakowskiego w przedmiocie ulg w podatku gruntowym z powodu klęsk zrzędzonych tegoroczną powodzią	321
62.	Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie odsprzedania lwowskiej wyznaniowej gminie izraelskiej części gruntu, należącego do zakładu Kulparkowskiego na urządzenie cmentarza izraelskiego	341
63.	Wniosek posła Wasilewskiego w sprawie zmiany kierunku drogi krajowej Lwów-Stojanów	341
64.	Wniosek posła Bobczyńskiego w sprawie wydania noweli do ustawy o pijaństwie	342
65.	Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu szkół rolniczych w Dublanach na rok 1885.	343
66.	Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu kursu gorzelnictwa w Dublanach na rok 1885.	349
67.	Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu folwarku Dublańskiego na rok 1885.	350
68.	Sprawozdanie komisji konkurencyjnej z projektem noweli do ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866 i rezolucyi do c. k. Rządu	356
69.	Wniosek mniejszości komisji konkurencyjnej do §. 9. ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Lipca 1866.	359

Liczba
alegatu.

70. Sp
is

71. Sp
o

72. Sp
na

73. Sp
z

74. Sp
w
w

75. S
pr

76. Sp
tra
ga

77. Sp
w

78. Sp
da

79. Sp
wi

80. Sp
pa
pr

81. Sp
k

82. Sp
o
ce
k

83. Sp
ko

84. S
u
K
ja

85. S
rz

86. S
n

87. S
r
k

	Liczba alegatu.	Stronica sten. sprawozdania.
u- . 241	70.	Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszy samoistnych (niedotowanych) budżetem nieobjętych za rok 1882. 391
u . 246	71.	Sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji Reprezentacji powiatowej we Lwowie o zaprowadzenie w drodze ustawy krajowej paszportów dla koni 392
r- . 271	72.	Sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych szkołach rolniczych w Dublanach, tudzież o folwarku Dublańskim 407
ia l- 272	73.	Sprawozdanie i wnioski Wydziału krajowego w przedmiocie akcji pomocniczej z powodu katastrofy powodziowej w r. 1884. 434
i . 272	74.	Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie średniej szkoły rolniczej, szkoły ogrodniczej i folwarku w Czernichowie 434
2- . 277	75.	Sprawozdanie komisji budżetowej o projekcie Wydziału krajowego w przedmiocie przybudowania skrzydła w szpitalu powszechnym we Lwowie 438
o . 278	76.	Sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie potrzeby nadzwyczajnego kredytu na naprawę szkód zrządzonych na drogach krajowych tegorocznymi powodziami 439
e a . 279	77.	Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zapewnienia ulg podatkowych w dodatkach do podatków dla nowo powstających fabryk 443
. 306	78.	Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu krajowej szkoły gospodarstwa lasowego na rok 1885. 450
. 310	79.	Sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku posła Russockiego i towarzyszy w sprawie lokowania dochodów funduszu propinacyjnego 452
. 321	80.	Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o petycji spółki „Żegluga parowej na Dniestrze, B. Słonecki i K. Nawarski“ o subwencję dla tego przedsiębiorstwa 456
. 341	81.	Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzach na r. 1885. Zakładów krajowych w Czernichowie 474
. 341	82.	Sprawozdanie komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie odsprzedań lwowskiej wyznaniowej gminie izraelskiej części gruntu należącego do zakładu Kulparkowskiego na urządzenie cementarza izraelskiego 479
. 342	83.	Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku posła Romańczuka w sprawie wykonywania przepisów o polowaniu 479
. 343	84.	Sprawozdanie komisji górniczej o przedłożeniu rządowem, zawierającym projekt ustawy regulującej w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem prawo po wydobywania minerałów, które mają służyć do użytku jako zawierające żywicę ziemną 487
. 349	85.	Sprawozdanie Wydziału krajowego jako komisji o petycji Błażeja Marcza, pisarza etatowego w szpitalu krajowym we Lwowie 497
. 356	86.	Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunku fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka za rok 1882 517
. 359	87.	Sprawozdanie komisji bankowej, o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie gwarancji kraju za dopełnienie zobowiązań, wypływających z I. emisji obligacyi komunalnych Banku krajowego w sumie 5,000.000 zł. 518

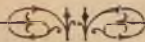
Liczba alegatu.		Stronica sten. sprawozdania.
88.	Sprawozdanie komisji bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z dalszych czynności około organizacyi Banku krajowego	536
89.	Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o wniosku posła Stanisława Polanowskiego w sprawie zebrania dat statystycznych o stanie przemysłu gorzelnianego w kraju naszym	536
90.	Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z przedłożeń Wydziału krajowego o szkołach rolniczych w Dublanach i folwarku Dublańskim	537
91.	Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku posła Waygarta w sprawie rozkładu kosztów stałego kwaterunku	550
92.	Wniosek komisji kolejowej o wniosku posła Alfreda Potockiego w sprawie taryf kolejowych	570
93.	Sprawozdanie komisji powodziowej z działu akcji ratunkowej dotkniętych klęską powodzi w roku 1884	579
94.	Sprawozdanie komisji powodziowej o przedłożeniu i wnioskach Wydziału krajowego co do środków dążących do zabezpieczenia kraju na przyszłość od powodzi i wylewu rzek	582
95—97.	Sprawozdanie komisji edukacyjnej o wnioskach posła Wojciecha Dzieduszyckiego, do ustawy o ustroju publicznych szkół ludowych, a w szczególności wydziałowych, i do zmiany ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci	596
98.	Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o wniosku posłów: Chrzanowskiego, Artura Potockiego i Zamoyskiego, tyżącego się ustanowienia komisji krajowej w myśl ustaw państwowych z dnia 30. Czerwca 1884 roku o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich i o rozwoju gospodarstwa krajowego na polu robót wodnych	610
99.	Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie popierania przedsięwzięciw krajowych melioracyjnych na zasadzie ustawy państwowej z dnia 30. Czerwca 1884 roku	610
100.	Sprawozdanie komisji budżetowej w przedmiocie uwolnienia dochodów Banku krajowego od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych	630
101.	Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania szkół niższych rolniczych w zachodniej części kraju	632
102.	Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszw inde-mnizacyjnych za rok 1883	633
103.	Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku posła Bobczyńskiego w sprawie wydania noweli do ustawy o pijaństwie	634
104.	Sprawozdanie komisji prawniczej o petycyi Towarzystwa: „Ochrony własności ziemskiej“ zarejestrowanego Stowarzyszenia z ograniczoną poręką we Lwowie — dotyczącej usunięcia sprzeczności zachodzących między postępowaniem Sądów a postępowaniem władzy politycznej w sprawach dzielenia posiadłości tabularnych i utworzenia dla części tyżże nowych wykazów hipotecznych	635
105.	Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o petycyi galicyjskiego Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego	635

Liczba alegatu.	Stronica sten- sprawozdania.
106. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku posła Wasilewskiego w sprawie wydania ustawy służbowej i ustawy robotniczej	635
107. Sprawozdanie komisji drogowej o wniosku posła Józefa Męcińskiego, w sprawie reformy obowiązującej ustawy drogowej	641
108. Sprawozdanie mniejszości komisji drogowej o wniosku posła Męcińskiego, w sprawie reformy obowiązującej ustawy drogowej	642
109. Sprawozdanie komisji kolejowej o wniosku posła Hausnera w przedmiocie statutu organizacyjnego kolei państwowych	727
110. Sprawozdanie komisji bankowej o zmianach w statucie Banku krajowego co do obligacyj komunalnych	735
111. Propozycja Wydziału krajowego w sprawie wyboru członka zastępcy Rady nadzorczej Banku krajowego	739
112. Sprawozdanie komisji edukacyjnej o wniosku posła Romańczuka w sprawie języka wykładowego w szkołach ludowych i średnich	740
113. Wniosek komisji kolejowej o wniosku posła Chamca i towarzyszy w sprawie budowy kolei żelaznej ze Śniatyna przez Horodenkę do Zaleszczyk	757
114. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu funduszu krajowego na r. 1885	757
115. Sprawozdanie komisji budżetowej o pokryciu uchwalonego przez Wysoki Sejm wydatku 200.000 zł. na bezzwrotne zasiłki na wspomóżenie gospodarzy wiejskich, tegoroczną powodzią dotkniętych	897
116. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzach funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego na 1885 rok	898
117. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w sprawie przemysłu krajowego	911
118. Sprawozdanie komisji budżetowej w przedmiocie uwolnienia nowo powstających zakładów przemysłowych od dodatków do podatków	911
119. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku posła Wład. Koziembrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu cementarzy	913
120. Sprawozdanie komisji kolejowej o petycyach: Wydziałów powiatowych w Krakowie, w Limanowej i w Wieliczce, w sprawie budowy kolei żelaznej z Dobry do Wieliczki	913
121. Sprawozdanie komisji edukacyjnej z wniosku posła Żuka-Skarszewskiego w sprawie przydzielenia gminy Jasienna do Sądeckiego okręgu szkolnego	914
122. Sprawozdanie komisji górniczej o petycji przedsiębiorców kopalni naftowych w powiecie Gorlickim, w sprawie subwencji na zakupno warsztatów wiertniczych	914
123. Sprawozdanie komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie petycji osady Zebranówka w powiecie Śniatyńskim, o wyłączenie jej od gmin Kuty stare, Kobaki, Rybno, Słobódka, położonych w powiecie Kosowskim	914
124. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku posła Lasockiego w sprawie zmiany trzeciego ustępu §. 64. ustawy gminnej	915

Nie przyszło pod obrady Sejmu:

125. Sprawozdanie komisji lustracyjnej o czynnościach Wydziału krajowego za czas od 1. Lipca 1883 do 1. Lipca 1884.

Przedłożenie rządowe

e. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie.

L. 8.544.

Jaśnie Wielmożny Marszałku!

Mam zaszczyt udzielić Jaśnie Wielmożnemu Panu jako przedłożenie rządowe zamknięcie rachunków funduszków indemnizacyjnych Galicyi wschodniej i zachodniej, tudzież Wielkiego Księstwa Krakowskiego za rok 1883. z uprzejmą prośbą, byś raczył zamieścić to przedłożenie na porządku dziennym jednego z pierwszych posiedzeń przyszłej sesji sejmowej.

Proszę przy tej sposobności przyjąć zapewnienie o mojem wysokiem poważaniu.

Lwów dnia 5. Września 1884.

Z a l e s k i, w. r.*Do Jaśnie Wielmożnego Pana***DR. MIKOŁAJA ZYBLIKIEWICZA**

Marszałka krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.
Komandora ces. austriack. Orderu Franciszka Józefa z Gwiazdą itd. we Lwowie.

FUNDUSZ INDEMNIZACYJNY.**Kraj koronny: Galicya wschodnia.****R o k 1 8 8 3.****ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW.**

Liczba porz.	Wyszczególnienie przychodów w gotówce	Wynik w roku 1883.		Budżet na rok 1883.		W porównaniu z budżetem okazuje się			
						więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Rzeczywisty dochód.								
	Pokrycie :								
	I. Od obowiązanych stron:								
	<i>A. Wpłaty na kapitały.</i>								
1	1. w 20 rocznych ratach 3127 zł. 47 ¹ / ₂ ct.								
	2. w ratach umarzających (Annuitetach) . . . . . 2546 „ 75 „	5.674	22 ¹ / ₂	2.761	—	2.913	22 ¹ / ₂	—	—
2	<i>B. Wpłaty na renty.</i>								
	1. Renty bieżące i zaległe . . . 115 zł. 9 ct.								
	2. Raty procentowe od kapitałów spłacanych w 20 rocznych ratach . . . . . 1225 „ 53 „	1.340	62	532	—	808	62	—	—
3	<i>C. Dochody z własnego majątku.</i>								
	1. Odsetki od zakupionych obligacji	—	—	48.700	—	—	—	48.700	—
	2. Odsetki od lokowanych kapitałów	3.000	—	—	—	3.000	—	—	—
	3. Gotówka za wylosowane obligacje	76.545	—	—	—	76.545	—	—	—
	4. Zwrot od funduszu indemnizacyjnego	—	—	—	—	—	—	—	—
	5. Zwrócona wkładka z kasy oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—
	6. Z pozostałej subwencji z r. 188... na pokrycie własnych wydatków	—	—	—	—	—	—	—	—
	7. Z własnego majątku na pokrycie bieżących wydatków	100.000	—	—	—	100.000	—	—	—
4	<i>D. Inne rozmaite przychody.</i>								
	a) Odsetki zwłoki od spłaconych rat kapitałów i procentów	584	19 ¹ / ₂	82	—	502	19 ¹ / ₂	—	—
	b) zwrot kosztów podróży	847	38	1.400	—	—	—	552	62
	c) za sprzedane druki indemnizacyjne	—	—	—	—	—	—	—	—
	d) taksa za przepisywanie obligacji indemnizacyjnych	160	40	150	—	10	40	—	—
	e) zwrot za brakujące kupony od obligacji indemnizacyjnych	21.784	19	3.600	—	18.184	19	—	—
	f) dochód ze sprzedaży pustek	—	—	—	—	—	—	—	—
	g) dochód z dzierżawy pustek	—	—	—	—	—	—	—	—
	h) zwrot nienależnie pobranych kapitałów i rent	—	—	—	—	—	—	—	—
	i) zwrot nadebranych płac etatowych	—	—	—	—	—	—	—	—
	k) zwroty zachunkowe	2.198	06	30	—	2.168	06	—	—
	l) inne zwroty	—	—	—	—	—	—	—	—
	do przeniesienia	212.134	07	57.255	—	204.131	69	49.252	62

Liczba porz.	Wyszczególnienie przychodów w gotówce	Wynik w roku 1883.		Budżet na rok 1883.		W porównaniu z budżetem okazuje się			
						więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	przeniesiona suma .	212.134	07	57.255	—	204.131	69	49.252	62
	II. Od kraju.								
5	Dodatek indemnizacyjny od podatków. a) za lata ubiegłe 692.796 zł. 30 ct. b) za rok bieżący 1,397.107 „ 26 „	2,089.903	56	2,138.057	—	—	—	48.153	44
	<i>Wpłaty uprawnionych.</i>								
6	a) do zaokrąglenia kapitałów w obligacjach indemnizacyjnych . . . . . b) zaliczki urbarjalne udzielone dotąd nie zarachowane	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma rzeczywistych przychodów .	2,302.037	63	2,195.312	—	204.131	69	97.406	06
	III. Od rządu.								
	<i>Zaliczki.</i>								
7	1. Subwencya ze Skarbu Państwa dla wła- snego funduszu . . . . . z fund. ind. Galicyi	1,479.252	—	1,479.252	—	—	—	—	—
	2. Zaliczki nieoprocentowane ze Skarbu Państwa	973.503	86 $\frac{1}{2}$	—	—	973.503	86 $\frac{1}{2}$	—	—
	Razem	2,452.755	86 $\frac{1}{2}$	1,479.252	—	973.503	86 $\frac{1}{2}$	—	—
	Suma	4,754.793	49 $\frac{1}{2}$	3,674.564	—	1,177.635	55 $\frac{1}{2}$	97.406	06
						1,080.229	49 $\frac{1}{2}$		
	IV. Przebieżne.								
8	Zwrócone zaliczki	8.172	07	—	—	8.172	07	—	—
	Razem	—	—	—	—	1,088.401	56 $\frac{1}{2}$	—	—
	Do tego różnica w zapasie kasowym .	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tymczasowe przychody za rok	—	—	—	—	—	—	—	—
	<i>Depozyta.</i>								
9	Własne pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Obce pieniądze	32.197	77 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—
	Suma przebieżnych przychodów .	40.369	84 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—
10	Suma wszelkich przychodów	4,795.163	34	—	—	—	—	—	—
	Zapas przeszłego roku w gotówce	65.774	20	—	—	—	—	—	—
	Całkowity przychód	4,860.937	54	—	—	—	—	—	—

Liczba porz.	Wyszczególnienie wydatków w gotówce	Wynik w roku 1883.		Budżet na rok 1883.		W porównaniu z budżetem okazuje się			
						więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Rzeczywiste wydatki.								
	Potrzeby.								
1	Koszta zarządu podług specyfikacji na ostatniej stronie	21.326	11 ¹ / ₂	23.000	—	—	—	1.673	38 ¹ / ₂
2	<i>Splata obligacji indemnizacyjnych.</i>								
	W skutek wylosowania:								
	za lata ubiegłe . . . . . 283.584 zł.								
	za rok bieżący . . . . . 1,475.124 zł.	1,758.708	—	1,672.650	—	86.058	—	—	—
3	<i>Wyplata kapitalów zlikwidowanych.</i>								
	a) w kwotach wyrównawczych	75	61	192	—	—	—	116	39
4	<i>Renty dla uprawnionych.</i>								
	5% odsetki od obligacji indemnizacyjnych włącznie z podatkiem dochodowym od tychże w kwocie;								
	a to: a) za lata ubiegłe 145.637 zł. 95 ¹ / ₂ ct.								
	b) za rok bieżący 1,689.403 „ 81 ct.	1,835.041	76 ¹ / ₂	1,903.159	—	—	—	68.117	23 ¹ / ₂
	Renta roczna od nieasygnowanych kapitalów kwoty wyrównawcze przy wyplacie rent zaległych	11	38	463	—	—	—	451	62
		172		100	—	—	—	98	28
5	<i>Wydatki z własnego majątku.</i>								
	Na zakupno obligacji użyto	43.152	85	—	—	43.152	85	—	—
	Wkładka do kasy oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—
6	<i>Rozmaite wydatki.</i>								
	a) zwroty nadpłaconych dodatków indemn. stronom 57.699 zł. 45 ct. z funduszu indem. 35.445 „ 19 ¹ / ₂ ct.	93.144	64 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—
	b) zwroty nadpłaconych kapitalów, rent i odsetek . . . . . 64 zł. 37 ¹ / ₂ ct.								
	c) z zwroty rachunkowe 546 „ 20 „	610	57 ¹ / ₂	75.000	—	18.755	22	—	—
	do przeniesienia	3,752.072	66	3,674.564	—	147.966	07	70.457	41

Liczba porz.	Wyszczególnienie wydatków w gotówce	Wynik w roku 1883.		Budżet na rok 1883.		W porównaniu z budżetem okazuje się			
						więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	przeniesiona suma	3,752.072	66	3,674.564	—	147.966	07	70.457	41
	d) inne przypadkowe zwroty	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma rzeczywistych wydatków	3,752.072	66	3,674.564	—	147.966	07	70.457	41
7	Zwroty zaliczek pobranych ze Skarbu Państwa:								
	Nieoprocentowanych	973.503	86 ¹ / ₂	—	—	973.503	86 ¹ / ₂	—	—
	Oprocentowanych	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Z własnego majątku udzielono:								
	a) zasiłek funduszowi Galicyi zachodniej . . . . . 1583 zł. 43 ¹ / ₂ ct.								
	b) zasiłek funduszowi wielkiego Księstwa Krakowskiego . . . . . 26.160 „ 73 ¹ / ₂ „	27.744	17	—	—	27.744	17	—	—
	Odsetki od tychże zaliczek	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem	1.001.248	03 ¹ / ₂	—	—	1,001.248	03 ¹ / ₂	—	—
	Suma	4,753.320	69 ¹ / ₂	3,674.564	—	1,149.214	10 ¹ / ₂	70.457	41
						1,078.756	69 ¹ / ₂		
	Przebieżne.								
9	Zaliczki zwrotne	9.644	87	—	—	9.644	87	—	—
	Razem	—	—	—	—	1,088.401	56 ¹ / ₂	—	—
10	Zwroty tymczasowych przychodów. Depozyta.								
	Obce pieniądze	32.131	22	—	—	—	—	—	—
	Własne pieniądze	65.068	65	—	—	—	—	—	—
	Suma przebieżnych wydatków	106.844	74	—	—	—	—	—	—
	Suma wszelkich wydatków	4,860.165	43 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—
11	Zapasy kasowy z końcem roku 1883	772	10 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—
	Całkowity rozechód	4,860.937	54	—	—	—	—	—	—

W y k a z

obrotu obligacyj indemnizacyjnych.

Liczba porządkowa	Liczba załącznika		Nominalna wartość		
			zł.	ct.	
P r z y c h ó d :					
I.		Zapas z roku zeszłego	157	50	
II.		Nowo wystawione obligacje indemnizacyjne	2.961	—	
III.		Nowo wystawione obligacje zamiast złożonych i zniszczonych obligacji indemnizacyjnych z kaucyi wojskowych	—	—	
IV.		Przepisanie obligacji indemnizacyjnych	930.331	50	
V.		Obligacje indemnizacyjne {	wykupione	1,758.708	—
			zniszczone	525	—
VI.		Suma przychodn	2,692.683	—	
R o z c h ó d :					
VII.		Zaspokojenie uprawnionych w kapitale	3.066	—	
VIII.		„ „ „ rentach zaległych	52	50	
IX.		Wypłata dewinkulowanych obligacji indemnizacyjnych z kaucyi wojskowych	—	—	
IX. a)		Zwrot mylnie w grudniu 188... r. w przychodzie zarachowanych obligacji indemnizacyjnych	—	—	
X.		Przepisane obligacje indemnizacyjne	930.331	50	
XI.		Do zniszczenia wydane obligacje indemnizacyjne	1,759.233	—	
XII.		Suma rozchodu	2,692.683	—	
XIII.		W porównaniu przychodu z rozchodem według dziennika głównego z końcem grudnia 188 pozostaje ostateczny zapas	—	—	

BILANS

stanu czynnego i biernego

przy

funduszu indemnizacyjnym

GALICYI WSCHODNIEJ

z końcem roku 1883.

A) Aktywa.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Kwota	
		zł.	ct.
I. Od obowiązanych stron.			
1	Wpłaty na kapitały w 20. rocznych ratach	24.855	36 ¹ / ₂
2	Wpłaty na kapitały w ratach umarzających (annuitetach)	15.958	12
3	Wpłaty na renty bieżące i zaległe	469	18 ¹ / ₂
4	Wpłaty na renty w ratach procentowych od kapitałów	1.190	31 ¹ / ₂
5	W odsetkach zwłoki od spłaconych rat kapitałów i procentów	721	18
6	Zwrot kosztów podróży	2.300	31 ¹ / ₂
7	Różne przychody	3.104	49 ¹ / ₂
II. Od kraju.			
8	Dodatki indemnizacyjne od podatków	1.205.998	79 ¹ / ₂
III. Zaliczki.			
9	Zaliczki zwrócić się mające	4070	16 ¹ / ₂
IV. Z własnego majątku.			
10	Zakupione obligacje indemnizacyjne	954.408	—
11	Zapadłe kupony od własnych oblig indemnizacyjnych	183.326	16 ¹ / ₂
12	Pozostała reszta subwencji z lat 1883	11.921	—
13	Kapitał ulokowany	—	—
14	Zaliczka dana funduszowi indemnizacyjnemu W. Księstwa Krakowskiego	26.160	73 ¹ / ₂
15	Książeczka kasy oszczędności	—	—
V. Zapas kasowy.			
16	Zapasy kasowy z końcem roku 1883 w gotówce	772	10 ¹ / ₂
	Razem	2.435.256	94¹/₂

B) Passywa.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Kwota	
		zł.	ct.
I. Koszta zarządu.			
1	Należyłość z kosztów zarządu wynosi.	493	63 ¹ / ₂
II. Spłata oblig indemnizacyjnych.			
2	Wylosowane a dotąd nie wykupione obligi indemnizacyjne	432.715	50
3	Wystawione losować się mające obligi indemnizacyjne	35,881.440	—
III. Wypłata kapitałów zlikwidowanych.			
4	Kapitały zlikwidowane a nie asygnowane	—	—
IV. Renty dla uprawnionych.			
5	5% odsetki od obligacji indemnizacyjnych	725.402	79 ¹ / ₂
6	Renty od zlikwidowanych a nieasygnowanych kapitałów	215	68 ¹ / ₂
V. Zaliczki.			
VI. Rozmaite wydatki.			
7	Nadpłacone dodatki indemnizacyjne przez strony	51.995	47 ¹ / ₂
8	Nadpłacone kapitały i renty przez strony		141
9	Rozmaite zwroty	142	07
VII. Depozyta.			
10	Depozyta zwrócić się mające	772	10 ¹ / ₂
	Razem	<u>37,093.178</u>	<u>68¹/₂</u>
11	W porównaniu pasywów z aktywami w kwocie	2,435.256	94 ¹ / ₂
12	Pozostaje pasywum w kwocie	34,657.921	74
13	a po doliczeniu zaliczek otrzymanych od Wysokiego Skarbu w kwocie	45,114.400	71
14	właściwie	<u>79,772.322</u>	<u>45</u>

W y k a z

stanu obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej tudzież pozostałej gotówki do dyspozycyi z końcem roku 1883.

Liczba porządkowa	P o s z c z e g ó l n i e n i e	Nominalna wartość wal. austr.	
		zł.	ct.
a) Przychód:			
1	Zapasy z końcem grudnia 1882, a to:		
	a) w obligacjach indemnizacyjnych 917.310 zł. m. k. czyli wal. austr.	963.175	50
	b) w książeczce kasy oszczędności na	—	—
2	Zakupione obligacje indemnizacyjne	—	—
3	Wymieniane obligacje indemnizacyjne	—	—
4	Książeczka kasy oszczędności na	—	—
5	Reszta ze subwencji z roku 1881	65.068	65
6	Gotówka ulokowana	100.000	—
	Suma przychodów	1,128.244	15
b) Rozchód:			
7	Z powodu wymiany obligacji indemnizacyjnych 338.000 zł. m. k.	3.255	—
8	Z powodu wylosowania obligacji indemnizacyjnych 69.800 zł. m. k.	73.290	—
9	Z powodu zniszczenia obligacji indemnizacyjnych	—	—
10	Wydana książeczka kasy oszczędności na	—	—
11	Na zakupno obligacji indemnizacyjnych użyto	65.068	65
12	Na pokrycie bieżących wydatków użyto	100.000	—
	Suma rozchodn	2,411.613	65
13	W porównaniu przychodu z rozchodem pozostaje według dziennika czynnych kapitałów ostateczny zapas kasowy z końcem r. 1883, a to:		
	w obligacjach indemnizacyjnych	886.630	50
	książeczka kasy oszczędności	—	—
	zaliczki zwrotne	4.070	16 ¹ / ₂
	a po doliczeniu nieużytej pozostałej reszty ze subwencji z r. 1883 w kwocie	38.084	73 ¹ / ₂
	z której udzielono funduszowi indemnizacyjnemu Wielkiego Księstwa Krakowskiego zaliczkę w kwocie	26.160	73 ¹ / ₂ ct.
	zaś w depozycie przechowano	11.924	zł.
	tudzież zakupionych w r. 1883, a w depozycie funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej się znajdujących obligacji indemnizacyjnych w nominalnej wartości 64.550 zł. m. k. czyli	67.777	50
	wynosi właściwy stan majątku	996.562	90

Przeegląd obrotu ka-

A) P r z y c h ó d.

Liczba porządk.	Wyszczególnienie rubryk	K w o t a	
		zł.	ct.
I. Od obowiązanych stron.			
<i>a) Wpłaty na kapitały.</i>			
1	a) w 20 rocznych ratach kapitałowych	3.127	47 ¹ / ₂
	b) w ratach umarzających	2.546	75
<i>b) Wpłaty na renty.</i>			
2	a) Renty bieżące i zaległe	115	09
	b) Raty procentowe od kapitałów w 20 ratach spłaconych	1.225	53
<i>c) Inne rozmaite przychody.</i>			
3	a) Odsetki zwłoki od spłaconych rat, kapitałów i procentów	584	19 ¹ / ₂
	b) Zwroty kosztów podróży	847	38
	c) Taksa za przepisywania oblig indemnizacyjnych	160	40
	d) Zwroty za brakujące kupony od oblig indemnizacyjnych	21.784	19
	e) Zwroty rachunkowe	2.198	06
II. Od kraju.			
4	Dodatek indemnizacyjny od podatków:		
	za lata ubiegłe	692.796	zł. 30 ct.
	za rok bieżący	1.397.107	„ 26 „
	Zwrócone zaliczki	—	—
III. Dochody z własnego majątku.			
5	a) Odsetki od ulokowanego kapitału	3.000	—
	b) „ od zakupionych oblig indemnizacyjnych	—	—
	c) Uzyskana gotówka za wylosowane obligacje indemnizacyjne	76.545	—
	d) Zwrot zaliczki udzielonej fund. ind.	—	—
	e) Z pozostałej subwenycji z r. 188 na pokrycie własnych wydatków	100.000	—
	f) Zwrócona wkładka z kasy oszczędności	—	—
	g) Zaliczki zwrotne spłacone	8.172	07
	Razem	2,310.209	70
6	Subwencya ze Skarbu Państwa	1,479.252	—
	<u>Suma rzeczywistych dochodów . . . . .</u>	3,789.461	70

sowego w roku 1883.

B) R o z c h ó d.

Liczba porządk.	Wyszczególnienie rubryk	Kwota	
		zł.	ct.
	I. Koszta zarządu.		
1	(Wedle specyfikacji na ostatniej stronie)	21.326	11 1/2
	II. Spłata obligacji indemnizacyjnych.		
2	W skutek wylosowania: za lata ubiegłe . . . . . 283.584 zł.		
	„ „ za rok bieżący . . . . . 1,475.124 „	1,758.708	—
	III. Wypłata kapitałów zlikwidowanych.		
3	w kwotach wyrównawczych w gotówce	75	61
	IV. Renta dla uprawnionych.		
4	a) Odsetki od obligacji indemnizacyjnych włącznie z podatkiem dochodowym: od tychże: za lata ubiegłe . . . . . 145.637 zł. 95 1/2 ct. „ bieżąca należność . . . . . 1,689.403 „ 81 „	1,835.041	76 1/2
	b) Renta roczna od nieasygnowanych kapitałów	11	38
	c) kwoty wyrównawcze przy wypłacie rent zaległych	1	72
	V. Rozmaite wydatki.		
5	a) Zwroty nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych stronom	57.699	45
	b) „ „ funduszu indemnizacyjnego	35.445	19 1/2
	c) „ „ kapitałów, rent i odsetek	64	37 1/2
	d) „ rachunkowe	546	20
	e) inne rozmaite zwroty	—	—
	VI. Wydatki z własnego majątku.		
6	Na zakupno oblig indemnizacyjnych użyto w gotówce	43.152	85
	Na książeczkę kasy oszczędności	—	—
	Funduszowi indemnizacyjnemu W. Ks. Krak. i Galicyi zachodniej dana zaliczka	27.744	17
	Wydane zwrotne zaliczki	9.644	87
	Suma rzeczywistych rozchodów	3,789.461	70

W. B. ...

Wystawienie ...

Łącz

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Za

P

E

Załączniki

Łącznik Nr. 1.

do pozycji zamknięcia 1
włącznie 5.

Uwidocznienie

wpłat, kapitałów, rent i odsetek ze strony obowiązanych.

	Przed rozpoczęciem wpłat podług planu umorzenia				Podług planu umorzenia					
	Kapitały		Renty		20-letnie raty kapitału		5% odsetki		Annuity	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Zależność z końcem r. 1882.	707	93 ¹ / ₂	584	27 ¹ / ₂	27.272	90 ¹ / ₂	1.883	84 ¹ / ₂	18.504	87 ¹ / ₂
Przybyło w roku 1883.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) w skutek przepisania nowych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) „ sprostowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bieżąca należność rent i odsetek	—	—	—	—	—	—	532	—	—	—
Razem .	707	93¹/₂	584	27¹/₂	27.272	90¹/₂	2.415	84¹/₂	18.504	87¹/₂
Z tego odpada:										
a) w skutek kompensacji	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) w skutek sprostowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
przypisanych należności	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rzeczywista należność	707	93¹/₂	584	27¹/₂	27.272	90¹/₂	2.415	84¹/₂	18.504	87¹/₂
Na to wpłynęło w gotówce	236	76	115	09	2.890	71 ¹ / ₂	1.225	53	2.546	75
Zależność z końcem r. 1883	471	17 ¹ / ₂	469	18 ¹ / ₂	24.382	19	1.190	31 ¹ / ₂	15.958	12 ¹ / ₂

W y k a z

zlikwidowanych należności uprawnionych, pokrycie i wypłata tychże.

	Kapitały wynagrodzenia		Renty zaległe		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pierwotny stan wydanych obligacji ind. uprawnionym	25,932.931	50	12,137.496	—	38,070.427	50
Do tego przybyło w roku bieżącym 2.820 zł.	2.961	—	—	—	2.961	—
Razem	25,935.892	50	12,137.496	—	38,073.388	50
Opada przez wypłatę: wylosowanych obligacji . . . . . 1,758.708 zł.						
anulowanie . . . . . 525 „	1,759.233	—	—	—	1,759.233	—
Stan z końcem roku 1883.	24,176.659	50	12,137.496	—	36,314.155	50
Pierwotny stan zlikwidowanych a obligacyami indemniza- cyjnymi niepokrytych należności	3.025	57 ¹ / ₂	—	—	3.025	57 ¹ / ₂
Przybyło w skutek sprostowania	—	—	—	—	—	—
W roku bieżącym zlikwidowano	116	03 ¹ / ₂	54	22	170	25 ¹ / ₂
Suma zlikwidowanych należności	3.141	61	54	22	3.195	83
Wypłaty w gotówce wynosiły w kwotach wyrównawczych po potrąceniu kwot przez uprawnionych wypłaconych	75	61	172	—	77	33
Ze zaliczek skompenzowano	—	—	—	—	—	—
Odsetki od zaliczek na kapitały zarachowano	—	—	—	—	—	—
Przez nowo wystawione obligacje indemnizacyjne pokryto (Poz. VII. i VIII obrotu kredytowego)	3.066	—	52	50	3.118	50
Opada wskutek	—	—	—	—	—	—
Suma pokrytych należności	3.141	61	54	22	3.195	83
Ostateczny stan zlikwidowanych a obligacyami indemniza- cyjnymi niepokrytych należności	—	—	—	—	—	—

Załącznik Nr. 3.

do poz. wydatków 31 i VII. aleg. poz. 10.

Uwidocznienie

zaliczek udzielonych uprawnionym stronom.

	W obligacjach indemnizacyjnych		W gotówce		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pierwotny stan nie skompenzowanych zaliczek	—	—	—	—	—	—
Przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—
Razem	—	—	—	—	—	—
Opada wskutek kompenzacji	—	—	—	—	—	—
Stan nieskompenzowanych zaliczek z końcem roku	—	—	—	—	—	—

Załącznik Nr. 4.

Wyszczególnienie kosztów zarządu.

	W y p ł a c o n o						Passywa z końcem roku	
	dla Namiest- nictwa jako Dy- rekcji fundu- szów indemniza- cyjnych i komi- syi krajowej		dla komisji lokalnej		Razem			
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
Płace urzędników	8.873	20 ¹ / ₂	1.274	97	10.148	17 ¹ / ₂	78	57
Dodatki służbowe i osobowe urzędników	408	55 ¹ / ₂	499	98	908	53 ¹ / ₂	—	—
„ aktywalne do płac etatowych	1.609	14	300	—	1.909	14	—	—
„ na pomieszkania urzędników	—	—	—	—	—	—	—	—
Płace sług	165	90	132	—	297	90	13	83 ¹ / ₂
Zapomogi i remuneracye	2.140	32 ¹ / ₂	—	—	2.140	32 ¹ / ₂	—	—
Dyurna	1.721	57	365	—	2.086	57	223	12
Czynsz za najem pomieszkań dla urzędów	678	54	352	—	1.030	54	—	—
Koszta podróży i diety rzeczoznawców	2	64	1.290	42 ¹ / ₂	1.293	06 ¹ / ₂	178	11
Potrzeby kancelaryjne	1.408	30 ¹ / ₂	98	30	1.506	60 ¹ / ₂	—	—
Różne wydatki	—	—	5	26	5	26	—	—
Razem	17.008	18	4.317	93 ¹ / ₂	21.326	11 ¹ / ₂	493	63 ¹ / ₂

Załącznik Nr. 5.

Sprawdzenia

obrotu kapitałów czynnych i biernych, jakoteż obrotu przebieżnych rubryk.

	Kapitały czynne		Kapitały biernie		Zaliczki		Obce pieniądze		Depozyta	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pozostałość z początkiem roku	1,128.244	15	43 635.148	71	2.547	36 ¹ / ₂	—	—	65.774	20
Przybyło w roku bieżącym	351.645	—	2.452.755	86 ¹ / ₂	9.644	87	—	—	32.197	77 ¹ / ₂
Razem	1,479.889	15	46.087.904	57 ¹ / ₂	12.192	23 ¹ / ₂	—	—	97.971	97 ¹ / ₂
Odpada w roku bieżącym	593.258	65	973.503	86 ¹ / ₂	8.172	07	—	—	97.199	87
Pozostaje z końcem roku 1883	886.630	50	45,114.400	71	4.020	16 ¹ / ₂	—	—	772	10 ¹ / ₂
A po doliczeniu pozostałej reszty ze subwencji z roku 1883 w kwocie dalej obligacyi indemn. zakupionych w roku 1883. a w depozycie fun- duszu indemn. Galicyi wschodniej przechowanych w nominalnej war- tości	38.084	73 ¹ / ₂								
wynosi stan majątku	67.777	50								
do tego zaliczka zwrotna w prze- szłych latach nie wykazana	992.492	73 ¹ / ₂			50	—				
wynosi stan zwrócić się mających za- liczek					4.070	16 ¹ / ₂				

Fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej.

Rok słoneczny 1883

Uzasadnienie różnic między wynikiem a zezwolonym budżetem.

I. R o z c h ó d.

Pozycja 1.

Koszta zarządu.

mniej podług zezwolonego budżetu o . . . . . 1.673 zł. 88 $\frac{1}{2}$ ct.

a) Płace urzędników, dodatki służbowe, tudzież płace sług.

Wynik
11.355 zł.

Budżet
12.019 zł.
11.355 "

mniej o 664 zł.

w skutek zmniejszenia stanu urzędników przy c. k. Namiestnictwie jako Dyrekcyi funduszów indemn. i krajowej komisji serwitutowej o 1 starostę i 1 komisarza, którym płace etatowe pobierane z funduszów indemn. zastawane zostały z końcem września 1883., dalej że jednemu praktykantowi conceptowemu adjutum dopiero od 1. Marca 1883. począwszy asygnowano, nareszcie, że zamiast 2 stróżów preliminowanych tylko jednego na rok 1883. przyjęto.

b) Dodatki aktywne.

Wynik
1.909 zł.

Budżet
2.015 zł.
1.909 "

mniej o 106 zł.

z przyczyny podanej pod pozycją a).

c) Dyurna.

Wynik
2.087 zł.
1.891 "

Budżet
1 891 zł.

o 196 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ do założenia nowych ksiąg kredytowych w c. k. kasie funduszów indemn. zezwolono na przyjęcie 3 dyurnistów na przeciąg czasu 3 miesięcy która okoliczność przy ułożeniu preliminarza na r. 1883. nie była przewidziana.

d) Czynnz za lokal.

Wynik
1.031 zł.

Budżet
1.068 zł.
1.031 "

mniej o 37 zł.

ponieważ kwoty preliminowanej na czynsz lwowskiej komisji lokalnej serw. nieużyto całkowicie z powodu że wspomniana komisya przy końcu roku 1883 w gmachu c. k. Namiestnictwa umieszczoną została.

e) Remuneracye i zapomogi.

Wynik	Budżet
2.140 zł.	2.514 zł.
	2.140 "
	mniej o 374 zł.
ponieważ ze zezwolonej kwoty	4.000 "
na rok 1883 przy 3 funduszach indemn. tylko	3.405 "
użyto, z oszczędności zatem	595 zł.
przypada na fundusz indemn. Galicyi wschodniej kwota	374 "

f) Koszta podróży i diety rzeczoznawców.

Wynik	Budżet
1.293 zł	1.512 zł.
	1.293 "
	mniej o 219 zł.
mniej komisji odbyto i nie wszystkie w roku 1883. asygnowane koszta komisyjne z końcem tego roku podniesione zostały.	

g) Potrzeby kancelaryjne

Wynik	Budżet
1.507 zł.	1.781 zł.
	1.507 "
	mniej o 274 zł.
ponieważ koszta za druki nowych kuponów w roku 1883. jeszcze wypłacone nie zostały.	

h) Rozmaite wydatki.

Wynik	Budżet
5 zł.	200 zł.
	5 "
	mniej o 195 zł.
ponieważ nie okazała się potrzeba, całą na rok 1883. preliminowaną kwotę zużytkować.	

Pozycja 2. Spłata wylosowanych obligacyi indemn.

Wynik	Budżet
1,758.708 zł.	1,672.650 zł.
1,672,650 "	
o 86.058 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ większa ilość obligacyi indemn. wylosowanych w poprzednich latach dopiero w roku 1883. przy sposobności wydania nowych kuponów wymienioną została.	

Pozycja 3. Kwoty wyrównawcze w kapitałach.

Wynik	Budżet
76 zł.	192 zł.
	76 "
	mniej o 116 zł.
ponieważ mniejsza ilość kapitałów indemn. w roku 1883. asygnowaną i wypłaconą została jak w budżecie przyjęto.	

Pozycja 4. Odsetki dla uprawnionych.

Wynik	Budżet
1.835.055 zł.	1.903.722 zł.
	1.835.055 „
	mniej o 68.667 zł.

ponieważ kupony od własnych obligacji indemn. w nominalnej wartości 844.410 zł. m. k. w roku 1883. zrealizowane nie zostały.

Pozycja 5. a) Zakupno obligacji indemn.

Wynik	Budżet
43.153 zł.	— zł.

o 43.153 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ przy układaniu takowego przewidzieć nie można było czy pozostanie jaka nadwyżka zapasu kasowego na zakupno obligacji indemn.

Pozycja 6. Rozmaite wydatki.

Wynik	Budżet
93.775 zł.	75.000 zł.
75.000 „	

o 18.755 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ w roku 1883. wypłacone dodatki indemn. z lat poprzednich w większej ilości wypłacone zostały.

II. P r z y c h ó d.

Pozycja 1. Wpłaty obowiązanych na kapitały.

Wynik	Budżet
5.674 zł.	2.761 zł.
2.761 „	

o 2.913 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ wskutek zarządzeń c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcji funduszów indemn. znaczne zaległości z poprzednich lat w 1883. spłacone zostały.

Pozycja 2. Wpłaty obowiązanych na renty.

Wynik	Budżet
1.341 zł.	532 zł.
532 „	

o 809 zł. więcej z przyczyny pod pozycją 1. przytoczonej.

Pozycja 3. 2) Odsetki od zakupionych obligacji indemn.

Wynik	Budżet
3.000 zł.	48.700 zł.
	3.000 „
	mniej o 45.700 zł.

ponieważ zapadłe kupony od własnych obligacji indemn. w roku 1883. zrealizowane nie zostały i nie było wiadomo, czy pożyczony kapitał 100.000 zł. nie będzie musiał być wymówiony na pokrycie bieżących wydatków.

Pozycja 3. 3) Uzyskana kwota za wylosowane obligacje indemn.

Wynik	Budżet
76.545 zł.	— zł.

o 76.545 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ taki przypadkowy dochód przy sporządzeniu budżetu na rok 1883 uwzględniony być nie mógł.

Pozycja 3. 7) Zwrot ulokowanych kapitałów.

Wynik	Budżet
100.000 zł.	— zł.

o 100.000 zł. więcej, ponieważ na opędzenie bieżących wydatków w roku 1883 oprócz własnych dochodów i zezwolonej subweneyi, jeszcze ulokowany kapitał w kwocie 100.000 zł. użyty być musiał.

Pozycja 4. Odsetki za zwłokę i inne rozmaite przychody.

Wynik	Budżet
25.574 zł.	5.262 zł.
5.262 "	— "

o 20.312 zł. więcej, ponieważ za brakujące kupony od wylosowanych obligacyj indemn. w poprzednich latach a dopiero w roku 1883 przy sposobności wydania nowych kuponów wymienionych, więcej wpłyęło niż prelimitowano.

Pozycja 5. Dodatki indemnizacyjne od podatków.

Wynik	Budżet
2,089.904 zł.	2,138.057 zł.
	2,089.904 „
	mniej o 48.153 zł.

ponieważ przez c. k. urzędy podatkowe wykazana należytość podatków na rok 1881 na podstawie której dodatek indemn. na rok 1883 ustanowiony został z powodu regulacji podatku gruntowego o 288.941 zł. 43 ct. się zmniejszyła wskutek czego niedobór w dodatkach indemn. o 91.016 zł. 41½ ct. pozostał, który jednak przez spłatę zaległych dodatków indemn. z lat poprzednich na kwotę 48.153 zł. 44 ct. się zmniejszył.

Lwów dnia 28. sierpnia 1884.

FUNDUSZ INDEMNIZACYJNY.

Kraj koronny: Galicya zachodnia.

R o k 1 8 8 3.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW.

Lwów dnia 28 Sierpnia 1884 r.

Liczba porz.	Wyszczególnienie przychodów w gotówce	Wynik w roku 1883.		Budżet na rok 1883.		W porównaniu z budżetem okazuje się			
						więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Rzeczywisty dochód.								
	Pokrycie:								
	I. Od obowiązanych stron.								
	<i>A) Wpłaty na kapitały.</i>								
1	1. w 20 rocznych ratach . 3.368 zł. 64 ¹ / ₂ ct.								
	2. w ratach umarzających (Annuitetach) . 274 „ 82 ¹ / ₂ „	3.643	47	1.825	—	1.818	47	—	—
	<i>B) Wpłaty na renty.</i>								
2	1) Renty bieżące i zale- głe 12 zł. 60 ct.								
	2) Raty procentowe od kapitałów spłaconych w 20-rocznych ratach 983 „ 98 „	996	58	576	—	420	58	—	—
	<i>C. Dochody z własnego majątku.</i>								
3	1) Odsetki od zakupionych obligacji	151	90 ¹ / ₂	29.145	—	—	—	28.993	09 ¹ / ₂
	2) Odsetki od lokowanych kapitałów	3.000	—	—	—	3.000	—	—	—
	3) Gotówka za wylosowane obligacje	17.797	50	—	—	17.797	50	—	—
	4) Zwrot od funduszu indemn.	—	—	—	—	—	—	—	—
	5) Zwrócona wkładka z kasy oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—
	6) Z pozostałej subwencji z r. 188... na po- krycie własnych wydatków	—	—	—	—	—	—	—	—
	7) Z własnego majątku na pokrycie bie- żących wydatków	100.000	—	—	—	100.000	—	—	—
	8) Gotówka za sprzedane obligacje	49.887	19	—	—	49.887	19	—	—
	<i>D. Inne rozmaite przychody.</i>								
4	a) Odsetki zwłoki od spłaconych rat kapi- tałów i procentów	650	53	60	—	590	53	—	—
	b) zwrot kosztów podróży	511	09 ¹ / ₂	150	—	361	09 ¹ / ₂	—	—
	c) za sprzedane druki indemnizacyjne	—	—	—	—	—	—	—	—
	d) taksa za przepisywanie obligacji indemni- zacyjnych	137	50	60	—	77	50	—	—
	e) zwrot za brakujące kupony od obliga- cji indemnizacyjnych	11.559	30 ¹ / ₂	6.000	—	5.559	30 ¹ / ₂	—	—
	f) dochód ze sprzedaży pustek	—	—	—	—	—	—	—	—
	g) dochód z dzierzawy pustek	—	—	—	—	—	—	—	—
	h) zwrot nienależnie pobranych kapitałów i rent	—	—	—	—	—	—	—	—
	i) zwrot nadebranych płac etatowych	—	—	—	—	—	—	—	—
	k) zwroty rachunkowe	22	14	20	—	2	14	—	—
	l) inne zwroty	—	—	—	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia	188.357	21 ¹ / ₂	37.836	—	179.514	31	28.993	09 ¹ / ₂

Liczba porz.	Wyszczególnienie przychodów w gotówce	Wynik w roku 1883.		Budżet na rok 1883.		W porównaniu z budżetem okazuje się			
						więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	przeniesiona suma .	188.357	21 ¹ / ₂	37.836	—	179.514	31	28.993	09 ¹ / ₂
	II. Od kraju.								
5	Dodatek indemnizacyjny od podatków.								
	a) za lata ubiegłe . 175.144 zł. 84 ct.								
	b) za rok bieżący . 544.509 „ 15 „	719.653	99	861.107	—	—	—	141.453	01
	<i>Wpłaty uprawnionych.</i>								
6	a) do zaokrąglenia kapitałów w obligacjach indemnizacyjnych	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) zaliczki urbaryjne udzielone dotąd nie zarachowane	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma rzeczywistych przychodów .	908.011	20 ¹ / ₂	898.943	—	179.514	31	170.446	10 ¹ / ₂
	III. Od rządu.								
	<i>Zaliczki.</i>								
7	1) Subwencya ze skarbu Państwa dla własnego funduszu	1,145.748	—	1,145.748	—	—	—	—	—
	2) Zasiłek z funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej	1.583	43 ¹ / ₂	—	—	1.583	43 ¹ / ₂	—	—
	3) Zaliczki nieoprocentowane ze skarbu Państwa	253.166	20	—	—	253.166	20	—	—
	Razem .	1,400.497	63 ¹ / ₂	1,145.748	—	254.749	63 ¹ / ₂	—	—
	Suma .	2,308.508	84	2,044.691	—	434.263	94 ¹ / ₂	170.446	10 ¹ / ₂
						263.817	84		
	IV. Przebieżne.								
8	Zwrócone zaliczki	4.655	48 ¹ / ₂	—	—	4.655	48 ¹ / ₂	—	—
	Razem .	—	—	—	—	268.473	32 ¹ / ₂	—	—
9	Do tego różnica w zapasie kasowym	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma .	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tymczasowe przychody za rok	—	—	—	—	—	—	—	—
	<i>Depozyta :</i>								
10	Własne pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Obce pieniądze	15.549	86	—	—	—	—	—	—
	Suma przebieżnych przychodów	20.205	34 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—
	Suma wszelkich przychodów	2,328.714	18 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—
11	Zapas przeszłego roku w gotówce	128	31	—	—	—	—	—	—
	Całkowity przychód .	2,328.842	49 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—

Liczba porz.	Wyszczególnienie wydatków w gotówce	Wynik w roku 1883.		Budżet na rok 1883.		W porównaniu z budżetem okazuje się				
						więcej		mniej		
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
Rzeczywiste wydatki.										
Potrzeby.										
1	Koszta zarządu podług specyfikacji na ostatniej stronie	11.540	72	13.000	—	—	—	1.459	28	
2	<i>Splata obligacji indemnizacyjnych.</i>									
	W skutek wylosowania:									
	a) za lata ubiegłe	139.702	zł. 50 ct.							
	b) za rok bieżący	805.591	" 50 "	945.294	—	928.200	—	17.094	—	—
3	<i>Wypłata kapitałów zlikwidowanych.</i>									
	a) w kwotach wyrównawczych	180	49 1/2	50	—	130	49 1/2	—	—	
4	<i>Renty dla uprawnionych.</i>									
	5% odsetki od obligacji indemnizacyjnych włącznie z podatkiem dochodowym od tychże w kwocie;									
	a to: a) za lata ubiegłe	80.614	zł. 34 ct.							
	b) za rok bieżący	982.456	" 81 "	1.063.071	18	1.095.391	—	—	—	32.319 82
	Renta roczna od nieasygnowanych kapitałów kwoty wyrównawcze przy wypłacie rent zaległych za rok bieżący	740	63	50	—	690	63	—	—	
5	<i>Wydatki z własnego majątku.</i>									
	a) Na zakupno obligacji użyto	4.095	—	—	—	4.095	—	—	—	
	b) Wkładka do kasy oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	<i>Rozmaite wydatki.</i>									
	a) zwroty nadpłaconych dodatków indem. stronom 32 505 zł. 09 1/2 ct. z funduszu indem. — " — "	32.505	09 1/2	—	—	—	—	—	—	
	b) zwroty nadpłaconych kapitałów. rent i odsetek	136	zł. 65 ct.							
	c) zwroty rachunkowe	50	" 05 "	186	70	8.000	—	24.691	79 1/2	—
	do przeniesienia	2.057.613	82	2.044.691	—	46.701	92	33.779	10	

Liczba porz.	Wyszczególnienie wydatków w gotówce	Wynik w roku 1883.		Budżet na rok 1883.		W porównaniu z budżetem okazuje się			
						więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	przeniesiona suma .	2,057.613	82	2,044.691	—	46.701	92	33.779	10
	d) inne przypadkowe zwroty	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma rzeczywistych wydatków .	2,057.613	82	2,044.691	—	46.701	92	33.779	10
7	Zwroty zaliczek pobranych ze skarbu państwa:								
	Nieoprocentowanych	253.166	20	—	—	253.166	20	—	—
	Oprocentowanych	—	—	—	—	—	—	—	—
	Z własnego majątku zwrócona zaliczka funduszowi	—	—	—	—	—	—	—	—
	Odsetki od tychże zaliczek	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem .	253.166	20	—	—	253.166	20	—	—
	Suma .	2,310.780	02	2,044.691	—	299.868	12	33.779	10
						266.089	02		
	Przebieżne.								
8	Zaliczki zwrotne	2.384	30 ^{1/2}	—	—	—	—	—	—
	Razem .	2.384	30 ^{1/2}	—	—	—	—	—	—
	Zwroty tymczasowych przychodów.								
	<i>Depozyta.</i>								
9	Obce pieniądze	14.881	88	—	—	—	—	—	—
	Własne pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma przebieżnych wydatków .	17.266	18 ^{1/2}	—	—	—	—	—	—
	Suma wszelkich wydatków .	2,328.046	20 ^{1/2}	—	—	—	—	—	—
10	Zapas kasowy z końcem roku 1883	796	29	—	—	—	—	—	—
11	Całkowity rozchód	2,328.842	49 ^{1/2}	—	—	—	—	—	—

W y k a z

obrotu obligacyj indemnizacyjnych.

Liczba porządkowa	Liczba załącznika		Nominalna wartość	
			zł.	ct.
P r z y c h ó d :				
I.		Zapas z roku zeszłego	157	50
II.		Nowo wystawione obligacje indemnizacyjne	3.318	—
III.		Nowo wystawione obligacje zamiast złożonych i zniszczonych obligacji indemnizacyjnych z kaucyi wojskowych	—	—
IV.		Przepisanie obligacji indemnizacyjnych	574.980	—
V.		Obligacje indemnizacyjne { wykupione	945.294	—
		{ zniszczone	—	—
VI.		Suma przychodn	1,523.749	50
R o z c h ó d :				
VII.		Zaspokojenie uprawnionych w kapitale	1.690	50
VIII.		„ „ „ „ rentach zaległych	1.627	50
IX.		Wypłata dewinkulowanych obligacji indemnizacyjnych z kaucyi wojskowych	—	—
IX. a)		Zwrot mylnie w grudniu 188... r. w przychodzie zarachowanych obligacji indemnizacyjnych	—	—
X.		Przepisane obligacje indemnizacyjne	574.980	—
XI.		Do zniszczenia wydane obligacje indemnizacyjne	945.294	—
XII.		Suma rozchodu	1,523.592	—
XIII.		W porównaniu przychodu z rozchodem według dziennika głównego z końcem grudnia 1883 pozostaje ostateczny zapas	157	50

BILANS

stanu czynnego i biernego

przy

funduszu indemnizacyjnym

GALICYI ZACHODNIEJ

z końcem roku 1883.

A) Aktywa.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Kwota	
		zł.	ct.
I. Od obowiązków stron.			
1	Wpłaty na kapitały w 20. rocznych ratach	13.904	34
2	Wpłaty na kapitały w ratach umarzających (Annuitetach)	2.108	39 ^{1/2}
3	Wpłaty na renty bieżące i zaległe	12	92 ^{1/2}
4	Wpłaty na renty w ratach procentowych od kapitałów	708	43
5	W odsetkach zwłoki od spłaconych rat kapitałów i procentów	276	71
6	Zwrot kosztów podróży	740	30 ^{1/2}
7	Różne przychody	—	—
II. O d k r a j u.			
8	Dodatki indemnizacyjne od podatków	298.815	47
III. Z a l i c z k i.			
9	Zaliczki zwrócić się mające	449	11
IV. Z własnego majątku.			
10	Zakupione obligacje indemnizacyjne	546.829	50
11	Zapadłe kupony od własnych oblig indemnizacyjnych	95.427	11 ^{1/2}
12	Pozostała reszta subwencji z lat 188	—	—
13	Kapitał ulokowany	—	—
14	Zaliczka dana funduszowi indemnizacyjnemu	—	—
15	Książeczka kasy oszczędności	41	49
V. Zapas kasowy.			
16	Zapasy kasowe z końcem roku 1883 w gotówce	796	29
	Razem	960.110	08

B) Passywa.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Kwota	
		zł.	ct.
I. Koszta zarządu.			
1	Należytość z kosztów zarządu wynosi	448	46 $\frac{1}{2}$
II. Spłata oblig indemnizacyjnych.			
2	Wylosowane a dotąd nie wykupione obligi indemnizacyjne	245.038	50
3	Wystawione losować się mające obligacje indemnizacyjne	20,984.838	—
Wypłata kapitałów zlikwidowanych.			
4	Kapitały zlikwidowane a nie asygnowane	372	40
IV. Renty dla uprawnionych.			
5	5 $\frac{0}{10}$ odsetki od obligacji indemnizacyjnych	396.484	89 $\frac{1}{2}$
6	Renty od zlikwidowanych a nieasygnowanych kapitałów	—	—
V. Zaliczki.			
VI. Rozmaite wydatki.			
7	Nadpłacone dodatki indemnizacyjne przez strony	10.711	83 $\frac{1}{2}$
8	Nadpłacone kapitały i renty przez strony	6	46
9	Rozmaite zwroty	—	—
VII. Depozyta.			
10	Depozyta zwrócić się mające	796	29
	Razem	21,638.696	84 $\frac{1}{2}$
11	W porównaniu pasywów z aktywami w kwocie	960.110	08
	Pozostaje pasywum w kwocie	20,678.586	76 $\frac{1}{2}$
12	a po doliczeniu zaliczek otrzymanych od Wysokiego Skarbu w kwocie	32,683.159	84
13	Właściwie	53,361,746	60 $\frac{1}{2}$

	<p>Passy wa.</p>
	<p>Passy wa.</p>
	<p>Passy wa.</p>
	<p>Passy wa.</p>
	<p>Passy wa.</p>
	<p>Passy wa.</p>
	<p>Passy wa.</p>

st

Liczba

W y k a z

stanu obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniej tudzież pozostałej gotówki do dyspozycyi z końcem roku 1883.

Liczba porządkowa	P o s z c z e g ó l n i e n i e	Nominalna wartość wal. austr.	
		zł.	ct.
A) P r z y c h ó d.			
1	Zapasy z końcem Grudnia 1882. r.:		
	a) w obligacjach indemnizacyjnych 550.040 zł. m. k. czyli wal. austr.	577.542	—
	b) w książeczce kasy oszczędności na	41	49
2	Zakupione obligacje indemnizacyjne zł. m. k. czyli wal. austr.	—	—
3	Wymieniane obligacje indemnizacyjne	—	—
4	Książeczka kasy oszczędności na	—	—
5	Gotówka ulokowana	100.000	—
6	Suma przychodów	677.583	49
B) R o z c h ó d.			
	Z powodu wymiany obligacji indemnizacyjnych	315	—
	Z powodu wylosowania obligacji indemnizacyjnych 16.650 zł.	17.482	50
	Z powodu sprzedaży obligacji indemnizacyjnych 50.000 zł.	52.500	—
	Wydana książeczka kasy oszczędności na	—	—
	Na pokrycie bieżących wydatków użyto	100.000	—
	Suma rozchodu	170.297	50
	W porównaniu przychodu z rozchodem pozostaje według dziennika czynnych kapitałów ostateczny zapas kasowy z końcem roku 1883 a to:	507.285	99
	w obligacjach indemnizacyjnych 483.090 zł. m. k. czyli . . . . . 507.244 zł. 50 ct. }		
	książeczka kasy oszczędności . . . . . 41 " 49 " }		
	zaliczki zwrotne . . . . . 507.285 " 99 " }	449	11
	a po doliczeniu w roku 1883. zakupionych w depozycie funduszu indemn. Galicyi zachodniej przechowanych obligacji indemn. w nominalnej wartości 37.700 zł. m. k. czyli	39.585	—
	wynosi właściwy stan majątku	547.320	10

Przeгляд obrotu ka-

A) P r z y c h ó d.

Liczba porządk.	Wyszczególnienie rubryk	K w o t a	
		zł.	ct.
I. Od obowizazanych stron.			
<i>a) wpłaty na kapitały.</i>			
1	a) w 20 rocznych ratach kapitałowych	3.368	64 $\frac{1}{2}$
	b) w ratach umarzających	274	82 $\frac{1}{2}$
<i>b) wpłaty na renty.</i>			
2	a) Renty bieżące i zaległe	12	60
	b) Raty procentowe od kapitałów w 20 ratach spłaconych	983	98
<i>c) Inne rozmaite przychody.</i>			
3	a) Odsetki zwłoki od spłaconych rat, kapitałów i procentów	650	53
	b) zwroty kosztów podróży	511	09 $\frac{1}{2}$
	c) Taksa za przepisywania oblig indemnizacyjnych	137	50
	d) Zwroty za brakujące kupony od oblig indemnizacyjnych	11.559	30 $\frac{1}{2}$
	e) Zwroty rachunkowe	22	14
II. O d k r a j u.			
4	Dodatek indemnizacyjny od podatków:		
	za lata ubiegłe	175.144	zł. 84 ct.
	za rok bieżący	544.509	" 15 "
	Zwrócone zaliczki	—	—
	Razem	—	—
III. Dochody z własnego majątku.			
5	a) Odsetki od ulokowanego kapitału	3.000	—
	b) " " zakupionych oblig indemnizacyjnych	151	90 $\frac{1}{2}$
	c) Uzyskana gotówka za wylosowane obligacje indemnizacyjne	17.797	50
	d) Zwrot zaliczki udzielonej funduszowi indemnizacyjnemu	—	—
	e) Z pozostałej subwencji z roku 1882. na pokrycie własnych wydatków	100.000	—
	f) Zwrócona wkładka z kasy oszczędności	—	—
	g) Zaliczki zwrotne spłacone	4.655	48 $\frac{1}{2}$
	h) Gotówka za sprzedane obligacje indemnizacyjne	49.887	19
	Razem	912.666	69
	Subwencya ze Skarbu Państwa	1.145.748	—
	Subwencya z funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej	1.583	43 $\frac{1}{2}$
	Suma rzeczywistych dochodów	2,059.998	12 $\frac{1}{2}$

sowego w roku 1883.

B) R o z c h ó d.

Liczba porządk.	Wyszczególnienie rubryk	K w o t a	
		zł.	ct.
	I. Koszta zarządu		
1	(Wedle specyfikacji na ostatniej stronie)	11.540	72
	II. Spłata obligacji indemnizacyjnych.		
2	W skutek wylosowania { za lata ubiegłe . . . . . 139.702 zł. 50 ct. { za rok bieżący . . . . . 805.591 „ 50 „	945	294 —
	III. Wypłata kapitałów zlikwidowanych.		
3	w kwotach wyrównawczych w gotówce	180	49 1/2
	IV. Renta dla uprawnionych.		
	a) Odsetki od obligacji indemnizacyjnych włącznie z podatkiem dochodowym: od tychże { za lata ubiegłe . . . . . 80.614 zł. 34 ct. { bieżąca należność . . . . . 982.456 „ 84 „	1,063.071	18
	b) Renta roczna od nieasygnowanych kapitałów	—	—
	c) Kwoty wyrównawcze przy wypłacie rent zaległych	740	63
	V. Rozmaite wydatki.		
	a) Zwroty nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych stronom go	32	505 09 1/2
	b) „ „ „ funduszu indemnizacyjne	—	—
	c) „ „ „ kapitałów, rent i odsetek	136	65
	d) „ rachunkowe	50	05
	e) inne rozmaite zwroty	—	—
	VI. Wydatki z własnego majątku..		
	Na zakupno oblig indemnizacyjnych użyto w gotówce	4.095	—
	Na książeczkę kasy oszczędności	—	—
	Funduszowi indemnizacyjnemu zwrócona zaliczka	—	—
	Wydane zwrotne zaliczki	2.384	30 1/2
	Suma rzeczywistych rozchodów	2,059.998	12 1/2

STATE OF NEW YORK

IN SENATE

JANUARY 1875

REPORT OF THE

COMMISSIONERS OF THE LAND OFFICE

FOR THE YEAR 1874

ALBANY:

WILEY & SON, PRINTERS

1875

Załączniki

Załącznik Nr. 1.

do pozycji zamknięcia 1
włącznie 5.

Uwidocznienie

wpłat, kapitałów, rent i odsetek ze strony obowiązanych.

	Przed rozpoczęciem wpłat podług planu umorzenia				Podług planu umorzenia					
	Kapitały		Renty		20-roczone raty kapitału		5% odsetki		Annuity	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Zaległość z końcem roku 1882	22	40 $\frac{1}{2}$	25	52 $\frac{1}{2}$	17.227	28 $\frac{1}{2}$	1.116	41	2.383	22
Przybyło w r. 1883:										
a) w skutek przepisani nowych	23	29 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—	—	—
b) " sprostowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bieżąca należność rent i odsetek	—	—	—	—	—	—	576	—	—	—
Razem	45	70	25	52$\frac{1}{2}$	17.227	28$\frac{1}{2}$	1.692	41	2.383	22
<i>Z tego odpada:</i>										
a) w skutek kompensacji	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) " " sprostowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
przypisanych należności	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rzeczywista należność	45	70	25	52$\frac{1}{2}$	17.227	28$\frac{1}{2}$	1.692	41	2.383	22
Na to wpłynęło w gotówce	45	70	12	60	3.322	94 $\frac{1}{2}$	983	98	274	82 $\frac{1}{2}$
Zaległość z końcem roku 188	—	—	12	92$\frac{1}{2}$	13 904	34	708	43	2.108	39$\frac{1}{2}$

W y k a z

zlikwidowanych należności uprawnionych, pokrycie i wypłata tychże.

	Kapitały wynagrodzenia		Renty zaległe		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pierwotny stan wydanych obligacji ind. uprawnionym	15,638	752 50	6,533.100	—	22,171.852	50
Do tego przybyło w roku bieżącym	1.690	50	1.627	50	3.318	—
Razem	15,640.443	—	6,534.727	50	22,175.170	50
Odpada przez wypłatę: wylisowanych obligacji	945.294	—	—	—	945.294	—
anulowanie	—	—	—	—	—	—
Stan z końcem roku 1883.	14,695.149	—	6,534.727	50	21,229.876	50
Pierwotny stan zlikwidowanych a obligacjami indemniza- cyjnymi niepokrytych należności	1.324	84	857	73	2.182	57
Przybyło w skutek sprostowania	—	—	—	—	—	—
W roku bieżącym zlikwidowano	918	55	1.510	40	2.428	95 1/2
Suma zlikwidowanych należności	2.243	39 1/2	2.368	13	4.611	52 1/2
Wypłaty w gotówce wynosiły w kwotach wyrównawczych po potrąceniu kwot przez uprawnionych wypłaconych	180	49 1/2	740	63	921	12 1/2
Ze zaliczek skompenzowano	—	—	—	—	—	—
Odsetki od zaliczek na kapitały zarachowano	—	—	—	—	—	—
Przez nowo wystawione obligacje indemnizacyjne pokryto (Poz. VII. i VIII obrotu kredytowego)	1.690	50	1.627	50	3.318	—
Odpada wskutek	—	—	—	—	—	—
Suma pokrytych należności	1.870	99 1/2	2.368	13	4.239	12 1/2
Ostateczny stan zlikwidowanych a obligacjami indemnizacyjnymi niepokrytych należności	372	40	—	—	372	40

Uwidocznienie

zaliczek udzielonych uprawnionym stronom.

	W obligacjach indemnizacyjnych		W gotówce		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pierwotny stan nie skompenzowanych zaliczek	—	—	—	—	—	—
Przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—
Razem	—	—	—	—	—	—
Odpada wskutek kompenzacji	—	—	—	—	—	—
Stan nieskompenzowanych zaliczek z końcem roku	—	—	—	—	—	—

Fundusz indemnizacyjny Galicyi zachodniej.

Rok słoneczny 1883.

Uzasadnienie różnic.

między wynikiem a zezwolonym budżetem.

I. R o z c h ó d.

Pozycya 1.

Koszta zarządu.

mniej podług zezwolonego budżetu o . . . . . 1.459 zł. 28 ct.

a) Płace urzędników, dodatki służbowe, tudzież płace sług.

Wynik	Budżet
6.453 zł.	6.874 zł.
— „	6.453 „
	mniej o 421 zł.

w skutek zmniejszenia stanu urzędników przy c. k. Namiestnictwie jako Dyrekcji funduszków indemn. i krajowej komisji serwitutowej o 1 starostę i 1 komisarza, którym płace etatowe, pobierane z funduszków indemn., zasystowane zostały z końcem września 1883., dalej że jednemu praktykantowi conceptowemu adjutum dopiero od 1. marca 1883. począwszy asygnowano, nareszcie, że zamiast 2 stróżów preliminowanych na rok 1883. tylko jednego przyjęto.

b) Dodatki aktywalne.

Wynik	Budżet
1.128 zł.	1.185 zł.
	1.128 „
	mniej o 57 zł.

z przyczyny podanej pod pozycją a.

c) Dyurna.

Wynik	Budżet
939 zł.	1.197 zł.
	939 „
	mniej o 258 zł.

ponieważ dla komisji lokalnej serw. preliminowany dyurnista nie był użyty w roku 1883. Oszczędność wynika z tego powodu w kwocie 365 zł. zmniejsza się jednak na 258 zł., ponieważ c. k. kasie funduszków indemn. pozwolono na przyjęcie 3 dyurnistów na 3 miesiące do założenia nowych ksiąg kredytowych, która okoliczność przy ułożeniu preliminarza na rok 1883. przewidziana nie była.

d) Czynnysz za lcal.

Wynik	Budżet
370 zł.	370 zł.
	370 "

e) Remuneracye i zapomogi.

Wynik	Budżet
1.167 zł.	1.372 zł.
	1.167 "

	mniej o	Budżet
ponieważ ze zezwolonej kwoty		4.000 zł.
na rok 1883. przy 3 funduszach indem. tylko		3.405 "
użyto z oszczędności zatem		595 "
przypada na fundusz indem. Galicyi zachodniej kwota		205 "
	205 zł.	

f) Koszta podróży i diety rzeczoznawców.

Wynik	Budżet
735 zł.	754 zł.
	735 "

ponieważ nie wszystkie koszta komisji asygnowane w roku 1883. z końcem tego roku podniesione zostały. mniej o 19 zł.

g) Potrzeby kancelaryjne.

Wynik	Budżet
748 zł.	1.248 zł.
	748 "

ponieważ koszta za druki nowych kuponów w roku 1883. jeszcze wypłacone nie zostały, powtóre że nie użyto całkiem kwoty preliminowej na opędzenie kosztów losowania obligacyi indem. mniej o 500 zł.

h) Rozmaite wydatki.

Wynik	Budżet
—	—

Pozycja 2. Spłata wylosowanych obligacyj indem.

Wynik	Budżet
945.294 zł.	928.200 zł.
928.200 "	— "

o 17.094 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ ilość obligacyi indem. wylosowanych z poprzednich lat, dopiero w roku 1883. przy sposobności wydania nowych kuponów wymienioną została.

Pozycja 3. Kwoty wyrównawcze w kapitałach.

Wynik	Budżet
180 zł.	50 zł.
50 "	— "

o 130 zł. więcej, ponieważ w roku 1883. większa ilość kapitałów w gotówce asygnowaną i wypłaconą została, jak w budżecie przyjęto.

Pozycja 4. Odsetki dla uprawnionych.

Wynik
1,063.812 zł.

Budżet
1,095.441 zł.
1,063.812 "

mniej o 31.629 zł.

ponieważ kupony od własnych obligacji indemn. w nominalnej wartości 550.040 zł. m. k. w roku 1883. zrealizowane nie zostały.

Pozycja 5. a) Zakupno obligacji indemnizacyjnych.

Wynik
4.095 zł.

Budżet
—

o 4.095 zł. więcej, nad preliminarz, ponieważ przy układaniu takowego przewidzieć nie można było, czy jaka nadwyżka zapasu kasowego pozostanie na zakupno obligacji indemn.

Pozycja 6. Rozmaite wydatki.

Wynik
32.692 zł.
8.000 "

Budżet
8.000 zł.
— "

o 24.692 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ w roku 1883. nadpłacone dodatki indemn. z lat poprzednich w większej ilości wypłacone zostały.

II. Przychód.

Pozycja 1. Wpłaty obowiązanych na kapitały.

Wynik
3.643 zł.
1.825 "

Budżet
1.825 zł.
— "

o 1.818 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ zaległości z poprzednich lat w r. 1883. spłacone zostały.

Pozycja 2. Wpłaty obowiązanych na renty.

Wynik
997 zł.
576 zł.

Budżet
576 zł.
— "

o 421 zł. więcej z przyczyny pod pozycją I. przytoczonej.

Pozycja 3. 1) 2) Odsetki od zakupionych obligacji indemn.

Wynik
3.152 zł.
— "

Budżet
29.145 zł.
3.152 "

mniej o 25.993 zł.

ponieważ zapadłe kupony od własnych obligacji indemn. w roku 1883. zrealizowane nie zostały.

Pozycja 3. c. Uzyskana kwota za wylosowane obligacje indem.

Wynik	Budżet
17.797 zł.	— zł.

17.797 więcej nad preliminarz, ponieważ taki przypadkowy dochód przy sporządzeniu budżetu za rok 1883 uwzględniony być nie mógł.

Pozycja 3. h. Uzyskana kwota za sprzedane obligacje indem.

Wynik	Budżet
49.887 zł.	— zł.

o 49.887 zł. więcej, ponieważ przy sporządzeniu budżetu na rok 1883 nie można było przewidzieć że na pokrycie bieżących wydatków nie wystarczą własne dochody ze subwencji, że okaże się potrzeba sprzedaży własnych obligacji w nominalnej wartości 50.000 m. k.

Pozycja 3. g. Zwrot ulokowanych kapitałów.

Wynik	Budżet
100.000 zł.	— zł.

o 100.000 więcej, ponieważ na opędzenie bieżących wydatków w roku 1883 oprócz własnych dochodów i zezwolonej subwencji, jeszcze ulokowany

kapitał w kwocie . . . . . 100.000 zł.
musiał być podniesiony.

Pozycja 4. Odsetki za zwłoki i inne rozmaite przychody.

Wynik	Budżet
12.881 zł.	6.290 zł
6.290 „	

o 6.591 zł. więcej, ponieważ za brakujące kupony od wylosowanych obligacji indemnizacyjnych w poprzednich latach a dopiero w roku 1883, przy sposobności wydania nowych kuponów wymienionych, więcej wpłynęło niż preliminowano.

Pozycja 5. Dodatki indemnizacyjne od podatków.

Wynik	Budżet
719.654 zł.	861.107 zł.
— „	719.654 „

mniej o 141.453 zł.

ponieważ przez c. k. urzędy podatkowe wykazana należytość podatków za rok 1881, na podstawie której dodatek indem. na rok 1883 wymierzony został, wskutek regulacji podatku gruntowego o 138.598 zł. się zmniejszyła, powtóre, że dodatki indem. spłacone przez koleje żelazne mianowicie północną Cesarza Ferdynanda i Karola Ludwika, za III. i IV. kwartał 1883 w ogólnej sumie 70.028 zł. 24 $\frac{1}{2}$ ct., przy funduszu indem. Galicyi zachodniej dopiero w roku 1884 zarachowane zostały, nareszcie ponieważ należytości w podatkach i wskutek tego i zaległości w dodatkach indem. z końcem roku 1883 znacznie się zwiększyły.

Lwów dnia 28 Sierpnia 1884.

Page 1 of 10

Section 1: Introduction

Section 2: Methodology

Section 3: Results

Section 4: Discussion

Section 5: Conclusion

Section 6: References

Section 7: Appendix

Section 8: Bibliography

Section 9: Index

FUNDUSZ INDEMNIZACYJNY.

Kraj koronny: W. Księstwo Krakowskie.

R o k 1 8 8 3.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW.

Lwów dnia 28. Sierpnia 1884. r.

Liczba porz.	Wyszczególnienie przychodów w gotówce	Wynik w roku 1883.		Budżet na rok 1883.		W porównaniu z budżetem okazuje się			
						więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Rzeczywisty dochód.								
	Pokrycie :								
	I. Od obowiązanych stron:								
1	<i>A. Wpłaty na kapitały.</i>								
	a) w 20 rocznych ratach 348 zł. 93 ct.								
	b) w ratach umarzających (Annuitetach) 723 „ 76 ¹ / ₂ „	1.072	71 ¹ / ₂	123	—	949	71 ¹ / ₂	—	—
2	<i>B. Wpłaty na renty.</i>								
	1. Renty bieżące i zaległe . — zł. — ct.								
	2. Raty procentowe od kapitałów spłacanych w 20 rocznych ratach . 55 „ 80 ¹ / ₂ „	55	80 ¹ / ₂	4	—	51	80 ¹ / ₂	—	—
3	<i>C. Dochody z własnego majątku.</i>								
	1. Odsetki od zakupionych obligacji	1.846	28	4.531	—	—	—	2.684	72
	2. Odsetki od lokowanych kapitałów	—	—	—	—	—	—	—	—
	3. Gotówka za wylosowane obligacje	105	—	—	—	105	—	—	—
	4. Zwrot od funduszu indemnizacyjnego	—	—	—	—	—	—	—	—
	5. Zwrócona wkładka z kasy oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—
	6. Z pozostałej subwencji z r. 1882.	—	—	—	—	—	—	—	—
	7. Na pokrycie własnych wydatków	—	—	—	—	—	—	—	—
	8. Z własnego majątku na pokrycie bieżących wydatków	—	—	—	—	—	—	—	—
4	<i>D. Inne rozmaite przychody.</i>								
	a) Odsetki zwłoki od spłaconych rat kapitałów i procentów	140	02	10	—	130	02	—	—
	b) zwrot kosztów podróży	20	12	10	—	10	12	—	—
	c) za sprzedane druki indemnizacyjne	—	—	—	—	—	—	—	—
	d) taksa za przepisywanie obligacji indemnizacyjnych	4	50	3	—	1	50	—	—
	e) zwrot za brakujące kupony od obligacji indemnizacyjnych	3.791	76	1.000	—	2.791	76	—	—
	f) dochód ze sprzedaży pustek	—	—	—	—	—	—	—	—
	g) dochód z dzierżawy pustek	—	—	—	—	—	—	—	—
	h) zwrot nienależnie pobranych kapitałów i rent	—	—	—	—	—	—	—	—
	i) zwrot nadebranych płac etatowych	—	—	—	—	—	—	—	—
	k) zwroty rachunkowe	—	—	—	—	—	—	—	—
	l) inne zwroty	693	98 ¹ / ₂	10	—	683	98 ¹ / ₂	—	—
	do przeniesienia	7.730	18 ¹ / ₂	5.691	—	4.723	90 ¹ / ₂	49.252	72

Liczba porz.	Wyszczególnienie przychodów w gotówce	Wynik w roku 1883.		Budżet na rok 1883.		W porównaniu z budżetem okazuje się			
						więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	przeniesiona suma .	7.730	18 $\frac{1}{2}$	5.691	—	4.723	90 $\frac{1}{2}$	2.684	72
	II. Od kraju.								
5	Dodatek indemnizacyjny od podatków.								
	a) za lata ubiegłe 40.411 zł. 90 ct.								
	b) za rok bieżący 120.160 „ 52 „	160.572	42	179.987	—	—	—	19.414	58
6	<i>Wpłaty uprawnionych.</i>								
	a) do zaokrąglenia kapitałów w obligacjach indemnizacyjnych	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) zaliczki urbaryalne udzielone dotąd nie zarachowane	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma rzeczywistych przychodów .	168.302	60 $\frac{1}{2}$	185.678	—	4.723	90 $\frac{1}{2}$	22.099	30
	III. Od rządu.								
7	<i>Zaliczki.</i>								
	Subwencja ze Skarbu Państwa dla wła- snego funduszu	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zaliczka zwrotna z fund. ind. Galicyi wchod.	26.160	73 $\frac{1}{2}$	—	—	26.160	73 $\frac{1}{2}$	—	—
	Zaliczki nieoprocentowane ze Skarbu Państwa	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem	26.160	73 $\frac{1}{2}$	—	—	26.160	73 $\frac{1}{2}$	—	—
	Suma	194.463	34	185.678	—	30.884	64	22.099	30
						8.785	34		
	IV. Przebieżne.								
8	Zwrócone zaliczki	—	2 36	—	—	—	2 36	—	—
	Razem	—	—	—	—	8.787	70	—	—
	Do tego różnica w zapasie kasowym .	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tymczasowe przychody za rok	—	—	—	—	—	—	—	—
	<i>Depozyta.</i>								
9	Własne pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Obce pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma przebieżnych przychodów .	—	2 36	—	—	—	—	—	—
	Suma wszelkich przychodów	194 465	70	—	—	—	—	—	—
	Zapas przeszłego roku w gotówce	12 228	33 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—
	Całkowity przychód	206 694	03 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—

Liczba porz.	Wyszczególnienie wydatków w gotówce	Wynik w roku 1883.		Budżet na rok 1883.		W porównaniu z budżetem okazuje się			
						więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Rzeczywiste wydatki.								
	Potrzeby.								
1	Koszta zarządu podług specyfikacji na ostatniej stronie	770	51 1/2	900	—	—	—	129	48 1/2
2	<i>Splata obligacji indemnizacyjnych.</i>								
	W skutek wylosowania:								
	1. za lata ubiegłe . . . . . 38.913 zł. — ct.								
	2. za rok bieżący . . . . . 75.180 „ — „	114.093	—	94.500	—	19.593	—	—	—
3	<i>Wypłata kapitałów zlikwidowanych.</i>								
	a) w kwotach wyrównawczych	—	—	—	—	—	—	—	—
4	<i>Renty dla uprawnionych.</i>								
	5% odsetki od obligacji indemnizacyjnych włącznie z podatkiem dochodowym od tychże w kwocie:								
	a to: a) za lata ubiegłe . . . . . 6.584 zł. 80 ct.								
	b) za rok bieżący . . . . . 83.012 „ 44 „	89.597	24	88.527	—	1.070	24	—	—
	Renta roczna od nieasygnowanych kapitałów kwoty wyrównawcze przy wypłacie rent zaległych	—	—	—	—	—	—	—	—
5	<i>Wydatki z własnego majątku.</i>								
	a) Na zakupno obligacji użyto	828	44	—	—	828	44	—	—
	b) Wkładka do kasy oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—
6	<i>Rozmaite wydatki.</i>								
	a) zwroty nadpłaconych dodatków indemn. stronom 1.064 zł. 13 1/2 ct. z funduszu indem. — „ — „	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) zwroty nadpłaconych kapitałów, rent i odsetek . . . . . 159 zł. 63 ct.								
	c) zwroty rachunkowe . . . . . 164 „ 55 „	1.388	32	400	—	988	32	—	—
	do przeniesienia	206.677	51 1/2	184.327	—	22.480	—	129	48 1/2

Liczba porz.	Wyszczególnienie wydatków w gotówce	Wynik w roku 1883.		Budżet na rok 1883.		W porównaniu z budżetem okazuje się			
						więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	przeniesiona suma	206 677	51 ¹ / ₂	184.327	—	22.480	—	129	48 ¹ / ₂
	d) inne przypadkowe zwroty	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma rzeczywistych wydatków	206.677	51 ¹ / ₂	184.327	—	22.480	—	129	48 ¹ / ₂
7	Zwroty zaliczek pobranych ze Skarbu Państwa:								
	Nieoprocentowanych	—	—	—	—	—	—	—	—
	Oprocentowanych	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Z własnego majątku zwrócona zaliczka fun- duszowi	—	—	—	—	—	—	—	—
	Odsetki od tychże zaliczek	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma	206.677	51 ¹ / ₂	184.327	—	22.480	—	129	48 ¹ / ₂
	Przebieżne.					22.350	51 ¹ / ₂		
9	Zaliczki zwrotne	16	52	—	—	16	52	—	—
	Razem	—	—	—	—	22.367	03 ¹ / ₂	—	—
	<i>Zwroty tymczasowych przychodów.</i>								
	<i>Depozyta.</i>								
	Obce pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Własne pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma przebieżnych wydatków	16	52	—	—	16	52	—	—
	Suma wszelkich wydatków	206.694	03 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—
10	Zapas kasowy z końcem roku 1883	—	—	—	—	—	—	—	—
	Całkowity rozchód	206.694	03 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—

W y k a z

obrotu obligacyj indemnizacyjnych.

Liczba porządkowa	Liczba załącznika	Przychód.		Nominalna wartość	
				zł.	ct.
I.		Zapas z roku zeszłego		—	—
II.		Nowo wystawione obligacje indemnizacyjne		—	—
III.		Nowo wystawione obligacje zamiast złożonych i zniszczonych obligacji indemnizacyjnych z kaucyi wojskowych		—	—
IV.		Przepisanie obligacji indemnizacyjnych		14.416	50
V.		Obligacje indemnizacyjne { wykupione		114.093	—
		{ zniszczone		—	—
VI.		Suma przychodu .		128.509	50
		Rozchód.			
VII.		Zaspokojenie uprawnionych w kapitale		—	—
VIII.		„ „ „ rentach zaległych		—	—
IX.		Wypłata dewinkulowanych obligacji indemnizacyjnych z kaucyi wojskowych		—	—
IX. a)		Zwrot mylnie w Grudniu 1883. r. w przychodzie zarachowanych obligacji indemnizacyjnych		—	—
X.		Przepisane obligacje indemnizacyjne		14.416	50
XI.		Do zniszczenia wydane obligacje indemnizacyjne		114.093	—
XII.		Suma rozchodu .		128.509	50
XIII.		W porównaniu przychodu z rozchodem według dziennika głównego z końcem Grudnia 1883. pozostaje ostateczny zapas		—	—

BILANS

stanu czynnego i biernego

przy

funduszu indemnizacyjnym

WIELK. KS. KRAKOWSKIEGO

z końcem roku 1883.

A) Aktywa.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Kwota	
		zł.	ct.
I. Od obowiązanych stron.			
1	Wpłaty na kapitały w 20 rocznych ratach	4.955	48 ¹ / ₂
2	Wpłaty na kapitały w ratach umarzających (annuitetach)	832	54
3	Wpłaty na renty bieżące i zaległe	—	—
4	Wpłaty na renty w ratach procentowych od kapitałów	1.868	43 ¹ / ₂
5	W odsetkach zwłoki od spłaconych rat kapitałów i procentów	382	26
6	Zwrot kosztów podróży	14	92
7	Rozmaite przychody	154	35
II. O d k r a j u.			
	Dodatki indemnizacyjne od podatków	99.615	38
III. Z a l i o z k i.			
	Zaliczki zwrócić się mające	25	97
IV. Z własnego majątku.			
	Zakupione obligacje indemnizacyjne	59.209	50
	Zapadłe kupony od własnych oblig indemnizacyjnych	3.396	14
	Pozostała reszta subwencji z lat 188...	—	—
	Kapitał ulokowany	—	—
	Zaliczka dana funduszowi indemnizacyjnemu	—	—
	Książeczka kasy oszczędności	—	—
V. Zapas kasowy.			
	Zapasy kasowy z końcem roku 1883 w gotówce	—	—
	Razem	170.454	98

B) Passywa.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Kwota	
		zł.	ct.
	I. Koszta zarządu.		
1	Należność z kosztów zarządu wynosi.	14	33
	II. Spłata oblig indemnizacyjnych.		
2	Wylosowane a dotąd nie wykupione obligi indemnizacyjne	38.640	—
3	Wystawione losować się mające obligi indemnizacyjne	1,633.516	50
	III. Wypłata kapitałów zlikwidowanych.		
4	Kapitały zlikwidowane a nie asygnowane	—	—
	IV. Renty dla uprawnionych.		
5	5% odsetki od obligacji indemnizacyjnych	130.070	81
6	Renty od zlikwidowanych a nieasygnowanych kapitałów	—	—
	V. Zaliczki zwrotne.		
7	Z funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej	26.160	73 1/2
	VI. Rozmaite wydatki.		
8	Nadpłacone dodatki indemnizacyjne przez strony	3.968	99
9	Nadpłacone kapitały i renty przez strony	1	—
10	Rozmaite zwroty	—	—
	VII. D e p o z y t a.		
	Depozyta zwrócić się mające	—	—
	Razem	1,832.372	36 1/2
	W porównaniu pasywów z aktywami w kwocie	170.454	98
	Pozostaje pasywum w kwocie	1,661.917	38 1/2
	a po doliczeniu zaliczek otrzymanych od Wysokiego Skarbu w kwocie	—	—
	właściwie	—	—

W y k a z

stanu obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu indemnizacyjnego
W. Księstwa Krakowskiego, tudzież pozostałej gotówki do dyspozycji z końcem roku 1883.

Liczba porządkowa	P o s z c z e g ó l n i e n i e	Nominalna wartość wal. austr.	
		zł.	ct.
a) Przychód:			
1	Zapasy z końcem grudnia 1882:		
	a) w obligacjach indemnizacyjnych 55.690 zł. m. k. czyli wal. austr.	58.474	50
	b) w książeczce kasy oszczędności na	—	—
2	Zakupione obligacje indemnizacyjne 800 zł. m. k. czyli wal. austr.	840	—
3	Wymieniane obligacje indemnizacyjne 12.900 zł. m. k.	13.545	—
4	Książeczka kasy oszczędności na	—	—
	Suma przychodów	72.859	50
b) Rozchód:			
5	Z powodu wymiany obligacji indemnizacyjnych 12.900 zł. m. k.	13.545	—
6	Z powodu wylosowania obligacji indemnizacyjnych 100 zł. m. k.	105	—
7	Z powodu zniszczenia obligacji indemnizacyjnych	—	—
8	Wydana książeczka kasy oszczędności na	—	—
9	Suma rozchodu	13.650	—
10	W porównaniu przychodu z rozchodem pozostaje według dziennika czynnych kapitałów ostateczny zapas kasowy z końcem r. 1883, a to:		
	w obligacjach indemnizacyjnych 56.390 zł. m. k. czyli wal. austr.	59.209	50
	książeczka kasy oszczędności	—	—
	zaliczki zwrotne	—	—
	Zniszczono obligacje indemnizacyjne Wielkiego Księstwa Krakowskiego do końca Grudnia 1881.	581.343	—
	W roku 1882.	42.525	—
	" " 1883.	—	—
	Suma	623.868	—

Przeгляд obrotu ka-

A) P r z y c h ó d.

Liczba porządk.	Wyszczególnienie rubryk	K w o t a	
		zł.	ct.
I. Od obowiązanych stron.			
<i>a) Wpłaty na kapitały.</i>			
1	a) w 20 rocznych ratach kapitałowych	348	93
	b) w ratach umarzających	723	78 ¹ / ₂
<i>b) Wpłaty na renty.</i>			
2	a) Renty bieżące i zaległe	—	—
	b) Raty procentowe od kapitałów w 20 ratach spłaconych	55	80 ¹ / ₂
<i>c) Inne rozmaite przychody.</i>			
3	a) Odsetki zwłoki od spłaconych rat, kapitałów i procentów	140	02
	b) Zwroty kosztów podróży	20	12
	c) Taksa za przepisywania oblig indemnizacyjnych	4	50
	d) Zwroty za brakujące kupony od oblig indemnizacyjnych	3.791	76
	e) Zwroty rachunkowe	693	98 ¹ / ₂
II. Od kraju.			
4	Dodatek indemnizacyjny od podatków:		
	za lata ubiegłe	40.411 zł. 90 ct.	
	za rok bieżący	120.160 „ 52 „	
	Zwrócone zaliczki		236
	Razem		166.353 68 ¹ / ₂
III. Dochody z własnego majątku.			
5	a) Odsetki od ulokowanego kapitału	—	—
	b) „ od zakupionych oblig indemnizacyjnych	1.846	28
	c) Uzyskana gotówka za wylosowane obligacje indemnizacyjne	105	—
	d) Zwrot zaliczki udzielonej fund. ind.	—	—
	e) Z pozostałej subwencji z r. 188 na pokrycie własnych wydatków	—	—
	f) Zwrócona wkładka z kasy oszczędności	—	—
	g) Zaliczki zwrotne spłacone	—	—
	Razem	1.951	28
	Zaliczka zwrotna z funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej	26.160	73 ¹ / ₂
	Suma rzeczywistych dochodów	194.465	70
6	Do tego pozostały zapas kasowy z końcem roku 1882.	12.228	33 ¹ / ₂
	razem	206.694	03 ¹ / ₂
	po odtrąceniu wydatków w kwocie	206.694	03 ¹ / ₂
7	pozostaje zapas kasowy z końcem roku 1883.	—	—
	Zapasy kasowy z końcem r. 1882. wynosił	12.228 zł. 33 ¹ / ₂ ct.	
	przeto niedobór wynosi po potrąceniu różnicy pomiędzy kwotą wydaną na zakupno obligacji 828 zł. 44 ¹ / ₂ ct., a kw. otrzymaną za wylosowaną obligację 105 zł.	723 „ 44 „	
	Właściwie kwota	11.504 zł. 89 ct.	

sowego w roku 1883.

B) R o z c h ó d.

Liczba porządk.	Wyszczególnienie rubryk	Kwota	
		zł.	ct.
	I. Koszta zarządu.		
1	(Wedle specyfikacji na ostatniej stronie)	770	51 ¹ / ₂
	II. Spłata obligacji indemnizacyjnych.		
2	W skutek wylosowania: za lata ubiegłe	38.913 zł.	
	„ „ za rok bieżący	75.180 „	
		114.093	—
	III. Wypłata kapitałów zlikwidowanych.		
3	w kwotach wyrównawczych w gotówce	—	—
	IV. Renta dla uprawnionych.		
	a) Odsetki od obligacji indemnizacyjnych włącznie z podatkiem dochodowym:		
	od tychże: za lata ubiegłe	6 584 zł. 80 ct.	
	„ bieżąca należność	83.012 „ 44 „	
		89.597	24
	b) Renta roczna od nieasygnowanych kapitałów	—	—
	c) kwoty wyrównawcze przy wypłacie rent zaległych	—	—
	V. Rozmaite wydatki.		
4	a) Zwroty nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych stronom	1.064	13 ¹ / ₂
	b) „ „ „ funduszu indemnizacyjnego	—	—
	c) „ „ „ kapitałów, rent i odsetek	159	63
	d) „ „ rachunkowe	164	55 ¹ / ₂
	e) inne rozmaite zwroty	—	—
	VI Wydatki z własnego majątku.		
5	Na zakupno oblg indemnizacyjnych użyto w gotówce	828	44
	Na książeczkę kasy oszczędności	—	—
	Funduszowi indemnizacyjnemu	—	—
	Wydane zwrotne zaliczki	16	52
	Suma rzeczywistych rozchodów	206.694	03 ¹ / ₂

Załączniki

Załącznik Nr. 1.

do pozycji zamknięcia 1
włącznie 5.

Uwidocznienie

wpłat, kapitałów, rent i odsetek ze strony obowiązanych.

	Przed rozpoczęciem wpłat podług planu umorzenia				Podług planu umorzenia					
	Kapitały		Renty		20-roczone raty kapitału		5% odsetki		Annuityty	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Zaległość z końcem r. 1882.	—	—	—	—	5.304	41 ¹ / ₂	1.920	24	1.556	32 ¹ / ₂
Przybyło w roku 1883.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) w skutek przepisania nowych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) „ sprostowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bieżąca należność rent i odsetek	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—
Razem	—	—	—	—	5.304	41 ¹ / ₂	1.924	24	1.556	32 ¹ / ₂
Z tego odpada:										
a) w skutek kompensacyi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) w skutek sprostowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
przypisanych należności	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rzeczywista należność	—	—	—	—	5.304	41 ¹ / ₂	1.924	24	1.556	32 ¹ / ₂
Na to wpłynęło w gotówce	—	—	—	—	348	93	55	80 ¹ / ₂	723	78 ¹ / ₂
Zaległość z końcem r. 1883	—	—	—	—	4.955	48 ¹ / ₂	1.868	43 ¹ / ₂	832	54

*

Załącznik Nr. 2.

W y k a z

zlikwidowanych należności uprawnionych, pokrycie i wypłata tychże.

	Kapitały wynagrodzenia		Renty zaległe		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pierwotny stan wydanych obligacyi ind. uprawnionym	1,227.103	50	559.146	—	1,786.249	50
Do tego przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—
Razem	1,227.103	50	559.146	—	1,786.249	50
Odpada przez wypłatę:						
wylosowanych obligacyi	114.093	—	—	—	114.093	—
anulowanie	—	—	—	—	—	—
Stan z końcem roku 1883.	1,113.010	50	559.146	—	1,672.156	50
Pierwotny stan zlikwidowanych a obligacyami indemnizacyjnymi niepokrytych należności	—	—	—	—	—	—
Przybyło w skutek sprostowania	—	—	—	—	—	—
W roku bieżącym zlikwidowano	—	—	—	—	—	—
Suma zlikwidowanych należności	—	—	—	—	—	—
Wypłaty w gotówce wynosiły w kwotach wyrównawczych po potrąceniu kwot przez uprawnionych wypłaconych	—	—	—	—	—	—
Ze zaliczek skompenzowano	—	—	—	—	—	—
Odsetki od zaliczek na kapitały zarachowano	—	—	—	—	—	—
Przez nowo wystawione obligacye indemnizacyjne pokryto (Poz. VII. i VIII obrotu kredytowego)	—	—	—	—	—	—
Odpada wskutek	—	—	—	—	—	—
Suma pokrytych należności	—	—	—	—	—	—
Ostateczny stan zlikwidowanych a obligacyami indemnizacyjnymi niepokrytych należności	—	—	—	—	—	—

Załącznik Nr. 3.

do poz. wydatków 31 i VII. aleg. poz. 10.

Uwidocznienie

zaliczek udzielonych uprawnionym stronom.

	W obligacyach indemnizacyjnych		W gotówce		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pierwotny stan nie skompenzowanych zaliczek	—	—	—	—	—	—
Przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—
Razem	—	—	—	—	—	—
Odpada wskutek kompensacji	—	—	—	—	—	—
Stan nieskompenzowanych zaliczek z końcem roku	—	—	—	—	—	—

Załącznik Nr. 4.

Wyszczególnienie kosztów zarządu.

	Wypłacono						Pasywa z końcem roku	
	dla Namiest- nictwa jako Dy- rekeji fundu- szów indemniza- cyjnych i komi- syi krajowej		dla komisji lokalnej		Razem			
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Płace urzędników	403	30 ¹ / ₂	—	—	403	30 ¹ / ₂	3	57
Dodatki służbowe i osobowe urzędników	18	62 ¹ / ₂	—	—	18	62 ¹ / ₂	—	—
„ aktywne do płac etatowych	73	14 ¹ / ₂	—	—	73	14 ¹ / ₂	—	—
„ na pomieszkania urzędników	—	—	—	—	—	—	—	—
Płace sług	7	56	—	—	7	56	—	62
Zapomogi i remuneracye	97	28 ¹ / ₂	—	—	97	28 ¹ / ₂	—	—
Dyurna	78	26	—	—	78	26	—	10 14
Czynsz za najem pomieszkań dla urzędów	30	84	—	—	30	84	—	—
Koszta podróży i diety rzeczoznawców	—	12	—	—	—	12	—	—
Potrzeby kancelaryjne	61	37 ¹ / ₂	—	—	61	37 ¹ / ₂	—	—
Różne wydatki	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	770	51¹/₂	—	—	770	51¹/₂	14	33

Załącznik Nr. 5.

Sprawdzenia

obrotu kapitałów czynnych i biernych, jakoteż obrotu przebieżnych rubryk.

	Kapitały czynne		Kapitały biernie		Zaliczki		Obecne pieniądze		Depozyta	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pozostałość z początkiem roku	58.474	50	—	—	11	81	—	—	—	—
Przybyło w roku bieżącym poz. 7, 9 i wykaz własnego majątku poz. 2 i 3	14.385	—	26.160	73 ¹ / ₂	16	52	—	—	—	—
Razem	72.859	50	26.160	73¹/₂	28	33	—	—	—	—
Odpada w roku bieżącym poz. 8 i wykaz własnego majątku poz 9	13.650	—	—	—	2	36	—	—	—	—
Pozostaje z końcem roku 1883.	59.209	50	26.160	73 ¹ / ₂	25	97	—	—	—	—

Fundusz indemnizacyjny W. Ks. Krakowskiego

Rok słoneczny 1883

Uzasadnienie różnic między wynikiem a zezwolonym budżetem.

I. R o z c h ó d.

Pozycja 1.

Koszta zarządu.

mniej podług zezwolonego budżetu o . . . . . 129 zł. 48 $\frac{1}{2}$ ct.

a) Płace urzędników, dodatki służbowe, tudzież płace sług.

Wynik
430 zł.

Budżet
464 zł.
430 „

mniej o 34 zł.

w skutek zmniejszenia stanu urzędników przy c. k. Namiestnictwie jako Dyrekeji funduszów indemn. i krajowej komisji serwitulowej o 1 starostę i 1 komisarza, którym płace etatowe pobierane z funduszów indemn. z końcem września 1883. zasystowane zostały, dalej z powodu że adjutum jednemu praktykantowi konceptowemu dopiero od 1. Marca 1883. począwszy asygnowano, nareszcie, że zamiast stróżów dwóch preliminowanych tylko jeden na rok 1883. przyjęty został.

b) Dodatki aktywne.

Wynik
73 zł.

Budżet
78 zł.
73 „

mniej o 5 zł.

z przyczyny podanej pod pozycją a).

c) Dyurna.

Wynik
78 zł.
69 „

Budżet
69 zł.

mniej o 9 zł. z powodu, iż c. k. kasie funduszów indemn. przyzwolono na przyjęcie do założenia nowych ksiąg kredytowych 3 dyurnistów na trzy miesiące, która okoliczność przy ułożeniu preliminarza na r. 1883. nie była przewidzianą.

d) Czynsz za lokal.

Wynik
31 zł.

Budżet
31 zł.
31 „
— zł.

e) Remuneracye i zapomogi.

Wynik	Budżet
97 zł.	114 zł.
	97 "
	mniej o 17 zł.
ponieważ ze zezwolonej kwoty	4.000 "
na rok 1883 przy 3 funduszach indemn. tylko	3.405 "
użyto, z oszczędności zatem	595 zł.
przypada na fundusz indemn. W. Ks. Krakowskiego kwota	17 "

f) Koszta podróży i diety rzeczoznawców.

Wynik	Budżet
1 zł	8 zł.
	1 "
	mniej o 7 zł.

w skutek zmniejszenia się czynności komisyjnych.

g) Potrzeby kancelaryjne

Wynik	Budżet
61 zł.	136 zł.
	61 "
	mniej o 75 zł.

ponieważ koszta za druki nowych kuponów w roku 1883. jeszcze wypłacone nie zostały.

Pozycja 2. Spłata wylosowanych obligacyi indemn.

Wynik	Budżet
114.093 zł.	94.500 zł.
94.500 "	
o 19.593 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ większa ilość obligacyi indemn. wylosowanych w poprzednich latach dopiero w roku 1883. przy sposobności wydania nowych kuponów wymienioną została.	

Pozycja 4. Odsetki dla uprawnionych,

Wynik	Budżet
89.597 zł.	88.527 zł.
88.527 "	
o 1.070 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ znaczna ilość w poprzednich latach zapadłych kuponów dopiero w 1883. przy sposobności wydania nowych kuponów wymienioną została.	

Pozycja 5. a) Zakupno obligacyi indemn.

Wynik	Budżet
828 zł.	— zł.
o 828 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ przy układaniu takowego przewidzieć nie można było czy pozostanie jaka nadwyżka zapasu kasowego na zakupno obligacyi indemn.	

Pozycya 6.

Rozmaite wydatki.

Wynik

1.388 zł.

400 „

Budżet

400 zł.

o 988 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ w roku 1883 nadpłacone dodatki indemn. z lat poprzednich wypłacone zostały.

II. P r z y c h ó d.

Pozycya 1.

Wpłaty obowiązanych na kapitały.

Wynik

1.073 zł.

123 „

Budżet

123 zł.

o 950 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ zaległości z poprzednich lat w 1883. spłacone zostały.

Pozycya 2.

Wpłaty obowiązanych na renty.

Wynik

56 zł.

4 „

Budżet

4 zł.

o 52 zł. więcej z przyczyny przy pozycji 1. przytoczonej.

Pozycya 3. a)

Odsetki od zakupionych obligacji indemn.

Wynik

1.846 zł.

Budżet

4.531 zł.

1.846 „

mniej o 2.685 zł.

ponieważ nie wszystkie zapadłe kupony od własnych obligacji indemn. w roku 1883. zrealizowane zostały.

Pozycya 3. c)

Uzyskana kwota za wylosowane obligacje indemn.

Wynik

105 zł.

— „

Budżet

—

o 105 zł. więcej nad preliminarz, ponieważ taki przypadkowy dochód przy sporządzeniu budżetu na rok 1883 uwzględniony być nie mógł.

Pozycya 4.

Odsetki za zwłokę i inne rozmaite przychody.

Wynik

4.650 zł.

1.633 „

Budżet

1.033 zł

— „

o 3.617 zł. więcej, ponieważ za brakujące kupony od wylosowanych obligacji indemn. w poprzednich latach a dopiero w roku 1883 przy sposobności wydania nowych kuponów wykupionych, więcej wpłynęło niż preliminowano.

Pozycja 5. Dodatki indemnizacyjne od podatków.

Wynik	Budżet
160.572 zł.	170.987 zł.
	160.572 „
	mniej o 19.415 zł.

ponieważ przez c. k. urzędy podatkowe wykazana należność podatków na rok 1881 na podstawie której dodatek indemn. na rok 1883 wymierzony został, wskutek późniejszego sprostowania takowej, znacznie się zmniejszyła powtóre, że dodatki indemn. spłacone przez kolej północną Cesarza Ferdynanda za rok 1883. kasie funduszów indemn. dopiero w roku 1884. zarachowane zostały.

Poz. 7. Zaliczki zwrotne z funduszu indemn. Galicyi wschodniej.

Wynik	Budżet
26.160 zł. 73 $\frac{1}{2}$ ct.	— zł.

więcej nad preliminarz o 26.161 zł., ponieważ nie było wiadomo, czy na pokrycie wydatków bieżących przy funduszu indemn. Wielkiego Księstwa Krakowskiego jako zaliczka z fund. indemn. Galicyi wschodniej potrzebną się okaże.

Lwów dnia 28. sierpnia 1884.

Przedłożenie rządowe.

C. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie L. 8083/pr.

Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku!

Na mocy wysokiego reskryptu JE. pana Ministra skarbu z 10. Sierpnia b. r. L. 3349/F. M. mam zaszczyt udzielić Jaśnie Wielmożnemu Panu jako przedłożenie rządowe preliminarze funduszków indemnizacyjnych Galicyi wschodniej i zachodniej tudzież Wielkiego Księstwa Krakowskiego na rok 1885 z zastrzeżeniem artykułu konstytucyjnego załatwienia ugody między Administracją Państwa i Reprezentacją kraju co do stosunków Państwa do galicyjskich funduszków indemnizacyjnych.

Jaśnie Wielmożny Pan Marszałek niniejsze przedłożenie rządowe zamieścić na porządku z pierwszych posiedzeń przyszłej sesji sejmowej.

Wierząc przy tej sposobności zapewnienie o mojem wysokiem poważaniu.

Lwowie dnia 5. Września 1884.

Zaleski w. r.

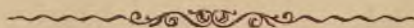
Wielmożnego Dra Mikołaja Zyplikiewicza Marszałka krajowego Królestwa Galicyi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego, Komandora ces. austr. orderu Franciszka Józefa z gwiazdą

sumaryczny preliminarz

funduszu indemnizacyjnego

dla Galicyi wschodniej

na rok 1885.

Liczba porządk. i załączników	A. Pokrycie				
	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1883.	Prelimino- wano na r. 1884.	Wniosek c. k. rządu na r. 1885.	U w a gi.
		Zlr. wal. austr.			
	I. Od obowiązanych				
1	Wpłata kapitałów	5.674	2.193	2.096	
2	„ rent	1.341	1.429	1.287	
3	Odsetki za zwłokę i inne dochody .	25.574	13.915	18.030	
	II. Własne dochody.				
4	Odsetki od zakupionych obligacyj in- demnizacyjnych	.	47.350	41.857	
5	Odsetki od ulokowanych kapitałów	3.000	3.000	.	
6	Dochód za wylosowane obligacje ind.	76.545	.	.	
7	Zwrot ulokowanego kapitału . . .	100.000	.	.	
	Z subwencji z r. 1881. pozostała reszta na pokrycie potocznych wydatków	.	20.730	.	
	III. Od kraju.				
8	Dodatki indemnizacyjne od podatków	2,089.904	2,146.630	2,154.888	
	Daniny od zboża i soli	.	.	.	
	IV. Ze skarbu państwa.				
	Wynagrodzenie laudemiałne	.	.	.	
	Odsetki od ulokowanych nadwyżek funduszowych	.	.	.	
	Zwroty kapitałów od c. k. skarbu państwa	.	.	.	
	Zaliczki ze Skarbu państwa:				
	a) nieoprocentowane	2,452.756	1,407.332	1,449.518	
	b) oprocentowane	.	.	.	
	Zwrot zaliczek do innych funduszków indemnizacyjnych	.	.	.	
	Razem	4,754.794	3,642.579	3,667.676	
	W porównaniu z potrzebą w kwocie	.	3,642.579	3,667.676	
	pozostaje do lokowania	.	.	.	
	albo ubytek z zapasu kasowego pokryć się mający.	.	.	.	

Liczba porządk. i załączników		B. P o t r z e b y.			U w a g i.
		Rzeczywista wynikłość z r. 1883.	Prelimino- wano na r. 1884.	Wniosek c. k. rządu na r. 1885.	
		Złr. wal. austr.			
9	Koszta zarządu	21.326	27.000	20.160	<p><i>Do pozycji 15.</i> Wykazane w rubryce „Preliminarz na rok 1884“ poszczególne kwoty wstawiono na podstawie uchwały Sejmu, których suma wynosić ma 3,642.589 zł. Gdy jednak zezwolone pokrycie tylko 3,642.579 złr. zatem mniej o 10 złr. wynosi, przeto celem zrównania ogólnej sumy potrzeb z ogólną sumą pokrycia zmniejszono przy pozycji 15. w rubryce „Nadzwyczajne wydatki“ dozwoloną kwotę z . . . . . 60.943 złr. na . . . . . 60.933 złr.</p>
10	Splata kapitałów				
	a) przez losowanie	1,758.708	1,734.600	1,858.500	
	b) przez wykupno obligacyj				
11	Kwoty wyrównawcze w kapitale	76			
12	„ „ „ rentach	2			
13	Renty dla uprawnionych	1,835.053	1,820.046	1,729.004	
14	Wynagrodzenie za zakupione obligacje indemnizacyjne	43.153			
	Odsetki od kapitałów dłużnych Skarbowi państwa				
	Wkładki do kasy oszczędności				
	Zwroty zaliczek ze Skarbu państwa	973.504			
15	Nadzwyczajne wydatki	93.755	60.933	60.012	
	Zwrot zaliczek otrzymanych z innych funduszków indemn.				
	Zaliczki udzielone innym funduszom indemn.	27.744			
	mianowicie:				
	a) zwrotną zaliczkę funduszowi ind. Wielkiego Księstwa Krakowskiego w kwocie 26.160 złr. 73 ct. i zasilek bezzwrotny funduszowi indemnizacyjnemu Galicyi zachodniej . . . . . 1.583 złr. 43 1/2 ct.				
	Razem	4,753.321	3,642.579	3,667.676	

Załącznik 1. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek c. k. rządu na r. 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
1	<p>Wpłata kapitałów.</p> <p>Z końcem roku 1883. pozostało niespłaconych kapitałów wykupna za dziesięcinę, meszne i czynsze emfiteutyczne w kwocie . 40.811 złr. Gdy w roku 1884. prawdopodobnie nic nie przybędzie, a na powyższą należność w roku 1884. kwota do . . . . . <u>2.193 „</u> spłaconą zostanie, przeto pozostanie kwota . . . <u>38.618 złr.</u> z której prawdopodobnie w r. 1885. spłaconą zostanie kwota 2.096 złr.</p>	5.674	2.193	2.096	Wniosek na rok 1885. stawia się na podstawie należności przypadającej na ten rok, a jest wobec wyniku w roku 1883. dla tego mniejszy, ponieważ w rzeczonym roku spłacone zostały zaległości z dawniejszych lat.

Załącznik 2. do pokrycia.

	<p>Wpłata rent.</p> <p>Od kapitałów wykupna podług załącznika 1. pokrycia w kwocie 38.618 złr. wykazanych, wnosi się tytułem 5% odsetek za rok 1885. kwota . . . . .</p>	1.341	1.429	1.287	Preliminowana mniejsza kwota na rok 1885. polega na powodach w załączniku 1. do pokrycia zawartych.
--	---	-------	-------	-------	---

Załącznik 3. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
	Odsetki za zwłoki i inne różne przychody.				Wniosek niniejszy stawia się według prawdopodobnych przychodów w roku 1885.
1	a) Odsetki za zwłokę od rat w terminach niespłaconych	584	1.745	360	
	b) Zwrot kosztów podróży w sprawach indemnizacyjnych i serwitutowych	848	1.200	500	
	c) Taksy za przepisanie obligacji indemnizacyjnych	160	120	120	
	d) Zwrot za brakujące kupony od obligacji indemnizacyjnych	21.784	10.800	17.000	
	e) Zwroty rachunkowe i inne	2.198	50	50	
	Razem	25.574	13.915	18.030	

Załącznik 4. do pokrycia.

	Odsetki od zakupionych obligacji indemnizacyjnych.			Wniosek na rok 1885. stawia się podług wykazanego stanu czynnych kapitałów z końcem Maja 1884 w kwocie 885.860 złr. m. k. i jest w obec wyniku w roku 1883. dla tego większy, ponieważ w tymże roku kupony od własnych obligacji zrealizowane nie zostały.
1	Stan zakupionych obligacji indemnizacyjnych na rzecz funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej wynosił z końcem Maja 1884 . . . . . 885.860 złr. m. k. czyli wal. austr. 930.153 złr. od której to kwoty wynoszą 5% odsetki po potrąceniu 10% podatku dochodowego kwotę 41.856 złr. 88½ ct. którą jako przychód w odsetkach w roku 1885. prelinuje się		47.350	

A. Załącznik 5. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
1	<p>Odsetki od ulokowanych kapitałów.</p> <p>Ze zapasów kasowych w latach 1880 i 1881 ulokowano kapitał 100.000 złr. na 3%</p>	3.000	3.000	—	<p>Ponieważ kwota 100.000 złr. w. a. na pokrycie bieżących wydatków w roku 1883. podniesioną została, a w roku 1884. prawdopodobnie żaden zapas kasowy do ulokowania nie pozostanie, przeto nie prelinuje się tytułem odsetek od ulokowanych własnych kapitałów żadnej kwoty.</p>

Załącznik 6. do pokrycia.

<p>Dochód z wylosowanych obligacyj indemnizacyjnych</p> <p>Dochód z wylosowanych obligacyj indemnizacyjnych w nominalnej wartości 72.900 złr. m. k. wynosił w r. 1883. kwotę 76.545 złr.</p>	76.545	—	—	<p>Na podobne przypadkowe dochody nie się nie prelinuje na rok 1885.</p>
---	--------	---	---	--

A. Załącznik 7. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	c. k. rządu na r. 1885.	
		złr. wal. austr.			
1	<p style="text-align: center;">Ze subwencji</p> <p>w roku 1880. i 1881. pozostały ulokowany kapitał w kwocie 100.000 złr. podniesiono na pokrycie wydatków bieżących funduszu . . . .</p>	100.000	—	—	<p>Ponieważ w roku 1885. przychody z wydatkami się zrównały, przeto prawdopodobnie nie okaże się potrzeba w r. 1885. użyć zasiłku ze zapasu żelaznego majątku.</p>

Załącznik 8. do pokrycia.

1	<p style="text-align: center;">Dodatki indemnizacyjne.</p> <p>Podług załączonego zestawienia z przedłożonych wykazów urzędów podatkowych Galicyi wschodniej, wynosi sprawdzona należność podatków w roku 1883. kwotę . . . 6,734.025 złr. 91 ct.</p> <p>Gdy w braku innej podstawy powyższa kwota do wymiaru dodatku indemnizacyjnego się przyjmuje, przeto wynosi od takowej dodatek indemnizacyjny po 32 ct. od jednego reńskiego podatkowego na rok 1885. . . . . 2,154.888 złr.</p>	2,089.904	2,146.630	2,154.888	<p>Wniosek niniejszy polega na należności podatkowej za rok 1883., wykazanej przez urzędy podatkowe.</p> <p>Dodatek indemnizacyjny po 32 ct. od jednego reńskiego podatkowego, wymierzony został podług potrzeby na pokrycie bieżących wydatków funduszu.</p>
---	--	-----------	-----------	-----------	---

Wykaz podatków wraz z dodatkami przypisanych na rok 1883.

Liczba porz.	Urząd podatkowy	P o d a t e k										Razem	
		Gruntowy		czynszowo-domowy		klasowo-domowy		zarobkowy		dochodowy		złr.	ct.
		złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.		
1	Brzozów . . .	43.822	35	1.718	91	21.024	85	5.359	04 1/2	5.875	34	77.800	49 1/2
2	Brody	88.621	13	20.354	18 1/2	29.828	.	17.127	50	15.737	95 1/2	171.668	77
3	Bóbrka	71.347	17	2.545	18	17.203	87	6.089	39 1/2	8.158	97	105.344	58 1/2
4	Brzeżany . . .	89.928	20	11.591	37	20.525	17	11.414	04 1/2	14.593	58 1/2	148.052	37
5	Buczacz	93.124	41	8.292	83	25.750	30	13.796	60	15.850	09	156.814	23
6	Bohorodczany	22.238	88	1.776	61	13.358	90	5.643	91	4.769	66	47.787	36
7	Borszczów . .	84.594	16	3.389	64	28.199	40	12.957	72 1/2	15.702	62	144.843	54 1/2
8	Cieszanów . .	53.873	65	2.126	27	18.658	10	7.222	17	7.804	95	89.685	14
9	Czortków . . .	52.980	67	4.099	58	16.468	40	5.080	57	9.720	11 1/2	88.349	33 1/2
10	Dobromil . . .	29.060	28	2.754	37	15.478	.	5.608	27	6.498	30 1/2	59.899	22 1/2
11	Dolina	32.593	15	3.452	86	20.797	86	9.170	03 1/2	9.310	63 1/2	75.324	54
12	Drohobycz . .	76.977	02	20.452	62	24.870	75	23.847	96	27.196	20 1/2	173.344	55 1/2
13	Gródek	66.225	84	4.915	66	16.298	86	6.918	45	7.182	08	101.540	89
14	Husiatyn . . .	69.692	77	4.057	62	20.827	67 1/2	8.158	27	13.152	18 1/2	115.888	52
15	Horodenka . .	79.623	67	1.868	72	23.744	70	8.184	33	13.298	34	126.719	76
16	Jarosław	125.193	12	16.545	39	27.585	35	14.790	.	10.594	76	194.708	62
17	Jaworów . . .	60.163	09	3.752	30 1/2	18.344	35	7.333	22	7.853	63	97.446	59 1/2
18	Kałusz	33.482	04	3.052	40	17.503	60	5.413	04 1/2	5.410	04 1/2	64.861	13
19	Kamionka . . .	81.731	29	2.314	60 1/2	23.158	55	8.971	41	15.352	08 1/2	131.527	94
20	Kołomyja . . .	58.192	73	11.736	23	31.039	65	21.295	23 1/2	20.727	56 1/2	142.991	41
21	Kossów	25.119	60	2.064	66 1/2	22.396	50	6.944	89	4.841	49	61.367	14 1/2
22	Lisko	40.691	87	2.575	44	18.324	65	4.624	98 1/2	7.678	30	73.895	24 1/2
23	Lwów	125.293	48	626.789	64	26.175	19	110.242	20	1,008.281	79	1,896.782	30
			1.307	25									
24	Mościska . . .	69.345	15	3.106	08	18.999	61	4.956	12 1/2	4.123	98 1/2	101.838	20
25	Nadwórna . . .	22.224	43	2.455	97	16.570	30	6.136	73 1/2	6.310	.	53.697	44
26	Podhajce . . .	82.575	24	2.802	98	19.778	70	6.617	39	10.202	31	121.976	62
27	Przemyśl . . .	92.987	41	53.969	60	18.998	55	16.622	48	20.825	65	203.403	69
28	Przemyślany	61.816	32	1.780	38	16.857	60	5.711	81	8.831	97 1/2	94.998	08
29	Rawa	63.229	96	2.338	06	23.509	20	9.979	74 1/2	8.472	52	107.529	48 1/2
30	Rohatyn	86.196	50	2.722	67 1/2	23.570	40	6.431	36	10.861	38 1/2	129.782	32
31	Rudki	58.207	08	2.155	54	15.907	55	3.667	02	5.761	55	85.698	74
32	Sanok	80.317	75	14.027	46	20.163	75	9.069	38	12.072	36	135.650	70
33	Sanok	56.593	84	7.149	93	21.165	80	6.556	15 1/2	9.385	51 1/2	100.851	24
34	Stare miasto	24.955	25	1.498	22	12.527	55	3.870	56	5.044	13	47.895	71 1/2
35	Sokal	89.472	29	4.118	39	21.770	10	11.390	13	17.310	12 1/2	144.061	03 1/2
36	Stryj	51.799	73	23.064	60	20.217	43	14.128	71 1/2	16.646	25 1/2	125.856	73
37	Stanisławów	47.376	55	38.583	04 1/2	18.246	25	20.509	35 1/2	23.035	01	147.750	21
38	Skałat	62.858	63	9.760	63	19.938	20	10.506	76 1/2	13.427	87 1/2	116.492	10
39	Śniatyn	48.791	44	3.727	62	21.396	50	7.566	51	6.721	59 1/2	88.203	66 1/2
40	Tarnopol	107.132	71	44.422	31 1/2	23.695	75	23.038	08 1/2	23.744	39 1/2	222.033	25 1/2
41	Tłumacz	47.769	85	3.825	43	22.544	10	6.489	46	11.588	19	92.217	03
42	Trembowła . .	55.399	40	2.661	10	17.415	20	7.842	81	6.414	09	89.732	60
43	Turka	28.972	14 1/2	678	32	14.526	50	2.964	82	3.369	67 1/2	50.511	46
44	Zaleszczyki . .	55.423	05	4.369	39	19.804	60	7.934	15	9.731	18 1/2	97.262	37 1/2
45	Zbaraż	67.920	21	2.229	87	16.757	92	6.075	06	5.626	31	98.609	37
46	Złoczów	117.194	60	7.062	35	31.438	25	11.898	97	17.171	23	184.765	40
47	Żółkiew	65.971	94	4.644	56	18.985	10	8.506	61	7.334	58 1/2	105.442	79 1/2
48	Żydaczów . . .	53.837	76	5.529	46	16.138	07 1/2	6.834	61	10.061	06	92.400	96 1/2
	Razem	3,104.247	05 1/2	1,010.911	07 1/2	988.485	66	551.498	07 1/2	1,529.663	66 1/2	7,184.805	53
	po potrąceniu z kwoty podatkowej przepisanej od kolei żelaznych Karola Ludwika i północnej Ferdynanda											450.779	62
	od której dodatek indemnizacyjny dwom funduszom indemnizacyjnym Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego w stosunku do przestrzeni kolejowej się należy, wynosi właściwie kwota podatkowa											6,734.025	91

PRELIMINARZ

wydatków c. k. Namiestnictwa, jako Dyrekcji funduszków indemnizacyjnych, tudzież c. k. Namiestnictwa, jako komisji krajowej i komisji lokalnych dla spraw odkupu i regulacji ciężarów gruntowych, z funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej pokryć się mających

na rok słoneczny 1885.

A. C. k. Namiestnictwo.

Numer załącznika	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1883	Prelimino- wano na r. 1884.	Wniosek c. k. rządu na r. 1885.	U w a g i.
		Złr. wal. austr.			
1	Płace, dodatki i wynagrodzenie dla służby	9.448	10.360	7.846	Podział kosztów zarządu na wszystkie trzy fundusze in- demnizacyjne nastąpił na pod- stawie dekretu ministeryalnego z dnia 1. Października 1867 l. 15.871 podług którego fundusz indemn. Galicyi wschodniej ^{22/35} części wszystkich wydatków wynosi.
2	Dodatki aktywalne	1.609	1.722	1.270	
3	Dyurny	1.722	1.530	1.101	
4	Remuneracye i zapomogi	2.140	2.514	2.514	
5	Potrzeby kancelaryjne	1.408	5.594	3.268	
6	Czynsze na mieszkania	679	683	651	
7	Koszta podróży	3	187	63	
8	Rozmaite wydatki		100	22	
	Razem	17.009	22.690	16.735	
	Do tego wydatki komisyj miej- scowych dla spraw odkupu i upo- rządkowania ciężarów gruntowych	4.317	4.310	3.425	
	Ogólna suma	21.326	27.000	20.160	

C. k. Komisye lokalne.

Numer załącznika	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1883.	Prelimino- wano na r. 1884.	Wniosek na rok 1885.	U w a g i.
		Zlr. wal. austr.			
9	Płace, dodatki i wynagrodzenia dla służby	1.907	1.800	1.700	
10	Dodatki aktywalne	300	300	300	
11	Dyurny	365	366	365	
	Remuneracye i zapomogi	.	.	.	
12	Potrzeby kancelaryjne	98	300	50	
13	Koszta podróży i diety rzeczoz- nawców	1.290	1.494	1.000	
14	Czynsze na mieszkania	352	.	.	
15	Rozmaite wydatki	5	50	10	
	Razem	4.317	4.310	3.425	

Alegat 1. do załącznika 9. do potrzeb.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rzędu na rok 1885.	
		złr. wal. austr.			
Place, dodatki funkcyjne i wynagrodzenie dla c. k. Namiestnictwa.					
1	Dla zastępcy prezesa dodatek roczny w kwocie . . . . . 400 złr.				Wniosek na rok 1885. stawia się podług teraźniejszego stanu urzędników i służby.
2	1 radca Namiestnictwa z roczną płacą . . . . . 3.600 „				
3	1 sekretarz referujący . . 1.400 „ z dodatkiem rocznym . . 250 „				
4	1 komisarz powiatowy . . 1.300 „				
5	1 komisarz powiatowy . . 1.200 „				
6	3 konceptowych praktykantów roczne adjutum po 500 złr. . . . . 1.500 „				
Oddział manipulacyjny.					
7	2 oficjalów z roczną płacą po 1.000 złr. . . . . 2.000 „				
Służba					
8	1 woźny z roczną płacą . . 400 „				
9	2 stróżów z rocznym wynagrodzeniem po 216 złr. 432 „				
	Razem . . . . 12.482 „				
	z tego przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej $\frac{2}{3}$ części . . . . . 7.846 złr.	9.448	10.360	7.846	

Alegat 2. do załącznika 9. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Preliminowano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
Dodatki aktywne.					
1	1 radca Namiestn. rocznie	480 złr.			Wniosek niniejszy zawiera systemizowane dodatki aktywne obecnie zatrudnionych urzędników i służby.
2	1 sekretarz	360 "			
3	2 komisarzy powiatowych po 300 złr.	600 "			
4	2 oficyałów Namiestnictwa po 240 złr.	480 "			
5	1 woźny 25% od 400 złr.	100 "			
	Razem	2.020 złr.			
	z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej $\frac{2}{3}$ części	1.270 złr.	1.609	1.722	1.270

Alegat 3. do załącznika 9. do potrzeb.

Dyurny.					
1	4 dyurnistów po 1 złr. 20 ct. dziennie razem	1.752 złr.			Wniosek stawia się podług obecnego stanu zatrudnionych dyetaryuszów i prawdopodobnej potrzeby w roku 1885.
	z których wypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej $\frac{2}{3}$ części	1.101 złr.	1.722	1.530	

Alegat 4. do załącznika 9. do potrzeb.

Remuneracye i zapomogi.						
1	Dla c. k. Namiestnictwa i komisyj lokalnych serwitutowych Galicyi wschodniej i zachodniej 4.000 złr. z których wypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej $\frac{2}{3}$ części	2.514 złr.	2.140	2.514	2.514	Wniosek stawia się podług kwot na lata 1882., 1883. i 1884. preliminowanych i przez Wys. Ministerstwo jakoteż W. Sejm krajowy przyzwolonych. Wynik w roku 1883. jest dla tego mniejszy, ponieważ nie cała przyzwolona kwota rozdzieloną została.

Alegat 5. do załącznika 9. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rzędu na rok 1885.	
		złr. wal. austr.			
	Potrzeby kancelaryjne.				
1	Na opał lokalu	800 złr.			Niniejszy wniosek stawia się podług prawdopodobnej potrzeby w roku 1885. i jest wobec wyniku w roku 1883. dlatego większy, ponieważ w skutek wielkiej ilości nit, utrudniających losowanie, okazuje się potrzeba wystawienia i włożenia nowych kartek do urn, przez co wydatki przy tej rubryce się powiększyły.
2	Na papier i inne rekwizyta do pisania	600 "			
3	Na druki, litografie i efekta kredytowe	800 "			
4	Na roboty introligatorskie	100 "			
5	Na czyszczenie lokalu	200 "			
6	Na sprzęty kancelaryjne	100 "			
7	Na oświetlenie lokalu i schodów	50 "			
8	Na koszta losowania i rozmaite potrzeby	2.500 "			
9	Ryczałtowa kwota na przybory do pisania	50 "			
	Razem 5.200 złr. z których wypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej ²² / ₃₅ części	3.268 złr.	1.408	5.594	

Alegat 6. do załącznika 9. do potrzeb.

	Czynsz za lokal.				
1	Czynsz za lokal c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszków indemnizacyjnych i krajowej komisji serwitutowej	1.036 złr.			Wniosek stawia się podług rzeczywiście opłaconego czynszu w roku 1883.
	z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej ²² / ₃₅ części	651 złr.	679	683	

Alegat 7 do załącznika 9. do potrzeb.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
1	<p>Koszta podróży.</p> <p>Na dyety i koszta podróży zastępców uprawnionych i obowiązanych w sprawach serwitutowych rocznie 100 złr., z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej $\frac{22}{35}$ części . . . . .</p>	3	187	63	Wniosek niniejszy stawia się podług prawdopodobnej potrzeby w r. 1885.

Alegat 8. do załącznika 9. do potrzeb.

1	<p>Rozmaite wydatki.</p> <p>35 złr., z których przypada na fundusz indemniz. Galicyi wschodniej $\frac{22}{35}$ części . . . . .</p>	—	100	22	Na pokrycie możliwych potrzeb przy tej zmiennej rubryce prelinuje się na rok 1885. tylko kwota 22 złr.
---	--	---	-----	----	--

Alegat 9. do załącznika 9. do potrzeb.

1	<p>Płace dla urzędników miejscowej komisji serwitutowej we Lwowie.</p> <p>1 Komisarz powiatowy z roczną płacą 1.200 złr. z dodatkiem funkcyjnym . . . . . 500 złr. razem . . . . . 1.700 złr.</p>	1.907	1.800	1.700	Wniosek niniejszy stawia się ze względu obecnie przy komisji lokalnej serwitutowej we Lwowie zatrudnionego 1. komisarza powiatowego.
---	--	-------	-------	-------	--

Alegat 10. do załącznika 9. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		zr. wal. austr.			
1	Dodatki aktywalne. Dla jednego komisarza powiatowego rocznie . . . . . 300 zr.	300	300	300	Podług stanu rzeczy określonego w alegacie 9.

Alegat 11. do załącznika 9. do potrzeb.

1	Dyurny. Dla jednego dyurnisty przy komisji lokalnej we Lwowie po 1 zr. dziennie	365	366	365	Wniosek niniejszy stawia się ze względu, iż obecnie przy komisji miejscowej zatrudniony jest jeden dyetaryusz.
---	--	-----	-----	-----	--

Alegat 12. do załącznika 9. do potrzeb.

1	Potrzeby kancelaryjne. Dla jednej komisji miejscowej we Lwowie na systemizowane pauszale kancelaryjne rocznie . 50 zr.	98	300	50	Wniosek niniejszy stawia się z uwzględnieniem prawdopodobnej potrzeby na wydatki kancelaryjne w r. 1885.
---	---	----	-----	----	--

Alegat 13. do załącznika 9. do potrzeb.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rzędu na rok 1885.	
		złr. wal. austr.			
1	Koszta podróży. Milowe i dyety dla komisyonujących urzędników, strawne dla dyurnistów, dyety i milowe dla rzeczoznawców i inżynierów . 1.000 złr.	1.290	1.494	1.000	Niniejszy wniosek stawia się podług wyniku od roku 1883. z uwzględnieniem odbyć się mających komisji w r. 1885.

Alegat 14. do załącznika 9. do potrzeb.

	Czynsz za lokal	352			Ponieważ komisya lokalna serwitutowa obecnie umieszczoną jest w lokalnościach Namiestnictwa, przeto tytułem czynszu na ubikacye dla tej komisji nic się nie preliminuje na r. 1885.
--	----------------------------------	-----	--	--	---

Alegat 15. do załącznika 9. do potrzeb.

	Rozmaite wydatki.				
1	Na rozmaite potrzeby dla 1 komisji miejscowej, które przy zestawieniu budżetu przewidziane być nie mogły	5	50	10	Wniosek niniejszy stawia się na pokrycie możliwych potrzeb w roku 1885.

Załącznik 10. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	c. k. rządu na r. 1885.	
		złr. wal. austr.			
	Splata kapitałów.				
1	<p>Podług planu amortyzacyjnego wydanego rozporządzeniem z d. 29. Grudnia 1857. r. l. 11.881 dla obligacyi indemnizacyjnych Galicyi wschodniej</p> <p>w kwocie . . . 58,674.000 złr. m. k. wynosi kwota losować się mająca</p> <p>w II. półroczu 1884. 885.000 „ „ I. „ 1885. 885.000 „ razem 1,770.000 złr. m. k. czyli wal. austr. 1,858.500 „ która w myśl §. 19. instrukcyi dla losowania dopiero po upływie pół roku wypłaconą być ma, a mianowicie: kwota za II. półrocze 1884 1. Maja 1885, a kwota za I. półrocze 1885 1. Listopada 1885.</p> <p>Na pokrycie tej wypłaty wnosi się zatem powyższą kwotę 1,858.500złr.</p>	1,758.708	1,734.600	1,858.500	Wniosek stawia się podług planu amortyzacyjnego.

B. Załącznik 11. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
	Kwota wyrównawcza w kapitale	76	—	—	Na podobne wydatki nie pre- liminuje się żadnej kwoty, po- nieważ w r. 1883. już wszystkie zlikwidowane kapitały asygnow- wane i wypłacone zostały.

B. Załącznik 12. do potrzeb.

	Kwoty wyrównawcze w rentach zaległych	2	—	—	Na podobne wydatki nie pre- liminuje się żadnej kwoty, po- nieważ w roku 1885. prawdo- podobnie żadnych obrachunków między funduszem a stronami nie będzie.
--	---------------------------------------	---	---	---	--

B. Załącznik 13. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rzędu na rok 1885.	
		złr. wal. austr.			
	Renty dla uprawnionych.				
1	<p>Podług stanu kapitałów wynosi oprocentowany dług w obligacjach indemniz. Galicyi wschodniej z końcem r. 1883. kwotę 36,314.680złr. 50 ct.</p> <p>a po potrąceniu wylosowanych kwot, mianowicie 31go Października 1883. r. w ilości . . . . . 826.000 „ — „</p> <p>a 30.Kwietnia 1884. w ilości 826.000 „ — „</p> <p>razem tedy . . 1,652.000 złr. — ct. m. k.</p> <p>czyli . . . . . 1,734.600 „ — ct. wal. austr.</p> <p>zmniejsza się tenże na . . . 34,580.080 „ 50 „, od której to sumy wynoszą 5% odsetki na rok 1885. kwotę . . . . . 1,729.004 „ — „</p>	1,835.053	1,820.046	1,729.004	Niniejszy wniosek stawia się podług prawdopodobnego stanu obligacji indemniz. z końcem roku 1884.

Załącznik 14. do pokrycia.

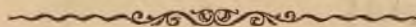
Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek c. k. rządu na r. 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
1	<p>Zakupno obligacyi indemnizacyjnych.</p> <p>Na zakupno obligacyi indemnizacyjnych dla funduszu Galicyi wschodniej wydano w r. 1883. ze zapasów z lat 1880. i 1881. kwotę .</p>	43.153			Na podobny wydatek nie się nie prelinuje na rok 1885., albowiem przewidzieć nie można, czy pozostanie jaka reszta na zakupno obligacyi w tym roku.

B. Załącznik 15. do potrzeb.

1	<p>Nadzwyczajne wydatki.</p> <p>Na zwroty nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych tudzież nadpłaconych kapitałów, rent, odsetek i innych zwrotów prelinuje się kwota . . . . . 60.012 złr.</p>	93.755	60.933	60.012	Wniosek niniejszy stawia się z uwzględnieniem wyniku z r. 1883., tudzież kwoty prelinowanej na rok 1884., oraz na podstawie wykazanych przez urzędy podatkowe nadpłaconych, a z końcem roku 1883. nie wypłaconych dodatków indemnizacyjnych.
---	--	--------	--------	--------	--

Sumaryczny preliminarz
funduszu indemnizacyjnego
dla Galicyi zachodniej
na rok 1885.

Liczba porządk. i załączników		A. Pokrycie			U w a gi.
		Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1883.	Prelimino- wano na r. 1884.	
		Złr. wal. austr.			
		I. Od obowiązanych.			
1	Wpłata kapitałów	3.643	2.052	1.873	
2	„ rent	997	812	530	
3	Odsetki za zwłokę i inne dochody .	12.881	7.596	10.430	
		II. Własne dochody.			
4	Odsetki od zakupionych obligacyj in- demnizacyjnych	152	28.672	23.743	
5	Odsetki od ulokowanych kapitałów	3.000	3.000	.	
6	Dochód za wylosowane obligacje ind.	17.797	.	.	
7	Dochód za sprzedane obligacje .	49.887	.	.	
8	Zwrot ulokowanego kapitału . . .	100.000	.	.	
		III. Od kraju.			
9	Dodatki indemnizacyjne od podatków	719.654	843.507	872.040	
	Daniny od zboża i soli	.	.	.	
		IV. Ze skarbu państwa.			
	Wynagrodzenie laudemiałne . . .	.	.	.	
	Odsetki od ulokowanych nadwyżek funduszowych	.	.	.	
	Zwroty kapitałów od c. k. Skarbu państwa	.	.	.	
	Zaliczki ze Skarbu państwa:				
	a) nieoprocentowane	1,398.914	1,217.668	1,175.482	
	b) oprocentowane	.	.	.	
	Zaliczki z funduszu indemniz. Galicji wschodniej	1.583	.	.	
	Razem	2,308.508	2,103.307	2,084.098	
	W porównaniu z potrzebą w kwocie	.	2,102.040	2,084.098	
	pozostaje do lokowania	.	.	.	
	albo ubytek z zapasu kasowego pokryć się mający	.	1.267	.	

Liczba porządk. i załączników	B. P o t r z e b y.			U w a g i.	
	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1883.	Prelimino- wano na r. 1884.		Wniosek c. k. rządu na r. 1885.
		Złr. wal. austr.			
10	Koszta zarządu	11.540	14.730	11.278	
11	Splata kapitałów:				
	a) przez losowanie	945.294	999.600	1,035.300	
	b) przez wykupno obligacyj	.	.	.	
12	Kwoty wyrównawcze w kapitale	180	.	.	
13	" " " " " rentach	741	.	.	
14	Renty dla uprawnionych	1,063.071	1,062.277	1,011.514	
15	Wynagrodzenie za zakupione obli- gacye indemnizacyjne	4.095	.	.	
	Odsetki od kapitałów dłużnych Skar- bowi państwa	.	.	.	
	Wkłádki do kasy oszczędności	.	.	.	
	Zwroty zaliczek ze Skarbu państwa	253.166	.	.	
16	Nadzwyczajne wydatki	32.692	25.433	26.006	
	Zwrot zaliczek otrzymanych z innych funduszków indemn.	.	.	.	
	Razem	2,310.779	2,102.040	2,084.098	

A. Załącznik 1. do pokrycia.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	c. k. rządu na r. 1885.	
		złr. wal. austr.			
1	<p>Wpłata kapitałów.</p> <p>Z końcem roku 1883. pozostało niespłaconych kapitałów wykupna za dziesięć, meszne i czynsze emfiteutyczne w kwocie . 16.013 złr.</p> <p>Gdy w roku 1884. prawdopodobnie nic nie przybędzie, a na powyższą należność w roku 1884.</p> <p>kwota . . . . . 2.052 „</p> <p>spłaconą zostanie, przeto pozostanie kwota . . 13.961 złr.</p> <p>z której należność na rok 1885. wynosi . . . . . 1.873 złr.</p>	3.643	2.052	1.873	Wniosek na rok 1885. stawia się na podstawie należności przypadającej na powyższy rok, i jest wobec wyniku za r. 1883. dla tego mniejszy, ponieważ takowy obejmuje znaczną ilość spłaconych zaległości z dawniejszych lat.

A. Załącznik 2. do pokrycia.

1	<p>Wpłata rent.</p> <p>Od kapitałów wykupna według załącznika 1. pokrycia w kwocie 13.961 złr. wykazanych, wnosi się tytułem 5% odsetek za rok 1885.</p> <p>kwota . . . . . 530 złr.</p>	997	812	530	Preliminowana niniejsza kwota na rok 1885. polega na powodach w załączniku 1. do pokrycia zawartych.
---	---	-----	-----	-----	--

A. Załącznik 3. do pokrycia.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rządu na rok 1885.	
		złr. wal. austr.			
	Odsetki za zwłoki i inne różne przychody.				Wniosek niniejszy stawia się podług prawdopodobnych przychodów w roku 1885.
1	Odsetki za zwłokę od rat w terminach niespłaconych	651	336	250	
2	Zwrot kosztów podróży	511	150	100	
3	Taksy za przepisanie obligacyj indemnizacyjnych	138	60	60	
4	Zwrot za brakujące kupony od obligacyj indemnizacyjnych	11.559	7.000	10.000	
5	Zwroty rachunkowe i inne	22	50	20	
	Razem	12.881	7.596	10.430	

A. Załącznik 4. do pokrycia.

	Odsetki od zakupionych obligacyj indemnizacyjnych.				Wniosek na rok 1885. stawia się podług wykazanego stanu czynnych kapitałów z końcem Maja 1884 r. w kwocie 502.490 złr. m. k. czyli 527.614 złr. 50 ct. a. w. i jest w obec wyniku z roku 1883. dla tego większy, ponieważ w r. 1883. kupony od własnych obligacyj zrealizowane nie zostały.
1	Stan obligacyj indemnizacyjnych zakupionych na rzecz funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniej, wynosił z końcem Maja 1884 kwotę 502.490 złr. m. k. czyli wal. austr. 527.614 złr. 50 ct. 5% odsetki od powyższych obligacyj indemnizacyjnych wnoszą po odtrąceniu 10% podatku dochodowego kwotę 23.742 złr. 65 ct., która jako przychód w odsetkach w roku 1885. prelinuje się	152	28.672	23.743	

A. Załącznik 5. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rzędu na rok 1885.	
		zhr. wal. austr.			
1	<p style="text-align: center;">Odsetki od ulokowanych kapitałów.</p> <p>Ze zapasów kasowych w latach 1880. i 1881. ulokowano kapitał 100.000 zhr. w. a. na 3% . . .</p>	3.000	3.000		<p>Ponieważ kwota 100.000 zhr. w. a. na pokrycie bieżących wydatków w roku 1883. podniesioną została, a w roku 1884. prawdopodobnie żadna reszta ze zezwolonej subwencji celem ulokowania takowej nie pozostanie, przeto nie prelinuje się na rok 1885. na odsetki żadnej kwoty.</p>

A. Załącznik 6. do pokrycia.

1	<p style="text-align: center;">Dochód z wylosowanych obligów indemnizacyjnych.</p> <p>W roku 1883. wpłynęło za wylosowane obligacje indemnizacyjne w nominalnej wartości 16.950 zhr. m. k. czyli 17.797 zhr. 50 ct. w. a.</p>	17.797			<p>Na podobne przypadkowe przychody nie się nie prelinuje na rok 1885.</p>
---	--	--------	--	--	--

A. Załącznik 7. do pokrycia.

1	<p style="text-align: center;">Dochód za sprzedane obligacje indemnizacyjne.</p> <p>Za obligacje indemnizacyjne w nominalnej wartości 50.000 zhr. m. k., sprzedane w celu pokrycia bieżących wydatków uzyskano kwotę 49.887 zhr. . . . .</p>	49.887			<p>Na rok 1885. nie się nie prelinuje, ponieważ przewidzieć nie można, czy w roku 1885. okaże się potrzeba sprzedaży własnych obligacji indemnizacyjnych na pokrycie bieżących wydatków.</p>
---	---	--------	--	--	--

A. Załącznik 8. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	c. k. rządu na r. 1885.	
		złr. wal. austr.			
1	<p>Zwrot ulokowanego kapitału.</p> <p>Ze subwencji w roku 1880. i 1881. pozostałej w kwocie 100.000 złr. obrócono na pokrycie bieżących wydatków . . . . .</p>	100.000			<p>Ponieważ w roku 1883. przychody z wydatkami się zrównały, przeto prawdopodobnie nie okaże się potrzeba w r. 1885. na pokrycie bieżących potrzeb użyć zasilku ze zapasu własnego majątku.</p>

A. Załącznik 9. do pokrycia.

1	<p>Dodatki indemnizacyjne</p> <p>Podług załączonego zestawienia z przedłożonych wykazów urzędów podatkowych Galicyi zachodniej, wynosi sprawdzona należytość podatków w roku 1883. kwotę . . 2,725.126 złr. 44 1/2 ct.</p> <p>Gdy w braku innej podstawy powyższa kwota do wymiaru dodatku indemnizacyjnego się przyjmuje, przeto wynosi od takowej dodatek indemnizacyjny po 32 ct. od jednego reńskiego podatkowego na rok 1885. kwotę . . 872.040 złr.</p>	719.654	843.507	872.040	<p>Wniosek niniejszy polega na należytości podatkowej w roku 1883., wykazanej przez urzędy podatkowe.</p> <p>Dodatek indemnizacyjny po 32 ct. od jednego reńskiego podatkowego wymierzony został podług potrzeby na pokrycie bieżących wydatków funduszu.</p>
---	--	---------	---------	---------	---

W Y K A Z

podatków wraz z dodatkami przypisanych

na rok 1883.

Liczba porz.	Urząd podatkowy	P o d a t e k										Razem	
		Gruntowy		czynszowo-domowy		klasowo-domowy		zarobkowy		dochodowy		złr.	ct.
		złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.		
1	Biała	58.407	26 1/2	36.295	27	18.523	70	27.445	53	27.242		167.913	76 1/2
2	Bochnia	86.024	26	7.231	38	25.806	52	7.454	26 1/2	10.967	48 1/2	137.483	91
3	Brzesko	77.716	63	4.353	56	25.486	50	8.586	73	11.922	80	128.066	22
4	Dąbrowa	48.377	83	2.846	36	13.763	57 1/2	3.425	66 1/2	3.576	71 1/2	71.990	14 1/2
5	Gorlice	35.517	50	2.781	55	18.165	67 1/2	8.737	52 1/2	12.968	28 1/2	78.170	53 1/2
6	Grybów	19.434	09 1/2	1.080	71	10.582	45	3.138	03 1/2	3.635	64 1/2	37.870	93 1/2
7	Jaśło	62.988	36	5.117	79	24.477	40	8.321	74 1/2	8.234	03 1/2	109.139	33
8	Kolbuszowa	35.573	36 1/2	2.797	40	18.043	40	5.431	02	4.963	30 1/2	66.808	49
9	Krosno	46.297		5.741	77	18.877	20	6.242	21	6.388	03	83.546	21
10	Limanowa	26.239	80	1.383	42	16.467	85	4.356	77	5.291	62	53.739	46
11	Łańcut	94.688	18 1/2	6.024	22	34.298	25	7.702	16 1/2	7.817	60	150.530	42
12	Mielec	54.111	40	2.606	67	17.596	70	5.901	63	7.739	21 1/2	87.955	61 1/2
13	Myślenice	52.815	02	2.704	75	26.517	81	6.013	35	8.097	36	96.148	29
14	Nisko	35.263	33	1.895	60	15.278	35	4.440	13 1/2	2.676	01	59.553	42 1/2
15	Nowy Sącz	48.741	75	23.922	24	20.831	71	9.847	15	13.680	85 1/2	117.023	70 1/2
16	Nowy Targ	28.449	38	5.866	12 1/2	20.803	70	5.391	35	4.877	84 1/2	65.388	40
17	Pilzno	35.947	31 1/2	1.627	27	12.466	80	3.451	85	3.864	45	57.357	68 1/2
18	Ropczyce	59.053	98	4.053	33	18.994	50	7.777	72	7.999	52 1/2	97.879	05 1/2
19	Rzeszów	90.476	14	25.423	46	34.005	60	15.432	17 1/2	15.318	96 1/2	180.656	34
20	Tarnobrzeg	37.905	16	2.362	62	16.985	40	6.207	69 1/2	6.484	63	69.945	50 1/2
21	Tarnów	58.483	70	46.873	10	18.583	22	22.519	17	25.231	74	171.690	93
22	Wadowice	67.322	67	6.542	79	26.107	95	8.161	33	5.957	18	114.091	92
23	Wieliczka	59.386	57	16.070	97	21.831	48	10.562	13	10.030	92	117.882	07
24	Żywiec	43.944	63	5.637	39 1/2	23.287	65	11.715	55 1/2	15.328	11 1/2	99.913	34 1/2
	Razem	1,263.165	33 1/2	221.239	75	497.783	39	208.262	90	230.294	33	2,420.745	70 1/2
	Do tego podatki od kolei Cesarza Ferdynanda											36.521	56
	" " " " " " Karola Ludwika											267.859	18
	Razem											2,725.126	44 1/2

PRELIMINARZ

wydatków c. k. Namiestnictwa, jako Dyrekcyi funduszków indemnizacyjnych, tudzież c. k. Namiestnictwa, jako komisyi krajowej i komisyj lokalnych dla spraw odkupu i regulacyi ciężarów gruntowych, z funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniej pokryć się mających

na rok słoneczny 1885.

Numer załącznika		A. C. k. Namiestnictwo.			U w a g i.
		Rzeczywista wynikłość z r. 1883	Prelimino- wano na r. 1884.	Wniosek c. k. rządu na r. 1885.	
Wymienienie rubryk		Złr. wal. austr.			
1	Płace, dodatki i wynagrodzenie dla służby	5.153	5.651	4.279	Podział kosztów zarządu na wszystkie trzy fundusze indemnizacyjne nastąpił na podstawie dekretu ministeryalnego z dnia 1. Października 1867 l. 15.871 podług którego fundusz indemn. Galicji zachodniej ^{12/35} części wszystkich wydatków ponosi.
2	Dodatki aktywalne	878	940	692	
3	Dyurny	939	834	601	
4	Remuneracye i zapomogi	1.167	1.372	1.372	
5	Potrzeby kancelaryjne	748	3.052	1.733	
6	Czynsze na mieszkania	370	372	355	
7	Koszta podróży	2	104	34	
8	Rozmaite wydatki		55	12	
	Razem	9.257	12.380	9.128	
	Do tego wydatki komisij miejscowych dla spraw odkupu i uporzędowania ciężarów gruntowych	2.283	2.350	2.150	
	Ogólna suma	11.540	14.730	11.278	

		C. k. Komisye lokalne.			
Numer załącznika	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1883.	Prelimino- wano na r. 1884.	Wniosek na rok 1885.	U w a g i.
		Zir wal. austr.			
9	Płace, dodatki i wynagrodzenia dla służby	1.300	1.300	1.300	
10	Dodatki aktywne	250	250	250	
	Dyurny	.	.	.	
	Remuneracye i zapomogi	.	.	.	
	Potrzeby kancelaryjne	.	.	.	
11	Koszta podróży i diety rzeczoz- znawców	733	800	600	
	Czynsze na mieszkania	.	.	.	
	Rozmaite wydatki	.	.	.	
	Razem	2.283	2.350	2.150	

Alegat 1. do załącznika 10. do potrzeb.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rzędu na rok 1885.	
		złr. wal. austr.			
Plące, dodatki funkcyjne i wynagrodzenie dla c. k. Namiestnictwa.					
1	Dla zastępcy prezesa dodatek roczny w kwocie . . . . . 400 złr.				Wniosek na rok 1885. stawia się podług teraźniejszego stanu urzędników i służby.
2	1 radca Namiestnictwa z roczną płacą . . . . . 3.600 „				
3	1 sekretarz referujący . . 1.400 „ z dodatkiem rocznym . . 250 „				
4	1 komisarz powiatowy . . 1.300 „				
5	1 komisarz powiatowy . . 1.200 „				
6	3 konceptowych praktykantów roczne adjutum po 500 złr. . . . . 1.500 „				
Oddział manipulacyjny.					
7	2 ofycyałów z roczną płacą po 1.000 złr. . . . . 2.000 „				
Służba.					
8	1 woźny z roczną płacą . . 400 „				
9	2 stróżów z rocznym wynagrodzeniem po 216 złr. 432 „				
Razem . . . . 12.482 „					
z tego przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi zachodniej $\frac{12}{35}$ części w kwocie . 4.279 złr.		5.153	5.651	4.279	

Alegat 2. do załącznika 10. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rzędu na rok 1885.	
		złr. wal. austr.			
	Dodatki aktywne.				Wniosek niniejszy zawiera systemizowane dodatki aktywne obecnie zatrudnionych urzędników i służby.
1	1 radca Namiestn. rocznie . . . 480 złr.				
2	1 sekretarz . . . . . 360 "				
3	2 komisarzy powiatowych po 300 złr. . . . . 600 "				
4	2 oficyałów Namiestnictwa po 240 złr. . . . . 480 "				
5	1 woźny 25% od 400 złr. 100 "				
	Razem . . . . . 2.020 złr.				
	z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi zachodniej $\frac{12}{35}$ części w kwocie . . . . 692 złr.	878	940	692	

Alegat 3. do załącznika 10. do potrzeb.

Dyurny.					
1	4 dyurnistów po 1 złr. 20 ct. dziennie razem . . . . . 1.752 złr.				Wniosek stawia się podług obecnego stanu zatrudnionych dyetaryuszów i prawdopodobnej potrzeby w roku 1885.
	z których wypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi zachodniej $\frac{12}{35}$ części w kwocie . . . . 601 złr.	939	834	601	

Alegat 4. do załącznika 10. do potrzeb.

Remuneracye i zapomogi.					
1	Dla c. k. Namiestnictwa i komisyj lokalnych serwitutowych w Galicyi wschodniej i zachodniej 4.000 złr.				Wniosek stawia się podług kwot na lata 1882., 1883. i 1884. preliminowanych i przez Wys. Ministerstwo jakoteż W. Sejm krajowy przyzwolonych. Wynik w roku 1883. jest dla tego mniejszy, ponieważ nie cała przyzwolona kwota rozdzieloną została.
	z których wypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi zachodniej $\frac{12}{35}$ części w kwocie . . . . 1.372 złr.	1.167	1.372	1.372	

Alegat 5. do załącznika 10. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rzędu na rok 1885.	
		złr. wal. austr.			
Potrzeby kancelaryjne.					
1	Na opał lokalu	800 złr.			Niniejszy wniosek stawia się podług prawdopodobnej potrzeby w roku 1885. i jest wobec wyniku w roku 1883. dlatego większy, ponieważ w skutek wielkiej ilości nit, utrudniających losowanie, okazuje się potrzeba, aby nowe kartki do urn włożone były.
2	Na papier i inne rekwizyta do pisania	600 "			
3	Na druki, litografie i efekta kredytowe	800 "			
4	Na roboty introligatorskie	100 "			
5	Na czyszczenie lokalu	200 "			
6	Na sprzęty kancelaryjne	100 "			
7	Na oświetlenie lokalu i schodów	50 "			
8	Na koszta losowania i rozmaite potrzeby	2.500 "			
9	Ryczałtowa kwota na przybory do pisania	50 "			
	Razem 5.200 złr.				
	z których wypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi zachodniej $\frac{12}{35}$ części w kwocie	1.783 złr.	748	3.052	1.783

Alegat 6. do załącznika 10. do potrzeb.

Czynsz za lokal.					
1	Czynsz za lokal c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszków indemnizacyjnych i krajowej komisji serwitutowej rocznie	1.036 złr.			Wniosek stawia się podług rzeczywiście opłaconego czynszu w roku 1883.
	z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi zachodniej $\frac{12}{35}$ części w kwocie	355 złr.	370	372	

Alegat 7 do załącznika 10. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
1	<p>Koszta podróży.</p> <p>Na diety i koszta podróży zastępców uprawnionych i obowiązanych w sprawach serwitutowych rocznie 100 złr., z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi zachodniej $\frac{12}{35}$ części w kwocie 34 złr.</p>	2	104	34	Wniosek niniejszy stawia się podług prawdopodobnej potrzeby w r. 1885.

Alegat 8. do załącznika 10. do potrzeb.

1	<p>Rozmaite wydatki.</p> <p>35 złr., z których przypada na fundusz indemniz. Galicyi zachodniej $\frac{12}{35}$ części w kwocie 12 złr.</p>	—	55	12	Na pokrycie możliwych potrzeb przy tej zmiennej rubryce prelininuje się niniejsza kwota na rok 1885.
---	---	---	----	----	--

Alegat 9. do załącznika 10. do potrzeb.

1	<p>Płace dla urzędnika miejscowej komisji w Rzeszowie.</p> <p>1 Komisarz powiatowy z roczną płacą 1.300 złr. . . . .</p>	1.300	1.300	1.300	Wniosek niniejszy stawia się ze względu iż obecnie przy Starostwie w Rzeszowie 1 komisarza powiatowego do załatwienia spraw serwitutowych ustanowiono.
---	---	-------	-------	-------	--

Alegat 10. do załącznika 10. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
1	<p>Dodatki aktywne.</p> <p>Dla jednego komisarza powiatowego rocznie . . . . . 250 złr.</p>	250	250	250	Podług stanu rzeczy określonego w alegacie 9.

Alegat 11. do załącznika 10. do potrzeb.

1	<p>Koszta podróży.</p> <p>Milowe i dyety dla komisyonujących urzędników, strawne dla dyurnistów, dyety i milowe dla rzeczoznawców i inżynierów . . . . .</p>	733	800	600	Wniosek stawia się podług wyniku w r. 1883. z uwzględnieniem odbyć się mających komisyj w roku 1885.
---	---	-----	-----	-----	--

B. Załącznik 11. do potrzeb.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek c. k. rządu na r. 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
	Splata kapitałów.				
1	<p>Podług planu amortyzacyjnego wydanego rozporządzeniem z d. 27. Grudnia 1857. r. l. 11.881 dla obligacyi indemnizacyjnych Galicyi zachodniej</p> <p>w kwocie . . . 33,669.000 złr. m. k. wynosi kwota wylosować się mająca</p> <p>w II. półroczu 1884. 476.000 „ „ I. „ 1885. 510.000 „</p> <p style="text-align: right;">razem 986.000 złr. m. k. czyli wal. austr. 1,035.300 „</p> <p>które według §. 19. instrukcyi losowania dopiero po upływie pół roku wypłacone być mają, mianowicie: kwota za II. półrocze 1884 na dniu 1. Maja 1885, zaś kwota za I. półrocze 1885 na dniu 1. Listopada 1885.</p> <p>Na pokrycie tej wypłaty wnosi się przeto powyższa kwota 1,035.300 złr.</p>	945.294	999.600	1,035.300	Wniosek stawia się podług planu amortyzacyjnego.

B. Załącznik 12. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
	Kwota wyrównawcza w kapitale	180	.	.	Na podobne wydatki nie pre- liminuje się na r. 1885. żadnej kwoty, ponieważ w r. 1883. już wszystkie zlikwidowane kapi- tały asygnowane i wypłacone zostały.

B. Załącznik 13. do potrzeb.

	Kwoty wyrównawcze w rentach zaległych	741	.	.	Na podobne wydatki nie pre- liminuje się na r. 1885. żadnej kwoty, ponieważ prawdopodobnie w roku 1885. żadnych obrachunków między fundu- szem indemnizacyjnym a stro- nami nie będzie.
--	---------------------------------------	-----	---	---	---

B. Załącznik 14. do potrzeb.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rządu na rok 1885.	
		złr. wal. austr.			
	Renty dla uprawnionych.				
1	<p>Podług stanu kapitałów wynosi procentowany dług w obligacjach indemniz. Galicyi zachodniej z końcem r. 1883. 21,229.876 złr. 50 ct.</p> <p>w. a., a po potrąceniu wylosowanych kwot, mianowicie 31go Października 1883. r. w ilości . . . . . 476.000 „ — „ a 30. Kwietnia 1884. w ilości 476.000 „ — „ razem tedy . . . 952.000 złr. — ct. m. k. czyli . . . . . 999.600 „ — ct. wal. austr. zmniejsza się tenże na . . . . 20,230.276 „ 50 „ od której to sumy wynoszą 5% odsetki za rok 1885. kwotę . . . . . 1,011.513 „ 82 1/2 „</p>	1,063.071	1,062.277	1,011.514	Niniejszy wniosek stawia się podług prawdopodobnego stanu obligacji z końcem roku 1884.

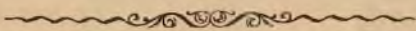
B. Załącznik 15. do potrzeb.

Liczba porządkowa.	P r z e d m i o t	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	c. k. rządu na r. 1885.	
		złr. wal. austr.			
1	<p>Zakupno obligacyj indemnizacyjnych.</p> <p>Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych w r. 1883. została wydana kwota . . . . .</p>	4.095			<p>Na podobne wydatki nie się nie prelinuje, — albowiem przewidzieć nie można, czy z subwencji pozostanie jaka reszta na zakupno obligacyj w roku 1885.</p>

B. Załącznik 16. do potrzeb.

1	<p>Nadzwyczajne wydatki.</p> <p>Na zwroty nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych, tudzież nadpłaconych kapitałów, rent, odsetek i innych zwrotów, prelinuje się kwota . . . . . 26.006 złr.</p>	32.692	25.433	26.006	<p>Wniosek niniejszy stawia się z uwzględnieniem wyniku w r. 1883., a prawdopodobnej potrzeby w roku 1885.</p>
---	--	--------	--------	--------	--

Sumaryczny preliminarz
funduszu indemnizacyjnego
dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego
na rok 1885.

Liczba porządk. i załączników		A. Pokrycie			U w a g i.
		Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1883.	Prelimino- wano na r. 1884.	
		Zir. wal. austr.			
		I. Od obowiązanych.			
1	Wpłata kapitałów	1.073	385	32	
2	„ rent	56	8	4	
3	Odsetki za zwłokę i inne dochody .	4.650	1.071	1.073	
		II. Własne dochody.			
4	Odsetki od zakupionych obligacyj in- demnizacyjnych	1.846	2.695	2.655	
	Odsetki od ulokowanych kapitałów	.	.	.	
5	Dochód za wylosowane obligacje ind.	105	.	.	
	Zwrócone wkładki z Kasy oszczęd. .	.	.	.	
		III. Od kraju.			
6	Dodatki indemnizacyjne od podatków	160.572	185.183	190.797	
	Daniny od zboża i soli	.	.	.	
		IV. Ze skarbu państwa.			
	Wynagrodzenie laudemialne	.	.	.	
	Odsetki od ulokowanych nadwyżek funduszowych	.	.	.	
	Zwroty kapitałów od c. k. Skarbu państwa	.	.	.	
	Zaliczki ze Skarbu państwa:				
	a) nieoprocentowane	.	.	.	
	b) o procentowane	.	.	.	
7	Zaliczki od innych funduszków inde- mnizacyjnych	26.161	.	.	
	Razem	194.463	189.342	194.561	
	W porównaniu z potrzebą w kwocie	.	190.584	194.561	
	pozostaje do lokowania	.	.	.	
	albo ubytek z zapasu kasowego pokryć się mający.	.	1.242	.	

Liczba porządk. i załączników		B. P o t r z e b y.			U w a g i.
		Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1883.	Prelimino- wano na r. 1884.	
		Zlr. wal. austr.			
8	Koszta zarządu	771	1.082	782	
9	Splata kapitałów:				
	a) przez losowanie	114.093	100.800	108.150	
	b) przez wykupno obligacyj	.	.	.	
	Kwoty wyrównawcze w kapitale	.	.	.	
	„ „ „ rentach	.	.	.	
10	Renty dla uprawnionych	89.597	84.587	83.129	
11	Wynagrodzenie za zakupione obli- gacje indemnizacyjne	828	.	.	
	Odsetki od kapitałów dłużnych Skar- bowi państwa	.	.	.	
	Wkładki do kasy oszczędności	.	.	.	
	Zwroty zaliczek ze Skarbu państwa	.	.	.	
12	Nadzwyczajne wydatki	1.388	4.115	2.500	
	Zwrot zaliczek otrzymanych z innych funduszy indemn.	.	.	.	
	Razem	206.677	190.584	194.561	

A. Załącznik 1. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Preliminowano na rok 1884.	Wniosek c. k. rządu na r. 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
	Wpłata kapitałów.				
1	<p>Z końcem roku 1883. pozostało niespłaconych kapitałów wykupna za dziesięć, meszne i czynsze emfiteutyczne w kwocie . . . 5.788 złr.</p> <p>Gdy w roku 1884. prawdopodobnie nie przybędzie, a w roku 1884. na powyższe należności kwota . . . . . 385 „</p> <p>spłaconą zostanie, przeto pozostanie kwota . . . 5.403 złr.</p> <p>z której na rok 1885. wynosi należność do uiszczenia . . . 32 złr.</p>	1.073	385	32	Wniosek na rok 1885. jest w stosunku do wyniku za rok 1883. dla tego mniejszy, ponieważ wynik za rok 1883. obejmuje znaczną ilość spłaconych zaległości z dawniejszych lat, zaś wniosek tylko roczną należność.

A. Załącznik 2. do pokrycia.

	Wpłata rent.				
1	<p>Od kapitałów wykupna według załącznika 1. do pokrycia w kwocie 5.403 złr. wykazanych, preliminuje się na 5% odsetki na rok 1885. kwotę . . . . . 4 złr.</p>	56	8	4	Preliminowana niniejsza kwota na rok 1885. polega na powodach w załączniku 1. do pokrycia zawartych.

A. Załącznik 3. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
	Odsetki za zwłoki i inne rozmaite przychody.				Wniosek niniejszy stawia się według prawdopodobnych przychodów w roku 1885.
1	Odsetki za zwłokę od rat w terminach niespłaconych	140	58	60	
2	Zwrot kosztów podróży	20	5	5	
3	Taksy za przepisanie obligacyj indemnizacyjnych	4	3	3	
4	Zwrot za brakujące kupony od obligacyj indemnizacyjnych . .	3.792	1.000	1.000	
5	Zwroty rachunkowe i inne	694	5	5	
	Razem	4.650	1.071	1.073	

A. Załącznik 4. do pokrycia.

	Odsetki od zakupionych obligacyj indemnizacyjnych.				Wniosek na rok 1885. stawia się podług wykazanego stanu czynnych kapitałów z końcem Maja 1884. r. w kwocie 56.190 złr. m. k.
1	Stan obligacyj indemnizacyjnych zakupionych na rzecz funduszu indemnizacyjnego Wielkiego Księstwa Krakowskiego wynosił z końcem Maja 1884 kwotę 56.190 złr. m. k. czyli wal. austr. 58.999 złr. 50 ct. Odsetki od powyższych obligacyj indemnizacyjnych wynoszą po odtrąceniu 10% podatku dochodowego kwotę 2.654 złr. 97 ⁷⁵ / ₁₀₀ ct., która jako przychód w odsetkach w roku 1885. się preliniuje . 2.655 złr.	1.846	2.695	2.655	

A. Załącznik 5. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
1	<p>Dochód z wylosowanych obligacyj indemnizacyjnych</p> <p>W roku 1883. wpłynęło za wylosowane obligacje indemnizacyjne w nominalnej wartości 100 złr. m. k. kwota . . . . .</p>	105	.	.	Na podobne przypadkowe przychody nie się nie prelinuje na rok 1885.

A. Załącznik 6. do pokrycia.

1	<p>Dodatki indemnizacyjne.</p> <p>Według załączonego zestawienia z przedłożonych wykazów urzędów podatkowych w W. Ks. Krakowskim wynosi sprawdzona należność podatków w roku 1883. kwotę . . . 867.259 złr. 73$\frac{1}{4}$ ct. Gdy w braku innej podstawy powyższa kwota do wymiaru dodatku indemn. się przyjmuje, przeto wnosi się od takowej dodatek indemn. po 22 ct. od jednego reńskiego podatkowego na rok 1885. kwota . . . . . 190.797 złr.</p>	160.572	185.183	190.797	<p>Wniosek niniejszy polega na należyłości podatkowej w roku 1883. wykazanej przez urzędy podatkowe.</p> <p>Dodatek indemn. po 22 ct. od jednego reńskiego podatkowego wymierzony został według potrzeby pokrycia bieżących wydatków funduszu.</p>
---	--	---------	---------	---------	--

A. Załącznik 7. do pokrycia.

1	<p>Zaliczki od innych funduszków.</p> <p>Na pokrycie wydatków bieżących przy funduszu indemniz. W. Ks. Krakowskiego powzięto z zapasu kasowego funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej zwrotną zaliczkę w kwocie . 26.161 złr.</p>	26.161	.	.	Na podobne potrzeby nie się nie prelinuje, albowiem nie wiadomo czy w r. 1885. zajdzie potrzeba z innego funduszu podnieść zaliczkę.
---	--	--------	---	---	--

Wielkie Księstwo Krakowskie.

W Y K A Z

podatków wraz z dodatkami przypisanymi na rok 1883.

Liczba porz.	Urząd podatkowy	P o d a t e k										Razem	
		gruntowy		czynszowo-domowy		klasowo-domowy		zarobkowy		dochodowy		złr.	ct.
		złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.		
1	Chrzanów . .	35.721	19 1/2	10.261	84	20.015	95	11.432	79 1/2	26.417	14	103.848	92
2	Kraków . . .	76.264	72	377.206	90	16.587	45	68.384	66 1/2	78.568	20	617.011	93 1/2
	Razem . .	111.985	91 1/2	387.468	74	36.603	40	79.817	46	104.985	34	720.860	85 1/2
Do tego podatki od kolei, a to:													
Cesarza Ferdynanda												144.022	04
Karola Ludwika												2.376	84
Razem												867.259	73 1/2

PRELIMINARZ

wydatków c. k. Namiestnictwa, jako Dyrekcyi funduszków indemnizacyjnych, tudzież c. k. Namiestnictwa, jako komisji krajowej i komisji lokalnych dla spraw odkupu i regulacyi ciężarów gruntowych, z funduszu indemnizacyjnego Wielk. Księstwa Krakowskiego pokryć się mających

na rok słoneczny 1885.

		A. C. k. Namiestnictwo.			
Numer załącznika	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1883	Prelimino- wano na r. 1884.	Wniosek c. k. rządu na r. 1885.	U w a g i.
		Złr. wal. austr.			
1	Płace, dodatki i wynagrodzenie dla służby	430	471	357	Podział kosztów zarządu na wszystkie trzy fundusze indemnizacyjne nastąpił na podstawie dekretu ministeryalnego z dnia 1. Października 1867 l. 15.871 podług którego fundusz indemn. Wielkiego Księstwa Krakowskiego $\frac{1}{35}$ część wszystkich wydatków ponosi.
2	Dodatki aktywalne	73	78	58	
3	Dyurny	78	70	50	
4	Remuneracye i zapomogi	97	114	114	
5	Potrzeby kancelaryjne	61	254	149	
6	Czynsze na mieszkania	31	31	30	
7	Koszta podróży	1	9	3	
8	Rozmaite wydatki		5	1	
	Razem	771	1.032	762	
	Do tego wydatki komisyj miejscowych dla spraw odkupu i uporządkowania ciężarów gruntowych		50	20	
	Ogólna suma	771	1.082	782	

Numer załącznika		C. k. Komisye lokalne.			U w a g i.	
		Rzeczywista wynikłość z r. 1883.	Prelimino- wano na r. 1884.	Wniosek na rok 1885.		
		Zir wal. austr.				
		Płace, dodatki i wynagrodzenia dla służby	.	.	.	
		Dodatki aktywne	.	.	.	
		Dyurny	.	.	.	
		Remuneracye i zapomogi	.	.	.	
		Potrzeby kancelaryjne	.	.	.	
9		Koszta podróży i diety rzeczoz- nawców	.	50	20	
		Czynsze na mieszkania	.	.	.	
		Rozmaite wydatki	.	.	.	
		Razem	.	50	20	

Alegat 1. do załącznika 8. do potrzeb.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rzędu na rok 1885.	
		złr. wal. austr.			
	Place, dodatki funkcyjne i wynagrodzenie dla c. k. Namiestnictwa.				
1	Dla zastępcy prezesa dodatek roczny w kwocie . . . . . 400 złr.				Wniosek na rok 1885. stawia się według terażniejszego stanu urzędników i służby.
2	1 radca Namiestnictwa z roczną płacą . . . . . 3.600 „				
3	1 sekretarz referujący . . 1.400 „ z dodatkiem rocznym . . 250 „				
4	1 komisarz powiatowy . . 1.300 „				
5	1 komisarz powiatowy . . 1.200 „				
6	3 konceptowych praktykantów roczne adjutum po 500 złr. . . . . 1.500 „				
	Oddział manipulacyjny.				
7	2 oficyalów z roczną płacą po 1.000 złr. . . . . 2.000 „				
	Służba				
8	1 woźny z roczną płacą . . 400 „				
9	2 stróżów z rocznym wynagrodzeniem po 216 złr. 432 „				
	Razem . . . . 12.482 złr.				
	z tego przypada na fundusz indemnizacyjny W. Ks. Krakowskiego $\frac{1}{35}$ część w kwocie . . 357 złr.	430	471	357	

Alegat 2. do załącznika 8. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
Dodatki aktywne.					
1	1 radca Namiestn. rocznie	480 złr.			Wniosek niniejszy zawiera systemizowane dodatki aktywne obecnie zatrudnionych urzędników i służby.
2	1 sekretarz	360 "			
3	2 komisarzy powiatowych po 300 złr.	600 "			
4	2 oficyałów Namiestnictwa po 240 złr.	480 "			
5	1 woźny 25% od 400 złr.	100 "			
	Razem	2.020 złr.			
	z których przypada na fundusz indemnizacyjny W. Ks. Krakowskiego $\frac{1}{35}$ część w kwocie	58 złr.	73	78	58

Alegat 3. do załącznika 8. do potrzeb.

Dyurny.					
1	4 dyurnistów po 1 złr. 20 ct. dziennie razem	1.752 złr.			Wniosek stawia się podług obecnego stanu zatrudnionych dyetaryuszów i prawdopodobnej potrzeby na rok 1885.
	z których wypada na fundusz indemnizacyjny W. Ks. Krakowskiego $\frac{1}{35}$ część w kwocie	50 złr.	78	70	

Alegat 4. do załącznika 8. do potrzeb.

Remuneracye i zapomogi.						
1	Dla c. k. Namiestnictwa i komisji lokalnych serwitutowych w Galicyi wschodniej i zachodniej 4.000 złr. z których wypada na fundusz indemnizacyjny W. Ks. Krakowskiego $\frac{1}{35}$ część w kwocie	114 złr.	97	114	114	Wniosek stawia się podług kwot na lata 1882., 1883. i 1884. preliminowanych i przez Wys. Ministerstwo jakoteż W. Sejm krajowy przyzwolonych. Wynik w roku 1883. jest dla tego mniejszy, ponieważ nie cała kwota przyzwolona rozdzieloną została.

Alegat 5. do załącznika 8. do potrzeb.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rzędu na rok 1885.	
		zr. wal. austr.			
Potrzeby kancelaryjne.					
1	Na opał lokalu	800			Niniejszy wniosek stawia się podług prawdopodobnej potrzeby na rok 1885. i jest wobec wyniku w roku 1883. dlatego większy, ponieważ w skutek wielkiej ilości nit, które losowanie utrudniają, okazuje się potrzeba nowe kartki wystawić i do urn włożyć.
2	Na papier i inne rekwizyta do pisania	600			
3	Na druki, litografie i efekta kredytowe	800			
4	Na roboty introligatorskie	100			
5	Na czyszczenie lokalu	200			
6	Na sprzęty kancelaryjne	100			
7	Na oświetlenie lokalu i schodów	50			
8	Na koszta losowania i rozmaite potrzeby	2.500			
9	Ryczałtowa kwota na przybory do pisania	50			
		Razem 5.200 złr.			
z których wypada na fundusz indemnizacyjny W. Ks. Krakowskiego 1/2, część w kwocie		149	61	254	149

Alegat 6. do załącznika 8. do potrzeb.

Czynsze za lokal.					
1	Czynsz za lokal c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszków indemnizacyjnych i krajowej komisji serwitutowej rocznie	1.036			Wniosek stawia się podług rzeczywiście opłaconego czynszu w roku 1883.
z których przypada na fundusz indemniz. W. Ks. Krakowskiego 1/2, część w kwocie		30	31	31	

Alegat 7. do załącznika 8. do potrzeb.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek rządu na rok 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
1	<p>Koszta podróży.</p> <p>Na dyety i koszta podróży zastępców uprawnionych i obowiązanych w sprawach serwitutowych rocznie 100 złr., z których przypada na fundusz indemnizacyjny W. Ks. Krakowskiego $\frac{1}{35}$ część w kwocie . 3 złr.</p>	1	9	3	Wniosek niniejszy stawia się podług prawdopodobnej potrzeby w r. 1885.

Alegat 8. do załącznika 8. do potrzeb.

1	<p>Różne wydatki.</p> <p>35 złr., z których przypada na fundusz indemniz. W. Ks. Krakowskiego $\frac{1}{35}$ część w kwocie . 1 złr.</p>	.	5	1	Na pokrycie możliwych potrzeb przy tej zmiennej rubryce preliminuje się niniejsza kwota na rok 1885.
---	--	---	---	---	--

Alegat 9. do załącznika 8. do potrzeb

1	<p>Koszta podróży.</p> <p>Milowe i dyety dla komisyjonujących urzędników, strawne dla dyurnistów, dyety i milowe dla rzeczoznawców . . . . . 20 złr.</p>	.	50	20	Niniejszy wniosek stawia się ze względu na możliwe dodatkowe pertraktacje serwitutowe w roku 1885.
---	---	---	----	----	--

B. Załącznik 9. do potrzeb.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek c. k. rządu na r. 1885.	U w a g i													
		złr. wal. austr.																
1	<p>Splata kapitałów.</p> <p>Według planu amortyzacyjnego wydanego rozporządzeniem z d. 29. Grudnia 1857. do l. 11.881 dla obligacyj indemnizacyjnych Wielkiego Księstwa Krakowskiego w kwocie . . . . 3,398.000 złr. m. k. wynosi kwota wylosować się mająca</p> <table> <tr> <td>za II. półrocze 1884.</td> <td>49.000</td> <td>„</td> </tr> <tr> <td>„ I. „ 1885.</td> <td>50.000</td> <td>„</td> </tr> <tr> <td>razem</td> <td>99.000</td> <td>złr.</td> </tr> </table> <p>m. k. czyli wal. austr. 103.950 „ która w myśl §. 19. instrukcyi losowania dopiero po upływie pół roku wypłaconą być ma, a mianowicie: kwota za II. półrocze 1884 dnia 1. Maja 1885, a kwota za I. półrocze 1885, dnia 1. Listopada 1885.</p> <p>Na pokrycie tej wypłaty wnosi się przeto powyższa kwota 103.950 złr.</p> <p>Dalej preliminuje się ze względu na stan obligacyj indemnizacyjnych w roku 1883. wylosowanych, a do końca Grudnia 1883. nie wypłaconych w ilości 38.640 złr. na częściowe pokrycie takowych . .</p> <table> <tr> <td>Razem . . .</td> <td>114.093</td> <td>100.800</td> <td>108.150</td> </tr> </table>	za II. półrocze 1884.	49.000	„	„ I. „ 1885.	50.000	„	razem	99.000	złr.	Razem . . .	114.093	100.800	108.150	114.093	100.800	103.950	<p>Wniosek stawia się podług planu amortyzacyjnego i podług stanu obligacji w poprzednich latach wylosowanych i z końcem roku 1883. nie zrealizowanych.</p> <p>Wynik z r. 1883. jest wobec preliminowanej kwoty dla tego większy, ponieważ wielka ilość obligacyj indemn. w dawniejszych latach wylosowana a dopiero przy końcu roku 1883. przy sposobności wydawania nowych kuponów wymienioną została.</p>
za II. półrocze 1884.	49.000	„																
„ I. „ 1885.	50.000	„																
razem	99.000	złr.																
Razem . . .	114.093	100.800	108.150															

B. Załącznik 10. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość	Prelimino-	Wniosek	U w a g i
		z roku 1883.	wano na rok 1884.	rządu na rok 1885.	
		złr. wal. austr.			
	Renty dla uprawnionych.				
1	<p>Według stanu kapitałów wynosi oprocentowany dług w obligacjach indemniz. W. Ks. Krakowskiego z końcem r. 1883. kwotę 1,672.156 złr. 50 ct., a po potrąceniu wylosowanych kwot, mianowicie d. 31. Października 1883. r. . . . . 48.000 „ — „ i 30. Kwietnia 1884. roku . . . . . 48.000 „ — „</p> <p>razem . . . . . 96.000 złr. — ct. m. k.</p> <p>czyli w. a. . . . . 100.800 „ — „ zmniejsza się tenże na . . . . . 1,571.356 „ 50 „ od której to sumy wynoszą 5% odsetki za rok 1885. . . . . 78.567 „ 82 1/2 „</p>				<p>Niniejszy wniosek stawia się podług stanu obligacji z końcem roku 1883. i z uwzględnieniem z końcem Grudnia 1883 pozostałych niewypłaconych odsetek.</p>
	<p>Oprócz tego wnosi się na częściowe pokrycie zaległych odsetek z końcem roku 1883. w kwocie 130.070 złr. 81 ct. kwotę</p>			4.561	
	Razem	89.597	84.587	83.129	

B. Załącznik 11. do potrzeb.

Liczba porządkowa	P r z e d m i o t	Wynikłość z roku 1883.	Prelimino- wano na rok 1884.	Wniosek c. k. rządu na r. 1885.	U w a g i
		złr. wal. austr.			
1	<p>Zakupno obligacyj indemnizacyjnych.</p> <p>Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych w roku 1883. w nominalnej wartości . . . . . 800 złr. m. k. i na opędzenie kosztów za wymianę obligacyj indemnizacyjnych Galicyi zachodniej i wschodniej na takowe W. Ks. Krakowskiego wydaną została kwota .</p>	828			Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych nie się nie prelinuje, ponieważ przewidzieć nie można, czy będzie w roku 1885. rozporządzała kwota do tego celu.

B. Załącznik 12. do potrzeb.

1	<p>Nadzwyczajne wydatki.</p> <p>Na zwroty niezależnie na rzecz funduszu indemnizacyjnego W. Ks. Krakowskiego pobranych kwot, tudzież nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych kapitałów, rent, odsetek i innych kwot, prelinuje się kwota . . . 2.500 złr.</p>	1.388	4.115	2.500	Wniosek na rok 1885. stawia się wyżej od wyniku za r. 1883., ponieważ kwota nadpłaconych do końca roku 1883. a stronom niezwróconych dodatków indemnizacyjnych podług wykazów przedłożonych przez c. k. Urzędy podatkowe jest bardzo znaczną.
---	---	-------	-------	-------	---

Aleg. 3.

Sprawozdanie Wydziału krajowego

o zamknięciu rachunkowem funduszków krajowych za rok 1882.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu postanowień §. 18. Statutu krajowego i §. 7. Instrukcyi dla Wydziału krajowego, przedkładamy zamknięcia rachunkowe wszystkich pod zarządem Reprezentacyi kraju zostających funduszków za rok 1882., a mianowicie:

Pod *A.* Zamknięcie funduszków budżetem objętych.

„ *B.* „ „ „ „ nieobjętych.

„ *C.* „ funduszu propinacyjnego.

„ *D.* Sumaryczne zestawienie obrotu brutto i stanu majątkowego wszystkich funduszków krajowych.

„ *E.* Zamknięcie rachunku i sprawozdanie Rady administracyjnej fundacyi St. hr. Skarbka.

Dział *A.* zawiera fundusze budżetem objęte:

1. Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu, 7—10. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie z szczegółowemi zamknięciami szkoły leśnictwa we Lwowie, szkół rolniczych, kursu gorzelniczego i folwarku w Dublanach, tudzież szkoły rolniczej i ogrodniczej oraz folwarku w Czernichowie.	11. Fundusz policyi krajowej.
2. „ „ szkolny krajowy.	12. „ „ domestykalny.
3—4. Kraj. szpital powsz. we Lwowie (2 oddz.).	13. „ „ kultury krajowej.
5. Fundusz podrzutków we Lwowie.	14. „ „ stanowy sierociński.
6. Zakład dla obłąkanych na Kalparkowie.	15. „ „ Aleksandra hr. Stadnickiego.
	16. „ „ pożyczki krajowej z r. 1873.
	17. „ „ budowy gmachu sejmowego.

Dział *B.* zawiera fundusze budżetem nieobjęte:

1. Fundusz pomnika Kościuszki.	118. Administracyi dóbr Winniki.
2—117. Fundusze stypendyjne.	119. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

120. Fundusz niżankowicki inwalidów wojskowych. 139. Fundacya Dra Malinowskiego im. Najj. Pana.
 121. " posagowy Komarnickich. 140. " Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne.
 122. " zakładu Ossolińskich. 141. " Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej.
 123. " zapomogi byłego obwodu tarnowskiego. 142. " Antoniego Schiffnera dla wdów i sierót po ekspedytorach i poczmistrzach.
 124. " zapomogi z roku 1868. 143. " Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych.
 125. " " pozostałej z r. 1866. 144. Fundusz budowy szkoły w Czernichowie.
 126. " budowy domu podrzutków. 145. " Edwarda Lewińskiego dla zubożonych włościan w Galicyi.
 127. " depozytów serwitutowych. 146. Fundacya Helcelowej na rzecz Domu ubogich w Krakowie.
 128. " Russanowskiej. 147. " „Macierzy polskiej“ na oświatę ludową.
 129. " szkół ludowych z roku 1872. 148. " Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców.
 130. " Ponińskiego.
 131. " Kochmana dla literatów.
 132. " " dziewcząt służących.
 133. " Jędrzejowiczowej.
 134. " pomnika hr. Golechowskiego.
 135. " sandecki „Dom roboczy“.
 136. " budowy laboratorium w Dublanach.
 137. " hr. Weissenwolfowej.
 138. Fundacya hr. Piotra Wodzickiego dla zubożonych włościan gmin Holhocze itd. 149. Depozyta.

Razem przeto w działach A. B. i C. 167 funduszy, oprócz samoistnej fundacyi St. hr. Skarbka w dziale E.

W roku 1881. było funduszy 161, z tych ubyły fundusze: szkoły weterynaryi i budowy zakładu na Kulparkowie, zaś przybyło nowych funduszy 8, a to: **Stypendyjne**: 1. Józefa Czar-kowskiego, 2. Pawła Kretowicza, 3. Maksymiliana Müllera, 4. Karola Slapy. — **Na cele inne**: 5. Edwarda Lewińskiego dla zubożonych włościan w Galicyi, 6. Helcelowej Anny na rzecz Domu ubogich w Krakowie, 7. „Macierzy polskiej“ na oświatę ludową, 8. Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców.

W formie zamknięcia nie zaprowadzono żadnej zmiany zasadniczej.

Według załączonego wykazu sumarycznego wydatków i dochodów wszystkich budżetem objętych funduszy, wynik jest następujący:

		w funduszach	
		krajowym i	samoistnych
		z tegoż dotowanych:	niedotowanych :
Wydatki w porównaniu z budżetem większe o	.	115.701 zł.	4.651 zł.
Dochody od budżetu	{ większe o	—	10.901 „
	{ mniejsze o	81.768 „	—
Wynik w ogóle	{ korzystniejszy o	—	6.250 zł.
	{ niekorzystniejszy o	197.469 zł.	—

Nadto w funduszu budowy gmachu sejmowego, dla którego budżet nie został uchwalony, wydatki wynoszą 38.571 zł. 52 ct

Z tych pokryto własnymi dochodami 1.255 zł. 81¹/₂ ct.
 zasiłkiem z funduszu krajowego 37.315 „ 70¹/₂ „

Zamknięcie rachunków funduszu krajowego przedstawia bilans ostateczny, jak następuje:

	Wynik rzeczywisty:	Budżetem uchwalono:	W porównaniu z budżetem wynik mniejszy:	większy:
Dochody	3,117.525 zł. 96 ct.	3,235.123 zł.	117.597 zł.	—
Wydatki	3,117.525 „ 96 „	<u>3,037.654 „</u>	<u>—</u>	<u>79.872 zł.</u>
Właściwe dochody wynosiły tylko	3,027.918 zł. 84½ ct.			
przeło w porównaniu z wydatkami	<u>3,117.525 „ 96 „</u>			
wynika niedobór w kwocie	89.607 zł. 11½ ct.			
który w ciągu roku 1882. pokrywano tymczasowo z pozostałości z rachunków roku 1881. Następnie, gdy uchwałami sejmowymi z dnia 18. i 20. Października 1882. pozostałość tę przeznaczono na uposażenie kasy krajowej i na inne przez Wysoki Sejm uchwalone wydatki, a zgodnie z temi uchwałami rzezoną pozostałość w kwocie 160.000 zł. do dochodów budżetu roku 1883. wciągnięto, wyż wykazany niedobór 89.607 zł. 11½ ct. pokryto z aktywów pożyczki roku 1873., a ostateczne pokrycie jego zostanie w myśl uchwały sejmowej z dnia 16. i 20. Października 1883. uskutecznione z przeznaczonej na ten cel pożyczki krajowej z roku 1884.				
Skutkiem tego wyrównania—suma dochodów i wydatków jest jednakową i nie przedstawia żadnej pozostałości z rachunku. Natomiast sumy budżetem uchwalone wraz z kredytami dodatkowymi okazują nadwyżkę dochodów w kwocie		<u>197.469 zł.</u>		
przeło w porównaniu z bilansem ostatecznym okazuje się wynik niekorzystniejszy o				197.469 zł.
Odrąciwszy jednak od tego:				
a) pobór mniejszy (89.607 zł. 11½ ct.) od przyzwolonego kredytu 97.000 zł. na pokrycie niedoboru roku 1882. (uchwała Wys. Sejmu z dnia 16. Października 1883.)		7.393 zł.		
b) pożyczki na budowy i nadzwyczajne potrzeby Dublan i Czernichowa uchwałami W. Sejmu z dnia 10. i 24. Października 1881. przyzwolone, a nie zrealizowane		<u>23.600 „</u>	<u>30.993 „</u>	
pozostanie wynik niekorzystniejszym od budżetu o				<u>166.476 zł.</u>

Jednakże i ten wynik nie przedstawia właściwej cyfry różnic, wpływających z gospodarki finansowej, powierzonej zakresowi działania Wydziału krajowego, bo przekroczenia niektórych rubryk powstały z przyczyn i potrzeb nadzwyczajnych, niezawisłych od gospodarki Wydziału krajowego i budżetem nieprzewidzianych, a mianowicie przekroczenia:

1.	w wydatkach rubr.	I.	poz. 1	Koszta podróży pp. Posłów	92 zł.
2.	"	II.	" 31 a)	Wydawnictwo rozporządzeń krajowych, na podstawie rachunków składanych przez c. k. Namiestnictwo	2.636 "
3.	"	V.	" 37 i 38 a)	Sanitarne, na podstawie przedkładanych rachunków przez c. k. Namiestnictwo	2.722 "
4.	"	VII.	" 46	Niedobór funduszu szkolnego, spowodowany przez c. k. krajową Radę szkolną	28.273 "
5.	"	XII.	" 113	Szupaśnictwo, z powodu znaczniejszej ilości szupasowanych osób przez władze polityczne i zlikwidowania przedłożonych z kraju i z zagranicy rachunków z lat dawniejszych	15.601 "
6.	"	XIV.	" 121	Podatek dochodowy od odsetek pożyczki, zaciągniętej w Banku dla krajów koronnych, który budżetem nie był uchwalony	7 363 "
7.	"	"	" 122 a)	Odsetki od pożyczek chwilowo zaciągniętych, spowodowanych niedoborami lat poprzednich i roku przedmiotowego, oraz brakiem dyspozycyjnego funduszu dla zasilenia kasy krajowej, osobliwie w czasie miesięcy letnich, kiedy wpływy dochodów są mniejsze (o czem w sprawozdaniach rocznych donoszono)	17.929 "
8.	"	XV.	" 127 c)	Kurs gorzelnictwa w Dublinach, dla którego budżetu nie uchwalono, a znajduje pokrycie w dochodach rubr. VIII. poz. 24 b), również niepreliminowanych	1.583 "
9.	"	"	" 129	Szkoła ogrodnicza w Czernichowie w budżecie nieuwzględniona, której wydatki pokryte są częściowo dochodami rubr. IX. poz. 26 e) z subweneyi rządowej i z własnych wpływów	2.542 "
10.	"	"	" 129 b)	Przebudowanie szkoły w Czernichowie, również nieuwzględnione w budżecie, a którego koszt zwrotny jest od ces. król. Rządu	660 "
11.	"	"	" 131	Koszta rozszerzenia szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, mające pokrycie w subweneyi 20.000 zł., pobranej od c. k. Rządu w dochód rubr. XI. poz. 29 ¹ / ₂	6.832 "
12.	"	"	" 150 f) g)	Splata kasie oszczędności pożyczki byłego funduszu weterynaryi, budżetem nieuwzględniona	1.050 "
13.	"	XVI.	" —	i podatek dochodowy od odsetek, oraz asekuracya budynku będącego hipoteką tejże pożyczki, — również budżetem nieuchwalone Budżetem nieprzewidziane, przeważnie zwr.	108 "
					8.206 "
					<u>95.597 zł.</u>

Do przeniesienia . 95.597 zł.

Z przeniesienia 95.597 zł.

14. Wydatki na gmach sejmowy:

a) na pokrycie niedoboru funduszu budowy gmachu	37.316 zł.	
b) na rozmaite urządzenia i potrzeby gmachu:		
w rubr. I. poz. 12	1.093 „	
„ „ „ 16 a)	6.783 „	
„ „ II. „ 32 h)	1.445 „	
„ „ XVI. dział 4.	3.227 „	
„ „ „ „ „	1.845 „	51.709 „

Suma wydatków nadzwyczajnych przekroczonych z przyczyn, niezależnych od gospodarki Wydziału krajowego . . . . . 147.306 zł.

Od tego odtrącamy wydatki, które niezależnie od zarządzeń Wydziału krajowego były mniejsze, a mianowicie:

1. w nrbr. I. poz. 2 Dyety pp. Posłów	3.945 zł.	
2. „ „ V. „ 38 Koszta strzeżenia granic w czasie zarazy na bydło	567 „	
3. „ „ VII. „ 47 Remuneracya Członka Rady szkolnej krajow. ks. Dra Soleckiego, który ustąpił	800 „	
4. „ „ „ „ 69 a) Internat dla uczniów c. k. Seminarjum nauczycielskiego, dotąd niezakończony	11.416 „	
5. „ „ „ „ 72 Nagrody za najlepsze książki dla szkół średnich, których wydania nie zgłoszono	1.000 „	
6. „ „ XIII. „ 114 Regulacya rzeki Sanu, w roku przedmiotowym nierozpoczęta	7.143 „	
7. „ „ XV. „ 128 a) b) Nadzwyczajne potrzeby szkół i folwarku w Dublanach; — oszczędzony kredyt z powodu poniesienia wydatków tych w części w roku 1881., a w części w roku 1883. (patrz wyjaśnienia na str. 109—111)	11.977 „	
8. „ „ „ „ 129 a) Budowa pomieszczeń nauczycielskich w Czernichowie, wykończona w roku 1883.	5.155 „	42.003 „

Strąciwszy wydatki mniejsze od wydatków większych, otrzyma się wynik, który na karb gospodarki Wydziału krajowego policzony być niepowinien, w kwocie . . . . . 105.303 zł.

Dochody niezależnie od gospodarki Wydziału krajowego były mniejsze:

1. w rubr. II. Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych, uchwalone budżetem w kwocie	2.000 zł.	
a których wpływ był niemożliwy z powodu braku dyspozycyjnej gotówki na lokacye, zwłaszcza, iż każdą dyspozycyjną gotówkę przede wszystkim obracać musiano na spłatę długów.		
2. „ „ XII. Dodatki do podatków, — wpływ mniejszy o kwotę	207.987 „	
Suma	209.987 zł.	

Odrąciwszy dochody, które także niezawisłe od gospodarki Wydziału krajowego po nad budżet wpłynęły, a mianowicie:

1. w rubr. VIII. poz. 24 b) Kursu gorzelnictwa w Dublanach	1.232 zł.	
2. „ „ IX. „ 26 e) Szkoły ogrodniczej w Czernichowie	2.402 „	
3. „ „ XI. „ 29 ^{1/2} : a) Subwencya od c. k. Rządu	26.400 zł.	
Do przeniesienia	26.400 zł.	3.634 zł. 209.987 zł.

	Z przeniesienia	26.400 zł.	3.634 zł.	209.987 zł.
b)	Pozostałość z rachunku roku 1881. i 1882. funduszu kultury krajowej	5.637	"	
c)	Zwroty pożyczek z roku 1880. udzielonych gminom na zasiewy	6.114	38.151	"
		<u>razem</u>		41.785
okazuje się, iż z przyczyn od Wydziału krajowego niezawisłych, właściwa suma dochodów mniejsza była od budżetu o . . . . . 168.202 zł.				
Dodając do tego odwrotnie wykazaną, z podobnych przyczyn wynikłą większą sumę wydatków w kwocie . . . . . 105.303 "				
przypada na korzyść gospodarki Wydziału krajowego kwota łączna . . . . . 273.505 zł.				
a ponieważ wynik niekorzystniejszy, rezultujący z porównania z budżetem (str. 3) wykazano w kwocie . . . . . 166.476 .				
przeło różnica przedstawia rzeczywisty, od budżetu korzystniejszy wynik gospodarki finansowej roku 1882. w kwocie . . . . . 107.029 zł.				

W funduszu propinacyjnym wynikiłości są następujące:

Dochody rzeczywiste	388.372 zł.	97 ct.
Wydatki	14.441 "	29 ¹ / ₂ "
	<u>Czysty dochód z roku 1882.</u> 373.931 zł. 67 ¹ / ₂ ct.	

Do tego gotówka uzyskana:

za wylosowane 5% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego	3 100 zł.		
" " 6% " " Banku hipotecznego	89.900 "	93.000 "	— "
tudzież zapas gotówki z początkiem roku		17.864 "	02 ¹ / ₂ "
		<u>razem gotówką</u> 484.795 zł. 70 ct.	

Z tego wydano na zakupno efektów:

1. 5% listy zastawne galic. Towarz. kredyt. ziemskiego im. wart. 442.800 zł. po kursie przeciętnym 99 zł. 01 ct.	438.434 zł.	95 ct.
2. 6% listy zast. gal. Banku hipotecznego im. wartości 7.300 zł. po kursie przeciętnym 102 zł. 72 ct.	7.498	" 75 "
3. 6% oblig. gal. pożyczki kraj. z r. 1873. im. wartości 38.100 zł. po kursie przeciętnym 102 zł.	38.862	" — "
razem wydano na zakupno efektów im. wart. 488.200 zł. całą gotówkę, jak wyżej	484.795	" 70 "

Stan funduszu z końcem roku 1882. jest następujący:

1. Efekta imiennej wartości:

a) Listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego:

α) 4%	59.500 zł.	
β) 5%	1,138.900 "	1,198.400 zł.

b) Listy zastawne gal. Banku hipotecznego:

α) 5% premiovane	45.000 zł.	
β) 6%	22.900 "	67.900 "

c) Obligacje galicyjskiej pożyczki krajowej z roku 1873. — 6% . . . . .

38.100 . . . . . 1,304.400 zł. — ct.

Do przeniesienia . . . . . 1,304.400 zł. — ct.

	Z przeniesienia	1,304.400 zł. — ct.
2. Nadwyżka należności czynnych (z których 300.000 zł. są efektami danymi w chwilowy zastaw)		383.222 „ 53 „
	razem	1,687.622 zł. 53 ct.
W porównaniu ze stanem z końcem roku 1881.		1,352.026 „ 22 $\frac{1}{2}$ „
	okazuje się wzrost funduszu o	335.596 zł. 30 $\frac{1}{2}$ ct.

Obliczając efekta według przeciętnego kursu z dnia 30. Grudnia 1882. między „płacą” a „żądają”, wynika stan funduszu:

1. Efekta:

a) Listy zastawne gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego:

α) 4% im. wart. 59.500 zł. po kursie (88 zł. 50 ct. — 90 zł. 25 ct.) 89 zł. 37 $\frac{1}{2}$ ct. 53.178 zł. 12 $\frac{1}{2}$ ct.

β) 5% im. wartości 1,138.900 zł. po kursie (98 zł. — 99 zł.) 98 zł. 50 ct. . . . . 1,121.816 „ 50 „ 1,174.994 zł. 62 $\frac{1}{2}$ ct.

b) Listy zastawne gal. Banku hipotecznego:

α) 5% imien. wartości 45.000 zł. po kursie (96 zł. 75 ct. — 97 zł. 75 ct.) 97 zł. 25 ct. . . . . 43.762 zł. 50 ct.

β) 6% imien. wartości 22.900 zł. po kursie (100 zł. 75 ct. — 101 zł. 75 ct.) 101 zł. 25 ct. . . . . 23.186 „ 25 „ 66.948 „ 75 „

2. Nadwyżka należności czynnych . . . . . 383.222 „ 53 „
razem . . . . . 1,625.165 zł. 90 $\frac{1}{2}$ ct.

Stan z końcem roku 1881. obliczony w ten sam sposób wynosił . . . . . 1,353.480 „ 52 $\frac{1}{2}$ „
Z porównania okazuje się **wzrost** . . . . . 271.685 zł. 38 ct.

Zmiany w stanie szynkarzy i przypadających od nich opłat od dnia 1. Kwietnia 1878. po koniec roku 1882. wykazują następujące tablice:

W Y K A Z

ilości szynkarzy i obliczenie rocznej należności i opłat.

R o k	Po 10 zł.		Po 15 zł.		Po 20 zł.		Po 60 zł.		Po 80 zł.		Po 100 zł.		R a z e m	
	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna
1878	8.743	87.430	10.705	160.575	3.410	68.200	46	2.760	242	19.360	140	14.000	23.286	352.325
1879	8.926	89.260	10.011	150.165	3.160	63.200	46	2.760	202	16.160	99	9.900	22.444	331.445
1880	8.540	85.400	9.329	139.935	2.687	53.740	39	2.340	170	13.600	79	7.900	20.844	302.915
1881	8.178	81.780	8.633	129.495	2.366	47.320	39	2.340	165	13.200	70	7.000	19.451	281.135
1882	7.639	76.390	8.395	125.925	2.260	45.200	26	1.560	153	12.240	64	6.400	18.537	267.715
Razem	42.026	420.260	47.073	706.095	13.883	277.660	196	11.760	932	74.560	452	45.200	104.562	1,535.535
Przeciętnie	8.405	84.052	9.415	141.219	2.777	55.532	39	2.352	186	14.912	90	9.040	20.912	307.107

W Y K A Z

przybytku i ubytku szynkarzy.

R o k	Po 10 zł.		Po 15 zł.		Po 20 zł.		Po 60 zł.		Po 80 zł.		Po 100 zł.		R a z e m	
	przy- było	ubyło	przy- było	ubyło	przy- było	ubyło	przy- było	ubyło	przy- było	ubyło	przy- było	ubyło	przy- było	ubyło
1879.	183	—	—	694	—	250	—	—	—	40	—	41	183	1.025
1880.	—	386	—	682	—	473	—	7	—	32	—	20	—	1.600
1881.	—	362	—	696	—	321	—	—	—	5	—	9	—	1.393
1882.	—	539	—	238	—	106	—	13	—	12	—	6	—	914
R a z e m	183	1.287	—	2.310	—	1.150	—	20	—	89	—	76	183	4.932

4.749

Zaległości w opłatach od szynkarzy wynosiły z końcem roku 1881. . . . . 83 883 zł.

Z końcem roku 1882. wynoszą . . . . . 48.240 „

Zmniejszyły się więc o . . . . . 35.643 zł.

Roczna należność tych opłat wynosiła w roku 1878. (według zamknięcia rachunków za czas od 1. Kwietnia do 31. Grudnia) 267.208 zł., a po doliczeniu $\frac{1}{3}$ części za czas od 1. Stycznia do 31. Marca w kwocie 89.069 zł. wynosiła razem . . . . . 356.277 zł.

w roku 1879. . . . . 324.249 „

" " 1880. . . . . 297.326 „

" " 1881. . . . . 275.849 „

" " 1882. . . . . 263.902 „

zmniejsza się zatem znacznie co roku.

Według **sumarycznego zestawienia lit. D.** stan wszystkich funduszów z końcem roku 1882. jest następujący:

a) W majątku zarodowym:	1. Gotówka w kasach	122.805 zł. 59 $\frac{1}{2}$ ct.	
	2. Efekta im. wart.	3,660.294 „ 89 „	
	3. Dobra i realności	3,945.571 „ 45 $\frac{1}{2}$ „	
	4. Kapitały hipotekow.	138.881 „ 16 $\frac{1}{2}$ „	
	5. Nadwyżka należ. czyn.	1.035.142 „ 28 „	8,902.695 zł. 38 $\frac{1}{2}$ ct.
b) W majątku obrotowym:	1. Gotówka w kasach	275.259 zł. 29 $\frac{1}{2}$ ct.	
	2. Efekta im. wart.	1,937.423 „ 19 „	
	3. Kapitały lok. w bank.	2.565 „ 72 „	
	4. Nadwyżka należ. czyn.	151.096 „ 75 $\frac{1}{2}$ „	2,416.344 „ 96 „
	Razem		11,319.040 zł. 34 $\frac{1}{2}$ ct.

Z końcem roku 1881. był stan następujący:

a) w majątku zarodowym		7,416.576 zł. 06 $\frac{1}{2}$ ct.	
b) „ obrotowym		2,274.439 „ 98 „	9.691.016 „ 04 $\frac{1}{2}$ „
	Z porównania okazuje się przyrost		1.628.024 zł. 30 ct.
a mianowicie: w majątku zarodowym	<i>przyrost</i>	1,486.119 zł. 32 ct.	
„ obrotowym „		141.904 „ 98 „	
	Razem przyrost, jak wyżej		1.628.024 zł. 30 ct.

Należności czynne, nie wliczając kapitałów w bankach z końcem roku 1882. wynoszą:

a) w majątku zarodowym	1,126.463 zł. 41 1/2 ct.	
b) „ obrotowym	3,009.333 „ 95 1/2 „	4,135.797 zł. 37 ct.
Z końcem roku 1881. wynosiły :		
a) w majątku zarodowym	127.702 zł. 09 1/2 ct.	
b) „ obrotowym	3,461.874 „ 08 1/2 „	3,589.576 „ 18 „
zwiększyły się zatem :		
a) w majątku zarodowym o	998.761 zł. 32 ct.	
a mianowicie przybyła :		
1. w funduszu stypend. (patrz. str. 262—3) reszta ceny sprzedaży gmachu św. Mikołaja w kwocie	219.900 zł. — ct.	
2. w nowoutworzonej fund. ś. p. Anny de Stersztyn Helclowej (patrz str. 321—2) reszta ceny sprzedaży dóbr Radłów z przyległościami w kwocie	794.090 „ 53 „	
razem przybyła suma	1,013.990 zł. 53 ct.	
zaś przez spłatę zaległości ubyła :		
3. w fund. stypend.		
kwota	3.696 zł. 84 ct.	
4. w fund. szkoln.		
kraj., policykraj.		
i domestykalnym 11.532 „ 37 „ 15.229 „ 21 „		
w ogóle zwiększenie, j. w. o kw.	998.761 zł. 32 ct.	
b) w majątku obrotowym (który mieści w sobie w chwili zastaw dane efekta fund. propin. im. wart. 300.000 zł.) zmniejszyły się o kwotę	452.540 „ 13 „	
W ogóle należitości czynne obu majątków <i>zmniejszyły się</i> o kwotę	546.221 zł. 19 ct.	

Wszelkie należitości czynne bywają nieustannie urgowane, — i tylko w wypadkach udowodnionej niemożności doraźnego ściągnięcia, lub w razie jeżeliby bezwzględna egzekucya narażała stronę obowiązana na zwiechnięcie bytu, zezwała Wydział krajowy na zwłokę, lub rozkłada spłatę na raty.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Z rachunków funduszków budżetem objętych za rok 1882. wydaje Sejm Wydziałowi krajowemu absolutorium.

2. Rachunki funduszków samoistnych, budżetem nieobjętych, tudzież funduszu propinacyjnego i Zakładu St. hr. Skarbka za rok 1882. przyjmuje Sejm do wiadomości,

Lwów dnia 8. Lipca 1884.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

SUMARYCZNY WYKAZ

wydatków i dochodów krajowych

za rok

1 8 8 2.

---

i dochodów krajowych za rok 1882.

Sejm krajowy kwotami potrzeb i pokrycia.

A. Fundusze i zakłady dotowane z funduszu krajowego.

Suma ogólna dochodów w roku 1882. wynosiła	4,165.350 zł.
Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 21—24. Października 1881.	
preliminowano dochody	4,146.025 zł.
do tego kredytu dodatkowe	101.093 „
	<u>4,247.118 „</u>
Zatem w porównaniu z budżetem suma dochodów jest <i>mniejszą</i> o	81.768 zł.

B. Fundusze niedotowane (samoistne).

Suma ogólna dochodów wynosiła	75.384 zł.
Na to preliminowano uchwałą z dnia 21—24. Października 1881.	64.483 „
Zatem w porównaniu z budżetem suma dochodów jest <i>większą</i> o	<u>10.901 zł.</u>

B. Fundusze niedotowane.

Z porównania rzeczywistych wydatków w roku 1882. w kwocie	119.070 zł.
z takimiż dochodami	<u>75.384 „</u>
okazuje się nadwyżka wydatków pokryta z pozostałości rachunku z roku 1881.	43.686 zł.
Wedle budżetu na rok powyższy preliminowano :	
wydatków	114.419 zł.
dochodów	<u>64.483 „</u>
Nadwyżka wydatków do pokrycia z pozostałości rachunku z roku 1881.	49.936 „
Okazuje się zatem wynik <i>korzystniejszy</i> o	<u>6.250 zł.</u>

C. Fundusze, dla których budżetu nie uchwalono.

Suma dochodów funduszu budowy gmachu sejmowego	38.571 zł. 52 ct.
--	-------------------

INDEKS OGÓLNY.

	Str.
Lit. A. Fundusze dotowane i samoistne, budżetem objęte	13
„ B. „ samoistne niedotowane, budżetem nieobjęte	259
„ C. Fundusz propinacyjny	329
„ D. Sumaryczne zestawienie obrotu brutto wszystkich funduszków krajowych w majątku obrotowym i zarodowym	343
„ E. Fundacya Stanisława hr. Skarbka	363

LW. 19.802/1884.

Alegat A. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszków krajowych za rok 1882.

Aleg. 3.

Lit. A.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

funduszków dotowanych i samoistnych

budgetem objętych

za rok

1882.

I N D E K S.

	Str.
Sumaryusz	14
I. Fundusz krajowy	19
II. " szkolny krajowy	138
III. Krajowy szpital powszechny we Lwowie	161
IV. Fundusz podrzutków we Lwowie	179
V. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	183
VI. " szpital św. Łazarza w Krakowie	203
VII. Fundusz policyi krajowej	225
VIII. " domestykalny	230
IX. " kultury krajowej	232
X. " stanowy sierociński	234
XI. " Aleksandra hr. Stadnickiego	236
XII. " pożyczki krajowej z roku 1873.	238
XIII. " budowy gmachu sejmowego	244

S u m a

zamknięć rachunkowych funduszków

Liczba rubryki	Poszczególne funduszków	Wynikłości z r. 1882.					
		zwyczajne		nadzwyczajne		razem	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	A. Wydatki.						
	Dział I.						
	Fundusz krajowy i fundusze z tegoż dotowane.						
I.	Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	2,850.076	88	267.449	08	3,117.525	96
II.	„ szkolny krajowy	495.481	46	29.595	41 1/2	525.076	87 1/2
III.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	194.200	94	7.710	93	201.911	87
IV.	Fundusz podrzutek w Lwowie	2.947	60	—	—	2.947	60
V.	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	122.980	89 1/2	17.587	37	140.568	26 1/2
VI.	„ szpital św. Łazarza w Krakowie	162.614	57 1/2	8.461	35 1/2	171.075	93
VII.	Fundusz policji krajowej	6.243	16	—	—	6.243	16
	<i>Suma wydatków funduszków dotowanych .</i>	3,834.545	51	330.804	15	4,165.349	66
	Dział II.						
	Fundusze samoistne niedotowane.						
VIII.	Fundusz domestykalny	1.200	—	—	—	1.200	—
IX.	„ kultury krajowej	10.042	90	—	—	10.042	90
X.	„ stanowy sierociński	1.514	72	—	—	1.514	72
XI.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	852	64	—	—	852	64
XII.	„ pożyczki krajowej z roku 1873.	105.459	28	—	—	105.459	28
	<i>Suma wydatków funduszków samoistnych .</i>	119.069	54	—	—	119.069	54
	Dział III.						
	Fundusze, dla których budżet nie został uchwalony.						
XIII.	Fundusz budowy gmachu sejmowego	38.571	52	—	—	38.571	52

S u m a

zamknięć rachunkowych funduszków

Liczba rubryki	Poszczególne funduszków	Wynikłości z roku 1882.					
		zwyczajne		nadzwyczajne		razem	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
B. Dochody.							
Dział I.							
Fundusz krajowy i fundusze z tegoż dotowane.							
I.	Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	3,117	525 96	—	—	3,117.525	96
II.	„ szkolny krajowy	486.486	21 1/2	38.590	66	525.076	87 1/2
III.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	201.911	87	—	—	201.911	87
IV.	Fundusz podzutek w Lwowie	2.947	60	—	—	2.947	60
V.	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	140.568	26 1/2	—	—	140.568	26 1/2
VI.	„ szpital św. Łazarza w Krakowie	171.075	93	—	—	171.075	93
VII.	Fundusz policji krajowej	6.243	16	—	—	6.243	16
	<i>Suma dochodów funduszków dotowanych</i> .	4,126.759	—	38.590	66	4,165.349	66
Dział II.							
Fundusze samoistne niedotowane.							
VIII.	Fundusz domestykalny	4.220	78	—	—	4.220	78
IX.	„ kultury krajowej	4.852	17	—	—	4.852	17
X.	„ stanowy sierociński	1.887	39	—	—	1.887	39
XI.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	7.030	90	—	—	7.030	90
XII.	„ pożyczki krajowej z roku 1873	57.392	94	—	—	57.392	94
	<i>Suma dochodów funduszków samoistnych</i> .	75.384	18	—	—	75.384	18
Dział III.							
Fundusze, dla których budżet nie został uchwalony.							
XIII.	Fundusz budowy gmachu sejmowego	38.571	52	—	—	38.571	52

r y u s z

budżetem objętych za rok 1882.

Kwota preliminowana				Wynikłości są zatem:						Należytości			
wedle ustawy z dnia 21—24. Paźdz. 1881.		kredyta dodatkw.	razem	mniejsze		większe		w ogóle		czynne	bierne		
zwyczajne	nadzwycz.			zwy- czajne	nadzwy- czajne	zwy- czajne	nadzwy- czajne	mniej- sze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
3,134.030	—	101.093	3,235.123	244.451	—	126.854	—	117.597	—	368.318	25 ¹ / ₂	—	—
442.865	68.000	—	510.865	1.494	29.409	45.115	—	—	14.212	19.758	50 ¹ / ₂	—	—
186.499	—	—	186.499	34.776	—	50.189	—	—	15.413	99.701	04	1	24
3.290	—	—	3.290	342	—	—	—	342	—	—	—	—	—
154.626	—	—	154.626	116.857	—	102.799	—	14.058	—	13.930	36	—	—
150.409	—	—	150.409	5.780	—	26.447	—	—	20.667	91.422	08	—	12 06
6.306	—	—	6.306	63	—	—	—	63	—	1	37	—	—
4,078.025	68.000	101.093	4,247.118	403 763	29.409	351.404	—	132.060	50.292	593.131	61	—	13 30
								81.768					
4.217	—	—	4.217	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—
4.429	—	—	4.429	—	—	423	—	—	423	809	16	—	—
1.888	—	—	1.888	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
1.988	—	—	1.988	—	—	5.043	—	—	5.043	—	—	—	—
51.961	—	—	51.961	—	—	5.432	—	—	5.432	266 700	33 ¹ / ₂	—	—
64.483	—	—	64.483	1	—	10.902	—	1	10.902	267 509	49 ¹ / ₂	—	—
									10.901				
										744	59	—	—

I.

FUNDUSZ KRAJOWY

W ŚCIŚLEJSZYM ZNACZENIU.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok 1882.

Do tego rachunku dołącza się:

I.	Zamknięcie rachunku	szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie	Str.	82
II.	"	" krajowych szkół rolniczych w Dublanach	"	88 i 100
III.	"	" folwarku	"	102
IV.	"	" kursu gorzelnictwa	"	114
V.	"	" szkoły rolniczej w Czernichowie	"	116
VI.	"	" folwarku	"	128
VII.	"	" szkoły ogrodniczej	"	136
VIII.	"	" podatków	"	137/II.
IX.	Wykaz	należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych	"	137/V.

Fundusz krajowy

Liczba		Sumaryusz	Wynikłości z r. 1882.					
rubryki	pozy- cyi		zwyczajne		nadzwyczajne		Razem	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
budżetu								
WYDATKI.								
A) Rzeczywiste.								
I.	1-16	Koszta reprezentacji kraju	101.380	—	—	—	101.380	—
II.	17-32	„ zarządu	224.822	92	—	—	224.822	92
III.	33	„ leczenia	633.761	21	—	—	633.761	21
IV.	34-36	„ szczepienia	57.601	86	—	—	57.601	86
V.	37-38	Wydatki sanitarne	11.555	22	—	—	11.555	22
VI.	39-44	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	9.472	—	—	—	9.472	—
VII.	45-75	Wydatki na cele wykształcenia i oświaty	530.347	52 ¹ / ₂	—	147 60	530.495	12 ¹ / ₂
VIII.	76-78	Utrzymanie pomników historycznych	29.187	14	—	3.616 02	32.803	16
IX.	79-95	Kwaterunkowe żandarmeryi	68.785	54	—	—	68.785	54
X.	96-108	Drogi krajowe	641.629	05 ¹ / ₂	253.385	46	895.014	51 ¹ / ₂
XI.	109 112	Dotacje dla zakładów krajowych	21.864	80	—	—	21.864	80
XII.	113	Wydatki na szupaśnictwo	44.101	40	—	—	44.101	40
XIII.	114-116	Budowy wodne	—	—	10 300	—	10.300	—
XIV.	117-122	Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże	106.001	99	—	—	106.001	99
XV.	123-150	Wydatki na cele gospodarstwa krajowego	208.536	34 ¹ / ₂	—	—	208.536	34 ¹ / ₂
XVI.	151-156	Różne wydatki	123.714	17	—	—	123.714	17
—	—	Zasiłek funduszowi budowy gmachu sejmowego	37.315	70 ¹ / ₂	—	—	37.315	70 ¹ / ₂
<i>Suma wydatków rzeczywistych .</i>			2,850.076	88	267.449	08	3,117.525	96
B) Przenośne.								
Pożyczka zaciągnięta chwilowo od funduszu propinacyjnego			—	—	—	—	281.600	25
Pożyczka zaciągnięta chwilowo od funduszu pożyczki krajowej z roku 1873.			—	—	—	—	158.262	85
Pożyczka zaciągnięta chwilowo od filii austro-węgiersk. Banku we Lwowie			—	—	—	—	54.000	—
Pożyczka zaciągnięta chwilowo od galicyj. Kasy oszczędności			—	—	—	—	50.000	—
Pożyczka zaciągnięta chwilowo od funduszy indemnizacyjnych			—	—	—	—	200.000	—
Zaliczka od depozytów			—	—	—	—	41.700	—
<i>Suma wszystkich wydatków .</i>			—	—	—	—	3,903.089	06

w ściślejszem znaczeniu.

Kwota preliminowana				Wyniki losci są zatem:						Należności			
wedle ustawy z dnia 21-24. Paźdz. 1881.		Kredytu dodatkow.	Razem	mniejsze		większe		w ogóle		czynne	bierne		
zwyczajne	nadzw.			zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
101.380	—	—	101.380	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
222.847	—	4.644	227.491	2.668	—	—	—	2.668	—	11.558	67	—	—
500.000	—	—	500.000	—	—	133.761	—	—	133.761	16.018	42	—	—
57.930	—	—	57.930	328	—	—	—	328	—	—	—	248	11
9.400	—	—	9.400	—	—	2.155	—	—	2.155	—	—	—	—
9.472	—	—	9.472	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
510.935	5.200	175	516.310	—	5.200	19.386	—	—	14.186	—	—	4	—
9.900	4.000	—	13.900	—	384	19.287	—	—	18.903	183	32	—	—
70.595	—	—	70.595	1.809	—	—	—	1.809	—	—	—	—	—
651.134	253000	—	904.134	9.506	—	—	386	9.120	—	1.072	02 ¹ / ₂	10.975	02 ¹ / ₂
170.390	—	—	170.390	148.525	—	—	—	148.525	—	—	—	—	—
28.500	—	—	28.500	—	—	15.601	—	—	15.601	12.739	57	73	33
—	29.943	—	29.943	—	19.643	—	—	19.643	—	—	—	—	—
81.116	—	—	81.116	—	—	24.886	—	—	24.886	—	—	89.607	11 ¹ / ₂
195.328	—	6.255	201.583	—	—	6.953	—	—	6.953	7.006	77 ¹ / ₂	924	28
94.100	—	21.410	115.510	—	—	8.204	—	—	8.204	7.976	41 ¹ / ₂	—	—
—	—	—	—	—	—	37.316	—	—	37.316	—	—	—	—
2.713.027	292.143	32.484	3.037.654	162.836	25.227	267.549	386	182.093	261.965	56.555	19 ¹ / ₂	101.831	86
									79.872				

Fundusz krajowy

Liczba		Sumaryusz	Wynikłości z roku 1882.					
nr bryki	po- zycyi		zwyczajne		nadzwyczajne		Razem	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
budżetu								
DOCHODY.								
A) Rzeczywiste.								
I.	1	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	4.020	43	—	—	4.020	43
II.	2	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych	—	—	—	—	—	—
III.	3-6	Dochody z dróg krajowych	232.594	55	—	—	232.594	55
IV.	7	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych	62.950	02 ¹ / ₂	—	—	62.950	02 ¹ / ₂
V.	8	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	32.453	11 ¹ / ₂	—	—	32.453	11 ¹ / ₂
VI.	9-19	" pożyczek	5.734	20	—	—	5.734	20
VII.	20-22	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwo- wie	5.307	—	—	—	5.307	—
VIII.	23-25	Dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach	31.451	40	—	—	31.451	40
IX.	26	Dochody krajowej szkoły rolniczej w Czerni- chowie	31.723	48	—	—	31.723	48
X.	27	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich	610	74	—	—	610	74
XI.	28-29	Różne dochody	39.503	10 ¹ / ₂	—	—	39.503	10 ¹ / ₂
—	—	Pożyczki i kredyty nadzwyczajne na potrzeby szkół i folwarku w Dublanach i Czerni- chowie	1.808	46	—	—	1.808	46
XII.	30	Dodatki do podatków	2,579.762	34	—	—	2,579.762	34
—	—	Pożyczka na pokrycie niedoboru roku 1882., zacią- gnięta od funduszu pożyczki krajowej z ro- ku 1873.	89.607	11 ¹ / ₂	—	—	89.607	11 ¹ / ₂
<i>Suma dochodów rzeczywistych .</i>			3,117.525	96	—	—	3,117.525	96
B) Przenośne.								
Pożyczka zaciągnięta chwilowo od funduszu pro- pinacyjnego			—	—	—	—	281.600	25
Pożyczka zaciągnięta chwilowo od funduszu po- życzki krajowej z roku 1873.			—	—	—	—	158.262	85
Pożyczka zaciągnięta chwilowo od filii austro- węgiersk. Banku we Lwowie			—	—	—	—	54.000	—
Pożyczka zaciągnięta chwilowo od galicyj. Kasy oszczędności			—	—	—	—	50.000	—
Pożyczka zaciągnięta chwilowo od funduszy in- demnizacyjnych			—	—	—	—	200.000	—
Zaliczka od depozytów			—	—	—	—	41.700	—
<i>Suma wszystkich dochodów .</i>			—	—	—	—	3,903.089	06

w ściślejszem znaczeniu.

Kwota preliniowana				Wynikłości są zatem:						Należitości			
wedle ustawy z dnia 21—24. Paźdz. 1881.		Kredyta dodatkow.	Razem	mniejsze		większe		w ogóle		czynne	bierne		
zwyczajne	nadzwyczajne			zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	—	—	—	—	4.021	—	—	4.021	—	—	—	—
2.000	—	—	2.000	2.000	—	—	—	2.000	—	—	—	—	—
225.500	—	—	225.500	—	—	7.095	—	—	7.095	41.152	99	—	—
5.889	—	—	5.889	—	—	57.061	—	—	57.061	—	—	—	—
25.000	—	—	25.000	—	—	7.453	—	—	7.453	—	—	—	—
6.837	—	—	6.837	1.103	—	—	—	1.103	—	72.085	12	—	—
5.390	—	—	5.390	83	—	—	—	83	—	—	—	—	—
28.274	—	—	28.274	—	—	3.177	—	—	3.177	—	—	—	—
22.190	—	—	22.190	—	—	9.533	—	—	9.533	—	—	—	—
600	—	—	600	—	—	11	—	—	11	—	—	—	—
1.000	—	—	1.000	—	—	38.503	—	—	38.503	—	—	—	—
23.600	—	4.093	27.693	25.885	—	—	—	25.885	—	—	—	—	—
2,787.750	—	—	2,787.750	207987	—	—	—	207987	—	255080	14 1/2	—	—
—	—	97.000	97.000	7.393	—	—	—	7.393	—	—	—	—	—
3,134.030	—	101.093	3,235.123	244.451	—	126.854	—	244.451	126.854	368.318	25 1/2	—	—
								117.597					

Stan majątku z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
1. Zapas kasowy w gotowiznie		4.020 zł. 43 ct.	
2. Należytości czynne z roku bieżącego:			
w rubrykach wydatków	56.555 zł. 19½ ct.		
" dochodów	368.318 " 25½ "		
3. Należytości czynne z lat ubiegłych (aleg. IX. str. 137/V.)	609.585 " 01 "	1.034.458 " 46 "	1.038.478 zł 89 ct.
W roku 1881. wynosiła suma stanu czynnego	1.048.727 zł. 50 ct.		
przeło zmniejszyła się w roku 1882. o	10.248 zł. 61 ct.		
a to z powodu, iż z pozostałości gotowizny roku 1881. w myśl uchwały sejmowej z 18. Paźdz. 1882. przeniesioną została kwota	160.000 " — "		
na rachunek budżetu roku 1883. (patrz rubr. I. dochodów), którą uwzględniając, — właściwy stan czynny nietylko że się zmniejszył, ale przedstawia przyrost w kwocie	149.751 zł. 39 ct.		

Stan bierny.

4. Należytości z roku bieżącego w rubrykach wydatków	101.831 zł. 86 ct.		
5. " z lat ubiegłych (aleg. IX. str. 137/V.)	1.161.683 " 79½ "	1.263.515 " 65½ "	
Przewyżka stanu biernego		225.036 zł. 76½ ct.	
Z końcem roku 1881. wynosiła ta przewyżka		140.352 " 88 "	
przeło zwiększenie o		84.683 zł. 88½ ct.	

Wzrost przewyżki tej nie znamionuje jednak niekorzystniejszego stanu majątkowego, nie powstał bowiem z przyczyny niepomyślniejszego obrotu funduszu, lecz ma tylko powód:

- a) w wyżej wzmiankowanym przeniesieniu pozostałości roku 1881. na rachunek budżetu roku 1883. w kwocie . . . . . 160 000 zł. — ct.
- b) że do rachunku roku 1882. wprowadzono zaległość bierną byłego funduszu Weterynaryi z r. 1881. w kwocie . . . 14.308 zł. 55 ct. tudzież zaległości czynne tegoż fund. z r. 1881. w kw. 150 " — " a które w rezultacie zwiększyły stan bierny o kwotę . . . . . 14.158 " 55 "

Razem z przyczyn powyższych zmniejszony został stan majątku o kwotę . . . . . 174.158 zł. 55 ct. a ponieważ zwiększenie stanu biernego wynosi, jak wyżej tylko kwotę . . . . . 84.683 " 88½ " okazuje się, iż w r. 1882. ogólny wynik stanu majątkowego jest nawet korzystniejszy o kw. mimo iż w stanie biernym przybył w rubr. XIV. poz 122 a) dług zaciągnięty na pokrycie niedoboru r. 1882. w kw. 89.607 zł. 11½ ct.

Wyjaśnienia.

1. Wydatki budżetem uchwalone wynosiły	3,005.170 zł.	
2. do tego kredyty dodatkowe:		
a) w rubr. II. dodatek pięcioletni, dar z łaski i zaliczki na płace urzędników (uchwała W. Sejmu z dnia 12. i 18. Października 1882.)	4.644 „	
b) w rubr. VII. zapomogi i dary (uchwała W. Sejmu z dnia 2. i 20. Października 1882.)	175 „	
c) w rubr. XV. na potrzeby nadzwyczajne szkół i folwarku w Dublanach, tudzież na nagrody i stypendya dla chemików (uchwała W. Sejmu z dnia 21. i 24. Października 1881.)	6.255 „	
d) w rubr. XVI. na zapomogi pogorzelncom, powodzią dotkniętym i innym wedle powołanych uchwał sejmowych	21.410 „	
3. Ogólna suma kredytów dozwolonych	<u>3,037.654 zł.</u>	
4. Suma wydatków rzeczywistych wynosi	<u>3,117.526 „</u>	
5. Wydatki zatem <i>większe</i> są od budżetu o		79.872 zł.
Uzasadnienie przekroczenia znajduje się przy szczegółowych pozycjach.		
6. Dochody budżetem uchwalone wynosiły	3,134.030 zł.	
do tego kredyty dodatkowe:		
a) pożyczki i kredyty nadzwyczajne szkół i folwarku w Dublanach (uchwała W. Sejmu z dnia 24. Października 1881.)	4.093 „	
b) na pokrycie niedoboru roku 1882. (uchwała W. Sejmu z dnia 16. Października 1883.)	97.000 „	
7. Ogółem uchwalone dochody wynosiły	<u>3,235.123 zł.</u>	
8. Suma dochodów rzeczywistych wynosi	<u>3,117.526 „</u>	
9. Dochody są zatem <i>mniejsze</i> od budżetu o		117.597 „
Ogółem okazuje się <i>wynik obrotu niekorzystniejszym od budżetu o</i>		<u>197.469 zł.</u>
zgodnie z niewpłynioną, a budżetem uchwaloną nadwyżką dochodów w kw. i z uchwaloną nadwyżką dochodów w kredytach dodatkowych, wynoszących w dochodach kwotę	101.093 zł.	
zaś w wydatkach kwotę	32.484 „	
razem jak wyżej	<u>68.609 „</u>	
	<u>197.469 zł.</u>	
Uwzględniając jednak, iż na powyższy wynik wpłynęły cyfrowo także pozycye, które już ze znaczenia tytułu na niekorzyść obrotu funduszowego policzone być nie mogą, a mianowicie:		
a) Pobór mniejszy od preliminowanego pokrycia niedoboru roku 1882. (dowodzący właśnie o korzystniejszym wyniku obrotu funduszu)	7.393 zł.	
b) Pożyczka przeznaczona na budowę pomieszczeń nauczycielskich w Czernichowie, a niezaciągnięta	12.000 „	
c) Pożyczka na potrzeby szkół i folwarku w Dublanach, również niezaciągnięta	11.600 „	
razem	<u>30.993 „</u>	
okaże się po strąceniu tej sumy, iż <i>wynik obrotu funduszowego właściwie niekorzystniejszym jest od budżetu tylko o kwotę</i>		166.476 zł.
Nie bierze się tutaj w rachubę jeszcze innych od zarządzeń Wydziału krajowego niezależnych czynników, które wynik ten do korzystniejszej cyfry redukują, a co w sprawozdaniu ogólnem o zamknięciu rachunków funduszu krajowego się przedstawia.		
Tutaj zaś nadmieniamy tylko, że powodem niekorzystnego wyniku budżetowego przeważnie jest znacznie niższy wpływ dodatków krajowych w rubr. XII. dochodów, tudzież różnice innych rubryk dochodów i wydatków, które przy odnośnych pozycjach niniejszego zamknięcia szczegółowo są wykazane i objaśnione.		

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
mniejsze zł.	większe zł.		czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
4.239	—					
2.544	—					
—	6.783					
6.783	6.783					
—	92	Wydatek nieznacznie większy z powodu zmian miejsce pobytu pp. Posłów.				
3.945	—	Preliminowana kwota wystarcza w zaokrągleniu na 50 dni, a sesja trwała tylko 48 dni, — a nadto niektóre dyety wypłacono za czas krótszy.				
1.533	—	Wydano mniej w skutek zaprowadzonych zaoszczędzeń.				
—	9	Różnice nieznaczne, których naprzód ściśle obliczyć nie można.				
—	80					
550	—	Wydatek mniejszy z powodu udzielenia remuneracyj z zaoszczędzeń innych pozycyj budżetu (patrz rubr. II. poz. 17 g) i 24 f).				
—	16	Różnica nieznaczna z powodu, jak przy poz. 4.				
—	479	Wydatki większe wedle koniecznej potrzeby dla nowego gmachu, a których niepodobna było przewidzieć przy uchwaleniu budżetu.				
—	53					
51	—	Różnice z powodu, jak przy poz. 4.				
—	36					
—	1.093	Wydatek większy poniesiony na rozmaite wymagane urządzenia w nowo objętym do użytku gmachu kraj., a mianowicie wydano z tej pozycyi: a) na roboty uzupełniające stolarskie i ślusarskie 396 zł. 55 ct. (LW. 15.957/82 i 50.631/82) — b) na sprawienie siatki akustycznej w sali sejmowej 299 zł. 51 ct. (LW. 24.157/82 i 47.810/82) — c) na sprawienie mebli dla lokalności sejmowych 179 zł. 90 ct. (LW. 46.361/82) — d) na urządzenie oświetlenia elektrycznego naprzeciw gmachu sejmowego 152 zł. 15 ct. (LW. 51.214/82) — e) naostatek różne drobne potrzeby tej rubryki w kwocie 204 zł. 73 ct.				
6.088	1.849					
4.239	—					
—	—	Różnice powstałe z powodu, iż J. E. Dr. Smolka, bawiąc we Wiedniu, nie pobierał wynagrodzenia, i nie zachodziła potrzeba częstszego powoływania zastępców.				
1.500	—					
1.044	—					
—	—					
2.544	—					

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.	Kredyty dodatkowe wedle uchwały sej- mowej z d. 14. 11. 8. Października 1882
rubryki	po- zycyl		zł.	ct.		
budżetu						
I.		C. Wydatki na gmach sejmowy.				
	16 a)	Urządzenia rozmaite	6.782	75 ¹ / ₂	—	—
II.		Koszta zarządu.				
		<i>Sumaryczne zestawienie rubryki II.</i>				
	17-23	Płace urzędników i woźnych	118.443	91	121.500	—
	24	Dyurniści	39.781	37	39.505	—
	25	Zasługi	3.621	50	3.300	—
	26	Emolumenta	12.314	13	12.240	44
	27	Remuneraeye	3.369	80	3.330	—
	28	Koszta podróży i diety	3.714	03	7.400	—
	29	Pensye i zaopatrzenia.	8.331	86	8.014	—
	30	Dary z łaski	1.961	34	1.658	400
	31	Potrzeby kancelaryjne	17.929	70	15.750	—
	32	Konserwacya gmachu i utrzymanie czystości	4.193	36	2.950	—
	32a)b)	Zaliczki na płace urzędników	11.161	92	7.200	4.200
		Suma ogólna rubryki II.	224.822	92	222.847	4.644
		Płace urzędników i woźnych				
		<i>Sumaryczne zestawienie plac wraz z dodatkami akty- walnymi.</i>				
	17	Oddział koncepcyjny	34.581	08	36.320	—
	18	" rachunkowy	39.460	—	38.390	—
	19	" kasowy	10.670	—	10.670	—
	20	" techniczny	10.960	—	10.960	—
	21	" sanitarny	2.300	—	2.300	—
	22	" statystyczny	3.437	—	5.000	—
	23	" manipulacyjny	17.035	83	17.860	—
		Suma plac .	118.443	91	121.500	—
		Poszczególnienie.				
	17	<i>Oddział koncepcyjny.</i>				
		a) 2 radców, płaca po 2.800 zł., dodatek aktywalny po 480 zł.	5.739	97	6.560	—
		b)-c) 8 sekretarzy " " 2.000 " " " " 360 "	16.782	23	16.520	—
		d) 5 konceptistów " " 1.300 " " " " 240 "	7.528	88	9.240	—
		e) 2 adjunktów " " 1.000 " " " " 200 "	2.400	—	2.400	—
		f) 2 asystentów " " 700 " " " " 100 "	1.600	—	1.600	—
		g) Remuneraeye i zasiłki udzielone urzędnikom	530	—	—	—
		S u m a .	34.581	08	36.320	—

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
mniejsze	większe		czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	6.783	Na podstawie dozwolonego virement użyto kwoty zaoszczędzonej w tej rubryce na konieczne potrzeby gmachu, uznane przez wyznaczoną ad hoc komisję sejmową (LW. 43.101/83). Wydatki na gmach sejmowy zarachowane są nadto powyżej w pozycji 12, tudzież w rubr. II. poz. 32 h), w rubr. XVI. poz. 151 dział 4, i w osobnej niebudżetowej pozycji po rubr. XVI.	—	—	—	—
3.056	—		—	—	—	—
—	276		—	—	—	—
—	322		—	—	—	—
—	30		—	—	—	—
—	40		—	—	—	—
3.686	—		542	41	—	—
—	318		—	—	—	—
97	—		—	—	—	—
—	2.180		154	34	—	—
—	1.243		—	—	—	—
238	—		10.861	92	—	—
7.077	4.409	Wydatki tej rubryki w ogóle są <i>mniejsze</i> z powodów, poniżej przy odnośnych pozycjach wyjaśnionych.	11.558	67	—	—
2.668	—		—	—	—	—
1.739	—		—	—	—	—
—	1.070		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
1.563	—		—	—	—	—
824	—		—	—	—	—
4.126	1.070	Do poz. 17 a). <i>Wydatek mniejszy</i> z powodu, iż rada Niewiadomski został spensjonowany z dniem 1. Październ. 1882. (LW. 46.070/82 — patrz przekroczenie wydatku w pensjach poz. 29 x).	—	—	—	—
3.056	—	Do poz. 17 b)-c). <i>Wydatek większy</i> z powodu zamiánowania na dniu 21. Listopada 1882. Dra Łozińskiego Bronisława ósmym sekretarzem (LW. 58.176/82) na miejsce opróżnionej posady po spensjonowanym radcy.	—	—	—	—
820	—	Do poz. 17 d). <i>Wydatek mniejszy</i> , ponieważ zamiast 6 było tylko 5 koncepistów, a jeden z tych z dniem 20. Listopada 1882. został mianowany sekretarzem (patrz wyjaśnienie do poz. 17 b)—c).	—	—	—	—
1.711	262	<i>Wydatek większy</i> pokryty z zaoszczędzenia pozycji 17 a) i d), a spowodowany zastępstwem posad nieobsadzonych.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	530		—	—	—	—
2.531	792		—	—	—	—
1.739	—		—	—	—	—

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zycyli		zł.	ct.	
budżetu					
II.	18	<i>Oddział rachunkowy.</i>			
		a) Dyrektor, płaça 2.600 zł., dodatek aktywalny 400 zł.	3.000	—	3.000
		b) Zastępca dyrektora „ 2.000 „ „ „ 360 „	2.360	—	2.360
		b ₂) 6 rewidentów, płaça po 1.500 „ „ „ po 300 „	1.290	—	—
		c) 17 adjunktów „ „ 1.200 „ „ „ „ 240 „	23.448	—	24.480
		c ₂) Archiwista „ „ 1.000 „ „ „ „ 200 „	143	33	—
		c ₃) Protokolista „ „ 1.000 „ „ „ „ 200 „	143	33	—
		d) 10 asystentów „ po 700 „ „ „ „ po 100 „	7.808	74	8.000
		d ₂) 10 praktykantów „ „ 600 „ „ „ „ „	716	60	—
		e) Woźny „ 500 „ „ „ „ „ 50 zł.	550	—	550
		Suma . . .	39.460	—	38.390
	19	<i>Oddział kasowy.</i>			
		a) Kasyer, płaça 2.000 zł., dodatek aktywalny 360 zł.	2.360	—	2.360
		b) Kontrolor „ 1.600 „ „ „ „ 300 „	1.900	—	1.900
		c) 4 adjunktów „ po 1.200 „ „ „ „ po 240 „	5.760	—	5.760
		d) Woźny „ 600 „ „ „ „ 50 „	650	—	650
		Suma . . .	10.670	—	10.670
	20	<i>Oddział techniczny.</i>			
		a) Nadinżynier, płaça 3.000 zł., dodatek aktywalny 1.000 zł.	4.000	—	4.000
		b) 2 inżynierów, płaça po 2.000 „ „ „ „ po 360 „	4.720	—	4.720
		c) 2 asystentów „ „ 1.000 „ „ „ „ „ 120 „	2.240	—	2.240
		Suma . . .	10.960	—	10.960
	21	<i>Oddział sanitarny.</i>			
		Inspektor szpitali, płaça . . . . . 2.000 zł.			
		Dodatek na mieszkanie . . . . . 300 „	2.300	—	2.300
	22	<i>Oddział statystyczny.</i>			
		a) Naczelnik Oddziału 2.000	2.000	—	2.000
		b) Koncepista, płaça 1.300 zł., dodatek aktywalny 240 zł.	—	—	1.540
		c) Pisarze dzienni 1.193 50	1.193	50	1.460
		d) Zapomoga dla pisarza 100 zł., oraz drobne koszta na cele statystyki 143 zł. 50 ct. 243 50	243	50	—
		Suma . . .	3.437	—	5.000
	23	<i>Oddział manipulacyjny.</i>			
		a) Dyrektor kancelaryi, płaça 2.000	2.000	—	2.000
		b) Archiwista, płaça 1.500 zł., dodatek aktywalny 300 zł.	1.800	—	1.800
		c) Ekspedytor „ 1.300 „ „ „ „ 270 „	1.570	—	1.570
		Do przeniesienia 5.370	5.370	—	5.370

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czyenne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	Różnice zachodzące znajdują uzasadnienie w zmienionym etacie oddziału rachunkowego uchwałą sejmową z dnia 23. Września 1882., który to etat wszedł w życie z dniem 18. Listopada 1882. (LW. 55.501/82). Przekroczenie spowodowane tą zmianą ma w części pokrycie w zmniejszonych wydatkach na dyurnistów oddziału rachunkowego (patrz poz. 24 b).				
—	—					
—	1.290					
1.032	—					
—	143					
—	143					
191	—					
—	717					
—	—					
1.223	2.293					
	1.070					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
1.540	—	Posada ta nie była obsadzona; — natomiast udzielono z zaoszczędzenia tej pozycji wynagrodzenie pisarzowi za czynności nadobowiązkowe (patrz poz. 22 d). <i>Wydatek mniejszy</i> wedle potrzeby.				
266	—					
—	243	<i>Wydatek większy</i> poniesiony z zaoszczędzenia pozycji 22 b).				
1.806	243					
1.563	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należitości			
				czynne		bierne	
mniejsze	większe			z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.		
—	—						
20	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu śmierci protokolisty ś. p. Grabowicza Piotra, który pobrał płaćę po dzień 31. Maja 1882. (LW. 25.972/82), zaś nowomianowanemu protokoliście Antoniemu Kraczyło nadano posadę dopiero z dniem 6. Czerwca 1882. (LW. 26.610/82).					
—	116	<i>Wydatek większy</i> , ponieważ z powodu opróżnionych dwóch posad asystentów był nad etat jeden kancelista więcej, który po dzień 5. Czerwca 1882. pobrał kwotę 516 zł. 67 ct., a natomiast zmarły kancelista Krzeczkowski pobrał z preliminarowanych 1.200 zł. tylko płaćę po 31. Sierpnia 1882. (LW. 39.703/82) w kwocie 799 zł. 92 ct., a więc podniósł mniej o kwotę 400 zł. 08 ct. — Różnica zatem stanowi przekroczenie w kwocie 116 zł. 59 ct.					
733	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu, iż dwie posady asystentów nadane zostały dopiero 16. Czerwca 1882. (LW. 28.303/82), zaś po ten czas były opróżnione.					
—	—						
—	—						
187	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu śmierci woźnego Gorczycy Marcina (LW. 7.297/82), i powstałych w skutek tego interkalaryów.					
940	116						
824	—						
—	667	Z powodu opróżnionej posady jednego koncepisty powiększono siły dyurnistów, a koszt z tego powodu podwyższony znajduje pokrycie w oszczędności poz. 17.					
564	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu zamianowania z dniem 18. Listopada 1882. dyurnistów 10 praktykantami (LW. 55.501/82 — patrz poz. 18. d ₃).					
—	98	Dla chwilowej potrzeby przynajmniej musiano 1 dyetaryusza więcej (LW. 33.547/82).					
211	—	<i>Wydatki mniejsze</i> wedle potrzeby.					
256	—						
—	542	<i>Wydatek większy</i> z powodu udzielenia na rachunek tej pozycji remuneracyj dla urzędników za czynności nadobowiązkowe, — znajdujący pokrycie w oszczędnościach poz. 17, 22 i 23 (LW. 61.740/82).					
1.031	1.307						
—	276						
—	322	Z powodu wprowadzenia się do nowego gmachu okazała się potrzeba pomnożenia ilości stróżów.					
—	—						
—	90	<i>Do poz. 26 b).</i> <i>Wydatek większy</i> z powodu przyznania podwyższonej ilości drzewa; zamiast 21·6 metrów pobierał Dyrektor 48 metrów drzewa na opał (LW. 47.763/82 i 7.046/83).					
—	124	Sprawiono ubiór letni i zimowy (LW. 4.415/82).					
—	214						

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. 122. Paźdz. 1881	Kwota dodatku wobec uchwały sejm z dnia 12 Paźdz. 1882.
rubryki	po- zycyl		zł.	ct.		
budżetu						
II.	26	Z przeniesienia	833	86	619	—
		e) Opał odźwiernego i portyera 14·4 metr. sześć. po 3 zł. 32 ct. za metr	47	80	46	—
		f) Dodatki pięcioletnie dla urzędników	11.135	88	11.409	44
		g) Dodatki do płac: 1) Ekspedytora	20	—	20	—
		2) Asystenta rachunkowego	145	66	146	—
		3) Rewidentów rachunkowych	32	25	—	—
		4) Praktykantów	98	68	—	—
		Suma	12.314	13	12.240	44
	27	Remuneracye.				
		<i>I. Stałe:</i>				
		a) Rzecznik prawny za zastępstwo	1.500	—	1.500	—
		b) Tłumacz języka ruskiego	800	—	800	—
		c) Tłumaczenia z obcych języków	69	80	30	—
		<i>II. Niestale:</i>				
		Urzednicy, dyurnisci i sludzy Wydzialu krajowego	1.000	—	1.000	—
		Suma	3.369	80	3.330	—
	28	Koszta podróży i diety.				
		a) Dla urzędników w ogóle	3.314	03	7.000	—
		b) „ inspektora szpitali	400	—	400	—
		Suma	3.714	03	7.400	—
	29	Pensye i zaopatrzenia.				
		a) Mochnacka Eleonora	280	—	280	—
		b) Jankowska Karolina	400	—	400	—
		c) Pawulska Paulina	350	—	350	—
		d) Wagilewiczowa Amalja	33	32	200	—
		e) Madeyski Wojciech	1.200	—	1.200	—
		f) Tarczyńska Marcyanna	350	—	350	—
		g) Łopuszańska Walerya	350	—	350	—
		h) Łopuszańskiego sieroty	100	—	100	—
		i) Iwanickiego sieroty	175	—	175	—
		k) Karatnicka Zofia	300	—	300	—
		Do przeniesienia	3.538	32	3.705	—

Wydutki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	214					
—	2	Do poz. 26 e). Różnica z powodu wyższej ceny drzewa, które płacono po 3 zł. 32 ct. za metr sześcienny (LW. 7.046/83). Wydatek mniejszy z powodu zamknięcia pięcioleci: spensjonowanego radcy Niewiadomskiego (LW. 46.070/82) — awansowanego na sekretarza koncepisty Dra Łozińskiego (LW. 58.176/82) — awansowanych adjunktów na rewidentów: Żółkiewskiego, Sapałczyńskiego, Janikowskiego, Urbańskiego, Tarnawskiego i Semetkowskiego i awansowanych asystentów Hupezyca i Gordona, pierwszego na protokolistę, drugiego na archiwistę (LW. 55.501/82) — tudzież zmarłego woźnego Gorczycy (LW. 7.297/82).				
317	—					
—	—	Wydatki większe poniesione na wyrównanie poborów adjunktów, mianowanych rewidentami i dyetaryuszów, mianowanych praktykantami, — do wysokości poborów, jakie posiadali na posadach dawniej zajmowanych, w myśl uchwały sejmowej z dnia 23. Września 1882. (LW. 55.501/82).				
—	32					
—	99					
317	347					
—	30					
—	—					
—	—					
—	40	Różnica z powodu niestałości wydatków tego rodzaju.				
—	—					
—	40					
3.686	—	Według ścisłej potrzeby wysłania komisyj.	542	41	—	—
—	—		—	—	—	—
3.686	—		542	41	—	—
—	—					
—	—					
167	—	Zamknięto pensję z powodu śmierci z końcem Lutego 1882. (LW. 31.419/82).				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
167	—					

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. Paźdz. 1881.	Kredyt dodatkowy wedle uchwały sejm. z dnia 18. Paźdz. 1882.
rubryki	po- zycyi		zł.	ct.		
budżetu						
II.	29	Z przeniesienia	3.538	32	3.705	—
		l) Placer Marya	314	04	314	
		m) Jędrzejewski Napoleon	1.600	—	1.600	
		n) Dr. Bulikowski Franciszek Benedykt	192	54	1.155	
		o) Stroński Sylwery	200	—	200	
		p) Prokopowicz Jan	230	—	690	
		r) Olewińska Julia	350	—	350	
		s) Bulikowska Izabela	308	12	—	
		t) Prokopowicz sierota	76	66	—	
		u) Czaderski Ferdynand Emil	800	—	—	
		w) Gorczyca Eudoksya	163	83	—	
		x) Niewiadomski Ignacy	500	—	—	
		y) Krzeczowska Eugenia	58	35	—	
		S u m a	8.331	86	8.014	—
	30	Dary z łaski.				
		a) Bojarskie: Walerya, Józefa i Adolfiną	300	—	300	—
		b) Rzepińska Ludwika Franciszka	120	—	120	—
		c) Szczęsnowicza dwie sieroty	400	01	400	—
		d) Pawulska Paulina, dodatek	250	—	250	—
		e) Prokopowicz Jan, dodatek	90	—	270	—
		f) Olewińskiego dwie córki: Łucya i Julia	120	—	120	—
		g) Iwanickiego sieroty	148	—	148	—
		h) Kiss Stanisław	50	—	50	—
		i) Krzeczowska Eugenia Zofia	400	—	—	400
		k) Prokopowicz Jan, sierota	83	33	—	—
		S u m a	1.961	34	1.658	400
	31	Potrzeby kancelaryjne.				
		a) Wydawnictwo rozporządzeń krajowych	6.635	67	4.000	
		b) Sprawienie i odnowienie sprzętów	1.433	55	800	
		Do przeniesienia	8.069	22	4.800	—

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
mniejsze	większe		czynne		biernie	
			z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	
167	—					
—	—					
—	—					
962	—	Zamknięto pensję z powodu śmierci z końcem Lutego 1882. (LW. 28.172/82).				
—	—					
460	—	Zamknięto pensję z powodu śmierci z końcem Kwietnia 1882. (LW. 19.868/82).				
—	—					
—	308	Przyznano pensję od 12. Lutego 1882. o rocznych 350 zł. (LW. 23.192/82); przekroczenie znajduje pokrycie przy pozycji 29 n).				
—	77	Przyznano pensję od 1. Maja 1882. o rocznych 115 zł. (LW. 32.611/82); przekroczenie znajduje pokrycie przy pozycji 29 p).				
—	800	Przyznano pensję o rocznych 800 zł. (LW. 43.645/81).				
—	164	Przyznano pensję od 1. Marca 1882. o rocznych 196 zł. 66 ct. (LW. 9.980/82); przekroczenie znajduje pokrycie przy poz. 23 i).				
—	500	Przyznano pensję od 1. Października 1882. o rocznych 2.000 zł. (LW. 46.070/82); przekroczenie znajduje pokrycie przy poz. 17 a).				
—	58	Przyznano pensję od 1. Września 1882. o rocznych 175 zł. (LW. 45.783/82).				
1.589	1.907					
	318					
—	—					
—	—					
—	—					
180	—	Zamknięto dar z łaski z końcem Kwietnia 1882. (LW. 19.868/82).				
—	—					
—	—					
—	—					
—	83	Przyznany dar uchwałą sejmową z dnia 18. Października 1882. od 1. Maja 1882. (LW. 53.465/82).				
180	83					
97						
—	2.636	Wydatek poniesiony na podstawie przedstawianych rachunków przez c. k. Namiestnictwo.	—	—	—	
—	633	Przestronne i liczne ubikacje gmachu nowego musiano zaopatrzyć w potrzebne sprzęty.	—	—	—	
—	3.269		—	—	—	

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. Paźdz. 1881.	Kwota dodatku wedle uchwały sejmu z dnia 18. Paźdz. 1882.
rubryki	po- zycyl		zł.	ct.		
budżetu						
II.	31	Z przeniesienia	8.069	22	4.800	—
		c) Potrzeby do pisania i rysowania	2.314	67	2.000	
		d) Papier do druków, druk ksiąg i wzorów	1.589	85	2.300	
		e) Oprawa ksiąg i druków	449	44	450	
		f) Oświetlenie	1.211	16	500	
		g) Opał	2.420	62	3.500	
		h) Uzupelnienie biblioteki	937	75 1/2	900	
		i) Rozmaite pomniejsze	936	98 1/2	1.300	
		S u m a	17.929	70	15.750	—
	32	Konserwacya gmachu i utrzymanie czystości.				
		a) Maszynista, płaca 540 zł., opał 39 zł. 56 ct., oświetlenie 9 zł. 60 ct., pomocnik maszynisty 231 zł. 90 ct.	821	06	800	
		b) Kominiarz	276	36	300	
		c) Froter	588	18	1.000	
		d) Mycie podłóg	10	90	100	
		e) Pompowanie wody	376	71	100	
		f) Zgartywanie i wywóz śniegu	10	70	150	
		g) Czyszczenie kloak i wywożenie nieczystości	264	50	100	
		h) Rozmaite nieprzewidziane	1.844	93	400	
		S u m a	4.193	36	2.950	—
	32a) b)	Zaliczki na płace urzędników.				
		W ogóle	16.170	zł. — ct.		
		a po potrąceniu ściągniętych rat bie- żących	5.008	08 „	11.161	92
					7.200	4.200

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
—	3.269					
—	314	Wydatki tego rodzaju nie dadzą się naprzód ściśle obliczyć, jednakże przekroczona pozycja znajduje pokrycie w oszczędności następczej poz. d).	—	—	—	—
710	—		—	—	—	—
—	711	Oświetlenie gazowe i zwykłe światło w licznych ubikacjach nowozajętego gmachu krajowego wymagało większego kosztu, aniżeli budżetem przyzwolono.	150	—	—	—
—	—		—	—	—	—
1.079	—	Wydatek mniejszy z powodu lżejszej zimy.	—	—	—	—
—	38	Jak przy poz. 31 c) d).	—	—	—	—
363	—		4	34	—	—
2.152	4.332		154	34	—	—
	2.180					
—	21	Wydatek większy z powodu utrzymywania na rachunek tej pozycji także pomocnika maszynisty z kosztem w kwocie 231 zł. 90 ct.				
24	—	Wydatki mniejsze z powodu płacenia niższych wynagrodzeń.				
412	—					
89	—					
—	277	Wydatki te nie dadzą się naprzód ściśle obliczyć.				
139	—					
—	164	Wydatek większy z powodu, iż oprócz zwykłych drobnych potrzeb tej pozycji poniesiono nadto znacznie większe wydatki na rozmaite wymagane urządzenia w gmachu nowym, a mianowicie: na roboty lakiernicze w kwocie 121 zł. 79 ct. (LW. 41.503/82), na nowe zupuszczanie podłóg nowonaprawianych i oliwę 250 zł. 38 ct. (LW. 44.684/82), za szkło na zapas kupione 138 zł. 37 ct. (LW. 43.151/82), drobne wydatki dyrektora budowy 92 zł. 36 ct. (LW. 46.507/82), roboty ślusarskie 96 zł. 79 ct. (LW. 50.502/82), oszklenie sufitu w sali sejmowej 96 zł. (LW. 50.632/82), kosze do wind 42 zł. 19 ct. (LW. 60.881/82), przepierzanie kurytarzy 200 zł. (LW. 63.556/82), oraz na asekuracje gmachu wydano 342 zł. 01 ct. (LW. 24.661/82).				
—	1.445					
664	1.907					
	1.243					
238	—	Wydatek mniejszy wedle rzeczywistej potrzeby, zwrotny z płac urzędników, z wyjątkiem odpisanej zaliczki w kwocie 300 zł. zmarłego protokolisty Grabowicza (LW. 31.216/82).	10.861	92	—	—

Liczba		Poszczególnienie				Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. Paźdz. 1881.	
ru- bryki	po- zycyi					zł.	ct.		zł.
budżetu									
III.	33	Koszta leczenia ubogich chorych.							
<i>A. W szpitalach po- wszczynnych w Galicyi.</i>		Stale z rubryki III.		Zaliczkowo za zwrotem od gmin		Razem			
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
		Biała	3.084 05	—	—	3.084 05			
		Bochnia	7.397 70	—	—	7.397 70			
		Brody	6.512 51		2 25	6.514 76			
		Brzézany	6.141 85		21 —	6.162 85			
		Drohobycz	6.166 67		8 75	6.175 42			
		Jasło	7.457 10	—	—	7.457 10			
		Kołomyja	9.603 62		875 15	10.478 77			
		Kraków św. Łazarza : oddział chorych	53.865 78		224 16	54.089 94			
		„ położnic	21.687 25	—	—	21.687 25			
		„ syfilityczn.	32.964 71		83 61	33.048 32			
		„ obłąkanych	22.811 58	—	—	22.811 58			
		„ Klinika	22 329 90	—	—	22 329 90			
		Kulparków, Zakład o błąkanych	102.906 53	—	—	102.906 53			
		Lwów, oddział chorych „ „ położnic	136.451 41		1.545 04	137.996 45			
		Podhajce	2.736 42	—	—	2.736 42			
		Przemysł	6.950 26	—	—	6.950 26			
		Rzeszów	2.640 20		35 50	2.675 70			
		Sambor	11.119 77		22 79	11.142 56			
		Sanok	5.852 30	—	—	5.852 30			
		Sącz nowy	9.849 37	—	—	9.849 37			
		Śniatyn	4.915 86		151 04	5.066 90			
		Sokal	1.228 17		1 12	1.229 29			
		Sokółka	6.958 03	—	—	6.958 03			
		Stanisławów	11.887 44		59 17	11.946 61			
		Stryj	10.189 83	—	—	10.189 83			
		Tarnopol	11.082 87	—	—	11.082 87			
		Tarnów	17.700 63		12 42	17.713 05			
		Wadowice	2.645 10	—	—	2.645 10			
		Zaleszczyki	3.181 60	—	—	3.181 60			
		Złoczów	8.966 13		30 75	8.996 88			
		Zólkiew	7.176 45		4 25	7.180 70			
		Suma	564.461 09		3.077 —	567.538 09			
		Do tego: Jasło szpital, subwen- eya bezzwrotna	250 —	—	—	250 —			
		<i>Razem w szpitalach krajowych . . . . .</i>	564.711 09		3.077 —	567.788 09	567.788 09		
		Do przeniesienia	—	—	—	—	567.788 09		

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą prelimino- waną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic				Należytości			
						czynne		bierne	
mniejsze		większe		z roku bieżącego					
zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
Rachunek zaliczek zwrotnych od gmin za koszta leczenia, wedle powiatów.									
Nazwa powiatu		Należytość		Uiszczenie		Zaległość			
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
Biała	126	45	—	—	126	45			
Bóbrka	939	74 ¹ / ₂	146	—	793	74 ¹ / ₂			
Bochnia	518	99	195	67 ¹ / ₂	323	31 ¹ / ₂			
Bohorodczany	23	60	13	25	10	35			
Borszczów	166	00 ¹ / ₂	150	76	15	24 ¹ / ₂			
Brody	86	80	9	40	77	40			
Brzesko	146	77 ¹ / ₂	31	44	115	33 ¹ / ₂			
Brzeżany	—	—	—	—	—	—			
Brzozów	117	52	24	52	93	—			
Buczacz	20	40	—	—	20	40			
Chrzanów	438	30 ¹ / ₂	111	50 ¹ / ₂	326	80			
Cieszanów	—	—	—	—	—	—			
Czortków	34	13	34	13	—	—			
Dąbrowa	54	54	42	29	12	25			
Dobromil	138	62	14	21	124	41			
Dolina	91	60	34	42 ¹ / ₂	57	17 ¹ / ₂			
Drohobycz	53	25	53	25	—	—			
Gorlice	18	27	18	27	—	—			
Gródek	453	21 ¹ / ₂	243	31 ¹ / ₂	209	90			
Grybów	8	75	8	75	—	—			
Horodenka	269	43	147	58	121	85			
Husiatyn	—	—	—	—	—	—			
Jarosław	39	47	17	87	21	60			
Jasło	257	78	167	90	89	88			
Jaworów	284	71 ¹ / ₂	3	60	281	11 ¹ / ₂			
Kałusz	99	75	39	25	60	50			
Kamionka	37	06	12	30	24	76			
Kolbuszowa	102	24	48	22	54	02			
Kołomyja	886	17	327	62	558	55			
Kossów	326	19	87	99	238	20			
Kraków, powiat	141	17	128	42 ¹ / ₂	12	74 ¹ / ₂			
„ miasto	51.925	55	3.000	—	48.925	55			
Krosno	723	72	432	46	291	26			
Limanowa	432	85 ¹ / ₂	284	11 ¹ / ₂	148	74			
Lisko	31	63	—	—	31	63			
Lwów, powiat	1.436	46 ¹ / ₂	397	04 ¹ / ₂	1.039	42			
„ miasto	58	38	—	97 ¹ / ₂	57	40 ¹ / ₂			
Łańcut	1	80	—	—	1	80			
Mielec	78	56 ¹ / ₂	13	70 ¹ / ₂	64	86			
Mościska	342	24	13	21 ¹ / ₂	329	02 ¹ / ₂			
Myślenice	—	—	—	—	—	—			
Nadwórna	80	—	29	77	50	23			
Do przeniesienia	60.992	14 ¹ / ₂	6.283	23	54.708	91 ¹ / ₂			

Liczba		Poszczególne	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu			zł.	ct.	
III.	33	Z przeniesienia . . .	567.788 09		
		B. W szpitalach zagranicznych.			
		Stale z rubryki III.	Zaliczkowo za zwrotem od gmin	Razem	
		zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	
		Austria niższa . . .	32.439 48	83 96	32.523 44
		„ wyższa . . .	37 40	—	37 40
		Bukowina . . .	7.557 68 ^{1/2}	5 13	7.562 81 ^{1/2}
		Czechy . . .	2.441 47	—	2.441 47
		Istrya . . .	—	—	—
		Karyntya . . .	18 20	—	18 20
		Kroacya i Sławonia . . .	509 60	—	509 60
		Morawa . . .	2.031 44 ^{1/2}	3 35	2.034 79 ^{1/2}
		Pogranicze wojskowe . . .	165 32	—	165 32
		Szlask . . .	151 20	—	151 20
		Siedmiogród . . .	167 89	—	167 89
		Salzburg . . .	41 40	—	41 40
		Styrya . . .	3.029 94	—	3.029 94
		Tureya . . .	555 40	—	555 40
		Tryest . . .	724 08	—	724 08
		Tyrol . . .	47 —	—	47 —
		Węgry . . .	15.597 16	2 04	15.599 20
		Suma w szpitalach zagranicznych . . .	65.514 67	94 48	65.609 15
		C. W szpitalach wojskowych . . .	1.274 50	—	1.274 50
		Suma we wszystkich szpitalach . . .	631.500 26	3.171 48	634.671 74
		Do tego: a) wynagrodzenie za sprawdzanie rachunków aptekarskich . . .		600 zł. — ct.	
		b) dito w zastępstwie gmin . . .		28 „ 33 „	
		c) zwroty rozmaite . . .		8.034 „ 95 ^{1/2} „	
		d) zaliczki gminom darowane . . .		23 „ 91 ^{1/2} „	8.687 20
		Suma wydatków . . .			643.358 94
		Od tego zwroty:			
		a) Zaliczki od gmin . . . 8 133 zł. 38 ct.			
		po strąceniu przeniesionych do rubr. V. poz. 8 c) dochodów — zwrotów zaliczek z lat ubiegłych . . .	7.087 „ 40 „	1.045 zł. 98 ct.	
		Do przeniesienia 1.045 zł. 98 ct.			643.358 94

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic						Należytości			
								czynne		bierne	
mniejsze		większe		z roku bieżącego							
zł.	zł.	zł.		ct.		zł.	ct.	zł.	ct.		
		Nazwa powiatu	Należytość		Uiszczenie		Zaległość				
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.			
		Z przeniesienia	60.992	14 ¹ / ₂	6.283	23	54.708	91 ¹ / ₂			
		Nisko	55	91	55	91	—	—			
		Nowy targ	721	15 ¹ / ₂	99	26 ¹ / ₂	621	89			
		Pilzno	—	—	—	—	—	—			
		Podhajce	712	02 ¹ / ₂	7	25	704	77 ¹ / ₂			
		Przemysł	132	66	49	71 ¹ / ₂	82	94 ¹ / ₂			
		Przemysły	44	74	29	50	15	24			
		Rawa	203	55	46	54	157	01			
		Rohatyn	92	55	57	60	34	95			
		Ropczyce	1	90	1	80	—	10			
		Rudki	78	47	9	—	69	47			
		Rzeszów	525	53	260	68	264	85			
		Sambor	207	—	176	55	30	45			
		Sanok	814	71 ¹ / ₂	321	81	492	90 ¹ / ₂			
		Sącz nowy	138	96	28	84	110	12			
		Skalat	—	—	—	—	—	—			
		Śniatyn	33	60	22	40	11	20			
		Sokal	19	20	19	20	—	—			
		Stanisławów	10	71	9	46	1	25			
		Staremiasto	172	81 ¹ / ₂	94	97 ¹ / ₂	77	84			
		Stryj	98	57	29	70	68	87			
		Tarnobrzeg	7	97 ¹ / ₂	—	—	7	97 ¹ / ₂			
		Tarnopol	80	56	9	12	71	44			
		Tarnów	105	60	—	—	105	60			
		Tlumacz	4	—	4	—	—	—			
		Trembowla	59	—	26	80	32	20			
		Turka	46	97 ¹ / ₂	12	75	34	22 ¹ / ₂			
		Wadowice	96	97	3	—	93	97			
		Wieliczka	27	44	27	44	—	—			
		Zaleszczyki	—	—	—	—	—	—			
		Zbaraż	1	35	—	—	1	35			
		Złoczów	945	44 ¹ / ₂	133	07	812	37 ¹ / ₂			
		Żółkiew	302	32	237	97	64	35			
		Żydaczów	196	87	—	—	196	87			
		Żywiec	117	43	75	80 ¹ / ₂	41	62 ¹ / ₂			
		Suma zaliczek	67.048	14	8.133	38	58.914	76	2.125	50	
		Zwroty rozmaite	48.842	03 ¹ / ₂	22.102	44 ¹ / ₂	26.739	59	13.892	92	
		Razem	115.890	17 ¹ / ₂	30.235	82 ¹ / ₂	85.654	35	16.018	42	
		<p>Wydatek większy jest tylko pozornym i pochodzi ztąd, iż dla osiągnięcia celu, by zakłady ile możności własnymi dochodami się utrzymywały, wprowadzoną została opłata z tej rubryki także kosztów leczenia ubogich położnic we Lwowie, tudzież obłąkanych w zakładzie na Kul-</p> <p style="text-align: right;">Do przeniesienia . . . . .</p>								16.018	42

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- mowana wedle ustawy z dnia 21. Paźdz. 1881.
ru- bryki	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu				zł.	
III.	33	Z przeniesienia . . . . . 1.045 zł. 98 ct.	643.358	94	
		b) Zwroty rozmaite . . . . . 22.102 zł. 44½ ct. po strąceniu przeniesionych do rubryki V. poz. 8 b) zwrotów z lat ubiegłych . 13.550 „ 69½ „ 8.551 „ 75 „	9.597	73	
		<u>Czysty wydatek rubryki III. . . . .</u>	<u>633.761</u>	<u>21</u>	<u>500.000</u>

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należności			
				czynne		bierne	
mniej	więcej			z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.		
		Z przeniesienia		16.018	42	—	—
		parkowie (LW. 16.145/82 i 23.362/82), a które to koszty poprzednio ponoszono z rubr. XI i w tejże rubryce budżetem były uwzględnione.					
		Różnica ta wynosząca 133.761 zł.					
		nie jest przekroczeniem rubr. III., lecz raczej przeniesieniem z rubr. XI. do rubr. III., znajduje bowiem nie tylko zupełne pokrycie, ale nadto wykazuje znaczną nadwyżkę na korzyść funduszu w rubrykach mających wspólność z rubryką niniejszą, a to:		16.018	42	—	—
—	133.761	1) w oszczędności budżetowej wydatków rubr. XI. w kwocie . 148.525 zł.					
		2) w nadwyżkach dochodów rubr. IV., pozyskanych nad budżet od zakładów:					
		a) kraj. szpitala we Lwowie . 26 878 zł.					
		b) kraj. zakładu na Kulparkowie . 5.237 „					
		c) szpitala św. Łazarza w Krakowie . 24.592 „ 56.707 „					
		3) w zwrotach rubr. V. dochodów, pozyskanych nad budżet:					
		a) od szpitali zrach. kwartalnych . 8.551 zł.					
		b) od gmin za koszty leczenia . 3.087 „ 11.638 „					
		Razem wyniki pomyślniejsze od budżetu wynoszą 216.870 „					
		a więc nie tylko pokrywają całe przekroczenie rubr. III., ale nadto pozostawiają nadwyżkę na korzyść funduszu w kwocie . 83.109 zł.					
		choć ilość zapłaconych dni leczenia w tym roku była znacznie większą, aniżeli w r. 1881., a mianowicie:					
		W roku 1881., nie licząc łożnic we Lwowie i obłąkanych zakładu na Kulparkowie, ilość dni leczenia wynosiła . 731.586 dni					
		zaś w roku 1882. . 900.627 dni					
		a po strąceniu ilości dni zlikwidowanych:					
		a) dla zakładu położnic we Lwowie . 3.076 dni					
		b) dla zakładu obłąkanych na Kulparkowie . 106.743 „ 109.819 „ 790.808 „					
		Z porównania zatem okazuje się, iż w r. 1882. oprócz ilości dni leczenia wymienionych dwóch zakładów, zapłacono nadto koszta za większą ilość dni leczenia o . 59.222 dni					

Liczba		Poszczególne	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu					zł.
IV.		Koszta szczepienia.			
34		Utrzymanie i odświeżanie krowianki	1.300	—	1.300
35		Koszta podróży i diety lekarzy z powodu szczepienia	55.671	86	56.000
36		Premia dla lekarzy, oszczędniających się przy szczepieniu	630	—	630
Suma rubryki IV.			57.601	86	57.930
V.		Wydatki sanitarne.			
37		$\frac{1}{3}$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych	7.807	94	5.200
38		Koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zam- knięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi	3.632	83	4.200
Do przeniesienia			11.440	77	9.400

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
		Taksy leczenia zmienione zostały w roku 1882. w następujących szpitalach krajowych:				
		Zmniejszono: w Bochni o 3 ct. dla dorosłych; w Kołomyi dla dorosłych o 9 ct., dla dzieci o 5 ct.; w Rzeszowie dla dorosłych o 5 ct., dla dzieci o 2 ct.; w Tarnopolu dla dorosłych o 3 ct.; we Lwowie dla dorosłych o 6 ct., dla dzieci o 3 ct.				
		W szpitalach zagranicznych podwyższono:				
		W Wiener-Neustadt o 6 ct.; w Linz (zakład położniczy) o 30 ct.; w Czerniowcach o 17 ct.; w Osieku (Aussig) o 2 ct.; w Gablonz o 4 ct.; w Graupen o 2 ct.; w Klattau o 1 ct.; w Pilgram o 3 ct.; w Tabor o 5 ct.; w Zwickau o 4 ct.; w Weisskirchen (Morawa) o 5 ct.; w Salzburgu o 5 ct.; w Klausenburgu o 9 ct.; w Peszcie u św. Jana o 1 ct.; w Debreczynie o 3 ct.; w Deés o 6 ct.; w Gran o 7 ct.; w Weisskirchen (Pogranicze wojskowe) o 4 ct.; w Kaposvár o 2 ct.; w Makó o 4 ct.; w Nagy-Kalló o 4 ct.; w Neutra o 3 ct.; w Pancowie o 3 ct.; w Stuhlweissenburgu o 4 ct.; w Temesvárze o 4 ct.				
		Zniżono zaś:				
		W Wiedniu w zakładzie położniczym o 5 ct.; w Brüx o 2 ct.; w Hohenelbe o 4 ct.; w Humpoletz o 3 ct.; w Leitmeritz o 6 ct.; w Reichenbergu o 1 ct.; w Theresienstadt o 6 ct.; w Raguzie o 11 ct.; w Sebenic o 9 ct.; w Spalato o 6 ct.; w Zara o 6 ct.; w Bozen o 3 ct.; w Brixen o 2 ct.; w Brumek o 3 ct.; w Hall o 2 ct.; w Jünichen o 3 ct.; w Kaltern o 2 ct.; w Kitzbühl o 2 ct.; w Kufstein o 1 ct.; w Tesero o 3 ct.; w Linz o 2 ct.; w Neumarkt o 1 ct.; w Schlanders o 2 ct.; w Sterzing o 3 ct.; w Arco o 2 ct.; w Aradzie o 1 ct.; w Aranyos Maróth o 3 ct.; w Peszcie u św. Rocha o 1 ct.; w Miskólcz o 2 ct.; w S. A. Ujhely o 3 ct.; w Szopron o 1 ct.; w Szegedynie o 1 ct.; w Szegzárd o 1 ct.; w Trenczynie o 7 ct.; w Kronsztadzie o 16 ct.; w Csik Szereda o 5 ct.; w Fogarás o 3 ct.; w Gyöngyös o 4 ct.; w Gyula o 2 ct.; w Koszycach o 1 ct.				
—	—		—	—	—	—
328	—	Różnica w stosunku do wysokości wydatku nieznacząca, która po uwzględnieniu niezrealizowanej asygnaty w kw. 248 zł. 11 ct. redukuje się do kwoty 80 zł.	—	—	248	11
—	—		—	—	—	—
328	—		—	—	248	11
—	2.608	Wydatki tego rodzaju są nadzwyczaj niestałe, zależą bowiem od mniej lub więcej panujących epidemij i wybuchów zarazy; muszą być asygnowane na podstawie rachunków przez c. k. Namiestnictwo przedstawianych, a przez oddział rachunkowy sprawdzanych.				
567	—					
567	2.608					

Liczba		Poszczególności	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21 — 23. Października 1881.
ru- bryki	po- zyty		zł.	ct.	
budżetu					
V.		Z przeniesienia .	11.440	77	9.400
	38a)	Koszta podróży lekarzy z powodu komisji w sprawach sanitarnych (z czasu przed dniem 1. Października 1879.) .	114	45	—
		Suma rubryki V.	11.555	22	9.400
VI.		Zasiłki dla zakładów dobroczynności.			
	39	Szpital Siostr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie .	1.198	—	1.198
	40	Szpital Siostr Miłosierdzia w Nowosiólkach	400	—	400
	41	Dom ubogich i sierót w Krakowie	5.424	—	5.424
	42	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie .	1.000	—	1.000
	43	Komitet ochronek w Krakowie	550	—	550
	44	Towarzystwo ochronek chrześcijańskich we Lwowie	500	—	500
	44a)	Matki Miłosierdzia w Krakowie	200	—	200
	44b)	Ochronka sierót w Stanisławowie (ks. Krasowski J.)	200	—	200
		Suma rubryki VI.	9.472	—	9.472
VII.		Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.			
	45	Akademia umiejętności w Krakowie	15.000	—	15.000
	46	Rada szkolna krajowa na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego	386.344	07 ¹ / ₂	358.071
	47	Sześciu Członków Rady szkolnej krajowej	6.400	—	7.200
	48	Schmitt Henryk, Członek Rady szkolnej krajowej, remuneracya .	800	—	800
	48a)	Szkoła żeńska w Brodach	450	—	450
	49	„ „ w Jaworowie pp. Bazylianek	500	—	500
	50	„ „ w Kołomyi	600	—	600
	51	„ „ w Krakowie	2.500	—	2.500
	52	„ „ „ św. Tomasza	500	—	500
	53	„ „ „ pp. Augustyanek	500	—	500
	54	„ „ we Lwowie pp. Benedyktynek ormiańskich	1.000	—	1.000
	55	„ „ w Starym Sączu pp. Klarysek	750	—	750
	56	„ „ w Stryju	600	—	600
	57	„ ludowa OO. Dominikanów we Lwowie dla nauczyciela języka ruskiego	200	—	200
	57a)	Szkoła wyznaniowa izraelska w Brodach	6.000	—	6.000
	58	Zakład głuchoniemych we Lwowie na stypendya dla wychowanków	6.000	—	6.000
	59	Szkoła głuchoniemych Bardacha Izaka we Lwowie	200	—	200
	60	Zakład ciemnych we Lwowie	2.000	—	2.000
		Do przeniesienia	430.344	07 ¹ / ₂	402.871

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
mniejsze	większe		czynne		bierne	
zł.	zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
567	2.608	Wydatki te nie były w budżecie przewidziane, lecz musiały być asygnowane na podstawie rachunków przedstawionych przez c. k. Namiestnictwo.				
—	114					
567	2.722					
	2.155					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	28.273	Wedle specjalnego rachunku wyniki są następujące: Wydatki przekroczyła krajowa Rada szkolna o kwotę . . . . . 14.212 zł. Dochody, nieuwzględniając dotacyi z funduszu krajowego, były mniejsze o kwotę . . . . . 14.061 „ Wynik zatem niekorzystniejszy od budżetu, jak obok razem o kwotę . . . . . 28.273 zł. Do poz. 47. Wydatek mniejszy z powodu, iż Członek rady szkolnej ks. Dr. Solecki Łukasz ustąpił i pobrał remunera- cję tylko po koniec Kwietnia 1882. (LW. 12.760/83).				
800	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
800	28.273					

Liczba	Poszczególne	Wydatki		Kwota preli- minowana według ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.	Kwota dodatku według uchwały sejm. z dnia 2. i 30. Października 1882.
		W roku 1882.			
rubryki	po- zycy]	zł.	ct.	zł.	zł.
budżetu					
VII.	Z przeniesienia	430.344	07 ¹ / ₂	402.871	
61	Szkoła gimnastyczna „Sokół“ we Lwowie	750	—	750	
62	„ „ sztuk pięknych w Krakowie, rata umorzenia pożyczki na gmach własny	7.000	—	7.000	
63	Teatr polski w Krakowie	8.000	—	8.000	
64	„ „ we Lwowie, zasiłek stały	4.200	—	4.200	
65	„ „ i opera polska we Lwowie, do rozporządzenia Wydziału krajowego:				
	a) dramat i komedia	7.000	zł.		
	b) opera polska	13.000	„		
66	Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besida“	4.000	—	4.000	
67	Towarzystwo muzyczne w Krakowie	800	—	800	
68	„ „ we Lwowie	3.000	—	3.000	
69	„ „ „Harmonia“ we Lwowie	300	—	300	
69a)	Internat dla uczniów c. k. seminaryum nauczyciel. we Lwowie				
	1. na pierwsze urządzenie (nadzwyczajne)	147	60	5.200	
	2. na utrzymanie	—	—	6.364	
70	Stypendya dla uczniów i uczennic seminaryów nauczyciel- skich i kursów przygotowawczych	29.932	—	30.000	
71	Dla uczniów internatu przy seminaryum nauczycielskiem w Krakowie	3.000	—	3.000	
72	Nagrody za najlepsze książki dla szkół średnich	—	—	1.000	
73	Wydawnictwo ruskich książek szkolnych	1.596	75	2.000	
74	Zasiłek dla czasopisma „Szkoła“	500	—	500	
74a)	„ „ „ „Kosmos“	400	—	400	
75	„ „ „ ruskiej gazety szkolnej	—	—	500	
75a)	Zasiłek dla wydawnictw i peryodycznych pism ludowych	2.000	—	2.000	
75b)	Na zasiłki dla kształcącej się w naukach i sztukach pię- knych młodzieży	3.100	—	3.000	
75c)	Gettlich Antoni, dyrektor szkoły żeńskiej w Krakowie, roczny dodatek do płacy	100	—	100	
75d)	Bursa Jana Chrzyciciela w Drohobyczu	150	—	150	
75e)	„ J. Kraszewskiego	150	—	150	
75f)	Zielińska Teofila we Lwowie na rozszerzenie szkoły sztucz- nych kwiatów	200	—	200	
75g)	Dr. Dunikowski E. na podróż naukową	300	—	300	
75h)	Krępa Roman na taksę egzaminów ścisłych	250	—	250	
75i)	Dziopiński Antoni, nauczyciel szkoły wydziałowej w No- wym Sączu	100	—	100	
75k)	Na dokończenie budowy internatu ruskiego we Lwowie	10.000	—	10.000	
75l)	Demański Alojzy, nauczyciel, zapomoga	50	—	—	50
75m)	Kozdraś Fr. „ „ „ „	100	—	—	100
75n)	Piechowicz Kajetan, ociemniały nauczyciel, stały dar z łaski	24	70	—	25
	Suma wydatków { zwyczajnych	530.347	52 ¹ / ₂	510.935	175
	{ nadzwyczajnych	147	60	5.200	—
	Suma rubryki VII.	530.495	12 ¹ / ₂	516.135	175

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości				
			z roku bieżącego				
mniejsze	większe		czynne		bierne		
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.	
800	28.273						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
5.052	—	} Wydatki mniejsze z powodu, iż internat ten nie wszedł w życie, i poniesiony został tylko koszt wypracowania kosztorysu na budynek internatu (LW. 43.101/82).					
6.364	—						
68	—	Wydatek mniejszy z powodu interkalaryów.	—	—		4	—
—	—						
1.000	—	} Wydatek mniejszy, ponieważ nie zgłoszono wydawnictwa ksiąg szkolnych, zasługujących na nagrodę. Do poz. 73. Wydatek mniejszy wedle rzeczywistej potrzeby.					
403	—						
—	—						
500	—	Niewypłacenie tego zasiłku zatwierdził Wys. Sejm uchwałą z 21. Października 1881.					
—	—						
—	100	Jak przy poz. 73.					
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
9.135	28.373					4	—
5.052	—					—	—
14.187	28.373					4	—
—	14.186						

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e	Wydatki		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Paźdz 1881.
rubryki	po- zycyl		w roku 1882.		
budżetu			zł.	ct.	zł.
VIII.		Utrzymanie pomników historycznych.			
	76	Na rzecz zabytków sztuki i pomników historycznych:			
		a) Restauracya pomników w ogóle, sporządzanie i publikacya naukowych i urzędowych spisów pomników, znachodzących się w kraju naszym	1.023	98	1.500
		b) Restauracya fary drohobyckiej (<i>nadzwyczajne</i>)	3.000	—	3.000
		c) „ i ochrona ikonostasów w Sieniawie i Bohorodczanach (<i>nadzwyczajne</i>)	616	02	1.000
	77	Badanie i ocalanie zabytków historycznych, piśmiennych i archeologicznych dla zakładu narodowego imienia Ossolińskich we Lwowie	500	—	500
	78	Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie:			
		a) Dyrektor we Lwowie	1.200	—	1.200
		b) „ w Krakowie	1.000	—	1.000
		c) Adjunkt we Lwowie, płaca . . . . . 1.100 zł. dodatek aktywalny . . . . . 100 „	1.200	—	1.200
		d) Adjunkt w Krakowie, płaca . . . . . 900 zł. dodatek aktywalny . . . . . 100 „	1.000	—	1.000
		e) Czterech aplikantów we Lwowie, adjutum po . . . . . 300 zł.	1.200	—	1.200
		f) Dwóch „ w Krakowie „ „ . . . . . 300 „	600	—	600
		g) Stróże	600	—	600
		h) Czyszn za najem lokalu we Lwowie	600	—	600
		i) Opał, potrzeby kancelaryjne i rozmaite	517	37	500
		k) Zaliczka na płacę adjunkta we Lwowie . . . . . 275 zł. — ct. po potrąceniu zwrotów . . . . . 91 „ 68 „	183	32	—
	78a)	Plany dla odrestaurowania zamku królewskiego na Wawelu w Krakowie	19.552	47	—
		Suma wydatków zwyczajnych 29.187 14			9.900
		nadzwyczajnych 3.616 02			4.000
		Suma rubryki VIII.	32.803	16	13.900
IX.		Kwaterunkowe żandarmeryi.			
	79	a) Na koszta kwaterunkowe	68.595	—	69.595
	95	b) Na urządzenie nowych koszar	190	54	1.000
		Suma rubryki IX.	68.785	54	70.595

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należyci			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
476	—	<i>Wydatki mniejsze wedle potrzeby.</i>				
—	—					
384	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	17	Drobna różnica nie mogąca być naprzód przewidziana.				
—	183	Zaliczka zwrotna z płacy, udzielona do LW. 55.063/82.	183	32	—	—
—	19.563	Koszta poniesione wedle rzeczywistej potrzeby nie były przewidziane budżetem (LW. 52.527/82).				
476	19.763		183	32	—	—
384	—		—	—	—	—
860	19.763		183	32	—	—
	18.903					
1.000	—	<i>Wydatki mniejsze wedle rachunków złożonych przez c. k. komendę żandarmerji.</i>				
809	—					
1.809	—					

Liczba.		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu					
X.					
Drogi krajowe.					
<i>Summaryczne zestawienie rubryki X.</i>					
	A.	Koszta zarządu (zwyczajne)	108.270	79 ^{1/2}	108.282
	B.	Nowe budowy (nadzwyczajne)	249.403	62	250.000
	C.	Utrzymanie (zwyczajne)	443.402	11	453.602
	D.	Zasiłki (zwyczajne)	83.390	94	80.000
	E.	Wydatki na myta (zwyczajne)	1.349	54	3.900
	F.	" " " (nadzwyczajne)	3.981	84	3.000
	G.	Zaopatrzenia (zwyczajne)	715	67	850
	G.	Pożyczki "	4.500	—	4.500
		Suma { zwyczajne	641.629	05 ^{1/2}	651.134
		{ nadzwyczajne	253.385	46	253.000
		Razem	895.014	51 ^{1/2}	904.134
Poszczególnienie.					
A. Koszta zarządu.					
96 <i>Place urzędników i sług:</i>					
	a)	4 inżynierów na prowincyi po . . . . . 1.500 zł.	6.000	—	6.000
	b)	3 " " " " " " " " " " " " " " 1.200 "	3.600	—	3.600
	c)	Konduktorowie I. klasy po " " " " " " " " " " " " " " 500 "	10.802	64	10.500
	d)	" " II. " " " " " " " " " " " " " " 400 "	7.933	26	8.000
	e)	Pełniący obowiązki inżyniera na drodze Gorlice - Konieczna	839	97	840
	f)	" " " " " " " " " " " " " " Słotwina Sącz	900	—	900
	g)	" " " " " " " " " " " " " " Dębica Nadbrzezcie	1.500	—	1.500
	h)	" " " " " " " " " " " " " " i Tarnów-Szczucin	1.400	—	1.400
	i)	" " " " " " " " " " " " " " w Buczacz	44.175	84	44.400
	j)	317 drożników po " " " " " " " " " " " " " " 150 zł.	47.625	—	47.625
	k)	6 pomocników (dyurnistów), dziennie po " " " " " " " " " " " " " " 2 "	4.360	—	4.380
		Do tego zaliczki udzielone na place . . . . . 550 "			
		po potrąceniu ściąganych rat bieżących . . . . . 90 "	460	—	—
97 <i>Ryczałty:</i>					
	a)	Kosztów podróży na obowiązkowe zwiedzanie dróg	9.023	33	9.070
	b)	Kosztów kancelaryjnych	968	90	992
	c)	Na umieszczenie biór	500	—	500
		Do przeniesienia	92.463	94	92.082

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości				
mniejsze	większe		czynne		bierne		
			z roku bieżącego				
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.	
11	—			524	62	19	—
596	—			—	—	—	—
10.200	—			504	07	10.799	32 ¹ / ₂
—	3.391			—	—	—	—
2.551	—			43	33 ¹ / ₂	5	48
—	982			—	—	151	22
135	—			—	—	—	—
—	—			—	—	—	—
12.897	3.391	Usprawiedliwienie różnic następuje przy szczegółowych pozycjach.	1.072	02 ¹ / ₂	10.823	80 ¹ / ₂	—
596	982		—	—	151	22	—
13.493	4.373		1.072	02 ¹ / ₂	10.975	02 ¹ / ₂	—
9.120	—		—	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—	—
—	303	<i>Wydatek większy</i> , ponieważ zastępca konduktora pobierał tytułem płacy po 2 zł. dziennie. <i>Wydatek mniejszy</i> z powodu interkalaryów.	—	—	—	—	—
67	—		—	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—	—
224	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu interkalaryów. <i>Wydatek mniejszy</i> , ponieważ dwóch pomocników pobiera tytułem płacy po 60 zł. miesięcznie.	—	—	—	—	—
20	—		—	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—	—
—	460	<i>Wydatek większy</i> z powodu udzielenia zaliczek na płace, znajduje pokrycie w obok wykazanej należności czynnej, ściąganej z miesięcznych poborów odnośnych funkcyjonaryuszów.	460	—	—	—	—
47	—		—	—	—	—	—
23	—	} <i>Wydatki mniejsze</i> z powodu interkalaryów.	—	—	—	4	—
—	—		—	—	—	—	—
381	763		460	—	4	—	—

Liczba		Poszczególne	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Paźdz. 1881.
ru- bryki	po- zyty		zł.	ct.	
budżetu				zł.	
X.		Z przeniesienia	92.463	94	92 082
	98	<i>Remuneracye i zapomogi:</i>			
		a) Remuneracye dla służby drogowej	3.012	25	3.000
		b) Zapomoga stała, ryczałtowa, przyzwolona przez Wysoki Sejm dla 41 konduktorów po 100 zł.	4.072	55	4.100
	99	<i>Sprawienie, uzupełnienie i naprawa wzorów i naczyń dla od- działu technicznego, inżynierów okręgowych, konduktorów i drożników</i>	4.240	59	4.600
	100	<i>Koszta podróży dla inżynierów Wydziału krajowego, delegatów, inspektorów i komisyj nadzwyczajnych</i>	4.481	46 ¹ / ₂	4.500
		<i>Suma kosztów zarządu</i>	108.270	79 ¹ / ₂	108.282
		B. Nowe budowy i rekonstrukcyje dróg.			
		Wydatki nadzwyczajne.			
	101	<i>Na budowę nowych i rekonstrukcyje istniejących dróg, oraz na budowę większych mostów:</i>			
		1. Droga dojazdowa do Dublan	2.000	—	
		2. Lwów-Stojanów	158.254	19	
		3. Nisko-Rozwadów	13.817	29	
		4. Smykowie-Suchostaw	32.321	66	
		5. Zakliczyn-Sącz Niedzica	8.136	78	
		6. Zborów Załóżce	34.524	70	
		7. Rozmaite wydatki, jako to: płaca pomocników w oddziale technicznym Wydziału krajowego i koszta ogłoszeń	349	—	
		<i>Suma na nowe budowy</i>	249.403	62	250.000
	102	C. Utrzymanie dróg.			
		Borszczów-Okopy	4.253	98	
		Brzeżany-Złoczów	5.754	65	
		Buczacz-Tłuste	6.516	49	
		Czorsztyn-Zabornia	12.459	03	
		Czortków-Skała	3.231	81	
		Czyżyny-Cło	3.749	39 ¹ / ₂	
		Dębica-Nadbrzezie	24.390	89 ¹ / ₂	
		Dynów-Przeworsk	3.249	46	
		Dynów-Sanok	6.396	01	
		Gorlice-Konieczna	3.475	85	
		Horodenka-Załużce	9.050	54 ¹ / ₂	
		Husiatyn-Kopyczyńce	6.915	16 ¹ / ₂	
		Jarosław-Bełżec	34.555	65	
		Iwanie-Mossorówka	1.705	36 ¹ / ₂	
		Kraków-Baran	10.873	14	
		Kraków-Chelmek	11.545	12	
		<i>Do przeniesienia</i>	148.122	55 ¹ / ₂	—

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należności			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
381	763		460 —		4 —	
—	12	Zwiększony wydatek na remuneracye o 12 zł. znajduje pokrycie w stałej zapomodze dla konduktorów.	—	—	15 —	
27	—		—	—	—	—
359	—	Według rzeczywistej potrzeby.	—	—	—	
19	—	Według rzeczywistej potrzeby.	64	62	—	—
786	775		524	62	19	—
11	—					
596	—	Wydatki nieznacznie mniejsze z powodu niewykonania niektórych robót.	—	—	—	—
			—	—	540	34
			—	—	242	56
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			250	—	665	47
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	983	24
			—	—	4.269	23 ¹ / ₂
			—	—	104	17
			175	—	347	45 ¹ / ₂
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			4	25	7.152	47

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana według ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu					zł.
X.	102	Z przeniesienia	148.122	55 ¹ / ₂	—
		Krasno-Busk	3.358	22	
		Krościenko-Szczawnica	1.757	40	
		Lwów Rohatyn	30.013	65 ¹ / ₂	
		Lwów-Stojanów	13.501	90	
		Manasterzyska-Czortków	12.372	60	
		Przemyśl-Sanok	10.084	58 ¹ / ₂	
		Rohatyn-Tarnopol	19.307	61	
		Rzeszów-Nadbrzezie	14.831	51 ¹ / ₂	
		Sędziszowska	302	16	
		Sielec-Zaleszczyki	24.265	31	
		Słotwina-Brzesko-Sącz	11.418	85	
		Smykowie-Suchostaw	10.348	21	
		Stanisławów-Bursztyn	5.188	89 ¹ / ₂	
		Strussów-Buczacz	6.826	42	
		Tarnopol-Podwoleczyska	8.791	86	
		Tarnopol-Zbaraż	2.962	81 ¹ / ₂	
		Tarnów-Szczucin	7.693	93	
		Tyśmienica-Kołomyja	6.082	04	
		Zakluczyn-Sącz-Niedzica	35.221	13 ¹ / ₂	
		Zaleszczyki-Skała	10.073	60	
		Zator-Sucha	9.991	55	
		Zborów-Załoście	5.142	40	
		Zimnawoda-Hoszany	15.784	59 ¹ / ₂	
		Żółkiew-Krystynopol	29.958	30	
		Suma utrzymania dróg	443 402	11	453.602
	103	D. Zasiłki.			
		a) <i>Dla dróg powiatowych.</i>			
		W powiatach :			
		1. Bochnia, na budowę drogi Bocheńsko-Ła- panowskiej	1.500	zł. — ct.	
		2. Borszczów, na budowę drogi z Iwankowa do Germakówki	2.000	" — "	
		3. Buczacz, na budowę drogi Buczacz-Potok	3.000	" — "	
		4. Kamionka, na budowę drogi wiodącej od drogi Ubinie-Kutkorz do granicy powiatu w Nowosiólkach pod Zadwórzem	2.500	" — "	
		5. Kossów, na rekonstrukcję drogi Kossów- Zabie	1.500	" — "	
		6. Komitet budowy drogi Podhajecko-Halickiej na dalszą budowę	6 000	" — "	
		7. Limanowa, na budowę drogi Skrzydlna- Krzesławice	2.500	" — "	
		Do przeniesienia	19.000	zł. — ct.	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
			czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		4 25		7.152 47	
			—		—	—
			163 55		—	—
			—		—	—
			—		—	1 10
			—		—	100 —
			—		—	1.033 74 1/2
			—		—	—
			—	50	—	896 34
			—	5 50	—	—
			—	329 02	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	968 31
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	1 25	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	630 81
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	16 55
			—	—	—	—
10.200	—	Właściwej oszczędności nie było, jedynie przedsiębiorcy opóźnili się z podniesieniem przypadających należitości, jak obok wykazano.	504 07		10.799 32 1/2	

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana według ustawy z dnia 13. i 22. Paźdz. 1881.
rnbrzyki	po- zycyi		zł.	ct.	
budżetu					zł.
X.	103	Z przeniesienia	19.000 zł.	— ct.	
		8. Mościska, na budowę drogi z Hodyń ku Samborowi	2.000 "	— "	
		9. Mielec, na budowę drogi z Radomyśla ku Lisiej górze	2.000 "	— "	
		10. Pilzno, na budowę drogi Pilzno-Radomyśl	2.000 "	— "	
		11. Przemysłany, na budowę drogi Przemysłańsko-Świerskiej i Zadwórzecko-Gliniańskiej	4.000 "	— "	
		12. Ropczyce, na budowę drogi Czekaj-Wielopole	1.000 "	— "	
		13. Nowy Sącz na drogę Muszyna-Krynica	3.858 "	— "	
		14. Tarnów, na budowę drogi z Lisiej góry do Radomyśla i na dokończenie budowy drogi Tarnowsko-Zakluczyńskiej	3.000 "	— "	
		15. Trembowla, na budowę drogi Trembowelsko-Budzanowskiej	3.000 "	— "	
		16. Wieliczka, na dokończenie budowy drogi Dobczycko-Szczyrzyckiej	3.500 "	— "	43.358 —
		b) Dla dróg gminnych.			
		W powiatach :			
		1. Akademia umiejętności w Krakowie, na budowę drogi wiodącej ze Szczawnicy do czerwonego klasztoru	1.500 zł.	— ct.	
		2. Bochnia, na uregulowanie drogi wiodącej z Cerekwi przez Rzępię ku Strzelcom wielkim	500 "	— "	
		3. Borszczów, na odbudowanie drogi wiodącej z Mielnicy do Chudykowiec	500 "	— "	
		4. Brzozów, na uregulowanie drogi Wzdowsko-Beskiej i Hładniańsko-Weselskiej	800 "	— "	
		5. Dąbrowa, na dokończenie budowy drogi Szczucin-Otałęż i Swaczów Ujście	3.000 "	— "	
		6. Dobromil, na rekonstrukcyę drogi z Nowosiółek Dydyńskich do Kałwaryi	800 "	— "	
		7. Gorlice, na wykończenie budowy drogi Ropa-Wysowa	2.000 "	— "	
		8. Jasło, na dokończenie budowy dróg Siepietnicko-Jonińskiej i Szerzyńsko-Tuchowskiej	1.000 "	— "	
		9. Jarosław, na budowę dróg Pruchnik-Przemysł i Jarosław-Kańczuga	3.000 "	— "	
		10. Kraków, na budowę drogi Zabierzowsko-Tynieckiej	2.000 "	— "	
		Do przeniesienia	15.100 zł.	— ct.	43.358 —

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą prelimino- waną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości				
			czynne		bierne		
mniejsze	większe		z roku bieżącego				
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.	

Liczba		Poszczególności	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 13. 122. Paźdz. 1881.			
rubryki	po- zytych		zł.	ct.		zł.		
budżetu								
X.	103	Z przeniesienia	15.100	—	ct.	43.358	—	
		11. Lwów, na budowę i rekonstrukcję ważniejszych dróg gminnych	2.500	—	—			
		12. Łańcut, na budowę drogi z Łańcuta do Leżajska	3.000	—	—			
		13. Mielec, na budowę drogi z Otałęża do Bugaja	2.000	—	—			
		14. Nisko, na budowę drogi z Jeżowego do Rudnika	3.000	—	—			
		15. Podhajce, na wykupno gruntów zajętych pod budowę drogi Podhajce-Halicz w obrębie gminy Meduchy, dotąd nieuznanej za drogę powiatową	218	50	—			
		16. Rzeszów, na rekonstrukcję drogi w Połomyi i Baryczce	500	—	—			
		17. Sanok, na budowę drogi wiodącej z Rymanowa do Królika polskiego i na uporządkowanie drogi Bukowsko-Wola piotrowa, Karlików-Płonna	1.800	—	—			
		18. Nowy Sącz, na dokończenie budowy drogi Naszacowice-Rogi i Czechów-Jakóbkowice	3.000	—	—			
		19. Stryj, na budowę drogi wiodącej od gościńca rządowego w Stryju na Uhersko i Kawczykat do Żydaczowa	2.000	—	—	33.118	50	
		<i>c) Wydatki na kontrolę techniczną.</i>						
		O' Byrn Tytus, inżynier delegowany do budowy drogi Nowy targ-Zakopane, płaca i ryzalt na objazdy od 1. Kwietnia do 31. Grudnia 1882.				1.400	—	
		Suma				77.876	50	
		Po odtrąceniu zwrotu od funduszu krajowego i od Wydziału powiatowego w Żydaczowie				4.476	50	
		Pozostaje czysty wydatek				73.400	—	70.000
103a)		Na rekonstrukcję drogi gminnej Nowy targ-Zakopane				9.990	94	10.000
		Suma zasiłków				83.390	94	80.000
		E. Wydatki na myta.						
104		Budowa i utrzymanie domków mytniczych (nadzwyczajne)				3.981	84	3.000
105		Koszta komisyjne, ogłoszenia licytacji i inne drobne				1.299	54	1.400
106		Przerwy z powodu wypadków elementarnych				50	—	2 500
		Suma wydatków na myta a) zwyczajne				1 349	54	3.900
		b) nadzwyczajne				3.981	84	3.000
		Razem				5.331	38	6.900

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
—	3.400	<p>Wydatek w ogóle <i>wiekszy</i> znajduje pokrycie w pobranej od c. k. Skarbu Państwa subwencji na drogę powiatową Muszyna-Krynica, w szczególności:</p> <p>Reszta do budowy . . . . . 3.000 zł. Na utrzymanie rocznie . . . . . 400 „ Razem . . . . . 3.400 zł.</p> <p>Według rzeczywistej potrzeby.</p>	—	—	—	—
9	—		—	—	—	—
9	3.400		—	—	—	—
—	3.391		—	—	—	—
—	982		—	—	151	22
101	—		43	33 1/2	—	5 48
2.450	—		—	—	—	—
2.551	—		43	33 1/2	—	5 48
—	982		—	—	151	22
2.551	982		43	33 1/2	—	156 70
1.569	—	—	—	—	—	

Liczba		Poszczególne	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z d. 11., 22. i 23. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu					zł.
X.		F. Zaopatrzenia.			
	107	Medak Fedor, drożnik, zaopatrzenie dożywotnie	—	—	60
	108	Kokosiński Wojciech z Przegorzały przy Krakowie, wysłużony drożnik, dar z łaski corocznie	24	99	100
	108a)	Niewiadomska z Hoszowskich Sabina, wdowa po inżynierze okręgowym: a) pensję wdowią z rocznych . . . . . 350 zł. b) zaopatrzenie dla 3ga małoletnich dzieci z rocznych 174 „	524	—	524
	108b)	Filipecka z Pokornych Marya, wdowa po konduktorze, pensję wdowią	166	68	166
		Suma wydatków na zaopatrzenia	715	67	850
		G. Pożyczki.			
	—	Wydziałowi powiatowemu łańcuckiemu na budowę mostu na rzece Wisłoku w Dąbrówkach, bezprocentowa pożyczka, spłacalna w 10ciu po sobie następujących latach	4.500	—	4.500
XI.		Dotacje dla zakładów krajowych.			
	109	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	12.219	23 ¹ / ₂	44.569
	110	„ zakład dla obłąkanych na Kulparkowie i zaliczka przy- znana Drowi Dobińskiemu na płacę	—	—	116.822
	111	Fundusz podrzutków	2.947	60	3.290
	112	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie	6.697	96 ¹ / ₂	4.909
	—	Dr. Neusser Gustaw, dyrektor zakładu dla obłąkanych na Kul- parkowie, dodatek osobisty, rocznie	—	—	800
		Suma rubryki XI.	21.864	80	170.390
XII.	113	Wydatki na szupaństwo.			
	a)	Koszta szupasowe w kraju	43.801	05 ¹ / ₂	
	b)	„ „ „ Austrii Niższej . . . . . 1.386 zł. 74 ¹ / ₂ ct.			
	c)	„ „ „ „ Wyzszej . . . . . 158 „ 81 „			
	d)	„ „ „ „ Bukowinie . . . . . 1.909 „ 56 „			
	e)	„ „ „ „ Czechach . . . . . 270 „ 11 „			
	f)	„ „ „ „ Gorycyi . . . . . — „ 18 „			
	g)	„ „ „ „ Istrii . . . . . 1 „ 30 „			
	h)	„ „ „ „ Karyntyi . . . . . — „ 19 „			
	i)	„ „ „ „ Krainie . . . . . 64 „ 77 „			
	k)	„ „ „ „ Morawii. . . . . 1.907 „ 54 „			
	l)	„ „ „ „ Saleburgu . . . . . 4 „ 90 „			
	m)	„ „ „ „ Szląsku . . . . . 1.882 „ 19 ¹ / ₂ „			
	n)	„ „ „ „ Tryeście . . . . . 6 „ 56 „			
	o)	„ „ „ „ Tyrolu . . . . . 186 „ 22 ¹ / ₂ „	7.779	08 ¹ / ₂	
	p)	Zwroty i wydatki rozmaite	1.570	27	
	r)	Koszta administracyjne	4.467	30	
		Suma wydatków	57.617	71	
		Do przeniesienia	57.617	71	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
mniejsze	większe		czynne		biernie	
zł.	zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
60	—	Wydatek mniejszy z powodu, że Medak pobierał przez cały rok wynagrodzenie za służbę czynną. Zamknięto dar z łaski z dniem 31. Marca 1882. z powodu śmierci (LW. 20.902/82).				
75	—					
—	—					
—	—					
135	—					
—	—					
—	—	Patrz dochodów rubrykę VI. poz. 19 c).				
32.350	—	Różnice uzasadnione są w szczegółowych zamknięciach rachunków funduszy obok poszczególnionych. Oszczędzeniami pokryto większe wydatki rubryki III.				
116.822	—					
342	—					
—	1.789					
800	—	Wydatek ten nie został poniesiony z powodu, iż uwzględniony już jest w poz. 110. (Patrz rubryka I. poz. 1 zamknięcia funduszu kulparkowskiego).				
150.314	1.789					
148.525	—					
		Pomimo ustawicznych urgensów Wydziały powiatowe, a względnie stacye szupasowe nie przedkładają rachunków w terminach przepisanych; — ztąd wynika przenoszenie zaległości z roku na rok, i niemożność uzyskania pewnych podstaw do budżetu, w którym dotąd preliminowano kwoty przeciętne. W roku 1882. wypłacono stacyom 19.578 zł. 52 ct. na rachunki z lat ubiegłych.	—	—	73	33
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	73	33

Liczba		Poszczególne	Wydatki		Kwota preli- minowana wedle ustawy z d. 15., 21. i 22. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zytych		w roku 1882.		
budżetu			zł.	ct.	zł
XII.	113	Z przeniesienia	57.617	71	—
		Po potrąceniu dochodów :			
		a) od gmin	10.063	76½ ct.	
		b) „ samopłacących	530	09 „	
		c) „ obcych krajów	1.330	98 „	
		d) „ stacyj	5	— „	
		e) rozmaite	1.586	47½ „	
		Czysty wydatek rubryki XII.	44.101	40	28.500
XIII.		Budowy wodne. (Wydatki nadzwyczajne).			
	114	Na regulację rzeki Sanu, pierwsza rata z przeznaczonej kwoty 50.000 zł.	—	—	7.143
	115	Na utrzymanie stacyj meteorologicznych i wodoskazów, urządzonych dla zbadania stosunków hidrotechnicznych w dorzeczu górnego Dniestru	800	—	800
	116a)	Dla spółki wodnej w celu odprowadzenia wód w powiecie mieleckim po prawej stronie drogi Dembicko-Nadbrzeziańskiej, druga połowa subwencji 8.000 zł.	1.500	—	4.000
	116b)	Na subwencyonowanie spółek wodnych, do dyspozycji Wydziału krajowego	6.000	—	6.000
	116c)	Dla spółki wodnej jasielskiej, na regulację rzeki Wisłoka, subwencya	500	—	500
			8.800	—	18.443
		<i>Pożyczki.</i>			
	116d)	Dla spółki wodnej jasielskiej, na regulację rzeki Wisłoka, pożyczka bezprocentowa, zwrotna w 10 latach w równych rocznych kwotach, począwszy od roku 1883.	1.500	—	1.500
	116e)	Dla spółki wodnej w powiatach: brzozowskim, krośnieńskim i sanockim dla regulacji Wisłoka od Beska po Krościenko, pożyczka po 3% w latach 1882., 1883. i 1884. po 10.000 zł., zwrotna w 10 rocznych ratach, począwszy od r. 1885.	—	—	10.000
		Suma rubryki XIII.	10.300	—	29.943
XIV.		Odsetki od pożyczek i umarżanie tychże.			
	117	Umorzenie pożyczki 66.000 zł., zaciągniętej z funduszu domykalnego na budowę kulparkowską, — 10 rata z procentami	5.280	—	5.280
	118	Umorzenie pożyczki 40.400 zł., zaciągniętej w galicyjskiej kasie oszczędności na budowę kulparkowską, — 6 i 7 rata	2.670	83	2.826
	119	Umorzenie pożyczki 273.583 zł. 56 ct., zaciągniętej z funduszu pożyczki krajowej z roku 1873. na budowę kulparkowską	—	—	—
		Do przeniesienia	7.950	83	8.106

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
mniejsze	większe		czynne		bierne	
zł.	zł.		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	73	33
—	—		11.414	85	—	—
—	—		744	72	—	—
—	—		535	96	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		44	04	—	—
—	15.601		12.739	57	73	33
7.143	—	Nie asygnowano z powodu, że roboty nie zostały rozpoczęte w bieżącym roku.				
—	—					
2.500	—	Wydatek mniejszy z powodu niedopełnienia warunków przez spółkę wodną.				
—	—					
—	—					
9.643	—					
—	—	Patrz rubr. VI. dochodów poz. 19 δ).				
10.000	—	Pożyczkę nie asygnowano z powodu niedopełnienia warunków przez spółkę wodną.				
19.643	—					
—	—	Stan długu tego z końcem roku 1882. wynosi 41.095 zł. 77 ct.				
155	—	Wydatek mniejszy z powodu, iż kasa oszczędności zniżyła odsetki z 6% na 5% (LW. 30.226/81), z tytułu których to odsetków wypłacono mniej o kwotę 389 zł., a natomiast zapłacono niepreliminowany podatek dochodowy od odsetków za r. 1882. w kw. 234 zł. (LW. 12.575/83), czyli w rezultacie poniesiono wydatek mniejszy, jak obok o kwotę 155 zł. — Stan długu tego z końcem roku 1882. wynosi 38.806 zł. 15 ct.				
—	—					
155	—					

Liczba		Poszczególne	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.
rubryki	po- sycy		zł.	ct.	
budżetu				zł.	
XIV.		Z przeniesienia	7.950	83	8.106
120		Umorzenie pożyczki 10.000 zł., zaciągniętej przez Zgromadzenie Siostr Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo, — 2 i 3 rata	644	63	680
121		Umorzenie pożyczki 600.000 zł., zaciągniętej w c. k. Banku dla krajów koronnych (Länderbank), — 2 i 3 rata	59.293	33	51.930
122		Umorzenie pożyczki 5.000 zł., zaciągniętej przez zbór izraelski w Krakowie	184	10	400
122a)		Odsetki od pożyczek chwilowo zaciągniętych dla udotowania kasy krajowej	37.929	10	20.000
		Suma rubryki XIV.	106.001	99	81.116
XV.		Wydatki na cele gospodarstwa krajowego.			
123		Inżynier górnik przy Wydziale krajowym	1.800	—	1.800
124		Biuro melioracyjne przy Wydziale krajowym	—	—	—
¹²⁴		i urządzenie kursu robót melioracyjnych	10.265	26	7.800
¹²⁵		Ekspozytura bióra melioracyjnego w Tarnowie	200	—	200
126		Urządzenie kursu robót melioracyjnych	—	—	—
127		Wydatki szkół rolniczych w Dublanach:			
		a) Szkoła wyższa	29.899	33	30.894
		b) „ parobków	8.317	29	9.392
		c) Kurs gorzelnictwa	1.582	63	—
		Do przeniesienia	52.064	51	50.086

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości				
			czynne		bierne		
z roku bieżącego							
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.	
zł.	zł.						
155	—						
35	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu wypłacenia dla przyczyn, jak wyżej odsetków mniejszych o kwotę 99 zł. i niepreliminowanego podatku dochodowego od odsetków za rok 1882. w kwocie 64 zł. (LW. 12.574/83), czyli w rezultacie mniej, jak obok 35 zł. — Stan długu tego z końcem r. 1882. wynosi 9.872 zł. 42 ct.</i>					
—	7.363	<i>Wydatek większy z powodu wypłaty niepreliminowanego podatku dochodowego od odsetków za r. 1881. i 1882. w kwocie 7.363 zł. 33 ct. (LW. 37.519/82). — Stan długu tego z końcem roku 1882. wynosi 564.000 zł.</i>					
216	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu, iż w tym roku zapłacono tylko odsetki za czas od 29. Kwietnia do 31. Grudnia 1882. (LW. 21.701/82). zaś kapitał płatny jest dopiero od r. 1883. (LW. 19.180/82) i w tymże roku dopiero w stanie biernym majątku jest zarachowany.</i>			89.607	11½	
—	17.929				—	—	
406	25.292	<i>Wydatek większy, odpowiedni zaciągniętym długom dla zasilenia kasy, — z powodu niedoborów lat dawniejszych i roku przedmiotowego.</i>			89.607	11½	
—	24.886						
—	—	<i>Do poz. 124-126. Wydatki wedle koniecznej potrzeby, których naprzód przewidzieć nie można.</i>					
—	2.465	<i>Do poz. 127-128. Wedle specjalnych zamknięć rachunków szkół i folwarku w Dublinach, zamieszczonych na str. 86 do 115, czyste wyniki (po wyłączeniu osobno przy poz. 128 a) zarachowanych wydatków nadzwyczajnych i tychże pokrycia) przedstawiają się następująco:</i>		54			
995	—	<i>a) Wyższa szkoła rolnicza, wydatki . . . 29.899 zł. 33 ct.</i>					
1.075	—	<i>dochody własne 13.620 „ 79 „</i>					
—	1.583	<i>Niedobór pokryty z funduszu kraj. . . 16.278 zł. 54 ct.</i>					
		<i>b) Szkoła parobków, wydatki . . . 8.317 zł. 29 ct.</i>					
		<i>dochody własne . . . 2.991 „ 46½ „</i>					
		<i>Niedobór pokryty z funduszu kraj. . . 5.325 „ 82½ „</i>					
		<i>c) Kurs gorzelnictwa, wydatki . . . 1.582 zł. 63 ct.</i>					
		<i>dochody własne . . . 1.232 „ — „</i>					
		<i>Niedobór pokryty z funduszu kraj. . . 350 „ 63 „</i>					
		<i>Ogółem niedobory szkół dublańskich, pokryte z funduszu krajowego wynosiły 21.954 zł. 99½ ct.</i>					
		<i>W porównaniu z budżetem wydano:</i>					
		<i>a) na szkołę wyższą mniej . . . 995 zł.</i>					
		<i>b) „ „ parobków mniej 1.075 „</i>					
		<i>2.070 zł.</i>					
		<i>c) „ kurs gorzelnictwa więcej 1.583 „</i>					
2.070	4.048	<i>w ogóle wydano mniej . . . 487 zł. — ct.</i>	54	—			
		<i>Do przeniesienia . . . 487 zł. — ct.</i>					

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22—24. Paźdz. 1881.	Kredyt dodatkowy wedle uchwały sejm. z dnia 24. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyl		zł.	ct.		
budżetu						
XV.		Z przeniesienia	52.064	51	50.086	—
128		Wydatki folwarku w Dublinach	11.362	23	10.116	
128a)		Na nadzwyczajne potrzeby wyższej szkoły w Dublinach . . . . . 1.242 zł. 29 ct.				
b)		Na nadzwyczajne potrzeby folwarku w Du- blanach . . . . . 2.474 „ 08 „	3.716	37 1/2	11.600	4.093
		Do przeniesienia	67.143	11 1/2	71.802	4.093

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości						
			z roku bieżącego						
mniejsze	większe								
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.			
2.070	4.048	Z przeniesienia	487	—	ct.	54	—	—	—
		dochodów zaś:							
		ad a) było mniej	1.229	zł.					
		„ b) „ „	233	„					
			1.462	zł.					
		„ c) „ więcej	1.232	„					
		w ogóle dochodów było mniej	230	„	—	„			
		Z porównania okazuje się w dziale szkół, mimo iż w budżecie nie był uwzględniony kurs gorzelnictwa, ogólny <i>wynik korzystniejszy</i> od budżetu o kwotę	257	zł.	—	ct.			
		d) Folwark, wydatki	11.362	zł.	23	ct.			
		dochody własne	13.607	„	14 $\frac{1}{2}$	„			
		Nadwyżka dochodów	2.244	zł.	91 $\frac{1}{2}$	ct.			
		Z nadwyżki tej pokryto przyzwolone kredyt. dodatkowymi wydatki nadzwyczajne (poz. 128 a) w kw.	2.474	zł.	08 $\frac{1}{2}$	ct.			
		po strąceniu przezua- czonego na ten cel dochodu z funduszu laboratoryum che- micznego (patrz do- chody folwarku str. 112) w kwocie	308	„	46	„			
		a więc pokryto wydatki nadzwyczajne w kwocie	2.165	„	62 $\frac{1}{2}$	„			
		Z tego zatem powodu reszta tylko w kw.	79	zł.	29	ct.			
		wykazaną jest jako nadwyżka dochodów folwarku.							
		W porównaniu z budżetem folwark miał wydatków więcej	1.246	zł.	—	ct.			
		dochodów było więcej	3.407	„	—	„			
		<i>wynik</i> zatem <i>korzystniejszy</i> o różnicę w kwocie	2.161	zł.	—	zł.			
		a po doliczeniu <i>korzystniejszego</i> wy- niku szkół, j. w. w kwocie	257	„	—	„			
		okazuje się <i>ogólny wynik</i> funduszków dublańskich <i>korzystniejszym</i> od bud- żetu o kwotę	2.418	zł.	—	ct.			
—	1.246								
11.977	—	Do poz. 128 a) b). Wydatek nadzwyczajny szkół w całości pokryty częścią subwencji, zwróconej przez Towarzystwo gospodarskie galic. w kwocie 1.500 zł. (patrz rubr. XI. poz. 29 c) dochodów fund. kraj.), zaś wydatek nadzwyczajny folwarku pokryto, jak to powyżej jest wykazaniem z nadwyżki dochodów folwarku i dochodem z funduszu							
14.047	5.294						54	—	—

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.	Kwota dodatku wedle uchwały sejm. z dnia 24. Paździ- ernika 1881.
ru- bryki	po- zyty		zł.	ct.	zł.	zł.
budżetu						
XV.		Z przeniesienia	67.143	11 $\frac{1}{2}$	71.802	4.093
	129	Wydatki szkoły rolniczej w Czernichowie:				
		1. Szkoła rolnicza . . . . . 27.391 zł. 56 ct.				
		2. Folwark . . . . . <u>14.979 „ 25$\frac{1}{2}$ „</u>	42.370	81 $\frac{1}{2}$	32.606	
		3. Szkoła ogrodnicza	2.542	31	—	
		Do przeniesienia	112.056	24	104.408	4.093

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
14.047	5.294	laboratorium chemicznego. Szczegółowe wyjaśnienia dodatkowych kredytów zamieszczone są w zamknięciu szkół i folwarku na str. 94—113. <i>Do poz. 129/1-3.</i> Specjalne zamknięcia rachunków szkół i folwarku w Czernichowie zamieszczone na str. 116-137 (po wyłączeniu osobno przy poz. 129 a) b) zarachowanych wydatków nadzwyczajnych i tychże pokrycia) przedstawiają następujące wyniki:	54	—	—	—
—	9.765	1. Szkoła rolnicza, wydatki . . . . . 27.391 zł. 56 ct. dochody własne (bez wliczenia dotacji i nadwyżki dochodów folwarku) . . . . . 13.472 „ 46 „ Niedobór wynoszący . . . . . 13.919 zł. 10 ct. pokryto nadwyżką dochodu folwarku w kwocie . . . . . 870 „ 23 „ zaś resztę niedoboru pokryto dotacją z funduszu krajowego w kwocie . . . . . 13.048 zł. 87 ct.	—	—	—	—
—	2.542	2. Folwark, wydatki (bez wliczenia wydanej do funduszu szkoły roln. nadwyżki dochodów) . . . . . 14.979 zł. 25½ ct. dochody . . . . . 15.849 „ 48½ „ Nadwyżka dochodów . . . . . 870 zł. 23 ct. zużyta, jak wyżej na częściowe pokrycie niedoboru szkoły.	—	—	—	—
—	3. Szkoła ogrodnicza, wydatki . . . . . 2.542 zł. 31 ct. dochody (rubr. IX. poz. 26 c) . . . . . 2.401 „ 53½ „ Niedobór pokryty z funduszu krajowego . . . . . 140 „ 77¼ „ Ogółem pokryto z funduszu krajowego niedobory w kwocie . . . . . 13.189 zł. 64½ ct.	—	—	—	—	
		W porównaniu z budżetem wydano ad 1. i 2. na szkołę rolniczą i folwark więcej o . . . . . 9.765 zł. — ct. ad 3. na szkołę ogrodniczą więcej o . . . . . 2.542 „ — „ razem wydano więcej . . . . . 12.307 zł. — ct.				
		dochodów było więcej: ad 1. i 2. o . . . . . 7.131 zł. — ct. „ 3. o . . . . . 2.402 „ — „ razem dochodów więcej . . . . . 9 533 „ — „				
		Z porównania okazuje się <i>ogólny wynik niekorzystniejszy</i> od budżetu o kwotę a strąciwszy od tego budżetem niewzględniomy, a z funduszu krajowego pokryty niedobór szkoły ogrodniczej,				
14.047	17.601	Do przeniesienia . . . . . 2.774 zł. — ct.	54	—	—	—

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 10. i 22. Października 1881.	Kredyt dodatkowy wedle uchwały sejmu z dnia 24. Paździ- ernika 1881.
ru- bryki	po- zycyli		zł.	ct.		
budżetu						
XV.		Z przeniesienia .	112.056	24	104.408	4.093
	129a)	Budowa pomieszczeń nauczycielskich w Czernichowie .	6.844	56 ¹ / ₂	12.000	
	b)	Przebudowanie gmachu szkolnego " .	660	10 ¹ / ₂	—	
	130	Wydatki szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie .	12.618	72	11.710	
	131	Koszta rozszerzenia szkoły gospod. lasowego we Lwowie .	13.831	83 ¹ / ₂	7.000	
		Do przeniesienia .	146.011	46 ¹ / ₂	135.118	4.093

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	
14.047	17.601	Z przeniesienia . . . . . 2.774 zł. — ct. j. w. w kwocie . . . . . 141 " — " przedstawi się w zastosowaniu do budżetu <i>właściwy wynik niekorzystny</i> w kwocie . . . . . 2.633 zł. — ct. z powodów objaśnionych w odnośnych szczegółowych zamknięciach rachunków.	54	—	—	
5.155	—	<i>Do poz. 129 a) b).</i> Wydatki te pokryte zostały zastępczo osobną dotacją z funduszu krajowego (patrz odnośne wyjaśnienia w specjalnym zamknięciu rachunku na str. 124—127).	—	—	—	
—	660		660	10 ¹ / ₂	—	
—	909	<i>Do poz. 130.</i> Wedle specjalnego zamknięcia rachunku szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, zamieszczonego na str. 82—85, czyste wyniki są następujące: wydatki wynosiły . . . . . 12.618 zł. 72 ct. dochody " . . . . . 5.307 " — " Niedobór pokryty z funduszu krajowego . . . . . 7.311 zł. 72 ct. W porównaniu z budżetem: wydano więcej o . . . . . 909 zł. — ct. dochody były mniejsze o . . . . . 83 " — " w ogóle <i>wynik niekorzystniejszy</i> od budżetu o . . . . . 992 zł. — ct. z powodów wyjaśnionych w specjalnym zamknięciu rachunku.	300	—	924 28	
—	6.832	<i>Do poz. 131.</i> Uchwałą W. Sejmu z dnia 13. Lipca 1880. wyznaczono na cel zakupu i rozszerzenia budynku dla szkoły lasowej: a) W budżecie na rok 1880. kwotę . . . . . 6.000 zł. — ct. " " " " 1881. " . . . . . 7.000 " — " " " " " 1882. " . . . . . 7.000 " — " Razem . . . . . 20.000 zł. — ct. b) C. k. Skarb Państwa udzielił na ten cel w roku 1882. (patrz rubr. XI. dochodów fund. krajowego) . . . . . 20.000 " — " c) Nadto uchwałą W. Sejmu z dnia 1. Października 1881. przyzwolono tytułem reszty ceny kupna nabytej realności oddać starą realność szkoły w cenie . . . . . 15.000 " — " Ogółem wynosiło pokrycie . . . . . 55.000 zł. — ct. Na poczet tego wydano: 1) w roku 1881. . . . . 25.166 zł. 22 ¹ / ₂ ct. " " 1882. . . . . 13.831 " 83 ¹ / ₂ " 38.998 zł. 06 ct. 2) Odstąpiono starą realność w cenie, j. w. 15.000 " — " Razem wynoszą kosztą . . . . . 53.998 " 06 " wydano zatem w ogóle mniej o kw. . . . . 1.001 zł. 94 ct.	—	—	—	
19.202	26.002		1.014	10 ¹ / ₂	924 28	

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- mi- nowana wedle ustawy z d. 15. 21., 22. i 24. Paźdz. 1881.	Kredyt dodatkowy wzelle uchwały sej- mowej z dnia 24. Paździcznika 1881.
ra- bryki	po- zycyi		zł.	ct.	zł.	zł.
budżetu						
XV.		Z przeniesienia	146.011	46 ¹ / ₂	135.118	4.093
	132	Muzeum przemysłowe we Lwowie	2.000	—	2.000	
	133	„ „ w Krakowie	2.000	—	2.000	
	134	Komisya fizyograficzna w Krakowie	3.000	—	3.000	
	135	„ „ „ „ na badania geologiczno- górnicze	500	—	500	
	136	Towarzystwo rolnicze w Krakowie	3.000	—	3.000	
	137	„ „ we Lwowie	3.000	—	3.000	
	137a)	Komitet wystawy rolniczej w Przemyśle	1.000	—	1.000	
	138	Towarzystwo ogrodniczo-sadowniczo-pszczelnicze we Lwowie	700	—	700	
	138a)	„ pszczelniczo-sadownicze galicyjskie, na koszta wystawy w Kołomyi	100	—	100	
	139	„ tatrzańskie	400	—	400	
	140	„ rybackie w Krakowie	600	—	600	
	140a)	Stowarzyszenie pracy kobiet we Lwowie	200	—	200	
	141	Badania głębszych pokładów ziemi	6.120	83	10.000	
	142	„ geologiczne kraju	3.007	47	3.000	
	143	Na cele szkół rękodzielniczych i na popieranie przemysłu domowego	7.284	20	5.000	
	143a)	Na cele przemysłu rękodzielniczego	6.860	70	5.000	
	144	Na zalesienie wydm piaszczystych w powiatach :				
		a) Nisko i Tarnobrzeg	1.500	—	1.500	
		b) Jarosław	400	—	400	
		c) Przemyślany	150	—	150	
	145	Na szkołę snycerstwa w Zakopanem :				
		1. Towarzystw tatrzańskiemu	300	—	300	
		2. Zarządowi tej szkoły	300	—	300	
	145a)	Dla szkół przemysłowych w Jarosławiu, Przemyśle i Tar- nowie po 500 zł.	1.500	—	1.500	
	145b)	Dla szkoły sadownictwa w Tarnowie	300	—	300	
S t y p e n d y a.						
	146	Dla jednego ucznia weterynaryi . . . . . 200 zł. i na koszta podróży . . . . . 60 „	260	—	260	
	147	„ uczniów szkół pozakrajowych weterynaryi, rolnictwa i leśnictwa	2.000	—	2.000	
	148	„ uczniów szkoły rolniczej w Dublinach	1.000	—	1.000	
	149	„ „ gospodarstwa lasowego we Lwowie	2.180	—	2.400	
	150	„ górników	350	—	400	
	150a)	„ „	1.960	—	2.000	
	150b)	„ 2 uczniów szkoły sadowniczo-ogrodniczej we Lwowie	200	—	200	
		Do przeniesienia	198.184	66 ¹ / ₂	187.328	4.093

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminaryowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	
19.202	26.002		1.014	10 ¹ / ₂	924	28
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
3.879	—	Wydatki zastosowane ściśle do koniecznej potrzeby, których przekroczenie z małą różnicą znajduje pokrycie w oszczędzonej pozycji.	5.955	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	2.284		—	—	—	—
—	1.861		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
220	—	Wydatki mniejsze, ponieważ nie wszystkie stypendya nadano na rok cały, i z powodu interkalaryów.	—	—	—	—
50	—		—	—	—	—
40	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
23.391	30.154		6.969	10 ¹ / ₂	924	28

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Października 1881.	Kredyt dodatkowy wedle uchwały sejmu z d. 21. i 22. Paźd. 1881.
ru- bryki	po- zycyfi		zł.	ct.	zł.	zł.
budżetu						
XV.		Z przeniesienia	198.184	66 ¹ / ₂	187.328	4.093
150c)		Dla szkoły weterynaryi, subwencya na mocy układu z c. k. Rządem i uchwały W. Sejmu z dnia 20. Maja 1875.	2.000	—	2.000	
150d)		„ stowarzyszeń tkaczy, pożyczka	6.000	—	6.000	
150e)		Na nagrody za dzieła o wyrobie pobocznych produktów naftowych, tudzież na subwencye i stypendya dla chemików	1.193	87	—	2.162
150f)		Galic. kasie oszczędności spłata pożyczki, zabezpieczonej na realności szkoły weterynaryi pod l. 466 ¹ / ₄ :				
		a) w kapitale XIII. i XIV. rata . . . . . 347 zł. 02 ct.				
		b) w odsetkach . . . . . 702 „ 49 „	1.049	51	—	
150g)		Asekuracya budynku szkoły weterynaryi . . . . . 37 zł. 67 ct.				
		tudzież podatki z tej realności . . . . . 70 „ 63 „	108	30	—	
		Suma rubryki XV.	208.536	34 ¹ / ₂	195.328	6.255
XVI.		Rozmaite wydatki.				
		<i>Sumaryczne zestawienie rubryki XVI.</i>				
		Wydatki w budżecie wyszczególnione	115.508	06 ¹ / ₂	94.100	21.410
		„ „ niewyszczególnione	8.206	10 ¹ / ₂	—	—
		Razem	123.714	17	94.100	21.410
		Poszczególnienie.				
151		Do rozporządzalności Wydziału krajowego.				
		<i>1. Zapomogi i wsparcia udzielone urzędnikom, dyurnistom i sługom.</i>				
		Abgarowicz, aplikant konceptowy	50	zł.		
		Andryjów, wójt z Myszyny	100	„		
		Balzer, dyurnista konceptowy	100	„		
		Barbarowski, stróż	10	„		
		Barycki, dyurnista rachunkowy	25	„		
		Bieńkowski, ekspedytor	60	„		
		Bogusz, dyurnista manipulacyjny	50	„		
		Bojkowski, p. o. woźnego	10	„		
		Brzyski, dyurnista rachunkowy	30	„		
		Buynowski, adjunkt kasowy	80	„		
		Chrzanowski, inżynier	730	„		
		Chrzanowski, zast. dyrektora oddziału rachunkowego	350	„		
		Do przeniesienia	1.595	zł.		

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
23.391	30.154		6.969	10 ¹ / ₂	924	28
—	—	Patrz należitość czynną w rubr. VI. poz. 19 e) dochodów.	—	—	—	—
968	—	Wydatek mniejszy poniesiony wedle zachodzącej potrzeby.	—	—	—	—
—	1.050	Wydatki te odnoszą się do byłego funduszu weterynaryi i w budżecie nie były uwzględnione. Stan długu należącego się kasie oszczędności wynosi z końcem roku 1882. — 13.961 zł. 53 ct.	—	—	—	—
—	108		37	67	—	—
24.359	31.312	Koszt poniesiony na asekurację budynku przepisany jest do zwrotu (LW. 4.338/82), zaś podatek zapłacono stale z funduszu (LW. 59 553/82) jako zaległy z roku 1881., w którym to czasie realność szkoły weterynaryi została jeszcze pod zarządem tutejszym.	7.006	77 ¹ / ₂	924	28
	6.953					
2	—		—	—	—	—
—	8.206		7.976	41 ¹ / ₂	—	—
2	8.206		7.976	41 ¹ / ₂	—	—
	8.204					

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana według ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycy		zł.	ct.	
budżetu					zł.
XVI.	151	Z przeniesienia	1.595	zł.	
		Chudzikiewicz, asystent manipulacyjny	60	"	
		Dąbrowski, dyurnista rachunkowy	20	"	
		Dąbrowski " manipulacyjny	30	"	
		Dobek " rachunkowy	30	"	
		Drwęski " conceptowy	100	"	
		Dziubiński " kasowy	30	"	
		Dr. Ekielski, sekretarz	200	"	
		Engl, dyurnista rachunkowy	40	"	
		Gołębski, adjunkt "	40	"	
		Grabowski, stróż	10	"	
		Gromnicka, wdowa po nauczycielu	50	"	
		Günther, maszynista	25	"	
		Holuka, dyurnista rachunkowy	30	"	
		Hupeczye, asystent "	90	"	
		Jasiński, dyurnista manipulacyjny	30	"	
		Jelonek, dyurnista rachunkowy	25	"	
		Kalita, woźny	15	"	
		Kopertyński, sekretarz	150	"	
		Kotiers, adjunkt kasowy	60	"	
		Kraczyło, kancelista	50	"	
		Krasuski, dyurnista rachunkowy	30	"	
		Kronfeld (Konarski), aktor	30	"	
		Kunisch, kancelista	30	"	
		Kwarciański, naczelnik gminy Lipniczka	45	"	
		Lanc, dyurnista manipulacyjny	55	"	
		Lewicki " "	30	"	
		Natalli " rachunkowy	25	"	
		Dr. Niedzielski, sekretarz	100	"	
		Olpiński, adjunkt rachunkowy	60	"	
		Olszewski, były dyurnista rachunkowy	50	"	
		Paklerski, asystent "	40	"	
		Pierożyński, adjunkt conceptowy	50	"	
		Rewakowicz, dyurn. "	100	"	
		Rudzki, dyurnista rachunkowy	30	"	
		Russecki " "	80	"	
		Semetkowski, adjunkt "	100	"	
		Senczyszyn, żona stróża	10	"	
		Silkiewicz, kontrolor kasowy	80	"	
		Skwirczyński, dyurnista rachunkowy	30	"	
		Starzecki " manipulacyjny	25	"	
		Sternał, adjunkt kasowy	160	"	
		Stocki, woźny	20	"	
		Strnad, dyurnista rachunkowy	30	"	
		Strzelecki, dyrektor szkoły lasowej	200	"	
		Do przeniesienia	4.090	zł.	

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Paźdz 1881.
rubryki	po- zytych		zł.	ct.	
budżetu					zł.
XVI.	151	Z przeniesienia	4.090	zł.	
		Szczęsnowicz, dyurnista manipulacyjny	20	"	
		Szim	30	"	
		Tarnawski, adjunkt rachunkowy	100	"	
		Tranda	60	"	
		Ujejski, dyurnista manipulacyjny	75	"	
		Waszczak " "	25	"	
		Wild, asystent conceptowy	50	"	
		Wojciechowski, stróż	15	"	
		Zabiegłowa (z Iwanickich)	60	"	
		Zakrzewska, wdowa po sekretarzu	50	"	
		Zaremba, dyurnista rachunkowy	30	"	
		Zawadzki " "	125	"	
		Zeńczak, aplikant conceptowy	50	"	
		Żmigrodzki, dyurnista manipulacyjny	88	"	
		Żółkiewski, rewident rachunkowy	150	"	5.018 —
		<i>2. Zapomogi udzielone gminom.</i>			
		Bóbrka pogorzeley	150	zł.	
		Chorostków "	200	"	
		Jamnica "	100	"	
		Ostrów "	150	"	
		Skiłów "	100	"	
		Tarnoruda "	300	"	
		Tarnowica leśna "	100	"	
		Tyśmienica "	200	"	
		Żmigród "	200	"	1.500 —
		<i>3. Zasiłki dla rozmaitych stowarzyszeń, zakładów, czasopism, tudzież dla osób kształcących się, na prace naukowe, podróże i t. p.</i>			
		Dublany — dyrekcya szkół rolniczych:			
		a) koszta wykładów nauczyciela wędrownego Grodzkiego	151	zł. 85 ct.	
		b) stypendyum dla Zaharskiego i Chomiczkiego na kurs meliora- cyjny w Nachodzie	298	" — "	449 zł. 85 ct.
		Dykas, uczeń akademii sztuk pięknych w Wiedniu	150	" — "	
		"Harmonia", towarzystwo muzyczne	300	" — "	
		Krepa, słuchacz medycyny w Wiedniu	100	" — "	
		Mieczkowski, literat	200	" — "	
		Do przeniesienia	1.199	zł. 85 ct.	6.518 —

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą prelimino- waną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Paźdź. 1881.	
ru- bryki	po- wyty		zł.	ct.		zł.
budżetu						
XVI.	151	Z przeniesienia .	1.199 zł.	85 ct.	6.518 —	
		Dr. Nowicki Maksym., na badania imiennictwa i rozsiadlenia ryb .	100	" — "		
		Olejniki, uczeń IV. kl. gimn. Franciszka Józefa .	50	" — "		
		Dr. Schweizer, agronom .	450	" — "		
		Smolucha, słuchacz weterynaryi we Lwowie .	50	" — "		
		Swoboda „ akademii rolniczej w Wiedniu .	50	" — "		
		Szulakiewicz, dyrektorka szkółki froeblovskiej .	100	" — "		
		Tarnawski, politechnik w Skalitz .	300	" — "		
		Tłumak, kandydat weterynaryi w Wiedniu .	60	" — "		
		Towarzystwo głuchoniemych „Nadzieja“ .	100	" — "		
		„ „ pedagogiczne:				
		a) na urząd. walnego zgrupadz. .	200	zł.		
		b) „ „ wystawy szkolnej w Kołomyi .	200	„ 400	" — "	
		Wisłocki, literat .	20	" — "	2.879 85	
		<i>4. Rozmaite.</i>				
		Album dla Jego Ces. Wysok. Następcy Tronu, za akwarelę do tegoż .	300	zł. — ct.		
		Chrzanowski, zastępca dyrektora oddziału rachun- kowego, koszta pogrzebu tegoż .	200	" — "		
		Dąbrowski, dyurnista manipulacyjny, koszta po- grzebu tegoż .	50	" — "		
		Dublany, dyrekcya szkół rolniczych, koszta z po- vodu wystawy przemyskiej .	536	" 82	"	
		Eksploatacya torfu w Dublanach .	500	" — "		
		Fundusz folwarku w Dublanach, za plan i koszto- rys meliorac. pastwiska gminnego w Grzy- bowicach .	17	" 50	"	
		Gmach sejmowy:				
		a) cement .	103	zł. 79 ct.		
		b) roboty stolarskie .	102	" 07	"	
		c) „ lakiernicze .	85	" 64	"	
		d) „ tapicerskie i dekoracyjne .	656	" 49	"	
		e) materye do odnowy mebli, dywany, kapy, tudzież tape- ty, bordiury i listwy .	1.296	" 26½	"	
		f) stopy płócienne .	17	" —	"	
		g) palniki gazowe do kandela- brów w klatce schodowej .	44	" 80	"	
		h) instalacya stacyj telefoniczn. .	52	" 27	"	
		i) tablice nad drzwi departa- mentów .	322	" —	"	
		k) zaopatrzenie okien na zimę .	172	" 50	"	
		l) różne pomniejsze wydatki .	373	" 76	" 3.226 " 58½ "	
		Do przeniesienia .	4.830	zł. 90½ ct.	9.397 85	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą prelimino- waną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					

Liczba		Poszczególne	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z d. 22. Paźd. 1881.	
rabryki	po- zyty		zł.	ct.		zł.
budżetu						
XVI.	151	Z przeniesienia	4.830	zł. 90½ ct.	9.397 85	
		Gorzycza, woźny, koszta pogrzebu tegoż	40	" — "		
		Dr. Jekeles, adw. kraj., za przeprowadzenie obrony odźwiernego Niewiadomskiego	60	" — "		
		Komitet utworzyć się mającej fundacyi Łukasie- wicza Ignacego	100	" — "		
		Komitet wystawy roln. przem. w Przemyśle, zasi- łek na urządzenie	400	" — "		
		Komitet pierwszego zjazdu techników polskich	400	" — "		
		Korowód na cześć Jana Matejki	147	" — "		
		Koszta opisu działu górniczego wystawy prze- myskiej	58	" 16 "		
		Krzczkowski, kancelista, koszta pogrzebu tegoż	50	" — "		
		Lewicki, emeryt. nauczyciel, dodatek	53	" 76 "		
		Opłata miejsca dla kart i rysunków w pawilonie naftowym wystawy przemyskiej	33	" — "		
		Plany król. zamku na Wawelu, sporządzenie tychże	1.145	" 53 "		
		Pomieszkanie JW. Marszałka krajowego:				
		a) roboty malarskie	600	zł. — ct.		
		b) " lakiernicze	284	" 82 "		
		c) meble	860	" 25½ "		
		d) piec majolikowy	100	" — "		
			1.845	" 07½ "		
		Portret Najjaśniejszego Pana, odnowienie tegoż	25	" — "		
		Prokopowicz, odźwierny emerytowany, koszta po- grzebu tegoż	60	" — "		
		Rozbiór próbek torfu w laboratorium chemicznem w Dublanach	100	" — "		
		C. k. Skarb Państwa, należytość od dekretu maszy- nisty Günthera	15	" — "		
		Starcy zasłużeni bez środków utrzymania	8.000	" — "		
		"Unia lubelska", oczyszczenie ram i zasłona z przy- rządem	64	" 35 "		
		Warszawa, mieszkańcy poszkodowani wypadkiem w kościele św. Krzyża	2.000	" — "		
		Wiedeń, mieszkańcy poszkodowani przy pożarze „Ringteatru“	1.000	" — "		
		Zakupno dzieła o dynastyi Habsburgów, i porto	24	" 37 "		
		" 150 egzempl. VIII. rocznika Stowarzyszeń zarobk. i gospod.	150	" — "	20.602 15	
		Razem	30.000	—	30.000	
152		Dla księży Unitów chełmskich	3.000	—	3 000	
153		Stęczyński Bogusz, zapomoga	200	—	200	
154		Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego we Lwowie, na pokrycie dachu	500	—	500	
		Do przeniesienia	33.700	—	33.700	

Wydutki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą prelimino- waną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—					
—	—					
—	—	LW. 125/82.				
—	—	„ 131/ „				
—	—					

Liczba		Poszczególne	Wydatki		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. i 24. Paźdz. 1881.	Kredyty dodatkowe wedle powołanych uchwał sejmowych
ru- bryki	po- zyty		w roku 1882.			
budżetu			zł.	ct.	zł.	zł.
XVI.		Z przeniesienia	33.700	—	33.700	
155		Pogorzeley w Żorniskach	400	—	400	
156		Na budowę koszar dla c. k. wojska	60.000	—	60.000	
		Zapomogi dla dotkniętych powodzią w Galicyi	10.000	—	—	10.000
		Horakowska, wdowa po nauczycielu, datek jednorazowy	30	—	—	30
		Pogorzeley gminy Bilcze	200	—	—	200
		„ „ Rozwadów	1.500	—	—	1.500
		„ „ Poruczyn	500	—	—	500
		„ „ Wierzchnia	500	—	—	500
		„ „ Tarnoruda	300	—	—	300
		„ „ Jasionów	500	—	—	500
		„ „ Ruskawieś	200	—	—	200
		„ „ Barciee polskie	500	—	—	500
		Powodzią dotkniętym w południowych krajach koronnych	3.000	—	—	3.000
		Pogorzeley miasta Rawa	300	—	—	300
		Na pokrycie połowy należności stempłowej od dekretów nominac. urzędników Wydziału krajowego	2.498	06 1/2	—	2.500
		Pogorzeley gminy Stawki	500	—	—	500
		„ „ Wampierzów	200	—	—	200
		„ „ Folwarki	300	—	—	300
		Częstohorski, były nauczyciel, jednorazowy datek	100	—	—	100
		Majerska Anna, 80-letnia wdowa	50	—	—	50
		Gorzycowa Eudoksyja, wdowa po woźnym, jednora- zowy datek	30	—	—	30
		Komitet cerkiewny w Dobrej, na restaurację cerkwi	200	—	—	200
		Suma wydatków w budżecie poszczególnionych	115 508	06 1/2	94.100	21.410
		Wydatki w budżecie nieposzczególnione.				
		<i>Zwrotne.</i>				
		a) Fundusz szpitala św. Łazarza w Krakowie, na ko- szta urządzeń mechanicznych w domu gospodar- czym	204	zł. 36 ct.		
		b) Fundusze stypendyjne, na pokrycie chwi- lowych niedoborów przy zamknięciu rachunków	3.761	„ 79 1/2 „		
		c) Fundusz szkolny krajowy, zaliczka na cel, jak wyżej	9	„ — „		
		d) Fundusz budowy domu podrzutków na cel, jak wyżej	1	„ 26 „		
		e) Fundusz szkolny, mylna wypłata w c. k. kasie Jarosław	4.000	„ — „		
		Do przeniesienia	7.976	41 1/2	—	—

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic				Należytości			
						czynne		bierne	
mniejsze	większe					z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
—	—								
—	—	LW. 141/82.							
—	—	Zwrot tej pożyczki zarachowany w rubr. VI. dochodów poz. 19 d).							
—	—	Uchwała sejmowa z dnia 4. Września 1882.							
—	—	"	"	"	13.	"	"	(LW. 2.979/83).	
—	—	"	"	"	21.	"	"	3.435/ "	
—	—	"	"	"	"	"	"	2.973/ "	
—	—	"	"	"	25.	"	"	2.972/ "	
—	—	"	"	"	28.	"	"	3.436/ "	
—	—	"	"	"	"	"	"	3 291/ "	
—	—	"	"	"	2. Październ.	"	"	3.295/ "	
—	—	"	"	"	4.	"	"	3.294/ "	
—	—	"	"	"	5.	"	"	3.293/ "	
—	—	"	"	"	7.	"	"	3.292/ "	
—	—	"	"	"	10.	"	"	2.976/ "	
—	2	"	"	"	20.	"	"	3.259/ "	
—	—	"	"	"	"	"	"	i 12.901/ "	
—	—	"	"	"	"	"	"	2.975/ "	
—	—	"	"	"	"	"	"	2.974/ "	
—	—	"	"	"	"	"	"	2.977/ "	
—	—	"	"	"	"	"	"	54.483/82).	
—	—	"	"	"	"	"	"	54.472/ "	
—	—	"	"	"	"	"	"	54.515/ "	
—	—	"	"	"	"	"	"	54.488/ "	
—	2								
		Uchwałę sejmową z dnia 17. Października 1882. zaliczka ta została odpisaną w roku 1883. (LW. 19.528/82 i 64.651/82).				204	36	—	—
		LW. 28.605/83.				3.761	79 1/2	—	—
		LW. 44.001/ „ Zwrócono w r. 1883.				9	—	—	—
		LW. 14.535/ „ „ „ „				126	—	—	—
—	7.976	LW. 39.526/ „ „ „ „				4.000	—	—	—
—	7.976					7.976	41 1/2	—	—

Liczba		Poszczególne	Wynikłości		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu			zł.	ct.	zł.
XVI.		Z przeniesienia	7.976	41 ¹ / ₂	—
		<i>Bezzwrotne.</i>			
		f) Fundusz szpitala św. Łazarza w Krakowie, koszta bu- dowy	56	47	ct.
		g) Jeziorańska Marya, dar z łaski	59	16	" "
		h) Fundusz wyższej szkoły rolniczej w Dublinach, koszta podróży uczniów na wystawę roln. przem. w Przemyśle	16	08	" "
		i) Na wyrównanie różnic obrachunku z c. k. kraj. Dyrekcją Skarbu	—	03	" "
		k) Hepe, nadinżynier, koszta komisyjne z po- wodu budowy kulparkowskiej	97	95	" "
		Suma wydatków w budżecie nieposzczególnionych .	8.206	10 ¹ / ₂	—
—	—	Zasiłek funduszowi budowy gmachu sejmowego na pokrycie nie- doboru kosztów budowy w roku 1882.	37.315	70 ¹ / ₂	—
D o c h o d y .					
I.		Pozostałość z rachunków.			
	1	Z lat ubiegłych	164.020	zł. 43	ct.
		po potrąceniu przeniesionych na rachunek budżetu roku 1883.	160.000	" —	" "
			4.020	43	—
II.		Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych.			
	2	Od banków	—	—	2.000
III.		Dochody z dróg krajowych.			
	3	<i>Dochody z myt na stacjach:</i>			
		1. Annopol, 2. Tuszów	2.046	zł. —	ct.
		3. Babice, 4. Chełmek, 5. Podzagórnica	1.100	" —	" "
		6. Babińce, 7. Kozaczówka	457	" 50	" "
		8. Bagiennica	2.800	" —	" "
		9. Bedrykowce	1.016	" 60	" "
		10. Bełzec, 11. Cieszanów, 12. Jarosław, 13. Oleszyce, 14. Płazów, 15. Wulka zapałowska	21.420	" —	" "
		16. Białokiernica	1.704	" —	" "
		17. Białakarczma, 18. Podwołoczyska	12.725	" —	" "
		19. Bieńczyce, 20. Mogiła, 21. Przegorzały	5.851	" —	" "
		Do przeniesienia	49.120	zł. 10	ct.

Wydatki i dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wyniki		Uzasadnienie różnic	Należytosci				
			czynne		bierne		
			z roku bieżącego				
			zł.	ct.	zł.	ct.	
—	7.976			7.976	41 1/2	—	—
		LW. 64.779/81.		—	—	—	—
		LW. 54.705/82. Uchwała W. Sejmu z dnia 20. Paźdz. 1882.		—	—	—	—
		LW. 52.967/ „ i 11.690/84.		—	—	—	—
				—	—	—	—
—	230	LW. 52.370/ „		—	—	—	—
—	8.206			7.976	41 1/2	—	—
—	37.316	Wedle specjalnego zamknięcia rachunku funduszu budowy gmachu sejm. na str. 245 poz. 4 doch. Na gmach sejmowy zarachowane są wydatki i w innych rubrykach (patrz wyjaśnienie w rubr. I. poz. 16 a).					
—	4.021	Wynikłość większa z powodu korzystniejszego wyniku rachunku roku 1881. — W myśl uchwały sejmowej z 18. Października 1882. dalsza część pozostałości z r. 1881. przeniesioną została w kwocie 160.000 zł. na rachunek budżetu roku 1883. (LW. 15.300/84).					
2.000	—	W ciągu roku 1882. nie nie lokowano, ponieważ dochody były obracane na wydatki bieżące, a pozostałe nadwyżki używano na zapłatę odsetek od pożyczek chwilowo zaciąganych i na spłatę tychże pożyczek. (Patrz rubr. XIV. poz. 122 a).					

Liczba		Poszczególności	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z d. 21. Paźd. 1881.
rubryki	po- zycyi		zł.	ct.	
budżetu					
III.	3	Z przeniesienia .	49.120	zł. 10 ct.	
		22. Bieśnik	770	" 50 "	
		23. Bircza, 24. Olchowce, 25. Tyrawa, 26. Załuże	2.081	" — "	
		27. Bohutyn, 28. Rozhadów, 29. Młynowce, 30. Kodubińce, 31. Repechów, 32. Śpierzyn	4.000	" — "	
		33. Borszczów	803	" 70 "	
		34. Branice	625	" — "	
		35. Brzeżany, 36. Husiatyn, 37. Horodyszcze, 38. Kozowa, 39. Krogulec	11.212	" 92 "	
		40. Brzeźnica	2.360	" — "	
		41. Buczacz	8.106	" — "	
		42. Busk	1.400	" 50 "	
		43. Czortków, 44. Dzuryn, 45. Dawidkowce	3.095	" — "	
		46. Dąbie	1.056	" — "	
		47. Dawidów	1.852	" — "	
		48. Demianów	1.806	" — "	
		49. Darachów, 50. Dobropól, 51. Strussów	3.220	" — "	
		52. Dynów, 53. Newistka	3.106	" 50 "	
		54. Graboszyce	1.601	" 86 "	
		55. Gładyszów, 56. Konieczna, 57. Ropica ruska, 58. Siary	4.021	" 50 "	
		59. Gnojnik, 60. Iwkowa, 61. Just, 62. Kurów, 63. Pomianowa	3.924	" — "	
		64. Grabownica	925	" — "	
		65. Gródek	201	" 68 "	
		66. Goryczkowce, 67. Skawce	3.280	" — "	
		68. Gołkowice	2.627	" 59 "	
		69. Halicz, 70. Jamnica, 71. Pobereże	4.737	" 36 "	
		72. Jasionka, 73. Sokołów	3.665	" — "	
		74. Jasienów	1.100	" — "	
		75. Jezupól	2.819	" 25 "	
		76. Iwanie	2.126	" 50 "	
		77. Iwanków	408	" 34 "	
		78. Jeżowe, 79. Piorunka	2.645	" 70 "	
		80. Kasperowce	1.000	" 51½ "	
		81. Kaszów, 82. Przeginia	1.150	" — "	
		83. Korolówka	1.000	" — "	
		84. Koszyłowce	750	" 50 "	
		85. Kluwińce	1.368	" — "	
		86. Kurów	107	" — "	
		87. Krzywce dolne	310	" — "	
		88. Kurzany, 89. Kułce	2.700	" — "	
		90. Krzyż	2.235	" — "	
		91. Krzywe, 92. Panasówka	2.050	" — "	
		93. Łęgica, 94. Maszkowice, 95. Szczawnica	3.530	" 71 "	
		96. Miechocin, 97. Wielowieś	2.900	" — "	
		Do przeniesienia	147.800	zł. 72½ ct.	

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą prelimino- waną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości				
			czynne		bierne		
z roku bieżącego							
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.	
zł.	zł.			zł.	ct.		
		Ściągnięcie zaległości jest w toku.		619	—	—	—
		Ściągnięcie zaległości nastąpi po spieniężeniu kaucyi.		4032		—	—
				659	32	—	—

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e	Dochody		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. Paźdz. 1891.
rubryki	po- zycyl		w roku 1882.		
budżetu			zł.	ct.	zł.
III	3	Z przeniesienia . 147.800 zł. 72½ ct.			
		98. Miłowanie . . . . . 680 " — "			
		99. Monasterzyska . . . . . 3.510 " — "			
		100. Mosty (drogowe) . . . . . 1.134 " 21 "			
		101. Mosty (mostowe) . . . . . 1.384 " 29 "			
		102. Niezwisła . . . . . 1.008 " — "			
		103. Nowy targ (Biały Dunajec), 104. Dębno . . . . . 3.400 " 92 "			
		105. Nowy targ (Czarny Dunajec), 106. Óbidowa . . . . . 2.150 " 57 "			
		107. Nowydwór, 108. Błotnia . . . . . 4.115 " — "			
		109. Otyń, 110. Odaje . . . . . 4.790 " — "			
		111. Olszany, 112. Przemyśl . . . . . 3.400 " — "			
		113. Perejmy . . . . . 565 " 46 "			
		114. Podliski małe . . . . . 500 " 29 "			
		115. Podkamień, 116. Zalipie . . . . . 1.194 " — "			
		117. Poprad (mostowe) . . . . . 2.115 " — "			
		118. Porzecze, 119. Stawczany . . . . . 2.030 " — "			
		120. Puhary . . . . . 821 " 94 "			
		121. Przeworsk . . . . . 1.612 " 52 "			
		122. Raszków, 123. Serafińca . . . . . 2.485 " — "			
		124. Radwan . . . . . 2.050 " — "			
		125. Ryzyski . . . . . 1.672 " — "			
		126. Ruda . . . . . 966 " 08 "			
		127. Stecowa . . . . . 500 " — "			
		128. Śniatyn (Mikulińca) . . . . . 7.200 " — "			
		129. Stary Sącz . . . . . 2.755 " — "			
		130. Smykowce . . . . . 3.017 " 76 "			
		131. Staromieście . . . . . 1.270 " — "			
		132. Suchostaw . . . . . 1.410 " 92 "			
		133. Szlacheńca, 134. Zbaraż . . . . . 2.740 " — "			
		135. Tłumacz . . . . . 1.801 " — "			
		136. Tłuste . . . . . 528 " 56 "			
		137. Ujście biskupie . . . . . 1.651 " — "			
		138. Zabełcze . . . . . 2.031 " 80 "			
		139. Zaleszczyki . . . . . 1.831 " 20 "			
		140. Zagrobel . . . . . 6.772 " — "			
		141. Żółkiew . . . . . 4.481 " 50 "	227.376	74½	220.000
4		Odsetki zwłoki i kary konwencyjonalne	710	60½	340
5		Grzywny za przestępstwa drogowe	269	31	160
6		Datki dobrowolne na budowę dróg:			
		1. Na drogę Lwów-Stożanów.			
		Kapituła metrop. obrz. łac. we			
		Lwowie . . . . . 200 zł. — ct.			
		Gmina Podliski . . . . . 181 " 50 " 381 zł. 50 ct.			
		Do przeniesienia . 381 zł. 50 ct.	228.356	66	220.500

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preli- mowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
			659 32	—	—	
		Ściągnięcie zaległości jest w toku.	621 —	—	—	
		Ściągnięcie zaległości jest w toku.	420 80	—	—	
—	7.377	<i>Dochody większe z powodu korzystnego wydzierżawienia stacyj mytniczych.</i>				
—	371	} <i>Dochody większe z powodu niestałości rubryk.</i>				
—	109					
		Należytości warunkowe nie są jeszcze płynne.	20.056 87	—	—	
—	7.857		21.757 99	—	—	

Liczba		Poszczególne	Dochody		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1881.
ru- bryki	po- zytych		w roku 1882.		
budżetu			zł.	ct.	zł.
III.	6	Z przeniesienia . 381 zł. 50 ct.	228.356	66	220.500
		2. Na budowę mostu pod Gołkowicami. Rada powiatowa w Nowym Sączu . . . . . 1.400 „ — „			
		3. Na drogę Rzeszów-Nadbrzezie. Rada powiatowa w Nisku . . . . . 1.000 „ — „			
		4. Na drogę Tarnopol-Zbaraż. Gmina miasta Zbaraża . . . . . 956 „ 39 „			
		5. Na drogę Zborów-Załośce. Gmina Załośce . . . . . 500 „ — „	4.237	89	5.000
		Suma rubryki III.	232.594	55	225.500
IV.	7	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych.			
		a) Od funduszu policyi krajowej	6.243	16	5.889
		b) „ „ kraj. szpitala we Lwowie, oddział chorych	26.877	67 1/2	—
		c) „ „ „ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	5.237	49	—
		d) „ „ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie:			
		oddział I. . . . . 6.208 zł. 53 1/2 ct.			
		„ III. . . . . 8.210 „ 86 1/2 „			
		„ IV. . . . . 10.172 „ 30 „	24.591	70	—
		Suma rubryki IV.	62.950	02 1/2	5.889
V.	8	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych.			
		a) Od urzędników	8.416	75	5.000
		b) „ szpitali z rachunków kwartalnych	13.550	69 1/2	5.000
		c) „ gmin za koszty leczenia	7.087	40	4.000
		d) „ rozmaitych stron na rachunek dróg krajowych	1.363	89	1.000
		e) „ „ „ z różnych powodów	2.034	38	10.000
		Suma rubryki V.	32.453	11 1/2	25.000
VI.	9	Zwroty pożyczek.			
	10	Od klasztoru PP. Benedyktynek w Przemyślu	1.400	—	1.400
	11	„ Wilda Karola	—	—	605
	12	„ PP. Kanoniczek w Krakowie	175	—	175
	13	„ gminy Piwnicznej	1.145	20	1.145
	14	„ „ miasta Sanoka	964	—	964
	15	„ „ Chłopczyce	100	—	100
	16	„ „ Brzeszcze	100	—	100
		„ bursy św. Kazimierza w Tarnowie	250	—	250
		Do przeniesienia	4.134	20	4.739

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą prelimino- waną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	7.857		21.757	99	—	—
		Należytości warunkowe nie są jeszcze płynne.	19.395	—	—	—
762	—	<i>Dochody mniejsze z powodu niewpłacenia deklarowanych datków przez odnośne strony.</i>	41.152	99	—	—
762	7.857					
	7.095					
—	354	Wedle specjalnych zamknięć rachunków funduszków obok wymienionych.				
—	26.878					
—	5.237					
—	24.592					
—	57.061					
—	3.417	Różnice zachodzą z powodu niestałości dochodów tego rodzaju.				
—	8.551					
—	3.087					
—	364					
7.966	—					
7.966	15.419					
	7.453					
—	—	Z powodu upadłości firmy księgarskiej Karola Wilda rata pożyczkowa nie wpłynęła, a pretensya zgłoszona została sądownie do masy rozbiorowej (LW. 60.405 83).	—	—	—	—
605	—		105	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
605	—		105	—	—	—

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. Paźdz. 1881. zł.
rubryki	po- zycyi		zł.	ct.	
budżetu					
VI.		Z przeniesienia	4.134	20	4.739
17		Od Wydziału powiatowego w Tarnowie	—	—	648
18		„ „ komitetu parafialnego obrz. łącz. w Sanoku	1.350	—	1.350
19		a) od gminy Dereżyce	—	—	100
		b) „ spółki wodnej jasielskiej	—	—	—
		c) „ Wydziału powiatowego w Łańcucie	—	—	—
		d) „ gmin, pożyczki udzielone na budowę koszar	250	—	—
		e) „ stowarzyszenia tkaczy w Błazowej i Korczynie	—	—	—
		Suma rubryki VI.	5.734	20	6.837
VII.		Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.			
20		Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.000	—	5.000
21		Od uczniów wpisowe	42	—	50
22		„ „ czesne	265	—	340
		Suma rubryki VII.	5.307	—	5.390
VIII.		Dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach.			
23		Wyższa szkoła rolnicza	13.620	79	14.850
24a)		Szkoła parobków	2.991	46 ¹ / ₂	3.224
24b)		Kurs gorzelnictwa	1.232	—	—
25		Folwark	13.607	14 ¹ / ₂	10.200
		Suma rubryki VIII.	31.451	40	28.274
IX.		Dochody krajowej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie.			
26		Dochody szkoły rolniczej w Czernichowie:			
	a)	Zasiłek ze Skarbu Państwa	5.000	—	5.000
	b)	Opłaty od uczniów	7.802	40	6.720
	c)	1. Dochód ze spiżarni szkoły i z gospodarstwa	326	06	100
		2. „ z tytułu rozmaitych zwrotów	344	—	—
	d)	„ z folwarku Czernichów	15.849	48 ¹ / ₂	10.370
	e)	„ ze szkoły ogrodniczej	2.401	53 ¹ / ₂	—
		Suma rubryki IX.	31.723	48	22.190

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
605	—		105	—	—	—
648	—	Na urgens do LW. 17.457/83 spłacono przypadającą ratę z odsetkami zwłoki dopiero w roku 1883.	230	12	—	—
—	—	Pożyczka cała w kwocie 500 zł. została darowaną uchwałą sejmową z dnia 18. Październ. 1882. (LW. 53.491/82).	—	—	—	—
100	—		—	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z rubr. XIII. poz. 116 d), a której I. rata w kwocie 150 zł. płatna dopiero 1. Stycznia 1883. (LW. 18.690/82).	1.500	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z rubr. X. lit. G., a pierwsza rata płatna dopiero w roku 1883. (LW. 12.416/82).	4.500	—	—	—
—	250	Pożyczki udzielone z rubr. XVI. poz. 156 w kwocie 60.000 zł. na poczet których gmina Żłoczów zapłaciła (LW. 27.417/82). . . . . 250 „ zaś pozostaje do spłaty w dalszych latach 59.750 zł.	59.750	—	—	—
—	—	Pożyczkę udzielono z rubr. XV. poz. 150 d., — raty płatne dopiero od roku 1883. (LW. 39.149/82 i 58.346/82).	6.000	—	—	—
1.353	250		72.085	12	—	—
1.103	—					
—	—	Patrz specjalne zamknięcie rachunku szkoły gospodarstwa lasowego str. 82—85 i wyjaśnienie przy rubr. XV. poz. 130.				
8	—					
75	—					
83	—					
1.229	—	Na podstawie specjalnych zamknięć rachunkowych, zamieszczonych na str. 86—115. Patrz wyjaśnienia przy rubr. XV. poz. 127 i 128.				
233	—					
—	1.232					
—	3.407					
1.462	4.639					
—	3.177					
—	—	Wedle specjalnych zamknięć rachunków, zamieszczonych na str. 116—137. Patrz wyjaśnienia przy rubr. XV. poz. 129. 1—3.				
—	1.082					
—	226					
—	344					
—	5.479					
—	2.402					
—	9.533					

Liczba		Poszczególnienie	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana według ustawy z d. 10., 21. i 24. Paźdz. 1881.
ra- bryki	po- zycji		zł.	ct.	
budżetu			zł.	ct.	zł.
X.		Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich.			
	27	Od szpitali powszechnych	610	74	600
XI.		Rozmaite dochody.			
		<i>Sumaryczne zestawienie rubryki XI.</i>			
		Dochody w budżecie poszczególnione	1.352	48	1.000
		„ „ nieposzczególnione	38.150	62 ¹ / ₂	—
		Suma rubryki XI.	39.503	10¹/₂	1.000
		Poszczególnienie.			
	28	Taksy krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i Krakowie	367	—	350
	29	Rozmaite przypadkowe:			
		a) Sprzedaż książek i druków . . . . . 658 zł. 36 ct.			
		b) „ papierów wyskartowanych . . . . . 220 „ 74 „			
		c) Odsetki zwłoki za niespłacone w terminach rozmaite należitości . . . . . 67 „ 56 „			
		d) Rozmaite drobne . . . . . 38 „ 82 „	985	48	650
		Suma dochodów w budżecie poszczególnionych .	1.352	48	1.000
	29 ¹ / ₂	Dochody w budżecie nieposzczególnione.			
		a) Subwencya od c. k. Skarbu Państwa:			
		1. na rozszerzenie szkoły gospod. lasowego we Lwowie	20.000	—	—
		2. „ rekonstrukcyę drogi powiat. z Muszyny do Krynicy	3.000	—	—
		3. „ utrzymanie tej samej drogi od c. k. Dyrekcji lasów	400	—	—
		4. „ „ bióra melioracyjnego	1.000	—	—
		5. „ melioracye górnego porzeża Dniestru	2.000	—	—
		b) Fundusz kultury krajowej, pozostałość gotówki z roku 1881. i 1882.	5.636	90	—
		c) Zwroty od gmin udzielonych w roku 1880. pożyczek na zasiewy	6.113	72 ¹ / ₂	—
		Suma dochodów w budżecie nieposzczególnionych .	38.150	62¹/₂	—
		Kredyty na potrzeby nadzwyczajne szkół rolniczych.			
	29a)	Pożyczka na budowę pomieszczeń nauczycielskich w Czernichowie	—	—	12.000
	29b)	„ na potrzeby szkół i folwarku w Dublanach	—	—	11.600
		Do przeniesienia	—	—	23.600

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preli- mowana okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
—	11	Zwykła różnica drobna w dochodach tego rodzaju.				
—	352					
—	38.151					
—	38.503					
—	17	<i>Dochody większe z powodu niestałości wpływów tego rodzaju.</i>				
—	335					
—	352					
		LW. 6.254/82 i 7.198/83. (Patrz rubr. XV. p. 131 wyd.) LW. 19.010/82. (Patrz rubr. X). " 37.996/ " " " " " " " 3.422/83. " " XV. poz. 124 i 126). " 4.723/ " " 29.867/ " i 2.519/84. (Patrz zamknięcie tegoż fund.)				
—	38.151					
12.000	—	Pożyczki te nie zostały w roku 1882. zaciągnięte. (Patrz wyjaśnienia w zamknięciach rachunków wyższej szkoły				
11.600	—					
23.600	—					

Liczba		Poszczególne	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z d. 10., 21. i 24. Października 1881.	Kredyt dodatkowy wedle uchwały sejmu z dnia 24. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyi		zł.	ct.		
budżetu						
XI.		Z przeniesienia	—	—	23.600	—
	29c)	Na ten sam cel rata subwencji krajowej, zwróconej przez c. k. Towarz. gospodarskie galic. na budowę laboratorium	1.500	—	—	1.500
	29d)	Na ten sam cel reszta funduszowi budowy laboratorium (zarchowana w dochodach folwarku)	308	46	—	2.593
		Suma kredytów na potrzeby nadzwyczajne	1.808	46	23.600	4.093
XII.	30	Dodatki do podatków po 27 ct. od 1 zł. W powiatach :				
		Biała	47.735	zł. 66 $\frac{1}{2}$	ct.	
		Bóbrka	26.500	" 05 $\frac{1}{2}$	" "	
		Bochnia	39.954	" 21 $\frac{1}{2}$	" "	
		Bohorodeczany	10.511	" 01 $\frac{1}{2}$	" "	
		Borszczów	35.647	" 98 $\frac{1}{2}$	" "	
		Brody	43.242	" 01 $\frac{1}{2}$	" "	
		Brzesko	29.002	" 93 $\frac{1}{2}$	" "	
		Brzeżany	38.157	" 37 $\frac{1}{2}$	" "	
		Brzozów	20.967	" 45 $\frac{1}{2}$	" "	
		Buczacz	36.404	" 32	" "	
		Chrzanów	26.023	" 71 $\frac{1}{2}$	" "	
		Cieszanów	24.745	" 02 $\frac{1}{2}$	" "	
		Czortków	21.337	" 30 $\frac{1}{2}$	" "	
		Dąbrowa	20.221	" 44	" "	
		Dobromil	14.563	" 38	" "	
		Dolina	17.162	" 80	" "	
		Drohobycz	44.879	" 77	" "	
		Gorlice	18.946	" 52	" "	
		Gródek	26.654	" 22	" "	
		Grybów	9.525	" 20 $\frac{1}{2}$	" "	
		Horodenka	32.643	" 16	" "	
		Husiatyn	33.987	" 56 $\frac{1}{2}$	" "	
		Jarosław	52.803	" 18	" "	
		Jasło	28.235	" 37	" "	
		Jaworów	26.509	" 93 $\frac{1}{2}$	" "	
		Kałusz	18.237	" 47 $\frac{1}{2}$	" "	
		Kamionka	32.753	" 19 $\frac{1}{2}$	" "	
		Kolbuszowa	16.849	" 13 $\frac{1}{2}$	" "	
		Kołomyja	32.857	" 49 $\frac{1}{2}$	" "	
		Kossów	17.004	" 16 $\frac{1}{2}$	" "	
		Kraków	129.449	" 38 $\frac{1}{2}$	" "	
		Krosno	22.461	" 05	" "	
		Limanowa	10.305	" 66 $\frac{1}{2}$	" "	
		Lisko	19.122	" 85	" "	
		Lwów	426.542	" 04 $\frac{1}{2}$	" "	
		Łańcut	37.770	" 39	" "	
		Mielec	22.165	" 71	" "	
		Mościska	29.159	" 56	" "	
		Do przeniesienia	1,541.039	zł. 74 $\frac{1}{2}$	ct.	

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości																																																		
			czynne		bierne																																																
z roku bieżącego																																																					
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.																																															
zł.	zł.																																																				
23.600	—	rolniczej w Dublanach na str. 99 i szkoły w Czernichowie na str. 127, tudzież wyjaśnienie rubr. XV. poz. 128 a) b) i 129 a) b). <i>Dochód mniejszy</i> wedle rzeczywistego wpływu, usprawiedliwiony w powyżej powołanych wyjaśnieniach.																																																			
—	—																																																				
2.285	—																																																				
25.885	—																																																				
		Zamknięcia rachunków podatków państwowych za rok 1882., udzielone z c. k. krajowej Dyrekcji Skarbu do LW. 35.119/83 przedkłada się w alegacie VIII. na str. 137I.																																																			
		<i>Rachunek sumaryczny dodatków krajowych</i> za rok budżetowy 1882. przedstawia się następująco:																																																			
		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Dodatki krajowe</th> <th colspan="2">Zaległe po koniec roku 1881.</th> <th colspan="2">Bieżące za rok 1882.</th> <th colspan="2">Razem</th> </tr> <tr> <th>zł.</th> <th>ct.</th> <th>zł.</th> <th>ct.</th> <th>zł.</th> <th>ct.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a) Należytość .</td> <td>481.880</td> <td>30</td> <td>2.660.154</td> <td>25¹/₂</td> <td>3.142.034</td> <td>55¹/₂</td> </tr> <tr> <td>b) Uiszczenie .</td> <td>219.953</td> <td>79¹/₂</td> <td>2.405.074</td> <td>11</td> <td>2.625.027</td> <td>90¹/₂</td> </tr> <tr> <td>c) Zwroty opodatkowanym</td> <td>16.770</td> <td>63¹/₂</td> <td>28.494</td> <td>93</td> <td>45.265</td> <td>56¹/₂</td> </tr> <tr> <td>d) Czysty dochód</td> <td>203.183</td> <td>16</td> <td>2.376.579</td> <td>18</td> <td>2.579.762</td> <td>34</td> </tr> <tr> <td>e) Zaległość z końcem roku 1882. . . .</td> <td>261.926</td> <td>50¹/₂</td> <td>255.080</td> <td>14¹/₂</td> <td>517.006</td> <td>65</td> </tr> </tbody> </table>				Dodatki krajowe	Zaległe po koniec roku 1881.		Bieżące za rok 1882.		Razem		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	a) Należytość .	481.880	30	2.660.154	25 ¹ / ₂	3.142.034	55 ¹ / ₂	b) Uiszczenie .	219.953	79 ¹ / ₂	2.405.074	11	2.625.027	90 ¹ / ₂	c) Zwroty opodatkowanym	16.770	63 ¹ / ₂	28.494	93	45.265	56 ¹ / ₂	d) Czysty dochód	203.183	16	2.376.579	18	2.579.762	34	e) Zaległość z końcem roku 1882. . . .	261.926	50 ¹ / ₂	255.080	14 ¹ / ₂	517.006	65
Dodatki krajowe	Zaległe po koniec roku 1881.		Bieżące za rok 1882.		Razem																																																
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.																																															
a) Należytość .	481.880	30	2.660.154	25 ¹ / ₂	3.142.034	55 ¹ / ₂																																															
b) Uiszczenie .	219.953	79 ¹ / ₂	2.405.074	11	2.625.027	90 ¹ / ₂																																															
c) Zwroty opodatkowanym	16.770	63 ¹ / ₂	28.494	93	45.265	56 ¹ / ₂																																															
d) Czysty dochód	203.183	16	2.376.579	18	2.579.762	34																																															
e) Zaległość z końcem roku 1882. . . .	261.926	50 ¹ / ₂	255.080	14 ¹ / ₂	517.006	65																																															
		Zaległa należytość obliczoną jest na podstawie przedkładanych przez c. k. Urzędu podatkowe kwartalnych wykazów zaległości, — i za rok bieżący zamieszcza się takową obok wyniku rubryki, zaś za lata ubiegłe w wykazie zaległości aleg. IX. na str. 137V.																																																			
		<i>Wynikłość mniejsza</i> z powodu, iż przyjęta w budżecie za podstawę do obliczenia dodatków krajowych suma podatkowa 10,325.000 zł. okazała się za wysoką, a którą już w budżecie roku 1884. zredukowano do kw. 9.740.000 zł. Nadto powodem jest zmniejszony dochód dodatków krajowych od podatku gruntowego na skutek wniesionych reklamacyj przeciw wymiarowi tegoż podatku wedle nowej ustawy, o czym w sprawozdaniach do LW. 46.700/83 i 47.834/83 już donoszono. Wreszcie klęski elementarne przyczyniły się również do zmniejszenia tegoż dochodu, którego 1 cent dodatku krajowego uczynił tylko kwotę 95.547 zł., gdy do budżetu przyjęto 103.250 zł. W sprawie ścisłego poboru dodatków krajowych odnoszono się do c. k. krajowej Dyrekcji Skarbu, która w tym względzie poczyniła odpowiednie zarządzenia. (LW. 40.381/83, 49.870/83, 50.568/83, 46.700/83 i 50.568/83).																																																			

Liczba		Poszczególności	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- nowana wedle ustawy z d. 24. Paźdź. 1881.	Kredyt dodatkowy wedle uchwały sej- mowej z dnia 12 Października 1882.
ru- bryki	po- zycyl		zł.	ct.		
budżetu						
XII.	30	Z przeniesienia	1,541.039	zł. 74 $\frac{1}{2}$ ct.		
		Myślenice	21.976	" 33 $\frac{1}{2}$ "		
		Nadwórna	11.757	" 36 "		
		Nisko	16.820	" 30 "		
		Nowy targ.	17.586	" 68 "		
		Pilzno	14.212	" 96 "		
		Podhajce	29.994	" 89 $\frac{1}{2}$ "		
		Przemysł	50.032	" 37 "		
		Przemysłany	25.017	" 09 "		
		Rawa	28.342	" 76 "		
		Rohatyn	33.747	" 23 $\frac{1}{2}$ "		
		Ropczyce	26.260	" 35 $\frac{1}{2}$ "		
		Rudki	21.242	" 68 "		
		Rzeszów	48.185	" 02 $\frac{1}{2}$ "		
		Sambor	36.880	" 41 $\frac{1}{2}$ "		
		Sanok	27.700	" 29 $\frac{1}{2}$ "		
		Sącz nowy	31.996	" 63 "		
		Skałat	28.958	" 88 $\frac{1}{2}$ "		
		Śniatyn	22.224	" 65 $\frac{1}{2}$ "		
		Sokal	39.472	" 11 "		
		Stanisławów	40.506	" 96 $\frac{1}{2}$ "		
		Staremiasto	11.239	" 56 $\frac{1}{2}$ "		
		Stryj	32.796	" 81 $\frac{1}{2}$ "		
		Tarnobrzeg	21.018	" 98 "		
		Tarnopol	57.662	" 48 $\frac{1}{2}$ "		
		Tarnów	46.687	" 17 $\frac{1}{2}$ "		
		Tłumacz	24.108	" 46 $\frac{1}{2}$ "		
		Trembowla	25.959	" 26 $\frac{1}{2}$ "		
		Turka	12.929	" 61 "		
		Wadowice	29.283	" 52 $\frac{1}{2}$ "		
		Wieliczka	28.803	" 35 "		
		Zaleszczyki	27.566	" 91 $\frac{1}{2}$ "		
		Zbaraż	27.678	" 51 "		
		Złoczów	45.416	" 18 $\frac{1}{2}$ "		
		Żółkiew	22.838	" 97 "		
		Żydaczów	24.226	" 73 "		
		Żywiec	27.590	" 05 "		
		Suma rubryki XII.	2,579.762	34	2,787.750	
—	—	Pożyczka na pokrycie niedoboru roku 1882., zaciągnięta od funduszu pożyczki krajowej z r. 1873.	89.607	11 $\frac{1}{2}$	—	97.000

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości				
			czynne		bierne		
z roku bieżącego							
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.	
zł.	zł.						
207.987	—			255.080	14 ¹ / ₂	—	—
7.393	—	<p><i>Pobór na pokrycie niedoboru mniejszy z powodu korzystniejszego wyniku rachunku roku przedmiotowego. Uchwałą sejmową z d. 16. Października 1883. przyzwolono pokryć ten niedobór z pożyczki zaciągniętej się mającej w sumie 1,000.000 zł., i z teje pożyczki w swoim czasie zaciągnięty dług funduszowi pożyczki z r. 1873. zwrócony zcztanie (LW. 15.300/84). Patrz należytość bierną rubr. XIV. poz. 122 a).</i></p>					

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

A L E G A T A

do zamknięcia rachunku funduszu krajowego za rok 1882.

(Rubr. XV. wydatków — Rubr. VII., VIII. i IX. dochodów).

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1 8 8 2.

I.	aleg. Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	str.	82
II.	" { Szkoła rolnicza w Dublanach	"	88
	" " parobków "	"	100
III.	" Folwark "	"	102
IV.	" Kurs gorzelnictwa "	"	114
V.	" Szkoła rolnicza w Czernichowie	"	116
VI.	" Folwark "	"	128
VII.	" Szkoła ogrodnicza "	"	136

Wydatki.

I. aleg. Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba		Poszczególne	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zycy		zł.	ct.	
budżetu				zł.	ct.
XV.	130	Wydatki szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.			
		I. Płace nauczycieli.			
		a) Profesor fachowy, zarazem dyrektor, Strzelecki	2.760	zł. — ct.	
		b) Drugi profesor fachowy, Tyniecki	1.740	" — "	
		c) Dwóch adjunktów, Demianowski i Błocki	1.600	" — "	
		Siedmiu docentów:			
		d) Matematyki i fizyki, dr. Stanecki	800	" — "	
		e) Żłowiectwa	—	" — "	
		f) Rysunków, Tschirschnitz	400	" — "	
		g) Chemii, dr. Radziszewski	300	" — "	
		h) Inżynierji leśnej, adjunkt Demiano- wski (remuneracya)	287	" 50 "	
		i) Stylistyki, dr. Zgórski	300	" — "	
		k) Ekonomii politycznej i administracyi, dr. Till	200	" — "	
		Do tego zaliczka na płacę dyrekt. po potrąceniu zwrotów	500 zł. 200 "	8.387 zł. 50 ct. 300 " — "	
		Razem			8.687 50 8.300
		II. Zasługi.			
		a) Dozorca	300	zł. — ct.	
		b) Pomocnik dozorecy	180	" — "	480 — 480
		III. Koszta administracyjne.			
		a) Asekuracya budynku szkolnego i składu okazów	16	zł. 94 ct.	
		b) Opał i oświetlenie	387	" 52 "	
		c) Potrzeby kancelaryjne	270	" 07 "	
		d) Pomniejsze administracyjne	828	" 37 "	1.502 90 740
		IV. Potrzeby naukowe.			
		a) Środki naukowe	884	zł. 55 ct.	
		b) Wycieczki naukowe	507	" 31 "	
		c) Utrzymanie ogrodu doświadczalnego na Szumanówce	—	" — "	1.391 86 1.520
		V. Spłata pożyczki.			
		Kasie oszczędności XV. i XVI. rata:			
		w kapitale	170	zł. 72 ct.	
		w odsetkach	385	" 74 "	556 46 670
		Suma wydatków			12.618 72 11.710

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
		<p><i>Do rubr. I. Wydatek większy z powodu, iż dyrektor pobrał niepreliminowany dodatek osobisty w kw. 200 zł. (LW. 55.111/81) i zaliczkę zwrotną z płacy (LW. 18.482/82) w resztującej kwocie 300 zł.; razem pobrał więcej od preliminowanej kwoty o . . . . . 500 zł. — ct.</i></p> <p>Natomiast posada docenta łowietwa, uposażona kwotą . . . 100 zł. -- ct. nie była obsadzona, a posada asystenta inżynierii miała interkalaryum w kwocie . . . 12 „ 50 „</p> <p>Razem wydano mniej <u>112 „ 50 „</u></p> <p>Różnica zatem stanowi przekroczenie w okrągłej kwocie . . . . . 388 zł. — ct.</p>				
—	388	<p><i>Do rubr. III. Wydatek większy przeważnie z powodu poniesienia następujących kosztów:</i></p> <p><i>ad b) na opał i oświetlenie nowego budynku wydano więcej o kwotę . . . . . 87 zł. 52 ct.</i></p> <p><i>ad c) na potrzeby kancelaryjne więcej o kwotę . . . . . 70 „ 07 „</i></p> <p><i>ad d) poniesiono wydatki nadzwyczajne:</i></p> <p>1. na koszt przeniesienia szkoły do nowego budynku (LW. 30.493/82) . . . . . 217 „ 24 „</p> <p>2. na zapłacenie raty przeniesienia własności nowego budynku (LW. 59.127/82) . . . . . 231 „ 07 „</p> <p>3. na opłatę zaległych podatków (LW. 60.760/82) . . . . . 99 „ 93 „</p> <p>4. na zapomogę dla dozorey (LW. 23.536/82) . . . . . 25 „ — „</p> <p>Razem oprócz innych pomniejszych wydano kwotę zbliżoną przekroczeniu . . . . . 730 zł. 83 ct.</p>	300	—	—	—
—	763					924 28
128	—	<p><i>Do rubr. IV. Wydatek mniejszy z powodu, iż z preliminowanej kwoty na utrzymanie ogrodu na Szumanówce nie wydano.</i></p>				
114	—	<p><i>Wydatek mniejszy wedle zmienionego planu umorzenia (LW. 59.023/82). Stan długu z końcem roku 1882. wynosi w kapitale 7.680 zł. 64 ct.</i></p>	300	—	924	28
242	1.151					
	909					

Dochody.

Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu				zł.	
VII.		Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.			
20		Subwencya od c. k. Skarbu Państwa	5.000	—	5.000
21		Od uczniów wpisowe	42	—	50
22		„ „ czesne	265	—	340
		Suma dochodów	5.307	—	5.390
		Niedobór pokryty z funduszu krajowego	7.311	72	6.320
		Razem	12.618	72	11.710
		Uwaga. Stan majątku funduszu szkoły wykazany jest przy funduszu krajowym.			

LW. 13.279/1884.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic		Należności			
				czynne		bierne	
z roku bieżącego							
mniejsze	większe			zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.			zł.	ct.	zł.	ct.
—	—						
8	—	} <i>Dochód mniejszy zależny od ilości i zamożności uczniów.</i>					
75	—						
83	—						
—	992	} <i>Wynikłość większa w miarę niepokrytych własnymi dochodami wydatków.</i>					
83	992						
	909						

Liczba		Sumaryusz	Wynikłości z r. 1882.					
rubryki	pozy- cyi		zwyczajne		nadzwyczajne		Razem	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
budżetu								
A) Wyższa szkoła rolnicza.								
Wydatki.								
I.	1-10	Płace profesorów i docentów	14.304	98	—	—	14.304	98
II.	11-13	Inne płace	1.160	—	—	—	1.160	—
III.	14-17	Zasługi	1.032	—	—	—	1.032	—
IV.	18-29	Koszta administracyjne	3.226	91	892	32	4.119	23
V.	30-38	Potrzeby naukowe	3.970	87	4.815	02	8.785	89
VI.	39-40	Podatki i opłaty	—	22	226	52	249	74
VII.	41	Stacya kontroli nasion	—	—	202	36	202	36
—	—	Rozmaite	45	13	—	—	45	13
—	—	Nadzwyczajne wydatki	—	—	1.242	29	1.242	29
Suma wydatków rzeczywistych, budżetem objętych			23.762	81	7.378	81	31.141	62
Dochody.								
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.500	—	—	—	5.500	—
II.	2	Subwencya z funduszu kultury krajowej	4.400	—	—	—	4.400	—
III.	3-7	Opłaty od uczniów	2.724	50	—	—	2.724	50
IV.	8	Dochód z pasieki	134	07	—	—	134	07
V.	9	Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu	133	22	—	—	133	22
—	—	Rozmaite	729	—	—	—	729	—
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	16.278	54	1.242	29	17.520	83
Suma dochodów rzeczywistych, budżetem objętych			29.899	33	1.242	29	31.141	62
B) Szkoła parobków i dozorców gospod.								
Wydatki.								
I.	1-5	Płace nauczycieli	2.786	99	—	—	2.786	99
II.	6-8	Koszta administracyjne	730	50	—	—	730	50
III.	9-10	Utrzymanie uczniów	4.311	79	—	—	4.311	79
IV.	—	Potrzeby naukowe	488	01	—	—	488	01
Suma wydatków rzeczywistych, budżetem objętych			8.317	29	—	—	8.317	29
Dochody.								
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.500	—	—	—	1.500	—
II.	2-3	Opłaty i datki	980	—	—	—	980	—
III.	4	Zarobek uczniów	511	46 ¹ / ₂	—	—	511	46 ¹ / ₂
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	5.325	82 ¹ / ₂	—	—	5.325	82 ¹ / ₂
Suma dochodów rzeczywistych, budżetem objętych			8.317	29	—	—	8.317	29

Stan majątku

A) Wyższa szkoła rolnicza.

Stan czynny.

Należytości czynne w rubrykach dochodów, z roku bieżącego . . . . . 76 zł. — ct.

Stan bierny.

Należytości biernie w rubrykach wydatków, z roku bieżącego . . . . . 5.587 „ 74 „

Czysty stan bierny . . . . . 5.511 zł. 74 ct.

rolnicze w Dublanach.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.		Kredyt do- datkowy z d. 24. Paz. 1881.	Razem	Wyniki losci są zatem:						Należytości			
zwy- czajne	nadzw- yczajne			mniejsze		większe		w ogóle		czynne	bierne		
				zwy- czajne	nadzw- yczajne	zwy- czajne	nadzw- yczajne	mniej- sze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	
15.587	—	—	15.587	1.282	—	—	—	1.282	—	—	—	—	
1.180	—	—	1.180	20	—	—	—	20	—	—	—	—	
1.110	—	—	1.110	78	—	—	—	78	—	—	—	—	
3.270	750	—	4.020	43	—	—	142	—	99	—	—	—	
5.415	3.160	—	8.575	1.444	—	—	1.655	—	311	—	—	—	
45	227	—	272	22	—	—	—	22	—	—	1.587	74	
—	150	—	150	—	—	—	52	—	52	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	45	—	—	45	—	—	—	
—	—	5.966	5.966	—	4.724	—	—	4.724	—	—	4.000	—	
26.607	4.287	5.966	36.860	2.889	4.724	45	1.849	6.126	407	—	5.587	74	
5.500	—	—	5.500	—	—	—	—	5.719	—	—	—	—	
4.400	—	—	4.400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4.470	—	—	4.470	1.745	—	—	—	1.745	—	76	—	—	
230	—	—	230	96	—	—	—	96	—	—	—	—	
250	—	—	250	117	—	—	—	117	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	729	—	—	729	—	—	—	
16.044	—	5.966	22.010	—	4.724	234	—	4.490	—	—	—	—	
30.894	—	5.966	36.860	1.958	4.724	963	—	6.448	729	76	—	—	
2.350	—	—	2.350	—	—	437	—	—	437	—	—	—	
840	—	—	840	110	—	—	—	110	—	—	—	—	
5.712	—	—	5.712	1.400	—	—	—	1.400	—	—	—	—	
490	—	—	490	2	—	—	—	2	—	—	—	—	
9.392	—	—	9.392	1.512	—	437	—	1.512	437	—	—	—	
1.500	—	—	1.500	—	—	—	—	1.075	—	—	—	—	
1.220	—	—	1.220	240	—	—	—	240	—	295	—	—	
504	—	—	504	—	—	7	—	—	7	—	—	—	
6.168	—	—	6.168	842	—	—	—	842	—	—	—	—	
9.392	—	—	9.392	1.082	—	7	—	1.082	7	295	—	—	
								1.075					

z końcem roku 1882.

B) Szkoła parobków i dozorców gospodarskich.

Stan czynny.

Należytości czynne w rubrykach dochodów, z roku bieżącego . . . . . 295 zł.

Stan bierny.

Należytości bierne . . . . .

Czysty stan czynny . . . . . 295 zł.

Wydatki.

A) Wyższa

Liczba		Poszczególne	Wydatki		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.	Kredyt dodatkowy z d. 24. Październi- ka 1881.
rubryki	po- zycyl		w roku 1882.			
budżetu			zł.	ct.	zł.	zł.
Wydatki.						
I. Płace profesorów i docentów.						
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor	2.359	99	2.360	
	2	Sześciu profesorów fachowych	7.785	—	8.640	
	3	Dwóch adjunktów	1.600	—	1.600	
	4	Docent fizyki	800	—	800	
	5	„ weterynaryi	480	—	480	
	6	„ leśnictwa	70	—	80	
	7	„ ustaw rolnych	—	—	120	
	8	„ ogrodnictwa	58	31	67	
	9	„ melioracyi	—	—	240	
	—	„ zoologii	105	—	—	
	10	Dwóch asystentów	1.046	68	1.200	
		Suma rubryki I.	14.304	98	15.587	—
II. Inne płace.						
	11	Lekarz zakładowy	400	—	400	
	12	Kapelan	300	—	300	
	13	Kasyer, zarazem pisarz dyrekcji	460	—	480	
		Suma rubryki II.	1.160	—	1.180	—
III. Zasługi.						
	14	Sługa szkolny	240	—	240	
	15	Stróż domowy	180	—	210	
	16	Usługa dla uczniów w laboratoryach	432	—	480	
	17	Pasiecznik i dozorca pola doświadczalnego	180	—	180	
		Suma rubryki III.	1.032	—	1.110	—
IV. Koszta administracyjne.						
	18	Zarząd: a) potrzeby kancelaryjne . . . . . 90 zł. 66 ct.				
		b) druki i inseraty . . . . . 67 „ 18 „				
		c) portorya i posyłki . . . . . 50 „ 24 „				
		d) koszta podróży dyrekcji . . . . . 133 „ — „	341	08	340	
		Do przeniesienia	341	08	340	—

szkoła rolnicza.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
855	—	<i>Wydatek mniejszy</i> , ponieważ profesor Strusiewicz z dniem 1. Kwietnia 1882. ustąpił (LW. 60.492/82), a na zastępstwo tegoż przyjęto profesora Dra Schweizera dopiero z dniem 1. Października 1882., któremu płacono niższe wynagrodzenie po 75 zł. miesięcznie (LW. 46.556/82), gdy poprzedni pobierał po 120 zł.				
—	—					
—	—					
10	—	<i>Wydatek mniejszy</i> , ponieważ preliminowaną od dnia 1. Września 1881. płacę asygnowano dopiero z dniem 15. Września 1882. (LW. 50.835/82).				
120	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu reorganizacji szkoły. w skutek której odpadł wykład przedmiotu o ustawach rolnych (LW. 51.495/81).				
9	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu, jak przy poz. 6.				
240	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu, iż docent melioracji pobierał płacę o rocznych 420 zł. z rubr. XV. poz. 124 funduszu krajowego.				
—	105	<i>Wydatek niepreliminowany</i> , pokryty zaoszczędzeniem w pozycyi następnej.				
153	—	<i>Wydatek mniejszy</i> , ponieważ od dnia 15. Września 1882. asystenta zastępował docent z płacą niższą po 30 zł. miesięcznie, która zarachowana jest przy poprzedniej pozycyi, a nadto z powodu interkalaryum w posadzie drugiego asystenta (LW. 51694/82).				
1.387	105					
1.282	—					
—	—					
—	—					
20	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu interkalaryum.				
20	—					
—	—					
30	—	<i>Wydatki mniejsze</i> z powodu wyznaczenia niższych płac.				
48	—					
—	—					
78	—					
—	—					
—	1					
—	1					

Wydatki.

A) Wyższa

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21 i 22 Paźdz. 1881.	Kredyt dołatkowy z dnia 24. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zycei		zł.	ct.		
budżetu						
IV.		Z przeniesienia	341	08	340	
	19	Opał	593	50	600	
	20	Oświetlenie	151	28	145	
	21	Utrzymanie budynków	519	93 ^{1/2}	400	
	22	„ dziedzińca: a) zwyczajne	53	51	50	
		b) <i>nadzwyczajne</i>	46	49	50	
	23	Ubezpieczenie budynków	204	72	300	
	24	Płaca kominiarza	51	—	65	
	25	Sprzęty i ruchomości: a) zwyczajne	99	55	120	
		b) <i>nadzwyczajne</i>	250	—	250	
	26	Koszta przewozu prelegentów, lekarza i kapelana: a) zwyczajne	997	10 ^{1/2}	1.000	
		b) <i>nadzwyczajne</i>	595	83	450	
	27	Koszta lustracyi zakładu	70	—	100	
	28	„ nabożeństwa	57	66	50	
	29	Apteka i różne inne	87	57	100	
		Suma rubryki IV. } zwyczajne	3.226	91	3.270	—
		} <i>nadzwyczajne</i>	892	32	750	—
		Razem	4.119	23	4.020	—
V.		Potrzeby naukowe.				
	30	Eksperymenta przy wykładach	131	06	190	
	31	Zbiory i muzea: Założenie, utrzymanie i uzupełnienie zbiorów:				
			<i>zwyczajne</i>	<i>nadzwyczajne</i>		
		a) rolniczego	— zł. — ct.	239 zł. 12 ct.		
		b) hodowlanego	— „ — „	268 „ 29 „		
		c) fizykalnego	215 „ 19 „	547 „ 90 „		
		d) okazowych preparatów chemicznych	3 „ — „	119 „ 25 „		
		e) botanicznego	64 „ 40 „	56 „ 49 „		
		f) zoologicznego	160 „ 21 „	149 „ 14 „		
		g) mechanicznego	254 „ 07 „	567 „ 12 „		
		h) mineralogicznego, pe- trograficznego i geolo- gicznego	12 „ 60 „	72 „ — „		
		i) technologicznego	— „ — „	328 „ 28 „		
		Do przeniesienia 709 zł. 47 ct. 2347 zł. 59 ct.	131	06	190	—

szkoła rolnicza.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należitości			
				czynne		bierne	
mniejsze	większe			z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.		
—	1						
7	—						
—	6						
—	120						
—	4						
4	—						
95	—						
14	—						
21	—						
—	—						
3	—						
—	146						
30	—						
—	8						
12	—						
182	139						
4	146						
186	285						
	99						
59	—						
59	—						

Wydatki.

A) W y ż s z a

Liczba		Poszczególności	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22 Paźdz. 1881.	Kredyt dodatkowy z dnia 24. Paźdz. 1881.				
rubryki	po- zycy		zł.	ct.	zł.	zł.				
budżetu										
V.	31	Z przeniesienia	709	zł. 47 ct.	2347	zł. 59 ct.	131	06	190	
		k) okazów leśnych	—	" — "	—	" — "				
		l) " ogrodniczych	—	" — "	—	" — "				
		m) weterynarskich	6	" 20 "	—	" — "				
		n) instrumentów mierni- czych i matematycz- nych	10	. — "	—	" — "				
		o) okazów modeli do bu- downictwa	2	" 11 "	—	" — "				
		p) okazów do geografii fizy- kalnej	—	" — "	—	" — "				
		r) okazów melioracyjnych	10	" — "	—	" — "				
		Suma pozycyi 31. a) zwyczajne			737	78			1.070	
		b) nadzwyczajne			2.347	59			2.170	
	32	Laboratoria:								
		zwyczajne nadzwyczajne								
		a) chemiczne	429	zł. 99 ct.	736	zł. 47 ct.				
		b) roślinno-fizyologiczne	4	" 01 "	615	" 37 "				
		c) zoologiczne	42	" 24 "	333	" 14 "				
		Suma pozycyi 32. a) zwyczajne			476	24			1 050	
		b) nadzwyczajne			1.684	98			690	
	33	Biblioteka i czytelnia:								
		zwyczajne nadzwyczajne								
		a) przykupno dzieł	103	zł. 24 ct.	782	zł. 45 ct.				
		b) oprawa książek	—	" — "	—	" — "				
		c) czasopisma	22	" 10 "	—	" — "				
		Suma pozycyi 33. a) zwyczajne			125	34			500	
		b) nadzwyczajne			782	45			300	
	34	Utrzymanie pola doświadczalnego			228	64			250	
	35	Wycieczki naukowe profesorów z uczniami			429	82			500	
	36	Utrzymanie i uzupełnienie pasieki			2	—			30	
	37	Ogród:								
		a) płaca ogrodnika	403	zł. 27 ct.						
		b) utrzymanie ogrodu botanicznego	256	" 57 "						
		c) " i uzupełnienie sadów i szkółek	128	" 71 "						
		d) ogród warzywny	24	" 19 "						
		e) druk katalogu i jego rozesłanie	27	" 25 "						
					839	99			825	
	38	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty, pono- szone przez zastosowanie stanu inwentarza do potrzeb szkoły			1.000	—			1.000	
		Suma rubryki V. { zwyczajne			3.970	87			5.415	—
		{ nadzwyczajne			4.815	02			5.160	—
		Razem			8.785	89			8.575	—

szkoła rolnicza.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
59	—	Wydatki w ogóle <i>mniejsze</i> wedle potrzeb.				
332	—					
—	178	Wydatki w ogóle <i>większe</i> o 421 zł., pokryte dochodami z darów na środki naukowe w kwocie 500 zł. (patrz dochody „Rozmaite”).				
574	—					
—	995	Wydatki w ogóle <i>większe</i> o 107 zł. znajdują również pokrycie w powyższych dochodach i w oszczędnościach pozycy 30 i 31.				
375	—					
—	482	Wydatki <i>mniejsze</i> na podstawie rzeczywistych kosztów.				
21	—					
70	—					
28	—					
—	15	Wydatek nieznacznie <i>większy</i> wedle potrzeby.				
—	—					
1.459	15					
—	1.655					
1.459	1.670					
—	211					

Wydatki.

A) W y ż s z a

Liczba		Poszczególne	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22 Paźdz. 1881.	Kredyt dodatkowy z dnia 24. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zycyl		zł.	ct.		
budżetu						
VI.		Podatki i opłaty.				
	39	Podatek gruntowy i domowy	22	92	45	
	40	Opłata od przeniesienia szkół dublańskich na własność kraju, trzecia rata, <i>nadzwyczajne</i>	226	82	227	
		Suma rubryki VI. { <i>zwyczajne</i>	22	92	45	—
		{ <i>nadzwyczajne</i>	226	82	227	—
		Razem	249	74	272	—
VII.	41	Stacya kontroli nasion, <i>nadzwyczajne</i>	202	36	150	—
		R o z m a i t e.				
	—	Zapomogi sługom szkolnym	30	—	—	
	—	Zwrot funduszowi krajowemu $\frac{1}{3}$ kosztów wyprawy uczniów kursu melioracyjnego do Jaćmierza z r. 1881.	13	73	—	
	—	Drobne	1	40	—	
		Suma	45	13	—	—
		Nadzwyczajne wydatki.				
		a) Najem pomieszczeń	772	—	—	1.496
		b) Roboty adaptacyjne około domów i mieszkań i nadzór techniczny tychże robót	470	29	—	470
		c) Pożyczka bezprocentowa, zaciągnięta przez c. k. To- warzystwo gospodarskie galicyjskie na szkoły dublań- skie z funduszu ochotników wojskowych galicyjskich	—	—	—	4.000
		Suma	1.242	29	—	5.966

szkoła rolnicza.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należności			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
22	—	<i>Wydatek mniejszy</i> wedle obliczenia c. k. urzędu podatkowego.			1.587	74
—	—				—	—
22	—				1.587	74
—	—				—	—
22	—				1.587	74
—	—				—	—
—	52	<i>Wydatek większy</i> , ponieważ urządzenie stacji dla kontroli nasion okazało się kosztowniejsze, aniżeli w budżecie obliczono.				
—	30	<i>Wydatki większe</i> budżetem nie przewidziane, wynoszące tylko drobne kwoty.				
—	14					
—	1					
—	45					
724	—	<i>ad a) Wydatek mniejszy</i> z powodu, iż na rachunek powołanego kredytu dodatkowego część kosztów najmu mieszkań za r. 1882. zapłaconą została z góry w r. 1881., a mianowicie w zarachowanej w zamknięciu rachunku za tenże rok (w rubr. IV poz. 22 /) kw. 700 zł., z której na poczet r. 1882. opłacono czynsz za czas od 1. Stycznia do 30. Czerwca 1882. r. w kw. 350 zł. (LW. 29.800/81). — i że z odnajmu wynajętych mieszkań uzyskano kwotę 160 zł., którą strącono od wydatku, a w końcu, że poniesiono w reszcie wydatek wedle rzeczywistej potrzeby.			4.000	—
—	—				—	—
4.000	—				4.000	—
4.724	—	<i>ad b) Dla wydatków</i> tych przyjmuje się z kredytu dodatkowego, uchwalonego na dniu 24. Października 1881. tylko część w wysokości rzeczywiście poniesionego kosztu (LW. 26.311, 26.895, 22.580, 56.074 82)., a to z powodu, iż w wzmiankowanym kredycie wydatki te cyfrowo nie są oddzielone, lecz uchwalone zostały wspólnie wraz z innymi nadzw. potrzebami tak szkół, jak folwarku.				
		<i>ad c) Wydatek mniejszy</i> , ponieważ przyzwolone dla pokrycia kredytów dodatkowych zaciągnięcie pożyczki w kwocie 11.600 zł. na majątność dublańską, tudzież spłata obok wymienionej pożyczki zrealizowane zostały dopiero w roku 1883. (LW. 46.353, 59.937/83).				
		Kredyta dodatkowe na potrzeby nadzwyczajne wynoszą ogółem kwotę . . . . . 15.693 zł.				
		a ponieważ z tejże sumy zarachowano na ten dział kwotę . . . . . 5.966 „				
		pozostaje na potrzeby folwarku dodatkowy kredyt w kwocie . . . . . 9.727 zł.				
		Rachunek ogólny dodatkowych kredytów zamieszczony jest w zamknięciu rachunku folwarku (patrz wyjaśnienie wydatków nadzwyczajnych).				

Dochody.

A) W y ż s z a

Liczba		Poszczególnienie	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.	Kredyt dodatkowy z dnia 24. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zycyi		zł.	ct.		
budżetu						
D o c h o d y.						
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.500	—	5.500	—
II.	2	Subwencya z funduszu kultury krajowej	4.400	—	4.400	—
III.		O p ł a t y o d u c z n i ó w.				
	3	Wpisowe	215	—	350	
	4	Czesne	1.787	50	3.000	
	5	Oplata za ćwiczenia w laboratorjach	300	—	500	
	6	Na bibliotekę	82	—	140	
	7	Na usługę	340	—	480	
		Suma rubryki III.	2.724	50	4.470	—
IV.	8	Dochód z pasieki	134	07	230	—
V.	9	Sprzedż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu	133	22	250	—
—		R o z m a i t e.				
—		Dary na środki naukowe	500	—	—	
—		Odsetki od części czynszu za najem pomieszczeń, wypłaconej naprzód właścicielowi wynajmowanego domu	30	—	—	
—		Kurs gorzelnictwa w Dublinach, zwrot za ćwiczenia w laboratorjach szkoły	24	—	—	
—		Zwroty zaliczek, udzielonych na płace w latach ubiegłych	175	—	—	
		Suma	729	—	—	—

szkoła rolnicza.

Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości				
			czynne		bierne		
mniejsze	większe		z roku bieżącego				
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.	
—	—						
—	—						
135	—	} <i>Dochody mniejsze</i> , ponieważ liczba uczniów w zakładzie mniejszą była od cyfry, przewidzianej budżetem, wynosiła bowiem tylko 58 w I., a 49 w II. półroczu; — tudzież z powodu licznych zwolnień od opłat szkolnych ubogich uczniów.	10	—	—	—	
1.212	—		37	50	—	—	
200	—		7	50	—	—	
58	—		6	—	—	—	
140	—		15	—	—	—	
1.745	—		76	—	—	—	
96	—	} <i>Dochody mniejsze</i> , które, jako niestałe, nie dadzą się naprzód dokładnie oznaczyć.					
117	—						
—	500	} <i>Dochody te</i> , przeważnie przypadkowe, nie były w budżecie zamieszczone.					
—	30						
—	24						
—	175						
—	729						

Dochody.

A) Wyższa

Liczba		Poszczególne	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.	Kredyt dołatkowy z dnia 24. Paźdz. 1881.
rnbryki	po- zyty		zł.	ct.		
budżetu						
—	—	Dotacya z funduszu krajowego: a) zwyczajne	16.278	54	16.044	—
		b) nadzwyczajne	1.242	29	—	5.966
		Razem	17.520	83	16.044	5.966
					22.010	

szkoła rolnicza.

Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic		Należytości			
				czynne		bierne	
mniejsze	większe			z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
—	234	Różnice te znajdują usprawiedliwienie w wysokości zarachowanych, a własnymi dochodami niepokrytych wydatków, w granicach których obok wykazane dochody zostały policzone, a które w zamkn. rachunku fund. kraj. w rubr. XV. poz. 127 a i 128 a bliżej są objaśnione.					
4.724	—						
4.724	234	Pozostają tutaj do objaśnienia tylko kredyty dodatkowe, uchwalone na dniu 24. Października 1881., a które są następujące:					
4.490		<p>a) Rata subwencji krajowej na budowę laboratorium, zwracanej przez c. k. Towarzystwo gospodarskie galicyjskie w kwocie . . . . . 1.500 zł.</p> <p>b) Reszta funduszu budowy laboratorium chemicznego w Dublinach w należytościach czynnych i materiałach w kwocie . . . . . 2.593 „</p> <p>c) Pożyczka hipoteczna do zaciągnięcia na majątność w Dublinach . . . . . 11.600 „</p> <p style="text-align: right;">razem . . . . . 15.693 zł.</p> <p>Kredyt ad a) zarachowany jest bezpośrednio w funduszu krajowym w rubr. XI. dochodów i z tegoż udzieloną została dotacja w wysokości poniesionego wydatku na nadzwyczajne potrzeby.</p> <p>Kredyt ad b) zrealizowany tylko w kw. 308 zł. 46 ct., zarachowany jest w dochod. folwarku.</p> <p>Kredyt ad c) zrealizowany dopiero w r. 1883. (L.W. 46.353/83).</p> <p>Z kredytów powyższych wedle wyjaśnień, poczynionych przy wydatkach nadzwyczajnych (patrz. str. 95) zarachowuje się na ten dział kwotę . . . . . 5.966 „</p> <p>zaś reszta kredytów dodatkowych zarachowana jest w dochodach folwarku w kwocie 9.727 zł. (patrz odnośne wyjaśnienia w rach. folwarku).</p>					

Wydatki i dochody.

B) Szkoła parobków

Liczba		Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zycy		zł.	ct.	
budżetu					zł.
Wydatki.					
I. Płace nauczycieli.					
1		Nauczyciel fachowy	—	—	920
2		„ pomocniczy	600	—	600
3		Docent weterynaryi	1.455	—	150
4		Katecheta	200	—	200
5		Dwaj dozorczy robót ręcznych	531	99	480
Suma rubryki I.			2.786	99	2.350
II. Koszta administracyjne.					
6		Zarząd:			
		a) remuneracya dyrektora	200	zł. — ct.	
		b) potrzeby kancelaryjne, inseraty, druki, portorya i t. d.	16	„ 37 „	
7		Opał i oświetlenie	212	88	240
8		Utrzymanie budynku szkolnego i ruchomości, ubezpieczenie i ko- miniarsz	301	25	300
Suma rubryki II.			730	50	840
III. Utrzymanie uczniów.					
9		Stołowanie	3.059	19	4.032
10		Odzież i pranie	1.252	60	1.680
Suma rubryki III.			4.311	79	5.712
IV. Potrzeby naukowe.					
11		Zaprzęgi do demonstracyj	126	40	140
12		Przybory do pisania i nauki uczniów	102	83	120
13		Przykupno zwierząt do sekyi	—	—	30
14		„ modeli, machin i narzędzi	258	78	200
Suma rubryki IV.			488	01	490
D o c h o d y.					
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.500	—	1.500
II. Opłaty i datki.					
II.	2	Opłaty na utrzymanie uczniów	980	—	270
	3	Datki Rad powiatowych, Towarzystw gospodarczych i innych	—	—	950
Suma rubryki II.			980	—	1.220
III.	4	Zarobek uczniów	511	46 ¹ / ₂	504
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	5.325	82 ¹ / ₂	6.168

i dozorców gospodarskich.

Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wyniki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
wynikłości			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
920	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu nieobsadzenia tej posady.</i>				
—	1.305	Z powodu pomnożenia godzin wykładowych, i nieobsadzenia posady docenta, powierzono wykłady przedmiotów szkolnych nauczycielom szkoły wyższej, i na tychże wydatkach poniesiony został obok wykazany <i>zwiększony wydatek</i> (LW. 24.400/82, 62.255/82). Przekroczenie jednak to znajduje pokrycie w zaoszczędzeniu poz. 1., tudzież w większych dochodach z opłat na utrzymanie uczniów (patrz rubr. II. poz. 2 dochodów).				
—	52	<i>Wydatek większy, ponieważ dla braku pomieszczenia dla dozorców w zakładzie musiano przyznać jednemu do- datek na mieszkanie o rocznych 60 zł. (LW. 4.654/82).</i>				
920	1.357					
	437					
84	—	<i>Wydatek mniejszy w pozycji b) z powodu ograniczenia się do najniezbędniejszej potrzeby.</i>				
27	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu, jak wyżej.</i>				
—	1					
111	1					
110	—					
973	—	<i>Wydatki mniejsze wedle rzeczywistej potrzeby.</i>				
427	—					
1.400	—					
14	—	<i>Różnice w pojedynczych pozycjach tej rubryki znoszą się prawie zupełnie.</i>				
17	—					
30	—					
—	59					
61	59					
2	—					
—	—					
—	710	<i>Dochód większy zależny od stanu zamożności obowiązanych do zapłaty.</i>	295	—	—	—
950	—	<i>Dochód mniejszy, ponieważ w roku przedmiotowym nie wpłynęły tego rodzaju datki.</i>	—	—	—	—
950	710		295	—	—	—
240	—					
—	7	<i>Różnica nieznaczna w obec wysokości preliminarowanej kwoty.</i>				
842	—	<i>Dochód mniejszy, zreal. w miarę potrzeby pokrycia niedoboru.</i>				

Liczba		Sumaryusz	Wynikłości z roku 1882.					
rubryki	po- zycy		zwyczajne		nadzwyczajne		Razem	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
budżetu								
W y d a t k i.								
I.	1-14	Na gospodarstwo	7.887	02 ¹ / ₂	365	56	8.252	58 ¹ / ₂
II.	15	Torfiarnia	—	—	—	—	—	—
III.	16-18	Podatki i opłaty	601	33 ¹ / ₂	—	—	601	33 ¹ / ₂
IV.	19-20	Splata kapitałów i odsetków dłużnych	2.425	—	—	—	2.425	—
V.	21	Rozmaite nieprzewidziane	83	31	—	—	83	31
—	—	Nadzwyczajne wydatki	—	—	2.474	08 ¹ / ₂	2.474	08 ¹ / ₂
—	—	Nadwyżka dochodów	79	29	—	—	79	29
Suma wydatków rzeczywist., budżetem objętych			11.075	96	2.839	64 ¹ / ₂	13.915	60 ¹ / ₂
D o c h o d y.								
I.	1-4	Z gospodarstwa	12.898	62 ¹ / ₂	—	—	12.898	62 ¹ / ₂
II.	5	Z torfiarni	—	—	—	—	—	—
III.	6-7	Dochody z propinacyi i młyna	420	—	—	—	420	—
IV.	8	Rozmaite nieprzewidziane	288	52	—	—	288	52
Kredyta dodatkowe, udzielone na potrzeby nadzwyczajne			—	—	308	46	308	46
Suma dochodów rzeczywist., budżetem objętych			13.607	14 ¹ / ₂	308	46	13.915	60 ¹ / ₂

Stan majątku z końcem roku 1882.

S t a n c z y n n y.

Należności czynne w rubrykach dochodów:

		Szczegół.	Ogół.
1. bieżące		142 zł. 33 ¹ / ₂ ct.	
2. z lat ubiegłych:			
a) z najmu pól i łąk (r. I. p. 2).	106 zł. 35 ct.		
b) za nabiał (rubr. I. poz. 3 a).	64 " 24 "		
c) z młyna (rubr. III. poz. 7).	90 " — "	260 " 59 "	402 zł. 92 ¹ / ₂ ct.

S t a n b i e r n y.

Należności bierne w rubrykach wydatków:

1. bieżące		2.142 zł. — ct.	
2. z lat ubiegłych:			
a) kapitały dłużne Towarz. kredyt. (r. IV. p. 19).	6.346 zł. 05 ¹ / ₂ ct.		
b) kapitał dłużny Towarz. gospod. (r. IV. p. 20).	40.000 " — "	46.346 " 05 ¹ / ₂ "	48.488 " 05 ¹ / ₂ "
Czysty stan bierny			48.085 zł. 13 ct.

w Dublanach.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.		Kredyt dodatkowy z dnia 24. Paźdz. 1881.	Razem	Wynikłości są zatem:						Należytości			
zwy- czajne	nadzw- yczajne			mniejsze		większe		w ogóle		czynne	bierne		
				zwy- czajne	nadzw- yczajne	zwy- czajne	nadzw- yczajne	mniej- sze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	
6.156	400	—	6.556	—	34	1.731	—	—	1.697	—	—	—	—
100	—	—	100	100	—	—	—	100	—	—	—	—	—
720	215	—	935	119	215	—	—	334	—	—	—	2.142	—
2.425	—	—	2.425	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
100	—	—	100	17	—	—	—	17	—	—	—	—	—
—	—	9.727	9.727	—	7.253	—	—	7.253	—	—	—	—	—
84	—	—	84	5	—	—	—	5	—	—	—	—	—
9.585	615	9.727	19.927	241	7.502	1.731	—	7.709	1.697	—	—	2.142	—
								6.012					
9.590	—	—	9.590	—	—	3.309	—	—	3.309	122	33 $\frac{1}{2}$	—	—
200	—	—	200	200	—	—	—	200	—	—	—	—	—
360	—	—	360	—	—	60	—	—	60	20	—	—	—
50	—	—	50	—	—	238	—	—	238	—	—	—	—
—	—	9.727	9.727	—	9.419	—	—	9.419	—	—	—	—	—
10.200	—	9.727	19.927	200	9.419	3.607	—	9.619	3.607	142	33 $\frac{1}{2}$	—	—
								6.012					

Wydatki.

Folwark

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.	Kredyt dodatkowy z d. 24. paździer- nika 1881.
rnbryki	po- zycyi		zł.	ct.		
budżetu						
I.		Wydatki.				
		Na gospodarstwo.				
	1	Płace i zasługi	1.410	70	1.200	
	2	Najem robotnika	2.498	53	1.996	
	3	Zakupno nasienia	256	17	100	
	4	„ nawozów dopełniających	460		200	
	5	„ karmy, owsa, grysu i makuchów	1.878	76	1.200	
	6	Zastąpienie zużytych koni i uprzęży	196	71	350	
	7	Utrzymanie budynków	435	50 ¹ / ₂	150	
	8	„ i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie	607	25	250	
	9	„ rowów i drenowanie: zwyczajne	209	10	50	
		<i>nadzwyczajne</i>	365	56	400	
	10	Zabezpieczenie od pożaru, gradobicia i zarazy	219	03	400	
		Do przeniesienia { zwyczajne	7.716	35 ¹ / ₂	5.896	—
		{ <i>nadzwyczajne</i>	365	56	400	—

w Dublanach.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	211	Właściwy wydatek w tej pozycji wynosi . 1.080 zł. 25 ct. i <i>mniej</i> jest od kwoty preliminowanej o 119 zł. 75 ct., a to z powodu redukcji obsługi dla zmniejszonej ilości koni w czasie zimowym, tudzież z powodu, iż gumieny folwarku przez czas pewien nie funkcyonował i nie pobierał żadnego wynagrodzenia. — Reszta wydatku stanowi tantiemę wypłaconą administratorowi folwarku od czystego zysku, wynoszącego za czas od 1. Stycznia do 31. Grudnia 1881. sumę 4.406 zł. 03 ct., od której przyznano temuż 10% wynagrodzenie, tj. kwotę . 440 zł. 60 ct. Z kwoty tej zarachowano jako wydatek r. 1882. (za czas od 1. Kwietnia do 31. Grudnia 1881). 330 „ 45 „ 330 „ 45 „ resztę zaś . . . 110 zł. 15 ct. wydano na rachunek roku 1883. (LW. 4.511/83 i 12.442/83). Cały wydatek zatem wynosi, jak obok kwotę 1.410 zł. 70 ct.				
—	503	<i>Wydatek większy</i> , ponieważ z powodu niepogody w czasie żniw, robocizna była droższą; przekroczenie jednak to znajduje pokrycie w większych dochodach ze sprzedaży ziemiopłodów (rubr. I. poz. 1 a) doch).				
—	156	<i>Wydatek większy</i> z powodu zmiany gatunku pszenicy do siewu.				
195	—	<i>Wydatek mniejszy</i> wedle potrzeby.				
—	679	<i>Wydatek większy</i> z powodu sprzedaży złego siana, a dopkupna natomiast innej karmy.				
153	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu, jak przy poz. 4.				
—	285	<i>Wydatek większy</i> z powodu, iż w takowym zamieszczony jest niepreliminowany koszt osuszenia dziedzińca folwarcznego, wynoszący kwotę 316 zł. 58 ct.				
—	357	<i>Wydatek większy</i> z powodu zakupna młócerni i zapłacenia na rachunek ugodzonej ceny 400 zł.				
—	159	<i>Wydatek większy</i> , poniesiony na koszty projektów drenowania ról i nawodnienia łąk (LW. 16.665/82, 20.669/82 i 22.941/82).				
34	—	Zakupiono sączkarnię Cegielskiego, która tylko taką cenę kosztowała (LW. 26.324/82).				
181	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu korzystniejszej dywidendy asekuracyjnej.				
529	2.350					
34	—					

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.	Kredyt dodatkowy z dnia 24. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zyty		zł.	ct.		
budżetu						
I.		Z przeniesienia	{	7.716 35 ¹ / ₂	5.896	
			{	365 56	400	
	11	Kuchnia folwarezna		103 45	150	
	12	Koszta kancelaryjne		15 83	25	
	13	Światło i smarowidło		43 89	35	
	14	Kultura lasu		7 50	50	
		Suma rubryki I.	{	7.887 02 ¹ / ₂	6.156	—
			{	365 56	400	—
		Razem		8.252 58 ¹ / ₂	6.556	—
II.	15	Torfiarnia		—	100	—
III.		Podatki i opłaty.				
	16	Podatek gruntowy i domowy		549 83	675	
	17	„ dochodowy z młyna i propinacyi		51 50 ¹ / ₂	45	
	18	Należytość od przeniesienia własności, <i>nadzwyczajne</i>		—	215	
		Suma rubryki III.	{	601 33 ¹ / ₂	720	—
			{	—	215	—
		Razem		601 33 ¹ / ₂	935	—
IV.		Spłata kapitałów i odsetków dłużnych.				
	19	Galicyskiemu Towarzystwu kredyt. ziemskiemu:				
		1. a) 75 i 76 rata kapitału od po- życzki w kw. 10.000 złr. m. k.	450 zł. 04 ³ / ₄ ct.			
		b) 4% odsetki	74 „ 95 ¹ / ₄ „	525 —	525	
		2. a) 6 i 7 rata kapitału od pożyczki w kwocie 5.000 zł. w. a.	57 zł. 27 ct.			
		b) 5% odsetki	242 „ 73 „	300 —	300	
	20	Renta c. k. galic. Towarzystwu gospodarskiemu		1.600 —	1.600	
		Suma rubryki IV.		2.425 —	2.425	—
V.	21	Rozmaite nieprzewidziane		83 31	100	—

w Dublanach.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	
529	2.350					
34	—					
47	—	Wydatek mniejszy, ponieważ służba folwarczna utrzymywana była przeważnie na własnej ordynaryi.				
9	—	Wydatek mniejszy } wedle potrzeby. Wydatek większy }				
—	9					
43	—	Wydatek mniejszy z powodu, iż dla wymarznienia szkółek lasowych zaniechać musiano kupna sadzonek.				
628	2.359					
34	—					
662	2.359					
	1.697					
100	—	Wydatki na wyrób torfu w kwocie 500 zł. poniesione zostały z rubr. XVI. poz. 151 budżetu funduszu krajowego (patrz zamknięcie tegoż funduszu).				
125	—	Wydatek mniejszy } wedle obliczenia c. k. urzędu podatkowego. Wydatek większy }				
—	6					
215	—	Należitość ta nie jest jeszcze płynną.	—	—	2.142	
125	6		—	—	—	
215	—		—	—	2.142	
340	6		—	—	2.142	
334	—					
—	—	Pożyczka zaciągnięta wynosiła 10.000				
		złr. m. k., czyli . . . . . 10.500 zł. — ct. w. a.				
		do końca r. 1882. spłacono . . . . . 8.965 „ 28 $\frac{1}{2}$ „ „ „				
		pozostaje dług . . . . . 1.534 zł. 71 $\frac{1}{2}$ ct. w. a.				
		Pożyczka zaciągnięta wynosiła . . . . . 5.000 zł. — ct. w. a.				
		do końca r. 1882. spłacono . . . . . 188 „ 66 „ „ „				
		pozostaje dług . . . . . 4.811 zł. 34 ct. w. a.				
17	—	Wydatek mniejszy wedle potrzeby.				

Wydatki.

Folwark

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.	Kredyt dotatkowy z dnia 24. Paźdz. 1881.	
rabryki	po- zytych		zł.	ct.			zł.
budżetu							
—		Nadzwyczajne wydatki.					
—		Budowa stajni	1.503	20 ¹ / ₂ ct.			
—		„ gnojarni (reszta kosztów)	118	59 „			
—		„ szopy na zboże	664	14 „			
—		Wyrób cegły	188	15 „	2.474	08 ¹ / ₂	
					—	9.727	

w Dublanach.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
mniejsze	większe		czynne		bierne	
zł.	zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
7.253	—	<p>Uchwałą sejmową z dnia 24. Października 1881. przeznaczono na wydatki nadzwyczajne szkół i folwarku dodatkowe kredyty w sumie . 15.693 zł.</p> <p>Z tego zarachowano na szkołę wyższą (patrz wyjaśnienie na str. 95) kwotę . . . . . 5.966 „</p> <p>pozostaje zatem dla folwarku dodatkowy kredyt w kwocie . . . . . 9.727 zł.</p> <p><i>Wydatek</i> na poczet tego kredytu uczyniony <i>mniejszym</i> jest o kwotę 7.253 zł. z powodu, że zawarte w tymże kredycie kwoty na budowę nowej studni 1.000 zł., tudzież na zakupno krów 1.000 zł. zużytkowano na cele wskazane dopiero w r. 1883., i że część wydatków odnoszących się do powyższego kredytu — jakto poniżej się wykazuje — poniesiono już w roku 1881.</p> <p>Ogólny obrachunek z przyzwozonych kredytów na potrzeby nadzwyczajne szkół i folwarku przedstawia się następująco:</p> <p>1. Uchwałą sejmową z dnia 24. Lipca 1880. przeznaczono sumę . . . . . 11.095 zł. — ct.</p> <p>2. Uchwałą sejmową z dnia 24. Paźdz. 1881. przeznaczono sumę . . . . . 15.693 „ — „</p> <p>razem przyzwołone kredyty dodatkowe wynoszą . . . . . 26.788 zł. — ct.</p> <p>Z tego wydano:</p> <p>a) w roku 1880. . . . . 5.876 zł. 34½ ct.</p> <p>b) „ 1881. . . . . 14.861 „ 17¼ „</p> <p>c) w r. 1882., jak obok 2.474 „ 08½ „</p> <p>d) w rach. wyższej szkoły rolniczej w roku 1882. . . . . 1.242 „ 29 „ 24.453 „ 89½ „</p> <p>pozostało zatem niewyczerpanych . . . . . 2.334 zł. 10½ ct.</p> <p>Zważywszy jednak, iż w kredytach powyższych przeznaczono:</p> <p>a) na spłatę pożyczki do funduszu ochotników wojskowych galic. (patrz rachunek szkoły wyższej, wydatki nadzwyczajne poz. c) kwotę . . . . . 4.000 zł.</p> <p>b) na postawienie nowej studni 1.000 „</p> <p>Do przeniesienia 5.000 zł. 2.334 zł. 10½ ct.</p>				

Wydatki.

F o l w a r k

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preliniowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.	Kredyt dodatkowy z dnia 21. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zyty		zł.	ct.		
budżetu						
—	—	Nadwyżka dochodów	79	29	84	—

w Dublanach.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą prelimino- waną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należytości			
				czynne		bierne	
mniejsze	większe			z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia 5.000 zł. 2.334 zł. 10 $\frac{1}{2}$ ct.					
		e) na zakupno krów . . . . . 1.000 „					
		razem . . . . . 6.000 „ — „					
		na które to potrzeby — z powodu, że pożyczka dla pokrycia kredytów dodatkowych w kwocie 11.600 zł. przyzwolona, zaciągnięta została do- piero w r. 1883. (LW. 46.353/83). — również dopiero w tym roku ponie- sione zostały wymagane koszty, — okaże się w rezultacie z przyczyny, że powyższego rodzaju wydatki ści- śle naprzód obliczyć się nie dadzą, przekroczenie kredytów o kwotę . . . . . 3.665 zł. 89 $\frac{1}{2}$ ct.					
5	—	Nadwyżka dochodów okazuje się mniej- szą o kwotę . . . . . 5 zł. — ct.					
		Uwzględniwszy jednak, iż powyżej zarachowane są przyzwolone dodat- kowymi kredytami wydatki nadzwyc- zajne w kw. . . . . 2.474 zł. 08 $\frac{1}{2}$ ct. na poczet których (patrz dochód od fund. budowy labo- ratoryum) wpłynęła tylko kwota . . . . . 308 „ 46 „					
		zaś resztę pokryto z własnych zasob- ów folwarku w kwocie . . . . . 2.165 „ 62 $\frac{1}{2}$ „					
		— okaże się, iż właściwy <i>wynik</i> obro- tu funduszu folwarku w porównaniu z budżetem <i>korzystniejszym</i> jest o różnicę w kwocie . . . . . 2.160 zł. 62 $\frac{1}{2}$ ct.					

Liczba		Poszczególnienie	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.	Kredyt dodatkowy z dnia 24. Paźdz. 1881.	
rubryki	po- zytych		zł.	ct.			zł.
budżetu							
		Dochody.					
		Z gospodarstwa.					
I.	1	a) Ze sprzedaży ziemiopłodów	6.489	17	3.500		
		b) Za owies i siano dla szkół	474	50	500		
	2	Z wynajętych łąk i pastwisk	882	75	800		
	3	a) Krowiarnia: Nabiał	2.249	79 ¹ / ₂	2.800		
		Przechowek	1.359	66	460		
		Opasy	310	—	340		
		b) Nierogacizna	108	75	100		
		c) Owce	4	—	40		
	4	d) Rzeżałt od szkół rolniczych	1.000	—	1.000		
		Z lasu	20	—	50		
		Suma rubryki I.	12.898	62 ¹ / ₂	9.590	—	
II.	5	Z torfarni	—	—	200	—	
		Dochody z propinacyi i młyna.					
III.	6	Z propinacyi	420	—	340		
	7	Z młyna	—	—	20		
		Suma rubryki III.	420	—	360	—	
IV.	8	Rozmaite nieprzewidziane	288	52	50	—	
		Kredyta dodatkowe udzielone na potrzeby nadzwyczajne.					
—	—	a) Od funduszu budowy laboratorium chemicznego w Du- blanach	308	46	—	2.593	
—	—	b) Część pożyczki, do zaciągnięcia na majątność Dublań- ską przyzwolonej	—	—	—	7.134	
		Suma	308	46	—	9.727	

w Dublanach.

Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości				
			czynne		bierne		
mniejsze większe			z roku bieżącego				
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.	
—	2.989	<i>Dochód większy z powodu lepszego urodzaju.</i>	93	24 1/2	—	—	
26	—	<i>Dochód mniejszy, ponieważ przez czas dwóch miesięcy szkoły utrzymywały tylko 1 parę koni.</i>	—	—	—	—	
—	83	<i>Dochód większy z powodu zmienności dochodów tego rodzaju.</i>	20	—	—	—	
550	—	<i>Dochód mniejszy w skutek niedostatecznego stanu do-</i>	9	09	—	—	
—	900	<i>brych krów.</i>	—	—	—	—	
30	—	<i>Dochody w ogóle większe, ponieważ odchowana młodzież korzystnie rozsprzedana została.</i>	—	—	—	—	
—	9			—	—	—	—
36	—	<i>Dochód mniejszy. Welna nie została sprzedana, gdyż za małą partyę takowej uzyskanoby tylko lichą cenę.</i>	—	—	—	—	
30	—	<i>Dochód mniejszy, ponieważ nie było znaczniejszej sprzedaży; — chrust użyto na ogrodzenie folwarku.</i>	—	—	—	—	
672	3.981		122	33 1/2	—	—	
	3.309						
200	—	W rubryce tej nie było żadnego dochodu. Patrz wyjaśnienie do rubr. II. poz. 15 wydatków.					
—	80	<i>Dochód większy z powodu podniesienia czynszu z propinacyi.</i>					
20	—	<i>Dochód mniejszy. Z młyna nie ma żadnego dochodu, — należytość od dzierżawcy podana do egzekucyi.</i>	20	—	—	—	
20	80		20	—	—	—	
	60						
—	238	<i>Dochód większy z powodu sprzedaży wybrakowanych koni i dwuletnich ryb ze stawu, i z powodu otrzymanego wynagrodzenia od szkół roln. za utrzymanie kłaczy do ćwiczeń w tresurze.</i>					
2.285	—	<i>Dochody obok wykazane przedstawiają wpływy na poczet kredytów dodatkowych, (w myśl uchwały sejmowej z dnia 24. Października 1881.), objaśnionych bliżej w wyjaśnieniach dochodów nadzwyczajnych wyższej szkoły rolniczej (patrz str. 99). Wpływy te mniejsze są, albowiem część funduszu ad a) zużytkowaną została w roku 1881., a w roku 1882. nie było więcej dyspozycyjnej gotowizny w tymże funduszu (patrz zamknięcie rachunku funduszu budowy laboratorium). Również dochód ad b) nie wpłynął, albowiem pożyczka odnośna nie została w tymże roku zrealizowaną, a natomiast wydatki nadzwyczajne pokryto z własnych zasobów folwarku, o ile fundusz ad a) na to nie wystarczył.</i>					
7.134	—						
9.419	—						

Wydatki i dochody.

IV. aleg. Kurs gorzelnictwa

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Wynikłości w roku 1882.		Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia . . . . .
rubryki	pozycyi		zł.	et.	zł.
Wydatki.					
I. Płace nauczycieli.					
	1	Kierownik kursu	250	—	—
	2	Prelegenci za wykłady	821	75	—
		Suma rubryki I.	1.071	75	—
II. Koszta administracyjne.					
	3	Druki, inseraty, portorya i t. p.	19	06	—
	4	Koszta przewozu prelegentów	19	—	—
		Suma rubryki II.	38	06	—
III. Potrzeby naukowe.					
	5	Szkołe rolniczej w Dublanach za używanie laboratorium	28	55	—
	6	Książki i czasopisma	131	47	—
		Suma rubryki III.	160	02	—
IV.	7	Zapomogi dla uczniów	310	—	—
V.	8	Rozmaite drobne wydatki	2	80	—
		Suma wydatków	1.582	63	—
D o c h o d y.					
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.000	—	—
II.	2	Opłaty od uczniów	232	—	—
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	350	63	—
		Suma dochodów	1.582	63	—
<p>Uwaga. Budżet dla kursu gorzelnictwa w Dublanach na r. 1882. nie był uchwalonym.</p> <p>LW. 12.208/1884.</p>					

w D u b l a n a c h.

Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą prelimi- nowaną okazują się wynikiłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					

V. aleg. Szkoła rolnicza

Liczba		Sumaryusz	Wynikłości z r. 1882.					
rubryki	pozy- cyj		zwyczajne		nadzwyczajne		Razem	
budżetu			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
W y d a t k i.								
I.	1-7	Utrzymanie nauczycieli	14.754	37	—	—	14.754	37
II.	8-10	Inne płace, tudzież zasługi	991	49	—	—	991	49
III.	11-20	Koszta administracyjne	2.587	60	—	—	2.587	60
IV.	21-28	Utrzymanie uczniów	7.169	70	48	—	7.217	70
V.	29-34	Potrzeby naukowe	1.415	50	424	90	1.840	40
—	—	Nadzwyczajne wydatki	—	—	7.504	67	7.504	67
Suma wydatków rzeczywist., budżetem objętych			26.918	66	7.977	57	34.896	23
D o c h o d y.								
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.000	—	—	—	5.000	—
II.	2-3	Opłaty od uczniów	7.802	40	—	—	7.802	40
III.	4	Dochód czysty z folwarku	870	23	—	—	870	23
IV.	5	Dochód z gospodarstwa i spiżarni	326	06	—	—	326	06
—	—	Rozmaite	344	—	—	—	344	—
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	13.048	87	7.504	67	20.553	54
—	—	Pożyczka na majątność Czernichowską do zaciągnięcia na budowę pomieszczeń dla nauczycieli	—	—	—	—	—	—
Suma dochodów rzeczywist., budżetem objętych			27.391	56	7.504	67	34.896	23

w Czernichowie.

Kwota prelimino- wana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.		Kredyt do- datkowy z d. 10. Paź. 1881.	Razem	W y n i k ł o ś c i s ą z a t e m :						N a l e ż y t o ś c i				
zwy- czajne	nadzw- yczajne			zł.	mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
					zwy- czajne	nadzw- yczajne	zwy- czajne	nadzw- yczajne	mniej- sze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	
9.035	—	—	9.035	—	—	5.719	—	—	5.719	—	—	—	—	
1.010	—	—	1.010	19	—	—	—	19	—	—	—	—	—	
3.056	300	—	3.356	469	300	—	—	769	—	—	—	—	—	
7.470	50	—	7.520	300	2	—	—	302	—	—	—	—	—	
1.530	1.140	—	2.670	114	715	—	—	829	—	—	—	—	—	
—	—	12.000	12.000	—	4.495	—	—	4.495	—	—	—	—	—	
22.101	1.490	12.000	35.591	902	5.512	5.719	—	6.414	5.719	—	—	—	—	
								695						
5.000	—	—	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6.720	—	—	6.720	—	—	1.082	—	—	1.082	—	—	—	—	
1.355	—	—	1.355	485	—	—	—	485	—	—	—	—	—	
100	—	—	100	—	—	226	—	—	226	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	344	—	—	344	—	—	—	—	
10.416	—	—	10.416	—	—	2.633	7.505	—	10.138	—	—	—	—	
—	—	12.000	12.000	—	12.000	—	—	12.000	—	—	—	—	—	
23.591	—	12.000	35.591	485	12.000	4.285	7.505	12.485	11.790	—	—	—	—	
								695						

Wydatki.

Szkoła rolnicza

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zyty		zł.	ct.	
budżetu					
W y d a t k i.					
I. Utrzymanie nauczycieli.					
1		Płace w gotowiznie:			
		a) dyrektor	3.748 zł. 33 ct.		
		b) nauczyciele	8.583 " 41 "		
		c) " stołowe	866 " 54 "	13.198 28	6.540
2		Żywność czterech nauczycieli bezżennych		466 67	800
3		Opał:			
		a) nauczycieli na własnem gospodarstwie	285 zł. — ct.		
		b) " bezżennych	90 " — "		
		c) kuchni dla nauczycieli bezżennych	62 " 50 "	437 50	875
4		Wydatki kredensowe nauczycieli bezżennych		510	50
5		Służba kuchenna i sprzęty do kuchni		119 58	205
6		Utrzymanie sługi i chłopca do usług		348 75	365
7		Sprzęty domowe i restauracya mieszkań		178 49	200
		Suma rubryki I.		14.754 37	9.035
II. Inne płace, tudzież zasługi.					
8		Płaca i utrzymanie kasyera		660 33	660
9		Chłopiec do usługi w laboratorium chemicznem		190 —	215
10		Stróż		141 16	135
		Suma rubryki II.		991 49	1.010
III. Koszta administracyjne.					
11		Zarząd:			
		a) pomoc kancelaryjna dla Kuratoryi szkoły i dla Delegata Wydziału krajowego	578 zł. 90 ct.		
		b) potrzeby kancelaryjne szkoły	75 " 91 "		
		c) druki i inseraty	120 " 54 "		
		d) portoryja i przesyłki	45 " 40 "		
		e) koszta podróży w interesach zakładu	167 " 62 "		
		f) utrzymanie koni dyrektora	137 " 69 "	1.126 06	1.450
		Do przeniesienia		1.126 06	1.450

w Czernichowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	6.658	<i>Wydatek większy</i> z powodu powiększenia płac dyrektora i nauczycieli od dnia 1. Sierpnia 1882. na podstawie uchwalonego przez Wys. Sejm etatu (LW. 16.138/81), tudzież z powodu, iż byłemu dyrektorowi Chwalibogowi i profesorowi Bielskiemu przyznano i wypłacono z tej pozycji tytułem odprawy kw. 4.800 zł. (LW. 34.777/82).				
333	—	<i>Wydatki mniejsze</i> , ponieważ na podstawie nowego etatu od dnia 1. Sierpnia 1882. ustało wspólne stołowanie nauczycieli i zaprzestano wydawać tymże deputat w drzewie opałowem, w skutek czego też i wydatki kredensowe, tudzież koszta utrzymania służby kuchennej i sprzętów do kuchni zmniejszyły się.				
438	—	<i>Wydatek mniejszy</i> , ponieważ chłopiec nie pobierał stałej płacy.				
45	—		<i>Wydatek mniejszy</i> wedle ścisłej potrzeby.			
85	—					
16	—					
22	—					
939	6.658					
	5.719					
—	—	<i>Wydatek mniejszy</i> , ponieważ ugodzono posługacza za niższe wynagrodzenie.				
25	—	<i>Wydatek większy</i> , ponieważ w skutek choroby stróża musiano przyjąć pomocnika.				
—	6					
25	6					
19						
		<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu zaoszczędzeń w poz. a), c) i f).				
324	—					
324	—					

Wydatki.

Szkoła rolnicza

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycy		zł.	ct.	
budżetu				zł.	
III.		Z przeniesienia	1.126	06	1.450
	12	Opał	121	—	300
	13	Oświetlenie	147	62	128
	14	Utrzymanie budynków	500	42 ¹ / ₂	590
	15	Zabezpieczenie budynków od pożaru	34	35 ¹ / ₂	38
	16	Płaca kominiarza	21	60	60
	17	Sprzęty i ruchomości: a) zwyczajne	142	10	100
		b) nadzwyczajne	—	—	300
	18	Koszta lustracyi zakładu	250	—	250
	19	Koszta nabożeństwa	40	—	40
	20	Rozmaite nieprzewidziane	204	44	100
		Suma rubryki III. { zwyczajne	2.587	60	3.056
		{ nadzwyczajne	—	—	300
		Razem	2.587	60	3.356
IV.		Utrzymanie uczniów.			
	21	Żywność	4.693	96	4.800
	22	Opał do kuchni	169	69	375
	23	Służba kuchenna i sprzęty	605	75	615
	24	Odzież	1.274	71	1.300
	25	Naczynie stołowe: a) zwyczajne	56	79	50
		b) nadzwyczajne	48	—	50
	26	Pościel	166	77	100
	27	Pranie bielizny i pościeli	134	99	130
	28	Rozmaite	67	04	100
		Suma rubryki IV. { zwyczajne	7.169	70	7.470
		{ nadzwyczajne	48	—	50
		Razem	7.217	70	7.520

w Czernichowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
324	—					
179	—	Wydatek mniejszy } na podstawie rzeczywiście poniesionych kosztów.				
—	20		Wydatek większy }			
90	—	Wydatek mniejszy z powodu ograniczenia kosztów do konieczniejszych potrzeb.				
4	—	Wydatek mniejszy z powodu korzystniejszej dywidendy asekuracyjnej.				
38	—	Wydatek mniejszy, ponieważ kominiarz stały pobierał tylko po 4 zł. kwartalnie, pomocnik zaś płatnym był niejednostajnie.				
—	42	Wydatek większy spowodowany kosztami sprawienia ławek szkolnych.				
300	—	Wydatek mniejszy, ponieważ preliminowana kwota'przeznaczona była na zakupno szaf na rozmaite zbiory naukowe, z którem to zakupnem powstrzymano się aż do wykończenia III. części budynku szkolnego.				
—	—					
—	104	Wydatek większy, w którym mieszczą się koszta przesiedlenia się do Czernichowa prof. Kozierkiewicza w kw. 40 zł. (LW. 7.439/82 i 11.282/82) i koszta najmu mieszkania dla prof. Skowrona w kwocie 81 zł. 25 ct.				
635	166					
300	—					
935	166					
769	—					
106	—	Wydatki mniejsze z powodu zaprowadzonych oszczędności.				
206	—					
9	—					
25	—	Wydatek mniejszy, ponieważ potrzeby tego rodzaju nie dadzą się naprzód dokładnie obliczyć.				
—	7	Różnica nieznaczna z powodu zastosowania się do ścisłych potrzeb.				
2	—					
—	67	Wydatki większe, ponieważ budżetem oznaczono ilość uczniów na 32 głów, zaś istotnie wynosiła ona 34 w I., a 40 w II. półroczu.				
—	5					
33	—	Wydatek mniejszy dla niestałości tej pozycji.				
379	79					
2	—					
381	79					
302	—					

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana według ustawy z dnia 21. i 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycei		zł.	ct.	
budżetu					zł.
V.		Potrzeby naukowe.			
29		Eksperymenta przy wykładach :			
	a)	dla nauczyciela rolnictwa	—	zł. —	ct.
	b)	" " hodowli zwierząt	—	" —	"
	c)	" " anatomii i fizjologii	314	" 23	"
	d)	" " weterynaryi	75	" 72	"
	e)	" " botaniki	72	" 81	"
	f)	" " chemii rolniczej }	—	" —	"
	g)	" " " zwierząt }	—	" —	"
	h)	" " fizyki	—	" —	"
	i)	" " miernictwa	3	" 38	"
			466	14	210
30		Zbiory i muzea:			
			<i>zwyocz.</i>	<i>nadzwyczajne.</i>	
	a)	zbiór rolniczy	—	zł. 80	ct.
	b)	" hodowlany	—	" 77	"
	c)	" fizyczny	100	" —	424 " 90
	d)	" botaniczny	—	" —	"
	e)	" zoologiczny	—	" —	"
	f)	" mechaniczny	—	" —	"
	g)	" mineralogiczny	—	" —	"
	h)	" technologiczny	—	" —	"
	i)	" okazów leśnych	—	" —	"
	k)	" " ogrodniczych	—	" —	"
	l)	" " weterynarskich	—	" —	"
	m)	" narzędzi miern. i matemat.	—	" —	"
	n)	" modeli do budownictwa	—	" —	"
	o)	" " " geografii fizyk.	—	" —	"
		Suma pozycji 30.	a) zwyczajne	101	57
			b) nadzwyczajne	424	90
				424	90
31		Laboratorya :			
	a)	laboratorium chemiczne	205	zł. 10	ct.
	b)	" " roślinno-fizjologiczne	—	" —	"
	c)	" " zoologiczne	—	" —	"
			205	10	300
32		Biblioteka i czytelnia :			
	a)	przykupno dzieł	369	zł. 69	ct.
	b)	oprawa książek	—	" —	"
	c)	czasopisma	60	" 45	"
			430	14	300
33		Utrzymanie pola doświadczalnego			
34		Wycieczki naukowe uczniów z nauczycielami			
		Suma rubryki V.	zwyczajne	1.415	50
			nadzwyczajne	424	90
				1.840	40
		Razem		1.840	40
					2.670

w Czernichowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
mniejsze	większe		czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	256	Wydatek większy, spowodowany kosztami zakupna mikroskopów. znajduje pokrycie w zaoszczędzeniu poz. 30.				
318 715	—	Wydatki mniejsze, ponieważ dla braku miejsca na należyte pomieszczenie przedmiotów muzealnych przyzwolone kwoty nie mogły być zużytkowane.				
95	—	Wydatek mniejszy z powodu, iż nie było potrzeby zakupna większej ilości chemikaliów.				
—	130	Wydatek większy, ponieważ konieczna zaszła potrzeba zakupienia większej ilości dzieł naukowych, których biblioteka szkolna dotąd nie posiadała.				
87	—	Wydatek mniejszy, ponieważ urządzoną była tylko jedna wycieczka do Przemyśla.				
500	386					
715	—					
1.215	386					
829						

Wydatki.

Szkoła rolnicza

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.	Kredyt dodatkowy z d. 10. Paźdnie- nika 1881.	
rubryki	po- zycji		zł.	ct.			zł.
budżetu							
—		Nadzwyczajne wydatki.					
—		I. Budowa pomieszczeń nauczycielskich:					
		a) Koszta administracyjne	155	—	ct.		
		b) Zakupno materiałów i inne potrzeby budowlane	3.858	52	" "		
		c) Opłata rzemieślników	1.474	51½	" "		
		d) Najem robotników	1.342	08	" "		
		e) Rozmaite drobne	14	45	" "		
			6.844	56½		12.000	
—		II. Przebudowanie gmachu szkolnego:					
		a) Budowa werandy	384	41½	ct.		
		b) Sprawienie rynien przy gmachu szkolnym	275	69	" "		
			660	10½		—	
		Suma wydatków nadzwyczajnych	7.504	67		12.000	

w Czernichowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preli- minowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należytości			
				czynne		bierne	
z roku bieżącego							
mniejsze	większe			zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.						
5.155	—	<p><i>Ad I.</i> Wydatek mniejszy w miarę postępu dokonanych robót. Na pokrycie kosztów budowy pomieszczeń dla nauczycieli przyzwolił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 10. Października 1881. zaciągnąć pożyczkę na majątność Czernichowską w kw. 12.000 zł., jednakże w r. 1882. nie została pożyczka ta zaciągnięta i z tego powodu koszta wyłożone na budowę pokryto dotacją z funduszu krajowego (patrz dochody), która w swoim czasie za ciągnąć się mającą pożyczką wyrównaną zostanie.</p>					
—	660	<p><i>Ad II.</i> Wydatek ten pokryty zastępczo dotacją z funduszu krajowego, w swoim czasie zwróconym zostanie funduszowi krajowemu z przyznanej przez c. k. Rząd na budowę III. części gmachu szkolnego subwencji w kwocie 12.000 zł. (LW. 54.119/81). Na poczet tej subwencji zapłacił już c. k. Rząd w r. 1881. tytułem pierwszej raty kwotę 4.000 zł., która na razie ulokowana została w tutejszej galic. Kasie oszczędności na rzecz osobnego funduszu budowy gmachu szkolnego w Czernichowie (patrz zamknięcie tegoż funduszu). Wpłynęła również w roku 1884. do tegoż funduszu i druga rata w kwocie 4.000 zł. (LW. 10.903/84), zaś reszta zapłaconą być ma dopiero po rozpoczęciu budowy i wykazaniu c. k. Rządowi znacniejszego postępu robót budowlanych.</p>					
5.155	660						
4.495							

Dochody.

Szkoła rolnicza

Liczba		Poszczególnienie	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana według ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.	Kwota dodatku z dnia 10. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zycyl		zł.	ct.		
budżetu						
D o c h o d y.						
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.000	—	5.000	—
O p ł a t y o d u c z n i ó w.						
II.	2	Oplaty na utrzymanie	7.415	90	6.400	
	3	„ „ laboratorium chemiczne	386	50	320	
		Suma rubryki II.	7.802	40	6.720	—
III.	4	Dochód czysty z folwarku	870	23	1.355	—
IV.	5	Dochód z gospodarstwa i spiżarni	326	06	100	—
R o z m a ł t e.						
—	—	Zwrot za wykłady w szkole ogrodniczej	300	zł. — ct.		
—	—	„ „ dodatkowy wikt ucznia Doma- niewskiego z r. 1881.	38	40		
—	—	Drobne	5	60	344	—
Dotacya z funduszu krajowego :						
		a) na zwykłe potrzeby szkoły	13.048	zł. 87 ct.		
		b) „ budowę pomieszków dla nauczy- cieli (<i>nadzw.</i>)	6.844	„ 56½ „		
		c) na przebudowanie gmachu szkolnego (<i>nadzwyczajne</i>)	660	„ 10½ „	20.553	54
					10.416	—
—	—	Pożyczka na majątność Czernichowską do zaciągnięcia na budowę pomieszków dla nauczycieli	—	—	—	12.000

w Czernichowie.

Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należności				
			czynne		bierne		
mniejsze	większe		z roku bieżącego				
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.	
—	—						
—	1.016	} <i>Dochody większe z powodu większej ilości uczniów. Patrz rubr. IV. poz. 26 i 27 wydatków.</i>					
—	66						
—	1.082						
485	—	<i>Dochód mniejszy</i> wedle wyniku wydatkowanej nadwyżki dochodów w zamknięciu rachunku funduszu folwarku Czernichowskiego.					
—	226	<i>Dochód większy</i> głównie z trzody chlewnej, utrzymywanej przy kuchni.					
—	344	Dochody te nie były w budżecie uwzględnione.					
—	10.138	Przekroczenie przyzwolonej dotacji spowodowane zostało głównie większymi wydatkami w rubr. I. i wydatkami nadzwyczajnymi.					
12.000	—	Pożyczka obok wymieniona nie została w roku tym zaciągniętą (patrz wyjaśnienie do pozycji I. wydatków nadzwyczajnych).					

Liczba		Sumaryusz	Wynikłości z roku 1882.					
rubryki	po- zyty		zwyczajne		nadzwyczajne		Razem	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
budżetu								
W y d a t k i.								
I.	1-15	Wydatki na gospodarstwo	4.317	97	1.203	64 ¹ / ₂	5.521	61 ¹ / ₂
II.	16	Wydatki na piec wapienny	4.755	75 ¹ / ₂	—	—	4.755	75 ¹ / ₂
III.	17	Wydatki na cegielnię	672	50 ¹ / ₂	—	—	672	50 ¹ / ₂
IV.	18	Wydatki na promy	—	—	—	—	—	—
V.	19	Utrzymanie brzegów Wisły	—	—	—	—	—	—
VI.	20-26	Podatki i opłaty	721	30 ¹ / ₂	163	08 ¹ / ₂	884	39
VII.	27-28	Splata kapitałów i odsetków dłużnych	1.905	64	821	55	2.727	19
VIII.	29	Rozmaite nieprzewidziane	417	80	—	—	417	80
—	—	Nadwyżka dochodów	870	23	—	—	870	23
Suma wydatków rzeczywist., budżetem objętych			13.661	20 ¹ / ₂	2.188	28	15.849	48 ¹ / ₂
D o c h o d y.								
I.	1-7	Dochody z gospodarstwa	4.815	95 ¹ / ₂	—	—	4.815	95 ¹ / ₂
II.	8	Z rybołówstwa	140	—	—	—	140	—
III.	9	Z pieca wapiennego	6.115	30	—	—	6.115	30
IV.	10	Z cegielni	42	90	2.420	40	2.463	30
V.	11	Z propinacyi (i promy)	1.900	—	—	—	1.900	—
VI.	12	Lądowe i olborne	274	19 ¹ / ₂	—	—	274	19 ¹ / ₂
VII.	13	Rozmaite nieprzewidziane	140	73 ¹ / ₂	—	—	140	73 ¹ / ₂
Suma dochodów rzeczywist., budżetem objętych			13.429	08 ¹ / ₂	2.420	40	15.849	48 ¹ / ₂

Stan majątku z końcem roku 1882.

S t a n c z y n n y.

Należności czynne . . . . . — zł. — ct.

S t a n b i e r n y.

Należności bierne w rubrykach wydatków:

1. bieżące . . . . . 7.372 zł. 34 ct.

2. z lat ubiegłych: należność rządowa od przeniesienia
własności (rubr. VI. poz. 26) . . . . . 1.467 „ 91¹/₂ „ 8.840 „ 25¹/₂ „

Czysty stan bierny . . . . . 8.840 zł. 25¹/₂ ct.

w Czernichowie.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Października 1881.			Wynikło ciśszą zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwy- czajne	nadzw- yczajne	Razem	zwy- czajne	nadzw- yczajne	zwy- czajne	nadzw- yczajne	mniej- sze	więk- sze	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
3.716	1.050	4.766	—	—	602	154	—	756	—	—	—	—
200	—	200	—	—	4.556	—	—	4.556	—	—	—	—
450	—	450	—	—	222	—	—	222	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	—	60	60	—	—	—	60	—	—	—	—	—
605	183	788	—	20	116	—	—	96	—	—	7.372	34
1.906	745	2.651	—	—	—	77	—	77	—	—	—	—
100	—	100	—	—	318	—	—	318	—	—	—	—
1.355	—	1.355	485	—	—	—	485	—	—	—	—	—
8.392	1.978	10.370	545	20	5.814	231	545	6.025	—	—	7.372	34
								5.480				
4.705	—	4.705	—	—	111	—	—	111	—	—	—	—
140	—	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.800	—	1.800	—	—	4.315	—	—	4.315	—	—	—	—
250	1.200	1.450	207	—	—	1.221	—	1.014	—	—	—	—
1.900	—	1.900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
350	—	350	76	—	—	—	76	—	—	—	—	—
25	—	25	—	—	116	—	—	116	—	—	—	—
9.170	1.200	10.370	283	—	4.542	1.221	76	5.556	—	—	—	—
								5.480				

U w a g a.

W roku 1882. wynosiły:
 dochody folwarku
 wydatki

15.849 zł. 48¹/₂ ct.
 14.979 „ 25¹/₂ „

Okazuje się czysty zysk z gospodarki, zgodnie z wykazaną nadwyżką dochodów

870 zł. 23 ct.

Wydatki.

Folwark

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.
rubryki	po- zytych		zł.	ct.	zł.
budżetu					
W y d a t k i.					
Wydatki na gospodarstwo.					
I.	1	Płace i zasługi:			
		a) ekonom	252	50 ct.	
		b) służba folwarczna	517	57 "	
		c) " leśna	115	— "	
			885	07	910
	2	Najem robotnika	934	34 ¹ / ₂	800
	3	Dokupno nasienia	412	78	250
	4	Dokupno nawozów dopełniających	—	—	—
	5	" słomy i karmy	863	93	450
	6	Inwentarz roboczy i uprzęż	14	79	150
	7	" żywy, użytkowy	40	67	50
	8	Utrzymanie budynków i powiększenie wozowni: a) zwyczajne	195	38	260
		b) <i>nadzwyczajne</i>	777	68 ¹ / ₂	600
	9	Utrzymanie i naprawa maszyn, narzędzi i sprzętów, oraz zakupno młócerni z kieratem: a) zwyczajne	394	58 ¹ / ₂	230
		b) <i>nadzwyczajne</i>	425	96	450
	10	Utrzymanie rowów (drenowanie)	—	—	200
	11	Zabezpieczenie od pożaru i gradobicia	37	91 ¹ / ₂	41
	12	Kuchnia folwarczna (opał)	50	—	50
	13	Koszta kancelaryjne i światło	29	95	25
	14	Las i szkółki	268	73	200
	15	Utrzymanie plantacyi wikła	189	82 ¹ / ₂	100
		Suma rubryki I. { zwyczajne	4.317	97	3.716
		{ <i>nadzwyczajne</i>	1.203	64 ¹ / ₂	1.050
		Razem	5.521	61 ¹ / ₂	4.766

w Czernichowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należytości			
				czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.			z roku bieżącego			
		zł.	ct.	zł.	ct.		
25	—						
—	134						
—	163						
—	—						
—	414						
135	—						
9	—						
65	—						
—	178						
—	—						
—	164						
24	—						
200	—						
3	—						
—	—						
—	—						
—	5						
—	69						
—	90						
437	1.039						
24	178						
461	1.217						
	756						

Wydatek nieznacznie *mniejszy* z powodu niejednostajności płaconego wynagrodzenia zmieniającej się w ciągu roku czeladzi.

Wydatki *większe*. Ciągłe słoty w roku 1881. i 1882., dwukrotne zalanie pól i częściowe gradobicie poniżyły znaczną część ziemiopłodów i na zbiór zboża i jakość ziarna szkodliwie wpłynęły, a ztąd zapotrzebowanie robotnika w celach ratunku gospodarstwa znacznie się wzmogło i na zakupno zboża do siewu więcej wydać musiano.

Wydatek *większy* z powodu, jak przy poz. 2 i 3.

Wydatek *mniejszy*, ponieważ w inwentarzu i w zaprzęgach nie dokupywano.

Wydatek *mniejszy*, nie dający się naprzód ściśle obliczyć.

Wydatek *mniejszy* wedle potrzeby.

Wydatek *większy* poniesiony na powiększenie wozowni, którego koszta okazały się większymi nad preliminowany kosztorys.

Wydatek *większy* z powodu zakupna pługa Sacka za kwotę 75 zł. i z powodu zarządzonej naprawy kosiarki Johnstona kosztem 94 zł. 83 ct.

Wydatek *mniejszy*, oszczędzony przy zakupnie młócerni z kieratem, które mniej kosztowały.

Wydatek *mniejszy* z powodu zaniechania w tym roku robót około rowów.

Wydatek *mniejszy* z powodu korzystniejszej dywidendy asekuracyjnej.

Wydatek *większy* wedle rzeczywistej potrzeby.

Wydatek *większy* z powodu objazdu lasów i wypłaconego wynagrodzenia 2 znawcom leśnym za opinię i ułożenie planu gospodarstwa lasowego.

Wydatek *większy*, ponieważ plantacja wikła została znacznie zwiększoną, na skutek czego i dochód w tym dziale był nieco większy (patrz poz. 7).

Wydatki.

Folwark

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota prelimi- nowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Paźdz. 1881.
ru- bryki	po- zyty		zł.	ct.	zł.
budżetu					
II.	16	Wydatki na piec wapienny	4.755	75 ¹ / ₂	200
III.	17	Wydatki na cegielnię	672	50 ¹ / ₂	450
IV.	18	Wydatki na promy	—	—	—
V.	19	Utrzymanie brzegów Wisły	—	—	60
VI.		Podatki i opłaty.			
	20	Podatek gruntowy i domowy	221	19	257
	21	„ dochodowy z propinacyi	289	73	242
	22	„ „ od palenia wapna	42	50	29
	23	„ zarobkowy „ „ „	36	92 ¹ / ₂	31
	24	„ „ „ „ „ „ „ „ „	7	58	7
	25	Składka na szkołę ludową	123	38	39
	26	Opłata od przeniesienia własności, <i>nadzwyczajne</i>	163	08 ¹ / ₂	183
		Suma rubryki IV. { <i>zwyczajne</i>	721	30 ¹ / ₂	605
		{ <i>nadzwyczajne</i>	163	08 ¹ / ₂	183
		Razem	884	39	788
VII.		Spłata kapitałów i odsetków dłużnych.			
	27	Kasie oszczędności	1.905	64	1.906
	28	Spłata zaległego czynszu erbpachtowego, <i>nadzwyczajne</i>	821	55	745
		Suma rubryki VII. { <i>zwyczajne</i>	1.905	64	1.906
		{ <i>nadzwyczajne</i>	821	55	745
		Razem	2.727	19	2.651
VIII.	29	Różne nieprzewidziane	417	80	100
—	—	Nadwyżka dochodów	870	23	1.355

w Czernichowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		uierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	4.556	Wydatki większe na skutek większego nakładu, znajdują pokrycie w zwiększonych dochodach tego działu gospodarstwa (patrz poz. 9 i 10 dochodów).				
—	222					
—	—					
60	—	Wydatek mniejszy, gdyż stan brzegów Wisły nie wymagał w tym roku żadnego nakładu.				
36	—	Wydatki w ogóle większe o 32 zł. wedle obliczenia, dokonanego przez c. k. Urząd podatkowy.				
—	48					
—	13					
—	6					
—	1					
—	84	Wydatek większy, ponieważ oprócz zwykłej składki konkurencyjnej w kwocie 45 zł. 02 ct. zapłacono składkę nadzwyczajną na budowę szkoły za rok 1883. w kwocie 78 zł. 36 ct.				
20	—	Wydatek mniejszy z powodu stracenia nadpłaty z r. 1881. w kwocie 20 zł. 39½ ct. (LW. 45.030/82).				
36	152					
20	—					
56	152					
—	96					
—	—					
—	77	Wydatek większy z powodu zapłacenia dodatkowej należitości na podstawie wezwania c. k. Urzędu podatkowego w Krakowie z dnia 5. Stycznia 1882. do l. 10.252 (LW. 2.539/82).			7 000	—
—	—				372	34
—	77				7.372	34
—	77					
—	—					
—	318	W pozycji 29 mieszczą się następujące wydatki:				
485	—	a) Zakupno od rachunku pieca wapiennego 271 korcy wapna na potrzeby prowadzonych budowli w Czernichowie za kwotę 257 zł. 45 ct.				
		b) Koszta nowo sporządzonej mapy katastr. dóbr Czernichowa i Kłokoczyna . . . . . 16 „ 93 „				
		c) Koszta przesiedlenia się do Czernichowa ekonomą Komarnickiego (LW. 49.170/82). 25 „ — „				
		d) Koszta sądowe w procesie prowizoryalnym 24 „ 64 „				
		e) „ nakładu druków gospodarskich . . . . . 26 „ — „				
		f) Zakupno od rachunku pieca wapiennego 94½ korcy miazły i wapna do wapnienia pól 48 „ 90 „				
		g) Rozmaite drobne . . . . . 18 „ 88 „				
		razem, jak obok . . . . . 417 zł. 80 ct.				
		Do poz. „Nadwyżka dochodów“. Wynikłość mniejsza z powodu większych wydatków przeważnie w rubr. I. poz. 2—3 i mniejszych dochodów w rubr. I. poz. 1.				

Dochody.

Folwark

Liczba		Poszczególnienie	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. i 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyi		zł.	ct.	
budżetu			zł.	ct.	zł.
D o c h o d y.					
I. Dochody z gospodarstwa.					
I.	1	Ze sprzedaży ziemiopłodów	1.253	17	1.500
	2	Z wynajętych ról, łąk i pastwisk	247	—	225
	3	Czynsz z domu i ogrodu od szkoły ogrodniczej	200	—	200
	4	Czynsz z kuźni	30	—	30
	5	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych: krowiarnia	1.506	81 ¹ / ₂	1.000
	6	Z lasu	306	60	500
	7	Z wikła i trawy wśród wikła	1.272	37	1.250
		Suma rubryki I.	4.815	95 ¹ / ₂	4.705
II.	8	Z rybołówstwa	140	—	140
III.	9	Z pieca wapiennego	6.115	30	1.800
IV.	10	Z cegielni: a) zwyczajne	42	90	250
		b) nadzwyczajne	2.420	40	1.200
		Razem	2.463	30	1.450
V.	11	Z propinacyi (i premu)	1.900	—	1.900
VI.	12	Łądowe i elborne	274	19 ¹ / ₂	350
VII.	13	Rozmaite nieprzewidziane	140	73 ¹ / ₂	25

w Czernichowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic		Należitości			
				czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.			z roku bieżącego			
		zł.	ct.	zł.	ct.		
247	—						
—	22						
—	—						
—	—						
—	507						
		Dochód ten osiągnięto:					
		a) ze sprzedaży 27.112 litr. mleka . . . 1.020 zł. 43 ¹ / ₂ ct.					
		b) " " młodego i zbywającego . . . 486 " 38 "					
		inwentarza					
		razem, jak obok . . . 1.506 zł. 81 ¹ / ₂ ct.					
193	—						
—	22						
		Dochód mniejszy z powodu mniejszej sprzedaży.					
		Dochód większy w skutek zwiększenia plantacji wikła (patrz wyjaśnienie do rubr. I. poz. 15 wyd.).					
440	551						
	111						
—	—						
—	4.315						
		Dochód większy, ponieważ zarządzono wypalenie większej ilości wapna większym nakładem (patrz rubr. II. poz. 16 wydatków) i ztąd większa ilość wapna rozsprzedana została.					
207	—						
—	1.227						
		Dochód w ogóle większy z powodu większego nakładu na wyrób cegły (patrz rubr. II. poz. 17 wydatków), z którego to wyrobu sprzedano dla budowy domu nauczycieli 201.690 sztuk cegieł, a preliminowaną była sprzedaż tylko 80.000 sztuk.					
207	1.221						
	1.014						
—	—						
—	—						
76	—						
		Dochód mniejszy z powodu niestałości tego rodzaju wpływów.					
—	116						
		Dochód większy z powodu częściowej odsprzedaży wapna gaszonego, które zakupiono w rubr. VIII. poz. 29 wyd. i z powodu uzyskanego wpływu za dostarczone przez folwark furmanki.					

Wydatki i dochody.

VII. aleg. Szkoła ogrodnicza

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Wynikłości w roku 1882.		Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia . . .
rubryki	pozycyi		zł.	ct.	zł.
W y d a t k i.					
I. Płace nauczycieli.					
	1	Kierownik szkoły (ogrodnik)	600	—	—
	2	Nauczyciele pomocniczy (ze szkoły rolniczej)	350	—	—
		Suma rubryki I.	950	—	—
II. Koszta administracyjne.					
	3	Czynsz roczny z domu i ogrodu	200	—	—
	4	Opał	70	—	—
	5	Oświetlenie	30	—	—
	6	Utrzymanie budynku	190	—	—
	7	Sprzęty i ruchomości	—	55	—
	8	Rozmaite nieprzewidziane	86	95	—
		Suma rubryki II.	389	40	—
III. Utrzymanie uczniów.					
	9	Stołowanie	710	—	—
	10	Odzież i pranie	180	—	—
		Suma rubryki III.	890	—	—
IV. Potrzeby naukowe.					
	11	Ogród: a) najem robotników . . . . . 172 zł. 75 ct.			
		b) roboty rzemieślnicze . . . . . 3 " 67 "			
		c) nasiona, drzewka i szczepy . . . . . 37 " 15 "			
		Suma rubryki IV.	213	57	—
	12	Narzędzia	46	06	—
	13	Materyały pismienne	24	28	—
	14	Książki i inne potrzeby	29	—	—
		Suma rubryki IV.	312	91	—
		Suma wydatków	2.542	31	—
D o c h o d y.					
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	2.000	—	—
II.	2	Z ogrodu (za ogrodowizny, szczepy i owoce)	401	53 ¹ / ₂	—
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	140	77 ¹ / ₂	—
		Suma dochodów	2.542	31	—
<p>UWAGA. Budżetu dla szkoły ogrodniczej w Czernichowie na rok 1882. nie uchwalono.</p> <p>LW. 13.279/1884.</p>					

VIII. alegat do zamknięcia rachunku funduszu krajowego za rok 1882.

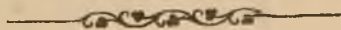
ODPIS

ZAMKNIĘCIA RACHUNKU PODATKÓW PAŃSTWOWYCH

za rok 1882

udzielony przez

c. k. Krajową Dyрекcyę Skarbu do L. 37.623|83 (LW. 35.119|83).

Rechnungs-Abschluss der direkten

Post-Nr.	Capitel	Titel	Bezeichnung der Rubriken und Objekte nach der Reihenfolge der Theilvoranschläge	Erfolg vom 1. Jänner bis Ende März 1883.				
				Laufender Dienst		Dienst der Vorjahre		
				fl.	kr.	fl.	kr.	
I. Einnahmen.								
<i>A) Ordentliche.</i>								
1	12	—	Grundsteuer	136.474	59	669.403	58 ¹ / ₂	
2	13	—	Gebäudesteuer { Hauszinssteuer	28.598	92 ¹ / ₂	291.947	10 ¹ / ₂	
3	14	—	{ Hausklassensteuer	52.622	63 ¹ / ₂	214.285	00 ¹ / ₂	
3	14	—	5% Steuer vom Ertrage hauszinssteuerfreier Gebäude	1.429	91 ¹ / ₂	15.826	09	
4	15	—	Erwerbsteuer	143.427	52	74.601	07	
5	16	—	Einkommensteuer { a) vom fatirten Einkommen	22.528	15	424.694	11	
				b) von fixen Bezügen	12.562	55	75	38 ¹ / ₂
					c) Zinsen der öffentl.Fonds-Oblig.	16.449	99	4.045
			Zusammen	414.094	27 ¹ / ₂	1,694.727	38	
<i>B) Ausserordentliche.</i>								
6	17	—	Steuer-Exekutions-Gebühren	13.453	60	21.178	98 ¹ / ₂	
7	18	—	Verzugszinsen von rückständigen Steuern	2.333	59	13.612	45	
			Im Ganzen	429.881	46 ¹ / ₂	1,729.518	81 ¹ / ₂	

Steuer für das Jahr 1882.

Laufender Dienst des Jahres 1882.		Gesamt-Erfolg für das Jahr 1882.		Activ-Rückstände			Anmerkung
				mit Anfang		mit Ende	
des Verwaltungsjahres 1882.							
fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	
3,823.145	15	4,492.548	73 ¹ / ₂	1,436.598	90 ¹ / ₂	1,001.562	In den mit Ende des Jahres nachgewiesenen Grundsteuer - Activ-Rückständen ist an alten Rückständen des vormaligen Krakauer-Gebietes der zur Zeit der Republik bestandenen Steuern der Betrag pr. 28.040 fl. enthalten.
1,043.345	03 ¹ / ₂	1,335.292	14	633.372	86 ¹ / ₂	447.766	
1,270.294	53	1,484.579	53 ¹ / ₂	502.887	11	378.564	
55.863	86 ¹ / ₂	71.689	95 ¹ / ₂	48.726	67 ¹ / ₂	40.025	
664.746	78	739.347	85	505.193	25	448.680	
1,383.815	24	1,808.509	35	868.948	54	548.674	
52.907	57	52.832	18 ¹ / ₂	—	—	—	
310.793	41	314.839	21	—	—	—	
8,604.911	58	10,299.638	96	3,995.727	34 ¹ / ₂	2,865.271	
76.687	37	97.866	35 ¹ / ₂	56.658	56	49.813	
46.573	85	60.186	30	69.322	16 ¹ / ₂	50.730	
8,728.172	80	10,457.691	61 ¹ / ₂	4,121.708	07	2,965.814	

N a c h w e i s u n g

der von den Einnahmen in Abrechnung gebrachten Rückvergütungen für das Jahr 1882.

Post Nr.	Im Jahre 1882.				Vom 1. Jänner bis Ende März 1883.				Z u s a m m e n			
	Laufender Dienst		Dienst der Vorjahre		Laufender Dienst		Dienst der Vorjahre		Laufender Dienst		Dienst der Vorjahre	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
1	Rückvergütungen an der ordentlichen											
	Grundsteuer											
2	Gebäudesteuer											
	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> { a) Hauszinssteuer { b) Hausklassensteuer </div>											
3	Fünferzentige Steuer vom Ertrage haus-											
	zinssteuerfreier Gebäude											
4	Erwerbsteuer											
	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> { a) vom fixirten Einkommen { b) von fixen Bezügen { c) von Zinsen der öffentlichen Obligationen </div>											
5	Einkommen-											
	steuer											
	Z u s a m m e n											
	Z u s a m m e n				Z u s a m m e n				Z u s a m m e n			
	S u m m e				S u m m e				S u m m e			
	57.751 87 1/2		4.955 35		69 59		44.536 97 1/2		57.821 46 1/2		49.492 32 1/2	
	135 339 91 1/2		20.121 78		108 88		72.571 43 1/2		135.448 79 1/2		92.693 21 1/2	

Rubryka	Pozycja	Poszczególnienie	Zaległości			
			czynne		bierne	
			zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia	288.982	97	1,161.683	79 ¹ / ₂
VI.	12	Gmina Piwniczna	5.011	55	—	—
	13	„ miasta Sanoka	7.585	39	—	—
	14	„ Chłopczyce	600	—	—	—
	15	„ Brzeszcze	600	—	—	—
	16	Bursa św. Kazimierza w Tarnowie	1.250	—	—	—
	17	Wydział powiatowy w Tarnowie	4.602	48	—	—
	18	Sanok, komitet parafialny obrz. łac.	6.000	—	—	—
	—	Budzanów, „ „ „	2.000	—	—	—
	—	Marconi Leonard	5.000	—	—	—
	—	Towarzystwo opieki szpitala dla dzieci w Krakowie	10.000	—	—	—
	—	Szpital dla dzieci ubogich św. Zofii we Lwowie	10.000	—	—	—
XI.	29	Przypadkowe	3.742	37	—	—
	—	Zwroty pożyczek, udzielonych na zasiewy w roku 1880.	2.283	74 ¹ / ₂	—	—
XII.	30	Dodatki do podatków	261.926	50 ¹ / ₂	—	—
		Razem	609.585	01	1,161.683	79¹/₂

II.

Fundusz szkolny krajowy.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

z a r o k

1 8 8 2.

Uwaga ogólna: Rachunek wydatków sporządziła krajowa Rada szkolna, która tym działem rozporządza. (Patrz LW. 45.111/83).

Rachunek dochodów sporządził Oddział rachunkowy Wydziału krajowego.

Do tego rachunku dołącza się:

- 1) Wykaz należności czynnych i biernych z lat ubiegłych z końcem r. 1882.
- 2) Wykaz zaległych zaliczek Radom szkolnym okręgowym danych po koniec roku budżetowego 1882.
- 3) Wykaz zaległych z końcem roku 1882. zaliczek, udzielonych gminom na budynki szkolne.

Fundusz

Liczba		Sumaryusz	Wynikłości z r. 1882.					
ru- bryki	po- zyeyi		Zwyczajne		Nad- zwyczajne		Razem	
budżetu			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		W y d a t k i.						
		A) <i>Rzeczywiste.</i>						
I.	1-4	Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych	295.178	43	2.000	—	297.178	43
II.	5	Substytucye	108.424	15	—	—	108.424	15
III.	6-9	Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye	—	—	3.227	86½	3.227	86½
IV.	10	Adjuta	4.241	36	—	—	4.241	36
V.	11-12	Remuneracye i zapomogi	22.041	43½	—	—	22.041	43½
VI.	13	Podatki i daniny	—	—	—	—	—	—
VII.	14	Koszta podróży i dyet	436	—	—	—	436	—
VIII.	15-17	Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli	41.034	54	—	—	41.034	54
IX.	18	Dodatek do funduszu emerytalnego	12.800	—	—	—	12.800	—
X.	19	Na emerytury dla nauczycieli, którzy utracą po- sady w skutek reorganizacyi szkół	—	—	5.117	55	5.117	55
XI.	20-39	Dary z łaski	3.655	33	—	—	3.655	33
XII.	40-41	Potrzeby szkół ogólnej natury	313	80	—	—	313	80
XIII.	42-43	Rozmaite wydatki	7.356	41½	—	—	7.356	41½
XIV.	44-45	Zasiłki bezwrotne i zaliczki zwrotne na budynki szkolne	—	—	19.250	—	19.250	—
		<i>Suma wydatków rzeczywistych . . . . .</i>	495.481	46	29.595	41½	525.076	87½
		B) <i>Przenośne.</i>						
		Zasiłek zwrotny udzielony funduszom szkolnym okręgowym	136.000	—	—	—	136.000	—
		<i>Razem zgodnie ze sumą dochodów . . . . .</i>	631.481	46	29.595	41½	661.076	87½
		D o c h o d y.						
		A) <i>Rzeczywiste.</i>						
I.	1-8b.	Odsetki od kapitałów	16.819	90	—	—	16.819	90
II.	9-12	Dochody z dóbr, realności i innych praw	728½	—	—	—	728½	—
III.	13-15	Dodatki	1.543	50	—	—	1.543	50
IV.	16	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2.835	—	—	—	2.835	—
V.	17	Zapisy i darowizny	—	—	—	—	—	—
VI.	18	Taksy od spadków	7.497	50½	—	—	7.497	50½
VII.	19-21	Rozmaite dochody	16.495	95	20.728	74	37.224	69
VIII.	22	Dodatek z c. k. Skarbu państwa	54.943	—	—	—	54.943	—
IX.	23	Zwroty zaliczek, gminom na budynki szkolne udzielonych	—	—	17.861	92	17.861	92
—	—	Dodatek z funduszu krajowego	386.344	07½	—	—	386.344	07½
		<i>Suma dochodów rzeczywistych . . . . .</i>	486.486	21½	38.590	66	525.076	87½
		B) <i>Przenośne.</i>						
		Zwrot zasiłku udzielonego funduszom szkolnym okręgowym	136.000	—	—	—	136.000	—
		<i>Suma wszystkich dochodów . . . . .</i>	622.486	21½	38.590	66	661.076	87½

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.

Stan czynny:

Należytości czynne:	a) z lat ubiegłych (patrz wykaz str. 154)	164.404 zł. 17½ ct.	
	b) z roku 1882	19.758 „ 50½ „	184.162 zł. 68 ct.

Stan bierny:

Należytości bierny:	a) z lat ubiegłych (patrz wykaz str. 154)	257 zł. 92 ct.	
	b) z roku 1882	9.904 „ 68 „	10.162 zł. 60 ct.

Czysty stan czynny . . . . . 174.000 „ 08 „

szkolny krajowy.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 24. Paźdz. 1881.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwy- czajne	nadzw- yczajne	razem	zwy- czajne	nadzw- yczajne	zwy- czajne	nadzw- yczajne	mniej- sze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
302.000	50.000	352.000	6.822	48.000	—	—	54.822	—	—	—	7.692	54½
45.000	—	45.000	—	—	63.424	—	—	63.424	—	—	786	05
—	3.775	3.775	—	547	—	—	547	—	—	—	—	—
5.000	—	5.000	759	—	—	—	759	—	—	—	33	33
22.000	—	22.000	1	—	42	—	—	41	—	—	327	72
6	—	6	6	—	—	—	6	—	—	—	—	588
500	—	500	64	—	—	—	64	—	—	—	—	—
32.454	—	32.454	—	—	8.581	—	—	8.581	—	—	181	35
12.800	—	12.800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	5.000	5.000	—	—	—	118	—	118	—	—	59	93½
3.530	—	3.530	553	—	678	—	—	125	—	—	38	75
2.000	—	2.000	1.636	—	—	—	1.686	—	—	—	—	—
6.800	—	6.800	58	—	615	—	—	557	—	—	79	12
—	20.000	20.000	—	750	—	—	750	—	—	—	700	—
432.090	78.775	510.865	9.949	49.297	73.340	118	58.634	72.846	—	—	9.904	68
								14.212				
16.112	—	16.112	133	—	841	—	—	708	112	96½	—	—
9	—	9	2	—	—	—	2	—	189	—	—	—
530	—	530	492	—	1.505	—	—	1.013	491	62	—	—
3.000	—	3.000	165	—	—	—	165	—	343	69	—	—
—	—	—	—	—	—	—	702	—	3.875	69½	—	—
8.200	—	8.200	702	—	—	—	12.775	—	3.183	84½	—	—
2.000	48.000	50.000	—	27.271	14.496	—	—	—	—	—	—	—
54.943	—	54.943	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	20.000	20.000	—	2.138	—	—	2.138	—	11.748	80	—	—
358.071	—	358.071	—	—	28.273	—	—	28.273	—	—	—	—
442.865	68.000	510.865	1.494	29.409	45.115	—	15.782	29.994	19.758	50½	—	—
								14.212				

UWAGA : Wydatki większe od budżetu o . . . . . 14.212 zł.
 Dochody (nie uwzględniając dotacyi z funduszu krajowego) mniejsze o . . . . . 14.061 ..
W ogóle zatem wynik niekorzystniejszy od budżetu o . . . . . 28.273 zł.

Wydatki.

Fundusz

Liczba		Poszczególne	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 24. Października 1881.
ru- bryki	po- zyty		zł.	ct.	
budżetu					zł.
I.		Zasiłki dla funduszków szkolnych okręgowych.			
	1	Na pokrycie niedoboru szkół po koniec r. 1880. zreorganizowanych			285.000
	2	Na utrzymanie szkół, które od 1. Lutego 1881. weszły w życie			
	3	Na utrzymanie szkół w latach 1881. i 1882. zreorganizować się mających, na podniesienie filialnych szkół na etatowe i na przekształcenie posad młodszych nauczycieli na posady starszych, w szkołach o kilku klasach	295.178	43	17.000
	4	Zaliczki zwrotne dla funduszków szkolnych okręgowych (<i>nadzwyczajne</i>)	2.000	—	50.000
		Suma rubryki I. <i>zwyczajne</i>	295.178	43	302.000
		<i>nadzwyczajne</i>	2.000	—	50.000
		Razem	297.178	43	352.000
II.		Substytucye.			
	5	Na płacę dla zastępców nauczycieli i nauczycielek klasach równorzędnych	108.424	15	45.000
III.		Zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacye.			
		(<i>Nadzwyczajne</i>).			
	6	Dla szkoły utrzymywanej przez klasztor PP. Benedyktynok obrz. orm. we Lwowie	1.452	81½	2.000
	7	Dla szkoły utrzymywanej przez klasztor PP. Benedyktynok obrz. łać; w Przemyślu	1.440	—	1.440
	8	Dla szkoły utrzymywanej przez klasztor PP. Klarysek w Starym Sączu	250	—	250
	9	Dla konwentu OO. Bazylianów w Ławrowie, za udzielenie nauki w 4-klasowej szkole w klasztorze	85	05	85
		Suma rubryki III.	3.227	86½	3.775
IV.		A d j u t a.			
	10	Dla kandydatów i kandydatek stanu nauczycielskiego	4.241	36	5.000

szkolny krajowy.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną, okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
6.822	—	Do poz. 1. 2. i 3. Wydatek mniejszy o 6.821 zł. 57 ct. z powodu, że kredyt przyzwolony na organizację szkół, przeprowadzić się mającą w roku 1881. i 1882. nie został w zupełności użyty.	—	—	7.692	54 $\frac{1}{2}$
48.000	—	Do poz. 4. Wydatek mniejszy o 48.000 zł. z powodu, że zarządzono energiczne ściąganie zaległych prestaty na płacę nauczycieli, a zaliczki zwrotne udzielano tylko w razie udowodnionej, niezbędnej potrzeby. O udzielenie zamknięć rachunków Rad szkolnych okręgowych, Wydział krajowy wzywał krajową Radę szkolną odezwaniami do LW. 55.259, 62.762, 64.736 z r. 1882 i 6.395, 8.577, 29.847 i 42.856 z r. 1883. lecz dotąd takowych nieotrzymał.	—	—	—	—
6.822	—		—	—	7.692	54 $\frac{1}{2}$
48.000	—		—	—	—	—
54.822	—		—	—	—	—
—	63.424	Wydatek większy z powodu, iż dla wielkiego napływu dzieci obowiązanych do uczęszczania do szkoły okazała się niezbędna potrzeba otwierania klas równorzędnych i ustanawiania dla tychże zastępców nauczycieli, a to na podstawie art. 4. ustawy z dnia 2. Maja 1873. L. 250, tudzież z powodu uskutecznionego zwrotu funduszom szkolnym obiegowym kwot wypłaconych w dawniejszych latach za substytucje w zastępstwie funduszu szkolnego krajowego.	—	—	786	05
547	—	Wydatek mniejszy z powodu, że zasiłki stósują się do liczby członków i zmienności własnych dochodów zakładu.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
547	—	—	—	—	—	—
759	—	Wydatek mniejszy z powodu, iż niektóre opróżnione adjuta przez pewien przeciąg czasu nie były rozdane.	—	—	33	33

Wydatki.

Fundusz

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 24. Października 1881.
ru- bryki	po- zycy		zł.	ct.	
budżetu			zł.	ct.	zł.
V.		Remuneracye i zapomogi.			
	11	Remuneracye zmienne i zapomogi dla nauczycieli szkół ludowych i katechetów	19.999	27½	20.000
	12	Remuneracye za naukę robót ręcznych	2 042	16	2.000
		Suma rubryki V.	22.041	43½	22.000
VI.		Podatki i daniny.			
	13	Od gruntów szkolnych i realności na podatki i ekwiwalenta	—	—	6
VII.		Koszta podróży i dyet.			
	14	Na koszta podróży i dyet nauczycieli przeniesionych ze względu dów służbowych	436	—	500
VIII.		Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli.			
	15	Na dodatki pięcioletnie według obecnego stanu			26.700
	16	Na dodatki pięcioletnie dla nauczycieli, którym drugi dodatek pięcioletni w ciągu r. 1882. przyznanym zostanie	41.034	54	3.754
	17	Na dodatki pięcioletnie w r. 1882. przyznać się mające			2.000
		Suma rubryki VIII.	41.034	54	32.454
IX.		Dodatek do funduszu emerytalnego.			
	18	Dodatek stale systemizowany na emerytury dla nauczycieli etatowych, tudzież na zaopatrzenie wdów i sierót po nauczycielach	12.800	—	12.800
X.		Na emeryturę dla nauczycieli, którzy utracą posady w skutek reorganizacji szkół (nadzwyczajne)			
	19		5.117	55	5.000
XI.		Dary z łaski.			
		<i>a) Stale.</i>			
	20	Januszewska Wiktorya i 4 sieroty (20 i 35 poz. budżetu)	229	06	250
	21	Kloss Franciszka	26	25	35
	22	Hołubowicz Petronela	63	—	63
	23	Klesiewicz Julia	36	—	36
	24	Dubiel Amalia	63	—	63
	25	Theil Anna	17	48	53
		Do przeniesienia	434	79	500

szkolny krajowy.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należytości			
				czynne		bierne	
z roku bieżącego							
mniejsze zł.	większe zł.			zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	—	—	—	—	327	72
1	—	Wydatek większy z powodu przeniesienia na kredyt bieżący kwot dotyczących roku 1881. a niepobranych po koniec Czerwca 1882.	—	—	—	—	—
—	42		—	—	—	327	72
1	42		—	—	—	—	—
—	41		—	—	—	—	—
6	—	Wydatek mniejszy gdyż przypadający podatek od gruntów szkolnych nie przypadł w tym roku do wypłaty.	—	—	—	—	588
64	—	Wydatek mniejszy wedle rzeczywistej potrzeby, której niepodobna naprzód przewidzieć.	—	—	—	—	—
—	8.581	Wydatek większy z powodu wyasygnowania dodatków pięcioletnich większej liczbie nauczycieli na etat przeniesionych, jak w budżecie przewidziano.	—	—	—	—	18135
—	8.581		—	—	—	—	18135
—	—		—	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—	—
—	118	Wykazane przekroczenie powstało wskutek przeprowadzenia reorganizacji szkół.	—	—	—	—	5993 $\frac{1}{2}$
21	—	Wydatek mniejszy ponieważ dar z łaski dla syna Maurycego ustał z dniem 21. Września 1881.	—	—	—	—	—
9	—	Wydatek mniejszy. Niepobraną kwotę 8 zł. 75 ct. wykazano w zaległości.	—	—	—	—	875
—	—		—	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—	—
35	—		—	—	—	—	—
65	—	Wydatek mniejszy, ponieważ dar z łaski Theil Anny zamknięto z końcem Kwietnia 1882. na mocy rozp. z dnia 27. Maja 1882. L. 4627.	—	—	—	—	875

Wydatki.

Fundusz

Liczba		Poszczególności	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 24. Października 1881.
ru- bryki	po- zycy		zł.	ct.	
budżetu				zł.	ct.
		Z przeniesienia	434	79	500
XI.	26	Prokopowicz Emilia	30	—	30
	27	Mikiewicz Eleonora	20	—	20
	28	Hurakowska Marya	38	32½	39
	29	Konopnicka Katarzyna	105	—	105
	30	Potocka Walerya	31	50	31
	31	Praszałowicz Marya	30	—	40
	32	Runie Leokadya	—	—	12
	33	Filipowska Joanna	52	50	53
	34	Kołodrasieńska Zofia	79	99	80
	35	Januszewska Wiktorya (vide poz. 20)	—	—	—
	36	Elsner Karolina	80	—	80
	37	Rogozińska Józefa	40	—	40
	38	Konopnicka Rozalia	—	—	—
	—	Seniów Agata	38	32½	—
	—	Zaczkiewicz Helena	122	50	—
	—	Witkowska Julia	51	10	—
	—	Łepka Eulampia	51	10	—
	—	Rastawiecka Emilia	12	77½	—
	—	Nowomiejska Karolina	63	87½	—
	—	Gdowska Elżbieta	—	—	—
	—	Czaporowska Tekla	249	23	—
	—	Kamińska Tekla	38	22	—
	—	Lang Magdalena	51	10	—
		<i>Suma</i>	1.620	33	1.030
		<i>b) Jednorazowe.</i>			
	39	Jednorazowe dary z łaski dla nauczycieli, jakoteż wdów i sierót po nauczycielach	2.035	—	2.500
		<i>Suma rubryki XI.</i>	3.655	33	3.530

szkolny krajowy.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
mniejsze	większe		czynne		bierne	
zł.	zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
65	—		—	—	875	
—	—					
1	—					
—	1					
10	—	Wydatek mniejszy. Kwotę niepobraną wykazano w zaległości.	—	—	10	—
12	—	Wydatek mniejszy z powodu zamknięcia tej należytości.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	38	Wydatki większe z powodu, iż te dary asygnowano w zastępstwie gmin, które w swoim czasie je zwróca. Patrz rozp. Rady szkolnej krajowej z dnia 31. Marca 1877. L. 2.174. od gminy Słotwina;				
—	122	Patrz rozp. Rady szkolnej krajowej z dnia 31. Marca 1877. L. 2.525 od gminy Jasło;				
—	51	Patrz rozp. Rady szkolnej krajowej z dnia 28. Grudnia 1877. L. 7.706 od gminy Żarki, Moczydło, Mętków;				
—	51	Patrz rozp. Rady szkolnej krajowej z dnia 28 Grudnia 1877. L. 6.960 od strony później oznaczyć się mającej;				
—	13	Patrz rozp. Rady szkolnej krajowej z dnia 21. Sierpnia 1879. L. 6.040 i 14. Grudnia 1881. L. 42.709 od gminy Falkenberg;				
—	64	Patrz rozp. Rady szkolnej krajowej z dnia 21. Lutego 1874. L. 1.550.				
—	—	Ustał z dniem 16. Października 1880.				
—	249	Patrz rozp. Rady szkolnej krajowej z dnia 2. Lutego 1882. L. 310 od gminy Kobylanka i Dominikowce;				
—	38	Patrz rozp. Rady szkolnej krajowej z dnia 1. Sierpnia 1882. L. 6.555 w zastępstwie stron konkurencyjnych do utrzymania szkoły w Krystynopolu;				
—	51	Patrz rozp. Rady szkolnej krajowej z dnia 23. Grudnia 1881. L. 13.337 od gminy Czerwonogród, Nagorzany, Hryszów.				
88	678					
465	—	Wydatek mniejszy z powodu zmienności tej rubryki.	—	—	20	—
553	678		—	—	3875	
	125					

Wydatki i dochody.

Fundusz

Liczba		Poszczególne	Wynikłości w roku 1882.		Kwota preli- minowana według ustawy z dnia 14. Października 1881.
ru- bryki	po- zyty		zł.	ct.	
budżetu					zł.
XII.		Potrzeby szkół ogólnej natury.			
	40	Na potrzeby szkół ogólnej natury, według obecnego stanu	313	80	2.000
	41	Na konferencję krajową w r. 1882. urządzać się mającą	—	—	—
		Suma rubryki XII.	313	80	2.000
XIII.		Rozmaite wydatki.			
	42	Dodatek służbowy dla nauczycieli szkół pospolitych w Krakowie	3.741	64½	3.800
	43	Rozmaite wydatki inne	3.614	77	3.000
		Suma rubryki XIII.	7.356	41½	6.800
XIV.		Zasiłki bezzwrotne i zaliczki zwrotne na budynki szkolne. (N a d z w y c z a j n e).			
	44	Zasiłki bezzwrotne	9.300	—	10.000
	45	Zaliczki zwrotne	9.950	—	10.000
		Suma rubryki XIV.	19.250	—	20.000
		D o c h o d y.			
I.		Odsetki od kapitałów.			
	1	5% od obligacji indemnizacyjnych	429	03	429
	2	5% od obligacji jednolitego długu państwa	6.577	20	6.577
	3	6% od listów zastawnych zakładu kredyt. ziemsk. w Krakowie	690	—	690
	4	6% od listów zastawnych gal. Banku hipotecznego	1.253	—	1.350
	5	6% od obligacji pożyczki krajowej z roku 1873	5.808	—	5.844
	6	5% od listów zastawnych gal. Towarzystwa kredyt. ziemskiego	286	—	70
		Do przeniesienia	15.043	23	14.960

szkolny krajowy.

Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą preliminaryną okazują się wyniki		Uzasadnienie różnic	Należitości				
			czynne		bierne		
z roku bieżącego			zł.	ct.	zł.	ct.	
mniejsze zł.	większe zł.						
1.686	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu, że wydatki tego rodzaju nie mogą być naprzód ściśle obliczone.</i>					
—	—						
1.686	—						
58	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu interkalaryum przez śmierć nauczyciela Glazera Berla, wynoszącego 58 zł. 35½ ct.</i>	—	—	—	—	
—	615		<i>Wydatki rzeczywiste wynoszą . . . 1.686 zł. 65 ct.</i>	—	—	79	12
		<i>reszta zaś wydatków w kwocie . . . 1.928 „ 12 „</i>					
		<i>wynikła z powodu mylnych zarachowań przez c. k. Urzędy podatkowe wydatków innych funduszów, tudzież w skutek zarządzonych zwrotów mylnych poborów.</i>			79	12	
58	615						
	557						
700	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu, że gminy Sobów, Dynów i Swocz dotąd nie pobrały asygnowanych zasiłków w łącznej kwocie 700 zł. (Patrz rozp. z dnia 24 Lipca 1882. L. 6.735).</i>	—	—	700	—	
50	—		<i>Wydatek nieznacznie mniejszy, ponieważ nie żądano dalszych zaliczek.</i>	—	—	—	—
					700	—	
750	—						
—	—	<i>Do poz. 4 i 5 Dochód mniejszy } z powodu losowania za-</i> <i>„ „ 6 „ „ „ „ } większy } miany i konwersyi efektów</i> <i>Zapas efektów z początkiem r. 1882. wynosił 298.793 zł. 50 ct.</i> <i>W ciągu roku 1882. wylosowano i spieniężono:</i>					
97	—		a) obligacye poź. kraj.				
36	—		z r. 1873. na . . . 800 zł.				
—	216		b) listy zast. gal. Tow. kred. ziemsk. na . . . 100 „				
		c) listy zast. gal. Banku hipotecznego . . . 300 „					
133	216	<i>Do przeniesienia . 1.200 „</i>			298.793 zł. 50 ct.		

Liczba		Poszczególne	Dochody		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyi		w roku 1882.		
budżetu			zł.	ct.	zł.
I.		Z przeniesienia	15.043	23	14.960
7		5% od kapitałów hipotekowanych w walucie wiedeńskiej 1.949 złr. w. w.			
8a.		5% od kapitałów w walucie polskiej na hipotekach prywatnych ulokowanych 68.097 złp. 9 gr.			
8b.		Od kapitałów zabezpieczonych na realnościach w Krakowie 22.415 złp. 20 gr.			
		Suma rubryki I.	1.776	67	1.152
			16.819	90	16.112
II.		Dochody z dóbr, realności i innych praw.			
9		Czynsz z ogrodu własności Bractwa różańcowego w Dunajowie	—	71	1
10		Czynsz z ogrodu Bractwa Serca Jezusowego, wydzierżawionego probostwu w Krukienicach	—	—	2
11		Czynsz z ogrodu Bractwa różańcowego w Bięczu	1	57½	1
12		Czynsz z wydzierżawionych gruntów w Zagórzcu	5	—	5
		Suma rubryki II.	7	28½	9
III.		D o d a t k i.			
13		Od c. k. Skarbu Salin, zwrot 1/3 części pensyj emerytalnych nauczycieli i nauczycielek szkoły głównej, tudzież szkoły panińskiej w Wieliczce	—	—	490
		Do przeniesienia	—	—	490

szkolny krajowy.

Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic		Należytości			
				czynne		bierne	
mniejsze	większe			z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
133	216	Z przeniesienia . 1.200—		298.793 zł. 50 ct.			
		d) książeczki gal. Kasy oszczędności . . . . . 106·42		1.306·42			
		Natomiast kupiono:					
		a) 4 ^c / _o listy zast. gal. Tow. kred. ziemsk . . . . . 800 zł.					
		5 ^o / _o listy zast. gal. Tow. kred. ziemsk. . . . . 6.000 „ 6.800—					
		b) książeczkę gal. Kasy oszczędności . . . . . 96·43		6.896·43			
		Z porównania przybyło efektów w nominalnej wartości . . . . . 5·590 „ 01 „					
		Stan efektów z końcem r. 1881 wynosi . 304.383 zł. 51 ct.					
		Na pomnożenie majątku zarodowego wpłynęło iż:					
		a) w roku przedmiotowym spłacono kapitał hipotekowany na dobrach Mistrzejowice w kwocie . . . . . 4.241·60					
		b) należytość za sprzedany grunt szkolny w Nowym Sączu za . . . . . 819·87					
		a po strąceniu kosztów sprzedaży . . . . . 38·30½		781·06½			
		c) należytość ratalną od Zboru izraelskiego w Krakowie . . . . . 460·74					
		Razem . . . . . 5.483 zł. 40½ ct.					
	625	<i>Dochód większy z powodu ściągnięcia w roku przedmiotowym znaczniejszej kwoty zaległych odsetków.</i>			112	96½	—
133	841				112	96½	—
	708						
	—						
	2	<i>Dochód mniejszy z powodu nieuiszczenia należytości bieżącej, wykazanej w zaległości.</i>			189	—	—
	—						
	2				189	—	—
	—						
490	—	<i>Dochód mniejszy, ponieważ c. k. Skarb Salin nie uiscił tej należytości. Urgowano do LW. 4.096 82, 29.273 82, 53.133 82, 58.470 82, 59.755 82, 3.114 83, 3.229 83, 5.227 83, 8.733 83, 25.520 83, 28.782 83, 38.703 83, 43.742 83.</i>			490	—	—
490	—				490	—	—

Dochody.

Fundusz

Liczba		Poszczególne	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu				zł.	ct.
III.		Z przeniesienia	—	—	490
	14	Od dominium Zaleszczyki, dodatek na wydatki kancelaryjne dla tamtejszej szkoły głównej	12	38	14
	15	Od tarnowskiej gminy żydowskiej, dodatek na utrzymanie IVtej klasy przy tamtejszej szkole głównej	26	25	26
	—	Od chrzanowskiej gminy chrześcijańskiej na utrzymanie tamtejszej szkoły głównej	300	—	—
	—	Od gminy miasta Lwowa dodatek do plac etatowych nauczycieli szkół wzorowych	1.204	87	—
		Suma rubryki III.	1.543	50	530
IV.	16	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2.835	—	3.000
V.	17	Zapisy i darowizny	—	—	—
VI.	18	Taksy od spadków	7.497	50½	8.200
VII.		Różne dochody.			
	19	Zwroty zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych (nadzwyczajne)	20.728	74	48.000
		Do przeniesienia	20.728	74	48.000

krajowy szkolny.

Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną, okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
mniejsze zł.	większe zł.		czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
490	—		490	—	—	
2	—	<i>Dochód mniejszy z powodu nieuiszczenia należytości bieżącej wykazanej w zaległości.</i>	162	—	—	
—	300	<i>Dochód większy z powodu ściągnięcia częściowej należytości z lat ubiegłych.</i>				
—	1.205		491	62	—	
492	1.505					
165	—	<i>Dochód mniejszy, ponieważ wpłynęła tylko kwota przez Zakład narodowy im. Ossolińskich uiszczana, należytość od c. k. Dyrekcji nakładu książek we Wiedniu, wynosząca razem 618 zł. 59 ct. okazała się po przeprowadzonym korespondencji do LW. 23.849 82, 40.788 82, 45.896 82, 50.649 82, 21.012 82, 57.482 82, 64.631 82, 6.167 83, 1.685 83, 6.167 83, niepłynna i została odpisana.</i>	343	69	—	
—	—					
702	—	<i>Dochód mniejszy z powodu zmienności dochodów tego rodzaju. Ściągnięcie zaległej należytości jakoteż przedkładanie wykazów taks spadkowych urgowano do LW. 55.425 82, 38.439 82, 811 83. 38.931 83, 48.673 83.</i>	3.875	69½	—	
27.271	—	<i>Do poz. 19. Z końcem r. 1881. zalegało zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych . . . 66.364 zł. 61½ ct. W roku 1882. dano nowych zaliczek . . . 2.782 " 76 " Razem . . . 69.147 " 37½ " Na to uiszczono w r. 1882. . . 20.728 " 74 "</i>	2.000	—	—	
		<i>Pozostaje zaległość z końcem r. 1882. a to: po koniec r. 1881. . . 46.413 zł. 63½ ct. za rok 1882. . . 2.000 " — " 48.418 " 63½ "</i>				
		<i>jak szczegółowy wykaz na stronie 154. O ściągnięcie zaległości Wydział krajowy wydał do krajowej Rady szkolnej 105 odezwo i urgensów, a nadto z końcem każdego miesiąca przesyła Radzie szkolnej krajowej sumaryczny wykaz zaległości do zarządzenia możliwych środków przymusowych. Z końcem Września 1883 r. zalegają jeszcze następujące Rady szkolne okręgowe z zaliczkami:</i>				
		<i>Bochnia . . . . . 7.900 zł. — ct. Brzeżany . . . . . 122 " 10 " Gródek . . . . . 8.827 " 54½ " Kałuż . . . . . 5.000 " — " Pilzno . . . . . 6.000 " — " Tarnopol . . . . . 15.691 " 09 "</i>	2.000	—	—	
27.271	—	<i>Razem . . . 43.540 " 73½ "</i>				

Wydatki.

Fundusz

Liczba		Poszczególnienie	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 24. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu					
VII.		Z przeniesienia	20.728	74	48.000
	20	Zwroty wydatków innych rubryk budżetowych, tudzież zaliczek z lat dawniejszych	16.446	75	2.000
	21	Rozmaite drobne	49	20	—
		Suma rubryki VII.	37.224	69	50.000
VIII.	22	Dodatek z c. k. Skarbu państwa	54.943	—	54.943
IX.	23	Zwroty zaliczek gminom na budynki szkolne udzie- lonych . . . . . (nadzwyczajne)	17.861	92	20.000
—	—	Dodatek z funduszu krajowego.			
	—	Według budżetu uchwalonego z dnia 14 Października 1881	386.344	071 $\frac{1}{2}$	358.071

szkolny krajowy.

Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wyniki		Uzasadnienie różnic	Należytości				
mniejsze zł.	większe zł.		czynne		bierne		
			z roku bieżącego				
			zł.	ct.	ct.	ct.	
27.271	—	Z przeniesienia		2.000	—	—	—
—	14.447	<i>Dochód większy</i> gdyż wysokość tych dochodów nie da się naprzód obliczyć. Na podwyższenie dochodu wpłynęła osobliwie rektyfikacya czystych i nieraz znacznych usterków c. k. Urzędów podatkowych, co spowodowało liczne przeprowadzenia rachunkowe, wynoszące w roku przedmiotowym 11.593 zł. 91 ct. tudzież wpływ pierwszej raty od gminy miasta Krakowa w kwocie 1.143 zł. na poczet dawniejszej należytości, wynoszącej pierwotnie 11.433 zł. 34 ct. (Uchwała sejmowa z dnia 13. Października 1883).		1.183	84½	—	—
—	49	<i>Dochód większy</i> gdyż wysokość dochodów tej pozycji nie stałej niepodobna naprzód przewidzieć.		—	—	—	—
27.271	14.496			3.183	84½	—	—
12.775	—			—	—	—	—
2.138	—	<i>Dochód mniejszy</i> , ponieważ niektórym gminom dla ubóstwa przedłużono termin spłaty. W ogóle rozdano począwszy od r. 1876. po koniec Czerwca 1883 . . . . . 217.827 zł. 26 ct. Do tego dopisano należytość zrektyfikowanej usterki c. k. Urzędu podatkowego w Borszczowie, w skutek mylnie w r. 1881. od gminy Borszczowa zaliczonej raty (LW. 62.892/82) . . . . . 300 „ — „ Razem . . . . . 218.127 „ 26 „ a po strąceniu zaliczek do zamknięcia r. 1883. należących w kwocie . . . . . 1.900 „ — „ Pozostaje suma zaliczek, po koniec roku budżetowego 1882. rozdanych . . . . . 216.227 „ 26 „ Z tego odpisano niepodniesionych zaliczek . . . . . 2.579 „ — „ Pozostaje . . . . . 213.648 „ 26 „ Na poczet tej należytości uiszczono: po koniec r. 1881. 83.376 zł. 50½ ct. w roku 1882. . . . . 17.861 „ 92 „ 101.238 „ 42½ „ Pozostaje do ściągnięcia w ratach od 1 do 10 lat zaliczek dawniejszych 100.661 zł. 03½ ct. zaliczek za r. 1882. 11.748 „ 80 „ 112.409 „ 83½ „		11.748	80	—	—
—	28.273	<i>Dochód większy</i> , ponieważ pobrano z funduszu krajowego taką kwotę, jaka okazała się potrzebną do pokrycia niedoboru.		—	—	—	—

WYKAZ NALEŻYTOŚCI czynnych i biernych z lat ubiegłych

z końcem roku 1882. pozostałych.

Rubryka budżetu	P o s z c z e g ó l n i e n i e	Należytości			
		czynne		biernie	
		zł.	ct.	zł.	ct.
W y d a t k i.					
I.	Zasiłki dla funduszków szkolnych okręgowych	—	—	124	80
II.	Substytucye	—	—	22	50
V.	Zapomogi i remuneracye	—	—	64	80
VIII.	Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli	—	—	45	82
D o c h o d y.					
I.	Odsetki od kapitałów	132	02 $\frac{1}{2}$	—	—
III.	Dodatki	2 461	91	—	—
IV.	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	274	90	—	—
VI.	Taksy od spadków	1 579	20	—	—
VII.	Rozmaite dochody:				
	a) zwroty zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych	46 418	63 $\frac{1}{2}$	—	—
	b) zwroty zaliczek innych rubryk budżetowych, tudzież zaliczek z lat dawniejszych	12 876	47	—	—
IX.	Zwroty zaliczek gminom na budynki szkolne udzielonych	100 661	03 $\frac{1}{2}$	—	—
	S u m a	164 404	17 $\frac{1}{2}$	257	92

W Y K A Z

zaległych zaliczek Radom szkolnym okręgowym danych
po koniec roku budżetowego 1882.

1. Rada szkolna okręgowa w Bochni	13.900	zł.	—	ct.
2. " " " " Gródku	7.827	"	54 $\frac{1}{2}$	"
3. " " " " Kałuszu	5.000	"	—	"
4. " " " " Pilźnie	6.000	"	—	"
5. " " " " Tarnopolu	15.691	"	09	"
S u m a	48.418	"	63 $\frac{1}{2}$	"

Z tego wykazano :

w zamknięciu rachunku rubr. VII. poz. 19. str. 142.	2.000	zł.	—	ct.
w wykazie zaległości z lat dawniejszych (jak wyżej, rubryka VII. a)	46 418	"	63 $\frac{1}{2}$	"

Wykaz zaległych z końcem r. 1882. zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne.

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Należało		Spłacono w r. 1882.		Zalega na r. 1883.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Brzozów	1	Bachorzec gmina	350	.	50	.	300	.
Kołomyja	2	Bahnice "	300	.	100	.	200	.
Gródek	3	Bar "	140	.	20	.	120	.
Czortków	4	Biała "	300	.	100	.	200	.
Sambor	5	Biskowice "	400	.	100	.	300	.
Złoczów	6	Bohutyn "	150	.	50	.	100	.
Przemysł	7	Bolestraszyce "	600	.	400	.	200	.
Krosno	8	Borek "	100	.	50	.	50	.
Złoczów	9	Borków "	400	.	.	.	400	.
Borszczów	10	Borszczow "	900	.	150	.	750	.
Bóbrka	11	Bóbrka "	1.000	.	100	.	900	.
Bobrka	12	Bóbrka "	600	.	100	.	500	.
Jasło	13	Brzyszezki "	189	.	27	.	162	.
Buczacz	14	Buczacz "	1 050	.	150	.	900	.
Kamionka	15	Busk "	1.000	.	.	.	1.000	.
Zaleszczyki	16	Capowce "	50	.	.	.	50	.
Stare miasto	17	Chyrów "	360	.	60	.	300	.
Przemysł	18	Cyków "	400	.	80	.	320	.
Nowy Sącz	19	Czarny potok "	200	.	100	.	100	.
Zbaraż	20	Czernichowce "	500	.	500	.	.	.
Jasło	21	Czekaj "	150	.	50	.	100	.
Stanisławów	22	Czerniejów "	200	.	150	.	50	.
Rzeszów	23	Czudec miasto	300	.	.	.	300	.
Rzeszów	24	Czudeckie przedmieście	400	.	100	.	300	.
Brody	25	Czystopad gmina	96	.	16	.	80	.
Lwów	26	Czyszki "	180	.	60	.	120	.
Trembowla	27	Derachów "	400	.	100	.	300	.
Dąbrowa	28	Dąbrowa "	4.569	21	.	.	4.569	21
Żydaczów	29	Derszów "	400	.	200	.	200	.
Dobromil	30	Dobromil miasto	1.950	.	150	.	1.800	.
Kamionka strum.	31	Dobrotwór gmina	300	.	.	.	300	.
Brzozów	32	Dubiecko "	1.350	.	.	.	1.350	.
Krosno	33	Dukla "	560	.	80	.	480	.
Krosno	34	Dukla "	1.600	.	200	.	1.400	.
Mielec	35	Duleza wielka "	640	.	80	.	560	.
Jarosław	36	Duńkowice "	700	.	100	.	600	.
Rzeszów	37	Dylągówka "	50	.	50	.	.	.
Horodenka	38	Dźurków "	150	.	.	.	150	.
Żydaczów	39	Folwarki żydaczowskie	547	69½	15	.	532	69½
Lwów	40	Ganczary gmina	500	.	.	.	500	.
Brody	41	Gaje starobrodzkie	480	.	60	.	420	.
Ropczyce	42	Głunik gmina	300	.	50	.	250	.
Złoczów	43	Gologóry "	560	.	80	.	480	.
Złoczów	44	Gologóry "	300	.	50	.	250	.
Jasło	45	Gorajowice "	91	.	13	.	78	.
Skalat	46	Grzymałów "	700	.	100	.	600	.
Husiatyn	47	Hadyńkowce "	275	.	25	.	250	.
Jaworów	48	Hruszów i Kłonicze gminy	265	.	50	.	215	.
Rzeszów	49	Hyżne gmina	360	.	40	.	320	.
Do przeniesienia . .			27.362	90½	3.956	.	23.406	90½

Wykaz zaległych z końcem r. 1882. zaliczek,

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Należało		Spłacono w r. 1882.		Zalega na r. 1883	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia	27.362	90½	3.956	—	23.406	90½
Lwów	50	Jaryczów stary gmina	500	.	150	.	350	.
Brzesko	51	Jasień "	1.000	.	100	.	900	.
Złoczów	52	Jezierzanka "	180	.	15	.	165	.
Trembowla	53	Hawicze "	450	.	50	.	400	.
Myślenice	54	Jordanów "	600	.	100	.	500	.
Kołomyja	55	Ispas "	300	.	.	.	300	.
Wadowice	56	Izdebnik "	1.000	.	100	.	900	.
Kałuż	57	Kałuż "	1.200	.	200	.	1.000	.
Stryj	58	Klimiec "	300	.	101	20	198	80
Cieszanów	59	Kobylnica ruska "	550	.	.	.	550	.
Trembowla	60	Kobyłowlaki "	600	.	.	.	600	.
Kołomyja	61	Kołomyja "	600	.	100	.	500	.
Rudki	62	Komarno "	500	.	500	.	.	.
Rudki	63	Komarno "	400	.	400	.	.	.
Krosno	64	Korezyna "	250	.	.	.	250	.
Stryj	65	Korezyn "	33	83	33	83	.	.
Złoczów	66	Koropiec "	150	.	50	.	100	.
Sambor	67	Kornalowice "	240	.	.	.	240	.
Kossów	68	Kosmacz "	145	85	145	85	.	.
Kossów	69	Kuty "	1.950	.	150	.	1.800	.
Mościska	70	Królin "	51	.	10	20	40	80
Mościska	71	Krakowiec "	280	.	40	.	240	.
Krosno	72	Krościenko "	1.000	.	100	.	900	.
Lwów	73	Krotoszyn "	500	.	.	.	500	.
Nowy Sącz	74	Krynica "	451	88	.	.	451	88
Stanisławów	75	Kryłoś "	300	.	50	.	250	.
Wadowice	76	Kręcin "	300	.	50	.	250	.
Myślenice	77	Krzyszkwice "	1.000	.	.	.	1.000	.
Przemyśl	78	Krzyweze "	480	.	80	.	400	.
Żywiec	79	Lachowice "	480	.	60	.	420	.
Złoczów	80	Lackie wielkie i małe	200	.	100	.	100	.
Wadowice	81	Lanckorona gmina	420	.	60	.	360	.
Mościska	82	Lacka wola	200	.	200	.	.	.
Bóbrka	83	Leszczyn "	100	.	20	.	80	.
Łańcut	84	Leżajsk "	3.300	.	.	.	3.300	.
Lisko	85	Lisko "	400	.	100	.	300	.
Bochnia	86	Lipnica dolna "	320	.	40	.	280	.
Gorlice	87	Lipinki "	300	.	100	.	200	.
Brody	88	Łopatyn "	1.000	.	.	.	1.000	.
Lwów	89	Lubiana	400	.	.	.	400	.
Łańcut	90	Łańcut miasto	2.000	.	.	.	2.000	.
Łańcut	91	Łańcut gmina	2.000	.	200	.	1.800	.
Biała	92	Łęki "	300	.	.	.	300	.
Trembowla	93	Łoszniów "	450	.	50	.	400	.
Trembowla	94	Łoszniów "	305	13	55	13	250	.
Przemyśl	95	Łuczyce "	150	.	50	.	100	.
Łańcut	96	Markowa "	400	.	200	.	200	.
		Do przeniesienia	55.400	59½	7.717	21	47.683	38½

udzielonych gminom na budynki szkolne.

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Należało		Spłacono w r. 1882.		Zalega na r. 1883.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia	55.400	59½	7.717	21	47.683	38½
Tłumacz	97	Markowce gmina	100	.	100	.	.	.
Krosno	98	Męcinka "	150	.	50	.	100	.
Gródek	99	Milatyn "	100	.	20	.	80	.
Złoczów	100	Milutin "	150	.	50	.	100	.
Trembowla	101	Młyniska "	100	.	100	.	.	.
Jasło	102	Myscowa "	250	.	250	.	.	.
Nadworna	103	Nadworna "	240	.	.	.	240	.
Nadworna	104	Nadworna "	3.200	.	80	.	3.120	.
Żółkiew	105	Nahorce "	100	.	100	.	.	.
Trembowla	106	Nałuze "	25	.	.	.	25	.
Ropezyce	107	Nawsie "	200	.	50	.	150	.
Kamionka strum.	108	Nawsie "	480	.	80	.	400	.
Bochnia	109	Niemców "	800	.	.	.	800	.
Nisko	110	Niepołomice "	900	.	150	.	750	.
Nowy targ	111	Nisko "	500	.	250	.	250	.
Zbaraż	112	Nowy targ "	199	97	199	97	.	.
Krosno	113	Ochrymowce "	600	.	.	.	600	.
Cieszanów	114	Odrzykoń "	2.000	.	100	.	1.900	.
Wadowice	115	Olszyce "	280	.	40	.	240	.
Jasło	116	Osiek "	250	.	50	.	200	.
Złoczów	117	Osiek "	500	.	.	.	500	.
Mielec	118	Ozydów "	250	.	50	.	200	.
Buczacz	119	Padew narodowa gmina	300	.	50	.	250	.
Jarosław	120	Pethkowce "	300	.	50	.	250	.
Kossów	121	Piskorowice "	360	.	.	.	360	.
Kossów	122	Pistyń "	280	.	20	.	260	.
Żydaczów	123	Pistyń "	360	.	.	.	360	.
Lwów	124	Pobereże "	500	.	.	.	500	.
Rudki	125	Podborec "	140	.	.	.	140	.
Stryj	126	Pohorce "	328	59	102	86	225	73
Śniatyn	127	Podhorodce "	1.000	.	.	.	1.000	.
Lwów	128	Podwysokie "	300	.	.	.	300	.
Buczacz	129	Porszna "	250	.	.	.	250	.
Przemyśl	130	Potok złoty "	3.900	.	300	.	3.600	.
Brody	131	Przemyśl miasto	125	.	25	.	100	.
Rzeszów	132	Przewłocznia "	800	.	160	.	640	.
Jasło	133	Przewrotne "	320	.	40	.	280	.
Sambor	134	Przybówka "	200	.	100	.	100	.
Jazosław	135	Radłowce "	3.000	.	250	.	2.750	.
Kamionka strum.	136	Radymno "	3.766	40	282	54	3.483	86
Kołomyja	137	Radziechów "	300	.	50	.	250	.
Skałat	138	Rakowczyk "	300	.	50	.	250	.
Brody	139	Rasztowce "	99	96	33	32	66	64
Gródek	140	Raźniów "	250	.	50	.	200	.
Robatyn	141	Rodatycze "	3.500	.	500	.	3.000	.
Stryj	142	Robatyn "	300	.	60	.	240	.
Jasło	143	Rozhórcze "	280	.	40	.	240	.
		Do przeniesienia	88.035	51½	11.600	90	76.434	61½

Wykaz zaległych z końcem r. 188³. zaliczek,

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Należało		Spłacono w r. 1882.		Zalega na r. 1883.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia	88.035	51 $\frac{1}{2}$	11.600	90	76.434	61 $\frac{1}{2}$
Rudki	144	Rudki gmina	100	.	100	.	.	.
Złoczów	145	Ryków "	100	.	50	.	50	.
Rzeszów	146	Rzeszów "	2.400	.	300	.	2.100	.
Sanok	147	Sanok "	720	.	120	.	600	.
Jaworów	148	Sarny "	800	.	100	.	700	.
Mielec	149	Schönangier "	400	.	50	.	350	.
Kołomyja	150	Siemiakowce "	500	.	.	.	500	.
Gorlice	151	Siary "	100	.	100	.	.	.
Sambor	152	Sielec "	100	.	100	.	.	.
Łańcut	153	Siennów "	1.000	.	100	.	900	.
Jarosław	154	Sieniawa "	1.582	96	.	.	1.582	96
Wieliczka	155	Stępraw i Łyczanka gminy	320	.	160	.	160	.
Borszczów	156	Skała gmina	300	.	.	.	300	.
Borszczów	157	Skała "	1.200	.	200	.	1.000	.
Brody	158	Smarzów "	400	.	.	.	400	.
Kolbuszowa	159	Sokołów "	1.600	.	200	.	1.400	.
Lwów	160	Sokolniki "	1.000	.	300	.	700	.
Mościska	161	Starzawa "	186	68	66	68	120	.
Złoczów	162	Sławna "	120	.	20	.	100	.
Stare miasto	163	Stare miasto "	300	.	50	.	250	.
Sambor	164	Stupnica i Kotowania gminy	99	98	99	98	.	.
Żydańczów	165	Stulsko gmina	160	.	160	.	.	.
Kamionka strum.	166	Stojanów "	150	.	.	.	150	.
Zbaraż	167	Stryjówka "	1.500	.	.	.	1.500	.
Przemysł	168	Stubno "	200	.	.	.	200	.
Sanok	169	Strachocina "	150	.	100	.	50	.
Lwów	170	Stroniatyn "	1.000	.	.	.	1.000	.
Złoczów	171	Stronibaby "	50	02	16	66	33	36
Kamionka strum.	172	Środopolec "	480	.	60	.	420	.
Stryj	173	Sokołów "	3	.	3	.	.	.
Lwów	174	Sroki "	200	.	80	.	120	.
Brody	175	Suchodoły "	500	.	.	.	500	.
Brody	176	Suchowola "	400	.	.	.	400	.
Myślenice	177	Sutkowice "	480	.	80	.	400	.
Rzeszów	178	Świleza "	600	.	100	.	500	.
Jasło	179	Szebnie "	20	.	20	.	.	.
Tarnobrzeg	180	Tarnobrzeg i Dzików gminy	128	56	42	86	85	70
Rzeszów	181	Trzciana gmina	280	.	80	.	200	.
Dobromil	182	Trzcianiec "	300	.	75	.	225	.
Kolbuszowa	183	Trzeboś "	600	.	.	.	600	.
Mościska	184	Tuligłowy "	87	.	17	40	69	60
Jarosław	185	Tuligłowy "	500	.	100	.	400	.
Turka	186	Turka "	600	.	50	.	550	.
Stare miasto	187	Turze "	210	.	60	.	150	.
Rzeszów	188	Tyczyn "	270	.	40	.	230	.
Rzeszów	189	Tyczyn "	600	.	.	.	600	.
Tłumacz	190	Tyśmienica "	440	.	120	.	320	.
		Do przeniesienia	111.273	71 $\frac{1}{2}$	14.922	48	96 351	23 $\frac{1}{2}$

udzielonych gminom na budynki szkolne.

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Należało		Spłacono w r. 1880.		Zalega na r. 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia	111.273	71½	14.922	48	96.351	23½
Stryj	191	Uhełna gmina	280	.	20	.	260	.
Rawa	192	Uhnów "	450	.	200	.	250	.
Bochnia	193	Ujście solne "	1.600	.	100	.	1.500	.
Złoczów	194	Usznia "	300	.	50	.	250	.
Złoczów	195	Urlów "	99	96	.	.	99	96
Złoczów	196	Urlów z Chrabiezną gminy	120	.	53	32	66	68
Stryj	197	Weryń gmina	1.050	.	150	.	900	.
Rawa	199	Werchrata "	100	.	100	.	.	.
Brzesko	199	Wesołów "	840	.	120	.	720	.
Jaworów	200	Wielkie oczys "	1.400	.	200	.	1.200	.
Pilzno	201	Wiewiórka "	300	.	100	.	200	.
Kolbuszowa	202	Widulka "	600	.	.	.	600	.
Biała	203	Witkowice "	440	.	40	.	400	.
Lwów	204	Winniki "	1.400	.	.	.	1.400	.
Żółkiew	205	Wiazowa "	180	.	180	.	.	.
Ropczyce	206	Wolica ługowa i piaskowa gminy	100	.	100	.	.	.
Żydaczów	207	Wołęców gmina	1.000	.	100	.	900	.
Bóbrka	208	Wybranówka "	240	.	40	.	200	.
Rzeszów	209	Wysoka Łańcucka gmina	500	.	100	.	400	.
Sokal	210	Zabcze "	250	.	.	.	250	.
Gorlice	211	Zagórzany "	180	.	30	.	150	.
Brzesko	212	Zakliczyn "	82	80	82	80	.	.
Jasło	213	Załęże "	20	.	20	.	.	.
Złoczów	214	Zakomarze "	240	.	40	.	200	.
Jasło	215	Załęże "	180	.	30	.	150	.
Mościska	216	Zarzecze "	62	.	.	.	62	.
Brody	217	Zawidcze "	83	30	16	66	66	64
Trembowla	218	Zazdrość "	300	.	50	.	250	.
Mielec	219	Zdziarzec "	480	.	60	.	420	.
Żółkiew	220	Żółkiew miasto	750	.	250	.	500	.
Łańcut	221	Żołyńia gmina	220	.	40	.	180	.
Lwów	222	Zubrze "	1.500	.	.	.	1.500	.
Złoczów	223	Żulice "	199	98	66	66	133	32
Żydaczów	224	Żurawno "	1.200	.	.	.	1.200	.
Żydaczów	225	Żurawno "	1.950	.	300	.	1.650	.
Sokal	226	Żużel "	100	.	100	.	.	.
Żydaczów	227	Żydaczów "	200	.	200	.	.	.
		Razem .	130.271	75½	17.861	92	112.409	83½

Date	Particulars	Debit	Credit	Balance
1880	Jan 1			
	Jan 2			
	Jan 3			
	Jan 4			
	Jan 5			
	Jan 6			
	Jan 7			
	Jan 8			
	Jan 9			
	Jan 10			
	Jan 11			
	Jan 12			
	Jan 13			
	Jan 14			
	Jan 15			
	Jan 16			
	Jan 17			
	Jan 18			
	Jan 19			
	Jan 20			
	Jan 21			
	Jan 22			
	Jan 23			
	Jan 24			
	Jan 25			
	Jan 26			
	Jan 27			
	Jan 28			
	Jan 29			
	Jan 30			
	Jan 31			
	Feb 1			
	Feb 2			
	Feb 3			
	Feb 4			
	Feb 5			
	Feb 6			
	Feb 7			
	Feb 8			
	Feb 9			
	Feb 10			
	Feb 11			
	Feb 12			
	Feb 13			
	Feb 14			
	Feb 15			
	Feb 16			
	Feb 17			
	Feb 18			
	Feb 19			
	Feb 20			
	Feb 21			
	Feb 22			
	Feb 23			
	Feb 24			
	Feb 25			
	Feb 26			
	Feb 27			
	Feb 28			
	Feb 29			
	Feb 30			
	Feb 31			

III.

KRAJOWY SZPITAL POWSZECHNY

we Lwowie.

ODDZIAŁ CHORYCH i POŁOŻNIC.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1882.

W załączeniu wykaz należitości czynnych i biernych z lat ubiegłych.

Liczba		Sumaryusz	Oddział				Razem		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.	
			chorych		położnic					
ru- bryki	po zycy	budżetu	Wynikłości w r. 1882.							
				zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.
Wydatki.										
I.	1-15	Płace i emolumenta etatowe	zwyczajne	28.638	13	2.537	—	31.205	13	31.551
II.	16-22	Koszta utrzymania osób nieetatowych	"	24.957	32	2.024	25	26.981	57	29.400
III.	24-31	Pensye	"	3.352	71	171	60	3.524	31	3.415
IV.	32-35	Zaopatrzenia odstawne i dary z łaski	"	213	50	62	75	276	25	279
V.	36	Odprawy i spłaty kwartałów pośmier- tnych	"	23	—	2	—	25	—	330
VI.	37-38	Remuneracye i zapomogi	"	1.020	25	109	25	1.129	50	922
VII.	39-47	Koszta gospodarcze	"	64.797	— ^{1/2}	4.008	20	68.805	20 ^{1/2}	73.920
			<i>nadzwyczajne</i>	5.982	93	550	—	6.532	93	8.200
VIII.	48-51	Koszta sanitarne	zwyczajne	9.927	28	356	98 ^{1/2}	10.284	26 ^{1/2}	12.100
IX.	52	Potrzeby kancelaryjne	"	832	38	58	25	890	63	1.240
X.	53	Potrzeby kapliczne	"	352	08 ^{1/2}	—	—	352	08 ^{1/2}	360
XI.	54-56	Utrzymanie budynków	"	3.884	51	541	03	4.425	54	4.900
			<i>nadzwyczajne</i>	1.178	—	—	—	1.178	—	2.400
XII.	57	Najem pomieszczeń	zwyczajne	4.291	32	2.026	—	6.317	32	6.500
XIII.	58	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii	"	9.814	60	—	—	9.814	60	8.000
XIV.	59	Odsetki od kapitałów dłużnych	"	—	—	352	02	352	02	352
XV.	60	Zapomogi dla położnic	"	—	—	2.532	—	2.532	—	2.000
XVI.	61	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	"	—	—	35	55	35	55	30
XVII.	62-63	Rozmaite	"	316	05	56	24	372	29	600
		<i>Suma wydatków rzeczywistych, zwyczajne</i>		152.420	14	14.903	12 ^{1/2}	167.323	26 ^{1/2}	175.899
		<i>nadzwyczajne</i>		7.160	93	550	—	7.710	93	10.600
		Razem		159.581	07	15.453	12 ^{1/2}	175.034	19 ^{1/2}	186.499
—	64	Nadwyżka dochodów oddana do fund. kraj. <i>Zgodne z dochodami</i>		26.877	67 ^{1/2}	—	—	26.877	67 ^{1/2}	—
				186.458	74 ^{1/2}	15.453	12 ^{1/2}	201.911	87	186.499
Dochody.										
I.	1	Oplaty pośmierne	zwyczajne	7.536	61	—	—	7.536	61	8.850
II.	2-3	Dodatki	"	22.563	55 ^{1/2}	129	64	22.693	19 ^{1/2}	23.806
III.	4-6	Zwroty kosztów leczenia	"	153.895	90 ^{1/2}	3.104	25	157.000	15 ^{1/2}	109.070
IV.	7-9	Rozmaite	"	2.462	67 ^{1/2}	—	—	2.462	67 ^{1/2}	204
		<i>Suma dochodów rzeczywistych, zwyczajne</i>		186.458	74 ^{1/2}	3.233	89	189.692	63 ^{1/2}	141.930
—	10	Dotacya od funduszu krajowego <i>Zgodne z wydatkami</i>		—	—	12.219	23 ^{1/2}	12.219	23 ^{1/2}	44.569
				186.458	74 ^{1/2}	15.453	12 ^{1/2}	201.911	87	186.499

Stan majątku z końcem roku 1882.**Stan czynny:**

Należytości czynne:

a) w rubrykach wydatków:

bieżące	1.480 zł. 51 ct.	Szczegół.	Ogół.
z lat ubiegłych (str. 178)	143 " 29 "	1.623 zł. 80 ct.	

b) w rubrykach dochodów:

bieżące	99.701 zł. 04 ct.		
z lat ubiegłych (str. 178)	278.690 " 76 ^{1/2} "	378.391 " 80 ^{1/2} "	380.015 zł. 60 ^{1/2} ct.

Stan bierny:

Należytości bierny

Czysty stan czynny

1, 24 "

380.014 " 36^{1/2} "

powszechny we Lwowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną, okazują się wyniki:		Uzasadnienie różnic		Należności			
				czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
mniejsze	większe	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
346	—	Sumaryczne porównanie preliminowanych kwot z rzeczywistą wy-	1.440	27	—	—	—
2.418	—	nikłością bez względu na oddaną do funduszu kraj. nadwyżkę	40	24	—	—	—
—	109	dochodów i pobrą od tegoż funduszu dotacyę przedstawia	—	—	—	—	—
3	—	wynik następujący:	—	—	—	—	—
305	—	I. Oddział chorych:	—	—	—	—	—
—	207	wydatki preliminowane 170.501 zł.	—	—	—	—	—
5.115	—	" rzeczywiste 159.581 "	—	—	—	—	—
1.667	—	wydano <i>mniej</i> 10.920 zł.	—	—	—	—	—
1.816	—	dochody preliminowane 141.347 zł.	—	—	—	—	—
349	—	" rzeczywiste 186.459 "	—	—	—	—	—
8	—	dochód <i>większy</i> 45.112 "	—	—	—	—	—
474	—	wynik <i>korzystniejszy o</i> 56.032 zł.	—	—	—	—	—
1.222	—	II. Oddział położnic:	—	—	—	—	—
183	—	wydatki preliminowane 15.998 zł.	—	—	—	—	—
—	1.815	" rzeczywiste 15.453 "	—	—	—	—	—
—	532	wydano <i>mniej</i> 545 zł.	—	—	—	—	—
—	6	dochody preliminowane 583 zł.	—	—	—	—	—
228	—	" rzeczywiste 3.234 "	—	—	—	—	—
11.245	2.669	dochód <i>większy</i> 2.651 "	—	—	—	—	—
2.889	—	wynik <i>korzystniejszy o</i> 3.196 zł.	—	—	—	—	—
14.134	2.669	Ogółem w obydwóch oddziałach wynik	1.480	51	—	—	—
—	26.878	<i>korzystniejszy o</i> 59.228 zł.	—	—	—	—	—
14.134	29.547	Ogólny niedobór do pokrycia z funduszu krajowego	1.480	51	—	—	—
—	15.413	wynosił wedle budżetu 44.569 zł.	—	—	—	—	—
1.313	—	Dotacya pobrana z funduszu krajowego	1.480	51	—	—	—
1.113	—	wynosi 12.219 zł.	—	—	—	—	—
—	47.930	Nadwyżka dochodów oddana fundu-	1.705	41	—	—	—
—	2.259	szowi krajowemu 26.878 "	—	—	—	—	—
2.426	50.189	zatem czysty zwrot nadwyżki 14.659 "	97.995	63	—	1 24	—
32.350	—	a po doliczeniu tegoż do powyższego niedoboru,	—	—	—	—	—
34.776	50.189	okazuje się j. w. wynik <i>korzystniejszy o</i> 59.228 zł.	99.701	04	—	1 24	—
—	15.413	zgodny a) z nadwyżką dochodów 26.878 zł.	—	—	—	—	—
—	—	b) z mniejszą dotacyą 32.350 "	99.701	04	—	1 24	—
—	—	razem 59.228 zł.	—	—	—	—	—

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególne wydatków	Oddział				Razem		Kwota preliminarzana według ustawy z dnia 22. Październ. 1881.
ru- bryki	pó- zyty		chorych		położnic				
budżetu			Wydatki w r. 1882.						
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
I.		Płace i emolumenta etatowe.							
1		Dyrektor, płaca	1.493	—	107	—	1.600	—	1.600
		„ dodatek pięcioletni	280	—	20	—	300	—	300
		„ „ na pomieszkowanie	373	—	27	—	400	—	400
		„ opał	142	76	10	—	152	76	150
2		7 prymaryuszów, płaca	8.380	—	—	—	8.380	—	8.400
		7 „ dodatek pięcioletni	2.120	31	—	—	2.120	31	2.172
3		Profesor akuszerki, płaca	—	—	650	—	650	—	650
4		Prosektor, płaca	1.120	—	80	—	1.200	—	1.200
		„ dodatek pięcioletni	187	—	13	—	200	—	200
5		Chemik patologii, płaca	933	—	67	—	1.000	—	1.000
		„ „ dodatek pięcioletni	273	71	20	—	293	71	294
6		7 sekundaryuszów, płaca	3.005	—	—	—	3.005	—	4.200
7		Sekundaryusz dla oddziału położnic, płaca	—	—	600	—	600	—	600
8		4 asystentów, płaca	1.986	04	—	—	1.986	04	2.000
9		Akuszerka pierwsza, płaca	—	—	400	—	400	—	400
		„ „ dodatki pięcioletnie	—	—	80	—	80	—	80
10		2 kapelanów, płaca	841	25	60	—	901	25	1.200
		„ „ dodatek na mieszkanie	187	—	13	—	200	—	400
11		Rządca, płaca	1.120	—	80	—	1.200	—	1.200
		„ „ dodatki pięcioletnie	363	95	26	—	389	95	390
		„ „ opał	143	41	10	—	153	41	150
		„ „ oświetlenie	39	43	3	—	42	43	55
12		2 oficyałów, płaca	1.867	—	133	—	2.000	—	2.000
		„ „ dodatek pięcioletni	280	—	20	—	300	—	300
13		2 pisarzy, płaca	1.120	—	80	—	1.200	—	1.200
		„ „ dodatek pięcioletni	93	—	7	—	100	—	100
14		Woźny, płaca	373	—	27	—	400	—	400
		„ „ dodatek pięcioletni	28	—	2	—	30	—	30
		„ „ na ubior	47	—	3	—	50	—	50
15		Odźwierny, płaca	326	—	24	—	350	—	350
		„ „ dodatek pięcioletni	28	—	2	—	30	—	30
		„ „ na ubior	47	—	3	—	50	—	50
		<i>Razem</i>	27.197	86	2.567	—	29.764	86	31.551
		Zaliczki udzielone na płace . . . . . 1.997 zł. 49 ct.							
		Po strąceniu ściągniętych rat bieżących . . . . . 557 „ 22 „	1.440	27	—	—	1.440	27	—
		<i>Suma rubryki I.</i>	28.638	13	2.567	—	31.205	13	31.551

powszechny we Lwowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należytości			
				czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
				zł.	ct.	zł.	ct.
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—	3	Wydatek większy z powodu wyższych cen drzewa, które wynosiły w r. 1882 po 3 zł. 20 ct., preliminarowane zaś były po 3 zł. 14 ct. za 1 metr sześcienny.				
20	—	}	Wydatek mniejszy z powodu interkalaryum po śmierci ś. p. Dra Szeparowicza.				
52	—						
—	—						
—	—						
—	—						
1.195	—		Wydatek mniejszy, ponieważ dwie posady sekundaryuszów prawie przez cały rok nie były obsadzone.				
—	—						
14	—		Wydatek mniejszy z powodu interkalaryum.				
—	—						
299	—	}	Wydatki mniejsze, ponieważ kapelan obrz. łac. nie pobierał płacy systemizowanej i preliminarowanego dodatku na mieszkanie.				
200	—						
—	—						
—	—						
—	—	4	Wydatek większy z powodu jak przy poz 1.				
13	—		Wydatek mniejszy spowodowany niższymi cenami nafty i świec.				
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
1.793	7						
—	1.440		Wydatek niepreliminowany wstawiony w rubrykę płac w skutek uchwały Wys. Sejm u z dnia 14. Października 1874, znajduje pokrycie w zwrotach ściąganych z płac ratami miesięcznymi (Patrz Dochody Rubr. IV. poz. 7).	1.440	27	—	—
1.793	1.447			1.440	27	—	—
346	—						

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególne wydatków	Oddział				Razem		Kwota preliminarza według ustawy z dnia 22. Październ. 1881.
ru- bryki	po- zycyli		chorych		położnic		Razem		
budżetu			Wydatki w r. 1882.						
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
II		Koszta utrzymania osób nieetatowych.							
16		Przełożona Sióstr Miłosierdzia, płaca	75	—	5	—	80	—	80
		„ wikt wraz z pieczywem i innymi po- trzebami	203	16	14	54	217	70	236
17		18 Sióstr Miłosierdzia oddziałowych, płaca	1.440	—	—	—	1.440	—	1.440
		„ „ „ wikt dla tychże wraz z pie- czywem	3.248	59	—	—	3.248	59	3.546
		„ „ „ inne potrzeby	670	20	—	—	670	20	702
18		1 Siostra Miłosierdzia dla oddziału położnic, płaca	—	—	80	—	80	—	80
		Wikt dla tejże wraz z pieczywem i innymi po- trzebami	—	—	217	70	217	70	236
19		Dyetaryusze, płaca z dodatkiem drożyzny : <i>Oddział chorych. Oddz. położnic</i> 3.040 zł. 07 ct. 230 zł. 53 ct.							
		Wikt z pieczywem w izbie przyjęcia 195 „ 61 „ 13 „ 98 „ Dodatek drożyzny dla 6 pisarzy . 200 „ 78 „ 15 „ 22 „	3.436	46	259	73	3.696	19	3.018
20		Maszynista z pomocnikiem, płaca	—	—	—	—	—	—	—
		Opał dla tychże	—	—	—	—	—	—	37
21		Akuszzeria druga, płaca	—	—	250	—	250	—	250
22		A) Służba oddziałowa	9.392	87	754	71	10.147	58	12.425
23		B) „ wspólna	6.491	04	402	33	6.893	37	7.350
		Razem	24.957	32	1.984	01	26.941	33	29.400
		Zaliczka na płacę akuszlerce . . . 62 zł. 50 ct.							
		Po strąceniu ściągniętych rat w cią- gu r. 1882 . . . . . 22 „ 26 „	—	—	40	24	40	24	—
		<i>Suma rubryki II.</i>	24.957	32	2.024	25	26.981	57	29.400
III		P e n s y e.							
24		Grund Ludwika, wdowa po rządcy	204	—	15	—	219	—	219
25		Burkart Franciszka „ „ kontrolorze	146	—	10	—	156	—	156
26		Bodaszewska Agnieszka, wdowa po nadzorczy domu	—	—	—	—	—	—	—
27		Dr. Neuhauser Franciszek, były prymaryusz	1.200	—	—	—	1.200	—	1.200
28		Dr. Bertleff, były dyrektor	1.168	—	83	—	1.251	—	1.251
29		Nagel Józefa, wdowa po prymaryuszu	210	—	—	—	210	—	210
30		Dr. Finger Józef, były profesor kliniki	315	—	—	—	315	—	315
31		Pfau Henryka, wdowa po profesorze akuszeryi	—	—	63	60	63	60	64
—		Szeparowiczowa Amalia, wdowa po prymaryuszu	109	71	—	—	109	71	—
		<i>Suma rubryki III.</i>	3.352	71	171	60	3.524	31	3.415

powszechny we Lwowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą prelimi- nowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należytości			
				czynne		bierne	
z roku bieżącego							
mniejsze	większe			zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.						
—	—	Wydatek <i>mniejszy</i> z powodu korzystniejszych cen niektórych artykułów żywności, obliczonych ściśle na podstawie rzeczywistych kosztów.					
18	—						
—	—						
297	—	Wydatki <i>mniejsze</i> z powodów jak przy poz. 16.					
32	—						
—	—						
18	—						
—	678	Wydatek <i>większy</i> , ponieważ z powodu znacznego zwiększenia się czynności kancelaryjnych musiano przyjąć nadliczbowych dyurnistów podczas słabości i urlopów urzędników, jako też do sporządzenia księgi zaległości dla szpitala i imiennego wykazu wszystkich zaległości dla Wydziału krajowego.					
—	—	Wydatek <i>mniejszy</i> z powodu ustąpienia z posady maszynisty.					
37	—	Wydatek <i>mniejszy</i> z powodu niższych cen niektórych artykułów żywności, oraz z powodu zastosowania ilości służby ściśle do koniecznej potrzeby.					
2.277	—						
457	—						
3.136	678						
—	40	Wydatek <i>niepreliminowany</i> jest jednak tylko chwilowy, gdyż zwrot nastąpi przez ściąganie z płacy w miesięcznych ratach		40	24	—	—
3.136	718			40	24	—	—
2.418	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	—						
—	109	Wydatek <i>większy</i> <i>niepreliminowany</i> , ponieważ pensja wdowa 500 zł. przyznana została p. Szeparowiczowej dopiero uchwałą sejm. z 12. Października 1882.					
—	109						

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba	Poszczególne wydatków	Oddział				Razem		Kwota preliniowana wedle ustawy z dnia 22. Październ. 1881.
		chorych		położnie				
		Wydatki w r. 1882.						
ru- bryki	po- zycył	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.
IV.	Zaopatrzenia, odstawnie i dary z łaski.							
32	Christl Laura, sierota po kontrolorze	52	—	4	—	56	—	57
33	Hammer Joanna „ „ pisarzu	52	—	4	—	56	—	57
34	Drabikowska Elżbieta, była nadzorczyni cho- rych	109	50	—	—	109	50	110
35	Swoboda Marya, była akuszerka	—	—	54	75	54	75	55
	<i>Suma rubryki IV.</i>	213	50	62	75	276	25	279
V.	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiert- nych	23	—	2	—	25	—	330
VI.	Remuneracye i zapomogi.							
37	Za sprawdzanie recept	92	75	9	25	102	—	160
38	Remuneracye i zapomogi	927	50	100	—	1.027	50	762
	<i>Suma rubryki VI.</i>	1.020	25	109	25	1.129	50	922
VII.	Koszta gospodarcze.							
39	Wyżywienie:							
	a) zwykła strawa i dodatki	34.032	36	2.143	99	36.176	35	38.000
	b) 6 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w ku- chni, płaca	448	—	32	—	480	—	480
	c) wikt dla tychże wraz z pieczywem	1.010	59	72	22	1.082	81	1.182
	d) inne potrzeby	208	48	14	90	223	38	234
	e) służba kuchenna 1) płaca	887	13	63	03	950	16	1.200
	2) wikt dla powyższych	1.705	96	121	91	1.827	87	2.100
	3) pieczywo „	574	51	41	05	615	56	600
	f) drzewo na kuchnię	1.563	61	155	39	1.719	—	2.200
	g) naczynia i sprzęty kuchenne	396	94	12	56	409	50	700
	h) fiaker dla rządcy	187	—	13	—	200	—	200
	i) pieczywo dla chorych	5.083	42	266	36	5.349	78	6.500
	j) wino dla chorych	1.204	41	86	47	1.290	88	1.500
40	Wikt dla lekarza dyżurnego, wraz z pieczywem i innymi potrzebami, jako to: winem, pi- wem i t. d.	317	69	22	70	340	39	348
	Do przeniesienia	47.620	10	3.045	58	50.665	68	55.244

powszechny we Lwowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należytości			
				czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.			z roku bieżącego			
				zł.	ct.	ct.	ct.
1	—						
1	—						
1	—						
—	—						
3	—						
305	—	<i>Wydatek mniejszy</i> zależny od wypadków śmierci.					
58	—	<i>Wydatek mniejszy</i> na podstawie obrachunku z funduszem krajowym.					
—	265	<i>Wydatek większy</i> spowodowany udzieleniem znaczniejszych zapomóg ciężko chorym, oficyałowi Jaroszyńskiemu i pisarzowi Marcza-kowi, tudzież koniecznie ztąd wynikłych remuneracji ich zastępcom. Przekroczenie to znajduje pokrycie w Rubr. XVII poz. 63.					
58	265						
—	207						
1.824	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu niższych cen niektórych artykułów żywności i korzystniejszego zakupu wiktuałów we własnym zarządzie, tudzież zaprowadzonych oszczędności przy zapisywaniu potraw chorym w ogóle.					
—	—						
99	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu jak przy poz. 39a).					
11	—	<i>Wydatek mniejszy</i> , ponieważ niektórym sługom płacono mniejsze od preliminarza wynagrodzenie.					
250	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu jak przy poz. 39a).					
272	—	<i>Wydatek większy</i> spowodowany zmiennością cen i ilością służby.					
—	16	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu zaprowadzonych oszczędności.					
481	—	<i>Wydatek mniejszy</i> , gdyż zakupno nowych naczyń i sprzętów kuchennych ograniczono do najniezbędniejszych potrzeb.					
290	—						
—	—						
1.150	—	<i>Wydatek mniejszy</i> , spowodowany niższymi cenami zboża i wina.					
209	—						
—	—						
8	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodów jak przy poz. 39a).					
4.594	16						

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie wydatków	Oddział				Razem		Kwota prelimitowana według ustawy z dnia 22. Październ. 1881.
ru- bryki	po- zycei		chorych		położnie				
budżetu			Wydatki w r. 1882.						
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
VII.		Z przeniesienia	47.620	10	3.045	58	50.665	68	55.244
	41	Wikt z pieczywem dla pisarza, pełniącego obo- wiązki dozorecy domu	204	10	13	51	217	61	210
	42	Sprzęty . . . . . zwyczajne nadzwyczajne	973	57	26	43	1.000	—	1.000
			409	08	—	—	409	08	1.800
	43	Bielizna i pościel:							
		a) reparacya i sprawienie nowej bielizny i po- ścieli . . . . . zwyczajne nadzwyczajne	1.050	—	150	—	1.200	—	1.200
			5.573	85	550	—	6.123	85	6.400
		b) 1 Siostra Miłosierdzia zatrudniona w ma- gazynie bielizny i pościeli, płaca	75	—	5	—	80	—	80
		c) wikt dla tejże wraz z pieczywem i innymi potrzebami	203	18	14	52	217	70	236
	44	Pralnia	9.777	75½	281	20	10.058	95½	8.000
	45	Słoma do sienników	358	98	10	33	369	31	550
	46	Drzewo opałowe	3.067	01	304	81	3.371	82	5.000
	47	Oświetlenie:							
		a) oświetlenie naftą	1.187	31	136	82	1.324	13	2.100
		b) lampiarz, płaca	280	—	20	—	300	—	300
		<i>Suma rubryki VII. zwyczajne</i>	64.797	—½	4.008	20	68.805	20½	73.920
		<i>nadzwyczajne</i>	5.982	93	550	—	6.532	93	8.200
		Razem	70.779	93½	4.558	20	75.338	13½	82.120
VIII.		Koszta sanitarne.							
	48	Sanitarne w ścisłym znaczeniu	4.009	93	50	98½	4.060	91½	4.550
	49	Lekarstwa	5.325	83	231	40	5.557	23	6.000
	50	Instrumenta chirurgiczne	141	52	24	60	166	12	1.000
	51	Koszta pogrzebowe	450	—	50	—	500	—	550
		<i>Suma rubryki VIII.</i>	9.927	28	356	98½	10.284	26½	12.100

powszechny we Lwowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należytości			
				czynne		bierne	
z roku bieżącego							
mniejsze	większe			zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.						
4.594	16						
—	7						
1.391	—						
—	—						
276	—						
—	—						
18	—						
—	2.059						
181	—						
1.628	—						
776	—						
—	—						
7.197	2.082						
1.667	—						
8.864	2.082						
6.782	—						
489	—						
443	—						
834	—						
50	—						
1.816	—						

Wydatek większy wedle rzeczywistej potrzeby.

Wydatek mniejszy, gdyż nie zachodziła potrzeba sprawienia większej ilości nowych sprzętów.

Wydatek mniejszy z powodu, że ceny materyałów nie dadzą się naprzód dokładnie obliczyć, następnie, że ograniczono zakupno do ścisłej potrzeby.

Wydatek mniejszy z powodów wymienionych przy poz. 16.

Wydatek większy z powodu większej ilości chorych; w r. 1881 wynosiła ilość dni leczenia w obu oddziałach 168.548, w r. 1882 dni 175.344.

Wydatek mniejszy z powodu, że nie okazała się konieczna potrzeba częstszego zmieniania słomy.

Wydatek mniejszy z powodów jak przy poz. 39f).

Wydatek mniejszy z powodu zaprowadzonych oszczędności, tudzież niższych cen nafty.

Wydatek mniejszy zastosowany do ścisłej potrzeby i zaprowadzonych oszczędności.

Wydatek mniejszy; potrzeb tego rodzaju dokładnie naprzód obliczyć niepodobna.

Wydatek mniejszy, gdyż nie okazała się potrzeba wyczerpania całej preliminowanej kwoty.

Wydatek mniejszy, gdyż Towarzystwo św. Józefa z Arymatei wzięło na podstawie kontraktu zawartego do LW. 12.374/81 obowiązkiem na siebie grzebania umarłych za roczny ryczałt 500 zł.

Liczba		Poszczególne wydatków	Oddział				Razem		Kwota prelimitowana według ustawy z dnia 22 Październ. 1881.
ru- bryki	po- zyty		chorych		położnie				
budżetu			Wydatki w r. 1882.						
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
IX.		Potrzeby kancelaryjne.							
	52	Różne potrzeby dla kancelaryi zarządu	832	38	58	25	890	63	1.240
X.	53	Potrzeby kapliczne	352	08½	—	—	352	08½	360
XI.		Utrzymanie budynków.							
	54	Konserwacye i reparacye:							
		a) zwykłe roboty murarskie z ma- teryałami	1.395	zł. 99 ct.					
		b) roboty ślusarskie wraz z żela- zem	502	" 70 "					
		c) roboty stolarskie i ciesielskie z materyałami	975	" 21 "					
		d) roboty blacharskie	780	" 62 "					
		e) " szklarskie	73	" 35 "					
		f) malowanie i pokostowanie z ma- teryałami	527	" 07 "					
		g) asekuracya	241	" 35 "					
		h) utrzymanie dzwonek elektry- cznych i urządzenie linii tele- graficznej do straży ogniowej	154	" 54 "					
		i) rozmaite drobne	27	" 17 "					
		Razem	4.678	zł. — ct.					
		Z tego wydatku przypada na							
		zwyczajne	2.998	97	501	03	3.500	—	3.500
		nadzwyczajne	1.178	—	—	—	1.178	—	2.400
	55	Utrzymanie gmachu i obejścia, jako to:							
		a) bielzenie, mycie podłóg i okien, czyszczenie kanałów i desin- fekcyja	306	złr. 48 ct.					
		b) roboty w ogrodach, tudzież utrzymanie dróg i chodników	215	" 37 "					
		c) rozmaite drobne	3	" 69 "					
	56	Kominiarze i straż ogniowa	360	—	40	—	400	—	400
		<i>Suma rubryki XI. zwyczajne</i>	3.884	51	541	03	4.425	54	4.900
		<i>nadzwyczajne</i>	1.178	—	—	—	1.178	—	2.400
		Razem	5.062	51	541	03	5.603	54	7.300
XII.		Najem pomieszczeń.							
	57	Czynsz za najem filii Hofmana wraz z podatka- mi gminnymi	4.291	32	2.026	—	6.317	32	6.500

powszechny we Lwowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną, okazują się wyniki		Uzasadnienie różnic		Należności			
				czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.			z roku bieżącego			
				zł.	ct.	zł.	ct.
349	—	Wydatek mniejszy z powodu, że w r. 1881 zrobiono większy nakład druków kancelaryjnych.		—	—	—	—
8	—	Wydatek mniejszy nie dający się naprzód ściśle obliczyć.		—	—	—	—
—	—						
1.222	—						
—	—						
474	—	Wydatki mniejsze, ponieważ ograniczono się tylko do najkonieczniejszych obok wykazanych robót.					
—	—						
474	—						
1.222	—						
1.696	—			—	—	—	—
—	—						
183	—	Wydatek mniejszy z powodu znizenia podatku gminnego. Wedle kontraktu do LW. 4.663/82 wynosi czynsz roczny najmu filii 6.072 zł. — ct.		—	—	—	—
		podatek gminny . . . . . 272 zł. 16 ct. po strąceniu nadpłaty z r. 1881 . . . . . 26 " 84 "					
		Razem . . . . . 6.317 zł. 32 ct.					

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególne wydatków	Oddział				Razem		Kwota preliminowana według ustawy z dnia 22. Październ. 1881. zł.
ru- bryki	po- zycyl		chorych		położnic				
budżetu			Wydatki w r. 1882.						
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
XIII.	58	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii	9.814	60	—	—	9.814	60	8.000
XIV.	59	Odsetki od kapitałów dłużnych. Funduszowi stypendyjnemu Głowińskiego za część budynku użytego dla oddziału położnic	—	—	352	02	352	02	352
XV.	60	Zapomogi dla położnic. Dla położnic, opuszczających wraz z dzieckiem zakład	—	—	2.532	—	2.532	—	2.000
XVI.	61	Koszta utrzymania dzieci, zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic. Wynagrodzenie dla mamek za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przenie- sione zostały	—	—	35	55	35	55	30
XVII.		R o z m a i t e.							
	62	Na utrzymanie biblioteki	93	80	6	80	100	60	100
	63	Przypadkowe	222	25	49	44	271	69	500
		<i>Suma rubryki XVII.</i>	316	05	56	24	372	29	600
—	64	Nadwyżka dochodów oddana funduszowi krajowemu	26.877	67½	—	—	26.877	67½	—

powszechny we Lwowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należytości			
				czynne		bierne	
z roku bieżącego							
mniejsze	większe			zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.						
—	1.815	<p><i>Wydatek większy</i> z powodu większej ilości chorych, aniżeli się w czasie układania preliminarza spodziewano. Ilość dni leczenia wynosiła w r. 1882 17.955 dni; wykazano następnie dodatkowo po 10. Marcu 1883 — 1651 dni, razem 19.606 dni po 50 ct. . . . . 9.803 zł. — ct. zapłacono należność z r. 1879 za 20 dni leczenia po 58 ct. . . . . 11 „ 60 „ Razem . . . . . 9.814 zł. 60 ct.</p>		—	—	—	—
—	532	<p><i>Wydatek większy</i>, ponieważ w tym roku opuściło zakład więcej położnic z dziećmi, aniżeli w budżecie przewidziano.</p>		—	—	—	—
—	6	<p><i>Wydatek większy</i> z powodu przyjęcia większej ilości mamek do karmienia dzieci.</p>		—	—	—	—
228	—	<p><i>Wydatek mniejszy</i> z powodu zmienności tej rubryki. Nadwyżką tą pokryto przekroczenie Rubr. VI poz. 38.</p>		—	—	—	—
228	—			—	—	—	—
—	26.878	<p><i>Wydatek niepreliminowany.</i> Wydatki oddziału chorych po strąceniu oddanej nadwyżki były mniejsze od preliminowanych 10.920 zł. o kwotę rzeczywiste dochody zaś tegoż oddziału były od preliminowanych łącznie z uchwaloną dotacją większe o kwotę . . . . . 15.958 „ okazuje się nadwyżka dochodów . . . . . 26.878 zł. która oddaną została funduszowi krajowemu.</p>		—	—	—	—

Dochody.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególne dochody	Oddział				Razem		Kwota przeliczeniowa według ustawy z dnia 22. Październ. 1881. zł.
ru- bryki	po- zytych		chorych		położnic		Razem		
budżetu			Dochody w r. 1882.				Razem		
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
I.	1	Opłaty pośmiertne	7.536	61	—	—	7.536	61	8.850
II.		D o d a t k i.							
	2	Od c. k. Skarbu za 681·58 metrów sześć. drze- wa opałowego, część przypadająca na od- dział chorych i położnic	1.103	58	123	61	1.227	19	1.316
	3	Z kasy miejskiej; a) $\frac{1}{5}$ część dochodu z rogatek	21.406	13	—	—	21.406	13	22.430
		b) na utrzymanie trupiarni	53	84 $\frac{1}{2}$	6	03	59	87 $\frac{1}{2}$	60
		<i>Suma rubryki II.</i>	22.563	55 $\frac{1}{2}$	129	64	22.693	19 $\frac{1}{2}$	23.806
III.		Zwroty kosztów leczenia.							
	4	Od płacących za siebie	12.847	06 $\frac{1}{2}$	230	13	13.077	19 $\frac{1}{2}$	9 000
	5	Od funduszy obokrajowych i innych publicz- nych	3.052	39	137	70	3.190	09	6.070
	6	Od funduszu krajowego galicyjskiego	137.996	45	2.736	42	140.732	87	94.000
		<i>Suma rubryki III.</i>	153.895	90 $\frac{1}{2}$	3.104	25	157.000	15 $\frac{1}{2}$	109.070
IV.		R o z m a i t e.							
	7	Ze sprzedaży sprzętów i inne mniejsze dochody	231	01 $\frac{1}{2}$	—	—	231	01 $\frac{1}{2}$	204
	8	Zwroty zaliczek udzielonych na płace w latach ubiegłych	1.856	16	—	—	1.856	16	—
	9	Rozmaite dochody — należności z lat dawniej- szych, mianowicie: a) Zwrot zaliczki wiktury rządu z rubr. VII. wyd. 50 zł. — ct. b) „ „ udzielonej komitetowi szpitalu św. Zofii na koszt utrzymania chorych 250 zł. — ct. c) Rozmaite zwroty . . . . . 75 „ 50 „	375	50	—	—	375	50	—
		<i>Suma rubryki IV.</i>	2.462	67 $\frac{1}{2}$	—	—	2.462	67 $\frac{1}{2}$	204
		D o t a c y e.							
—	10	Z funduszu krajowego	—	—	12.219	23 $\frac{1}{2}$	12.219	23 $\frac{1}{2}$	44.569

Dochody.

powszechny we Lwowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic		Należytości			
				czynne		bierne	
z roku bieżącego							
zł.	zł.			zł.	ct.	zł.	ct.
1.313	—	<i>Dochód mniejszy</i> ponieważ ilość spadków była tego roku mniejszą. Dochody tego rodzaju niepodobna naprzód dokładnie obliczyć.	1.705	41	—	—	
89	—	<i>Dochód mniejszy</i> z powodu różnicy cen drzewa opałowego.					
1.024	—	<i>Dochód mniejszy</i> , ponieważ wpływy tego rodzaju jako niestałe naprzód dokładnie obliczyć się nie dadzą.					
—	—						
1.113	—						
—	4.077	<i>Dochody większe w ogóle</i> z powodu niestałości tej rubryki zależnej od ilości chorych; następnie ponieważ wielka część niezlikwidowanych zaległości z lat dawniejszych w ciągu roku 1882 zapłaconą została.	97.995	63		124	
2.880	—						
—	46.733						
2.880	50.810		97.995	63		124	
	47.930						
—	27	<i>Dochód większy</i> dla zmienności tej rubryki.					
—	1.856						
		<i>Dochody większe budżetem nieprzewidziane</i> są zwrotami kwot zaliczkowo wydanych, a zarachowanych na rubryki stałe w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 14. Października 1874.					
—	376						
—	2.259						
32.350	—	<i>Dochód mniejszy.</i> W skutek korzystniejszych wyników rubr. III. dochodów „Zwroty kosztów leczenia” przyzwolona dotacya nie tylko że nie została wyczerpaną, ale nadto Oddział chorych zwrócił funduszowi krajowemu nadwyżkę dochodów w kwocie 26.877 zł. 67 1/2 ct. w. a. (Patrz poz. 64 wydatków).					

WYKAZ NALEŻYTOŚCI

czynnych i biernych z lat ubiegłych.

Rubryka budżetu	Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Należytości			
			czynne		bierne	
			zł.	ct.	zł.	ct.
		A. Wydatki.				
I.		Płace i emolumenta etatowe.				
	1	Zwrot zaliczek udzielonych na płace	101	48	—	—
XVII.		Rozmaité.				
	2	Od stron rozmaitych za szesudła . . . . . 41 zł. — ct.	41	81	—	—
		„ inne drobne . . . . . — „ 81 „				
		Suma	143	29	—	—
		B. Dochody.				
I.		Opłaty pośmiertne.				
	3	Od stron obowiązanych	527	96½	—	—
III.		Zwroty kosztów leczenia.				
	4	Dla oddziału chorych	275	263	—	—
	5	„ „ położnic . . . . . i	2.899	40	—	—
		Suma	278.690	76½	—	—
		Razem obiedwie sumy	278.834	05½	—	—

IV.

FUNDUSZ PODRZUTKÓW

we Lwowie.

Zamknięcie rachunku

za rok

1882.

Fundusz podrzutków

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Wynikłości w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1881.
rubryki	po- zycyi		zł.	ct.	
budżetu					zł.
W y d a t k i.					
I.	1—3	Płace urzędników	—	—	—
II.	—	Zasługi	—	—	—
III.	—	Czynsz	—	—	—
IV.	4	Potrzeby kancelaryjne, na druki itp.	—	—	10
V.		Remuneracye i zapomogi.			
	5—6	Akuszerce zakładu położnic stręczne i pieluszkowe	30	—	30
	7	Żywicielkom za gorliwe pielęgnowanie dzieci: w 1. roku życia	840	—	20
	8	za dozorowanie dorosłych dzieci i na potrzeby szkolne	390	—	400
		Suma rubryki V.	428	40	450
VI.	9	Koszta utrzymania dzieci	2.457	07	2.700
VII.	10	Koszta leczenia dzieci	—	—	10
VIII.		R o z m a i t e.			
	11	Żywicielkom na koszta pogrzebowe ryczałt	8	—	20
	12	Zwrot kosztów utrzymania dzieci do gminy miasta Lwowa przy- dzielonych.	54	13	100
		Suma rubryki VIII.	62	13	120
		Suma wszystkich wydatków	2.947	60	3.290
D o c h o d y.					
		Dotacya z funduszu krajowego	2.947	60	3.290

we Lwowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wyniki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
10	—	Wydatków nie było, bo druki z lat poprzednich nie zostały wyczerpane.	—	—	—	—
—	—					
12	—	} Wydatek mniejszy z powodu niestałości tej rubryki.	—	—	—	—
10	—		—	—	5	—
22	—		—	—	5	—
243	—	Wydatek mniejszy, ponieważ nie wszystkie żywicielki swą należność po koniec roku pobrały.	—	—	335	32
10	—	Wydatku nie było, bo nie było potrzeby leczenia kosztem tego funduszu.	—	—	—	—
12	—	Wydatek mniejszy z powodu mniejszej śmiertelności.	—	—	—	—
46	—	Wydatek mniejszy wedle rzeczywistej potrzeby.	—	—	—	—
58	—		—	—	—	—
342	—		—	—	340	32
342	—	Dochód mniejszy, bo dla pokrycia wydatków tylko suma dotowana okazała się potrzebną.	—	—	—	—

Należytości czynne z lat ubiegłych.

1) Taksy od przyjęcia dzieci tutejszo- i obco krajowych	369 zł. 50 ct.
2) Zwrot kosztów utrzymania dzieci	72 " 96 "
Razem	<u>442 zł. 46 ct.</u>

Stan majątku z końcem roku 1882.

S t a n c z y n n y.

Należytości czynne z lat ubiegłych, jak wyżej . . . . . 442 zł. 46 ct.

S t a n b i e r n y.

Należytości bierne z roku bieżącego . . . . . 340 " 32 "

Czysty stan czynny . . . . . 102 zł. 14 ct.

V.

KRAJOWY ZAKŁAD DLA OBŁĄKANYCH

na Kulparkowie.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

z a r o k

1 8 8 2.

W załączeniu wykaz należności czynnych i biernych z lat ubiegłych.

Liczba		Sumaryusz	Wynikłości z r. 1882.						
ru- bryki	po- zycył		Zwyczajne		Nad- zwyczajne		Razem		
budżetu			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
		Wydatki.							
I.	1-11	Płace i emolumenta etatowe	19.147	03½	—	—	19.147	03½	
II.	12-21	Koszta utrzymania osób nieetatowych	22.836	06	—	—	22.836	06	
III.	22	Substytucye	—	—	—	—	—	—	
IV.	23-29	Pensye i emerytury	350	—	—	—	350	—	
V.	30-31	Zaopatrzenia odstawnie i dary z łaski	14	—	—	—	14	—	
VI.	32	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	—	—	—	—	—	—	
VII.	33-34	Remuneracye i zapomogi	586	14	—	—	586	14	
VIII.	35-46	Koszta gospodarcze	65.006	20	7.365	50	72.371	70	
IX.	47-51	„ sanitarne	3.334	72½	—	—	3.334	72½	
X.	52	„ kancelaryjne	939	21	—	—	939	21	
XI.	53	„ kapliczne	233	65	—	—	233	65	
XII.	54-59	„ utrzymania budynków i dróg	6.891	89	4.984	38	11.876	27	
XIII.	65	Odsetki od kapitałów dłużnych	1.408	06	—	—	1.408	06	
XIV.	66	Podatki i daniny	190	88½	—	—	190	88½	
XV.	67-70	Rozmaite	2.043	04	—	—	2.043	04	
		<i>Suma wydatków rzeczywist. budżetem objętych .</i>	122.980	89½	12.349	88	135.330	77½	
		Do tego:							
—	71	Nadwyżka dochodów oddana funduszowi kraj.	—	—	5.237	49	5.237	49	
		Ogólna suma wydatków	122.980	89½	17.587	37	140.568	26½	
		Dochody.							
I.	1-3	Dodatki	618	58½	—	—	618	58½	
II.	4	Zwroty kosztów leczenia	134.469	75	—	—	134.469	75	
III.	5-7	Dochody z dóbr	3.901	44	—	—	3.901	44	
IV.	8	Rozmaite	1.578	49	—	—	1.578	49	
		<i>Suma dochodów rzeczywist. budżetem objętych .</i>	140.568	26½	—	—	140.568	26½	
		Do tego:							
—	9	Dotacya z funduszu krajowego	—	—	—	—	—	—	
		Ogólna suma dochodów	140.568	26½	—	—	140.568	26½	

Stan majątku z końcem roku 1882.

Stan czynny:

Należytości czynne: a) w rubr. wydatków	{ bieżące z lat ubiegłych (str. 202).	2.046 zł 44 ct.	2.929 zł. 73½ ct.
		883 „ 29½ „	
„ „ b) „ dochodów	{ bieżące z lat ubiegłych (str. 202).	13.930 „ 36 „	47.705 zł. 91 ct.
		30.845 „ 81½ „	

Stan bierny:

Należytości biernie w rubr. wydatków z roku bieżącego	110 „ 81½ „
Czysty stan czynny	47.595 „ 09½ „

obłąkanych na Kulparkowie.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Paźdz. 1881.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
zwy- czajne	nadzwy- czajne	razem	mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
			zwy- czajne	nadzwy- czajne	zwy- czajne	nadzwy- czajne	mniej- sze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
19.410	—	19.410	263	—	—	—	263	—	7.872	17	—	—
30.049	—	30.049	7.213	—	—	—	7.213	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
350	—	350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	—	40	40	—	—	—	40	—	—	—	—	—
590	—	590	4	—	—	—	4	—	—	—	—	—
81.165	6.500	87.665	16.159	—	—	865	15.294	—	—	—	—	—
2.700	—	2.700	—	—	635	—	—	635	—	—	—	—
900	—	900	—	—	39	—	—	39	54	92	—	—
200	—	200	—	—	34	—	—	34	—	—	—	—
7.450	2.000	9.450	558	—	—	2.984	—	2.426	—	—	—	—
1.408	—	1.408	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200	—	200	9	—	—	—	9	—	—	—	—	—
1.650	—	1.650	—	—	393	—	—	393	119	35	110	81½
146.126	8 500	154.626	24.246	—	1.101	3.849	22.823	3.527	2.046	44	110	81½
—	—	—	—	—	—	5.238	—	5.238	—	—	—	—
146.126	8.500	154.626	24.246	—	1.101	9.087	22.823	8.765	2.046	44	110	81½
—	—	—	—	—	—	—	14.058	—	—	—	—	—
654	—	654	35	—	—	—	35	—	—	—	—	—
33.800	—	33.800	—	—	100.670	—	—	100.670	9.006	41	—	—
2.950	—	2.950	—	—	951	—	—	951	—	—	—	—
400	—	400	—	—	1.178	—	—	1.178	4.923	95	—	—
37.804	—	37.804	35	—	102.799	—	35	102.799	13.930	36	—	—
116 822	—	116.822	116.822	—	—	—	116 822	—	—	—	—	—
154.626	—	154.626	116.857	—	102.799	—	116.857	102.799	13.930	36	—	—
—	—	—	—	—	—	—	14.058	—	—	—	—	—

U w a g a:

Preliminowane wydatki wynosiły	154.626	zł.
Rzeczywiste zaś wydatki bez nadwyżki dochodów wynoszą	135.330	"
Wynik korzystniejszy o kwotę		19.296 zł.
Preliminowane dochody bez dotacyi wynosiły	37.804	zł.
Rzeczywiste zaś dochody wynoszą	140.568	"
Wynik korzystniejszy o kwotę		102.764 "
Z porównania okazuje się wynik w ogóle korzystniejszy o kwotę		122.060 zł.
Zamiast dotacyi, fundusz krajowy od 1. Stycznia 1882. płaci koszt leczenia za ubogich chorych na podstawie kwartalnych rachunków, dla tego Rubr. II. ma dochód niezwykle większy.		
Niepobrana mniejsza dotacya wynosi	116.822	zł.
Nadwyżka dochodów oddana funduszowi krajowemu	5.238	"
Razem jak wyżej	122.060	"

obciążonych na Kulparkowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną, okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości				
			czynne		bierne		
mniejsze zł.	większe zł.		z roku bieżącego				
			zł.	ct.	zł.	ct.	
—	—						
—	—						
—	—						
—	26	Wydatek większy obliczony według cen artykułów żywności i ustanowionych na rok 1882. cen wikt do LW. 10.277/1882.					
—	—						
106	—	Wydatek mniejszy z powodu, że funkcyonaryusze ci jako nieżonaci pobierali mniejsze poreye wikt.					
—	—						
—	25	Wydatki większe z powodu jak przy poz. 2.					
—	13						
—	—						
107	—	Wydatek mniejszy z powodu jak przy poz. 3.					
—	—						
—	10	Wydatki większe z powodu jak przy poz. 2.					
—	—						
—	2						
—	—						
—	2						
—	—						
213	78						
128	—	Wydatek mniejszy ponieważ na umorzenie danych zaliczek w kwocie . . . 2.925 zł. — ct. ściągnięto w ciągu bieżącego roku . 1.052 „ 83 „	1.872	17	—	—	
341	78		1.872	17	—	—	
263	—						
—	—						
25	—	Wydatki mniejsze z powodu zmienności cen drobnych potrzeb i ustanowionych na rok 1882. cen wikt do LW. 10.277/1882.					
14	—						
606	—	Wydatek mniejszy z powodu, iż koszt utrzymania jednego pisarza w kwocie 623 zł. 75 ct. zatrudnionego wyłącznie przy gospodarstwie mlecznem, poniosło rzezzone gospodarstwo. LW. 55.894/1883. tudzież z powodu jak przy poz. 2.					
645	—						

Wydatki.

Krajowy zakład dla

Liczba		Poszczególności	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyi		zł.	ct.	
budżetu				zł.	ct.
II.		Z przeniesienia	3.598	261 $\frac{1}{2}$	4.243
	14	Stolarz, płaca	240	—	208
		„ wikt	210	521 $\frac{1}{2}$	220
	15	Krawiec, płaca	174	—	260
		„ wikt	203	58	220
	16	Szewc, płaca	144	—	180
		„ wikt	210	52	220
	17	Maszynista, płaca	600	—	600
		„ wikt	296	32	350
	18	2 Palaczy do maszyny parowej, płaca	311	99	312
		„ „ „ wikt	421	04	440
	19	Ślusarz, płaca	264	—	264
		„ wikt	210	52 $\frac{1}{2}$	220
	20	Służba oddziałowa, płaca . . . . . 6.463 zł. 30 ct.			
		„ „ wikt . . . . . 6.628 „ 65 „			
		„ „ gratyfikacye . . . . . 200 „ — „	13.291	95	18.804
	21	Służba domowa, płaca . . . . . 1.161 zł. 92 ct.			
		„ „ wikt . . . . . 1.397 „ 42 $\frac{1}{2}$ „			
		„ „ gratyfikacye . . . . . 100 „ — „	2 659	341 $\frac{1}{2}$	3 508
		Suma rubryki II.	22.836	06	30.049
III.	22	Substytucye	—	—	—
IV.		Pensye i emerytury.			
	23	Grund Ludwika, wdowa po rządcey	26	—	26
	24	Burkart Franciszka, wdowa po kontrolorze	19	—	19
	26	Dr. Berthleff, były dyrektor	149	—	149
	27	Mauthe Rozyna, wdowa po dozorey	60	—	60
	28	Kłosowski Jan, były dozorca	48	—	48
	29	Kłosowska Teresa, była dozoreczyni	48	—	48
		Suma rubryki IV.	350	—	350
V.		Zaopatrzenia odstawne i dary z łaski.			
	30	Christl Laura, sierota po kontrolorze	7	—	7
	31	Hammer Joanna, sierota po pisarzu	7	—	7
		Suma rubryki V.	14	—	14
VI.	32	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	—	—	40

obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
mniejsze zł.	większe zł.		czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
645	—					
—	32					
9	—					
88	—					
17	—					
36	—					
9	—					
—	—					
54	—					
—	—					
19	—					
9	—					
5.512	—					
849	—					
7.245	32					
7.213						
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
40	—					

Wydatek większy z powodu podwyższenia stolarzowi płacy rocznie o kwotę wykazaną. LW. 15.325/1882.

Wydatki mniejsze z powodu jak przy poz. 12., tudzież pobieranego niższego wynagrodzenia rocznego.

Wydatki mniejsze z powodu iż przyjęcie ilości służby ograniczono do najkonieczniejszej potrzeby, tudzież, że niektórym sługom płacono niższe wynagrodzenia, niż na ten cel preliminowano.

Wydatek mniejszy ponieważ nie zaszły wypadki śmierci w stanie urzędników i sług etatowych.

Wydatki.

Krajowy zakład dla

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia ²² . Października 1881.
ru- bryki	po- zyty		zł.	ct.	
budżetu					zł.
VII.		Remuneracye i zapomogi.			
33		Za sprawdzanie recept	116	14	140
34		Remuneracye i zapomogi	470	—	450
		Suma rubryki VII.	586	14	590
VIII.		Koszta gospodarcze.			
35		Wyżywienie:			
		a) Zwyczajna strawa i dodatki	33.721	29½	42.000
		b) Pieczywo	5.034	24¼	8.800
		c) Wino	128	62½	800
		Do przeniesienia .	38.884	16½	51.600

obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
24	—	Wydatek mniejszy wynika z rozdziału ogólnej kwoty na wszystkie szpitale.				
—	20	Wydatek większy znajduje pokrycie w zaoszczędzeniu pozycji 33.				
24	20		—	—	—	—
4						
8.279	—	<p>Wydatek mniejszy. Pomimo większej ilości dni żywienia, koszt zwykłej strawy i dodatków okazał się niższym z powodu oszczędności w zapisywaniu potraw, korzystniejszego zakupywania artykułów żywności we własnym zarządzie, tudzież zaprowadzenia własnego mlewa. Ilość dni żywienia wynosiła w roku 1881. — 131.258 a w roku 1882. — 136.372.</p> <p>Do wykazanego niższego kosztu przyczyniły się jeszcze następujące działy gospodarstwa zaprowadzone w zakładzie, a których wyniki podano szczegółowo w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego r. 1883.</p> <p>1. <i>Utrzymywanie krów</i> dało w ciągu roku 66.154$\frac{1}{4}$ litrów mleka, zarachowanych na kuchnię po cenie 5.747 ct. wedle obrachunku do LW. 55.894 1883.</p> <p>w kwocie . . . . . 3.802 zł. 20 ct.</p> <p>Gdyby powyższą ilość mleka, płacono wedle ostatniego kontraktu do LW. 27.029 1880. po 10 centów za litr, koszt wynosiłby . . . . . 6.615 „ 45 „</p> <p>przezo zyskano . . . . . 2.813 „ 25 „</p> <p>2. <i>Chów owiec</i> na mięso dla kuchni. Wydatki tego gospodarstwa wynosiły jak LW. 55.894 83. kwotę . . . . . 434 zł. 69 ct.</p> <p>Dochody zaś . . . . . 475 „ 85 „</p> <p>Z porównania okazuje się zysk w kwocie 41 „ 16 „ przeniesiony na korzyść żywienia chorych, a nadto, 1 kilo mięsa tego, kosztował tylko 30 centów.</p> <p>3. <i>Chów trzody chlewnej</i> z którego zysków w kwocie 327 zł. 17$\frac{1}{2}$ ct. wybudowano chlew dla tejże trzody. LW. 10.481 82.</p>				
3 766	—	Wydatek mniejszy z powodu zaprowadzenia własnej piekarni i mlewa.				
671	—	Wydatek mniejszy z powodu, że wina używano tylko jako środek leczniczy.				
12.716	—		—	—	—	—

Wydatki.

Krajowy zakład dla

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zytych		zł.	ct.	
budżetu					
VIII.		Z przeniesienia	38.884	16½	51.600
36		Służba kuchenna, płaca z wiktem, pieczywem i gratyfikacją	2.616	98	2.600
37		a) Drzewo do kuchni	2.876	91	2.500
		b) Naczynia kuchenne	693	17	800
		c) 5 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w kuchni i magazynie wiktualów, płaca . . . . . 400 zł. — ct.			
		wikt z pieczywem . . . . . 934 " 46 "			
		drobne potrzeby tychże . . . . . 66 " 10 "	1.400	56	1.425
38		Sprzęty a) Zwyczajne	1.000	—	1.000
		b) Nadzwyczajne	1.623	27½	1.500
		c) 1 Siostra Miłosierdzia zatrudniona w magazynie sprzę- tów, płaca . . . . . 80 zł. — ct.			
		wikt z pieczywem . . . . . 186 " 87 "			
		drobne potrzeby teje . . . . . 13 " 22 "	280	09	285
39		Bielizna i pościel: a) Zwyczajne	1.000	—	1.000
		b) Nadzwyczajne	5.575	15½	5.000
		c) 1 Siostra Miłosierdzia zatrudniona w maga- zynie bielizny, płaca . . . . . 80 zł. — ct.			
		wikt z pieczywem . . . . . 186 " 87 "			
		drobne potrzeby teje . . . . . 13 " 22 "	280	09	285
40		Pralnia: a) Dzewo i inne potrzeby	4.235	38½	5.200
		b) 2 Siostry Miłosierdzia zatru- dnione w pralni. płaca . . . . . 160 zł. — ct.			
		wikt z pieczywem . . . . . 373 " 78 "			
		drobne potrzeby tychże . . . . . 26 " 44 "	560	22	570
41		Słoma do sienników	1.103	10	650
42		Drzewo opałowe i węgiel kamienny	4.607	56	7.500
43		Oświetlenie	1.051	76	2.600
44		Utrzymanie ogrodu warzywnego i spacerowego z połową kosztu utrzymania ogrodnika	777	62½	650
45		Uprawa pól, utrzymanie 2 par koni roboczych, kupno nasion, zbiór produktów surowych z połową kosztu utrzymania ogrodnika	2.303	85	1.250
		Do przeniesienia { zwyczajne	63.671	46½	79.915
		{ nadzwyczajne	7.198	43	6.500

obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należności			
			czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	ct.	ct.
12.716	—		—	—	—	—
—	17	Wydatek większy wedle istotnej potrzeby.				
—	377	Wydatek większy, według rozdziału do LW. 11 338/1883. i z powodu wyższych cen drzewa w roku 1882. według kontraktu do LW. 56.862/1881. Przekroczenie to znajduje zupełne pokrycie w zaoszczędzeniu poz. 42.				
107	—	Wydatek mniejszy wedle rzeczywistej potrzeby.				
25	—	Wydatek mniejszy z powodu jak przy poz. 12.				
—	—					
—	123	Wydatek większy spowodowany zakupem młocarni ręcznej za kwotę 125 zł. 40 ct. LW. 39.324/1882.				
5	—	Wydatek mniejszy z powodu jak przy poz. 12.				
—	—					
—	575	Wydatek większy spowodowany zakupem 25 materacy drucianych za kwotę 432 zł. LW. 37.461/81., tudzież sprawienia większej ilości bielizny i odzieży.				
5	—	Wydatek mniejszy z powodu jak przy poz. 12.				
965	—	Wydatek mniejszy wynikły z obliczenia użytego opału, do LW. 11.338/83., tudzież z powodu wyrobu mydła we własnym zarządzie.				
10	—	Wydatek mniejszy z powodu jak przy poz. 12.				
—	453	Wydatek większy z powodu koniecznej potrzeby częstszego zmieniania słomy. (LW. 13.299/1883).				
2.892	—	Wydatek mniejszy wskutek lepszej zimy i zaprowadzonych oszczędności w opalaniu sal dla chorych.				
1.548	—	Wydatek mniejszy z powodu zaprowadzenia zmian w sposobie oświetlania sal i niższych cen nafty.				
—	128	Wydatek większy z powodu zakupu drzewek owocowych i ozdobowych, za kwotę 157 zł. do nasadzenia w miejscach uszkodzonych przez chorych. LW. 45.752/82.				
—	1.054	Wydatek większy znajduje zupełne pokrycie w nadwyżce dochodów Rubr. III. poz. 6.				
18.273	2.029		—	—	—	—
—	698		—	—	—	—

Wydatki.

Krajowy zakład dla

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zyty		zł.	ct.	
budżetu					zł.
VIII.		Z przeniesienia { <i>zwyczajne</i> . . . . . <i>nadzwyczajne</i>	63.671	46 $\frac{1}{2}$	79.915
			7.198	43	6.500
	45	a) Koszta urządzenia gospodarstwa mlecznego	167	07	—
	46	Utrzymanie 2ch par koni z 2ma furmanami, reperacją wozów, uprzęży i innymi potrzebami	1.334	73 $\frac{1}{2}$	1.250
		Suma wydatków { <i>zwyczajnych</i> . . . . . <i>nadzwyczajnych</i>	65.006	20	81.165
		Ogólna suma rubryki VIII.	72.371	70	87.665
IX.		Koszta sanitarne.			
	47	Sanitarne w ścisłym znaczeniu	2.035	66 $\frac{1}{2}$	1.500
	48	Lekarstwa	897	03	750
	49	Instrumenta chirurgiczne	148	30	150
	50	Utrzymanie prosektoryum	139	01	150
	51	Koszta pogrzebowe	114	72	150
		Suma rubryki IX.	3.334	72 $\frac{1}{2}$	2.700
X.		Koszta kancelaryjne.			
	52	Rozmaite potrzeby dla kancelaryi zarządu	939	21	900
XI.	53	Koszta kapliczne	233	65	200

obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
mniejsze	większe		czynne		bierne	
zł.	zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
18 273	2.029					
—	698					
—	167	Wydatek budżetem nieprzewidziany wyjaśnia się następująco: W ciągu roku zakupiono 13 krów (po cenie przeciętnej 117 zł. 50 ct.) za kwotę . . . . . 1.531 zł. 40 ct. Sprzętów i naczyń za . . . . . 20 " 67 " razem za kwotę . . . . . 1.552 " 07 " Sprzedano zaś 10 krów (po cenie przeciętnej 138 zł. 50 ct.) za kwotę . . . . . 1.385 " — " Z porównania okazuje się nadwyżka wydatku jak obok . . . . . 167 " 07 " Za to jednak pomnożył się inwentarz o 3 sztuk krów, których wartość licząc po cenie zakupna wynosi . . . . . 353 " 40 " nadto pozostały zakładowi zakupione sprzęty i naczynia dla krowiarni (LW. 55.894/83).				
—	85	Wydatek większy, ponieważ kwota budżetem na ten cel przyznana w obec rzeczywistej potrzeby i wyższych cen siana i owsa okazała się nie wystarczającą.				
18.273	2.114					
—	865					
18.273	2.979					
15.294						
—	536	Wydatek większy z powodu wzrastających wymogów sanitarnych i większej ilości chorych. Ilość dni leczenia wynosiła w r. 1881. 131.258 zaś w r. 1882 (cyfra niesprawdzona) . 136.372 pomnożyła się więc o . . . . . 5.114 dni				
—	147	Wydatek większy z powodu większej ilości chorych.				
2	—	Wydatki mniejsze wedle rzeczywistej potrzeby.				
11	—					
35	—					
48	683					
	635					
—	39	Wydatek większy z powodu, iż zaliczone z tej rubryki koszta stemplowe do procesów o koszta leczenia, nie zostały jeszcze zwrócone.	54	92		
—	34	Wydatek większy spowodowany nieprzewidzianą potrzebą zakupna ksiąg kościelnych za kwotę 73 zł. (LW. 56.367,1882).				

Wydatki.

Krajowy zakład dla

Liczba		Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu					zł.
XII.		Koszta utrzymania budynków, dróg i urządzeń			
	54	Konserwacye i reparacye budynków	3.000 —		3.000
			4.984 38		2.000
	55	Koszta utrzymania mechanicznych urządzeń	1.756 54		1.600
	56	Asekuracya budynków, ruchomości i t. p.	493 71		650
	57	Pokostowanie podłóg	342 22		700
	58	Kominiarze i straż ogniowa	500 —		700
	59	Utrzymanie dróg dojazdowych	799 42		800
		Suma wydatków { <i>zwyuczajnych</i>	6.891 89		7.450
		{ <i>nadzwuczajnych</i>	4.984 38		2.000
		Ogólna suma rubryki XII.	11.876 27		9.450
XIII.		Odsetki od kapitałów dłużnych.			
	65	Funduszowi stypendyjnemu Głowińskiego 5% od dłużnej sumy 26.820 zł. m. k.	1.408 06		1.408
XIV.	66	Podatki i daniny	190 88½		200
XV.		R o z m a i t e.			
	67	Na utrzymanie biblioteki lekarskiej	181 61		150
	68	Na książki i czasopisma dla chorych	206 22½		250
	69	Myto drogowe	378 77		250
	70	Przypadkowe	1.276 43½		1.000
		Suma rubryki XV.	2.043 04		1.650
		Nadwyżka dochodów			
—	71	oddana funduszowi krajowemu	5.237 49		—

obciążonych na Kulparkowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną, okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic		Należności			
				czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.			z roku bieżącego			
				zł.	ct.	zł.	ct.
—	2.984	Wydatek większy z powodu nieprzewidzianej a koniecznej potrzeby:					
		a) Rekonstrukcji budynku folwarcznego za kw. 2.395 zł. 66 ct LW. 27.507/1882.					
		b) Naprawy bruków w podwórzach gmachu za kwotę . . . . . 836 „ 89 „ LW. 26.814/82 i 52.474/82.					
		c) Części wydatku poniesionego na budowę nowego chlewu w kwocie . . . . . 232 „ 13½ „ a którą jako niepokrytą zyskami z rachunku trzody chlewnej na niniejszą rubrykę zarachowano.					
—	156	Wydatek większy z powodu zakupu rur do przeprowadzenia wodociągów do budynków gospodarskich za kwotę 250 zł. LW. 22.209/1882.					
156	—	Wydatki mniejsze wedle istotnej potrzeby.					
358	—						
200	—						
—	—	Wydatek mniejszy na podstawie kontraktu zawartego do LW. 48.870/1881.					
714	156						
—	2.984						
714	3.140						
	2.426						
—	—						
9	—	Wydatek mniejszy przypadły na ten rok wedle obliczenia c. k. Urzędu podatkowego.					
—	32	Wydatek większy z powodu prenumeraty większej ilości czasopism i książek lekarskich.					
44	—	Wydatek mniejszy z powodu, iż nie było potrzeby wyczerpania całej preliminowanej kwoty.					
—	129	Wydatek większy wedle rzeczywistej potrzeby, która nie da się naprzód ściśle obliczyć.					
—	276	Wydatek większy spowodowany ogrodzeniem nowo założonego cmentarza za kwotę 532 zł. 99 ct. LW. 50.662/82, 56.393/1882 i 23.771/1883.		119	35		
44	437			119	35		
	393						
—	5.238	Wydatek niepreliminowany. Rzeczywiste wydatki po strąceniu oddanej nadwyżki były					
		mniejsze od preliminowanych o kwotę . . . . . 19.296 zł.					
		rzeczywiste zaś dochody były również					
		mniejsze od preliminowanych o kwotę . . . . . 14.058 „					
		Z porównania okazuje się nadwyżka oddana do funduszu krajowego w kwocie jak obok					
						5.238	„

Dochody.

Krajowy zakład dla

Liczba		Poszczególnienie	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu					zł.
I.		D o d a t k i.			
	1	Od c. k. Skarbu za 200 sagów drzewa opałowego	494	46	530
	2	Od kasy miejskiej na utrzymanie trupiarni	24	12½	24
	3	Od kasy miejskiej na utrzymanie drogi publicznej z Kniparkowa do Lwowa	100	—	100
		Suma rubryki I.	618	58½	654
II.		Zwroty kosztów leczenia.			
	4	Od płacących za siebie i z obcych funduszy publicznych	31.563	22	33.800
	4a	Od funduszu krajowego galicyjskiego	102.906	53	—
		Suma rubryki II.	134.469	75	33.800
III.		Dochody z dóbr.			
	5	Czynsz z propinacyi w Kulparkowie	401	—	550
	6	Dochód z pól i pastwisk	3.027	53	1.600
	7	Dochód z ogrodów	472	91	800
		Suma rubryki III.	3.901	44	2.950
IV.		R o z m a i t e.			
	8a	Ze sprzedaży zużytych sprzętów i inne mniejsze dochody	996	42	400
		Do przeniesienia	996	42	400

obłąkanych na Kulparkowie.

Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
mniejsze	większe		czynne		bierne	
zł.	zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
35	—	<i>Dochód mniejszy z powodu różnicy cen drzewa.</i>				
—	—					
—	—					
35	—					
2.237	—	<i>Dochód mniejszy z powodu niestałości wpływów tego rodzaju.</i>	9.006	41	—	—
—	102.907	<i>Dochód nowo restawiony zawiera koszty leczenia ubogich chorych zarachowywane dawniej tytułem dotacji na fundusz obłąkanych. Koszta te począwszy od r. 1882. wykazywane bywają rachunkami kwartalnymi do zwrotu z Rubr. III. funduszu krajowego LW. 23.362/83. (Patrz wyjaśnienie przy poz. 9 dochodów).</i>	9.006	41	—	—
2.237	102.907					
	100.670					
149	—	<i>Dochód mniejszy z powodu wypłaty gminie miasta Lwowa z tytułu prawa propinacyjnego do karczmy zakładowej kwoty 150 zł. LW. 56.625/81. W dochodzie tym mieści się także wpływ z udzielonej licencji na muzykę.</i>				
—	1.427	<i>Dochód większy uzyskany z założenia i prowadzenia własnej gospodarki polowej, której wynik jest następujący:</i>				
		Dochody obok wykazane wynoszą . . . . . 3.027 zł. 53 ct.				
		Wydatki w Rubr. VIII. poz. 45. przedstawione wynoszą . . . . . 2.303 „ 85 „				
		Przewyżka dochodów . . . . . 723 „ 68 „				
		Z porównania z kwotą . . . . . 352 „ — „				
		za którą grunta te dawniej wdzierżawiano okazuje się czysty zysk w kwocie 371 zł. 68 ct.				
327	—	<i>Dochód mniejszy spowodowany niekorzystnym zbiorem jarzyn, tudzież zupełnym nieurodzajem owoców w roku 1882. Wynik tej gospodarki przedstawia się następująco:</i>				
476	1.427	Dochody obok wykazane, wynoszą . . . . . 472 zł. 91 ct.				
	951	Wydatki zaś wedle Rubr. VIII, poz. 44. 777 „ 62½ „				
		Z porównania okazuje się wynik niekorzystny w kwocie . . . . . 304 zł. 71½ ct.				
—	596	<i>Dochód większy ponieważ w takowym mieszczą się:</i>	4.923	95	—	—
		a) zwroty zaległych należytości, ściągnięte od gmin za przewóz obłąkanych ze szpitalu lwowskiego do zakładu;				
		b) część z zarobków chorych, przypadająca w myśl §. 22. statutu na fundusz zakładu.				
—	596		4.923	95	—	—

Dochody.

Krajowy zakład dla

Liczba		Poszczególnienie	Dochody w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycyli		zł.	ct.	
budżetu					zł.
		Z przeniesienia	996	42	400
IV.		Dochody w budżecie nieposzczególnione.	488	17	—
8b		Zwrot zaliczek na płace urzędników z lat ubiegłych	93	90	—
8c		Koszta przewozu rekonwalescentów ze zakładu do rozmaitych miejscowości, z lat ubiegłych	1.578	49	400
		<u>Suma rubryki IV.</u>			
—		D o t a c y a.	—	—	116.822
	9	Od funduszu krajowego			

obciążonych na Kulparkowie.

Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
mniejsze	większe		czynne		bierne	
zł.	zł.		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	596	<p><i>Dochody budżetem nieprzewidziane</i> zarachowano na rubrykę stałą w myśl uchwały Sejmowej z dnia 14. Października 1874.</p>	4.923	95	—	—
—	488		4.923	95	—	—
—	94					
—	1.178					
116.822	—	<p><i>Dochód mniejszy.</i> W skutek nowego sposobu zarachowania kosztów leczenia za ubogich chorych i uzyskanego ztąd dochodu w Rubr. II. poz. 4. a. w kwocie 102.906 zł. 53 ct., ustała potrzeba pobierania dotacyi. Nadto z powodu korzystniejszego wyniku w ogóle, oddano do funduszu krajowego nadwyżkę dochodów w kwocie 5.237 zł. 49 ct. (patrz poz. 71 wydatków).</p>	—	—	—	—

WYKAZ NALEŻYTOŚCI

czynnych i biernych z lat ubiegłych.

Rubryka budżetowa	Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Należytości			
			czynne		bierno	
			zł.	ct.	zł.	ct.
A. Wydatki.						
I.		Płace i emolumenta etatowe.				
	1	Zaliczki na płace	173	50	—	—
II.		Koszta utrzymania osób nieetatowych.				
	2	Iskierski przedsiębiorca robót mechanicznych za wikt maszynisty za Wrzesień 1879. roku	18	40	—	—
VIII.		Koszta gospodarcze.				
	3	Iskierski za wikt pomocników swoich	170	33	—	—
	4	Richnowski za wikt piekarzy przy próbie pieców piekarskich	3	40	—	—
	5	Iskierski za zakupione w r. 1879. kieszki do sikawek zakładowych	81	90	—	—
X.		Koszta kancelaryjne.				
	6	Zaliczki udzielone c. k. Prokuratorowi Skarbu na koszta stemplowe dla zabezpieczenia kosztów leczenia	51	95	—	—
XII.		Koszta utrzymania budynków.				
	7	Iskierski z powodu robót około mechanicznych urządzeń w r. 1879.	184	57	—	—
XV.		R o z m a i t e.				
	8	Różne drobne zwroty	199	24 $\frac{1}{2}$	—	—
		S u m a	883	29 $\frac{1}{2}$	—	—
B. Dochody.						
II.		Zwroty kosztów leczenia.				
	9	Od płacących za siebie i z funduszków publicznych	29.673	67	—	—
IV.		R o z m a i t e.				
	10	a) Zwrot kosztów przewozu chorych od gmin	330	zł. 13 ct.		
		b) Iskierski, z powodu robót około mechanicznych urządzeń w r. 1879.	600	" 68 "		
		c) Strony konkurencyjne zwrot wydatku na reparacye mostów na granicy Kulparkowa i Sokolnik położonych	15	" 74 "	946	55
		d) Należytości przeniesione z dawniejszego funduszu budowy gmachu zakładowego	225	59 $\frac{1}{2}$	—	—
		S u m a	30.845	81 $\frac{1}{2}$	—	—
		Razem obiedwie sumy	31.729	11	—	—

VI.

KRAJOWY SZPITAL ŚW. ŁAZARZA

w Krakowie.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

z a r o k

1 8 8 2.

Liczba		Sumaryusz	Oddział								Wynikłość ogólna	
			I. chorych		II. położnic i podrzutków		III. syfilitycznych		IV. obłąkanych			
			Wynikłości z roku 1882.									
rubryki	po-zycey	budżetu	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Wydatki.												
I.	1-16	Płace i emolumenta etatowe	12.607	32	4.305	14	4.464	14	3.599	25	24.975	85
II.	17-22	Koszta utrzymania osób nieetatowych	8.791	27	2.958	14	3.982	64	4.026	08	19.758	13
III.	—	Substytucye	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV.	23-24	Pensye i emerytury	250	—	—	—	—	—	—	—	250	—
V.	25-26	Zaopatrzenia, odstawnie i dary z łaski	—	—	65	01	73	—	—	—	138	01
VI.	—	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VII.	27-28	Remuneraeje i zapomogi	293	67	221	—	147	—	258	—	919	67
VIII.	29-39	Koszta gospodarcze { zwyczajne	29.416	61 ¹ / ₂	7.708	70	15.824	80	9.229	77	62.179	88 ¹ / ₂
		{ nadzwyczajne	3.809	19	1.381	83 ¹ / ₂	1.260	60	1.740	07	8.191	69 ¹ / ₂
IX.	40-47	" sanitarne { zwyczajne	5.669	04	838	25	1.505	74	526	—	8.539	03
		{ nadzwyczajne	179	41	90	25	—	—	—	—	269	66
X.	48	" kancelaryjne	375	68 ¹ / ₂	176	04	179	86	92	85	824	43 ¹ / ₂
XI.	49	" kapliczne	116	—	58	—	59	—	29	—	262	—
XII.	50-54	" utrzymania budynków	2.372	28	473	08	569	65	690	07	4.105	08
XIII.	55	Odsetki od kapitałów dłużnych	40	—	—	—	—	—	—	—	40	—
XIV.	56-58	Zapisy	111	50	—	—	—	—	—	—	111	50
XV.	59-66	Podatki i daniny	742	47 ¹ / ₂	209	79	—	—	—	—	952	26 ¹ / ₂
XVI.	67	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi	20	49	—	—	—	—	—	—	20	49
XVII.	68	Dyety i koszta podróży	15	—	—	—	—	—	—	—	15	—
XVIII.	69-70	Koszta utrzymania podrzutków	—	—	1.572	56	—	—	—	—	1.572	56
XIX.	71	" " dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	—	—	158	10	—	—	—	—	158	10
XX.	72	Zapomogi dla położnic	—	—	1.350	—	—	—	—	—	1.350	—
XXI.	73	Rozmaite	792	83	25	51	25	55	180	98	1.024	87
XXII.	74	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Ludwika w Krakowie	—	—	10.826	—	—	—	—	—	10.826	—
		Suma wydatków rze- { zwyczajnych	61.614	17 ¹ / ₂	30.945	32	26.831	38	18.632	—	138.022	87 ¹ / ₂
		czywistych { nadzwyczajnych	3.988	60	1.472	08 ¹ / ₂	1.260	60	1.740	07	8.461	35 ¹ / ₂
		Razem	65.602	77 ¹ / ₂	32.417	40 ¹ / ₂	28.091	98	20.372	07	146.484	23
—	75	do tego: Nadwyżka dochodów oddana funduszowi krajowemu	6.208	53 ¹ / ₂	—	—	8.210	86 ¹ / ₂	10.172	30	24.591	70
		Ogólna suma wydatków	71.811	31	32.417	40 ¹ / ₂	36.302	84 ¹ / ₂	30.544	37	171.075	93
Dochody.												
I.	1-3	Odsetki od kapitałów	1.805	22 ¹ / ₂	684	40	234	—	163	64	2.887	26 ¹ / ₂
II.	4-8	Dochody z realności i dóbr	10.346	05	1.788	42	—	—	—	—	12.134	47
III.	9-10	Zwroty kosztów leczenia	59.039	07 ¹ / ₂	23.236	04	36.068	84 ¹ / ₂	29.648	73	147.992	69
IV.	11	Rozmaite dochody	620	96	10	58	—	—	732	—	1.363	54
		Suma dochodów rzeczywistych	71.811	31	25.719	44	36.302	84 ¹ / ₂	30.544	37	164.377	96 ¹ / ₂
—	12	do tego: Dotacya pobrana od funduszu krajowego	—	—	6.697	96 ¹ / ₂	—	—	—	—	6.697	96 ¹ / ₂
		Ogólna suma dochodów	71.811	31	32.417	40 ¹ / ₂	36.302	84 ¹ / ₂	30.544	37	171.075	93

Stan majątku z końcem roku 1882.

Należytości czynne: 1. z roku bieżącego:		Stan czynny:		Szczegół		Ogół	
a)	w rubr. wydatków	306	zł 30 ct.	91.422	" 08 "	91.728	zł. 38 ct.
b)	" dochodów	224	" "	2.177	" 33 "	72.607	" 69 "
2. z lat ubiegłych (str. 212).		a)	w rubrykach wydatków	4	zł. 50 ct.	16	zł. 56 ct.
		b)	" dochodów	12	" 06 "	16	zł. 56 ct.
		Czysty stan czynny		164.319		" 51 "	

św. Łazarza w Krakowie.

Ogólna kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22 Października 1881.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wyniki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	
24.822	—	154	Porównanie preliminowanych kwot dla powyższych oddziałów z rzeczywistą wynikłością, bez względu na wyniki nadwyżki dochodów i pobraną z funduszu krajowego dotację:	300	—	—	—
19.399	—	359	I. Oddział chorzych:	—	—	—	—
—	—	—	preliminowane wydatki . . . . . 64.214 zł.	—	—	—	—
250	—	—	rzeczywiste " . . . . . 65.602 "	—	—	—	—
151	13	—	wydano <i>więcej</i> . . . . . 1.388 zł.	—	—	—	—
—	—	—	preliminowane dochody . . . . . 67.194 zł.	—	—	—	—
800	—	120	rzeczywiste " . . . . . 71.811 "	—	—	—	—
59.894	1.963	4.248	dochód <i>większy</i> . . . . . 4.617 "	—	—	—	—
7.515	—	677	wynik korzystniejszy . . . . . 3.229 zł.	—	—	—	—
6.979	29	1.589	II. Oddział położnic i podrzutek:	—	—	—	—
350	80	—	preliminowane wydatki . . . . . 32.986 zł.	—	—	—	—
750	—	74	rzeczywiste " . . . . . 32.417 "	—	—	—	—
250	—	12	wydano <i>mniej</i> . . . . . 569 zł.	—	—	—	—
4.890	785	—	preliminowane dochody . . . . . 20.508 zł.	—	—	—	—
20	—	20	rzeczywiste " . . . . . 25.719 "	—	—	—	—
112	—	—	dochód <i>większy</i> . . . . . 5.211 "	—	—	—	—
1.158	206	—	wynik korzystniejszy . . . . . 5.780 zł.	—	—	—	—
150	130	—	III. Oddział syfilitycznych:	—	—	—	—
50	35	—	preliminowane wydatki . . . . . 26.499 zł.	—	—	—	—
3.300	1.727	—	rzeczywiste " . . . . . 28.092 "	—	—	—	—
—	—	—	wydano <i>więcej</i> . . . . . 1.593 zł.	—	—	—	—
200	42	—	preliminowane dochody . . . . . 30.856 zł.	—	—	—	—
1.200	—	150	rzeczywiste " . . . . . 36.303 "	—	—	—	—
400	—	625	dochód <i>większy</i> . . . . . 5.447 "	—	—	—	—
—	—	—	wynik korzystniejszy . . . . . 3.854 zł.	—	—	—	—
10.200	—	626	IV. Oddział obłąkanych:	—	—	—	—
134.975	4.930	7.977	preliminowane wydatki . . . . . 19.141 zł.	—	—	—	—
7.865	80	677	rzeczywiste " . . . . . 20.372 "	—	—	—	—
—	—	—	wydano <i>więcej</i> . . . . . 1.231 zł.	—	—	—	—
142.840	5.010	8.654	preliminowane dochody . . . . . 19.373 zł.	—	—	—	—
—	—	—	rzeczywiste " . . . . . 30.544 "	—	—	—	—
—	—	—	dochód <i>większy</i> . . . . . 11.171 "	—	—	—	—
—	—	—	wynik korzystniejszy . . . . . 9.940 zł.	—	—	—	—
200	42	—	Ogółem we wszystkich czterech oddziałach wynik	—	—	—	—
1.200	—	150	korzystniejszy . . . . . 22.803 zł.	—	—	—	—
400	—	625	Według budżetu wynosił niedobór do pokrycia z funduszu krajowego:	—	—	—	—
—	—	—	w oddziale II . . . . . 12.478 zł.	—	—	—	—
10.200	—	626	po potrąceniu nadwyżki w oddziale	—	—	—	—
134.975	4.930	7.977	I, III i IV . . . . . 7.569 "	—	—	—	—
7.865	80	677	ostatecznie . . . . . 4.909 zł.	—	—	—	—
142.840	5.010	8.654	Dotacja pobrana rzeczywiście z funduszu krajowego wynosi . . . . . 6.698 zł.	—	—	—	—
—	—	—	Nadwyżka dochodów zwrócona temuż funduszowi . . . . . 24.592 "	—	—	—	—
—	—	—	zatem czysty zwrot nadwyżki . . . . . 17.894 "	—	—	—	—
—	—	—	Razem zgodnie z wyżej wykazanym wynikiem ko-	—	—	—	—
—	—	—	rzystniejszym . . . . . 22.803 zł.	—	—	—	—

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie wydatków	O d d z i a ł								Wydatek ogólny	
rubryki	po- zycei		I. chorych		II. położnic i podrzuktów		III. syfili- tycznych		IV. obłą- kanych			
budżetu			Wydatki w roku 1882.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
I.		Płace i emolumenta etatowe.										
1	Dyrektor	a) płaca	711	—	356	—	355	—	178	—	1.600	—
		b) dodatki pięcioletnie po 300 zł.	237	—	117	—	117	—	59	—	530	—
2	5 prymaryuszów	a) płaca po 1.200 „	3.600	—	—	—	1.200	—	1.200	—	6.000	—
		b) dodatki pięcioletnie po 200 zł.	600	—	—	—	200	—	—	—	800	—
3	Profesor położnictwa	za pełnienie obowiązków prymaryusza	—	—	650	—	—	—	—	—	650	—
4	6 sekundaryuszów I. klasy	płaca po 600 zł.	1.800	—	600	—	600	—	568	54	3.568	54
5	3 „	II. klasy „ „ 500 „	1.500	03	—	—	—	—	—	—	1.500	03
6	Akuszerka	a) płaca	—	—	400	—	—	—	—	—	400	—
		b) dodatki pięcioletnie po 40 zł.	—	—	80	—	—	—	—	—	80	—
7	Aptekarz	a) płaca	356	—	177	—	178	—	89	—	800	—
		b) dodatek na pomieszkanie	89	—	44	—	45	—	22	—	200	—
8	Prosektor	płaca	356	—	177	—	178	—	89	—	800	—
9	Chemik patologii	płaca	309	92	155	—	156	—	79	—	699	92
10	Kapelan	a) płaca	267	08	133	—	133	—	67	—	600	08
		b) dodatek na pomieszkanie	89	—	44	—	45	—	22	—	200	—
11	Rządca	a) płaca	533	—	267	—	267	—	133	—	1.200	—
		b) dodatek pięcioletni	89	—	44	—	45	—	22	—	200	—
12	2 oficyałów	a) płaca po 1.000 zł.	889	—	444	—	445	—	222	—	2.000	—
		b) dodatek pięcioletni dla pierwszego oficyała	67	—	33	—	34	—	16	—	150	—
		c) dodatek osobisty dla tegoż	22	—	11	—	11	—	6	—	50	—
13	2 pisarzy stałych	płaca po 600 zł.	534	—	266	—	267	—	133	—	1.200	—
14	Dozorca domu obłąkanych	a) płaca	—	—	—	—	—	—	400	—	400	—
		b) wikt II klasy, miesięcznie po 16 zł.	—	—	—	—	—	—	198	64	198	64
15	Woźny	a) płaca	134	—	66	—	67	—	33	—	300	—
		b) na ubiór	22	—	11	—	11	—	6	—	50	—
		c) dodatek osobisty, z powodu umniejszenia poborów	45	—	22	—	22	—	11	—	100	—
16	Odźwierny	a) płaca	67	—	33	—	33	—	17	—	150	—
		b) wikt II. klasy miesięcznie po 16 zł.	88	29	44	14	44	14	22	07	198	64
		c) na ubiór	22	—	11	—	11	—	6	—	50	—
		Razem	12.427	32	4.185	14	4.464	14	3.599	25	24.675	85
		Do tego zaliczki udzielone na płace 420 zł. po strąceniu ściąganych rat . 120 „	180	—	120	—	—	—	—	—	300	—
		Suma rubryki I.	12.607	32	4.305	14	4.464	14	3.599	25	24.975	85

Ogólna kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.	W porównaniu z kwotą preli- minowaną okaza- jącą się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należitości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
	zł.	zł.		zł.	zł.	ct.	zł.
1.600	—	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu ściślejszego obliczenia.</i>				
531	1	—					
6.000	—	—					
1.000	200	—	<i>Wydatek mniejszy ponieważ prymaryusz oddziału IV. został mianowany dyrektorem zakładu obłąkanych na Kulparkowie, a jego następca nie uzyskał jeszcze prawa, do poboru dodatku pięcioletniego. (LW. 54.075/81).</i>				
650	—	—					
3.600	32	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu interkalaryów.</i>				
1.500	—	—					
400	—	—					
80	—	—					
800	—	—					
200	—	—					
800	—	—					
700	—	—					
600	—	—					
200	—	—					
1.200	—	—					
200	—	—					
2.000	—	—					
150	—	—					
50	—	—					
1.200	—	—					
400	—	—					
168	—	31	<i>Wydatek większy gdyż wikt II. klasy obliczony wedle cen artykułów żywności, rzeczywiście tyle kosztował. (LW. 26.251/83)</i>				
300	—	—					
50	—	—					
75	—	25	<i>Wydatek większy ponieważ woźnemu przyznano w miejsce dodatku osobistego, dwa dodatki pięcioletnie po 50 zł. rocznie. (LW. 47074/81).</i>				
150	—	—					
168	—	31	<i>Wydatek większy z powodu jak przy poz. 14 b.</i>				
50	—	—					
24.822	233	87	<i>Wydatek niepreliminowany, wstawiony w rubrykę płac, w myśl uchwały Wys. Sejmu z 14/10 1874. znajduje pokrycie w zwrotach, ściąganych z płac ratami miesięcznymi. (patrz dochody Rubr. IV. poz. 11. c).</i>				
—	—	300				300	—
24.822	233	387				300	—
		154					

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie wydatków	Oddział								Wydatek ogólny	
ra- bryki	po- zyty		I. chorych		II. położnic i podzutek		III. syfili- tycznych		IV. obłą- kanych			
budżetu			Wydatki w roku 1882.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
II.		Koszta utrzymania osób nieetatowych.										
17		Płace Sióstr Miłosierdzia:										
		a) 1 Siostra przełożona . . . . . 36 — 17 — 18 — 9 — 80 —										
		b) 13 Sióstr oddziałowych, rocznie po 80 zł. . . . . 480 — 160 — 240 — 160 — 1.040 —										
		c) 2 Siostry wspólne, rocznie po 80 zł. . . . . 71 — 36 — 36 — 17 — 160 —										
18		a) żywność tychże z dodatkami, miesięcznie po 14 zł. 01 ct. 1.229 10 450 32 616 44 394 28 2.690 14										
		b) żywność 3 emerytek i 4 postulantek miesięcznie po 14 zł. 01 ct. 336 24 168 12 168 12 84 06 756 54										
19		Służba oddziałowa:										
		a) 4 posługaczów, rocznie po 90 zł. . . . . — — — — 580 — 580 —										
		b) 11 " " " 64 " . . . . . 556 23 — — 191 97 — — 748 20										
		c) 5 posługaczek, " " 72 " . . . . . — — — — 385 80 385 80										
		d) 15 " " " 48 " . . . . . 455 46 155 46 192 — — — 802 92										
20		Służba wspólna:										
		a) 1 odzwierny, płaca . . . . . 40 — 20 — 40 — 20 — 120 —										
		dodatek na ubiór . . . . . 20 — 10 — 20 — 10 — 60 —										
		b) 1 parobek do pomocy . . . . . 22 — 10 — 10 — 6 — 48 —										
		c) 1 " " łazienek . . . . . — — — — 40 — 20 — 60 —										
		d) 1 " " korytarzy . . . . . 43 — 21 — — — 64 —										
		e) 1 stolarz . . . . . 67 — 33 — 33 — 17 — 150 —										
		f) 1 murarz . . . . . 45 — 22 — 22 — 11 — 100 —										
		g) 2 grabarzy, rocznie po 64 zł. . . . . 57 — 28 — 28 — 15 — 128 —										
		h) 5 stróżów, " " 64 " . . . . . 143 — 71 — 71 — 35 — 320 —										
		i) 1 palacz do maszyny parowej . . . . . 53 — 27 — 27 — 13 — 120 —										
		k) 1 maszynista . . . . . 334 — 166 — 167 — 83 — 750 —										
21		Żywnienie służby:										
		a) oddziałowej, 35 osób, miesięcznie po 10 zł. 83 ct. 2.340 95 390 09 910 21 1.560 36 5.201 61										
		b) wspólnej od a) do i) 14 osób, miesięcznie po 10 zł. 83 ct. 809 07 404 54 404 54 202 27 1.820 42										
22		Dyurniści:										
		a) płace dzienne dyurnistów . . . . . 1.462 — 728 — 700 75 349 — 3.239 75										
		b) remuneracye dla " i sług 191 22 40 61 46 61 54 31 332 75										
		Suma rubryki II. 8.791 27 2.958 14 3 982 64 4.026 08 19.758 13										
III.		Substytucye . . . . . — — — — — — — — — —										
IV.		Pensye i emerytury.										
23		Bobrzyńska Zofia, wdowa po prymaryu- szu oddziału chorób wewnętrznych . . . . . 250 — — — — — — 250 —										

Ogólna kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
	zł.	zł.		zł.	zł.	ct.	zł.
80	—	—					
1.040	—	—					
80	—	80	<i>Wydatek większy z powodu, iż zamierzone budżetem obniżenie etatu Sióstr Miłosierdzia przyszło do skutku dopiero 1. lipca 1882. i na mocy umowy zawartej do LW. 18.602/1882. przeniesiono od 1. lipca 1882. dwie Siostry do emerytek, zaś do 1. lipca utrzymywano na mocy dawnego kontraktu jak LW. 1.280/1880. trzy Siostry Miłosierdzia (patrz poz. 38 b i c).</i>				
2.700	10	—	<i>Wydatek mniejszy, gdyż wikt Sióstr Miłosierdzia, obliczony wedle rzeczywistego kosztu do LW. 26.251/1883. wynosił w roku 1882. mniej, aniżeli budżetem przewidziano pomimo zwiększonego stanu Sióstr Miłosierdzia; dalej z powodu mniejszej ilości Sióstr emerytek i postulantek.</i>				
1.260	504	—					
360	—	220	<i>Wydatek większy z powodu przyjęcia na czas koniecznej potrzeby, nadzwyczajnych posługaczy dla chorych gorączkowych i dorem osutkowym dotkniętych, tudzież dla chorych obłąkanych.</i>				
704	—	44					
360	—	26					
720	—	83					
120	—	—					
60	—	—					
48	—	—					
60	—	—					
64	—	—					
150	—	—					
100	—	—					
128	—	—					
320	—	—					
120	—	—					
750	—	—					
4.725	—	477	<i>Wydatek w ogóle większy. Pomimo iż koszt miesięczny żywienia służby jest mniejszy, jak budżetem przewidziano (LW. 26.251/1883.) jednak ogólny koszt żywienia tejże wypadł większy, z powodu utrzymywania większej ilości nadzwyczajnej posługi, jak wyjaśnienia pod pozycją 19.</i>				
1.890	70	—	<i>Wydatek w ogóle większy, znajduje w zupełności pokrycie w dochodach Rubr. IV. poz. 11. d.</i>				
3.560	320	—					
—	—	333					
19.399	904	1.263					
—	—	359					
—	—	—					
250	—	—					

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie wydatków	Oddział								Wydatek ogólny	
			I. chorych		II. położnic i podrzutek		III. syfili-tycznych		IV. obłąkanych			
ru- bryki	po- zycyl		Wydatki w roku 1882.								zł.	ct.
budżetu		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
V.		Zaopatrzenia, odstawnie i dary z łaski.										
25		Okońska Anastazyja, była nadzorczyni chorych po 20 ct. dziennie	—	—	—	—	73	—	—	—	73	—
26		Skotnicka Katarzyna, była posługaczka przy podrzutekach, pół poreyi wikt u służby szpitalnej	—	—	65	01	—	—	—	—	65	01
		Suma rubryki V.	—	—	65	01	73	—	—	—	138	01
VI.	27	Odprawy i spłaty kwartałów po-śmiertnych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VII.		Remuneracye i zapomogi.										
		<i>A. Stałe.</i>										
28		Urzednicy c. k. kasy krakowskiej, za sprawowanie czynności kasowych	89	—	44	—	45	—	22	—	200	—
		<i>B. Niestale.</i>										
29		Wsparcia przypadkowe i zastępstwa	204	67	177	—	102	—	236	—	719	67
		Suma rubryki VII.	293	67	221	—	147	—	258	—	919	67
VIII.		Koszta gospodarcze.										
30		Żywienie chorych:										
		a) zwykła strawa dla chorych i do- datki	14.723	—	2.076	30	8.415	44	5.281	85	30.496	59
		b) 5 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w kuchni i spiżarni, płaca po 80 zł.	177	—	89	—	89	—	45	—	400	—
		c) wikt dla tychże z pieczywem i do- datkami, miesięcznie po 14 zł. 01 ct.	373	60	186	80	186	80	93	40	840	60
		d) koszt utrzymania służby kuchennej i magazynu kuchennego, a mianowicie:										
		Do przeniesienia	15.273	60	2.352	10	8.691	24	5.420	25	31.737	19

św. Łazarza w Krakowie.

Wydatki.

Ogólna kwota prelimitowana według ustawy z dnia 22. Października 1881.	W porównaniu z kwotą prelimitowaną, okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należności			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
	zł.	zł.		zł.	zł.	ct.	zł.
73	—	—					
78	13	—	<i>Wydatek mniejszy</i> wedle rzeczywistego obliczenia, na podstawie cen artykułów żywności. (LW. 26.251/83).				
151	13	—					
—	—	—					
100	—	100	<i>Wydatek większy</i> , gdyż z powodu zwiększonych czynności kasowych, podwyższono urzędnikom c. k. kasy krakowskiej stałą remuneracją na 200 zł. rocznie. (LW. 57.168/81).				
700	—	20					
800	—	120	<i>Wydatek większy</i> , gdyż w skutek słabości aptekarza i akuszerki, okazała się potrzeba powołania i remunerowania zastępców; znajduje zresztą pokrycie w oszczędności Rubr. I. poz. 4.				
29.000	—	1.496					
400	—	—	<i>Wydatek większy</i> z powodu, że utrzymująca się ciągle znaczna liczba chorych na 1 i 2 klasie, dla których droższe potrawy się zapisuje, na powiększenie wydatków oddziaływała; dalej iż uchwalona na rok 1882. kwota, na podstawie 149.941 dni leczenia chorych i wyniku kosztów żywienia tychże w r. 1880. okazała się niedostateczną, gdyż liczba dni leczenia w roku 1882 na 154.689 wzrosła, a nadto niektóre wiktuały drożej kosztowały. Ilość dni leczenia wynosiła w roku 1880. dni 149.941, w roku 1881. dni 160.659, zaś w roku 1882. dni 154.689.				
900	59	—					
30.300	59	1.496	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu bardzo ścisłych postów.				

Wydatki.

Krajowy zakład

Liczba		Poszczególne wydatków	Oddział								Wydatek ogólny	
ru- bryki	po- zycei		I. chorych		II. położnie i podrzutków		III. syfili- tycznych		IV. obłą- kanych		zł.	ct.
budżetu			Wydatki w roku 1882.								zł.	ct.
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
VIII.		Z przeniesienia	15.273	60	2.352	10	8.691	24	5 420	25	31.737	19
	29	płaca dla 7 sług, rocznie po 48 zł.	124	—	85	—	85	—	42	—	336	—
		" " 1 parobka " " 60 "	27	—	13	—	13	—	7	—	60	—
		e) wikt dla tychże, miesięcznie po 10 zł. 83 ct.	462	34	231	16	231	16	115	58	1.040	24
		f) drzewo i węgle do kuchni i ma- szyny parowej	491	91	245	95	245	96	122	97	1.106	79
		g) naczynia i sprzęty kuchenne	88	45	44	20	44	25	22	11	199	01
		h) pieczywo	2.408	35	339	63	1.376	53	863	96	4.988	47
		i) piekarz, płaca	67	—	33	—	33	—	17	—	150	—
		k) " wikt miesięcznie po 10 zł. 83 ct.	57	83	28	88	28	88	14	44	130	03
		l) 2 parobków w piekarni, płaca ro- cznie po 60 zł.	53	—	27	—	27	—	13	—	120	—
		m) 2 parobów wikt, miesięcznie po 10 zł. 83 ct.	115	61	57	78	57	78	28	89	260	06
		n) drzewo do piekarni	137	97	31	86	95	51	53	06	318	40
		o) wino dla chorych	983	52	138	60	561	63	352	50	2.036	25
	30	Wikt lekarza dyżurnego z winem i pie- czywem	154	02	77	—	77	—	38	50	346	52
	31	Opał łazienek, sal chorych i innych ubikacyj	2 310	73	1.155	36	1.155	37	577	68	5.199	14
	32	Oświetlenie:										
		a) olej, koks, nafta, świece, repara- cyja aparatu gazowego i inne	818	69	409	29	409	38	204	68	1.842	04
		b) drzewo i węgle użyte do gazowni	196	28	50	—	100	—	90	—	436	28
		c) gazownik, płaca	53	—	26	—	27	—	14	—	120	—
		d) lampiarz oraz parobek do gazowni, płaca	28	—	14	—	14	—	8	—	64	—
		e) wikt dla powyższych, miesięcznie po 10 zł. 83 ct.	115	61	57	78	57	78	28	89	260	06
	33	Sprzęty gospodarcze, naprawa tychże i sprawienie nowych:										
		a) zwyczajne	100	—	100	—	100	—	50	—	350	—
		b) nadzwyczajne	1.277	18	321	19	293	04	534	65	2.426	06
	34	Utrzymanie jednej pary koni:										
		a) siano, owies, słoma i t. p.	235	14	117	52	117	53	58	77	528	96
		b) utrzymanie wozów, uprzęży i t. p.	15	20	16	94	16	95	8	50	57	59
		c) fornal, płaca	28	—	14	—	14	—	8	—	64	—
		d) " wikt, miesięcznie po 10 zł. 83 ct.	57	83	28	88	28	88	14	44	130	03
		Do przeniesienia { zwyczajne	24.403	08	5.694	93	13.608	83	8 174	22	51.881	06
		{ nadzwyczajne	1.277	18	321	19	293	04	534	65	2.426	06

Ogólna kwota preliminowana według ustawy z dnia 22. października 1881.	W porównaniu z kwotą prelimi- nowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	
30.300	59	1.496		—	—	—	—
384	48	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu iż jedna posługaczka przydzielona była z konieczności na oddział chorych (vide poz. 19). z uszczerbkiem obsługi kuchennej, dalej z powodu, iż wikt służby na podstawie rzeczywistych cen, artykułów żywności, wynosił w roku 1882. miesięcznie po 10 zł. 83 ct. (LW. 26.251/83)</i>				
60	—	—					
1.215	175	—	<i>Wydatek mniejszy wedle rachunku opałowego. (LW. 10.265).</i>				
1.140	33	—					
170	—	29	<i>Wydatek większy spowodowany częstym pobielaniem kotłów.</i>				
4.400	—	588	<i>Wydatek większy z powodu zwiększonej ilości chorych, jak szczegółowe wyjaśnienie przy poz. 29. a.</i>				
150	—	—					
135	5	—	<i>Wydatek mniejszy na podstawie faktycznego obliczenia kosztów żywienia służby. (LW. 26.251/83).</i>				
120	—	—					
270	10	—					
300	—	18	<i>Wydatek większy wedle rachunku opału, znajduje w zupełności pokrycie w oszczędnościach pod poz. 31.</i>				
1.800	—	236	<i>Wydatek większy spowodowany rzeczywistą potrzebą.</i>				
309	—	37	<i>Wydatek większy wedle istotnego kosztu obliczonego jak LW. 26.251/83.</i>				
5.600	401	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu zaprowadzonej oszczędności w wydawaniu drzewa na opał ubikacyj; tudzież w skutek zredukowania ilości godzin oświetlenia.</i>				
2.600	758	—					
500	63	—					
120	—	—					
64	—	—					
270	10	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu jak przy pozycyi 29. k i m.</i>				
350	—	—					
2.300	—	126	<i>Wydatek większy z powodu, iż prócz zwykłych budżetem przewidzianych wydatków, okazała się potrzeba sprawienia 4ech nowych kadzi dębowych do pralni i maszyn do szycia.</i>				
300	—	229	<i>Wydatek większy z powodu iż w ciągu roku były trzy konie i jedno źrebię.</i>				
150	92	—	<i>Wydatek mniejszy gdyż nie okazała się potrzeba uskutecznienia większych reparacyj.</i>				
64	—	—					
135	5	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu jak przy pozycyi 29. k. i m.</i>				
50.906	1.659	2.633		—	—	—	—
2.300	—	126		—	—	—	—

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie wydatków	O d d z i a ł								Wydatek ogólny	
ru- bryki	po- zycyl		I. chorych		II. położnic i podrzutek		III. syfili- tycznych		IV. obłą- kanych			
budżetu			Wydatki w roku 1882.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
VIII.		Z przeniesienia										
		{ zwyczajne	24.403	08	5.694	93	13.608	83	8.174	22	51.881	06
		{ nadzwyczajne	1.277	18	321	19	293	04	534	65	2.426	06
35		Utrzymanie ogrodu:										
		a) roboty ogrodowe, nasiona, ogro- dzenia, sprzęty i inne potrzeby:										
		1. zwyczajne	486	46	235	20	—	—	—	—	721	66
		2. nadzwyczajne (na zasypanie ro- wu i wyczyszczenie stawu)	1.085	—	542	—	—	—	—	—	1.627	—
		b) ogrodnik, płaca wraz z relutum na wikt, miesięcznie po 30 zł.	160	—	80	—	80	—	40	—	360	—
36		Utrzymanie pralni:										
		a) mydło, proszek, farbka, krochmal.	564	36	282	06	282	08	141	06	1.269	56
		b) drzewo i węgle do pralni i suszarni	651	14	162	78	325	56	162	78	1.302	26
		c) 2 Siostry Miłosierdzia zatrudnione w pralni, płaca rocznie po 80 zł.	71	—	36	—	36	—	17	—	160	—
		d) wikt tychże z pieczywem i do- datkami, miesięcznie po 14 zł. 01 ct.	149	44	74	72	74	72	37	36	336	24
		e) 10 praczek, rocznie po 48 zł.	212	20	107	—	107	—	53	—	479	20
		f) wikt tychże, miesięcznie po 10 zł. 83 ct.	577	95	288	94	288	94	144	47	1.300	30
		g) 1 parobek do pralni, płaca	27	—	13	—	13	—	7	—	60	—
		h) 1 " wikt miesięcznie po 10-83	57	83	28	88	28	88	14	44	130	03
37		Słoma do sienników	223	65 ¹ / ₂	74	54	149	08	74	54	521	81 ¹ / ₂
38		Bielizna i odzież:										
		a) reparacye i sprawienie nowej:										
		1. zwyczajne	800	—	100	—	300	—	100	—	1.300	—
		2. nadzwyczajne	1.447	01	518	64 ¹ / ₂	967	56	1.205	42	4.138	63 ¹ / ₂
		b) 2 Siostry Miłosierdzia, zatrudnione przy magazynie bielizny i szwalni płaca rocznie po 80 zł.	71	—	36	—	36	—	17	—	160	—
		c) wikt tychże, z pieczywem i dodat- kami, miesięcznie po 14 zł. 01 ct.	149	44	74	72	74	72	37	36	336	24
		d) 1 szwaczka, płaca rocznie po 48 zł.	21	—	11	—	11	—	5	—	48	—
		e) wikt dla tejże, miesięcznie po 10 zł. 83 ct.	57	83	28	88	28	88	14	44	130	03
		f) 1 szwaczka, dziennie po 30 ct.	39	10	20	—	20	—	10	—	89	10
39		Rozmaite:										
		a) sprzęty, olej i reparacya maszyny parowej	624	37	325	18	325	23	162	63	1.437	41
		b) rozmaite drobne gospodarze	69	76	34	87	34	88	17	47	156	98
		Suma wydatków { zwyczajnych	29.416	61 ¹ / ₂	7.708	70	15.824	80	9.229	77	62.179	88 ¹ / ₂
		{ nadzwyczajnych	3.809	19	1.381	83 ¹ / ₂	1.260	60	1.740	07	8.191	69 ¹ / ₂
		Ogólna suma rubryki VIII.	33.225	80 ¹ / ₂	9.090	53 ¹ / ₂	17.085	40	10.969	84	70.371	58

św. Łazarza w Krakowie.

Wydatki.

Ogólna kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1880.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazuje się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
	zł.	zł.		zł.	zł.	ct.	zł.
50.906	1.659	2.633		—	—	—	—
2.300	—	126		—	—	—	—
600	—	121	Wydatek większy z powodu iż obrobienie ogrodu i sadzenie jarzyn wymagało większego kosztu, który znajduje pokrycie w dochodach Rubryki II Doch. poz. 7.				
1.215	—	412	Wydatek większy z powodu urządzenia ogrodu spacerowego dla chorych i wybudowania nowej szopy na siano.				
360	—	—					
1.000	—	269	Wydatek większy z powodu iż dla znacznie większej ilości chorych na dur i inne ciężkie choroby, zachodziła potrzeba częściej zmiany bielizny — której wyprano o 22.985 sztuk więcej, aniżeli w roku poprzednim.				
1.000	—	302					
160	—	—					
360	23	—	Wydatek mniejszy z powodu jak przy poz. 29. c.				
480	—	—					
1.350	50	—	Wydatek mniejszy z powodu jak przy poz. 29. k. i m.				
60	—	—					
135	5	—					
600	78	—	Wydatek mniejszy z powodu uzyskania niższych cen tego artykułu.				
1.300	—	—					
4.000	—	139	Wydatek większy z powodu koniecznej potrzeby uzupełnienia bielizny i pościeli dla oddziału III.				
80	—	80	Wydatek większy z powodu jak przy poz. 17. c.				
180	—	156					
48	—	—					
135	5	—	Wydatek mniejszy z powodu jak przy poz. 29. k. i m.				
90	—	—					
750	—	687	Wydatek większy z powodu iż dla większej ilości kamienia wapiennego — zachodziła konieczność reperacji kotłów i odnowienia przepalonych blach ochronnych.				
300	143	—	Wydatek mniejszy gdyż nie zachodziła potrzeba sprawiania w r. 1882, większej ilości drobnych utensiliów.				
59.894	1.963	4.248					
7.515	—	677					
67.409	1.963	4.925					
		2.962					

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie wydatków	Oddział								Wydatek ogólny	
ru- bryki	po- zycyj		I. chorych		II. położnie i podrzutków		III. syfili- tycznych		IV. obłą- kanych			
budżetu			Wydatki w roku 1882.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
IX.		Koszta sanitarne.										
40	Lekarstwa	2.284	30 ¹ / ₂	327	20	836	88	265	81	3.713	69 ¹ / ₂	
41	Drzewo i węgle do apteki	53	36	26	68	26	68	13	34	120	06	
42	Dwie siostry Miłosierdzia w aptece : a) płaca, rocznie po 80 zł. b) wikt z pieczywem i dodatkami, miesięcznie po 14 zł. 01 ct.	71	—	36	—	36	—	17	—	160	—	
43	1 parobek w aptece : a) płaca . . . . . b) wikt miesięcznie po 10 zł. 83 ct.	149	44	74	72	74	72	37	36	336	24	
44	Na odczynniki chemikowi patologii	28	—	14	—	14	—	8	—	64	—	
45	Instrumenta chirurgiczne : a) zwyczajne . . . . . b) nadzwyczajne	57	83	28	88	28	88	14	44	130	03	
46	Potrzeby sanitarne	50	—	—	—	50	—	—	—	100	—	
47	Koszta pogrzebowe sióstr Miłosierdzia i ubogich chorych	170	—	50	—	130	79	28	05	378	84	
	Suma wydatków { zwyczajnych . . . . . nadzwyczajnych	179	41	90	25	—	—	—	—	269	66	
	Ogólna suma rubryki IX.	2.660	32 ¹ / ₂	237	76	265	26	120	47	3.283	81 ¹ / ₂	
X.		Koszta kancelaryjne.										
48	Druki, litografie, potrzeby do pisania, ko- szta insercyjne itp.	144	78	43	01	43	03	21	53	252	35	
	Suma wydatków { zwyczajnych . . . . . nadzwyczajnych	5.669	04	838	25	1.505	74	526	—	8.539	03	
	Ogólna suma rubryki IX.	179	41	90	25	—	—	—	—	269	66	
	Ogólna suma rubryki IX.	5.848	45	928	50	1.505	74	526	—	8.808	69	
XI.		Koszta kapliczne.										
49	Zgromadzeniu Sióstr Miłosierdzia, wyna- godzenie za utrzymanie kościoła	116	—	58	—	59	—	29	—	262	—	
XII.		Utrzymanie budynków.										
50	a) konserwacja i reparacja budynków szpitalnych	1.781	01	198	97	295	39	523	77	2.799	14	
	b) konserwacja wodociągów	62	06	9	84	9	84	4	91	86	65	
51	Asekuracja budynków	115	60	57	85	58	—	57	—	288	45	
52	Kominarze i straż ogniowa	122	38	61	16	61	16	30	58	275	28	
53	Czyszczenie kanałów	24	23	12	26	12	26	6	81	55	56	
54	Wynagrodzenie za czynności techniczne	267	—	133	—	133	—	67	—	600	—	
	Suma rubryki XII.	2.372	28	473	08	569	65	690	07	4.105	08	

św. Łazarza w Krakowie.

Wydatki.

Ogólna kwota preliminowana według ustawy z dnia 22. Października 1881.	W porównaniu z kwotą prelimi- nowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należności			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	
3.200	-	514	Wydatek większy z powodu iż zwiększona ilość dni leczenia w r. 1882, jak przy poz. 29. a. wykazano — spowodowała również zwiększenie wydatku na leki.				
110	—	10	Wydatek większy znajduje pokrycie w oszczędności pod poz. 31.				
160	—	—					
360	24	—	Wydatek mniejszy z powodu jak przy poz. 29. c.				
64	—	—					
135	5	—	Wydatek mniejszy z powodu jak przy poz. 29. k. i m.				
100	—	—					
300	—	79	Wydatek większy				
350	80	—	Wydatek mniejszy				
2.300	—	984	Wydatek większy gdyż w skutek zwiększonej ilości dni leczenia, jak przy poz. 29. a. wykazano — wzmogły się także koszty na potrzeby sanitarne; dalej z powodu znaczniejszych wydatków na opatrunki dla chorych oddziału chirurgicznego				
250	—	2	Wydatek większy gdyż tyle rzeczywiście wynosiły koszty pogrzebowe w tym roku.				
6.979	29	1.589					
350	80	—					
7.329	109	1.589					
		1.480					
750	—	74	Wydatek większy z powodu nakładu większej ilości wyczerpanych druków.				
250	—	12	Wydatek większy z powodu sprawienia nowej linki drucianej — do lampy przed głównym ołtarzem.				
3.200	401	—	Wydatek mniejszy ponieważ koszt przebudowy i restauracji stodoły w Prądniku Czerwonym, zarachowany został dopiero w rachunku za rok 1883.				
300	213	—	Wydatek mniejszy gdyż nie zachodziła potrzeba większej reparaacji rur i pomp wodociągowych.				
250	—	38	Wydatek większy z powodu ubezpieczenia wszystkich budynków i magazynów.				
230	—	45	Wydatek większy na podstawie nowo zawartego kontraktu do LW. 21.793/82.				
310	254	—	Wydatek mniejszy gdyż do odprowadzania nieczystości, które przedtem beczkami wywożono — wybudowano nowy kanał.				
600	—	—					
4.890	868	83					
	785						

św. Łazarza w Krakowie.

Wydatki.

Ogólna kwota prelinowana według ustawy z dnia 22. Październiku 1881.	W porównaniu z kwotą prelinowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	ct.	ct.	ct.
20	—	20	<i>Wydatek większy</i> gdyż wypłacono w tym roku odsetki za- ległe za rok ubiegły.	—	—	—	—
38	—	—					
38	—	—					
36	—	—					
112	—	—					
62	—	42	<i>Wydatki większe</i> z powodu podwyższonego podatku grunto- wego, tudzież dodatków na Radę powiatową.				
626	—	12					
157	—	53					
12	12	←	<i>Wydatki mniejsze</i> ponieważ należne ekwiwalenta nie zo- stały zapłacone w r. 1882.				
108	108	—					
78	78	—					
115	115	—	<i>Wydatek mniejszy</i> albowiem dzierżawca Tropiszowa, nie żądał zwrotu tej należytości.				
—	—	—					
1.158	313	107					
	206						
150	130	—	<i>Wydatek mniejszy</i> z powodu zmienności tej rubryki.				
50	35	—	<i>Wydatek mniejszy</i> gdyż nie zachodziła potrzeba wysyłania dalszych komisji w sprawach szpitalnych.				

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie wydatków	Oddział								Wydatek ogólny	
ru- bryki	po- zyeł		I. chorych		II. położnic i podrzutek		III. syfili- tycznych		IV. obłą- kanych			
budżetu			Wydatki w roku 1882.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
XVIII.		Koszta utrzymania podrzutek.										
	69	Utrzymanie podrzutek — przyjętych na wieś przed 29. sierpnia 1873										
		—	—	1.412	15	—	—	—	—	1.412	15	
	70	Utrzymanie podrzutek — przyjętych na wieś po 29. sierpnia 1873										
		—	—	160	41	—	—	—	—	160	41	
		Suma rubryki XVIII										
		—	—	1.572	56	—	—	—	—	1.572	56	
XIX.		Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.										
	71	Wynagrodzenie dla mamek po 15 ct. dziennie. — za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesione zostały										
		—	—	158	10	—	—	—	—	158	10	
XX.		Zapomogi dla położnic.										
	72	Dla położnic opuszczających wraz z dzieckiem bezpłatny oddział położnic										
		—	—	1.350	—	—	—	—	—	1.350	—	
XXI.		Rozmaite.										
	73	Koszta sądowe, portorya i inne nieprzewidziane wydatki:										
		a) Rauscher T. w Radomiu, patron instytutów krakowskich — wynagrodzenie za czynności od 1. stycznia 1855 do 30. maja 1866										
		720	40	—	—	—	—	—	—	720	40	
		b) Koszta przewozu chorych z Krakowa do zakładu obłąkanych na Kulparkowie										
		—	—	—	—	—	—	161	84	161	84	
		c) Rozmaite drobne										
		72	43	25	51	25	55	19	14	142	63	
		Suma rubryki XXI.										
		792	83	25	51	25	55	180	98	1.024	87	
XXII.	74	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Ludwika w Krakowie										
		—	—	10.826	—	—	—	—	—	10.826	—	
—		Nadwyżka dochodów.										
	75	Oddana funduszowi krajowemu										
		6.208	53 ¹ / ₂	—	—	8.210	86 ¹ / ₂	10.172	30	24.591	70	

św. Łazarza w Krakowie.

Wydatki.

Ogólna kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października, 1881.	W porównaniu z kwotą prelimi- nowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należności			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	
3.000	1.588	—	<i>Wydatek mniejszy</i> wedle uskuteczionych wypłat, za utrzymanie podrzutków.	6	30	—	—
300	139	—		—	—	—	—
3.300	1.727	—		6	30	—	—
200	42	—	<i>Wydatek mniejszy</i> ponieważ w tym roku była mniejsza ilość mamek do karmienia dzieci.	—	—	—	—
1.200	—	150	<i>Wydatek większy</i> spowodowany większą ilością położnic, opuszczających zakład wraz z dziećmi.	—	—	—	—
—	—	—		—	—	—	—
—	—	—		—	—	—	—
400	—	625	<i>Wydatek większy</i> ponieważ wypłacono z tej rubryki, zaległe honorarium za czynności od roku 1855 do roku 1866 — patronowi instytutów krakowskich w Radomiu.	—	—	—	4 50
10.200	—	626	<i>Wydatek większy</i> na podstawie uskuteczionych wypłat za leczenie dzieci.	—	—	—	—
7.569	—	17.023	<i>Wydatek większy</i> z powodu, iż dochody oddziałów I. III i IV były większe — od preliminowanych, o kw. 21.236 zł. gdy zaś wydatki, po strąceniu oddanych nadwyżek były większe od wydatków preliminowanych, tylko o kwotę . . . . . 4.213 „ przeto z porównania okazuje się nadwyżka dochodów — oddana do funduszu krajowego, większa o . . . . . 17.023 zł.	—	—	—	—

Dochody.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególne dochody	O d d z i a ł								Dochód ogólny	
ru- bryki	po- zycyi		I. chorych		II. położnic i podrutków		III. syfli- tycznych		IV. obłą- kanych			
budżetu			Dochody w roku 1882.								zł.	ct.
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
I.		Odsetki od kapitałów.										
	1	Od papierów publicznych	386	14 ¹ / ₂	27	33	75	—	—	—	488	47 ¹ / ₂
	2	„ kapitałów hipotekowanych na do- brach i realnościach	210	—	575	—	—	—	—	—	785	—
	3	Dochody z fundacyj szpitalnych	1.209	08	82	07	159	—	163	64	1.613	79
		Suma rubryk I.	1.805	22 ¹ / ₂	684	40	234	—	163	64	2.887	26 ¹ / ₂
II.		Dochody z realności i dóbr.										
	4	Czynsz dzierżawny z dóbr Tropiszów w Królestwie Polskiem . 2.700 rbs.	4.239	—	—	—	—	—	—	—	4.239	—
	5	Czynsz dzierż. z dóbr „Prądnik Czerwony“	3.805	—	—	—	—	—	—	—	3.805	—
	6	„ duchowna z folwarku Przeginia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	7	Dochód z ogrodu szpitalnego, z rocznych . . . . . 1.200 zł.	964	83	482	42	—	—	—	—	1.447	25
	8	Czynsz dzierżawny z propinacyi w Kro- wodrzy	—	—	1.306	—	—	—	—	—	1.306	—
	—	Czynsz za salę wykładową, dla c. k. kliniki akademickiej	150	—	—	—	—	—	—	—	150	—
	—	Czynsz z dóbr Rączna zaległy od 20. gru- dnia 1875 do 19. czerwca 1877	1.187	22	—	—	—	—	—	—	1.187	22
	—	Czynsz z młyna w Prądniku Białym	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki II.	10.346	05	1.788	42	—	—	—	—	12.134	47
III.		Zwroty kosztów leczenia.										
	9	Z funduszu krajowego galicyjskiego	54.089	94	21.687	25	33.048	32	22.811	58	131.637	09
	10	Z funduszy obokrajowych i od stron samopłacących	4.949	13 ¹ / ₂	1.548	79	3.020	52 ¹ / ₂	6.837	15	16.355	60
		Suma rubryki III	59.039	07 ¹ / ₂	23.236	04	36.068	84 ¹ / ₂	29.648	73	147.992	69
IV.		Dochody rozmaite.										
	11	a) prowizye zwłoki od rat dzierża- wnych i cen kupna dóbr	455	95	—	33	—	—	—	—	456	28
		b) ze sprzedaży rzeczy po zmarłych chorych	32	26	—	—	—	—	—	—	32	26
		c) zwrot dawnych zaliczek udzielo- nych na płace	120	—	10	—	—	—	732	—	862	—
		d) grzywny za przestępstwa służbowe i dary ofiarowane dla służby szpi- talnej	12	75	—	25	—	—	—	—	13	—
		Suma rubryki IV	620	96	10	58	—	—	732	—	1.363	54
—		Dotacya.										
	12	Od funduszu krajowego	—	—	6.697	96 ¹ / ₂	—	—	—	—	6.697	96 ¹ / ₂

Ogólna kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należności			
	mniejsze	większe		czyjne		bierne	
				z roku bieżącego			
	zł.	zł.		zł.	zł.	ct.	zł.
—	—	488	<i>Dochód większy</i> wedle rzeczywistego stanu świeżo zakupionych listów zastawnych, własność majątków zarodowych stanowiących.				
1.201	416	—	<i>Dochód mniejszy</i> ponieważ należne odsetki z dóbr: Rączna, Pustki, Jeleza i kahału żydowskiego pozostały w zaległości.	614	43 ¹ / ₂	—	—
1.504	—	110	<i>Dochód większy</i> z powodu iż zaległe należności wpłynęły w tym roku.	3	22	—	—
2.705	416	598		617	65 ¹ / ₂	—	—
		182					
4.500	261	—	<i>Dochód mniejszy</i> ponieważ kurs rubli srebrnych, któremi dzierżawca płaci — był niższy.				
3.805	—	—					
50	50	—	<i>Dochód mniejszy</i> z powodu iż czynsz ten, wpłynął dopiero w roku 1883.	50	—	—	—
1.200	—	247	<i>Dochód większy</i> ponieważ obfitszy zbiór jarzyn tegorocznych, znalazł korzystniejszy pokup na targu.				
1.306	—	—					
—	—	150	<i>Dochód większy</i> budżetem nieprzewidziany, gdyż rokowania z c. k. Rządem ukończono w tej mierze dopiero w r. 1881 (LW. 51.691/81.				
—	—	1.187	<i>Dochód większy</i> ponieważ zaległy czynsz, podjęto dopiero w tym roku — z depozytu sądowego.				
10.861	311	1.584		50	—	—	—
		1.273					
113.000	—	18.637	<i>Dochody większe</i> z powodu zwiększonego stanu ubogich chorych i samopłacących.	90.754	42 ¹ / ₂	—	—
11.300	—	5.056					
124.300	—	23.693	W sumie obok wykazanych należności czynnych, w kwocie . . . . . 90.754 zł. 42 ¹ / ₂ ct. mieszczą się zwroty przypadające:	90.754	42 ¹ / ₂	—	—
			a) od funduszów obcokrajowych i samopłacących . . . . . 349 zł. 14— ct.	—	—	—	12 06
			b) od stron rozmaitych, niewysiedzonych . . . . . 90.405 zł. 28 ¹ / ₂ ct.				
			razem jak wyżej 90.754 zł. 42 ¹ / ₂ ct.				
65	—	1.299	<i>Dochód większy</i> z powodu iż na tę rubrykę wpłynął zwrot dawnej zaliczki na płacę Dr. Neussera w kwocie 672 zł., — tudzież znacznie większa kwota na prowizye zwłoki.	—	—	—	12 06
12.478	5.780	—	<i>Dochód mniejszy</i> gdyż w skutek korzystniejszych wyników, oddziału II nie zachodziła potrzeba wyczerpania — całej preliminowanej dotacji.	—	—	—	—

WYKAZ NALEŻYTOŚCI

czynnych i biernych z lat ubiegłych z końcem roku 1882.

Rubryka budżetowa	Liczba porządkowa	Poszczególne	Należytości			
			czynne		biernie	
			zł.	ct.	zł.	ct.
		A. Wydatki.				
I.		Płace i emolumenta etatowe.				
	1	Zwrot zaliczek udzielonych na płace	1.262	—	—	—
XV.		Podatki i daniny.				
	2	Zwrot niesłusznie opłaconych podatków z dóbr „Rączna“	702	16	—	—
XVIII.		Koszta utrzymania podrzutek.				
	3	Zwrot kosztów od funduszów obcokrajowych i stron samopłacących	184	67	—	—
XXI.		Różne wydatki.				
	4	Zwrot niesłusznie opłaconych kosztów transportu obłąkanych	25	—	—	—
	5	Zwrot zastępczo wypłaconych kosztów sądowych	3	50	—	—
		Suma	2.177	33	—	—
		B. Dochody.				
I.		Odsetki od kapitałów.				
	6	Od kapitałów hipotekowanych na dobrach i realnościach	7.549	41½	—	—
II.		Dochody z realności i dóbr.				
	7	Z młyna w Prądniku białym	1.306	71½	—	—
III.		Zwroty kosztów leczenia.				
	8	Z funduszów obcokrajowych i stron samopłacących	1.413	07	—	—
	9	Od stron rozmaitych niewyśledzonych, których dochodzenie jest w toku	44.250	51	—	—
IV.		Dochody rozmaite.				
	10	Zwrot kosztów leczenia chorych durem powrotnym dotkniętych	15.893	92	—	—
	11	Zwrot niesłusznie opłaconych portoryów	16	73	—	—
		Suma	70.430	36	—	—
		Razem obiedwie sumy	72.607	69	—	—

VII.

FUNDUSZ POLICYI KRAJOWEJ.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1 8 8 2.

Liczba		Poszczególnienie.	Wynikłości w roku 1882.		Kwota preli- mnowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.
rubryki	po- zycei		zł.	ct.	
budżetu					zł.
W y d a t k i.					
I.	1-4	Koszta gospodarcze	—	—	380
II.	5	Koszta transportu korekcyonistów i korekcyonistek	—	—	10
III.	6	Zwroty grzywien policyjnych	—	—	10
IV.	7	Zwroty należności posłańców karnych	—	—	2
V.	8	Remuneracye	—	—	5
VI.	9	Rozmaite	—	—	10
Suma wydatków rzeczywistych, budżetem objętych			—	—	417
Nadwyżka dochodów, przeniesiona do funduszu krajowego			6.243	16	5.889
Suma wszystkich wydatków			6.243	16	6.306
D o c h o d y.					
I. Odsetki.					
	1	5 ⁰ / ₁₀ od kapitału zabezpieczonego na domu Nr. 86 i 87 w Kra- kowie, w kwocie 109 złp. 1 gr.	—	—	1
	2	6 ⁰ / ₁₀ od obligacyj pożyczki krajowej z roku 1873.	438	—	456
	3	6 ⁰ / ₁₀ przypadających w roku 1882. od resztującej ceny kupna za realność t. zw. Maryi Magdaleny l. 20 ² / ₄ we Lwowie.	1.920	—	1.920
	4	4 ⁰ / ₁₀ od asygnat kasowych galic Banku kredytowego	320	—	360
	5	5 ⁰ / ₁₀ od listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego	1.022	50	1.005
	6	4 ⁰ / ₁₀ od książeczki galicyjskiej Kasy oszczędności	—	2 66	2
	7	4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ od funduszu krajowego za chwilowe używanie zasobów gotówki majątku zarodowego	2.540	—	2.540
Suma rubryki I.			6.243	16	6.284
II.	8	Policyjne grzywiny	—	—	10
III.	9	Zwroty kosztów leczenia i zaopatrzenia korekcyonistów	—	—	10
IV.	10	Rozmaite	—	—	2
Suma dochodów rzeczywistych, zgodna z ogólną sumą wydatków			6.243	16	6.306
Stan majątku obrotowego z końcem r. 1882.					
Stan czynny.					
Należność czynna a) z r. bież. (rubr. I. poz. 1 doch.) 1 zł. 37 ct.					
b) „ „ ubieg. („ „ „ „ „) 1 „ 58 „					
Razem . . . . . 2 zł. 95 ct.					
Stan bierny . . . . . — —					
Czysty stan czynny . . . . . 2 zł. 95 ct.					
LW. 54.704/1883.					

policyi krajowej.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikiłości		Uzasadnienie różnic.	Należitości			
			czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
380	—	W roku 1882. nie było żadnego wydatku w tych rubrykach.				
10	—					
10	—					
2	—					
5	—					
10	—					
417	—					
—	354					
63	—					
1	—		<i>Dochód mniejszy z powodu, iż należitość za rok 1882 nie wpłynęła.</i>		137	—
18	—	<i>Dochód mniejszy, z powodu spieniężenia wylosowanych obligacyj, zakupna zaś natomiast 5% listów zastawnych kredytowych (patrz poz. 5).</i>	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
40	—	<i>Dochód mniejszy z powodu obniżenia stopy procentowej z 4¹/₂% na 4%.</i>	—	—	—	—
—	17	<i>Dochód większy, z powodu przykupna większej ilości tych listów zastawnych.</i>	—	—	—	—
—	1		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
59	18	<i>Dochodów nie było z powodu zmienności tych rubryk.</i>	—	—	—	—
10	—		—	—	—	—
10	—		—	—	—	—
2	—		—	—	—	—
81	18		—	—	—	—
63	—		—	—	—	—
		Wydatki <i>mniejsze</i> od budżetu o	417 zł.			
		Dochody <i>mniejsze</i> od budżetu o	63 „			
		Wynik w ogóle <i>korzystniejszy</i> o	354 zł.			

VIII—XIII.

Fundusze samoistne niedotowane.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

z a r o k

1 8 8 2.

VIII. Fundusz domestykalny.

Liczba		Poszczególnienie.	Wynikłości		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- brykl	po- zycyl		zł.	ct.	
budżetu			zł.	ct.	zł.
W y d a t k i.					
I.		Wydawnictwo starożytnych aktów grodzkich.			
	1	Dotacya dla funduszu Aleksandra hr. Stadnickiego, na wydawnictwo starożytnych aktów grodzkich i ziemskich z archiwum bernardyńskiego	1.200	—	1.200
II.	2	Rozmaite	—	—	5
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych	1.200	—	1.205
		Przeniesiono do majątku zarodowego	3.135	40	
		Suma wszystkich wydatków	4.335	40	
		Zapaz gotówki z końcem roku 1882.	2.987	62	
		Razem zgodnie ze sumą dochodów	7.323	02	
D o c h o d y.					
I.		Odsetki.			
	1	5% ₀ od kapitału wypożyczonego na budowę zakładu Kulparkowskiego, według planu umorzenia	2.208	37	2.208
	2	5% ₀ od obligacyj indemnizacyjnych	165	37	165
	3	6% ₀ od obligacyj pożyczki krajowej z roku 1873.	96	—	96
	4	5% ₀ od listów zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego	1.710	—	1.733
	5	4% ₀ od książeczek galicyjskiej Kasy oszczędności	33	16	10
		Suma rubryki I.	4.212	90	4.212
II.	6	Sprzedaz dzieła pod tytułem „Poczet szlachty galicyjskiej i bukowińskiej	7	88	5
III.	7	Rozmaite	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych	4.220	78	4.217
		Zapaz gotówki z początkiem roku 1882.	3.102	24	
		Suma wszystkich dochodów	7.323	02	
Stan majątku z końcem roku 1882.					
Stan czynny:					
		Zapaz gotówki z końcem roku 1882.	2.987	zł. 62 ct.	
Stan bierny					
		Czysty stan czynny.	2.987	zł. 62 ct.	
LW. 54.232 1883.					

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wyniki		Uzasadnienie różnic.	Należności			
			czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
5	—	Wydatku nie było; tego rodzaju potrzeby nie dadzą się przewidzieć.	—	—	—	—
5	—		—	—	—	—
—	—					
—	—					
—	—					
23	—	Dochód mniejszy, pokryty w całości o tyle większym dochodem od książeczek kasy oszczędności; patrz poz. 5. Patrz pozycję 4.				
—	23					
23	23					
—	3					
—	—					
23	26					
	3					
		Wydatki <i>mniejsze</i> od budżetu o . . . . . 5 zł.				
		Dochody <i>większe</i> od budżetu o . . . . . 3 „				
		Wynik w ogóle <i>korzystniejszy</i> o . . . . . 8 zł.				
		 Uwaga. Zapas gotówki z końcem roku 1882. w kwocie 2.987 zł. 62 ct. przeniesiono w roku w roku 1883. do <i>majątku zarodowego</i> i użyto na zakupno 5% listów zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego, tudzież na lokację w galicyjskiej Kasie oszczędności. (LW. 27.108 1883).				

IX. Fundusz kultury krajowej.

Liczba		Poszczególne.	Wynikłości w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Przedziernika 1881.
ro- brykl	po- zytyl		zł.	ct.	
budżetu					
W y d a t k i.					
I.	1	Zwroty kar	6	—	15
R o z m a i t e.					
II.	2	Zasiłek dla szkoły rolniczej w Dublinach	4.400	—	4.400
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych .	4.406	—	4.415
III.	3	Nadwyżka dochodów z lat 1881. i 1882. przeniesiona do fun- duszu krajowego Rubr. XI.	5.636	90	—
		<u>Suma wszystkich wydatków</u>	<u>10.042</u>	<u>90</u>	<u>4.415</u>
D o c h o d y.					
I.	1	Odsetki od kapitałów chwilowo lokowanych	2.870	25	2.429
II.	2	Kary za przestępstwa lasowe i wodne	1.981	92	2.000
III.	3	Rozmaite	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych .	4.852	17	4 429
	4	Zapas z początkiem roku 1882. w gotówce	5.190	73	—
		<u>Razem</u>	<u>10.042</u>	<u>90</u>	<u>—</u>
Stan majątku z końcem roku 1882.					
			Szczegół		O g ó l
			zł.	ct.	zł.
					ct.
Stan czynny.					
Należytości czynne: a) z roku bieżącego			809	16	
b) z lat ubiegłych			3.046	47	3.855 63
Stan bierny.					
Zwroty kar.			—	—	7 50
<u>Czysty stan czynny</u>			<u>—</u>	<u>—</u>	<u>3.848 13</u>
LW. 2.519 1884.					

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

W porównaniu z kwotą preli- mowaną okazują się wynikiłości		Uzasadnienie różnic		Należytości					
				czynne		bierne			
mniejsze zł.	większe zł.			z roku bieżącego					
				zł.	ct.	zł.	ct.		
9	—	—	—	—	7	50	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	—	—	—	—	—	7	50	—	
—	5.637	—	—	—	—	—	—	—	
9	5.637	—	—	—	—	—	—	7	50
—	5.628	—	—	—	—	—	—	—	
—	441	—	—	—	—	—	—	—	
18	—	809	16	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	
18	441	809	16	—	—	—	—	—	
—	423	—	—	—	—	—	—	—	
		Wydanki wykazano większe od budżetu o . . . . . 5.628 zł. lecz przekroczenie to jest tylko pozorne, a to z powodu, iż oddano funduszowi krajowemu zapas gotowizny rozporządzalnej z roku 1881. w kwocie 5.190 zł. 73 ct. i z r. 1882. w kw. 446 zł. 17 ct. (patrz poz. 3 wydatków).							
		Dochody większe od budżetu o . . . . . 423 „							

X. Fundusz stanowy sierociński.

Liczba		Poszczególnienie.	Wynikłości w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zycy		zł.	ct.	
budżetu			zł.	ct.	zł.
W y d a t k i.					
I. Utrzymanie sierot.					
1		Siedm miejsc w Zakładzie św. Antoniego we Lwowie po 120 zł.	840	—	840
2		Cztery miejsca w szkole ogrodniczej w ogrodzie bota- nicznym we Lwowie po 63 "	189	—	252
3		Cztery miejsca w Zakładzie św. Józefa w Krakowie po 120 "	480	—	480
4		Jedno miejsce w Zakładzie św. Wincentego we Lwowie na 115 "	—	—	115
		Suma rubryki I.	1.509	—	1.687
II. R o z m a i t e.					
5		Koszta eskontu i ogłoszeń w dziennikach	572		5
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych .	1.514	72	1.692
		Przeniesiono do majątku zarodowego	380	65	
		Zapasy w gotówce z końcem roku 1882.	367	44 ¹ / ₂	
		Razem zgodnie ze sumą dochodów .	2.262	81 ¹ / ₂	
D o c h o d y.					
I. O d s e t k i.					
1		5% od obligacyj indemnizacyjnych	163	01	163
2		4% i 5% od listów zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kre- dytowego ziemskiego	786	50	729
3		6% od obligacyj pożyczki krajowej z roku 1873.	636	—	636
4		6% od listów zastawnych galicyjskiego Banku hipotecznego .	270	—	360
5		5% od listów zastawnych galicyjskiego Banku hipotecznego .	25	—	—
6		4% od książeczek galicyjskiej Kasy oszczędności	688	—	—
		Suma rubryki I.	1.887	39	1.888
II. R o z m a i t e .					
7		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych .	1.887	39	1.888
		Zapasy w gotówce z początkiem roku 1882.	375	42 ¹ / ₂	
		Suma wszystkich dochodów .	2.262	81 ¹ / ₂	
Stan majątku obrot. z końcem roku 1882.					
S t a n c z y n n y.					
		Zapasy gotówki z końcem roku 1882.	367	zł. 44 ¹ / ₂ ct.	
		Stan bierny	—	—	
		Czysty stan czynny .	367	zł. 44 ¹ / ₂ ct.	
LW. 54.382/1883.					

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wyniki		Uzasadnienie różnic.	Należności				
			czynne		bierne		
mniejsze zł.	większe zł.		z roku bieżącego				
			zł.	ct.	zł.	ct.	
—	—						
63	—	<i>Wydatek mniejszy z powodu intercalare jednego stypendyum na 63 zł.</i>	—	—	—	—	
—	—		—	—	—	—	
115	—		—	—	—	—	
178	—	<i>Wydatku nie było z powodu nieobsadzenia tego miejsca w roku 1882.</i>	—	—	—	—	
—	1		—	—	—	—	
178	1		—	—	—	—	
177							
—	—		—	—	—	—	
—	57	<i>Dochód większy, z powodu przykupna 5% listów zastawnych Towarzystwa kredytowego.</i>	—	—	—	—	
90	—	<i>Dochód mniejszy z powodu spieniężenia wylosowanych 6% listów zastawnych, zakupna zaś 5% listów zastawnych kredytowych i hipotecznych. Patrz poz. 2 i 5.</i>	—	—	—	—	
—	25	<i>Dochód większy, z powodu zakupna tych efektów; patrz poz. 4.</i>	—	—	—	—	
—	7	<i>Dochód ten nie był preliminowany.</i>	—	—	—	—	
90	89		—	—	—	—	
—	—		—	—	—	—	
90	89		—	—	—	—	
1			—	—	—	—	
		Wydatki <i>mniejsze</i> od budżetu o . . . . . 177 zł.					
		Dochody <i>mniejsze</i> " " " . . . . . 1 "					
		Wynik w ogóle <i>korzystniejszy</i> o . . . . . 176 zł.					
		Uwaga. Zapas gotówki z końcem roku 1882. wykazany w kwocie 367 zł. 44½ ct. przeniesiono w roku 1883. do majątku zarodowego i użyto na zakupno 5% listów zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego i na lokację w galicyjskiej Kasie oszczędności. (LW. 27.123/1883).					

XI. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Liczba		Poszczególne.	Wynikłości		Kwota preli- minowana według ustawy z dnia 22. Października 1881.
ru- bryki	po- zyty		zł.	ct.	
budżetu			zł.	ct.	zł.
W y d a t k i.					
A) Rzeczywiste.					
I.	1	Płaca Drowi Ksaweremu Liskiemu, za czynności około wyda- wnictwa aktów grodzkich i ziemskich z arelium bernard.	800	—	800
II.	2	30% rabat księgarski za sprzedaż aktów grodzkich	52	50	122
III.	3	Koszta druku i oprawy aktów grodzkich	—	—	1.050
IV.	4	Rozmaite	—	14	5
Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych			852	64	1.977
B) Przenośne.					
	5	Spieniężona książeczka galicyjskiej Kasie oszczędności	211	40	
	6	Gotówka wydana na zakupno książeczki galic. Kasie oszczędności	1.005	62	
	7	Zapas kasowy z końcem r. 1882: a) w gotówce . 942 zł. 25 ct. b) w efektach . 5.236 „ 01 „	6.178	26	
Razem zgodnie ze sumą dochodów			8.247	92	
D o c h o d y.					
A) Rzeczywiste.					
I.	1	Dotacja z funduszu domestykalnego, na wydawnictwo aktów grodzkich i ziemskich	1.200	—	1.200
II.	2	Sprzedaż aktów grodzkich i ziemskich	175	—	405
O d s e t k i.					
III.	3	6% od obligacyj pożyczki krajowej z roku 1873	12	—	12
	4	4½% od książeczki oszczędności gal. Banku kredytowego	1	37	1
	5	4% od książeczek galicyjskiej Kasy oszczędności	195	12	120
Suma rubryki III.			208	49	133
IV.	6	Rozmaite	—	—	—
V.	7	Pozostałość kasowa z początkiem roku 1882: a) w gotówce . 1.005 zł. 62 ct. b) w efektach . 4.441 „ 79 „	5.447	41	250
Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych			7.030	90	1.988
B) Przenośne.					
	8	Gotówka za spieniężoną książeczkę gal. Kasy oszczędności	211	40	
	9	Zakupiona książeczka galicyjskiej Kasy oszczędności	1.005	62	
Suma wszystkich dochodów			8.247	9	

Stan majątku z końcem roku 1882.

Stan czynny.

Zapas kasowy: a) w gotówce		942 zł. 25 ct.
b) w efektach:		
1) Oblig. pożyczki kraj. z r. 1873.	200 zł. — ct.	
2) Książ. gal. Kasy oszczędności	5.005 „ 62 „	
3) „ „ Banku kredytowego	30 „ 39 „ 5.236 „ 01 „	6.178 zł. 26 ct.
Stan bierny		—
Czysty stan czynny		6.178 zł. 26 ct.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wyniki		Uzasadnienie różnic.	Należności			
			czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	<i>Do poz. 2. Wydatek mniejszy z powodu przytoczonego przy rubr. II. dochodów.</i>	—	—	—	—
70	—	<i>Do poz. 3. Wydatku nie było, gdyż w roku 1882. nie wydrukowano żadnego tomu.</i>	—	—	—	—
1.050	—	<i>Wydatek mniejszy, ponieważ tego rodzaju potrzeby nie dadzą się z góry oznaczyć.</i>	—	—	—	—
5	—		—	—	—	—
1.125	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
230	—	<i>Dochód mniejszy z powodu mniejszego pokupu wydawnictwa.</i>	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	75	<i>Dochód większy, z powodu zwiększenia się ulokowanego kapitału.</i>	—	—	—	—
—	75		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	5.198		—	—	—	—
230	5.273		—	—	—	—
—	5.043		—	—	—	—
		Wydatki <i>mniejsze</i> od budżetu o	1.125	zł.		
		Dochody <i>większe</i> od budżetu o	5.043	"		
		Wynik w ogóle <i>korzystniejszy</i> o	6.168	zł.		
<p>Uwaga. Zapas ostateczny gotówki z końcem roku 1882. wykazany w kwocie 942 zł. 25 ct. użytym został w r. 1883. na częściowe pokrycie kosztów druku IX. i X. tomu aktów grodzkich.</p>						

XII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba		Poszczególnienie.	Wynikłości w roku 1882.		Kwota preli- minowana według ustawy z dnia 29. Października 1881.
ru- bryki	po- sycy		zł.	ct.	
budżetu			zł.	ct.	zł.
Wydatki.					
<i>A. Rzeczywiste.</i>					
I.		Umorzenie pożyczki przez losowanie obligacyj.			
	1	Splata obligacyj wylosowanych	15.700	—	16.200
II.		Wypłata kuponów.			
	2	Od obligacyj w obiegu będących	81.294	—	80.000
III.		Koszta administracyjne.			
	3	C. k. Skarbowi Państwa 10% podatek dochodowy od kuponów	8.025	20	8.000
	4	„ „ „ „ należność stemplowa „ „	229	53	230
	5	Potrzeby kancelaryjne i inne pomniejsze	110	85	100
		<u>Suma rubryki III.</u>	8.365	58	8.330
IV.		Wydatki rozmaite.			
	6	Niewyrachowana reszta zaliczek danych bankom na wypłatę ku- ponów	99	70	600
		<u>Suma wydatków rzeczywistych, budżetem objętych.</u>	105.459	28	105.130
<i>B. Przenośne.</i>					
		Obligacje własne wylosowane	1.500	—	—
		Zaliczka dana funduszowi krajowemu	247.869	96 1/2	—
		<u>Suma wszystkich wydatków.</u>	354.829	24 1/2	—
<i>C. Zapas kasowy z końcem roku 1882:</i>					
	a)	w gotówce . . . . . 165.563 zł. 10 1/2 ct.	320	363	10 1/2
	b)	w efektach . . . . . 154.800 „ — „	675.192	35	—
		<u>Razem zgodnie ze sumą dochodów</u>	675.192	35	—

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

W porównaniu z kwotą prelimitowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic.	Należitości			
			czynne		bierne	
z roku bieżącego						
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
500	—	<p><i>Wydatek mniejszy</i>, ponieważ nie wszystkie strony zgłosiły się z wylosowanymi obligacjami do wypłaty. Z emitowanych obligacyj na 1,600.000 zł. wylosowano zgodnie z planem umorzenia od roku 1874. po koniec 1881. . 99.700 zł. w roku 1872 . . . . . 16.800 „ spłacono zaś i ściągnięto z obiegu od roku 1874. do roku 1881. włącznie . . . . . 92.400 „ w roku 1882. . . . . 15.700 „ 108.100 zł. pozostaje do spłacenia z końcem r. 1882. . 1.491.900 zł.</p>	—	—	8.400	—
—	1.294	<p><i>Wydatek większy</i> z powodu spłacenia zaległych kuponów z lat ubiegłych. Należytość kuponowa wynosiła w roku 1882: Zaległość z lat ubiegłych . . . . . 3.102 zł. Kupony bieżące od 1. Maja 1882 r. 40.302 „ „ „ 1. Listop. „ 40.092 „ 83.496 zł. wypłacono . . . . . 81.294 „ pozostało w zaległości . 2.202 „</p>	—	—	2.031	—
—	25	<p><i>Wydatek większy</i> z powodu spłacenia zaległych kuponów z lat ubiegłych.</p>	—	—	—	—
—	11		—	—	—	—
—	36		—	—	—	—
500	—	Wydatki te nie mogą być naprzód ściśle obliczone.	99 70	—	—	—
1.000	1.330		99 70	10.431	—	—
—	330		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		99 70	10.431	—	—
—	—		—	—	—	—

XII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba		Poszczególne.	Wynikłości w roku 1882.		Kwota preli- minowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1881.
ru- bryki	po- zyczy		zł.	ct.	zł.
budżetu					
D o c h o d y.					
<i>A. Rzeczywiste.</i>					
I.		Zwrot kapitału wypożyczonego.			
	1	Od Wydziałów powiatowych	35.808	76	29.908
II.		Odsetki.			
	2	6% od kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym	2.129	65	1.173
	3	10% od Wydziałów powiatowych za niedotrzymanie terminów spłaty	1.297	24	1.430
	4	Od kapitałów chwilowo lokowanych: od zaliczki danej funduszowi krajowemu w kwocie 158.262 zł. 85 ct. i za użytkowanie gotówki w ciągu roku 1882.	16.093	49	17.750
		Suma rubryki II.	19.520	38	20.353
III.		Rozmaite dochody.			
	5	Za wylosowane obligacye własne	1.500	—	1.200
	6	Od banków, zwrot zaliczek udzielonych w roku ubiegłym na wy- płatę kuponów	464	80	500
		Zwrot za brakujące kupony przy obligacyach wylosowanych	99	—	—
		Suma rubryki III.	2.063	80	1.700
		Razem	57.392	94	51.961
		B. Zapas kasowy z początkiem roku 1882:			
		a) w gotówce	303.236	zł. 56 ct.	—
		b) w efektach	156.300	— „	—
		<i>Suma dochodów rzeczywistych, budżetem objętych . . . . .</i>	516.929	50	—
		C. Przenośne.			
		Zwrot zaliczki danej funduszowi krajowemu	158.262	85	—
		<i>Suma wszystkich dochodów . . . . .</i>	675.192	35	—

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wyniki		Uzasadnienie różnic.	Należitości			
			czynne		bierne	
mniejsze zł.	większe zł.		z roku bieżącego			
			zł.	ct.	zł.	ct.
—	5.901	<i>Dochody większe</i> , ponieważ Wydziały powiatowe uiszczyły część zaległości z lat ubiegłych. Suma udzielonych pożyczek wynosiła: 1,166.300 zł. — ct. na to uiszczono od roku 1874. po koniec 1881 r. . 1,082.903 zł. 52½ ct. w roku 1882. . 35.808 „ 76 „ 1,118.712 „ 28½ r. pozostaje do ściągnięcia . . . 47.587 zł. 71½ ct.	12.442	37	—	—
—	957	Pozostało w zaległości: po koniec 1881 r. . 32.045 zł. 58½ ct. z roku 1882. . 12.442 „ 37 „ na rok 1883. . 3.099 „ 76 „ razem jak wyżej . 47.587 zł. 71½ ct.	618	93	—	—
133	—	<i>Dochód większy</i> w skutek ściągnięcia części zaległości z lat ubiegłych. Zaległość z końcem roku 1881. wynosiła . . 10.120 zł. 30 ct. należitość za rok 1882. . 1.172 „ 96 „ 11.293 zł. 26 ct. na to uiszczono . . . 2.129 „ 65 „ zalega z lat ubiegłych . 8.544 zł. 68 ct. „ z roku 1882. . 618 „ 93 „ 9.163 zł. 61 ct.	5.769	07	—	—
1.657	—	<i>Dochody te</i> nie mogą być naprzód ściśle obliczone. Zaległości z r. 1881. wynosiły 14.419 zł. 45 ct. Należitość bieżąca z 1882 r. 5.991 „ 28 „ 20.410 zł. 73 ct. ściągnięto . . . 1.297 „ 24 „ pozostało w zaległości: a) z lat ubiegłych . . 13.344 „ 42 „ b) z roku bieżącego . 5.769 „ 07 „ 19.113 „ 49 „	6.388	—	—	—
1.790	957	W skutek nieregularnego wpływania rat anuitetowych lokowano mniej kapitałów aniżeli preliminowano, jednakowoż mniejszy dochód pokrywają odsetki zwłoki wykazane pod poz. 3. uwzględnniejszy pozostała w tej rubryce zaległość czynną.				
833	—					
—	300					
—	35					
—	99	Dochody te nie mogą naprzód ściśle być obliczone.				
—	35					
—	364					
—	833					
—	6.265					
—	5.432					
			247.869	96½	—	—
			266.700	33½	—	—

XII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba pozycji	Poszczególnienie	Szczegół		O g ó ł	
		zł.	ct.	zł.	ct.
	Stan majątku z końcem roku 1882.				
	Stan czynny:				
1	Zapasy kasowy:				
	a) w gotówce	165.563	10½ ct.		
	b) w efektach	154.800	— "		
		320.363	10½		
2	Należności czynne:				
	a) w rubrykach wydatków za rok 1882.	99	70		
	b) " dochodów z lat ubiegłych	330.617	85½		
	c) " " z roku 1882.	266.700	33½	917.780	99½
	Stan bierny:				
3	Należności bierne:				
	a) w rubrykach wydatków z lat okresowych	1.483.671	—		
	b) z roku 1882.	10.431	—	1.494.102	—
	Przewyżka stanu biernego	—	—	576.321	—½

XII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Rubryka budżetu	Poszczególności	Należytości			
		czynne		bierne	
		zł.	ct.	zł.	ct.
Wykaz należytości					
czynnych i biernych z lat ubiegłych i okresowych.					
Dochody.					
I.	Zwrot kapitału wypożyczonego powiatom, zaległość	32.045	zł. 58 ¹ / ₂	35.145	34 ¹ / ₂
	należytość przypadająca w roku 1883.	3.099	" 76 "		
II.	Odsetki:				
	a) od wypożyczonego powiatom kapitału	8.544	zł. 68	21.889	10
	b) za zwłokę	13.344	" 42 "		
III.	Zwrot zasiłku na budowę kulparkowską			273.583	41
W y d a t k i.					
I.	Umorzenie pożyczki przez losowanie (reszta należyt. okresowej)			1.483.500	—
II.	Wypłata kuponów od obligacyj			171	—
	Razem	330.617	85¹/₂	1.483.671	—
LW. 55.261/1883.					

XIII. Fundusz budowy gmachu sejmowego.

Liczba		Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1882.		
ru- bryki	po- zycyli		zł.	et.	
budżetu			zł.	et.	
W y d a t k i.					
A) Rzeczywiste.					
Koszta administracyi realności.					
—		Magistratowi m. Lwowa, należność za przeprowadzenie desin- fekcyi w realności pod l. 717 ³ / ₄ w r. 1875. i 1876.	—	—	5 66
B u d o w a.					
Koszta administracyi.					
I.	1	Hochberger Juliusz, artystyczny kierownik budowy:			
		a) Wynagrodzenie za kierownictwo . . . . . 720 zł.			
		b) Ryczałt na utrzymanie personelu pomocniczego 835 „	1 555	—	
	2	Kułąkowski Kazimierz, pomocnik inspicjenta budowy, płaca	1 200	—	
	3	Inseraty, druki i inne	28 60	—	2 783 60
II.	—	Roboty ziemne	—	—	—
Roboty murarskie.					
III.	1	Właściwe roboty murarskie	10 103	49	
	2	Dostawa wapna	4	68	
	3	„ piasku do murowania	1	58	
	4	„ „ pod podłogi	1 500	—	
	5	„ gipsu	18	78	
	6	Posadzki z płyt trembowelskich i t. p.	128	26	11 756 79
IV.	—	Roboty kamieniarskie	—	—	143 50
Roboty rzeźbiarskie.					
V.	1	Roboty z kamienia	6 666	68	
	2	Odlewy z gipsu	906	14	
	3	Osadzenie odlewów	47	—	7 619 82
VI.	—	Roboty ciesielskie z materiałem	—	—	—
VII.	—	Roboty stolarskie z materiałem	—	—	3 764 07
Roboty ślusarskie.					
VIII.	1	Okucia, poręcze	—	—	546 35
IX.	—	Konstrukcyje żelazne	—	—	—
X.	—	Roboty blacharskie z materiałem	—	—	—
XI.	—	Roboty lakiernicze	—	—	—
XII.	—	Roboty azklarskie z materiałem	—	—	—
Do przeniesienia			—	—	26 619 79

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Liczba		Poszczególnienie			Wynikłości w roku 1882.	
ru- bryki	po- zycyi		zł.	ct.	zł.	ct.
budżetu						
		Z przeniesienia	—	—	26.619	79
XIII.		Roboty rozmaite.				
	2	Wodociągi	1.525	04		
	3	Oświetlenia	3.953	15		
	4	Ogrzewanie i wentylacja		405	96	
	5	Waterklozety	1.475	34		
	13	Roboty nieprzewidziane	4.592	24	11.951	73
		<u>Suma wydatków rzeczywistych</u>			38.571	52
		B) <i>Przenośne</i>			—	—
		C) <i>Zapas kasowy w gotówce z końcem roku 1882.</i>			—	—
		<u>Razem zgodnie ze sumą dochodów</u>			38.571	52
		D o c h o d y.				
		A) <i>Rzeczywiste.</i>				
	1	Brykezyński Stanisław, 6% odsetki od różnicy szacunkowej 7.143 zł. 50 ct. z powodu wzajemnej zamiany gruntów za czas do 18. grudnia 1881. do 18. czerwca 1883.			642	94 ¹ / ₂
	2	Brykezyński Stanisław, 12% odsetki zwłoki od 6% odsetek od różnicy wartości szacunkowej 7.143 zł. 50 ct. w kw. 214 zł. 30 ¹ / ₂ ct. za czas od 18. grudnia 1881. do 15. marca 1882.				09
	3	Zwroty: a) Brykezyński Stanisław, zwrot podatku grantowego i czynszowego z dodatkami po 1. czerwca 1876.			21	22
		b) Milde Albert, za tragarze żelazne			100	54
		c) za roboty szklarskie { Rankl & syn . . . 346·65				
		{ fund. kraj. za wzięte				
		{ na zapas szkło . . . 138·37			485	02
	4	Zaliczka bezprocentowa z funduszu krajowego na pokrycie kosztów budowy za rok 1882.			37.315	70 ¹ / ₂
		<u>Suma dochodów rzeczywistych</u>			38.571	52
		B) <i>Przenośne</i>			—	—
		C) <i>Zapas kasowy w gotówce z początkiem roku 1882.</i>			—	—
		<u>Razem</u>			38.571	52

Stan funduszu z końcem roku 1882.

Stan czynny.

Należności czynne:

a) z lat ubiegłych od p. St. Brykczyńskiego i inne	7.352 zł. 89 ct.	
b) z roku bieżącego	744 „ 59 „	8.097 zł. 48 ct.

Stan bierny . . . . .

		8.097 zł. 48 ct.
--	--	------------------

Czysty stan czynny . . . . .

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. „Koszta administracji budowy“.

Uchwałą z d. 23. Sierpnia 1877. przeznaczył W. Sejm na te koszta	50.000 zł. — ct.	
Wydano: w r. 1877. 445 zł. 87 ct.; — w r. 1878. 13.445 zł. 40 ¹ / ₂ ct.;		
w r. 1879. 13.724 zł. 25 ct.; — w r. 1880. 11.301 zł. 80 ct.;		
w r. 1881. 8.489 zł. 23 ct.; — w r. 1882. 2.783 zł. 60 ct.; —		
razem	50.190 „ 15 ¹ / ₂ „	
przekroczono zatem o	190 zł. 15 ¹ / ₂ ct.	

Do rubr. II—XIII. „Koszta budowy“.

Uchwałą z dnia powyższego przeznaczono na koszta budowy	964.000 zł. — ct.	
Wydano w r. 1877. 30.371 zł. 17 ct.; — w r. 1878. 306.872 zł.		
36 ¹ / ₂ ct.; w r. 1879. 322.167 zł. 41 ct.; — w r. 1880.		
263.641 zł. 03 ct.; w r. 1881. 123.471 zł. 71 ct.; w r. 1882.		
35.196 zł. 70 ct.; — razem	1,081.720 „ 38 ¹ / ₂ „	
przekroczono zatem	117.720 zł. 38 ¹ / ₂ ct.	

Reasumowanie rachunków całego czasokresu budowy.

a) Uchwałą z dnia 5. Kwietnia 1876. przeznaczył Wysoki Sejm pierwotnie na budowę gmachu krajowego pozostałość z rachunków funduszu krajowego z końcem r. 1875. w kwocie	867.762 zł. 10 ¹ / ₂ ct.	
b) W skutek lokacyi i innych wpływów kwota ta po koniec r. 1882. wzrosła do wysokości		999.379 zł. 89 ct.
c) Następną uchwałą sejmową z 23. Sierpnia 1877 r. przeznaczono ostatecznie na fundusz budowy	964.000 „ — „	
d) Z porównania okazuje się nadwyżka dochodów	35.379 zł. 89 ct.	
e) Właściwy koszt budowy poniesiony po koniec roku 1882. wynosi	1,081.720 zł. 38 ¹ / ₂ ct.	
f) W porównaniu z dochodem pod lit. b) wykazanym	999.379 „ 89 „	
g) Okazuje się brak pokryty z funduszu krajowego w kwocie	82.340 zł. 49 ¹ / ₂ ct.	
Doliczywszy do tego braku nadwyżkę wykazaną pod lit. d) w kwocie 35.379 zł. 89 ct. okazuje się właściwe, powyżej w wyjaśnieniach wykazane przekroczenie w kwocie 117.790 zł. 38 ¹ / ₂ ct. — Zaś doliczywszy do tego braku wydatki na administrację poniesione w kwocie	50.190 „ 15 ¹ / ₂ „	
okazuje się pokryty z funduszu krajowego niedobór w kwocie	132.530 zł. 65 ct.	
a to: w roku 1881 w kwocie 95.214 zł. 94 ¹ / ₂ ct. i w poz. 4. dochodów wykazany w kwocie 37.315 zł. 70 ¹ / ₂ ct.		

LW. 4.396/1884.

LW. 19.802/1884.
Alegat lit. **B.** do sprawozdania
Wydziału krajowego o zamknięciu
rachunkowem funduszów kraj.
za rok 1882.

Lit. **B.**

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

FUNDUSZÓW SAMOISTNYCH

(NIEDOTOWANYCH)

budżetem nieobjętych

za rok

1882.

INDEKS.

	str.
I. Fundusz pomnika Kościuszki	261
II. Fundusze stypendyjne	262
III. Administracya dóbr Winniki	282
IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	284
V. " niżankowicki "	286
VI. " posagowy Komarnickich	288
VII. " zakładu Ossolińskich	290
VIII. " zapomogi b. obwodu tarnowskiego	291
IX. " " z roku 1868.	292
X. " pozostałej zapomogi z roku 1866.	293
XI. " budowy domu podrzutek w Lwowie	294
XII. " depozytów gminnych serwitutowych	296
XIII. " Russanowskiej	297
XIV. " szkół ludowych z roku 1872.	299
XV. " Ponińskiego	303
XVI. " Fr. Kochmana dla literatów polskich	304
XVII. " Fr. Kochmana dla dziewcząt służących	305
XVIII. " Jędrzejowiczowej dla wiekowych kobiet	306
XIX. " pomnika hr. Agenora Gołuchowskiego	308
XX. Fundacya Sandecka „Dom roboczy“	309
XXI. Fundusz budowy laboratorium w Dublinach	310
XXII. Fundacya hr. Weissenwolfowej	311
XXIII. " hr. Piotra Wodzickiego	313
XXIV. " Dra J. Kazimierza Malinowskiego	315
XXV. " Karola Brzozowskiego na cele dobroczynne	316
XXVI. " " dla bursy stanisławowskiej	317
XXVII. " Antoniego Schiffnera	318
XXVIII. " Maryi Mochnackiej	319
XXIX. Fundusz Edwarda Lewińskiego	320
XXX. Fundacya Anny Helclowej	321
XXXI. Fundusz „Macierzy polskiej“	323
XXXII. " Feliksy M. Czarkowskiej	325
XXXIII. " budowy szkoły w Czernichowie	326
XXXIV. Depozyta	327

I. Fundusz pomnika Kościuszki.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	A. Majątek zarodowy.		Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	1	Dochody		—	—	—	—	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1882.:							
		a) w gotówce		—	zł. — ¹ / ₂ ct.				
		b) w efektach		14.605	" 43 "	14 605	43 ¹ / ₂	—	—
	1	Wydatki		—	—	—	—	—	—
	2	Zapas z końcem roku 1882.:							
		a) w gotówce		—	zł. — ¹ / ₂ ct.				
		b) w efektach		14.605	" 43 "	14 605	43 ¹ / ₂	—	—
		Stan majątku zarodowego z końcem r. 1882.							
		<i>Stan czynny.</i>		<i>Szczegół.</i>		<i>Ogół.</i>			
				zł.	ct.	zł.	ct.		
	1	Zapas kasowy: a) w gotówce		—	— ¹ / ₂				
		b) w efektach:							
	2	Obligacje indemnizacyjne		5.700	—				
	3	4% listy zast. Tow. kredyt.		6.400	—				
	4	5% " " " "		2.300	—				
	5	Książeczka gal. Kasy oszczęd.		205	43	14.605	43 ¹ / ₂		
		<i>Stan bierny</i>		—	—				
		<i>Czysty stan czynny</i>		—	—	14.605	43 ¹ / ₂		
		B. Majątek obrotowy.							
		Dochody.							
I.	1	Odsetki: a) od obligacji indemnizacyj.		269	zł. 33 ct.				
		b) " 4% listów zast. kredyt.		256	— "				
		c) " 5% " " " "		115	" "	640	33	640	33
	2	Zapas z początkiem roku 1882.		—	—	—	—	—	—
		Wydatki							
I.	1	Odesłane odsetki Komitetowi zarządzającemu		640	33	640	33	—	—
	2	Zapas z końcem roku 1882.		—	—	—	—	—	—
		Stan majątku obrotowego z końcem r. 1882.							

Uwaga. Majątkiem tej fundacji zarządza samodzielnie Komitet istniejący w Krakowie i przedkłada Wydziałowi krajowemu coroczne sprawozdanie ze swych czynności (za rok 1882. patrz LW. 4.345/1883).

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycja	A. Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Dochody.								
a) Rzeczywiste.								
I.		Fundacje nowo przybyte:						
	1	<i>Czerkawskiego Józefa</i> , w książeczkach galicyjskiej Kasy oszczędności . . . . . 4.000 zł. — ct.						
	2	<i>Kretowicza Pawła</i> , a) w 5% listach zast. kredyt. . . . . 1.100 " — "						
		b) w książeczce gal. Kasy oszcz. . . . . 89 " 32 "						
	3	<i>Müllera Maksymiliana</i> , w obl. indem. na 1.000 " — "						
	4	<i>Slapy Karola</i> , a) w 5% listach zast. kr. 6.000 " — "						
		b) w gotówce . . . . . 62 " 50 "	12.251	82	12.251	82	—	—
II.	5	Wpływy na rzecz istniejących już fundacyj, w gotówce	4.176	67	4.176	67	—	—
III.	6	Kapitały hipotekowane, spłacone	92.170	65 1/2	—	—	92.170	65 1/2
IV.	7	Gotówka otrzymana ze sprzedaży realności	258.898	33 1/2	3.796	84	255.101	49 1/2
V.	8	" pobrana z majątku obrotowego	18.032	08	18.032	08	—	—
	9	Efekta zakupione	176.420	43	176.420	43	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	561.949	99	214.677	84	347.272	15
b) Przenośne.								
	10	Efekta odebrane z winkulacyi	145.070	—	145.070	—	—	—
	11	Gotówka otrzymana ze sprzedaży efektów	154.426	10	154.426	10	—	—
		Suma wszystkich dochodów	861.446	09	514.173	94	347.272	15
	12	c) Stan z początkiem roku 1882.:						
		a) w efektach . . . . . 1,914.573 zł. 24 ct.						
		b) w dobrach i realnościach 346.734 " 18 "	—	—	2,261.307	42	—	—
		Razem	—	—	2,775.481	36	347.272	15
Wydatki.								
a) Rzeczywiste.								
I.	1	Efekta wylosowane i spieniężone	131.861	19	131.861	19	—	—
b) Przenośne.								
	2	Efekta wydane do winkulacyi	145.070	—	145.070	—	—	—
	3	Gotówka wydana na zakupno efektów	178.232	07 1/2	178.232	07 1/2	—	—
		Suma wszystkich wydatków	455.163	26 1/2	455.163	26 1/2	—	—
	4	c) Stan z końcem roku 1882.:						
		a) w gotówce . . . . . 2.262 zł. 11 1/2 ct.						
		b) w efektach . . . . . 1,971.321 " 80 "						
		c) w dobrach i realność. 149.521 " 18 "	—	—	2,123.105	09 1/2	—	—
		Razem	—	—	2,578.268	36	—	—
	5	Do tego wartość szacunkowa sprzedanej realności ad St. Nicolaum (patrz należytość za nią w IV. rubr. dochodów)	—	—	197.213	—	—	—
		Ogółem	—	—	2,775.481	36	—	—
Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.								
		<i>Stan czynny.</i>			<i>Szczegół.</i>		<i>Ogół.</i>	
1		Zapasy kasowy: 1) w gotówce	—	—	—	—	2.262	11 1/2
		2) w efektach:						
		a) 5% obligacye indemnizacyjne			434.590	—		
		b) 5% listy zastawne gal. Towarzystwa kredytowego			661.900	—		
		c) 4% " " " " " " "			137.100	—		
		Do przeniesienia			1,233.590	—	2.262	11 1/2

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	Stan majątku zarodowego	Szczegół		Ogół	
			zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia	1,233.590	—	2.262	11 1/2
		d) 6% listy zastawne krakowskiego Zakładu kredytowego	142.900	—		
		e) 6% obligacye pożyczki krajowej z roku 1873.	154.200	—		
		f) 6% listy zastawne Banku hipotecznego	285.300	—		
		g) 5% nieprem listy zastawne Banku hipotecznego	90.300	—		
		h) 5% renty państwowe, w papierach oprocentowane	6.000	—		
		i) akcye kolei Karola Ludwika	38.000	—		
		k) " " węgierskiej północno-wschodniej	1.200	—		
		l) losy państwowe z roku 1860	2.100	—		
		m) " miasta Krakowa	60	—		
		n) obligacye domestykalne Księstwa styryjskiego	2.000	—		
		o) 4% książeczki gal. Kasy oszczędności	15.671	80	1,971.321	80
		Należytości czynne	—	—	347.272	15
		Wartość dóbr i realności:				
		a) Dobra „Godowa“ z przyl., wł. funduszu ś. p. Dydyńskiego	39.972	—		
		b) Realność w Strzyżowie, Nr. 97., wł. " " " " " "	3.527	—		
		c) Dobra „Winniki“ z przyl., " " " " " Głowińskiego	67.875	03		
		d) Realność w Rzeszowie, wł. fund. ś. p. Dra Towarnickiego	38.147	15	149.521	18
		Suma stanu czynnego	—	—	2,470.377	24 1/2
		Stan bierny.	—	—	—	—
		Czysty stan czynny	—	—	2,470.377	24 1/2

U w a g i:

- Wykazane pod poz. 6. dochodów należytości czynne z końcem roku 1882. z tytułu wierzytelności hipotekowanych, dzielą się jak następuje:

a) we fundacyi Krakowskiej zakordonowej	1.575	zł.	—	ct
b) " " Łosia	6.363	"	64 1/2	"
c) " " Olszewskiego	4.500	"	—	"
d) " " Paprockiego	4.000	"	—	"
e) " " Torosiewicza	5.000	"	—	"
f) " " Dra Towarnickiego	49.732	"	01	"
g) " " Żebrowskiego	21.000	"	—	"
Razem, jak wykazano				92.170 " 65 1/2 "
- Wierzytelności z tytułu sprzedanych realności, wykazane pod poz. 7. dochodów, składają się z końcem roku 1882.:

a) z długi funduszy Obłąkanych i Położnic, za nabytą w dawniejszych czasach od funduszu Głowińskiego realność Popijarską	35.201	zł.	49 1/2	ct.
b) z należytości od c. k. Rządu za kupiony od funduszy konwiktowych gmach Św. Mikołaja, po uiszczeniu na poczet kupna w sumie 220.000 zł. częściowej wpłaty na kapitał 100 zł.	219.900	"	—	"
Razem, jak wykazano				255.101 " 49 1/2 "

Dług ad b) umorzonym być ma w 10. rocznych ratach, począwszy od r. 1882., wraz z przypadającymi 5% od każdorazowej reszty dłużnego kapitału. Na poczet raty kapitału za rok 1882. wpłynęło w tymże roku jedynie wspomnianych powyżej 100 zł., reszta zaś raty wyrównaną została dopiero w roku 1883. Odsetki za rok 1882. wpłynęły w zupełności w ciągu tegoż roku i zarachowane są w rubryce I. poz. 3. dochodów majątku obrotowego. (Patrz tamże).

II. Fundusze stypendyjne.

Uwagi do zamknięcia rachunku majątku zarodowego.

Rubryka	Pozycja	
3		Gotówka przeniesiona z majątku obrotowego, wykazana pod pozycją 8. dochodów w kwocie 18.032 zł. 08 ct., stanowiła nadwyżkę tegoż majątku po wypłacie stypendyów itp., która w myśl odnośnych statutów fundacyjnych użytą została na pomnożenie majątków zarodowych pojedynczych fundacyj przez zakupno oprocentowanych papierów publicznych. Wydatek na to zakupno mieści się w ogólnej kwocie, wykazanej pod poz. 3. wydatków „przełożonych“.
4		Oprócz wykazanych w stanie majątkowym pod poz. 1. i) akcji kolei Karola Ludwika na 38.000 zł. posiadają jeszcze fundusze Konieckiego i Dra Towarnickiego 5 sztuk akcji użytkowania tej kolei, które z powodu wylosowania tychże akcji nie przynoszą rocznych odsetków, lecz tylko przypadającą na nie dywidendę.
5		Wykazana w stanie majątkowym pod poz. 3. wartość dóbr i realności
		wynosi ogółem . . . . . 149.521 zł. 18 ct.
		z początkiem roku wyościła ona . . . . . 346.734 „ 18 „
		zmniejszyła się przeto o . . . . . 197.213 „ — „
		w skutek sprzedaży c. k. Rządowi gmachu Św. Mikołaja, który w powyższej wartości szacunkowej w ewidencji był prowadzonym.
		Reszta należności za sprzedany ten gmach w kapitale 219 900 zł., mieści się w należności pozostałej z końcem r. 1882. w rubryce IV. poz. 7. dochodów (p. uwagę pod poz. 2.)
		Zauważa się nadto, że wykazana wartość dóbr i realności w łącznej sumie 149.521 zł. 18 ct. nie obejmuje nieoszacowanych jeszcze nieruchomości fundacyj ś. p. Strzałkowskiego i Stupnickiego.
6		Z porównania stanu majątku z końcem roku 1882. w ogólnej sumie . . . 2,470.377 zł. 24 1/2 ct.
		ze stanem z końcem roku 1881. wykazany w ogólnej sumie . . . 2 392 376 „ 41 „
		okazuje się przyrost o . . . . . 78.000 „ 83 1/2 „
		nie licząc dóbr nieoszacowanych (patrz uwagę poprzednią).

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycja	B. Majątek obrotowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
		Odsetki.						
I.	1	Od papierów publicznych wraz z dywidendą	106 812	73	106.812	73	—	—
	2	„ książeczek Kasy oszczędności	514	22	514	22	—	—
	3	„ od kapitałów hipotekowanych	14 764	01	15.477	76	1.2 ⁸ 6	25
		<i>Suma rubryki I.</i>	<u>122 090</u>	<u>96</u>	<u>120 804</u>	<u>71</u>	<u>1.286</u>	<u>25</u>
II.		Dochody z dóbr i realności.						
	4	Nadwyżka dochodów z dóbr „Winniki“	6.775	02 ¹ / ₂	6.775	02 ¹ / ₂	—	—
	5	Czynsz z gmachu u Św. Mikołaja (sprzedany, patrz uwagę poz. 2. i 5. przy zamkn. majątku zarod.)	—	—	—	—	—	—
	6	Czynsz z parochii u Św. Mikołaja (za lata ubiegłe)	2.729	36	59	33	2.670	03
	7	„ „ dzierżawy dóbr „Godowa“	4.063	18	3.800	66 ¹ / ₂	262	51 ¹ / ₂
	8	Dochód z lasów	500	—	500	—	—	—
	9	Nadwyżka dochodów z realności w Rzeszowie	608	76	608	76	—	—
		<i>Suma rubryki II.</i>	<u>14.676</u>	<u>32¹/₂</u>	<u>11.743</u>	<u>78</u>	<u>2.932</u>	<u>54¹/₂</u>
III.		Dodatki z innych funduszków.						
	10	Od funduszków konwiktowych, do funduszu Głowińskiego	6	26	6	26	—	—
IV.		Dochody i zwroty rozmaite.						
	11	Odsetki zwłoki i prowizye	3.669	38	2.382	18 ¹ / ₂	1.287	19 ¹ / ₂
	12	Zwroty: a) od c. k Rządu wydatków zastępczo poniesionych w r. 1882. po sprzedaniu gmachu u Św. Mikołaja	9.458	02 ¹ / ₂	—	—	9.458	02 ¹ / ₂
		b) rozmaite	228	57	223	17	5	40
		<i>Suma rubryki IV.</i>	<u>13.355</u>	<u>97¹/₂</u>	<u>2.605</u>	<u>35¹/₂</u>	<u>10.750</u>	<u>62</u>
		Suma dochodów rzeczywistych	<u>150 129</u>	<u>52</u>	<u>135 160</u>	<u>10¹/₂</u>	<u>14 969</u>	<u>41¹/₂</u>
		b) Przenośne.						
	13	Zaliczki rozmaite	3.761	79 ¹ / ₂	3 761	79 ¹ / ₂	—	—
		Suma wszystkich dochodów	<u>153.891</u>	<u>31¹/₂</u>	<u>138.921</u>	<u>90</u>	<u>14 969</u>	<u>41¹/₂</u>
	14	c) Zapas z początkiem roku 1882. w gotówce	—	—	20 636	23	—	—
		Razem	—	—	<u>159.558</u>	<u>13</u>	<u>14.969</u>	<u>41¹/₂</u>
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
I.	1	Stypendya	97 707	25	94.105	75	3 601	50
II.		Cele naukowe i dobroczynne.						
	2	Datki na budowę szkół	300	—	300	—	—	—
	3	Subwencye szkołom więźni	150	—	150	—	—	—
	4	„ bursom i zakładom wychowawczym	787	62	587	62	200	—
	5	Zasiłek uczniom na dalsze kształcenie się	1.160	—	1.160	—	—	—
	6	„ „Bratniej pomocy“ akademików	100	—	100	—	—	—
	7	Nauczycielom szkół wydziałowych i ludowych	690	—	690	—	—	—
	8	Subwencye na wydawnictwa	400	—	400	—	—	—
	9	Na podróże naukowe w kraju i za granicą	650	—	650	—	—	—
	10	Zapomoga zasłużonemu naczelnikowi gminy	200	—	200	—	—	—
		<i>Suma rubryki II.</i>	<u>4.437</u>	<u>62</u>	<u>4.237</u>	<u>62</u>	<u>200</u>	<u>—</u>
		Do przeniesienia	<u>102.144</u>	<u>87</u>	<u>98.343</u>	<u>37</u>	<u>3.801</u>	<u>50</u>

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycja	Majątek obrotowy.	Należyżość		Uiszczenie		Należyżość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia	102.144	87	98.343	37	3.801	50
III.		Wsparcia jednorazowe.						
	11	Dwudziestu ubogim uczniom po 20 zł.	400	—	400	—	—	—
IV.		Subwencye stałe innym fundacyom.						
	12	Kapitulę lwowskiej obrz. rz. kat.	446	46	446	46	—	—
	13	Zakładowi ubogich	12	60	12	60	—	—
	14	Domowi kalek	8	40	8	40	—	—
	15	Funduszowi religijnemu	57	54	57	54	—	—
	16	Kościołowi OO. Jezuitów	21	—	21	—	—	—
		<i>Suma rubryki IV.</i>	546	—	546	—	—	—
V.	17	Legata i pensye	900	—	900	—	—	—
VI.	18	Alimentacye	180	—	180	—	—	—
VII.		Dotatki do funduszów.						
	19	Fundusze konwiktowe do funduszu Głowińskiego	6	26	6	26	—	—
VIII.		Podatki i należyżości rządowe.						
	20	Podatki gruntowe, czynszowe itp.	9.685	58 1/2	8.764	52 1/2	921	06
	21	Należyżości rządowe od odebranych w zarząd fundacyj	136	—	136	—	—	—
		<i>Suma rubryki VIII.</i>	9.821	58 1/2	8.900	52 1/2	921	06
IX.		Wydatki administracyjne.						
	22	Płace nadkuratora i kuratorów z funduszu Dra Towarnickiego, tndzież administratora, leśniczego i służby leśnej z funduszu Dydyńskiego	5.257	09	5.001	16	255	93
	23	Remuneracye stałe (120 zł) i niestałe (100 zł.)	220	—	220	—	—	—
	24	Konserwacye i budowy (gmacz u św. Mikołaja)	2.046	62 1/2	1.900	62 1/2	146	—
	25	Splata mesznego w dobrach „Godowa“	289	11	289	11	—	—
	26	Koszta kancelaryjne	22	66	22	66	—	—
		<i>Suma rubryki IX.</i>	7.835	48 1/2	7.433	55 1/2	401	93
X	27	Gotówka przeniesiona do majątku zarodowego,	18.032	08	18.032	08	—	—
XI.		Wydatki i zwroty rozmaite.						
	28	Koszta insercyjne i winkulacyjne	257	06	257	06	—	—
	29	„ utrzymania grobowca ś. p. fund. Laskowskich	5	—	5	—	—	—
	30	„ stemplowe, portorya, eskonta itp. wydatki	598	72	596	22	2	50
		<i>Suma rubryki XI.</i>	860	78	858	28	2	50
		Suma wydatków rzeczywistych	140.727	06	135.600	07	5.126	99
		b) Przenośne.						
	31	Zwroty zaliczek	11.895	73 1/2	213	30	11.682	43 1/2
		<i>Suma wszystkich wydatków</i>	152.622	79 1/2	135.813	37	16.809	42 1/2
	32	c) Zapas z końcem roku 1882. w gotówce	—	—	23.744	76	—	—
		Razem	—	—	159.558	13	16.809	42 1/2

Zamknięcie rachunku za r. 1882.

Rubryka	Pozycja	Szczegół		Ogół	
		zł.	ct.	zł.	ct.
Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.					
<i>Stan czynny.</i>					
1	Zapasy kasowy w gotówce	23.744	76	—	—
2	Należności czynne	14.969	41 1/2	38.714	17 1/2
<i>Stan bierny.</i>					
	Należności bierne	—	—	16.809	42 1/2
	<i>Czysty stan czynny</i>	—	—	21.904	75
U w a g i.					
1	W zastępstwie c. k. Rządu zapłacono w roku 1882. od sprzedanego gmachu u Św. Mikołaja z rubryki wydatków VIII. poz. 20.	7.438	zł. —	ct.	
	„ „ „ IX. „ 24.	1.900	„ 62 1/2	„	
	do tego zwrot assekuracji zapłaconej z góry w r. 1881.	119	„ 40	„	
	Razem	9.458	„ 02 1/2	ct.	
	Zwrot od c. k. Rządu tej należności uwidoczniiono w należnościach czynnych; patrz rubrykę dochodów IV. poz. 12.				
2	Zapasy ostateczny w gotówce, wykazany w kwocie 23.744 zł. 76 ct., sfruktyfikowanym został z początkiem roku 1883., po potrąceniu należności biernych odnośnych funduszów, na rzecz majątku zarodowego przez zakupno papierów publicznych i lokację pozostałych po tem zakupie nadwyżek w gal. Kasie oszczędności.				
LW. 40.580/1883.					

Alegat 1. do zamknięcia rachunku za rok 1882.

Wykaz wynikłości wedle poszczególnych

A) M a j a t e k

Nr. porz.	Nazwa fundacyi	Stan z początkiem roku 1882.		Dochody w ciągu roku 1882.		Razem		Wydatki		Stan z końcem roku 1882.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Ajwas	1.050	—	77	69	1.127	69	105	78	1.021	91
2	Artymowicz	2.014	99	20	02	2.035	01	10	01	2.025	—
3	Bier	7.408	63	1.007	—	8.415	63	999	71	7.415	92
4	Brześciańska	3.927	46	909	19	4.836	65	819	61	4.017	04
5	Brzeski	3.967	46	21	16	3.988	62	10	58	3.978	04
6	Brzeżany	1.517	—	3.658	35	5.175	35	3.601	72	1.573	63
7	Chełmecki	1.375	75	—	—	1.375	75	—	—	1.375	75
8	Chlebowski	1.145	80	39	68	1.185	48	19	84	1.165	64
9	Cesarz Franciszek Józef I.	52.612	57	4.412	70	57.025	27	3.761	91	53.263	36
10	Cieszewski & Zawadzki .	7.761	26	7.764	13	15.525	39	7.675	—	7.850	39
11	Czajkowski	14.638	82	3.014	47 1/2	17.653	29 1/2	2.678	18 1/2	14.975	11
12	Czerkawski	—	—	4.000	—	4.000	—	—	—	4.000	—
13	Czuczawa	3.924	64	419	92	4.344	56	408	50	3.936	06
14	Dydyński	66.509	03	7.296	01	73.805	04	5.274	02	68.531	02
15	Egierski dla Egierskich I.	6.336	79	35	74	6.372	53	17	87	6.354	66
16	„ „ „ II.	4.315	34	—	—	4.315	34	—	—	4.315	34
17	„ „ Siedleckich I.	6.018	75	4.049	74	10.068	49	3.882	94	6.185	55
18	„ „ „ II.	4.392	79	1	—	4.393	79	—	50	4.393	29
19	Englowa	5.229	47	1.475	77	6.705	24	1.432	78	5.272	46
20	Falkenfels	100	—	12	22	112	22	6	11	106	11
21	Gizella	3.196	58	12	—	3.208	58	6	—	3.202	58
22	Głowiński	238.098	69	25.922	59	264.021	28	22.136	36 1/2	241.884	91 1/2
23	Gołuchowski	29.053	14	1.143	13 1/2	30.196	27 1/2	877	62 1/2	29.318	65
24	Harbut	1.932	89	302	33	2.235	22	209	55	2.025	67
25	Hauer	2.052	94	209	26	2.262	20	203	90	2.058	30
26	Horecki	5.058	02	302	43	5.360	45	245	25	5.115	20
27	Janowski	2.124	64	2.000	—	4.124	64	1.985	42	2.139	22
28	Jarosław (Anny Ostrogskiej)	10.726	56	268	46	10.995	02	233	50	10.761	52
29	Jurgas	10.199	54	797	—	10.996	54	398	50	10.598	04
30	Kallir	6.738	38	62	82	6.801	20	31	41	6.769	79
31	Karol Ludwik	7.720	26	19.510	69	27.230	95	19.230	95	8.000	—
32	Kiślicki	6.207	24	1.103	88	7.311	12	949	74	6.361	38
33	Koniecki	61.595	54	2.712	65	64.308	19	1.812	—	62.496	19
34	Kopernik	1.276	78	6	84	1.283	62	3	42	1.280	20
35	Kopiński	2.326	65	35	28	2.361	93	17	64	2.344	29
36	Korzelińska	6.973	49	1.399	02	8.372	51	1.223	06	7.149	45
37	Kraków	60.324	17	3.734	86	64.059	03	3.312	33	60.746	70
38	Krakowiec	2.680	20	11	98	2.692	18	5	99	2.686	19
39	Krausnecker	22.809	86	2.600	—	25.409	86	2.581	04	22.828	82
40	Kretowicz	—	—	1.189	32	1.189	32	—	—	1.189	32
41	Krościenko	1.634	55	714	76	2.349	31	710	69	1.638	62
42	Kruszewska	6.149	91	—	—	6.149	91	—	—	6.149	91
43	Krzeczunowicz Ignacy . . .	12.123	29	615	17	12.738	46	458	07	12.280	39
44	Krzeczunowicz Walery . . .	6.497	83	383	79	6.881	62	342	86	6.538	76
45	Kucharski	6.149	97	1.577	39	7.727	36	1.540	75	6.186	61
46	Kulczycki	9.351	32	1.066	89	10.418	21	1.029	80	9.388	41
47	Laskowska	84.262	60	6.994	16 1/2	91.256	76 1/2	6.041	39 1/2	85.215	37
	Do przeniesienia	801.511	59	112.891	50 1/2	914.403	09 1/2	96.292	32	818.110	77 1/2

funduszków stypendyjnych.

z a r o d o w y.

Nr. poz.	Nazwa fundacji	Stan z początkiem roku 1882.		Dochody w ciągu roku 1882.		Razem		Wydatki		Stan z końcem roku 1882.		
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
	Z przeniesienia	801.511	59	112.891	50 1/2	914.403	09 1/2	96.292	32	818.110	77 1/2	
48	Lewicki	23.131	24	1.190	45	24.321	69	1.043	52	23.278	17	
49	Loewenstein	2.540	29	654	97	3.195	26	517	81	2.677	45	
50	Ładuński	1.735	80	2.622	50	4.358	30	2.610	—	1.748	30	
51	Łoś	20.752	17	1.399	02	22.151	19	1.202	74	20.948	45	
52	Małecki	1.126	89	—	—	1.126	89	—	—	1.126	89	
53	Matczyński	15.152	17	255	14	15.407	31	226	84	15.180	47	
54	Mieroszewski	17.458	90	632	67	18.091	57	417	85	17.673	72	
55	Mikiewicz	1.333	53	—	—	1.333	53	—	—	1.333	53	
56	Mikołajów	7.534	59	302	43	7.837	02	205	32	7.631	70	
57	Monasterzyska	2.716	96	312	54	3.029	50	255	54	2.773	96	
58	Morawski I.	914	68	543	70 1/2	1.458	38 1/2	491	56 1/2	966	82	
59	Morawski II.	5.108	17	1.609	38	6.717	55	1.597	72	5.119	83	
60	Moszczeńska	884	69	300	63	1.185	32	265	15	920	17	
61	Miller	—	—	1.047	24	1.047	24	—	—	1.023	62	
62	Nahaczów	937	95	103	—	1.040	95	51	50	989	45	
63	Nielepiec	1.099	75	5	44	1.105	19	2	72	1.102	47	
64	Nieźabitowska	24.877	70	3.218	64	28.096	34	3.101	48	24.994	86	
65	Obniski	9.072	71	—	—	9.072	71	—	—	9.072	71	
66	Olszewski	1.289	63	37	12	1.326	75	18	56	1.308	19	
67	Otowski	588	61	51	98	640	59	25	99	614	60	
68	Ożańska	2.317	80	439	10	2.756	90	333	84	2.423	06	
69	Paprocki	6.884	58	224	28	7.108	86	211	41	6.897	45	
70	Parzelski	4.089	15	302	43	4.391	58	259	07	4.132	51	
71	Pawłowski	5.214	90	—	—	5.214	90	—	—	5.214	90	
72	Petryczyn	104.918	91	14.160	39	119.079	30	13.579	05	105.500	25	
73	Pineles	4.603	40	207	34	4.810	74	103	67	4.707	07	
74	Pitoń	2.721	56	13	98	2.735	54	6	99	2.728	55	
75	Pniewski	2.224	66	29	—	2.253	66	14	50	2.239	16	
76	Popkiewicz	10.065	60	802	42	10.868	02	671	55	10.196	47	
77	Potocki	18.484	82	5.600	—	24.084	82	5.559	17	18.525	65	
78	Przemysł	2.325	48	325	57	2.651	05	241	64	2.409	41	
79	Radymno I.	1.353	82	368	23	1.722	05	277	46	1.444	59	
80	Radymno II.	3.616	36	500	97	4.117	33	449	67	3.667	66	
81	Rappaport	1.319	91	737	87	2.057	78	666	75	1.391	03	
82	Rostocki	6.802	75	1.200	29 1/2	8.003	04 1/2	1.057	06 1/2	6.945	98	
83	Rudolf	2.614	22	51	70	2.665	92	25	85	2.640	07	
84	Russyan	14.532	52	2.243	08	16.775	60	2.213	52	14.562	08	
85	Rzeszów	3.147	07	208	48	3.355	55	203	51	3.152	04	
86	Sapieha	a) zarodowy	19.020	23	1.616	14	20.636	37	1.609	33	19.027	04
		b) rezerwowy	2.266	48	1.939	97 1/2	4.206	45 1/2	1.694	69 1/2	2.511	76
87	Sącz	5.096	96	996	90	6.093	86	838	43	5.255	43	
88	Schnell	1.633	62	1.004	17	2.637	79	996	88	1.640	91	
89	Seidler	2.116	58	375	78	2.492	36	362	21	2.130	15	
90	Seeling-Saulenfels	631	60	56	70	688	30	—	—	659	95	
91	Sielecka	9.718	60	734	15	10.452	75	664	89	9.787	86	
92	Siemiradzki	2.167	48	305	96	2.473	44	270	78	2.202	66	
	Do przeniesienia	1,179.657	08	161.623	27	1,341.280	35	140.690	52 1/2	1,200.589	82 1/2	

Wykaz wynikłości wedle poszczególnych funduszków stypendyjnych.

A) M a j ą t e k z a r o d o w y .

Nr. porz.	Nazwa fundacji	Stan z początkiem roku 1882.		Dochody w ciągu roku 1882.		Razem		Wydatki		Stan z końcem roku 1882.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia	1,179.657	08	161.623	27	1,341.280	35	140.690	52 1/2	1,200.589	82 1/2
93	Skibiński	10.000	—	15.803	89	25.803	89	15.641	41	10.162	48
94	Słowacki	5.258	99	15.614	99	20.873	98	15.339	44	5.534	54
95	Spadwiński	11.856	38	1.597	57	13.453	95	1.406	10	12.047	85
96	Ślapa	—	—	6.124	—	6.124	—	62	50	6.061	50
97	Stanisławów	738	94	275	54	1.014	48	237	04	777	44
98	Stankiewicz	20.653	85	70	80	20.724	65	35	40	20.689	25
99	Stawek	3.186	60	500	97	3.687	57	422	75	3.264	82
100	Strzałkowski	—	—	600	—	600	—	600	—	—	—
101	Stupnicki	1.305	—	2.000	—	3.305	—	—	—	3.305	—
102	Szmoniewski	1.572	84	385	63	1.958	47	342	36	1.616	11
103	Tarnów	1.578	10	5	98	1.584	08	2	99	1.581	09
104	Tehórznička	2.044	40	—	—	2.044	40	—	—	2.044	40
105	Torosiewicz	—	—	347	71	347	71	225	02	122	69
106	Towarnicki Dr. Jan	342.651	50	258.410	81	601.062	31	232.542	31	368.520	—
107	Towarnicki Bazylewicz	22.807	60	1.725	19	24.532	79	1.413	17	23.119	62
108	Unia lubelska	799	92	339	17	1.139	09	290	71	848	38
109	Wierzbicki	29.679	81	907	29 1/2	30.587	10 1/2	704	01 1/2	29.883	09
110	Wilczyński	3.000	—	—	—	3.000	—	—	—	3.000	—
111	Wystawa krajowa rolnicza	17.801	24	2.136	01	19.937	25	3.236	36	16.700	89
112	Zawadzki Korwin	43.626	47	4.711	69	48.338	16	4.370	68	43.967	48
113	Zawadzki Rogala	6.969	20	604	86	7.574	06	453	85	7.120	21
114	Żalchocki	69.400	—	1.201	95 1/2	70.601	95 1/2	853	89 1/2	69.748	06
115	Żebrowski	19.615	66	4.210	15	23.825	81	3.291	26	20.534	55
116	Żurakowski	120.369	66	38.555	30	158.924	96	36.580	32	122.344	64
	S u m a	1,914.573	24	517.752	78	2,432.326	02	458.742	10 1/2	1,973.583	91 1/2

U w a g a . Zapas ostateczny w ogólnej sumie 1,973.583 zł. 91 1/2 ct. stanowią:

a) efekta wartości imiennej . . . . . 1,971.321 zł. 80 ct.

b) gotówka we fundacjach:

1. Biera . . . . . — zł. 29 ct.
2. Głowińskiego 128 " 18 1/2
3. Janowskiego . 14 " 58 "
4. Krausneckera 18 " 96 "
5. Morawskiego II. 2 " 28 "
6. Potockiego . 40 " 83 "
7. Schnella . . . 3 " 12 "
8. Słowackiego . 53 " 87 "
9. Stupnickiego 2.000 " — " 2.262 " 11 1/2 "

Suma jak wyżej . . . . . 1,973,583 zł. 91 1/2 ct.

Wykaz wynikłości wedle poszczególnych funduszków stypendyjnych.

B. Majątek obrotowy.

Nr. porz.	Nazwa fundacyi	Stan z początkiem roku 1882.		Dochody w ciągu roku 1882.		Razem		Wydatki		Stan z końcem roku 1882.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Ajwas	24	80	80	64	105	44	105	44	—	—
2	Artymowicz	—	—	140	—	140	—	125	—	15	—
3	Bier	7	1/2	449	—	456	1/2	425	36	30	64 1/2
4	Brześcianańska	93	28 1/2	203	69	296	97 1/2	246	41	50	56 1/2
5	Brzeski	10	58	257	59	268	17	210	58	57	59
6	Brzeżany	1	65	121	33	122	98	102	—	20	98
7	Chełmecki	—	—	66	—	66	—	66	—	—	—
8	Chlebowski	—	—	85	—	85	—	85	—	—	—
9	Cesarz Franciszek Józef I.	578	56 1/2	3.189	85	3.768	41 1/2	3.666	76	101	65 1/2
10	Cieszewski & Zawadzki	—	—	—	20	—	20	—	20	—	—
11	Czajkowski	94	96 1/2	966	42	1.061	38 1/2	686	38 1/2	375	—
12	Czerkawski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Czuczawa	11	42	197	75	209	17	190	65	18	52
14	Dydyński	1.914	98	7.857	70	9.772	68	8.194	33 1/2	1.578	34 1/2
15	Egierski dla Egierskich I.	17	02	286	47	303	49	161	75	141	74
16	„ „ „ II.	—	—	195	50	195	50	188	60	6	90
17	„ „ Siedleckich I.	25	11 1/2	307	42	332	53 1/2	175	32	157	21 1/2
18	„ „ „ II.	—	50	196	50	197	—	196	50	—	50
19	Englowa	—	—	374	—	374	—	350	29 1/2	23	70 1/2
20	Falkenfels	6	11	6	—	12	11	12	11	—	—
21	Gizella	6	—	156	—	162	—	156	—	6	—
22	Głowiński	—	—	35.623	43 1/2	35.623	43 1/2	35.623	43 1/2	—	—
23	Gołuchowski	243	66	1.655	81	1.899	47	1.278	57 1/2	620	89 1/2
24	Harbut	85	61 1/2	105	73	191	34 1/2	187	33	40	1 1/2
25	Hauer	5	36 1/2	117	72	123	08 1/2	107	12	15	96 1/2
26	Horecki	58	33 1/2	218	28	276	61 1/2	259	61	17	— 1/2
27	Janowski	—	—	149	36	149	36	71	04 1/2	78	31 1/2
28	Jarosław (An. Ostrogskiej)	34	96	716	33	751	29	559	57	191	72
29	Jurgas	398	50	409	36	807	86	807	86	—	—
30	Kallir	31	41	305	—	336	41	281	41	55	—
31	Karol Ludwik	11	03 1/2	419	96 1/2	431	—	431	—	—	—
32	Kiślicki	69	47 1/2	345	96	415	43 1/2	338	12	77	31 1/2
33	Koniecki	—	—	5.188	50	5.188	50	5.065	63	122	87
34	Kopernik	3	42	71	—	74	42	53	42	21	—
35	Kopiński	120	26 1/2	120	—	240	26 1/2	120	26	120	— 1/2
36	Korzelińska	177	83	401	99	579	82	503	82	76	—
37	Kraków	575	06	4.397	76	4.972	82	4.972	82	—	—
38	Krakowiec	5	99 1/2	133	—	138	99 1/2	129	99	9	— 1/2
39	Krausnecker	—	—	1.237	58	1.237	58	1.198	66	38	92
40	Kretowicz	—	—	110	—	110	—	101	—	9	—
41	Krościenko	4	07 1/2	84	07	88	14 1/2	84	07	4	07 1/2
42	Kruszewska	—	—	360	—	360	—	360	—	—	—
43	Krzeczunowicz Ignacy	102	53	514	—	616	53	359	14	257	39
44	Krzeczunowicz Walery	24	50	310	61	335	11	182	86	152	25
45	Kucharski	26	32 1/2	408	43	434	75 1/2	340	75	94	— 1/2
46	Kulczycki	37	09 1/2	463	10	500	19 1/2	437	16	63	03 1/2
47	Laskowska	1.418	05	5.124	06	6.542	11	5.680	81 1/2	861	29 1/2
Do przeniesienia .		6.225	49 1/2	74.128	11	80.353	60 1/2	74.880	16 1/2	5.473	44

Wykaz wynikiłości wedle poszcze-

B. M a j a t e k

Nr. porz.	Nazwa fundacyi	Stan z początkiem roku 1882.		Dochody w ciągu roku 1882.		Razem		Wydatki		Stan z końcem roku 1882.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia	6.225	49 1/2	74.128	11	80.353	60 1/2	74.880	16 1/2	5.473	44
48	Lewicki	149	36 1/2	1.074	25	1.223	61 1/2	1.052	89	170	72 1/2
49	Loewenstein	60	71 1/2	158	88	219	59 1/2	139	20	80	39 1/2
50	Ładuński	12	50	1.218	25	1.230	75	1.160	86	69	89
51	Łoś	198	87	1.404	84	1.603	71	1.249	60	354	11
52	Małecki	—	—	51	97	51	97	51	54 1/2	—	42 1/2
53	Matczyński	27	74 1/2	961	93	989	67 1/2	776	90	212	77 1/2
54	Mieroszewski	217	85 1/2	825	38 1/2	1.043	24	1.020	52	22	72
55	Mikiewicz	—	—	84	67	84	67	78	46 1/2	6	20 1/2
56	Mikofajów	97	39 1/2	431	77	529	16 1/2	466	78	62	38 1/2
57	Monasterzyska	57	—	163	—	220	—	156	61	63	39
58	Morawski I.	21	86 1/2	59	58	81	44 1/2	53	19 1/2	28	25
59	Morawski II.	9	38	297	12	306	50	272	59	33	91
60	Moszczeńska	—	—	87	30	87	30	86	44 1/2	—	85 1/2
61	Miller	—	—	47	24	47	24	23	62	23	62
62	Nahaczów	26	50	53	—	79	50	51	50	28	—
63	Nielepiec	2	72	61	72	64	44	52	72	11	72
64	Niezabitowska	113	87	1.494	26	1.608	13	963	03	645	10
65	Obniski	448	36	483	42	931	78	924	54	7	24
66	Olszewski	35	72	270	—	305	72	170	72	135	—
67	Otowski	25	99	25	98	51	97	49	99	1	98
68	Ożańska	52	50	164	32	216	82	161	32	55	50
69	Paprocki	12	87	324	—	336	87	241	84	95	03
70	Parzelski	40	73	204	16	244	89	195	79	49	10
71	Pawłowski	118	—	236	25	354	25	7	81	346	44
72	Petryczyn	856	96 1/2	5.703	72	6.560	68 1/2	5.943	15	617	53 1/2
73	Pineles	58	67	275	—	333	67	203	67	130	—
74	Pitoń	42	99 1/2	184	—	226	99 1/2	186	99	40	— 1/2
75	Pniewski	14	50	107	50	122	—	104	50	17	50
76	Popkiewicz	89	—	557	63	646	63	491	24	155	39
77	Potocki	—	—	1.656	48	1.656	48	1.656	48	—	—
78	Przemysł	12	06	136	86	148	92	85	38	63	54
79	Radymno I.	55	—	75	40	130	40	95	27	35	13
80	Radymno II.	44	20 1/2	211	40	255	60 1/2	167	69	87	91 1/2
81	Rappaport	35	12 1/2	81	—	116	12 1/2	69	97	46	15 1/2
82	Rostocki	141	—	366	90	507	90	346	74 1/2	161	15 1/2
83	Rudolf	25	85 1/2	128	95	154	80 1/2	132	01	22	79 1/2
84	Russyan	28	39	1.154	05	1.182	44	1.182	44	—	—
85	Rzeszów	4	97	172	81	177	78	164	58	13	20
86	Sapieha	123	63	1.284	27	1.407	90	1.258	46 1/2	149	43 1/2
87	Sącz	60	67 1/2	291	87	352	54 1/2	211	16	141	38 1/2
88	Schnell	—	—	115	—	115	—	101	19	13	81
89	Seidler	11	17	109	17	120	34	105	88	14	46
90	Seelig-Saulenfels	14	47 1/2	28	35	42	82 1/2	28	35	14	47 1/2
91	Sielecka	69	26	510	62	579	88	488	11	91	77
92	Siemiradzki	—	—	172	32	172	32	169	81 1/2	2	50 1/2
	Do przeniesienia .	9.643	39	97.634	70 1/2	107.278	09 1/2	97.481	73	9.796	36 1/2

gólnych funduszów stypendyjnych.

o b r o t o w y.

Nr. porz.	Nazwa fundacji	Stan z początkiem roku 1882.		Dochody w ciągu roku 1882.		Razem		Wydatki		Stan z końcem roku 1882.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia . .	9.643	39	97.634	70 1/2	107.278	09 1/2	97.481	73	9.796	36 1/2
93	Skibiński	—	—	473	05 1/2	473	05 1/2	237	11	235	94 1/2
94	Słowacki	130	—	262	80	392	80	—	—	392	80
95	Spadwiński	190	64	628	69	819	33	714	40	104	93
96	Slapa	—	—	151	—	151	—	—	—	151	—
97	Stanisławów	17	50	42	—	59	50	38	11	21	39
98	Stankiewicz	35	40	1.036	—	1.071	40	971	40	100	—
99	Stawek	79	34	175	48	254	82	237	76	17	06
100	Strzałkowski	—	—	600	—	600	—	600	—	—	—
101	Stupnicki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
102	Szmoniewski	26	06	121	—	147	06	134	56	12	50
103	Tarnów	41	99 1/2	96	—	137	99 1/2	137	99	—	00 1/2
104	Tchórznicka	—	—	100	—	100	—	100	—	—	—
105	Torosiewicz	125	02	255	98	381	—	381	—	—	—
106	Towarnicki Dr. Jan	5.827	74	22.740	54	28.568	28	20.816	26	7.752	02
107	Towarnicki Bazylewicz	319	01 1/2	1.132	18	1.451	19 1/2	1.317	46	133	73 1/2
108	Unia lubelska	18	86	52	91	71	77	49	91	21	86
109	Wierzbicki	197	57 1/2	1.425	51	1.623	08 1/2	1.570	57 1/2	52	51
110	Wilczyński	—	—	200	—	200	—	190	21	9	79
111	Wystawa krajowa rolnicza	580	99	2.159	24	2.740	23	750	07	1.990	16
112	Zawadzki Korwin	342	13	3.097	37	3.439	50	3.397	73	41	77
113	Zawadzki Rogala	152	48	308	39	460	87	368	09	92	78
114	Zalchocki	355	35 1/2	3.237	—	3.592	35 1/2	3.022	33 1/2	570	02
115	Żebrowski	585	75	2.166	93	2.752	68	1.997	75	754	93
116	Żurakowski	1.966	99	5.938	22	7.905	21	6.412	02	1.493	19
	Suma	20.636	23	144.035		164.671	23	140.926	47	23.744	76

Alegat 2. do zamknięcia rachunku funduszów stypendyjnych za rok 1882.

Wykaz imienny nadanych na rok 1882. stypendyów

Liczba porządkowa		N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne		Liczba porządkowa		N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne	
fundu- szów	stypen- dystów		zł.	ct.	fundu- szów	stypen- dystów		zł.	ct.
1.		Ajwas.			13.		Egierski dla Egierskich I.		
	1	Malarski Szczęsny	100			1	Tarnawski Józef	265	
2.		Artymowicz.			14.		Egierski dla Egierskich II		
	1	Artymowicz Oktaw	30			1	Kotłowski Stanisław	180	
	2	Sierociński Eugeniusz	90		15.		Egierski dla Siedleckich II.		
		razem	120			1	Rzepiński Stanisław	196	
3.		Bier.			16.		Englowa.		
	1	Bier Szymon	210			1	Brandys Józef	100	
	2	Kahane Józef	210			2	Gołkowski Aureli	200	
		razem	420				razem	300	
4.		Brześciańska.			17.		Falkenfels.		
	1	Van-Selów Ludwik	1 0			1	Ratajski Franciszek	6	
5.		Brzeski.			18.		Gizella.		
	1	Piotrowski Mieczysław Jan	200			1	Sopuch Rajner Józef	150	
6.		Brzeżany.			19.		Głowiński.		
	1	Fabry Kazimierz	73 50			1	Ambroziewicz Bogusław	210	
7.		Chelmecki.				2	Antoniewicz Władysław	157 50	
	1	Bednarski Jan	60			3	Balzer Oswald	210	
8.		Chlebowski.				4	Barański Władysław	210	
	1	Markowicz Michał	60			5	Biegański Karol	210	
9.		Cesarz Franciszek Józef I				6	Biborski Aleksander	210	
	1	Finkel Ludwik	500			7	Birnstein Czesław	157 50	
	2	Hercisz Emanuel	500			8	Bieńkowski Piotr	157 50	
	3	Hanusz Jan	500			9	Bielowski Jan	157 50	
	4	Lachowicz Bronisław	500			10	Bielecki Bazyli	210	
	5	Rossowski Władysław Karol	500			11	Budzyński Wiktor	210	
	6	Stwiertnia Oskar	500			12	Braun Stanisław	210	
		razem	3.000			13	Bryl Jan	210	
10.		Czajkowski.				14	Bryliński Julian	157 50	
	1	Czajkowski Tymkowicz Kornel	180			15	Bresiewicz Tadeusz	210	
	2	Czajkowski Tadeusz	150			16	Burzyński Bolesław	157 50	
		razem	330			17	Burzyński Konstanty	157 50	
11.		Czuczawa.				18	Cielecki Józef	210	
	1	Isakowicz Bogdan Kalikst	180			19	Cieński Aleksander	210	
12.		Dydyński.				20	Cichocki Władysław	157 50	
	1	Czajkowski Kazimierz	360			21	Chrzęszczewski Wojciech	210	
	2	Dydyński Teofil	300			22	Chowaniec Franciszek	210	
	3	Jaworski Władysław	300			23	Czarnek Władysław	210	
	4	Niewiadomski Gabriel	360			24	Czermiński Feliks	210	
	5	Seńkowski Waclaw	360			25	Czajkowski Filibert	210	
	6	Siedlecki Jan Andrzej	300			26	Czermiński Kazimierz	157 50	
	7	Siedlecki Franciszek Wincenty	300			27	Chołowiecki Leonard	210	
	8	Siedlecki Michał	240			28	Chylak Eugeniusz	157 50	
	9	Zakrzewski Ignacy	360			29	Czułowski Aleksander	157 50	
		razem	2.880			30	Dadletz Julian	210	
						31	Dąbrowiecki Wojciech	210	
						32	Dąbrowski Wojciech	157 50	

bez względu na rzeczywistą tychże wypłatę.

Liczba porządkowa		N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne		Liczba porządkowa		N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne	
fundu- szów	stypen- dystów		zł.	ct.	fundu- szów	stypen- dystów		zł.	ct.
19.	33	Dobiecki August	210	—	19.	83	Kniażyński Piotr	157	50
	34	Dolnicki Cyryl	157	50		84	Kwiatkowski Henryk	157	50
	35	Doboszyński Marcei	210	—		85	Krynicky Józef	157	50
	36	Dorundiak Michał	157	50		86	Lewicki Maksymilian	157	50
	37	Długosz Tomasz	157	50		87	Lisiewicz Tomasz	210	—
	38	Dzieślewski Roman	210	—		88	Łahota Bazyli	210	—
	39	Fedorowicz Hipolit	210	—		89	Łyłyk Mikołaj	157	50
	40	Frankowski Waleryan	157	50		90	Łyszowski Stanisław	157	50
	41	Fränkel Hieronim	210	—		91	Łukawiecki Włodzimierz	210	—
	42	Friedberg Józef	210	—		92	Majeranowski Feliks	157	50
	43	Fundalewicz Antoni	157	50		93	Majeranowski Jan	157	50
	44	Gawański Władysław	157	50		94	Mańkowski Jan	210	—
	45	Gabrusiewicz Jan	157	50		95	Margasz Władysław	157	50
	46	Geciów Onufry	210	—		96	Majer Józef	157	50
	47	Goliński Marcin	210	—		97	Markow Tomasz	157	50
	48	Gąsiorek Franciszek	210	—		98	Massatsch Mieczysław	157	50
	49	Grabowski Roman	210	—		99	Mikiewicz Bolesław	157	50
	50	Halski Henryk	210	—		100	Miodoński Adam	210	—
	51	Hamerski Władysław	157	50		101	Malec Jan	210	—
	52	Hura Wojciech	157	50		102	Misiński Marcei	210	—
	53	Hładisz Henryk	210	—		103	Moor Franciszek	210	—
	54	Jabłoński Wincenty	210	—		104	Mukowitsch Edward	210	—
	55	Janocha Michał	210	—		105	Musiał Piotr	210	—
	56	Jarosiewicz Zygmunt	157	50		106	Myjak Piotr	210	—
	57	Jakubowski Józef	210	—		107	Natywajko Grzegorz	157	50
	58	Jelonek Franciszek	157	50		108	Niemiec Wojciech	157	50
	59	Jezienicki Michał	157	50		109	Niemczyk Jan	210	—
	60	Jędrzejowski Jan	157	50		110	Obtułowicz Czesław	157	50
	61	Jugendfein Karol	210	—		111	Oleśnicki Eugeniusz	210	—
	62	Konturowicz-Matkowski Jan	210	—		112	Piątkowski Józef	210	—
	63	Korecki Tadeusz	157	50		113	Pochroń Józef	210	—
	64	Kolankowski Franciszek	210	—		114	Puchalik Maryan	157	50
	65	Koller Hieronim	157	50		115	Pryjma Jan	157	50
	66	Kossowicz Jan Ludwik	157	50		116	Romańczuk Jarosław	210	—
	67	Kossowicz Stanisław	157	50		117	Rozwadowski Juwenal	210	—
	68	Kossowicz Sylwery	157	50		118	Rudolf Stanisław	157	50
	69	Kossowicz Włodzimierz	157	50		119	Radzikowski Franciszek	157	50
	70	Koss Jan	210	—		120	Ruciński Włodzimierz	157	50
	71	Koss Jędrzej	210	—		121	Schneder Leopold	210	—
	72	Kowalski Edmund	210	—		122	Sass Marcin	210	—
	73	Kolessa Jan	157	50		123	Sliwiński Jakób	210	—
	74	Kowalski Karol	157	50		124	Sobolewski Ludwik	210	—
	75	Korczyński Ludomił	157	50		125	Sondermayer Roman	210	—
	76	Kluczyński Zbigniew	210	—		126	Scherzinger Roman	157	50
	77	Kulczycki Aleksander	157	50		127	Słomka Antoni	210	—
	78	Koziński Julian	210	—		128	Staniszewski Walenty	210	—
	79	Kulczycki Julian	210	—		129	Staffj Sebastyan	210	—
	80	Kurkowski Karol	210	—		130	Stasina Antoni	157	50
	81	Kube Ludwik	157	50		131	Skoczyński Szczepan	157	50
	82	Kułakowski Adam	157	50		132	Swierz Szczesny	210	—

Wykaz imienny nadanych na rok 1882. stypendyów,

Liczba porządkowa		Nazwa fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne		Liczba porządkowa		Nazwa fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne	
funduszów	stypendystów		zł.	ct.	funduszów	stypendystów		zł.	ct.
19.	133	Szameit Tadeusz	157	50	26		Jurgas.		
	134	Szlapa Jakób	157	50		1	Swistun Jan	200	
	135	Taborski-Miziewicz Stanisław	157	50		2	Wróblewski Józef	200	
	136	Tomaszewski Jan	210				razem	400	
	137	Tomanek Zygmunt	157	50	27.		Kallir.		
	138	Tyszecki Teodor	210			1	Gelber Jakób	250	
	139	Truszkowski Tadeusz	157	50	28.		Karol Ludwik.		
	140	Ujejski Klemens	157	50		1	Stefanowicz Michał	180	
	141	Wolaniecki Franciszek	157	50		2	Zacharjasiewicz Stanisław	180	
	142	Wolter Władysław	210				razem	360	
	143	Wispek Paweł	157	50	29		Kiślicki.		
	144	Wiczkowski Józef	210			1	Danielski Tadeusz	180	
	145	Wilson Ryszard	157	50	30.		Koniecki.		
	146	Wojcicki Stanisław	210			1	Bakowski Teofil	150	
	147	Vinzenz Aleksander	157	50		2	Białkowski Władysław	200	
	148	Zanko Andrzej	157	50		3	Cieszyński Jan	150	
	149	Zarzycki Dionizy	157	50		4	Dulębowski Ignacy	150	
	150	Zarzycki Seweryn	210			5	Grzybczyk Józef	200	
	151	Ziembicki Ludwik	157	50		6	Gutwiński Roman	200	
	152	Żakiej Aleksander	157	50		7	Józefczyk Tadeusz	150	
	153	Żukotyński Franciszek	210			8	Kohiberger Władysław	200	
		razem	28.192	50		9	Kuleczyński Jan	150	
20.		Gołuchowski.				10	Malkiewicz Antoni	150	
	1	Borecki Eustachy	300			11	Peters Józef	200	
	2	Czanderna Karol	200			12	Piotrowski Antoni	200	
	3	Hercisz Emanuel	300			13	Pabian Antoni	150	
	4	Kostkiewicz Władysław	200			14	Stefanicki Jan	150	
	5	Rabek Józef	200			15	Stolarz Andrzej	200	
		razem	1.200			16	Tomik Stanisław	150	
21.		Harbut.				17	Udziela Edmund	200	
	1	Szaflarski Jan	90			18	Weisło Andrzej	200	
22.		Hauer.					razem	3.150	
	1	Dobrowolski Ludwik, (Gruszecki Tadeusz)	100		31		Kopernik.		
23.		Horecki.				1	Hollik Jan	40	
	1	Gromnicki Eugeniusz	100			2	Kosibowicz Józef	30	
	2	Zarzycki Włodzimierz	100				razem	70	
		razem	200		32		Korzelińska.		
24.		Janowski.				1	Bogusz Oktawia	160	
	1	Poško Tomasz	60			2	Ulaniecka Henryka	160	
							razem	320	
25.		Jarosław.					Kraków.		
	1	Bieganowski Eugeniusz	105		33	1	Biły Karol	157	50
	2	Czekaj Michał	105			2	Eberle Jan	210	
	3	Doliński Aleksander	105			3	Eustachiewicz August	210	
	4	Hebenstreit Jakób	105			4	Gerzabek Ferdynand	137	50
	5	Powidaj Adam	105			5	Grządziel Ludwik	210	
		razem	525			6	Kaczorowski Walenty	157	50

bez względu na rzeczywistą tychże wypłatę.

Liczba porządkowa		N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne		Liczba porządkowa		N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne	
fundu- szów	stypen- dystów		zł.	ct.	fundu- szów	stypen- dystów		zł.	ct.
33.	7	Kizakiewicz Antoni	157	50	42.	4	De Laveaux Adam	200	—
	8	Konstantynowicz Michał	157	50		5	Gostkowski Witold	150	—
	9	Koprowski Michał	210	—		6	Gostwicki Jan	150	—
	10	Kostkiewicz Franciszek	210	—		7	Grodzki Eugeniusz	200	—
	11	Kostrakiewicz Włodzimierz	210	—		8	Grodzki Stanisław	200	—
	12	Kostyszyn Tomasz	157	50		9	Korytowski Maryan	150	—
	13	Krüger Aleksander	157	50		10	Laskowski Apolinary	150	—
	14	Marcinkiewicz Roman	210	—		11	Laskowski Mieczysław	200	—
	15	Niemilowicz Władysław	157	50		12	Łopacki Kazimierz	150	—
	16	Przybylski Leon	210	—		13	Nanowski Zdzisław	150	—
	17	Rożański Bronisław	210	—		14	Nanowski Stefan	200	—
	18	Słowik Marcin	157	50		15	Nowotny Feliks	150	—
	19	Skrzyszowski Tadeusz	210	—		16	Nowotny Stanisław	200	—
	20	Wagner Adolf	157	50		17	Olszewski Jan	200	—
	21	Wilczek Stanisław	210	—		18	Popiel Tadeusz	150	—
	22	Widt Seweryn	157	50		19	Plutyński Teofil	200	—
	23	Zawiliński Antoni	157	50		20	Przesmycki Jan	150	—
		razem	4.200	—		21	Riess Kazimierz	200	—
34.		Krakowiec.				22	Słotwiński Zdzisław	150	—
	1	Elster Józef	124	—		23	Sobolewski Kazimierz	150	—
35.		Krausnecker.				24	Stroński Bolesław	150	—
	1	Klimek Alojzy	580	—		25	Szydłowski Zdzisław	150	—
	2	Terenkoczy Leopold	580	—			razem	4.200	—
		razem	1.160	—	43.		Lewicki.		
36.		Krościenko.				1	Granowski Juliusz	200	—
	1	Klimecki Józef	80	—		2	Grek Michał	200	—
37.		Kruszewska.				3	Leontowicz Dyonizy	300	—
	1	Głodziński Antoni	160	—		4	Maszkowski Stanisław	200	—
	2	Kruszelnicki Franciszek	200	—			razem	900	—
		razem	360	—	44.		Ładuński.		
38.		Krzeczunowicz Ignacy.				1	Bujnowski Marcin	229	40
	1	Zajączkowski Aleksander	200	—		2	Dobrowolski Henryk	229	40
39.		Krzeczunowicz Walery.				3	Hellebrand Innocenty	229	40
	1	Sikorski Jan	140	—		4	Maszewski Stanisław	229	40
						5	Mogilnicki Bronisław	229	40
							razem	1.147	—
40.		Kucharski.			45.		Łoś.		
	1	Ząbecki Bronisław	300	—		1	Dzieduszycki hr. Leon	210	—
41.		Kulczycki.				2	Dzieduszycki hr. Antoni	210	—
	1	Kulczycka Kornelia	67	—		3	Łoś hr. Maryan	210	—
	2	Kulczycki Zygmunt	167	50		4	Łoś hr. Justyn	210	—
	3	Kulczycki Roman	167	50		5	Maresz Feliks	210	—
		razem	402	—			razem	1.050	—
42.		Laskowska.			46.		Małecki.		
	1	Bieńkowski Bogumił	150	—		1	Pytel Józef	50	—
	2	Brzeziński Władysław	150	—	47.		Mateczyński.		
	3	Bystrzonowski Kazimierz	150	—		1	Babiński Kazimierz	157	50
						2	Godlewski Włodzimierz	157	50

Wykaz imienny nadanych na rok 1882. stypendyów,

Liczba porządkowa	Liczba stypendystów	N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne		Liczba porządkowa	Liczba stypendystów	N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne	
			zł.	ct.				zł.	ct.
47.	3	Starzewski Maryan	157	50	58.	1	Otowski.		
	4	Wąsowicz Tadeusz	210	—			Pardyak Stanisław	24	—
		razem	682	50					
48.		Mieroszewski.			59.	1	Ożańska.		
	1	Mieroszewski Kazimierz	200	—		1	Terlecki Wiktor	150	—
	2	Mieroszewki Józef	200	—	60.		Paprocki.		
	3	Rumiński Adam	200	—		1	Bielecki Michał	150	—
	4	Szołajski Maryan	200	—		2	Paprocki Władysław	150	—
		razem	800	—			razem	300	—
49.		Mikiewicz.			61.		Parzelski.		
	1	Nowak Józef	73	—		1	Pawłowski Robert	150	—
50.		Mikołajów.			62.		Pawłowski.		
	1	Juryk Stefan	60	—	63.		Petryczyn.		
	2	Korecki Mikołaj	60	—		1	Bażan Tadeusz	150	—
	3	Moczulski Alfred	60	—		2	Borecki Tadeusz	125	—
	4	Petrycia Piotr	60	—		3	Cercha Maksymilian	200	—
	5	Schneider Edmund	60	—		4	Damski Wacław	200	—
	6	Wieliczko Grzegorz	60	—		5	Demetrykiewicz Włodzimierz	200	—
		razem	360	—		6	Garbaczyński Kazimierz	125	—
51.		Monasterzyska.				7	Gęślak Jan	200	—
	1	Ossoliński Jan	100	—		8	Hantschl Józef	125	—
52.		Morawski II.				9	Janowski Jan	125	—
	1	Burnatowicz Edward	65	—		10	Jaroszyński Antoni	125	—
	2	Fang Kazimierz	65	—		11	Jeż Andrzej	200	—
	3	Jarosiewicz Andrzej	65	—		12	Jachymiak Ludwik	150	—
	4	Leurmann Franciszek	65	—		13	Kandler Ignacy	125	—
		razem	260	—		14	Kosturski Henryk	200	—
53.		Moszczeńska.				15	Kraszewski Stefan	200	—
	1	Habowska Helena	45	—		16	Książek Michał	200	—
54.		Nielepice.				17	Langie Maryan	150	—
	1	Sołtys Karol	50	—		18	Lasko Artur	125	—
55.		Niezabitowska.				19	Marecki Tadeusz	150	—
	1	Kamiński Bolesław	210	—		20	Mossoczy Franciszek	200	—
	2	Korytko Stanisław	210	—		21	Odrzywolski Kazimierz	200	—
	3	Marynowski Jan	210	—		22	Paszcza Wincenty	200	—
	4	Orłowski Stanisław	210	—		23	Piotrowski Kazimierz	200	—
	5	Rodakowski Kazimierz	210	—		24	Prus Jan	200	—
	6	Święcicki Zygmunt	210	—		25	Rzepecki Stanisław	150	—
		razem	1.260	—		26	Skowroń Józef	125	—
56.		Obniski.				27	Smietana Stanisław	200	—
	1	Punicki Adolf	460	—		28	Stefan Michał	200	—
57.		Olszewski.				29	Szymański Józef	125	—
	1	Chramiec Andrzej	130	—		30	Weiss Antoni	125	—
	2	Olszewski August	130	—			razem	5.000	—
		razem	260	—	64.		Pineles.		
						1	Feldstein Herman	100	—

bez względu na rzeczywistą tychże wypłatę.

Liczba porządkowa		N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne		Liczba porządkowa		N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne	
fundu- szów	stypen- dystów		zł.	ct.	fundu- szów	stypen- dystów		zł.	ct.
65.		Pitoń.			75.		Sącz.		
	1	Podcerwiński Hieronim . . .	72	--		1	Chramiec Andrzej	100	--
	2	Takuski Jakób	72	--					
		razem	144	--	76.		Schnell.		
66.		Pniewski.				1	Wróblewski Michał	90	--
	1	Ferencewicz Michał	90	--	77.		Seidler.		
67.		Popkiewicz.				1	Körber Ludwik	95	--
	1	Dutkiewicz Tomasz	100	--	78.		Sielecka.		
	2	Staromiejski Józef	100	--		1	Sielecki Dżurdź Piotr	210	--
	3	Staromiejski Jan	100	--		2	Sielecki Dżurdź Mikołaj	210	--
	4	Wojtasiewicz Michał	100	--			razem	420	--
		razem	400	--	79.		Siemiradzki.		
68.		Potocki.				1	Ichnowski Wacław	120	--
	1	Biliński Paweł	210	--	80.		Spadwiński.		
	2	Burzyński Mieczysław	210	--		1	Galant Józef	180	--
	3	Hankiewicz Jan	157	50		2	Kozłowski Aleksander	180	--
	4	Madurowicz Mieczysław	157	50		3	Partycki Dyonizy	160	--
	5	Swieżawski Stanisław	157	50			razem	520	--
	6	Zybrzycki Jan	210	--	81.		Stankiewicz.		
	7	Żurowski Roman	210	--		1	Bożewska Aniela	200	--
		razem	1.312	50		2	Stankiewicz Franciszek	200	--
69.		Radymno II.				3	Stankiewicz Ottillo	200	--
	1	Bartoszewski Jędrzej	55	--		4	Stankiewicz Maryan	200	--
	2	Jackowski Zygmunt	55	--		5	Stojałowska Marya	200	--
		razem	110	--			razem	1.000	--
70.		Rostocki.			82.		Stawek.		
	1	Balicki Mateusz	200	--		1	Bystroń Jan	52	50
71.		Rudolf.				2	Gajda Andrzej	52	50
	1	Schütterly Władysław	100	--		3	Żarnowiecki Ludwik	52	50
							razem	157	50
72.		Rusyan.			83.		Szmoniewski.		
	1	Lewartowski Adam	210	--		1	Szmoniewski August	90	--
	2	Madejski Józef	210	--	84.		Tchórznicka.		
	3	Ortyński Włodzimierz	210	--		1	Piotrowska Kazimira (Rybie- ka Marya)	100	--
	4	Przysiecki Ludwik	157	50	85.		Torosiewicz.		
	5	Świątkiewicz Michał	210	--		1	Abrahamowicz Wiktor	125	--
		razem	997	50		2	Müller Emil	125	--
							razem	250	--
73.		Rzeszów.			86.		Towarnicki Bazylewicz.		
	1	Benoit Bronisław	160	--		1	Bartkowski Adam	200	--
74.		Sapieha.				2	Heppe Tadeusz	200	--
	1	Podgórski Zdzisław	500	--		3	Krypiakiewicz Józef	200	--
	2	Trojan Józef	250	--					
	3	Wiśniowski Leszek	250	--					
		razem	1.000	--					

Wykaz imienny nadanych na rok 1882. stypendyów,

Liczba porządkowa		N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne		Liczba porządkowa		N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne	
funduszów	stypendystów		zł.	ct.	funduszów	stypendystów		zł.	ct.
86.	4	Schier Aleksander	200	—	89.	2	Słomka Franciszek	300	—
	5	Zahradnik Wacław	200	—		3	Szulakiewicz Józef	300	—
		razem	1.000	—			razem	900	—
87.		Towarnicki Dr. Jan.			90.		Zawadzki Korwin.		
	1	Aichmüller Włodzimierz	200	—	1	Brzezicki Władysław	157	50	
	2	Biliński Mieczysław	150	—	2	Czerwiński Karol	157	50	
	3	Buczaniewicz Zdzisław	150	—	3	Gadomski Adam	157	50	
	4	Costa Bazyli	150	—	4	Jachimowski Eugeniusz	157	50	
	5	Dobrowolski Wincenty	200	—	5	Kamiński Zdzisław	210	—	
	6	Dobrowolski Maryan	150	—	6	Kotecki Antoni	157	50	
	7	Hirschberg Aleksander	150	—	7	Krzyżanowski Stanisław	157	50	
	8	Jopek Bronisław	200	—	8	Łopuszański Maryan	157	50	
	9	Kornicki Wojciech	150	—	9	Nowosielecki Zygmunt	210	—	
	10	Kamyk Roman	150	—	10	Radwan Jan	157	50	
	11	Krysakowski Ignacy	150	—	11	Rubczyński Maurycy	157	50	
	12	Krzywiecki Jan	150	—	12	Sobolewski Franciszek	210	—	
	13	Krzywiecki Szczepan	150	—	13	Wróblewski Józef	210	—	
	14	Marynowski Józef	150	—	14	Zassowski Adam	157	50	
	15	Michalski Ignacy	150	—	15	Zawistowski Józef	157	50	
	16	Nowaczyński Konstanty	150	—		razem	2.572	50	
	17	Praschil Mieczysław	150	—					
	18	Reiner Juliusz	150	—	91.		Zawadzki Rogala.		
	19	Smolecki Hipolit	200	—	1	Gawlikowski Karol	70	—	
	20	Stanisz Tadeusz	200	—	2	Górski Stanisław	70	—	
	21	Szczepański Kazimierz	200	—	3	Mysliński Józef	70	—	
	22	Towarnicki Edmund	150	—	4	Siwiński Józef	70	—	
	23	Towarnicki Jan Grzegorz	200	—		razem	280	—	
	24	Towarnicki Stanisław Cypryan	150	—	92.		Zalchocki.		
	25	Towarnicki Marcin	200	—	1	Bal Adam	115	50	
	26	Towarnicki Stanisław	200	—	2	Baczyński Franciszek	115	50	
	27	Towarnicki Kazimierz	200	—	3	Borzęcki Eugeniusz	115	50	
	28	Towarnicki Edward	200	—	4	Des Loges Konstanty	168	—	
	29	Towarnicki Leon	200	—	5	Dobrzyński Tadeusz	115	50	
	30	Towarnicki Jan	200	—	6	Grodzicki Stanisław	115	50	
	31	Towarnicki Alfred	150	—	7	Hoszowski Aleksander	115	50	
	32	Wawrausch Zdzisław	150	—	8	Jurkowski Józef	115	50	
	33	Wojdąłowicz Stanisław	150	—	9	Kozłowski Józef	115	50	
	34	Wyspiański Gwido	300	—	10	Kluczyński Kornel	105	—	
		razem	5.900	—	11	Kluczyński Kazimierz	157	50	
88.		Wierzbicki.			12	Kulczycki Konstanty	115	50	
	1	Olszewski Leon	340	—	13	Lewicki Emilian	105	—	
	2	Olszewski Adam	340	—	14	Łysakowski Leopold	115	50	
	3	Wisłocki Eugeniusz	340	—	15	Orzechowski Zygmunt	115	50	
	4	Wierzbicki Józef	340	—	16	Piskorowicz-Lltyński Bolesław	115	50	
		razem	1.360	—	17	Srokowski Stanisław	115	50	
89.		Wystawa krajowa.			18	Starowiejski Leon	105	—	
	1	Schröder Feliks	300	—	19	Strzelecki Jan	115	50	
					20	Turzański Kazimierz	115	50	

bez względu na rzeczywistą tychże wypłatę.

Liczba porządkowa		N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne		Liczba porządkowa		N a z w a fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne	
fundu- szów	stypen- dystów		zł.	ct.	fundu- szów	stypen- dystów		zł.	ct.
92.	21	Wereszczyński Edward	115	50	94.	6	Gaszyński Antoni	262	50
	22	Wiśniowski Tadeusz	115	50		7	Gawłowski Adam	157	50
	23	Wróblewski Stanisław	115	50		8	Jasiński Adam	262	50
		razem	2.719	50	9	Jeziernski Antoni	210	—	
93.		Żebrowski.			10	Kłębkowski Kazimierz	210	—	
	1	Głazewski Zenon	210	—	11	Lubecki Kazimierz	210	—	
	2	Miłaszewski Stanisław	210	—	12	Małaczyński Kazimierz	210	—	
	3	Orłowski Józef	210	—	13	Mokrzycki Kazimierz	262	50	
	4	Tarlecki Stanisław	210	—	14	Nowosielski Michał	262	50	
	5	Warnski Eugeniusz	210	—	15	Pawlikowski Kazimierz	262	50	
	6	Zdzarski Jan	210	—	16	Podgórski Czesław	157	50	
		razem	1.260	—	17	Romer Stanisław	210	—	
94.		Żurakowski.			18	Rozwadowski Jan	157	50	
	1	Antoniewicz Wacław	157	50	19	Schlichting Alfred	262	50	
	2	Bylina Floryan	262	50	20	Tomicki Teofil	210	—	
	3	Chwalibóg Władysław	262	50	21	Trepka Józef	262	50	
	4	Dewicz Emeryk	262	50	22	Wejnar Kazimierz	210	—	
	5	Dutkiewicz Stanisław	157	50	23	Żurakowski Konstanty	262	50	
				24	Żurakowski Stanisław	262	50		
					razem	5.407	50		

U w a g a. Niewykazane powyżej fundacje, nie posiadały w ciągu roku 1882. żadnych stypendystów.

III. Administracya dóbr Winniki.

Rubryka	Pozycya	D o c h o d y	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
I.		Czynsze dzierżawne.						
	1	Z dzierżawy gruntów, łąk i ogrodów	385	10	385	10		
	2	" " pomieszkań i budek	6	30	6	30		
		Suma rubryki I.	<u>391</u>	<u>40</u>	<u>391</u>	<u>40</u>	—	—
II.		Dochody z propinacyi.						
	3	Czynsz z dzierżawy propinacyi	19.971	63	8.610	—	11.361	63
III.	4	Dochody z młynów, należytość z lat dawniejszych .	42	67	42	67	—	—
IV.	5	Zwroty kosztów zarządu	18	87	18	87	—	—
V.		Dochody rozmaite.						
	6	Odsetki zwłoki	3.653	40	17	93	3.635	47
	7	Zwroty rozmaite	263	02	—	—	263	02
	8	Ze sprzedaży starego materyału	34	40	34	40	—	—
		Suma rubryki V.	<u>3.950</u>	<u>82</u>	<u>52</u>	<u>33</u>	<u>3.898</u>	<u>49</u>
VI.		Gospodarstwo lasowe.						
	9	Zysk ze sprzedaży drzewa opałowego	6.235	35	6.235	35	—	—
	10	" " " materyałowego	2.322	06	2.205	82	116	24
	11	Dochody z grzywien leśnych	170	29 ¹ / ₂	129	19 ¹ / ₂	41	10
	12	Zwroty kosztów rąbania	41	60	41	60	—	—
	13	Rozmaite dochody lasowe: a) z użytków leśnych .	204	—	204	—	—	—
		b) z polowania	15	15	15	15	—	—
		Suma rubryki VI.	<u>8.988</u>	<u>45¹/₂</u>	<u>8.831</u>	<u>11¹/₂</u>	<u>157</u>	<u>34</u>
		Suma wszystkich dochodów .	<u>33.363</u>	<u>84¹/₂</u>	<u>17.946</u>	<u>38¹/₂</u>	<u>15.417</u>	<u>46</u>
		W y d a t k i.						
I.		Gospodarstwo gruntowe.						
	1	Restauracya budynków gospodarskich	969	64	969	64		
	2	Asekuracya tychże	30	64	30	64		
		Suma rubryki I.	<u>1.000</u>	<u>28</u>	<u>1.000</u>	<u>28</u>	—	—
II.		Gospodarstwo lasowe.						
	3	Restauracya i utrzymanie budynków leśnych . .	411	76	411	76		
	4	Koszta wyrębu drzewa opałowego	1.123	15	1.123	15		
	5	" " " materyałowego	—	—	—	—		
	6	Rozmaite wydatki:						
		a) Asekuracya budynków leśnych i t. p.	47	26	47	26		
		b) Koszta robót około utrzymania lasu	166	—	166	—		
		c) Tantyema i pniowe leśniczego	332	27	332	27		
		Suma rubryki II.	<u>2.080</u>	<u>44</u>	<u>2.080</u>	<u>44</u>	—	—
		Do przeniesienia	3.080	72	3.080	72	—	—

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	W y d a t k i	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia	3.080	72	3.080	72	—	—
III.		Koszta zarządu.						
	7	Płace leśniczego, leśnych i kominiarza	1.147	30	1.147	30	—	—
	8	Pensye i dary z łaski	228	—	228	—	—	—
	9	Emolumenta i dodatki drzewem i gotówką	634	51	634	51	—	—
	10	Remuneracye i zapomogi	115	—	115	—	—	—
	11	Koszta kancelaryjne i podróży	314	45 ¹ / ₂	293	73 ¹ / ₂	—	20 72
		Suma rubryki III.	2.439	26 ¹ / ₂	2.418	54 ¹ / ₂	—	20 72
IV.	12	Podatki rządowe	4.418	54 ¹ / ₂	4 418	54 ¹ / ₂	—	—
V.		Wydatki z prawa patronatu.						
	13	Płace księży i nauczyciela	598	50	598	50	—	—
	14	Emolumenta tychże, drzewem i gotówką i t. p.	655	05	655	05	—	—
		Suma rubryki V.	1.253	55	1.253	55	—	—
VI.	15	Nadwyżka dochodów przeniesiona do funduszu Głowińskiego	6.775	02 ¹ / ₂	6.775	02 ¹ / ₂	—	—
		Suma wszystkich wydatków.	17.967	10 ¹ / ₂	17.946	38 ¹ / ₂	—	20 72

Stan funduszu z końcem roku 1882.

<i>Stan czynny.</i> Należytości czynne	15.417 zł. 46 ct.
<i>Stan bierny.</i> Należytości bierne	20 „ 72 „
Czysty stan czynny	15.396 zł. 74 ct.

U w a g a. Wartość tych dóbr zarachowano w ogólnem zamknięciu rachunkowem kompleksu fundusów stypendyjnych. Należytość za sprzedane w Winnikach realności uwidoczniiono pod odnośną rubryką dochodów majątku zarodowego tychże fundusów.

Zaległość czynną rubryki II. dochodów w kwocie 11.361 zł. 63 ct., tudzież rubryki V. poz. 6. dochodów w kwocie 3.635 zł. 47 ct., stanowi restancya b. propinatora Salomona Tanda, o której wywaleczenie wdrożono kroki sądowe.

IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

Rubryka	Pozytywa	A. Majątek zarodowy		Należyłość		Uiszczenie		Należyłość pozostała z końcem roku 1882.		
				zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
		Dochody.								
		a) Rzeczywiste.								
1	Efekta zakupione			200	—	200	—			
2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego			57	74	57	74			
		b) Przenośne.								
3	Gotówka za spieniężony efekt			148	04	148	04			
4	Efekta odebrane z winkulacyi			200	—	200	—			
	Suma wszystkich dochodów			605	78	605	78			
5	c) Zapas z początkiem roku 1882. w efektach			—	—	35.004	97			
	Razem			—	—	35.610	75			
		Wydatki.								
		a) Rzeczywiste.								
1	Efekt spieniężony			148	04	148	04			
		b) Przenośne.								
2	Gotówka wydana na zakupno efektów			205	78	205	78			
3	Efekta wydane do winkulacyi			200	—	200	—			
	Suma wszystkich wydatków			553	82	553	82			
4	c) Zapas z końcem roku 1882. w efektach			—	—	35.056	93			
	Razem			—	—	35.610	75			
		Stan majątku zarodowego z końcem r. 1882.								
		<i>Stan czynny.</i>		<i>Szczegół</i>		<i>Ogół</i>				
	Zapasy kasowy w efektach:									
	6% listy zast. Banku hipot	500	zł. —							
	5% listy zast. Banku hip. (niepr.)	300	" —							
	5% listy zast. Tow. kredyt.	300	" —							
	4% listy zast. Tow. kredyt.	33.900	" —							
	książeczka galic. Kasy oszcz.	56	93	35.056	zł. 93					
	<i>Stan bierny</i>	—	" —	—	" —					
	<i>Czysty stan czynny</i>	—	" —	35.056	zł. 93					
		B. Majątek obrotowy.								
		Dochody.								
		a) Rzeczywiste.								
1	Odsetki od efektów:									
	a) od 6% listów zast. Banku hipot.	39	zł. — ct.							
	b) " 5% " " " " "	15	" — "							
	c) " 5% " " " Towarz. kred.	15	" — "							
	d) " 4% " " " " "	1.356	" — "							
	e) " książeczki Kasy oszczędności	21	" — 75	1.446	75	1.446	75			
	b) Przenośne			—	—	—	—			
2	c) Zapas z początkiem roku 1882. w gotówce			—	—	35	99 1/2			
	Razem			—	—	1.482	74 1/2			

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	W y d a t k i	Należyłość		Uiszczzenie		Należyłość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		a) Rzeczywiste.						
1		Dożywocia 57 inwalidom	1.410	—	1.335	—	75	—
2		Gotówka wydana do majątku zarodowego	57	74	57	74	—	—
		b) Przenośne	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków	1.467	74	1.392	74	75	—
3		c) Zapas z końcem roku 1882. w gotówce	—	—	90	00 ¹ / ₂	—	—
		Razem	—	—	1.482	74 ¹ / ₂	—	—

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.

Stan czynny: Zapas kasowy w gotówce	90 zł. 00 ¹ / ₂ ct.
Stan bierny: Należyłości bierne	75 „ — „
Czysty stan czynny:	<u>15 zł. 00¹/₂ ct.</u>

V. Fundusz niżankowicki inwalidów wojskowych.

Rubryka	Pozycja	A. Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Efekta zakupione	100	—	100	—		
2		Gotówka pobrana z majątku obrotowego	40	54	40	54		
		b) Przenośne.						
3		Gotówka za spieniężony efekt	60	97	60	97		
4		Efekt odebrany z winkulacyi	100	—	100	—		
		Suma wszystkich dochodów .	301	51	301	51		
5		e) Zapas z początkiem roku 1882. w efektach .	—	—	2.376	93		
		Razem .	—	—	2.678	44		
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Efekt spieniężony	60	97	60	97		
		b) Przenośne.						
2		Gotówka wydana na zakupno efektów	101	51	101	51		
3		Efekt wydany do winkulacyi	100	—	100	—		
		Suma wszystkich wydatków .	262	48	262	48		
4		e) Zapas z końcem roku 1882. w efektach .	—	—	2.415	96		
		Razem .	—	—	2.678	44		

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
Zapas kasowy w efektach:			
a) obligacje indemnizacyjne		2.400 zł. — ct.	
b) książeczka gal. Kasy oszczędności		15 „ 96 „	2.415 zł. 96 ct.
Stan bierny			— „ — „
Czysty stan czynny			<u>2.415 zł. 96 ct.</u>

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	B. Majątek obrotowy.		Należyłość		Uiszczenie		Należyłość pozostała z końcem roku 1882.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.							
		a) Rzeczywiste.							
1	Odsetki od efektów:								
	a) od obligacyj in demnizacyjnych	111	03 1/2						
	b) od książeczki Kasy oszczędności	3	97						
				115	00 1/2			115	00 1/2
	b) Przenośne			—	—			—	—
2	c) Zapas z początkiem roku 1882. w gotówce							36	57
	Razem							151	57 1/2
		Wydatki.							
		a) Rzeczywiste.							
1	Dożywocia dwu inwalidów po 36 zł.			72	—			72	—
2	Taksa winkulacyjna			—	10			—	10
3	Gotówka wydana do majątku zarodowego			40	54			40	54
	b) Przenośne			—	—			—	—
	Suma wydatków			112	64			112	64
4	c) Zapas z końcem roku 1882. w gotówce							38	93 1/2
	Razem							151	57 1/2

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.

Stan czynny. Zapas kasowy w gotówce	38 zł. 93 1/2 ct.
Stan bierny.	— " — "
Czysty stan czynny	<u>38 zł. 93 1/2 ct.</u>

VI. Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnickich.

Rubryka	Pozycja	A. Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Gotówka pobrana z majątku obrotowego	32	33	32	33		
2		Zakupione efekta	300	—	300	—		
		b) Przenośne.						
3		Gotówka za spieniężone efekta	270	56	270	56		
4		Efekt odebrany z winkulacyi	100	—	100	—		
		Suma dochodów	702	89	702	89		
5		c) Zapas z początkiem roku 1882. w efektach	—	—	1.282	67		
		<u>Razem . . . . .</u>	—	—	1.985	56		
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Efekta wylosowane i spieniężone	270	56	270	56		
		b) Przenośne.						
2		Gotówka wydana na zakupno efektów	299	97	299	97		
3		Efekt wydany do winkulacyi	100	—	100	—		
		Suma wydatków	670	53	670	53		
4		c) Zapas z końcem roku 1882.:						
		a) w gotówce . . . . . 2 zł. 92 ct.						
		b) w efektach . . . . . 1.312 " 11 "	—	—	1.315	03		
		<u>Razem . . . . .</u>	—	—	1.985	56		

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
Zapas kasowy :	a) w gotówce	2 zł. 92 ct.	
	b) w efektach :		
	6% listy zastawne Banku hipotecznego	1.000 " — "	
	5% " " Towarzystwa kredytowego	300 " — "	
	Książeczka gal. Kasy oszczędności	12 " 11 "	1.315 zł. 03 ct.
<i>Stan bierny</i>			—
<i>Czysty stan czynny</i>			<u>1.315 zł. 03 ct.</u>

Zamknięcie rachunku za r. 1882.

Rubryka	Pozycja	B. Majątek obrotowy.	Należyłość		Uiszczenie		Należyłość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
	1	Odsetki :						
		a) od 6% listów zast. Banku hipot. 78 zł. — ct.						
		b) " 5% " " Tow. kredyt. 5 " — "						
		c) " książeczki Kasy oszczędności 10 " 33 "			93	33	93	33
		b) Przenośne	—	—	—	—	—	—
	2	c) Zapas z początkiem roku 1882. w gotówce	—	—	—	22	—	—
		Razem	—	—	—	115	33	—
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
	1	Wyposażenie Tatyanny Stypka z Magierowa	50	—	50	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	32	33	32	33	—	—
	3	Wydatki drobne, eskontowe	2	15	2	15	—	—
		b) Przenośne	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków	84	48	84	48	—	—
	4	c) Zapas z końcem roku 1882. w gotówce	—	—	—	30	85	—
		Razem	—	—	—	115	33	—

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.

<i>Stan czynny.</i> Zapas kasowy w gotówce	30 zł. 85 ct.
<i>Stan bierny.</i>	— —
<i>Czysty stan czynny</i>	<u>30 zł. 85 ct.</u>

U w a g a. Zapas ostateczny gotówki majątku zarodowego wykazany w kwocie 2 zł. 92 ct., tudzież majątku obrotowego wykazany w kwocie 30 zł. 85 ct. ulokowanym został z początkiem roku 1883. na książeczkę gal. Kasy oszczędności.

VII. Zakład narodowy imienia Ossolińskich.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Liczba porządkowa	Dochody	Gotówka		Efekta	
		zł.	ct.	zł.	ct.
1	W Styczniu	3.962	30	2.000	—
2	„ Lutym	—	—	1.100	—
3	„ Marcu	847	22	—	—
4	„ Maja	15.186	26	12.400	—
5	„ Czerwcu	3.935	30	—	—
6	„ Lipcu	1.021	—	—	—
7	„ Sierpniu	1.012	74	—	—
8	„ Październiku	49	70	—	—
9	„ Listopadzie	6.165	89	1.148	06
10	„ Grudniu	3.420	82	—	—
11	„ Styczniu 1883. na rok 1882.	3.935	30	—	—
	Suma dochodów	39.536	53	16.648	06
12	Zapas z początkiem roku 1882.	1.252	51 1/2	167.828	52
	R a z e m .	40.789	04 1/2	184.476	58
	W y d a t k i.				
1	W Styczniu	2.918	74	1.100	—
2	„ Lutym	1.019	51	—	—
3	„ Marcu	2.123	78	—	—
4	„ Kwietniu	1.300	—	—	—
5	„ Maja	13.707	60	12.100	—
6	„ Czerwcu	3.455	—	—	—
7	„ Sierpniu	109	13	—	—
8	„ Listopadzie	8.847	22	1.000	—
9	„ Grudniu	2.800	—	—	—
10	W Styczniu 1883. na rok 1882.	3.098	45	—	—
	Suma wydatków	39.379	43	14.200	—
11	Zapas z końcem roku 1882. a) w gotówce	1.409	61 1/2		
	b) w efektach:				
	Listy zast. gal. Towarz. kredyt. ziem.	60.600	zł. — ct.		
	Obligacye indemnizacyjne	102.360	„ — „		
	Renty państwowe	2.500	„ — „		
	Obligacye pożyczki papieżkiej (franków)	300	„ — „		
	Prioritety I. węgiersko-galic. kolei żelaznej	2.000	„ — „		
	Książeczki galicyjskiej Kasy oszczędności	116	„ 58 „		
	R a z e m	167.876	zł. 58 ct.		
	do tego kaucye:				
	Trzeciaka, dzierżawcy dóbr, 5% list. zast. Tow. kred. ziem.	1.000	zł.		
	śp. Vogla, dzierż. drukarni, 5% oblig. indemnizac.	400	„		
	Winiarza, dzierżaw. drukarni, 5% list. zast. Tow. kred. ziem.	1.000	„	170.276	58
	R a z e m	40.789	04 1/2	184.476	58
	W sumie wydatków 39.379 zł. 43 ct. mieści się ulokowana w Banku hipotecznym na rachunku bieżącym kwota 2.565 zł. 72 ct.				
	Kaucye w efektach, imiennej wartości 2.400 zł. stanowią należytość bierną funduszu.				
	Funduszem tym zarządza Kuratorya ustanowiona przez założyciela i składa Wydziałowi krajowemu corocznie rachunek do sprawdzenia, zaś kasa krajowa w moc §. 41. listu fundacyjnego pobiera sumarycznie dochody i uskutecznia wydatki za asygnacyami Kuratora, oraz przechowuje zapasy majątku zarodowego i nadwyżki majątku obrotowego.				

VIII. Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	D o c h o d y	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		a) Rzeczywiste.						
1	Zwrot od zapomożonych:							
	a) w kapitale, z uwzględnieniem całego okresu annuitetowego		2.258	79 1/2	971	56 1/2	1.287	23
	b) w odsetkach { 1) z lat ubiegłych 76 zł. 34 ct. 2) z roku 1882. 52 " — "		128	34	65	26	63	08
	c) w odsetkach zwłoki		10	91 1/2	10	91 1/2	—	—
2	Efektu zakupione		580	44	580	44	—	—
	Suma dochodów rzeczywistych		2.978	49	1.628	18	1.350	31
	b) Przenośne		—	—	—	—	—	—
3	c) Zapas z początkiem roku 1882:							
	a) w gotówce . 15 zł. 22 ct.		—	—	1.818	94	—	—
	b) w efektach 1.803 " 72 "		—	—	—	—	—	—
	R a z e m .		—	—	3.447	12	—	—
		W y d a t k i.						
	a) Rzeczywiste		—	—	—	—	—	—
	b) Przenośne.							
1	Gotówka wydana na zakupno efektów		580	44	580	44	—	—
2	c) Zapas z końcem roku 1882:							
	a) w gotówce 482 zł. 52 ct.		—	—	2.866	68	—	—
	b) w efektach 2.384 " 16 "		—	—	—	—	—	—
	R a z e m .		—	—	3.447	12	—	—
		Stan majątku z końcem roku 1882.						
	<i>Stan czynny:</i>				<i>Szczegół</i>		<i>Ogół</i>	
	Zapas kasowy w gotówce		482	zł. 52 ct.				
	" " w książeczce galic. Kasy oszczędności		2.384	" 16 "				
	Należytości czynne		1.350	" 31 "			4.216	zł. 99 ct.
	<i>Stan bierny</i>		—	" — "			—	" — "
	Czysty stan czynny		—	" — "			4.216	zł. 99 ct.
	Z porównania stanu czynnego z końcem roku 1882.		4.216	zł. 99 ct.				
	ze stanem czynnym z końcem roku 1881.		4.154	" 07 1/2 "				
	okazuje się pomnożenie o		62	zł. 91 1/2 ct.				
	Zaległość od zapomożonych w kapitale (poz. 1. a. dochodów) obliczoną jest na cały okres annuitetowy; zaległość zaś w odsetkach (poz. 1. b. dochodów) wypływa z rachunku osobowego z dłużnikami ściśle po koniec roku 1882.							
	Zapas gotówki z końcem roku 1882., wykazany w kwocie 482 zł. 52 ct. użytym został z początkiem roku 1883. na rozdawnictwo nowych pożyczek zubożałym właścicielom powiatu mieleckiego. (LW. 63.160/1882.)							

IX. Fundusz zapomogi z roku 1868.

Zamknięcie rachunku za rok 1882

Rubryka	Pozycja	D o c h o d y	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		a) Rzeczywiste.						
	1	Zwroty od zapomożonych:						
		a) w kapitale	1.960	81 1/2	542	69	1.418	12 1/2
		b) w odsetkach	155	61	45	07 1/2	110	53 1/2
		c) w odsetkach zwłoki	163	88 1/2	163	88 1/2	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	2.280	31	751	65	1.528	66
	2	b) Przenośne	—	—	—	—	—	—
		c) Zapas z początkiem roku 1882.	—	—	—	—	—	—
		R a z e m	—	—	751	65	1.528	66
		W y d a t k i.						
		a) Rzeczywiste.						
	1	Zwrot częściowy bezprocentowej zaliczki funduszowi krajowemu	7.595	70 1/2	751	65	6.844	05 1/2
	2	b) Przenośne	—	—	—	—	—	—
		c) Zapas z końcem roku 1882.	—	—	—	—	—	—
		R a z e m	—	—	751	65	6.844	05 1/2
		Stan majątku z końcem roku 1882.						
		<i>Stan czynny.</i>						
		Należytości czynne	1.528	zł. 66 ct.				
		<i>Stan bierny.</i>						
		Należytość bierna	6.844	" 05 1/2 "				
		<i>Czysty stan bierny . . . . .</i>	5.315	zł. 39 1/2 ct.				
					W kapitale	W odsetkach	R a z e m	
					zł.	ct.	zł.	ct.
		Poszczególnienie należytości czynnych.						
		Powiat Dobromil	634	33 1/2	39	24 1/2	673	58
		" Grybów	599	99	45	—	644	99
		" Przemysł	183	80	26	29	210	09
		S u m a	1.418	12 1/2	110	53 1/2	1.528	66

X. Pozostały fundusz zapomogi z roku 1866.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozytywa	D o c h o d y	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		a) Rzeczywiste.						
I.	1	Zwrot od zapomożonych w roku 1866.						
		a) w kapitale	3.924	80 1/2	281	42	3.643	38 1/2
		b) w odsetkach	656	13	63	13	593	—
		c) w kosztach administracyjnych	364	72 1/2	71	81	292	91 1/2
		d) w kosztach zbożowych	798	—	—	—	798	—
II.	2	Zwrot pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym.						
		a) w kapitale (z uwzględnieniem całego okresu anuitetowego)	184.908	91 1/2	27.754	89	157.154	02 1/2
		b) w odsetkach (ściśle za rok 1882.)	12.488	74	9.442	40	3 046	34
III.	3	Odsetki zwłoki od gmin i Wydziałów powiatowych za niedotrzymanie terminów płacenia	2.009	91	943	09	1.066	82
IV.	4	Odsetki z chwilowych lokacyj gotówki zapasowej	1.025	63	1.025	63	—	—
V.	5	Rozmaite dochody	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	205.386	83 1/2	39.582	37	165.804	46 1/2
	6	b) Przenośne	—	—	—	—	—	—
		c) Zapas z początkiem roku 1882. w gotówce	—	—	65.095	85	—	—
		R a z e m	—	—	104.678	22	165.804	46 1/2
		W y d a t k i.						
		a) Rzeczywiste.						
I.	1	Pożyczki udzielone Wydziałom powiatowym	46.000	—	46.000	—	—	—
II.	2	Umorzenie pożyczki przez losowanie	80	—	60	—	20	—
		Suma wydatków rzeczywistych	46.080	—	46.060	—	20	—
	3	b) Przenośne	—	—	—	—	—	—
		c) Zapas z końcem roku 1882. w gotówce	—	—	58.618	22	—	—
		R a z e m	—	—	104.678	22	20	—

Stan majątku z końcem roku 1882.

Stan czynny:	Szczegół	Ogół
Zapas kasowy w gotówce	58.618 zł. 22 ct.	
Należytości czynne	165.804 „ 46 1/2 „	224.422 zł. 68 1/2 ct.
Stan bierny. Należytości biernie		20 — „
<i>Czysty stan czynny . . . . .</i>		224.402 zł. 68 1/2 ct.

XI. Fundusz budowy domu podrzutków we Lwowie.

Rubryka	Pozycja	Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Dochody.								
a) Rzeczywiste.								
Odsetki.								
I.	1	Od listów zastawnych Tow. kr. ziemsk.	45	—	ct.			
	2	„ obligacyj indemnizacyjnych	226	79	„			
	3	„ „ pożyczki kraj. z r. 1873	12	—	„			
	4	„ listów zastawnych Banku hipotecz.	81	—	„			
	5	„ książeczek galic. Kasy oszczędności	3	30	„			
			368	09		368	09	
II.	6	Efekta zakupione	2.000	—		2.000	—	
		Suma dochodów rzeczywistych	2.368	09		2.368	09	
b) Przenośne.								
	7	Gotówka ze sprzedaży efektów	546	95		546	95	
	8	„ za wylosowane efekta	1.155	—		1.155	—	
	9	Efekta zamienione	7.345	—		7.345	—	
	10	Zaliczka dana z funduszu krajowego	1	26		1	26	
		Suma wszystkich dochodów	11.416	30		11.416	30	
	11	c) Zapas z początkiem roku 1882.:						
		a) w gotówce	—	—		—	—	
		b) w efektach	—	—		6.652	95	
		Razem	—	—		18.069	25	—
Wydatki.								
a) Rzeczywiste.								
I.	1	Efekta spieniężone	552	95		552	95	
II.	2	Oplata taks za przepisanie	—	10		—	10	
		Suma wydatków rzeczywistych	553	05		553	05	

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	W y d a t k i	Należytyość		Uiszczenie		Należytyość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia	553	05	553	05		
II.		b) Przenośne.						
	3	Gotówka wydana na zakupno efektów	2.071	20	2.071	20		
	4	Efekta wylosowane	1.100	—	1.100	—		
	5	„ zamienione	7.300	—	7.300	—		
	6	Zaliczka zwrócić się mająca funduszowi krajowemu	1	26	—	—	1	26
		Suma wszystkich wydatków	11.025	51	11.024	25	1	26
	7	c) Zapas z końcem roku 1882. w efektach	—	—	7.045	—	—	—
		Razem	—	—	18.069	25	1	26

Stan majątku z końcem roku 1882.

	<i>Stan czynny :</i>	Szczegół.	Ogół.
Efekta:	a) Obligacje indemnizacyjne	3.700 zł.	
	b) „ pożyczki krajowej z roku 1873.	200 „	
	c) Listy zastawne Towarz. kredytowego ziemskiego	1.800 „	
	d) „ „ Banku hipotecznego	1.300 „	
	e) Książeczka Kasy oszczędności	45 „	
		<u>7.045 zł. — ct.</u>	

	<i>Stan bierny :</i>
Zaległość bierna jak pozycya 6ta	<u>1 „ 26 „</u>
Czysty stan czynny	<u>7.043 zł. 74 ct.</u>

Z początkiem roku 1882. wynosił ten fundusz . . . . . 6.652 zł. 95 ct.
 Z końcem roku 1882. wynosił . . . . . 7.043 „ 74 „
 powiększył się zatem o . . . . . 390 zł. 79 ct.

XII. Depozyta gminne serwitutowe.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	D o c h o d y	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1		Odsetki od oblig. indemn. i asygn. Banku włośc.	22.812	69	22.812	69		
2		Kapitały otrzymane w gotówce	735	55	735	55		
3		Efekta zakupione (obligacje indemnizacyjne)	48.050	—	48.050	—		
4		Gotówka za sprzedane obligacje indemnizacyjne	9.512	94	9.512	94		
5		" " wylosowane "	28.192	50	28.192	50		
6		" " sprzedane asygnaty Banku " włościańsk.	1.750	—	1.750	—		
7		Zamiana obligacyj indemnizacyjnych	34.000	—	34.000	—		
8		Zwrot obligacyj indemnizacyjnych zawinkulowanych	24.950	—	21.200	—	3.750	
9		" " " " żyrem opatrzonych	300	—	300	—		
10		Zaliczki zwrócone	20	60 1/2	20	60 1/2		
		Suma dochodów	170.324	28 1/2	166.574	28 1/2	3.750	—
11		Zapas z początkiem roku 1882.:						
		a) w gotówce . . . . . 13.723 zł. 18 1/2 ct.						
		b) " obligac. indemnizac. 475.580 " — "						
		c) " asygnat. Banku włośc. 1.750 " — "			491.053	18 1/2		
		Razem	—	—	657.627	47	3.750	—
		W y d a t k i.						
1		Kapitały wydane gminom: a) w gotówce	11.030	39	11.030	39		
		b) " w oblig. indemnizac.	14.880	—	14.880	—		
2		Gotówka wydana na zakupno obligacyj indemnizacyj.	48.337	55	48.337	55		
3		Efekta: sprzedane obligacje indemnizacyjne	9.550	—	9.550	—		
4		" wylosowane "	26.850	—	26.850	—		
5		" sprzedane asygnaty Banku włościańskiego	1.750	—	1.750	—		
6		Zamiana obligacyj indemnizacyjnych	34.000	—	34.000	—		
7		Obligacje indemnizacyjne do zawinkulowania	5.400	—	5.400	—		
8		" " " " zaopatrzone żyrem	300	—	300	—		
9		Taksa za przepisanie	1	10	1	10		
10		Zaliczki dane	20	60 1/2	20	60 1/2		
		Suma wydatków	152.119	64 1/2	152.119	64 1/2		
11		Zapas z końcem roku 1882.:						
		a) w gotówce . . . . . 17.357 zł. 82 1/2 ct.						
		b) w obligac. indemnizac. 488.150 " — "			505.507	82 1/2		
		Razem	—	—	657.627	47	—	—

Stan majątku z końcem roku 1882.

Stan czynny.

Zapas kasowy w gotówce	17.357 zł. 82 1/2 ct.
" " w obligacjach indemnizacyjnych	488.150 " — "
Należytości czynne (obligacje indemnizacyjne wydane)	3.750 " — "
Suma stanu czynnego	<u>509.257 zł. 82 1/2 ct.</u>
<i>Stan bierny</i>	—
<i>Czysty stan czynny</i>	<u>509.257 zł 82 1/2 ct.</u>

XIII. Fundusz śp. Pelagii Russanowskiej.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	A. Majątek zarodowy.		Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.							
		a) Rzeczywiste.							
1	Efekta zakupione	5.747	10	5.747	10				
2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	348	31	348	31				
		b) Przenośne.							
3	Gotówka za wylosowane efekta	5.400	—	5.400	—				
4	Efekta odebrane z winkulacyi	300	—	300	—				
		Suma wszystkich dochodów		11.795	41	11.795	41		
5	c) Zapas z początkiem roku 1882. w efektach	—	—	—	—	61.248	49		
		Razem		—	—	73.043	90	—	—
		Wydatki.							
		a) Rzeczywiste.							
1	Efekta wylosowane	5.400	—	5.400	—				
		b) Przenośne.							
2	Gotówka wydana na zakupno efektów	5.669	56	5.669	56				
3	Efekta wydane do winkulacyi	300	—	300	—				
		Suma wszystkich wydatków		11.369	56	11.369	56		
4	c) Zapas z końcem r. 1882. a) w gotówce 78 zł. 75 ct. b) w efektach 61.595 „ 59 „	—	—	—	—	61.674	34		
		Razem		—	—	73.043	90	—	—
		Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.							
		<i>Stan czynny.</i>	<i>Szczegół.</i>	<i>Ogół.</i>					
	Zapas kasowy:								
	a) w gotówce	78 zł.	75 ct.						
	b) w efektach:								
	6% listy zast. Zakł. kred. krakowskiego	30.200	„ — „						
	6% listy zast. gal. Banku hipotecznego	15.200	„ — „						
	5% listy zast. gal. Banku hipot. nieprem.	3.100	„ — „						
	5% listy zast. Tow. kred. ziemskiego	13.000	„ — „						
	książ. galic. Kasy oszczędności	95	„ 59 „	61.674	zł.	34	ct.		
	<i>Stan bierny</i>			—	—				
	<i>Czysty stan czynny</i>			61.674	„	34	„		
		B. Majątek obrotowy.							
		Dochody.							
		a) Rzeczywiste.							
1	Odsetki od efektów:								
	a) od 6% listów zast. zakł. kred. krak.	1.812	zł. — ct.						
	b) „ 6% „ „ Banku hipot.	1.491	„ — „						
	c) „ 5% „ „ „ „	155	„ — „						
	d) „ 5% „ „ Towarz. kred.	372	„ 50 „						
	e) „ książeczki Kasy oszczędności	55	„ 38 „	3.885	88	3.885	88		
				3.885	88	3.885	88		
		Do przeniesienia		3.885	88	3.885	88		

XIII. Fundusz śp. Pelagii Russanowskiej.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	B. Majątek obrotowy.	Należyłość		Uiszczenie		Należyłość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia .	3.885	88	3.885	88		
		b) Przenośne						
	2	Tymczasowa lokacya w gal. Kasie oszcz (efekta)	3.478	50	3.478	50		
	3	Gotówka za spieniężone książeczki „	3.478	50	3.478	50		
		Suma wszystkich dochodów	10.842	88	10.842	88		
	4	c) Zapas z początkiem roku 1882. w gotówce	—	—	348	31		
		Razem	—	—	11.191	19		
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
I.	1	Dożywocia inwalidów polskich (patrz wykaz poniżej)	3.500	—	3.500	—		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	348	31	348	31		
	3	Koszta eskontowe .	57	94	57	94		
		Suma dochodów rzeczywistych .	3.906	25	3.906	25		
		b) Przenośne.						
	4	Gotówka wydana na tymczasową lokacyę w Kasie oszcz.	3.478	50	3.478	50		
	5	Spieniężone książeczki Kasy oszczędności (efekta)	3.478	50	3.478	50		
		Suma wszystkich wydatków .	10.863	25	10.863	25		
	6	c) Zapas z końcem roku 1882. w gotówce	—	—	327	94		
		Razem	—	—	11.191	19		
		Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.						
		<i>Stan czynny.</i> Zapas kasowy w gotówce . 327 zł. 94 ct.						
		<i>Stan bierny</i> . . . . . — „ —						
		<i>Czysty stan czynny</i> . . . . . 327 „ 94 „						
		Wykaz szczegółowy wsparć dożywotnich.						
	1	Breański Feliks	400	—				
	2	Buħaryn Jerzy	400	—				
	3	Jarmiński Stanisław	300	—				
	4	Masłowski Dyonizy	300	—				
	5	Młodecki Jan Nepomucyn	300	—				
	6	Nabielak Ludwik	300	—				
	7	Neuburg Ignacy	300	—				
	8	Orzelski Aleksander	300	—				
	9	Paszkwiewicz Karol Czesław	300	—				
	10	Poniński Henryk hr.	300	—				
	11	Strzyżowski Piotr	300	—				
		Razem	3.500	—				
		Uwaga. Zapas kasowy w gotówce majątku zarodowego w kwocie 78 zł. 75 ct., tudzież majątku obrotowego w kwocie 327 zł. 94 ct. użyty został z początkiem roku 1883. na zakupno 5% listów zastawnych Towarzystwa kredytowego i na lokacyę w galicyjskiej Kasie oszczędności.						

XIV. Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	A. Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Efekta zakupione	2.547	38	2.547	38		
2		Gotówka otrzymana ze sprzedaży darowanych 70 sztuk walców Zawalkiewicza	7	—	7	—		
		Suma dochodów rzeczywistych	2.554	38	2.554	38		
		b) Przenośne.						
3		Gotówka otrzymana za spieniężone efekta	2.540	96	2.540	96		
4		Efekta odebrane z winkulacyi	1.400	—	1.400	—		
		Suma wszystkich dochodów	6.495	34	6.495	34		
5		c) Zapas z początkiem roku 1882. w efektach	—	—	95.500	—		
		Razem	—	—	101.995	34	—	—
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Efekta wylosowane i spieniężone	2.501	89	2.501	89		
		b) Przenośne.						
2		Gotówka wydana na zakupno efektów	2.547	96	2.547	96		
3		Efekta wydane do winkulacyi	1.400	—	1.400	—		
		Suma wszystkich wydatków	6.449	85	6.449	85		
4		c) Zapas z końcem roku 1882. w efektach:	—	—	95.545	49		
		Razem	—	—	101.995	34	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.

Zapasy kasowy w efektach:

Stan czynny.

a) 6% obligac. pożyczki krajowej z roku 1873. 81.100 zł.

b) 6% listy zastaw. gal. Banku hip. 7.100 zł.

5% " " " " " " 1.500 " 8.600 "

c) 5% gal. Towarz. kredyt. ziemskiego . 5.800 "

d) 4% książeczka gal. Kasy oszczędności . 45 " 49 ct. 95.545 zł. 49 ct.

Stan bierny.

Czysty stan czynny . . . . . 95.545 zł. 49 ct.

XIV. Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Zamknięcie rachunku z roku 1882.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należyłość		Uiszczenie		Należyłość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Eochody.						
		a) Rzeczywiste.						
I.	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 6% obligacyj pożycz. kraj. z r. 1873. 4.911 zł.						
		b) „ 5% i 6% listów zastaw. gal. Banku hipotecznego . . . . . 621 „						
		c) „ 5% listów zast. gal. Tow. kred. ziem. 195 „	5.727	—	5.727	—		
		b) Przenośne.	—	—	—	—		
	2	c) Zapas z początkiem roku 1882.	—	—	3.297	14		
		Razem	—	—	9.024	14	—	—
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
I.	1	Zasiłki dla gmin na cele szkolne	8.640	—	6.410	—	2.230	—
II.	2	Należyłość rządowa, 7ma rata	354	50	354	50	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	8.994	50	6.764	50	2.230	—
		b) Przenośne.	—	—	—	—		
	3	c) Zapas z końcem r. 1882. w gotówce	—	—	2.259	64		
		Razem	—	—	9.024	14	—	—

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.

Stan czynny.

Zapas kasowy w gotówce . . . . . 2.259 zł. 64 ct.

Stan bierny.

Należyłości biernie . . . . . 2.230 „ — „

Czysty stan czynny . . . . . 29 zł. 64 ct.

U w a g a. W dołączeniu wykaz gmin obdzielonych zasiłkami.

Fundusz szkół ludowych z r. 1872.

Alegat do zamknięcia rachunku
za rok 1882.

W y k a z

zasiłków bezzwrotnych udzielonych gminom na budynki szkolne w roku 1882.

Liczba porządkowa	Asygnowano do L. W.	Nazwa gminy	Należytość		Uiszczanie	Należytość pozostała z końcem roku 1882.
			zaległa	bieżąca		
			zł.	zł.		
1	41.730/82	Albigowa	—	200	—	200
2	40.635/80	Basznia dolna	100	—	—	100
3	7.191/79	Biadoliny Radłowickie	150	—	150	—
4	41.730/82	Bilina wielka	—	150	150	—
5	"	Byków	—	200	200	—
6	"	Bratkowce	—	100	—	100
7	40.635/80	Chrośc	100	—	100	—
8	41.730/82	Czelatycy	—	100	100	—
9	"	Dobrowlany	—	200	200	—
10	7.191/79	Dobrzanica	100	—	100	—
11	41.730/82	Dulcza mała	—	200	200	—
12	"	Gogołów, Huta i Glinik górny	—	150	150	—
13	29.150/81	Gwoźnica górna	100	—	100	—
14	41.730/82	Horodnica	—	150	150	—
15	33.626/81	Jadachy	200	—	200	—
16	41.730/82	Krotoszyn	—	200	200	—
17	"	Kruszelnica	—	130	—	130
18	33.626/81	Krzywe, Jasionka, Banica	150	—	150	—
19	41.730/82	Lipnica murowana	—	200	200	—
20	33.626/81	Lisowce	200	—	200	—
21	41.730/82	Lisowice	—	150	150	—
22	"	Laszki gościńcowe	—	200	200	—
23	"	Łobzów, Nowa wieś narodowa	—	200	200	—
24	"	Łużek dolny	—	150	150	—
25	"	Maszkienice	—	150	—	150
26	"	Mszana	—	100	—	100
27	17.513/77	Narol	330	—	330	—
28	33.626/81	Nawsie	300	—	300	—
29	41.730/82	Niebylec	—	200	—	200
30	"	Niedary	—	150	150	—
31	"	Nieszanice	—	100	—	100
32	"	Odrowąż	—	200	—	200
33	40.635/80	Ozydów	200	—	200	—
34	41.730/82	Paszczyna	—	100	—	100
35	"	Powroźnik	—	100	—	100
36	33.626/81	Rozembark, Raclawce, Bugaj	200	—	200	—
37	"	Siekierzyńce	100	—	100	—
38	2.524/77	Siwka kałużka	200	—	—	200
39	40.635/80	Skawica	100	—	—	100
40	41.730/82	Smolin	—	50	—	50
41	33.626/81	Stroniatyn	100	—	100	—
42	41.730/82	Szehynia	—	200	200	—
Do przeniesienia			2.630	4.030	4.830	1.830

Liczba porządkowa	Asygnowa- no do L. W.	Nazwa gminy	Należytość		Uiszczene	Należytość pozostała z końcem roku 1882.
			zaległa	bieżąca		
			zł.	zł.		
		Z przeniesienia .	2.630	4.030	4.830	1.830
43	17.513/77	Szczurowa	200	—	—	200
44	41.730/82	Tuchółka	—	200	200	—
45	"	Tuczempy	—	300	300	—
46	"	Trzeboś	—	150	150	—
47	33.626/81	Uhersko	180	—	180	—
48	41.730/82	Urzejowice	—	200	—	200
49	"	Widelka	—	100	100	—
50	33.626/81	Wiewiórka	200	—	200	—
51	"	Zalesie	100	—	100	—
52	41.730/82	Załuże	—	200	200	—
53	"	Zarubińce	—	150	150	—
		S u m a .	3.310	5.330	6.410	2.230
			8.640			

XV. Fundusz Wincentego Łodzianina Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	A. Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	1	Dochody	—	—	—	—		
	2	Zapas z początkiem roku 1882. w efektach	—	—	53.448	02		
	1	Wydatki	—	—	—	—		
	2	Zapas z końcem roku 1882. w efektach.	—	—	53.448	02		
		Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.						
		<i>Stan czynny:</i>						
		<i>Szczegół.</i>						
		<i>Ogół.</i>						
		Zapas kasowy w efektach:						
		a) obligacje indemniz. 53.400 zł. — ct.						
		b) książ. gal Kasy oszcz. . 48 „ 02 „ 53.448 zł. 02 ct.						
		<i>Stan bierny</i>						
		<i>Czysty stan czynny</i>			53.448	02		
		B. Majątek obrotowy.						
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od obligacyj indemnizacyjnych . 2.523 zł. 15 ct.						
		b) „ książeczek gal. Kasy oszcz. . 44 „ 56 „	2.567	71	2.567	71		
		b) Przenośne.						
	2	Lokacja tymczasowa w książ. Kasy oszcz. (efekta) .	2.553	10	2.553	10		
	3	„ „ „ „ „ (gotówka) .	2.552	67	2.552	67		
		Suma wszystkich dochodów .	7.673	48	7.673	48		
	4	c) Zapas z początkiem r. 1882: a) w gotówce — zł. 01 1/2						
		b) w efektach 1.289 „ 31 „			1.289	32 1/2		
		Razem			8.962	80 1/2		
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
I.	1	Premie dla czeladzi	2.538	—	2.538	—		
II.	2	Koszta losowania	14	90	14	90		
III.	3	„ insercyjne i inne drobne	14	38	14	38		
		Suma wydatków rzeczywistych	2.567	28	2.567	28		
		b) Przenośne.						
	4	Lokacja tymczasowa w książeczk. Kasy oszcz. (gotówka)	2.553	10	2.553	10		
	5	„ „ „ „ „ (efekta)	2.552	67	2.552	67		
		Suma wszystkich wydatków	7.673	05	7.673	05		
	6	c) Zapas z końcem roku 1882: a) w gotówce — zł. 01 1/2						
		b) w efektach 1.289 „ 74			1.289	75 1/2		
		Razem			8.962	80 1/2		
		Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.						
		<i>Szczegół.</i>						
		<i>Ogół.</i>						
		<i>Stan czynny.</i> Zapas kasowy: a) w gotówce . . . . . — zł. 01 1/2 ct.						
		b) w książeczkach Kasy oszcz. . 1.289 „ 74 „ 1.289 zł. 75 1/2 ct.						
		<i>Stan bierny.</i>						
		<i>Czysty stan czynny</i>			1.289	75 1/2		

XVI. Fundusz Fr. Kochmana dla literatów polskich.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	Majątek zarodowy.	Należyżość		Uiszczenie		Należyżość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Efekta zakupione	466	10	466	10		
2		Odsetki :						
		a) od 4% listów zast. Tow. kred.	444	zł. -- ct.				
		b) „ 5% „ „ „ „ „	505	„ -- „	949	—	949	—
		Suma dochodów rzeczywistych	1.415	10	1.415	10		
		b) Przenośne.						
3		Efekta odebrane z winkulacyi	900	—	900	—		
		Suma wszystkich dochodów	2.315	10	2.315	10		
4		c) Zapas z początkiem roku 1882 :						
		a) w gotówce	—	zł. 01 ct.				
		b) w efektach	21.031	21 „	—	—	21.031	22
		Razem	—	—	—	—	23.346	32
		Wydutki.						
		a) Rzeczywiste	—	—	—	—	—	—
		b) Przenośne.						
1		Gotówka wydana na zakupno efektów	469	50	469	50		
2		Efekta wydane do winkulacyi	900	—	900	—		
		Suma wszystkich wydatków	1.369	50	1.369	50		
3		c) Zapas z końcem roku 1882 :						
		a) w gotówce	479	zł. 51 ct.				
		b) w efektach	21.497	31 „	—	—	21.976	82
		Razem	—	—	—	—	23.346	32

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogól.
Zapas kasowy: a) w gotówce		479 zł. 51 ct.	
b) w efektach :			
4% listy zastawne Towarzystwa kredytowego		11.100 „ — „	
5% „ „ „ „ „ „ „		10.300 „ — „	
Książeczka gal. Kasy oszczędności		97 „ 31 „	21.976 zł. 82 ct.
Stan bierny		—	—
Czysty stan czynny			21.976 zł. 82 ct.

Uwaga. Fundacya ta nie weszła jeszcze w życie; wszelkie dochody z odsetek fruktyfikuje się na rzecz majątku zarodowego. — Zapas ostateczny w gotówce powstał ztąd, iż odsetki od 4% i 5% listów zastawnych kredytowych za IIgie półrocze 1882 r. pobrane zostały dnia 1. stycznia 1883. na rachunek roku 1882., zfruktyfikowane zaś zostały zaraz z początkiem roku 1883. przez zakupno 5% listów zastawnych kredytowych już na rachunek roku 1883. (patrz L. W. 60.318 / 1882).

XVII. Fundusz Fr. Kochmana dla dziewcząt służących.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozytywa	Majątek zarodowy.	Należyłość		Uiszczenie		Należyłość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Dochody.								
a) Rzeczywiste.								
1		Efekta zakupione	1.398	53	1.398	53		
2		Odsetki :						
		a) od 4% listów zast. Tow. kred. 160 zł. 80 ct.						
		b) " 5% " " " " " 237 " 50 "						
		c) " książeczki Kasy oszczędności — " 02 "	398	32	398	32		
		Suma dochodów rzeczywistych .	1.796	85	1.796	85		
b) Przenośne.								
3		Gotówka za wylosowane i spieniężone efekta .	1.018	43	1.018	43		
4		Efekta odebrane z winkulacyi	1.300	—	1.300	—		
		Suma wszystkich dochodów .	4.115	28	4.115	28		
5		c) Zapas z początkiem r. 1882. a) w gotówce — zł. 01 ½ ct.						
		b) w efektach 8.618 „ 43 „	—	—	8.618	44 ½		
		Razem	—	—	12.733	72 ½	—	—
Wydatki.								
a) Rzeczywiste.								
1		Efekta wylosowane i spieniężone	1.018	43	1.018	43		
b) Przenośne.								
2		Gotówka wydana na zakupno efektów	1.416	76	1.416	76		
3		Efekta wydane do winkulacyi	1.300	—	1.300	—		
		Suma wszystkich wydatków	3.735	19	3.735	19		
4		c) Zapas z końcem r. 1882. a) w gotówce — zł. — ½ ct.						
		b) w efektach 8.998 „ 53 „	—	—	8.998	53 ½		
		Razem	—	—	12.733	72 ½	—	—
Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.								
<i>Stan czynny.</i>								
		Zapas kasowy: a) w gotówce	— zł. — ½ ct.				Ogól.	
		b) w efektach:						
		4% listy zastawne Tow. kredyt. w mon. kow.	2.400	—	—	—		
		4% " " " " w wal. austr.	1.500	—	—	—		
		5% " " " " " " " " " " " " " " " " " " "	5.000	—	—	—		
		książeczka galicyjskiej Kasy oszczędności	98	53	—	—	8.998	zł. 53 ½ ct.
		<i>Stan bierny</i>						
		<i>Czysty stan czynny</i>					8.998	„ 53 ½ „
<p>Uwaga. Fundacya ta nie weszła jeszcze w życie; wszelkie zatem dochody z odsetek fruktyfikuje się na rzecz majątku zarodowego.</p>								

XVIII. Fundusz ś. p. Maryi de Prez Jędrzejowiczowej.

Rubryka	Pozycja	Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Dochody.								
a) Rzeczywiste.								
1		Efekta zakupione	215	—	215	—		
2		Gotówka pobrana z majątku obrotowego	53	86	53	86		
		Suma dochodów rzeczywistych	<u>268</u>	<u>86</u>	<u>268</u>	<u>86</u>		
b) Przenośne.								
3		Gotówka za spieniężone efekta	161	54	161	54		
4		Efekt odebrany z winkulacyi	100	—	100	—		
		Suma wszystkich dochodów	<u>530</u>	<u>40</u>	<u>530</u>	<u>40</u>		
5		c) Zapas z początkiem roku 1882. w efektach	—	—	6.667	49		
		Razem	<u>—</u>	<u>—</u>	<u>7.197</u>	<u>89</u>	<u>—</u>	<u>—</u>
Wydatki.								
a) Rzeczywiste.								
1		Efekta wylosowane i spieniężone	161	54	161	54		
b) Przenośne.								
2		Gotówka wydana na zakupno efektów	213	94	213	94		
3		Efekt wydany do winkulacyi	100	—	100	—		
		Suma wszystkich wydatków	<u>475</u>	<u>48</u>	<u>475</u>	<u>48</u>		
4		c) Zapas z końcem roku 1882.:						
		a) w gotówce . . . . . 1 zł. 46 ct.						
		b) w efektach . . . . . 6.720 „ 95 „	—	—	6.722	41		
		Razem	<u>—</u>	<u>—</u>	<u>7.197</u>	<u>89</u>	<u>—</u>	<u>—</u>

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.

	<i>Stan czynny.</i>	Szczegół.	Ogół.
Zapasy kasowy:	a) w gotówce	1 zł. 46 ct.	
	b) w efektach:		
	6% listy zastawne Banku hipotecznego	3.400 „ — „	
	5% „ „ „ „ „ niepremiow.	1.000 „ — „	
	5% „ „ „ „ „ Towarzystwa kredytowego	2.300 „ — „	
	Książeczka gal. Kasy oszczędności	<u>20 „ 95 „</u>	6.722 zł. 41 ct.
Stan bierny			— —
Czysty stan czynny			<u>6.722 „ 41 „</u>

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozytywa	B. Majątek obrotowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Odsetki od efektów:						
		a) od 6% listów zast. Banku hipot. 243 zł. — ct.						
		b) " 5% " " " " 50 " — "						
		c) " 5% " " Tow. kredyt. 107 " 50 "						
		d) " książeczki Kasy oszczędności . 1 " 86 "	402	36	402	36		
		b) Przenośne	—	—	—	—		
2		c) Zapas z początkiem roku 1882. w gotówce .	—	—	37	00 1/2		
		Razem	—	—	439	36 1/2	—	—
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Dożywocia czteru wiekowych kobiet	382	—	382	—		
2		Gotówka wydana do majątku zarodowego	53	86	53	86		
3		Wydatki drobne, eskontowe	107	—	107	—		
		b) Przenośne	—	—	—	—		
		Suma wszystkich wydatków	436	93	436	93		
4		c) Zapas z końcem roku 1882. w gotówce	—	—	2	43 1/2		
		Razem	—	—	439	36 1/2	—	—

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.

Stan czynny: Zapas kasowy w gotówce . . . . . 2 zł. 43 1/2 ct.
Stan bierny . . . . . — — — — —
Czysty stan czynny . . . . . 2 " 43 1/2 "

Uwaga. Zapas ostateczny gotówki majątku zarodowego, wykazany w kwocie 1 zł. 46 ct., tudzież majątku obrotowego wykazany w kwocie 2 zł. 43 1/2, ulokowanym został z początkiem roku 1883. (z pominięciem 1/2 ct.) na książeczkę gal. Kasy oszczędności.

XIX. Fundusz pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	D o c h o d y.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		a) Rzeczywiste.						
1		Datki na rzecz pomnika	—	—	—	—		
2		Odsetki od książeczek gal. Kasy oszczędności . . .	893	98	893	98		
3		Zakupione książeczki " " "	893	98	893	98		
		b) Przenośne	—	—	—	—		
		Suma wszystkich dochodów	1.787	96	1.787	96		
4		c) Zapas z początkiem roku 1882. w efektach . .	—	—	22.130	89		
		Razem . . .	—	—	23.918	85		
		W y d a t k i.						
		a) Rzeczywiste	—	—	—	—		
		b) Przenośne.						
1		Gotówka wydana na zakupno książeczek galic. Kasy oszczędności	893	98	893	98		
2		c) Zapas z końcem roku 1882. w efektach	—	—	23.024	87		
		Razem . . .	—	—	23.918	85		

Stan majątku z końcem roku 1882.

Stan czynny.

Zapas kasowy w książeczkach gal. Kasy oszczędności	23.024 zł. 87 ct.
Stan bierny	—
Czysty stan czynny	23.024 " 87 "

Uwaga. Z porównania stanu z końcem roku 1882. . . . . 23.024 zł. 87 ct.
ze stanem z końcem roku 1881. wykazany . . . . . 22.130 " 89 "
okazuje się **przyrost** majątku w ciągu r. 1882. o . . . . . 893 zł. 98 ct.

XX. Fundacya Sandecka „Dom roboczy“.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Efekta zakupione	1.186	12	1.186	12		
2		Odsetki od efektów:						
		a) od obligacyj indemnizacyjnych . 463 zł. 51 ct.						
		b) „ 4% listów zast. kredytowych 20 „ — „						
		c) „ 5% „ „ „ 117 „ 50 „						
		d) „ 6% „ „ Banku hipot. 114 „ — „						
		e) „ 5% „ „ „ 25 „ — „						
		f) „ książeczki Kasy oszczędności . 3 „ 99 „	744	—	744	—		
		Suma dochodów rzeczywistych	1.930	12	1.930	12		
		b) Przenośne.						
3		Gotówka uzyskana za wylosowane i spieniężone efekta	492	62	492	62		
4		Efekta odebrane z winkulacyi	900	—	900	—		
		Suma wszystkich dochodów .	3.322	74	3.322	74		
5		c) Zapas z początkiem roku 1882:						
		a) w gotówce . . . . . 45 zł. 02 ct.						
		b) w efektach . . . . . 14.212 „ 58 „	—	—	14.257	60		
		Razem	—	—	17.580	34	—	—
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Efekta wylosowane i spieniężone	492	62	492	62		
2		Koszta eskontowe	3	22	3	22		
		Suma wydatków rzeczywistych	495	84	495	84		
		b) Przenośne.						
3		Gotówka wydana na zakupno efektów	1.195	76	1.195	76		
4		Efekta wydane do winkulacyi	900	—	900	—		
		Suma wszystkich wydatków .	2.591	60	2.591	60		
5		c) Zapas z końcem r. 1882.: a) w gotówce 82 zł. 66 ct.						
		b) w efektach 14.906 „ 08 „	—	—	14.988	74		
		Razem	—	—	17.580	34	—	—

Stan majątku z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
Zapas kasowy: a) w gotówce		82 zł. 66 ct.	
b) w efektach:			
6% listy zastawne Banku hipotecznego	1.200	„ — „	
5% „ „ „ „ „	500	„ — „	
5% „ „ „ „ „ Towarzystwa kredytowego	2.800	„ — „	
4% „ „ „ „ „	500	„ — „	
Obligacye indemnizacyjne	9.810	„ — „	
Książeczka gal. Kasy oszczędności	96	„ 08 „	14.988 zł. 74 ct.
Stan bierny			—
Czysty stan czynny			14.988 „ 74 „

Uwaga. Dopóki fundacya na założenie „Domu roboczego“ w Sączu nie będzie mogła wejść w życie, powiększa się majątek zarodowy kapitalizowaniem wszelkiej rozporządzalnej gotówki. Zapas ostateczny w gotówce, wykazany w kwocie 82 zł. 66 ct. zfruktyfikowanym został z początkiem roku 1883. przez zakupno 5% listu zast. Towarzystwa kredytowego.

XXI. Fundusz budowy laboratorium chemicznego w Dublinach.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Pozycja	Poszczególnienie	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Dochody.							
1	Strusiewicz Zygmunt, zwrot wartości 328 tarcie	252	06	252	06	—	—
2	Tenże za 12 sążni kub. kamienia . . . . . 408 zł. 41 ct. po strąceniu różnicy cen bieżących (LW. 16.369/83). . . . . 48 „ 41 „	360	—	—	—	360	—
3	Zwrot zaliczki na sondowanie gruntów w celu budowy studni (poz. 1. wyd.)	100	—	100	—	—	—
4	Wartość 141 kóp gont (z rachunku materiałów), wydana na potrzeby folwarku w Dublinach	56	40	56	40	—	—
Suma dochodów rzeczywistych		768	46	408	46	360	—
Wydatki.							
1	Zaliczka na sondowanie gruntów w celu budowy studni, zwrócona przy poz. 3. dochodów	100	—	100	—	—	—
2	Folwarkowi w Dublinach na potrzeby nadzwyczajne w myśl uchwały z d. 24. Października 1881. (poz. 1. i 4. dochodów)	308	46	308	46	—	—
Suma wydatków rzeczywistych		408	46	408	46	—	—
Rachunek zapasowych materiałów budowlanych.							
Dochody.							
1	Wartość materiałów z początkiem roku 1882.: a) 6·125 sążni kub. kamienia . . . . . 102 zł. 50 ct. b) 608 korey wapna . . . . . 1.105 „ 30 „ c) 500 kóp gont . . . . . 200 „ — „	—	—	1.407	80	—	—
Wydatki.							
1	Wartość ubytku 141 kóp gont, wydana na potrzeby folwarku w Dublinach	—	—	56	40	—	—
2	Wartość materiałów pozostałych z końcem roku 1882.: a) 6·125 sążni kub. kamienia . . . . . 102 zł. 50 ct. b) 608 korey wapna . . . . . 1.105 „ 30 „ c) 359 kóp gont . . . . . 143 „ 60 „	—	—	1.351	40	—	—
Suma wydatków		—	—	1.407	80	—	—

Stan majątku z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
a) Należytości czynne		360 zł. — ct.	
b) Wartość materiałów budowlanych		1.351 „ 40 „	1.711 zł. 40 ct.
Stan bierny		—	—
Czysty stan czynny			1.711 zł. 40 ct.

XXII. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolf dla obłąkanych wyzdrowieńców.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Efekta zakupione	150	02	150	02		
2		Gotówka pobrana z majątku obrotowego	48	80 1/2	48	80 1/2		
		b) Przenośne.						
3		Gotówka za spieniężoną książeczkę Kasy oszczędności	100	19	100	19		
		Suma wszystkich dochodów	299	01 1/2	299	01 1/2		
4		c) Zapas z początkiem roku 1882.:						
		a) w gotówce . . . . . — zł. — 1/2 ct.	—	—				
		b) w efektach . . . . . 1.450 „ 19 „	—	—	1.450	19 1/2		
		Razem	—	—	1.749	21	—	—
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Spieniężona książeczka Kasy oszczędności	100	19	100	19		
		b) Przenośne.						
2		Gotówka wydana na zakupno efektów	149	—	149	—		
		Suma wszystkich wydatków	249	19	249	19		
3		c) Zapas z końcem roku 1882. w efektach	—	—	1.500	02		
		Razem	—	—	1.749	21	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
Zapas kasowy w efektach:			
Obligacye indemnizacyjne	1.450 zł. — ct.		
Książeczka gal. Kasy oszczędności	50 „ 02 „		1.500 zł. 02 ct.
Stan bierny			— —
Czysty stan czynny			1.500 „ 02 „

XXII. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolf dla obłąkanych wyzdrowieńców.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	B. Majątek obrotowy.		Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.							
		a) Rzeczywiste.							
1	Odsetki od efektów:								
	a) od obligacyj indemnizacyjnych . 63 zł. 79 ct.			76	51	76	51		
	b) „ książeczki Kasy oszczędności 12 „ 72 „			158	28	158	28		
2	Zakupiona książeczka Kasy oszczędności								
				99	58	99	58		
3	Gotówka za spieniężoną książeczkę Kasy oszczędności			334	37	334	37		
	Suma wszystkich dochodów .								
4	c) Zapas z początkiem roku 1882.:								
	a) w gotówce . 31 zł. 90 ct.			—	—	67	70		
	b) w efektach . 35 „ 80 „			—	—	402	07		
	R a z e m .			—	—	—	—		
		Wydatki.							
		a) Rzeczywiste.							
1	Wsparcia dla ozdrowieńców za lata 1881. i 1882.								
	po 47 zł. 25 ct.			94	50	—	—	94	50
2	Portoryum			—	90	—	90	—	—
3	Spieniężona książeczka Kasy oszczędności			99	58	99	58	—	—
4	Gotówka wydana do majątku zarodowego			48	80 1/2	48	80 1/2	—	—
				158	28	158	28	—	—
5	Gotówka wydana na tymczasową lokacyę w Kasie oszczędności			402	06 1/2	307	56 1/2	94	50
	Suma wszystkich wydatków .								
	c) Zapas z końcem r. 1882.:								
	a) w gotówce — zł. — 1/2 ct.			—	—	94	50 1/2	—	—
	b) w efektach 94 „ 50 „			—	—	402	07	—	—
	Razem			—	—	—	—	—	—

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
Zapas kasowy:	a) w gotówce	— zł. — 1/2 ct.	
	b) w książeczce Kasy oszczędności	94 „ 50 „	94 zł. 50 1/2 ct.
	<i>Stan bierny.</i>		
Należytości bierne			94 „ 50 „
Czysty stan czynny			— zł. — 1/2 ct.

**XXIII. Fundacya śp. Piotra hr. Wodzickiego dla uboższych
włościan gmin Hołocze i t. d.
Zamknięcie rachunku za rok 1882.**

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Dochody.								
a) Rzeczywiste.								
1		Ulokowano na książeczkę Kasy oszczędności	199	15	199	15		
2		Gotówka pobrana z majątku obrotowego	199	15	199	15		
b) Przenośne								
Suma wszystkich dochodów			398	30	398	30		
3		c) Zapas z początkiem roku 1882.:						
		a) w gotówce — zł. — 1/2 ct.						
		b) w efektach 20.522 „ 15 „			20.522	15 1/2		
Razem					20.920	45 1/2		
Wydatki.								
a) Rzeczywiste								
b) Przenośne.								
1		Gotówka wydana na lokacyę w Kasie oszczędności	199	15	199	15		
2		c) Zapas z końcem roku 1882.:						
		a) w gotówce — zł. — 1/2 ct.						
		b) w efektach 20.721 „ 30 „			20.721	30 1/2		
Razem					20.920	45 1/2		

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogól.
Zapasy kasowy:	a) w gotówce	— zł. — 1/2 ct.	
	b) w efektach:		
	4% listy zastawne Towarzystwa kredytowego	1.100 „ — „	
	5% „ „ „ „ „ „	7.800 „ — „	
	obligacye indemnizacyjne	11.000 „ — „	
	książeczka Kasy oszczędności	821 „ 30 „	20.721 zł. 30 1/2 ct.
Stan bierny			
Czysty stan czynny			<u>20.721 „ 30 1/2 „</u>

XXIII. Fundacya śp. Piotra hr. Wodzickiego dla uboższych
właścicieli gmin Hołhocze i t. d.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	B. Majątek obrotowy.	Należyłość		Uiszczenie		Należyłość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Odsetki od efektów :						
		a) od 4% listów zastaw. kredytowych 46 zł. 20 ct.						
		b) " 5% " " " 390 " — "						
		c) " obligacyj indemnizacyjnych 519 " 75 "						
		d) " książeczek Kasy oszczędności 39 " 82 "	995	77	995	77		
		b) Przenośne.						
2		Tymczasowa lokacya w Kasie oszczędności (gotówka)	955	94	955	94		
		" " " " (efekta)	955	94	955	94		
		Suma wszystkich dochodów	2.907	65	2.907	65		
3		c) Zapas z początkiem roku 1882.:						
		a) w gotówce . — zł. 01 ct.						
		b) w efektach . 955 " 94 "	—	—	955	95		
		Razem	—	—	3.863	60		
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Wsparcia właścicielom gmin Hołhocze i t. d.	796	61	796	61		
2		Gotówka wydana do majątku zarodowego	199	15	199	15		
		Suma wydatków rzeczywistych .	995	76	995	76		
		b) Przenośne.						
3		Tymczasowa lokacya w Kasie oszczędności (gotówka)	955	94	955	94		
4		" " " " (efekta)	955	94	955	94		
		Suma wszystkich wydatków .	2.907	64	2.907	64		
5		c) Zapas z końcem r. 1882.: a) w gotówce — zł. 02 ct.						
		b) w efektach 955 " 94 "	—	—	955	96		
		Razem	—	—	3.863	60		

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
Zapas kasowy:	a) w gotówce	— zł. 02 ct.	
	b) w książeczkach Kasy oszczędności	955 " 94 "	955 zł. 96 ct.
Stan bierny			— —
Czysty stan czynny			955 " 96 "

U w a g a. Przypadające od efektów majątku zakładowego odsetki lokuje się w gal. Kasie oszczędności aż do marca następnego roku, poczem z uzyskanej w ten sposób gotowizny przypadają 4/5 części na rozdawnictwo zapomóg dla uboższych właścicieli klucza hołhocckiego, zaś 1/5 część na pomnożenie majątku zakładowego. Rozdawnictwo to przeprowadza odrębna komisya w myśl statutu utworzona, pod nadzorem Wydziału powiatowego w Podhajcach.

XXIV. Fundacya Dr. Malinowskiego Józefa Kazimierza,
im. Najjaśniejszego Pana.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste	—	—	—	—		
		b) Przenośne.						
	1	Efekta zwrócone przez fundatora w zamian za wylosowane (patrz poz. 1. wydatków)	8.000	—	8.000	—		
	2	c) Zapas z początkiem roku 1882. w efektach	—	—	100.000	—		
		Razem	—	—	108.000	—		
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste	—	—	—	—		
		b) Przenośne.						
	1	Efekta wylosowane, wydane fundatorowi	8.000	—	8.000	—		
	2	c) Zapas z końcem roku 1882. w efektach	—	—	100.000	—		
		Razem	—	—	108.000	—		

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
Zapasy kasowy w efektach:			
a) 5% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego		40.000 zł.	
b) 6% listy zastawne Banku hipotecznego		24.000 "	
c) 6% obligacje pożyczki krajowej z r. 1873.		26.000 "	
d) 6% węgierskie renty w złocie oprocentowane		10.000 "	100.000 zł.
Stan bierny			—
Czysty stan czynny			<u>100.000 "</u>

U w a g a. Fundacya ta nie weszła jeszcze w życie.

XXV. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste	—	—	—	—		
		b) Przenośne.						
1		Gotówka uzyskana za spieniężone efekta	12.000	—	12.000	—		
2		Efekta zwrócone przez fundatora w zamian za wylosowane (patrz poz. 2. i 3. wydatków)	13.200	—	13.200	—		
3		c) Zapas z początkiem roku 1882. w efektach	—	—	99.000	—		
		Razem	—	—	124.200	—		
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Efekta wylosowane i spieniężone	12.000	—	12.000	—		
		b) Przenośne.						
2		Efekta wylosowane i wydane fundatorowi	1.200	—	1.200	—		
3		Gotówka wydana fundatorowi	12.000	—	12.000	—		
		Suma wydatków	25.200	—	25.200	—		
4		c) Zapas z końcem r. 1882. w efektach	—	—	99.000	—		
		Razem	—	—	124.200	—		

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.

Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
Zapasy kasowy w efektach:		
a) 5% przyorytety kolei Alföldzko-Fiumskiej	20.000 zł.	
b) 5% akcyje kolei Lwowsko-Czerniowieckiej	20.000 "	
c) 5% listy zastawne Towarzystwa kredytowego	30.000 "	
d) 6% " " Banku hipotecznego	17.000 "	
e) 5% " " " " " " premiiowane	12.000 "	99.000 zł.
Stan bierny		—
Czysty stan czynny		99.000 "

Uwaga. Fundacya ta nie weszła jeszcze w życie i nie ma dotychczas jasno przez fundatora określonego celu.

XXVI. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla Bursy stanisławowskiej imienia J. I. Kraszewskiego

Zamknięcie rachunku za rok 1882

Rubryka	Pozycja	Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Zakupiona książeczka Kasy oszczędności	151	15	151	15		
2		Odsetki :						
		a) od 5% listów zast. Tow. kred. . . . . 150 zł. -- ct.						
		b) „ książeczki Kasy oszczędności . . . . . 2 „ 65 „	152	65	152	65		
		b) Przenośne.						
3		Gotówka za spieniężoną książeczkę Kasy oszczędn.	150	—	150	—		
		Suma wszystkich dochodów	453	80	453	80		
4		c) Zapas z początkiem roku 1882.:						
		a) w gotówce . . . . . 75 zł. — ct.						
		b) w efektach . . . . . 3.000 „ — „	—	—	3.075	—		
		Razem	—	—	3.528	80	—	—
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Spieniężona książeczka Kasy oszczędności	150	—	150	—		
2		Należytość rządowa uiszczona za dożywotniczkę	151	—	151	—		
3		Koszta stempowe	—	50	—	50		
		b) Przenośne.						
4		Gotówka wydana na zakupno książeczki Kasy oszcz.	151	15	151	15		
		Suma wszystkich wydatków	452	65	452	65		
5		c) Zapas z końcem roku 1882.:						
		a) w gotówce . . . . . 75 zł. — ct.						
		b) w efektach . . . . . 3.001 „ 15 „	—	—	3.076	15		
		Razem	—	—	3.528	80	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.

	<i>Stan czynny.</i>	Szczegół.	Ogół.
Zapas kasowy :	a) w gotówce	75 zł. — ct.	
	b) w efektach : w 5% listach zastaw. Tow. kredytowego . . . . . 3.000 „ — „		
	w książeczce gal. Kasy oszczędności . . . . . 1 „ 15 „		3.076 zł. 15 ct.
<i>Stan bierny</i>			—
<i>Czysty stan czynny</i>			<u>3.076 zł. 15 ct.</u>

U w a g a. Fundacya wejdzie w życie dopiero po śmierci dożywotniczki, Klementyny z Kobrów Starzewskiej, która pobierać ma dochody z odsetek od 5% listów kredytowych, stanowiących majątek zarodowy fundacyi.

Wyplacono za dożywotniczkę należytość rządową z powodu, iż z tytułu dożywocia za czas ubiegły (po dzień 1. stycznia 1883.) nie pobrała przypadających jej odsetek, które tymczasowo były lokowane. — Należytość rządowa płatna w równej kwocie od funduszu, uiszczoną zostanie dopiero po śmierci dożywotniczki z pierwszych dochodów z odsetek.

XXVII. Fundacya im. Antoniego Schiffnera.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
	1	Odsetki od 5% listów zast. Towarz. kredytowego	120	—	120	—		
	2	Zakupno książeczki Kasy oszczędności	90	—	90	—		
		b) Przenośne	—	—	—	—		
		Suma wszystkich dochodów	210	—	210	—		
	3	c) Zapas z początkiem roku 1882. w efektach	—	—	1.220	—		
		Razem	—	—	1.430	—		
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste	—	—	—	—		
		b) Przenośne.						
	1	Gotówka wydana na zakupno książeczki Kasy oszczęd.	90	—	90	—		
	2	c) Zapas z końcem roku 1882.: a) w gotówce . 30 zł. b) „ efektach 1.310 „	—	—	1.340	—		
		Razem	—	—	1.430	—		

Stan majątku z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
Zapas kasowy: a) w gotówce		30 zł.	
b) w efektach:			
5% listy zastawne Towarz. kredytowego		1.200 „	
los miasta Krakowa		20 „	
książeczka gal. Kasy oszczędności		90 „	1.340 zł. — ct.
Stan bierny			—
Czysty stan czynny			1.340 „ — „

U w a g a. Fundacya ta nie weszła jeszcze w życie. Zapas ostateczny w gotówce w kwocie 30 zł. ulokowanym został z początkiem roku 1883. na książeczkę Kasy oszczędności.

XXVIII. Fundacya Maryi Mochnackiej dla czteru ubogich ciemnych zebrać się wstydzących.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Podniesiono z c. k. głównej Kasy krajowej na rzecz fundacyi, w gotówce	23	75	23	75		
2		Odsetki od 5% listów zastawnych kredytowych	412	50	412	50		
3		Efekta zakupione	402	34	402	34		
		b) Przenośne.						
4		Gotówka za spieniężoną książeczkę Kasy oszczędności	78	75	78	75		
5		Efekta pobrane z winkulacyi	300	—	300	—		
		Suma wszystkich dochodów	1.217	34	1.217	34		
6		c) Zapas z początkiem roku 1882. w efektach	—	—	4.000	—		
		Razem	—	—	5.217	34		
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Spieniężona książeczka Kasy oszczędności	78	75	78	75		
		b) Przenośne.						
2		Gotówka wydana na zakupno efektów	407	50	407	50		
3		Efekta wydane do winkulacyi	300	—	300	—		
		Suma wszystkich wydatków	786	25	786	25		
4		c) Zapas z końcem r. 1882: a) w gotówce 107 zł. 50 ct. b) w efektach 4.323 „ 59 „	—	—	4.431	09		
		Razem	—	—	5.217	34		

Stan majątku z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogól.
Zapasy kasowy: a) w gotówce		107 zł. 50 ct.	
b) w efektach:			
5% listy zastawne Tow. kredytowego	4.300	„ — „	
książeczka gal. Kasy oszczędności	23	„ 59 „	4.431 zł. 09 ct.
Stan bierny.			„ — „
Czysty stan czynny			<u>4.431 „ 09 „</u>

U w a g a. Fundacya ta w roku 1882. nie weszła jeszcze w życie.

XXIX. Fundusz śp. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan w Galicyi.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	Majątek zarodowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem r. 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Podniesiono z c. k. głównej Kasy krajowej na rzecz tej fundacyi:						
		a) obligacye jednolitego długu Państwa w papier. oprocentowane im. wartości . 32.900 zł. — ct.						
		b) książeczkę gal. Kasy oszczęd. na 68 „ 64 „	32.968	64	32.968	64		
2		Odsetki od wymienionych obligacyj	1.381	80	1.381	80		
3		Zakupione książeczki galic. Kasy oszczędności	1.381	80	1.381	80		
		b) Przenośne						
		Suma wszystkich dochodów	35.732	24	35.732	24		
4		c) Zapas z początkiem roku 1882.	—	—	—	—		
		Razem			35.732	24		
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Koszta stempłowe	1	50	—	—	1	50
		b) Przenośne.						
2		Gotówka wydana na zakupno książeczek galic. Kasy oszczędności	1.381	80	1.381	80	—	—
		Suma wszystkich wydatków	1.383	30	1.381	80	1	50
3		c) Zapas z końcem roku 1882. w efektach	—	—	34.350	44	—	—
		Razem			35.732	24		

Stan majątku z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
Zapasy kasowy:			
a) obligacye jednolitego długu Państwa w pap. oproc.		32.900 zł. — ct.	
b) książeczki gal. Kasy oszczędności		1.450 „ 44 „	34.350 zł. 44 ct.
	Stan bierny.		
Należytość bierna			1 „ 50 „
Czysty stan czynny			<u>34.348 zł. 94 ct.</u>

XXX. Fundacya śp. Anny de Stersztyn Helclowej na rzecz „Domu ubogich w Krakowie“.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	Majątek zarodowy.	Należyłość		Uiszczenie		Należyłość pozostała z końcem r. 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Efekta nadesłane z masy spadkowej na rzecz fundacyi przez c. k. Sąd krajowy w Krakowie:						
		a) akcyje kolei północnej Cesarza Ferdynanda, na 14.000 zł. — ct.						
		b) obligacyje indemnizacyjne . . . . . 5.000 „ — „						
		c) 5% listy zastawne król. Polskiego na rubli . . . . . 3.000 „ — „						
		d) książeczki Kasy oszczędności w Krakowie . . . . . 16.352 „ 05 „						
		e) 9 sztuk (wylosowanych) akcji użytkowania kolei żel. Państw. — —	38.352	05	38.352	05		
2		Nadesłane przez kuratora p. Ludwika Szumańczowskiego na rzecz fundacyi:						
		a) 5% listy zastawne galicyjsk. Towarzystwa kredytowego na . . . . . 76.000 zł. — ct.						
		b) gotówką . . . . . 2.739 „ 74 „	78.739	74	78.739	74		
3		Efekta zakupione	257.082	33	257.082	33		
4		Odsetki za czas ubiegły i bieżące:						
		a) od obligacyj indemnizacyjnych 543 zł. 37 1/2 ct.						
		b) „ 5% listów zast. król. Polsk. 428 „ 30 1/2 „						
		c) „ akcji kolejowych wraz z dywidendą . . . . . 4.633 „ 19 „						
		d) „ 5% listów zast. gal. Tow. kredytowego . . . . . 2.852 „ 50 „						
		e) „ książeczki Kasy oszczędności 9 „ 56 „	8.466	93	8.466	93		
5		Należyłość w kapitale za sprzedane Ordynatowi hr. Zamojskiemu dobra Radłów z przynależnościami; mianowicie ugodzona cena kupna . . . . . 1,150.000 zł. — ct.						
		po strąceniu zaś długu ciężącego na tych dobrach . . . . . 155.909 „ 47 „	994.090	53	200.000	—	794.090	53
6		Należyłość w 5% odsetkach od ceny kupna tych dóbr	24.435	60	24.435	60	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych .	1,401.167	18	607.076	65	794.090	53
		b) Przenośne.						
7		Gotówka za spieniężone efekta	41.297	78	41.297	78	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	1,442.464	96	648.374	43	794.090	53
8		c) Zapas z początkiem roku 1882.	—	—	—	—	—	—
		Razem	—	—	648.374	43	—	—

XXX. Fundacya śp. Anny de Stersztyn Helclowej na rzecz „Domu ubogich w Krakowie“.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	Majątek zarodowy.	Należyżość		Uiszczenie		Należyżość pozostała z końcem r. 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Efekta wylosowane i spieniężone	16.529	10	16.529	10		
2		Wydatki drobne rozmaite i zwroty	52	75	52	75		
		Suma wydatków rzeczywistych	16.581	85	16.581	85		
		b) Przenośne.						
3		Gotówka wydana na zakupno efektów	254.110	67	254.110	67		
		Suma wszystkich wydatków	270.692	52	270.692	52		
		c) Zapas z końcem roku 1882.:						
		a) w gotówce . . . . . 22.776 zł. 63 ct.						
		b) w efektach . . . . . 354.905 „ 28 „	—	—	377.681	91		
		Razem	—	—	648.374	43	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
Zapas kasowy 1) w gotówce			22.776 zł. 63 ct.
2) w efektach:			
a) obligacye indemnizacyjne	4.000 zł. — ct.		
b) 5% listy zastawne król. Polsk. (w rublach)	2.500 „ — „		
c) 5% „ „ gal. Towarz. kredytow.	325.000 „ — „		
d) książeczki Kasy oszczędności w Krakowie	16.352 „ 05 „		
e) „ „ „ we Lwowie	7.053 „ 23 „	354.905 „ 28 „	
Należyżość czynna w kapitale za sprzedane dobra Radłów		794.090 „ 53 „	
	Suma stanu czynnego		1,171.772 zł. 44 ct.
Stan bierny			—
Czysty stan czynny			<u>1,171.772 „ 44 „</u>

U w a g a. Oprócz wymienionych pod poz. 2gą efektów posiada fundacya jeszcze 9 sztuk akcyj użytkowania kolei Państwowej, od których pobierana bywa jedynie przypadająca dywidenda. Zapas ostateczny gotówki, wykazany w kwocie 22.776 zł. 63 ct. ulokowano tymczasowo z początkiem roku 1883. na rachunek bieżący w gal. Banku kredytowym. Fundacya przeznaczona na budowę domu dla ubogich kalek w Krakowie nie weszła jeszcze w życie.

XXXI. Fundusz „Macierzy polskiej“.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	A. Majątek zarodowy (żelazny).	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem r. 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
	1	Złożone na rzecz majątku żelaznego fundacyi: 6% listy zastawne Banku kijowskiego	20.000	—	20.000	—		
	2	Przeniesione z majątku obrotowego efekta w myśl uchwały Rady nadzorczej z d. 9. września 1882.	7.100	—	7.100	—		
		Suma dochodów	<u>27.100</u>	—	<u>27.100</u>	—		
	1	Wydatki	—	—	—	—		
	2	Zapasz z końcem roku 1882. w efektach	—	—	27.100	—		
		Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.						
		<i>Stan czynny:</i>						
		a) 6% listy zastawne Banku ki- jowskiego . . . . . 21.500 zł.						
		b) 5% listy zastawne gal. To- warzystwa kredytowego 5.600 „ 27.100 zł.						
		<i>Stan bierny</i> . . . . . —						
		<i>Czysty stan czynny</i> . . . . . <u>27.100 „</u>						
		B. Majątek obrotowy.						
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
	1	Złożone na rzecz tego majątku: a) 6% listy zastaw. Banku kijowsk. na . 3.500 rs. b) ruble . . . . . 4.000 „	7.500	—	7.500	—		
	2	Wpływy rozmaite: a) subwencya z funduszu krajowego . . . . . 500 b) od rozmaitych osób i korporacyj: 1) w gotówce . . . . . 1.313 zł. 37 ct. 2) w markach niemieckich . . 1.500 „ — „	500	—	500	—		
			2.813	37	2.813	37		
	3	Odsetki: a) od 6% listów zast. Banku kijowsk. 1.644 zł. 41 ct. b) „ 5% „ „ Tow. kredytow. 310 „ 83 „ c) „ książeczki Kasy oszczędności . 7 „ 53 „	1.962	77	1.962	77		
	4	Efekta zakupione	8.287	94	8.287	94		
		b) Przenośne.						
	5	Gotówka za spieniężone efekta	7.259	72	7.259	72		
		Suma wszystkich dochodów .	<u>28.323</u>	80	<u>28.323</u>	80		
	6	c) Zapasz z początkiem roku 1882.	—	—	—	—		
		Razem	—	—	<u>28.323</u>	80	—	—

XXXI. Fundusz „Macierzy polskiej“.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozycja	Majątek obrotowy.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
1		Koszta druku wydawnictw ludowych, honorarya autorskie i inne wydatki z ramienia Rady wykonawczej	1.107	20	1.107	20		
2		Zasiłki naukowe dla dzieci niezamożnych rodziców	500	—	500	—		
3		Efektów spieniężone	7.099	97	7.099	97		
4		„ przeniesione do majątku zarodowego	7.100	—	7.100	—		
		b) Przenośne.						
5		Gotówka wydana na zakupno efektów	8.392	57	8.392	57		
		Suma wszystkich wydatków	24.199	74	24.199	74		
6		c) Zapas z końcem roku 1882.:						
		a) w gotówce	1.036	zł. 09 ct.				
		b) w efektach	3.087	„ 97 „	4.124	06		
		Razem	—	—	28.323	80		

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.

	Stan czynny.	Szczegół.	Ogól.
Zapas kasowy:	a) w gotówce	1.036 zł. 09 ct.	
	b) w efektach:		
	6% listy zastawne Banku kijowskiego w rublach	2.000 „ — „	
	5% „ „ Towarzystwa kredytowego	1.000 „ — „	
	książeczka gal. Kasy oszczędności	87 „ 97 „	4.124 zł. 06 ct.
Stan bierny			— —
Czysty stan czynny			<u>4.124 „ 06</u>

XXXII. Fundusz Feliksy Maryi z hr. Golejewskich Czarkowskiej
dla rękodzielników i przemysłowców.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozytywa	Majątek zarodowy	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
	1	Złożone na rzecz fundacyi efekta imiennej wartości .	100.000	—	100.000	—	—	—
		Wydatki.						
	1		—	—	—	—	—	—
	2	Zapasy z końcem roku 1882. w efektach	—	—	100.000	—	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1882.

Stan czynny.

Zapasy kasowy w 5% niepremiowanych listach zastawnych Banku hipotecznego	100.000 zł.
<i>Stan bierny</i>	—
<i>Czysty stan czynny</i>	<u>100.000 zł.</u>

U w a g a. Fundacya ta nie weszła jeszcze w życie.

XXXIII. Fundusz budowy szkoły w Czernichowie.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Pozytywa	Poszczególne	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	1	Dochody	—	—	—	—	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1882. w efektach	—	—	4.000	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Funduszowi krajowemu zwrot zastępczo poniesionych kosztów w roku 1882. na przebudowanie gmachu szkolnego	660	10 ¹ / ₂	—	—	660	10 ¹ / ₂
		Suma	660	10 ¹ / ₂	—	—	660	10 ¹ / ₂
	2	Zapas z końcem roku 1882. w efektach	—	—	4.000	—	—	—
		<u>Razem . . . . .</u>	—	—	4.000	—	—	—

Stan funduszu z końcem roku 1882.

Stan czynny. Zapas kasowy w książeczkach Kasy oszczędności . . . 4.000 zł. — ct.
Stan bierny . . . . . 660 „ 10¹/₂ „
Czysty stan czynny . . . . . 3.339 zł. 89¹/₂ ct.

XXXIV. D e p o z y t a.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	Poszczególności	Gotówka		Efekta	
		zł.	ct.	zł.	ct.
D o c h o d y.					
A. w kasie krajowej i w c. k. kasach rządowych:					
I.	Kaucye służbowe urzędników i sług, tudzież kaucye i wadya przedsiębiorców	8.714	51	17.181	16
II.	Kaucye i wadya przedsiębiorców przy drogach krajowych	17.041	77 1/2	45.458	79
III.	Podatek dochodowy od plac urzędników	5.315	36 1/2	—	—
IV.	Taksy od dekretów urzędników	2.479	80	—	—
V.	Mylne pobory c. k. kas rządowych	1.793	55	2.000	—
VI.	Depozyta rozmaite	23.698	90	32.234	85
VII.	Oplaty pośmiertne na rzecz szpitala powszechnego we Lwowie	5.764	58	—	—
VIII.	Taksy za plany melioracyjne	—	764 14	—	—
IX.	Depozyta funduszków stypendyjnych	—	—	7.100	—
X.	Depozyta administracji dóbr Winniki	3.579	50	77	53
XI.	Depozyta funduszu kultury krajowej	—	—	—	—
XII.	Depozyta szpitali krakowskich	100	—	100	—
XIII.	Zwroty zasiłków chwilowych udzielanych dziennikom funduszowym	49.700	—	50.000	—
	B. w kasie szpitala powszechnego we Lwowie	6.241	91	10.109	02
	C. „ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	3.995	02	2.707	37
	D. „ szpitali krakowskich	12.542	61	7.909	24
	E. „ krajowej szkoły rolniczej w Dublanach	240	—	500	—
	F. „ funduszu folwarku w Dublanach	50	—	—	—
	G. „ krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie	157	62	300	—
	Suma dochodów	142.179	28	175.677	96
Zapas z początkiem roku 1882.:					
		Gotówka.		Efekta.	
a)	w kasie krajowej	19.011	zł. 03 1/2 ct.	202.547	zł. 80 ct.
b)	w c. k. kasach rządowych	—	—	21.752	„ 80 „
c)	w kasie szpitala powszechnego we Lwowie	2.737	„ 22 1/2 „	12.311	„ 05 „
d)	w kasie zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	836	„ 25 1/2 „	7.292	„ 78 „
e)	w kasach szpitali krakowskich	300	„ 00 1/2 „	25.405	„ 62 „
f)	w kasie krajowej szkoły rolniczej w Dublanach	10	„ — „	1.050	„ — „
g)	w kasie funduszu folwarku w Dublanach	50	„ — „	—	„ — „
h)	w kasie krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie	381	„ — „	500	„ — „
	R a z e m	165.504	80	446.538	01

XXXIV. D e p o z y t a.

Zamknięcie rachunku za rok 1882.

Rubryka	P o s z c z e g ó l n i e n i e	Gotówka		Efekta	
		zł.	ct.	zł.	ct.
	W y d a t k i.				
	A. w kasie krajowej i w c. k. kasach rządowych.				
I.	Kaucyje służbowe urzędników i sług, tudzież kaucyje i wady przedsiębiorców	11.465	26	17.162	37
II.	Kaucyje i wady przedsiębiorców przy drogach krajowych	15.449	30 1/2	35.539	64
III.	Podatek dochodowy od płac urzędników	5.304	05 1/2	—	—
IV.	Taksy od dekretów urzędników	93	75	—	—
V.	Mylne pobory c. k. kas rządowych	739	96	—	—
VI.	Depozyta rozmaite	21.277	61	36.890	56
VII.	Oplaty pośmiertne na rzecz szpitala powszechnego we Lwowie	3.943	99	—	—
VIII.	Taksy za plany melioracyjne	897	02	—	—
IX.	Depozyta funduszów stypendyjnych	—	—	2.000	—
X.	Depozyta administracji dóbr Winniki	3.496	19 1/2	2.700	—
XI.	Depozyta funduszu kultury krajowej	—	—	—	—
XII.	Depozyta szpitali krakowskich	100	—	—	—
XIII.	Zwroty zasiłków chwilowych udzielanych dziennikom funduszowym	49.700	—	50.000	—
	B. w kasie szpitala powszechnego we Lwowie	7.512	93	8.407	57
	C. „ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	3.566	33	2.800	68
	D. „ szpitali krakowskich	12.264	44	14.572	74
	E. „ krajowej szkoły rolniczej w Dublinach	—	—	590	—
	F. „ funduszu folwarku w Dublinach	50	—	—	—
	G. „ krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie	254	15	300	—
	Suma wydatków	136.114	99 1/2	170.963	56
	Zapas z końcem roku 1882.:				
		Gotówka.		Efekta.	
a)	w kasie krajowej	25.496	zł. 01 ct.	213.410	zł. 36 ct.
b)	w c. k. kasach rządowych	—	—	20.750	„ — „
c)	w kasie szpitala powszechnego we Lwowie	1.466	„ 20 1/2	14.012	„ 50 „
d)	w kasie zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	1.264	„ 94 1/2	7.199	„ 47 „
e)	w kasach szpitali krakowskich	578	„ 17 1/2	18.742	„ 12 „
f)	w kasie krajowej szkoły rolniczej w Dublinach	250	„ —	960	„ — „
g)	w kasie funduszu folwarku w Dublinach	50	„ —	—	—
h)	w kasie krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie	284	„ 47 „	500	„ — „
	R a z e m	29.389	80 1/2	275.574	45
		165.504	80	446.538	01
	U w a g a. Zapas kasowy z końcem r. 1882. stanowi zarazem należność bierną tegoż rachunku.				

LW. 19.802/1884.
Alegat C. do sprawozdania
Wydziału krajowego
o zamknięciu rachunkowem
funduszy krajowych
za rok 1882.

Lit. C.

Fundusz propinacyjny.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1882.

Dochody.

Fundusz

Rubryka	Pozycja	Sumaryusz.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Dochody.								
a) Rzeczywiste.								
I.	1	Oplaty od szynkarzy	347.784	48 1/2	299.544	64	48.239	84 1/2
II.	2	Jednorazowe opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni	2.000	—	—	—	2.000	—
III.	3	Grzywny za przestępstwa w sprawach propinacyjnych	34.548	97	5.539	42	29.009	55
IV.	4	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych	97	82	67	03	30	79
V.	5	Odsetki zwłoki	4.911	22	4.911	22	—	—
VI.	6	„ od kapitałów lokowanych	71.499	61	71.499	61	—	—
VII.	7	Dochody rozmaite	3.457	70	3.457	70	—	—
		Zwroty kosztów zaliczkowo wypłaconych	7.606	35	3.353	35	4.253	—
		Suma dochodów rzeczywistych	471.906	15 1/2	388.372	97	83.533	18 1/2
	8	b) Kupno i sprzedaż efektów.						
		1) w efektach	488.200	—	488.200	—	—	—
		2) w gotówce	93.000	—	93.000	—	—	—
		Suma kupna i sprzedaży efektów	581.200	—	581.200	—	—	—
		c) Winkulacja efektów	800.000	—	800.000	—	—	—
		d) Efekta z zastawu odebrane	1,093.100	—	793.100	—	300.000	—
		e) Pożyczki oprocentowane	281.600	25	281.600	25	—	—
		Suma wszystkich dochodów	3,227.806	40 1/2	2,844.273	22	383.533	18 1/2
		f) Zapas z początkiem roku 1882.						
		a) w gotówce 17.864 zł. 02 1/2 ct.	—	—	352.564	02 1/2	—	—
		b) w efektach 334.700 „ — „	—	—	—	—	—	—
			—	—	3,196.837	24 1/2	—	—

Stan majątku

	Szczegół.		Ogól.	
<i>Stan czynny.</i>				
1. Zapas kasowy:	1) w gotówce	—	—	—
	2) w efektach:			
	a) listy zastaw. towarz. kredyt. ziemskiego:			
	α) 4%	59.500 zł.		
	β) 5%	1,138.900 „	1,198.400 zł.	
	b) listy hipot. gal. banku hipotecznego:			
	α) 5% premiovane	45.000 zł.		
	β) 6%	22.900 „	67.900 „	
	c) obligacye gal. poż. kraj. z r. 1873 6%	38.100 „	1,304.400 zł.	ct.
2. Należytości czynne:				
	a) efekta zastawione w c. k. kasie fund. indemniz.			
	α) listy zast. gal. tow. kredyt. ziemsk.:			
	4%	1.200 zł.		
	5%	122.100 „	123.300 zł.	
	β) listy hipot. gal. banku hipot.:			
	5% premiovane	700 zł.		
	6%	176.000 „	176.700 „	
	b) inne należytości czynne	300.000 zł. — ct.	83.533 „ 18 1/2 „	383.533 „ 18 1/2 „
	Suma stanu czynnego		1,687.933 zł. 18 1/2 ct.	

propinacyjny.

Wydatki.

Rubryka	Pozycja	S u m a r y u s z.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Wydatki.								
a) Rzeczywiste.								
I.	1-2	Płace urzędników i dyurnistów Wydziału krajowego .	6.871	40	6.871	40	—	—
II.	3	Druki, księgi, oprawa tychże i inne potrzeby kancelaryjne .	197	27	197	27	—	—
III.	4-5	Remuneracye urzędników i dyurnistów Wydziału krajowego, tudzież sekwestratorów podatkowych .	435	—	435	—	—	—
IV.	6	Wydatki pomniejsze administracyjne	151	83 1/2	118	80	33	03 1/2
V.	7-12	Koszta komisji krajowej i komisji miejscowych .	6.803	42 1/2	6.781	44 1/2	21	98
		Zwroty nadpłat	293	02	37	38	255	64
		Suma wydatków rzeczywistych .	14.751	95	14.441	29 1/2	310	65 1/2
	13	b) Kupno i sprzedaż efektów.						
		a) w efektach	93.000	—	93.000	—	—	—
		b) w gotówce	484.795	70	484.795	70	—	—
		Suma kupna i sprzedaży efektów	577.795	70	577.795	70	—	—
	14	c) Efekta do winkulowania dane	800.000	—	800.000	—	—	—
	15	d) Efekta chwilowo zastawione	218.600	—	218.600	—	—	—
	16	e) Pożyczki oprocentowane	281.600	25	281.600	25	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	1,892.747	90	1,892.437	24 1/2	310	65 1/2
		f) Zapas z końcem roku 1882.						
		a) w gotówce	—	—	1,304.400	—	—	—
		b) w efektach . . . . . 1,304.400 zł.	—	—	—	—	—	—
			—	—	3,196.837	24 1/2	—	—

z końcem roku 1882.

	Stan bierny.	Szczegół.	Ogół.
1.	Należytości bierne	—	310 zł. 65 1/2 ct.
2.	Czysty stan czynny	— 1,687.622	„ 53— „

Zgodnie ze sumą stanu czynnego . — 1,687.933 zł. 18 1/2 ct.

Docho dy.

F u n d u s z

Rubryka	Pozyoya	P o s z c z e g o ł n i e n i e .	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
I.	1	Dochody. Oplaty od szynkarzy. <i>Powiaty:</i>						
		1. Biała	7.467	80	7.229	58	238	22
		2. Bóbrka	2.617	16	2.216	45 ¹ / ₂	400	70 ¹ / ₂
		3. Bochnia	5.204	79	4.187	47 ¹ / ₂	1.017	31 ¹ / ₂
		4. Bohorodczany	4.799	83	4.495	93	303	90
		5. Borszczów	8.455	02 ¹ / ₂	6.379	21 ¹ / ₂	2.075	81
		6. Brody	6.781	72	6.431	54	350	18
		7. Brzesko	4.043	84 ¹ / ₂	3.564	56	479	28 ¹ / ₂
		8. Brzeźany	3.708	19	3.543	97	164	22
		9. Brzozów	3.627	74	2.808	33	819	41
		10. Buczacz	6.969	59	5.943	91	1.025	68
		11. Chrzanów	5.053	04	4.560	88	492	16
		12. Cieszanów	4.082	33 ¹ / ₂	3.758	89 ¹ / ₂	323	44
		13. Czortków	2.520	57 ¹ / ₂	2.258	10	262	47 ¹ / ₂
		14. Dąbrowa	3.637	88	3.230	62	407	26
		15. Dobromil	3.998	75 ¹ / ₂	3.525	16 ¹ / ₂	473	59
		16. Dolina	6.128	16 ¹ / ₂	4.544	96 ¹ / ₂	1.583	20
		17. Drohobycz	6.691	51	6.150	16 ¹ / ₂	541	34 ¹ / ₂
		18. Gorlice	3.252	65	3.218	93	33	72
		19. Gródek	3.279	07 ¹ / ₂	3.097	49	181	58 ¹ / ₂
		20. Grybów	2.395	21	2.301	52	93	69
		21. Horodenka	3.978	30	3.687	86	290	44
		22. Husiatyn	5.314	25	4.327	25	987	—
		23. Jarosław	7.147	45	5.676	09 ¹ / ₂	1.471	35 ¹ / ₂
		24. Jasło	4.742	70 ¹ / ₂	4.265	14	477	56 ¹ / ₂
		25. Jaworów	3.406	07	3.393	23	12	84
		26. Kałusz	2.886	35	2.845	02	41	33
		27. Kamionka	5.077	95	4.566	10 ¹ / ₂	511	84 ¹ / ₂
		28. Kolbuszowa	5.754	26 ¹ / ₂	2.754	45	2.999	81 ¹ / ₂
		29. Kołomyja	6.179	38	6.069	85	109	53
		30. Kossów	4.704	86 ¹ / ₂	3.675	37	1.029	49 ¹ / ₂
		31. Kraków	3.683	86	3.293	99	389	87
		32. Krosno	2.223	35	2.207	35	16	—
		33. Limanowa	3.037	88 ¹ / ₂	2.670	25	367	63 ¹ / ₂
		34. Lisko	4.709	64 ¹ / ₂	4.687	11	22	53 ¹ / ₂
		35. Lwów	7.073	78	4.797	24	2.276	54
		36. Łańcut	5.042	27	4.777	53 ¹ / ₂	264	73 ¹ / ₂
		37. Mielec	4.154	51	3.234	18	920	33
		38. Mościska	3.810	98	3.718	39	92	59
		39. Myślenice	3.511	40 ¹ / ₂	3.237	90	273	50 ¹ / ₂
		40. Nadworna	4.057	49	4.002	32	55	17
		41. Nisko	2.876	77	2.287	43	589	34
		42. Nowy Targ	5.199	89 ¹ / ₂	2.897	39 ¹ / ₂	2.302	50
		43. Pilzno	2.462	53	2.340	75	121	78
		44. Podhajce	4.400	99 ¹ / ₂	3.418	97 ¹ / ₂	982	02
		45. Przemyśl	5.852	14	5.045	18 ¹ / ₂	806	95 ¹ / ₂
		46. Przemyślany	3.010	47	2.963	73	46	74
		Do przeniesienia	209.014	44 ¹ / ₂	180.287	79 ¹ / ₂	28.726	65

propinacyjny.

Dochody.

Rubryka	Pozycja	Poszczególnienie	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
I.		Z przeniesienia	209.014	44 1/2	180.287	79 1/2	28.726	65
		47. Rawa	5.551	43	5.155	42 1/2	396	— 1/2
		48. Rohatyn	5.400	52 1/2	3.605	88 1/2	1.794	64
		49. Ropczyce	4.616	55	3 196	12	1.420	43
		50. Rudki	2.728	27	1.960	55 1/2	767	71 1/2
		51. Rzeszów	5.995	90 1/2	5.988	40 1/2	7	50
		52. Sambor	5.103	03 1/2	4.636	88 1/2	466	15
		53. Sanok	4.815	65	4.293	09	522	56
		54. Sącz nowy	7.079	76 1/2	5.391	75	1.688	01 1/2
		55. Skalat	4.723	10	4.225	30	497	80
		56. Śniatyn	4.910	32	3.928	58	981	74
		57. Sokal	4.195	76 1/2	3.296	68	899	08 1/2
		58. Stanisławów	9.355	76	7.363	93 1/2	1 991	82 1/2
		59. Staremiasto	3.185	42 1/2	2.333	14	852	28 1/2
		60. Stryj	4.759	01 1/2	3.977	56 1/2	781	45
		61. Tarnobrzeg	2.994	16	2.816	16	178	—
		62. Tarnopol	5.981	40 1/2	5.661	70 1/2	319	70
		63. Tarnów	6.924	70	5.928	47	996	23
		64. Tłumacz	3.952	46	3.886	45	66	01
		65. Trembowła	2.830	11	2.508	49	321	62
		66. Turka	2.931	63	2.735	47	196	16
		67. Wadowice	6.644	46	5.854	67	789	79
		68. Wieliczka	5.019	15	4.564	73 1/2	454	41 1/2
		69. Zaleszczyki	3.674	02	3.603	33	70	69
		70. Zbaraż	2.972	91	2.863	09	109	82
		71. Złoczów	7.636	45	6.478	44	1.158	01
		72. Żółkiew	5.911	16 1/2	4.684	51	1.226	65 1/2
		73. Żydaczów	3.697	50 1/2	3.425	67	271	83 1/2
		74. Żywiec	5.179	40	4.892	34	287	06
		Suma rubryki I.	347.784	48 1/2	299.544	64	48.239	84 1/2
II.	2	Jednorazowe opłaty od zakładania gorzelni, browarów i miodosytui. <i>Powiaty.</i>						
		1. Stanisławów	2.000	—	—	—	2.000	—
III.	3	Grzywny za przestępstwa w sprawach propinacyjnych <i>Powiaty.</i>						
		1. Biała	178	45	139	42	39	03
		2. Bóbrka	215	—	80	—	135	—
		3. Bohorodeczany	320	—	76	34	243	66
		4. Borszczów	3.671	02	165	—	3.506	02
		5. Brody	135	—	85	—	50	—
		6. Brzesko	310	—	25	—	285	—
		7. Brzeżany	478	70	164	20	314	50
		8. Buczacz	1.410	—	5	—	1.405	—
		Do przeniesienia	6.718	17	739	96	5.978	21

Dochody.

F u n d u s z

Rubryka	Pozycja	Poszczególnienie.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
III.	3	Z przeniesienia	6.718	17	739	96	5.978	21
		9. Cieszanów	445	—	240	—	205	—
		10. Czortków	546	50	83	06	463	44
		11. Dąbrowa	81	—	—	—	81	—
		12. Dobromil	144	80	—	—	144	80
		13. Dolina	480	—	135	—	345	—
		14. Drohobycz	10	—	—	—	10	—
		15. Gorlice	50	—	50	—	—	—
		16. Gródek	215	—	115	—	100	—
		17. Grybów	45	—	20	—	25	—
		18. Horodenka	903	80	116	23	787	57
		19. Husiatyn	259	74	21	74	238	—
		20. Jarosław	157	72	105	75	51	97
		21. Jasło	285	—	140	—	145	—
		22. Jaworów	45	—	45	—	—	—
		23. Kałusz	65	95	40	95	25	—
		24. Kamionka	1.060	—	165	—	895	—
		25. Kolbuszowa	60	—	15	—	45	—
		26. Kołomyja	111	36	76	56	34	80
		27. Kossów	1.310	—	—	—	1.310	—
		28. Kraków	45	—	45	—	—	—
		29. Limanowa	45	—	45	—	—	—
		30. Lisko	640	—	150	—	490	—
		31. Lwów	125	—	55	—	70	—
		32. Łańcut	146	73	—	—	146	73
		33. Mielec	260	—	40	—	220	—
		34. Mościska	10	—	10	—	—	—
		35. Myślenice	540	—	109	—	431	—
		36. Nadwórna	233	50	122	61	110	89
		37. Nisko	176	75	80	—	96	75
		38. Nowy Targ	30	—	—	—	30	—
		39. Pilzno	25	—	—	—	25	—
		40. Podhajce	1.047	51	294	81	752	70
		41. Przemyśl	85	—	25	—	60	—
		42. Przemyślany	812	50	65	73	746	77
		43. Rawa	55	50	30	50	25	—
		44. Rohatyn	1.333	30	123	—	1.210	30
		45. Ropczyce	10	—	—	—	10	—
		46. Rudki	5	—	5	—	—	—
		47. Rzeszów	50	—	50	—	—	—
		48. Sambor	210	—	20	—	190	—
		49. Sanok	570	—	20	—	550	—
		50. Sącz nowy	155	77	25	77	130	—
		51. Skalał	395	—	245	—	150	—
		52. Śniatyn	789	12	128	91	660	21
		53. Sokal	1.883	27	100	—	1.783	27
		54. Stanisławów	155	—	110	—	45	—
		55. Staremiasto	45	—	15	—	30	—
		56. Stryj	2.330	—	57	68	2 272	32
		Do przeniesienia	25.202	99	4.082	26	21.120	73

propinacyjny.

Dochody.

Rubryka	Pozycja	Poszczególnienie.	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
III.	3	Z przeniesienia	25.202	99	4.082	26	21.120	73
		57. Tarnobrzeg	458	40	115	50	342	90
		58. Tarnopol	1.142	96	145	46	997	50
		59. Tarnów	505	—	10	—	495	—
		60. Tłumacz	215	—	155	—	60	—
		61. Turka	295	—	155	—	140	—
		62. Trembowla	1.648	05	99	15	1.548	90
		63. Wadowice	30	—	20	—	10	—
		64. Wieliczka	30	—	30	—	—	—
		65. Zaleszczyki	240	—	150	—	90	—
		66. Zbaraż	125	—	85	—	40	—
		67. Złoczów	1.801	92	65	50	1.736	42
		68. Żółkiew	102	60	92	60	10	—
		69. Żydaczów	2.400	—	147	—	2.253	—
		70. Żywiec	322	05	186	95	135	10
		71. Bochnia	30	—	—	—	30	—
		Suma rubryki III.	34.548	97	5.539	42	29.009	55
IV.	4	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych.						
		<i>Powiaty.</i>						
		1. Biała	—	50	—	50	—	—
		2. Brzeżany	—	69	—	69	—	—
		3. Buczacz	23	—	—	—	23	—
		4. Chrzanów	—	43	—	43	—	—
		5. Czortków	7	38	—	27	7	11
		6. Grybów	4	96	4	28	—	68
		7. Horodenka	11	25	11	25	—	—
		8. Kamionka	1	95	1	95	—	—
		9. Lisko	—	13	—	13	—	—
		10. Pilzno	3	—	3	—	—	—
		11. Podhajce	20	35	20	35	—	—
		12. Przemyślany	—	40	—	40	—	—
		13. Sambor	5	36	5	36	—	—
		14. Tłumacz	5	42	5	42	—	—
		15. Wadowice	1	20	1	20	—	—
		16. Zaleszczyki	2	15	2	15	—	—
		17. Zbaraż	1	61	1	61	—	—
		18. Żydaczów	8	04	8	04	—	—
		Suma rubryki IV.	97	82	67	03	30	79
V.	5	Odsetki zwłoki.						
		<i>Powiaty.</i>						
		1. Biała	42	59	42	59	—	—
		2. Bóbrka	19	32	19	32	—	—
		3. Bochnia	97	44 ¹ / ₂	97	44 ¹ / ₂	—	—
		Do przeniesienia	159	35 ¹ / ₂	159	35 ¹ / ₂	—	—

Dochody.

F u n d u s z

Rubryka	Pozycja	Poszczególne	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem r. 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
V.	5	Z przeniesienia	159	35 1/2	159	35 1/2	—	—
		4. Bohorodeczany	82	31 1/2	82	31 1/2		
		5. Borszczów	123	01	123	01		
		6. Brody	64	96 1/2	64	96 1/2		
		7. Brzesko	93	54 1/2	93	54 1/2		
		8. Brzeżany	53	93	53	93		
		9. Brzozów	58	29	58	29		
		10. Buczacz	114	59	114	59		
		11. Chrzanów	56	44	56	44		
		12. Cieszanów	32	10 1/2	32	10 1/2		
		13. Czortków	51	08	51	08		
		14. Dąbrowa	63	61	63	61		
		15. Dobromil	72	31 1/2	72	31 1/2		
		16. Dolina	83	78 1/2	83	78 1/2		
		17. Drohobycz	95	47	95	47		
		18. Gorlice	24	19	24	19		
		19. Gródek	14	17	14	17		
		20. Grybów	39	37	39	37		
		21. Horodenka	17	87	17	87		
		22. Husiatyn	159	50 1/2	159	50 1/2		
		23. Jarosław	58	02	58	02		
		24. Jasło	89	57	89	57		
		25. Jaworów	15	90 1/2	15	90 1/2		
		26. Kałusz	23	57	23	57		
		27. Kamionka	70	67 1/2	70	67 1/2		
		28. Kolbuszowa	135	82	135	82		
		29. Kołomyja	56	21	56	21		
		30. Kossów	62	54	62	54		
		31. Kraków	35	45 1/2	35	45 1/2		
		32. Krosno	13	28	13	28		
		33. Limanowa	39	38	39	38		
		34. Lisko	18	20	18	20		
		35. Lwów	196	81	196	81		
		36. Łańcut	77	83 1/2	77	83 1/2		
		37. Mielec	70	10	70	10		
		38. Mościska	104	82	104	82		
		39. Myślenice	23	67 1/2	23	67 1/2		
		40. Nadwórna	48	54	48	54		
		41. Nisko	31	57	31	57		
		42. Nowy targ	137	13	137	13		
		43. Pilzno	49	97	49	97		
		44. Podhajce	91	62	91	62		
		45. Przemyśl	97	36	97	36		
		46. Przemyślany	25	07	25	07		
		47. Rawa	36	17 1/2	36	17 1/2		
		48. Rohatyn	154	72	154	72		
		49. Ropczyce	103	03	103	03		
		50. Rudki	40	55	40	55		
		51. Rzeszów	76	78	76	78		
		Do przeniesienia	3.444	29	3.444	29	—	—

propinacyjny.

Dochody.

Rubryka	Pozycyja	Poszczególnienie	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem r. 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
V.	5	Z przeniesienia	3.444	29	3.444	29	—	—
		52. Sambor	42	33 1/2	42	33 1/2		
		53. Sanok	38	86	38	86		
		54. Sącz nowy	146	14 1/2	146	14 1/2		
		55. Skalał	85	70 1/2	85	70 1/2		
		56. Śniatyn	122	31	122	31		
		57. Sokal	37	72 1/2	37	72 1/2		
		58. Stanisławów	98	16	98	16		
		59. Staremiasto	42	05 1/2	42	05 1/2		
		60. Stryj	82	10 1/2	82	10 1/2		
		61. Tarnobrzeg	15	58 1/2	15	58 1/2		
		62. Tarnopol	52	38 1/2	52	38 1/2		
		63. Tarnów	121	84 1/2	121	84 1/2		
		64. Tlumacz	14	77	14	77		
		65. Trembowla	68	36	68	36		
		66. Turka	29	95	29	95		
		67. Wadowice	15	97 1/2	15	97 1/2		
		68. Wieliczka	63	27 1/2	63	27 1/2		
		69. Zaleszczyki	50	44	50	44		
		70. Zbaraż	21	38	21	38		
		71. Złoczów	153	46 1/2	153	46 1/2		
		72. Żółkiew	75	46	75	46		
		73. Żydaczów	72	59 1/2	72	59 1/2		
		74. Żywiec	16	04 1/2	16	04 1/2		
		Suma rubryki V.	4.911	22	4.911	22	—	—
VI.	6	Odsetki od kapitałów lokowanych.						
		Odsetki od listów zastawnych :						
		gal. Tow. kred. z. 5% 43.777 zł. 91 ct.						
		" " " " 4% 2.428 " — "						
		od listów hipotecznych						
		gal. banku hipot. : 6% 16.314 " — "						
		" " " " 5% 2.285 " — "						
		i odsetki od sum funduszo-						
		wi krajowemu na ra-						
		chunek bieżący wy-						
		pożyczonych . . 5% 7.151 " 90 "						
		razem . . . . 71.956 zł. 81 ct.						
		po strąceniu wydatku za						
		kupony przy kupnie						
		obligacyj 6% gal. poż.						
		krajowej z r. 1873 . 457 zł. 20 "						
		pozostaje czysty dochód	71.499	61	71.499	61	—	—

Dochody.

F u n d u s z

Rubryka	Pozycja	Poszczególnienie	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem r. 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
VII.	7	Rozmaite dochody.						
		Mylnie zarachowane pobory przez c. k. kasy rządowe . . . . . Pobrano z funduszu krajowego do pokrycia niedoboru z końcem roku przedpłatę opłat na rok 1883.	—	03	—	03	—	—
			3.457	67	3.457	67	—	—
	8	Zwroty.						
		a) zaliczka na płacę urzędnika	135	—	—	—	135	—
		b) rozmaite koszty administracyjne	160	75	—	—	160	75
		c) koszty podróży funkcjonaryuszy komisyj miejscowych	214	72	—	—	214	72
		d) zaliczki komisjom na koszty administracyjne	7.095	88	3.353	35	3.742	53
		Suma zwrotów	7.606	35	3.353	35	4.253	—
	9	Kupno i sprzedaż efektów.						
		I. Zakupno listów zastawnych :						
		1. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego we Lwowie imiennej wartości :						
		a) 5% okresowych . . . . . 441.100 zł.						
		b) 5% nieokresowych . . . . . 1.700 „	442.800	—	442.800	—		
		2. gal. banku hipotecznego 6%	7.300	—	7.300	—		
		3. obligacyj gal. pożyczki krajowej 6% z r. 1873 imiennej wartości	38.100	—	38.100	—		
		II. Gotówka za sprzedane efekta wylosowane imiennej wartości :						
		1. listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego 5%	3.100	—	3.100	—		
		2. listów hipotecznych gal. banku hipotecznego 6%	89.900	—	89.900	—		
		Suma kupna i sprzedaży efektów	581.200	—	581.200	—		
		III. Winkulacya efektów :						
		Odebrano z kasy gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego winkulowane listy zastawne imiennej wartości :						
		a) 5%	749.900	—	749.900	—		
		b) 4%	50.100	—	50.100	—		
		Suma efektów winkulowanych	800.000	—	800.000	—		

propinacyjny.

Dochody.

Rubryka	Pozytywa	Poszczególnienie	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.		
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
VII.	10	<p align="center">III. Efekta z zastawu odebrane.</p> <p>Na rzecz funduszu krajowego zastawione:</p> <p>a) z gal. kasy oszczędności:</p> <p>α) 5% listy zastawne gal. Towarzystwa kredyt ziemskiego imien. wartości .</p> <p>β) 6% listy hipoteczne gal. banku hipotecznego imien. wart. .</p> <p>γ) 5% listy hipoteczne gal. banku hipotecznego imien. wart. .</p> <p>b) z c. k. kasy funduszu indemnizacyjnego:</p> <p>α) 5% listy zastawne gal. Towarz. kred. ziemskiego imien. wartości .</p> <p>β) 4% listy zastawne gal. Towarz. kred. ziemsk. imien. wartości .</p> <p>γ) 6% listy hipoteczne gal. banku hipotecznego imien. wartości .</p> <p>δ) 5% listy hipoteczne gal. banku hipotecznego imien. wartości .</p> <p>c) z filii c. k. uprzyw. banku austro-węgierskiego:</p> <p>α) 5% listy zastawne gal. Towarzystwa kredyt. ziemskiego imien. wartości .</p> <p>β) 5% listy hipoteczne gal. banku hipotecznego imien. wartości .</p> <p>Suma efektów z zastawu odebranych .</p>							
			574.500	—	574.500	—	—	—	
			27.000	—	27.000	—	—	—	
			45.000	—	45.000	—	—	—	
			122.100	—	—	—	122.100	—	
			1.200	—	—	—	1.200	—	
			247.600	—	71.600	—	176.000	—	
			700	—	—	—	700	—	
			30.000	—	30.000	—	—	—	
			45.000	—	45.000	—	—	—	
			1,093.100	—	793.100	—	300.000	—	
	11	<p align="center">Pożyczki oprocentowane.</p> <p>Fundusz krajowy zwrócił dane mu na 5% rachunek bieżący pożyczki chwilowe . . . . .</p>	281.600	25	281.600	25	—	—	

Wydatki.

F u n d u s z

Rubryka	Pozycja	Poszczegolnienie	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem r. 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Wydatki.								
I.		Koszta administracyjne.						
		Place urzędników i dyurnistów rachunkowych Wydziału krajowego:						
	1	Adjunkt płaca . . . . . 1.200 zł.						
		dodatek aktywalny . . . . . 240 "						
		zaliczka na płacę . . . . . 300 "						
		razem . . . . . 1.740 zł.						
		po strąceniu zwróconej kwoty . . . . . 165 "	1.575	—	1.575	—		
	2	Dyurniści:						
		a) stali 4.864 40						
		b) chwilowi . . . . . 432 —	5.296	40	5.296	40		
		Suma rubryki I.	6.871	40	6.871	40	—	—
II.	3	Potrzeby kancelaryjne.						
		a) Papier na druki	31	05	31	05		
		b) Druk ksiąg i wzorów	92	20	92	20		
		c) Oprawa ksiąg	67	10	67	10		
		d) Kancelaryjne potrzeby inne	3	60	3	60		
		e) Stemple	3	32	3	32		
		Suma rubryki II	197	27	197	27	—	—
III.		Remuneracye.						
	4	Urzędników i dyurnistów Wydziału krajowego	435	—	435	—		
	5	Sekwestratorów podatkowych	—	—	—	—		
		Suma rubryki III.	435	—	435	—	—	—
IV.	6	Rozmaite nieprzewidziane wydatki administracyjne.						
		Koszta egzekwowania grzywien	151	83 1/2	118	80	33	03 1/2
V.		Koszta komisji krajowej i komisji miejscowych.						
	7	Wynagrodzenie pisarzy	3.583	—	3.583	—		
	8	Potrzeby kancelaryjne	1.189	68	1.189	68		
	9	Koszta podróży funkcyjaryusz	582	27 1/2	560	29 1/2	21	98
	10	Remuneracye przewodniczącym komisji	430	—	430	—		
		Do przeniesienia	5.784	95 1/2	5.762	97 1/2	21	98

propinacyjny

Wydatki.

Rubryka	Pozycja	Poszczególnienie	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
V.		Z przeniesienia	5.784	95 1/2	5.762	97 1/2	21	98
11		Ryczałty na potrzeby komisyj:						
		a) bez obowiązku składania rachunku	620	—	620	—	—	—
		b) z obowiązkiem	278	38	278	38	—	—
12		Zaliczki na koszta administracyjne	—	—	—	—	—	—
13		Różne inne wydatki komisyj	120	09	120	09	—	—
		Suma rubryki V.	6.803	42 1/2	6 781	44 1/2	21	98
		Zwroty nadpłat.						
		1. Opłaty szynkarskie	223	76	—	—	223	76
		2. Grzywny	50	—	30	—	20	—
		3. Konfiskaty	—	76	—	—	—	76
		4. Odsetki zwłoki	5	51	—	—	5	51
		5. Dochody rozmaite	12	99	7	38	5	61
		Suma zwrotów	293	02	37	38	255	64
14		Kupno i sprzedaż efektów.						
		1. Gotówka wydana na zakupno efektów:						
		a) gal. Towarzystwa kredyt. ziemskiego w Łwowie listów zastawnych 5% imiennej wartości . . . . . 442.800 zł. po kursie przeciętnym 99 zł. 01 ct.	438.434	95	438.434	95		
		b) gal. banku hipotecznego listów hipotecznych 6% imiennej wartości 7.300 zł. po kursie przeciętnym 102 zł. 72 ct.	7.498	75	7.498	75		
		c) obligacyj gal. pożyczki krajowej z r. 1873. imien. wart. po 6% 38.100 zł. po kursie . . . . . 102 zł.	38.862	—	38.862	—		
		2. Wydano do spieniężenia wylosowane efekta:						
		a) gal. Towarzystwa kredyt. ziemskiego 5% listy zastawne imien. wartości	3.100	—	3 100	—		
		b) gal. banku hipotecznego 6% listy hipoteczne imiennej wartości	89.900	—	89.900	—		
		Suma kupna i sprzedaży efektów	577.795	70	577.795	70	—	—
15		Winkulacja efektów.						
		Wydano kasie gal. Towarzystwa kredyt. ziemskiego listy zastawne do zawinkulowania:						
		a) 5% imiennej wartości	749.900	—	749.900	—		
		β) 4% imiennej wartości	50.100	—	50.100	—		
		Suma winkulowanych efektów	800.000	—	800.000	—	—	—

Wydatki.

Fundusz propinacyjny.

Rubryka	Pozycja	Poszczególnienie	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1882.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
V.	16	Efekta zastawione. Na rzecz funduszu krajowego zastawiono chwilowo: a) w gal. kasie oszczędności listy banku hipotecznego: α) 5% imiennej wartości . . . . . β) 6% " " " " . . . . . b) we filii banku austriacko-węgierskiego: α) 5% listy zastawne galic. Towarz. kredytowego ziemsk. imien. wart. β) 5% listy hipoteczne galic. banku hipotecznego imien. wart. . . . . c) w c. k. kasie funduszu indemnizacyjnego: a) listy zastawne gal. Tow. kred. ziem.: α) 5% imiennej wartości . . . . . β) 4% " " " " . . . . . b) listy hipoteczne galic. banku hipot.: α) 6% imiennej wartości . . . . . β) 5% " " " " . . . . . <u>Suma efektów zastawionych . . . . .</u>	45.000	—	45.000	—		
			27.000	—	27.000	—		
			30.000	—	30.000	—		
			45.000	—	45.000	—		
			32.100	—	32.100	—		
			1.200	—	1.200	—		
			37.600	—	37.600	—		
			700	—	700	—		
			218.600	—	218.600	—		
	17	Pożyczki oprocentowane. Funduszowi krajowemu pożyczone chwilowo na 5% rachunek bieżący	281.600	25	281.600	25		

LW. 19802/1884.

Alegat D. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszków krajowych za rok 1882.

Lit. D.

Sumaryczne zestawienie

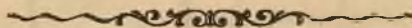
obrotu brutto

wszystkich funduszków krajowych

w majątku obrotowym i zarodowym

za rok

1882.

a)	Rachunek majątku obrotowego	str. 344—347
b)	„ „ zarodowego	„ 348—353
c)	„ depozytów	„ 354—355
d)	Zestawienie ogólnego stanu majątku z końcem roku 1882.	„ 356—357
e)	Wykaz zapasów kasowych	„ 358—359
f)	Poszczególnienie papierów wartościowych według ich rodzaju	„ 360—361
g)	Wykaz dóbr i realności	„ 362

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1882.						Dochody w ciągu roku 1882.				R a z e m			
		w kasie				w bankach		gotówka		efekta		gotówka		efekta	
		gotówka		efekta											
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Fundusze dotowane ze środków kraju.														
I.	a) Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	164.020	43	.	.	.	.	4,381.990	22 1/2	10.300	.	.	4,546.010	65 1/2	10.300
	b) Szkoły rolnicze w Dublanach	.	.	.	.	.	.	64.110	14 1/2	.	.	.	64.110	14 1/2	.
	c) Folwark w Dublanach	.	.	.	.	.	.	28.928	28 1/2	.	.	.	28.928	28 1/2	.
	d) Kurs gorzelnictwa w Dublanach	.	.	.	.	.	.	2.625	26	.	.	.	2.625	26	.
	e) Krajowa szkoła rolnicza i ogrodnicza, oraz folwark w Czernichowie	.	.	.	.	.	.	92.808	58	.	.	.	92.808	58	.
II.	Fundusz szkolny krajowy	.	.	.	.	.	.	661.176	87 1/2	.	.	.	661.176	87 1/2	.
III.	Krajowy szpital powsz. we Lwowie:														
IV.	Oddział chorych	.	.	.	.	.	.	403.327	85 1/2	.	.	.	403.327	85 1/2	.
V.	Oddział położnic	.	.	.	.	.	.	21.626	98	.	.	.	21.626	98	.
VI.	Fundusz podrzutek we Lwowie	.	.	.	.	.	.	2.947	60	.	.	.	2.947	60	.
	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	.	.	.	.	.	.	367.331	86 1/2	.	.	.	367.331	86 1/2	.
	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie:														
VII.	Oddział chorych	.	.	.	.	.	.	162.060	09	.	.	.	162.060	09	.
VIII.	" położnic i podrzutek	.	.	.	.	.	.	90.167	04 1/2	.	.	.	90.167	04 1/2	.
IX.	" syfilitycznych	.	.	.	.	.	.	36.740	84 1/2	.	.	.	36.740	84 1/2	.
X.	" obłąkanych	.	.	.	.	.	.	30.544	37	.	.	.	30.544	37	.
XI.	Fundusz policyi krajowej	.	.	.	.	.	.	6.246	73	.	.	.	6.246	73	.
	<i>Suma funduszy dotowanych</i>	164.020	43	.	.	.	.	6,352.632	75	10.300	.	.	6,516.653	18	10.300
	Fundusze samoistne (niedotowane), budżetem objęte.														
XII.	Fundusz domestykalny	3.102	24	.	.	.	.	4.220	78	.	.	.	7.323	02	.
XIII.	" kultury krajowej	5.190	73	.	.	.	.	4.852	17	.	.	.	10.042	90	.
XIV.	" stanowy sierociński	375	42 1/2	.	.	.	.	1.887	39	.	.	.	2.262	81 1/2	.
XV.	" Aleks. hr. Stadnickiego	1.005	62	4.441	79	.	.	1.794	89	1.005	62	.	2.800	51	5.447
XVI.	" pożyczki krajowej z r. 1873.	303.236	56	156.300	.	.	.	244.787	70	.	.	.	548.024	26	156.300
XVII.	" budowy ginachu sejmowego	.	.	.	.	.	.	39.285	28	.	.	.	39.285	28	.
	<i>Suma funduszy samoistnych, budżetem objętych</i>	312.910	57 1/2	160.741	79	.	.	296.828	21	1.005	62	.	609.738	78 1/2	161.747
	Fundusz propinacyjny	17.864	02 1/2	334.700	.	.	.	769.364	66 1/2	2.081.300	.	.	787.228	69	2,416.000

jątku obrotowego.

Wydatki w ciągu roku 1882.				Stan z końcem roku 1882.													
				w kasie				należytości						czysty stan			
				gotówka		efekta		czynne				bierne		czynny		bierny	
				zł.	ct.	zł.	ct.	w bankach		inne		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
4,546.010	65 1/2	10.300	.	.	.	.	.	.	.	1,034.458	46	1,263.515	65 1/2	.	.	229.057	19 1/2
64.110	14 1/2	.	.	.	.	.	.	.	.	371	.	5.587	74	.	.	5.216	74
28.928	28 1/2	.	.	.	.	.	.	.	.	402	92 1/2	48.488	05 1/2	.	.	48.085	13
2.625	26	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
92.808	58	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8.840	25 1/2	.	.	8.840	25 1/2
661.176	87 1/2	.	.	.	.	.	.	.	.	184.162	68	10.162	60	174.000	08	.	.
403.327	85 1/2	.	.	.	.	.	.	.	.	374.611	86 1/2	1	24	374.610	62 1/2	.	.
21.626	98	.	.	.	.	.	.	.	.	5.403	74	.	.	5.403	74	.	.
2.947	60	.	.	.	.	.	.	.	.	442	46	340	32	102	14	.	.
367.331	86 1/2	.	.	.	.	.	.	.	.	47.705	91	110	81 1/2	47.595	09 1/2	.	.
162.060	09	.	.	.	.	.	.	.	.	76.544	30 1/2	12	06	76.532	24 1/2	.	.
90.167	04 1/2	.	.	.	.	.	.	.	.	26.905	07	.	.	26.905	07	.	.
36.740	84 1/2	.	.	.	.	.	.	.	.	45.022	80 1/2	.	.	45.022	80 1/2	.	.
30.544	37	.	.	.	.	.	.	.	.	15.863	89	4	50	15.859	39	.	.
5.246	73	.	.	.	.	.	.	.	.	2	95	.	.	2	95	.	.
516.653	18	10.300	.	.	.	.	.	.	.	1,811.898	06	1,337.063	24	766.034	14	291.199	32
														474.834	82		
4.335	40	.	.	2.987	62	.	.	.	.	.	.	.	.	2.987	62	.	.
10.042	90	.	.	.	.	.	.	.	.	3.855	63	7	50	3.848	13	.	.
1.895	37	.	.	367	44 1/2	.	.	.	.	.	.	.	.	367	44 1/2	.	.
1.858	26	211	40	942	25	5.236	01	.	.	.	.	.	.	6.178	26	.	.
382.461	15 1/2	1.500	.	165.563	10 1/2	154.800	.	.	.	597.417	89	1.494.	102	.	.	576.321	00 1/2
39.285	28	.	.	.	.	.	.	.	.	8.097	48	.	.	8.097	48	.	.
439.878	36 1/2	1.711	40	169.860	42	160.036	01	.	.	609.371	.	1,494.109	50	21.478	93 1/2	576.321	00 1/2
																554.842	07
787.228	69	1,111.600	.	.	.	1,304.400	.	.	.	383.533	18 1/2	310	65 1/2	1,687.622	53	.	.

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1882.						Dochody w ciągu roku 1882.				Razem			
		w kasie				w bankach		gotówka		efekta		gotówka		efekta	
		gotówka		efekta											
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Fundusze samoistne (niedotowane), budżetem nieobjęte.														
I.	Fundusz pomnika Tadeusza Kościuszki							640	33					640	33
II.	Fundusze stypendyjne	20.636	23					144.035					164.671	23	
III.	Administracya dóbr Winniki							18.851	21 ¹ / ₂					18.851	21 ¹ / ₂
IV.	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych			35	99 ¹ / ₂			1.446	75					1.482	74 ¹ / ₂
V.	" niżankowicki inwalidów wojskowych			36	57			115	00 ¹ / ₂					151	57 ¹ / ₂
VI.	" posagowy Jana i Filipiny Komarnickich			22				93	33					115	33
VII.	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	1.252	51 ¹ / ₂			593	21	39.536	58					40.789	04 ¹ / ₂
VIII.	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego			15	22			1.047	74			580	44	1.062	96
IX.	" zapomogi z r. 1868.							751	65					751	65
X.	" zapomogi pozostałej z r. 1866.	65.095	85					39.582	37					104.678	22
XI.	" budowy domu podrzutków we Lwowie														
XII.	Depozyta gminne serwitutowe	13.723	18 ¹ / ₂	477.330				63.214	71 ¹ / ₂	103.550				76.937	90
XIII.	Fundusz Pelagii Russanowskiej			348	31			7.364	38			3.478	50	7.712	69
XIV.	" szkół ludowych z r. 1872.			3.297	14			5.727						9.024	14
XV.	" Wincentego Łodzia Ponińskiego					01 ¹ / ₂	1.289	31				5.162	92	2.553	10
XVI.	" Franciszka Kochmana dla literatów polskich														
XVII.	" Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących														
XVIII.	" Maryi de Prez Jędrzejowiczowej			37	00 ¹ / ₂			402	85					439	86 ¹ / ₂
XIX.	" pomnika ś. p. Agenora hr. Gołuchowskiego					22.130	89	893	98			893	98	893	98
XX.	Fundacya Sandecka „Dom roboczy“														
XXI.	Fundusz budowy laboratorium chemicznego w Dublanach							408	46					408	46
XXII.	Fundacya Teresy hr. Weissenwolf dla obłąkanych wyzdrowieńców			31	90	35	80	176	09			158	28	207	99
XXIII.	Fundacya ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin Hołchoże, Dobrowody, Wierzbów, Wołica i Zastawce			01		955	94	1.951	71			955	94	1.951	72
XXIV.	Fundacya Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego imienia Najjaśn. Pana														
XXV.	Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne														
XXVI.	Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej														
XXVII.	Fundacya imienia Antoniego Schiffnera														
XXVIII.	" Maryi Mochackiej dla 4 ubogich ciemnych														
XXIX.	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan														
XXX.	Fundacya ś. p. Amny Helclowej na rzecz „Domu ubogich“ w Krakowie														
XXXI.	Fundusz „Macierzy polskiej“							11.035	86			17.287	94	11.035	86
XXXII.	Fundusz Feliksy Maryi Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców														
XXXIII.	Fundusz budowy szkoły w Czernichowie					4.000									
	<i>Suma funduszy samoistnych, budżetem nieobjętych</i>	104.531	94 ¹ / ₂	507.545	66	593	21	342.437	39 ¹ / ₂	129.458	18	446.969	34	637.003	54
	Rekapitulacya.														
	Suma funduszy dotowanych	164.020	43					6.352.632	75	10.300		6.516.653	18	10.300	
	" " samoistnych, budżetem objętych	312.910	57 ¹ / ₂	160.741	79			296.828	21	1.005	62	609.738	78 ¹ / ₂	161.747	41
	" " samoistnych, budżetem nieobjętych	104.531	94 ¹ / ₂	507.545	66	593	21	342.437	39 ¹ / ₂	129.458	18	446.969	34	637.003	54
	" funduszu propinacyjnego	17.864	02 ¹ / ₂	334.700				769.364	66 ¹ / ₂	2.081.300		787.228	69	2.416.000	
	<i>Ogólna suma majątku obrotowego</i>	599.326	97 ¹ / ₂	1.002.937	45	593	21	7.761.263	02	2.222.063	80	8.360.589	99 ¹ / ₂	3.225.051	23

Wydatki w ciągu roku 1882.

Stan z końcem roku 1882.

Wydatki w ciągu roku 1882.				Stan z końcem roku 1882.													
				w kasie				należytości						czysty stan			
				gotówka		efekta		gotówka		efekta		czynne				biernie	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	w bankach		inne		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
								zł.	ct.	zł.	ct.						
640	38	.	.	23.744	76	.	.	.	.	14.969	41 ¹ / ₂	16.809	42 ¹ / ₂	21.904	75	.	.
140.926	47	.	.	.	.	.	.	.	.	15.417	46	20	72	15.396	74	.	.
18.851	21 ¹ / ₂	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	75	.	15	00 ¹ / ₂	.	.
1.392	74	.	.	90	00 ¹ / ₂	.	.	.	.	.	.	.	.	38	93 ¹ / ₂	.	.
112	64	.	.	38	93 ¹ / ₂	.	.	.	.	.	.	.	.	30	85	.	.
84	48	.	.	30	85	.	.	.	.	.	.	.	.	1.409	61 ¹ / ₂	.	.
39.379	43	.	.	1.409	61 ¹ / ₂	.	.	2.565	72	.	.	.	.	3.975	33 ¹ / ₂	.	.
580	44	.	.	482	52	2.384	16	.	.	1.350	31	.	.	4.216	99	.	.
751	65	.	.	.	.	.	.	.	.	1.528	66	6.844	05 ¹ / ₂	.	.	5.315	39 ¹ / ₂
46.060	.	.	.	58.618	22	.	.	.	.	165.804	46 ¹ / ₂	20	.	224.402	68 ¹ / ₂	.	.
59.580	07 ¹ / ₂	92.780	.	17.357	82 ¹ / ₂	488.150	.	.	.	3.750	.	.	.	509.257	82 ¹ / ₂	.	.
7.984	75	3.478	50	327	94	.	.	.	.	.	.	.	.	327	94	.	.
6.764	50	.	.	2.259	64	.	.	.	.	.	.	2.230	.	29	64	.	.
5.162	92	2.552	67	.	01 ¹ / ₂	1.289	74	.	.	.	.	.	.	1.289	75 ¹ / ₂	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
486	93	.	.	2	43 ¹ / ₂	.	.	.	.	.	.	.	.	2	43 ¹ / ₂	.	.
893	98	.	.	.	.	23.024	87	.	.	.	.	.	.	23.024	87	.	.
408	46	.	.	.	.	.	.	.	.	1.711	40	.	.	1.711	40	.	.
207	98 ¹ / ₂	99	58	.	00 ¹ / ₂	94	50	.	.	.	.	94	50	.	00 ¹ / ₂	.	.
1.951	70	955	94	.	02	955	94	.	.	.	.	.	.	955	96	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
9.999	77	14.199	97	1.036	09	3.087	97	.	.	.	.	.	.	4.124	06	.	.
.	.	.	.	.	.	4.000	.	.	.	.	.	660	10 ¹ / ₂	3.380	89 ¹ / ₂	.	.
241.570	46 ¹ / ₂	114.016	66	105.398	87 ¹ / ₂	522.987	18	2.565	72	204.531	71	26.753	80 ¹ / ₂	814.045	07 ¹ / ₂	5.315	39 ¹ / ₂
18.653	18	10.300	.	.	.	.	.	.	.	1.811.898	06	1.387.063	24	808.729	68	.	.
489.878	86 ¹ / ₂	1.711	40	169.860	42	160.036	01	.	.	609.371	.	1.494.109	50	.	.	554.842	07
241.570	46 ¹ / ₂	114.016	66	105.398	87 ¹ / ₂	522.987	18	2.565	72	204.531	71	26.753	80 ¹ / ₂	808.729	68	.	.
187.228	69	1.111.600	.	.	.	1.044.400	.	.	.	383.539	18 ¹ / ₂	310	65 ¹ / ₂	1.687.622	53	.	.
285.330	70	1.287.638	06	275.259	29 ¹ / ₂	1.987.423	19	2.565	72	3.009.333	95 ¹ / ₂	2.858.237	20	2.971.187	03	554.842	07
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.416.344	96	.	.

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1882.										Dochody w ciągu roku 1882.								R a			
		w kasie				wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane		w bankach	gotówka		efekta	wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane	gotówka		efekta					
		gotówka		efekta			zł.	ct.		zł.	ct.		zł.	ct.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.				
Fundusze dotowane ze środków kraju.																							
1	a) Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu					1,470.783	01							65.640	24								
	b) Szkoła ogrodnicza w Czernichowie	00		338	62													00	338				
2	Fundusz szkolny krajowy			298.793	50	56.231	31	23.446	51			6.848	26	9.196	43			6.848	26	307.989	98		
	Krajowy szpital powszechny we Lwowie:																						
3	Oddział chorych			890	76	219.603	56					19	17	416	67			19	17	1.307	43		
4	" położnic			627	25	15.747	78					25		512	50			25		1.139	75		
5	Fundusz podrzutek w Lwowie																						
6	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie					1,114.857	65																
	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie:																						
7	Oddział chorych	50		14.428	88	760.533	17	28.712	92			7.437	05	20.698	15	204	36	7.437	55	35.127	05		
8	" położnic i podrzutek					82.966	34	2.500				2.565	34	4.889	20			2.565	34	4.889	20		
9	" syfilitycznych	73	79	3.852	31	5.699	19	880				2	23	1.576	02			76	02	5.428	33		
10	" obłąkanych					4.603	01	3.272	72														
11	Fundusz policyi krajowej	56.444	09	31.872	95				27	25			9.270	90	26.001	52			65.714	99	57.874	41	
	<i>Suma funduszy dotowanych</i>	56.518	38	350.804	27	3,731.025	04	58.839	40			26.167	95	63.290	49	65.844	60			82.686	34	414.094	76
Fundusze samoistne (niedotowane), budżetem objęte.																							
12	Fundusz domestykalny		01	36.450	01							6.697	57	13.059	86			6.697	58	49.509	61		
13	" kultury krajowej	40.291	48															40.291	48				
14	" stanowy sierociński			34.978	12							1.608	77	3.100				1.608	77	38.078	12		
15	" Aleks. hr. Stadnickiego																						
16	" pożyczki krajowej z r. 1873																						
17	" budowy gmachu sejmowego																						
	<i>Suma funduszy samoistnych, budżetem objętych</i>	40.291	49	71.428	13							8.306	34	16.159	86			48.597	83	87.587	12		
	Fundusz propinacyjny																						

jątku zarodowego.

z e m				Wydatki w ciągu roku 1882.								Stan z końcem roku 1882																							
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka	efekta	wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		należytości						czysty stan											
										gotówka		efekta						czynne		w bankach	inne		bierne			czynny		bierny							
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		zł.	ct.		zł.	ct.	zł.	ct.		zł.	ct.					
1,536.423	25 ^{1/2}	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1,536.423	25 ^{1/2}	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1,536.423	25 ^{1/2}	.	.						
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	00 ^{1/2}	338	62	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	338	62 ^{1/2}	.	.						
56.231	31 ^{1/2}	23.446	51	6.848	26	3.606	42	819	37	4.241	60	.	.	304.983	51	55.411	94	19.204	91	.	.	.	.	4.175	62	18.251	92	364.924	06 ^{1/2}	.	.				
219.603	56 ^{1/2}	.	.	16	77	400	.	.	.	.	.	2	40	907	43	219.603	56 ^{1/2}	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	220.513	39 ^{1/2}	.	.				
15.747	78 ^{1/2}	.	.	12	50	500	.	.	.	.	.	12	50	639	75	15.747	78 ^{1/2}	.	.	.	.	.	.	7.040	30	9.359	73 ^{1/2}	.	.	.	.				
114.857	65 ^{1/2}	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1,114.857	65 ^{1/2}	.	.	.	.	.	.	28.161	19	1,086.696	46 ^{1/2}	.	.	.	.				
760.737	53 ^{1/2}	28.712	92	7.311	66 ^{1/2}	16.020	30	.	.	4.243	29	125	89	19.106	73	760.737	53 ^{1/2}	24.463	63	.	.	.	.	35.464	96	768.974	82 ^{1/2}	.	.	.	.				
82.966	34	2.500	.	2.532	67	2.432	67	.	.	2.500	.	32	67	2.456	53	82.966	34	.	.	.	.	.	.	.	.	.	85.455	54	.	.	.	.			
5.699	19	880	.	76	02	1.500	.	.	.	880	.	3.928	33	5.699	19	4.608	01	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9.627	52	.	.	.	.			
4.608	01	3.272	72	.	.	.	.	.	.	264	.	.	.	4.608	01	3.008	72	.	.	.	.	.	.	32.000	.	.	7.611	73	.	.	.	.			
.	.	27	25	9.270	90	18.267	33	.	.	.	.	56.444	09	89.607	14	27	25	.	.	.	.	.	.	.	.	128.073	48	.	.	.	.	.	.		
796.869	64 ^{1/2}	58.839	40	26.068	78 ^{1/2}	42.726	72	819	37	12.128	39	56.617	55 ^{1/2}	371.368	04	3,796.050	27 ^{1/2}	46.710	51	.	.	.	.	36.175	62	38.918	37 ^{1/2}	4,218.003	62 ^{1/2}	.	.	.	.		
.	.	.	.	6.697	58	6.890	58	.	.	.	.	40.291	48	42.619	29	.	.	.	.	.	.	.	.	41.095	77	.	.	83.715	06	.	.	.	.		
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	40.291	48	.	.	.	.	.	.	
.	.	.	.	1.608	77	2.728	12	.	.	.	.	.	.	35.350	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	35.350	.	.	.	.	.	.	.	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	8.306	35	9.618	70	.	.	.	.	40.291	48	77.969	29	.	.	.	.	.	.	.	.	41.095	77	.	.	159.356	54	.	.	.	.	.	.

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1882.										Dochody w ciągu roku 1882.								R a -			
		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w bankach		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapi- tały hipote- kowane		gotówka		efekta	
		go- tówka		efekta		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Fundusze samoistne (niedotowane), budżetem nieobjęte.																						
1	Fundusz pomnika Tadeusza Kościuszki	00	14.605	43															00	14.605	43		
2	Fundusze stypendyjne		1.914.573	24	346.734	18	92.170	65			183.366	41	334.386	37					183.366	41	2.248.959	61	
3	Administracya dóbr Win- niki																						
4	Fundusz galicyjski inwa- lidów wojskowych		35.004	97							205	78	400						205	78	35.404	00	
5	Fundusz niżankowicki inwalidów wojsk.		2.376	93							101	51	200						101	51	2.576	93	
6	Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnic- kich		1.282	87							302	89	400						302	89	1.682	67	
7	Zakład narodowy imie- nia Ossolińskich		167.828	52									16.648	06							184.476	58	
8	Fundusz zapomogi byłe- go obwodu tarnow- skiego																						
9	Fundusz zapomogi z ro- ku 1868.																						
10	Fundusz zapomogi z ro- ku 1866.																						
11	Fundusz budowy domu podrzutek w Lwowie		6.652	35							2.071	30	9.345						2.071	30	15.997	65	
12	Depozyta gminne serwi- tutowe																						
13	Fundusz Pelagii Russa- nowskiej		61.248	49							5.748	31	6.047	10					5.748	31	67.295	61	
14	Fundusz szkół ludowych z roku 1872.		95.500								2.547	96	3.947	36					2.547	96	99.447	32	
15	Fundusz Wincentego Ło- dzia Ponińskiego		53.448	02																	53.448	02	
16	Fundusz Franciszka Ko- chmana dla literatów polskich	01	21.031	21							949		1.366	10					949	01	22.397	21	
17	Fundusz Franciszka Ko- chmana dla dziewcząt służących	01	8.618	43							1.416	75	2.698	53					1.416	75	11.316	43	
18	Fundusz Maryi Jędrzejo- wiczowej		6.667	49							215	40	315						215	40	6.982	49	
19	Fundusz budowy pomni- ka Agenora hr. Gołu- chowskiego																						
20	Fundacya Sandecka „Dom roboczy“	45	02	14.212	58						1.236	62	2.088	12					1.236	64	16.298	58	
21	Fundusz budowy labora- toryum chemicznego w Dublanach																						
22	Fundacya Teresy hr. Weissenwolfowej dla obłąkanych wyzdro- wieńców	00	1.450	19							148	99	150	02					149		1.600	19	
	Do przeniesienia	45	05	2.404.501	12	346.734	18	92.170	65		198.310	92	377.989	63					198.355	98	2.782.490	63	

jątku zarodowego.

z e m				Wydatki w ciągu roku 1882.								Stan z końcem roku 1882.																
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		należytości				czysty stan				
												gotówka		efekta						czynne		bierne		czysty stan				
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
												00	14.605	43													14.605	43
46.734	18	92.170	65	181.104	29	277.637	81	197.218				2.262	11	1.971.321	80	149.521	18	92.170	65			255.101	49			2.470.377	24	
				205	78	348	04							35.056	93											35.056	93	
				101	51	160	97							2.415	96											2.415	96	
				299	97	370	56					2	92	1.312	11											1.315	08	
						14.200								170.276	58							2.400				167.876	58	
				2.071	30	8.952	95							7.045								1	26			7.043	74	
				5.669	56	5.700						78	75	61.595	59											61.674	34	
				2.547	96	3.901	89							95.545	49											95.545	49	
														53.448	02											53.448	02	
				469	50	900						479	51	21.497	31											21.976	82	
				1.416	76	2.318	43						00	8.998	53											8.998	53	
				213	94	261	54					1	46	6.720	95											6.722	41	
				1.198	98	1.392	62					82	66	14.906	08											14.988	74	
				149		100	19							1.500	02											1.500	02	
46.734	18	92.170	65	195.448	55	316.245		197.218				2.907	42	2.466.245	80	149.521	18	92.170	65			255.101	49	2.401	26	2.963.545	29	

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1882.										Dochody w ciągu roku 1882.								R a			
		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w bankach		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta	
		gotówka		efekta		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	45	05	2,404.501	12	346.734	18	92.170	65			198.310	92	377.989	68			198.355	98	2,782.490	80		
23	Fundacya śp. Piotra hr. Wodzickiego dla żubozących włościan gmin Holhocze, Dobrowody, Wierzbów, Wolica i Zastawce	00		20.522	15							199	15	199	15			199	15	20.721	80		
24	Fundacya Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego im. Najjaśn. Pana			100.000										8.000						108.000			
25	Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne			99.000								12.000		13.200				12.000		112.200			
26	Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej	75		3.000								302	65	151	15			377	65	3.151	15		
27	Fundacya im. Antoniego Schiffnera			1.220								120		90				120		1.310			
28	Fundacya Maryi Mochackiej dla 4 ubogich ciemnych			4.000								515		702	34			515		4.702	34		
29	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla żubozących włościan											1.381	80	34.350	44			1.381	80	34.850	44		
30	Fundusz ś. p. Anny Helclowej na rzecz „Domu ubogich“											276.940	05	371.434	38			276.940	05	371.434	38		
31	Fundusz „Macierzy polskiej“													27.100						27.100			
32	Fundusz Feliksy Czarokowskiej dla rękodzielników i przemysłowców													100.000						100.000			
33	Fundusz budowy szkoły w Czernichowie																						
	<i>Suma funduszy samostnych, budżetem nieobjętych</i>	120	06	2,632.243	27	346.734	18	92.170	65			489.769	57	933.217	14			489.839	63	3,565.460	44		

jątku zarodowego.

z e m				Wydatki w ciągu roku 1882.								Stan z końcem roku 1882															
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w kasie				należytości			czysty stan								
												gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		czynne		bierne	czynny		bierny		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
846.734	18	92.170	65	195.448	55	316.245		197.213				2.907	42	2.466.245	80	149.521	18	92.170	65			255.101	49	2.401	26	2.963.545	29
				199	15								00	20.721	30											30.721	30
						8.000								100.000												100.000	
				12.000		18.200								99.000												99.000	
				302	65	150						75		3.001	15											3.076	15
				90								30		1.310												1.840	
				407	50	378	75					107	50	4.323	59											4.481	09
				1.381	80									34.350	44									1	50	34.348	94
				254.163	42	16.529	10					22.776	68	354.905	28							794.090	53		1.171.772	44	
														27.100												27.100	
														100.000												100.000	
846.734	18	92.170	65	463.998	07	354.502	85	197.213				25.896	56	3.210.957	56	149.521	18	92.170	65			1.049.192	02	2.402	76	4.533.522	22

Rekapitulacja

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1882.										Dochody w ciągu roku 1882.								R a -			
		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w bankach		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapi-tały hipote-kowane		gotówka		efekta	
		go-tówka		efekta		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Rekapitulacja.																							
	Suma funduszków dotowanych	56.518	38	350.804	27	3.731.025	04	58.839	40			26.167	95	63.290	49	65.844	60			82.686	34	414.094	79
	Suma funduszków samoi-stnych, budżetem objętych	40.291	49	71.428	13							8.306	34	16.159	36					48.597	83	87.587	99
	Suma funduszków samoi-stnych, budżetem nie-objętych	120	06	2.632.243	27	346.734	18	92.170	65			489.769	57	933.217	14					439.889	63	3.565.400	41
	Suma majątku zarodo-wego	96.929	93	3.054.475	67	4.077.759	22	151.010	05			524.243	87	1.012.667	49	65.844	60			621.173	80	4.037.143	16
	Suma majątku obroto-wego	599.326	97	1.002.987	45					593	21	7.761.263	02	2.222.063	30					3.360.589	94	3.225.031	23
	Razem .	696.256	91	4.057.463	12	4.077.759	22	151.010	05	593	21	8.285.506	89	3.234.731	29	65.844	60			3.981.763	80	7.292.194	41
Depozyta.																							
1	Depozyta w ogólności . .	19.011	03	224.300	60							118.952	12	154.152	33					137.963	15	378.452	93
2	Depozyta szpitala po-wszechnego we Lwo-wie	2.737	22	12.311	05							6.241	91	10.109	02					8.979	13	22.420	07
3	Depozyta zakładu dla obłąkanych na Kul-parkowie	836	25	7.292	78							3.995	02	2.707	37					4.831	27	10.000	13
4	Depozyta szpitala św. Ła-zarza w Krakowie . .	300	00	25.405	62							12.542	61	7.909	24					12.842	61	33.314	86
5	Depozyta szkoły rolniczej w Dublinach	10		1.050								240		500						250		1.550	
6	Depozyta folwarku w Du-blanach	50										50								100			
7	Depozyta szkoły rolniczej w Czernichowie	881		500								157	62	300						538	62	800	
	Suma depozytów	23.325	52	270.860	05							142.178	28	175.677	36					165.504	80	446.538	03
	Do tego suma funduszków krajowych	696.256	91	4.057.463	12	4.077.759	22	151.010	05	593	21	8.285.506	89	3.234.731	29	65.844	60			3.981.763	80	7.292.194	41
	Ogółem .	719.582	43	4.328.323	17	4.077.759	22	151.010	05	593	21	8.427.686	17	3.410.409	25	65.844	60			9.147.268	60	7.788.782	43

i depozyta.

z e m				Wydatki w ciągu roku 1882.								Stan z końcem roku 1882.																			
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		należytości						czysty stan					
												gotówka		efekta						czynne			bierne			czysty					
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
796.869	64	58.839	40	26.068	78	42.726	72	819	37	12.128	89	56.617	55	871.868	04	3.796.050	27	46.710	51			36.175	02	88.918	37	4.218.008	62				
				8.806	85	9.618	70					40.291	48	77.969	29							41.095	77			159.356	54				
346.734	18	92.170	6	463.998	07	354.502	85	197.213				25.896	56	3.210.957	56	149.521	18	92.170	65			1.049.192	02	2.402	76	4.525.335	22				
143.603	82	151.010	05	498.368	21	406.848	27	198.032	37	12.128	89	122.805	59	3.680.294	88	3.945.571	45	138.881	16			1.126.463	41	91.321	13	8.902.695	55				
				8.085	330	70	1.287.628	06				275.259	29	1.987.423	19							2.565	72	3.009.333	95	2.858.237	20	2.416.344	36		
143.603	82	151.010	05	3.583.693	91	1.644.476	33	198.032	37	12.128	89	398.064	89	5.047.718	08	3.945.571	45	138.881	16			2.565	72	4.135.797	37	2.949.558	33	11.319.040	34		
				112.467	14	144.292	57					25.496	01	284.160	36									259.656	37						
				7.512	93	8.407	57					1.466	20	14.012	50									15.478	70						
				3.566	33	2.800	68					1.264	34	7.199	47									8.464	41						
				12.264	44	14.572	74					578	17	18.742	12									19.320	29						
						590						250		960										1.210							
				50								50												50							
				254	15	300						284	47	500										784	47						
				136.114	99	170.963	56					29.389	80	275.574	45									304.964	25						
143.603	82	151.010	05	3.583.693	91	1.644.476	33	198.032	37	12.128	89	398.064	89	5.047.718	08	3.945.571	45	138.881	16			2.565	72	4.135.797	37	2.949.558	33	11.319.040	34		
143.603	82	151.010	05	3.719.813	90	1.815.439	33	198.032	37	12.128	89	427.454	69	5.923.292	53	3.945.571	45	138.881	16			2.565	72	4.135.797	37	3.254.522	59	11.319.040	34		

Objaśnienia.

Oprócz wyżej wykazanego majątku utrzymuje się w ewidencji pretensye niepewne (illiquida), to jest takie, co do których zachodzi wątpliwość, czy kiedykolwiek odebrane zostaną.

a) Przy funduszu szpitala św. Łazarza — Oddział chorych 140.495 złp. 25 1/2 gr., czyli 35.123 zł. 96 ct. w. a.

b)	" " " " " "	położnic i podrzutków	8.052	" 13	" " "	2.013	" 10	" "
c)	" " " " " "	szpitala św. Łazarza — Oddział syfilitycznych	3.520	" —	" " "	880	" —	" "
d)	" " " " " "	" " " " " " obłąkanych	1.056	" —	" " "	264	" —	" "
e)	" " " " " "	szkolnym krajowym	232.265	" 22	" " "	58.066	" 43 1/2	" "
f)	" " " " " "	Al. hr. Stadnickiego kapitał zapisany testamentem z dnia 13. Sierpnia 1855.				20.733	" 91	" "

pozostaje w dożywotniem używaniu Zygmunta i Władysława hr. Stadnickich.

g) Przy funduszach stypendyjnych 5 sztuk akcji użytkowania kolei Karola Ludwika, które z powodu wylosowania tychże akcji nie przynoszą rocznych odsetków, lecz tylko przypadającą na nie dywidendę.

h) Przy funduszu ś. p. Anny Helclowej 9 sztuk akcji użytkowania kolei państwowej, które przynoszą, jak wyżej tylko dywidendę.

Wykaz zasobów kasowych z końcem roku budżetowego 1882.

Liczba porządkow.	P o s z c z e g ó l n i e n i e	Gotówka		Efekta	
		zł.	ct.	zł.	ct.
A. W kasie krajowej.					
1	a) Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	—	—	—	—
2	b) Szkoła ogrodnicza w Czernichowie	—	00 1/2	338	62
3	Fundusz szkolny krajowy	—	—	304.883	51
4	Krajowy szpital powszechny we Lwowie — Oddział chorych	—	2 40	907	43
5	" " " " " " " " położnic	—	12 50	639	75
6	Fundusz podzrutek w Lwowie	—	—	—	—
7	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	—	—	—	—
8	Szpital św. Łazarza w Krakowie — Oddział chorych	—	125 89	19.106	73
9	" " " " " " " " położnic i podzrutek	—	32 67	2.456	53
10	" " " " " " " " syfilitycznych	—	—	3.928	33
11	" " " " " " " " obłąkanych	—	—	—	—
12	Fundusz policyi krajowej	56.444	09	39.607	14
13	" domestykalny	2.987	62	42.619	29
14	" kultury krajowej	40.291	48	—	—
15	" stanowy sierociński	367	44 1/2	35.350	—
16	" Aleksandra hr. Stadnickiego	942	25	5.236	01
17	" pożyczki krajowej z roku 1873.	165.563	10 1/2	154.800	—
18	" budowy gmachu sejmowego	—	—	—	—
19	" pomnika Tadeusza Kościuszki	—	00 1/2	14.605	43
20	Fundusze stypendyjne	26.006	87 1/2	1.971.321	80
21	Administracya dóbr Winniki	—	—	—	—
22	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	—	90 00 1/2	35.056	93
23	" niżankowski	—	38 93 1/2	2.415	96
24	" posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	—	33 77	1.312	11
25	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	—	1.409 61 1/2	170.276	58
26	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	—	482 52	2.384	16
27	" " z roku 1868.	—	—	—	—
28	" " pozostałej z roku 1866.	—	58.618 22	7.045	—
29	" budowy domu podzrutek w Lwowie	—	—	—	—
30	Depozyta gminne serwitutowe	—	17.357 82 1/2	488.150	—
31	Fundusz Pelagii Russanowskiej	—	406 69	61.595	59
32	" szkół ludowych z roku 1872.	—	2.259 64	95.545	49
33	" Wincentego Łódzia Ponińskiego	—	01 1/2	54.737	76
34	" Franciszka Kochmana dla literatów polskich	—	479 51	21.497	31
35	" " " " " " " " dziewcząt służących	—	00 1/2	8.998	53
36	" Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	—	3 89 1/2	6.720	95
37	" pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego	—	—	23.024	87
38	Fundacya Sandecka „Dom roboty“	—	82 66	14.906	08
39	Fundusz budowy laboratoryum chemicznego w Dublinach	—	—	—	—
40	Fundacya Teresy hr. Weissenwolfowej dla obłąkanych wyzdrowieńców	—	00 1/2	1.594	52
41	" Piotra hr. Wodzickiego dla zubożonych włościan	—	02 1/2	21.677	24
42	" Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego	—	—	100.000	—
43	" Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne	—	—	99.000	—
44	" " " " " " " " dla bursy stanisławowskiej	—	75	3.001	15
45	" imienia Antoniego Schiffnera	—	30	1.310	—
46	" Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych, żebrać się wstydzących	—	107 50	4.323	59
47	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożonych włościan	—	—	34.350	44
48	Fundacya ś. p. Anny Helclowej na rzecz „Domu ubogich“ w Krakowie	—	22.776 63	354.905	23
49	Fundusz „Macierzy polskiej“	—	1.036 09	30.187	97
50	" Feliksy Maryi Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców	—	—	100.000	—
51	" Fundusz budowy szkoły w Czernichowie	—	—	4.000	—
52	Depozyta	—	25.496 01	1.304.400	—
	Razem	423.560	90	5.861.128	44
	Uwaga. Zapisy dłużne i inne dokumenta bezwartościowe	—	—	1.455.967	88 1/2

Liczba porządkow.	P o s z c z e g ó l n i e n i e	Gotówka		Efekta	
		zł.	ct.	zł.	ct.
	B. W innych kasach.				
	W c. k. kasach rządowych, depozyta	—	—	20.750	—
	W kasie krajowego szpitala powszechnego we Lwowie, depozyta	1.466	20 ¹ / ₂	14.012	50
	„ „ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	1.264	94 ¹ / ₂	7.199	47
	„ szpitali krakowskich	578	17 ¹ / ₂	18.742	12
	„ szkół rolniczych w Dublanach	250	—	960	—
	„ folwarku dublańskiego	50	—	—	—
	„ krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie	284	47	500	—
	Razem	3.893	79¹/₂	62.164	09
	Zestawienie sumaryczne.				
	A. W kasie krajowej	423.560	90	5.861.128	44
	B. W innych kasach	3.893	79 ¹ / ₂	62.164	09
	Razem	427.454	69¹/₂	5.923.292	53

Poszczególne

papierów wartościowych według ich

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Priority		Listy za		
		I. węgier-sko-galic- yjskiej kolei żelaznej	kolei Alfoldzko- Fiumskiej	Królestwa polskiego	galic. Towarzy- stwa kre- dytowego ziemskiego	Banku kijowskie- go
1	a) Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu					
	b) Szkoła ogrodnicza w Czernichowie					
2	Fundusz szkolny krajowy					11.700
3	Krajowy szpital powszechny we Lwowie — Oddział chorych					100
4	" " " " " " " " położnic					500
5	Fundusz podrzutek we Lwowie					
6	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie					
7	Szpital św. Łazarza w Krakowie — Oddział chorych					17.400
8	" " " " " " " " położnic i podrzutek					2.400
9	" " " " " " " " syfilitycznych					3.800
10	" " " " " " " " obłąkanych					
11	Fundusz policji krajowej					24.400
12	" domestykalny					37.500
13	" kultury krajowej					
14	" stanowy sierociński					16.700
15	" Aleksandra hr. Stadnickiego					
16	" pożyczki krajowej z roku 1873.					
17	" budowy gmachu sejmowego					
18	" pomnika Tadeusza Kościuszki					8.700
19	Fundusze stypendyjne					799.000
20	Administracya dóbr Winniki					
21	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych					34.200
22	" niżankowicki					
23	" posagowy Jana i Filipiny Komarnickich					300
24	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	2.000				62.600
25	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego					
26	" " z roku 1868.					
27	" " pozostałej z roku 1866.					
28	" budowy domu podrzutek we Lwowie					1.800
29	Depozyta gminne serwitutowe					
30	Fundusz Pelagii Russanowskiej					13.000
31	" szkół ludowych z roku 1872.					5.800
32	" Wincentego Łodzia Ponińskiego					
33	" Franciszka Kochmana dla literatów polskich					21.400
34	" " " " " " " " dziewcząt służących					8.900
35	" Maryi de Prez Jędrzejowiczowej					2.300
36	" pomnika ś. p. Agenora hr. Gołuchowskiego					
37	Fundacya Sandecka „Dom roboczy“					3.300
38	Fundusz budowy laboratorium chemicznego w Dublanach					
39	Fundacya Teresy hr. Weissenwolfowej dla obłąkanych wyzdrowieńców					
40	" ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla uboższych włościan					8.900
41	" Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego imienia Najjaśn. Pana					40.000
42	" Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne					30.000
43	" " " " " " " " dla bursy stanisławowskiej		20.000			3.000
44	" imienia Antoniego Schiffnera					1.200
45	" Maryi Mochackiej dla 4 ubogich ciemnych, żebrac się wstydzających					4.300
46	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla uboższych włościan					
47	Fundacya ś. p. Anny Helclowej na rzecz „Domu ubogich“ w Krakowie			2.500		325.000
48	Fundusz „Macierzy polskiej“					6.600
49	" Feliksy Maryi Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców					
50	" budowy szkoły w Czernichowie					
51	" propinacyjny					1.198.400
	Suma papierów funduszowych	2.000	20.000	2.500		2.693.200
52	Do tego: Depozyta					28.500
	Razem	2.000	20.000	2.500		2.693.200

nienie

rodzaju z końcem roku 1882.

stawne		Obligacye				Renty państwowe	Losy państwowe i inne	Akcyje kolei		Asygna-ty ban-kowe	Książeczki kasy oszczędności i banku kredytowego	Razem	Zapisy dłużne, weksle i inne dokumenta
galicyjskiego banku hipoteczn.	Zakładu kredytow. ziemskiego w Krakowie	Indemnizacyje	pożyczki krajowej z r. 1873.	Księstwa styryjskiego	pożyczki papierzkiej			Karola Ludwika	węgiersko-północno-wschodn. i inne				
19.200	11.500	9.080 300	96.200	.	.	156.620	.	.	.	.	338 62 93 51 507 43 139 75	338 62 304.383 51 907 43 639 75	309.969 14
1.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	706 78 56 58 128 33	19.106 73 2.456 53 3.928 33	12.800
.	.	3 500	7.100 1.600	.	.	.	.	.	.	8.000	107 14 19 29	39.607 14 42.619 29	.
4.600	.	3.450	10.600 200 154.800	.	.	.	.	.	.	.	5.036 01	35.350 01 5.236 01 154.800	769.775 14.300
375.600	142.900	494.590	154.200	2.000	.	6.000	2.160	88.000	1.200	.	205 49 15.671 80	14.605 49 1.971.321 80	78.908 74 1/2
800	.	2.400	.	.	.	.	.	.	.	.	56 93 15 96 12 11	35.056 93 2.415 96 1.312 11	.
1.000	.	102.760	.	.	300	2.500	.	.	.	.	116 58 2.384 16	170.276 58 2.384 16	4.325
1.300	.	3.700	200	.	.	.	.	.	.	.	45	7.045	265.890
18.300	30.200	488.150	.	.	.	.	.	.	.	.	95 59 45 49 1.337 76	488.150 61.595 59 95.545 49 54.737 76	.
8.600	.	53.400	81.100	.	.	.	.	.	.	.	97 81 98 58 20 95	21.497 81 8.998 58 6.720 95	.
4.400	.	9.810	.	.	.	.	.	.	.	.	28.024 87 96 08	23.024 87 14.906 08	.
1.700	.	1.450 11.000	.	.	.	.	.	.	.	.	144 52 1.777 24	1.594 52 21.677 24	.
24.000	.	.	26.000	.	.	10.000	.	.	.	.	.	100.000 99.000	.
29.000	.	.	.	.	.	.	20	.	20.000	.	1 15 90	3.001 15 1.310	.
.	.	4.000	.	.	.	32.900	.	.	.	.	23 59 1.450 44 23.405 28	4.323 59 34.350 44 354.905 28	.
100.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	87 97	30.197 97 100.000	.
87.900	.	.	38.100	.	.	.	.	.	.	.	4.000	4.000	.
657.400	184.600	1.133.290	570.100	2.000	300	208.020	2.180	38.000	21.200	8.000	81.428 08	5.647.718 08	1.455.967 38 1/2
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	275.574 45	.
657.400	184.600	1.133.290	570.100	2.000	300	208.020	2.180	38.000	21.200	8.000	81.428 08	5.923.292 53	1.455.967 88 1/2

Wykaz dóbr i realności, stanowiących własność funduszów krajowych z końcem roku 1882.

Liczba porządkow.	P o s z c z e g ó l n i e	W a r t o ś ć			
		Szczegół		O g ó ł	
		zł.	ct.	zł.	ct.
I.	Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu: 1. Realność pod Nr. 717 ³ / ₄ (gmach sejmowy)	1,304.162	78		
	2. " " " 319, 320, 321 i 326 na umieszczenie szkoły gospodarstwa lasowego	39.848	36		
	3. Krajowe szkoły rolnicze w Dublanach	69.520	74 ¹ / ₂		
	4. " " " w Czernichowie	122.891	37	1,536.423	25 ¹ / ₂
II.	Fundusz szkolny krajowy: 1. Grunt z pod spalonego budynku szkolnego we Lwowie (część placu Castrum)	49.294	—		
	2. Budynek szkolny w Tarnowie	6.117	94 ¹ / ₂	55.411	94 ¹ / ₂
III.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie: 1. Gmach popijarski we Lwowie Nr. 349 ¹ / ₄ a) Oddział chorych . . . . . 219.603 zł. 56 ct. b) " położnic . . . . . 10.103 " 52 "	229.707	08		
	2. Grunt zakupiony pod dom położnic pod nazwą „Wulka szpitalna“, należący do oddziału położnic	5.644	26 ¹ / ₂	235.351	34 ¹ / ₂
IV.	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie: 1. Gmach nowo wybudowany Nr. 38 i 39 wraz ze starymi zabudowaniami folwarcznymi, gruntami, cegielniami i propinacyą	1,075.586	65 ¹ / ₂		
	2. Część gmachu popijarskiego we Lwowie Nr. 349 ¹ / ₄	39.271	—	1,114.857	65 ¹ / ₂
V.	Szpital św. Łazarza w Krakowie: Gmach szpitalny w Krakowie Nr. 50, dzieln. VIII. na Wesołej z wszystkimi przynależnościami i zabudowaniami, wartości stanowią własność dwóch oddziałów. 1. Oddział chorych: a) Część wartości wspólnego gmachu Nr. 50 . . . . . 132.032 zł. 70 ct. b) Dobra Tropiszów (w Królestwie Polskiem) . . . . . 110.250 " — " c) Dobra Prądnik czerwony (w Galicyi) . . . . . 27.100 " — " d) Część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 49 w Krakowie, łącznie z folwarkiem Blich . . . . . 406.150 " 47 ¹ / ₂ " e) Wartość kościoła szpitalnego . . . . . 85.000 " — " f) " nowo zbudowanych części . . . . . 204 " 36 "	760.737	53 ¹ / ₂		
	2. Oddział położnic i podrzutek: a) Część wartości wspólnego gmachu Nr. 50 . . . . . 27.752 zł. 50 ct. b) Propinacya w Krowodrzy . . . . . 20.240 " — " c) Część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 49 . . . . . 34.973 " 84 "	82.966	34		
VI.	Szpital św. Ducha w Krakowie: 1. Oddział syfilitycznych, wartość części nowego szpitala Nr. 49	5.699	19		
	2. " obłąkanych " " " " " " "	4.603	01	854.006	07 ¹ / ₂
VII.	Fundusze stypendyjne: 1. Fundusz Dydyńskiego. a) Dobra Godowa z przyległościami . . . . . 39.972 zł. — ct. b) Realność w Strzyżowie Nr. 97 . . . . . 3.527 " — "	43.499	—		
	2. Fundusz Głowińskiego. Dobra Winniki z przyległościami	67.875	03	149.521	18
	3. Fundusz Dra Jana Towarnickiego, realność w Rzeszowie	38.147	15	3,945.571	45 ¹ / ₂
	Razem	—	—	—	—

LW. 19.802/1884

Alegat E. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1882.

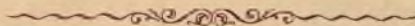
Lit. E.

Fundacya Stanisława hr. Skarbka.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1882.

Indeks.

Sprawozdanie Rady administracyjnej	str. 364
Zamknięcie rachunku majątku obrotowego	„ 366
Bilans majątku	„ 368

LW. 24.580/1884.

Rada administracyjna fundacyi Stanisława hr. Skarbka.

L. 1.646.

Wysoki Wydział krajowy!

W myśl §. 58. instrukcyi Rada administracyjna fundacyi St. hr. Skarbka ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Wydziałowi następujące sprawozdanie ze swych czynności w r. 1882.

Rada administracyjna odbyła w tym roku 17 posiedzeń i oprócz mniejszych, w jej zakres wchodzących czynności załatwiła następujące ważniejsze przedmioty:

1. Załatwiła rachunki fundacyi i Zakładu drohowskiego za rok 1880. i 1881. i przedłożyła je ze sprawozdaniem swych czynności Wysokiemu Wydziałowi krajowemu.

2. Uchwaliła budżet fundacyi i Zakładu drohowskiego na r. 1883. i zatwierdziła wynik licytacji celem zabezpieczenia żywności dla tegoż zakładu na rok 1883.

3. Przyjęła w tym roku do Zakładu drohowskiego 23 chłopców, 17 dziewcząt i 3 starców. Członkowie Rady z księciem kuratorem zwidzali ten zakład i przekonali się przy odbytym egzaminie o postępie w nauce i warstatach.

W osobnem sprawozdaniu przedstawia dyrekcyja szczegółowo stan i rozwój tego zakładu.

4. Zatwierdziła w tym roku wynik licytacji względem dzierżaw dóbr Opary, tartaków w Roźniatowie i Smorzu, jakoteż względem drzewiarstwa teatru.

5. Co się tyczy lustracyi majątku fundacyjnego, zarządzanej przez Wysoki Wydział — to oprócz w r. 1881. przeprowadzonych lustracyi dóbr Drohowyża, lasów drohowskich i brzozdowickich, następnie dóbr Żydaczowa, Roźniatowa, Opar i Słońska — przeprowadzono w r. 1882. lustrację Kortumówki, a względem lustracyi dóbr Żabiego i Smorza odbyła się ankieta pod przewodnictwem księcia kuratora przy współudziale członków rady administracyjnej i mężów fachowych pp. Lehra, Lettnera, Głanza i Löbla, — przy której uchwalono, ażeby pierwiej przeprowadzono regulację tychże lasów, a ta będzie mogła potem służyć za podstawę do lustracyi i do ocenienia gospodarki“.

W skutek tego zarządzono już w tym roku regulację lasów smorzańskich przez własnych urzędników lasowych — regulację zaś lasów żabiowskich odłożono z powodu znacznych kosztów na r. 1884ty, pozostaje więc do przeprowadzenia w tym roku — oprócz Żabiego i Smorza — lustracja Zakładu drohowskiego, dóbr Ostalówice i Brzozdowce.

6. Celem odzyskania deficytu kasowego, fundacya nabyła w r. 1882. dobra i realności kulikowskie, które już w posiadanie fundacyi oddane zostały.

Sprawozdania syndykatu, dotyczące tej kwestyi, przedkładane Wysokiemu Wydziałowi — wykazują, że deficyt ten przez nabycie realności w Kulikowie i inne dochody do kwoty 10.259 zł. 27 ct. zmniejszony, którą na sumach Kobylińskich zabezpieczono — zupełnie pokryty zostanie po ekstrakcyi w ciągu będącej.

Bilans przedłożony równocześnie ze sprawozdaniem rady co do zamknięcia rachunków za r. 1882. wykazuje wynikłość z gospodarstwa tego roku i rezultat tejże przedstawia ubytek w majątku fundacyjnym 6.251 zł. 03 ct., a to z przyczyny niekorzystnego wyniku w dochodach i wydatkach majątku obrotowego, spowodowanego mniejszymi dochodami w lasach fundacyjnych, podniesieniem podatku gruntowego, inwestycjami nadzwyczajnymi teatru i znaczniejszymi kosztami utrzymania Zakładu drohowskiego.

Powyższe sprawozdanie raczy Wysoki Wydział przyjąć do wiadomości i udzielić je w myśl aktu fundacyjnego hr. Skarbka do wiadomości Wysokiego Rządu.

We Lwowie dnia 30. października 1883.

Karol książę Jabłonowski w. r.

jako przewodniczący Rady.

Fundacya Stanisława hr. Skarbka.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

majątku obrotowego

za rok 1882.

Stan czynny.

Bilans majątku

Liczba porządk.	Poszczególne	Szczegół		O g ó ł	
		zł.	ct.	zł.	ct.
A. M a j ą t e k					
1	Czysty stan czynny z początkiem roku 1882:				
	a) wartość dóbr i realności	2,729.474	90		
	b) w efektach	283.450		3,012	924 90
2	Splata długów hipotecznych	5.422	77 1/2		
3	Wartość domku nowozbudowanego dla urzędników i majstrów w instytucie	4.233	28		
4	Przyrost papierów wartościowych imiennej wartości	100		9.756	05 1/2
					3.022.680 95 1/2
B. M a j ą t e k					
1	Czysty stan czynny z początkiem roku 1882:				
	a) w gotowiznie	28.283	zł. 86 1/2 ct.		
	b) w należnościach czynnych	50.519	" 90 "		
	c) wartość ruchomości	111.474	" 49 1/2 "	190.278	26
	d) zapas w efektach			20.300	
					210.578 26
2	Należności czynne z roku bieżącego 1882:				
	a) w gotówce	374.788	zł. 53 1/2 ct.		
	b) w efektach	29.100	" — "	403.888	53 1/2
3	Przyrost w ruchomościach:				
	a) fundacyi	309	zł. 05 ct.		
	b) zakładu drohowyżkiego	6.326	" 65 ct.	6.635	70
4	Wartość nabytych w Kulikowie realności miejskich	21.000			
					431.524 23 1/2
					642.102 49 1/2

z końcem roku 1882.

Stan bierny.

Liczba porządk.	Poszczególnienie	Szczegół		O g ó ł	
		zł.	ct.	zł.	ct.
z a r o d o w y.					
1	Czysty stan czynny z końcem roku 1882:				
	a) zakładu drohowyżkiego	537.035	57		
	b) dóbr ziemskich . . . . . 1.620.175 zł. — ct.				
	po strąceniu długów . . . . . 34.262 „ 40 1/2 „	1,585.912	59 1/2		
	c) realności lwowskich	616 182	79		
	d) papierów wartościowych	283.550	.	3,022.680	95 1/2
				3,022.680	95 1/2
o b r o t o w y.					
1	Należności bierne z roku 1882:				
	a) w gotówce . . . . . 383.693 59 ct.				
	b) w efektach . . . . . 49.100 — „	432.793	59		
2	Odpisane zaległości czynne z roku 1881	22.490	89		
3	Ubytek w ruchomościach:				
	a) fundacyi . . . . . 366 zł. 82 ct.				
	b) zakładu drohowyżkiego . . . . . — „ — „	366	82	455.651	30
4	Czysty stan czynny z końcem roku 1882:				
	I. Zapasy kasowe: a) gotówką . . . . . 44.734 zł. 01 1/2 ct.				
	b) efektami . . . . . 300 „ — „	45.034	01 1/2		
	II. Należności zaległe: a) czynne . . . . . 19.106 zł. 89 1/2 „				
	b) od tego bierne 16.433 „ 09 „	2.673	80 1/2		
	III. Ruchomości: a) fundacyi . . . . . 23.055 zł. 07 ct.				
	b) zakładu drohowyżk. . . . . 94.688 „ 30 1/2 ct.	117.743	37 1/2		
	IV. Realności w Kulikowie	21.000		186.451	19 1/2
				642.102	49 1/2
Zestawienie stanu majątkowego.					
A.	Majątek zarodowy			3,022.680	95 1/2
B.	„ obrotowy			186.451	19 1/2
	do tego fundusz Władysława hr. Skarbka			58.943	17
	„ „ własny fundusz asekuracyjny			38.360	81
	„ „ fundusz emerytury urzędników			16.348	88
	R a z e m			3,322.785	01

Aleg. 4.
Sprawozdanie

Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1885.

Wysoki Sejmie!

A. Projekt budżetu krajowego na rok 1885. przedkłada Wydział krajowy wraz z preliminarzami specjalnymi, a to:

I. Fundusze i zakłady dotowane ze Skarbu krajowego.

B. Preliminarz funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu wraz z preliminarzami specjalnymi, a mianowicie:

- do rubr. VII. poz. 47 funduszu szkolnego krajowego;
" " XV. " 155 szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie;
" " " " 156-159 " rolniczej, szkoły parobków, folwarku i kursu gorzelnictwa w Dublanach;
" " " " 160-162 " " i szkoły ogrodniczej, tudzież folwarku w Czernichowie.

C. Preliminarz szpitala powszechnego we Lwowie -- Oddział chorych i położnic.

- D. " funduszu podrzutków we Lwowie.
E. " Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie.
F. " szpitala św. Łazarza w Krakowie wszystkich czterech Oddziałów.
G. " podrzutków w Krakowie.
H. " policji krajowej.

II. Fundusze samoistne.

I. Preliminarz funduszu domestykalnego.

- K. " " kultury krajowej.
L. " " stanowego sierót.
M. " " Aleksandra hr. Stadnickiego.
N. " " pożyczki kraj. z roku 1873.

W formie żadna, — zaś w składzie ta zaszła zmiana, iż w funduszu szkolnym w rubr. VII. poz. 47 nie odtrącono, tak jak dotychczas czyniono, dochodów od wydatków i nie wstawiono sam czysty niedobór, tylko cały preliminowany wydatek, zaś dochody wstawiono całkowicie do nowo-otworzonej rubryki XI. dochodów. Zmianę tę uzasadnia Wydział krajowy osobnem sprawozdaniem do LW. 37.076/84. — Do każdego preliminarza dodano wyjaśnienia z uzasadnieniem cyfry każdej pozycyi i przyczyny różnie okazujących się z porównania z budżetem roku 1884. Różnice te przedstawiają się sumarycznie, jak następuje:

I. W funduszu krajowym w ściślejszem znaczeniu.

A) W wydatkach.

W rubryce	II.	mniej o	307 zł.
		wedle szczegółowych wyjaśnień przy tej rubryce (str. 5).	
"	III.	więcej o	75.000 zł.
		z powodu zwiększającej się ilości ubogich chorych w szpitalach. Rubryka ta jest w związku z rubr. XI., w której obniża się wydatek o 21.545 zł.	
"	V.	więcej o	1.370 „
		wedle przeciętnej wynikłości z ostatnich trzech lat.	
"	VI.	mniej o	2.000 „
		ponieważ opuszczono pozycyę jednorazowo uchwaloną.	
"	VII.	więcej o	14.974 „
		ponieważ zwiększono kwotę w poz. 47 o 21.484 zł. na potrzeby szkolne, wedle osobnego sprawozdania do LW. 37.076/84, zaś opuszczono jednorazowo uchwalone datki w kwocie 6.510 zł.	
"	VIII.	mniej o	5.000 „
		z powodu opuszczenia jednorazowych datków.	
"	IX.	mniej o	1.512 „
		ponieważ opuszczono uchwaloną na rok 1884. potrzeb 2.411 zł. na sprawienie pościeli i łózek, a dodano zwiększone potrzeby reżyjne w kwocie 899 zł.	
"	X.	więcej o	74.591 „
		częściowo na płace dla wzmocnionej służby drogowej, przeważnie zaś na budowę, rekonstrukcyę i utrzymanie dróg 24.000 zł., na zasiłki dla dróg powiatowych 40.000 zł. i na utworzenie funduszu pożyczkowego (w myśl uchwały sejmowej z 13. Października 1882.) 20.000 zł.	
"	XI.	mniej o	21.545 „
		wedle specjalnych preliminarzy szpitalów krajowych.	
"	XII.	mniej o	8.000 „
		ponieważ dawne rachunki już w latach 1882/84. zostały zlikwidowane i wprowadzono ściślejszą kontrolę w wydatkach na ubiory i inne potrzeby szupaśników.	
		Do przeniesienia	<hr/> 165.935 zł. 38.364 zł.

		Z przeniesienia	165.935 zł.	38.364 zł.
W rubryce	XIII.	więcej o . . . . . stosownie do zamierzonych robót przy regulacji Sanu powyżej Jarosławia, lub pod Sobiecinem.	6.943 „	
„	XIV.	więcej o . . . . . z powodu nowozaciągniętej w roku 1884. pożyczki 1,000.000 zł.	38.028 „	
„	XV.	więcej o . . . . . z powodu zwiększonych potrzeb zakładów rolniczych na podstawie specjalnych preliminarzy, i zamierzonego większego poparcia rękodzielnictwa, przemysłu i w ogóle gospodarstwa krajowego.	138.379 „	
„	XVI.	mniej o . . . . . ponieważ opuszczono jednorazowo na rok 1884. uchwa- lone datki.		3.470 „
W ogóle preliniuje się więcej			<u>349.285 zł.</u>	
„	„	„ mniej		<u>41.834 zł.</u>
Z porównania okazuje się wydatek większy o				<u>307.451 zł.</u>

B) W dochodach.

W rubryce	II.	mniej o . . . . . ponieważ z zapasów pozostałych z pożyczki roku 1883. i 1884. znaczna część wydana zostanie na umorzenie długów i na wykupno obligacyj pożyczki z r. 1873., przeto tylko od spodziewanej pozostałości gotowizny rozporządzalnej odsetki się preliniuje.	3.000 zł.	
„	IV.	mniej o . . . . . wedle specjalnych preliminarzy funduszów dotowanych.	5.402 „	
„	V.	mniej o . . . . . ponieważ z dawnych zaliczek znaczną część już spłacono, a pozostałe pozycye zalegają po największej części u bie- dniejszych osób lub gmin, od których ściągnięcie bywa coraz trudniejsze.	2.100 „	
„	VI.	więcej o . . . . . wedle przypadłości terminów spłaty i wysokości udzielo- nych różnym stronom pożyczek.		13.660 zł.
„	VII.	szkoła leśnictwa we Lwowie, mniej o	190 „	
„	VIII.	szkoły i folwark w Dnbianach, więcej o		1.830 „
„	IX.	szkoły i folwark w Czernichowie, więcej o . . . . . wedle specjalnych preliminarzy.		2.895 „
„	XI.	nowa pozycya dochodu krajowego fuuduszu szkolnego o czem na wstępie uwagę uczyniono.		126.495 „
			<u>10.692 zł.</u>	<u>144.880 zł.</u>
		Do przeniesienia		

Z przeniesienia 10.692 zł. 144.880 zł.

" XII. mniej o . . . . . 14.030 .

ponieważ oprócz pomniejszych różnic opuszczono uchwaloną na rok 1884. pożyczkę 22.500 zł. na pralnię przy szpitalu lwowskim, a dodano przypadające do poboru subwenye państwowe dla szkół rolniczych w Jagielnicy i Horodence w kwocie 8.700 zł.

Zatem preliniuje się w ogóle mniej o . . . . . 24.722 zł.

" " " " więcej o . . . . . 144.880 zł.

Z porównania okazuje się zwiększenie dochodu o . . . . . 120.158 zł.

Odrzuciwszy takowy od sumy większego wydatku . . . . . 307.451 „

przedstawia się budżet w ogóle niekorzystniejszy o . . . . . 187.293 zł.

głównie z powodów: a) wzrastającego ciągle napływu ubogich chorych w szpitalach; b) przybywających corocznie przestrzeni drogowych, potrzeby budowania nowych dróg krajowych i posilkowania powiatowych i gminnych, tudzież budów wodnych; c) zaciągnięcia nowej pożyczki; d) dążenia ku podniesieniu gospodarstwa krajowego.

II. Fundusze dotowane ze Skarbu krajowego.

	Dochody.	Wydatki.
Suma ogólna tego działu wynosi	509.922 zł.	501.832 zł.
na rok 1884. uchwalono	474.826 „	686.909 „

przełożono na rok 1885. więcej w dochodach . . . . . 35.096 zł.

ponieważ dochody zakładów się zwiększyły;

mniej w wydatkach . . . . . 185.077 zł.

ponieważ umorzenie pożyczki z roku 1883. tutaj opuszczono, a zamieszczono stałe w rubryce XIV. funduszu krajowego, tak jak i pożyczkę z roku 1884.

Uzasadnienie różnic przedstawiono w preliniarzach specjalnych szpitala głównego we Lwowie, Zakładu obłąkanych na Kulparkowie, funduszu podrzutek w Lwowie i w Krakowie, szpitala św. Łazarza w Krakowie i funduszu policyi. — Wynik ostateczny przedstawia rubr. XI. wydatków i rubr. IV. dochodów funduszu krajowego.

III. Fundusze samoistne.

Suma ogólna w tym dziale wynosi . . . . . 28.025 zł. 68.170 zł.

Dział ten obejmuje fundusze:

domestykalny, kultury krajowej, stanowy sierót, A. hr. Stadnickiego, które mają nadwyżki dochodów — razem 9.083 zł., tudzież fundusz pożyczki krajowej z r. 1873., który ma niedoboru 49.228 zł., pokryć się mających z aktywów własnych.

Sumaryusz projektu budżetu krajowego na rok 1885. przedstawia:

dochodów własnych . . . . . 537.575 zł.

wydatków " . . . . . 3,650.427 „

niedobór . . . . . 3,112.852 zł.

który ma być pokrytych dodatkami do podatków. Dochód z podatków po odciążeniu

niepodlegających dodatkowi krajowemu i zwrotów wynosił w roku 1882. wraz z ściąg-

niętymi zaległościami . . . . . 9,704.664 zł.

Sprawdzona należność podatków za rok 1882. wedle alegatu 2., dołączonego do preliminarza funduszu krajowego wynosi 9.828.757 zł., a przyjęta przez Wys. Sejm za podstawę do budżetu na rok 1884. kwota wynosi 9,740.000 zł. — Ze względu, iż na skutek uchwały sejmowej z dnia 18. Października 1883. pobieranym będzie także w miastach dodatek krajowy od podatku dochodowego z demów uwolnionych od podatku czynszowego, którego dotąd nie pobierano, — Wydział krajowy przyjmuje na rok 1885. za podstawę sprawdzoną należność podatków z roku 1882. w zaokrągleniu, tj. w kwocie 9,800.000 zł., przeto o 60.000 zł. wyższą, jak na rok 1884. Licząc, iż jeden cent dodatku przyniesie 98.000 zł., potrzeba na pokrycie wykazanego niedoboru (3,112.852 zł.) nałożyć po 32 centy dodatku od każdego złotego austr. podatku, co przyniesie 3,136.000 zł.

Na podstawie tego wyводу Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w roku 1885. pobieranym ma być dodatek do podatków po 32 centów od każdego złotego austr. całej należności tych podatków.

II. Upoważnia się Wydział krajowy do przenoszenia w dziale wydatków zwyczajnych oszczędności rubryki jednej na potrzeby rubryk innych.

Lwów dnia 1. Września 1884 r.

Marszałek krajowy :

Dr. Mikołaj Zyplikiewicz w. r.

Sprawozdawca :

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału kraj.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text, appearing to be the main body of the document.

Third block of faint, illegible text, continuing the main body of the document.

Fourth block of faint, illegible text, possibly a concluding paragraph or signature area.

Fifth block of faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a footer or additional notes.

Lit. A.

PROJEKT BUDŻETU KRAJOWEGO

na rok

1885.

Projekt budżetu funduszków

Liczba porządkowa	Alegat pod literą	Rubryka	Nazwa funduszków i zakładów	Wydatki	Dochody	Z porównania okazuje się	
						nadwyżka dochodów	niedobór
1	B)		I. Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu.				
		I.	Koszta reprezentacji kraju	100.230			
		II.	„ zarządu	229.746			
		III.	„ leczenia	675.000			
		IV.	„ szczepienia	57.900			
		V.	Wydatki sanitarne	7.870			
		VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	9.072			
		VII.	Wydatki na cele wykształcenia i oświaty	570.577			
		VIII.	Utrzymanie pomników historycznych	10.410			
		IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	76.891			
		X.	Drogi krajowe	916.534			
		XI.	Dotacje dla zakładów krajowych	6.702			
		XII.	Wydatki na szupaśnictwo	30.000			
		XIII.	Budowy wodne	32.943			
		XIV.	Umarzanie pożyczek	368.660			
		XV.	Wydatki na cele gospodarstwa krajowego	404.892			
		XVI.	Różne wydatki	153.000			
		I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych		—		
		II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych		12.000		
		III.	Dochody z dróg krajowych		229.910		
		IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych		14.792		
		V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych		28.200		
		VI.	„ pożyczek		36.524		
		VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie		5.200		
		VIII.	Dochody szkół i folwarku w Dublanach		37.459		
		IX.	„ „ „ w Czernichowie		35.095		
		X.	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich		600		
		XI.	Dochody funduszu szkolnego krajowego		126.495		
		XII.	Różne dochody		11.300		
			Suma dochodów własnych		537.575		
		XIII.	Dotatki do podatków po 32 ct. od 1 zł, licząc od sumy 9,800.000 zł.		3,136.000		
			Ogólna suma funduszu krajowego	3,650.427	3,673.575	23.148	—

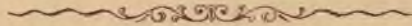
Lit. B.

FUNDUSZ KRAJOWY

w ściślejszem znaczeniu.

PRELIMINARZ

na rok 1885.

W załączeniu:

- a) Preliminarz funduszu szkolnego krajowego;
- b) „ szkoły gospodarstwa lasow. we Lwowie;
- c) „ „ rolniczej w Dublanach;
- d) „ „ parobków „
- e) „ folwarku „
- f) „ kursu gorzelnictwa „
- g) „ szkoły rolniczej w Czernichowie;
- h) „ „ ogrodniczej „
- i) „ folwarku „
- k) Wykazy podatków.

Sumaryusz.

Sumaryczne porównanie kwot preliminowanych

Rubryka	Wydatki	Preliminowano na rok 1885.			Uchwalono na rok 1884.		
		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
Z ł o t e							
I.	Koszta reprezentacyi kraju	100.230	—	100.230	100.230	—	100.230
II.	„ zarządu	229.746	—	229.746	230.053	—	230.053
III.	„ leczenia	675.000	—	675.000	600.000	—	600.000
IV.	„ szczepienia	57.900	—	57.900	57.900	—	57.900
V.	„ sanitarne	7.870	—	7.870	6.500	—	6.500
VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	9.072	—	9.072	11.072	—	11.072
VII.	Na cele wykształcenia i oświaty . .	570.577	—	570.577	555.603	—	555.603
VIII.	Utrzymanie pomników historycznych	10.410	—	10.410	15.410	—	15.410
IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	76.891	—	76.891	75.992	2.411	78.403
X.	Drogi krajowe	723.534	193.000	916.534	668.943	173.000	841.943
XI.	Dotacje dla zakładów krajowych . .	6.702	—	6.702	28.247	—	28.247
XII.	Wydatki na szupaśnictwo	30.000	—	30.000	38.000	—	38.000
XIII.	Budowy wodne	32.943	—	32.943	—	26.000	26.000
XIV.	Umorzenie pożyczek i odsetki od tychże	368.660	—	368.660	330.632	—	330.632
XV.	Na cele gospodarstwa krajowego . .	404.892	—	404.892	266.513	—	266.513
XVI.	Rozmaite	153.000	—	153.000	156.470	—	156.470
	Suma	3,457.427	193.000	3,650.427	3,141.565	201.411	3,342.976
Dochody							
I.	Pozostałość z rachunku z lat ubiegłych	—	—	—	—	—	—
II.	Odsetki od chwilowo lokowanych pieniędzy	12.000	—	12.000	15.000	—	15.000
III.	Dochody z dróg krajowych	229.910	—	229.910	229.910	—	229.910
IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych	14.792	—	14.792	20.194	—	20.194
V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych . . .	28.200	—	28.200	30.300	—	30.300
VI.	Zwroty pożyczek	36.524	—	36.524	22.864	—	22.864
VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasow.	5.200	—	5.200	5.390	—	5.390
VIII.	„ szkół roln. i folw. w Dublinach	37.459	—	37.459	35.629	—	35.629
IX.	„ „ „ w Czernichowie	35.095	—	35.095	32.200	—	32.200
X.	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich	600	—	600	600	—	600
XI.	Dochody funduszu szkolnego kraj.	126.495	—	126.495	—	—	—
XII.	Rozmaite	11.300	—	11.300	25.330	—	25.330
	Suma dochodów własnych	537.575	—	537.575	417.417	—	417.417
XIII.	Dodatki do podatków	3,136.000	—	3,136.000	2,629.800	—	2,629.800
	Ogólna suma dochodów	3,673.575	—	3,673.575	3,047.217	—	3,047.217
	Z porównania z preliminowaną sumą potrzeb, j. w.	3,650.427	—	3,650.427			
	okazuje się nadwyżka dochodów	23.148	—	23.148			

na rok 1885. z uchwalonemi na rok 1884.

Sumaryusz.

Z porównania okazują się kwoty preliminowane na r. 1885.				Ogółem na rok 1885.		U w a g a
Zwyczajne		Nadzwyczajne		Większe	Mniejsze	
większe	mniejsze	większe	mniejsze			
a u s t r y a c k i e						W porównaniu preliminarza z budżetem roku 1884. nie uwzględnia się kredytów dodatkowych.
—	—	—	—	—	—	
—	307	—	—	—	307	
75.000	—	—	—	75.000	—	
—	—	—	—	—	—	
1.370	—	—	—	1.370	—	
—	2.000	—	—	—	2.000	
14.974	—	—	—	14.974	—	
—	5.000	—	—	—	5.000	
899	—	—	2.411	—	1.512	
54.591	—	20.000	—	74.591	—	
—	21.545	—	—	—	21.545	
—	8.000	—	—	—	8.000	
32.943	—	—	26.000	6.943	—	
38.028	—	—	—	38.028	—	
138.379	—	—	—	138.379	—	
—	3.470	—	—	—	3.470	
356.184	40.322	20.000	28.411	349.285	41.834	
				307.451		
—	—	—	—	—	—	
—	3.000	—	—	—	3.000	
—	—	—	—	—	—	
—	5.402	—	—	—	5.402	
—	2.100	—	—	—	2.100	
13.660	—	—	—	13.660	—	
—	190	—	—	—	190	
1.830	—	—	—	1.830	—	
2.895	—	—	—	2.895	—	
—	—	—	—	—	—	
126.495	—	—	—	126.495	—	
—	14.030	—	—	—	14.030	
144.880	24.722	—	—	144.880	24.722	
506.200	—	—	—	506.200	—	
651.080	24.722	—	—	651.080	24.722	
				626.358		

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
I.			Koszta reprezentacji kraju.		
		<i>A. Sejm krajowy.</i>			
1		Koszta podróży pp. Posłów	6.700	—	
2		Dyety pp. Posłów	36.000	—	
3		Koszta druków	11.000	—	
4		Spisywanie sprawozdań	4.200	—	
5		Pisarze dzienni	650	—	
6		Remuneracye dla urzędników Wydziału kraj. za dodatkowe za- trudnienie podczas Sejmu	1.200	—	
7		Służba	850	—	
8		Opał	1.300	—	
9		Oświetlenie	950	—	
10		Zapuszczanie i mycie podłóg	120	—	
11		Potrzeby kancelaryjne	160	—	
12		Rozmaite drobne wydatki	100	—	
			63.230	—	63.230
		<i>B. Wydział krajowy.</i>			
13		Marszałek krajowy 6.000 zł. i dodatek na reprezentację 4.000 zł.	10.000	—	
14		Sześciu Członków Wydziału po 4.000 zł.	24.000	—	
15		Zastępcy	2.000	—	
16		Dodatek dla Członka Wydziału, mianowanego przez Marszałka Zastępcą do kierownictwa w Wydziale kraj.	1.000	—	37.000
			100.230	—	100.230
II.		Koszta zarządu.			
		Płace urzędników, dyurnistów i służ.			
		<i>Oddział koncepcyjowy.</i>			
17		a) 2 radców, płaca po 2.800 zł.	5.600 zł.		
		dodatek aktywalny po 480 zł.	960 „	6.560	—
		b) 7 sekretarzy, płaca po 2.000 zł.	14.000 zł.		
		dodatek aktywalny po 360 zł.	2.520 „	16.520	—
		c) 6 koncepcistów, płaca po 1.300 zł.	7.800 zł.		
		dodatek aktywalny po 240 zł.	1.440 „	9.240	—
		d) 2 adjunktów, płaca po 1.000 zł.	2.000 zł.		
		dodatek aktywalny po 200 zł.	400 „	2.400	—
			34.720	—	—
			Do przeniesienia		

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
6.792	6.700	Preliminuje się wydatki dla całej rubryki bez zmiany, jak na rok 1884. uchwalono.
32.055	36.000	
11.467	11.000	
4.080	4.200	
641	650	
650	1.200	
866	850	
1.259	1.300	
913	950	
69	120	
156	160	
1.193	100	
10.000	10.000	
22.500	24.000	
956	2.000	
1.000	1.000	
<u>94.597</u>	<u>100.230</u>	
		<p>Na rok 1884. uchwalono dla tej rubryki w ogóle . . . . . 230.053 zł.</p> <p>„ „ 1885. preliminuje się „ „ „ „ . . . . . 229.746 „</p> <p align="right"><i>zmniejsza się</i> zatem potrzeby o kwotę . . . . . <u>307 zł.</u></p> <p>a mianowicie:</p> <p>zwiększono poz. 26. o kw. 595 zł. Zmniejszono zaś poz. 24. o kw. 64 zł.</p> <p>„ 31. „ 480 „ „ „ 29. „ 989 „</p> <p>„ 32. „ 1.570 „ „ „ 30. „ 399 „</p> <p>„ „ „ „ 33. „ 1.500 „</p> <p>Razem dodano kwotę <u>2.645 zł.</u> Razem ujęto . . . . . 2.952 zł.</p> <p>od których straciwszy kwotę dodaną . . . . . 2.645 „</p> <p>pozostaje jak wyżej preliminarz niższy o kwotę <u>307 zł.</u></p>
5.740	6.560	Jak na rok 1884.
16.782	16.520	
7.529	9.240	
2.400	2.400	
<u>32.451</u>	<u>34.720</u>	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycy		Złote austriackie		
II.	17	Z przeniesienia	34.720	—	—
		e) 2 asystentów, płaca po 700 zł. . . . . 1.400 zł.			
		dodatek aktywalny po 100 zł. . . . . 200 „	1.600	—	
			36.320	—	36.320
	18	<i>Oddział rachunkowy.</i>			
		a) Dyrektor, płaca . . . . . 2.600 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 400 „	3.000	—	
		b) Zastępca dyrektora, płaca . . . . . 2.000 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 360 „	2.360	—	
		c) 6 rewidentów, płaca po 1.500 zł. . . . . 9.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 300 zł. . . . . 1.800 „	10.800	—	
		d) 11 adjunktów, płaca po 1.200 zł. . . . . 13.200 zł.			
		dodatek aktywalny po 240 zł. . . . . 2.640 „	15.840	—	
		e) 1 archiwista, płaca . . . . . 1.000 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 200 „	1.200	—	
		f) 1 protokolista, płaca . . . . . 1.000 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 200 „	1.200	—	
		g) 8 asystentów, płaca po 700 zł. . . . . 5.600 zł.			
		dodatek aktywalny po 100 zł. . . . . 800 „	6.400	—	
		h) 10 praktykantów, płaca po 600 zł. . . . . 6.000 zł.			
		i) Woźny, płaca . . . . . 500 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 50 „	550	—	
			47.350	—	47.350
	19	<i>Oddział kasowy.</i>			
		a) Kasyer, płaca . . . . . 2.000 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 360 „	2.360	—	
		b) Kontrolor, płaca . . . . . 1.600 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 300 „	1.900	—	
		c) 4 adjunktów, płaca po 1.200 zł. . . . . 4.800 zł.			
		dodatek aktywalny po 240 zł. . . . . 960 „	5.760	—	
		d) Woźny, płaca . . . . . 600 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 50 „	650	—	
			10.670	—	10.670
	20	<i>Oddział techniczny.</i>			
		a) Nadinżynier, płaca . . . . . 3.000 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 1.000 „	4.000	—	
		b) 2 inżynierów, płaca po 2.000 zł. . . . . 4.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 360 zł. . . . . 720 „	4.720	—	
		c) 2 asystentów, płaca po 1.000 zł. . . . . 2.000 „			
		dodatek aktywalny po 120 zł. . . . . 240 „	2.240	—	
			10.960	—	10.960
		Do przeniesienia	105.300	—	105.300

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
32.451	34.720	
1.600	1.600	
34.051	36.320	
3.000	3.000	
2.360	2.360	
1.290	10.800	
23.448	15.840	
143	1.200	
143	1.200	
7.809	6.400	
717	6.000	
550	550	Jak na rok 1884.
39.460	47.350	
2.360	2.360	
1.900	1.900	
5.760	5.760	
650	650	
10.670	10.670	
4.000	4.000	
4.720	4.720	
2.240	2.240	
10.960	10.960	
95.141	105.300	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycyi		Złote austriackie		
II.		Z przeniesienia	105.300	—	105.300
21		<i>Oddział sanitarny.</i>			
		Inspektor szpitali, płaca . . . . . 2.000 zł.			
		dodatek na mieszkanie . . . . . 300 „	2.300	—	2.300
22		<i>Oddział statystyczny.</i>			
		a) Naczelnik oddziału, płaca	2.000	—	
		b) Koncypista, płaca . . . . . 1.300 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 240 „	1.540	—	
		c) Pisarze dzienni	1.464	—	
			5.004	—	5.004
23		<i>Oddział manipulacyjny.</i>			
		a) Dyrektor kancelaryi, płaca	2.000	—	
		b) Archiwista, płaca . . . . . 1.500 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 300 „	1.800	—	
		c) Ekspedytor, płaca . . . . . 1.300 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 270 „	1.570	—	
		d) Protokolista, płaca . . . . . 1.200 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 240 „	1.440	—	
		e) 4 kancelistów, płaca po 1.000 zł.	4.000 zł.		
		dodatek aktywalny po 200 zł. . . . . 800 „	4.800	—	
		f) 3 asystentów, płaca po 700 zł. . . . . 2.100 zł.			
		dodatek aktywalny po 100 zł. . . . . 300 „	2.400	—	
		g) Odźwierny, płaca 600		—	
		h) Portyer „ 500		—	
		i) 5 woźnych, płaca po 500 zł. . . . . 2.500 zł.			
		dodatek aktywalny po 50 zł. . . . . 250 „	2.750	—	
			17.860	—	17.860
		<i>Suma wszystkich płac z dodatkami aktywalnymi . . . . .</i>	130.464	—	130.464
24		Dyurniści.			
		<i>a) Dla Oddziału conceptowego:</i>			
		1 po 5 zł. dziennie . . . . . 1.825 zł. — ct.			
		1 „ 3 „ 60 ct. dziennie . . . . . 1.314 „ 40 „			
		1 „ 3 „ — „ „ . . . . . 1.095 „ — „			
		1 „ 2 „ 50 „ „ . . . . . 912 „ 50 „			
		3 „ 2 „ — „ „ . . . . . 2.190 „ — „			
		3 „ 1 „ — „ „ . . . . . 1.095 „ — „	8.432	—	
		<i>b) Dla Oddziału rachunkowego . . . . .</i>	7.830	—	
		<i>c) Dla Oddziału kasowego . . . . .</i>	—	—	
		Do przeniesienia	130.464	—	130.464
			16.262		

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
95.141	105.300	
2.300	2.300	
2.000	2.000	
1.194	1.540	
—	1.464	
3.194	5.004	
2.000	2.000	
1.800	1.800	Jak na rok 1884.
1.570	1.570	
1.420	1.440	
4.917	4.800	
1.667	2.400	
600	600	
500	500	
2.562	2.750	
17.036	17.860	
117.671	130.464	
9.099	8.455	Jak na rok 1884. z opuszczeniem 1 dnia roku przestępnego.
13.160	7.100	Jak na rok 1884. z doliczeniem dyurnum kasowego (bez 1 dnia roku przestępnego), a to z powodu, iż dla oddziału kasowego zamianowanym został w miejsce dyurnisty praktykant na rachunek etatu oddziału rachunkowego (LW. 59927/83).
827	732	
117.671	130.464	
23.086	16.287	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Pszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycy		Złote austriackie		
II.	24	Z przeniesienia	130.464 16.262	—	130.464
		<i>d) Dla Oddziału technicznego:</i>			
		1 z wynagrodzeniem rocznem . . . . . 1.000 zł.			
		2 po 2 zł. 20 ct. dziennie . . . . . 1.606 "			
		1 " 1 " 80 " " . . . . . 657 "			
		2 " 1 " 50 " " . . . . . 1.095 "			
		1 " 1 " 40 " " . . . . . 511 "	4.869	—	
		<i>e) Dla Oddziału manipulacyjnego:</i>			
		7 po 1 zł. 65 ct. dziennie . . . . . 4.216 zł. 45 ct.			
		16 " 1 " 10 " " . . . . . 6.424 " 40 "	10.641	—	
		<i>f) Na zastępstwa urzędników . . . . .</i>	1.120	—	
			32.892	—	32.892
	25	<i>Zasługi.</i>			
		13 stróżów po 300 zł.	3.900	—	3.900
	26	<i>Emolumenta.</i>			
		a) Dyrektor kancelaryi na fiakra	50	—	
		b) " " 48 metr. sześć. drzewa	156	—	
		c) Ubranie dla odźwiernego i 7 woźnych po 50 zł.	400	—	
		d) " " portyera	100	—	
		e) Opał dla odźwiernego i portyera po 7.2 metr.	47	—	
		f) Dodatki pięcioletnie dla urzędników i 200 zł. dla inspektora szpitali Dra J. Stelli Sawickiego	14.180	—	
		<i>g) Dodatki osobiste:</i>			
		1. dla 3ch rewidentów rachunkowych	270	—	
		2. " 10 praktykantów	789	—	
		3. " asystenta rachunkowego	—	—	
		4. " asystenta manipulacyjnego Kucharskiego	76	—	
			16.068	—	16.068
		Do przeniesienia	183.324	—	183.324

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
117.671 23.086	130.464 16.287	
4.169	4.879	Jak na rok 1884. z opuszczeniem 1 dnia roku przestępnego.
9.983	10.670	
2.543	1.120	
39.781	32.956	Preliminuje się na dyurna w ogóle <i>mniej</i> o kw. 64 zł. z powodu odtrącenia 1 dnia roku przestępnego.
3.621	3.900	Jak na rok 1884.
50	50	Preliminuje się, jak na rok 1884. uchwalono, z wyjątkiem poz. 26 f), którą się po-
159	156	większa o kwotę . . . . . 728 zł.
400	400	zaś poz. 26 g) 3. opuszcza się w kwocie 133 „
224	100	czyli w rezultacie całą pozycję <i>powiększa się</i> o kwotę 595 zł.
48	47	W myśl uchwały sejmowej z dnia 3. Stycznia 1874. zamieszczono w poz. 26 f) nastę-
11 136	13.452	pujące dodatki pięcioletnie na rok 1885:
32	270	Oddział konceptowy. <i>Radca</i> Mochnacki 2 po 400 zł. w kw. 800 zł. <i>Sekretarze</i> po 200 zł.:
99	789	<i>Wolański</i> (3) 600 zł. <i>Marek</i> (2) 400 zł. <i>Michalczewski</i> (2) 400 zł. <i>Ekielski</i> (1)
146	133	200 zł. <i>Niedzielski</i> (1) 200 zł. <i>Kalicki</i> od 10/7 — 98 zł. <i>Konceptiści</i> po 200 zł.:
—	76	<i>Oźwad</i> (3) 600 zł. <i>Duleba</i> (2) 400 zł. <i>Stadnicki</i> (1) 200 zł. <i>Antonie-</i>
12.294	15.473	<i>wicz</i> (1) 200 zł. <i>Adjunkt</i> <i>Zienkowicz</i> 2 po 100 zł. w kw. 200 zł. —
		Razem w Oddziale konceptowym 4.298 zł
		Oddział rachunkowy. <i>Dyrektor</i> <i>Pierożyński</i> 2 po 300 zł. w kw. 600 zł. <i>Adjunkci</i> po
173.367	182.793	150 zł.: <i>Tranda</i> (3) 450 zł. <i>Orzechowski</i> (3) 450 zł. <i>Mrozowicki</i> (3) 450 zł. <i>Sido-</i>
		<i>rowicz</i> (3) 450 zł. <i>Gołębski</i> (2) 300 zł. <i>Niedzielski</i> (2) 300 zł. <i>Niedziałkowski</i>
		(1) 150 i 2gi od 4/6 — 86 zł., razem 236 zł. <i>Szajnok</i> (1) 150 zł. <i>Olpiński</i> (1)
		150 zł. <i>Ziembicki</i> (1) 150 zł. <i>Asystenci</i> po 50 zł.: <i>Topolnicki</i> (2) 100 zł. <i>Mystkow-</i>
		<i>ski</i> (1) 50 zł. <i>Krogulski</i> (1) 50 zł. <i>Au</i> (1) 50 zł. <i>Schmitt</i> (1) 50 zł. <i>Paklowski</i>
		(1) 50 zł. — Razem w Oddziale rachunkowym . . . . . 4.036 zł.
		Oddział kasowy. <i>Kasyer</i> <i>Horoszkiewicz</i> 3 po 200 zł. w kw. 600 zł. <i>Kontrolor</i> <i>Silkie-</i>
		<i>wicz</i> 2 po 175 zł. w kw. 350 zł. <i>Adjunkci</i> po 150 zł.: <i>Olszewski</i> (2) 300 zł.
		<i>Sternal</i> (2) 300 zł. <i>Kotiers</i> (1) 150 zł. i drugi od 4/6 — 86 zł., razem 236 zł.
		<i>Buynowski</i> (1) 150 zł. — Razem w Oddziale kasowym . . . . . 1.936 zł.
		Oddział techniczny. <i>Nadinszyner</i> <i>Raciborski</i> 2 po 300 zł. — 600 zł. <i>Inżyn.</i> <i>Reutt</i> 2 po
		200 zł. — 400 zł. <i>Asystenci</i> po 80 zł.: <i>Baranowski</i> (3) 240 zł. <i>Łuniewski</i> (2) 160 zł.
		Razem w Oddziale technicznym 1.400 zł.

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycyi		Złote austriackie		
II.		Z przeniesienia	183.324	—	183.324
27		<i>Remuneracye.</i>			
		a) Rzecznik prawny za zastępstwo	1.000	—	
		b) Tłumacz języka ruskiego	800	—	
		c) Tłumaczenia z języków obcych	45	—	
		d) Urzędnicy, dyurniści i służby Wydziału krajowego	1.000	—	
			2.845	—	2.845
28		<i>Koszta podróży i diety.</i>			
		a) Dla urzędników w ogóle	3.000		
		b) „ inspektora szpitali	400		
			3.400	—	3.400
29		<i>Pensye i zaopatrzenia.</i>			
		a) Mochnacka Eleonora	280	—	
		b) Jankowska Karolina	400	—	
		c) Pawulska Paulina	350	—	
		d) Madejski Wojciech	1.200	—	
		e) Tarczyńska Marcyanna	350	—	
		f) Łopuszańska Walerya	350	—	
		g) Łopuszańskiego sieroty: Tad. Jan Paweł 3ga imion	50	—	
		Stefania Karolina 2ga imion	—	—	
		h) Iwanickiego sieroty	175	—	
		i) Karatnicka Zofia	300	—	
		k) Placer Marya	314	—	
		l) Jędrzejewski Napoleon	1.600	—	
		m) Stroiński Sylwery	200	—	
		n) Olewińska Julia	350	—	
		o) Czaderski Emil Ferdynand	800	—	
		p) Gorzycowa Eudoksya	197	—	
		p2) Prokopowicz Jan (syn)	—	—	
		r) Bulikowska Izabela	350	—	
		s) Chrzanowska Joanna	350	—	
		t) Dzieci małoletnie po ś. p. Niewiadomskim Ignacym: córki Marya Alina, Jadwiga Marya, Marya Antonina, syn Jerzy Włodzimierz	263	—	
		u) Krzeczowska Eugenia Zofia	175	—	
		w) Sapałaczyński Robert, rewident rachunkowy	825	—	
		Do przeniesienia	8.879	—	8.879
			198.448	—	198.448

Preliminarz na rok 1855.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
173.367	182.793	
		<p>Oddział sanitarny. <i>Inspektor</i> Dr. Stella Sawicki 2 po 200 zł. . . . . 400 zł. Oddział manipulacyi. <i>Dyrektor</i> Dr. Grott 2 po 200 zł. — 400 zł. <i>Archiwista</i> Duszyński 2 po 175 zł. — 350 zł. <i>Ekspedytor</i> Biełkowski (1) 160 zł. <i>Kanceliści</i> po 100 zł.: Ki-szelka (2) 200 zł. Kunisch (2) 200 zł. Słomkowski (2) 200 zł. — Razem w Od-dziale manipulacyi . . . . . 1.510 zł. Służba po 30 zł. <i>Odźwierny</i> Niewiadomski (1) 30 zł. <i>Portyer</i> Karmalita (3) 90 zł. <i>Woźni</i>: Hermiński Walenty (3) 90 zł. Kuźniar (4) 120 zł. Kalita (3) 90 zł. Ko-walski (3) 90 zł. Hermiński Michał (2) 60 zł. Stocki (1) 30 zł. — Razem służba 600 zł. Ogółem we wszystkich oddziałach ze służbą 14.180 zł.</p>
1.500	1.000	
800	800	
70	45	
1.000	1.000	
3.370	2.845	Jak na rok 1884.
3.314	3.000	
400	400	
3.714	3.400	
280	280	Preliminuje się przy tej pozycyi w ogóle <i>mniej</i> o . . . . . 989 zł.
400	400	ponieważ zamknięto pobory: poz. 29 g) w kw. 42 zł.
350	350	" " p2) " 35 "
1.200	1.200	" " t) " 2.000 "
350	350	razem . . . 2.077 zł.
350	350	natomiast przyznano: a) zaopatrzenia ma-
100	50	łoletnim dzieciom przy poz. 29 t) (LW.
—	42	16.038/84) w kw. . . . . 263 zł.
175	175	b) pensyi przy poz. 29 w) w kw. . . 825 " 1.088 "
300	300	przeło <i>mniej</i> , j. w. . . . . 989 zł.
314	314	<i>Do poz. lit. w.</i> Z powodu nieuleczalnej choroby rewid. rach. Sapałaczyńskiego zam-
1.600	1.600	knięto mu płacę, a przyznano pensyę (LW. 33.437/84) w kwocie 825 zł.
200	200	
350	350	
800	800	
164	197	
77	35	
308	350	
—	350	
500	2.000	Z powodu śmierci b. radcy Niewiadomskiego pensya została zamkniętą (LW.13.628/84),
58	175	a sierotom przyznano zaopatrzenie (LW. 16.038/84).
7.876	9.868	
188.327	198.906	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycyi		Złote austriackie		
II.		Z przeniesienia	198.448	—	198.448
	30	<i>Dary z łaski.</i>			
		a) Bojarskie: Walerya, Józefa i Adolfiną	300	—	
		b) Rzepińska Ludwika Franciszka	120	—	
		c) Szczęsnowicza sieroty: Zbigniew Józef do 25. Marca	47	—	
		Stanisław Zbigniew Juliusz	—	—	
		d) Pawulska Paulina	250	—	
		e) Olewińskiego córki: Julia Antonina	60	—	
		Lucya Katarzyna	—	—	
		f) Kiss Stanisław	50	—	
		g) Prokopowicz, syn odźwiernego, i sieroty Iwanickiego	—	—	
		h) Jeziorańska Natalia, wdowa po dyetaryuszu, wsparcie roczne aż do pełnoletności jej córki	300	—	
			1.127	—	1.127
	31	<i>Potrzeby kancelaryjne.</i>			
		a) Wydawnictwo rozporządzeń krajowych	5.400	—	
		b) Sprawienie i odnowienie sprzętów	800	—	
		c) Potrzeby do pisania i rysowania	2.200	—	
		d) Papier do druków, druk ksiąg i wzorów	2.170	—	
		e) Oprawa ksiąg i druków	500	—	
		f) Oświetlenie	1.370	—	
		g) Opał	2.770	—	
		h) Uzupełnienie biblioteki	1.170	—	
		i) Rozmaite pomniejsze	1.500	—	
			17.880	—	17.880
		Do przeniesienia	217.455	—	217.455

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
188.327	198.906	
		Preliminuje się przy tej pozycji w ogóle <i>mniej</i> o kwotę . . . . . 399 zł.
300	300	z powodu ustania poborów przy poz. <i>e)</i> w kw. . . . . 164 zł.
120	120	" " <i>e)</i> " . . . 49 "
400	200	" " <i>g)</i> " . . . 186 "
	11	razem j. w. . . . . 399 zł.
250	250	
120	60	
	49	
50	50	
231	186	
—	300	
1.471	1.526	
6.636	5.250	Na podstawie wynikłości z lat trzech, które wynosiły: w r. 1881. — 4.009 zł., w r. 1882. — 6.636 zł., w r. 1883. — 5.528 zł.; razem 16.173 zł. — przeciętnie i w zaokrągleniu 5.400 zł.
1.433	800	} Jak na rok 1884.
2.315	2.200	
1.590	1.600	Na podstawie wynikłości z lat trzech, które wynosiły: w r. 1881. — 2.086 zł., w r. 1882. — 1.590 zł., w r. 1883. — 2.834 zł.; razem 6.510 zł. — przeciętnie 2.170 zł.
449	500	Jak na rok 1884.
1.211	1.250	} Wydatki na opał i oświetlenie nowego gmachu krajowego posiadamy tylko z dwóch lat; preliminuje się przeciętnę z tychże lat, a mianowicie: Oświetlenie kosztowało w r. 1882. — 1.211 zł., w r. 1883. — 1.514 zł.; razem 2.725 zł. — przeciętnie i w zaokrągleniu 1.370 zł. Opał kosztował w r. 1882. — 2.421 zł., w r. 1883. — 3.105 zł.; razem 5.526 zł. — przeciętnie i w zaokrągleniu 2.770 zł.
2.421	3.500	
938	1.000	
937	1.300	Na podstawie wynikłości z lat trzech, które wynosiły: w r. 1881. — 1.112 zł., w r. 1882. — 937 zł., w r. 1883. — 2.458 zł.; razem 4.507 zł. — przeciętnie i w zaokrągleniu 1.500 zł.
17.930	17.400	
207.728	217.832	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zyeyi		Złote austriackie		
II.		Z przeniesienia	217.455	—	217.455
	32	<i>Gmach krajowy i jego utrzymanie.</i>			
		a) Inspicjent techniczny gmachu sejmowego	300	—	
		b) Maszynista, płaca 540 zł., 12 metr. drzewa 40 zł., 45 litr. nafty 11 zł.	591	—	
		c) Kominiarz	320	—	
		d) Froterowanie i zapuszczanie podłóg	700	—	
		e) Mycie podłóg	100	—	
		f) Pompowanie wody	500	—	
		g) Zgartywanie i wywóz śniegu	150	—	
		h) Czyszczenie kloak i wywóz nieczystości	300	—	
		i) Zabezpieczenie od ognia	342	—	
		k) Podatek dochodowy i miejski czynszowy:			
		α) za pomieszkania wolne od domowo-czynszowego podatku — 5% od oszacowanej wartości rocznie 2.100 zł.— dochodowy z nadzwycz. dodatkiem . . . . . 210 zł. — ct.			
		dodatek krajowy i indemnizacyjny . . . . . 122 „ 85 „			
		β) gminny czynszowy — 5% . . . . . 105 „ — „	438	—	
		l) Utrzymanie skwerów około gmachu sejmowego . . . 100 zł. i wynagrodzenie ogrodnika . . . . . 50 „	150	—	
		m) Różne nieprzewidziane	2.400	—	
			6.291	—	6.291
	33	<i>Zaliczki na płace urzędników.</i>			
		Dla urzędników w ogóle	6.000	—	6.000
		Suma rubryki II.	229.746	—	229.746

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
207.728	217.832	
—	—	Dla technicznego nadzoru gmachu przyjęto inspicjenta z wynagrodzeniem 300 zł. (LW. 13.455/83).
821	591	Jak na rok 1884.
276	300	Preliminuje się podwyższone wynagrodzenie (LW. 36.272/83).
588	600	Na podstawie zaokrąglonej wynikłości z r. 1883. preliminuje się podwyższoną kwotę.
11	100	Jak na rok 1884.
377	400	Na podstawie zaokrąglonej wynikłości z r. 1883. preliminuje się podwyższoną kwotę.
11	150	Z powodu, iż wydatek ten zależny jest od rodzaju zimy, pozostawia się uchwaloną
264	300	kwotę na r. 1884.
—	342	
—	—	Jak na rok 1884.
—	438	
—	—	Preliminuje się wyznaczoną kwotę do LW. 18.528/84.
1.845	1.500	Na podstawie wynikłości z ostatnich lat dwóch, które wynosiły: w r. 1882. — 1.845 zł.,
4.193	4.721	w r. 1883. — 2.905 zł.; razem 4.750 zł. — przeciętnie i w zaokrągleniu 2.400 zł.
—	—	
11.162	7.500	Preliminuje się, jak na rok 1884. uchwalono, z opuszczeniem nadzwyczajnej zaliczki
223.083	230.053	sejmowej, udzielonej Drowi Grottowi w kw. 1.500 zł.

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nad- zwy- czajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi				
			Złote austriackie		
III.		Koszta leczenia.			
	34	Koszta leczenia ubogich w szpitalach krajowych, zagranicznych i wojskowych	675.000	—	675.000
IV.		Koszta szczepienia.			
	35	Utrzymanie i odświeżanie krowianki	1.600	—	
	36	Koszta podróży i diety lekarzy z powodu szczepienia ospy .	56.000	—	
	37	Premia dla lekarzy, odszczególniających się przy szczepieniu .	300	—	
		Suma rubryki IV. .	57.900	—	57.900

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a																																									
633.761	600.000	<p>Z uwagi, że koszta leczenia za ubogich w Zakładzie położnic we Lwowie i w Zakładzie obłąkanych na Kulparkowie, ponoszone dawniej z rubr. XI., dopiero od roku 1882. płacone są z rubr. III. (LW. 16.145/82 i 23.362/82), i że od czasu tego rozpoczyna się wzrost ilości dni leczenia, przyjmuje się za podstawę do preliminarza wynikłości tylko z dwóch lat ostatnich, które wynosiły:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>R o k</th> <th>Za dni leczenia</th> <th>Wyplacono szpitalom zł.</th> <th>Inne wydatki zł.</th> <th>Razem wydatki zł.</th> <th>Dochody zł.</th> <th>Czysty wydatek zł.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1882.</td> <td>900.627</td> <td>634.672</td> <td>8.687</td> <td>643.359</td> <td>9.598</td> <td>633.761</td> </tr> <tr> <td>1883.</td> <td>1,093.749</td> <td>717.365</td> <td>13.748</td> <td>731.113</td> <td>14.560</td> <td>716.553</td> </tr> <tr> <td>Razem . . .</td> <td>1,994.376</td> <td>1,352.037</td> <td>22.435</td> <td>1,374.472</td> <td>24.158</td> <td>1,350.314</td> </tr> <tr> <td>Przeciętnie.</td> <td>997.188</td> <td>676.018</td> <td>11.218</td> <td>687.236</td> <td>12.079</td> <td>675.157</td> </tr> </tbody> </table> <p>Na podstawie powyższych dat preliniuje się w rubr. III. zaokrągloną przeciętną w kwocie 675.000 zł., to jest o 75.000 zł. <i>więcej</i>, jak na rok 1884. uchwalono, natomiast w rubr. XI. zmniejsza się dotychczasowy wydatek o . . . . . 21.545 zł.</p> <p>Wykazana ilość dni leczenia w r. 1882. jest wyższą od podanej do preliminarza na rok 1884., z powodu doliczenia zlikwidowanej ilości dni leczenia ubogich położnic we Lwowie i obłąkanych na Kulparkowie.</p> <p>Cyfry podane za rok 1883. zawierają wynikłości po koniec Czerwca 1884., lecz nie są jeszcze ostatecznie sprawdzone, mogą zatem ulec nieznacznej zmianie.</p> <p>Z powodu zniżenia taks szpitalnych z ostatniego roku, a to w szpitalu św. Łazarza w Krakowie na Oddziale chorych i położnic o 12 ct., zaś na Oddziale syfilitycznych i obłąkanych o 18 ct., tudzież w szpitalu w Wadowicach o 3 ct., nie może być nic od prelininowanej kwoty straconem, albowiem taksy te wpłynęły już na wynikłość roku 1883., a niestosunkowy wzrost w powyższych dwóch latach ilości dni o 193.122 dni, zaś kosztów o kwotę 82.792 zł. niedozwała na obniżenie prelininowanej sumy.</p>							R o k	Za dni leczenia	Wyplacono szpitalom zł.	Inne wydatki zł.	Razem wydatki zł.	Dochody zł.	Czysty wydatek zł.	1882.	900.627	634.672	8.687	643.359	9.598	633.761	1883.	1,093.749	717.365	13.748	731.113	14.560	716.553	Razem . . .	1,994.376	1,352.037	22.435	1,374.472	24.158	1,350.314	Przeciętnie.	997.188	676.018	11.218	687.236	12.079	675.157
R o k	Za dni leczenia	Wyplacono szpitalom zł.	Inne wydatki zł.	Razem wydatki zł.	Dochody zł.	Czysty wydatek zł.																																					
1882.	900.627	634.672	8.687	643.359	9.598	633.761																																					
1883.	1,093.749	717.365	13.748	731.113	14.560	716.553																																					
Razem . . .	1,994.376	1,352.037	22.435	1,374.472	24.158	1,350.314																																					
Przeciętnie.	997.188	676.018	11.218	687.236	12.079	675.157																																					
1.300	1.600	Jak na rok 1884.																																									
55.672	56.000	Koszta te wynosiły: w roku 1881. — 55.820 zł., w r. 1882. — 55.672 zł., w r. 1883. 55.922 zł.; razem w trzech latach 167.414 zł. — przeciętnie 55.804 zł.																																									
630	300	Jak na rok 1884.																																									
57.602	57.900																																										

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
V.		Wydatki sanitarne.			
	38	1/3 część za lekarstwa dla epidemicznie chorych	7 870	—	7.870
VI.		Zasiłki dla zakładów dobroczynności.			
	39	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie	1.198	—	
	40	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiólkach	400	—	
	41	Dom ubogich i sierót w Krakowie	5.424	—	
	42	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie	1.000	—	
	43	Komitet ochronek w Krakowie	550	—	
	44	Towarzystwo ochronek chrześcijańskich we Lwowie	500	—	
	45	Towarzystwo opieki weteranów z r. 1831.	—	—	
		Suma rubryki VI.	9.072	—	9.072

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
7.922	6.500	<p>Koszta na leki, oraz koszta podróży lekarzy z powodu komisyj w sprawach sanitarnych z czasu przed dniem 1. Października 1879. wynosiły: w r. 1881. — 6.425 zł., w r. 1882. — 7.922 zł., w r. 1883. — 9.242 zł.; razem w trzech latach 23.589 zł. — przeciętnie 7.863 zł.; prelinuje się zatem zaokrągloną przeciętną na powyższe cele, to jest o 1.370 zł. <i>więcej</i>, jak na r. 1884. uchwalono.</p> <p>Uwaga. Z wyasygnowanej w r. 1883. sumy 9.242 zł. nie wypłacono po koniec Stycznia 1884. kwoty 25 zł. 83 ct., lecz do końca Czerwca 1884. prawdopodobnie i ta reszta zostanie zrealizowaną.</p>
		<p>W tej rubr. uchwalono na rok 1884. . . . . 11.072 zł. Na rok 1885. prelinuje się . . . . . 9.072 „ przeto <i>mniej</i> o . . . . . 2.000 zł.</p> <p>ponieważ opuszczono datek uchwalony jednorazowo dla weteranów z r. 1831.</p>
1.198	1.198	
400	400	
5.424	5.424	
1.000	1.000	Prelimuje się jak na r. 1884.
550	550	
500	500	
—	2.000	
9.072	11.072	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba	Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
		czajne	yczajne	
ru- bryki	po- zycyi	Złote austriackie		
VII. Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.				
46	Akademia umiejętności w Krakowie	15.000	—	
47	Rada szkolna krajowa na pokrycie wydatków funduszu szkol- nego krajowego	429.277	—	
48	Sześciu Członków Rady szkolnej kraj., po 1.200 zł.	7.200	—	
49	Szkoła żeńska w Jaworowie pp. Bazylianek	500	—	
50	" " w Kołomyi	500	—	
51	" " w Krakowie	2.500	—	
52	" " " " św. Tomasza	500	—	
53	" " " " pp. Augustyanek	500	—	
54	" " we Lwowie pp. Benedyktynek ormiańskich	1.000	—	
55	" " w Starym Sączu pp. Klarysek	750	—	
56	" " " Stryju	500	—	
57	" " " Sanoku	200	—	
58	" " " Jaśle	200	—	
59	" ludowa OO. Dominikanów we Lwowie, dla nauczyciela języka ruskiego	200	—	
60	" wyznaniowa izraelska w Brodach	6.000	—	
61	Zakład głuchoniemych we Lwowie: a) na stypendya dla 50 wychowanków . . . . . 6.000 zł. b) na utrzymanie zakładu . . . . . 500 "	6 500	—	
62	Szkoła głuchoniemych Bardacha Izaaka we Lwowie	300	—	
63	Zakład ciemnych we Lwowie	2.000	—	
64	Szkoła gimnastyczna „Sokół“ we Lwowie	750	—	
65	" sztuk pięknych w Krakowie, rata umorzenia pożyczki na budowę gmachu	7.000	—	
66	Teatr polski w Krakowie	8.000	—	
67	" " we Lwowie, zasiłek stały	4.200	—	
68	" " i opera polska we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego: a) dramat i komedia . . . . . 10.000 zł. b) opera . . . . . 10.000 "	20.000	—	
69	Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besida“	5.000	—	
70	Towarzystwo muzyczne w Krakowie	800	—	
71	Szkoła muzyczna powstać mająca w Krakowie, roczna stała dotacya	2.000	—	
72	Towarzystwo muzyczne we Lwowie	3.000	—	
73	" „Harmonia“ we Lwowie	300	—	
Do przeniesienia		524.677	—	—

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
		Na rok 1884. uchwalono w tej rubryce w ogóle . . . . . 555.603 zł.
		W niniejszym preliminarzu opuszczono pozycje jednorazowo uchwalone, a to: poz. 49 — remuneraćya H. Schmitta 800 zł.; poz. 72 b) — zasilek Towarzystwu „Lutnia“ 200 zł.; poz. 85 b) do 85 o) —razem 4.710 zł.; poz. 85 r) do 85 t) — razem 800 zł.; ogółem . . . . . 6.510 „
		pozostaje . . . . . 549.093 zł.
		Zaś zwiększono wydatek krajowego funduszu szkolnego poz. 47 o . . . . . 21.484 „
		preliminuje się przeto na rok 1885. w ogóle . . . . . 570.577 zł.
15.000	15.000	Jak na rok 1884.
386.344	407.793	Do poz. 47 przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie i wnioski, a na pod- stawie takowych zamieszcza tu cały wydatek, zaś w rubr. XI. dochodów fun- duszu krajowego, cały dochód krajowego funduszu szkolnego.
6.400	7.200	Jak w latach ubiegłych.
500	500	„
600	500	Jak na rok 1884. (Uchwała z 18. Października 1883.).
2.500	2.500	„
500	500	„
500	500	Jak w latach ubiegłych.
1.000	1.000	„
750	750	„
600	500	„
—	200	Jak na rok 1884. (Uchwała z 18. Października 1883.).
—	200	„
200	200	Jak w latach ubiegłych.
6.000	6.000	W myśl uchwały z dnia 23. Października 1881.
6.000	6.000	„
—	500	W myśl uchwały z dnia 18. Października 1883.
200	300	Wedle uchwały z dnia 19. Października 1882. z zastrzeżeniem tam wyrażonem, by wykład był polski.
2.000	2.000	„
750	750	„
7.000	7.000	Jak w roku 1884.
8.000	8.000	„
4.200	4.200	„
		Jak w latach ubiegłych; zaś co do poz. 68 b) w myśl uchwały z dnia 18. Paździer- nika 1883. z zastrzeżeniem stwierdzenia przez rzeczoznawców, iż wykonanie oper podczas 30 wieczorów odpowiadało wymaganiom artystycznym.
20.000	20.000	„
4.000	5.000	Wedle uchwały z dnia 18. Października 1883.
800	800	Jak w latach poprzednich.
—	2.000	„
3.000	3.000	W myśl uchwały z dnia 18. Października 1883.
300	300	„
477.144	503.193	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
VII.		Z przeniesienia	524.677	—	—
74		Stypendya dla uczniów i uczenie seminaryów nauczycielskich i kursów przygotowawczych	30.000	—	
75		Dla uczniów internatu przy seminaryum nauczycielskiem w Krakowie	3.000	—	
76		Jedno stypendyum imienia Jana Matejki dla uczniów szkoły sztuk pięknych w Krakowie	1.000	—	
77		Nagrody za najlepsze książki dla szkół średnich	1.000	—	
78		Wydawnictwo ruskich książek szkolnych	2.000	—	
79		Zasilek dla czasopisma „Szkoła“	500	—	
80		„ „ „ „Kosmos“	400	—	
81		„ „ „ ruskiej gazety szkolnej (do rozporządzenia Wydziału krajowego)	500	—	
82		Gettlich Antoni, dyrektor szkoły żeńskiej w Krakowie, roczny dodatek do płacy	100	—	
83		Witowski Hipolit, były dyrektor szkoły żeńskiej w Bełzie, zaopatrzenie dożywotnie	300	—	
84		Piechowicz Kajetan, ociemniały nauczyciel, dar z łaski, rocznie	100	—	
85		Dla młodzieży, kształcącej się w naukach i sztukach, do dyspozycyi Wydziału krajowego	3.500	—	
86		Dla fundacyi „Macierz polska“ subwencya na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych	3.000	—	
87		Na stypendyum dla ucznia Wydziału lekarskiego w Krakowie, oddającego się studjom w szkole operacyjnej	500	—	
		Jednorazowo na rok 1884. uchwalone pozycye, poszczególnione w wyjaśnieniach str. 23.	—	—	
		Suma rubryki VII.	570.577	—	570.577

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
477.144	503.193	
29.932	30.000	Jak w latach ubiegłych. (Uchwała z dnia 13. Października 1881.).
3.000	3.000	" " " (" " 21. " ").
—	1.000	W myśl uchwały z dnia 13. Października 1882. jak na rok 1884.
—	1.000	Jak w latach ubiegłych. (Uchwała z 14. Lipca 1880. i 21. Października 1881.).
1.597	2.000	" " " (" " 21. Października 1881.).
500	500	" " " " " ")
400	400	" " " (Uchwała z 22. Października 1881.).
—	500	" " " (" " 21. " " i 19. Października 1882.).
100	100	" " " (" " " " " ").
—	300	Jak na rok 1884. (Uchwała z 19. Października 1882.).
25	100	" " " " (" " 2. " ").
3.100	3.500	" " " " (" " 18. " 1883.).
—	3.000	" " " " (" " 19. " ").
—	500	Jak w roku 1884. w myśl uchwały z dnia 8. Października 1883.
—	6.510	
515.798	555.603	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
VIII.		Utrzymanie pomników historycznych.			
88		Restauracya pomników w ogóle, sporządzanie i publikacya naukowych i urzędowych spisów pomników znajdujących się w naszym kraju	1.500	—	
89		Badanie i ocalanie zabytków historycznych, piśmiennych i archeologicznych dla Zakładu narodowego im. Ossolińskich we Lwowie	500	—	
90		Stała roczna subwencya dla muzeum narodowego w Krakowie	500	—	
91		Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie:			
		a) Dyrektor we Lwowie	1.200	—	
		b) " w Krakowie	1.000	—	
		c) Adjunkt we Lwowie, płaca 1.100 zł., dodatek aktywalny 100 zł. i dodatek pięcioletni o rocznych 80 zł.	1.280	—	
		d) Adjunkt w Krakowie, płaca 900 zł., dodatek aktywalny 100 zł. i dodatek pięcioletni o rocznych 80 zł.	1.080	—	
		e) 4ch aplikantów we Lwowie, adjutum po 300 zł.	1.200	—	
		f) 2ch " w Krakowie " " 300 "	600	—	
		g) Czynsz za najem lokalu we Lwowie	600	—	
		h) Stróże	600	—	
		i) Opał i potrzeby kancelaryjne	350	—	
		Poz. 86 b) i 86 c) budż. r. 1884., nie wchodzące w niniejszy preliminarz	—	—	
		Suma rubryki VIII	10.410	—	10.410
IX.		Kwaterunkowe żandarmeryi.			
92		Czyszczenie koszar i innych pomieszczeń, zapalanie lamp i dostarczanie mioteł	5.846	—	
93		Oświetlenie koszar	2.167	—	
94		Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla oficerów i służąc.	450	—	
95		" " " dla niższych stopni	20	—	
96		" " " " żołnierzy	1.696	—	
97		" " " " kuchennych	705	—	
98		Pranie bielizny pościelnej dla żołnierzy, furyerów i woźnych	1.896	—	
99		Naprawa bielizny pościelnej	166	—	
100		Pranie koców zimowych i letnich, sienników, poduszek włosiennych i słomianych	441	—	
101		Świeże napełnianie i dopełnianie sienników i poduszek słomianych	1.034	—	
102		Uzupełnienie bielizny pościelnej, koców, sienników i poduszek	4.033	—	
103		Opał i oświetlenie kancelaryj oddziałowych	511	—	
104		" " pomieszczeń oficerów, rachmistrzów, furyerów i woźnych	585	—	
105		Różne inne wydatki	500	—	
		Do przeniesienia	20.100	—	20.100

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
1.024	1.500	
500 —	500 500	Na rok 1884. uchwalono . . . . . 15.410 zł. Obecnie preliniuje się . . . . . 10.410 „ przeto <i>mniej</i> o . . . . . 5.000 zł. ponieważ opuszczono uchwalone jednorazowo na dn. 18. Października 1883. na rok 1884. datki:
1.200 1.000	1.200 1.000	a) na restaurację cerkwi w Haliozu . . . . . 4.500 zł. b) na kosztą zjazdu archeologów i historyków, mającego odbyć się w r. 1884. . . . . 500 „
1.200	1.280	Wszystkie inne pozycye preliniuje się tak, jak na rok 1884.
1.000	1.080	
1.200	1.200	
600	600	
600	600	
600	600	
517	350	
—	5.000	
9.441	15.410	
		Za podstawę do obliczenia potrzeb korpusu całego służy prawo organiczne c. k. żan- darmeryi z dnia 18. Stycznia 1851. Przy wymiarach ilości materyałów stosowano się ile możności do uchwał sejmowych z lat 1866., 1869. i 1872. Stan czynny korpusu żandarmeryi w Galicyi zawiera wedle tabeli dyslokacyjnej, poczynszy od 1. Stycznia 1884.: <i>Przy sztabie</i> : 1 komendant podpułkownik, 1 major, 1 po- rucznik adjutant, 1 rotmistrz-rachmistrz, 2 wachmistrzów rachunkowych, 1 wach- mistrz-pisarz, 1 komendant posterunkowy, 2 woźnych. <i>Przy oddziale naukowym</i> : 1 pod- porucznik, 1 wachmistrz, 1 komendant posterunkowy. <i>Przy komendach oddziałowych</i> : 6 rotmistrzów, 4 poruczników, 3 podporuczników, 5 wachmistrzów manipulacyj- nych, 74 wachmistrzów posterunkowych, 224 komendantów posterunkowych, 1.044 żołnierzy, 298 stacyj posterunkowych, 45 ekspozytur, 13 komend oddzia- łowych, 1 szkoła wyższych stopni żołnierzy, 18 służących oficerskich, 2 żony żołnierzy.—Szczegółowy preliminarz potrzeb na rok 1885. sporządziła c. k. ko- menda żandarmeryi i przedłożyła Wydziałowi krajowemu do LW. 15.620/84. Oddział rachunkowy Wydziału krajowego sprawdził wykaz czynszów za wynaj- męte pomieszkania dla sztabu i na koszary oddziałowe c. k. komendy żandar- meryi na kwotę 81.094 zł 34 ct. Odrąciwszy od tej kwoty: a) za kwaterunek sztabu i noclegowe niższych stopni żołnierzy kwotę 18.403 zł. 13 ct., — b) za kwa- terunek 227 żandarmów w posterunkach dla kontroli (des Viehbestandkatasters), przypadający na c. k. Skarb Państwa, 7.300 zł., — pozostaje należność 55.391 zł. 21 ct., którą to kwotę zamieszczą się w zaokrągleniu pod poz. 106.

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycyi		Złote austriackie		
IX.		Z przeniesienia	20.100	—	20.100
	106	Najem pomieszczeń i koszar	55.391	—	55.391
	107	Na urządzenie nowych koszar otworzyć się mających	400	—	400
	108	Na podwyższenie czynszów najmu i na pomnożenie ilości posterunków	1.000	—	1.000
		Suma rubryki IX.	76.891	—	76.891
X.		Drogi krajowe.			
		<i>A. Koszta zarządu.</i>			
	109	Płace urzędników i służ:			
		a) 4 inżynierów na prowincyi . . . . . po 1.500 zł.	6.000	—	
		b) 3 " " " " " " " 1.200 "	3.600	—	
		c) 22 konduktorów I. klasy . . . . . " 500 "	11.000	—	
		d) 22 " II. " " " " " " 400 "	8.800	—	
		e) Pełniący obowiązki inżyniera na drodze krajowej			
		Gorlice-Konieczna	840	—	
		f) " " " " " " " Słotwina-Sącz	900	—	
		g) " " " " " " " w Mielcu	1.500	—	
		h) " " " " " " " Buczaczu	1.400	—	
		i) " " " " " " " Tarnopolu	1.200	—	
		k) 314 droźników . . . . . po 150 zł.	47.100	—	
	100	l) 6 pomocników (dyurnistów), dziennie po 2 zł.	4.380	—	86.720
		Pięciolecia:			
		a) dla 4 inżynierów	1.080	—	
		b) " 7 konduktorów	269	—	1.349
		Do przeniesienia	88.069	—	88.069

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
		Na rok 1884. uchwalono 75.992 zł., w porównaniu z prelimitowaną na rok 1885. kwotą 76.891 zł. — okazuje się <i>zwiększenie</i> o 899 zł., a to z powodu, iż w skutek budowy galicyjskiej kolei transwersalnej i Jarosławsko - Sokalskiej — na mocy rozporządzenia c. k. Ministerstwa obrony krajowej z dnia 20. Maja 1883. l. 7379 — pomnożono stan korpusu żandarmeryi o 93 ludzi i ustanowiono 24 nowych posterunków, a 3 ekspozytury zamieniono na 3 posterunki.
68.786	78.403	Uchwalony na r. 1884. nadzwyczajny kredyt 2.411 zł. na pościel i łóżka, nie prelimituje się na rok 1885.
		Na rok 1884. uchwalono w tej rubryce . . . . . 841.943 zł. " " 1885. prelimituje się . . . . . 916.534 " <i>Zwiększono</i> zatem wydatki o . . . . . 74.591 zł. jak usprawiedliwiono przy szczegółowych pozycjach.
6 000	6.000	Preliminuje się jak w roku 1884.
3 600	3.600	
10 803	11.000	
7 933	8.400	
840	840	Preliminuje się jak w roku 1884.
900	900	
1 500	1.500	
1 400	1.400	
—	1.200	
44.176	46.500	Pomnaża się liczbę drożników o 4 z <i>wydatkiem większym</i> o 600 zł., z powodu oddania do publicznego użytku nowo zbudowanych przestrzeni dróg krajowych. W myśl uchwały W. Sejmu z dnia 30. Sierpnia 1877. prelimituje się dla obsługi 1.705 kilometr. dróg krajow., oraz 22 większych miast i 15 większych mostów razem 314 drożników.
4.360	4.392	Preliminuje się <i>mniej</i> o 12 zł. z powodu, że rok 1885. ma tylko 365 dni.
—	—	<i>Do poz. 100.</i> Wstawia się nową pozycję w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 23. Października 1881. i 10. Października 1883.
—	2.502	W roku 1885. przypadają do wypłaty następujące pięciolecia:
		2 inżyn. I. klasy (Grzegorzewski i Rymaszewski), po 300 zł. . . 600 zł. — ct.
		2 " II. " (Kurniewicz i Zienkowicz) " 240 " . . 480 " — " 1.080 zł. — ct.
		2 kond. I. " (Skwarczyński i Hryniewicz), 3ie " 50 " . . 100 zł. — ct.
		3 (Baczyński, Hławaty, Kamiński) od 1. Lut. 1885. " 45 " 83 ct. 137 " 49 "
		1 (Reicher) od 11. Września 1885. . . . . 15 " 28 "
		1 konduktor II. klasy (Helfer) od 20. Marca 1885. . . . . 15 " 56 " 268 " 33 "
81.512	88.234	Razem . . . . . 1.348 zł. 33 ct.

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycy		Złote austriackie		
X.		Z przeniesienia	88.069	—	88.069
		<i>Ryczałty.</i>			
111		a) Koszta podróży na obowiązkowe zwiedzanie dróg:			
		1) dla 7 inżynierów po . . . . . 500 zł.	3.500	—	
		2) „ 16 konduktorów po . . . . . 150 „	2.400	—	
		3) „ 28 „ „ „ „ „ 120 „	3.360	—	
		4) „ 1 inżyniera na „ objazdy dróg Rzeszów-Nisko i Przeworsk-Kańczuga	200	—	
		5) dla jednego konduktora przejazd koleją z Przeworska do Rzeszowa	76	—	
		6) ryczałtowe wynagrodzenie objazdów dla jednego z pełniących obowiązki inżyniera	300	—	
112		b) Koszta kancelaryjne:			
		1) dla 7 inżynierów po . . . . . 48 zł.	336	—	
		2) „ 44 konduktorów po . . . . . 16 „	704	—	
113		c) Na umieszczenie biur:			
		1) dla 2 inżynierów we Lwowie i Krakowie po 100 zł.	200	—	
		2) „ 5 „ „ na prowincyi po . . . . . 60 „	300	—	11.376
114		<i>Remuneracye i zapomogi.</i>			
		a) Remuneracye dla służby drogowej	3.000	—	
		b) Zapomoga stała, ryczałtowa, przyzwolona przez Wysoki Sejm, dla 44 konduktorów po . . . . . 100 zł.	4.400	—	7.400
115		Sprawienie, uzupełnienie i naprawa wzorów i naczyń dla oddziału technicznego, inżynierów okręgowych, konduktorów i drożników	3.000	—	3.000
116		Koszta podróży dla inżynierów Wydziału krajowego, delegatów, inspektorów i komisyj nadzwyczajnych	4.500	—	4.500
		<i>B. Budowa i rekonstrukcyja dróg.</i>			
117		Na budowę nowych i rekonstrukcyę istniejących dróg, oraz na budowę większych mostów	—	150.000	150.000
		Do przeniesienia	114.345	150.000	264.345

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
81.512	88.234	
3.500	3.500	} Preliminuje się jak na rok 1884.
2 250	2.400	
3.073	3.240	
		} Preliminuje się <i>więcej</i> o 120 zł. dla jednego konduktora (wyjaśnienie przy płacach).
200	200	
—	76	
—	300	} Preliminuje się jak na rok 1884.
336	336	
632	688	} Wstawia się <i>więcej</i> o 16 zł. dla jednego konduktora (wyjaśnienie przy płacach).
200	200	
300	300	
		} Preliminuje się jak na rok 1884.
3.012	3.000	
4.073	4.300	} Wstawia się <i>więcej</i> o 100 zł. dla jednego konduktora (wyjaśnienie przy płacach). — Z za- pomogi tej kompensują się pięciolecia dla konduktorów w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 10. Października 1883., jak następuje:
		} Konduktorowie I. klasy: 7 z dwoma pięcioleciami, 8 z je- dnym pięcioleciem . . . . . 1.079 zł. 16 ct.
		} " II. " 1 z trzema pięcioleciami, 4 z dwo- ma pięciol. i 5 z 1 pięcioleciem . . . . . 508 " 17 "
		} Pięciolecia razem . . . . . 1.588 zł.
		} Na właściwe zapomogi . . . . . 2.812 "
		} Jak preliminowano . . . . . 4.400 zł.
4.241	3.000	
4.481	4.500	} Preliminowano, jak w roku 1884.
249.404	140.000	} Preliminowano o 10.000 zł. <i>więcej</i> od sumy uchwalonej przez Wys. Sejm na rok 1884.
		} z powodu, że suma na ten rok przez Wydział kraj. preliminowana, zredukowa- ną została jedynie z powodu ogólnych trudności budżetowych.
357.214	254.274	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi				
			Złote austriackie		
X.		Z przeniesienia	114.345	150.000	264.345
		<i>C. Utrzymanie dróg.</i>			
	118	Na utrzymanie dróg istniejących łącznie z temi, które w roku 1884. oddane zostaną do użytku publicznego	464.220	—	464.220
		<i>D. Zasiłki.</i>			
	119	Na bezzwrotne zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych	140.000	—	140.000
	120	Na utworzenie zakładowego funduszu pożyczkowego w kwocie 300.000 zł., trzecia rata	—	40.000	40.000
		Pozycya 117 budż. r. 1884., nie wchodząca w niniejszy preliminarz	—	—	—
		<i>E. Wydatki na myta.</i>			
	121	Budowa i utrzymanie domków mytniczych	—	3.000	3.000
	122	Koszta komisyjne, ogłoszenia licytacji i inne drobne	1.000	—	1.000
	123	Przerwy z powodu wypadków elementarnych	2.500	—	2.500
		Do przeniesienia	722.065	193.000	915.065

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a																																							
357.214	254.274																																								
443.402	450.000	<p>Preliminuje się niezależnie od uchwały Wys. Sejmu z dnia 18. Października 1883., którą zmniejszono wydatki tej pozycji na rok 1884. o 10.136 zł. jedynie z powodu ówczesnej szczupłości funduszków.</p> <p>Na rok 1885. przypada do utrzymania dróg krajowych 1.705 kilometrów; licząc na jeden kilometr po 272 zł. 27 ct. według uchwalonego przez szereg ostatnich lat ryczałtu, okazuje się kwota od uchwalonej w roku 1884. <i>większa</i> o 14.220 zł. 35 ct.</p> <p>Rzeczywiste wydatki tej pozycji w trzechletnim okresie wykazują:</p>																																							
		<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">W roku</th> <th rowspan="2">Utrzymywano dróg krajowych kilometrów</th> <th colspan="2">Rzeczywiste wydatki wynosiły</th> <th colspan="2">Przeciętnie na jeden kilometr</th> </tr> <tr> <th>zł.</th> <th>ct.</th> <th>zł.</th> <th>ct.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1880.</td> <td>1.627</td> <td>443.537</td> <td>14</td> <td>272</td> <td>61</td> </tr> <tr> <td>1881.</td> <td>1.645</td> <td>436.762</td> <td>65</td> <td>265</td> <td>51</td> </tr> <tr> <td>1882.</td> <td>1.666</td> <td>443.402</td> <td>11</td> <td>266</td> <td>74</td> </tr> <tr> <td>Razem</td> <td>4.938</td> <td>1,323.701</td> <td>90</td> <td>804</td> <td>86</td> </tr> </tbody> </table>						W roku	Utrzymywano dróg krajowych kilometrów	Rzeczywiste wydatki wynosiły		Przeciętnie na jeden kilometr		zł.	ct.	zł.	ct.	1880.	1.627	443.537	14	272	61	1881.	1.645	436.762	65	265	51	1882.	1.666	443.402	11	266	74	Razem	4.938	1,323.701	90	804	86
W roku	Utrzymywano dróg krajowych kilometrów	Rzeczywiste wydatki wynosiły		Przeciętnie na jeden kilometr																																					
		zł.	ct.	zł.	ct.																																				
1880.	1.627	443.537	14	272	61																																				
1881.	1.645	436.762	65	265	51																																				
1882.	1.666	443.402	11	266	74																																				
Razem	4.938	1,323.701	90	804	86																																				
		<p>czyli przeciętnie na jeden kilometr 268 zł. 06 ct.—Powyższy wynik przeciętny nie może jednak służyć za właściwą podstawę do preliminarza na rok 1885., gdyż w latach 1881. i 1882. opóźnili się przedsiębiorcy z zakontraktowaniami robótami i dostawami, z którego powodu wypłacono należności ich w następnych latach.</p>																																							
73.400	100.000	<p>Preliminuje się <i>więcej</i> o 40.000 zł. w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1882. z uwagą, że na rok 1884. znizono tę pozycję jedynie dla braku funduszków.</p>																																							
—	20.000	<p>W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1882. r. polecono wstawianie do budżetu drogowego przez 10 lat po 30.000 zł. W roku zaś 1884. wstawiono w tej pozycji jedynie 20.000 zł.; dla dopełnienia przeto kwoty pierwotnie na ten cel przeznaczonej, wstawia się do budżetu na rok 1885. <i>więcej</i> o 20.000 zł., jak na rok 1884. przyzwolono.</p>																																							
9.991	10.000	<p>Na rekonstrukcję drogi Nowy Targ-Zakopane wstawioną była na rok 1884. ostatnia rata w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1881.</p>																																							
3.982	3.000	<p>Preliminuje się jak na rok 1884.</p>																																							
1.300	1.000																																								
50	2.500																																								
889.339	840.774																																								

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycyi	Złote austriackie			
X.		Z przeniesienia	722.065	193.000	915.065
		<i>F. Zaopatrzenia.</i>			
124		Niewiadomska z Hoszowskich Sabina, wdowa po inżynierze okręgowym . . . . . 350 zł. i troje jej dzieci, rocznie po 58 zł. . . . . 174 „	524	—	524
		a mianowicie: Maryan Ignacy Henryk do 10. Marca 1897. — Juwenal Ignacy Maryan do 25. Stycznia 1900. — Helena Marya Michalina do 29. Października 1890.			
125		Filipecka Marya, wdowa po konduktorze	166	—	166
126		Szeliska Laura, wdowa po konduktorze	167	—	167
127		Brzęcki Leonard, emerytowany konduktor dróg krajowych, rocznie	312	—	312
128		Hlawaty Aloizy, emerytowany konduktor dróg krajowych, rocznie	300	—	300
129		<i>G. Pożyczki.</i>			
		Suma rubryki X.	723.534	193.000	916.534
XI.		Dotacje dla zakładów krajowych.			
130		Krajowy szpital powszechny we Lwowie	—	—	
131		„ zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	2.833	—	
132		Fundusz podrzutków we Lwowie	1.430	—	
133		Krajowy szpital powszechny w Krakowie	2.439	—	
134		Fundusz podrzutków w Krakowie	—	—	
135		Budowa pralni we Lwowie	—	—	
		Suma rubryki XI.	6.702	—	6.702
XII.		Wydatki na szupaśnictwo.			
136		Ryczałt na pokrycie wydatków szupasowych	30.000	—	30.000

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
889.339	840.774	
25		Kokosiński Wojciech, droźnik zmarły, pobierał zaopatrzenie tylko po koniec Marca 1882.
524	524	
167	166	Preliminuje się jak na rok 1884.
—	167	
—	312	
—	—	Wstawia się nowa pozycja z powodu przyznania emerytury. (LW. 43.269/83).
4.500	—	W roku 1882. przyzwolono jednorazowo pożyczkę bezprocentową Wydziałowi powiatowemu łańcuckiemu na budowę mostu na rzece Wisłoka w Dąbrówkach, spłaćcalną w 10 po sobie następujących latach.
894.555	841.943	
12.219	4.150	Preliminuje się na podstawie preliminarzy specjalnych na r. 1885. ogółem 6.702 zł. Na rok 1884. uchwalono . . . . . 28.247 „ przeto obecnie <i>mniej</i> o 21.545 zł. głównie z powodu, iż odpada kwota na budowę pralni przeznaczona.
—	217	
2.948	1.380	
6.698	—	
—	—	
—	22.500	
21.865	28.247	
44.101	38.000	Wydatki wynosiły: w roku 1881. — 43.145 zł.; w roku 1882. — 44.101 zł.; przybliżony wydatek roku 1883., który jednak do końca Czerwca r. b. się zmieni — 24.000 zł.; przeciętnie 37.082 zł.
		Z uwagi jednak, że spodziewane jest zaoszczędzenie w odzieży szupasowej wskutek zaprowadzenia dostawy we własnym zarządzie na stacyach Łwów, Kraków i Przemyśl, i że największą część zaległych rachunków już załatwiono i zapłacono, preliminuje się kwotę 30.000 zł., t. j. <i>mniej</i> o 8.000 zł., jak na rok 1884. — Szupasowano osób: w roku 1881. — 10.299; w roku 1882. — 8.564; w roku 1883. około 7.400.

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
XIII.		Budowy wodne.			
	137	Na regulację rzeki Sanu powyżej Jarosławia, bądź między Przemyślem a Składem solnym, bądź też pod Sobiecinem	7.143	—	
	138	Na utrzymanie stacyj meteorologicznych i wodoskazów urzędzonych dla zbadania stosunków hidrotechnicznych w dorzeczu górnego Dniestru	800	—	
	139	Na subwencyonowanie robót wodnych, wykonanych przez spółki wodne lub drogą innej konkurencyi	15.000	—	
	140	Pożyczka 3% dla spółki wodnej w powiatach: brzozowskim, krośnieńskim i sanockim dla regulacyi Wisłoka od Beska po Krościenko, rata roczna z przeznaczonych 30.000 zł. .	10.000	—	
Suma rubryki XIII. .			32.943	—	32.943
XIV.		Odsetki od pożyczek i umarzenie tychże.			
	141	Umorzenie pożyczki 66.000 zł., zaciągniętej z funduszu domestykalnego na budowę Kulparkowa: a) XIII. rata kapitału . . . . . 3.555 zł. 80 ct. b) 5% odsetki . . . . . 1.724 „ 20 „	5.280	—	
	142	Umorzenie pożyczki 40.400 zł., zaciągniętej w gal. Kasie oszczędności na budowę kulparkowską: a) XII. i XIII. rata kapitału 588 zł. 93 ct. b) 5% odsetki . . . . . 1.864 „ 81 „ c) podatek dochod. od odst. 298 „ 93 „	2.753	—	
	143	Umorzenie pożyczki 10.000 zł., zaciągniętej przez Zgrom. Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo we Lwowie z gal. Kasy oszczędn.: a) VIII. i IX. rata kapitału 103 zł. 66 ct. b) 5% odsetki . . . . . 480 „ 29 „ c) podatek dochod. od odst. 76 „ 71 „	661	—	
Do przeniesienia			8.694	—	—

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
—	—	Wstawia się jak w poprzednich latach z uwagą, że gdyby prelimitowana kwota nie mogła być użytą na regulację Sanu między Przemysłem a Składem solnym, natenczas będzie zużytkowaną na projektowaną regulację Sanu pod Sobiecinem, o czem w sprawozdaniu znajdują się szczegóły bliższe.
800	800	
6.000	15.000	Preliminuje się jak na rok 1884.
—	10.000	
1.500	300	Dla gminy Długopole subwencya jednorazowa.
500		Dla spółki wodnej w powiecie mieleckim.
1.500		Dla spółki wodnej jasielskiej na regulację rzeki Wisłoki.
		Pożyczka bezprocentowa dla spółki wodnej jasielskiej.
<hr/> 10.300	<hr/> 26.000	
5.280	5.280	<p>Na rok 1884. uchwalono w tej rubryce: 330.632 zł., zaś na r. 1885. prelimituje się 368.660 zł., przeto <i>więcej</i> o 38.028 zł. z przyczyn uwidoczonych przy odnośnych pozycjach.</p> <p>Z kapitału 66.000 zł. pozostanie z końcem r. 1884. niespłacona reszta 34.484 zł. 09 ct. W r. 1885. spłaci się wedle planu umorzenia do LW. 5.731/73 w kapitale 3.555 „ 80 „ a pozostanie z końcem r. 1885. do spłacenia . . . . . 30.928 zł. 29 ct.</p>
2.671	2.751	<p>Z końcem r. 1884. pozostanie z kapitału 40.400 zł. niespłacona reszta 37.730 zł. 65 ct. W r. 1885. spłaci się wedle planu umorzenia do LW. 23.201/79 w kapitale 588 „ 93 „ z końcem roku 1885. pozostanie dług . . . . . 37.141 zł. 72 ct. Podatek dochodowy z dodatkami obliczono wedle cyfry długu z końcem r. 1884.</p>
645	661	<p>Z kapitału 10.000 zł. pozostanie z końcem r. 1884. niespłacona reszta . 9.683 zł. 13 ct. W r. 1885. spłaci się wedle planu umorzenia do LW. 53.015/81 w kapitale 103 „ 66 „ z końcem roku 1885. pozostanie . . . . . 9.579 zł. 47 ct. Podatek dochodowy obliczono w sposób jak wyżej.</p>
<hr/> 8.596	<hr/> 8.692	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy				
			Złote austriackie		
XIV.		Z przeniesienia . . .	8.694	—	—
144		Umorzenie pożyczki 600.000 zł., zaciągniętej w Banku dla kra- jów koronnych (Länderbank): a) VIII. i IX. rata kapitału . . . 24.000 zł. b) 4·9 % odsetki . . . . . 24.402 " c) podatek dochodowy . . . . . 3.124 "	51.526	—	
145		Umorzenie pożyczki 5.000 zł., zaciągniętej przez zbór izraelski w Krakowie w tamtejszej Kasie oszczędności — III rata ka- pitału z odsetkami	400	—	
146		Umorzenie 4½ % obligacyj pożyczki krajowej z r. 1883., wy- danych w imiennej wartości 3.800.000 zł.: a) kapitału III. rata 19.900 zł. i IV. ra- ta 20.300 zł. — razem . . . . . 40.200 zł. b) 4½ % odsetki (kupon.) za I sze półrocze 84.636 zł., za II gie półr. 84.188 zł. . . . . 168.824 " c) 10 % podatku dochodowe- go od kuponów . . . . . 16.882 " d) druki, inseraty, porto i in- ne wydatki . . . . . 300 "	226.206	—	
147		Funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie, Oddziałowi chorych i położnic, jako też fundusz. podrzuteków krakowskich zwrot kapitałów 346.796 zł. 34 ct., użytych na budowę tegoż szpi- tala; a mianowicie: a) III. rata kapitału . . . 3.823 zł. 43 ct. b) 5 % odsetki . . . . . 16.984 " 35 "	20.808	—	
148		Umorzenie pożyczki 1.000.000 zł., zaciągnąć się mającej na pokrycie niedoborów z r. 1882., 1883. i 1884., i na upo- sążenie kasy krajowej, wedle planu umorzenia : a) I. rata kapitału 5.000 zł., II. rata 5.100 zł. — razem . . . . . 10.100 zł. b) 4½ % odsetki kuponowe za I sze półrocze 22.500 zł., za II gie półrocze 22.387 " . . . . . 44.887 " c) 10 % podatek dochodowy . . . . . 4.489 " d) druki, inseraty, porto, koszta kancelaryjne i t. d. . . . . 200 "	59.676	—	
149		Umorzenie pożyczki 22.500 zł., zaciągniętej na budowę i urzą- dzenie pralni w szpitalu lwowskim	1.350	—	
Suma rubryki XIV.			368.660	—	368.660

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
8.596	8.692	<p><i>Do poz. 144.</i> Z kapitału 600.000 zł. pozostanie z końcem r. 1884. . . 516.000 zł. W r. 1885. spłaci się . . . . . 24.000 „ z końcem roku 1885. pozostanie . . . . . 492.000 zł. Podatek dochodowy obliczono w wysokości 12·8 %, jak w r. 1884. od sumy odsetek.</p>
59.293	52.852	<p><i>Do poz. 145.</i> Z kapitału 5.000 zł. pozostanie z końcem r. 1884. (LW. 2.373/83) kwota 4.787 zł. 24 ct. Ponieważ przy ciągłej zmianie stopy procentów nie można oznaczyć pewnej cy- fry na umorzenie kapitału i odsetek, przeto prelininuje się jak na rok 1884.</p>
184	400	<p><i>Do poz. 146.</i> Z kapitału 3,800.000 zł. pozostanie do spłaty z końcem r. 1884. . . . 3,761.600 zł. W r. 1885. przypada wedle planu umorzenia do spłaty III. i IV. rata—razem 40.200 „ pozostanie z końcem roku 1885. w kapitale . . . . . 3,721.400 zł. Od kuponów, wedle tegoż planu do spłaty przypadających w kwocie 168.824 zł. obliczono 10% podatku dochodowego wedle §. 19. patentu z roku 1849. i roz- porządzenia z dnia 28. Kwietnia 1859. Na wydatki kancelaryjne prelininuje się prawdopodobna potrzeb . . . 300 zł.</p>
—	226.530	<p><i>Do poz. 147.</i> Z kapitału 346.796 zł. 34 ct. pozostanie z końcem r. 1884. . . . 339.687 zł. 01 ct. W r. 1885. spłaci się na kapitał . . . . . 3.823 „ 43 „ z końcem roku 1885. pozostanie dług . . . . . 335.863 zł. 58 ct.</p>
—	20.808	<p><i>Do poz. 148.</i> Oprócz zużytych aktywów pożyczki krajowej z r. 1873. (431.846 zł.), która ma być konwertowaną pożyczką z r. 1883., stan długów chwilowo dla zasilenia kasy krajowej zaciągniętych (LW. 40.761/84), wynosi: a) do funduszu pożyczki krajowej z roku 1883. . . . . 543.330 zł. 26½ ct. b) „ „ kultury „ . . . . . 40.291 „ 48 „ c) „ „ policyi „ . . . . . 56.444 „ 09 „ d) „ „ zapomogi z r. 1866. . . . . 50.013 „ 79 „ Razem . . . . . 690.079 zł. 62½ ct.</p>
37.929	20.000	<p>Na pokrycie niedoborów z lat 1882., 1883. i 1884., i na uposażenie kasy krajowej przyzwolił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 20. Października 1883. zaciągnąć po- życzkę 1,000.000 zł., która została zrealizowaną w ciągu roku 1884. Nie preli- minuje się zatem nic na odsetki od chwilowych pożyczek, lecz wstawia się przypadające wedle planu umorzenia raty z odsetkami i kosztami kancelaryj- nymi, zaś w rubr. II. dochodów funduszu krajowego wstawia się dochód od chwilowych lokacyj funduszu, służąc mającego na uposażenie kasy krajowej, obliczony w przybliżeniu za czas miesięcy zimowych.</p>
—	1.350	<p><i>Do poz. 149.</i> Uchwała Sejmu z dnia 3. Października 1883.—Budowę poruczono przed- siębiorcy J. Lewińskiemu (LW. 3.394/84 i 14.384/84).</p>
106.002	330.632	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem	
ru-	po-		czajne	yczajne		
bryki	zycy		Złote austriackie			
XV		Na cele gospodarstwa krajowego.				
	150	Inżynier górnik przy Wydziale krajowym	1.980	—		
	151	Bióro melioracyjne i urządzenie kursu robót melioracyjnych	10.100	—		
	152	Na wzmocnienie sił technicznych bióra melioracyjnego we Lwowie i expozytur	4.000	—		
	153	Na expozyturę bióra melioracyjnego w Tarnowie	200 zł.			
	154	„ „ „ „ Sanoku	200 „	400	—	
	155	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	12.341	—		
	156	„ wyższa rolnicza w Dublanach	34.431	—		
	157	„ parobków „ „	10.432	—		
	158	Folwark „ „	19.421	—		
	159	Kurs gorzelnictwa „ „	1.645	—		
	160	Szkoła rolnicza w Czernichowie	35.208	—		
	161	„ ogrodnicza „ „	3.100	—		
	162	Folwark w Czernichowie	15.164	—		
	163	Szkoła weterynaryi we Lwowie:				
		a) Subwencya c. k. Rządowi	2.000 zł.			
		b) Spłata pożyczki w Kasie oszcz. - XIX. i XX. rata 1.061 „	1.061			
		c) Asekuracya budynków (Szumanówka)	36 „	3.097	—	
	164	Szkoła snycerstwa w Zakopanem	600	—		
	165	Szkoła przemysłowa w Jarosławiu: a) subwencya zwyczajna	500	—		
		b) na środki naukowe	—	—		
	166	Szkoła przemysłowa w Przemyśle:				
		a) subwencya zwyczajna	500	—		
		b) na środki naukowe	—	—		
	167	Szkoła przemysłowa w Rzeszowie:				
		a) subwencya zwyczajna	500	—		
		b) na środki naukowe	—	—		
	168	Szkoła przemysłowa w Tarnowie:				
		a) subwencya zwyczajna	500	—		
		b) na środki naukowe	—	—		
		Do przeniesienia	153.919	—	—	

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
1.800	1.800	Jak w roku 1884. z dodaniem 180 zł. jako dodatek pięciolecia inżyniera Syroczyńskiego. <i>Do poz. 151</i> preliniuje się, a mianowicie 7.800 zł., jak w r. 1884. i dodaje się uchwaloną przez Wysoki Sejm dnia 12. Października 1883. na uregulowanie płac dotychczasowych urzędników kwotę . . . . . 2.000 zł. oraz pięciolecie 2 inżynierów, a to: Jankowskiego i Karpuszeki po 150 zł., t. j. 300 zł. — razem dla tej pozycyi . . . . . 10.100 „
10.265	9.800	
—	2.600	<i>Do poz. 152</i> oprócz uchwalonych w r. 1884. na ten cel . . . . . 2.000 „ i 600 zł., przeznaczonych na subwencyonowanie podmajstrzych — ra- zem 2.600 zł. — preliniuje się z powodu zwiększających się potrzeb na r. 1885. (LW.31.346/84) jeszcze 1.400 zł., razem . . . . . 4.000 „
200	400	Jak w roku 1884.
12.618	12.149	Wedle specjalnych preliminarzy.
29.855	33.254	
8.317	9.852	
11.362	17.675	
1.583	1.645	
26.272	30.115	
2.543	2.645	
14.158	14.833	
3.087	3.057	<i>Do poz. 163 a) — c).</i> <i>a)</i> Subwencya 2.000 zł., jak w r. 1884. (Uchwała Sejmu z dnia 22. Października 1881.). <i>b)</i> Stan długu do kasy oszczędności z końcem r. 1884. wynosić będzie 13.200 zł. 72 ct. W roku 1885. przypadają do spłaty dwie raty w kapitale 416 zł. 61 ct., a w odsetkach 644 zł. 50 ct., pozostanie przeto w kapitale 12.784 zł. 11 ct. do spłacenia do roku 1902. (Uchwała Sejmu z dnia 20. Maja 1875.). <i>c)</i> Wynik z r. 1882. — 37 zł. 67 ct.; z r. 1883. — 34 zł. 59 ct.; z r. 1884. — 35 zł. 62 ct.; przeciętnie 35 zł. 96 ct.
600	600	Jak na rok 1884. W myśl uchwały W. Sejmu z 16/10 1883. na lat 5, od r. 1884. począwszy, po 600 zł. rocznie, a to: 300 zł. szkole bezpośrednio, zaś 300 zł. Towarzystwu tatrzańskiemu dla tej szkoły za dostarczone ubikacye w latach 1879.—1883.
500	500	Jak na rok 1884.
—	200	Na rok 1885. nie preliniuje się, gdyż na rok 1884. uchwalono na środki naukowe subwencyę nadzwyczajną.
500	500	Jak na rok 1884.
—	200	Jak pozycya 165 b).
—	500	Jak w roku 1884. z opuszczeniem subwencyj nadzwyczajnych, na środki naukowe przeznaczonych.
—	200	
500	500	
—	200	
124.160	143.225	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Pszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
XV.		Z przeniesienia	153.919	—	—
169		Szkoła przemysłowa w Tarnopolu	500	—	
170		" " " Stanisławowie:			
		a) subwencya zwyczajna	500	—	
		b) na środki naukowe	—	—	
171		Szkoła przemysłowa w Drohobyczu . . . . . subwencya	500	—	
172		" " " Sokalu . . . . . "	700	—	
173		" handlowa " Krakowie	1.000	—	
174		" ogrodnicza " Tarnowie	300	—	
175		Szkoły rękodzielnicze i popieranie przemysłu domowego	10.000	—	
176		Na przemysł rękodzielniczy, na pożyczki i zasiłki	80.000	—	
177		Muzeum przemysłowe we Lwowie	2.000	—	
178		" " " w Krakowie	2.000	—	
179		Komisya fizyograficzna " "	3.000	—	
180		" " " na badania geologiczne	500	—	
181		Towarzystwo rolnicze we Lwowie	3.000	—	
182		" " " w Krakowie	3.000	—	
183		" ogrodnicze we Lwowie	400	—	
184		" tatrzańskie	400	—	
185		Badania głębszych pokładów ziemi	10.000	—	
186		" geologiczne kraju	3.000	—	
187		Na studia chemicznej przeróbki ropy i jej odpadków	1.700	—	
188		Na zalesienie wydym piaszczystych:			
		a) w powiecie Nisko	150	—	
		b) " " Tarnobrzeg	—	—	
		c) " " Cieszanów, Jarosław, Łańcut	300	—	
		d) " " Jaworów	500	—	
		e) " " Mościska	560	—	
		f) w Czernichowie (Czernichówka)	175	—	
189		Na szkołę leśną w Rasztowcach	108	—	
		<i>Stypendya.</i>			
190		Dla jednego ucznia weterynaryi i koszty podróży	260	—	
191		Dla uczniów szkół pozakrajowych rolnictwa i leśnictwa	1.500	—	
192		Na dalsze zasiłki dla uczniów lwowskiej szkoły weterynaryi	500	—	
193		Dla uczniów szkoły rolniczej w Dublanach	500	—	
194		" " " leśnictwa we Lwowie	2.400	—	
195		" " " górników chcących się kształcić w zawodach specjalnych	1.300	—	
		Do przeniesienia	284.672	—	—

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
124.160	143.225	
—	500	
—	500	
—	200	
—	500	Jak w roku 1884. — <i>Do poz. 173.</i> Uchwała Sejmu z dnia 20. Października 1882.
—	700	
—	1.000	
300	300	
7.284	10.000	
6.861	50.000	Wstawia się na r. 1885. — 80.000 zł. z powodów, wyjaśnionych osobnem sprawozdaniem.
2.000	2.000	
2.000	2.000	
3.000	3.000	Jak w roku 1884.
500	500	
3.000	3.000	
3.000	3.000	
700	400	
400	400	
6.121	10.000	Uchwałą z 17. Lipca 1880. przeznaczył W. Sejm na ten cel 50.000 zł. na lat pięć z wolnością użycia w przeciągu pięciolecia, poczynawszy od 1881. większej sumy rocznie jak 10.000 zł.
3.007	3.000	Jak w roku 1884.
1.194	1.700	
—	150	Jak w roku 1884. aż do roku 1887. włącznie, w myśl uchwały W. Sejmu z d. 24. Września 1878.
1.500	150	Nie prelinuje się nic w myśl powyższej uchwały.
400	400	W myśl uchwały W. Sejmu z dnia 24. Września 1881. na rok 1885. i 1886. po 300 zł., zaś na lata 1887. i 1888. po 150 zł.
—	500	Wedle uchwały W. Sejmu z dnia 25. Września 1882. dla powiatu Jaworowskiego na rok 1883. — 550 zł., na lata 1884. i 1885. po 500 zł., na rok 1886. — 400 zł. i 250 zł. na rok 1887., zaś na dalsze trzy lata po 200 zł.
—	500	Wedle powyższej uchwały dla powiatu Mościska na rok 1883. — 700 zł., na lata 1884. i 1885. po 560 zł., na lata 1886. i 1887. po 400 zł., a na ostatnie trzy lata po 260 zł.
—	—	W myśl uchwały Wydz. kraj. z dnia 21. Stycznia 1884. l. 3.184/84.
—	108	Jak w roku 1884. (LW. 27.121/84).
260	260	Jak w roku 1884. w myśl uchwały sejmowej z dnia 18. Października 1883.
2.000	1.500	
—	500	
1.000	500	" " " " " " " " 8. " "
2.180	2.400	
2.310	1.300	
		Jak na rok 1884.
173.177	244.193	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy				
			Złote austriackie		
XV.		Z przeniesienia . . .	284.672	—	—
196		Zasilek na utrzymanie szkół rolniczych:			
		a) w Horodence . . . . . 4.960 zł.			
		b) „ Jagielnicy . . . . . 4.760 „	9.720	—	
197		Na budowę gmachu szkolnego w Dublanach	8.000	—	
198		Na popieranie przedsięwzięć melioracyjnych	100.000	—	
199		Koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zam- knięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi	2.500	—	
		Datki jednorazowe uchwalone na rok 1884., a w niniejszym preliminarzu opuszczone	—	—	
		<u>Suma rubryki XV. . .</u>	<u>404.892</u>	—	<u>404.892</u>
XVI.		Rozmaite wydatki.			
200		Do rozporządzałości Wydziału krajowego	30.000	—	
201		Pożyczki na budowę koszar dla c. k. wojska	120.000	—	
202		Dla księży unitów chełmskich	3.000	—	
		Pozycye uchwalone na rok 1884. a obecnie opuszczone	—	—	
		<u>Suma rubryki XVI. . .</u>	<u>153.000</u>	—	<u>153.000</u>

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
173.177	244.193	
—	9.720	Jak na rok 1884.
—	8.000	Jak w roku 1884. Uchwała W. Sejmu z dnia 4. Października 1883.
—	—	Wedle osobnego sprawozdania do LW. 27.741/84.
3.633	3.200	Do poz. 199. Wydatki te wynosiły: w r. 1879. — 4.448 zł., w r. 1880. — 4.389 zł., w r. 1881. — 329 zł., w r. 1882. — 3.632 zł., w r. 1883. po koniec Marca 1884. nic, razem w 5 latach 12.798 zł., przeciętnie 2.560 zł. W ogóle potrzeby tej pozycyi ustalić się nie dadzą, preliniuje się zatem na wypadek wszelki 2.500 zł.
—	1.400	Na rok 1885. opuszczono uchwalone w roku 1884.: a) dla szkół przemysłowych w Jarosławiu, Przemyślu, Rzeszowie, Tarnowie i Stanisławowie nadzwyczajne subwencye po 200 zł.; b) na zalesienie wydm piaszczystych dla powiatu Tarnobrzeg 150 zł., Cieszanów, Jarosław, Łańcut 100 zł.; c) jednorazowe datki, a to: Józefowi Accordowi 300 zł., Władysławowi Tarchalskiemu 300 zł., Stanisławowi Tarnawskiemu 300 zł., Stowarzyszeniu pracy kobiet 200 zł., Wojciechowi Maciaszek 300 zł.; d) na koszta strzeżenia granic 700 zł. — razem 3.350 zł. Natomiast zwiększono wydatki: poz. 150 o 180 zł., poz. 151 o 300 zł., poz. 152 o 1.400 zł., poz. 163 b) spłata pożyczki szkoły weter. 5 zł., poz. 163 c) asekuracja budynku weterynaryi (Szumanówka) o 35 zł., poz. 176 dla przemysłu rękodzielniczego na pożyczki i zasiłki o 30.000 zł., podwyższono dla zalesienia wydm piaszczystych poz. 188 e) o 60 zł., dodano nową poz. 188 f) 175 zł., niemniej zwiększone są wydatki wedle specjalnych preliniarzy przy szkołach, a to: gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkół roln. i folwarków w Dublanach i Czernichowie, razem o 9.574 zł. Wreszcie wstawiono nowy wydatek przy poz. 198 w kwocie 100.000 zł. Ogółem przy wszystkich pozycyach wydatkowych rubr. XV. wynosi zwiększenie kwotę 141.729 zł., a po strąceniu zmniejszenia, jak wyżej w kwocie 3.350 zł., w rezultacie <i>podwyższoną</i> została taż rubryka o kwotę 138.379 zł.
176.810	266.513	
30.000	30.000	W tej rubryce uchwalono na rok 1884. . . . . 156.470 zł.
60.000	120.000	zaś na rok 1885. preliniuje się . . . . . 153.000 „
3.000	3.000	przeto <i>mniej</i> o . . . . . 3.470 zł.
—	3.470	ponieważ opuszczono przeznaczone uchwałą sejmową z dnia 28. Września 1882. jednorazowe datki i zasiłki dla różnych osób i korporacyj w kwocie 3.470 zł.
93.000	156.470	Na podstawie §. 9. instrukcyi dla Wydziału krajowego.
		Wedle osobnego sprawozdania.
		Tak jak w roku 1884.

Dochody.

Fundusz krajowy.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
I.	1		Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	—	—
II.		Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych.			
	2	Z kapitałów uposażenia kasy krajowej w kwocie 200.000 zł. i funduszu pożyczki kraj. z r. 1883. również w kwocie 200.000 „	12.000	—	12.000

Preliminarz na rok 1885.

Dochody.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
4.020	—	Nie prelinuje się nic, jak na rok 1884.
—	15.000	<p>Ze sprzedaży obligacyj pożyczki krajowej z roku 1884. (LW. 18.589/84) uzyskano od Banku krajowego sumę . . . . . 900.000 zł. Z sumy tej w myśl uchwały sejmowej z dnia 20. Października 1883. przypada do pokrycia:</p>
		<p>1) niedobór rzeczywisty r. 1882. wedle zamknięcia w kwocie 89.607 zł. 2) niedobory dwóch lat następnych obliczone w przybliżeniu: a) roku 1883. (z uwzględnieniem uposażenia kasy krajowej 140.000 zł. z rubr. XVI. poz. 169 budżetu) w kwocie 210.000 „ b) roku 1884. z powodu poniesionych klęsk w kraju przez powódź i niedoboru z preliniarza r. 1885. funduszu pożyczki z r. 1873. w kwocie 11.011 zł. — co najmniej w kwocie . . . . . 400.000 „</p> <p>Razem na pokrycie niedoborów wyczerpie się sumę (LW. 40.761/84) . . . . . 699.607 zł. a okrągło . . . . . 700.000 „ zaś pozostanie do dalszej dyspozycji kwota . . . . . 200.000 zł. z której przypadnie pokryć długi przed rokiem 1882. zaciągnięte, a wykazane w wyjaśnieniach rubryki XIV. wydatków, a to: do funduszu policyi krajowej, kultury krajowej i zapomogi z roku 1866. w łącznej sumie . . . . . 146.749 „</p> <p>Nie bierze się tutaj w rachubę długów należnych funduszom pożyczki krajowej z r. 1873. i z r. 1883., zwłaszcza że ostatni prawdopodobnie pokrytym zostanie po wyrównaniu powyższych niedoborów. Po zapłaconiu rzeczonych długów pozostanie reszta na uposażenie kasy krajowej w kwocie . . . . . 53.251 zł. a po doliczeniu takiegoż uposażenia kasy krajowej, które się pozyska przez pokrycie niedoboru roku 1883., jak wyżej pod 2 a) w sumie . . . . . 140.000 „ wyniesie uposażenie razem . . . . . 193.251 zł.</p> <p>Przypuszczając, że niedobory po zamknięciu rachunków okażą się nieco mniejszymi, przyjmuje się sumę uposażenia kasy krajowej w okrągłej kwocie . . . . . 200.000 zł. i prelinuje od tejsze półroczny 4% w kwocie . . . . . 4.000 zł. za czas zimowy, w którym dochody bywają większe i uposażenie to posłużyć będzie mogło dla lokacyj. — Kapitał pozostałej gotowizny pożyczki krajowej r. 1883. wynosi kwotę . . . . . 543.330 zł.</p> <p>Przypuszczając, iż na wykupno obligacyj pożyczki krajowej z r. 1873. wyda się około . . . . . 350.000 „ pozostanie na lokacyę w zaokrągleniu kwota . . . . . 200.000 zł. a roczny 4% od tejsze przyniesie . . . . . 8.000 „</p> <p>Razem prelinuje się dochód rubr. II., jak obok w kwocie . . . . . 12.000 zł.</p>

Dochody.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
III.		Dochody z dróg krajowych.			
	3	Myta z dróg krajowych	224.000		
	4	Odsetki zwłoki i kary konwencyjonalne	350		
	5	Grzywny za przestępstwa drogowe	160		
	6	a) Datki dobrowolne od stron prywatnych	5.000		
		b) Od c. k. Skarbu Państwa na utrzymanie drogi z Krynicy do Muszyny	400		
		<u>Suma rubryki III. . . . .</u>	<u>229.910</u>	—	<u>229.910</u>
IV.		Nadwyżki od zakładów dotowanych.			
	7	Od funduszu policyi krajowej	5.608		
	—	„ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie	—		
	8	„ „ „ lwowskiego	9.184		
	—	„ Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	—		
		<u>Suma rubryki IV. . . . .</u>	<u>14.792</u>	—	<u>14.792</u>
V.		Zwroty zaliczek z lat ubiegłych.			
	9	Od urzędników krajowych z płac	8.000		
	10	„ szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych	6.000		
	11	„ gmin za dawniejsze koszty leczenia	7.000		
	12	„ stron rozmaitych ze spraw drogowych	2 000		
	13	Rozmaite	5.200		
		<u>Suma rubryki V. . . . .</u>	<u>28.200</u>	—	<u>28.200</u>
VI.		Zwroty pożyczek.			
	14	Od klasztoru pp. Benedyktynek w Przemyśle :			
		a) 12 rata bezprocentowej pożyczki w kwocie 8.000 zł. . 500 zł.			
		b) 18 (ostatnia) rata takiejże pożyczki 8.000 zł. . 400 „	900		
		Do przeniesienia	900	—	—

Preliminarz na rok 1885.

Dochody.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
227.377	224.000	Dochodów mytniczych pobrano w roku 1880. — 220.116 zł., w roku 1881. — 222.996 zł., w roku 1882. — 227.377 zł., razem 670.489 zł., przeciętnie 223.496 zł.; prelinuje się jak w roku 1884. w zaokrągleniu 224.000 zł., albowiem zwiększony ruch spowodowany budową kolei transwersalnej w tym roku ustanie, zwiększenia przeto dochodu oczekiwać nie można, a nowe stacje w tym roku nie przybędą.
710	350	
269	160	
4.238	5.000	
400	400	
<u>232.994</u>	<u>229.910</u>	Prelimuluje się jak w roku 1884.
		Jak w roku 1884. aż do roku 1887. (LW. 37.996/82).
6.243	5.758	Wedle osobnych preliminarzy.
24.592	14.436	
26.878	—	
5.237	—	
<u>62.950</u>	<u>20.194</u>	
8.417	7.500	Dochód w roku 1880. — 8.422 zł., w r. 1881. — 8.244 zł., w r. 1882. — 8.417 zł., razem 25.083 zł., przeciętnie 8.361 zł.; prelinuluje się okragło 8.000 zł.
13.551	6.000	
7.087	7.000	Dochód w r. 1880. — 7.375 zł., w r. 1881. — 4.125 zł., w r. 1882. — 13.551 zł., razem 25.051 zł., przeciętnie 8.350 zł.; z powodu jednak, że dochód ten nie można cyfrowo rocznie oznaczyć, prelinuluje się jak na rok 1884.
1.364	3.800	Dochód w r. 1880. — 15.881 zł., w r. 1881. — 6.868 zł., w r. 1882. — 7.087 zł., razem 29.836 zł., przeciętnie 9.945 zł.; jednak z powodu, iż zwroty te się już wyczerpują, prelinuluje się jak w roku 1884.
2.034	6.000	Dochód w r. 1880. — 1.899 zł., w r. 1881. — 6.591 zł., w r. 1882. — 1.364 zł., razem 9.854 zł., przeciętnie 3.284 zł.; ze względu jednak na wynikłości z lat 1880. i 1882: prelinuluje się pośrednią cyfrę 2.000 zł.
<u>32.453</u>	<u>30.300</u>	Dochód w r. 1880. — 4.005 zł., w r. 1881. — 9.573 zł., w r. 1882. — 2.034 zł., razem 15.612 zł., przeciętnie 5.204 zł.; prelinuluje się w zaokrągleniu 5.200 zł.
1.400	1.350	<i>Do poz. 14 a).</i> Uchwała sejmowa z 7. Grudnia 1872. Po koniec Grudnia 1885. spłaci klasztor 6.250 zł.; resztę 1.750 zł. spłaci w 3 1/2 ratach do 1. Czerwca 1889.
1.400	1.350	<i>Do poz. 14 b).</i> Uchwała sejmowa z 26. Maja 1875. Do dnia 31. Stycznia 1885. spłaci resztę 400 zł.

Dochody.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
VI.		Z przeniesienia	900	—	—
15		Od pp. Kanoniczek w Krakowie 4 rata bezprocentowej po- życzki 1.750 zł.	175		
16		Od gminy Piwnicznej 18 i 19 rata pożyczki 9.000 zł. : a) w kapitale . . . . . 999 zł. 85 ct. b) w 5 ^o / ₁₀₀ odsetkach . . . . . 145 " 35 "	1.145		
17		Od gminy Sanoka 16 i 17 rata pożyczki 10.000 zł. : a) w kapitale . . . . . 601 zł. 75 ¹ / ₂ ct. b) w 6 ^o / ₁₀₀ odsetkach . . . . . 362 " 24 ¹ / ₂ "	964		
18		Od gminy Chłopezyce 7 rata bezprocentowej pożyczki 1.000 zł.	100		
19		Od gminy Brzeszcze 7 rata bezprocentowej pożyczki 1.000 zł.	100		
20		Gmina Tarnów, z reszty długu 625 zł. przez bursę św. Kazimierza w Tarnowie z pożyczki pierwotnie 2.000 zł. zaciągniętej, 2 rata	156		
21		Od Wydziału powiatowego w Tarnowie 5 rata pożyczki 5.000 zł. : a) w kapitale . . . . . 483 zł. 19 ct. b) w 5 ^o / ₁₀₀ odsetkach . . . . . 164 " 33 "	648		
22		Od spółki wodnej jasielskiej 3 rata bezprocentowej pożyczki 1.500 zł. na regulację Wisłoka	150		
23		Od komitetu parafialnego obrz. łać. w Sanoku 5 rata pożyczki 8.000 zł. : a) w kapitale . . . . . 1.000 zł. b) w 5 ^o / ₁₀₀ odsetkach . . . . . 200 "	1.200		
24		Od powiatu łańcuckiego 3 rata bezprocentowej pożyczki 4.500 zł. na budowę mostu na Wisłocę	450		
25		Od Leona Marconiego 2 rata bezprocentowej pożyczki 5.000 zł. na założenie szkoły wyrobów alabastrowych w Brzozdowcach	625		
26		Ze spłaty pożyczek udzielonych na budowę koszar dla c. k. wojska : a) Gmina Brzeżany z 4.000 zł. 5 i 6 rata . . . . . 400 zł. b) " Przemysł z 15.000 " 5 i 6 " . . . . . 1.250 " c) " " z 10.000 " 3 i 4 " . . . . . 832 " d) " Rzeszów z 20.000 " 4 i 5 " . . . . . 1.666 " e) " Sanok z 10.000 " 4 i 5 " . . . . . 832 " f) " Trembowla z 10.000 " 4 i 5 " . . . . . 1.000 " g) " Złoczów z 6.000 " 6 i 7 " . . . . . 500 " h) " Gródek z 6.000 " 2 rata . . . . . 1.667 " i 14.000/	8.147		
27		Od gminy Brzeżany spłata z udzielonej pożyczki na budowę stajni dla c. k. kawaleryi 6.000 zł. i z udzielić się mającej dalszych 6.000 zł. — razem 12.000 zł., 1 i 2 rata	1.200		
28		Towarzystwo tkaczy w Błażowej 3 rata pożyczki 4.000 zł. : a) w kapitale . . . . . 400 zł. b) w 3 ^o / ₁₀₀ odsetkach . . . . . 96 "	496		
29		Towarzystwo tkaczy w Korczyni 5 i 6 rata z pożyczki 2.000 zł. : a) w kapitale . . . . . 500 zł. — ct. b) w 3 ^o / ₁₀₀ odsetkach . . . . . 26 " 25 "	526		
		Do przeniesienia	16.982	—	—

Preliminarz na rok 1885.

Dochody.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
1.400	1.350	
175	175	Jak w r. 1884. Reszta długu w kwocie 1.050 zł. spłacaną będzie aż do roku 1891. <i>Do poz. 16.</i> Uchwała sejmowa z 26. Kwietnia 1876. Po koniec Grudnia 1885. spłaci gmina w kapitale 7.445 zł. 69 ct. Resztę 1.554 zł. 31 ct. ma spłacić do 1. Listopada 1887.
1.145	1.145	<i>Do poz. 17.</i> Uchwała sejmowa z 24. Kwietnia 1876. Po koniec roku 1885. spłaci gmina w kapitale 4.115 zł. 30 ct Resztę 5.884 zł. 70 ct. ma spłacić do 1. Maja 1893.
964	964	
100	100	<i>Do poz. 18.</i> Uchwała sejmowa z 24. Kwietnia 1876. Pożyczka spłacalna w 10 rocznych ratach po dzień 1. Stycznia 1888.
100	100	<i>Do poz. 19.</i> Jak wyżej poz. 18.
250	156	<i>Do poz. 20.</i> W myśl uchwały Wys. Sejmu z 18. Października 1883 reszta ta spłacalna jest w 4 rocznych ratach. W roku 1884. spłaci się w kapitale 156 zł. 25 ct., zostanie 468 zł. 75 ct., zaś z końcem r. 1885. w kapitale zostanie 312 zł. 50 ct.
—	648	<i>Do poz. 21.</i> Uchwała sejmowa z 13. Lipca 1880. Po koniec r. 1885. spłaci Wydział powiatowy 2.196 zł. 56 ct.; resztę 2.803 zł. 44 ct. ma spłacić do 1. Października 1890.
—	150	<i>Do poz. 22.</i> Uchwała sejmowa z 15. Października 1881. Ma być spłacona w 10 rocznych ratach do r. 1893.
1.350	1.250	<i>Do poz. 23.</i> Uchwała sejmowa z 22. Czerwca 1880. Spłacalna w 8 rocznych ratach po dzień 1. Września 1888.
—	450	<i>Do poz. 24.</i> Uchwała sejmowa z 24. Października 1881. Ma być spłacona w 10 rocznych ratach od r. 1883. do 1893.
—	625	<i>Do poz. 25.</i> Uchwała sejmowa z 20. Lipca 1880. Pożyczka ta ma być zwróconą w 8 równych rocznych ratach do r. 1891.
		<i>Do poz. 26 lit. a) — h).</i> Jak na rok 1884. z dodatkiem nowoudzielonej pożyczki gminie Gródek.
250	11.730	Patrz LW. 8.293/84 i 33.535/84.
—	—	<i>Do poz. 27.</i> Patrz LW. 38.244/84. Udzielona pożyczka ma być spłaconą w 20 ratach półrocznych bezprocentowo, począwszy od 1. Stycznia 1885.
—	508	<i>Do poz. 28.</i> jak w roku 1884. co do raty kapitalnej; odsetki obliczono od reszty kapitału z końcem r. 1884. w kwocie 3.200 zł. (LW. 39.149/83).
—	541	<i>Do poz. 29.</i> Spłacalna w 8 półrocznych ratach po 250 zł. od 14. Sierpnia 1882. Odsetki od resztującego kapitału z dołu. (LW. 39.946/82)
5.734	19.892	

Dochody.

Fundusz krajowy.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
VI.		Z przeniesienia . . .	16.982	—	—
30		Towarzystwo wyrobów garncarskich w Kołomyi 3 i 4 rata z pożyczki 1.800 zł.:			
		a) w kapitale	450 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	37 „ 12 1/2 „	487	
31		Darowska B. i Hel. z Krakowa 3 i 4 rata pożyczki bezprocentowej 2.000 zł. dla zakładu robót kościelnych		400	
32		Towarzystwo szweców w Dąbrowej 3 i 4 rata z pożyczki 3.000 zł.:			
		a) w kapitale	500 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	71 „ 25 „	571	
33		Towarzystwo tkaczy w Kossowie 2 i 3 rata z pożyczki 3.000 zł.:			
		a) w kapitale	600 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	76 „ 50 „	676	
34		Towarzystwo tkaczy, jak wyżej od pożyczki 1.000 zł., 1 i 2 rata:			
		a) w kapitale	200 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	28 „ 50 „	228	
35		Towarzystwo handlu skór we Lwowie od pożyczki 5.000 zł., 1 i 2 rata:			
		a) w kapitale	1.000 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	142 „ 50 „	1.142	
36		Towarzystwo, jak wyżej od pożyczki 10.000 zł., 1 rata:			
		a) w kapitale	1.000 zł.		
		b) w 3% odsetkach	300 „	1.300	
37		Gmina Skala od pożyczki 3.000 zł., 2 rata:			
		a) w kapitale	500 zł.		
		b) w 5% odsetkach	125 „	625	
38		Spółka wyrobów i handlu towarów kuśnierskich w Starym Sączu od pożyczki 5.000 zł., 1 i 2 rata:			
		a) w kapitale	1.000 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	142 „ 50 „	1.142	
39		Siekierski Ksawery, dzierżawca garbarni w Ładnej, od pożyczki 4.000 zł., 1 i 2 rata:			
		a) w kapitale	800 zł.		
		b) w 3% odsetkach	114 „	914	
40		Ten sam od pożyczki 6.000 zł., 1 i 2 rata:			
		a) w kapitale	300 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	177 „ 75 „	478	
41		Deskur Franciszek Ksawery od pożyczki 4.000 zł., 1 i 2 rata:			
		a) w kapitale	800 zł.		
		b) w 3% odsetkach	114 „	914	
		Do przeniesienia	25.859	—	—

Preliminarz na rok 1885.

Dochody.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
5.734	19.892	
—	501	<i>Do poz. 30.</i> Spłacalna w 8 półrocznych ratach po 225 zł. od 1. Stycznia 1884. Odsetki 3% z dołu. (LW. 3.173/83).
—	400	<i>Do poz. 31.</i> Spłacalna w 10 półrocznych ratach po 200 zł. bezprocentowo od 1. Kwietnia 1884. (LW. 13.000/83).
—	586	<i>Do poz. 32.</i> Spłacalna w 12 półrocznych ratach po 250 zł. od 1. Kwietnia 1884. Odsetki z dołu. (LW. 14.444/83).
—	685	<i>Do poz. 33.</i> Rata 2 i 3 z powodu posunięcia terminu jednej raty (LW. 22.410/84) tak, że z końcem r. 1884. pozostanie kapitału 2.700 zł.; odsetki policzono, jak wypadają.
—	150	<i>Do poz. 34.</i> Spłata w 10 półrocznych ratach po 100 zł. zaczyna się dopiero 21. Lutego 1885. z odsetkami z dołu, a to za czas od 28. Sierpnia 1884. do 21. Lutego 1885. i 1 rata kapitału 100 zł.; druga rata 100 zł. przypada 21. Sierpnia 1885. tak, że z końcem r. 1885. zostanie kapitału 800 zł. (LW. 10.548/84).
—	650	<i>Do poz. 35.</i> Spłacić się ma w 10 półrocznych ratach po 500 zł. od 1. Czerwca 1885., spłaci się zatem 2 raty po koniec r. 1885. — 1.000 zł., a zostanie w kapitale 4.000 zł.; odsetki 3% z dołu. (LW. 16.141/83).
—	—	<i>Do poz. 36.</i> Spłacalna w 10 ratach półrocznych, z których pierwsza przypada 15. Lipca 1885. z 3% odsetkami z dołu tak, że z końcem roku 1885. spłaci się na kapitał 1.000 zł., a pozostanie reszta kapitału 9.000 zł. (LW. 35.219/83).
—	—	<i>Do poz. 37.</i> W roku 1885. spłaci się w kapitale 500 zł., zostanie z końcem r. 1885. w kapitale 2.000 zł.; odsetki 5% z dołu. (LW. 7.559/83).
—	—	<i>Do poz. 38.</i> Spłacalna w półrocznych ratach; 1 rata w kapitale 500 zł. przypada 1. Stycznia 1885. i odsetki 3% z dołu tak, że w r. 1885. spłaci się w kapitale 1.000 zł., a pozostanie z końcem roku 1885. reszta kapitału 4.000 zł. (LW. 38.586/83).
—	—	<i>Do poz. 39.</i> Spłacalna w półrocznych ratach, z których 1 rata 400 zł. w kapitale przypada 1. Stycznia 1885. i 3% odsetki od tego czasu z góry tak, że w r. 1885. spłaci się na kapitał 800 zł., a pozostanie z końcem r. 1885. reszta 3.200 zł. (LW. 36.445/83).
—	—	<i>Do poz. 40.</i> Pożyczka spłacalna przez lat 5 w 10 półrocznych ratach po 150 zł. od 1. Stycznia 1885. z 3% odsetkami z dołu; zaś od r. 1890. spłacalną jest w 6 półrocznych ratach z takim samym procentem po 750 zł. (LW. 38. 220/84).
—	—	<i>Do poz. 41.</i> Spłacalna w półrocznych ratach, z których 1 rata jak przy poz. 39. przeto i dalsze obliczenie tożsamo. (LW. 58.394/83).
5.734	22.864	

Dochody.

Fundusz krajowy.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycy		Złote austriackie		
VI.		Z przeniesienia .	25.859	—	—
42		Tenże sam od pożyczki w kwocie 3.000 zł., 3% odsetki za czas od 1. Lipca 1884. do 1. Lipca 1885.	90		
43		Towarzystwo handlu skór i magazyn wyrobów skórnych w Tarnowie od pożyczki 3.000 zł., 1 i 2 rata:			
		a) w kapitale	500 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	86 „ 25 „	586	
44		Towarzystwo handlu skór w Łańcucie od pożyczki 2.000 zł., 1 i 2 rata: a) w kapitale	500 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	56 „ 25 „	556	
45		Towarzystwo handlu skór w Przemyślu od pożyczki 4.000 zł., 1 i 2 rata: a) w kapitale	500 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	116 „ 25 „	616	
46		Rogowscy Józef i Apolonia w Krakowie na podniesienie wyrobów białoskórniczych, od pożyczki w kwocie 2.000 zł., 1 i 2 rata: a) w kapitale	500 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	52 „ 75 „	553	
47		Dembiński Zdzisław hrabia na podniesienie fabryki wyrobów glinianych w Babicach pow. Przemyśl, z pożyczki 10.000 zł., 1 i 2 rata: a) w kapitale	5.000 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	262 „ 50 „	5.262	
48		Heydenreich Michał, właściciel zakładu wyrobów oczkowych we Lwowie, z pożyczki 6.000 zł., 1, 2 i 3 rata:			
		a) w kapitale	750 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	168 „ 75 „	919	
49		Małeccy Ludwik, Hipolit i Joanna, współwłaściciele garbarni przy ulicy Snopkowskiej we Lwowie, z pożyczki 3.000 zł., 1, 2 i 3 rata: a) w kapitale	375 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	97 „ 31 „	472	
50		Towarzystwo handlu skór w Jarosławiu z pożyczki 3.000 zł., 1 i 2 rata: a) w kapitale	750 zł. — ct.		
		b) w 3% odsetkach	84 „ 37½ „	834	
51		Sierocińscy Stanisław i Franciszka z pożyczki 4.000 zł., płatnej w miesięcznych ratach, przeto 12 rat po 41 zł. 66 ct. 500 zł. — ct. 2% odsetki półrocznie z dołu	76 „ 88 „	577	
52		Szkoła snycerstwa w Zakopanem z pożyczki bezprocentowej 1.000 zł., 1 rata	200		
		Suma rubryki VI.	36.524	—	36.524

Preliminarz na rok 1885.

Dochody.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
5.734	22.864	
—	—	<i>Do poz. 42.</i> Rata 1 przypada 1. Stycznia 1886. Preliminuje się na rok 1885. tylko odsetki. (LW. 25.478/84).
—	—	<i>Do poz. 43.</i> Spłacałna w półrocznych ratach, z których 1 rata przypada 1. Stycznia 1885. i 3% odsetki z dołu tak, że w roku 1885. spłaci się na kapitał 500 zł., a z końcem roku 1885. zostanie w kapitale 2.500 zł. (LW. 6.202/84).
—	—	<i>Do poz. 44.</i> Spłacałna w półrocznych ratach, z których 1 rata przypada 1. Stycznia 1885.; odsetki po 3% z dołu. — W roku 1885. spłaci się na kapitał 500 zł., a z końcem roku 1885. pozostanie reszta kapitału 1.500 zł. (LW. 5.883/84).
—	—	<i>Do poz. 45.</i> Spłacałna w półrocznych ratach, z których 1 rata przypada 1. Stycznia 1885. i odsetki po 3% z dołu. — W roku 1885. spłaci się na kapitał 500 zł., a z końcem r. 1885. pozostanie reszta kapitału 3.500 zł. (LW. 6.592/84).
—	—	<i>Do poz. 46.</i> Spłacałna w półrocznych ratach od 1. Stycznia 1885. W roku 1885. spłacić się ma na kapitał 500 zł., z końcem roku 1885. pozostanie w kapitale 1.500 zł.; odsetki po 3% z dołu obliczają się wedle dat udzielenia pożyczki i w miarę spłaconego kapitału tak, że takowe na r. 1885. wzięto od kapitału 1.000 zł. od 29. Marca do końca Grudnia 1884., a od kapitału 500 zł. od 1. Października do 31. Grudnia 1884., oraz kapitału 1.750 zł. od 1. Stycznia do 1. Lipca 1885. Dalsze odsetki przypadają dnia 1. Stycznia 1886. (LW. 13.620/84).
—	—	<i>Do poz. 47.</i> Spłacałna w półrocznych ratach od 1. Stycznia 1885. W roku 1885. spłacić się ma w dwóch ratach 5.000 zł. tak, że z końcem r. 1885. pozostać ma kapitał 5.000 zł.; odsetki obliczone wedle spłaty uiścić się mającej. (LW. 11.684/84).
—	—	<i>Do poz. 48.</i> Do spłacenia w kwartalnych ratach po 250 zł. od 1. Kwietnia 1885.; odsetki po 3% półrocznie z dołu każdego 30. Czerwca i 31. Grudnia tak, że w r. 1885. spłaci się na kapitał 750 zł. i pozostanie z końcem r. 1885. w kapitale 5.250 zł. (LW. 14.260/84).
—	—	<i>Do poz. 49.</i> Do spłacenia w kwartalnych ratach po 125 zł. od 1. Kwietnia 1885. począwszy; odsetki 3% z dołu dnia 1. Stycznia i 1. Lipca każdego roku od pozostałego kapitału tak, że w roku 1885. spłaci się na kapitał 375 zł., a pozostanie z końcem roku 1885. — 2.625 zł. (LW. 23.499/84).
—	—	<i>Do poz. 50.</i> Do spłacenia w 8 półrocznych równych ratach po 375 zł. od 1. Maja 1885. począwszy tak, że w roku 1885. spłaci się na kapitał 750 zł., w skutek czego z końcem roku 1885. pozostanie w kapitale 2.250 zł.; 3% odsetki na rok 1885. obliczają się od 1. Listopada 1884. do 1. Listopada 1885. w miarę resztującego długu. (LW. 30.078/84).
—	—	<i>Do poz. 51.</i> Do spłacenia w miesięcznych ratach przez lat 8, od 1. Października 1884. począwszy. Odsetki po 2% od sta od 1. Lipca 1884. w półrocznych ratach z dołu na dniu 1. Stycznia i 1. Lipca, od 1. Stycznia 1885. począwszy. (LW. 34.000/84).
—	—	<i>Do poz. 52.</i> Udzielono zaliczkę bezprocentową, zwrócić się mającą w 5 równych rocznych ratach, od 1. Stycznia 1885. począwszy. (LW. 16.651/84).
5.734	22.864	

Dochody.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycy		Złote austriackie		
VII.		Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.			
	53	Subwencya od c. k. Skarbu Państwa	5.000		
	54	Oplaty od uczniów	180		
	55	Czynsz dzierżawny z ogrodu na Szumanówce	20		
		Suma rubryki VII.	5.200	—	5.200
VIII.		Dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublinach.			
	56	Wyższa szkoła rolnicza	14.815		
	57	Szkoła parobków	2.844		
	58	Folwark	18.560		
	59	Kurs gorzelnictwa	1.240		
		Suma rubryki VIII.	37.459	—	37.459
IX.		Dochody krajowych szkół i folwarku w Czernichowie.			
	60	Szkoła średnia rolnicza	16.640		
	61	„ ogrodnicza	2.525		
	62	Folwark	15.930		
		Suma rubryki IX.	35.095	—	35.095
X.		Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich.			
	63	Od szpitali powszechnych	600	—	600
XI.	64	Dochody funduszu szkolnego krajowego	126.495	—	126.495
XII.		Rozmaite.			
	65	Taksy krajowego archiwum aktów grodzkich we Lwowie i w Krakowie	380		
	66	Od c. k. Skarbu Państwa zasiłek dla bióra melioracyjnego przy Wydziale krajowym	1.000		
	67	Przypadkowe:			
		a) Sprzedaż książek i druków	900		
		b) Sprzedaż papierów wyszkartowanych i wzorów drukowanych	120		
		c) Odsetki zwłoki za niepłacone w terminach rozmaite należitości	80		
		d) Różne drobne	100		
		Do przeniesienia	2.580	—	—

Preliminarz na rok 1885.

Dochody.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
5.000 307	5.000 390	} Wedle specjalnego preliminarza.
5.307	5.390	
12.891 2.991 13.608 1.232	15.115 3.224 16.050 1.240	} Wedle specjalnego preliminarza.
30.722	35.629	
13.128 2.402 15.849	14.020 2.350 15.830	} Wedle specjalnego preliminarza.
31.379	32.200	
611	600	Jak w latach ubiegłych.
—	—	Wedle specjalnego preliminarza.
367	380	Jak na rok 1884. Wynik z r. 1881. — 445 zł., z r. 1882. — 367 zł., z r. 1883. — 319 zł., przeciętnie 377 zł.
1.000	1.000	} Reskrypt c. k. Ministerstwa rolnictwa z 30. Września 1881. l. 5.836. Zasiłek do incl. 1885. r., jeżeli ten wydatek przyzwolony będzie ustawami finanso- wemi. (LW. 52.081/81).
658	1.200	
221	150	Dochód ten wynosił w r. 1881. — 1.335 zł., w r. 1882 — 658 zł., w r. 1883. — 682 zł., razem 2.675 zł., przeciętnie 892 zł.
68	50	Dochód ten wynosił w r. 1881. — 50 zł., w r. 1882. — 221 zł., w r. 1883. — 65 zł., czyli razem 336 zł., przeciętnie 112 zł.
39	50	W roku 1881. wynosił dochód 73 zł., w 1882. — 68 zł., w r. 1883. — 115 zł., razem 256 zł., przeciętnie 85 zł.
2.353	2.830	W roku 1881. wynosił dochód 50 zł., w r. 1882. — 39 zł., w r. 1883. — 389 zł., razem 478 zł., przeciętnie 159 zł. Te dochody nie są stałe, preliniuje się prawdopodobny dochód.

Dochody.

Fundusz krajowy.

Liczba		P o s z c z e g o l n i e n i e	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
XII.		Z przeniesienia .	2.580	—	—
	68	Czynsz dzierżawny z gruntów (5 morgów) byłej szkoły wete- rynaryi	20		
	69	Reszta z subwencji państwowej na pierwsze urządzenie szkół rolniczych w Jagielnicy i Horodence	4.700		
	70	Roczny dodatek z c. k. Skarbu Państwa na utrzymanie powyż- szych szkół po 2.000 zł.	4.000		
	—	Pożyczka na budowę pralni w szpitalu we Lwowie	—	—	—
		Suma rubryki XII.	11.300	—	11.300
XIII.	71	Dodatki do podatków po 32 centów od 1 zł. podatku z do- datkami	3,136.000	—	3,136.000

Preliminarz na rok 1885.

Dochody.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
2.353	2.830	
—	—	<p><i>Do poz. 68.</i> Wydierżawiono 5 morgów gruntu z realności szkoły weterynaryi Nr. 466¹/₄ na przeciąg lat 20, a to w pierwszych 5 latach od 1. Maja 1884. do 30. Kwietnia 1889. rocznie po 20 zł.; w dalszym okresie czasu od 1. Maja 1889. po 250 zł. rocznie. (LW. 33.122/84).</p>
—	—	<p><i>Do poz. 69.</i> Wedle reskryptu c. k. Namiestnictwa z 19. Lutego 1884. l. 10.621 ma być do preliminarza wstawiona kwota 4.700 zł. i w r. 1885. wyasygnowana. Kwota 8.000 zł. i 9.300 zł. została już pobrana. (LW. 10.902/84).</p>
—	—	<p><i>Do poz. 70.</i> Wedle reskryptu c. k. Namiestnictwa przyrzekło c. k. Ministerium rolnictwa na przeciąg lat 10 na utrzymanie szkół w Jagielnicy i Horodence rocznie po 2.000 zł., uczyniło to jednak zawisłem od przyzwolenia Rady Państwa. (LW. 10.902/84).</p>
—	22.500	
2.353	25.330	
2.579.762	2.629.800	<p>Wedle sumarycznego preliminarza wydatków i dochodów funduszu krajowego niedobór wynosi . . . . . 3,112.852 zł.</p>
		<p>Przyjmując na rok 1885. sumę sprawdzonej należitości podatków za rok 1882. , która wedle dołączonego wykazu wynosi 9,828.757 zł. i zaokrągliwszy takową na . . . . . 9.800.000 „ wymaganem jest nałożenie na pokrycie powyższego niedoboru dodatku krajowego w wysokości 32 centów. Dodatek krajowy tej wysokości przyniesie dochodu . . . . . 3.136.000 „ a więc pokryje niedobór, a nadto przyniesie nadwyżkę do- chodów w kwocie . . . . . 23.148 zł. a 1 cent uczyni dochodu 98.000 zł.</p>

1. Alegat do preliminarza funduszu krajowego.

W y k a z

pozostałych zaległości z końcem roku budżetowego 1882. każdego gatunku podatku z dodatkami państwowymi i dodatku krajowego, w porównaniu z takimiż zaległościami z roku 1881.

Przedmiot	Gruntowy	D o m o w o-		Zarobkowy	Dochodowy	Razem
		czynszowy	klasowy			
1882.						
Zaległość podatku	973.522	447.766	378.564	448.680	588.699	2,837.231
„ dodatku krajowego	179.935	82.760	69.970	82.930	101.411	517.006
1881.						
Zaległość podatku	778.835	352.208	303.730	414.395	502.058	2,351.226
„ dodatku krajowego	159.620	72.185	62.249	84.930	102.896	481.880

2. Alegat do preliminarza funduszu krajowego.

W y k a z

sprawdzonej należności podatków za rok 1882.

Rodzaj podatku	Złotych austriackich	
Gruntowy	4,437.101	94 $\frac{1}{2}$
Domowo-czynszowy	1,558.155	31 $\frac{1}{2}$
Domowo-klasowy	1,506.977	56
Zarobkowy	820.375	31
Dochodowy	1,506.146	53
Razem	9,828.756	66

3. Alegat do preliminarza funduszu krajowego.

W y k a z

dochodów podatków z dodatkami państwowymi i dodatków krajowych za rok budżetowy 1882.

Pozycya	Nazwiska rubryk	Dochód rzeczywisty za r. 1882.			Prelimi- nowana kwota na rok 1882.	Rzeczywi- sty dochód był przeto większy lub <i>mniejszy</i>	Zaległość z końcem Marca, respective Czerwca 1883. za rok budżet. 1882.	Z obok wykazanych opłat potrącono	
		Od 1. Sty- cznia 1882. do końca Grudnia 1882.	Od 1. Sty- cznia 1883. do końca Marca 1883.	Razem				opusty czyli odpisania	zwroty nadpłat
		zł.	zł.	zł.				zł.	zł.
I	Gruntowy							a) 1,038.644	a) 27.069
	z dodatkami państw. .	3,823.145	669.404	4,492.549	4,659.247	166.698	973.522	b) 591.430	b) 53.317
	przytem dodatek kraj.	1,000.257	175.137	1,175.394					
II	Domowo-czynszowy							a) 21.486	a) 8.057
	z dodatkami państw. .	1,043.345	291.947	1,335.292	1,347.679	12.387	447.766	b) 387.827	b) 6.394
	przytem dodatek kraj.	272.972	76.383	349.355					
III	Domowo-klasowy							a) 8.824	a) 2.667
	z dodatkami państw. .	1,270.295	214.285	1,484.580	1,756.220	271.640	378.564	b) 556.215	b) 5.032
	przytem dodatek kraj.	332.349	56.064	388.413					
IV	Zarobkowy							a) 65.395	a) 5.260
	z dodatkami państw. .	664.747	74.601	739.348	804.661	65.313	448.680	b) 106.312	b) 12.414
	przytem dodatek kraj.	173.919	19.518	193.437					
V	Dochodowy							a) 72.164	a) 49.351
	a) fasonowany z dodat- kami państwowymi	1,383.815	424.694	1,808.509	1,614.852	193.657	548.674	b) 40.309	b) 57.163
	przytem dodatek kraj.	362.050	111.113	473.163					
	b) nie podlegające pobo- rowi dodatków kraj.							a) 388	a) 141
	plące urzędników . . .	52.908	76	52.832	57.804	4.972		b) 23.230	b) 589
	c) procenta od obligacyj	310.793	4.046	314.839	51.816	263.023			
VI	Pięcioprocentowy poda- tek od domów wolnych							a) 1.182	a) 149
	od podatku czynszowego	55.864	15.826	71.690	53.212	18.478	40.025	b) 4.550	b) 431
	Suma podat. z dodat. . .	8,604.912	1,694.727	10,299.639	10,345.491	475.158	2,837.231	a) 1,208.083	a) 92.694
	Odrąciwszy z poz. V. kwoty ad b) i c) 367.671 zł., niepodlegające po- borowi dodatków kraj., tudzież zwroty nadpłat podatków odnośnie do poz. I., II., III., IV., V. a) i VI. 227.304 zł.—razem			594.975			521.010	b) 1,709.873	b) 135.340
	pozostaje właściwa nale- żytość podatków . . .			9,704.664					
	dodatki krajowe . . .	2,141.547	438.215	2,579.762			517.006		

Wykaz ten sporządzono z otrzymanego od c. k. krajowej Dyrekcji Skarbu odezwą z dnia 28 Czerwca 1883. l. 37.623 (LW. 35.119) zamknięcia rachunków podatków z dodatkami państwowymi i z kwartalnych wykazów obrotów, wreszcie z odezwy tejże c. k. krajowej Dyrekcji Skarbu z 12. Października 1883. l. 1.479/pr. (LW. 50.568/83.). — Kwoty dodatków krajowych wyjęto z obrachunków miesięcznych rządowych i z wykazów c. k. Urzędów podatkowych, i rozliczono stosunkowo na poszczególne gatunki podatków. W kwotach zaległości mieszczą się nie tylko zaległości roku przedmiotowego, ale także zaległości z lat dawnych.

Dochody podatków wstawione są po koniec Marca, zaś dochody dodatków krajowych po koniec Czerwca 1883.

L. W. 43841/84.

Alegat C. do prawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na r. 1885.

Lit. C.

KRAJOWY SZPITAL POWSZECHNY

w e L w o w i e.

FUNDUSZ CHORYCH I POŁOŻNIC.

P R E L I M I N A R Z

na rok

1 8 8 5.

Uwaga. Podane wynikiłości dochodów i wydatków z roku 1883. nie są jeszcze ostatecznie sprawdzone i mogą uleść zmianie przy sporządzeniu zamknięć rachunków.

LW. 22000/1884.

Krajowy szpital

Liczba		Sumaryusz	Fundusz		
rubryki	pozycyi		chorych	położnic	całego szpitalu
			Złote austriackie		
W y d a t k i.					
I.	1-14	Płace i emolumenta etatowe	30.066	2 667	32 733
II.	15-21	Koszta utrzymania osób nieetatowych	25.313	2.123	27.436
III.	22	Substytucye	273	27	300
IV.	23 29	Pensye i emerytury	2.893	108	3.001
V.	30-33	Zaopatrzenia odstawne i dary z łaski	176	63	239
VI.	34	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	90	10	100
VII.	35 36	Remuneracye i zapomogi	841	89	930
VIII.	37-46	Koszta gospodarcze	77.062	4.465	81.527
IX.	47-50	Koszta sanitarne	12.830	460	13.290
X.	51	Koszta kancelaryjne	980	70	1.050
XI.	52	Koszta kapliczne	—	300	300
XII.	53-55	Utrzymanie budynków	3.984	446	4.430
XIII.	56	Odsetki od kapitałów dłużnych	1.408	352	1.760
XIV.	57	Podatki i daniny	200	100	300
XV.	58	Rozmaite	434	66	500
XVI.	59	Zapomogi dla położnic	—	2.500	2.500
XVII.	60	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	—	30	30
XVIII.	61	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii	9.400	—	9.400
XIX.	62	Najem pomieszczeń	4 048	2.024	6.072
Suma wydatków			169.998	15.900	185.898
D o c h o d y.					
I.	1-2	Dodatki	23 185	133	23.318
II.	3	Opłaty pośmiertne	7.000	—	7.000
III.	4-5	Zwroty kosztów leczenia	160.075	3.689	163.764
IV.	6	Rozmaite	980	20	1.000
Suma dochodów			191.240	3 842	195 082
W porównaniu z wydatkami			169 998	15.900	185.898
okazuje się nadwyżka			21.242	—	—
niedobór			—	12.058	—
W ogólności nadwyżka			—	—	9.184

powszechny we Lwowie.

Wynikłość z roku 1882.	Kwota uchwalona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
		Porównanie sumaryczne kwot preliniowanych na r. 1885. z uchwalonemi na r. 1884.
29.765	32.498	<i>Wydatki preliniowane</i> na r. 1885. wynoszą . . . . . 185.898 zł.
27.318	27.239	„ uchwalone „ „ 1884. „ „ . . . . . 178.268 „
—	—	Preliminuje się zatem na rok 1885. <i>więcej</i> o . . . . . 7.630 zł.
2.261	3.915	mianowicie <i>więcej</i> : w Rubr. I. z powodu pięcioleci o . . . . . 235 zł.
167	277	„ II. przy służbie wspólnej i akuszerce . . . . . 208 „
25	100	„ III. substytucye . . . . . 300 „
929	960	„ IV. emerytura p. Neuhauserowej . . . . . 350 „
75.375	77.595	„ V. zaopatrzenie Czarneckiej . . . . . 72 „
10.284	10.750	„ VIII. koszta gospodarcze o . . . . . 3.932 „
891	1.050	„ IX. z powodu większej ilości chorych . . . . . 2.540 „
352	300	„ XIII. odsetki od kapitałów dłużn. . . . . 1.408 „
5.389	4.430	razem . . . . . 9.045 zł.
352	352	<i>mniej</i> „ II. poz. 17. . . . . 11 zł.
272	300	„ IV. emeryt. Dra Neuhausera 1.200
372	500	emeryt. p. Pfau 64 1.264 „
2.532	2.500	„ V. zaopatrzenie Drabikowskiej . . . . . 110 „
36	30	„ VII. sprawdzanie recept. . . . . 30 „ 1.415 „
9.815	9.400	Z porównania <i>więcej</i> , jak wyżej wykazano . . . . . 7.630 zł.
6.045	6 072	
172.180	178.268	<i>Dochody preliniowane</i> na rok 1885. wynoszą . . . . . 195.082 zł.
		„ uchwalone „ „ 1884. „ „ . . . . . 174.118 „
		Preliminuje się zatem na rok 1885. <i>więcej</i> o . . . . . 20.964 zł.
		Wynik jest więc od roku 1884. <i>korzystniejszy</i> o . . . . . 13.334 zł.
22.693	23.318	mianowicie: Uchwałą Wys. Sejmu przewidywano na rok 1884. <i>niedoboru</i> w kwocie . . . . . 4.150 zł.
7.537	8.000	do tego preliniowana na r. 1885. <i>nadwyżka</i> dochodów . . . . . 9.184 „
157.000	141.800	okazuje się wykazany powyżej <i>wynik korzystniejszy</i> . . . . . 13.334 zł.
2.463	1.000	Ogólna wynikłość z r. 1882. wykazuje wedle zamknięcia . . . . . 201.912 zł.
189.693	174.118	tu wstawiono dla porównania tylko . . . . . 172.180 „
—	—	przeto <i>mniej</i> o . . . . . 29.732 zł.
		a mianowicie: opuszczono w Rubr. I. zaliczki na płace . . . . . 1.440 zł.
		„ II. „ „ „ „ . . . . . 41 „
		„ III. emeryt. Dra Neuhasera . . . . . 1.200 „
		„ „ Hen. Pfau . . . . . 64 „
		„ IV. zaopatrzenie Drabikowskiej . . . . . 109 „
		w poz. 64. <i>nadwyżkę</i> dochodów . . . . . 26.878 „
		razem jak <i>wyżej</i> . . . . . 29.732 zł.

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególne	Fundusz		
rubryki	pozywy		chorych	położnic	całego szpitalu
			Złote austriackie		
I.		Płace i emolumenta etatowe.			
1		Dyrektor, płaca	1.493	107	1.600
		" 2 dodatki pięcioletnie po 300 zł.	560	40	600
		" dodatek na pomieszkanie	373	27	400
		" opał: 47.736 metr sześć. à 3 zł. 48. ct.	155	11	166
2		7 prymaryuszów płaca po 1.200 zł.	8.400	—	8.400
		" dodatki pięcioletnie po 200 zł.	2 360	—	2.360
3		Profesor położnictwa, płaca	—	650	650
4		8 sekundaryuszów, płaca po 600 zł.	4 200	600	4.800
5		4 asystentów, płaca po 500 zł.	2.000	—	2.000
6		Akuszerka pierwsza, płaca	—	400	400
		" " dwa dodatki pięcioletnie po 40 zł.	—	80	80
7		Prosektor, płaca	1.120	80	1.200
		" 2 dodatki pięcioletnie po 200 zł.	373	27	400
8		Chemik patologii, płaca	933	67	1.000
		" " dwa dodatki pięcioletnie po 150 zł.	280	20	300
9		2 kapelanów, płaca po 600 zł.	1.120	80	1.200
		" dodatek na mieszkanie po 200 zł.	373	27	400
10		Rządca, płaca	1.120	80	1.200
		" 2 dodatki pięcioletnie po 200 zł.	373	27	400
		" opał: 47.736 metr. sześć, à 3 zł. 48 ct.	155	11	166
		" 120 kg. nafty i 12 kg. świec Milly	39	2	41
11		2 oficjalów, płaca po 1.000 zł.	1.867	133	2.000
		" dodatki pięcioletnie po 150 zł.	280	20	300
12		2 pisarzy, płaca po 600 zł.	1.120	80	1.200
		" dodatek na mieszkanie po 100 zł.	187	13	200
		" dodatki pięcioletnie po 100 zł.	280	20	300
13		Woźny, płaca	373	27	400
		" 2 dodatki pięcioletnie po 30 zł.	56	4	60
		" dodatek na ubiór	47	3	50
14		Odźwierny, płaca	326	24	350
		" 2 dodatki pięcioletnie po 30 zł.	56	4	60
		" dodatek na ubiór	47	3	50
Suma rubryki I.			30.066	2.667	32 733
II.		Koszta utrzymania osób nieetatowych.			
15		Płace Sióstr Miłosierdzia po 80 zł.:			
		a) Siostra przełożona	75	5	80
		b) 19 Sióstr oddziałowych	1.440	80	1.520
16		Wikt dla tychże z pieczywem i dodatkami po 220 zł. rocznie	4.180	220	4.400
Do przeniesienia			5.695	305	6.000

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
		Preliminuje się na podstawie uchwalonego dnia 22. Maja 1875. etatu w rubryce tej ogółem o 235 zł. więcej jak na r. 1884.
1.600	1.600	
300	600	
400	400	Jak na rok 1884., jedynie przy kosztach opału preliminowano przez wzgląd na za-
153	155	kontraktowane w roku 1884. ceny drzewa o 11 zł. więcej.
8.380	8.400	
2.120	2.200	2 dodatki pięcioletnie dla 5 prymaryuszów: Dra Chądzyńskiego, Widmana, Opolskiego, Rożańskiego i Sawickiego po 400 zł. wynoszą . . . . . 2.000 zł.
		1. dodatek dra Kilarskiego za cały rok wynosi . . . . . 200 zł.
		2. " " " od 13. Marca 1885. wynosi . . . . . 160 zł. 360 „
		razem . . . . . <u>2.360 zł.</u>
650	650	
3 605	4.800	
1.986	2.000	
400	400	
80	80	
1.200	1.200	
200	400	Jak na rok 1884.
1.000	1.000	
294	300	
901	1.200	
200	400	
1 200	1.200	
390	400	
153	155	Preliminuje się o 11 zł. więcej niż na rok 1884. z powodów jak przy poz. 1.
43	42	
2.000	2 000	
300	300	Jak na rok 1884.
1.200	1.200	
—	200	
100	246	Dla pisarza Jezierskiego 2 dodatki pięcioletnie wynoszą . . . 200 zł. } razem 300 zł.
400	400	" " Marczaka 1 " " wynosi . . . 100 „ }
30	60	
50	50	
350	350	Jak na rok 1884.
30	60	
50	50	
29.765	32.498	Wynikłość z roku 1882. różni się od zamknięcia o kwotę 1.440 zł. t.j. o zaliczki udzie- lone na płace, a preliminarzem nieobjęte.
80	80	
1.520	1 520	Jak w roku 1884.
4.354	4.800	
5.954	6.400	

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	
5.954	6.400	
3.486 427 250	3.402 420 250	<p>Wynikłość z roku 1882. jest <i>mniejszą</i> od zamknięcia o 209 zł. t. j. o koszt wiktu pisarza w izbie przyjęcia, wstawionego do pozycyi 18. Preliminuje się jak na rok 1884 z uwzględnieniem, że rok 1884 był przystępny.</p> <p>Wynikłość tej pozycyi mieściła się w roku 1882. w poz. 19 i 41. Wstawia się podwyższoną płacę o 50 zł. z powodu długoletniej nienagannej służby na skutek wniesionej prośby popartej przez Dyrekcyę szpitalu do LW. 32.957/84.</p>
10.228	10.667	Wynikłość z roku 1882. <i>większą</i> jest o kwotę 80 zł. powodu przeniesienia gratyfikacyi służby z rubr. VI. poz. 38.
6.973	6.500	Wynikłość z roku 1882. <i>większą</i> jest o kwotę 80 zł. z powodu jak poz. 20.
27.318	27.239	Dla porównania wstawiono tu wynikłość z roku 1882. w kwocie . . . . . 27.318 zł. Zamknięcie roku 1882. wykazuje . . . . . 26.981 „
		<p>wstawiono tu przeto <i>więcej</i> o . . . . . 337 zł.</p> <p>mianowicie: <i>opuszczono</i> zaliczkę udzieloną akuszerce 41 zł. wikt pisarza, patrz poz. 17 . . . . . 209 „ 250 zł. <i>dodano</i> poz. 18, mieszczącą się w roku 1882. w poz. 19 i 41 . . . . . 427 „ <i>dodano</i> poz. 20 d) i 21 c) mieszczącą się w rub. VI. poz. 38 . . . . . 160 „ 587 „ różnica jak wykazano . . . . . 337 „</p>
* 219 156 1.251 210 315	219 156 1.251 210 315	Powtarzające się rok rocznie choroby urzędników szpitalnych, wymagają zastępstwa przez urzędników Wydziału kraj., opłacanych z funduszu szpitalnego, lub przyjmowania nadliczbowych dyetaryuszów. - W roku 1883 zapłacono za zastępstwo chorego oficyała Jaroszyńskiego przez adjunkta oddziału rachunkow. Zórawskiego 351 zł. 47 ct. (LW. 5371/84). Dla uniknienia przekroczenia rubr. II. poz. 17 lub zapisywania wydatków tego rodzaju na inne rubryki prelininuje się na substytucye 300 zł.
2.151	2.151	Jak w roku 1884.

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Fundusz		
rubryki	pozycyi		chorych	położnie	całego szpitalu
			Złote austriackie		
IV.		Z przeniesienia	2,043	108	2.151
	28	Szeparowicz Amalia, wdowa po prymaryuszu	500	—	500
	29	Neuhauser Karolina	350	—	350
	—	Dr. Neuhauser	—	—	—
	—	Henryka Pfau	—	—	—
		Suma rubryki IV.	2,893	108	3.001
V.		Zaopatrzenia i dary z łaski.			
	30	Czarnecka Wiktorya, posługaczka, po 6 zł. miesięcznie	72	—	72
	31	Christl Laura, sierota po kontrolorze, z rocznych 63 zł.	52	4	56
	32	Hammer Johanna, sierota po pisarzu, „ 63 „	52	4	56
	—	Drabikowska Elżbieta, była nadzorczyńi	—	—	—
	33	Swoboda Marya, była akuszerka, dziennie po 15 ct.	—	55	55
		Suma rubryki V.	176	63	239
VI.	34	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	90	10	100
VII.		Remuneracye i zapomogi.			
	35	Za sprawdzanie recept	121	9	130
	36	Remuneracye i zapomogi	720	80	800
		Suma rubr. VII.	841	89	930
VIII.		Koszta gospodarcze.			
	37	Żywienie chorych:			
		a) zwykła strawa i dodatki	40.400	2.100	42.500
		Do przeniesienia	40.400	2.100	42.500

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.																													
2.151	2.151																													
110	500	Jak na rok 1884.																												
—	—	Preliminuje się dla wdowy po primaryuszu Drze Neuhauserze Franciszku przynależną pensję wdowią o rocznych 350 zł. od dnia 1. Lutego 1884. (LW. 13.471/1884.)																												
—	1.200	Nie prelininuje się na rok 1885. emerytury zmarłego w roku 1884. Dra Neuhausera w kwocie 1.200 zł. i Pfau Henryki, zmarłej w Kwietniu 1883. w kwocie 64 zł. w. a.																												
—	64																													
2.261	3.915																													
—	—	Z powodu długoletniej pożytecznej służby wstawia się oboczne zaopatrzenie na skutek uzasadnionego wniosku Dyrekcyi szpitalu do LW. 35.512/1884.																												
56	56																													
56	56																													
—	110	Jak na rok 1884.																												
55	55																													
167	277	Nie prelininuje się zaopatrzenie nadzorczyńi byłej E. Drabikowskiej z powodu jej śmierci (13. Maja 1883.)																												
25	100	Jak na rok 1884.																												
102	160	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 60%;">W roku 1880 wynosiły te koszta</td> <td style="width: 40%; text-align: right;">155 zł. 46 ct.</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">" 1881 " " "</td> <td style="text-align: right;">148 " 86 "</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">" 1882 " " "</td> <td style="text-align: right;">102 " — "</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">razem</td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">406 zł. 32 ct.</td> </tr> </table> <p>Preliminuje się z uwagi na wynik roku ostatniego kwotę 130 zł.; przecięcie 135 zł.</p>	W roku 1880 wynosiły te koszta	155 zł. 46 ct.	" 1881 " " "	148 " 86 "	" 1882 " " "	102 " — "	razem	406 zł. 32 ct.																				
W roku 1880 wynosiły te koszta	155 zł. 46 ct.																													
" 1881 " " "	148 " 86 "																													
" 1882 " " "	102 " — "																													
razem	406 zł. 32 ct.																													
827	800	Jak na rok 1884.																												
929	960	Z wynikłości zamknięcia r. 1882. w kw. 1.129 zł. przeniesiono dla porównania do rubr. II. poz. 20 i 21 kwotę 160 zł., zaś do rubr. VIII. poz. 37 d) kwotę 40 zł. w. a.																												
36.176	37.400	<p>Wydatek ten wynosił:</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">Dnie leczenia:</td> <td colspan="2" style="text-align: center;">Wydatek:</td> </tr> <tr> <td style="width: 25%;">Fundusz chorych:</td> <td style="width: 25%;">Fundusz położnic:</td> <td style="width: 25%;">Fundusz chorych:</td> <td style="width: 25%;">Fundusz położnic:</td> </tr> <tr> <td>158.274 dni</td> <td>10.446 w roku 1881</td> <td>31.292 zł. 49¹/₂ ct.</td> <td>2.043 zł. 80 ct.</td> </tr> <tr> <td>(wedle sprawdzonego protokołu stanuchorych)</td> <td>164.846 dni 10.498 w roku 1882.</td> <td>34.032 " 36 "</td> <td>2.143 " 99 "</td> </tr> <tr> <td>(cyfra nie sprawdzona ostatecznie)</td> <td>193.597 dni 10.146 w roku 1883.</td> <td>40.377 " 54 "</td> <td>2.101 " 41 "</td> </tr> <tr> <td>(wedle podania Zarządu do LW. 18.089/1884.)</td> <td>razem</td> <td>105.702 zł. 39¹/₂ ct.</td> <td>6.289 zł. 20 ct.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>przeciętnie</td> <td>35.234 " — "</td> <td>2.096 " — "</td> </tr> </table> <p>Gdy rok 1881. uważać należy za wyjątkowy z powodu, że przyjmowanie chorych więcej ograniczone było, a stan chorych i obecnie w roku 1884. trwa na tej wysokości, jaka była w roku 1883., zresztą ze względu na wyższe ceny wiktuałów, prelininuje się na rok 1885. zaokrąglone wynikłości z roku 1883.</p>	Dnie leczenia:		Wydatek:		Fundusz chorych:	Fundusz położnic:	Fundusz chorych:	Fundusz położnic:	158.274 dni	10.446 w roku 1881	31.292 zł. 49 ¹ / ₂ ct.	2.043 zł. 80 ct.	(wedle sprawdzonego protokołu stanuchorych)	164.846 dni 10.498 w roku 1882.	34.032 " 36 "	2.143 " 99 "	(cyfra nie sprawdzona ostatecznie)	193.597 dni 10.146 w roku 1883.	40.377 " 54 "	2.101 " 41 "	(wedle podania Zarządu do LW. 18.089/1884.)	razem	105.702 zł. 39 ¹ / ₂ ct.	6.289 zł. 20 ct.		przeciętnie	35.234 " — "	2.096 " — "
Dnie leczenia:		Wydatek:																												
Fundusz chorych:	Fundusz położnic:	Fundusz chorych:	Fundusz położnic:																											
158.274 dni	10.446 w roku 1881	31.292 zł. 49 ¹ / ₂ ct.	2.043 zł. 80 ct.																											
(wedle sprawdzonego protokołu stanuchorych)	164.846 dni 10.498 w roku 1882.	34.032 " 36 "	2.143 " 99 "																											
(cyfra nie sprawdzona ostatecznie)	193.597 dni 10.146 w roku 1883.	40.377 " 54 "	2.101 " 41 "																											
(wedle podania Zarządu do LW. 18.089/1884.)	razem	105.702 zł. 39 ¹ / ₂ ct.	6.289 zł. 20 ct.																											
	przeciętnie	35.234 " — "	2.096 " — "																											
36.176	37.400																													

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Fundusz		
rubryki	pozycyi		chorych	położnic	całego szpitalu
			Złote austriackie		
VIII.	37	Z przeniesienia	40.400	2.100	42.500
		b) 6 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w kuchni, płaca po 80 zł.	450	30	480
		c) wikt tychże z pieczywem i dodatkami po 220 zł.	1.232	88	1.320
		d) koszt utrzymania służby kuchennej i magazynowej:			
		α) płaca 18 sług kuchen. po 60 zł.	1.080		1.080
		β) wikt " " " " 105 "	1.890		1.890
		γ) pieczywo " " " " 38 "	680		680
		d) gratyfikacye " " " "	40		40
		e) drzewo na kuchnię	1.758	142	1.900
		f) naczynia i sprzęty kuchenne	486	14	500
		g) pieczywo dla chorych	5.700	300	6.000
		h) wino dla chorych	1.500	85	1.585
	38	Wikt dla lekarza dyżurnego z pieczywem i innymi potrzebami po 29 zł. miesięcznie	325	23	348
	39	Opał szał etc.	3.638	362	4.000
	40	Oświetlenie naftą z lampiarzem i innymi potrzebami	1.607	193	1.800
	41	Sprzęty: naprawa i sprawianie nowych	1.555	45	1.600
	42	Fiaker dla rządu	187	13	200
		De przeniesienia	62.325	3.602	65.927

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	
36.176	37.400	
480 1.306	480 1.320	Jak na rok 1884. Normując jak w rubr. II. poz. 20. 21 A i B ilość sług wstawiono do preliminarza minimalną ilość sług, których koszta z uwzględnieniem poszczególnych potrzeb podanych do LW. 18089/84 przez Dyrektora szpitalu, wynosiłyby w przybliżeniu uchwalony na r. 1884. ryczałt.
3.394 40 1.719	3.600 40 1.900	Jak na rok 1884. (Patrz wyjaśnienia rubr. VII. poz. 36). Wydatek wynosił w roku 1881. 1.893 zł. 12 ct. " 1882. 1.719 " — " " 1883. 1.932 " 84 " 5.544 zł. 96 ct. przeciętnie 1.848 zł. — prelinuje się jednak ze względu na wyższe ceny drzewa uchwaloną na rok 1884. kwotę 1.900 zł.
410 5.350	500 6.000	Jak na rok 1884. Wydatek wynosił: w roku 1881. w fund. chorych 5.338 zł. 18 ct. w fund. położnic 355 zł. 92 ct. " 1882. " " 5.083 " 42 " " " 266 " 36 " " 1883. " " 5.696 " 31 " " " 268 " 72 " razem . 16.117 zł. 91 ct. w fund. położnic 891 zł. — ct. przeciętnie . 5.373 " — " " " 297 " — " prelinuje się jednak przez wzgląd na wynikłość r. 1883. spowodowaną większą ilością chorych, jak w r. 1884 uchwaloną kwotę 6.000 zł.
1.291	1.187	Wydatek wynosił: w roku 1881. w fund. chorych 923 zł. 33 ct. w fund. położnic 39 zł. 93 ct. " 1882. " " 1.204 " 41 " " " 86 " 47 " " 1883. " " 1.507 " 08 " " " 84 " 85 " razem . 3.634 zł. 82 ct. w fund. położnic 211 zł. 25 ct. przeciętnie . 1.212 " — " " " 70 " — " prelinuje się jednak z powodów przy poz. 37 a) i g) przytoczonych w zaokrągleniu wynikłość z roku 1883.
340 3.372	348 3.700	Jak na rok 1884. Wydatek wynosił w roku 1881. 3.873 zł. 54 ct. " 1882. 3.371 " 82 " " 1883. 3.665 " 59 " razem 10.910 zł. 95 ct. przeciętnie 3.637.; — prelinuje się jednak z uwzględnieniem obecnych wyższych cen drzewa w zaokrągleniu 4.000 zł. W roku 1882. kosztował 1 metr kub. drzewa twardego . 3 zł. 20 ct. " 1883. " 1 " " " " 3 " 25 " " 1884. " 1 " " " " 3 " 48 "
1.624 1.409 200	1.800 1.600 200	Jak na rok 1884. Wydatki poz. 41 i 45 dzielono od r. 1878. do 1884. na zwyczajne i nadzwyczajne; ze względu jednak, że od lat 7 stały się takowe przez regularne powtarzanie się zwyczajnymi, nie uwzględnia się obecnie tego rozdziału.
57.111	60.075	Do poz. 42. Jak na rok 1884.

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Fundusz		
rubryki	pozytycy		chorych	położnic	całego szpitalu
			Złote austriackie		
VIII.		Z przeniesienia	62.325	3.602	65.927
	43	Utrzymanie ogrodu spacerowego	94	6	100
	44	Pranie bielizny (w drodze przedsiębiorstwa)	7.777	223	8.000
	45	Bielizna, pościel i odzież:			
		a) reparacje i sprawienie nowej	6.100	600	6 700
		b) 1 Siostra Miłosierdzia zatrudniona w magazynie bielizny i pościeli, płaca	75	5	80
		c) wikt dla tejże z pieczywem i innymi potrzebami	205	15	220
	46	Słoma do sienników	486	14	500
		Suma rubr. VIII.	77.062	4.468	81.527
IX.		Koszta sanitarne.			
	47	Lekarstwa	6.500	300	6.800
	48	Potrzeby sanitarne w ścisłym znaczeniu	5.430	60	5.490
		Do przeniesienia	11.930	360	12.290

powszechny we Lwowie.

Wydatki.

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	
57.111	60.075	
215	20	Wynikłość z roku 1882. przeniesioną tu została z rubr. XI. poz. 55. — Preliminuje się zgodnie z potrzebą przez Dyрекcyę szpitalu do LW. 18.089/84 wykazaną, kwotę 100 zł.
10.059	10.000	Wydatki na pranie wynosiły: W roku 1881 . . . 7.653 zł. 45 ct. " " 1882 . . . 10.058 " 95 ¹ / ₂ " " " 1883 . . . 11.246 " 17 ¹ / ₂ " 28.958 zł. 58 ct. — przeciętnie 9.653 zł. Z uwagi jednak, że pranie bielizny odbywać się będzie w roku 1885. we własnym zarządzie w budującej się obecnie pralni, preliminuje się, mimo większej ilości chorych, tylko 8.000 zł.
7.323	6.700	Jak na rok 1884. (Patrz wyjaśnienia do poz. 41).
80	80	} Jak na rok 1884.
218	220	
369	500	
75.375	77.595	Wynikłość kosztów gospodarczych z roku 1882. jest o 37 zł. większą od zamknięcia, z powodu że: dodano z rubr. VI. remuneracye, do poz. 37 d) d. gratyfikacye . . . 40 zł. " " XI. poz. 55. utrzymanie ogrodu do poz. 43. . . . 215 " razem . . . 255 zł. natomiast opuszczono z tej rubryki a przeniesiono do rubr. II. poz. 18 wikt dla pisarza, pełniącego obowiązki dozorecy domu . . . . 218 " z porównania okazuje się różnica powyżej wykazana . . . . 37 zł.
5.557	5.800	Wydatki wynosiły: W roku 1881. w funduszu chorych 5.067 zł. 21 ct. w fund. położnic 233 zł. 32 ct. " " 1882. " " " 5.325 " 83 " " " " 231 " 40 " " " 1883. " " " 6.463 " — " " " " 152 " — " razem " " " 16.856 zł. 04 ct. " " " 616 zł. 72 ct. przeciętnie " " " 5.619 " — " " " " 206 " — " z powodów jednak przy poz. 37. a) przytoczonych, preliminuje się w zaokrągleniu wynikłość z roku 1883.
4.061	4.100	Wydatek wynosił: W roku 1881 w funduszu chorych 3.225 zł. 69 ct. w fund. położnic 51 zł. 18 ct. " " 1882 " " " 4.009 " 93 " " " " 50 " 98 " " " 1883 " " " 5.433 " 21 " " " " 58 " 72 " razem " " " 12.668 zł. 83 ct. " " " 160 zł. 88 ct. przeciętnie " " " 4.223 " — " " " " 54 " — " z uwzględnieniem jednak wyjaśnień przy poz. 37 a) podanych, preliminuje się w zaokrągleniu wynikłość z roku 1883.
9.618	9.900	

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Fundusz		
rubryki	pozycyi		chorych	położnic	całego szpitalu
			Złote austriackie		
		Z przeniesienia	11.930	360	12.290
IX.	49	Instrumenta chirurgiczne	450	50	500
	50	Koszta pogrzebowe	450	50	500
		<u>Suma rubr. IX. . . . .</u>	<u>12.830</u>	<u>460</u>	<u>13.290</u>
X.		Koszta kancelaryjne.			
	51	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne i t. p.	980	70	1.050
XI.	52	Koszta kápliczne	—	300	300
XII.		Utrzymanie budynków.			
	53	Konserwacye, reparacye gmachu i obejścia szpitalnego	3.417	383	3.800
	54	Asekuracya budynków	207	23	230
	55	Kominiarze i straż ogniowa	360	40	400
		<u>Suma rubr. XII. . . . .</u>	<u>3.984</u>	<u>446</u>	<u>4.430</u>
XIII.		Odsetki od kapitałów dłużnych.			
	56	Funduszowi stypendyjnemu Głowińskiego : a) za część budynku użytego dla oddziału położnic, oszacowaną na 6.705 zł. 3 kr. m. k. 5 procent	—	352	352
		b) za część budynku użytego od czasu przeniesienia obłąkanych do Kulparkową przez oddział chorych, oszacowaną na 26.820 zł. 11 kr. m. k. 5 procent	1.408	—	1.408
		<u>Suma rubr. XIII. . . . .</u>	<u>1 408</u>	<u>352</u>	<u>1.760</u>
XIV.	57	Podatki i daniny	200	100	300

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	
9.618	9.900	
166	350	Wydatek wynosił: W roku 1881. w funduszu chorych 478 zł. 39 ct. w fund. położnic 57 zł. 47 ct. " " 1882. " " " 141 " 52 " " " " 24 " 60 " " " 1883. " " " 337 " 75 " " " " 4 " 50 " razem " " " 957 zł. 66 ct. " " " 86 zł. 57 ct. przeciętnie " " " 319 " — " " " " 28 " — " ze względu jednak, że zachodzi konieczna potrzeba, wykazana przez Dyrekcję do LW. 10.089,84, sprawienia kosztowniejszych instrumentów, od czego się od lat kilku wstrzymywano, mimo kredytu przeszło 1.000 zł., jaki na ten cel przyzwolono w la- tach 1881. i 1882., — preliminarne się zwiększoną kwotę 500 zł.
500	500	
10.284	10.750	
		Jak na rok 1884.
891	1.050	
352	300	Jak na rok 1884, z tą różnicą, iż wedle istniejącego porządku, wydatek ten ponosi w tym roku w całości oddział położnic.
4 748 241 400	3.800 230 400	Jak na rok 1884.
5 389	4 430	Z wynikłości wykazanej w zamknięciu roku 1882. przeniesiono: 215 zł. do rubr. VIII. poz. 43, zaś kwotę 241 zł. pod poz. 54 wykazaną, z rubr. XI poz. 54 lit. g) wy- łączono.
352	352	Jak na rok 1884. Odsetki te płacił dotąd zakład dla obłąkanych na Kulparkowie, ze względu jednak, że od czasu przeniesienia obłąkanych do Kulparkowa, część tę budynku używa wy- łącznie oddział chorych, wstawiono na mocy uchwały Wys. Sejmu z dnia 17. paź- dziernika 1871. odsetki od przypadającej wartości jak obok (LW. 14.385 1884
352	352	
272	300	Jak na rok 1884. W zamknięciu roku 1882. mieściła się wynikłość tej rubryki w rubr. XII. „Najem pomieszczeń“, z której dla należytego porównania tu przeniesioną została.

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Fundusz		
rubryki	pozycyi		chorych	położnic	całego szpitalu
			Złote austriackie		
XV.		R o z m a i t e.			
	58	a) Na utrzymanie biblioteki	90	10	100
		b) Przypadkowe	344	56	400
		Suma rubr. XV.	434	66	500
XVI.		Zapomogi dla położnic.			
	59	Dla położnic opuszczających wraz z dzieckiem zakład. po 6 zł.	—	2.500	2.500
XVII.		Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.			
	60	Wynagrodzenie dla mamek po 15 ct. dziennie za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesione zostały.	—	30	30
XVIII.		Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii			
	61		9.400	—	9.400
XIX.		Najem pomieszczeń.			
	62	Czynsz za najem filii „Hofmana“	4.048	2.024	6 072

powszechny we Lwowie.

Wydatki.

Wy- nikł ść z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
100 272	100 400	
372	500	
2.532	2.500	
36	30	Jak na rok 1884.
9.815	9 400	
6.045	6.072	Wedle kontraktu najmu zawartego do LW. 4.663.82. z właścicielką p. Maryą Alderową o najem realności zwanej filią „Hofmańska“ Nr. 357 i 358 ⁴ / ₄ na lat 3 od 1. Maja 1882. wynosi czynsz roczny 6.072 zł.; zamknięcie r. 1882. wykazuje więcej o 272 zł., t. j. o koszt podatku gminnego, który przeniesiono do osobnej rubryki XIV. poz. 57.

Dochody.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Fundusz		
rubryki	pozycyi		chorych	położnic	całego szpitalu
			Złote austriackie		
I.		D o d a t k i.			
	1	Od c. k. Skarbu za 681·58 metr. sześć. drzewa opałowego, część przypadająca na te oddziały z kwoty 1.764 zł.	1.131	127	1.258
	2	Z kasy miejskiej	22.000	—	22.000
		a) 1/3 część dochodu z rogatek	54	6	60
		b) na utrzymanie trupiarni z rocznych 84 zł.			
		Suma rubr. I.	23.185	133	23.318
II.	3	Opłaty pośmiertne	7.000	—	7.000
III.		Zwroty kosztów leczenia.			
	4	Od funduszu krajowego galicyjskiego	144.000	3.000	147.000
	5	Od funduszy obcokrajowych i innych publicznych, oraz od płacących za siebie	16.075	689	16.764
		Suma rubr. III.	160.075	3.689	163.764
IV.	6	Rozmaite	980	20	1 000

powszechny we Lwowie.

Dochody.

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.						
1.227	1.258	Jak na rok 1884.					
21.406 60	22.000 60						
22.693	23.313						
7.537	8.000	Wynikłość z roku 1881. wykazuje					
		" 1882.	9.751 zł. 36 ct.				
		" 1883.	7.536 " 61 "				
			4.710 " 52 "				
		razem	21.998 zł. 49 ct.				
		przeciętnie 7.333 zł.; z uwagi, że dochód rubryki tej zmniejszając się ciągle, wynosił w r. 1883. mniej niż połowę wynikłości r. 1881., a wszystkie zaległości z lat dawniejszych, które w roku 1884. w skutek urgensów prawdopodobnie się zmniejszą, ledwie dosięgają obecnie 2.000 zł., preliniuje się w zaokrągleniu 7.000 zł.					
140.733	127.000	w fund. chorych w fund. położnic					
		Dochody wynosiły w roku 1881.	113.156 zł. 68½ ct.	— zł. — ct.			
		" 1882.	137.996 " 45 "	2.736 " 42 "			
		" 1883.	180.378 " 98 "	12.930 " 71 "			
		razem	431.532 zł. 11¼ ct.	15.667 zł. 13 ct.			
		przeciętnie	143.844 " — "	5 222 " — "			
		preliniuje się jednak z uwagi, iż na wysokość wynikłości r. 1883. wpłynęły rachunki zlikwidowane z lat dawniejszych i że kwota za rok 1883. wykazana może po koniec Czerwca 1884. uleż zmianie, — w obu oddziałach razem kwotę 147.000 zł.					
16.267	14.800	w fund. chorych w fund. położnic					
157.000	141.800	Dochody wynosiły w roku 1881.					
		" 1882.	14.449 zł. 57½ ct.	644 zł. 54 ct.			
		" 1883.	15 899 " 45½ "	367 " 83 "			
		" 1883.	17.876 " 14 "	1.034 " 56 "			
		razem	48 225 zł. 17 ct.	2.066 zł. 93 ct.			
		przeciętnie	16.075 " — "	689 " — "			
		i w tejże wysokości preliniuje się prawdopodobny dochód.					
2.463	1.000	W roku 1881. wynosił dochód					
		" 1882.	4.837 zł. 84½ ct.	2.462 " 67½ "			
		" 1883. " " nieuwzględniając dla braku zamknięć rachunk. zwrotów z zaliczek na płace udzielanych urzędnikom i funkcyonaryuszom szpitala w latach poprzednich					
		razem	460 " 34 "	7.760 zł. 86 ct.			
		przeciętnie	2.587 " — "	" " "			
		preliniuje się jednak dla zmienności tej rubryki w zaokrągleniu jak na rok 1884 — 1.000 zł.					

LW. 43841/1884.

Alegat D. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na r. 1885.

Lit. D.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

PRELIMINARZ

na rok

1885.

LW. 20.882/1884.

Fundusz podrzutków

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyli		Złote austriackie		
W y d a t k i.					
I.	1	Potrzeby kancelaryjne	10		10
Remuneracye i zapomogi.					
II.	2	Akuszerce zakładu położnic za stręczenie żywicielek, tudzież pieluszkowe	30		—
	3	Żywicielkom za pielęgnowanie dzieci w pierwszym roku	20		—
	4	Żywicielkom za gorliwe dozorowanie dorosłych dzieci i na po- trzeby szkolne	400		450
III.	5	Koszta utrzymania dzieci	850		850
IV.	6	Koszta leczenia dzieci	10		10
Rozmaite wydatki.					
V.	7	Koszta pogrzebowe po 2 zł. od dziecka (LW. 9757/1872).	10		—
	8	Zwrot kosztów utrzymania dzieci do gminy miasta Lwowa przynależnych	100		110
Suma wydatków			1.430	—	1.430
Dochodów fundusz ten nie ma żadnych, cała zatem suma wy- datków pokrytą być musi z rubr. XI. funduszu krajowego.					

we Lwowie.

W y j a ś n i e n i a

Wyni- kłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	
—	10	Jak na rok 1884.
30 8	30 20	Jak na rok 1884. Za pielęgnowanie dziecka do ukończenia 1 roku życia płaci się karmicielkom w I. pół- roczu 2 zł. 10 ct., w II. półroczu 1 zł. 5 ct. (Guber. rozp. z dnia 14. Maja 1855. l. 21.697). Preliminuje się jak na r. 1884.
390	400	Wydatek wynosił w r. 1881. — 393 zł., w r. 1882. — 390 zł., w r. 1883. — 330 zł. W skutek terazniejszego obowiązkowego poseśania dzieci do szkoły, zgłasza się coraz więcej żywicieli o zapomogę na potrzeby szkolne i odzież dla dzieci, przeto preliminuje się jak na r. 1884.
2.457	800	Z początkiem roku 1884. było na utrzymaniu 16 dzieci. Przybyło 3, wypisano z powodu dojścia do wieku normalnego 4, umarło 2, pozostało 13. Na utrzymanie przypadnie koszt dla 2 w I. klasie po 4 zł. miesięcznie do 5. Lutego i 14. Marca 1885. w kwocie 14 zł. 54 ct.; dla tych samych w II. klasie po 3 zł. od 6. Lutego i 15. Marca do 31. Grudnia 1885. w kwocie 61 zł. 10 ct.; dla 3 w II. klasie po 3 zł. mie- sięcznie do 19. Marca, 22. Maja i 23. Maja 1885. w kwocie 36 zł. 40 ct.; dla tych samych w III. klasie po 2 zł. 30 ct. od 20. Marca do 23. Maja i od 24. Maja do 31. Grudnia 1885. w kwocie 48 zł.; dla 2 w III. klasie, z tych dla jednego do 28. Października, jako dnia osiągnięcia wieku normalnego, dla drugiego do 31. Grudnia 1885. w kwocie 50 zł. 40 ct.; w końcu dla 6 dzieci w III. klasie po 2 zł. miesięcznie w kwocie 144 zł. — razem 354 zł. 44 ct. W przypuszczeniu, że z oddziału położnic wypadnie przyjąć 10 dzieci kosztem 480 zł., preliminuje się w zaokrągleniu 850 zł.
—	10	W ubiegłych latach nie było żadnych wydatków z tego tytułu, ze względu jednak na możliwą potrzebę, preliminuje się jak na rok 1884.
8	10	W roku 1881. umarło 5 dzieci, w roku 1882. — 5 dzieci, w roku 1883. — 11 dzieci. Ze względu na nieznaczny stan dzieci preliminuje się jak na rok 1884.
54	100	Według ustawy z dnia 3. Grudnia 1863. §. 27. (Dz. u. p. nr. 105) winien fundusz krajowy tej gminie, w której znajduje się zakład położnic, zwrócić koszta utrzy- mania dzieci porodzonych w tymże zakładzie, przydzielonych na mocy §. 19. l. 3. powołanej ustawy do związku tej gminy. Preliminuje się jak na rok 1884.
2.947	1.380	

LW. 43 841/84.

Alegat E. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na r. 1885.

Lit. E.

KRAJOWY ZAKŁAD DLA OBLĄKANYCH

na Kulparkowie.

P R E L I M I N A R Z

na rok

1 8 8 5.

Uwaga. Podane wynikiłości dochodów i wydatków z roku 1883. nie są jeszcze ostatecznie sprawdzone i mogą po koniec Czerwca 1884 r. ulec zmianie przy sporządzeniu zamknięć rachunków.

LW. 19.876/1884.

Liczba		Sumaryusz	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
Wydatki.					
I.	1-11	Płace i emolumenta etatowe	18.696	—	18.696
II.	12-18	Koszta utrzymania osób nieetatowych	28.529	—	28.529
III.	19	Substytucye	300	—	300
IV.	20-25	Pensye i emerytury	350	—	350
V.	26-27	Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski	14	—	14
VI.	28	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	40	—	40
VII.	29-30	Remuneracye i zapomogi	640	—	640
VIII.	31-39	Koszta gospodarze	74.810	—	74.810
IX.	40-44	„ sanitarne	4.150	—	4.150
X.	45	„ kancelaryjne	600	—	600
XI.	46	„ kapliczne	200	—	200
XII.	47-51	„ utrzymania budynków { zwyczajne	14.010	—	14.010
		{ nadzwyczajne	6.000	—	6.000
XIII.	52	Odsetki od kapitałów dłużnych	—	—	—
XIV.	53	Podatki i daniny	250	—	250
XV.	54-57	Rozmaite	1.800	—	1.800
XVI.	58	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	50	—	50
Suma wydatków { zwyczajnych			144.439	—	144.439
{ nadzwyczajnych			6.000	—	6.000
<u>Ogółem . . . . .</u>			<u>150.439</u>	<u>—</u>	<u>150.439</u>
Dochody.					
I.	1-3	Dodatki	630	—	630
II.	4-6	Dochody z dóbr	4.376	—	4.376
III.	7-8	Zwroty kosztów leczenia	141.600	—	141.600
IV.	9	Rozmaite	1.000	—	1.000
<u>Suma dochodów . . . . .</u>			<u>147.606</u>	<u>—</u>	<u>147.606</u>
W porównaniu z wydatkami			—	—	150.439
<u>okazuje się niedobór . . . . .</u>			<u>—</u>	<u>—</u>	<u>2.833</u>

dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wyjaśnienia

Wynikłość z roku 1882.	Kwota uchwalona na r. 1884.	Wyjaśnienia	
		Porównanie sumaryczne	
		kwot preliminowanych na rok 1885. z uchwalonemi na rok 1884.	
17.275	18.291	Wydatki preliminowane na rok 1885. wynoszą	150.439 zł.
22.836	28.189	uchwalone zaś „ 1884. „	137.447 „
—	—	wstawia się więc „ 1885. wydatki <i>większe</i> o kwotę	12.992 zł.
350	350	a mianowicie:	
14	14	<i>Więcej</i> w Rubr. I. poz. 1, 2, 3, 7, 9, 10 łącznie o	405 zł.
—	40	„ II. „ 13, 16	340 „
586	640	„ III. „ 19	300 „
72.205	73.065	„ VIII. „ 31 a, c, d, 33, 34 b, 36 b, c, 37 b, 38 b	2 945 „
3.335	3.650	„ IX. „ 41	500 „
939	600	„ XII. „ 47, 49, 50	11.160 „
234	300	„ XVI. „ 58	50 „
11.876	8.850	<i>Mniej</i> „ VIII. „ 34 i 39	1.200 zł.
1.408	1.408	„ XI. „ 46	100 „
191	250	„ XIII. „ 52	1.408 „
2.043	1.800	z porównania <i>więcej</i> jak wyżej o	12.992 zł.
—	—	Dochody preliminowane bez dotacyi na r. 1885. wynoszą	147.606 zł.
		uchwalone zaś „ 1884. „	137.230 „
		wstawia się zatem na r. 1885. dochody <i>większe</i> o	10.376 „
		a mianowicie: w Rubr. II. poz. 4 i 6 łącznie o	376 zł.
		„ III. „ 7	10.000 „
133.292	137.447	razem jak <i>wyżej</i> wykazano w kwocie	10.376 zł.
		Wynik zatem na rok 1885. jest <i>mniej korzystny</i> o kwotę	2.616 zł.
		zgodny z różnicą niedoborów obu lat.	
		Obok podana suma wynikłości z roku 1882. jest mniejszą od sumy zamknięcia rachunku o kwotę 7.276 zł. ponieważ opuszczono tu:	
618	630	1. w Rubr. I. zaliczki na płace w kwocie	1.872 zł.
3 902	4.000	2. „ VIII. koszt urządzenia gospodarstwa mlecznego w kwocie	167 „
134.470	131.600	3. (poz. 71. zamkn. rach.) nadwyżka dochodów w kwocie	5.237 „
996	1.000	Razem jak wyżej w kwocie	7.276 zł.
139.986	137.230	Obok podana suma wynikłości z roku 1882. jest mniejszą od sumy zamknięcia rachunku o kwotę 582 zł. ponieważ opuszczono tu zaliczki i zwroty z rubr. IV., nie wchodzące do obecnego preliminarza.	

Wydatki.

Krajowy zakład

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
I. Płace i emolumenta etatowe.					
1		Dyrektor płaca	2.200		
		dodatek osobisty	800		
		pięcioletni	119		
2	2	Prymaryuszów, płaca po . . . . . 1.500 zł.	3.000		
		wikt " . . . . . 408 "	816		
		dodatki pięcioletnie	225		
3	2	Sekundaryuszów, płaca po . . . . . 1.000 zł.	2.000		
		wikt " . . . . . 408 "	816		
		dodatki pięcioletnie	300		
4		Akuszerka, płaca	400		
5	2	Kapelanów, płaca po . . . . . 400 zł.	800		
		wikt " . . . . . 360 "	720		
		dodatek pięcioletni	50		
6		Rządca, płaca	1.200		
		dodatek pięcioletni	200		
7	2	Oficyałów, płaca po . . . . . 700 zł.	1.400		
		wikt " . . . . . 360 "	720		
		dodatki pięcioletnie	200		
8		Pisarz, płaca	600		
		wikt	360		
9		dodatek pięcioletni	80		
		Nadzorca służby, płaca	400		
		wikt	250		
10		dodatek pięcioletni	50		
		Woźny, płaca	150		
		wikt	250		
		dodatek na ubiór	50		
11		" pięcioletni	30		
		Odźwierny, płaca	150		
		wikt	250		
		dodatek na ubiór	50		
		dodatki pięcioletnie	60		
Suma rubryki I.			18.696	—	18.696
II. Koszta utrzymania osób nieetatowych.					
12		8 Sióstr Miłos. oddziałowych, płaca rocznie po . . . . . 80 zł.	640		
13		Wikt tychże z pieczywem i dodatkami " " . . . . . 210 "	1.680		
14		Dyetaryusze:			
		a) Płaca 1go po 1 zł. dziennie, rocznie 365 zł.			
		" 2ch " 75 ct. " " 548 " 913 zł.			
		b) Wikt tychże z pieczywem rocznie po 360 zł. 1.080 "	1.993		
Do przeniesienia			4.313	—	—

dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki.

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	
2.200 800	2.200 800	Wstawia się na podstawie etatu uchwalonego przez Wysoki Sejm dnia 22. Maja 1875 r. z uzupełnieniem pięcioleci przy poz. 7. i 9 w łącznej kwocie . . . . . 81 zł.
—	—	i dodaniem nowych, a mianowicie:
3.000 826	3.000 816	<i>Przy poz. 1.</i> Dyrektorowi Drowi Neusserowi (LW. 33.609/880, 36.349/880 i 35.936/881) z rocznych 300 zł. od 8. Sierpnia 1885. w kwocie . . . . . 119 „
—	200	„ „ 2. Prymaryuszowi Drowi Plucińskiemu (LW. 49.901/880 i 52.701/881) z rocznych 200 zł. od 16. Listopada 1885 w kwocie . . . . . 25 „
2.000 694	2.000 816	„ „ 3. Sekundaryuszowi Drowi Laskiewiczowi (LW. 58.961/878, 49.901/880, 52.701/881 i 2.219/884) przy której przyznany został dodatek pięciolecia od 1. Stycznia 1884 r. w kwocie . . . . . 150 „
—	150	
400 800	400 800	„ „ 10. Woźnemu Woźniakowi (LW. 48.339/879, 52.895/879 i 49.901/880) od 1. Stycznia 1885. w kwocie . . . . . 30 „
593	720	
—	50	
1.200	1.200	Razem . . . . . 405 zł.
—	200	
1.400 725	1.400 720	
—	125	
600	600	
363	360	
80	80	
400	400	
260	250	
—	44	
150	150	
252	250	
50	50	
—	—	
150	150	
252	250	
50	50	
30	60	
17.275	18.291	Wykazana suma wyników z r. 1882. różni się z odnośnym zamknięciem rachunku o kwotę 1.872 zł. z powodu opuszczenia udzielonych a nie prelimitowanych zaliczek na płace.
640	640	Jak na rok 1884.
1.601	1.640	Więcej o kwotę 40 zł. wedle ceny wiktury ustanowionej na r. 1884. do LW. 13.421/884, niemniej z powodu podrożenia mięsa i innych artykułów żywności.
1.357	1.993	Jak na rok 1884.
3.598	4.273	

Wydatki.

Krajowy zakład

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy				
			Złote austriackie		
II.		Z przeniesienia .	4.313	—	—
15		Służba wyższa.			
		a) Maszynista, płaca . . . . . 600 zł.			
		b) Ślusarz " . . . . . 264 "			
		c) Stolarz " . . . . . 240 "			
		d) Krawiec " . . . . . 180 "			
		e) Szewc " . . . . . 180 "			
		f) 4ch dozorców starszych, płaca po 180 zł. . . . . 720 "			
		g) 2ch palaczy do maszyny par. płaca po 156. . . . . 312 "	2.496		
16		Wikt dla powyższych z pieczywem :			
		a) Maszynisty . . . . . 360 zł.			
		b) 10 osób służby wyższej po 250 zł . . . . . 2.500 "	2.860		
17		Służba oddziałowa :			
		a) Płaca dla 63 sług . . . . . 6.732 zł.			
		b) Wikt z pieczywem dla tychże rocznie po 140 zł. . . . . 8.820 "			
		c) Gratyfikacye z końcem roku . . . . . 200 "	15.752		
18		Służba domowa :			
		a) Płaca 13 sług . . . . . 1.188 zł.			
		b) Wikt tychże z pieczywem rocznie po 140 zł. . . . . 1.820 "			
		c) Gratyfikacye z końcem roku . . . . . 100 "	3.108		
		Suma rubryki II.	28.529	—	28 529
III.	19	Substytucye	300	—	300
IV.		Pensye i emerytury.			
20		Grund Ludwika, wdowa po rządcy z rocznych . . . . . 245 zł.	26		
21		Burkart Franciszka " " kontrolorze " . . . . . 175 "	19		
22		Dr. Berthleff, były dyrektor " . . . . . 1.400 "	149		
23		Mauthe Rozyna, wdowa po dozorczy	60		
24		Kłosowski Jan, były dozorca	48		
25		Kłosowska Teresa, była dozorczyni	48		
		Suma rubryki IV.	350	—	350
V.		Zaopatrzenia odstawne i dary z łaski.			
26		Christl Laura, sierota po kontrolorze z rocznych . . . . . 63 zł.	7		
27		Hammer Joanna, sierota po pisarzu " . . . . . 63 "	7		
		Suma rubryki V.	14	—	14
VI.	28	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	40	—	40

dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
3.598	4.273	
1.734	2.496	Jak na rok 1884.
1.553	2.560	<i>Więcej o 300 zł.</i> dla 10 osób służby wyższej z powodu jak przy poz. 13.
13.292	15.752	Jak na rok 1884.
2.659	3.108	
22 836	28.189	
—	—	
26	26	Wstawia się dla koniecznej potrzeby na zastępstwa chorych lub urlopowanych urzędników w a nie lekarzy zakładu, których czynności własnymi siłami zakładu zastąpić się nie dadzą. Wydatki tego rodzaju zarachowane bywają niewłaściwie na inną rubrykę ; a wynosiły w 1883. r. 325 zł. (R. XV. p. 64).
19	19	
149	149	
60	60	
48	48	
48	48	
350	350	
—	—	Jak na rok 1884.
7	7	
7	7	
14	14	
—	40	

Wydatki.

Krajowy zakład

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
VII.		Remuneracye i zapomogi.			
	29	Za sprawdzanie recept	140		
	30	Remuneracye i zapomogi	500		
		Suma rubryki VII.	640	—	640
VIII.		Koszta gospodarcze.			
	31	Żywnienie chorych.			
		a) Zwyczajna strawa i dodatki	38.000		
		b) Płaca 5 Sióstr Miłos. po 80 zł. rocznie . . . . . 400 zł.			
		c) Wikt tychże z pieczywem i dodatkami rocznie po 210 zł. . . . . 1.050 zł.	1.450		
		d) Służba kuchenna i magazynowa:			
		Płaca z wiktem i gratyfikacją	2.600		
		e) Drzewo do kuchni	2.800		
		f) Naczynia i sprzęty kuchenne	700		
		g) Pieczywo z piekarzem i pomocnikiem	5.600		
		h) Wino dla chorych	400		
	32	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj	5.500		
	33	Oświetlenie naftą	1.300		
	34	Sprzęty gospodarcze:			
		a) Zakupno i naprawa	1.500		
		b) Płaca 1 Siostry w magazynie sprzętów . . . . . 80 zł.			
		Wikt tejże z pieczywem i dodatkami . . . . . 210 „	290		
	35	Utrzymanie 2ch par koni z 2ma furmanami, reperacya wozów, uprzęży i innymi potrzebami	1.400		
		a) Utrzymanie ogrodów warzywnych z połową kosztu utrzymania ogrodnika i innymi potrzebami	800		
	36	b) Utrzymanie parku i ogrodów spacerowych dla chorych	200		
		Do przeniesienia	62.540	—	—

dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
116	140	
470	500	
586	640	
33.721	36.000	Wydatki wynosiły w r. 1881. — 32.668 zł., w r. 1882. — 33.721 zł., a w r. 1883. — 35.294 zł., razem 101.683 zł., przeciętnie 33.894 zł. Z uwagi na wynik z r. 1883., i na wzmagającą się ilość chorych, tudzież z powodu podrożenia mięsa wołowego o 11 ct. a cielęcego o 7 ct. na 1 kilo, również i innych artykułów żywności, wstawia się o 2.000 <i>większą</i> kwotę jak na r. 1884 uchwalono. Ilość dni leczenia wynosiła: W r. 1881. — 131.159, w r. 1882. — 136.371 a w r. 1883. — 149.223 (cyfra niesprawdzona).
1.401	1.425	<i>Więcej</i> o 25 zł. w kosztach wiktury z powodu jak przy poz. 13.
2.617	2.500	<i>Więcej</i> o 100 zł. na podstawie wyniku roku 1882 i dla koniecznej potrzeby podwyższenia płacy kilku kucharkom.
2.877	2.800	} Jak na rok 1884.
693	700	
5.034	5.600	Pieczyno kosztowało w r. 1881. — 5.419 zł., w r. 1882. — 5.034 zł. a w r. 1883. — 5.805 zł., razem 16.258 zł., przeciętnie 5.419 zł. Z uwagi na wynik z r. 1883. wstawia się jak na rok 1884. uchwalono.
129	400	Jak na rok 1884.
4.608	5.500	Ze względu na wynik z r. 1883. wynoszący 5.482 zł.
1.052	1.200	Wydatek wynosił w r. 1881. — 1.244 zł., w r. 1882. — 1.052 zł. a w r. 1883. — 1.605 zł., razem 3.901 zł., przeciętnie 1.300 zł. Wstawia się <i>większą</i> kwotę o 100 zł. jak na rok 1884. z uwagi na wynik z r. 1883. tudzież na wyższe ceny nafty.
2.623	2.500	<i>Mniej</i> o 1.000 zł. w wydatkach nadzwyczajnych, zgodnie z potrzebą wykazaną przez Dyrekcję zakładu do LW. 19.876/884.
280	285	<i>Więcej</i> o 5 zł. z powodu jak przy poz. 13.
1.335	1.400	Wydatek z r. 1883. wynosił 1.371 zł.
778	800	Jak na rok 1884.
—	—	Wstawia się kwotę 200 zł., która co najmniej okaże się potrzebną na pielęgnowanie i dosadzanie drzew przez chorych wyniszczanych, tudzież na utrzymanie kłębów, gazonów i ścieżek. (LW. 19.876/884.) Podobne wydatki preliminowane bywają pod osobnemi pozycjami w zakładach krajowych w Krakowie i we Lwowie.
57.148	61.110	

Wydatki.

Krajowy zakład

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
VIII.			Z przeniesienia	62.540	—
	36	c) Uprawa pól z połową kosztu utrzymania ogrodnika i innymi potrzebami	2.200		
	37	Utrzymanie pralni: a) Drzewo i inne potrzeby	4.400		
		b) Płaca 2ch Sióstr Miłos. rocznie po 80 zł. . . . . 160 zł. Wikt tychże z pieczywem i dodatkami rocznie po 210 zł. . . . . 420 „	580		
	38	Bielizna, pościel i odzież: a) Zakupno i naprawa	4.000		
		b) Płaca 1 Siostry Miłosierdzia . . . . . 80 zł. Wikt tejże z pieczywem i dodatkami . . . . . 210 „	290		
	39	Słoma do sienników	800		
		Suma rubryki VIII.	74.810	—	74.810
		Koszta sanitarne.			
IX.	40	Lekarstwa	1.000		
	41	Potrzeby sanitarne	2.500		
	42	Instrumenta chirurgiczne	150		
	43	Utrzymanie prosektoryum	150		
	44	Koszta pogrzebowe i utrzymanie ementarza	350		
		Suma rubryki IX.	4.150	—	4.150
		Koszta kancelaryjne.			
X.	45	Druki, litografie i inne	600		600
XI.	46	Koszta kapliczne	200	—	200
		Koszta utrzymania budynków.			
XII.	47	Konserwacje i reparacje budynków tudzież pokostowanie podłóg a) zwyczajne	10.500		
		b) nadzwyczajne	6.000		
		Do przeniesienia { zwyczajne . . . . . nadzwyczajne	10.500 6.000	— —	— —

dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a	
57.148	61.110		
2.304	1.700	Wydatek wynosił w r. 1881. — 1.076 zł., w r. 1882. — 2.304 zł. a w r. 1883. — 2.335 zł. razem 5 715 zł., przeciętnie 1.905 zł. Z uwagi na wyniki z lat ostatnich wstawia się kwotę <i>większą</i> o 500 zł. jak na rok 1884. Podwyższenie to znajduje zupełne pokrycie w Rubr. II. poz. 5 dochodów.	
4.235	4.400	Jak na rok 1884. Wynikłość z r. 1883. — 4.317 zł.	
560	570	<i>Więcej</i> o kwotę 10 zł. z powodu jak przy poz. 13.	
6.575	4.000	Wstawia się jak na r. 1884. uchwalono z pominięciem wydatków nadzwyczajnych, które powtarzając się corocznie, stają się wydatkami zwyczajnymi.	
280	285	<i>Więcej</i> o 5 zł. z powodu jak przy poz. 13.	
1.103	1.000	Wydatek wynosił w r. 1881. — 721 zł., w r. 1882. — 1.103 zł. a w r. 1883. — 610 zł., razem 2.434 zł., przeciętnie 811 zł. Wstawia się z uwagi na wynik roku ostatniego przeciętną kwotę 800 zł. <i>mniej</i> o 200 zł. jak na rok 1884. uchwalono. Wykazana suma wynikłości z r. 1882. różni się z odnośnem zamknięciem rachunku o kwotę 167 zł., która w tymże roku na urządzenie gospodarstwa mlecznego użytą została. (poz. zamknięcia 45 a).	
72.205	73 065		
897	1.000	Jak na rok 1884. Wydatek w r. 1883. wynosił 976 zł.	
2.036	2.000	Wydatki wynosiły w r. 1881. — 1.557 zł., w r. 1882. — 2.036 zł. a w r. 1883. — 2.961 zł., razem 6.554 zł., przeciętnie 2.185 zł. Z uwagi na wynik z r. 1883. i koniecznej potrzeby wstawia się kwotę <i>większą</i> o 500 zł. jak na rok 1884., zgodnie z potrzebą wykazaną przez Dyrekcję zakładu do LW. 19.876/884.	
148	150		
139	150		
115	350		
3.335	3.650	Jak na rok 1884.	
939	600		
234	300	<i>Mniej</i> o 160 zł. które w r. 1884. preliminowano jako wydatek nadzwyczajny na sprawienie nowych ornatów.	
8.327	5.450	Do poz. 47 a. Wydatki tej pozycji łącznie z pokostowaniem podłóg wynosiły w r. 1881. 5.252 zł. w r. 1882. — 8.327 zł. a w r. 1883. — 7.663 zł., razem 21.242 zł., przeciętnie 7.081 zł. Ze względu na konieczną potrzebę wymiany belek i podłóg w domu administracyjnym przez grzyb zniszczonych, tudzież polakierowania dachu na gmachu zakładowym, preliminuje się <i>więcej</i> o 5.050 zł. jak na rok 1884. uchwalono, zgodnie z projektem Dyrekcji do LW. 19.876/884.	
8.327	5.450	Do poz. 47b). Wstawia się kwotę 6.000 zł. na budowę krowiarni zatwierdzoną kosztorysem do LW. 22.041/884.	

Wydatki.

Krajowy zakład

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi				
			Złote austriackie		
XII.		Z przeniesienia	10.500	—	
		{ zwyczajne	6.000	—	
		{ nadzwyczajne			
	48	Utrzymanie urządzeń mechanicznych	1.600		
	49	Asekuracja budynków, ruchomości i innych	560		
	50	Kominiarze i straż ogniowa	550		
	51	Utrzymanie dróg dojazdowych	800		
		Suma { zwyczajnych	14.010	—	—
		{ nadzwyczajnych	6.000	—	—
		Ogólna suma rubryki XII.	20.010	—	20.010
XIII.		Odsetki od kapitałów dłużnych.			
	52	Funduszowi stypendyjnemu Głowińskiego 5% od dłużnej sumy 26.820 złr. 11 kr. mon. konw.	—	—	—
XIV.	53	Podatki i daniny	250	—	250
XV.		Rozmaite.			
	54	Utrzymanie biblioteki lekarskiej	150		
	55	Książki i czasopisma dla chorych	250		
	56	Myto drogowe	400		
	57	Przypadkowe	1.000		
		Suma rubryki XV.	1.800	—	1.800
XVI.	58	Wydatki z prawa patronatu i konkurencji wynikłe	50	—	50

dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki.

Wyni- kłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
8.327 —	5.450 —	
1.756 494 500 799	1.600 500 500 800	<p>Jak na rok 1884. <i>Więcej</i> o 60 zł. ze względu na konieczną potrzebę i wynik z r. 1883. w kwocie 563 zł. Na mocy zawartego kontraktu do LW. 48.870/881 i 62.816/884 pobiera kominarz rocznie 500 zł. Na przyrządy pożarne dla straży ochotniczej zakładowej preliminarz się kwotę o 50 zł. <i>większą</i> jak na rok 1884. Jak na rok 1884.</p>
11.876	8.850	
1.408	1.408	Wydatek ten przeniesiono od r. 1884. na fundusz chorych szpitalu lwowskiego (Patrz wyjaśnienie tamże przy poz. 57).
191	250	
182 206 379 1.276	150 250 400 1.000	<p>Jak na rok 1884.</p>
2.043	1.800	
—	—	<p>Wstawia się wydatek potrzebny na utrzymanie nauczyciela, przyznany do LW. 10.280/884 corocznie po 50 zł.</p>

Dochody.

Krajowy zakład

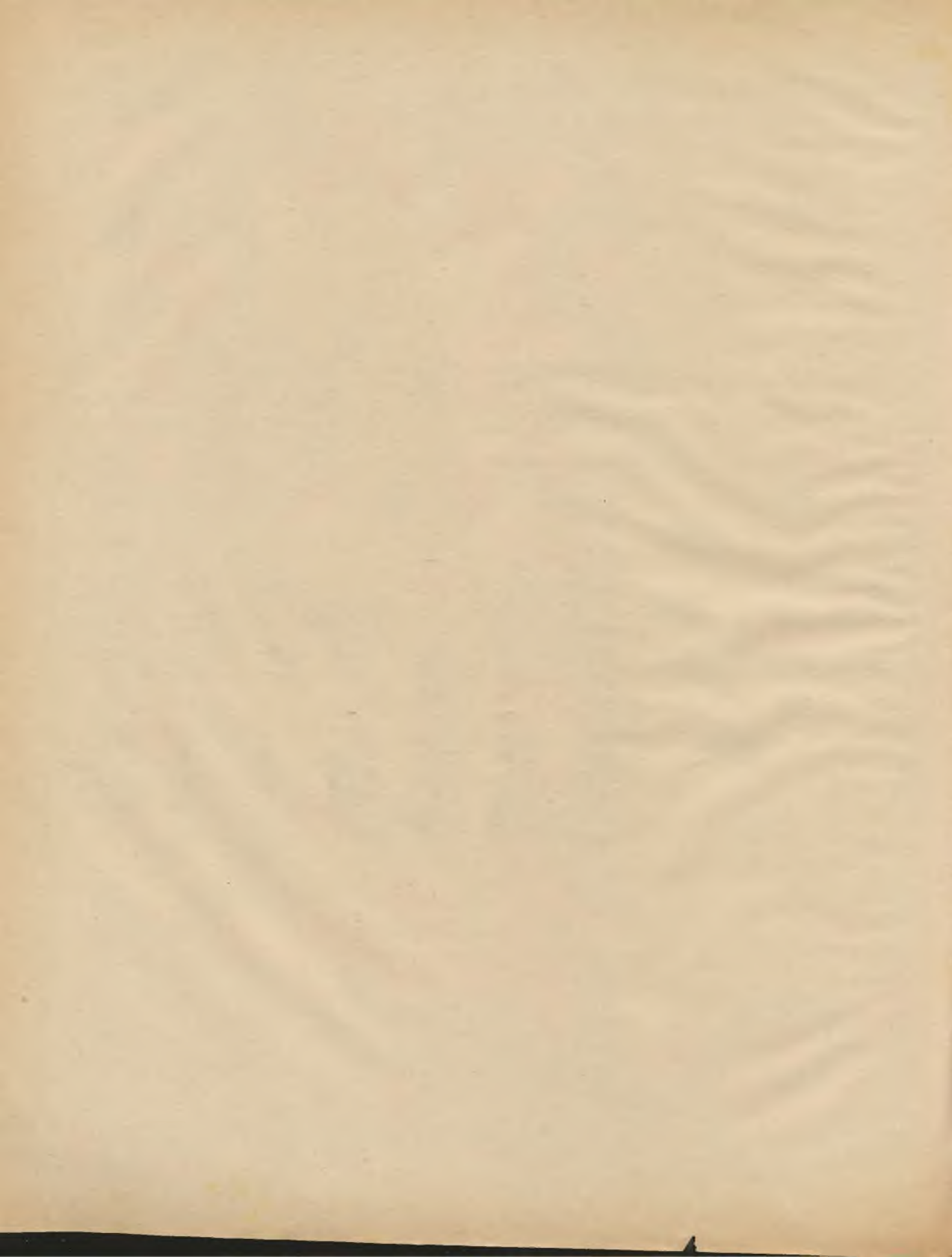
Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem	
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie			
I.		Dodatki.				
	1	Od c. k. Skarbu za 200 sągów drzewa opałowego, część przy- padającą na ten fundusz z rocznych 1.764 zł.	506			
	2	Od kasy miejskiej na utrzymanie trupiarni z rocznych 84 zł. . .	24			
	3	Od kasy miejskiej na utrzymanie drogi publicznej z Kulpar- kowa do Lwowa	100			
		Suma rubryki I.	630	—	630	
II.		Dochody z dóbr.				
	4	Czynsz z propinacyi	576			
	5	Dochód z pól i pastwisk	3.000			
	6	Dochód z ogrodów warzywnych	800			
		Suma rubryki II.	4.376	—	4.376	
III.		Zwroty kosztów leczenia.				
	7	Od funduszu krajowego galicyjskiego	110.000			
	8	Od funduszków obcokrajowych, publicznych i od samopłacących	31.600			
		Suma rubryki III.	141.600	—	141.600	
IV.		9	Rozmaite	1.000	—	1.000

dla obłąkanych na Kulparkowie.

Dochody.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
494 24	506 24	Jak na rok 1884.
100	100	
618	630	
401 3.028 473 3.902	250 3.000 750 4.000	<p>Więcej o 326 zł., gdyż od 1. Maja 1884. wydzierzawiono propinację za roczny czynsz najmu w kwocie 576 zł. (LW. 22427/84).</p> <p>Dochody wynosiły w roku 1881. — 1.736 zł. w r. 1882. — 3.028 zł. a w r. 1883. 2.936 zł. razem 7.700 zł., przeciętnie 2.567 zł. Ze względu jednak na wyniki z lat ostatnich wstawia się zwiększoną przeciętną kwotę jak na rok 1884.</p> <p>Wynikłość z roku 1881. — 1.028 zł. z r. 1882. — 473 zł. a z r. 1883. — 850 zł., razem 2.351 zł. przeciętnie 784 zł.</p> <p>Wstawia się zaokrągloną przeciętną, a <i>większą</i> o 50 zł. jak na rok 1884. uchwalono.</p>
102.907	100.000	Dochody wynosiły w r. 1882. — 102.907 zł. a w r. 1883. — 117.026 zł., razem 219.933 zł. przeciętnie 109.966 zł. Preliminuje się jednak z powodu większej ilości chorych zaokrągloną przeciętną a <i>większą</i> o 10.000 zł. jak na r. 1884. uchwalono. Ilość dni leczenia wynosi jak przy poz. 31 a.
31.563	31.600	Dochód wynosił w r. 1881. — 34.009 zł., w r. 1882. — 31.563 zł. a w r. 1883. — 30.301 zł. razem 95.873 zł., przeciętnie 31.958 zł. Z uwagi na wyniki z lat ostatnich wstawia się jak na rok 1884. uchwalono.
134.470	131.600	
996	1.000	Jak na rok 1884. dla zmienności tej rubryki.
		<p>Dochody wynosiły w r. 1881. — 1.020 zł., w r. 1882. — 996 zł. a w r. 1883. — 861 zł., razem 2.877 zł., przeciętnie 959 zł.</p> <p>Suma wynikłości z r. 1882. różni się z odnośnym zamknięciem rachunku o 582 zł. z powodu opuszczenia zaliczek i zwrotów, które preliminowanym dochodom przeciwstawione być nie mogą.</p>

LW. 43.841/1884.

Alegat F. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na r. 1885.

Lit. F.

KRAJOWY SZPITAL ŚW. ŁAZARZA

w Krakowie.

P R E L I M I N A R Z

na rok

1 8 8 5.

Uwaga. Wewnątrz podane wynikłości za rok 1883., nie są jeszcze ostatecznie sprawdzone ze szkontrem i mogą uleść zmianie przy sporządzeniu zamknięcia rachunków za ten rok.

LW. 24.736/1884.

Liczba		Sumaryusz	Z funduszu oddziału				Razem	
rubryki	pozycyi		I	II	III	IV	Szczegół	Ogół
			chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych		
Złote austriackie								
Wydatki.								
I.	1-16	Płace i emolumenta etatowe	13.796	2.926	5.193	4.244	—	26.159
II.	17-22	Koszta utrzymania osób nieetatowych	10.284	2.047	4.764	4.798	—	21.893
III.	23	Substytucye	150	30	75	45	—	300
IV.	24	Pensye i emerytury	250	—	—	—	—	250
V.	25-26	Zaopatrzenia, odstawnie i dary z łaski	—	78	73	—	—	151
VI.	27	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	25	5	13	7	—	50
VII.	28-29	Remuneracye i zapomogi	450	90	225	135	—	900
VIII.	30-39	Koszta gospodarze	3.190	6.109	18.596	12.243	—	72.133
IX.	40-46	" sanitarne	6.141	839	1.285	717	—	8.982
X.	47	" kancelaryjne	435	87	218	130	—	870
XI.	48	" kapliczne	125	25	63	37	—	250
XII.	49-53	Utrzymanie budynków { zwyczajne	3.300	660	1.650	990	—	6.600
		{ nadzwyczajne	3.365	673	1.683	1.009	—	6.730
XIII.	54	Odsetki od kapitałów dłużnych	20	—	—	—	—	20
XIV.	55-61	Podatki i daniny	978	124	—	—	—	1.102
XV.	62	Rozmaite	300	60	150	90	—	600
XVI.	63	Zapomogi dla położnic	—	1.550	—	—	—	1.550
XVII.	64	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	—	160	—	—	—	160
XVIII.	65	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Ludwika	12.800	—	—	—	—	12.800
XIX.	66-68	Zapisy	116	—	—	—	—	116
XX.	69	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	150	—	—	—	—	150
XXI.	70	Dyety i koszta podróży	200	—	—	—	—	200
		Suma wydatków { zwyczajnych	84.710	14.790	32.305	23.436	—	155.241
		{ nadzwyczajnych	3.365	673	1.683	1.009	—	6.730
		Razem	88.075	15.463	33.988	24.445	—	161.971
Dochody.								
I.	1-4	Odsetki od kapitałów	18.308	1.004	234	163	—	19.709
II.	5-10	Dochody z realności i dóbr	9.475	1.283	—	—	—	10.758
III.	11-12	Zwroty kosztów leczenia	68.100	7.700	32.800	20.400	—	129.000
IV.	13	Dochody rozmaite	25	20	10	10	—	65
		Suma dochodów	95.908	10.007	33.044	20.573	—	159.532
		W porównaniu z wydatkami	88.075	15.463	33.988	24.445	—	161.971
		ekazuje się: { niedobór	—	5.456	944	3.872	10.272	}
		{ nadwyżka	7.833	—	—	—	7.833	
		W ogółności niedobór	—	—	—	—	—	2.439

św. Łazarza w Krakowie.

W y j a ś n i e n i a

Porównanie sumaryczne.

kwot preliminowanych na r. 1885. z uchwalonemi na r. 1884.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	
24.676	25.625	<p>Wydatki preliminowane na r. 1885. wynoszą . . . . . 161.971 zł. zaś uchwalone „ „ 1884. „ . . . . . 141.256 „ preliminuje się zatem na r. 1885. wydatki <i>większe</i> o kwotę 20.715 zł. a mianowicie: <i>więcej</i> w Rubr. I. o kwotę 534 zł. „ II. „ „ 2.499 „ „ III. „ „ 300 „ „ VIII. „ „ 6.466 „ „ IX. „ „ 1.030 „ „ XII. „ „ 7.430 „ „ XVI. „ „ 250 „ „ XVII. „ „ 10 „ „ XVIII. „ „ 2.200 „ „ XIX. „ „ 4 „ Razem <i>więcej</i> „ kwotę 20.723 zł. zaś <i>mniej</i> w rubr. XIV. „ „ 8 „ <i>z porównania w ogóle więcej — jak wyżej wykazano 20.715 zł.</i> Dochody preliminowane na r. 1885. wynoszą . . . . . 159.532 zł. zaś uchwalone na r. 1884. „ . . . . . 155.692 „ preliminuje się zatem na r. 1885. dochody <i>większe</i> o kwotę 3.840 zł. a mianowicie: <i>więcej</i> w Rubr. I. o kwotę 440 zł. „ II. „ „ 400 „ „ III. „ „ 3.000 „ <i>w ogóle więcej — jak wyżej wykazano 3.840 zł.</i> Wynik jest zatem od r. 1884. w ogóle <i>mniej korzystny</i> o . . . . . 16.875 zł.</p>
20.418	19.394	
250	250	
138	151	
—	50	
920	900	
66.491	65.672	
8.539	7.952	
824	870	
262	250	
5.542	5.900	
—	—	
40	20	
952	1.110	
1.182	600	
1.350	1.300	
158	150	
10.826	10.600	
112	112	
20	150	
15	200	
142.715	141.256	
—	—	
142.715	141.256	
2.887	19.269	
10.947	10.358	
147.993	126.000	
1.364	65	
163.191	155.692	
—	—	
—	—	
—	—	
—	—	

Wynikłość r. 1882. obok zamieszczona, różni się od sumy wykazanej w zamknięciu tegoż roku o kwoty poszczególnione w wyjaśnieniach Rubr. I. i VIII. w kwocie 2.197 zł., dalej o kwotę 1.572 zł. na koszt utrzymania podrzutków, wreszcie o nadwyżkę dochodów, oddaną funduszowi krajowemu w kwocie 24.592 zł. — w ogólności zaś o 28.361 zł.

W sumie wynikłości r. 1882. nie mieści się pobrana dotacya od funduszu krajowego w kwocie 6.698 zł. jako wynik, który przeciwstawiony być może tylko preliminowanemu niedoborowi w kwocie 10.272 zł., tudzież kwota 1.187 zł. opuszczona jak wyjaśnienie przy Rubr. II.

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Z funduszu oddziału				R a z e m		
rubryki	pozycyi		I	II	III	IV	Szczegół	O g ó l	
			chorych	położnic	syfilitycznych	obląka-nych			
			Złote austriackie						
I.		Płace i emolumenta etatowe.							
1		Dyrektor płaca	800	160	400	240	1.600		
		dodatki pięcioletnie po 300 zł.	300	60	150	90	600	2.200	
2		5 prymaryuszów płaca po 1.200 zł.	3.600	—	1.200	1.200	6.000		
		dodatki pięcioletnie po 200 zł.	912	—	400	—	1.312	7.312	
3		Profesor położnictwa, za pełnienie obowiązków prymaryusza	—	650	—	—	—	650	
4		6 sekundaryuszów 1. klasy, płaca po 600 zł.	1.800	600	600	600	—	3.600	
5		3 " " 2. " " " 500 "	1.500	—	—	—	—	1.500	
6		Akuszerka płaca	—	400	—	—	400		
		dodatek pięcioletni	—	80	—	—	80	480	
7		Aptekarz płaca	400	80	200	120	800		
		dodatek pięcioletni	50	10	25	15	100		
		" na pomieszkanie	100	20	50	30	200	1.100	
8		Prosektor płaca	400	80	200	120	—	800	
9		Chemik patologii płaca	350	70	175	105	—	700	
10		Kapelan płaca	300	60	150	90	600		
		dodatek na pomieszkanie	100	20	50	30	200	800	
11		Rządca płaca	600	120	300	180	1.200		
		dodatki pięcioletnie	200	40	100	60	400	1.600	
12		2 oficyałów płaca po 1.000 zł.	1.000	200	500	300	2.000		
		dodatki pięcioletnie po 150 zł.	171	34	85	51	341		
		dodatek osobisty dla pierwszego oficyała do 23/9 1885 po 50 zł.	18	3	9	6	36	2.377	
13		2 pisarzy stałych płaca po 600 zł.	600	120	300	180	1.200		
		dodatki pięcioletnie po 100 zł.	55	11	28	16	110		
		" na pomieszkanie po 100 zł.	100	20	50	30	200	1.510	
14		Dozorca domu obląkałych płaca	—	—	—	400	400		
		dodatek pięcioletni	—	—	—	50	50		
		wikt II. klasy	—	—	—	200	200	650	
15		Woźny płaca	150	30	75	45	300		
		dodatki pięcioletnie po 50 zł.	50	10	25	15	100		
		na ubiór	25	5	13	7	50	450	
Do przeniesienia			13.581	2.883	5.085	4.180	—	25.729	

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
2.131	2.200	
6.800	7.079	
650	650	
3.568	3.600	
1.500	1.500	
480	480	
1.000	1.100	Na mocy etatu przywołanego przez Wysoki Sejm na dniu 10. Października 1878., jak na r. 1884. z dodaniem pięcioleci — a mianowicie: drugiego dodatku dla rządu, pierwszego oficyna i drugiego prymaryusza, tudzież pierwszego dodatku pięciole-tniego dla drugiego pisarza stałego — w łącznej kwocie 470 zł. w. a.
800	800	
700	700	
800	800	
1.400	1.400	
2.200	2.350	
1.200	1.500	Na mocy powyższej uchwały z kosztem wikt 200 zł., na podstawie przeciętnej z trzech- lecia, gdyż wikt kosztował w r. 1881. 198 zł., w r. 1882. 199 zł., w r. 1883. 195 zł., razem 592 zł., przeciętnie 191 zł., zaś w zaokrągleniu wstawia się 200 zł. Wikt służby wyższej wedle sprawozdania Dyrekcyi jak LW 14.466/1884., pomimo małych zmian na korzyść Sióstr Miłosierdzia, prawie równa się z wiktom tychże co do ilości i jakości potraw; jednakże wikt II. klasy dla służby wyższej, więcej kosztuje. Różnica pochodzi ztąd, iż Siostry Miłosierdzia zachowują ściśle posty od Kościoła nakazane, a to: w piątek i sobotę każdego tygodnia, w każdą wigilię świąt, w suchednie i dnie krzyżowe, w adwencie po 3 razy w tygodniu, zaś przez cały post wielki 40-dniowy we wszystkie dnie; służba zaś wyższa pości tylko w dnie ważniejsze i jako nie obowiązana żadną regułą, nie zachowuje ściśle tak obostrzonych postów, jak Siostry Miłosierdzia.
599	618	
450	450	Na mocy powyższej uchwały, jak na r. 1884.
24.278	25.227	

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególne	Z funduszu oddziału				R a z e m	
rubryki	pozycyi		I	II	III	IV	Szczegół	O g ó l
			chorych	położnie	syfilitycznych	obłąkanych		
			Złote austriackie					
I.		Z przeniesienia	13.581	2.883	5.085	4.180	—	25.729
	16	Odzwierny płaca	75	15	37	23	150	
		dodatek pięcioletni	15	3	8	4	30	
		wikt II. klasy	100	20	50	30	200	
		na ubiór	25	5	13	7	50	430
		Suma rubryki I.	13.796	2.926	5.193	4.244	—	26.159
II.		Koszta utrzymania osób nieetatowych.						
	17	Płace Sióstr Miłosierdzia, rocznie po 80 zł.:						
		a) 1 Siostra przełożona	40	8	20	12	80	
		b) 13 Sióstr oddziałowych	480	160	240	160	1.040	
		c) 1 Siostra wspólna	40	8	20	12	80	1.200
	18	Wikt: a) dla tychże z pieczywem i dodatkami, rocznie po 168 zł.	1.176	370	588	386	2.520	
		b) wikt dla 3 emerytek i 4 postulantek rocznie po 168 zł.	588	118	294	176	1.176	3.696
	19	Dyetaryusze:						
		1 po 2 zł. — ct. dzien. rocz. po 730 zł. — ct. 730 zł.						
		3 " 1 " 50 " " " 547 " 50 " 1.642 "						
		3 " 1 " 25 " " " 456 " 25 " 1.369 "	1.871	374	935	561	—	3.741
	20	Służba wyższa:						
		a) Płaca:						
		Maszynista rocznie . . . . . 750 zł.						
		Odzwierny płaca 120 zł. na ubiór						
		60 zł. razem . . . . . 180 "						
		Stolarz rocznie . . . . . 150 "						
		Pałacz do maszyny parowej rocznie 120 "						
		Murarz rocznie . . . . . 100 "						
		Piekarz " (w budżecie r. 1884						
		w R. VIII. p. 30. g.) . . . . . 150 "	725	145	362	218	1.450	
		b) Wikt tejże (z wyjątkiem maszyni- sty) rocznie po . . . . . 160 "	400	80	200	120	800	2.250
		Do przeniesienia	5.320	1.263	2.659	1.645	—	10.887

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y ą ś n i e n i a
24.278	25.227	
		Na mocy powyższej uchwały, z kosztem wiktów 200 zł. rocznie, z powodu jak pod poz. 14.
398	398	
24 676	25.625	W sumie wynikłości r. 1882., nie mieszczą się zaliczki na płace w kwocie 300 zł. w. a., jako preliminarzem nie objęte.
1.280	1.200	Jak na r. 1884.
3.447	3.696	Z powodu rok rocznie zwiększających się zwykłych czynności kancelaryjnych, tudzież dla utrzymania ścisłej kontroli i ewidencji, dalej z powodu nakazanego jak LW. 8.028/1884. przedkładania od 1. Stycznia 1884., odpisu bieżącego protokołu stanu chorych i imiennego wykazu tak uiszczonych, jakoteż zaległych z lat dawnych kosztów leczenia, do czego dotychczasowe i tak nader szczupłe siły kancelaryjne nie wystarczają, wstawia się przewidziany z tego powodu wydatek, co najmniej o jednego dyetaryusza więcej, jak na r. 1884.
3.572	3.200	
1.450	1.450	Jak na rok 1884., z dodaniem płacy piekarza, którą tu wstawiono z powodu jak pod poz. 30 g).
650	660	Wikt dla piekarza przeniesiono do niniejszej rubryki, na podstawie wyjaśnień zamieszczonych przy Rubr. VIII. poz. 30 g), zaś w ogóle wikt dla służby wyższej wstawiono lepszy, niż dla służby niższej. Wydatek ten znajduje uzasadnienie w tej okoliczności, iż z powodu zwykłego wiktów, jaki najpodrzedniejsza służba otrzymuje, nie można pozyskać odpowiednio uzdolnionej służby wyższej, zresztą ta sama kategoria służby wyższej w innych zakładach krajowych, otrzymuje stosowny, a nawet droższy wikt.
10.399	10.206	

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Z funduszu oddziału				R a z e m	
rubryki	pozycyi		I	II	III	IV	Szczegół	O g ó l
			chorych	położnie	syfilitycznych	oblakanych		
			Złote austriackie					
II.		Z przeniesienia	5.320	1.263	2.659	1 645	—	10.887
	21	Służba oddziałowa:						
		a) płaca: 7 posługaczów, rocznie po 90 zł.	—	—	—	630	630	
		14 " " " " 64 "	640	—	256	—	896	
		6 posługaczek, " " 72 "	—	—	—	432	432	
		17 " " " " 48 "	480	144	192	—	816	
		b) wikt dla tychże z pieczywem, rocznie po . . . . . 192 "	2.640	396	1.056	1.716	5.808	
	22	c) gratyfikacye	21	6	10	13	50	8.632
		Służba wspólna:						
		a) płaca: 1 parobek do pomocy odźwierzego, rocznie po 48 zł. . . . . 48 zł.						
		1 parobek do łazienek, 2 w piekarni (dawniej w R. VIII.) po 60 zł. . . . . 180 "						
		1 parobek do korytarzy, 2 grabarzy i 5 stróżów rocznie po 64 zł. . . . . 512 "	370	74	185	111	740	
		b) wikt dla tychże z pieczywem, rocznie po 132 zł.	792	158	396	238	1.584	
		c) gratyfikacye	21	6	10	13	50	2.374
		Suma rubryki II.	10.284	2.047	4.764	4.798	—	21.893
III.	23	Substytucye	150	30	75	45	—	300
IV.		Pensye i emerytury.						
	24	Bobrzyńska Zofia, wdowa po prymaryuszu oddziału chorób wewnętrznych	250	—	—	—	—	250
V.		Zaopatrzenia, odstawnie i dary z łaski.						
	25	Okońska Anastazyja, była nadzorczyjni chorych po 20 ct. dziennie	—	—	73	—	—	73
	26	Skotnicka Katarzyna, była posługaczka przy podzatkach, pół porecy wiktury służby szpitalnej	—	78	—	—	—	78
		Suma rubryki V.	—	78	73	—	—	151

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
10.399	10.206	<p>Na uzasadnione sprawozdanie Dyrekeji przy LW. 6.224/1884 wstawiono z powodu utrzymującej się stale w ciągu roku ilości chorych na ospę i choroby gorączkowe, tudzież napływu chorych klasy I. i II., niemniej ze względu na zarządzonego podział jak LW. 21.416/1883. oddziału syfilitycznych na 2 oddziały, tudzież do obsługi stale utrzymującej się liczby 40 do 45 mężczyzn obłąkanych, a między temi kilku gwałtownych, pomieszczonych na 3ch kondygnacyach, wreszcie do obsługi obłąkanych na I. klasie zostających, do czego dotychczasowa ilość służby żadną miarą nie wystarcza, i przyjmowanie w ciągu roku nadzwyczajnej usługi powoduje, przeto zamieszczono dla uzyskania koniecznej a należytej obsługi:</p> <p>płace i wikt więcej jak na r. 1884.:</p> <p>dla oddziału chorych o 2 posługaczy i 3 posługaczki — 5 osób syfilitycznych o 1 posługacza — 1 osoba " " obłąkanych o 3 posługaczy i 1 posługaczkę — 4 osób, razem więcej o 10 osób zaś z powodu małej liczby dzieci szkolnych (podrzutków) o 1 posłu- gaczkę na oddziale położnie mniej — . . . . . o 1 "</p> <p>zatem z porównania w ogóle więcej służby o 9 osób</p> <p>W r. 1881. było 38 osób do usługi i kosztowały (płaca z wiktlem) . . . 7.692 zł. " 1882. " 40 " " " " " " . . . 7.719 " " 1883. " 41 " " " " " " . . . 8.004 "</p>
7.719	6.814	<p>Jak na r. 1884.</p> <p>Jak na r. 1884., z dodaniem płacy i wiktlu dla dwóch parobków w piekarni, których tu przeniesiono na podstawie wyjaśnień zamieszczonych pod poz. 30 g).</p>
2.300	2.374	
20.418	19.394	<p>Sumę wyników z r. 1882., wykazano większą o 660 zł., zaś sumę kwot uchwalonych na r. 1884. większą o 666 zł.; gdyż płace i wikt piekarza, tudzież 2 parobków w piekarni przeniesiono tutaj z Rubr. VIII.</p>
—	—	<p>Coroczne choroby nie lekarzy, lecz urzędników szpitalnych, których czynności tak są rozdzielone, iż w razie słabości następujący urzędnik bez uszczerbku służby zastąpić go nie może, powodują przyjmowanie dyetaryuszy do zastępstwa; gdy nadto dotychczasowych zastępców wypłacano z interkalaryów lub oszczędności innych rubryk, przeto wstawia się co najmniej na to potrzebną kwotę 300 zł. w. a.</p>
250	250	<p>Jak na r. 1884.</p>
73	73	
65	78	<p>Jak na r. 1884.</p>
138	151	

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Z funduszu oddziału				R a z e m	
rubryki	pozycyi		I	II	III	IV	Szczegół	ogół
			chorych	położnie	syfilitycznych	obląkanych		
Złote austriackie								
VI.	27	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	25	5	13	7	—	50
VII.		Remuneracye i zapomogi.						
		<i>A. Stałe.</i>						
	28	Urzednicy c. k. kasy krakowskiej, za sprawowanie czynności kasowych	100	20	50	30	—	200
		<i>B. Niestale.</i>						
	29	Remuueracye i zapomogi	350	70	175	105	—	700
		Suma rubryki VII.	450	90	225	135	—	900
VIII.		Koszta gospodarcze.						
	30	Żywienie chorych:						
		a) zwykła strawa dla chorych i dodatki	16.000	2.200	9.500	6.300	34.000	
		b) 5 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w kuchni i spiżarni, płaca rocznie po 80 zł.	200	40	100	60	400	
		c) wikt dla tychże z pieczywem i dodatkami rocznie po 168 zł.	420	84	210	126	840	
		d) koszta utrzymania służby kuchennej i magazynowej, a mianowicie:						
		płaca 8 sług rocznie po 48 zł. 384 zł.						
		1 parobek „ „ 60 „ 60 „	222	44	111	67	444	
		Do przeniesienia	16.842	2.368	9.921	6.553	35.684	—

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.																																																					
—	50	Jak na r. 1884.																																																				
200	200	Jak na r. 1884.																																																				
720	700																																																					
920	900																																																					
30.497	31.000	Wydatek wynosił w oddziałach:																																																				
		<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>I.</th> <th>II.</th> <th>III.</th> <th>IV.</th> <th>Razem</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="6" style="text-align: center;">Z ł o t y c h w. a.</td> </tr> <tr> <td>w r. 1881.</td> <td>15.527</td> <td>2.015</td> <td>8.703</td> <td>5.043</td> <td>31.288</td> </tr> <tr> <td>„ 1882.</td> <td>14.723</td> <td>2.076</td> <td>8.416</td> <td>5.282</td> <td>30.497</td> </tr> <tr> <td>„ 1883.</td> <td>16.027</td> <td>2.184</td> <td>9.576</td> <td>6.272</td> <td>34.059</td> </tr> <tr> <td>Razem .</td> <td>46.277</td> <td>6.275</td> <td>26.695</td> <td>16.597</td> <td>95.844</td> </tr> <tr> <td>przeciętnie .</td> <td>15.425</td> <td>2.092</td> <td>8.898</td> <td>5.533</td> <td>31.948</td> </tr> <tr> <td>wstawią się przeto w miejsce trzechletniej wy- nikłości, wydatek za r. 1883. w zaokrągleniu</td> <td>16.000</td> <td>2.200</td> <td>9.500</td> <td>6.300</td> <td>34.000</td> </tr> </tbody> </table>						I.	II.	III.	IV.	Razem	Z ł o t y c h w. a.						w r. 1881.	15.527	2.015	8.703	5.043	31.288	„ 1882.	14.723	2.076	8.416	5.282	30.497	„ 1883.	16.027	2.184	9.576	6.272	34.059	Razem .	46.277	6.275	26.695	16.597	95.844	przeciętnie .	15.425	2.092	8.898	5.533	31.948	wstawią się przeto w miejsce trzechletniej wy- nikłości, wydatek za r. 1883. w zaokrągleniu	16.000	2.200	9.500	6.300	34.000
	I.	II.	III.	IV.	Razem																																																	
Z ł o t y c h w. a.																																																						
w r. 1881.	15.527	2.015	8.703	5.043	31.288																																																	
„ 1882.	14.723	2.076	8.416	5.282	30.497																																																	
„ 1883.	16.027	2.184	9.576	6.272	34.059																																																	
Razem .	46.277	6.275	26.695	16.597	95.844																																																	
przeciętnie .	15.425	2.092	8.898	5.533	31.948																																																	
wstawią się przeto w miejsce trzechletniej wy- nikłości, wydatek za r. 1883. w zaokrągleniu	16.000	2.200	9.500	6.300	34.000																																																	
		albowiem jak udowodnia sprawozdanie Dyrekcyi przy LW. 14.314/1884., znaczny napływ chorych I. i II. klasy spowodował większy wydatek na żywność. Ilość dni leczenia chorych na tych klasach była w r. 1883. większa jak w r. 1882. o 2.076 dni, i można uważać za ustaloną liczbę dni leczenia z r. 1883., chorych I. i II. klasy, dla których wedle normy żywienia ustanowionej do LW. 25.133/1877. należy się najlepszy wikt, odpowiadający taksie, jaką ci chorzy opłacają.																																																				
		Ilość dni leczenia na wszystkich czterech oddziałach wynosiła w r. 1881. 160.659 dni																																																				
		„ 1882. 154.689 „																																																				
		„ 1883. 154.664 „																																																				
400	400	Jak na r. 1884.																																																				
841	840																																																					
396	444																																																					
32.134	32.684																																																					

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Z funduszu oddziału				R a z e m	
rubryki	pozycyi		I	II	III	IV	Szczegół	0 g 6 l
			chorych	położnie	syfilitycznych	obłąkanych		
			Złote austriackie					
VIII.		Z przeniesienia	16.842	2.368	9.921	6.553	35 684	—
	30	wikt dla tychże . . . . . 132 zł.	594	119	297	178	1.188	
		gratyfikacye	21	6	10	13	50	
		e) drzewo i węgle do kuchni i maszyny parowej	570	114	285	171	1.140	
		f) naczynia i sprzęty kuchenne	150	30	75	45	300	
		g) pieczywo, mąka i drożdże . . . . . (pobory piekarza i 2 parobków, przeniesiono do Rubr. II. p. 20. i 22, zaś opał do piekarni, przeniesiono do Rubr. VIII. p. 32.)	2.500	500	1.250	750	5.000	
		h) wino dla chorych	900	180	450	270	1.800	45.162
	31	Wikt lekarza dyżurnego z winem i pieczywem	175	35	88	52	—	350
	32	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj . . . . . tudzież opał do piekarni (w budż. 1884. w R. VIII. p. 30. g.)	3.000	600	1.500	900	6.000	
			195	39	98	58	390	6.390
	33	Oświetlenie, aparat gazowy z gazownikiem i parobkiem	1.488	297	744	447	—	2.976
	34	Sprzęty gospodarcze, naprawa tychże i sprawienie nowych	1.500	300	750	450	—	3.000
		Do przeniesienia	27.935	4.588	15.468	9.887	—	57.878

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
32.134	32.684	
1.040	1.188	
—	50	Jak na rok 1884.
1.107	1.140	
199	300	
4.988	5.000	Na podstawie zarządzanego dochodzenia (LW. 14.467/84) okazało się, że koszt pieczywa dostarczanego w szpitalu powszechnym we Lwowie przez przedsiębiorcę, przypada w równej mierze na chorych, Siostry Miłosierdzia i służbę; gdy przeciwnie w szpitalu św. Łazarza wskutek wypiekania pieczywa we własnej administracji, koszt utrzymania piekarza i dwóch parobków tudzież wydatek na drzewo według rachunku gospodarczego za r. 1883. w kwocie 1.036 zł., mieści się w budżecie na r. 1884. w całości na chorych w Rubr. VIII. p. 30. g. — zaś w wikcie dla Sióstr Miłosierdzia i służby jest na pieczywo tylko mąka, z wyłączeniem kosztów utrzymania piekarni obliczona. Dla zrównoważenia wydatku na pieczywo z takim samym wydatkiem w szpitalu lwowskim, wyłączono utrzymanie piekarza i 2 parobków, tudzież drzewo na opał z Rubr. VIII. p. 30. g. — a natomiast wstawiono: utrzymanie piekarza do Rub. II. p. 20., dwóch parobków w piekarni do Rubr. II. p. 22. zaś drzewo do piekarni do Rubr. VIII. p. 32.
2.036	1.500	Mąka i drożdże na pieczywo kosztowały w r. 1881. 5.473 zł., w r. 1882. 4.988 zł., w r. 1883. 4.996 zł., razem 15.427 zł., przeciętnie 5.142 zł., z uwagi na wynikłość z ostatnich dwóch lat, wstawia się jak na r. 1884. w zaokrągleniu 5.000 zł.
347	350	Wino dla chorych kosztowało: w r. 1881. 2.161 zł., w r. 1882. 2.036 zł., w r. 1883. 1.774 zł., razem 5.971 zł., przeciętnie 1.990 zł., ze względu na wynik roku ostatniego i zarządzone możliwe oszczędności, wstawia się zmniejszoną kwotę w zaokrągleniu 1.800 zł.
5.517	5.400	Jak na rok 1884. Opał sał, łazienek i innych ubikacyj kosztował w r. 1881. 6.458 zł., w r. 1882. 5.199 zł., w r. 1883. 6.086 zł., razem 17.743 zł., przeciętnie 5.914 zł., ze względu na wyższą cenę drzewa opałowego — wstawia się w zaokrągleniu 6.000 zł. Opał do piekarni wstawiono tutaj na podstawie wyjaśnień przy p. 30. g., — tenże kosztował w r. 1881. 320 zł., w r. 1882. 319 zł., w 1883. 384 zł., z powodu wyższej ceny drzewa — wstawia się wynikłość z roku 1883. w zaokrągleniu 390 zł.
2.722	3.000	Wydatki na aparat gazowy, naftę, świece i inne wynosiły w r. 1881. 2.836 zł., w r. 1882. 2.538 zł., w r. 1883. 2.494 zł., razem 7.868 zł., przeciętnie 2.623 zł., przyjęto tedy ze względu na wyniki ostatnich dwóch lat w zaokrągleniu 2.500 zł.; dalej wstawiono: gazownik płaca rocznie, jak w budżecie na r. 1884. . . 120 zł. wikt tegoż, jak wyjaśnienia przy p. 20. b. . . . . 160 „ lampiarz płaca 64 zł., i wikt 132 zł., jak na r. 1884 196 „ razem 476 zł. 2.976 zł.
2.776	1.350	Wydatki na ten cel wynosiły w r. 1881. 1.582 zł., w r. 1882. 2.776 zł., w r. 1883. 2.800 zł., razem 7.158 zł., przeciętnie 2.386 zł., ze względu na wyniki z ostatnich 2 lat, dalej na sprawienie naczyń miedzianych i blaszanych i uzupełnienie łożek żelaznych, tudzież na zakupno odpowiednich sprzętów dla chorych klasy I. i II. których napływ wykazano pod p. 30. a., wreszcie z powodu iż w budżecie na r. 1884. zredukowano na ten cel kwotę do tego stopnia, iż w żaden sposób na bieżące potrzeby nie wystarczy — przyjmuje się większą kwotę w zaokrągleniu 3.000 zł. Gdy zaś wydatki nadzwyczajne, powtarzają się co roku od dawna i stały się tem samym zwyczajnymi, przeto zniesiono rozdział wydatków na zwyczajne i nadzwyczajne, a natomiast wstawiono takowe razem.
52.866	51.962	

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Z funduszu oddziału				R a z e m	
rubryki	pozycyi		I	II	III	IV	Szczegół	Ogół
			chorych	położnic	syfilitycznych	obląkanych		
			Złote austriackie					
VIII.		Z przeniesienia	27.935	4.588	15.468	9.887	—	57.878
	35	Utrzymanie jednej pary koni z furmanem, oraz reparacya wozów, uprząży i inne potrzeby	323	64	162	97	—	646
	36	Utrzymanie ogrodów: a) warzywnego	500	250	—	—	750	
		b) spacerowego	100	20	50	30	200	
		c) ogrodnik z wiktem	180	36	90	54	360	1.310
	37	Utrzymanie pralni: a) drzewo i inne potrzeby do pralni	1.325	265	662	398	2.650	
		b) koszt utrzymania 2 Sióstr Miłosierdzia: płaca rocznie po . . . . . 80 zł. wikt z pieczywem i dodatkami rocznie po . . . . . 168 zł.	248	50	124	74	496	
		c) koszt utrzymania służby: 10 praczek, płaca rocz. po 48 zł. 480 zł. 1 parobek do pralni, płaca roczna 60 „ wikt dla tychże rocznie po 132 zł. 1.452 „	996	199	498	299	1.992	5.138
	38	Bielizna, pościel i odzież: a) reparacya i sprawienie nowej	2.900	500	1.200	1.200	5.800	
		b) koszt utrzymania 2 Sióstr Miłosierdzia: płaca rocznie po . . . . . 80 zł. wikt z pieczywem i dodatkami rocznie po . . . . . 168 zł.	248	50	124	74	496	
		c) koszt utrzymania 2 szwaczek: 1 szwaczka płaca rocznie . . . . . 48 zł. wikt tejże rocznie . . . . . 132 „ 1 szwaczka dziennie po 30 ct., czyni na rok . . . . . 90 „	135	27	68	40	270	6.566
	39	Słoma do sienników	300	60	150	90	—	600
		Suma rubryki VIII.	35.190	6.109	18.596	12.243	—	72.138

Wynikłość z roku 1882.	Kwota uchwalona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
52.866	51.962	
781	646	Jak na rok 1884.
722	700	Wydatki wynosiły w r. 1881. 746 zł., w r. 1882. 722 zł., w r. 1883. 705 zł., razem 2.173 zł., przeciętnie 724 zł.; z powodu zamierzonego uporządkowania całego ogrodu, t. j. podziału na kwatery i zasadzenie szczepów, do czego przyjętą być musi większa ilość dziennego najemnika, wstawia się w zaokrągleniu 750 zł.
—	200	
360	360	Jak na r. 1884.
2.572	2.650	Drzewo i inne potrzeby kosztowały w r. 1881. 2.947 zł., w r. 1882. 2.572 zł. w r. 1883. 2.565 zł., razem 8.084 zł., przeciętnie 2.694 zł., wstawia się zatem kwotę uchwaloną jak na r. 1884. w zaokrągleniu 2.650 zł.
496	496	Jak na r. 1884.
1.970	1.992	
5.439	5.300	Wydatki wynosiły w r. 1881. 4.757 zł., w r. 1882. 5.439 zł., w r. 1883. 5.190 zł., razem 15.386 zł., przeciętnie 5.129 zł., na uzupełnienie odzieży, którą szczególnie niszczą obłąkani, niemniej chorzy syfilityczni, dalej na sprawienie pościeli i bielizny dla zwiększonej liczby chorych I. i II. klasy, a w szczególności poduszek pierzanych, tudzież dla posługi, dla której w ostatnich latach prawie nie nie sprawiono, wstawia się większą kwotę 5.800 zł. Rozdział wydatków na zwyczajne i nadzwyczajne zniesiono z powodu jak pod poz. 34.
496	496	Jak na r. 1884.
267	270	
522	600	
66.491	65.672	Sumę wynikłości z r. 1882. wykazano mniejszą o kwotę 3.881 zł., gdyż wydatki na utrzymanie piekarza i 2 parobków w piekarni w kwocie 660 zł., wstawiono do Rubr. II.; wydatki na utrzymanie maszyny parowej w kwocie 1.437 zł. do Rubr. XII.; zaś „rozmaite drobne gospodarcze“ w kwocie 157 zł. do Rubr. XV.; tudzież, iż opuszczono kwotę 1.627 zł. na wyczyszczenie stawu i zasypanie rowu w ogrodzie, jako wydatek nadzwyczajny;
		zaś sumę kwot uchwalonych na r. 1884. wykazano mniejszą o . . . 666 zł. gdyż ta kwota, przyzwolona na utrzymanie piekarza i 2 parobków w piekarni, została zamieszczona w Rubr. II.

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Z funduszu oddziału				R a z e m	
rubryki	pozycyi		I	II	III	IV	Szczegół	o g ó l
			chorych	położnie	syfilitycznych	obłąkanych		
Złote austriackie								
IX.		Koszta sanitarne.						
	40	Lekarstwa	2.150	200	450	200	—	3.000
	41	Utrzymanie apteki : a) opał do apteki . . . . . 140 zł. b) 1 parobek do apteki płaca rocznie 64 " c) wikt dla tegoż rocznie . . . 132 "	168	34	84	50	—	336
	42	Utrzymanie 2 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w aptece: a) płaca rocznie po . . . . . 80 zł. b) wikt z pieczywem i dodatkami rocznie po . . . . . 168 zł.	248	50	124	74	—	496
	43	Na odczynniki chemikowi patologii	50	—	50	—	—	100
	44	Potrzeby sanitarne	3.150	480	390	280	—	4.300
		Do przeniesienia	5.766	764	1.098	604	—	8.232

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.																																																			
3.714	3.450	Lekarstwa z wykluczeniem wody sodowej ko- szowały w oddziałach:	<table border="1"> <thead> <tr> <th>I.</th> <th>II.</th> <th>III.</th> <th>IV.</th> <th>Razem</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="5" style="text-align: center;">Z ł o t y c h w. a.</td> </tr> <tr> <td>w r. 1881.</td> <td>2.450</td> <td>201</td> <td>541</td> <td>220</td> <td>3.412</td> </tr> <tr> <td>w r. 1882.</td> <td>2.143</td> <td>205</td> <td>500</td> <td>191</td> <td>3.039</td> </tr> <tr> <td>w r. 1883.</td> <td>1.910</td> <td>200</td> <td>350</td> <td>160</td> <td>2.620</td> </tr> <tr> <td>razem</td> <td>6.503</td> <td>606</td> <td>1.391</td> <td>571</td> <td>9.071</td> </tr> <tr> <td>przeciętnie</td> <td>2.178</td> <td>202</td> <td>463</td> <td>190</td> <td>3.023</td> </tr> <tr> <td>wstawia się przeto w zaokrągleniu</td> <td>2.150</td> <td>200</td> <td>450</td> <td>200</td> <td>3.000</td> </tr> </tbody> </table>				I.	II.	III.	IV.	Razem	Z ł o t y c h w. a.					w r. 1881.	2.450	201	541	220	3.412	w r. 1882.	2.143	205	500	191	3.039	w r. 1883.	1.910	200	350	160	2.620	razem	6.503	606	1.391	571	9.071	przeciętnie	2.178	202	463	190	3.023	wstawia się przeto w zaokrągleniu	2.150	200	450	200	3.000
I.	II.	III.	IV.	Razem																																																
Z ł o t y c h w. a.																																																				
w r. 1881.	2.450	201	541	220	3.412																																															
w r. 1882.	2.143	205	500	191	3.039																																															
w r. 1883.	1.910	200	350	160	2.620																																															
razem	6.503	606	1.391	571	9.071																																															
przeciętnie	2.178	202	463	190	3.023																																															
wstawia się przeto w zaokrągleniu	2.150	200	450	200	3.000																																															
314	306	Opał do apteki kosztował w r. 1881. 172 zł., w r. 1882. 120 zł., w r. 1883. 140 zł., razem 432 zł., przeciętnie 144 zł., zaś w zaokrągleniu 140 zł. Płaca i wikt parobka do apteki, jak w budżecie na r. 1884 uchwalono 196 zł., razem 336 zł.																																																		
496 100 3.284	496 100 2.850	Jak na r. 1884. Wydatki włącznie z wodą sodową wynosiły:	<table border="1"> <thead> <tr> <th>I.</th> <th>II.</th> <th>III.</th> <th>IV.</th> <th>Razem</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="5" style="text-align: center;">Z ł o t y c h w. a.</td> </tr> <tr> <td>w r. 1881.</td> <td>2.375</td> <td>352</td> <td>248</td> <td>178</td> <td>3.153</td> </tr> <tr> <td>w r. 1882.</td> <td>2.742</td> <td>476</td> <td>370</td> <td>272</td> <td>3.860</td> </tr> <tr> <td>w r. 1883.</td> <td>3.161</td> <td>500</td> <td>400</td> <td>280</td> <td>4.341</td> </tr> <tr> <td>razem</td> <td>8.278</td> <td>1.328</td> <td>1.018</td> <td>730</td> <td>11.354</td> </tr> <tr> <td>przeciętnie</td> <td>2.759</td> <td>443</td> <td>339</td> <td>244</td> <td>3.785</td> </tr> <tr> <td>ze względu na wynikłości z ostatnich 2 lat i sprawozdanie Dyrekcji jak LW. 52.805.83. w miejsce trzyletniego przecięcia, wstawia się rzeczywisty wydatek z roku 1883. w zao- krągleniu</td> <td>3.150</td> <td>480</td> <td>390</td> <td>280</td> <td>4.300</td> </tr> </tbody> </table>				I.	II.	III.	IV.	Razem	Z ł o t y c h w. a.					w r. 1881.	2.375	352	248	178	3.153	w r. 1882.	2.742	476	370	272	3.860	w r. 1883.	3.161	500	400	280	4.341	razem	8.278	1.328	1.018	730	11.354	przeciętnie	2.759	443	339	244	3.785	ze względu na wynikłości z ostatnich 2 lat i sprawozdanie Dyrekcji jak LW. 52.805.83. w miejsce trzyletniego przecięcia, wstawia się rzeczywisty wydatek z roku 1883. w zao- krągleniu	3.150	480	390	280	4.300
I.	II.	III.	IV.	Razem																																																
Z ł o t y c h w. a.																																																				
w r. 1881.	2.375	352	248	178	3.153																																															
w r. 1882.	2.742	476	370	272	3.860																																															
w r. 1883.	3.161	500	400	280	4.341																																															
razem	8.278	1.328	1.018	730	11.354																																															
przeciętnie	2.759	443	339	244	3.785																																															
ze względu na wynikłości z ostatnich 2 lat i sprawozdanie Dyrekcji jak LW. 52.805.83. w miejsce trzyletniego przecięcia, wstawia się rzeczywisty wydatek z roku 1883. w zao- krągleniu	3.150	480	390	280	4.300																																															
7.908	7.202																																																			

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Z funduszu oddziału				R a z e m	
rubryki	pozycyi		I	II	III	IV	Szczegół	ogół
			chorych	położnic	syfilitycznych	oblakanych		
Złote austriackie								
IX.		Z przeniesienia	5.766	764	1.098	604	—	8.232
	45	Instrumenta chirurgiczne	250	50	125	75	—	500
	46	Koszta pogrzebowe Sióstr Miłosierdzia i ubogich chorych	125	25	62	38	—	250
		Suma rubryki IX.	6 141	839	1.285	717	—	8.982
X.		Koszta kancelaryjne.						
	47	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta in-sercyjne i t. p.	435	87	218	130	—	870
XI.		Koszta kapliczne.						
	48	Zgromadzeniu Sióstr Miłosierdzia, wynagrodzenie za utrzymanie kościoła	125	25	63	37	—	250
XII.		Utrzymanie budynków.						
	49	Konserwacya i reparacya gmachu i obejścia szpitalnego, tudzież czyszczenie kanałów: { zwyczajne . . . . . { nadzwyczajne	1.700 3.365	340 673	850 1.683	510 1.009	3 400 6.730	
	50	Utrzymanie wodociągów i maszyny parowej	1.000	200	500	300	2.000	
	51	Asekuracya budynków, ruchomości i wiktuałów	150	30	75	45	300	
		Do przeniesienia { zwyczajne . . . . . { nadzwyczajne	2.850 3.365	570 673	1.425 1.683	855 1.009	5.700 6.730	— —

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	
7.908	7.202	
379	500	} Jak na r. 1884.
252	250	}
8.539	7.952	Sumę wyników za r. 1882. wykazano mniejszą o kwotę 270 zł., gdyż takową opu- szczono jako wydatek nadzwyczajny na instrumenta chirurgiczne.
824	870	} Koszta kancelaryjne wynosiły : w r. 1881. 815 zł. 1882. 824 " " 1883. 892 " " razem 2.531 zł., przeciętnie 844 zł., ze względu na wyższą cenę druków i wynikłość roku ostatniego, wstawia się jak na rok 1884. 870 zł.
262	250	} Jak na r. 1884
2.855	3.400	} Konserwacja gmachu i czyszczenie kanałów kosztowało : w r. 1881. 5.933 zł. w r. 1882. 2.855 " " w r. 1883. 2.955 " " razem 11.743 zł., przeciętnie 3.914 zł. z uwagi, iż dach na starym budynku musi być co 3 lata pomalowany, zgnite i zepsute podłogi nowymi zastąpione i że w suterenach obróco- nych na magazyny trzeba dać ceglana podłogę. wstawia się jako wy- datek zwyczajny w zaokrągleniu . . . . . 3.400 " nadto w myśl osobnego sprawozdania Komitetu administracyjnego, jak LW. 23.955/1884. i przedłożonych kosztorysów, jako wydatek nad- zwyczajny : a) na restaurację wież kościelnych, grożących zawaleniem, kwotę . . . . . 5.900 " b) na postawienie zniszczonego parkanu, od strony hr. Plater i Mias- kowskiego kwotę . . . . . 510 " c) na naprawę walącej się trupiarni kwotę . . . . . 320 " zatem razem, jako wydatek nadzwyczajny, wstawia się kwotę . . . . . 6.730 zł.
1.524	1.300	} Wydatki wynosiły : w r. 1881. 1.714 zł. 1882. 1.524 " " 1883. 1.187 " " razem 4.425 zł., przeciętnie 1.475 zł., w zao- krągleniu 1.500 zł.; z uwagi, iż niektóre części składowe wodociągów i maszyny parowej, w skutek kilkuletniego zużycia i przepalenia się kotłów, bądź znacznie większego nakładu na reparację, bądź też zastąpienia nowymi wymagać będą, wsta- wia się zgodnie z wnioskiem Dyrecyi kwotę 2.000 zł.
288	300	} Jak na r. 1884.
4.667	5.000	

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególne	Z funduszu oddziału				Razem	
rubryki	pozycyi		I	II	III	IV	Szczegół	ogół
			chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych		
			Złote austriackie					
XII.		Z przeniesienia { zwyczajne . . . . . nadzwyczajne	2.850 3.365	570 673	1.425 1.683	855 1.009	5.700 6.730	— —
52		Kominiarze i straż ogniowa	150	30	75	45	300	12.730
53		Wynagrodzenie za czynności techniczne	300	60	150	90	—	600
		Suma wydatków: { zwyczajnych . . . . . nadzwyczajnych	3.300 3.365	660 673	1.650 1.683	990 1.009	— —	6.600 6.730
		Ogólna suma rubryki XII.	6.665	1.333	3.333	1.990	—	13.330
XIII.		Odsetki od kapitałów dłużnych.						
54		4% od kapitału 2.000 złp. ubezpieczonych na dobrach: „Prądnik Czerwony“ na rzecz kościoła P. Maryi w Krakowie	20	—	—	—	—	20
XIV.		Podatki i daniny.						
		<i>A. Z realności i dóbr.</i>						
55		Od realności szpitalnych	75	—	—	—	75	
56		Z dóbr: „Prądnik Czerwony“	666	—	—	—	666	
57		Z propinacyi: „w Krowodrzy“	—	95	—	—	95	836
		<i>B. Ekwivalenta.</i>						
58		Od nieruchomości majątku szpitalnego	15	—	—	—	15	
59		Z dóbr: „Prądnik Czerwony“	107	—	—	—	107	
60		Z propinacyi: „w Krowodrzy“	—	29	—	—	29	151
		<i>C. Podatek dochodowy.</i>						
61		Z dóbr: „Tropiszów“ w Królestwie Polskiem położonych 459 złp. 16 gr.	115	—	—	—	—	115
		Suma rubryki XIV.	978	124	—	—	—	1.102
XV.		Rozmaite.						
62		Koszta sądowe, portorya i inne nieprzewidziane wydatki	300	60	150	90	—	600
XVI.		Zapomogi dla położnic.						
63		Dla położnic opuszczających wraz z dzieckiem bezpłatny oddział położnic	—	1.550	—	—	—	1.550
XVII.		Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.						
64		Wynagrodzenie dla mamek po 15 ct. dziennie za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesione zostały	—	160	—	—	—	160

Wynikłość z roku 1882.	Kwota uchwalona na r. 1884.	Wyjaśnienia
4.667	5.000	
275 600	300 600	Na mocy kontraktu jak LW. 31.712 1884. wstawia się 300 zł. Jak na r. 1884.
5.542	5.900	
5.542	5.900	Wynikłość za r. 1882. wykazana większa o kwotę 1.437 zł., gdyż wydatki na utrzymanie maszyny parowej przeniesiono tutaj z Rubr. VIII.
40	20	Na mocy rozporządzenia byłego Rządu krajowego w Krakowie z dnia 1. Lipca 1859. L. 19.226.
952	836	} Jak na r. 1884., z uwagą, iż drugą połowę wydatku na podatek z propinacyi w Krowodrzy, w kwocie 95 zł. wstawiono osobno w preliminarzu funduszu podrzutek krakowskich.
—	159	} Oboczne należitości wstawiono na podstawie nowego wymiaru ekwiwalentów za IV. decenium, jak LW. 58.692,1883. z uwagą, iż drugą połowę ekwiwalentu z propinacyi w Krowodrzy w kwocie 29 zł., zamieszczono osobno w preliminarzu funduszu podrzutek krakowskich.
—	115	Na mocy kontraktu dzierżawnego, jak na r. 1884.
952	1.110	
1.182	600	} Jak na r. 1884. Wynikłość z r. 1882., wykazana większa o 157 zł., gdyż wydatki: „Rozmaite drobne gospodarze“ przeniesiono tutaj z Rubr. VIII.
1.350	1.300	} Zapomogi dla połoźnic wynosiły : w r. 1881. 1.188 zł. w r. 1882. 1.350 „ w r. 1883. 1.548 „ razem 4.086 zł., przeciętnie 1.362 zł.; z powodu, iż wydatki na zapomogi rok rocznie się zwiększają, wstawiono ze względu na wynikłość roku ostatniego w zaokrągleniu 1.550 zł.
158	150	} Wydatki wynosiły : w r. 1881. 94 zł. w r. 1882. 158 „ w r. 1883. 160 „ razem 412 zł., przeciętnie 137 zł.; ze względu na wynikłość z ostatnich dwóch lat, wstawia się rzeczywisty wydatek za r. 1883, w kwocie 160 zł.

Wydatki.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Z funduszu oddziału				R a z e m	
rubryki	pozycyi		I	II	III	IV	Szczegół	ogół
			chorych	położnic	syfilitycznych	oblakanych		
Złote austriackie								
XVIII.	65	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Ludwika w Krakowie	12.800	—	—	—	—	12.800
XIX.		Z a p i s y .						
	66	Zapis ś. p. biskupa Szembeka, na odprawianie mszy św. przez Kapitułę krakowską	38	—	—	—	—	38
	67	Zapis ś. p. Wencła, na obdzielenie rekonwalescentów	38	—	—	—	—	38
	68	Zapis ś. p. ks. Gałęckiego i Kłozowej, na odprawianie mszy św.	40	—	—	—	—	40
		Suma rubryki XIX.	116	—	—	—	—	116
XX.	69	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	150	—	—	—	—	150
XXI.		Dyety i koszta podróży.						
	70	Na podróże komisyjne w sprawach funduszu, jako właściciela dóbr	200	—	—	—	—	200

Wynikłość z roku 1882.	Kwota uchwalona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
10.826	10.600	<p>Ilość dni leczenia wynosiła:</p> <p>w r. 1881. 21.029</p> <p>w r. 1882. 21.652</p> <p>w r. 1883. 25.555, razem 68.236 dni, licząc po 50 ct. dziennie — czyni kwotę 11.373 zł., ze względu na znacznie zwiększony ruch chorych dzieci w tym szpitalu i wynikłość roku ostatniego, wstawia się zgodnie z wnioskiem Dyrekcji kwotę 12.800 zł.</p>
38	38	Na mocy rozporządzenia byłego Senatu Rzeczypospolitej krakowskiej z 30. Grudnia 1840. L. 1.327.
38	38	W myśl aktu fundacyjnego jak LW. 21.083/1876. patrz dochody Rubr. I. poz. 4. k).
36	36	<p>Na mocy aktów fundacyjnych jak LW. 631/1877. i 33.663/1881., patrz dochody Rubr. I. poz. 4. c) i d). Kapitały stanowią:</p> <p>z zapisu ks. Gałęckiego:</p> <p>6°/_o listy zast. gal. Banku hip. na 400 zł., przynoszą roczny ^o/_o 24 zł.</p> <p>4°/_o książeczki „ „ kraj. „ 50 „ „ „ „ 2 „ — ct., 26 zł. — ct.</p> <p>zaś z zapisu Kłozowej:</p> <p>5°/_o listy zast. „Tow. kred. ziem.“ na 200 zł. „ „ 10 „</p> <p>i 4¹/₂^o/_o obligacya pożycz. kraj. z r. 1883. na 100 zł. „ „ 4 „ 50 ct., 14 zł. 50 ct.,</p> <p style="text-align: right;">razem <u>40 zł. 50 ct.</u></p>
112	112	
20	150	Jak na r. 1884.
15	200	Jak na r. 1884.

Dochody.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Z funduszu oddziału				R a z e m	
rubryki	pozycyi		I	II	III	IV	Szczegół	O g ó l
			chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych		
			Złote austriackie					
I.		Odsetki od kapitałów.						
	1	Od papierów wartościowych:						
		a) 5% od listów zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego we Lwowie, w imiennej wartości na 26.700 zł.	1.125	135	75	—	1.335	
		b) 4 $\frac{1}{2}$ % obligacyj galicyjskiej pożyczki krajowej z roku 1883., w imiennej wartości na . . . . . 5.200 zł.	221	13	—	—	234	1.569
	2	5% od kapitału spłacanego przez fundusz krajowy	15.272	856	—	—	—	16.128
	3	Od kapitałów hipotekowanych na dobrach i realnościach :						
		a) 4% od kapitału . . . . . 235 zł.	9	—	—	—	9	
		b) 6% „ . . . . . 9.166 „	550	—	—	—	550	559
	4	Dochody z fundacyj:						
		a) Bieńkowskiego	170	—	—	—	170	
		b) Dąbkowskiego	206	—	—	—	206	
		c) Gałęckiego	26	—	—	—	26	
		d) Kłozowej (mszalna)	14	—	—	—	14	
		e) Kłozowej (szpitalna)	5	—	—	—	5	
		f) Ligęzy	262	—	—	—	262	
		g) Małeckiego	16	—	—	—	16	
		h) Pruskiego	263	—	—	—	263	
		i) Tarły	66	—	44	13	123	
		k) Wencła	38	—	—	—	38	
		l) Wolnych mularzy	65	—	—	—	65	
		m) Mszalna	—	—	115	—	115	
		n) Trzebieckiego	—	—	—	150	150	1.453
		Suma rubryki I.	18.308	1.004	234	163	—	19.709

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
488	955	<p>Spodziewany dochód będzie wynosił:</p> <p>1) wedle rzeczywistego stanu papierów wartościowych:</p> <p>a) od 5% listów zast. kred. w imiennej wart. na 26.700 zł., wpłynię 1.335 zł.</p> <p>b) „ 4½% oblig. poż. kr. z r. 1883. „ „ „ 1.300 „ „ 58 „ 50 ct. 1.393 zł. 50 ct.</p> <p>2) z raty 3 kapitału, spłać się mającej przez fundusz krajowy najdalej 8. Stycznia 1885. przypada oddziałowi:</p> <p>a) chorych 3.437 zł. 83 ct., z czego będzie można zakupić po kwocie 91.50 4½% obligacje pożyczki kraj z r. 1883. na 3.700 zł., co uczyni 166 zł. 50 ct.,</p> <p>b) pożycznic 192 zł. 80 ct., z czego będzie można zakupić po kwocie 91.50 4½% obligacje pożyczki kraj. z r. 1883. na 200 zł., co uczyni 9 zł., 175 zł. 50 ct.</p> <p>wstawia się przeto spodziewany w r. 1885. dochód z odsetek od papierów wartościowych w łącznej kwocie . . . . . 1.569 zł. — ct.</p>
—	16.301	<p>W myśl uchwały Wysokiego Sejmku z dnia 17. Października 1882. L. 905/S., wstawia się 3cią ratę odsetek przypadających:</p> <p>oddziałowi chorych w kwocie 15.271 zł. 51 ct.</p> <p>zaś „ pożycznic „ 856 „ 42 „ razem w kwocie 16.127 zł. 93 ct., w zaokrągleniu 16.128 zł. z uwagą, iż podobną kwotę 856 zł. 42 ct. wstawiono osobno w preliminarzu podzrętków krakowskich.</p>
785	564	<p>Jak na r. 1884.</p> <p>Na rachunek dłużnego kapitału 9.250 zł., ściągnięto od A. Jezierskiego 84 zł. 46 ct., pozostała reszta kapitału 9.165 zł. 54 ct., od której preliminarzuje się 6% odsetki w kwocie 549 zł. 93 ct., czyli w zaokrągleniu 550 zł.</p>
		<p>Wstawiono rzeczywisty dochód, jaki kapitały fundacyjne przynoszą.</p> <p>Dochód dotychczasowy z odsetek tej fundacji wynosił rocznie kwotę 10 zł., zwiększył się jednak na kwotę 14 zł. 50 ct., (patrz wyjaśnienia przy Rubr. XIX. wyd. poz. 68), w skutek czego wstawia się w zaokrągleniu 14 zł.</p>
		<p>Zamieszczono rzeczywisty dochód, jaki kapitały fundacyjne przynoszą.</p> <p>Jak wyżej z uwagą, iż dochód kwoty 82 zł., wykazywany dotychczas w oddziale II gim wstawiono w preliminarzu podzrętków krakowskich.</p>
1.614	1.449	<p>Wstawiono rzeczywisty dochód, jaki kapitały fundacyjne przynoszą.</p>
2 887	19.269	

Dochody.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególne	Z funduszu oddziału				Razem	
rubryki	pozycyi		I.	II.	III.	IV.	Szczegół	ogół
			chorych	położnic	syfilitycznych	objętych		
			Złote austriackie					
II.		Dochody z realności i dóbr.						
5		Czynsz dzierżawny z dóbr „Tropiszów“ w Królestwie Polskiem 2.700 Rbs.	4.200	—	—	—	—	4.200
6		Czynsz dzierżawny z dóbr „Prądnik Czerwony“	3.805	—	—	—	—	3.805
7		„chowna“ „ z folwarku. „Przeginia Duchowna“	50	—	—	—	—	50
8		Czynsz za salę wykładową kliniki, od c. k. Rządu	150	—	—	—	—	150
9		Dochód z ogrodu szpitalnego	1.270	630	—	—	—	1.900
10		Czynsz dzierżawny z propinacyi w „Krowodrzy“	—	653	—	—	—	653
Suma rubryki II			9.475	1.283	—	—	—	10.758
III.		Zwroty kosztów leczenia.						
11		Z funduszu krajowego galicyjskiego	63.500	6.500	30.000	15.000	—	115.000
Do przeniesienia			63.500	6.500	30.000	15.000	—	115.000

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikł. śc z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.																																																	
4.239	4.200	Wstawia się kwotę uchwaloną na r. 1884.; wedle kontraktu jak LW. 12.071/1873. (dzierżawa trwa do 23. Czerwca 1885 r).																																																
3.805	3.805	Na podstawie kontraktu jak LW. 19.573/1874. (dzierżawa trwa do 23. Czerwca 1887).																																																
—	50	Na mocy rozporządzenia byłej Rady administracyjnej z dnia 27. Sierpnia 1850. L. 4873.																																																
150	150	Na podstawie rozporządzenia c. k. Ministerstwa oświaty z 22. Sierpnia 1881. L. 12.592, jak LW. 51.691/1881.																																																
1.447	1.500	Dochód z ogrodu wynosił: w r. 1881. 1.970 zł. w r. 1882. 1.447 „ w r. 1883. 2.297 „ razem 5.714 zł., przeciętnie 1.904 zł., wstawia się przeto w zaokrągleniu kwotę . . . . . 1.900 zł.																																																
1.306	653	Na mocy kontraktu jak LW. 42.106/83 (dzierżawa trwa do końca Grudnia 1886); przytem zauważa się, iż tutaj wstawiono tylko połowę czynszu dzierżawnego, zaś drugą połowę w kwocie 653 zł., zamieszczono w preliminarzu funduszu podrzutków krakowskich.																																																
10.947	10 358	Sumę wynikłości za rok 1882., wykazano mniejszą o 1.187 zł., gdyż kwota ta wpłynęła jako niespodziewany dochód, (czynsz zaległy z Rączny) podniesiony z depozytu sądowego.																																																
131.637	113.000	<p>Dochody wynosiły w oddziałach:</p> <table border="1" data-bbox="931 1058 1383 1574"> <thead> <tr> <th></th> <th>I.</th> <th>II.</th> <th>III.</th> <th>IV.</th> <th>Razem</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td colspan="5" style="text-align: center;">Z ł o t y c h w . a .</td> </tr> <tr> <td>w r. 1881.</td> <td>63.205</td> <td>7.948</td> <td>29.143</td> <td>13.299</td> <td>113.595</td> </tr> <tr> <td>w r. 1882.</td> <td>68.624</td> <td>7.153</td> <td>33.048</td> <td>22.812</td> <td>131.637</td> </tr> <tr> <td>w r. 1883.</td> <td>67.945</td> <td>6.893</td> <td>39.437</td> <td>16.401</td> <td>130.676</td> </tr> <tr> <td>razem</td> <td>199.774</td> <td>21.994</td> <td>101.628</td> <td>52.512</td> <td>375.908</td> </tr> <tr> <td>przeciętnie</td> <td>66.591</td> <td>7.331</td> <td>33.876</td> <td>17.504</td> <td>125.302</td> </tr> <tr> <td>ze względu na zniżenie taksy dziennej od 1. Kwietnia 1883. i zmniejszoną ilość dni leczenia, wstawiono prawdopodobny dochód, większy o 2.000 zł. jak na r. 1884. uchwalono, w zaokrągleniu</td> <td>63.500</td> <td>6.500</td> <td>30.000</td> <td>15.000</td> <td>115.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Przytem zauważa się, iż do wyżej podanych wynikłości oddziału I, dodano zwroty kosztów leczenia dzieci w szpitalu św. Ludwika w Krakowie, a natomiast opuszczone takowe w oddziale II.</p>		I.	II.	III.	IV.	Razem		Z ł o t y c h w . a .					w r. 1881.	63.205	7.948	29.143	13.299	113.595	w r. 1882.	68.624	7.153	33.048	22.812	131.637	w r. 1883.	67.945	6.893	39.437	16.401	130.676	razem	199.774	21.994	101.628	52.512	375.908	przeciętnie	66.591	7.331	33.876	17.504	125.302	ze względu na zniżenie taksy dziennej od 1. Kwietnia 1883. i zmniejszoną ilość dni leczenia, wstawiono prawdopodobny dochód, większy o 2.000 zł. jak na r. 1884. uchwalono, w zaokrągleniu	63.500	6.500	30.000	15.000	115.000
	I.	II.	III.	IV.	Razem																																													
	Z ł o t y c h w . a .																																																	
w r. 1881.	63.205	7.948	29.143	13.299	113.595																																													
w r. 1882.	68.624	7.153	33.048	22.812	131.637																																													
w r. 1883.	67.945	6.893	39.437	16.401	130.676																																													
razem	199.774	21.994	101.628	52.512	375.908																																													
przeciętnie	66.591	7.331	33.876	17.504	125.302																																													
ze względu na zniżenie taksy dziennej od 1. Kwietnia 1883. i zmniejszoną ilość dni leczenia, wstawiono prawdopodobny dochód, większy o 2.000 zł. jak na r. 1884. uchwalono, w zaokrągleniu	63.500	6.500	30.000	15.000	115.000																																													
131.637	113.000																																																	

Dochody.

Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Z funduszu oddziału				R a z e m	
rubryki	pozycji		I	II	III	IV	Szczegół	0 g 6 1
			chorych	położnie	syfilitycznych	oblakanych		
			Złote austriackie					
III.		Z przeniesienia	63.500	6.500	30.000	15.000	—	115.000
	12	Z funduszków obokrajowych i od stron samopłacących	4.600	1.200	2.800	5.400	—	14.000
		<u>Suma rubryki III.</u>	<u>68.100</u>	<u>7.700</u>	<u>32.800</u>	<u>20.400</u>	<u>—</u>	<u>129.000</u>
IV.	13	Dochody rozmaite	25	20	10	10	—	65

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.																																																	
131.637	113.000	<p>Dochody wynosiły w oddziałach:</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th></th> <th>I.</th> <th>II.</th> <th>III.</th> <th>IV.</th> <th>Razem</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="6" style="text-align: center;">Z ł o t y c h w. a.</td> </tr> <tr> <td>w r. 1881.</td> <td>5.523</td> <td>1.525</td> <td>4.334</td> <td>4.774</td> <td>16.156</td> </tr> <tr> <td>w r. 1882.</td> <td>4.949</td> <td>1.549</td> <td>3.021</td> <td>6.837</td> <td>16.356</td> </tr> <tr> <td>w r. 1883.</td> <td>7.251</td> <td>1 836</td> <td>3 518</td> <td>9.679</td> <td>22 284</td> </tr> <tr> <td>razem .</td> <td>17.723</td> <td>4.910</td> <td>10.873</td> <td>21.290</td> <td>54.796</td> </tr> <tr> <td>przeciętnie .</td> <td>5.908</td> <td>1.637</td> <td>3.624</td> <td>7.096</td> <td>18.265</td> </tr> <tr> <td>z powodu jak pod p. 11., wstawia się przypuszczalny dochód większy o 1.000 zł., jak na rok 1884. uchwalono, w zaokrągleniu . . . . .</td> <td>4.600</td> <td>1.200</td> <td>2.800</td> <td>5.400</td> <td>14.000</td> </tr> </tbody> </table>		I.	II.	III.	IV.	Razem	Z ł o t y c h w. a.						w r. 1881.	5.523	1.525	4.334	4.774	16.156	w r. 1882.	4.949	1.549	3.021	6.837	16.356	w r. 1883.	7.251	1 836	3 518	9.679	22 284	razem .	17.723	4.910	10.873	21.290	54.796	przeciętnie .	5.908	1.637	3.624	7.096	18.265	z powodu jak pod p. 11., wstawia się przypuszczalny dochód większy o 1.000 zł., jak na rok 1884. uchwalono, w zaokrągleniu	4.600	1.200	2.800	5.400	14.000
	I.		II.	III.	IV.	Razem																																												
Z ł o t y c h w. a.																																																		
w r. 1881.	5.523		1.525	4.334	4.774	16.156																																												
w r. 1882.	4.949	1.549	3.021	6.837	16.356																																													
w r. 1883.	7.251	1 836	3 518	9.679	22 284																																													
razem .	17.723	4.910	10.873	21.290	54.796																																													
przeciętnie .	5.908	1.637	3.624	7.096	18.265																																													
z powodu jak pod p. 11., wstawia się przypuszczalny dochód większy o 1.000 zł., jak na rok 1884. uchwalono, w zaokrągleniu	4.600	1.200	2.800	5.400	14.000																																													
16.356	13 000																																																	
147.993	126.000																																																	
1.364	65	Jak na r. 1884.																																																

Journal of ...

Date	Description	Amount
Jan 1	Balance	...
Jan 15	...	...
Jan 20	...	...
Jan 25	...	...
Jan 30	...	...
Feb 5	...	...
Feb 10	...	...
Feb 15	...	...
Feb 20	...	...
Feb 25	...	...
Feb 28	...	...
Mar 5	...	...
Mar 10	...	...
Mar 15	...	...
Mar 20	...	...
Mar 25	...	...
Mar 30	...	...
Apr 5	...	...

LW. 43.84/1884.

Alegat G. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na r. 1885.

Lit. G.

Fundusz podrzutków w Krakowie.

PRELIMINARZ

na rok

1885.

LW. 42.039/1884.

Fundusz podrzutków

Liczba		Poszczególzenie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
W y d a t k i.					
I.	—	Płace urzędników i sług	—	—	—
II.	—	Potrzeby kancelaryjne	—	—	—
III.		Remuneracye i zapomogi.			
	1	Akuszerka za stręczenie żywicielek i pieluszkowe	25	—	—
	2	Żywicielkom za gorliwe pielęgnowanie dzieci	10	—	—
		Suma rubryki III.	35	—	35
IV.		Koszta utrzymania dzieci.			
	3	Podrzutków których matki umarły, lub na oddział obłąkanych przeniesione zostały	190	—	190
	4	Podrzutków przyjętych, w miarę własnych zasobów funduszu	66	—	66
		Suma rubryki IV.	256	—	256
V.	5	Koszta leczenia dzieci	10	—	10
VI.		Podatki i daniny.			
	6	Podatek z propinacyi w Krowodrzy	95	—	95
	7	Ekwiwalent " "	29	—	29
		Suma rubryki VI.	124	—	124
VII.		Rozmaite.			
	8	Koszta pogrzebowe i inne drobne nieprzewidziane wydatki	20	—	20
		Suma wydatków	—	—	445

w Krakowie.

Wyjaśnienia

Wynikłość z roku 1882.	Kwota uchwalona na r. 1884.	
—	—	Uwaga: W kolumnie wynikłości z roku 1882. nie wstawiono żadnych cyfr, albowiem fundusz podrzuteków krakowskich dopiero od 1. Stycznia 1883. osobno wydzielony został.
—	—	Nie wstawia się żadnych kwot jak na rok 1884 z powodu mało znaczących czynności administracyjnych, które wykonuje zarząd szpitala św. Łazarza w Krakowie.
—	25	} Wstawia się prawdopodobny wydatek; uchwalony na ten cel jak w budżecie na rok 1884.
—	10	
—	35	
—	200	Wydatki wynosiły w roku 1881. — 215 zł. 50 ct.; w roku 1882. — 160 zł. 41 ct.; w roku 1883. — 183 zł. 53 ct.; przeto razem 559 zł. 44. ct.; przeciętnie 186 zł. 48 ct. wstawia się zatem w zaokrągleniu 190. zł.
—	—	W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 28. Października 1883. roku, wstawia się na utrzymanie 2ch podrzuteków przyjęć się mających, wydatek w kwocie 66 zł., który pokryty będzie z narosłych odsetek od nadwyżek dochodów majątku obrotowego tego funduszu za rok 1883. i 1884. fruktyfikowanych w majątku zarodowym. LW: 42.039/1884. (patrz Rubr. I. poz. 4. Doch.)
—	200	
—	10	Wstawia się wydatek uchwalony na rok 1884.
—	95	Wstawia się połowę wydatku przypadającego na podatki jak na rok 1884.
—	39	Wstawiono połowę należności ekwiwalentu, na podstawie nowego wymiaru na IV. decenium, jak LW. 58.692/83 z uwagą, iż drugą taką połowę zamieszczono w preliminarzu funduszu szpitala św. Łazarza w Krakowie przy oddziale II. położnic.
—	134	
—	20	Wstawia się wydatek naprzód ściśle oznaczyć się nie dający, jak na rok 1884. uchwalony.
—	399	

Dochody.

Fundusz podrzutków

Liczba		Poszczególne	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
			Dochody.		
I.		Odsetki od kapitałów.			
1		5% od listów zastawnych Towarzystwa kredytowego ziemskiego w im. wartości 300 zł.	15	—	15
2		5% od kapitału spłacanego przez fundusz krajowy	856	—	856
3		Od fundacji „Tarły“	82	—	82
4		4% od nadwyżki dochodów za rok 1883 i 1884, fruktyfikowanej w majątku zarodowym	66	—	66
Suma rubryki I.			1.019	—	1.019
II.		Dochód z realności i dóbr.			
5		Półowa czynszu z propinacyi w Krowodrzy	653	—	653
III.					
6		Rozmaite	5	—	5
Suma dochodów			—	—	1.677
W porównaniu z wydatkami			—	—	445
Okazuje się nadwyżka dochodów			—	—	1.232

w Krakowie.

Dochody.

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	
—	5	Na podstawie rzeczywistego stanu listów zastawnych, własność funduszu stanowiących.
—	866	W myśl uchwały Wysokiego Sejmku z dnia 17. Października 1882. L. 905 S. wstawia się 3cią ratę odsetek przypadającą temu funduszowi.
—	82	W myśl zapisu z roku 1750. jak LW. 3.856/70.
—	—	Nadwyżka dochodów majątku obrotowego za rok 1883, przeniesiona do majątku zarodowego a ulokowana w myśl uchwały Wys. Sejmku z 28. Października 1883 chwilowo na 4 ^o / _o książeczkę Banku krajowego, z dniem 9. Czerwca 1884 wynosi kwotę 777 zł. 85 ct. 4 ^o / _o odsetki wynosić przeto będą od tej kwoty . . . . . 17 zł. 85 ct. podobna nadwyżka dochodów uchwalona na rok 1884 wynosi 1.212 zł. zaś spodziewane 4 ^o / _o odsetki wynosić będą . . . . . 48 „ 48 „ wstawia się zatem spodziewany dochód w łącznej kwocie . . . . . 66 zł. 33 ct. czyli w zaokrągleniu 66 zł., które posłużyc mają na pokrycie wydatku utrzymania 2ch podrztków. LW: 42.039/1884 (patrz Rub. IV. poz. 4. Wydatków:).
—	953	
—	653	Na podstawie kontraktu do LW. 42.106/883 wstawiono połowę dochodu tutaj, zaś drugą połowę zamieszczono w preliminarzu fund. szpit. św. Łazarza w Krakowie przy oddziale II położnic. — (:Dzierżawa trwa do końca Grudnia 1886:).
—	5	Jak na rok 1884.
—	1.611	
		Oboczna nadwyżka dochodów w kwocie 1.232 zł. w. a. zostani ^o , w myśl uchwały Wys. Sejmku z 28. Października 1883 wydaną do chwilowej fruktyfikacyi, na rzecz majątku zarodowego tego funduszu.

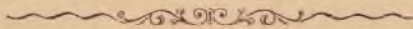
LW. 43841/1884.
Alegat H) do sprawozdania Wy-
działu krajowego o budżecie kra-
jowym na rok 1885.

FUNDUSZ POLICYI KRAJOWEJ.

Lit. H.

P R E L I M I N A R Z

na rok 1885.

LW. 13040/1884.

Lit. H) Fundusz policyi krajowej.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
Wydatki.					
Koszta gospodarcze.					
I.	1	Utrzymanie korekcyonistów	50	—	
	2	Koszta leczenia	10	—	
	3	Ubiór	20	—	
	4	Utrzymanie korekcyonistek	300	—	380
II.	5	Koszta transportu korekcyonistów i korekcyonistek	10	—	10
III.	6	Zwroty grzywien policyjnych	10	—	10
IV.	7	Zwroty nateżytości posłańców karnych	2	—	2
V.	8	Remuneracye	5	—	5
VI.	9	Rozmaite	10	—	10
Suma wydatków			417	—	417
Dochody.					
Odsetki.					
I.	1	5% od kapitału zahipotekowanego na realności w Krakowie w kwocie 109 złp. 1 gr.	1		
	2	5% od listów zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego, imiennej wartości 54.300 zł.	2.515		
	3	4½% od obligacyj pożyczki krajowej z r. 1883. imiennej wartości 10.300 zł.	464		
	4	4½% od chwilowo lokowanej gotowizny 56.444 zł. 09 ct.	2.540		
	5	6% przypadających w roku 1885. od resztującej ceny kupna 8.000. zł. za realność t. zw. Maryi Magdaleny L. 20 ² / ₃ we Lwowie	480		
	6	4% od książeczki galicyjskiej Kasy oszczędności	3	—	6.003
II.	7	Policyjne grzywny	10	—	10
III.	8	Zwroty kosztów leczenia i zaopatrzenia korekcyonistów	10	—	10
IV.	9	Rozmaite	2	—	2
Suma dochodów			—	—	6.025
W porównaniu z wydatkami			—	—	417
Okazuje się <i>nadwyżka dochodów</i>			—	—	5.608
która wpłynie do funduszu krajowego.					

Preliminarz na rok 1885. LW. 13.040/1884.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
—	380	<p>W latach 1876. do 1883. nie było żadnych wydatków; ze względu jednak, iż właściwe przepisy korekcyjne zawsze obowiązują i przewidzieć nie można, jaka kwota może być potrzebną, prelinuje się jak na rok 1884.</p>
—	10	
—	10	
—	2	
—	5	
—	10	
—	417	
		<p><i>Do poz. 1.)</i> 5% od kapitału zabezpieczonego na realności Nr. 85, 87, 210 gm. X. w Krakowie w kwocie 109 złp. 1 gr. czyli 27 zł. 25 ct. w. a.</p> <p><i>Do poz. 2.)</i> W czasie układania preliminarza, tj. z początkiem r. 1884. stan 5% listów zastawnych kredytowych wynosił . . . . . 38.300 zł.</p> <p style="padding-left: 100px;">od tego 5% za cały rok 1885 . . . . . 1.915 zł.</p> <p style="padding-left: 100px;">Dnia 15. Maja 1884. wpłynię od c. k. rządu za kupno realności L. 20³/₄ rata 8.000 zł., od tego 5% za rok cały 1885. . . . . 400 „</p> <p style="padding-left: 100px;">w Maju 1885. wpłynię dalsza rata 8.000 zł. kapitału; od tego 5% za pół roku 1885. . . . . 200 „</p> <p style="padding-left: 100px;">Odsetki zatem w r. 1885. przyniosą ogółem około . . . . . 2.515 zł.</p> <p><i>Do poz. 3.)</i> Preliminuje się według stanu w czasie układania preliminarza.</p> <p><i>Do poz. 4.)</i> Preliminuje się jak na rok 1884. od stale użytkowanego przez fundusz krajowy kapitału.</p> <p><i>Do poz. 5.)</i> W roku 1874. sprzedano c. k. rządowi realność t. zw. św. Maryi Magdaleny L. 20³/₄ za cenę . . . . . 120.000 zł.</p> <p style="padding-left: 100px;">na to spłacono po koniec roku 1883. — 96.000 zł.</p> <p style="padding-left: 100px;">i spłaci się w r. 1884. — 8.000 zł., razem . . . . . 104.000 „</p> <p style="padding-left: 100px;">pozostaje do spłacenia w 1885. i 1886 roku w ratach po 8.000 zł. . . . . 16.000 zł.</p> <p style="padding-left: 100px;">od tego 6% odsetki w roku 1885. wyniosą, według planu umorzenia . . . . . 480 „</p>
6.243	6.153	
—	10	<i>Do poz. 6.)</i> Każdorazowe pozostałości przy zakupie efektów lokowane będą w Kasie oszczędności; od takowych prelinuje się prawdopodobny dochód 3 zł.
—	10	
—	2	<i>Do poz. 7. 8. i 9.)</i> Preliminuje się jak na rok 1884.
6.243	6.175	

P R E L I M I N A R Z E

na rok

1 8 8 5.

J.	Fundusz domestykalny	str. 2.
K.	" kultury krajowej	" 4.
L.	" stanowy sierociński	" 6.
M.	" Aleksandra hr. Stadnickiego	" 8.
N.	" pożyczki krajowej z r. 1873.	" 10.

Lit. J.) Fundusz domestykalny.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
W y d a t k i.					
I.	1	Wydawnictwo starożytnych aktów grodzkich z archiwum bernardyńskiego (dotacya dla funduszu Aleksandra hr. Staudnickiego)	1.200	—	1.200
II.	2	Rozmaite przypadkowe	5	—	5
Suma wydatków .			1.205	—	1 205
D o c h o d y.					
Odsetki.					
I.	1	5% od kapitału wypożyczonego na budowę zakładu kulturalnego według planu amortyzacyjnego	1.724	—	—
	2	5% od obligacyj indemnizacyjnych, im. wartości 3.500 zł. m. k. po strąceniu 10% podatku dochodowego	165	—	—
	3	5% od listów zast. gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, mianowicie: a) od obecnego stanu tych efektów im. wart. 46.000 zł. 2.300 zł. b) od dokupić się mających " " 12.700 " 540 "	2.840	—	—
	4	4% od książeczek gal. Kasy oszczędności	4	—	4.733
II.	5	Sprzedaż dzieła pod tytułem: „Poczet Szlachty galicyjskiej i bukowińskiej”	5	—	5
III.	6	Rozmaite przypadkowe	—	—	—
Suma dochodów .			4.738	—	4.738
W porównaniu z wydatkami .			—	—	1.205
okazuje się <i>nadwyżka dochodów</i> .			—	—	3.533
która użytą zostanie na pomnożenie majątku zarodowego.					

Preliminarz na rok 1885. LW. 14.075|1884.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
1.200 —	1.200 5	Według uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Stycznia 1866. Jak na rok 1884.
1.200	1.205	
4.213 8	4.578 5	<p><i>Do poz. 1.</i> Fundusz budowy zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie wypożyczył w roku 1873. . . . . 66.000 zł. — ct. na to spłacił w latach 1873. do 1883. i umorzy w r. 1884. ogółem 31.515 „ 91 „ pozostanie jeszcze z początkiem roku 1885. wierzytelność . . . 34.484 zł. 09 ct. Odsetki według planu amortyzacyjnego do LW. 5731/1873. wy- niosą w roku 1885. . . . . 1.724 „ 20 „</p> <p><i>Do poz. 2.</i> Preliminuje się według stanu efektów w czasie układania preliminarza.</p> <p><i>Do poz. 3.</i> Według planu umorzenia do LW. 5731/1873. wpłyną od funduszu budowy zakładu kulparkowskiego od chwili sporządzenia niniejszego preliminarza z tytułu kapitału:</p> <p>w roku 1884. trzy jeszcze raty w kwocie . . . 2.539 zł. 86 ct. „ 1885. cztery pełne „ „ . . . 3.555 „ 80 „ 6.095 zł. 66 ct. do tego nadwyżka dochodów z końcem roku 1883. . . . . 3.271 „ 86 „ i takż nadwyżka prelimitowana z końcem roku 1884. . . . . 3.378 „ — „</p> <p style="text-align: right;">Razem . . . 12.745 zł. 52 ct.</p> <p>Za gotówkę tę zakupi się w terminach przypadłości 5% listy zastawne kredytowe:</p> <p>a) w roku 1884. na . . . . . 5.800 zł. b) „ 1885. na . . . . . 6.900 „</p> <p style="text-align: right;">razem imiennej wartości około . . . 12.700 zł.</p> <p>Odsetki od tych nabyć się mających efektów, z uwzględnieniem chronologicznego porządku ich zakupu, przyniosą około . . . . . 540 zł.</p> <p><i>Do poz. 4.</i> Każdoczesne pozostałości przy zakupie efektów lokowane będą chwilowo w kasie oszczędności; od takowych prelimituje się prawdopodobny dochód 4 zł.</p> <p><i>Do poz. 5-6.</i> Dla braku wynikłości prelimituje się jak na rok 1884.</p>
4.221	4.583	

K) Fundusz kultury krajowej.

Liczba		Poszczególienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
rn- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
W y d a t k i.					
I.	1	Zwroty kar	20	—	20
R o z m a i t e.					
II.	2	Zasilek dla szkoły rolniczej w Dublanach	3.860	—	3.860
	3	Wydatki nieprzewidziane	—	—	—
		Suma wydatków	3.880	—	3.880
D o c h o d y.					
I.	1	Odsetki	2.381	—	2.381
II.	2	Kary za przestępstwa lasowe i wodne	1.500	—	1.500
III.	3	Rozmaite	—	—	—
		Suma dochodów	3.881	—	3.881
		W porównaniu z wydatkami	—	—	3.880
		Okazuje się nadwyżka dochodów	—	—	1

W y j a ś n i e n i a

Wyni- kłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.													
6	20	Wydatek w latach 1880., 1881. i 1882. wynosił łącznie 59 zł. 50 ct. przeciętnie 19 zł. 83 ct. preliniuje się w zaokrągleniu 20 zł.												
4.400	4.300	Dochody tego funduszu corocznie się zmniejszają, przeto preliniuje się tylko tę kwotę, jaka po strąceniu wydatku rubryki I. pozostanie do rozporządzalności.												
—	—	Dla braku wynikłości nie preliniuje się nic.												
4.406	4.320													
2.870	2.381	<p>Na pokrycie potrzeb funduszu krajowego spieniężono w roku 1878. i 1879. wszystkie efekta funduszu kultury krajowej, a mianowicie:</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">1. 5% książeczkę galic. Kasy oszczędności na . . . . .</td> <td style="text-align: right;">197 zł. 85 ct.</td> </tr> <tr> <td>2. 6% listy galic. Banku hipotecznego imiennej wartości . . . . .</td> <td style="text-align: right;">15.600 " — "</td> </tr> <tr> <td>3. 6% obligacye pożyczki krajowej z roku 1873. . . . .</td> <td style="text-align: right;">17.600 " — "</td> </tr> <tr> <td>4. 5% obligacye indemnizacyjne imien. wartości mon. konw. . . . .</td> <td style="text-align: right;">100 " — "</td> </tr> <tr> <td style="border-top: 1px solid black;">razem sprzedano efektów imiennej wartości . . . . .</td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">33.497 zł. 85 ct.</td> </tr> <tr> <td>oraz podniesiono z 6% lokacyi bankowej na rach. bież. kwotę . . . . .</td> <td style="text-align: right;">9.420 " 45 "</td> </tr> </table> <p>Odsetki od kapitałów powyższych obliczone według stopy procentowej w czasie sporządzenia preliniarza wynoszą 2.381 zł. 46 ct. w. a.</p>	1. 5% książeczkę galic. Kasy oszczędności na	197 zł. 85 ct.	2. 6% listy galic. Banku hipotecznego imiennej wartości	15.600 " — "	3. 6% obligacye pożyczki krajowej z roku 1873.	17.600 " — "	4. 5% obligacye indemnizacyjne imien. wartości mon. konw.	100 " — "	razem sprzedano efektów imiennej wartości	33.497 zł. 85 ct.	oraz podniesiono z 6% lokacyi bankowej na rach. bież. kwotę	9.420 " 45 "
1. 5% książeczkę galic. Kasy oszczędności na	197 zł. 85 ct.													
2. 6% listy galic. Banku hipotecznego imiennej wartości	15.600 " — "													
3. 6% obligacye pożyczki krajowej z roku 1873.	17.600 " — "													
4. 5% obligacye indemnizacyjne imien. wartości mon. konw.	100 " — "													
razem sprzedano efektów imiennej wartości	33.497 zł. 85 ct.													
oraz podniesiono z 6% lokacyi bankowej na rach. bież. kwotę	9.420 " 45 "													
1.982	2.000	<p>Dochody tej rubryki zmniejszają się corocznie, bo grzywny połowe wpływają do kas gminnych.</p> <p>Wynik z roku 1880. zł. 3716 i 82 ct., w r. 1881. zł. 4.834 i 34 ct., w r. 1882. zł. 1981 i 92 ct., w roku 1883. po koniec Grudnia 1226 zł. 27 ct. lecz cyfra ta zmieni się po koniec Czerwca 1884. W r. 1881. ściągnięto przymusowo zaległości dla tego wynikłość jest większą. Z tych wszystkich przyczyn nie można brać za podstawę kwotę przeciętą, tylko z uwzględnieniem wynikłości lat ostatnich, preliniuje się dochód prawdopodobny 1.500 zł.</p>												
—	—													
4 852	4.381													

L) Fundusz stanowy sierociński.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
W y d a t k i.					
I. Utrzymanie sierot.					
	1	Siedm miejsc w zakładzie św. Antoniego we Lwowie po 120 zł.	840		
	2	Cztery miejsca w szkole ogrodniczej przy ogrodzie botanicznym we Lwowie po 63 zł.	252		
	3	Cztery miejsca w zakładzie św. Józefa w Krakowie po 120 zł.	480		
	4	Jedno miejsce w zakładzie św. Wincentego we Lwowie na	115	—	1.687
II.	5	Rozmaite	5	—	5
		Suma wydatków .	1.692	—	1.692
D o c h o d y.					
I. Odsetki.					
	1	5 ⁰ / ₁₀ od listów gal. Banku hipotecznego imien. wart. 500 zł.	25		
	2	Od listów zastawnych gal. Towarzystwa kredyt. ziemskiego: a) 4 ⁰ / ₁₀ od imiennej wartości 3.100 zł. . . . . 124 zł. b) 5 ⁰ / ₁₀ " " " " 25.300 " . . . . . 1.265 "	1.389		
	3	4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ od obligacyj pożyczki krajowej z r. 1883. imien. wart. 8.400 zł.	378		
	4	4 ⁰ / ₁₀ od książeczek galic. Kasy oszczędności	3	—	1.795
II.	5	Rozmaite	—	—	—
		Suma dochodów .	1.795	—	1.795
		W porównaniu z wydatkami	—	—	1.692
		Okazuje się <i>nadwyżka dochodów</i>	—	—	103
		która użytą zostanie na pomnożenie majątku zarodowego.			

Preliminarz na rok 1885. LW. 15.110|1884.

W y j a ś n i e n i a

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.		
1.509	1.687	} Preliminuje się jak na rok 1884.	
6	5		
1.515	1.692		
		<p><i>Do poz. 1 i 2 a)</i> Odsetki obliczono według stanu efektów w dniu układania preliminarza.</p> <p><i>Do poz. 2 b).</i> Stan 5% listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego w czasie układania preliminarza wynosi . . . . . 24.700 zł.</p> <p>Za nadwyżkę dochodów z końcem r. 1883, wynoszącą 496 zł. 38¹/₂ ct. zakupi się tych listów (posiłkując się książeczką Kasy oszczędności) imiennej wartości . . . . . 500 "</p> <p>za prelimitowaną w kwocie 177 zł. takąż nadwyżkę za rok 1884. dokupi się takichże listów na . . . . . 100 "</p> <p style="text-align: right;">Razem . . . . . 25.300 zł.</p> <p>Odsetki od całej tej sumy przyniosłyby w roku 1884: 1.265 zł.</p>	
1.887	1.869	<p><i>Do poz. 3.</i> Odsetki obliczono według stanu efektów w czasie układania preliminarza.</p> <p><i>Do poz. 4.</i> Każdorazowe pozostałości przy zakupie efektów lokowane będą i od takich prelimituje się prawdopodobny dochód 3 zł.</p> <p><i>Do poz. 5.</i> Nie prelimituje się nic, jak na rok 1884.</p>	
—	—		
1.887	1.869		

Lit. M) Fundusz Al. hr. Stadnickiego.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
W y d a t k i.					
I.	1	Płaca Dr. Liskemu Ksaweremu, za czynności około wydawnictwa aktów grodzkich i ziemskich z archiwum bernardyńskiego, rocznie	800	—	800
II.	2	30% Rabat księgarski za sprzedaż aktów grodzkich	60	—	60
III.	3	Koszta druku i oprawy aktów grodzkich	800	—	800
IV.	4	Rozmaite	5	—	5
Suma wydatków			1.665	—	1.665
D o c h o d y.					
I.	1	Dotacya z funduszu domestykalnego na wydawnictwo aktów grodzkich	1.200	—	1.200
II.	2	Sprzedaż aktów grodzkich ziemskich	200	—	200
Odsetki.					
III.	3	5% od listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego imiennej wartości 200 zł.	10	—	—
	4	4% od książeczki wkładowej galicyjskiego Banku kredytowego na 30 zł. 39 ct.	1	—	—
	5	4% od książeczek galic. Kasy oszczędności na 5.005 zł. 62 ct.	200	—	211
IV.	6	Rozmaite	—	—	—
V.	7	Pozostałość kasowa, spodziewana z końcem roku 1884.	5.500	—	5.500
Suma dochodów			7.111	—	7.111
W porównaniu z wydatkami			—	—	1.665
okazuje się nadwyżka dochodów			—	—	5.446
przeznaczona na pokrycie dalszych kosztów wydawnictwa aktów grodzkich.					

Preliminarz na rok 1885, LW. 16.009|1884.

Wynikłość z roku 1882.	Kwota uchwalona na r. 1884.	Wyjaśnienia
800 53 — —	800 75 800 5	<p><i>Do poz. 1.</i> Według uchwały sejmowej z dnia 11. Października 1871. LW. 43/1869.</p> <p><i>Do poz. 2.</i> Według umowy zawartej do LW. 5.911/1868. Preliminuje się rabat odpowiedni wynikłościom rubr. II. dochodów.</p> <p><i>Do poz. 3. i 4.</i> Preliminuje się jak na rok 1884. Wydatki na kosztą druku nie dadzą się z góry ściśle obliczyć.</p>
853	1.680	
1.200 175	1.200 200	<p><i>Do poz. 1.</i> Według uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Stycznia 1866.</p> <p><i>Do poz. 2.</i> W roku 1882. dochód z tego tytułu wynosił 175 zł., w r. 1883. żadnego nie było dochodu. Na rok 1885. preliminuje się wedle wynikłości z roku 1882. w zaokrągleniu 200 zł.</p>
208	213	<p><i>Do poz. 3-5.</i> Odsetki obliczono od stanu efektów w czasie układania preliminarza.</p>
—	—	<p><i>Do poz. 6.</i> Nie preliminuje się nie dla braku wynikłości w ciągu całego szeregu lat.</p>
6.178	5.500	<p><i>Do poz. 7.</i> Pozostałość kasową spodziewaną z końcem r. 1884. preliminuje się jak na r. 1884. w kwocie 5.500 zł. z powodu mało znaczących zmian w majątku fundacyi</p>
7.761	7.113	<p>i w uwzględnieniu pozostałości kasowej z końcem r. 1883., wynoszącej 5.621 zł. 08 ct.</p>

N) Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycei				
			Złote austriackie		
W y d a t k i.					
I.	1	Umorzenie pożyczki przez losowanie obligacyj	19.300	—	19.300
II.	2	Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących	36.189	—	36.189
Koszta administracyjne.					
III.	3	10 ⁰ / ₀ podatku dochodowego od kuponów	3.619	—	3.619
	4	Należytość stemplowa " "	320	—	320
IV.	5	Potrzeby kancelaryjne i inne drobne	100	—	100
	6	Rozmaite	200	—	200
Suma wydatków			59.728	—	59.728
D o c h o d y.					
I.	1	Zwroty kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym	10.000	—	10.000
II.	2	Odsetki: a) od kapitałów wypożyczonych "			
	3	b) prowizye zwłoki od kap. wypoż. Wydz. powiat.	—	—	—
	4	c) od kapitałów chwilowo lokowanych			
R o z m a i t e.					
III.	5	Wylosowane obligacye własne	—	—	—
	6	Zwrot zaliczek danych bankom na wypłatę kuponów i zwrot za brakujące kupony	500	—	500
Suma dochodów			10.500	—	10.500
W porównaniu z wydatkami okazuje się <i>niedobór</i>			—	—	49.228

Preliminarz na rok 1885. LW. 18.262|1884.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
15.700	9.100	Wedle planu umorzenia.
81.294	23.790	Z ogólnej sumy emitowanych obligacyj tej pożyczki . . . . . 1,600.000 zł. 1) wylosowano po koniec roku 1883. 133.700 zł. 2) wylosuje się w roku 1884. 18.300 zł. 3) do końca stycznia r. 1884. wykupił fundusz pożyczki krajowej w roku 1883. obligacyj tego funduszu na 685.300 zł. 4) obligacje własne, w obieg nie puszczone, w r. 1883. przebite i ze stanu efektów wydzielone 154.800 zł. razem . . . . . 992.100 „ pozostaje zatem w obiegu . . . . . 607.900 zł. od których przypadnie na dniu 1. Maja 1885. 3% 18.237 zł. zaś na dniu 1. Listopada 1885. po potrąceniu wylosować się mających w Lutym 1885. 9.500 zł. 3% 17.952 zł., razem 36.189 zł.
8.025 230	2.380 683	Odpowiednio do kwoty kuponowej w Rubr. II. poz. 2. Przypadająca w roku 1885. należność stemplowa za kupony od wszystkich niewylosowanych obligacyj, a to: od Ser. A. B. C. po 7 ct. zaś od Ser. D. po 13 ct. od sztuki, wynosić będzie w roku 1885. na dniu 1. Maja 162 zł. 12 ct., zaś na dniu 1. Listopada 158 zł. 14 ct. razem 320 zł.
111 100	100 400	Jak na rok 1884. Na rok 1884. preliminowano 400 zł.; wynikłość z roku 1882. 100 zł.; przeto na rok 1885. preliminuje się około 200 zł.
105.460	36.453	
35.809 2.130 1.297 16.093	10.000 4.000	W roku 1883. skończył się termin spłat ratalnych, planami umorzenia oznaczony, lecz z końcem r. 1883. pozostały jeszcze zaległości odnośnie do Rubr. I. i II. poz. 1, 2, 3, w sumie przeszło 40.000 zł. Ze względu iż w roku 1884. część tych zaległości wpłynie i ze względu na kłeski elementarne preliminuje się na rok 1885. spodziewany dochód około 10.000 zł., jak na rok 1884. Zapasy gotowizny z końcem roku 1882. wynosi . . . . . 165.563 zł. 10 ¹ / ₂ ct. Dochody w roku 1883. wyniosą około . . . . . 35.000 „ — „ razem . . . . . 200.563 zł. 10 ¹ / ₂ ct. Wydanki za rok 1883. wyniosą około . . . . . 230.000 „ — „ okazuje się zatem z końcem r. 1883. <i>niedobór</i> . . . . . 29.436 zł. 89 ¹ / ₂ ct. Do LW. 34559/84. zwrócił fundusz krajowy wziętą w roku 1882. zaliczkę w kwocie 89.607 zł. 11 ¹ / ₂ ct. która pokryje powyższy niedobór i pozostanie jeszcze nadwyżka 60.170 zł. 22 ct. Niedobór uchwalony na rok 1884. wynosi 21.953 zł., preliminowany zaś na rok 1885. niedobór 49.228 zł. razem 71.181 zł., przeto w porównaniu z nadwyżką okazuje się brak 11.011 zł. do pokrycia z funduszu krajowego. Ponieważ od zaliczek, danych funduszowi krajowemu, uchwalono do LW. 13280/84. na teraz nie pobierać odsetek, nie preliminuje się od lokacji kapitałów żadnych odsetek. W roku 1883. wszystkie obligacje własne, t. j. w obieg swego czasu nie puszczone przebito i ze stanu efektów wydzielono.
1.500	—	Jak na rok 1884.
564	500	
57.393	14.500	

ALEGATA

do preliminarza funduszu krajowego na rok 1885.

PRELIMINARZE

na rok

1885.

a) Fundusz szkolny krajowy ze sprawozdaniem Wydziału krajowego (str. 20) z załącznikami lit. A. B. C. D. i załączniki do preliminarza 1. i 2. (rubr. VII. poz. 47 wydatków i rubr. XI. poz. 64 dochodów)									str. 2—51
b) Szkoła gosp. lasowego we Lwowie (rubr. XV. poz. 155 wydatków i rubr. VII. poz. 53-55 dochodów)									" 52—53
c) " rolnicza w Dublinach	(" " " 156	" " VIII.	" " 56	" ")	" ")	" ")	" ")	" ")	" 54—63
d) " parobków	" " " 157	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" 64—67
e) Folwark	" " " 158	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" 68—73
f) Kurs gorzelnictwa	" " " 159	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" 74—75
g) Szkoła rolnicza w Czernichowie	(" " " 160	" " IX.	" " 60	" ")	" ")	" ")	" ")	" ")	" 76—83
h) " ogrodnicza	" " " 161	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" 84—85
i) Folwark	" " " 162	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" " " "	" 86—91

Wydatki.

a) Fundusz szkolny

Liczba		S u m a r y u s z	Wniosek Rady szkolnej kraj.		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
I.	1—6	Zasiłki dla funduszków szkolnych okręgowych	349.420	50.000	399.420
II.	7—9	Substytucye	107.000	—	107.000
III.	10—13	Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye	—	3.775	3.775
IV.	14	Adjuta	5.000	—	5.000
V.	15—18	Remuneracye i zapomogi	30.000	—	30.000
VI.	19—20	Podatki i daniny	1.150	—	1.150
VII.	21	Koszta podróży i dyety	500	—	500
VIII.	22—24	Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli	70.735	—	70.735
IX.	25	Dodatek do funduszu emerytalnego	12.800	—	12.800
X.	26	Emerytury	—	5.600	5.600
XI.	27—45	Dary z łaski	3.533	—	3.533
XII.	46	Potrzeby ogólnej natury	1.000	—	1.000
XIII.	47—48	Rozmaite	6.800	—	6.800
XIV.	49—50	Zasiłki bezzwrotne i zaliczki zwrotne na budynki szkolne	—	30.000	30.000
Suma wydatków			587.938	89.375	677.313

krajowy.

L. 37.076/84. Wydatki.

Wniosek Wydziału krajowego	Wynikłość z r. 1883. po koniec Marca 1884.	Kwota uchwalona na rok 1884.	Wyjaśnienia
196.384	293.158	311.000	
88.000	107.997	88.000	
3.775	3.138	3.775	
5.000	5.013	5.000	
23.000	29.469	30.000	
150	—	156	
500	497	500	
70.735	43.402	51.400	
12.800	12.800	12.800	
5.600	4.685	5.600	
3.533	3.462	3.533	
1.000	1.922	800	
3.800	10.091	6.800	
15.000	17.540	15.000	
429.277	533.174	534.364	

Wydatki.

Fundusz szkolny

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek Rady szkolnej kraj.		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bruki	po- zywi		Złote austriackie		
I.		Zasiłki dla funduszków szkolnych okręgowych.			
1		Na pokrycie niedoboru okręgowych funduszków szkolnych przy szkołach po koniec roku 1883 z organizowanych . . .	310.693	—	—
2		Na pokrycie podwyższyć się mających płac nauczycieli przy szkołach ludowych w miejscowościach, w których według wyniku spisu z roku 1880. ludność się zwiększyła . . .	8.355	—	—
3		Na utrzymanie 120 szkół w roku 1884. nowo zorganizowanych i z dniem 1. Września 1884 r. w życie wejść mających, w preliminarzach okręgowych funduszków szkolnych jednak nieuwzględnionych . . .	17.372	—	—
4		Na utrzymanie 30 szkół jeszcze w roku 1884. zorganizować się mających, które także od 1. Września 1884 r. w życie wejdą . . .	5.000	—	—
5		Nareszcie dla 150 szkół nowo z organizować i od 1. Września 1885. w życie wejść mających . . .	8.000	—	—
6		Zaliczki zwrotne dla funduszków szkolnych okręgowych . . .	—	50 000	—
Suma rubryki I. . .			349.420	50.000	399.420

Wniosek Wydziału krajowego	Wynikłość z r. 1883. po koniec Marca 1884.	Kwota uchwalona na rok 1884.	Wyjaśnienia Wydziału krajowego
153.576	286.746	291.000	
196.384	293.158	311.000	

Wydatki.

Fundusz szkolny

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek Rady szkolnej kraj.		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
II.		Substytucye.			
7		Na płace dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych na rok 1884/5	100.000	—	
8		Wynagrodzenia dla nauczycieli za godziny nadobowiązkowe	3.500	—	
9		Na zastępstwo chorych lub przeszkodzonych nauczycieli w urzędowaniu	3.500	—	
		Suma rubryki II.	107.000	—	107.000
III.		Zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacye.			
10		Dla szkoły klasztornej PP. Benedyktynok obrz. orm. we Lwowie	—	2.000	
11		" " " " Klarysek w Nowym Sączu	—	250	
12		" " " " Benedyktynok obrz. łac. w Przemyślu	—	1.440	
13		" " " " OO. Bazylianów w Ławrowie	—	85	
		Suma rubryki III.	—	3.775	3.775
IV.		Adjuta.			
14		Dla kandydatów i kandydatek stanu nauczycielskiego	5.000	—	5.000
V.		Remuneracye i zapomogi.			
15		Remuneracye zmienne i zapomogi dla nauczycieli	13.000	—	
16		Dla inspektorów okręgowych	3.000	—	
17		Remuneracye dla katechetów	12.000	—	
18		" " za naukę robót ręcznych	2.000	—	
		Suma rubryki V.	30.000	—	30.000
VI.		Podatki i daniny.			
19		Na podatki i ekwiwalenta gruntów szkolnych	1.000	—	
20		Dodatek konkurencyjny na część budynku szkolnego w Tarnowie	150	—	
		Suma rubryki VI.	1.150	—	1.150

Wniosek Wydziału krajowego	Wynikłość z r. 1883. po koniec Marca 1884.	Kwota uchwalona na rok 1884.	Wyjaśnienia Wydziału krajowego.
88.000 — —	107.997 — —	88.000 — —	
88.000	107.997	88.000	
2.000 250 1.440 85			<p>Tak jak na rok 1884.</p>
3.775	3.138	3.775	
5.000	5.013	5.000	<p>Tak jak na rok 1884.</p>
13.000 — 8.000 2.000	29.469	20.000 — 8.000 2.000	<p><i>Do poz. 15.</i> Preliminuje się zgodnie z wnioskiem Rady szkolnej krajowej. <i>Do poz. 16.</i> Nic się nie preliminuje na remuneracye dla inspektorów okręgowych, gdyż wydatki tego rodzaju powinny pokryć fundusze państwowe. <i>Do poz. 17 i 18.</i> Wstawia się kwoty uchwalone na rok 1884.</p>
23.000	29.469	30.000	
—	—	6	<p><i>Do poz. 19.</i> Nic się nie preliminuje na podatki i ekwiwalenta z gruntów szkolnych, z powodów przedstawionych w sprawozdaniu do LW. 37.076/84.</p>
150	—	150	<p><i>Do poz. 20.</i> Tak jak na rok 1884.</p>
150	—	156	

Wydatki.

Fundusz szkolny

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek Rady szkolnej kraj.		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
VII.		Koszta podróży i dyet.			
	21	Na koszta podróży i dyet dla nauczycieli, przeniesionych ze względów służbowych	500	—	500
VIII.		Dodatki pięcioletnie.			
	22	Dodatki dla nauczycieli dotąd asygnowane	42.010		—
	23	„ drugie w r. 1885. przypadające	11.883		—
	24	„ pierwsze „ „ „	16.842		—
		Suma rubryki VIII.	70.735	—	70.735
IX.		Dodatek do funduszu emerytalnego.			
	25	Dodatek stale systemizowany dla nauczycieli etatowych i na zaopatrzenie wdów i sierót po nauczycielach	12.800	—	12.800
X.		Emerytury.			
	26	Dla nauczycieli, którzy utracili posady z powodu organizacyi szkół	—	5.600	5.600
XI.		Dary z łaski.			
		<i>a) Stałe.</i>			
	27	Januszewska Wiktorya i 3 sieroty	62		
	28	Kloss Franciszka	35		
	29	Hołubowicz Petronela	63		
	30	Klesiewicz Julia	36		
	31	Dubil Amalia	63		
	32	Prokopowicz Emilia	30		
	33	Mikiewicz Eleonora	20		
	34	Starakowska Marya	39		
	35	Konopnicka Katarzyna	105		
		Do przeniesienia	453	—	—

krajowy.

Wydatki.

Wniosek Wydziału krajowego	Wy- nikłość z r. 1883. po koniec Marca 1884.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	Wyjaśnienia Wydziału krajowego
500	497	500	Tak jak na rok 1884.
42.010 11.883 16.842	43.402	38.530 4.430 8.440	} Preliminuje się na podstawie imiennych wykazów znajdujących się przy LW. 38.454/84.
70.735	43.402	51.400	
12.800	12.800	12.800	Jak na rok 1884. wedle §. 39. ustawy z 2. Maja 1873.
5.600	4.685	5.600	Tak jak na rok 1884.
—	—	—	

Wydatki.

Fundusz szkolny

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek Rady szkolnej kraj.		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
XI.		Z przeniesienia	453	—	—
	36	Potocka Walerya	31		
	37	Praszałowicz Marya	40		
	38	Filipowska Joanna	53		
	39	Koldrasińska Zofia	80		
	40	Januszewska Wiktorya	167		
	41	Elzner Karolina	80		
	42	Rogozińska Józefa	40		
	43	Seniów Agata	38		
	44	Nowomiejska Karolina	51		
		Razem	1.033	—	—
	45	Jednorazowe	2.500	—	3.533
		Suma rubryki XI.	3.533	—	3.533
XII.		Potrzeby szkół ogólnej natury.			
	46	Potrzeby szkół wedle stanu obecnego	1.000	—	1.000
XIII.		Rozmaite wydatki.			
	47	Dodatek służbowy dla nauczycieli szkół pospolitych w Krakowie	3.800	3.800	—
	48	Rozmaite inne	3.000	—	—
		Suma rubryki XIII.	6.800	3.800	6.800
XIV.		Zasiłki na budowę szkół.			
	49	Zasiłki bezzwrotne	—	10.000	—
	50	Zaliczki zwrotne	—	20.000	—
		Suma rubryki XIV.	—	30.000	30.000

krajowy.

Wydatki.

Wniosek Wydziału krajowego	Wy-nikłość z r. 1883. po koniec Marca 1884.	Kwota uchwa-lona na r. 1884.	Wyjaśnienia Wydziału krajowego
—	—	—	
3.533	3.462	3.533	
3.533	3.462	3.533	<i>Do rubr. XI.</i> Tak jak na rok 1884.
1.000	1.922	800	W miarę powiększającej się ilości szkół zwiększają się wydatki tej rubryki, przeto preliniuje się 1.000 zł.
3.800	10.091	3.800	<i>Do poz. 47.</i> Tak jak na rok 1884.
—		3.000	<i>Do poz. 48.</i> Nie się nie preliniuje, gdyż wydatki tego rodzaju obejmuje rubryka XII. poz. 46 wydatków.
3.800	10.091	6.800	
5.000	9.340	5.000	<i>Do poz. 49. i 50.</i> Ze względu, że na budynki szkolne wydano od r. 1874. na bezwrotne zasiłki 138.503 zł., zaś na zwrotne 227.028 zł. nadto z funduszu szkół ludowych z roku 1872. 44.380 zł., a na rok 1885. przypadnie z tego ostatniego funduszu przeszło 6.000 zł., preliniuje się kwoty uchwalone na rok 1884.
10.000	8.200	10.000	
15.000	17.540	15.000	

Dochody.

Fundusz szkolny

Liczba		S u m a r y u s z	Wniosek Wydziału krajowego		
ru- bryki	po- zyty		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
Złote austriackie					
Dochody.					
I.	1—10	Odsetki od kapitałów	14.713	—	14.713
II.	11—14	Z dóbr, realności i t. d.	9	—	9
III.	15—17	Dodatki	530	—	530
IV.	18	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2.835	—	2.835
V.	19	Zapisy i darowizny	—	—	—
VI.	20	Taksy od spadków	7.250	—	7.250
VII.	21—24	Rozmaite	26.215	—	26.215
VIII.	25	Dodatek z c. k. Skarbu Państwa	54.943	—	54.943
IX.	26	Zwroty zaliczek na budynki szkolne danych	20.000	—	20.000
Suma dochodów			126.495	—	126.495

krajowy.

Dochody.

Wyni- kłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na rok 1884.	Wyjaśnienia
16.820	14.689	
7	9	
38	530	
2.835	2.835	
7.497	7.350	
37.225	26.215	
54.943	54.943	
17.862	20.000	
137.227	126.571	

Dochody.

Fundusz szkolny

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek Wydziału krajowego		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
I.		Odsetki od kapitałów.			
1		5% od obligacyj jednol. długu państwa im. war- tości	20 zł. — ct.	1	—
2		6% od listów zakładu kredyt. ziemsk. w Kra- kowie im. wartości	11.500 " — "	690	—
3		4½% od oblig. pożyczki krajowej z r. 1883. im. wartości	111.900 " — "	5.035	—
4		5% od listów zast. gal. Banku hipot. im. war- tości	3.700 " — "	185	—
5		5% od listów zast. Towarzystwa kred. ziemsk. we Lwowie im. wartości	156.600 " — "	7.830	—
6		4% od takichże listów	800 " — "	32	—
7		4% od książeczki oszczędności Banku krajowego im. wartości	7 " 69 "	—	—
			284.527 zł. 69 ct.		13.773
8		5% od kapitałów hipotekowanych w walucie wiedeńskiej:			
		a) u Bractwa św. Anny w Jarosławiu 75 złr. — ct.	1 zł. 57½ ct.		
		b) na realności Nr. 35 w Mościskach 7 " 30 "	— " 16 "		
		c) na realności Nr. 40, 48, 105, 202 w Mościskach	31 " 15 " — " 67 "		
		d) na dobrach Stojanowice	.125 " — " 2 " 62½ "		
		e) " " Gdów	.187 " 30 " 3 " 94 "		
		f) u Bractwa szkapl. w Bochni	50 " — " 1 " 05 "		
		g) " " Niep. p. w Łukawicy 112 " 30 "	2 " 36½ "		
		h) " " różańc. w Bośniaku	.250 " — " 5 " 25 "		
		i) " " Wola Lubecka	.267 " 30 " 5 " 62½ "		
		k) " " Pryszów	.125 " — " 2 " 62½ "		
			1.231 zł. 15 ct. 25 zł. 88½ ct.	26	—
9		5% od kapitałów hipotekowanych w walucie polskiej:			
		a) na dobrach Branice	5.000 złp. — gr. 62 zł. 52 ct.		
		b) " " Głęboka	17.418 " 5 " 217 " 73 "		
		c) " " Dojazdów	28.712 " 22 " 358 " 91 "		
			51.130 złp. 27 gr. 639 zł. 16 "	639	—
10		5% od kapitałów hipotekowanych na realnościach w Krakowie:			
		a) Nr. 73 I 99I	2.815 złp. 22 gr. . . . 35 zł. 20 ct.		
		b) " 73I 99I	1.435 " 18 " . . . . 17 " 94 "		
		do przeniesienia 4.251 złp. 10 gr.	53 zł. 14 ct.	665	—
					13.773

Wyjaśnienia Wydziału krajowego

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	
15.043	13.749	<p>Wedle budżetu na r. 1884. majątek zarodowy w papierach warto- ściowych wynosił z dniem 28. Czerwca 1883. . . . . 283.995 zł. 81 ct. Od tego czasu aż do 5. Marca 1874. sprzedano: 4% książeczkę Kasy oszczędności . . . . . 105 „ 89 „ pozostało . . . . . 283.889 zł. 92 ct.</p> <p>a natomiast zakupiono: do LW. 32.332/83 4% książ. Kasy oszczędności . . . 30 zł. 08 ct. " " 11.360/84 4% " Banku kraj. . . . . 7 „ 69 „ " " " 4 1/2 % oblig. pożycz. kraj. z r. 1883. . 600 „ — „ 637 „ 77 „ Stan efektów z dniem 5. Marca 1884. wynosi . . . . . 284.527 „ 69 „ a w porównaniu z efektami wykazanymi w budżecie na r. 1884. w kwocie . . . . . 283.995 „ 81 „ <i>okazuje się przyrost majątku w kwocie . . . . . 531 zł. 88 ct.</i> z powodu strukturyfikowania rat uiszczanych od Zboru izraelskiego w Krakowie rocznie 460 zł. 74 ct. tudzież z powodu różnicy kursu przy zakupnie efektów.</p> <p><i>Do poz. 8., 9., 10. Jak w r. 1884.</i></p>
15.043	13.749	

Dochody.

Fundusz szkolny

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek Wydziału krajowego		
ru- bryki	po- zycy		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
			Złote austriackie		
		z przeniesienia 4.251 złp. 10 gr. 53 zł. 14 ct.	665	—	13.773
I.	10	c) Nr. 73 I 99 I . . . 1.388 " 27 " . . . 17 " 36 " d) " 141 I 194 I . . . 2.815 " 14 " . . . 35 " 20 " e) " 93 I 203 II . . . 132 " 10 " . . . 1 " 68 " f) " 89 I 224 II . . . 3.387 " — " . . . 42 " 34 " g) " 89 I 224 II . . . 4.000 " — " . . . 50 " — " h) " 208 I 334 III . . . 1.196 " 11 " . . . 14 " 94 1/2 " i) " 342 I 521 IVa . . . 949 " 13 " . . . 11 " 86 1/2 " k) " 327 VIII 193 IVa . . . 3.483 " 04 " . . . 43 " 54 1/2 " l) " 327 VIII 193 IVa . . . 389 " 10 " . . . 4 " 86 1/2 " m) " 171 I 256 II . . . 421 " 26 " . . . — " — "			
		22.415 złp. 05 gr. . . 274 " 94 "	275	—	940
		Suma rubryki I. . .	—	—	14.713
II.		Dochody z dóbr, realności i innych praw.			
	11	Czynsz z ogrodu w Dunajowie	1	—	
	12	" " " Krukienicach	2	—	
	13	" " " Biączu	1	—	
	14	" z wydzierżawienia gruntów w Zagórzcu	5	—	
		Suma rubryki II. . .	9	—	9
III.		Dodatki.			
	15	Od c. k. Skarbu Salin zwrot 1/3 pensyj emerytalnych nauczycieli i nauczycielek szkoły głównej i panińskiej w Wieliczce	490	—	
	16	Od gminy Zaleszczyki dodatek na wydatki kancelaryjne, a to:			
		a) miasto Zaleszczyki . . . . . 12 zł. 23 ct.			
		b) Stare " . . . . . 1 " 62 "	14	—	
		c) obszar dworski . . . . . — " 15 "			
	17	Od żydowskiej gminy tarnowskiej dodatek na utrzymanie IV. klasy przy szkole głównej	26	—	
		Suma rubryki III. . .	530	—	530
IV.	18	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2.835	—	2.835
V.	19	Zapisy i darowizny	—	—	—
VI.	20	Taksy od spadków	7.250	—	7.250

krajowy.

Dochody.

Wyjaśnienia Wydziału krajowego

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	
15.043	13.749	
		<i>Do poz. 10 m).</i> Odsetki pobiera najstarszy z księży u P. Maryi w Krakowie za nad- zór szkoły w Bronowicach. Wynikłość z r. 1882. jest większą, ponieważ ściągnięto zaległe należności.
1.777	940	
16.820	14.689	
		<i>Do poz. 11—14.</i> Jak w r. 1884.
7	9	
—	490	Zaległość urgowano do LW. 28.703/83, 43.742/83. <i>Do poz. 15--17.</i> Jak w r. 1884.
12	14	
26	26	
38	530	
2.835	2.835	Preliminuje się jak w r. 1884. na podstawie kontraktu zawartego z c. k. Rządem, a Zakładem narodowym im. Ossolińskich (LW. 10.386/78).
—	—	
7.497	7.350	Dochód wynosił w r. 1880. 7.223 zł., w r. 1881. 6.733 zł., w r. 1882. 7.497 zł. Razem 21.453 zł. Preliminuje się przeciętnie, z uwzględnieniem wynikłości z r. 1882. kwotę 7.250 zł.

Dochody.

Fundusz szkolny

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek Wydziału krajowego		
ru- bryki	po- zycyi		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
			Złote austriackie		
VII.		Rozmaite.			
	21	Zwroty zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych	20.000	—	20.000
	22	Zwroty wydatków innych rubryk budżetowych	5.000	—	5.000
	23	Zwroty dawnych zaliczek	1.200	—	1.200
	24	Różne nieprzewidziane	15	—	15
		<u>Suma rubryki VII. . . . .</u>	<u>26.215</u>	<u>—</u>	<u>26.215</u>
VIII.	25	Dodatek z c. k. Skarbu Państwa	54.943	—	54 943
IX.	26	Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne	20.000	—	20.000

krajowy.

Dochody.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	Wyjaśnienia Wydziału krajowego
20.729 15.304 1.143 49 <hr/> 37.225	20.000 5.000 1.200 15 <hr/> 26.215	<p><i>Do poz. 21.</i> Wedle załączonego wykazu (alegat 1.) reszta należności rozdanych Radom szkolnym okręgowym zaliczek z końcem Czerwca 1884. wynosi: 35.418 zł. 63¹/₂ ct. O znaczną część tych zaliczek toczą się długoletnie rekursy, których wynik spowodować może odpisanie pewnej kwoty. Preliminuje się spodziewany dochód w kwocie 20.000 zł.</p>
54.943	54.943	<p><i>Do poz. 22.</i> Wynikłość z r. 1882. jest tak znaczną z powodu przeprowadzonych omyłek c. k. urzędów podatkowych. Na rok 1885. preliminuje się prawdopodobny dochód w kwocie 5.000 zł.</p> <p><i>Do poz. 23.</i> } Preliminuje się jak na r. 1884. <i>" " 24.</i> }</p> <p><i>Do rubr. VIII.</i> Wedle §. 63. ustawy państw. z dnia 14. Maja 1869. reskr. Minist. oświaty z 29. Września 1869. L. 6.863.</p>
17.862	20.000	<p><i>Do rubr. IX.</i> Wedle wykazu dołączonego (alegat 2.) rozdano gminom zaliczek zwrotnych po koniec roku 1883 . . . . . 224.327 zł. 26 ct. z tego przypada do zwrotu w r. 1885 . . . . . 16.856 " 10¹/₂ " a zaległe raty z lat dawniejszych, po koniec roku 1883. wynoszą 9.741 " 28¹/₂ " Dochody wynosiły w roku 1880 15.629 zł., w r. 1881 25.622 zł., w roku 1882 17.862 zł. Ze względu na te wyniki i na ustawiczne podania o prolongacye preliminuje się jak w roku 1884. prawdopodobny dochód w kwocie 20.000 zł.</p>

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o preliminarzu funduszu szkolnego krajowego na rok 1885.

Wysoki Sejmie!

Załączonem pod *A*) pismem z dnia 12. Lipca b. r. l. 8.388 przedłożyła Rada szkolna krajowa preliminarz wydatków funduszu szkolnego krajowego na rok 1885. wraz z następującymi alegatami:

1. Sumaryusz szkół zorganizowanych tudzież dochodów i wydatków okręgowych funduszków szkolnych pod *B*) w przedruku dołączony;

2. wykaz sumaryczny zreorganizowanych szkół ludowych w każdym powiecie tudzież dochodów i wydatków okręgowego funduszu szkolnego na te szkoły przypadających; (lit. *C*.)

3. wykazy (lit. *D*. i *E*.) systemizowanych plac nauczycieli szkół ludowych w tych miejscowościach, w których według spisu ludności z roku 1880. liczba mieszkańców zwiększyła się lub zmniejszyła;

4. wykaz szkół nowozorganizowanych w r. 1884. (lit. *F*.)

5. sumaryusz wykazów szkół ludowych, przy których na rok szkolny 1884/85 urządzane być mają oddziały równorzędne; (lit. *G*.)

6. wykaz dodatków pięcioletnich nauczycielom szkół ludowych dotychczas asygnowanych i drugich dodatków pięcioletnich w r. 1885. asygnować się mających (lit. *H*).

(Wykazów pod 2, 3, 4, 5 i 6 z powodu zbyt wielkiej ich objętości nie przedrukowano; zostaną one komisji w pierwopisach przedłożone).

Według sumaryusza tego preliminarza wydatków, wykazuje Rada szkolna krajowa na rok 1885. ogólną sumę potrzeb w kwocie . . . . . 677.313 zł.

Na rok 1884. uchwalił Wysoki Sejm . . . . . 534.364 zł.

żąda więc Rada szkolna kraj. na rok 1885. *więcej* o . . . . . 142.949 zł.

Przystępując do rozpatrzenia się w tym preliminarzu, Wydział krajowy zadał sobie przedewszystkiem pytanie, czyli przy ułożeniu jego zastosowano się do intencji Wys. Sejmu

od wielu lat ciągle wyrażanych, a ostatecznie w rezolucyi z d. 17. Października 1883. dokładnie zformułowanych. Rezolucya ta opiewa jak następuje:

I. Wzywa się c. k. Rząd, a względnie Radę szkolną krajową:

1.) żeby odtąd w myśl art. 1. ustawy z dnia 2. Maja 1873. o zakładaniu i utrzymaniu publicznych szkół ludowych (Dz. u. kr. z r. 1873 N. 250) zanim uchwalona nowella wejdzie w wykonanie, przystąpiła do zakładania szkół ludowych w gminach, które ich dotąd nie posiadają i dążyła do tego, iżby je w przeciągu następnych lat dziesięciu wszystkie gminy kraju bądź same dla siebie, bądź w połączeniu z gminami sąsiednimi otrzymały;

2.) żeby dla oszczędzania funduszu krajowego na razie w myśl art. 6. pomienionej ustawy zadawalniała się ile możności zakładaniem szkół filialnych, a dla oszczędzania funduszków miejscowych, budynkami skromnymi i do najściślejszych potrzeb zastosowanymi;

3.) żeby przez zaprowadzenie półdniewej nauki zapobiegła, o ile się to da wykonać, kosztownemu rozszerzaniu szkół już istniejących przez dodawanie nowych bądź stałych bądź równorzędnych klas, chyba gdyby właściwa gmina oświadczyła gotowość do ponoszenia wynikających z rozszerzenia kosztów z własnych funduszków;

4.) żeby w preliminarzach funduszu szkolnego krajowego, które corocznie Sejmowi przedkłada, przeprowadzała dokładną specyfikacją wydatków na wzór preliminarza edukacyjnego, który c. k. Rząd Radzie Państwa zwykł przedkładać;

5.) żeby zamknięcia rachunkowe z obrotu funduszu szkolnego krajowego w połączeniu z funduszami szkolnymi okręgowymi, z wykazem szczegółowym ich wzajemnych pretensyj przedkładała Sejmowi najdalej we dwa lata po upływie każdego roku budżetowego.“

Na tę rezolucyą zakomunikowaną Radzie szkolnej krajowej za pośrednictwem Prezydium c. k. Namiestnictwa, odpowiedziała Rada szkolna odezwą z dnia 7. Maja b. r. l. 1781.— jak C.) którą Prezydium c. k. Namiestnictwa pismem z dnia 9. Czerwca b. r. l. 4709/pr. Wydziałowi krajowemu zaintymowało. W odpowiedzi swej Rada szkolna przechodząc po kolei wszystkie ustępy wspomnianej rezolucyi, wykazuje, o ile im już się stało zadość albo dopiero zadość stać się ma.

Co do pierwszych trzech ustępów rezolucyi, które z preliminarzem właściwym tylko w pośrednim związku zostają, o tych będzie mowa poniżej przy odpowiednich pozycjach preliminarza, gdzie wyjaśnienia Rady szkolnej następczą ku temu sposobność. Natomiast co do 4. i 5. ustępu rezolucyi winien Wydział krajowy zaraz na wstępie zdać Wysokiemu Sejmowi sprawę, a to z powodu łączności, w jaką te dwa ustępy z rezolucyą do Wydziału krajowego wystosowaną, wprowadzone zostały.

Rezolucya ta, dodana jako uchwała II. do wspomnianej powyżej rezolucyi z 17. Października 1883. brzmi: „Wzywa się Wydział krajowy, żeby ze swej strony przestrzegał zasad budżetowania funduszu szkolnego w uchwale I. pod liczbami 4. i 5. wskazanych.“

Owoż Wydział krajowy byłby w możności zastosowania się do powyższego wezwania tylko w takim razie, gdyby ustępom 4. i 5. rezolucyi I. do Rady szkolnej krajowej wystosowanej stało się być zadość. Nie nastąpiło to wszakże dotychczas.

W szczególności co do przedkładania preliminarzów z dokładną specyfikacją wydatków na wzór preliminarza edukacyjnego, jaki c. k. Rząd Radzie Państwa zwykł przedkładać (ustęp 4 rezolucyi) — oznajmia Rada szkolna krajowa w swej odpowiedzi C) że zarządziła już co potrzeba, aby począwszy od r. 1886. przedkładane były Wydziałowi krajowemu wraz z preliminarzem funduszu szkolnego krajowego także szczegółowe preliminarze okręgowych funduszków szkolnych. Na rok 1885. zaś miały być według tejże odpowiedzi przedłożone Wydziałowi krajowemu bruliony preliminarzy okręgowych — czego jednakże nie uczyniono, przedkładając jedynie nieużyteczne już teraz preliminarze na rok 1884. tudzież wykaz sumaryczny B), w którym zamieszczona jest według powiatów ilość ogólna szkół, ich dochody i wydatki.

Również nie przedłożono dotychczas zamknięć rachunkowych z obrotu funduszków szkolnych okręgowych (ustęp 5. rezolucyi), a tem samem także i wykazów ich wzajemnych pretensyj.

Z braku tedy materiałów, których według ustępów 4. i 5. rezolucyi Rada szkolna krajowa dostarczyć miała, Wydział krajowy nie był w możności zastosować się już w tym roku do przepisanych w rezolucyi II. zasad budżetowania funduszu szkolnego krajowego i zmuszony był zestawić go tak, jak na to istniejące materiały pozwalały.

Po tych wstępnych uwagach przechodzi Wydział krajowy do przedstawienia wyników szczegółowego badania preliminarza wydatków funduszu szkolnego krajowego na rok 1885.

W rub. I. poz. 1. preliminarzu Rada szkolna krajowa na pokrycie niedoborów okręgowych Rad szkolnych . . . . . 310.693 zł.

Na rok 1884. uchwalił Wys. Sejm w tej pozycji . . . . . 291.064 „
przeto żąda Rada szkolna krajowa na r. 1885. więcej o 19.629 zł.

Żądanie Rady szkolnej krajowej w tej poz. 1. poparte jest w braku zamknięć rachunkowych jedynie sumaryuszem dochodów i wydatków Rad szkolnych okręgowych pod B) dołączonym, a zawierającym zestawienie tylko jednorocznych, a przeto nieustalonych dochodów i wydatków. Z pomiędzy tych wydatków muszą być niektóre skreślone z powodu, że albo nie są uzasadnione w ustawie albo też niczem nie udowodnione. I tak:

W kolumnie III. Sumaryusza „Mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe“ skreślić wypada całą kwotę 31.285 zł. 11 ct., ponieważ nie wiadomo, co owe „mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe“ mają oznaczać, i na jaki cel tak znaczna kwota pod tym tytułem do preliminarza wstawiona, właściwie jest przeznaczoną. — Wyjaśnień pod tym względem dostarczyć mogłyby zamknięcia rachunkowe, których jednak nie ma, również pismo Rady szkolnej krajowej A) ani też wyjaśnienia do preliminarza wydatków dodane nie zawierają żadnych pod tym względem wskazówek. Na drodze tylko poufnej dowiedział się Wydział krajowy, że suma, w tej pozycji preliminarzowana, przeznaczoną jest na potrzeby kancelaryjne, a w szczególności na papier, atrament i inne drobne wydatki dla nauczycieli szkół ludowych.

Wydatki tego rodzaju ponosić jednak winny fundusze szkolne miejscowe, a nie fundusze okręgowe. Według §. 27. ustawy szkolnej z dnia 2. Maja 1873 Nr. 250. Dz. u. kr. i §. 16. osnutej na tej ustawie instrukcyi dla Rad szkolnych okręgowych, ponoszą fundusze szkolne okręgowe tylko następujące wydatki: a) na płace nauczycieli, b) na przybory szkolne, c) na biblioteki, d) na konferencye nauczycielskie okręgowe, e) na wydatki, których wymaga wspólne dobro szkół całego okręgu.

O ile fundusz szkolny okręgowy na te wydatki nie wystarcza, obowiązany jest według §. 35. lit. d) tejże samej ustawy, ponosić je fundusz szkolny krajowy. Do żadnych innych wydatków, a więc i do wydatków: „na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe“ fundusz szkolny krajowy nie jest obowiązany.

Z tych więc powodów preliminarzowana od: „na mniejsze wydatki szkolne i urzędowe“ kwota 31.285 zł. 11 ct. przyjętą być nie może.

W kolumnie V. „konferencye okręgowe“ strąca Wydział krajowy z preliminarzowanej przez Radę szkolną kwoty 16.505 zł. połowę t. j. 8.252 zł. i wnosi na uchwalenie takiej kwoty, jaką Wysoki Sejm na r. 1884. na ten cel uchwalił, t. j. kwoty 8.252 zł. a to z powodu, że potrzeby podwyższenia tej pozycji w dwójnasób niczem nie udowodniono.

W kolumnie VI. „Biblioteki okręgowe“ strąca Wydział krajowy z preliminarzowanych w poz. 1. dla krakowskiej Rady okręgowej miejskiej 150 zł. i w poz. 3. dla krakowskiej Rady okręgowej zamiejskiej 150 zł.; — po 100 zł. z każdej pozycji, razem więc 200 zł. i przyjmuje

te wydatki w kwotach dla lwowskich Rad okręgowych szkolnych preliminowanych t. j. po 50 zł., ponieważ nie widzi powodu, dla któregoby krakowskie biblioteki okręgowe miały być hojniej dotowane od lwowskich, zwłaszcza, że Kraków w ogóle obfituje w większe biblioteki od Lwowa.

W kolumnie VII. „Rozmaite“ zawarte są pomiędzy innymi bliżej nieokreślonymi wydatkami, także koszta prowadzenia rachunków Rad szkolnych okręgowych w kwocie ogólnej 6090 zł. W tej mierze Wys. Sejm na posiedzeniu z 19. Października 1883. wydał rezolucję następującą:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby w myśl §. 35. ustawy z dnia 25. Czerwca 1873. władze polityczne powiatowe dostarczały Radom szkolnym okręgowym sił pomocniczych do prowadzenia rachunków.“

W skutek tego wezwania c. k. Rada szkolna krajowa celem zapewnienia odpowiedniej administracji funduszków okręgowych zarządziła na mocy §. 31. ustawy z 2. Maja 1873. skoncentrowanie rachunkowości w Departamencie rachunkowym c. k. Namiestnictwa i przyjęła do prowadzenia tych rachunków ludzi fachowych. Żąda jednakże, aby ich wynagrodzenie w łącznej kwocie 6.090 zł. przyjąć do rubryki wydatków Rad okręgowych. Żądanie to opiera Rada szkolna na §-fie 27. ustawy z 2. Maja 1873, gdzie powiedziano, że fundusz szkolny okręgowy dostarczać ma środków: „na wydatki, których wymaga wspólne dobro szkół całego okręgu.“ Ale prowadzenie rachunkowości nie może być zaliczonym do tych wydatków, ponieważ ustawa w innym miejscu wskazuje wyraźnie, że one pokrywane być mają z innego źródła, a nie z funduszu szkolnego okręgowego. Mianowicie §. 35. ustawy z 25. Czerwca 1873. postanawia, że: „polityczna władza powiatowa dostarcza Radzie szkolnej okręgowej potrzebnych ubikacyj i sił pomocniczych, opędza także jej potrzeby kancelaryjne.“ Wszelkie zatem koszta urzędowania Rady szkolnej okręgowej, a do nich należą przecież także koszta rachunkowości, opędzane być mają przez polityczną władzę powiatową, podobnie, jak koszta urzędowania i prowadzenia rachunkowości w Radzie szkolnej krajowej ponoszone są przez polityczną władzę krajową. Jeśli krajowa Rada szkolna uznała potrzebę skoncentrowania rachunkowości Rad okręgowych we Lwowie i przyjęcia osobnych rachmistrzów dla uporządkowania rachunków Rad okręgowych, to przeto obowiązek władz politycznych powiatowych, dostarczenia tym Radom „sił pomocniczych“ dla urzędowania, nie został ani zmieniony, ani uchylony, — to bowiem nastąpić by mogło jedynie w drodze ustawodawczej przez zmianę przytoczonego postanowienia ustawy.

Z tych tedy powodów nie może Wydział krajowy przyjąć preliminowanego w rubryce: „Rozmaite“ Sumaryusza B) na uporządkowanie rachunków Rad okręgowych wydatku 6.090 zł. Nie może także przyjąć i reszty wydatków w tej rubryce preliminowanych, a bliżej nie określonych, a to z powodu, że mimo starań nie mógł dotychczas dowiedzieć się, na jaki właściwie cel są one przeznaczone, a tem samem, czyli żądanie ich jest uzasadnione w ustawie.

Wnosi przeto na skreślenie całej w Rub. VII. „Rozmaite“ prelimin. kwoty 11.760 zł.

Ogółem przeto skreśla Wydział krajowy z preliminowanej w Rub. I. poz. 1. sumy	310 693 „
kwotę	51.497 „
i wnosi na przyzwolenie w tej poz. tylko kwoty	259.196 „

Atoli i ta zmniejszona kwota 259.196 zł. nie potrzebuje być w całości pokrytą z funduszu szkolnego krajowego, albowiem w znacznej części pokrytą być może z innych funduszków.

Z zeszłorocznego pisma Rady szkolnej krajowej do preliminarza na rok 1884. dołączonego, wiadomo Wys. Sejmowi, że rachunki funduszków szkolnych okręgowych prowadzone były w największym nieładzie, tak, iż niepodobnem było otrzymać zamknięć rachunkowych za pojedyncze lata i dotychczas ich jeszcze nie otrzymano. W skutek tego nie podobna było mieć, choćby w przybliżeniu wyobrażenia o wysokości sum wpływających do funduszków szkolnych okręgowych, ani też o cyfrze ich zaległości. Pragnąc temu choć w części zaradzić, zażądał

Wydział krajowy, aby każda Rada szkolna okręgowa według wzoru umyślnie w tym celu dostarczonego sporządziła wykaz zaległych i bieżących należności prestacyjnych, i ażeby wykazy takie przedkładane były Wydziałowi krajowemu za pośrednictwem Rady szkolnej krajowej co pół roku, t. j. zawsze z końcem Czerwca i z końcem Grudnia każdego roku.

Wykazy takie otrzymał Wydział krajowy dotychczas dopiero od 27iu Rad szkolnych okręgowych, a sięgają one tylko po koniec I-go półrocza 1883. roku. Otóż według tych wykazów, które w załączniku D) sumarycznie przez Oddział rachunkowy zestawione zostały, wynoszą zaległe prestacje do funduszów szkolnych okręgowych po koniec I. półrocza 1883. i tylko w 27 okręgach szkolnych (brakuje jeszcze 8) znaczną sumę . . . . . 528.101 zł. Pewna część tych zaległości i to znaczna, bo jak się Wydział krajowy dowiedział, sięgająca 200.000 zł. została już ściągnięta i znajduje się w gotówce w kasach funduszów okręgowych; znaczna część tych zaległości zostanie w ciągu roku 1885. niezawodnie ściągnięta.

Owóż Wydział krajowy sądzi, że słuszną jest rzeczą, aby pewna część tych ściągniętych zaległości prestacyjnych przeznaczoną została na pokrycie potrzeb w Rub. I. poz. 1. preliminarza na rok 1885. wykazanych. Nie chcąc iść zbyt daleko, przeznacza Wydział krajowy na pokrycie tych potrzeb tylko 20% ogólnej sumy wykazanych zaległości t. j. kwotę . 105.620 zł. i wstawia tę kwotę jako pokrycie wydatku w sumie 259.196 zł. przyjętego, od którego ona przeto potrąconą być winna, — poczem pozostanie jako niedobór do pokrycia przez fundusz szkolny krajowy tylko . . . . . 153.576 zł. i taką też kwotę wstawia Wydział krajowy do preliminarza w Rubr. I. poz. 1.

W tejże Rubr. I. poz. 2. „Podwyższenie płac dla nauczycieli w miejscowościach, gdzie ludność się zwiększyła“ przyjmuje Wydział krajowy bez zmiany w kwocie . . . . . 8.355 zł.

W Rubr. I. poz. 3. preliminarzu Rada szkolna krajowa na utrzymanie 120 szkół w roku 1884. nowo zorganizowanych . . . . . 17.372 zł.

Rezolucją z dnia 17. Października 1883 wezwał Wysoki Sejm Radę szkolną krajową, aby przystąpiła do zakładania nowych szkół ludowych w gminach, które ich dotąd nie posiadają i dążyła do tego, iżby je w przeciągu następnych lat 10ciu wszystkie gminy kraju bądź same dla siebie, bądź w połączeniu z gminami sąsiednimi otrzymały; (ustęp 1. rezolucyi); dalej, żeby dla oszczędzania funduszu krajowego na razie w myśl art. 6. ustawy z 2. maja 1873. zadowalniała się ile możności zakładaniem szkół filialnych (ustęp 2. rezolucyi).

W wykonaniu tej rezolucyi zajęła się Rada szkolna krajowa w r. 1884. zakładaniem nowych szkół ludowych i założyła ich w ciągu tego roku 120 według imiennego wykazu, do preliminarza pod lit. F. dołączonego. Między temi nowozałożonemi szkołami, które po części już weszły, po części zaś dopiero z dniem 1. września 1884. wejdą w życie, znajduje się szkół etatowych 43, szkół filialnych zaś 77. Dla dokładności nadmienić trzeba, że między temi 120 szkołami znajduje się kilkanaście właściwie nie zupełnie nowo założonych, lecz tylko zreorganizowanych. Były to jednakowoż szkoły parafialne, o charakterze prywatnym, które konieczne reorganizacji wymagały.

Preliminowany na te nowo założone szkoły wydatek jest więc usprawiedliwiony wyraźną wolą Wysokiego Sejmu, i Wydział krajowy wstawia go do preliminarza, jednakże z opuszczeniem kwoty 918 zł. 70 ct. przeznaczonej na „mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe“ dla tych nowych szkół, który to wydatek z powodów przy poz. 1. (kolumnie 3ej) wyżej przytoczonych, odpaść musi.

Wstawia więc Wydział krajowy w poz. 3. kwotę . . . . . 16.453 zł.
W poz. 4. na utrzymanie 30 szkół jeszcze w r. 1884. i w poz. 5. na utrzymanie 150 szkół w roku 1885. założyć się mających wstawia się zgodnie z wnioskiem krajowej Rady szkolnej 5.000 zł. i 8.000 zł. — razem . . . . . 13.000 zł.

W poz. 6. Zaliczki zwrotne dla Rad okręgowych zamiast żądanych 50.000 zł. wstawia się tak jak w r. 1884. tylko . . . . . 5.000 zł.
zwłaszcza, że Rady okręgowe należytem ściąganiem prestacyj zapobiegać winny brakowi gotówki, a kwota 5.000 zł. powinna wystarczyć na wydatki nadzwyczajne i nieprzewidziane, na które jedynie jest przeznaczoną. — Suma rubryki I. wyniesie razem . . . . . 196.384 zł.

Rubryka II. „Substytucye.“

Poz. 7. Na płace dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych dla klas równorzędnych prelininuje Rada szkolna krajowa kwotę 100.000 zł.

Rezolucyą z dnia 17. Października 1883. (ustęp 3.) wezwał Wysoki Sejm Radę szkolną: „ażeby zaprowadzeniem nauki półdniowej zapobiegała o ile się to da wykonać kosztownemu rozszerzaniu szkół już istniejących przez dodawanie nowych bądź stałych bądź równorzędnych klas, chyba, gdyby właściwa gmina oświadczyła gotowość do ponoszenia wynikających z rozszerzenia kosztów z własnych funduszków“.

O ile Rada szkolna krajowa do tego wezwania dotychczas się zastosowała, Wydziałowi krajowemu dokładnie nie wiadomo, ponieważ ani w odpowiedzi pod C. dołączonej, ani też w wyjaśnieniach do preliminarza dodanych, nie podano żadnych dat co do zaprowadzenia nauki półdniowej, i ograniczono się tylko na ogólnikach. Dat tych Wydział krajowy zażądał w odezwie z 15. Lipca 1884. L. 29.240 — jednakże aż do chwili wypracowania niniejszego sprawozdania nie otrzymał ich jeszcze. Również nie ma wiadomości, aby która gmina oświadczyła się z gotowością do ponoszenia kosztów na klasy równorzędne. Ze względu, że przez zaprowadzanie nauki półdiennej potrzeba tworzenia klas równorzędnych w znacznej części odpadnie, Wydział krajowy zniża prelininowaną przez Radę szkolną w tej pozycy kwotę na 88.000 zł. t. j. na tyle, ile w roku zeszłym uchwalono. Kwota powyższa powinna wystarczyć nietylko na potrzeby z powodu klas równorzędnych, ale także na wynagrodzenie za godziny nadobowiązkowe i na zastępstwa chorych lub na urlopie będących nauczycieli. Dla tego też opuszcza się zupełnie żądane przez Radę szkolną kredyty:

w poz. 8. . . . . 3.500 zł. i

„ „ 9. . . . . 3.500 „ — zwłaszcza, że na te wydatki

powinna służyć Rubryka „Remuneracye“, która inaczej nie miałaby celu. Za czynności obowiązkowe, jest bowiem płaca, zaś remuneracya udzielaną być powinna tylko za czynności nadobowiązkowe.

Rubr. III. „Zasilki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacye“

wstawia się bez zmiany w kwocie . . . . . 3.775 zł.
tak samo

Rubr. IV. „Adjuta“ . . . . . 5.000 zł.

Rubr. V. „Remuneracye i zapomogi“

Poz. 15. Na remuneracye zmienne i zapomogi dla nauczycieli szkół ludowych wstawia się bez zmiany . . . . . 13.000 zł.

Poz. 16. prelininowaną na remuneracye dla c. k. inspektorów szkół ludowych kwotę 3.000 zł. opuszcza Wydział krajowy zupełnie, jako wydatek nieuzasadniony w ustawie, ponieważ c. k. inspektorowie, jako urzędnicy państwowi, ze Skarbu Państwa remunerowani być winni;

w poz. 17. „Remuneracye dla katechetów“ — zamiast prelininowanych przez Radę szkolną krajową 12.000 zł. wstawia się uchwaloną na rok 1884. kwotę — 8000 zł., ponieważ potrzeby większej kwoty nie udowodniono;

poz. 18. Za naukę robót ręcznych zgodnie z Radą szkolną — 2.000 zł.

Rubr. VI. „Podatki i daniny“.

Poz. 19. Na podatki i ekwiwalenta z gruntów szkolnych wstawia Rada szkolna krajowa po raz pierwszy w tym roku kwotę 1.000 zł. Wydział krajowy skreśla całkiem tę pozycję, ponieważ ustawa takiego wydatku nie nakłada na fundusze szkolne okręgowe, a przeto powinny go ponosić fundusze miejscowe. Zresztą niczem nie udowodniono wysokości żądanej kwoty.

Poz. 20. Dodatek konkurencyjny na część budynku szkolnego w Tarnowie wstawia się zgodnie z Radą szkolną 150 zł. Również:

<i>Rubr. VII. Koszta podróży i dyet</i>	500 zł.
<i>Rubr. VIII. Dodatki pięcioletnie</i>	70.735 „
<i>Rubr. IX. Dodatki do funduszu emerytalnego</i>	12.800 „
<i>Rubr. X. Emerytury</i>	5.600 „
<i>Rubr. XI. Dary z łaski</i>	3.533 „
<i>Rubr. XII. Potrzeby szkół ogólnej natury</i>	1.000 „

Rubr. XIII. „Rozmaite wydatki“.

poz. 47. Dodatek służbowy dla nauczycieli szkół pospolitych w Krakowie bez zmiany 3.800 zł., natomiast

poz. 48. „Rozmaite inne“ — żadaną przez Radę szkolną kwotę 3000 zł. opuszcza się zupełnie dla braku uzasadnienia i rachunków z lat poprzednich.

Rubr. XIV. „Zasiłki na budowę szkół“.

Poz. 49. Na zasiłki bezwrotne żąda krajowa Rada szkolna 10.000 zł. zaś na zaliczki zwrotne 20.000 złr.

Ze względu, że od r. 1874. wydano na zasiłki bezwrotne 138.503 złr., zaś na zaliczki zwrotne 227.028 zł., że nadto z fundacyi „Fundusz szkół ludowych z r. 1872.“ wydano na budowę szkół dotychczas ogółem 44.310 zł., zaś na rok 1885. przypadnie z tego funduszu do rozdania przeszło 6.000 zł. — Wydział krajowy wstawia w poz. 49. na zasiłki

bezwrotne tylko	5.000 zł.
zaś w poz. 50. na zaliczki zwrotne	10 000 „
Suma ogólna wydatków	429.277 „
W porównaniu z żądanym przez Radę szkolną kredytem	677.313 „
mniej o	248.036 „
zaś w porównaniu z kredytem uchwalonym na rok 1884.	534.364 „
mniej o	105.087 „

Uchwałą z dnia 19. Października 1883. polecił W. Sejm Wydziałowi kraj., aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył wnioski:

- względem zarządu funduszami szkolnymi,
- względem zapobieżenia przekraczaniom funduszu szkolnego krajowego.

ad a) Wskutek ciągłych nalegań na kr. Radę szkolną o wymuszenie zaległości w zaliczkach udzielonych z funduszu szkolnego kraj. i w prestacyach gmin i obszarów dworskich, które wedle doniesienia kraj. Rady szkolnej z końcem Września 1883. wynosiły, co do pierwszych 43.540 zł. 73½ ct. a. w.; co do drugich w 17 okręgach szkolnych sumę 378.316 zł. 44 ct. a. w. otrzymaliśmy pismo kr. Rady szkolnej z dnia 16. Grudnia 1883. do l. 12.200 w którym kr. Rada szkolna przytacza co następuje:

Rada szkolna krajowa, zastanawiając się nad właściwą przyczyną tych tak niestosunkowo wielkich zaległości i nad sposobami zaradzenia złemu, przysłała do przekonania, iż wina nie tyle cięży na Radach szkolnych okręgowych, którym brak odpowiednich organów rachunkowych, ile raczej może być przypisana tej okoliczności, iż Rady szkolne miejscowe, które (w myśl art. 20. ustawy kraj. z dnia 2. Maja 1873. dz. u. kr. N. 250.) są w pierwszym

rzędzie powołane do ściągania prestacyj na płace nauczycieli z powodu ustroju, jaki im dała ustawa z dnia 25. Czerwca 1873. N. 255. dz. u. kr. o nadzorach szkolnych, nie spełniają należycie swych obowiązków.

Dzieje się bowiem tak, iż Rady te rzadko się zбираją, i nie prowadzą należycie rachunków, a wreszcie, iż nie mają ani woli ani środków po temu, aby bezpośrednio wystąpić przeciw pojedynczym kontrybuentom.

Ani Rady szkolne okręgowe, ani Rada szkolna krajowa nie mają sposobu zmusić Rady szkolne miejscowe do pełnienia obowiązków, gdyż ustawa o nadzorach szkolnych żadnych odpowiednich środków do tego nie przewidziała.

Druga przyczyna, a po części następstwem pierwszej, jest brak należytej kontroli rachunkowej. Gdy bowiem tak w księdze likwidacyjnej urzędu podatkowego, jak i w księdze kontowej Rady szkolnej okręgowej jako kontrybuentów co do plac nauczycieli stoją na tak zwanym przepisie „miejscowe fundusze szkolne“ — przeto musi Rada szkolna okręgowa, chcąc przystąpić do przymusowego ściągnięcia zaległości, udawać się do Rad szkolnych miejscowych, aby się dowiedzieć, które gminy i obszary dworskie do jednej i tej samej szkoły wcielone i z jakimi zalegają kwotami, i odnosić się do jej rachunków, które jednak zbyt często nie wykazują prawdziwego stanu rzeczy, zaś własne księgi rachunkowe okręgowych Rad szkolnych, ułożone na tej samej podstawie, nie mogą służyć do wykonywania należytej kontroli poborów i wypłat, tem mniej, iż dla braku organów z rachunkowością obeznanych, nie były nawet i na tej podstawie należycie prowadzone.

Rada szkolna krajowa rozpoznawszy ten stan rzeczy, oraz trudności, na jakie natrafia dotychczasowy sposób ściągania należności na rzecz funduszy szkolnych okręgowych i wykonywania należytej kontroli rachunkowej, postanowiła zrobić użytek z przysługującego jej na mocy art. 31. alin. 1. ustawy z dnia 2. Maja 1873. o zakładaniu szkół ludowych (dz. u. kr. Nr. 250.) prawa wykonywania nadzoru nad administracją funduszy szkolnych okręgowych, oraz wydawania instrukcyi normujących tę administrację, a dalej z przepisu artykułu 21. tej samej ustawy, według którego Rada szkolna okręgowa upoważnioną jest w danym razie odjąć Radom szkolnym miejscowym pobór prestacyi i wykonywać tę czynność wprost z własnego ramienia i urządzić ten pobór w sposób właśnie co wskazany, a nadto rozciągnąć nad nim ścisłą kontrolę rachunkową.

W tym celu uchwaliła Rada szkolna krajowa na posiedzeniach swych z dnia 17. Listopada i 15. Grudnia bieżącego roku, co następuje:

I.) wezwać wszystkie Rady szkolne okręgowe z wyjątkiem miejskich we Lwowie i w Krakowie, ażeby z początkiem roku 1884. uwolniły Rady szkolne miejscowe swych okręgów od obowiązku pobierania wszystkich tych prestacyj, które mają wpływać do funduszu szkolnego okręgowego na płace nauczycieli i na drobne wydatki szkolne;

II.) zarządzić za pośrednictwem tychże Rad okręgowych, aby wymienione prestacye wpływały od kontrybuentów wprost do kasy funduszu szkolnego okręgowego z ominięciem Rad szkolnych miejscowych;

III.) polecić również za pośrednictwem Rad szkolnych okręgowych wszystkim urzędom podatkowym, aby do swoich ksiąg likwidacyjnych, zamiast funduszy szkolnych miejscowych, wzięły na przepis każdą gminę i każdy obszar dworski, wcielony do pewnej szkoły, jako do samoistnych kontrybuentów i aby tak samo wykazywały ich zaległości do egzekucyi z końcem każdego kwartału;

IV.) oznajmić za pośrednictwem c. k. Prezydium Namiestnictwa wszystkim starostom, iż bez względu na to, czy są przewodniczącymi Rad szkolnych okręgowych lub nie, będą w pierwszym rzędzie odpowiedzialni za punktualne ściąganie prestacyj szkolnych tak bieżących jak zaległych, — zastrzec sobie zaś, iż co do tych ostatnich mogą być przyzwalane według

okoliczności spłaty ratalne przez Radę szkolną krajową, która w tej mierze działać będzie zawsze w porozumieniu z Świetnym Wydziałem krajowym;

V.) zarządzić wreszcie, aby poczawszy od 1. Stycznia 1884. referaty wszystkich asygnacyj kasowych, wydawanych przez Rady szkolne okręgowe zaraz po wygotowaniu ekspedycji, zaś miesięczne dzienniki kasowe okręgowego funduszu szkolnego z końcem każdego miesiąca były przedkładane wprost Radzie szkolnej krajowej, a względnie, departamentowi rachunkowemu c. k. Namiestnictwa (Oddział dla spraw szkolnych), który prowadzić będzie ewidencję wpływów i wypłat na rzecz funduszków szkolnych okręgowych i czuwać nad regularnem ściąganiem tak bieżących jak i zaległych należności.

Zarządzona przez Radę szkolną krajową likwidacya funduszków szkolnych okręgowych będzie ile możności przyspieszona i będzie obejmować wszystkie rachunki aż po koniec roku 1883; — o wyniku będzie Rada szkolna krajowa zawiadamiać Świetny Wydział krajowy.

Spodziewać się należy, że reforma ta do pożądaných doprowadzi skutków, a tem samem odpadnie konieczność wprowadzania w życie dalszych zmian w zarządzie funduszami szkolnymi.

ad b) Co do drugiej części powyższego polecenia, mianowicie względem zapobieżenia przekraczaniom funduszu szkolnego krajowego Wydział kr. ma zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi, co następuje: Powód możności przekraczania przez kr. Radę szkolną budżetu krajowego funduszu szkolnego leży w tém, iż kr. Rada szkolna mylnie zastosowywała dotychczas art. 34. ustawy szkolnej z dnia 2. Maja 1873. L. 250. Dz. Ustaw i Rozp. kr. który brzmi: „Wydział „kr. zarządza funduszem szkolnym, a Rada szkolna krajowa rozporządza jego dochodami w granicach corocznym preliniarzem zakreślonych.“

Owóż kr. Rada szkolna identyfikując krajowy fundusz szkolny z funduszem krajowym, a względnie dochody tych funduszków, przypisywała sobie z brzmienia drugiego ustępu powyższego artykułu prawo sięgnięcia do samego funduszu krajowego, jeżeli jej budżet kraj. funduszu szkolnego nie wystarczał.

Zapatrywanie się to kr. Rady szkolnej jest zupełnie mylne; sprzeciwia się ono bowiem i statutowi krajowemu, i powyższemu artykułowi 34. ustawy szkolnej.

Wedle §. 21. statutu kraj. rozporządza tylko W. Sejm funduszem krajowym. Część tego swego wyłącznego prawa przeniósł W. Sejm na Wydział kr., któremu w §. 10. instrukcyi dozwolił z przyczyn nadzwyczajnych przekraczać budżet za późniejszym usprawiedliwieniem się.

Nikt więc oprócz W. Sejmu i Wydziału kr. nie ma prawa rozporządzać choćby najmniejszą kwotą z funduszu krajowego.

Jeżeli więc kr. Rada szkolna wydawała więcej niż jej W. Sejm przeznaczył, i asygnowała kwoty z funduszu kr. ponad kwoty budżetem dozwolone, to nietylko wkraczała w prawa W. Sejmu statutem zagwarantowane, ale nadto działała wbrew powyższemu artykułowi 34. ustawy szkolnej, który jej prawo rozrządzania dochodami ogranicza do granic budżetem wytkniętych.

Lecz nie dość na tem, kr. Rada szkolna nie tylko nie ma prawa asygnowania z funduszu krajowego kwot budżetem nie objętych, ale jej nie przysłuży w ogóle żadne prawo asygnowania kwot czy to z funduszu krajowego czy z funduszków pod zarządem Wydziału kraj. pozostających. — Nie przysłuży jej zatem także prawo asygnowania z funduszu kraj. i z kr. funduszu szkolnego kwot na cele szkolne przeznaczonych.

Prawo rozporządzania, o którym mówi art. 34. ustawy szkolnej jest zupełnie czem innem niż prawo asygnowania. — To ostatnie prawo służy tylko Wydziałowi kraj. jako organowi wykonawczemu W. Sejmu. Jak dotąd więc W. Sejm żadnych w budżecie funduszu kraj. dozwolonych wydatków sam nie asygnuje, ale to prawo asygnowania pozostawia Wydziałowi krajowemu jako swojemu organowi wykonawczemu, jak dotąd nikt, na którego korzyść W. Sejm

wstawił do budżetu pewną sumę, nie może jej sobie sam asygnować a tem mniej, jeżeli mu nie wystarczy, pójść ponad dozwoloną kwotę, i asygnować sobie dalszą, tak dobrze i suma dozwolona przez W. Sejm corocznie z funduszu kraj. na pokrycie niedoboru kr. funduszu szkolnego, jak niemniej dochody własne kr. funduszu szkolnego, zostającego pod zarządem Wydziału kr. nie mogą być przez nikogo innego asygnowane, jak tylko przez Wydział krajowy, a tem mniej przekraczane. Dopiero od chwili, w której asygnacja przez Wydział kr. nastąpi, może wejść w wykonanie prawo kr. Rady szkolnej rozporządzania asygnowanym sobie dochodem.

Tym tylko sposobem można pogodzić prawo kr. Rady szkolnej z artykułem 34. ustawy szkolnej wynikające, z prawami W. Sejmu i Wydziału kraj.

Lecz zaprzeczyć się nie da, że mogą zajść okoliczności, dla których kredyt przez Wys. Sejm dozwolony nie wystarczy; ale i w tym wypadku może zarządzenie nastąpić, nienaruszając w niczem praw W. Sejmu i Wydziału kraj., w takim bowiem wypadku uda się kr. Rada szkolna do Wydziału kraj. i wykazując konieczność dalszego wydatku, zażąda od niego dalszej asygnacji. Wydział kr. przekonawszy się o istnieniu nadzwyczajnej przyczyny, będzie na podstawie §. 10. instrukcyi upoważnionym do asygnowania z funduszu kraj. kwoty budżetem nieobjętej.

Z tych tedy powodów Wydział kr. wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą

Rezolucyę:

Przyjętą przez W. Sejm każdoroczną sumę wydatków krajowego funduszu szkolnego Wydział kr. wyasygnuje kr. Radzie szkolnej w c. k. kasie głównej lwowskiej jako płatną w kwartalnych ratach z góry poczynawszy od 1. Stycznia każdego roku.

Jeżeliby kr. Rada szkolna była przymuszona żądać dalszego kredytu, a W. Sejm nie był zgromadzonym, natenczas uda się ze swoim żądaniem, przy dołączeniu potrzebnych dowodów, do Wydziału krajowego, który przekonawszy się o konieczności dalszego kredytu, mocen będzie asygnować takowy z funduszu krajowego.

Uchwalenie powyższej rezolucyi pociągnie za sobą zmianę w dotychczasowym sposobie budżetowania kraj. funduszu szkolnego. Dotychczas bowiem suma przychodów, administrowanych przez Wydział krajowy, odtrącaną bywała od sumy wydatków, któremi rozporządza Rada szkolna krajowa, a tylko różnicę wynikłą wstawiano do Rubr. VII. jako czysty wydatek czyli niedobór funduszu szkolnego krajowego.

Obecnie zaś, w przypuszczeniu, że Wys. Sejm przyjąć raczy wniosek Wydziału krajowego zaasygnowania całej kwoty wydatków, do rąk krajowej Rady szkolnej, wstawiono do wydatków funduszu krajowego Rubr. VII. w poz. 47. ogólną sumę potrzeb krajowego funduszu szkolnego . . . . . 429.277 zł

zaś dochody tego funduszu, które według załączonego pod %. preliminarza na rok

1885. wynoszą sumę . . . . . 126.495 zł.

wstawiono całkiem odrębnie do nowo utworzonej rubryki XI. dochodów funduszu krajowego.

Wskutek tego przy zamknięciu rachunków wszelkie przekroczenia wydatków, jakoteż większe przychody, które dotąd skutkiem kompenzacji w niewłaściwych cyfrach się przedstawiały, wystąpią na jaw z większą jasnością, a nadto stanie się zadość poleceniom Wys. Sejmu, aby każdy dochód i każdy wydatek był odrębnie wykazywany w preliminarzach i zamknięciach rachunków.

Na podstawie powyższego wyводу Wydział krajowy wnosi: I.) Wysoki Sejm raczy zatwierdzić załączone preliminarze krajowego funduszu szkolnego, a mianowicie w wydatkach 429.277 zł.
w dochodach 126.495 „

II.) Zezwolić na przenoszenie kredytów uchwalonych na wydatki zwyczajne z wyłączeniem wszakże kredytów w Rubr. I. na utrzymanie nowych szkół przeznaczonych.

**Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem
Księstwem Krakowskiem.**

We Lwowie dnia 1. Sierpnia 1884.

Marszałek krajowy :
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca :
Oktaw Pietruski
Członek Wydziału krajowego.

Alegat lit. A. do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 37.076/84 o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego.

Odpis odezwy krajowej Rady szkolnej

do Wydziału krajowego z dnia 12. Lipca 1884 l. 8388 (LW. 37.076/84)

w sprawie preliminarza na rok 1885.

C. k. krajowa Rada szkolna ma zaszczyt w myśl art. 34. ustawy kraj. z dnia 2. Maja 1873. l. 250 przesłać Świątnemu Wydziałowi krajowemu preliminarz wydatków krajowego funduszu szkolnego na cele szkół ludowych w r. 1885. upraszając uprzejmie, aby zechciał wyjednać u Wysokiego Sejmu krajowego uchwalenie potrzebnej na pokrycie rzeczonych wydatków kwoty 677.313 zł. w. a. i upoważnienie dla Rady szkolnej krajowej do przenoszenia możliwych zaoszczędzeń w rubrykach wydatków na pokrycie ewentualnego niedoboru w innych rubrykach.

Uzasadnienie poszczególnych rubryk preliminarza zawierają załączone pod A. wyjaśnienia, nadto pozwala sobie Rada szkolna krajowa dodać następujące uwagi:

Do rubr. I. poz. 1. Kwota 310.693 zł. w. a. wykazana na pokrycie niedoboru okręgowych funduszy szkolnych dla szkół po koniec roku słonecznego 1883. zorganizowanych polega na poszczególnych preliminarzach okręgowych funduszy szkolnych, które Rada szkolna krajowa ma zaszczyt udzielić Świątnemu Wydziałowi krajowemu w oryginałach z zastrzeżeniem zwrotu po zrobionym użytku, wraz ze sumaryuszem (załącznik B.) i z wykazem C.

W porównaniu z rokiem poprzednim potrzeba w tej pozycji na rok 1885. większego zasiłku z funduszu krajowego o 19.629 zł. a to z przyczyn następujących:

Liczba szkół, które już weszły w życie, wzmogła się o 40; wydatek na płace nauczycieli (patrz Sumaryusz rubr. rozchodu 1—6) jest z wyjątkiem 17.000 zł. większy niż w roku poprzednim, a to po części z powodu tej większej liczby szkół, po części zaś z powodu przemiany szkół filialnych na etatowe, wreszcie też z tego powodu, że posady nauczycielskie, które były obsadzone nauczycielami niekwalifikowanymi i dla tego pobierającymi płace niższe niż systemizowane, obsadzono tymczasem ukwalifikowanymi siłami z poborami w orzeczeniach organizacyjnych systemizowanymi. Ze względu, że dochody miejscowych funduszy szkolnych wedle sumaryusza okazują się o zwyż 4.000 zł. większe niż w roku poprzednim, przedstawia się kwota potrzebnego w roku 1885. na płace nauczycieli pokrycia o zwyż 13.000 zł. większa niż w roku przeszłym.

Dalszym większym wydatkiem, o którym wspomnieć należy, są kwoty wykazane w sumaryuszu w rubryce rozchodów VII. na „Rozmaite wydatki“, mianowicie, wstawiono dla każdego z okręgów szkolnych (z wyjątkiem miejskich we Lwowie i Krakowie) po 174 zł. więcej niż w roku poprzednim, a to w następującym celu:

Odezwą z dnia 15. Grudnia 1883 r. l. 12.200 miała Rada szkolna krajowa zaszczyt zawiadomić Świątny Wydział krajowy, że celem zapewnienia odpowiedniejszej niż dotychczas administracji funduszy szkol. okręg., przez Rady szkolne okręgowe, Rada szkolna krajowa na mocy art. 31. ust. kraj. z 2. Maja 1873. Nr. 250. zarządziła skoncentrowanie ksiąg kontowych okręgowych funduszy szkolnych (z wyjątkiem okręgów miast Lwowa i Krakowa) i prowadzenie ich przez umyślnie w tym celu przyjętych ludzi fachowych pod bezpośrednim nadzorem i kierunkiem Departamentu rachunkowego c. k. Namiestnictwa.

Ścisłe obliczone, a rzeczywiście wypłacane koszta sił rachunkowych do tej czynności przeznaczonych, wynoszą rocznie 6.090 zł. w. a. na wszystkie 35 okręgów szkolnych, którym zabezpieczono w ten sposób najtańszy i stosunkowo najdokładniejszy sposób prowadzenia rachunków.

Na pokrycie tego wydatku musi c. k. Rada szkolna krajowa użyć środków, które ustawa wskazuje.

Wysoki Sejm krajowy uchwalił na posiedzeniu w dniu 18. Października 1883. rezolucyę wzywającą c. k. Rząd, by stósownie do postanowień §. 35. ust. kraj. z 25. Czerwca 1873. Nr. 255 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych polityczne władze powiatowe dostarczały Radom szkol. okręg. potrzebnych sił pomocniczych do prowadzenia rachunków z obrotu ich funduszków.

Siły pomocnicze, o których wyżej przytoczony §. ustawy wspomina, mogą się oczywiście odnosić tylko do tych czynności Rad szkolnych okręg., które ta sama ustawa na nie wkłada, a które są wymienione w §. 27. tejże ustawy. O administracyi funduszu szkoln. okręg. jednak ten paragraf ani ta ustawa nie wspomina.

Wprawdzie należy administracya funduszków szkoln. okręg. do Rad szkolnych okręgowych, ale na mocy innej ustawy t. j. na mocy art. 31. ust. kraj. z dn. 2. Maja 1873. Nr. 250. i w tej ustawie znachodzi się też wskazówka, kto ma ponosić koszta administracyi funduszków szkolnych okręgowych, względnie koniecznej nad nią kontroli, mianowicie zawiera tę skazówkę art. 27. dopiero przytoczonej ustawy, który postanawia, że na wydatki, których wymaga wspólne dobro szkół całego okręgu (a do takich należy niewątpliwie administracya funduszków okręg. a zatem i dotyczące rachunki), dostarczyć ma środków potrzebnych fundusz szkolny okręgowy.

C. k. Rada szkolna krajowa przeto, opierając się na przytoczonym postanowieniu ustawy, rozdzieliła koszta kontroli funduszków szkolnych okręg. w kwocie rocznej 6.090 zł. na 35 funduszków szkolnych okręgowych, wstawiła jako wydatek każdego z tych 35 okręgów przypadającą roczną kwotę 174 zł. w. a. w rubryce „rozmaite wydatki“ obok kwot dotychczas w tej rubryce Radom szkolnym przyzwalanych, a tymże władzom potrzebnych na różne inne wydatki, jakie wymaga wspólne dobro szkół całego okręgu.

Do rubr. I. poz. 2.

Wydatek ten w kwocie 8.355 zł. wyniknie w roku przyszłym wskutek wykonania przepisu końcowego ustępu art. 11. ust. kraj. z 6. Marca 1875 Nr. 32. a obliczony jest na podstawie załączonych wykazów *D.* i *E.*

Do rubr. I. poz. 3, 4 i 5.

W myśl intencji wyrażonej w uchwale Wys. Sejmu krajowego powziętej w dniach 27. i 28. Października 1883. zajęła się c. k. Rada szkolna krajowa zakładaniem nowych szkół ludowych; zorganizowała w roku bieżącym już dotąd 120, a postanowiła zorganizować w roku bieżącym 30 szkół, tak, iż od 1. Września b. r. ma ich 150 wejść w życie.

Na utrzymanie tych nowych szkół potrzebny jest w r. 1885. zasiłek z funduszu szkolnego krajowego w rubr. I. poz. 3 i 4. wykazany na podstawie zestawienia lit. F, dotyczącego zorganizowanych już 120 szkół (poz. 3.) tudzież na podstawie dokonanego w przybliżeniu obliczenia przeciętnych kosztów utrzymania 30 dalszych w bieżącym roku jeszcze zorganizować się mających szkół (poz. 4).

W roku 1885. zamierza Rada szkolna krajowa zorganizować nowych 150 szkół ludowych, które weszłyby w życie z dniem 1. Września 1885. r. Wydatek na ten cel wykazany jest pod poz. 5. na podstawie obliczenia w przybliżeniu.

Do rubr. I. poz. 6.

Rada szkolna krajowa uchwaliła wstawić na zasiłki zwrotne dla funduszków szkolnych okręg. kwotę 50.000, a potrzebę tego znaczniejszego zasiłku uzasadnia następującymi powodami.

Fundusze szkolne okręgowe w dzisiejszym stanie mają po największej części oprócz znaczniejszych czynnych zaległości, także mniej lub więcej wydatne zapasy kasowe w gotówce. Te czynne zaległości jednak równie jak zapasy kasowe nie są własnością tych funduszy, powstały one przeważnie z przyczyny niedokładności dawniejszych preliminarzów tych funduszy jako nadwyżki wpływających do nich prestacji konkurencyjnych i zasiłków z funduszu szkolnego krajowego, a to wskutek tego, iż kwoty prelinowane w ciągu poprzednich lat na potrzeby funduszy szkolnych okręgowych nie zostały całkiem zużyte, względnie, że dochody tych funduszy były większe, niż rzeczywiście dokonane wydatki.

Gdzie są takie zapasy kasowe, tam fundusze szkolne okręgowe mają środki do pokrywania wydatków także w tych wypadkach, gdy bieżące należności prestacyjne nie wpływają regularnie do tych funduszy, kiedy więc w razie braku wspomnianych zapasów kasowych nie mogłyby pokrywać bieżących potrzeb.

Atoli po przeprowadzeniu likwidacji funduszy szkolnych okręgowych, która jest w toku i prawdopodobnie z końcem roku bieżącego całkowicie zostanie dokonana, będą wspomniane zaległości czynne i zapasy kasowe funduszy szkolnych okręgowych przekazane do zwrotu na rzecz tych, którym się wedle likwidacji należą, mianowicie bądź gminom i obszarom dworskim jako nadwyżki prestacyjne, bądź funduszowi szkolnemu krajowemu jako nadwyżki w zasiłkach, bądź funduszowi emerytalnemu krajowemu jako przypadające mu należności i t. p.

W miarę dokonania likwidacji poszczególnych funduszy szkolnych okręgowych, będą więc z tych funduszy ubywać rzeczony zapasy kasowe, tak iż prawdopodobnie już w początku przyszłego roku żaden z tych funduszy nie będzie posiadać rzeczonych zapasów kasowych i fundusze szkoln. okręg. pozostaną ograniczone na bieżące dochody, które do nich w myśl ustawy mają wpływać. Największą część tych dochodów stanowią prestacje stron konkurencyjnych t. j. gmin i obszarów dworskich; fundusze szk. okręgowe przeto tylko w takim razie będą mogły pokrywać wydatki na nich ciężące, jeżeli rzeczony prestacje regularnie będą wpływać, a każda zwłoka w uiszczeniu tych prestacji spowoduje brak środków na opędzenie bieżących wydatków, do których głównie należą płace nauczycieli.

Taki brak środków na wypłacanie dotacji nauczycielskich zachodzi niekiedy i teraz w tych funduszach szkolnych okręg., które nie posiadają żadnych zapasów kasowych tego rodzaju, o jakich wyżej wspomniano, a do których bieżące należności prestacyjne regularnie nie wpływają bądź z przyczyny ociągania się stron konkurencyjnych od uiszczenia prestacji mimo zarządzonych kroków egzekucyjnych, bądź z tej przyczyny, iż w wielu wypadkach prestacje konkurencyjne są przedmiotem sporów i rekursów, a jako niepłynne nie mogą być na razie egzekwowane. To też w takich wypadkach Rady szkolne okręgowe na pokrycie braku szukają środków w zasiłkach zwrotnych, których im Rada szkolna krajowa w miarę funduszu na ten cel przeznaczonego nie może odmawiać.

Zważywszy więc, że zaległości w prestacjach konkurencyjnych mimo najenergiczniejszych kroków egzekucyjnych są i będą w roku przyszłym rzeczą nieuniknioną, że zaległości tego rodzaju z powodu tegorocznej klęski powodzi niewątpliwie się wzmogą, że przeto fundusze szkolne okręgowe nie mając zapasów kasowych będą narażone na czasowe braki środków potrzebnych do opędzania ciężających na nich wydatków, musi e. k. Rada szkolna krajowa upraszać Świetny Wydział krajowy o wyjednanie u Wys. Sejmu krajowego przyzwolenia całej sumy 50.000 zł. gdyż w przeciwnym razie mogłyby władze szkolne przyjść w to niemiłe położenie, iż dla braku środków nie byłyby w stanie spełniać zobowiązań na ustawie się opierających. — Nie można przytem pominąć uwagi, że przyzwolona na rok bieżący na zasiłki zwrotne kwota 5.000 zł. do dziś już zupełnie wyczerpaną została zaliczkami, których musiano udzielić kilku funduszom szkolnym okręgowym, nieposiadającym żadnych zapasów kasowych na doraźne opędzenie koniecznych wydatków, mianowicie na wypłacenie dotacji nauczycielskich, — a z drugiej strony pozwala sobie

Rada szkolna krajowa podnieść i tę okoliczność, że w latach dawniejszych, mianowicie w pierwszych latach organizacyi szkół wedle nowego etatu, a więc dla stosunkowo mniejszej ilości szkół zorganizowanych przyzwałał Wys. Sejm krajowy na zasiłki zwrotne znaczniejsze kwoty, uznając potrzebę doraźnych zaliczek na pokrycie chwilowych niedoborów funduszków szkolnych okręgowych.

Do Rubr. II.

Jak przy innych wydatkach tak przy prelinowaniu wydatku tej rukryki kierowała się Rada szkolna krajowa względami na jak największe oszczędzenie funduszu krajowego.

Kwota 88.000 zł. przyzwolona na rok bieżący na „substytucye“ nie wystarczy na pokrycie dotyczących wydatków, względnie na pokrycie płac dla nadetatowych sił nauczycielskich już do dziś zaasygnowanych po koniec Grudnia b. r., chociaż Rada szkolna krajowa stosując się w granicach możebności do intencji Wys. Sejmu krajowego, wyrażonej w rezolucyi w dniach 27. i 28. Października 1883. uchwalonej, tylko w razach koniecznej potrzeby przyzwałała na ustanowienie nadetatowych sił nauczycielskich z powodu zwiększenia się frekwencyi w poszczególnych szkołach.

Wydatki na ten cel w roku bieżącym dotychczas już zaasygnowane za czas od 1. stycznia do końca Grudnia 1884. wynoszą w przybliżeniu 92.000 zł.

Jakkolwiek nie można wątpić, że w roku przyszłym frekwencya w szkołach ludowych będzie większą niż w roku bieżącym, że więc wzmoże się potrzeba nadetatowych sił nauczycielskich i jakkolwiek wedle zestawienia lit. g) sporządzonego na podstawie odnośnych wykazów Rad szkolnych okręgowych wydatek na ten cel przewyższałby kwotę 154.000 zł. a. w., uchwaliła Rada szkolna krajowa, mając na oku jak największe zaoszczędzenie funduszu krajowego, przyjęc tegoroczny rzeczywisty wydatek na cel w mowie będący za miarę do prelinowania tego wydatku na rok przyszły, i dlatego mając wzgląd na to, iż wyżej oznaczony tegoroczny wydatek prawdopodobnie po rozpoczęciu się nowego roku szkolnego będzie musiał nieco się powiększyć wskutek potrzeby ustanowienia dalszych nadetatowych sił nauczycielskich, prelinuje się na płace sił nauczycielskich nadetatowych na rok 1885. kwotę 100.000 zł.

Obok tego wydatku musi c. k. Rada szkolna krajowa upraszać o przyzwolenie funduszu na wynagrodzenia dla nauczycieli za godziny nadobowiązkowe w kwocie 3.500 zł. (poz. 2.).

Fundusz na ten cel jest tem bardziej niezbędnym, iż wskutek ograniczenia nadetatowych sił nauczycielskich będzie musiało się zaprowadzać w szerszych rozmiarach naukę podzielną czyli półdzienną, aby wedle możliwości zaradzić zwiększającym się potrzebom nauki szkolnej z powodu coraz bardziej wzmagającej się frekwencyi, a nauczycielom udzielającym naukę podzielną, muszą być przyznawane należące się wynagrodzenia za nadobowiązkowe czynności. Równie wydatek prelinowany do poz. 3. na wynagrodzenia za zastępstwo chorych lub na urlopie będących nauczycieli jest nieodzownie potrzebnym, gdyż czasowy ubytek siły nauczycielskiej przy jednoklasowych szkołach musi być zastąpiony bezwarunkowo inną tymczasową siłą, jeżeli dziatwa szkolna nie ma być pozbawioną nauki, a względnie, szkoła zamkniętą, przy szkołach więcejklasowych zaś, musi takie tymczasowe zastępstwo przez osobną siłę być zarządzane, jeżeli to nie da się skutecznie własnymi siłami szkoły, co w licznych wypadkach nie jest możebnem.

Na rok 1884. (rubr. II. poz. 2. i 3.) Sejm krajowy nie przyzwolił żadnego funduszu na cele wyżej wspomniane, nie wskazawszy też Radzie szkolnej krajowej, jakimi środkami wydatki na te cele konieczne miałyby być pokryte.

Wydatki tego rodzaju w roku bieżącym były i będą jeszcze, a w obec braku funduszu Rada szkolna krajowa znachodzi się w przymusowem położeniu, i zniewoloną jest sięgać do innych kredytów, mianowicie do kredytu na „zapomogi i remuneracye dla nauczycieli“ bądź do

kredytu „na rozmaite wydatki“, Radzie szkolnej krajowej przyzwołonego, a na inne cele służyć mającego. Dlatego też będzie Rada szkolna krajowa zmuszoną upraszać w roku bieżącym Wys. Sejm krajowy o dodatkowe kredyty na te wydatki roku bieżącego, które w preliminarzu na r. 1884. nie znalazły pokrycia i uprasza usilnie Świątyni Wydział krajowy o wyjednanie u Wys. Sejmowi krajowemu przyzwolenia funduszków prelininowanych w rubr. II. poz. 2. i 3. w całej wysokości na rok 1885. Rubryki III. i IV. nie wymagają bliższych wyjaśnień, względnie uzasadnień.

Do rubryki V.

Fundusz przyzwalany w latach poprzednich na remuneracye dla katechetów przy szkołach ludowych w kwocie 8.000 zł. nie wystarcza na pokrycie całej potrzeby, jakkolwiek remuneracye proszącym o nie ks. katechetom, zatrudnionym przy szkołach więcej niż trzyklasowych, bywają wyznaczane w nader miernej wysokości, stosownie do liczby godzin tygodniowo przez każdego poszczególnego ks. katechetę nauce religii poświęconych. Wydatek na ten cel potrzebny dosięga kwoty około 12.000 zł. rocznie, dlatego Rada szkolna krajowa uzupełniać musi przyzwolony na remuneracye katechetów fundusz kwotą w przybliżeniu 4.000 zł. wynoszącą z dotacyi na zapomogi i remuneracye dla nauczycieli przeznaczonej.

Z tej samej dotacyi udziela Rada szkolna krajowa zapomóg i remuneracyi Inspektorom okręgowym szkół ludowych, gdyż dla wsparcia ich w potrzebie lub wynagrodzenia nadzwyczajnych czynności nie ma Rada szkolna krajowa innego funduszu ze skarbu państwa. Wysokie c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty tylko w wyjątkowych wypadkach i tylko tym inspektorom szkolnym okręgowym przyzwala zapomogi, którzy są nauczycielami na etacie skarbu państwowego, inspektorowie zaś mianowani ze stanu nauczycieli szkół ludowych mogą otrzymać zapomogi lub remuneracye tylko z funduszu dla tych nauczycieli przeznaczonego. Rada szkolna krajowa prelininuje więc osobno na zapomogi i remuneracye dla inspektorów szkolnych okręgowych kwotę 3.000 zł. Dla nauczycieli zaś szkół ludowych prelininuje się na zapomogi i remuneracye kwotę 13.000 zł. tak iż po doliczeniu kwoty na remuneracye dla ks. katechetów 12.000 zł. i na remuneracye za naukę robót ręcznych 2.000 zł. cała w rubryce V. prelininowana kwota wynosi 30.000 zł. tyle co Wysoki Sejm krajowy na rok bieżący przyzwolił.

Do rubryki VI.

Wedle art. 19. ust. kr. z dnia 2. Maja 1873. r. Dz. u. kr. Nr. 251. o stosunkach prawnych nauczycieli szkół ludowych ma być czysty dochód z gruntów, który się wlicza do dotacyi nauczycieli, obliczony wedle zasad katastralnych po potrąceniu podatku od gruntu opłacanego.

Nim nowy kataster gruntowy został wprowadzony, oznaczano czysty dochód wspomnianych gruntów na podstawie oszacowania przez znawców. Cyfry obliczonego w ten ostatni sposób dochodu z gruntów są w licznych wypadkach wyższe od wysokości dochodu wedle zasad katastralnych oznaczonego i dlatego wpływają do władz szkolnych podania nauczycieli o sprostowanie za wysoko policzonego do płacy dochodu z gruntu stosownie do obliczenia katastralnego, tudzież o zwrot podatku od dotyczącego gruntu zapłaconego.

Rada szkolna krajowa w skutek takich podań musi zmieniać odnośne ustępy orzeczeń organizacyjnych, celem uwzględnienia dotyczących zmian przy sporządzaniu preliminarzów potrzeb na utrzymanie nauczycieli, na przyszłość musi jednak zarazem petentom przyznawać za ubiegły czas (ewentualnie jeżeli petent się domaga od r. 1881., od którego rozpoczął się wymiar podatku na podstawie nowego katastru) zwrot kwoty, o jaką mu policzono dochód z gruntu wyżej, niż go prawomocne oszacowanie katastralne wykazuje, tudzież zwrot zapłaconego przez petenta podatku, a w tych wszystkich wypadkach, z powodu iż do uiszczenia w mowie będących zwrotów fundusz szkolny miejscowy nie może być wedle ustawy pociągnięty, musi je ponosić fundusz szkolny okręgowy, względnie, zasilający go fundusz szkolny krajowy.

Ponieważ liczne sprawy tego rodzaju są w pertraktacyi, Rada szkolna krajowa prelinuje na ten cel kwotę 1.000 zł.

Rubryki VII, VIII, IX, X i XI

uzasadnione w alegacie A. nie wymagają bliższych uwag.

Do rubryki XII.

zauważa się, że z powodu powiększenia się liczby szkół uznała Rada szkolna krajowa za potrzebne, na wydatki tej rubryki prelinować kwotę o 200 zł. wyższą, niż przyzwolona na rok bieżący, zwłaszcza, że W. Sejm krajowy tę rubrykę już na rok bieżący znacznie obniżył.

Rubryka XIII.

nie potrzebuje bliższych uwag.

Do rubryki XIV.

Ze względu, iż z powodu niedostateczności funduszu na r. 1884. przyzwolonego na zwrotne i bezzwrotne zasiłki na budowę szkół liczne petycje gmin o subwencje na budowę szkół w roku bieżącym nie mogły być uwzględnione, że przeto petycje tego rodzaju w roku przyszłym w tem większej ilości będą wpływać i z powodu znaczniejszego powiększenia się liczby szkół wzmoże się także potrzeba zasiłków w formie będących, uchwaliła Rada szkolna krajowa prelinować na zasiłki bezzwrotne o 5.000 zł. a na zasiłki zwrotne o 10.000 zł. więcej, niż przyzwolone było na rok bieżący.

Po potrąceniu zaliczek zwrotnych prelinowanych w rubryce I. poz. 6 i w rubryce XIV. poz. 2. w łącznej sumie 70.000 zł. wykazuje preliminarz na rok 1885. ogół efektywnych wydatków na cele szkół ludowych sumę 607.310 zł., zatem większą o 87.946 zł. niż efektywne na r. 1884. przyzwolone kredyty, którą to nadwyżkę usprawiedliwiają należycie wyjaśnione zwiększone potrzeby szkół ludowych, zwłaszcza że preliminarz niniejszy obejmuje liczbę szkół o 340 większą niż preliminarz na rok 1884.

Przytem uważa c. k. Rada szkolna krajowa za właściwe zwrócić uwagę Świątecznego Wydziału krajowego, że fundusz szkolny krajowy może w r. 1885. liczyć na dochody, pochodzące ze zwrotów na rzecz jego przypadających, o których wspomniono wyżej przy uwagach do rubryki I. poz. 6., które to zwroty wedle obliczenia w przybliżeniu w ciągu roku 1885. co najmniej kwotę 100.000 zł. wyniosą.

Wyjaśnieniami powyższymi do rubryki I. poz. 1. tudzież poz. 3., 4. i 5. załatwia się szacowne odezwy z dnia 8. Stycznia 1884. l. 61.606 i z dnia 21. Kwietnia b. r. l. 19.765.

We Lwowie dnia 12. Lipca 1884.

Zaleski w. r.

Opis.

Rada szkolna krajowa.

L. 1781. Do Świątelnego Prezydium c. k. Namiestnictwa w miejscu.

Odezw a.

Odnośnie do szacownego pisma z dnia 25. Stycznia b. r. L. 11.060/pr. którem zakomunikowano rezolucyę Sejmu krajowego uchwaloną na posiedzeniach w dniu 17. i 18. Października 1883. w sprawie szkół ludowych, c. k. Rada szkolna krajowa ma zaszczyt oznajmić co następuje: Życzenie Sejmu krajowego wyrażone w ustępie I. rezolucyi jest dla c. k. Rady szkolnej krajowej nader cenną wskazówką do rozszerzenia działalności w zakładaniu nowych szkół ludowych. To też Rada szkolna krajowa postanowiła już w bieżącym roku zorganizować w kraju znacznieszą liczbę szkół w miejscowościach pozbawionych nauki szkolnej. Wskutek wydanego do c. k. Rad szkolnych okręgowych rozporządzenia z dnia 11. Lutego b. r. L. 38/pr. Rskr. zajęły się te władze szkolne skrzętnie czynnościami względem organizacyi nowych szkół ludowych, a Rada szkolna krajowa spodziewa się, iż na podstawie operatów przez władze szkolne okręgowe przedkładanych, już od następującego roku szkolnego 1884/5 wprowadzi w życie znacznieszą liczbę nowych szkół ludowych w kraju. O ile na zasiłki potrzebne z funduszu szkolnego krajowego w r. 1884. na pokrycie wydatków połączonych z organizacją nowych szkół, nie wystarczy kredyt przyzwolony w budżecie krajowym na rok 1884. zastrzega sobie Rada szkolna krajowa upraszać Sejm krajowy na przyszłej sesyi o przyzwolenie potrzebnego kredytu dodatkowego.

Przy organizowaniu nowych szkół przestrzega Rada szkolna krajowa oszczędzanie funduszków krajowych, zakładając wedle możności szkoły filialne, gdzie mniej wydatne prestacje stron konkurencyjnych pociągałyby za sobą znaczniesze obciążenie funduszu szkolnego krajowego. W tym względzie więc staje się zadość życzeniu Sejmu krajowego wyrażonemu w 2 ustępie rezolucyi. Rada szk. kraj. nie zapoznaje też potrzebę oszczędzenia funduszków szkolnych miejscowych przez ograniczanie wydatków na budynki szkolne do nieodzownych a najściślejszych potrzeb i tej zasady przestrzega o ile sprawy budynków szkolnych w toku instancyi wchodzą w zakres czynności Rady szk. kr. — Co się tyczy 3go ustępu rezolucyi zawierającego życzenie żeby przez zaprowadzenie półd niowej nauki zapobiegano — o ile się to da wykonać, kosztownemu rozszerzeniu szkół już istniejących przez dodawanie nowych bądź stałych, bądź równorzędnych klas, zauważa się, że Rada szkolna krajowa mając na oku oszczędzenie funduszu krajowego, przyzwala na ustanowienie nadetatowych sił nauczycielskich (czyli na tworzenie niewłaściwie zwanych klas równorzędnych) przy szkołach ludowych z powodu wzmaganiasię frekwencyi tylko w wypadkach, w których zachodzi nieodzowna z ustawy i z faktycznych stosunków wynikająca potrzeba tego zarządzenia, a wzmiankowane życzenie Sejmu krajowego znajduje uwzględnienie właśnie w wspomnianych przez sam Sejm granicach możliwości, których krajowa

Rada szkolna musi przestrzegać, zwłaszcza wobec przepisów pod względem nauki półdniowej obowiązujących (§§. 7. i 11. ustawy państwowej z dnia 2. Maja 1883. dz. u. p. Nr. 53. i postanowienie 2. ustępu wydanego do tej ustawy rozporządzenia wykonawczego Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 12. Czerwca 1883. l. 10.618 Dz. rozp. Ministr. wyz. i ośw. Nr. XII. z r. 1883.

Odnośnie do 4. ustępu rezolucyi zauważa się, że preliminarze funduszków szk. okręg. służące za podstawę do układania preliminarza funduszu szkolnego krajowego, bywają sporządzane po myśli przez Sejm krajowy wypowiedzianej, gdyż zawierają specyfikację dochodów i wydatków co do każdej poszczególnej szkoły ludowej z osobna.

Ponieważ Rady szk. okr. preliminarze swoje z niezbędnymi alegatami dotąd tylko w dwu egzemplarzach przedkładały, z których jeden pozostaje w Radzie szk. kraj. a drugi zwraca się po sprostowaniu i zatwierdzeniu Radzie szk. okręg.; nie udzielano Sejmowi krajowemu preliminarzy funduszków szk. okręgowych, z alegatami przy przedkładaniu preliminarza funduszu szk. krajowego, lecz preliminarze tego ostatniego funduszu sporządzano na podstawie sumarycznych zestawień poszczególnych preliminarzy funduszków szkolnych okręgowych, która to okoliczność dała powód do życzenia zawartego w 4. ustępie rezolucyi sejmowej.

Rada szkolna krajowa postanowiła więc zarządzić, aby na przyszłość, a mianowicie już na rok 1886, Rady szkolne okręgowe przedkładały preliminarze swoje w 3 egzemplarzach, co umożliwi udzielanie Sejmowi krajowemu wszystkich detailicznych preliminarzy okręgowych funduszków szkolnych przy przedkładaniu preliminarza funduszu szkolnego krajowego. Z preliminarzem funduszu szk. krajowego na rok 1885. przeszła Rada szkolna krajowa Wydziałowi krajowemu przeznaczone dla tutejszego użytku bruliony preliminarzy funduszków szkolnych okręgowych.

Co się wreszcie tyczy 5. ustępu rezolucyi Sejmu krajowego, ma zaszczyt Rada szk. krajowa oznajmić, że zamknięcie rachunków z obrotu funduszu szk. krajowego, w połączeniu z funduszami szk. okręg. i wykazanie ich wzajemnych pretensyj będzie mogło być przedłożone Sejmowi krajowemu za czas ubiegły dopiero po dokonanej likwidacyi rachunków wszystkich funduszków szk. okręgowych, która to czynność jest w toku, a gdy skutek zarządzonego prowadzenia ksiąg kontowych funduszków szk. okręgowych przez departament rachunkowy c. k. Namiestnictwa w rachunkach tych funduszków zaprowadzi się ład pożądanym, regularne przedkładanie wzmiankowanych zamknięć rachunkowych Sejmowi krajowemu nie będzie podlegać żadnej trudności.

Lwów dnia 7. Maja 1884.

W Zastępstwie:

Loebl w. r.

Alegat lit. D. do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 37.076/84
o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na rok 1885.

W y k a z

zaległych należności prestacyjnych 27miu Rad szkolnych okręgowych
po koniec Igo półrocza 1883.

Licz. porz.	N a z w a Rady szkolnej okręgowej	Zaległość prestacyjna po koniec Igo półrocza 1883.		Licz. porz.	N a z w a Rady szkolnej okręgowej	Zaległe prestacje po koniec Igo półrocza 1883.	
		zł.	ct.			zł.	ct.
1	Kraków zamiejska	81.953	67 1/2		Z przeniesienia	309.907	45
2	Wadowice	13.904	86	15	Drohobycz	11.788	45 1/2
3	Myślenice	13.893	25	16	Stryj	46.099	72 1/2
4	Nowy Sącz	13.221	39 1/2	17	Kałuż	16.767	05
5	Gorlice	15.547	18	18	Gródek	26.390	81
6	Bochnia	21.209	52	19	Sokal	9.346	41
7	Tarnów	14.487	42 1/2	20	Brzeżany	11.034	26 1/2
8	Pilzno	14 106	08 1/2	21	Rohatyn	21.087	23 1/2
9	Mielec	13.418	31 1/2	22	Trembowła	9.414	36
10	Rzeszów	19.130	26	23	Zaleszczyki	17.320	23
11	Przemyśl	17.971	14 1/2	24	Czortków	25.449	60
12	Jarosław	33.319	43 1/2	25	Kołomyja	3.467	16
13	Jaworów	26.845	85 1/2	26	Nadwórna	7.792	71
14	Sambor	10.899	05	27	Stanisławów	12.236	45 1/2
	Do przeniesienia	309.907	45		S u m a	528.101	91 1/2

Następujące Rady szkolne okręgowe nie nadesłały rachunków prestacyjnych po koniec I. półrocza 1883.:
Lwów (zamiejska), Jasło, Kolbuszowa, Sanok, Żółkiew, Złoczów, Tarnopol, Śniatyn.

Załącznik 1. do preliminarza krajowego funduszu szkolnego na rok 1885.

W y k a z

należytości, uiszczeń i zaległości zaliczek, danych c. k. Radom szkolnym okręgowym po koniec Czerwca 1884. roku.

Liczba porząd.	Nazwa Rady szkolnej krajowej	Udzielone zaliczki		Zwrócono w ciągu r. 1883.		Zalega z końcem Czerwca 1884 r.		Uwagi
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
<i>A. Zaległe z roku 1882.</i>								
1	Bochnia	13.900	—	10.000	—	3.900	—	
2	Gródek	7.827	54 1/2	—	—	7.827	54 1/2	
3	Kałuż	5.000	—	5.000	—	—	—	
4	Pilzno	6.000	—	—	—	6.000	—	
5	Tarnopol	15.691	09	—	—	15.691	09	
Suma zaległości z r. 1882.		48.418	63 1/2	15.000	—	33.418	63 1/2	
<i>B. Udzielone w roku 1883.</i>								
6	Gródek do LW. $\frac{41603}{7507}/83$	1.000	—	500	—	500	—	Urgowano ściąganie zaległych zaliczek odezwaniami Wydziału krajowego: z dnia 24. Czerwca 1883. l. 30.457 — z dnia 16. Lipca 1883. l. 36.160 — z dnia 23. Sierpnia 1883 l. 42.485 z dnia 19. Września 1883. l. 44.309 — z dnia 2. Lutego 1883. l. 53.310 z dnia 18. Stycznia 1884. l. 2.820 — z dnia 16. Lutego 1884. l. 7.393 z dnia 28. Lutego 1884. l. 10.496.
7	Wadowice " " $\frac{42199}{7467}/83$	1.672	68	1.672	68	—	—	
8	Bochnia " " "	3.970	70 1/2	3.970	70 1/2	—	—	
9	Rzeszów " " "	1.921	60	1.921	60	—	—	
10	Brzeżany " " "	122	10	122	10	—	—	
11	Tarnopol " " "	1.668	63	1.668	63	—	—	
12	Zaleszczyki " " "	151	91	151	91	—	—	
13	Czortków " " "	850	81	850	81	—	—	
14	Śniatyn " " "	141	13 1/2	141	13 1/2	—	—	
15	Kołomyja " " "	530	80	530	80	—	—	
16	Stanisławów " " "	1.263	28 1/2	1.263	28 1/2	—	—	
17	Kałuż { do LW. $\frac{53304}{13361}/83$	1.000	—	1.000	—	—	—	
18		" " $\frac{56924}{12062}/$ "	3.000	—	3.000	—	—	
19		Gródek " " $\frac{5798}{873}/84$	1.500	—	—	—	1.500	
Suma udzielonych w r. 1883.		18.793	65 1/2	16.793	65 1/2	2.000	—	
Razem		67.212	29	31.793	65 1/2	35.418	63 1/2	

Załącznik 2. do preliminarza kraj. fund. szkol. na rok 1885.

Wykaz zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne od roku 1876.
po koniec roku budżetowego 1883.

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1885. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1883.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Bachorzec	500	—	50	—	—	—
2	Balice	300	—	—	—	—	—
3	Balińce	600	—	—	—	100	—
4	Bar	200	—	20	—	—	—
5	Bernadówka	500	—	—	—	—	—
6	Biała	600	—	—	—	—	—
7	Biskupice	1.000	—	—	—	—	—
8		500	—	100	—	—	—
9	Blich	500	—	62	50	—	—
10	Bohutyn	300	—	—	—	—	—
11	Bolestraszyce	1.000	—	—	—	—	—
12	Boniszyn	500	—	—	—	—	—
13	Borszczów	1.500	—	150	—	—	—
14	Borek	100	—	—	—	50	—
15	Bortków	400	—	100	—	150	—
16	Bóbrka	1.000	—	100	—	—	—
17		1.000	—	50	—	—	—
18	Brzyszczyki	270	—	27	—	—	—
19	Buczacz	1.500	—	150	—	75	—
20	Busk	1.000	—	100	—	—	—
22	Capowce	300	—	—	—	—	—
23	Cetula	600	—	—	—	—	—
24	Chyrów	600	—	60	—	—	—
25	Cyków	400	—	40	—	—	—
26	Czarnokońce małe	250	—	—	—	—	—
27	Czarny Potok	400	—	—	—	—	—
28	Czekaj	150	—	—	—	—	—
29	Czernichowce	2.000	—	—	—	—	—
30	Czerniejów	500	—	—	—	—	—
31	Czudec	500	—	50	—	—	—
32	Czudeckie przedmieście	500	—	50	—	50	—
33	Czystopad	200	—	16	—	16	—
34	Czyszki { powiat Brody	200	—	—	—	—	—
35		" Lwów	200	—	20	—	60
36	Derachów	600	—	100	—	—	—
37	Dąbrowa	6.000	—	415	39 1/2	415	39 1/2
38	Derzów	1.000	—	—	—	—	—
39	Dębno	600	—	60	—	—	—
40	Dobromil miasto	3.000	—	300	—	—	—
41	Dobrotwór	300	—	50	—	—	—
42	Dubiecko	1.500	—	200	—	—	—
43		800	—	80	—	—	—
	Dukla	2.000	—	200	—	—	—
	Do przeniesienia	35.870	—	2.550	89 1/2	916	39 1/2

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1885. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1882.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia	35.870	—	2.550	89 1/2	916	39 1/2
44	Dulcza wielka	800	—	80	—	80	—
45	Duńkowice	1.000	—	100	—	—	—
46	Dylągówka	300	—	—	—	—	—
47	Dźurków	500	—	—	—	150	—
48	Firlejówka	100	—	—	—	—	—
49	Folwarki żydaczowskie	820	—	82	—	75	96
50	Gaje starobrodzkie	600	—	60	—	—	—
51	Gańczary	500	—	50	—	50	—
52	Glinik	500	—	50	—	50	—
53	Gołogóry { wieś	500	—	50	—	—	—
54		miasteczko	800	—	80	—	—
55	Gorajowice	130	—	13	—	13	—
56	Grzymałów	1.000	—	100	—	200	—
57	Hadyńkowce	500	—	50	—	25	—
58	Hodowice	400	—	—	—	—	—
59	Hostów	500	—	100	—	—	—
60	Hruszów i Kłonica	530	—	66	25	50	—
61	Hucisko oleskie	100	—	—	—	—	—
62	Hyzne	400	—	40	—	40	—
63	Jaryczów stary	500	—	50	—	150	—
64	Jasień	1.000	—	100	—	—	—
65	Jazłowczyk	300	—	—	—	—	—
66	Jezierzanka	300	—	30	—	45	—
67	Ilawce	500	—	50	—	—	—
68	Jordanów	1.000	—	100	—	—	—
69	Ispas	300	—	—	—	150	—
70	Izdebnik	1.000	—	100	—	—	—
71	Kałuż	2.000	—	200	—	—	—
72	Kadzierzawce	200	—	—	—	—	—
73	Klikowa	400	—	50	—	—	—
74	Klimiec	300	—	—	—	11	80
75	Klimkówka	400	—	50	—	—	—
76	Koburzyn	250	—	—	—	—	—
77	Kobylnica ruska	550	—	—	—	—	—
78	Kobyłowluki	1.000	—	100	—	—	—
79	Kołomyja	1.000	—	100	—	50	—
80	Komarno	1.000	—	—	—	—	—
81			500	—	—	—	—
82	Kopki	300	—	—	—	—	—
83	Korczyn { powiat Stryj	600	—	—	—	—	—
84		" Krosno	500	—	50	—	—
85	Koropiec { powiat Czortków	400	—	—	—	—	—
86		" Złoczów	300	—	—	—	30
87	Kornalowice	600	—	—	—	120	—
88	Kosmacz	350	—	—	—	—	—
89	Kozy	500	—	—	—	—	—
90	Krakowiec	400	—	40	—	—	—
	Do przeniesienia	62.300	—	4.492	14 1/2	2.207	15 1/2

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1883. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1883.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia	62.300	—	4.492	14 1/2	2.207	15 1/2
91	Krościenko	200	—	—	—	—	—
92	Krotoszyn	1.000	—	100	—	—	—
93	Krowniki	500	—	50	—	50	—
94	Królin	400	—	—	—	—	—
95	Kröllin	102	—	—	—	30	60
96	Krynica	1.000	—	—	—	94	64
97	Kryłóš	500	—	50	—	—	—
98	Krzęcin	500	—	50	—	—	—
99	Krzyszkwice	1.000	—	100	—	—	—
100	Krzywcze	800	—	80	—	—	—
101	Kulików	2.000	—	—	—	—	—
102	Kuty	3.000	—	300	—	—	—
103	Lachowice	600	—	60	—	60	—
104	Lacka wola	600	—	—	—	—	—
105	Lackie wielkie i małe	600	—	—	—	25	—
106	Lanckorona	600	—	60	—	—	—
107	Leszczyn	200	—	20	—	20	—
108	Lesznięw	400	—	—	—	—	—
109	Leżajsk	5.000	—	250	—	—	—
110	Lisko	800	—	100	—	—	—
111	Lisowce	900	—	—	—	—	—
112	Lipnica { dolna	300	—	—	—	—	—
113	Lipnica { murowana	400	—	40	—	40	—
114	Lipinki	600	—	150	—	—	—
115	Łopatyn	300	—	—	—	—	—
116	Łubaczów	1.000	—	200	—	—	—
117	Lubaczów	2.000	—	—	—	—	—
118	Lubacza	600	—	—	—	—	—
119	Lubiana	400	—	100	—	200	—
120	Lubla	200	—	—	—	—	—
121	Łañcut miasto	2.000	—	—	—	—	—
122	Łañki	4.000	—	400	—	—	—
123	Łoszniów	500	—	50	—	—	—
124	Łoszniów	500	—	50	—	—	—
125	Łukowa	500	—	62	50	—	—
126	Łuczyce	250	—	—	—	—	—
127	Łuczyce	150	—	—	—	—	—
128	Markowa	600	—	—	—	200	—
129	Markowce	400	—	—	—	—	—
130	Meteniów	300	—	—	—	—	—
131	Męcina	129	—	—	—	—	—
132	Męcinka	150	—	—	—	—	—
133	Milatyn	200	—	20	—	—	—
134	Mitulín	300	—	—	—	—	—
135	Młyniska	600	—	—	—	—	—
136	Mościska	2.000	—	250	—	—	—
137	Myścowa	250	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia	101.631	—	7.034	64 1/2	2.927	39 1/2

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1885. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1883.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	101.631	—	7.034	64 1/2	2.927	39 1/2
138	Nadwórna	400	—	40	—	40	—
139	Nahorce	3.200	—	320	—	—	—
140	Naluże	400	—	—	—	—	—
141	Narajów	400	—	—	—	—	—
142	Nawsie	200	—	—	—	—	—
143	Nawsie	400	—	50	—	—	—
144	Niemików	400	—	80	—	—	—
145	Niepołomice	800	—	80	—	—	—
146	Nisko gmina	161	—	—	—	—	—
147	Nowy Sącz	1.000	—	100	—	200	—
148	Nywy Targ	1.500	—	150	—	—	—
149	Nowosielce	400	—	—	—	—	—
150	Ochładów	1.000	—	—	—	250	—
151	Ochrymowce	600	—	—	—	—	—
152	Odrzykoń	100	—	—	—	—	—
153	Olszanik	800	—	—	—	—	—
154	Olszanica	600	—	100	—	—	—
155	Olszyce	400	—	—	—	—	—
156	Osiek { powiat Biąła	500	—	—	—	—	—
158	" Wadowice	400	—	40	—	—	—
159	" Jasło	250	—	50	—	—	—
160	Ostrowczyk polny	300	—	—	—	—	—
161	Oświęcim	500	—	100	—	—	—
162	Ożydów	500	—	100	—	—	—
163	Padew narodowa	500	—	50	—	50	—
164	Petlikowce	500	—	50	—	—	—
165	Pisarzowice	500	—	—	—	—	—
166	Piskorowice	500	—	50	—	—	—
167	Pistyn { wieś	600	—	60	—	60	—
168	" miasteczko	400	—	40	—	—	—
169	Pobereże { powiat Żydaczów	600	—	60	—	60	—
170	" Stanisławów	1.000	—	100	—	—	—
171	Podborce	500	—	50	—	—	—
172	Pohorce	200	—	20	—	20	—
173	Podhorodce	500	—	—	—	153	22
174	Podłęże	129	—	—	—	—	—
175	Podwysokie	1.000	—	200	—	—	—
176	Poręba radlna	200	—	—	—	—	—
177	Porszna	300	—	50	—	100	—
178	Potok złoty	500	—	50	—	—	—
179	Przemyśl	6.000	—	600	—	—	—
180	Przewłoczna	300	—	—	—	—	—
181	Przewrotne	800	—	80	—	80	—
182	Przybówka	400	—	40	—	—	—
183	Radłowice	400	—	—	—	—	—
184	Radymno	3.000	—	250	—	125	—
	Do przeniesienia .	137.771	—	10.214	64 1/2	4.065	61 1/2

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty wr. 1885. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1883.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	137.771	—	10.214	64 1/2	4.065	61 1/2
185	Radziechów	5.650	—	376	66	—	—
186	Rakowczyk	500	—	50	—	—	—
187	Raszówce	500	—	50	—	—	—
188	Rawa gmina	500	—	—	—	—	—
189	Raźniów	200	—	—	—	16	65
190	Reniów	200	—	—	—	—	—
191	Rodatycze	500	—	50	—	—	—
192	Rohatyn	5.000	—	500	—	—	—
193	Rozhureze	600	—	60	—	—	—
194	Równe	400	—	40	—	—	—
195	Rudki	1.600	—	—	—	—	—
196	Ryków	500	—	—	—	—	—
197	Rzepniów	300	—	—	—	—	—
198	Rzepniów	100	—	—	—	—	—
199	Rzeszów	3.000	—	300	—	—	—
200	Sanok gmina	1.200	—	120	—	—	—
201	Sarny	1.000	—	100	—	—	—
202	Schönanger	500	—	50	—	—	—
203	Siary	500	—	—	—	—	—
204	Sielec	400	—	—	—	—	—
205	Siemiakowce	600	—	100	—	200	—
206	Siennów	1.000	—	100	—	—	—
207	Sieniawa	1.582	96	—	—	1.582	96
208	Siepraw i Łyczanka	800	—	—	—	—	—
209	Skala	500	—	50	—	—	—
210	Skalib	2.000	—	200	—	—	—
211	Skników	500	—	50	—	—	—
212	Sokołów	300	—	—	—	—	—
213	Sokołów	2.000	—	200	—	—	—
214	Smarzów	400	—	100	—	—	—
215	Sokolniki	1.000	—	100	—	300	—
216	Sromomce	300	—	50	—	—	—
217	Stary Wisznicz	130	—	—	—	—	—
218	Starzawa	500	—	—	—	—	—
219	Sławna	200	—	20	—	20	—
220	Staremiasto	500	—	50	—	—	—
221	Stulsko	1.000	—	—	—	—	—
222	Stupnica i Kotowania	400	—	—	—	—	—
223	Stechnikowce	250	—	—	—	—	—
224	Stojanów	400	—	50	—	—	—
225	Stubno	600	—	—	—	200	—
226	Stulsko	800	—	—	—	—	—
227	Strachocina	400	—	—	—	—	—
228	Stroniatyn	1.000	—	100	—	200	—
229	Stronibaby	200	—	—	—	—	—
230	Srodopolce	600	—	60	—	—	—
231	Sroki	200	—	20	—	40	—
	Do przeniesienia .	179.083	96	13.161	30 1/2	6.625	22 1/2

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1885. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1883.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia	179.083	96	13.161	30 1/2	6.625	22 1/2
232	Stryjówka	1.500	—	250	—	—	—
233	Suchodoły	500	—	100	—	—	—
234	Suchowola	400	—	100	—	—	—
235	Sutkowice	800	—	80	—	—	—
236	Swilcza	600	—	100	—	—	—
237	Szebnie	100	—	—	—	—	—
238	Szmańkowce	400	—	—	—	—	—
239	Szybalin	200	—	—	—	—	—
240	Tarnobrzeg z Dzikowem	300	—	—	—	—	—
241	Trzciana	400	—	40	—	40	—
242	Trzcianiec { powiat Mościska	800	—	—	—	—	—
243		„ Dobromil	600	—	75	—	29
244	Trzeboś	600	—	100	—	—	—
245	Tuligłowy { powiat Mościska	174	—	17	40	—	—
246		„ Jarosław	1.000	—	100	—	—
247	Turka gmina	1.000	—	100	—	175	—
248	Turza gmina { powiat Jasło	200	—	—	—	—	—
249		„ Staremiasto	300	—	30	—	—
250	Tyczyn	300	—	30	—	110	—
251		„	600	—	60	—	300
252	Tyśmienica	800	—	80	—	—	—
253	Uhełna	400	—	40	—	—	—
254	Uhnów gmina	500	—	50	—	50	—
255	Ulanów	200	—	—	—	—	—
256	Ułazów	400	—	—	—	—	—
257	Ujście solne	322	50	—	—	—	—
258		„	2.000	—	200	—	700
259	Uściczko	200	—	—	—	—	—
260	Usznia	500	—	50	—	—	—
261	Urłów	200	—	—	—	66	63
262	Urłów z Chrabiezną	200	—	—	—	—	—
263	Werchrata	400	—	—	—	—	—
264	Weryń	1.500	—	150	—	—	—
265	Wesołów	1.200	—	120	—	35	—
266	Wiązowa	300	—	—	—	—	—
267	Widelka	600	—	100	—	—	—
268	Wielkie oczy	2.000	—	200	—	—	—
269	Wiewiórka	300	—	—	—	—	—
270	Witkowice	800	—	80	—	—	—
271	Winniki	2.000	—	200	—	400	—
272	Włosań	400	—	—	—	—	—
273	Wolica ługowa i piaskowa	400	—	—	—	—	—
274	Wołoskowce	1.000	—	—	—	—	—
275	Wołoszczyzna	600	—	60	—	—	—
276	Woleńców	1.000	—	100	—	—	—
277	Wybranówka	400	—	40	—	40	—
278	Wysocko	200	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia	208.680	46	15.813	70 1/2	8.571	28 1/2

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1885. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1883.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia	208.680	46	15.813	70 1/2	8.571	28 1/2
279	Wysoka łańcucka	800	—	100	—	—	—
180	Zabcze	400	—	50	—	100	—
281	Zagorzony	300	—	30	—	—	—
282	Zakliczyn	322	80	—	—	—	—
283	Zakomarze	400	—	20	—	—	—
284	Załęże	100	—	—	—	—	—
285		300	—	30	—	—	—
286	Zarzecze	124	—	12	40	—	—
287	Zawidcze	200	—	—	—	—	—
288	Zazdrość	500	—	50	—	—	—
289	Zdziarzec	600	—	60	—	—	—
290	Żółkiew	1.500	—	—	—	—	—
291	Żołynia miasto i wieś	400	—	40	—	20	—
292	Żubrza	1.500	—	150	—	300	—
293	Żulice	400	—	—	—	—	—
294		400	—	—	—	—	—
295	Żurawno	2.000	—	200	—	600	—
296		3.000	—	300	—	150	—
297	Żulec	400	—	—	—	—	—
298	Żydaczów	2.000	—	—	—	—	—
	Suma	224.327	26	16.856	10 1/2	9.741	28 1/2

Z zaległości wykazanej po koniec Grudnia roku 1883. jak wyżej 9.741 zł. 28 1/2 ct. :
 przypada na :

zaległość z lat dawniejszych po 1. Stycznia 1883.	5.036 zł. 75 1/2 ct.
„ z roku 1883. niespłacone z tego roku raty	4.704 „ 53 „
Suma jak wyżej	9.741 zł. 28 1/2 ct.

b) Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba		W y d a t k i	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyli		Złote austriackie		
I. Płace nauczycieli.					
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca	2.000 zł.		
		dodatek aktywalny	360 "		
		dodatek osobisty	200 "		
		dwa pięciolecia	400 "	2.960	
	2	Drugi profesor fachowy, płaca	1.300 zł.		
		dodatek aktywalny	240 "		
		dwa pięciolecia	400 "	1.940	
	3	Dwóch adjunktów po 800 zł.		1.600	
	4	Docent matematyki i fizyki		800	
	5	" łowiectwa		100	
	6	" rysunków		400	
	7	" chemii		300	
	8	" inżynierii leśnej		300	
	9	a) " stylistyki		300	
		b) " ekonomii polit. i administracyi		200	8.900
II. Zasługi.					
	10	Dozorca	300		
	11	Pomocnik dozorey	240	—	540
III. Koszta administracyi.					
	12	Podatki	20		
	13	Asekuracja budynków	45		
	14	Opał i oświetlenie	400		
	15	Potrzeby kancelaryjne	200		
	16	Pomniejsze administracyjne	195		
	17	Wydatek nadzwyczajny na naprawę parkanu	—	200	1.060
IV. Potrzeby naukowe.					
	18	Środki naukowe	720		
	19	Wycieczki	600		
	20	Utrzymanie ogrodu doświadczalnego na Szumanówce	—	—	1.320
V. Spłata pożyczki.					
	21	Kasie oszczędności XXI. i XXII. rata: a) w kapitale 157 zł. 23 ct. b) w odsetkach 363 zł. 57 ct.	521	—	521
Suma wydatków			12.141	200	12.341
D o c h o d y.					
I.	1	Subwencya od c. k. Skarbu Państwa	5.000	—	5.000
II.	2	Opłaty od uczaiów, wpisowe	30		
	3	" " czesne	150	—	180
III.	4	Czynsz dzierżawny z ogrodu doświadczalnego na Szuma- nówce	20	—	20
Suma dochodów			5.200	—	5.200
W porównaniu z wydatkami			—	—	12.341
Okazuje się niedobór			—	—	7.141

Preliminarz na rok 1885. LW. 17987/1884.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
		<p>Na rok 1884. uchwalono . . . . . 12.149 zł. „ „ 1885. prelininuje się . . . . . 12.341 „ przeto <i>więcej</i> o . . . . . 192 zł.</p> <p>Wszystkie place i dodatki w ogóle wstawiono według etatu uchwalonego d. 7. Paźdz. 1874. — Dodatek osobisty dyrektora wstawiono wedle uchwały sejmowej z d. 22. Paźdz. 1881. (LW. 55.111/81).</p> <p>Przy pożyczce 1 i 2 prelininuje się po 141 zł. <i>więcej</i>, aniżeli w r. 1884. z powodu pełnej należności drugiego pięciolecia po 200 zł. Wszystkie inne pożyczce od 3 do 9 prelininuje się tak, jak na r. 1884.</p>
8.687	8.618	Obie te docentury nadano profesorowi Drowi Burzyńskiemu. (LW. 8.422/84).
480	480	Jak w roku 1884. O 60 zł. <i>więcej</i> , ponieważ prelininowana dotąd kwota na płacę pomocnika nie wystar- czała, a braki pokrywano z oszczędności innych rubryk, przeto prelininuje się na rok 1885. rzeczywistą potrzebę. (LW. 5.045/83).
		<p><i>Do poz. 12—16.</i> Jak na rok 1884. <i>Do poz. 17.</i> Wedle koniecznej potrzeby. (LW. 23.263/84).</p>
1.503	1.010	Pożyczkę 18 z budżetu na rok 1884. wypuszczono, ponieważ była jako wydatek nad- zwyczajny jednorazowo uchwaloną.
1.392	1.520	<p><i>Do poz. 18 i 19.</i> Jak w roku 1884. <i>Do poz. 20.</i> Ogród ten wdzierżawiono p. Nizałowskiemu, przeto wydatku dotychczas uchwalanego, nie prelininuje się. Patrz poz. 4 dochodów.</p>
556	521	Jak w roku 1884. według planu umorzenia. Z końcem roku 1884. zostanie do spłaty kapitał 7.389 zł. 10 ct.; w roku 1885. spłaci się 157 zł. 23 ct.; z końcem r. 1885. zostanie reszta kapitału 7.231 zł. 87 ct.
12.618	12.149	
5.000	5.000	Jak w roku 1884.
307	390	<i>Mniej</i> o 210 zł., jak na rok 1884., ponieważ frekwencya uczniów się zmniejsza, raz w skutek otwarcia szkoły niższej w Bolechowie, a powtórnie z powodu, iż mło- dzież chcąc osiągnąć przystęp do technicznej służby rządowej, musi udowo- dnić ukończenie głównej szkoły kultury ziemianstwa w Wiedniu, przeto wprost do tej szkoły się udaje.
—	—	
5.307	5.390	
—	12.149	
—	6.759	

Wydatki.

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
Wydatki.					
I. Płace profesorów i docentów.					
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca 2.360 zł., dodatek pięcioletni 200 zł.	2.560		
	2	Sześciu profesorów fachowych, płaca po 1.440 zł., dodatki pięcioletnie dla pięciu po 200 zł.	9.640		
	3	Adjunkt	800		
	4	Dwóch asystentów po 600 zł.	1.200		
	5	Docent fizyki	800		
	6	„ weterynaryi	480		
	7	„ leśnictwa	240		
	8	„ ustaw rolnych	360		
	9	„ ogrodnictwa	200		
	10	„ melioracyi	240		
	11	„ zoologii	360		
	12	„ historyi i literatury polskiej	600		
	13	Dodatki pięcioletnie dla profesorów	—		
		Suma rubryki I.	17.480	—	17.480
II. Inne płace.					
	14	Lekarz zakładowy	400		
	15	Kapelan	300		
	16	Kasyer, zarazem rachmistrz	600		
	17	Pisarz dyrekeyi	480		
		Suma rubryki II.	1.780	—	1.780
III. Zasługi.					
	18	Sługa szkolny	240		
	19	Stróż domowy	210		
	20	Usługa dla uczniów w laboratoryach	780		
	21	Pasiecznik i dozorca pola doświadczalnego	180		
		Suma rubryki III.	1.410	—	1.410
		Do przeniesienia	20.670	—	20.670

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
2.360	2.360	<i>Więcej</i> o pełny dodatek pięcioletni w kwocie 200 zł. (patrz wyjaśnienie do poz. 13).
7.785	8.640	<i>Więcej</i> o dodatki pięcioletnie w kwocie 1.000 zł. (patrz wyjaśnienie do poz. 13).
1.600	1.600	<i>Mniej</i> o 800 zł. z powodu zwinięcia posady jednego adjunkta (patrz wyjaśnienie do rubr. II. poz. 16).
1.047	1.200	} Jak na rok 1884.
800	800	
480	480	
70	240	
—	360	
58	200	
—	240	
105	360	
—	—	
—	1.033	
14.305	17.513	W całej rubryce preliniuje się w ogóle <i>mniej</i> o 33 zł., a to:
		przy poz. 3 i 13 <i>mniej</i> o . . . . . 1.833 zł.
		" " 1, 2 i 12 <i>więcej</i> o . . . . . 1.800 "
400	400	przeło <i>mniej</i> , jak wyżej o . . . . . 33 zł.
300	300	} Jak na rok 1884.
—	—	Dla braku fachowego rachmistrza i kasyera od czasu odebrania szkół dublańskich w zarząd kraju, rachunki zakładowe nie mogły być należycie prowadzone i przedłożenie onych zawsze opóźniano; zaradzano temu wprowadzić kilkakrotną delegacją co roku urzędników rachunkowych z uszczerbkiem tutejszych sił i ponoszeniem kosztów, lecz zarządzenie to nie usuwało braków rachunkowości. Z tego powodu zamianowano rachmistrza-kasyera (LW. 49.837/83 i 53.967/83). Natomiast dyrektor, który poprzednio zajmował się kasą, objął obowiązek wykładania nauki o zarządzie w miejsce adjunkta, którego posadę zwinięto (patrz wyj. do poz. 3).
460	480	} Jak na rok 1884.
1.160	1.180	
240	240	} Jak na rok 1884.
180	210	
432	780	
180	180	
1.032	1.410	
16.497	20.103	

Wydatki.

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zyty		Złote austriackie		
		Z przeniesienia	20.670	—	20.670
IV.		Koszta administracyjne.			
	22	Zarząd :			
		a) potrzeby kancelaryjne	100 zł.		
		b) druki i inseraty	100 "		
		c) portorya i posyłki	70 "		
		d) koszta podróży dyrekcyi	150 "		
			<u>420</u>		
	23	Opał	600		
	24	Oświetlenie	145		
	25	Utrzymanie budynków	800		
	26	" dziedzińca	100		
	27	Ubezpieczenie budynków	300		
	28	Najem pomieszczeń :			
		a) dla dwóch asystentów po 96 zł.	192 zł.		
		b) " docenta fizyki	96 "		
		c) " kasyera	180 "		
		d) " pisarza dyrekcyi	96 "		
		e) " ogrodnika	80 "		
		f) " sługi szkolnego	40 "		
			<u>684</u>		
	29	Płaca kominiarza	65		
	30	Sprzęty i ruchomości	120		
	31	Koszta przewozu prelegentów, lekarza i kapelana	1.000		
	32	" lustracyi zakładu	100		
	33	" nabożeństwa	50		
	34	Apteka i rozmaite inne	100		
		Suma rubryki IV.	4.484	—	4.484
V.		Potrzeby naukowe.			
	35	Eksperymenta przy wykładach :			
		a) dla profesora rolnictwa	25 zł.		
		b) " " hodowli zwierząt	10 "		
		c) " " anatomii i fizyologii	25 "		
		d) " " weterynaryi	25 "		
		e) " " botaniki	25 "		
		f) " " chemii rolniczej	25 "		
		g) " " " zwierząt	20 "		
		h) " " fizyki	20 "		
		i) " " miernictwa	15 "		
			<u>190</u>		
		Do przeniesienia	190		
			25.154	—	25.154

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
16.497	20.103	
341	340	<i>Więcej</i> o 80 zł. stosownie do rzeczywistej potrzeby.
593	600	} Jak na rok 1884.
151	145	
520	800	
100	100	
205	300	<i>Więcej</i> o 40 zł. w wydatkach zwyczajnych stosownie do rzeczywistej potrzeby, natomiast w nadzwyczajnych wydatkach <i>mniej</i> o taką samą kwotę. } Jak na rok 1884.
—	1.004	<i>Mniej</i> o 320 zł. z powodu zakupna domu, w którym mieszczą się mieszkania profesora i adjunkta.
51	65	} Jak na rok 1884.
350	120	
1.593	1.000	
70	100	
58	50	
88	100	
4.120	4.724	
131	190	} Jak na rok 1884.
131	190	
20.617	24.827	

Wydatki.

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzwyc-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycyli		Złote austriackie		
V.		Z przeniesienia	25.154	—	25.154
	36	Zbiory i muzea, mianowicie utrzymanie i uzupełnienie:	190		
		zwycz. nadzwycz.			
	a)	zbioru rolniczego . . . . . 50 zł. 160 zł.			
	b)	" hodowlanego . . . . . 60 " 360 "			
	c)	" fizykalnego . . . . . 150 " 500 "			
	d)	" okazowych preparatów chemiczn. 20 " 100 "			
	e)	" botanicznego . . . . . 75 " 50 "			
	f)	" zoologicznego . . . . . 150 " 140 "			
	g)	" mechanicznego . . . . . 150 " 300 "			
	h)	" mineralogicznego . . . . . 20 " — "			
	i)	" technologicznego . . . . . 60 " 260 "			
	k)	" okazów leśnych . . . . . 10 " — "			
	l)	" " ogrodniczych . . . . . 10 " — "			
	m)	" " weterynarskich . . . . . 25 " — "			
	n)	" instrumentów mierniczych . . . . . 10 " 50 "			
	o)	" modeli do budownictwa . . . . . 10 " — "			
	p)	" okazów do geografii fizycznej . . . . . 10 " — "			
	r)	" okazów melioracyjnych . . . . . 10 " — "	820	1.920	
	37	Laboratorya:			
		zwycz. nadzwycz.			
	a)	laboratoryum chemiczne . . . . . 600 zł. 390 zł.			
		na podręczniki . . . . . 60 " — "			
	b)	laboratoryum roślinno-fizyologiczne . . . . . 250 " 150 "			
		na podręczniki . . . . . 60 " — "			
	c)	laboratoryum zootomiczne . . . . . 100 " 150 "			
		na podręczniki . . . . . 60 " — "	1.130	690	
	38	Biblioteka i czytelnia:			
		zwycz. nadzwycz.			
	a)	na przykupno dzieł . . . . . 200 zł. 300 zł.			
	b)	" oprawę książek . . . . . 50 " — "			
	c)	" czasopisma . . . . . 250 " — "	500	300	
	39	Druk rocznika	400		
	40	Utrzymanie pola doświadczalnego	250		
	41	Wycieczki naukowe profesorów z uczniami	500		
	42	Utrzymanie i uzupełnienie pasieki	30		
	43	Ogród:			
		zwycz. nadzwycz.			
	a)	płaca ogrodnika . . . . . 600 zł. — zł.			
	b)	utrzymanie ogrodu botanicznego, utrzy-			
		manie i uzupełnienie sadu szkółek, ja-			
		koteż ogrodu warzywnego . . . . . 400 " — "			
	c)	druk katalogu i jego rozesłanie . . . . . 25 " — "			
	d)	na wybudowanie rozmnażalni roślin . . . . . — " 150 "	1.025	150	
		Do przeniesienia	4.845	3.060	
			25.154	—	25.154

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
20.617 131	24.827 190	
3.085	2.620	<i>Więcej</i> o 20 zł. w zwyczajnych i o 100 zł. w nadzwyczajnych wydatkach z powodu preliminowanego przy poz. d) wydatku na preparaty chemiczne.
2.161	1.640	<i>Więcej</i> o 180 zł. w wydatkach zwyczajnych z powodu potrzeby zakupna podręczników dla laboratoryów.
908	800	Jak na rok 1884. <i>Do poz. 39.</i> Preliminuje się wydatek nowy stosownie do życzenia komisji gospodarstwa krajowego, wyrażonego w sprawozdaniu z dn. 12. Października 1883. (L. S. 872).
229	250	} Jak na rok 1884.
430	500	
2	30	
840	1.025	<i>Więcej</i> o 150 zł. w wydatkach nadzwyczajnych z powodu koniecznej potrzeby wybudowania rozmnażalni roślin celem dostarczenia materiału do ćwiczeń uczniów w laboratoryum botanicznem w porze zimowej.
7.786	7.055	
20.617	24.827	

Wydatki.

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
V.		Z przeniesienia	25.154	—	25.154
	44	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty ponoszone w skutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły	4.845	3.060	
		Suma rubryki V.	1.000		
			5.845	3.060	8.905
VI.		Podatki i opłaty.			
	45	Podatek gruntowy i domowy	45		
	46	Opłata od przeniesienia szkół dublańskich na własność kraju, szósta rata	—	227	
		Suma rubryki VI.	45	227	272
VII.	47	Stacya kontroli nasion	100	—	100
		Suma wydatków	31.144	3.287	34.431

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wyni- kłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
20.617 7.786	24.827 7.055	Jak na rok 1884.
1.000 8.786	1.000 8.055	
23	45	
227	227	
250	272	Jak na rok 1884.
202	100	
29.855	33.254	W zamknięciu za rok 1882. suma wydatków jest większą o Wydatki rozmaite w kwocie 45 zł. 13 ct. i o Wydatki nadzwyczajne w kwocie 1.242 zł. 29 ct. — razem o 1.287 zł. 42 ct.

Dochody.

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
Dochody.					
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.500	—	5.500
II.	2	Subwencya z funduszu kultury krajowej	3.860	—	3.860
Oplaty od uczniów.					
III.	3	Wpisowe od 70 uczniów po 5 zł.	350		
	4	Czesne: a) od 50 uczniów po 50 zł. . . . . 2.500 zł. b) „ 20 „ „ 25 „ . . . . . 500 „	3.000		
	5	Oplata za ćwiczenia w laboratoryum: a) chemicznem od 25 uczniów po 10 zł. . . . . 250 zł. b) roślinno-fizyologicznem od 25 uczniów po 5 zł. 125 „ c) zootomicznem „ 25 „ „ 5 „ 125 „	500		
	6	Na bibliotekę od 70 uczniów po 4 zł.	280		
	7	Na usługę	780		
		Suma rubryki III.	4.910	—	4.910
IV.	8	Dochód z pasieki	230	—	230
V.	9	Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu	250	—	250
VI.	10	Dochód ze stacyi kontroli nasion	65	—	65
		Suma dochodów	14.815	—	14.815
		W porównaniu z wydatkami	—	—	34.431
		okazuje się niedobór	—	—	19.616

Preliminarz na rok 1885.

Dochody.

Wyni- kłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
5.500	5.500	Jak na rok 1884.
4.400	4.300	<i>Mniej</i> o 440 zł., ponieważ fundusz kultury krajowej wedle specjalnego preliminarza na r. 1885. tyle tylko ma do rozporządzenia.
215	350	
1.787	3.000	Jak na rok 1884.
300	500	
82	140	
340	780	<i>Więcej</i> o 140 zł. z powodu podwyższenia opłaty z 2 zł. na 4 zł. Jak na rok 1884.
2.724	4.770	
134	230	
133	250	Jak na r. 1884.
—	65	
12.891	15.115	W sumie wynikłości z r. 1882. nie mieszczą się następujące pozycye: rozmaite do- chody 729 zł. — dotacya z funduszu krajowego 17.520 zł. 83 ct. — razem 18.249 zł. 83 ct.
—	33.254	Na rok 1884. uchwalono wydatki 33.254 zł. — dochody 15.115 zł. — niedobór 18.139 zł.
—	18.139	" " 1885. prelim. się " 34.431 " " 14.815 " " 19.616 "
		Zatem na rok 1885. <i>więcej</i> 1.177 zł. } <i>mniej</i> 300 zł. } 1.477 zł.

Wydatki. d) Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycei		Złote austriackie		
W y d a t k i.					
I. Płace nauczycieli.					
	1	Nauczyciel fachowy	920		
	2	" pomocniczy, płaca 600 zł., dodatek pięcioletni 100 zł.	700		
	3	Docent weterynaryi	150		
	4	Katecheta	200		
	5	Dwaj dozorcey robót ręcznych	780		
	6	Dodatek 5letni dla nauczyciela pomocniczego	—		
		Suma rubryki I.	2.750	—	2.750
II. Koszta administracyjne.					
	7	Zarząd:			
		a) remuneracya dyrektora . . . . . 400 zł.			
		b) potrzeby kancelaryjne, inseraty, druki i portorya 100 „	500		
	8	Opał i oświetlenie	240		
	9	Utrzymanie budynku szkolnego i ruchomości, ubezpieczenie i kominiarz	300		
	10	Koszta nabożeństwa obrz. gr. kat.	300		
		Suma rubryki II.	1.340	—	1.340
III. Utrzymanie uczniów.					
	11	Stołowanie 28 uczniów po 144 zł.	4.032		
	12	Odzież, pościel i pranie dla 28 uczniów po 60 zł.	1.680		
		Suma rubryki III.	5.712	—	5.712
IV. Potrzeby naukowe.					
	13	Zaprzęgi do demonstracyi	80		
	14	Przybory do pisania i nauki uczniów	120		
	15	Przykupno zwierząt do sekcyi	30		
	16	" modeli, machin i narzędzi	400		
		Suma rubryki IV.	630	—	630
		Suma wydatków	10.432	—	10.432

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
—	920	Jak na rok 1884. <i>Przybył</i> dodatek pięcioletni w kwocie 100 zł., prelimin. w budżecie r. 1884. przy poz. 6. Jak na rok 1884. <i>Więcej</i> o 180 zł. z powodu konieczności podwyższenia płacy jednemu dozorczy. Patrz wyjaśnienie do poz. 2.
600	600	
1.455	150	
200	200	
532	600	
—	100	
2.787	2.570	
216	300	<i>Więcej</i> o 200 zł. na wynagrodzenie zwiększonej czynności dyrektora, z powodu większej liczby uczniów.
213	240	
301	300	Jak na rok 1884.
—	300	
730	1.140	
3.059	4.032	Jak na rok 1884.
1.253	1.680	
4.312	5.712	
126	80	Jak na rok 1884. <i>Więcej</i> o 200 zł. z powodu częstego psucia i większego niszczenia machin i narzędzi przy ćwiczeniach uczniów.
103	120	
—	30	
259	200	
488	430	
8.317	9.852	

Dochody. d) Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublinach.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycyi		Złote austriackie		
		Dochody.			
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.500	—	1.500
II.		Oplaty i datki.			
	2	Oplaty za utrzymanie uczniów	480		
	3	Datki Rad powiatowych, towarzystw gospodarczych i innych .	360		
		Suma rubryki II. .	840	—	840
III.	4	Zarobek 28 uczniów po 18 zł.	504	—	504
		Suma dochodów .	2.844	—	2.844
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	10.432
		okazuje się niedobór	—	—	7.588

Preliminarz na rok 1885.

Dochody.

Wynikłość z roku 1882.	Kwota uchwalona na r. 1884.	Wyjaśnienia												
1.500	1.500	Jak na rok 1884.												
980	270	<i>Więcej</i> o 210 zł. wedle rzeczywistego stanu należitości z r. 1884.												
—	950	<i>Mniej</i> o 590 zł. jako spodziewany dochód. (LW. 26.044/84).												
980	1.220													
511	504	Jak na rok 1884.												
2.991	3.224	W zamknięciu za rok 1882. suma wynikłości większą jest o dotację z funduszu krajowego w kwocie 5.325 zł. 82 ¹ / ₂ ct.												
—	9.852	Na rok 1884. uchwalono wydatki 9.852 zł. — dochody 3.224 zł. — niedobór 6.628 zł.												
—	6.628	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 30%;">„ „ 1885. preliniuje się</td> <td style="width: 30%; text-align: center;">„ 10.432 „</td> <td style="width: 30%; text-align: center;">„ 2.844 „</td> <td style="width: 10%; text-align: center;">„ 7.588 „</td> </tr> <tr> <td>Zatem na rok 1885. <i>więcej</i></td> <td style="text-align: center;">580 zł.</td> <td></td> <td style="text-align: center;">960 zł.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;"><i>mniej</i></td> <td></td> <td style="text-align: center;">380 zł.</td> <td></td> </tr> </table>	„ „ 1885. preliniuje się	„ 10.432 „	„ 2.844 „	„ 7.588 „	Zatem na rok 1885. <i>więcej</i>	580 zł.		960 zł.	<i>mniej</i>		380 zł.	
„ „ 1885. preliniuje się	„ 10.432 „	„ 2.844 „	„ 7.588 „											
Zatem na rok 1885. <i>więcej</i>	580 zł.		960 zł.											
<i>mniej</i>		380 zł.												

Wydatki.

e) Folwark w Dublanach.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzwyc- zajne	Razem
ru- bryki	po- zycy				
Złote austriackie					
Wydatki.					
Wydatki na gospodarstwo.					
I.	1	Płace i zasługi wraz z wynagrodzeniem administratora i częścią płacy kasyera	1.600		
	2	Najem robotnika	2.400		
	3	Dokupno i zmiana nasienia	250		
	4	" nawozów dopełniających	300		
	5	" karmy, owsa, grysu i makuchów	1.600		
	6	Zastąpienie zużytych koni i uprzęży	250		
	7	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	150	120	
	8	Utrzymanie i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni	260	120	
	9	Utrzymanie rowów i dróg	50	50	
	10	Wywóz stawarki i regulacja stawów	—	300	
	11	Melioracje łąk	—	750	
	12	Drenowanie pól	—	780	
	13	Zabezpieczenie od pożaru i zarazy	300		
	14	Kuchnia folwarczna	150		
	15	Koszta kancelaryjne	25		
	16	Światło i smarowidło	60		
	17	Kultura lasu	50		
	18	Rogatki, posełki i jazdy w interesach folwarku	150		
		Suma rubryki I.	7.595	2.120	9.715
II.	19	Torfiarnia	200	—	200
III.	20	Cegielnia	—	5.400	5.400
Podatki i opłaty.					
IV.	21	Podatek gruntowy i domowy	675		
	22	" dochodowy z młyna i propinacyi	45		
	23	Należytość od przeniesienia własności folwarku	—	215	
		Suma rubryki IV.	720	215	935
		Do przeniesienia	8.515	7.735	16.250

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
1.411	1.600	} Jak na rok 1884.
2.499	2.400	
256	300	} Preliminuje się <i>mniej</i> o 50 zł. na podstawie wynikłości z r. 1882.
5	300	
1.879	1.600	} Jak na rok 1884.
197	250	
435	300	} <i>Mniej</i> o 30 zł. w wydatkach nadzwyczajnych, które preliminuje się na postawienie 60 sążni parkanu od strony północnej gumna.
607	420	
575	50	} W wydatkach zwyczajnych preliminuje się <i>mniej</i> o 40 zł., zaś w wydatkach nadzwyczajnych przyjmuje się jak na rok 1884. kwotę 120 zł. na zakupno beczki z urządzeniem do wywozu gnojówki na łąki.
—	300	
—	300	} <i>Więcej</i> o 50 zł. w wydatkach nadzwyczajnych na zakupno drzewek do obsadzenia głównych dróg polowych.
—	936	
—	879	} Jak na rok 1884. na dalszy wywóz stawarki dla uprawy jałowych pól i dla zaprowadzenia racjonalnej hodowli ryb.
219	400	
103	150	} W pozycjach tych preliminuje się <i>mniej</i> o 285 zł. wedle uznanej potrzeby. (LW. 38.794/82 i 15.786/84).
16	25	
44	60	} <i>Mniej</i> o 100 zł. na podstawie wynikłości z r. 1882. i spodziewanej potrzeby.
7	50	
—	150	} Jak na rok 1884.
8.253	10.170	
—	400	} W kwocie uchwalonej na rok 1884. mieści się nadzwyczajny wydatek na postawienie szopy w kwocie 200 zł., który obecnie odpada.
—	3.000	
550	675	} Preliminuje się 5 400 zł., zatem <i>więcej</i> o 2.400 zł., na wypalenie 400.000 sztuk cegły dla zamierzonej budowy gmachu szkolnego w Dublanach, obliczając koszt wypalenia po 13 zł. 50 ct. od 1000 sztuk (patrz rubr. III. poz. 6 dochodów).
51	45	
—	215	
601	935	} Jak na rok 1884.
8.854	14.505	

Wydatki.

e) Folwark w Dublanach.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycyi		Złote austriackie		
		Z przeniesienia . . .	8.515	7.735	16.250
V.		Splata kapitalów i odsetków dłużnych.			
	24	Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu:			
		a) pożyczka 10.500 zł. 81 i 82 rata kapitału 506 zł. 81 ³ / ₄ ct. 4 ⁰ / ₀ odsetki 18 " 18 ¹ / ₄ " 525 zł.			
		b) " 5.000 " 12 i 13 rata kapitału 66 zł. 42 ct. 5 ⁰ / ₀ odsetki 233 " 58 " 300 "			
		c) " 11.600 " 3 i 4 rata kapitału 123 zł. 40 ct. 5 ⁰ / ₀ odsetki 572 " 60 " 696 "	1.521		
	25	Renta c. k. gal. Towarzystwu gospodarczemu	1.600		
		<u>Suma rubryki V.</u>	3.121	—	3.121
VI.	26	Rozmaite nieprzewidziane	50	—	50
		<u>Suma wydatków</u>	<u>11.686</u>	<u>7.735</u>	<u>19.421</u>

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wyni- kłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
8.854	14.505	
		<p>Z kapitału 10.500 zł. pozostanie z końcem roku 1884. do spłaty 579 zł. 33³/₄ ct. W roku 1885. spłaci się w kapitale 506 zł. 81³/₄ ct., pozostanie z końcem roku 1885. do spłaty 72 zł. 52 ct.</p>
		<p>Z kapitału 5.000 zł. pozostanie z końcem roku 1884. do spłaty 4.687 zł. 96 ct. W roku 1885. spłaci się w kapitale 66 zł. 42 ct., pozostanie z końcem roku 1885. do spłaty 4.621 zł. 54 ct.</p>
		<p>Z kapitału 11.600 zł. pozostanie z końcem roku 1884. do spłaty 11.482 zł. 55 ct. W roku 1885. spłaci się w kapitale 123 zł. 40 ct., pozostanie z końcem roku 1885. do spłaty 11.359 zł. 15 ct.</p>
825	1.520	Jak na rok 1884.
1.600	1.600	
2.425	3.120	
83	50	Jak na rok 1884.
11.362	17.675	<p>W sumie wynikłości z r. 1882. nie mieszczą się pozycje wydatków nadzwyczajnych 2.474 zł. 08¹/₂ ct. i nadwyżka dochodów 79 zł. 29 ct. — razem 2.553 zł. 37¹/₂ ct.</p>

Dochody.

e) Folwark w Dublanach.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
Dochody.					
I. Dochody z gospodarstwa.					
1		a) Ze sprzedaży ziemiopłodów	5.400 zł.		
		b) Za owies i siano dostarczone szkołom	600 „	6000	
2		Z wynajętych ról, łąk i pastwisk		800	
3		Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:			
		a) Krowiarnia: α) mleko	3.500 zł.		
		β) przychówek	460 „		
		γ) sprzedane braki	440 „	4.400 zł.	
		b) Nierogacizna	120 „		
		c) Owce	40 „		
		d) Ryczałt od szkół rolniczych za straty, wy- kające z zastosowania inwentarza do potrzeb szkół	1.000 „	5.560	
4		Z lasu i stawów		60	
		Suma rubryki I.	12.420	—	12.420
II.	5	Z torflarni	200	—	200
III.	6	Z cegielni	—	5.400	5.400
IV. Dochody z propinacyi, młyna i polowania.					
	7	Z propinacyi	420		
	8	Z młyna	20		
	9	Z polowania	50		
		Suma rubryki IV.	490	—	490
V.	10	Rozmaite nieprzewidziane	50	—	50
		Suma dochodów	13.160	5.400	18.560
		W porównaniu z wydatkami	—	—	19.421
		okazuje się niedobór	—	—	861

Preliminarz na rok 1885.

Dochody.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
6.964 883	6.000 800	Jak na rok 1884.
5.032 20	5.540 50	W pozycji tej preliniuje się w ogóle spodziewany dochód <i>większy</i> o kw. 20 zł. <i>Więcej</i> o 10 zł. z powodu, jak wyżej.
12.899	12.390	
—	200	Jak na rok 1884.
—	3.000	<i>Więcej</i> o 2.400 zł. (patrz wyjaśn.do rubr. III. poz. 20 wydatków).
420	340	<i>Więcej</i> o 80 zł. z powodu, iż dzierżawcy propinacyi oddaje się do użytku kilka morgów pola i łąk za umówioną cenę roczną 80 zł.
—	20	Jak na rok 1884.
—	50	
420	410	
289	50	Jak na rok 1884.
13.608	16.050	W zamknięciu za rok 1882. suma dochodów jest większą o zasilek z funduszu bu-
—	17.675	dowy laboratorium chemicznego w Dublanach w kwocie 308 zł. 46 ct.
—	1.625	Na rok 1884. uchwalono: wydatki 17.675 zł.—dochody 16.050 zł.—niedobór 1.625 zł.
—	—	" " 1885. prelinin. się: " 19.421 " " 18.560 " " 861 "
—	—	Zatem na rok 1885. <i>więcej</i> " 1.746 zł. " 2.510 zł.
—	—	" " " " " " " 764 zł.
—	—	<i>mniej</i>

f) Kurs gorzelnictwa w Dublanach.

Liczba		W y d a t k i	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
I.			Płace nauczycieli.		
	1	Kierownik kursu	250		
	2	Prelegenci za wykłady:			
		a) arytmetyki, geometryi i stereometrii	115		
		b) fizyki	75		
		c) chemii	100		
		d) gorzelnictwa	300		
		e) o maszynach i kotłach	125		
		f) o opodatkowaniu	60		
		g) o rachunkowości	60		
		h) za ćwiczenia w laboratorium	150		
		Suma rubryki I.	1.235	—	1.235
II.		Koszta administracyjne.			
	3	Druki, inseraty, portorya i t. p.	15		
	4	Koszta przewozu prelegentów	30		
		Suma rubryki II.	45	—	45
III.		Potrzeby naukowe.			
	5	Szkole rolniczej w Dublanach za użycie laboratorium	40		
	6	Wycieczki profesorów z uczniami	25		
	7	Książki i czasopisma	45		
		Suma rubryki III.	110	—	110
IV.	8	Zapomogi dla uczniów	250	—	250
V.	9	Rozmaite drobne	5	—	5
		Suma wydatków	1.645	—	1.645
		D o c h o d y.			
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.000	—	1.000
II.	2	Oplaty od uczniów	240	—	240
III.	3	Rozmaite przypadkowe	—	—	—
		Suma dochodów	1.240	—	1.240
		W porównaniu z wydatkami	—	—	1.645
		okazuje się niedobór	—	—	405

Preliminarz na rok 1885. LW. 15398/1884.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwalo- na na r. 1884.	W y j a s n i e n i a
250	250	
88	115	
62	75	
100	100	
209	300	
125	125	
56	60	
32	60	
150	150	
1.072	1.235	
19	15	
19	30	Jak na rok 1884.
38	45	
29	40	
—	25	
131	45	
160	110	
310	250	
3	5	
1.583	1.645	
1.000	1.000	
232	240	
—	—	
1.232	1.240	
—	1.645	
—	405	

W sumie dochodów z r. 1882. nie mieści się otrzymana z funduszu krajowego do-
tacja na pokrycie niedoboru w kwocie 350 zł. 63 ct.

Wydatki. g) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
Wydatki.					
I. Płace nauczycieli.					
1		Nauczyciel fachowy, zarazem dyrektor	2.060		
2		3 nauczycieli fachowych do nauk zawodowych, po 1.440 zł.	4.320		
3		2 " " " " zasadniczych " 1.240 "	2.480		
4		Kapelan i katecheta	800		
5		2 nauczycieli pomocniczych z płacą adjunktów, po 800 zł.	1.600		
6		Nauczyciel pomocniczy z płacą asystenta	—		
7		Ogrodnik jako docent	—		
8		Instruktor do robót praktycznych	600		
9		Opał dla kapelana i nauczycieli pomocniczych	263		
		Suma rubryki I.	12.123	—	12.123
II. Inne płace i zasługi.					
10		Kasyer i magazynier	800		
11		Chłopiec do usług w laboratorium chemicznem (płaca 60 zł. — wikt 100 zł.)	160		
12		Sługa szkolny (płaca 100 zł. — wikt 100 zł.)	200		
13		Stróż (płaca 60 zł. — wikt 100 zł.)	160		
14		2 pomocników stróża (płaca 50 zł. — wikt 180 zł.)	230		
		Suma rubryki II.	1.550	—	1.550
III. Koszta administracyjne.					
15		Zarząd:			
		a) pomoc kancelaryjna dla Kuratoryi szkoły	200 zł.		
		b) " " " " dyrektora	200 "		
		c) potrzeby kancelaryjne szkoły	100 "		
		d) druki i inseraty	200 "		
		e) portorya i przesyłki	50 "		
		f) koszta podróży w interesach zakładu	300 "		
			1.050		
16		Opał	500		
17		Oświetlenie	230		
18		Utrzymanie budynków i ogrodzeń	700	1.000	
19		Uporządkowanie dziedzińca	—	100	
		Do przeniesienia }	2.480	1.100	
			13.673	—	13.673

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
		Etat nauczycieli wedle uchwał sejm. z dn. 10. Paźdz. 1881. i 1882. (LW. 16.128/81 i 46.631/82).
	2.060	Jak na rok 1884.
	2.880	Więcej o 1.440 zł. wedle osobnego sprawozdania Wydziału krajowego.
	2.480	} Jak na rok 1884.
	800	
13.198	2.400	Mniej o 800 zł. } wedle osobnego sprawozdania.
	600	Mniej o 600 zł. }
	200	Mniej o 200 zł., ponieważ na razie nie ma widoku, aby zakład mógł dostać ogrodnika, któryby był zdolny pełnić zarazem obowiązki docenta w szkole rolniczej.
	350	Więcej o 250 zł. wedle osobnego sprawozdania.
438	—	Więcej o 263 zł. na deputat w drzewie dla nauczycieli niestałych.
13.636	11.770	W sumie wynikłości z r. 1882. nie mieszczą się następujące pozycye, nie wchodzące w niniejszy preliminarz: Żywność nauczycieli 466 zł. 67 ct. — Wydatki kredensowe 5 zł. 10 ct. — Służba kuchenna i sprzęty kuchenne 119 zł. 58 ct. — Utrzymanie służby 348 zł. 75 ct. — Sprzęty domowe i restauracya mieszkań 178 zł. 49 ct. — Razem 1.118 zł. 59 ct.
660	600	Więcej o 200 zł. wedle osobnego sprawozdania.
190	210	} W pozycyach obok wymienionych preliniuje się więcej o 40 zł. wedle faktycznego wynagradzania odnośnych funkcyonaryuszów.
—	250	
141	250	
991	1.310	
		<i>Do poz. 15.</i>
		W pozycyi tej preliniuje się w ogóle mniej o . . . . . 200 zł.
		a mianowicie: ad a) mniej o . . . . . 600 zł.
		w myśl osobnego sprawozdania; ad b) więcej o . . . . . 200 zł.
1.126	1.250	na przyjęcie jednego funkcyonaryusza dla czynności manipulacyjnych, których dyrektor, będąc kierownikiem szkół i administratorem folwarku, sam wykonywać nie jest w możności; ad f) więcej o . . . . . 200 „ 400 „
		na podstawie wynikłości z r. 1882., która z doliczeniem kosztów utrzymania koni dyrektora wynosiła 305 zł. 31 ct.
		Różnica, jak wyżej . . . . . 200 zł.
121	500	Jak na rok 1884.
148	130	Więcej o 100 zł. na podstawie wynikłości z r. 1883.
500	1.100	W wydatkach nadzwyczajnych więcej o 600 zł. na rekonstrukcyę zniszczonego dachu nad budynkiem szkolnym.
—	—	Preliminuje się wydatek nadzwyczajny na zrównanie i uporządkowanie dziedzińca szkolnego, który znajduje się w stanie zaniedbanym.
1.895	2.980	
14.627	13.080	

Wydatki.

g) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zyeyi		Złote austriackie		
III.		Z przeniesienia }	13.673	—	13.673
			2.480	1.100	
	20	Zabezpieczenie budynków od pożaru	100		
	21	Płaca kominiarza	20		
	22	Sprzęty i ruchomości	100	850	
	23	Koszta lustracyi zakładu	200		
	24	Koszta nabożeństwa	70		
	25	Lekarz i apteka	100		
	26	Rozmaite nieprzewidziane	100		
		Suma rubryki III.	3.170	1.950	5.120
IV.		Utrzymanie uczniów.			
	27	Żywność (50 uczniów po 150 zł.)	7.500		
	28	Opał do kuchni	475		
	29	Służba kuchenna i sprzęty do kuchni	535		
	30	Sprzęty do sal sypialnych, infirmaryi i jadalni	100		
	31	Odzież (50 uczniów po 40 zł.)	2.000		
	32	Naczynia stołowe	60		
	33	Pościel	120		
	34	Pranie bielizny i pościeli	155		
	35	Rozmaite nieprzewidziane	100		
		Suma rubryki IV.	11.045	700	11.745
V.		Potrzeby naukowe.			
	36	Eksperymenta przy wykładach:			
		a) dla nauczyciela rolnictwa	25 zł.		
		b) " " hodowli zwierząt	10 "		
		c) " " zootomii	20 "		
		d) " " weterynaryi	25 "		
		e) " " botaniki	20 "		
		f) " " fizyki	25 "		
		g) " " miernictwa	15 "		
			140		
	37	Zbiory i muzea:			
		a) zbiór rolniczy	zwyecz. 50 zł.	nadzwycz. 270 zł.	
		b) " hodowlany	100 "	300 "	
		c) " fizykalny	100 "	300 "	
		d) " botaniczny	30 "	120 "	
		e) " zoologiczny	50 "	50 "	
		Do przeniesienia } 330 zł.	1.040 zł.	140	
			27.888	2.650	30.538

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
14.627 1.895	13.080 2.980	
34	100	Jak na rok 1884.
22	60	<i>Mniej</i> o 40 zł. na podstawie wyników z r. 1883.
142	300	Wydatki zwyczajne, jak na rok 1884., zaś w wydatkach nadzwyczajnych <i>więcej</i> o 650 zł. na sprawienie 5 stołów, 8 umywalni i 14 szaf dla pomieszczenia środków naukowych.
250	200	
40	70	
—	100	Jak na rok 1884.
204	100	
2.587	3.910	
4.694 169 606	6.300 400 450	
1.275	1.680	W rubryce tej prelinuje się w pozycjach 27—29 i 31—34 <i>więcej</i> o 1725 zł. odpowiednio do spodziewanego wzrostu liczby uczniów z 42 na 50, tudzież w pozycyi 30 wstawia się na naprawę sprzętów 100 zł. jako wydatek zwyczajny, jako wydatek nadzwyczajny zaś kwotę 700 zł. na kosztą sprawienia nowych 50 szafek i 50 szaragów. Pozycyę 35 prelinuje się, jak na rok 1884. — W całej rubryce prelinuje się <i>więcej</i> o 2.525 zł.
105	50	
167	100	
135	140	
67	100	
7.218	9.220	
466	295	<i>Do poz. 36.</i> <i>Mniej</i> o 155 zł., a mianowicie przeniesiono prelinowany w r. 1884. wydatek na eksperymentu dla nauczyciela chemii, technologii i mineralogii w kwocie 50 zł. do poz. 38 a), resztę zaś kosztów obniżono o 105 zł. wedle rzeczywistych potrzeb.
466	295	<i>Do poz. 37.</i> Na zbiory i muzea prelinuje się w ogóle <i>więcej</i> o 860 zł. — Wydatki zwyczajne pozostawia się w tej samej wysokości, jak na rok 1884., z wyjątkiem pozycyi b), którą się powiększa o . . . . . 90 zł. na zakupno znacniejszego zbioru narzędzi rolniczych i modeli tychże. W wydatkach nadzwyczajnych zaś prelinuje się <i>więcej</i> o 770 zł. na sprawienie niżej poszczególnionych przedmiotów, niezbędnych dla uzupełnienia, lub utworzenia nowych zbiorów i muzeów, a mianowicie:
466	295	<i>ad c)</i> na 16 aparatów fizykalnych, <i>więcej</i> o . . . . . 100 „
24.432	26.210	„ <i>d)</i> na modele chorób roślin gospod. i na uzupełnienie modeli kwiatowych Brendla, <i>więcej</i> o . . . . . 50 „
		Do przeniesienia 240 zł.

Wydatki.

g) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem		
ru- bryki	po- zycji						
Złote austriackie							
V.	37	Z przeniesienia }	zwyocz. 330 zł.	nadzwocz. 1.040 zł.	27.888	2.650	30.538
		r) zbiór mechaniczny	50 "	80 "	140		
		g) " mineralogiczny	10 "	40 "			
		h) " technologiczny	20 "	200 "			
		i) " okazów leśnych	10 "	40 "			
		k) " " weterynaryjnych	10 "	40 "			
		l) " narzędzi rolniczych	100 "	300 "			
		m) " przyrządów matemat., oraz mier- niczych i niwelacyjnych	10 "	100 "			
		n) " modeli do budownictwa	10 "	90 "			
		o) " " geografii fizycznej	10 "	40 "			
		p) stacya meteorologiczna	— "	100 "	560	2.070	
	38	Laboratorya :	zwyocz.	nadzwocz.			
		a) laboratorium chemiczne	350 zł.	— zł.			
		b) " roślinno-fizyologiczne	100 "	120 "	500	120	
		c) " zoologiczne	50 "	— "			
	39	Biblioteka i czytelnia :	zwyocz.	nadzwocz.			
		a) przykupno dzieł	200 zł.	200 zł.			
		b) oprawa książek	50 "	— "			
		c) czasopisma	100 "	— "	350	200	
	40	Ogród botaniczny			80	100	
	41	Utrzymanie pola doświadczalnego			100	150	
	42	Wycieczki naukowe uczniów z nauczycielami			300		
		Suma rubryki V.			2.030	2.640	4.670
		Suma wydatków			29.918	5.290	35.208

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a	
24.432 466	26.210 295	Z przeniesienia . . . 240 zł.	
		ad f) na dynamometr Burga, lewar, model pompy Arch. i modele wentylów machin parowych, więcej o . . . . . 30 „	
		„ h) na polaryzatora, więcej o . . . . . 180 „	
		„ l) na 8 narzędzi i modeli machin rolniczych, więcej o . . . . . 260 „	
		„ m) planimetr, węgielnicę bębnową i taśmę stalową, więcej o . . . . . 50 „	
		„ p) na przyrządy potrzebne do urządzenia stacji meteorologicznej, która w myśl statutu org. szkoły ma stanowić jeden z jej środków nauko- wych, więcej o . . . . . 100 „	
		Razem więcej o . . . . . 860 zł.	
526	1.770		
		<i>Do poz. 38.</i>	
205	650	Na laboratorium chemiczne preliniuje się w wydatkach zwyczajnych więcej o kwotę 50 zł., którą przeniesiono z poz. 36 (patrz wyjaśn.); wydatek nadzwyczajny zaś w kwocie 200 zł. odpada, a natomiast preliniuje się na laboratorium roślinno- fizyologiczne 120 zł. jako taki wydatek na zakupno wagi stołowej i systemów do mikroskopu Zeissa. — W ogóle preliniuje się <i>mniej</i> o 30 zł.	
		<i>Do poz. 39.</i>	
430	500	Wydatek nadzwyczajny w kwocie 200 zł. pozostawia się i na rok 1885. dla konie- cznej potrzeby zaopatrzenia biblioteki w dzieła fachowe. Na czasopisma zaś pre- liniuje się więcej o 50 zł., ponieważ przy wysokiej cenie celniejszych czasopism, kwota wyznaczona budżetem na r. 1884. nie może wystarczyć nawet na naj- potrzebniejsze. — W ogóle preliniuje się w tej pozycji <i>więcej</i> o 50 zł.	
—	180	Jak na rok 1884. Wydatek nadzwyczajny na dalsze urządzenie ogrodu pozostawia się z powodu, iż takowe dopiero w roku bieżącym ma być rozpoczętem.	
—	210	Na dalsze częściowe ogrodzenie pola doświadczalnego preliniuje się wydatek nad- zwyczajny w kwocie 150 zł., jak na rok 1884. Powiększenie zaś wydatków o 40 zł. znajduje pokrycie w odnośnej pozycji (5) dochodów.	
213	300	Jak na rok 1884.	
1.840	3.905		
26.272	30.115	W zamknięciu za rok 1882. wynikłość jest większą o wydatki, poszczególnione w uwadze przy rubr. I. w kwocie 1.118 zł. 59 ct., i o wydatki nadzwyczajne, wynoszące kwotę 7.504 zł. 67 ct.	

Dochody.

g) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
			Dochody.		
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.000	—	5.000
II.		Oplaty od uczniów.			
	2	Oplaty na utrzymanie od 50 uczniów po 220 zł.	11.000		
	3	„ od tyłuż uczniów na laboratorium chem. po 10 zł.	500		
		<u>Suma rubryki II.</u>	11.500	—	11.500
III.	4	Dochód z gospodarstwa i spiżarni	100	—	100
IV.	5	Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego	40	—	40
		<u>Suma dochodów</u>	16.640	—	16.640
		W porównaniu z wydatkami	—	—	35.208
		<u>okazuje się niedobór</u>	—	—	18.568

Preliminarz na rok 1885.

Dochody.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
5.000	5.000	Jak na rok 1884.
7.416 386	8.400 420	Dochód z opłat prelinuje się w stosunku do powiększonej liczby uczniów wedle osobnego sprawozdania.
7.802	8.820	
326	200	<i>Mniej</i> o 100 zł. z powodu przeniesienia dochodu z utrzymania trzody chlewnej na rachunek folwarku.
—	—	Pole doświadczalne liczy już drugi rok swego istnienia, winno zatem dać już pewien dochód brutto, który prelinuje się.
13.128	14.020	
—	30.115	W sumie dochodów z r. 1882. nie mieszczą się następujące, w niniejszy preliminarz nie wchodzące pozycje: Dochód czysty z folwarku 870 zł. 23 ct. — Rozmaite dochody 344 zł. — Dotacya z funduszu krajowego 20.553 zł. 54 ct. — Razem 21.767 zł. 77 ct.
—	16.095	
		<p>Na r. 1884. uchwalono wydatki 30.115 zł. — dochody 14.020 zł. — niedobór 16.095 zł.</p> <p>„ „ 1885. prelinuje się „ <u>35.208 „</u> „ <u>16.640 „</u> „ <u>18.568 „</u></p> <p>Zatem na rok 1885. <i>więcej</i> <u>5.093 zł.</u> „ <u>2.620 zł.</u> „ <u>2.473 zł.</u></p>

h) Szkoła ogrodnicza w Czernichowie.

Liczba		W y d a t k i	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
I.			Płace nauczycieli.		
	1	Nauczyciel ogrodnik (płaca i opał)	860		
	2	Nauczyciele pomocniczy	300		
		Suma rubryki I.	1.160	—	1.160
II.		Koszta administracyjne.			
	3	Czynsz z domu i ogrodu	200		
	4	Opał	45		
	5	Oświetlenie	30		
	6	Utrzymanie budynku	50		
	7	Sprzęty i ruchomości	40		
	8	Różne nieprzewidziane	80		
		Suma rubryki II.	445	—	445
III.		Utrzymanie uczniów.			
	9	Zywność (6 uczniów po 120 zł.)	720		
	10	Odzież, pościel i pranie (6 uczniów po 30 zł.)	180		
		Suma rubryki III.	900	—	900
IV.		Potrzeby naukowe.			
	11	Ogród:			
		a) najem robotnika	200 zł.	— zł.	
		b) inspekta, szklarnia i drobne wydatki	80 " "	80 " "	
		c) zakupie nasion, drzewek i szczepów	80 " "	— " "	
			360	80	
	12	Narzędzia	50		
	13	Materyały pismienne	30		
	14	Książki i inne potrzeby	75		
		Suma rubryki IV.	515	80	595
		Suma wydatków	3.020	80	3.100
		D o c h o d y.			
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	2.000	—	2.000
II.	2	Z ogrodu za ogrodowizny, szczepy i owoce	525	—	525
		Suma dochodów	2.525	—	2.525
		W porównaniu z wydatkami	—	—	3.100
		okazuje się niedobór	—	—	575

Preliminarz na rok 1885. LW. 16.994/1884.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	Wyjaśnienia
600	600	<i>Więcej</i> o 260 zł., a mianowicie podwyższa się wydatek na płacę o 200 zł. wedle osobno złożonego sprawozdania, tudzież wstawia się kwotę 60 zł. na koszt opału dla ogrodnika, które poprzednio prelimitowano w rubr. II. poz. 4. Jak na rok 1884.
350	300	
950	900	
200	200	Jak na rok 1884. <i>Mniej</i> o 55 zł. Stanowi przeniesiony do rubr. I. poz. 1 wydatek na opał dla ogrodnika. Jak na rok 1884.
70	100	
30	30	
2	50	
1	40	
87	80	
390	500	
710	720	Jak na rok 1884.
180	180	
890	900	
214	170	W wydatkach zwyczajnych prelimituje się na podstawie wynikłości z r. 1883. więcej o kwotę 190 zł., zrównoważoną w przybliżeniu przyrostem dochodu w rubr. II. poz. 2. Jako wydatek nadzwyczajny wstawia się kwotę 80 zł. na sztelaż do rozpięcia drzew owocowych wzdłuż muru w ogrodzie szkółek.— W ogóle prelimituje się <i>więcej</i> o 270 zł. Jak na rok 1884. <i>Mniej</i> o 20 zł. na podstawie wynikłości z r. 1883. Jak na rok 1884.
46	50	
24	50	
29	75	
313	345	
~~2.543~~	~~2.645~~	
2.000	2.000	Jak na rok 1884.
402	350	<i>Więcej</i> o 175 zł. na podstawie wynikłości z r. 1883. (patrz wyjaśn. po poz. 11. wyd.).
2.402	2.350	W sumie wynikłości z r. 1882. nie mieści się dotacya z tunduszu krajowego w kwocie 140 zł. 77 1/2 ct.
—	2.645	Na rok 1884. uchwalono wydatki 2.645 zł. dochody 2.350 zł. — niedobór 295 zł.
—	295	" " 1885. prelimituje się " 3.100 " " 2.525 " " 575 "
		Zatem na rok 1885. <i>więcej</i> 455 zł. 175 zł. 280 zł.

Wydatki.

i) Folwark w Czernichowie.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
Wydatki.					
I. Wydatki na gospodarstwo.					
	1	Plące i zasługi:			
		a) ekonom (pląca, opał i światło)	240 zł.		
		b) służba folwarczna (pląca i wikt)	750 „		
				990	
	2	Najem robotnika		700	
	3	Dokupno i zmiana nasienia		250	
	4	„ nawozów dopełniających		100	
	5	„ słomy i karmy		450	
	6	Inwentarz roboczy, uprząż i kucie koni		150	
	7	„ żywy użytkowy		50	
	8	Utrzymanie budynków		200	
	9	Rekonstrukcyja gnojarni	—		350
	10	Dokupno i naprawa narzędzi i sprzętów gospodarskich		215	
	11	Utrzymanie rowów		100	
	12	Zabezpieczenie od pożaru i gradobicia		63	
	13	Kuchnia folwarczna (opał)		50	
	14	Koszta kancelaryjne		10	
	15	Światło i smarowidło		30	
		Suma rubryki I.	3.358	350	3.708
II. Las i plantacya wikla.					
	16	Las:			
		a) służba leśna	300 zł.		
		b) roboty przy eksploatacyi lasu	50 „		
		c) zalesienie	150 „		
				500	
	17	Utrzymanie i uzupełnienie plantacyi wikla		100	1.000
		Suma rubryki II.	600	1.000	1.600
III.	18	Wydatki na piec wapienny	6.000	—	6.000
IV.	19	Wydatki na cegielnię	300	—	300
V.	20	Wydatki na promy	25	—	25
VI.	21	Wydatki na utrzymanie brzegów Wisły	60	—	60
		Do przeniesienia	10.343	1.350	11.693

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
885	1.080	Wydatek na służbę leśną przeniesiono do rubr. II. poz. 16 a) w kwocie . 300 zł natomiast preliniuje się tu dla ekonomy na opał i światło wedle rzeczywistego kosztu kwotę . . . . . 40 zł. tudzież powiększa się wydatek na służbę folwarczną na podstawie wynikłości z r. 1883. o kwotę . . . . . 170 „ 210 „ W ogóle <i>mniej</i> o . 90 zł.
934	700	} Jak na rok 1884.
413	250	
—	100	
864	450	
15	150	
41	200	<i>Mniej</i> o 150 zł. z powodu, iż wydatek nadzwyczajny na zakupno buhaja odpada.
973	900	Jak na rok 1884. z opuszczeniem nadzwyczajnego wydatku na nowe dachy w kwocie 700 zł.
—	—	Gnojarnia folwarczna nie odpowiada celowi i wymaga zupełnego przerobienia, na co preliniuje się wymaganą kwotę, jako wydatek nadzwyczajny.
820	230	Do pozycyi tej należały poprzednio także wydatki na smarowidło, które obecnie przeniesiono do poz. 15. Z tego powodu preliniuje się tu <i>mniej</i> o 15 zł.
—	300	<i>Mniej</i> o wydatek nadzwyczajny na karczowanie w kwocie 200 zł.
38	50	<i>Więcej</i> o 13 zł. wedle potrzeby.
50	50	Jak na rok 1884.
30	25	<i>Mniej</i> o 15 zł. z powodu przeniesienia wydatku na światło do poz. 15.
—	—	Patrz wyjaśn. do poz. 10 i 14.
5.063	4.485	Suma wynikłości z r. 1882. i suma budżetu r. 1884. jest mniejszą o pozycye 16 i 17, uwidocznione poniżej w rubr. II.
		<i>Do poz. 16.</i>
		<i>Więcej</i> o 300 zł. z powodu przeniesienia z rubr. I. poz. 1 wydatku na służbę leśną.
		<i>Do poz. 17.</i>
269	200	} <i>Więcej</i> o 900 zł. — Z plantacyi wikła, obejmującej przeszło 60 morgów, trzecia część jest całkiem z wikła ogołoconą. Ponieważ zaś uprawa wikła stanowić może najintratniejszą gałąź gospodarstwa folwarcznego, przeto wypada przystąpić jak najrychlej do systematycznego obsadzenia przestrzeni, na której wikle wyginęło. Na rozpoczęcie tej kultury preliniuje się 1.000 zł., jako wydatek nadzwyczajny.
190	200	
459	400	
4.756	6.000	} Jak na rok 1884.
672	300	
—	—	Wedle prawdopodobnej potrzeby.
—	210	<i>Mniej</i> o wydatek nadzwyczajny w kwocie 150 zł.
10.950	11.395	

Wydatki.

i) Folwark w Czernichowie.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
			Z przeniesienia	10.343	1.350
VII.		Podatki i opłaty.			
	22	Podatek gruntowy i domowy	267		
	23	" dochodowy z propinacyi	303		
	24	" " od palenia wapna	53		
	25	" zarobkowy " "	38		
	26	" " " wyrobu cegły	8		
	27	Składka na szkołę ludową	50	78	
	28	" " reparację kościoła i budynków plebańskich	—	90	
	29	Oplata od przeniesienia własności (1/10 część — piąta rata)	—	183	
		<u>Suma rubryki VII. . . . .</u>	719	351	1.070
VIII.		Splata kapitałów i odsetków dłużnych.			
	30	Kasie oszczędności w Krakowie:			
		a) Umorzenie pożyczki 8.000 zł.:			
		30 i 31 rata kapitału . . . . . 500 zł. — ct.			
		odsetki . . . . . 26 „ 25 „ 526 zł. 25 ct.			
		b) Umorzenie pożyczki 8.000 zł.:			
		29 i 30 rata kapitału . . . . . 500 zł. — ct.			
		odsetki . . . . . 43 „ 75 „ 543 „ 75 „			
		c) Umorzenie pożyczki 7.000 zł.:			
		20 i 21 rata kapitału . . . . . 500 zł. — ct.			
		odsetki . . . . . 131 „ 25 „ 631 „ 25 „	1.701		
	31	Splata wraz z odsetkami długu hipot. w kwocie 12.000 zł.	600		
		<u>Suma rubryki VIII. . . . .</u>	2.301	—	2.301
IX.	32	Rozmaite nieprzewidziane	100	—	100
		<u>Suma wydatków . . . . .</u>	13.463	1.701	15.164

Preliminarz na rok 1885.

Wydatki.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
10.950	11.395	
221 290 42 37 8 123 — 163	268 250 29 32 7 128 100 183	<p><i>Więcej</i> o 83 zł. stosownie do wymiaru podatków.</p> <p>Jak na rok 1884.</p> <p><i>Mniej</i> o 10 zł. na podstawie repartycji konkurencyjnej.</p> <p>Jak na rok 1884.</p>
884	997	
1.906 —	1.741 600	<p><i>Mniej</i> o 40 zł. według planów umorzenia.</p> <p><i>ad a).</i> Z kapitału 8.000 zł. pozostanie z końcem r. 1884. niespłacona reszta 750 zł. W r. 1885. spłaci się w kapitale 500 zł., pozostanie z końcem r. 1885. — 250 zł.</p> <p><i>ad b).</i> Z kapitału 8.000 zł. pozostanie z końcem r. 1884. niespłacona reszta 1.000 zł. W r. 1885. spłaci się w kapitale 500 zł., pozostanie z końcem r. 1885. — 500 zł.</p> <p><i>ad c).</i> Z kapitału 7.000 zł. pozostanie z końcem r. 1884. niespłacona reszta 2.250 zł. W r. 1885. spłaci się w kapitale 500 zł., pozostanie z końcem r. 1885. — 1.750 zł.</p> <p>Jak na rok 1884. Pożyczka ta nie została jeszcze zaciągnięta.</p>
1.906	2.341	<p>W sumie wyników z r. 1882. nie mieści się czynsz erbpachtowy w kwocie 821 zł. 55 ct. z powodu, że w r. 1883. już spłaconym został, i w niniejszy preliminarz nie wchodzi.</p>
418	100	<p>Jak na rok 1884.</p>
14.158	14.833	<p>W zamknięciu za rok 1882. suma wyników jest większą o różnicę w kwocie 821 zł. 55 ct. (patrz uwagę przy rubr. VIII.) i o nadwyżkę dochodów w kwocie 870 zł. 23 ct. — razem o 1.691 zł. 78 ct.</p>

Dochody.

i) Folwark w Czernichowie.

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bruki	po- zycy		Złote austriackie		
		Dochody.			
		Dochody z gospodarstwa.			
I.	1	Z sprzedaży ziemiopłodów	1.200		
	2	Z wynajętych ról i pastwisk	225		
	3	Czynsz z domu i ogrodu od szkoły ogrodniczej	200		
	4	Czynsz z kuźni	40		
	5	Z sprzedaży płodów zwierzęcych:			
		a) krowiarnia . . . . . 1.500 zł.			
		b) nierogacizna . . . . . 300 „	1.800		
	6	Za wynajęte konie	450		
		<u>Suma rubryki I. . . . .</u>	3.915	—	3.915
		Z lasu i wikła.			
II.	7	Z lasu	350		
	8	Z wikła i trawy wśród wikła	1.600		
		<u>Suma rubryki II. . . . .</u>	1.950	—	1.950
III.	9	Z rybołówstwa	140	—	140
IV.	10	Z pieca wapiennego	7.200	—	7.200
V.	11	Z cegielni	450	—	450
VI.	12	Z propinacyi (i promu)	1.900	—	1.900
VII.	13	Łądowe i olborne	350	—	350
VIII.	14	Rozmaite nieprzewidziane	25	—	25
		<u>Suma dochodów . . . . .</u>	15.930	—	15.930
		W porównaniu z wydatkami	—	—	15.164
		<u>okazuje się nadwyżka dochodów . . . . .</u>	—	—	766

Preliminarz na rok 1885.

Dochody.

Wy- nikłość z roku 1882.	Kwota uchwa- lona na r. 1884.	W y j a ś n i e n i a
1.253	1.200	Jak na rok 1884.
247	225	
200	200	
30	40	
1.507	1.150	Dochód z krowiarni powiększa się na podstawie wynikłości z r. 1883. o . 350 zł. spodziewany zaś dochód z utrzymania nierogacizny, prelininowany w budżecie r. 1884. w rubr. III. dochodów szkoły rolniczej, wstawia się tutaj w kwocie, jak obok . . . . . 300 „
—	250	W ogóle prelininuje się <i>więcej</i> o . . . . . 650 zł. <i>Więcej</i> o 200 zł. wedle wynikłości z r. 1883.
3.237	3.065	Suma wynikłości z r. 1882. i suma budżetu r. 1884. jest mniejszą o pozycye 7 i 8, uwidocznione w rubr. II.
307	700	Las w dzisiejszym swym stanie może dostarczyć tylko drzewo, potrzebne na opał dla zakładu w ilości około 35 sagów rocznie. Stosownie do tego prelininuje się dochód <i>mniejszy</i> o 350 zł.
1.272	1.600	Jak na rok 1884.
1.579	2.300	
140	140	Jak na rok 1884.
6.115	7.600	Czysty dochód z pieca wapiennego wynosił w r. 1883. tylko niespełna 1.100 zł., zamiast prelininowanych 1.600 zł. Licząc jednak na to, że czyszczenie kamieniolomu nie będzie wymagało w r. 1885. tak wysokiego nakładu, jak w r. 1883., prelininuje się dochód brutto w kw. 7.200 zł. tak, że po potrąceniu wydatków w kwocie 6.000 zł. (rubr. III. poz. 18) czysty dochód wyniesie 1.200 zł.
2.463	450	
1.900	1.900	
274	350	Jak na rok 1884.
141	25	
15.849	15.830	Na r. 1884. uohwalono wydatki 14.833 zł., dochody 15.830 zł., nadwyżkę dochodów 997 zł.
—	14.833	Na r. 1885. prelininuje się „ <u>15.164 „</u> „ <u>15.930 „</u> „ „ <u>766 „</u>
—	997	Zatem na rok 1885. <i>więcej</i> <u>331 zł.</u> „ <u>100 zł.</u> „ „ <u>231 zł.</u> <i>mniej</i>

SPRAWOZDANIE
Z CZYNNOSCI
WYDZIAŁU KRAJOWEGO
za czas

od 1. Lipca 1883. do końca Czerwca 1884. roku.

z alegatami 1 — 33 i z indeksem.

STYB WONDANIE

1919

WYDZIAŁ KRAJOWEGO

2000 23

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie.

1919

1919

I N D E K S

do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za czas od Lipca 1883.
po koniec Czerwca 1884. r.

	Strona
A кта tak zwane Bernardyńskie	62
Archiwa krajowe akt grodzkich i ziemskich	62
B ank krajowy. Czynności organizacyjne	18
— — Kredyta na melioracje gruntowe	19
— — Ulgi w dodatkach do podatków dla obligacji komunalnych	12
Bełz m. lustracja gospodarki gminnej	12
Benedyktynek szkoła w Przemyśle	48
Biała rzeka — o subwencyą na most petycja Grybowskiego Wydziału powiatowego	86
Biuro melioracyjne — sprawozdanie z działalności	30—37
— statystyczne sprawozd. z czynności	40
Breń stary, rzeka — jej regulacja	106
Brody miasto — petycja o wyższe opłaty od trunków	5
— — lustracja gospodarki gminnej	11
— — subwencya dla izraelickiej szkoły wyznaniowej	52
Brzeżany miasto, lustracja gospodarki gminnej	12
Buczów, las ad Starasól, o uznanie go za obszar dworski	4
Bursa dla uczniów seminarjum nauczycielskiego we Lwowie	47
— św. Kaźmierza w Tarnowie	49
Bystrzyca (Słotwińska) rzeka — spr. regulacji	106
C astrum, plac we Lwowie	61
Chodorów gmina, lustracja gospodarki gminnej	12
Chorych ruch w zakładach leczniczych	123
Czernichów, szkoła rolnicza	20
D eputat drzewa dla sług Wydziału krajowego	51
Dniestr rzeka, projekt połączenia z Sanem i Wisłą	85
— — i jej dopływy, regulacja	107
Dobczyce gmina, lustracja gospodarki gminnej	12

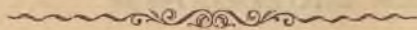
	Strona
Długopole gmina, zapomoga na materyał do robót ochronnych na Czarnym Dunajcu	83
Dojazdy kolejowe, datki konkurencyjne z funduszu krajowego	98
— — droga z Piwniczny do Szczawnicy	112
Dolliner Karolina, fundacja stypend.	68
Drogi krajowe. Z Borszczowa do Jezierzan i dalej ku Czortkowu	83
— — Dębicko - Tarnobrzaska, odprowadzenie wód	106
— — Konserwacye i rekonstrukcye	87
— — Nowe budowy i przebudowania	88
— — Stan dróg z r. 1883 i szkody elementarne z r. 1884	89
Drogi powiatowe (gminne i dojazdy kolejowe)	92
— — subwencye dla tychże	96
— — Baligrodzka, Żmigród-Grabska i z Podhajec do Halicza	111, 112
Drogi gminne, sucwencye dla tychże	97
— — Siwko-Halicka, Wełdzirska do Węgier, i z Now. Targu do Zakopanego	111, 112
Drogi wojskowe w zachodniej Galicyi — o przyjęcie na etat państwa	114
Droga z Piwniczny do Szczawnicy — jako publiczny dojazd kolejowy	112
— z Żurawna do Bortnik ewent. do stacyi w Nowosielicach	113
Drogi. Regulamin drogowy	118
— Sadzenie drzew przy drogach i utrzymanie	115
Dublany. Kurs gorzelnictwa	22
— Szkoły rolnicze	20
Dunajec rzeka — spr. regulacyi	107
Emerytury i pięciolecia dla inżynierów i sług drogowych, tudzież pensye dla wdów i sierót po nich	83, 86, 87 i 92
Etat służby drogowej — zmiany	92
Fundacya: Lewińskiego Edwarda dla włościan	8
— Wystawy kraj. z r. 1877., Fęlic. Czarkowskiej i Winc. Łozdia Ponińskiego	19
— Helclowej Anny i Karoliny Dolliner	68
— Lewickich, Marynowskiego i Wartarasiewicza	69
— Ant. Kaczkowskiego, Kor. Hofmana, Winc. Ziętkiewicza i Andr. Uścieńskiego	70
— Kucharskiego Wojciecha & Stillera Bonifacego	71
— Stan. hr. Skarbka	72
Fundacye gminne — lustracya tychże	10
— stypendyjne, aktywowane i nieaktywowane	68
— — stan majątku	72
Fundusz szkolny krajowy, zaliczki dla rad okręgowych	55
— szkół ludowych z r. 1872.	60
Gmach sejmowy — budowa	61
Gminy. Nadzór nad działalnością i majątkiem	9—13
Górnice sprawy — stypendya dla uczniów	38
Gorzelnictwa kurs w Dublanach	22
Gródek miasto, lustracya gospodarki gminnej	12
— — szkoła uprawy lnu	22

	Strona
Gwiazda. Stowarzyszenie rękodzielników Lwowskich, subwencya	39
— Tarnowska, subwencya	38
H alicz wykopaliska	62
Hauptmann Franciszka — zapomoga	51
Helclowej fundacya	68
Hofmana Kornela fundacya	70
Horodenka — szkoła rolnicza	20
J agielnica — szkoła rolnicza	20
K aczkowskiego Ant. fundacya	70
Kasy pożyczkowe gminne — lustracya	10
Kłęski elementarne — zapomogi	138
Kliniki krakowskie, sprawa taksy	127
Koleje żelazne: z Tarnopola ku południowi	84
— — ze Lwowa na Żółkiew do Rawy	109
— — z Rzeszowa do Krosna	110
— — przeniesienie do kraju zarządów i język polski	108
— — datki powiatowe na kolej transwersalną	108
— — ulgi w taryfach dla produkcyi naftowej	109
— — ulgi dla kolei miejscowych, memoriał Wydziału krajowego	110
— — komunikacya na przedmieściu Żółkiewskiem we Lwowie	114
Kołomyja m. — lustracya gospodarki gminnej	11
— petycyja o dalszy pobór kopytkowego	85
Kopytkowe — sprawa poboru	117
Koszary wojskowe, pożyczki na budowę	14
Koszta leczenia, szczepienia i sanitarne	121
Kucharskiego Wojciecha fundacya	71
Kulparkowski zakład dla obłąkanych	129
Kultura krajowa, subwencye	29
L ustracya gminnych fundacyi, zakładów i kas pożyczkowych	10
Leczenia koszta	121
M aciaszek ogrodnik — zapomoga	28
Macierz polska — sprawozd. z zarządu funduszków	67
Manasterczany gm. — petycyja o sprostowanie stanu posiadania	4
Matysiewicz Franciszka — pet. o zapomogę	28
Marynowskiego Ignac. — fundacya	69
Melioracye gruntowe, kredyty w Banku krajow., ...	19
— — (obacz Biuro)	
Mikołaja św. gmach we Lwowie — sprzedaż	62
Minerały żywiczne, ustawa regulująca prawo wydobywania	33
Młodzież kształcąca się w sztukach pięknych — zapomogi	49
Myta na drogach krajowych — petycyje dzierżawców o opusta	85
— — — rezultat licytacyi	90
— Sprawa poboru kopytkowego	117

	Strona
Nadzór nad gminami, tudzież nad majątkiem gmin i powiatów	9—14
Nafta i oleje ziemne, cła i podatki	37
— ulgi w taryfach kolejowych	109
Narajów gm. — lustracja gospodarki gminnej	12
Nasion hodowla — stypendya rządowe	23
Nauczyciele szkół średnich, powiększenie liczby posad	51
Nowicki ogrodnik — petycja o stypendyum	28
Nowy-Targ, o utworzenie gimnazyum niższego	52
Odrawążów-Lewickich fundacya	69
Ogrodnictwo — stypendya	28
Opłaty pocztowe od korespond. Wydziałów pow. i gmin	6
Ospy szczepienia koszta	122
Ossolińskich imienia zakład narodowy	76
Ostrowsko gmina — pet. o zobowiązanie obszaru dworskiego do dostarczenia materiału na naprawę mostu na Dunajcu	86
Petycje przekazane do załatwienia Wydziałowi krajowemu	
— — w sprawach administracyi gmin i nadzoru nad niemi	3—5
— — przemysłowców i rękodzielników nieuwzględnione	39
Piętnowanie bydła	27
Pisarze gminni i pokątni, ustawa dyscyplinarna	9
Pocztowe (obacz: opłaty)	
Poczta wiejska, o jej zaprowadzeniu w kraju	116
Podatki. — Pobór dodatków na cele gminne	11
— Uwolnienie od dodatków obligów komunalnych banku krajowego	15
— Dodatki od budowli uwolnionych od podatków domowo-czynszowych	17
Podhajce gmina — lustracja gospodarki gminnej	12
Popowice gmina — o dostarczenie przez obszar dworski materiału drogowego	114
Poręby huciskie gmina — o zmniejszenie terytoryum	4
Pożyczki krajowe z lat 1883 i 1884	16 i 17
Przemysł krajowy	40
Rada szkolna krajowa — mianowanie członka	51
Radomyśl — 4-klasowa szkoła ludowa	53
Rady szkolne okręgowe — zaliczki	55
Regulacya rzek → sprawa systematycznej regulacyi rzek spławnych i ochrony lasów	101
— → Brnia starego z dopływami	106
— → Bystrzycy Słotwińskiej	103
— — Dniestru górnego i dopływów	101
— → Dunajca pod Rożnowem	107
— — Pełtwi po za Lwowem	3
— → Sanu pod Iskaniem	103
— → — między Przemyślem a Składem solnym	104
— → — pod Sobiecinem	104
— → — pod Ulanowem	105
— — Stryja pod Hnizdyczowem i pod Żydaczowem	101 i 102
— — Swicy pod Sokołowem i pod Mielniczem	102

	Strona
Regulamin drogowy	118
Reprezentacje powiatowe — urządowanie tychże	13
Ropczyce — lustracja gospodarki gminnej	12
Rozdół — 4-kl. szkoła ludowa	54
Ruch chorych w zakładach leczniczych	123
Rybacktwo	26
Sambor miasto — lustracja gospodarki gminnej	12
San rzeka — sprawa regulacji	103, 104, 105
Sejm — zmiany w składzie	63
Skarbka hr. Stanisława fundacja	72
Sokoł — budowa zakładu gimnastycznego	66
Sól bydłęca, surowica — sprzedaż i pobór	27
Spółki wodne. — Instrukcja do zawiązywania	108
— — Dąbrowska	107
— — regulacji Wisłoka i Wisłoki	105
Stanisławów miasto — lustracja gospodarki gminnej	12
Starasól gmina — o uznanie lasu „Buczów“ za obszar dworski	4
Statystyka przemysłu i handlu	41
Stillera Bonifacego fundacja	71
Stryj rzeka — regulacja	101, 102
Stypendya rządowe na naukę hodowli nasion	23
— ogrodnicze, dla uczniów rolnictwa i weterynaryi	28
— (obacz: Fundacje).	
Subwencye rządowe na naukę leśnictwa i rolnictwa	22
Swica rzeka — regulacja	102
Szkoła gospodarstwa lasowego	20
— handlowa w Krakowie — subwencya	38
— izraelska w Brodach	52
— ludowa 4-klas. w Radomyślu i Rozdole	53, 54
— muzyczna w Krakowie	54
— przemysłowa izraelska we Lwowie — zasiłek	38
— rolnicza; w Czernichowie, w Dublanach, Jagielnicy i Horodence	20
— uprawy lnu w Gródku	22
— weterynaryi we Lwowie — realność	19
— żeńska pp. Benedyctynek w Przemyślu	48
Szpital powszechny we Lwowie	124
— św. Łazarza w Krakowie	126
Szpitale prowincjonalne	133
Szuter — uregulowanie prawa poboru z rzek	84
Szybkowozu zaprowadzenie na rucie Borki-Skałat-Touste	83
Taksa w klinice krakowskiej	127
Tarnów — bursa św. Kazimierza	49
Tażbiarski — o stypendyum ogrodnicze	28
Teatr letni we Lwowie	50
— polski i ruski we Lwowie	65

	Strona
Teatr, emerytura aktorów sceny polskiej	66
— w Krakowie, sprawa budowy	66
Terytoryalny podział. Przydzielenie gmin do innych okręgów sądowych i powiatów	136
Tropiszów — majątek szpitala św. Łazarza w Krakowie	128
Trybunał administracyjny — orzeczenia w sprawach gminnych	5 i 6
— — — orzeczenia w sprawach drogowych	99
Uchwały i ustawy sankcyonowane	1, 2, 15, 81 i 82
— — — dotąd nie sankcyonowane	2
— — — którym sankcyi odmówiono	2, 3, 45, i 135
— — — niepodlegające sankcyi w sprawach drogowych	83
Uniwersytety — katedry prawa polskiego prywatnego i historii jego	51
Uścińskiego Andrzeja fundacya	70
Ustawa finansowa na r. 1884.	15
— regulująca wydobywanie minerałów żywiczych	37
— o zakładaniu i utrzymywaniu szkół publicznych	45
— drogowa, sprawa rewizyi i interpretacyi	118
Wawel — zamek królewski, odbudowanie	61
Wartarasiewiczza Marjana fundacya	69
Wetliny gmina, sprzedaż 219 morgów lasu za 60 ct. na licytacji	12
Wezwania do Rządu dotąd nie załatwione	135
Wild Karol księgarz, sprawa pożyczki 6.000 złr.	64
Wisłok i Wisłoka rzeki, sprawa regulacyi	105
Wójcik Amalja — petycyja o zapomogę	51
Wydział krajowy, zmiany w składzie urzędników i sług	63
— — — w etacie służby drogowej	92
— — — deputat drzewny dla sług	51
— — — stróżów prośba o stabilizacyę	51
Wzdów gm. petycyja o subwencye na drogi gminne	86
Zabierzowski Stanisław , były kancelista, spór o 20.000 zł.	80
Zalesienie piasków lotnych i nieużytków	24
Zaliczki dla Rad szkolnych okręgowych	55
Ziętkiewiczza Wincentego fundacya	70
Zygarliński Kaźmierz petycyja o regulacyę Pełtwi	3
Żandarmerya — nowe posterunki	138 i 139

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności swoich urzędowych.

WYSOKI SEJMIE!

W myśl postanowienia §. 26. statutu krajowego przedkłada Wydział krajowy sprawozdania z czynności swoich, a mianowicie, co do Departamentów I. II. III. V. i VI. za czas od 1. Lipca 1883 do końca Czerwca 1884, zaś w Departamencie IV. (komunikacye) za czas od 1. Stycznia do końca Grudnia 1883 r.

Departament I.

Szef: Jego Excelencya Dr. Franciszek Smolka, Członek Wydziału krajowego.

Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej sankcyi.

Ustawy i uchwały
sankcyonowane.

1. Ustawa budownicza dla król. główn. miasta Krakowa.
2. Ustawa (zmieniająca §§. 52. i 102. ustawy gminnej) o władzy dyscyplinarnej nad zwierzchnością gminną i o nadzorze władz wyższych nad urzędnikami gmin wiejskich.
3. Ustawa (zmieniająca §§. 21. i 22. ustawy gminnej) o przedłużeniu okresu wyborczego Reprezentacyj gminnych na lat sześć.
4. Ustawa (zmieniająca §. 14. ust. o Repr. pow.) o przedłużeniu okresu wyborczego Reprezentacyj powiatowych na lat sześć.
5. Ustawa zezwalająca gminie miasta Białej na pobór opłaty od psów utrzymywanych w obrębie tej gminy.
6. Ustawa zezwalająca gminie miasta Rohatyna na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i od piwa w latach 1883 do włącznie 1888. roku.

7. Ustawa zezwalająca gminie miasta Buczacza na pobór opłat od napojów spirytusowych i od piwa przez 8 lat od wejścia w życie tej ustawy.

8. Ustawa o zezwoleniu gminie miasta Sądowej Wiszni na pobór opłat od napojów spirytusowych od 1. Stycznia 1884 do końca Grudnia 1893. r.

9. Ustawa, którą zezwolono przy równoczesnem zniesieniu ustawy krajowej z 15. Stycznia 1881 gminie miasta Sambora na pobór opłat od piwa, miodu i napojów spirytusowych w latach 1883. do r. 1889. włącznie.

10. Ustawa zezwalająca gminie miasteczka Strzyżowa na pobór opłat od słodzonych napojów spirytusowych w latach 1884—1889.

11. Ustawa o zezwoleniu gminie miasta Bochni na pobór opłat od napojów spirytusowych i miodu w latach 1884—1889.

12. Ustawa zezwalająca gminie miasta Podhajce pobierać opłaty od napojów spirytusowych, piwa i miodu w latach 1884—1889.

13. Uchwała zezwalająca Reprezentacyi powiatowej w Wieliczce na zaciągnięcie imieniem powiatu wielickiego pożyczki w kwocie 35.000 zł.

14. Uchwała zezwalająca gminie Probabin na pobór w roku 1883 — 66% dodatku gminnego do podatków bezpośrednich.

15. Uchwała zezwalająca gminie miasta Czortkowa na pobór 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa w latach 1884 do końca r. 1887.

16. Uchwała zezwalająca gminie miasta Sanoka na pobór 80% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina od 1. Stycznia 1884. do końca 1886. r.

17. Uchwała zezwalająca gminie Manastersko na pobór 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa w latach 1884—1889.

18. Uchwała zezwalająca gminie miasteczka Skolego na pobór 75% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa w latach 1884—1889.

19. Uchwała zezwalająca gminie miasta Dąbrowy na pobór 80% dodatku do podatków bezpośrednich i 80% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina w latach 1884, 1885 i 1886.

Ustawy i uchwały jeszcze nie sankcyonowane.

a) Ustawa o zniesieniu prawa propinacyi w mieście Samborze.

b) Ustawa o zniesieniu prawa propinacyi w mieście Wieliczce.

Na odezwę naszą z 11. Marca b. r. l. 12761 do Prezydum c. k. Namiestnictwa z prośbą o udzielenie wiadomości o obecnym stanie rzeczy, zawiadomiło nas c. k. Prezydum pismem z 21. Marca 1884 l. 2263/pr., że w sprawach zniesienia prawa propinacyi w miastach Samborze i Wieliczce są rokowania z c. k. krajową Dyrekcyą skarbu w toku, po których przeprowadzeniu sprawy te przedłożone zostaną bezzwłocznie c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

Ustawy, którym Najwyższej Sankcyi odmówiono.

1. Pismem z dnia 10. Lutego 1884 l. 1180/pr. zawiadomiło nas Prezydum c. k. Namiestnictwa, że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 20. Stycznia 1884 nie raczył udzielić Najwyższej Sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm projektowi ustawy o zezwoleniu gminie miasta powiatowego Bóbrki na pobór opłaty gminnej

od nafty w latach 1884—1889 a to z tego powodu, ponieważ wskutek zaprowadzenia rządowego podatku konsumcyjnego nastąpiło znaczne stosunkowo podrożenie mineralnych olejów do oświetlenia, który oddziaływał tak na konsumpcję tych olejów jakoteż na dochód z opodatkowania tychże, a któreby jeszcze bardziej się wzmogło przez opodatkowywanie olejów mineralnych dla celów gminnych; dalej ze względu na to, iż w mowie będąca opłata, która wedle powyższego projektu ustawy pobieraną być miała przy wprowadzeniu nafty, wskutek połączonej z tem kontroli wpływęłyby szkodliwie na obrót handlowy olejów mineralnych.

2. Prezydium c. k. Namiestnictwa zawiadomiło nas pismem z 29. Lipca 1883 l. 7736/pr., że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość nie raczył Najwyższem postanowieniem z 12. Lipca 1883 udzielić cesarskiej Sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm projektowi ustawy budowniczej dla król. stoł. m. Lwowa.

Alegat 1.
Alegat 2.

Powody, dla których nastąpiło uchylenie rzeczonoego projektu ustawy zawarte są w dołączonych $\frac{1}{2}$ dwóch zestawieniach, z których jedno wykazuje przeszkody w uzyskaniu Najwyższej Sankcyi ze stanowiska administracyjnego, drugie zaś ze stanowiska technicznego.

W uwagach tych wskazany jest także bliżej sposób, w jaki możnaby te trudności usunąć przy ewentualnem traktowaniu tego przedłożenia w Wysokim Sejmie.

Petycja w sprawie regulacji Pełtwy poza obrębem m. Lwowa

Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia uchwałą z dnia 21. Października 1882 petycję Kazimierza Zygarlińskiego w sprawie regulacji Pełtwy poza obrębem miasta Lwowa.

Sprawę regulacji i zabezpieczenia brzegów potoka Pełtwy poza obrębem miasta Lwowa, w szczególności na terytoryum gminy kleparowskiej, rozpatrywała tutejsza Reprezentacya gminna, lwowskie c. k. Starostwo i c. k. Namiestnictwo jeszcze przed wniesieniem wspomnianej petycji wskutek mnogich podań mieszkańców kleparowskich i petenta.

Po przeprowadzeniu korespondencji przekonał się Wydział krajowy z nadesłanych mu aktów tutejszego c. k. Starostwa, że interesowani otrzymali dostateczne wskazówki, jak w tej sprawie postępować mają.

C. k. Starostwo uwiadomiło bowiem petentów reskryptami z dnia 1. Września 1878 l. 10850 i 28. Września 1882 l. 13.287 wskutek reskryptów c. k. Namiestnictwa z dnia 2. Sierpnia 1878 l. 39474 i z dnia 4. Sierpnia 1882 l. 46597, że regulacya Pełtwy w obrębie gminy kleparowskiej nie może być dokonana ani kosztem lwowskiej gminy, do tego nie obowiązanej, ani też kosztem Państwa, dla braku funduszów na podobne cele, że zatem jest rzeczą interesowanych zabezpieczyć swe grunta środkami wskazanymi w §. 44. ust. wodnej z dnia 14. Marca 1875 (Nr. 38 Dz. u. kr.), lub też zawiązać w tym celu spółkę wodną. Również oznajmiło im c. k. Starostwo, że gdy obecnie przygotowuje się projekt stałego uregulowania Pełtwy w obrębie miasta Lwowa, to Magistrat tutejszy może w swoim czasie udzielić interesowanym stronom kopię projektu regulacji tej części Pełtwy lub zezwolić na zdjęcie tej kopii. Gdyby interesowani oświadczyli się za zawiązaniem spółki wodnej, przyrzekło c. k. Starostwo użyzyć im wszelkiej możliwej pomocy i poparcia w tej mierze, czegooby i Wydział krajowy nie odmówił.

Z uwagi jednak, że interesowani nie zastosowali się do powyższych wskazówek i niepoczynili dotąd żadnych kroków celem zawiązania spółki wodnej, Wydział krajowy nie widział się spowodowanym do żadnych dalszych zarządzeń w tej sprawie.

O powyższem zawiadomił Wydział krajowy petenta za pośrednictwem Wydziału powiatowego we Lwowie reskryptem do l. 33603/83.

Petycja gminy miasta Starejsoli w sprawie uznania lasu „Buczów“ zwanego, za obszar dworski.

Uchwałą z dnia 21. Października 1882 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycję gminy miasta Starejsoli o wyjednanie rychłego załatwienia rekursu jej wniesionego do c. k. Namiestnictwa od orzeczenia c. k. Starostwa w Staremmieście z 5. Sierpnia 1880 l. 6121, którem uznano las zwany „Buczów“ za obszar dworski.

Sprawozdaniem z 20. Września 1883 l. 987 (l. W. 47167/83) zawiadomiła nas Zwierzchność gminy miasta Starejsoli, że rekurs w mowie będący załatwiło c. k. Namiestnictwo orzeczeniem z 28. Czerwca 1883 l. 39481.

Petycja gminy Manasterczany o sprostowanie stanu posiadania parceli gruntowej l. top. 1099.

Gmina Manasterczany w powiecie bohorodczańskim i kapelan gr. kat. w Manasterczanach wnieśli na dniu 11. Października 1882 do Wysokiego Sejmu petycję, przekazaną uchwałą z 21. Października 1882 Wydziałowi krajowemu do załatwienia, w której użalają się, że parcela gruntowa l. kat. 1099 w Manasterczanach błędnie zapisaną jest w operatach katastralnych jako wspólna własność gmin Manasterczany i Sołotwina.

Z dochodzeń z tego powodu okazało się, że pomieniona parcela jest przedmiotem sporu, w skutek czego sporządzono co do tej parceli stosownie do istniejących przepisów w operacie pomiarowym gminy Manasterczany osobny arkusz posiadłości gruntowej opiewający na gminę Manasterczany i Sołotwinę jako wspólnych właścicieli.

Zmiana zaś w posiadaniu, względnie unieważnienie tegoż arkusza nastąpić może stosownie do § 4. ustawy z 23. Maja 1883 (dz. ust. p. Nr. 83.) w drodze ewidencji katastru tylko na podstawie orzeczenia sądownego.

O tym stanie rzeczy uwiadomił Wydział krajowy Zwierzchność gminy i kapelana gr. kat. w Manasterczanach w załatwieniu tej petycji (l. W. 59709 z r. 1883).

Petycja członków gminy Poręby huciskie w sprawie zmniejszenia jej terytorium.

Uchwałą z dnia 21. Października 1882 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję członków gminy Poręby huciskie o odłączenie od niej 22 numerów gruntowych, a przyłączenie tychże do gmin sąsiednich.

W sprawie tej przedłożył nam Wydział powiatowy kolbuszowski sprawozdanie (l. W. 44763/83), które jednak nie dawało należytego poglądu na nią. Z tego powodu, tudzież z uwagi, że zaniedbano odnieść się do władz rządowych z zapytaniem, czy przeciw zmianie tej nie ma przeszkody ze względów publicznych, zwrócono akta Wydziałowi powiatowemu do uzupełnienia wytkniętych braków i przedłożenia mapy katastralnej z dokładnem oznaczeniem na niej parcel będących przedmiotem rozprawy, oraz uchwał interesowanych gmin, zatwierdzonych przez Radę powiatową. Na wezwanie

nasze do l. W. 334/84 zawiadomił nas Wydział powiatowy (l. W. 10981/84), że dołoży starań, by powyżej skreślonemu żądaniu naszemu zadość uczyniono.

Do tej pory jednak nie otrzymaliśmy w tej sprawie stanowczej odpowiedzi.

Petycja gminy miasta Brody o większe opłaty od trunków spirytusowych i od piwa, jakoteż o wstawienie się u Wys. Rządu o użyczenie miastu pewnej pomocy, ażeby spełnić mogło obowiązki na niem ciężące.

Sprawy wytoczone przed c. k. Trybunałem administracyjnym.

Nad sprawozdaniem Wydziału krajowego Wysokiemu Sejmowi zeszłego roku w tej sprawie przedstawionem, powziął Wysoki Sejm pod 20. Października 1883. r. następującą uchwałę:

„Petycja miasta Brody zwraca się Wydziałowi krajowemu do ponownego zbadania i przedłożenia Sejmowi drukowanego sprawozdania.“

Sprawa ta stała się bezprzedmiotową, ileż gmina miasta Brody podaniem pod 2. Sierpnia 1884 r. do l. 39986 wniesionem odstąpiła w zupełności od rzeczonyj swej petycji.

W sporach wytoczonych przed c. k. Trybunałem administracyjnym odrzucił tenże po przeprowadzeniu rozprawy ustnej:

1. Wyrokiem z 24. Stycznia 1884 l. 119 (l. W. 5668/84) zażalenie Leopolda Schanzera przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 3. Lutego 1883 l. 5088 w przedmiocie budowy karczmy w Lachowicach.

2. Wyrokiem z 1. Lutego 1884 l. 175 (l. W. 7799/84.) zażalenie Jana Wawro i towarzyszy, mieszkańców przysiółka Bór ad Brzeszcze, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 1. Maja 1883. l. 18423 w sprawie obowiązku uiszczenia 17 $\frac{3}{4}$ % dodatku do podatków bezpośrednich za r. 1880.

3. Wyrokiem z 19. Kwietnia 1884 l. 814 (l. W. 23759/84.) zażalenie Witty, Saula i Mojżesza Bernstein przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 25. Września 1883 l. 46348, w sprawie zarządzonyj rekonstrukcyi względnie zniesienia realności pod l. 131 $\frac{1}{4}$ we Lwowie.

Dalej odrzucił c. k. Trybunał administracyjny bez rozprawy:

1. Wyrokiem z 17. Września 1883 l. 1943 (l. W. 47822/83.) zażalenie Jana Zająca przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 8. Maja 1883. l. 20828 w sprawie użytkowania pastwiska gminnego w Hodyni.

2. Wyrokiem z 17. Września 1883 l. 1873 (l. W. 47169/83.) zażalenie Chaskła Atlasa przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 9. Czerwca 1883. l. W. 27982 w przedmiocie budowy stajni przez Tomasza Rolskiego w Przeworsku.

3. Wyrokiem z 29. Października 1883 l. 2426 (l. W. 54341/83.) zażalenie Maryi Koziorowskiej przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 5. Lipca 1881. l. 25813 co do obowiązku zwrotu kosztów komisyjnych w kwocie 729 zł.

4. Wyrokiem z 17. Grudnia 1883 l. 2888 (l. W. 62408/83.) zażalenie Naftalego Meerengel z Buczacza przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 5. Lipca 1881 l. 25813 w sprawie o zwrot kosztów komisyjnych i zapłacenie grzywny.

5. Wyrokiem z dnia 24. Grudnia 1883 l. 2961 (l. W. 62966/83.) zażalenie Altera Weicha przełożonyj izraelickiej gminy wyznaniowej w Horodence, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 13. Września 1883 l. 45701 w przedmiocie urządzenia budek do wysprzedazy w Horodence.

6. Wyrokiem z dnia 10. Marca 1884 l. 471 (LW. 13985/84) zażalenie Frodla Miesesa, dzierżawcy prawa propinacyjnego w Jaworowie, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 21. Grudnia 1883 l. 59661 co do opustu z czynszu dzierżawnego.

7. Wyrokiem z dnia 24. Marca 1884 l. 485 (LW. 16871/84) zażalenie Antoniego Myjaka i towarzyszy przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 25. Września 1883 l. 46839, w sprawie podziału pastwiska gminnego „Skalica“ i „Piechówka“ w Zagorzynie.

8. Wyrokiem z dnia 23. Czerwca 1884 l. 1407 (LW. 31988/84) zażalenie Ozyasza Teitlera i towarzyszy przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 3. Maja 1884 l. 20678 w sprawie zarządzonego zniesienia domu w realności pod l. 12³/₄ w Stanisławowie.

W następujących sprawach zwrócił c. k. Trybunał administracyjny orzeczenia Wydziału krajowego do uzupełnienia dochodzenia i wydania ponownego orzeczenia:

1. Wyrokiem z d. 17. Grudnia 1883 l. 2745 (LW. 62968/83) orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 13. Lipca 1883 l. 32624 w przedmiocie wyszynku propinacyjnego w Kamionce wielkiej, na skutek zażalenia S. Kohna, przełożonego obszaru dworskiego w Kamionce wielkiej.

2. Wyrokiem z dnia 17. Grudnia 1883 l. 2824 (LW. 62969/83) orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 18. Maja 1883 l. 23022 co do zamknięcia izraelickiego cmentarza w Zawałowie, na skutek zażalenia izraelickiej gminy wyznaniowej w Zawałowie.

3. Wyrokiem z dnia 26. Maja 1884 l. 1016. (LW. 28969/84) orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 21. Grudnia 1883 l. 58562 w sprawie użytkowania pastwiska gminnego w Uhnowie, w skutek zażalenia Mojżesza Marguliesa i towarzyszy.

Inne ważniejsze sprawy Departamentu I.

Sprawa uwolnienia korespondencyj Wydziałów powiatowych i gmin od opłaty pocztowej.

I. Sprawa uwolnienia od opłaty pocztowej korespondencyj Wydziałów powiatowych zostaje w toku od dłuższego czasu.

Gdy od przesyłki obligacyi gminy Brzyska wartości 400 zł. z Wydziału krajowego do Wydziału powiatowego w Jasle wymierzoną i ściągniętą została opłata pocztowa, mniemał Wydział krajowy, że to zdarzenie nastęrczy pożądaną sposobność do poddania powyższej kwestyi, w której niezgodnemi są pomiędzy sobą zapatrywania władz rządowych z jednej, a Wydziału krajowego i Wydziałów powiatowych z drugiej strony, pod rozstrzygnięcie c. k. Trybunału administracyjnego.

Dlatego przeprowadził Wydział krajowy sprawę zwrotu powyższej opłaty pocztowej przez wszystkie instancje administracyjne, a po otrzymaniu odmowy z c. k. Ministerstwa handlu na dniu 13. Września 1883 l. 43724, wystąpił z zażaleniem przed Trybunałem administracyjnym.

C. k. Trybunał administracyjny zwrócił atoli to zażalenie Wydziałowi krajowemu uchwałą z dnia 22. Października 1883 l. 2364 z powodu, że rozchodzi się o uwolnienie od opłaty pocztowej Wydziałów powiatowych, nie zaś Wydziału krajowego.

Wydział krajowy nie doznał przeto naruszenia swego prawa, a tem samem nie ma wobec postanowienia ustępu 1. §. 2. ustawy z dnia 22. Października 1875 podstawy do wnoszenia zażalenia.

Nadto przytacza Trybunał administracyjny, że Wydział krajowy nie może twierdzić, jakoby doznał ukrócenia swego prawa, jakkolwiek porto pocztowe uścił, które nie Wydział krajowy, lecz Wydział powiatowy opłacić miałby, i powołuje się w tej mierze do postanowienia §. 1042. kod. c.

Z tem uzasadnieniem jednak zgodzić się niepodobna, albowiem:

1. Nie podlega wątpliwości, że jest to wspólnem prawem obu stron korespondujących, ażeby wzajemne ich przesyłki pomiędzy sobą przez pocztę uskuteczniane wolnemi były od opłaty pocztowej, a bezpodstawne obciążanie takich przesyłek zarówno uciążliwe jest dla wysyłającego, jak odbierającego przesyłkę i oddziałuje tamująco na wolność korespondencji. Ztąd też Wydział krajowy doznał ukrócenia swoich praw przez niezgodne z przepisami ustawy wymaganie opłaty pocztowej od przesyłki wysłanej z Wydziału krajowego.

2. Tem mniej uzasadnionem jest powołanie się do postanowienia §. 1042. kod. cyw. To postanowienie ustawy przyznaje bowiem prawo żądania zwrotu wydatku poniesionego za osobę, któraby według ustawy ten wydatek ponieść miała. Otóż właśnie jest sporną kwestya, czy Wydziały powiatowe są wedle ustawy obowiązane do ponoszenia opłaty pocztowej od przesyłek tego rodzaju. Wydział krajowy nie miałby zatem podstawy do zastosowania w takim wypadku postanowienia §. 1042. k. c. przeciw Wydziałom powiatowym. Ze względu jednak, że przeciw uchwałom Trybunału administracyjnego niedopuszczalnem jest dalsze odwołanie ani jakikolwiek inny środek zaradczy, nie ma możliwości do dalszego działania w danym wypadku w powyższym kierunku.

Wydział krajowy nie może zatem wobec powyższej uchwały c. k. Trybunału administracyjnego nadal bezpośrednio zastępywać sprawy uwolnienia od opłaty pocztowej korespondencji Wydziałów powiatowych i pozostawić musi własnemu ocenieniu dotyczącego Wydziału powiatowego, czyli w pewnym danym wypadku uzna za stosowne przeprowadzić sprawę przez wszystkie instancje administracyjne, a w razie nieosiągnięcia pomyślnego skutku wnieść zażalenie do Trybunału administracyjnego.

II. Okoliczność, że urzędy pocztowe pobierały opłaty pocztowe od przesyłek Wydziału krajowego do Wydziałów powiatowych kwitów tymczasowych na pożyczkę krajową z r. 1883. tudzież obligacyj tej pożyczki, a wyższe władze, w ostatniej instancji c. k. Ministerstwo handlu, nie zarządziły zwrotu tych opłat, spowodowała Wydział krajowy z przystąpieniem interesowanych w tej sprawie Wydziałów powiatowych do wystąpienia z zażaleniem przed Trybunałem administracyjnym.

Trybunał administracyjny nie uznał jednak wyrokiem z dnia 15. Maja 1884 l. 1041 tego zażalenia za uzasadnione, ponieważ, według przytoczonych w tym wyroku powodów orzeczenia, pośredniczenie przy pożyczce krajowej przez Wydział krajowy Wydziałom powiatowym przekazane a przez nie przyjęte, wytwarzało właściwie stosunek umocowania czyli pełnomocnictwa pomiędzy wymienionemi władzami autonomicznemi, stanowczo

różniący się od stosunku podporządkowania i przełożenia, a co do przesyłek, będących przedmiotem zażalenia i rozprawy, nie można podporządkowania Wydziałów powiatowych Wydziałowi krajowemu, po myśli art. II. ustępu 2. ustawy z dnia 2. Października 1865 Nr. 108. Dz. u. p. co do uwolnienia przesyłek od opłaty pocztowej, wywnioskować ani z zasadniczych postanowień art. XVII., XVIII. i XXIV. ustawy z dnia 5. Marca 1862 Nr. 18. Dz. u. p., określającej zasadnicze podstawy urządzenia gmin, ani z postanowień §§. 48. i 49. ust. o Repr. pow.

Z tego uzasadnienia wypływa wprawdzie, że Wydział krajowy nie utrzymał się ze swem żądaniem w wypadku, który był przedmiotem rozprawy, że jednakowoż Trybunał administracyjny nie zdaje się podzielać zapatrywania Ministerstwa handlu i władz jemu podporządkowanych, jakoby nawet w tych wypadkach, w których Wydziały powiatowe występują po myśli powołanych art. XVII., XVIII. i XXIV. ustawy z dnia 5. Marca 1862 Nr. 18. Dz. u. p. i §§. 48. i 49. ust. o Repr. pow. jako władze podporządkowane Wydziałowi krajowemu, względnie jako władze na równi postawione z Wydziałami krajowymi, kwestyę uwolnienia korespondencji Wydziałów powiatowych od opłaty pocztowej oceniać należało nie według obszerniejszego postanowienia ustępu 2. art. II., lecz według ustępu 7. art. II. ustawy z dnia 2. Października 1865 Nr. 108. Dz. u. p.

O tej okoliczności zawiadomiliśmy Wydziały powiatowe, podnosząc równocześnie, że w razie niezastosowania do tego rodzaju korespondencji Wydziałów powiatowych przez organa pocztowe obszerniejszych i dla Wydziałów powiatowych korzystniejszych postanowień ustępu 2. art. II. ustawy z dnia 2. Października 1865 Nr. 108. Dz. u. p. służy Wydziałom powiatowym prawo w każdym poszczególnym wypadku odnieść się do c. k. kraj. Dyrekcyi poczt i telegrafów we Lwowie, następnie do c. k. Ministerstwa handlu, a w razie odmowy wystąpić z zażaleniem do Trybunału administracyjnego.

Przytem zauważył Wydział krajowy, że w wypadkach tego rodzaju zazwyczaj tylko Wydział powiatowy lub gmina bezpośrednio są interesowane. Dlatego Wydział krajowy nie może dla braku czynnej kompetencji bezpośrednio występować w sprawach tego rodzaju i musi jedynie poprzestać na zajęciu stanowiska doradczego, dając Wydziałom powiatowym na ich żądanie informacje co do zażaleń wnieść się mających do władz administracyjnych, tudzież wskazując im również w razie zażądania adwokatów dobrze obeznanym z przepisami w tej mierze obowiązującymi, do którychby Wydział powiatowy udać się mógł o przeprowadzenie tej sprawy przed Trybunałem administracyjnym.

W duchu powyższych uwag wystosował Wydział krajowy okólniki z dnia 2. Listopada 1883 l. 54832, z dnia 4. Lipca 1884 l. 28.641 i z dnia 13. Lipca 1884 l. 29403 do Wydziałów powiatowych, wskazując sposób postępowania w razie niesłusznego obciążenia opłatą pocztową korespondencji gminy lub Wydziału powiatowego.

Fundacya ś. p. Edwarda
Lewińskiego dla zuboża-
łych włościan.

W myśl §. 5. aktu fundacyi ś. p. Edwarda Lewińskiego, czysty dochód ma być użyty na zapomogi dla zubożałych włościan Galicyi, a to kolejno powiatami.

W roku bieżącym przypadło do rozdziału 1436 zł. 14 ct. w. a., którą to kwotę wręczono za pośrednictwem Wydziału powiatowego 28 włościanom w powiecie mościskim, a mianowicie 23 włościanom udzielono zasiłek w wysokości po 50 zł., jednemu w kwocie 56 zł. 14 ct., trzech zaś otrzymali zapomogi po 60 zł.

Wykonywanie nadzoru nad działalnością Zwierzchności gminnych, nad zakładowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, tudzież nad zakładowym majątkiem powiatów, w myśl ustaw krajowych z dnia 18. Lutego 1875, a względnie z dnia 6. Grudnia 1883., z dnia 17. Czerwca 1874. i w myśl §. 48. ustawy o reprezentacji powiatowej.

Jak w poprzednich latach tak i w okresie od ostatniego sprawozdania, czuwał Wydział krajowy przede wszystkim nad tem, aby Wydziały powiatowe nadzorowały należycie Zwierzchności i Rady gminne, ażeby takowe uchwały budżety prawidłowo i w terminach ustawą oznaczonych, by dodatki do podatków, potrzebne na pokrycie wydatków gminnych, były w wysokości odpowiedniej rzeczywistym potrzebom przypisane, ażeby inwentarze zakładowego majątku gmin i zakładów gminnych były dokładnie spisane, a względnie spisane inwentarze należycie uzupełnione i ażeby roczne rachunki gmin i zakładów gminnych były ściśle sprawdzone przez Rady gminne, a w gminach wiejskich przy współudziale delegatów lub funkcyjnaryuszów Rady powiatowej.

Co do tych działów organicznej pracy samorządu utrzymuje Wydział krajowy stałą ewidencję i jak tylko którykolwiek Wydział powiatowy ociąga się ze złożeniem szczegółowego sprawozdania o wykonaniu aktu nadzoru nad wyliczonymi peryodycznymi czynnościami Zwierzchności i Rad gminnych, jest dopóty upominany, dopóki się nie wykaże, że obowiązkom swoim zadość uczynił.

Nie możemy jednak tego pominąć milczeniem, że przy wykonaniu nadzoru nad gospodarstwem gmin, szczególnie wiejskich, okazuje się dość często pewna opieszałość, którą Wydział krajowy stara się wszelkimi sposobami uchylić, bądź odnosząc się do osoby Prezesa Rady powiatowej, bądź zagrażając wysłaniem komisji na koszt powiatu dla załatwienia sprawy, a w jednym wypadku wysłał Wydział krajowy rzeczywiście komisję, co bezzwłocznie skutek wywarło.

Jeżeli przy sprawdzeniu rachunków gminnych i przy lustracji gospodarstwa gminnego okazują się nieporządki lub zaniedbanie obowiązków, następuje dochodzenie w myśl §. 102. ust. gm.

W okresie od ostatniego sprawozdania złożonych zostało z urzędu 16 członków Zwierzchności gminnych. Zazwyczaj jednak donoszą Wydziały powiatowe, że powodem nieporządków w rachunkach gmin są pisarze gminni.

Dlatego też Wydział krajowy przyjął z wielkiem zadowoleniem zawiadomienie, że nowela do §. 102. ust. gm. o nadzorze władz wyższych nad urzędnikami gmin wiejskich otrzymała Sankcję, i jakkolwiek każda ustawa krajowa ogłoszoną jest w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, uważał Wydział krajowy za potrzebne zwrócić na nią szczególniejszą uwagę Wydziałów powiatowych okólnikiem z dnia 8. Stycznia 1883. l. 1053.

Przedewszystkiem podniósł Wydział krajowy z naciskiem, że od dnia wejścia w wykonanie tej ustawy nie będą mogli żli i przewrotni funkcyjnaryusze gmin wiejskich, kryjąc się za plecami mniej udolnych Zwierzchności i Rad gminnych, nie wykonywać lub wpływać na niewykonanie poleceń władz wyższych (szczególniej autonomicznych) i dopuszczać się nieprawidłowości lub zgoła nadużyć, za które odpowiedzialność na człon-

ków Zwierzchności gminnych spadała, podczas gdy właściwych sprawców nie można było w drodze administracyjnej osiągnąć.

Nadto zwrócił uwagę Wydział krajowy, że Wydziały powiatowe robiąc odpowiedni użytek z tej ustawy i postępując energicznie, wytrwale a zarazem oględnie, mogą po usunięciu nieodpowiednich osobistości doprowadzić do tego, że gminy wiejskie będą miały z czasem do- brych funkcjonaryuszów, co się niewątpliwie przyczyni i to w wysokim stopniu do podniesienia całej administracji autonomicznej.

W końcu polecił Wydział krajowy Wydziałom powiatowym złożyć do roku wyczerpujące sprawozdania o poczynionych zarządzeniach w tej ze wszech miar ważnej sprawie i o skutkach tych zarządzeń.

W związku niejako z powyższymi zarządzeniami Wydziału kra- jowego pozostaje okólnik c. k. Namiestnictwa z dnia 14. Grudnia 1883. r. l. 53388 do wszystkich c. k. Starostów, wzywający ich, ażeby z całą sta- nowczością przestrzegali przepisów o pisarzach pokątnych, ukracając ich szkodliwą działalność.

Wydział krajowy zakomunikował ten okólnik wszystkim Wydzia- łom powiatowym reskryptem z dnia 28. Grudnia 1883 l. 61949. — Prócz powyższych zarządzeń, wydanych z tytułu naczelnego nadzoru nad zakła- dowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, wydał Wydział krajowy je- szcze dalsze następane zarządzenia:

Ponieważ z przedkładanych inwentarzów majątku gminnego, jakoteż przy innych sposobnościach okazało się, że niektóre gminy są zbyt pochopne do zaciągania długów, przeto zawezwaliśmy Wydziały powiatowe okólnikiem z dnia 4. Kwietnia 1884. r. l. 17247, aby przy zatwierdzaniu uchwał Rad gminnych względem zaciągnięcia pożyczek na podstawie §. 99. ust. gm. badały ściśle potrzebę i cel użyteczny tych pożyczek, a przy pożyczkach zaciąganych w Banku krajowym powinny być te dwie okoli- czności poświadczone w klauzuli zatwierdzenia uchwały Rady gminnej.

Następnie:

Jak to już w poprzednim sprawozdaniu nadmieniliśmy, zarzą- dził Wydział krajowy okólnikiem z dnia 2. Stycznia 1883 l. 58180 lustra- cyę wszystkich fundacyj i zakładów dobroczynnych, pozosta- jących w zarządzie gmin, których jest znaczna ilość.

Obecnie wpływają jeszcze ciągle sprawozdania o dokonanej re- wizji tych fundacyj i zakładów, a Wydział krajowy zarządza uchylenie do- strzeżonych nieprawidłowości, a względnie przy rażących zaniedbaniach ściśle dochodzenia.

W tym roku zarządziliśmy znowu okólnikiem z dnia 25. Maja 1884 l. 22751 ogólną lustrację wszystkich kas pożyczkowych gminnych, polecając Wydziałom powiatowym, ażeby wykazały wysokość kapitału zakładowego przy wprowadzaniu tych zakładów w życie, oraz wy- sokość obecnie istniejącego kapitału zakładowego. Zarazem zawezwaliśmy Wydziały powiatowe, ażeby złożyły sprawozdanie o zarządzie tych insty- tucyj, które z nich chylą się ku upadkowi z braku należytego zarządu i jakiego rodzaju są wady administracji tych kas.

Po otrzymaniu sprawozdania od wszystkich Wydziałów powiato- wych zastanowi się Wydział krajowy nad tem, jak dalej postąpić należy z kasami pożyczkowymi gminnymi.

Następnie zajmował się Wydział krajowy sprawą poborów dodatków do podatków na cele gminne. Sprawa ta była przedmiotem szczególniejszej uwagi Wydziału krajowego od dawnych lat i Wydział krajowy wydał w tej mierze cały szereg pouczeń i okólników.

Gdy jednak w najnowszych czasach zdarzył się wypadek, że jeden z podwładnych funkcjonaryszów urzędu podatkowego, zmówiwszy się z członkami Zwierzchności gmin i pisarzami dopuścił się nadużyć, przeto Wydział krajowy, porozumiewszy się z c. k. Prezydium krajowej Dyrekcyi Skarbu, wydał dalsze okólnikowe pouczenia z dnia 26. Lutego i z dnia 11. Kwietnia 1884. r l. 9584 i 15881 uzupełniając poprzednie zarządzenia i zaostrzając kontrolę.

Oczywiście, że oprócz tych ogólnych zarządzeń wydanych Wydziałem powiatowym w sprawie nadzoru nad gminami, były bardzo liczne szczegółowe zarządzenia z powodu poszczególnych wypadków, sprawozdań, doniesień i t. p., które pominięte być muszą.

Obok nadzoru dokonywanego przez Wydziały powiatowe, musiał Wydział krajowy dość często bezpośrednio wkraczać.

Działo się to bądź na prośbę Wydziałów powiatowych, bądź w uznaniu braku sił fachowych Wydziałów powiatowych do przeprowadzenia lustracyj gospodarstw gminnych większych miast, bądź w końcu z tego powodu, że w łonie Wydziału powiatowego zasiadali członkowie Zwierzchności gminnej, których urzędowanie zlustrować należało.

Poszczególne fakta rewizyi gospodarstw gminnych wyliczamy jak następuje:

Przedewszystkiem przeprowadził Wydział krajowy lustrację gospodarstwa gminy Brodów.

Jak pliki aktów złożone w Archiwum Wydziału krajowego udowadniają, zwróciło gospodarstwo tej gminy już od dawnych lat uwagę Wydziału krajowego, i Wydział krajowy nie szczędził upomnień i groźb, wskazując na nieproporcjonalną wysokość kosztów zarządu, na hojne szafowanie groszem publicznym, na rozmaite pensye, subwencye, remuneracye, koszta podróży i t. d., a przedewszystkiem na rażące uporczywe zaniechanie ściągania wierzytelności gminy (zaległości czynnych), co jednak skutku nie wywierało, przeciwnie w przededniu niewypłacalności przyjęła gmina na siebie nader uciążliwe zobowiązanie co do utrzymania niemieckiego wyższego gimnazjum, obciążając zakładowy majątek i roczne przychody gminy.

Obecnie jest uzasadniona nadzieja, że powiększą się dochody gminy, ponieważ c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych przychylając się do rekursu gminy, zezwoliło na wykonywanie prawa propinacyi, obok poboru opłat gminnych od trunków spirytusowych. Do wydobycia gminy z pod sekwestracji wszystkich dochodów i do uregulowania gospodarki potrzebne są jednak energiczne zarządzenia, których Wydział krajowy poczynić nie omieszka.

Z powodu prośby gminy Kołomyi o udzielenie pożyczki z Banku krajowego w kwocie 150.000 zł. na zakupno a względnie dobudowanie koszar, zarządził Wydział krajowy zbadanie gospodarki w głównych zarzysach.

I tutaj okazało się, że gmina znajduje się w przykrem położeniu finansowem, że przychody nie wystarczają na pokrycie wydatków, chociaż gmina celem uregulowania gospodarki zaciągnęła zeszłego roku pożyczkę w kwocie 180.000 zł., która w znacznej części użyta została na popłacenie takich należności, które w budżetach pokrycie znaleźć były winne i na co nawet w części odpowiednie kwoty uchwalono, jako to: na zaległe płace nauczycieli, zaległe podatki, zaległy ekwiwalent, zużyte obce kaucyje, należności przedsiębiorców, procenta od pożyczek i t. d.

Również i gospodarstwo tej gminy stoi pod szczególnym nadzorem Wydziału krajowego i Wydział krajowy nie omieszkła poczynić stosownych zarządzeń.

Z powodu skargi zarządzono lustrację gospodarki gminy Brzeżan, która wykazała, że tamtejszy naczelnik gminy zajmuje się z uznania godną gorliwością i rzetelnością sprawami gminnymi. Wydano przeto tylko administracyjne wskazówki szczególnie co do kolaudacyi budynków miejskich, które się we własnym zarządzie budują.

Z powodu skargi i na prośbę samego burmistrza, przeprowadzono lustrację gospodarki gminy Stanisławowa.

Wynik lustracyi był zadowalniający, a skargi okazały się niezasadnionymi.

Na podstawie lustracyi gospodarstwa gminnego i zarządu propinacyjnego w Gródku, tudzież lustracyi gospodarstwa gminnego w Ropczycach, wydano szczegółowe administracyjne zarządzenia.

Z powodu zatargów pomiędzy Zwierzchnością gminy Trembowlu, a leśniczym lasów miejskich, pozostających dotychczas pod szczególnym nadzorem Wydziału krajowego, a względnie delegata Wydziału krajowego, któremu leśniczy podlega, wydelegowano komisję dla zbadania stanu rzeczy. Dla uniknięcia dalszych zatargów rozpisano konkurs na posadę leśniczego.

Z powodu skarg przeciw naczelnikowi gminy Narajowa przeprowadzono dochodzenie i wytknięto sprawdzone nieprawidłowości, zagrażając, w razie, gdyby takowe nadal istniały, surowszemi następstwami §. 10² ust. gm.

Na prośbę gminy Podhajec interweniował Wydział krajowy ze skutkiem przy zawarciu ugody pomiędzy gminą a Skarbem, co do poboru opłat gminnych od trunków spirytusowych.

Udzielono gminie Sambora pomocy przez delegowanie komisarza w celu wyjaśnień poszczególnych postanowień projektu ustawy o zniesieniu prawa propinacyi.

Zbadano na miejscu stosunki policyi budowniczej i ogniowej miasteczka Chodorowa odbudowującego się po pożarze i wydano na tej podstawie stosowne zarządzenia.

Zbadano stosunki propinacyi miasta Dobczyc i zabezpieczono należycie czynsz dzierżawny zalegający w znacznej kwocie.

W sprawie sprzedaży 219 morgów lasu gminy Wetliny w drodze publicznej licytacji za 60 ct., która to sprawa była przedmiotem interpelacyi w Wysokim Sejmie i przedmiotem publicznej dyskusyi we wszy-

stkich dziennikach krajowych, zarządził Wydział krajowy zbadanie stanu rzeczy na miejscu.

Z dochodzenia okazało się, że winę niepomysłnego obrotu sprawy ponosi wyłącznie gmina, która przegrawszy proces z dworem o las, pastwiska i grunta rzekomo zabrane jej przed rokiem 1812, prowadzony z zaciętością przez lat 13, nie chciała zapłacić dworowi kosztów sporu w kwocie 143 zł. 75 ct., a dwór, który znaczne wydatki z powodu tego procesu poniósł, nie chciał w żaden sposób od tego odstąpić, i żądał ażeby mu gmina prawomocne koszta sporu zapłaciła, uważając to jako małą karę za ustawiczne niepokojenie. Nadmienić należy, że las gminny jest oddalony od stacyi kolejowej w Lisku przynajmniej o 8 mil na samej granicy węgierskiej w położeniu mniej przystępnem, że dochód roczny z tego lasu obliczony został przez urząd podatkowy na 2 zł. 37 ct. a podatek gruntowy z dodatkiem wynosi rocznie 71 ct. Wobec tego, jakoteż wobec okoliczności, że właściciel obszaru dworskiego posiada w tej gminie około 6000 morgów lasu, który mu żadnego dochodu nie przynosi, trudno nawet przypuścić, żeby nabywając las przy trzeciej licytacji (po poprzednich osobistych rokowaniach z gminą, które jednak skutku nie odniosły) liczył na jakiegokolwiek zyski. Chodziło tylko o przełamanie zaciętego uporu gminy.

Załatwienie sprawy było bardzo łatwe; gmina, której Zwierzchność i Rada do najsurowszej odpowiedzialności pociągnięteby być musiały, zapłaciła właścicielowi obszaru dworskiego koszta procesu, a właściciel zwrócił, czyli raczej darował gminie aktem notaryalnym prawomocnie nabyty las, oddając go gminie zaraz w posiadanie.

Z powodu skarg na gospodarstwo gminy w Bełzie i przychylając się do prośby Wydziału powiatowego w Sokału, zarządził Wydział krajowy dochodzenie, z którego obok innych większych nieprawidłności okazało się, że gmina ta, posiadająca dość znaczny zakładowy majątek, nie ma od dwóch lat budżetu i że rachunki gminne wszystkich funduszków nie są począwszy od roku 1876. sprawdzone, chociaż Naczelnik gminy sumaryczne zamknięcia takowych Wydziałowi powiatowemu przedkładał.

Wynik dochodzenia udzieliliśmy c. k. Namiestnictwu, które uznając doniosłość wykazanych przekroczeń — orzeczeniem z 3. lipca b. r. l. 41621, złożyło p. Franciszka Liebiga z urzędu naczelnika gminy miasta Bełza, tudzież rozwiązało tamtejszą Reprezentację gminną na mocy §. 109. ust. gminnej.

Wskutek ustawicznych skarg na gospodarstwo gminy Buczacza, zarządził Wydział krajowy dochodzenie i likwidację, która jest w toku.

Udzielono Wydziałowi powiatowemu w Ropczycach pomocy, celem zaprowadzenia porządku w kancelaryi Rady powiatowej i reorganizacji służby.

Co się tyczy nadzoru nad zakładowym majątkiem powiatów i zakładów powiatowych, to Wydział krajowy domaga się przedłożenia budżetów, zamknięć rachunkowych i inwentarzy, które bywają rozpatrywane.

Co się zaś tyczy urzędowania Reprezentacji powiatowych, to obok uznania godnej gorliwości obywatelskiej dostrzegać się daje w nie-

których powiatach — jakto już nadmieniliśmy, pewna opieszałość, którą przełamać trudno.

Jednym z najgłówniejszych powodów tego stanu jest fakt, że niektóre Reprezentacye powiatowe nie były dość skrupulatne przy wyborze i stabilizowaniu płatnych funkcyjaryuszów. Z tego powodu weszło w zarząd autonomiczny wielu emerytów, którzy stargawszy siły w innych zawodach, nie mających nic wspólnego z administracją i trzymając się li tylko form biurokratycznych, nie odpowiadają ani duchowi, ani celom samorządu, lub też młodszych ludzi bez należytych studyów i praktyki administracyjnej, których curriculum vitae nie zawsze należyście zbadano.

Jeżeli przeto Prezes Rady powiatowej i Wydział powiatowy obejmując urządowanie, — stosunki podobne do powyżej określonych w kancelaryi Rady powiatowej znachodzą, to położenie ich jest rzeczywiście trudne. Reorganizacya biur, zawisła od pełnej Rady powiatowej, napotyka często na przeszkody, prawie zwalczyć się nie dające, albowiem tego rodzaju funkcyjaryusze umieją wkorzeniać się w powiecie, zawiązując liczne stosunki, szczególnie w kuryi włościańskiej i małomiejskiej, a nieustający nadzór ze strony Prezesa i Wydziału powiatowego jest prawie niemożliwy, albowiem tak on, jak i członkowie Wydziału powiatowego nie mieszkają po największej części w miejscu urządowania Rady powiatowej.

Zdarzały się przeto wypadki, że Prezes i Wydział powiatowy nawet nie wiedzieli o ważnych sprawach, na których załatwienie Wydział krajowy wielokrotnie nalegał.

Wydział krajowy dostrzegłszy nieporządki, interweniował kilkakrotnie ze skutkiem, celem uchylania takich funkcyjaryuszów, którzy na zaufanie nie zasługują i udzielać będą zawsze chętnie pomocy, ile razy Prezes i Wydział powiatowy tego zażądatają.

Postępując tym torem dalej, Wydział krajowy ufa, że przy chętnym współdziałaniu Prezesów Rad powiatowych uchylą wszędzie zastój, gdzie się takowy okazuje i wprowadzi — gdzie tego potrzeba — spieszne i prawidłowe załatwienie spraw.

Gdyby jednak Wydział krajowy nie mógł tą drogą celu osiągnąć, czego nie przypuszczamy, musiałby się odnieść do Wysokiego Sejmu z prośbą o uchwalenie noweli do ustawy o Reprezentacyi powiatowej, która nie ograniczając zakresu działania Prezesa i Wydziałów powiatowych, przeciwnie idąc im w pomoc — zabezpieczyła, by zarazem prawidłowość urządowania w kancelaryach Wydziałów powiatowych.

Bezprocentowe pożyczki
na budowy koszar woj-
skowych.

W przedmiocie pożyczek na budowy koszar wojskowych przedłożonem będzie Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Departament II.

Szef: Dr. Józef Wereszczyński, Członek Wydziału krajowego.

Ustawa uwalniająca obligacje komunalne Banku krajowego oraz pobory Dyrektorów i funkcyjnarjuszów Banku krajowego od dodatków do podatków.

Odezwą z dnia 29. Marca 1884 l. 2730/pr. Prezydium c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy, że Jego c. i k. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 19. marca br. udzielić najmiłościwiej Najwyższej sankcyi uchwalonym przez Wysoki Sejm projektem ustaw, któremi obligacje komunalne Banku krajowego i wszystkie ze stosunku służbowego pochodzące pobory Dyrektorów, urzędników i funkcyjnarjuszów tegoż zakładu uwolnione zostały od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych.

Odnosnie do równocześnie uchwalonej rezolucyi sejmowej w sprawie rozszerzenia na obligacje komunalne Banku krajowego ulg finansowych służących listom zastawnym według ustawy z 10. Lipca 1865 Dz. u. p. Nr. 55. i rozporządzenia ministeryalnego z 16. Stycznia 1866 Dz. u. p. Nr. 9 oznajmił Jego Ekscelencya Pan Minister spraw wewnętrznych tymże samym reskryptem, iż udaje się jednocześnie w tym przedmiocie do Jego Ekscelencyi p. Ministra skarbu o dalsze zarządzenie.

Uchwała finansowa na r. 1884 i ustawa o pożyczce krajowej 1,000.000 zł. na pokrycie niedoborów z lat 1882—1884.

Odezwą z dnia 23. Lutego 1884 L. 10599/pr. Prezydium c. k. Namiestnictwa uwiadomiło Wydział krajowy, że Jego c. i k. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 11. Lutego 1884 najmiłościwiej zatwierdzić uchwałę Sejmu krajowego z dnia 20. października 1883 o pokryciu niedoboru funduszu krajowego w r. 1884 przez pobór dodatku krajowego w kwocie 27 ct. od każdego zł. należności podatków bezpośrednich łącznie z wszystkimi dodatkami państwowymi a oraz udzielić Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm projektowi ustawy o zaciągnięciu pożyczki krajowej w sumie 1,000.000 zł. a. w. na pokrycie niedoborów funduszu krajowego z lat 1882, 1883 i 1884 jak i na uposażenie kasy krajowej.

Uchwała o dodatkach do podatków dla funduszy indemnizacyjnych.

Odezwą z dnia 22. Stycznia 1884 l. 586/pr. Prezydium c. k. Namiestnictwa uwiadomiło Wydział krajowy, że Jego c. i k. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 9. Stycznia 1884 zatwierdzić najlaskawiej uchwalony przez Wysoki Sejm rozkład dodatków dla funduszy indemnizacyjnych na r. 1884. a mianowicie dla funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej i zachodniej po 31 1/2 ct. i dla funduszu indemnizacyjnego W. Ks. Krakowskiego po 22 ct. od jednego zł. całej należności podatków bezpośrednich.

Pożyczka krajowa
z r. 1884.

Do zrealizowania pożyczki krajowej w kwocie jednego miliona zł. w. a. przeznaczonej na pokrycie niedoborów funduszu krajowego z lat 1882, 1883 i 1884 (ustawa kraj. z dnia 11. Lutego 1884.) przystąpić mógł Wydział krajowy dopiero po nadejściu odpowiedzi c. k. Rządu na uchwałę Wysokiego Sejmu z 20. Października 1883, wzywającą c. k. Rząd, ażeby dla pożyczki tej wyjednał w drodze właściwej uwolnienie od wszystkich opłat i należności skarbowych. Wobec faktu jednak, że zrealizowanie tej pożyczki nawet w razie odmówienia żądanego uwolnienia od opłat i należności skarbowych jako konieczność nieunikniona nastąpić musiało, Wydział krajowy już 29. Lutego 1884. l. 10599 wystosował do Jego Ekscelencyi P. Ministra skarbu prośbę, aby wniesiony wkrótce przedtem do Rady państwa projekt ustawy o przyznanie obligacyom pożyczki krajowej z roku 1883 charakteru walorów pupilarnych, rozciągnięty został także na wydać się mające obligacye pożyczki krajowej z r. 1884.

Alegat 3.

Alegat 4.

Odezwą z dnia 29. Marca 1884 l. 2729/pr. Prezydium c. k. Namiestnictwa uwiadomiło Wydział krajowy, że c. k. Ministerstwo Skarbu nie mogło oświadczyć się za wniesieniem do Rady państwa projektu ustawy o uwolnienie nowej pożyczki krajowej w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. Października 1883 od opłat i należności skarbowych.

Po otrzymaniu tej odpowiedzi Wydział krajowy postanowił przystąpić zaraz do obmyślenia najkorzystniejszego sposobu zrealizowania pożyczki. Najkorzystniejszym przedstawiał się ten sposób, jaki już w sprawozdaniu komisji budżetowej Wysokiego Sejmu, mianowicie w ustępie uzasadniającym potrzebę nowej operacji kredytowej wskazany został t. j. nowa emisya $4\frac{1}{2}\%$ obligacyi pod warunkami przyjętymi za podstawę emisyi takichże obligacyi z r. 1883 w ogólnej sumie 3,800.000 zł. Uzasadnienie nowej emisyi obligacyj krajowych zawiera wystosowane w tej mierze do Jego Ekscelencyi Pana Ministra Skarbu dnia 4. Kwietnia 1884. l. 16803 przedstawienie z prośbą o zatwierdzenie planu umorzenia i formularzy nowych obligacyj.

Alegat 5.

Nowa emisya $4\frac{1}{2}\%$ obligacyj krajowych wynosi 1.000 sztuk seryi A. po 100 zł., 400 sztuk seryi C. po 1.000 zł. i 100 sztuk seryi E. po 5.000 zł. razem 1,000.000 zł. nominalnie. Emisya ograniczoną została do jednego miliona zł. nominalnie a nie w gotówce, tak ze względu na brzmienie ustawy krajowej z 11. Lutego 1884, w której nie ma wyraźnej wzmianki o milionie zł. w gotówce, jak i stosownie do potrzeby rzeczywistej w zestawieniu z celami, na które pożyczka przez Wysoki Sejm przeznaczoną została.

Całą emisję obligacyj krajowych z r. 1884. nabył Bank krajowy pod warunkami, określonymi szczegółowo w reskrypcie Wydziału krajowego z dnia 11. Kwietnia 1884 l. 18.589.

Alegat 6.

Ofertą swoją na nabycie całej emisyi obligacyj krajowych z roku 1884 Bank krajowy oddał krajowi rzeczywistą a cenną usługę, co bliżej objaśnione zostało w sprawozdaniu z czynności organizacyjnych Wydziału krajowego w Banku krajowym.

Zatwierdzenie nowej emisyi obligacyj krajowych i planu umorzenia przez Ministerstwo Skarbu nastąpiło 27. Kwietnia b. r.

Zatwierdzając plan umorzenia J. E. Pan Minister Skarbu odniósł się równocześnie do P. Ministra sprawiedliwości celem nadania nowym obligacjom charakteru walorów pupilarnych.

Pożyczka krajowa
z r. 1883.

Według pierwotnego planu emisji $4\frac{1}{2}\%$ obligacji pożyczki krajowej z r. 1883. miał Wydział krajowy puścić w obieg 50 obligów po 10.000 zł., 70 po 5000 zł., 700 po 1000 zł., 2000 po 500 zł., i 12500 po 100 zł. — Podział ten okazał się nieodpowiednim, gdyż popyt za obligacjami opiewającymi na większe kwoty znacznie przewyższył ich liczbę, a w konsekwencji wskazana w pierwotnym planie emisyjnym liczba obligów na 100 zł. przewyższyła znacznie rzeczywistą potrzebę. Aby uczynić zadość słusznemu żądaniu subskrybentów, co było możliwem bez żadnej ujemy dla sprawy, Wydział krajowy wyjednał u Ministerstwa Skarbu zmianę pierwotnego planu emisji w ten sposób, że na podstawie reskryptu ministerjalnego z dnia 23. Września 1883 l. 3865 wydał 100 obligów po 10.000 zł. 150 po 5000 zł., 740 po 1000 zł., 2000 po 500 zł. i 3100 po 100 zł.

Pierwsze losowanie obligacji pożyczki krajowej z r. 1883. odbyło się stosownie do zatwierzonego przez Rząd planu umorzenia dnia 1. Lutego 1884.

Zasiłek z funduszu krajowego na budowę kolei transwersalnej w sumie 1,100.000 zł. spłacony został w Kasie rządowej z funduszków pożyczki z r. 1883. w dwóch ratach a mianowicie: 15. Listopada 1883. r. 1,000.000 zł., a 7. Grudnia 1883 reszta 100.000 zł. w. a. Odezwą z dnia 23. Czerwca b. r. l. 5412/pr. Prezydium c. k. Namiestnictwa uwiadomiło Wydział krajowy, że Jego c. k. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z 10. Czerwca b. r. udzielić Najwyższej Sankcyi uchwalonemu przez obie Izby Rady Państwa projektowi ustawy względem użycia obligacji galicyjskiej pożyczki krajowej w kwocie 3,800.000 zł. z r. 1883. do lokowania fundacyjnych, pupilarnych i t. p. kapitałów.

Rada generalna Banku austro-węgierskiego poleciła centralnemu zarządowi i filiom tego zakładu, aby $4\frac{1}{2}\%$ obligacje gal. pożyczki krajowej z r. 1883. przyjmowały w lombard do wysokości 75% ceny kursowej.

Dodatek krajowy do
podatku dochodowego
od budowli uwolnionych
od podatku domowo-
czynszowego.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 Wysoki Sejm powziął następującą uchwałę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, aby polecił Urzędowi podatkowemu „bierającym pięcioprocentowy podatek dochodowy od dochodu z budowli „uwolnionych od płacenia podatku domowo-czynszowego pobierać dodatek „krajowy od tego pięcioprocentowego podatku dochodowego“.

Odezwą z dnia 13. Grudnia 1883 l. 11,800/pr. Prezydium c. k. Namiestnictwa przedstawiło Wydziałowi krajowemu celem objawienia opinii odezwę c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu z dnia 29. Listopada 1883 l. 1615/pr., według której wykonanie powyższej uchwały w miasteczkach i po wsiach sprowadziłoby dwukrotne obciążenie jednego i tego samego przedmiotu (nowych budowli) dodatkiem krajowym, gdyż w obec uchwały Wysokiego Sejmu z 28. Września uwalniającej tylko nowe budowle w miastach od podatku krajowego, — w miasteczkach i po wsiach dodatek krajowy od odpisanego podatku domowo-czynszowego zawsze jest pobierany.

Alegat 7.

Alegat 8.

Odezwą z dnia 3. Maja 1884 l. 60881/83. 7. Wydział krajowy nie zaprzeczył słuszności wywodom c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu, wychodząc z tego zapatrywania, że na wstępie przytoczona uchwała Wysokiego Sejmu miała na celu tylko zwrócenie uwagi c. k. Rządu na tę okoliczność, iż dotąd jeden rodzaj podatku nie jest podciągnięty pod uchwałę finansową co do poboru dodatku krajowego. — Dwukrotne zaś obciążanie jednego przedmiotu dodatkiem krajowym nie mogło leżeć w intencji Wys. Sejmu.

Bank krajowy.

Czynności organizacyjne w Banku krajowym przedstawia Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi w osobnem sprawozdaniu. Już po ułożeniu tego sprawozdania dokonane zostały dalsze czynności, które na tem miejscu podajemy do wiadomości Wys. Sejmu.

Uchwałą z dnia 8. Lipca b. r. l. 34167 zatwierdził Wydział krajowy na rok bieżący ustanowienie następujących nowych organów pomocniczych i wykonawczych:

1. na powiat Rudecki i okręg sądowy Gródecki — Towarzystwo zaliczkowe w Rudkach;
2. na powiat Nadwórniański — Bank zaliczkowy „Nadzieja“ w Delatynie;
3. na powiat Lwowski — powiatowe Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie;
4. na powiat Jasielski — Towarzystwo zaliczkowe w Jaśle;
5. na powiat Bobrecki — Towarzystwo zaliczkowe w Bóbrce;
6. na powiat Podhajecki i Brzeżański — Towarzystwo zaliczkowe w Podhajcach;
7. na powiat Dobromilski, i tymczasowo na okręg sądowy Brzozowski — Towarzystwo zaliczkowe w Dobromilu;
8. na powiat Myślenicki z wyłączeniem okręgu sądowego Makowskiego — powiatowa Kasa oszczędności w Myślenicach;
9. na powiat Żółkiewski — Towarzystwo zaliczkowe w Żółkwi;
10. na powiat Tłumacz i Buczacz — Towarzystwo kredytowe Oszczędności w Tłumaczu.

Z dniem 1. Lipca b. r. rozpoczął Bank krajowy emisję $4\frac{1}{2}\%$ listów zastawnych. — Okólnikiem z 8. Lipca b. r. l. 33.387 Wydział krajowy zawiadomił o tem wszystkie Wydziały powiatowe celem korzystania z emisji tego nowego waloru popularnego przy lokacji gotówki funduszków powiatowych i gminnych.

Uregulowanie kredytu melioracyjnego dla spółek wodnych.

Uchwałą z dnia 12. Października 1883 Wysoki Sejm wezwał c. k. Rząd: „ażeby wyjednał w drodze ustawodawstwa państwowego wydanie postanowień, któreby uregulowały kredyt melioracyjny dla spółek wodnych a zarazem z jednej strony utworzyły podstawę kredytu melioracyjnego dla pojedynczych właścicieli, z drugiej oznaczyły warunki, pod którymi kredyt ów użyty być może, a to w myśl rezolucyi sejmowej z 19. Lipca 1880“.

Na rezolucję tę zakomunikowaną c. k. Rządowi nie nadeszła odpowiedź do chwili zamknięcia tego sprawozdania, pomimo urgensów Wydziału krajowego wystosowanych do Prezydium c. k. Namiestnictwa 15. Lutego 1884 l. 5867 i 21. Kwietnia 1884 l. 19.783.

Kredyt na melioracje
gruntowe.

Uchwałą z dnia 12. Października 1883 Wysoki Sejm wezwał Wydział krajowy do wniesienia projektu o udzielanie kredytu na melioracje gruntowe przez Bank krajowy. Reskryptem z dnia 15. Lutego b. r. l. 5867 Wydział krajowy polecił Dyrekcyi Banku krajowego opracowanie i przedłożenie projektu przez Wysoki Sejm zażądane. Naczelnym Dyrektorem Banku krajowego p. Antoni Wrotnowski zajął się tą sprawą, opracował projekt, ale przed wniesieniem takowego do Wydziału krajowego zasięgnął opinii krajowych Towarzystw rolniczych, których ewentualne uwagi wzięte zostaną pod rozbiór najpierw w Dyrekcyi Banku krajowego. Taki był stan sprawy w chwili układania tego sprawozdania. Skoro Wydział krajowy otrzyma z Dyrekcyi Banku krajowego substrat potrzebny już z opinią fachowych organów, będzie mógł bez dalszych badań informacyjnych przystąpić do uczynienia zadość na wstępie przytoczonemu wezwaniu Wysokiego Sejmu.

Fundacya śp. Wincent.
Łódzia Ponińskiego.

Z dochodów fundacyi śp. Wincentego Łódzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych przypadły w tym roku do rozdania cztery premie w gotówce: 828 zł., 690 zł., 552 zł., i 414 zł. Losowanie tych premii wyznaczone zostało na dzień 19. Lipca b. r.

Fundacya Feliksy Maryi
z hr. Golejewskich
Czarkowskiej.

Podany w zeszłorocznym sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego zarys aktu fundacyjnego fundacyi Feliksy Maryi z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców uznało c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 21. Marca b. r. l. 17.329 za odpowiadający tak zasadom i zamiarom przez fundatorkę wskazanym jak i wymogom prawnym. Dnia 30. Kwietnia b. r. l. 25.131 nastąpiło ostateczne zatwierdzenie aktu fundacyjnego ze strony c. k. Namiestnictwa. Kupony od listów hipotecznych (100.000 zł.) stanowiących majątek żelazny tej fundacyi wydano w terminach płatności adwokatowi dr. Marcelemu Madeyskiemu jako pełnomocnikowi fundatorki, która zastrzegła sobie prawo poboru dochodów na czas życia.

Fundacya wystawy kra-
jowej rolniczej i prze-
mysłowej we Lwowie
z r. 1877.

Z fundacyi „Wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej we Lwowie z r. 1877.“ przeznaczonej dla rzemieślników i przemysłowców, którzy zawodowo już w kraju wykształceni wiedzę swą i naukę za granicą uzupełnić pragną — otrzymali w r. 1883. stypendya po 300 zł.: stolarz p. Schröder, kształcący się w Paryżu już rok trzeci i p. Gromko na uzupełnienie nauki w białoskórnicwie.

Realność szkoły wete-
rystycznej we Lwowie.

Z należącej do funduszu krajowego a c. k. Rządowi dla szkoły weterynaryi oddanej realności pod l. 466¹/₄ we Lwowie, zastrzegł był Wydział krajowy pierwotnie 5 morgów gruntu dla użytku krajowej szkoły leśnej. W r. b. grunt ten już zbyteczny dla szkoły leśnej wydzierżawiony został p. Zygmuntowi Niżałowskiemu pod następującymi warunkami: Dzierżawa trwać ma lat 15. W pierwszych pięciu latach dzierżawca opłacać będzie tytułem czynszu tylko 20 zł., ale zobowiązuje się naprawić parkan istniejący, a nadto postawić parkan nowy, odgraniczający grunt wydzierżawiony od reszty gruntu zostającego w użytku szkoły weterynaryi. (Wystawienie tego parkanu przez dzierżawcę uwalnia Wydział krajowy od znacznego nakładu — około 600 zł., gdyż wskutek żądania szkoły weterynaryi

i c. k. Namiestnictwa, trzebaby było nowy parkan kosztem funduszu krajowego postawić.) W dalszych 10 latach dzierżawca p. Niżałowski opłacać ma rocznie tytułem czynszu 250 zł.

Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

W gronie nauczycielskiem krajowej szkoły leśnej we Lwowie zaszła w ciągu ubiegłego roku następująca zmiana: Dr. Alfred Zgórski, docent dla nauki stylu i ćwiczeń stylistycznych w języku polskim i niemieckim, oraz Dr. Ernest Till, docent dla nauki Ekonomii społecznej i nauki o ustawach i przepisach z dziedziny gospodarstwa leśnego i polowego, wnieśli rezygnację, którą Wydział krajowy przyjął, wyrażając ustępującym docentom zgodnie z wnioskiem Kuratorji swoje uznanie za gorliwe, sumienne i skuteczne pełnienie obowiązków przez lat 9 t. j. od założenia szkoły leśnej. Na docenta dla wszystkich powyżej wskazanych przedmiotów powołała Kuratorja szkoły kustosza biblioteki uniwersyteckiej Dr. Edmunda Burzyńskiego a Wydział krajowy zatwierdził to powołanie.

Z dotacyi przeznaczonej w budżecie na stypendya dla uczniów szkoły leśnej otrzymało dziesięciu uczniów stypendya, mianowicie ośmiu po 100 a dwaj po 80 zł. w. a. Reszta funduszu użytą została na rozdzielnie stałych zapomóg i jednorazowych zasiłków.

W nowym budynku szkoły leśnej ukończono ustawienie sztachet żelaznych kosztem 2249 zł. 28 ct. Weranda z dawnego budynku szkolnego, której nie obejmował kontrakt kupna i sprzedaży z p. J. Miłaszewskim, została odstąpiona Zakładowi obłąkanych w Kulparkowie, który uiścił za to funduszowi budowy szkoły 200 zł.

Krajowe szkoły w Dublanach i Czernichowie.

Z czynności dotyczących krajowych szkół rolniczych w Dublanach i Czernichowie przedkłada Wydział krajowy oddzielne sprawozdania.

W sprawie zakładania niższych szkół rolniczych w zachodniej części kraju.

Przedkłada Wydział krajowy w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. Października 1883 podobnież osobne sprawozdanie, które obejmuje wnioski założenia kraj. niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach powiecie Białskim.

Krajowe niższe szkoły rolnicze w Jagielnicy i Horodence.

Na posiedzeniu z dnia 17. Października 1883 powziął Wysoki Sejm nad sprawozdaniem komisji gospodarstwa krajowego o wnioskach Wydziału krajowego co do zakładania niższych szkół rolniczych następującej treści uchwałę:

„1. Sejm zgadza się na uznanie założyć się mających niższych szkół rolniczych w Horodence i Jagielnicy za zakłady krajowe i upoważnia Wydział krajowy do otwarcia tych szkół pod warunkiem, że c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieli na założenie ich subwencyę w kwocie 22.000 zł. oraz zapewni każdej z nich roczną dotacyę ze Skarbu państwa w kwocie przynajmniej 2.000 zł. w. a.

2. Sejm zatwierdza załączony projekt etatu osób i płac gron nauczycielskich przy krajowych niższych szkołach rolniczych w Horodence i Jagielnicy.

3. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na rok 1884. kredyt do wysokości 9.220 zł. w. a. na utrzymanie szkół powyższych w tymże roku.

4. Sejm wzywa Wydział krajowy, ażeby w porozumieniu z c. k. Rządem statut krajowych niższych szkół rolniczych o ile możliwości zastosował do wskazówek udzielonych przez sejmową komisję gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu z dnia 15. Października 1883. r. l. 912.“

W wykonaniu powyższej uchwały odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 9. Listopada 1883 l. 51666 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa subwencji z funduszków państwowych w myśl ustępu I. uchwały, tudzież zatwierdzenia zmian §§. 5. i 16. statutów według życzenia komisji sejmowej gospodarstwa krajowego.

Alegat 9.

Wedle dołączonej % odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 19. Lutego 1884 l. 10621 c. k. Ministerstwo rolnictwa uczyniło też w zupełności zadość temu żądaniu Wysokiego Sejmu, gdyż przyzwoliło reskrytem z dnia 10. Lutego 1884 l. 188 z funduszków państwowych na pierwsze uposażenie obu szkół subwencją w łącznej kwocie 22.000 zł. w. a., a na utrzymanie dla każdej z tych szkół na przeciąg lat dziesięciu począwszy od roku 1884. na razie roczny datek w kwocie po 2.000 zł. w. a., tudzież zatwierdziło plan nauk i dołączone statuta % w osnowie zmienionej.

Alegat 10. i 11.

Ponieważ decyzją tą c. k. Ministerstwo rolnictwa byt obu szkół został zapewnionym, zatem Wydział krajowy, komunikując treść powyższego reskryptu ministeryalnego Zarządom oddziałów Horodeńskiego i Buczacko-Czortkowsko-Zaleszczyckiego c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego, zawezwał takowe rozporządzeniem z dnia 4. Marca 1884 l. 10902 do poczynienia odpowiednich zarządzeń w sprawie wykonania budowy względnie adaptacji budynków przeznaczonych na pomieszczenie szkół, oraz zrealizowania fundacyi i datków tak poszczególnych ofiar, jak i korporacyi celem jak najrychlejszego otwarcia zakładów; reskrytem zaś z dnia 6. Kwietnia 1884 l. 15822 udzielił wspomnianym zarządom Oddziałów, Wydziałom powiatowym w Horodence i Jagielnicy, tudzież JWnym Karolowi hr. Lanckorońskiemu i Jakóbowi br. Romaszkanowi statuta zatwierdzone przez c. k. Ministerstwo rolnictwa i zaprosił władze i korporacje wymienione w §. 16. statutów szkół do zamianowania delegatów i ich zastępców w Kuratoryi.

Wskutek powyższych zarządzeń Wydziału krajowego większa część delegatów w Kuratoryach została już zamianowaną, a budowa i adaptacja budynków tak daleko postąpiła, że można się spodziewać otwarcia obu szkół w miesiącu Październiku r. b.

Kontrakt dzierżawy 24 morgów gruntu w gm. Nagorzanka dla niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy został już z JWnym Karolem hr. Lanckorońskim zawarty, podpisanie zaś kontraktu kupna sprzedaży realności w Horodence z JWnym Jakóbem br. Romaszkanem także niebawem nastąpi.

Celem pozyskania sił nauczycielskich rozpisano konkurs z terminem wnoszenia podań do końca sierpnia r. b.

Wreszcie nadmienia się, że wedle sprawozdania Wydziału powiatowego w Buczaczu z dnia 15. Stycznia 1884 l. 743 tenże Wydział postanowił udzielić dla szkoły Jagielnickiej jednorazowego zasiłku w kwocie 50 zł. w. a. pozostawiając decyzją co do ustanowienia rocznego stypendyum pełnej Radzie powiatowej.

Kurs gorzelnictwa
w Dublanach.

Na podstawie programu ustanowionego rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 12. Kwietnia 1881 l. 17180 odbył się w r. 1884. po raz czwarty kurs nauki gorzelnictwa w Dublanach pod kierunkiem profesora wyż. szkoły rolniczej p. Dr. Romana Wawnikiewicza. Wykłady, na które zapisało się 15 uczniów, między temi 10 praktycznych gorzelników a dwóch uczniów Dublańskiej szkoły wyższej, trwały od dnia 2. Kwietnia do 4. Lipca 1884, egzamin zaś odbył się na dniu 5. Lipca b. r. Trzynastu uczniów uwolnił Wydział krajowy od opłat, dziesięciom zaś udzielił na przed stawienie kierownika kursu następnym jednorazowych zasiłków, mianowicie: Edwardowi Fitowskiemu 50 zł. w. a., Bogumiłowi Kulczyckiemu 50 zł. wa. Piotrowi Julianowi Klimeckiemu 40 zł. w. a., Antoniemu Popławskiemu 30 zł. w. a., Stanisławowi Snopkowskiemu 30 zł. w. a. i Antoniemu Taccemu 40 zł. w. a.

Niższa szkoła rolnicza
dla włościan połączona
z zakładem dla uprawy
i wyprawy lnu
w Gródku.

Pismem z dnia 26. Marca 1884 l. 104 zakomunikował Wydziałowi krajowemu komitet c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego uchwałę swą powziętą na dniu 12. Stycznia 1884, wedle której tenże komitet postanowił zwinąć szkołę Gródecką z uwagi, że Wysoki Sejm zajął się sprawą zakładania i organizacyi niższych szkół rolniczych, i oddać Wydziałowi krajowemu cały majątek i fundus instructus szkoły z zastrzeżeniem: aby mająca się utworzyć w miejsce szkoły Gródeckiej gdzieindziej niższa szkoła rolnicza założoną była w obrębie c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego w porozumieniu co do wyboru miejsca, oraz, aby w programie nauk tejże szkoły nauce uprawy i wyprawy lnu pozostawiony był większy zakres niż w innych niższych szkołach rolniczych. Jakkolwiek Wydział krajowy w odezwach do tutejszego c. k. Namiestnictwa i komitetu c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego kilkakrotnie się oświadczył przeciw zupełnemu zwinieniu szkoły Gródeckiej, która jako zakład uprawy i wyprawy lnu mogłaby oddać ludności okolicznej znakomite usługi, mimo to wobec powyższej uchwały zdecydował się objąć majątek i fundus instructus rzeczonyj szkoły na rzecz funduszu krajowego i zużytkować takowy przy wyposażeniu jednej z niższych szkół rolniczych we wschodniej części kraju, bez przyjmowania atoli jakichkolwiek dalszych warunków.

Formalne odebranie majątku szkoły Gródeckiej w posiadanie funduszu krajowego nastąpiło na dniu 3. Czerwca 1884, wniosków jednakże co do przeznaczenia majątku i fundus instructus tej szkoły Wydział krajowy nie przedkładał Wysokiemu Sejmowi, gdyż Rada oddziału Rudecko-Gródeckiego c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego wystąpiła z usilną prośbą o utrzymanie nadal zakładu tego w Gródku, a na odnośne wezwanie Wydziału krajowego z dnia 10. Czerwca 1884 l. 26642 do chwili zamknięcia sprawozdania niniejszego nie przedstawiła jeszcze szczegółowego sprawozdania.

W sprawie subwencji
rządowych na naukę
rolnictwa i leśnictwa.

Dotychczasowe zasiłki stałe przyznawane z c. k. Skarbu państwa na utrzymanie kraj. szkół rolniczych w Dublanach (7.000 zł.) i na utrzymanie kraj. średniej szkoły rolniczej w Czernichowie (5.000 zł.) okazują się wobec niedoborów przez kraj pokrywanych a wynoszących wedle budżetu z r. 1884. przy pierwszych 24.767 zł. przy ostatniej zaś 16.095 zł.

Alegat 12.

tudzież w porównaniu z dotacjami w innych krajach koronnych na podobny cel z funduszków państwowych przyzwalanemi jako zbyt szczupło wymierzone. Z tego powodu, tudzież ze względu na zwiększającą się liczbę uczniów a tem samem konieczność pomnożenia środków naukowych i sił nauczycielskich, przedstawił Wydział krajowy dołączoną odezwą z dnia 9. maja 1884 l. 16.549 wystosowaną do tutejszego c. k. Namiestnictwa wniosek c. k. Ministerstwu rolnictwa na podwyższenie stałej dotacyi dla szkół dublańskich do wysokości 15.000 zł., dla szkoły zaś czernichowskiej do wysokości 8.000 zł. rocznie.

Ponieważ na pozyskanie i utrzymanie krajowych nauczycieli wędrownych rolnictwa mimo wniosku Wydziału krajowego przedłożonego za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 8. Czerwca 1883 l. 24.259 nie wyznaczyło c. k. Ministerstwo rolnictwa żadnej dotacyi dla Galicyi, jakkolwiek c. k. Rząd utrzymuje dwóch stałych nauczycieli wędrownych w Czechach, a jednego w Wybrzeżu, subwencyonuje zaś trzech stałych krajowych nauczycieli wędrownych w Austrii Dolnej i wyznacza hojne dotacje na ten cel w innych krajach koronnych, przeto widział się Wydział krajowy zniewolonym ponownie przedstawić tę sprawę powołaną powyżej odezwą z dnia 9. Maja 1884 c. k. Ministerstwu rolnictwa z prośbą o wyznaczenie z c. k. Skarbu państwa na razie 4.000 zł. na utrzymanie dwóch stałych krajowych nauczycieli wędrownych rolnictwa, z której to kwoty przypadłoby po 1.500 zł. na płacę a po 500 zł. na objazdy.

Przytem wyraził Wydział krajowy nadzieję, że w razie przychylenia się c. k. Rządu do tego wniosku i Wysoki Sejm wyznaczyłby równą kwotę rocznie na utrzymanie dalszych dwóch nauczycieli wędrownych.

Do preliminarza funduszu krajowego na r. 1885. nie wstawiono wprawdzie na ten cel kwoty 4.000 zł., na wypadek jednakże nadejścia pomyslniej decyzji c. k. Ministerstwa rolnictwa oraz zgłoszenia się większej liczby kandydatów z odpowiednią kwalifikacją na te posady Wydział krajowy gotów jest pokryć ten wydatek z funduszu dyspozycyjnego.

Stypendyum rządowe na naukę hodowli nasion.

W skutek prośby okręgowego Towarzystwa rolniczego w Wadowicach, wniesionej za pośrednictwem komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego i c. k. Namiestnictwa do c. k. Ministerstwa rolnictwa o założenie i subwencyonowanie z funduszków państwowych zakładu naukowego i stacyi doświadczalnej dla hodowli nasion pastewnych w Kleczy górnej u p. Przeclawa Sławińskiego, oświadczyło c. k. Ministerstwo rolnictwa po wysłaniu do Kleczy profesora akademii rolniczej w Wiedniu p. Dra Liebenberga na podstawie sprawozdania tego eksperta, że nie widzi się spowodowanym ze względu na stosunki dotacyjne przychylić się do wniosku okręgowego Towarzystwa rolniczego w Wadowicach, natomiast jest gotowem utworzyć począwszy od r. 1884. dwa stypendya po 200 do 300 zł. dla młodych ludzi, którzyby pragnęli w Kleczy górnej wyuczyć się hodowli nasion pastewnych.

Zapytany o objaśnienie opinii, Wydział krajowy podał program nauki stypendystów w Kleczy górnej; gdy zaś p. Sławiński nadesłał odmowną odpowiedź na powyższą propozycyą c. k. Ministerstwa rolnictwa, a komitet c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego oświadczył się

stanowczo przeciw wysłaniu stypendystów do Kleczy górnej, Wydział krajowy celem skorzystania z przychylniej intencji c. k. Ministerstwa rolnictwa odezwą do c. k. Namiestnictwa z dnia 1. Kwietnia 1884 l. 16550 zaproponował zgodnie z wnioskiem komitetu c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego skumulowanie projektowanych dwóch stypendyów na jedno w wysokości 600 zł. i wysłanie odpowiedniego kandydata za granicę na naukę kultury nasion roślin pastewnych z warunkiem, aby stypendysta wiadomości nabyte w czasie wycieczki naukowej zużytkował później dla kraju, który też wniosek reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 7. Maja 1884 l. 6027 został przyjęty z tą zmianą, że stypendyum wymierzono tylko w wysokości 500 zł.

Konkurs na powyższe stypendyum rozpiisał Wydział krajowy pod 13. Czerwca 1883 l. 28783 z terminem wnoszenia podań do dnia 15. Lipca 1884, zresztą zaś sprawa ta uchyla się od ingerencji Wydziału krajowego, gdyż wedle powołanego reskryptu ministeryalnego podania mają być wnoszone w drodze Towarzystw rolniczych do c. k. Namiestnictwa, a prawo nadawania zastrzegło sobie c. k. Ministerstwo rolnictwa.

Zalesienia.

Wedle sprawozdań pp. c. k. rady lasowego Lettnera i c. k. komisarza lasowego Hołowkiewicza udzielonych Wydziałowi krajowemu odezwami c. k. Namiestnictwa z dnia 27. Grudnia 1883 l. 79031 i z dnia 14. Marca 1884 l. 77827 zalesienie lotnych piasków i nieużytków w powiatach Niskim, Tarnobrzeskim, Jaworowskim i Mościskim, oraz utworzonym dla zalesień w okręgu Jarosławskim, postępuje pomyślnie i okazuje już zbawienne skutki.

a) W powiecie Niskim ludność włościańska coraz przychylniej przyjmuje myśl zalesienia pustek, a niektóre gminy jak: Jeżów, Zarzecze i Ulanów pracują z natężeniem, ażeby wydmiska przywrócić kulturze.

W 14 gminach tego powiatu wyprodukowano w roku 1883. 3,540.000 sosnowych sadzonek, wysadzono 2,810.000 sadzonek sosnowych, a 99.400 brzozowych, akacyowych i łożyny; zalesiono 220 morgów nowych pustyń a poprawiono zadrzewienie na 111.5 morgach. Korzyści wynikające z zalesienia uwidoczniły się już w gminie Ulanów, gdzie plantacya szlachetnych łożyn na 16 morgach dała sposobność do założenia szkoły koszykarskiej z kursem 3-miesięcznym, mającej na celu pouczanie ludności uboższego miasteczka w produkcji prostych wyrobów koszykarskich dla celów gospodarskich.

b) W powiecie Tarnobrzeskim prowadzono roboty w r. 1883. w 13 gminach.

Wyhodowano 2,401.000 sadzonek, wysadzono 1,633.000 sadzonek, zalesiono 105 morgów i poprawiono zadrzewienie na obszarze 119 morgów. Przy pomocy 3.350 metrów bieżących płotów ochronnych i 10.620 metrów bieżących obaryerowania dokonano ustalenia ostatecznych wydmisk. W gminach Mokrzeszów i Cygany zostało już zalesienie ukończone, w roku 1884. spodziewać się należy ukończenia zadrzewienia w czterech innych gminach, a za dwa lata w całym powiecie.

c) W okręgu Jarosławskim, do którego należą wydmy położone w powiatach: Łańcuckim, Jarosławskim i Cieszanowskim ludność

interesowana przy chętnym współudziale i poparciu ze strony księży, nauczycieli i zarządów dóbr, wzięła się już w roku 1883. gorliwie do robót koło zadrzewienia z wyjątkiem gminy Ożanny w powiecie Łańcuckim, Suchej Woli w powiecie Cieszanowskim, oraz gmin Monasterza i Radawy w powiecie Jarosławskim, które już trzeci rok uporczywie sprzeciwiają się jednośnym poleceniom c. k. Starostw. W r. 1883. zalesiono w powiecie Jarosławskim $51\frac{3}{4}$ morgów, w powiecie zaś Cieszanowskim $7\frac{3}{4}$ morgów, ogółem $59\frac{1}{2}$ morgów wydmysk.

d) W powiecie Jaworowskim i Mościskim roboty koło zalesienia z powodu fałszywej obawy, jakoby się gminom odbierało grunta zalesiane, musiały być rozpoczęte przy pomocy siły zbrojnej, po dokonaniu jednak robót wiosennych, zmieniło się usposobienie ludności do niepoznania tak, że już przy gradzeniu płotków włościanie chętnie dostarczali robocizny. Z powodu wymierzonych przeszkód rezultat robót okazuje się stosunkowo mniej pomyślnym, niż w powiatach zachodniej części kraju. W okręgu tym założono w r. 1883. 9 szkółek sosnowych i 8 akacyowych, wyhodowano 1,526.000 sadzonek sosnowych, a 55.200 akacyowych, wygradzono 11.000 metrów bieżących płotów ochronnych, wysadzono 1,026.000 sadzonek sosnowych, a 17.000 akacyowych i zalesiono $97\frac{1}{2}$ morgów.

Ponieważ korzystniej położone wydmyska powiatu Tarnobrzeskiego i fizykalne własności piasku wpłynęły na tańsze przeprowadzenie robót w tym powiecie, tak że wedle sprawozdania tamtejszego Wydziału powiatowego z dnia 6. Stycznia 1884. l. 21 oszczędności w wydatkach na zalesienie wynoszą 853 zł. 39 ct., przeto wyasygnował Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 11. Stycznia 1884. l. 865 zasiłek przeznaczony na zalesienia w tym powiecie dla powiatu Niskiego, wskutek czego uzupełniono subwencję dla powiatu Niskiego do wysokości 300 zł. preliminowanej przez c. k. Inspektorat lasowy na r. 1884. Oszczędność w powiecie Tarnobrzekim powyżej wykazana wystarczy w zupełności na pokrycie kosztu projektowanego zadrzewienia także i w następnych latach Wydział krajowy będzie mógł obrócić dotacją przyzwołą przez Wysoki Sejm dla tego powiatu na zalesienia w powiecie Niskim. Zresztą wyasygnowano dotacje przyznane na zalesienie zgodnie z uchwałą Wysokiego Sejmu z 18. Października 1883. z małym przekroczeniem poz. 179 d. o 150 zł., które przyznano na zadrzewienie w gminie Olszanica (pow. Jaworów) nawiedzanej w roku 1883. ciężką klęską gradobicia.

Wskutek rezygnacyi z godności delegata do kontroli zalesienia wydmysk w powiecie Niskim i Tarnobrzekim wniesionej przez p. Franciszka Gregera, Wydział krajowy zamianował dekretem z dnia 19. Lutego 1884. l. 8676 delegatem swym dla powiatu Niskiego p. Ferdynanda hr. Hompeseha z Rudnika, dekretem zaś z dnia 21. marca 1884. l. 14524 delegatem dla powiatu Tarnobrzeskiego p. Henryka Dolańskiego z Grębowa.

O uchwalonej przez Wysoki Sejm na dniu 18. Października 1883. dotacyi na szkółkę leśną w Rasztowcach, zawiadomił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 30. Maja 1884. l. 27121 Wydział powiatowy w Skalacie z wezwaniem do przedłożenia sprawozdania o postępie robót koło tej szkółki. Równocześnie odniósł się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa na ten cel odpowiedniej sub-

wencyi z funduszków państwowych. Jakkolwiek dotychczas nie otrzymał Wydział krajowy żądanego sprawozdania od Wydziału powiatowego, ani też wiadomości o udzieleniu subwencyi z c. k. Skarbu państwa, mimo to z powodu ważności zalesienia halizn i nagich stoków gór Miodoborskich dla kontynentalnego już Podola pod względem klimatycznym wstawił w preliminarz funduszu krajowego na r. 1885. zasiłek dla szkółki leśnej w Rasztowcach w tej samej wysokości.

Podobna akcja w sprawie zalesienia nagich stoków górskich i to na wielką skalę byłaby przede wszystkim pożądaną dla ogołoconych z lasów gór karpackich, które dają początek najważniejszemu dopływowi Wisły i Dniestru. Akcja ta jest tem potrzebniejszą i naglejszą, ile że tępienie lasów w górach karpackich w ostatnich latach przyczyniło się w wysokim stopniu do katastrof powodziowych. Ponieważ jednak wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 10. Stycznia 1884. l. 82037 plan systematycznego zalesienia wszystkich w kraju znajdujących się wydm piaszczystych i nieużytków nie jest jeszcze przez c. k. Inspektorat lasowy wygotowanym, przeto Wydział krajowy nie może jeszcze wystąpić z wnioskami konkretnymi przed Wysokim Sejmem.

Na nowe zalesienia mianowicie w gminach Czernichówek i Czernichów powiatu krakowskiego wstawiono tylko w preliminarz funduszu krajowego na r. 1885. kwotę 175 zł. na pokrycie kosztów zakupna nasion, założenia szkółki, ogrodzenia i ewentualnych naprawek kultury w oczekiwaniu, że interesowane gminy dostarczą robocizny, a c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieli z funduszków państwowych odpowiedniego zasiłku na utrzymanie nadzorca technicznego. Ponieważ gminy rzeczzone nie posiadają odpowiedniego gruntu pod szkółkę drzewną, a zalesienie wydmisk w Czernichowie, które sąsiadują z lasem tamtejszego folwarku szkolnego, leży także w interesie funduszu krajowego, przeto poleciliśmy Dyrekcyi kraj. śr. szkoły rolniczej w Czernichowie, rozp. z dnia 27. Listopada 1883. wyznaczyć na ten cel na terytorjum folwarku tamtejszego kawałek gruntu o obszarze jaki się okaże potrzebnym.

Rybacktwo.

Ponieważ wedle §. 15. ustawy z dnia 19. Listopada 1882. Dz. u. k. Nr. 57 z r. 1883. o ochronie ryb, która weszła w życie z dniem 29. Lipca 1883. grzywny za przekroczenia tej ustawy i rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z dnia 28. Czerwca 1883. Dz. u. kr. Nr. 58, tudzież kwoty otrzymane ze sprzedaży zabranych na podstawie tych przepisów ryb i przyborów rybackich wpływają do osobnego funduszu ku podniesieniu rybactwa administrowanego przez Wydział krajowy, przeto odniosło się c. k. Namiestnictwo wedle odezwy z dnia 3. Sierpnia 1883. l. 46585 do c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu o wydanie pouczenia do urzędów podatkowych co do utrzymywania osobnego dziennika rzeczzonego funduszu, tudzież co do percepty zaliczenia i odwożenia kwot do tego funduszu wpływających i rozesłało do wszystkich c. k. Starostw dołączony % okólnik, zawierający wskazówki co do postępowania przy wprowadzeniu w życie i wykonywaniu ustawy i rozporządzenia o ochronie ryb, Wydział krajowy zaś wystosował pod dniem 13. Listopada 1883. l. 43584 okólnik do wszystkich Wydziałów powiatowych z wezwaniem do jak najgorliwszego wspierania władz rządowych przy

Alegat 13.

zaprowadzeniu środków ochronnych w myśl powołanej ustawy krajowej i rozporządzenia c. k. Namiestnictwa.

Przesłane Wydziałowi krajowemu w darze przez Dra Maksymiliana Nowickiego 74 egzemplarzy mapy przeglądowej osiedlenia ryb w Galicyi sporządzonej przez dra Nowickiego a wydanej nakładem JW. Artura hr. Potockiego, rozdzielono między 74 powiaty, a na wydanie tekstu objaśniającego do tej mapy udzielono p. Nowickiemu dekretem z dnia 6. Lipca 1883. l. 33263 z funduszu dyspozycyjnego jednorazowego zasiłku w kwocie 50 zł. w. a.

Nadto udzielono z funduszu dyspozycyjnego na cele rybactwa:

1. Oddziałowi Towarzystwa rybackiego dla rzeki Seretu i okolic w Mikulińcach na zakupno narybku węgorząt i karpiań celem zarybienia Seretu i jego dopływów reskryptem z dnia 28. Marca 1884. l. 15782 jednorazowego zasiłku w kwocie 50 zł. w. a.

2. Panu dr. Maksymilianowi Nowickiemu na badanie naukowe zarazy rybnej dekretem z dnia 23. Maja 1884. l. 24.525 jednorazowego zasiłku w kwocie 100 zł. w. a.

Wreszcie nadmieniam się, że wedle nadesłanego przez Wydział niemieckiego Towarzystwa rybackiego w Berlinie na ręce JW. Marszałka krajowego sprawozdania Towarzystwo to podejmuje także starania koło podniesienia chowu łososia w galicyjskiem dorzeczu Wisły, a Wydział krajowy na skutek prośby rzeczonoż Towarzystwa oświadczył gotowość popierania w Wysokim Sejmie ewentualnej petycji galic. Towarzystwa rybackiego o udzielenie na ten cel zapomogi z funduszu krajowego.

Produkcya i sprzedaż soli bydłowej.

Odezwą z dnia 29. Maja b. r. l. 4492/pr. Prezydium c. k. Namiestnictwa podało do wiadomości Wydziału krajowego sprawozdanie c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu z dnia 22. Maja b. r. l. 761/pr. donoszące, że na polecenie c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 26. Lipca 1883. l. 23.248 wyrobiono w zarządzie salinarnym w Wieliczce na próby 100 zbiorków soli bydłowej, każdy po 9 sztuk w wadze 2 klg. z demieszką barwnika, mąki żytniej, kartofli, kleju i szpilek jodłowych w różnym stosunku, z których na mocy reskryptów ministeryalnych z dnia 15. i 16. Stycznia 1884. l. 4227 i 1798 wysłano w ciągu pierwszego kwartału r. b. właścicielom ziemskim w Czechach 16, w Morawii 24, na Szląsku 12, w Galicyi wschodniej 22, w Galicyi zachodniej 12, a szkole rolniczej w Dublinach 10 zbiorków celem odbycia próby poprawienia paszy bydłowej według instrukcyi wydanej przez c. k. Ministerstwo rolnictwa. Rezultat tych prób dłuższy czas trwać mających nie jest jeszcze wiadomy.

Pobór surowicy dla bydła.

Wskutek prośb popartych przez Wydział krajowy otrzymały z c. k. Ministerstwa skarbu pozwolenie na pobór surowicy dla bydła w porze zimowej t. j. od 1. Listopada do końca Kwietnia każdego roku następujące gminy w okręgu c. k. powiatowej Dyrekcyi skarbu w Stanisławowie: Nowosielice, Huziejów stary, Zaderowacz, Sołuków, Jakubów, Niżniów górny i Niżniów dolny.

Piętnowanie bydła.

Uchwałą powziętą na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1883. nad sprawozdaniem komisji gospodarstwa krajowego

w przedmiocie piętnowania bydła rogatego, poruszonem petycją Wydziału powiatowego w Kolbuszowej, zakomunikowano temuż Wydziałowi powiatowemu rozporządzeniem z dnia 23. Października 1883 l. 51.016.

Nadeszłe w r. 1884. podania Wydziałów powiatowych w Rawie i Kamionce Strumiłowej w sprawie zmiany piętnowania cieląt, odstąpił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu odezwą z d. 31. Marca 1884 l. 11.140.

Zapomoga dla ogrodnika
Wojciecha Maciaszka
w Wersalu.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 powziął Wysoki Sejm przy rozprawie nad Rubr. XV. preliminarza funduszu krajowego na rok 1884. na skutek petycji Wojciecha Maciaszka w Wersalu następującą uchwałę:

„Poz. 189. e. l. pet. 557/375 Wojciechowi Maciaszek w Wersalu na skutek petycji wniesionej, na naukę ogrodnictwa jednorazowa zapomoga 300 zł.“

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy petenta za pośrednictwem p. Dra Józefa Rostańskiego, c. k. profesora wszechnicy Jagiellońskiej w Krakowie dekretem z dnia 6. Listopada 1883 do l. 52830, następnie zaś wyasygnował przyznaną Maciaszkowi zapomogę w kwocie 300 zł. na ręce profesora p. Rostańskiego dekretem z dnia 8. Lutego 1884 do l. 5508.

Petycja zarządu oddziału
galic. Towarzystwa
pszczelniczo-ogrodniczego
w Bochni.

Uchwałą z dnia 12. Października 1883 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu między innymi petycję zarządu oddziału galic. Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego w Bochni.

Petycję tę udzielił Wydział krajowy reskryptem z dnia 16. Listopada 1883 l. 50699 Wydziałowi powiatowemu w Bochni do zdania sprawy o działalność tego oddziału; do chwili zamknięcia sprawozdania niniejszego jednak nie przedłożył jeszcze tenże Wydział swej opinii.

Petycja Jana Nowickiego
ogrodnika w Zaleszczy-
kach starych o zapomogę.

Przekazaną uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 12. Października 1883 petycję Jana Nowickiego, ogrodnika w Zaleszczykach starych, o zapomogę, zwrócił Wydział krajowy petentowi dekretem z dnia 26. Października 1883 l. 51428 z załatwieniem odmownem.

Petycja Michała Taźbier-
skiego o stypendyum na
naukę ogrodnictwa.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 przeszedł Wysoki Sejm nad petycją Michała Taźbierskiego, kierownika 4-klasowej szkoły w Zakliczynie, o stypendyum w celu udania się do szkoły ogrodniczej w Warszawie, do porządku dziennego.

O uchwale tej zawiadomił Wydział krajowy petenta dekretem z dnia 6. Listopada 1883 l. 53040.

Stypendya i zasiłki dla
uczniów szkół rolnictwa
i weterynaryi.

Z corocznie przez Wysoki Sejm wstawianej do budżetu dotacyi na stypendya dla uczniów szkół rolnictwa, leśnictwa i weterynaryi, otrzymali na rok szkolny 1883/4 dwaj uczniowie c. k. Akademii rolniczej w Wiedniu, Hieronim Hlebowicki i Hipolit Węgrzynowski stypendya po 300 zł., uczeń tejże akademii August Hawle, pobierający nadto zasiłek od Komitetu Towarzystwa gospodarczego, stypendyum w kwocie 200 zł. Czwartym uczniem c. k. Akademii rolniczej w Wiedniu, Włodzimierz Erazm Braun, który po

powyżej wymienionych stypendystach tak ze względu na celujący postęp w nauce, jak i na ubóstwo, najkorzystniej się wyróżniał pomiędzy dalszymi kompetentami, otrzymał jednorazowy zasiłek w kwocie 100 zł.

Co do uczniów lwowskiej c. k. Szkoły weterynaryi, Wydział krajowy zastosował się do polecenia Wysokiego Sejmu, aby z wstawionej dla tych uczniów kwoty 500 zł. o tyle tylko nadane zostały stypendya, o ile dotychczasowi stypendyści na to zasłużyli. O poleceniu tem zawiadomił Wydział krajowy Dyrekcyę c. k. lwowskiej szkoły weterynaryi dnia 26. Października 1883 l. 52126, wzywając ją, aby w Grudniu przedstawiła postęp w naukach tych uczniów, którzy w poprzednim roku stypendya i zasiłki otrzymali, a zarazem przedstawiła ze swojej strony propozycyę co do rozdziału kwoty 500 zł. Zgodnie z wnioskiem Dyrekcyi nadał Wydział krajowy pięciu uczniom lwowskiej szkoły weterynaryi dotychczasowym stypendystom stypendya po 100 zł. także na rok 1883/4.

Są to następujący uczniowie:

Narcyz Sikorski, Stanisław Kwieciński, Franciszek Lenartowicz, Ludwik Tymoftijewicz i Euzebiusz Nestajko.

Jednorazowe nadzwyczajne zasiłki otrzymało nadto sześciu uczniów lwowskiej szkoły weterynaryi, mianowicie dwaj po 50 zł., a czterech po 25 zł. Za tem wyjątkowem uwzględnieniem sześciu uczniów przemawiały tak ich celujące postępy w naukach, jak i nadzwyczajne ubóstwo.

Powyższe stypendya i zasiłki nie wyczerpują całej pozycyi (2000 zł.) przeznaczonej na stypendya dla uczniów szkół rolnictwa, leśnictwa i weterynaryi. Pozostałą resztę zarezerwował Wydział krajowy do dalszej dyspozycyi, aby w danym razie udzielić mógł jak w latach poprzednich ukończonemu uczniowi wiedeńskiej akademii rolniczej, lub innego rolniczego zakładu naukowego subwencyę na podróż naukową.

Opróżnione w roku 1883. stałe stypendyum dla jednego ucznia wiedeńskiej szkoły weterynaryi (200 zł. rocznie i 60 zł. na koszt powrotu do kraju po uzyskaniu dyplomu) nadał Wydział krajowy Maryanowi Lanikiewiczowi, uczniowi I. roku tej szkoły.

Subwencye na cele kultury krajowej.

W czasie objętym niniejszem sprawozdaniem udzielił Wydział krajowy z funduszu dyspozycyjnego następujących zasiłków:

1. Towarzystwu ogrodniczo-sadowniczemu we Lwowie rozporządzeniem z dnia 7. Sierpnia 1883 l. 40385 zapomogi w kwocie 200 zł. na urządzenie wystawy ogrodniczo-sadowniczo-pszczelniczej tego towarzystwa.

2. Franciszkowi Ciśle, ukończonemu uczniowi krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach, na odbycie praktyki gospodarczej celem przygotowania na nauczyciela szkół rolniczych, dekretem z dnia 11. Stycznia 1884 l. 1338 zasiłku miesięcznego w kwocie 25 zł. na przeciąg ośmiu miesięcy od dnia 1. Listopada 1883 począwszy.

3. Komitetowi gospodarskiemu I. zjazdu „Kółek rolniczych“ na przyjęcie delegatów tego zjazdu rozp. z dnia 26. Lutego 1884 l. 9697 jednorazowego zasiłku w kwocie 300 zł.

4. Wreszcie Wojciechowi Maciaszkowi, uczniowi narodowej szkoły ogrodnictwa w Wersalu, dekretem z dnia 6. Maja 1884 l. 21592 jednorazowego zasiłku w kwocie 200 zł.

Biuro melioracyjne.

Na posiedzeniu z dnia 12. Października 1883 powziął Wysoki Sejm nad sprawozdaniem komisji gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie powiększenia kredytu na biuro melioracyjne przy Wydziale krajowym, następującej treści uchwałę:

„I. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu celem uregulowania płac dotychczasowych urzędników biura melioracyjnego kredyt do wysokości 2000 zł. rocznie.

„II. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu celem wzmocnienia sił technicznych biur melioracyjnych eksponowanych lub tworzenie nowych ekspozytur kredyt do wysokości 2000 zł.

„III. Otworzone pod I. i II. kredyty będą pokryte z funduszu krajowego Rubr. XV. poz. 145.

„IV. Rezolucyę C.

„Sejm odtąd uwalnia Wydział krajowy od włożonego nań obowiązku kształcenia podmajstrzych i poleca, aby fundusze na ten cel przeznaczone użyte zostały na inne wydatki biura melioracyjnego.“

W wykonaniu uchwały powyższej Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 15. Lutego 1884 l. 5867 podwyższył płacę inżyniera ekspozytury biura melioracyjnego w Tarnowie Tadeusza Sikorskiego na 1100 zł. rocznie (o 300 zł.), w miejsce zaś remuneracyj wyznaczonych z taks za plany, które od dnia 1. Stycznia 1884 wpływać mają do funduszu krajowego, przyznał roczne wynagrodzenie w wysokości 300 zł. następującym funkcyjaryuszom biura melioracyjnego, którzy w ubiegłych latach większe rezultaty w pracach wykazali: Józefowi Jankowskiemu, Tadeuszowi Sikorskiemu, Andrzejowi Kędziorowi, Ferdynandowi Hillbrichtowi i Janowi Blauthowi.

W skutek licznych zgłoszeń do ekspozytury biura melioracyjnego w Tarnowie, oraz domagania się stron o powiększenie personalu tej ekspozytury, powołał Wydział krajowy jeszcze w roku ubiegłym dekretem z dnia 15. Maja 1883 na inżyniera-pomocnika biura melioracyjnego z roczną płacą 600 zł. Franciszka Vetulaniego, ukończonego technika, który się wykazał praktyką przy budowach rekonstrukcyjnych kolei Warszawsko-Wiedeńskiej i przydzielił go równocześnie do Tarnowskiej ekspozytury. Gdy zaś P. Vetulani okazał się pilnym i przydatnym także przy melioracyjnych robotach, Wydział krajowy uważał za stosowne celem utrzymania tej siły podwyższyć mu płacę dekretem z dnia 28. Marca 1884 l. 15562 na 800 zł. rocznie.

Celem zwiększenia sił biura centralnego, a szczególnie ekspozytur, powołał Wydział krajowy dalej na inżynierów-pomocników biura melioracyjnego z płacą 600 zł. rocznie:

1. Dekretem z dnia 31. Grudnia 1883 l. 50573 Wacława Zahradnika, ukończonego ucznia szkoły politechnicznej lwowskiej.

2. Dekretem zaś z dnia 8. Stycznia 1884 l. 52341/83 Stanisława Ogonka, b. inżyniera-elewa kolei Karola Ludwika.

Z świeżo powołanych pomocników przydzielono Zahradnika ekspozyturze biura melioracyjnego w Tarnowie, Ogonka zaś z powodu nawału robót, a szczególnie większych operatów dla spółek wodnych, jakimi się zajmuje przeważnie biuro centralne, pozostawiono w tem biurze, delegując

go tylko czasowo na miesiąc Maj i Czerwiec r. b. do Sanoka do pomocy tamtejszemu inżynierowi Hillbrichtowi.

Oprócz wymienionych inżynierów-pomocników przydzielono do biura melioracyjnego z oddziału technicznego Dep. IV. (biura drogowego) inżyniera-pomocnika Seweryna Nowakowskiego.

Co do spraw osobistych zauważa się jeszcze, że wobec zwiększonego personelu biura, Wydział krajowy widział się spowodowanym poruczyć nadzór nad pracami funkcjonaryuszów tego biura inżynierowi Józefowi Jankowskiemu, dekretem zaś z dnia 9. Maja 1884 l. 24084 nadał dotychczasowemu inżynierowi-pomocnikowi Andrzejowi Kędziorowi tytuł i charakter inżyniera biura melioracyjnego z płacą dotąd pobieraną, jednakże z prawem do zaliczania dyet według postanowień, jakie w tej mierze co do inżynierów biura melioracyjnego zawiera §. 6. instrukcyi z dnia 20. Grudnia 1878 l. 57740/78 (l. 6183/80).

Wreszcie nadmieniam się, że inżynier Andrzej Kędzior zajmował się od miesiąca Listopada 1883 także pracami koncepcyjnymi, mianowicie prowadził przez ten czas referat kultury, w skutek czego mógł tylko jeden raz wyjechać na krótkotrwałą komisję.

Dotacja z c. k. Skarbu państwa na utrzymanie biura melioracyjnego.

W skutek pisma Wydziału krajowego z dnia 18. Maja 1880 l. 12943 przyzwoliło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 30. Września 1881 l. 5836 na utrzymanie biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym subwencję roczną w kwocie 1000 zł. na lata 1881 do 1885 włącznie. Ponieważ jednak dotacja ta w porównaniu z rocznym wydatkiem, jaki kraj na ten cel łoży, tudzież w porównaniu z subwencją, udzielaną uprzednio z funduszów państwowych na utrzymanie inżyniera kultury przy towarzystwach rolniczych we Lwowie (1200 zł. rocznie) i w Krakowie (500 do 1000 zł. rocznie) okazuje się za niską, tem bardziej, ile że w innych krajach koronnych c. k. Ministerstwo rolnictwa ponosi połowę kosztów utrzymania inżynierów kultury, przeto wystosował Wydział krajowy pod dniem 22. Kwietnia 1884 l. 19280 memoryał do c. k. Ministerstwa rolnictwa z prośbą o podwyższenie stałej dotacji na biuro melioracyjne do wysokości połowy kosztów utrzymania i przesłał takowy odezwą z dnia 22. Kwietnia 1884 z. do c. k. Namiestnictwa, w której wykazał znaczny postęp w wykonywaniu przedsięwzięć melioracyjnych, oraz hojne subwencye udzielane przez c. k. Ministerstwo rolnictwa w innych krajach koronnych, zupełne zaś upośledzenie i pomijanie na tem polu Galicyi.

Alegat 14.

Alegat 15.

O poparcie tej prośby udał się Wydział krajowy równocześnie do JE. p. Ministra Dra Floryana br. Ziemiałkowskiego.

Wobec niedawno sankcjonowanych obydwóch ustaw melioracyjnych tudzież ofiarności kraju dla sprawy melioracyj, spodziewać się jednakże wypada, że c. k. Rząd w skutek memoryału powołanego odpowiedniejszą wyznaczy dotację dla tutejszego biura melioracyjnego.

Czynności biura melioracyjnego.

Czynności biura melioracyjnego we Lwowie, oraz ekspozytur w Tarnowie i w Sanoku, w czasie od 1. Lipca 1883 do 1. Lipca 1884. r. były następujące:

4. Wykonano na gruncie zdjęcia niwelacyjne poniżej wyszczególnione:

1. Dla gmin Olesko, Chwatów i Zahorce 1200 morgów łąk i pastwisk do osuszenia ogólnego;

2. dla spółki wodnej Mrowelskiej pod Rzeszowem około 3500 morgów łąk i pastwisk do ogólnego osuszenia;

3. dla spółki wodnej Gniłej Lipy w powiatach Przemysłańskim i Rohatyńskim na regulację tej rzeki w celu osuszenia około 3000 mrg, łąk;

4. dla Alfonsa Czajkowskiego w Dusanowie 60 morgów do nawodniania;

5. dla ks. Adama Lubomirskiego w Miżyńcu około 300 morgów łąk do osuszenia i nawodnienia;

6. dla gmin Jadowniki (Brzesko) i Mokrzycka około 170 morgów łąk do osuszenia;

7. dla Wł. Younga w Trzcieńcu 10 morgów do nawodniania;

8. dla hr. Zygmunta Drohojowskiego w Krukienicach 50 morgów do nawodniania;

9. dla L. Thoma w Holeszowie na projekt szluzu;

10. dla hr. Edwarda Stadnickiego w Nawojowej na regulację górskich potoków w celu urządzenia tartaków;

11. dla T. Polańskiego w Rudnikach na częściową regulację potoku Czerniczka;

12. dla hr. Edwarda Stadnickiego w Nawojowej 90 morgów do drenowania;

13. dla J. Dietla w Rzuchowej 30 morgów do drenowania;

14. dla hr. Reya w Przecławiu 82 „ „ „

15. dla A. Jordana w Błoni 24 „ „ „

16. dla A. Benoego w Strużach 21 „ „ „

17. dla W. Rozwadowskiego w Tuchowie 52 „ „ „

18. dla J. Męcińskiego w Kobierzynie 30 „ „ „

19. dla ks. Władysława Czartoryskiego w Besku 33 morgów do drenowania i 13 morgów do nawodniania;

20. dla Leona Grotowskiego w Jaćmierzu 22 morgów do drenowania;

21. dla hr. Maryi Dzieduszyckiej w Jasienowie 95 morgów do osuszenia i nawodnienia, 8 morgów do drenowania;

22. dla Zenona Słoneckiego w Juzowcach 50 morgów do nawodniania;

23. dla Mieczysława Urbańskiego w Haczowie 5 morgów do nawodniania;

24. dla Anny Leszczyńskiej w Turzu 70 morgów do osuszenia;

25. dla Teofila Ostaszewskiego w Wzdowie 200 morgów do osuszenia;

26. dla Adama Wiktora w Załużu 70 morgów do osuszenia;

27. dla hr. Anny Potockiej w Rymanowie 78 morgów do osuszenia;

28. dla Stanisława Starowiejskiego w Bratkówce 11 morgów, a w Odrzykoniu 14 morgów do drenowania;

29. dla Ksawerego Skrzyńskiego w Krościenku 23 morgów do drenowania;
30. dla hr. Stefana Zamojskiego w Wysocku 50 morgów do drenowania;
31. dla gmin: Hłomcza, Tyrawa solna, Dobra i Mrzygłód na regulacyą Sanu około 1500 morgów gruntów zalewanych;
32. dla spółki wodnej w Jaszczwi, Moderówce, Bajdach i Wojażówce na uregulowanie odpływu wód w celu drenowania, około 400 morgów;
33. dla gminy Przegnojowa rozpoczęto;
34. dla Bogusława Horodyńskiego w Korsowie 100 morgów łąk do osuszenia;

U w a g a. Niektóre z tych ostatnich pomiarów nie są jeszcze ukończone.

W ogólności wykonano zdjęcia niwelacyjne na obszarach następujących:

dla łąk i pastwisk w celu osuszenia	10.188 morgów
dla łąk w celu osuszenia i nawodnienia	583 "
dla roli do drenowania	490 "

B. Wypracowano plany i kosztorysy dla stron następujących:

dla wyżej wyszczególnionych pod A.:

pod liczbą 1.

- " " 5. plany częściowego nawodnienia i projekt stawu;
- " " 6., 7., 8., 9., 10., 11.;
- " " 12. dla 64 morgów;
- " " 13.;
- " " 14. dla 22 morgów;
- " " 15. dla 54 morgów (nowe i dawne zdjęcia);
- " " 19.;
- " " 20. dla 37 morgów drenowania i 8 morgów osuszenia łąk;
- " " 21. dla 80 morgów osuszenia i nawodnienia;
- " " 22., 26., 28., 29.;
- " " 30. dla 25 morgów;

na podstawie zdjęć przedtem wykonanych:

35. dla Krzysztofowiczów w Załuczu 85 morgów roli do osuszenia;
36. dla T. Polańskiego w Rudnikach 345 morgów do osuszenia;
37. dla szpitala św. Łazarza w Krakowie osuszenie ogrodów i gruntów szpitalnych, oraz drenowanie ogrodu i osuszenie sąsiednich realności;
38. dla hr. Tyszkiewicza w Weryni 57 morgów do drenowania i 69 morgów do nawodniania;
39. dla Eugeniusza Stojowskiego w Zarnowcu projekt budowy tam na Jasiołce;
40. dla spółki wodnej w celu regulacyi Wiszni w powiecie Jarosławskim, około 2500 morgów zalewanych;
- Razem: wypracowano plany i kosztory dla stron 26.

C. Rozpoczęto lub dalej prowadzono wypracowanie planów i kosztorysów dla stron wyżej wyszczególnionych pod A.:

pod liczbą: 2., 3., 14., 17., 18., 31. i 32.

Uwaga. Zdjęcia niwelacyjne pod l. 1., 2., 3., 6. i 31. wykonano kosztem funduszu krajowego na podstawie uchwały sejmowej z dnia 27. września 1882. r.

D. Kontrolowano wykonanie robót projektowanych:

1. w Miżyńcu u ks. Adama Lubomirskiego (rozpoczęcie);
2. w Rudnikach u T. Polańskiego (rozpoczęcie);
3. w Dębinach u Wł. Rozwadowskiego osuszenie 60 morgów łąk;
4. w Rozalinie u Seweryna Jankowskiego osuszenie;
5. w Dublanach pod Lwowem drenowanie i nawodnienie folwarku;
6. w powiecie Dąbrowskim roboty spółki wodnej dla regulacji odpływu wód między Dunajcem, Wisłą i Żabnicą;
7. w powiecie Mieleckim regulację starego Brnia i dopływów;
8. w powiecie Tarnowskim 1 kilometr regulacji dolnej części dopływu śmignowskiego Żabnicy dla gmin Pawężowa, Smigna i Łukowy;
9. w Błoniu u A. Jordana 30 morgów drenowania wykonano a 24 morgów rozpoczęto;
10. w Weryni u hr. Tyszkiewicza 38 morgów drenowania;
11. w Przeclawiu u hr. Reya 12 morgów drenowania;
12. w Nawojowej u hr. Edwarda Stadnickiego 36 morgów drenowania;
13. w Besku u ks. Wł. Czartoryskiego 33 morgów drenowania i 213 morgów osuszenia i nawodnienia łąk;
14. w Jaćmierzu u Leona Grotowskiego 22 morgów drenowania i 28 morgów osuszenia i nawodniania;
15. w Jasienowie u hr. Maryi Dzieduszyckiej 8 morgów drenowania i 95 morgów osuszenia i nawodniania łąk;
16. w Załużu u Adama Wiktora 70 morgów osuszenia;
17. w Bratkówce i Odrzykoniu 25 morgów drenowania;
18. w Krościenku u ks. Skrzyńskiego 23 morgów drenowania;
19. w Wzdowie u Teofila Ostaszewskiego 200 morgów osuszenia łąk;
20. w Turzu u Anny Leszczyńskiej 70 morgów osuszenia łąk;
21. w Żarnowcu u Eugeniusza Stojowskiego tamy na Jasiołce.

E. Wykonano badania wstępne lub wzięto udział w czynnościach komisyjnych jak niżej:

1. dla zarządu dóbr Chodorowa w sprawie osuszenia;
2. w Glinnej u br. Czechowicza w sprawie osuszenia stawu;
3. w Pustomytach u Dunka de Sajo w sprawie osuszenia;
4. w Hruszatycach u Wgo Younga w sprawie osuszenia;
5. w Wiązownicy w sprawie regulacji Wyczawy;
6. w Oskrześnięcach u Michała Tustanowskiego w sprawie regulacji Świerza.

7. w Korsowie u Bogusława Horodyńskiego w sprawie osuszenia;
  8. w Rozalinie u Seweryna Jankowskiego w sprawie osuszenia;
  9. w Ohrymowcach u Aleksandra Kozłowskiego w sprawie zakładu wodnego;
  10. w Malczycach w sprawie zakładu wodnego;
  11. w Jaśle w sprawie uszkodzeń robót wodnych wykonanych na Wisłoce przez spółkę tamtejszą;
  12. w Mielcu w sprawie zawiązania spółki wodnej dla osuszenia gruntów między drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską i Wisłoką, wypracowanie klasyfikacji i rozkładu kosztów na pojedynczych właścicieli;
  13. w powiecie Żydaczowskim w sprawie regulacji rzeki Stryja pod Hnizdyczowem.
  14. w Tuchowie u Wł. Rozwadowskiego dla wytyczenia rowów w Dębinach;
  15. w Glinianach, Przegnojowie i Słowicie w celu zawiązania spółki wodnej dla osuszenia łąk i pastwisk;
  16. w Żydaczowie dla fundacyi hr. Skarbka w sprawie regulacji rzek Stryja i Dniestru (zdjęto plany sytuacyjne obecnego stanu rzeki);
  17. w powiecie kamioneckim w sprawie osuszenia łąk nad Bugiem;
  18. w Stryju w sprawie regulacji rzeki Stryja między Synowódkiem a miastem Stryjem;
  19. w Nowosielcu u Feliksa Gniewosza w sprawie drenowania 60 morgów i nawodnienia 35 morgów łąk;
  20. w Bukowie funduszu ciemnych w sprawie nawodnienia 15 morgów łąk;
  21. w Domaradzu w dobrach biskupich w sprawie drenowania;
  22. w Godowie fund. stypend. im. Dydyńskich w sprawie drenowania 60 morgów;
  23. w Dydni u Jana Pohoreckiego w sprawie drenowania i nawodnienia;
  24. w Nehrybce i Sielcu u Jana Bielawskiego w sprawie drenowania 360 morgów;
  24. w Lipinkach u Jadwigi Straszewskiej w sprawie drenowania 300 morgów;
  26. w Stróżach u Anastazego Benoego w sprawie drenowania 75 morgów;
- F.* Oprócz czynności wyszczególnionych pod *A*, *B*, *C*, *D* i *E*, biuro melioracyjne zajmowało się następującymi sprawami:
1. Wypracowaniem wstępnego projektu melioracyi doliny górnego Dniestru i jego dopływów w myśl opinii Towarzystwa politechnicznego we Lwowie;
  2. Referatem stacyj meteorologicznych i wodoskazowych założonych dla górnego Dniestru i dopływów;
  3. Wydawaniem opinii technicznej w sprawie regulacyi rzek i w ogólności w sprawach wodnych, należących do Dep. IV;
  4. Sprawami torfowisk w ogólności, a w szczególności projektem eksploatacyi torfu w Dublanach;

5. Urządzeniem wyrobu rurek drenowych:

- w Lipinkach u J. Straszewskiej,
- w Przecławiu u hr. Reya,
- w Więckowicach u A. Jordana,
- w Nehrybce u J. Bielawskiego,
- w Tuchowie u W. Rozwadowskiego;

6. urządzeniem poprawnej gnojowni: u A. Jordana i u hr. Tyszkiewicza w Weryni.

Zgłoszenia do biura melioracyjnego we Lwowie i do ekspozytur w Tarnowie i w Sanoku w sprawie nowych zdjęć, które wpłynęły do dnia 1. Lipca 1884. roku i pozostały dotąd niezafatwowane są następujące:

1. Gminy Gliniany w sprawie osuszenia łąk;
2. hr. Potulickiego z Glinian w sprawie osuszenia łąk i torfowisk;
3. właścicieli sianożęcia zwanego „Staw Połtewski“ w Glinianach;
4. Józefa Gizowskiego w Mokrzanach Wielkich w sprawie nawodnienia;
5. ks. Adama Lubomirskiego w Miżyńcu w sprawie drenowania około 500 morgów;
6. Michała Tustanowskiego z Oskreszniec w sprawie regulacji Świerza;
7. Zarządu dóbr Chodorowa;
8. gminy Wiązownicy w powiecie Jarosławskim w sprawie regulacji Wyczawy;
9. ks. Jerzego Czartoryskiego w Pełkiniach w sprawie drenowania folwarku Czerce;
10. Wincentego Ozaistowicza z Hruszowiec w sprawie osuszenia nad Wisznią;
11. hr. Adama Gołuchowskiego z Opaki w Cieszanowskim powiecie w sprawie osuszenia;
12. gminy Kamionka Wołowska w powiecie Rawskim w sprawie osuszenia około 1000 morgów;
13. Komitet regulacji Żabnicy i Brnia w Dąbrowie w sprawie uzupełnienia dawnych planów i wypracowania operatu do zawiązania spółki wodnej;
14. gminy Breń-Osuchowski, Wampierzów, Kawęczyn należące do spółki Starego Brnia w powiecie Mieleckim w sprawie uzupełnienia projektu na dopływy;
15. Zdzisława Skrzyńskiego z Harty w sprawie drenowania;
16. Spółki wodnej Ohladowszczyzna i Krzywe w sprawie osuszenia łąk;
17. Barona Seweryna Brunickiego z Zaleszczyk w sprawie osuszenia stawu i kierowania robotami;
18. Konstantego Pawlikowskiego z Brześcian w sprawie drenowania;
19. Wincentego Podleńskiego w Czernicy w sprawie osuszenia;
20. Zdzisława hr. Tyszkiewicza z Weryni;
21. Witolda hr. Łubieńskiego z Zassowa;

22. Ks. East. Sanguszki z Tarnowa;
23. Feliksa Gniewosza w Nowosielcach w sprawie osuszenia łąk i drenowania;
24. Funduszu ciemnych w Bukowie w sprawie nawodnienia;
25. Jana Kokowskiego w Zboiskach w sprawie nawodnienia;
26. Jana Pohoreckiego w Dydni w sprawie drenowania;
27. Dóbr Biskupich w Domarzadu w sprawie nawodnienia;
28. Spółki wodnej dla regulacji Stobnicy w powiecie Brzozowskim i Rzeszowskim;
29. Augusta Stojowskiego z Jaszczwi w sprawie nawodnienia łąk;
30. Spółki wodnej w Łężanach, Krośnie i Świerzowej na osuszenie łąk;
31. Maryi Gołaszewskiej w Targowiskach w sprawie osuszenia i nawodnienia;
32. Z Sanoka w sprawie regulacji potoku Płowce i Sanu na długości 8 kilometrów;
33. Mieczysława Koburowskiego w Sulistrowej w sprawie osuszenia i nawodnienia łąk;
34. Fundusz stypendyjny im. Dydyńskich w sprawie drenowania;
35. Jana Bielawskiego w Nehrybce w sprawie drenowania;
36. Jadwigi Straszewskiej w Lipinkach w sprawie drenowania;
37. Edwarda Jędrzejewicza w Białej (Rzeszów) w spr. drenow.;
38. Zarządu browaru ks. Adama Sapięhy w Krasiczynie;
39. Zdzisława Bogusza z Rzemienia;
40. Adama Paliszewskiego z Skrzyszowa pod Ropczycami;
41. Edwarda Miłkowskiego z Gorlic;
42. Łuniewskiego z Maryampola;
43. Anastazego Benoego w Stróżach.

Oprócz tego pozostały do załatwienia te zgłoszenia, dla których zdjęcia na gruncie nie zostały jeszcze ukończone.

Ustawa regulująca prawo wydobywania minerałów żywicznych.

W myśl rezolucji Wysokiego Sejmu z dnia 17. Października 1881. r., którą wezwano c. k. Rząd, aby w myśl zasad na tem posiedzeniu uchwalonych przedłożył ustawę regulującą prawne stosunki górnictwa nafty i wosku ziemnego, została przedłożoną obu Izbowi Rady Państwa i na dniu 11. Maja r. b. uzyskała Najwyższą Sankeyą ustawa (Dz. Pr. Pa. Nr. 71.), która utrzymuje w zupełności przynależność minerałów żywicznych do własności gruntu.

Rezolucye dotyczące podwyższenia cła od surowych olei ziemnych zagranicznych w ogóle i zrównania cła od surowca rumuńskiego z cłem od surowców z innych państw sprowadzanych, dotyczące uwolnienia kopalni nafty od podatków na czas

Rezolucye Wysokiego Sejmu z 13. Października 1883 dotyczące podwyższenia cła od surowych olei ziemnych zagranicznych w ogóle i zrównania cła od surowca rumuńskiego z cłem od surowców sprowadzanych z innych państw, o uwolnienia kopalni nafty od podatków na czas lat 10, lub przynajmniej o sprowadzenie ich do tej miary, w jakiej je opłacają kopalnie wykonywane na podstawie ogólnej ustawy górniczej, i rezolucye dotyczące obniżenia stopnia ciężaru gatunkowego olei nie podpadających pod podatek z 870 stopni przy 12° R. na 850° przy tejże temperaturze— oraz pilniejszego przestrzegania rozporządzenia ministerjalnego z dnia 27. Stycznia 1866. w ten

lat 10., jako też rezolucje dotyczące stopnia ciężaru gatunkowego olei ziemnych, wolnych od podatku, i przestrzeżenia stopnia zapalności nafty wprowadzanej do granic monarchii.

sposób, by stopień zapalności każdej nafty wchodzącej w granice Państwa austriackiego był badany, a nafta nieodpowiadająca tym wymogom nie mogła być jako artykuł handlu wprowadzana — zostały Wys. Rządowi do wiadomości podane, a zadosyćczynienie dwom ostatnim zawisło od ogólnej będącej w toku rewizji przepisów o sprzedaży nafty.

Inne sprawy górnicze.

Czynności Wydziału krajowego podjęte dla podniesienia przemysłu i górnictwa naftowego są dalszym ciągiem wykonywania uchwały Wys. Sejmu z d. 18. Października 1878. i wykonaniem uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 15. Października 1883. r. — a to co w okresie od dnia 1. Lipca 1883. r. po 1. Lipca 1884. zdziałano będzie przedmiotem specjalnego Wys. Sejmowi przedłożyć się mającego sprawozdania.

Stypendya dla uczniów szkół górniczych poświęcających się specjalnym zawodom.

To samo sprawozdanie zawierać będzie przedstawienie rokowań przeprowadzonych z c. k. Rządem o uzupełnienie nauk w wyższej szkole politechnicznej we Lwowie wykładami paleontologii i z dziedziny górnictwa i hutnictwa naftowego, o utworzenie przy c. k. Akademii techniczno-przemysłowej w Krakowie oddziału górniczego i sprawozdanie z zasiłków naukowych udzielonych młodzieży kształcącej się w zawodach górniczych.

Subwencya dla szkoły handlowej w Krakowie.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883. uchwalił Wysoki Sejm na wniosek Wydziału krajowego o przyznanie subwencji dla szkoły handlowej krakowskiej wstawić w preliminarz budżetu na r. 1884. sumę 1000 zł. w. a. tytułem rocznej subwencji dla tejże szkoły na r. 1884.

Subwencyę powyższą zaasygnował Wydział krajowy na ręce Prezesa Zarządu szkoły handlowej p. Teodora Baranowskiego Prezesa Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie rozporządzeniem z dnia 7. Czerwca 1884. l. 26647.

Subwencya dla szkoły przemysłowej izraelickiej we Lwowie utrzymywanej z funduszu imienia Marka Bernsteina.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 uchwalił Wysoki Sejm na skutek petycji Komitetu zarządzającego fundacją im. Marka Bernsteina we Lwowie o subwencyę dla szkoły przemysłowej izraelickiej utrzymywanej z powyższej fundacji zasiłek jednorazowy w kwocie 300 zł.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Komitet zarządzający fundacją rozporządzeniem z d. 6. Listopada 1883. l. 52826 a wyasygnował subwencyę rozporządzeniem z dnia 6. Stycznia 1884. l. 671.

Subwencya dla Stowarzyszenia rękodzielników tarnowskich „Gwiazda Tarnowska“.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycji Stowarzyszenia rękodzielników „Gwiazda Tarnowska“ w Tarnowie o subwencyę co następuje:

„Stowarzyszeniu rękodzielników „Gwiazda Tarnowska“ przeznacza się jednorazową zapomogę w kwocie 300 zł.“

O treści powyższej uchwały zawiadomił Wydział krajowy zarząd Stowarzyszenia rozporządzeniem z dnia 6. Listopada 1883 a przyznana przez Wysoki Sejm subwencyą zaasygnował rozporządzeniem z dnia 6. Stycznia 1884 l. 670.

Subwencya dla Stowarzyszenia rękodzielników lwowskich „Gwiazda“.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 uchwalił Wysoki Sejm na skutek petycyi Stowarzyszenia rękodzielników lwowskich „Gwiazda“ o subwencję wstawić na cel powyższy w preliminarz funduszu krajowego na r. 1884. kwotę 300 zł. w. a.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Zarząd Stowarzyszenia rozporządzeniem z dnia 6. Listopada 1883 a przyznany przez Wysoki Sejm zasiłek zaasygnował rozporządzeniem z d. 6. Stycznia 1884. l. 669.

Przekazana Wydziałowi krajowemu niezadowolona petycja Władysława Dziubińskiego w Krasnem o subwencję na zakład rzeźbiarsko-tokarski.

Niezadowoloną petycję Władysława Dziubińskiego, właściciela zakładu rzeźbiarsko-tokarskiego w Krasnem o subwencję lub pożyczkę na podniesienie zakładu, przekazał Wysoki Sejm uchwałą z dnia 12. Października 1883 Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Petycję powyższą Wydział krajowy załatwił odmownie, o czym zawiadomił petenta rozporządzeniem z dnia 27. Maja 1884.

Petycja Andraszka majstra stolarskiego we Lwowie o subwencję na wykonywanie w kraju kompletnych bilardów.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 przeszedł Wysoki Sejm nad petycją Jana Andraszka majstra stolarskiego we Lwowie o subwencję na wykonywanie w kraju kompletnych bilardów do porządku dziennego.

O powyższej uchwale zawiadomił Wydział krajowy petenta rozporządzeniem z dnia 6. Listopada 1883 l. 53036.

Petycja A. Kretschmera i Gochmana o subwencję dla ich fabryki wyrobów łożowych we Lwowie.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 przeszedł Wysoki Sejm nad petycją A. Kretschmera i Gochmana właścicieli fabryki wyrobów łożowych we Lwowie o udzielenie zwrotnej subwencji w sumie 3.000 zł. na podniesienie fabryki do porządku dziennego.

Uchwałą powyższą podał Wydział krajowy do wiadomości petentów rozporządzeniem z dnia 6. Listopada 1883 l. 53037.

Petycja Waleryana Dworskiego rękawicznika we Lwowie o pomoc materyalną.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 przeszedł Wysoki Sejm nad petycją Waleryana Dworskiego rękawicznika we Lwowie, do porządku dziennego.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy petenta rozporządzeniem z dnia 6. Listopada 1883 l. 53039.

Petycja Netti Holländer o subwencję na prowadzenie robót szydełkowo drutowych.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 przeszedł Wysoki Sejm nad petycją Netti Holländer o subwencję na cele prowadzenia robót szydełkowo drutowych do porządku dziennego.

Uchwałą powyższą podał Wydział krajowy do wiadomości petentki rozporządzeniem z dnia 6. Listopada 1883 l. 53041.

Petycja Amelii Zawaszkiwicz we Lwowie o subwencję na założenie pracowni sztucznych kwiatów.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 przeszedł Wysoki Sejm nad petycją Amelii Zawaszkiwicz we Lwowie o subwencję na założenie pracowni sztucznych kwiatów do porządku dziennego.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy petentkę rozporządzeniem z dnia 6. Listopada 1883 l. 53042.

Petycja Feliksa Łady Pietrzyckiego o pomoc materialną na założenie fabryki wyrobów fajczarskich.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 przeszedł Wysoki Sejm nad petycją Feliksa Łady Pietrzyckiego we Lwowie, o pomoc materialną „celem podniesienia przemysłowej w kraju“ do porządku dziennego.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy petenta rozporządzeniem z dnia 6. Listopada 1883 l. 53.043.

Przemysł krajowy.

O czynnościach odnoszących się do spraw przemysłu krajowego, przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie. Mianowicie zaś obejmuje to sprawozdanie czynności Wydziału kraj.: w sprawie utworzenia „Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego“, — w sprawie istniejących lub projektowanych fachowych specjalnych szkół przemysłowych i warsztatów naukowych, oraz szkół przemysłowych uzupełniających; — w sprawie „Krajowego Muzeum przemysłowego“, — w sprawie stypendyów na naukę w specjalnych przemysłowych zakładach naukowych za granicą kraju, oraz zasiłków na podróże naukowe w celach przemysłowych, — w sprawie użycia funduszy przeznaczonych przez Wysoki Sejm krajowy na popieranie przemysłu, zwłaszcza domowego i rękodzielniczego, — oraz w sprawie wszelkich innych czynności podejmowanych przez Wydział krajowy w celu ochrony, poparcia lub wytworzenia krajowego przemysłu.

Sprawozdanie z czynności bióra statystycznego.

W Październiku 1883 przybył nowo mianowany koncypista bióra statystycznego dr. Tadeusz Rutowski. Rozporządzeniem Marszałka krajowego z dnia 26. Listopada 1883 l. 43/pr., ze względu na niezbędną i nagłą potrzebę statystyki handlu i przemysłu galicyjskiego, polecono dr. Rutowskiemu zająć się wyłącznie opracowaniem tej statystyki uwalniając go równocześnie od innych zajęć biórowych. Zarazem postanowiło rzeczzone rozporządzenie, iż co do rewizji podlegać będzie p. Rutowski bezpośrednio Szefowi Departamentu II. a Dyrektor bióra statystycznego utrzymywać będzie ewidencję robót przez dołożenie „czytałem“ na exhibitach.

Wskutek powyższego zarządzenia należy nam wykazać osobno czynności bióra statystycznego w przeszłorocznym składzie, złożonego z kierującego biórem prof. dr. Pilata, dwóch dyurnistów do robót rachunkowych i jednego urzędnika manipulacyjnego zajętego prawie wyłącznie biblioteką Wydziału krajowego — osobno zaś prace około statystyki przemysłowej i handlowej podejmowane przez koncypistę dra Rutowskiego przy pomocy obecnie dwóch dyurnistów.

Bióro statystyczne pod kierownictwem prof. dra Pilata od ostatniego zebrania się Sejmu ogłosiło drukiem następujące prace:

Statystykę wyborów sejmowych r. 1883 na podstawie aktów wyborczych opracowaną.

Licytacje sądowe posiadłości włościańskich i małomiejskich w Galicyi w latach 1880—1883 włącznie z poglądem na lata dawniejsze od 1873 począwszy.

Podatki bezpośrednie w Galicyi w latach 1881—1883 z uwagami co do wpływu zmian w tych podatkach na wysokość dodatków krajowych.

Wszystkie trzy prace są pióra prof. dra Pilata i zamykają VIII. rocznik „Wiadomości statystycznych“.

Prócz tych prac zajmowało się bióro statystyczne począwszy od Listopada 1883 następującymi dalszemi pracami, które są jeszcze w toku:

1. Statystyką szkół ludowych w kraju administracyjną i finansową. W tym celu ułożono osobny kataster szkolny, który będzie utrzymywany w ciągłej ewidencji. Zebrane po koniec r. 1883. daty o szkołach publicznych zorganizowanych, niezorganizowanych i szkołach niepublicznych, tudzież o ludności, której służą te szkoły, są już zestawione i opracowane, natomiast materyał do statystyki finansowej jeszcze nie został dostarczony.

2. Statystyką rozdziału własności ziemskiej w kraju. Ministerstwo skarbu pozwoliło do tej niezmiernie ważnej a bardzo obszernej i mozolnej pracy skorzystać z wykazów stanu posiadłości sporządzonych w latach regulacyi podatku gruntowego dla każdej gminy, na podstawie których zestawiono już na próbę statystykę rozdrobnienia własności ziemskiej w powiatach Skałackim i Bocheńskim a oprócz tego zestawiono rozkład własności gruntowej w znaczniejszej liczbie gmin wskazanych przez Wydziały powiatowe jako wzory (typy) stosunków własności ziemskiej najbliższej okolicy. Stosunki ekonomiczne tych gmin zostaną następnie szczegółowo zbadane w każdym kierunku a powstałe w ten sposób monografie ekonomiczne rzucą niewątpliwie jaśniejsze światło na najważniejsze kwestye ustawodawstwa agraryjnego w naszym kraju.

3. Podziałem przestrzeni kraju według głównych rodzajów uprawy (ogrody, role, łąki, pastwiska, lasy i t. d.) zestawionym według ostatecznych wyników regulacyi podatku gruntowego dla każdej gminy katastralnej a następnie według powiatów sądowych i politycznych. Celem wykonania tej pracy niezbędnej dla statystyki rolniczej przyzwoliło Ministerstwo rolnictwa a następnie także i Wydział krajowy dodatkowe dotacye po 400 zł.

4. Statystyką chowu bydła i posiadaczy bydła zestawioną na podstawie spisu z 31. grudnia 1880. r. osobno dla gmin, osobno dla obszarów dworskich w każdym powiecie sądowym.

Z innych prac w przygotowaniu będących wymieniamy statystykę dodatków powiatowych od r. 1873. począwszy, ewidencję zmian w terytorjalnym podziale kraju, statystykę obciążenia hipotecznego większej własności i zmian w posiadaniu w obrębie tej własności i t. d.

Sumaryczne rezultaty prac bióra o licytacyach włościańskich i o szkołach ludowych ogłoszone były zaraz po zestawieniu w urzędowej „Gazecie Lwowskiej“, aby podać je jak najrychlej do wiadomości publicznej.

Oddział statystyki przemysłu i handlu.

Dr. Tadeusz Rutowski objął urządowanie w biurze statystycznym z dniem 17. Października 1883 i w myśl rozporządzenia Marszałka krajowego z dnia 26. Listopada 1883 l. 43/pr. zajął się wyłącznie statystyką przemysłu i handlu krajowego, a począwszy od miesiąca Kwietnia 1884. r. prowadzi równocześnie referat spraw przemysłowych w departamencie II. Wydziału krajowego. Do pomocy w biurze statystycznym otrzymał dr. Ru-

towski w ciągu miesiąca Stycznia 1884 jednego, a w ciągu miesiąca Lutego b. r. drugiego dyurnistę.

O organizacyi statystyki przemysłu i handlu, przyjętej metodzie badania, oraz o programie czynności na r. 1884. i następne, zda sprawę dr. Rutowski w publikacyi bióra. Dla zebrania wiadomości statystycznych o stanie przemysłu krajowego została obraną drogą pisemnej ankiety statystycznej. Wymagało to zebranie imiennego spisu przemysłowców w całym kraju, co się dało uczynić przy pomocy c. k. powiatowych urzędów skarbowych, w małej części Izb handlowo-przemysłowych, oraz przez wyzyskanie katalogów wystaw, środków dziennikarskich i t. p. Ograniczono się do przemysłowców większych opłacających najmniej 16 zł. podatku zarobkowego co do wszystkich gałęzi przemysłu, zaś bez względu na wysokość opłacanego podatku zebrano spis imienny przedsiębiorców: 1. młynów, 2. tartaków, 3. wszelkich przedsiębiorstw przemysłowych używających siły wody jako motora, więc n. p. tłocznie oleju, młyny do gipsu, piasku, masy drzewnej na papier, kory dla garbarń, młocarnie wodne, folusze i magle i t. p., 4. rektyfikacyi spirytusu, wyrobu rumu, rozolisów i likierów, octu; 5. wszelkich gałęzi przemysłu chemicznego; 6. wyrobów z drzewa; 7. wyrobu świec i mydła; 8. garbarzy; 9. garncarzy i innych przedsiębiorstw wyrobów z gliny; 10. tkaczy; 11. pieców wapiennych i gipsowych; 12. kopalni nafty i wosku ziemnego oraz destylarni nafty i wosku ziemnego. Spis przemysłowców innych gałęzi przemysłu zostanie zebrany jeszcze w ciągu r. 1884.

Po zebraniu imiennego spisu rozesłano przemysłowcom kwestyonaarze Wydziału krajowego, mianowicie kwestyonaarz ogólny oraz poszczególne kwestyonaarze dla przemysłu gorzelnianego, dla destylacyi nafty i wosku ziemnego, dla młynów, tartaków i innych przedsiębiorstw używających siły wody jako motora. Kwestyonaarza ogólnego rozesłano do zamknięcia niniejszego sprawozdania wraz z duplikatami około 5000 egz. Kwestyonaarza dla młynów, tartaków etc. około 6000 egz. Kwestyonaarza gorzelnianego około 800 egz. Kwestyonaarza naftowego około 150 egzemplarzy, nadto osobnego niemieckiego kwestyonaarza dla przemysłowców Bialskich i innych przedsiębiorców, którzy domagali się niemieckiego kwestyonaarza, około 300 egzemplarzy. Dla zebrania wiadomości statystycznych o przemyśle domowym będą niebawem rozesłane kwestyonaarza do wszystkich Zwierzchności gmin, obszarów dworskich, nauczycieli ludowych i księży proboszczów.

Nadto celem zebrania wiadomości historycznych o istniejących lub upadłych przedsiębiorstwach przemysłowych i w ogóle o historii przemysłu krajowego, o ile ona nie da się zebrać z innych źródeł, upraszano wiele osób o nadesłanie zapisków lub memoriałów.

W miarę, jak materiały będą zebrane, będzie się ogłaszać najprzód monograficznie opracowane pojedyncze gałęzie przemysłu, a na koniec ogólne zestawienie. O pracach gotowych, na ukończeniu lub w toku będących, zdaje się sprawę poniżej.

Co do statystyki handlu, która obejmie statystykę instytucyj kredytowych i finansowych, środków komunikacyjnych, handlu wewnętrznego, wywozu i przywozu Galicyi, jarmarków, cen zboża i bydła i t. d. ograniczono się na ten rok do statystyki jarmarków i cen zboża w r. 1884,

w którym to celu dostarczono 260 gminom 15.000 formularzy do sprawozdań historyi cen zboża w Galicyi od schyłku XVIII. wieku do r. 1884, oraz wywozu Galicyi na targowicę wiedeńską.

Są w druku lub też ogłoszone zostaną do końca r. 1884. następujące prace statystyczne:

1. Przemysł rolniczy w Galicyi.

a) Cukrownictwo. Historia, stan obecny, monografie Tłumacza i Sędziszowa.

b) Gorzelnictwo. Wyrób spirytusu od r. 1878 do 1884, do czego jak i do następnej pracy o wyrobie piwa, zebrane były daty częściowe od r. 1878. do r. 1881. przez p. Hempla. Wynik ankiety statystycznej w sprawie przemysłu gorzelnianego w stosunku do rolnictwa, hodowli bydła, dalej pod względem technicznym i ekonomicznym, oraz pod względem wpływu ustawy podatkowej z r. 1878.

c) Piwowarstwo. Wyrób piwa od r. 1878. do końca 1883.

d) Krochmalarnie.

2. a) Miodosytnictwo.

b) Rektyfikacja spirytusu, wyrób słodzonych wódek i octu

3. Młynarstwo.

4. Tartaki.

5. Papiernictwo.

Ze statystyki handlu ogłoszone zostaną drukiem do końca r. 1884:

1. Ceny zboża w Galicyi w XIX. wieku.

2. Ceny zboża w 200 gminach w r. 1884.

3. Wiosenne jarmarki na konie w r. 1884.

4. Znaczenie targowicy wiedeńskiej dla Galicyi.

Departament III.

Szef: Oktaw Pietruski, Członek Wydziału krajowego.

Ustawy nie sankcyo-
nowane.

1. Najwyższem postanowieniem z dnia 22. Czerwca 1884 nie raczył Jego Ces. i Król. Apostolska Mość udzielić Najwyższej Sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm krajowy projektowi ustawy co do zmiany artykułu 12. ustawy z dnia 2. Maja 1873 o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych.

W powodach do tej odmowy oświadcza c. k. Ministerstwo, iż zupełnie uzasadnionem jest dążenie, aby w tych gminach kraju, które jeszcze szkół nie mają, a których liczba wynosi zwyż 2000, w czasie wedle możności najkrótszym zakładano szkoły choćby z najskromniejszym do najściślejszej potrzeby zastosowaniem urządzeniem.

Dalej oświadcza c. k. Ministerstwo, że cel ten nie wymaga zmiany ustawy, ale może on być osiągnięty w drodze rozporządzenia. Może więc krajowa Rada szkolna rozwijać swą działalność stosownie do intencji Wysokiego Sejmu w tym kierunku, o ile on się da pogodzić z koniecznem przestrzeganiem przepisów §§. 11. 20. i 24. ustawy państwowej o szkołach ludowych; może ona bez uszczerbku dla istniejących już zreorganizowanych szkół wstrzymać się w następnych najbliższych latach z przeistoczeniem szkół filialnych na etatowe, a za pomocą zaoszczędzeń i środkami w myśl ustawy przysparzać się mającymi, będzie można skutecznie zająć się zakładaniem szkół filialnych w większych rozmiarach.

2. Najwyższem postanowieniem z dnia 22. Czerwca 1884 nie raczył Jego Ces. i Król. Apostolska Mość udzielić Najwyższej Sankcyi udzielonemu przez Wysoki Sejm projektowi ustawy „o zakresie nauki w szkołach ludowych tak pospolitych jakoteż wydziałowych podawać się mającej“.

Motywa odmowy są następujące: C. k. Ministerstwo uważa, iż porównanie projektu o którym mowa do 1. z projektem obecnym wskazuje na dwa przeciwne prądy w Sejmie krajowym, albowiem pierwszy projekt zamierza powstrzymać na dłuższy czas ulepszenie i udoskonalenie już istniejących szkół ludowych dążąc do zakładania potrzebnych jeszcze nowych szkół, chociażby tylko w rodzaju szkół z potrzeby, podczas gdy drugi projekt zmierza do tego, aby wprawdzie z uwzględnieniem różnicy potrzeby nauki w miastach i po wsiach, w ogóle jednak we wszystkich szkołach ludowych, aż do najniższej kategorii t. j. jednoklasowych, podnieść i ulepszyć naukę, co głównie jest zawisłem od ulepszenia zewnętrznych stosunków szkół, i od pomnożenia sił nauczycielskich.

Dalej zauważa c. k. Ministerstwo, iż projekt ten zawiera obok niektórych wcale trafnych myśli i wniosków także takie postanowienia, które ze stanowiska ustawy państwowej o szkołach ludowych wskazującej granice ustawodawstwu krajowemu (18. Statutu krajowego) nie mogą być dopuszczone, albo które nie mogą stanowić przedmiotu ustawy mającej tworzyć coś trwałego.

Te zakwestyonowane postanowienia wkraczają w zakres ustawy krajowej o zakładaniu szkół ludowych, w zakres przepisów o nadzorach szkolnych i w zakres działania, zastrzeżony ustawą państwową o szkołach ludowych Ministrowi wyznań i oświaty.

Najgłówniejszym brakiem tego projektu jest atoli według zdania c. k. Ministerstwa ta okoliczność, iż projekt ten nie uwzględnia wcale obowiązujących obecnie ustaw szkolnych krajowych i zamierza wprowadzić nową organizację nie zmieniając jednocześnie w odpowiedni sposób obowiązujących ustaw krajowych, — jest to krok, który pociągnąłby koniecznie za sobą rozliczne wątpliwości i zawikłania, co musiałoby być zaporą dalszemu prawidłowemu rozwijaniu się szkolnictwa ludowego w kraju.

Wiele trafnych wniosków, ciągnie dalej c. k. Ministerstwo, zawiera w mowie będący projekt ustawy w tych artykułach, które stanowią o traktowaniu poszczególnych przedmiotów nauki w szkołach ludowych różnej kategorii.

Atoli właśnie takie pedagogiczno-metodyczne zasady najmniej kwalifikują się do tego, aby je ujęto w ustawę, gdyż umiejętność pedagogiczna postępuje z czasem, a ustawa przecież musi być obliczoną na dłuższą trwałość, nadto nie można pominąć uwagi, że niektóre z tych wniosków, ponieważ się rozumieją same przez się, są zbyteczne, albo są niezupełne, albo też wcale nieodpowiadające celowi.

Co więc w tych wnioskach jest dobrego i celowi odpowiadającego, może znaleźć miejsce jedynie w planach nauki, ale i w tym razie należy przy wyborze tych wniosków przestrzegać przezorności, aby pedagogię i naukę w szkołach ludowych pogodzić z zasadami i naukami, które podaje się kandydatom stanu nauczycielskiego w seminariach nauczycielskich.

Z tych ogólnych zarzutów wychodząc przechodzi c. k. Ministerstwo do pojedynczych artykułów projektu, wykazuje ich niezgodność z ustawami państwowymi, dowodzi niestosowności przepisywania szkołom wiejskim innego sposobu i zakresu nauki jak szkołom miejskim, i uważa przepis w art. 3. zawarty, mianowicie grupowania uczniów na stopnie względnie oddziały, może ze stanowiska teoretycznego za usprawiedliwiony gdyby było możliwem, także przy najmniejszej szkółce wiejskiej ustanowić drugiego lub trzeciego nauczyciela.

Gdy wszelako liczba nauczycieli w myśl ustawy zawisała od liczby dzieci szkolnych, ponieważ dalej należałoby się tem zadowolić, gdyby w Galicyi w najkrótszym czasie wszystkie potrzebne jeszcze szkoły ludowe przynajmniej o jednym nauczycielu zaprowadzono, ponieważ wreszcie frekwencya w istniejących już szkołach ludowych jeszcze wiele pozostawia do życzenia, przeto przepis tego całego artykułu uważa c. k. Ministerstwo za niewykonalny. Co do artykułu 4. zauważa c. k. Ministerstwo, iż postanowienia

zawarte w 2gim punkcie co do nauki religii nie należą do kompetencji ustawodawstwa krajowego.

Nie licują one z prawami przyznanymi ustawami zasadniczymi wyznaniom religijnym, nie uwzględniają kościoła ewangelickiego i wyznania izraelskiego w Galicyi, a przeprowadzenie tych postanowień stworzyłoby stosunki, które nie dałyby się pogodzić z przepisem §. 5. państwowej ustawy o szkołach ludowych, tudzież z ustawą z dnia 20. Czerwca 1872. r. Dz. u. p. Nr. 86. i dodaje, iż ten sam zarzut trafia także art. 12.

Co do artykułu 5. podnosi c. k. Ministerstwo tę okoliczność, iż postanowienie, wedle którego wszystkie szkoły miejskie mają mieć sześć klas, a więc sześciu nauczycieli, nie da się w obec braku sił nauczycielskich w Galicyi usprawiedliwić tem bardziej, iż nawet Wiedeń zadawalnia się dotąd szkołami ludowymi pospolitemi o pięciu klasach. Należałoby mieć przynajmniej wzgląd na to, iż szkoły tej kategorii, o których ten artykuł mówi, tylko tam mają być założone, gdzie jest odpowiednia dla nich liczba dzieci.

Zresztą poprzednio musiały być w odpowiedni sposób zmienionym artykuł 5. obowiązującej ustawy krajowej z dnia 2. Maja 1873 o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych, którego postanowienie, iż w każdym politycznym powiecie ma być przynajmniej jedna czteroklasowa szkoła pospolita przygotowująca młodzież do szkół średnich, nie da się pogodzić z przepisem w mowie będącego artykułu projektu ustawy.

Artykuł 8. który w miejsce nauki niedzielnej zaprowadza kursa nauki dopełniającej i rozciąga je aż do 15. roku życia, uważa c. k. Ministerstwo za bardzo odpowiedni, uważa wszelako, że zaprowadzenie tego postanowienia wymaga zmiany §. 41. ustawy krajowej o zakładaniu i utrzymywaniu szkół ludowych.

Nakoniec co do artykułów 13. do 16. nadmienia c. k. Ministerstwo, iż wszystkie w tych artykułach zawarte postanowienia przepisujące postępowanie w udzielaniu nauki, o ile są trafne i celowi odpowiadające, („co jednak nie można o wszystkich powiedzieć“) mogą być uwzględnione i zużytkowane przy rewizyi obowiązujących planów nauki dla szkół wydziałowych, którą rewizyę w drodze rozporządzenia zarządzić można.

A i co do tytułu tego projektu uważa c. k. Ministerstwo, iż nie jest on wolny od zarzutu, bo pominawszy, iż poszczególne artykuły tego projektu nie we wszystkich punktach zgadzają się z tytułem, zauważa się „iż zakres nauki“ stanowi istotną część planu nauki w ogóle, który winien obejmować wymiar godzin nauki, zakres nauki, i materiały nauki.

Jakkolwiek sprawozdanie nasze z czynności Wydziału krajowego, mianowicie z czynności w sprawach dotyczących się Departamentu III., sięga tylko do 30. Czerwca 1884, a powyższe dwie odmowy sankcyi nadeszły 7. Sierpnia r. b., mimo to uważał Wydział krajowy za swój obowiązek podać je dodatkowo do wiadomości Wysokiego Sejmu ze względu na ich ważność i doniosłość.

Bursa dla uczniów Seminarium nauczycielskiego we Lwowie.

Na przeszłorocznej sesyi sejmowej przedłożył był Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek na wybudowanie we Lwowie domu na pomieszczenie bursy dla uczniów seminarium nauczycielskiego we Lwowie.

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 9. Października 1883 nie przychylił się do tego wniosku, ale polecił Wydziałowi krajowemu wynajęcie na rok szkolny 1884/85 i lata przyszłe stosownego pomieszczenia dla tej bursy, a na wypadek, gdyby nie można było znaleźć takowego we Lwowie, polecił Wydziałowi krajowemu przedłożyć w czasie najbliższej sesji Wys. Sejmu, ułożone w porozumieniu z c. k. Rządem i z władzami szkolnymi wnioski wynajęcia odpowiedniego lokalu w jednym z miast prowincjonalnych we wschodniej części kraju, do którego siedzibę bursy dla 60 uczniów seminarium nauczycielskiego przeniesiono. W skutek tego rozpisał Wydział krajowy na nowo licytację publiczną ofertową w celu uzyskania odpowiedniego pomieszczenia.

Nie doprowadziła ona wszakże i tym razem do pożądanego rezultatu. Jedne bowiem realności były za szczupłą, inne za obszerne tak, że bursa musiałaby się mieścić w jednym budynku razem z innymi czynszownikami; inne realności nie miały ogrodu, za inne żądano za wysoki czynsz, inne były za zbyt koźnie urządzone, inne nakoniec miały wilgotne piwnice.

Odrzucił więc Wydział krajowy wszystkie oferty i poszedł za dalszą wskazówką Wysokiego Sejmu, to jest, udał się na drogę szukania umieszczenia w miastach wschodniej Galicyi, w których są seminaria nauczycielskie męskie. Zwrócił się więc do burmistrzów miast Stanisławowa i Tarnopola z zapytaniem, czyliby w tych miastach nie znalazło się stosowne pomieszczenie dla tej bursy, przyczem podano jak najdokładniej wymogi takiego umieszczenia. Dotychczas nie otrzymał Wydział krajowy na te zapytania żadnej odpowiedzi.

Szkoła żeńska P. Benedyktynek w Przemyślu.

Na posiedzeniu dnia 19. Października 1882 przekazał Wysoki Sejm petycję przełożonej Zgromadzenia PP. Benedyktynek w Przemyślu o udzielenie pożyczki 8000 zł. w. a. na rozszerzenie budynku szkolnego Wydziałowi krajowemu do zbadania.

W wykonaniu powyższej uchwały Wydział krajowy po otrzymaniu przychylnych opinij od Rady szkolnej krajowej, Wydziału powiatowego w Przemyślu i Zwierzchności gminnej w Przemyślu, przedłożył na zeszłorocznej sesji Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie z wnioskiem, ażeby upoważniono Wydział krajowy do udzielenia zgromadzeniu pożyczki bezprocentowej, jednak nie wyższej jak 16.000 zł. w. a.

Na posiedzeniu dnia 16. Października 1883 powziął Wys. Sejm na wniosek komisji budżetowej następującą uchwałę:

„Sprawę pożyczki na rozszerzenie budynku dla szkoły PP. Benedyktynek w Przemyślu przekazuje się ponownie Wydziałowi krajowemu do wszechstronnego zbadania, zwłaszcza zaś do przeprowadzenia rokowań z gminą miasta Przemyśla o przyczynienie się z jej strony do wydatku na ten cel.

O wyniku tego dochodzenia i tych rokowań Wydział krajowy zda sprawę na następnej sesji sejmowej i poczyni odpowiednie wnioski“.

W skutek tej uchwały wezwał Wydział krajowy pismem z dnia 23. Listopada 1883 LW. 51565 Zwierzchność gminną w Przemyślu, ażeby sprawę tę pod obrady Rady gminnej podała, a w szczególności co do pytania, w jaki sposób mogłaby gmina miasta Przemyśla przyczynić się do

wydatku na cel powyższy, uchwały Rady gminnej zasięgała. W odpowiedzi na to uwiadomiła nas Zwierzchność gminna relacją z dnia 5. Marca b. r., że na posiedzeniu z dnia 24. stycznia 1884 postanowiła Rada gminna zbudować „ile i jakie ubikacje do rozszerzenia szkoły żeńskiej PP. Benedyktynek na Zasaniu mają być zbudowane i jaki z nich wypadnie czynsz do zapłaty, oraz upoważnić zwierzchność gminną do wejścia w rokowania z konwentem PP. Benedyktynek i w miarę ich wyniku do przyjęcia zobowiązania spłacenia zaciągnąć się mającej z funduszków krajowych pożyczki rocznymi ratami nieprzenoszacemi kwoty 900 zł. pod tym jednakże warunkiem, że konwent PP. Benedyktynek zobowiąże się używać tych nowych ubikacyj tylko na cele naukowe“. Zwierzchność gminna zaś przyjęła na siebie w myśl upoważnienia Rady gminnej obowiązek zapłacenia pożyczki 16.000 zł. w ratach po 800 zł. rocznie.

Wobec tego stanu rzeczy Wydział krajowy sądzi, że nie zachodzi potrzeba uciekania się do skarbu krajowego, skoro uzyskanie potrzebnych funduszków w innej drodze okazało się możliwym.

Jeżeli bowiem gmina Przemyśl może łożyć na ten cel rocznie 900 zł., to uzyska z łatwością fundusz potrzebny na zamierzoną budowę w Banku krajowym zaciągając pożyczkę w obligacjach komunalnych albo też pożyczkę hipoteczną, której amortyzacja nie wymagałaby rocznie ofiar większych jak te, do których gmina obecnie jest gotową.

Pożyczka bursy pod wezwaniem św. Kazimierza w Tarnowie.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883 wydał Wys. Sejm uchwałę treści następującej:

„Wykreśla się połowę reszty długu zaciągniętego ze skarbu krajowego przez kuratoryę bursy pod wezwaniem św. Kazimierza w Tarnowie wynoszącą dzisiaj 625 zł., ale wykreśla się pod tym warunkiem, jeżeli gmina miasta Tarnowa spłaci skarbowi krajowemu drugą połowę tej reszty długu 625 zł. w czterech rocznych ratach.“

O tej uchwale zawiadomiliśmy Zarząd bursy i otrzymaliśmy dnia 23. Lutego 1884 l. 9844 pismo od Zwierzchności gminy m. Tarnowa, w którym nas uwiadamia, iż Rada gminna miasta Tarnowa uchwaliła zapłacić skarbowi krajowemu w zastępstwie kuratoryi bursy rzeczoną kwotę 625 zł. w czterech równych rocznych ratach a to: dnia 2. Marca 1884, 1885, 1886, 1887. Jakoż rata z dnia 2. Marca 1884 wpłynęła rzeczywiście a rzeczą Wydziału krajowego będzie czuwać, aby reszta rat wpłynęła.

Zapomogi dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach pięknych.

Na posiedzeniu dnia 18. Października 1883 przy rozprawie nad rubr. VII. preliminarza funduszków krajowych na rok 1884. uchwalił Wysoki Sejm przy poz. 84. dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach kwotę 3.500 zł. do rozporządzenia Wydziału krajowego, odstępując Wydziałowi krajowemu petycyę o zapomogi na cel powyższy.

W wykonaniu tego polecenia Wydział krajowy asygnował następującym uczniom zasiłki:

I. Dla kształcących się w malarstwie:

1. Teodorowi Axentowiczowi, uczniowi Akademii sztuk pięknych w Monachium na umożliwienie kształcenia się w Paryżu 400 zł.

2. Piotrowi Stachiewiczowi, uczniowi Akademii sztuk pięknych w Monachium na dalsze kształcenie się tamże 400 zł.

3. Stanisławowi Reichanowi, kształcącemu się w Paryżu, na dalszy pobyt tamże 100 zł. (z powodu, że St. Reichan pobiera stypendyum z fundacyi Kajetana hr. Lewickiego w rocznej kwocie 300 zł.).

4. Marcelemu Harasimowiczowi, uczniowi Akademii sztuk pięknych w Monachium, na dalsze kształcenie się tamże 400 zł.

5. Bernardowi Jarosiewiczowi b. uczniowi I. klasy gimnazyalnej we Lwowie, na kształcenie się w Szkole sztuk pięknych w Krakowie 200 zł.

II. Dla kształcących się w rzeźbiarstwie:

1. Piotrowi Harasimowiczowi, uczniowi Akademii sztuk pięknych we Florencyi na dalsze kształcenie się tamże 400 zł.

2. Pawłowi Kisielewskiemu, b. uczniowi szkoły ludowej, synowi włościanina z Tołszczowa, na kształcenie się w szkole sztuk pięknych w Krakowie lub w szkole snycerstwa w Zakopanem 200 zł.

3. Juliuszowi Bełtowskiemu, uczniowi c. k. Muzeum przemysłowego we Wiedniu, na dalsze kształcenie się w rzeźbiarstwie 150 zł.

III. Dla kształcących się w rysunkach:

1. Eugeniuszowi Steinsbergowi b. praktykantowi w Oddziale rachunkowym Wydziału krajowego, na kształcenie się w rysunkach w Akademii sztuk pięknych we Wiedniu 400 zł.

2. Konstantemu Antoniemu dw. im. Gużkowskemu na kształcenie się w rysunkach i malarstwie w szkole sztuk pięknych w Krakowie 250 zł.

IV. Dla kształcących się w muzyce:

Mikołajowi Bojarskiemu, na kształcenie się w muzyce w c. k. Konserwatorium we Wiedniu 200 zł.

V. Dla kształcących się w naukach:

Dr. Bronisławowi Lachowiczowi chemikowi, pracującemu nad badaniami chemiczno-fizyologicznymi w Instytucie medyczno-chemicznym w Bernie w Szwajcaryi na dalszy pobyt 400 zł. — Razem 3.500 zł.

Teatr letni we Lwowie.

Uchwałą z dnia 18. Października 1883 przekazał Wysoki Sejm petycję p. Jana Dobrzańskiego w sprawie budowy letniego teatru we Lwowie Wydziałowi krajowemu z poleceniem przeprowadzenia pertraktacyi z Radą gminną miasta Lwowa i Dyрекcyą teatru lwowskiego, zażądania planów i kosztorysów i przedłożenia odpowiedniego wniosku Wysokiemu Sejmowi na przyszłej sesyi sejmowej.

O tej uchwale uwiadomiliśmy Reprezentacyę miasta Lwowa do rąk jej Prezydenta z wezwaniem, ażeby przedewszystkiem przeprowadziła pertraktacyę z p. J. Dobrzańskim, oświadczyła się jakim datkiem przyczyniłyby się do tej budowy, uregulowała kwestyę własności, ewentualnie najmu tego budynku i wszystkie akta wraz z planami i kosztorysami przedłożyła Wydziałowi krajowemu z odpowiednim wnioskiem.

Na to pismo nie otrzymaliśmy jeszcze żadnej odpowiedzi.

Deputat drzewa opałowego dla odźwiernego i portyera.

Uchwałą z dnia 18. Października 1883 przekazał nam Wysoki Sejm do uwzględnienia petycję Antoniego Niewiadomskiego odźwiernego i Jędrzeja Karmality portyera Wydziału krajowego o podwyższenie deputatu drzewa opałowego.

Petycję tę po wysłuchaniu zdania Dyrektora kancelaryi i ze względu na obszerność pomieszczeń zajętych przez petentów uwzględniliśmy w ten sposób, iż pobierany przez każdego z nich deputat rocznych $7\frac{1}{2}$ metrów kubicznych podwyższyliśmy pierwszemu do 12 drugiemu do 10 metrów kubicznych.

Petycyja Amalii Wójcik i Franciszki Matysiewicz o zapomogę.

Petycyi tych odstąpionych nam do możliwego uwzględnienia nie mogliśmy uwzględnić dla braku odpowiednich funduszków.

Petycyja P. Franciszki Hauptmann, wdowy po kontrolorze byłego kameralnego urzędu gospodarskiego dóbr funduszowych Winniki.

Petycję tę przekazaną nam uchwałą Wys. Sejmu z dnia 18. Października 1883 do załatwienia uwzględniliśmy o tyle, iż ze względu na okoliczność, że mąż petentki pracował w administracji dóbr funduszowych Winniki, udzieliśmy petentce z funduszu administracji tych dóbr jednorazową zapomogę w kwocie 30 zł.

Petycyja stróżów Wydziału krajowego o stabilizację.

Petycję tę przekazaną nam uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 18. Października 1883 do załatwienia, załatwiliśmy odmownie.

Sprawa powiększenia liczby posad etatowych nauczycielskich w szkołach średnich tudzież stanowiska urzędowego egzaminowanych zastępców nauczycieli.

Uchwałą z dnia 11. Października 1883 wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd:

1. Aby na przyszłość w kraju naszym tworzył posady etatowe nauczycielskie w szkołach średnich w korzystniejszym, niż dotychczas stosunku do ilości klas równorzędnych i do liczby uczniów;
2. aby zastępcom nauczycieli, którzy zdali egzamin, przyznał stanowisko i płacę urzędników rangi XI.

Na przynaglące nasze zapytanie z dnia 21. Kwietnia 1884 l. 19764 otrzymaliśmy z Prezydium c. k. krajowej Rady szkolnej odpowiedź, iż uchwała ta przedłożoną została c. k. Ministerstwu oświecenia.

Mianowanie jednego członka c. k. Rady szk. krajowej.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył na wniosek Wydziału krajowego Najmiłościwiej zamianować Najwyższem postanowieniem z dnia 1. Stycznia 1884 na miejsce zmarłego literata ś. p. Henryka Schmitta pana Dra Stanisława hr. Badeniego Członkiem galicyjskiej c. k. Rady szkolnej krajowej na resztę bieżącego trzechletniego okresu funkcyjnego członków tejże Rady, wymienionych w art. IV. §. 7 regulaminu organiz. gal. Rady szk. kraj.

W przedmiocie ustanowienia na uniwersytetach we Lwowie i Krakowie osobnych katedr prywatnego prawa polskiego i jego historii.

W sprawie ustanowienia na uniwersytetach we Lwowie i Krakowie katedr prywatnego prawa polskiego i jego historii, wystosował Wydział krajowy dnia 11. Stycznia 1883 pismo do Prezydium c. k. Namiestnictwa z prośbą, ażeby rezolucję Wys. Sejmu dnia 17. Października 1882 r. powziętą zechciało ze swej strony z poparciem c. k. Ministerstwu wyznań i oświaty przedstawić i nas o skutku uwiadomić.

Po trzykrotnej prośbie o przyspieszenie tej sprawy otrzymaliśmy odpowiedź c. k. Prezydium Namiestnictwa z 12. Września 1883 do l. 685/pr.

C. k. Namiestnictwo powołuje się na reskrypt p. Ministra wyznań i oświecenia z dnia 15. Lutego 1882 l. 61, w którym tenże oświadcza, że nie może przychylić się do wniosku o utworzenie katedry prawa polskiego i jego historii na uniwersytecie lwowskim, dopóki nie będzie wskazany kandydat do objęcia rzeczony katedry zupełnie uzdolniony. Zarazem zażądał p. Minister, ażeby mu przedłożono sprawozdanie o frekwencji wykładów z prawa polskiego, tymczasowo p. dr. Fangorowi powierzonych.

Grono profesorów wydziału prawa w uniwersytecie lwowskim doniosło zaś c. k. Namiestnictwu sprawozdaniem z dnia 22. Listopada 1883 l. 1229, że ma już upatrzonogo kandydata na katedrę prawa polskiego, lecz musi powstrzymać się jeszcze w bieżącym roku szkolnym od poruszenia kwestyi ustanowienia powyższej katedry, ponieważ ów kandydat, otrzymawszy stypendyum, udał się na rok za granicę w celu dalszego kształcenia się na tamtejszych uniwersytetach.

Co zaś do sprawy utworzenia katedry prawa polskiego na uniwersytecie krakowskim, nadmieniam c. k. Namiestnictwo w piśmie z dnia 27. Grudnia 1883 l. 11565/pr., że kwestyę tę uchyla fakt istnienia tej katedry na wymienionym uniwersytecie.

Istniała ona od dawna, a obecnie zajmuje ją prof. dr. Bobrzyński, który wykłada obok prawa polskiego także prawo niemieckie.

W sprawie utworzenia niższego gimnazjum państwowego w Nowym Targu.

Gmina miasta Nowego Targu za pośrednictwem tamtejszego Wydziału powiatowego rozpoczęła jeszcze w roku 1870. starania o utworzenie w Nowym Targu niższego państwowego gimnazjum.

Sprawa postąpiła o tyle, że gmina wystawiła już odpowiedni na pomieszczenie gimnazjum budynek, a komitet obywatelski zebrał sumę 2000 zł. na sprawienie przyborów naukowych.

Te dowody niezwykłej ofiarności publicznej skłoniły Wys. Sejm, że nad petycją gminy o poparcie jej starań u c. k. Rządu powziął na posiedzeniu dnia 7. Października 1882. r. uchwałę, wzywającą c. k. Rząd do skorzystania z ofiarności gminy i utworzenia niższego gimnazjum w Nowym Targu, o czem c. k. Namiestnictwo zawiadomiono. W skutek tego przedłożyła c. k. Rada szkolna kraj. Ministerstwu oświecenia sprawozdaniem z dnia 21. Lipca 1883. r. l. 5369 prośbę gminy Nowotarskiej, polecając ją do uwzględnienia.

Obecnie uwiadomiła nas c. k. Rada szkolna krajowa pismem z dnia 12. Lutego 1884 l. 1856, że p. Minister wyznań i oświecenia nie uwzględnił tej prośby „z uwagi na finansowe położenie państwa“.

Subwencya dla wyznaniowej izraelickiej szkoły ludowej w Brodach.

Na mocy uchwały Wys. Sejmu z dnia 23. Października 1881. r. otrzymuje wyznaniowa izraelicka szkoła ludowa w Brodach stałą roczną subwencyę w kwocie 6000 zł., a to na czas, „jak długo rzeczona szkoła będzie zastępowała potrzebę pomnożenia publicznych szkół ludowych, obecnie w tem mieście istniejących“.

Z sprawozdań naszego delegata do corocznych egzaminów, sekretarza Kalickiego, można powziąć przekonanie, że pod względem dydak-

tyczno-pedagogicznym, jakoteż pod względem postępów, jakie uczniowie robią w nauce języka polskiego i znajomości dziejów polskich, szkoła ta odpowiedziała celowi, jaki Wys. Sejm miał na oku, kiedy zasiłek powyższy uchwalał.

Natomiast warunkowi zawartemu w uchwale sejmowej, ażeby szkoła ta, rozszerzając zakres swej działalności przez zwiększenie liczby uczniów, zastąpiła potrzebę pomnożenia publicznych szkół ludowych w Brodach, dotychczas nie stało się zadość. Liczba uczniów z każdym rokiem wprawdzie o nieznaczną stosunkowo ilość, wszelako stanowczo się zmniejszała; gdy bowiem w roku szkolnym 1879/80 wynosiła 1138 uczniów, spadła w roku 1881/82 na 1118, a w roku 1882/83 na 1084 uczniów.

Przyczyny tego zmniejszenia się liczby uczniów upatrywać można wprawdzie w tej okoliczności, że cyfra ludności miasta Brodów po zniesieniu wolnoćowego okręgu również się zmniejszyła, niemniej jednak istnieją także inne tego zmniejszania się powody.

Jednym z nich jest niezawodnie istnienie chajderów i szkół t. z. „Tałmud Thora“, liczących obecnie jeszcze razem 689 uczniów.

Szkoła wyznaniowa, przez Wys. Sejm tak hojnie subwencyonowana, ma zawsze za zadanie przygarniać do siebie dzieci z chajderów.

Aby brodzka szkoła wyznaniowa temu zadaniu tem snadniej odpowiedzieć mogła, należało podjąć starania na miejscu, wpływając moralnie na ludność, co tylko przy dokładnej znajomości osób i rzeczy jest możliwem.

W tym celu ustanowiliśmy w radzie inspekcyjnej szkoły, jako jej członka, delegata naszego w osobie prezesa Rady powiatowej brodzkiej p. Oktawiana Sali, właściciela dóbr ziemskich w Wysocku.

Zasiadając w radzie, będzie on miał sposobność zbadania i wyjaśnienia każdej sprawy na miejscu, a oraz możność wpływania na administrację funduszów szkoły.

Obowiązek delegata naszego przyjął p. Sala i czynności swe z początkiem roku szkolnego 1883/84 rozpoczął.

Wprawdzie na posiedzeniu inspektorów dnia 13. Stycznia 1884 p. Natan Kallir sprzeciwił się ingerencji delegata Wydziału krajowego na tok administracyjny szkoły i oświadczenie swe wpisać kazał jako *votum separatum* do księgi uchwał Rady, wszelako inni członkowie zapatrywania p. Kallira nie podzielili.

Wobec tak odosobnionego faktu, który ma znaczenie tylko w razach osobistych zapatrywań p. Kallira, Wydział krajowy nie uznał za stosowne przedsięwziąć jakichkolwiek dalszych kroków.

Czteroklasowa szkoła ludowa w Radomyślu.

W sprawozdaniu Wydziału krajowego o czynnościach departamentu III. za rok 1882/83 (str. 57) nadmieniliśmy, że w celu dokładnego zbadania odstąpionej nam przez Wys. Sejm uchwałą z dnia 25. Września 1882. r. petycji gminy miasta Radomyśla w powiecie Mieleckim o zwolnienie jej od obowiązków aktem fundacyjnym z dnia 31. Października 1873 względem szkoły miejscowej przyjętych, wezwaliśmy Wydział powiatowy w Mielcu do przedłożenia nam wszystkich aktów tej sprawy.

Na podstawie przedłożonego inwentarza majątku gminy, tudzież po przejrzeniu i zestawieniu zamknięć rachunkowych z ostatnich lat pięciu

budżetu gminy Radomyśla, Wydział krajowy powziął przekonanie, że stan finansowy gminy Radomyśla nie jest tak niekorzystnym, iżby uzasadniał potrzebę uciekania się do środka tak wyjątkowego, jak zwolnienie od wszystkich obowiązków, które gmina ważnym aktem fundacyjnym względem miejscowej szkoły na siebie przyjęła.

Ze względu atoli na trudność natychmiastowego ściągnięcia od gminy Radomyśla zaległej należitości za płace nauczycieli, wynoszącej po koniec roku 1882. 1119 zł. 40 ct., Wydział krajowy udał się do c. k. Rady szkolnej krajowej pod dniem 14. Sierpnia 1883 l. 38444 z wnioskiem, iżby zwrot powyższej należitości rozłożono na odpowiednie raty i zarządono bezzwłoczne cofnięcie kroków egzekucyjnych.

O tem załatwieniu sprawy uwiadomiliśmy równocześnie gminę Radomyśl z uwagą, że jej prośby o zwolnienie od obowiązków aktem fundacyjnym z dnia 31. Października 1873 na siebie przyjętych, uwzględnić nie możemy.

Czteroklasowa szkoła ludowa w Rozdole.

Mieszkańcy Rozdołu wnieśli w r. 1882. do Wys. Sejmu petycję o urządzenie w Rozdole 4-klasowej szkoły na koszt kraju.

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 25. Września 1882. r. przekazał tę petycję Wydziałowi krajowemu do zbadania i poczynienia odpowiednich kroków.

W sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności departamentu III. za rok 1882/83 (str. 58) nadmieniliśmy, że zasiągnawszy zdania Rady powiatowej żydaczowskiej, tudzież Rady szkolnej okręgowej stryjskiej, Wydział krajowy odstąpił tę petycję pismem z dnia 31. Marca 1883 l. 7901 c. k. Radzie szkolnej krajowej z usilnem poparciem i wnioskiem na uwzględnienie życzeń w petycji wyrażonych.

W odpowiedzi na tę odezwę otrzymał Wydział krajowy od Rady szkolnej krajowej pod dniem 31. sierpnia 1883 do l. 7949 uwiadomienie, „że Rada szkolna krajowa postanowiła wstrzymać się w roku 1883/84 z przeistoczeniem szkoły w Rozdole na etatową o czterech systemizowanych nauczycielskich posadach, że jednak poleciła Radzie szkolnej okręgowej przedłożyć tę sprawę z początkiem roku przyszłego“.

O tej decyzji uwiadomił Wydział krajowy Zwierzchność gminną w Rozdole z nadmienieniem, że w swoim czasie nie zaniedba poruszyć tej sprawy ponownie w c. k. Radzie szkolnej krajowej.

Szkoła muzyczna w Krakowie.

Na posiedzeniu dnia 19. Października 1882 zapewnił Wys. Sejm szkole muzycznej powstać mającej w Krakowie stałą roczną dotację z funduszu krajowego w kwocie 2000 zł. pod warunkiem, że gmina miasta Krakowa tudzież c. k. Skarb Państwa przyczyniać się będą do utrzymania tej szkoły również stałą subwencją w odpowiedniej kwocie.

O tej uchwale uwiadomiliśmy c. k. Namiestnictwo, które pismem z dnia 31. Grudnia 1883 l. 49811 oświadczyło, że Ministerstwo wyznań i oświaty jest skłonem zarządzić stosowne kroki w celu uzyskania trwałej subwencji dla szkoły muzycznej w Krakowie, skoro projekt jej urządzenia należycie ułożony zostanie, tudzież że Rada miejska miasta Krakowa wyznać dla szkoły roczną subwencję w kwocie 1600 zł.

Na prośbę Namiestnictwa Wydział krajowy wyasygnował uchwaloną przez Wys. Sejm na rok 1882. subwencyę w kwocie 2000 zł. na ręce c. k. Namiestnictwa z zastrzeżeniem, że gdyby c. k. Skarb Państwa nie przyznał szkole muzycznej w Krakowie stałej rocznej subwencyi, albo gdyby ta szkoła wcale do skutku nie przysłała, lub też zorganizowaną została nie na tych zasadach, jakie służyły za podstawę uchwale Wys. Sejmu, kwota ta zostanie funduszowi krajowemu zwróconą.

Na powyższy warunek zgodziło się c. k. Namiestnictwo w odezwie z dnia 2. Lutego 1884 l. 6599.

Fundusz szkolny krajowy.
1. Zaliczki Rad szkolnych
okręgowych.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o czynnościach depart. III. za rok 1882. (str. 65) przedstawia zaległe u Rad szkolnych okręgowych z końcem Czerwca 1883 zaliczki w kwocie . . . . 48.418 zł. 63 $\frac{1}{2}$ ct.

Od 1. Lipca 1883 do końca roku budżetowego 1883 (t. j. do końca Czerwca 1884) Rada szkolna krajowa udzieliła nowych zaliczek w kwocie . . . . . 18.793 „ 65 $\frac{1}{2}$ „

Przeto ogółem należytość zaliczek wynosiła z końcem Czerwca 1884 . . . . . 67.212 zł. 29 ct.

Wiadomo z przebiegu spraw funduszów szkolnych w latach ostatnich, iż przyczyną tych zaległości był nieład rachunkowy w Radach okręgowych; dlatego też Wydział krajowy w licznych odezwach swych do krajowej Rady szkolnej szczególnie kładł nacisk na uporządkowanie tego głównego działu gospodarki funduszów szkolnych; nadto odezwami ciągłemi naglił c. k. Starostwa i Rady okręgowe o ściągnięcie i zwrot zaliczek, a nakoniec co miesiąca przysyłał Radzie szkolnej krajowej sumaryczny wykaz zaległości z wezwaniem:

- a) użycia wszelkich możliwych środków do ściągnięcia takowych,
- b) ograniczenia dawania zaliczek tylko do niezbędnej i udowodnionej potrzeby,
- c) o zarządzenie obrachunków i ściągnięcia zaległych prestacyj,
- d) o przyspieszenie zlikwidowania, zestawienia i udzielenia zamknięć rachunków Rad okręgowych.

Rada szkolna krajowa okólnikiem z dnia 21. Czerwca 1883. r. l. 193 (LW. 32464/83) poleciła wszystkim Radom szkolnym okręgowym spłacenie zaległych zaliczek z zastrzeżeniami powyżej w naszych żądaniach wymienionemi.

W skutek tego na rachunek wyżytkowanej należytości w kwocie . . . . . 67.212 zł. 29 ct. wpłynęło po koniec roku budżetowego 1883, t. j. po koniec Czerwca 1884 . . . . . 31.793 „ 65 $\frac{1}{2}$ „ pozostało w zaległości . . . . . 35.418 zł. 63 $\frac{1}{2}$ ct.

a mianowicie u Rad szkolnych okręgowych:

w Bochni	3.900 zł. — ct.
w Pilźnie	6.000 „ — „
w Tarnopolu	15.691 „ 09 „
w Gródku	9.827 „ 54 $\frac{1}{2}$ „

Oprócz powyżej wymienionych zaliczek udzielono do końca Czerwca 1884 na rachunek roku 1884. Radzie szkolnej okręgowej w Krakowie . . . . . 2.000 zł.
w Pilźnie . . . . . 1.500 „
Razem 3.500 zł.

które w ciągu roku 1884. zwrócone być mają.

Należytości w Bochni i Tarnopolu zalegają w skutek wniesionych do władz rządowych a dotąd jeszcze nierozstrzygniętych rekursów, o których załatwienie Wydział krajowy co miesiąca urguje. W innych okręgach szkolnych pozostały zaległości jedynie z powodu zaniedbanego ściągania prestacyj szkolnych.

Co do żądanego przez Wydział krajowy przedłożenia zamknąć rachunkowych funduszków szkolnych okręgowych poczynawszy od roku 1873., doniosła nam Rada szkolna krajowa odezwaniami z dnia 12. Lutego 1883 l. 1463 (LW. 11352/83) tudzież z dnia 4. Lipca 1883 l. 6292 (LW. 36428/83), iż dla uporządkowania rachunków Rad okręgowych wydelegowano trzech urzędników, którzy swej czynności dotąd jeszcze nie ukończyli.

Chcąc przyspieszyć dokonanie tej czynności, Wydział krajowy odezwą z dnia 2. Listopada 1883 l. 52882 oświadczył gotowość wzięcia udziału w likwidacyi rachunków Rad okręgowych, przeto zażądał nadesłania dzienników kasowych, choćby kilku Rad szkolnych okręgowych, i polecenia Radom okręgowym, aby w razie wynikłej potrzeby wydelegowania komisji rachunkowej na miejsce, udzielały jej wszelkiej możliwej pomocy.

W ogóle zażądał Wydział krajowy o zarządzenie stanowczych kroków, aby położyć tamę długoletniemu w tej gałęzi panującemu nieładowi.

Na to zakomunikowała nam Rada szkolna krajowa uchwały swe z dnia 17. Listopada 1883 i 15. Grudnia 1883 l. 12200 (LW. 61606/83), a c. k. Prezydium Namiestnictwa udzieliło nam swój okólnik z dnia 25. Grudnia 1883 l. 12328 (LW. 62722/83), przesłany do wszystkich c. k. Starostów, mocą którego na podstawie art. 31. ustawy z dnia 2. Maja 1873 Dz. u. kr. Nr. 250. postanowiono:

1. uwolnić Rady szkolne miejscowe od obowiązku ściągania i zachowywania prestacyj przeznaczonych na płace nauczycieli i na drobne wydatki szkolne, a zarządzić:

2. aby wszystkie wymierzone prestacye wpływały wprost do kasy funduszu szkolnego okręgowego z ominięciem Rad szk. miejscowych;

3. by c. k. urzęda podatkowe zamiast funduszków szkolnych miejscowych wzięły na przypis każdą gminę jakoteż każdy obszar dworski, wcielony do pewnej szkoły, jako samoistnych kontrybuentów, i aby wykazywały do egzekucyi ich zaległości z końcem każdego kwartału;

4. przekonać się, czyli i które miejscowe fundusze z końcem roku 1883. zalegają z prestacyami od kontrybuentów pobraniami, a do kasy okręgowego funduszu szkolnego nieodesłaniami, a zarazem, którzy kontrybuentenci zalegają jeszcze z temi prestacyami i zarządzić spłacenie pierwszych a ściągnięcie drugich;

5. polecono pp. Starostom pod odpowiedzialnością, aby z całą energią ściągali zaległe i bieżące prestacye i poruczono im, aby poczynawszy

od 1. Lutego 1884 przedkładali do c. k. Prezydium Namiestnictwa co miesiąc raport uwidoczniający:

- a) jaką ogólną kwotę wynoszą należności w całym powiecie,
- b) jakie uzasadnione przeszkody stały w drodze zupełnemu ściąganiu tychże.

W ślad tego Wydział krajowy odezwał z dnia 8. Stycznia 1884 l. 62722 zażądał od c. k. Prezydium Namiestnictwa, aby w celu utrzymania w ciągłej ewidencji owych prestacyj zechciało nam zakomunikować rezultat miesięcznych wykazów c. k. Starostów, i otrzymał odpowiedź krajowej Rady szkolnej dtto 5. Lutego 1884 l. 1099 (LW. 8556/84), że żądane rachunki zostaną nam udzielone, skoro tylko zarządzona i w toku będąca likwidacya okręgowych funduszków szkolnych będzie ukończoną.

Niewątpliwą jest rzeczą, iż po uporządkowaniu rachunków odnośnych i po załatwieniu rekursów, nastąpi spłata danych Radom okręgowym a dotąd niespłaconych zaliczek a zarazem ustanie potrzeba dawania nowych.

Alegat 16.

Obecnie wedle załączonego pod ./. wykazu należności, uiszczenia i zaległości zaliczek udzielanych Radom szkolnym okręgowym za czas od 1. lipca 1883 do końca Czerwca 1884, Rady okręgowe winny są jeszcze z tego tytułu na rachunek roku 1883. 35.418 zł. 63¹/₂ ct. zaś na rachunek roku 1884. 3.500 zł.; zarazem przedstawia ten wykaz wszystkie w tej sprawie czynione urgensa.

2. Ściąganie dodatków szkolnych i innych prestacyj.

Wzrastanie coroczne niedoborów okręgowych funduszków szkolnych, a ztąd ciągłe żądania zwiększać dotacyj czyli zasiłków z krajowego funduszu, zwróciły baczniejszą uwagę na postępowanie Rad miejscowych i okręgowych co do prestacyj szkolnych.

Przeto Wydział krajowy udzielając uchwalony przez Wys. Sejm budżet szkolny na rok 1883. odezwał z dnia 18. Listopada 1882 l. 55725 upraszał krajową Radę szkolną o polecenie Radom okręgowym i organom wykonawczym :

1. aby pilniej jak dotąd zajęły się ściąganiem zaległych i bieżących dodatków szkolnych i innych prestacyj;

2. aby sporządziły obrachunek należności, uiszczeń i zaległości tychże prestacyj od roku 1873. począwszy aż dotąd, zaś w przyszłości, aby co pół roku podobne obrachunki o stanie poboru i zaległości tudzież o zarządzonych krokach przymusowych raporta sporządzały i takowe za pośrednictwem krajowej Rady szkolnej Wydziałowi krajowemu przedkładały; a ponieważ głównie od wpływów dodatków szkolnych i innych datków prestacyjnych zawisł stan kasy i potrzeb pieniężnych każdej Rady szkolnej okręgowej;

3. aby, ściągawszy zaległe dodatki i prestacje, zwróciły funduszowi krajowemu pobrane zaliczki, a w przyszłości zaliczek udzielały tylko tym Radom, które udowodnią, iż nie zalegają z dawnymi zaliczkami i że należności dodatków, prestacyj, datków, zwrotów i t. p. od obowiązanych należycie ściągnęły.

Z chętną gotowością odpowiedziała krajowa Rada szkolna temu żądaniu, — wydała do Rad okręgowych okólnikiem z dnia 21 Czerwca 1883

l. 193 (LW. 32464/83) polecenie sporządzenia i prowadzenia rachunków prestacyjnych i przedkładania oprócz żądanych przez Wydział krajowy półrocznych rachunków, także miesięcznych raportów o stanie rzeczy.

Na skutek naszych urgensów do LW. 52269/83, 54923/83, 18154/83, 60402/83, 726/84, 2058/84, 4616/84, 10735/84 10868/84, 15439/84, 54570/84, 25617/84, 28631/84, przesłało dotąd rachunki prestacyjne po koniec 1. półroczu 1883 tylko 27 Rad szkolnych okręgowych, zaś 8 Rad okręgowych mianowicie: Jasło, Kolbuszowa, Lwów, Sanok, Śniatyn, Tarnopol, Złoczów i Żółkiew nie nadesłały takowych.

Alegat 17.

Z otrzymanych wykazów prestacyjnych sporządzono sumaryczny wykaz pod ./. załączony, wedle którego należytości prestacyjne w 27 okręgach szkolnych z końcem pierwszego półroczu 1883 wynosiły razem 677.834 zł. 47 ct., na to uiszczono w ciągu pierwszego półroczu 1883 tylko 149.732 zł. 55 1/2 ct., przeto pozostało w zaległości 528.101 zł. 91 1/2 ct.

Za drugie półrocze 1883 pomimo wyzycytowanych urgensów licznych, nie otrzymaliśmy dotąd jeszcze żadnych obrachunków, a przyczyną tego wedle zasiągniętej w krajowej Radzie szkolnej wiadomości, jest ta okoliczność, iż przedkładane przez Rady okręgowe obrachunki były mylne i ze wszechmiar niedokładne, przeto krajowa Rada szkolna zarządziła zlikwidowanie i sprostowanie takowych w swoim Departamencie rachunkowym, która to czynność jednak dłuższego czasu wymaga, lecz zaraz po ukończeniu Wydziałowi krajowemu przesłaną być ma.

3. Przekroczenie budżetu wydatków na r. 1883.

Przy strutygowaniu miesięcznych wykazów obrotu wydatków, przedkładanych Wydziałowi krajowemu przez Radę szkolną krajową, okazują się następujące przekroczenia wydatków:

Rubryka II. Substytucje o	32.996 zł. 54 ct.
Adjuta	13 „ 22 „
„ VII. Dodatki pięcioletnie dla dla naucz. etatowych o	4.946 „ 14 „
„ XIII. Rozmaite o	3.291 „ 23 „

Z tego powodu odezwaniami z dnia 23. Lutego 1884 l. 7396, i 24. Marca 1884 l. 11945, 23. Czerwca 1884 l. 27472 i 5. Lipca 1884 l. 31499 proszono Radę szkolną krajową o wszelkie możliwe ograniczenia wydatków i o dążenie do tego, aby przynajmniej oszczędnościami innych rubryk można wyrównać powyższe przekroczenia; zażądano też wyjaśnienia, co spowodowało tak znaczne przekroczenie Rubr. II. a zarazem przypomniano Radzie szkolnej krajowej co roku przez Wysoki Sejm ponawiane rezolucje, zalecając ściśle przestrzeganie uchwał sejmowych pod względem budżetowym.

Na to doniosła Rada szkolna krajowa odezwą z dnia 18. Lutego 1884 l. 2363 (l. W. 11178/84), że gdy Wysoki Sejm w budżecie nie uchwalił funduszu na zastępstwo chorych nauczycieli — przeto tego rodzaju wydatki asygnowane być muszą z rubr. II. „Substytucje“, wskutek czego rubryka ta także i w roku 1884. niechybnie przekroczoną będzie.

Wydział krajowy odezwą z dnia 18. Marca 1884 do l. 11178/84 zwrócił uwagę Rady szkolnej, że na wynagrodzenie zastępców chorych nauczycieli użyte być mogą kredyty rubr. II. poz. 4, XII. i XIII. poz. 47, że przeto

wszelkie asygnacje tego rodzaju przenieść należy na wskazane rubryki i niedopuszczać przekroczenia dalszego.

4. Zaliczki na budynki
szkolne.
Alegat 18.

Alegat pod $\%$ dołączony wykazuje, iż od r. 1876. po koniec roku budżetowego 1883 udzielono gminom zaliczek zwrotnych na budynki szkolne w sumie 224.327 zł. 26 ct.

Z tego przypadają do spłacenia:

a) wedle zobowiązań, raty bieżące na r. 1885 w kwocie 16.856 zł. 10 $\frac{1}{2}$ ct.
b) zaległe po koniec r. 1883. raty . . . . . 9.741 „ 28 $\frac{1}{2}$ „

Zaległe raty każdej gminy bywają wykazywane w należytych terminach krajowej Radzie szkolnej i właściwym c. k. Starostwom do przymusowego ściągnięcia, jednakże cyfry należytości, rat i zaległości ciągłej ulegają zmianie z powodu, że wrazie uwzględnienia godnych okoliczności Wydział krajowy przyzwala na przedłużenie terminów spłaty gminom o to proszącym.

Oprócz szczegółowych odezwo i urgensów do c. k. Starostw w celu przynaglenia gmin do spłacenia rat, rozesłano zbiorowe urgensa w tej sprawie odezwą z dnia 5. Października 1883 l. W. 48673, którą proszono odnośnie c. k. Starostwa jako też i c. k. Prezydium Namiestnictwa, aby przyspieszyły ściąganie rat zaległych.

5. Taksy spadkowe.

Taksy spadkowe wymierzają c. k. Sądy powiatowe z wyjątkiem powiatów należących do b. wolnego miasta Krakowa, gdzie takowe wcale nie istnieją.

Alegat 19.

Wedle alegatu pod $\%$ dołączonego należytość ogólna taks w roku budżetowym 1883 wynosiła: . . . . . 17.197 zł. 27 ct.

na to uiszczono . . . . . 8.883 „ 29 „

pozostała zaległość . . . . . 8.313 zł. 98 ct.

którą urgowano zbiorowo za pośrednictwem odnośnych c. k. Starostw odezwą z dnia 5. Października 1883 l. W. 48673 oprócz licznych specjalnych korespondencji i urgensów do c. k. Starostw, urzędów podatkowych i c. k. Sądów powiatowych.

C. k. Sądy powiatowe wzywano o regularne nadsyłanie wykazów wymierzonych taks spadkowych odezwaniami z dnia 30. Czerwca 1883 l. W. 38931, z dnia 2. Listopada 1883 l. W. 52674, i z dnia 29. Lutego 1884 l. W. 10734.

6. Budynek szkolny
w Tarnowie.

Wedle protokołu odbiorczego znajdującego się przy akcie z dnia 20. Lipca 1878 l. W. 34220 fundusz szkolny krajowy jest współwłaścicielem budynku szkolnego w Tarnowie pod l. 9 do 13, w którym jest umieszczona szkoła główna i szkoła dziewcząt, a wedle aktu z dnia 27. Lutego 1879 l. W. 1688 z ogólnej wartości całego budynku w kwocie 7.433 zł. 1 $\frac{1}{2}$ ct. przypada na fundusz szkolny krajowy kwota 2555 zł. 51 $\frac{1}{2}$ ct.

Ponieważ przy odbiorze tej części budynku spostrzeżono, że fundusz szkolny krajowy chociaż jest współwłaścicielem nie ma żadnego z tej realności dochodu, a wydatki ponosi, przeto odezwą Wydziału krajowego z dnia 1. Lipca 1879 do l. W. 22520 zażądał od Rady szkolnej kra-

jowej aktów dotyczących nabycia tej realności na częściową własność wymienionego krajowego funduszu szkolnego a zarazem zapytał:

1. dlaczego czynsz z tej realności w rocznej kwocie 231 zł. pobiera jedynie fundusz naukowy (gimnazya), chociaż współwłaścicielami już od roku 1817. są także fundusz szkolny krajowy i konkurencya szkolna;

2. dlaczego fundusz szkolny krajowy, aż po koniec roku 1872. dopłacał rocznie 47 zł. 25 ct. do czynszu przez fundusz naukowy pobieranego.

Po licznych urgensach otrzymaliśmy od Rady szkolnej krajowej odezwą z dnia 26. Czerwca 1883 l. 5481 (l. W. 35003/83.) odpowiedź, iż sprawa ta jest w toku i po ostatecznem jej załatwieniu zostanie Wydział krajowy o stanie rzeczy zawiadomionym. Oprócz dawniejszych do l. W. 22520/79, 36271/79, 46259/79, 7428/80, 25456/80, 33410/80, 51038/80, 10919/81, 39540/81, 59460/82, 2024/83, 7439/83, 16318/83, 25527/83, 30777/83 wysłanych urgensów, przypominaliśmy załatwienie tej sprawy dalej do l. W. 46319/83, 51569/83, 55538/83, 60614/83, 2055/84, 7400/84, 14428/84.

7. Rozmaite inne zaległości kraj. funduszu szkolnego.

Inne drobne zaległości bywają co dni 20 urgowane, a nadto dwa razy do roku c. k. Starostwom do egzekucyi wykazywane. Urgensa w tej mierze wysyłano do l. W. 24489/83, 28703/83, 30774/83, 43742/83, 43743/83, 49853/83, 49854/83, 50883/83, 54213/83, 55535/83, 55540/83, 60611/83, 60937/83, 3679/84, 4921/84, 8378/84, 10519/84, 11359/84 i 14426/84, tudzież zbiorowo za pośrednictwem c. k. Starostw odezwą z d. 5. Października 1883 do l. 48673.

8. Pretensye do Skarbu Królestwa Polskiego.

Mimo urgensów naszych z dnia 24. Stycznia 1883 l. W. 30438, 26. Lipca 1883 l. 37931, 19. Listopada 1883 l. 55533 i 20. Marca 1884 l. 14422 sprawa wydobycia kapitałów kahalnych w Krakowie i Włodzikowie od Rządu rosyjskiego ani na krok nie postąpiła, gdyż na skutek powyższych urgensów c. k. Namiestnictwo odezwami z dnia 31. Lipca 1883 l. 40637 (l. W. 40699/83), z dnia 27. Listopada 1883 l. 74773 (l. W. 59590/83) i z dnia 31. Marca 1884 l. 19095 (l. W. 18658/84) nadesłało nam odpowiedź, że już po raz czwarty urguje c. k. austro-węgierski konsulat w Warszawie o załatwienie tej sprawy, lecz dotąd jeszcze nie otrzymało żadnej wiadomości.

9. Fundusz szkół ludowych z r. 1872.

Kapitał żelazny tego funduszu wynosi w efektach 98.809 zł. 22 ct. przynoszący w odsetkach . . . . . 6.629 „ 37 „
nadto pozostają w zawieszeniu wypłaty niektórych przez gminy niepodniesionych zasiłków, z których część napowrót wpłynię.

Z funduszu tego asygnowano:

- a) na zapłacenie 8. raty należności rządowej w kwocie . . . . . 354 zł. 50 ct.
b) na zakupno efektów . . . 1.104 „ 51 „ 1459 zł. 01 ct.
c) na zasiłki bezwrotne na budowę nowych szkół lub przeistoczenie istniejących budynków:

1. po 300 zł. Podbereże, Rolów i Nagorzym . . . . . 900 zł.

2. po 200 zł. Krużłowa wyżna, Stany, Baranówka, Dubowce, Hostów, Probużna, Heszczawa Brześciany, Skniłów, Zaborów, Bielcze, Paszczyna, Zmiennica, Trzesniów, Temeszów, Krasne, Lisia góra, Klikowa	3.600 „	
3. po 100 zł. Straszyczo, Zdzierzec, Czchów, Rychcice, Stawki, Pawężów, Śmigno	700 „	
razem na budynki		5.200 zł.
a ogółem na cele pod a) b) c) wskazane		6.659 „

Odbudowanie Zamku
Królewskiego na
Wawelu.

Sprawa odbudowania Zamku królewskiego na Wawelu od ostatniej sesji sejmowej nie postąpiła wcale.

Budowa gmachu sejmowego.

W sprawie budowy gmachu sejmowego przedkładamy osobne sprawozdanie.

Plac „Castrum“ we
Lwowie.

W sprawie uzyskania Najwyższego zatwierdzenia powziętej dnia 2. Października 1882 uchwały Wysokiego Sejmu, wedle której część placu „Castrum“ a mianowicie grunt położony pod l. k. 34 m., intabulowany w księdze dom. 32 pag. 151 n. 1 haer. jako własność głównej szkoły normalnej we Lwowie, a stanowiący obecnie własność krajowego funduszu szkolnego, ma być z majątku tegoż funduszu wydzielony i gminie miasta Lwowa na własność bez ewikcyi z tem zastrzeżeniem odstąpiony, że gmina miasta Lwowa z gruntu tego może zrobić użytek tylko na umieszczenie zakładów naukowych, oznajmiło Wydziałowi krajowemu c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 20. Września 1883 do l. 6206/pr., że J.E. p. Minister wyznał i oświecenia reskryptem z dnia 17. Marca 1883 l. 3195 zażądał, aby powyższe zastrzeżenie ograniczające własność gminy było poprzednio prawomocnie zawarowane, a względnie tabularnie zabezpieczone.

Wobec tego oświadczył Wydział krajowy w piśmie do c. k. Prezydium Namiestnictwa dnia 30. Listopada 1883 do l. W. 52031, że akt prawny, który Wydział krajowy zezna odstępując gminie miasta Lwowa grunt pod l. k. 34 zawierać będzie zastrzeżenie, iż gmina miasta Lwowa z gruntu tego może zrobić użytek tylko na umieszczenie zakładów naukowych a to pod rygorem, że skoro by grunt odstąpiony na jakikolwiek inny cel użytym został, lub skoroby budynek na gruncie powyższej realności wystawić się mający z jakiejby przyczyny na zakład naukowy używany nie był lub też kiedykolwiek używany być przestał, natenczas prawo własności gminy miasta Lwowa do realności powyższej zgaśnie, a realność ta wraz z wszelkimi budynkami i przynależnościami w jej skład wchodzącymi przejdzie bezpłatnie napowrót na własność krajowego funduszu szkolnego.

Intabulacya takiego rygoru, który jest niewątpliwie ciężarem rzeczowym w rozumieniu §. 9. ustawy hipotecznej nie powinna ulegać

żadnym trudnościami. Na pismo powyższe nie otrzymaliśmy dotychczas żadnej odpowiedzi.

Sprzedaż realności ad S. Nicolaum. Sprzedaż ta nie została jeszcze sfinalizowaną; znajduje się ona w stadyum ułożenia kontraktu, który niebawem już przyjdzie do skutku.

Krajowe archiwa aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie. Opróżnione posady aplikantów nadaliśmy w krajowym archiwum w Krakowie uchwałą z dnia 2. Listopada do l. 52.817 p. Franciszkowi Janowi Kulczyńskiemu, uczniowi 4. roku praw i p. Ignacemu Rosnerowi, uczniowi II. roku praw w Uniwersytecie Jagiellońskim.

Opróżnioną zaś we Lwowie posadę aplikanta nadaliśmy uchwałą z dnia 6. Listopada 1883 do l. 53.827 p. Ferdynandowi Bostłowi, uczniowi wydziału filozoficznego we Lwowie.

Wydawnictwo aktów tak zwanych Bernardyńskich wskutek fundacyi ś. p. Aleksandra Stadnickiego. We wrześniu 1883 opuścił prasę tom IX. tego wydawnictwa, a w Czerwcu b. r. tom X.

Wydawnictwo to odbywa się zawsze jeszcze kosztem dotacyi przez Wysoki Sejm przyzwolonej z funduszu domestykalnego, albowiem dożywocie zastrzeżone na spuściznie ś. p. Aleksandra Stadnickiego dla jego rodziny dotychczas nie wygasło.

Wykopaliska pod Haliczem. Zwołana przez Wydział krajowy na dzień 23. i 24. Lipca 1883 do Halicza komisya archeologów polskich i ruskich, której skład w zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego był podany, zbadała na miejscu odkryte przez prof. dra Szaraniewicza fundamenta cerkwi św. Spasa i poligonu w Załukwi, oraz bazyliki nad uroczyskiem „Biduń,” i uznała ważność tych starożytnych zabytków architektonicznych, pochodzących z najświetniejszych czasów staroruskiego księstwa halickiego.

Prócz tego uznała komisya za rzecz wskazaną podjąć starania około przywrócenia do dawnego stanu cerkwi parafialnej w Haliczu, najcenniejszego pomnika wschodniego stylu w Polsce, niemniej i kościoła św. Stanisława pod Haliczem (dawnej cerkwi św. Pantalemona).

Wreszcie podniosła myśl założenia kosztem kraju muzeum w Haliczu, któreby mieściło wszystkie ruchome zabytki, odnoszące się do dziejów Halickiej ziemi. Celem trwałego i skutecznego przeprowadzenia dalszych poszukiwań archeologicznych w okolicy pod Haliczem między Dniestrem, Łomnicą i Łukwią, zamianował c. k. konserwator pomników historycznych dr. Wojciech hr. Dzieduszycki, kuratorem zabytków w okolicy Halicza prof. dra Izidora Szaraniewicza, poruczając dalsze czynności jego kierownictwu. Wydział krajowy przyjmując do wiadomości przedstawione powyżej uchwały komisji archeologicznej pismem z dnia 10. Sierpnia 1883 do l. 39.279 zaasygnował celem umożliwienia rozpoczęcia dalszych robót na ręce c. k. konserwatora p. Wojciecha Dzieduszyckiego kwotę 1500 zł. jako resztę uchwalonej dnia 19. Października 1882. r. przez Wysoki Sejm subwencyi w kwocie 2000 zł.

Gdy jednak kwota powyższa nie była wystarczającą, zwłaszcza na odtworzenie dawnej architektoniki wschodniej cerkwi parafialnej w Haliczu, wnieśli członkowie komisji archeologicznej petycję do Wysokiego

Sejmu, na skutek której uchwalił Wys. Sejm na restaurację cerkwi miejskiej w Haliczu kwotę 4.500 zł.

O tej uchwale uwiadomiliśmy dnia 2. Listopada 1883 l. 52.757 p. Wojciecha Dzieduszyckiego, wzywając go, aby nam zechciał przedłożyć plan przedsięwziąć się mających restauracyi, co jédnak dotychczas nie nastąpiło.

Zmiany w składzie
Wysokiego Sejmu.

W składzie Wysokiej Izby zaszły od czasu ostatniej sesyi następujące zmiany:

Zmarli :

1. Edward br. Błażowski, poseł z okręgu wyborczego większych posiadłości b. obwodu Czortkowskiego ;

2. Franciszek Ksawery Wierzchlejski, arcybiskup Lwowski, członek Wys. Sejmu z głosem wirylnym.

Złożyli mandaty :

1. Poseł Józef Żurowski z okręgu wyborczego większych posiadłości b. obwodu Sanockiego ;

2. P. Jan Kochanowski, z okręgu wyborczego mniejszych posiadłości Dębica-Pilzno.

Przy wyborach uzupełniających wybrani zostali w miejsce powyższych posłów :

1. W okręgu wyborczym większych posiadłości b. obwodu Czortkowskiego p. Erazm Wolański ;

2. W okręgu wyborczym większych posiadłości b. obwodu Sanockiego p. Zygmunt Kozłowski ;

3. W okręgu wyborczym z kuryi gmin wiejskich Dębica - Pilzno ponownie p. Jan Kochanowski.

W miejsce zmarłego Arcybiskupa Lwowskiego zasiadać będzie z głosem wirylnym na podstawie §. 3. lit a. statutu krajowego administrator dyccezyi Lwowskiej ks. biskup-sufragan Seweryn Morawski.

Zmiany w składzie urzęd-
ników i sług Wydziału
krajowego.

Od ostatniego naszego sprawozdania zaszły następujące zmiany w składzie urzędników i sług Wydziału krajowego :

I. 1. Dnia 18. Sierpnia 1883 r. zmarł asystent konceptowy Feliks Wild.

2. Dnia 28. Października 1883 zmarł niezmordowany i celujący pracownik Apolinary Kopertyński, sekretarz Wydziału krajowego.

3. Dnia 12. Marca 1884 zmarł w Samborze emerytowany Radca Wydziału krajowego Ignacy Prus Niewiadomski. Pozostałym po czterem sierotom przyznaliśmy należącą się im według obowiązujących przepisów pensją konkretną sierocińską o rocznych 262 zł. 50 ct. w. a. począwszy od dnia 2. Kwietnia 1884 aż do 6. Lutego 1896 jako do dnia, w którym najmłodsza z sierót kończy 20. rok życia.

II. Opróżnione przez śmierć powyższych urzędników posady w oddziale konceptowym, jakoteż nieobsadzone dwie posady konceptistów zastąpiliśmy nowemi siłami mianując :

1. Uchwałą z dnia 24. Lipca 1883. r. do l. 38.141 dotyczącego dyetaryusza konceptowego p. Adama Jerzego Maryana Jabłonowskiego nadetatowym asystentem konceptowym;

2. Uchwałą z dnia 15. Lutego 1884 do l. 7601 zaś dyetaryusza konceptowego p. Władysława Gizińskiego oraz bezpłatnego aplikanta koncept. p. Leonarda Sylwera Kieszkowskiego pro-wizorycznymi asystentami konceptowymi extra statum;

3. Zarazem mianowaliśmy tą samą uchwałą dotyczącego dyetaryusza p. Konstantego Jędrzejowskiego aplikantem konceptowym z adjutum o rocznych 600 zł. w. a.

4. Powołaną uchwałą nadaliśmy adjutum o rocznych 600 zł. dotyczącemu bezpłatnemu aplikantowi konceptowemu dr. Witoldowi Lewickiemu.

III. Na opróżnioną po prof. dr. Józefie Kleczyńskim posadę koncepty w oddziale statystycznym Wydziału krajowego powołaliśmy dra Tadeusza Rutowskiego, uchwałą z dnia 29. Września 1883 do l. 48.058.

IV. Opróżnioną po ś. p. Mieczysławie Chrzanowskim posadę zastępcy dyrektora oddziału rachunkowego nadaliśmy uchwałą z dnia 11. grudnia 1883 do l. 59.927 p. Tecfilowi Tarnawskiemu rewidentowi rachunkowemu, mianując w miejsce p. Tarnawskiego rewidentem rachunkowym p. Maryana Bielskiego adjunkta rachunkowego, w miejsce p. Bielskiego adjunktem rachunkowym p. Wiktora Żórawskiego, asystenta rachunkowego; w miejsce p. Żórawskiego asystentem rachunkowym p. Artura Zimmermana praktykanta rachunkowego; w miejsce p. Zimmermana praktykantem rachunkowym p. Justyna Dziubińskiego, dyetaryusza rachunkowego; p. Justynowi Dziubińskiemu przyznaliśmy równocześnie dodatek osobisty w kwocie 130 zł. w. a. rocznie celem wyrównania jego obecnej płacy do wysokości dawnego dyurnum.

V. Uchwałą z dnia 14. Grudnia 1883 do l. 60.401 zezwoliliśmy asystentowi rachunkowemu p. Erazmowi Swierczewskiemu objąć posadę płatnika w Banku krajowym, przyczem przyznaliśmy mu tytuł adjunkta kasowego. Zarazem pozostawiliśmy go na swoim etacie, zezwalając, iżby pobory adjunkta pobierał z kasy Banku krajowego.

VI. Wreszcie stabilizowaliśmy na posadzie sekretarza Wydziału krajowego p. Bernarda Kalickiego uchwałą z dnia 6. Listopada 1883. r. do l. 54.181, na posadzie zaś woźnego Wydziału krajowego p. Józefa Bojkowskiego, uchwałą z dnia 26. Marca 1884. do l. 14.816.

Sprawa pożyczki
6000 zł. z funduszków
krajowych udzielonej
księgarzowi p. Karolowi
Wildowi i pretensye
skarbu krajowego do
masy konkursowej
Karola Wilda.

Na mocy uchwały Wys. Sejmu z dnia 15. Stycznia 1874 pożyczkę księgarz p. Karol Wild z funduszu krajowego kwotę 6000 zł. i obowiązał się aktem notaryalnym z dnia 13. Lutego 1874 zwrócić tę sumę funduszowi krajowemu w przeciągu lat sześciu, począwszy od 1. Stycznia 1875, przyjmując oraz zobowiązanie opłacania 5%, odsetków od całego niespłaconego kapitału, tudzież 6%, odsetków zwłoki od każdej nieuiszczonej w terminie raty.

Według tego planu umorzenia spłacił p. Wild po koniec roku 1878 razem z 5% odsetkami 3.250 zł.

Pozostałą resztę długu w kwocie 3725 zł. rozłożono na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dnia 18. Października 1878 na mniejsze raty t. j. z 1000 zł. na 500 zł.

W tym czasie dostarczył jeszcze p. Wild bibliotekom Wydziału krajowego i zakładom pod jego zarządem zostającym książek i czasopism w wartości 728 zł. 44 ct. P. Karol Wild w tych warunkach byłby w przeciągu kilku lat z łatwością umorzył resztę długu, gdyby nie otwarcie konkursu do jego majątku przez c. k. Sąd krajowy we Lwowie zarządzone.

W skutek tego zgłosił Wydział krajowy w terminie edyktem c. k. Sądu krajowego z dnia 10. Maja 1881 do l. 21.093 wyznaczonym swoją pretensją w kwocie 3399 zł. 68 ct. do masy konkursowej.

Pretensya ta uznana została jako płynna w kwocie 841 zł 21 ct. z 6% odsetkami od 1. Lipca 1881 zaś w kwocie 2475 zł. w. a. z 5% odsetkami od 1. Lipca 1881 i przyznano jej III. klasę wierzycieli.

Wedle dokonanej repartycji, której odpis znajduje się w aktach Wydziału krajowego, ustanowiono 17·86% dywidendy na zaspokojenie pretensyi funduszu krajowego do powyższej masy konkursowej w kwocie 3399 zł. 68 ct. w. a. zgłoszonej, w skutek czego otrzymał Wydział krajowy z rąk adwokata dr. Teobalda Semilskiego, jako zawiadowcy masy rozbiorowej Karola Wilda na dniu 7. Września 1883 kwotę 656 zł. 11. ct. a. w. tytułem dywidendy na częściowe zaspokojenie swojej pretensyi.

Teatr polski we
Lwowie.

Z objęciem zarządu przez obecnego przedsiębiorcę p. Jana Dobrzańskiego powrócili rozprószeni dawniejsi aktorowie, którzy przed kilku laty stanowili jądro sił artystycznych teatru lwowskiego; scena w dziale dramatycznym została zasiloną kilku talentami, opera wznowioną, a teatr ożywił się i obudził powszechne zajęcie publiczności.

W ciągu zimowego sezonu urządzono 34 przedstawień operowych. Repertuar wprawdzie nie odznaczał się różnaitością, wszelako Dyrekcyja braki te starała się wynagrodzić angażując obce siły na występy gościnne. Sprawozdanie komitetu powołanego przez nas do czuwania nad artystycznym kierunkiem sceny polskiej we Lwowie, bardzo pochlebnie oceniło działalność obecnej Dyrekcyi. A gdy przedsiębiorca wykazał, że uczynił zadość warunkowi wystawienia co najmniej 30 oper, zaasygnowaliśmy mu uchwałą z dnia 1. Kwietnia 1884 do l. 16.702 z dozwolonej przez Wys. Sejm subwencyi 20.000 zł. kwotę 12.500 zł. a. w. jako całoroczną subwencyę, na operę, tudzież pierwszą kwartalną ratę subwencyi na dramat i komedyą.

Teatr ruski.

Teatr ruski pod zarządem Wydziału „Ruskiej Besidy“ a kontrolą ustanowionego komitetu do artystycznego nadzorowania zostający, w ubiegłym roku rozwijał się pomyślnie i wedle sprawozdania tego komitetu za drugie półrocze, trupa ruska pod dyrekcją pp. Jana Biberowicza i Jana Hryniewieckiego grywała w Truskawcu, Manasterzyskach, w Zarwancy, Konopkówce, w Tarnopolu, w Złoczowie, we Lwowie i w Brodach. Tygodniowo dawano 3—4 przedstawień, we Lwowie zaś dano ogółem 20 przedstawień. Przedstawiano przeważnie utwory oryginalne i takie tłum-

czenia, które moralną swoją tendencją korzystnie mogły wpływać na te warstwy ludności, które przeważnie do teatru ruskiego uczęszczają.

Głównie atoli starał się komitet nadzorujący, ażeby reprezentacje odznaczały się czystością narodowego ruskiego języka.

Podnieść należy, że z nadwyżki subwencji przez Wys. Sejm uchwalonej, przyznał Wydział „Ruskiej Besidy“ 500 zł. na remuneracje dla kierowników sceny ruskiej, zaś 500 zł. na konkursowe nagrody za najlepsze ruskie narodowe utwory dramatyczne.

W obec korzystnego sprawozdania komitetu artystycznego, wypłaciliśmy subwencję za pierwsze półrocze roku 1884 w kwocie 2500 zł.

Sprawa budowy teatru
w Krakowie.

W sprawozdaniu naszym do Wys. Sejmu z czynności Wydziału krajowego z r. 1882. wspomnieliśmy, że na skutek uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. Października 1881 wezwaliśmy p. Prezydenta miasta Krakowa, aby nam zechciał na podstawie planów i kosztorysów wykazać, ile kosztować będzie projektowana budowa nowego teatru w Krakowie i w jaki sposób gmina zamyśla zabezpieczyć fundusze na tę budowę, albowiem Wydział krajowy zamierza tylko na ten wypadek przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek udzielenia subwencji, jeżeli reszta kosztów będzie zabezpieczoną.

Wszelako na to wezwanie nasze z dnia 8. listopada 1881 dotychczas żadnej odpowiedzi nie otrzymaliśmy.

Subwencja 3000 zł. na
budowę zakładu gimna-
stycznego dla Towarzy-
stwa „Sokół“.

Uchwałą z dnia 19. Października 1882 uchwalił Wysoki Sejm na skutek petycji Towarzystwa gimnastycznego „Sokół“ we Lwowie o subwencję na budowę zakładu gimnastycznego kwotę 3000 zł. pod warunkiem że Wydział krajowy uzna projekt budowy jako celowi odpowiedni i przekona się, że Towarzystwo posiada dostateczny fundusz na wykonanie całej budowy.

Towarzystwo „Sokół“ podawało dwukrotnie o wydanie tej subwencji, lecz otrzymało zawsze odmowną odpowiedź z powodu, iż nie wypełniło powyższych warunków. Dopiero 30. Marca 1884 zastosowało się do warunków przez Wysoki Sejm uchwalonych, w skutek czego wydaną mu została powyższa subwencja.

Emerytura aktorów
sceny polskiej we Lwo-
wie.

Założony w roku 1843. przez ś. p. Stanisława hr. Skarbka fundusz emerytalny dla aktorów, aktorek, reżyserów i suflerów sceny polskiej we Lwowie, wzrósł obecnie do sumy 162.000 zł.

Lecz szczupłe tylko grono artystów sceny polskiej lwowskiej korzysta z dobrodziejstw tej instytucji. Statut bowiem pierwotny był tak uciążliwy dla artystów, iż wahali się przystąpić do tego zakładu emerytury.

Dlatego Wydział krajowy za porozumieniem się z Kuratorją fundacji hr. Skarbka przerobił statut i uzyskał aprobatę c. k. Namiestnictwa. Lecz i ta zmiana statutu i druga późniejsza, przynosząc znaczne ulgi zwolennikom zakładu, nie przyniosła zamierzonego skutku.

Bardzo nieznacznie grono uczestników się pomnożyło.

Taki stan rzeczy dał pochop tutejszym artystom do przedłożenia Wydziałowi krajowemu w dniu 5. Grudnia 1883 petycji, w której o reformę powyższego statutu upraszają.

Petycję tę udzieliliśmy pismem z dnia 31. Grudnia 1883. r. 1. 59962 Kuratorji fundacyi hr. Skarbka do objawienia zdania przy dołączeniu sformułowanych warunków.

W odpowiedzi na to przysłała nam Kuratorja fundacyi pismem z dnia 25. Stycznia 1884 r. l. 1/f swoją opinię wraz z projektem zmiany statutu, który z pewnemi odmianami z naszej strony pismem z dnia 25. Marca 1884 l. 15.301 przedłożyliśmy c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia. Dotychczas atoli decyzya c. k. Namiestnictwa w tej sprawie jeszcze nie nastąpiła.

Macierz polska.

Stosownie do postanowienia art. 26. aktu fundacyi „Macierzy polskiej“ składa Wydział krajowy z zarządu majątku tej fundacyi sprawozdanie za rok 1883.

A. Dochody.

	Gotówką	Efektami.
1. Wpływy na rzecz fundacyi od korporacyi i osób prywatnych:		
a) subwencya z funduszu kraj.	1.500 zł. — ct.	— zł. — ct.
b) od osób i korporacyi rozmaitych	2.542 „ 51 „	1 „ — „
2. Dochód ze sprzedaży wydawnictw własnych i z przedpłaty na czasopismo ludowe	1.050 „ — „	— „ — „
3. Odsetki od efektów	1.810 „ 99 „	— „ — „
4. Efekta zakupione	— „ — „	1.505 „ — „
5. Gotówka za spieniężone efekta	4.771 „ 29 1/2 „	— „ — „
Suma dochodów	11.674 zł. 79 1/2 ct.	1.506 zł. — ct.
6. Do tego zapas z początkiem r. 1883:		
a) w gotówce	1.036 „ 09 „	— „ — „
b) w efektach	— „ — „	30.187 „ 97 „
Razem	12.710 zł. 88 1/2 ct.	31.693 zł. 97 ct.

B. Wydatki.

	Gotówką.	Efektami.
1. Należytość rządowa spłacona	2.298 zł. — ct.	— zł. — ct.
2. Koszta druku wydawnictw	3.031 „ — „	— „ — „
3. Honorarya autorskie	1.615 „ — „	— „ — „
4. Do rozporządzalności Rady wykonawczej na cele fundacyi wydano	1.940 „ — „	— „ — „
5. Jednorazowe zasiłki naukowe dla ubogiej młodzieży	500 „ — „	— „ — „
6. Wydatki administracyjne rozmaite	102 „ 43 „	— „ — „
7. Efekta spieniężone	— „ — „	4.593 „ 97 „
8. Gotówka wydana na zakupno efektów	1.499 „ 99 „	— „ — „
Suma wydatków	10.986 zł. 42 ct.	4.593 zł. 97 ct.
9. Do tego zapas z końcem roku 1883:		
a) w gotówce	1.724 „ 46 1/2 „	— „ — „
b) w efektach	— „ — „	27.100 „ — „
Razem jak wyżej	12.710 zł. 88 1/2 ct.	31.693 zł. 97 ct.

Fundacye stypendyjne: W ubiegłym roku weszły w wykonanie z fundacyj, o których
Fundacye aktywowane. poprzednio zdaliśmy sprawę:

1. Fundacya imienia Maksymiliana Milera, c. k. notariusza w Czerniowcach, dla uczących się dziewcząt o jednym stypendyum rocznych 46 zł.

2. Fundacya imienia Maryi Mochneckiej dla ubogich ciemnych wstydzących się żebrać, o czterech wsparciach każde rocznie po 50 zł.

3. Fundacya imienia Antoniego Schiffnera ze składek członków Stowarzyszenia pocztmistrzów powstała, dla wdów i sierót po pocztmistrzach i ekspedytorach pocztowych, o rocznych 60 zł.

Fundacya imienia Juliusza Słowackiego, przeznaczona na remuneracyę dla docenta prywatnego historii, literatury polskiej i języka polskiego przy uniwersytecie lwowskim, lub w braku takowego dla ucznia wydziału filozoficznego w uniwersytecie lwowskim, o rocznych 300 zł.

5. Fundacya imienia Wincentego de Barachka Szachłackiego, przeznaczona dla sześciu uczniów szkół gimnazyalnych w Krakowie, każde z 6 stypendyów wynosi rocznie 200 zł.

6. Fundacya imienia Adama Mickiewicza dla ubogiego ucznia gimnazjum Św. Anny w Krakowie. Stypendyum jest jedno w rocznej kwocie 67 zł. 50 ct. Fundacya ta wejdzie w życie z początkiem roku szkolnego 1884—1885.

Fundacya Anny de Sztern-
sztyń-Helclowej. Po zatwierdzeniu listu żelaznego przez c. k. Namiestnictwo, fundacya domu ubogich imienia Ludwika i Anny Helclów weszła w życie.

W wykonaniu postanowień listu fundacyjnego rozpoczęto czynności od budowy gmachu instytutowego. W tym celu zakupiono realność pod l. 55. dzielnica V. w Krakowie od Ludwika i Julianny małżonków Pawików za cenę jedenastu tysięcy zł. i polecono podwładnym organom fundacyjnym przedłożenie planów i kosztorysów wybudować się mającego gmachu. Przedłożenie to nie nastąpiło dotychczas, ponieważ plany i kosztorysy nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Magistrat stoł. miasta Krakowa.

Nowo utworzone fundacye jeszcze nieaktywane. Pani Agnieszka Reiffowa i p. dr. Izydor Schöngut aktem z dnia 16. Listopada 1881. r. złożyli w c. k. Namiestnictwie we Lwowie kapitał 2000 zł. na utworzenie fundacyi imienia Karoliny Dolliner.

1. Fundacya imienia
Karoliny Dolliner.

W załączonym do powyższego aktu projekcie listu, jak niemniej w protokolarnej deklaracyi, zdziałanej w biurze Magistratu miasta Bochni dnia 27. Lipca 1882, określili fundatorowie bliższe warunki fundacyi i zarząd jej Wydziałowi krajowemu poruczyli.

Wydział krajowy wypracował już projekt listu fundacyjnego i przesłał go c. k. Namiestnictwu do zbadania.

Fundacya ta prawdopodobnie już z początkiem przyszłego roku szkolnego wejdzie w życie.

2. Fundacja ś. p. Ignacego Marynowskiego.

Pan Jan Marynowski, c. k. notaryusz w Nowym Sączu, przedłożył nam dnia 24. Listopada 1883 l. 57202 odpis rozporządzenia ostatniej woli ś. p. Ignacego Marynowskiego, dnia 6. Października 1867 r. zdziałanego, w którym cały swój majątek, składający się z przedsiębiorstwa garbarni, papierów wartościowych tudzież pretensyj prywatnych, przekazał w dożywotniemu użytkowaniu siostrzeńcowi swemu Stanisławowi Radomyskiemu, po wygaśnięciu zaś tego dożycia, na fundację stypendyjną swego imienia, przeznaczoną w części dla członków rodziny Marynowskich, w części zaś dla ubogiej młodzieży stanu włościańskiego, pochodzącej z nieurodzajnych okolic podatrzańskich i podkarpackich.

Według informacji udzielonej Wydziałowi krajowemu przez pana Jana Marynowskiego, siostrzeniec fundatora i dożywotnik jego Stanisław Radomyski zmarł w domu obłąkanych pod Wiedniem, zaś kapitał fundacji, wynoszący obecnie około 17.000 zł., znajduje się w c. k. głównej kasie krajowej we Lwowie, dokąd przez c. k. urząd podatkowy w Limanowej został odesłany.

Na zapytanie, w jakim stadyum sprawa fundacji powyższej się znajduje, otrzymał Wydział krajowy w Maju b. r. od c. k. Namiestnictwa odpowiedź, że c. k. Prokuratora Skarbu zajęta jest realizowaniem pretensyi ś. p. fundatora i że przed całkowitem zrealizowaniem majątku fundacyjnego do ukonstytuowania tej fundacji przystąpić nie można.

3. Fundacja Odrowążów Lewieckich.

Pan Władysław Odrowąż Lewiecki pismem z dnia 24. Października 1883. r. przedłożył Wydziałowi krajowemu projekt aktu fundacyjnego fundacji pod nazwą „Pamiętka imienia Odrowąż Lewieckich“.

Majątek tej fundacji składać się będzie ze sumy 15.000 zł., za-intabulowany na rzecz fundatora p. Władysława Odrowąża Lewieckiego w stanie biernym połowy dóbr Krzeczów z przyległościami Rzezawa i Jodłówka w powiecie Bocheńskim położonych.

Pobór procentów od tej sumy zastrzegł sobie fundator aż do śmierci.

Dochody z fundacji po śmierci fundatora obracane być mają na stypendyum artystyczne dla muzyków, kształcących się w kompozycji lub też w wokalnym lub instrumentalnym kierunku.

Zarząd fundacji przyznał p. Lewiecki Wydziałowi krajowemu wspólnie z umyślnie ad hoc ustanowić się mającym kuratorem fundacji.

Wydział krajowy wezwał fundatora pismem z dnia 30. Listopada 1883. r. l. 52174 do przedłożenia dowodu, że intabulacja sumy 15.000 zł. na dobrach powyżej wymienionych daje tak co do kapitału jak też co do dochodów zupełne bezpieczeństwo, poczem wygotowany będzie projekt listu fundacyjnego i c. k. Namiestnictwu do zbadania przesłany.

4. Fundacja Dra Maryana Warteresiewicza.

Zmarły dnia 31. Grudnia 1883. r. we Lwowie adwokat krajowy dr. Maryan Warteresiewicz przeznaczył sumę 20.000 zł. w listach zastawnych gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego na stypendya po 200 zł. rocznie każde, dla pięciu ubogich uczniów gimnazjalnych w Złoczowie religii rzymsko-katolickiej. Prawo zarządu fundacją poruczył ś. p. fundator

Wydziałowi krajowemu, prawo rozdawnictwa stypendyów przyznał ś. p. fundator każdorazowemu rzymsko-kat. ks. katechecie przy c. k. gimnazjum w Złoczowie.

Dnia 5. Stycznia 1884 złożyli pp. Julian Krechowicki, wiceprezydent Magistratu miasta Lwowa, i Leon Bratkowski, obywatel miasta Lwowa, w wykonaniu woli ś. p. fundatora kwotę dwadzieścia tysięcy zł. w 5% okresowych listach gal. Tow. kred. ziem. w kasie krajowej.

Projekt listu fundacyjnego w myśl woli fundatora ułożony przesłany został pismem z dnia 8. Stycznia 1884 l. 734 c. k. Namiestnictwu do zbadania i zatwierdzenia, poczem fundacya będzie mogła wejść w życie.

5. Fundacya Dra Antoniego Kaczkowskiego.

Dnia 28. Stycznia 1884 złożył w kasie krajowej p. dr. Antoni Kaczkowski kwotę pięć tysięcy zł. w 4 $\frac{1}{2}$ % obligacjach pożyczki krajowej z roku 1883. w celu utworzenia fundacyi stypendyjnej swego imienia, tudzież 500 zł. na zaspokojenie należności prawnej od tej fundacyi.

P. dr. Antoni Kaczkowski złożył również akt fundacyi, sporządzony i podpisany przez siebie.

Wydział krajowy pismem z dnia 26. Lutego 1884 l. 4990 przesłał powyższy projekt aktu fundacyjnego c. k. Namiestnictwu do zbadania i zatwierdzenia.

6. Fundacya Dra Kornela Hofmana.

Zmarły dnia 17. Grudnia 1883 we Lwowie adwokat dr. Kornel Hofman przeznaczył rozporządzeniem ostatniej woli, zdziałanem we Lwowie 22. Lutego 1883 sumę 20.000 zł. na stypendya dla „polskiej ubogiej młodzieży rz. kat. religii, uczącej się w szkołach górniczych.

Procenta od tej sumy atoli zastrzegł ś. p. fundator jako dożycie dla p. Amalii Kozakiewiczowej.

Rozdawnictwo stypendyów poruczył ś. p. fundator Wydziałowi krajowemu.

7. Fundacya ś. p. Wincentego Ziętkiewicza.

C. k. Namiestnictwo we Lwowie uwiadomiło nas pismem z dnia 24. Lutego 1884 l. 10696, że ś. p. Wincenty Ziętkiewicz jeszcze dnia 9. Października 1820. r. sporządził był akt fundacyi stypendyjnej, którego atoli postanowienia nie odpowiadały terażniejszym stosunkom.

C. k. Namiestnictwo wdobyło rokowania z uprawnionymi mężkami potomkami fundatora i uzyskało od nich fundusz 1173 zł. 9 ct. i wezwało Wydział krajowy do oświadczenia się, czyliby majątek tej fundacyi przyjął w swój zarząd.

Wydział krajowy atoli zrobił zależnem przyjęcie tej fundacyi w zarząd od uregulowania zasad obowiązujących co do prawa rozdawnictwa stypendyów.

8. Fundacya ś. p. Jędrzeja Uścińskiego.

Zmarły we Lwowie dnia 23. Maja 1883. r. ś. p. Jędrzej Uściński przeznaczył w testamencie, spisany przez notaryusza dra Blumenfelda we Lwowie dnia 30. Października 1882 kapitał 4000 zł. w 5% listach zastawnych Tow. kred. ziem. i 2000 zł. w obligacjach indemnizacyjnych na stypendya po 50 zł. dla młodzieży kształcącej się w jakimkolwiek zawodzie, jednakże z tem wyraźnem zastrzeżeniem, iż stypendya te powinny być

udzielane przedewszystkiem najbliższym zstępnym do familii Tytusa i Leonarda Uścięńskich, gdyby takich nie było, najbliższym zstępnym z familii Józefa i Sydonii Wojnarów, w braku takowych najbliższym krewnym Henryka Buresza, a w ostatniej kolei najbliższym zstępnym Alfreda i Karola Misiągiewiczów.

Zarząd fundacją przyznał ś. p. fundator Wydziałowi krajowemu. Wszelako zapis ten obciążył dożywociem na rzecz żony swojej co do 2000 zł. w obligacjach indemnizacyjnych, zaś na rzecz siostry swej przyrodnej co do 4000 zł. w 5% listach zast. Tow. kred. ziem.

9. Fundacja Wojciecha Kucharskiego.

Zmarły dnia 22. Marca 1883 w Dobranowicach włościanin Wojciech Kucharski przekazał rozporządzeniem ostatniej woli z daty Dobranowice dnia 1. Marca 1883 cały swój majątek z gospodarstwa 12-morgowego i z wierzytelności w sumie około 10.000 zł. na założenie i utrzymanie szkoły ludowej w Dobranowicach, mającej zostawać pod zarządem SS. Felicyanek, i postanowił zarazem, że majątek ten stanowić ma wieczystą fundację imienia Wojciecha Kucharskiego.

Na wypadek, gdyby po założeniu szkoły zakon SS. Felicyanek został zniesiony, lub gdyby SS. Felicyanki w szkole tej nauczać nie mogły lub nie chciały, postanowił fundator, iż jedna połowa dochodów ma być użyta na utrzymanie szkoły, druga zaś na zapomogi dla gospodarzy z parafii Biskupie, którzy przez klęski i nieszczęścia podupadli, z pierwszeństwem dla włościan w Dobranowicach.

Zarząd bezpośredni fundacją i opiekę nad nią poruczył ś. p. fundator Wydziałowi krajowemu. Pismem z dnia 17. Kwietnia 1883 l. 15147 wezwaliśmy c. k. Namiestnictwo we Lwowie do poczynienia kroków celem zrealizowania tej fundacji.

10. Fundacja Bonifaciego Stillera.

Zmarły dnia 14. Stycznia 1884 r. w Morszynie ś. p. Bonifacy Stiller zapisał cały swój majątek na rzecz fundacji stypendyjnej imienia „Magdaleny i Bonifacego Stillera“.

Pozostały po ś. p. Stillersze majątek składa się:

1. z dwóch realności we Lwowie, z których jedną sprzedano w drodze egzekucyjnej;
2. z trzech jedenastych części udziału fabryki pod nazwą „Pierwsza spółka wyrobu cegieł maszynowych i towarów glinianych we Lwowie“, do której należy 13 realności we Lwowie;
3. z 15 morgów łąk za Żółkiewską rogatką położonych;
4. ze składu broni przy ulicy Karola Ludwika, oddanego w komis p. Alfredowi Dzikowskiemu;
5. z kapitału pośmiertnego 4000 zł., zabezpieczonego w towarzystwie „Anker“;
6. z gotówki w kwocie 2000 zł., złożonej w Banku kredytowym dla handlu i przemysłu we Lwowie.

Majątek ten atoli obciążył ś. p. fundator legatami w kwocie około 30.000 zł. Prócz tego ciążą na nim długi hipoteczne i wekslowe, których dotychczas już kilkanaście tysięcy do masy spadkowej zgłoszono.

Obecnie sprawa aktywowania tej fundacji jest w pierwszym stadium, gdyż dopiero po przeprowadzeniu pertraktacji spadkowej i ustaleniu wszystkich pretensji będzie można majątek fundacji zrealizować i do ułożenia listu fundacyjnego przystąpić.

Stan majątków zarodowych funduszy stypendyjnych.	A. w efektach	2,229.890 zł. 57 ct.
	B. w dobrach i realnościach	149.521 „ 18 „
	C. w należnościach czynnych	281.372 „ 15 „

Łącznie w zaokrągleniu 2,660.784 zł.

przyczem zauważa się, że nie uwzględniono ad B. realności i dóbr nieoszacowanych jeszcze, własności fundacji ś. p. Strzałkowskiego, Stupnickiego, Boznańskiego, Czarniakowskiego, Gątkiewicza i Stillera.

Z wykazanej w roku 1883. ad B. kwoty 346.734 zł. 18 ct. wyłączono w bieżącym roku wartość szacunkową realności św. Mikołaja we Lwowie w kwocie 197.213 zł., która nabyta została od funduszy stypendyjnych t. z. konwiktowych przez c. k. Rząd za cenę kupna w sumie 220.000 zł. Na rachunek tej należności zapłacono do końca

Czerwca 1884 sumę	66.000 zł.
zaś pozostałą resztę	154.000 „

wliczono w kwocie wykazanej ad C.

Stan majątków zarodowych funduszy stypendyjnych wynosi z końcem Czerwca 1884	2,660.784 zł.
zaś z końcem Czerwca 1883 wynosił w myśl ostatniego sprawozdania	2,498.466 „
pomnożył się przeto w tym okresie czasu o	162.318 zł.

Przyrost tak pokaźnej cyfry powstał z nowo powstałych fundacji, jakoteż z konwersji 6% listów Banku hipotecznego, 6% obligacji pożyczki krajowej z roku 1873 i 5% obligacji indemnizacyjnych na 4 1/2% obligacje pożyczki krajowej z roku 1883.

Oprócz tego przydzielone są do tego departamentu niektóre fundacje naukowe, dobroczynne i pomnikowe, które posiadają w efektach i kapitałach	1,799.022 zł. 63 1/2 ct.
a doliczywszy do tej sumy efektu i kapitały funduszy stypendyjnych w sumie	2,511.262 „ 72 „

okazuje się, że w tym departamencie wynoszą kapitały i efektu fundacji temuż departamentowi przydzielonych . . . . . 4,310.285 zł. 35 1/2 ct.

Fundacya hr. Skarbka.

W dopełnieniu art. X. ustawy fundacyjnej uskutecznił Wydział krajowy:

1. lustrację zakładu sierot i ubogich w Drohowyżu;
2. szkcontro kasy centralnej i czynności rachunkowych;
3. lustrację czynności administracji centralnej.

1.

Wydelegowana przez Wydział krajowy komisya przeprowadziła w Maju 1884. r. szkcontro kasy zakładu Drohowyckiego, tudzież kasy dóbr,

dokonała zarazem ścisłej rewizji całej gospodarki instytutu, warstatów, folwarku, lustracyę inwentarza i magazynów, zajęcia i wychowania sierót, zatrudnień i utrzymywania starców.

Dostrzeżone usterki kasowo-rachunkowe jakoteż administracyjne, tudzież nieprawidłowości manipulacyjne, przekazywano już poprzednio re-skryptami z dnia 3. Sierpnia 1883 l. 39497, 31. Stycznia 1884 l. 1858, a ostatecznie po ostatniej lustracyi w Maju r. b. do LW. 37161/84 Kuratoryi a względnie Radzie administracyjnej do właściwego postępowania, usunięcia wadliwości i zarządzenia stanowczych środków, aby się w przyszłości nie ponawiały.

Staraniem Członka Wydziału krajowego Dra Wereszczyńskiego, zasiadającego w Radzie administracyjnej i zastępującego czasowo jeneralnego dyrektora dóbr zakładowych, zarządzono dla usunięcia dostrzeżonych usterek natychmiast nową komisję lustracyjną z Rady administracyjnej pod kierownictwem tegoż członka Wydziału krajowego, a Wydział krajowy, uznając ważność tej sprawy, z gotowością zezwolił na wzięcie udziału w rzeczonyj komisji dwom urzędnikom rachunkowym buchalteryi krajowej.

Komisji polecono:

1. zlustrować szczegółowo czynności i manipulacye warstatowe i magazynowe od początku istnienia zakładu aż do czasu ostatniego, tak co urządzenia, postępowania i wyników, jakoteż i co do wiążącej się z tym działem gospodarki pieniężnej;

2. dostrzeżone wadliwości natychmiast usunąć;

3. potrzebne zmiany w kontroli i ksiązkowaniu zaprowadzić i urządzić w ogóle całą manipulacyę w ten sposób, ażeby się nie ponawiały więcej nieprawidłowości, które dotąd w mniejszych lub większych rozmiarach co roku przy lustracyach dostrzegano.

Główną przyczyną dostrzeżonych przy tegorocznej lustracyi usterek było bezsprzecznie wzięcie udziału zakładu swymi wyrobami warstatowymi w wystawie kijowskiej i zawiązanie stosunków kredytowych z tamtejszemi firmami handlowemi.

Wartość wysłanych przedmiotów wynosiła na składzie w Drohowyżu:
Koszt urządzenia wystawy, transportów,
kosztów podróży etc. . . . .

	3956 zł. 95 ct.
	1985 „ 14 „
Razem . . .	5942 zł. 9 ct.

Na to uzyskano z sprzedaży podczas wystawy i po wystawie . . . . .
pozostawiono w komis rzeczy wartości .

2748 zł. 49 1/2 ct.
1358 „ 30 „ 4106 „ 79 1/2 „
Strata 1835 zł. 29 1/2 ct.

Odtrąciwszy 10% rabatu od wartości składowej . . . . .

3956 zł. 95 ct.	395 zł. 69 ct.
właściwa strata .	1439 zł. 60 ct.

którą Dyrekcyja zakładu pokrywać myśli częściowo spodziewanym zyskiem z zamówionych później przedmiotów, jeżeli na pozostałych w komisie rzeczach nie poniesie straty. Wezwano Kuratoryę o ścisłe dochodzenie i doniesienie „za czym pozwoleniem wzięto udział w tej wystawie i kto zaasygnował wydatki urządzenia onej“. Zarazem wezwano Kuratoryę, aby stanowczo zabro-

niła obsyłanie wystaw poza granicami kraju, zwłaszcza, że zakład Drohowski nie jest przedsiębiorstwem handlowem, ani zarobkowym, a opakowanie, transport, urządzenie i pilnowanie wystawy, ujmuje zakładowi wielką ilość sił roboczych, którą w rachubę nie wzięto; na ostatek absencya Dyrektora i naczelnika warsztatów przez czas dłuższy staje się powodem rozlicznych nieporządków w zakładzie, co przy tegorocznej lustracyi dostatecznie stwierdzono.

Podobną przyczyną dalszych Zarządowi Instytutu wykniętych usterek, było założenie bez pozwolenia Rady administracyjnej rodzaju filii warsztatowej w Mikołajowie i zasilanie onej materiałami potrzebnymi na kredyt.

Reskryptami Wydziału krajowego z dnia 23. Marca i 26. Kwietnia r. b. l. 15.641 i 21.482 zawezwano Kuratoryę o wyjaśnienie tej sprawy, jakoteż o wyluszczenie stanu rzeczy co do zamówień z zagranicy w ogóle. Odpowiedź Kuratoryi z dnia 22. Kwietnia r. b. l. 21.699 zapewnia ostateczne rozwikłanie sprawy rzekomej filii Mikołajowskiej, jakoteż obstalunków i wysyłek przedmiotów do Kijowa — po koniec Czerwca r. b., a z odnosnych aktów okazało się, iż mniemana filia w Mikołajowie niczem innym nie jest jak tylko przedsiębiorstwem prywatnem p. J. Łabowskiego.

Przyjmując do wiadomości wspomnianą relacyę, Wydział krajowy zażądał zdania sprawy o skutku po koniec Lipca r. b. i w razie potrzeby przedsięwzięcie dalsze stosowne kroki.

Odrębnie od tych zarządzeń komisya lustracyjna sporządziła zupełny obrachunek tak wystawy Kijowskiej, której rezultat powyżej podano, jakoteż z p. Łabowskim, u którego za pobrane z zakładu materiały zalegało z końcem Maja r. b. 1176 zł. 87 ct., na co jednak tenże w zamian dostawił dla zakładu: 8 sztuk warsztatów tkackich, tudzież wozy, płuszki it.p. Gdy dalsze wydawanie materiałów na kredyt p. Łabowskiemu wzbroniono a zarządzono ściągnięcie od niego należności zaległych, — zakład prawdopodobnie ztąd żadnych strat nie poniesie.

Również sporządziła komisya lustracyjna dokładny obrachunek i imienny wykaz zaległych należności za przedmioty wydane ze składów warsztatowych na kredyt rozmaitym osobom, a z tego okazało się, iż pomimo corocznie przez Wydział krajowy do Kuratoryi wydawanych zawezwań (20/2 1881 l. 7060. 1/7 1882. l. 30.900 i 3/8 1883 l. 39.497), ażeby nikomu na kredyt wyrobów zakładowych nie dawać, lub przynajmniej należności kredytowe zabezpieczać i starannie ściągać, — zaległości te wzmożyły się do kwoty 15.340 zł. 92 ct.

Wprawdzie Rada administracyjna na wniosek członka Wydziału krajowego Dra Wereszczyńskiego uchwałą z dnia 12. Maja r. b. zarządziła ściągnięcie zaległości i wzbronila dalsze kredytowanie urzędnikom i sługom fundacyi, lecz prawdopodobnie okaże się strata po zmarłych i na teraz nie wysledzonych z pobytu, jakoteż w stan upadłości popadłych dłużników.

Stan sierót podczas lustracyi: chłopców 246, dziewcząt 150 — razem 396; oprócz tego wyzwoleńców w warsztatach: szewskim 4, krawieckim 2, stelmaskim 3, kowalskim 4, ślusarskim 7, blacharskim 1, stolarskim 2 — ogółem przeto 419.

W nauce rzemiosł ćwiczonych chłopców znajduje się w warsztatach: szewskim 10, krawieckim 11, stelmaskim 15, kowalskim 17, ślusarskim 7, blacharskim 7, stolarskim 16, rymarskim 3, lakierniczym 2 — razem 108 pod nadzorem majstrów. Nadto w ogrodzie 1 chłopiec w nauce, a pod kierownictwem jednego z starców ćwiczą się w muzyce około 30 chłopców z dobrym skutkiem.

Reszta chłopców dla zbyt młodego wieku uczęszcza do klas elementarnych i używani bywają do lżejszych potocznych zatrudnień.

Dziewczęta używane bywają do robót wszelkich, mogących im służyć w przyszłości z pożytkiem do utrzymania życia.

Oprócz nauk przygotowawczych, uczą się robót ręcznych kobiecych, a nadto używane bywają do ćwiczeń i robót w kuchni, krowiarni, mleczarni, praczarni i t. p.

Starych ludzi znajdowało się w Zakładzie: mężczyzn 15, kobiet 4.

Starców używa Dyrekcyja dziesięciu do rozmaitych lżejszych robót lub do nadzoru, z kobiet jedna tylko do takiejże posługi jest zdolną; reszta starców i kobiet dla zgrzybiałości nie są zdolne do pracy.

Stan zdrowia w Zakładzie jest pomyślny i gospodarka z wyjątkiem powyżej wytkniętych usterek — w ogólności dość dobrą; — sposób utrzymywania i zatrudnienia sierót: stosowny.

2 i 3.

Lustracya czynności administracyjnej połączona z skontrem kasy centralnej wykazała; iż sprawa deficytu h. kasyera Kohylińskiego została ukończoną nabyciem dóbr Kulikowa na własność fundacyi, o czem zresztą komisya budżetowa w sprawozdaniu swoim przyjętem do wiadomości uchwałą sejmową z dnia 15. Października 1883 obszerne doniosła.

Wedle relacyi Kuratoryi z dnia 2. Listopada 1883 l. 243 (LW. 54.340) ekstrykacya pierwszeństwa i płynności wierzytelności na dobrach Kulików intabulowanych, jeszcze nieukończona.

Skontro kasy centralnej uskutecznił:

1. Ks. Kurator na dniu 9. Czerwca 1883 r.
2. " " " " 9. Października 1883 r.
3. " " " " 21. Stycznia 1884 r.
4. " " " " 5. Kwietnia 1884 r.
5. Komisya Wydziału krajowego na dniu 24. Lutego 1884.

Przy skontrolowaniu dokonaniem przez komisję Wydziału krajowego pod przewodnictwem Członka Wydziału krajowego JW. hr. Badeniego wytknięto: a) nieprawidłowe utrzymywanie w kasie podręcznej gotowych pieniędzy i depozytów kaucyjnych w papierach wartościowych w znaczniejszych kwotach; b) brak kaucyonowania urzędników kasowych; c) zużycie funduszu własnego asekuracyi wynoszącego z końcem 1883. roku 33.360 zł. 81 ct. na bieżące potrzeby administracyjne.

Na skutek tych uwag Wydział krajowy uchwałą z dnia 18. Marca r. b. l. 11.174 w ślad dawniejszych swych reskryptów z dnia 20. Lutego 1881 l. 7720 i urgensów do LW. 23.206 i 39.564/1881 wydał ponownie instrukcyę rachunkowo-kasową dla kasy fundacyjnej, normującą całe postępowanie i zapobiegającą wyżytkniętym pod a) b) nieprawidłowościom, przesłał takową Kuratoryi z wezwaniem zbadania jej, uchwalenia przez Radę admi-

nistracyjną i doniesienia o skutku; zarazem wezwano Kuratoryę, ażeby wobec faktycznego nieistnienia własnego funduszu asekuracyjnego, założonego nie na mocy listu fundacyjnego, tylko za uchwałą Rady administracyjnej, bezzwłocznie zarządził ubezpieczenie budynków fundacyjnych w krakowskim Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń, bowiem w razie większego pożaru, fundacya przy obecnym złym stanie finansów nie miałaby odpowiednich środków do odbudowania zniszczonych budynków.

Rachunkowość kasy centralnej, prowadzenie ksiąg i zapisków znaleziono w porządku.

W sprawach potocznych fundacyi Wydział krajowy brał udział bądź przez swoich delegatów, bądź też bezpośrednio korespondencyą jak n. p.: Uchwałą z dnia 9. Lipca 1883 l. 883 zatwierdzono mianowanie Eug. Osadzińskiego stałym pisarzem przy zakładzie Drohowyckim, zaś uchwałą z dnia 20. Września 1883 l. 45.770 mianowanie ks. Banacha katechetą w miejsce odeszłego ks. Świstelnickiego.

Do egzaminu uczniów zakładu delegowano Dra Wereszczyńskiego uchwałą z dnia 31. Lipca 1883 LW. 39.209.

W sprawie żądanego przez Radę administracyjną pozwolenia sprzedaży trzech realności w kluczu Drohowyckim, udzielono tejże reskryptem naszym z dnia 22. Listopada 1883 l. 51.112 rezolucyę c. k. Namiestnictwa z dnia 27. Września 1883 l. 52637, mocą której na podstawie aktu fundacyjnego z dnia 1. Sierpnia 1843 i testamentu ś. p. hr. Skarbka z dnia 24. Października 1848 żądaniu sprzedaży odmówiono.

Uchwałą z dnia 16. Listopada 1883 l. 55.040 zatwierdzono akt licytacji z dnia 31. Października 1883 i dodatkową deklaracyę spółki Chaima Sibor i Jakuba Friedlera, a względnie postanowienie Rady administracyjnej z dnia 6. Listopada 1883 l. 277, którą dostawę żywności dla instytutu Drohowyckiego powyższej spółce powierzono.

Odezwę gr. kat. metropolit. Konsystorza lwowskiego l. 1770 w sprawie nauki religii obrządku grecko-katol. w Zakładzie Drohowyckim przesłano administracyi fund. do zdania sprawy uchwałą z dnia 25. Marca 1884 l. 14.444.

Zakład narodowy im. Ossolińskich.

Gospodarka pieniężna.

W myśl §. 41. i 58. ustawy fundacyjnej kasa krajowa Wydziału krajowego przechowuje majątek zarodowy zakładu w efektach, pobiera dochody działu bibliotecznego, z których wedle asygnacyi kuratora literackiego daje w miarę potrzeby zasiłki kasie podręcznej, będącej pod zarządem tegoż kuratora literackiego.

Kontrolę rachunkową wykonuje Wydział krajowy przez swoją buchalteryę. Obrót pieniężny w roku 1883 był następujący:

A. Majątek zarodowy zakładu wynosił z końcem 1882. r. w papierach wartościowych przechowanych w kasie krajowej imiennej wartości	167.876 zł. 58 ct.
w dkbrach nieruchomości, zapisach, zbiorach i w gotowiznie, a mianowicie: w kapitałach hipotekowanych	23.047 zł. 50 ct.
w funduszach bibliecznych	484.418 „ 65 1/2 „

Z końcem roku 1883 wynosi takowy w pa-

pierach wartościowych	170.276 zł. 58 ct.
przeto przyrosło	2.400 " — "
w kapitałach hipotek bez zmiany	23.047 " 50 "
w funduszach bibliotecznych	482.563 " 55 1/2 "
przeto zmniejszenie o	1.855 " 10 "
w ogóle zatem przyrosło	544 " 90 "

B. Obrót kasowy w majątku bieżącym wynosił:

w kasie krajowej:	
dochody w gotowiznie	26.046 zł. 08 1/2 ct.
wydatki w gotowiznie	24.689 " 72 "
Pozostałość	1.356 zł. 36 1/2 ct.

W kasie podręcznej.

Dochody w gotowiznie	27.952 zł. 39 ct.
wydatki	26.252 " 08 "
Pozostałość	1.700 zł. 31 ct.

Dochody i wydatki majątku bieżącego w kasie krajowej uważać zatem należy jako przebieżne, bo rzeczywiste wyniki przedstawia kasa podręczna.

Na cele naukowe wydano . . . . . 6.028 zł. 55 ct. nie licząc prenumeraty czasopism, robót introligatorskich, kosztów transportowych i t. p.

Zaległości czynne wynoszą w ogóle 3.137 zł. 98 1/2 ct., zawierają niezrealizowane odsetki od zapisów i inne odpowiednio zabezpieczone należitości.

Czynności Zarządu biblioteki.

Porządkowanie zbiorów, ich powiększanie i oddawanie na użytek publiczny, było głównym staraniem zarządu biblioteki, to też trzeci zeszyt katalogu rękopisów znajduje się pod prasą; realnego katalogu książek rozdzielono według głównych jego działów 4.704 kartek; — w dziale numizmatycznym sporządzono katalogi medali polskich, węgierskich i czeskich, skompletowano około 90 czasopism, zwrócono szczególną uwagę na uzupełnienie biblioteki w dziale książek polskich, pomnożono znacznie zbiór map, — nadto otrzymano od banku kredytowego w darze bibliotekę, kupioną po ś. p. Koźmie, której spisaniem się zajęto.

Biblioteka, darowana zakładowi przez ś. p. Ludwika Skrzyńskiego, weszła w organiczny związek z biblioteką zakładu; — syn bowiem ofiarodawcy, p. Seweryn Skrzyński, złożył fundusz na ten cel przeznaczony w kwocie 2000 zł., od których procent 100 zł. przeznaczony jest na coroczne dokupno dzieł treści ekonomicznej.

Z darów dalszych wspominamy:

Od Najjaśniejszego Cesarza Franciszka Józefa I. dalsze serye katalogów biblioteki nadwornej;

Od Szwedzkiej Akademii dla historii i starożytności w Sztokholmie, (z którą zawiązano stosunek wzajemnej wymiany), wszystkie dotychczasowe publikacje; Od hr. Włodzimierza Platara: fotografie albumu lubińskiego z XII wieku według rękopisu Petersburskiego; Od N. Ordy, Album

widoków Galicyi i ziemi Krakowskiej; Od Wł. Bełzy: wizerunek M. Szymanowskiej, matki C. Mickiewiczowej; Od hr. Ciecierskiego: Album facsimiliów rysunków oryg. mistrzów szkół włoskich i rzeźbę, wykonaną w drzewie z XVII wieku (oblóczyny św. Jacka); Od p. Gidlewskiego: muszkiet z XVI wieku z zamkiem kołowym; Od p. F. Sroczyńskiego: insygnia wolnomularskie; Od hr. Maryi z ks. Sanguszków Potockiej: drogie pamiątki po ś. p. Eustachym i Romanie ks. Sanguszkach; Od hr. T. z hr. Krasickich Komorowskiej: oznaki honorowe z kampanii 1830/31 po ś. p. hr. Kazimierzu Krasickim; Od L. M. Skalla: wykopaliska ceramiczne z Podola i dwieście kilkadziesiąt darów od różnych osób i towarzystw.

Inwentarz.

Inwentarz dzieł drukowanych unikatów doszedł do liczby 80.390 dubletów 6360, prób druku 4449, atlasów i map, rękopisów 2953, autografów 2704, dyplomatów 893, podobizn 75, muzykaliów 114, rycin 24.265, obrazów 751.

Zbrojownia liczyła 588 okazów: rzeczy muzealnych było 1895, monet polskich 1889, medali polskich 581, monet rzymskich 2703, innych monet starożytnych 413, obcych monet i medali nowoż. 2735, dubletów monet około 3000, muszli 1260, muszli podwójnych 646, zbioru geogn. Zeischnera 493, owadów i konchiliów 7710, zbioru oryktognostycznego 980. W porównaniu zatem z cyframi zeszłorocznymi okazuje się znaczne pomnożenie.

Użytkowanie zbiorów naukowych przez publiczność.

Pracownia naukowa była otwartą dla publiczności przez dni 215, czytelników było 2372, a wydano im 1542 rękopisów, 6229 dzieł, 13.030 tomów; przeciętnie na 1 dzień 11 osób, 7 rękopisów, 28 dzieł, 60 tomów. Rok ten przewyższył zatem ilością czytelników i użytkowanych dzieł wszystkie lata poprzednie. W czytelni górnej dla młodzieży i szerszej publiczności było czytających 12.914 przez dni 224, przeto wypada na 1 dzień 57 osób.

Oprócz urzędników i stypendystów zakładu wypożyczyło do domu 203 osób 2786 dzieł i 27 rękopisów.

Muzeum wzbogacone zostało przez ś. p. Józefa Jakubowicza, fundatora bursy brzeżańskiej, który wszystkie swe obrazy i ryciny darował zakładowi, dalej przekazanymi przez ś. p. notariusza M. Morawieckiego 7 sztuk obrazami, wreszcie darami różnych osób. Zwiedzających muzeum osób było 2065, robiło w niem studia ważniejsze 378.

Dobra i realności zakładowe.

Dziedziczne dobra zakładu użytkuje pod warunkami w §§. 3—38 ustawy fundacyjnej opisanymi, i na mocy testamentu, kodycyłu i aktu dodatkowego z dnia 15. Stycznia 1824, kurator ekonomiczny na teraz P. Antoni Broniewski, uiszczając wyznaczone tymi aktami opłaty na utrzymanie biblioteki (obecnie 7350 zł.) w półrocznych ratach, które do kasy krajowej należycie wpływają.

Przy lustracji lasów do dóbr powyższych należących, a przez c. k. komisarza lasowego dokonanych, okazało się, iż lasy w obrębie gmin: Przyłęg dworski, Piątkowce, Jamy, Partym i Podlesie rozległości 2390 morgów, nad miarę bywają użytkowane ze szkodą właściwej gospodarki

lasowej. C. k. Namiestnictwo udzieliwszy Wydziałowi krajowemu odnośne sprawozdanie c. k. komisarza lasowego, zarządziło reskryptem z dnia 30. Maja 1883 l. 12.200 do p. Starosty w Mielcu wydanym powstrzymanie niszczenia i uporządkowanie gospodarki w tych lasach, zaś Wydział krajowy na mocy §§. 28 i 58 ustawy fundacyjnej, niezawisłe od rozporządzeń władzy politycznej, wezwał kuratora ekonomicznego pod d. 31. Lipca 1883 l. 28.899, aby przyjął bezzwłocznie ukwalifikowanego leśnika i dostarczył mu funduszy potrzebnych na koszt kultury lasów według planu na ten cel w r. 1880. przepisanego. Dodatkowo do tych zarządzeń c. k. Namiestnictwo reskryptem z dnia 30. Kwietnia 1884 l. 13.727 surowo poleciło p. Staroście w Mielcu, ażeby gospodarkę w rzeczonych lasach wprowadzić na właściwą drogę, w razie zaniedbania pociągnąć winnych do odpowiedzialności i wykonać na ich koszt nakazane roboty.

Oprócz dóbr powyższych posiada zakład jeszcze zostające pod zarządem kuratora literackiego dobra Rakowiec, wdzierzawiony za roczny czynsz 5000 zł. i gmach biblioteczny używany stosownie do aktów fundacyjnych częściowo na cele biblioteczne, a częściowo wynajmowany osobom prywatnym, którzy opłacają czynsze (w r.1883. 3755 zł.) do kasy bibliotecznej należycie.

Fundacye przyłączone
do zakładu.

Łączące się z zakładem fundacye: Brodzkiego, Skrzyńskiego, Stadnickiego, tudzież zapisy Chołoniewskiego, Kopystyńskiego, Neronowicza i Pawlikowskiego administrowano należycie.

Splata skapitalizowanej
renty z zapisu ś. p.
Brodzkiego.

Testamentem z dnia 8. Sierpnia 1841 przeznaczył śp. Eugeniusz Łódzia Brodzki swój majątek na fundusz biblioteki p. n. „Bibliotheca Brodzkiana“ przyłączonej do zakładu, lecz tem samem rozporządzeniem zapisał znaczną część swego majątku swemu bratankowi a ograniczył fundusz biblioteki do rocznej renty 180 duk., które każdoczesny posiadacz dóbr Borki małe i Załuże funduszowi bibliotecznemu spłacać winien.

Wątpliwa stylizacya tego zapisu narażała zakład na spory; przeto zakład zawarł na dniu 9. Marca 1847 z p. Wiktorem Brodzkim ugodę, akceptowaną przez kuratorów posteritatis i przez kuratora ekonomicznego, a potwierdzoną przez Wydział stanowy uchwałą z dnia 8. Maja 1848 l. 359, wedle której zakład zrzekł się wszelkich pretensyi do spadku ś. p. Eug. Brodzkiego i poprzestał na rencie 180 dukatów. W tej sprawie wyszła nadto ugoda sądowa z dnia 23. Marca 1872 przez Wydział krajowy do LW. 14.737/72 zatwierdzona.

Obecny posiadacz dóbr Borki m. i Załuże p. Eug. Maryan, Wład. 3 im. Brodzki wniósł prośbę do LW. 27.957/84 o przyzwolenie spłacenia całego kapitału powyższej renty 180 dukatów ewalnowanej na wal. austr. na 1024 zł. w ten sposób, iż chce złożyć 25.600 zł. w. a. w 4% listach zast. Tow. kred. ziemsk. we Lwowie. Suma ta licząc kurs po 87 czyni kwotę 22.272 zł. a roczny dochód wynosiłby 1024 zł., ponieważ proszący udowodnił ekstraktem tabularnym, iż jest nieograniczonym i wyłącznym właścicielem dóbr Borki i Załuże, dalej z uwagi, iż przez wylosowanie listów zastawnych zakład uzyska w kapitale różnicę kursową po 13 od sta, Wydział krajowy zgodnie z uchwałą kuratoryi literackiej z dnia 19. Kwietnia 1884 l. 108 postanowił na d. 3. Czerwca 1884 l. 24.901/27.597 zezwolić na ryczałtową

spłatę wyżej wymienionej renty czteroprocentowymi listami zast. Towarzystwa kred. ziemsk. we Lwowie im. wartości 25.600 zł. w. a.

Spór z byłym kancelistą Stanisławem Zabierzowskim o zapłacenie sumy 20.000 zł. z przyn.

Proces ten stoi na tem, że Wydział krajowy zarzucił niekompetencję sądów do sądenia tej sprawy, co też przez c. k. Sąd kr. Lwowski orzeczeniem z dnia 21. Lipca 1883 l. 25.747 zatwierdzonem przez c. k. Sąd krajowy wyższy Lwowski orzeczeniem z dnia 23. Października 1883 l. 20.542 uznanem zostało. Przeciw tym dwóm równobrzmiącym orzeczeniom założył p. Stanisław Zabierzowski dnia 4. Grudnia 1883 l. 50176 rekurs rewizyjny, na który jeszcze decyzya nie nadeszła.

Departament IV.

Szef: Hr. Władysław Badeni, Członek Wydziału krajowego.

Najwyższe Sankeye w sprawach drogowych i mytniczych.

Uchwały sankeyo-
wane.

Najwyższem postanowieniem z dnia 24. Listopada 1883. r. otrzymały Najwyższą Sankeyą uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myt:

Radzie powiatowej w Borszczowie na drodze powiatowej Iwanków-Germakówka ;

Radzie powiatowej w Łańcucie na drodze powiatowej Łańcut-Żołynia ;

Radzie powiatowej w Limanowej na drodze powiatowej Dobrsko-Szczyrzyckiej ;

Radzie powiatowej w Pilźnie na drodze powiatowej Pilzno-Radomyśl ;

Radzie powiatowej w Krośnie od mostu na rzece Jasiołce na drodze powiatowej Komborsko-Żmigrodzkiej.

Obszarowi dworskiemu w Husakowie od dwóch mostów na rzece Słotwinie ;

Obszarowi dworskiemu w Tryńcicy powiatu Łańcuckiego od przewozu na rzece Wisłoku ;

Gminie Gniewczynie trynieckiej powiatu Łańcuckiego od przewozu na rzece Wisłoku.

Najwyższem postanowieniem z dnia 21. Grudnia 1883. r. otrzymały Najwyższą Sankeyę uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myt:

Radzie powiatowej w Kołomyi na drodze powiatowej Kołomyja-Peczeniżyn ;

Radzie powiatowej w Jaśle na drogach powiatowych Warzycko-Lubelskiej i Frysztacko-Brzosteckiej ;

Radzie powiatowej w Nisku od mostu na rzece Tanwi pod Ulanowem ;

Radzie powiatowej w Stryju od mostu na rzece Opór w Hrebenowie ;

Radzie powiatowej w Tarnowie na drodze powiatowej Tarnowsko-Zakliczyńskiej ;

Radzie powiatowej w Chrzanowie na drogach powiatowych Chrzanowsko-Oświęcimskiej, Trzebińsko-Lgockiej, z Chrzanowa do Alwernii i z Jaworznia do Wysokiego brzegu;

Gminie wspólnie z obszarem dworskim w Dorozowie powiatu Samborskiego od mostów na rzece Bystrzycy;

Gminie wspólnie z obszarem dworskim w Czerchawej powiatu Samborskiego od mostu na rzece Czerchawie;

Gminie wspólnie z obszarem dworskim w Nadolanach powiatu Sanockiego od mostu na drodze gminnej wiodącej od gościńca rządowego Rymanowskiego;

Gminie wspólnie z obszarem dworskim w Krościenku wyżnem powiatu Krościeńskiego od mostu na rzece Wisłoka;

Gminie wspólnie z obszarem dworskim w Sokołowie powiatu Stryjskiego od mostów na drodze gminnej z Bolechowa do kolei Lwowsko-Czerniowieckiej;

Gminie wspólnie z obszarem dworskim w Tomaszowcach powiatu Kałuskiego od mostów na rzece Bołochówce;

Gminie wspólnie z obszarem dworskim w Głuchowie powiatu Sokalskiego od mostów na rzece Sołokiji;

Gminie wspólnie z obszarem dworskim w Boryniczach powiatu Bobreckiego od mostu na rzece Suchodółce;

Obszarowi dworskiemu w Sądowej Wiszni powiatu Mościskiego od mostów na rzece Wiszni;

Obszarowi dworskiemu w Glinnej powiatu Brzeżańskiego od mostów na rzece Strypie;

Obszarowi dworskiemu w Kołodrubach powiatu Rudeńskiego od mostu na rzece Dniestrze;

Obszarowi dworskiemu w Biskowicach powiatu Samborskiego od mostu na rzece Strwiążu.

Najwyższem postanowieniem z dnia 21. Lutego 1884. r. otrzymały Najwyższą Sankcję uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myt:

Radom powiatowym w Mielcu i Tarnowie na drodze powiatowej z Lisiej góry do Radomyśla;

Radzie powiatowej w Limanowej od mostu na rzece Łososinie na drodze powiatowej Sowlińsko-Laskowskiej;

Gminie wspólnie z obszarem dworskim w Bukaczowcach powiatu Rohatyńskiego od mostu na rzece Świerzu;

Gminie wspólnie z obszarem dworskim w Mełnej powiatu Rohatyńskiego od mostu na rzece Świerzu;

Gminie w Mizuniu powiatu Dolińskiego od dwóch mostów na rzece Mizuńce;

Gminie w Przemyślanach powiatu Przemyślańskiego od mostu na rzece Gnilej Lipie;

Obszarowi dworskiemu w Rogach powiatu Krośnieńskiego od mostu na rzece Lubatówce;

Obszarowi dworskiemu w Daszawy powiatu Stryjskiego od mostu na rzece Bereźnicy.

Uchwały niepodlegające Najwyższej sankcyi.

W sprawie wymierzenia pięcioleci i emerytur inżynierom i konduktorom dróg krajowych, tudzież pensyi dla wdów i dodatków na wychowanie sierot po tych inżynierach i konduktorach pozostałych.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 10. Października 1883. r. wymierzono pięciolecia dwom inżynierom pierwszej klasy, tudzież dwom inżynierom drugiej klasy i wyasygnowano takowe z kredytu dodatkowego otworzonego przez Wysoki Sejm w kwocie 1.461 zł. za czas od 23. Października 1881. r., dalsze zaś za rok 1884 z kredytu na ten cel uchwalonego w kwocie 1.041 zł.

Nadto w myśl punktu 4go powołanej uchwały Wysokiego Sejmu uregulowano pięciolecia dla 24 stałych konduktorów, mianowicie 16 pierwszej klasy i 8 drugiej klasy, kompenzując takowe z pobieraną przez nich stałą zapomogą przez Wysoki Sejm przyznaną o rocznych 100 zł. Dwóch konduktorów otrzymało trzecie pięciolecie w ciągu roku 1884.

Zapomoga dla gminy Długopole na zakupno materyałów do robót ochronnych na Czarnym Dunajcu.

Uchwałą z dnia 12. Października 1882. r. przeznaczył Wysoki Sejm dla gminy Długopole, w powiecie Nowotarskim, zapomogę w kwocie 300 zł. na zakupno materyałów do robót ochronnych na Czarnym Dunajcu i równocześnie odstąpił petycyę tej gminy o subwencyę na pomienione budowle wodne c. k. Rządowi.

W wykonaniu uchwały przyznającej gminie Długopole subwencyę krajową postanowił Wydział krajowy, dla zyskania pewności, że udzielona zapomoga zostanie odpowiednio zużytkowaną, asygnować ją wtedy dopiero, gdy będzie wiadomy projekt, na podstawie którego mają być zakupione materyały i wykonane roboty ochronne, a dotyczące koszta zostaną zapewnione w całości.

Gdy następnie c. k. Rząd udzielił gminie Długopole ze swej strony zasiłku w kwocie 200 zł., a gmina ta wniosła podanie do Wydziału krajowego o pomoc techniczną, poleciliśmy naszemu inżynierowi okręgowemu w Nowym Sączu, ażeby wypracował projekt potrzebny do wykonania robót zamierzonych.

Podług tego projektu koszta naglejszych robót ochronnych na Czarnym Dunajcu pod Długopolem wynoszą . . . . . 1.302 zł.
koszta zaś całej regulacyi . . . . . 5.452 „

Dotąd nie mamy wiadomości, czyli gmina uzyskała już zezwolenie politycznej władzy na wykonanie robót projektowanych.

Budowa drogi krajowej z Borszczowa do Jezierzan i przedłużenie jej bądź w kierunku drogi krajowej Skalsko-Czortkowskiej, bądź też w kierunku drogi państwowej Czortkowsko-Zaleszczyckiej.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1883 r. przedkładamy w tym przedmiocie osobne sprawozdanie.

W sprawie zaprowadzenia szybkożozu na rucie Borki wielkie-Skałat-Grzymałów-Touste.

Na posiedzeniu z dnia 13. Października 1883. r. powziął Wysoki Sejm nad petycyą mieszkańców powiatu Skałackiego o zaprowadzenie szybkożozu na rucie Borki Wielkie-Skałat-Grzymałów-Touste następującą uchwałą:

„Wzywa się c. k. Rząd do zaprowadzenia szybkowozu na rucie Borki wielkie - Skałat - Grzymałów - Touste.“

W wykonaniu powyższej uchwały odniósł się Wydział krajowy do c. k. Rządu z przypomnieniem tej sprawy.

W odpowiedzi oświadczyło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa, że c. k. Ministerstwo handlu nie przychyliło się do żądania Wysokiego Sejmu, a to z powodu, że ani względy na lokalne potrzeby, ani też na korzystniejsze ukształtowanie sieci połączeń pocztowych nie przemawiają za tak kosztownym zaprowadzeniem, pominąwszy nawet okoliczność, że na części rzeczony ruty nie istnieje droga bita. Równocześnie umocowało c. k. Ministerstwo handlu tutejszą Dyrekcyę poczt i telegrafów do zaprowadzenia w swoim czasie, a mianowicie z terminem otwarcia ruchu na kolei transwersalnej między Stanisławowem a Husiatynem tak zwanej jazdy pospiesznej nowego systemu na przestrzeni Borki - Kopeczyńce przez Skałat, Grzymałów i Chorostków, przez co osiągniętem będzie połączenie pocztowe kolei Karola Ludwika z koleją transwersalną tak dla ogólnego ruchu pocztowego jako też dla podróży.

W sprawie budowy kolei żelaznej z Tarnopola w kierunku południowym.

Na posiedzeniu dnia 20. Października 1883. r. powziął Wysoki Sejm w sprawie budowy kolei żelaznej z Tarnopola w kierunku południowym następującą uchwałę:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem „Krakowskiem zwraca uwagę c. k. Rządu, że najżyźniejsza część naszego „kraju, t. j. powiaty Trembowelski, Skałacki, Borszczowski, Horodeński „i Zaleszczycki, w których podatek gruntowy przy nowej regulacji podniesiony został o 100%, nie posiada obecnie z wielkim również dla Państwa „jak dla kraju uszczerbkiem i pomimo budującej się kolei transwersalnej „żadnej nie otrzyma kolei żelaznej. Z powyższych przeto powodów Sejm „wzywa c. k. Rząd o jak najrychlejsze możliwe uposażenie tych okolic odpowiednimi liniami kolejowymi w kierunku od Tarnopola ku południowi.“

Mimo dwukrotnego przypomnienia tej sprawy c. k. Rządowi, dotąd Wydział kraj. nie otrzymał żadnej odpowiedzi na powyższą rezolucyę.

W sprawie uregulowania prawa do poboru szutru z rzek publicznych oraz wydania i obwieszczenia przepisów normujących sposób użytkowania z gruntu uzyskanego w skutek wodnych budowli regulacyjnych.

Uchwałę z dnia 20. Października 1883. r. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby w celu wykonania postanowienia §. 15. krajowej ustawy wodnej przeprowadził rokowania z c. k. Rządem względem wydania i obwieszczenia przepisów normujących sposób stosowania prawa do poboru szutru z rzek publicznych, i aby w tej mierze sprawę zdał na najbliższej sesyi sejmowej.

Wywiązując się z powyższego polecenia rozpoczął Wydział krajowy wskazane rokowania załączoną odezwą z dnia 20. Listopada 1883. r., w której podniósł również potrzebę wydania przepisów wykonawczych, objaśniających postanowienie §. 47 ustawy wodnej, dotyczące użytkowania z gruntu uzyskanego wskutek budowli regulacyjnych.

Alegat 20.

C. k. Namiestnictwo odpowiedziało wprawdzie odezwą z dnia 11. Lutego 1884. r., że podzielając w ogólności zapatrywania Wydziału krajowego, objawione w odezwie z dnia 20. Listopada 1883. r., zamierza wydać do władz sobie podległych przepisy szczegółowe, normujące wyko-

nywanie postanowień §§. 15 i 47 ustawy wodnej, atoli Wydział krajowy nie mógł zgodzić się na zdanie c. k. Namiestnictwa co do sposobu czerpania szutru z łożysk rzek nieuregulowanych i objawił w tym względzie swoje zapatrywanie w odezwie z dnia 1. kwietnia 1884. r. na którą dotąd nie otrzymał jeszcze odpowiedzi.

Wzwania Wysokiego Sejmu wystosowane do c. k. Rządu.

W sprawie projektu
połączenia Dniestru
z Sanem i Wisłą.

Na skutek wezwania Wysokiego Sejmu z dnia 20. Października 1883. r. wystosowanego do c. k. Rządu, ażeby myśl połączenia Dniestru z Sanem i Wisłą poruszoną projektem p. Feliksa Laurent, wziął pod rozwagę i poczynić kazał potrzebne badania i poparł dążenia skierowane ku temu celowi, upraszał Wydział krajowy c. k. Prezydyum Namiestnictwa o oznajmienie powziętej w tej sprawie decyzji, i otrzymał w tej mierze odpowiedź, wedle której c. k. Rząd udzielił już p. Laurent koncesyi przedwstępnej do przygotowania materiałów mających stanowić podstawę do udzielenia właściwej koncesyi na budowę projektowanego kanału.

W dalszym ciągu tej odpowiedzi oznajmia c. k. Prezydyum Namiestnictwa, iż gdy o koncesyę budowy projektowanego kanału ubiega się przedsiębiorstwo prywatne, przeto przeprowadzenie wszelkiego rodzaju badań, opracowanie całego projektu i wyrobienie planów i kosztorysów musi być rzeczą tegoż przedsiębiorstwa, a Rząd nie zamierza zarządzać badań ze swej strony.

Wszakże co do możliwości urzeczywistnienia powyższego projektu wyraża c. k. Prezydyum Namiestnictwa wątpliwość z tego powodu, iż budowę kanału projektowanego poprzedzić winna regulacja rzek Dniestru, Sanu i Wisły także na przestrzeniach dotąd wcale nieuregulowanych, które kanał projektowany miałyby połączyć.

Petycja dzierżawcy
myt w Podwołoczy-
skach i w Białej kar-
czmie o zwolnienie
z kontraktu i o opust
z czynszu dzierżawnego.

Na petycyę Izraela Zimmermana dzierżawcy myt w Podwołoczyskach i w Białej karczmie o zwolnienie go z kontraktu i o opust z czynszu dzierżawnego, oznajmiono temuż, że Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 3. Października 1883. r. postanowił nie zwolnić go z kontraktu trzyletniego, zawartego o rzeczoną dzierżawę. — Zarazem na skutek upoważnienia Wysokiego Sejmu udzielonego powołaną uchwałą, Wydział krajowy przyznał petentowi za poniesione straty z powodu przerwy komunikacji między Podwołoczyskami a Wołoczyskami jednorazowy opust z czynszu dzierżawnego w kwocie 1.000 zł.

Petycja gminy miasta
Kołomyji o zezwolenie
na dalszy pobór myta
kopytkowego.

W skutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 9. Października 1883 zawiadomiono Wydział powiatowy Kołomyjski, że nad petycyą gminy miasta Kołomyji o zezwolenie na pobór myta kopytkowego na dalsze trzy lata Wysoki Sejm postanowił przejść do porządku dziennego.

Petycja dzierżawcy
myt w Monasterzyskach,
Buczaczu i Zaleszczy-
kach małych o opust

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 3. Października 1883. r. polecono Wydziałowi powiatowemu Buczackiemu zawiadomić Seliga Rosenstreicha, dzierżawcę dóbr w Monasterzyskach, Buczaczu i w Zale-

z czynszu lub zwolnienie z kontraktu dzierżawnego. — szczykach małych o uchwale Wysokiego Sejmu przechodzącej do porządku dziennego nad jego petycją o opust z czynszu dzierżawnego lub o zwolnienie go z kontraktu mytniczego na pomienionych stacyach.

Petycja gminy Wzdowa o udzielenie subwencji na rzecz dróg gminnych.

Przekazaną nam na mocy uchwały sejmowej z dnia 12. Października 1883. r. petycję gminy Wzdowa o przyznanie jej subwencji na rzecz dróg gminnych, załatwiliśmy poleceniem wydanem do Wydziału powiatowego w Brzozowie, ażeby wskazał pomienionej gminie warunki przepisane okólnikiem naszym z dnia 22. Grudnia 1882. r. od dopełnienia których zawisło udzielenie zasiłku krajowego na cele drogowe.

Petycja Grybowskiego Wydziału powiatowego o subwencyę z funduszu krajowego na budowę mostu na rzece Białe między Wilczyskami a Wojnarową.

W skutek uchwały Wys. Sejmu z 13. Października 1883, którą Wydziałowi krajowemu przekazaną została do możliwego uwzględnienia petycja Grybowskiego Wydziału powiatowego o subwencyę na budowę mostu na rzece Białe między Wilczyskami a Wojnarową, — Wydział krajowy po uznaniu przez Radę powiatową Grybowską mostu tego za powiatowy oraz pokryciu części kosztów budowy obliczonych na 10.265 zł., jako też zabezpieczeniu dalszego utrzymania tego mostu, udzielił żadaną na ten cel subwencyę bezzwrotną z funduszu krajowego w kwocie 3.500 zł. a nadto pożyczkę bezprocentową w 10 latach zwrócić się mającą w sumie 5.000 zł.

Petycja gminy Ostrowsko o zobowiązanie obszaru dworskiego do dostarczenia materiału na naprawę mostu na Dunajcu.

W załatwieniu przekazanej Wydziałowi krajowemu uchwałą z 13. Października 1883 petycji gminy Ostrowsko powiatu Nowotarskiego o zmuszenie właściciela obszaru dworskiego do wydania materiału drzewnego na reperacyę mostu, Wydział krajowy po poprzednim przez Wydział powiatowy przeprowadzonym dochodzeniu wydał orzeczenie z dnia 14. Marca 1884, którem drogę i most na niej w Ostrowsku za gminną komunikacyę publiczną uznano i obszar dworski do dostarczenia materiału potrzebnego na odbudowanie tego mostu zobowiązano.

Petycja konduktora dróg kraj. Karola Riegera o udzielenie zaliczki na płacę w kwocie 150 zł.

W uwzględnieniu przekazanej nam do załatwienia uchwałą Wysokiego Sejmu z 18. Października 1883 petycji konduktora dróg krajowych Karola Riegera, udzielił temuż Wydział krajowy żadaną zaliczkę na płacę w kwocie 150 zł. zwrotną w 20 ratach miesięcznych.

Petycja emerytowanego konduktora dróg kraj. Leonarda Borzęckiego o podwyższenie emerytury.

Przekazanej uchwałą Wysokiego Sejmu z 18. Października 1883 do załatwienia petycji Leonarda Borzęckiego, emerytowanego konduktora dróg krajowych o podwyższenie mu emerytury, Wydział krajowy nie uwzględnił.

Petycja Teofli Stupnickiej, wdowy po konduktorze dróg kraj., o zapomogę — petycja Laury Szeliskiej, wdowy po konduktorze dróg kraj., o wyznaczenie pensyi dla osieroczonego syna Stanisława — i petycja Rozalii Wypiańskiej, wdowy po dróżniku o pensyę wdowią.

Przekazane Wydziałowi krajowemu uchwałą z 18. Października 1883 do załatwienia petycyę:

Teofli Stupnickiej, wdowy po konduktorze dróg krajowych o zapomogę; — Laury Szeliskiej, wdowy po konduktorze dróg krajowych o pensyę dla syna, i Rozalii Wypiańskiej, wdowy po dróżniku o pensyę wdowią — zwrócił Wydział krajowy tymże bez skutku.

Petycja droźnika Franciszka Kruczkowskiego o emeryturę.

Na petycję droźnika Franciszka Kruczkowskiego o przyznanie mu emerytury, polecił Wydział krajowy zawiadomić go, że prośba jego nie załatwiona w Izbie, przekazaną została Wydziałowi krajowemu bez upoważnienia do jej uwzględnienia.

Wydział powiatowy Horodeński zaś doniósł, że droźnik Franciszek Kruczkowski jako niezdolny do służby, ustąpił na własną prośbę z dniem 31. Marca b. r.

Drogi krajowe.

A) Konserwacja i rekonstrukcja na drogach krajowych dawniej zbudowanych.

Oprócz zwykłych robót konserwacyjnych wykonano w tym dziale w ciągu roku 1883. następujące ważniejsze roboty rekonstrukcyjne:

1. Na drodze Strussów-Buczacz

uregulowano drogę do jednostajnej a wymaganej szerokości oraz pokład kamienny na długości 8 kilom., przyczem wydobyto 630 m. sz. kamienia.

2. Na drodze Monasterzyska-Czortków

założono dreny na długości 2 kilom., uregulowano szerokość drogi i grubość pokładu kamiennego, przyczem wydobyto 449 m. sz. kamienia.

3 Na drodze Tłuste-Buczacz

uregulowano szerokość drogi i grubość pokładu kamiennego na 10 kilom. i wyciągnięto nowy mur podtrzymujący na długości 150 mb.

4 Na drodze Zaleszczyki-Skała

podwyższono drogę dla ochrony jej od zalewów w 37. i 38. kilom. na długości 254 m., tudzież wykonano nowy mur podtrzymujący usuwanie się góry na długości 100 m.

5. Na drodze Tarnopol-Podwołoczyska

zrekonstruowano drogę pod względem szerokości i grubości pokładu kamiennego i spadku wód na długości 10 kilom.

6. Na drodze Zakluczyn-Sącz-Niedzica:

a) wykończono roboty mające na celu omińnięcie góry w Tylmanowej na długości 1-200 kilom. i oddano nowo wybudowaną drogę do użytku publicznego dnia 14. Lipca 1883.;

b) wykonano znaczniejsze roboty wodne, ochronne i regulacyjne w Jazowsku.

7. Na drodze Rohatyn-Brzeżany-Tarnopol

zrekonstruowano drogę pod Kozową w 53., 54. i 55. kilom.

8. Na drodze Stanisławów-Bursztyn

odbudowano pozostałą starą część mostu pod Haliczem na Dniestrze w długości 87 m.

W roku 1884. zamierzamy w tym dziale wykonać następujące roboty rekonstrukcyjne, przeprowadzić dalszą regulację szerokości drogi i grubości pokładu kamiennego na drogach:

1. Monasterzyska - Czortków,
2. Tłuste - Buczacz,
3. Strussów - Buczacz,
4. Tarnopol - Podwołoczyska,
5. na drodze Borszczów - Okopy przełożyć drogę w 40. i 41. kilom. na długości 170 m. celem uniknięcia przebudowania i dalszego utrzymywania 2 mostów Nr. 44 i 45.

B) Nowe budowy i przebudowania.

W ciągu 1883. r. wykonano następujące roboty:

Roboty wykonane w r. 1883.

1. Na drodze Lwów - Stojanów:

A) w oddziale lwowskim:

- a) wybudowano 8 kilom., z tych wyszutrowano 5·271 kilom., na resztę zaś 2·729 kilom. dowieziono kamień;
- b) dostawiano kamień na dalszą budowę za Kłodzienkiem (516 m. sz.);
- c) założono cegielnię pod Kłodzienkiem i wypalono 237.000 sztuk cegieł.

B) W oddziale Kamioneckim:

- a) wybudowano drogę między Łanami przez Kamionkę strumiłową do Krzywulanki 3·400 kilom.;
- b) za Chołojowem do Terpinia na długość 1·300 kilom.;
- c) pod Radziechowem 1·730 kilom.;
- d) wyprodukowano cegły małego formatu 4,398.000 sztuk, dużego formatu 4,135.000 sztuk; nadto wyprodukowano kamienia 2.913 m. sz.

2. Na drodze Rzeszów - Nisko - Nadbrzezie:

wykonano roboty ziemne na 7 kilom., z tych wykończono zupełnie 4·200.

Roboty mające się wykonać w r. 1884.

W ciągu roku 1884. zamierzamy wykonać następujące roboty:

1. Na drodze Lwów - Stojanów:

1. Oddział lwowski:

- a) wyszutrować i uwalcować pozostałe z 1883. r. 2·729 kilom.;
- b) wybudować dalszych 6 kilom., t. j. dojść do 23 kilometr. w Kłodzienku;
- c) produkować cegłę na dalszą budowę;
- d) zamiast budowania nowej cegielni pod Dernowem postawić drugi piec na istniejącej cegielni w Kłodzienku.

2. Oddział Kamionecki:

- a) wybudować 4 kilom. między Radziechowem a Chołojowem i 4 kilom. od Krzywulanki ku granicy powiatu żółkiewskiego;
- b) produkować cegłę i kamień na dalszą przestrzeń.

II. Na drodze Rzeszów-Nisko-Rozwadow-Nadbrzezie.

- a) wyszutrować 2·800 kil., na których w r. 1883. wykonano roboty ziemne;
- b) wybudować dalszych 4 kilom. tak, aby droga przeszła przez miasto Rozwadow.

Roboty projektowane na rok 1885.

I. Na drodze Lwów-Stojanów:

oddział Lwowski:

wybudować pozostałe w powiecie Lwowskim 7·487 kilom.;

oddział Kamionecki:

- a) wybudować pozostające w powiecie Kamioneckim 1·250 kil. tak, że w tym roku cała przestrzeń drogi między Lwowem a Radziechowem będzie wykończoną;
- b) produkować cegłę na konserwację drogi i na budowę drogi między Radziechowem a Stojanowem.

II Na drodze Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie:

- a) Po zbadaniu kwestyi dostawy kamienia, o który między Rozwadowem a Nadbrzeziem zachodzą coraz większe trudności, budować drogę od Nadbrzezia ku Rozwadowu na długości 6 kilom.;
- b) zakładać cegielnie dla produkowania cegły do budowy tej drogi.

III. Na drodze Borszczów-Jezierzany:

Zarządzić roboty przygotowawcze do budowy drogi od Borszczowa ku Jezierzanom.

Po wybudowaniu powyższego programu w latach 1884 i 1885 na następne lata pozostałoby z dróg za krajowe uznanych jeszcze następujące przestrzenie do budowy:

a) rozpoczętych:

1. Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie . . .	18 kilometr.
2. Lwów-Stojanów	11 "

b) nierozpoczętych:

1. Kańczuga-Szklary	26 "
2. Borszczów-Jezierzany	17 "

Ogółem zatem pozostałoby jeszcze do budowy 72 kilometr.

C. Stan dróg krajowych w 1883. roku i szkody elementarne zrzadzone w 1884. r.

Stan dróg krajowych, który wobec prawidłowej konserwacji tychże w ciągu 1883. r. był w ogóle zadowolniający, ucierpiał w skutek tegorocznych słoń i powodzi, które popsuły w wielu miejscach nasypy drogowe, zniszczyły lub uszkodziły tamy i ubezpieczenia, spłukały miejscami pokład szutrowy, pozamulały rowy, uszkodziły a nawet tu i owdzie pozrywały mosty i przedmioty sztuczne.

Najwięcej uszkodzeń jest na drogach:

Zakliczyńsko-Niedzickiej, Słotwińsko-Sądeckiej, Dynowsko-Sanockiej, Sanocko-Przemyskiej, Jarosławsko-Bełzeckiej, Bursztyńsko-Stanisławowskiej, Sielecko-Zaleszczyckiej i Tyśmienicko-Kołomyjskiej chociaż ucierpiał również w mniejszym lub większym stopniu inne drogi krajowe.

Z większych przedmiotów drogowych uległ prawie zupełnemu zniszczeniu zbudowany w 1874. r. most na Sanie pod Jarosławiem, mający 200 metrów długości. Bezpośrednim powodem zerwania było utworzenie się powyżej mostu zatoru z drzewa spławowego niezwykłych rozmiarów przy długotrwałym wylewie rzeki. Podobne zatory tworzyły się niemal co roku, zawsze były niebezpieczne dla mostu i stawały się przyczyną mniejszych lub większych uszkodzeń. W skutek tegorocznego zatoru nastąpiło znaczne, przeszło 4 m. wynoszące pogłębienie koryta rzeki i most silnie zbudowany i jeszcze w niezłym stanie będący, osłabiony u spodu nie mógł wytrzymać nacisku zatoru i wody. Przyczyną tworzenia się zatorów są trawy, przeszło 100 m. długości mające, zbijane powyżej mostu, pomiędzy Radymnem a Jarosławiem.

Dopóki dotychczasowy sposób spławiania drzewa nie ulegnie zmianie, zwykłe mosty w tem miejscu będą zawsze narażone na zerwanie i tylko most o wielkich otworach, ułatwiający przepływ tratw dać może rękojmię większej trwałości, choc i taki most nie powinien być narażany na napór ogromnych mas drzewa spławowego. Dlatego odnieśliśmy się ponownie do c. k. Namiestnictwa w sprawie nieprawidłowego spławu drzewa na Sanie a zarazem zarządziliśmy budowę mostu na Sanie pod Jarosławiem o trzech 40-metrowych przęsłach kratowych, pozostawiając przytem część ocalonego mostu dawnej konstrukcyi na długość 60 metrów.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie mamy jeszcze szczegółowych kosztorysów na wszystkie roboty drogowe, które w skutek uszkodzeń spowodowanych tegorocznymi słońcami i powodziami będą musiały być wykonane, i dla tego nie podajemy cyfry wydatków, które z tej przyczyny będziemy musieli ponieść i o czem Wysokiemu Sejmowi zdamy sprawę w roku przyszłym; obecnie zaś zaznaczamy tylko, że wobec tego stanu rzeczy dotacya przeznaczona na r. 1884. na konserwację dróg krajowych będzie wymagała znacznieszego przekroczenia. Ta niespodziewana przewyżka wydatków trafia fundusz przeznaczony na konserwację dróg krajowych tem dotkliwiej, że prowadzona wzdłuż całego go kraju forsowna budowa kolei transversalnej, oraz budowa kolei Jarosławsko-Sokalskiej wpłynęły w dwóch ostatnich latach na znaczne podwyższenie cen robót i dostaw na drogach krajowych.

M y t a.

Rezultat licytacji mytnicznych. Z końcem roku 1883. upływał zwyczajny termin dzierżawy dla 19. stacyj mytnicznych na drogach krajowych.

Odbyły się zatem rozprawy licytacyjne we właściwych Wydziałach powiatowych oraz w Wydziale krajowym na dzierżawę powyższych stacyj mytnicznych. Cena wywołania dla pomienionych 19 stacyj mytnicznych wynosiła łącznie kwotę . . . . . 28.338 zł. — ct. oferty zatwierdzone czynią kwotę . . . . . 28.014 „ 82 „ czyli, że ogólny rezultat licytacyjny od ceny wywołania niższy jest o kwotę . . . . . 324 „ 18 „

Ujemne rezultaty licytacji wypadły w szczególności na stacjach mytnicznych w Busku, Krzyżu, Podliskach małych, Przeworsku i w Rudzie,

dla których Wydział krajowy zmuszony był zarządzić dodatkowe policytacyjne rozprawy.

Nadto oddano w dzierżawę nowo zaprowadzoną stację mytniczą na drodze krajowej Zborów-Załości w Załościach, która administrowana była do 30. Czerwca 1883 we własnym zarządzie.

Rezultat ogólny administracji myt krajowych.

Dochód z myt na drogach krajowych w roku 1882., wedle zamknięć z tego roku w rzeczywistości uczynił	227.376 zł. 74 1/2 ct.
że zaś dochód ten, w roku 1881. przyniósł	222.996 „ 05 1/2 „
wzrósł więc w roku 1882. o kwotę	4.380 zł. 69 ct.

Dochód mytniczy na rok 1883. preliminowany był na	222.000 „ — „
---	---------------

Dochód ten, którego rzeczywistą cyfrę wykaże dopiero zamknięcie rachunkowe, przyniesie w rezultacie zwiększenie preliminowanej sumy w przybliżeniu o	8.000 „ — „
--	-------------

Dochód mytniczy na rok 1884., jakkolwiek na podstawie zatwierdzonych kontraktów preliminowanych na	224.000 „ — „
--	---------------

w rezultacie prawdopodobnie okaże się niższym tak z przyczyny przerw spowodowanych klęskami elementarnymi, jak też z powodu niektórych wypadków niedotrzymania zawartych kontraktów. Najznaczniejszy ztąd ubytek grozi z powodu zerwania kontraktu przez dzierżawców całej grupy myt na drodze krajowej Bełzecko-Jarosławskiej, których czynsz roczny wynosił 23.017 zł.

Wydział krajowy nie zaniedba przedsięwzięcia kroków energicznych celem powetowania funduszowi krajowemu wyrządzonej mu szkody.

Budowa, zakupno i reperacja domków mytniczych.

Kosztom funduszu krajowego przedsięwzięto budowę domków mytniczych w Jezupolu, Mostach, Niezwiskach, Pobereżu i w Tyrawie wołoskiej.

Nabyto od dzierżawczyni myta w Tyśmienicy wybudowany przez nią dla tejże stacji domek mytniczy.

Przedsięwzięto reperację domków mytniczych w Bagienicy, Dżurynie, Krzyżu, Obidowy i w Raszkowie.

Zaległości w dochodach mytniczych.

Zaległości w dochodach mytniczych z końcem roku 1882. wynosiły kwotę	4.457 zł. 34 1/2 ct.
z których ściągnięto tylko kwotę	40 „ 32 „

Pozostała zatem w rzeczywistości zaległość w kwocie	4.417 „ 02 1/2 „
cięży na zawodnych dzierżawach stacyj mytniczych:	

a) w Buczaczu	2.025 „ 61 „
b) w Iwankowie	119 „ 49 1/2 „
c) w Rzyszkach	200 „ 50 „
d) w Stecowej	1.093 „ 87 „
e) w Zaleszczykach małych	977 „ 55 „

Przeciwno tym zawodnym dzierżawcom z chwilą niedotrzymania przez nich warunków dzierżawy, przedsięwziął był Wydział krajowy środki zaradcze w zawartych z nimi kontraktach zastrzeżone, a gdy te okazały się niedostateczne, poczynił kroki celem ściągnięcia należności w drodze sądowej, która dotąd nie doprowadziła do umorzenia wykazanej zaległości.

Zmiany w etacie służby
drogowej.

W składzie inżynierów okręgowych i pełniących obowiązki inżynierów przy drogach krajowych w r. 1883. nie zaszły żadne zmiany.

Na opróżnione posady konduktorów zamianowano:

1. Alfreda Otto Van Roy prowizorycznym konduktorem II. klasy.

2. Pomocnika inżyniera okręgu stanisławowskiego Juliana Lesicwicza stałym konduktorem II. klasy, posuwając go równocześnie prowizorycznie na konduktora I. klasy.

3. Pomocnika inżyniera okręgu zaleszczyckiego Aleksandra Chodorowskiego konduktorem II. klasy z posunięciem go równoczesnym na konduktora I. klasy.

4. Hilarego Hrankowskiego prowizorycznym konduktorem II. kl.

5. Jana Bilińskiego prowizorycznym konduktorem II. klasy.

Pensya wdowy po konduktorze dróg krajowych Laury Szeliskiej i emerytury kond. dróg kr. Leonarda Borzęckiego i Alojzego Hlawatego.

W skutek śmierci Edmunda Szeliskiego byłego konduktora dróg krajowych, wyznaczył Wydział krajowy z mocy upoważnienia Wys. Sejmu z 23. Października 1881, wdowie jego p. Laurze Szeliskiej pensyę roczną po 166 zł. 66 ct. począwszy od 9. Maja 1883; przeniesionemu zaś w stały stan spoczynku konduktorowi dróg krajowych Leonowi Borzęckiemu wyznaczył Wydział krajowy emeryturę po 312 zł. 50 ct. rocznie, począwszy od 1. września 1883; nareszcie przeniesionemu w stały stan spoczynku konduktorowi Alojzemu Hlawatemu wyznaczono emeryturę po 300 zł. rocznie począwszy od 1. Lutego 1884.

Drogi powiatowe, drogi gminne i publiczne dojazdy kolejowe.

Wydział krajowy otrzymuje ciągle dowody, że zatwierdzony uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1882 program poprawy dróg powiatowych i gminnych odpowiada nietylko żywotnym interesom powiatów, ale zyskuje coraz to szersze uznanie nawet w tych okolicach kraju, w których dotąd sprawa ta mało budziła zajęcia. Wydany przez Wydział krajowy a na powyższej uchwale sejmowej oparty okólnik z dnia 22. Grudnia 1882 l. 51432, którego treść przytoczyliśmy w zeszłorocznym sprawozdaniu z czynności naszych, wywołał nietylko żywszy ruch budowlany w wielu powiatach kraju, ale skłonił już niektóre Reprezentacje powiatowe do uchwalenia programu gospodarstwa drogowego w powiecie, obejmującego systematyczną i gruntowną poprawę duktów ważniejszych, rozłożoną na dłuższy przeciąg czasu. Działalność Reprezentacji powiatowych w tym kierunku zwiększy się jeszcze znacznie, gdy wejdzie w wykonanie regulamin drogowy, o którym na innem miejscu zdajemy sprawę Wysokiemu Sejmowi.

Z ważniejszych subwencyonowanych duktów powiatowych i gminnych są obecnie w budowie lub rekonstrukcyi następujące drogi:

1. w powiecie Myślenickim: droga gminna w Pcimiu wiodąca do Jordanowa;
2. w powiecie Wadowickim: droga powiatowa Wadowicko-Czernichowska wiodąca od drogi krajowej Susko-Zatorskiej pod Tomicami do gościńca rządowego pod Brzeźnicą, a ztamtąd do Wisły w kierunku ku Czernichowu;
3. w powiecie Wielickim: droga gminna wiodąca z Wieliczki do Mogilan;
4. w powiecie Limanowskim: droga gminna wiodąca od gościńca rządowego pod Limanową przez Sikiery, Świdnik, Owieczkę do granicy powiatu Sądeckiego w kierunku mostu krajowego w Gołkowicach;
5. w powiecie Nowosądeckim: droga gminna Naszacowice-Rogi, wiodąca od mostu krajowego w Gołkowicach do granicy powiatu Limanowskiego;
6. w powiecie Bocheńskim: droga gminna wiodąca od drogi powiatowej w Ujściu solnem do gościńca rządowego prowadzącego z Bochni do Sierosławic a w dalszym ciągu od Zielonej przy tymże gościńcu do Niepołomic (droga Nadwiślańska);
7. w powiecie Brzeskim: droga gminna wiodąca ze Słotwiny do Szezurowy;
8. w powiecie Dąbrowskim:
  - a) droga gminna z Otfinowa do rzeki Wisły w Borusowej,
  - b) droga gminna ze Swarzowa do Żelechowa;
9. w powiecie Tarnowskim:
  - a) droga gminna Tarnowsko-Zakliczyńska,
  - b) droga gminna z Bogumiłowic do Radłowa;
10. w powiecie Jasielskim: droga gminna wiodąca od gościńca powiatowego Frysztacko-Strzyżowskiego w Wiśniowej przez Szufnarowę w kierunku do Wielopola w powiecie Ropczyckim;
11. w powiecie Mieleckim: droga gminna wiodąca z Bugaja od Jaślany na Gawłuszowice do granicy powiatu Dąbrowskiego pod Otałężą;
12. w powiecie Niskim: droga gminna wiodąca z Jeżowego do Rudnika;
13. w powiecie Kolbuszowskim: droga gminna wiodąca z Kolbuszowy do Majdanu;
14. w powiecie Sanockim:
  - a) droga gminna wiodąca od gościńca krajowego w Jurówcach na Falejówkę, Raczkowę do Mrzygłodu,
  - b) droga gminna wiodąca z Królika polskiego do Rymanowa;
15. w powiecie Łańcuckim: droga gminna z Żołyni do Leżajska jako dalszy ciąg drogi Łańcucko-Leżajskiej, która na przestrzeni z Łańcuta do Żołyni została zbudowana i za drogę powiatową uznana;
16. w powiecie Przemyskim:
  - a) droga gminna wiodąca z Krzywczy do Pruchnika,
  - b) droga gminna Żurawiecko-Rokietnicka;
17. w powiecie Gródeckim:
  - a) droga gminna wiodąca z Gródka przez Stodulki, Uherce do granicy powiatu w kierunku ku Hoszanom w powiecie Rudekim,

- b) droga gminna Gródecko-Czerlańska;
18. w powiecie Bobreckim: droga gminna wiodąca z Bóbrki do Świrza w powiecie Przemyślańskim;
19. w powiecie Przemyślańskim:
- a) droga powiatowa Przemyślańsko-Świrska,
- b) droga powiatowa Zadwórzecko-Gliniańska;
20. w powiecie Kamioneckim: droga gminna wiodąca z Kamionki Strumiłowej do drogi powiatowej w Nowosiólkach w kierunku ku Zadwórzcu;
21. w powiecie Buczackim: droga powiatowa wiodąca z Buczacza do Żłotego Potoka;
22. w powiecie Czortkowskim: droga powiatowa wiodąca od granicy powiatu Trembowelskiego pod Wierzbowcem do drogi krajowej Manasterzysko-Czortkowskiej pod Białobożnicą.
23. w powiecie Trembowelskiem: droga powiatowa Trembowelsko-Budzanowska;
24. w powiecie Skałackim:
- a) droga gminna Grzymałów-Touste,
- b) droga gminna Podwołoczyska-Touste;
25. w powiecie Borszczowskim: droga powiatowa z Iwankowa do Germakówki.

Z powyższych robót wykończone zostaną w roku bieżącym prawdopodobnie następujące a mianowicie:

Budowa drogi Naszacowice-Rogi w powiecie Nowosądeckim, rekonstrukcja drogi Bogumiłowice-Radłów w powiecie Tarnowskim, rekonstrukcja drogi Gródecko-Czerlańskiej w powiecie Gródeckim i budowa drogi wiodącej z Iwankowa do Germakówki w powiecie Borszczowskim, roboty zaś około budowy lub rekonstrukcji reszty wyżej wymienionych duktów wymagają dłuższego okresu czasu.

Na wzmiankę zasługują jeszcze następujące roboty drogowe, które w roku bieżącym będą wykonane przy pomocy subwencji bezzwrotnej lub pożyczki bezprocentowej:

aa) budowa mostu na rzece Białej pomiędzy Wilczyskami a Wojnarową w powiecie Grybowskim;

bb) zabezpieczenie drogi gminnej z Jedlicza ku Chlebnie wiodącej, od wylewów rzeki Jasiołki w powiecie Krośnieńskim;

cc) częściowa rekonstrukcja drogi powiatowej Mościska-Krukienice w powiecie Mościskim;

dd) rekonstrukcja drogi gminnej wiodącej z Dobromila do Polany.

Nadto wspomnieć należy, że w powiecie Nadwórniańskim wykonaną została budowa gminnego mostu większych rozmiarów na Prucie pomiędzy Delatynem a Zarzeczem, na rzecz której udzieloną będzie stosowna pomoc ze skarbu krajowego.

W roku bieżącym wykończone zostały również niektóre budowy w roku 1883. subwencyonowane a w kilku powiatach czynione są przygotowania do rozpoczęcia budowy dróg nowych bądź powiatowych bądź gminnych.

Co do budowy publicznych dojazdów kolejowych, to z powodu trudności i stawianych przez prywatne przedsiębiorstwa kolejowe dotychczasowe rezultaty są bardzo nieznaczne.

Wykonaną została tylko budowa dojazdu kolejowego do stacji kolei północnej Ces. Ferdynanda w Jawiszowicach, na długości 695 metrów, tudzież rekonstrukcja części dojazdu do stacji kolei Karola Ludwika w Złoczowie na długości 1195 metr. a budowa dojazdu do stacji kolei Karola Ludwika w Zadwórzcu w długości 2 klm. 200 metrów jest na ukończeniu.

Orzeczenie c. k. Namiestnictwa wydane w porozumieniu z Wydziałem krajowym w myśl postanowień ustawy krajowej z dnia 15. Kwietnia 1881 r. o potrzebie budowy publicznego dojazdu kolejowego do stacji kolei Karola Ludwika w Kamienobrodzie nie mogło być wykonane, albowiem zarząd pomienionej kolei wniósł przeciw temu orzeczeniu zażalenie do c. k. Trybunału administracyjnego, który zniósł je ze względów formalnych i zwrócił sprawę celem przeprowadzenia pertraktacji ze stronami konkurencyjnymi i wydania pouownego orzeczenia.

Również zapowiedziały zarządy kolejowe wniesienie zażaleń do c. k. Trybunału administracyjnego przeciw wydanym orzeczeniom o potrzebie rekonstrukcji dojazdu do stacji kolei Karola Ludwika w Jarosławiu i dojazdu do stacji kolei Lwowsko-Czerniowiecko-Jaskiej w Chlebowicach Wielkich, w skutek czego budowa tych dojazdów musi być odroczoną

Co się tyczy dojazdów do stacji kolei transwersalnej na liniach:

Husiatyn - Stanisławów

Zagórz - Grybów

Nowy Sącz - Żywiec

Żywiec - Zwardoń

Oświęcim - Skawina - Podgórze i

Sucha - Skawina,

proponowanych dotąd w liczbie 51, wydane zostały orzeczenia o potrzebie budowy dopiero 2ch publicznych dojazdów do kolei Zagórz - Grybów, a mianowicie do stacji w Iwoniczu i w Krośnie w powiecie Krośnieńskim i 8 dojazdów do kolei Oświęcim - Skawina - Podgórze, a mianowicie do stacji w Przepiszowie, Zatorze, Ryczowie, Brzeźnicy, Wielkich Drogach w powiecie Wadowickim, tudzież w Skawinie, Swoszowicach i Podgórzu w powiecie Wielickim.

Budowa tych dojazdów została już zarządzoną.

Prócz powyższych pozostaje jeszcze 41 dojazdów do kolei transwersalnej, tudzież 8 dojazdów do kolei Jarosławsko - Sokalskiej, względem urządzenia których toczą się pertraktacje opóźnione z powodu zwłoki w dostarczeniu przez organa rządowe technicznych warunków budowy w myśl §. 6. Ustawy krajowej o publicznych dojazdach kolejowych.

Ponieważ projekty dojazdów kolejowych do wymienionych wyżej nowych dróg żelaznych w przeważnej części nie są jeszcze ustalone, przeto tylko przypuszczalnie podać możemy cyfrę wydatków, jakie z powodu tej budowy poniesie fundusz krajowy konkurujący do kosztów w myśl §§. 3 i 4 ustawy o publicznych dojazdach kolejowych w sumie około

70.000 zł., przyczem oświadczamy, że jak w przeszłym i bieżącym, tak też w przyszłym roku opędzać będziemy te wydatki z dotacyi, wyznaczonej w pierwszym rządzie na subwencyc dla dróg powiatowych i gminnych.

Z dotacyi 1883 r. na powyższe cele przez Wysoki Sejm uchwalonej asygnował Wydział krajowy następujące kwoty:

A. Dla dróg powiatowych.

Wydziałowi powiatowemu Wielickiemu na dokończenie budowy drogi Dobczycko-Szczyrzyckiej	4.000 zł. — ct.
Wydziałowi powiatowemu Limanowskiemu na rekonstrukcyę drogi Kamienicko-Stopnickiej 700 i na dokończenie budowy drogi Skrzydlniańsko-Szczyrzyckiej 3.600	4.300 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Nowo-Sądeckiemu na utrzymanie drogi z Muszyny do Krynicy	1.401 „ 94 1/2 „
Wydziałowi powiatowemu Bocheńskiemu na dokończenie budowy drogi Bocheńsko-Łapanowskiej	1.500 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Grybowskiemu na budowę mostu na rzece Białej pomiędzy Wojnarową a Wilczyskami	3.473 „ 32 1/2 „
Wydziałowi powiatowemu Pilźnieńskiemu na rekonstrukcyę drogi Pilźnieńsko-Radomyskiej	3.000 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Mieleckiemu na budowę drogi Radomysko-Lisiogórskiej	4.000 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Tarnobrzeskemu na budowę drogi Tarnobrzeg-Stale	4.000 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Mościskiemu na budowę drogi Hodyńsko-Samborskiej	5.000 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Przemyślańskiemu na dalszą budowę drogi Zadwórzecko-Gliniańskiej i Przemyślańsko-Swirskiej	4.000 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Buczackiemu na budowę drogi Buczacz-Potok	2.000 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Kołomyjskiemu na uregulowanie drogi z Kołomyi na Peczeniżyn do Kołomyi	1.500 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Kossowskiemu na rekonstrukcyę drogi Kossów-Żabie	1.500 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Trembowelskiemu na dalszą budowę drogi Trembowelsko-Budzanowskiej	7.000 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Borszczowskiemu na budowę drogi z Iwankowa do Germakówki	1.000 „ — „
Razem	47.675 zł. 27 ct.

B. Dla dróg gminnych.

Wydziałowi powiatowemu Nowo-Sądeckiemu na dokończenie budowy drogi Naszacowice-Rogi	4.500 zł. — ct.
Akademii umiejętności w Krakowie na dalszą budowę drogi z Szczawnicy do Czerwonego klasztoru w Węgrzech	1.500 " — "
Wydziałowi powiatowemu Dąbrowskiemu na budowę dróg Szczucin-Otałęż i Swarzów-Ujście	2.000 " — "
Wydziałowi powiatowemu Gorlickiemu na budowę drogi Ropa-Wysowa	2.500 " — "
Wydziałowi powiatowemu Jasielskiemu na budowę drogi Szerzyny-Jodłówka w obrębie gminy Olszyny	1.000 zł.
na budowę części drogi pomiędzy Dębowcem a Niegołowicami wzdłuż lewego brzegu Wisłoki	1.000 "
i na uporządkowanie drogi z Harkłowej prowadzącej do kopalń naftowych	1.000 " 3.000 " — "
Wydziałowi powiatowemu Mieleckiemu na budowę drogi z Bugaja do Otałęża	4.000 " — "
Wydziałowi powiatowemu Niskiemu na dalszą budowę drogi Rudnik-Rzeszów	3.000 " — "
Wydziałowi powiatowemu Brzozowskiemu na rekonstrukcję drogi Brzozowsko-Nozdrzeckiej	300 " — "
Wydziałowi powiatowemu Sanockiemu na budowę drogi z Rymanowa do Królika polskiego	1.000 " — "
Wydziałowi powiatowemu Łańcuckiemu na dalsze prowadzenie budowy drogi Łańcucko-Leżajskiej	3.000 " — "
Wydziałowi powiatowemu Jarosławskiemu na dalszą budowę i uporządkowanie dróg	
a) Jarosław-Kańczuga	1.500 zł.
b) Pruchnik-Przemysł	1.000 "
c) Jarosław-Sieniawa	2.000 "
	4.500 " — "
Wydziałowi powiatowemu Rudeckiemu na budowę mostu na rzece Wereszyca przy drodze z Czulo-wic do Katarzyniec 100 i na budowę mostu w Błoźwi na drodze z Rudek do Sambora 250	350 " — "
Wydziałowi powiatowemu Kałuskim na rekonstrukcję drogi Kałusko-Kopanieckiej	400 " — "
Wydziałowi powiatowemu Lwowskiemu:	
a) na regulację dróg i budowę mostów w Rzęśnie polskiej i Barszczowicach	600 zł.
b) na budowę mostu na rzece Biłka	150 "
c) na rekonstrukcję drogi Ostrów-Szczerzec	1.000 "
d) na rekonstrukcję drogi z Zamarstynowa do Hołoska	500 "
	2.250 " — "

Wydziałowi powiatowemu Bóbreckiemu na budowę drogi z Bóbrki w kierunku do Przemyślan	2.000	zł.	—	ct.
Wydziałowi powiatowemu Kołomyjskiemu na uregulowanie drogi wiodącej od potoku Łuczka w Rungurach do kopalń naftowych w Słobodzie Rungurskiej	2.500	"	—	"
Wydziałowi powiatowemu Kossowskiemu na budowę mostu na rzece Pistynce na drodze wiodącej z Pistynia do Kosmacza	500	"	—	"
Wydziałowi powiatowemu Skałackiemu na budowę mostu na rzece Szenderce w Poznance hetmańskiej	200	zł.		
i na budowę drogi Grzymałów-Touste	4.500	"	4.700	" — "
Razem	42.000	"	—	"

C. Na budowę i utrzymanie publicznych dojazdów kolejowych, tytułem datków konkurencyjnych przypadających na fundusz krajowy.

Wydziałowi powiatowemu Białskiemu na budowę dojazdu do dworca kolejowego w Jawiszowicach	688	"	37	"
Wydziałowi powiatowemu Przemyślańskiemu na budowę dojazdu kolejowego w Zadwórzcu	2.000	"	—	"
Wydziałowi powiatowemu Złoczowskiemu na budowę dojazdu kolejowego w Złoczowie	1.000	"	—	"
Razem	3.688	"	37	"

D.

Na pomoc techniczną i kontrolę . . . . . 2.200 zł.

Zestawienie:

A) Drogi powiatowe	47.675	zł.	27	ct.
B) Drogi gminne	42.000	"	—	"
C) Publiczne dojazdy kolejowe	3.688	"	37	"
D) Pomoc techniczna i kontrola	2.200	"	—	"
Razem	95.563	zł.	64	ct.

Doliczywszy do powyższej sumy kwotę . . . . . 4.476 " 36 " asygnowaną na rach. dotacyi z 1883 r. i wykazaną w zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego na str. 105 okazuje się, że na rachunek tej dotacyi wydano . . . . . Ogółem 100.040 zł. — "

W porównaniu z dotacją w sumie . . . . . 100.000 " — "

czyni niedobór . . . . . 40 zł. — "

który pokryty został ze zwrotu wykazanego w zamknięciu rachunkowem.

Z dotacyi 100.000 zł., przeznaczonej przez Wysoki Sejm w roku bieżącym na subwencyonowanie dróg powiatowych i gminnych asygnowaliśmy już dotąd ogółem sumę 77.286 zł. 49½ ct.

Z zakładowego funduszu pożyczkowego, przeznaczonego na cele drogowe uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1882 r. i wyposażonego dotąd sumą . . . . . 50.000 zł. do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania udzieliśmy następujące pożyczki bezprocentowe:

1. powiatowi Przemyślańskiemu na budowę publicznego dojazdu kolejowego w Zadwórzcu 4.000 zł.

2. powiatowi Pilznieńskiemu na rekonstrukcję drogi powiatowej Pilzno-Radomyśl 2.000 zł.

3. powiatowi Brzeskiemu na budowę drogi gminnej ze Słotwiny do Szezurowej 5.000 zł.

4. powiatowi Sanockiemu na budowę drogi gminnej z Sanoka do Mrzygłodu 5 000 zł.

5. powiatowi Grybowskiemu na budowę mostu powiatowego na rzece Białej pomiędzy Wilczyskami a Wojnarową 5.000 zł

Nadto przyrzekliśmy dotąd udzielić z powyższego funduszu na cele drogowe pożyczek w łącznej sumie 34.500 zł.

Gdy pożyczki te zostaną zrealizowane, wykażemy je szczegółowo Wysokiemu Sejmowi w następnym sprawozdaniu.

Wydział krajowy nie ograniczał się na udzielaniu zasiłków bezwrotnych i pożyczek na cele drogowe, lecz w myśl programu Wysokiemu Sejmowi przedstawionego wspierał poprawę i organiczny rozwój sieci dróg niższego rzędu wszelkimi sposobami w jego mocy będącymi.

Czuwając nad tem, ażeby poprawa ta odbywała się w sposób racjonalny i bez marnowania zasobów rozporządzalnych, Wydział krajowy udzielał pomocy technicznej oraz potrzebnych wskazówek i zezwalał, ażeby organa służby dróg krajowych pomagały Wydziałom powiatowym w dokonywaniu robót na drogach powiatowych i gminnych.

Postęp w tej gałęzi gospodarstwa krajowego jest widoczny i gdyby nie powodzie, które w roku bieżącym nawiedziły kłeskami znaczną część kraju i na drogach również znaczne wyrządziły szkody, już w niedalekiej przyszłości można było oczekiwać bardzo pomyślnych rezultatów w rozwoju komunikacji drugorzędnych.

Dla zebrania szczegółowych dat o rozmiarach szkód zrzędzonych słotami i powodziami na drogach powiatowych i gminnych, wydaliśmy do wszystkich Wydziałów powiatowych okólnik, wskutek którego do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania wykazało 34 Wydziałów powiatowych szkody w ogólnej sumie . . . . . 275.444 zł.

Na tej podstawie odniósł się Wydział krajowy do c. k. Rządu o udzielenie znaczniejszej subwencji ze skarbu Państwa na odbudowanie zniszczonych komunikacji powiatowych i gminnych.

Sprawy drogowe wytoczone przed c. k. Trybunał administracyjny.

W sprawach drogowych wytoczonych przed c. k. Trybunał administracyjny zapadły następujące wyroki:

A. Bez rozprawy odrzucił c. k. Trybunał administracyjny :

a) zażalenie dzierżawcy myta Seliga Rosenstreicha przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z 4. Maja 1883. l. 20.378 w sprawie uwolnienia od opłaty myta na drogach krajowych fur z materyałami przeznaczonymi do budowy kolei transwersalnej ;

b) zażalenie gminy Pełnatycze przeciw orzeczeniu Wydz. kraj. z 25. Września 1883. l. 43.329 w sprawie zobowiązania gminy do dowozu piasku w celu naprawy dróg gminnych ;

c) zażaleni gmin Zarzecza, Żurawiczek i Roźniatowa przeciw orzeczeniu Wydz. kraj. z 13. Grudnia 1883. l. 56.901 również w sprawie obowiązku do dowozu piasku na drogi gminne ;

d) zażalenie ks. Józefa Sozańskiego proboszcza rit. gr. w Iskani przeciw orzeczeniu Wydz. kraj. z 29. Września 1883 l. 40.040 w sprawie przejazdu w bród i przepędu bydła przez San w miejscu dawnego przewozu na drodze gminnej z Iskani do Nienadowy na gruntach obszaru dworskiego.

B Po przeprowadzeniu publicznej rozprawy ustnej odrzucił c. k. Trybunał administracyjny :

a) zażalenie gminy Porąbki przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z 24. Kwietnia 1883 l. 16.709 w sprawie uznania drogi z Porąbki do przysiółka Puszczy wielkiej za gminną drogę publiczną , i

b) zażalenie gminy Siołka przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z 11. Grudnia 1883. l. 52.228, którem gminę tę zobowiązano do utrzymania mostu granicznego nad Bołochówką wspólnie z gminą Dubowicą.

Wyrokiem zaś z 16. Listopada 1883. l. 2.572 zwrócił c. k. Trybunał adm. do uzupełnienia i wydania ponownego orzeczenia sprawę zażalenia obszaru dworsk. w Tuchowie przeciw orzeczeniu Wydz. kraj. z 29. maja 1883. l. 19.015, którem tenże obszar dworski do dostarczania materyału drewnianego dla dróg gminnych w Tuchowie zobowiązano, a to z powodu zaszłej wątpliwości, czyli w miasteczku Tuchowie obszar dworski nie został wcielony do związku gminy.

Przeciwnie w uwzględnieniu wniesionych zażaleń zniósł c. k. Trybunał administracyjny wyrokiem z 25. Października 1883. l. 2.428 orzeczenie Wydz. kraj. z 23. Marca 1883. l. 8.552, którem właściciela części drugiej obsz. dworsk. w Łękach zobowiązano do wyłącznego dostarczania materyału na most położony na drodze gminnej w tejże części, zmieniając orzeczenie nasze w tym kierunku, iż do dostarczenia materyału do tegoż mostu obowiązani są właściciele obu części Łęk w równych częściach.

Również zniósł c. k. Trybunał administracyjny wyrokiem z 19. Kwietnia 1884. l. 815 orzeczenie Wydziału kraj. z 12. Października 1883. l. 41.718, którem gminę Moskalówkę zobowiązano do dostawy na miejsce budowy materyału dostarczonego przez obsz. dwor. dóbr kameralnych w Kossowie i orzekł, iż do dowozu materyału tego na miejsce budowy obowiązany jest z mocy §. 12. ust. drog. obszar dworski.

Z powodu doniosłości wyroku tego omawiamy sprawę tę osobno na innem miejscu.

Inne sprawy ważniejsze.

W sprawie systematycznej regulacji rzek spławnych i ochrony lasów, tudzież w sprawie regulacji rzek za spławne dotąd nieznanymi.

Alegat 21 i 22.

W dalszym ciągu naszych sprawozdań w tym przedmiocie (Aleg. 2. do stenogr. sprawozdań Sejmu krajowego z 1883. r. str. 84—85 i str. 92—93), podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że na odnośne rezolucje sejmowe z dnia 6. Października 1882. r. odpowiedziało c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 20. Marca r. b. l. 966, streszczonym w wystosowanej do nas odezwie c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 15. Czerwca b. r. l. 2731/pr., którą ze względu na ważność sprawy razem z dotyczącą odezwą c. k. Namiestnictwa z 15. Czerwca b. r. l. 30.822 przedkładamy Wysokiemu Sejmowi w całości, przyczem dodajemy, że wobec sytuacji wytworzonej ostatnią klęską powodzi wątpić nie można, że c. k. Rząd w uwzględnieniu dotychczasowych wniosków Reprezentacji krajowej i polskiego Koła posłów galicyjskich na Radę państwa postara się o przyspieszenie systematycznej regulacji rzek naszych z szczególniejszem uwzględnieniem budowli ochronnych na brzegach w dolnym biegu tychże rzek, oraz potrzebnych robót górskich.

Szczegółowe sprawozdanie w tym przedmiocie zamieścimy w przedłożeniu naszym, dotyczącem akcji pomocniczej z powodu powodzi tegorocznych.

W sprawie projektu regulacji Górnego Dniestru i jego dopływów.

Oдноśnie do naszego sprawozdania z roku zeszłego w sprawie projektu regulacji Górnego Dniestru i jego dopływów (Sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego z 1882. r. strona 113), poleciliśmy inżynierowi bióra melioracyjnego, p. Jankowskiemu, wypracowanie projektu wstępnego w myśl ogólnych wskazówek, podanych przez komisję Towarzystwa politechnicznego we Lwowie.

Projekt ten, t. j. plany, profile i kosztorysy przybliżone, zostały wypracowane w czasie zimowych miesięcy bież. roku.

Korzystając z gotowości Towarzystwa politechnicznego do zajmowania się w dalszym ciągu tą sprawą i zgodnie z wnioskiem tegoż Towarzystwa, które oświadczyło gotowość szczegółowego ocenienia przygotowanego elaboratu i ściśnienia ram projektu w razie, gdyby prawdopodobne koszta przenosiły granice zakreślone finansowem położeniem kraju, — Wydział krajowy oddał temuż Towarzystwu cały operat do rozpatrzenia i ocenienia. Komisya hydrotechniczna Towarzystwa politechnicznego, której i przedtem tę sprawę poruczono, ukończyła już swoje prace, a zarząd Towarzystwa politechnicznego przedstawi zapewne w krótkim czasie Wydziałowi krajowemu dotyczące orzeczenia komisji.

Na podstawie tego orzeczenia Wydział krajowy zarządzi w czasie zimowych miesięcy bieżącego roku wypracowanie ostatecznego projektu, który posłuży do dalszego traktowania tej ważnej sprawy i przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosków zapowiedzianych w zeszłorocznem sprawozdaniu.

Regulacja rzeki Stryja pod Hnizdyczowem,

Na regulację rzeki Stryja pod Hnizdyczowem, której koszta obliczone zostały na sumę 9.825 zł., przyrzekł Wydział krajowy udzielić subwencję w wysokości $\frac{1}{3}$ części kosztów ogólnych.

C. k. Rząd udzielił na ten cel 6.072 zł. 87 ct. w. a., a gmina i obszar dworski w Hnizdyczowie zobowiązały się do uiszczenia przypadającego datku konkurencyjnego, oraz do przyszłej konserwacji robót wykonać się mających.

Rozpoczęcie robót zostało atoli wstrzymanem z przyczyny, że koryto rzeki Stryja w tem miejscu uległo znacznej zmianie, a w skutek tego projekt musi być przerobiony.

Regulacja rzeki Stryja pod Żydaczowem.

W sprawozdaniu z przeszłego roku o subwencyonowaniu spółek wodnych (stronica 112) podaliśmy, że Wydział krajowy przyrzekł przyczynić się do kosztów zabezpieczenia brzegów rzeki Stryja pod Żydaczowem i Folwarkami Żydaczowskiemi, obliczonych na sumę 7.075 zł., zasiłkiem w kwocie 1.500 zł. z dotacyi przeznaczonej przez Wysoki Sejm na subwencyonowanie spółek wodnych.

Fundusz państwowy, prócz kosztów zarządu, przyczynia się w $\frac{1}{3}$ części kosztów budowy, strony zaś interesowane obowiązały się pokryć sumę brakującą, oraz ponosić koszt utrzymania robót wodnych.

Wykonania robót podjęła się sama gmina miasta Żydaczowa, roboty zostały już rozpoczęte pod kierownictwem c. k. inżynierów, po ukończeniu ich, które prawdopodobnie nastąpi w bieżącym roku, wyszliśmy na-sego urzędnika technicznego do wzięcia udziału w kołaudacyi.

Ubezpieczenie brzegów rzeki Świcy pod Sokołowem.

Wedle naszego zeszłorocznego sprawozdania z czynności (str. 89) projektowane częściowe ubezpieczenie brzegów rzeki Świcy pod Sokołowem obliczonym zostało na kwotę 1.100 zł.

Wysoki Sejm udzielił na ten cel zapomogi w kwocie 500 zł., a strony zobowiązały się dostarczyć reszty funduszków potrzebnych bądź w gotówce, bądź w materyale.

Z powodu jednak miejscowych nieporozumień roboty nie zostały dotychczas wykonane, pomimo tego, że wzywaliśmy kilkakrotnie strony interesowane do rozpoczęcia budowy i posyłałiśmy naszego inżyniera do udzielenia potrzebnych wskazówek.

Ostatecznie poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu w Stryju, ażeby zbadał stan rzeczy na miejscu i przedstawił nam sprawozdanie.

Regulacja Świcy pod Mielniczem.

W 1878. r. na żądanie gmin Mielnicza i Dubrawki w powiecie Żydaczowskim, Wydział krajowy polecił swemu inżynierowi wypracowanie projektu częściowej regulacyi rzeki Świcy dla zabezpieczenia wsi powyżej wymienionych od szkód wyrządzanych przez wylewy i obrywanie się brzegów. Równocześnie wezwaliśmy Wydział powiatowy Żydaczowski, aby wzięł inicjatywę w zawiązaniu spółki wodnej.

Sprawa jednak została chwilowo zaniechaną, ponieważ właściciel obszarów dworskich w Żurawnie nie chciał przystąpić do spółki.

W skutek nowego podania gminy Mielnicza w 1883. r. Wydział krajowy wezwał c. k. Namiestnictwo, aby przyczyniło się do kosztów budowy w tym samym stosunku, w jakim fundusz krajowy może przyjąć w pomoc stronom interesowanym.

Z przyczyny braku funduszków c. k. Namiestnictwo odmówiło udzielenia zapomogi ze skarbu Państwa, obiecało tylko dostarczyć potrze-

nej pomocy technicznej, i opłacić koszta tamiarza z funduszu budowli wodnych.

Koszta projektowanych dwóch przekopów i zamknięć pod Mielniczem obrachowano na 3.402 zł. 78. ct.

Wydział krajowy chcąc tę nagłą sprawę doprowadzić nareszcie do skutku, uchwalił przyczynić się do kosztów regulacji kwotą 1000 zł. z warunkiem złożenia dowodu, że gmina Mielnicz posiada środki dostateczne do opędzenia reszty kosztów niepokrytych zasiłkiem krajowym.

Poświadczenie żądane zostało złożonym, roboty zostały przez samą gminę rozpoczęte w grudniu 1883. r. i według odezwy c. k. Starostwa w Stryju z dnia 6. Maja b. r. przeszło $\frac{1}{3}$ projektowanych robót została wykonaną, a ukończenie może nastąpić w końcu bieżącego roku.

Gmina Mielnicz prowadzi robotę we własnym zarządzie pod kierownictwem c. k. technika, a brakujący fundusz $\frac{2}{3}$ części kosztów budowy rozłożyła na interesowanych członków gminy, którzy się na to zgodzili.

Regulacja Bystrzycy
Słotwińskiej.

Odezwą z dnia 14. Marca 1883 c. k. Namiestnictwo zawiadomiło Wydział krajowy, że gmina Bohorodczany stare wniosła podanie o uregulowanie rzeki Bystrzycy słotwińskiej, celem usunięcia szkód na gruntach gminnych wyrządzonych i że Starostwo w Nadwórnie przedstawiło plan i sprawozdanie techniczne, które przemawia za potrzebą systematycznej regulacji zdziczałego łożyska rzeki w interesie podniesienia kultury.

Przy tem c. k. Namiestnictwo oświadczyło, że żadnych fundusów na taki cel nie posiada i że przyrzeka jedynie poczynić starania u Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa o subwencyę w razie utworzenia spółki wodnej, któraby się zajęła wykonaniem i konserwacją robót.

W odpowiedzi na powyższą odezwę Wydział krajowy zapytał c. k. Namiestnictwo, czy i o ile jest nadzieja, ażeby strony interesowane zawiązały spółkę wodną, jakich wydatków wymaga projektowana regulacja i w jakiej wysokości mogłaby być udzieloną na ten cel subwencya ze Skarbu Państwa.

Regulacja Sanu pod
Iskaniem.

W celu zabezpieczenia od zniszczenia znacznych przestrzeni gruntów żyznych nad Sanem pod Iskaniem, oraz dla ochrony drogi publicznej wiodącej z Dubiecka na Iskań do Birczy na przestrzeni około 2 kilometrów, potrzebującej bezpośredniej ochrony na długości około 700 metrów, Wydział krajowy postanowił przyjść w pomoc stronom konkurencyjnym kwotą 1.500 zł.

Według dat podanych przez c. k. Starostwo w Przemyślu, koszta projektowanych robót regulacyjnych wynoszą 10.392 zł. 10 ct., z których Skarb państwa pokrywa 4.129 zł. 96 ct., resztę pokryć miały strony bezpośrednio interesowane.

Subwencya krajowa ma być rozdzieloną pomiędzy strony konkurencyjne w stosunku do datków konkurencyjnych.

Wykonanie budowy zostało oddanem w przedsiębiorstwo właścicielowi obszaru dworskiego w Iskaniu i już w Lipcu 1883. r. znaczna część robót została ukończoną.

Po zupełnem ukończeniu robót posłaliśmy naszego inżyniera do wzięcia udziału w komisji kolaudacyjnej.

W sprawie regulacji
Sanu pomiędzy Prze-
myślem a Składem
Solnym.

W dalszym ciągu naszego zeszłorocznego sprawozdania w przedmiocie regulacji Sanu pomiędzy Przemysłem z Składem solnym (Aleg. 2 do stenograficznych sprawozdań Sejmu krajowego z 1883 str. 115), podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych poleciło Namiestnictwu, ażeby w porozumieniu z Wydziałem krajowym wytknęło ogólne zasady dalszego traktowania tej sprawy a względnie uzupełnienia potrzebnych do ustalenia projektu studjó w na przestrzeni pomiędzy Krasiczynem a Sieniawą.

W odpowiedzi na żądanie c. k. Namiestnictwa, ażeby Wydział krajowy wyraził naprzód swe zdanie oświadczyliśmy, że już niejednokrotnie wyrażaliśmy zapatrywanie nasze co do potrzeby jak najrychlejszego uzupełnienia badań, mających na celu ustalenie racjonalnego projektu regulacji Sanu pomiędzy Przemysłem a Składem solnym i że sądzimy, iż gdyby c. k. Rząd przychylił się był do tego zapatrywania w sposób stanowczy i zarządził był, stósownie do naszych wniosków, studia potrzebne, sprawa wlokąca się od lat dziesięciu, wbrew rezolucyom Wysokiego Sejmu i naszym przypomnieniom licznym byłaby dawno już weszła w stadyum wykonania tak pożądanego.

Równocześnie poleciliśmy inżynierowi biura melioracyjnego panu Józefowi Jankowskiemu, ażeby w krótkiej drodze porozumiał się z oddziałem technicznym c. k. Namiestnictwa co do dalszego traktowania i przyspieszenia tej sprawy na zasadzie dawniejszych wniosków naszych.

Rezultat odnośnej konferencji nie został nam jeszcze przedłożony.

W oczekiwaniu, że ostatecznie przyjdzie do porozumienia w tej sprawie i że wykonane będą studia mające dać rękojmię, iż regulacja górnej części rzeki nie narazi okolic niżej położonych na zalewy, zamieszczamy w projekcie budżetu krajowego na r. 1885. kwotę 7143 zł., tytułem pierwszej raty subwencji krajowej wyznaczonej w sumie 50.000 zł. na regulację Sanu pomiędzy Przemysłem a Składem solnym.

Gdyby jednak pomimo naszych starań usilnych regulacja powyższa nie mogła być rozpoczętą w r. 1885. natenczas preliminowanej na ten cel kwoty użylibyśmy na regulację tej samej rzeki pod Sobiecinem.

Regulacja Sanu pod
Sobiecinem.

Już w zeszłorocznym sprawozdaniu z czynności naszych wykazaaliśmy na str. 115 uporządkowanie Sanu pod Sobiecinem, jako jedną z najpilniejszych robót wodnych, co do subwencyonowania których toczą się rokowania.

Sprawa tej regulacji niezbędnej dla ratowania mieszkań i zabudowań gminy od zupełnego zniszczenia dojrzała o tyle, że Wydział krajowy zgodziwszy się ostatecznie na projekt pojedynczego przekopu Sanu pod Sobiecinem dający się przeprowadzić nakładem 57.000 zł. i zważywszy, że regulacja ta jest niezmiernie nagłą a z powodu ubóstwa gminy Sobiecina narażonej w istnieniu swem gwałtownem rwaniem brzegów Sanu, bez udziału Skarbu krajowego nie mogłaby przyjsć do skutku, oświadczył c. k. Namiestnictwu, że przyczyni się do kosztów rzeczonej regulacji

datkiem, któryby umożliwił stronom interesowanym pokrycie przypadającej na nie $\frac{1}{3}$ części kosztów wyżej oznaczonych.

Wydatek przypadający z tego powodu na fundusz krajowy pokryty będzie z dotacji przeznaczonej przez Wysoki Sejm na subwencyonowanie robót wodnych, a rozłożony zostanie na trzy a ewentualnie na dwa lata, jeżeli część tego wydatku znajdzie pokrycie w kwocie 7143 zł. preliminowanej na r. 1885. na regulację Sanu pomiędzy Przemyślem a Składem solnym.

C. k. Namiestnictwo zarządziło już w skutek naszego oświadczenia natychmiastowe wykonanie najnaglejszych robót ochronnych na Sanie pod Sobiecinem a zasiłek krajowy z tego powodu wymagać będzie w roku bieżącym wydatku w sumie 7500 zł., który pokryjemy z dotacji przeznaczonej w tegorocznym budżecie krajowym „na subwencyonowanie robót wodnych wykonywanych przez spółki wodne lub drogą innej konkurencyi“.

Sprawa regulacji Sanu
pod Ulanowem.

W sprawie tej zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że roboty regulacyjne na Sanie pod Ulanowem reskrytem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych zostały już zezwolone i że równocześnie zarządzone zostało ich wykonanie.

Wiadomość o postanowieniu tem udzieliliśmy Wydziałowi powiatowemu w Nisku celem zawiadomienia gminy miasta Ulanowa.

Spółka wodna dla
regulacji Wisłoka.

Uchwałą z dnia 21. Października 1881 przyznał Wysoki Sejm spółce wodnej dla regulacji rzeki Wisłoka w powiecie sanockim pożyczkę 3% w kwocie 30.000 zł. do wypłacenia w 3 ratach w 1882. 1883. i 1884. r. a równocześnie biuro melioracyjne otrzymało polecenie bezpłatnego wypracowania projektu.

Z przyczyny trudności otrzymania map katastralnych, potrzebnych do sporządzenia operatu wstępnego przy zawiązaniu spółki wodnej, wypracowanie projektu zostało odłożone, a rozpoczęte roboty kolejowe podniosły znacznie cenę robotnika. Komitet spółki wodnej uważał zatem za stosowne wstrzymać się z rozpoczęciem roboty i wniósł podanie o przeniesienie rat pożyczki przypadających w 1882., 1883. i 1884. roku na r. 1884., 1885. i 1886.

Wydział krajowy przychylił się do powyższych żądań i przypomniał Komitetowi spółki, że c. k. Namiestnictwo, uznając w zasadzie użyteczność regulacji Wisłoka, przyrzekło wstawić się do c. k. Ministerstwa o udzielenie na ten cel subwencji ze Skarbu państwa, skoro odnośne plany szczegółowe przez władzę polityczną zostaną zatwierdzone a spółka wodna dopełni warunków swojego prawnego istnienia w myśl postanowień ustawy krajowej z dnia 14. Marca 1875.

Spółka wodna dla regu-
lacji rzeki Wisłoki
pod Jasłem.

W skutek szkód zrzędzonych przez powódzie w 1883. roku w robotach wodnych wykonanych przez spółkę jasielską, Wydział krajowy wydelegował w tymże roku inżyniera biura melioracyjnego p. Jankowskiego dla zbadania stanu rzeczy i przedstawienia odpowiednich wniosków.

W skutek raportu tego inżyniera Wydział krajowy przyznał spółce jasielskiej zasiłek z funduszu krajowego w kwocie 300 zł. na naprawę uszkodzonych budowli wodnych i oddał go do dyspozycji Wydziałowi powiatowemu w Jaśle z następującymi warunkami:

1. Wydział powiatowy użyje subwencji na pokrycie wydatków tylko w tym wypadku, jeżeli spółka wodna złoży w pieniądzu lub materiale faszynowym kwotę brakującą 260 zł.

2. Roboty będą wykonywane pod bezpośrednim kierownictwem technicznym inżyniera Wydziału powiatowego.

Gdy jednak spółka wodna nie dostarczyła ani materiałów, ani też funduszy żądanych, a wykonanie przynajmniej częściowe projektowanych robót było naglącem dla zabezpieczenia od zniszczenia całej regulacji dawniej uskutecznionej, Wydział powiatowy wykonał we własnym zarządzie ważniejsze naprawy do wysokości subwencji krajowej 300 zł. i wezwał c. k. Starostwo do użycia środków egzekucyjnych w celu uzyskania od spółki wodnej środków do ukończenia całkowitego robót wskazanych przez inżyniera Wydziału krajowego.

Regulacja odpływu wód po lewej stronie drogi krajowej Dębicko-Tarnobrzeszkiej.

Wysoki Sejm przeznaczył w budżecie na r. 1883. 8.000 zł. dla spółki wodnej, mającej się zawiązać w powiecie Mieleckim dla regulacji odpływu wód pomiędzy rzeką Wisłoką i drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską, upoważniając przytem Wydział krajowy do zużytkowania w r. 1884. tej subwencji, o ile takowa spotrzebowaną nie będzie w r. 1883.

Spółka wodna została zawiązaną w Lipcu 1883. r. przy współudziale delegowanego przez Wydział krajowy inżyniera biura melioracyjnego p. Jankowskiego, w skutek jednak rekursów właścicieli mniejszych posiadłości sprawa poszła w odwłokę.

Według wiadomości otrzymanych w krótkiej drodze od przewodniczącego komitetu JW. Jana hr. Tarnowskiego z Chorzelowa po odrzuceniu rekursu przez c. k. Namiestnictwo, właściciele mniejszych posiadłości wnieśli rekurs do c. k. Ministerstwa.

Subwencya na regulację starego Brnia z dopływami.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania naszego z użycia subwencji 5000 zł. przeznaczonej przez Wysoki Sejm na 1883. r. dla spółki wodnej w powiecie Mieleckim dla regulacji Brnia starego z dopływami, podajemy co następuje:

Delegowany przez nas inżynier bióra melioracyjnego p. Jankowski dla zbadania i ocenienia pod względem technicznym wykonanych robót regulacyjnych, oraz dla udzielenia spółce stosownych wskazówek, przedstawił nam sprawozdanie, z którego okazuje się, że do Sierpnia 1883. r. wykonano następujące roboty:

Przekop Wiśni pod Wolą Mielecką długości około 2800 m.

Wały ochronne wzdłuż koryta starego Brnia na długości 5950 m. z lewej strony, a 3900 m. z prawej strony, brakuje zaś 1300 m. z lewej a 2300 z prawej strony.

Zamiast dawnego projektu c. k. inżyniera Bielańskiego, według którego Stary Breń miał wpadać wprost do Wisły w Glinach małych, pozostawiono istniejące koryto starego Brnia z ujściem do Wisłoki pod

Ostrówkiem, obwałowując stare koryto od tego ostatniego punktu do ujścia Brnika w Glinach małych.

Co do dopływów, rozpoczęto tylko przekopy dla dolnego biegu Łukawca, inne dopływy: Trzciana, Stara Wiśnia i Brnik, pozostają jeszcze do wykonania.

Na podstawie raportu inżyniera Jankowskiego, Wydział krajowy zażądał od spółki wodnej:

1. ażeby programem przyszłych robót objęła nietylko główną arterię, ale też wszystkie dopływy starego Brnia;
2. ażeby obmyśliła potrzebne w tym celu fundusze, nakoniec
3. ze względu, że dawny projekt uległ zupełnej zmianie, ażeby spółka wodna, plany i kosztorysy robót podług zmienionego projektu przedstawiła Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

W skutek tego spółka wodna wystosowała do Wydziału krajowego podanie z prośbą o wydelegowanie inżyniera do sporządzenia projektu uzupełniających robót regulacyjnych i do kierowania budowy w 1884. r.

Reszta subwencji została asygnowaną spółce w Marcu bież. roku z warunkiem dopełnienia poleceń Wydziału krajowego, a inżynier biura melioracyjnego w Tarnowie p. Sikorski otrzymał polecenie zbadania na miejscu, w jakim zakresie plany istniejące mają być uzupełnione, oraz polecenie kierowania robotami spółki wodnej w ciągu bież. roku.

Spółka wodna
Dąbrowska.

Spółka wodna dla regulacji odpływu wód w powiecie Dąbrowskim pomiędzy Borusową i Toniem prowadziła w 1883. r. dalszą budowę kanału osuszającego pod kontrolą Wydziału krajowego, który w tym celu do spraw administracyjnych uprosił JWgo Józefa Męcińskiego, Prezesa Rady powiatowej Dąbrowskiej, a w sprawach technicznych wysyłał swego inżyniera z biura melioracyjnego p. Jankowskiego.

Roboty prowadzone są pod względem administracyjnym i technicznym wzorowo i starannie, koszta jednak wykonania, obliczone pierwotnie na 28.000 zł, przewyższają znacznie tę sumę, głównie z przyczyny kosztów wywłaszczenia gruntów potrzebnych na budowę kanału.

W skutek tego spółka wodna, która już otrzymała subwencję krajową do wysokości 7000 zł., udała się z prośbą do Wydziału krajowego o udzielenie dalszej subwencji w kwocie przynajmniej 4000 zł. i o poparcie w uzyskaniu pożyczki 12.000 zł. na dalsze roboty. Żądania spółki zostały przez Wydział krajowy przychylnie załatwione.

Budowa głównego kanału będzie ukończoną w bieżącym roku, kolaudacya odbędzie się przy współudziale naszego inżyniera, a następnie spółka wodna ma przystąpić do budowy rowów drugorzędnych dopływowych, które wchodzą w zakres projektu.

Regulacya Dunajca pod
Rożnowem.

Na roboty wodne projektowane dla zabezpieczenia prawego brzegu Dunajca pod Rożnowem, których koszta obliczone zostały na kwotę 3360 zł. 70 ct. w. a., udzielił Wydział krajowy zasiłek w wysokości pokrywającej $\frac{1}{3}$ część tych kosztów. Roboty powyższe potrzebne są dla ochrony gruntów i dla zabezpieczenia od wylewów ważnej drogi gminnej.

Instrukcja dla zawiązywania spółek wodnych.

Wysoki Sejm wezwał uchwałą z dnia 20. Października 1882. r. c. k. Rząd, aby wydaniem stosownej instrukcyi wpłynął na szybkie a dokładne załatwianie spraw dotyczących zawiązywania spółek wodnych.

W odpowiedzi oświadczyło było c. k. Namiestnictwo, w odezwie z dnia 6. Marca 1883. r., że przepisy ustawy wodnej są tak jasne i tak wyczerpująco przedstawiają przedmiot, że trudnoby było wydać jeszcze osobną instrukcją dla władz wykonawczych, bez powtarzania tego co już sama ustawa zawiera.

Wydział krajowy nie podzielił tego zapatrywania i domagając się w odezwie z dnia 8. Czerwca 1883. roku wydania instrukcyi przez Wysoki Sejm wskazanej, przedstawił zarazem szczegółowe wnioski w tej sprawie.

Alegat 23.

C. k. Namiestnictwo zgodziwszy się na te wnioski wydało na tej podstawie dnia 16. Lutego r. b. załączony ./ okólnik do wszystkich Starostw.

Odpis tego okólnika rozesał Wydział krajowy dnia 21. Marca r. b. wszystkim Wydziałom powiatowym z wezwaniem, aby w stosowny sposób pouczyły gminy, a gdzie potrzeba także obszary dworskie — o korzyściach wynikających z zawiązywania spółek wodnych i o znacznych ułatwieniach, jakie w tej mierze zawiera okólnik wydany w skutek uchwały sejmowej.

Przytem poleciliśmy Wydziałom powiatowym, ażeby wykazały nam te ważniejsze roboty wodne, które już w najbliższej przyszłości bez przeciążenia mogłyby być wykonane przez spółki wodne środkami miejscowymi, przy pewnej pomocy kraju lub państwa.

Uchwały sejmowe w sprawie przeniesienia zarządów kolejowych do kraju i zaprowadzenie w tychże języka polskiego jako urzędowego, oraz ustanowienia osobnego organu administracyjnego dla galicyjskich kolei państwowych.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności naszych podaliśmy do wiadomości Wysokiego Sejmu (na str. 91, 92 i 111) czynione w tym przedmiocie zabiegi i starania.

Na odnośne rezolucye sejmowe z 23. Lipca 1880 i 9. Października 1882 nie otrzymaliśmy jeszcze od c. k. Rządu odpowiedzi, atoli znajdujemy ją w ogłoszonym dnia 27. Czerwca b. r. Dz. pr. p. Nr. 103 statucie organizacyjnym kolei skarbowych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie Państwa.

Datki ofiarowane przez powiaty w celu ułatwienia pomocy kraju dla wykończenia kolei transwersalnej.

Alegat 24.

W załączeniu ./ przedkładamy Wysokiemu Sejmowi wykaz datków pierwotnie ofiarowanych przez Rady powiatowe w 1880. r. w celu ułatwienia pomocy kraju dla wykończenia budowy kolei transwersalnej oraz kwot na ten rachunek dotychczas uiszczonych w łącznej sumie 6982 zł. 12 ct.

W dalszym ciągu naszego zeszłorocznego sprawozdania w tym przedmiocie (Alegat 2. do stenograf. sprawozdań Sejmu krajowego z 1883. r. str. 110) podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że Reprezentacyom powiatowym w Sanoku i Limanowej przedłużyliśmy terminy spłaty, Reprezentacye zaś powiatowe w Gorlicach i Jasle uchyliły się zupełnie od uiszczania datków ofiarowanych z warunkiem prowadzenia budowy kolei z Zagórza do Grybowa doliną Ropy na Gorlice, która to trasa pomimo poparcia ze strony Reprezentacyi krajowej nie została przyjęta.

Ulgi dla produkcji naftowej w przewozowych taryfach kolei transwersalnej.

Odnośnie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. Października 1882. r., wzywającej c. k. Rząd, ażeby przy układaniu taryf dla galicyjskiej kolei transwersalnej poczynił wszelkie możliwe koncesye i ulgi dla wywozu i przywozu produktów przemysłu naftowego i dla narzędzi, materiałów i machin dla przemysłu tego przeznaczonych, uwiadomiło nas c. k. Prezydum Namiestnictwa, że c. k. Ministerstwo handlu nie wydało osobnej decyzji na powyższą rezolucyę sejmową, że jednak przyrzekło już przedtem reskryptem z dnia 1. Czerwca 1882 l. 16251 ulgi w taryfie dla produkcji naftowej.

Wydział krajowy mniemając, że ogólnikowe przyrzeczenie zawarte w powyższym reskrypcie ministryalnym nie czyni całkowicie zadość życzeniom Wysokiego Sejmu, odniósł się ponownie w tej sprawie do c. k. Rządu, lecz nie otrzymał jeszcze odpowiedzi.

Sprawa budowy kolei żelaznej ze Lwowa na Żółkiew do Rawy.

W sprawie tej nie nadeszła dotąd decyzja c. k. Ministerstwa handlu na uchwałę Wys. Sejmu z d. 9. Października 1882, na odezwy zaś nasze wystosowane z tego powodu do c. k. Prezydum Namiestnictwa, wyrażające gorące życzenia, ażeby tak ważna i tylekrotnie poruszana sprawa zgodnie z życzeniem Reprezentacyi krajowej jak najspieszniej mogła być załatwioną, oznajmiło nam c. k. Prezydum Namiestnictwa, iż w tym celu przedłożyło odezwę naszą JEx. p. Ministrowi handlu, popierając jak najusilniej sprawę budowy kolei rzeczonej i upraszając c. k. Ministerstwo o spieszną decyzję. Przytem oznajmiło c. k. Prezydum Namiestnictwa, iż również przedłożyło c. k. Ministerstwu handlu z poparciem podania Magistratu miasta Lwowa i lwowskiego Wydziału powiatowego w sprawie tej wniesione.

Co do ofiar dobrowolnych na rzecz budowy pomienionej kolei, otrzymaliśmy ponowną deklaracyę lwowskiej Rady miejskiej, która zmieniając dawniejsze warunkowe swe deklaracye, zobowiązała się przyczynić do kosztów budowy tej kolei kwotą 20.000 zł. bez względu na punkt jej wyjścia ze Lwowa, wyrażając wszakże życzenie, ażeby projektowana kolej wychodziła ze stacyi Podzamcze.

Rada powiatowa w Rawie postanowiła wprawdzie popierać jak najusilniej budowę kolei powyższej i przyczynić się wpływem swoim, ażeby obywatele tego powiatu o ile możliwości bezpłatnie lub po cenie najniższej gruntu pod kolej odstępowali, oświadczając wszakże jedynie gotowość przyczynienia się datkiem stosunkom powiatu odpowiednim, liczebnie nie określonym. Książę Adam Sapieha oświadczył gotowość odstąpienia bezpłatnie gruntu tylko pod linię ze Lwowa do Rawy i tylko na wypadek, jeżeli kolej ta budowaną będzie przez osobne towarzystwo.

Lwowska Rada powiatowa oświadczyła, że powiat lwowski nie jest w stanie ofiarować jakikolwiek datek w gotówce na rzecz budowy projektowanej kolei ze względu na znaczne koszta, jakie ponosić musi na wykupno gruntów pod budowę drogi krajowej Lwów-Stożanów; ofiaruje jednak swoje usługi w tym kierunku, ażeby w granicach tegoż powiatu przeprowadzić wykupno gruntów dla kolei pod warunkami ile możliwości najkorzystniejszymi dla przedsiębiorstwa.

Podobną deklarację co do niemożności przyczynienia się datkiem pieniężnym, ze względu na znaczne koszty z powodu wykupna gruntów pod drogę krajową Lwów-Stojanów, złożyła także Rada pow. Zółkiewska.

Obszar dworski dóbr Lipina konwentu O. O. Dominikanów złożył deklarację, iż mógłby przyczynić się bezpłatnem oddaniem gruntu pod kolej, gdyby takowa przez grunta tegoż obszaru przechodzić miała.

Również oświadczył właściciel obszarów dworskich w Polanach i w Majdanie Wny Kiselka, iż byłby gotów do bezpłatnego odstąpienia gruntu niezbędnego do ułożenia szyn czyli toru kolejowego z wyłączeniem gruntów pod dworce i budynki kolejowe lub place, atoli pod warunkami tylko, jeżeli:

a) kolej prowadzoną będzie przez las tegoż w Polanach lub Majdanie;

b) że drzewostan lasowy na tych gruntach pozostanie jego własnością i przez przedsiębiorstwo kolejowe wyciętym i w miejscu właściwem do wywozu do dyspozycji jego złożonym zostanie;

c) jeżeli projektowana kolej we Lwowie wyjdzie z dworca na Podzamczu.

Przełożony obszar dworskiego w Dublanach z upoważnienia Wydziału krajowego złożył deklarację ofiarującą na rzecz projektowanej kolei bezpłatne odstąpienie gruntu pod tor kolejowy i stację, oraz dostarczenie cegły do budowy stacyi po cenie produkcji, pod warunkiem, że w pobliżu zabudowań szkolnych będzie przystanek kolejowy.

Wreszcie Rada powiatowa w Sokalu oświadczyła, iż żadnym datkiem z funduszków powiatowych do budowy kolei przyczynić się nie może.

W sprawie budowy kolei z Rzeszowa do Krosna.

Na posiedzeniu dnia 12. Października 1882. r. powziął Wysoki Sejm w sprawie budowy kolei z Rzeszowa do Krosna uchwałę, wzywającą c. k. Rząd do dołożenia wszelkich starań w celu połączenia drogą żelazną kolei Wisła - Rzeszów w najprostszym kierunku z Krosnem i koleją transwersalną.

W skutek przypomnienia tej sprawy przez Wydział krajowy oświadczyło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa, że wedle oznajmienia p. Ministra handlu, dotąd z żadnej strony nie weszły propozycje, któreby pozwalały spodziewać się wykonania budowy tej kolei przez przedsiębiorstwo prywatne. Pominąwszy zaś tę okoliczność że skarb Państwa już tak znacznie zaangażowany na cele budowy kolei żelaznych, nie mógłby własnym kosztem powyższej linii kolejowej budować, to według zdania pana Ministra handlu nasuwa się przeciw użyciu funduszków państwowych na wybudowanie tej kolei także jeszcze i ta trudność, że w danej chwili żadnych nie ma zapewnień ewentualnego przyczynienia się kraju lub osób interesowanych do budowy rzeczonyj kolei.

Memoryał Wydziału krajowego z powodu rządowego projektu nowej ustawy państwowej o ulgach i ułatwieniach dla kolei miejscowych.

C. k. Rząd wniósł w ostatnim czasie do konstytucyjnego traktowania w Radzie państwa projekt nowej ustawy o ulgach i ułatwieniach dla kolei miejscowych, który zawiera ustępy naruszające nie tylko autonomię w sprawach zarządu dróg krajowych powiatowych i gminnych, ale nadto zagrażające prawom własności korporacji autonomicznych.

Z tego powodu wniósł Wydział krajowy do polskiego Koła posłów na Radę państwa, memoriał z dnia 15. Kwietnia 1884 l. 19808 z prośbą o niedopuszczenie uchwalenia pomienionych ustępów rzezonego projektu rządowego.

Sprawa ta niebyła dotąd traktowaną w Izbie poselskiej Rady państwa, atoli jest nadzieja, że cel zamierzony naszym memoriałem zostanie osiągnięty.

Sprawa drogi powiatowej Żmigród-Grabskiej.

W sprawie przyjęcia na etat państwowy drogi powiatowej Żmigród-Grabskiej udzieliliśmy c. k. Prezydium Namiestnictwa ponowne przedstawienie Jasielskiego Wydziału powiatowego z usilnem onego poparciem, przesyłając zarazem otrzymane doniesienie o znacznem uszkodzeniu drogi tej w czerwcu 1883 przez kilkakrotne oberwanie chmur i ulewne deszcze z prośbą o wyjednanie dla niej odpowiedniego zasiłku ze skarbu państwa.

Wskutek tych przedstawień zażądało c. k. Prezydium Namiestnictwa wykazu kosztów łożonych dotąd corocznie przez Reprezentację powiatu w Krośnie, a następnie w Jaśle na utrzymanie i administrację drogi powyższej od czasu objęcia jej w zarząd autonomiczny, oraz wykazu rocznych dochodów z myta, a to w celu przedstawienia c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych uzasadnionych wniosków co do przyszłego utrzymania tej drogi.

Wykazy powyższe udzielone zostały c. k. Prezydium Namiestnictwa przez dotyczące Wydziały powiatowe dotąd nieotrzymaliśmy jednak żadnej wiadomości o właściwem postanowieniu c. k. Rządu.

Sprawa drogi powiatowej Baligrodziej.

W myśl oświadczenia c. k. Namiestnictwa podanego już w zeszłorocznem sprawozdaniu naszym, odebraną została droga Baligrodzka wedle doniesienia Liskiego Wydziału powiatowego w zarząd i administrację c. k. Rządu z dniem 1 Stycznia 1884. r., pod względem zaś zabezpieczenia utrzymania drogi tej na przyszłość, nie otrzymaliśmy dotąd od c. k. Namiestnictwa informacji.

Droga gminna Siwko-Haliczka.

Odezwą z 22. Czerwca 1883. zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa, iż wedle reskryptu Ministerstwa spraw wewnętrznych c. k. Rząd w celu doprowadzenia drogi Siwka-Halicz do dobrego stanu przyjął na skarb państwa koszta budowy dwóch na drodze tej brakujących mostów na Łomnicy i na Siwce w kwocie przenoszącej 12.000 zł. i że c. k. Starostwa w Stanisławowie i w Kałuszu otrzymały polecenie dopilnowania należytego urządzenia samejże drogi przez strony obowiązane. Wydział krajowy zewezwał też ze swej strony dotyczące Wydziały powiatowe o zarządzenie potrzebnych kroków celem naprawy powyższej drogi, a w miarę potrzeby i o przyczynienie się ile możliwości także odpowiednim zasiłkiem z funduszków powiatowych.

Sprawa drogi gminnej Węldzirskiej z Doliny na Wyszków do granicy Węgier.

W skutek zawiadomienia nas ze strony c. k. Prezydium Namiestnictwa we Wrześniu 1883 o znacznem uszkodzeniu trzech mostów na drodze Węldzirskiej, zawezwaliśmy Wydział powiatowy w Dolinie o zarządzenie naprawy tych mostów jeszcze z końcem roku zeszłego, otrzymawszy jednak doniesienie, że Wydział powiatowy dla braku funduszków jest w nie- możliwości zarządzenia naprawy tych mostów dla zupełnego braku funduszków,

udzieliłiśmy sprawozdanie to c. k. Prezydyum Namiestnictwa. na co otrzymaliśmy odpowiedź, że w latach 1884. i 1885. wykonaną będzie rekonstrukcja drogi pomienionej tak z przyzwolonej na ten cel subwencji państwowej jak i z dochodów myta.

Droga powiatowa
z Podhajec do Halicza.

Droga ta wykończona już w części położonej w powiecie Podhajeckim, w skutek przydzielenia gminy Meduchy z powiatu Rohatyńskiego do powiatu Stanisławowskiego, leży obecnie w dalszej części swej wyłącznie już w powiecie Stanisławowskim, uchwałą też Rady powiatowej Stanisławowskiej z 1. Lipca 1880 uznana została za drogę powiatową, a budowę jej postanowiono ostatecznie przeprowadzić w kierunku z Meduchy na Chorostków do Halicza.

Koszt tej budowy nie licząc wybudowanego już przez Wydział powiatowy Podhajecki 1 klmtra, z tej części drogi, obliczono na 10.000 zł., z których część w kwocie 4.000 zł. pokrytą będzie subwencją udzieloną już na ten cel ze skarbu państwa.

Wypracowanie projektu i kosztorysu tej budowy jest obecnie w toku, a w myśl uchwały Rady powiatowej, rozpoczęta być ma budowa tej drogi w roku bieżącym.

Rekonstrukcja drogi
gminnej wiodącej z No-
wego Targu do Zako-
panego.

Powołując się na zeszłoroczne sprawozdanie nasze (str. 116) dodajemy iż:

w roku 1883. zbudowano drogi 2·750 klm. w trudnych warunkach oraz 11 mostów, z których jeden w Poroninie ma 32 metry długości, cztery z nich zaś od 5 do 10 mtr. światła.

W ogóle w latach 1882. i 1883. zbudowano drogi 9·750 klm. i 24 mostów.

Nadto w kilkunastu punktach w Poroninie i w Zakopanem, gdzie był przejazd niebezpieczny, droga została należycie uporządkowaną.

Pozostaje do budowy 14·290 klm. i 42 mosty.

Z tych w roku 1884. mamy nadzieję wybudować 2 mosty na Białym Dunajcu i wykończyć budowę drogi na 4. kilometrach w miejscach, gdzie obecnie jest przejazd utrudniony i niebezpieczny.

Sprawa budowy drogi
z Piwnicznej do Szczaw-
nicy jako publicznego
dojazdu kolejowego.

Z powodu, iż część drogi tej w skutek wyłączenia gmin Szczawnicy dolnej i górnej, Szlachtowy, Jaworek, Czarnowody i Białowody z powiatu Nowosądeckiego i przyłączenia ich do powiatu Nowotarskiego, przecinałaby ten powiat, zawezwaliśmy Wydział powiatowy Nowotarski do przedstawienia pełnej Radzie powiatowej sprawy uznania potrzeby budowy dojazdu tego.

Lecz podobnie jak Rada powiatowa Nowosądecka oświadczyła się także Rada powiatowa Nowotarska przeciw budowie tego dojazdu publicznego ze względu na znaczne koszty, jakichby ludność powiatu tego ponieść nie była w stanie.

Z uwagi na powyższe odmowne oświadczenia Rad powiatowych, doniosła nam c. k. Akademia umiejętności w Krakowie, jako właścicielka zakładu zdrojowego w Szczawnicy, oraz Edward hr. Stadnicki, jako właściciel dóbr Szlachtowy, Jaworek i Białej wsi, że postanowili oni zająć się

połączeniem Szczawnicy z Piwniczną dobrze zbudowaną drogą gminną licząc na to, że otrzymają odpowiednią subwencję z funduszu krajowego.

W skutek prośby zarządu zakładu zdrojowego w Szczawnicy Wydział krajowy zezwolił, ażeby inżynier okręgowy w Nowym Sączu zajął się przedewszystkiem sporządzeniem potrzebnego planu i kosztorysu budowy tej drogi, jako drogi gminnej.

Sprawa rekonstrukcyi drogi z Żurawna do Bortnik, lub ewentualne uporządkowanie drogi ze Żurawna na Nowoszyn do stacyi w Nowosielcach, a dalej na Kniyhynicze do Rohatyna.

Jak już w zeszłorocznem sprawozdaniu donieśliśmy, wydelegowany został inżynier nasz do zbadania potrzeb połączonych z uporządkowaniem tej drogi i budowy mostu na Dniestrze.

Na podstawie tych badań sporządził tenże inżynier przybliżone kosztorysy budowy powyższej drogi i projekt budowy mostu na Dniestrze pod Holeszowem, które Wydział krajowy przesłał Wydziałowi powiatowemu w Żydaczowie z poleceniem, ażeby po należytem ocenieniu i zbadaniu sprawy budowy pomienionej drogi i po przeprowadzeniu niezbędnych pertraktacyj z Wydziałem powiatowym w Bóbrce i ze stronami interesowanemi, oraz po obmyśleniu potrzebnych środków do budowy drogi i mostu, przedstawił w myśl okólnika naszego z 28. Października 1882. r., do decyzyi pełnej Rady powiatowej kwestye: czy i do którego punktu droga z Żurawna do Bortnik ma być uznana za drogę powiatową; jaki kierunek ma być tej drodze nadany, jakie fundusze Rada powiatowa na budowę przeznaczą; kiedy ta nowa droga powiatowa zostanie tak uporządkowaną, iżby od niej zbudowany być mógł lub zrekonstruowany dalszy dojazd publiczny kolejowy w myśl ust. kraj. z 15. Kwietnia 1881. r. i w końcu czyli na wypadek uchylenia się Bobreckiej Rady powiat. od ponoszenia kosztów rekonstrukcyi części dojazdu kolejowego przypadającej na tenże powiat, Rada powiatowa Żydaczowska nie byłaby gotową przyjąć na siebie pokrycie kosztów tych w zastępstwie powiatu Bobreckiego.

Na skutek tego polecenia wszakże doniósł nam Żydaczowski Wydział powiatowy w sprawozdaniu z 20. Listopada 1883. r., że niema widoków pomyślnego przeprowadzenia sprawy tej budowy w kadencji obecnie kończącej się i że tylko w nowym składzie Rada powiatowa zdolną może będzie powziąć w tym względzie uchwałę dodatniejszą.

W tym składzie rzeczy poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu ponowne przedstawienie sprawy Radzie powiatowej z nowych wyborów wyszej i przedłożenie nam w swoim czasie dotyczącej uchwały.

W ścisłym związku ze sprawą powyższą pozostaje budowa drogi od przewozu na Dniestrze pod Żurawnem w kierunku na Nowoszyn do stacyi kolei w Nowosielcach, a dalej na Kniyhynicze do Rohatyna — która to droga w części od Żurawna do stacyi kolei w Nowosielcach przedstawia alternatywę drogi ze Żurawna do Bortnik, a na urządzenie której także c. k. Rząd ze względów strategicznych nalega.

Żydaczowski Wydział powiatowy przedstawił też projekt uporządkowania tej drogi w części w tymże powiecie położonej od Żurawna do granicy powiatu Rohatyńskiego, wynoszącej 2 klm. 450 mtr. i na pokrycie kosztów rekonstrukcyi tej części obliczonych na 9.050 zł. wykazał zapewnione środki w prestacyach gminy i obszaru dworskiego w Żurawnie w wartości 1.410 zł., oraz z funduszu powiatowego 4.640 zł., celem zaś

pokrycia brakujących 3.000 zł. wniósł do Wydziału kraj. prośbę o udzielenie subwencji z funduszu krajowego w tejże kwocie.

Oprócz tego Rada gminna w Żurawnie uchwaliła dobrowolny datek na budowę tej drogi w kwocie 1.200 zł., a na budowę mostu pod Żurawnem 1.300 zł. w. a.

Z uwagi iż jeszcze w r. 1882. c. k. Namiestnictwo z rozporządzenia c. k. Ministerstwa o uporządkowanie drogi tej od Żurawna do Rohatyna Starostwom w Rohatynie, Bóbrce i Żydaczowie stosowne wydało polecenie, a Wydział krajowy również właściwym Wydziałom powiatowym poparcie usiłowań w powyższym kierunku zalecił, odnieśliśmy się przede wszystkim do c. k. Namiestnictwa z oświadczeniem gotowości przyczynienia się do uporządkowania drogi tej stosowną subwencją, gdyby ze względu na jej ważność państwową c. k. Rząd zbudował kosztem skarbu Państwa obliczonym w przybliżeniu na 30.000 zł. most na Dniestrze pod Żurawnem wraz z dojazdami do tegoż i przyczynił się odpowiednim zasiłkiem do uporządkowania całej drogi od Żurawna do Rohatyna, w którym to względzie decyzja c. k. Rządu jeszcze nie nadeszła.

Petycja gminy Popowice w sprawie dostarczania przez obszar dworski materiału drewnianego na potrzeby dróg gminnych tej miejscowości.

W sprawie zażalenia gminy Popowice, że obszar dworski nie chce dostarczać potrzebnego materiału drewnianego na mosty, wykazało zarządzone przez Wydział krajowy dochodzenie, że obszar dworski w Popowicach od dostarczenia materiału bynajmniej się nie uchyla, lecz owszem wydaje gminie najodpowiedniejszy materiał dębowy i że przeciwnie gmina nie chcąc takowego wytrzeć na brusy, żądała upoczywie wydania mniej przydatnego i nietrwałego materiału miękkiego w okrągłakach lub w półokrągłakach.

Wobec tego rezultatu dochodzenia Wydział krajowy z uwagi, iż wydawany przez obszar dworski materiał dębowy w interesie trwałości mostów i bezpieczeństwa komunikacji publicznej tak dla samej gminy, jak i dla ogółu publiczności jest najodpowiedniejszym, oraz z uwagi, iż gmina z mocy §. 12. ust. drog. do należytego obrobienia materiału jest obowiązana, uznał orzeczenie Przemyskiego Wydziału powiatowego, którem gminę do wytarcia na brusy wydanego przez obszar dworski materiału dębowego zobowiązano, za uzasadnione w postanowieniach ustawy drog. i nie uwzględnił wniesionych przez gminę zażaleń, jako nie mających prawnej podstawy.

Sprawa urządzenia dogodniejszej komunikacji na przedmieściu Żółkiewskiem we Lwowie utrudnionej przeprowadzeniem tamże kolei Lwowsko-Brodzkiej.

Zawezwaliśmy ponownie Magistrat miasta Lwowa o doniesienie nam o stanie tej sprawy, podniesionej przez nas jeszcze przy reskrypcie z dnia 12 Grudnia 1880 na skutek ówczesnej petycji sejmowej 25 właścicieli realności na przedmieściu Żółkiewskiem o usunięcie niedogodności tamujących ruch przez przecięcie ulicy Żółkiewskiej torem kolejowym, tudzież o objawienie zdania co do udzielonego przez nas Magistratowi projektu urządzenia zjazdu w tej ulicy dla usunięcia powyższej niedogodności.

W sprawie wyjednania u Rządu przyjęcia na etat państwa 4 dróg wojskowych w zachodniej Galicyi.

C. k. Namiestnictwo zawiadomiło nas, że w sprawie objęcia na etat państwowy dróg wojskowych Podgórsko-Bialskiej, Proszowsko-Niepołomickiej, Gdowsko-Gorlickiej i Gorlicko-Żmigrodzkiej nie nadeszła żadna decyzja c. k. Ministerstwa i że niewiadome są c. k. Namiestnictwu powody, dla których zapowiedziane reskryptem ministeryalnym z 3. Sierpnia 1878 l. 7518 dalsze postanowienia względem tych dróg dotąd nie nastąpiły.

Gdy w powołanym reskrypcie, c. k. Ministerstwo biorąc do wiadomości wykaz wydatków poniesionych na ten cel ze skarbu państwa w r. 1877, i zastrzegając sobie dalsze postanowienie co do utrzymania wymienionych dróg wojskowych, nie oświadczyło się zasadniczo przeciw przyjęciu kosztów utrzymania ich na etat państwowy, przeto odnieśliśmy się na razie do c. k. Namiestnictwa o oznajmienie, jakie wydatki dotąd na utrzymanie wymienionych dróg ze skarbu państwa poczyniono, — nie otrzymaliśmy wszakże dotąd odpowiedzi.

W sprawie sadzenia
i pielęgnowania drzew
przy drogach publicznych.

Celem zasięgnięcia fachowej opinii w sprawie sadzenia i pielęgnowania drzew przy drogach publicznych poruszonej w memoriale dolnoaustriackiego Towarzystwa pomologicznego, wystosowaliśmy do galicyjskiego Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego pismo z dnia 17. Maja b. r. l. 59.916/883 zawierające zarazem nasz program dalszego działania, polegający na myśli przewodniej, że główną instytucją, na której sprawę tę możnaby oprzeć, jest szkoła ludowa.

Nauczyciele szkół wiejskich obowiązani są uczyć starszych uczniów szczepienia, sadzenia i pielęgnowania drzew, im też, zdaniem naszym, możnaby poruczać, za zgodą władz szkolnych, sadzenie i pielęgnowanie drzew przydróżnych. Pod kierunkiem nauczycieli mogliby uczniowie starsi przygotowywać drzewka w szkołach gminnych i sadzić je następnie na drogach publicznych dotyczącej miejscowości. W podobny sposób odbywać by się mogło pod kierunkiem nauczycieli pielęgnowanie drzew posadzonych, przy udziale uczniów a pomocy urzędowej zwierzchności miejscowych i nadzorów drogowych.

Jeżeli do wprowadzenia tej sprawy na należyte tory praktyczne, obok konieczności wydania stosownej instrukcyi fachowej o sadzeniu i pielęgnowaniu drzew przydróżnych, uwzględniającej właściwości gleby i klimatu, w każdej okolicy kraju, potrzebne jest niezbędne zakładanie wzorowych szkółek drzew owocowych w miejscowościach odpowiednich, — to do pomyślnego rozwoju całego przedsięwzięcia mogłyby zdaniem naszym, obok policyjnych środków karnych, przyczynić się wielce: premie wyznaczane dla nauczycieli lub innych funkcyonaryuszów, którzy stosunkowo najwięcej drzew przydróżnych wypielęgnowują, stosowne nagrody niepieniężne dla najgorliwszych w tej pracy uczniów a oprócz tego inne środki zachęcające ze strony władz autonomicznych i rządowych, dalej stosowne nauki duchowieństwa, odpowiednie broszury popularne dla ludu, ciągłe poruszanie tej sprawy w kółkach rolniczych i pismach ludowych.

Wydział krajowy nie wątpi, że Wysoki Sejm, w razie uznania powyższego programu za odpowiedni, nie odmówi w swoim czasie stosownej dotacyi pieniężnej na jego urzeczywistnienie i oczekuje teraz od Towarzystwa ogrodniczego wyczerpującej opinii fachowej i trafnego projektu szczegółowego, z tem większą wiarą, że Towarzystwo to składa się z 1220 członków czynnych, pomiędzy którymi odznacza się wielu gorliwością i znajomością rzeczy, że liczy ono na prowincyi 20 oddziałów, w rozmaitych okolicach kraju i że na czele jego stoi profesor botaniki w uniwer-

sytecie lwowskim oraz członek komisji fizyograficznej Akademii umiejętności w Krakowie.

Poczta wiejska.

Na odezwę Wydziału krajowego w sprawie zaprowadzenia poczty wiejskiej w naszym kraju, odpowiedziała c. k. krajowa dyrekcya poczt odezwą z dnia 30. Kwietnia b. r. l. 2.242, której osnowę podajemy w streszczeniu:

Usiłowania dążące do zaprowadzenia tej instytucji w naszym kraju, podjęte jeszcze w 1869. r. ponowione zostały w 1873. r. przez c. k. Prezydium Namiectnictwa na podstawie rozporządzenia c. k. Ministerstwa handlu, które wydało normy i warunki, pod jakimi mogą być urządzone poczty wiejskie czyli jak mogą być ustanowieni i w jaki sposób pełnić funkcyje swoje t. z. listonosze wiejscy.

Namiestnictwo i Dyrekcya poczt poczyniły wszelkie starania, ażeby nowa instytucya przyjąć się mogła. Delegaci pocztowi wysyłani byli po całym kraju, aby przy pomocy Starostw skłonić ludność do przyjęcia warunków połączonych z zaprowadzeniem poczty wiejskiej. Atoli ani ludność włościańska, ani inteligencya wiejska, nie okazały należytego zrozumienia sprawy a były nawet wypadki, w których, wedle świadectwa Dyrekcji poczt, inteligentniejsza publiczność oświadczyła się wręcz przeciw zaprowadzeniu nowej instytucji. Tłumaczono się tem, że ponieważ posłańcy zawsze muszą być wysyłani po artykuły żywności do miejscowości w których są urzędy pocztowe, przeto w obec taniej a właściwie bezpłatnej okazji do stykania się z urzędem pocztowym, nie zachodzi potrzeba stwarzania nowego pośrednictwa w tej mierze.

Rokowania przeprowadzone w 114 okręgach pocztowych wydały ten rezultat, że listonosze wiejscy ustanowieni zostali zaledwie w dziewięciu okręgach i to tylko chwilowo. W ośmiu okręgach bowiem a mianowicie w okręgach: Bochnia, Lwów-Podzamcze, Zator, Czarny Dunajec, Stary Sącz, Mszana dolna, Szczakowa i Niepołomice, wkrótce musiano zwinąć nową instytucyę dlatego, że publiczność nader mało z niej korzystała. Jedyne w okręgu urzędu pocztowego w Rybotyczach istnieje jeszcze dotąd listonosz wiejski przy dość szczupłym dochodzie pokrywającym tylko połowę kosztów.

Tak rzecz się miała, gdy p. Walery Ścisławski z Tarnowa, przedstawił w roku zeszłym, projekt połączenia funkcyi listonoszów wiejskich z doręczaniem pism sądowych.

C. k. Ministerjum handlu tego projektu nie uwzględniło, zgodnie z wnioskiem krajowej Dyrekcji poczt, która przeciw temu projektowi oświadczyła się z następujących powodów:

Nawet listonosze eraryalnych urzędów pocztowych nie mogą doręczać w sposób przymusowy pism sądowych, których adresat przyjąć nie chce. Trudno przypuścić, ażeby prawo to mogło być przyznane listonoszom wiejskim, którzy zazwyczaj byliby sługami poczmistrzów, a bez takiego prawa byłoby niemożliwem pełnienie funkcyi, co do pism sądowych. Nadto niepodobna ustanawiać za doręczanie pism sądowych przez pocztę wiejską wyższej należytości aniżeli za listy zwyczajne. A gdy na tle powyższego projektu zaprowadzenie poczty wiejskiej w Galicyi wymagałoby wydatku

rocznego w sumie około 200.000 zł., dochód zaś z doręczenia pism sądowych, podług skali przepisanej dla listów, byłby stosunkowo nie wielki, przeto niedobór zdaniem Dyrekcyi poczt, obarczyłby budżet Ministerstwa handlu zbyt znacznym wydatkiem, przy równoczesnym ubytku dochodów Ministerstwa sprawiedliwości, gdyż z dotychczasowych opłat za doręczanie pism sądowych (17 1/2 ct. od sztuki) utrzymywani są poucnicy woźnych sądowych, dla których musiałaby być zaprowadzoną nowa pozycja wydatków w budżecie państwowym, a to kosztem ogółu kontrybuentów opłacających podatki, podczas gdy z proponowanej zmiany korzystałyby, zdaniem Dyrekcyi poczt, tylko strony odbierające pisma sądowe.

W końcu oświadcza c. k. Dyrekcyja poczt, że jakkolwiek jest przeciwną projektowi połączenia funkcyi listonoszów wiejskich z doręczaniem pism sądowych, nie spuszcza jednak z oka sprawy zaprowadzenia poczty wiejskiej i skoro tylko w jednym lub drugim okręgu pocztowym nastąpi korzystna zmiana stosunków w grę wchodzących, nie omieszką wprowadzać pożądanej instytucyi krok za krokiem. Na razie zaś działać może tylko przygotowawczo przez pomnażanie urzędów pocztowych w kraju, a mianowicie po wsiach.

Odpis powyższej odezwy c. k. krajowej Dyrekcyi poczt rozesał Wydział krajowy wszystkim Wydziałom powiatowym dla poinformowania ich o stanie sprawy z wezwaniem, aby zbadały ile możności dokładnie i wszechstronnie potrzebę pomnożenia urzędów pocztowych osobiwie po wsiach i w razie, gdyby potrzeba taka istotnie zachodziła, wnioski swoje należycie uzasadnione i datami statystycznymi poparte, przedstawiały krajowej Dyrekcyi poczt za pośrednictwem Wydziału krajowego.

W sprawie poboru myta kopytkowego.

W wykonywaniu systematycznej kontroli nad gminami pobierającymi myta kopytkowe na mocy specjalnych ustaw, Wydział krajowy wydał szereg zarządzeń, dążących do prawidłowego prowadzenia gospodarki drogowej w tychże gminach i zużytkowania przez nie na cele drogowe tak dochodów z myta kopytkowego jak i prestacyi drogowych. Zarządzenia Wydziału krajowego odniosły pożądany skutek w gminach miast Brzeżan, Nowego Sącza, Przemyśla, Rzeszowa, Stanisławowa i Tarnopola. Gminy wymienione jeśli nie w zupełności to przynajmniej wykazały się z dopełnienia w znacznej części warunków nadanej im koncesyi. Nie możemy niestety powiedzieć tego o gminach miast Brodów i Tarnowa, w których administracyja drogowa dotąd nie została uregulowaną w sposób zadowalniający. Z tego powodu zagroził Wydział krajowy pierwszej z tychże gmin użyciem środków przymusowych a drugiej przedstawieniem Wysokiemu Sejmowi wniosku na cofnięcie nadanej koncesyi, jeżeli nie zaprowadzą u siebie prestacyi drogowych wedle postanowień ustawy drogowej i nie dopełnią innych warunków, których spełnienia w myśl zasadniczych postanowień Wys. Sejmu domagać się musimy, jeżeli w ogóle nadał utrzymanym być ma pobór myta kopytkowego; oczekujemy w tej mierze zażądanych sprawozdań od dotyczących Wydziałów powiatowych.

Wniosek posła Antoniewicza w przedmiocie

Uchwałą z dnia 12. Października 1883. r. przekazał Wys. Sejm wniosek posła Antoniewicza o rewizyę ustawy drogowej komisji dro-

rewizji ustawy drogowej i petycyje o autentyczną interpretację końcowego ustępu §. 12. ustawy drogowej.

gowej, której przydzielone zostały również do zdania sprawy w dniach 22. Września 2, 4, 8, 9, 11, 12, 15. i 16. Października 1883. r., petycyje Reprezentacyi powiatowych w Podhajcach, Turce, Nisku, Jaśle, Bochni, Kolołomyi, Zaleszczykach, Rawie, Żółkwi, Nowym Sączu, Chrzanowie, Bohorodczanach, Dąbrowej i Tarnowie — o autentyczną interpretację końcowego ustępu §. 12. pomienionej ustawy, dotyczącego dostarczania materiału drewnianego potrzebnego do budowy i utrzymywania dróg gminnych.

Alegat 25.

Ponieważ komisya drogowa, w zeszłym roku wybrana i dotąd funkcjonująca, nie przedstawiła Wysokiemu Sejmowi żadnych wniosków w przedmiocie powyższym a sprawa ta pozostaje w związku z orzeczeniem Trybunału administracyjnego, wydanem dnia 19. Kwietnia b. r. z powodu zażalenia gminy Moskalówki, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z d. 12. Października 1883, w przedmiocie dostarczenia materiału drewnianego do budowy mostu na drodze gminnej, przeto Wydział krajowy podaje w załączeniu $\cdot$ wspomniane orzeczenie do wiadomości Wysokiego Sejmu, przy czem pozwala sobie nadmienić, że jakkolwiek orzeczenie to tyczy się tylko specjalnego wypadku i nie stanowi normy powszechnie obowiązującej, to jednak wskazuje, że postanowienie §. 12. ustawy drogowej, tłumaczone inaczej przez Trybunał administracyjny, aniżeli przez Wydział krajowy, wymaga bądź autentycznej interpretacyi bądź też zupełnej zmiany.

W obu względach istnieją projekty Wydziału krajowego, wnoszone do Wysokiego Sejmu od 1869. r. aż do 1880. roku, w którym Wysoki Sejm odroczył reformę ustawy drogowej.

Wobec przytoczonych powyżej okoliczności wątpić nie można, że komisya drogowa, przy sposobności oceniania wniosku p. Antoniewicza i petycyi o interpretację §. 12. ustawy drogowej, rozpatrzy także odnośne projekty nasze, niemniej też wypracowany przez Wydział krajowy a z tą sprawą w związku będący regulamin drogowy, o którym poniżej zdajemy sprawę.

Regulamin drogowy.

Zdając w zeszłym roku Wysokiemu Sejmowi sprawę z wykonania uchwały sejmowej z dnia 13. Października 1882. r. w przedmiocie poprawy dróg powiatowych i gminnych (Aleg. 2 do stenograf. sprawozdania Sejmu kraj. z 1883. r. str. 82—83) zapowiedział Wydział krajowy, iż zamierza wypracować regulamin drogowy, wydać się mający w porozumieniu z c. k. polityczną władzą krajową, celem objaśnienia i rozwinięcia niektórych postanowień obowiązującej ustawy drogowej, odnoszących się do dróg powiatowych i gminnych.

Czynności tej dokonał Wydział krajowy o tyle, że wypracował projekt pomienionego regulaminu i odezwą z dnia 11. Grudnia 1883. r. udzielił go c. k. Prezydum Namiestnictwa z prośbą o rozpatrzenie i obwieszczenie regulaminu rzezonego w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, skore nastąpi porozumienie co do szczegółów w projekcie zawartych.

Alegat 26.

Projekt, który załączamy $\cdot$ wypracowany został w myśl programu naszego, przyjętego do wiadomości przez Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 13. Października 1882. r. Podaje on przedewszystkiem prawidła przepisujące taki

sposób uiszczania i użycia prestacki i funduszków drogowych, iżby ściśle przestrzeganie tych prawideł i kontrola wykonywana w tym względzie ze strony władz do tego powołanych, zdolne były zapobiegać marnowaniu ogromnych ustawą drogową wskazanych zasobów rocznych, których przeważna część ginie dziś bezpowrotnie dla sprawy rozwoju komunikacji naszych.

Ażeby to zadanie ułatwić, daje projektowany regulamin możliwość ujęcia administracji drogowej w karby odpowiadające wymogom racjonalnego gospodarstwa drogowego przez zorganizowanie systematycznego nadzoru władz autonomicznych nad przepisaniem czynnościami organów zarządzających drogami niższego rzędu i przez utrzymywanie ciągłej ewidencji stanu potrzeb i zasobów dróg rzeczonych; normuje też w tym celu i ustala współdziałanie władz rządowych w stopniowej i systematycznej poprawie stosunków drogowych, oraz wskazuje środki zaradcze i przymusowe, które w razie niedopełnienia obowiązków przepisanych i regulaminem określonych, zastosowane być winny w interesie dobra publicznego.

Dotąd nieotrzymaliśmy żadnej odpowiedzi od c. k. Rządu w sprawie wydania i obwieszczenia regulaminu drogowego, co tłumaczymy sobie potrzebą dłuższego czasu do dokładnego i wszechstronnego przestudyowania tej ważnej sprawy.

Departament V.

Szef: Dr. Franciszek Hoszard, Członek Wydziału krajowego.

Wydatki na cele zdrowia
publicznego.

W roku 1883. wypłacił fundusz krajowy na cele zdrowia publicznego		kwotę	666.086 zł. w. a.
Mianowicie: za leczenie ubogich		716.553 zł.	
za szczepienie ospy ochronnej		58.152 „	
na koszta podczas epidemii		9.216 „	
na dotacye funduszów		2 646 „	
		Razem	786.567 zł. w. a.

Pobrał zaś do dochodu :

nadwyżki dochodów, od szpitala we Lwowie		58.807 zł.	
od szpitala św. Łazarza w Krakowie		35.802 „	
od zakładu na Kulparkowie		6.758 „	
zwroty zaliczek od szpitali prowincjonalnych		12.919 „	
zwroty kosztów leczenia od gmin		5.595 „	
i zwrot za sprawdzanie rachunków aptekarskich		600 „	
		Razem	120.481 zł. w. a.

które odtrąciwszy od kwoty wypłaconej 786.567 zł.,
dają rzeczywisty wydatek w kwocie . . . . . 666.086 zł. w. a.

W porównaniu z kwotami przez Wysoki Sejm budżetem na r. 1883. dozwolonemi, jest ten wydatek korzystniejszy o 18.002 zł.; w porównaniu z rzeczywistymi wydatkami r. 1882., które wynosiły 646.827 zł., jest większy o 19.259 zł.; a w porównaniu z r. 1878., w którym wydatki rzeczywiste były największe, bo wynosiły 805.353 zł., jest mniejszy o 139.267 zł. w. a.

W poszczególnych rubrykach przedstawiają się te wydatki, jak następuje:

Wydatki R. III. na koszta
leczenia.

Z Rubryki III. wydał fundusz krajowy za leczenie ubogich: szpitalowi krajowemu we Lwowie 193.310 zł.; kwotę większą niż kiedykolwiek dotąd wypłacono. W ostatnich bowiem latach sześciu od r. 1877. do r. 1882. wypłacono razem 659.754 zł. w. a., czyli średnio po 109.959 zł. rocznie. Różnicę tę tłumaczy po największej części okoliczność, że w r. 1883. przypadły do wypłaty znaczne zaległości kosztów leczenia ubogich, które się z lat dawniejszych nagromadziły z powodu niezafatwiania przez magistrat lwowski odezwo szpitala. Szpitalowi św. Łazarza w Krakowie wypłacono: 130 676 zł., klinikom: 24.178 zł., zakładowi w Kulparkowie: 117.026 zł., szpitalom powszechnym w kraju: 180.793 zł., szpitalom zagranicznym: 69.940 zł., szpitalom wojskowym: 1442 zł., nareszcie zaliczek i zwrotów: 13.748 zł. Razem 731.113 zł. wal. austr.

Alegat 27.

Odrzuciwszy od tej kwoty 14.560 zł., które wpłynęły od gmin, jako zwrot zaliczek za koszta leczenia, pozostanie rzeczywisty wydatek rubryki trzeciej: 716.553 zł. w. a.

Wydatki R. IV. i V.
Koszta szczepienia i sanitarne.

Na koszta szczepienia ospy ochronnej wypłacił fundusz krajowy w roku 1883. kwotę: 58.152 zł., t. j.: o 78 zł. mniejszą, aniżeli Wysoki Sejm budżetem przeznaczył.

Alegat 28.

Na leki w epidemiach i na koszta podróży lekarzy z lat dawniejszych wydał fundusz krajowy 9.216 zł., t. j. o 1684 zł. mniej niż budżet dozwalał, a to z powodu, iż strzeżenie granic miejscowości zarazą dotkniętych żadnych nie wymagało kosztów.

Wydatki R. XI.
Dotacje.

Na dotacje dla zakładów krajowych przeznaczył Wysoki Sejm kwotę 145.558 zł. Mianowicie: dla szpitala we Lwowie . . . 27.923 zł.
dla zakładu kulparkowskiego . . . 108.480 „
dla szpitala w Krakowie . . . 6.765 „
i dla funduszu podrzutek . . . 2.390 „
Tymczasem wydaliśmy z tej rubryki:
dla oddziału położnic we Lwowie . . . 1.219 „
i dla funduszu podrzutek . . . 1.427 „
Razem tylko . . . 2.646 zł.

Alegat 29.

Oddział chorych szpitala powszechnego we Lwowie nie tylko że zwrócił pobrane chwilowo dotacje, lecz nadto zwrócił funduszowi krajowemu nadwyżkę swych dochodów w kwocie 58.807 zł. Preliminowaną zaś w tej rubryce dotację dla zakładu kulparkowskiego wypłacono z Rubr. III. tytułem kosztów za leczenie ubogich obłąkanych. Szpitalowi św. Łazarza w Krakowie wypłacono wprawdzie tytułem dotacji 51.186 zł., jednakowoż wydatku tego nie można brać w rachubę, zostanie bowiem nietylko w zupełności zwrócony, lecz nadto szpital św. Łazarza zwróci funduszowi krajowemu znaczną nadwyżkę dochodów. Wedle rachunków — aczkolwiek dotąd niesprawdzonych — wynoszą dochody brutto tego szpitala 343.343 zł., wydatki zaś tylko 256.355 zł. Nadwyżka dochodów wynosiłaby więc 86.988 zł., z której potrąciwszy owe tytułem chwilowej dotacji zaliczone 51.186 zł., zostanie rzeczywistej nadwyżki 35.802 zł., i te wpłyną do funduszu krajowego.

W porównaniu z budżetem wydano:

w rubryce III. więcej o . . . 236.553 zł.
w rubryce XI. mniej o . . . 142.912 „
w obu rubrykach wydano zatem więcej o . . . 93.641 „

Dochody R. IV.

Pozorne to przekroczenie znajduje pokrycie w rubryce IV. dochodów, do której wpłynęły niepreliminowane budżetem nadwyżki dochodów od zakładów krajowych, a to:

od szpitala we Lwowie . . . 58 807 zł.
od zakładu w Kulparkowie . . . 6.758 „
i od szpitala w Krakowie . . . 35 802 „
Razem . . . 101.367 zł.

Potrąciwszy od tych nadwyżek dochodów owo przekroczenie w kwocie 93.641 zł., okaże się, iż takowe nietylko zostanie w zupełności pokryte, ale nadto pozostanie na korzyść nadwyżka w kwocie 7726 zł.

Dochody R. V. i X.

W rubryce V. dochodów, pozycya 9. wpłynęła tytułem zwrotu zaliczek, udzielonych w latach dawniejszych szpitalom, a ściągniętych z rachunków kwartalnych, zamiast preliminowanych 7.000, kwota 12 919 zł., t. j. o 5.919 zł. więcej. W pozycyi zaś 10. tej samej rubryki wpłynęło od gmin, tytułem zwrotu zaliczek za koszta leczenia więcej o 2.595 zł., niż było preliminowanych. W budżecie bowiem stoi 3.000 zł., a wpłynęło 5.595 zł. W rubryce X. dochodów wpłynęło za sprawdzanie rachunków aptekarskich od szpitali, zgodnie z budżetem 600 zł.

W ogóle we wszystkich powyżej pomienionych rubrykach, tak dochodów, jak wydatków, które się odnoszą do departamentu piątego, rezultat jest następujący:

W R. III. i XI. wydatków, tudzież w R. IV. dochodów wynik jest korzystniejszy o	7.726 zł.
w R. IV. wydatków korzystniejszy o	78 „
w R. V. wydatków korzystniejszy o	1.684 „
w R. V. dochodów korzystniejszy o	<u>8.514 „</u>

W ogóle okazuje się rezultat od budżetu korzystniejszy o kwotę 18.092 zł. wal. austr.

Ruch chorych w naszych zakładach leczniczych.

Alegat 30.

W roku 1883. dysponowaliśmy we wszystkich naszych zakładach (3506) trzema tysiącami pięćset i sześcioma łózkami, a to dla chorych 2.709, dla położnic 55, dla obłąkanych 570, a dla dzieci 172 łózkami. Chorych leczono 34.914; mianowicie w szpitalach powszechnych 31.419, w zakładach dla położnic 682, w zakładach dla obłąkanych 1.105, a w prywatnych szpitalach dla dzieci 1.708.

Z tych wyzdrowiało 23.991 leczonych, t. j. 71·5 na sto, a umarło 3.517, czyli 10 na sto. Największy procent uzdrowionych wykazują położnice, bo 90·4%, najniższy obłąkani, bo tylko 21%, średni chorzy 70·4%, a dzieci 59·2%.

Śmiertelność była najniższą w zakładach położnic 7·7 na sto; szpitale powszechne wykazują 9·1%, zakłady dla obłąkanych 11·1%, a szpitale dla dzieci 26%.

Ilość dni leczenia wynosiła w szpitalach powszechnych 702.468, w zakładach położnic 15.121, w zakładach dla obłąkanych 175.047, a w szpitalach dla dzieci 47.961; razem we wszystkich zakładach 940.597 dni.

W porównaniu z rokiem 1882. leczono się w r. 1883. chorych więcej o 2.225, a dni leczenia było więcej o 69.164. Zaś w porównaniu z r. 1878. było w r. 1883. chorych więcej o 4.639, a dni leczenia mniej o 19.203. Średni pobyt chorego wynosił w szpitalach 22 dni, u położnic 22·1, u obłąkanych 158·4, u dzieci 28 dni, a przeciętnie u wszystkich po 26·9 dnia.

Wydatki zakładów.

Alegat 30.

Wydatki we wszystkich naszych zakładach leczniczych wynosiły w r. 1883. razem: 692.505 zł. w. a. Z tych przypada na szpitale powszechne 471.775 zł., na zakłady dla położnic 19.986 zł., na zakłady dla obłąkanych 171.989 zł., a na szpitale dla dzieci 28.755 zł. Na same zakłady krajowe we

Lwowie, Krakowie i Kulparkowie, zostające pod zarządem Wydziału krajowego przypada 455.156 zł. na szpitale powiatowe w Podhajcach, Sokału i Złoczowie administrowane przez Wydziały powiatowe 24.224 zł.; na 20 szpitalów gminnych, administrowanych przez Zwierzchności gmiune 184.371 zł.; nareszcie na dwa prywatne szpitale dla dzieci, zawiadywane przez towarzystwa dobroczynne 28.755 zł.

Koszt utrzymania jednego chorego przez całą kuracyą wynosił średnio po 15 zł. 1 ct.; położnicy po 29 zł. 30 ct., obłąkanego po 155 zł. 64 ct., a dziecka po 16 zł. 84 ct.

Utrzymanie zaś dzienne kosztowało przeciętnie chorego 67·1 ct., położnicy 1 zł. 32·1 ct., obłąkanego 98·2 ct., a dziecka 59·9 ct. Na samą żywność wydawano dziennie dla chorego po 20 ct., dla położnicy po 21·4 ct., dla obłąkanego 24·3 ct. Lekarstwa zaś kosztowały u chorych na dzień i osobę 5·4 ct., u położnic 5·3, a u obłąkanych 2·6 centa. W roku 1882. kosztowało utrzymanie chorego przez cały czas jego pobytu we wszystkich szpitalach po 15 zł. 66 ct., a obłąkanego w Kulparkowie 176 zł. 85 ct. Utrzymanie zaś dzienne chorego kosztowało 69·9 ct., a obłąkanego w Kulparkowie 98·5 ct.

W r. 1878. wynosił koszt kuracyi chorego w szpitalach 23 zł. 27 ct., a w Kulparkowie 193 zł. 46 ct., dzień leczenia zaś chorego 85 6 ct., a obłąkanego 1 zł. 15·4 ct.

Zakłady krajowe.
Szpital powszechny
we Lwowie.

Ruch chorych w tym szpitalu według oddziałów przedstawia się jak następuje:

	Ilość chorych	dni leczenia	zmarłych	procent śmiertelności
Oddział I. Chor. wewnętrzz.	2.686	43 717	345	12.8
„ II. „ „	1.336	20.868	141	10.5
„ III. „ „	1.119	15.724	156	13.0
„ Chirurgiczny	1.510	33.724	95	6.2
„ Oczny	838	26.821	—	0.0
„ Kiłowy skórny męzki	1.211	30.246	1	0.0
„ „ „ kobiecy	1.173	22.497	10	0.8
„ Położnic	493	10.146	22	3.6
„ Dzieci w szpitalu św. Zofii	881	22 406	214	24.2
Razem	11.247	226.149	984	8.6

Z tego widać, że ruch chorych w porównaniu z rokiem 1882. wzmógł się znacznie i rzeczywiście w ciągu ubiegłego roku szpital był nieustannie przepełniony chorymi, tak, że czasami przychodziło umieszczać ich w korytarzach i na ziemi.

Na obserwacji było 269, tak mężczyzn, jak i kobiet. Na oddziale chirurgicznym wykonano operacyj większych 191, mniejszych 313, opasek gipsowych założono 80. Razem wykonano rękoczynów 584. Złamań leczono 140, ran 240. Z większych operacyj dokonano: odjęć nowotworów 30, herniotomii 9, operacyj plastycznych 16, evidements 15, sekwestrotomij 10, podwiązania tętnie 6, litotomii 4, orariotomii 1, uretrotomii 3, amputacyi i resekcyi 63. W liczbie 95 zmarłych na tym oddziale znajdujemy 40, u których żadna operacya wykonaną być nie mogła.

Na oddziale ocznym operowano 257 chorych.

Wydatki, według zamknięć rachunkowych za r. 1883. wynosiły na oddziałach chorych 169.353 zł., a na oddziale położniczym 15.340 zł., razem 184.693 zł.

Z tej kwoty za dzieci leczone w szpitaliku św. Zofii wypłacono 11.203 zł. Utrzymanie chorego przez cały czas leczenia jego kosztowało przeciętnie 16 zł. 42 ct., t. j. taniej o 1 zł. 21 ct., jak w r. 1882. Każdy dzień leczenia kosztował 81·6 ct., wikt chorego na dzień 21 ct., a leki 5·8 ct.

Dochody szpitala wynosiły 242.282 zł. Na te dochody składały się : a) fundusz krajowy tytułem zwrotu kosztów leczenia za ubogich i tytułem dotacji kwotą 195.229. Ponieważ jednak fundusz szpitalny zwrócił funduszowi krajowemu nadwyżkę dochodów 58.807 zł., więc właściwie fundusz krajowy przyczynił się do dochodów szpitala tylko kwotą 136.422 zł. b) Płacący za siebie, korporacje i obce fundusze krajowe przyczyniły się kwotą 18.681 zł. c) Własne dochody, j. t.: za drzewo od c. k. Skarbu, za $\frac{1}{5}$ część kopytkowego, zwroty zaliczek i inne dały 30.291. Z tego się okazuje, że fundusz krajowy dostarczył do dochodów 73·6 na sto, płacący 10·1, a własne źródła szpitalne 16·3%.

W porównaniu z budżetem *wydatki* były większe o 4.748 z powodu większej liczby chorych i dni leczenia niż przewidywano, tak w szpitalu głównym, jak i w szpitaliku dla dzieci, z powodu zastępstw chorych urzędników, tudzież z powodu wyższych cen nafty i nieprzewidzianych reparacji. *Dochody* były zaś większe o 90.260 zł. Ostateczny rezultat korzystniejszy od budżetu o 85.511 zł.

Z ważniejszych spraw administracyjnych szpitala lwowskiego przytaczamy następujące :

Przed wykonaniem poleconej przez Sejm budowy nowej pralni zbadaliśmy starannie, czy nie dałoby się miejsce obrane zmienić na inne. Grunta szpitalne mają takie położenie, że można by wziąć na uwagę tylko miejsce na stronie wschodniej, południowej lub zachodniej.

Na wschodniej stronie przednia część gruntu przedstawia nasypisko bardzo głębokie i niekorzystne pod budowę. Posuwając zaś pralnię ku tylnej części, zbliżylibyśmy ją zbyt znacznie do szpitala, a dym i wyliewy z prania pochodzące, uderzałyby na wschodnie skrzydło, czy to w skutek wiatrów wschodnich (wiejących wedle obserwacji dokonanych w uniwersytecie 74 razy rocznie, czy wschodnio-południowych i wschodnio-północnych 32 i 108 razem 214 razy).

Na południowej stronie bliskość szpitala wymagałaby budowania na skarpie, przyczem wiatry południowe bardzo częste u nas (170) i wschodnio-południowe (108 — razem 278) dałyby się uczuć szpitalowi.

Na zachodniej zaś stronie, na miejscu dawnej gazowni, pralnia najkorzystniej może być umieszczoną, gdyż da się zużytkować zbiornik dawnej gazowni na użytek pralni, a jedyne wiatry zachodnio-południowe, wiejące 147 razy do roku, uderzają w róg zachodniego skrzydła budynku, t. j. tej części budynku, w której się mieszczą Siostry Miłosierdzia, znajdujące się cały dzień przy chorych. Nie ma jednak i pod tym względem żadnej obawy, w tej bowiem stronie stoi prosektoryum, a sześć lat stała gazownia i żadnych skarg dotąd nie było, ani ze strony Dyrekcyi szpitala, ani ze strony lekarzy, lub Sióstr Miłosierdzia.

Pomimo to odsunęliśmy nowy budynek pralni tak daleko od szpitala, jak na to miejscowe stosunki pozwoliły, tudzież zaprowadziliśmy stosowne urządzenie kominów i wentylacji.

Pralnia jest już wybudowana według planów przyjętych przez Wysoki Sejm. Jakkolwiek ostateczny obrachunek nie jest jeszcze zrobiony, koszt budowy nie przekroczy preliminowanej sumy.

W szpitalu lwowskim najślabszą dotychczas stroną, chociaż od pracujących w nim mało zależną, było powolne ściąganie zaległych kosztów leczenia. W ostatnich latach nastąpiła wielka redukcya zaległości, a byłaby jeszcze większa, gdyby władze, do których się zarząd szpitala udaje z zapytaniem o stan majątkowy chorych — prędzej odpowiadały na odezwy zarządu. I tak pozostało w końcu r. 1882, w zaległości 272.756 zł. 11 ct. w 14.722 pożyczkach; w końcu r. 1883. zaległości było już tylko 103.500 zł. w 8.876 pożyczkach, z których 4.437 pożyczki przypada na miasto Lwów, 3.424 na powiat lwowski, a tylko 1.015 na inne powiaty.

Kilka przypadków wyskoczeń z okna tyfusowych i obłąkanych, znajdujących się w szpitalu na obserwacji, spowodowało nas do zarządzenia, aby chorzy na umyśle umieszczani bywali w osobnych stosownie urządzonych salkach. W tym celu poleciliśmy zaopatrzyć dwa pokoje i korytarz w kraty u okien i zamki u drzwi tak, że będą stanowić całość ściśle odgraniczoną od innych ubikacyj szpitala.

Szpital św. Łazarza w Krakowie.

W 1883. r. leczono w szpitalu św. Łazarza 6.706; dni leczenia było 177.161. Przeciętny pobyt chorych w zakładzie wynosił 26.4 dnia. Zmarło 664. Procent śmiertelności 11.6. Każde łóżko obłożone było 15 razy. Na choroby weneryczne leczono 992; na oddziale obłąkanych było 246, leczonych w ciągu 25.824 dni. Obłąkanych zmarło 24, t. j. 9.8% przeważnie na paraliż postępowy. Dzieci odesłano 827 do szpitala św. Ludwika, gdzie zostawały 25.555, t. j. o 3.903 dni więcej jak w roku poprzednim. Wydatki netto na zwykłe utrzymanie w szpitalu św. Łazarza wynosiły według rachunków szpitalnych, dotychczas niesprawdzonych 146.985 zł., a po doliczeniu 3.312 zł., wydanych na podatki, daniny i t. d. kwotę 150.297 zł. Dochody 186.099 zł. Nadwyżka dochodów wynosić będzie prawdopodobnie około 25.802 zł. Fundusz krajowy dostarczył 130.676, czyli 70.3%, obce fundusze 22.411, czyli 12%, a własne źródła 33.012, czyli 17.7%. Koszt utrzymania chorego w ciągu całego czasu leczenia jego wynosił 24 zł. 92 ct., koszt jednego dnia leczenia 96.9, wikt dzienny chorego 23 ct. Budżet uchwalony przez Wysoki Sejm na 1883. r. przekroczone o 3.907 zł.

Przekroczenie to spowodowane było: większą o 2.377 zł. wypłatą za leczenie dzieci w szpitalu św. Ludwika; większą o 358 zapomogą dla położnic i mamek za karmienie obcych dzieci, konieczną potrzebą większej ilości posługi na oddziale obłąkanych, tudzież dla chorych na ospę i dla chorych na pierwszej klasie, a co kosztowało więcej o 708 zł., dalej wydatkiem na niwelacyą ogrodu szpitalnego 164 zł. Wreszcie nadzwyczajnymi wydatkami na zmianę belek w domu ekonomicznym, tudzież na rekonstrukcyę stodoły w Prądniku Czerwonym, które wynosiły 631 zł. Koszta opału zwiększyły się w r. 1883. z powodu że ceny drzewa i węgla znacznie się podniosły i że spotrzebowano o 10 stosów drzewa więcej niż w r. 1882. Za to koszt oświetlenia był mniejszy o 613 zł. od kwoty budżetem oznaczonej i wydatek na pranie

mniejszy o 286 zł. Sprawiono w szpitalu oprócz 40 żelaznych łóżek, sprzęty dla chorych pierwszej klasy.

Większej reparaacji kotłów parowych dokonano trzy razy za łączną kwotę 489 zł.

Okna w pawilonie dla obłąkanych zaopatrzono w stary drelichowe. Ogród przyniósł dochodu za jarzyny i siano 1.238 zł. Czysty dochód z nierogacizny, utrzymywanej w szpitalu wynosił 594 zł.

Na rachunek ceny kupna gruntu leśnego w Rącznej wypłacił p. Antoni Jezierski dnia 13. Maja b. r. 7.163 zł. Pozostaje jeszcze reszta wierzytelności do ściągnięcia w kwocie 1.969 zł.

Koszta apteczne.

Przy uchwalaniu poz. 40, 41 i 42 budżetu szpitala św. Łazarza na rok 1884. Wysoki Sejm powziął następującą uchwałę: „Wydział krajowy zbada przyczynę tak znacznie wyższych kosztów apteki w szpitalu krakowskim, a ewentualnie co potrzeba zarządzi dla uzyskania w tej pozycji korzystniejszej wynikłości“.

Wykonując to polecenie, Wydział krajowy porównał wydatki na leki, apteki i sanitarne potrzeby w szpitalu św. Łazarza w Krakowie z takimi samymi wydatkami w szpitalu lwowskim z lat 1880., 1881. i 1882., i okazało się, że wydatki te w powyższych trzech latach wynosiły w szpitalu lwowskim 28.290 zł., czyli średnio po 9.430 zł. rocznie; co wynosi na chorego po 97·5 centa, a na dzień leczenia po 5·2 centa. W krakowskim szpitalu zaś wynosiły one 25.239 zł., czyli rocznie 6.413 zł., t. j. na chorego 1 zł. 22 ct., a na dzień leczenia 5·4 centa.

Śledząc dalej za przyczyną tej różnicy, wynoszącej na chorego 24·5 ct., a na dzień 0·2 centa, polecił Wydział krajowy zbadać wszystkie ordynacje lekarskie, tak krakowskiego, jak lwowskiego szpitala z r. 1882. i przyszedł do przekonania, że przyczyna tej różnicy leży w częstszym zapisywaniu w krakowskim szpitalu chininy, wody sodowej, tudzież kwasków i soków dla poprawienia smaku złej wody do picia. Samej chininy zużyto w Krakowie w r. 1882. 4 kilo i 300 grammów za cenę 1.072 zł.; podczas kiedy w tym samym roku zapisano we Lwowie tylko 1 kilo i 668 grammów za cenę 433 zł. 10 ct. Wody zaś sodowej zużyto w Krakowie w r. 1881. butelek 10.491, a w połowie roku 1882, butelek 6.190. Częste używanie chininy tłumaczy się panowaniem endemicznem malaryi w okolicy szpitala św. Łazarza, obfitującej w moczary, a podawanie chorym wody sodowej tłumaczy się złą wodą do picia w studniach szpitalnych i w ogóle w Krakowie.

Na to wszystko zwrócił Wydział krajowy uwagę komitetu administracyjnego, dyrektora i lekarzy ordynujących i zalecił tym ostatnim jak największą oszczędność w przepisywaniu lekarstw, rozumie się o ile się to da pogodzić z prawidłowem leczeniem chorych.

Przy chętnem współdziałaniu lekarzy ordynujących skutki już się okazały. Rachunki bowiem z pierwszego kwartału r. 1884. wykazują, że koszt leków na dzień i chorego zmniejszył się do 3·4 centa, t. j. o 2 centy.

Sprawa taksy na klinice
położniczej w Krakowie.

Na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883. powziął Wysoki Sejm uchwałę treści następującej:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by opierając się na wyraźnem brzmieniu orzeczenia c. k. komisji namiestniczej krakowskiej z d. 11. Gru-

dnia 1866 L. 27.909 zawarł z c. k. Rządem umowę, na podstawie której fundusz krajowy za słabe w klinice położniczej w Krakowie umieszczone, zwykłą taksę leczenia, w szpitalu św. Łazarza na oddziale położnicie ustanowioną, opłacać będzie“.

Wykonując to polecenie, Wydział krajowy pismem z dnia 11. Marca 1884. do L. 58.101 udał się do c. k. Namiestnictwa tłumacząc rzecz w sposób następujący:

Powołane orzeczenie komisji namiestniczej z r. 1866. jest właściwie sprawozdaniem tejże komisji do c. k. Ministerstwa, a w tem co do kwestyi poruszanej znajduje się tylko ustęp następujący:

„Die Auslagen für Medicamente und Bespeisung der Kranken der geburtshilflichen Klinik, wurden bisher aus dem St. Lazar - Spitalfonde bestritten“.

Wypływa ztąd, że na szpitalu ciąży jedynie obowiązek karmienia i dostarczania lekarstw tym chorym położnicom, które pozostają na klinice położniczej. Praktykowany dotąd sposób, że fundusz szpitalny zwraca za położnice na klinice umieszczoneienne wynagrodzenie od chorej w ilości 90. ct. stoi rzeczywiście w sprzeczności z zasadą, że zwracać się mają tylko koszta żywienia i lekarstw.

Koszta te według naszych zestawień rachunkowych wynoszą w szpitalu św. Łazarza dziennie od chorego

żywność	28.5 ct.
leki i sanitarne	65 „
Razem	35 „

Wydział krajowy zmuszony jest przyznać, że takie wynagrodzenie dla klinik byłoby za szczupłe, chociaż płacone obecnie po 90 centów dziennie jest niezawodnie za wysokie.

Według zestawień rachunkowych wynosił koszt utrzymania chorego w szpitalu św. Łazarza:

w r. 1881. wynosił koszt utrzymania chorych i położnic ogółem	68.833 zł. 43 ct.
podzielony przez dni leczenia wynosi koszt dzienny	0.75.7 zł. — —
w r. 1881 wynosił koszt chorych i położnic podzielony przez dni leczenia wynosi koszt dzienny	0.80.3 zł. — —

Taksa w szpitalu obowiązująca wynosi tylko 63 ct. dziennie, gdyż nadwyżkę wydatków pokrywają własne dochody szpitala.

Rzeczywiście jednak kosztuje pobyt chorego dziennie około 80 ct. i ta miara byłaby ze wszystkich względów najsłuszniejszą.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu zaproponował Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu niżenie taksy z 90 na 80 centów dziennie.

Na tę jednak odezwę pomimo urgeusów, dotąd nie otrzymaliśmy odpowiedzi.

Lustracya majątków i dzierżawa Tropiszowa.

Uchwałą z dnia 18. Października 1883. wezwał Wysoki Sejm Wydział krajowy, aby zarządził dokładną lustracyę majątków wydzierżawionych a do funduszu szpitala św. Łazarza należących, mianowicie co do stanu budynków i ogólnego zagospodarowania.

Wykonując to polecenie, Wydział krajowy pismem z 21. Marca 1884 do L. 14.451 zaprosił Wgo Stanisława Homolacza właściciela dóbr, ażeby w porozumieniu z Komitetem administracyjnym i przy pomocy architektki p. Karola Zaremby zechciał zwiedzić te majątki, mianowicie Prądnik Czerwony pod Krakowem i Tropiszów w Królestwie Polskiem.

Jednakowoż p. Homolacz z powodu licznych swoich zajęć wymówił się od spełnienia tego zadania; ponieważ zarazem zbliżył się termin odnowienia dzierżawy Tropiszowa, która kończy się z dniem 24. Czerwca 1885. r. przeto Komitet administracyjny, po zrezygnowaniu p. Homolacza, zarządził lustrację dóbr Tropiszowa zapraszając do komisji: Wgo Szumańczowskiego właściciela dóbr, członka Komitetu hr. Sobiesława Mieroszowskiego, Dyrektora Dr. Harajewicza i rządęcę szpitala p. Nycza.

Komisja ta zjechała dnia 13. Czerwca 1884 do Tropiszowa i dokonała lustracji całego majątku.

Co do budynków, dawszy ich opis szczegółowy, kończy Komisja zdaniem, że wszystkie budynki są w dobrym i do użytku zdatnym stanie, że są starannie utrzymane a strzechy w ogóle dobre.

Przy następnej lustracji gruntów do Tropiszowa należących sprawdzono, że uprawa ich jest dobrą a stan zasiewów, szczególniej zboża, także dobry.

Następnie zlustrowała Komisja także folwark Koźlice, położony nad Wisłą. Tam budynki znalazła wszystkie w stanie normalnym, a grunt dworski, stanowiący dawniej łąkę o powierzchni przeszło 43 morgów zamienione od lat kilkunastu na pola orne i w tym roku także zasiane, prócz kilku morgów na łąkę zostawionych.

Co do ogólnej charakterystyki gospodarstwa twierdzi Komisja, że gospodarstwo prowadzone jest trybem dawnym, opartym przeważnie na produkcji zboża, że uprawa roślin pastewnych jest niedostateczną, że z powodu braku paszy liczba i utrzymanie użytkowego inwentarza nie odpowiada należycie przestrzeni ziemi. Zmą jako zastępcę dzierżawcy podnosi Komisja, że pomimo odpowiedniej roli nie siewa rzepaku i nie sadi buraków dla cukrowni w okolicy istniejącej, gdyż te rośliny zwykle bardzo wyczerpują rolę, dając w zamian zbyt małą ilość materiału nawozowego.

Z tych powodów Komisja, ze względu, że p. Machnicki od lat 23 Tropiszów dzierżawi, że zawsze regularnie się wypłaca, budynki starannie utrzymuje i rolę starannie uprawia — wnosi na powierzenie mu dalszej dzierżawy na lat 12. jednak pod dwoma warunkami:

1) że czynsz dzierżawny podniesie się o 12%, co wyniesie rocznie około 500 zł.

2) że z powodu, iż sad, obejmujący 5 morgów i 241 przętów, znaleziono dość zaniedbany, zobowiąże się p. Machnicki corocznie 100 drzew owocowych w najlepszych gatunkach, mianowicie $\frac{1}{3}$ gruszy, $\frac{1}{3}$ jabłoni i $\frac{1}{3}$ śliw lub wiszni sadzić i w razie niezasadzenia od każdej sztuki 1. rubla kary zapłacić.

Warunki te uznał Wydział krajowy za słuszne i zlecił komitetowi porozumienie się z p. Machnickim.

Lustracja majątku Prądnik Czerwony nastąpi niebawem.

Zakład dla obłąkanych
w Kulparkowie.

W roku ubiegłym ruch chorych w zakładzie dla obłąkanych był następujący:

Leczone 859 chorych, to jest o 99 więcej niż w roku 1882; w liczbie tej izraelitów 181, to jest 21%. Ilość dni leczenia wynosiła 149.223 a zatem o 12.851 dni więcej niż w roku poprzednim. Zmarło 119 czyli 13.8%. Zwracamy uwagę, że na 117 znajdujących się w zakładzie, z nieuleczalnym porażeniem umysłowym, umarło 51, a zatem 43.5% całej ilości zmarłych. Przeciętny pobyt jednego chorego w zakładzie wynosił 173.7 dnia.

W ubiegłym roku więcej używano chorych do roboty jak w roku 1882. Przeciętnie pracowało 144 miesięcznie. Używano ich w kancelaryi, w różnych warsztatach, w kuchni, pralni, do robót ziemnych w polu i ogrodzie, w krowiarni, do szycia i naprawiania bielizny. Pracowali obłąkani w ogóle 15.179 dni. Po strąceniu kwoty §. 22. statutu oznaczonej, wypłacono chorym za robotę 689 zł. 94 ct.

Wydatki na utrzymanie całego zakładu w roku 1883 wynosiły 147.457 zł. a zatem o 54 zł. mniej jak preliminowano w budżecie. Utrzymanie jednego obłąkanego przez cały czas jego pobytu w zakładzie kosztowało 171 zł. 66 ct. a dziennie 98.8 ct., żywienie zaś chorego w ciągu dnia jednego 23.6 ct.

Dochody wynosiły 154.214 zł. Nadwyżka dochodów w kwocie 6.757 zł. oddaną została do funduszu krajowego. Do dochodów przyczynił się fundusz krajowy tytułem kosztów za leczenie ubogich obłąkanych, kwotą 117.026 zł. od której odtrącić należy 6.757 zł. zwróconej nadwyżki dochodów. Takim sposobem konkurował fundusz krajowy do dochodów zakładu tylko kwotą 110.269 zł. Płacący za siebie i obce fundusze przyczyniły się kwotą 30.373 zł. a własne źródła kwotą 6.815 zł. czyli w procentach wyraziwszy: fundusz krajowy dostarczył 74.8, obce fundusze 20.6, a własne źródła 4.6%.

Wynik gospodarstwa polowego z ogrodów, krowiarni i trzody chlewnej, przedstawia się w cyfrach następujących:

I. Gospodarstwo polne.

a) Wydatki: uprawa pól	2.335 zł. 7 1/2 ct.
b) Dochody ze zbiorów polnych	2.935 „ 50 „
czysty dochód	<u>600 zł. 42 1/2 ct.</u>

II. Ogrody zakładowe.

a) Wydatki na ogród i ogrodnika	708 zł. 18 1/2 ct.
b) Dochody z ogrodów	850 „ 36 „
czysty dochód	<u>142 zł. 17 1/2 ct.</u>

III. Krowiarnia.

Wydatki:

a) Zakupno 6 krów	731 zł. 52 ct.
b) Sprzęty i narzędzia	57 „ 40 „
c) Akcyza od zabicia jednej krowy	5 „ 72 „

Dochody: Razem 794 zł. 64 ct.

a) sprzedaż 8 krów wydojonych	855 zł. — ct.
b) Mięso, skóra, łój z jednej krowy	95 „ 41 „
Razem	<u>950 zł. 41 ct.</u>

Czysty zysk . . . . . 155 „ 75 „

Utrzymanie krów i produkcja mleka.

a) Utrzymanie służby stajennej	999 zł. 01 1/2 ct.
b) Pasza i inne wydatki	4.422 „ 88 „
Razem	<u>5.421 zł. 89 1/2 ct.</u>

Dochody :

a) Zabicie 17 cieląt	305 zł. 98 ct.
b) Zwrot za remanenta grysui buraków	819 „ 43 „
c) Zwrot za nawóz	30 „ — „
d) Zwrot z rachunku żywienia po 5 ct. za litr mleka	4.201 „ 45 „
e) Zwrot od tegoż rachunku tytułem niedopłaty	65 „ 03 ¹ / ₂ „
	<u>5.421 zł. 89¹/₂ ct.</u>

Zachodzi tu jednak okoliczność następująca: Przed zaprowadzeniem własnej gospodarki mlecznej, płacono przedsiębiorcy dostawy mleczywa za jeden litr mleka po 10 ct. Mleka potrzebuje zakład 70.024¹/₇₅ litrów; po 10 ct. licząc wynosi to kwotę . 7.002 „ 47¹/₂ „
 Tą samą ilość mleka z dzisiejszej produkcji kosztuje litr po 6⁰⁹/₁₀₀ ct. . 4.266 „ 48¹/₂ „
 Przeważa o 2.735 zł. 99 ct.
 którą to kwotę również za czysty zysk uważać należy.

IV. Trzoda chlewna.

Wydanki :

a) Za remanent 36 sztuk	930 zł. — ct.
b) Zakupno 87 sztuk	2.528 „ 11 „
c) Koszt służby	206 „ 12 „
d) Karm trzody	554 „ 23 „
	<u>Razem 4.208 zł. 46 ct.</u>

Dochody :

a) Zabicie 101 st. trzody starej i 17 prosiąt	3.934 zł. 36 ct.
b) Za szczecinę	13 „ — „
c) Odsprzedany remanent	940 „ — „
	<u>Razem 4.887 zł. 36 ct.</u>
Czysty więc zysk	678 „ 90 „

A zatem ogólny czysty zysk z gospodarstwa w ciągu roku 1883 wynosi:

Z gospodarstwa polnego	600 zł. 42 ¹ / ₂ ct.
„ „ „ ogrodowego	142 „ 17 ¹ / ₂ „
Z krowiarni	{ 2.735 „ 99 „
	{ 155 „ 75 „
Z trzody chlewnej	678 „ 90 „
	<u>Razem 4.313 zł. 24 ct.</u>

Ciągle podnosząca się cena mięsa i wygórowane wymagania rzeźników skłoniły nas do przeprowadzenia próby własnej rzeźni. Próba dokonana na 6 zakupionych wołach okazała czysty zysk wynoszący około 12%. Próba ta jeszcze się ciągnie dla dokładnego ocenienia jaki sposób zakupna wołów dla zakładu będzie najkorzystniejszym.

Stajnia dla koni zakładowych jest w takim stanie że grozi zawaleniem, krowiarnia zaś urządzona tymczasowo w budynku przeznaczonym na stajnię

dla koni i na wozownię jest zbyt wązka dla postawienia krów w dwa rzędy. Koniecznem jest postawienie nowej krowiarni na 26 krów, zamieniając terazniejszą krowiarnię napowrót na stajnię dla koni i na wozownię. Przy nowej krowiarni możnaby urządzić rzeźalnię i stajnię na 12 wołów zapasowych, przeznaczonych na rzeź. Suma 2.000 zł. udzielona przez Wysoki Sejm i wstawiona do budżetu na rok 1884 na urządzenie stajni i na reperację karczmy nie została jeszcze zużyta. W tym roku wstawiamy do budżetu jeszcze 6.000 zł. na wybudowanie nowej krowiarni, rzeźni i przerobienie starej krowiarni na stajnię dla koni i na wozownię.

W roku 1880. wydzierżawił Wydział krajowy propinację na lat sześć to jest do końca roku 1886. za roczny czynsz 550 zł., pod warunkiem, że dzierżawcy będzie wolno otworzyć drugi szynk obok drogi ze Lwowa do Kulparkowa wiodącej w baraku kosztem jego postawionym. Grunt, na którym barak stanął, jest własnością zakładu i należy do obszaru zakupionego przez c. k. Rząd dla zakładu kulparkowskiego, należy jednak do rajonu propinacyjnego miasta Lwowa. W roku 1881. Magistrat lwowski zażądał zamknięcia szynku tego, z powodu, że prawo propinacji na tym gruncie należy do miasta i jest już wydzierżawione. Przekonawszy się, że żądanie to było słuszne, zawarliśmy ugodę z kuratorem masy krydalnej ówczesnego dzierżawcy propinacji miejskiej, wedle której przyjęliśmy obowiązek płacenia za prawo propinacji na tych gruntach wynoszących 13 morgów rocznie po 150 zł. W roku 1883. dzierżawca propinacji miejskiej podwyższył czynsz ten na 300 zł. Z końcem pierwszego półrocza skończyła się jego dzierżawa z powodu zniesienia prawa propinacji miasta, a szynk ten mnsiał być tak jak inne szynki koncesyonowanym przez Magistrat lwowski za opłatą konsumcyjną i policyjną. Tytułem opłaty konsumcyjnej ugodził się Wydział krajowy płacić Magistratowi rocznie 300 zł. oprócz tego opłaty policyjnej 12 zł. a podatku rządowego od trunków rocznie 100 zł. razem 412 zł. Takim sposobem czysty dochód propinacyjny wynosił zaledwo 143 zł. Wydział krajowy przedsięwziął nabyć na własność prawo propinacji od miasta Lwowa, lecz ngoda z powodu wygórowanych żądań nie przyszła do skutku. Przeto rozwiązano kontrakt z dzierżawcą i wypłacono temuż 525 zł. tytułem wynagrodzenia za przysługujące mu prawo dzierżawne do końca roku 1886. oraz za barak w którym się wyszynk odbywał. Po czem rozpisano licytację na dzierżawę propinacji i wydzierżawiono ją na lat trzy to jest od 1/5 1884. do 30/4 1887. za roczny czynsz 576 zł. z warunkiem jednak, żeby nabyty barak przestawiono na grunt zakładowy nie należący do rajonu miasta Lwowa. Z czego wynika, że propinację zakładową tym sposobem uwolniono z pod opieki Magistratu miasta Lwowa, a najważniejsza, że kwota 576 złr., stanowiąca obecnie czynsz dzierżawny, będzie czystym dochodem z propinacji kulparkowskiej.

Budowa ludowni jest już rozpoczęta i przed zimą budynek zostanie ukończonym.

W budynku administracyjnym, w pomieszkaniu Dyrektora okazał się grzyb w podłodze, którą potrzeba było zerwać całkowicie i zastąpić nową. Zostanie to pokryte z rubryki „konserwacye“, która z tego powodu prawdopodobnie będzie przekroczoną.

Na miejscu dwóch zużytych kotłów parowych zakupiono dwa nowe, z których pierwszy zaczął funkcyonować we Wrześniu, a drugi w Listopadzie 1883. roku.

Zakupno bielizny.

W roku 1883. wydaliśmy we wszystkich naszych szpitalach powszechnych na bieliznę 30.081 zł. Mianowicie w szpitalu Lwowskim 5.036 zł. w szpitalu Krakowskim 5.939 zł., w zakładzie Kulparkowskim 9.433 zł., w szpitalach prowincjonalnych 9.673 zł.

Z tej ogólnej kwoty wyszło na zakupno nowego materiału u producentów krajowych dwie trzecie części t. j. około 20.200 zł.

Szpitala prowincjonalne.

Ruch chorych w szpitalach prowincjonalnych w roku 1883. wzmógł się bardzo znacznie w porównaniu z rokiem poprzednim. Ilość leczonych wynosiła 16.102, a zatem o 635 więcej jak w roku 1882; dni zaś leczenia było 388.064. t. j. o 22.646 więcej. Procent śmiertelności wynosił 9·3 a po odtrąceniu 139. przywiezionych w chwili konania 8·5. Każde łóżko było obłożone 9 razy w roku. Średni pobyt chorego w szpitalach 24·1. Powodem dłuższego przeciętnego pobytu chorych w szpitalach prowincjonalnych w porównaniu z krajowymi jest stosunkowo większa ilość chorych dotkniętych chorobami wenerycznymi (3.703), których leczenie wymaga dłuższego czasu, a które szczególnie w górskich okolicach stały się bardzo pospolitymi.

Alegat 31.

Zamknięcia rachunkowe z obrotu funduszków szpitali prowincjonalnych przedstawiają sumę wydatków rzeczywistych 208.594 zł. t. j. o 33.659 zł. mniej od kwoty budżetami preliminowanej i o 13.232 zł. mniej od wydatków w roku 1882. pomimo zwiększonej ilości chorych i dni leczenia. a o 96.478 zł. mniej od wydatków w roku 1878, które wynosiły wtedy 305.072 zł. Dochody w roku 1883 przewyższały wydatki o 20.466 zł.

Pielęgnowanie jednego chorego w roku 1883. kosztowało tylko 12 zł. 95 ct. t. j. o 1 zł. 39 ct. mniej jak w roku poprzednim, koszt dnia leczenia spadł z 60.7 ct. na 53.7 ct., a koszt żywienia z 22 na 20.7 ct., chociaż nieustannem staraniem naszym jest, aby chorzy żadnego niedoznani uszczerbku pod względem żywienia i pielęgnowania. Przeciętna taksa za leczenie chorych w szpitalach prowincjonalnych wypada na 51.7 ct., a zatem 2 ct. szpitale prowincjonalne pokrywają z własnych dochodów. Rezultaty te pokazują, że szpitale prowincjonalne nasze są taniej administrowane jak w całej Austryackiej Monarchii.

Ze spraw administracyjnych w tych szpitalach podnosimy następujące:

Z zamknięć rachunkowych z trzech lat ostatnich przekonawszy się, że taksa szpitalna w Drohobyczu nie pokrywa wydatków, byliśmy zmuszeni podnieść ją z 51 na 55 centów; przeciwnie zaś w szpitalu wadowickim zniżyliśmy z 55 na 52 ct.

Zezwoliliśmy m. Brodom rozpocząć budowę nowego szpitala na 50 łóżek z własnych funduszków szpitala, wynoszących około zł. 26.000 pod kierunkiem, dozorem i kontrolą brodzkiej rady powiatowej.

Pod względem gospodarstwa i administracji w szpitalach prowincjonalnych nastąpiły korzystne zmiany, tak, że szpitale, które poprzednio dużo pozostawiały do życzenia (jak samborski i nowosądecki), teraz nie ustępują innym zakładom.

Sprawami zakładów prowincjonalnych wszędzie kierują wedle wydanych instrukcyj Komitety szpitalne, złożone z burmistrza, członka rady miejskiej, lekarza i rządcy a czynność tych Komitetów okazała się użyteczną dla szpitali.

Alegat 32.

Budżety szpitali prowincjonalnych na rok 1884. wykazują sumę rzeczywistych wydatków 232.810 zł., a po dodaniu pozycji przenośnych, które wynoszą 10.807 zł., okazało się ogólny rozchód w kwocie 243.618 zł. Dochody obliczone na sumę 262.461 zł., każą się spodziewać nadwyżki w kwocie 18.843 zł.

Alegat 33.

W obec pojawienia się cholery we Francji wydaliśmy okólnik do zarządów wszystkich naszych szpitali powszechnych pouczający, jak należy postępować w razie zawleczenia tej zarazy do kraju.

Departament VI.

Szef: Waleryan Podlewski Członek Wydziału krajowego.

A. Ustawy i uchwały podlegające Najw. sankcyi.

Ustawa której Najw. sankcyi odmówioną została.

Pismem z 15. Kwietnia 1884. L. 3.019 zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa, że Jego ces. i król. Apost. Mość Najwyższem postanowieniem z d. 27. Marca 1884. nie raczył udzielić Najw. sankcyi uchwalonemu przez Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 11. Października 1883. projektowi ustawy zmieniającej §§. 5 i 6 kraj. ord. wyb.

W piśmie tem zawarte są oraz powody odmówienia Najw. sankcyi.

Wskutek uchwały z 25. Kwietnia 1884. L. 20.217. Wydział krajowy przedkłada Wys. Sejmowi ponowny projekt względem zmiany odnosnych paragrafów kraj. ord. wyb. w osobnem sprawozdaniu.

B. Wezwania Wys. Sejmu do c. k. Rządu i sprawy temuż do załatwienia odstąpione.

Wezwania Wys. Sejmu do c. k. Rządu dotyczące zapewnienia nadal galic. Towarzystwu kredyt. ziemsk. uwolnienia kuponów od listów zastawnych od opodatkowania.

Pismem z dnia 27. Kwietnia 1884 L. 3.528 pr. oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu, że uchwała Wys. Sejmu z dnia 15. Października 1883. wzywająca c. k. Rząd, ażeby w drodze konstytucyjnej o to się postarał, by w nowych ustawach podatkowych takie postanowienia zostały umieszczone, któreby w sposób żadnej wątpliwości nie ulegający, otrzymanie przysługującego galic. Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu uwolnienia kuponów od listów zastawnych od opodatkowania nadal zapewniły, przedłożoną została sprawozdaniem Prezydium c. k. krajowej Dyrekeyi skarbu z dnia 1. listopada 1883. Wys. c. k. Ministerstwu skarbu. Zarazem oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa, iż o skutku jaki powyższa uchwała odniesie, nieomieszka Wydział krajowy zawiadomić, co jednak do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nastąpiło.

Wezwania Wys. Sejmu do c. k. Rządu, dotąd niezadowolnione.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania, nienadeszły odpowiedzi pomimo upomnienia się o to Wydziału krajowego na następujące wezwania Wys. Sejmu do c. k. Rządu:

1) z dnia 13. Października 1883 o zbadanie zażaleń gmin dotyczących licznych trudności formalnych przy składaniu przez Zwierzchności gminne podatków w c. k. kasach podatkowych i usunięcie takowych przez odpowiednie pomnożenie urzędników podatkowych;

2) z dnia 20. Października 1883. ażeby c. k. Rząd jak najrychlej przeprowadził w drodze konstytucyjnej zupełną reformę ustawodawstwa o tak zwanych należnościach prawnych;

i ażeby przy ułożeniu nowej ustawy w powyższym przedmiocie uwzględnił także zasadę, że spadki po ascendentach i descendentach, na podstawie prawnego dziedziczenia lub ostatniej woli rozporządzenia odziedziczone, których wartość 500 zł. nie przynosi, mają być wolne od opłaty podatku spadkowego.

3) z dnia 10. Października 1883. o wyjednanie ustawy wprowadzającej w Galicyi postępowanie ustne w sprawach spornych i urzędzającej odpowiednie sądy;

4) z dnia 10. Października 1883. o wyjednanie ustawy zaprowadzającej instytucję Rad familijnych, tudzież postępowanie sądowe zapewniające dobry zarząd nad mienom nieletnich i tańszą legitymację dziedzica, tudzież umożliwiające szybkie objęcie spadku i podział takowego bez uciążliwych formalności.

C. Uchwały sejmowe z r. 1883. niepodlegające Najwyższej Sankcyi i sprawy Wydziałowi krajowemu przekazane i polecane.

Uchwała Wysokiego Sejm z d. 24. Września 1883. o do przeniesienia miejscowości Iskań z okręgu c. k. Sądu pow. w Birezy Starostwa Dobromilskiego do c. k. Sądu pow. w Dubiecku i razem z okręgiem tegoż Sądu do c. k. Starostwa w Przemyślu.

Wezwano pod d. 30. Października 1883 r. L. 47776 Wydział pow. Dobromilu, o zawiadomienie mieszkańców gminy Iskań.

Uchwała tejże daty, zmieniająca uchwałę sejmową z dnia 29. Maja 1875 r. w tym punkcie, że miejscowość Pasierbiec należy wyłączyć z okręgu c. k. Sądu pow. w Wisniezu i Starostwa w Bochni, a przyłączyć do okręgu c. k. Sądu pow. i Starostwa w Limanowej.

Pod d. 6. Listopada 1883. L. 47.778 polecono Wydziałowi powiatowemu w Bochni zawiadomić o tej uchwale mieszkańców gminy Pasierbiec.

Uchwała Wysokiego Sejm z d. 8. Października 1883. w sprawie przeniesienia miejscowości Bienkówka z okręgu c. k. Sądu pow. w Myślenicach, do okręgu c. k. Sądu pow. w Makowie Starostwa Myślenickiego.

Zawiadomiono pod d. 26. Października 1883. L. 50 013 Wydział powiatowy w Myślenicach dla poinformowania odnośnej gminy.

Uchwała z d. 15. Października 1883. w sprawie przeniesienia miejscowości Kobylnica ruska, Kobylnica wołoska i Fehlbach z okręgu c. k. Sądu pow. w Lubaczowie Starostwa Cieszanowskiego, do okręgu c. k. Sądu pow. w Krakowcu Star. w Jaworowie.

Pod d. 15. Maja 1884. L. 19.769 zapytano c. k. Prezydium Namiestnictwa o stanie tej sprawy, na co pod d. 29. Maja 1884 r. LW. 27.345 otrzymaliśmy odpowiedź, że c. k. Prezydium Namiestnictwa zarządziło zebranie potrzebnych wyjaśnień przez c. k. Starostwo w Cieszanowie.

Uchwała Wysokiego Sejmu z d. 16. Października 1883. Pod d. 23. Października 1883. L. 51.579 zakomunikowano uchwałę tę Prezydium c. k. Sądu wyższego krajowego we Lwowie. mocą której oświadcza Sejm c. k. Rządowi, że do Trybunału I. Instancji w Brzeżanach przydzielone być mają okręgi Sądów powiatowych w Brzeżanach, Kozowej, Chodorowie, Podhajcach, Rohatynie, Bursztynie, Przemyślanach i Wiśniowczyku.

Uchwała tejże daty, oświadcza c. k. Rządowi, że okręg Sądu pow. w Bóbrce ma być wydzielony z okręgu Trybunału I. Instancji w Złoczowie a przydzielony do Sądu krajowego we Lwowie.

Załatwiono jak wyżej przy tej samej liczbie.

Inne sprawy ważniejsze.

Z uchwały Wys. Sejmu z d. 21. Października 1882. którą przekazaną nam została do załatwienia petycja gminy Bratkowce o wyłączenie z okręgu Sądu pow. w Tyśmienicy i c. k. Starostwa Tłumackiego, a przydzielenie do okręgu Sądu delegowanego miejskiego i Starostwa w Stanisławowie.

Po zebraniu potrzebnych wyjaśnień i opinij c. k. władz sądowych, przedkładamy Wys. Sejmowi oddzielne z przychylnym wnioskiem sprawozdanie pod L. 19.774/84.

W sprawie terytoryalnego podziału kraju na okręgi sądów powiatowych.

Od czasu zeszłorocznego sprawozdania z czynności Wydziału krajowego zasłły następujące zmiany w terytoryach Sądów powiatowych :

- a) gmina Zubsuche w Bystrym przeznaczona pierwotnie do okręgu nowego Sądu powiatowego w Czarnym Dunajcu, który z dniem 1. Stycznia 1884 r. działalność uszędowną rozpoczął, rozporządzeniem Ministerstwa sprawiedliwości z d. 3. Października 1883 r. L. 14.780 pozostawiona nadal w okręgu Sądu powiatowego w Nowym Targu.
- b) Ministerjum sprawiedliwości oznajmiło pod dniem 30. Stycznia 1884. LW. 5.954 o utworzeniu nowego Sądu powiatowego w Bieczu, bez oznaczenia terminu otwarcia. W skład nowego okręgu Sądu w Bieczu wejść gminy proponowane uchwałą Wys. Sejmu z d. 29. Maja 1875 r. prócz gminy Biecz, którą pozostawiono nadal w okręgu Sądu powiatowego w Gorlicach i gmin, Olpiny, Szerzyny, i Żurowa, które pozostają przy okręgu Sądu powiatowego w Brzostku.
- e) Rozporządzeniem z d. 8. Marca 1884 r. (LW. 13.237) Ministerjum Sprawiedliwości zarządziło uporządkowanie terytoryów Sądów powiatowych w Olesku, Załóżcach i Zborowie w ten sposób: że gminy Jasionów, Dubie, Kadłubiska, Roźniów i Czechy wyłączone z okręgu Sądu powiatowego w Olesku a przydzielono do okręgu Sądu pow. w Brodach, zaś gminy Białogłowy i Netrepińce z okręgu

Sądu pow. w Załóżcach, a przydzielono do okręgu Sądu powiatowego w Zborowie. Ze zmianą tą dopełnione zostały zmiany odpowiednich terytoriów c. k. Starostw tak, że okręg Sądu powiatowego w Olesku mieścić się już będzie w całości w okręgu c. k. Starostwa w Złoczowie. — Co się tyczy uregulowania terytoriów odpowiednich Reprezentacyj państwowych, Wydział krajowy zarządził odpowiednie starania w myśl ustawy państwowej z d. 15. Listopada 1882.

- d) Rozporządzeniem z d. 23. Maja 1884 L. 26.785 Ministerium sprawiedliwości w myśl uchwały sejmowej z d. 25. Września 1882 r. przeniosło z dniem 1. Października 1884 r. gminę Meducha z okręgu Sądu powiat. Bursztyn, Star. Rohatyńskiego, do okręgu Sądu pow. w Haliczu, Star. w Stanisławowie.
- e) Gmina Bieńkówka wskutek rozporządzenia p. Ministra sprawiedliwości z d. 20. Czerwca 1884 r. L. 30.845 przeniesioną zostaje z d. 1. Stycznia 1885 r. z okręgu Sądu powiat. w Myślenicach do okręgu Sądu powiatowego w Makowie, przyczem nie zajdzie żadna zmiana w terytoriach c. k. Starostw i Rad powiatowych, albowiem i Sąd w Myślenicach i Sąd w Makowie mieszczą się w powiecie Myślenickim.

Uchwały Wysokiego Sejmu dotyczące wsparcia udzielonego członkom niektórych gmin dotkniętych klęskami elementarnymi.

Uchwałami wydanymi na posiedzeniach poniżej wyszczególnionych udzielił Wysoki Sejm wsparcia, a mianowicie: dnia 17. Października 1883 L. 974/S. pogorzelncom gminy Doroszowa powiatu Żółkiewskiego . . . 300 zł.

Dnia 18. Października 1883 do L. 532/S. dotkniętym klęską gradobicia członkom gmin Kosowy, Ostrowa tuszowsko-narodowego Ostrowa tuszowskiego kolonii i Ostrowa barańskiego powiatu Kolbuszowskiego . . . . . 300 „

Dnia 18. Października 1883. do L. 290/S., 293/S. 678/S. dotkniętym klęskami elementarnymi członkom gmin powiatu Złoczowskiego, a to: gmina Olejowa . . . . . 200 „
gmina Bzowica . . . . . 100 „
gmina Białokiernica . . . . . 100 „

Wezystkie te kwoty zostały odesłane na ręce odpowiednich Wydziałów powiatowych, zaraz po zapadłych uchwałach, celem rozdania ich pomiędzy poszkodowanych.

Nowo otworzony posterunek c. k. Żandarmeryi w Zakopanem powiatu Nowotarskiego.

Pisnem z dnia 9. Maja 1884 L. 3.887/pr. zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa, i w skutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1883 zezwoliło w pozozumieniu z c. k. krajową komendą żandarmeryi, na ustanowienie stałego posterunku w Zakopanem o sile trzech żandarmów, którzy po jednym wzięci zostali z posterunków w Nowym Targu, Czarnym Dunajcu i Czorsztynie.

Posterunek ten został dnia 1. Czerwca 1884 ustanowionym i pomieszczonym w ubikacyi ofiarowanej na ten cel przez zarząd dóbr i kopalni dóbr Zakopane bezpłatnie na tak długo, jak długo ten posterunek w Zakopanem pozostanie.

Petycja gminy Mrzygłodu o przeniesienie posterunku c. k. Żandarmeryi z Tyrawy wołoskiej do Mrzygłodu.

Na posiedzeniu dnia 13. października 1883 powziął Wysoki Sejm nad sprawozdaniem petycji gminy Mrzygłód o przeniesienie posterunku c. k. żandarmeryi z Tyrawy wołoskiej do Mrzygłodu następującej treści uchwałę:

„Petycę gminy Mrzygłód o przeniesienie posterunku c. k. żandarmeryi z Tyrawy wołoskiej do Mrzygłodu, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i odpowiedniego załatwienia“.

Wydział krajowy zbadał okoliczności przytoczone w petycji za pośrednictwem Wydziału powiatowego i c. k. Starostwa w Sanoku, tak Wydział powiatowy jak i Starostwo objawili uzasadnione zdanie, iż przeniesienie posterunku z Tyrawy wołoskiej do Mrzygłodu byłoby nieodpowiednem i niekorzystnem dla służby bezpieczeństwa.

Wydział powiatowy przemawiał przytem za utworzeniem nowego posterunku w Mrzygłodziu, na co jednak c. k. Starostwo się nie zgodziło, podnosząc, że w razie potrzeby inne posterunki stacyonowane w pobliżu Mrzygłodu wysyłają do Mrzygłodu patrole o 2 lub i 3 żandarmach, i że dotąd nie zaszedł żaden wypadek, stwierdzający niedostateczność tego zarządzenia.

Oznajmiliśmy zatem Zwierzchności gminnej Mrzygłodu, iż oznaczona petycja nie może być uwzględnioną.

W sprawie poręczenia za kwotę 34.000 zł., udzieloną w r. 1883. z funduszów Państwa tytułem zaliczki bezprocentowej dla ludności Galicyi potrzebującej pomocy.

Nad sprawozdaniem komisji budżetowej w przedmiocie przyjęcie na fundusz krajowy poręczenia za kwotę 34.000 zł., udzieloną z funduszów Państwa tytułem zaliczki bezprocentowej dla ludności Galicyi potrzebującej pomocy, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 8. Października 1883 następującej treści uchwałę:

„Sejm krajowy zatwierdza poręczenie przyjęte przez Wydział krajowy na fundusz krajowy za sumę 34.000 zł. w. a. przyznaną w myśl ustawy z dnia 25. marca 1883 (Dz. u. p. Nr. 42) na wsparcie a względnie na bezprocentowe zaliczki dla ludności Galicyi potrzebującej pomocy“.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem z dnia 23 Października 1884 L. 50.012 odnośnie do dawniejszych pism swoich z dnia 30. Marca i 19. Maja 1883 L. 14.897 i 22.858, któremi Wydział krajowy wydał tymczasowe poręczenie z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Wysoki Sejm celem umożliwienia rozdziału zaliczek na wiosnę r. 1883.

Zaliczki oznaczone mają być zwrócone Państwu w 5ciu latach, począwszy od 1. Stycznia 1884, a gdy w pierwszym rządzie poręczyły za nie gminy, a oprócz tego zaległe raty mają być ściągnięte w drodze egzekucyi politycznej, tak, że fundusz krajowy nie może ponieść straty z powodu tego poręczenia, nie zaszły dotąd żadne wypadki, jakieby w tej sprawie należało podać do wiadomości Wysokiego Sejmu.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i W. Ks. Krakowskiego.

We Lwowie dnia 6. Sierpnia 1884.

Marszałek krajowy:
Zyblikiiewicz w. r.

Członek Wydziału krajowego i sprawozdawca:
Oktaw Pietruski w. r.

Alegat 1. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1884.

a) **U w a g i**

ze stanowiska administracyjnego do projektu ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa.

Art. II. postanowień następujących.

Postanowienia tego artykułu odnoszące się do tak zwanych budowli publicznych wymagają zmiany wedle następujących zasad, zawartych w nowych ustawach budowniczych, a w szczególności także w ustawie budowniczej z dnia 28. Kwietnia 1882 dz. u. kr. N. 77. dla 29 miast galicyjskich.

1. Przy budowlach wykonywanych przez państwo, kraj lub też fundusz zostający pod ich zarządem, powołaną jest do przedsięwzięcia komisji i lokalnej celem przesłuchania stron interesowanych co do możliwych zarzutów władza gminna (Magistrat) sprawujący funkcje politycznej władzy powiatowej.

Przy tej komisji należy także oznaczyć linię budowlaną i poziom.

2. Jeżeli przeciw budowie nie zostaną podniesione zarzuty, lub jeśli zarzuty te w dobrowolny sposób zostaną uchylone, należy uwiadomić władzę prowadzącą budowę, że przeciw budowie nie zachodzi żadna przeszkoda.

3. O zarzutach nie uchylonych, o ile one nie są natury prawnoprywatnej, rozstrzyga Namiestnictwo w porozumieniu z władzą prowadzącą budowę.

4. Pod względem zarzutów prawnoprywatnych, ma Namiestnictwo co do tych budowli postępować wedle przepisów zawartych w §. 11.

5. Oddanie tych budowli do użytku, pozostawia się zarządzeniu władzy, która je wybudowała.

Co do budowli na gruntach kolei żelaznych, (§. 2 ustawy z 19. maja 1874 dz. u. p. N. 70. i w pobliżu kolei żelaznych należałoby postanowić zgodnie z §. 16 wspomnianej ustawy budowniczej dla 29. miast galicyjskich, że przy budowach tego rodzaju należy stosować się do obowiązujących w tej mierze osobnych przepisów.

Zresztą należałoby tak niniejsze postanowienie jakoteż powyższe co do publicznych budowli umieścić na odpowiednim miejscu ustawy budowniczej w osobnych paragrafach w każdym razie po §. 79 jako osobny rozdział z stosownym napisem, przeczoby odpadły wstępne postanowienia ustawy.

§§. 4. i 6.

W 2. alinei paragrafu 6. przyznano kompetencję do rozstrzygnięcia kwestyi, czy ze względów publicznych istnieje konieczność otwarcia nowej drogi, placu lub ulicy przez grunta prywatne, bądź puste, bądź zabudowane, lub też rozszerzenia albo sprostowania istniejącej drogi albo placu, władzom autonomicznym a orzeczenie względem odstąpienia gruntu (expropryacji), które się z tego powodu okaże potrzebnem, przyznano politycznej władzy krajowej.

Orzeczenia co do wywłaszczenia nie można jednak oddzielić od decyzji o potrzebie regulacji ulicy, lub otwarcia albo urządzenia placu, uznanie bowiem potrzeby stanowi najistotniejszą część orzeczenia wywłaszczającego.

W mowie będące postanowienie należałoby zatem w tym kierunku zmienić, że polityczna władza krajowa ma wydać orzeczenie wedle obowiązujących w tej mierze prawnych przepisów co do expropryacji na cele zmian uznanych przez gminę za potrzebne.

Ścisłe biorąc, odnosi się to samo także do 3. ustępu §. 4.

Jednakże w wypadkach w paragrafie tym przewidzianych, nie zachodziła by — w celu nproszczenia postępywania i w obec tego §. 6 zmierza ku dalej idącym wywłaszczeniom — żadna przeszkoda, gdyby 3. ustęp paragrafu 4. wypowiedział jedynie, że w razie odwołania się, polityczna władza krajowa ma decydować o obowiązku do odstąpienia gruntów na rzecz gminy.

W ostatnim ustępie §. 4. należałoby umieścić postanowienie, że kaucya ma być złożoną w instancyi realnej.

§. 11.

Postanowienie ostatniej alinei, wedle którego przeprowadzenie komisji z przyzwaniem stron nie jest potrzebnem, jeżeli przedłożone plany budowy opatrzone są pisemnem zezwoleniem współwłaścicieli dożywników i sąsiadów, musi z tego względu być zakwestyonowanem, ponieważ władza budownicza niema ewidencji tych osób, które mogą być powołane do podnoszenia zarzutów prawnoprywatnych, a dostatecznych wyjaśnień w tym kierunku nie można powziąć nawet z wyciągu tabularnego. — Ten ustęp należałoby zatem opuścić.

§. 13.

Ten paragraf dotyczący budowy na cele przemysłowe, należałoby sformułować zgodnie z analogicznym postanowieniem §. 14. powołanej ustawy budowniczej dla 29 miast galicyjskich.

§. 17.

Według usnowy drugiego ustępu tego paragrafu, może władza budownicza, w razie gdyby po udzieleniu konsensu do budowy, jednakże przed jej rozpoczęciem okazała się potrzebną zmiana potwierdzonych planów, udzielony konsens unieważnić, a w takim razie winien budujący postarać się o nowy konsens na budowę.

To postanowienie należałoby albo opuścić, albo w tym kierunku uzupełnić, że w takim razie zastrzega się osobie, która konsens na budowę uzyskała, prawo, żądać odszkodowania z powodu przedtem już poniesionych wydatków, lub przyjętych zobowiązań.

§ 72.

W alinei z tego paragrafu znajduje się błąd w tekście. Powinno tam stać mianowicie: „bez mocy wstrzymujących jakichkolwiek rekursów.“ zamiast „bez względu na moc wstrzymującą etc.“

§. 73.

Ten paragraf zawiera postanowienie, że w razie jeżeli budynek przymusowo opróżniony (§. 72) w przeciągu lat 3 nie zostanie tak naprawionym, aby znów mógł być zamieszkałym, albo nie będzie rozebrany lub uprzątniętym, służy magistratowi prawo orzec ze względów publicznych egzekucyjną sprzedaż realności, lub jej rozebranie na koszt właściciela, i wdrożyć sprzedaż u c. k. władz sądowych z warunkiem, że nowonabywca będzie obowiązany w terminie oznaczyć się mającym, nie prędzej jednakże jak w ciągu jednego roku, przyprowadzić tę realność do możliwie dobrego i bezpiecznego stanu.

Postanowienie wstępne tego paragrafu o tyle może być aprobowanem, że wedle §. 72 przedłożenia, mógłby Magistrat także w ciągu 3 lat zarządzić ewentualnie całkowite, lub częściowe uprzątnięcie budynku grożącego zawaleniem się.

Gdyby więc nastąpiła przymusowa sprzedaż takiej realności w myśl §. 73 z zastrzeżeniem przewidzianym w tym paragrafie, to zastrzeżenie to byłoby o tyle niezgodnem z publicznymi względami o ile możliwym jest, że już w ciągu roku mogłaby okazać się potrzeba uprzątnięcia budynku, do

czego nie można by jednak zobowiązać nowonabywcę w obec ograniczenia zawartego w §. 72 przedłożenia.

Wyrazy „nie prędzej jednak jak w ciągu jednego roku“ powinny by zatem być opuszczone.

§. 74.

Do tego paragrafu wpłynęło przedstawienie lwowskiego stowarzyszenia właścicieli realności.

W obec potrzeby zmiany niektórych postanowień tej ustawy budowniczej jest rzeczą pożądaną, zastanowić się ponownie nad postanowieniem §. 74 i należałoby, aby Reprezentacya kraju ze względu na znane jej stosunki miejscowe, zdecydowała, czy należy zatrzymać obecnie proponowane postanowienie, lub też je zmienić w tym lub w owym kierunku ewentualnie w następujący sposób.

„Do naprawy dachu gontowego, jeśli nie chodzi o wymianę pojedynczych lub małej ilości gontów, potrzebnem jest zezwolenie Magistratu.

Pozwolenie może być tylko na ten czas udzielone, jeśli wiązanie dachu zostanie uznanem jako zupełnie zdrowe, lub przynajmniej na taki czas użyteczne, że zdoła przetrwać zamierzone pokrycie gontami.

„W przeciwnym razie należy zarządzić odnowienia wiązania dachu i ogniotrwałe pokrycie“.

§. 78.

W ustępie b) tego paragrafu powinienby odpaść wyraz „wszystkich“ ze względu na §§. 67 i 68. lwowskiego statutu.

§. 79.

Paragraf ten należałoby sformułować w następujący sposób :

„Obecna ustawa nie narusza przysługującego na podstawie statutu król. stoł. miasta Lwowa Wydziałowi krajowemu i c. k. Namiestnictwu, względnie c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych prawa wydawania orzeczeń i zarządzeń, ani też istniejących szczegółowych postanowień dotyczących budowli szkół, kościołów i teatrów.

Alegat 2. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1884.

b) **U w a g i**

ze stanowiska technicznego do projektu ustawy budowniczej dla miasta Lwowa.

Paragraf 5ty dawniejszego projektu ustawy budowniczej, wymagający ułożenia chodnika, został pominięty w nowym projekcie ustawy budowniczej.

Urządzenie chodnika przed nowo wybudowanym domem w mieście takim jak Lwów, jest ważnem już ze względów schludności, ochrania ono zresztą mury. Trudno się domyśleć, dlaczego ten paragraf opuszczono.

§. 9.

Skala katastralna dla planów sytuacyjnych w celu uzyskania konseusu do budowy, t. j. 2:880 część naturalnej wielkości, byłaby zbyt małą do wykazania potrzebnej dokładności, tak, że ciągle zmiany na miarę metryczną byłyby nader uciążliwymi i dostarczałyby tylko dat przybliżonych.

Postanowienia §. 10 projektu z r. 1876. co do skali przy sporządzaniu planów sytuacyjnych i poziomych są dokładniejsze, właściwsze i charakterowi miary metrycznej odpowiednie, należałoby je zatem zatrzymać niezmiennie wedle dawniejszego projektu.

§. 29.

Z odwołaniem się na poprzedni projekt, zwraca się uwagę na okoliczności, czy nie należałoby w pewnych okolicznościach, mianowicie przy większych realnościach, wrócić do pomysłu dawniejszego projektu, względem obowiązku do urządzenia studni.

§. 35.

Dla właściciela budowli byłoby to za daleko posunięciem ograniczeniem.

§. 44.

Ze względów bezpieczeństwa ogniowego zaleca się usilnie zmodyfikowanie 2go ustępu tego paragrafu w ten sposób, iżby po słowach „w domach dwu lub trzypiętrowych“ dodano: „muszą być urządzone schody z ogniotrwałego materiału, do których zalicza się także schody drewniane z silnym podklepieniem.

„Schody poboczne mogą być sporządzone z drzewa, jeśli są połączone z ogniotrwałymi schodami głównymi“.

§. 46.

Pod c) tego paragrafu dozwolono w 6tym ustępie wpuszczanie dymu z 3 ognisk do komina 16 cm. szerokiego. To jest za wiele, i należałoby na końcu tego ustępu postanowić zgodnie z dawnym tekstem:

„ . . . . . a mianowicie do 16 cm. szerokiego komina dymy z 2, a do 25 cm. szerokiego, dymy z 3 lub 4 ognisk. „Dalej jest niezrozumiałem, dlaczego opuszczono całkiem odpowiedni zakaz przyrzędów do zamykania, umieszczony w ostatnim ustępie §. 46 dawniejszego projektu.

§. 50.

Wyrazu „komórka“ należy unikać, a natomiast używać wyrazu „wychodki“, ponieważ pod komórką rozumie się zazwyczaj przestrzeń, w której przy systemie wywożenia zbiera się nieczystości.

Rury spustowe z drzewa uznano prawie bez wyjątku jako niedopuszczalne w ustawach budowniczych miast głównych i większych.

Dawny text z r. 1876. dopuszcza też wyłącznie rury spustowe z kruszczu lub z gliny kamionkowej.

Nie można zatem wytłumaczyć sobie, dlaczego w nowym texcie projektu ustawy budowniczey dla miasta Lwowa ma być znów dopuszczoną konstrukcyja rur spustowych z drzewa. Dotyczący ustęp w alinei 6tej §. 50 powinienby zatem odpaść.

Jako na ułatwienie, możnaby to uwzględnić w §. 68.

§. 68.

Ze względu na uwagę uczynioną do §. 50 należałoby jeszcze następujący dodatek umieścić jako osobny paragraf IV. działu.

„Rury spustowe mogą być także sporządzone z drewnianych, szczelnie spojonych i osmołowanych desek“.

§. 75.

Tak uciążliwego przepisu, jaki zawiera ten paragraf, nie mieści w sobie żadna ustawa budownicza. Wykonanie tego przepisu musiałoby narazić właścicieli podrzędnych budynków na zupełnie niestosunkowe wydatki, może ich nawet zmusić do zwalenia tych budynków.

Stopniowego ulepszenia starych domów w myśl niniejszego projektu ustawy budowniczey można żądać tylko przy przedsięwzięciu głównych albo takich reparacyj, gdzie restauracya dawnego budynku pod względem kosztów budowy stoi w odpowiednim stosunku do mającego się zaprowadzić ulepszenia.

Ocenienie tego musi być pozostawionem Magistratowi, który w pojedynczych wypadkach, jakoteż w uwzględnieniu najczęściej dokładnie mu znanych stosunków majątkowych osób ubiegających się o konsens na budowę, może z roztropnością uczynić, co tylko możliwem jest dla usunięcia istniejących wadliwości, bez uciążliwej ustawy.

§. 75 powinienby zatem opiewać:

„Na ulepszenie starych budynków w myśl paragrafów 22 (a i b), 33, 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50 i 51 niniejszej ustawy budowniczey, należy wpływać w miarę względów publicznych przy głównych i takich reparacyach, których koszta stoją w odpowiednim stosunku do wydatków na uskutecznić się mające ulepszenie“.

Alegat 3. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1884.

O d p i s

pisma Wydziału krajowego z dnia 29. Lutego 1884. L. 10.599 do Jego Ex. JW. Dra Juliana Dunajewskiego c. k. Ministra skarbu, Jego c. k. Apostolskiej Mości rzeczywistego tejnego radcy etc.

Excelencyo!

C. k. Prezydum Namiestnictwa we Lwowie uwiadomiło galicyjski Wydział krajowy odezwą z dnia 23. Lutego b. r. L. 1590/Pr., że Jego c. k. Apost. Mość raczył najłaskawiej Najwyższem postanowieniem z dnia 11. Listopada r. b. udzielić Najwyższej sankeyi uchwalonemu przez galicyjski Sejm krajowy na posiedzeniu z dnia 20. Października 1883. projektowi ustawy o zaciągnięciu pożyczki krajowej w sumie jednego miliona zł. na pokrycie niedoborów funduszu krajowego z lat 1882. — 1884. Oczekując przychylnego załatwienia uchwały sejmowej z 20. Października 1884. o uwolnienie tej pożyczki krajowej od wszystkich należności skarbowych, Wydział krajowy mniema, że już teraz może przystąpić do przygotowań, od których zawisłem jest korzystne zrealizowanie pożyczki krajowej.

Ponieważ tegoroczna pożyczka krajowa zostanie w ten sam sposób zrealizowana jak pożyczka z r. 1883. w sumie 3,800.000 zł. t. j. przez emisję obligacyi w myśl wysokich reskryptów Waszej Excelencyi z dnia 10. Kwietnia 1883. L. 1.501. i z 16. Kwietnia 1883 L. 1.650., ponieważ dalej przyznanie obligacyom krajowym charakteru popularnych walorów co do lokacyi funduszy publicznych stanowi jeden z najważniejszych warunków korzystnego finansowania, przeto podpisany Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać: Wasza Excelencya zechce łaskawie wniesiony do Rady

państwa projekt ustawy o przyznaniu obligacyom krajowym z r. 1883. charakteru walorów pupilarnych, rozciągnąć także na obligacye pożyczki krajowej z roku 1884. pod tymi samymi warunkami zaciągnąć się mającej.

Alegat 4. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1884.

O d p i s

odezwuy do c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 29. Marca 1884. do L. 2.729/pr. do Wydziału krajowego.

W sprawie powziętej na posiedzeniu sejmowem z dnia 20. Października 1883. uchwały wzywającej c. k. Rząd, ażeby dla zaciągnąć się mającej pożyczki krajowej w sumie 1,000.000 zł. wyjednał w drodze właściwej uwolnienie od wszelkich opłat i należności skarbowych, oznajmił Jego Exc. p. Minister spraw wewnętrznych w skutek pisma Jego Exc. p. Ministra skarbu z dnia 2. Marca br. L. 5.971. co następuje:

Powyższa pożyczka łącznie z dodatkami krajowymi do podatków bezpośrednich i dochodami z funduszu krajowego służyć ma na opędzenie kosztów administracji krajowej.

Gdy przy wszystkich innych pożyczkach, przeznaczonych jedynie na cele krajowe, w ostatnim czasie przy galicyjskiej pożyczce krajowej, która w r. 1882. przygotowaną zaś w r. 1883 przeprowadzoną została, tudzież przy zamierzonej w r. 1882. niż. austr. pożyczce krajowej odmówiono co do odsesek pożyczki uwolnienia od podatku dochodowego, to Ministerstwo Skarbu musi się oświadczyć także przeciw uwolnieniu w mowie będącej pożyczki krajowej od podatku dochodowego, a to z tej przyczyny, ponieważ nie zachodzą okoliczności, które być usprawiedliwić mogły w obecnym wypadku odstąpienie od ogólnej dotąd ściśle przestrzeganej normy, polegającej na zasadzie ogólnego rozkładu podatków.

Rozumie się jednak samo przez się, że nie zachodzi żadna przeszkoda, by w swoim czasie w przedmiocie zaciągnąć się mającej pożyczki, jak to się stało przy pożyczce z roku 1883., wydano zarządzenie tej treści. że podatek dochodowy z odsetek pożyczki krajowej wedle istniejących ustaw (§ 12. rozporządzenia wykonawczego do patentu o podatku dochodowym z dnia 11. Stycznia 1850. dz. pr. p. Nr. 10. i ustęp 7. rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 2. Października 1864. L. 43.507. (dz. rozp. Nr. 48. stronnica 375) pobierany być ma każdorazem tylko o tyle, o ile pożyczka ta rzeczywiście w obieg puszczonej będzie.

Również oświadczyć się musi Ministerstwo Skarbu także przeciw uwolnieniu tej pożyczki krajowej od należności skarbowych, albowiem i takie ulgi sprzeciwiają się zasadzie ogólnego opodatkowania i narażają tę gałąź dochodu państwowego tem więcej, iż dają one zarazem powód do mnożenia istniejących pod tym względem wyjątków.

Z tej przyczyny przyznawano w bardzo rzadkich wypadkach przy pożyczkach ulgi w należnościach skarbowych a mianowicie tylko przy pożyczkach głodowych lub przynajmniej przy takich pożyczkach, których rezultat, jak n. p. przy magazynach składowych w Tryeście, Państwu w swoim czasie przyniesie korzyść.

Ponieważ tego rodzaju wyjątkowe okoliczności w obecnym wypadku niezachodzą, Ministerstwo Skarbu niemoże oświadczyć się za projektem ustawy w myśl rezolucyi Sejmu krajowego.

O tem mam zaszczyt zawiadomić Świetny Wydział krajowy w myśl reskryptu Jego Exc. p. Ministra spraw wewnętrznych z dnia 24. Marca b. r. L. 3.702 w ślad tutejszego pisma z dnia 23. Lutego b. r. L.1.590 i odnośnie do szacownej odezwy z dnia 20. Października 1883. L. 940|S.

Alegat 5. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1884.

O d p i s

pisma Wydziału krajowego z dnia 4. Kwietnia 1884. L. 16.803 wystosowanego do Jego Excelencyi JW. Dr. Juliana Dunajewskiego c. k. Ministra skarbu etc.

Ekscelencyo!

Dodatkowo do przedstawienia z dnia 29. Lutego b. r. l. 10.599 galicyjski Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć niniejszem Jego Ekscelencyi plan umorzenia pożyczki krajowej na mocy ustawy krajowej z dnia 11. Lutego b. r. zaciągnąć się mającej wraz z formularzami przeznaczonych do emisji obligacyi krajowych seryi A. (po 100 zł.), seryi C. (po 1000 zł.) i seryi D. (po 5000 zł.) upraszając najuprzejmiej, aby Wasza Ekscelencya raczył zezwolić na emisję 1000 sztuk obligacyj po 100 zł. — 400 sztuk obligacyj po 1000 zł., a 100 sztuk obligacyj po 5000 zł. w. a.

Ażebym uzasadnić zupełne zastosowanie warunków emisji, dokonanej w r. 1883 na mocy wysokich reskryptów Waszej Ekscelencyi z dnia 10. Kwietnia 1883 l. 1.501 i z dnia 16. Kwietnia 1883 l. 1.650 także do zrealizowania tegorocznej pożyczki krajowej jako najkorzystniejszą dla kraju ewentualność, podpisany Wydział krajowy mniema że wystarczy samo wskazanie na znaczną nadwyżkę w subskrypcyi na zeszłoroczną pożyczkę krajową i na korzyści, osiągnięte od tego czasu na targu pieniężnym co do kursu nowego waloru galicyjskiego. Od chwili subskrypcyi $4\frac{1}{2}\%$ obligacye krajowe z r. 1883 nie spadły nigdy poniżej ceny emisyjnej (90) a obecnie notowane są o 1% powyżej tej ceny.

Zaniechanie publicznej subskrypcyi przy zrealizowaniu tegorocznej pożyczki krajowej uzasadnione jest najpierw stosunkowo nieznaczną sumą takowej a powtóre tą dla korzystnego wyniku sfinansowania ważną okolicznością, że Wydział krajowy może obligacye tegorocznej pożyczki krajowej spieniężać na rzecz zostających w jego zarządzie funduszków publicznych, które rozporządzają stale się powtarzającymi i do fruktyfikacyi przeznaczonymi wpływami, po kursie zeszłorocznej emisji (90 za 100) i w miarę okazującej się potrzeby a więc w sposób zarówno korzystny dla tych funduszków publicznych jak i dla finansów krajowych.

W końcu podpisany Wydział krajowy ma zaszczyt odnośnie do pisma na wstępie powołanego upraszać Waszej Ekscelencyi najuprzejmiej o łaskawe zarządzenie, aby wydać się mającym galicyjskim obligacyom krajowym z r. 1884. tak samo jak obligacyom zeszłorocznym przyznane zostały w drodze właściwej charakter walorów popularnych i prawo notowania w dzienniku urzędowym giełdy wiedeńskiej.

Alegat 6. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1884.

O d p i s

pisma Wydziału krajowego z dnia 11. Kwietnia 1884. L. 18.589 do Dyrekcji Banku krajowego w miejscu.

Przyjmując ofertę Dyrekcji Banku krajowego z dnia 8. b. m. l. 3.674 w sprawie zakupu wydać się mających $4\frac{1}{2}\%$ obligacji krajowych z r. 1884 w sumie nominalnej jednego miliona zł. w. a., Wydział krajowy zgodnie z brzmieniem tej oferty skreśla następujące szczegółowe warunki transakcyi:

1) Bank krajowy otrzyma całą tegoroczną emisję $4\frac{1}{2}\%$ obligacji pożyczki krajowej po kursie emisyjnym (90 za sto), a przypadającą za te obligacje należność zapisze Wydziałowi krajowemu na conto separato za oprocentowaniem po 5% , począwszy od 1. Maja 1884 jako dnia od którego bieżąc kupony wydać się mających obligacji krajowych. Po upływie roku nastąpi ewentualnie t. j. w razie niepodniesienia całej należności Wydziału krajowego nowa umowa co do jej oprocentowania.

2) Wydział krajowy zastrzega sobie odkupienie po kursie emisyjnym (90 za 100) obligacji krajowych z r. 1884. w sumie stu tysięcy (100.000) zł. w. a. dla funduszów pod jego zarządem zostających.

3) Bank krajowy obowiązany będzie z wskazanego ad 1) conto separato Wydziału krajowego wypłacać kasie krajowej na każde wezwanie Wydziału krajowego bez poprzedniego wypowiedzenia kwoty aż do wysokości dwudziestu tysięcy (20.000) zł. dziennie.

4) Obligacje pożyczki krajowej z r. 1884. będą w ten sam sposób uważane jak obligacje krajowe z r. 1883. a Wydział krajowy poczyni wszelkie starania, aby prawa i przywileje ostatnim obligacyom służące zostały przyznane także tegorocznym obligacyom, oraz, aby zeszłoroczne i tegoroczne obligacje były łącznie notowane na giełdzie pt. „ $4\frac{1}{2}\%$ pożyczka krajowa“.

5) Obligacje pożyczki krajowej z r. 1884. niniejszą umową przez Bank krajowy nabyte dostarczone zostaną do 1. Lipca b. r. — Przed 1. Maja dostarczy Wydział krajowy Dyrekcji banku krajowego stosownie do wyrażonego życzenia obligacje pożyczki krajowej z r. 1883 w sumie dwustu pięćdziesięciu tysięcy (250.000) zł. w. a. bez kuponu majowego z zastrzeżeniem późniejszego zwrotu tej sumy w wydać się mających obligacyach z r. 1884.

O d p i s

odezwy Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcji skarbu we Lwowie z 29. Listopada 1883. L. 1615/Pr. przesłanej Wydziałowi krajowemu odezwą Prez. c. k. Namiestnictwa z 13. Grudnia 1884. L. 11.800/Pr.

Szacowną odezwą z dnia 8. Listopada 1883. L. 10.829/Pr. udzieliło Światne Prezydyum do dalszego zarządzenia uchwałę powziętą przez Sejm na posiedzeniu z dnia 18. Października 1883. następującej treści:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, aby polecił urzędowi podatkowemu pobierającym pięcioprocentowy podatek dochodowy od dochodu z budowli uwolnionych od płacenia podatku domowo czynszowego, pobierać dodatek krajowy od tego pięcioprocentowego podatku dochodowego.“

Przeciw wykonaniu uchwały tej zachodzą atoli następujące w przepisach podatkowych uzasadnione przeszkody.

Z nowych budowli na mocy Najw. postanowienia z dnia 10. Lutego 1835. i późniejszych ustaw z dnia 16. Sierpnia 1865. (Dz. ust. p. N. 74), i 3. Marca 1868. (Dz. u. p. N. 16), czasowo wolnych od podatku czynszowego, odpisuje się w okresie przyznanego im uwolnienia corocznie wypośrodkowany od sprostowanego czynszu podatek czynszowy, dodatki zaś nie państwowe przypadające od wymierzonej i odpisanej należności podatku czynszowego pozostają stosownie do odnośnego rozporządzenia c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 13. Marca 1854. L. 50.436 (Dz. rozp. Min. sk. N. 21) na przypisie jako należność na rzecz dotyczących funduszków i instytucji uiścić się mająca — ponieważ pomienione uwolnienie przysłużyło tylko podatkowi państwowemu

W poborze dodatków niepaństwowych nastąpiła w roku 1868. zmiana o tyle, że uchwałą sejmową z dnia 28. Września 1868. (Dz. ust. kr. N. 20), nowe budowle w miastach, wolne przez pewien czas od podatku czynszowego, zostały uwolnione na tenże czas także od opłaty dodatku krajowego, przypadającego od tegoż podatku.

Ponieważ powołana uchwała ogranicza rzeczne uwolnienie wyraźnie tylko do budynków w miastach, przeto korzystają z niego także tylko budynki w miastach położone w ten sposób, iż odpisując podatek czynszowy odpisuje się z nim zarazem dodatek krajowy, z budynków zaś uwolnionych czasowo od podatku czynszowego a położonych w miasteczkach i na wsi, pobierany bywa i nadal dodatek krajowy od odpisanego podatku czynszowego zawsze w tej wysokości, w jakiej przypada wedle uchwalonej corocznie stopy procentowej.

Ustawą skarbową z dnia 26. Czerwca 1868. (Dz. u. p. N. 72) i późniejszymi ustawami skarbowymi nakładano w latach 1868—1881 na budynki czasowo wolne od podatku czynszowego corocznie 5% podatek z czynszu, który to podatek następnie uchwałą z dnia 9. Lutego 1882 (Dz. u. p. N. 17) jako stały został ustanowiony. Podatek ten przedstawia niejako częściową kompensatę za ubytek w odpisanym podatku czynszowym i wymierza się na tej samej podstawie i od tegoż samego przedmiotu t. j. od zeznanego i sprawdzonego urzędownie czynszu najmu.

Otóż uchwała sejmowa z dnia 18. Października 1883. nie uwzględnia faktycznego stanu ustawą sejmową z dnia 28. Września 1868. wytworzonego, pomija bowiem różnicę zachodzącą w obciążeniu dodatkami między budynkami czasowo wolnymi od podatku czynszowego w miastach, którym na mocy uchwały sejmowej z dnia 28. Września 1868. przysłużyło także uwolnienie od dodatku krajowego a takimiż budynkami w miasteczkach i na wsi, tą uchwałą nie objętymi, z których pobiera się dalej dodatek krajowy.

Uchwała sejmowa z dnia 18. Października 1883. o ile dotyczy budynków ostatniej kategorii, zmierza zatem wyraźnie do dwukrotnego tychże obciążenia z jednego i tego samego przychodu dodatkiem krajowym, mianowicie raz dodatkiem krajowym, który już opłacany bywa do podatku czynszowego tytułem wolnych odpisanego, a powtórnie tym samym dodatkiem pobierać się mającym od 5% podatku.

Prezydium c. k. krajowej Dyrekcji skarbu pozwala sobie przeto zwrócić uwagę Świetnego Prezydium Namiestnictwa na przedstawioną doniosłość w mowie będącej uchwały sejmowej, zwłaszcza, iż niema pewności, czy powzięta ona została ze świadomością tych skutków, które zdaniem tutejszem wykonaniu jej stoją na przeszkodzie.

Byłoby więc pożądanem poznać interpretację, jaką daje jej w tym względzie Wydział krajowy mianowicie, czy zastosowaną ma być wedle brzmienia swego bezwzględnie także do domów w miasteczkach i na wsi od podatku czynszowego czasowo uwolnionych, a mimo to dodatkiem krajowym od odpisanego podatku czynszowego już obłożonych, lub też tylko do nieopłacających podatku tego domów w miastach.

W pierwszym razie zawierałaby zresztą uchwała w sobie implicite podwyższenie w pewnej kategorii obiektów podatku krajowego nad stopę sankcjonowaną uchwałą sejmową ustanowioną i może wymagałaby w myśl §. 23. statutu krajowego Najwyższego zatwierdzenia.

We Lwowie dnia 29. Listopada 1883.

Jorkasch m. p.

C. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie. L. 11.800|Pr.

Odezwa.

Świetnemu Wydziałowi krajowemu we Lwowie, mam zaszczyt udzielić odnośnie do szacownej odezwy z dnia 20. Października b. r. L. 940|S. z prośbą o objawienie swego światłego zdania co do podniesionych przez Prezydium c. k. krajowej Dyrekcji skarbu wątpliwości jakie stoją na przeszkodzie wykonaniu uchwały sejmowej z dnia 18. Października 1883. dotyczącej poboru podatku krajowego od 5% podatku dochodowego od dochodu z budowli uwolnionych od płacenia podatku domowo czynszowego.

We Lwowie 13. Grudnia 1883.

Zaleski m. p.

Alegat 8. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1884.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 3. Maja 1884. L. 60.881|83 do c. k. Prezydium Namiestnictwa w miejscu.

W odpowiedzi na szacowną odezwę z dnia 13. Grudnia z. r. L. 11.800|Pr., którą przedstawione zostały wątpliwości nasuwające się c. k. krajowej Dyrekcji skarbu co do wykonania uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 18. Października 1883. wzywającej c. k. Rząd do pobierania dodatku

krajowego od pięcioprocentowego podatku dochodowego, opłacanego od dochodu z budynków uwolnionych od płacenia podatku domowo-czynszowego, — Wydział krajowy ma zaszczyt oznajmić, że nie może odmówić słuszności uwadze c. k. krajowej Dyrekcji skarbu, iż w obec faktu, iż dodatek krajowy obecnie tylko od budynków powyżej wskazanej kategorii w miastach nie jest pobierany, zaś od budynków w miasteczkach i po wsiach przypisywany i ściągany bywa zawsze od odpisanego podatku domowo-czynszowego w wysokości oznaczonej przez każdorazową uchwałę finansową Wysockiego Sejmu, bezwzględne zastosowanie uchwały Wysockiego Sejmu z dnia 18. Października 1883. nie tylko w miastach lecz w miasteczkach i po wsiach stanowiłoby dwukrotne obciążenie dodatkiem krajowym jednego i tego samego przedmiotu. — Ponieważ uchwała Wysockiego Sejmu z dnia 18. Października 1883. miała, zdaniem Wydziału krajowego, na celu zwrócenie uwagi c. k. Rządu na okoliczność, że dotąd jeden rodzaj podatku nie jest jeszcze podciągnięty pod uchwałę finansową co do poboru dodatku krajowego, przeto takie dwukrotne obciążenie jednego przedmiotu dodatkiem krajowym, jakie miało by miejsce w razie zastosowania uchwały z 18. Października 1883. nie tylko w miastach lecz także w miasteczkach i po wsiach nie mogło leżeć w intencji Wysockiego Sejmu.

d. j. w.

Alegat 9. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1884.

O d p i s

odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 19. Lutego 1884. l. 10.621 do Wydziału krajowego.

Odnosnie do szacownych odezwy z dnia 24. Lipca 1883 l. 11.140 z 3. Września 1883. l. 16.372 i 16999, i z dnia 9. Listopada 1883. l. 51.666 ma c. k. Namiestnictwo zaszczyt, Świątnemu Wydziałowi krajowemu w sprawie założenia krajowych niższych szkół rolniczych w Horodence i Jagielnicy, w myśl decyzji JE. p. Ministra rolnictwa z dnia 10. Lutego r. b. l. 1881|14 oznajmić jak następuje. Z uwagi na uchwały zapadłe na posiedzeniu Sejmu krajowego z dnia 17. Października 1883, jakoteż z uwzględnieniem znacznych ofiar, do których się Karol hr. Lanckoroński i filia towarzystwa gospodarskiego dla powiatów Buczaczy, Czortków i Zaleszczyki względem nowo założonej szkoły rolniczej w Jagielnicy, zaś Jakób baron Romaszkan, względem takiej szkoły w Horodence zobowiązali, oświadczył JE. P. Minister gotowość przyzwolenia subwencji w łącznej kwocie 22.000 t. j. Dwadzieścia i dwa tysiące zł. w. a. na pierwsze uposażenie obu tych szkół i oprócz tego przyjęcia na skarb państwa na razie rocznego dodatku w kwocie po 2.000 zł. t. j. Dwa tysiące zł. na utrzymanie dla każdej z tych szkół na przeciąg lat dziesięciu począwszy od roku 1884, przyczem jednak uczynił to przyrzeczenie zawisłem od przyjęcia przez Rady państwa odnośnych pozycji preliminarza, na cele kultury krajowej.

Co do subwencji na pierwsze urządzenie w mowie będących szkół, powołuje się c. k. Namiestnictwo na odezwę z dnia 2. Marca 1883 l. 14.201, według której, na podstawie upoważnienia wysockiego c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 25. Lutego 1883, l. 2.621 wyasygnowano Świątnemu Wydziałowi krajowemu zaliczkę w kwocie 8.000 zł. w. a. i oznajmia oraz, że według reskryptu ministr. z dnia 10. Lutego r. b. l. 188 żadne w tem nie zachodzą trudności aby powyższa zaliczka na cel przeznaczony zużyta została i że równocześnie wyasygnuje się na ten sam cel w lwowskiej

kasie krajowej dalszą kwotę 9.300 zł. w. a. t. j. dziewięć tysięcy trzysta zł. w. a., którą Światny, Wydział krajowy podjąć zechce za kwitem niestemplowanym.

Reszta z przyzwolonej całej subwencji w kwocie 4.700 zł. zostanie dopiero w r. 1885 wysygnowana, gdyż dotacya preliminowana na r. 1884 na subwencye dla naukowych zakładów rolniczych i leśnych wyczerpaną została w skutek innych wydatków tego rodzaju, a szczególnie po części też wskutek wypłaty pierwszej raty subwencji państwowej na budowę budynku szkolnego dla krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublinach.

Z dotacyi przyzwolonej na r. 1884 zatrzymano oraz kwotę, która jest potrzebną na pokrycie dodatku rocznego 2.000 zł. na utrzymanie szkół rolniczych w Horodence i Jagielnicy od dnia ich otworzenia.

Oraz zatwierdził JE. Pan Minister rolnictwa wyżej powołanym reskryptem plan nauki i statuta wymienionych dwu szkół rolniczych, a to w osnowie zmienionej do §§. 5 i 16 statutów, według życzenia wyrażonego w szacownej odezwie z dnia 9. Listopada 1883, l. 51.666, oczekuje jednak niebawem wiadomości o zarządzeniach poczynionych celem otworzenia tych szkół i uzyskania potrzebnych sił nauczycielskich, jak również przyjął wyraźnie do wiadomości, że Światny Wydział krajowy względem obu szkół w mowie będących przyrzekł przestrzegania postanowień reskryptu ministeryalnego z dnia 14. Marca 1877 l. 3.159 i oraz przyjął obowiązek zaprowadzenia przy tu krajowych naukowych zakładach rolniczych ogólnych norm, które w swoim czasie przez wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa, dla tym podobnych zakładów pod względem dydaktycznym i co do planów nauki wydane zostaną. W załączeniu zwraca się Światnemu Wydziałowi krajowemu dwa egzemplarze udzielonych statutów z uprzejmem wezwaniem zarządzenia sprostowania onychże z uwzględnieniem zmian w szacownej odezwie z dnia 9. Listopada 1883 l. 51.666 określonych i ponownego przesłania poprawnych egzemplarzy tych statutów celem przedłożenia ich wysokiemu c. k. Ministerstwu rolnictwa.

Alegat 10. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1884.

L. 15.822/84.

STATUT

krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence.

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Cel szkoły.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence, założona staraniem Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, wspartego ofiarnością JW. barona Jakóba Romaszkana z Horodenki, ma na celu kształcenie przedewszystkiem synów włościańskich na zdolnych gospodarzy praktycznych.

§. 2.

Środki do dopięcia celu.

Do celu tego dąży szkoła przede wszystkim drogą nauki praktycznej, a mianowicie :

a) przez wyuczenie dokładnego, sumiennego i racjonalnego wykonywania wszelkich prac gospodarskich, tak w polu jak na obejściu gospodarstwa (w stodole, w stajniach i t. d.);

b) przez objaśnienie istoty, sposobu wykonywania i celu prac gospodarskich w takiej mierze, ażeby uczeń każdą czynność gospodarską umiał uzasadnić i w przyszłym zawodzie podwładnym i czeladzi wytłómaczyć.

Naukę praktyczną popiera :

1. systematyczne ndzielanie nauki w całości gospodarstwa wiejskiego (rolnictwa, hodowli zwierząt i zarządu) w stosownym zakresie ;

2. udzielanie elementów nauk przyrodniczych ;

3. dopełnienie wykształcenia ogólnego za pomocą nauki religii i nauk ogólnie kształcących.

§. 3.

Czas trwania nauki.

Cały kurs nauki trwa lat trzy.

§. 4.

Język wykładowy.

Językiem wykładowym jest język polski.

II. Plan nauki.

§. 5.

Zasadnicze normy planu nauki.

I. Ćwiczenia w wykonywaniu prac gospodarskich odbywają się codziennie w godzinach przeznaczonych na pracę gospodarską zwyczajem folwarku, o który szkoła jest opartą.

II. Objasnienie towarzyszy wszelkim pracom dopóty, dopóki uczniowie w wykonywaniu ich nie nabędą wprawy. Udzielane objaśnienia winne nie tylko odnosić się do technicznej strony pracy, ale także zwracać uwagę ucznia na cel pracy i związek pomiędzy celem a sposobem wykonywania, oraz na wpływ modyfikujący, jaki wywierają na wykonanie okoliczności zewnętrzne.

III. Nauka teoretyczna, której się udziela w godzinach wolnych od zajęć praktycznych, obejmuje :

1. *Naukę religii* zmierzającą do dokładnego objaśnienia i wpojenia obowiązków człowieka w obec Boga, bliźniego i samego siebie.

2. *Naukę języków* t. j. polskiego i ruskiego, która ma uczyć władać językami powyższymi ustnie i na piśmie, a oprócz tego dostarczyć uczniom sposobności do uzupełnienia wiadomości swych na polu geografii i historii ojezycznej.

3. *Naukę rachunków* zastosowaną do przyszłego zawodu uczniów.

4. *Wiadomości wstępne z nauk przyrodniczych*, wyjaśniające zjawiska świata otaczającego, a oprócz tego stanowiące wstęp do nauk zawodowych.

5. *Naukę gospodarstwa wiejskiego*, która ma na celu uzupełnienie objaśnień, towarzyszących pracom ręcznym, a obejmuje :

a) *naukę rolnictwa* ;

b) naukę hodowli zwierząt, t. j. krótko a przystępnie wyłożoną naukę o glebie, o istocie, organach i warunkach życia roślinnego, względnie zwierzęcego, następnie wykład części szczegółowych tych nauk, uwzględniający statecznie okoliczne stosunki gospodarskie, oraz stopień wykształcenia i przyszłego zakresu działania uczniów;

c) naukę zarządu gospodarskiego, ograniczającego się do uwag, wyjaśnień i omawiań, dotyczących się dat liczebnych przez uczniów w dziennikach i raportach zbieranych i do ćwiczeń w wykazywaniu wzajemnej zależności tychże cyfr.

6. *Ogólne zasady higieny.*

7. *Wykład i objaśnienie najgłówniejszych ustaw i przepisów, zostających w związku z gospodarstwem wiejskiem.*

§. 6.

Szczegółowy plan nauki. Zakres i wzajemny stosunek przedmiotów nauki teoretycznej, tudzież rozkład ich na kursa, określa bliżej szczegółowy plan nauki. Sposób nauczania robót ręcznych i użycia uczniów do pracy określa bliżej regulamin.

§. 7.

Środki naukowe.

Środkami naukowymi szkoły są:

a) Jako główny środek naukowy gospodarstwo folwarku w Horodence, przy którym szkoła jest założona, na mocy umowy z właścicielem tego folwarku.

b) Pole szkolne o 6 morgach powierzchni, będące własnością szkoły i służące wyłącznie do jej użytku, t. j. do nauki w wykonywaniu prac różnych około uprawy roli i pielęgnowania roślin, tudzież użycia maszyn i narzędzi gospodarskich.

c) zbiory potrzebne do ułatwienia wykładów i do demonstraeyi, a mianowicie zbiór nasion i roślin uprawnych, chwastów, nawozów, modeli, maszyn i narzędzi gospodarskich, dalej zbiór okazów do nauk przyrodniczych, zbiorów rycin naukę uzmysławiających i bibliotekę rolniczą.

d) W danym razie celujące gospodarstwa okoliczne większe i mniejsze, do których uczniowie odbywają wycieczki, oraz zwiedzane przez uczniów wystawy i warsztaty.

III. Nauczyciele.

§. 8.

Skład grona nauczycieli.

Grono nauczycieli stanowią:

1. Nauczyciel fachowy a zarazem kierownik szkoły i zakładowego gospodarstwa wiejskiego.

2. Nauczyciel fachowy pomocnik do nauki niektórych działów gospodarstwa wiejskiego i do pomocy pierwszemu w dozorowaniu uczniów przy naukach i pracach gospodarskich.

3. Instruktor nauczający wykonywania robót gospodarskich, jakoteż do specjalnego dozoru uczniów praaujących.

4. Nauczyciel do nauk elementarnych ogólnie kształcących, który zastąpiony być może siłami nauczycielskimi miejscowymi.

5. Kapelan, którym być może miejscowy pleban lub wikaryusz.

§. 9.

Mianowanie nauczycieli.

Nauczycieli fachowych oraz instruktora mianuje Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi, wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na przedstawienie Kuratoryi szkoły i to nauczycieli fachowych, za porozumieniem z c. k. Ministerstwem rolnictwa. Resztę nauczycieli powołuje Kuratorya na przedstawienie kierownika; jednakże zatwierdzenie powołanych zastrzeżone jest Wydziałowi krajowemu.

§. 10.

Stosunek służby i płaca nauczycieli.

Nauczyciele fachowi są urzędnikami krajowymi i mają prawa i obowiązki określone ustanową służby krajowej z dnia 23. Marca 1866, o ile takowa do nich może być zastosowaną.

Płace ich ustanawia osobny etat.

Wysokość wynagrodzenia dla reszty nauczycieli oznacza Sejm krajowy Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na podstawie wniosków Wydziału krajowego.

IV. Uczniowie.

§. 11.

Sposób utrzymywania i liczba uczniów.

Wszyscy uczniowie mieszkają i są utrzymywani w zakładzie. Liczba uczniów ograniczona jest do 30.

§. 12.

Warunki przyjęcia.

Kto chce wstąpić jako uczeń do krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence, winien :

1. wykazać metryką lub w inny wiarygodny sposób, że ukończył 16ty rok życia;
2. udowodnić, że ukończył z dobrym postępem szkołę ludową lub w inny sposób nabył znajomości czytania, pisania i rachowania;
3. przedłożyć świadectwo moralności, wystawione przez właściwego duszpasterza;
4. przedłożyć świadectwo zdrowia, wystawione przez lekarza;
5. otrzymawszy zapewnienie przyjęcia, złożyć do rąk kierownika pisemne zobowiązanie rodziców, opiekunów lub protektorów, poręczające regularną wypłatę należności przypadających zakładowi od ucznia.

O przyjęciu ucznia do szkoły, stanowi kierownik.

§. 13.

Opłaty.

Nauki udziela się uczniom bezpłatnie.

Za wikt i utrzymanie w zakładzie t. j. za ubiór, pomieszkanie, pościel, opał, światło i pranie, opłacają uczniowie do kasy zakładu kwotę nie przekraczającą 150 zł. w. a. rocznie, w ratach półrocznych z góry.

Każdoczesną wysokość tej opłaty oznacza Wydział krajowy na wniosek Kuratoryi.

§. 14.

Egzamina i świadectwa.

Przy końcu każdego roku szkolnego zdają uczniowie egzamin przed komisją egzaminacyjną, złożoną z kierownika, egzaminującego nauczyciela i delegata Kuratoryi.

Uczeń, który przy tym egzaminie nie otrzymał postępu przynajmniej dostatecznego, nie może przejść na rok wyższy.

Po ukończeniu 3-letniego kursu nauk zdaje każdy uczeń egzamin główny przed komisją egzaminacyjną, złożoną jak wyżej.

Świadcstwa otrzymują uczniowie tylko z egzaminów głównych. W świadectwach tych oznacza się obok postępów ucznia w naukach, oraz w wykonywaniu i dozorowaniu prac gospodarskich, także zachowanie się i pilność ucznia, niemniej specjalne jego uzdolnienie.

Do oznaczenia postępów ucznia w naukach służą następujące stopnie: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny. Pilność oznacza się stopniami: chwalebna, dostateczna, niedostateczna. Zachowanie oznacza się stopniami: zupełnie odpowiednie, odpowiednie. Zachowanie się nieodpowiednie pociąga za sobą wydalenie z zakładu.

V. Zarząd i nadzór.

§. 15.

Kierownik.

Kierownik naukowy szkoły jest bezpośrednim przełożonym grona nauczycieli i uczniów.

Kierownik załatwia wszelkie sprawy wewnętrzne szkoły i odpowiada za zgodne z przepisami prowadzenie szkoły, porządek i karność.

W sprawach odnoszących się do zwyczajnego zarządu szkoły w obrębie zatwierdzonego preliminarza, znosi się kierownik bezpośrednio z Wydziałem krajowym, we wszystkich innych sprawach z Kuratoryą szkoły.

§. 16.

Kuratoria.

Nadzór nad szkołą sprawuje Kuratoria złożona z pięciu członków, a mianowicie: delegata c. k. Rządu, delegata Wydziału krajowego, delegata Horodeńskiego Wydziału powiatowego, delegata oddziału Horodeńsko-śniatyńskokossowskiego c. k. gal. Towarzystwa gospodarczego i właściciela obszaru dworskiego w Horodence. Każdy członek Kuratorii ma zastępcę uprawnionego do głosowania przy rozstrzygnięciu spraw bieżących.

Zadaniem Kuratorii jest w szczególności:

a) przedstawiać Wydziałowi krajowemu kandydatów na posady nauczycieli fachowych tudzież instruktora i powołać resztę nauczycieli na przedstawienie kierownika za potwierdzeniem Wydziału krajowego (§. 9.);

b) przedkładać Wydziałowi krajowemu corocznie wnioski w przedmiocie wysokości opłaty za wikt i utrzymanie uczniów (§. 13.);

c) brać udział w czynności komisji egzaminacyjnej (§. 14.);

d) układać corocznie na podstawie wniosków kierownika projekt preliminarza zwykłych wydatków na szkołę i przedkładać go Wydziałowi krajowemu;

e) przedkładać Wydziałowi krajowemu w razie potrzeby wnioski i plany dotyczące się potrzeb budżetem szkoły nieprzewidzianych;

f) przedkładać Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia wypracowane przez kierownika plany rozkładu godzin, przeznaczonych na wykłady i zajęcia praktyczne;

g) przedstawiać Wydziałowi krajowemu własne zapatrywania i wnioski, dotyczące się organizacyi szkoły i działania jej nauczycieli. Członkom Kuratoryi wolno bywać każdego czasu na wykładach, być obecnymi przy egzaminach i brać udział w wycieczkach szkoły, celem przekonania się, czyli i jak się wykonywa plan nauki. Uwagi jednak w tym względzie mogą być czynione tylko pisemnie na ręce kierownika za uchwałą Kuratoryi.

§. 17.

Stosunek Wydziału krajowego do szkoły.

Zwierzchnią władzą zakładu jest Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Do jego zakresu działania należy w szczególności: zatwierdzanie zarządzeń Kuratoryi, bezpośrednia dyspozycya nad funduszami szkoły w zakresie budżetu; stanowienie o potrzebach nadzwyczajnych, o ile takowe mogą być zaspokojone z funduszków krajowych, oddanych pod rozporządzenie Wydziału krajowego.

W sprawach większej wagi a mianowicie w sprawach zmiany niniejszego statutu, użycia subwencyi państwowej i mianowania nauczycieli fachowych porozumiewa się Wydział krajowy z c. k. Ministerstwem rolnictwa.

Wydział krajowy działa po wysłuchaniu zdania Kuratoryi; jedynie w sprawach dotyczących się zwyczajnego zarządu szkoły w zakresie budżetu wchodzi w bezpośredni stosunek z kierownikiem.

§. 18.

Postanowienia końcowe.

Osobne regulamina i instrukcye określają obowiązki kierownika i nauczycieli i normują porządek wewnętrzny szkoły

Stosunek szkoły do gospodarstwa folwarcznego w Horodence określa umowa zawarta z właścicielem folwarku.

Alegat 11. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1884.

L. 15.822|84.

STATUT

krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy.

1. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Cel Szkoły.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy, założona staraniem Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wspartego ofiarnością JWgo hr. Karola Lanckorońskiego z Rozdołu tudzież oddziału Buczacko-Czortkowsko-Zaleszczyckiego c. k. galicyjskiego To-

warzystwa gospodarskiego, ma na celu przede wszystkim kształcenie synów włościańskich na zdolnych gospodarzy praktycznych.

§. 2.

Środki do dopięcia celu. Do celu tego dąży szkoła przede wszystkim drogą nauki praktycznej, a mianowicie :

- a) przez wyuczenie dokładnego, sumiennego i racjonalnego wykonywania wszelkich prac gospodarskich tak w polu jak na obejściu gospodarstwa (w stodole, w stajniach i t. d.);
- b) przez objaśnienie istoty sposobu wykonywania i celu prac gospodarskich w takiej mierze, ażeby uczeń każdą czynność gospodarską umiał uzasadnić i w przyszłym zawodzie podwładnym i czeladzi wytłumaczyć.

Naukę praktyczną popiera :

1. systematyczne udzielanie nauki z całości gospodarstwa wiejskiego (rolnictwa, hodowli zwierząt i zarządu) w stosownym zakresie ;
2. udzielanie elementów nauk przyrodniczych ;
3. dopełnianie wykształcenia ogólnego za pomocą nauki religii i nauk ogólnie kształcących.

§. 3.

Czas trwania nauki. Cały kurs nauki trwa lat trzy.

§. 4.

Język wykładowy. Językiem wykładowym jest język polski,

II. Plan nauki.

§. 5.

Zasadnicze normy planu nauki.

I. Cwiczenia w wykonywaniu prac gospodarskich odbywają się codziennie w godzinach przeznaczonych na pracę gospodarską zwyczajem folwarku o który szkoła jest oparta.

II. Objaśnianie towarzyszy wszelkim pracom dopóty, dopóki uczniowie w wykonywaniu ich nie nabędą wprawy.

Udzielane objaśnienia winne nie tylko odnosić się do technicznej strony pracy, ale także zwracać uwagę ucznia na ten cel pracy i związek pomiędzy celem a sposobem wykonywania oraz wpływ modyfikujący, jaki wywierają na wykonanie okoliczności zewnętrzne.

III. Nauka teoretyczna, której się udziela w godzinach wolnych od zajęć praktycznych, obejmuje :

1. Naukę religii zmierzającą do dokładnego objaśnienia i wpojenia obowiązków człowieka w obec Boga, bliźniego i samego siebie.
2. Naukę języków t. j. polskiego i ruskiego, która ma nauczyć władać językami powyższymi ustnie i na piśmie, a oprócz tego dostarczyć uczniom sposobności do uzupełnienia wiadomości swych na polu geografii i historii ojczyznej.
3. Naukę rachunków zastosowaną do przyszłego zawodu uczniów.

4. *Wiadomości wstępne z nauk przyrodniczych*, wyjaśniające zjawiska świata otaczającego, a oprócz tego stanowiące wstęp do nauk zawodowych.

5. *Naukę gospodarstwa wiejskiego*, która ma na celu uzupełnienie objaśnień towarzyszących pracom ręcznym a obejmuje:

a) *naukę rolnictwa*;

b) *naukę hodowli zwierząt*. t. j. krótko a przystępnie wyłożoną naukę o glebie, o istocie, organach i warunkach życia roślinnego. względnie zwierzęcego, następnie wykład części szczegółowych tych nauk uwzględniając statecznie okoliczne stosunki gospodarskie, oraz stopień wykształcenia i przyszłego zakresu działania uczniów;

c) *naukę zarządu gospodarskiego*, ograniczającą się do uwag, wyjaśnień i omawiań dotyczących się dat liczebnych przez uczniów w dziennikach i raportach zbieranych i do ćwiczeń w wykazywaniu wzajemnej zależności tychże cyfr.

Ogólne zasady higieny.

7. *Wykład i objaśnienie najgłówniejszych ustaw i przepisów* stojących w związku z gospodarstwem wiejskiem.

§. 6.

Szczegółowy plan nauki.

Zakres i wzajemny stosunek przedmiotów nauki teoretycznej tudzież rozkład ich na kursa określa bliżej szczegółowy plan nauki.

Sposób nauczania robót ręcznych i użycia uczniów do pracy określa bliżej regulamin.

§. 7.

Środki naukowe.

Środkami naukowymi szkoły są:

a) Jako główny środek naukowy własne gospodarstwo szkoły. urządzone na gruncie zadzierzawionym o mniej więcej 20 morgach powierzchni.

b) Gospodarstwo folwarku w Jagielnicy, przy którym szkoła jest założona na mocy umowy z właścicielem tegoż folwarku.

c) Zbiory potrzebne do ułatwienia wykładów i do demonstracyi, a mianowicie zbiór nasion i roślin uprawnych, chwastów, nawozów, modeli, maszyn i narzędzi gospodarskich, dalej zbiór okazów do nauk przyrodniczych, zbiór rycin naukę uzmysławiających i bibliotekę rolniczą.

d) W danym razie celujące gospodarstwa okoliczne większe i mniejsze, do których uczniowie odbywają wycieczki oraz zwiedzane przez uczniów wystawy i warsztaty.

III. Nauczyciele.

§. 8.

Skład grona nauczycieli.

Grono nauczycieli stanowią:

1. Nauczyciel fachowy a zarazem kierownik szkoły i zakładowego gospodarstwa wiejskiego.

2. Nauczyciel fachowy pomocnik do nauki niektórych działów gospodarstwa wiejskiego i do pomocy pierwszemu w dozorowaniu uczniów przy naukach i pracach gospodarskich.

3. Instruktor nauczający wykonywania robót gospodarskich, jakoteż do specjalnego dozoru uczniów pracujących.

Nauczyciel do nauk elementarnych ogólnie kształcących, który zastąpiony być może siłami nauczycielskimi miejscowymi.

5. Kapelan, którym być może miejscowy pleban lub wikaryusz.

§. 9.

Mianowanie nauczycieli.

Nauczycieli fachowych oraz instruktora mianuje Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na przedstawienie Kuratoryi szkoły i to nauczycieli fachowych za porozumieniem z c. k. Ministerstwem rolnictwa.

Resztę nauczycieli powołuje Kuratorya na przedstawienie kierownika, jednakże zatwierdzenie powołanych zastrzeżonem jest Wydziałowi krajowemu.

§. 10.

Stosunek służby i płaca nauczycieli.

Nauczyciele fachowi są urzędnikami krajowymi i mają prawa i obowiązki określone ustanową służby krajowej z dnia 23. Marca 1866, o ile takowa do nich może być zastosowana.

Płace ich ustanawia osobny etat. Wysokość wynagrodzenia dla reszty nauczycieli oznacza Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z W. Księstwem Krakowskiem na podstawie wniosku Wydziału krajowego.

IV. Uczniowie.

§. 11.

Sposób utrzymywania i liczba uczniów.

Wszyscy uczniowie mieszkają i są utrzymywani w zakładzie. Liczba uczniów ograniczoną jest do 30.

§. 12.

Warunki przyjęcia.

Kto chce wstąpić jako uczeń do krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy, winien:

1. wykazać metryką lub w inny wiarygodny sposób, że ukończył 16ty rok życia;
  2. udowodnić, że ukończył z dobrym postępem szkołę ludową lub w inny sposób nabył znajomości czytania, pisania i rachowania;
  3. przedłożyć świadectwo moralności wystawione przez właściwego duszpasterza;
  4. przedłożyć świadectwo zdrowia wystawione przez lekarza;
  5. otrzymawszy zapewnienie przyjęcia, złożyć do rąk kierownika szkoły pisemne zobowiązanie rodziców, opiekunów lub protektorów poręczające regularną wypłatę należności przypadających zakładowi od ucznia.
- O przyjęciu ucznia do szkoły stanowi kierownik.

§. 13.

Opłaty.

Nauki udziela się uczniom bezpłatnie.

Za wikt i utrzymanie w zakładzie t. j. za ubiór, pomieszkanie, pościel, opał, światło i pranie opłacają uczniowie do kasy zakładu kwotą nieprzekraczającą 150 zł. w. a. rocznie w ratach półrocznych z z góry.

Każdoczesną wysokość tej opłaty oznacza Wydział krajowy na wniosek Kuratoryi.

§. 14.

Egzamina i świadectwa.

Przy końcu każdego roku szkolnego zdają uczniowie egzamin przed komisją egzaminacyjną złożoną z kierownika, egzaminującego nauczyciela i delegata Kuratoryi. Uczeń, który przy tym egzaminie nie otrzymał postępu przynajmniej dostatecznego, nie może przejść na rok wyższy.

Po ukończeniu trzyletniego kursu nauki zdaje każdy uczeń egzamin główny przed komisją egzaminacyjną złożoną jak wyżej.

Świadectwa otrzymują uczniowie tylko z egzaminów głównych. W świadectwach tych oznacza się obok postępów ucznia w naukach oraz w wykonywaniu i dozorowaniu prac gospodarskich, także zachowanie się i pilność ucznia, niemniej specjalne jego uzdolnienie.

Do oznaczenia postępów ucznia w naukach służą następujące stopnie: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny. Pilność oznacza się stopniami: chwalebna, dostateczna, niedostateczna. Zachowanie się oznacza się stopniami: zupełnie odpowiednie, odpowiednie. Zachowanie się nieodpowiednie pociąga za sobą wydalenie z zakładu.

V. Zarząd i nadzór.

§. 15.

Kierownik.

Kierownik naukowy szkoły jest bezpośrednim przełożonym grona nauczycieli i uczniów.

Kierownik załatwia wszelkie sprawy wewnętrzne szkoły i odpowiada za zgodne z przepisami prowadzenie szkoły, porządek i karność.

W sprawach odnoszących się do zwyczajnego zarządu szkoły w obrębie zatwierdzonego preliminarza znosi się kierownik bezpośrednio z Wydziałem krajowym, we wszystkich innych sprawach z Kuratoryą szkoły.

Kuratorya.

§. 16.

Nadzór nad szkołą sprawuje Kuratorya złożona z pięciu członków, a mianowicie: delegata c. k. Rządu, delegata Wydziału krajowego, delegata Wydziału powiatowego Czortkowskiego, delegata oddziału Buczacko - Czortkowsko - Zaleszczyckiego c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego i właściciela obszaru dworskiego w Jagielnicy. Każdy członek Kuratoryi ma zastępcę uprawnionego do głosowania przy rozstrzygnięciu spraw bieżących.

Zadaniem Kuratoryi jest w szczególności:

a) przedstawiać Wydziałowi krajowemu kandydatów na posady nauczycieli fachowych tudzież instruktora i powoływać resztę nauczycieli na przedstawienie kierownika za potwierdzeniem Wydziału krajowego (§. 9);

b) przedkładać Wydziałowi krajowemu corocznie wnioski w przedmiocie wysokości opłaty za wikt i utrzymanie uczniów (§. 13);

c) brać udział w czynności komisji egzaminacyjnej (§. 14);

d) układać corocznie na podstawie wniosków kierownika projekt preliminarza zwykłych wydatków na szkołę i przedkładać go Wydziałowi krajowemu;

e) przedkładać Wydziałowi krajowemu w razie potrzeby wnioski i plany, dotyczące się potrzeb budżetem szkoły nieprzewidzianych;

f) przedkładać Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia wypracowane przez kierownika plany rozkładu godzin przeznaczonych na wykłady i zajęcia praktyczne;

g) przedstawiać Wydziałowi krajowemu własne zapatrywania i wnioski dotyczące się organizacyi szkoły i działania jej nauczycieli.

Członkom Kuratoryi wolno bywać każdego czasu na wykładach, być obecnym przy egzaminach i brać udział w wycieczkach szkoły, celem przekonania się, czyli i jak się wykonywa plan nauki. Uwagi jednak w tym względzie mogą być czynione tylko pisemnie na ręce kierownika za uchwałą Kuratoryi.

§. 17.

Stosunek Wydziału krajowego do szkoły.

Zwierzchnią władzą zakłada jest Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Księstwem Krakowskim.

Do jego zakresu działania należy w szczególności: zatwierdzanie zarządzeń Kuratoryi, bezpośrednia dyspozycyą nad funduszami szkoły w zakresie budżetu, stanowienie o potrzebach nadzwyczajnych, o ile takowe mogą być zaspokojone z funduszków krajowych oddanych pod rozporządzenie Wydziału krajowego.

W sprawach większej wagi, a mianowicie w sprawach zmiany niniejszego statutu, użycia subwencyi państwowej i mianowania nauczycieli fachowych, porozumiewa się Wydział krajowy z c. k. Ministerstwem rolnictwa.

Wydział krajowy działa po wysłuchaniu zdania Kuratoryi; jedynie w sprawach dotyczących się zwyczajnego zarządu szkoły w zakresie budżetu wchodzi w bezpośredni stosunek z kierownikiem.

§. 18.

Postanowienia końcowe.

Osobne regulamina i instrukcyje określają obowiązki kierownika i nauczycieli i normują porządek wewnętrzny szkoły, niemniej stosunek jej do gospodarstwa zakładowego.

Stosunek szkoły do gospodarstwa folwarcznego w Jagielnicy określa umowa zawarta z właścicielem folwarku.

Alegat 12. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1884.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 9. Maja 1884. L. 16.549|84 wystosowanej do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

W odpowiedzi na szacowną odezwę z dnia 25. Marca r. b. L. 18.666 mamy zaszczyt przedłożyć Świątnemu c. k. Namiestnictwu następne wnioski dotyczące wyjednania subwencyi z c. k. Skarbu państwa na naukę rolnictwa i leśnictwa w Galicyi na r. 1885.

1) Dotychczasowe stałe zasiłki udzielane z funduszków państwowych na utrzymanie kraj. szkoły lasowej we Lwowie (5.000 zł.), kursu gorzelnictwa w Dublanach (1.000 zł.), oraz szkoły ogrodniczej w Czernichowie (2.000 zł.), są w porównaniu z wydatkami pokrywanymi z funduszu krajowego dostateczne, natomiast zasiłki stałe wyznaczone na utrzymanie obydwóch szkół rolniczych w Dublanach (7.000 zł.) i na utrzymanie kraj. średniej szkoły rolniczej w Czernichowie (5.000 zł.) okazują się dziś w porównaniu z niedoborami wynoszącymi wedle budżetu na r. 1884. przy pierwszych 24.767 zł. przy ostatniej zaś 16.095 zł., które fundusz krajowy pokrywać musi jako zbyt szczerpłe wymierzone.

Z tego powodu mamy zaszczyt upraszać świetne c. k. Namiestnictwo o uprzejme wyjednanie u Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa podwyższenia stałej dotacji z funduszków państwowych a mianowicie dla obydwóch kraj. zakładów rolniczych w Dublanach do wysokości 15.000 zł. a dla krajowej zaś średniej szkoły rolniczej w Czernichowie do wysokości 8.000 zł. aw. rocznie.

Wniosek ten okazuje się tem więcej uzasadnionym, ile że liczba uczniów w pomienionych szkołach wzrasta coraz bardziej — dosięgła bowiem w roku bieżącym w wyższej szkole w Dublanach cyfry 70, w szkole zaś Czernichowskiej 50, — co wymaga znowu pomnożenia środków naukowych oraz personelu nauczycielskiego, a szczególnie asystentów potrzebnych nauczycielom do pomocy w laboratorjach. Konieczność ta zwiększenia sił nauczycielskich znajdzie już wyraz w budżecie szkoły Czernichowskiej na r. 1885; Wydział krajowy bowiem ze względu na przeciążenie dyrektora tamtejszego obowiązkami nadzoru nad internatem oraz zarządu szkoły i folwarku, widzi się zniwolonym uwolnić go zupełnie od pełnienia funkcji nauczyciela a natomiast kreować jedną posadę nauczyciela fachowego więcej. Podobne utworzenie jeszcze jednej posady profesora przy krajowej wyższej szkole rolniczej w Dublanach prawdopodobnie także z czasem nastąpi, czego od roku tak kolegium nauczycielskie jak i kuratorya tej szkoły coraz natarczywiej się domaga.

2) Na budowę nowego gmachu szkolnego dla krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach oświadczyło Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 22. Lipca 1883. L. 8.249/734 gotowość udzielenia subwencji państwowej w kwocie 33.000 zł. w. a., rozdzielić się mającej na 4 lata, począwszy od r. 1884. i zarazem zażądało przedłożenia szczegółowych planów i kosztorysów na tę budowę.

Życzeniu temu Wydział krajowy nie mógł dotychczas odpowiedzieć, gdyż Wysoki Sejm uchwałą z dnia 16. Października 1883. L. 872/S. zawezwał go, „ażeby przy budowie gmachu szkolnego w Dublanach zbadał sprawę wewnętrznych komunikacji i możliwość, w obec uznanej przez komisję gospodarstwa krajowego konieczności umieszczenia tamże Dyrekcyi“, w skutek której uchwały zarządzono badanie tej sprawy przez ankietę złożoną z rzeczoznawców przy współdziałaniu p. Macieja Moraczewskiego, c. k. Rady budownictwa, doprowadziło do tego rezultatu, że postanowiliśmy z a proponować Wysokiemu Sejmowi budowę osobnego domu mieszkalnego dla dyrektora i jednego profesora. Wypracowanie projektu tego domu poruczyliśmy p. Moraczewskiemu, a skoro tylko operat zostanie wykończony, pospieszymy z przedłożeniem wszystkich planów i kosztorysów Wysokiemu c. k. Ministerstwu rolnictwa.

Ponieważ jednak dodatkowa ta budowa pociągnie za sobą dalszy koszt, podany nam w przybliżeniu w kwocie około 15.000 zł., przeto mamy zaszczyt upraszać świetne c. k. Namiestnictwo o wyjednanie z c. k. Skarbu Państwa subwencji dorównywującej połowie kosztów budowy.

Z uwagi, że wspomniane budowy rozpoczęte być mogą dopiero po poprzednim uzyskaniu zezwolenia Wysokiego Sejmu, t. j. w r. 1885. upraszamy świetne c. k. Namiestnictwo o uprzejme wyjednanie asygnaty pierwszej raty subwencji państwowej na te budowle w r. 1885.

3) Uchwałą z dnia 17. Października 1883. L. 912/S. zakomunikowaną świetnemu c. k. Namiestnictwu odezwą tutejszą z dnia 9. Listopada 1883. L. 51.666 wezwał Wysoki Sejm Wydział krajowy, ażeby poczynił potrzebne kroki celem założenia niższych szkół rolniczych w zachodniej części kraju.

Rokowania przeprowadzone z Reprezentacjami powiatowemi, oraz okręgowemi Towarzystwami rolniczemi doprowadziły już po części do pomyślnego rezultatu, gdyż dzięki ofiarności p. D. Hermana Czeczka, który oddaje bezpłatnie do dyspozycyi szkoły dwór swój wraz z potrzebnymi budynkami gospodarczymi i ogrodem, założenie niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, powiecie Bialskim, można uważać jako zapewnione, a oprócz tego sprawa założenia takiej samej szkoły w Marcinkowicach pod Nowym Sączem lub w Krośnie znajduje się na drodze bliskiego już załatwienia.

Jak z dołączonego projektu statutu, wypracowanego dla krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, oraz planu nauk, etatu osób i płac, tudzież zestawienia rocznych kosztów utrzymania tej szkoły przekonać się można, Wydział krajowy w uwzględnieniu wniosków, przedstawionych przez Reprezentację powiatową Bialską, oraz ankietę złożoną z wybitniejszych członków krakowskiego Towarzystwa rolniczego, poczynił niektóre zmiany w normalnym statucie i planie nauk przez Wysoki Sejm uchwalonym dla szkoły Kobiernickiej, mianowicie co do czasu trwania nauki, ilości uczniów, uczniów nadzwyczajnych, obszerniejszego traktowania hodowli zwierząt i weterynaryi i t. p., wreszcie etatu płac i osób.

Zmiany te usprawiedliwione są wyższym stopniem elementarnego wykształcenia ludności tamtejszej, oraz rozwoju rolnictwa, a wyznaczenie cokolwiek lepszego wynagrodzenia kierownika zakładu wskazanem jest ze względu na bliskie sąsiedztwo Szlązka, gdzie wynagrodzenie nauczycieli szkół podobnych dosięga kwoty 2.000 zł. w. a. rocznie.

Większa liczba uczniów tego zakładu (30) w porównaniu z liczbą uczniów w szkole Jagiellońskiej i Horodeńskiej (20), oraz wyższa płaca kierownika, spowodują jednakże większy wydatek na szkołę, który prawdopodobnie dosięgnie kwotę 10.000 zł. w. a. rocznie. Z tego powodu upraszamy świetne c. k. Namiestnictwo o wyjednanie u Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa wyższej dotacyi rocznej na utrzymanie szkoły kobiernickiej, mianowicie w kwocie 5.000 zł. w. a. i odpowiedniego zasiłku jednorazowego na częściowe pokrycie kosztów założenia. O taką samą dotację i taki sam zasiłek upraszamy także dla drugiej niższej szkoły rolniczej w zachodniej części kraju, którą wraz ze szkołą kobiernicką pragnęlibyśmy otworzyć w ciągu r. 1885.

Zestawienie kosztów założenia krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach będziemy mieli zaszczyt przesłać świetnemu c. k. Namiestnictwu bezzwłocznie po odebraniu planów i kosztorysów budowy względnie adaptacji od Bialskiego Wydziału powiatowego, niemniej też statut, plan nauk, etat płac i osób i zestawienie kosztów dla drugiej niższej szkoły rolniczej w Galicyi zachodniej, skoro rokowania zostaną ukończone.

4. Odezwą tutejszą z dnia 8. Czerwca 1883. L. 24.259 mieliśmy zaszczyt przedłożyć świetnemu c. k. Namiestnictwu wniosek na subwencyonowanie z funduszków państwowych wędrowniej nauki rolnictwa w Galicyi, dotychczas jednak nie otrzymaliśmy od świetnego c. k. Namiestnictwa pomyślniej odpowiedzi.

W obec rozdrobnienia gruntów włościańskich, a ztąd przy niskim stopniu rozwoju kultury, wynikającego z zubożenia ludności włościańskiej i emigracyi ludu okazuje się konieczna potrzeba jak najrychlejszego podniesienia rolnictwa u właścicieli mniejszych przez zaprowadzenie racjonalniejszego gospodarstwa, a szczególnie chów bydła i kulturę roślin handlowych. Wprawdzie niższe szkoły rolnicze, jakie kraj dziś zakłada przy pomocy Skarbu Państwa, wpłyną skutecznie na gospodarstwa wiejskie, rezultat ten jednak uwidoczni się dopiero po latach kilkunastu. Tymczasem należy koniecznie krzewić postęp w gospodarstwie w tych kołach ludności włościańskiej, której już wiek nie odpowiada nauce szkolnej.

Cel zaś ten da się osiągnąć najskuteczniej przez zaprowadzenie instytucyi *stałych nauczycieli wędrownych rolnictwa*.

Zadaniem tychże byłoby podobnie, jak w innych krajach koronnych w Austrii: omawiać z ludnością włościańską ważne kwestye gospodarze w zgromadzeniach i kółkach rolniczych; inicjować i zakładać takie kółka rolnicze, czytelnie wiejskie, stowarzyszenia dla zakupna i wspólnego użytkowania maszyn rolniczych i nasion, oraz stowarzyszenia kredytowe; brać udział w urządzaniu wy-

staw rolniczych; pouczać ludność włościańską o korzyściach i ważności melioracji i komasacji, przy równoczesnem założeniu racjonalnem sieci dróg polnych i rowów, oraz inicyjować spółki wodne dla przeprowadzenia melioracji lokalnych; starać się o podniesienie rolnictwa u włościan przez stosowne pouczanie, połączone z demonstracyami, a szczególnie jak włościanin ma się obchodzić z nawozem, urządzać gnojarnie, jak i kiedy używać sztucznych nawozów; starać się o podniesienie uprawy roślin handlowych, a szczególnie chmielu, dotąd przeważnie przez większych tylko właścicieli uprawianego, oraz tytoniu i przędzy, których kultura nawet na bardzo małej przestrzeni jest w stanie wyżywić całą rodzinę włościańską; starać się o podniesienie uprawy łąk, buraków pastewnych i innych roślin pastewnych; o podniesienie chowu bydła i produkcji nabiału; urządzać kursy nauki ogrodnictwa, sadownictwa i pszczelnictwa; zakładać ogrody szkolne, wprowadzać kulturę łoża koszykarskiej, asekuracji bydła i t. p.

Dotychczasowy sposób popierania wędrownej nauki rolnictwa w naszym kraju przez Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa udzielaniem drobnych zasiłków towarzystwom rolniczym nie osiągnął celu, gdyż w obrębie towarzystwa krakowskiego właściwie żadnych wykładów wędrownych dotąd nie było; w obrębie zaś lwowskim odbyte kursy weterynaryi, oraz kilka wykładów popularnych, odbytych przez nauczyciela dublańskiej niższej szkoły rolniczej, Grodzkiego, w powiecie lwowskim, mają tylko lokalne znaczenie lub obejmują pewien szczytły dział gospodarstwa, nie mogą zaś wcale iść w porównanie z tem, co Wysoki Rząd lub Wydziały krajowe i Towarzystwa rolnicze przy pomocy funduszy państwowych w innych mniej rolniczych krajach na tem polu zdziałały.

Mamy tedy zaszczyt przedłożyć świetnemu c. k. Namiestnictwu wniosek, ażeby Wysokie Ministerstwo rolnictwa od r. 1885. począwszy, raczyło zaniechać dotychczasowego sposobu popierania tej nauki w Galicyi, a natomiast przeznaczyć na razie 4.000 zł. w. a. na utrzymanie dwóch stałych wędrownych nauczycieli rolnictwa, z której kwoty przypadłoby po 1.500 zł. na płacę, a po 500 zł. na objazdy, podobnie jak to ma miejsca w Wybrzeżu, gdzie funguje rządowy nauczyciel wędrowny, a nie wątpimy, że Wysoki Sejm w razie przychylenia się Wysokiej Władzy do naszego wniosku wstawi w budżet krajowy równą kwotę na utrzymanie dalszych dwóch stałych nauczycieli wędrownych.

Korzystnego dla kraju załatwienia tej sprawy spodziewamy się tem pewniej, ile że Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa w Czechach utrzymuje dwóch stałych nauczycieli wędrownych rolnictwa wyłącznie z funduszy państwowych, w Austrii dolnej szczerze subwencyjonuje trzech takichże stałych nauczycieli krajowych, a i w innych krajach hojnych udziela zasiłków na popieranie wędrownej nauki rolnictwa.

Nie od rzeczy będzie przy tej sposobności zwrócić uwagę Wysokiego Rządu na tę okoliczność, że uprawa tytoniu, która tylko w południowym Tyrolu i we wschodniej części naszego kraju jest dozwoloną, w ostatnich latach bardzo podupadła, a nauczyciel wędrowny obznajomiony z tą kulturą i suszeniem tej rośliny mógłby przez pouczanie ludności, o racjonalnem pielęgnowaniu i obchodzeniu się z tytoniem oddać Skarbowi Państwa, a zarazem ludności tutejszej wielkie usługi.

Okólnik

c. k. Namiestnictwa do wszystkich pp. c. k. Starostów.

L. 46.585.

W celu zapewnienia ścisłego przestrzegania przepisów ustawy krajowej z dnia 19. Listopada 1882. Nr. 57. Dz. u. kr. o środkach ochrony rybactwa i wydanego równocześnie dnia 14. Lipca 1883. rozporządzenia c. k. Namiestnika z dnia 28. Czerwca 1883. L. 6.651 dla przeprowadzenia tej ustawy, zaleca się Panom c. k. Starostom następujące postępowanie:

1. Pan Starosta roześle do wszystkich naczelników gmin i przełożonych obszarów dworskich sporządzone w formie kalendarzyka zestawienie czasów ochrony ryb, które się dołącza i poleci tym zwierzchnościom miejscowym, aby wystawiły w lokalu urzędowym za kratkami w miejscu, do podobnych ogłoszeń urzędowych przeznaczonem tę tabliczkę. Równocześnie z wywieszeniem tabliczki na widok publiczny mają naczelnicy gmin ogłosić za pomocą wybębnienia lub inny sposób właściwy mieszkańcom gminy zakazy zawarte w art. I., IV. i V. rozporządzenia Namiestnictwa z 28. Czerwca 1883. Nr. 58 Dz. u. kr. z wyraźnem pouczeniem, że gatunków ryb wymienionych w art. I. rozporządzenia nie wolno ani przedawać, ani w traktyniach podawać w porach tamże oznaczonych i że w żadnej porze roku nie wolno ani sprzedawać, ani w traktyniach podawać ryb w art. V. rozporządzenia wymienionych, jeżeli nie mają długości tam oznaczonej; że przeto każdy kto złowi rybę taką w porze ochrony, lub chociaż w innej porze, lecz nie mającą długości przepisanej, powinien ją zaraz wpuścić napowrót do wody z należytą ostrożnością.

2. Odpowiednią ilość egzemplarzy tej tabliczki udzieli Pan Starosta komendom c. k. żandarmerji dla zaopatrzenia w nie posterunków żandarmerji z zaleceniem, aby w jak najkrótszym czasie zaznajomili się żandarmi dokładnie z przepisami ustawy z 19. listopada 1882. i rozporządzenia z dnia 28. Czerwca 1883. (Nr. 57 i 58 Dz. u. kr.) i w czasie pełnienia służby, mianowicie podczas patrolowania zwracali baczne oko na ścisłe przestrzeganie tych przepisów, a przekraczających takowe wykazywali c. k. Starostwu dla pociągnięcia do odpowiedzialności.

3. Pan Starosta upominać będzie Zwierzchności miejscowe, aby za każdą razą, gdy się zbliża pora ochrony dla pewnych gatunków ryb, a więc na parę dni przed 1. Marca, 1. Kwietnia, 16. Maja i 1. Września ponawiały w gminie ogłoszenie zakazu łowienia i sprzedawania dotyczących ryb w nadchodzącej dla nich porze ochrony i zaleci im usilnie, aby o każdym dostrzeżonem przekroczeniu tego zakazu lub innych przepisów ustawy i rozporządzenia o ochronie ryb donosiły niezwłocznie c. k. Starostwu.

4. Rzeki wymienione w art. II. rozporządzenia w ustępie 1. są w górnym ich biegu siedliskiem łososia i pstrąga, jak to jest uwidocznionem na dołączonej mapie, sporządzonej przez profesora uniwersytetu p. Dr. Nowickiego i ofiarowanej dla użytku c. k. Starostw; dla skutecznej ochrony tych cennych gatunków ryb w tych wodach wprowadza art. II. rozporządzenia w wykonaniu postanowienia §§. 3 i 4 ustawy krajowej bezwzględny zakaz łowienia jakiegobądź ryb w wodach wyliczonych w ustępie 1. artykułu II. rozporządzenia w czasie od 15. Października do 15. Grudnia, ze względu na ich porę tarła. Gdy zaś z tych rzek te, które sięgają swoim biegiem po za krainę pstrągów, w dolnym biegu swoim są siedliskiem przeważnem ryb, których pora tarła przypada na wiosnę, przeto w tych przestrzeniach wód wymienionych w ustępie 2gim art. II. rozporządzenia wprowadzono zakaz zupełny łowienia od 1. Kwietnia do 31. Maja każdego roku. Są to mianowicie następujące rzeki w ich dolnym biegu:

- Roba* od wyjścia z gminy Gdów do jej ujścia.
Dunajec od wyjścia z gmin Czechów do ujścia.
Wisłoka od wyjścia z gminy Żmigród do ujścia.
San od wejścia do gminy Rajskie do ujścia.
Wisłok od wyjścia z gminy Zawoje do ujścia.
Strwiąż od wyjścia z gminy Smolnicy do ujścia.
Bystrzyca od wyjścia z gminy Podbuż do ujścia.
Stryj od wejścia do gminy Hurnie.
Świca od wejścia do gminy Demnia.
Komnica od wyjścia z gminy Wisłowa do ujścia.
Lukowa od wejścia do gminy Bednarowa.
Bystrzyca nadwórnianańska od wejścia do gminy Jamnica do ujścia.
Pрут od wyjścia z gminy Oskrześnińce do granicy bukowińskiej.

W celu zapewnienia ścisłego przestrzegania tych zakazów poleca się Panu Staroście, by zarządził za każdą razą gdy nadchodzi pora ochrony, czy to jesiennej, czy wiosennej, aby we wszystkich gminach nadbrzeżnych wzdłuż biegu rzek na tej przestrzeni, na której łowienie ryb w ogóle odbywać się nie powinno, ogłoszony został ten zakaz 24 godzin przed 15. Października, względnie przed 1. Kwietnia każdego roku, z dołożeniem, że siecie, węćierze, lasy, pastki i wszelkie przyrządy do łowienia, jakieby znajdowały się zastawione w dotyczących wodach, mają być natychmiast uprzątnięte na cały czas pory ochrony dla tej przestrzeni wód ustanowionej. Dalej należy zarządzić aby w każdej dotyczącej gminie nadbrzeżnej z dniem rozpoczynającym porę ochrony zamieszczone zostały w pobliżu tych wód na obu przeciwległych brzegach znaki ostrzegające, czy to w formie tablic z odpowiednimi napisami, czy też w formie wich, lub w inny sposób wpadający w oczy, które to znaki dopiero dnia ostatniego, z którym kończy się dwumiesięczny czas ochrony, zdjęte być mają.

5. Zastrzeżonem jest e. k. Namiestnictwu przepisać czasy ochrony i miary minimalne także dla innych cenniejszych gatunków ryb, które nie są wyszczególnione w art. I. i V. rozporządzenia z dnia 28. Czerwca 1883., jakoteż rozciągnąć zakaz wszelkiego łowienia ryb w myśl §. 3 i 4 ustawy na inne przestrzenie wód, na rzeki nie wymienione w art. II. tego rozporządzenia. Gdyby więc zachodziły w powiecie tamtejszego e. k. Starostwa okoliczności uzasadniające potrzebę rozciągnięcia powyższych zakazów na inne jeszcze gatunki ryb lub na inne jeszcze przestrzenie wód, w takim razie chce Pan zebrać dotyczące dane i przedstawić tu w tym względzie wnioski z należytem uzasadnieniem; mianowicie w razie wniosku o rozciągnięcie przepisu §. 3. i 4. ustawy na inne przestrzenie wód z dokładnem oznaczeniem, czy i w jakim stosunku zarybienie w tych wodach jest mięszanem, by można ocenić, czy wykluczenie łowienia ryb nie trących się w porze tarła ryb, dla których ochrony zakaz ogólny łowienia ma być wydany, nie uszczupli znacznie rybołówstwa.

6. Zaleca się Panu Staroście skłaniać naczelników gmin i przełożonych obszarów dworskich w gminach nadbrzeżnych, by przedstawiali Panu ustanowionych już strażników leśnych i połowych, lub też inne do tego zdadne osoby na strażników rybackich, od których odbierać należy przysięgę według dołączonego do rozporządzenia formularza, i zaopatrywać ich certyfikatem, na które blankiety drukowane przesyła się Panu w dołączeniu.

7. Według §. 15. ustawy wpływają grzywny za przekroczenia przepisów o ochronie ryb i kwoty otrzymane ze sprzedaży zabranych przyborów rybackich i ryb do osobnego funduszu ku podniesieniu rybactwa. Krajowa Dyrekcya Skarbu wyda pouczenie do urzędów podatkowych względem urzędzenia dziennika osobnego dla tego funduszu względem zarachowania i odwożenia kwot wpływających do tego funduszu. Panu Staroście zaś zaleca się, aby czuwał nad sprzężystem ściąganiem grzywien i innych kwot w wykonaniu prawomocnych orzeczeń temu funduszowi przypadają-

cych i przedkładał c. k. Namiestnictwu każdego roku z końcem czerwca i grudnia wykazy półroczne nałożonych i pobranych na rzecz tego funduszu grzywien i kwot ze sprzedaży.

8. Ponieważ z dniem 31. Sierpnia 1883. r. wychodzą z użycia sieci i saki, których oka nie mają rozmiaru przepisanego w art. IV. rozporządzenia z 28. Czerwca 1883, ustęp d), przeto cheiej Pan Starosta przy każdej sposobności zwracać na to uwagę rybaków, aby już teraz przy nadarżającej się potrzebie odnawiania swoich przyrządów rybackich stosowali się do przepisanej konstrukcyi sieci rybackich, a tak osiągnięty został cel, dla którego przeznaczono dwuletni peryod przejściowy do zaopatrzenia się w prawidłowe sieci i saki.

Alegat 14. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1884.

O d p i s

pisma Wydziału krajowego z dnia 22. Kwietnia 1883. L. 19.280 do c. k. Ministerstwa rolnictwa we Wiedniu,

Hohes k. k. Ministerium!

In Durchführung des Landtagsbeschlusses vom 14. Oktober 1878. betreffend die Organisation des Landesculturdienstes hat der gefertigte Landesauschuss, wie wir dies bereits mittelst Zusehrift dtto 18. Mai 1880. Zl. 12.942 dem hohen k. k. Ministerium zu berichten die Ehre hatten, mit Beginn des Jahres 1879. ein Landesmeliorationsbureau errichtet, zu dessen Erhaltung auch das hohe k. k. Ministerium mit dem Erlasse vom 30. September 1881. Zl. 5836 aus den Staatsmitteln einen Jahresbeitrag von 1.000 Gulden für die Dauer von fünf Jahren bewilligt hat.

Die bisherige fünfjährige Wirksamkeit des Meliorationsbureaus hat zur Nutzbarmachung der Wasserwirtschaft für die Zwecke der Bodencultur in Galizien sehr viel beigetragen und das Interesse für den landwirtschaftlichen Wasserbau derart wachgerufen, dass die Meliorationsarbeiten immer grössere Verbreitung finden und in den letzten Jahren sogar bei der bauerlichen Bevölkerung durch Bildung von Wassergenossenschaften sich einbürgern.

Die Thätigkeitsberichte dieses Bureaus, welche alljährlich durch die hiesige k. k. Landesstelle dem hohen k. k. Ministerium vorgelegt werden, weisen evident nach, wie die Anzahl der Anmeldungen von Interessenten sowohl, als auch die Area der Gründe, für welche das Bureau die nivellitischen Aufnahmen und hydrotechnischen Vermessungen ausgeführt, sowie detailirte Projekte sammt Kostentüberschlägen verfasst hat, mit jedem Jahre zunehmen.

Während nämlich die Anmeldungen in den Jahren 1879. und 1880. die Zahl 25, beziehungsweise 22 aufweisen, erreichen dieselben in der Zeit vom 1. Jänner 1881. bis 30. Juni 1883. die ansehnliche Ziffer 169.

Ebenso verhält es sich mit der Ausführung von Vorarbeiten, sowie Verfassung und Durchführung von Meliorationsprojekten. Während das Bureau im Jahre 1879. eine Gesamtfläche von 1467 Joch aufgenommen hat, umfassen die Aufnahmen bereits im Jahre 1880. eine Area von 3240 Joch, und erstrecken sich in der Zeit vom 1. Jänner 1881. bis 30. Juni 1883. auf eine Fläche von 4.558 Joch für locale Meliorationen und eine Fläche von 27.100 Joch für die Melioration zweiter Ordnung.

Hievon entfallen:

2.213 Joch für Drainagen,

2.782 Joch für Ent- und Bewässerungen,

1.665 Joch für Trockenlegung durch offene Gräben,

29.700 Joch Inundationsterain für Schutz-Regulirungsbauten und Entsumpfungen.

In demselben Zeitraume verfasste das Meliorationsbureau 65 Detail-Projekte sammt Kosten-Ueberschlägen und schriftlichen Elaboraten für Dreinagen im Gesamtausmasse von 1.718 Joch, für Bewässerungen im Gesamtausmasse von 1.184,3 Joch, und für Trockenlegung durch offene Gräben im Gesamtausmasse von 2.037,5 Joch. Ausserdem wurden Projekte ausgearbeitet: für die Regulirung des Żabnica-Baches im Tarnower Bezirke mit einem Inundationsgebiete von 2.600 Joch, für den Wiszniafluss-Durchstich bei dessen Einmündung in den Sanfluss behufs Trockenlegung einer Inundationsfläche von 5.000 Joch, für die Entwässerung von 15.000 Joch Gründe im Bezirke Dąbrowa, für die Beschaffung der Vorfluth für 10.000 Joch werthvolle Aecker im Bezirke Mielec, für Regulirung des Wisłokflusses in den Bezirken Krosno, Brzozów und Sanok mit einem Inundationsgebiete von 10.000 Joch fruchtbare Gründe, endlich für die Entsumpfung von 2.100 Joch Gründe in den Gemeinden Rudniki und Piaseczna, Bezirk Żydaczów.

Hiebei ist zu erwähnen, dass noch im Laufe des Jahres 1883 die Vorarbeiten für zwei wichtige Meliorationsunternehmungen, welche im genossenschaftlichen Wege zu Stande kommen sollen, namentlich die Regulirung des Gnila-Lipa-Flusses in den Bezirken Rohatyn und Przemysłany behufs Entsumpfung von circa 3.000 Joch Wiesen, sowie die Trockenlegung von 3.500 Joch Wiesen und Weiden im Rzeszower-Bezirke ausgeführt worden sind, für welche Culturunternehmungen die nöthigen Projekte sammt Kostentüberschlägen und Kostenvertheilung binnen kurzer Frist angefertigt werden.

Auf Grund der vom Meliorationsbureau verfassten Projekte wurden bis 30. Juni 1883. unter der Aufsicht und technischen Leitung von Landeskulturtechnikern locale Meliorationen im Gesamtausmasse von 2.190 Joch. genossenschaftliche Culturarbeiten dagegen im Gesamtausmasse von 17.600 Joch durchgeführt. Die Zunahme der Meliorationsarbeiten hatte aber gleichzeitig die Vermehrung des technischen Personals und eine bedeutende Erhöhung des Aufwandes für die Erhaltung des Meliorationsbureau zufolge.

In Ausführung des Landtagsbeschlusses vom 13. Juli 1880. wurde nämlich mit dem 1. Jänner 1881. eine Expositur des Landesmeliorationsbureau zu Tarnów und in Ausführung eines analogen Beschlusses vom 27. September 1882. mit Anfang 1883. eine solche in Sanok errichtet. was die Bestellung von zwei Ingenieuren und eine angemessene Dotation aus dem Landesfonde für Erhaltung des Locals und Anschaffung von Apparaten erforderte.

Ausserdem steht noch die Errichtung einer Expositur zu Krakau in Aussicht, was von der dortigen Landwirtschaftsgesellschaft und den interessirten Grundbesitzern nachdrücklich verlangt wird. Während zur Zeit, wo wir mittelst obbezogener Zuschrift einen Staatsbeitrag für die Erhaltung des Meliorationsbureau angesprochen haben, das Bureau-Personal aus zwei Ingenieuren und drei Ingenieurs-Assistenten und einen jährlichen Aufwand von nur 5.160 fl. erforderte. weist nunmehr das Bureau ein Personal von 4 Ingenieuren und 6 Ingenieur-Assistenten an und die jährliche Auslage für die Gehalte und Zulagen des Personals erreicht im laufenden Jahre den bedeutenden Betrag von 12.000 fl. ö. W. Um das Zustandekommen von Meliorationsunternehmungen durch Bildung von Wassergenossenschaften zu erleichtern, hat der galizische Landtag über Antrag des gef. Landesausschusses in der Sitzung vom 27. September 1882. einen Beschluss gefasst, welcher den Landesausschuss ermächtigt: den Wassergenossenschaften von überwiegender Gemeinnützigkeit, deren Bildung die Regulirung von nicht schiff- oder flossbaren Flüssen, oder aber locale Meliorationen auf einer Area von mindestens 200 Hektaren zum Zwecke hat, die technische Hilfe des

Meliorationsbureaus behufs Ausführung von technischen Vorarbeiten, sowie Anfertigung von Plänen und Kostenanschlägen unentgeltlich zur Verfügung zu stellen.

Diese Massregel, welche sich für das Inslebenrufen der Meliorationen von grösserer wirtschaftlicher Bedeutung als sehr vortheilhaft erwiesen hat, verursacht jedoch weitere Auslagen für das Bureau, welche im Jahre 1883. circa 1.000 fl. betragen, im Laufe der Zeit aber auf das Doppelte, und selbst Dreifache steigen werden.

Rechnet man noch hiezu die jährlichen Erhaltungskosten des Meliorations-Curses zu Dublany per 2.500 fl. sowie die Ausgaben für Anschaffung von Nivellirinstrumenten und anderen geodätischen Apparaten, welche dem Meliorations-Bureau beigestellt werden müssen und bisher 2.657 fl. 83 kr. ö. W. gekostet haben im durchschnittlichen jährlichen Pauschalbetrage von 500 fl., endlich den vom Landtage in das Budget eingestellten Betrag von 600 fl. für die Ausbildung von tüchtigen Vorarbeitern, so ergibt sich *ein jährlicher Gesamtaufwand* für die Erhaltung des Meliorations-Bureaus, Heranbildung von niederen culturtechnischen Organen, sowie Ausführung von technischen Vorarbeiten für genossenschaftliche Culturunternehmungen im Betrage von 16.000 Gulden, welcher in den nächsten Jahren sich noch bedeutend erhöhen wird.

Angesichts dieser Förderung der Meliorationen seitens des Landes, für welche auch bedeutende Subventionen oder unverzinsliche Vorschüsse im Landesbudget alljährlich eingestellt werden, scheint es wohl begründet, wenn wir an das hohe k. k. Ministerium das Ansinnen stellen, auch im Lande Galizien dem Meliorationswesen Seine hohe Beachtung zuzuwenden. Wir glauben dies um so zuversichtsvoller thun zu dürfen, als das hohe k. k. Ministerium derlei Culturunternehmungen in den übrigen Kronländern Oesterreichs durch Gewährung von bedeutenden Subventionen aus den Staatsmitteln zu einer verhältnissmässig grossen Verbreitung und einem erfreulichen Aufschwunge verholfen hat.

Wie nämlich aus den bisher erschienenen Berichten über die Thätigkeit des hohen k. k. Ministeriums in den Jahren 1869. bis inclusive 1880. zu ersehen ist, verdanken diese Länder der Initiative oder thatkräftigen Unterstützung des hohen k. k. Ministeriums zahlreiche grosse Meliorationsprojekte, meistens Flussregulirungen, deren Ausführung im verfassungsmässigen Wege entweder bereits gesichert, oder deren Zustandekommen wenigstens in kurzer Zeit zu gewärtigen ist.

Hierher gehören z. B.

Die Regulirung des Gailflusses in Kärnten, wozu der Staat vier Zehntel der mit 763.000 fl. veranschlagten Baukosten beisteuert und ausserdem ein unverzinsliches Darlehen im Betrage von 300.000 fl. gewährt hat;

Die Ennsregulirung in der Steiermark, für welches Unternehmen aus den Staatsmitteln ein Beitrag von 37.000 fl. (darunter 12.000 fl. aus dem Etat des hohen k. k. Ackerbau-Ministeriums) bewilligt wurde;

Die Regulirung des Eisackflusses in Tirol;

Die Etschregulirung, zu deren Kosten der Staat einen Beitrag von 1.445 000 fl. leistet;

Die March- und Thaya-Regulirung;

Die Göllersbachregulirung in Niederösterreich;

Die Glanregulirung in Kärnten, wozu das hohe k. k. Ministerium im Jahre 1877. einen Staatsbeitrag von 30.000 fl. zugesichert hat;

Die Regulirung des Laibacher Moors behufs Entsumpfung von circa 32.000 Joch;

Die Bewässerung des Gebietes von Monfalcone, zu deren Unterstützung seitens des Staatschatzes der Genossenschaft ein Darlehen von 140.000 fl. gegen milde Verzinsungs- und Rückzahlungs-Modalitäten gewährt worden ist;

Die Isonzoregulirung, wozu der Staat ein Drittel der auf circa 700.000 fl. veranschlagten Kosten beisteuert;

Schliesslich die Cettina-Regulirung in Dalmatien, für welches Unternehmen das hohe k. k. Ministerium die nöthigen Projekte durch das bautechnische Departement der Statthalterei in Zara ausarbeiten liess.

Ausserdem hat das hohe k. k. Ministerium in dem obbezeichneten Zeitraume aus der, dem hohen k. k. Ministerium zur Förderung der Landeskultur zu Gebote stehenden Dotation, nicht unbeträchtliche Staatsbeiträge zur Hebung der Meliorationen in diesen Kronländern, vorzugsweise aber in Niederösterreich, Oberösterreich, Salzburg, Tirol, Vorarlberg, Steiermark, Kärnten, Küstenland und Dalmatien verwendet.

Es wurden nämlich in diesen Provinzen mit Hilfe von Staatsbeiträgen theils unmittelbar, theils durch Vermittlung der landwirtschaftlichen Gesellschaften und Ackerbau-Vereine Culturtechniker und Wiesenaufseher durch Verleihung von Reiestipendien herangebildet; Culturingenieure bei Landesausschüssen oder Landwirtschaftsgesellschaften bestellt; Durchforschungen ganzer Flussgebiete in culturtechnischer Beziehung vorgenommen; technische Vorarbeiten, niveltische Aufnahmen und hydrotechnische Vermessungen durchgeführt, Projekte und Kostenvoranschläge für genossenschaftliche Ent- und Bewässerungen, sowie Flussregulirungen, bei welchen es sich vorwiegend um Interessen der Landeskultur handelt, ausgearbeitet; Genossenschaften für Drainirungen, Bewässerungen sowie zum Ankauf und zur gemeinschaftlichen Benutzung von Maschinen und Geräthen, wie auch Creditvereine gegründet; Musteranlagen für Drainagen und Wiesenbewässerungen auf Staatskosten hergestellt; Meliorationen kleiner Grundbesitzer, genossenschaftliche Culturunternehmungen und Flussregulirungen durch Gewährung von reichlichen Unterstützungen gefördert; Staatspremiën für Urbarmachung des Bodens und Alpenmelioration vertheilt; endlich Viehtränken, Wasserleitungen so wie andere Culturarbeiten subventionirt.

Während dieser Zeit die Meliorationen in den genannten Kronländern einen erfreulichen Aufschwung genommen haben, ist in demselben Zeitraume (1869—1880), in Galizien leider kein Meliorationsunternehmen im legislatorischen Wege zu Stande gekommen und, wie den Thätigkeitsberichten des hohen k. k. Ministeriums zu entnehmen ist, wurde ausser der Bewilligung von etlichen Reiestipendien behufs Heranbildung von Culturtechnikern und Gewährung eines Beitrages zu den Gehältern der Culturingenieure der galiz. k. k. Landwirtschaftsgesellschaften aus den Staatsmitteln nur noch eine Musterbewässerung zu Dublany und eine einzige Culturunternehmung, namentlich die Regulirung des Breñ-stary Flusses, deren Kosten sich auf 94.051 fl. 34 kr. belaufen, durch Anweisung eines Staatsbeitrages per 6.000 fl. subventionirt.

Was speziell die staatliche Beitragsleistung zur Besoldung von Landes Cultur-Ingenieuren anbelangt, erlauben wir uns die hochgeneigte Aufmerksamkeit des hohen k. k. Ministeriums auf den Umstand zu lenken, dass diese Auslagen in den übrigen Kronländern fast ausschliesslich oder doch überwiegend aus den Subventionen des hohen k. k. Ministeriums gedeckt werden, während in dem überwiegend agricolen Galizien der Staatsschatz zu dem oben zusammengestellten Aufwande für Erhaltung des Meliorations Bureaus et Curses kaum ein Sechszentel beisteuert.

Eine angemessene Erhöhung der Dotation aus den Staatsmitteln für das galizische Landes-Meliorations-Bureau bis zur Hälfte des Aufwandes, erscheint daher gerechtfertigt und wäre umsomehr wünschenswerth, als das hohe k. k. Ministerium dem Landesauschusse des im Vergleiche mit Galizien viel weniger ausgedehnten und weniger agricolen Kronlandes Schlesien im Jahre 1880. für gleiche Zwecke eine jährliche Subvention von 4.000 fl. bewilligt hat und auch in Galizien zu der Zeit, wo das Land zur Erhaltung dieser Institution keinen Beitrag leistete, höhere Subventionen zu den Gehältern der Cultur-Ingenieure den betreffenden Landwirtschafts-Gesellschaften (in Lemberg 1.200 fl., in Krakau 500 bis 1.500 fl.) gewährte.

Schliesslich erlauben wir uns noch zu bemerken, dass der Landtag, welcher bisher für die Meliorationen so bedeutende Opfer gebracht hat, mit Rücksicht auf den gegenwärtigen Stand der Landesfinanzen kaum in der Lage sein wird, in Hinkunft höhere Beträge zur Erhaltung des

Meliorations-Bureaus in das Landes-Budget einzustellen, was aber mit Rücksicht auf die sich immer mehrenden Anmeldungen und die von Privaten sowohl, als auch Wassergenossenschaften an den gef. Landesauschus gestellten Anforderungen, die Ausführung von Culturarbeiten durch Organe des Meliorationsbureaus leiten und überwachen zu lassen, für die so wünschenswerthe Entwicklung des Meliorationswesens in Galizien unentberlich ist.

Da die Bedürfnisse des Landes Galizien, was die Förderung derjenigen Flussregulirungen und Culturunternehmungen anbelangt, welche nur im verfassungsmässigen oder genossenschaftlichen Wege zu Stande kommen können, bereits wiederholt in Resolutionen des galizischen Landtages hervorgegoben wurden und wir einer günstigen Erledigung dieser wichtigen Angelegenheit seitens des hohen k. k. Ministeriums, sowie einer thatkräftigen Unterstützung der Meliorationen in Galizien aus der dem hohen k. k. Ministerium zu Gebote stehenden Dotation mit vollem Vertrauen entgegensehen, so erlauben wir uns derweilen das höflichste Ansuchen zu stellen:

Das hohe k. k. Ministerium wolle für die Erhaltung des galizischen Meliorationsbureaus und des Meliorationscurses in Dublany, so wie zu Ausführung von technischen Vorarbeiten für Wassergenossenschaften in Galizien aus den Staatsmitteln eine angemessene Dotation und zwar wenigstens in dem Verhältnisse, in welchem das Land zu diesem Zwecke beisteuert, hochgeneigtest bewilligen.

Lemberg, den 22. April 1884.

Alegat 15. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1884.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 22. Kwietnia 1884. L. 19.280 do Prezydium
c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

W załączeniu mamy zaszczyt przesłać świątnemu c. k. Prezydium Namiestnictwa pismo Wydziału krajowego wystosowane do Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa w sprawie podniesienia dotacyi z c. k. skarbu państwa na utrzymanie tutejszego biura melioracyjnego i kursu robót melioracyjnych w Dublanach, oraz na częściowe pokrycie kosztów technicznych robót przedwstępnych przeprowadzanych bezpłatnie dla spółek wodnych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z d. 27. Września 1882 i upraszamy świątne c. k. Prezydium Namiestnictwa o uprzejme przedłożenie tego pisma Wysokiemu c. k. Ministerstwu rolnictwa, z jak najprzychylniejszem ze Swej strony poparciem.

Do przytoczonych w rzezonem piśmie powodów, które nas skłoniły do postawienia imieniem kraju żądania wyznaczenia wyższej dotacyi z funduszów państwowych na cel powyższy, pozwalamy sobie jeszcze dodać następne szczegóły dotyczące popierania melioracyi z dotacyi przeznaczonej na subwencyonowanie różnych gałęzi kultury krajowej przez Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa w innych krajach koronnych, a zaczerpnięte z urzędowych sprawozdań z czynności tego Ministerstwa ogłoszonych dotychczas za lata 1869—1880.

1) **Austria dolna**

Przy pomocy funduszów państwowych zakładano w tym czasie spółki dla przeprowadzania drenowania, nawodnienia, dla zakupna i wspólnego użytkowania maszyn i narzędzi, oraz stowarzyszenia kredytowe; podejmowano badania kraju (doliny koło Laxenburga, Urschendorfu pod Wiener-Neustadt i koło Buchberg) celem zawiązywania spółek wodnych dla przedsiębiorstw melioracyjnych;

przeprowadzano zdjęcia niewelacyjne i sporządzano plany wraz z kosztorysami. Oprócz tego otrzymał n. p. inżynier Robert Gscheider za plany wypracowane dla przedsiębiorstw melioracyjnych w dolinie Pernitz i Spratzek stosowne wynagrodzenie. Wiedeńskie towarzystwo rolnicze otrzymało 2.500 zł. na przeprowadzenie robót przygotowawczych dla melioracji, oraz na popieranie robót melioracyjnych wykonywanych przez mniejszych właścicieli gruntów. Popierano doświadczenia koło nawodnienia na folwarku Thavon p. barona Pirquet przyzwaniem zaliczek. Udzielono w r. 1876 dalszego zasiłku towarzystwu rolniczemu na cele melioracji, z czego miały otrzymywać; gmina Langau zapomogę 400 zł., gmina Wolfsbach 600 zł., druga spółka drenarska w Reichenbach 600 zł., wreszcie dwie spółki drenarskie w Haselbach łączną kwotę 900 zł. Udzielono spółkom drenarskim w Hessendorf, Grossau, Stockern, Zabernreuth, Kaaden i Wullersdorf na drenowanie 167,6 hektarów kosztem łącznym 15.352 zł. zapomogi 3.400 zł.

Wreszcie przyzwolono subwencją gminie Langfeld na urządzenie motoru hydraulicznego w kwocie 200 zł. tudzież odpowiedni zasiłek inżynierowi Kriszowi na zwidzenie wielkich urządzeń nawodniających w Ratiborcie ks. Schaumburg-Lippe.

2) Austria górna.

W r. 1871. przeprowadzano subwencjami państwowymi wzorowe drenowania. Zainicyowano zawiązanie spółki melioracyjnej dla przeprowadzenia osuszenia bagien „Ybmer-Moor“ o powierzchni 1.250 hektarów, na co skarb państwa udzielił zasiłku 10.000 zł. Udzielono subwencji 1.000 zł. w części na utrzymanie inżyniera kultury przy towarzystwie rolniczym w Linz, częścią na wykonanie robót regulacyjnych i odwodniających na potoku Edelbach, łącznej długości 2.450 sążni. Regulacja ta miała na celu osuszenie 170 hektarów kosztem 8.829 zł. 84 ct. do czego państwo przyczyniło się datkiem 1.612 zł. Wypracowano projekt regulacji potoka Krems. Przeprowadzono pod kierunkiem inżyniera utrzymywanego przez towarzystwo rolnicze przy pomocy państwa 6 urządzeń nawodniających, 4 drenowania, 1 osuszenie otwartymi rowami i 1 wodociąg połączony z drenowaniem na obszarze 225 hektarów kosztem 26.414 zł. Oprócz tego udzielano w latach 1877 do 1880 licznych mniejszych zapomóg rozmaitym rolnikom na pokrycie kosztów projektowania i dozoru robót melioracyjnych.

3. Salzburg.

Na dalsze prowadzenie osuszenia nad rzeką Salzach w Pinzgau tudzież w dolinie Fusch i Rausir, na który to cel w ciągu 50 lat począwszy od r. 1823, wydało już było państwo z dotacji przeznaczanej na budowle wodne sumę 694.625 zł. przyzwoliło Ministerstwo rolnictwa w roku 1874 zasiłek 3 000 zł. a. w. r. 1875, zapewniło udzielenie zasiłku 23.170 zł. Wykonanie robót oddano pod dozór inżynierów rządowych oraz zakupiono z funduszków państwowych potrzebne narzędzia i przybory. Na osuszenie doliny Grossarl o powierzchni 122 morgów przyzwoliło Ministerstwo rolnictwa zasiłek równający się trzeciej części kosztów obliczonych na 17.355 zł. Dalej umożliwiono dojście do skutku następnych większych przedsiębiorstw melioracyjnych: regulacji Taurach dla osuszenia 50 morgów, dla której urząd techniczne sporządził plany, udzieleniem subwencji w kwocie 3.000 zł.; regulacji rzeki Mur dla osuszenia 1.800 morgów udzieleniem subwencji rządowej 26.700 zł. na częściowe pokrycie kosztów preliminowanych na 80.000 zł. regulacji Anizy (Ens) na przestrzeni 12,85 kilometrów celem osuszenia 650 morgów przyjęciem na fundusz państwowy trzeciej części kosztów wynoszących 70.000 zł.

Oprócz tego udzielano licznych subwencji Towarzystwu rolniczemu na wykonanie mniejszych przedsiębiorstw melioracyjnych, wyznaczano premie na znaczniejsze komasacje gruntów, wreszcie przyznano datkę roczny 700 zł. na płacę inżyniera kultury.

4. Tyrol.

Zarządzono techniczne zbadanie kraju przez dyrektora akademii rolniczej w Poppeledorf, Dr. Dunkelberga, dla ułożenia jasnego planu przyszłych melioracji. Na przeprowadzenie robót regula-

cyjnych na rzece Eisack i potokach Mareith i Pfitsch, którym to przedsiębiorstwom udzielono subwencji ze skarbu państwa w wysokości 20.000 zł. przyznano dodatkowo zasiłek roczny 4.000 zł, na 3 lata 1878, 1879 i 1880.

Pokryto z funduszków państwowych trzecią część kosztów urządzenia zbiornika na wody w dolinie Mareith pod Sterzing celem zabezpieczenia doliny przed zatapianiem. Na osuszenie doliny Sarca w powiecie Arco w południowym Tyrolu o powierzchni 354 hektarów udzielono zasiłku 10.000 zł.

Oprócz tego zakładano spółki maszynowe przy pomocy państwa i udzielano nagród i zapomóg na wykonanie i projektowanie melioracji jak n. p. właścicielowi gruntu Antoniemu Romani w Torbole 200 zł. na nawodnienie;

powiatowemu towarzystwu rolniczemu w Bruneck 130 zł. na wypracowanie planu osuszenia w dolinie Taufer, powiatowemu towarzystwu rolniczemu w Insbrucku 100 zł. na sporządzenie planu osuszenia 50 morgów łąki w gminie Igls; rolnikowi w Kolfuschg 30 zł. na osuszenie 1 $\frac{1}{4}$ morga gruntu rowami;

powiatowemu Towarzystwu rolniczemu w Sand zapomogę na wprowadzenie w kulturę spustoszonych wylewem gruntów w gminach Sand i Kematen;

spółce wodociągowej Goldrain-Gelsann 500 zł. na ukończenie wodociągu itp.

5. Voralberg.

Na wykształcenie inżyniera kultury przyznano stypendyum rządowe w wysokości 600 zł., oraz zapewniono krajowi pokrycie z funduszków państwowych połowy wydatku na utrzymanie krajowego inżyniera melioracyjnego.

6. Styrya.

Przy znacznej, bo wynoszącej kilka tysięcy złotych subwencji państwowej, udzielonej towarzystwu rolniczemu w Grazu, przeprowadzano mniejsze nawodnienia i drenowania oraz regulacje potoków, przy czem trzymano się tej zasady, że właściciele wykonywali tylko roboty ziemne, a ze subwencji państwowej pokrywano kosztą drenów i czynności inżyniera. W ten sposób przeprowadzono roboty melioracyjne w powiecie Neumarkt, a w latach 1873—6 w różnych miejscowościach na obszarze 220 hektarów. Wzorowe drenowania wykonano w gminach: Birkfeld, Kobanz, Marein, Neumarkt, dalej w obrębie towarzystw filialnych Aflenz, Westgraz i Irdning. Przy subwencji Ministerstwa rolnictwa zbadał profesor Schmirger z Johaneum w Grazu dorzecze i doliny rzek Mur i Palten. Przeprowadzano roboty przygotowawcze dla regulacji potoków Pössnitz, dla kanalizacji łąk nad rzeką Mur, dla regulacji potoków Lassnitz, Stainz i Feistritz, inicjonowano i popierano zawiązywanie spółek wodnych bezpłatnem przeprowadzaniem zdjęć i dostarczaniem planów, jak spółki w Feldbach, Wagendorf, Lafnitz, Lungitz i Mülln, wspierano zapomogami spółki jak n. p. w Fürstenfeld, Wippersbach pod Leibnitz itp. Wreszcie udzielono zasiłków tamtejszemu Wydziałowi krajowemu na wykonanie regulacji wód niespławnych jak n. p. dla regulacji Anizy, na którą wyasygnowano 3.000 zł. tytułem datku na budowę a 450 zł. na konserwacją.

7. Karyntya.

Subwencyonowano krajowego podmajstrzego melioracyjnego zasiłkiem rocznem 700 do 1.000 zł. i udzielano zapomóg na zbadanie terenów i dorzeczy, oraz zdjęcia niwelacyjne i sporządzanie projektów: dla regulacji rzeki Glan, na który to cel wydano ze skarbu państwa 3.000 zł., dalej rzek Lavan, Möll i Gladnitz, potoku Tweng i Wolfnitz oraz jeziora Griffen, dla obniżenia stanu wody i jeziora Bentschach i Hafneńskiego, wreszcie dla osuszenia bagien zwanych „Herfelder Moor“ i z tem połączonej regulacji potoku Hörbach. Oprócz tego premiowano melioracje Alp i urządzano kosztem odnośnej dotacji subwencyjnej wzorowe nawodnienia i osuszenia.

8. W Krainie.

W Krainie subwencyonowano zdjęcia niwelacyjne i wypracowanie projektów dla odwodnienia doliny Laas, osuszenia jeziora Zirknitz i regulacji rzeki Unz i Laibach, na który cel wyasygnowano inżynierowi cywilnemu Dr. Rafaelowi Vincentini, kwotę 1.000 zł. Przytem udzielono zasiłku na oczyszczenie otchłani i grot w dolinie Planina w kwocie 1.000 zł. a na obwałowanie Sawy pod Klere i Dousko 3.622 zł. i subwencyonowano także rozdzielaniem odpowiednich nagród państwowych melioracją łąk i pastwisk alpejskich oraz urządzenie zbiorników wody dla pojenia bydła.

9. Wybrzeże.

Udzielano subwencji na wykonywanie urządzeń nawodniających w dorzeczu Isonza pod Monfalcone, oraz na przeprowadzenie robót przedwstępnych i wypracowanie projektów: dla osuszenia doliny Idria koło Karfreit i Tolmein, dla regulacji kanału Rachitta, odwodnienia doliny Arsa, osuszenia jeziora Ceppitz, dla regulacji potoku górskiego Cornalungo przy Capo d'Istria, dla robót odwodniających i irygacyjnych w powiecie Cervignano, Gradisca i Cormons (1.000 zł.), wreszcie dla regulacji potoku górskiego Recina (100 zł.) i osuszenia doliny Verbenico i Arsa. Dla osuszenia moczarów w powiecie Cervignano polecono wypracować generalny projekt starszemu radcy budownictwa Bau-belli. Dalej subwencyonowano zakładanie zbiorników wody na karscie dla pojenia bydła, premiowano użyźnianie gruntów i udzielano hojnych zapomóg na wykonanie zbiorowych robót melioracyjnych. I tak udzielono zapomóg: 2.000 zł. na wstępne roboty koło nawodnienia poł. Monfalcone, 10.000 zł. zapomogi i 6.000 zł. zaliczki na osuszenie doliny Idriazza, 5.000 zł. zapomogi gminie Cervignano na odwodnienie gruntów położonych nad rzeką Aussa, 11.200 zł. rocznej zapomogi na roboty konserwacyjne koło osuszenia pod Aquileją, 1.500 zł. premii i 550 zł. zapomogi gminie Terzo za osuszenie wykonane kosztem 3.170 zł., 700 zł. gminom Villesse i Ruda na wykończenie grobli ochronnej, 1.000 zł. dodatku rządowym urzędnikom technicznym zajętem przy robotach wodnych na rzece Isonzo, 500 zł. zapomogi na wykopanie kanału Rachitta, 4.000 zł. zapomogi na osuszenie doliny Verbenico na wyspie Veglio o powierzchni 280 morgów kosztem 11.600 zł., 4.000 zł. zapomogi gminie Ossero na osuszenie zatoki Gias, wreszcie 1.740 zł. subwencji geologowi Wolfowi na zbadanie podziemnych żył wody słodkiej celem z użytkowania źródeł na cele kultury.

10. Dalmacya.

Subwencyonowano techniczne roboty przygotowawcze i przeprowadzono przy pomocy specjalnego kredytu głodowego: roboty kanalizacyjne w powiecie Benkovac, osuszenie lago picolo na wyspie Pago, regulacją potoku górskiego Scardona i Rivina-Jaruga, nawodnienie kampani Rastok, osuszenie moczarów pod Ostrovizza, nawodnienie stepu Canale, założenie kanału pod Raguse vecchia i t. p. Dla osuszenia jeziora Jezero, regulacji potoku górskiego Cicola, osuszenia w Troloque i pod Stankovacz, oraz dla odwodnienia w Canali i t. d. wykończono plany a roboty miały być wkrótce rozpoczęte. Nadinżynierowi Namiestnictwa Dr. Karolowi Bortolotti polecono zajmować się wyłącznie kierownictwem robót melioracyjnych i dostarczono mu instrumentów i innych geodetycznych przyrządów na rachunek dotacji melioracyjnej. Nadzwyczajnych zapomóg udzielono na wykopanie kanału w Blacane dla osuszenia 9 hektarów gruntów, na regulację górskiego potoku Moskanje i dokończenie kanału odwodniającego w Polaca. Wreszcie przyznawano też z dotacji melioracyjnej zapomogi na zakładanie sadzawek dla pojenia bydła.

II, Czechy.

Oprócz stypendyów nadawanych technikom melioracyjnym na podróże naukowe przyzwalają Ministerstwo rolnictwa zasiłki na budowę ochronne, regulacje wód niespławnych, zakładanie łąk irygowanych, wzorowych urządzeń melioracyjnych i t. p.

Między innymi przyznano krajowej Radzie kultury subwencją 1.000 zł. na pokrycie kosztów połączonych z wypracowaniem projektu regulacji potoku Polzenbach, dalej subwencje na ten sam cel zregulowania potoku Golbach i rzeki Biela, tudzież na urządzenie wzorowej melioracji w Lesie czeskim, pod Nimburg, w Tabor i w Reichenbergu, które to roboty przeprowadzały po większej części powiatowe towarzystwa rolnicze.

12. Morawa.

Pierwszą spółkę drenarską w Smatting założył inspektor kultury dla osuszenia 33 hektarów pola kosztem 5.000 zł. przy pomocy subwencji państwowej w kwocie 800 zł. Zresztą utworzono przy pomocy państwa jeszcze jedną tylko spółkę dla nawodnienia łąki na powierzchni 9 $\frac{1}{2}$ hektarów kosztem 521 zł. 55 ct. Badano także ze strony Ministerstwa rolnictwa stosunki techniczno-leśne i rolnicze i przyrzeczono przyczynić się do kosztów wypracowania technicznych projektów.

13. Szląsk.

Wyznaczono zapomogi na rozpowszechnienie melioracji i tak: remuneracją dla wysłużonego rządcy dóbr Roledera za udzielanie wskazówek ludności włościańskiej przy zakładaniu łąk nawodnianych, zapomogę 100 zł. gminie Altzechsdorf na przeprowadzenie uprawy łąki, 400 zł. zasiłku towarzystwu rolniczemu w Barzdorf-Weidenau na drenowanie pól przy szkole rolniczej w Oberhermsdorf, 2.500 zł. subwencji na drenowanie 103 hektarów pola w Zuckmantel kosztem 12.573 zł. 28 ct., wreszcie 200 zł. zasiłku na drenowanie 15 hektarów w Würbenthal kosztem 200 zł. Na poparcie przygotowawczych robót dla regulacji rzek i stojących z nią w związku melioracji, oraz na wynagrodzenie inżyniera kultury przyzwoliło Ministerstwo rolnictwa w r. 1880. subwencją roczną w kwocie 4.000. zł.

Podczas gdy Wysokie Ministerstwo rolnictwa tak szczerze subwencyonowało melioracje rolne w innych krajach koronnych w powyżej wspomnianym okresie czasu 1869—1880 z dotacji subwencyjnej na cele kultury krajowej, w Galicyi tymczasem, której źródła dochodu płyną prawie wyłącznie z rolnictwa, prócz kilku stypendyów wyznaczonych na wykształcenie inżynierów melioracyjnych i zasiłków udzielonych towarzystwom rolniczemu na utrzymanie inżynierów kultury, popierała ta Wysoka Władza tylko jedno wzorowe urządzenie nawodniające w Dublanach, które jednak przy odebraniu zakładu w zarząd kraju już nie funkcjonowało i udzieliła zapomogi na wykonanie melioracji tylko w jednym szczególnym wypadku, mianowicie przyczyniła się do regulacji Brnia starego przeprowadzonej dla odwodnienia 17.965 morgów w powiecie Mieleckim datkiem 6.000 zł., nie wynoszącym nawet $\frac{1}{15}$ kosztów 94.051 zł. 34 ct., kiedy równocześnie w innych prowincjach na mało znaczące kilkudziesięciu morgowe melioracje wyznaczano kilkatusięczne subwencje w wysokości przeważnie trzeciej części kosztów.

W obec tych faktów można uważać żądanie nasze o podwyższenie dotacji rządowej na biuro melioracyjne i popieranie spółek wodnych bezpłatnem udzielaniem pomocy technicznej tego bióra jako zupełnie uzasadnione i niewątpimy, że Światne c. k. Prezydium Namiestnictwa raczy najgoręcej poprzeć prośbę naszą zawartą w dołączonym piśmie do Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Ponieważ równocześnie udajemy się do Jego Exc. Pana Ministra Dr. Floryana br. Ziemiałkowskiego w tej samej sprawie, przeto upraszamy o ile można jak najrychlejsze przedłożenie tego pisma Wysokiej Władzy centralnej.

Alegat 16. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1884.

Wykaz należności, uiszczeń i zaległości zaliczek

danych c. k. Radom szkolnym okręgowym po koniec roku budżetowego 1883. (Czerwca 1884.) z uwidocznieniem korespondencji przez Wydział krajowy przeprowadzonych z c. k. Radą szkolną krajową i c. k. Radami szkol. okręgowymi, tudzież z c. k. Starostwami.

Nazwa Rady szkolnej okręgowej	Udzielone zaliczki		Zwrócono w ciągu r. 1883		Zalega z końcem Lutego 1884. r.		z Radami szkolnymi okręgowymi	z krajową Radą szkolną	z c. k. Starostwami, urzędami podatkowymi i Wydziałami powiatowymi
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.			
1 Bochnia	13.900	—	10.000	—	3.900	—	zbiór- towa nie specjal- nie	z krajową Radą szkolną	z c. k. Starostwami, urzędami podatkowymi i Wydziałami powiatowymi
2 Gródek	7.827	54 1/2	—	—	7.827	54 1/2	zbiór- towa nie specjal- nie	z krajową Radą szkolną	z c. k. Starostwami, urzędami podatkowymi i Wydziałami powiatowymi
3 Kałusz	5.000	—	5.000	—	—	—	zbiór- towa nie specjal- nie	z krajową Radą szkolną	z c. k. Starostwami, urzędami podatkowymi i Wydziałami powiatowymi
4 Pilzno	6.000	—	—	—	6.000	—	zbiór- towa nie specjal- nie	z krajową Radą szkolną	z c. k. Starostwami, urzędami podatkowymi i Wydziałami powiatowymi
5 Tarnopol	15.691	09	—	—	15.691	09	zbiór- towa nie specjal- nie	z krajową Radą szkolną	z c. k. Starostwami, urzędami podatkowymi i Wydziałami powiatowymi
I Suma zaległych z r. 1882.	48.418	63 1/2	15.000	—	33.418	63 1/2	zbiór- towa nie specjal- nie	z krajową Radą szkolną	z c. k. Starostwami, urzędami podatkowymi i Wydziałami powiatowymi

Korespondencye i urgensa Wydziału krajowego

zbiór- towa nie specjal- nie	z krajową Radą szkolną		zbiór- towa nie specjal- nie	z krajową Radą szkolną	z c. k. Starostwami, urzędami podatkowymi i Wydziałami powiatowymi
	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie			
1883 i przosno o zarządzenie rychłego osiągnięcia zaległości	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie
1884	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie
Kwieciana	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie
Maja	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie
Czerwca	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie
Lipca	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie
Wszecnia	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie
Listopada	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie
Grudnia	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie
Stycznia	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie
Lutego	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie
Marca	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie
Kwieciana	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie	zbiór- towa nie specjal- nie

pod datę i liczbami jak poniżej poszczególnio.

B. Udzielone w r. 1883.

6	Wadowice	LW. 42.199/83	1.672 68	1.672 68	1.672 68	—	—	—
7	Bochnia	"	3.970 70 1/2	3.970 70 1/2	3.970 70 1/2	—	—	—
8	Rzeszów	"	1.921 61	1.921 60	1.921 60	—	—	—
9			122 10	122 10	122 10	—	—	—
10	Brzeżany	"	1.668 63	1.668 63	1.668 63	—	—	—
11	Tarnopol	"	151 91	151 91	151 91	—	—	—
12	Zaleszczyki	"	850 81	850 81	850 81	—	—	—
13	Czortków	"	141 13 1/2	141 13 1/2	141 13 1/2	—	—	—
14	Sniatyn	"	530 80	530 80	530 80	—	—	—
15	Kołomyja	"	1.263 28 1/2	1.263 28 1/2	1.263 28 1/2	—	—	—
16	Stanisławów	"	1.000 —	500 —	500 —	500	—	—
17	Gródek LW.	41.603/83.	1.500 —	—	—	1.500	—	—
18	"	5.798/84	1.000 —	1.000 —	1.000 —	—	—	—
19	Kałuż	"	3.000 —	3.000 —	3.000 —	—	—	—
	"	"						
	II. Suma		18.793 65 1/2	16.793 65 1/2	16.793 65 1/2	2.000	—	—
	I. Suma		48.418 63 1/2	15.000 —	33.418 63 1/2	—	—	—
	Razem		67.212 29	31.793 65 1/2	35.418 63 1/2	—	—	—
Nadto udzielono na rachunek r. 1884.								
	Kraków	20.067/84	2.000					
	Pilzno	33.315/84	700					
	Pilzno	24.570/84	800					
	Ogółem		70.712 29	31.793 65 1/2	38.918 63 1/2	3.500	—	—

Łącznie z Radą szkolną krajową urgowano i Radę szkolną okręgową

1883 I.	20.457	przedstawiono stan zaliczek z końcem
1884 I.	2.820	
1884 I.	2.820	
"	53.310	
"	44.309	
"	42.465	
"	36.160	
"	33.697	
"	27.668	
"	20.753	
"	10.496	
"	7.393	
"	15.	Lutego
"	18.	Strycznia
"	19.	Grudnia
"	2.	Grudnia
"	19.	Wierzenia
"	23.	Sierpnia
"	16.	Lipca
"	24.	Czerwca
"	5.	Lipca
"	4.	Czerwca
"	24.	Kwietnia
"	28.	Lutego
"	15.	Lutego
"	18.	Strycznia

Zaliczki te mają być w ciągu r. 1884. spłacone.

LW. 44.309/83.

Z pożyczką 1. łącznie urgowano

LW. 44.309/83.

LW. 44.309/83, 53.310/83,

58.503/83.

Z pożyczką 5. łącznie urgowano

LW. 44.309/83.

LW. 44.309/83.

LW. 44.309/83.

LW. 44.309/83.

LW. 44.309/83.

Z pożyczką 2. łącznie urgowano

Termin spłaty do 30. czerwca 1884

Alegat 17. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1884.

WYKAZ

sumaryczny należności, uiszczeń i zaległości prestacyjnych z końcem 1. półrocza roku 1883.

L. p.	Nazwa Rady szkolnej okręgowej	N a l e ż y t o ś ć						Uiszczenie		Zaległości z końcem I. półrocza 1883.		Uwaga
		zaległa		bieżąca		razem		zł.	ct.	zł.	ct.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.					
1	Bochnia . . .	12764	85 ¹ / ₂	8444	66 ¹ / ₂	21209	52	—	—	21209	52	
2	Brzeżany . . .	1654	54 ¹ / ₂	14945	21	16599	75 ¹ / ₂	5565	49	11034	26 ¹ / ₂	
3	Czortków . . .	15503	41 ¹ / ₂	15060	91	30564	32 ¹ / ₂	5114	72 ¹ / ₂	25449	60	
4	Drohobycz . . .	4637	48 ¹ / ₂	10945	68	15583	16 ¹ / ₂	3794	71	11788	45 ¹ / ₂	
5	Gorlice . . .	5526	9	10021	9	15547	18	—	—	15547	18	
6	Gródek . . .	17506	45 ¹ / ₂	15561	78	33068	23 ¹ / ₂	6677	42 ¹ / ₂	26390	81	
7	Jarosław . . .	19823	55	23196	13	43019	68	9700	24 ¹ / ₂	33319	43 ¹ / ₂	
8	Jasło . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Jaworów . . .	19842	22	19367	63	39209	85	12363	99 ¹ / ₂	26845	85 ¹ / ₂	
10	Kałusz . . .	6169	10 ¹ / ₂	15493	23	21662	33 ¹ / ₂	4895	28 ¹ / ₂	16767	5	
11	Kolbuszowa . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
12	Kołomyja . . .	1666	63	3546	67	5213	30	1746	14	3467	16	
13	Kaków) Lwów) zamiejska	57513	69 ¹ / ₂	35451	67	92965	36 ¹ / ₂	11011	69	81953	67 ¹ / ₂	
14	Mielce . . .	3048	6 ¹ / ₂	12458	51	15506	57 ¹ / ₂	2088	26	13418	31 ¹ / ₃	
15	Myślenice . . .	11675	62 ¹ / ₂	6339	97	18015	59 ¹ / ₂	4122	34 ¹ / ₂	13893	25	
16	Nadwórna . . .	2949	21 ¹ / ₂	6672	79	9622	1 ¹ / ₂	1829	29 ¹ / ₂	7792	71	
17	Nowy Sącz . . .	6911	95 ¹ / ₂	10650	39	17562	34 ¹ / ₂	4340	95	13221	39 ¹ / ₂	
18	Pilzno . . .	8429	53	11037	87	19467	40	5361	31 ¹ / ₂	14106	8 ¹ / ₂	
19	Przemyśl . . .	7159	—	18462	66	25621	66	7650	51 ¹ / ₂	17971	14 ¹ / ₂	
20	Rohatyn . . .	10022	48	18416	99 ¹ / ₂	28439	47	7352	24	21087	23 ¹ / ₂	
21	Rzeszów . . .	7005	6 ¹ / ₂	17964	54	24969	60 ¹ / ₂	5839	34 ¹ / ₂	19130	26	
22	Sambor . . .	3156	82	15193	88	18350	70	7451	65	10899	5	
23	Sanok . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
24	Śniatyn . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
25	Sokal . . .	3635	29	8761	97	12397	26	3050	85	9346	41	
26	Stanisławów . . .	3127	62 ¹ / ₂	14713	81	17841	43 ¹ / ₂	5604	98	12236	45 ¹ / ₂	
27	Stryj . . .	31038	28	23137	54 ¹ / ₂	54175	82 ¹ / ₂	8076	10	46099	72 ¹ / ₂	
28	Tarnopol . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
29	Tarnów . . .	6290	29	16849	2 ¹ / ₂	23139	31 ¹ / ₂	8651	89	14487	42 ¹ / ₂	
30	Trembowła . . .	8459	59	12159	57 ¹ / ₂	20619	16 ¹ / ₂	11204	80 ¹ / ₂	9414	36	
31	Wadowice . . .	3543	8	12601	96	16145	4	2240	18	13904	86	
32	Zaleszczyki . . .	8928	45 ¹ / ₂	12389	90 ¹ / ₂	21318	36	3998	13	17320	23	
33	Złoczów . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
34	Zółkiew . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
35	Suma . . .	287988	41	389846	6	677834	47	149732	55 ¹ / ₂	528101	91 ¹ / ₂	

Ąlegat 18. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z roku 1884.

W Y K A Z

zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne od roku 1876 po koniec r. budżetowego 1883.

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1885 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1883	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Bachorzec	500	—	50	—	—	—
2	Balice	300	—	—	—	—	—
3	Balińce	600	—	—	—	100	—
4	Bar	200	—	20	—	—	—
5	Bernadówka	500	—	—	—	—	—
6	Biała	600	—	—	—	—	—
7	} Biskupice	1000	—	—	—	—	—
8		500	—	100	—	—	—
9	Blich	500	—	62	50	—	—
10	Bohutyn	300	—	—	—	—	—
11	Bolestraszyce	1000	—	—	—	—	—
12	Boniszyn	500	—	—	—	—	—
13	Borszczów	1500	—	150	—	—	—
14	Borek	100	—	—	—	50	—
15	Borków	400	—	100	—	150	—
16	} Bóbrka	1000	—	100	—	—	—
17		1000	—	50	—	—	—
18	Brzyszczyki	270	—	27	—	—	—
19	Buczacz	1500	—	150	—	75	—
20	Busk	1000	—	100	—	—	—
21	Capowce	300	—	—	—	—	—
22	Cetula	600	—	—	—	—	—
23	Chyrów	600	—	60	—	—	—
24	Cyków	400	—	40	—	—	—
25	Czarnokońce małe	250	—	—	—	—	—
26	Czarny potok	400	—	—	—	—	—
27	Czekaj	150	—	—	—	—	—
28	Czerniechowce	2000	—	—	—	—	—
29	Czerniejów	500	—	—	—	—	—
30	Czudec	500	—	50	—	—	—
31	Czudeckie przedmieście	500	—	50	—	50	—
32	Czystopad	200	—	16	—	16	—
33	Czyszki (powiat Brody)	200	—	—	—	—	—
34	" (powiat Lwów)	200	—	20	—	60	—
35	Darachów	600	—	100	—	—	—
36	Dąbrowa	6020	—	415	39 ¹ / ₂	415	39
37	Derżów	1000	—	—	—	—	¹ / ₂
38	Dębno	600	—	60	—	—	—
39	Dobromil miasto	3000	—	300	—	—	—
40	Dobrotwór	300	—	50	—	—	—
41	Dubiecko	1500	—	200	—	—	—

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1885 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1883		
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
42	} Dukła . . . . . }	800	—	80	—	—	—	
43		2000	—	200	—	—	—	
44		Duczła wielka	800	—	80	—	80	—
45		Duńkowice	1000	—	100	—	—	—
46		Dylągówka	300	—	—	—	—	—
47		Dzurków	500	—	—	—	150	—
48		Firlejówka	100	—	—	—	—	—
49		Polwarki Żydaczowskie	820	—	82	—	75	96
50		Gaje starobrodzkie	600	—	60	—	—	—
51		Gańczary	500	—	50	—	50	—
52	Glinik	500	—	50	—	50	—	
53	Gołogóry wieś	500	—	50	—	—	—	
54	miasteczko	800	—	80	—	—	—	
55	Gorajowiec	130	—	13	—	13	—	
56	Grzymałów	1000	—	100	—	200	—	
57	Hadyńkowiec	500	—	50	—	25	—	
58	Hodowice	400	—	—	—	—	—	
59	Hostów	500	—	100	—	—	—	
60	Hruszów i Kłonica	530	—	66	25	50	—	
61	Hucisko oleskie	100	—	—	—	—	—	
62	Hyżne	400	—	40	—	40	—	
63	Jaryczów stary	500	—	50	—	150	—	
64	Jasień	1000	—	100	—	—	—	
65	Jazłowczyk	300	—	—	—	—	—	
66	Jezierzanka	300	—	30	—	45	—	
67	Iławcze	500	—	50	—	—	—	
68	Jordanów	1000	—	100	—	—	—	
69	Ispas	300	—	—	—	150	—	
70	Izdebnik	1000	—	100	—	—	—	
71	Kałuż	2000	—	200	—	—	—	
72	Kędzierzawce	200	—	—	—	—	—	
73	Klikowa	400	—	50	—	—	—	
74	Klimiec	300	—	—	—	11	80	
75	Klimkówka	400	—	50	—	—	—	
76	Koburzyn	250	—	—	—	—	—	
77	Kobylnica ruska	550	—	—	—	—	—	
78	Kobyłowlaki	1000	—	100	—	—	—	
79	Kołomyja	1000	—	100	—	50	—	
80	} Komarno . . . . . }	1000	—	—	—	—	—	
81		500	—	—	—	—	—	
82		Kopki	300	—	—	—	—	—
83		Korezyn powiat Stryj	600	—	—	—	—	—
84		" " Krosno	500	—	50	—	—	—
85		Koropiec " Czortków	400	—	—	—	—	—
86		" " Złoczów	300	—	—	—	30	—
87		Kornalowice	600	—	—	—	120	—
88		Kosmacz	350	—	—	—	—	—

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1885 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1883	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
89	Kozy	500	—	—	—	—	—
90	Krakowiec	400	—	40	—	—	—
91	) Krościeńko	200	—	—	—	—	—
92	)	1000	—	100	—	—	—
93	Krotoszyn	500	—	50	—	50	—
94	Krowniki	400	—	—	—	—	—
95	Królin	102	—	—	—	30	60
96	Krynica	1000	—	—	—	94	64
97	Kryłoś	500	—	50	—	—	—
98	Krzęcin	500	—	50	—	—	—
99	Krzyszkwice	1000	—	100	—	—	—
100	Krywczę	800	—	80	—	—	—
101	Kulików	2000	—	—	—	—	—
102	Kuty	3000	—	300	—	—	—
103	Lachowice	600	—	60	—	60	—
104	Lacka wola	600	—	—	—	—	—
105	Lackie wielkie i małe	600	—	—	—	25	—
106	Lanckrona	600	—	60	—	—	—
107	Leszczyn	200	—	20	—	20	—
108	Leszniów	400	—	—	—	—	—
109	Leżajsk	5000	—	250	—	—	—
110	Lisko	800	—	100	—	—	—
111	) Lisowice	900	—	—	—	—	—
112	)	300	—	—	—	—	—
113	Lipnica dolna	400	—	40	—	40	—
114	„ mrowana	600	—	150	—	—	—
115	Lipniki	300	—	—	—	—	—
116	Łopatyn	1000	—	200	—	—	—
117	Lubaczów	2000	—	—	—	—	—
118	Lubacza	600	—	—	—	—	—
119	Lubiana	400	—	100	—	200	—
120	Lubla	200	—	—	—	—	—
121	) Łańcut miasto	2000	—	—	—	—	—
122	)	4000	—	400	—	—	—
123	Łąki	500	—	50	—	—	—
124	) Łoszniów	500	—	50	—	—	—
125	)	500	—	62	50	—	—
126	Łukowa	250	—	—	—	—	—
127	Łuczyce	150	—	—	—	—	—
128	Markowa	600	—	—	—	200	—
129	Markowce	400	—	—	—	—	—
130	Meteniów	300	—	—	—	—	—
131	Męcina	129	—	—	—	—	—
132	Męcinka	150	—	—	—	—	—
133	Milatyn	200	—	20	—	—	—
134	Mitulim	300	—	—	—	—	—
135	Młyniska	600	—	—	—	—	—

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1885 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1883	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
136	Mościska	2000	—	250	—	—	—
137	Myścowa	250	—	—	—	—	—
138	} Nadwórna	400	—	40	—	40	—
139			3200	—	320	—	—
140	Nahorce	400	—	—	—	—	—
141	Nałuże	400	—	—	—	—	—
142	Narajów	200	—	—	—	—	—
143	Nawsie	400	—	50	—	—	—
144	Niemidów	800	—	80	—	—	—
145	} Niepołomice	161	—	—	—	—	—
146			1000	—	100	—	200
147	Nisko gmina	1500	—	150	—	—	—
148	Nowy Sącz	400	—	—	—	—	—
149	Nowy Targ	1000	—	—	—	250	—
150	Nowosielce	600	—	—	—	—	—
151	Ochładów	100	—	—	—	—	—
152	Ochrymowce	800	—	—	—	—	—
153	Odrzykoń	600	—	100	—	—	—
154	Olszanik	400	—	—	—	—	—
155	Olszanica	500	—	100	—	—	—
156	Olszyce	2090	—	200	—	—	—
157	Osiek powiat Biała	500	—	—	—	—	—
158	„ „ Wadowice	400	—	40	—	—	—
159	„ „ Jasło	250	—	50	—	—	—
160	Ostrowczyk polny	300	—	—	—	—	—
161	Oświęcim	500	—	100	—	—	—
162	Ozydów	500	—	100	—	—	—
163	Padew narodowa	500	—	50	—	50	—
164	Petlikowce	500	—	50	—	—	—
165	Pisarzowice	500	—	—	—	—	—
166	Piskorowice	500	—	50	—	—	—
167	Pistyn wieś	600	—	60	—	60	—
168	„ miasteczko	400	—	40	—	—	—
169	Pobereże powiat Żydaczów	600	—	60	—	60	—
170	„ „ Stanisławów	1000	—	100	—	—	—
171	Podborce	500	—	50	—	—	—
172	Pohorce	200	—	20	—	20	—
173	Podhorodce	500	—	—	—	153	22
174	Podłęże	129	—	—	—	—	—
175	Podwysokie	1000	—	200	—	—	—
176	Poręba radlna	200	—	—	—	—	—
177	Porszna	300	—	50	—	100	—
178	Potok złoty	500	—	50	—	—	—
179	Przemysł	6000	—	600	—	—	—
180	Przewłoczna	300	—	—	—	—	—
181	Przewrotne	800	—	80	—	80	—
182	Przybówka	400	—	40	—	—	—

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1885 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1883	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
183	Radłowice	400	—	—	—	—	—
184	Radymno	3000	—	250	—	125	—
185	Radziechów	5650	—	376	66	—	—
186	Rakówczyk	500	—	50	—	—	—
187	Rasztowce	500	—	50	—	—	—
188	Rawa gmina	500	—	—	—	—	—
189	Raźniów	200	—	—	—	16	65
190	Reniów	200	—	—	—	—	—
191	Rodatycze	500	—	50	—	—	—
192	Rohatyn	5000	—	500	—	—	—
193	Rozhureze	600	—	60	—	—	—
194	) Równe . . . . . (	400	—	40	—	—	—
195		1600	—	—	—	—	—
196	) Rndki . . . . . (	500	—	—	—	—	—
197	Ryków	300	—	—	—	—	—
198	Rzepniów	100	—	—	—	—	—
199	Rzeszów	3000	—	300	—	—	—
200	Sanok gmina	1200	—	120	—	—	—
201	Sarny	1000	—	100	—	—	—
202	Schönaugier	500	—	50	—	—	—
203	Siary	500	—	—	—	—	—
204	Sielec	400	—	—	—	—	—
205	Sieniakowce	600	—	100	—	200	—
206	Siennów	1000	—	100	—	—	—
207	Sieniawa	1582	96	—	—	1582	96
208	Siępraw i Łyczanka	800	—	—	—	—	—
209	) Skala . . . . . (	510	—	50	—	—	—
210	) . . . . . (	2000	—	200	—	—	—
211	) Skniłów . . . . . (	500	—	50	—	—	—
212	) Sokolów . . . . . (	300	—	—	—	—	—
213	) . . . . . (	2000	—	200	—	—	—
214	Smarzów	400	—	100	—	—	—
215	Sokolniki	1000	—	100	—	300	—
216	Sromowce	300	—	50	—	—	—
217	Stary Wisznicz	130	—	—	—	—	—
218	Starzawa	500	—	—	—	—	—
219	Sławna	200	—	20	—	20	—
220	Stare miasto	500	—	50	—	—	—
221	Stulsko	1000	—	—	—	—	—
222	Stąpnicza i Kotowania	400	—	—	—	—	—
223	Stechnikowce	250	—	—	—	—	—
224	Stojanów	400	—	50	—	—	—
225	Stubno	600	—	—	—	200	—
226	Stulsko	800	—	—	—	—	—
227	Strachocina	400	—	—	—	—	—
228	Stroniatyn	1000	—	100	—	200	—
229	Stronibaby	200	—	—	—	—	—

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1885 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1883	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
230	Środopolec	600	—	60	—	—	—
231	Sroki	200	—	20	—	40	—
232	Stryjówka	1500	—	250	—	—	—
233	Suchodoły	500	—	100	—	—	—
234	Suchowola	400	—	100	—	—	—
235	Sułkowice	800	—	80	—	—	—
236	Swilecza	600	—	100	—	—	—
237	Szebnie	100	—	—	—	—	—
238	Szmańkowce	400	—	—	—	—	—
239	Szybalin	200	—	—	—	—	—
240	Tarnobrzeg z Dzikowem	300	—	—	—	—	—
241	Trzeciana	400	—	40	—	40	—
242	Trzeclaniec powiat Mościska	800	—	—	—	—	—
243	" " Dobromil	600	—	75	—	29	43
244	Trzeboś	600	—	100	—	—	—
245	Tuligłowy powiat Mościska	174	—	17	40	—	—
246	" " Jarosław	1000	—	100	—	—	—
247	Turka gmina	1000	—	100	—	175	—
248	Turza powiat Jasło	200	—	—	—	—	—
249	" " Staremiasto	300	—	30	—	—	—
250	)	300	—	30	—	110	—
251	) Tyczyn	600	—	60	—	300	—
252	Tyśmienica	800	—	80	—	—	—
253	Uhelna	400	—	40	—	—	—
254	Uhnów gmina	500	—	50	—	50	—
255	Ulanów	200	—	—	—	—	—
256	Ułazów	400	—	—	—	—	—
257	)	322	50	—	—	—	—
258	) Ujście solne	2000	—	200	—	700	—
259	Uścieczko	200	—	—	—	—	—
260	Usznia	500	—	50	—	—	—
261	Urłów	200	—	—	—	66	63
262	Urłów z Chrabiezną	200	—	—	—	—	—
263	Werchrata	400	—	—	—	—	—
264	Weryń	1500	—	150	—	—	—
265	Wesołów	1200	—	120	—	35	—
266	Wiązowa	300	—	—	—	—	—
267	Widulka	600	—	100	—	—	—
268	Wielkie oczy	2000	—	200	—	—	—
269	Wiewiórka	300	—	—	—	—	—
270	Witkowice	800	—	80	—	—	—
271	Winniki	2000	—	200	—	400	—
272	Włosań	400	—	—	—	—	—
273	Wolica ługowa i piaskowa	400	—	—	—	—	—
274	Wołoskowce	1000	—	—	—	—	—
275	Wołoszczyzna	600	—	60	—	—	—
276	Wołęców	1000	—	100	—	—	—

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1885 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1883	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
277	Wybranówka	400	—	40	—	40	—
278	Wysocko	200	—	—	—	—	—
279	Wysoka Łańcucka	800	—	100	—	—	—
280	Zabcze	400	—	50	—	100	—
281	Zagorzany	300	—	30	—	—	—
282	Zakliczyn	322	80	—	—	—	—
283	Zakomarze	400	—	20	—	—	—
284	) Załęże . . . . . (	100	—	—	—	—	—
285		300	—	30	—	—	—
286	Zarzecze	124	—	12	40	—	—
287	Zawidcze	200	—	—	—	—	—
288	Zazdrość	500	—	50	—	—	—
289	Zdziarzec	600	—	60	—	—	—
290	Zółkiew	1500	—	—	—	—	—
291	Zołyń, miasto i wieś	400	—	40	—	20	—
292	Zutrze	1500	—	150	—	300	—
293	) Żulice . . . . . (	400	—	—	—	—	—
294		400	—	—	—	—	—
295	) Żurawno . . . . . (	2000	—	200	—	600	—
296		3000	—	300	—	150	—
297	Żulec	400	—	—	—	—	—
298	Żydaczów	2000	—	—	—	—	—
	Suma	224.327	26	16.856	10 ¹ / ₂	9.741	28 ¹ / ₂
	Z zaległości wykazanej po koniec Grudnia 1883. r. jak wyżej 9741 zł. 28 ¹ / ₂ ct. przypada:						
	a) na zaległość z lat dawniejszych po 1. Stycznia 1883.	—	—	—	—	5.036	75 ¹ / ₂
	b) na zaległość z roku 1883.	—	—	—	—	4.704	53
	Suma jak wyżej					9.741	28 ¹ / ₂

Alegat 19. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1884.

WYKAZ

należytości, uiszczeń i odpisów taks wymierzonych na fundusz szkolny krajowy
w czasie od 1. Stycznia 1883. po koniec Lutego 1884. roku.

L. p.	Poszczególnienie powiatów	Należytość				Odpisano		Uiszczono		Uwagi
		zaległa		bieżąca		zł.	ct.	zł.	ct.	
		zł.	ct.	zł.	ct.					
1	Kasa krajowa	116	55	130	20	45	15	88	20	
2	Biała	54	60	220	50	—	—	117	60	
3	Bóbrka	25	—	98	70	4	20	74	35	
4	Bohorodczany	15	75	31	50	—	—	23	10	
5	Borszczów	196	35	178	50	1	5	203	70	
6	Brody	86	10	180	60	—	—	46	20	
7	Brzesko	68	25	193	20	—	—	76	65	
8	Brzeżany	154	35	84	—	1	5	59	85	
9	Brzozów	1	5	279	30	—	—	274	58	
10	Buczacz	106	5	91	35	—	—	68	25	
11	Bochnia	74	55	349	65	—	—	246	75	
12	Chrzanów	—	—	—	—	—	—	—	—	taks nie wymierzono
13	Cieszanów	6	30	175	35	—	—	95	55	
14	Czortków	65	10	89	25	—	—	114	45	
15	Dąbrowa	132	30	42	—	—	—	93	45	
16	Dobromil	59	85	68	25	—	—	55	65	
17	Dolina	61	95	59	85	—	—	11	55	
18	Drohobycz	141	75	105	—	4	20	69	30	
19	Gorlice	60	90	139	65	36	75	72	45	
20	Gródek	337	5	124	95	—	—	144	90	
21	Grybów	3	15	91	35	—	—	85	05	
22	Horodenka	145	95	136	50	3	15	115	15	
23	Husiatyn	2	10	186	90	1	5	66	15	
24	Jarosław	123	90	136	50	—	—	124	95	
25	Jasło	136	50	113	40	3	15	121	80	
26	Jaworów	56	70	233	10	1	5	229	95	
27	Kałusz	54	7	116	55	—	—	57	75	
28	Kamionka strumiłowa	172	20	312	90	1	5	140	70	
29	Kolbuszowa	—	52 ^{1/2}	93	45	—	—	58	80	
30	Kołomyja	44	10	122	85	—	—	79	80	
31	Kossów	1	8	103	95	61	95	64	05	
32	Kraków	27	30	142	80	—	—	90	30	
33	Krosno	35	70	164	85	5	25	46	20	
34	Limanowa	—	—	529	20	—	—	471	45	
35	Lisko	66	15	99	75	9	45	98	70	
36	Lwów	362	25	379	10	90	30	359	15	
37	Łańcut	87	15	101	85	—	—	123	90	
	Do przeniesienia	3.189	69 ^{1/2}	5.706	80	268	80	4.270	38	

L. p.	Poszczególnienie powiatów	Należytość				Odpisano		Uiszczono		Uwagi
		zaległa		bieżąca		zł.	ct.	zł.	ct.	
		zł.	ct.	zł.	ct.					
	Z przeniesienia	3.189	69 ^{1/2}	5.706	80	268	80	4.270	38	
38	Mielec	32	55	196	35	3	15	106	05	
39	Mościska	171	15	142	80	103	95	134	40	
40	Myslenice	105	—	242	55	32	55	148	5	
41	Nadwórna	1	5	64	5	1	5	2	10	
42	Nisko	—	—	50	40	—	—	37	80	
43	Nowy Targ	2	10	239	40	—	—	204	75	
44	Nowy Sącz	59	15	242	20	—	70	239	75	
45	Pilzno	46	20	47	25	9	45	42	—	
46	Podhajce	26	25	123	90	18	90	13	65	
47	Przemysł	245	70	350	70	—	—	114	45	
48	Przemysłany	—	—	53	55	—	—	52	50	
49	Rawa	120	75	550	20	—	—	444	15	
50	Rohatyn	31	50	311	85	—	—	283	50	
51	Ropczyce	39	90	89	25	—	—	72	45	
52	Rudki	15	75	322	87 ^{1/2}	1	5	287	70	
53	Rzeszów	48	30	148	75	1	5	112	—	
54	Sambor	36	75	101	85	1	5	61	95	
55	Sanok	54	60	95	55	—	—	51	45	
56	Skalát	69	30	507	15	—	—	473	55	
57	Śniatyn	100	80	157	50	1	5	211	5	
58	Skal	45	15	219	45	—	—	118	65	
59	Stanisławów	69	30	75	60	—	—	60	90	
60	Stare miasto	16	80	29	40	—	—	18	11	
61	Stryj	17	85	153	30	—	—	78	75	
62	Tarnobrzeg	—	—	189	—	—	—	37	80	
63	Tarnopol	—	—	227	85	—	—	161	70	
64	Tarnów	8	40	210	—	—	—	168	—	
65	Tłumacz	11	55	38	85	—	—	19	95	
66	Trembowla	164	85	163	80	91	35	58	80	
67	Turka	85	5	91	35	—	—	59	85	
68	Wadowice	29	40	262	50	—	—	267	75	
69	Wieliczka	85	05	129	15	—	—	75	60	
70	Zaleszczyki	72	45	74	55	10	50	58	80	
71	Zbaraż	34	65	121	80	—	—	79	80	
72	Złoczów	304	50	201	60	—	—	86	10	
73	Żółkiew	2	10	90	30	1	5	36	75	
74	Żydaczów	38	85	124	95	2	10	27	30	
75	Żywiec	72	45	169	5	27	30	105	—	
	Suma	5.454	89 ^{1/2}	12.317	42 ^{1/2}	575	5	8.853	29	
	Od tego suma odpisów	—	—	17.772	32	—	—	—	—	
		—	—	575	5	—	—	—	—	
	Pozostaje	—	—	17.197	27	—	—	—	—	
	Zaległość	—	—	—	—	—	—	8.313	98	
	Razem	—	—	17.197	27	—	—	17.197	27	

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 20. Listopada 1883. L. 52.408 do Prezydium c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Na posiedzeniu dnia 20. Października b. r. powziął Wysoki Sejm nad sprawozdaniem komisji drogowej w przedmiocie wniosku o uregulowaniu prawa do poboru szutru, następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w celu wykonania postanowienia §. 15. ustawy wodnej (w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych nr. 38 z r. 1875.) przeprowadził rokowania z c. k. Rządem względem wydania i obwieszczenia przepisów normujących sposób stosowania prawa do poboru szutru z rzek publicznych i aby w tej mierze sprawę zdał na najbliższej sesji sejmowej“.

Motywa tej uchwały zawarte są w załączonym sprawozdaniu komisji sejmowej z dnia 15. Października b. r. l. 943/S. Wydział krajowy przystępując do rokowań powyższą uchwałą sejmową wskazywanych ma zaszczyt poczynić w tej sprawie następujące uwagi:

Rozporządzenie wykonawcze dotyczące zastosowania §. 15. ustawy wodnej w razach wydobywania szutru i kamieni z wód publicznych, wiuno zdaniem naszym oznaczyć przedewszystkiem z możliwą ścisłością i dokładnością te granice łożyska rzeki, wśród których przysługuje każdemu prawo wydobywania szutru i kamieni, jako dobra publicznego.

Przyjęcie w tym względzie zasady, że szuter wolno każdemu wydobywać nie tylko z wody, ale i łożyska rzeki, jak daleko woda przy średnim stanie to łożysko zalewa, sprzeciwia się, jak to już podniosła komisja sejmowa, dosłownemu brzmieniu ustawy a z drugiej strony jest tłumaczeniem ustawy tak ogólnikowem i tak nieokreślonym, że za normę zdaniem Wydziału krajowego służyć nie może, zwłaszcza, że ten stan średni wody tylko w takim razie możnaby obliczyć, gdyby przy wszystkich wodach publicznych istniały stacje wodoskazowe, których daty mogłyby posłużyć fachowemu technikowi w każdym wypadku za podstawę do zbadania na miejscu i oznaczenia szerokości zalewanego przy tym stanie wody łożyska rzeki.

Jeżeli jednak Wydział krajowy ze swej strony jest przeciwny dotychczasowej praktyce przy zastosowaniu prawa o wydobywaniu szutru z wód publicznych, to nie zaprzecza bynajmniej, że również niewłaściwem byłoby takie tłumaczenie §. 15. ustawy wodnej, że szuter wolno wydobywać tylko z samej wody, gdyż jak wiadomo, stan wody co chwila ulega zmianie, a racjonalne stosowanie ustawy nie może i nie powinno zdalekiem naszym opierać się na podstawie zmienniej.

Zdaniem Wydziału krajowego należałoby przyjąć inną podstawę, a to taką, która z jednej strony dozwalałaby z jak największą swobodą wydobywać szuter z wód publicznych, zwłaszcza na cele publiczne, z drugiej zaś nie uwłaczała cudzemu prawu, nie przynosiła nikomu szkody i nie naruszała normalnego biegu rzeki.

Czy i o ile zrektyfikowane mapy katastralne, na których musiałyby być oznaczone dokładnie łożysko rzeki publicznej, mogłyby służyć za podstawę do wyznaczenia miejsc w których wolno było każdemu wydobywać szuter i kamienie, Wydział krajowy przesądzać nie może i pragnie tylko, ażeby podstawa ta ustalona została i wydane zostały normy wykonawcze zapewniające z jednej strony ochronę własności prywatnej nadbrzeżnych mieszkańców, z drugiej zaś strony swobodne ile możności, przy zachowaniu przepisów policyjnych wydobywanie tego niezbędnego dla utrzymania dróg publicznych materiału z miejsc od podobnego używania niewyłączonych.

Na zasadzie takich przepisów, normujących stosowanie ustawy należałoby, zdaniem Wydziału krajowego, w każdym poszczególnym wypadku komisjonalnie przy zawezwaniu właścicieli przytykających gruntów nadbrzeżnych oznaczyć miejsca, z których szuter może być w ten sposób wydobywany a na podstawie przeprowadzonego dochodzenia wydać orzeczenie stosowne.

Lecz nie na tem jedynie ogranicza się żądanie wyrażone w motywach uchwały sejmowej z dnia 20. Października b. r.

Wobec wzmagającej się z każdym dniem potrzeby szutru na budowę i konserwację dróg publicznych, w obec nieporozumień, jakie wskutek naturalnego w takim razie współzawodnictwa zachodzą pomiędzy poszczególnymi zarządami wymienionych dróg, nareszcie w obec dotychczasowego w tym względzie postępowania władz rządowych nasuwać się musi pytanie, czyli i komu przysłużyć pierwszeństwo w wydobywaniu szutru z szutrowisk publicznych?

Wydział krajowy opierając się na postanowieniu §. 287. Ustawy cywilnej i wyraźnem brzmieniem §. 15. krajowej ustawy wodnej: „iż w wodach publicznych wolno *każdemu* używać wody i wydobywać z niej szuter“, sądzi, iż pod tym względem niepowinnaby żadna zachodzić wątpliwość.

Doświadczenie jednak poucza, że władze rządowe powołane do czuwania nad wykonaniem ustawy wodnej, a w szczególności do orzekania czy i o ile pewne szutrowiska uważane być mogą za publiczne i w jaki sposób z nich krzystać można, znajdują się częstokroć w tej kolizyi, że wykonywując nadzór policyjny nad rzekami i szutrowiskami publicznymi, a równocześnie zarządzając drogami państwowymi, dla których potrzebny im jest szuter, windykują sobie na mocy przysługującej im władzy policyjnej prawo użytkowania z szutrowisk będących dobrem publicznym, wyłączenie dla zaspokojenia potrzeb dróg państwowych nie oglądając się wcale na potrzeby innych dróg publicznych, zostających pod zarządem władz autonomicznych.

Wypadki takie niezgodne z postanowieniami ustaw obowiązujących znane nam są w szczególności w okolicach Przemyśla i Jarosławia, gdzie drogi krajowe stykają się bezpośrednio z drogami państwowymi, i zaopatrywane być mogą tylko z jednych szutrowisk rzecznych.

O innych przykładach, które przytoczone były w sejmowej komisji drogowej, nie wspominamy wcale sądząc, że i te wystarczą do przekonania c. k. Rządu o potrzebie wydania i obwieszczenia przepisów regulujących prawo do poboru szutru i do odstąpienia od dotychczasowej praktyki, która może nie nastęrczała tyle trudności w czasie, kiedy wszystkie najważniejsze drogi pozostawały w administracji rządowej, obecnie zaś, kiedy tyle ważnych częstokroć znaczeniem swem drogi rządowe przewyższających dróg publicznych przeszło pod zarząd władz autonomicznych — kiedy w całym kraju ożywia się coraz to bardziej zbawienny ruch około budowy nowych linii komunikacyjnych — kiedy odnośne wysilenia gmin, obszarów dworskich i powiatów zasługują na poparcie jak największe, kiedy Sejm krajowy przeznacza corocznie tak znaczne fundusze na subwencyonowanie budowy dróg rzeczonych, obecnie sądzymy, dotychczasowa praktyka co do użytkowania z szutrowisk publicznych winna nlecz przeobrażeniu takiemu, iżby postanowienie §. 15. ustawy wodnej nie było martwą literą, i dało możność wszystkim zarządom dróg publicznych korzystania w równej mierze z szutrowisk publicznych jako dobra publicznego i używania czerpanego materiału kamiennego na rzecz innego dobra publicznego, jakim są w najpełniejszym słowa tego znaczeniu wszystkie drogi publiczne bez względu na ich kategorię.

Cel ten byłby, zdaniem naszym, dopiero wtedy osiągnięty, gdyby przed zamierzoną okupacją szutrowisk publicznych uwiadomione były o tem zarządy okolicznych dróg publicznych a przy zajmowaniu tychże szutrowisk wzięte były pod rozwagę potrzeby wszystkich dróg powyżej wymienionych i na żądanie poszczególnych zarządów drogowych następował rozdział dobra publicznego taki, jakiby odpowiadał potrzebom wszystkich okolicznych dróg publicznych.

Oprócz potrzeby wydania rozporządzenia wykonawczego, normującego użytkowanie z szutrowisk publicznych, poruszoną została równocześnie w kołach sejmowych jeszcze inna nie mniej ważna sprawa z dziedziny prawa wodnego, która wymaga również uregulowania drogą przepisów wykonawczych. Podniesiono mianowicie, że władze rządowe przeprowadzające regulację rzek interpretują zbyt jednostronnie postanowienie §. 47 krajowej ustawy wodnej, podług którego grunt uzyskany w skutek budowli regulacyjnych w obrębie regulacyjnym przypada tym, co ponoszą koszta przedsiębiorstwa, nieoglądają się bowiem wcale na dalszy ustęp tegoż §. stanowiący, że grunt rzeczony *musi być odstąpiony* właścicielom przyległych gruntów *na ich żądanie* za zwrotem wartości, jeżeli

go przedsiębiorstwo nie potrzebuje, do lepszego zabezpieczenia i umocnienia brzegu, zajmują nieraz przestrzenie obejmujące setki morgów na własność funduszu wodnego bez względu na to, czyli uzyskane grunta *i to na całym obszarze* potrzebne są istotnie do lepszego zabezpieczenia i umocnienia brzegu i niedawszy właścicielom przyległych gruntów sposobności do obrony przysługującego im prawa i do wyrażenia żądań odnośnych. Że praktyka taka nie jest zgodną ani z postanowieniem §. 47. ustawy wodnej, ani też z dobrem funduszu wodnego, który pozbawiony nieraz bywa zwrotu wartości gruntów uzyskanych a dla celów regulacyjnych nie zawsze lub w części tylko potrzebnych, że nareszcie obok strat ponoszonych przez właścicieli gruntów przyległych doznaje nieraz przez to szkody także kultura krajowa, tego dowodzić nie potrzebujemy a będąc przekonani, że postanowienie §. 47. ustawy wodnej dlatego tylko bywa nieraz tak dowolnie tłumaczone, że nie zostały dotąd wydane i obwieszczone dotyczące przepisy, mamy zaszczyt npraszać c. k. Rząd, ażeby raczył potrzebie tej jak najrychlejszemu uczynić, w szczególności zaś zapobiegł wszystkim wyżej opisanym niedogodnościom wydaniem stosownego rozporządzenia wykonawczego. Sądzymy, że cel zamierzony byłby osiągnięty, gdyby zajęcie gruntu uzyskanego w skutek budowli regulacyjnych na rzecz skarbu państwa, poprzedzało zawsze gruntowne zbadanie istotnej potrzeby zajęcia części lub całości gruntu rzeczzonego, gdyby do odnośnej pertraktacji używani byli zawsze właściciele przyległych gruntów celem objawienia swych żądań i gdyby dopiero na podstawie tak zbadanego stanu rzeczy wydane zostało co do zajęcia gruntu na rzecz skarbu państwa odpowiednie orzeczenie z prawem rekursu dla interesowanych właścicieli gruntów przyległych.

Nie wątpiąc, że świetne c. k. Prezydium Namiestnictwa uzna potrzebę rozporządzeń wykonawczych dotyczących stosowania §§. 15. i 47. krajowej ustawy wodnej, w kwestyach przez Re-prezentację krajową poruszonych, Wydział krajowy pozwala sobie upraszać najuprzejmiej świetne c. k. Prezydium Namiestnictwa, ażeby przed wydaniem i obwieszczeniem tych rozporządzeń, raczyło odnośne postanowienia wykonawcze sformułować i projekt tychże udzielić do objawienia zdania Wydziału krajowego, który z danego mu polecenia pragnie wywiązać się z jak największą dokładnością i nie zaniedbać niczego, coby wpływać mogło na załatwienie tej sprawy zgodnie z intencjami Wysokiego Sejmu.

Alegat 21 do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1884.

O d p i s

odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie z dnia 15. Czerwca roku 1884.
L. 2.731/Pr. do Wydziału krajowego w miejscu.

Reskryptem z dnia 20. Marca r. b. L. 966 oświadczyło wysokie Ministerstwo spraw wewnętrznych co do uchwał Wysokiego Sejmu powziętych w skutek wniosków posłów pp. Leona Chrzastowskiego i Jana hr. Stadnickiego na posiedzeniu z dnia 6. Października 1882. jak następuje :

Wnioski, które Sejm galicyjski zamienił w uchwały, a które dotyczą z jednej strony wszystkich rzek w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa, z drugiej zaś wyłącznie

regulacji rzek galicyjskich, spowodowały Ministerstwo spraw wewnętrznych do podjęcia szczegółowych badań, których wyniki uwzględniono już w części w budżecie na rok 1884. i w przedstawieniu prac i kosztów potrzebnych do regulacji rzek pod pieczę państwa stojących załączonem wskutek odnośnej rezolucyi Izby poselskiej do tegoż budżetu; rzeczony wyniki stanowiąc będą i na przyszłość przedmiot starannej rozważki, przy czem Ministerstwo baczycę będzie na możliwe uwzględnienie życzeń Reprezentacyi krajowej, o ile dopuszczają daue stosunki.

Co się tyczy uchwały o współdziałale kraju przy regulacji rzek za splawne nie uznanych, to widoczną jest, że wdanie się Reprezentacyi krajowej w miarę rozporządzalnych funduszy, poprzez regulacyę tych przestrzeni spóźnioną przeważnie wskutek niezamożności stron interesowanych tem silniej, że c. k. Rząd gotów jest rozciągnąć współdziałal funduszu budowy wodnych, dotychczas tylko w pewnych razach praktykowany, na przeprowadzenie całkowitej regulacyi rzeczonych przestrzeni rzek i ustalić w zasadzie miarę tego współdziałalu na 33% — 40% kosztów budowy, z tem oczywiście zastrzeżeniem, że odpowiednie środki przez Radę państwa uchwalone zostaną.

Ogólne projekty regulacyi tych przestrzeni rzek są jednak niezbędne nie tylko dla zyskania jasnego poglądu na sposób dalszego postępowania, ale i dla ocenienia ciężaru, jaki spadnie na fundusz budowy wodnych, na kraj i na strony interesowane, dalsze kroki w tej mierze zarządzi Namiestnictwo.

Ponieważ atoli, jak już komisya kultury krajowej w sprawozdaniu z dnia 4. Października 1882. o wniosku Jana hr. Stadnickiego zauważyła, sprawa tak obszerna i tak ważna, zwolna tylko dojrzeć może, przeto Ministerstwo mniema, że celem jej rozwoju i częściowego zaspokojenia żądań kraju, należałoby zająć się już teraz poszczególnym, a w szczególności znanym obiektem, to jest regulacyą Wisły od szląsko-galicyjskiej granicy do Krakowa.

W sprawie regulacyi Wisły w Szląsku toczą się obecnie rokowania z tamtejszą Reprezentacyą krajową, które i z Prusami przeprowadzić wypadnie co do przestrzeni stanowiącej granicę cesarstwa.

Z natury rzeczy wypada, że trzeba będzie przytem mieć także na oku i galicyjsko-pruską przestrzeń Wisły od ujścia Biały aż do ujścia Przemszy znajdującą się prawie w takim samym stanie jak Wisła w Szląsku i wyrobić przedewszystkiem projekt, któryby służył za punkt wyjścia dla dalszego w tej mierze postępowania; projekt taki z łatwością da się uskutecznić przy użyciu i należytej rektyfikacyi istniejących zdjęć dawniejszych.

Na regulacyę dalszej przestrzeni Wisły od ujścia Przemszy aż do Krakowa istnieje wygotowany przez c. k. Namiestnictwo projekt ogólny, który wedle badań przeprowadzonych na miejscu w ostatnich dniach Października 1883. przez naczelnika departamentu komunikacyi lądowych i wodnych w Ministerstwie spraw wewnętrznych wspólnie z delegatami technicznymi c. k. Namiestnictwa nadaje się przy uwzględnieniu drobniejszych zmian zasłanych w ustroju rzeki od czasu wyrobienia owego projektu do użycia jako podstawa przedsięwzięć się mających rokowań.

Opierając się na powyżej streszczonych zapatrywaniach Ministerswa spraw wewnętrznych, które udzielają się Świątnemu Wydziałowi krajowemu w załatwieniu szacownych odezwy z dnia 9. Stycznia r. b. L. 1483 i z 12. Marca b. r. L. 13.307, tudzież w ślad tutejszej odezwy z 24. Stycznia b. r. L. 377, Namiestnictwo zarządziło równocześnie przygotowanie a względnie rektyfikacyę projektów ogólnych na uporządkowanie Wisły:

od granicy szląsko-galicyjskiej t. j. od ujścia Biały aż do ujścia Przemszy, od ujścia Przemszy do Krakowa, — a skoro projektu te na regulacyę jednej i drugiej przestrzeni wyrobione i koszta bliżej oznaczone zostaną, nieomieszką Namiestnictwo znieść się do Świątnym Wydziałem krajowym celem stwierdzenia, czy i w jakiej mierze Reprezentacya kraju skłonną będzie do zastosowania względem obu rzeczonych przestrzeni rzeki Wisły z uchwały z dnia 6. Października roku 1882. ustanawiającej zasiłek, którym fundusz krajowy ma się przyczyniać do regulacyi rzek za splawne nie uznanych na 33% kosztów.

Alegat 22. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1884.

O d p i s

odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 15. Czerwca 1884. L. 30.822 do
Wydziału krajowego.

Ministerstwo spraw wewnętrznych zezwoliło na wykonanie jeneralnych, orientacyjnych projektów regulacji niektórych przestrzeni rzek nie stojących pod pieczęą rządową.

Zezwolenie to opiera się na okoliczności, że Rada Państwa kwotę 5000 zł. w. a. o której mówi tutejsza odezwa z 15. Września 1883 l. 57.389 na rok bieżący rzeczywiście uchwaliła i odnosi się do następujących przestrzeni:

- 1) Dniestru od Żurawna do ujścia Stryja pod Zaleskami,
- 2) Stryja od Zalesców do połączenia z Oporem,
- 3) Dunajca od Zgłobic do ujścia Popradu,
- 4) Sanu od Jarosławia do Dubiecka,
- 5) Wisłoki od Mielca do Jasła,
- 6) Wisłoku od połączenia z Sanem do Rzeszowa,
- 7) Czeremoszu od połączenia z Prutem do Uścieryk.

Zauważa się co zresztą Świątnemu Wydziałowi krajowemu wiadomo, że dla przestrzeni Stryja od miasta Stryja do połączenia z Oporem i dla przestrzeni Sanu od Jarosławia do Przemyśla, istnieją już odnośne projekta. Również istnieje projekt regulacji Wisły od ujścia Przemszy do Krakowa. Zezwolenie na jeneralne zaprojektowanie regulacji przestrzeni rzek powyżej niewymienionych a zawartych w wykazie dołączonym do tutejszej odezwy z 4. Grudnia r. 1883. l. 66748 t. j. Soły, Rawy, Świcy, Łomnicy; systemu Bystrzyc, Prutu i Bugu uczyniło Ministerstwo zależnem od poprzedniego szczegółowego przedstawienia stosunków spławu na tychże rzekach, a wszczególności od wyjaśnienia czasu trwania spławu i jego związku z pewnemi wodostanami.

O czem Namiestnictwo ma zaszczyt zawiadomić Świątny Wydział krajowy w uzupełnieniu odezwy z 15. Września r. 1883. l. 57.389 z nadmienieniem, iż wydane zostały zarządzenia tak co do przygotowania projektów już zezwolonych jak i co do zebrania materiału żądanego przez Ministerstwo w sprawie dalszych projektów.

Alegat 23. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1884.

L. 38.022.

O k ó l n i k

do wszystkich Panów Starostów i Prezydentów miasta Lwowa i Krakowa.

Bezskuteczność czynności urzędowych, w sprawach odnoszących się do spółek wodnych, daje c. k. Namiestnictwu powód do zarządzenia, aby p. c. k. Starosta wpłynął osobiście na prawidłowe załatwianie tych spraw i uważał je zawsze za sprawy naglące.

Jako główna przeszkoda, przedstawia się niedokładność operatów technicznych, które służyć mają związaniu spółki za podstawę. Zwracając przeto uwagę zgłaszających się stron (inicjatorów spółki), na postanowienia §. 78. ust. wod. zechce im Pan być pomocnym w uzyskaniu uzdolnionego technika do wypracowania odnośnego operatu. W tym celu reflektować należy w pierwszym rzędzie na autoryzowanych lub też i innych techników prywatnych, znanych w okolicy ze swojego zawodowego uzdolnienia. Gdyby zaś takiego technika nie było, porozumie się Pan z oddziałem budownictwem, sprawującym urzędowe czynności techniczne w Jego powiecie, czy nie możnaby inicjatorom spółki przydzielić do pomocy technika rządowego, obznajomionego ze sprawami wodnemi. W razie niemożności, nie pozostanie nic innego, jak doradzić stronom, aby udały się o pomoc do bióra melioracyjnego w Wydziale krajowym a dla zapewnienia skutku, wyda im Pan urzędowe poświadczenie o udaremnieniu swoich rokowań.

Przystępując przy pomocy uzyskanych sił technicznych do wypracowania odnośnego operatu na uwadze mieć należy, że nie trzeba koniecznie sporządzać odrazu wszystkich, powołanym §tem 78 lit. a) do h) wymaganych allegatów, ale raczej podzielić je można — na odnoszące się do zamierzonego przez spółkę przedsięwzięcia (lit. a—e) i na te, które się tyczą spółki samej (lit. f—h).

Plany przeglądowe w podziale 1:25.000 i plany szczegółowe w podziale katastralnej 1:2 880, zawierające powiny oznaczenie granicy, obszaru gruntów, które należeć mają do spółki, oraz klasyfikację tych gruntów (w razie potrzeby) według spodziewanych korzyści, a względnie według ochronić się mającej wartości.

Otrzymaawszy część pierwszą operatu (lit. a—e), zarządzi Pan przepisane §. 79. ust. wodn. zbadanie zamierzonego przedsięwzięcia, przyczem też w każdej pojedynczej gminie, z przyzwaniem wszystkich interesowanych — z osobna sprawdzić należy w myśl §. 90 ust. wodn., o ile projekt przedsięwzięcia, tudzież granice i klasyfikacja gruntów przyjęte być mogą, lub też ze względu na wymagania miejscowe, zmienione być muszą.

W tym względzie może być Wydział powiatowy Panu e. k. Staroście wielce pomocnym, wypada więc Wydział powiatowy zaprosić, aby wziął udział przy powyższem sprawdzeniu przez wysłanie swojego delegata.

Według wyniku tego sprawdzenia projekt w miarę potrzeby zmienić lub uzupełnić a następnie resztę wymaganych §. 78. (lit. f.—h.) allegatów sporządzić należy,

Spis właścicieli lit. f. zawierać powinien nazwiska osób, numera domów i parcel a przy urządzeniach do osuszania lub nawodniania, także obszar wcielony do spółki, z oznaczeniem w razie potrzeby klasy, do której ze względu na spodziewane większe lub mniejsze korzyści należeć ma, przy budowach ochronnych i regulacyjnych zaś, wartość ochraniać się mającej własności.

Układając statuta spółki, należy się zastosować do §. 60. ust. wodn. przyczem Pan Starosta, końcowego ustępu tego §. ściśle przestrzegać zechce.

Dalsze trudności powstają z apatycznego usposobienia właścicieli mniejszych posiadłości, których liczba przybiera nieraz niezwykle rozmiary i których już dla tego trudno zebrać do rozprawy, a gdy przytem nieudolność do poznania własnego interesu udaremnia usiłowania liczebnej mniejszości t. j. większych właścicieli, niedziw — że chociażby korzyści były namacalne — związanie spółki do skutku przyjść nie może.

Poleca się przeto Panu, aby otrzymaawszy wykończony operat spółki, wysłał w takim razie komisarza, który w każdej gminie i miejscowości zwoła interesowanych według przygotowanych wykazów i przedstawi każdemu z pojedynczych właścicieli doniosłość zamierzonego przedsięwzięcia i spodziewanych ztąd korzyści dla rozważenia, czy zechce w swoim czasie przystąpić do spółki — lub nie? Równocześnie zarządzi komisarz w każdej gminie z osobna wybór 2 lub 3 pełnomocników do głosowania, w zastępstwie interesowanych na zgromadzeniu, celem związania spółki.

To pełnomocnictwo podpisać mają wszyscy interesowani właściciele mniejszych posiadłości wcielonych do spółki w przytomności e. k. komisarza, a notaryalny akt nie będzie potem potrzebny.

Każdy pełnomocnik przedstawia swoją grupę właścicieli, którzy tym sposobem głosować będą na zgromadzeniu, jako jedna osoba, według zasad §. 55. ust. wodn.

Właściciele większych obszarów mogą albo sami stawać do głosowania, albo przysłać swoich pełnomocników.

Jeżeli zaś liczba właścicieli mających należeć do spółki jest nie wielką — może zgromadzenie celem zawiązania spółki zaraz być zwołanem a tak w jednym, jak i w drugim razie znajdują zgromadzeni w przygotowanym operacie wszystkie potrzebne daty do głosowania, według §. 55. ust. wodn., Pan c. k. Starosta zaś usilnie starać się będzie, przywieść ich porozumienie się do skutku.

Przy obliczeniu głosów należy co do tych, którzy się weale nie oświadczyli, albo się oświadczyli niewyraźnie, zastosować §. 91. ust. wodn.

Od wyniku obliczenia głosów i powziętego w myśl §. 53. wyobrażenia o przedsiębiorstwie spółki, zawisłem będzie w myśl §. 92. ust. wodn. dalsze zarządzenie.

W razie nieuzyskania większości głosów, należy się zastanowić nad tem, czy nie wypadałoby, ze względu na ważność przedsiębiorstwa, postarać się o przeprowadzenie go w myśl §. 25. ust. wodn. w drodze ustawodawstwa kraj. Wynik tego rozważenia ndzieli Pan Starosta inicjatorom spółki z należytem uzasadnieniem.

Urzędowanie Pańskie, nastęrcza Panu nader częstą sposobność, bezpośredniego stykania i znoszenia się z włościanami.

Jeżeli w której z okolic tamtejszego powiatu zachodzą warunki i została podniesioną myśl zawiązywania spółek wodnych, to chciej Pan z każdej takiej sposobności korzystać, by radą i pouczeniem skłaniać interesowanych włościan do przystąpienia do spółek a usiłowania Pana odniosą pożądaný skutek, jeżeli włościanom w sposób odpowiedni a dla nich przystępny wykażesz korzyści, jakie praca i skuteczna działalność spółek wodnych im i ich potomstwu przynieść musi.

We Lwowie d. 16. Lutego 1884.

Alegat 24. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1884.

WYKAZ

datków ofiarowanych przez Rady powiatowe w roku 1880. w celu ułatwienia pomocy kraju dla wykończenia kolei transwersalnej.

Liczba bieżąca	Powiat	Rocznie		Przez lat	Razem		Wypłacono w roku				U w a g a	
		zł.	ct.		zł.	ct.	1883.		1884.			
							zł.	ct.	zł.	ct.		
1	Gorlice	675	99	20	13.519	90	—	—	—	—	—	Datek ofiarowany był warunkowo. Przedłużono termin spłaty L. W. 23223/83. Datek ofiarowany był warunkowo. Przedłużono termin spłaty L. W. 13235/82.
2	Krosno	746	78	20	14.955	74	—	—	—	—		
3	Sanok	796	—	20	15.920	15	—	—	—	—		
4	Buczacz	1.370	30	20	27.406	—	1.000	—	—	—		
5	Nowy Targ	361	34	20	7.226	79	361	34	—	—		
6	Jasło	1.681	07	20	33.621	44	—	—	—	—		
7	Czortków	528	99	20	10.579	99	528	99	—	—		
8	Zaleszczyki	603	40	10	6.034	09	1.810	23	603	41		
9	Stanisławów	944	22	20	18.884	67	1.613	01	365	08 ^{1/2}		
10	Tumacz	717	69	20	14.353	80	700	06	—	—		
11	Limanowa	469	17	20	9.383	44	—	—	—	—		
	Ogółem	8.894	95	20	171.866	01	6.013	63	968	49 ^{1/2}		

O d p i s

orzeczenia Trybunału administracyjnego z d. 19. Kwietnia 1884. L. 815 wystósowanego do Wydziału krajowego.

Im Namen Seiner Majestät des Kaisers!

Der k. k. Verwaltungsgerichtshof hat unter dem Vorsitze des k. k. Präsidenten Grafen Belcredi, in Gegenwart der Rätbe des k. k. Verwaltungsgerichtshofes Dr. Postl von Ehrhart, Dr. Ritter von Alter, Dr. Freiherrn von Budwiński, dann des Schriftführers k. k. Rathsekretärs - Adjunkten Tommasco, über die Beschwerde der Gemeinde Moskalówka gegen die Entscheidung des galizischen Landesausschusses vom 12. Oktober 1883. Zl. 41.718, betreffend die Beischaffung des Holzmateriales zur Instandsetzung der Brücke über den Fluss Rybnica, nach der am 19. April 1884. durchgeführten öffentlichen mündlichen Verhandlung, und zwar nach Anhörung des Vortrages des Referenten, sowie der Ausführungen des Hof- und Gerichtsadvokaten Dr. Ludwik Wolski, in Vertretung der beschwerdeführenden Gemeinde, dann der Gegenausführungen des Hof- und Gerichtsadvokaten Dr. Clemens Raczyński, in Vertretung des belangten galizischen Landesausschusses, zu Recht erkannt: Die angefochtene Entscheidung wird, insoferne mit derselben der Gemeinde Moskalówka die Zufuhr des Holzmateriales zur Baustelle auferlegt wurde, nach §. 7. des Gesetzes vom 22. Oktober 1875. R. G. Bl. Nr. 36 aus dem Jahre 1876. aufgehoben.

Entscheidungsgründe.

Die angefochtene Entscheidung wird vor Allem auf einen rechtskräftigen Erlass des galizischen Landesausschusses vom 22. September 1880. Zl. 33.990 gestützt und wird auch seitens des belangten Ausschusses der Beschwerde gegenüber, unter Hinweis auf jenen rechtskräftigen Erlass, — die Einwendung der entschiedenen Sache erhoben.

Allerdings wurde auch schon mit dem soebenziirten Landesausschuss-Erlasse, gleichwie mit der jetzt angefochtenen Landesausschuss-Entscheidung erkannt, dass bei einer Strassenherstellung die Zufuhr des Holzmateriales aus den Waldungen auf den Bauplatz Pflicht der Gemeinde und nicht des Gutsgebietes ist, -- nichtsdestoweniger geht aus dem ganzen Inhalte jenes Erkenntnisses hervor, dass es sich dabei lediglich um einen zur Entscheidung vorliegenden concreten Fall und nicht um eine Entscheidung über die dauernde Verpflichtung der Gemeinde zu jener Leistung gehandelt hat.

Da diese Spezial-Entscheidung auf andere Fälle nicht ausgedehnt werden kann (§. 12. a. b. G. B.), so konnte der Verwaltungsgerichtshof die erhobene Einwendung der entschiedenen Sache nicht für begründet erkennen.

In der Sache selbst hat die angefochtene Entscheidung ausdrücklich ausgesprochen, dass das Gutsgebiet verpflichtet ist, das erforderliche *Holzmaterial* anzuweisen; durch diesen Ausspruch, wie auch durch die darauf bezügliche Erklärung der Gegenschrift des galizischen Landesausschusses, ist die Verpflichtung des Gutsgebietes zur Ausfolgung des erforderlichen *Holzmateriales*, des schon *gefällten Holzes* direct anerkannt und der seitens der Beschwerde angeregte Zweifel, ob es sich dabei nicht etwa nur um eine Anweisung *des Holzes am Stamme* handelt, beseitigt worden; die angefochtene Entscheidung bleibt also in diesem Punkte unberührt.

Darnach hatte der Verwaltungsgerichtshof nur noch die Frage zu erörtern, wem die Zufuhr zur Baustelle des zur Herstellung und Erhaltung der Gemeindestrassen erforderlichen Holzmateriales obliegt, der Gemeinde oder dem Gutsgebiete?

Diese Frage kann nur nach den Bestimmungen des galizischen Strassengesetzes vom 18. August 1866 L. G. Bl. ex 1867 Nr. 15 entschieden werden und kann hiebei weder auf eine bisherige

Übung, welcher das Strassengesetz eine Bedeutung überhaupt nicht zuerkennt, noch auch auf ältere Gesetzesbestimmungen oder administrative Verordnungen, welche mit dem gegenwärtig in Kraft stehenden Strassengesetze nicht im Einklange stehen — Bedacht genommen werden.

Der §. 13. des galizischen Strassengesetzes bestimmt, dass eine Geldleistung zu Strassenherstellungen beschlossen werden darf, insoweit die Naturalleistungen (§. 12.) zur Herstellung und Erhaltung der Gemeindestrassen *nicht zureichen*.

Wenn der letzte Absatz des §. 12. cit. Ges. das Gutsgebiet von der Betheilung an der Arbeit befreit, dafür aber dasselbe verpflichtet, das zur Herstellung und Erhaltung der Gemeindestrassen erforderliche Holzmaterial zu verschaffen, so liegt darin eine Gegenüberstellung der Leistungen zweier Concurrenzfactoren, einerseits der Einwohner der Gemeinde, andererseits des Gutsgebietes und zwar im Zusammenhange mit der Bestimmung des obcitirten §. 13. mit der Bedeutung, dass jede dieser Leistungen als ein für sich abgeschlossenes Ganze, als eine gleichwerthige Verpflichtung zu betrachten und als solche zu behandeln ist, nämlich dass, so wie der Einwohner der Gemeinde die mit der Arbeitsleistung verbundenen Auslagen ganz allein zu tragen hat, ebenso auch dem Gutsgebiete obliegt, jene Auslagen zu tragen, welche mit seiner *vollkommen selbständigen* Verpflichtung der Holzmaterialsbeschaffung für Strassenbauzwecke verbunden sind.

In diesem Sinne drückt sich auch das Gesetz aus, indem es im letzten Absatze des §. 12 des obcitirten Strassengesetzes den Gutsgebieten die Concurrenzleistung für Strassenbauzwecke dahin auferlegt, dass sie verpflichtet werden, das zur Herstellung und Erhaltung der Gemeindestrassen *erforderliche Holzmaterialie zu verschaffen* (im polnischen Originaltexte: „dostarczyć“).

Der Ausdruck *verschaffen* „dostarczyć“ deutet darauf hin, dass die Leistung von dem Verpflichteten durch eigene Thätigkeit und umfassend erfüllt werden muss.

Das Wörterbuch der polnischen Sprache von Samuel Bogumił Linde definirt das Wort „dostarczać“ als „dostawiać według potrzeby“, das ist nach Bedarf, hinlänglich liefern, geben, verschaffen, und das Wörterbuch der deutschen Sprache von Dr. Daniel Sanders gibt dem Worte „schaffen“ mit der Verbindung „ver“ also dem Worte „verschaffen“ die Deutung: „Etwas zur Stelle schaffen, oder Einem Etwas schaffen, was er braucht, bedarf etc. etc.“.

Aus diesen Erwägungen war der Verwaltungsgerichtshof der Rechtsanschauung, dass ein Gutsgebiet der ihm im §. 12 obcit. Ges. auferlegten Concurrenzpflicht nicht schon durch die Holzfällung beziehungsweise Anweisung des gefällten Holzes im Walde, sondern erst durch die Zufuhr desselben an Ort und Stelle des Bedarfes genügt.

Dass übrigens diese Anschauung auch dem im Jahre 1866 über das in Frage stehende Gesetz berathenden galizischen Landtage vorgeschwebt haben mochte, geht aus den bezüglichen stenografischen Protokollen der 69. Sitzung der 3. Session des Landtages von 16. April 1866 hervor; damals ist gerade bei dem bezüglichen §. 12 der Antrag gestellt worden, dass die Herstellung und Erhaltung der Gemeindestrassen in der bisher im Lande üblichen Weise geschehe, das ist, dass die Gutsgebiete zur Materialverabfolgung, die Gemeinden aber zur Hand- und Zugarbeit, *sowie auch zur Zufuhr des Materials* verpflichtet werden; est ist nun bezeichnend, dass dieser Antrag, welcher auf der gleichen Anschauung basirt — wie solche der galizische Landesauschuss in der angefochtenen Entscheidung zum Ausdruck gebracht hat — in dem Landtage damals nicht einmal die nöthige Unterstützung gefunden hat und dass wiewohl später die Verpflichtung des Gutsgebietes zur Holzmaterialbeschaffung und den Gemeinden zur Arbeitsleistung angeregt und beschlossen wurde — von der Verpflichtung der Gemeinden zur Zufuhr dieses Materiales nicht mehr die Rede war.

Die angefochtene Entscheidung musste daher, soferne mit derselben erkannt wurde, dass die Gemeinde Moskalówka verpflichtet ist, sowohl das zum Baue der Rybnickaer Brückennährte, als auch zu andern, in ihrem Territorium liegenden Brücken erforderliche Holzmaterial zur Baustelle zuzuführen, als im Gesetze nicht begründet, nach §. 7 des Gesetzes vom 29. October 1875 R. G. Bl. Nr. 36 ex 1876 aufgehoben werden. Wien 19. April 1884. Belcredi mp. Tommaseo mp.

Wien 19. April 1884. Belcredi mp. Tommaseo mp.

LW. 37985/83.

Odpis regulaminu

o wykonywaniu niektórych postanowień ustawy krajowej z dnia 18. Sierpnia 1866 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 15 z roku 1867) odnoszących się do dróg powiatowych i gminnych, wydany przez Wydział krajowy w porozumieniu z polityczną władzą kraj.

I. Prestacye i fundusze drogowe.

§. 1.

Gdy drogi gminne w myśl postanowienia §. 28. ustawy drogowej, winny znajdować się w *dobrym stanie*, przeto dla osiągnięcia tego celu należy czuwać nad tem, ażeby prestacye w robocie, przepisane §. 12 tejże ustawy, wynoszące w najwyższym wymiarze rocznym po sześć dni od jednego numeru domowego w gminach wiejskich i po tyleż dni od jednej rodziny w gminach miejskich, zużytkowywane były w *całości* wszędzie, gdzie wymagają tego roboty potrzebne dla przyprowadzenia dróg rzeczonych do stanu powyżej określonego.

§. 2.

Jeżeli cel ten nie może być osiągnięty nawet całkowitem zużytkowaniem prestacyi powyższych, natenczas wymagać należy uchwalenia *składki pieniężnej* w myśl §. 13. ustawy drogowej.

§. 3.

Ponieważ wedle postanowienia §. 16. ustawy drogowej, każdy obowiązany do prestacyi w naturze, może się od niej wykupić spłatą jej wartości, przeto Rada powiatowa powinna, przynajmniej na sześć tygodni przed upływem każdego roku administracyjnego, ustanowić z góry cenę wykupna prestacyi dla każdej gminy powiatu w myśl §. 26. 5 ustawy rzeczonej.

§. 4.

Naczelnik gminy, wspólnie z przełożonym obszaru dworskiego, a w miejscowościach, w których obszar dworski wcielony jest do związku gminy, naczelnik tejże obowiązany jest ogłosić należycie z końcem każdego roku, do którego dnia przyjmowaną będzie należność przypadająca na rok następny, tytułem spłaty obowiązkowej prestacyi drogowej, na podstawie ceny ustanowionej przez Radę powiatową.

§. 5.

Wszelki dochód z wykupna prestacyi winien być bezzwłocznie wpisany do księgi drogowej (§ 12).

§. 6.

Kto w oznaczonym terminie nie spłaci prestacyi, powołany będzie wedle przypadającej kolei do uiszczenia onej w naturze, a gdy nie odrobi jej w dniu oznaczonym, natenczas obowiązany będzie do zwrotu wydatków rzeczywiście poniesionych, z powodu wykonania roboty na koszt jego (§. 30).

§. 7.

Jeżeli kontrybuent nie chce lub nie może wykonać osobiście robocizny prestacyjnej, natenczas zastąpić go może w uiszczeniu powinności drogowej tylko osoba zupełnie uzdolniona do tej roboty.

Osoby, które nie ukończyły ośmnastego roku życia, albo też w skutek starości nie zdolne są do pracy, nie mogą zastępować nikogo w odbywaniu powinności drogowych.

§. 8.

W myśl postanowienia §. 15. ustawy drogowej, obowiązana jest władza zarządzająca drogami gminnymi, oznaczyć dla każdej roboty, tak pieszej jako też ciągłej w pierwszym rzędzie, wymiar roboty skutecznie się mającej przez kontrybuenta powołanego do prestacyi w naturze, robotę zaś podług dni liczoną dopuszczać tylko wyjątkowo, jedynie w tych wypadkach, w których robota wymiarowa nie da się zastosować.

§. 9.

Podstawą do wymiaru tak dla roboty pieszej jako też ciągłej, jest ilość roboty, jaka w ciągu jednego dnia z uwzględnieniem różnicy pomiędzy letnią a zimową porą roku oraz z uwzględnieniem potrzebnego wypoczynku, przeto z jednej strony bez przeciążenia, z drugiej zaś bez marnowania czasu, zdolnymi do pracy siłami, wykonaną być może.

§. 10.

W razie wniesienia reklamacyi przeciw oznaczonemu przez zarząd wymiarowi roboty, orzeka Wydział powiatowy, na podstawie zasady określonej w §. 9., zastosowując w razie wątpliwości przepisy analizy cen wydanej przez c. k. Namiestnictwo w 1875 r. dla budowli drogowych i wodnych w Galicyi.

§. 11.

Ponieważ obszar dworski wedle postanowień §. 12. ustawy drogowej winien dostarczyć potrzebnego do budowy i utrzymania dróg gminnych materiału drewnianego, przeto w razie sporu pomiędzy zwierzchnością gminną a przełożonym obszarowi dworskiemu co do jakości i rozmiarów materiału potrzebnego (§. 16), orzeka Wydział powiatowy, bacząc przytem na bezpieczeństwo i dogodność komunikacyi.

§. 12.

W każdej miejscowości winien zarząd drogowy zaprowadzić i utrzymywać księgę dróg gminnych, mającą zawierać następujące dane:

- a) Imiona i nazwiska wszystkich mieszkańców w gminie obowiązanych do uiszczania prestacyi drogowych, niemniej też uwolnionych od tego obowiązku.
Przy nazwiskach osób uwolnionych od przyczyniania się do ciężarów drogowych, należy zanotować prawną podstawę tego uwolnienia.
- b) Prestacye w robocie bądź pieszej, bądź ciągłej, dla każdego kontrybuenta wyznaczone i przez tegoż w ciągu roku uiszczone w naturze lub spłacone w gotowiznie.
- c) Ilość, rodzaj i rozmiary materiału drewnianego dostarczonego w ciągu roku przez obszar dworski tytułem prestacyi obowiązkowej.
- d) Dochody z innych źródeł pochodzące i w naturze lub pieniądzech uiszczone.
- e) Wszelkie wydatki poniesione w ciągu roku tak w dniach pieszych i ciągłych, oraz w materyale jako też w pieniądzech.
- f) Ilość i rodzaj robót drogowych:
  - a) uznanych za potrzebne i zarządzonych;
  - β) rzeczywiście wykonanych.
- g) Treść rozporządzeń otrzymanych i wydanych w sprawach dróg gminnych.

W razie sporu pomiędzy zwierzchnością gminy a przełożonym obszarowi dworskiemu, co do prowadzenia i przechowania księgi drogowej, orzeka Wydział powiatowy.

§. 13.

Celem uwydatnienia znaczenia ekonomicznego i wynikającej ztąd różnicy w sposobie budowy i utrzymania drogi gminnej i oznaczenia na tej podstawie wysokości ewentualnej subwencyi bez-

zwrotnej lub pożyczki z funduszu krajowego lub powiatowego, w myśl §. 18. ustawy. drogowej i dotyczących uchwał wydanych przez Sejm krajowy a względnie przez Radę powiatową, podzielone być mają drogi gminne w każdym powiecie na ważniejsze i mniej ważne.

Podziału tego dokonywa Rada powiatowa po wysłuchaniu zdania odnośnych Rad gminnych i przełożonych obszarów dworskich.

§. 14.

Ponieważ wedle postanowienia §. 11. ustawy drogowej, koszta budowy i utrzymania dróg powiatowych ciężą na funduszach właściwego powiatu, przeto Rada powiatowa winna corocznie uchwalać fundusze potrzebne do utrzymywania dróg powiatowych w dobrym stanie (§. 26).

II. Zakres działania władz autonomicznych.

Zwierzchność gminna i przełożony obszar dworskiego.

§. 15

Gdy wedle postanowienia §. 28. ustawy drogowej, Zwierzchność gminna wraz z przełożonym obszaru dworskiego prowadzą cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg gminnych, przeto jest ich obowiązkiem, przynajmniej raz w miesiącu, a w miarę potrzeby i częściej, porozumiewać się wzajemnie dla wydania stosownych zarządzeń.

Wszelkie postanowienia powzięte i zarządzenia wydane przez zarząd dróg gminnych winne być zapisane do księgi drogowej (§. 12.) z uwidocznieniem dnia konferencyi odbytej.

W miejscowościach, w których obszar dworski wielony jest do gminy, wszystkie obowiązki połączone z zarządem dróg gminnych ciężą na Zwierzchności gminnej.

§. 16.

Za podstawę do wykonywania robót na drogach gminnych służyć ma *preliminarz drogowy*, który sporządzić winien Zarząd drogowy podług instrukcyi i wzorów przepisanych przez Wydział powiatowy na podstawie wskazówek Wydziału krajowego.

Jeżeli w przepisany przez Wydział powiatowy terminie zarząd miejscowy nie sporządzi lub nie przedłoży preliminarza drogowego do zatwierdzenia (§. 20.), natenczas przedsięwziąć ma Wydział powiatowy odpowiednie środki zaradcze w myśl postanowień §§. 17. i 19.

§. 17.

Członek Zwierzchności gminnej równie jak i przełożony obszar dworskiego przekraczający lub zaniedbujący obowiązki przepisane niniejszym regulaminem skazany zostanie na grzywny aż do 20 zł. w myśl §. 102. ust. gminnej i §. 19. ustawy o obszarach dworskich.

Wydział powiatowy.

§. 18.

Celem skutecznego zarządzania drogami powiatowymi winien Wydział powiatowy utrzymywać inwentarz dróg rzeczonych, przedstawiać Wydziałowi krajowemu z końcem każdego roku projekty i kosztorysy robót na rok następny prelininowanych, wraz z oznaczeniem przeznaczonych na ten cel funduszków.

§. 19.

W wykonywaniu nadzoru przysługującego Wydziałowi powiatowemu w myśl §. 27. 2 ustawy drogowej, obowiązany jest tenże czuwać nad tem, ażeby drogi gminne w obrębie powiatu w myśl §. 28. ustawy drogowej zostały uporządkowane i w dobrym stanie były utrzymywane.

W tym celu winien Wydział powiatowy zorganizować i wykonywać stale swą kontrolę nad czynnościami zarządu dróg gminnych, przedsiębrać w razie zaniedbania onych stosowne środki zaradcze i poruczać w miarę uznanej potrzeby nadzór nad poszczególnymi sprawami drogowymi specjalnym Komitetom lub delegatom w myśl §. 37. ustawy o Reprezentacji powiatowej.

§. 20.

W szczególności winien Wydział powiatowy zaprowadzić *kataster* czyli stałą ewidencję stanu dróg gminnych w każdej miejscowości powiatu, sprawdzać i zatwierdzać preliminarze drogowe (§. 16.), czuwać nad tem, ażeby roboty na drogach gminnych wykonywane były w *oznaczonym* porządku i sprawować ścisłą kontrolę nad niszczeniem i sposobem użycia prestatcy i wszelkich funduszków dróg gminnych, dążąc przytem stale do wytwarzania służby drogowej w miarę potrzeby i środków.

§. 21.

Jeżeliby techniczny i ekonomiczny Zarząd drogi gminnej, na rzecz której udzielona została subwencya bezzwrotna lub bezprocentowa pożyczka (§. 13.) prowadzony przez miejscowe organa (§§. 15. i 16.) był tak nieodpowiedni, iż zachodziłaby obawa zaniedbania tej drogi i zmarnowania funduszków na nią wyłożonych, natenczas Wydział powiatowy w myśl §. 27. 2) ustawy drogowej ma zarządzić temu w sposób stosowny, a w szczególności winien tenże w miarę potrzeby przez siebie lub Wydział krajowy (§. 26.) uznanej, objąć bezpośredni zarząd drogi rzeczoney, w którym to razie rozporządzać będzie prestatcyami (§§. 1—11), niemniej też dochodami z myta lub innymi funduszami dla tej drogi przeznaczonymi.

Wszelkie dotyczące spory i zażalenia rozstrzyga Wydział krajowy w myśl §. 25. ustawy drogowej.

§. 22.

Objąwszy ten zarząd wskaże Wydział powiatowy Zwierzchności gminnej a względnie przełożonemu obszarowi dworskiego czynności, które i nadał wykonywać będą i w czem mają mu być pomocni przy prowadzeniu zarządu powyższego.

Zwierzchność gminna i przełożony obszarowi dworskiego obowiązani są stosować się ściśle do odnośnych poleceń Wydziału powiatowego.

§. 23.

O objęciu bezpośredniego zarządu drogi gminnej, winien Wydział powiatowyawiadomić Wydział krajowy i polityczną władzę powiatową.

§. 24.

Z końcem każdego roku obowiązany jest Wydział powiatowy zdawać sprawę Radzie powiatowej i Wydziałowi krajowemu o zarządzonych przez siebie środkach zmierzających do stopniowej poprawy dróg gminnych, oraz o rezultatach osiągniętych w stanie dróg rzeczonych, na skutek zarządzeń powyższych.

Wydział krajowy.

§. 25.

Wydział krajowy, który w myśl postanowienia §. 25. ustawy drogowej, prowadzi naczelny nadzór nad kierunkiem, budową i utrzymaniem dróg powiatowych i gminnych, wydaje potrzebne w tym celu instrukcje tak administracyjne i rachunkowe, jakoteż techniczne i czuwa nad ścisłym tychże wykonywaniem.

§. 26.

Jeżeli Reprezentacya powiatowa zaniedbuje drogi powiatowe (§. §. 14. i 18.) lub nie wykonywa należyte nadzoru nad drogami gminnymi (§§. 19—24), natenczas Wydział krajowy wyda stosowne zarządzenie na mocy §. 25. ustawy drogowej i w myśl §. 48. ustawy o Reprezentacji powiatowej, a w razie potrzeby przez siebie uznanej, ustanowi swój własny organ w celu zastępowania Wydziału powiatowego.

III. Współdział władz rządowych.

§. 27.

Polityczna władza powiatowa obowiązana jest ze swej strony czuwać z całą troskliwością nad należyty stanem dróg w powiecie, stosownie do rozporządzenia c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 27. marca 1872 l. 2.180/pr. i w myśl okólnika tegoż Prezydium z d. 2. października 1880 l. 8.841/pr. używać władzom i organom autonomicznym skutecznego poparcia i pomocy do wykonywania postanowień objętych ustawą drogową i niniejszym regulaminem.

§. 28.

C. k. żandarmerya, do której zwyczajnych czynności należy, w myśl (§. 26 ustęp 13) instrukcyi służbowej z d. 26. lutego 1876 r. nadzór nad drogami publicznymi, obowiązana jest zwracać pilną i baczną uwagę na stan dróg powiatowych i gminnych i donosić bezzwłocznie o dostrzeżonych brakach, albo zaniedbaniu drogi, lub przedmiotu drogowego.

W tym celu wyda polityczna władza powiatowa po zasięgnięciu zdania Reprezentacji powiatowej, a z uwzględnieniem stosunków miejscowych i stopnia ważności drogi (§. 13) odpowiednią informację dla powiatowej komendy żandarmeryi, celem przestrzegania przepisów tej informacji przez wszystkie posterunki żandarmeryi w powiecie.

§. 29.

Polityczna władza powiatowa przedstawia z końcem każdego roku politycznej władzy krajowej ogólne spostrzeżenia co do stanu dróg powiatowych i gminnych w powiecie, podnosząc zarazem braki dostrzeżone na tych drogach i ich potrzeby ogólne.

C. k. Namiestnictwo udzieli te sprawozdania Wydziałowi krajowemu do wiadomości — jeżeli, zdaniem Namiestnictwa, zachodzić będzie potrzeba wydania stosownych zarządzeń.

IV. Środki przymusowe.

§ 30.

Jeżeli kontrybuent w gminie niewykupiwszy się od prestacyi nieprzybędzie do roboty na dzień oznaczony przez zarząd drogowy (§ 6.) lub nie wykona roboty wskazanej w myśl postanowień §§ 7 do 10, natenczas naczelnik gminy w myśl § 87 ustawy gminnej poleci wykonanie rzeczony roboty na koszt obowiązanego i ściąganie ten koszt w sposób przepisany dla ściągania innych należności pieniężnych.

§. 31.

Jeżeli obszar dworski niedostarczy materiału drewnianego potrzebnego do budowy i utrzymania dróg gminnych (§. 11.), natenczas zakupno potrzebnego i preliminarzem drogowym objętego materiału drewnianego przedsięwziąć ma polityczna władza powiatowa na koszt obszaru dworskiego w myśl §. 18. ustawy o obszarach dworskich.

§. 32.

Jeżeli gmina wzbrania się dopełnić obowiązków ciążących na niej w moc ustawy drogowej i postanowienia §. 37. c. ustawy gminnej, natenczas polityczna władza powiatowa ma na koszt

gminy zarządzić środki zaradcze w myśl §. 107. ustawy gminnej, albo drogą zwykłej egzekucyi, albo też wrazie nagłego niebezpieczeństwa zarządzeniem wykonania robót na koszt gminy.

Polityczna władza powiatowa powołana jest również do prowadzenia egzekucyi względem poszczególnych kontrybuentów w gminie, jeżeli Zwierzchność gminna niema do tego środków dostatecznych.

§. 33.

Na żądanie lub za zgodą Wydziału powiatowego poruczyć może temuż polityczna władza powiatowa przymusowe wykonanie dostaw lub robót na drogach gminnych (§§ 31 i 32)

Po przeprowadzeniu czynności poruczonej, winien Wydział powiatowy władzy rządowej, która mu dała odnośne upoważnienie, złożyć szczegółowy i udokumentowany rachunek poniesionych wydatków celem ściągnięcia tychże od stron na których koszt wykonano roboty lub dostawy.

§. 34.

W celu przymusowego wykonania orzeczeń i rozporządzeń władz autonomicznych w sprawach dróg powiatowych i gminnych, obowiązana jest polityczna władza powiatowa, na żądanie tychże, przedsięwziąć bezzwłocznie stosowne środki egzekucyjne.

§. 35.

W razie zachodzących wątpliwości, lub gdyby polityczna władza powiatowa niezgadzała się na środki egzekucyjne przez władzę autonomiczną proponowane, doniesić ma o tem natychmiast c. k. Prezydium Namiestnictwa, które rozstrzygnie sprawę porozumiawszy się poprzednio z Wydziałem krajowym. — Tak samo postąpić należy, jeżeli władza polityczna nie zgadza się na żądanie Wydziału powiatowego, co do poruczenia temuż przymusowego wykonania dostaw lub robót na drogach gminnych (§. 33).

§. 36.

Szczegółowy wykaz obejmujący wszystkie wypadki, w których Wydział powiatowy w ciągu roku zmuszony był żądać od politycznej władzy powiatowej przedsięwzięcia środków przymusowych, przedłożyć ma Wydział powiatowy z końcem roku Wydziałowi krajowemu, odnośny zaś wykaz szczegółowy sposobu załatwiania w każdym wypadku żądań powyższych, przedstawi polityczna władza powiatowa z końcem roku c. k. Namiestnictwu, które udzieli go Wydziałowi krajowemu do wiadomości.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text, appearing as a separate paragraph.

Third block of faint, illegible text, continuing the document's content.

Fourth block of faint, illegible text, possibly a list or detailed notes.

Fifth block of faint, illegible text, located in the lower middle section of the page.

Large, very faint area at the bottom of the page, which may contain a signature, a large block of text, or a diagram that is too light to discern.

Alegat 27. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1884.

Wykaz porównawczy

wydatków na koszta leczenia ubogich w latach 1882. i 1883.

Liczba porządkowa	Szpitale	Rok 1882.				Rok 1883.				Uwaga
		Za ile kwartałów	Ilość dni	Zapłacona kwota		Za ile kwartałów	Ilość dni	Zapłacona kwota		
				zł.	ct.			zł.	ct.	
1	Biała	4	6.712	3.084	05	4	8.935	3.985	90	
2	Bochnia	4	13.837	7.397	70	4	14.894	7.519	86	
3	Brody	4	12.747	6.514	76	4	12.693	6.393	80	
4	Brzeżany	4	11.321	6.162	85	4	10.376	5.589	05	
5	Drohobycz	4	12.150	6.175	42	4	15.498	7.796	59	
6	Jasło	4	15.111	7.457	10	4	21.196	10.326	40	
7	Kołomyja	4	22.488	10.478	77	4	16.839	7.757	79	
8	Kraków św. Łazarza:									
	Oddz. chorych	4	72.908	54.089	94	4	70.464	51.461	59	
	" położnic	4	27.882	21.687	25	4	31.762	23.376	58	
	" syflicydz.	4	33.757	33.048	32	4	41.261	39.436	97	
	" obłąkanych	4	23.606	22.811	58	4	18.885	16.400	78	
	Klinika	4	18.127	22.329	90	4	20.645	24.178	05	
9	Kulparków, Zakł. obłąk.	4	106.743	102.906	53	4	120.860	117.026	24	
10	Lwów: Oddz. chorych	4	171.653	137.996	45	4	240.477	180.378	98	
	" położnic	2	3.076	2.736	42	4	15.107	12.930	71	} i z lat dawnych
11	Podhajce	4	13.608	6.950	26	4	18.918	7.174	38	
12	Przemysł	4	7.041	2.675	70	4	22.342	7.542	97	
13	Rzeszów	4	20.705	11.142	56	4	21.930	11.263	47	
14	Sambor	4	9.826	5.852	30	4	10.691	6.319	15	
15	Sanok	4	16.118	9.849	37	4	14.661	8.497	20	
16	Śącz nowy	4	9.425	5.066	90	4	9.171	5.926	05	
17	Sniatyn	4	2.238	1.229	29	4	1.769	972	95	
18	Sokal	4	13.354	6.958	03	4	13.683	7.247	07	
19	Stanisławów	4	22.104	11.946	61	4	25.115	13.343	77	
20	Stryj	4	17.352	10.189	83	4	22.624	13.274	45	
21	Tarnopol	4	19.301	11.082	87	4	19.286	9.719	19	
22	Tarnów	4	28.315	17.713	05	4	31.602	15.460	30	
23	Wadowice	4	4.933	2.645	10	4	3.726	2.009	67	
24	Zaleszczyki	4	6.516	3.181	60	4	9.008	4.308	90	
25	Złoczów	4	18.010	8.996	88	4	17.691	8.700	75	
26	Zółkiew	4	15.065	7.180	70	4	15.428	7.663	80	
	Do przeniesienia		776.029	567.538	09		917.537	643.983	36	

Liczba porządkowa	Szpitale	Rok 1882.				Rok 1883.				Uwaga
		Za ile kwartałów	Ilość dni	Zapłacona kwota		Za ile kwartałów	Ilość dni	Zapłacona kwota		
				zł.	ct.			zł.	ct.	
27	Z przeniesienia . Szpital w Jaśle, subwencya bezzwrotna		776.029	567.538	09		917.537	643.983	36	Wyniki niniejsze wykazane zostały przed ostatecznem zamknięciem rachunków, a więc jako ostatecznie jeszcze nie sprawdzone, mogą ulec nieznacznej zmianie.
				250	—			2.000	—	
	<i>Razem szpitale galicyjskie .</i>		776.029	567.788	09		917.537	645.983	36	
28	Szpitale zagraniczne		121.412	65.609	15		172.582	69.940	01	
29	„ wojskowe		3.186	1.274	50		3.630	1.441	60	
	<i>Razem wszystkie szpitale .</i>		900.627	634.671	74		1,093.749	717.364	97	
	Do tego:									
30	Należytości wypłacone za sprawdzanie rachunków aptekarskich i receipt, oraz inne wydatki i zwroty			8.687	20			13.748	01	
	Ogółem			643.358	94			731.112	98	
	Od tego:									
	Zwroty zaliczek od gmin i inne			9.597	73			14.559	73 1/2	
	Pozostaje czysty wydatek .			633.761	21			716.553	24 1/2	
	Na rubr. V. dochodów „Zwroty zaliczek z lat ubiegłych“ zarachuje się:									
Budżetu Poz. 9. „ 10.	Szpitale z rachunków kwartalnych			12.919	50					
	Gminy za kosztą leczenia			5.594	90					
	Razem			18.514	40					

Alegat 28. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1884.

W y k a z

porównawczy wydatków na koszta szczepienia i sanitarnych w roku 1882. i 1883. wedle sprawdzonych rachunków.

Rubryka budżetu	Pozycja		Rok 1882.		Rok 1883.	
			zł.	ct.	zł.	ct.
IV.		Koszta szczepienia.				
	1	Utrzymanie i odświeżanie krowianki	1.300	—	1.600	—
	2	Koszta podróży i diety lekarzy z powodu szczepienia ospy	55.671	86	55.921	77
	3	Premia dla lekarzy, odszczególniających się przy szczepieniu	630	—	630	—
		Razem	57.601	86	58.151	77
V.		Wydatki sanitarne.				
	1	Zaległe koszta podróży z czasu przed dn. 1. Paźdz. 1879.	114	45	242	30 ¹ / ₂
	2	¹ / ₃ część za lekarstwa	7.736	16	8.864	54
	3	Sprawdzanie rachunków aptekarskich lekarstw dla epidemicznie chorych	71	78	109	60
	4	Koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi	3.632	83	—	—
		Razem	11.555	22	9.216	44¹/₂
		Uwaga. W roku 1883. nie było żadnych wydatków do poz. 4. rubr. V.				

Alegat 29. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1884.

W y k a z

kosztów wypłaconych z rubr. XI, fund. kraj. za rok 1883. i pobranych do tegoż funduszu na rubr. IV, dochodów za r. 1883. nadwyżek dochodów od zakładów dotowanych.

P r z e d m i o t.	zł.	ct.	zł.	ct.
W y d a t e k.				
A. Rubr. XI.				
I. Szpital lwowski:				
a) Oddział chorych, dotacya wynosiła	121.028 zł. —	ct.		
zwroty wynoszą	121.028 " —	"		
Czysty wydatek			—	—
b) Oddział położnic, dotacya wynosiła	15.840 zł. —	ct.		
zwroty wynoszą	14.620 " 83 1/2 "	"		
Czysty wydatek			1.219	16 1/2
II. Zakład dla obłąkanych na Kulparkowie:				
dotacya wynosiła	128.000 zł.			
zwroty wynoszą	128.000 "			
Czysty wydatek			—	—
III. Fundusz podrzutków we Lwowie, koszta wynoszą				
IV. Szpital św. Łazarza w Krakowie, dotacya wynosi 51.186 zł. 25 1/2 ct.				
Wedle wykazu biura fund. szp. św. Łazarza wynoszą				
brutto dochody	343.343 zł.			
wydatki	256.355 "			
nadwyżka dochodów	86.988 zł.			
zwrot dotacyi	51.186 "			
Spodziewana nadwyżka	35.802 zł.			
D o c h ó d.				
B. Rubr. IV.				
I. Od szpitala lwowskiego — Oddział chorych	58.807	44	—	—
II. „ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	6.757	68	—	—
III. Od szpitala św. Łazarza w Krakowie, spodziewana nadwyżka, j. w.	35.802	—	—	—

Ruch chorych i kosza w naszych zakładach leczniczych w r. 1883.

Poszczególne	Ilość			Procent		Ilość dni leczenia	Wydatki		Koszta				Taksa	
	łóżek	chorych	uzdro- wionych	zmar- lych	uzdro- wionych		śmier- telność	zł.	ct.	całej kura- cji chorego	dnia wiktua	leków	od do- rosłych	od dzieci
A Szpitale powszechno- krajowy w Lwowie . . .	638	9,873	6,616	748	67.01	7.57	158,149	58	16 02	81.6	21.0	5.8	84	42
„ w Krakowie . . .	390	5,444	3,657	619	67.17	11.37	105,031	35	19 29	86.9	23.0	6.9	80	63
„ gminny w Białe . . .	93	630	476	79	75.55	12.53	9,697	04	15 39	55.0	21.0	4.0	45	25
„ w Bochni . . .	55	668	437	95	65.41	14.22	8,476	44	12 69	55.4	21.0	4.8	51	30
„ w Brodach . . .	53	563	465	36	82.59	6.39	7,046	16	12 51	61.5	20.8	5.8	52	30
„ w Brzeżanach . . .	50	428	292	38	68.22	8.87	6,753	07	15 77	60.8	20.8	3.9	55	30
„ w Drohobyczu . . .	80	620	444	100	71.61	16.12	9,277	42	14 96	52.0	24.5	3.5	51	30
„ w Jasle . . .	100	1,064	723	74	67.95	6.95	11,766	16	11 05	49.8	19.4	4.6	50	30
„ w Kołomyi . . .	70	657	502	50	76.40	7.61	9,741	28	14 82	58.0	20.9	6.5	48	25
powiatowy w Podhajcach . . .	60	636	414	46	65.09	7.23	8,026	33	12 62	55.5	19.5	4.0	52	30
gminny w Przemyslu . . .	160	1,424	1,071	101	74.68	7.04	26,796	18.6	26 79	68.5	13.2	4.3	33	20
„ w Rzeszowie . . .	80	854	577	69	67.56	8.07	12,330	54	14 44	57.0	24.5	5.0	52	28
„ w Samborze . . .	52	519	381	53	73.41	10.21	7,892	18	14 84	62.0	19.5	5.9	60	30
„ w Sanoku . . .	80	577	493	35	85.44	6.06	8,634	05	14 96	59.2	27.2	4.1	60	30
„ w Sączu . . .	60	475	278	56	58.52	11.78	6,440	56	13 56	49.7	18.0	6.4	54	30
„ w Sniatynie . . .	24	102	90	3	88.23	2.94	1,381	57	13 54	72.7	25.0	8.0	55	30
powiatowy w Sokalu . . .	52	663	516	57	77.82	8.59	8,027	28	12 10	55.6	19.9	5.8	55	30
gminny w Stanisławowie . . .	120	1,116	764	126	68.45	11.29	28,226	25.2	28 22	68.5	17.5	5.5	55	30
„ w Styrju . . .	77	803	634	78	78.95	9.71	13,657	98	17	56.4	17.2	4.5	60	35
„ w Tarnopolu . . .	75	940	787	86	83.72	9.14	11,183	24	11 80	54.5	25.0	3.5	51	30
„ w Tarnowie . . .	140	1,365	994	169	72.82	12.38	15,556	87	11 39	46.8	17.6	2.7	50	30
„ w Wadowicach . . .	30	171	144	11	84.21	6.43	2,306	67	13 48	56.4	20.6	3.7	52	30
„ w Zaleszczykach . . .	40	412	314	34	76.21	8.25	5,718	48	13 88	60.3	28.3	5.0	50	30
powiatowy w Żkoczowie . . .	80	711	555	56	78.05	7.87	8,170	54	11 49	44.5	15.6	2.4	50	30
gminny w Żółkwi . . .	50	694	505	58	72.76	8.35	8,979	99	12 94	51.3	18.4	5.2	50	30
Suma A . . .	2,709	31,419	22,129	2,877	70.43	9.16	471,775	09	15 01	67.1	20.0	5.4	.	.
B. Zakłady połączno- krajowy w Lwowie . . .	40	493	451	32	91.48	6.49	15,340	79	31 11	151.0	21.0	1.7	84	.
„ w Krakowie . . .	15	189	166	21	87.77	11.11	4,644	91	24 57	93.3	23.0	6.0	63	.
Suma B . . .	55	682	617	53	90.47	7.77	19,985	70	29 30	132.1	21.4	5.2	.	.
C. Zakłady obłąkanych- krajowy w Kulparkowie . . .	500	859	151	119	17.57	13.85	147,456	71	171 66	98.8	23.6	2.6	90	.
„ w Krakowie . . .	70	246	82	24	33.33	9.75	24,532	80	99 73	95.0	23.0	2.1	80	.
Suma C . . .	570	1,105	233	143	21.08	11.13	171,989	51	155 64	98.2	23.2	2.5	.	.
D. Szpitale dla dzieci- prywatny S. Zofii w Lwowie . . .	72	861	593	214	67.19	24.29	14,023	89*	15 92	62.5	.	.	50	.
„ S. Ludwika w Krakowie . . .	100	827	419	230	50.66	27.81	14,731	32**	17 81	57.6	.	.	50	.
Suma D . . .	172	1,708	1,012	444	59.25	26.00	28,755	21	16 84	.	.	.	.	.
Razem A+B+C+D . . .	3,506	34,914	23,991	3,517	71.58	10.08	692,505	51	19 33	73.6	.	.	.	.

* Z funduszu szpitala powszechnego we Lwowie wypracowano 11,203 zł.
 ** Z funduszu szpitala powszechnego w Krakowie wypracowano 12,777 zł. 50 ct.
 Uwaga: Wydatki w krajowym szpitalu Sw. Zuzanny w Krakowie podano wedle wykazów Zarządu do L.W. 10.852/84 i po ukończeniu zamknięcia rachunków mogą ulec zmianie.

Alegat 31. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1884.

Zamknięcie

z obrotu funduszów szpitali prowincjonalnych,

Rubryki	Biała		Bochnia		Brody		Brzeżany		Droho- bycz		Jasło		Koło- myja		Pod- hajce		Prze- myśl		Rzeszów	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Utrzymanie budynków							550 .	1.350 .											650 .	
Czynsz najmu							36 14	78 56			367 07		715 50		32 23		377 71		80 .	
Konserwacye zwykłe	975	81	243	77	269	65							240 52		42 19		720 04		135 48	
Budowy nadzwyczajne																				
Podatek i asekuracya	42	68	36	88	13	17					50 83		74 72		116 45		35 36		12 37	
Czyszczenie kominów, kanałów i kloak	16		27	40	59	56	30 34	47 15	12 68	163 78	99 83	61 34	60 .							
Wikt																				
Żywność i wino	3.672	42	3.330	64	2.958	84	2.506 69	4.379 50	5.592 94	4.028 48	2.836 17	3.562 74	5.333 .							
Leczenie																				
Płaca lekarza ordynującego	500 .		499 92		500 .		600 .	500 .	600 .	500 .	472 14	600 .	500 .		472 14		600 .		500 .	
„ sekundaryusza			300 .		200 .		250 .		300 .		250 .	250 .	250 .		250 .		250 .		250 .	
Akuszeryka i cyrulik			34 .		26 .				6 .		30 94				7 .		32 .		30 .	
Lekarstwa, środki sanitarne i narzędzia	986 69		753 33		726 72		445 09	683 14	1 109 37	1.108 30	603 61	1.416 72	1.133 33							
Koszta gospodarcze																				
Bielizna i pościel	465 26		484 77		236 80		165 71	308 28	1.691 45	539 33	814 79	721 68	500 .							
Pranie bielizny i praczka	40 .		196 64		39 48		49 50	60 77	95 75	75 24	81 72	202 90	90 .							
Sprzęty	198 70		46 80		34 82		47 21	347 48	141 59	136 31	103 53	105 84	400 .							
Słoma i siano	71 97		72 46		19 81		28 59	12 60	70 56	28 94	33 36	154 59	100 .							
Opał	400 87		526 50		564 50		142 50	374 .	462 39	45 80	500 .	1.140 75	324 .							
Oświetlenie	290 24		64 95		70 41		38 23	62 85	63 71	121 99	80 5	244 61	100 .							
Zarząd																				
Płaca rządu	400 .		499 92		340 .		600 .	500 .	500 .	482 98	600 .	516 64	500 .							
Dyurniści					300 .		100 .			130 .	120 .	695 60	150 .							
Koszta kancelaryjne	143 28		59 31		108 24		79 88	68 35	65 34	176 66	55 23	131 07	67 27							
Wydatki rozmaite																				
Płaca sług	405 34		799 40		387 .		349 50	394 80	264 50	453 .	389 93	759 .	738 50							
Wikt sług	625 98		3 67				548 37				547 50	723 91	166 68							
Remuneracye, emerytury i prowizye			90 .		40 .		100 .		186 .	100 .		650 .	40 .							
Duchowna obsługa	65 .		40 .				50 .	50 .			50 .	120 .								
Pogrzeby	198 32		191 .		25 .		23 05	23 10	39 20	173 32	63 50	179 63	75 .							
Wydatki administracyjne	50 .		134 50		109 51				135 74		115 81	24 75	139 30							
Należytość liwerantom													458 52							
Różne inne	148 48		40 58		16 65		12 27		9 95	36 41	11 29	186 78	237 09							
Przebieżne																				
Suma rzeczywistych wydatków	9.697	04	8.476	44	7.046	16	6.753 07	9.277 42	11.766 16	9.741 28	8.026 33	13.613 66	12.330 54							
Fundusz rezerwy	909 .																			
Zwrot zaliczek Wydziałowi krajowemu, powiatowi i gminie			192 .		1.148 21			100 .	2.010 .	744 10										
Zaliczki do wyrachowania	450 .							275 .	185 .	234 59		150 .	40 .							
Kaucye i depozyta	123 50		80 .					12 .	35 .	7.117 70			45 73							
Przeprowadzenia rachunkowe			164 25		1.377 32															
Rozchód } ogólny	11.179	54	8.912	69	9.571	69	6.753 07	9 664 42	13 996 16	17 837 67	8 026 33	13.763 66	12 826 27							
Dochód } ogólny	11.474	93	9.698	20	9.740 05		7.461 39	9.957 15	14.015 77	18.136 32	8.026 33	20.071 62	18.379 24							
Zaległość kosztów leczenia	3.539 62		675 69		4 184 01		3.193 56	3 046 32	1.213 46	1.358 57	3.396 24	8.569 66	6.420 34							

rachunków

zatwierdzone przez Wydział krajowy za r. 1883.

Sambor		Sanok		Sącz nowy		Śniatyn		Sokal		Stani- sławów		Stryj		Tarnopol		Tarnów		Wado- wice		Zale- szczyki		Złoczów		Żółkiew		Suma rubryk		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	160	.	.	.	312	.	.	.	.	.	.	.	.	3.022	.
97	90	81	78	208	.	32	60	212	43½	577	55	20	.	133	75	235	29	.	.	142	35	319	25	339	27	5.576	62	
829	35	805	41	.	.	.	.	.	.	115	.	194	02	.	.	282	49	.	.	.	.	39	43	.	.	3.463	93	
18	04	34	90½	10	12	15	91	78	56	6	53	13	53	24	35½	63	81	.	.	37	12	40	18	83	81	823	31	
45	20	35	56	25	.	4	77	53	70	108	59	42	19½	106	68	136	78	.	.	5	.	81	.	51	50	1.274	05½	
2.415	96	4.000	.	2.719	14½	492	63	2.883	13½	4.974	98	5.808	86½	5.124	69	6.042	67	842	80	2.688	77½	2.878	89	3.222	41	82.296	38	
500	.	500	.	400	.	.	.	541	74	600	.	399	96	600	.	800	.	300	.	277	04	500	.	500	.	11.190	80	
233	38	200	.	.	.	.	.	216	66	300	.	200	.	250	.	550	.	.	.	100	.	200	.	200	.	4.250	04	
.	.	16	.	12	50	.	.	.	.	40	.	30	.	.	.	.	.	3	.	7	.	12	.	23	90	310	34	
803	90	608	98	829	51	165	18	855	32½	1.576	76	936	39	827	55	983	41	152	63	534	36	493	66	1.495	50	19.229	40½	
518	98	510	10	181	80½	16	25	357	09½	48	15	400	.	348	26	549	10	109	50	170	.	354	18	181	28	9.672	77	
118	31	132	70	130	.	.	.	109	66	58	20	280	.	36	54	146	17	40	.	25	.	78	34	176	68	2.263	60	
380	12	139	97	82	50	3	25	24	92	151	23	.	.	37	50	78	87	2	70	23	.	184	19	344	48	3.015	01	
39	75	90	.	96	29	.	.	30	10	77	04	.	.	35	80	103	19	20	.	67	25	38	13	50	29	1.240	72½	
181	56	340	.	332	.	137	64	327	40	1.157	44	607	50	770	48	906	92	39	42	300	91	487	83	375	71	10.956	12	
73	28	37	30	8	30	42	39	130	.	188	04	135	.	140	95	241	04	3	07	77	40	20	32	52	88	2.287	01	
433	37	400	.	500	.	180	.	433	37	600	.	600	.	333	28	650	.	200	.	500	.	541	74	400	.	10.711	30	
216	66	30	.	41	65	.	.	.	.	520	27	300	.	491	.	365	.	.	.	60	.	80	.	.	.	3.600	18	
71	27	87	58	63	04	.	.	85	56½	376	77	25	05	62	04	174	90½	12	95	63	88	49	49	90	29	2.117	46	
346	.	407	50	426	60	232	90	492	.	1.118	40	438	.	624	.	916	.	180	.	308	.	556	90	528	.	11.515	27	
270	94	.	.	.	.	.	.	821	50	800	.	553	40	675	80	1.186	25	.	.	206	.	963	25	510	73	8.603	98	
20	.	.	.	100	.	.	.	.	.	150	.	.	.	80	.	58	27	.	.	109	90	100	.	120	.	1.944	17	
65	90	40	.	.	.	.	.	100	.	100	.	.	.	.	.	50	.	.	.	.	.	40	.	.	.	605	.	
.	.	79	90	73	36	.	.	54	90	51	70	.	.	181	15	60	.	30	.	15	50	109	40	87	60	1.800	53	
.	.	15	35	100	.	2	40	200	.	200	.	18	69	.	.	200	.	4	78	.	.	.	120	.	.	1.370	83	
.	.	.	.	.	.	.	.	278	66	400	.	400	.	.	.	71	95	.	.	.	.	.	.	.	.	1.209	13	
212	31	41	02	50	74	55	65	40	55½	20	.	2.255	39	139	42	704	76	3	82	.	.	2	36	25	66	4.251	18½	
7.892	18	8.634	05½	6.440	56	1.381	57	8.027	28	13.916	65	13.657	98	11.183	24½	15.556	87½	2.306	67	5.718	48½	8.170	54	8.979	99	208.594	20	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	415	.	1.563	32	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.887	32
103	25	1.514	35	.	.	169	.	.	.	3.500	.	833	60	.	.	.	.	.	.	200	.	.	.	.	.	10.514	51	
199	77	.	.	125	.	20	.	.	.	.	.	.	.	423	.	1.036	.	.	.	.	.	.	100	.	.	3.648	36	
3.600	.	.	.	.	.	.	.	25	.	.	.	382	60	.	.	396	.	.	.	.	.	50	.	.	.	11.867	53	
156	91	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	75	60	.	.	1.912	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3.686	08	
11.952	11	10.148	40½	6.565	56	1.570	57	8.052	28	17.416	65	15.364	78	13.169	56½	18.900	87½	2.306	67	5.918	48½	8.220	54	9.079	99	241.193	.	
12.021	07	10.213	39	7.139	97½	1.572	80	8.561	04½	19.308	38½	16.480	43	14.075	21½	20.358	56	3.314	52	5.955	65½	12.576	10	9.135	87	261.664	02½	
6.814	69	3.287	77	222	67½	390	65	4.128	99	9.726	74	915	99½	2.137	53½	5.273	50	858	63	3.350	35	6.083	64	4.482	39	83.271	03	

Alegat 32. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1884.

Bu
szpitali powszechnych na prowincyi,

R u b r y k i	Biała		Bochnia		Brody		Brzeżany		Droho- bycz		Jasło		Koło- mija		Pod- hajce		Prze- myśl		Rzeszów			
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
Utrzymanie budynków																						
Czynsz najmu							550		1.350												650	
Konserwacye zwykłe	400	.	400	.	50	.	30	.	100	.			400	.	50	.	280	.			120	
Budowy nadzwyczajne	150	.		.	200	.		.		.	260	.		.	40	.	2.765	.			100	
Podatek i asekuracya	43	.	39	88	37	75			230	.	29	87	50	.	80	.	42	.			22	
Czyszczanie kominów, kanałów i kloak	20	.	66	80	60	.	40	.	55	.	35	.	86	.	94	.	66	.			57	
Wikt																						
Żywność i wino	4.932	.	3.827	.	2.304	80	2 553	93	2.986	.	4.029	.	3.616	60	3.161	53	5.750	.			5.452	
Leczenie																						
Płaca lekarza ordynującego	500	.	500	.	500	.	600	.	500	.	600	.	500	.	500	.	600	.	600	.	500	.
„ „ sekundaryusza	200	.	300	.	200	.	250	.		.	300	.		.	250	.	250	.	250	.	250	.
Akuszarka i cyrulik	10	.	34	.	40	.		.	20	.	15	.	10	.	15	.	30	.	30	.	30	.
Lekarstwa, środki sanitarne i narzędzia	1.196	.	884	.	668	51	475	.	821	50	942	.	948	40	798	84	1.565	.			1.330	
Koszta gospodarze																						
Bielizna i pościel	300	.	401	.	333	20	350	.	264	79	225	.	729	16	464	06	900	.			500	
Pranie bielizny i praczka	100	.	220	.	30	.	60	.	65	.	93	.	180	.	200	.	232	.			90	
Sprzęty	496	.	80	.	50	.	40	.	50	.	52	90	150	.	50	.	110	.			400	
Słoma i siano	140	.	80	.	30	.	30	.	50	.	80	.	50	.	50	.	74	.			100	
Opał	436	.	360	.	380	.	250	.	480	.	550	.	500	.	500	.	1.100	.			400	
Oświetlenie	300	.	70	.	80	.	45	.	70	.	55	.	120	.	70	.	120	.			100	
Zarząd																						
Płaca rządcy	400	.	500	.	360	.	600	.	500	.	500	.	500	.	600	.	600	.	600	.	500	.
Dyurniści	50	.		.	300	.		.		.		.	120	.	120	.	500	.	150	.	150	.
Koszta kancelaryjne	100	.	87	.	97	.	69	.	69	.	76	.	100	.	73	.	100	.	100	.	100	.
Wydatki rozmaite																						
Płaca sług	408	.	799	40	390	.	366	.	516	60	336	.	276	.	414	.	828	.			752	
Wikt sług	657	.	196	.	456	25	510	.	511	.		.	500	.	547	50	1.000	.			220	
Ramuneracye, emerytury i prowizye	300	.		.		.	100	.		.	186	.	100	.		.	50	.			210	
Duchowna obsługa	65	.	40	.		.	50	.	50	.		.		.	50	.	120	.				
Pogrzeby	173	.	150	.	25	.	115	.	22	28	50	.	170	.	70	.	190	.			70	
Wydatki administracyjne		.	135	.	110	.	128	.		.	135	.		.	123	.	50	.			140	
Należytość do liwerantom	100	.		.	789	42		.		.	1.536	11	1.787	.	480	.		.			1.200	
Różne inne	20	.	20	.	15	.	35	.	10	97	262	66	40	.	15	.	222	.			100	
Suma rzeczywistych wydatków .	11.496	.	9.190	08	7.506	93	7.246	93	8.722	14	10.453	54	10.933	16	8.815	93	17.544	.			13.543	
Przenośne																						
Fundusz rezerwowy		.		.		.		.		.		.		.		.		.				
Zwrot zaliczek Wydziałowi krajowemu, powiatowi i gminie		.		.	495	46		.		.		.	1.200	.		.		.				
Zaliczki do wyrachowania		.		.		.		.		.		.		.		.		.				
Kaucye i depozyta		.		.		.		.		.		.		.		.		.				
Przeprowadzenia rachunkowe		.		.		.		.		.		.		.		.		.				
Bożchód ogólny	11.496	.	9.190	08	8.002	39	7.246	93	8.722	14	10 453	54	12.133	16	8.815	93	17.544	.			13.543	
Dochód „	11.509	.	9.251	76	8 768	97	8.956	48	9.418	20	10.661	14	12.133	16	8.885	.	20.033	.			14.651	

dżety

zatwierdzone przez Wydział krajowy na r. 1884.

Sambor		Sanok		Sącznowy		Śniatyn		Sokal		Stani-sławów		Stryj		Tarnopol		Tarnów		Wado-wice		Zale-szczyki		Złoczów		Żółkiew		Suma rubryki		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
189	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	260	.	.	.	312	.	.	.	.	.	.	.	.	3.311	.
60	.	100	.	80	.	35	.	556	.	450	.	50	.	240	.	300	.	.	.	100	.	250	.	200	.	4.351	.	
335	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.060	.	300	.	.	.	442	50	.	.	.	.	150	.	350	.	6.152	50	
21	88	50	.	11	02	32	59	39	28	45	.	28	93	32	21½	62	94	.	.	21	.	40	.	100	.	1.059	35½	
39	.	40	.	35	.	7	.	60	.	110	.	61	.	129	76	214	91	.	.	15	.	81	.	80	.	1.452	47	
2.643	89	3.391	60	2.125	.	652	05	3.222	99	5.400	.	4.853	05	4.749	35	9.920	86	958	.	2.090	.	3.663	.	3.229	46	85.512	11	
500	.	200	.	400	.	.	.	500	.	600	.	400	.	600	.	800	.	300	.	350	.	500	.	500	.	11.250	.	
200	.	200	.	200	.	.	.	200	.	300	.	200	.	250	.	550	.	.	.	100	.	200	.	200	.	4.600	.	
.	.	10	.	35	.	.	.	20	.	20	.	42	.	.	.	.	.	10	.	3	.	10	.	20	.	374	.	
644	95	787	90	543	.	216	75	765	52	1.600	.	1.192	75	868	15	2.461	59	200	.	495	.	587	.	1.138	35	21.130	21	
400	.	500	.	400	.	221	84	696	.	285	.	400	.	327	70	452	60	100	.	146	.	400	.	300	30	9.096	65	
100	.	100	.	120	.	.	.	110	.	100	.	200	.	115	.	170	.	40	.	25	.	50	.	160	.	2.565	.	
200	.	70	.	188	60	5	.	50	.	120	.	200	.	60	.	203	20	10	.	56	.	100	.	150	.	2.891	70	
40	.	120	.	50	.	.	.	50	.	210	.	70	.	45	.	130	.	30	.	40	.	33	.	60	.	1.562	.	
200	.	352	.	370	.	137	40	320	.	1.132	.	380	.	792	.	907	.	100	.	325	.	500	.	532	52	11.003	92	
90	.	80	.	85	.	.	.	150	.	168	.	122	.	133	.	190	.	10	.	40	.	90	.	200	.	2.388	.	
400	.	400	.	500	.	180	.	500	.	600	.	600	.	500	.	650	.	200	.	500	.	500	.	400	.	10.990	.	
200	.	30	.	60	.	.	.	.	.	300	.	300	.	366	.	365	.	.	.	60	.	80	.	.	.	3.001	.	
75	.	105	.	64	.	.	.	70	.	300	.	69	.	55	82	165	.	40	.	47	.	43	.	80	.	1.984	82	
324	.	420	.	427	44	247	20	552	.	1.200	.	408	.	624	.	972	.	180	.	308	.	576	.	552	.	11.876	64	
280	.	.	.	397	27	.	.	821	50	800	.	548	.	653	52	1.186	25	.	.	280	.	987	.	618	97	11.170	26	
.	.	50	.	.	.	.	.	40	.	150	.	.	.	180	.	.	.	.	.	141	.	100	.	.	.	1.607	.	
.	.	50	.	.	.	.	.	100	.	100	.	40	.	.	.	50	.	.	.	40	.	40	.	50	.	705	.	
72	.	100	.	75	.	.	.	40	.	100	.	30	.	157	80	60	.	35	.	14	.	90	.	80	.	1.889	08	
.	.	20	.	100	.	2	50	.	.	350	.	.	.	.	.	200	.	10	.	8	.	145	.	145	.	1.656	50	
.	.	3.302	52	.	.	.	.	953	38	.	.	.	.	.	.	4.156	84	100	.	1.412	.	600	.	1.544	53	17.961	80	
40	.	50	.	5	.	30	.	20	.	40	.	.	.	155	.	100	.	10	.	8	.	35	.	35	.	1.268	63	
7.054	72	10.829	02	6.271	33	1.767	33	9.736	67	15.540	.	10.494	73	11.294	31½	24.710	69	2.645	.	6.584	.	9.705	.	10.726	13	232.810	64½	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	1.644	.	.	.	.	.	1.173	81	.	.	6.019	20	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10.532	47
.	.	.	.	125	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	125	.
.	.	.	.	.	.	.	.	150	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	150	.
7.054	72	12.473	02	6.396	33	1.767	33	11.060	48	15.540	.	16.513	93	11.294	31½	24.710	69	2.645	.	6.584	.	9.705	.	10.726	13	243.618	11½	
9.002	38	13.556	32	6.998	13	1.767	33	11.144	54½	16.274	.	14.203	97	12.862	94	26.649	65½	3.635	19	6.828	.	14.521	50	10.750	17	262.461	84	

Alegat 33. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1884.

Od pis

okólnika Wydziału krajowego z d. 11. lipca 1884. L. 34.961/84. wystosowanego do zarządu wszystkich szpitali powszechnych w kraju.

Z powodu pojawienia się cholery we Francyi rozporządzamy, ażeby we wszystkich szpitalach środki ostrożności, na wypadek zbliżenia się tej zarazy, już teraz przedsięwzięte zostały.

Dopóki cholera w kraju naszym się nie pojawi, wystarczy przestrzeganie czystości aż do zbytku, i zwykła desynfekcyja w całym budynku, tak w salach dla chorych jak w mieszkaniach służby, w ubikacyach administracyjnych i pralni — przedewszystkiem zaś w wychodkach.

Wybór środków desynfekcyjnych pozostawiamy uznaniu pp. dyrektorów i lekarzy ordynujących. Nadmieniamy tylko, że rozczyn kwasu karbolowego, pięcio-procentowy, bywa ogólnie zalecany.

Zawczasu należy się postarać o to, ażeby na wypadek pojawienia się cholery, pierwsi chorzy tą zarazą dotknięci a do szpitali dostawieni mogli być umieszczani w oddzielnych salach, odłączonych od sal mieszczących zwykłych chorych.

Przy pojawieniu się bowiem cholery szpitale powszechne są: (wedle dekretu byłej kancelaryi nadwornej z 25. października 1831. l. 4.132 i rozp. gubernialnego z 14. maja 1848. l. 39.911) obowiązane tylko dopóty przyjmować chorych cholerycznych, dopóki gmina nie urządzi osobnego szpitala cholerycznego. Zadaniem więc Zwierzchności gminnej być powinno, już teraz upatrzeć sobie budynek w którym na wypadek potrzeby szpital choleryczny urządzonym będzie. Zarząd zaś szpitala powszechnego powinien o pierwszym pojawieniu się cholery azyatyckiej w szpitalu donieść c. k. Starostwu z prośbą o skonstatowanie epidemii i zawiadanie gminy do otwarcia osobnego szpitala dla cholerycznych.

Skoro taki szpital otwartym zostanie, ustaje nie tylko obowiązek przyjmowania cholerycznych do szpitala powszechnego, ale nadto mają być chorzy dotknięci tą zarazą, a znajdujący się w zakładzie, z wszelką oględnością i ludzkością ze szpitala powszechnego przeniesieni do szpitala cholerycznego. Na co się c. k. Namiestnictwo dawniej odezwą z dnia 20. lipca 1867. l. 31.896 już zgodziło.

O pojawieniu się cholery, ma być bezzwłocznie zawiadomioną nie tylko c. k. władza polityczna (we Lwowie i Krakowie Magistrat), lecz także i Wydział krajowy, a to w celu dopilnowania, ażeby gminy z wypełnieniem obowiązku swego się nie ociągały.

W razie śmierci chorego na cholere w szpitalu tudzież po przeniesieniu takich chorych do szpitala cholerycznego lub nawet po wyzdrowieniu, mają być sale przez nich zajmowane niemniej pościel, bielizna, sprzęty i wszelkie naczynia jak najstaranniej desynfekcyonowane, słoma zaś z sienników zniszczoną.

Środki desynfekcyjne mają być używane w należytem nauką wskazanym rozcynie i w ilościach odpowiadających liczbie zamieszkujących zakład.

Od pis tego okólnika udzielamy równocześnie c. k. Namiestnictwu z prośbą o polecenie władzom politycznym, ażeby w razie pojawienia się cholery, zarządziły bezzwłoczne urządzenie osobnych szpitali cholerycznych.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego względem potrzeby zmiany niektórych postanowień obowiązującej obecnie krajowej ordynacji wyborczej z 26. lutego 1861.

Wysoki Sejmie!

Według oznajmienia c. k. Prezydium Namiestnictwa z 15. kwietnia 1884 l. 3019 nie raczył Jego ces. i król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z 27. marca 1884 udzielić Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 11. października 1883 projektowi ustawy zmieniającej §§. 5. i 6. krajowej ordynacji wyborczej, a to z następujących w reskrypcie J. E. p. Ministra spraw wewnętrznych z 30. marca 1884 l. 1558 wyłuszczonej powodów.

„Przy niezaprzeczonych trudnościach, na jakie się napotyka przy niezgodności teraźniejszego podziału kraju na powiaty polityczne i okręgi wyborcze do Sejmu krajowego z gmin wiejskich, przedstawia się myśl, którą Sejm krajowy powodował się przy uchwaleniu projektu ustawy, mianowicie przeprowadzenie zgodności między podziałem kraju na okręgi wyborcze gmin wiejskich i podziałem na powiaty polityczne, jako bardzo odpowiednia i dążyć należy do jej urzeczywistnienia. Mimo to uchwalony przez Sejm krajowy projekt ustawy nie nadaje się do Najw. Sankcyi, a to najpierw z powodu, że zawiera niektóre wadliwości pod względem formalnym.

Do tych zaliczyć należy przedewszystkiem to, że projekt ustawy nie jest wyczerpującym, albowiem ogranicza się on jedynie tylko na zmianę §§. 5. i 6. ord. wyb. nieuwzględniając oraz, że wskutek zmian w tych paragrafach przeprowadzonych, zachodzi potrzeba zmiany innych postanowień ord. wyb., a mianowicie §§. 32 i 33 teje ordynacji.

Pomienione paragrafy zawierają między innymi przepisy na wypadek, jeżeli siedziba politycznej władzy powiatowej nie jest oraz miejscem wyboru i jeżeli kilka powiatów politycznych stanowią jeden okręg wyborczy, zatem postanowienia w takich wypadkach jakie po wejściu w życie projektowanej ustawy wcale istnieć nie będą, albowiem wedle teje każdy okręg wyborczy gmin wiejskich obejmuje tylko jeden powiat polityczny, a siedziba politycznej władzy powiatowej, jest oraz miejscem wyboru dla okręgu wyborczego gmin wiejskich.

Otóż musiałyby równocześnie z wejściem w życie pomienionej ustawy doznać odpowiedniej zmiany także §§. 32. i 33. ord. wyb., czego w uchwalonym przez Sejm projekcie ustawy wcale nie uwzględniono.

Przechodząc do treści projektu ustawy podnieść należy, że wyrażenie w Art. I. zawarte „odtąd opiewać będą“, jest niewłaściwem. Jeżeli bowiem to wyrażenie odnosi się do czasu wejścia w życie ustawy (art. II.) to jest ono mylnem, gdyż ustawa ta mogłaby zacząć obowiązywać dopiero przy pierwszych po jej ogłoszeniu następujących ogólnych wyborach posłów na Sejm krajowy, co prawdopodobnie dopiero po kilku latach nastąpić może. Odnosi się zaś wyrażenie „odtąd“ do czasu ogłoszenia ustawy, to jest ono również niewłaściwem, albowiem dotychczasowe postanowienia §§. 5 i 6 ord. wyb. pozostać mają niezmiennie w swej mocy, aż do czasu wejścia w życie ustawy t. j. do następujących ogólnych wyborów posłów na Sejm krajowy. Taka sama wątpliwość zachodzi co do przyjętych w §. 5 projektu ustawy wyrazów: „obecne okręgi dzisiejszych 74 powiatów politycznych“.

Skoro bowiem wyraz „odtąd“ nie może odnosić się do czasu ogłoszenia ustawy, to tak samo nie mogłyby odnosić się do tego czasu wyrazy „obecne i dzisiejsze“; otóż z nowego §. 5 ord. wyb. niemożna powziąć niewątpliwie, czy pod wyrazami przytoczonymi rozumieć należy istniejące w czasie wejścia w życie ustawy powiaty polityczne w tej objętości, w jakiej one w owym czasie znajdować się będą.

Należy jeszcze i to uwzględnić, że rokowania o przydzielenie niektórych gmin do innych powiatów są obecnie jeszcze w toku, a prawdopodobnie zmiany takie i w przyszłość wydarzać się będą. Musiano by więc przy każdej takiej zmianie wydawać osobną ustawę krajową, a takie ustawy krajowe stały by się potrzebnymi nawet jeszcze przed wejściem w życie projektowanej ustawy.

Postępowanie to nie jest jednak wskazaniem i możnaby je tembardziej ominąć, ile że powiaty polityczne i tak nie są równe co do ludności i kwoty podatkowej, zatem wyłączenie, względnie przydzielenie pojedynczych gmin nie będzie stanowiło tak znacznej różnicy, ażeby przy każdej nastąpić mającej zmianie w dawniejszych okręgach wyborczych odwoływać się trzeba do ustawodawstwa krajowego.

Droga ta byłaby jednak wskazaną w razie, jeżeliby liczba istniejących powiatów politycznych została powiększoną lub zmniejszoną, gdyż w takim razie nastąpiłyby w podziale okręgów wyborczych tak znaczne zmiany, że wymagałyby one odwołania się do ustawodawstwa krajowego.

Wystarczyłoby zatem w zupełności i odpowiadałoby także zasadom ordynacji wyborczej do Rady Państwa, co do identyczności powiatów politycznych z okręgami wyborczymi dla większych posiadłości, jeżeliby w art. I. §. 5 projektu ustawy, tylko o tem wspomniano, że „każdy z 74 powiatów politycznych tworzy osobny okręg wyborczy dla wyboru posłów z gmin wiejskich“ a nie czyniono wzmianki o istniejących powiatach, albowiem dodatek ten musiałby się zawsze odnosić także do istniejących granic powiatów.

W tak zmienionym tekście należałoby dalej w myśl powyższych wskazówek u wstępu art. I. wyraz „odtąd“ zastąpić wyrazami „na przyszłość“.

Również należałoby także §. 7 ord. wyb., który w projekcie ustawy nie został uwzględniony, w ten sposób zmienić, iżby wyrazy „każdy z okręgów wyborczych w §. 5. wymienionych“ zastąpione były wyrazami „każdy z okręgów wyborczych w §. 5. oznaczonych“ a to z tej przyczyny, że w projektowanym §. 5 ord. wyb. okręgi wyborcze nie byłyby jak dotychczas imiennie wyszczególnione.

Co się wreszcie tyczy §§. 32 i 33 ord. wyb., których zmiana w obec powyższych wskazówek okazuje się także konieczną, ze względu na brzmienie §§. 5. i 6. projektowanej ustawy, to winna ta zmiana nastąpić w §. 32 przez całkowite opuszczenie drugiego ustępu tego paragrafu, zaś teraźniejszy tekst §. 33 należałoby mniej więcej w sposób następujący zmienić.

§. 33.

Naczelnik politycznej władzy powiatowej powinien listy wybranych i wedle §. 14. powołanych wyborców zestawić w jedną listę wyborców okręgu wyborczego i w dwóch egzemplarzach przygotować do aktu wyborczego.

W końcu zwraca c. k. Prezydium Namiestnictwa wskutek powyższego reskryptu ministerjalnego uwagę i na tę okoliczność, że w obec analogicznych postanowień ordynacji wyborczej do Rady państwa, tudzież zasad teraźniejszej ustawy konstytucyjnej (o obliczeniu ludności), wedle której nie bywa sprawdzaną ludność miejscowa w myśl obowiązującej ordynacji wyborczej do Sejmu krajowego, byłoby bardzo pożądanem, ażeby w §. 27. ord. wyb. do Sejmu krajowego, który stanowi o ilości wyborców w gminach wiejskich, słowa: „ludności miejscowej“ zastąpione zostały słowami: „ludności w gminie obecnej“.

W myśl powyższych wskazówek postanowił zatem Wydział krajowy w skutek uchwały swej z 25. kwietnia 1884 wygotować projekt ustawy względem zmiany §§. 5, 6, 7, 27, 32 i 33 kraj. ord. wyb. z 26. lutego 1861 i przedkładając takowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić obok dołączonej ustawę.

Lwów dnia 25. lipca 1884 r.

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca :

Waleryan Podlewski w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Aleg:

Ustawa

z dnia . . . . . zmieniająca §§. 5. 6. 7. 27. 32. i 33. krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. lutego 1861.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam :

Art. I.

Postanowienia §§: 5. 6. 7. 27. 32 i 33 krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. lutego 1861 od czasu poniżej w artykule II oznaczonego przestaną obowiązywać w dotychczasowem brzmieniu i opiewać będą jak następuje :

§. 5.

Każdy z 74 powiatów politycznych w granicach swych terytoryalnych tworzy osobny okręg wyborczy dla wyboru posłów z gmin wiejskich.

§. 6.

Miejszem wyborczem dla każdego okręgu wyborczego gmin wiejskich jest siedziba politycznej władzy powiatowej.

§. 7.

Każdy z okręgów wyborczych w §. 5. oznaczonych wybiera jednego posła.

Wyborey wszystkich w jednym okręgu wyborczym położonych gmin (wyjąwszy miasta uprawnione do wyboru według §. 2.) tworzą jedno ciało wyborcze.

§. 27.

Celem wyboru posłów z gmin wiejskich oznaczy polityczna władza powiatowa ilość wyborców wybrać się mających z każdej gminy okręgu wyborczego, (z wyjątkiem miast w § 2. wyszczególnionych) stosownie do przepisu §. 12. według stanu ludności obecnej w gminie podczas ostatniego spisu ludności.

O liczbie wyborców przypadającej na każdą gminę uwiadomi polityczna władza powiatowa naczelnika gminy i poleci mu, aby sporządził i przedłożył spis członków gminy uprawnionych według postanowień §§. 13. i 17. do wyboru wyborców.

§. 32.

Gdy po odbytych wyborach wyborców we wszystkich gminach wiejskich powiatu lista wyborców uzupełniona została, naczelnik powiatowy polityczny wystawić i doręczyć ma wyborcom karty legitymacyjne, zawierające bieżący numer listy powiatowej wyborców, nazwisko i miejsce zamieszkania wyborcy, tudzież miejsce, dzień i godzinę wyboru posła na Sejm krajowy.

§. 33.

Naczelnik politycznej władzy powiatowej zestawia listy wyborców wybranych i w myśl §. 14. powołanych do wyboru w jedną główną listę wyborców okręgu wyborczego i przygotowuje ją w dwóch egzemplarzach do aktu wyborczego.

Art. II.

Ustawa niniejsza zacznie obowiązywać z dniem rozpisania pierwszych po jej ogłoszeniu następujących ogólnych wyborów posłów na Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 8.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem ustawy budowniczej dla król.
stoł. miasta Lwowa.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu odbytem dnia 28. Września 1882. uchwalił Wysoki Sejm projekt ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa.

Temu projektowi nie raczył Jego Ces. i król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z d. 12. lipca 1883. udzielić Cesarskiej sankcyi, C. k. Prezydum Namiestnictwa uwiadamiając o tem Wydział krajowy pismem z d. 29. Lipca 1883. l. 7.736, przytoczyło zarazem powody, dla których nastąpiło uchylenie rzeczzonego projektu ustawy. O tym stanie rzeczy został Magistrat na dniu 7. Sierpnia 1883. l. 39.838. zawiadomionym przy udzieleniu powodów odmówienia Najwyższej sankcyi.

Skutkiem tego przedłożył Magistrat król. stoł. miasta Lwowa sprawozdaniem z dnia 1. Sierpnia 1884. l. 35.206. nowy, przez Radę miejską na dniu 24. Lipca 1884. uchwalony projekt ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa.

Wydział krajowy porównał ten nowy projekt z dawniejszym przez Wysoki Sejm na dniu 28. Września 1882. uchwalonym, z przyczynami, które według pisma c. k. Prezydum Namiestnictwa z dnia 29. Lipca 1883. l. 7.736. spowodowały odmówienie Najwyższej sankcyi temu projektowi ustawy, wreszcie z innemi ustawami budowniczymi, mającemi moc obowiązującą, i ułożył na tej podstawie nowy projekt ustawy budowniczej dla miasta Lwowa, który tylko w tych ustępach różni się od projektu przez Radę miejską na dniu 24. Lipca 1884. uchwalonego, które zdaniem Wydziału krajowego, mogłyby znowu spowodować odmówienie Najwyższej sankcyi temu na nowo uchwalic się mającemu projektowi ustawy budowniczej. Prócz tego umieścił Wydział krajowy w swoim projekcie kilka stylistycznych poprawek, dążących do jaśniejszego, więcej poprawnego oddania myśli zawartych w projekcie przez Radę miejską uchwalonym.

Nie wdając się w szczegółowy rozbiór wszystkich postanowień nowego projektu ustawy, ogranicza się Wydział krajowy do uwydatnienia i uzasadnienia w niniejszem sprawozdaniu:

I. różnic zachodzących między obecnym projektem, a uchwalonym przez Wysoki Sejm na dniu 28. Sierpnia 1882.; następnie

II. ustępów, w których przedłożony projekt różni się od uchwalonego przez Radę miejską na posiedzeniu z dnia 24. Lipca 1884; nareszcie

III. usprawiedliwia postanowienia §§. 5. i 29. projektu, w których ten projekt, zgodnie z postanowieniami projektów przez Wysoki Sejm na dniu 28. Września 1882. i przez Radę miejską na dniu 24. Lipca 1884. uchwalonemi, nie uwzględnia uwag poczynionych w piśmie c. k. Prezydium Namiestnictwa z d. 29. Lipca 1883. l. 7.736/pr.

W tym kierunku podnosi Wydział krajowy przedewszystkiem:

1.) że w obecnym projekcie ustawy nie ma wstępu, umieszczonego w projekcie z dnia 28. Września 1882. Postanowienia jednak zawarte w tym wstępie umieszczone zostały zgodnie z projektem przez Radę miejską uchwalonym w §§. 80, 81. i 85. nowego projektu, a to w §§. 80. i 81. z uwzględnieniem uwag zawartych w piśmie c. k. Prezydium Namiestnictwa.

2.) §. 1. uzupełniony jest zgodnie z projektem przez Radę miejską uchwalonym, postanowieniem określającym terytoryalny zakres ustawy.

3.) Ustęp trzeci §. 4. zawiera zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z projektem przez Radę miejską uchwalonym, jedynie tylko postanowienie, że o obowiązku odstąpienia gminie części gruntu na publiczną drogę, ulicę lub plac, orzeka w razie odwołania się c. k. Namiestnictwo.

4.) C. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmiło, że c. k. Ministerstwo wyraziło zapatrywanie, by w §. 5. umieszczono zgodnie z dawniejszym, w r. 1876. przez Wysoki Sejm uchwalonym projektem ustawy budowniczej postanowienie, że budujący jest obowiązany ułożyć chodnik przed nowo wybudowanym domem Jako powody przemawiające za umieszczeniem takiego postanowienia przytacza c. k. Ministerstwo względy czystości i ochrony murów.

Według sprawozdania Magistratu pominięła Rada miejska z tego powodu to postanowienie, ponieważ nakłada zbyt ciężki i kosztowny obowiązek na budujących i mogłoby odstraszać ich od chęci budowania. Nadto byłoby niesłusznem wymagać od tych, którzy w przyszłości będą budować, by chodniki własnym kosztem urządzali, gdy dotychczas tego nie wymagano. Nareszcie podnosi gmina, że z własnych funduszków zakłada i będzie zakładać chodniki w ulicach, a szczególnie w tych, które się zabudowują. Dlatego nie uznała Rada gminna za stosowne uzupełnić §. 5. projektu przez Wysoki Sejm na dniu 28. Września 1882. uchwalonego, postanowieniem przez c. k. Ministerstwo podniesionem. Wydział krajowy podzielił to zapatrywanie Rady miejskiej i projektuje uchwalenie §. 5. w niezmienionem brzmieniu, a to głównie dla tego, bo z jednej strony względem czystości i ochrony murów przez Ministerstwo podniesionym w zupełności stanie się zadosyć, gdy chodniki wprawdzie nie przez budujących domy, lecz przez gminę urządzonymi zostaną; z drugiej strony zaś zmniejszenie ciężarów na budujących nakładanych, stać się może bodźcem do stawiania nowych budynków, dlatego tylko pochwalać i popierać można dążność gminy do zmniejszania kosztem gminy ciężarów, które mogłaby nałożyć na stawiających nowe budynki.

5.) W pierwszym ustępie §. 6. projektuje Rada miejska zastąpienie postanowienia projektu z d. 28. Września 1882. przyznającego właścicielowi przyległej realności prawo nabycia od gminy na własność części gruntu pozostałej z drogi, placu lub ulicy, przy otwarciu dla publicznej komunikacji nowej drogi, placu lub ulicy, lub też rozszerzeniu albo sprostowaniu istniejącej drogi, placu lub ulicy, — obowiązkiem nabycia takiego gruntu. Zważywszy jednak, że obowiązująca ustawa cywilna wkłada wprawdzie w §. 365. kod. cyw. na właścicieli obowiązek odstąpienia swej własności za wynagrodzeniem, jeżeli tego wymaga dobro publiczne; jednak nie ma ustawy, któraby wkładała na obywateli obowiązek przymusowego nabywania publicznej własności; zważywszy, że nie ma ścisłej analogii pomiędzy wypadkami omawianymi w §§. 4. i 6.

projektu ustawy, gdyż postanowienie §. 4. nie zmusza właściciela bezwarunkowo do nabycia gruntu, lecz pozostawia mu wolny wybór, lub nabycia gruntu i stawiania zamierzonego budynku, lub też uwolnienia się od nabywania gruntu gminnego przy odstąpieniu od zamiaru stawiania nowego budynku; — zważywszy, że żadna z ustaw budowniczych Wydziałowi krajowemu znanych nie zawiera postanowienia analogicznego z powyższem postanowieniem projektowanym przez Radę miejską w ustępie 1. §. 6.; — zważywszy wreszcie, że ustawa drogowa z d. 18. Sierpnia 1866. Nr. 15. Dz. u. kr. z r. 1867. znajdując się w §. 9. w zupełnie analogicznym położeniu co do gruntów zaniechanej drogi, nie wkłada na właścicieli sąsiednich gruntów obowiązku nabywania własności gruntów pochodzących z zaniechanej drogi: — Wydział krajowy doszedł do przekonania, że powyższa zmiana projektowana przez Radę miejską nie da się usprawiedliwić i gdyby uchwaloną została, mogłaby najprawdopodobniej cały projekt narazić na odmówienie Najwyższej sankcyi. Dla tego Wydział krajowy projektuje uchwalenie 1. ustępu §. 6. w takim brzmieniu, jak opiewa projekt przez Wysoki Sejm na dniu 28. Września 1882. uchwalony.

6.) Ustęp 2. §. 6. zawiera zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z projektem uchwalonym przez Radę miejską jedynie postanowienie, że o wywłaszczeniu na cele zmian w ustępie 1. tego §. wymienionych, przez władze autonomiczne za potrzebne uznanych, orzeka c. k. Namiestnictwo według obowiązujących w tej mierze prawnych przepisów.

7.) Podziałki (skala) dla planów zostały w §. 9. zmienionymi zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej.

8.) W §. 11. opuszczono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej ostatni ustęp projektu z dnia 28. Września 1882. postanawiający, że przeprowadzenie komisji z przyzwaniem stron, w poprzednich ustępach tego §. przepisane, nie jest wymagane, jeżeli przedłożone plany budowy opatrzone są pisemnem zezwoleniem współwłaścicieli, dożywotników i sąsiadów.

9.) Stylizację §. 13. zmieniono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej w sposób odpowiadający brzmieniu §. 14. ustawy budowniczey dla 29 miast z d. 28. Kwietnia 1882. N. 77. dz. u. kr.

10.) W §. 17. opuszczono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej 2. ustęp projektu z dnia 28. września 1882. postanawiający, że w pewnych wypadkach może władza dla względów publicznych unieważnić udzielony konsens.

11.) C. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmiło, że c. k. Ministerstwo zwróciło uwagę, czy nie byłoby stósownem przywrócić w §. 29. postanowienie zawarte pierwotnie w dawniejszym projekcie z r. 1876, mocą którego budujący przy większych realnościach byliby obowiązani urządzać studnie. Rada miejska nie zastosowała się jednak do tej uwagi, a Magistrat usprawiedliwia tę okoliczność w swem sprawozdaniu następującym sposobem. Postanowienie takie byłoby zbyt uciążliwem dla budujących z powodu znacznych kosztów, jakichby w wielu wypadkach wymagało urządzenie studni. W zastosowaniu zaś tylko wyjątkowo osiągnięto by cel zamierzony, t. j. wydostanie zdrowej wody, przydatnej do picia, gdyż grunt jest po największej części zakażonym, a woda zaskórna nieodpowiedniej jakości. Z tych przyczyn stara się gmina usilnie o zaopatrzenie miasta w potrzebną ilość zdrowej wody i jakkolwiek już osiągniętych w tym kierunku wyników nie można uważać za wystarczające, gmina nie ustaje w staraniach o osiągnięcie jeszcze pomyślniejszych i zupełnie wystarczających wyników w tym kierunku.

Wydział krajowy dzielając w zupełności te wywody Reprezentacyi miasta Lwowa, przystępuje do jej wniosku, i nieprojektuje zmiany w wskazanym kierunku, postanowień projektu z dnia 28. Września 1882.

12.) C. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmiło, że zdaniem c. k. Ministerstwa postanowienie 1. ustępu §. 35. projektu z 28. Września 1882, iż kuchnie mają być tak umieszczane, aby z pomieszkaniem łączyły się bezpośrednio albo za pomocą wewnętrznej komunikacyi, nigdy

zaś przez podwórze lub ganki otwarte, byłoby za daleko idącym ograniczeniem budujących. Pomimo tego jednakowoż Rada miejska uchwaliła w projekcie z dnia 24. lipca 1884. zachować to postanowienie, a Magistrat przytacza w swem sprawozdaniu w celu uzasadnienia tego postanowienia, że dotychczas we Lwowie prawie wszędzie kuchnie są w ten sposób urządzone, a i w przyszłości urządzenie ich w taki sposób nie będzie podlegać takim trudnościom, ażeby z tego jakiegokolwiek ograniczenie lub ciężary dla budujących wyniknąć mogły. Nadto mniema Magistrat, jakoby względy higieniczne wymagały takiego urządzenia. Wydział krajowy nie mógł atoli podzielić zapatrywań Reprezentacji miejskiej na tę sprawę. Albowiem przedewszystkiem nie mógł w sobie wyrobić przeświadczenia, jakoby względy higieniczne przemawiały nieodzownie za bezpośredniem łąčeniem kuchni z pomieszkaniem. Wydział krajowy mniema i owszem, że zaniechanie bezpośredniego łączenia kuchni z pomieszkaniem, ochroni pomieszkania od pary i wyziewów kuchennych, a zatem względy higieniczne raczej przemawiają za zaniechaniem takiego bezpośredniego łączenia, aniżeli za nieodzownem wymaganiem, by kuchnia z pomieszkaniem bezpośrednio łąconą była. Zbytecznem byłoby zaś wykazywać obszernie, że wymaganie, ażeby łączenie kuchni z pomieszkaniem tylko w pewien przepisany sposób skutecznionem być mogło, jest ograniczaniem wolności budujących, które tylko w takim wypadku usprawiedliwionem być mogłoby, gdyby tego wymagały przeważne względy dobra publicznego. Takich względów zaś niema w obecnym wypadku. Dla tego projektuje Wydział krajowy wypuszczenie 1. ustępu §. 35 projektu z 28. Września 1882.

13.) Ustęp 3. §. 44. zmieniono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej w ten sposób, że w domach dwu lub trzypiętrowych powinny być urządzone schody ogniotrwałe, a tylko boczne mogą być sporządzone z drzewa, jeżeli są połączone z głównymi ogniotrwałemi.

14.) W ustępie c. §. 46 — zmieniono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej, postanowienie, według którego kominy wąskie czyli rosyjskie, do których wpuszczono trzy dymy, miały mieć szerokości 16 cm., na postanowienie, że takie kominy winny mieć szerokości 25 cm.

15.) Dodano zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej, jako ostatni ustęp §. 46. postanowienie, że w razie urządzenia pieców i kuchni do opalania węglem kamiennym, wzbronionem jest używanie wszelkich takich przyrządów, jak zasówki, zatyczki, tak zwane klucze, klapy i t. p., któreby zamykały szczelnie piece i kuchnie od kominów, i wstrzymywały uchodzenie do tychże szkodliwych gazów.

16.) Zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i uchwałą Rady miejskiej pominięto w przedostatnim ustępie §. 50. postanowienie zawarte w projekcie z 28. Września 1882., według którego rury spustowe i gańce w wychodkach realności w mieście i gęściej zaludnionych przedmieściach można było urządzać także z trąb drewnianych, szczelnie spojonych i wewnątrz osmołowanych, — a umieszczono to postanowienie jako dodatek przy §. 68, pomiędzy wyjątkowemi postanowieniami dla budowli na gruntach od miasta odległych.

17.) Zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej, opuszczono w §. 73. postanowienie, według którego nowy nabywca realności w drodze licytacji przymusowo sprzedanej, obowiązany być miałby nie prędzej jak w ciągu jednego roku przeprowadzić realność do możliwie dobrego i bezpiecznego stanu.

18.) W 2. i 3. ustępach §. 74. zastąpiono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej postanowienia projektu z dn. 28. Września 1882 odnoszące się do łątania dachów gontowych, postanowieniami, że do naprawy dachów gontowych w czasie lat 25 od dnia ogłoszenia ustawy na budynkach w śródmieściu i na przedmieściach gęściej zabudowanych, tudzież na budynkach piętrowych, potrzeba zezwolenia Magistratu, jeżeli nie chodzi tylko o wymianę pojedynczych lub małej ilości gontów, — a pozwolenie takie może być

tylko natenczas udzielone, jeżeli wiązanie dachu zostanie uznane jako zupełnie zdrowe lub przynajmniej w tak dobrym stanie, że zdoła przetrwać zamierzone pokrycie gontami, w przeciwnym razie zaś należy zarządzić odnowienie wiązania dachu i ogniotrwałe pokrycie.

19.) Zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej zmieniono postanowienia §. 75. odnoszące się do zastosowania przepisów projektowanej ustawy do istniejących budynków.

20.) W §§. 77. i 78. uchwaliła Rada miejska, że ona ma orzekać o udzielaniu wszelkich konsensów na budowę. Magistrat przytacza w swem sprawozdaniu dla uzasadnienia tej przez Radę miejską projektowanej zmiany, jedynie, że przyjęcie tej zmiany nie wykluczałoby możliwości, by Rada miejska w myśl §. 43. statutu dla miasta Lwowa poruczyła tę czynność Magistratowi. Wydział krajowy obstaje jednak pomimo tej uchwały Rady miejskiej przy niezmienionem postanowieniu projektu z dn. 28 Września 1882, ponieważ udzielanie konsensów na budowę jest zazwyczaj jedynie tylko zadaniem władzy wykonawczej, a Magistrat jest organem wykonawczym Reprezentacji miejskiej, Rada miejska zaś według §. 33. statutu organem uchwalającym i nadzorującym, a władza wykonawcza jej nie przysłużyła.

21.) Natomiast wypuszczono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i uchwałą Rady miejskiej w ustępie b. §. 78 wyraz „wszystkich“, dla przywrócenia harmonii tego postanowienia z postanowieniami §§. 66 i 67 statutu.

22.) Również zmieniono stylizację §. 79 zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej.

23.) Postanowienia ustawy wstępnej projektu z d. 28. Września 1882 umieszczono w sformułowaniu zgodnem z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej w §§. 80., 81. i 85.

24.) Nareszcie zaprojektowano zgodnie z uchwałą Rady miejskiej w §. 84, że projektowana ustawa ma wejść w życie z 45. dniem po jej ogłoszeniu.

Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony pod 1/. projekt ustawy.

Alegat

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 19. Sierpnia 1884.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblíkiewicz w. r.

Sprawozdawca

Dr. Franciszek Smolka w. r.

Członek Wydziału krajowego.

U S T A W A

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca ustawę budowniczą dla król. stoł. miasta Lwowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nadaję król. stoł. miastu Lwowu ustawę budowniczą:

Ustawa budownicza

dla król. stoł. miasta Lwowa.

Dział I.

O pozwoleniu na budowę.

§. 1.

Budowy wymagające pozwolenia urzędowego (konsensu).

Pozwolenia urzędowego (konsensu) potrzeba na wykonanie w terytoryalnym obrębie miasta Lwowa nowych budowli, na przebudowanie, powiększenie albo rozebranie częściowo lub w całości budynków istniejących, na przedsiębranie w budynkach istniejących takich zmian, które oddziałują na moc i trwałość budynków, na stosunki sanitarne lub bezpieczeństwo ogniowe, albo z którymi jest połączone przeobrażenie frontu, lub wreszcie które wywierają wpływ na prawa sąsiadów, — na budowę studzien, wodociągów, zbiorników na wodę lub nawóz, kanałów, jam kloacnych, przedsiębranie robót w ogólności, z którymi wykopy ziemne są połączone, na odgraniczenie gruntów od ulic i placów publicznych, i t. p. roboty.

§. 2.

Budowy wymagające tylko doniesienia.

Przy zmianach budowlanych, które nie należą do rodzaju robót w §. 1. przytoczonych, wystarcza, jeżeli osoba do kierowania lub wykonania odnośnych robót w myśl ustaw obowiązujących upoważniona, zawiadomi poprzednio miejski Urząd budowniczy przez zapisanie przedsiębrać się mającej roboty w księgach na ten cel przeznaczonych.

Urząd budowniczy mocen jest wstrzymać wykonanie robót, któreby uznał jako ulegające przepisom §. 1. i zażądać przedłożenia w myśl §. 7. niniejszej ustawy.

Przy naprawach, które nie wprowadzają zmiany w ogólnym stanie budynku i których celem jest tylko utrzymanie w dobrym stanie poszczególnych przedmiotów, nie wymaga się żadnego uwiadomienia.

§. 3.

Oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu przy istniejących ulicach, drogach i placach publicznych.

Jeżeli przedmiot budowy, czy to budynek, czy odgraniczenie licować ma do ulicy, drogi lub placu publicznego, należy przed wniesieniem do Magistratu podania o konsens zapewnić się, czy kierunek dotychczasowej linii frontowej albo dotychczasowego poziomu nie ulegnie zmianie, według ogólnego planu regulacyjnego całego miasta, który to plan w urzędzie budowniczym do użytku stron interesowanych stale będzie wyłożony.

Gdyby zmiana taka nastąpić miała, należy wnieść do Magistratu podanie o oznaczenie linii regulacyjnej a względnie oznaczenie poziomu dla stawiać się mającego budynku z załączeniem właściwych planów w dwóch egzemplarzach, a mianowicie:

sytuacyjnego w takiej rozciągłości, aby regulacja dokładnie mogła być rozpoznana, i niwelacyjnego, które to plany podług skali w §. 9. ustanowionej mają być sporządzone i dokładnie w miarze metrycznej kotowane.

Linie regulacyjną i wysokość poziomu oznacza urząd budowniczy na miejscu.

Jeżeli linia regulacyjna i wysokość poziomu są już ustanowione, natenczas załatwienie podania ma być doręczone stronie w przeciągu dni 20, jeżeli zaś dopiero osobno muszą być ustanowione, w przeciągu dni 30.

Gdyby terminy powyższe nie mogły być zachowane, należy w tym samym czasie zawiadomić stronę o powodach zwłoki.

§. 4.

Odszkodowanie przy zmianie linii frontowej w istniejących drogach, ulicach i placach.

Jeżeli w skutek ustanowienia linii regulacyjnej okaże się potrzeba, ażeby przedmiot budowy, który ma być z gruntu wzniesiony, dobudowany lub przebudowany, został po za dotychczasową linię frontową naprzód wysunięty lub w tył cofnięty, natenczas w pierwszym przypadku obowiązany jest podający o konsens, zaś w drugim przypadku obowiązana jest gmina m. Lwowa nabyć część gruntu położoną pomiędzy dawniejszą linią frontową, a nową linią regulacyjną.

Gdyby co do ceny wynagrodzenia ugoda dobrowolna nie przysłała do skutku, cena ta będzie oznaczona przez sądowe oszacowanie.

O powyższym obowiązku odstąpienia gminie części gruntu na publiczną drogę, ulicę lub plac, orzeka w razie odwołania się, c. k. Namiestnictwo.

Jeżeli postanowienie względem kierunku linii regulacyjnej stało się prawomocnem, może być konsens na zamierzoną budowę udzielony, chociażby cena wynagrodzenia za odstąpić się mającą część gruntu nie była jeszcze ustanowioną i uiszczoną, skoro we właściwym sądzie realnym złożoną zostanie kaucya, odpowiadająca wartości wywłaszczonego gruntu, jaką władza pozwalająca budowy po wysłuchaniu dwóch biegłych oznaczy.

§. 5.

Podział gruntu pod budowlę i otwarcie nowych ulic.

Jeżeli grunt pod budowlę na żądanie właściciela ma być podzielony na części, należy przed wniesieniem podania o konsens na budowę uzyskać potwierdzenie planu działów.

Tym celem należy przedłożyć plany sytuacyjne w dwóch egzemplarzach i oznaczyć w takowych z podaniem miar czarnym kolorem granice całej podzielić się mającej realności, zaś czerwonym kolorem granice utworzyć się mających parcel, prócz tego należy podać na planach wymiar całej realności przed podziałem, jako też wymiar poszczególnych nowych parcel.

Właściciel realności, która na jego żądanie ma być podzieloną na części, winien odstąpić bezpłatnie z tej realności gruntu, potrzebne na utworzenie, w celu przeprowadzenia zamierzonego podziału realności, nowych placów, dróg i ulic, oraz na sprostowanie lub rozszerzenie istniejących, jednakże do szerokości tychże nie większej jak 20 metrów.

Zezwolenie na podział realności traci swoją ważność, jeżeli do lat trzech od dnia doręczenia odnośnego konsensu zabudowanie wydzielonych parcel nie zostało rozpoczęte, lub podział w księgach gruntowych nie został przeprowadzony.

§. 6.

Otwarcie nowych lub rozszerzenie istniejących ulic w interesie komunikacji publicznej.

Gdyby uznaną została potrzeba otwarcia dla publicznej komunikacji nowej drogi, placu lub ulicy przez grunta prywatne, bądź puste, bądź zabudowane, lub też rozszerzenia albo sprostowania istniejącej drogi, placu lub ulicy, obowiązany jest właściciel odnośnej realności odstąpić potrzebną na ten cel część gruntu za wynagrodzeniem, a nawzajem służy mu prawo nabyć od gminy na własność część gruntu pozostałą z drogi, placu lub ulicy.

O wywłaszczeniu na cele powyższych zmian, przez władze autonomiczne za potrzebne uznanych, orzeka c. k. Namiestnictwo według obowiązujących w tej mierze prawnych przepisów.

Gdyby w obydwu powyższych przypadkach ugoda dobrowolna co do ceny wynagrodzenia nie przysłała do skutku, cena ta będzie oznaczona przez sądowe oszacowanie.

§. 7.

Podanie o pozwolenie na budowę (konsens).

Przed rozpoczęciem budowy należy wnieść do Magistratu podanie o pozwolenie na budowę (konsens) z załączeniem planów w dwóch egzemplarzach.

Podający obowiązany jest w razie zachodzącej wątpliwości wykazać prawo własności przedmiotu, czy gruntu pod budowę przeznaczonego, albo też przedłożyć pozwolenie właściciela, a jeżeli działa w imieniu trzecich osób, tych pełnomocnictwo.

§. 8.

Plany na budowę.

Plany na budowę powinny zawierać :

- a) Plan sytuacyjny z uwidocznieniem położenia i granic realności do zabudowania przeznaczonej, przedmiotu budowy także powstać mającego, tudzież istniejących starych zabudowań, podwórz, dziedzińców i ogrodów, położenia przylegających sąsiednich realności i budynków z oznaczeniem ich właścicieli i numerów tabularnych, wreszcie ościennej ulicy, nazwy i szerokości tejże, kierunku linii frontowej, a względnie regulacyjnej. W planie tym należy wykazać także i przez odpowiednie pokotowanie uwidocznienie obszaru całej realności, przestrzeń jej już zabudowaną, jako też zabudować się mającą.
- b) Plan niwelacyjny, a mianowicie przekrój podłużny i poprzeczny, przez środek ulicy z dokładnem oznaczeniem liczbami wszystkich znaczniejszych wzniesień oraz wysokości progu wejścia głównego nowej budowy.
- c) Plany poziome wszystkich pięter, piwnic i poddasz, przekrój podłużny i poprzeczny, tudzież widok zewnętrzny budynku z oznaczeniem wysokości sąsiednich domów.

Na planie piwnic powinny być uwidocznione doły kloaczne, kanały domowe, połączenia ich z kanałem głównym, ich przekrój poprzeczny i spadek, dalej ścieki wodne i studnie.

Na planie poddasza należy przedstawić wszystkie mury strychowe, kominowe i ogniowe, tudzież podział poddasza, jeżeli takowe częściami na użytek mieszkańców domu ma być oddane.

Wszelkie miary, czyli koty, odstępki budynku od ulicy, sąsiednich granic i zabudowań, szczególnie zaś grubości murów, wysokości ubikacji i ich rozmiary, mają być dokładnie oznaczone liczbami według miary metrycznej.

Niezwykłe konstrukcye, mianowicie żelazne mają być przedstawione w szczegółowych rysunkach, a wytrzymałość ich obliczona w dołączonym statycznym rachunku.

Przy wykonaniu reperacyj lub zmian częściowych wystarcza przedłożenie planu tej części budynku, w której zmiana ma być uskuteczniłą.

Wszystkie plany mają być wykonane na trwałym papierze, lub płótnie.

§ 9.

Podziałka (skala) dla planów.

Plany mają być rysowane według miary metrycznej a mianowicie :

Plany sytuacyjne obejmujące większą przestrzeń podług skali 1 : 1000 czyli 1 cm. = 10 m. przy mniejszej przestrzeni podług skali 1 : 500 czyli 1 cm. = 5 m.

W planach niwelacyjnych należy miary długości oznaczyć według skali planów sytuacyjnych, zaś miary wysokości według skali 10 razy powiększonej.

Plany na budowę mają być rysowane podług skali 1 : 100 czyli 1 cm. = mtr.

Rysunki szczegółowe i konstrukcyjne mają być rysowane podług takiej skali, aby dokładne ich rozpoznanie było możebnem, mianowicie w stosunku 1 : 10, 1 : 20, 1 : 50 i t. p.

§. 10.

Podpisy na planach na budowę.

Plany przedłożone do zatwierdzenia mają być opatrzone podpisem właściciela gruntu przeznaczonego do zabudowania, albo tegoż umocowanego zastępcy, jakoteż autora planów.

§. 11.

Przeprowadzenie komisji przed udzieleniem konsensu na budowę.

Po wniesieniu podania o pozwolenie na budowę, Magistrat w najkrótszym czasie zbada projekt budowy przez komisję, złożoną z administracyjnego i technicznego urzędnika, a w razie potrzeby i fizyka miejskiego.

Do komisji tej mają być zawezwani: właściciel przeprowadzić się mającej budowy, albo jego pełnomocnik, kierujący budową, tudzież sąsiedzi. Komisya powinna odbywać się na miejscu budowy. Magistrat może jednak zarządzić komisję w urzędzie, wszelako i w takim razie służy interesowanym stronom prawo żądania oględzin na miejscu.

Komisya starać się będzie o usunięcie przeszkód w drodze dobrowolnej ugody. Jeżeli ugoda przyjdzie do skutku, zostanie na podstawie tejże udzielony konsens na budowę, o ile takowa ze względów publicznych może być uskutecznią. Gdyby zaś ugoda nie przyszła do skutku, rozstrzygnie władza do udzielania konsensu na budowę powołana o podniesionych zarzutach, o ile rozstrzygnięcie to należy do zakresu jej działania, oraz orzeknie, czy i o ile ze względów publicznych zamierzona budowa może być uskutecznią, a stosownie do tego albo odmówi konsensu na budowę, albo go udzieli z zastrzeżeniem co do zarzutów z tytułu prawa prywatnego uczynionych i pod tym ostatnim względem odeszle strony na drogę sądową, pozostawia-

jąc budującemu, by się przeciw podniesionym zarzutom zastrzegł w myśl postanowień ustawy cywilnej i przepisów postępowania sądowego, a według okoliczności budowę na własne niebezpieczeństwo rozpoczął lub rozpoczętą dalej prowadził (§. 472 proced. sąd. i §§. 340—342 kodeksu cywilnego).

Podniesione z tytułu prawa prywatnego zarzuty, których rozstrzygnięcie na drodze sądowej zostało zastrzeżeniem, mają być w załatwieniu podania wyraźnie wymienione. Protokół powyższego postępowania ma być podpisany przez wszystkie obecne strony.

§. 12.

Udzielenie konsensu. Zawiadomienie o takowym stron interesowanych. Rekursu tychże.

Na podstawie planów w §. 7. przepisanych i rozprawy, czy też protokołu komisji w §. 11. określonego, udziela się podającemu przy zwrocie jednego egzemplarza przedłożonych i klauzulą zatwierdzenia opatrzonych planów pozwolenie na budowę (konsens) bezwarunkowo lub też z ograniczeniami bliżej poszczególnionemi.

O udzieleniu lub odmówieniu konsensu, zawiadamia się podającego, tudzież wszystkie te strony, które przeciw zamierzonej budowie zarzuty podniosły. Przeciw orzeczeniu temu służy interesowanym droga rekursu. Rekurs powinien być wniesiony w przeciągu dni 14 od dnia doręczenia orzeczenia, w przeciwnym bowiem razie będzie bezwzględnie odrzucony.

Załatwienie podań o konsens na budowę ma być doręczone stronom w przeciągu dni 15, jeżeli zaś sprawa podlega rozstrzygnięciu Reprezentacyi miasta, w przeciągu dni 30.

§. 13.

Konsens na budowę zakładów przemysłowych lub fabryk.

Przy budowlach na cele przedsiębiorstw przemysłowych, które w myśl ustawy przemysłowej wymagają zezwolenia władzy politycznej, ma być pertraktacya budownicza ile możności połączoną z pertraktacyą przemysłowo-policyjną.

W każdym razie konsens na taką budowę może być udzielony dopiero po prawomocnem zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstwa.

§. 14.

Zakaz budowania bez konsensu, albo przed uzyskaniem tegoż.

Bez konsensu nie wolno budowy rozpoczynać. W razie rekursu orzeknie władza udzielająca konsens, czy przed rozstrzygnięciem rekursu przez właściwą władzę i pod jakimi zastrzeżeniami budowa może być rozpoczętą lub dalej prowadzoną, a do orzeczenia tego należy zastosować się bezwzględnie.

§. 15.

**Zastosowanie się do potwierdzonych planów. Zmiany
dozwolone. Sprostowanie planów.**

Od potwierdzonych planów nie wolno odstąpić bez zezwolenia władzy, chyba, że idzie tylko o takie zmiany, dla których według §. 2. wystarcza doniesienie miejskiemu Urzędowi budowniczemu. W innych przypadkach należy przedłożyć do zatwierdzenia plan częściowy, wykazujący zmianę planu pierwotnego.

W razie zmian większych może władza zażądać planów należycie sprostowanych i wymienić takowe na plany pierwotne.

§. 16.

**Przechowanie potwierdzonych planów i konsensu
na miejscu budowy.**

Potwierdzone plany i konsens na budowę mają być zawsze dla użytku nadzorujących organów Magistratu przechowane na miejscu budowy.

§. 17.

Unieważnienie konsensu.

Konsens na budowę traci swoją ważność, jeżeli w przeciągu dwóch lat od udzielenia go, budowa nie została rozpoczęta, albo po rozpoczęciu przez dwa lata była zawieszoną.

Dział II.

Przepisy szczegółowe o budowaniu.

A. Ze względu na kierownictwo budowy, tudzież na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

§. 18.

Odpowiedzialność za wykonanie budowy.

Wykonywaniem robót przy budowie kierować może tylko osoba upoważniona do tego w myśl ustaw obowiązujących. Kierownik budowy powinien przed rozpoczęciem tejże w księdze przeznaczonej na ten cel w Urzędzie budowniczym miejskim zapisać oświadczenie, że obejmuje odpowiedzialność za wykonanie budowy.

O każdej zmianie w osobie kierownika budowy należy donieść miejskiemu Urzędowi budowniczemu w przeciągu 24 godzin.

Nowo obejmujący kierownictwo budowy powinien w tymże czasie zapisać w Urzędzie budowniczym powyżej wskazane oświadczenie. W czasie zmiany w kierownictwie budowy, mają być roboty wstrzymane pod odpowiedzialnością właściciela budowy.

Kierujący budową odpowiada za umiejętne, dokładne i trwałe jej wykonanie, za użycie dobrych i celowi odpowiednich materiałów, za bezpieczeństwo wszelkich urządzeń pomocniczych w celu budowy

przedsięwziętych i w ogóle za przestrzeganie postanowień tej ustawy, oraz wszelkich odnośnych przepisów. Przez to jednakże nie jest wykluczoną odpowiedzialność i innych przy wykonaniu budowy zajętych osób, o ile takowe zawiniły.

§. 19.

Przepisy ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

O rozpoczęciu budowy należy zawiadomić miejski Urząd budowniczy najpóźniej 24 godzin przed jej rozpoczęciem.

Przy każdej budowie i naprawie budynku od ulicy należy ustawić znaki ostrzegające, lub w miarę potrzeby stosowne ogrodzenie; w wypadkach zaś, gdzie materiały budowlane, ziemia, narzędzia i t. p. na ulicy są złożone, albo gdzie drogi i place publiczne zostały rozkopane, należy nocną porą utrzymywać przed placem budowy latarnie oświetlone, a w razie potrzeby także straż nocną.

Każdą budowę nie wykluczając nasadzenia pięt, zmiany wiązań dachowych i t. p. w śródmieściu i bliższych albo więcej uczęszczanych ulicach na przedmieściu, należy przed rozpoczęciem roboty na czas jej trwania zagrozić od ulicy parkanem.

Przy budowach wykonywanych przy froncie ulicy, gdzie utrzymanie swobodnej komunikacji pieszej mogłoby być zagrożone, należy dla zabezpieczenia przechodniów urządzić nad chodnikiem silny dach ochronny, lub ułożyć tymczasowy chodnik.

Co do opłat placowego za wysunięcie parkanu na ulicę, jako też za dozwolone wyjątkowo składanie materiałów budowlanych na ulicach i placach publicznych, obowiązuje taryfa opłaty placowego.

Składanie materiałów budowlanych, o ile takowe według poprzedzającego ustępu nie zostało wyjątkowo dozwolone za opłatą placowego, niemniej gaszenie wapna na ulicach i placach publicznych jest zakazane. Ziemię z fundamentów wykopaną, tudzież rumowisko należy z ulic i placów publicznych bezzwłocznie uprzętnąć.

Przy rozbieraniu budynków należy dla uchylenia kurzu rozebrać się mające części poprzód zwilżać i nie wolno spuszczać rumowiska z góry inaczej, jak tylko w naczyniach lub trąbach zamkniętych; nie wolno również materiału drzewnego z dachu lub pięt na ulicę zrzucić, ale tylko spuszczać.

B. Ze względu na położenie budowy.

a) przy ulicach i placach publicznych.

§. 20.

Zabudowanie frontu przy ulicy.

W ulicach głównych wolno przy froncie stawiać tylko budynki główne, budynki zaś podrzędne służące na cele gospodarcze, przemysłowe lub tym podobne, jako to: stajnie, wozownie, warsztaty, magazyny i t. p., mają być umieszczone w głębi w podwórzu.

Gdyby ze względu na położenie miejscowe, budynki te tylko przy froncie postawione być mogły, a względy publiczne nie stały

temu na przeszkodzie, pozwolenie na to może być wyjątkowo udzielonem. Natenczas wszakże należy budynki te opatrzyć odpowiednią fasadą.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej, w przeciwnym razie ich odległość powinna wynosić najmniej 6 m., a wtedy fasada przyczółka powinna być zastosowaną do fasady frontowej.

W ulicach głównych nie wolno stawiać przy froncie domów parterowych. Gdzieby to wyjątkowo zostało dozwolonem, tam należy wyprowadzić mury w takiej grubości, aby na nie w przyszłości można nasadzić piętro.

Budynki główne należy stawiać bezpośrednio w linii frontowej ulicy, jeżeli jednak zamierzonym jest utworzenie ogrodu lub zajazdu przed nimi, może być dozwolonem cofnięcie tychże od frontu pod następującymi warunkami:

- a) Budynek cofnięty powinien być tak budowanym, jak to przepisano dla domów frontowych. Wille pięknej architektury w ogrodzie położone, mogą być wyjątkowo stawiane w całości lub częściowo jako budynki parterowe.
- b) Odstęp budynku od ulicy nie powinien wynosić mniej jak 6 m., na placu tym nie wolno stawiać podrzędnych budynków, jako to: budek do sprzedaży i t. p. nie wolno też używać go na skład lub w inny szpecący sposób.
- c) Odgraniczenie od ulicy winno być w takim razie sporządzone ze sztachet lub krat ozdobnych.

§. 21.

Wysokość budynków mieszkalnych.

Domów mieszkalnych nie wolno budować wyżej jak na trzy piętra nie licząc parteru.

Mezanin liczy się za piętro.

Domy jednopiętrowe mogą być wszędzie budowane przy froncie ulicy, bez względu na jej szerokość.

Domy dwu- lub trzy piętrowe wolno stawiać tylko tam, gdzie ich wysokość nie przewyższa szerokości ulicy w tem miejscu. Może być jednakże dozwolonem:

- a) w miejscu, gdzie dom już istniał, budować dom nowy w wysokości dawniejszego;
- b) w ulicy częściowo już zabudowanej wyprowadzić dom nowy do wysokości większej części domów tamże już istniejących.

W obydwu tych wypadkach wysokość budynku nie może przewyższać 16 metrów.

Jeżeli domy są cofnięte od frontu według warunków §. 20, wolno podnieść ich wysokość w miarę szerokości odstępu.

Wysokość budynku mierzy się od najwyższego punktu chodnika do górnej krawędzi gzymsu głównego.

§. 22.

Wyskoki przy frontach.

- a) Schody przed domami, kraty i poręcze wystające, drzwi otwierające się na zewnątrz, jako też inne tego rodzaju przedmioty sięgające po za linię frontową, nie są dozwolone.
- b) Okna lub okiennice wychodzące na ulicę nieumieszczone w wysokości przynajmniej 3 m. nad chodnikiem, należy urządzić do otwierania na wewnątrz lub tak, aby nie sterczały na ulicę i zupełnie przylegały do muru.
- c) Balkony otwarte dozwolone są tylko w ulicach mających więcej niż 10 m. szerokości i powinny być zbudowane włącznie z poręczą z ogniotrwałego materiału. Balkony kryte dozwolone są tylko w ulicach najmniej 15 m. szerokich. Odległość ich od sąsiedzkiej realności ma wynosić najmniej 3 m. wyskok zaś nie może przewyższać 1.25 m. Długość balkonów krytych nie powinna zazwyczaj przechodzić szerokości odstepu między osiami dwóch okien, większa długość może być dozwoloną po rozpoznaniu rzeczy w każdym przypadku z osobna. Części dźwigające kryte balkony mają być sporządzone z kamienia lub żelaza.
- d) Na urządzenie wystaw sklepowych, godeł, markiz i t. p. należy postarać się o pozwolenie (w pierwszym wypadku z dołączeniem planów). Wyskoki wystaw sklepowych nie powinny przewyższać 25 cm. Wszelkie godła, latarnie i t. p. powinny być umieszczone w wysokości najmniej 3 m., zaś markizy najmniej 2.25 m. nad chodnikiem, mierząc przy wiszących przedmiotach od punktu najniższego.
- e) Wyskoki cokłów po za linie budowy dozwolone są przy domach frontowych aż do 10 cm. Gdyby z architektonicznych względów pożądanem było powiększenie wysokości cokłów albo wysunięcie na chodnik ryzalitów, bram ozdobnych, filarów, kandelabrow i t. p. należy na to uzyskać osobne pozwolenie.

§. 23.

**Wyprawa ścian zewnętrznych. Fasady domów frontowych.
Zmiany fasad budynków starożytnych.**

Ściany zewnętrzne budynku z wyjątkiem fasad wykonanych w surowym materiale należy wyprawić najpóźniej do lat dwóch po ukończeniu budynku. Fasady domów frontowych nie powinny sprzeciwiać się zasadom dobrego gustu, albo być malowane szpecącymi lub dla wzroku szkodliwymi kolorami.

Na fasadach starożytnych budynków, które mają wartość artystyczną, archeologiczną lub pamiątkową, nie wolno wykonywać żadnych zmian bez zezwolenia władzy.

§. 24.

Odgraniczenie od ulicy.

Każdą realność należy odgraniczyć od drogi publicznej. W śródmieściu i przy głównych ulicach przedmieść należy podwórza przy

realnościach w głębi zabudowanych odgraniczyć od ulicy murem, ogrody ozdobnymi sztachetami, zaś plac pod budowę w częściach miasta zabudowanych przynajmniej parkanem.

W odległych i ubocznych ulicach mają być podwórza odgraniczone od ulicy przynajmniej parkanem, zaś grunta do uprawy płotem lub baryerą.

§. 25.

Dachy, okapy i rynny.

Wszystkie dachy budynków zwrócone spadkiem ku ulicy powinny być opatrzone rynnami przynajmniej 25 cm. szerokimi, jako też rurami spustowymi z ogniotrwałego materiału. Na dachach blachą krytych mają być rynny umieszczone nad okapem dachu, jednakże odstęp rynny od okapu nie powinien wynosić w najszerszym miejscu więcej jak 30 cm. Gdyby z architektonicznych lub innych względów wypadło szerokość tę przekroczyć, należy przez stosowny przyrząd zapobiedz zsuwaniu się śniegu z odstępu tego.

Rury spustowe należy prowadzić o ile możności wprost do kanału. Gdzieby to ulegało trudnościom, należy wylot umieścić najwyżej 30 cm. nad chodnikiem.

Balkony powinny być opatrzone w rynny odpowiedniej szerokości, zaś rury spustowe prowadzone po frontowej ścianie budynku.

b) W podwórzach.

§. 26.

Wymogi przy budowach od strony i w obrębie podwórz.

Rozmiary podwórz. Świetlniki.

Przy budowlach od strony i w obrębie podwórza należy uwzględnić wszelkie zachodzące stosunki miejscowe, kształt podwórza, położenie jego do słońca, rozmiary przypierających budynków, sposób użytkowania ubikacji w tychże, stopień zabudowania sąsiednich realności, wymogi sanitarne, mianowicie aby każda ubikacja służąca na pobyt ludzi była zaopatrzona obficie powietrzem i światłem, wreszcie wymogi ogniowo-policyjne. Przy tem uważać należy, ażeby przestrzeń niezabudowana wynosiła przynajmniej 25% całego obszaru, z czego większa połowa na dziedziniec przeznaczoną być winna. Odstąpienie od tego postanowienia może być dozwolone tylko wyjątkowo przy budynkach narożnych, lub gdzie dziedziniec kilku sąsiednich realności ze sobą się stykają, albo gdzieby grunt położony przy froncie między gruntami już zabudowanymi i otoczony sąsiednimi budynkami przy zachowaniu tego postanowienia nie mógł być zabudowanym.

Świetlniki mogą służyć tylko dla ubikacyj podrzędnych i powinny mieć, jeżeli dostarczać mają światło tylko jednemu oknu w każdym piętrze, przynajmniej 6, jeżeli zaś więcej oknom przynajmniej 10 m. kwadratowych obszaru.

§. 27.

Sień wchodowa. Bramy wjazdowe i przejazdy.

Szerokość sieni wchodowej powinna wynosić najmniej 1.60 m.

W rzeczywistości, w której istnieją zabudowania na podwórzu albo mogą w myśl §. 26. powstać w przyszłości, należy urządzić bramę wjazdową we frontowym domu.

Szerokość takiej bramy powinna wynosić najmniej 2·20 m.

Jeżeli w jednej i tej samej rzeczywistości jest kilka podwórz, powinny być urządzone z jednego do drugiego przejazdu o wskazanych wymiarach.

§. 28.

Brukowanie względnie szutrowanie podwórz.

Dziedzińce i podwórza, o ile na ogród nie są używane, należy wybrukować albo wyszutrować, w miarę potrzeby wyasfaltować i urządzić na nich brukowane ścieki dla odprowadzenia wody deszczowej.

§. 29.

Studnie.

Studnie w obrębie rzeczywistości, założone w pobliżu zbiorników lub kanałów, powinny być zabezpieczone odpowiednio od infiltracji. W śródmieściu tudzież w bliższych częściach przedmieść mają być opatrzone w pompę, w odleglejszych zaś mogą być zabezpieczone parapatem, najmniej 1 m. wysokim.

Studnie zawierające wodę nieprzydatną do picia dla ludzi, powinny być zaopatrzone w sposób zwracający uwagę stosownym napisem ostrzegającym.

c) Przy granicach sąsiednich.

§. 30.

Odległość przedmiotu budowy od granic sąsiednich.

Odległość budynków od granic sąsiednich nie ulega ze względów publicznych żadnym ograniczeniom z wyjątkiem zastrzeżeń §. 20. Postanawia się tylko, iż zbiorniki kloaczne lub nawozowe mają być oddalone od granicy sąsiedniej najmniej o 2 metry. Mniejsza odległość zawisła od zezwolenia sąsiadów.

C. Ze względu na użytkowanie.

§. 31.

Ogólne wymogi dla domów mieszkalnych.

Budynki przeznaczone na zamieszkanie powinny być tak zbudowane, aby ani bezpieczeństwu nie zagrażały, ani zdrowia mieszkańców nie narażały. Powinny przeto być suche i zdrowe, mieć wystarczający przystęp powietrza i światła i być jak najlepiej zawarowane przeciw niebezpieczeństwu pożaru. Ściany zewnętrzne budynków tych nie powinny być wyprawiane wcześniej, jak w sześć miesięcy po pokryciu budynku dachem i po upływie jednej zimy.

§. 32.

**Wysokość ubikacyj mieszkalnych w świetle i nad terenem.
Podział poziomy piętra parterowego.**

Ubikacje, w których ludzie mieszkać, spać lub zwykle przebywać mają, powinny mierzyć najmniej 2·85 m. wysokości w świetle przy poziomych posobach, zaś gdzie takowe są sklepione najmniej 3 m. mierząc w najwyższym punkcie sklepienia. Podłoga parterowych ubikacyj powinna być wzniesiona najmniej 50 cm. nad teren. Wyjątkowo dozwala się obniżenie aż do 15 cm. dla ubikacyj, które przeznaczone są na sklepy, jeżeli pod niemi są piwnice, a spód ziemny suchy, albo zabezpieczony sztucznie od zawilgocenia.

Podział poziomy piętra parterowego na dwie kondygnacje za pomocą pułapu dozwala się w lokalnościach służących na sklepy, jednakże nie wolno górnych ubikacyj zamieszkiwać, ale można używać takowych tylko na składy towarowe.

§. 33.

Pomieszkania w piwnicach

Pomieszkania w piwnicach nie są dozwolone. Wyjątek stanowi się w tych tylko przypadkach, gdzie naturalna spadziłość terenu wymaga budowy znacznie nad poziom wzniesionych i świetlistych piwnic, a raczej suterrenów, albo jeżeli w domach ozdobnych z uwzględnieniem §. 20. w ogrodach położonych, na mieszkanie dla jednej tylko rodziny urządzonych, ubikacje w piwnicach służyć mają na kuchnie i inne podrzędne cele mieszkalne.

Natenczas wszakże należy uczynić zadość następującym warunkom:

- a) Spód ziemny powinien być zupełnie suchy.
- b) Mury przylegające do ziemi powinny być od zawilgocenia skutecznie zabezpieczone.
- c) Najmniej połowa całej wysokości piwnicy w świetle w §. 32. ustanowionej, powinna leżeć po nad przyległym terenem, zaś okno powinno mieć najmniej 1 m. wysokości.
- d) Bezpośrednio na ulicę nie wolno drzwi urządzać.

§. 34.

Pomieszkania strychowe.

Pomieszkania w obrębie poddasza czyli strychu nie są dozwolone.

Wyjątek stanowią pojedyncze pokoje w pałacach lub wilach ozdobnych, których dachy ze względów architektonicznych mają strome kształty i tworzą przestronne poddasza, jednakże tylko wtedy, jeżeli pałace te lub wile urządzone są na mieszkanie dla jednej tylko rodziny i są wolno stojące, a pokoje te oddzielone są od strychu i sieni muryrowanymi lub przynajmniej ryglowami i tynkowanymi ścianami w myśl §. 40. i odpowiadają zresztą postanowieniom §. 31. i 32.

§. 35.

K u c h n i e.

Celem wypuszczenia pary i wylęgów niezdrowych mają być w kuchniach urządzone pod sufitem otwory najmniej 15 cm. w kwa-

drat do osobnego komina wentylacyjnego, opatrzone drzwiczkami lub żaluzjami żelaznemi.

§. 36.

Piwnice i drewnitnie.

Każdy dom mieszkalny powinien być opatrzony w odpowiednią ilość piwnic na pomieszczenie drzewa opałowego.

Posadzka piwnic powinna się wznosić 15 ctm. po nad najwyższy stan wody zaskórnej, gdzie zaś to jest niemożliwe, powinny być piwnice, nieprzepuszczalnie zbudowane.

Z piwnic nie wolno urządzać drzwi bezpośrednio na ulicę.

Gdzie wysoki stan wody zaskórnej albo techniczne przeszkody utrudniają budowę piwnic, należy w myśl §. 40. a) wybudować na pomieszczenie drzewa opałowego drewnitnie odpowiednich rozmiarów.

§. 37.

Mieszkanie stróża.

Mieszkanie stróża ma być umieszczone w parterze lub suterenie w myśl §. 33. urządzonym, w bliskości głównego wejścia do budynku, ma mieć najmniej 10 m. □ obszaru, światło bezpośrednie, zresztą ma odpowiadać w ogólności wymogom dla ubikacyj mieszkalnych postanowionym.

D. Ze względu na konstrukcyę.

§. 38.

Materyał i wykonanie budowy.

Wszelkie materyały do budowy użyte, niemniej wiązania i konstrukcyę powinny być takiej dobroci i wytrzymałości, jakiej wymaga cel budowy według ogólnie przyjętych i za dobre uznanych zasad technicznych. Nie wolno murować w porze, w której skutkiem mrozów zaprawa murarska traci własność spajania.

§. 39.

Wymiary cegieł zwykłych.

Cegły zwykłe mają mieć po wypaleniu następujące wymiary:

29 cm. długości

14 cm. szerokości

65 cm. wysokości.

§. 40.

Konstrukcyja ścian.

Co do konstrukcyi ścian postanawia się:

- a) Ściany zewnętrzne domów mieszkalnych, stajen i wszelkich budynków piętrowych, jako też takich, w których ogniska mają być urządzone, powinny być murowane przez wszystkie piętra z cegły lub kamienia. Budynki bez ognisk, jako to: wozownie, magazyny, drewnitnie, i t. p. mogą być do wysokości 5 m. mierząc od terenu do okapu, budowane w pruski mur, czyli z drzewa wiązanego w ryglówkę, jednakże przedziały ry-

góówek powinny być murowane cegłą, zaś te ściany, które do ulicy albo do granicy sąsiedzkiej przypierają, muszą być murowane całkowicie.

Ściany z drzewa można sporządzać tylko dla wolno stojących wychodków parterowych, altan, gołębników, kręgielni i t. p. albo w budynkach stawianych na krótki i ściśle ograniczony przeciąg czasu n. p. na widowiska, na skład materiałów lub narzędzi przy budowlach i t. p.

- b) Ściany wewnętrzne a mianowicie: ściany dźwigające pokłady belkowe, ściany kominowe, ściany ogniochronne czyli mury ogniowe i ściany przedziałowe, powinny być murowane całkowicie z cegły. Gdzie ściany przedziałowe na piętrach nie trafiają na siebie z powodu podziału wewnętrznego, tam mogą one być zbudowane w pruski mur, o przedziałach cegłą na zaprawie wapiennej wymurowanych albo z dwóch warstw tarcic w krzyżujących się kierunkach zbitych. W obu razach należy powierzchnie drzewa wytrzeć i wyprawić. O oddaleniu tychże ścian od ognisk i kominów stanowi §. 46.

Budowanie ścian ryglowych bez wymurowania przedziałów, obustronie tarcicami pobitych jest wzbronione.

§. 41.

Grubość murów.

Ponieważ oznaczenie grubości murów zależnem jest od każdorazowych szczegółowych warunków, a mianowicie od wysokości pięter, rozpiętości ubikacyj, konstrukcyi i obciążenia pokładów belkowych, ilości i rozpiętości otworów i t. p., przeto postanawia się następujące ogólne dyrektywy:

- a) Przy murach ceglanych należy grubość ich zastosować do wymiaru zwykłych cegieł.

Można przeto zakładać mury tylko w grubości $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2, i t. d. cegieł. Grubość tę należy przy kotowaniu planów wyrażać, jak następuje:

mur	$\frac{1}{2}$	cegły	gruby	przez	15	cm.
"	1	"	"	"	30	"
"	$1\frac{1}{2}$	"	"	"	45	"
"	2	"	"	"	60	"
"	$2\frac{1}{2}$	"	"	"	75	"
"	3	"	"	"	90	"

i t. d.

Miary powyższe odnoszą się do murów surowych nie wyprawionych.

- b) Jeżeli mury przez założenie w nich licznych lub wielkich otworów są tak osłabione, że filary nie posiadałyby należytej wytrzymałości, gdyby ze zwykłego muru ceglanego były sporządzone, należy je murować z cegły mocno wypalanej na cemencie albo sporządzić z ciosu lub żelaza, co w planach powinno być uwidocznionem.

- c) Poniżej 75 cm. grubości nie wolno zakładać murów z kamienia łamanego.
- d) Mury pokładami belkowymi obciążone, a mianowicie:

Mury zewnętrzne

mają być w ubikacjach najwyższego piętra, mierzących więcej niż 6·5 m. rozpiętości, grubości 2 cegieł, poniżej 6·5 m. rozpiętości, grubości 1½ cegły.

W każdym niższym piętrze jakoteż w fundamentach należy mury pogrubić o ½ cegły.

Mury wewnętrzne

mają mieć w najwyższym piętrze grubości 1½ cegły.

Z następujących piętr mogą być każdorazowo dwa prowadzone w jednostajnej o ½ cegły stopniowo ku dołowi powiększającej się grubości.

- e) Mury nieobciążone, a mianowicie:

Mury zewnętrzne

w najwyższym i następującem niższym piętrze mają mieć grubość 1½ cegły, z następujących piętr mogą być każdorazowo dwa prowadzone w jednostajnej o ½ cegły stopniowo ku dołowi powiększającej się grubości.

Mury wewnętrzne

w najwyższym piętrze w ubikacjach posiadających więcej niż 6·5 m. rozpiętości, jako też w klatkach schodowych poniżej 4 m. szerokości, mają mieć grubość 1 cegły, zaś w ubikacjach poniżej 6·5 m. rozpiętości, grubość ½ cegły.

W pierwszym przypadku mogą być mury prowadzone przez najwyższe i następujące niższe piętro w jednostajnej grubości na 1 cegłę, powiększając takową stopniowo jak powyżej co drugie piętro.

W drugim przypadku należy mury ½ cegły grube w następującem niższym piętrze rozszerzyć do jednej cegły, prowadząc je odtąd co dwa piętra w jednostajnej grubości i powiększając takową stopniowo co drugie piętro jak powyżej.

Do klatek schodowych, które mają więcej niż 4 m. szerokości, odnoszą się przepisy dla murów zewnętrznych nieobciążonych.

- f) Mury piwniczne i fundamentowe należy założyć o 15 cm. mocniej, aniżeli mury parterowe.

§. 42.

Mury ogniowe.

Poddasza domów sąsiednich do siebie przypierających albo budynków mających więcej niż 30 m. długości, należy oddzielić murami ogniowymi.

Mury te mają być o 50 cm. po nad dach wyprowadzone, grubość ich ma wynosić najmniej 1 cegłę, przy wysokości zaś nad 3 m.

mają być odpowiednio filarami wzmocnione. Nie wolno w nie wpuszczać belek ani wiązań dachowych, a oprócz drzwi nie wolno urządzać w nich żadnych innych otworów.

Drzwi te mają być żelazne, osadzone w kamiennej oprawie albo w ramach żelaznych i urządzone w ten sposób, by własnym ciężarem każdorazem się zamykały.

§. 43.

P o s o b y.

Posoby piwnie powinny być sklepione, a mianowicie do rozpiętości 3 m. w grubości najmniej $\frac{1}{2}$ cegły. Po nad tę rozpiętość, jako też posoby w bramach przejazdowych i w miejscach, gdzie są nagromadzone ciężary, mają być sklepione w stosownej grubości w miarę rozpiętości i obciążenia.

Posoby na piętrach mogą być sklepione albo sporządzone z belek.

W sieniach, przejazdach i klatkach schodowych należy użyć do posób belek dyblowanych.

Pokłady belkowe na piętrach powinny być opatrzone powalą nakrytą rumowiskiem albo piaskiem, jako też sufitem trzecinowanym i wyprawionym.

W ubikacyach, w których belki pokładowe dłuższe są niż 6:5 m., tudzież we wszystkich budynkach na cele publiczne przeznaczonych, mają być urządzone podstropy.

Odmienne postanowienie może nastąpić wyjątkowo i w każdym przypadku z osobna.

Powala strychowa powinna być nakrytą rumowiskiem, a na tem posadzką z cegieł, której szpary powinny być zalane zaprawą wapienną lub gliną. W budynkach parterowych strop od strony strychu może być wyłożony polepą z gliny.

§. 44.

Schody, klatka schodowa.

W każdym domu mieszkalnym powinna istnieć komunikacja za pomocą schodów, jedna lub więcej według wielkości budynku, na strych, do piwnicy, na podwórze i na ulicę.

W domach parterowych i jednopiętrowych dozwolone są schody drewniane.

W domach dwu lub trzypiętrowych powinny być schody urządzone ogniotrwałe, t. j. z kamienia, żelaza lub podsklepienie z drewnianymi stopniami. Boczne schody, jeżeli są w połączeniu z głównymi ogniotrwałymi, mogą być sporządzone z drzewa.

Szerokość schodów głównych w budynkach parterowych i jednopiętrowych ma wynosić najmniej 1:10 m., w budynkach zaś dwu- i trzypiętrowych, we wyższych piętrach najmniej 1:10 m., w niższych 1:25 m.; szerokość schodów bocznych nie powinna wynosić mniej jak 1 metr.

Wysokość stopni schodów głównych nie powinna mierzyć więcej jak 16 cm., a schodów bocznych więcej jak 18, zaś szerokość stopni schodów głównych mniej jak 29 cm., a schodów bocznych mniej jak 26 cm. w linii podziałowej. Linie podziałową przyjmuje się w odstępach 45 cm. od ściany. Stopnie klinowe powinny mieć w najwęższym miejscu najmniej 12 cm. szerokości.

Poręcze schodów mają być 1 metr wysokie i muszą być tak urządzone, ażeby zesuwanie się po nich było niemożliwym. Przy schodach o stopniach klinowych należy urządzić poręcze od ściany.

Komórki i t. p. pod schodami, ogniska zaś, otwory kominowe i t. p., w klatce schodowej są wzbronione tam, gdzie schody nie są ogniotrwale sporządzone.

Klatka schodowa powinna być oddzieloną od strychu pełnym murem i sklepieniem, albo posobą z belek dyblowych i powinna być od dołu wytrzciniwana i wyprawiona, od strychu zaś opatrzona posadzką ceglana lub polepą na rumowisku.

Drzwi na strychu prowadzące mają być żelazne i osadzone w ramie żelaznej albo w węgarach kamiennych, a przynajmniej, jeżeli są drewniane, muszą być z odzwiami od strony strychu obite blachą żelazną. Drzwi leżące, urządzone tylko do podnoszenia, nie są dozwolone.

§. 45.

Fundamentowanie i izolowanie od wilgoci.

Mury fundamentów wolno zakładać tylko na przydatnym na ten cel rodzimym gruncie, albo na podfundamentowaniach, nigdy zaś bezpośrednio na gruncie grzęskim lub nasypnym. Jeżeli w grzęskim gruncie mają być użyte podfundamentowania drewniane, należy je założyć najmniej 30 cm. poniżej stanu wody zaskórnej, której wysokość Władza w każdym wypadku oznaczy.

Budynki w wilgotnym gruncie muszą być opatrzone przeciw szerzeniu się wilgoci warstwą izolacyjną założoną 30 cm. poniżej podłogi parteru, a sporządzoną albo z lanego asfaltu w grubości najmniej 1 cm., albo z arkuszowego w grubości najmniej 0.5 cm., lub z 4 warstw cegieł na zaprawie hydraulicznej, albo też z innego skutecznego środka, który przez Władzę będzie dozwolonym.

§. 46.

Pałowiska.

a) Ogólne przepisy.

Wszelkie pałowiska należy tak urządzić, aby z nich pożar powstać nie mógł i aby dymem lub sadzą nie zanieczyszczały powietrza w sposób przykry dla ogółu.

Przy urządzaniu większych pałowisk na cele przemysłowe, jak np. suszarnie i t. p. należy przedłożyć szczegółowe plany, na podstawie których ustanowione będą warunki urządzenia tych pałowisk.

b) Ogniska otwarte. PrzedSIONKI kominowe.

W lokalnościach, w których wyrabiają się albo gromadzą materiały łatwo zapalne, nie wolno urządzać otwartych ognisk.

W ubikacjach, które nie są przesklepione, należy nad ogniskiem otwartem umieścić ogniotrwałą kapę tak, aby na około po za krawędzie o 30 cm. wystawała.

Dym z otwartych ognisk wolno odprowadzać tylko kominami przełazowymi. Podłogę do koła ogniska należy opatrzyć posadzką ogniotrwałą w szerokości 60 cm. Przęsionki kominowe należy budować z kamienia lub cegły, przesklepić i opatrzyć posadzką ogniotrwałą i drzwiami żelaznymi, albo przynajmniej z wewnątrz blachą pobitemi, osadzonemi w ramie kamiennej lub żelaznej.

c) K o m i n y.

Wszelkie kominy należy wyprowadzać na fundamencie, albo opierać je na murowanych filarach, arkadach, sklepieniach, lub żelaznych podporach, w żadnym zaś przypadku nie wolno ich opierać na belkach drewnianych.

Otwór kominów powinien mierzyć:

dla kominów przełazowych najmniej 45 cm. w szerokości, a 48 cm. w długości;

dla kominów wązkich czyli rosyjskich, które tylko w przekroju okrągłym mogą być wyprowadzone 16 cm. albo 25 cm. w średnicy.

Kanały wentylacyjne nie podlegają ograniczeniom.

Co do kominów fabrycznych dane będą szczegółowe postanowienia w każdym przypadku z osobna.

Kominy przełazowe powinny być urządzone nad ogniskami otwartymi, niemniej przy piecach piekarskich i wędzarniach; jeżeli nie są umieszczone bezpośrednio nad ogniskami, winny mieć łatwo przystępne otwory wjazdowe, jeżeli są szersze nad 55 cm. należy je opatrzyć w takie przyrządy, aby przełożenie było możebnem dla kominiarza.

Do jednego i tego samego komina wolno wpuszczać dymy tylko z palowisk umieszczonych na tem samym piętrze, a mianowicie do komina 16 cm. szerokiego dwa dymy, do komina 25 cm. trzy lub cztery dymy.

Przekrój kominów wązkich powinien w całej długości być jednostajny, niemniej powinny one być prowadzone o ile możności w pionowym kierunku.

Większa pochyłość aniżeli pod 60-tym stopniem do poziomu nie jest dozwoloną i tam tylko dopuszczalną, gdzie to jest nieuniknionem. W takim razie jednakże w miejscach, gdzie zmienia się kierunek, należy umieścić otwory do czyszczenia.

Policzki kominów powinny mieć najmniej $\frac{1}{2}$ cegły grubości; jeżeli zaś kominy mocnemu rozgrzaniu podlegają, jak przy piecach piekarskich, albo ogień łatwo udzielić mogą, jak przy wędzarniach, należy policzkom dać grubość najmniej 1 cegły.

Jeżeli kominy znaczną mają wysokość albo wolno stoją, należy powiększyć grubość policzków w miarę potrzeby według zasad statyki.

Od wewnętrznego obwodu komina ma być wszelkie drzewo oddalone najmniej o $\frac{1}{2}$ cegły.

Dolne wyciory kominów wązkich mają być o ile możności sprowadzone do piwnic; tak na dole, jak na poddaszu należy urządzić w nich otwory do czyszczenia w szerokości przekroju kominowego 25 cm. wysokie. Otwory te mają być o ile możności przystępne z korytarza strychowego, zamknięte podwójnemi od siebie odstającemi na felce zapadającemi żelaznemi drzwiczkami i według piętr i ubikacyi numerowane. Na poddaszu należy je umieścić w wysokości 1 m. nad polepą albo posadzką, lub też nad pomostem.

Od otworów tych ma być wszelkie drzewo oddalone najmniej o 60 cm., w przeciwnym razie obite blachą.

Rury piecowe mają być oddalone od sufitu najmniej o 60 cm.

Jeżeli kominy wązkie nie są wewnątrz murowane, osobno na ten cel uformowanemi cegłami albo wykładane rurami glinianemi, powinno być ich wnętrze gładko wytynkowane.

W obrębie strychu powinny być kominy na zewnątrz wyprawione; jeżeli przechodzą przez szczyt dachu, powinny być wyprowadzone przynajmniej 60 cm. nad tenże; jeżeli zaś w innych miejscach dach przebija, przynajmniej 1 m. nad dach albo 60 cm. nad szczyt tegoż.

Nagłówki kominów na domach piętrowych powinny być nakryte płytami kamiennymi.

d) Piece piekarskie. Wędzarnie.

Piece piekarskie powinny być przesklepione podwójnem sklepieniem.

Ściany wędzarni powinny być sporządzone całkowicie z cegły i opatrzone drzwiami żelaznemi, a nadto hakami albo prętami żelaznemi, w murze osadzonemi do zawieszania wędlin.

e) Piece pokojowe. Kominy blaszane.

Piece, które bezpośrednio na podłodze stoją, należy podmurować w wysokości 30 cm. Jeżeli stoją na nóżkach, wystarcza podmurowanie na 15 cm.

Piece żelazne, które nie stoją na nóżkach, należy stawiać na podmurowaniu z cegły lub kamienia 15 cm. wysokiem.

Przed palowiskami w kominkach pokojowych, tudzież przed drzwiczkami ogniwami, tak pieców jak kuchni, należy, jeżeli posadzka nie jest ogniotrwałą, wyłożyć ją materiałem ogniotrwałym.

Zastąpienie murowanych kominów rurami blaszanemi wewnątrz budynku, prowadzenie takowych przez ściany drewniane, zwłaszcza wypuszczanie ich w ścianach zewnętrznych na ulicę lub podwórze, niemniej używanie pieców żelaznych w miejscach, gdzie się wyrabia lub gromadzi materiał łatwo zapaleniu podlegający, jest zakazane.

W razie urządzenia pieców i kuchni do opalania węglem kamiennym, wzbronionem jest używanie wszelkich takich przyrządów jak zasuwki, zatyczki, tak zwane klucze, klapy i t. p., któreby zamykały szczelnie piece i kuchnie od kominów i wstrzymywały uchodzenie do tychże szkodliwych gazów.

§. 47.

Dachy, gzymsy, okapy, dymniki.

Wiązania czyli stolce dachowe należy budować oddzielnie od powały strychowej, jako też od muru ogniowego i nie wolno ani w powałę ani w mur ten wpuszczać części konstrukcyjnych.

Pokrycie dachów na wszystkich budynkach w obrębie śródmieścia i przedmieść zwarto zabudowanych, jako też na wszystkich domach piętrowych należy uskutecznić z ogniochronnego materiału.

Gzymsy okapowe wolno sporządzać tylko z cegły, kamienia lub blachy.

Dymniki na dachach należy opatrzyć oknami lub okiennicami blachą pokrytymi do zamknięcia.

§. 48.

Ganki zewnętrzne.

Ganki zewnętrzne czyli korytarze otwarte na podwórzowych frontach budynków należy oprzeć na kroksztynach albo podporach z ogniotrwałego materiału i opatrzyć ogniotrwałymi poręczami. Gdzie ganki te tworzą jedyny przystęp do ubikacyj mieszkalnych albo schodów, mają być zbudowane całkowicie z ogniotrwałego materiału szerokości najmniej 1.25 m.

Jeżeli ganki przy wilach w §. 33. i 34. uwzględnionych stanowią architektoniczne przyozdobienie, mogą być sporządzone całkowicie z drzewa.

§. 49.

Okna górne czyli latarnie w dachach.

Latarnie w dachu powinny być murowane całkowicie z cegły i zamknięte ogniotrwałe od poddasza.

Ramy okien i pręty przedzielające należy sporządzić z żelaza.

§. 50.

W y c h o d k i.

W parterze i na każdym piętrze domów mieszkalnych lub dla pobytu ludzi przeznaczonych, powinny istnieć wychodki odpowiednio umieszczone, łatwo przystępne, w takiej ilości, ażeby na dwa pomieszkania przynajmniej 1 wychodek przypadł.

Dla wil piętrowych położonych w ogrodzie i urządzonych na mieszkanie dla jednej tylko rodziny, wystarczają wychodki parterowe.

W domach parterowych mogą być wychodki urządzone na podwórzu oddzielnie od budynku.

Wychodki należy oświetlić oknem umieszczonym w ścianie zewnętrznej i urządzić w nich odpowiednią wentylację celem odprowadzenia wyziewów. Drzwi wychodków powinny szczelnie przystawać, zaś siedzenie mieć dobrze przylegające przykrywki.

Rury spustowe i gańce w wychodkach należy urządzić z kruszcu lub z gliny kamionkowej na ten cel wyrabianej z polewą wewnątrz.

Dla wentylacji rur spustowych należy urządzić odpowiednie przedłużenie takowych po nad dach.

Drewniane szalowania spustów w wychodkach są wzbronione.

§. 51.

Kloaki i kanały.

Wszelkie odchody i nieczystości powinny być zbierane:

- a) w murowanych zbiornikach kloacznych lub
- b) w beczkach.

Do a) Budowę zbiorników kloacznych należy wykonać tak, aby z nich wszelkie nieczystości mogły być wywożone, tam zaś gdzie połączenie zbiorników z kanałem publicznym jest możliwe, lub gdzie połączenie zbiornika z wodą bieżącą przez władzę szczegółowo w każdym wypadku dozwolonem zostanie, ażeby tylko płynne nieczystości do kanału publicznego lub do wody bieżącej odpływały.

Zbiorniki kloaczne mają mieć najmniej 7 mtr. sześciennych wymiaru i powinny być zbudowane w jak największej możliwej odległości od studzien, samoistnie, oddzielnie od innych budynków, gdyby zaś w szczególnym wypadku dopuszczonem było częściowe umieszczenie zbiornika kloaczego wewnątrz budynku, w takim razie musi być takowy założony bez związku z murami tego budynku.

Ściany tudzież posadzkę zbiornika kloaczego należy wykonać z cegły do stopniałości wypalanej na zaprawie cementowej, a to ściany w grubości najmniej 1½ cegły, zaś posadzkę z 4 warstw cegieł płazem kładzionych. Oprócz tego należy ściany tudzież dno z wewnątrz wytynkować zaprawą cementową, starannie gładzoną z wyokrągleniem wszelkich kątów i rogów i ze spadkiem ku jednemu punktowi. Nakrycie zbiorników powinno być sporządzone szczelnie, opatrzone otworem do czyszczenia najmniej 75 cm. w kwadrat mierzącym i pokryte warstwą ziemi, gruzu lub t. p. najmniej 30 cm. grubą.

Inne również szczelne konstrukcje zbiorników nie są wykluczone.

Gdzie połączenie zbiornika kloaczego z kanałem publicznym lub bieżącą wodą może być uskuteczniom, ma być urządzony w zbiorniku tak zwany dywizor czyli oddzielnac t. j. ściana dziurkowana z kruszcu, drzewa albo murowana na cemencie z cegieł do stopniałości wypalonych z pozostawieniem szpar 1 cm. szerokich, poniżej której przefiltrowane płyny, otworem w zbiorniku na ten cel zostawionym odprowadzone być mogą do kanału publicznego lub gdzie to szczegółowo dozwolonem będzie do płynącej wody, a to w obrębie ulic i placów publicznych kanałem murowanym, albo rurami kamionkowemi lub żelaznemi, gdzie zaś kanał publiczny jest drewniany, tudzież w obrębie realności prywatnych, kanałem drewnianym.

W wypadku powyższym należy wpust ścieków wodnych i zlewów pomyjowych umieścić na odpływie po za zbiornikiem kloacznym, w każdym razie urządzić w miejscu tem pneumatycznie zamknięcie kanału.

Gdzie w wychodkach rury spustowe sporządzone są z żelaza, można do tychże sprowadzić wodę z rynien dachowych.

Kanały powinny być murowane w formie jaja z kamienia lub cegły do stopniałości wypalanej albo też wykonane z betonu, w obrębie budynków, ulic i placów przesklepione, lub mocnymi płytami kamiennymi szczelnie przykryte i opatrzone w odstępach najdalej 50 m. kominami dla wstępu, które szczelnie przykryć należy wiekami kamiennymi lub żelaznymi. Posadzka kanału ma być wykonaną z cegieł sztorcem stawianych albo z ciosów kamiennych lub płyt kamionkowych odpowiednio przyrządzonych. Do wysokości 50 cm. od posadzki winne być co najmniej fugi wewnętrzne kanału wypełnione cementem i starannie wygładzone. Jeżeli kanał przechodzi przez mury budynku, winien być w grubości tychże przeprowadzony bez przerwy, samostannie i oddzielnie. Gdzie dopuszczoną będzie budowa kanału drewnianego, winien być takowy wykonany szczelnie po za obrębem budynków, w jak największej możliwej odległości od studzien i od spodu tudzież z boków, zabezpieczony od przeciekania warstwą co najmniej 25. cm. grubą iłu lub tłustej gliny w stanie wilgotnym mocno i dokładnie ubitej.

Celem przewietrzania kanału należy założyć komin wentylacyjny, umieszczony ile możności pomiędzy często ogrzewanymi kominami.

Jeżeli gmina miasta Lwowa ze względów publicznych uzna za potrzebne, mogą być kanały prywatne leżące pod drogami i placami publicznymi nabyte przez gminę, a to w razie nieprzyjścia do skutku dobrowolnej ugody, nawet w drodze wywłaszczenia w myśl obowiązujących w tej mierze przepisów.

Do b.) Przy systemie beczkowym powinien być otwór pomiędzy rurą spustową a beczką opatrzonej wiekiem szczelnie zamykającą się, zaś komórka w której się mieszczą beczki, powinna być tak wielką, aby w niej dwóch ludzi około beczki wygodnie poruszać się mogło, niemniej powinna mieć odpowiednio urządzone otwory dla przystępu robotników i podnoszenia względnie spuszczenia beczek.

§. 52.

Stajnie, składy słomy i siana.

Posoby stajen, nad którymi pomieszkania się znajdują, powinny być sklepione, dla zapobieżenia zaś szerzeniu się wyziewów, należy w stajniach urządzić kanały wentylacyjne i wyprowadzić je po nad dach. Gdzie stajnie mieszczą się w osobnym na ten cel budynku, wystarcza posoba z belek opatrzone powalą i polepą z gliny albo posadzką na poddaszu i z dołu sufitowana.

Składy na słomę i siano należy oddzielić od innych budynków albo lokalności murem ogniowym w myśl §. 42.

Ścieki stajenne należy tak urządzić, aby zanieczyszczenie spodu ziemnego albo zawilgocenie murów nastąpić nie mogło.

§. 53.

Gnojowniki.

Gnojowniki powinny być urządzone o ile możności najdalej od studzien i opatrzone ścianami i posadzką nieprzepuszczalną, jakoteż mocnemi, szczelnie zamykającemi się wiekami. Co do konstrukcyi gnojowników obowiązują przepisy postanowione w §. 51. dla zbiorników kloacznych.

§. 54.

Poddasza.

Dla ochrony materyałów i robót rękodzielniczych od wpływów atmosferycznych, dozwala się stawiać poddasza czyli szopy otwarte na filarach murowanych albo słupkach drewnianych.

Jeżeli poddasza do granicy sąsiedzkiej przypierają, należy je zabezpieczyć z tej strony murem ogniowym w myśl §. 42. Co do pokrycia tych budynków obowiązuje §. 47.

e) Ze względu na szczegółowe przeznaczenie budynku:

§. 55.

Ogólne postanowienia co do budynków przeznaczonych na szczegółowe cele.

Przy budowlach przeznaczonych na szczegółowe cele, jako to: na kościoły, domy modlitwy, szkoły, teatru, sale widowisk, koncertów, zabaw i t. p. ustanawiane będą ze względów budowniczych, ogniowych i zdrowotnych szczegółowe warunki w każdym poszczególnym przypadku.

Dział III.

Budowy służące na cele przemysłowe.

§. 56.

Uwagi ogólne co do budynków przemysłowych.

Jako budynki przemysłowe w przeciwstawieniu do domów mieszkalnych rozumieją się: fabryki, zakłady warstatowe i magazyny.

Budynki przemysłowe dzielą się na:

- a) izolowane,
- b) nieizolowane.

§. 57.

Budynki przemysłowe izolowane — odstęp izolacyjny. — Budowa domów fabrycznych izolowanych. — Budowa domów mieszkalnych przy budynkach przemysłowych izolowanych.

Budynki przemysłowe albo kompleksy tychże uważane są za izolowane, jeżeli ich każdy punkt oddalony jest od innych budynków i granic sąsiednich najmniej 20 mtr.

Szerokość ulic, jako też potoków publicznych wlicza się w to oddalenie.

Jeżeli zakłady fabryczne przypierają bezpośrednio do innych takich samych zakładów, w takich razach wystarcza oddalenie 10 m.

Odstępu izolacyjnego zabudować nie wolno.

Budynki fabryczne izolowane nie mające więcej jak jedno piętro wysokości, w których nie wyrabiają się ani się gromadzą przedmioty łatwo podlegające zapaleniu, mogą być z wyjątkiem ścian kominowych albo tych, które do ulic przypierają, budowane z ryglówki o przedziałach murowanych cegłą.

Domy mieszkalne przy budynkach fabrycznych izolowanych, niemające więcej jak jedno piętro wysokości i służące dla właściciela, urzędników i robotników, mogą być budowane z ryglówki jak powyżej z uwzględnieniem przepisów §. 46. Jeżeli domy te przypierają do warstatów, mają być od takowych oddzielone murem ogniowym, niemniej ściany do ulic przypierające mają być prowadzone z pełnego muru.

§. 58.

Budynki przemysłowe nieizolowane i domy mieszkalne przy nich.

Budynki przemysłowe położone w mniejszym oddaleniu niż 20 m. od innych budynków lub granic sąsiednich, jako też domy mieszkalne przy nich położone, podlegają przepisom ustanowionym w niniejszej ustawie dla zwykłych budynków.

§. 59.

Szczegółowe przepisy dla budynków przemysłowych.

Do wszystkich budynków przemysłowych bez różnicy odnoszą się następujące przepisy:

- a) Na budowę tychże należy przedłożyć plany jak to przepisane w §. 8. dla zwykłych budynków.
- b) Budynki, w których mieszczą się kotły parowe, mają być stawiane w jak największej odległości od ulic i od innych zabudowań, w których ludzie zazwyczaj się znajdują; gdzie zaś to nie jest możebnem, powinny być od tychże oddzielone murem najmniej na 2 cegły grubym i lekko nakryte, w żadnym zaś razie nie mogą być przesklepione.
- c) Palowiska mają odpowiadać przepisom §. 46.
- d) Ubikacje warstatowe mają mieć najmniej 3 m. wysokości i powinny być opatrzone w odpowiednią wentylację.
- e) Odpływ nieczystych lub cuchnących płynów ma być tak urządzony, aby takowe otoczeniu nie były dokuczliwe lub szkodliwe.
- f) Wychodki i pisoary dobrze wentylowane mają być umieszczone w odpowiedniej ilości.
- g) Za siłę i trwałość budynków, w których nagromadzają się towary lub produkta surowe, albo w których maszyny są ustawione, odpowiada właściciel.

- h) Pokłady belkowe mogą być oparte na podciągach i podporach żelaznych a nawet drewnianych, jeżeli w budynku nie mają się wyrabiać albo gromadzić przedmioty łatwo podlegające zapaleniu.
- i) Powąła pokładów belkowych może równocześnie służyć za podłogę, która nie potrzebuje być sufitowaną.
- k) Ściany przedziałowe mogą być sporządzone z drzewa z wyjątkiem tych miejsc, gdzie się wyrabiają lub gromadzą przedmioty łatwo podlegające zapaleniu.
- l) Wiązania dachów mogą być oparte bezpośrednio na pokładach belkowych.
- m) W każdym budynku przemysłowym o więcej piętrach muszą być ogniotrwałe schody ratunkowe, które w razie pożaru dostaćby się można z budynku na zewnątrz. Schody ratunkowe powinny być w murowanym obudowaniu i mieć strop czyli posobę ogniotrwałą.

W obszernych fabrykach powinno być więcej schodów ratunkowych i to tak rozłożonych, ażeby odległość do schodów ratunkowych z każdego punktu nie wynosiła więcej jak 40 m. Jeżeli schody takie służyć mają w razie niebezpieczeństwa nie dla większej liczby ludzi jak 50, muszą mieć co najmniej 1·3 m. szerokości, jeżeli są prostoramiennie, zaś 1·6 m. szerokości, gdyby schody były założone o stopniach klinowych. Na każde 50 ludzi więcej powinna być szerokość powiększona o 0·15 m.

Dla ułatwienia komunikacyi mogą być schody te umieszczone na zewnątrz budynku w obrębie izolacyjnym zakładu.

Dział IV.

Wyjątkowe postanowienia dla budowli na gruntach od miasta odległych.

§. 60.

Ogólne uwagi.

Dla budowli nie wyższych jak na jedno piętro na gruntach odległych od przedmieść gęściej zabudowanych, albo na takich, które ze względu na swe położenie za stosowne ku temu uznane będą, mogą być dozwolone pewne ułatwienia w budowie, jeżeli przeznaczenie budynku albo otoczenie jego nie wymaga szczególniejszej mocy budowy, albo bezpieczeństwa od pożaru.

§. 61. (do §. 28.)

Szutrowania podwórz.

Szutrowanie podwórz nie wymaga się.

§. 62. (do §. 32.)

Wysokość ubikacyi mieszkalnych

Wysokość ubikacyi mieszkalnych może być obniżoną do 2·5 m.

§. 63. (do §. 34.)

Zamieszkanie pokoi strychowych.

Zamieszkanie pokoi strychowych jest dozwolone pod warunkiem osufitowania posoby i wszelkich drewnianych ścian przystępu i lokalności samych, jako też ścisłego zachowania przepisów §. 46.

§. 64. (do §. 36.)

Drewutnie.

Na skład materiału opałowego mogą służyć komórki drewniane.

§. 65. (do §. 40.)

Konstrukcja ścian.

Wszelkie parterowe budynki, które oddalone są od najbliższych granic sąsiednich najmniej 20 m. mogą być budowane w całości z drzewa.

Budynki parterowe w mniejszem oddaleniu mogą być zbudowane z drzewa ryglowego o podziałach wymurowanych należycie cegłą.

Budynki piętrowe powinny być budowane z twardego materiału. Wyjątek stanowią wile stawiane na letnie pomieszkanie w ozdobnym stylu, jeżeli oddalenie ich od granicy sąsiedniej wynosi najmniej 20 m. Ściany kominowe powinny być jednakże murowane z cegły i przepisy §. 46. ściśle zachowane.

§. 66.

Materiał do budowy.

Używanie sztucznych surogatów, a mianowicie betonu, piśe, cegieł wapiennych i t. d. jest dozwolonem. Co do ilości pięt, grubości murów i t. d. wydane będą w miarę okoliczności każdorazowo szczegółowe postanowienia.

§. 67. (do §. 47.)

Wiązanie dachów i ich pokrycie.

Wiązania dachów mogą być oparte na belkowaniach strychowych.

Używanie gontów na pokrycie dachów, niemniej tektury i t. p. materiałów jest dozwolonem, pokrywanie słomą wzbronionem.

§. 68. (do §. 50.)

Wychodki.

Wychodki powinny być opatrzone dołem kloaczny, co najmniej dylami ocembrowanym, lub też beczkami do wywożenia kału odpowiednic urządzeniami. Rury spustowe w wychodkach mogą być sporządzone z trąb drewnianych szczelnie spojonych i wewnątrz osmołowanych.

Dział V.

Postępowanie po ukończeniu budowy.

§. 69.

Uporządkowanie na placu budowy.

Po ukończeniu budowy należy niezwłocznie zasypać wszystkie z powodu budowy powstałe jamy, uprzątnąć pozostały materiał budowlany, rusztowania, ziemię, gruz i t. p. i przyprowadzić wszystko w około budowy, co z jej powodu zmienionem lub uszkodzonem zostało, kosztem własnym do stanu odpowiedniego.

§. 70.

Pozwolenie na zamieszkanie.

Nowo wzniesiony budynek nie powinien być wzięty w użytek pierwiej, dopóki Magistrat nie udzieli na to pozwolenia, przekonawszy się przez komisję zesłaną na miejsce, iż przeciw użytkowaniu nowej budowy nie zachodzą żadne przeszkody ze względów budowniczo-ogniowo i sanitarno-policyjnych.

W szczególności postanawia się, iż budynki piętrowe murowane nie mogą być zamieszkałe w tym samym roku, w którym budowa ich rozpoczęta została.

Gdyby budujący przeprowadził zmiany, które w planie konsensowym lub w dodatkowych planach nie były uwidocznione, albo wykonał takie urządzenia których w planach się nie uwidacznia, albo też zaniechał takich urządzeń, które ze względów ogniowo i sanitarno-policyjnych są koniecznemi, w takim razie orzeknie Magistrat, czy i o ile przed skutecznieniem takowych, względnie przed ich usunięciem wzięcie w użytek nowego budynku nastąpić może, jakoteż w jakim przeciągu czasu i pod jakimi rygorami nakazane zmiany powinny być wykonane.

Komisyjne oględziny mają nastąpić w przeciągu 8 dni po wniesieniu podania, a w następnych 8 dniach ma być załatwienie podania stronie doręczone.

Dział VI.

Utrzymanie istniejących budynków.

§. 71.

Konserwacya budynków.

Każdy właściciel jest obowiązany utrzymywać realność swoją w dobrym stanie, czysto i porządnie i nie powinien dopuścić, aby budynki w skutek zaniedbania zagrażały bezpieczeństwu publicznemu, oddziaływały szkodliwie na zdrowie mieszkańców, szpeciły ulice publiczne, albo sprzeciwiały się wymaganiom porządku i czystości; obo-

wiązany jest przeto każdą powstałą wadliwość, nawet bez wezwania do tego ze strony władzy, usunąć w myśl niniejszej ustawy.

Gdyby właściciel na wezwanie władzy nie usunął powstałych wadliwości w oznaczonym terminie w myśl niniejszej ustawy, albo gdyby budowa rozpoczęta dłużej niż trzy lata była zawieszoną i mimo wezwania władzy w oznaczonym terminie nie została wykończoną albo uprzątniętą, władza przymusowymi środkami zarządzi opróżnienie części lub całego budynku, albo też rozebranie i uprzątnięcie rozpoczętej a niewykończonej budowy.

§. 72.

Budynki zawaleniem się grożące.

W razie zagrażającego niebezpieczeństwa może Magistrat zarządzić natychmiastowe opróżnienie i zabezpieczenie budynku grożącego upadkiem, a gdyby tego była potrzeba, całkowite lub częściowe rozebranie onegoż, zaś w razie oporu lub opieszałości właściciela, przeprowadzić to wszystko w drodze przymusowej na koszt i niebezpieczeństwo tegoż.

W ogólności obowiązkiem jest Magistratu w każdym wypadku, bez przyznania mocy wstrzymującej jakimkolwiek rekursom, poczynić takie zarządzenia i użyć takich środków przymusowych, które się okażą niezbędnymi dla usunięcia grożącego niebezpieczeństwa, zapobieżenia większemu powstać mogącemu złemu i dla zapewnienia wykonania postanowień niniejszej ustawy.

§. 73.

Budynki przymusowo opróżnione.

Jeżeli budynek przymusowo opróżniony w przeciągu lat trzech nie zostanie tak naprawiony, aby znowu mógł być zamieszkanym, albo nie będzie rozebrany i uprzątnięty, służy Magistratowi jako władzy politycznej prawo, orzec ze względów publicznych rozebranie jego na koszt właściciela, albo też egzekucyjną sprzedaż realności w drodze publicznej licytacji i wdrożyć takową u c. k. władz sądowych w myśl ustaw obowiązujących z warunkiem, że nowonabywca będzie obowiązany w terminie oznaczyć się mającym, przyprowadzić realność do możliwie dobrego i bezpiecznego stanu.

§. 74.

Konserwacja dachów gontowych.

Wszelkie dachy gontowe w śródmieściu i na przedmieściach gęściej zabudowanych, tudzież na budynkach piętrowych, mają być pokryte ogniochronnym materiałem w przeciągu lat 25 od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Do naprawy dachów gontowych w czasie tym na powyższych budynkach potrzeba zezwolenia Magistratu, jeżeli nie chodzi tylko o wymianę pojedynczych lub małej ilości gontów.

Pozwolenie może być tylko natenczas udzielone jeżeli wiązanie dachu zostanie uznane jako zupełnie zdrowe lub przynajmniej w tak dobrym stanie, że zdoła przetrwać zamierzone pokrycie gontami. W przeciwnym razie, należy zarządzić odnowienie wiązania dachu i ogniotrwałe pokrycie.

§. 75.

Zastosowanie postanowień §§. 22 a i b, 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55 do istniejących budynków.

W miarę uznanej przez Magistrat ze względów publicznych potrzeby, winne być do istniejących budynków w obrębie miasta i ludniejszych przedmieść zastosowane postanowienia, zawarte w §§. 22 a i b, 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55 rozmaitego rodzaju przedmiotów, po za linię frontową budynków sięgających (jako to: schodów, krat i poręczy, drzwi, okien i okiennic i t. p.) pomieszczeń w piwnicach i na poddaszach czyli strychach, wejść do piwnic bezpośrednio z ulicy, tudzież pod względem odpowiedniego urządzenia pomieszczeń stróżów, wychodków, jam kloacznych, kanałów, a to przy przedsięwzięciu głównych i takich reparacyi, których koszta stoją w odpowiednim stosunku do wydatków na uskutecznić się mające ulepszenia.

Wspomniane w §. 55 budynki przeznaczone na szczegółowe cele, winny być w przeciągu lat pięciu od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, stosownie do wezwania władzy urządzone odpowiednio względem budowniczym, ogniowym i zdrowotnym.

Dział VII.

Władze do przestrzegania niniejszej ustawy powołane.

§. 76.

Władze powołane.

Władzami do przestrzegania niniejszej ustawy powołanemi są:

1. Magistrat król. stoł. miasta Lwowa.
2. Rada król. stoł. miasta Lwowa.
3. Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.
4. C. k. Namiestnictwo Królestwa Galicyi i Lodomeryi.
5. C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

§. 77.

Magistrat.

Magistrat król. stoł. m. Lwowa załatwia wszystkie sprawy budownicze w pierwszej instancyi, a to we własnym zakresie działania gminy m. Lwowa jako też organ wykonawczy, zaś w poruczonem zakresie jako władza miejscowo-policyjna, a przeto:

- a) Czuwa nad wykonaniem przepisów niniejszej ustawy.
- b) Sprawuje nadzór budowniczo-policyjny nad istniejącymi i nowo budującymi się domami.
- c) Udziela lub odmawia konsensu na budowy, a w wypadkach wymienionych w §. 78 a) przedstawia swe wnioski Radzie miejskiej i czyni potrzebne przedłożenia c. k. Namiestnictwu.
- d) Orzeka w sprawach budowniczo-policyjnych i nakłada kary za wykroczenia przeciw postanowieniom niniejszej ustawy tudzież przepisom w myśl tejże wydanym.

§. 78.

Rada miejska.

Rada król. stoł. miasta Lwowa orzeka:

- a) O przedłożonych jej przez Magistrat konsensach na każdą budowę, do której odnoszą się postanowienia §§. 4. i 6. tej ustawy, i w ogóle o konsensach na budowie, które szczególnie tyczą się interesów gminy ze względu na jej własność lub ze względu na publiczną komunikację.
- b) W drugiej instancyi w sprawach budowniczych we własnym zakresie działania gminy.

§. 79.

Wydział krajowy, c. k. Namiestnictwo, c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Ustawa niniejsza nie narusza prawa wydawania orzeczeń i zarządzeń przysługującego na podstawie statutu kr. stoł. miasta Lwowa (ustawy z d. 14. października 1870. r. Dz. ust. kraj. Nr. 79.) Wydziałowi krajowemu i c. k. Namiestnictwu względnie c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych ani też istniejących szczegółowych postanowień co do budowy szkół, kościołów, teatrów (§. 55.)

Dział VIII

Postępowanie przy budowlach publicznych tudzież kolejowych i w pobliżu kolei żelaznych.

§. 80.

Budowle publiczne.

Przy budowlach t. z. publicznych, to jest wykonywanych przez państwo, kraj lub fundusze pod ich zarządem zostające, powołanym jest Magistrat do przeprowadzenia komisji lokalnej w myśl §. 11. celem przesłuchania stron interesowanych co do możliwych zarzutów.

Przy tej komisji należy także oznaczyć linię budowlaną i poziom.

Jeżeli przeciw budowaniu nie zostaną podniesione zarzuty, lub podniesione w dobrowolny sposób zostaną uchylone, należy zawiadomić władzę prowadzącą budowę, że przeciw budowie nie zachodzi żadna przeszkoda.

O zarzutach nieuchylonych, o ile one nie są natury prywatno-prawnej, rozstrzyga c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z władzą prowadzącą budowę, zaś pod względem zarzutów prawno-prywatnych postąpi c. k. Namiestnictwo co do tych budowli wedle przepisów zawartych w §. 11.

Oddanie tych budowli do użytku, pozostawia się zarządzeniu władzy, która je wybudowała.

§. 81.

Budowle kolejowe i w pobliżu kolei żelaznych.

Przy budowlach kolejowych, t. j. na gruntach kolei żelaznych, tudzież przy budowlach w pobliżu kolei żelaznych wykonywanych, należy zastosować się do obowiązujących w tej mierze osobnych przepisów.

Dział IX.

Postępowanie karne.

§. 82.

Zastosowanie ustawy karnej.

Wykroczenia przeciw niniejszej ustawie które podpadają pod ustawę karną, dochodzone będą przez c. k. Sądy.

§. 83.

Kary policyjne.

Wykroczenia przeciw postanowieniom §. 3 alinea 1, następnie §§. 14 i 18 niniejszej ustawy podlegają karze pieniężnej od 5 do 300 zł., a w razie niemożności ściągnięcia grzywny, karze aresztu od 1 dnia do 2 miesięcy; wykroczenia przeciw innym §§. jakoteż przeciw nakazom przez właściwe władze w zakresie niniejszej ustawy wydanym, podlegają karze pieniężnej od 5 do 100 zł., a w razie niemożności ściągnięcia jej, karze aresztu od 1 do 20 dni.

Karze podpada właściciel budowy lub wykonujący budowę, albo obadwaj w miarę, o ile który przewinił.

Kara nałożona nie uwalnia bynajmniej od obowiązku uchylenia popełnionej wadliwości budowy, jakoteż od dopełnienia zarządzeń władzy, a nawet od zniesienia wadliwego przedmiotu budowy, jeżeli i o ile właściwa władza uzna to za konieczne.

Dział X.

Postanowienie wykonawcze.

§. 84.

Dzień wejścia w życie ustawy i unieważnienie dotychczasowych przepisów.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z 45. dniem po jej ogłoszeniu, a jednocześnie tracą moc obowiązującą dla miasta Lwowa wszelkie dotychczasowe przepisy dotyczące budowl, objętych niniejszą ustawą.

§. 85.

Poruczenie wykonania.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

— KSG —

Ustawa budownicza

dla król. stoł. miasta Lwowa.

Dział I.

O pozwoleniu na budowę.

- §. 1. Budowy wymagające pozwolenia urzędowego (konsensu).
- §. 2. Budowy wymagające tylko doniesienia.
- §. 3. Oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu przy istniejących ulicach, drogach i placach publicznych.
- §. 4. Odszkodowanie przy zmianie linii frontowej w istniejących drogach, ulicach i placach.
- §. 5. Podział gruntu pod budowlę i otwarcie nowych ulic.
- §. 6. Otwarcie nowych lub rozszerzenie istniejących ulic w interesie komunikacji publicznej.
- §. 7. Podanie o pozwolenie na budowę czyli konsens.
- §. 8. Plany na budowę.
- §. 9. Podziałka (skala) dla planów.
- §. 10. Podpisy na planach na budowę.
- §. 11. Przeprowadzenie komisji przed udzieleniem konsensu na budowę.
- §. 12. Udzielenie konsensu. Uwiadomienie o takowym stron interesowanych. Rekursa tychże.
- §. 13. Konsens na budowę Zakładów przemysłowych lub fabryk.
- §. 14. Zakaz budowania bez konsensu, albo przed uzyskaniem tegoż.
- §. 15. Zastosowanie się do potwierdzonych planów. Zmiany dozwolone. Sprostowanie planów.
- §. 16. Przechowanie potwierdzonych planów i konsensu na miejscu budowy.
- §. 17. Unieważnienie konsensu.

Dział II.

Przepisy szczegółowe o budowaniu.

- A. Ze względu na kierownictwo budowy, tudzież na bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- §. 18. Odpowiedzialność za wykonanie budowy.
- §. 19. Przepisy ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

B. Ze względu na położenie budowy.

a) przy ulicach i placach publicznych.

- §. 20. Zabudowanie frontu przy ulicy.
- §. 21. Wysokość budynków frontowych mieszkalnych.
- §. 22. Wysoki przy frontach.
- §. 23.

§. 23. {	Wyprawa ścian zewnętrznych.
	Fasady domów frontowych.
	Utrzymanie budynków starożytnych.
- §. 24. Odgraniczenie od ulicy.
- §. 25. Dachy, okapy i rynny.

b) W podwórzach.

- §. 26. Wymogi przy budowach od strony i w obrębie podwórz. — Rozmiary podwórz. Świetlniki.
- §. 27. Sień wchodowa. Bramy wjazdowe i przejazdy.
- §. 28. Brukowanie, względnie szutrowanie podwórz.
- §. 29. Studnie.

c) Przy granicach sąsiednich.

- §. 30. Odległość przedmiotu budowy od granic sąsiednich.

C. Ze względu na użytkowanie.

- §. 31. Ogólne wymogi dla domów mieszkalnych.
- §. 32. Wysokość ubikacyj mieszkalnych w świetle i nad terenem. Poziół poziomy piętra parterowego.
- §. 33. Pomieszkania w piwnicach.
- §. 34. Pomieszkania strychowe.
- §. 35. Kuchnie.
- §. 36. Piwnice i drewnutnie.
- §. 37. Mieszkanie stróża.

D. Ze względu na konstrukcję.

- §. 38. Materiał i wykonanie budowy.
- §. 39. Wymiary cegieł zwykłych.
- §. 40. Konstrukcja ścian.
- §. 41. Grubość murów.
- §. 42. Mury ogniowe.
- §. 43. Posoby.
- §. 44. Schody. Klatka schodowa.
- §. 45. Fundamentowanie i izolowanie od wilgoci.
- §. 46. Palowiska: a) ogólne przepisy, b) ogniska otwarte, c) kominy, d) piece piekarskie, wędzarnie, e) piece pokojowe, kominy blaszane.
- §. 47. Dachy, gzymsy, okapy, dymniki.
- §. 48. Ganki zewnętrzne.
- §. 49. Okna górne czyli latarnie w dachach.
- §. 50. Wychodki.
- §. 51. Kloaki i kanały.

- §. 52. Stajnie, składy słomy i siana.
- §. 53. Gnojowniki.
- §. 54. Poddasza.

E. Ze względu na szczegółowe przeznaczenie budynku.

- §. 55. Ogólne postanowienie co do budynków przeznaczonych na szczegółowe cele.

Dział III.

Budowy służące ns cele przemysłowe.

- §. 56. Ogólne uwagi co do budynków przemysłowych.
- §. 57. Budynki przemysłowe izolowane. Odstęp izolacyjny. Budowa domów fabrycznych izolowanych. Budowa domów mieszkalnych przy budynkach przemysłowych izolowanych.
- §. 58. Budynki przemysłowe nieizolowane i domy mieszkalne przy nich.
- §. 59. Szczegółowe przepisy dla budynków przemysłowych.

Dział IV.

Wyjątkowe postanowienia dla budowli na gruntach od miasta odległych.

- §. 60. Ogólne uwagi.
- §. 61. Szutrowanie podwórz (do §. 28).
- §. 62. Wysokość ubikacyj mieszkalnych (do §. 32).
- §. 63. Zamieszkanie pokoi strychowych (do §. 34).
- §. 64. Drewnutnie (do §. 36).
- §. 65. Konstrukcja ścian (do §. 40).
- §. 66. Materiał do budowy.
- §. 67. Wiązanie dachów i ich pokrycie (do §. 47).
- §. 68. Wychodki (do §. 50).

Dział V.

Postępowanie po ukończeniu budowy.

- §. 69. Uporządkowanie placu budowy.
- §. 70. Pozwolenie na zamieszkanie.

Dział VI.

Utrzymanie istniejących budynków.

- §. 71. Konserwacja budynków.
- §. 72. Budynki zawaleniem się grożące.
- §. 73. Budynki przymusowo opróżnione.
- §. 74. Konserwacja dachów gotowych.
- §. 75. Zastosowanie postanowień §§. 22 *a.* i *b.* 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55 do istniejących budynków.

Dział VII.

Władze do przestrzegania niniejszej ustawy powołane.

- §. 76. Władze powołane.
- §. 77. Magistrat.
- §. 78. Rada miejska.
- §. 79. Wydział krajowy, c. k. Namiestnictwo, c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Dział VIII.

Postępowanie przy budowlach publicznych tudzież kolejowych i w pobliżu kolei żelaznych.

- §. 80. Budowle publiczne.
- §. 81. Budowle kolejowe i w pobliżu kolei żelaznych.

Dział IX.

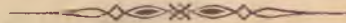
Postępowanie karne.

- §. 82. Zastosowanie ustawy karnej.
- §. 83. Kary policyjne.

Dział X.

Postępowania wykonawcze.

- §. 84. Dzień wejścia w życie ustawy i unieważnienie dotychczasowych przepisów.
- §. 85. Poruczenie wykonania.

Aleg. 9.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wyznaczenie kredytu po 120.000 zł. w. a. przez lat trzy (1885. 1886. i 1887.) na budowę koszar dla załogi wojskowej, stale w kraju konsystującej.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu dnia 21. Października 1881 wydał Wysoki Sejm następującej treści

Uchwałę:

1. Sejm przeznacza kwotę 60.000 zł. corocznie przez lat trzy (1882. 1883. i 1884.) na udzielanie bezprocentowych pożyczek zwrotnych w ciągu najdalej lat 12. w celu budowy koszar bądź stałych, bądź tymczasowych dla pomieszczenia załogi wojskowej, stale w kraju konsystującej, lub w celu przemiany na takie koszary budynków, mających obecnie inne przeznaczenie. Pożyczki te mają być udzielane w pierwszym rzędzie gminom, mającym stale załogi wojskowe, a następnie także prywatnym osobom.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielania pożyczek wymienionych w ustępie pierwszym, do oznaczenia sposobu zabezpieczenia tychże i do postanawiania innych bliższych warunków.

3. Budynki użyte na koszary lub na koszary tymczasowe uwalnia się od dodatków krajowych na cały czas tego użytku.

4. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby na przyszłej sesji sejmowej przedłożył projekt ustawy względem równego rozłożenia ciężaru kwaterunkowego.

W wykonaniu tych postanowień Wysokiego Sejmu zawiadomiono c. k. Rząd o powyższych uchwałach ze względu na ustęp 4ty a brzmienie ustępu 1. 2. i 3. ogłoszono w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych; postanowiono oraz przy udzielaniu pożyczek gminom — obok zastosowania się do wszelkich ustawą gminną przepisanych wymogów — żądać od gminy starającej się o pożyczkę wykazania się, że koszary w gminie są potrzebne a ich budowa przysporzy gminie korzyści.

W wykonaniu ustępu 4.) na wstępie powołanej uchwały wniósł Wysoki Rząd w następnej sesji sejmowej projekt ustawy o dopłatach kwaterunkowych, lecz Wysoki Sejm przeszedł nad tym projektem do porządku dziennego.

Po ogłoszeniu uchwały Wysokiego Sejmu z roku 1881. zgłosiło się bardzo wiele gmin i kilka osób prywatnych z żądaniem udzielenia pożyczki, tak, że Wysoki Sejm widział się spowodowanym w następnym roku podwyższyć uchwaloną na rok 1883. i 1884. dotację z 60.000 zł. na 120.000 zł. rocznie.

Wydział krajowy miał więc do dyspozycji:

w roku 1882.	.	.	.	.	60.000	zł.
„ 1883.	.	.	.	.	120.000	„
„ 1884.	.	.	.	.	120.000	„
				Razem	<u>300.000</u>	zł.

Wydział krajowy przyznał następującym gminom pożyczki:

1. Trembowla	.	.	.	.	10.000	zł.
2. Złoczów	.	.	.	.	6.000	„
3. Rzeszów	.	.	.	.	20.000	„
4. Przemyśl	.	.	.	.	45.000	„
5. Sanok	.	.	.	.	10.000	„
6. Brzeżany	.	.	.	.	4.000	„
7. Stanisławów	.	.	.	.	60.000	„
8. Przemyśl (po raz wtóry)	.	.	.	.	40.000	„
9. Czortków	.	.	.	.	15.000	„
10. Gródek	.	.	.	.	20.000	„
11. Tarnopol	.	.	.	.	25.000	„
12. Trembowla (po raz wtóry)	.	.	.	.	20.000	„
13. Jarosław	.	.	.	.	35.000	„
14. Brzeżany (po raz wtóry)	.	.	.	.	12.000	„
				Razem	<u>322.000</u>	zł.

Z tych kwot wypłacono gminom poszczególnionym pod 1) do 6) przyznane pożyczki w zupełności, zaś gminie Gródek poszczególnionej pod poz. 10) i gminie Brzeżany poszczególnionej pod poz. 14) po 6.000 zł. na rachunek przyznanych 20.000 i 12.000 zł. w. a.

Wedle powyższego zestawienia okazywałoby się przekroczenie ogólnego kredytu o 22.000 zł., lecz ze względu, że jak doświadczenie pouczyło, nie wszystkie gminy spełniają warunki, pod którymi przyrzeczona pożyczka udzieloną być może, prawdopodobnie z przyznanych pożyczek pewna kwota nie zostanie wypłaconą a więc i obawa o przekroczenie ogólnego kredytu jest płonna.

Oprócz gmin, którym pożyczkę wypłacono i przyrzeczono, zgłosił się cały szereg gmin z żądaniem o pożyczkę na budowę koszar a nadto zgłosiło się jeszcze kilka osób prywatnych.

Prośby zgłaszających się nie mogły być jednak uwzględnione dla braku funduszy a wiedzieć należy, że i te gminy, którym pożyczkę udzielono lub przyrzeczono, żądały tytułem pożyczki wyższą kwotę, która jednak ze względu na szczupłe fundusze zmniejszoną być musiała.

Gminy, którym dla braku funduszy udzielenia pożyczki odmówiono są następujące: Bochnia, Brody, Buczacz, Gródek (o powtórna pożyczkę), Kałusz, Kołomyja, Kraków, Lwów, Mościska, Nowy Sącz, Przemyśl (o trzecią pożyczkę), Rohatyn, Rzeszów (o powtórna pożyczkę), Sieniawa, Śniatyn, Tarnów, Trembowla (o powtórna pożyczkę), Złoczów (o powtórna pożyczkę) i Żółkiew. Kwota którą te gminy tytułem pożyczki żądają, przechodzi milion zł.

Nadmieniamy tu, że gminy: Trembowla, Złoczów, Rzeszów, Przemyśl i Brzeżany przy pomocy funduszu krajowego zbudowały odpowiednie koszary na pomieszczenie stałej załogi.

Tak więc stosunkowo małemi ofiarami ze strony kraju rozbudowano u gmin miejskich chęć budowania koszar i jest nadzieja, że przy dalszej pomocy kraju otrzyma stała załoga wkrótce wszędzie odpowiednie pomieszczenie.

Te okoliczności powodują Wydział krajowy wystąpić przed Wys. Sejmem z wnioskiem o wyznaczenie dalszego kredytu na lat 3 po 120.000 zł. i przyznanie ulg, zawartych w uchwale z dnia 21. października 1881. — Wydział krajowy wnosi przeto:

Wys. Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przeznaczą kwotę 120.000 zł. corocznie przez lat trzy (1885, 1886 i 1887) na udzielanie bezprocentowych pożyczek zwrotnych w ciągu najdalej lat 12 w celu budowy koszar bądź stałych, bądź tymczasowych dla pomieszczenia załogi wojskowej, stale w kraju konsystującej, lub w celu przemiany na takie koszary budynków, mających obecnie inne przeznaczenie. Pożyczki te mają być udzielane w pierwszym rzędzie gminom, mającym stałe załogi wojskowe, a następnie także prywatnym osobom.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielania pożyczek wymienionych w ustępie 1szym, do oznaczenia sposobu zabezpieczenia tychże i do postanawiania innych bliższych warunków.

3. Budynki użyte na koszary lub na koszary tymczasowe uwalnia się od dodatków krajowych na cały czas tego użytku.

We Lwowie dnia 29. Lipca 1884.

Marszałek krajowy :

Dr. Zybkiewicz w. r.

Sprawozdawca :

Dr. Franciszek Smolka w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 10.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycji osady Zebranówka w powiecie Śniatyńskim, o wyłączenie jej od gmin Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobódka, położonych w powiecie Kosowskim.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 13. października 1883 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycję osady Zebranówki o odłączenie jej od gmin Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobódka.

Wydział krajowy przekonał się, że członkowie gmin Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobódka, położonych w powiecie kosowskim, posiadali przed laty grunta o kilka mil odległe w metrykach gruntowych z r. 1820 zapisane przy gminie Tułuków, położonej w dawniejszym zabłotowskim, a w obecnym powiecie śniatyńskim.

Według sprawozdania byłego c. k. Urzędu powiatowego w Zabłotowie z dnia 17. sierpnia 1858 L. 2009 wytworzył się co do użytkowania tych gruntów taki stosunek, że członkowie gmin Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobódka, celem użytkowania tych gruntów, wybudowali na nich domy mieszkalne, w których bądź to czasowo, bądź stale zamieszkiwali. Taki stosunek miał już podówczas istnieć od lat czterdziestu, więc od roku 1818, a w roku 1858. istniało na tych gruntach 62 takich domów, między temi 57 stale zamieszkiwanych.

Ta okoliczność spowodowała c. k. Urząd powiatowy w Zabłotowie już wówczas do ustanowienia w miejscowości w ten sposób powstałej samoistnego wójta i dodania mu dwu przysiężnych do załatwiania spraw policyi miejscowej, której Urzędy gmin Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobódka z powodu zbytnej odległości skutecznie sprawować nie mogły ani się o nią nie troszczyły.

Do utworzenia jednak w całej pełni samoistnej gminy nie przyszło podówczas, głównie z powodu oporu gmin Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobódka i z powodu trudności, jakie wypływały podówczas z obowiązującej niepodzielności gruntów.

Skutkiem tego podatek gruntowy od tych gruntów opłacanym był i nadal przy gminach Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobódka. Wysokość podatku od tych gruntów opłacanego wynosiła w r. 1870.:

w Słobódce	14 zł. 89 ct.
w Rybnem	55 zł. 29 ¹ / ₂ ct.
w Kutach starych	127 zł. 87 ct.
w Kobakach	169 zł. 60 ct.

łącznie 367 zł. 65¹/₂ ct. w. a.

Po zniesieniu zakazu dzielenia gruntów ustawała łączność własności gruntów w gminach Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka i w osadzie Zebranówce, a dla mieszkańców tej osady stawał się coraz uciążliwszym obowiązek opłacania podatku gruntowego w gminach Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka i w c. k. urzędzie podatkowym w Kosowie. C. k. krajowa Dyrekcya skarbu uwzględniła o tyle ich usilne starania, że zarządziła na dniu 1. listopada 1880 L. 55.417, iż te podatki począwszy od roku 1881. nie w c. k. urzędzie podatkowym w Kosowie, lecz w c. k. urzędzie podatkowym w Śniatynie pobierane bywają. Pobór ten dzieje się jednak zawsze na rzecz gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka, skutkiem czego dodatki gminne od tych podatków pobierane bywają na rzecz gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka, a dodatki powiatowe na rzecz powiatu Kosowskiego.

Od wejścia w życie ustawy z r. 1866. wybierała wprawdzie osada Zebranówka odrębną radę i Zwierzchność gminną w celu zastąpienia utworzonego w r. 1858. urzędu gminnego, nie może atoli pokrywać wydatków swoich przez nakładanie dodatków do podatków bezpośrednich. Tym sposobem ponosi wszystkie ciężary gminy, a pozbawioną jest nader ważnego prawa pokrywania swoich wydatków przez nakładanie dodatków gminnych do podatków bezpośrednich.

Grunta należące do mieszkańców osady Zebranówki tworzą odrębny jedną całość stanowiący kompleks, otoczony gruntami gmin Balince, Hańkowce, Wołczkowce, Oleszków, Kilichów i Tułuków.

Grunta te zapisane są w operatach katastralnych gminy Tułuków, pod:

parc. grunt. 1. do 1.120 w obszarze 1.049 m. 1.145 sąż.

„ bud. 1. „ 56 „ „ 2 „ 651 „

a drogi pod

parc. grunt. 2.643 do 2.663 w obszarze 11 „ 1.463 „

łącznie w obszarze 1.064 m. 58 sąż.

Z tych powodów ze wszechmiar uzasadnioną jest prośba mieszkańców osady Zebranówki, by przez wydzielenie tych gruntów ze związku gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódki i przez legalne uznanie tej osady za samoistną gminę administracyjną, uznany został stan rzeczy oddawna faktycznie istniejący, i podane tej gminie możność pokrywania swoich wydatków dodatkami do podatków.

Rady gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka oświadczają się wprawdzie przeciw uwzględnieniu tej prośby, oświadczenie to jest atoli pozbawione wszelkiej podstawy i wszelkiej słuszności. Gminy te bowiem nie troszczą się o dopełnianie obowiązków na gminie ciążących co do tych gruntów, nie mają zatem podstawy do wymagania, by pobierały dodatki do podatków od tych gruntów.

Wydział powiatowy w Śniatynie donosi, że Rada powiatowa oświadczyła się na dniu 23. kwietnia 1884. jednogłośnie za uwzględnieniem tej prośby.

C. k. Starostwo w Śniatynie oznajmiło, że nie ma nic do zarzucenia ze względów publicznych przeciw uwzględnieniu tej petycji.

Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony % projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 4. lipca 1884.

Marszałek krajowy

Dr. Żybkiewicz wł. r.

Sprawozdawca

Dr. Franciszek Smolka wł. r.

Członek Wydziału krajowego.

U s t a w a

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączeniu osady Zebranówka, położonej w powiecie Śniatyńskim, ze związku gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka, leżących w powiecie Kosowskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Miejscowość Zebranówka, położona w powiecie Śniatyńskim, otoczona gminami Balańce, Hańkowiec, Wołczkowiec, Oleszków, Kilichów i Tułuków, składająca się z gruntów zapisanych w operatach katastralnych gminy Tułuków pod l. parc. grunt 1. do 1120 i 2.643 do 2.663, tudzież l. parc. bud. 1 do 56, w łącznym obszarze 1.064 morgów 58 sążni kwadratowych, wyłącza się ze związku gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka, leżących w powiecie Kosowskim, i ma oddać tworzyć samoistną gminę.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 11.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z dalszych czynności około organizacyi
Banku krajowego.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 4. Września 1883 l. 25.508 Wydział krajowy przedstawił Wysokiemu Sejmowi szczegółowo czynności swoje, dokonane celem wprowadzenia w życie Banku krajowego. Od daty powyższej aż do chwili obecnej dokonany został cały szereg dalszych czynności organizacyjnych, które Wydział krajowy niniejszem Wysokiemu Sejmowi przedstawia.

Jedną z najpilniejszych i najważniejszych czynności organizacyjnych było skompletowanie Dyrekcji Banku krajowego, stosownie do postanowień §. 65. i 66. statutu. W zeszłorocznem sprawozdaniu swoim Wydział krajowy przedstawił Wysokiemu Sejmowi powody, dla których w chwili otwarcia Banku krajowego (2. Lipca 1883) posiada jednego dyrektora pozostała nieobsadzoną. Na mocy drugiego ustępu §. 65. statutu pełnił tymczasowo funkcje trzeciego Dyrektora powołany do tego przez Wydział krajowy członek Rady nadzorczej, p. Michał Dymet. W myśl §. 66. statutu bankowego Rada nadzorcza na posiedzeniu z dnia 17. Listopada 1883 uchwaliła przedstawić Wydziałowi krajowemu jako kandydata na nieobsadzoną posadę Dyrektora Banku krajowego dra Alfreda Zgórskiego, dotychczasowego Dyrektora lwowskiego Towarzystwa zaliczkowego. Przychyłając się do tego przedstawienia, Wydział krajowy dekretem z dnia 20. Listopada 1883 zamianował dra Alfreda Zgórskiego Dyrektorem Banku krajowego.

Stała organizacja całego personelu urzędniczego w Banku krajowym i zostające z nią w związku stanowcze unormowanie stosunków służbowych tak członków Dyrekcji jak i urzędników pozostają jeszcze z powodów w zeszłorocznem sprawozdaniu podanych w zawieszeniu, aż do zamknięcia całorocznego okresu działalności Banku krajowego. Wyniki całorocznej praktyki i spostrzeżenia w tym czasie przez Wydział krajowy poczynione, stworzą podstawę dla uzupełnienia organizacyi w sposób celowi odpowiedni i ściśle do potrzeb zastosowany.

Jedno z najgłówniejszych zadań Dyrekcji w okresie, który niniejsze sprawozdanie obejmuje, stanowiły przygotowania do otwarcia oddziału hipotecznego w Banku krajowym.

Dyrekcya ułożyła nowy projekt udzielania pożyczek hipotecznych w listach zastawnych i przedłożyła takowy Wydziałowi krajowemu, który wysłuchawszy opinii Rady nadzorczej, stosownie do §. 11. statutu bankowego, wydał następnie zasadnicze normy w swoim zakresie kompetencyjnym (§§. 4., 6. 11. i 14. statutu). Normy te są następujące :

I. Stopa procentowa od pożyczek hipotecznych, przez Bank krajowy udzielać się mających, wynosić ma w stosunku $4\frac{1}{2}$ od sta rocznie, a wysokość dodatku na koszt zarządu w stosunku $\frac{1}{8}$ % półrocznie przy pożyczkach bezpośrednio przez Bank krajowy udzielanych, zaś $\frac{3}{8}$ % półrocznie przy pożyczkach za pośrednictwem instytucji lokalnych udzielać się mających. Wysokość dodatku na koszt zarządu obliczana będzie w stosunku do cyfry resztującego po spłacie każdej raty kapitału dłużnego.

II. Procent za zwłokę będzie pobierany w następującej wysokości :

a) jeżeli zaległość najpóźniej w 15 dni po terminie zostanie uiszczona, żadne procenta zwłoki od dłużnika nie będą żądane (§. 14. statutu);

b) w razie dłuższej nad dni 15 dopuszczonej zwłoki, dłużnik będzie w obowiązku uiszczać Bankowi krajowemu procenta zwłoki od dnia, w którym zapłata nastąpić miała, a to za pierwsze trzy miesiące w stosunku po sześć od sta rocznie, za drugie trzy miesiące w stosunku po siedm od sta rocznie, za dalszą zwłokę w stosunku po ośm od sta rocznie.

Przy obliczaniu procentów zwłoki frakcye półmiesięczne za całe półmiesiące liczone będą.

III. Domy, na które Bank krajowy udzielać będzie pożyczki hipoteczne, oraz budynki gospodarcze, których wartość uwzględniono przy udzieleniu pożyczki na posiadłość ziemską, muszą być zabezpieczone od ognia w towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie w sposób w §. 6. statutu bankowego wskazany.

IV. Na zapisane w księgach hipotecznych domy murowane mieszkalne Bank krajowy udzielać może pożyczki hipoteczne w następujących miejscowościach :

1. Biała, 2. Brzeżany, 3. Drohobycz, 4. Gorlice, 5. Jasło, 6. Kołomyja, 7. Kraków, 8. Lwów, 9. Nowy Sącz, 10. Przemyśl, 11. Rzeszów, 12. Sambor, 13. Sanok, 14. Stanisławów, 15. Stryj, 16. Tarnopol, 17. Tarnów, 18. Wadowice, 19. Złoczów.

Legat 1. Bliższe szczegóły o sposobie udzielania pożyczek hipotecznych przez Bank krajowy, w obrębie powyższych norm zasadniczych, zawierają dołączone % postanowienia szczegółowe.

Z końcem roku 1883. weszły w obieg obligacje komunalne Banku krajowego I. emisji wydawane na podstawie pożyczek, gminom i powiatom udzielanych. Według zmienionego przez Wydział krajowy na wniosek Dyrekcyi planu I. emisji co do rozkładu na serje, wynosić ma ona 5000 sztuk seryi A. po 100 zł. (500.000 zł.), 2500 sztuk seryi B. po 1000 zł. (2,500.000 zł.) i 400 sztuk seryi C. po 5000 zł. w. a. (2,000,000 zł.), razem tedy pięć milionów.

Legat 2. Obligacje komunalne Banku krajowego znalazły od razu na krajowych targach pieniężnych taki popyt, że kurs ich dorównał zupełnie oczekiwaniom i nie zachwiał się ani na chwilę pod wrażeniem wiadomości, że wniesiona przez Dyrekcyę Banku krajowego a przez Wydział krajowy poparta prośba o wyjednanie dla obligacji komunalnych charakteru walorów pupilarnych, na razie nie została przez Ministerstwo uwzględniona. Powody, dla których c. k. Rząd jeszcze nie uznał za stosowne, przychylić się do prośby Dyrekcyi Banku krajowego, przedstawione są w dołączonym odpisie reskryptu ministryalnego z dnia 22. marca 1884 l. 1441.

Ponieważ J. E. p. Minister skarbu już w r. 1883. z okazji przedłożenia formularzy obligacji komunalnych Banku krajowego do zatwierdzenia zauważał, że obligacje te nie mają być podpisywane przez komisarza rządowego, gdyż wystarcza według brzmienia statutu bankowego (§. 41. al. 3.) potwierdzenie Rady nadzorczej, że wydane zostały na podstawie pożyczek gminom i powiatom udzielonych, przeto Wydział krajowy powołał na mocy §. 73. statutu bankowego swojego komisarza w Banku do kontrolującej ingerencji przy I. emisji obligacji komunalnych.

Mianowicie poruczył Wydział krajowy komisarzowi swojemu podpisywanie obligacyi komunalnych i wykonywanie nadzoru w tym kierunku, aby suma puszczonej w obieg obligacyi komunalnych zawsze zgodną była z sumą pożyczek, udzielonych gminom i powiatom, oraz aby pożyczki gminne i powiatowe, służące za podstawę emisji obligacyi komunalnych, opierały się na uchwałach, powziętych przez właściwe Rady gminne i powiatowe w ich zakresie kompetencyjnym albo zatwierdzonych przez Wydział krajowy. Co do pożyczek gminnych polecono komisarzowi Wydziału krajowego, aby wymagał poświadczenia przełożonej władzy autonomicznej, stwierdzającego potrzebę i cel użyteczny tych pożyczek.

W myśl tej instrukcyi komisarz Wydziału krajowego lub jego zastępca powoływany jest przez Dyrekcyę Banku krajowego przy udzielaniu każdej pożyczki gminnej lub powiatowej do wykonywania swojego prawa nadzoru, co nietylko daje zupełną rękojmię, że puszczone w obieg obligacye komunalne opierają się na pewnej i łatwej do ściągnięcia wierzytelności Banku krajowego, lecz nadto stanowi zupełnie wystarczające zabezpieczenie, że otwarty gminom i powiatom kredyt nie zostanie nadużyty, tylko wyzyskany w miarę właściwą i na cele użyteczne. Okoliczność, że w pierwszym terminie płatności rat z pożyczek komunalnych cała należność Banku została bez zgody żadnej zaległości uiszczoną, świadczy, jak oględnie i w sposób potrzebnym odpowiedni pożyczki te są wydawane.

Z dniem 1. Grudnia 1883 rozpoczął Bank krajowy wydawać asygnaty kasowe, mianowicie 4% z 30-dniowym terminem wypowiedzenia, 3½% z 14-dniowym terminem wypowiedzenia i 3% z 8-dniowym terminem wypowiedzenia. Obok zaprowadzonych już przedtem przekazów (chèques) i asygnat kasowych otworzył Bank krajowy lokacyi gotówki jeszcze i trzecią, jak już dotychczasowa krótka praktyka wykazała, bardzo popularną drogę fruktyfikacyjną. W porozumieniu z komisarzami c. k. Rządu i Wydziału krajowego zaczął Bank krajowy z początkiem r. 1884. przyjmować gotówkę na rachunek bieżący za książeczkami wkładkowemi, według osobno

legat 3.

w tej mierze wydanych specjalnych przepisów %.

Na oba ostatnie sposoby lokacyi gotówki zwrócił Wydział krajowy okólnikami z dnia 11. grudnia 1883 l. 58.816 i z dnia 22. Stycznia 1884 l. 3280 uwagę wszystkich Wydziałów powiatowych celem korzystania z tego przy chwilowej lokacyi rozporządzalnej gotówki funduszków gminnych, powiatowych i t. d.

Zaraz w pierwszych kilku miesiącach po zaprowadzeniu powyżej wskazanych sposobów lokowania gotówki, wpłynęło do kasy Banku krajowego na przekazy, asygnaty i książeczki wkładkowe nie licząc gotówki chwilowo przez Wydział krajowy na rzecz różnych funduszków włożonej, około pół miliona obcego kapitału, co na początek stanowi niezawodnie rezultat wcale pomyślny i pozwala wiele rokować dalszemu rozwojowi tej gałęzi funkcyi bankowych. Szczegółowych dat o lokacyi obcego kapitału nie podajemy tutaj, gdyż w obec ich ciągłej z natury rzeczy wypływającej zmienności, w chwili, gdy sprawozdanie to dojdzie do wiadomości Wysokiego Sejmu, każda cyfra byłaby już zadawnioną a tem samem nie dawałaby dokładnej informacji. Szczegółowe cyframi objaśnione sprawozdanie z rozwoju pojedynczych gałęzi czynności Banku krajowego należy już do bankowego zamknięcia rachunków, które w myśl §. 61. statutu Banku krajowego wraz z bilansem i inwentarzem majątku, przedłożone zostanie Wysokiemu Sejmowi po upływie b. r.

Równocześnie z rozwojem agend w samym Banku krajowym rozszerzała i rozszerza się ciągle działalność zakładu w kraju przez organa pomocnicze i wykonawcze, które Dyrekcyja zaproponowała w porozumieniu z Radą nadzorczą, a które następnie Wydział krajowy zatwierdził na rok bieżący w myśl §. 73 lit. 10 statutu bankowego z zakresem działania, wskazanym

legat 4.

w dołączonych specjalnych instrukcyach.

W chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania funkcyonowały już w kraju następujące zatwierdzone przez Wydział krajowy organa pomocnicze i wykonawcze Banku krajowego:

1. Na powiat Brzeski: Towarzystwo zaliczkowe w Brzesku;
2. na powiat Dąbrowski: Towarzystwo zaliczkowe w Dąbrowej;
3. na powiat Drohobycki i Turecki: Towarzystwo zaliczkowe w Drohobyczu;
4. na powiat Jarosławski: Towarzystwo zaliczkowe w Jarosławiu;
5. na powiat Limanowski: Towarzystwo zaliczkowe w Limanowej;
6. na powiat Łańcucki: Towarzystwo zaliczkowe w Łańcucie;
7. na okręg sądowy Makowski i na powiat Żywiecki: stowarzyszenie pożyczkowe „Wzajemna pomoc“ w Makowie;
8. na powiat Nowo-Sądecki: Kasa zaliczkowa w Nowym Sączu;
9. na powiat Przemyślański: Towarzystwo zaliczkowe w Przemyślanach;
10. na powiat Kamionecki: Towarzystwo zaliczkowe w Radziechowie;
11. na powiat Samborski i Staromiejski: Towarzystwo zaliczkowe w Samborze;
12. na powiat Stanisławowski i Bohorodczański: Spółka handlowo-rolnicza w Stanisławowie;
13. na powiat Tarnowski i Pilźnieński: Towarzystwo zaliczkowe (dla miasta Tarnowa i powiatu Tarnowskiego) w Tarnowie;
14. na powiat Wielicki: Powiatowa kasa oszczędności w Wieliczce;
15. na powiat Złoczowski i Brodzki: Towarzystwo zaliczkowe w Złoczowie;
16. na powiat Cieszanowski: Towarzystwo zaliczkowe w Cieszanowie;
17. na okręg sądowy Gliniany (powiat Bóbrka): Towarzystwo zaliczkowe w Glinianach;
18. na powiat Jaworowski: Towarzystwo zaliczkowe w Jaworowie;
19. na powiat Krakowski: Powiatowa kasa oszczędności w Krakowie;
20. na powiat Mościcki: Towarzystwo zaliczkowe w Mościskach;
21. na powiat Mielecki: Towarzystwo zaliczkowe w Mielcu;
22. na powiat Przemyski: Towarzystwo zaliczkowe w Przemyśle;
23. na powiat Ropczycki: Kasa oszczędności w Ropczycach;
24. na powiat Rohatyński: Towarzystwo zaliczkowe w Rohatynie;
25. na powiat Rzeszowski, Kolbuszowski i Niski: Towarzystwo zaliczkowe w Rzeszowie;
26. na powiat Stryjski i Żydaczowski: Towarzystwo zaliczkowe w Stryju;
27. na powiat Sokalski i Rawski: Towarzystwo zaliczkowe w Sokalu;
28. na powiat Tarnopolski i Trembowelski: Bank powiatowy w Tarnopolu;
29. na powiat Wadowicki i Bialski: Powiatowa kasa oszczędności w Wadowicach;
30. na powiat Zbarazki i Skałacki: Towarzystwo zaliczkowe w Zbarażu.

Dalsza organizacja pomocniczych i wykonawczych organów Banku krajowego w powiatach jest w toku. Dyrekcya zawiązuje stosunki tylko z takimi instytucjami, które zalecone są przez właściwą Reprezentację powiatową i w myśl instrukcyi poddają się nadzorowi właściwego Wydziału powiatowego.

Organizacja zastępstw Banku krajowego na prowincyi przebyła ze skutkiem pomyslnym już jedną próbę w tak ważnej sprawie rozwikłania interesów rozwiązanego Banku włościańskiego.

Że rozwikłanie to spowodowane być mogło na tory spokojnej i wobec obowiązków ciężących na 40.000 zadłużonych włościan pożądaney likwidacyi, to w znacznej części stanowi zasługę Banku krajowego, który najpierw swoją chwilową pomocą zapobiegł ogłoszeniu niewypłacalności w chwili najkrytyczniejszej t. j. w styczniowym terminie płatności kuponów i wylosowanych listów dłużnych, a następnie wraz z swojemi organami pomocniczymi i wykonawczymi oraz z pomocą innych Towarzystw zaliczkowych ułatwiał spłatę długów włościańskich w sposób najkorzystniejszy.

Użyteczna dla zadłużonych włościan akcyja Banku krajowego uwydatni się jeszcze i w dalszym przebiegu likwidacyi Banku włościańskiego, gdy otwarcie oddziału hipotecznego (1. Lipca 1884) pozwoli Bankowi krajowemu podjąć dzieło poprawienia stosunków kredytowych w szerszym zakresie.

Jeden z celów wytkniętych Bankowi krajowemu w chwili założenia, już obecnie uważać można za osiągnięty. Bank krajowy stał się bowiem finansowym organem Wydziału krajowego w operacyach pieniężnych różnego rodzaju, które dotąd dokonywane być musiały za pośrednictwem innych instytucyi kredytowych, pod warunkami, dla funduszu krajowego i funduszków w zarządzie Wydziału krajowego zostających mniej dogodnymi.

Korzyść ztąd dla kraju wynikająca uwydatniła się najwięcej w dokonaniem przez Bank krajowy sfinansowaniu tegorocznej emisji 4 1/2% obligacyi pożyczki krajowej w sumie jednego miliona, przeznaczonego na pokrycie niedoborów z lat 1882—1884 oraz na dotacyę dla kasy krajowej. Całą emisję tych obligacyi przyjął Bank krajowy po zeszłorocznym kursie subskrybcyjnym (90 za sto) i przypadającą za to funduszowi krajowemu kwotę 900.000 zł. zapisał na *conto separato* Wydziału krajowego po 5% już począwszy od 1. Maja 1884 jako dnia oprocentowania obligacyj, zobowiązując się przytem do wypłat gotówki na żądanie w taki sposób, że Wydział krajowy pomimo stosunkowo znacznego procentu za lokacyę ma zapewnione wypłaty bez osobnych terminów wypowiedziania. Szczegóły całej tej transakcyi zawiera sprawozdanie z czynności, podjętych celem zrealizowania pożyczki krajowej z r. 1884. Tutaj podnosimy tylko zasługę oddaną przez Bank krajowy Wydziałowi krajowemu. Usługa ta jest niewątpliwie bardzo cenną. Wydział krajowy zdołał bowiem w ten sposób spieniężyć nowe obligacye krajowe po zeszłorocznym kursie subskrybcyjnym bez żadnych zachodów i kosztów, z jakimi każda inna operacya w tym celu dokonana, czy to emisya w drodze subskrybcyi jak w r. 1883 czy umowa z jakim innym zakładem kredytowym o sfinansowanie, koniecznie byłaby połączona. Znaczną korzyść przysporzył Bank krajowy funduszowi krajowemu tem, że już od 1. Maja b. r. jako dnia emisyi zapisał całą należność (900.000 zł.) na *conto separato* z takim samym procentem (5 od sta), jaki kraj płacić ma posiadaczom obligacyj. Korzyść ta w pożyczce z r. 1884. ze względu na jej cele nie jest bez znaczenia, szczególnie z tego powodu, że spieniężywszy obligacye w innym zakładzie, Wydział krajowy musiałby był lokować uzyskaną gotówkę w asygnatach kasowych lub w inny sposób na niższy procent i przez czas dłuższy, dopóki w miarę niedostatecznego wpływania dodatków krajowych w porze letniej stopniowo nie byłby spotrzebował tej części gotówki, jaka przez Wysoki Sejm przeznaczona została na pokrycie niedoborów. Co do kwoty przeznaczonej z pożyczki przez Wysoki Sejm na dotacyę kasy krajowej (400.000 zł.) korzyść wynikająca z lokacyi gotówki w Banku krajowym na stosunkowo tak znaczny procent, przedstawi się jeszcze wydatniej, gdyż kwota ta pozostanie niewydana dłużej, aniżeli część gotówki na pokrycie niedoborów przeznaczona. Tem cenniejsze są te korzyści, ile że Bank krajowy nie poniósł ze swojej strony ofiary i nie naraził się na stratę, lecz owszem oczekiwać może stosownego zysku na całym interesie. Kurs obligacyj krajowych z r. 1883. podniósł się w ostatnich czasach za staraniem Dyrekcyi Banku stosunkowo znacznie powyżej pierwotnego kursu emisyjnego (z 90 na przeszło 91) a ponieważ obligacye z r. 1884. wydane zostały na zupełnie identycznej podstawie t. j. z temi samymi warunkami i terminami tak oprocentowania jak i umorzenia, przeto niewątpliwie Bank krajowy spienięży nabyte obligacye krajowe z r. 1884. z odpowiednim zyskiem dla siebie. Wobec postanowień statutu bankowego o rozdziale czystego zysku, spieniężenie obligacyi krajowych z r. 1884. przez Bank krajowy z nadwyżką po nad cenę kupna uważać należy także za pośrednio krajowi przysporzoną korzyść.

Nietylko w tej jednorazowej operacyi kredytowej przysporzył już Bank krajowy korzyści funduszowi krajowemu i funduszom w zarządzie Wydziału krajowego zostającym.

W ogóle bowiem trwałą i stosunkowo znaczną korzyść zapewnił Bank krajowy Wydziałowi krajowemu tak co do lokowania chwilowo rozporządzalnej gotówki, jak i przy zakupnie i sprzedaży papierów wartościowych dla rozmaitych funduszków.

Wszystkie powyżej przytoczone szczegóły i objaśnienia stanowią tylko dopełnienie przedłożonego Wysokiemu Sejmowi w r. z. sprawozdania z dnia 4. Września 1883 l. 48.948.

Z tego też powodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy przyjąć niniejsze sprawozdanie do wiadomości.

Lwów dnia 3. Czerwca 1884.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Przepisy

o udzielaniu przez Bank krajowy pożyczek hipotecznych w listach zastawnych cztero i pół procentowych

wydane w zastosowaniu się do §. 3. lit. A. i §§. 4 do 35. statutu Banku krajowego, i do przepisów regulaminu dla tegoż Banku przez Wydział krajowy w dniach 7. i 8. kwietnia 1883. r. do liczby 13.149 postanowionego, i do uchwał tegoż Wydziału krajowego z dnia 1. lutego 1884 do l. 1113 i z dnia 8. lutego do liczby 6643.

ROZDZIAŁ I.

O listach zastawnych.

§. 1. Pożyczki hipoteczne (§§. 4 i 22 statutu) udzielane będą przez Bank w listach zastawnych, podzielonych na pięć seryj, mianowicie:

seryi I.	po	50	zł.	w.	a.
»	II. "	100	"	"	"
»	III. "	500	"	"	"
»	IV. "	1000	"	"	"
»	V. "	5000	"	"	"

§. 2. Listy zastawne przynosić będą posiadaczom procent w stosunku $4\frac{1}{2}$ od sta rocznie od ich imiennej wartości (§. 25 i 26 lit. b statutu). Procent ten będzie płaconym posiadaczom listów zastawnych w dwóch równych półrocznych ratach z dołu, a mianowicie w dniach 30. Czerwca i 31. Grudnia każdego roku, za wręczeniem Bankowi kuponu (§. 28. statutu), a względnie przy listach winkulowanych za kwitami (§. 33. statutu).

§. 3. Tak kapitał jak i procenta (kupony) wypłacane będą posiadaczom listów zastawnych w walucie austryackiej.

§. 4. Każdy list zastawny wycofany być musi z obiegu najpóźniej w lat $51\frac{1}{2}$ od daty wystawienia.

§. 5. Wszystkie spłaty na kapitał czynione przez dłużników hipotecznych gotowizną w ciągu jednego półrocza, tworzą razem wzięwszy fundusz umorzenia listów zastawnych tego półrocza. W 6 miesięcy po upływie półrocza, Bank krajowy będzie obowiązany wycofać z obiegu taką ilość listów zastawnych, jaką reprezentuje kwota w temże półroczu przez dłużników na kapitał gotowizną spłacona.

§. 6. Wycofanie listów zastawnych z obiegu nastąpi:

A. przez zniszczenie tych listów zastawnych, które dłużnicy hipoteczni wniosą do kasy Banku w ciągu ubiegłego półrocza, tytułem przyspieszonej spłaty po nad plan umorzenia zaciągniętej pożyczki;

B. przez użycie nagromadzonego w ciągu półrocza funduszu umorzenia na wykup, lub wylosowanie odpowiedniej ilości listów zastawnych, a w szczególności:

1. przez zniszczenie tych listów zastawnych, które Bank z wolnej ręki w celu umorzenia nabędzie, lub z własnych zapasów dostarczy;

2. przez wylosowanie reszty listów zastawnych, jaka po strąceniu listów pod *B.* 1 wymienionych okaże się potrzebną na pokrycie sumy, która w danem półroczu ma być umorzona.

Do losowania przeznaczoną być ma jednakże przynajmniej taka ilość listów zastawnych, jaka reprezentuje połowę funduszu umorzenia danego półrocza.

§. 7. Po upływie lat 51½ Bank krajowy, będąc w obowiązku wywołać z obiegu wszystkie listy zastawne przed 51½ latami przez siebie wydane, używać będzie na ten cel przedewszystkiem całego funduszu w ubiegłym półroczu na umorzenie przez dłużników hipotecznych gotowizną wniesionego.

§. 8. Wypłata oznaczonych w §. 2. półrocznych procentów dopełnioną być ma przez Bank krajowy od każdego listu zastawnego w ciągu czasu między dniem wypuszczenia w obieg każdego listu zastawnego, a dniem wycofania go z obiegu.

§. 9. W celu zapewnienia prawidłowej obsługi wypłaty kuponów i listów zastawnych do wycofania w każdym półroczu przypadających, Bank krajowy tworzyć będzie rezerwę specjalną z dwóch następujących źródeł:

1. z wpisowego (§. 14.), które każdy zaciągający pożyczkę z Banku krajowego w wysokości ¼% od imiennej wartości pożyczki przy jej odebraniu uiścić będzie obowiązany;

2. z korzyści jakie Bank osiągać będzie przez wykup z wolnej ręki listów zastawnych do wycofania przeznaczonych.

Rezerwa ta kontrolowaną będzie oddzielnie i oddzielnie wykazywaną w bilansie.

Ilekoć ta rezerwa przewyższać będzie 10% w stosunku do ogólnej sumy listów zastawnych będących w obiegu, przewyżka nad 10% będzie dołączoną do ogólnych dochodów Banku.

ROZDZIAŁ II.

O pożyczkach hipotecznych.

A. Przepisy ogólne.

§. 10. Bank krajowy może udzielać pożyczki hipoteczne (§. 4. stat.) przy zachowaniu bezpieczeństwa w §§. 5—7. statutu wymaganego, w listach zastawnych cztero i pół procentowych, bądź bezpośrednio, bądź też za pośrednictwem Instytucyj lokalnych.

§. 11. Bezpośrednio udzielać będzie Bank pożyczki:

a) na hypotekę posiadłości ziemskich w Galicji i Wielkiem Księstwie Krakowskiem położonych, a zapisanych w księgach tabuli krajowej lub urzędów hipotecznych, istniejących przy c. k. Sądach kolegialnych;

b) na hypotekę domów murowanych mieszkalnych, podlegających podatkowi domowoczynszowemu, zapisanych w księgach hipotecznych, a położonych w miastach, które wskaże Wydział krajowy, odpowiednio do ustępu 2. §. 4. statutu.*)

§. 12. Za pośrednictwem finansowych Instytucyj lokalnych Bank krajowy udzielać będzie pożyczki:

a) na hypotekę posiadłości gruntowych w obrębie miast i miasteczek, nie objętych postanowieniem §. 11. b. jeśli dla tych posiadłości księgi gruntowe istnieją:

*) Uchwałą Wydziału krajowego z d. 1. Lutego 1884 r. do l. 1113 wskazane zostały następujące miasta: 1. Biała, 2. Buczacz, 3. Drohobycz, 4. Gorlice, 5. Jasło, 6. Kołomyja, 7. Kraków, 8. Lwów, 9. Nowy Sącz, 10. Przemysł, 11. Rzeszów, 12. Sanok, 13. Sambor, 14. Stanisławów, 15. Stryj, 16. Tarnopol, 17. Tarnów, 18. Wadowice, 19. Złoczów.

b) na hypotekę posiadłości wiejskich, zapisanych w księgach hypotecznych, istniejących przy c. k. Sądach powiatowych.

§. 13. Pożyczki hypoteczne udzielane będą w cztero i pół procentowych listach zastawnych:

1. na lat 51 przy półrocznej spłacie na procent i na amortyzację $2\frac{1}{2}\%$;
2. na lat $37\frac{1}{2}$ przy półrocznej spłacie na procent i na amortyzację $2\frac{3}{4}\%$;
3. na lat $30\frac{1}{2}$ przy półrocznej spłacie na procent i na amortyzację 3% ;
4. na lat 23 przy półrocznej spłacie na procent i na amortyzację $3\frac{1}{2}\%$;
5. na lat $18\frac{1}{2}$ przy półrocznej spłacie na procent i na amortyzację 4% ;
6. na lat $15\frac{1}{2}$ przy półrocznej spłacie na procent i na amortyzację $4\frac{1}{2}\%$;
7. na lat $13\frac{1}{2}$ przy półrocznej spłacie na procent i na amortyzację 5%

z każdej z tych rat Bank krajowy zaliczać będzie po $2\frac{1}{4}\%$ od cyfry długu zaciągniętego w listach zastawnych na procent od tegoż długu; resztę zaś na jego spłatę, czyli na umorzenie kapitału.

§. 14. Otrzymujący pożyczkę obowiązany będzie spłacić przy podjęciu takowej, kwotę wyrównywającą $\frac{1}{4}\%$ imiennej wartości pożyczki tytułem wpisowego.

§. 15. Oprócz spłat na kapitał i procenta, otrzymujący pożyczkę hipoteczną obowiązany będzie przy każdej racie opłacać tytułem dodatku na koszt administracji kwotę obliczaną w stosunku do resztującego każdorazowo kapitału, stopniową spłatą amortyzacyjną się umarzającego. (§. 23. i 30.)

§. 16. Każda rata w granicach planu spłaty czyli umorzenia pożyczki uiszczaną być winna gotowizną w walucie austriackiej w ustanowionych dniach płatności. Do spłat po nad plan umorzenia zastosowanie mają §§. 12. i 13. statutu.

§. 17. Każde całkowite lub częściowe uchybienie którejkolwiek z półrocznych rat wskazanych w skrypcie dłużnym, wkładać będzie na opóźniającego się obowiązek płacenia Bankowi krajowemu procentów zwłoki w następującym stosunku:

a) jeśli zaległość najpóźniej w 15. dniu po terminie uiszczoną będzie, żadne procenta zwłoki od dłużnika nie będą żądane (§. 14. stat.)

b) w razie dłuższej nad 15 dni dopuszczonej zwłoki, dłużnik będzie w obowiązku uiszczać Bankowi procenta zwłoki od dnia, w którym zapłata nastąpić miała, a to za pierwsze trzy miesiące w stosunku po sześć od sta rocznie, za drugie trzy miesiące w stosunku po siedm od sta rocznie, za dalszą zwłokę w stosunku po ośm od sta rocznie.

Przy obliczeniu procentów zwłoki frakcyje pół miesiąca za całe pół miesiąca liczone będą.

§. 18. Wszystkie procenta zwłoki obliczane będą zawsze od całej sumy zaległości, tak w kapitale, jak w procentach lub dodatku na koszt administracji i nie przestaną biec, aż w chwili całkowitego każdej zaległości uiszczenia.

Gdyby Bank w zastępstwie dłużnika uiszczył wypłaty, do których ten ostatni byłby obowiązany z ustawy lub na mocy swego wobec Banku zobowiązania, procenta zwłoki od takich sum obliczone będą od dnia, w którym Bank te wypłaty skutecznie.

Przy całkowitem lub częściowem uiszczeniu zaległości, będą pokrywane przedewszystkiem procenta zwłoki do dnia uiszczenia narosłe, jak niemniej koszt spowodowane egzekucją i wydatki poczynione przez Bank na podstawie statutu, regulaminu lub skryptu dłużnego, a dopiero reszta uiszczonej kwoty zaliczoną będzie na zmniejszenie, lub całkowite pokrycie samych rat zalegających.

§. 19. Budynki istniejące w majątkach ziemskich, domy w miastach, jak niemniej budynki istniejące w posiadłościach gruntowych, położonych w obrębie miast i miasteczek (§. 12. a) i w posiadłościach wiejskich (§. 12. b), obciążonych pożyczką udzieloną przez Bank krajowy,

powinny być stale ubezpieczone od ognia w jednym z krajowych zakładów ubezpieczeń, przez cały okres czasu, aż do całkowitego spłacenia zaciągniętej w Banku krajowym pożyczki. *)

Bank będzie upoważnionym do zarządzenia tego ubezpieczenia na rachunek dłużnika i do odebrania wynagrodzenia w razie pogorzele.

B. O pożyczkach bezpośrednio udzielanych.

§. 20. Na hypotekę posiadłości ziemskiej, odpowiadającej wymogom §. 11. lit. a. niniejszych przepisów, Bank krajowy udzielać będzie pożyczki hypoteczne spłacalne w lat 51, 37 $\frac{1}{2}$, 30 $\frac{1}{2}$, 23, 18 $\frac{1}{2}$, 15 $\frac{1}{2}$, 13 $\frac{1}{2}$, w ratach półrocznych 30. Czerwca i 31. Grudnia każdego roku z góry płatnych.

§. 21. Na hypotekę domów odpowiadających wymogom §. 11. lit. b. niniejszych przepisów wymienionych, Bank krajowy udzielać będzie pożyczki hypoteczne spłacalne w lat 30 $\frac{1}{2}$, 23, 18 $\frac{1}{2}$, 15 $\frac{1}{2}$ i 13 $\frac{1}{2}$.

§. 22. Otrzymujący pożyczkę wzmiankowaną w §. 20 lub 21 niniejszych przepisów, będzie w obowiązku uiścić takową jak następuje:

a) przy zaciągnięciu pożyczki winien uiścić prócz wpisowego (§. 14.) procent w stosunku 4 $\frac{1}{2}$ od sta rocznie od całego kapitału nominalnej wartości pożyczki za czas od ustanowionego dnia zaliczenia, aż do dnia płatności najbliższej raty półrocznej;

b) w każdym z następujących dni płatności winien opłacać po 2 $\frac{1}{4}$ od sta w stosunku do imiennej wartości listów zastawnych, w których pożyczkę otrzymał, tytułem półrocznego procentu za pół roku z góry od cyfry pozostałego po spłacie każdej raty kapitału dłużnego, resztę zaś z każdej raty tytułem stopniowej spłaty zaciągniętego długu.

§. 23. Wysokość dodatku na koszt administracji (§. 15.) ustanawia się dla pożyczek bezpośrednio udzielanych na $\frac{1}{8}$ ‰ półrocznie od cyfry resztującego po spłacie każdej raty kapitału dłużnego.

§. 24. Wszelkie spłaty uiszczane być mają przez dłużników w kasie Banku krajowego we Lwowie.

C. O pożyczkach hypotecznych udzielanych za pośrednictwem Instytucyj lokalnych.

§. 25. Na hypotekę posiadłości, odpowiadającej wymogom §. 12. lit. a) i b) Bank krajowy udzielać będzie pożyczki nie inaczej, jak za pośrednictwem Instytucyj lokalnych, którym swe zastępstwo powierzy, a które pozostawać będą pod kontrolą Reprezentacji powiatowej. — Pożyczki te mają być spłacalne w ciągu lat 23, 18 $\frac{1}{2}$, 15 $\frac{1}{2}$, albo 13 $\frac{1}{2}$.

§. 26. Reprezentacja powiatowa wskaże Bankowi, w uwzględnieniu warunków ekonomicznych powiatu i zwyczajów u jego mieszkańców istniejących, które z planów umorzenia potrzebom mieszkańców najbardziej odpowiadają.

Również wskaże Bankowi Reprezentacja powiatowa, w których terminach półrocznych raty pożyczek mają być spłacane. W każdym jednak powiecie będą oznaczone dla wszystkich dłużników jednakowe dni płatności rat pożyczkowych.

§. 27. Instytucja pośrednicząca wykonywać będzie pośrednictwo wzmiankowane w §. 25. w imieniu i na rzecz Banku krajowego we wszystkich stosunkach tak z biorącym pożyczkę, jakoteż z władzami.

*) Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń od ognia w Krakowie. (uchwała Wydziału krajowego z dnia 1. Lutego 1884. r. do l. 1113).

W szczególności Instytucja pośrednicząca :

a) przyjmuje zgłoszenia się o pożyczkę, ocenia potrzeby zgłaszającego się, zarządza zebranie wszelkich dowodów mogących posłużyć do oznaczenia wartości przedmiotu oddawanego pod hipoteczne zabezpieczenie, i wszystkie zebrane materiały przedkłada Bankowi razem ze swoją opinią, tudzież z opinią komisarza bankowego ;

b) pośredniczy w korespondencji Banku krajowego z biorącymi pożyczkę, a po dopełnieniu z ich strony warunków pod jakimi Bank krajowy pożyczkę udzielić przyrzeknie, przedkłada mu akt pożyczkowy ;

c) przyjmuje od Banku i wypłaca dłużnikowi walutę pożyczki i odsyła Bankowi dowody uskutecznionej wypłaty ;

d) przyjmuje wszelkie spłaty przez dłużników Bankowi uiszczane, a w razie potrzeby ściąga takowe drogą egzekucyi i wszystkie spłaty przelewa niezwłocznie do kasy Banku krajowego.

§. 28. Wypłata pożyczki udzielanej na hypotekę posiadłości wymienionej w §. 12. pod a) i b) zawsze nastąpi gotowizną wedle kursu listów zastawnych, ustanowionego w promesie wydanej przez Bank krajowy, co do udzielenia samejże pożyczki.

§. 29. Otrzymujący pożyczkę na hypotekę posiadłości odpowiadającej wymogom §. 12. lit. a) i b), będzie w obowiązku spłacić takową w sposób następujący :

a) przy zaciągnięciu pożyczki winien uiścić prócz wpisowego (§. 14.), tytułem prowizyi za zastępstwo Instytucyi lokalnej 1 od sta w stosunku do imiennej wartości wypożyczonego kapitału tudzież procent w stosunku $4\frac{1}{2}$, od sta rocznie od imiennej cyfry tegoż kapitału, za czas od dnia wydania przez Bank waluty udzielonej pożyczki, do dnia płatności najbliższej raty półrocznej ;

b) w każdym z następnych terminów płatności półrocznych rat, winien opłacać po $2\frac{1}{4}$, od sta w stosunku do imiennej wartości listów zastawnych, w których pożyczkę otrzymał, tytułem półrocznego procentu za pół roku z góry od cyfry dłużnego kapitału, umarzającego się stopniowo przez uiszczenie każdej półrocznej raty, — resztę zaś z każdej raty tytułem stopniowej spłaty zaciągniętego długu.

§. 30. Wysokość dodatku na koszta administracyi (§. 15.) ustanawia się dla pożyczek za pośrednictwem Instytucyj lokalnych udzielanych na $\frac{3}{8}\%$ półrocznie w stosunku do cyfry resztującego po spłacie każdej raty kapitału dłużnego. Z powyższej prowizyi trzecia część przypadnie dla Instytucyi pośredniczącej.

§. 31. Wszystkie spłaty uiszczane być mają przez dłużnika za kwitami Banku krajowego, opatrzonymi także podpisem pośredniczącej Instytucyi, wykonywującej zastępstwo Banku krajowego w tym powiecie, w którym jest położoną posiadłość pożyczką tegoż Banku obciążona.

Alegat 2. do LW. 26.321/84.

Od pis

reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 22. Marca 1884. l. 1441.

Auf die an den Herrn Minister und Leiter des Justiz-Ministeriums erstatteten Berichte vom 16. September 1883. und 9. Jänner 1884. Z. 8687/pr. und 180/pr., womit die Eingabe der Landesbank des Königreiches Galizien und Bukowina mit dem Grossherzogthume Krakau um Erwirkung eines Gesetzes wegen der Verwendbarkeit der Communal-Obligationen I. Emission dieser Bank zur fruchtbringenden Anlegung von Stiftungs- Pupillar- und ähnlichen Kapitalien befürwortet wurde, beehre ich mich auf Grund der Zuschrift des k. k. Justiz-Ministeriums vom 24. Jänner l. J. Z. 15.426 und nach gepflogenen Einvernehmen mit dem k. k. Finanz-Ministerium Euerer Excellenz Nachstehendes zu eröffnen:

Nach reiflicher Erwägung der Verhältnisse kann nicht darauf eingegangen werden, in Betreff der sogenannten Communal-Obligationen in gleicher Weise den Weg der allgemeinen Gesetzgebung zu betreten, wie dies mit dem Gesetze vom 2. Juli 1868. R. G. B. Nr. 93. in Betreff der von Hypothekaranstalten ausgegebenen Pfandbriefe geschehen ist, zumal die bisherige und sogar die neueste Erfahrung zeigt, dass obzwar den Besitzern von Pfandbriefen durch das Gesetz vom 24. April 1874. Nr. 48. R. G. B. noch ein besonderer, sehr weit gehender, den Besitzern von Communal-Obligationen nicht zu Gute kommender Vorrang vor anderen Gläubigern eingeräumt wurde, dieselben vor Verlusten keineswegs vollkommen geschützt werden können. Aber auch der Erlassung eines Spezialgesetzes zu Gunsten der Communal-Obligationen der galizischen Landesbank stellt sich die Erwägung entgegen, dass es mit Ausnahme des der k. k. priv. allgem. österr. Bodencreditanstalt in Wien in dieser Beziehung bereits mit Erlass vom 1. Juni 1864. Nr. 49. R. G. B. erteilten Privilegiums, an Praecedentien hiefür gänzlich mangelt, und mit Grund befürchtet werden müsse, dass Falls dem Wunsche der galizischen Landesbank stattgegeben werden würde, zahlreiche Exempfficationen auf Grund dieses Vorganges zu Gunsten anderer Hypothekaranstalten nicht verhindert werden könnten. Dabei muss noch berücksichtigt werden, dass bei der seit einer Reihe von Jahren seitens der beteiligten Ministerien ausnahmslos festgehaltenen und wohlbegründeten ablehnenden Haltung gegen ähnliche Begehren grosser Stadtgemeinden zu Gunsten der von ihnen ausgegebenen Anlehensobligationen, es doch sicherlich nicht zu rechtfertigen wäre, wenn nunmehr einem derartigen Begehren zugestimmt werden würde, welches Obligationen zum Gegenstande hat, bei welchen die Sicherheit fast ausschliesslich auf der Zahlungsfähigkeit kleiner, wenig vermöglicher Gemeinden oder Bezirke beruht, auf deren Auswahl der Regierung gar kein Einfluss zusteht. Das Gewicht dieser letzteren Erwägung erscheint um so grösser, als nach §. 3. der Statuten der Landesbank, das Land zwar für die Einhaltung der aus der Emission von Pfandbriefen sich ergebenden Verpflichtungen bürgt, in Betreff der Communal-Obligationen aber Zeuge des §. 41. im Gegensatze zu §. 25. der Statuten eine solche subsidiäre Verpflichtung des Landes nicht besteht, so dass also eine Gleichstellung dieser letzteren Obligationen mit den Pfandbriefen von vorneherein ausgeschlossen ist.

Aus diesen Erwägungen kann dem Eingangserwähnten Ansuchen nicht entsprochen werden und werden Euere Excellenz eingeladen, hievon die galizische Landesbank und den galizischen Landesausschuss mit Rücksicht auf seine in dieser Angelegenheit stattgefundene Intervention in die Kenntniss zu setzen.

Die Berichtsbeilagen folgen im Anschlusse zurück.

Alegat 3. do LW. 26.321/84.

Postanowienia

co do wkładek na rachunek bieżący.

1. Bank krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem, przyjmuje wpłaty na rachunek bieżący i wydaje potwierdzenia na ruch gotówki w niniejszej książeczce.

2. Najmniejsza wpłata na niniejszy rachunek wynosić może 5 zł., saldo rachunku tego 50.000 zł. w. a. przenosić nie może.

3. Każda wpłata i wypłata z niniejszego rachunku musi być w tej książeczce uwidoczniona, przeto w każdym wypadku należy książeczkę kasie bankowej okazać, a przy zasaldowaniu ostatecznym rachunku zwrócić.

4. Bank wypłaca z niniejszego rachunku żadaną kwotę temu, na czyje imię książeczka jest wystawioną, nie odpowiada jednak za tożsamość osoby.

Właściciel książeczki może należytości swoje z niniejszego rachunku przekazywać osobom trzecim, w tym jednak wypadku celem uwidocznienia w książeczce przekazu musi ją osobiście lub z dołączeniem listownego zlecenia przedłożyć kasie bankowej.

Każdoczesną stopę procentową od niniejszego rachunku uwidocznia się na str. 5. Bank zastrzega sobie prawo zmiany stopy procentowej za uprzednim trzechmiesięcznym ogłoszeniem w dziennikach krajowych.

6. Procenta obliczane będą półrocznie 30. czerwca i 31. grudnia każdego roku i natychmiast do kapitału dopisywane.

7. Termin wypowiedzenia niniejszego rachunku w całości lub częściowo ustanawia się według kwot:

do kwoty	500 zł.	wypłaca się	bez wypowiedzenia		
"	1.000 "	"	"	"	za 8-dn. wypowiedzeniem
"	5.000 "	"	"	"	15 " "
"	10.000 "	"	"	"	30 " "
"	25.000 "	"	"	"	60 " "
"	50.000 "	"	"	"	90 " "

Wypowiedzenie musi być w niniejszej książeczce uwidocznionem.

8. Jeżeliby Bank nie korzystał z prawa żądania wypowiedzenia, potrąconym będzie od wypłaconych przed czasem kwot eskont $\frac{1}{100}$.

9. Przez przyjęcie niniejszej książeczki, poddaje się wkładający powyższemu postanowieniom.

Zasadnicze postanowienia

dla stosunku Banku krajowego z zastępującymi go instytucjami lokalnymi.

Art. I.

Każda instytucja lokalna, zastępująca Bank krajowy, ma prawo używać pod firmą swoją dodatku „Zastępstwo Banku krajowego“.

Art. II.

Zastępująca Bank krajowy instytucja obowiązana jest:

- a) załatwiać sumiennie i według szczegółowych przepisów wszelkie zlecenia Banku tak w jego dziale bankowym, jak i hipotecznym;
- b) poddać się ustanowionemu nadzorowi Banku co do zleconego jej w ten sposób interesu;
- c) w ogóle działać w interesie kraju na korzyść Banku i jego klientów.

Art. III.

Natomiast zastępująca Bank krajowy instytucja lokalna ma prawo:

- a) korzystać z kredytu w Banku krajowym w formie statutem i instrukcjami Banku wskazanej;
- b) korzystać z pośrednictwa Banku we wszystkich swoich interesach pieniężnych na głównych i filialnych placach bankowych;
- c) czynić wnioski co do unormowania stosunków wzajemnych między Bankiem krajowym a instytucjami lokalnymi;
- d) w ogóle żądać poparcia od Banku dla interesów swego zakładu i swoich klientów.

Art. IV.

Na razie odnosić się będzie wzajemny stosunek Banku krajowego z instytucjami lokalnymi do następujących interesów:

A. Lokalne instytucje:

- a) zajmą się pośrednictwem dla Banku w eskoncie weksłów, pochodzących z okręgu dla każdej instytucji wskazanego;
- b) zajmą się pośrednictwem w udzielaniu przez Bank kredytu innym lokalnym instytucjom w okręgu dotyczącej, a Bank zastępującej instytucji;
- c) zajmą się wszelkiego rodzaju inkassem na rzecz Banku;
- d) pośredniczyć będą w lokowaniu przez klientów swego okręgu gotówki na rachunku bieżącym, asygnatowym i przekazowym w Banku krajowym;
- e) pośredniczyć będą w kredycie hipotecznym między Bankiem krajowym a ludnością wiejską i małomiejską swego okręgu;
- f) instytucje lokalne zajmą się wreszcie pośrednictwem w udzielaniu przez Bank krajowy pożyczek komunalnych dla gmin, powiatów, a także za solidarnem poręczeniem powiatów

lub gmin: kasom oszczędności, kasom pożyczkowym gminnym i powiatowym, oraz stowarzyszeniom zaliczkowym i innym opartym na ustawie z dnia 9. kwietnia 1873 r. (dz. ust. p. nr. 70) (§. 40. statutu).

B. Bank krajowy:

- a) akredytuje każdą instytucję lokalną w rachunku bieżącym w drodze korespondencji do wysokości wskazanej specjalną umową;
- b) akredytuje taką instytucję w drodze eskontu weksli do wysokości umówionej z pominięciem każdorazowej cenzury;
- c) załatwiać będzie przez swoje biura i zastępujące go lokalne instytucje wszelkie pieniężne zlecenia stowarzyszeń na placach, na których Bank będzie zastąpiony;
- d) udzielać będzie rady i pomocy we wszystkich sprawach bankowych, w których się lokalne instytucje do niego odniosą.

Art. V.

Podpisanie niniejszych postanowień zasadniczych, zastępuje umowę między Bankiem krajowym a odnośną instytucją lokalną — szczegółowe postanowienia i instrukcje dla każdego działu interesów, wyda Bank krajowy po wysłuchaniu w drodze właściwej zdania zastępywać go mających instytucji lokalnych.

I. Instrukcja ogólna.

§. 1. Zastępująca Bank krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem instytucja nie będzie u siebie dla poruczonych interesów żadnych ksiąg prowadzić, jedynie obowiązana jest do składania peryodycznych raportów i wykazów.

§. 2. Wszelkie wpływy i wypłaty na rzecz Banku krajowego przechodzić będą przez osobną rubrykę księgi likwidacyjnej (żurnalu kasowego) i uwidoczniane będą w rocznych zamknięciach rachunkowych, według sum rocznych w rachunku obrotu. Nadto w conto corrente (Saldo-Conto) otrzyma Bank krajowy osobny rachunek, który należy prowadzić sposobem drabinkowym.

§. 3. W każdej korespondencji do Banku należy uwidocznnić stan rachunku Banku (Saldo) według wyniku ostatniego zapisku. Saldo to uwidocznnione być ma także w rachunkach miesięcznych, które według dotychczasowego zwyczaju stowarzyszenia zaliczkowe miesięcznie ogłaszają, a które Bankowi regularnie nadsełać należy. Oprócz tego z interesu poruczonego składać będą instytucje zastępujące Bank krajowy raporta kwartalne i roczne według formularzy przez Bank dostarczonych.

§. 4. Rachunek Banku oprocentowany będzie po 4% wzajemnie; różnica procentów dnia 30. czerwca i 31. grudnia każdego roku kapitalizowaną będzie.

§. 5. Bank krajowy pozostawia jako dotację kasową dla miejsca filialnego kwotę zł. ....; po nad którą wszelkie zwyczajki do kasy bankowej zwracane być mają. Dotacja ta kasowo wyłączoną nie będzie — wszakże służyć ma do dyspozycji Banku. Instytucji lokalnej wolno bierne u siebie Saldo Banku zamieniać na czynne, przyczem oprocentowanie równe na jej korzyść nie ustaje.

§. 6. Oprócz prowizyi za poszczególne zlecenia żadnych innych wynagrodzeń Bank krajowy udzielać nie będzie. Listy i przesyłki wzajemnie franco załatwiać się będzie. Potrzebnych do manipulacji druków dostarczy Bank krajowy.

II. Instrukcja dla komisarzy bankowych.

§. 1. Dla każdej Bank krajowy zastępującej instytucji mianowany będzie na wniosek Wydziału powiatowego przez Dyrekcyę Banku za uwiadomieniem Wydziału krajowego komisarz bankowy i tegoż zastępca.

§. 2. Komisarz bankowy lub tegoż zastępca ma obowiązek:

- a) nadzorować wszelkie przez Bank poruczone interesa;
- b) brać udział z głosem stanowczym we wszystkich sesjach, które specjalne instrukcje bankowe ustanowią;
- c) sprawdzać i podpisywać wszystkie raporta i wykazy miesięczne i inne peryodyczne dla Banku przez instytucyę jego nadzorowi oddaną, sporządzane;
- d) zawiadamiać Bank zawczasu o możliwych niebezpieczeństwach, jakieby mu grozić mogły na miejscu filialnem.

§. 3. Komisarz bankowy w razie przeszkody w pełnieniu obowiązków, powołać ma do urzędowania swego zastępcę.

§. 4. Komisarz bankowy znosi się wprost z Dyrekcyą Banku, o ile jednak uważa to za stosowne, czynić to może za pośrednictwem Reprezentacji powiatowej; w każdym jednak razie powinien peryodycznie zdawać Reprezentacji powiatowej sprawę z czynności bankowych swego miejsca filialnego i o rozwoju poruczonej jego opiece instytucji lokalnej.

III. Instrukcja dla eskontu weksłów.

§. 1. Każdego . . . . . podawać można weksle do skupu w Banku krajowym Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

§. 2. Weksle do skupu poruczone domicylowane być mają albo w Banku krajowym we Lwowie, albo u instytucji pośredniczącej.

§. 3. Co do podanych weksli odbędzie się na miejscu cenzura wstępna w dniach powyżej oznaczonych. Do sesji cenzuralnej należeć będą członkowie Dyrekcyi zastępującej Bank instytucji i komisarz bankowy lub tegoż zastępca.

§. 4. Po dokonanej cenzurze weksle z wszelkimi alegatami odesłane będą wprost do Banku krajowego we Lwowie.

§. 5. Każdy podający weksle do skupu, wypełnić ma dokładnie arkusz podawczy (al. 1.). Potwierdzenie podanych weksli otrzyma podający na odcinku. Podane w ten sposób weksle zaściągnięte będą do protokołu podawczego. Podczas posiedzenia cenzuralnego wypełniane będą bordera do każdego wekslu z osobna (al. 2.), poczem sporządzoną będzie konsygnacya jako alegat 3.

§. 6. Po otrzymaniu uchwały Dyrekcyi Banku wypełnić należy w protokole podawczym rubryki co do weksłów przyjętych i odrzuconych a w zamian za zwrócone odcinki wydać należy podającym nieprzyjęte weksle lub gotówkę za weksle skupione wraz z rachunkiem Banku.

§. 7. Instytucya Bank zastępująca może w zastępstwie Banku zezwalać na prolongatę wekslu, jeżeli innego w tym względzie nie otrzyma od Banku polecenia, pod następującymi warunkami:

- a) upłata wekslu musi wynosić $\frac{1}{8}$ część sumy wekslowej;
- b) weksel nowy nie może przekraczać 130 dni biegu i musi mieć niezmienione z pierwszym podpisy;
- c) weksel prolongacyjny musi być 4 dni przed zapadłością datowany a 2 dni przed zapadłością Bankowi doręczony.

§. 8. Należytość za wszystkie te czynności opłacać będą klienci zastępującej Bank instytucji w stosunku $\frac{1}{8}\%$ od weksłów skupionych lub prolongowanych.

IV. Instrukcja dla inkassa.

§. 1. Bank krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem, ma prawo inkassować za pośrednictwem instytucyj lokalnych wszelkie swoje należitości czynne na placach filialnych.

Od kwot inkassowych opłacać będzie Bank krajowy prowizyę $\frac{1}{16}\%$.

§. 2. Wszelkie do inkassa przysłane weksle, rimesy lub asygnaty, należy (jeśli nie ma innego polecenia) w drugim dniu po zapadłości protestować i bezzwłocznie wraz z dokumentami protestowymi Bankowi zwrócić.

Należytość za protest i prowizyę $\frac{1}{2}\%$ od kwoty protestowanej zwracać będzie Bank krajowy.

§. 3. Wszelkie z winy inkassenta wynikłe szkody ponosi inkassent.

V. Instrukcja dla przyjmowania gotówki.

§. 1. Zastępująca Bank krajowy instytucja obowiązana jest na rzecz Banku przyjmować wszelkie wpłaty i o przyjęciu takowych Bank bezzwłocznie zawiadamiać.

§. 2. Wpłaty na asygnaty i książeczki wkładkowe przyjmować należy według przepisów na formularzach *a.* i *b.* dostarczonych, z których górna część przeznaczona jest w miejsce korespondencji do Banku, a dolna jako tymczasowe potwierdzenie dla klienta.

§. 3. O innych wpłatach na rachunek Banku zawiadamiać należy Bank i klientów w drodze zwykłej korespondencji.

§. 4. Za czynności te Bank krajowy ani klienci Banku żadnego wynagrodzenia płacić nie będą.

VI. Instrukcja dla udzielania kredytu stowarzyszeniom zarobkowym i gospodarczym.

§. 1. Bank krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. ks. Krakowskiem udzielać będzie kredytu stowarzyszeniom zarobkowym i gospodarczym bezpośrednio i pośrednio.

§. 2. **Bezpośrednio** udzielać będzie Bank krajowy kredytu stowarzyszeniom zarobkowym i gospodarczym, mającym zastępstwo Banku krajowego i takim stowarzyszeniom, które na mocy uchwały Dyrekcyi Banku wejdą w bezpośrednie z Bankiem stosunki. Kredyt ten udzielany będzie w drodze eskontu weksli za opłatą dyskontu o 1% poniżej każdoczesnej stopy dyskontowej w Banku krajowym.

§. 3. **Pośrednio** udzielać będzie Bank krajowy kredytu stowarzyszeniom zarobkowym i gospodarczym nie należącym do kategorii w §. 2. wymienionej. Dyrekcyja Banku wskaże stowarzyszeniom tej kategorii stowarzyszenia pierwszej kategorii, u których weksle swoje dyskontować mogą; tym ostatnim zaś przysługuje prawo reeskontu takich weksli w Banku krajowym bez obciążenia swego kredytu. Stowarzyszenia pośredniczące pobierać będą od takich weksli zwykły dyskont w Banku krajowym ustanowiony. 1% różnicy stanowić będzie dochód stowarzyszenia pośredniczącego.

§. 4. Dyrekcyja Banku na podstawie wniosków osobnego komitetu cenzorów (§. 57. stat.) oznaczy każdemu stowarzyszeniu co roku w listopadzie na podstawie bilansu z roku poprzedniego wysokość kredytu w drodze bezpośredniej i pośredniej przyznanego — i poda ją do wiadomości stowarzyszeń interesowanych.

§. 5. Stowarzyszenia chcące korzystać z dalszego kredytu wekslowego po nad granice w poprzednich §§. wskazane, poddać muszą swe weksle zwykłej cenzurze bankowej.

§. 6. Dla nowopowstających stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, o których potrzebie Dyrekcyja Banku w drodze właściwej się przekona, udzielać będzie Bank krajowy kredytu do spłaty w 10 do 20 ratach kwartalnych za opłatą o 1% mniejszej prowizyi, niż każdoczesny dyskont w Banku krajowym, za zeznaniem skryptu dłużnego w formie aktu notaryalnego, lub złożeniem wekslu depozytowego. Weksel depozytowy musi jednak być zaopatrzony oprócz podpisu firmy stowarzyszenia jeszcze dwoma dobrymi podpisami.

Instrukcyja dla Cenzorów

dla oddziału bankowego ze stowarzyszeniami zarobkowemi i gospodarczemi.

§. 1. Dla oddziału bankowego ze stowarzyszeniami zarobkowemi i gospodarczemi, ustanawia się po myśli §. 57. kolegium cenzorów, których liczba oznacza się na 12.

§. 2. Posiedzenia cenzorów będą plenarne i komisyjne.

Do kompletu pierwszych potrzebną jest obecność 7, do drugich 2 cenzorów.

§. 3. Do plenarnych posiedzeń należą:

- a) ustanawianie w ciągu listopada każdego roku listy kredytowej dla stowarzyszeń (§. 4. VI. Instr.);
- b) przyznawanie kredytów dla nowopowstających stowarzyszeń (§. 6. VI. Instr.);
- c) ustanowienie kadencji dla cenzorów na każdy rok słoneczny;
- d) na żądanie Dyrekcyi zaopiniowanie wszelkich spraw odnoszących się do działu dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

§. 4. Komisyjnie załatwiać się będzie:

wszelkie podania o kredyt stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, dla których pełne kolegium cenzorów według przepisu §. 3. a) nie przyznało stałego kredytu w liście kredytowej.

§. 5. Kadencyja dla każdej komisji cenzuralnej trwać będzie miesiąc; — do każdej takiej komisji przeznaczy się według §. 3. c) czterech cenzorów.

§. 6. Dyrekcyja zwołuje posiedzenia cenzorów plenarne i komisyjne według potrzeby i w miarę przepisów niniejszej instrukcyi.

VII. Instrukcyja

dla pośrednictwa przy pożyczkach komunalnych.

§. 1. Zastępstwo Banku krajowego obowiązane jest zająć się pośrednictwem w udzielaniu przez Bank krajowy pożyczek komunalnych gminom, powiatom i instytucjom, w okręgu temuż zastępstwu wyznaczonym.

§. 2. Zastępstwo Banku udzieli zgłaszającej się stronie, na podstawie przepisów o pożyczkach komunalnych instrukcyi do podań, wszelkich informacji i objaśnień, i dostarczy też formularzy na podanie i formularzy protokołu posiedzeń Rady gminnej, które otrzyma od Banku krajowego.

§. 3. Jeżeli gmina żąda pożyczki, należy takowej użyczyć pomocy przy wyjednanii u Wydziału Rady powiatowej odpowiednich i wymaganych potwierdzeń i uchwał, a w c. k. urządzie podatkowym wydania wykazu wszelkich podatkowi należytości, przez c. k. Starostwo potwierdzonego.

§. 4. Tak adjustowane podanie należy przejrzeć czy wszelkie formalności instrukcyą wymagane ściśle są zachowane, a opatrzywszy swoją opinią szczególnie co do celu i użyteczności samej pożyczki, przedłożyć do dalszej decyzji Bankowi krajowemu.

§. 5. Jeżeli udzielenie pożyczki zostanie przez Bank uchwalone, wówczas otrzyma zastępstwo promesę, którą stronie proszącej wręczy wraz ze wzorem, w jakiej formie ma być odpowiedni skrypt notaryalny zeznany, a po sporządzeniu takowego i porównaniu z tymże wzorem prześle Bankowi krajowemu i w ogóle dopilnuje wykonania warunków promessy.

§. 6. Jeżeli po otrzymaniu skryptu Bank krajowy zarządzi wypłatę waluty pożyczki i prześle na ręce gminy asygnację, wtedy zastępstwo otrzymawszy osobno polecenie, na zasadzie przesłanego obrachunku dopełni wypłaty pożyczki przy zachowaniu wszelkich formalności przez Bank krajowy zastrzeżonych.

§. 7. Po skutecznionej wypłacie zawiadomi zastępstwo natychmiast Bank i prześle temuż wszelkie wymagane dokumenta i dowody.

§. 8. Za pośrednictwo przy wyrobieniu pożyczki zastępstwo ma prawo żądania i pobrania od strony 1‰ od udzielonej kwoty pożyczkowej, zaś za pośrednictwo przy wypłacie waluty 1/10‰ od netto wypłaconej sumy.

VIII. Instrukcja

w sprawach pożyczek hipotecznych.

A. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Bank krajowy udziela pożyczek za pośrednictwem zastępstwa:

- a) na hipotekę posiadłości gruntowych w obrębie miast i miasteczek, nie objętych postanowieniem przepisów §. 11. B., jeśli dla tych posiadłości księgi gruntowe istnieją;
- b) na hipotekę posiadłości wiejskich zapisanych w księgach hipotecznych istniejących przy c. k. sądach powiatowych.

Pożyczki te spłacalne być mają w ciągu lat 23, 18½, 15 albo 13½.

B. Postępowanie przy zgłaszaniu się o pożyczkę.

§. 2.

Zastępstwo przyjmie takie tylko podanie o pożyczkę i spowoduje przedłożenie dokumentów potrzebnych, jakieby skutkiem powziętej informacji co do wartości hipoteki, wysokości i celu pożyczki (jak konwersya wysoko oprocentowanych długów, zakupno inwentarza i ameljoracye zmierzające ku podniesieniu produktywności i wartości hipoteki), nakoniec co do moralnej wartości zgłaszającego się o pożyczkę przez zastępstwo i komisarza bankowego popartem, a przez Bank krajowy uwzględnionem być mogło.

§. 3.

Na realność włościańską, nie tworzącą samoistnego gospodarstwa rolnego, pożyczka udzieloną być nie może.

§. 4.

W razie uznania, że dłużnik ze względów moralnych zasługuje na kredyt, że ofiarowana hipoteka służyć może za podstawę długoletniego kredytu, wreszcie że cel pożyczki jest dla dłużnika pożytecznym a kredyt osobisty nie wystarczającym, zastępstwo zażąda przedłożenia dowodów objętych formularzem druk L. 202, a w razie potrzeby ułatwi dostarczenie tych dowodów, po zebraniu których spisze imieniem petenta podanie pożyczkowe, jak druk 202 i zaopatrzy je swoim sprawozdaniem i wnioskiem; tak wygotowany i przez siebie podpisany akt, wręczy komisarzowi bankowemu do oświadczenia się.

§. 5.

Komisarz bankowy zgadzając się na wniosek zastępstwa, podpisuje akt w odnośnej kolumnie z dodatkiem „zgadzam się“.

Jeśliby komisarz bankowy do wniosku nie przychylił się, winien odmowę tę uмотywować.

Brak podpisu komisarza bankowego na podaniu uważany będzie za niezgodzenie się z wnioskiem zastępstwa.

§. 6.

Podanie pożyczkowe zaopatrzone w dowody a mianowicie:

- a) wyciąg hipoteczny, wykazujący stan majątkowy w chwili wniesienia podania o pożyczkę;
- b) wykazy najnowszego pomiaru katastralnego i arkusz posiadłości gruntowej urzędownie stwierdzony co do zmian zaszłych w stanie posiadania;
- c) urzędowy wykaz opłacanych podatków rządowych bezpośrednich i dodatków i najnowszy nakaz zapłaty podatku gruntowego;
- d) policę asekuracyjną Tow. wzaj. ubez. co do ubezpieczenia budynków od ognia;
- e) inne dowody wartości nieruchomości, wraz z wnioskiem zastępstwa i komisarza bankowego, przesłać należy Bankowi krajowemu za rewersem pocztowym.

§. 7.

Pożyczki wyższej nad proponowaną przez zastępstwo i komisarza bankowego, Bank krajowy nie udzieli, może wszakże takową obniżyć lub odmówić bez podania powodów.

§. 8.

Gdyby Bank na podstawie przedłożonych dowodów uznawał, iż pożyczka w wysokości przez zastępstwo proponowanej nie może być udzieloną, w takim razie może za zgodą i na koszt proszącego zarządzić szczegółowe oszacowanie gospodarstwa na hipotekę ofiarowanego.

§. 9.

Na przyznaną pożyczkę otrzyma zastępstwo dla proszącego promesę Banku krajowego, zawierającą warunki, pod jakimi pożyczka udzieloną być może.

Warunki te należy proszącemu najdokładniej wyjaśnić, a w razie potrzeby dopomóc mu do dopełnienia onych.

Jeśliby proszący z promessy skorzystać nie chciał, zanotuje zastępstwo takie zrzeczenie się i promesę zwróci Bankowi krajowemu.

Wolno jednak proszącemu i po upływie terminu promessy zgłosić się do zastępstwa z dopełnieniem warunków, lecz w takim razie należy wnieść do Banku krajowego przez zastępstwo prośbę o wznowienie promessy i wypłatę pożyczki, dołączając akta pożyczkowe wraz z dowodami, ustępem II. promessy objętymi.

Po stwierdzeniu przez zastępstwo, że warunkom promessy stało się zadosyć, prześle zastępstwo cały akt Bankowi krajowemu wraz z zatwierdzonym przez komisarza bankowego wnioskiem o wypłatę waluty pożyczki, promesą przyrzeczoną.

Mimo dopełnienia warunków promessy, pożyczka może być odmówioną na wypadek jednej z okoliczności przewidzianych §. 10. statutu, o czym należy Bank krajowy bezzwłocznie zawiadomić.

C. Wypłata waluty pożyczki.

§. 10.

Ilekróć Bank krajowy uzna warunki promessy za dopełnione, lub zgodzi się na zatrzymanie odpowiedniej kaucyi w depozycie, aż do czasu dopełnienia wszystkich warunków promessy, przesze zastępstwu polecenie wypłaty waluty pożyczkowej z oznaczeniem terminu podniesienia onej, który jest zarazem dniem policzenia raty wstępnej oraz terminu o 30 dni późniejszego, z upływem którego w myśl §. 10. b. statutu, pożyczka odmówioną być może.

§. 11.

Bezwłocznie po otrzymaniu polecenia wypłaty pożyczki ma zastępstwo proszącego o tem zawiadomić z oznaczeniem czasu 30-dniowego, w ciągu którego pożyczka podniesioną być ma.

§. 12.

Po upływie tego czasu pożyczka wypłaconą być może tylko za osobnem upoważnieniem Banku krajowego.

§. 13.

Wypłata pożyczki nastąpić może jedynie do rąk uprawnionego lub uprawnionych do podniesienia pożyczki (gdyby ich więcej było), lub do rąk tychże pełnomocnika, wykazanego pełnomocnictwem według wzoru przez Bank krajowy dostarczonego, a to do wysokości zł. 1.000 za kwitem według wzoru druk. L. 226, w obec świadków własnoręcznie podpisanym; — powyżej 1.000 zł. za takimże kwitem sądownie lub notaryalnie legalizowanym.

Kwit ten zaopatrzony nadto datą wypłaty i stwierdzeniem zastępstwa należy Bankowi krajowemu bezzwłocznie po dokonanej wypłacie pożyczki przesać.

§. 14.

Z raty wstępnej straci zastępstwo na rzecz swoją 1% prowizji jednorazowej od nominalnej cyfry pożyczki i $\frac{1}{3}$ część od kwoty zarachowanej tytułem $\frac{3}{100}$ % dodatku administracyjnego.

§. 15.

Po doręczeniu Bankowi kwitu na wypłaconą pożyczkę otrzyma zastępstwo książeczkę z planem umorzenia i rachunkiem wypłaty pożyczki, co dłużnikowi bezzwłocznie doręczyć należy.

D. Postanowienia przy poborze rat amortyzacyjnych.

§. 16.

Na miesiąc przed każdym półrocznym terminem wymagalności rat, wyznaczonym dla powiatów zastępstwu przydzielonych, prześle Bank krajowy zastępstwu wykaz rat zainkasować się mających (druk 242) wraz z listem do zastępstwa (druk 244 a, b,) i kwitami (241) z 3ch części a, b, c. składającymi się. Równocześnie otrzyma zastępstwo wygotowane przypomnienia o zbliżającym się terminie rat, które bezzwłocznie dłużnikom na ręce naczelnika gminy rozesać należy.

§. 17.

Skoro dłużnik zgłosi się celem zapłacenia raty, zażądać należy dowodu opłacenia podatków i premii asekuracyjnej.

O zaleganiu w opłacie podatków należy Bank zawiadomić, premia asekuracyjna zaś koniecznie przed pobraniem raty uiszczoną być musi, poczem dopiero zastępstwo przystąpić może do zlikwidowania raty, objętej wykazem druk 242 i kwitem Nr. 241.

§. 18.

Likwidacya rat w następujący sposób dokonana być ma:

- a) Przedewszystkiem przekona się zastępstwo, czyli dłużnik posiada w ręku dostateczny fundusz na zapłacenie likwidować się mającej raty wraz z doliczeniem możliwego niedoboru z poprzedniej raty.

Tylko wyjątkowo i jeżeli cały powstać mogący niedobór bieżącej raty nie przenosi jej $\frac{1}{10}$ części, może zastępstwo przyjąć tę częściową spłatę, uwidoczniając niedobór w odnośnych wykazach i kwitach. Saldo takich niedoborów lub możliwych zwyżek (Conto pro diversi) z rat poprzednich poda Bank krajowy zawsze w wykazie Nr. 242 i w kwicie Nr. 241, tak, że zastępstwo żadnych rachunków w tym względzie prowadzić nie będzie, a jedynie w chwili spłaty raty powstałe zwyżki lub niedobory uwidoczni.

- b) Skoro dłużnik wykaże się, że posiada dostateczny fundusz na opłaty powyższe, wykreśli zastępstwo dotyczącą ratę z jego planu umorzenia.
- c) Następnie uzupełni rachunek pokwitować się mającej raty co do rubryk planem umorzenia nie objętych i wręczy dłużnikowi górną część (a) kwitu Nr. 241, zaopatrzoną w stampilię i podpis zastępstwa.
- d) Odcinek (b) dolnej części tegoż kwitu dołączy zastępstwo do swej asygnaty poboru i zapisze przypadającą Bankowi kwotę *netto* do księgi likwidacyjnej (żurnalu kasowego) w rubrykę dla Banku krajowego przeznaczoną, przypadającą zaś $\frac{1}{3}$ część $\frac{3}{8}\%$ dodatku do rubryki swych własnych dochodów.
- e) Resztę (c) dolnej części kwitu, przesze zastępstwo Bankowi przy najbliższej korespondencji.
- f) Uzupełni wykaz Nr. 242. co do pozycji przez Bank niewypełnionych.
- g) Wpisze cały pobór w wykaz Nr. 243. dokładnie według podanych tamże rubryk.

§. 19.

Co do obliczenia prowizji zwłoki postanawia się co następuje:

- a) do dni 15 po upływie terminu wymagalności raty, prowizji żadnej się nie liczy;
- b) po upływie tego czasu liczyć należy począwszy od dnia wymagalności raty (t. j. kapitał wraz z procentem i dodatkiem administracyjnym):
  - za pierwsze 3 miesiące po 6%
  - „ drugie 3 „ „ 7%
  - „ dalszą zwłokę „ „ 8%
- c) przy obliczaniu procentów zwłoki, frakcje półmiesiąca za całe półmiesiące, zaś ułamki krajcarów za całe liczone być mają.

§. 20.

Należytość stemplowa liczy się wedle skali II. a to od sumy raty wraz z prowizją zwłoki.

§. 21.

Co dni 15 t. j. 1. i 16. każdego miesiąca wytnie zastępstwo z juxty (druk Nr. 243) wykaz zainkasowanych rat (choćby tylko jedna była rata), który to wykaz należy wypełnić, zesumowany i podpisem zastępstwa zaopatrzone do Banku krajowego bez żadnej dalszej korespondencji odesłać należy.

§. 22.

Po upływie 15 dni od terminu wymagalności raty wypełnić należy upomnienie druk Nr. 245 do dłużnika i odesłać pod adresem naczelnika gminy franco z wezwaniem do uiszczenia zaległości w ciągu następujących dni 15.

Wydatek na porto należy dłużnikowi przy płaceniu raty zarachować i tak wydatek ten jako też dzień upomnienia zanotować w wykazie druk Nr. 242. w odnośnych kolumnach.

§. 23.

Po bezskutecznem upomnieniu (w razie potrzeby kilkakrotnem) mianowicie po upływie 30tu dni od terminu wymagalności raty, należy o tem zawiadomić Bank krajowy celem spowodowania egzekucji administracyjnej.

Zarządzając środki przymusowe, przesze Bank krajowy pełnomocnictwo dla zastępstwa z prawem substytuowania osoby, wskazanej przez zastępstwo i pod tegoż odpowiedzialnością w celu zastąpienia Banku w obec władz administracyjnych i sądowych.

Gdyby wśród egzekucji zaległość uiszczoną została, poniesione koszta z powodu zaniechania egzekucji wynikłe ściągnąć należy od dłużnika wraz z ratą i uwidocznic na kwicie Nr. 241, jakoteż w uwadze wykazu Nr. 242. i 243; kwoty ztąd przypadające pobrać należy na rachunek Banku, który zastępstwu jego wydatki za osobnym rachunkiem zwróci.

§. 24.

Przed upływem półrocza otrzyma zastępstwo wykaz rat zainkasować się mających wraz z kwitami, po otrzymaniu którego obowiązaniem jest zastępstwo wykaz poprzedni wraz z kwitami niezrealizowanymi i drugą częścią (b) listu druk 244. Bankowi krajowemu bezzwłocznie zwrócić.

Również należy zwrócić wykaz taki bezzwłocznie na wypadek, gdyby wszystkie raty weszły przed upływem półrocza.

Brakujące i Bankowi niezwrócone kwity przy wykazie L. 242. Bank krajowy uważać będzie jako inkasso dotyczących należytości i za wartość tychże obciąży zastępstwo z walutą dnia wymagalności tych należytości.

§. 25.

Wszelkie wpływy do kasy zastępstwa z tytułu rat hipotecznych prowadzone będą w ogólnym rachunku dotacji kasowej.

§. 26.

W wypadkach specjalnych, instrukcją powyższą nie przewidzianych, Bank krajowy udzieli stosownej informacji.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text, appearing to be a continuation of the document's content.

The remainder of the page contains several large, faint, illegible shapes that appear to be bleed-through from the reverse side of the paper. These shapes are indistinct and do not contain any legible text.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie uwolnienia dochodów Banku krajowego od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych.

Wysoki Sejmie!

Rada Nadzorcza Banku krajowego wniosła do Wydziału krajowego 12. Sierpnia b. r. l. 6300 przedstawienie o potrzebie wyjednania ustawy krajowej, uwalniającej wszystkie dochody Banku krajowego od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych. Ulgę taką przyznał Wysoki Sejm przed rokiem obligacyom komunalnym Banku krajowego oraz płacom Dyrektorów i funkcyjaryuszy tego zakładu, uchwalając obowiązujące już dziś dwie ustawy krajowe z 19. Marca 1884 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 40 i 41). Za przyznaniem takiej samej ulgi dochodom Banku krajowego przemawiają równie ważne, poniekąd nawet ważniejsze motywa. Chodzi tu bowiem o ulżenie ciężarów zakładowi, któremu Wysoki Sejm wytknął jako główne zadanie poprawę stosunków kredytowych w kraju i podniesienie produkcyi we wszystkich gałęziach. Im większe ulgi przyznane zostaną Bankowi krajowemu, tem pewniej i tem rychlej oczekiwać będzie można po nim spełnienia powyżej wskazanej misji ekonomicznej. W niniejszym wypadku nie chodzi zresztą o odjęcie skarbowi krajowemu dochodu już pobieranego, lecz o zrzeczenie się dochodu, który wpływałby w przyszłości w miarę, jak agendy Banku krajowego rozrastać się zaczęły.

Zrzeczenie się tego, dla skarbu krajowego stosunkowo nieznacznego dochodu, powetowane zostanie w przyszłości sowicie nie tylko dobremi dla kraju skutkami ułatwionej akcyi Banku krajowego w ogóle, lecz nadto bezpośrednio w ten sposób, że gdy Bank krajowy nie będzie opłacać dodatków do podatków, w konsekwencyi prędzej wzrastać będą jego fundusze, rezerwy i zakładowy, do wysokości statutem oznaczonej (§. 62), a ostatecznie prędzej także Wysoki Sejm znajdzie się w możności rozporządzania nadwyżką dochodów Banku krajowego na cele dobra publicznego (§. 63 statutu).

Bezpośrednią i największą korzyść materyalną z projektowanej ustawy odniesie szczególnie jedna kategoria klienteli Banku krajowego t. j. właściciele domów wolnych od podatków, którzy obowiązani są zwracać Bankowi krajowemu odpowiednią część podatku dochodowego. Właśnie ta kategoria klienteli zasługuje na względy tego rodzaju, gdyż walczyć musi z bardzo trudnymi warunkami kredytu a poprawienie kredytu hipotecznego dla właścicieli realności miejskich stanowiło od początku jedno z ważniejszych zadań, wytkniętych Bankowi krajowemu.

W myśl powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony projekt ustawy /.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Łodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 28. Sierpnia 1884.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Projekt ustawy.

Ustawa

z dnia .....
obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem —
o uwolnieniu wszystkich dochodów Banku krajowego Królestwa Galicyi i
Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem
państwowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem
Ks. Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Wszystkie dochody „Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem“ płynące z czynności jego tak w dziale hipotecznym jak i bankowym wolne są od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.

Aleg. 13.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Przyjmując do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych, przeznaczył Wysoki Sejm uchwałą z dnia 15. Października r. 1883.

a) na badanie głębszych pokładów ziemi (w myśl uchwały z d. 17. Lipca 1880.)	10.000 zł. w.a.
b) na badanie geologiczne kraju, do rozporządzenia Wydziału krajowego i komisji fizyograficznej	3.500 „ „
c) na studia chemicznej przeróbki nafty	1.700 „ „
d) na stypendya dla górników, oddających się specjalnie zawodom krajowi naszemu bardziej potrzebnym	1.300 „ „

oraz uchwalił następujące rezolucye:

„a) Sejm wzywa c. k. Rząd do przyczynienia się taką samą kwotą z funduszków państwowych, jaką przyznaje się z funduszków krajowych, do badań mających na celu rozpoznanie głębszych warstw, w okolicach naftowych naszego kraju.

b) ponawiając rezolucyę z dnia 13. Października r. z. wzywa Sejm krajowy c. k. Rząd do utworzenia przy c. k. Akademii techniczno-przemysłowej w Krakowie oddziału górniczego, mającego za główne zadanie kształcenie kierowników dla kopalń naftowych, i

c) upoważnia się Wydział krajowy do przeprowadzenia z c. k. Rządem rokowań w obu tych przedmiotach, jakoteż rokowań o uzupełnienie nauk w wyższej szkole politechnicznej we Lwowie wykładami paleontologii, górnictwa i miernictwa górniczego, części nauki machin górniczych i chemicznej technologii produktów naftowych.“

Na wniosek komisji górniczej uchwalił nadto Wysoki Sejm na dniu 13. Października r. z.

„Wzywa się c. k. Rząd:

1. aby w drodze właściwej wyjednał podwyższenie cła od surowych olei ziemnych zagranicznych w ogóle, i zrównanie cła dla surowca rumuńskiego z cłem od surowców z innych państw sprowadzanych,

2. aby wyjednał w drodze ustawodawczej, dla destylatów olei ziemnych, wyrabianych wewnątrz monarchii austriackiej, obniżenia stopnia ciężaru gatunkowego olei nie podpa-

dających pod podatek z 870 stopni (tysięcznych gęstości czystej wody) przy 12° R. na 850 stopni (tysięcznych gęstości czystej wody) przy 12° R.;

3. aby polecił wszystkim urzędom cłowym przestrzeganie rozporządzenia ministerjalnego z dnia 27. Stycznia r. 1866. w ten sposób, by stopień zapalności każdej nafty wchodzącej w granice państwa austriackiego był badany, a nafta nieodpowiadająca tym wymogom nie mogła być wprowadzana jako artykuł handlu, i

4. ponawiając rezolucje z r. 1880., 1881. i 1882. — żeby uwolnił kopalnie nafty na czas lat 10 od podatków, lub przynajmniej sprowadził takowe do takiej miary, w jakiej je opłacają kopalnie wykonywane na podstawie ogólnej ustawy górniczej a mianowicie: uchylił zupełnie podatek zarobkowy, a zastąpił takowy opłatą od przestrzeni (Massengebühr), zaś podatek dochodowy ustanowił w stosunku takim, aby przedsiębiorstwa w rozwoju swym nie były tamowane.“

Z użycia tych funduszków i wykonania uchwał zdaje Wydział krajowy niniejszem Wysokiemu Sejmowi sprawę.

I.

Sprawozdanie Wydziału krajowego przedłożone Wysokiemu Sejmowi d. 14. Sierpnia r. z. LW. 33.483/83. dawało dokładny przegląd użycia funduszków przeznaczonych na zbadanie głębszych pokładów ziemi w okolicach naftowych. Po d. 1. Lipca r. z. przyznano subwencji w łącznej kwocie 30.350 zł. a wypłacono 16.324 zł. 37 ct. W ciągu roku ubiegłego, t. j. po d. 1. Lipca r. b. nie przyznano wprawdzie żadnej nowej subwencji, ale spółka przedsiębiorców kopalni nafty w Mencinie w. wniosła o nią podanie, rokowania są na ukończeniu, jeśli układ z niemi zostanie zawarty, to przeznaczone na rok 1884 10.000 zł. w. a. będą tam użyte.

Wydział krajowy zamierza dlatego użyć większą na tę subwencję kwotę, że celem jej ma być nietylko samo geologiczno-górnice poznanie głębszych warstw ziemi, ale i wypróbowanie użyteczności, a ewentualnie zastosowanie do naszych kopalń ulepszonego przez p. A. Faucka przyrządu do wiercenia (samodziałających nożyce), który zdaje się stanowić rzeczywisty postęp w technice wiertniczej, a dotychczas był używany tylko w kopalni, której p. Fauck jest współwłaścicielem.

Na roboty dawniej postanowione udzielono natomiast w ciągu roku ubiegłego następujące kwoty:

na szyb i otwór świdrowy w Ropiance pogłębiony do 342 m.	2.000 zł. — ct.
na szyb i otwór świdrowy w Łodynie pogłębiony do 132 m.	700 „ — „
na pogłębienie szybu w Mencinie do 263 m.	1.856 „ — „
na odwodnienie otworu świdrowego w Schodnicy	300 „ — „
Razem	4.856 zł. — ct.
a łącznie z wypłaconemi dawniej	16.324 „ 37 „
wydano	21.180 zł. 37 ct.

W sprawozdaniu przedłożonem Wysokiemu Sejmowi na d. 18. Października r. z. wyraziła komisya budżetowa życzenie, aby Wydział krajowy niepreliminował na cel badań głębszych pokładów ziemi kwoty o wiele większej, niż rzeczywiście wydaje i proponowała kwotę 10.000 zł. w. a. na rok bieżący dlatego, iż sądziła, że przy objęciu zarządu tych robót przez Wydział krajowy, roboty pójdaż raźniej i kwota ta rzeczywiście wydana będzie. — Objęcie robót subwencyonowanych nie przyszło do skutku dla przyczyn od Wydziału krajowego zupełnie niezależnych, — a preliminowanie na rok 1885. 10.000 zł. w. a. znajduje swe uzasadnienie nietylko w brzmieniu uchwały sejmowej z dnia 17. Lipca 1880. — ale i w tym fakcie, że

roboty techniczne nieraz mogą znaczniejszej kwoty naraz wymagać. Rokowania będące w toku o udzielenie subwencji spółce przedsiębiorców kopalni w Mencińcu w. mogą łatwo do tej kwoty podnieść jeszcze w roku bieżącym wydatek na cel badań górniczo-geologicznych.

Dla rozwoju tej pracy, dla zwiększenia korzyści, jaką te badania przemysłowi naftowemu przynoszą i dla uczynienia zadość rezolucyi Sejmu krajowego (z dnia 15. Października 1883.) odwoływał się Wydział krajowy odezwaniami LW. 40.118/1883. i LW. 667/1884. z dnia 11. Stycznia do Świetnego Prezydium Namiestnictwa o przyczynienie się c. k. Rządu taką samą kwotą z funduszków państwowych, jaką uchwalono z funduszków krajowych dla tych badań mających na celu rozpoznanie głębszych warstw ziemi w okolicach naftowych naszego kraju, ale na swe odezwy nieotrzymał dotychczas odpowiedzi.

Badania geologiczne kraju z szczególniejszem uwzględnieniem okolic naftowych, na które Wysoki Sejm przeznaczył 3.000 zł. w. a. do rozporządzenia Wydziału krajowego, a 500 zł. w. a. do rozporządzenia komisji fizyograficznej Akademii umiejętności, były prowadzone jak lat poprzednich, a po wykonaniu badań tegorocznych będą już w pewnej części, mianowicie co do okolic naftowych prawie zupełnie ukończone.

W roku zeszłym p. Dr. Zuber dokończył we wschodniej granicy kraju teren karpacki i podkarpacki położony między niziną Prutu i Czeremoszu do granicy Węgier i Bukowiny, Pp. Dr. Szajnocha i Dr. Dunikowski w dwóch równych częściach pas galicyjskich Karpat zawarty między granicą kraju od Szlązka, a korytem rzeki Skawy i Skawiny łączący się ze zbadanemi w r. 1882 i opisanemi już przez pp. Waltera i Dunikowskiego obszarami; w r. bieżącym p. Dr. Szajnocha ma zbadać i kartograficznie przedstawić pas Karpat ciągnący się na południe od północnego ich brzegu między Suchą i Wilgą aż po Nowytarg, — P. Dr. Dunikowski takie same przedstawienie poprzecznego pasu Karpat u górnego Dniestru sięgającego od linii kolei żelaznej Przemysko-Łupkowskiej do Turki i Skolego, a p. Dr. Zuber rozszerzyć obszar zeszłorocznych badań na zachód do granicy Węgier, obejmujące okolicę Stanisławowa, Nadwórny i Korösmeszö. Prace te wraz z poprzedniami zdjęciami pp. Dra Kreutzza, tych samych geologów z ramienia Wydziału krajowego pracujących, p. Henryka Waltera i Dr. Stanisława Olszewskiego stanowią szczegółowe zdjęcia całego obszaru Karpat i ich podgórze, całego naftodajnego obszaru w naszym kraju. Pojedyncze tylko na odpowiedzialności autorów polegające opisy postanowił Wydział krajowy zestawić, a gdyby na granicy dwóch terenów opisu jakiej okolicy brakowało, uzupełnić i przystąpi w roku przyszłym do wydania mapy geologicznej całego naftowego obszaru Galicyi. Rokowania z Akademią umiejętności, której naukowa strona wydawnictwa się pozostawia, rozpoczęto, ale kosztorys wydawnictwa nie mógł być przedłożony, bo dopiero po tegorocznych badaniach, które rozjaśnią istniejące wątpliwości co do podziału utworów naszych Karpat, będzie można oznaczyć ilość arkuszy, które się corocznie wydawać będzie. Dlatego też w r. b. poruczono p. c. k. nadkomisarzowi górniczemu H. Walterowi uzupełnienie zeszłorocznego zadania, które podlegało na zwiedzeniu i szczegółowem opisaniu tych dawniej już znanych odsłoneń we wschodnich i środkowych Karpatach, których ponowne badanie jest według niego koniecznem dla ostatecznego rozstrzygnięcia spornych geologicznych kwestyi, dotyczących budowy Karpat, a przeważnie naftonośnych pokładów w Galicyi i delegowano p. Dra Alojzego Altha, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego i członka Akademii umiejętności, aby zwiedziwszy w ciągu bieżącego lata opracowaną już ale sprzecznie przez pp. Dra Zubra i c. k. nadkomisarza Waltera pojmovaną okolicę między Prutem i Czeremoszem, wydał o kwestjach spornych orzeczenie stanowcze, któreby mógł Wydział krajowy i Komisya fizyograficzna przyjąć za podstawę przy wydawnictwie mapy geologicznej naftowego obszaru naszego kraju.

Oprócz tych badań specjalnie lub przeważnie naftowych, przedłożył w r. b. p. profesor Maryan Łomnicki rozprawę o słodkowodnym utworze podolskim jako sprawozdanie z po-

ruczonego mu w r. z. opisu odsłonięć linii kolei żelaznej transwersalnej, na przestrzeni między Husiatynem a Stanisławowem, która publikuje się w „Kosmosie”, a na rok bieżący poruczono p. Łomnickiemu badania najstarszych pokładów trzeciorzędu podolskiego na tej samej przestrzeni, t. j. wzdłuż linii kolejowej z Buczacza do Monasterzysk, a między granicą wzmiankowanych słodkowodnych utworów na północy, a ujściem potoku Dzuryńskiego i Koropca na południu, a p. Józefowi Bąkowskiemu, nauczycielowi męskiego seminarium nauczycielskiego we Lwowie, badania gliny dyluwalnej okolicy m. Lwowa.

P. Dr. E. Dunikowski otrzymał z tych samych funduszków zasiłek naukowy na podróż do Monachium, która mu pozwoliła dla studyów o układzie geologicznym Karpat korzystać ze znajdującego się tam bogatego zbioru paleontologicznego.

Na studia chemicznej przeróbki nafty i jej odpadków przeznaczył Wys. Sejm kwotę 1.700 zł. w. a. pozwalając jednocześnie wyczerpać otwarty na ten sam cel w r. 1882. a nieużytkowany w ciągu r. 1883. kredyt.

Sprawozdanie Wydziału krajowego (LW. 33.483 z d. 14. Sierpnia r. z.) wspominając o tem, że komisya ustanowiona dla ocenienia prac przedstawionych na konkurs ogłoszony celem napisania podręcznika o destylowaniu nafty i zużytkowaniu otrzymywanych przy tem pobocznych produktów, żadnej pracy nieuznała jako odpowiadającą wymogom konkursu, wskazywało już na znaczną trudność w urządzeniu takiego badania, któreby stanowiło jednocześnie postęp naukowy w technologii i odpowiadało doraźnym potrzebom fabrykanta-przemysłowca i zaznać miało zamiar zaangażowania na lat 2 chemika-technologa, którego by przez ciągłą w tym zawodzie pracę i częstsze stosunki z kierownikami destylarni, oznajomił się ze wszystkimi ich potrzebami. Wysoki Sejm tę myśl uznał za słuszną, a dyskusya do jakiej ten wniosek dał powód i myśl w niej poruszona urządzenia stacyi doświadczalnej dla produktów żywnych, utrwaliły Wydział krajowy w przekonaniu, że postąpiłby sobie zgodnie z zapatrywaniem Wys. Sejmu, gdyby nawet na dłuższy okres czasu niż na lat 2 przyjął zobowiązanie w obec technologa, któryby swój czas tym badaniom chciał poświęcić. Nie mógł jednak Wydział krajowy urządzić własnego chemicznego laboratorium, bo koszta konieczne dla takiego zakładu nie dałyby się ani z rocznego budżetu pokryć, ani na teraz uzasadnić.

Udzieliwszy przez przeciąg lat kilku p. Arnulfowi Nawratilowi zasiłków naukowych na podróż za granicę, sprawianie przyrządów i prace w laboratorium i pomógłszy do wykształcenia się w technologii produktów żywnych, poruczył mu Wydział krajowy (uchwałą z d. 7. grudnia r. z. LW. 45.335) wyż. wzmiankowane badania, które miał przeprowadzać w laboratorium chemicznem Uniwersytetu lwowskiego. P. Nawratil otrzymał jednak bardzo prędko posadę inspektora przemysłowego dla Galicyi i Bukowiny i już 16. Stycznia r. b. z poruczonego mu stanowiska zrezygnował, a mimo uchwały Sejmu, mimo wkrótce potem otrzymanego podania Towarzystwa dla opieki i rozwoju górnictwa i przemysłu naftowego w kraju, nie mógł Wydział krajowy znaleźć kandydata, któryby łączył teoretyczną wiedzę z niezbędną zawodową praktyką i za którego czynność w tym kierunku byłby uprawniony przyjąć na siebie pośrednią odpowiedzialność.

W obec takiego stanu rzeczy, postanowił Wydział krajowy dążyć do zamierzonego celu inną drogą. Dla wykształcenia kierowników destylarni nafty i zachęty lepszych z nich do pracy naukowej, ponowił konkurs na podręcznik o chemicznej technologii produktów naftowych, rozdzielając przedmiot na dwie części, bardziej teoretyczną i ściśle praktyczną, oznaczając zaś dwie nagrody i odkładając termin przedłożenia do d. 1. Listopada b. r., dla bezpośredniej zaś pomocy przedsiębiorcom fabryk, odwołać się do nich samych i reprezentującego ich interesa komitetu towarzystwa naftowego z wezwaniem, aby podali do wiadomości Wydziału krajowego kwestye, których opracowanie i próby, których wykonanie uważają dla siebie w danej

chwili za najważniejsze. Te kwestye, jakoteż i te, które wskaże Wydział krajowy lub referent spraw chemicznych w Radzie górniczej, profesor lwowskiego Uniwersytetu Dr. Bronisław Radziszewski, będą podane do wiadomości publicznej i opracowywane kosztem kraju w któremkolwiek krajowym laboratorium chemicznem przez zgłaszających się do tego chemików-technologów, a każda praca byle metodycznie wykonana i do publikacji oddana, otrzyma nagrodę.--- Nareszcie rozpoczął też Wydział krajowy odezwą z d. 17. Czerwca r. b. LW. 29.926 rokowania z Rektoratem wyższej szkoły politechnicznej we Lwowie o urządzenie tamże stacyi doświadczalnej dla produktów żywiczych i innych.

Obecny program tej pracy odstępuje więc znacznie od tego, który Wydział krajowy chciał w r. z. wprowadzić w życie, ale nie ma wątpliwości, iż daje on zrzeczność przedsiębiorcom wypowiedzenia wszystkiego co im szkodzi i na co szukają perady u ludzi nauki, jednych i drugich powołuje do wspólnej pracy i daje nawet możność zużytkowania lepiej i więcej osób, niż by to było przy udzieleniu jednego lub dwu stypendyów i zaangażowania na lat dwa lub trzy jednego technologa.

Z pomyślniejszym skutkiem użyto funduszu przeznaczzonego przez Wysoki Sejm na stypendya dla górników oddających się specjalnie zawodom krajowi naszemu bardziej potrzebnym, a którego część miała służyć na nagrody za napisanie podręcznika o kopalnictwie nafty i wosku ziemnego.

Stosownie do ogłoszenia konkursu z d. 20. Marca 1883. LW. 8.140 ustanowił Wydział krajowy na d. 19. Grudnia r. z. komisję, do której powołał pp. Antoniego Strzelbickiego, c. k. sekretarza dyrekcyi skarbu, Zenona Suszyckiego, inżyniera górniczego i dyrektora kopalni nafty w Ropiance i Leona Syroczyńskiego inżyniera górniczego Wydziału krajowego, a komisya ta przedłożyła do LW. 19.305 z d. 12. Kwietnia r. b. sprawozdanie, w myśl którego mógł Wydział krajowy przyznać p. Marcinowi Maślance, inżynierowi zatrudnionemu przy budowie kolei transwersalnej w Stanisławowie nagrodę, a temuż autorowi i p. Adolfowi Jabłońskiemu, dyrektorowi kopalni nafty w Bóbrce, subwencye na wydawnictwo ich prac przedłożonych do konkursu.

Otrzymamy w ten sposób pierwsze polskie dziełko o kopalnictwie nafty i wosku ziemnego, a jest to rzecz ważna wobec ciągle jednakowo odczuwanej potrzeby wykształcenia dozorców i zawiadowców tych kopalń.

Nie zaspokoiliby to jednak całej potrzeby polepszenia u nas techniki wiercenia; nie ustając w staraniach o metodyczne naukowe przedstawienie kopalnictwa nafty jakim jest, sądził Wydział krajowy, że należy rozpowszechnić wśród naszych przedsiębiorców i zarządców wiadomość o tem, jakie ono być może, a może i będzie, przygotowując opis i ocenę tych najnowszych systemów i przyrządów wiertniczych, które są zastosowywane u nas, lub nawet tylko proponowane. W tym celu zamianował w porozumieniu z komitetem Towarzystwa naftowego komisję dla ocenienia wydoskonalonych metod i przyrządów wiercenia, a mianowicie systemu kanadyjskiego, przyrządu samodiałających nożyc A. Faucka i wiercenia dyamentowego Olafa Terpa. W skład tej komisyi weszli pp. Wiktor Klobassa, członek Rady górniczej i właściciel dóbr i kopalni nafty, Zenon Suszycki, inżynier górniczy i dyrektor kopalni nafty i Leon Syroczyński inżynier górniczy Wydziału krajowego.

Sprawozdanie jakiego Wydział krajowy ma prawo się spodziewać, będzie dopełnieniem i uzupełnieniem podręcznika o kopalnictwie nafty, którego wydanie popiera przyrzeczoną subwencyą. Koszta tego wydawnictwa nie dadzą się jeszcze ustanowić, ale wyniosą zapewne 500 zł. w. a. co spowodowuje Wydział krajowy do preliminarowania takiej samej na ten cel jaką Wysoki Sejm roku zeszłego uchwalił kwoty.

Z tego samego funduszu udzielono zapomogi na odbycie nauk górniczych zwyczajnym słuchaczom akademii w Loeben, Piotrowi Zagórowskiemu, Józefowi Wrzesińskiemu po 200 zł. w. a., Wawrzyńcowi Teisseyre i Celestynowi Raczek po 100 zł. w. a., i uczniom akademii w Prziбрам Wincentemu Gruszeckiemu 300 zł. w. a. — a Zdzisławowi Kamińskiemu 100 zł. w. a. Udzielono także jednorazowej zapomogi dla ułatwienia wzięcia udziału w wycieczkach naukowych górniczo-hutniczych uczniom tych samych akademii Zygmuntowi Heydzie, Tadeuszowi Harajewiczowi, Waleremu Dydejczukowi, Zdzisławowi Kamieńskiemu i Celestynowi Raczkowi.

II.

Rezolucye Wys. Sejmu:

a) dotycząca przyczynienia się taką samą kwotą z funduszków państwowych jaką przyznaje się z funduszków krajowych do badań mających na celu rozpoznanie głębszych warstw w okolicach naftowych naszego kraju (z dnia 15. Października r. z.),

b) dotycząca podwyższenia cła od surowych olei ziemnych zagranicznych w ogóle, i zrównania cła od surowca rumuńskiego z cłem od surowców z innych państw sprowadzanych,

c) wyjednania w drodze ustawodawczej, dla destylatów olei ziemnych wyrabianych wewnątrz monarchii austriackiej obniżenia stopnia ciężaru gatunkowego olei niepodpadających pod podatek z 870 stopni przy 12° R. na 850 stopni przy tej samej temperaturze, (obie z dnia 13. października r. z.), — przedłożone w swoim czasie Świątnemu Prezydium c. k. Namiestnictwa, mimo odezw Wydziału krajowego do LW. 667 i 19.779 rb., LW. 19.784 i 19.785 rb. nie otrzymały dotychczas odpowiedzi.

Na rezolucyą Wys. Sejmu (także z d. 13. Października r. z.) dotyczącą „polecenia wszystkim urzędom cłowym przestrzegania rozporządzenia ministeryalnego z dnia 27. Stycznia 1866 roku w ten sposób, by stopień zapalności każdej nafty wchodzącej w granice Państwa austriackiego był badany, a nafta nieodpowiadająca tym wymogom nie mogła być wprowadzoną jako artykuł handlu“ — odpowiedziało św. Prezydium Namiestnictwa L. Pr. 60 z d. 9. Stycznia r. b. z polecenia Wys. Ministerstwa spraw wewnętrznych, że wprawdzie rewizya tych rozporządzeń z d. 17. Czerwca 1865, i 27. Stycznia 1866. r. i ustanowienie odpowiedniejszego najniższego stopnia zapalności nafty używanej do oświetlenia jest w toku, ale kontrola zapalności nie może stosować się do wszelkiej w granice monarchii wprowadzonej nafty, gdyż przepisy te ograniczają tylko sprzedaż oleju służącego do oświetlania, i nie może być wykonywaną przez urzęda cłowe, ale przez władze przemysłowe. Przy dokładnem zbadaniu tej sprawy przyszedł Wydział krajowy do przekonania, że istniejący stan rzeczy czyni rzeczywistą ujmę galicyjskiemu produktowi, a wprawdzie zgodnie z zapatrywaniem Wysokiego Ministerstwa, kontrola zapalności może być tylko żadaną dla olejów do oświetlania służących, ale powinna się odbywać na granicy monarchii, a nie wewnątrz.

Stan rzeczy jest następujący: Niemcy przyjęły inny niż nasza monarchia sposób oceniania zapalności nafty służącej do oświetlania i ich sposób jest bezwzględnie niższy, t. j. wymagają mniej bezpieczeństwa by dać świadectwo niezapalności niż się wymaga u nas.

Produkt amerykański, który by więc u nas świadectwa niezapalności nie otrzymał, zaopatruje się w podobne świadectwo (abel-test) w Hamburgu i wchodząc bez ponownej kontroli w granice monarchii, uzyskuje na jego mocy wyższą cenę niż ma krajowy, cyrkulujący bez świadectwa.

Nietylko więc wzgląd na własny produkt, ale sama słuszność wskazuje, że póki Niemcy lub inne ościennie państwa inaczej niż my zapalność nafty ocenniają, powinna istnieć na ich granicy ponowna kontrola, o ile nafta ta służy do oświetlania, a w wykonywaniu jej nie

może być nadzwyczajnych trudności, skoro w portach niemieckich może się odbywać obecnie kontrola wiele znaczniejszych ilości nafty amerykańskiej, służącej do zaspokojenia całej potrzeby Niemiec i w znacznej części austriackiej monarchii.

Zapetrywaniu temu dał Wydział krajowy wyraz w odezwie do Św. Prezydium Namiestnictwa z d. 22. Lipca rb. LW. 37.067, ale na nią nie otrzymał dotychczas odpowiedzi.

Ważna dla naszego kraju i od lat 10 już będąca przedmiotem starań Reprezentacyi kraju sprawa lepszego kształcenia zawiadowców i zarządców kopalń nafty i wosku ziemnego, — a mianowicie utworzenia przy c. k. Akademii techniczno-przemysłowej w Krakowie oddziału górniczego, i uzupełnienia nauk w wyższej szkole politechnicznej we Lwowie wykładami paleontologii, górnictwa i miernictwa górniczego, części nauki machin górniczych, i chemicznej technologii produktów naftowych, poruszona jak to ze zeszłorocznego sprawozdania Wydziału krajowego wynika, w odezwach Wydziału krajowego z dnia 8. i 25. Sierpnia rz. LW. 37.532 i 41.998, i objęta dwoma rezolucjami Wysokiego Sejmu z dnia 15. Października rz. doznała u Jego Excellencyi Pana Namiestnika bardzo życzliwego przyjęcia, i zbliża się może do pomyślnego rezultatu.

Odezwą z d. 27. Grudnia 1883. r. l. 8999 pr. zawiadomił Jego Excellencya Wydział krajowy, że ponowi chętnie dawniejsze usiłowania o założenie szkoły górniczej w Krakowie i ze swej strony poprze żądania Sejmu i Wydziału krajowego, oraz, że cały projekt poddał pod ocenę grona Profesorów c. k. wyższej szkoły politechnicznej we Lwowie, od którego żądał porównania programów nauk w obu krajowych technicznych zakładach z wykładami akademii górniczych w Leoben i Przibram, i oświadczenia się co do sposobu wprowadzenia wykładów górniczych w program nauk wyższej szkoły politechnicznej lwowskiej lub akademii techniczno-przemysłowej w Krakowie. Wys. Ministerstwo rolnictwa uznało odtąd wykłady lwowskiej szkoły politechnicznej tych samych przedmiotów, które są wymagane przy egzaminach w akademiach górniczych państwa za równorzędne wykładom w tychże akademiach; pozostaje więc tylko kwestya uzupełnienia programu nauk w tutejszej szkole, ale odpowiedź Rektoratu nie została Wydziałowi krajowemu dotychczas zakomunikowaną.

Ostatnia z powołanych rezolucyj powziętych przez Wysoki Sejm w przedmiocie spraw górniczych zawierała żądanie, aby c. k. Rząd uwolnił kopalnie nafty na czas lat 10 od podatków, lub przynajmniej sprowadził je do takiej miary, w jakiej je opłacają kopalnie wykonywane na podstawie ogólnej ustawy górniczej, a mianowicie uchylił podatek zarobkowy, a zastąpił takowy opłatą od przestrzeni (Massengebühr) zaś podatek dochodowy ustanowił w stosunku takim, aby przedsiębiorstwa w rozwoju swym nie były tamowane.

Na tę rezolucję Wydział krajowy nie otrzymał od Świątelnego Prezydium Namiestnictwa dotychczas odpowiedzi i przy sposobności dyskusyi nad projektem ustawy krajowej (o czem będzie mowa w następnym ustępie sprawozdania) mającej uregulować stosunki prawne przedsiębiorstw naftowych, podniósł potrzebę wprowadzenia do tej ustawy rozdziału o podatkach nadal przez kopalnie minerałów żywczych uiszczać się mających.

W myśl rezolucyi sejmowych z r. 1883. i poprzednich, ustawa krajowa powinna zawierać postanowienia zastępujące podatek zarobkowy, podatkiem od obszaru naftowego, a według analogii z ustawą górniczą, powinna poddawać kontroli fachowych władz górniczych fasye dochodów i rozchodów tych przedsiębiorstw. Tylko taka kontrola władzy krajowej może usunąć istniejące w wymiarze tych ciężarów przez władze powiatowe różnice, a słuszną jest rzeczą, aby ustawa zawierająca niejedno utrudnienie dla przemysłu naftowego, zapewniła mu tę ulgę, której drogą rezolucyi sejmowych nie mógł uzyskać.

III.

Pozostaje nam jeszcze zdać sprawę z czynności Wydziału krajowego w najważniejszych może dla bytu i powodzenia naszych przedsiębiorstw naftowych sprawie, t. j. w unormowaniu prawa eksploatacyi minerałów zawierających w sobie ziemny żywiec.

Odezwą z d. 20. Czerwca r. b. L. pr. 5313 udzielił Jego Excellencya Pan Namiestnik Wydziałowi krajowemu odpis projektu ustawy krajowej, mocą której w myśl §. 13. ustawy z d. 11. Maja b. r. dz. u. p. Nr. 71 ma być w Galicyi unormowanem prawo eksploatacyi tych minerałów, z prośbą o objawienie swej opinii.

Wydział krajowy postanowił, zanim się o wyż wymienionym projekcie oświadczy, zapytać o zdanie szerokie grono interesowanych przedsiębiorców i te osoby, które jako rzeczoznawcy brały udział w licznych ankietach w tym przedmiocie przez Wydział krajowy zwołanych i w tym celu zaprosił na dzień 5. Lipca r. b. do Lwowa WW. PP. Augusta Gorajskiego, prezesa i Adama Skrzyńskiego, wiceprezesa krajowego Towarzystwa naftowego, Samuelego, właściciela dóbr Borysławia i Mrażnicy, Stanisława Szczepanowskiego, właściciela kopalni nafty w Słobodzie rungurskiej i Franciszka Wolfartha współwłaściciela tej kopalni i właściciela dóbr, oraz WW. PP. Antoniego Jaxa Chamca i Maksymiliana Zatorskiego, delegatów do Rady Państwa, JWgo Dr. Kajetana Orleckiego i c. k. nadkomisarza górniczego Henryka Waltera — a gdy pp. Gorajski i Skrzyński nie mogli wziąć udziału w obradach ankiety, Wydział krajowy zaprosił jako reprezentantów Towarzystwa naftowego pp. Stanisława Znamirowskiego, c. k. notaryusza w Gorlicach, członka komitetu tego Towarzystwa i Dr. Stanisława Olszewskiego jego sekretarza. Ankieta odbyła 3 posiedzenia w ciągu dnia 5. i 6. Lipca i wynik jej obrad jest spisany w protokole, który się znajduje w Archiwum Wydziału krajowego do dyspozycyi komisji sejmowej LW. 36.561 r. b. Wszystkie żądania interesowanych przedsiębiorców poparł Wydział krajowy u Wysokiego Ministerstwa rolnictwa, a zwracając jednocześnie uwagę Wysokiego Rządu, że łącznie z tą ustawą należy uzupełnić ustawę górnica państwa postanowieniami dotyczącymi stosunku, w jakim do siebie będą zostawać, uprawnienia do poszukiwań minerałów górniczych z uprawnieniami do odbudowy pól naftowych. W Galicyi już było kilka wypadków, w których te uprawnienia ze sobą kollidowały, i spowodowały długie i uciążliwe procesa; wypadki takie musiałyby się mnożyć, a uniknąć ich pozwoliłoby orzeczenie c. k. Starostwa górniczego w Krakowie na podstawie §. 17. i 18. ustawy górnicej w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem we Lwowie wydane, że przestrzenie na których produkta żywiczne objęte projektowaną ustawą krajową będą odbudowywane, lub robotami górniczymi poszukiwane, mają być na równi z dziedzińcami, ogrodami, cmentarzami i t. p. miejscowościami dla poszukiwań za minerałami zastrzeżonemi wyłączzone.

Wejście jednak w życie ustawy utrzymującej przynależność minerałów żywicznych do własności gruntu, zależy dla bardzo wielu przedsiębiorstw od urządzenia ksiąg gruntowych dla własności włościańskich. W okolicach gdzie pomiary katastralne, lub pertraktacye nie są ukończone, nie mogłaby własność pola naftowego być od niepewnej własności gruntu oddzieloną, a więc eo ipso niemogłyby być prawnie pola naftowe utworzone.

Ze sprawozdania udzielonego Wydziałowi krajowemu przez Prezydya c. k. Sądu wyższego we Lwowie i w Krakowie z końcem Czerwca r. z. wynika, że i dziś jeszcze nie wiele nad połowę miejscowości ważnych dla przemysłu naftowego może posiadać księgi gruntowe — a druga połowa takowych nie posiada czy to dla braku operatów katastralnych, czy to dla nie ukończenia dochodzeń. Sprawozdania te wskazują wprawdzie, że Prezydya Sądów dały gminom tym pierwszeństwo przed innemi i pozwalają rachować na przyspieszenie uregulowania hipotek włościańskich w okolicach ważnych dla naftowego przemysłu. Ważność jednak sprawy spowoduje Wydział krajowy do pewnego jej przypomnienia.

Z wyszczególnionych tu powodów wstawił Wydział krajowy do preliminarza budżetu na rok 1885. pozycje następujące:

Rubr. XV. 1. na badania głębszych pokładów ziemi	10.000 zł.
2. na badania geologiczno-górnice w kraju	3.000 „
3. na takie same badania komisji fizyograficznej w Krakowie	500 „
4. na studia chemicznej przeróbki nafty	1.700 „
5. na stypendya dla górników oddających się specjalnie zawodom bardziej krajowi potrzebnym	1.300 „

i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych;

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do użycia w roku 1885. tej części kwoty 3.000 zł. poz. 178. rub. XV. budżetu na rok 1884., która w tym roku wydana nie będzie, i rezolucyę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, aby najdalej do końca roku 1885. zaprowadził gruntowe księgi dla hipotek włościańskich w tych gminach, w których się znajduje olej ziemny, wosk ziemny i inne dla zawartości żywic ziemnych użyteczne minerały“.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 8. Sierpnia 1884.

Marszałek krajowy:

Dr. Zybkiewicz w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie budowy drogi krajowej z Borszczowa do Jezierzan i przedłużenia jej bądź w kierunku wiodącym do drogi krajowej Skalsko-Czortkowskiej, bądź też w kierunku drogi państwowej Czortkowsko-Zaleszczyckiej.

Wysoki Sejmie!

Nad sprawozdaniem komisji drogowej o petycji Rady powiatowej Borszczowskiej o rozpoczęcie budowy drogi krajowej z Borszczowa na Jezierzany dla połączenia z drogą krajową Czortkowsko-Skalską, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 13. Października 1883. roku następującej treści uchwałę:

- I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w roku 1885 rozpoczął budowę drogi krajowej z Borszczowa do Jezierzan, uchwalonej dnia 5. Grudnia 1872.
- II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził studia techniczne celem jak najodpowiedniejszego przedłużenia drogi krajowej z Borszczowa do Jezierzan, bądź w kierunku drogi krajowej Skalsko-Czortkowskiej, bądź też w kierunku drogi państwowej Czortkowsko-Zaleszczyckiej i w swoim czasie przedłożył odpowiednie wnioski Sejmowi.

W wykonaniu tego polecenia Wydział krajowy przedkłada następujące sprawozdanie:

I.

Na posiedzeniu dnia 5. Grudnia 1872. r. uchwalił Wysoki Sejm projekt ustawy w sprawie uznania ośmiu dróg za krajowe, pomiędzy którymi znajduje się droga z Borszczowa do Jezierzan; odroczył zaś uznanie za drogę krajową dalszego jej duktu w kierunku wiodącym do Kołędzian z powodu, że wówczas nie był jeszcze ustalony projekt budowy kolei żelaznej z Husiatyna do Stanisławowa, mogącej wywrzeć wpływ na ukształtowanie okolicznej sieci drogowej.

Ten sam wzgląd, a niemniej brak dostatecznej ofiarności stron bezpośrednio interesowanych, były powodami odroczenia budowy drogi z Borszczowa do Jezierzan uznanej za krajową, na podstawie powyższej uchwały sejmowej, ustawą krajową z dnia 13. Lutego 1873. D. u. kr. Nr. 85.

Podług projektu opracowanego w 1872. r. długość drogi z Borszczowa do Jezierzan wynosi 12 klm. 732 m.; koszt zaś jej budowy obliczone zostały na sumę 71.149 zł. w. a.

Stosownie do przytoczonego na wstępie polecenia Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy rozpoczął budowę drogi Borszczowsko-Jezierzańskiej w jesieni roku 1885.

II.

Przeprowadzone przez Wydział krajowy studia techniczne celem najodpowiedniejszego przedłużenia drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej, w jednym z kierunków przez Wysoki Sejm wskazywanych, a na załączonym % planie sytuacyjnym uwidocznionych, dały następujące w wykazie % sub % zestawione rezultaty:

A. Przedłużenie drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej w kierunku drogi krajowej Skalsko-Czortkowskiej.

Połączenie drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej z drogą krajową Skalsko-Czortkowską nastąpić może za pomocą jednej z trzech tras wychodzących z Jezierzan, z których pierwsza prowadzi do Szymańkowczyk, druga do Kołędzian, a trzecia do Dawidkowiec.

- a) *Trasa Jezierzany-Szymańkowczyki* ma 12 klm. 268 m. długości, a koszta jej budowy obliczone zostały na sumę 75.598 zł.
- b) *Trasa Jezierzany-Kołędziany* ma 9 klm. 968 m. długości, a koszta budowy drogi w tym kierunku wynoszą podług dokonanych obliczeń 58.240 zł.
- c) *Trasa Jezierzany-Dawidkowiec* ma 8 klm. 268 m. długości, a koszta budowy tej drogi obliczono na sumę 42.577 zł. w. a.

Ta ostatnia trasa przecinająca powiat Borszczowski na długości 6 klm. 268 m. a powiat Czortkowski na długości 2 klm., jakkolwiek jest krótszą a pod względem kosztów budowy tańszą od obu tras poprzednich, nie może zdaniem Wydziału kraj. być uwzględnioną z powodu, że opuszczając kierunek głównej linii wychyla się ku wschodniej granicy kraju i w obec istniejących dróg krajowych: z Czortkowa do Skały, z Borszczowa do Skały i z Borszczowa do Okop, tudzież w obec kierunku kolei z Husiatyna do Stanisławowa, nie ma znaczenia dla interesów komunikacji krajowej, a przyjęcie jej nie odpowiedziałoby bynajmniej celowi przedłużenia drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej dla uzupełnienia brakującej przestrzeni w sieci dróg bitych, wiodących od granicy kraju w Okopach do Czortkowa, Tarnopola i Lwowa. Pozostają przeto tylko dwie trasy w tym kierunku nadające się do powyższego połączenia, z których trasa wiodąca do Kołędzian i przecinająca powiat Borszczowski na długości 3 klm. 368 m. a powiat Czortkowski na długości 6.600 klm. jest *nie tylko krótszą* o 2 klm. 300 m. i pod względem kosztów budowy tańszą o 17.358 zł. od trasy prowadzącej do Szymańkowczyk, a przecinającej powiat Borszczowski na długości 4 klm. 18 m., powiat zaś Czortkowski na długości 8 klm. 250 m., lecz nadto zespalaając interes kraju z interesami obu wyżej wymienionych powiatów stanowi najwłaściwszą i najdogodniejszą komunikację tej okolicy z koleją transwersalną i stacją jej w Czortkowie.

B. Przedłużenie drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej w kierunku drogi państwowej Czortkowsko-Zaleszczyckiej.

Dla połączenia drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej z drogą państwową Czortkowsko-Zaleszczycką służyć może trasa wiodąca z Jezierzan przez Ułaszki do Jagielnicy.

Długość tej trasy wynosi 19 klm. 268 m. a koszta jej budowy obliczono na sumę 88.818 zł.

Trasa ta przecinająca powiat Borszczowski na długości 3 klm. 568 m.; powiat zaś Czortkowski na długości 15 klm. 700 m. nie nadaje się do racjonalnego połączenia drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej z koleją transwersalną, a nie przedstawiając warunków komunikacji krajowej, jedynie jako arterya łącząca z sobą sąsiednie miasteczka, ma miejscowe znaczenie komunikacyjne głównie dla powiatu Czortkowskiego, o czem świadczy także program drogowy przez Wydział tego powiatu wypracowany a przez Radę powiatową przyjęty na posiedzeniu dnia 15. Stycznia b. r.,

podług którego droga z Jagielnicy przez Ułaskowce ku Jezierzanom należy do najważniejszych dróg w powiecie, budować się mających przy pomocy zasiłku krajowego w myśl okólnika Wydziału krajowego z dnia 22. Grudnia 1882 r. obejmującego warunki subwencyonowania dróg powiatowych i gminnych.

C. Porównanie trasy Jezierzany-Kolędziany z trasą Jezierzany-Jagielnica.

Z porównania trasy Jezierzany-Kolędziany z trasą Jezierzany-Jagielnica wynika :

1. że pierwsza jest o 9 $\frac{1}{2}$ klm. 300 m. t. j. prawie o połowę krótszą od trasy Jezierzany-Jagielnica.
2. że koszta budowy drogi w kierunku trasy Jezierzany - Jagielnica byłyby większe o sumę 30.578. zł. w. a. i że coroczne koszta przyszłego utrzymania tej drogi z powodu jej podwójnej niemal długości, byłyby prawie dwa razy większe, aniżeli koszta konserwacji drogi Jezierzany-Kolędziany.
3. że trasa Jezierzany-Kolędziany zbliża okolice Jezierzan o 5 kil. do stacyi kolei transwersalnej w porównaniu z trasą Jezierzany-Jagielnica.

W obec zalet trasy Jezierzany-Kolędziany w porównaniu z innemi trasami przedłużenia drogi Borszczowsko-Jezierzańskiej, Wydział krajowy już w sprawozdaniu z dnia 6. Listopada 1872. (Ale-gat 38 do stenograficznych sprawozdań Sejmu krajowego z 1872 r.) przyznał kierunkowi drogi Borszczowsko-Husiatyńskiej na Kolędziany pierwszeństwo i to same zapatrywanie objawiła także ówczesna komisya drogowa w sprawozdaniu przedłożonem Wysokiemu Sejmowi dnia 5. Grudnia 1872 roku.

Zważywszy przeto, że trasa Jezierzany-Kolędziany ze wszystkich tras mających na celu wskazane przedłużenie drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej, a nadających się do przyjęcia, jest najkrótszą a pod względem kosztów budowy i utrzymania drogi najtańszą ;

Zważywszy dalej, że trasa ta rozdziela korzyści płynące z budowy dróg ile możności w równej mierze pomiędzy powiaty bezpośrednio interesowane ;

Zważywszy nakoniec, że trasa ta stanowi najstosowniejsze ogniwo wielkiego szlaku krajowego idącego od Zbaraża na Tarnopol, Smykowce, Grzymałów, Chorostków, Kopyczyńce, Jezierzany, Borszczów, Krzywczę, Mielnicę i Okopy do południowo-wschodniej granicy kraju :

Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy za najodpowiedniejsze przedłużenie drogi krajowej z Borszczowa do Jezierzan uznać drogę wiodącą od drogi krajowej w Jezierzanach do drogi krajowej Skalsko-Czortkowskiej w Kolędzianach i, w celu uznania drogi Jezierzany-Kolędziany za krajową, uchwalić projekt następującej ustawy :

U s t a w a

z dnia ..... uznająca drogę z Jezierzan do Kolędzian za krajową.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Kra-kowskiem postanawiam co następuje :

Art. I.

Drogę z Jezierzan do Kolędzian uznaje się za krajową.

Art. II.

Powiaty przez których terytoryum droga ta przechodzić będzie, obowiązane są opłacać wszelkie wynagrodzenia za grunta, czy to stale pod drogę zajęte, czy też na cele budowy czasowo używane.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

We Lwowie dnia 25. Lipca 1884.

Marszałek krajowy:

Dr. Zybkiewicz w. r.

Sprawozdawca:

Władysław hr. Badeni w. r.

Członek Wydziału krajowego.

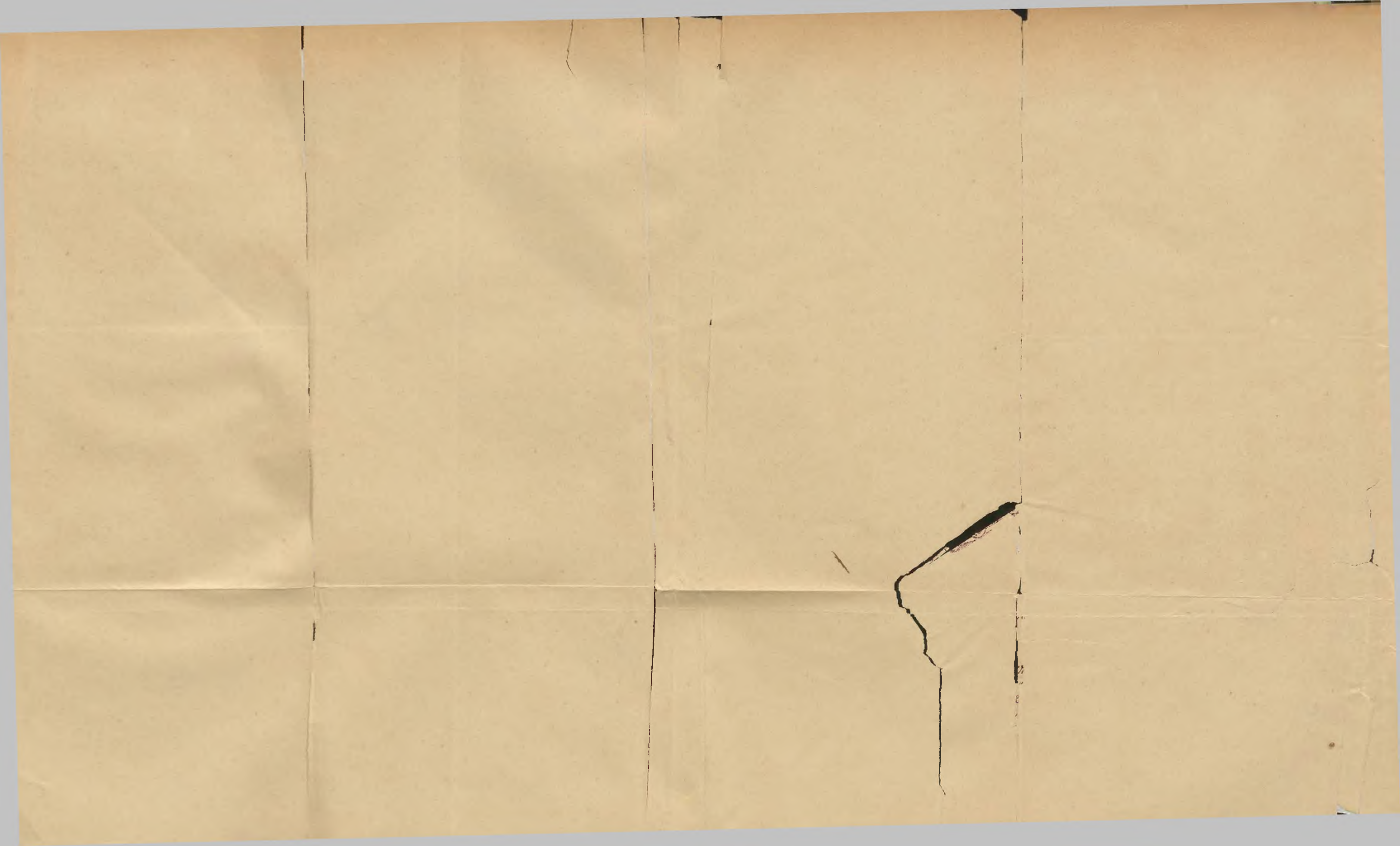

Objasnienie kolorów i znaków:
 Projektowana droga, której kierunku zatwierdzony uchwała Sejmuwa: kolor czerwony, linia pełna.
 Projektuj drog do zatwierdzenia: kolor czerwony, linie przerywane.
 Droga krajowa: Czortków-Skala-Borszczów-Zaleszczyki: kolor niebieski.
 Droga rządowa: kolor żółty.
 hamieniolomy.

Plan sytuacyjny dróg.

1. z Borszczowa do Jezierzan;
2. z Jezierzan przez Wlaskowce do Jagielnicy;
3. z Jezierzan przez Zalesie do Szamankowczyk;
4. z Jezierzan do Kolenzian;
5. z Jezierzan przez Tarnawkę do Dawidkowiec;

Alegat 2. do L. 19.766/84.

Zestawienie studyów technicznych

wykonanych w celu przedłużenia drogi kr. Borszczów-Jezierzany, bądź do drogi kr. Skalsko-Czortkowskiej, bądź do drogi państwowej Czortków-Zaleszczyki.

1. Z Jezierzan przez Ułaszkiwce do Jagielnicy.	Część tej drogi leżąca w powiecie Czortkowskim ma długości	15.700	klm.
" " " "	" " " " Borszczowskim " "	3.568	
2. Z Jezierzan przez Zalesie do Szmańkowczyk.	Część tej drogi leżąca w powiecie Czortkowskim ma długości	19.968	
" " " "	" " " " Borszczowskim " "	8.250	
3. Z Jezierzan do Kołędzian.	Część tej drogi leżąca w powiecie Czortkowskim ma długości	12.268	
" " " "	" " " " Borszczowskim " "	6.800	
4. Z Jezierzan do Dawidkowic.	Część tej drogi leżąca w powiecie Czortkowskim ma długości	9.968	
" " " "	" " " " Borszczowskim " "	2.000	
	Długość całej drogi	6.588	
	Długość całej drogi	8.968	

Nr. bieżący	Wyszczególnienie robót						
	Droga Jezierzany	Droga Jezierzany Jagielnica	Droga Jezierzany Szmańkowce	Droga Jezierzany Kołędziany	Droga Jezierzany Dawidkowice		
1	23.345.00	14.798.50	21.921.99	18.669.50	9.396.51		
2	33.114.80	63.198.58	50.477.45	31.529.06	23.035.38		
3	12.085.87	8.251.99	1.666.39	6.699.08	8.740.45		
4	—	1.000.00	—	—	—		
5	—	—	420.00	—	—		
6	2.364.70	1.280.00	550.00	1.200.00	1.259.02		
7	239.58	289.00	562.32	142.50	145.32		
8							
9	71.149.00	88.818.00	75.598.00	58.240.00	42.577.00		
10	5.588.00	4.609.00	6.162.00	5.845.00	5.149.00		
	Koszta całej budowy						
	Koszt jednego kilometra						

Uwaga: Dostarczenie gruntów potrzebnych tak pod samą drogę, jakoteż do czasowego użytku przy budowie drogi, jako należące do właściwych powiatów i nieobciążające funduszu krajowego, z powyższego zestawienia jest wyłączone.

Lwów 25. czerwca 1884.

Aleg. 15.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z wnioskiem o udzielenie opinii c. k. Rządowi, aby miejscowości Tarnawa górna i dolna z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Ślemieniu i c. k. Starostwa w Żywcu wydzielone, a do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego i c. k. Starostwa w Wadowicach przyłączone zostały.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 21. Października 1882. przekazaną nam została do załatwienia, między innymi, petycja gminy Tarnawy, w której uprasza o przeniesienie tej miejscowości z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Ślemieniu i c. k. Starostwa w Żywcu, do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego i c. k. Starostwa w Wadowicach. Po dokładnem zbadaniu tej sprawy i zebraniu potrzebnych wyjaśnień, mamy zaszczyt przedłożyć:

Sprawa dotycząca przeniesienia miejscowości Tarnawy górnej i dolnej, stanowiącej jedną gminę katastralną, agituje się już od r. 1868. t. j. od chwili, gdy okręg c. k. Sądu powiatowego w Ślemieniu w skutek organizacyi sądów powiatowych przyłączony został do okręgu c. k. Starostwa w Żywcu. Uchwałą z dnia 24. Kwietnia 1868 Rada gminna tej miejscowości zaprotestowała przeciw odłączeniu jej od Starostwa Wadowickiego i od tego czasu kilkakroć zanosila prośby do Wys. Sejmu i Wydziału kraj. o przydzielenie jej napowrót, a zatem i wyłączenie z okręgu Sądu powiatowego w Ślemieniu, który pomieszczony został w terytorjum c. k. Starostwa w Żywcu.

Już komisya mieszana ustanowiona w r. 1873. dla uregulowania terytoryów sądowych w Galicyi, uwzględniając to ich życzenie, w elaboracie swym przyjętym uchwałą sejmową z dnia 29. Maja 1875., uznawszy potrzebę zwinienia Sądu powiatowego w Ślemieniu, — zdecydowała, iż miejscowości Tarnawa górna i dolna tudzież Śleszowice górne i dolne przydzielone być mają do okręgu Sądu powiatowego, a zatem i Starostwa w Wadowicach.

Jakkolwiek Sąd powiatowy w Ślemieniu dotąd funkcjonuje, to jednakże miejscowości Śleszowice górne i dolne w myśl powyższej uchwały jeszcze w r. 1878. (Nr. 15. Dz. u. p.) do Sądu i Starostwa w Wadowicach przeniesione zostały; tylko co do Tarnawy życzenia tej gminy w Ministerstwie sprawiedliwości w Wiedniu nie doznały uwzględnienia. Jeszcze w r. 1878. pod

dniem 3. Grudnia LW. 36.947 odnosiliśmy się w tej mierze do p. Ministra sprawiedliwości, lecz pod d. 16. Października 1879. LW. 42.262 otrzymaliśmy wręcz odmowną odpowiedź, bez przytoczenia motywów tej odmowy.

Sytuacja obecnie przedstawia się tak, że Rada powiatowa w Żywcu przeciwną jest wydzieleniu Tarnawy z okręgu Sądu powiatowego w Ślemieniu i Starostwa Żywieckiego z tej głównie przyczyny, iż obszar dworski tych miejscowości stanowiąc komplet dóbr Sucha, które mieszczą się w terytorium sądowym Ślemienia i Starostwie Żywieckiem, narażony byłby na wiele trudności przy załatwianiu spraw swoich w dwóch powiatach. Okoliczność ta, jakkolwiek dla obszaru dworskiego dość ważna, ustąpić jednak powinna przed niedogodnością mieszkańców dwóch gmin liczących 231 numerów, osady z ludnością 1842 głów. Dość spojrzeć na mapę powiatów Żywieckiego i Wadowickiego, aby uznać, że położenie Tarnawy górnej i dolnej, leżących blisko traktu Sucha-Wadowice, jest dla mieszkańców tych gmin daleko wygodniejsze i bliższe względem Wadowic niż Żywca. I tak do Wadowic mają one 15 kilom., do Ślemienia 21 kilom., do Żywca 41 klm., więc już sama różnica odległości i to po drodze mniej górzystej przemawia na korzyść Wadowic.

Z drugiej strony ważnem jest i to, że w Wadowicach obok powiatowych władz sądowych mieszczą się siedziby obwodowej władzy sądowej, władz politycznych i autonomicznych, z którymi mają oni do czynienia, — jest miejscem asenterunkowem dla tamtejszej okolicy, wreszcie głównym punktem handlowym i miejscem zbytu produktów rolniczych. Ludność Tarnawy jest biedną i po większej części żyje z zarobku, po który udawać się musi aż w odległe strony Królestwa Polskiego a zatem drobna nawet oszczędność, uzyskana w podróżach do siedziby Władz swoich w powiecie, stanowi dla niej ważną rubrykę w dochodach.

Z tych zatem powodów i ze względu, iż Władze sądowe tamtejszego okręgu nie mają nic przeciw zadośćuczynieniu prośbie gmin Tarnawy górnej i dolnej wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uchwałę swą z dnia 29. Maja 1875., objawiającą opinię c. k. Rządowi względem terytoryalnego podziału kraju, uzupełnia w tym punkcie: iż miejscowości Tarnawa górna i dolna położone dotąd w okręgu c. k. Sądu powiatowego w Ślemieniu, c. k. Starostwie w Żywcu, mają być przeniesione do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego, tudzież okręgu c. k. Starostwa w Wadowicach.

Z Rady Wydziału krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z Wiel. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 28. Sierpnia 1884.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:

Walerjan Podlewski w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z wnioskiem o zmianę uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 29. maja 1875 r. w tem, że miejscowość Bratkowce leżąca w okręgu c. k. Sądu powiatowego w Tyśmienicy c. k. Starostwie w Tłumaczu, przeniesioną być ma do okręgu Sądu powiatowego delegowanego miejskiego i c. k. Starostwa w Stanisławowie.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. Października 1882 l. 1022/s, którą przekazaną nam została do załatwienia petycja gminy Bratkowce w okręgu c. k. Sądu powiatowego w Tyśmienicy, c. k. Starostwa w Tłumaczu leżącej, o przeniesienie jej do okręgu c. k. Sądu delegowanego miejskiego i c. k. Starostwa w Stanisławowie, — Wydział krajowy po bliższem zbadaniu tej sprawy i zebraniu opinij odnośnych władz sądowych ma zaszczyt przedstawić :

Gmina Bratkowce, licząca wraz z obszarem dworskim 988 ludności, leżąc w południowym krańcu powiatu Tłumackiego, odległą jest od miasta Tyśmienicy siedziby Sądu powiatowego 18 kilom. od miasta Tłumacza 21 kilom. a od miasta Stanisławowa 15¹/₂ kilom., zatem już sama różnica odległości tu wymienionej wskazuje, że daleko wygodniejszą dla jej mieszkańców byłaby przynależność do okręgu sądowego i Starostwa w Stanisławowie niż do Tyśmienicy i Tłumacza.

Sprawa przeniesienia Bratkowiec, już dłuższy czas, bo od roku 1880., jest przedmiotem licznych petycyj tej gminy, tak do Wysokiego Sejmu jakoteż i Wydziału krajowego wnoszonych, lecz napotykała zawsze i dotąd napotyka na przeszkody ze strony Reprezentacji powiatowej w Tłumaczu, która ze względu na mały obszar swego terytorjum, a zatem i słabe siły podatkowe składające się na jej fundusze, przeciwną jest z zasady uszczuplaniu w jaki bądź sposób dotychczasowych granic powiatu.

Podług wykazu z roku 1882. gmina Bratkowce opłacała podatków bezpośrednich rocznie kwotę 628 zł. 48 ct., zatem ubytek dodatków pobieranych z tej gminy przez Radę powiatową nie może być tak wysoki i dla funduszków powiatowych dotkliwy, aby równoważył niedogodności i koszta, jakich ludność tamtejsza doświadcza, będąc zmuszoną do odbywania uciążliwych podróży do Tyśmienicy i Tłumacza ; kiedy przeciwnie miasto Stanisławów prócz bliższej odległości, ma jeszcze tę dla nich dogodność, że wszystkie te władze są tutaj razem i że stanowi dla nich ważny punkt handlowy, w którym załatwiają zwykle wszystkie swoje interesa prywatne.

Z tych zatem powodów, jakoteż przychylniej w tym względzie opinii c. k. Władz sądowych, Wydział krajowy jest zdania, iż należy się przychylić do życzeń petycyonującej gminy Bratkowce i wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem zmienia jeden z ustępów uchwały swej z dnia 29. maja 1875. r. objawiającej opinię c. k. Rządowi względem terytoryalnego podziału kraju w tem :

że miejscowość Bratkowce należąca dotąd do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Tyśmienicy c. k. Starostwa w Tłumaczu, przeniesioną być ma do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego miejskiego i c. k. Starostwa w Stanisławowie.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 4 lipca 1884.

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca :

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 17.

Wniosek.

Wysoki Sejm uchwalić raczy następującą rezolucyę.

Zważywszy, że regulacya rzek tylko zmniejszyć może klęski przez powodzie spowodowane, ale takowym zapobiedz nie zdoła, gdyż one głównie w niszczeniu lasów górskich mają swoją przyczynę, poleca Sejm Wydziałowi krajowemu dokładne zbadanie, o ileby zmiana obecnie obowiązującej ustawy leśnej była pożądaną, — a mianowicie odnośnie do ochrony i kultury lasów górskich, a w szczególności co do przepisów dotyczących lasów zamkniętych (Bannwälder) t. j. takich, w których rąbanie albo całkowicie, albo częściowo ma być wzbronionem lub też ograniczonem do tak zwanych ciemnorębów.

Niemniej co do sposobu wynagrodzenia właścicieli za nałożone im ograniczenia wolnej dyspozycyi swą własnością w interesie gospodarstwa narodowego, np. przez stosowne aleniacye podatkowe.

i poleca Wydziałowi krajowemu złożenie sobie odpowiedniej relacyi i wniosków.

Lwów, dnia 12. Września 1884.

Wnioskodawca :

Miosroszowski.

Seweryn Henzel, Czesław Lasocki, W. Koziebrodzki, S. Badeni, J. Męciński, M. Rey, Żarski, Z. Dembowski, Płazinski, Chamiec, Zawadzki, Jaworski, W. Sapięha, W. Dzieduszycki, Stanisław Stadnicki, Alfons Czajkowski, Sawa, Łubieński, Madejski, Dzieduszycki Tadeusz, Tadeusz Lange, Władysław Struszkiewicz, L. Chrzanowski.

Aleg. 18.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd, żeby jak najrychlej w obowiązujących dotąd ustawach o egzekucyi sądowej przeprowadził na właściwej drodze zmiany ograniczające prawo wierzyciela w prowadzeniu egzekucyi na rzeczach nieruchomości i zmuszające go do poprzedniego użycia egzekucyi na rzeczach ruchomych, szczególnie w tych razach, w których się rozchodzi o ściąganie drobnych pretensyj“.

Wnioskodawca
Zoll.

Henryk Janko, Lasocki, R. Łubieński, Kaczała, Romańczuk, Polanowski, Wernicki, Adam Jędrzejowicz, Rozwadowski Bolesław, Władysław Żuk Skarzewski, Stanisław Jędrzejowicz, Artur Potocki, Rey, Leniński, Skałkowski, Żywicki, Kowalski, Biliński, W. Struszkiewicz, Goldmann, St. Tarnowski, Klucki, Romanowicz, Bereźnicki, St. Stadnicki, Gross, Majer, Ks. Sawa, W. Koziębrodzki, Starowiejski, Gniewosz, Lenartowicz, Ochrymowicz, Siczynski, Madejski, Mieroszowski, Zawadzki, Rittner, Dzieduszycki Tadeusz, Adam Skrzyński, Zborowski, Szeptycki, Zamoyski, Borkowski, Chamiec, Bobczyński, Pławicki, Jan Tarnowski, K. Scipio, L. Chrzanowski, Augustynowicz, Małecki, Płaziński, Z. Dembowski.

Aleg. 19.

Wniosek.

Zważywszy, że według statutu krajowego (§. 19 ustęp 1 lit. a) Sejm krajowy powołany jest do obradowania i czynienia wniosków w przedmiocie obwieszonych powszechnych ustaw i urzędzeń, pod względem ich szczególnego oddziaływania na dobro kraju;

zważywszy dalej, że statut organizacyjny kolei państwowych z d. 27. Czerwca 1884. roku (dz. ust. państw. l. 103) w wielu postanowieniach, mianowicie w §§: 3, 7, 12, 13, 23 i 28 zawartych, niekorzystnie oddziaływa na dobro kraju;

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wybiera komisję z 9. członków, której w myśl §. 19 ust. 1. lit. a. statutu kraj. poleca, aby statut organizacyjny kolei państwowych z dnia 27. Czerwca 1884 r. (Dz. ust. P. l. 103) pod względem oddziaływania jego na dobro kraju zbadała i odnośne sprawozdanie wraz z wnioskami Sejmowi przedłożyła.

Lwów, 12. Września 1884.

Otton Hausner.

Wnioskodawca.

S. Badeni, Romanowicz, Zawadzki, Jerzy Czartoryski, Wład. Koziębrodzki, J. Męciński, Seweryn Henzel, Lasocki, Madeyski, W. Sapięha, Hoszard, Mieroszowski, Fruchtman, R. Łubieński, Waygart, Kapri, ks. Sawa, Dembowski, Wierzbicki, Stan. Stadnicki, Teofil Żurowski, Rey, H. Janko, Goldman, Matkowski, Dzieduszycki Tadeusz, Dzieduszycki Wojciech, Lenartowicz, Roman Czartoryski, Abrahamowicz, Rosner, A. Sapięha

Wniosek.

Zważywszy:

że dziś obowiązująca ustawa drogowa z d. 18. Sierpnia 1866. r. nie jest wystarczającą dla dzisiejszych potrzeb ekonomicznych, nie daje bowiem dostatecznych środków do rozwoju komunikacji publicznej;

zważywszy:

że wymiar prestacyi do dróg gminnych nie na jednolitej spoczywa podstawie dla stron konkurujących, co niejednokrotnie dawało powód interesowanym do narzekania, bywa przyczyną nieporozumień i zaniedbania komunikacji ze szkodą interesu publicznego;

zważywszy:

że prawie w każdorocznym Sejmie stawiane były liczne wnioski i odzywały się zawsze głosy domagające się zmiany dziś obowiązującej ustawy, a na rozmaitych podstawach oparte projekta do innej ustawy lub nowelle wnoszone przez Wydział krajowy jako też przez pojedynczych posłów były niejednokrotnie przedmiotem dyskusyi Wysokiego Sejmu, a w całym kraju zawsze liczne odzywają się głosy domagające się zmiany dziś obowiązującej ustawy drogowej;

zważywszy:

że Wysoki Sejm uchwałą z 13. Października 1882. r. przyjął program Wydziału krajowego poprawy dróg powiatowych i gminnych;

zważywszy:

że dla skutecznego wykonania tej uchwały Wysokiego Sejmu Wydział krajowy wypracował projekt regulaminu drogowego, mający zapewnić należyty rozwój dróg powiatowych i gminnych;

zważywszy nareszcie:

że projektowany regulamin pociąga za sobą potrzebę odpowiedniej zmiany ustawy drogowej, —

Wysoki Sejm raczy uchwalić

rewizyę ustawy drogowej z 18. Sierpnia 1866. r. na podstawie projektu regulaminu Wydziału krajowego z dnia 11. Grudnia l. 37.985 1883. r. i projektu do ustawy drogowej z dnia 6. Października 1878. r. LS. 586. Alegat 122.

J. Męciński

Wnioskodawca.

Wojciech Dzieduszycki, Seweryn Henzel, Władysław Koziebrodzki, Władysław Struszkiewicz, Roman Czartoryski, ks. Dr. Kopyciński, Jaworski, Z. Dembowski, B. Żarski, Władysław Badeni, Zawadzki, Mieroszowski, Jerzy Czartoryski, Chamiec, Stanisław Stadnicki, M. Rey, W. Sapięha, Madejski, Tadeusz Dzieduszycki, Lasocki, Tadeusz Langie, Stanisław Badeni, Rogier, Lubieński, Tyszkiewicz, Abrahamowicz, ks. Sawa, Gnoiński, Wrotnowski, Wierzbicki, Płaziński, Czajkowski, Horszard, Matkowski, Zamoyski.

Index

[The following text is extremely faint and illegible due to the quality of the scan. It appears to be a list of entries or a table of contents.]

Aleg. 21.

Wniosek.

Zważywszy, że prawie we wszystkich miejscowościach pod lasami położonych, mniejsi właściciele ziemscy doznają co roku bardzo znacznej szkody w ziemiopłodach, a także w bydłe od leśnej zwierzyny;

zważywszy, że przyczyną tego jest w głównej mierze niedokładne albo niewłaściwe wykonywanie ustaw o polowaniu i o posiadaniu tudzież noszeniu broni —

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, by c. k. Starostwom polecił dokładniejsze a potrzebom rolników odpowiednie wykonywanie tych ustaw, a mianowicie: 1. żeby w tych miejscowościach, gdzie leśna zwierzyna, osobiwie dziki i niedźwiedzie, robi szkodę w ziemiopłodach lub bydłe, wydawały c. k. Starostwa paszporty na broń wszystkim porządnym i zagrożonym gospodarzom; 2. żeby licytacje polowania gminnego c. k. Starostwa przeprowadzały o ile możności na jak największą korzyść i stosownie do woli właścicieli gruntów, w gminie położonych, jak co do wysokości czynszu za polowanie, jak i co do osoby wydzierżawiającej polowanie; 3. żeby c. k. Starostwa przeprowadzały jak największe wyniszczanie zwierzyny szkodliwej dla rolników; 4. żeby c. k. Starostwa przeprowadzały szybkie i sprawiedliwe wynagrodzenie szkód, działających przez leśną zwierzynę.

We Lwowie dnia 15. Września 1884.

J. Romańczuk

wnioskodawca.

T. Bereźnicki, Feliks Biliński, M. Siczynski, Merunowicz, Feliks Pławicki, K. Bobczyński, Romanowicz, Siengalewicz, Otton Hausner, R. Łubiński, Dr. Antoniewicz, Piotr Liniński, Max, Kaszewko, Badeni S., Lenartowicz, Żarski, Ochrymowicz, Tyszkowski, Gniewosz, Kaczała, Kowalski, Struszkiewicz.

Aleg. 22.

Sprawozdanie ostateczne

Wydziału krajowego o budowie gmachu sejmowego.

Wysoki Sejmie!

Dnia 5. Października 1874 orzekł Wys. Sejm ostatecznie, iż ma być wybudowany gmach dla obrad Wys. Sejmu i pomieszczenia Wydziału krajowego i polecił Wydziałowi krajowemu, aby bezzwłocznie przystąpił do czynności przygotowawczych.

Dnia 19. Kwietnia 1875. r. upoważnił Wysoki Sejm Wydział krajowy do kupienia pod budowę gmachu sejmowego całej realności we Lwowie pod l. 717²/₁₀₀, położonej i otworzył na ten cel kredyt w sumie 141.128 zł.

Na podstawie tego upoważnienia zawarł Wydział krajowy dnia 30. Kwietnia 1875 z dotychczasowemi właścicielkami PP. Anielą z Sierakowskich Hubicką i Zofią z Wędrychowskich Szydłowską kontrakt kupna i sprzedaży o tę realność za sumę 141.128 zł., uzyskał intabulację funduszu krajowego za właściciela tej realności i wszedł w jej fizyczne posiadanie.

Nim Wydział krajowy przystąpił do rozpisania konkursu na plany, zastanowił się przedewszystkiem nad kwestyą konfiguracji przyszłej gmachu i złożył komitet znawców, który po głębokiem zastanowieniu się wybrał konfigurację, jaką gmach obecnie ma, a gdy konfiguracja ta wymagała koniecznie zamiany jednej części nabytej już, jak wyżej, realności z częścią realności sąsiedniej P. Stanisława Brykczyńskiego, a nadto zamiana ta rokowała funduszowi krajowemu zysku w sumie około 11.200 zł. tak że grunt pod budowę nie kosztowałby już 141.128 zł. ale tylko 129 do 130.000 zł., przeto zabezpieczywszy sobie tę zamianę przez spisanie obopólnego protokołu, postarał się Wydział krajowy o program budowy, rozpiął konkurs na przedłożenie planów budowy, złożył sąd na ocenienie planów, przyznał następnie premie i zdał o tem sprawę Wys. Sejmowi z odpowiednimi wnioskami i planem finansowania.

Na posiedzeniu z dnia 5. Kwietnia r. 1876. Wys. Sejm:

1. upoważnił Wydział krajowy do zawarcia z p. Stanisławem Brykczyńskim kontraktu zamiany na podstawie powyż wspomnianego protokołu z dnia 21. czerwca 1875;

2. ze względu, że z przedłożonych w skutek konkursu 30 planów żaden nie był całkowicie odpowiedni, polecił wypracowanie nowego ostatecznego planu i wyznaczył na ten cel kredyt w sumie 12.000 zł.;

3. ustanowił osobny fundusz budowy i przeznaczył na jego uposażenie

- a) pozostałość z rachunków z r. 1875.,
- b) przychody i korzyści z realności 717²/₄,
- c) odsetki z lokacyi powyższych funduszków.

W skutek tego polecenia, poruczył Wydział krajowy P. Juliuszowi Hochbergerowi dyrektorowi urzędu budowniczego miejskiego we Lwowie przeprowadzenie całej budowy i polecił mu przedewszystkiem wypracowanie odpowiedniego szkicu. Szkic ten przyjęty został przez Wydział krajowy, poczem P. Juliusz Hochberger przystąpił do wypracowania planów, kosztorysów, analizy cen i opisanie i przedłożył takowe Wydziałowi krajowemu w terminie umówionym 15. lutego 1877. r.

Na posiedzeniu z dnia 23. Sierpnia 1877 Wysoki Sejm :

1. zatwierdził przedłożone sobie powyższe plany i kosztorysy i upoważnił Wydział krajowy do rozpoczęcia i przeprowadzenia budowy, wszakże z uwzględnieniem zaleconych w sprawozdaniu komisji administracyjnej zmian co do schodów, gzymsów i materyałów na ornamentykę;

2. polecił przeprowadzić budowę w drodze przedsiębiorstwa;

3. polecił ustanowić estetyczno-techniczny komitet budowy, który kontrolować będzie wykonanie całego dzieła, z prawem orzekania, czyli i o ile zachodzi potrzeba zaprowadzenia zmian w wykonaniu pojedynczych szczegółów;

4. przeznaczył z ogólnego funduszu budowy na budowę gmachu 964.000 zł., zaś na koszta administracyi 50.000 zł.;

5. upoważnił Wydział krajowy do odprzedania zbędnej części realności pod l. 717²/₄ we Lwowie położonej.

Otrzymawszy tę uchwałę, złożył Wydział krajowy komitet estetyczno-techniczny i powołał do niego pod przewodnictwem Marszałka kraj. lub jego Zastępcy PP. Ottona Hausnera posła na Sejm i do Rady państwa, Juliusza Hochbergera, dyrektora urzędu budowniczego miejskiego, Feliksa Księżarskiego, c. k. nadradca budownictwa, Henryka Rodakowskiego, artystę-malarza, Ludwika Raciborskiego, nadinżyniera Wydziału krajowego, Karola Słapę, c. k. nadinżyniera, Ludwika Wierzbickiego, inspektora kolei Lwowsko-Czerniowiecko Jaskiej, Juliana Zachariewicza, profesora architektury c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie i Członków Wydziału krajowego hr. Władysława Badeniego, Dra Józefa Wereszczyńskiego i Oktawa Pietruskiego.

Dyrekcję budowy złożyliśmy w ręce autora planów p. Juliusza Hochbergera, zaś inspekcję w ręce architekty p. Józefa Janowskiego któremu dodaliśmy do pomocy architekta p. Kazimierza Kułakowskiego.

Następnie rozpisaliśmy konkurs na roboty, a zabezpieczywszy sobie takowe, pozawieraliśmy na podstawie orzeczeń komitetu estetyczno-technicznego, kontrakty i przystąpiliśmy do budowy.

Stary budynek, w którym umieszczonym był „Sokół“ rozebrany został z końcem zimy 1878. r. a 19. Marca r. 1878., poruszono pierwszą grudę ziemi pod fundamenta, zaś kamień węgielny położony został 29. Września 1878. r. w obecności Wys. Sejmu.

Budowa wraz z całym urządzeniem okien, drzwi, posadzek, podłóg, rur, słowem aż do doprowadzenia budynku do stanu zamieszkania, trwała do lata 1881. r. tak, iż 29. Lipca 1881. r. przeprowadzenie Wydziału krajowego do nowego gmachu było już ukończonem.

Poświęcenie budynku nastąpiło dnia 23. lipca 1881. r.

Ostatnie trzy lata poświęcone były badaniu ostatecznych rachunków przedsiębiorców, kolaudacyom i rekolaudacyom i ostatecznym załatwieniom remonstracyi przeciw naszym uchwałom.

Przystępujemy do zdania sprawy z przychodów i wydatków.

Ogólny fundusz budowy stworzony na podstawie uchwały z dnia 5. Kwietnia 1876. r.

Aleg. A. wedle alegatu A. . . . . 999.816 zł. 22 ct.
Z tego funduszu przeznaczył Wysoki Sejm uchwałą z dnia
23. Sierpnia 1877. r.

	I. Na budowę gmachu	964.000	"	—	"
	II. na koszta administracyi	50.000	"	—	"
Aleg. B	ad I. koszta budowy wynosiły wedle alegatu B.	1,095.575	"	50 ¹ / ₂	"
	Okazuje się więc przekroczenie o	131.575	"	50 ¹ / ₂	"

Przekroczenie to składa się z trzech części:

1. Z przekroczeń spowodowanych przez zmiany, które Wys. Sejm uchwałą swoją z dnia 23. Sierpnia 1877 Wydziałowi krajowemu polecił i przez te zmiany, które komisya administracyjna w odnośnem sprawozdaniu poleciła, a które komitet estetyczno-techniczny przyjął.

Aleg. C. Wydatki te wynoszą wedle alegatu C. . . . . 41.249 " 20 "

2. Wydatki spowodowane przez komitet estetyczno-techniczny który uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Sierpnia 1876 ustęp 3ci do samoistnego działania co do zmian w wykonaniu pojedynczych szczegółów upoważniony był. Wydatki te wynoszą według tegoż samego alegatu . . . . . 43.797 " 61 "

3. Wydatki nieobjęte powyższemi dwoma kategorjami, zawsze wszelako opierające się na uchwałach komitetu . . . . . 46.528 " 69¹/₂ "

Razem . . . . . 131.575 zł. 50¹/₂ ct.

do 1. 2. Wydatki poczynione na roboty przez Wysoki Sejm poleczone i przez komitet estetyczno-techniczny częścią na zalecenie komisji administracyjnej, częścią na mocy własnego orzeczenia zarządzone, są przez wolę Wys. Sejmu i przez nadane komitetowi prawo do samoistnego orzeczenia usprawiedliwione.

do 3. Przekroczenie to znajduje wyczerpujące swoje usprawiedliwienie w następującej okoliczności:

Jak się Wysoki Sejm z alegatu B. przekonać raczy, nastąpiło główne przekroczenie kosztorysu w robotach murarskich, bo wynoszące sumę . . . . . 69.094 zł. 87 ct.

odtrąciwszy od tej sumy wydatki na murarkę przez komisję administracyjną zalecone a przez komitet uchwalone, a to:

a) za podwyższenie I. piętra o 25 centymetrów . . . . . 5.526 zł. 37 ct.

b) na podwyższenie budynku w cokole o 62 ctm. . . . . 14.582 " 40 "

20.108 zł. 77 ct.

a które to wydatki już powyżej do I. usprawiedliwione zostały, pozostaje jeszcze do usprawiedliwienia suma . . . . . 48.986 " 10 "

Pod tym względem przytaczamy co następuje:

Chcąc większą część robót wraz z dostawą materyałów oddać w jedną rękę, rozpisa-
liśmy byli licytację ofertową na roboty ziemne, na roboty murarskie z dostawą materyałów, na
roboty kamieniarskie z dostawą materyałów, na roboty ciesielskie z dostawą materyałów, na
część robót stolarskich z dostawą materyałów, na część robót ślusarskich z dostawą materyałów
i na położenie warstwy izolacyjnej asfaltowej z dostawą materyałów, w łącznej sumie kosztory-
rysowej 546.134 zł.

W ogłoszeniu tem zostawiliśmy wolność licytowania albo na wszystkie te rubryki
razem, albo na każdą pojedynczą.

Wynik licytacji nie był korzystny co do objęcia w jedno przedsiębiorstwo wszystkich
siedmiu rubryk. Zgłosiło się bowiem na wszystkie te rubryki razem tylko trzech oferentów:
Jedna firma wiedeńska i dwie spółki Lwowskie.

Pierwsza jakkolwiek ofiarowała opust około 20.000 zł. w. a., niemogła uzyskać naszego zaufania, albowiem z powodu pewnego przedsiębiorstwa wykonanego w własnej gminie przez Radę miejską wiedeńską, uznana została za nieuzdolnioną do wszystkich przedsiębiorstw miejskich na czas nieograniczony; dwie spółki zaś, o których wspomnieliśmy, żądały tak wygórowaną cenę, jedna około 100.000 zł. a druga około 120.000 zł. w. a. wyżej, żeśmy ich ofert przyjąć nie mogli.

Co do pojedynczych rubryk jawili się wprawdzie przedsiębiorcy i z tych przyjęliśmy niektórych, lecz na główną rubrykę t. j. na roboty murarskie wraz z materiałem z ceną kosztorysową w sumie 382.492 zł. 34 ct. nie jawił się żaden przedsiębiorca. Przekonaliśmy się z tego rezultatu, że brak kapitału z jednej strony, z drugiej strony zaś smutne doświadczenia, jakich jedno z przedsiębiorstw lwowskich bezpośrednio przed rozpoczęciem budowy gmachu sejmowego doznało przy budowie szkoły politechnicznej, konkurencją na roboty, wymagające tak znacznego kapitału, zrobiły niemożliwą; nie mając więc pod tym względem żadnej nadziei lepszych widoków, postanowiliśmy umożliwić przedsiębiorstwo robót murarskich w ten sposób, iż rozdzieliliśmy przedsiębiorstwo robót murarskich od przedsiębiorstwa dostawy materiałów.

Tym sposobem otrzymaliśmy konkurentów i wypuściliśmy na podstawie zdania komitetu roboty murarskie p. Wincentemu Rawskiemu, jako najlepszą dającym gwarancję, wszakże z dodaniem 21% do cen kosztorysowych.

Procent ten wynosi	29.949 zł. 52 ct.
--------------------	-------------------

Dalej okazało się przy wybieraniu ziemi pod fundamenta, iż opoka, na której zakładać miano fundamenta, w miarę zbliżania się do tylnego frontu spadała tak, że fundamenta w przecięciu o jeden metr głębiej położone być musiały niż kosztorys przypuszczał. Ta nieprzewidziana murarka spowodowała wydatek wyższy o

19.036 „ 58 „

Razem więc .	48.986 zł. 10 ct.
--------------	-------------------

Tym sposobem powyżej ad 3 przytoczone przekroczenie usprawiedliwionem zostało.	46.528 „ 69 ¹ / ₂ „
--	---

Pozostająca różnica	2.457 zł. 40 ¹ / ₂ ct.
---------------------	--

pokrytą została przez oszczędności w innych rubrykach, uwidocznione w alegacie B.

Załączony alegat A. wykazuje, że suma kosztorysu	964.377 zł. 66 ct.
przekroczoną została w wydatkach o	226.817 „ 34 ¹ / ₂ „
że natomiast oszczędzono w wydatkach	95.619 „ 50 „
że zatem przekroczenie kosztorysu wynosi	131.197 zł. 84 ¹ / ₂ ct.

Wydział krajowy uważa za swój obowiązek dać wyjaśnienie, dla czego w pojedynczych rubrykach nastąpiło przekroczenie.

I tak:

1. Co do rubryki III. I. roboty murarskie jest przekroczenie o	69.094 zł. 87 ct.
--	-------------------

Przekroczenie to usprawiedliwiliśmy jak powyżej.

2. Płaca nadzorcy na placu budowy od 14. Grudnia 1877 do 10. Września 1881 w kwocie	2.244 zł. 99 ct.
---	------------------

wynika z natury rzeczy, gdyż obecność na placu budowy nadzorcy dla utrzymania porządku i odbierania pierwszego materiałów była koniecznie potrzebną.

3. Do Rubr. III. 3, 4 i 5 Przekroczenie w rubryce „Dostawa kamienia“	9.111 zł. 17 1/2 ct.
w rubryce „Dostawa wapna“	2.895 „ 68 „
w rubryce „Dostawa piasku“	260 „ — „

było tylko wpływem pogłębienia fundamentów i podniesienia budynku.

4. do Rubr. III. 7 i 8.

W rubryce III. 7. „Dostawa cementu“ widzimy przekroczenie	22.682 zł. 08 ct.
od tej sumy należy odciąć kwotę	<u>6.188 „ 78 „</u>

oszczędzoną na wapnie hydraulicznem, gdyż wapno to zastąpiono cementem.

Pozostaje więc właściwe przekroczenie . . . . . 16.493 zł. 30 ct.

Przekroczenie to nastąpiło w skutek dodawania cementu do zaprawy w murach fundamentowych do najwyższego stanu wody, oraz do wypraw zewnętrznych. Komitet uchwalił na ten cel . . . . .

16.394 „ 05 „

Tak, że właściwe przekroczenie wynosi . . . . . 99 zł. 25 ct.

5. Do Rubr. III. 9.

Przedsiębiorca robót murarskich przy objęciu tychże obowiązał się dostarczyć gips tylko do sufitowania; zaś do osadzenia odlewów i do gzymsów ciągniętych w gipsie wewnątrz budowy potrzebny gips dostarczał fundusz budowy, co nie było przewidziane kosztorysem.

Wydatek ten wynosił . . . . . 4.492 zł. 73 ct.

6. Do Rubr. IV. Roboty kamieniarskie z materiałem.

Po nad preliminowaną kosztorysem kwotę wydano więcej o . . . . . 11.208 zł. 58 ct.

Wydatek ten nastąpił w skutek polecenia Wysokiego Sejmu zastąpienia gzymsów blaszanych kamiennymi.

7. Do Rubr. V. 1. 2. 3. 4. 5. Roboty rzeźbiarskie.

Przekroczenia w tej rubryce nie ma, gdyż jakkolwiek roboty w kamieniu wynosiły więcej nad preliminarz, zato odlewy w gipsie (Rubr. V. 3.) i odlewy w wapnie hydraulicznem (Rubr. V. 2.) wyniosły znacznie mniej, tak, że w ogóle zaoszczędzenie w tej rubryce wynosi . . . . . 11.286 zł. 97 ct.

8. Do Rubr. VI. Roboty ciesielskie z materiałem.

Przekroczenie w tej rubryce . . . . . 11.775 zł. 04 ct.
redukuje się do cyfry . . . . . 6.608 zł. 93 ct.

z powodu, iż komitet budowy uchwalił urządzenie rynien skrzynkowych na które przypada kwota . . . . . 2.401 zł. 10 ct.
do tego przychodzi 7% nadwyżki przy oddaniu robót . . . . . 2.765 „ 01 „

Razem . . . . . 5.166 zł. 11 ct.

Przekroczenie w kwocie 6.608 zł. 93 ct. nastąpiło w skutek większego wymiaru dachu, niż w kosztorysie przypuszczano.

9. Do Rubr. VII. Roboty stolarskie z materiałem.

Przekroczenie w tej rubryce w kwocie . . . . . 2.484 zł. 44 ct.
ma powód w zwiększonej ilości drzwi i droższej robocie okien z powodu otwierania tychże do środka, oraz dodanie skrzynek na story.

10. Do Rubr. VIII. i IX. 1. Roboty ślusarskie i konstrukcyjne żelazne.

Przekroczenie w tej rubryce wynosi po nad kosztorys	13.852 zł. 36 ct.
Od tej kwoty należy potrącić uchwalone przez komitet budowy wydatki	
a) na konstrukcję żelazną dodatkowo	4.000 zł. — ct.
b) na drobne tragarze i żelaziwa	3.252 „ — „
c) na ganek żelazny w podwórzu	382 „ 83 „
d) na schody do expedytu	384 „ 28 „
	<hr/>
	8.019 zł. 11 ct.
Pozostaje więc właściwe przekroczenie	5.833 zł. 25 ct.

które w większej cenie balustrad schodów, w schodach żelaznych na dach sali sejmowej, oraz w powiększonej ilości dźwigarów żelaznych ma swój powód.

11. Do Rubr. IX. 2. i X. Roboty blacharskie.

Wydatek po nad kosztorys w tych rubrykach wynosi	6.462 zł. 34 ct.
Potrąciwszy zaś uchwalone przez Wys. Sejm i komitet budowy	
a) w skutek zmiany blachy cynkowej na żelazną pocynkowaną	4.649 „ 05 „
b) pokrycie gzymsu kamiennego blachą	752 „ 09 „
c) system beczkowy w kloakach	888 „ 80 „
	<hr/>
	6.289 zł. 94 ct.
wynosi właściwe przekroczenie	172 „ 40 „
które się tłumaczy powiększeniem wymiaru dachu.	

12. Do Rubr. XI. i XII. Roboty lakiernicze i szklarskie.

Z powodu zwiększenia ilości drzwi i okien powiększyła się także ilość robót lakierniczych i szklarskich.

Również zwiększenie cen jednostkowych za roboty lakiernicze nad te, jakie były preliminowane w kosztorysie, pociągnęło za sobą przekroczenie w sumie 2.705 zł. 17 ct.

13. Do Rubr. XII. Roboty szklarskie z materiałem.

Przekroczenie wynosi	98 zł. 61 ct.
które usprawiedliwione jest niemożliwością wyrachowania do centa podobnych robót.	

14. Do Rubr. XIII. Roboty rozmaite.

Preliminowano w tej rubryce razem	102.592 zł. 63 ct.
wydano	112.314 „ 22 „
	<hr/>
Wydano więc więcej o	9.721 zł. 59 ct.
Wydatek ten usprawiedliwiony jest przez następujące pozycje przez Wysoki Sejm i komitet budowy uchwalone:	
a) Przyspieszenie robót w zimie r. 1879/80	1.423 zł. 13 ct.
b) Ruszta leżące pod fundamenta od ulicy Kościuszki	4.076 „ 26 „
c) Drenowanie w budynku	1.015 „ — „
d) Osuszenie dolnej części ogrodu miejskiego i placu budowy	3.000 „ — „
e) Gromochrony	3.230 „ 60 „
f) Windy	1.545 „ — „
	<hr/>
	14.289 zł. 99 ct.

ad II. Na koszta administracyi podczas budowy wyznaczyl

Alegat D.	Wysoki Sejm	50.000 zł. — ct.
	Wedle alegatu D % wynoszą te wydatki	50.326 „ 89 1/2 „
	Jest więc przekroczenie o	326 zł. 89 1/2 ct.

które to małe przekroczenie raczy Wys. Sejm wytłumaczyć niemożnością przewidzenia wszystkich wydatków administracyjnych.

Koszta budowy wynosiły jak wyżej	1,095.575 „ 50 1/2 ct.
Koszta administracyi	50.326 „ 89 1/2 „
Razem	1,145.902 zł. 40 ct.

Dozwolony kredyt wynosił:

na budowę	964.000 „ — „
na administrację	50.000 „ — „
	1,014.000 zł. — ct.

Jest więc przy całej budowie ogólne przekroczenie	131.902 „ 40 „
Pokryliśmy zaś cały ogólny koszt budowy	1,145.902 „ 40 „

następującymi źródłami:

a) fundusz ogólny wynosił . . . . . 999.816 zł. 22 ct.

b) z funduszu krajowego zaliczkowo:

w roku 1881.	95.214 „ 94 1/2 „	
w roku 1882.	37.315 „ 70 1/2 „	
w roku 1883.	13.555 „ 53 „	1,145.902 „ 40 „

Zdając Wysokiemu Sejmowi ostateczną sprawę z tej budowy, nie może Wydział krajowy zamilczeć zasług, które tak artystyczny kierownik budowy p. Juliusz Hochberger, jakoteż i uproszeni członkowie komitetu estetyczno technicznego, pp. Otton Hausner, Henryk Rodakowski, Ludwik Raciborski, ś. p. Karol Słapa, Ludwik Wierzbicki i Julian Zachariewicz około tej budowy położyli. Wszyscy wiedzeni obywatelskimi uczuciami dołożyli wszelkich starań, aby przy możliwej oszczędności funduszu publicznego dzieło trwale i odpowiednio intencyom Wys. Sejmowi wykończone zostało. Za tę, z całym poświęceniem podjętą i przeprowadzoną pracę, wynurzyliśmy wszystkim tym panom naszą wdzięczność i nasze uznanie. Nie możemy także pominąć milczeniem znakomitych zasług architekty p. Kazimierza Kułakowskiego, który z początku dodany inspekeji do pomocy, przy końcu budowy zaś prowadząc ją samodzielnie, nie tylko wywiązał się ze swojego zadania z całą gorliwością i znajomością rzeczy, ale przy kolaudacyach i rekolaudacyach i obrachunkach przez półtora roku bezinteresownie oddał sprawie tej publicznej znakomite usługi.

Osobny ustęp tego sprawozdania poświęcić musimy darowi przeznaczonemu dla sali sejmowej przez słynnego naszego artystę-malarza p. Henryka Rodakowskiego.

Artysta ten znakomity ofiarował się zupełnie bezinteresownie wymalować dla sali sejmowej cztery grupy alegoryczne. Grupy te tak wytrawnego pędzla będą ozdobą naszej sali obrad i świadczyć w późniejszych pokoleniach o talencie artysty i o jego patriotyzmie.

Praca ta wymagająca dłuższego czasu znacznie już postąpiła, a za kilka lat będzie mógł Wysoki Sejm je w swojej sali oglądać i ocenić prawdziwą zasługę.

Alegat E.

Ponieważ podczas budowy otrzymaliśmy zażalenie gminy miasta Lwowa, jakoby przy tej budowie zagraniczni przedsiębiorcy zostali faworyzowani na niekorzyść krajowców, przeto uważamy za swój obowiązek objaśnić Wys. Sejm i pod tym względem.

Według alegatu E. oddaliśmy następujące roboty zagranicznym przedsiębiorcom:

1. Posadzki z terrazzo w korytarzach i w klatce schodowej	11.684 zł. 24 ct.
---	-------------------

ponieważ takiego przedsiębiorcy w kraju nie mamy.

2. część kamienia na rzeźby, ponieważ takiego kamienia żądał nieodzownie artysta-rzeźbiarz	2.707 zł. 36 ct.
3. Część robót rzeźbiarskich oddano pierwszej spółce wiedeńskich rzeźbiarzy w sumie	6.642 „ 64 „
ponieważ tej części żaden z tutejszych przedsiębiorców nie chciał objąć. I nie żałowaliśmy tego naszego kroku, ponieważ spółka znakomicie wywiązała się ze swojego zadania, żadnych z nią nie mieliśmy zatargów przy obrachunku, a nadto przyznała nam dużo większy opust z cen kosztorysowych, niż tujejsi przedsiębiorcy, którzy resztę robót objęli.	
4. Konstrukcye żelazne, schody, rury żelazne, okucia drzwi i okien	52.157 „ 90 „
ponieważ takich robót po większej części w kraju naszym nie wykonują i pod tym względem zrobiliśmy przy budowie Kulparkowskiej jak najsmutniejsze doświadczenie, a nadto komitet budowy, w który wchodziły pierwsze miejscowe znakomitości fachowe, dał okazom p. Alberta Mildego z Wiednia jednogłośnie pierwszeństwo.	
5. Rury asfaltowe	1.452 „ 19 „
ponieważ takich rur w kraju nie wyrabiają.	
6. Roboty szklarskie	14.156 „ 99 „
ponieważ mimo usilnego wpływania na miejscowych przedsiębiorców, żaden nie chciał konkurować. Wprawdzie zgłosił się jeden przedsiębiorca izraelita z Krakowa, ale z jego oferty przekonano się, że nie jest fachowym i że nie rozumie się na tem przedsiębiorstwie, że zatem nie zasługuje na zaufanie.	
7. Wodociągi, Watterclosety i muszle odchodowe	14.957 „ 95 „
8. Oświetlenie gazowe, ponieważ takich przedsiębiorstw u nas nie ma	8.396 „ 26 „
Razem	112.155 zł. 53 ct.

czyli niepełna 10% całych kosztów budowy tak, że z nich w kraju pozostało 1,033.747 zł. 87 ct.

Pozostaje nam w końcu jeszcze do nadmienienia, że według końcowego ustępu ale-gatu A. ma fundusz budowy aktywa wynoszące w obecnej chwili 13.726.25, które skoro zostaną zrealizowane wpłyną do funduszu krajowego jako częściowy zwrot zaliczek powyższych z funduszu krajowego na cele budowy udzielonych.

Wydział krajowy uprasza:

Wysoki Sejm raczy sprawozdanie to przyjąć do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 28. Sierpnia 1884.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Oktaw Pietruski w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat A. Do LW. 21.481/84.

Fundusz budowy gmachu sejmowego.

Fundusz ogólny.

O b r ó t

od utworzenia funduszu (30. Czerwca 1876) do końca budowy.

Str. ks.	L. p.	Rubr.	Poszczególnienie	Dochody	Wydatki
73	1	I.	Pozostałość z rachunku funduszu krajowego wydzielona na rzecz funduszu budowy gmachu sejmowego	867.762 10 1/2	.
75	2	II.	Oczysty dochód z czynszów za mieszkania w realności 717 3/4.		
			a) w roku 1876 . . . . . 4.253 zł. 26 ct.		
			b) " 1877 . . . . . 2.431 " 58 "		
			c) " 1878 . . . . . 156 " — "		
			d) " 1879 i 1880 . . . . . — " — "		
			e) " 1881 . . . . . 2 " 50 "		
			f) " 1882 i 1883 . . . . . — " — "	6.843 34	.
81	3	III.	Odsetki z lokacji.		
			a) w roku 1876 . . . . . 23.923 zł. 60 ct.		
			b) " 1877 . . . . . 48.025 " 34 1/2 "		
			c) " 1878 . . . . . 29.716 " 86 1/2 "		
			d) " 1879 . . . . . 24.265 " 61 "		
			e) " 1880 . . . . . 6.938 " 97 "		
			f) " 1881 . . . . . 283 " 58 1/2 "		
			g) " 1882 i 1883 . . . . . — " — "	133.153 97 1/2	.
84	4	IV.	Dochody z częściowej zamiany gruntów i sprzedaży realności.		
			a) w roku 1876 . . . . . 428 zł. 61 ct.		
			b) " 1877 . . . . . 428 " 61 "		
			c) " 1878 . . . . . 914 " 30 1/2 "		
			d) " 1879 i 1880 . . . . . — " — "		
			e) " 1881 . . . . . 214 " 30 1/2 "		
			f) " 1882 . . . . . 642 " 94 1/2 "		
			g) " 1883 . . . . . 428 " 63 "	3.057 40 1/2	.
87	5	V.	Dochody przypadkowe		
			a) w roku 1876 . . . . . 861 zł. 33 ct.		
			b) " 1877 . . . . . 47 " 33 "		
			c) " 1878 . . . . . 302 " 28 "		
			d) " 1879 . . . . . 1.484 " 68 "		
			e) " 1880 . . . . . 300 " — "		
			f) " 1881 . . . . . — " — "		
			g) " 1882 . . . . . 6 " 09 "		
			h) " 1883 . . . . . 7 " 70 "	3.009 41	.
			do przeniesienia	1,013.826 23 1/2	.

Str. ks.	L p.	Rubr.	Poszczególnienie	Dochody	Wydatki
			z przeniesienia	1,013.826 23 1/2	.
130	6	I.	Koszta administracji realności		
			a) w roku 1876 . . . . . 620 zł. 01 ct.		
			b) " 1877 . . . . . 297 " 51 "		
			c) " 1878 . . . . . 17 " 58 "		
			d) " 1879 do 1883 . . . . . — " — "		935 10
151	7	II.	Podatki.		
			a) w roku 1876 . . . . . 1.369 zł. 14 ct.		
			b) " 1877 . . . . . 1.136 " 79 "		
			c) " 1878 . . . . . 578 " 76 1/2 "		
			d) " 1879 . . . . . 53 " 04 "		
			e) " 1880 . . . . . 130 " 98 1/2 "		
			f) " 1881 . . . . . 9 " 45 "		
			g) " 1882 . . . . . 8 " 80 "		
			h) " 1883 . . . . . — " — "		
			Razem . . . . . 3.286 zł. 97 ct.		
			od tego zwrot podatków za r. 1878, 1881 i 1882 . . . . . 765 " 52 "		2.521 45
154	8	III.	Koszta wypracowania planów i kosztorysów		
			a) w roku 1876 . . . . . 8.328 zł. 86 1/2 ct.		
			b) " 1877 . . . . . 7 " 69 "		
			c) " 1878 do 1883 . . . . . — " — "		8.336 55 1/2
164	9	IV.	Wydatki przypadkowe.		
			a) w roku 1876 . . . . . 67 zł. 42 ct.		
			b) " 1877 . . . . . 368 " 43 "		
			c) " 1878 . . . . . 141 " 74 "		
			d) " 1879 . . . . . — " — "		
			e) " 1880 . . . . . 5 " — "		
			f) " 1881 . . . . . 704 " 16 "		
			g) " 1882 . . . . . 5 " 66 "		
			h) " 1883 . . . . . — " — "		1.292 41
174	10	V.	Należyłość rządowa od przeniesienia własności		
			a) w roku 1876 . . . . . 862 zł. — ct.		
			b) " 1877 . . . . . 62 " 50 "		
			c) " 1878 do 1883 . . . . . — " — "		924 50
			do przeniesienia	1,013.826 23 1/2	14.010 01 1/2

Str. ks.	L. p.	Rubr.	Poszczególnienie	Dochody	Wydatki
			z przeniesienia	1,013.826 23 1/2	14.010 01 1/2
184	11	VI.	Zasiłek na pokrycie niedoboru funduszu krajowego		
			a) w roku 1876 . . . . . 51.461 zł. 97 ct.		
			b) " 1877 . . . . . 58.323 " — "		
			c) " 1878 do 1883 . . . . . — " — "		
			Razem 109.784 zł. 97 ct.		
			od tego zwrot w r. 1877 i 1880 109.784 " 97 "		
194	12	VII.	Zaliczka zwrotna oprocentowana funduszowi krajowemu.		
			a) w roku 1876 . . . . . — zł. — ct.		
			b) " 1877 . . . . . 140.999 " 74 "		
			c) " 1878 . . . . . 338.605 " 87 "		
			d) " 1879 do 1883 . . . . . " — "		
			Razem 479.605 zł. 61 ct.		
			od tego zwrot w r. 1879 479.605 " 61 "		
			Razem 1,013.826 23 1/2		14.010 01 1/2
			Potrąciwszy od dochodów wydatki 14.010 01 1/2		
			okazuje się stan funduszu ogólnego 999.816 22		
			Oprócz powyższego stanu z końcem roku 1883 . . . . . 999.816 zł. 22 ct.		
			wynosi należność czynna:		
			a) od p. Stanisława Brykczyńskiego z powodu zamiany gruntów z terminem spłaty dnia 18. czerwca 1885 . 7.143 " 50 "		
			b) 6% odsetki od powyższej kwoty za czas od 19. Czerwca do 18. Grudnia 1884. w roku 1884. uiszczono do funduszu krajowego . 214 " 32 "		
			c) Za sprzedaż części gruntu od ulicy Mickiewicza . . . . . 6.000 " — "		
			d) Od p. Berskiego zwrot kosztów uprzątnienia rumowiska z budynku łazienek . . . . . 368 " 43 "		
			Razem 1,013.542 zł. 47 ct.		
			Lwów dnia 6. sierpnia 1884 r.		

Alegat B. Do LW. 21481/84.

Fundusz budowy gmachu sejmowego.

Kredyt na budowę 964 000 zł. w. a.

S t a n

kredytu 964.000 zł. w. a. przeznaczonego przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 23. Sierpnia 1877. r. na kosztą budowy gmachu sejmowego, z końcem budowy.

Str. ks.	Rubryka Subrubr.	Poszczególności	Kredyt	Kwota kosztorysowa	Wydatki	Porównawszy wydatki z kwotą kosztorysową okazuje się		Uwaga
						mniej	więcej	
		Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Sierpnia 1877 przeznaczono na kosztą budowy gmachu sejmowego, kredyt . . .	964000					
91	II.	Roboty ziemne.						
		a) w roku 1878. . . . 4.993 zł. 96 ct.						
		b) " 1879. . . . 1.719 " 41 "						
		c) " 1880. do 1883 — " — "						
				8.161 ⁹⁷	6.713 ³⁷	1.448 ⁶⁰		
	III.	Roboty murarskie						
100	1	Właściwe roboty murarskie:						
		a) w roku 1878. . . . 68.932 zł. 89 ct.						
		b) " 1879. . . . 68.483 " 93 "						
		c) " 1880. . . . 52.037 " 63 "						
		d) " 1881. . . . 11.496 " 61 "						
		e) " 1882. . . . 10.103 " 49 "						
		f) " 1883. . . . 657 " 11 "						
				142.616 ⁷⁹	211.711 ⁶⁶	69.094 ⁸⁷		
138		Płaca nadzorczy robót p. Emeryka Krzesińskiego od 14. Grudnia 1877. do 10. Września 1881.						
		a) w roku 1878. . . . 628 zł. 33 ct.						
		b) " 1879. . . . 600 " — "						
		c) " 1880. . . . 600 " — "						
		d) " 1881. . . . 416 " 66 "						
		e) " 1882. i 1883. — " — "						
					2.244 ⁹⁹	2.244 ⁹⁹		
118	2	Dostawa cegły.						
		a) w roku 1877. . . . 29.625 zł. — ct.						
		b) " 1878. . . . 83.651 " 35 "						
		c) " 1879. . . . 41.410 " 13 "						
		d) " 1889. . . . 12.796 " 19 "						
		e) " 1881. . . . 1.640 " 78 "						
		f) " 1882. i 1883. — " — "						
		Razem . . . 169.123 zł. 45 ct.						
		Od tego dochód w roku 1880. i 1881. . . . 6.675 " — "						
		Do przeniesienia . . .	964000	315.772 ¹⁶	383.118 ⁴⁷	3.993 ⁵⁵	71.339 ⁸⁶	

Str. ks.	Rubryka Subrubr.	Poszczególnienie	Kredyt	Kwota kosztory- sowa	Wydatki	Porównawszy wydatki z kwotą kosztorysową okazuje się		Uwaga
						mniej	więcej	
131	3	Z przeniesienia	964000	315.772 16	383.118 47	3.993 55	71.339 86	
		Dostawa kamienia.						
		a) w roku 1878.						
		b) " 1879.						
		c) " 1880. do 1883						
		Razem						
		Od tego dochód w r. 1880		22.629	31.740 17½		9.111 17½	
141	4	Dostawa wapna.						
		a) w roku 1878.						
		b) " 1879.						
		c) " 1880.						
		d) " 1881.						
		e) " 1882.						
		f) " 1883.		26.410 70	29.306 38		2.895 68	
145	5	Dostawa piasku do murowania.						
		a) w roku 1878.						
		b) " 1879.						
		c) " 1880.						
		d) " 1881.						
		e) " 1882.						
		f) " 1883.		8.911 95	9.171 95		260	
149	6	Dostawa piasku pod podłogi.						
		a) w roku 1880.						
		b) " 1881.						
		c) " 1882.						
		d) " 1883.		5.540 69	2.180 91	3.359 78		
152	7	Dostawa cementu.						
		a) w roku 1878.						
		b) " 1879.						
		c) " 1880.						
		d) " 1881.						
		e) " 1882. i 1883.		10.846 21	33.528 29		22.682 08	
155	8	Dostawa wapna hydraulicznego.						
		a) w roku 1878. i 1879.						
		b) " 1880.						
		c) " 1881. do 1883.		6.261 42	72 64	6.188 78		
158	9	Dostawa gipsu.						
		a) w roku 1878.						
		b) " 1879.						
		c) " 1880.						
		d) " 1881.						
		e) " 1882.						
		f) " 1883.		289 94	4.782 67		4.492 73	
		Do przeniesienia	964000	396.662 07	493.901 48½	13.542 11	110.781 52½	

Str. ks.	Kubryka Subbr.	Poszczególnienie	Kredyt	Kwota kosztory- sowa	Wydatki	Porównawszy wydatki z kwotą kosztorysową okazuje się		Uwaga
						mniej	więcej	
		Z przeniesienia . .	964000 .	396.662 07	493.901 48½	13.542 11	110.781 52½	
161	10	Bruk kostkowy.						
		a) w roku 1878. i 1879. -- zł. -- ct.						
		b) " 1880. . . . 3.197 " 50 "						
		c) " 1881. . . . 821 " 96 "						
		d) " 1882. i 1883. -- " -- "						
		Razem . . . 4.019 zł. 46 ct.						
		Od tego dochód w r. 1883. 8 " 40 "		5.050 28	4.011 06	1.039 22	.	.
164	11	Warstwa izolacyjna.						
		a) w roku 1878. . . 3.570 zł. 15 ct.						
		b) " 1879. . . . 1.968 " 60 "						
		c) " 1880. do 1883. -- " -- "		7.065 75	5.538 75	1.527 .	.	.
167	12	Posadzki z płyt trembowelskich i asfaltu, asfaltowania pionowe w kloakach, asfal- towania w sieniach przejazdowych.						
		a) w roku 1878. i 1879. -- zł. -- ct.						
		b) " 1880. . . . 8.041 " 39 "						
		c) " 1881. . . . 5.280 " 56 "						
		d) " 1882. . . . 128 " 26 "						
		e) " 1883. . . . 48 " 29 "		23.896 40	13.498 50	10.397 90	.	.
171	IV.	Roboty kamieniarskie z materiałem.						
		a) w roku 1878. . . 46.000 zł. -- ct.						
		b) " 1879. . . . 34.501 " 32 "						
		c) " 1880. . . . 19.446 " 85 "						
		d) " 1881. . . . 3.256 " 84 "						
		e) " 1882. . . . 143 " 50 "						
		f) " 1883. . . . -- " -- "						
		Razem . . . 103.348 zł. 51 ct.						
		Od tego dochód w r. 1883. 332 " 28 "		91.807 65	103.016 23	.	11.208 58	
	V.	Roboty rzeźbiarskie.						
179	1	Roboty z kamienia.						
		a) w roku 1878. . . -- zł. -- ct.						
		b) " 1879. . . . 19.924 " 17 "						
		c) " 1880. . . . 19.274 " 69 "						
		d) " 1881. . . . 11.895 " 99 "						
		e) " 1882. . . . 6.666 " 68 "						
		f) " 1883. . . . -- " -- "						
		Razem . . . 57.761 zł. 53 ct.						
		Od tego dochód w r. 1883. 507 " 99 "		47.708 .	57.253 54	.	9.545 54	
		Do przeniesienia . .	964000 .	572.190 15	677.219 56½	26.506 23	131.535 64½	

Str. ks.	Rubryka Subbr.	Poszczególnienie	Kredyt	Kwota kosztory- sowa	Wydanki	Porównawszy wydatki z kwotą kosztorysową okazuje się		Uwaga
						mniej	więcej	
		Z przeniesienia . . .	964000	572.190 15	677.219 56½	26.506 23	131.535 64½	
183	2	Odlewy z wapna hydraulicznego.						
		a) w roku 1878.						
		b) " 1879.						
		c) " 1880.						
		d) " 1881.						
		e) " 1882.						
		f) " 1883.		23.279 48	16.355 07	6.924 41		
187	3	Odlewy z gipsu.						
		a) w roku 1878.						
		b) " 1879.						
		c) " 1880.						
		d) " 1881.						
		e) " 1882.						
		f) " 1883.						
		Razem		26.310 zł. 30 ct.				
		Od tego dochód w r. 1883.		33 " 21 "	40.054 .	26.277 09	13.776 91	
190	4	Sgrafitta.						
		W roku 1878. do 1883.		7.827 15		7.827 15		
191	5	Osadzenie odlewów.						
		a) w roku 1878.						
		b) " 1879.						
		c) " 1880.						
		d) " 1881.						
		e) " 1882.						
		f) " 1883.				7.695 96	7.695 96	
193	VI.	Roboty ciesielskie z materiałem						
		a) w roku 1878.						
		b) " 1879.						
		c) " 1880.						
		d) " 1881.						
		e) " 1882.						
		f) " 1883.						
		Od tego należność czynna		12 zł. — ct.	27.725 15	39.500 19	11.775 04	
198 201	VII.	Roboty stolarskie z materiałem.						
		a) w roku 1878.						
		b) " 1879.						
		c) " 1880.						
		d) " 1881.						
		e) " 1882.						
		f) " 1883.			54.276 59	56.761 03	2.484 44	
		Do przeniesienia	964000	725.352 52	823.808 90½	55.034 70	153.491 08½	

Str. ks.	Rubryka	Subbr.	Poszczególnienie	Kredyt	Kwota kosztorysowa	Wydatki	Porównawszy wydatki z kwotą kosztorysową okazuje się		Uwaga
							mniej	więcej	
			z przeniesienia . .	964000	725.352 52	823.808 90½	55.034 70	153.491 08½	
	VIII.		Roboty ślusarskie.						
206		1	Okucia, poręcze, schody żelazne.						
		a)	w roku 1878.		— zł. — ct.				
		b)	" 1879.		3.000 " — "				
		c)	" 1880.		8.028 " 79 "				
		d)	" 1881.		13.196 " 24 "				
		e)	" 1882.		546 " 35 "				
		f)	" 1883.		412 " 41 "	16.999 90	25.183 79	8.183 89	
211		2	Kotwy, klamry, śruby, gwoździe.						
		a)	w roku 1878.		3.991 zł. 59 ct.				
		b)	" 1879.		2.484 " 18 "				
		c)	" 1880.		515 " 41 "				
		d)	" 1881.		843 " 58 "				
		e)	" 1882. do 1883.		— " — "	6.884	7.834 76	950 76	
216		3	Rury wychodkowe.						
		a)	w roku 1878. i 1879.		— zł. — ct.				
		b)	" 1880.		1.131 " 84 "				
		c)	" 1881. do 1883.		— " — "	3.096	1.131 84	1.964 16	
219		4	Słupy lane.						
		a)	w roku 1878.		2.607 zł. 33 ct.				
		b)	" 1879.		3.556 " 80 "				
		c)	" 1880.		336 " 60 "				
		d)	" 1881. do 1883.		— " — "	5.256	6.500 73	1.244 73	
222		5	Tregery.						
		a)	w roku 1878.		7.220 zł. 40 ct.				
		b)	" 1879.		9.648 " 58 "				
		c)	" 1880.		141 " 90 "				
		d)	" 1881. do 1883.		— " — "				
			Razem		17.010 " 88 "				
			Od tego dochód w roku 1881. i 1882.		140 " 54 "	4.680	16.870 34	12.190 34	
	IX.		Konstrukcje żelazne.						
228		1	Konstrukcje z przewozem.						
		a)	w roku 1878.		10.023 zł. 84 ct.				
		b)	" 1879.		21.011 " 92 "				
		c)	" 1880.		1.611 " 04 "				
		d)	" 1881. do 1883.		— " — "	39.400	32.646 80	6 753 20	
			Do przeniesienia . .	964000	801.668 42	913.977 16½	63.752 06	176.060 80½	

Str. ks.	Rubryka Subrubr.	Poszczególnienie	Kredyt	Kwota kosztory- sowa	Wydatki	Porównawszy wydatki z kwotą kosztorysową okazuje się		Uwaga
						mniej	więcej	
		Z przeniesienia . . .	964000	801.668 42	913.977 16 $\frac{1}{2}$	63.752 06	176.060 80 $\frac{1}{2}$	
231	2	Robota blacharska.						
		a) w roku 1878. do 1882. — zł. — ct.						
		b) " 1883. . . . 208 " — "		13.274	208	13.066	.	.
234	X.	Roboty blacharskie z materiałem.						
		a) w roku 1878. . . — zł. — ct.						
		b) " 1879. . . 17.620 " 38 "						
		c) " 1880. . . 13.431 " 10 "						
		d) " 1881. . . 15.000 " — "						
		e) " 1882. . . — " — "						
		f) " 1883. . . 1.621 " 10 "		28.144 24	47.672 58	.	19.528 34	
241	XI.	Roboty lakiernicze.						
		a) w roku 1878. . . — zł. — ct.						
		b) " 1879. . . 500 " — "						
		c) " 1880. . . 2.100 " — "						
		d) " 1881. . . 4.287 " 55 "						
		e) " 1882. . . — " — "						
		f) " 1883. . . 479 " 88 "		4.760 87	7.367 43	.	2.606 56	
247	XII.	Roboty szklarskie z materiałem						
		a) w roku 1878. . . — zł. — ct.						
		b) " 1879. . . 3.050 " 84 "						
		c) " 1880. . . 10.002 " 08 "						
		d) " 1881. . . 1.468 " 21 "						
		e) " 1882. . . 15 " — "						
		f) " 1883. . . — " — "						
		Razem . . 14.536 zł. 13 ct.						
		Od tego dochód w r. 1883. 500 " 02 "		13.937 50	14.036 11	.	98 61	
	XIII.	Roboty rozmaite.						
255	1	Pompowanie wody.						
		a) w roku 1878. . . 1.132 zł. 55 ct.						
		b) " 1879. . . 2.395 " 41 "						
		c) " 1880. . . 23 " 92 "						
		d) " 1881. . . 13 " 44 "						
		e) " 1882. i 1883. — " — "		1.500	3.565 32	.	2.065 32	
257	2	Wodociągi.						
		a) w roku 1878. . . — zł. — ct.						
		b) " 1879. . . 2.399 " 67 "						
		c) " 1880. . . 5.741 " 39 "						
		d) " 1881. . . 751 " 17 "						
		e) " 1882. . . 1.525 " 04 "						
		f) " 1883. . . — " — "		12.000	10.417 27	1.582 73	.	.
		Do przeniesienia . . .	964000	875.285 03	997.243 87 $\frac{1}{2}$	78.400 79	200.359 63 $\frac{1}{2}$	

Str. ks.	Rubryka Subrubr.	Poszczególnienie	Kredyt	Kwota kosztory- sowa	Wydatki	Porównawszy wydatki z kwotą kosztorysową okazuje się		Uwaga
						mniej	więcej	
		Z przeniesienia . .	964000	875.285 03	997.243 87½	78.400 79	200.359 63½	
260	3	Oświetlenie.						
		a) w roku 1878. i 1879. — zł. — ct.						
		b) " 1880. . . . 6.112 " 32 "						
		c) " 1881. . . . 7.059 " 77 "						
		d) " 1882. . . . 3.953 " 15 "						
		e) " 1883. . . . 504 " 53 "		20.000	17.629 77	2.370 23	.	.
263	4	Ogrzewanie i wentylacja.						
		a) w roku 1878. . . . 36 zł. 44 ct.						
		b) " 1879. . . . 7.306 " 02 "						
		c) " 1880. . . . 3.909 " 84 "						
		d) " 1881. . . . 4.516 " 79 "						
		e) " 1882. . . . 405 " 96 "						
		f) " 1883. . . . 1.893 " 36 "		15.000	18.068 41	.	3.068 41	
266	5	Waterklozety i muszle pisoarowe.						
		a) w roku 1878. . . . — zł. — ct.						
		b) " 1879. . . . 651 " 60 "						
		c) " 1880. . . . 3.431 " 19 "						
		d) " 1881. . . . 17 " 95 "						
		e) " 1882. . . . 1.475 " 34 "						
		f) " 1883. . . . — " — "		4.048	5.576 08	.	1.528 08	
269	6	Kuchnie.						
		a) w roku 1878. do 1880. — zł. — ct.						
		b) " 1881. . . . 700 " 94 "						
		c) " 1882. i 1883. . . — " — "		740	700 94	39 06	.	.
272	7	Piece.						
		a) w roku 1878. do 1880. — zł. — ct.						
		b) " 1881. . . . 7.369 " 37 "						
		c) " 1882. . . . — " — "						
		d) " 1883. . . . 203 " 60 "		6.760	7.572 97	.	812 97	
275	8	Malowanie wewnętrzne.						
		a) w roku 1878. do 1880. — zł. — ct.						
		b) " 1881. . . . 3.134 " 22 "						
		c) " 1882. i 1883. . . — " — "		10.000	3.134 22	6.865 78	.	.
278	9	Dzwonki elektryczne.						
		a) w roku 1878. do 1880. — zł. — ct.						
		b) " 1881. . . . 636 " 36 "						
		c) " 1882. i 1883. . . — " — "		3.000	636 36	2.363 64	.	.
		Do przeniesienia . .	964000	934.833 03	1.050.562 62½	90.039 50	205.769 09½	

Str. ks.	Rubryka Subrubr.	Poszczególnienie	Kredyt	Kwota kosztory- sowa	Wydatki	Porównawszy wydatki z kwotą kosztorysową okazuje się		Uwaga
						mniej	więcej	
		Z przeniesienia	964000 .	934.833 03	1,050.562 62	90.039 50	205.769 09	
281	10	Odlewy cynkowe na kopałach.						
		a) w roku 1878. do 1880. — zł. — ct.						
		b) " 1881. . . . . 120 " — "						
		c) " 1882. i 1883. . . . . — " — "		1.000 .	120 .	880 .	. . .	
284	11	Balustrady łóż w sali sejmowej.						
		a) w roku 1878. i 1879. — zł. — ct.						
		b) " 1880. . . . . 2.300 " — "						
		c) " 1881. do 1883. . . . . — " — "		4.000 .	2.300 .	1.700 .	. . .	
287	12	Modele.						
		W roku 1878. do 1883.		3.000 .	. . .	3.000 .	. . .	
290	13	Roboty nieprzewidziane.						
		a) w roku 1877. . . . . 746 zł. 17 ct.						
		b) " 1878. . . . . 9.239 " 85 "						
		c) " 1879. . . . . 9.607 " 85 "						
		d) " 1880. . . . . 9.592 " 45 "						
		e) " 1881. . . . . 3.231 " 08 "						
		f) " 1882. . . . . 4.592 " 24 "						
		g) " 1883. . . . . 5.583 " 24 "		21.544 63	42.592 88	. . .	21.048 25	
		Razem	964000 .	964.377 66	1,095.575 50	95.619 50	226.817 34	
							131.197 84	

Lwów dnia 6. sierpnia 1884.

Alegat C. do L. W. 21.481/84.

Wykaz

robót nie objętych kosztorysem.

Nr. bie- żący	Wyszczególnienie	W szczególe		W ogóle	
		Złote i centy w. a.			
I. Roboty z polecenia Wysokiego Sejmu i z zalecenia komisji administracyjnej.					
1	W skutek użycia blachy żelaznej pocynkowanej	4.649	05		
2	Podwyższenie I. i II. piętra o 25 centymetrów	5.526	37		
3	Podwyższenie budynku w cokole o 62 centymetrów	14.582	40		
4	Zmiana gzymsu blaszanego na kamienny	11.208	58		
5	Przykrycie tegoż gzymsu głównego blachą	752	09		
6	Schody strychowe kamienne (zamiast drewnianych)	3.107	58		
7	Przyspieszenie robót w zimie 1879/1880	1.423	13		
	Razem			41.249	20
II. Roboty uchwalone przez komitet budowy.					
1	Na konstrukcję żelazną (trawersy) dodatkowo	4.000	.		
2	Rusztza leżące pod fundamenta i rusztowanie dla montowania dachu żelaznego nad salą	4.076	26		
3	Balustrada kamienna schodów (w miejsce odlewów)	1.328	20		
4	Balustrada kamienna attyki od ulicy Słowackiego	610	72		
5	Rynwy skrzynkowe pod dachami	2.401	10		
6	Drenowanie budynku	1.015	.		
7	Osuszenie dolnej części ogrodu miejskiego	3.000	.		
8	Drobne pozycje uchwalone do LW. 3399/80	3.252	.		
9	Zmiana gzymsu głównego od ulicy Kościuszki	535	77		
10	Powiększenie gzymsu kordonowego nad parterem	753	.		
11	Ganek żelazny do mieszkania dyrektora kancelaryi	382	83		
12	Schody żelazne z expedytu do litografii	384	28		
13	Zmiana dewizorów na system beczkowy	888	80		
14	Nadwyżka w użyciu cementu z powodu murowania fundamentów na cemencie do najwyższego stanu wody	9.444	05		
15	Wydatek z powodu dodawania cementu do wypraw zewnętrznych	6.950	.		
16	Gromochrony	3.230	60		
17	Windy	1.545	.		
	Razem			43.797	61
	Suma			85.046	81
Lwów dnia 2. stycznia 1883.					

Alegat D. Do LW. 21.481/84.

Fundusz budowy gmachu sejmowego.

Kredyt na administrację 50.000 zł.

S t a n

kredytu 50.000 zł. w. a. przeznaczanego przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 23. Sierpnia 1877 na koszta administracyjne z powodu budowy gmachu sejmowego z końcem budowy.

Str. ks.	L. p.	P o s z c z e g ó l n i e	Kredyt	Asygnowano	Wyplacono
1	1	Uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 23. Sierpnia 1877 przeznaczono na koszta administracji.	50.000	.	.
25	2	Hochberger Juliusz artystyczny kierownik budowy mianowicie: a) Wynagrodzenie za kierownictwo budowy . . . . . 12.000 zł. — ct. b) Ryczałt na utrzymanie personelu pomocniczego . . . . . 24.000 „ — „ W roku 1878: a) Wynagrodzenie za kierownictwo budowy . . . . . 2.820 zł. b) Ryczałt na utrzymanie personelu pomocniczego . . . . . 6.910 „ 9.730 zł. W roku 1879: a) Wynagrodzenie za kierownictwo budowy . . . . . 2.820 zł. b) Ryczałt na utrzymanie personelu pomocniczego . . . . . 6.550 zł. 9.370 „ W roku 1880: a) Wynagrodzenie za kierownictwo budowy . . . . . 2.820 zł. b) Ryczałt na utrzymanie personelu pomocniczego . . . . . 5.800 „ 8.620 „ W roku 1881: a) Wynagrodzenie za kierownictwo budowy . . . . . 2.820 zł. b) Ryczałt na utrzymanie personelu pomocniczego . . . . . 3.905 „ 6.725 „ W roku 1882: a) Wynagrodzenie za kierownictwo budowy . . . . . 720 zł. b) Ryczałt na utrzymanie personelu pomocniczego . . . . . 835 „ 1.555 „ W roku 1883: — „	.	36.000	.
30	3	Remuneracja członków komitetu estetyczno - technicznego: a) w roku 1877 . . . . . 200 zł. — ct. b) „ 1878 . . . . . 320 „ — „ c) „ 1879 . . . . . 460 „ — „ d) „ 1880 . . . . . 70 „ — „ e) „ 1881 . . . . . 140 „ — „ f) „ 1882 i 1883 . . . . . — „ — „	.	1.190	1.190
		do przeniesienia	50.000	37.190	37.190

Str. ks.	L. p.	Poszczególnienie	Kredyt	Asygnowano	Wypłacono
		z przeniesienia	50.000	37.190	37.190 . . . . .
35	4	Janowski Józef, inspicjent budowy, wynagrodzenie roczne w kwocie 1.500 zł. od 10. Grudnia 1877. do 31. Lipca 1881:		5.462 50	. . . . .
		a) w roku 1877 . . . . . — zł. — ct.			
		b) " 1878 . . . . . 1.587 " 50 "			
		c) " 1879 . . . . . 1.500 " — "			
		d) " 1880 . . . . . 1.500 " — "			
		e) " 1881 . . . . . 875 " — "			
		f) " 1882 i 1883 . . . . . — " — "			5.462 50
40	5	Kułakowski Kazimierz pomocnik inspicjenta budowy, wynagrodzenie roczne w kwocie 600 zł. od 1. Stycznia 1878 do 31. grudnia 1881, zaś rocznie 1200 zł. od 1. stycznia do 31. Grudnia 1882:		3.600	. . . . .
		a) w roku 1877 . . . . . — zł. — ct.			
		b) " 1878 . . . . . 600 " — "			
		c) " 1879 . . . . . 600 " — "			
		d) " 1880 . . . . . 600 " — "			
		e) " 1881 . . . . . 600 " — "			
		f) " 1882 . . . . . 1.200 " — "			
		g) " 1883 . . . . . — " — "			3.600 . . . . .
		" . . . . . — " — "			
43	6	Cegliński Paweł przyjęty do pomocy sprawdzania rachunków kolaudacyjnych od d. 1. Stycznia do 31. Marca 1883 po 1 zł. 50 ct. dziennie		135	135 . . . . .
45	7	Najem lokalu na kancelaryą budowy rocznie 660 zł. w. a. począwszy od 20. Stycznia 1878 do 15. Maja 1880		1.527 50	. . . . .
		a) w roku 1877 . . . . . — zł. — ct.			
		b) " 1878 . . . . . 638 " 34 "			
		c) " 1879 . . . . . 660 " — "			
		d) " 1880 . . . . . 229 " 16 "			
		e) " 1881 do 1883 . . . . . — " — "			1.527 50
52	8	Inseraty, druki i inne:			
		a) w roku 1877 . . . . . 245 zł. 87 ct.			
		b) " 1878 . . . . . 569 " 56 1/2 "			
		c) " 1879 . . . . . 1.134 " 25 "			
		d) " 1880 . . . . . 282 " 64 "			
		e) " 1881 . . . . . 149 " 23 "			
		f) " 1882 . . . . . 28 " 60 "			
		g) " 1883 . . . . . 1 " 74 "		2.411 89 1/2	2.411 89 1/2 . . . . .
		Razem	50.000	50.326 89 1/2	50.326 89 1/2 . . . . .
		potrąciwszy od kredytu wydatki	50.326 89 1/2		
		okazuje się niedobór kredytu na administrację	326 89 1/2		

Lwów dnia 6. Sierpnia 1884.

Alegat E. do LW. kr. 21.481/84.

W y k a z

robót przy gmachu sejmowym oddanych do wykonania zagranicznym przedsiębiorcom.

1. Posadzki z terazzo — J. Odorico	11.684 zł. 24 ct.
2. Kamień na rzeźby — J. Geraus	2.707 „ 36 „
3. Część robót rzeźbiarskich I. spółka wiedeńskich rzeźbiarzy	6.642 „ 64 „
4. Konstrukcye żelazne, schody, rury żelazne, okucie drzwi i okien — A. Milde	52.157 „ 90 „
5. Rury asfaltowe — Malsch z Wiednia	1.452 „ 19 „
6. Roboty szklarskie — Rankl z Wiednia	14.156 „ 99 „
7. Wodociągi, Waterclosety i muszle pisoirowe — Holdorf & Brückner	14.957 „ 95 „
8. Oświetlenie gazowe — Hess Wolf et Comp.	8.396 „ 26 „
Razem wydano zagranicznym przedsiębiorcom kwotę	112.155 zł. 53 ct.

Aleg. 23.

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego co do przeniesienia miejscowości Tarnawa dolna i górna z okręgu c. k. Starostwa powiatowego w Żywcu i c. k. Sądu powiatowego w Ślemieniu do c. k. Starostwa powiatowego i c. k. Sądu powiatowego miejsko-delegowanego w Wadowicach.

Wysoki Sejmie!

Wskutek regulacji terytoryalnej Sądów powiatowych w r. 1867. przedsięwziętej, zostały miejscowości Tarnawa dolna i górna, należące do okręgu c. k. Sądu pow. w Ślemieniu oddzielone od c. k. Starostwa w Wadowicach, a przydzielone do c. k. Starostwa powiatowego w Żywcu do którego okręg c. k. Sądu powiatowego w Ślemieniu należy. Dla miejscowości Tarnawa dolna i górna przydzielenie to było nader niedogodnem i zaraz też dnia 24. kwietnia r. 1868. postanowiła Rada gminna tych miejscowości domagać się przeniesienia do c. k. Starostwa i Sądu powiatowego w Wadowicach, którą to uchwałę na posiedzeniu dnia 22. lipca 1878 ponowiła. I rzeczywiście już od roku 1868. wносиły te miejscowości do różnych władz rozliczne prośby we wspomnianym kierunku.

W uchwale sejmowej z dnia 29. maja 1875 o terytoryalnym podziale kraju zostało orzeczonem, że Sąd powiatowy w Ślemieniu winien być zwiniętym a gminy Śleszowice dolne i górne tudzież Tarnawa dolna i górna przydzielone do okręgu c. k. Sądu powiatowego miejsko-delegowanego i do c. k. Starostwa w Wadowicach; Wysoki Rząd jednak nie uwzględnił o tyle tej sejmowej uchwały, że Sąd w Ślemieniu dotąd funkcjonuje a miejscowości Tarnawa dolna i górna dotąd do c. k. Sądu w Ślemieniu a zatem i do c. k. Starostwa w Żywcu należą. Wydział krajowy kilkakrotnie popierał prośby gminy Tarnawy dolnej i górnej u Wysokiego Rządu, zawsze jednak bez skutku.

Przy zbadaniu zarządzone przez Wydział krajowy na skutek petycji Tarnawy dolnej i górnej do Wysokiego Sejmu w r. 1882. wniesionej okazało się, że żądania tych miejscowości nader są uzasadnione: Odległość tych miejscowości wynosi bowiem od Ślemienia około 21 kilom. (Tarnawa górna ma nieco bliżej) a od Żywca aż przeszło 40 kilometrów, zaś od Wadowic tylko około 15 kilometrów — w obu kierunkach po drogach górskich, często trudnych do przebycia;

zważywszy więc, że miejscowości te są ubogimi a ludnymi, ponieważ razem 1842 głów liczą, nie trudno sobie wyobrazić wiele niepowetowanej szkody przynosi im mianowicie obowiązek udawania się w sprawach administracyjnych, które tak są liczne, do 40 kilometrów oddalonego Żywca. Jeśli przytem się uwzględni, że Wadowice a nie Żywiec dla tamtejszej okolicy są głównem miejscem zbytu handlowego, to gdyby żadne ważniejsze przeszkody nie zachodziły, próśby Tarnawy dolnej i górnej pewnie zasługiwałyby na poparcie. Tymczasem w dochodzeniach okazała się tylko jedna przeszkoda, mianowicie opozycja obszaru dworskiego w tych miejscowościach i oparta na niej nieprzychylna opinia Żywieckiej Rady powiatowej; obszar dworski bowiem Tarnawy dolnej i górnej należy do klucza dóbr Suchej, który cały należy do Sądu w Ślemieniu i Starostwa w Żywcu, wedle opinii więc Rady powiatowej Żywieckiej administracja dóbr Suchej narażoną byłaby na trudności przy załatwianiu spraw swych w dwóch okręgach sądowych i politycznych. Zapewne, że byłoby to niekorzystnem dla administracji dóbr Suchej, gdy się jednak przeciwstawi interes 1842 głów ludności, nielicznym interesom z funkcjami obszaru dworskiego połączonym, to niewątpliwie osądzić wypadnie, że interesa drugie pierwszym winny ustąpić. Nadmienić też wypada, że Prezydya odnośnych władz sądowych nie mają przeciw proszonemu przeniesieniu, jak to stwierdza odezwa Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego w Krakowie z dnia 5. lutego 1884 l. 6924.

Z tych więc powodów wnosi komisya administracyjna zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uchwałę swą z dnia 29. maja 1875, objawiającą opinię c. k. Rządowi względem terytoryalnego podziału kraju, uzupełnia w tym punkcie: iż miejscowości Tarnawa górna i dolna, położone dotąd w okręgu c. k. Sądu powiatowego w Ślemieniu, c. k. Starostwa w Żywcu, mają być przeniesione do okręgu c. k. Sądu powiatowego miejsko-delegowanego, tudzież okręgu c. k. Starostwa w Wadowicach.

Lwów dnia 15. września 1884.

Euzebiusz Czerkawski,
Zastępca Przewodniczącego.

Żarski,
Sprawozdawca.

Aleg. 24.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego z dnia 4. lipca 1884 l. 19774 co do przeniesienia miejscowości Bratkowce z okręgu c. k. Starostwa powiatowego w Tłumaczu i c. k. Sądu powiatowego w Tyśmienicy do okręgu c. k. Starostwa powiatowego i c. k. Sądu miejsko-delegowanego w Stanisławowie.

Wysoki Sejmie!

Jeszcze podaniem z dnia 25. lipca 1880 do Wydziału krajowego wniesionem, upraszała gmina Bratkowce o wydzielenie jej z okręgu c. k. Starostwa powiatowego w Tłumaczu i c. k. Sądu powiatowego w Tyśmienicy, a przydzielenie do okręgu politycznego i sądowego w Stanisławowie, do której to prośby i obszar dworski gminy Bratkowce się przyłączył. Na nieprzychylne w tej mierze oświadczenie się Rady powiatowej Tłumackiej z dnia 7. lipca 1881, odmówił Wydział krajowy uchwałą z dnia 2. września 1881 l. 7354 żądaniu gminy Bratkowce przyczem jednak zauważał, że prośba gminy Bratkowce jest uzasadnioną i tylko przychylnie jej załatwienie na czas późniejszy odłożył. Od tego czasu gmina Bratkowce rokrocznie bądź u Wydziału krajowego, bądź u Wys. Sejmu ponawia swą prośbę — dotąd jednak bez skutku.

Powody, dla których gmina Bratkowce żąda wymienionej zmiany, są: że ma znacznie bliżej do Stanisławowa jak do Tłumacza i Tyśmienicy, że jej środki komunikacyjne z Stanisławowem są lepsze jak z Tłumaczem i Tyśmienicą, że wreszcie cały ruch handlowy tej gminy zwrócony jest ku Stanisławowu, załatwianie więc wszystkich spraw urzędowych dla gminy tej łatwiej i korzystniej nastąpić może w Stanisławowie jak w miejscowościach wymienionych.

Głównym zaś powodem dotychczasowych uchwał odmownych Wydziału krajowego była przeciwna prośbie gminy Bratkowce opinia Rady powiatowej Tłumackiej, która tak w r. 1881 jak i w latach następnych zawsze była przeciwną żądaniu Bratkowce z tego powodu, ponieważ przez odłączenie tej gminy od powiatu Tłumackiego obniżyłaby się suma dochodów powiatowych, wskutek czego przy jednakich potrzebach dodatki powiatowe powiększyłyby przyszło.

Zważywszy jednak, że wedle wykazu za rok 1882. gmina Bratkowce opłaca podatków bezpośrednich wszystkiego 628 zł. 48 ct., zmniejszenie więc dochodów powiatowych nie może być dotkliwym; zważywszy dalej, że rzeczywiście odległość z Bratkowce do Tyśmienicy wynosi 18 kilom., a do Tłumacza 21 kilom., do Stanisławowa zaś tylko 15 ¹/₂ kilom., strata więc, jaką gmina i członkowie jej wskutek tej większej odległości rokrocznie ponosić musi pewnie jest znaczniejszą jak ubytek dochodów Reprezentacyi powiatowej Tłumackiej; zważywszy dalej, że z bezsprzeczną korzyścią będzie dla proszącej gminy, jeżeli wszystkie władze którym podlega będą skoncentrowane w jednej miejscowości; — zważywszy wreszcie, że, jak to stwierdza odezwa wyższego c. k. Sądu krajowego we Lwowie z dnia 31. grudnia 1883 l. 29525, tak c. k. sędzia powiatowy w Tyśmienicy jak i kierownik Sądu powiat. m. del. w Stanisławowie i prezydent Trybunału w Stanisławowie żądanie gminy Bratkowce za uzasadnione uznają, takowe popierają, i ze względu na czynności urzędowe żadnych przeciw tej zmianie zarzutów nie wnoszą, — przeto zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi komisya administracyjna:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem ks. Krakowskiem zmienia jeden z ustępów uchwały swej z dnia 29. maja 1875 r. objawiającej opinię c. k. Rządowi względem terytoryalnego podziału kraju w tem:

Że miejscowość Bratkowce należąca dotąd do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Tyśmienicy c. k. Starostwa powiatowego w Tłumaczu, przeniesioną być ma do okręgu c. kr. Sądu powiatowego miejsko-delegowanego i c. k. Starostwa w Stanisławowie.

Lwów, 15. Września 1884.

Euzebiusz Czerkawski,
Zastępca przewodniczącego.

Żarski,
Sprawozdawca.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa.

Wysoki Sejmie!

Król. stoł. miasto Lwów nie ma dotąd ustawy budowniczej i rządzi się w sprawach budowniczych regulaminem przez c. k. Namiestnictwo pod dniem 10. Stycznia 1855 L. 26,454 wydanym.

Z bardzo wielu względów tak administracyjnej jak technicznej natury zwłaszcza po wprowadzeniu samorządu gminnego w kraju, po nadaniu statutu gminnego, potrzebną jest ustawa budownicza dla miasta Lwowa; taką ustawę mają już niemal wszystkie większe miasta monarchii jak: Wiedeń, Praga, Salzburg, Insbruck, Berno i t. d. a nawet kilkanaście większych miast w kraju posiada ustawę budowniczą z dnia 18. Kwietnia 1882. a tylko jedyne król. stoł. miasto Lwów musi się posługiwać dotąd dawnym, dzisiejszym stosunkom wcale nie odpowiednim — powyżej powołanym regulaminem c. k. Namiestnictwa.

Wysoki Sejm uchwalił wprawdzie już w roku 1876. projekt ustawy budowniczej dla miasta Lwowa, lecz tenże nieuzyskał Najwyższej sankcyi — podobnież uchwalił Wysoki Sejm ponownie w r. 1882. nowy projekt tej ustawy, lecz i ten nie uzyskał sankcyi Najwyższej, a z swoim sprawozdaniem obecnem przychodzi Wydział krajowy już po trzeci raz do Wysokiego Sejmu z projektem do tej ustawy.

Prezydyum c. k. Namiestnictwa we Lwowie uwiadamiając Wydział krajowy o tem, że uchwalony przez Wysoki Sejm w roku 1882. projekt do ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa nie uzyskał Najwyższej sankcyi — podało w swoim piśmie z dnia 24. Lipca 1883. powody, dla których projekt rzeczony ustawy do Najwyższej sankcyi przedłożony nie został — a powody te, które Ministerstwo od przedłożenia tego projektu ustawy do Najwyższej sankcyi wstrzymały, są dwójakiej natury t. j.: administracyjnej i technicznej.

Wydział krajowy uwiadamiając o tem Reprezentacyę król. stoł. miasta Lwowa, wezwał do przedłożenia nowego projektu do tej ustawy, w której by te, Najwyższej sankcyi stojące przeszkody ustawy budowniczej usunięte zostały — jakoż przedłożył Magistrat król. stoł. miasta Lwowa pod dniem 1. Sierpnia 1884. nowy projekt do tej ustawy Wydziałowi krajowemu, który na podstawie tegoż przez Reprezentacyę król. stoł. miasta Lwowa uchwalonego projektu ustawy budowniczej ze sprawozdaniem swoim z dnia 11. Września 1884. nowy projekt do tej ustawy pod uchwałę Wysokiemu Sejmowi wniósł.

Przedłożony przez Wydział krajowy projekt do ustawy budowniczej nie wiele się różni od uchwalonego przez Wysoki Sejm w r. 1882. projektu, albowiem Wydział krajowy poczynił w tym projekcie tylko te zmiany, które dla uzyskania Najwyższej sankcyi były wskazane albo takie, które Reprezentacya miasta Lwowa w przedłożonym przez nią nowym projekcie umieściła, a zarazem umieszczenie ich dostatecznie usprawiedliwiła. Nie wszystkie jednakże życzenia tejże Reprezentacyi uwzględnił Wydział krajowy, pominął bowiem te, któreby mogły spowodować odmowę Najwyższej sankcyi, jak znowu z drugiej strony nie uwzględnił Wydział kraj. kilku uwag Ministerstwa w odezwie c. k. Prezydium Namiestnictwa umieszczonych, o których nie sądził, że pominięcie ich jako stosunkom miejscowym nieodpowiadających Najwyższej sankcyi na przeszkodzie stać nie będzie. W tym względzie zestawia Komisya administracyjna z sprawozdania Wydziału krajowego następujące momenta:

1. Przedewszystkiem nasuwają się w nowym projekcie te zmiany w postanowieniach, które zgodnie z uwagami c. k. Ministerstwa przez Reprezentacyę miasta w przedłożony przez nią projekt w zupełności przyjęte zostały. Zmiany te dotyczą wstępu do ustawy z dawniejszej ustawy, który w nowym projekcie w §§. 80. i 81. umieszczony został; dalej ustępu 3. §. 4., ustępu 2. §. 4., ustępu 2. §. 6., dalej §. 9., 11., 13., ustępu 3, §. 44. ustępu e), §. 46., ostatniego ustępu tego samego §. 46., nareszcie §§. 50., 68., 73., ustępu 2. i 3., §§. 74., 75., 78., 79., 80., 81. i 85.

Komisya administracyjna zgadza się zupełnie z temi zmianami dawniejszego projektu ustawy, o ile że zmiany te są spowodowane uwagami c. k. Ministerstwa i były konieczne dla otrzymania Najwyższej sankcyi i Reprezentacya miasta Lwowa na zmiany te się zgodziła i sama w swój projekt, Wysokiemu Wydziałowi przedłożony, umieściła.

2. Drugiego rodzaju odmiana od dawnego projektu ustawy znajdująca się w nowym projekcie jest ta, która w projekcie Reprezentacyi miasta Lwowa się nie znajduje, która przeciw życzeniu tejże Reprezentacyi do nowego projektu do ustawy przez Wydział krajowy wciągnięta została dlatego, aby zadość uczynić wymogom do uzyskania Najwyższej sankcyi wskazanym.

Zmiany te dotyczą postanowienia w §. 35. dawniejszego projektu ustawy budowniczej. Pomimo, że zdaniem c. k. Ministerstwa postanowienie 1. ustępu §. 35. projektu z 28. sierpnia 1882. t. j. postanowienie, iż kuchnie mają być tak umieszczone, aby z pomieszkaniem łączyły się bezpośrednio albo za pomocą wewnętrznej komunikacyi, nigdy zaś przez podwórze lub ganki otwarte, byłoby za daleko idącym ograniczeniem budującego. Rada miejska obstawała przy pozostawieniu tego postanowienia, motywując, że dotąd była taka praktyka we Lwowie i że z tego powodu postanowienie to nie będzie także na przyszłość podlegać trudnościom — nadto mniema Reprezentacya miasta Lwowa, że za pozostawieniem tego postanowienia przemawiają względy higieniczne.

Wydział krajowy nie podzielił tego zapatrywania Reprezentacyi miasta a za nim i komisya administracyjna idąc dzieli przekonanie, że przeciwnie względy higieniczne przemawiają za opuszczeniem tego postanowienia; dla tego komisya przyjmuje bezwarunkowo odmianę w tym §. 35. przez Wydział krajowy proponowaną, a to tem więcej, że ograniczenie budującego tem postanowieniem uważa jako rzeczywiste — które jako takie mogłoby stać na przeszkodzie sankcyi Najwyższej.

3. Trzeciej natury są te zmiany, które Reprezentacya miasta jako zupełnie nowe postanowienia do umieszczenia w nowym projekcie przedstawia, a których w projekcie w r. 1882. uchwalonym nie było; — a te są znowu dwojakię. Jedne, które Wydział krajowy w nowy projekt zgodnie z życzeniem Reprezentacyi miasta Lwowa przyjął, a drugie, które, nie zgadzając się na nie, nie uwzględnił i do nowego projektu nie przyjął.

Nowe postanowienia przez Radę miejską w projekt ustawy budowniczej wciągnięte a przez Wydział krajowy uwzględnione, są następujące:

a) §. 1. uzupełniony został dodatkiem słów: „na terytoryalnym obrębie miasta Lwowa“. Na uzupełnienie to zgadza się komisya administracyjna, ile że dodatek dla jasności ustawy był potrzebny.

b) W §. 84. przyjęto postanowienie, że ustawa ma wejść w życie w 45 dni po ogłoszeniu tej ustawy; stało się to na życzenie Rady miejskiej, które Wydział krajowy uwzględnił, a które komisya administracyjna nie widzi żadnej potrzeby usuwać.

Postanowienia, które Rada miejska życzyła sobie mieć w nowym projekcie umieszczone, a które Wydział krajowy nie uwzględnił i w nowy projekt ustawy budowniczej nie wciągnął — są następujące:

a) W 1. ustępie §. 6. życzyła sobie Reprezentacya miasta Lwowa, aby obok prawa przyznanego właścicielowi przyległej realności do nabycia pozostałej części z drogi, placu lub ulicy, umieszczony był także obowiązek tegoż do nabycia takiego gruntu od gminy, nieuwzględniał Wydział krajowy w swoim projekcie z przyczyn, które komisya za zupełnie uzasadnione uznaje — albowiem podobne postanowienie, wkraczające w zakres ustawodawstwa ogólnego cywilnego, musiałyby narazić na odmowę sankcyi Najwyższej całej ustawy.

b) W §§. 77. i 78. żądała Rada miejska umieszczenia postanowienia, aby ona orzekała o udzieleniu wszelkich konsensów na budowę. Komisya administracyjna podziela zupełnie w tej mierze zdanie Wydziału krajowego, że udzielanie konsensów powinno należeć do władzy wykonawczej, a że wedle §. 33. statutu gminnego Magistrat jest organem wykonawczym, więc przy nim atrybucya ta pozostać powinna, zwłaszcza, że przydzielenie tych atrybucyj Radzie miejskiej nie w jednym wypadku utrudniało i przewlekałoby uzyskanie konsensu.

3. Oprócz tych wyżej przytoczonych zmian, niewidział Wydział krajowy potrzeby poczynienia innych w swoim projekcie a pomimo, że wedle uwag c. k. Prezydium jeszcze dwa postanowienia przez Ministerstwo były wskazane, nieumieścił Wydział krajowy tych postanowień idąc w tej mierze za uchwałą Rady miejskiej i uwzględniając jej przedstawienie w tym względzie.

I tak uwzględniona nie została uwaga ze stanowiska technicznego przez Ministerstwo podniesiona, dla czego §. 5. ustawy z r. 1876 nie został w nowym projekcie umieszczony, a mianowicie, dlaczego niema w nowym projekcie obowiązku nowo budującego urzędnika wzdłuż całej realności chodnika.

Rada miejska usprawiedliwia pominiecie tego postanowienia tem, że z własnych funduszów zakłada i zakładać będzie nadal chodniki a szczególnie tam, gdzie się na nowo zabudowywać będą — a nałożenie tego obowiązku mogłoby odstraszyć niejednego od chęci budowania — a nareszcie, że niesłusnością byłoby nakładać taki obowiązek na nowo budujących na przyszłość, skoro dotąd ten ciężar na właścicielach realności nie ciążył.

Wydział krajowy uwzględnił to przedstawienie Reprezentacyi miasta Lwowa i pominął tę uwagę c. k. Ministerstwa.

Chociaż zobowiązanie gminy miasta Lwowa do zakładania chodników przy nowowbudowanych nie jest ujęte w żadną ustawę, a zatem zapewnionem nie jest, to jednakże nie można przypuścić, aby gmina tego zobowiązania nie wypełniała tem bardziej, że takowe dotąd ściśle wypełnia — chodniki utrzymuje i nowe zakłada, a jako dbała o porządek i czystość w mieście, tego i na przyszłość czynić nie zaniedba.

Gdy zresztą w uwadze tej c. k. Ministryum tylko zapytuje, dla czego postanowienie to w nowym projekcie nie zostało umieszczone a takie zapytanie nie może być uważane jako wskazówka do koniecznego zamieszczenia tego postanowienia, bez którego ustawa Najwyższej sankcyi uzyskać nie mogła i dlatego c. k. Ministryum w usprawiedliwieniu gminy słuszne powody do pominięcia tego postanowienia w nowym projekcie znaleźć powinno, więc i komisya administracyjna nie proponuje przyjęcia do projektu nowej ustawy tego postanowienia.

Nakoniec zapytuje c. k. Ministerstwo, czyby nie było stosowne zamieszczenie postanowienia w ustawie z r. 1876 zawartego a w projekcie ustawy z r. 1882 pominiętego, zobowiązującego budujących do urządzenia studni przy większych realnościach. Komisya administracyjna podziela w zupełności zdanie Reprezentacyi miejskiej i Wydziału krajowego, że tylko wyjątkowo dałby się osiągnąć cel tego postanowienia tj. wydostanie zdrowej wody przydatnej do picia, gdyż grunt jest po największej części zakażony a woda zaskórna nieodpowiedniej jakości i że gmina miasta Lwowa w najkrótszej przyszłości w inny sposób musi zaopatrzyć Lwów w potrzebną ilość zdrowej wody.

Komisya administracyjna sądzi, że zamieszczenie tego postanowienia w nowym projekcie nie miałyby żadnego celu i że c. k. Ministerstwo od tego żądania po tem wyłączeniu odstąpi. Gdy cała zresztą ustawa projektowana odpowiada potrzebom i stosunkom miejscowym miasta Lwowa, gdy potrzeba tej ustawy nie może podlegać żadnej wątpliwości — przeto wnosi komisya administracyjna:

Wysoki Sejm raczy uchwalić przedłożony przez Wydział krajowy w sprawozdaniu z dnia 11. Września 1884 do L. 41.440 projekt do ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa.

We Lwowie dnia 17. Września 1884.

Euzebiusz Czerkawski,
Zastępca Przewodniczącego.

Żywicki,
Sprawozdawca.

U S T A W A

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca ustawę budowniczą dla król. stoł. miasta Lwowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nadaję król. stoł. miastu Lwowu ustawę budowniczą:

Ustawa budownicza

dla król. stoł. miasta Lwowa.

Dział I.

O pozwoleniu na budowę.

§. 1.

Budowy wymagające pozwolenia urzędowego (konsensu).

Pozwolenia urzędowego (konsensu) potrzeba na wykonanie w terytorjalnym obrębie miasta Lwowa nowych budowli, na przebudowanie, powiększenie albo rozebranie częściowo lub w całości budynków istniejących, na przedsięwzięcie w budynkach istniejących takich zmian, które oddziałują na moc i trwałość budynków, na stosunki sanitarne lub bezpieczeństwo ogniowe, albo z którymi jest połączone przeobrażenie frontu, lub wreszcie które wywierają wpływ na prawa sąsiadów, — na budowę studzien, wodociągów, zbiorników na wodę lub nawóz, kanałów, jam kloacnych, przedsięwzięcie robót w ogólności, z którymi wykopy ziemne są połączone, na odgraniczenie gruntów od ulic i placów publicznych, i t. p. roboty.

§. 2.

Budowy wymagające tylko doniesienia.

Przy zmianach budowlanych, które nie należą do rodzaju robót w §. 1. przytoczonych, wystarcza, jeżeli osoba do kierowania lub wykonania odnośnych robót w myśl ustaw obowiązujących upoważniona, zawiadomi poprzednio miejski Urząd budowniczy przez zapisanie przedsięwzięcia się mającej roboty w księgach na ten cel przeznaczonych.

Urząd budowniczy mocen jest wstrzymać wykonanie robót, któreby uznał jako ulegające przepisom §. 1. i zażądać przedłożenia w myśl §. 7. niniejszej ustawy.

Przy naprawach, które nie wprowadzają zmiany w ogólnym stanie budynku i których celem jest tylko utrzymanie w dobrym stanie poszczególnych przedmiotów, nie wymaga się żadnego uwiadomienia.

§. 3.

Oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu przy istniejących ulicach, drogach i placach publicznych.

Jeżeli przedmiot budowy, czy to budynek, czy odgraniczenie licować ma do ulicy, drogi lub placu publicznego, należy przed wniesieniem do Magistratu podania o konsens zapewnić się, czy kierunek dotychczasowej linii frontowej albo dotychczasowego poziomu nie ulegnie zmianie, według ogólnego planu regulacyjnego całego miasta, który to plan w urzędzie budowniczym do użytku stron interesowanych stale będzie wyłożony.

Gdyby zmiana taka nastąpić miała, należy wniesić do Magistratu podanie o oznaczenie linii regulacyjnej, a względnie oznaczenie poziomu dla stawiać się mającego budynku z załączeniem właściwych planów w dwóch egzemplarzach, a mianowicie:

sytuacyjnego w takiej rozciągłości, aby regulacja dokładnie mogła być rozpoznana, i niwelacyjnego, które to plany podług skali w §. 9. ustanowionej mają być sporządzone i dokładnie w miarze metrycznej kotowane.

Linie regulacyjną i wysokość poziomu oznacza urząd budowniczy na miejscu.

Jeżeli linia regulacyjna i wysokość poziomu są już ustanowione, natenczas załatwienie podania ma być doręczone stronie w przeciągu dni 20, jeżeli zaś dopiero osobno muszą być ustanowione, w przeciągu dni 30.

Gdyby terminy powyższe nie mogły być zachowane, należy w tym samym czasie zawiadomić stronę o powodach zwłoki.

§. 4.

Odszkodowanie przy zmianie linii frontowej w istniejących drogach, ulicach i placach.

Jeżeli w skutek ustanowienia linii regulacyjnej okaże się potrzeba, ażeby przedmiot budowy, który ma być z gruntu wzniesiony, dobudowany lub przebudowany, został po za dotychczasową linię frontową naprzód wysunięty lub w tył cofnięty, natenczas w pierwszym przypadku obowiązany jest podający o konsens, zaś w drugim przypadku obowiązana jest gmina m. Lwowa nabyć część gruntu położoną pomiędzy dawniejszą linią frontową, a nową linią regulacyjną.

Gdyby co do ceny wynagrodzenia ugoda dobrowolna nie przysłała do skutku, cena ta będzie oznaczona przez sądowe oszacowanie.

O powyższym obowiązku odstąpienia gminie części gruntu na publiczną drogę, ulicę lub plac, orzeka w razie odwołania się c. k. Namiestnictwo.

Jeżeli postanowienie względem kierunku linii regulacyjnej stało się prawomocnem, może być konsens na zamierzoną budowę udzielony, chociażby cena wynagrodzenia za odstąpić się mającą część gruntu nie była jeszcze ustanowioną i uiszczoną, skoro we właściwym sądzie realnym złożoną zostanie kaucya, odpowiadająca wartości wywłaszczonego gruntu, jaką władza pozwalająca budowy po wysłuchaniu dwóch rzeczoznawców oznaczy.

§. 5.

Podział gruntu pod budowę i otwarcie nowych ulic.

Jeżeli grunt pod budowę na żądanie właściciela ma być podzielony na części, należy przed wniesieniem podania o konsens na budowę uzyskać potwierdzenie planu działów.

Tym celem należy przedłożyć plany sytuacyjne w dwóch egzemplarzach i oznaczyć w takowych z podaniem miar czarnym kolorem granice całej podzielić się mającej realności, zaś czerwonym kolorem granice utworzyć się mających parcel, prócz tego należy podać na planach wymiar całej realności przed podziałem, jako też wymiar poszczególnych nowych parcel.

Właściciel realności, która na jego żądanie ma być podzieloną na części, winien odstąpić bezpłatnie z tej realności grunta, potrzebne na utworzenie, w celu przeprowadzenia zamierzonego podziału realności, nowych placów, dróg i ulic, oraz na sprostowanie lub rozszerzenie istniejących, jednakże do szerokości tychże nie większej jak 20 metrów.

Zezwolenie na podział realności traci swoją ważność, jeżeli do lat trzech od dnia doręczenia odnośnego konsensu zabudowanie wydzielonych parcel nie zostało rozpoczęte, lub podział w księgach gruntowych nie został przeprowadzony.

§. 6.

Otwarcie nowych lub rozszerzenie istniejących ulic w interesie komunikacji publicznej.

Gdyby uznaną została potrzeba otwarcia dla publicznej komunikacji nowej drogi, placu lub ulicy przez grunta prywatne, bądź puste, bądź zabudowane, lub też rozszerzenia albo sprostowania istniejącej drogi, placu lub ulicy, obowiązany jest właściciel odnośnej realności odstąpić potrzebną na ten cel część gruntu za wynagrodzeniem a nawzajem służy mu prawo nabyć od gminy na własność część gruntu pozostałą z drogi, placu lub ulicy.

O wywłaszczeniu na cele powyższych zmian, przez władze autonomiczne za potrzebne uznanych, orzeka c. k. Namiestnictwo według obowiązujących w tej mierze prawnych przepisów.

Gdyby w obydwu powyższych przypadkach ugoda dobrowolna co do ceny wynagrodzenia nie przyszła do skutku, cena ta będzie oznaczona przez sądowe oszacowanie.

§. 7.

Podanie o pozwolenie na budowę (konsens).

Przed rozpoczęciem budowy należy wnieść do Magistratu podanie o pozwolenie na budowę (konsens) z załączeniem planów w dwóch egzemplarzach.

Podający obowiązany jest w razie zachodzącej wątpliwości wykazać prawo własności przedmiotu, czy gruntu pod budowę przeznaczonego, albo też przedłożyć pozwolenie właściciela, a jeżeli działa w imieniu trzecich osób, tych pełnomocnictwo.

§. 8.

Plany na budowę.

Plany na budowę powinny zawierać:

- a) Plan sytuacyjny z uwidocznieniem położenia i granic realności do zabudowania przeznaczonej, przedmiotu budowy tamże powstać mającego, tudzież istniejących starych zabudowań, podwórz, dziedzińców i ogrodów, położenia przylegających sąsiednich realności i budynków z oznaczeniem ich właścicieli i numerów tabularnych, wreszcie ościennej ulicy, nazwy i szerokości tejże, kierunku linii frontowej, a względnie regulacyjnej. W planie tym należy wykazać także i przez odpowiednie pokotowanie uwidocznienie obszar całej realności, przestrzeń jej już zabudowaną, jako też zabudować się mającą.
- b) Plan niwelacyjny, a mianowicie przekrój podłużny i poprzeczny, przez środek ulicy z dokładnem oznaczeniem liczbami wszystkich znaczniejszych wzniesień oraz wysokości progu wejścia głównego nowej budowy.
- c) Plany poziome wszystkich pięter, piwnic i poddasz, przekrój podłużny i poprzeczny, tudzież widok zewnętrzny budynku z oznaczeniem wysokości sąsiednich domów.

Na planie piwnic powinny być uwidocznione doły kloaczne, kanały domowe, połączenia ich z kanałem głównym, ich przekrój poprzeczny i spadek, dalej ścieki wodne i studnie.

Na planie poddasza należy przedstawić wszystkie mury strychowe, kominowe i ogniowe, tudzież podział poddasza, jeżeli takowe częściami na użytek mieszkańców domu ma być oddane.

Wszelkie miary, czyli koty, odstępki budynku od ulicy, sąsiednich granic i zabudowań, szczególnie zaś grubości murów, wysokości ubikacji i ich rozmiary, mają być dokładnie oznaczone liczbami według miary metrycznej.

Niezwykłe konstrukcyjne, mianowicie żelazne, mają być przedstawione w szczegółowych rysunkach, a wytrzymałość ich obliczona w dołączonym statycznym rachunku.

Przy wykonaniu reparacji lub zmian częściowych wystarcza przedłożenie planu tej części budynku, w której zmiana ma być uskutecznią.

Wszystkie plany mają być wykonane na trwałym papierze, lub płótnie.

§. 9.

Podziałka (skala) dla planów.

Plany mają być rysowane według miary metrycznej a mianowicie:

Plany sytuacyjne obejmujące większą przestrzeń podług skali 1 : 1000 czyli 1 cm. = 10 m. przy mniejszej przestrzeni podług skali 1 : 500 czyli 1 cm. = 5 m.

W planach niwelacyjnych należy miary długości oznaczyć według skali planów sytuacyjnych, zaś miary wysokości według skali 10 razy powiększonej.

Plany na budowę mają być rysowane podług skali 1 : 100 czyli 1 cm. = mtr.

Rysunki szczegółowe i konstrukcyjne mają być rysowane podług takiej skali, aby dokładne ich rozpoznanie było możebnem, mianowicie w stosunku 1 : 10, 1 : 20, 1 : 50 i t. p.

§. 10.

Podpisy na planach na budowę.

Plany przedłożone do zatwierdzenia mają być opatrzone podpisem właściciela gruntu przeznaczonego do zabudowania, albo tegoż umocowanego zastępcy, jakoteż autora planów.

§. 11.

Przeprowadzenie komisji przed udzieleniem konsensu na budowę.

Po wniesieniu podania o pozwolenie na budowę, Magistrat w najkrótszym czasie zbada projekt budowy przez komisję, złożoną z administracyjnego i technicznego urzędnika, a w razie potrzeby i fizyka miejskiego.

Do komisji tej mają być zawezwani: właściciel przeprowadzić się mającej budowy, albo jego pełnomocnik, kierujący budową, tudzież sąsiedzi. Komisya powinna odbywać się na miejscu budowy. Magistrat może jednak zarządzić komisję w urzędzie, wszelako i w takim razie służy interesowanym stronom prawo żądania oględzin na miejscu.

Komisya starać się będzie o usunięcie przeszkód w drodze dobrowolnej ugody. Jeżeli ugoda przyjdzie do skutku, zostanie na podstawie tejże udzielony konsens na budowę, o ile takowa ze względów publicznych może być uskutecznią. Gdyby zaś ugoda nie przyszła do skutku, rozstrzygnie władza do udzielania konsensu na budowę powołana o podniesionych zarzutach, o ile rozstrzygnięcie to należy do zakresu jej działania, oraz orzeknie, czy i o ile ze względów publicznych zamierzona budowa może być uskutecznią, a stosownie do tego albo odmówi konsensu na budowę, albo go udzieli z zastrzeżeniem co do zarzutów z tytułu prawa prywatnego uczynionych i pod tym ostatnim względem odeszle strony na drogę sądową, pozostawia-

jąc budującemu, by się przeciw podniesionym zarzutom zastrzegł w myśl postanowień ustawy cywilnej i przepisów postępowania sądowego, a według okoliczności budowę na własne niebezpieczeństwo rozpoczął lub rozpoczętą dalej prowadził (§. 472 proced. sąd. i §§. 340 - 342 kodeksu cywilnego).

Podniesione z tytułu prawa prywatnego zarzuty, których rozstrzygnięcie na drodze sądowej zostało zastrzeżeniem, mają być w załatwieniu podania wyraźnie wymienione. Protokół powyższego postępowania ma być podpisany przez wszystkie obecne strony.

§. 12.

Udzielenie konsensu. Zawiadomienie o takowym stron interesowanych. Rekursa tychże.

Na podstawie planów w §. 7. przepisanych i rozprawy, czy też protokołu komisji w §. 11. określonego, udziela się podającemu przy zwrocie jednego egzemplarza przedłożonych i klauzulą zatwierdzenia opatrzonych planów pozwolenie na budowę (konsens) bezwarunkowo lub też z ograniczeniami bliżej poszczególnionemi.

O udzieleniu lub odmówieniu konsensu, zawiadamia się podającego, tudzież wszystkie te strony, które przeciw zamierzonej budowie zarzuty podniosły. Przeciw orzeczeniu temu służy interesowanym droga rekursu. Rekurs powinien być wniesiony w przeciągu dni 14 od dnia doręczenia orzeczenia, w przeciwnym bowiem razie będzie bezwzględnie odrzucony.

Załatwienie podań o konsens na budowę ma być doręczone stronom w przeciągu dni 15, jeżeli zaś sprawa podlega rozstrzygnięciu Reprezentacji miasta, w przeciągu dni 30.

§. 13.

Konsens na budowę zakładów przemysłowych lub fabryk.

Przy budowlach na cele przedsiębiorstw przemysłowych, które w myśl ustawy przemysłowej wymagają zezwolenia władzy politycznej, ma być pertraktacja budownicza ile możliwości połączoną z pertraktacją przemysłowo-policyjną.

W każdym razie konsens na taką budowę może być udzielony dopiero po prawomocnem zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstwa.

§. 14.

Zakaz budowania bez konsensu, albo przed uzyskaniem tegoż.

Bez konsensu nie wolno budowy rozpoczynać. W razie rekursu orzeknie władza udzielająca konsens, czy przed rozstrzygnięciem rekursu przez właściwą władzę i pod jakimi zastrzeżeniami budowa może być rozpoczętą lub dalej prowadzoną, a do orzeczenia tego należy zastosować się bezwzględnie.

§. 15.

**Zastosowanie się do potwierdzonych planów. Zmiany
dozwolone. Sprostowanie planów.**

Od potwierdzonych planów nie wolno odstąpić bez zezwolenia władzy, chyba, że idzie tylko o takie zmiany, dla których według §. 2. wystarcza doniesienie miejskiemu Urzędowi budowniczemu. — W innych przypadkach należy przedłożyć do zatwierdzenia plan częściowy, wykazujący zmianę planu pierwotnego.

W razie zmian większych może władza zażądać planów należyście sprostowanych i wymienić takowe na plany pierwotne.

§. 16.

**Przechowanie potwierdzonych planów i konsensu
na miejscu budowy.**

Potwierdzone plany i konsens na budowę mają być zawsze dla użytku nadzorujących organów Magistratu przechowane na miejscu budowy.

§. 17.

Unieważnienie konsensu.

Konsens na budowę traci swoją ważność, jeżeli w przeciągu dwóch lat od udzielenia go, budowa nie została rozpoczęta, albo po rozpoczęciu przez dwa lata była zawieszona.

Dział II.

Przepisy szczegółowe o budowaniu.

A. Ze względu na kierownictwo budowy, tudzież na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

§. 18.

Odpowiedzialność za wykonanie budowy.

Wykonywaniem robót przy budowie kierować może tylko osoba upoważniona do tego w myśl ustaw obowiązujących. Kierownik budowy powinien przed rozpoczęciem tejże w księdze przeznaczonej na ten cel w Urzędzie budowniczym miejskim zapisać oświadczenie, że obejmuje odpowiedzialność za wykonanie budowy.

O każdej zmianie w osobie kierownika budowy należy donieść miejskiemu Urzędowi budowniczemu w przeciągu 24 godzin.

Nowe obejmujący kierownictwo budowy powinien w tymże czasie zapisać w Urzędzie budowniczym powyżej wskazane oświadczenie. W czasie zmiany w kierownictwie budowy, mają być roboty wstrzymane pod odpowiedzialnością właściciela budowy.

Kierujący budową odpowiada za umiejętne, dokładne i trwałe jej wykonanie, za użycie dobrych i celowi odpowiednich materiałów, za bezpieczeństwo wszelkich urządzeń pomocniczych w celu budowy

przedsięwziętych i w ogóle za przestrzeganie postanowień tej ustawy, oraz wszelkich odnośnych przepisów. Przez to jednakże nie jest wykluczoną odpowiedzialność i innych przy wykonaniu budowy zajętych osób, o ile takowe zawiniły.

§. 19.

Przepisy ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

O rozpoczęciu budowy należy zawiadomić miejski Urząd budowniczy najpóźniej 24 godzin przed jej rozpoczęciem.

Przy każdej budowie i naprawie budynku od ulicy należy ustawić znaki ostrzegające, lub w miarę potrzeby stosowne ogrodzenie; w wypadkach zaś, gdzie materiały budowlane, ziemia, narzędzia i t. p. na ulicy są złożone, albo gdzie drogi i place publiczne zostały rozkopane, należy nocną porą utrzymywać przed placem budowy latarnie oświetlone, a w razie potrzeby także straż nocną.

Każdą budowę nie wykluczając nasadzenia pięt, zmiany wiązań dachowych i t. p. w śródmieściu i bliższych albo więcej uczęszczanych ulicach na przedmieściu, należy przed rozpoczęciem roboty na czas jej trwania zagrozić od ulicy parkanem.

Przy budowach wykonywanych przy froncie ulicy, gdzie utrzymanie swobodnej komunikacji pieszej mogłoby być zagrożonem, należy dla zabezpieczenia przechodniów urządzić nad chodnikiem silny dach ochronny, lub ułożyć tymczasowy chodnik.

Co do opłat placowego za wysunięcie parkanu na ulicę, jako też za dozwolone wyjątkowo składanie materiałów budowlanych na ulicach i placach publicznych, obowiązuje taryfa opłaty placowego.

Składanie materiałów budowlanych, o ile takowe według poprzedzającego ustępu nie zostało wyjątkowo dozwolonem za opłatą placowego, niemniej gaszenie wapna na ulicach i placach publicznych jest zakazane. Ziemię z fundamentów wykopaną, tudzież rumowisko należy z ulic i placów publicznych bezzwłocznie uprzątnąć.

Przy rozbieraniu budynków należy dla uchylenia kurzu rozebrać się mające części poprzód zwilżać i nie wolno spuszczać rumowiska z góry inaczej, jak tylko w naczyniach lub trąbach zamkniętych; nie wolno również materiału drzewnego z dachu lub pięt na ulicę zrzucać, ale tylko spuszczać.

B. Ze względu na położenie budowy.

a) przy ulicach i placach publicznych.

§. 20.

Zabudowanie frontu przy ulicy.

W ulicach głównych wolno przy froncie stawiać tylko budynki główne, budynki zaś podrzędne służące na cele gospodarcze, przemysłowe, lub tym podobne, jako to: stajnie, wozownie, warsztaty, magazyny i t. p., mają być umieszczone w głębi w podwórzu.

Gdyby ze względu na położenie miejscowe, budynki te tylko przy froncie postawione być mogły, a względy publiczne nie stały

temu na przeszkodzie, pozwolenie na to może być wyjątkowo udzielonem. Natenczas wszakże należy budynki te opatrzyć odpowiednią fasadą.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej, w przeciwnym razie ich odległość powinna wynosić najmniej 6 m., a wtedy fasada przyczółka powinna być zastosowaną do fasady frontowej.

W ulicach głównych nie wolno stawiać przy froncie domów parterowych. Gdzieby to wyjątkowo zostało dozwolonem, tam należy wyprowadzić mury w takiej grubości, aby na nie w przyszłości można nasadzić piętro.

Budynki główne należy stawiać bezpośrednio w linii frontowej ulicy, jeżeli jednak zamierzonym jest utworzenie ogrodu lub zajazdu przed nimi, może być dozwolonem cofnięcie tychże od frontu pod następującymi warunkami:

- a) Budynek cofnięty powinien być tak budowanym, jak to przepisano dla domów frontowych. Wille pięknej architektury, w ogrodzie położone, mogą być wyjątkowo stawiane w całości lub częściowo jako budynki parterowe.
- b) Odstęp budynku od ulicy nie powinien wynosić mniej jak 6 m., na placu tym nie wolno stawiać podrzędnych budynków, jako to: budek do sprzedaży i t. p., nie wolno też używać go na skład lub w inny szpecący sposób.
- c) Odgraniczenie od ulicy winno być w takim razie sporządzone ze sztachet lub krat ozdobnych.

§. 21.

Wysokość budynków mieszkalnych.

Domów mieszkalnych nie wolno budować wyżej jak na trzy piętra nie licząc parteru.

Mezanin liczy się za piętro.

Domy jednopiętrowe mogą być wszędzie budowane przy froncie ulicy, bez względu na jej szerokość.

Domy dwu- lub trzy piętrowe wolno stawiać tylko tam, gdzie ich wysokość nie przewyższa szerokości ulicy w tem miejscu. Może być jednakże dozwolonem:

- a) w miejscu, gdzie dom już istniał, budować dom nowy w wysokości dawniejszego;
- b) w ulicy częściowo już zabudowanej wyprowadzić dom nowy do wysokości większej części domów tamże już istniejących.

W obydwu tych wypadkach wysokość budynku nie może przewyższać 16 metrów.

Jeżeli domy są cofnięte od frontu według warunków §. 20, wolno podnieść ich wysokość w miarę szerokości odstepu.

Wysokość budynku mierzy się od najwyższego punktu chodnika do górnej krawędzi gzymsu głównego.

§. 22.

Wysoki przy frontach.

- a) Schody przed domami, kraty i poręcze wystające, drzwi otwierające się na zewnątrz, jako też inne tego rodzaju przedmioty sięgające po za linię frontową, nie są dozwolone.
- b) Okna lub okiennice wychodzące na ulicę nieumieszczone w wysokości przynajmniej 3 m. nad chodnikiem, należy urządzić do otwierania na wewnątrz lub tak, aby nie sterczały na ulicę i zupełnie przylegały do muru.
- c) Balkony otwarte dozwolone są tylko w ulicach mających więcej niż 10 m. szerokości i powinny być zbudowane włącznie z poręczą z ogniotrwałego materiału. Balkony kryte dozwolone są tylko w ulicach najmniej 15 m. szerokich. Odległość ich od sąsiedzkiej realności ma wynosić najmniej 3 m., wyskok zaś nie może przewyższać 1.25 m. Długość balkonów krytych nie powinna zazwyczaj przechodzić szerokości odstepu między osiami dwóch okien, większa długość może być dozwoloną po rozpoznaniu rzeczy w każdym przypadku z osobna. Części dźwigające kryte balkony mają być sporządzone z kamienia lub żelaza.
- d) Na urządzenie wystaw sklepowych, godeł, markiz i t. p. należy postarać się o pozwolenie (w pierwszym wypadku z dołączeniem planów). Wysoki wystaw sklepowych nie powinny przewyższać 25 cm. Wszelkie godła, latarnie i t. p. powinny być umieszczone w wysokości najmniej 3 m., zaś markizy najmniej 2.25 m. nad chodnikiem, mierząc przy wiszących przedmiotach od punktu najniższego.
- e) Wysoki cokłów po za linie budowy dozwolone są przy domach frontowych aż do 10 cm. Gdyby z architektonicznych względów pożądanem było powiększenie wyskoku cokłów albo wysunięcie na chodnik ryzalitów, bram ozdobnych, filarów, kandelabrow i t. p. należy na to uzyskać osobne pozwolenie.

§. 23.

Wyprawa ścian zewnętrznych. Fasady domów frontowych.

Zmiany fasad budynków starożytnych.

Ściany zewnętrzne budynku z wyjątkiem fasad wykonanych w surowym materiale, należy wyprawić najpóźniej do lat dwóch po ukończeniu budynku. Fasady domów frontowych nie powinny sprzeciwiać się zasadom dobrego gustu, albo być malowane szpecącymi lub dla wzroku szkodliwymi kolorami.

Na fasadach starożytnych budynków, które mają wartość artystyczną, archeologiczną lub pamiątkową, nie wolno wykonywać żadnych zmian bez zezwolenia władzy.

§. 24.

Odgraniczenie od ulicy.

Każdą realność należy odgraniczyć od drogi publicznej. W śródmieściu i przy głównych ulicach przedmieść należy podwórza przy

realnościach w głębi zabudowanych odgraniczyć od ulicy murem, ogrody ozdobnymi sztachetami, zaś plac pod budowę w częściach miasta zabudowanych przynajmniej parkanem.

W odległych i ubocznych ulicach mają być podwórza odgraniczone od ulicy przynajmniej parkanem, zaś grunta do uprawy płotem lub baryerą.

§. 25.

Dachy, okapy i rynny.

Wszystkie dachy budynków zwrócone spadkiem ku ulicy powinny być opatrzone rynnami przynajmniej 25 cm. szerokiemi, jako też rurami spustowymi z ogniotrwałego materiału. Na dachach blachą krytych mają być rynny umieszczone nad okapem dachu, jednakże odstęp rynny od okapu nie powinien wynosić w najszerszym miejscu więcej jak 30 cm. Gdyby z architektonicznych lub innych względów wypadło szerokość tę przekroczyć, należy przez stosowny przyrząd zapobiedz zesuwanii się śniegu z odstepu tego.

Rury spustowe należy prowadzić o ile możności wprost do kanału. Gdzieby to ulegało trudnościom, należy wylot umieścić najwyżej 30 cm. nad chodnikiem.

Balkony powinny być opatrzone w rynny odpowiedniej szerokości, zaś rury spustowe prowadzone po frontowej ścianie budynku.

b) W podwórzach.

§. 26.

Wymogi przy budowach od strony i w obrębie podwórz.

Rozmiary podwórz. Świetlniki.

Przy budowach od strony i w obrębie podwórza należy uwzględnić wszelkie zachodzące stosunki miejscowe, kształt podwórza, położenie jego do słońca, rozmiary przypierających budynków, sposób użytkowania ubikacyi w tychże, stopień zabudowania sąsiednich realności, wymogi sanitarne, mianowicie, aby każda ubikacya służąca na pobyt ludzi była zaopatrzona obficie powietrzem i światłem, wreszcie wymogi ogniowo-policyjne. Przy tem uważać należy, ażeby przestrzeń niezabudowana wynosiła przynajmniej 25% całego obszaru, z czego większa połowa na dziedziniec przeznaczoną być winna. Odstąpienie od tego postanowienia może być dozwolone tylko wyjątkowo przy budynkach narożnych, lub gdzie dziedzińce kilku sąsiednich realności ze sobą się stykają, albo gdzieby grunt położony przy froncie między gruntami już zabudowanymi i otoczony sąsiednimi budynkami przy zachowaniu tego postanowienia nie mógł być zabudowanym.

Świetlniki mogą służyć tylko dla ubikacyj podrzędnych i powinny mieć, jeżeli dostarczać mają światło tylko jednemu oknu w każdym piętrze, przynajmniej 6, jeżeli zaś więcej oknom przynajmniej 10 m. kwadratowych obszaru.

§. 27.

Sień wchodowa. Bramy wjazdowe i przejazdy.

Szerokość sieni wchodowej powinna wynosić najmniej 1·60 m.

W realności, w której istnieją zabudowania na podwórzu albo mogą w myśl §. 26. powstać w przyszłości, należy urządzić bramę wjazdową we frontowym domu.

Szerokość takiej bramy powinna wynosić najmniej 2·20 m.

Jeżeli w jednej i tej samej realności jest kilka podwórz, powinny być urządzone z jednego do drugiego przejazdu o wskazanych wymiarach.

§. 28.

Brukowanie względnie szutrowanie podwórz.

Dziedzińce i podwórza, o ile na ogród nie są używane, należy wybrukować albo wyszutrować, w miarę potrzeby wyasfaltować i urządzić na nich brukowane ścieki dla odprowadzenia wody deszczowej.

§. 29.

S t u d n i e.

Studnie w obrębie realności, założone w pobliżu zbiorników lub kanałów, powinny być zabezpieczone odpowiednio od infiltracji. W śródmieściu, tudzież w bliższych częściach przedmieść, mają być opatrzone w pompę, w odleglejszych zaś mogą być zabezpieczone parapetem, najmniej 1 m. wysokim.

Studnie, zawierające wodę nieprzydatną do picia dla ludzi, powinny być zaopatrzone w sposób zwracający uwagę stosownym napisem ostrzegającym.

c) Przy granicach sąsiednich.

§. 30.

Odległość przedmiotu budowy od granic sąsiednich.

Odległość budynków od granic sąsiednich nie ulega ze względów publicznych żadnym ograniczeniom, z wyjątkiem zastrzeżeń §. 20. Postanawia się tylko, iż zbiorniki kloaczne lub nawozowe mają być oddalone od granicy sąsiedniej najmniej o 2 metry. Mniejsza odległość zawisła od zezwolenia sąsiadów.

C. Ze względu na użytkowanie.

§. 31.

Ogólne wymogi dla domów mieszkalnych.

Budynki przeznaczone na zamieszkanie powinny być tak zbudowane, aby ani bezpieczeństwu nie zagrażały, ani zdrowiu mieszkańców nie zagrażały. Powinny przeto być suche i zdrowe, mieć wystarczający przystęp powietrza i światła i być jak najlepiej zawarowane przeciw niebezpieczeństwu pożaru. Ściany zewnętrzne budynków tych nie powinny być wyprawiane wcześniej, jak w sześć miesięcy po pokryciu budynku dachem i po upływie jednej zimy.

§. 32.

**Wysokość ubikacyj mieszkalnych w świetle i nad terenem
Podział poziomy piętra parterowego.**

Ubikacje, w których ludzie mieszkać, spać lub zwykle przebywać mają, powinny mierzyć najmniej 2·85 m. wysokości w świetle przy poziomych posobach, zaś gdzie takowe są sklepione najmniej 3 m. mierząc w najwyższym punkcie sklepienia. Podłoga parterowych ubikacyj powinna być wzniesiona najmniej 50 cm. nad teren. Wyjątkowo dozwala się obniżenie aż do 15 cm. dla ubikacyj, które przeznaczone są na sklepy, jeżeli pod niemi są piwnice, a spód ziemny suchy, albo zabezpieczony sztucznie od zawilgocenia.

Podział poziomy piętra parterowego na dwie kondygnacje za pomocą pułapu dozwala się w lokalnościach służących na sklepy, jednakże nie wolno górnych ubikacyj zamieszkiwać, ale można używać takowych tylko na składy towarowe.

§. 33.

Pomieszkania w piwnicach.

Pomieszkania w piwnicach nie są dozwolone. Wyjątek stanowi się w tych tylko przypadkach, gdzie naturalna spadzistość terenu wymaga budowy znacznie nad poziom wzniesionych i świetlistych piwnic, a raczej suterrenów, albo jeżeli w domach ozdobnych z uwzględnieniem §. 20. w ogrodach położonych, na mieszkanie dla jednej tylko rodziny urządzonych, ubikacje w piwnicach służyć mają na kuchnie i inne podrzędne cele mieszkalne.

Natenczas wszakże należy uczynić zadość następującym warunkom:

- a) Spód ziemny powinien być zupełnie suchy.
- b) Mury przylegające do ziemi powinny być od zawilgocenia skutecznie zabezpieczone.
- c) Najmniej połowa całej wysokości piwnicy w świetle, w §. 32. ustanowionej, powinna leżeć po nad przyległym terenem, zaś okno powinno mieć najmniej 1 m. wysokości.
- d) Bezpośrednio na ulicę nie wolno drzwi urządzać.

§. 34.

Pomieszkania strychowe.

Pomieszkania w obrębie poddasza czyli strychu nie są dozwolone.

Wyjątek stanowią pojedyncze pokoje w pałacach lub wilach ozdobnych, których dachy ze względów architektonicznych mają strome kształty i tworzą przestronne poddasza, jednakże tylko wtedy, jeżeli pałace te lub wile urządzone są na mieszkanie dla jednej tylko rodziny i są wolno stojące, a pokoje te oddzielone są od strychu i sieni muryrowanymi lub przynajmniej ryglowami i tynkowanymi ścianami w myśl §. 40. i odpowiadają zresztą postanowieniom §. 31. i 32.

§. 35.

K u c h n i e.

Celem wypuszczania pary i wyziewów niezdrowych mają być w kuchniach urządzone pod sufitem otwory najmniej 15 cm. w kwa-

drat do osobnego komina wentylacyjnego, opatrzone drzwiczkami lub żaluzjami żelaznemi.

§. 36.

Piwnice i drewnutnie.

Każdy dom mieszkalny powinien być opatrzony w odpowiednią ilość piwnic na pomieszczenie drzewa opałowego.

Posadzka piwnic powinna się wznosić 15 ctm. po nad najwyższy stan wody zaskórnej, gdzie zaś to jest niemożliwe, powinny być piwnice nieprzepuszczalnie zbudowane.

Z piwnic nie wolno urządzać drzwi bezpośrednio na ulicę.

Gdzie wysoki stan wody zaskórnej albo techniczne przeszkody utrudniają budowę piwnic, należy w myśl §. 40. a) wybudować na pomieszczenie drzewa opałowego drewnutnie odpowiednich rozmiarów.

§. 37.

Mieszkanie stróża.

Mieszkanie stróża ma być umieszczone w parterze lub suterenie w myśl §. 33. urządzonym, w bliskości głównego wejścia do budynku, ma mieć najmniej 10 m. □ obszaru, światło bezpośrednie, zresztą ma odpowiadać w ogólności wymogom dla ubikacyj mieszkalnych postanowionym.

D. Ze względu na konstrukcyę.

§. 38.

Materyał i wykonanie budowy.

Wszelkie materyały do budowy użyte, niemniej wiązania i konstrukcyę powinny być takiej dobroci i wytrzymałości, jakiej wymaga cel budowy według ogólnie przyjętych i za dobre uznanych zasad technicznych. Nie wolno murować w porze, w której skutkiem mrozów zaprawa murarska traci własność spajania.

§. 39.

Wymiary cegieł zwykłych.

Cegły zwykłe mają mieć po wypaleniu następujące wymiary:

29 cm. długości

14 cm. szerokości

6·5 cm. wysokości.

§. 40.

Konstrukcyja ścian.

Co do konstrukcyi ścian postanawia się:

- a) Ściany zewnętrzne domów mieszkalnych, stajen i wszelkich budynków piętrowych, jako też takich, w których ogniska mają być urządzone, powinny być murowane przez wszystkie piętra z cegły lub kamienia. Budynki bez ognisk, jako to: wozownie, magazyny, drewnutnie i t. p. mogą być do wysokości 5 m. mierząc od terenu do okapu, budowane w pruski mur, czyli z drzewa wiązanego w ryglówkę, jednakże przedziały ry-

główek powinny być murowane cegłą, zaś te ściany, które do ulicy albo do granicy sąsiedzkiej przypierają; muszą być murowane całkowicie.

Ściany z drzewa można sporządzać tylko dla wolno stojących wychodków parterowych, altan, gołębników, kręgielni i t. p. albo w budynkach stawianych na krótki i ściśle ograniczony przeciąg czasu n. p. na widowiska, na skład materiałów lub narzędzi przy budowlach i t. p.

- b) Ściany wewnętrzne a mianowicie: ściany dźwigające pokłady belkowe, ściany kominowe, ściany ogniochronne, czyli mury ogniowe i ściany przedziałowe, powinny być murowane całkowicie z cegły. Gdzie ściany przedziałowe na piętrach nie trafiają na siebie z powodu podziału wewnętrznego, tam mogą one być zbudowane w pruski mur, o przedziałach cegłą na zaprawie wapiennej wymurowanych albo z dwóch warstw tarcie w krzyżujących się kierunkach zbitych. W obu razach należy powierzchnie drzewa wytrzeć i wyprawić. O oddaleniu tychże ścian od ognisk i kominów stanowi §. 46.

Budowanie ścian ryglowych bez wymurowania przedziałów, obustronnie tarciami pobitych jest wzbronione.

§. 41.

Grubość murów.

Ponieważ oznaczenie grubości murów zależnem jest od każdorazowych szczegółowych warunków, a mianowicie od wysokości piętr, rozpiętości ubikacyj, konstrukcyi i obciążenia pokładów belkowych, ilości i rozpiętości otworów i t. p., przeto postanawia się następujące ogólne dyrektywy:

- a) Przy murach ceglanych należy grubość ich zastosować do wymiaru zwykłych cegieł.

Można przeto zakładać mury tylko w grubości $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2 i t. d. cegieł. Grubość tę należy przy kotowaniu planów wyrażać, jak następuje:

mur	$\frac{1}{2}$	cegiły	gruby	przez	15	cm.
"	1	"	"	"	30	"
"	$1\frac{1}{2}$	"	"	"	45	"
"	2	"	"	"	60	"
"	$2\frac{1}{2}$	"	"	"	75	"
"	3	"	"	"	90	"
i t. d.						

Miary powyższe odnoszą się do murów surowych nie wyprawionych.

- b) Jeżeli mury przez założenie w nich licznych lub wielkich otworów są tak osłabione, że filary nie posiadałyby należytej wytrzymałości, gdyby ze zwykłego muru ceglanego były sporządzone, należy je murować z cegły mocno wypalanej na cemen-cie albo sporządzić z ciosu lub żelaza, co w planach powinno być uwidocznionem.

- e) Poniżej 75 cm. grubości nie wolno zakładać murów z kamienia łamanego.
- d) Mury pokładami belkowymi obciążone, a mianowicie :

Mury zewnętrzne

mają być w ubikacjach najwyższego piętra, mierzących więcej niż 6·5 m. rozpiętości, grubości 2 cegieł, poniżej 6·5 m. rozpiętości, grubości 1½ cegły.

W każdym niższym piętrze jakoteż w fundamentach należy mury pogrubić o ½ cegły.

Mury wewnętrzne

mają mieć w najwyższym piętrze grubości 1½ cegły.

Z następujących pięter mogą być każdorazowo dwa prowadzone w jednostajnej o ½ cegły stopniowo ku dołowi powiększającej się grubości.

- e) Mury nieobciążone, a mianowicie :

Mury zewnętrzne

w najwyższym i następującem niższym piętrze mają mieć grubość 1½ cegły, z następujących pięter mogą być każdorazowo dwa prowadzone w jednostajnej o ½ cegły stopniowo ku dołowi powiększającej się grubości.

Mury wewnętrzne

w najwyższym piętrze w ubikacjach posiadających więcej niż 6·5 m. rozpiętości, jako też w klatkach schodowych poniżej 4 m. szerokości, mają mieć grubość 1 cegły, zaś w ubikacjach poniżej 6·5 m. rozpiętości, grubość ½ cegły.

W pierwszym wypadku mogą być mury prowadzone przez najwyższe i następujące niższe piętro w jednostajnej grubości na 1 cegłę, powiększając takową stopniowo jak powyżej co drugie piętro.

W drugim przypadku należy mury ½ cegły grube w następującem niższym piętrze rozszerzyć do jednej cegły, prowadząc je odtąd co dwa piętra w jednostajnej grubości i powiększając takową stopniowo co drugie piętro jak powyżej.

Do klatek schodowych, które mają więcej niż 4 m. szerokości, odnoszą się przepisy dla murów zewnętrznych nieobciążonych.

- f) Mury piwniczne i fundamentowe należy założyć o 15 cm. mocniej, aniżeli mury parterowe.

§. 42.

Mury ogniowe.

Poddasza domów sąsiednich do siebie przypierających albo budynków mających więcej niż 30 m. długości, należy oddzielić murami ogniowymi.

Mury te mają być o 50 cm. po nad dach wyprowadzone, grubość ich ma wynosić najmniej 1 cegłę, przy wysokości zaś nad 3 m.

mają być odpowiednio filarami wzmocnione. Nie wolno w nie wpuszczać belek ani wiązań dachowych, a oprócz drzwi nie wolno urządzać w nich żadnych innych otworów.

Drzwi te mają być żelazne, osadzone w kamiennej oprawie albo w ramach żelaznych i urządzone w ten sposób, by własnym ciężarem każdorazem się zamykały.

§. 43.

P o s o b y.

Posoby piwnic powinny być sklepione, a mianowicie do rozpiętości 3 m. w grubości najmniej $\frac{1}{3}$ cegły. Po nad tę rozpiętość, jako też posoby w bramach przejazdowych i w miejscach, gdzie są nagromadzone ciężary, mają być sklepione w stosownej grubości w miarę rozpiętości i obciążenia.

Posoby na piętrach mogą być sklepione albo sporządzone z belek.

W sieniach, przejazdach i klatkach schodowych należy użyć do posób belek dyblowanych.

Pokłady belkowe na piętrach powinny być opatrzone powalą nakrytą rumowiskiem albo piaskiem, jako też sufitem trzećcinowanym i wyprawionym.

W ubikacjach, w których belki pokładowe dłuższe są niż 6·5 m., tudzież we wszystkich budynkach na cele publiczne przeznaczonych, mają być urządzone podstropy.

Odmienne postanowienie może nastąpić wyjątkowo i w każdym przypadku z osobna.

Powała strychowa powinna być nakrytą rumowiskiem, a na tem posadzką z cegieł, której szpary powinny być zalane zaprawą wapienną lub gliną. W budynkach parterowych strop od strony strychu może być wyłożony polepą z gliny.

§. 44.

Schody, klatka schodowa.

W każdym domu mieszkalnym powinna istnieć komunikacja za pomocą schodów, jedna lub więcej według wielkości budynku, na strych, do piwnicy, na podwórze i na ulicę.

W domach parterowych i jednopiętrowych dozwolone są schody drewniane.

W domach dwu lub trzypiętrowych powinny być schody urządzone ogniotrwałe, t. j. z kamienia, żelaza lub podsklepienie z drewnianymi stopniami. Boczne schody, jeżeli są w połączeniu z głównymi ogniotrwałymi, mogą być sporządzone z drzewa.

Szerokość schodów głównych w budynkach parterowych i jednopiętrowych ma wynosić najmniej 1·10 m., w budynkach zaś dwu- i trzypiętrowych, we wyższych piętrach najmniej 1·10 m., w niższych 1·25 m.; szerokość schodów bocznych nie powinna wynosić mniej jak 1 metr.

Wysokość stopni schodów głównych nie powinna mierzyć więcej jak 16 cm., a schodów bocznych więcej jak 18, zaś szerokość stopni schodów głównych mniej jak 29 cm., a schodów bocznych mniej jak 26 cm. w linii podziałowej. Linie podziałową przyjmuje się w odstępnie 45 cm. od ściany. Stopnie klinowe powinny mieć w najwęższym miejscu najmniej 12 cm. szerokości.

Poręcze schodów mają być 1 metr wysokie i muszą być tak urządzone, ażeby zesuwanie się po nich było niemożliwym. Przy schodach o stopniach klinowych należy urządzić poręcze od ściany.

Komórki i t. p. pod schodami, ogniska zaś, otwory kominowe i t. p., w klatce schodowej są wzbronione tam, gdzie schody nie są ogiotrwale sporządzone.

Klatka schodowa powinna być oddzieloną od strychu pełnym murem i sklepieniem, albo posobą z belek dyblowych i powinna być od dołu wytrzciniwana i wyprawiona, od strychu zaś opatrzona posadzką ceglana lub polepą na rumowisku.

Drzwi na strych prowadzące mają być żelazne i osadzone w ramie żelaznej albo w węgarach kamiennych, a przynajmniej, jeżeli są drewniane, muszą być z odzwiami od strony strychu obite blachą żelazną. Drzwi leżące, urządzone tylko do podnoszenia, nie są dozwolone.

§. 45.

Fundamentowanie i izolowanie od wilgoci.

Mury fundamentów wolno zakładać tylko na przydatnym na ten cel rodzimym gruncie, albo na podfundamentowaniach, nigdy zaś bezpośrednio na gruncie grzęskim lub nasypanym. Jeżeli w grzęskim gruncie mają być użyte podfundamentowania drewniane, należy je założyć najmniej 30 cm. poniżej stanu wody zaskórnej, której wysokość Władza w każdym wypadku oznaczy.

Budynki w wilgotnym gruncie muszą być opatrzone przeciw szerzeniu się wilgoci warstwą izolacyjną założoną 30 cm. poniżej podłogi parteru, a sporządzoną albo z lanego asfaltu w grubości najmniej 1 cm., albo z arkuszowego w grubości najmniej 0.5 cm., lub z 4 warstw cegieł na zaprawie hydraulicznej, albo też z innego skutecznego środka, który przez Władzę będzie dozwolonym.

§. 46.

Palowiska.

a) Ogólne przepisy.

Wszelkie palowiska należy tak urządzić, aby z nich pożar powstać nie mógł i aby dymem lub sadzą nie zanieczyszczały powietrza w sposób przykry dla ogółu.

Przy urządzaniu większych palowisk na cele przemysłowe, jak np. suszarnie i t. p. należy przedłożyć szczegółowe plany, na podstawie których ustanowione będą warunki urządzenia tych palowisk.

b) Ogniska otwarte. PrzedSIONKI kominowe.

W lokalnościach, w których wyrabiają się albo gromadzą materiały łatwo zapalne, nie wolno urządzać otwartych ognisk.

W ubikacjach, które nie są przesklepione, należy nad ogniskiem otwartem umieścić ogniotrwałą kapę tak, aby na około po za krawędzie o 30 cm. wystawała.

Dym z otwartych ognisk wolno odprowadzać tylko kominami przełazowymi. Podłogę do koła ogniska należy opatrzyć posadzką ogniotrwałą w szerokości 60 cm. PrzedSIONKI kominowe należy budować z kamienia lub cegły, przesklepić i opatrzyć posadzką ogniotrwałą i drzwiami żelaznymi, albo przynajmniej z wewnątrz blachą pobitemi, osadzonemi w ramie kamiennej lub żelaznej.

c) Kominy.

Wszelkie kominy należy wyprowadzać na fundamencie, albo opierać je na murowanych filarach, arkadach, sklepieniach, lub żelaznych podporach, w żadnym zaś przypadku nie wolno ich opierać na belkach drewnianych.

Otwór kominów powinien mierzyć:

dla kominów przełazowych najmniej 45 cm. w szerokości, a 48 cm. w długości;

dla kominów wązkich czyli rosyjskich, które tylko w przekroju okrągłym mogą być wyprowadzone 16 cm. albo 25 cm. w średnicy.

Kanały wentylacyjne nie podlegają ograniczeniom.

Co do kominów fabrycznych dane będą szczegółowe postanowienia w każdym przypadku z osobna.

Kominy przełazowe powinny być urządzone nad ogniskami otwartymi, niemniej przy piecach piekarskich i wędzarniach; jeżeli nie są umieszczone bezpośrednio nad ogniskami, winny mieć łatwo przystępne otwory włazowe, jeżeli są szersze nad 55 cm. należy je opatrzyć w takie przyrządy, aby przełączenie było możebnem dla kominiarza.

Do jednego i tego samego komina wolno wpuszczać dymy tylko z palowisk umieszczonych na tem samem piętrze, a mianowicie do komina 16 cm. szerokiego dwa dymy, do komina 25 cm. trzy lub cztery dymy.

Przekrój kominów wązkich powinien w całej długości być jednostajny, niemniej powinny one być prowadzone o ile możności w pionowym kierunku.

Większa pochyłość aniżeli pod 60-tym stopniem do poziomemu nie jest dozwoloną i tam tylko dopuszczalną, gdzie to jest nieuniknionem. W takim razie jednakże w miejscach, gdzie zmienia się kierunek, należy umieścić otwory do czyszczenia.

Policzki kominów powinny mieć najmniej $\frac{1}{2}$ cegły grubości; jeżeli zaś kominy mocnemu rozgrzaniu podlegają, jak przy piecach piekarskich, albo ogień łatwo udzielić mogą, jak przy wędzarniach należy policzkom dać grubość najmniej 1 cegły.

Jeżeli kominy znaczną mają wysokość albo wolno stoją, należy powiększyć grubość policzków w miarę potrzeby według zasad statyki.

Od wewnętrzznego obwodu komina ma być wszelkie drzewo odalone najmniej o $\frac{1}{2}$ cegły.

Dolne wyciory kominów wązkich mają być o ile możności sprowadzone do piwnic; tak na dole, jak na poddaszu należy urządzić w nich otwory do czyszczenia w szerokości przekroju kominowego 25 cm. wysokie. Otwory te mają być o ile możności przystępne z korytarza strychowego, zamknięte podwójnemi od siebie odstającemi na felce zapadającemi żelaznemi drzwiczkami i według piętr i ubikacyi numerowane. Na poddaszu należy je umieścić w wysokości 1 m. nad polepą albo posadzką, lub też nad pomostem.

Od otworów tych ma być wszelkie drzewo oddalone najmniej o 60 cm., w przeciwnym razie obite blachą.

Rury piecowe mają być oddalone od sufitu najmniej o 60 cm.

Jeżeli kominy wązkie nie są wewnątrz murowane, osobno na ten cel uformowanemi cegłami albo wykładane rurami glinianemi, powinno być ich wnętrze gładko wytynkowane.

W obrębie strychu powinny być kominy na zewnątrz wyprawione; jeżeli przechodzą przez szczyt dachu, powinny być wyprowadzone przynajmniej 60 cm. nad tenże; jeżeli zaś w innych miejscach dach przebija, przynajmniej 1 m. nad dach albo 60 cm. nad szczyt tegoż.

Nagłówki kominów na domach piętrowych powinny być nakryte płytami kamiennymi.

d) Piece piekarskie. Wędzarnie.

Piece piekarskie powinny być przesklepione podwójnem sklepieniem.

Ściany wędzarni powinny być sporządzone całkowicie z cegły i opatrzone drzwiami żelaznemi, a nadto hakami albo prętami żelaznemi, w murze osadzonemi do zawieszania wędlin.

e) Piece pokojowe. Kominy blaszane.

Piece, które bezpośrednio na podłodze stoją, należy podmurować w wysokości 30 cm. Jeżeli stoją na nóżkach, wystarcza podmurowanie na 15 cm.

Piece żelazne, które nie stoją na nóżkach, należy stawiać na podmurowaniu z cegły lub kamienia 15 cm. wysokiem.

Przed palowiskami w kominkach pokojowych, tudzież przed drzwiczkami ogniowemi, tak pieców jak kuchni, należy, jeżeli posadzka nie jest ogniotrwałą, wyłożyć ją materiałem ogniotrwałym.

Zastąpienie murowanych kominów rurami blaszanemi wewnątrz budynku, prowadzenie takowych przez ściany drewniane, zwłaszcza wypuszczanie ich w ścianach zewnętrznych na ulicę lub podwórze, niemniej używanie pieców żelaznych w miejscach, gdzie się wyrabia lub gromadzi materiał łatwo zapaleniu podlegający, jest zakazane.

W razie urządzenia pieców i kuchni do opalania węglem kamiennym, wzbronionem jest używanie wszelkich takich przyrządów, jak zasuwki, zatyczki, tak zwane klucze, klapy i t. p., któreby zamykały szczelnie piece i kuchnie od kominów i wstrzymywały uchodzenie do tychże szkodliwych gazów.

§. 47.

Dachy, gzymsy, okapy, dymniki.

Wiązania czyli stolce dachowe należy budować oddzielnie od powały strychowej, jako też od muru ogniowego i nie wolno ani w powałę ani w mur ten wpuszczać części konstrukcyjnych.

Pokrycie dachów na wszystkich budynkach w obrębie śródmieścia i przedmieść zwarto zabudowanych, jako też na wszystkich domach piętrowych należy uskutecznić z ogniochronnego materiału.

Gzymsy okapowe wolno sporządzać tylko z cegły, kamienia lub blachy.

Dymniki na dachach należy opatrzyć oknami lub okiennicami blachą pokrytymi do zamknięcia.

§. 48.

Ganki zewnętrzne.

Ganki zewnętrzne czyli korytarze otwarte na podwórzowych frontach budynków należy oprzeć na krokwistynach albo podporach z ogniotrwałego materiału i opatrzyć ogniotrwałymi poręczami. Gdzie ganki te tworzą jedyny przystęp do ubikacyj mieszkalnych albo schodów, mają być zbudowane całkowicie z ogniotrwałego materiału szerokości najmniej 1·25 m.

Jeżeli ganki przy wilach w §. 33. i 34. uwzględnionych stanowią architektoniczne przyozdobienie, mogą być sporządzone całkowicie z drzewa.

§. 49.

Okna górne czyli latarnie w dachach.

Latarnie w dachu powinny być murowane całkowicie z cegły i zamknięte ogniotrwale od poddasza.

Ramy okien i pręty przedzielające należy sporządzić z żelaza.

§. 50.

W y c h o d k i.

W parterze i na każdym piętrze domów mieszkalnych lub dla pobytu ludzi przeznaczonych, powinny istnieć wychodki odpowiednio umieszczone, łatwo przystępne, w takiej ilości, ażeby na dwa mieszkania przynajmniej 1 wychodek przypadł.

Dla wil piętrowych położonych w ogrodzie i urządzonych na mieszkanie dla jednej tylko rodziny, wystarczają wychodki parterowe.

W domach parterowych mogą być wychodki urządzone na podwórzu oddzielnie od budynku.

Wychodki należy oświetlić oknem umieszczonem w ścianie zewnętrznej i urządzić w nich odpowiednią wentylację celem odprowadzenia wyziewów. Drzwi wychodków powinny szczelnie przystawać, zaś siedzenia mieć dobrze przylegające przykrywki.

Rury spustowe i gańce w wychodkach należy urządzić z kruszcem lub z gliny kamionkowej na ten cel wyrabianej z polewą wewnątrz.

Dla wentylacji rur spustowych należy urządzić odpowiednie przedłużenie takowych po nad dach.

Drewniane szalowania spustów w wychodkach są wzbronione.

§. 51.

Kloaki i kanały.

Wszelkie odchody i nieczystości powinny być zbierane:

- a) w murowanych zbiornikach kloacznych lub
- b) w beczkach.

Do a.) Budowę zbiorników kloacznych należy wykonać tak, aby z nich wszelkie nieczystości mogły być wywożone, tam zaś gdzie połączenie zbiorników z kanałem publicznym jest możliwe, lub gdzie połączenie zbiornika z wodą bieżącą przez władzę szczegółowo w każdym wypadku dozwolonem zostanie, ażeby tylko płynne nieczystości do kanału publicznego lub do wody bieżącej odpływały.

Zbiorniki kloaczne mają mieć najmniej 7 mtr. sześciennych wymiaru i powinny być zbudowane w jak największej możliwej odległości od studzien, samoistnie, oddzielnie od innych budynków, gdyby zaś w szczególnym wypadku dopuszczonem było częściowe umieszczenie zbiornika kloaczego wewnątrz budynku, w takim razie musi być takowy założony bez związku z murami tego budynku.

Ściany, tudzież posadzkę zbiornika kloaczego, należy wykonać z cegły do stopniałości wypalanej na zaprawie cementowej, a to ściany w grubości najmniej 1½ cegły, zaś posadzkę z 4 warstw cegieł płazem kładzionych. Oprócz tego należy ściany tudzież dno z wewnątrz wytynkować zaprawą cementową, starannie gładzoną z wyokrągleniem wszelkich kątów i rogów i ze spadkiem ku jednemu punktowi. Nakrycie zbiorników powinno być sporządzone szczelnie, opatrzone otworem do czyszczenia najmniej 75 cm. w kwadrat mierzącym i pokryte warstwą ziemi, gruzu lub t. p. najmniej 30 cm. grubą.

Inne również szczelne konstrukcje zbiorników nie są wykluczone.

Gdzie połączenie zbiornika kloaczego z kanałem publicznym lub bieżącą wodą może być uskuteczniomem, ma być urządzony w zbiorniku tak zwany dywizor czyli oddzielnik t. j. ściana dziurkowana z kruszcu, drzewa albo murowana na cemencie z cegieł do stopniałości wypalonych z pozostawieniem szpar 1 cm. szerokich, poniżej której przefiltrowane płyny, otworem w zbiorniku na ten cel zostawionym, odprowadzone być mogą do kanału publicznego lub, gdzie to szczegółowo dozwolonem będzie, do płynącej wody, a to w obrębie ulic i placów publicznych kanałem murowanym, albo rurami kamionkowymi lub żelaznemi, gdzie zaś kanał publiczny jest drewniany, tudzież w obrębie realności prywatnych, kanałem drewnianym.

W wypadku powyższym należy wpust ścieków wodnych i zlewów pomyjowych umieścić na odpływie po za zbiornikiem kloacznym, w każdym razie urządzić w miejscu tem pneumatyczne zamknięcie kanału.

Gdzie w wychodkach rury spustowe sporządzone są z żelaza, można do tychże sprowadzić wodę z rynien dachowych.

Kanały powinny być murowane w formie jaja z kamienia lub cegły do stopniałości wypalanej albo też wykonane z betonu, w obrębie budynków, ulic i placów przesklepione, lub mocnymi płytami kamiennymi szczelnie przykryte i opatrzone w odstępach najdalej 50 m. kominami dla wstępu, które szczelnie przykryć należy wiekami kamiennymi lub żelaznymi. Posadzka kanału ma być wykonaną z cegieł sztorcem stawianych albo z ciosów kamiennych lub płyt kamionkowych odpowiednio przyrządzonych. Do wysokości 50 cm. od posadzki winne być co najmniej fugi wewnętrzne kanału wypełnione cementem i starannie wygładzone. Jeżeli kanał przechodzi przez mury budynku, winien być w grubości tychże przeprowadzony bez przerwy, samoistnie i oddzielnie. Gdzie dopuszczoną będzie budowa kanału drewnianego, winien być takowy wykonany szczelnie po za obrębem budynków, w jak największej możliwej odległości od studzien, i od spodu tudzież z boków zabezpieczony od przeciekania warstwą co najmniej 25 cm. grubą łą lub tłustej gliny w stanie wilgotnym mocno i dokładnie ubitej.

Celem przewietrzania kanału należy założyć komin wentylacyjny, umieszczony ile możności pomiędzy często ogrzewanymi kominami.

Jeżeli gmina miasta Lwowa ze względów publicznych uzna za potrzebne, mogą być kanały prywatne leżące pod drogami i placami publicznymi nabyte przez gminę, a to w razie nieprzyjścia do skutku dobrowolnej ugody, nawet w drodze wyłączenia w myśl obowiązujących w tej mierze przepisów.

Do b) przy systemie beczkowym powinien być otwór pomiędzy rurą spustową a beczką opatrzony wiekiem szczelnie zamykającym się, zaś komórka, w której się mieszczą beczki, powinna być tak wielką, aby w niej dwóch ludzi około beczki wygodnie poruszać się mogły, niemniej powinna mieć odpowiednio urządzony otwór dla przystępu robotników i podnoszenia względnie spuszczenia beczek.

§. 52.

Stajnie, składy słomy i siana.

Posoby stajen, nad którymi pomieszkania się znajdują, powinny być sklepione, dla zapobieżenia zaś szerzeniu się wyziewów, należy w stajniach urządzić kanały wentylacyjne i wyprowadzić je po nad dach. Gdzie stajnie mieszczą się w osobnym na ten cel budynku, wystarcza posoba z belek opatrzona powalą i polepą z gliny albo posadzką na poddaszu i z dołu sufitowana.

Składy na słomę i siano należy oddzielić od innych budynków albo lokalności murem ogniowym w myśl §. 42.

Ścieki stajenne należy tak urządzić, aby zanieczyszczenie spodu ziemnego albo zawilgocenie murów nastąpić nie mogło.

§. 53.

G n o j o w n i k i.

Gnojowniki powinny być urządzone o ile możności najdalej od studzien i opatrzone ścianami i posadzką nieprzepuszczalną, jakoteż mocnemi, szczelnie zamykającemi się wiekami. Co do konstrukcyi gnojowników obowiązują przepisy postanowione w §. 51. dla zbiorników kloaczych.

§. 54.

P o d d a s z a.

Dla ochrony materyałów i robót rękodzielniczych od wpływów atmosferycznych, dozwala się stawiać poddasza czyli szopy otwarte na filarach murowanych albo słupkach drewnianych.

Jeżeli poddasza do granicy sąsiedzkiej przypierają, należy je zabezpieczyć z tej strony murem ogniowym w myśl §. 42. Co do pokrycia tych budynków obowiązuje §. 47.

e) Ze względu na szczegółowe przeznaczenie budynku:

§. 55.

**Ogólne postanowienia co do budynków przeznaczonych na
szczegółowe cele.**

Przy budowlach przeznaczonych na szczegółowe cele, jako to: na kościoły, domy modlitwy, szkoły, teatru, sale widowisk, koncertów, zabaw i t. p. ustanawiane będą ze względów budowniczych, ogniowych i zdrowotnych szczegółowe warunki w każdym poszczególnym przypadku.

Dział III.

Budowy służące na cele przemysłowe.

§. 56.

Uwagi ogólne co do budynków przemysłowych

Jako budynki przemysłowe w przeciwstawieniu do domów mieszkalnych rozumieją się: fabryki, zakłady warstutowe i magazyny.

Budynki przemysłowe dzielą się na:

- a) izolowane,
- b) nieizolowane.

§. 57.

Budynki przemysłowe izolowane — odstęp izolacyjny. — Budowa domów fabrycznych izolowanych. — Budowa domów mieszkalnych przy budynkach przemysłowych izolowanych.

Budynki przemysłowe albo kompleksy tychże uważane są za izolowane, jeżeli ich każdy punkt oddalony jest od innych budynków i granic sąsiednich najmniej 20 mtr.

Szerokość ulic, jako też potoków publicznych wlicza się w to oddalenie.

Jeżeli zakłady fabryczne przypierają bezpośrednio do innych takich samych zakładów, w takich razach wystarcza oddalenie 10 m.

Odstępu izolacyjnego zabudować nie wolno.

Budynki fabryczne izolowane nie mające więcej jak jedno piętro wysokości, w których nie wyrabiają się ani się gromadzą przedmioty łatwo podlegające zapaleniu, mogą być z wyjątkiem ścian kominowych albo tych, które do ulic przypierają, budowane z ryglówki o przedziałach murowanych cegłą.

Domy mieszkalne przy budynkach fabrycznych izolowanych, niemające więcej jak jedno piętro wysokości i służące dla właściciela, urzędników i robotników, mogą być budowane z ryglówki jak powyżej z uwzględnieniem przepisów §. 46. Jeżeli domy te przypierają do warsztatów, mają być od takowych oddzielone murem ogniowym, niemniej ściany do ulic przypierające mają być prowadzone z pełnego muru.

§. 58.

Budynki przemysłowe nieizolowane i domy mieszkalne przy nich.

Budynki przemysłowe położone w mniejszem oddaleniu niż 20 m. od innych budynków lub granic sąsiednich, jako też domy mieszkalne przy nich położone, podlegają przepisom ustanowionym w niniejszej ustawie dla zwykłych budynków.

§. 59.

Szczegółowe przepisy dla budynków przemysłowych.

Do wszystkich budynków przemysłowych bez różnicy odnoszą się następujące przepisy:

- a) Na budowę tychże należy przedłożyć plany jak to przepisane w §. 8. dla zwykłych budynków.
- b) Budynki, w których mieszczą się kotły parowe, mają być stawiane w jak największej odległości od ulic i od innych zabudowań, w których ludzie zazwyczaj się znajdują; gdzie zaś to nie jest możebnem, powinny być od tychże oddzielone murem najmniej na 2 cegły grubym i lekko nakryte, w żadnym zaś razie nie mogą być przesklepione.
- c) Palowiska mają odpowiadać przepisom §. 46.
- d) Ubikacje warsztatowe mają mieć najmniej 3 m. wysokości i powinny być opatrzone w odpowiednią wentylację.
- e) Odpływ nieczystych lub cuchnących płynów ma być tak urządzony, aby takowe otoczeniu nie były dokuczliwe lub szkodliwe.
- f) Wychodki i pisoary dobrze wentylowane mają być umieszczone w odpowiedniej ilości.
- g) Za siłę i trwałość budynków, w których nagromadzają się towary lub produkta surowe, albo w których maszyny są ustawione, odpowiada właściciel.

- h) Pokłady belkowe mogą być oparte na podciągach i podporach żelaznych a nawet drewnianych, jeżeli w budynku nie mają się wyrabiać albo gromadzić przedmioty łatwo podlegające zapaleniu.
- i) Powąła pokładów belkowych może równocześnie służyć za podłogę, która nie potrzebuje być sufitowaną.
- k) Ściany przedziałowe mogą być sporządzone z drzewa z wyjątkiem tych miejsc, gdzie się wyrabiają lub gromadzą przedmioty łatwo podlegające zapaleniu.
- l) Wiązania dachów mogą być oparte bezpośrednio na pokładach belkowych.
- m) W każdym budynku przemysłowym o więcej piętrach muszą być ogniotrwałe schody ratunkowe, które w razie pożaru dostaćby się można z budynku na zewnątrz. Schody ratunkowe powinny być w murowanem obudowaniu i mieć strop czyli posobę ogniotrwałą.

W obszernych fabrykach powinno być więcej schodów ratunkowych i to tak rozłożonych, ażeby odległość do schodów ratunkowych z każdego punktu nie wynosiła więcej jak 40 m. Jeżeli schody takie służyć mają w razie niebezpieczeństwa nie dla większej liczby ludzi jak 50, muszą mieć co najmniej 1·3 m. szerokości, jeżeli są prostoramiennne, zaś 1·6 m. szerokości, gdyby schody były założone o stopniach klinowych. Na każde 50 ludzi więcej powinna być szerokość powiększona o 0·15 m.

Dla ułatwienia komunikacyi mogą być schody te umieszczone na zewnątrz budynku w obrębie izolacyjnym zakładu.

Dział IV.

Wyjątkowe postanowienia dla budowl na gruntach od miasta odległych.

§. 60.

Ogólne uwagi.

Dla budowl nie wyższych jak na jedno piętro na gruntach odległych od przedmieść gęściej zabudowanych, albo na takich, które ze względu na swe położenie za stosowne ku temu uznane będą, mogą być dozwolone pewne ułatwienia w budowie, jeżeli przeznaczenie budynku albo otoczenie jego nie wymaga szczególniejszej mocy budowy, albo bezpieczeństwa od pożaru.

§. 61. (do §. 28.)

Szutrowania podwórz.

Szutrowanie podwórz nie wymaga się.

§. 62. (do §. 32.)

Wysokość ubikacyi mieszkalnych.

Wysokość ubikacyi mieszkalnych może być obniżoną do 2·5 m.

§. 63. (do §. 34.)

Zamieszkanie pokoi strychowych.

Zamieszkanie pokoi strychowych jest dozwolone pod warunkiem osufitowania posoby i wszelkich drewnianych ścian przystępu i lokalności samych, jako też ścisłego zachowania przepisów §. 46.

§. 64. (do §. 36.)

Drewnitnie.

Na skład materiału opałowego mogą służyć komórki drewniane.

§. 65. (do §. 40.)

Konstrukcja ścian.

Wszelkie parterowe budynki, które oddalone są od najbliższych granic sąsiednich najmniej 20 m. mogą być budowane w całości z drzewa.

Budynki parterowe w mniejszem oddaleniu mogą być zbudowane z drzewa ryglowego o podziałach wymurowanych należyście cegłą.

Budynki piętrowe powinny być budowane z twardego materiału. Wyjątek stanowią wile stawiane na letnie pomieszkanie w ozdobnym stylu, jeżeli oddalenie ich od granicy sąsiedniej wynosi najmniej 20 m. Ściany kominowe powinny być jednakże murowane z cegły i przepisy §. 46. ściśle zachowane.

§. 66.

Materiał do budowy.

Używanie sztucznych surogatów, a mianowicie betonu, pisé, cegieł wapiennych i t. d. jest dozwolonem. Co do ilości piętr, grubości murów i t. d. wydane będą w miarę okoliczności każdorazowo szczegółowe postanowienia.

§. 67. (do §. 47.)

Wiązanie dachów i ich pokrycie.

Wiązania dachów mogą być oparte na belkowaniach strychowych.

Używanie gontów na pokrycie dachów, niemniej tektury i t. p. materiałów jest dozwolonem, pokrywanie słomą wzbronionem.

§. 68. (do §. 50.)

Wychodki.

Wychodki powinny być opatrzone dołem kloaczny, co najmniej dylami ocembrowanym, lub też beczkami do wywożenia kału odpowiednio urządzone. Rury spustowe w wychodkach mogą być sporządzone z trąb drewnianych szczelnie spojonych i wewnątrz osmołowanych.

Dział V.

Postępowanie po ukończeniu budowy.

§. 69.

Uporządkowanie na placu budowy.

Po ukończeniu budowy należy niezwłocznie zasypać wszystkie z powodu budowy powstałe jamy, uprzątnąć pozostały materiał budowlany, rusztowania, ziemię, gruz i t. p. i przyprowadzić wszystko w około budowy, co z jej powodu zmienionem lub uszkodzonym zostało, kosztem własnym do stanu odpowiedniego.

§. 70.

Pozwolenie na zamieszkanie.

Nowo wzniesiony budynek nie powinien być wzięty w użytek pierwej, dopóki Magistrat nie udzieli na to pozwolenia, przekonawszy się przez komisję zesłaną na miejsce, iż przeciw użytkowaniu nowej budowy nie zachodzą żadne przeszkody ze względów budowniczo-ogniowo i sanitarno-policyjnych.

W szczególności postanawia się, iż budynki piętrowe murowane nie mogą być zamieszkałe w tym samym roku, w którym budowa ich rozpoczęta została.

Gdyby budujący przeprowadził zmiany, które w planie konsensowym lub w dodatkowych planach nie były uwidocznione, albo wykonał takie urządzenia których w planach się nie uwidacznia, albo też zaniechał takich urządzeń, które ze względów ogniowo i sanitarno-policyjnych są koniecznymi, w takim razie orzeknie Magistrat, czy i o ile przed uskutecznieniem takowych, względnie przed ich usunięciem wzięcie w użytek nowego budynku nastąpić może, jakoteż w jakim przeciągu czasu i pod jakimi rygoremi nakazane zmiany powinny być wykonane.

Komisyjne oględziny mają nastąpić w przeciągu 8 dni po wniesieniu podania, a w następnych 8 dniach ma być załatwienie podania stronie doręczone.

Dział VI.

Utrzymanie istniejących budynków.

§. 71.

Konserwacja budynków.

Każdy właściciel jest obowiązany utrzymywać realność swoją w dobrym stanie, czysto i porządnie i nie powinien dopuścić, aby budynki w skutek zaniedbania zagrażały bezpieczeństwu publicznemu, oddziaływały szkodliwie na zdrowie mieszkańców, szpeciły ulice publiczne, albo sprzeciwiały się wymaganiom porządku i czystości; obo-

wiązany jest przeto każdą powstałą wadliwość, nawet bez wezwania do tego ze strony władzy, usunąć w myśl niniejszej ustawy.

Gdyby właściciel na wezwanie władzy nie usunął powstałych wadliwości w oznaczonym terminie w myśl niniejszej ustawy, albo gdyby budowa rozpoczęta dłużej niż trzy lata była zawieszoną i mimo wezwania władzy w oznaczonym terminie nie została wykończoną albo uprzątniętą, władza przymusowymi środkami zarządzi opróżnienie części lub całego budynku, albo też rozebranie i uprzątnięcie rozpoczętej a niewykończonej budowy.

§. 72.

Budynki zaważeniem się gromzące.

W razie zagrażającego niebezpieczeństwa może Magistrat zarządzić natychmiastowe opróżnienie i zabezpieczenie budynku gromżącego upadkiem, a gdyby tego była potrzeba, całkowite lub częściowe rozebranie onegoż, zaś w razie oporu lub opieszłości właściciela, przeprowadzić to wszystko w drodze przymusowej na koszt i niebezpieczeństwo tegoż.

W ogólności obowiązkiem jest Magistratu w każdym wypadku, bez przyznania mocy wstrzymującej jakimkolwiek rekursom, poczynić takie zarządzenia i użyć takich środków przymusowych, które się okażą niezbędnymi dla usunięcia gromżącego niebezpieczeństwa, zapobieżenia większemu powstać mogącemu złemu i dla zapewnienia wykonania postanowień niniejszej ustawy.

§ 73.

Budynki przymusowo opróżnione.

Jeżeli budynek przymusowo opróżniony w przeciągu lat trzech nie zostanie tak naprawiony, aby znowu mógł być zamieszkanym, albo nie będzie rozebrany i uprzątnięty, służy Magistratowi jako władzy politycznej prawo, orzec ze względów publicznych rozebranie jego na koszt właściciela, albo też egzekucyjną sprzedaż realności w drodze publicznej licytacji i wdrożyć takową u c. k. władz sądowych w myśl ustaw obowiązujących z warunkiem, że nowonabywca będzie obowiązany w terminie oznaczyć się mającym, przyprowadzić realność do możliwie dobrego i bezpiecznego stanu.

§. 74.

Konserwacja dachów gontowych.

Wszelkie dachy gontowe w śródmieściu i na przedmieściach gęściej zabudowanych, tudzież na budynkach piętrowych, mają być pokryte ogniochronnym materiałem w przeciągu lat 25 od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Do naprawy dachów gontowych w czasie tym na powyższych budynkach potrzeba zezwolenia Magistratu, jeżeli nie chodzi tylko o wymianę pojedynczych lub małej ilości gontów.

Pozwolenie może być tylko natenczas udzielone jeżeli wiązanie dachu zostanie uznane jako zupełnie zdrowe lub przynajmniej w tak dobrym stanie, że zdoła przetrwać zamierzone pokrycie gontami. W przeciwnym razie, należy zarządzić odnowienie wiązania dachu i ogniotrwałe pokrycie.

§. 75.

Zastosowanie postanowień §§. 22 a i b, 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55 do istniejących budynków.

W miarę uznanej przez Magistrat ze względów publicznych potrzeby, winne być do istniejących budynków w obrębie miasta i ludniejszych przedmieść zastosowane postanowienia, zawarte w §. 22 a i b, 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55 rozmaitego rodzaju przedmiotów, po za linię frontową budynków sięgających (jako to: schodów, krat i poręczy, drzwi, okien i okiennic i t. p.) pomieszczeń w piwnicach i na poddaszach czyli strychach, wejść do piwnic bezpośrednio z ulicy, tudzież pod względem odpowiedniego urządzenia pomieszczeń stróżów, wychodków, jam kloacznych, kanałów, a to przy przedsięwzięciu głównych i takich reperacyi, których koszta stoją w odpowiednim stosunku do wydatków na uskutecznić się mające ulepszenia.

Wspomniane w §. 55 budynki przeznaczone na szczegółowe cele, winny być w przeciągu lat pięciu od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, stosownie do wezwania władzy urządzone odpowiednio względem budowniczym, ogniowym i zdrowotnym.

Dział VII.

Władze do przestrzegania niniejszej ustawy powołane.

§. 76.

Władze powołane.

Władzami do przestrzegania niniejszej ustawy powołanemi są:

1. Magistrat król. stoł. miasta Lwowa.
2. Rada król. stoł. miasta Lwowa.
3. Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.
4. C. k. Namiestnictwo Królestwa Galicyi i Lodomeryi.
5. C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

§. 77.

Magistrat.

Magistrat król. stoł. m. Lwowa załatwia wszystkie sprawy budownicze w pierwszej instancyi, a to we własnym zakresie działania gminy m. Lwowa jako też organ wykonawczy, zaś w poruczonem zakresie jako władza miejscowo-policyjna, a przeto:

- a) Czuwa nad wykonaniem przepisów niniejszej ustawy.
- b) Sprawuje nadzór budowniczo-policyjny nad istniejącymi i nowo budującymi się domami.
- c) Udziela lub odmawia konsensu na budowy, a w wypadkach wymienionych w §. 78 a) przedstawia swe wnioski Radzie miejskiej i czyni potrzebne przedłożenia c. k. Namiestnictwu.
- d) Orzeka w sprawach budowniczo-policyjnych i nakłada kary za wykroczenia przeciw postanowieniom niniejszej ustawy tudzież przepisom w myśl tejsze wydanym.

§. 78.

Rada miejska.

Rada król. stoł. miasta Lwowa orzeka:

- a) O przedłożonych jej przez Magistrat konsensach na każdą budowę, do której odnoszą się postanowienia §§. 4. i 6. tej ustawy, i w ogóle o konsensach na budowie, które szczególnie tyczą się interesów gminy ze względu na jej własność lub ze względu na publiczną komunikację.
- b) W drugiej instancji w sprawach budowniczych we własnym zakresie działania gminy.

§. 79.

Wydział krajowy, c. k. Namiestnictwo, c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Ustawa niniejsza nie narusza prawa wydawania orzeczeń i zarządzeń przysługującego na podstawie statutu kr. stoł. miasta Lwowa (ustawy z d. 14. Października 1870. r. Dz. ust. kraj. Nr. 79.) Wydziałowi krajowemu i c. k. Namiestnictwu względnie c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych ani też istniejących szczegółowych postanowień co do budowy szkół, kościołów, teatrów (§. 55.).

Dział VIII.

Postępowanie przy budowlach publicznych tudzież kolejowych i w pobliżu kolei żelaznych.

§. 80.

Budowle publiczne.

Przy budowlach t. z. publicznych, to jest wykonywanych przez państwo, kraj lub fundusze pod ich zarządem zostające, powołanym jest Magistrat do przeprowadzenia komisji lokalnej w myśl §. 11. celem przesłuchania stron interesowanych co do możliwych zarzutów.

Przy tej komisji należy także oznaczyć linię budowlaną i poziom.

Jeżeli przeciw budowaniu nie zostaną podniesione zarzuty, lub podniesione w dobrowolny sposób zostaną uchylone, należy zawiadomić władzę prowadzącą budowę, że przeciw budowie nie zachodzi żadna przeszkoda.

O zarzutach nieuchylonych, o ile one nie są natury prywatno-prawnej, rozstrzyga c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z władzą prowadzącą budowę, zaś pod względem zarzutów prawno-prywatnych postąpi c. k. Namiestnictwo co do tych budowli wedle przepisów zawartych w §. 11.

Oddanie tych budowli do użytku, pozostawia się zarządzeniu władzy, która je wybudowała.

§. 81.

Budowle kolejowe i w pobliżu kolei żelaznych.

Przy budowlach kolejowych, t. j. na gruntach kolei żelaznych, tudzież przy budowlach w pobliżu kolei żelaznych wykonywanych, należy zastosować się do obowiązujących w tej mierze osobnych przepisów.

Dział IX

Postępowanie karne.

§. 82.

Zastosowanie ustawy karnej.

Wykroczenia przeciw niniejszej ustawie, które podpadają pod ustawę karną, dochodzone będą przez c. k. Sądy.

§. 83.

Kary policyjne.

Wykroczenia przeciw postanowieniom §. 3 alinea 1, następnie §§. 14 i 18 niniejszej ustawy podlegają karze pieniężnej od 5 do 300 zł., a w razie niemożności ściągnięcia grzywny, karze aresztu od 1 dnia do 2 miesięcy; wykroczenia przeciw innym §§. jakoteż przeciw nakazom przez właściwe władze w zakresie niniejszej ustawy wydanym, podlegają karze pieniężnej od 5 do 100 zł., a w razie niemożności ściągnięcia jej, karze aresztu od 1 do 20 dni.

Karze podpada właściciel budowy lub wykonujący budowę, albo obadwaj w miarę, o ile który przewinił.

Kara nałożona nie uwalnia bynajmniej od obowiązku uchylenia popełnionej wadliwości budowy, jakoteż od dopełnienia zarządzeń władzy, a nawet od zniesienia wadliwego przedmiotu budowy, jeżeli i o ile właściwa władza uzna to za konieczne.

Dział X.

Postanowienie wykonawcze.

§. 84.

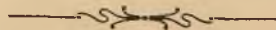
Dzień wejścia w życie ustawy i unieważnienie dotychczasowych przepisów.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z 45tym dniem po jej ogłoszeniu, a jednocześnie tracą moc obowiązującą dla miasta Lwowa wszelkie dotychczasowe przepisy dotyczące budowli, objętych niniejszą ustawą.

§. 85.

Poruczenie wykonania.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Index

Page

Introduction

Chapter I

Chapter II

Chapter III

Chapter IV

Chapter V

Chapter VI

Chapter VII

Chapter VIII

Chapter IX

Chapter X

Chapter XI

Chapter XII

Chapter XIII

Chapter XIV

Chapter XV

Chapter XVI

Chapter XVII

Chapter XVIII

Chapter XIX

Chapter XX

Chapter XXI

Chapter XXII

Chapter XXIII

Chapter XXIV

Chapter XXV

Chapter XXVI

Chapter XXVII

Chapter XXVIII

Chapter XXIX

Chapter XXX

Chapter XXXI

Chapter XXXII

Chapter XXXIII

Chapter XXXIV

Chapter XXXV

Chapter XXXVI

Chapter XXXVII

Chapter XXXVIII

Chapter XXXIX

Chapter XL

Ustawa budownicza

dla król. stoł. miasta Lwowa.

Dział I.

O pozwoleniu na budowę.

- §. 1. Budowy wymagające pozwolenia urzędowego (konsensu).
- §. 2. Budowy wymagające tylko doniesienia.
- §. 3. Oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu przy istniejących ulicach, drogach i placach publicznych.
- §. 4. Odszkodowanie przy zmianie linii frontowej w istniejących drogach, ulicach i placach.
- §. 5. Podział gruntu pod budowlę i otwarcie nowych ulic.
- §. 6. Otwarcie nowych lub rozszerzenie istniejących ulic w interesie komunikacji publicznej.
- §. 7. Podanie o pozwolenie na budowę czyli konsens.
- §. 8. Plany na budowę.
- §. 9. Podziałka (skala) dla planów.
- §. 10. Podpisy na planach na budowę.
- §. 11. Przeprowadzenie komisji przed udzieleniem konsensu na budowę.
- §. 12. Udzielenie konsensu. Uwiadomienie o takowym stron interesowanych. Rekursa tychże.
- §. 13. Konsens na budowę Zakładów przemysłowych lub fabryk.
- §. 14. Zakaz budowania bez konsensu, albo przed uzyskaniem tegoż.
- §. 15. Zastosowanie się do potwierdzonych planów. Zmiany dozwolone. Sprostowanie planów.
- §. 16. Przechowanie potwierdzonych planów i konsensu na miejscu budowy.
- §. 17. Unieważnienie konsensu.

Dział II.

Przepisy szczegółowe o budowaniu.

- A. Ze względu na kierownictwo budowy, tudzież na bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- §. 18. Odpowiedzialność za wykonanie budowy.
- §. 19. Przepisy ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny

B. Ze względu na położenie budowy.

a) przy ulicach i placach publicznych.

- §. 20. Zabudowanie frontu przy ulicy.
- §. 21. Wysokość budynków frontowych mieszkalnych.
- §. 22. Wysoki przy frontach.
- §. 23.

§. 23.	}	Wyprawa ścian zewnętrznych.
		Fasady domów frontowych.
		Utrzymanie budynków starożytnych.
- §. 24. Odgraniczenie od ulicy.
- §. 25. Dachy, okapy i rynny.

b) W podwórzach.

- §. 26. Wymogi przy budowach od strony i w obrębie podwórz. —
Rozmiary podwórz. Świetlniki.
- §. 27. Sień wchodowa. Bramy wjazdowe i przejazdy.
- §. 28. Brukowanie, względnie szutrowanie podwórz.
- §. 29. Studnie.

c) Przy granicach sąsiednich.

- §. 30. Odległość przedmiotu budowy od granic sąsiednich.

C. Ze względu na użytkowanie.

- §. 31. Ogólne wymogi dla domów mieszkalnych.
- §. 32. Wysokość ubikacyj mieszkalnych w świetle i nad terenem. Podział poziomy piętra parterowego.
- §. 33. Pomieszkania w piwnicach.
- §. 34. Pomieszkania strychowe.
- §. 35. Kuchnie.
- §. 36. Piwnice i drewnutnie.
- §. 37. Mieszkanie stróża.

D. Ze względu na konstrukcję.

- §. 38. Materiał i wykonanie budowy.
- §. 39. Wymiary cegieł zwykłych.
- §. 40. Konstrukcyi ścian.
- §. 41. Grubość murów.
- §. 42. Mury ogniowe.
- §. 43. Posoby.
- §. 44. Schody. Klatka schodowa.
- §. 45. Fundamentowanie i izolowanie od wilgoci.
- §. 46. Palowiska: a) ogólne przepisy, b) ogniska otwarte, c) kominy, d) piece piekarskie, wędzarnie, e) piece pokojowe, kominy blaszane.
- §. 47. Dachy, gzymsy, okapy, dymniki.
- §. 48. Ganki zewnętrzne.
- §. 49. Okna górne czyli latarnie w dachach.
- §. 50. Wychodki.
- §. 51. Kloaki i kanały.

- §. 52. Stajnie, składy słomy i siana.
- §. 53. Gnojowniki.
- §. 54. Poddasza.

E. Ze względu na szczegółowe przeznaczenie budynku.

- §. 55. Ogólne postanowienie co do budynków przeznaczonych na szczegółowe cele.

Dział III.

Budowy służące na cele przemysłowe.

- §. 56. Ogólne uwagi co do budynków przemysłowych.
- §. 57. Budynki przemysłowe izolowane. Odstęp izolacyjny. Budowa domów fabrycznych izolowanych. Budowa domów mieszkalnych przy budynkach przemysłowych izolowanych.
- §. 58. Budynki przemysłowe nieizolowane i domy mieszkalne przy nich.
- §. 59. Szczegółowe przepisy dla budynków przemysłowych.

Dział IV.

Wyjątkowe postanowienia dla budowli na gruntach od miasta odległych.

- §. 60. Ogólne uwagi.
- §. 61. Szutrowanie podwórz (do §. 28).
- §. 62. Wysokość ubikacyj mieszkalnych (do §. 32).
- §. 63. Zamieszkanie pokoi strychowych (do §. 34).
- §. 64. Drewnutnie (do §. 36).
- §. 65. Konstrukcja ścian (do §. 40).
- §. 66. Materyał do budowy.
- §. 67. Wiązanie dachów i ich pokrycie (do §. 47).
- §. 68. Wychodki (do §. 50).

Dział V.

Postępowanie po ukończeniu budowy.

- §. 69. Uporządkowanie placu budowy.
- §. 70. Pozwolenie na zamieszkanie.

Dział VI.

Utrzymanie istniejących budynków.

- §. 71. Konserwacja budynków.
- §. 72. Budynki zawaleniem się grożące.
- §. 73. Budynki przymusowo opróżnione.
- §. 74. Konserwacja dachów gotowych.
- §. 75. Zastosowanie postanowień §§. 22 *a.* i *b.* 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55 do istniejących budynków.

Dział VII.

Władze do przestrzegania niniejszej ustawy powołane.

- §. 76. Władze powołane.
- §. 77. Magistrat.
- §. 78. Rada miejska.
- §. 79. Wydział krajowy, c. k. Namiestnictwo, c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Dział VIII.

Postępowanie przy budowlach publicznych tudzież kolejowych i w pobliżu kolei żelaznych.

- §. 80. Budowle publiczne.
- §. 81. Budowle kolejowe i w pobliżu kolei żelaznych.

Dział IX.

Postępowanie karne.

- §. 82. Zastosowanie ustawy karnej.
- §. 83. Kary policyjne.

Dział X.

Postępowania wykonawcze.

- §. 84. Dzień wejścia w życie ustawy i unieważnienie dotychczasowych przepisów.
- §. 85. Poruczenie wykonania.

Aleg. 26.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o kraj. średniej szkole rolniczej w Czernichowie wraz z należącym do niej folwarkiem tudzież o szkole ogrodniczej w Czernichowie.

Wysoki Sejmie!

I.

Zakłady Czernichowskie poniosły w roku ubiegłym niepowetowaną stratę przez zgon ś. p. Franciszka Paszkowskiego, który już przed objęciem zakładów tych w zarząd kraju, zawiadywał niemi przez cały szereg lat z ramienia c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego, a od chwili uznania szkoły rolniczej Czernichowskiej za zakład krajowy, sprawował obowiązki Przewodniczącego Kuratorji tejże szkoły, tudzież Czernichowskiej szkoły ogrodniczej, niemniej obowiązki delegata Wydziału kraj. do zwierzchniego zarządu szkół rzeczonych i folwarku Czernichowskiego.

Na kilka tygodni przed śmiercią zdał ś. p. Paszkowski obowiązki powyższe na zastępcę swego p. Ludwika Szumańczowskiego, którego też Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 23. Października 1883 l. 51555. do objęcia zastępstwa i sprawowania wszelkich funkcyj delegata zaprosił. Pan Szumańczowski jednak w początku lutego b. r. zrezygnował z godności zastępcy delegata Wydziału kraj., poczem Wydział krajowy postanowił przedewszystkiem zwinąć delegaturę do zwierzchniego zarządu szkół Czernichowskich i folwarku i zorganizować zarząd ten podobnie jak w Dublanach w taki sposób, aby Dyrekcya szkół w sprawach administracyjnych podlegała nadal bezpośrednio Wydziałowi krajowemu. Równocześnie zamianował Wydział krajowy dekretem z dnia 7. marca b. r. l. 9347 delegatem swym w Kuratorji szkoły rolniczej i szkoły ogrodniczej pana Alfreda Milieskiego, właściciela dóbr i Prezesa Rady powiatowej krakowskiej, a zastępcą delegata p. Karola Czech de Lindenwald, właściciela dóbr. Kiedy zaś pan Milieski doniósł, że godności delegata przyjąć nie może, powołał Wydział krajowy dekretem z dnia 21. Marca b. r. l. 14733 na delegata p. Stanisława Homolacza, właściciela dóbr i wiceprezesa Rady powiatowej Krakowskiej, wzywając go zarazem, ażeby wziął inicjatywę w ukonstytuowaniu się Kuratorji. Jakoż Kuratorya, w której skład krótko przedtem jako delegat c. k. krakow. Tow. roln. w miejsce p. Leonarda Stawskiego

wszedł był p. Dr. Gustaw Piotrowski, profesor c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego, ukonstytuowała się według relacji z dnia 29. kwietnia b. r. l. 315, wybierając przewodniczącym p. Stanisława Homolacza, a zastępcą jego pana Karola Czecza, poczem Wydział krajowy zaasygnował Kuratorji rozporządzeniem z d. 6. maja b. r. l. 22455 kwotę 200 zł. wyznaczoną poprzednio na jej wydatki kancelaryjne. Z końcem roku szkolnego 1882/3 upływał termin, do którego nauczyciele powołani dekretem Wydziału krajowego z d. 20. września 1882 l. 45821 do prowizorycznego objęcia posad w Czernichowie, a mianowicie: p. Leonard Brokl, Piotr Giermański, Hipolit Kuśnierski i dr. Adam Prażmowski, dopełnić mieli warunków, od których c. k. Ministerstwo rolnictwa stabilizację ich uczyniło zawisłą.

Z relacji Kuratorji z d. 30. Czerwca 1883. l. 202. powziął Wydział krajowy wiadomość, że wymienieni funkcyonaryusze warunków rzeczonych nie dopełnili. Należało więc rozstrzygnąć, czy unkeyonaryusze ci mają być usunięci z swych posad, czy też zatrzymani nadal w charakterze nauczycieli prowizorycznych. Ponieważ zaś Kuratorya, wyrażając się pochlebnie o działalności nauczycielskiej niektórych funkcyonaryuszy prowizorycznych i powołując się na widoki, że funkcyonaryusze ci niebawem a najdalej w ciągu najbliższego roku szkolnego zdadzą wymagane egzamina, oświadczyła, przytem, że w każdym razie dopiero w ciągu roku szkol. 1883/4. mogłaby wyszukać kandydatów odpowiedniejszych, przeto Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 20. Lipca 1883. l. 35.307 i z dnia 21. Września 1883. l. 45.525. przedłużył w myśl wniosku Kuratorji pp. Leonardowi Broklowi, Piotrowi Germańskiemu, Hipolitowi Kuśnierskiemu i Dr. Adamowi Prażmowskiemu prowizoryum służbowe na rok jeden.

W Listopadzie r. 1883. udał się do Czernichowa Członek Wydz. kraj. p. Dr. Józef Wereszczyński w celu dokonania lustracji zakładu. Na podstawie zaś wyniku tej lustracji Wydział krajowy dekretem z d. 23. Listopada 1883. l. 56.203 przyjął rezygnację p. Leonarda Brokla z posady p. o. nauczyciela administracji, taksacy i rachunkowości, tudzież p. o. Dyrektora zakładu, wyznaczając mu zarazem 300 zł. tytułem daru z łaski i poruczył tymczasowe kierownictwo zakładu p. Bronisławowi Drwęskiemu.

Do tymczasowego zastąpienia p. Brokla jako p. o. nauczyciela administracji, taksacy i rachunkowości zawezwał Wydział krajowy dekretem z d. 18. Listopada 1883. l. 56.158 p. Zygmunta Kahanego, profesora kraj. wyższej szkoły roln. w Dublanach. Powołany objął wprawdzie poruczone mu obowiązki z początkiem Grudnia 1883, lecz wskutek obłożnej choroby pełnić je mógł tylko przez kilka tygodni, a na mocy rozporządzenia Wydziału kraj. z d. 11. marca r. b. l. 12.607 uzyskał urlop na czas od 1. Kwietnia do końca Maja r. b., przedłużony następnie rozporządzeniem Wydziału kraj. z dnia 27. Czerwca r. b. l. 30.914 do 15. Lipca r. b. Choroba p. Kahanego pozbawiła szkołę po raz wtóry w ciągu roku szkolnego 1883/4. nauczyciela administracji, taksacy i rachunkowości.

Ubytek ten należało koniecznie zastąpić jak najrychlej, a wskutek tego Wydział kraj. na wniosek tymczasowego kierownika, przyjęty także przez Kuratorję, upoważnił rozporządzeniem z d. 1. Kwietnia r. b. l. 16.842 Dyrekeyę zakładu do powołania p. Zygmunta Strusiewicza, b. profesora kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach, na docenta rzeczonych przedmiotów na czas do końca r. szk. 1883/4. za wynagrodzeniem miesięcznym w kwocie 70 zł. w. a. Ponieważ zaś do końca tegoż roku nie nadeszły wnioski względem obsadzenia posady nauczyciela administracji, taksacy i rachunkowości, przeto Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 1. Września r. b. l. 45.845 upoważnił Dyrekeyę do zatrzymania p. Strusiewicza jako docenta przez rok szkolny 1884/5.

Wobec zbliżającego się końca drugiego roku służby prowizorycznej pp. Piotra Giermańskiego, Hipolita Kuśnierskiego i Dr. Adama Prażmowskiego, należało kwestję stabilizacji tychże funkcyonaryuszy ponownie wziąć pod rozważę. Z tego powodu Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 18. Maja r. b. l. 20.122 wezwał Kuratorję, ażeby mu w sprawie powyższej przedłożyła swe wnioski.

Na podstawie relacji Kuratoryi z dnia 29. Czerwca r. b. l. 334 Wydział krajowy dekretem z dnia 8. Lipca r. b. l. 33.135 zgodnie z jej wnioskiem uwolnił p. Hipolita Kuśnierskiego, który warunkom stabilizacji nie uczynił zadość, od dalszego pełnienia obowiązków nauczyciela hodowli i ogłosił równocześnie konkurs na posadę opróżnioną, a rozporządzeniami z dnia 11. Sierpnia r. b. l. 37.986 i z dnia 13. Sierpnia r. b. l. 41.932 udzielił Kuratorji podania kandydatów, którzy się zgłosili na posadę nauczyciela hodowli do właściwego użytku. Zapowiedziane zaś wnioski Kuratorji w przedmiocie stabilizacji pp. Piotra Germańskiego i Dr. Adama Prażmowskiego dotąd nie nadeszły.

Oprócz wyżej wymienionych, zaszczyły w składzie grona nauczycieli kraj. śred. szkoły rolniczej w Czernichowie w ciągu peryodu objętego niniejszem sprawozdaniem, następujące zmiany:

1. W miejsce p. Jana Kozierkiewicza, który jak wspomniano w przeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego (str. 38) opuścił Czernichów z końcem Kwietnia 1883, zamianował Wydział krajowy dekretem z dnia 24. Lipca 1883 l. 37.320 zgodnie z uchwałą Kuratorji docentem weterynaryi p. Dr. Karola Graffa b. prof. szkoły roln. w Żabikowie, z płacą roczną 600 zł. podwyższoną następnie, po przyzwoleniu potrzebnych funduszków przez Wysoki Sejm, począwszy od 1. stycznia r. b. do 800 zł. w. a.

2. Dekretem z dnia 4. Grudnia 1883 l. 58.744 zatwierdził Wydział krajowy uchwałę Kuratorji, mocą której przyjęto rezygnację ks. Jędrzeja Rudnickiego z posady kape lana kraj. średniej szkoły roln. w Czernichowie. Ks. Rudnicki miał według pierwotnej uchwały Kuratorji ustąpić z posady z dniem 1. Marca b. r. Dla braku jednak odpowiedniego kandydata na posadę kapelana, postanowiła Kuratorja późniejszą uchwałą zatrzymać ks. Rudnickiego aż do końca roku szkolnego. Ostatecznie uchwaliła Kuratorja zamianować kapelanem kandydata wskazanego na jej prośbę przez księdza Biskupa Krakowskiego w osobie ks. Tadeusza Chromeckiego, a uchwałę tę zatwierdził Wydział krajowy dekretem z dnia 6. Sierpnia r. b. l. 40.145.

3. Dekretem z dnia 4. Grudnia 1883 l. 58.744 zatwierdził Wydział krajowy uchwałę Kuratorji, mocą której uwolniono p. Marcelego Białobrzeskiego od obowiązków docenta języka polskiego i niemieckiego z dniem 1. Marca r. b. Jednak okazało się również niepodobieństwem zastąpić p. Białobrzeskiego w ciągu roku szkolnego, wskutek czego na wniosek dyrekcji najpierw Kuratorja uchwałą z dnia 8. Marca b. r., którą Wydział krajowy przyjął do zatwierdzającej wiadomości rozporządzeniem z dnia 14. Marca r. b. l. 13.252, pozostawiła rzeczonemu docenta na zajmowanej posadzie na jeden miesiąc, a następnie Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 1. Kwietnia r. b. l. 16.841 upoważnił dyrekcję do zatrzymania go aż do końca roku szkolnego. W miejsce p. Białobrzeskiego zamianował Wydział krajowy dekretem z dnia 9. Maja r. b. l. 22.666 zgodnie z uchwałą Kuratorji docentem języka polskiego i niemieckiego p. Franciszka Stefczyka, kandydata nauczycielskiego, z warunkiem aby p. Stefczyk zdał egzamin na nauczyciela szkół średnich, którego to warunku mianowany według relacji Kuratorji z dnia 31. Lipca r. b. l. 350 już dopełnił.

4. Funkcję instruktora szkoły rolniczej sprawował zrazu ekonom folwarku. Okazało się jednak że ekonom ten nie posiada odpowiedniej kwalifikacji na instruktora. W skutek tego Wydział krajowy na wniosek dyrekcji poparty przez Kuratorję, mianował dekretem z dnia 14. Marca r. b. l. 13.255 instruktorem szkoły p. Michała Wierzbickiego, nauczyciela niż. szkoły roln. w Gródku z płacą roczną w kwocie 600 zł. w. a., oraz z zastrzeżeniem, że p. Wierzbicki po ustąpieniu obecnego ekonomy będzie obowiązany objąć także pełnienie obowiązków tegoż w zarządzie folwarku.

W ciągu okresu kilkuletniego, przez które zakłady Czernichowskie zostają pod zarządem kraju, miał Wydział krajowy sposobność nabyć przekonanie, że pełnienie obowiązków nauczycielskich obok funkcji dyrektora tychże zakładów napotyka na bardzo znaczne trudności. W przekonaniu zaś tem utwierdziła Wydział krajowy dokonana przez Członka Wydziału krajowego p. Dr. Wereszczyńskiego lustracja zakładu, o której wyżej była wzmianka.

Dyrektor zakładów Czernichowskich zawiaduje przedewszystkiem pod względem administracyjnym szkołą rolniczą, która jest internatem, dostarczającym uczniom żywności, pościeli i ubrania,

a załatwianie czynności administracyjnych połączonych z zarządaniem internatu jest w Czernichowie tem uciążliwszem, że kuchnia zakładowa, której obrót roczny wynosi około 10.000 zł. w. a. prowadzi się we własnym zarządzie. W takichże samych stosunkach zostaje szkoła ogrodnicza Czernichowska, której zarząd administracyjny spoczywa również w rękach dyrektora. Wreszcie jest dyrektor także administratorem folwarku Czernichowskiego, a jako taki zawiaduje nie tylko gospodarstwem folwarcznym i leśnym tudzież gospodarstwem na 70ciu morgowym obszarze plantacji wikla, ale także przedsiębiorstwami fabrycznymi na folwarku istniejącymi, a mianowicie piecem wapiennym, w którym się wyrabia i sprzedaje rocznie w sprzedaży cząstkowej około 12.000 korcy wapna, tudzież cegielnią. Jeżeli obok tego weźmie się na uwagę, że według statutów org. dyrektor jest oraz kierownikiem naukowym szkoły rolniczej i szkoły ogrodniczej, odpowiedzialnym za zgodne z przepisami prowadzenie szkół, porządek i karność, zatem ma obowiązek czuwać nieustannie tak nad działalnością nauczycielską, nauczycieli jak nad zachowaniem się i postępami uczniów, to niepodobna wymagać, aby dyrektor znalazł siły i czas do należytego pełnienia obowiązków nauczycielskich, t. j. do przysposobienia się na lekcye i do uczenia, zwłaszcza odkąd w skutek zniesienia delegatury do zwierzchniego zarządu szkół Czernichowskich i folwarku, spada na niego cała odpowiedzialność za administrację zakładów. Dodać zaś jeszcze wypada, że obecnie jest w toku organizacya zakładów Czernichowskich tak pod względem naukowym jak i administracyjnym, co oczywiście kierownikowi zakładu bardzo znacznie przysparza czynności.

W obec tego uważa Wydział krajowy za właściwe, aby dyrektor został uwolnionym od pełnienia obowiązków nauczycielskich, a ubytek ten w siłach nauczycielskich zastąpionym przez utworzenie nowej posady etatowej dla nauczyciela fachowego do nauk zawodowych. Mając zaś zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi przy końcu niniejszego sprawozdania odpowiedni wniosek, Wydział krajowy na uwzględnienie swej propozycyi liczy tem śmieiej, że przyjęcie tegoż wniosku nie będzie połączonem z obciążeniem budżetu krajowego, albowiem projektowane utworzenie nowej posady etatowej, udotowanej płacą roczną w kwocie 1.440 zł. w. a. dozwoli zwinąć jedną nieetatową posadę adjunkta z płacą roczną 800 zł. w. a. tudzież jedną nieetatową posadę asystenta z płacą roczną 600 zł. w. a. tak, że nowy wydatek znajdzie niemal w zupełności pokrycie w równoczesnem zaoszczędzeniu.

II.

Na podstawie przedłożonego przez dyrekeyę zamknięcia rachunku budowy domu mieszkalnego dla nauczycieli, wraz z murem obwodowym, którą, jak nadmieniono już w przeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego (str. 38) rozpoczęto w roku 1882 a ukończono w roku 1883, zarządził Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 4. Marca r. b. L. 9346 kollaudacyę tejeż budowy. Według wyniku kollaudacyi wydano na budowę domu mieszkalnego . . . 11.368 zł. 93 ct.

na postawienie muru obwodowego . . . . . 1.020 „ 37 $\frac{1}{2}$ „

Razem . . . . . 12.389 zł. 30 $\frac{1}{2}$ ct.

zatem w porównaniu z kosztami preliminowanymi, mianowicie na budowę domu w kwocie 11.492 zł. 77 ct., a na mur obwodowy w kwocie 1.089 zł. 37 ct. zaoszczędzono przy powyższych budowach przeprowadzonych we własnym zarządzie 192 zł. 83 $\frac{1}{2}$ ct. w. a.

W roku 1883. przeprowadzono również we własnym zarządzie rekonstrukcyę części budynku szkolnego, a na podstawie przedłożonego przez dyrekeyę zamknięcia rachunku robót rekonstrukcyjnych zarządził Wydział krajowy kollaudacyę tychże robót rozporządzeniem z dnia 25. Sierpnia r. b. L. 42197. Nadmienić tu wypada, że w Lutym roku bieżącego wpłynęła do kasy krajowej kwota 4.000 zł. w. a. jako druga rata subwencyi ze skarbu państwa, przyznanej przez c. k. Ministerstwo rolnictwa na rekonstrukcyę budynku szkolnego, zaś o wypłatę trzeciej i ostatniej raty upomniał się Wydział krajowy, przesyłając c. k. Namiestnictwu zestawienia kosztów budowy odezwą z dnia 25. Sierpnia r. b. L. 42.197.

Wykonanie robót wyżej wspomnianych stanowi wprawdzie znaczny postęp w zaspokojeniu potrzeb zakładów Czernichowskich, ale, jak się okaże poniżej, w części tylko usunęło niedostatki, jakie od dawna dawały się uczuć zakładom rzeczonym, szczególnie pod względem pomieszczenia nauczycieli, uczniów i środków naukowych.

Niedostatki najwięcej dotkliwie zestawiała dyrekcya w relacji z dnia 10. Kwietnia r. b. L. 265, upraszając zarazem, ażeby Wydział krajowy zarządził techniczne zbadanie zabudowań szkolnych i folwarcznych. W myśl wniosku powyższego polecił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 15. Kwietnia r. b. L. 19.255 projektowane zbadanie inżynierowi swemu p. Gustawowi Reuttowi. Na podstawie zaś sprawozdania ułożonego przez p. Reutta w porozumieniu z dyrekcją, uznał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 3. Czerwca r. b. L. 25444, że jako nie cierpiące zwłoki wykonane być winne w roku 1884 następujące roboty:

1. przebudowanie wychodków w budynku szkolnym, nakazane względami higienicznymi, ponieważ skutek wadliwej konstrukcyi wychodków dotychczasowych niepodobna było utrzymać w nich czystości, a nadto nadmierne przeciągi zagrażały wprost zdrowiu uczniów;

2. zastąpienie głównych schodów drewnianych w budynku szkolnym schodami na podmurowaniu, tem konieczniejsze, że okna pierwszego piętra, na którym mieszczą się sypialnie uczniów, po większej części zaopatrzone są w kraty;

3. oparkanie dziedzińca zakładowego od strony drogi powiatowej, niezbędne ze względu na przepisy obowiązujące w internacie;

4. przeniesienie studni, umieszczonej w miejscu niewłaściwym, a nadto zupełnie zepsutej.

Zatwierdzając następnie rozporządzeniem z dnia 18. Lipca r. b. L. 35.009 przedłożone przez dyrekcję plany i kosztorysy projektowanych budowli, wyznaczył Wydział krajowy na przebudowanie wychodków i schodów głównych kwotę 2.000 zł. w. a. na budowę muru obwodowego i bramy kwotę 1.500 zł. w. a., na wyprawę zewnętrzną prawego skrzydła budynku szkolnego kwotę 240 zł. oraz polecił wykonać wszystkie wymienione roboty we własnym zarządzie. Wreszcie nakazał Wydział krajowy na podstawie wniosków dyrekcji z dnia 30. Lipca r. b. L. 503 w przedmiocie wykonać się mających w roku bieżącym robót konserwacyjnych, rozporządzeniem z dnia 1. Sierpnia r. b. L. 39.620 pomiędzy innymi naprawić stary budynek mieszkalny dla nauczycieli, zwany „Leśniczówką“ kosztem 1.300 zł. w. a.

Do potrzeb najwięcej naglących zaliczyła nadto również dyrekcya jak p. Reutt postawienie lodowni, a dyrekcya przedłożyła już nawet plan i kosztorys tej budowy. Jakoż zaprzeczyć się nie da, że zakład, który zużywa tygodniowo przeszło 4 centnary mięsa, dowożonego tylko dwa razy na tydzień, potrzebuje niezbędnie lodowni do przechowania mięsa. Brak zaś lodowni dotkliwym jest jeszcze i z tego względu, że pomiędzy blisko 60 uczniami utrzymywanymi w internacie zdarzać się mogą i zdarzają też wypadki słabości, w których lód stanowi nieodzowny środek leczniczy. Nie ulega również wątpliwości, że praktykowane dotąd urządzenie lodowni tymczasowych jest nie ekonomicznem, ponieważ pociąga za sobą corocznie wydatek kilkuset złr., a co gorsze, że lodownie takie tylko w części zaspokajają potrzebę, bo zwykle lód przetrwa w nich zaledwie do lipca. Mimo tych wszystkich względów jednak, przemawiających za wnioskiem dyrekcji, Wydział krajowy wstrzymał się jeszcze z zarządzeniem budowy lodowni, ażeby nie obciążyć zbyt znacznie tegorocznego budżetu krajowego, w którym już koszta robót wyżej wyszczególnionych znaleźć muszą pokrycie o tyle, o ile na ten cel nie wystarczy reszta subwencyi ze skarbu państwa, przeznaczonej na rekonstrukcyę zakładu.

Po wykonaniu robót powyższych pozostaną jeszcze według zdania dyrekcji i p. Reutta następujące potrzeby do zaspokojenia:

1. dla uczniów istnieją w zakładzie prócz sal sypialnych, na dzień zamykanych, i sali jadalnej, w której uczniowie przebywają tylko w porze śniadania, obiadu i wieczerzy, jedynie szczupłe sale wykładowe. Uczniowie więc muszą przebywać w salach wykładowych nie tylko w cza-

sie lekcyi, ale także w czasie przygotowywania się na lekcyę, a nawet zimową porą w czasie rekreacyi. W obec tego uważa dyrekeya, dobudowanie osobnej sali rekreacyjnej za nieuchronną konieczność.

2. Podobnież brakuje prawie zupełnie lokalów na pomieszczenie zbiorów, tak że obecnie już kiedy zaledwie laboratorium chemiczne, gabinet mineralogiczny i gabinet fizyczny są zaopatrzone w niezbędne środki naukowe, nie ma absolutnie miejsca dla dokupywanych okazów.

3. Niedostaje ubikacyi na magazyn wiktuałów i na pomieszczenie służby kuchennej.

4. Niedostaje ubikacyi na pomieszczenie łazienki.

5. Na pomieszczenie funkcyonaryuszy szkoły rolniczej posiada zakład następujące lokale:

a) w budynku głównym pomieszkanie dla dyrektora, kapelana i kasyera;

b) w domu mieszkalnym zwanym „Leśniczówką“ dwa pomieszkania dla nauczycieli żonatyh;

c) w nowym domu mieszkalnym cztery pomieszkania dla nauczycieli żonatyh.

Prócz tego istnieją wprawdzie jeszcze dwa drewniane domki mieszkalne, z których każdy mieści w sobie po dwa nader szczupłe pomieszkania z wspólną kuchenką i w których dawniej mieszkali nauczyciele, a obecnie mieszka tylko instruktor, lecz domki te znalazł p. Reutt w tak złym stanie, że wszelkie ich naprawy uznał za nieracjonalne i niemożliwe. Na domiar zaś uległy od tej pory domki wspomniane w czasie tegorocznej powodzi zalaniu do wysokości metra, co stan ich jeszcze pogorszyło. Niedostaje więc pomieszkań dla dwóch docentów, instruktora, a ewentualnie także dla drugiego funkcyonaryusza rachunkowego i kancelaryjnego, którego Wydział krajowy zamierza ustanowić. Na razie najęto dla jednego docenta pomieszkanie na wsi za czynsz roczny w kwocie 80 złr. w. a., drugi zaś umieszczony jest tymczasowo w pomieszkaniu dyrektora. Dopóki zaś będzie łatwość użytkowania w Czernichowie drogą najmu pomieszkania za czynsz wyżej wymieniony, sprawa budowy pomieszkań dla docentów nie może być uważaną za naglącą.

6. Dach na budynku szkolnym wymaga w dwóch trzecich gruntownej naprawy.

7. Sypialnie uczniów stałyby się odpowiedniejszemi, jeżeliby obecne trzy sale podzielone zostały na mniejsze ubikacye.

8. Całą fasadę zewnętrzną budynku szkolnego zniszczoną przez rozliczne rekonstrukcyę budynku należy wyprawić.

9. W tymże budynku nie dostaje windy do podnoszenia węgla i wody na pierwsze piętro.

10. Niedostaje ubikacyi odpowiedniej na pomieszczenie drzewa i węgla, przeznaczonych do użytku szkoły.

11. Dziedziniec przed budynkiem szkolnym rażący nierównością terenu, winien być uregulowanym.

Sprawę wykazanych przez dyrekeję pod l. 1—11 potrzeb szkoły rolniczej poleci Wydział krajowy ściśle zbadać, a ewentualnie zarządzi wypracowanie planów i kosztorysów robót za konieczne uznanych i przedłożyć Wysokiemu Sejmowi odpowiednie wnioski na najbliższej sesyi sejmowej.

III.

Z innych spraw tyczących się szkoły rolniczej, zasługuje jedynie na wzmiankę, że Wydział krajowy wystosował dnia 31. Lipca 1883 r. do l. 28179 do c. k. Ministerstwa obrony krajowej prośbę o zaliczenie w myśl §. 21. ustawy o obronie kraj. krajowej śred. szkoły roln. w Czernichowie, w poczet zakładów równorzędnych z wyższemi gimnazyami i wyższemi szkołami realnemi, że jednakże krok ten nie odniósł pożądanego skutku, gdyż według odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 23. Września 1883 l. 60.103 c. k. Ministerstwo rolnictwa do którego odniosło się było c. k. Ministerstwo obrony krajowej w skutek podania Wydziału krajowego, oznajmiło, że nie może objawić swego zdania w sprawie powyższej, dopóki nie otrzyma szczegółowego planu nauki szkoły Czernichowskiej.

Frekwencyę szkoły nakoniec wykazują następujące daty:

Z początkiem roku szkolnego 1882/83 liczyła szkoła uczniów:

W o d d z i a l e :

	I	II	III	Ogółem
Razem	17	18	8	43

Z uczniów powyższych

	Oddział			Ogółem
	I.	II.	III.	
1) Zdało egzamin roczny	5	8	7	20
2) Zdało tenże egzamin z poprawką po wakacjach	3	4	1	8
3) Nie zdało egzaminu rocznego	8	2	—	10
4) Wystąpiło z zakładu w ciągu roku	—	3	—	3
5) Wydalono z zakładu	1	1	—	2
Razem jak wyżej	17	18	8	43

Na rok szkolny 1883/4:

	Oddział			Ogółem
	I.	II.	III.	
1) Przeszło z roku poprzedniego	4	9	12	25
2) Przyjęto z początkiem roku szkolnego	25	—	—	25
Było więc z początkiem roku szkolnego	29	9	12	50

Z uczniów powyższych:

	Oddział			Ogółem
	I.	II.	III.	
1) Zdało egzamin główny lub roczny	9	6	9	24
2) Zdało tenże egzamin z warunkiem poprawki po wakacjach	9	1	2	12
3) Reprobowany na rok	—	—	1	1
4) Nie zdawało egzamina dla choroby	2	—	—	2
5) Nie zdało egzaminu jednak ma prawo powtarzać	3	1	—	4
6) Nie zdało egzaminu i niema prawa powtarzać	1	—	—	1
7) Wystąpiło przed egzaminem	5	1	—	6
Razem jak wyżej	29	9	12	50

Nadmienić jeszcze wypada, że zakład w obecnym stanie więcej niż 50 uczniów pomieścić nie może.

IV.

O szkole ogrodniczej Czernichowskiej ma Wydział krajowy zaszczyt podać do wiadomości Wysokiego Sejmu co następuje:

Nauczyciel tejże szkoły p. Alojzy Rużyczka uczył przez jakiś czas sadownictwa i ogrodnictwa w szkole rolniczej za rocznem wynagrodzeniem w kwocie 200 zł.

Wynagrodzenie to pozostawił mu delegat Wydziału krajowego i wtedy, kiedy p. Rużyczka przestał już być czynnym jako docent szkoły rolniczej. Ażeby więc budżetu szkoły rolniczej nie obciążał nadal obcy szkole tej wydatek, polecił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 15. Kwietnia r. b. L. 18.737 zamknąć płacę p. Rużyczki jako docenta szkoły rolniczej, a uwzględniając zarządzenie Delegata, tudzież korzystny wynik gospodarski w ogrodach szkoły ogrodniczej, przyznał p. Rużyczce jako kierownikowi ogrodów dodatek do płacy na r. 1884 w takiej samej wysokości.

Budynek szkolny szkoły ogrodniczej otrzymał w roku bieżącym na rachunek funduszu przeznaczanego na ten cel w budżecie folwarku na r. 1884. nowy dach, a po wykonaniu tej, tudzież kilku pomniejszych napraw znajduje się obecnie w takim stanie, że może przez czas dłuższy spełniać zadanie swoje. Nadmienić jednak wypada, że w budynku tym, mieszczącym w sobie także pomieszkanie nauczyciela, więcej niż sześciu uczniów nie może być pomieszczonych.

Okoliczność ta zaważy na szali, gdy przyjdzie powziąć decyzję ostateczną w sprawie urządzenia kursu chmielarstwa w Czernichowie, poruszonej podaniem komitetu c. k. krak. Towarzystwa rolniczego z dnia 27. Maja r. b. L. 203. Podanie wspomniane przesłał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 6. czerwca r. b. L. 27.318 Kuratorji szkół Czernichowskich do zaopiniowania. Kiedy zaś Kuratorja w relacyi z dnia 12. Lipca r. b. L. 332 oświadczyła się za urządzeniem praktycznego kursu nauki uprawy chmielu przy szkole ogrodniczej, polecił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 22. Lipca r. b. L. 37033 dyrekcji szkół Czernichowskich, ażeby przedłożyła plan nauk tego kursu, niemniej obliczenie kosztów tej nauki i kosztów odpowiedniego rozszerzenia istniejącej w Czernichowie chmielarni.

Uczniów liczyła szkoła ogrodnicza w roku szkolnym 1883|84 sześciu, którzy wszyscy po odbyciu kursu dwuletniego opuszczają zakład z końcem września b. r.

V.

Przechodząc do spraw folwarku Czernichowskiego Wydział krajowy nadmienienia najpierw, że po nstąpieniu p. Brokła zamianował przełożonym obszaru dworskiego w Czernichowie, dekretem z dnia 4. Grudnia 1883 L. 58.708 pana Bronisława Drwęskiego, którego jednak na własną jego prośbę od obowiązków tych uwolnił dekretem z d. 9. Maja b. r. L. 23.186, mianując równocześnie przełożonym obszaru dworskiego p. Michała Wierzbickiego, instruktora szkoły rolniczej.

Zbadanie budynków folwarcznych dokonane, jak już wyżej wspomniano, przez inżyniera Wydziału krajowego pana Reutta w porozumieniu z Dyrekcją, wykazało podług sprawozdania pana Reutta że:

1. budynek w którym obecnie mieści się stajnia dla koni i dla bydła rogatego, jest wprawdzie w dobrym stanie, lecz pod względem rozmiarów zupełnie niedostateczny;

2. budynek służący na pomieszczenie trzody chlewnej, nie zasługuje nawet na nazwę chlewu, tak że bez postawienia nowego chlewu nie może być mowy o rozwoju hodowli trzody chlewnej, która to hodowla zkadinał przy obfitości odpadków, jakich dostarcza kuchnia zakładowa z jednej, a łatwości zbytu na sztuki opasowe i rozplodowe z drugiej strony, miałyby w Czernichowie wszelkie warunki powodzenia:

3. stodołę folwarczną, wypadnie zastąpić wkrótce nowym budynkiem;

4. niedostaje folwarkowi mleczarni;

5. zbywa folwarkowi całkiem na budynku, w którym by można pomieścić żonată służbę folwarczną, a mianowicie przynajmniej starszego gajowego żonatego i jednego żonatego fornała;

6. gnojownia folwarczna wymaga radykalnej rekonstrukcyi;

7. naglącą jest gruntowna naprawa obudwóch karczem folwarcznych;

Zdaniem Dyrekcyi należy również inwentarz roboczy folwarczny jak najrychlej zmienić i uzupełnić, co pociągnie za sobą znaczniejszy stosunkowo wydatek, obciążający tegoroczny budżet folwarku.

W przedmiocie zaś zaspokojenia wyżej wykazanych potrzeb folwarku będzie Wydział krajowy miał zaszczyt po ścisłszem ich zbadaniu przedłożyć Wysokiemu Sejmowi odpowiednie wnioski na najbliższej sesyi sejmowej.

Na wniosek Dyrekcyi polecił dalej Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 6. lipca r. b. L. 33.128 inżynierowi swego biura melioracyjnego p. Andrzejowi Kędziorowi zbadać, o ile gruntu łąki folwarku Czernichowskiego dałyby się ulepszyć przez osuszenie, bądź otwartemi rowami, bądź drenami, lub też przez nawodnienie.

Ze sprawozdania zaś, jakie przedłożył p. Kędzior po wykonaniu polecenia, wynika, że na folwarku rzezonym około 40 morgów roli winno być zdrenowanych, co pociągnie za sobą wydatek w kwocie mniej więcej 2.000 zł. w. a. Skoro szczegółowy plan i kosztorys projektowanej melioracyi będzie sporządzonym, nieomieszka Wydział krajowy odnieść się i w tej sprawie do Wysokiego Sejmu. Na teraz zaś przestaje na wzmiance, że koszt drenowania dałyby się pokryć bez obciążenia funduszu krajowego przez sprzedaż drzewa z lasu Czernichowskiego.

Wreszcie musi Wydział krajowy podać do wiadomości Wysokiego Sejmu, że tegoroczny wylew Wisły przyprawił niestety i folwark Czernichowski o bardzo znaczne straty. Według bowiem relacyi Dyrekcyi z dnia 19. sierpnia r. b. L. 531 wyrządziła powódź obszarom dworskim w Czernichowie i Kłokocynie następujące szkody:

1. przez zniszczenie lub uszkodzenie mostów do których naprawy obszary dworskie obowiązane są dostarczyć materiału drewnego	159 zł.
2. przez zasypanie gruntów (3 morgi wicki i 4 morgi roli)	1.700 „
3. przez zniszczenie plonów (według szczegółowego wykazu)	3.059 „
Razem	<u>4 918 zł.</u>

Prócz tego zniszczyła powódź także płody na polu doświadczalnym szkoły rolniczej wartości 70 zł. i w ogrodzie szkoły ogrodniczej wartości 410 zł. w. a.

Z ubytku w plonach gospodarstwa folwarcznego przypadnie kwota około 1.230 zł. na rachunek roku bieżącego a reszta w kwocie około 1.829 zł. na rachunek roku 1885., co w zamknięciach rachunków folwarku za lata powyższe w swoim czasie znajdzie wyraz.

VI.

Pozostaje uzasadnić różnice zachodzące pomiędzy przedłożonymi Wysokiemu Sejmowi preliminarzami kraj. śred. szkoły rolniczej i szkoły ogrodniczej w Czernichowie na r. 1885, a budżetami zakładów Czernichowskich na rok bieżący o ile różnice te nie są już wyjaśnione w samychże preliminarzach.

A) Krajowa średnia szkoła rolnicza.

1) Różnice zachodzące w Rubr. I. poz. 2, 5, i 6. uzasadniono już wyżej pod I. zaś opuszczenie wydatku na płacę ogrodnika jako docenta w poz. 7. uzasadniono pod IV.

2) W rubr. I. poz. 8, podwyższono wydatek o 250 zł. z powodu, że za płacę niższą nie można było na posadę instruktora pozyskać należycie uzdolnionej osobistości.

3) W tejże rubr. dodano poz. 9, jako wydatek na opał dla nauczycieli pomocniczych, którego to wydatku w poprzednich preliminarzach nie uwidoczniano.

4) W rubr. II. poz. 10. podwyższono wydatek o 250 zł. z powodu że w skutek zniesienia delegatury czynności kasyera znacznie się pomnożyły.

5) W Rubr. III. poz. 15. niżono wydatek pod a) o 600 zł. a dodano wydatek pod b) w kwocie 200 zł. w. a. z powodu że w skutek zniesienia delegatury czynności administracyjne delegata objęła Dyrekcya.

6) W tejże Rubr. poz. 15. f) podwyższono wydatek o 200 zł. w myśl przyjętego systemu obliczania kosztów podróży, według którego podwyżka ta kompensuje się z przyrostem dochodu w Rubr. I. poz. 6. doch. preliminarza folwarku.

7) W tejże Rubr. poz. 18. opuszczono wydatek nadzwyczajny w kwocie 400 zł. na ogrodzenie. Natomiast preliminowano na naprawę dachu na budynku szkolnym kwotę 1000 zł. z powodów wyłuszczonej wyżej pod II.

8) W tejże Rubr. dodano poz. 19tą z powodów wyłuszczonej pod II.

9) Taż Rubr. poz. 22. Na pomieszczenie środków naukowych, które będą zakupione w r. 1884 i 1885 potrzeba 14 szaf po 45 zł. = 630 zł. Nadto potrzebnem jest na umieszczenie okazów, które do szaf wstawić się nie dadzą, 5 stołów po 20 zł. = 100 zł. Wreszcie winne laboratoria, pracownie i t. d. zaopatrzone być w umywalnie, co pociągnie za sobą wydatek 120 zł. Preliminowano przeto w tej pozycyi 850 zł. jako wydatek nadzwyczajny.

10) W Rubr. IV. należało wstawić nową poz. 30. z powodu, że zakupno i naprawa sprzętów do sal sypialnych, infirmeryi i jadalni stanowią integralną część wydatków na utrzymanie uczniów. Wydatek nadzwyczajny w kwocie 700 zł. preliminowano na zakupno 50 szafek po 14 zł. dla zastąpienia dotychczasowych, które są zupełnie zniszczone.

11) Rubr. V. poz. 37. Na zbiory i muzea preliminowano wydatki zwyczajne we wszystkich subpozycjach, z wyjątkiem subpozycyi l.) w tej samej wysokości jak na rok bieżący. Co się tyczy subpozycyi l.) to drobna kwota 10 zł. wstawiona w budżet na r. 1884 na zbiór narzędzi rolniczych i modeli narzędzi, mogła mieć tylko znaczenie wskazówki, że zbiór taki jest dla szkoły potrzebnym i ma być z czasem utworzonym. Idąc przeto za tą wskazówką, preliminowano na r. 1885. na zbiór rzeczony 100 zł.

Dotacya zwyczajna, przeznaczona na utrzymanie i uzupełnienie zbiorów już istniejących, nie może oczywiście zaspokoić potrzeby tam, gdzie jak w zakładzie Czernichowskim przeważna część zbiorów niezbędnych do uzmysłowienia nauki albo jest dopiero w zawiązku, albo nawet wcale jeszcze nie istnieje. Koszta więc utworzenia zbiorów i muzeów wymagają dotacyj nadzwyczajnej, któraby dozwoliła osiągnąć cel pożądaný, jeżeli nie od razu, to przynajmniej w przeciągu lat kilku.

Uwzględniając tę potrzebę udzielił Wysoki Sejm szkole Czernichowskiej dotacyi nadzwyczajnych na środki naukowe w latach 1882, 1883 i 1884. Dotacye te jednak w stosunku do potrzeby szczerpło wymierzone, tem mniej mogły wystarczyć na jej zaspokojenie, że pierwsza z nich (na r. 1882) pozostała nieużyta dla braku szaf do pomieszczenia okazów.

12) Wydatki zwyczajne na utrzymanie 50 uczniów wynoszą 11.045 zł. (por. Rubr. IV. wyd.)

Ażeby przeto koszt utrzymania uczniów znalazł zupełne pokrycie w dochodzie z opłat na utrzymanie, wypadło preliminować w Rubr. II. poz. 2. dochodów od każdego ucznia po 20 zł. więcej niż na rok bieżący.

B) Szkoła ogrodnicza.

1) Różnicę w Rubr. I. poz. 1. wydatków uzasadniono już wyżej pod IV.

Na podstawie wyводу powyższego Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o kraj. śred. szkole rolniczej w Czernichowie wraz z należącym do niej folwarkiem, tudzież o szkole ogrodniczej w Czernichowie z dnia 10. Września 1884. L. 47.363.

2) Ustępy I. 1. II. i III. 1. etatu osób i płac grona nauczycielskiego przy krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie znoszą się, i brzmieć mają jak następuje :

„I. 1. Z dyrektora i pięciu nauczycieli zwyczajnych (stałych), a mianowicie trzech do wykładu nauk zawodowych, i dwóch do wykładu nauk zasadniczych“.

„II. Dyrektor tudzież nauczyciele zwyczajni (stali) kraj. śred. szkoły rolniczej w Czernichowie są urzędnikami krajowymi, ze wszystkimi prawami i obowiązkami, określonymi w ustanowie służby krajowej i uchwale Sejmu o etacie i płacach urzędników i sług Wydziału krajowego z dnia 3. stycznia 1874 r.“.

„III. 1. Dyrektor zakładu otrzymuje wolne pomieszkanie i pobiera :

roczną stałą płacę w kwocie	1700 zł. w. a.
dodatek aktywalny w rocznej kwocie	360 " " "
i dodatek pięcioletni w kwocie	200 " " "

Lwów, dnia 10. Września 1884.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy :

Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sprawozdawca :

Dr. Józef Wereszczyński

Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 27.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania niższych szkół rolniczych w zachodniej części kraju.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 17. Października 1883. powziął Wysoki Sejm nad sprawozdaniem komisji gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania niższych szkół rolniczych między innymi następującą uchwałę:

„Sejm wzywa Wydział krajowy, ażeby na przyszłej sessji sejmowej przedłożył projekt założenia niższych szkół rolniczych w zachodniej części kraju“.

Równocześnie z powzięciem tej uchwały nadeszło do Wydziału krajowego sprawozdanie Wydziału powiatowego w Białej z dnia 11. Września 1883. l. 1.196, poparte następnie pismem c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego z dnia 28. września 1883. l. 261 z wnioskiem założenia krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, powiecie Bialskim, na jaki to cel właściciel dóbr Kobiernic p. Dr. Herman Czecz de Lindenwald ofiarował bezpłatnie cały swój dom mieszkalny o 6 większych ubikacjach, 8 mniejszych pokojach wraz z kuchnią, spiżarnią i przynależnościami, tudzież ogród o powierzchni 4½ morgów na przeciąg lat 12 do 15.

Wobec tak znakomitej i uznania godnej ofiarności p. Czecza, Wydział krajowy w wykonaniu powyższej uchwały Wysokiego Sejmu wydelegował dekretem z dnia 11. Listopada 1883. l. 46.271 Członka swego p. Dr. Józefa Wereszczyńskiego do zbadania na miejscu sprawy założenia niższej szkoły rolniczej i przeprowadzenia rokowań tak z Wydziałem powiatowym, jak i p. Czeczem, celem jak najrychlejszego wprowadzenia w życie tej instytucji w zachodniej części kraju.

Rokowania te doprowadziły też do pomyślnego rezultatu, gdyż nie tylko dwór Kobiernicki okazał się odpowiednim na pomieszczenie szkoły przy wykonaniu pomniejszych robót adaptacyjnych, lecz nadto p. Czecz oświadczył jeszcze gotowość odstąpienia do użytku szkoły stajni i wozowni, znajdującej się w budynku sąsiadującym z dworem.

Ponieważ wedle zdania Wydziału powiatowego Bialskiego, statut szkół Jagielnickiej i Horodeńskiej nie zupełnie odpowiadałby stosunkom tamtejszych powiatów naszego kraju najbardziej na zachód wysuniętych, zatem tamtejsza Reprezentacya powiatowa stosując się do polecenia delegata Wydziału krajowego, zwołała ankietę, w skład której weszli pp. Stanisław Klucki, Dr. Herman Czecz, Władysław Struszkiewicz, Karol Czecz i Adryan br. Larisch, celem objawienia opinii, czy statut

ułożony dla niższych szkół rolniczych wschodnio-galicyskich, mógłby być zastosowanym w zupełności do szkoły Kobiernickiej, oraz czy zastosowaniem tego statutu dla szkoły Kobiernickiej osiągnęłyby się najlepsze skutki, a w razie przeciwnym jakie zmiany należałoby wprowadzić w statucie i planie naukowym dla tej szkoły.

Memoryał wypracowany w tym przedmiocie ze znajomością rzeczy przez wymienioną ankietę przedłożył Wydział powiatowy Bialski Wydziałowi krajowemu sprawozdaniem z 1. Grudnia 1883. l. 1.899, w którym zarazem doniósł o powzięciu uchwały co do wyznaczenia z funduszków powiatowych trzech stypendyów dla uczniów szkoły Kobiernickiej w wysokości kosztów utrzymania na przeciąg lat dwóch, tudzież o poczynieniu kroków u właścicieli ziemskich tamtejszego powiatu celem nyskania dalszych datków na utrzymanie szkoły lub też stypendyów.

Operat ankiety udzielił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 18. Stycznia b. r. l. 824 Dyrekcji krajowych szkół rolniczych w Dublanach do rozpatrzenia i przedstawienia wniosków po uprzednim zasięgnięciu zdania tamtejszego kolegium profesorów, a gdy Dyrekcya ta oświadczyła się za przyjęciem proponowanych przez rzezoną ankietę zmian w statucie i planie naukowym szkoły Kobiernickiej, Wydział krajowy postanowił uchwałą z dnia 11. kwietnia b. r. przychylić się do próśby Wydziału powiatowego Bialskiego i przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na założenie krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach.

Aleg. 1.
Aleg. 2. Zredagowany następnie przez Wydział krajowy statut szkoły Kobiernickiej i. oraz dołączony plan szczegółowy nauk i. różnią się od statutu i planu naukowego szkół wschodnio-galicyskich w następujących punktach.

1) Czas trwania nauki znizono z lat trzech na dwa ze względu na wyższy stopień oświaty u ludu w zachodnich powiatach kraju, który czyni zbędnem udzielanie nauk elementarnych w takich rozmiarach, jak w Horodence lub Jagielnicy, tudzież z uwagi, że uczniowie przy dwuletnim kursie mniejszym kosztem nabędą potrzebnych wiadomości i wcześniej wrócą do pracy produkcyjnej. Podobne skrócenie czasu trwania nauki praktykuje się zresztą i w krajowej niższej szkole rolniczej w Dublanach przy takich uczniach, którzy wstępują do zakładu z należytem przygotowaniem w naukach elementarnych.

Natomiast uważał Wydział krajowy za potrzebne zaprowadzić w szkole Kobiernickiej dla uczniów zwyczajnych obowiązkowy egzamin wstępny, z któregooby kierownik zakładu mógł osądzić o ile kandydat z nauki szkolnej zdoła skorzystać.

2) Obok uczniów zwyczajnych, uważał Wydział krajowy za stosowne, również ze względu na odrębne stosunki powiatu Bialskiego i sąsiednich, dopuścić do korzystania z nauki szkolnej *uczniów nadzwyczajnych*, którzy tylko w pewnej gałęzi gospodarstwa wiejskiego szukają pouczenia, lub tylko krótszy czas do zakładu zamierzają uczęszczać. W tamtejszych bowiem powiatach, gdzie włościanie zajmują się częstokroć pewną specjalną gałęzią gospodarstwa, jak hodowlą ryb lub chowem specjalnych gatunków inwentarza żywego, ludność daleko chętniej i w daleko szerszych kołach korzystać będzie z zakładu, jeżeli właśnie w tych poszczególnych gałęziach gospodarstwa i to w krótkim czasie (np. w kursie zimowym) będzie mogła nabyć potrzebnych wiadomości. Oprócz tego także parobcy tacy obznajomieni z pewną specjalnością łatwiej i za wyższem wynagrodzeniem znajdą służbę jako włodarze, krowiarze, stawowi, sadowi i t. p. po większych majątkach.

3) W planie nauk uzupełniono naukę hodowli zwierząt dodaniem osobnego działu o chowie drobiu, pszczelnictwie, hodowli ryb, a w szczególności o gospodarstwie stawowem, oraz rozszerzono zakres nauki higieny projektowanemi wykładami najpotrzebniejszych partyj z nauki weterynaryi.

Rozszerzenie to nauki ma na celu, zdaniem ankiety, które w zupełności podziela Wydział krajowy, usunięcie głęboko zakorzenionych zabobonów i przesądów u ludu naszego, a przytem zaradzenie brakowi fachowych nadzorców, stawowych i krowiarzy.

Przysposobienie zaś takich ludzi jest dla tamtejszych okolic tem bardziej pożądane, ilo że gospodarstwo stawowe i chów bydła w dawnym obwodzie Wadowickim stoi bardzo wysoko, w braku

zaś tutejszo-krajowych dozorców inwentarza (krowiarzy) właściciele większych obór sprowadzać muszą fachowych sêrkarzy, obznajomionych z obchodzeniem się z inwentarzem, ze sąsiedniego Szląska, lub z Morawy, i to za wynagrodzeniem przynoszącem w dwójnasób, a nawet w trójnasób płacę tutejszokrajowego dozorecy.

Równocześnie z uchwaleniem statutu i planu nauk ułożył Wydział krajowy dołączony etat osób i płac grona nauczycielskiego i. oraz zestawienie rocznych kosztów utrzymania i. które wynosić będą 9.210 zł. w. a. Co do etatu płac nadmienia się, że Wydział krajowy z uwagi na bliskie sąsiedztwo Szląska, gdzie pobory roczne nauczycieli fachowych w podobnym zakładzie przewyższają kwotę 2.000 zł., wyznaczył płacę roczną dla kierownika zakładu w wysokości 1.300 zł. (o 100 zł. wyższą niż w Jagielnicy i Horodence), dodatek zaś aktywalny w wysokości 240 zł. (również o 100 zł. wyższy, niż w zakładach wschodnio-galicyjskich) w skutek czego wyniesie wydatek na płace nauczycielskie o 200 zł. w. a. rocznie więcej. Zresztą wydatki na wyposażenie szkoły i roczne koszty utrzymania preliminowane są prawie w tej samej wysokości, jak przy szkołach wschodnio-galicyjskich.

W ten sposób ułożony statut organizacyjny kraj. niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, wraz z planem szczegółowym nauk, etatem osób i płac grona nauczycielskiego i zestawieniem rocznych kosztów utrzymania, przesłał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 11. kwietnia 1884 l. 5.866 Wydziałowi powiatowemu w Białej z poleceniem przedłożenia planów i kosztorysu robót adaptacyjnych w dworze Kobiernickim. Ponieważ zaś oprócz stajni i wozowni należało się postarać o dalsze ubikacye na pomieszczenie spiżarni, kuchni, jadalni i lokalu dla służby, przeto Wydział krajowy polecił temsamem rozporządzeniem Wydziałowi powiatowemu w Białej przeprowadzić dalsze rokowania z p. dr. Hermanem Czczem co do budowy osobnego domu administracyjnego, lub też odstąpienia na ten cel całego budynku, w którym znajduje się ofiarowana już przez p. Czeczta stajnia i wozownia, oraz ułożyć z p. Czczem punktacye umowy, na podstawie której ma być zrealizowany projekt założenia szkoły.

Zarazem udzielił Wydział krajowy rozporządzeniem z tej samej daty wymienione powyżej projekty Wydziałom powiatowym w Chrzanowie, Żywcu, Wadowicach, Krakowie, Wieliczce, Myślenicach i Bochni, oraz komitetowi c. k. Krakowskiego Towarzystwa rolniczego i zawezwał je, ażeby się starały nakłonić tamtejsze Reprezentacye powiatowe do wyznaczenia z funduszków powiatowych odpowiedniej dotacyi dla szkoły Kobiernickiej, obywateli zaś zamożniejszych do zobowiązania się utrzymywania pewnej ilości uczniów w tej szkole.

W wykonaniu wyżej powołanego polecenia Wydziału krajowego z dnia 11. kwietnia r. b. l. 5.866 przedłożył Wydział powiatowy Bialski pod d. 26. czerwca r. b. l. 735 sprawozdanie wraz z punktacyami umowy z p. Czczem, wedle którego okazało się korzystniejszym przyjęcie całego drugiego budynku, mieszczącego w sobie ofiarowaną stajnię i wozownię na cele szkoły, a położonego wraz z budynkiem szkolnym i ogrodem po jednej stronie drogi głównej w odosobnieniu od reszty budynków folwarcznych. Nadto odszkodowanie p. Czeczta za odstąpienie tego budynku i przeprowadzenie na jego koszt wszystkich robót adaptacyjnych wynosić będzie wedle dołączonych punktacyi umowy tylko 2.800 zł., podczas gdy budowa nowego kosztowałaby wedle przedłożonego przez Wydział powiatowy Bialski kosztorysu 3.370 zł. 99 ct. wa. Kosztorysu szczegółowego, składającego się ze samych drobnych pozycyí, nie przedkładał Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi, gotów jest jednak udzielić takowy na żądanie komisji gospodarstwa krajowego. Z powyższego powodu przyjął Wydział krajowy ofertę p. Czeczta i ułożył na podstawie tejże dołączone i. zestawienie kosztów założenia szkoły Kobiernickiej dosięgających w skutek uznania godnej ofiarności p. Czeczta zaledwie kwoty 11.000 zł.

O decyzji tej zawiadomił Wydział krajowy reskryptem z dnia 22 lipca r. b. l. 34.175 Reprezentacyę powiatową Bialską, przesyłając jej zarazem rzeczzone zestawienie kosztów założenia.

Skoro Wydział krajowy wzmiankowaną uchwałę z dnia 11. kwietnia r. b. l. 5.866 postanowił przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na założenie kraj. niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach

i znane już mu były roczne koszta utrzymania tego zakładu, odniósł się odezwą z dnia 9. maja r. b. l. 16.549 (alegat 12 sprawozdania z czynności Wydziału krajowego) do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa dotacji rocznej z c. k. skarbu państwa na utrzymanie tej szkoły w kwocie 5.000 zł. i odpowiedniego zasiłku jednorazowego na pokrycie kosztów założenia. Wniosek ten na udzielenie wyższej stosunkowo dotacji z funduszków państwowych dla szkoły Kobiernickiej znajduje uzasadnienie w większych potrzebach i wydatkach tej szkoły w porównaniu z takimiż zakładami wschodnio-galicyjskimi.

Co do wysokości zaś zasiłku państwowego na założenie szkoły Kobiernickiej spodziewać się wypada, że Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa równie przychylnem się okaże dla tej szkoły, jak dla Jagielnickiej i Horodeńskiej i wymierzy ten zasiłek w równej wysokości (11.000 zł. a. w.) W tym też duchu Wydział krajowy przedłożył Wysokiemu c. k. Rządowi wniosek za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 22. lipca r. b. l. 34.175.

Z Wydziałów powiatowych, zawezwanych powołanym zeskryptem z dnia 11. Kwietnia r. b. l. 5.866 do poparcie usiowań kraju i powiatu około założenia i utrzymania szkoły Kobiernickiej, przedłożyły relacje do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania tylko Wielicki i Charzanowski, pierwszy negatywną, motywując takową zamiarem założenia takiej instytucji we własnym powiecie, drugi zaś wymijającą z oświadczeniem, że dopiero po upływie jednego roku od założenia szkoły w Kobiernicach, jeżeli się przekona o rozwoju i pożyteczności szkoły, poczyni odpowiednie kroki tak u Reprezentacji powiatowej, jako też w szerszem kole publiczności powiatu o wyjednanie na ten cel funduszw.

Natomiast Wydział krajowy z uznaniem podnieść musi, że tak Reprezentacya powiatowa Bialska jak i obywatele tego powiatu chętnie i czynnie projekt założenia szkoły Kobiernickiej poparli.

I tak: oprócz p. dra Hermana Czecha, którego ofiarność umożliwiła zrealizowanie całego projektu, zobowiązali się przyczynić do pokrycia kosztów utrzymania:

1) Wydział powiatowy Bialski wedle powołanej relacji z dnia 1. grudnia 1883 l. 1899 utworzeniem trzech stypendyów pokrywających koszta utrzymania trzech uczniów, pochodzących z powiatu Bialskiego (po 140 zł. w. a.) na razie przez lat dwa;

2) p. Stanisław Klucki, Prezes Rady powiatowej Bialskiej takież jednym stypendyem (140 zł. w. a.) przez trzy lata;

3) p. Gabryela Wrotnowska, właścicielka dóbr w Łękach, jednym stypendyem (140 zł. w. a.) przez trzy lata;

4) wreszcie Rada gminna miasta Kęt ustanowieniem jednego stypendyem o rocznych 50 zł. dla ucznia należącego do tamtejszej gminy na cały czas istnienia szkoły Kobiernickiej.

Łączna tedy kwota zapewnionych już datków na utrzymanie szkoły Kobiernickiej

w roku 1885 wynosi	750 zł.
Oczekiwana dotacya roczna z c. k. Skarbu Państwa	5 000 „
Ogółem	5.750 zł.

W porównaniu zatem z rocznym kosztem utrzymania w kwocie

	9.210 „
Okazuje się niedobór na rok 1885	3.460 zł.

który będzie musiał być pokrytym z funduszu krajowego.

W myśl powołanej na wstępie uchwały Wysokiego Sejmu starał się Wydział krajowy o założenie drugiej niższej szkoły rolniczej w zachodniej części kraju. — W tym też celu badał Wydział krajowy sprawę wprowadzenia w życie takiej instytucji w Krośnie, gdzie Rada gminna ofiarowałaby dla szkoły 6 morgów pola pod budynki, ogród na cele szkoły i pewien fundusz na utrzymanie zakładu; następnie w Jasle, w Marcinkowicach w powiecie Nowosądeckim, wreszcie w Nowym Sączu, za którą to ostatnią miejscowością oświadczył się tamtejszy Wydział powiatowy, oraz okręgowy Towarzystwo rolnicze. — Z gminą Nowego Sącza, która w pobliżu miasta posiada grunta i budynki odpowiednie na pomieszczenie szkoły rolniczej, weszło już w rokowania rzeczono Towar-

rzystwo rolnicze, a Wydział powiatowy, któremu Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 31. sierpnia r. b. l. 45125 udzielił potrzebnych szczegółów, podobnież zajął się zrealizowaniem tego projektu, przyrzekł ze swej strony poparcie materyalne. — Założenie jednak niższej szkoły rolniczej w jednym z wyszczególnionych powyżej trzech miast powiatowych, napotyka na trudności z powodu braku wzorowo administrowanego folwarku, który dla niższej szkoły rolniczej jest nieodzownym środkiem naukowym.

Sprawa tedy założenia drugiej niższej szkoły rolniczej w zachodniej części kraju nie dojrzała jeszcze do tego stopnia, ażeby Wydział krajowy mógł w tym kierunku przedstawić w bieżącej sesji Wysokiemu Sejmowi konkretne wnioski.

Na podstawie powyższego wywodu, Wydział krajowy ma zaszczyt przedstawić wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- 1) Sejm krajowy zgadza się na uznanie założyć się mającej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach za zakład krajowy i upoważnia Wydział krajowy do otwarcia tej szkoły w oczekiwaniu, że c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieli na jej założenie zasiłku w kwocie 11.000 zł. w. a. i wyznaczy na jej utrzymanie z c. k. Skarbu państwa stałą dotację roczną w wysokości 5.000 zł. w. a.
- 2) Sejm zatwierdza projekt etatu osób i płac grona nauczycielskiego krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach.
- 3) Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na rok 1885 kredyt do wysokości 3.460 zł. w. a. na utrzymanie w tym roku rzeczzonej szkoły.
- 4) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu przedłożyć na najbliższej sesji sejmowej projekt założenia drugiej niższej szkoły rolniczej w zachodniej części kraju.

Lwów, dnia 11. Września 1884.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński

Członek Wydziału krajowego.

S T A T U T

krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach.

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Cel szkoły.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach, założona staraniem Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskim, wspartego ofiarnością Wgo Dra Hermana Czeczka z Kobiernic, ma na celu kształcenie przede wszystkim synów włościańskich na zdolnych gospodarzy praktycznych.

§. 2.

Środki do dopięcia celu.

Do celu tego dąży szkoła przede wszystkim drogą nauki praktycznej, a mianowicie:

- a) przez wyuczenie dokładnego, sumiennego i racjonalnego wykonywania wszelkich prac gospodarskich tak w polu, jak na obejściu gospodarstwa (w stodole, stajniach i t. d.);
- b) przez objaśnienie istoty, sposobu wykonywania i celu prac gospodarskich w takiej mierze, ażeby uczeń każdą czynność gospodarską umiał uzasadnić i w przyszłym zawodzie podwładnym i czeladzi wytłumaczyć.

Naukę praktyczną popiera:

- 1) systematyczne udzielanie nauki z całości gospodarstwa wiejskiego (rolnictwa, hodowli zwierząt i zarządu) w stosowuyim zakresie;
- 2) udzielanie elementów nauk przyrodniczych;
- 3) dopełnienie wykształcenia ogólnego za pomocą nauki religii i nauk ogólnie kształcących.

§. 3.

Czas trwania nauki.

Cały kurs nauki trwa lat dwa.

§. 4.

Język wykładowy.

Językiem wykładowym jest język polski.

II. Plan nauki.

§. 5.

Zasadnicze normy planu nauki.

I. Ćwiczenia w wykonywaniu prac gospodarskich odbywają się codziennie w godzinach przeznaczonych na pracę gospodarską zwyczajem folwarku o który szkoła jest oparta.

II. Objaśnianie towarzyszy wszelkim pracom dopóty, dopóki uczniowie w wykonywaniu ich nie nabędą wprawy.

Udzielane objaśnienia winne nie tylko odnosić się do technicznej strony pracy, ale także zwracać uwagę ucznia na cel pracy i związek pomiędzy celem

a wykonywaniem, oraz na wpływ, jaki wywierają na wykonanie okoliczności zewnętrzne.

III. Nauka teoretyczna, której się udziela w godzinach wolnych od zajęć praktycznych, obejmuje:

- 1) *Naukę religii*, zmierzającą do dokładnego objaśnienia i wpojenia obowiązków człowieka w obec Boga, bliźniego i siebie samego.
- 2) *Naukę języka polskiego*, która ma nauczyć władać językiem ustnie i na piśmie, a oprócz tego dostarczyć uczniom sposobności do uzupełnienia wiadomości swych na polu geografii i historii ojczyznej.
- 3) *Naukę rachunków*, zastosowaną do przyszłego zawodu uczniów.
- 4) *Wiadomości wstępne z nauk przyrodniczych*, wyjaśniające zjawiska świata otaczającego, a oprócz tego stanowiące wstęp do nauk zawodowych.
- 5) *Naukę gospodarstwa wiejskiego*, która ma na celu uzupełnienie objaśnień towarzyszących pracom ręcznym, a obejmuje:
  - a) *Naukę rolnictwa*, której wykład ma się rozpocząć od części szczegółowej podanej z uwzględnieniem ściśłem uprawionych i nadających się do uprawy w okolicznych gospodarstwach pól, poczem obejmie krótką a przystępną naukę o glebie, o istocie, organach i warunkach życia roślinnego.
  - b) *Naukę hodowli zwierząt*, tj. krótko a przystępnie wyłożoną naukę o istocie, organach i warunkach życia zwierzęcego, oraz wykład części szczegółowej tej nauki o właściwościach, rozplodzie, wychowie, utrzymaniu i użyciu każdego gatunku zwierząt gospodarskich. W obu tych naukach wykład ma uwzględnić otoliczne stosunki gospodarskie, oraz stopień wykształcenia i przyszły zakres działania uczniów.
  - c) *Naukę zarządu gospodarskiego*, ograniczającą się do uwag, wyjaśnień i omawiań tyczących się dat liczebnych przez uczniów w dziennikach i raportach zbieranych i do ćwiczeń w wykazywaniu wzajemnej zależności tychże cyfr.
- 6) *Ogólne zasady higieny i najpotrzebniejsze praktyczne wiadomości z weterynaryi*, mianowicie: o pomocy przy porodach, sposobach ratowania w nagłych wypadkach i środkach ochronnych od chorób epidemicznych.
- 7) *Wykład i objaśnienie najgłówniejszych przepisów*, stojących w związku z gospodarstwem wiejskiem.

§. 6.

Szczegółowy plan nauki.

Zakres i wzajemny stosunek przedmiotów nauki teoretycznej, tudzież rozkład ich na kursa określa bliżej szczegółowy plan nauki. Sposób nauczania robót ręcznych i użycia uczniów do pracy określa bliżej regulamin.

§. 7.

Środki naukowe.

Środkami naukowymi szkoły są:

- a) Jako główny środek naukowy gospodarstwo folwarku, przy którym szkoła założona.
- b) Pole szkolne o powierzchni przynajmniej 6 morgów, służące wyłącznie do użytku szkoły, t. j. do nauki w wykonywaniu prac różnych około uprawy roli i pielęgnowania roślin, tudzież użycia maszyn i narzędzi gospodarskich.
- c) Zbiory potrzebne do ułatwienia wykładów i do demonstracji, a mianowicie zbiór nasion i roślin uprawnych, chwastów, nawozów, modeli,

maszyn i narzędzi gospodarskich, dalej zbiór okazów do nauk przyrodniczych, zbiór rycin naukę uzmysławiających i bibliotekę rolniczą.

d) W danym razie celujące gospodarstwa okoliczne większe i mniejsze, do których uczniowie odbywają wycieczki, oraz zwiedzane przez uczniów wystawy i warsztaty.

III. Nauczyciele.

§. 8.

Skład grona nauczycieli.

Grono nauczycieli stanowią:

1) Nauczyciel fachowy, a zarazem kierownik szkoły i zakładowego gospodarstwa wiejskiego.

2) Nauczyciel fachowy, pomocnik do nauki niektórych działów gospodarstwa wiejskiego i do pomocy pierwszemu w dozorowaniu uczniów przy naukach i pracach gospodarskich.

3) Instruktor nauczający wykonywania robót gospodarskich, jako też do specjalnego dozoru uczniów pracujących.

4) Nauczyciel do nauk elementarnych ogólnie kształcących, który zastąpić może siłami nauczycielskimi miejscowymi.

5) Kapelan, którym być może miejscowy pleban lub wikaryusz.

§. 9.

Mianowanie nauczycieli.

Nauczycieli fachowych oraz instruktora mianuje Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na przedstawienie kuratoryi szkoły, i to nauczycieli fachowych za porozumieniem z c. k. Ministerstwem rolnictwa.

Resztę nauczycieli powołuje kuratorya na przedstawienie kierownika; jednakże zatwierdzenie powołanych zastrzeżone jest Wydziałowi krajowemu.

§. 10.

Stosunek służbowy i płaca nauczycieli.

Nauczyciele fachowi są urzędnikami krajowymi i mają prawa i obowiązki określone ustanową służby krajowej z dnia 23. marca 1866, o ile takowa do nich może być zastosowaną.

Płace ich ustanawia osobny etat.

Wysokość wynagrodzenia dla reszty nauczycieli oznacza Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na podstawie wniosków Wydziału krajowego.

IV. Uczniowie.

§. 11.

Sposób utrzymywania i liczba uczniów. Uczniowie nadzwyczajni.

Wszyscy zwyczajni uczniowie mieszkają i są utrzymywani w zakładzie. Liczba uczniów zwyczajnych ograniczoną jest do 30.

Nadzwyczajni uczniowie, którzy uczęszczają tylko na pojedyncze wykłady, a o których mowa w §. 13 niniejszego statutu, mogą za zezwoleniem kuratoryi mieszkać i utrzymywać się poza zakładem.

§. 12.

Warunki przyjęcia uczniów zwyczajnych.

Kto chce wstąpić jako uczeń zwyczajny do krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, winien:

1) wykazać metryką lub w inny wiarogodny sposób, że ukończył 16. rok życia;

2) udowodnić, że ukończył z dobrym postępem szkołę ludową, lub w inny sposób nabył znajomości czytania, pisania i rachowania i poddać się egzaminowi wstępnemu, z którego nauczyciel kierujący osądzi, czy kandydat z nauki w szkole korzystać zdoła;

3) przedłożyć świadectwo moralności, wystawione przez właściwego duszpasterza;

4) przedłożyć świadectwo zdrowia, wystawione przez lekarza;

5) otrzymawszy zapewnienie przyjęcia, złożyć do rąk kierownika pisemne zobowiązanie rodziców, opiekunów lub protektorów poręczające regularną wypłatę należności przypadających zakładowi od ucznia;

O przyjęciu ucznia zwyczajnego do szkoły stanowi kierownik.

§. 13.

Uczniowie nadzwyczajni.

Młodzi lub starsi ludzie, którzy tylko w pewnej gałęzi gospodarstwa wiejskiego pouczenia szukają, lub tylko krótszy czas do szkoły uczęszczać zamierzają, mogą być przyjęci jako uczniowie nadzwyczajni, jeżeli to ze względu na wewnętrzne stosunki szkoły jest możebne.

O przyjęciu ucznia nadzwyczajnego stanowi kierownik szkoły po zasięgnięciu w każdym wypadku zezwolenia kuratoryi.

W zakładzie i przy ćwiczeniach praktycznych podlegają uczniowie nadzwyczajni w zupełności karności i porządkowi szkolnemu.

§. 14.

Opłaty uczniów zwyczajnych.

Nauki udziela się uczniom zwyczajnym bezpłatnie. Za wikt i utrzymanie w zakładzie tj. za ubiór, pomieszkanie, pościel, opał, światło i pranie opłacają uczniowie zwyczajni do kasy zakładu rocznie kwotę nieprzenoszącą rocznych kosztów utrzymania w ratach półrocznych z góry.

Każdoczesną wysokość tej opłaty oznacza Wydział krajowy na wniosek kuratoryi.

§. 15.

Opłaty uczniów nadzwyczajnych.

Uczeń nadzwyczajny płaci za udzielenie nauki, jeżeli uczęszcza do szkoły do 3 miesięcy, 10 zł. w. a., jeżeli zaś nad 3 miesiące do 6 miesięcy, 20 zł. w. a. za cały czas nauki.

Jeżeli liczba uczniów, na którą szkoła jest urządzona, nie jest wypełniona, mogą uczniowie nadzwyczajni w zakładzie być utrzymywani podobnie jak uczniowie zwyczajni za wynagrodzeniem osobnym, wynoszącym miesięcznie dziesiątą część opłaty pobieranej rocznie od ucznia zwyczajnego.

§. 16.

Egzamina i świadectwa.

Przy końcu każdego roku szkolnego zdają uczniowie zwyczajni egzamin przed komisją egzaminacyjną, złożoną z kierownika, egzaminującego nauczyciela i delegata kuratoryi. Uczeń, który przy tym egzaminie nie otrzymał postępu przynajmniej dostatecznego, nie może przejść na rok wyższy.

Po ukończeniu dwuletniego kursu nauk zdaje każdy uczeń egzamin główny przed komisją egzaminacyjną, złożoną jak wyżej.

Świadectwa otrzymują uczniowie tylko z egzaminów głównych.

W świadectwach tych oznacza się obok postępów ucznia w naukach oraz w wykonywaniu i dozorowaniu prac gospodarskich, także zachowanie się i pilność ucznia, niemniej specjalne jego uzdolnienie.

Do oznaczenia postępów ucznia w naukach służą następujące stopnie: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny.

Pilność oznacza się stopniami: chwalebna, dostateczna, niedostateczna.
 Zachowanie się oznacza się stopniami: zupełnie odpowiednie, odpowiednie.
 Zachowanie się nieodpowiednie pociąga za sobą wydalenie z zakładu.
 O egzaminach i świadectwach uczniów nadzwyczajnych postanawia kuratorya.

V. Zarząd i nadzór.

§. 17.

Kierownik.

Kierownik naukowy szkoły jest bezpośrednim przełożonym grona nauczycieli i uczniów. Kierownik załatwia wszelkie sprawy wewnętrzne szkoły i odpowiada za zgodne z przepisami prowadzenie szkoły, porządek i karność.

W sprawach odnoszących się do zwyczajnego zarządu szkoły w obrębie zatwierdzonego preliminarza, znosi się kierownik bezpośrednio z Wydziałem krajowym, we wszystkich innych sprawach z kuratoryą szkoły.

§. 18.

Kuratorya.

Nadzór nad szkołą sprawuje kuratorya, złożona z pięciu członków, a mianowicie: delegata c. k. Rządu, delegata Wydziału krajowego, delegata Bialskiego Wydziału powiatowego, delegata okręgowego Towarzystwa rolniczego, tudzież właściciela folwarku, o który szkoła jest oparta.

Każdy członek kuratoryi ma zastępcę uprawnionego do głosowania przy rozstrzyganiu spraw bieżących.

Zadaniem kuratoryi jest w szczególności:

- a) przedstawiać Wydziałowi krajowemu kandydatów na posady nauczycieli fachowych, tudzież instruktora i powoływać resztę nauczycieli na przedstawienie kierownika za potwierdzeniem Wydziału krajowego (§. 9.)
- b) przedkładać Wydziałowi krajowemu corocznie wnioski w przedmiocie wysokości opłaty za wikt i utrzymanie uczniów (§. 14.)
- c) postanawiać o warunkach przyjęcia i egzaminach uczniów nadzwyczajnych, jakoteż o wysokości opłat od tychże należnych (§. 15.);
- d) brać udział w czynności komisji egzaminacyjnej (§. 16.);
- e) układać corocznie na podstawie wniosków kierownika projekt preliminarza zwykłych wydatków na szkołę i przedkładać go Wydziałowi krajowemu;
- f) przedkładać Wydziałowi krajowemu w razie potrzeby wnioski i plany dotyczące potrzeb budżetem szkoły nie przewidzianych;
- g) przedkładać Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia wypracowane przez kierownika plany rozkładu godzin przeznaczonych na wykłady i zajęcia praktyczne;
- h) przedstawić Wydziałowi krajowemu własne zapatrywania i wnioski, dotyczące się organizacyi szkoły i działania jej nauczycieli.

Członkom kuratoryi wolno bywać każdego czasu na wykładach, być obecnymi przy egzaminach i brać udział w wycieczkach szkoły celem przekonania się, czyli i jak się wykonywa plan nauki.

Uwagi jednak w tym względzie mogą być czynione tylko pisemnie na ręce kierownika za uchwałą kuratoryi.

§. 19.

Stosunek Wydziału krajowego do szkoły.

Zwierzchnią władzą zakładu jest Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Do jego zakresu działania należy w szczególności: zatwierdzanie zarządzeń kuratorji tyczących się powołania kapelana i nauczyciela do nauk elementarnych, rewizya i zatwierdzanie rozkładu godzin w szkole, bezpośrednia dyspozycya nad funduszami szkoły w zakresie budżetu, stanowienie o potrzebach nadzwyczajnych, o ile takowe mogą być zaspokojone z funduszków krajowych oddanych pod rozporządzenie Wydziału krajowego. W sprawach większej wagi, a mianowicie w sprawach zmiany niniejszego statutu, użycia subwencyi państwowej i mianowania nauczycieli fachowych, porozumiewa się Wydział krajowy z c. k. Ministerstwem rolnictwa.

Wydział krajowy działa po wysłuchaniu zdania kuratorji, jedynie w sprawach tyczących się zwyczajnego zarządu szkoły w zakresie budżetu, wchodzi w bezpośredni stosunek z kierownikiem.

§. 20.

Postanowienia końcowe.

Osobne regulamina i instrukcye określają obowiązki kierownika i nauczycieli i normują porządek wewnętrzny szkoły.

Stosunek szkoły do gospodarstwa folwarku, o który szkoła jest opartą, określa umowa zawarta z właścicielem tegoż folwarku.

Allegat 2. do LW. 19.782/84.

Plan szczegółowy

udzielania nauki w krajowej niższej szkole rolniczej w Kobiernicach.

I. Zakres nauki teoretycznej i rozkład jej na kursa roczne.

A) Religia.

Na I. roku:

1. O wierze, — o składzie apostolskim.
2. O przykazaniach.

Na II. roku:

O środkach łaski, o Sakramentach świętych i o kościelnych obrzędach i zwyczajach.

B) Język polski.

Uwagi ogólne:

- a) Osiągnięty ma być stopień dorównujący temu, który odpowiada rezultatowi otrzymywanemu w VI. klasie szkół wydziałowych.
- b) Ponieważ uczniom osobno bywają udzielane nauki przyrodnicze, przeto w doborze ustępów do czytania i opowiadania przeznaczonych pierwszeństwo dawać należy artykułom treści moralnej, historycznej, geograficznej, społecznej i t. d.

- c) W ćwiczeniach stylistycznych na odwrot po przebyciu stopni początkowych należy przede wszystkim mieć na oku przyszły zawód uczniów.

Na I. roku:

- a) Czytanie i opowiadanie ustępów dobieranych w myśl ustępu b) uwag ogólnych.
 b) Krótkie powtarzanie gramatyki.
 c) Dyktando; ćwiczenia pisemne gramatyczne; raporta pisemne z czynności szczegółowych; opisy narzędzi rolniczych, budynków i t. d. wykazy zwierząt lub inwentarza martwego; opisy prac gospodarskich, doniesienia o zmianach w gospodarstwie, raporta z zajęć tygodniowych.

Na II. roku:

- a) Czytanie i opowiadanie jak w roku I.
 b) Ukończenie powtarzania gramatyki.
 c) Dyktando; ćwiczenia pisemne gramatyczne; poświadczenia i kwity; sporządzanie raportów tygodniowych i miesięcznych; sprawozdania słowne (nie cyfrowe) o stanie poszczególnych gałęzi gospodarstwa; wywody o konieczności zmian zarządzić się mających, listy w sprawach gospodarskich i listy do kupców; prowadzenie rejestrów.

C) *Geografia i historia.*

Na I. roku.

Wstępne wiadomości z geografii i ogólny pogląd na lądy i morza, oro- i hydrografię; Europa pod względem fizycznym i politycznym.

Na II. roku:

Nieco o etnografii i historii Europy; Monarchia austriacka i Galicya; historia ojczyzna.

D) *Kaligrafia, rubrykowanie i rysunki.*

Na obydwóch latach (wszyscy uczniowie pobierają naukę wspólnie).

E) *Rachunki.*

Na I. roku:

Cztery działania liczbami całymi jednogatunkowymi z pamięci i na piśmie; podział monet, czasu, oraz metrycznych miar i wag; cztery działania liczbami wielorakimi i ułamkami dziesiętnymi.

Na II. roku:

Cztery działania ułamkami zwyczajnymi; reguła trzech pojedyncza i złożona; rachunek spółki i procentu; obliczanie powierzchni trójkąta, czworoboku, wieloboku i koła, oraz objętości brył, użyć piona, śrótwagi i libeli.

F) *Wiadomości wstępne z nauk przyrodniczych.*

Dla obydwóch lat wspólnie.

Uwagi ogólne:

- a) W lekcjach będą uczestniczyli uczniowie po dwa razy, aby zdobywszy sobie w roku pierwszym niejako szkie przedmiotu, w drugim mogli go wypełnić liczniejszymi szczegółami.
 b) Nauczyciel powinien baczyć na to, aby nietylko wzbogacał umysły uczniów w wiadomości do ich przyszłego zawodu potrzebne, ale aby nadto przez umiejętne zestawienie szczegółów rozwijał zmysł ich spostrzegawczy, aby ich przyzwyczajał do logicznego myślenia i porządnego myśli wyrażania.

- c) Za przedmiot nauki mają służyć początki z kosmografii, fizyki, chemii, mineralogii, geologii, geognozy i t. d., a z nauk tych ma być wybrane to tylko, co do celów powyżej wyrażonych jest niezbędne, a zarazem dla umysłów uczniów przystępne.
- d) Unikać należy zbytecznego zaciekania się w subtelności nauki i roztrząsania kwestyj naukowych, a opierać się należy na faktach najbliższych z codziennego życia wziętych.
- e) Do uprzyśtępnienia użyć należy koniecznie eksperymentów, które jednak nie powinny być za- nadto liczne i nadto misterne.
- f) Sam wykład nauczyciela powinien być tylko szkicem, stanowiącym ramy, które następnie mają być wypełnione przez uczniów samych za pomocą odpowiedzi na stosowne pytania.

Zakres nie da się naznaczyć szczegółowo. Nauczyciel winien jednak zachować następujący porządek w wykładzie. Zaczawszy od wyjaśnienia stosunku, w jakim pozostaje ziemia do innych ciał w systemie planetarnym, objaśni ruchy ziemi i skutki tychże. Dalej rozdzieli ziemię na powietrze, wodę, część stałą i istoty organiczne na powierzchni żyjące. Następnie poznamy uczniów z powietrzem (tlen, azot, kwas węglowy, para wodna, amoniak, kwas azotowy, cząstki zawieszony w powietrzu; barometer, pompa pneumatyczna); tudzież z wodą (wodór; stany skupienia wody; rozszerzanie się ciał, ciepło, temperatura; termometer; rozpuszczalność, woda deszczowa, źródłana, studzienna, rzeczna i t. d.; krążenie wody w przyrodzie; pompy). Wreszcie wychodząc z nauki o ciepłe, poda rzecz o ntlenianiu (gniciu, paleniu się i t. d.), poczem, wyjaśniwszy rozróżnienie związków organicznych i nieorganicznych, wymieni ważniejsze z pomiędzy jednych i drugich i opisz sposob powstawania, własność, ważność gospodarską, szkodliwość i t. d. tych, które rolnika szczególnie obchodzą.

G) Nauka gospodarstwa wiejskiego.

AA. Rolnictwo.

U w a g i o g ó l n e :

- a) Cały przedmiot rozdziela się tak, aby na roku II. nauczane były te części, do których dokładnego zrozumienia potrzebne są wiadomości z nauk przyrodniczych.
- b) Materiał ma być wyłożony ściśle według przepisów statutu organizacyjnego, a więc w ten sposób, aby w całej części szczegółowej praktyka miejscowa lub okoliczna służyła za podstawę, a dalej tak, aby pamięć ucznia nie była obarczana licznymi a mniej potrzebnymi szczegółami, lecz aby to, co jest istotne, przez uczniów przy współdziałaniu nauczyciela przerobione było wszechstronnie.

N a I. r o k u :

O narzędziach do uprawy roli, do siewu i zbioru ziemiopłodów i o ich użyciu. O rozmnażaniu roślin, o ziarnie, wysadkach i rozsadzcie, wybór i przygotowanie ziarna do siewu, kartofli i głąbi do sadzenia. Szczegółowa uprawa (grupami) zbóż, roślin okopowych, pastewnych i przemysłowych.

N a II. r o k u :

Organa roślin, warunki życia roślin: ogólny pogląd na świat roślinny; o roli, jej składnikach i własnościach tychże, rodzaje ziem, ich cechy i własności, żyzność ziemi i jej warunki; gleba i podglebie; zasady melioracji; cele uprawy mechanicznej; zasady uprawy; użyźnianie za pomocą nawozów, istota nawozu; nawozy główne i pomocnicze w okręgu szkoły nżyć się dające; obchodzenie się z obornikiem na stajni i na gnojowisku; przygotowanie kompostu; użycie nawozów, głównych i pomocniczych; o siewie i sadzeniu; starania posiewne; zbiór; omłót; przechowanie snopa, ziarna i głąbi; uprawa łąk; zbiór i przechowanie pasz, starania około pastwisk; sadownictwo i ogrodnictwo.

BB. Hodowla zwierząt.

Obchodzenie się ze zwierzętami przy ich chowie i użyciu oparte być musi koniecznie na niejakiej znajomości ich fizjologii.

Nauczyciel musi się zatem starać koniecznie rzecz o życiu zwierzęcom i organach jego uprzyściplnić uczniom roku I., poczem w roku II. korzystając z tego, że uczniowie tymczasem nabyli wiadomości z nauk przyrodniczych, przy partyach praktycznych swej nauki, ustępy fizyologiczne powtórzyć i stosowanie zasad do praktyki wyjaśnić powinien.

Na I. roku:

Życie zwierzęce, skład ciała zwierzęcego i jego organa; warunki życia zwierząt w ogóle, a w szczególności zwierząt gospodarskich; ogólny pogląd na świat zwierzęcy, rozplód i uszlachetnianie zwierząt.

Znaczenie pokarmu i tegoż rodzaje; higiena i zasady żywienia zwierząt gospodarskich.

O urzędzeniu stajen.

Na II. roku:

O poznawaniu wieku zwierząt i o wyborze do różnych użytków według cech zewnętrznych, o środkach ostrożności przy kupnie.

Obchodzenie się z poszczególnymi gatunkami zwierząt gospodarskich w okresie ssania, wzrostu i podczas użycia.

O nabiale i jego przeróbkach.

O pielęgnowaniu kopyta i o kuciu.

O uprzęży.

O chowie drobiu, pszczelnictwie, hodowli ryb, a w szczególności o gospodarstwie stawowym.

CC. Zarząd gospodarski.

Dla obydwóch lat wspólnie.

Nauka zarządu gospodarskiego ogranicza się do uwag, wyjaśnień i omawiań tyczących się dat liczebnych przez uczniów w dziennikach i raportach zbieranych i do ćwiczeń w wykazywaniu wzajemnej zależności tychże cyfr.

H) Ogólne zasady higieny i najpotrzebniejsze praktyczne wiadomości z weterynaryi.

Dla obydwóch lat wspólnie.

O pielęgnowaniu zdrowia u ludzi i zwierząt.

O znakach słabości.

O sposobach ratowania zwierząt w nagłych wypadkach.

O pomocy przy porodach.

O zarazach i postępowaniu w razie ukazania się takowych.

O chorobach w okolicy szczególnie często się pojawiających.

I) Wykład i objaśnienia najgłówniejszych ustaw i przepisów z gospodarstwem wiejskiem styczność mających.

Dla II. roku.

II. Rozkład zajęć praktycznych.

W roku I. użyci będą uczniowie:

a) w półroczu letnim do wykonywania zwykłych robót polowych, tak na polach szkolnych, jak i w pobliskich folwarkach pod kierunkiem unyślunie na ten cel ustanowionego dozorczy.

Przedewszystkiem użyci będą do kopania, orki, włóczki, siewu, plewienia, wywozu i rozrzucania nawozów, robienia kompostów, koszenia paszy, żniwa, zwózki i składania zboża, wybierania głąbi — słowem do wszelkich robót w polu, ogrodzie i przy gospodarstwie stawowym potrzebnych.

b) w półroczu zimowym do obsługi krowiarni, stajni końskiej i wołowni, nierogacizny i owiec; do przygotowania karmy, do pielęgnowania pognoji stajennych i innych robót gospodarskich jak: młócenia, czyszczenia, przygotowywania na targ i do siewu i t. p.

Uzyskawszy pewną wprawę w wykonywaniu robót pełnić będą uczniowie w I. roku także obowiązki fornala, wolarza, krowiarza, — oprócz tego zaś użyci będą do różnych prac wykonywanych za pomocą maszyn.

W roku II. użyci będą uczniowie obok prac i obowiązków, wykonywanych jak w roku I. także i przede wszystkim do dozoru robót polowych, stajennych, w ogrodzie, sadzie lub na stawie.

Uczniowie II. roku pełniący obowiązki dozorców będą obecni przy każdodzienniej dyspozycji robót gospodarskich, które zapiszą w osobne na ten cel przeznaczone książeczki, winni składać z końcem dnia roboczego kierującemu gospodarstwem szkoły dyrektorowi lub zastępcy jego ustne raporta z przebiegu prac wykonywanych w dniu ubiegłym, a z końcem każdego tygodnia sporządzać pisemne sprawozdanie z tych działów gospodarstwa, do których w ciągu tygodnia użyci będą do prowadzenia rejestrów gospodarskich, t. j. dziennika robocizny, rejestrów zbożowych, księgi pasz i produktów i t. p.

Wszyscy uczniowie użyci będą nadto do robót kołdziejskich przy sporządzaniu i naprawie statków gospodarskich, jakoteż do zwykłych ciesielskich przy naprawie budynków gospolarskich, stawianiu płotów i t. p.; obecni być mają przy kuciu koni i naprawie narzędzi gospodarskich u kowala i t. p.; jednym słowem obznajomieni być powinni ze wszystkimi czynnościami w gospodarstwie.

III. Ilość i rozkład godzin tygodniowych.

Tygodniowo w roku

	I.	II.
1. Religia	1	1
2. Język polski	6	4
3. Geografia i historia	1	2
4. Kaligrafia, rubrykowanie i rysunki	2	2
5. Rachunki	4	3
6. Wiadomości wstępne z nauk przyrodniczych	4	4
7. Rolnictwo	4	4
8. Hodowla zwierząt	4	4
9. Nauka zarządu	1	1
10. Ogólne zasady higieny i weterynaryi	2	2
11. Ustawodawstwo rolne	—	1
Razem	29	28

E T A T

osób i płac grona nauczycielskiego krajowej niższej szkoły rolniczej
w Kobiernicach.

I.

Grono nauczycielskie krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach składa się:

- 1) z dwóch nauczycieli fachowych (stałych) z których jeden jest zarazem kierownikiem szkoły;
- 2) z nauczycieli niestałych, tj. instruktora, nauczyciela do nauk elementarnych i kapelana.

II.

Nauczyciele fachowi (stali) krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach są urzędnikami krajowymi ze wszystkimi prawami i obowiązkami określonymi w ustanowie służby krajowej i uchwałą Wysokiego Sejmu o etacie i płacach urzędników i sług Wydziału krajowego z dnia 3. stycznia 1874.

III.

- 1) Pierwszy nauczyciel fachowy (stały) a zarazem kierownik zakładu otrzymuje wolne pomieszkanie i pobiera:

roczną stałą płacę	1.300 zł. w. a.
dodatek aktywalny	240 " " "
dodatek pięcioletni	200 " " "
- 2) Nauczyciel fachowy pomocnik (stały) otrzymuje wolne pomieszkanie i pobiera:

roczną stałą płacę	720 zł. w. a.
dodatek aktywalny	60 " " "
dodatek pięcioletni	100 " " "

IV.

1. Dodatek pięcioletni nadaje Wydział krajowy każdemu z tych nauczycieli podług powyżej oznaczonej stopy, skoro tenże pełnił na jednej i tej samej posadzie służbę przez pięć lat nieprzerwanie. — Służba pełniona przy innych urzędach i szkołach lub szkołach niekrajowych, chociażby przyjętą została do emerytury, nie będzie policzoną przy wymiarze dodatku pięcioletniego.

Dodatek pięcioletni nie może być udzielony jednemu i temu samemu nauczycielowi na tej samej posadzie częściej jak trzy razy, tj. za 15 lat nieprzerwanej służby. Dodatek ten stanowi część płacy i będzie doliczony do stałej płacy przy wymiarze emerytury.

Przy udzielaniu zaliczek na płacę na podstawie §. 37. ustanowy służby krajowej uwzględniane będą także dodatki pięcioletnie.

2. Dodatek aktywalny nie może być policzonym do emerytury.

3. Pod względem dyet obowiązuje §. 3. uchwały sejmowej z dnia 15. października 1881.

V.

1. Nauczyciele niestali krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach nie są urzędnikami krajowymi i nie mają prawa do emerytury, a o wysokości ich wynagrodzenia stanowi każdorazowy budżet funduszu krajowego.

2. Stanowisko nauczycieli niestałych, ich prawa i obowiązki określają bliżej statut organizacyjny, tudzież regulamina i instrukcje na podstawie statutu tego wydać się mające.

Alegat 4. do LW. 19782|84.

Zestawienie

rocznych kosztów utrzymania krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach.

I. Płace nauczycieli.			
1)	Nauczyciel fachowy zarazem kierownik: płaca	1.300 zł.	
	dodatek aktywalny	240 „	1.540 zł.
2)	Nauczyciel pomocniczy: płaca	720 „	
	dodatek aktywalny	60 „	780 „
3)	Instruktor		480 „
4)	Nauczyciel do nauk elementarnych		150 „
5)	Kapelan i katecheta		100 „
6)	Nauczyciel weterynaryi		200 „
			3.250 zł.
II. Koszta administracyjne.			
7)	Zarząd:		
	a) koszta kancelaryjne, inseraty, druki, portorya	100 zł.	
	b) sługa szkolny	240 „	
	c) utrzymanie pary koni szkolnych	200 „	540 zł.
8)	Opał		400 „
9)	Oświetlenie		100 „
10)	Utrzymanie budynków		
11)	Ubezpieczenie budynków		200 „
12)	Płaca kominiarza		
13)	Sprzęty i ruchomości		100 „
14)	Lekarz, apteka i rozmaite		100 „
			1.440 zł.
III. Utrzymanie uczniów.			
15)	Stołowanie 30 uczniów		
16)	Odzież pościel i pranie dla 30 uczniów	140 zł.	4.200 zł.
IV. Potrzeby naukowe.			
17)	Przybory do pisania i nauki uczniów		120 zł.
18)	Przykupno środków naukowych		200 „
Suma kosztów utrzymania			9.210 zł.

Punktacye umowy

z p. Hermanem Czczem względem odstąpienia zabudowania i ogrodu na
szkołę rolniczą w Kobiernicach.

1) Pan Herman Czcz odstępuje Wysokiemu Wydziałowi krajowemu bezpłatnie na lat 20, tj. do 1. października 1904. roku dwór pod lk. 1 w Kobiernicach położony, wraz z ogrodem z parceli l. 1a, 1b, 2, 3, 2436, 2437 (mapa kat. z r. 1845) się składającym, na umieszczenie niższej szkoły rolniczej.

2) Dalej wyznaczy p. Czcz w stajniach dworskich miejsce dla koni zakładu.

3) Gdyby Wysoki Wydział krajowy uważał za stosowne żądać od p. Czcz odstąpienia budynku, w którym obecnie wozownia, stajnia, kuchnia czeladnia i pomieszkanie gospodarza się znajdują, to p. Czcz na odstąpienie za odpowiednim wynagrodzeniem (2.800 zł.) się zgodzi i odstępuje w tym razie prócz w §. 1. wymienionych parcel, także parcele 4 i 5, tj. całą przestrzeń 5 m. 27□ sążni obejmującą, ogrodzoną, pomiędzy drogą publiczną, gruntami chłopskimi i rzeką Sołą położoną, do wyłącznego użytku szkoły.

4) Gdyby Wysoki Wydział krajowy uważał za stosowne wybudować dla użytku szkoły nowy budynek, to co do miejsca budowy porozumie się poprzednio z p. Czczem. Przeciwno budowie samej p. Czcz nie będzie wnosił zarzutów.

5) Odstąpiony ogród urządzi p. Czcz swoim kosztem w taki sposób, iż do użycia na pole doświadczalne będzie zdalny, tj. wytnie i wykorezuje drzewa i krzewy i splantuje ogród. Natomiast nie będzie wolno ścinać lub uszkadzać pozostałych drzew bez wiedzy i zezwolenia p. Czcz.

6) Wydział krajowy względnie kuratora przyjmuje obowiązek czuwania nad dobrym stanem budynków, gdyż w takim stanie p. Czczowi oddane być mają po upływie umowy.

Wydział krajowy względnie kuratora ubezpieczy budynki mu oddane od ognia.

7) Jeżeli Wydział krajowy uważa za potrzebne postawienie jakichkolwiek budynków na terytorium mu przez p. Czcz oddanem, to te budynki po upływie czasu umowy, jeżeli takowa odnowioną nie będzie, przejdą w posiadanie p. Czcz, a Wysoki Wydział krajowy nie będzie z tego tytułu miał żadnej pretensyi do p. Czcz.

8) Przy ewentualnem odnowieniu umowy, zastrzegają sobie obie strony prawo postawienia nowych warunków.

9) Pan Czcz zezwoli, by uczniowie i nauczyciele, o ile to nauka wymaga, mieli zawsze wolny przystęp do wszystkich czynności gospodarskich, mianowicie do robót polnych, do robót około inwentarza i t. p. celem demonstracyi i praktycznej nauki. Pan Czcz zgadza się w ogóle, iż gospodarstwo folwarczne w Kobiernicach uważane będzie od Zarządu szkoły za główny środek nauki. Zarząd szkoły zaś czuwać będzie nad tem, ażeby gospodarstwo z tego tytułu przez utrudnienie robót, zniszczenie krescencyi i dobytku i t. p. szkody nie poniosło.

10. Pan Czcz zezwoli na wciągnięcie niniejszej umowy do ksiąg tabularnych.

Biała, dnia 26. czerwca 1884.

Prezes:
Klucki.

Dr. Herman Czcz.

Koszta założenia

krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach.

Rubryka	Pozycja	P r z e d m i o t	K o s z t a	
			pojedyn- cze	ogólne
			zł.	zł.
I.	1	Zakupno gruntu na pole doświadczalne (odpada, gdyż p. Dr. Herman Czech odstępuje na ten cel ogród).	—	
II.		Budynki.		
		Wystawienie budynku szkolnego odpada, gdyż p. Czech ofiaruje na ten cel swój dwór.		
	2	Adaptacja dworu (sale wykładowe, jadalnia i sypialnie uczniów, mieszkanie dla dyrektora i nauczyciela fachowego)	1.057	
	3	Odszkodowanie za odstąpienie, adaptacją stajni na kuchnię, spiżarnię, mieszkanie dla traktynika, mieszkanie dla stróża, stajnię i wozownię	2.800	
	4	Wystawienie wychodków	100	3.957
III.	5	Urządzenie ogrodu i pola doświadczalnego	—	500
		Wewnętrzne urządzenie.		
IV.	6	Urządzenie sypialni: 30 łóżek po 6 zł., 30 szafek po 7 $\frac{1}{2}$ zł., 30 krzeseł po 1 $\frac{1}{2}$ zł.	435	
	7	Urządzenie dwóch sal szkolnych	250	
	8	Urządzenie kancelaryi i sali na zbiory	500	
	9	Urządzenie łóżek, pościel i bielizna	1.050	
	10	Urządzenie traktyni i jadalni	500	2.735
V.	11	Środki naukowe		2.500
VI.		Ogólne urządzenie.		
	12	Jedna para koni	350	
	13	Wózek do wyjazdu	150	
	14	Wóz roboczy	60	
	15	Jedna para uprzęży	50	
	16	Różne sprzęty i narzędzia	100	710
VII.	17	Różne nieprzewidziane wydatki		598
		Suma kosztów założenia		11.000

Aleg. 28.

Wniosek.

Zważywszy, że potrzeba zabezpieczenia doliny górnego Dniestru i jego dopływów od corocznie ponawiających się szkód przez wylewy oddawna jest uznaną, a tegoroczne klęski wykazały, że sprawa ta jest nagłą:

zważywszy, że wypracowany w skutek uchwały Wys. Sejmu z dnia 7. kwietnia 1876 operat melioracyi doliny górnego Dniestru uznany został przez Towarzystwo politechniczne, któremu ten operat do zbadania udzielono, jako celowi zupełnie odpowiedni, w skutek czego rzeczono Towarzystwo w podaniu d. 17. b. m. do Wydziału krajowego wnioskiem — oświadczyło, że ze stanowiska technicznego wygotowaniu ostatecznego projektu i rozpoczęciu kroków celem zapewnienia potrzebnych funduszków, nic na przeszkodzie nie stoi;

zważywszy, że ustawą państwową z dnia 30. czerwca r. b. — zapewnione zostały dla krajowych przedsięwzięciach melioracyjnych, mających na celu nieszkodliwe odprowadzenie wód górskich, zasiłki ze Skarbu Państwa do wysokości 50% preliminarowanych kosztów;

że na mocy ustawy państwowej z dnia 27. kwietnia 1884. przyczynia się Skarb Państwa do regulacyi rzeki Drawy w Karyntyi w wysokości $\frac{3}{4}$ kosztów, a nadto udziela zaliczkę w wysokości $\frac{1}{2}$ tej kwoty, którą składa fundusz krajowy i interesowani;

że zatem jest uzasadniona nadzieja uzyskania znacznego zasiłku ze Skarbu Państwa na koszt odprowadzenia wód górnego Dniestru; wreszcie zważywszy:

że przeprowadzenie tak znacznych robót w drodze zawiązywania spółek wodnych byłoby niepraktycznym, ze względu na bardzo wielką ilość interesowanych i wynikające ztąd trudności formalne prawidłowego załatwienia sprawy pod względem prawnym i administracyjnym — zatem uchwalenie specjalnej ustawy w myśl §. 45 krajowej ustawy wodnej jest wskazane, podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przystąpił bezwzględnie do wypracowania ostatecznego projektu melioracyi doliny górnego Dniestru i jego dopływów, przeprowadził rokowania z c. k. Rządem względem przyczynienia się Skarbu Państwa do kosztów tej melioracyi, i przedłożył na

najbliższej sesji sejmowej projekt ustawy, normującej stosunek, w jakim do kosztów nieszkodliwego odprowadzenia wód górnego Dniestru i jego dopływów przyczynić się ma Skarb Państwa, fundusz krajowy i interesowani — tudzież określającej sposób wykonania tych robót melioracyjnych i regulacyjnych.

Lwów, 19. Września 1884.

Wnioskodawca.

Skalkowski.

Stanisław Tarnowski (junior), Seweryn Henzel, Tadeusz Langie, Wład. Struszkiewicz, Waygart, J. Tarnowski. Merunowicz, Ochrymowicz, Abrahamowicz, Smarzewski L Chrzanowski. Torosiewicz, W. Sapięha, Hausner, W. Koziebrodzki. Goldman Janko, Piotr Gross, Pietruski, Wernicki, Bereznicki, Z. Dembowski, Fruchtman, Łoziński. K. Scipio, Lenartowicz, Romanowicz, Kapri, Simon Edward, Józef Simon, Tom. Rozwadowski, Golejewski, Weissmann, W. Badeni.

Wniosek.

Zważywszy, że w kraju naszym znaczna część gmin jest dotąd pozbawioną jakiegokolwiek bądź szkoły, i że przy dzisiejszym stanie ustawodawstwa krajowego, a z uwagi na finansowe położenie kraju, rychłe zarządzenie tej potrzebie nie jest możliwem;

zważywszy, że już oddawna ustaliło się w kraju i w Sejmie przekonanie, że dzisiejsze szkoły nieodpowiadają w dostatecznej mierze rzeczywistym potrzebom ludu naszego i że trzeba je skierować na tory bardziej praktyczne, rokujące trwalszy pożytek, tem samem, że nauczyciel podając naukę, wskaże równocześnie uczniowi przysze jej zastosowanie w życiu;

zważywszy, że mianowicie szkoły wydziałowe dla chłopców okazały się zupełnie niepraktycznymi w dzisiejszym swoim ustroju i domagają się radykalnej reformy;

zważywszy wreszcie, że Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uchwalił już w przeszłym roku jednomyślnie ustawy, mające na celu zarządzenie powyż wymienionym brakom; że jednak te ustawy nieotrzymały sankcyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

Ustawa z dnia . . . . . mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia z dnia 23. Maja 1873 (Dziennik ustaw państwa l. 250) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posełania do nich dzieci.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Tytuł I.

Niżej wymienione artykuły ustawy z dnia 23. Maja 1874. (Dziennik ustaw państwa l. 250) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posełania do nich dzieci, przestają odtąd obowiązywać. Artykuły te mają na przyszłość opiewać jak następuje:

Art. 4.

Liczba nauczycieli w każdej szkole ludowej będzie się stosować do liczby jej uczniów. Jeżeli liczba uczniów osiąga 80 przez trzy następujące po sobie lata, należy się postarać bezwarunkowo o drugiego nauczyciela; o trzeciego, gdy ta liczba dojdzie 160, i w tym stosunku dalej. Przy nauce półdniowej liczy się stu uczniów na jednego nauczyciela.

Art. 5.

Szkoła pospolita o czterech najmniej nauczycielach, powstanie tam gdzie liczba uczniów osiąga w trzech następujących po sobie latach najmniej 320 i gdzie Rada szkolna krajowa uzna potrzebę istnienia takiej szkoły. Gdzie liczba uczniów będzie wynosić przez trzy następujące po sobie lata 400, tam muszą być czterej nauczyciele ustanowieni.

Każda nowa szkoła wydziałowa powstanie wskutek osobnej ustawy krajowej; która także orzecze o charakterze tej szkoły i o środkach pieniężnych, za pomocą których szkoła ta ma być założoną i utrzymywaną.

Art. 6.

Oprócz szkół ludowych etatowych można zakładać szkoły filialne, w których nauczyciele młodszy będą udzielać naukę.

Szkoły takie powstaną:

- a) tam gdzie najbliższa szkoła ludowa nie jest wprawdzie więcej jak na 4 kilometry odległa, lecz wskutek miejscowych przeszkód, czy to stale, czy też na dłuższy przeciąg czasu mniej dostępna;
- b) tam gdzie odległość od najbliższej szkoły przenosi wprawdzie 4 kilometry, ale liczba dzieci nie jest stosunkowo znaczna;
- c) wreszcie, tymczasowo tam gdzie zasoby gminy i przeznaczone na cele szkolnictwa ludowego fundusze okręgowe nie wystarczają na założenie szkoły etatowej, chociaż zresztą zachodzą okoliczności w artykule I. wyrażone.

Art. 7.

Władze szkolne będą miały na uwadze, iż należy przede wszystkim zakładać szkoły filialne przynajmniej we wszystkich gminach, w których niema dotąd szkoły. Ma to się jednak stać bez uszczerbku zorganizowanych już szkół etatowych.

Art. 41.

Obowiązek uczęszczania do szkoły ludowej ustaje z ukończonym 12. rokiem życia, jedynie pod warunkiem, jeżeli uczeń udowodni dostateczną biegłość w gałęziach nauki przepisanych dla szkół ludowych.

Wolno jednak uczęszczać do szkoły także po upłynionym 12. roku życia, każdemu, choćby dopełnił powyższy warunek.

Po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej winien każdy przez trzy lata jeszcze uczęszczać na kursa nauki dopełniającej.

Tytuł II.

Art. 1.

Polecam wykonanie niniejszej ustawy Mojemu Ministrowi oświecenia.

II.

Ustawa z dnia . . . . . o ustroju publicznych szkół ludowych, a mianowicie szkół wydziałowych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim, rozporządzam co następuje :

Art. 1.

Celem szkół ludowych pospolitych ma być nietylko udzielenie młodzieży wiadomości potrzebnych dla każdego człowieka, ale niemniej przygotowanie do praktycznego życia dokonane z uwzględnieniem stosunków miejscowych.

Uczeń, który ukończy czwartą klasę szkół ludowych pospolitych winien być przygotowany do szkół średnich. Nauka w każdej szkole winna tworzyć osobną, zaokrągloną całość.

Uczeń przejdzie zazwyczaj z każdym rokiem do wyższego stopnia nauki. Podział młodzieży na klasy lub oddziały będzie zależał od ilości nauczycieli.

Nauka półdniowa zostanie zaprowadzona w szkołach jedno, dwu i trzy-klasowych.

Art. 2.

Młodzież uzupełni naukę pobraną w szkołach ludowych pospolitych na kursach nauki dopełniającej.

Nauczyciel będzie udzielał tej nauki w godzinach, w których uczniowie będą wolni od zajęć praktycznych, a to w szkołach 1, 2 i 3-klasowych co najmniej przez 4, w szkołach 4, 5 i 6-klasowych co najmniej przez sześć godzin tygodniowo.

Na kursa tej nauki wolno uczęszczać aż do skończonego 20go roku życia.

Art. 3.

Przedmiotami nauki dopełniającej są :

- a) Ćwiczenia w czytaniu przedewszystkiem w zbiorach przeznaczonych na ten cel, a obejmujących także wiadomości z historii, geografii i nauk przyrodniczych.

- b) najpospolitsze ogólne wiadomości o stylistyce praktycznej;
- c) treściwy wykład o organizacji władz i konstytucji państwa;
- d) rysunki ze szczególnem zastosowaniem do życia praktycznego;
- e) rachunkowość pojedyncza;
- f) najważniejsze wiadomości z zakresu gospodarstwa wiejskiego i ubocznych jego gałęzi, lub też technologii najważniejszego przemysłu miejscowego.

Art. 4.

Plany nauki dla szkół ludowych pospolitych i kursów nauki dopełniającej, zostaną sporządzone w sposób prawem przepisany, w myśl artykułów Igo i IIIgo niniejszej ustawy, z uwzględnieniem różnaitości stosunków miejscowych, tudzież potrzeby nauki robót ręcznych.

Art. 5.

Szkoły wydziałowe będą istnieć w kraju dla dalszego kształcenia uczniów, którzy nie zamierzają się udać do szkół średnich po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej. — Szkoły wydziałowe będą osobne dla chłopców a osobne dla dziewcząt. Mogą mieć dwie, trzy lub cztery klas. Każdej klasie odpowiada rok nauki. Prócz dyrektora i katechety musi być osobny nauczyciel ustanowiony dla każdej klasy. Liczba godzin tygodniowej nauki wynosi w każdej klasie 24 do 30stu.

Art. 6.

Przedmiotami nauki w każdej szkole wydziałowej będą:

- a) nauka religii;
- b) nauka języków;
- c) geografia i historia;
- d) rachunki i rachunkowość pojedyncza;
- e) rysunki z wolnej ręki i rysunki geometryczne;
- f) kaligrafia;
- g) muzyka albo śpiew.

Wstęp do tych szkół będzie dozwolony po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej.

Art. 7.

Szkoły wydziałowe dla chłopców będą przygotowywać uczniów swoich do zawodu przemysłowego albo rolniczego. Przedmiotami nauki w tych szkołach będą obok wyliczonych w artykule 6tym:

- a) technologia albo gospodarstwo wiejskie;
- b) gimnastyka;
- c) ćwiczenia mechaniczne.

Art. 8.

Celem nauki w szkołach wydziałowych żeńskich ma być ogólne wykształcenie, niepomijając jednak potrzeb praktycznych.

Przedmiotami nauki w tych szkołach będą oprócz wyliczonych w artykule 6tym :

jako przedmioty obowiązkowe :

- a) historia literatury przedewszystkiem ojczystej;
  - b) nauka gospodarstwa domowego i robót kobiecych;
  - c) higiena w zakresie obszerniejszym jak w szkołach dla chłopców;
- jako przedmioty nadobowiązkowe :
- d) gimnastyka i taniec;
  - e) nauka obcych języków.

Art. 9.

Plany nauki zostaną wygotowane dla każdej pojedynczej szkoły wydziałowej w sposób ustawami przypisany, mając na uwadze praktyczny cel szkoły, i stosunki w których uczniowie prawdopodobnie żyć będą.

Teraz istniejące szkoły wydziałowe dla chłopców zostaną w przeciągu czterech lat najdalej zwinięte, albo przemienione w nowe szkoły wydziałowe w charakterze przemysłowym albo rolniczym.

Nauka w szkołach wydziałowych dla chłopców będzie się stawać coraz bardziej praktyczną w miarę postępu swojego.

Art. 10.

Praktyczne kursa specjalne mogą być połączone z szkołami wydziałowymi.

Art. 11.

Kursa dla dorosłych mające na celu dalsze rozwinięcie wiadomości nabytych w szkole ludowej, mogą powstać w miejscach, gdzie istnieją szkoły ludowe. Nauczyciele, którzy będą nauki na tych kursach udzielać, mają za to prawo do osobnej nagrody.

Art. 12.

Polecam wykonanie niniejszej ustawy Mojemu Ministrowi oświecenia.

Wnioskodawca :

Wojciech Dzieduszycki.

Mieczysław Rey, Jerzy Czartoryski, Wierzbiński, Stan. Stadnicki, Władysław Struskiewicz, Z. Dembowski, Jaworski, W. Sapięha, Matkowski, Zawadzki, Dzieduszycki Tadeusz, R. Czartoryski, A. Czaykowski, Mieroszowski, ks. Dr. Kopyciński, Abrahamowicz, Czesław Lasocki, Onyszkiewicz, Władysław Koziębrodzki, Małęcki, S. Badeni, Gorayski, St. Tarnowski senior, St. Tarnowski junior, Wład. Wolański, Weissmann, Romanowicz.

Sprawozdanie

Komisji szkolnej o naglącym wniosku posła Władysława hr. Koziembrodzkiego względem przymusowego zabezpieczania budynków szkolnych od ognia.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 12. września 1884. uchwalił Wys. Sejm przesłać naglący wniosek posła hr. Władysława Koziembrodzkiego, zawierający projekt ustawy względem przymusowego zabezpieczenia od ognia budynków szkolnych, komisji szkolnej do sprawozdania.

Artykuł I. projektu tego opiewa: Wszystkie budynki szkół ludowych, niemniej zabudowania na wolne pomieszczenie nauczycieli przeznaczone, mają być nieprzerwalnie zabezpieczone od szkód ogniowych w zakładzie od takich szkód zabezpieczającym.

Art. II. Koszta tego zabezpieczenia należą do kosztów utrzymania budynków w art. I. wskazanych i do nich stosują się przepisy o konkurencji szkolnej.

Art. III. Uzyskane z zakładu asekuracyjnego wynagrodzenie stanowi pierwszy fundusz odbudowania, a tylko niepokryta reszta kosztów odbudowania ma być ściągniętą ze źródeł wymienionych w ustawie o konkurencji szkolnej.

Komisja szkolna nie wahała się ani na chwilę uznać pożyteczność wniosku powyższego, chociaż już ze względu na artykuły 20. i 21. ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych z dnia 2. maja 1873., artykuły określone dokładniej w §§fach 9. i 27. ustawy o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych z dnia 25. czerwca 1873. spodziewać się mogła, iż przepisy powyższe skłonią władze, zarządzające miejscowym lub okręgowym funduszem szkolnym, do starania się o zabezpieczenie od ognia wszystkich budynków szkolnych, a to tem pewniej, skoro w §cie 16. instrukcyi, tyczącej się stawiania i urządzania budynków dla publicznych szkół pospolitych i wydziałowych z dnia 13. kwietnia 1875. na Radę szkolną miejscową obowiązek asekurowania budynków szkolnych od ognia z funduszu szkolnego miejscowego jest nawet wyraźnie nałożony.

Gdy jednak mimo to wiele budynków szkolnych dotąd nie jest ubezpieczonych, konieczność ujęcia w formę wyraźnej ustawy obowiązku do asekurowania tych budynków stała się nieuniknioną.

A że obowiązek taki w drodze ustawy na właściciela ich może być nałożony, nieulega najmniejszej wątpliwości, skoro właścicielem tym jest fundusz szkolny, będący funduszem publicznym, na który składają się gminy, okręgi i kraj cały. Zwyczajnym funduszem takim jest fundusz szkolny miejscowy (art. 15. por. §§. 1. i 6. instrukcyi dla miejscowych Rad szkolnych z dnia 5. sierpnia 1874 l. 6110), któremu na mocy art. 14. ustawy szkolnej w razie potrzeby przychodzi w pomoc powszechność okręgu szkolnego, a względnie całego kraju i który w Krakowie, tudzież we Lwowie jest zarazem funduszem szkolnym okręgowym, ale ustawa przewiduje także możliwość należenia budynku do funduszu szkolnego okręgowego (art. 17., por. §§. 7. i 8. instrukcyi dla okręgowych Rad szkolnych z dnia 2. maja 1873), a nawet do funduszu szkolnego krajowego (art. 33).

Co się tyczy samej asekuracji, to wiadomą jest rzeczą, jak wiele agentów obcych towarzystw asekuracyjnych chodzi po kraju, namawiając obywateli do ubezpieczania się u nich, skłaniając ich do tego świetnemi, później nie zawsze dotrzymywanemi obietnicami. A gdy towarzystwa te są czasem i niepewne, nasunęło się pytanie, czyby pod tym względem nie należało w projektowanej ustawie jakiegoś uczynić zastrzeżenia lub ograniczenia? Pomijając jednak niewłaściwość postanowienia takiego w ustawie, zdawało się komisyi, że dostateczną pod tym względem rękojmią jest prawo nadzoru, jakie Radom szkolnym okręgowym służy nad Radami miejscowemi, a Radzie szkolnej kraj. nad tamtymi i że władze szkolne już przez wzgląd na interes funduszków, którymi zarządzają, będą wolały szkolne budynki ubezpieczać w naszym zakładzie asekuracyjnym krajowym, tak wzorowo kierowanym i z pewnością najtańszym, bo na wzajemności opartym, aniżeli uciekać się do towarzystw obcych na zysk własny obliczonych.

Układ projektowanej przez wnioskodawcę ustawy został przez komisję zmieniony, gdyż musiał być zastosowany do ustawy szkolnej z r. 1873, zmiana ta nie wpływa jednak na myśl zasadniczą wnioskodawcy, która przez komisję została w zupełności przyjętą.

Komisja szkolna wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

U s t a w a

z dnia .....

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Budynki, należące do któregośkolwiek z publicznych funduszków szkolnych, mają być w zakładzie asekuracyjnym od ognia ubezpieczone.

§. 2.

Wydatki na ubezpieczenie ponoszą ci, na których ciąży obowiązek stawiania i utrzymywania budynków szkolnych. Czynności ubezpieczenia dokonać ma władza, zarządzająca funduszem szkolnym, do którego budynek należy.

§. 3.

Do tego funduszu wpływa wynagrodzenie, uzyskane za szkodę pożarem wyrządzoną. Wynagrodzenie to nie może być jednak użyte na inne cele, jak na odbudowanie lub naprawę budynku, przez ogień zniszczonego lub uszkodzonego.

§. 4.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi oświecenia.

Lwów dnia 19. września 1884.

Przewodniczący :
Dr. Majer.

Sprawozdawca :
Zoll.

Aleg. 31.

Sprawozdanie

Komisji prawniczej o wniosku posła Dr. Zolla względem częściowej zmiany obowiązujących przepisów o egzekucyi sądowej.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 12. Września b. r. poseł Dr. Zoll uczynił wniosek następującej treści:

„Wzywa się c. k. Rząd, żeby jak najrychlej w obowiązujących dotąd ustawach o egzekucyi sądowej przeprowadził na właściwej drodze zmiany, ograniczające prawo wierzyciela w prowadzeniu egzekucyi na rzeczach nieruchomości i zmuszające go do poprzedniego użycia egzekucyi na rzeczach ruchomych, szczególnie w tych razach, w których się rozchodzi o ściąganie drobnych pretensyi.“

Wniosek ten uchwałą Wysokiej Izby z dnia 15. Września przesłany został komisji prawniczej do sprawozdania. Sam wnioskodawca w uzasadnieniu go uznał wyraźnie, że nasze ustawy o postępowaniu sądowym biorą w ogólności bardziej w obronę dłużnika, aniżeli wierzyciela, ale wykazał na danych statystycznych, wyjętych z wiadomości o stosunkach naszego kraju, które wydało tutejsze biuro statystyczne w r. 1880, że coraz bardziej wzrasta liczba sprzedaży egzekucyjnych realności włościańskich i małomiejskich z powodu nader drobnych pretensyi. Dr. Pilat, który w rozprawie umieszczonej w powyższych wiadomościach bardzo ciekawe poczynił zestawienia, dochodzi tamże na str. 23 do wyniku, że powiatów, w których zarządzano licytacje i wywłaszczano z nieruchomości z powodu kwot nieprzenoszących 25 złr., było w 1875 r. 43, w 1876 r. 56, w 1877 r. 80, w 1878 r. 80, w 1879 r. 88. Zatem w trzech ostatnich latach blisko w połowie powiatów trafiały się licytacje nieruchomości z powodu tak drobnych długów. Jeszcze znaczniejszym jest wzrost liczby powiatów, w których trafiały się wypadki licytacji niżej 10 złr. W latach 1867 i 1868 napotykamy tylko po dwa takie powiaty, w latach 1873, 1874 i 1875 już po 11, potem w następnych latach 13, 24, 30 i 37. Liczba najniższych kwot dłużnych, niedochodzących do 10 złr., wynosi w ciągu pięciu ostatnich lat 115, jest przeto zbyt wielką, abyśmy mogli przytaczać tu wszystkie wypadki z wymienieniem kwot

i sądów powiatowych, które zarządzały takie licytacje, przytoczymy jednak przynajmniej te wypadki, w których zarządzano licytacje z powodu kwot dłużnych nie przenoszących 5 złr.

W r. 1876 napotyamy licytacje w Wojniłowie dla 5 złr., w Dubiecku dla 1 złr. 60 ct., w Krościenku dla 1 złr. 36 ct.; — w r. 1877 w Jaworowie dla 3 złr. 80 ct., w Miłówece dla 3 złr. 60 ct., w Wiśniczu dla 3 złr. 24 ct.; — w r. 1878 w Komarnie dla 5 złr. w Horodence dla 2 złr., w Zabłotowie dla 5 złr., w Busku dla 4 złr., w Zbarażu dla 5 złr., w Leżajsku dla 4 złr., w Strzyżowie dla 4 złr., w Sanoku dla 3 złr., w Miłówece dla 1 złr., w Niepołomicach dla 5 złr., w Wiśniczu dla 5 złr.; — w r. 1879 w Stanisławowie dla 1 złr., w Peczeniżynie dla 4 złr., w Mikulińcach dla 5 złr., w Komarnie dla 3 złr., w Medenicach dla 1 złr., w Sokalu dla 5 złr., w Busku dla 3 złr., w Złoczowie dla 5 złr., w Birczy dla 5 złr., w Niżankowicach dla 3 złr., w Makowie dla 2 złr., w Wiśniczu dla 5 złr.

Urzędowa „Gazeta lwowska“ z ostatnich lat także wykazuje coraz większy wzrost tego rodzaju przypadków.

Czemu dłużnik sam dopuszcza taką ostateczność, czemu nie zapobiega niebezpieczeństwu przez sprzedaż jakiegokolwiek rzeczy ruchomej, w jego ręku się znajdującej, aby zaspokoić pretensję wierzyciela, wytłumaczyć można z jego nieporadności i niedołęstwa. Dziwić się bardziej należy wierzycielowi, dlaczego on chwytą się takiej drogi, mając w egzekucji na rzeczy ruchome łatwość o wiele większą rychlejszego odzyskania swej należności, a chociaż nie da się zaprzeczyć, iż czasem nie idzie mu tyle o tę należność, jak raczej o spowodowanie egzekucyjnej licytacji celem nabycia za bezcen realności dłużnika, to niekiedy same władze sądowe, biorąc pojęcie t. zw. fundus instructus w bardzo obszernem znaczeniu, przez to samo skłaniają go do zaniechania egzekucji na rzeczy ruchome, której bezskuteczność w takim razie z góry przewiduje. Iluż to zresztą pokątnych pisarzy w prowadzeniu długiej i kosztownej egzekucji na rzeczy nieruchome znaleźć chce źródła swego zarobku, doradzając wierzycielom przy bardzo drobnych pretensjach użycia właśnie tej drogi?

Wszystko to dowodzi, iż ograniczenie wierzyciela w prowadzeniu egzekucji na nieruchomości w pewnych wypadkach okazuje się słusznem i sprawiedliwym, zwłaszcza, że nowela egzekucyjna z 16. marca 1884 (Dz. pr. p. l. 35) w §. 3. zawiera postanowienia, które egzekucji na rzeczy ruchome o wiele większą, aniżeli dotąd, nadają skuteczność.

Z drugiej jednak strony niepodobna przyjąć zasady, iżby wierzyciel nawet w takich wypadkach zmuszony był koniecznie prowadzić egzekucję na mobilia, a dopiero w razie jej bezskuteczności dopuszczony był do egzekucji na nieruchomości, zasada taka naraziłaby go bowiem mogła na utratę możliwości zaspokojenia swojej pretensji, gdyby dłużnik podczas prowadzenia egzekucji na mobilia swoją nieruchomość sprzedał lub w inny sposób się jej pozbył.

Dlatego sądziła komisja prawnicza, że wierzyciel do prowadzenia pierwszego stopnia egzekucji na nieruchomości, mającego na celu zabezpieczenie jego pretensji na niej, powinien być zawsze dopuszczony. Jeżeli jednak pretensja jest drobną, w takim razie z prowadzeniem dalszych stopni rzecznej egzekucji wstrzymać się powinien dotąd, dopóki nie wykazał bezskuteczności egzekucji na nieruchomości. Większego rozszerzenia wyjątkowego postanowienia tego komisja doradzać nie mogła, gdyż przy pretensjach cokolwiek wyższych zwykle egzekucja na nieruchomości bywa bezskuteczną, zmuszenie wierzyciela do prowadzenia jej zwiększałoby więc tylko kosztowność i powolność postępowania egzekucyjnego.

Komisja zastanawiała się także nad kwestyą, czyby nie wypadało wysokość tak znacznej pretensji drobnej oznaczyć w rezolucji liczebnie, n. p. do kwoty 50 złr.? Jednakże nie mając do rozwiązania tej kwestyi dostatecznych dat, zwłaszcza, że pojęcia o tego rodzaju pretensjach w różnych częściach naszego kraju bardzo bywają rozmaite, wolała ona użyć ogólnikowego wyrazu

„drobne pretensye“, a to tem bardziej, skoro ustawodawstwo państwowe, do którego ostateczne załatwienie tej sprawy należy, będzie chciało zapewne uwzględnić i inne kraje monarchii austro-węgierskiej.

Z wyłuszczonej powyżej powodów komisya prawnicza wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić rezolucyę następującej treści:

Wzywa się c. k. Rząd, aby jak najrychlej w obowiązujących dotąd ustawach o egzekucyi sądowej przeprowadził na właściwej drodze zmiany w tym kierunku, iżby przy drobnych pretensjach nie było wolno wierzycielowi prowadzić drugiego i trzeciego stopnia egzekucyi na nieruchomości, dopóki się nie wykaże, iż egzekucya na rzeczy ruchome była bezskuteczną.

Lwów dnia 18. września 1884.

Przewodniczący :

Zawadzki.

Sprawozdawca :

Zoll.

Sprawozdanie

sejmowej komisji dla spraw gospodarstwa krajowego nad petycją połączonych Towarzystw rolniczych we Lwowie i Krakowie o wydanie ustawy krajowej, mającej na celu tępienie kianianki i szkodliwych ostów.

Wysoki Sejmie!

Tak potrzeba silnego nawożenia i uprawy roli jak też i przemożna konkurencja zamorska powodują, że gospodarstwo rolne u nas przeważny nacisk kłaść musi na hodowlę bydła, a w skutek tego starać się o pomnożenie produkcji roślin pastewnych i przyznać należy, że w tym kierunku znaczny u nas widać postęp! Towarzystwa rolnicze przez swoje oddziały i Towarzystwa okręgowe, ludzie dobrej woli przez zakładanie kółek rolniczych włościańskich starają się w teorii i praktyce rozszerzać potrzebne wiadomości, a i c. k. Rząd od czasu do czasu udzielanemi na te cele mniejszemi lub większemi subwencyami wspiera te usiłowania. Widać też co raz większe przestrzenie roli obsianej koniczyną lucerną, wyką i t. p. roślinami, a coraz silniej nawożona i lepiej uprawna rola i w produkcji zboża lepsze wykazuje rezultaty. W usiłowaniach swych spotyka rolnik przeszkody — między innymi w postaci szkodliwych chwastów, które siłą i działaniem pojedynczego człowieka — stanowczy stawiają opór. Kianianka rozszerza się co raz bardziej i bujne na wiosnę łąny roślin pastewnych w krótkie smutny przedstawiają widok zniszczenia — na pastwiskach zaś i ugorach więcej ostów jak trawy, na brzegach nasypach kolejowych, kamieniach, rowach i drogach buja on i dojrzałem swoim nasieniem zanieczyszcza uprawne role, a tam się rozrastając olbrzymio, umniejsza plon i zbiór utrudnia.

Zdawałoby się na pozór, że tutaj wystarczyć by powinna staranność, pilność i znajomość rzeczy każdego gospodarza, że czyszczenie ziarna do siewu użytego, staranna uprawa i plewienie roli wystarczyć by winno, tymczasem, jeżeli się bliżej przypatrzymy tym roślinom, ich sposobowi rozmnażania i wegetacyi, rzecz zupełnie się przedstawi inaczej i tak. Kianianka także wylubem zwana, jest to roślina o bezlistnej nitkowatej łodyżce, która gdy w ziemi z ziarna wykiełkuje, nitkowatemi swemi kończynami owija otaczające rośliny i ich sokami jako pasożyt żyje, rozszerza się, kwitnie i dojrzewa. Nasienie tej, która na koniczynie, wyce i lucernie się znajduje, *cuscuta trifolii* Babingt, przez innych także *cuscuta epithimum* L. zwana), jest bardzo małe, jednak mało się różni od nasienia koniczyny; podług bardzo dokładnie wykonanych wymiarów, mają ziarna koniczyny czerwonej na szerokiej stronie 1.00 do 1.25, na stronie 0.75 do 1.25 milimetrów średnicy, a na długości zaś 1.5 do 3.0 milimetrów, a okrągławe ziarnka kianianki 0.34 do 1.34 milimetrów średnicy. Z tego więc okazuje się, jak trudnem jest jej oddzielenie, chociażby jak najdokładniejszymi narzędziami — napada ona i len (*cuscuta epilinum*) chmiel i konopie (*cuscuta europea* L.) a nawet i wiklinę (*cuscuta monogyna* Vahl).

Kianianka ciągnie swoje pożywienie z łodyżek tych roślin, których się uczepia i rozmnaża się przez rozgałęzienie nitkowatych swych łodyżek nadzwyczaj szybko, tak, że jedna w krótkim bardzo czasie znaczną przestrzeń ogarnia, wydusza i niszczy naokoło — uszczuplając plon rośliny pożytecznej w sposób przerażający; nie koniec jednak na tem, bo dojrzałe jej nasienie może lata całe leżeć w ziemi, nie tracąc siły kiełkowania. Spożyte przez ptaki i zwierzęta, może być w znacznej części przewleczonem na sąsiednie pola; także możliwość przeniesienia jej nasienia za pomocą wiatru jest niewątpliwą.

Oset powszechnie rolnikom znany (Ackerdistel Krutzdistel *Cirsium arvense* Scop. Linne nazywa go *Serratula arvensis*) i liczne jego odmiany należą do najdokuczliwszych chwastów. Całe wielkie przestrzenie pastwisk, na najbujuńszej właśnie glebie, króreyby znacznej liczbie bydła mogły dobre dać wyżywienie, drogi, rowy zapełnione nim, tak zwane ugory w przeciągu kilku tygodni pokrywają się ostem, nie pozwalając się rozwinąć pożytecznym roślinom, a lekkie jego nasienie upiórkowane na odległość mil przy lada małym wietrze bywa przenoszone i zanieczyszcza uprawne pola, zmniejszając plon roślin uprawianych i zbiór utrudniając, wreszcie rozgałęziający się jego korzeń ma zdolność odradzania się, a ostre kolce na liściach spożyte przez zwierzęta, często mogą dać powód do chorób zapalnych przewodu pokarmowego, organów trawienia i także choroby języka.

Tak więc usiłowania pojedynczych rolników, w obec powyższego stanu rzeczy, nie są i nie mogą być wystarczającemi do zniszczenia tych chwastów i owszem praca i staranna pilność i nakład kapitału i pracy jednego jest zupełnie straconym w obec opieszałości lub nie zrozumienia własnego interesu sąsiada, a w skutek tego straty w produkcji rolnej są nie do obliczenia. Dla tego też i wprowadzenie ustawy wszystkich zarówno obowiązującej, i karzącej opieszałych, jest niewątpliwie usprawiedliwionem.

W krajach wysoko w kulturze stojących istnieją podobne ustawodawcze zarządzenia, jak w Anglii, Francji i Niemczech, — w Monarchii naszej mają ustawę dotyczące przymusowego niszczenia szkodliwych chwastów następujące kraje koronne:

Czechy ustawę z dnia 13. Października 1880 r.

Styrya ustawę z dnia 9. Stycznia 1882 r.

Austria poniżej Anizy ustawę z dnia 2. Stycznia 1883 r.

Kraina ustawę z dnia 11. Lutego 1883 r.

Morawa ustawę z dnia 9. Grudnia 1883 r.

U nas jeszcze w roku 1877. Wydział Rady powiatowej chrzanowskiej wprowadzenie takiej ustawy petycją z dnia 8. Listopada do liczby 36598 się domagał. Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego lwowskiego podaniem z dnia 4. Stycznia 1878. popierał gorąco odnośny memoriał profesora dublańskiej szkoły Dr. Kudelki, a sejmowa komisja kultury krajowej z roku 1878. również za zaprowadzeniem takiej ustawy się oświadczyła, a to w załatwieniu petycji Wydziału Rady powiatowej w Łańcucie z dnia 18. Stycznia 1878. do l. 51949. Wreszcie komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego w podaniu do Wydziału krajowego z dnia 14. Grudnia 1881. do l. 63163 podał zupełny projekt do takiej ustawy.

Na podstawie więc tych wszystkich motywów, komisja dla spraw gospodarstwa krajowego wnosi, stosownie do żądania połączonych komitetów obudwu Towarzystw rolnicznych:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą ustawę ./ o tępieniu kianianki i szkodliwych ostów.

L. Wodzicki
przewodniczący.

Władysław Struszkiewicz
sprawozdawca.

U s t a w a

o tępieniu kaniańki i szkodliwych ostów.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1. Wszyscy właściciele, posiadacze gruntów względnie dzierżawcy, albo zarządcy gospodarstw, są obowiązani tępić chwasty, to jest kaniańkę, także wylubem zwaną i wszelkie osty szkodliwe na gruntach jakiegokolwiek rodzaju i uprawy w ich posiadaniu, lub pod ich zarządem będących, tak na miedzach i drogach, jak na brzegach i tamach, groblach i nasypach, nie wyłączając nasypów kolejowych, na zrębach graniczących z polami i wszelkich przestrzeni własnością kolei żelaznych będących; na rolach i na łąkach, przegonach, i pastwiskach, na kamieńcach i odsypiskach, w łożyskach rzek i placach — a to w takim czasie, by rośliny te nigdy nie były dopuszczane do kwiatu lub dojrzewania.

§. 2. Gdzie kaniańka lub oset przed kwitnieniem przez obowiązanych do tego zniszczonemi nie będą, winien naczelnik gminy, względnie przełożony obszaru dworskiego nakazać tępienie w stosownie krótkim przeciągu czasu, po bezskutecznym upływie tegoż, naczelnik gminy, lub przełożony obszaru dworskiego, zarządzi tępienie tych chwastów na koszt opieszalego.

§. 3. Oprócz tego należy opieszalemu wymierzyć karę od 1 zł. do 5 zł., a w razie powtórnej opieszaleści, do wysokości 10 zł., zaś w przypadku niemożności płacenia, należy karać aresztem od 1 do 3 dni.

Kary pieniężne wpływają do funduszów Rady powiatowej.

§. 4. Karę na członków gminy orzeka naczelnik gminy za współudziałem dwóch assesorów (przysiężnych) w poruczonym zakresie działania, a na przełożonego obszaru dworskiego, na mieszkających na obszarze dworskim i na członków zwierzchności gminnej polityczna władza powiatowa

Orzeczenie to winno być obżałowanemu albo na piśmie doręczonem, lub też w kancelaryi urzędu w obecności dwóch świadków ogłoszonem; w ostatnim wypadku winno być ogłoszenie kary i dzień w którym ono na-

stąpiło, w odnośnym protokole zapisanem i przez dwóch świadków stwierdzonem.

§. 5. Zażalenie przeciwko orzeczeniu może być wniesionem ustnie lub pisemnie do politycznej władzy powiatowej na ręce naczelnika gminy, względnie do c. k. Namiestnictwa za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej, w przeciągu dni 3ch od dnia doręczenia, względnie ogłoszenia takowego. Przeciwko dwóm równobrzmiącym orzeczeniom nie przysłuża prawo dalszego odwołania się.

§. 6. Straż polowa, nadzór drogowy, dalej c. k. Żandarmerya, są obowiązane z urzędu, każde dostrzeżone przekroczenie tej ustawy, naczelnikowi gminy oznajmić, a jeżeli ono jego samego dotyczy, politycznej władzy powiatowej.

§. 7. Gdyby wykonanie tej ustawy przez naczelników gmin lub przełożonych odszarów dworskich zostało zaniedbanem, ma polityczna władza powiatowa stosowne poczynić zarządzenia. Na naczelnika gminy, względnie przełożonego obszaru dworskiego, zaniedbującego obowiązki z tej ustawy wynikające, winna polityczna władza powiatowa nałożyć karę porządkową od 5 do 10 zł., która wpłynie do funduszków Rady powiatowej.

§. 8. Ustawa ta ma być dwa razy każdego roku, a mianowicie w połowie Marca i z początkiem Czerwca przez naczelników gmin i przełożonych obszarów dworskich ogłaszana.

§. 9. Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem i po wysłuchaniu zdania Towarzystw rolniczych krajowych wyda odnośne pouczenia co do wykonania tej ustawy i co do sposobów tępienia kianiaki i ostów.

§. 10. Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

Aleg. 33.

Wniosek.

Zważywszy, iż w §§. 1. i 2. ustawy o konkurencji kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866. r. o sprawieniu sprzętów i przyrządów kościelnych nie ma wzmianki, które strony w razie rozprze-strzenia lub założenia nowych i utrzymywania istniejących cmentarzy dotyczące koszta ponosić mają. Tylko ze słów ustawy §. 1. „Wydatki bieżące połączone z odprawianiem liturgii“ — wnosićby można, że takie koszta rozłożyć należy na konkurencyę do budowania budynków kościelnych, gdyż do liturgii należą i pogrzeby i na nich rozciąga się także patent o pobieraniu „jura stolae“.

Zważywszy, iż w ustawie gminnej z dnia 12. Sierpnia 1866. r. Dział IV. „O zakresie działania gminy §. 27. Własny zakres działania lit. f. Policja zdrowia“ nie ma wymienionych cmentarzy. Nie ma ich również wymienionych i w Dziale VI. §. 91. „O zawiadywaniu specjalnemi sprawami ludności chrześcijańskiej“. Gdy w analogicznym §. 92. tyczącym się „Zawiadywania specjalnemi sprawami ludności izrae-lickiej“ pod lit. a) są wymienione cmentarze, z czego przypuszczaćby można, iż zawiadywanie cmentarzami nie wchodzi w zakres praw gminy wyznania chrześcijańskiego;

Zważywszy, iż dekreta gubernialne tyczące się cmentarzy z 9. Października 1783 r., z 7. Października 1784. r., z 11. Października 1785. r., z 12. Września 1806. r. a szczególnie rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 22. Stycznia 1860. r. do L. 802. normujące drogą administracyjną przepisy co do utrzymywania cmentarzy, sposobu kopania grobów i t. p. po więk-szej części nie są u nas po wsiach i małych miasteczkach wykonywane;

Zważywszy, iż z powyżej przytoczonych wywodów ustawodawstwo u nas w kwestyi cmentarzy nie jest jasno określone, a przepisy administracyjne nie są wykonywane i w skutek tego cmentarze w kraju naszym znajdują się w bardzo wielu miejscowościach w smutném zanie-dbaniu a często gorszącém opustoszeniu;

Zważywszy w końcu, iż otoczenie należną powagą i poszanowaniem cmentarzy jest z wyższych względów moralnych koniecznem, a zaprowadzenie ładu i porządku, tak dla policji zdrowia, jako téż i spraw sądowno-śledczych niezbędném —

Wysoki Sejm uchwalić raczy :

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby ściśle zbadał ustawodawcze stosunki i administracyjne przepisy cmentarzy wszystkich wyznań w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i następnie przedłożył Wysokiemu Sejmowi odpowiednie wnioski, celem uregulowania obowiązków co do zakładania, rozprzestrzeniania, utrzymywania jako téż i dozoru cmentarzy.

Władysław Koziebrodzki

wnioskodawca.

Jerzy Czartoryski, M. Rey, Z. Dembowski, Stanisław Badeni, Stanisław Stadnicki, Wrotnowski, ks. Sawa, ks. Dr. Kopyciński, W. Sapieha, Lasocki, Władysław Struszkiewicz, Wierzbicki, R. Łubieński, Onyszkiewicz, Żarski, Gnoiński, Płaziński, Roman Czartoryski, Mieroszowski, Zawadzki, Jaworski, Matkowski, Abrahamowicz, Zoll, Dr. Majer, ks. Buchwald, ks. Mandyczewski, Chamiec, Romanowicz, Kapri, Dr. Rosner, Max, Goldmann, M. Siczyński, W. Żuk Skarszewski, Lenartowicz, T. Merunowicz, Małecki, Gross, Ochrymowicz, Romańczuk, Bereźnicki, Antoniewicz, K. Scipio, Seweryn Henzel, Torosiewicz, Weissmann, A. Skrzyński, Sanguszko, Stan. Tarnowski, Wład. Wolański, J. Popiel, Sembratowicz, Rittner, Waygart, Tad. Langie, Łazarski, Liniński, Henryk Janko, W. Dzieduszycki.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego względem zmiany niektórych postanowień obowiązującej obecnie krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861.

Wysoki Sejmie!

Z powodu znacznych zmian, jakie od r. 1861. w terytoryalnym podziale kraju na okręgi polityczne i sądowe nastąpiły, uczynił poseł Dr. Tadeusz Pilat w zeszłym roku wniosek na zmianę §§. 5. i 6. krajowej ordynacyi wyborczej.

Wniosek ten przekazany był komisyi prawniczej, która sprawozdaniem z dnia 7. Października 1883 l. s. 688 przedłożyła projekt do ustawy zmieniającej §§. 5. i 6. ordynacyi wyborczej krajowej, a Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 11. Października 1883 uchwalił ów projekt z następującą poprawką przez JE. posła Dr. Kazimierza Grocholskiego wniesioną, a mianowicie:

Według wniosku komisyi prawniczej opiewać miał §. 5. krajowej ordynacyi wyborczej: „Dla wyboru posłów z gmin wiejskich tworzy każdy z obecnych 74 powiatów politycznych osobny okręg wyborcy“. Wysoki Sejm zaś uchwalił §. 5. jak następuje: „Dla wyboru posłów z gmin wiejskich tworzy każdy z obecnych okręgów dzisiejszych 74 powiatów i t. d.“.

Według oznajmienia c. k. Prezydum Namiestnictwa z dnia 15. Kwietnia 1884 l. 3019 uchwała Wysokiego Sejmu nie otrzymała Najwyższej Sankcji a to z powodów w owym reskrypcie wymienionych.

W skutek tego Wydział krajowy stosując się do uwag poczynionych we wspomnianym reskrypcie Prezydum Namiestnictwa przedłożył Wysokiemu Sejmowi sprawozdaniem z dnia 25. Lipca 1884 l. 22.918/84, w którym treść reskryptu Prezydum Namiestnictwa dosłownie jest umieszczoną, nowy projekt do ustawy zmieniającej §§. 5., 6, 7., 27., 32. i 33. krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861.

Ten wniosek Wydziału krajowego, uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 12. Września 1884 komisyi prawniczej przekazany, jest przedmiotem niniejszego sprawozdania.

Jeżeli porównamy nowy projekt, przez Wydział krajowy wniesiony, z zeszłoroczną uchwałą Wysokiego Sejmu, to znajdziemy zaraz w art. I. zmianę stylistyczną, gdyż zamiast wyrazu „i odtąd opiewać będą następnie“ w nowym projekcie umieszczono wyrazy „od czasu

poniżej w „artykule II. oznaczonego . . . i t. d.“ Ponieważ nie da się zaprzeczyć, że ta przez Wydział krajowy proponowana stylizacja przyczynia się do większej jasności ustawy, to komisya prawnicza z tą zmianą zupełnie się zgadza.

Nie równie ważniejszą bo zasadniczą zmianę przedstawia nam §. 5. projektu Wydziału krajowego.

Albowiem wedle zeszłorocznej uchwały Wysokiego Sejmu podstawą wyboru posłów z kuryi gmin wiejskich miały być „obecne okręgi dzisiejszych 74 powiatów politycznych“, z czego wypływało, że gdyby w ciągu czasu zmiany terytoryalne w okręgach powiatów politycznych nastąpiły, wyborcy z gmin od jednego powiatu oderwanych, zawsze musiały by głosować w powiecie, do którego dzisiaj należą, choćby w przyszłości do innego powiatu politycznego należeć miały.

Że Wysoki Sejm tak i nie inaczej pojął postanowienia §. 5. przez się uchwalonego, wpływa już z tego, że Wysoki Sejm nie zadowolnił się stylizacją przez komisję prawniczą projektowaną, lecz przyjął poprawkę JE. posła dr. Kazimierza Grocholskiego, która kładzie nacisk na „obecne okręgi dzisiejszych 74 powiatów“.

To postanowienie główną zdaje się było przeszkodą w uzyskaniu Najwyższej sankcyi.

Skoro bowiem rokowania o zmiany okręgów niektórych powiatów są jeszcze w toku a przydzielenia pojedynczych gmin do innych powiatów i na przyszłość wydarzyć się mogą, to przy zatrzymaniu zeszłorocznej uchwały Wysokiego Sejmu co do brzmienia §. 5. — każda taka choć najdrobniejsza zmiana terytoryalna, zniweczyła by zgodność między okręgami politycznymi a okręgami wyborczymi, kuryi gmin wiejskich, do której projektowaną nowelą dążymy, i która jedynym jest celem tej noweli, a każda taka zmiana terytoryalna wymagała by dla przywrócenia tej zgodności — nowej ustawy krajowej.

Aby temu zapobiedz i tę przeszkodę w uzyskaniu Najwyższej sankcyi usunąć, proponuje Wydział krajowy taką stylizację §. 5., według której jak długo kraj na 74 powiatów politycznych podzielonym będzie, każdy powiat z każdorazowym swym okręgiem terytoryalnym będzie zarazem okręgiem wyborczym dla gmin wiejskich.

Komisya prawnicza zastanowiwszy się nad tą zmianą, przysłała do przekonania, że bez narażenia na szwank dzisiejszego systemu wyborczego, praw wyborców lub wyniku wyborów, z tą zmianą zgodzić się możemy, —

albowiem zatrzymując liczbę 74 powiatów politycznych niezmienną, przyszłe zmiany terytoryalne takowych nie mogą być tak znaczne; pojedyncze okręgi wyborcze już teraz nie są między sobą równe co do obszaru, liczby ludności lub kwoty opłacanych podatków; ludność wiejska, w kraju naszym w przeważnej swej większości i w przeważnie większej liczbie powiatów jest jednolitą, a zatem zmiany okręgów pojedynczych powiatów politycznych a z niemi granic okręgów wyborczych — żadnego prawie wpływu na ogólny wynik wyborów w całym kraju wyrzucić by nie mogły.

Jeżeli się z resztą zważy, że i zmiany terytoryalne względem powiatów politycznych tylko po poprzednim wysłuchaniu zdania Reprezentacyi krajowej nastąpić mogą, to komisya sądzi, iż śmiało doradzić może przyjęcie stylizacyi §. 5. przez Wydział krajowy projektowanej.

W §. 7. proponuje Wydział krajowy, idąc za wskazówką Rządu, zmianę słowa „wyszczególnionych“ na „oznaczonych“ — i z tą osobną nic nie znaczącą zmianą komisya prawnicza się zgadza.

W obec stylizacyi §. 5. w zeszłym roku przez Wysoki Sejm uchwalonej, nie wykluczoną była możliwość, aby w skutek zmian terytoryalnych obecnych powiatów politycznych pojedyncze gminy zmuszone były na przyszłość wykonywać prawo wyborcze w innym powiecie politycznym aniżeli tym

do którego pod względem administracyjnym należą, dla tego też postanowienia §. 32. i 33. krajowej ordynacyi wyborczej, normujące postępowanie w podobnych wypadkach, musiały zostać niezmienione.

Jeżeli zaś Wysoki Sejm uchwali §. 5. w brzmieniu przez komisję prawniczą, zgodnie z Wydziałem krajowym obecnie proponowanem, zgodność między powiatami politycznymi i okręgami wyborczymi stale będzie zaprowadzoną, a dotyczące postanowienia §§. 32. i 33. krajowej ordynacyi wyborczej będą zbyteczne.

Dlatego wnosi komisya prawnicza na przyjęcie zmian w tych paragrafach wedle projektu Wydziału krajowego.

Na końcu wyraził Rząd życzenie, aby przy sposobności uchwalenia noweli do krajowej ordynacyi wyborczej, dążącej do zaprowadzenia zgodności między powiatami politycznymi i okręgami wyborczymi kuryi gmin wiejskich, wniesiono także stosowne do nowych ustaw o spisie ludności — postanowienie §. 27. krajowej ordynacyi wyborczej w tym kierunku, że podstawą do obliczenia liczby prawyborców na każdą gminę przypadających, stanowić ma stan ludności obecnej według ostatniego spisu ludności.

Życzenie to jest, zdaniem komisji, słusznem i wypływa z natury rzeczy, choć by tylko dla tego, że gdyby stan ludności także nieobecnej w rachubę wciągnięto, jedna i ta sama ludność dwa razy przy obliczeniu liczby prawyborców na cały kraj przypadających byłaby uwzględnioną.

Zważywszy tedy, że Wysoki Sejm zeszłoroczną Swoją uchwałą uznał potrzebę ustawy zaprowadzającej zgodność między powiatami politycznymi i okręgami wyborczymi dla wyboru posłów z kuryi gmin wiejskich a zarazem i Rząd potrzebę tę uznaje, komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną pod /./ ustawę.

Lwów dnia 17. Września 1884.

Zawadzki,
przewodniczący.

Fruchtman,
sprawozdawca.

Ustawa

z dnia . . . . . zmieniająca §§. 5. 6. 7. 27. 32. i 33. krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam:

Art. I.

Postanowienia §§. 5. 6. 7. 27. 32. i 33. krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861 od czasu poniżej w artykule II. oznaczonego, przestaną obowiązywać w dotychczasowem brzmieniu i opiewać będą jak następuje:

§. 5.

Każdy z 74 powiatów politycznych w granicach swych terytorjalnych tworzy osobny okręg wyborczy dla wyboru posłów z gmin wiejskich.

§. 6.

Miejszem wyborczem dla każdego okręgu wyborczego gmin wiejskich jest siedziba politycznej władzy powiatowej.

§. 7.

Każdy z okręgów wyborczych w §. 5. oznaczonych wybiera jednego posła.

Wyborcy wszystkich w jednym okręgu wyborczym położonych gmin (wyjąwszy miasta uprawnione do wyboru według §. 2.) tworzą jedno ciało wyborcze.

§. 27.

Celem wyboru posłów z gmin wiejskich oznaczy polityczna władza powiatowa ilość wyborców wybrać się mających z każdej gminy okręgu wyborczego, (z wyjątkiem miast w §. 2. wyszczególnionych) stosownie do przepisu §. 12. według stanu ludności obecnej w gminie podczas ostatniego spisu ludności.

O liczbie wyborców przypadającej na każdą gminę uwiadomi polityczna władza powiatowa naczelnika gminy i poleci mu, aby sporządził i przedłożył spis członków gminy uprawnionych według postanowień §. 13. i 17. do wyboru wyborców.

§. 32.

Gdy po odbytych wyborze wyborców we wszystkich gminach większych powiatu lista wyborców uzupełnioną została, naczelnik powiatowy polityczny wystawić i doręczyć ma wyborcom karty legitymacyjne, zawierające bieżący numer listy powiatowej wyborców, nazwisko i miejsce zamieszkania wyborcy, tudzież miejsce, dzień i godzinę wyboru posła na Sejm krajowy.

§. 33.

Naczelnik politycznej władzy powiatowej zestawia listy wyborców wybranych i w myśl §. 14. powołanych do wyboru w jedną główną listę wyborców okręgu wyborczego i przygotowuje ją w dwóch egzemplarzach do aktu wyborczego.

Art. II.

Ustawa niniejsza zacznie obowiązywać z dniem rozpisania pierwszych po jej ogłoszeniu następujących ogólnych wyborów posłów na Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 35.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o zamknięciu rachunków za rok 1882. funduszu krajowego, oraz funduszy uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 12. Września r. b. przekazaniem zostało komisji budżetowej do zbadania sprawozdanie Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków za rok 1882. funduszu krajowego, oraz wszystkich funduszy zostających pod zarządem lub kontrolą Wydziału krajowego.—

Wywiązując się z poruczonego jej zadania, komisja budżetowa przedkłada niniejszem Wys. Sejmowi sprawozdanie, obejmujące zamknięcia rachunków:

I. funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu;

II. funduszy ze skarbu krajowego uposażonych;

III. funduszy, dla których Wys. Sejm układa corocznie budżet dochodów i wydatków.

Fundusze zaś samoistne, dla których Wys. Sejm budżetu nie układa, którymi nie zarządza, lecz nad którymi ma najwyższy nadzór—ażali zarząd tymi funduszami jest prawidłowy i odpowiadający celom na które zostały przeznaczone, będą przedmiotem osobnego sprawozdania.

Przedmiotem osobnych sprawozdań będą również: zamknięcie rachunków funduszu propinacyjnego i zamknięcie rachunków fundacji Skarbkowskiej.

Pierwsza część naszego zadania obejmuje:

I. Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu.

W y d a t k i.

Uchwalony przez Wys. Sejm budżet na rok 1882. ustanowił ogół preliminowanych wydatków na kwotę 3,005.170 złr. Kredytami dodatkowymi zezwolił Wys. Sejm na wydatki

w rubr. II. dar z łaski i zaliczki dla urzędników 4.644 złr., w rubr. XV. na potrzeby nadzwyczajne szkół i folwarku w Dublinach, tudzież na nagrody dla chemików 6.255 złr., w rubr. XVI. na zapomogi pogorzelncom, powodzią dotkniętym i innym 21.410 złr. Ogólna więc suma kredytów dozwolonych wynosiła 3,037.654 złr. Przedłożone przez Wydział krajowy zamknięcie rachunków z roku 1882., z którego zdajemy sprawę, wykazuje ogół rzeczywistych wydatków w kwocie 3,117.526 złr. Z porównania tych dwóch kwot wynika, że wydatki rzeczywiste były większe od uchwalonych budżetem o 79.872 złr.

Bliższe i szczegółowe badanie pojedynczych rubryk wydatków przedłożonego przez Wydział krajowy zamknięcia rachunków doprowadziło do następujących rezultatów: Rubr. I. „Koszta reprezentacji kraju“ i rubr. VI. „Zasiłki dla zakładów dobroczynności“ nie wykazują żadnego zboczenia od preliminowanej w budżecie kwoty, natomiast w rubr. II., IV., IX., X., XI., XIII. wydatki rzeczywiste zwyczajne i nadzwyczajne były *mniej* od preliminowanych kwot o 182.093 złr.; — zaś rubr. III., V., VII., VIII., XII., XIV., XV., XVI. wykazują wydatki *większe* od preliminowanych o 224.649 złr. Z porównania tych dwóch cyfr wynika kwota przekroczenia 42.556 złr. Gdy jednak z funduszu krajowego udzielony został funduszowi budowy gmachu sejmowego zasiłek w kwocie 37.315 złr., który to wydatek nie był w budżecie przewidziany, okazuje się, że ogólna nadwyżka wydatków rzeczywistych nad preliminowane wynosi jak powyżej wykazano 79.872 złr.

Przy każdej rubryce i pozycji, w której wydatek rzeczywisty różnił się od preliminowanego w budżecie, Wydział krajowy uzasadniając te różnice przytoczył powody dla których wydatek rzeczywisty był większy lub mniejszy od wyznaczonego w budżecie. Komisya budżetowa zbadawszy te powody i zasięgnąwszy jeszcze przy niektórych pozycjach bliższych wyjaśnień i szczegółowych rachunków i wykazów, uznała wszystkie różnice za usprawiedliwione i uzasadnione.

Przeniesienie kwot preliminowanych na wydatki zwyczajne w jednych pozycjach i rubrykach dla pokrycia zwiększonych wydatków w innych pozycjach i rubrykach w budżecie zawartych, uzasadnione jest upoważnieniem danem Wydziałowi krajowemu przez Wys. Sejm w ustawie finansowej na r. 1882.

Rubr. I. „Koszta reprezentacji kraju“ nie wykazuje wprawdzie żadnego zboczenia od preliminowanej kwoty, pomimo tego wymaga ona kilka słów wyjaśnienia i pobieżnego choćby rozbioru. Rubryka ta rozpada się na dwa główne działy: A. „Sejm krajowy“ i B. „Wydział krajowy“. W dziale A. „Sejm krajowy“ preliminował budżet kwotę 64.380 złr., wydano zaś rzeczywiście tylko 60.141 złr., czyli wydano mniej niż preliminowano o 4.239 złr. Zaoszczędzenia w tym dziale miały miejsce głównie w poz. 2 „dyety dla posłów“ 3.945 złr., w poz. 3 „koszta druku“ 1.533 złr. i w poz. 6 „remuneracye dla urzędników“ 550 złr., znacznie zaś przekroczenia wykazują: poz. 8 „opał“ o 479 złr. i poz. 12 a. „rozmaite drobne“ o 1.093 złr. W dziale B. „Wydział krajowy“ preliminowano 37.000 złr., wydano zaś rzeczywiście tylko 34.456 złr., czyli zaoszczędzono 2.544 złr., z powodu, że jeden z członków Wydziału krajowego nie za cały rok pobierał wynagrodzenie i że nie zachodziła potrzeba częściej powoływania zastępców. W obu tych działach zaoszczędzono więc ogółem 6.783 złr. Kwoty tej użył Wydział krajowy na „konieczne potrzeby gmachu sejmowego, uznane przez wyznaczoną do tego komisję sejmową“, utworzywszy w tej rubryce dział C. „Wydatki na gmach sejmowy“. Co do formalnej strony, komisya budżetowa powołuje się na sprawozdanie o zamknięciu rachunków za r. 1881., w którym wypowiedziała swoje zdanie o tworzeniu w zamknięciu rachunkowym działów i rubryk, których w uchwalonym budżecie nie było. Komisya budżetowa przekonała się też, że w zamknięciu rachunków za rok 1883. Wydział krajowy zastosował się do uwag zawartych w zeszłorocznym sprawozdaniu komisji. Co do natury wydatków poczynionych z tej rubryki na potrzeby gmachu sejmowego, to takowa znajdzie zapewne umotywowanie i objaśnienie w specjalnym sprawozdaniu

o budowie gmachu sejmowego przedłożonem Wys. Sejmowi przez Wydział krajowy. Komisya budżetowa nie może jednak pominąć uwagi, że w akcie do l. 43.101/83 na który Wydział kraj. się powołuje przy usprawiedliwieniu tego wydatku, „nie ma o tem wzmianki, jakoby te wydatki były „uznane przez wyznaczoną *ad hoc* komisję sejmową“, jak to twierdzi Wydział krajowy.

Następujące rubryki wykazują przekroczenie kwot preliminowanych w budżecie :

Rubr. III. „*Koszta leczenia*“. Budżet na rok 1882. preliminował w tej rubryce kwotę 500.000 złr., rzeczywiście zaś wydano 633.716 złr., czyli wydano więcej niż preliminowano o 133.716 złr. Przekroczenie to jednak jest tylko pozorne, a to z następujących powodów: Budżet na r. 1882. preliminując w tej rubryce kwotę 500.000 złr. miał na myśli tylko koszta leczenia ubogich chorych w szpitalach powszechnych krajowych i w szpitalach zagranicznych i wojskowych, nie uwzględnił zaś w tej rubryce kosztów leczenia ubogich położnic—i kosztów leczenia obłąkanych na Kulparkowie, przeznaczając na pokrycie tych kosztów odpowiednie dotacje w rubr. XI. wydatków budżetu krajowego. Dla osiągnięcia jednak celu, aby zakłady te ile możności własnymi dochodami się utrzymywały i dla ujednostajnienia rachunków we wszystkich krajowych zakładach leczniczych wprowadzoną została od 1. Stycznia roku 1882. zamiast dotacji, opłata w rubr. III. także kosztów leczenia ubogich położnic we Lwowie i obłąkanych na Kulparkowie na podstawie kwartalnych rachunków.

Następujące zestawienie da nam prawdziwy obraz wydatków czynionych na koszta leczenia ubogich chorych w porównaniu z preliminowanymi na ten cel kosztami. W rubr. III. preliminowano na koszta leczenia ubogich chorych 500.000 złr., w rubr. XI. na dotacje dla zakładu kulparkowskiego 116.822 złr., dla szpitala lwowskiego 44.569 złr., razem więc na koszta leczenia wyznaczono 661.391 złr. Z tej kwoty użyto w rubr. III. na zapłacenie kosztów leczenia ubogich chorych we wszystkich szpitalach krajowych i zagranicznych 633.761 złr., w rubr. XI. na dotację dla oddziału położnic szpitala lwowskiego 12.219 złr., — razem więc wydano 645.980 złr., czyli wydano mniej o 15.411 złr.; a jeżeli do tego dodamy znaczne nadwyżki dochodów wykazane w rubr. IV. dochodów funduszu krajowego wynoszące 68.345 złr., a zwrócone funduszowi krajowemu, przekonamy się, że nie tylko przekroczenie tej rubryki znajduje zupełne pokrycie w zaoszczędzeniach rubr. XI., ale nadto, że ogólny rachunek wykazuje nadwyżkę na korzyść funduszu krajowego w kwocie przeszło 83.000 złr.

Rubr. V. „*Wydatki sanitarne*“ wykazuje rzeczywiste wydatki w kwocie 11.555 złr., co w porównaniu z preliminowaną sumą 9.400 złr. stanowi przekroczenie w kwocie 2.155 złr. Przekroczenie to spowodowane większymi wydatkami na $\frac{1}{3}$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych, które to wydatki są niestałe, nie zależą od zarządzeń Wydziału krajowego, lecz od mniej lub więcej panujących epidemij i wybuchów zarazy i muszą być asygnowane na podstawie rachunków przez c. k. Namiestnictwo przedstawionych.

Rubr. VII. „*Wydatki na cele wykształcenia i oświaty*“ miała preliminowaną kwotę w wydatkach zwyczajnych 511.110 złr., w nadzwyczajnych 5.200 złr.;—wydatki rzeczywiste zaś wynoszą: zwyczajne 530.347, nadzwyczajne 148, podczas więc gdy w wydatkach nadzwyczajnych zaoszczędzono 5.052 złr., przekroczone wydatki zwyczajne o 19.237 złr. Badając pojedyncze pozycje tej rubryki dostrzegamy następujące zboczenie od preliminowanych kwot:

W poz. 46 „*Rada szkolna krajowa na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego*“, wydano rzeczywiście 386.344 złr. zamiast preliminowanych 358.071 złr., czyli wydano więcej niż preliminowano o 28.273 złr. Przekroczenie to znajdzie wyjaśnienie i uzasadnienie w specjalnem sprawozdaniu o zamknięciu rachunków funduszu szkolnego krajowego. Natomiast wydano mniej niż preliminowano w poz. 47 „*remunercyje członków Rady szkolnej*“ o 800 złr., ponieważ jeden z członków pobierał pensję tylko za 4 miesiące; dalej nie wydano nic z kwoty 6.364 złr. preliminowanej na utrzymanie internatu dla uczniów seminarjum, ponieważ internat nie wszedł jeszcze w życie, z tego samego powodu z kwoty 5.200 złr. preliminowanej jako

wydatek nadzwyczajny za pierwsze urządzenie internatu wydano tylko 148 złr. na wypracowanie kosztorysu na budynek internatu. Nie wydano kwoty 1.000 złr. preliminowanej na „nagrody za najlepsze książki dla szkół średnich“; ponieważ nie zgłoszono żadnego wydawnictwa książek, zasługujących na nagrodę; nie wypłacono również kwoty 500 złr. jako „zasilek dla ruskiej gazety szkolnej“, a które to niewypłacenie zatwierdził Wys. Sejm uchwałą z dnia 21. Października r. 1881. Nakoniec z kwoty 2.000 złr. preliminowanej na wydawnictwo ruskich książek szkolnych wydano według rzeczywistej potrzeby tylko 1.597 złr. czyli mniej o 403 złr.

Rubr. VIII. „*utrzymanie pomników historycznych*“. Zamiast kwot preliminowanych: w wydatkach zwyczajnych 9.900 złr., w nadzwyczajnych 4.000 złr., wydano właściwie tylko w zwyczajnych 9.625 złr., w nadzwyczajnych 3.616 złr., czyli wydano mniej o 275 złr. w zwyczajnych i o 384 złr. w nadzwyczajnych. Zaoszczędzenia te miały miejsce głównie w poz. 76a „restauracja pomników w ogóle“ i w poz. 76c „restauracja i ochrona ikonostazów w Sieniawie i Bohorodczanach. Oprócz wydatków w tej rubryce budżetem przewidzianych, poczynił Wydział krajowy wydatek budżetem nieprzewidziany, a mianowicie wypłacił Wydział kraj. z tej rubryki „za plany dla odrestaurowania zamku królewskiego na Wawelu w Krakowie“ kwotę 19.563 złr. (oprócz zaliczonej w rubr. XVI. kwoty 1.145 złr. i zarachowanych w dawniejszych latach kwoty 1.855 złr.), wydatek ten tłumaczy Wydział krajowy „rzeczywistą potrzebą“. Komisya budżetowa nie wchodząc w ocenienie wysokości tej kwoty wynoszącej ogółem 22.562 złr., z formalnych względów zauważyć musi, że wydatek ten właściwie powinien być zarachowany w rubr. XVI. „rozmaite“.

Rubr. XII. „*Wydatki na szupasnictwo*“. Jak w latach ubiegłych, tak i w r. 1882. rubryka ta znaczne stosunkowo wykazuje przekroczenie, zamiast bowiem preliminowanych 28.500 złr. wydano rzeczywiście po potrąceniu wszelkich zwrotów 44.101 złr., — przekroczono więc preliminarz o 15.601 złr. Fundusz krajowy od r. 1876. ponosi te koszta. Szereg ten lat byłby dostateczny do uzyskania pewnych podstaw do układania preliminarza, gdyby nie te okoliczności, że stacye szupasowe pomimo ustawicznych urgensów nie przedkładają rachunków w terminach przepisanych, z czego wypływa przenoszenie zaległości z roku na rok. W wydatkach z r. 1882. mieszczą się zaległości z lat dawniejszych w kwocie 19.578 złr. nie ma jednak żadnych podstaw do oznaczenia wysokości pozostałych jeszcze zaległości z lat ubiegłych jak i zaległości z roku budżetowego 1882. Natomiast wynoszą zaległości czynne z lat dawniejszych 2.576 złr., zaś z roku budżetowego 1882. kwotę 12.739 złr.

Rubr. XIV. „*Odsetki od pożyczek i umarzenie tychże*“. Ogólna kwota preliminowana w tej rubryce wynosiła 81.116 złr., rzeczywiście zaś wydano 106.102 złr. przekroczono więc preliminowaną kwotę o 24.886 złr. Pomijając kilka nieznacznych zaoszczędzeń, spowodowanych niżeniem stopy procentowej w gal. Kasie oszczędności, dostrzegamy w dwóch pozycjach znaczniejsze przekroczenia, a mianowicie: w poz. 121. „umorzenie pożyczki 600.000 zaciągniętej w banku dla krajów“, zamiast preliminowanych 51.930 złr., wydano 59.293 złr. czyli więcej o 7.363 złr., a to z powodu wypłaty niepreliminowanego podatku dochodowego za lata 1881 i 1882.; w poz. 122 a. „odsetki od pożyczek chwilowo zaciągniętych wydano 37.929 złr. zamiast preliminowanych 20.000 złr., czyli wydano więcej o 17.929 złr. Stosunkowo znaczne te wydatki powtarzają się rok rocznie od chwili, gdy pozostałość kasowa z r. 1876. przelana została do funduszu budowy gmachu sejmowego, i gdy w skutek tego kasa krajowa pozostała bez koniecznej dotacyi kasowej. Doświadczenie bowiem wykazało, że główne dochody funduszu krajowego t. j. dodatki do podatków dopiero w ostatnim kwartale obficie wpływają do kasy krajowej, w skutek czego Wydział krajowy nie mając dotacyi kasowej, zmuszony jest na pokrycie bieżących potrzeb zaciągać chwilowe pożyczki i opłacać od nich procent. Niedogodności takiej manipulacyi i wynikające zbyt wielkie wydatki, wtedy dopiero zupełnie usunięte zostaną gdy kasa krajowa w potrzebną dotację uposażoną zostanie. Uznał to już i Wys. Sejm wstawiając na

wniosek kom. budżetowej w budżet na r. 1883. kwotę 140.000 złr. na częściowe udotowanie kasy krajowej, a następnie przeznaczając na ten sam cel kwotę 400.000 złr. z uchwalonej pożyczki 1 miliona.

Rubr. XV. „Wydatki na cele gospodarstwa krajowego“ Kwota w tej rubryce preliminowana wynosiła wraz z kredytem dodatkowym ogólną sumę 201.583 złr., rzeczywiście zaś wydano 208.536, czyli przekroczoneo preliminowaną kwotę o 6.953 złr. Ogólne te cyfry jednak nie dają należytego pojęcia o gospodarce Wydziału krajowego w tym dziale. Rubryka bowiem ta pod ogólnem mianem „gospodarstwa krajowego“ obejmuje wydatki na: 1) biuro melioracyjne, 2) szkoły rolnicze, szkołę gorzelnianą w Dublanach, 3) szkołę rolniczą, szkołę ogrodniczą i folwark w Czernichowie, 4) szkołę gospodarstwa lasowego we Lwowie, 5) subsydyja dla muzeów, towarzystw rolniczych, szkół rolniczych, na popieranie przemysłu i rękodziel i nakoniec 6) stypendya. Każdy z tych działów wymaga kilka słów wyjaśnienia:

1. Na wydatki na biuro melioracyjne wraz z inżynierem górnikiem preliminowano 9.800 złr. wydano zaś 12.265 złr., czyli więcej o 2.465 złr. Przekroczenie to spowodowane urzędzeniem kursu robót melioracyjnych znajduje zupełne usprawiedliwienie w tem, że potrzeby tej pożyczki z góry ściśle oznaczyć się nie dadzą i że wydatki czynią się według koniecznej potrzeby.

2. Szkoły rolnicze w Dublanach miały preliminowaną kwotę wydatków 40.286 złr. rzeczywiście zaś wydano tylko 38.216 złr. czyli mniej o 2.070 złr.;—natomiast wydano na kurs gorzelnictwa 1.582 złr., który wydatek nie był w budżecie przewidziany. Szczegółowe omówienie tych wydatków znajduje się poniżej przy sprawozdaniu o zamknięciu rachunków tych szkół. Tam także omówi się szczegółowo rachunek folwarku w Dublanach, którego wydatki preliminowane na 10.116 złr. wynosiły w rzeczywistości 11.362 złr., czyli więcej o 1.246 złr., jak również wydatki na nadzwyczajne potrzeby szkół i folwarku, na co preliminowano 15.693 zł., a wydano tylko z tej rubryki 3.716. złr.

3. Na szkołę rolniczą i folwark w Czernichowie preliminowano kwotę 32.606 złr. wydano zaś rzeczywiście 42.371 złr., czyli więcej o 9.765 złr., nadto wydano na szkołę ogrodniczą 2.542 złr., który wydatek nie był w budżecie przewidziany. Natomiast wydano z tej rubryki na budowę pomieszczeń nauczycielskich i przebudowanie gmachu szkolnego 7.505 złr. zamiast preliminowanych na ten cel w tej rubryce 12.000 złr. Specyalne sprawozdanie znajduje się poniżej przy szczegółowem zamknięciu rachunków.

4. „Wydatki szkoły gospodarstwa lasowego“ preliminowane na 11.710 złr. wynosiły 12.619 złr., zaś koszta rozszerzenia tej szkoły preliminowane w tym roku na 7.000 zł. wynosiły 13.832 złr. Wyjaśnienie i uzasadnienie tego przekroczenia znajduje się poniżej przy sprawozdaniu o szczegółowych zamknięciach tych rachunków.

5. Między subsydjami na rozmaite cele gospodarstwa krajowego wykazują poz. 143 i 143 a) przekroczenia, a mianowicie: na cele szkół rolniczych i na popieranie przemysłu domowego preliminowano 5.000, wydano zaś 7.284 zł., a na cele przemysłu rękodzielniczego preliminowano również 5.000 a wydano 6.861 złr.

Oba te przekroczenia znajdują usprawiedliwienie w naturze tych wydatków, które zastosowane zostały do koniecznej potrzeby, nadto usprawiedliwia je jeszcze ta okoliczność, iż w następnych latach Wys. Sejm na te wydatki znacznie większe preliminował kwoty. Na badanie głębszych pokładów ziemi preliminowano w poz. 141 tej rubryki kwotę 10.000 złr. wydano zaś tylko 6 121 złr., a to podług rzeczywistej potrzeby; z tej samej przyczyny wydano mniej o 968 złr. na nagrody za dzieła o wyrobie pobocznych produktów naftowych i na subwencye i stypendya dla chemików. Natomiast wydano na spłatę pożyczki zhipotekowanej na realności szkoły weterynaryi i na asekurację budynku 1.158 zł., który wydatek nie był w budżecie przewidziany, ponieważ odnoszą się do byłego funduszu weterynaryi.

6. Drobne zaoszczędzenia w dziale stypendyów, pochodzące z interkalaryów nie potrzebują specjalnego wyjaśnienia.

Rubr. XVI. „*rozmaite wydatki*“ rozpada się na dwa działy: wydatki w budżecie przewidziane i wyszczególnione i wydatki w budżecie nieprzewidziane.

W dziale wydatków w budżecie przewidzianych preliminowano na r. 1882 kwotę 94.100 złr., zaś w kredycie dodatkowym 21.410 złr., razem przeto 115.510 złr., wydano też 115.508 złr. Wydatki w budżecie nieprzewidzane wynoszą ogółem 8.206 złr., z tej kwoty jednak tylko 230 złr. stanowią wydatek w właściwym znaczeniu tego słowa, zaś 7.976 złr. są to wydatki zwrotne, między którymi główne pozycje stanowią: kwota 3.762 złr. zaliczona funduszom stypendyjnym na pokrycie chwilowych niedoborów przy zamknięciu rachunków i kwota 4.000 złr. mylna wypłata dla funduszu szkolnego w kasie Jarosław.

Do wydatków w budżecie nieprzewidzianych należy również zasiłek dany przez Wydział krajowy funduszowi budowy gmachu sejmowego na pokrycie niedoboru kosztów budowy w r. 1882. w kwocie 37.316 złr. według specjalnego zamknięcia rachunków funduszu budowy gmachu sejmowego. Zauważyć tu jednak należy, iż oprócz tego zasiłku Wydział krajowy czynił wydatki na gmach sejmowy z rubr. I. poz. 12, z rubr. II. poz. 32 h) i z rubr. XVI. poz. 151. dział 4.

Przechodzimy do rubryk, w których wydatki rzeczywiste były mniejsze od kwot preliminowanych w budżecie.

Rubr. II. „*Koszta zarządu*“ miała preliminowaną kwotę 222.847 złr., w kredytach dodatkowych 4.644 złr., razem więc 227.491 złr., rzeczywiste zaś wydatki wynosiły tylko 224.823 złr. czyli mniej o 2.668 złr. Główne zaoszczędzenia miały miejsce w wydatkach na płace urzędników i woźnych 3.056 złr. z powodu, że nie wszystkie miejsca przez cały rok były obsadzone, i w wydatkach na koszta podróży dla urzędników, które były preliminowane na 7.000 złr., a wynosiły rzeczywiście tylko 3.314 złr. czyli mniej o 3.686 złr. Dwie te kwoty jak i kilka pomniejszych zaoszczędzeń wynoszą razem 7.077 złr. Natomiast wykazują niektóre pozycje tej rubryki znaczniejsze przekroczenia, a mianowicie: w poz. 31. „*potrzeby kancelaryjne*“ preliminowano na wydawnictwo rozporządzeń krajowych 4.000 złr., a wydano 6.636 złr., z powodu, że wydatki te czynione być muszą na podstawie rachunków przez c. k. Namiestnictwo przedstawianych i nie są zależne od rozporządzeń Wydziału krajowego; w tej pozycji też preliminowano na sprawienie i odnowienie sprzętów 800 złr. a wydano 1.433 złr., ponieważ musiano liczne i przestronne ubikacje nowego gmachu zaopatrzyć w potrzebne sprzęty; oświetlenie również kosztowało o 711 złr. więcej niż preliminowano, natomiast wydano na opał mniej niż preliminowano o 1.070 złr. Kwotę 2.950 złr. przeznaczoną w poz. 32. na konserwację gmachu i utrzymanie czystości przekroczone o 1.243 złr. z powodu, że oprócz zwykłych potrzeb tej pozycji poniesiono wydatki na „*rozmaite urządzenia*“ w nowym gmachu, które to wydatki spowodowały przekroczenie „*rozmaitych nieprzewidzianych*“ o 1.445 złr. Wszystkie przekroczenia tej rubryki wynoszą ogółem 4.409 złr. Jeżeli z tą kwotą porównamy sumę zaoszczędzeń 7.077 złr. otrzymamy kwotę 2.668 złr. jako ogólne całej rubryki zaoszczędzenie.

Rubr. IV. „*Koszta szczepienia*“ wykazuje zaoszczędzenie w kwocie 328 złr. na kosztach podróży lekarzy z powodu szczepienia, przyczem zauważyć należy, że w należyłościach biernych z r. 1882. pozostała niezrealizowana asygnata na 248 złr.

Rubr. IX. „*Kwaterunkowe żandarmery*“ wykazuje ogólne zaoszczędzenie w kwocie 1.809 złr. które powstało z zaoszczędzenia na kosztach kwaterunkowych 1.000 złr., a na kosztach urządzenia nowych koszar 809 złr.

Rubr. X. „*Drogi krajowe*“. Budżet na r. 1882. preliminował w tej rubryce na wydatki zwyczajne 651.134 złr., na nadzwyczajne 253.000 złr.; rzeczywiste zaś wydatki wynoszą: zwyczajne 641.629 złr., nadzwyczajne 253.386 złr., zaoszczędzono więc w wydatkach zwyczajnych

kwotę 9.505 złr., natomiast przekroczono wydatki nadzwyczajne o 386 złr. W szczególności zaoszczędzono: a) na utrzymanie dróg 10.200 złr., co jednak właściwej oszczędności nie stanowi, gdyż zaległości bierne tego działu za r. 1882. wynoszą przeszło 10.000 złr., a to z powodu, że przedsiębiorcy opóźnili się z podniesieniem przypadających należyci; b), na wydatkach na myta (zwyczajne) 2.551 złr., z powodu mniejszych wydatków, spowodowanych przerwami z powodu wypadków elementarnych.

Jedynе przekroczenie w tej rubryce miało miejsce w dziale D. „Zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych“ zamiast bowiem prelininowanych 70.000 złr. wydano rzeczywiście 73.400 złr. Przekroczenie to w kwocie 3.400 złr. znajduje zupełne pokrycie w pobranej od Skarbu Państwa subwencji na drogę powiatową Muszyna-Krynica jako resztę do budowy 3.000 złr. i na utrzymanie rocznie 400 złr. Wpływy te uwidocznione są w rubr. XI. poz. 29 $\frac{1}{2}$, a, 2., 3. dochodów funduszu krajowego.

Rubr. XI. „Dotacje dla zakładów krajowych“ wykazuje ogólne zaoszczędzenie w kwocie 148.525 złr., które się rozpada na następujące działy: na krajowy szpital powszechny prelininowano 44.569 złr., a wydano tylko 12.219 złr., na zakład kulparkowski prelininowano 116.822 złr. a nie wydano z tej rubryki nic, natomiast wydano z tej rubryki więcej niż prelininowano o 1.789 złr. na krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie. Wszystkie te różnice znajdą uzasadnienie i wytłomaczenie przy sprawozdaniu i szczegółowych zamknięciach tych rachunków. Tutaj tylko nadmienimy, że znaczne oszczędności tej rubryki powstały w przeważnej części z powodu odmiennego zarachowania wydatków na koszt leczenia ubogich chorych, jak to powyżej wykazaliśmy przy rubr. III. wydatków.

Rubr. XIII. „Budowy wodne“. W tej rubryce prelininowano w wydatkach nadzwyczajnych 29.943 złr., wydano zaś tylko 10.300 złr. czyli mniej o 19.643 złr. Na regulację Sanu nie wypłacono pierwszej raty 7.143 złr. z przeznaczonej na ten cel kwoty 50.000 złr., ponieważ w roku budżetowym roboty nie zostały rozpoczęte. Również nie wypłacono spółce wodnej w powiatach brzozowskim, krośnieńskim i sanockim prelininowanej na r. 1882 pożyczki w kwocie 10.000 złr., z powodu niedopełnienia warunków przez spółkę wodną. Z tej samej przyczyny zamiast prelininowanej na r. 1882 drugiej połowy subwencji w kwocie 4.000 złr., wypłacono spółce wodnej w powiecie mieleckim po prawej stronie drogi Dembicko-Nadbrzezniańskiej tylko 1.500 złr.

D o c h o d y.

Budżet na r. 1882 prelininował dochody funduszu krajowego na 3,138.123 złr., rzeczywiste zaś dochody wynosiły tylko 3,027.919 złr., były więc mniejsze od prelininowanych o 110.204 złr. Badając szczegółowo pojedyncze rubryki, widzimy, że rubr. I, III, IV, V, VIII, IX, X, XI poz. 28. 29 wykazują dochody rzeczywiste większe od kwot prelininowanych ogółem o 126.854 złr., zaś rubr. II, VI, VII, XI poz. 29. a, b, c, d i rubr. XII wykazują dochody mniejsze od prelininowanych o 237.058 złr. Z porównania tych dwóch cyfr, okazuje się, że ogólny rzeczywisty dochód był mniejszy od prelininowanego o 110.204 złr. jak wyżej wykazano.

Następujące rubryki wykazują dochody rzeczywiste większe od prelininowanych: Rubr. I. „Pozostałości z rachunków“ nie miała w budżecie żadnej kwoty prelininowanej, ponieważ r. 1880, którego zamknięcie rachunków przy uchwalaniu budżetu na rok 1882 było znane nie miał żadnej pozostałości. Pozostałość zaś z r. 1881 została uchwałą Wys. Sejmu przeniesioną na rachunek budżetu r. 1883, a to w kwocie 160.000 złr. Gdy jednak rzeczywista pozostałość z r. 1881. wynosiła podług zamknięcia rachunków 164.020 złr. przeto pozostałą resztę 4.020 złr. wstawiono do rubr. I. dochodów za r. 1882.

W rubr. III. „*Dochody z dróg krajowych*“ preliminowano dochód z myt na 220.000 złr., rzeczywisty zaś dochód wynosił 227.377 złr. z powodu zwiększonej liczby i korzystniejszego wydzierżawienia stacyj mytniczych. Większe również dochody w kwotach 371 złr. i 109 złr. wykazują poz. 4. i 5. „*odsetki zwłoki i grzywny za przestępstwa drogowe*“. Jako datki dobrowolne na budowę dróg preliminowano 5.000 złr., rzeczywiście zaś przyniosły tylko 4.238 złr. Z końcem r. 1881 wynosiły zaległości czynne z tytułu deklarowanych datków dobrowolnych 95.083 złr., w ciągu r. 1882 przybyło takich deklaracji na 40.346 złr., spłacono zaś 4.238 złr., a odpisano 2.536 złr. tak, że z końcem r. 1882 pozostało zaległości czynnych 128.655 złr., przy czem jednak zauważyć należy, że zaległości z r. 1882 w kwocie 39.451 złr. są to należności warunkowe jeszcze nie płynne, w zaległościach zaś z lat dawniejszych mieszczą się kwoty deklarowane na drogę Lwów-Stojanów, które nie są jeszcze płynne.

Rubr. IV. „*Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych*“ wykazuje w poz. 7 a od funduszu policji krajowej zamiast preliminowanych 5.889 złr. rzeczywisty dochód w kwocie 6.243 złr.; w poz. 7 b od krajowego szpitala we Lwowie dochód rzeczywisty 26.878 złr., w poz. 7 c od zakładu na Kulparkowie 5.237 złr., w poz. 7 d od szpitala św. Łazarza w Krakowie 24.592 złr., które dochody w budżecie na r. 1882 nie były preliminowane. Ta nadwyżka dochodów znajduje po części wytłomaczenie w uwagach naszych do rubr. III. wydatków funduszu krajowego, a szczegółowe sprawozdanie znajduje się poniżej przy szczegółowym zamknięciu rachunków.

Rubr. V. „*Zwroty zaliczek z lat ubiegłych*“ wykazuje nadwyżkę dochodów w kwocie 7.453 złr., zamiast bowiem preliminowanych 25.000 złr. wpłynęło rzeczywiście 32.453 złr., a to przeważnie wskutek energicznych urgowań ze strony Wydziału krajowego co do zwrotów od szpitali z rachunków kwartalnych i od gmin za kosztą leczenia.

Drobna nadwyżka w kwocie 83 złr. w rubr. VII. „*dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, jak również nadwyżki dochodów z folwarku w Dublanach 3.407 złr. i szkoły gorzelnictwa 1.232 złr. (rubr. VIII.) szkoły i folwarku w Czernichowie 9.533 złr. (rubr. IX.)*“ znajdują wyjaśnienie poniżej przy szczegółowych zamknięciach tych rachunków.

Rubr. XI. „*Rozmaite dochody*“ tak samo jak rubr. XVI. wydatków rozpada się na dwa działy: A. dochody w budżecie przewidziane i B. dochody w budżecie niewyszczególnione. W dziale pierwszym dochody były preliminowane na 1.000 złr., dały zaś rzeczywiście 1.352 złr. Dochody zaś w budżecie niewyszczególnione wynoszą razem 38.151 złr., między którymi figurują: subwencya ze Skarbu Państwa na rozszerzenie szkoły gospodarstwa lasowego 20.000 złr., na rekonstrukcyę drogi Muszyna-Krynica 3.000, na utrzymanie tej drogi 400 złr., na utrzymanie biura melioracyjnego 1.000 złr., na amelioracye górnego porzecza Dniestru 2.000 złr. Nadto figuruje tu pozostałość gotówki z funduszu kultury krajowej, który wcielony został do funduszu krajowego i zwroty od gmin udzielonych im w r. 1880 pożyczek na zasiewy 6.114 złr. Ogólna kwota tych pożyczek wynosiła 500.000 złr., a z końcem r. 1882. pozostało zaległości 2.284 złr.

Do tego działu należą także przyzwolone przez Wys. Sejm pożyczki na budowę pomieszczeń nauczycielskich w Czernichowie 12.000 złr. i na potrzeby szkół i folwarku w Dublanach 11.600 złr., które to pożyczki w r. 1882. nie zostały zrealizowane, a wydatki łożone na powyższe cele pokryte zostały z funduszu krajowego. Szczegółowe sprawozdanie znajduje się poniżej przy specjalnem zamknięciu tych rachunków. Tam także znajdzie wyjaśnienie mniejszy od preliminowanego dochód w poz. 29 d. „*reszta funduszu budowy laboratorium*“.

Następujące rubryki wykazują dochody mniejsze od preliminowanych.

Rubr. II. „*odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych*“. Budżet na r. 1882. preliminował w tej rubryce kwotę 2.000 złr., w rzeczywistości zaś nic z tego tytułu nie wpłynęło, ponieważ w r. 1882. żadnych pieniędzy nie lokowano, pozostałe bowiem nadwyżki dochodów używane były na spłatę, pożyczek chwilowo zaciąganych.

Jeżeli z tego stanowiska będziemy badali pojedyncze rubryki i pozycje budżetu, dojdziemy do przekonania, że suma wydatków przekroczonych z przyczyn niezależnych od gospodarki Wydziału krajowego wynosi . . . . . 147.306 złr.
 a potrąciwszy od tej kwoty wydatki, które niezależnie od zarządzeń Wydziału krajowego były mniejsze od preliminowanych . . . . . 42.003 „
 otrzymamy wynik przekroczeń, który na karb gospodarki finansowej policzony być nie powinien w kwocie . . . . . 105 303 złr.

Dochody niezależne od gospodarki Wydziału krajowego były mniejsze od preliminowanych w budżecie kwot o . . . . . 209.987 złr.
 a gdy od tej kwoty potrącimy dochody, które także niezawisłe od gospodarki krajowej wpłynęły ponad budżetem preliminowaną wysokość w kwocie . . . . . 41.785 „
 okaże się, że z przyczyn od Wydziału krajowego niezależnych suma dochodów była mniejsza od budżetu o . . . . . 168.202 złr.

Jeżeli do tej kwoty dochodów mniejszych dodamy kwotę wydatków większych niezależnie od rozporządzeń Wydziału krajowego, otrzymamy łączną kwotę 273.505 złr. na korzyść gospodarki Wydziału krajowego, a ponieważ wynik niekorzystniejszy, rezultujący z porównania rzeczywistego wyniku z budżetem wykazaliśmy powyżej w kwocie 166.476 zł., przeto różnica tych dwóch cyfr w kwocie 107.029 złr. stanowi rzeczywisty od budżetu korzystniejszy wynik finansowej gospodarki Wydziału krajowego za r. 1882.

Jako alegaty do zamknięcia rachunków funduszu krajowego dołączył Wydział krajowy szczegółowe zamknięcie rachunków: 1) Szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, 2) Szkoły rolniczej i Szkoły parobków w Dublanach, 3) Folwarku w Dublanach, 4) Kursu górzelnictwa w Dublanach, 5) Szkoły rolniczej w Czernichowie, 6) Folwarku w Czernichowie i 7) Szkoły ogrodniczej w Czernichowie.

1. Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

(rubr. XV. poz. 130, 131 wydatków, rubr. VII. dochodów).

W uchwalonym za rok 1882 budżecie preliminowano wydatki tej szkoły na 11.710 złr. dochody zaś na 5.390 złr., w skutek czego niedobór, który miał być pokryty z funduszu krajowego, miał wynosić 6.320 złr. W rzeczywistości zaś wydatki wynosiły 12.619 złr., dochody zaś tylko 5.307 złr., tak że niedobór pokryty z funduszu krajowego wynosił 7.312 złr. czyli o 992 złr. więcej niż preliminowano.

Wydano więcej niż preliminowano na „płace nauczycieli“ o 388 złr., które to przekroczenie znajduje całkowite prawie pokrycie w pozostałej niespłaconej reszcie udzielonej dyrektorowi zaliczki, na co w budżecie nie było preliminowanej kwoty. Również przekroczono preliminowaną na koszta administracyjne kwotę 740 złr. o 763 złr., z powodu konieczności poniesienia nadzwyczajnych wydatków na przeniesienie szkoły do nowego budynku, na ratę przeniesienia własności, na opłacenie zaległych podatków i t. p. Natomiast zaoszczędzono 128 złr. w wydatkach na potrzeby naukowe i 114 złr. w odsetkach Kasie oszczędności z powodu zmienionego planu umorzenia. Odjąwszy kwotę zaoszczędzoną od kwoty o którą budżet wydatków przekroczono, otrzymamy sumę ogólnych przekroczeń 909 złr.

Dochody rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych o 83 złr. z powodu mniejszych wpływów za wpisowe i czesne od uczniów. Jeżeli tę kwotę 83 złr. dodamy do sumy

przekroczeń 909 złr., otrzymamy ogólną sumę 992 złr., o którą niedobór tej szkoły pokryty z funduszu krajowego był większy od preliminowanego, jak to powyżej wykazaliśmy.

Na kosztta rozszerzenia szkoły gospodarstwa lasowego preliminowano na rok 1882. kwotę 7.000 złr., wydano zaś rzeczywiście 13.832 złr., czyli więcej o 6.832 złr. Przekroczenie to jednak jest tylko pozorne. Rachunek bowiem tej pozycji przedstawia się jak następuje:

Uchwałą z dnia 13. Lipca 1880. Wys. Sejm przeznaczył na ten cel zakupną i rozszerzenia budynku dla szkoły lasowej na r. 1880. 6.000 złr., na r. 1881. 7.000 złr., na r. 1882. 7.000 złr. — razem 20.000 złr. Skarb państwa udzielił na ten sam cel 20.000 złr., które w r. 1882. do funduszu krajowego wpłynęły (rubr. XI. dochodów). Nadto pozwolił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 1. Października 1881., aby tytułem reszty ceny kupna nabytej realności oddano starą realność szkoły w cenie 15.000 złr. Ogółem więc przeznaczono na ten cel 55.000 złr. Na poczet tego wydano: 15.000 złr. przez odstąpienie starej realności, w r. 1881. 25.166 złr., w r. 1882. 13.832 złr. — czyli razem 53.998 złr., wydano więc w ogóle mniej niż preliminowano o 1.002 złr.

2. Krajowe szkoły rolnicze w Dublanach.

A. Wyższa szkoła rolnicza.

(rubr. XV. poz. 127 a) wydatków, rubr. VIII. poz. 23 dochodów).

Na wydatki tej szkoły preliminowano ogółem 30.894 złr., rzeczywiście zaś wynosiły wydatki 29.899 złr., były więc mniejsze od preliminowanych o 995 złr. Wydano bowiem mniej niż preliminowano: w rubr. I. „płace profesorów i docentów“ o 1.282 złr., po części z powodu interkalendarjów, po części zaś z powodu, że w skutek reorganizacji szkoły odpadły wykłady niektórych przedmiotów. Również z powodu interkalendarjów wydano mniej w rubr. II. „inne płace“ o 20 złr. i w rubr. III. „zasługi“ o 78 złr. Natomiast wydano więcej: w rubr. IV. „koszta administracyjne“ o 99 złr., w rubr. V. „potrzeby naukowe“ o 211 złr., w rubr. VII. „stacya kontroli nasion i rozmaite“ o 97 złr.

Dochody na 14.850 złr. preliminowane, przyniosły rzeczywiście tylko 13.621 złr. czyli mniej o 1.229 złr. Dochody były mniejsze: w rubr. III. „opłaty od uczniów“ o 1.745 złr., ponieważ liczba uczniów w zakładzie była mniejszą od cyfry przewidzianej w budżecie i z powodu licznych zwolnień od opłat szkolnych; w rubr. IV. „dochód z pasieki“ o 96 złr., w rubr. V. „dochód ze sprzedaży płodów z pola doświadczalnego i ogrodu“ o 117 złr. Natomiast przyniosły „rozmaite dochody“ 729 złr., które w budżecie nie były przewidziane, między temi figurują „dary na środki naukowe“ z kwotą 500 złr., które posłużyły na pokrycie przekroczeń w rubr. V. wydatków.

Wydatki rzeczywiste wyższej szkoły rolniczej wynosiły	29.899 złr.
Dochody „ „ „ „ „	13.621 „
okazuje się niedobór w kwocie	16.278 złr.

pokryty z funduszu krajowego, a gdy na ten cel preliminowaną była kwota 16.044 złr., przeto wydano z tego tytułu więcej niż preliminowano o 234 złr.

B. Szkoła parobków i dozorców gospodarskich.

(rubr. XV. poz. 127 b) wydatków, rubr. VIII. poz. 24 a) dochodów).

Wydatki tej szkoły preliminowane w kwocie 9.392 złr., wynosiły rzeczywiście tylko 8.317 złr., były więc mniejsze od preliminowanych o 1.075 złr. Z wyjątkiem rubr. I. „płace

nauczycieli“, w której przekroczono preliminowaną kwotę o 437 złr., wszystkie inne rubryki wykazują zaoszczędzenia w ogólnej kwocie 1.512 złr. Między zaoszczędzeniami należy podnieść: rubr. III. „utrzymanie uczniów“, w której zamiast 5.712 złr. wydano tylko 4.312 złr., czyli mniej o 1.400 złr., a to według rzeczywistej potrzeby.

Dochody tej szkoły preliminowane na 3.224 złr., dały rzeczywiście tylko 2.992 złr. czyli mniej o 232 złr. Podczas bowiem gdy opłaty na utrzymanie uczniów preliminowano na 270 złr., dały rzeczywiście 980 złr., nie wpłynęło nic z tytułu datków rad powiatowych i towarzystw gospodarskich, na co budżet preliminował 950 złr.

Wydatki rzeczywiste szkoły parobków wynosiły	8.317 złr.
Dochody „ „ „ „	2.992 „
okazuje się niedobór w kwocie	5.325 złr.

• pokryty z funduszu krajowego, a ponieważ na ten cel preliminowano kwotę 6.168 złr., przeto wydano z tego tytułu mniej niż preliminowano o 843 złr.

3. Folwark w Dublanach

(rubr. XV. poz. 128. wydatków, rubr. VIII. poz. 25. dochodów).

Wydatki folwarku, bez wliczenia kredytu dodatkowego, przeznaczonego na nadzwyczajne wydatki szkół i folwarku, preliminował budżet na kwotę 10.116 złr., rzeczywiście zaś wynosiły one 11.361 złr., były więc większe od preliminowanych o 1.245 złr. głównie z powodu przekroczeń w rubr. I „wydatki na gospodarstwo“: na płace i zasługi o 211 złr., za najem robotnika o 503 złr., na zakupno nasienia o 156 złr., na zakupno karmy, owsa, grysu o 679 złr., na utrzymanie budynków o 285 złr., na utrzymanie i naprawę maszyn o 357 złr., na utrzymanie rowów i drenowanie o 159 złr. Wszystkie te przekroczenia znajdują pokrycie w zwiększonych dochodach ze sprzedaży ziemiopłodów. Na torfiarnię nie użyto preliminowany w rubr. II. kwoty 100 złr., gdyż na eksploatację torfu w Dublanach użyto kwoty 500 złr. z funduszu będącego do rozporządzalności Wydziału krajowego. Na „podatki i opłaty“ wydano mniej niż preliminowano o 334 złr. podług obliczenia urzędu podatkowego i z powodu nieuiszczenia należności od przeniesienia własności.

Dochody folwarku preliminowane na 10.200 złr. przyniosły w rzeczywistości 13.607 złr. były więc większe od preliminowanych o 3.407 złr. Dochody tak z gospodarstwa jak i z młyna propinacyi wykazują nadwyżkę dochodów, pierwsze w kwocie 3.309 złr., drugie 238 złr. Natomiast nie wpłynęła preliminowana z torfiarni kwota 200 złr., z przyczyny powyżej przy rubr. II. wydatków wyszczególnionej.

Dochody rzeczywiste folwarku wynosiły	13.607 złr.
Wydatki „ „ „ „	11.362 „
pozostaje nadwyżka dochodów	2.245 złr.

która powinna była wpłynąć do funduszu krajowego. Na poczet tej kwoty wpłynęło jednak tylko 79 złr., reszta zaś w kwocie 2.166 złr. użyta została na pokrycie przyzwolonych dodatkowymi kredytami wydatków nadzwyczajnych, jak to poniżej szczegółowo wykazaniem zostanie.

Na nadzwyczajne potrzeby szkół rolniczych i folwarku w Dublanach przeznaczył Wysoki Sejm:

uchwałą z dnia 24. Lipca 1880 kwotę	11.095 złr.
„ „ 24. Października 1881 kwotę	15.693 „
razem kredyty dodatkowe wynosiły	26.788 złr.

Z przeniesienia	.	.	.	26.788 złr.
Z tego kredytu wydano w roku 1880. kwotę				5.877 złr.
" 1881. "				14.861 "
W roku 1882. na folwark	.	.	.	2.474 "
" " na szkołę rolniczą	.	.	.	1.242 "
pozostało niewyczerpanych	.	.	.	<u>24.454 "</u> 2.334 złr.

Gdy jednak z tych kredytów dodatkowych przeznaczono na spłatę pożyczki fundusowi ochotników wojskowych 4.000 złr., na postawienie studni 1.000 złr., na zakupienie krów 1.000 złr., które wydatki dopiero w r. 1883. poczynione zostały, okazuje się, że przekroczone te nadzwyczajne wydatki o 3.666 złr. Zauważyć przytem należy, że wydatki nadzwyczajne na szkołę rolniczą w Dublanach w kwocie 1.242 złr. pokryte zostały tymczasowo z funduszu krajowego, zaś na folwark w kwocie 2.474 złr. częścią z reszty funduszu budowy laboratorium (308 złr.), przeważnie zaś z nadwyżek dochodów folwarku w kwocie 2.166 złr. jak to powyżej wykazano. Przyzwolona uchwałą Wysokiego Sejmu na pokrycie tych nadzwyczajnych wydatków pożyczka w kwocie 11.600 złr. w r. 1882. nie została zaciągnięta.

4. Kurs gorzelnictwa w Dublanach.

(rubr. XV. poz. 127 e) wydatków, rubr. VIII. poz. 24 b) dochodów).

Uchwalony na r. 1882. budżet nie obejmował preliminarza na tę szkołę, w rzeczywistości zaś wydatki wynosiły 1.583 złr., a mianowicie: płace nauczycieli 1.072 złr., koszta administracyi 38 złr., potrzeby naukowe 160 złr., zapomogi dla uczniów 310 złr. i drobne 3 złr. Dochody były następujące: subwencya ze skarbu państwa 1.000 złr., opłaty od uczniów 232 złr., razem 1.232 złr. — brakującą kwotę 351 złr. pokryto z funduszu krajowego.

5. Szkoła rolnicza w Czernichowie

(rubr. XV. poz. 129. wydatków, rubr. IX. poz. 26. dochodów).

W budżecie na r. 1882. prelinowano wydatki tej szkoły na 23.591 złr., rzeczywistości zaś wynosiły one 27.391 złr., były więc większe od prelinowanych o 3.800 złr. Z wyjątkiem rubr. I. „utrzymanie nauczycieli“ wykazują wszystkie inne rubryki i pozycye mniejsze lub większe zaoszczędzenia w ogólnej kwocie 1.919 złr. W rubryce zaś I. „utrzymanie nauczycieli“ wydano 14.754 złr. zamiast prelinowanych 9.035 złr. czyli przekroczone prelinarz o 5.719 złr. Właściwie na cele tej rubryki wydano tylko 9.954 złr., tak, że przekroczenie wynosiło właściwie tylko 919 złr., spowodowane powiększeniem pensyi dla dyrektora i nauczycieli na podstawie nowo uchwalonego etatu. Z tej rubryki jednak zapłacono także b. dyrektorowi Chwalibogowi i prof. Bielskiemu tytułem odprawy kwotę 4.800 złr. Komisya budżetowa nie może pominąć uwagi, że dla lepszej ewidencji wydatek ten powinien być uwidoczniiony nie w rubr. I. „utrzymanie nauczycieli“, lecz jako wydatek nadzwyczajny w dziale „rozmaitych“.

Dochody tej szkoły prelinowane na 13.175 złr. przyniosły rzeczywistości 14.343 złr., były więc większe od prelinowanych o 1.167 złr. Rubr. III. „czysty dochód z folwarku“ wykazuje dochód mniejszy od prelinowanego o 485 złr., podług szczegółowego zamknięcia tego rachunku. Wszystkie zaś inne rubryki wykazują nadwyżki w ogólnej kwocie 1.652 złr.

Wydatki tej szkoły wynosiły	27.391 złr.
dochody „ „ „	14.343 „
z porównania okazuje się niedobór	13.048 złr.

pokryty z funduszu krajowego, a gdy na ten cel przeznaczono w budżecie na r. 1882 tylko kwotę 10.416 złr., przeto wydał fundusz krajowy z tego tytułu więcej niż preliminowano o 2.632 złr.

Na pokrycie kosztów budowy pomieszkań dla nauczycieli przyzwolił Wys. Sejm jako kredyt nadzwyczajny zaciągnąć pożyczkę na majątność Czernichów w kwocie 12.000 złr. Pożyczka ta jednak w r. 1882 zrealizowaną nie została. Poczynione zaś na powyższy cel wydatki, a mianowicie: na zakupno materiałów, na opłatę rzemieślników, najem robotników i drobne w ogólnej kwocie 6.845 złr. pokryte zostały tymczasowo z funduszu krajowego, a dotacya ta wyrównaną zostanie zaciągnąć się mającą pożyczką. Wydatek 660 złr. na budowę werandy i sprawienie rynien przy gmachu szkolnym, pokryte również tymczasowo z funduszu krajowego, zwróconym zostanie temu funduszowi z przyznanej przez Rząd subwencji na budowę III. części gmachu szkolnego w kwocie 12.000 złr.

6. Folwark w Czernichowie.

Wydatki folwarku preliminował budżet na kwotę 9.015 złr. W rzeczywistości zaś wynosiły one 14.980 złr. były więc większe od preliminowanych o 5.965 złr. Z wyjątkiem rubr. V. „utrzymanie brzegów Wisły“ na co preliminowano 60 złr. a nie wydano nic, wszystkie inne rubryki wykazują przekroczenia, między które podnieść należy: rubr. II. „wydatki na wypalanie wapna“ w której przekroczono preliminowaną kwotę o 4.556 złr. i rubr. III. „Wydatki na cegielnię“ z przekroczeniem 222 złr. Przekroczenia te mają zupełne pokrycie w odpowiednich rubrykach dochodów, ponieważ zarządzono wypalanie większej ilości wapna i większy nakład na wyrób cegieł.

Dochody preliminowane na 10.370 złr. wynosiły 15.850 złr., były więc większe o 5.480 złr. głównie z powodu większych dochodów z pieca wapiennego i cegielni.

Rzeczywiste dochody folwarku wynosiły	15.850 złr.
„ wydatki „ „	14.980 „
okazuje się nadwyżka	870 złr.

która zarachowaną została w dochodach szkoły rolniczej Czernichowskiej, a gdy z tego tytułu preliminowano w budżecie 1.355 złr. przeto wpłynęło mniej niż preliminowano o 485 złr. jak powyżej wykazano.

7. Szkoła ogrodnicza w Czernichowie.

(rubr. XV. poz. 129.3 wydatków, rubr. IX. 26. e³doch.)

Budżet na r. 1882. nie obejmował preliminarza na tę szkołę. Wydatki były następujące: płace nauczycieli 950 złr., administracya 389 złr., utrzymanie uczniów 890 złr., potrzeby naukowe 313 złr., razem 2.542. Dochody: subwencya ze Skarbu państwa 2.000, z ogrodu 402, razem 2.402, a niedostającą kwotę 140 złr. pokryto z funduszu krajowego,

Przechodzimy do drugiej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięcia rachunków za r. 1882. funduszków i zakładów uposażonych ze skarbu krajowego.

1. Fundusz szkolny krajowy.

Wydatki. Budżet na r. 1882. preliminował w wydatkach zwyczajnych 432.090 złr. nadzwyczajnych 78.775 złr., razem 510.865 złr., rzeczywiste zaś wydatki wynosiły: zwyczajne 495.482 złr., nadzwyczajne 29.595 złr., razem 525.077 złr., przekroczone więc wydatki zwyczajne o 63.392, natomiast zarządzono w wydatkach nadzwyczajnych 49.180 złr., ogólne przeto przekroczenie wynosi 14.212 złr.

Przekroczenia w wydatkach zwyczajnych miały miejsce: w rubr. II. V. VIII. XI. XIII. na ogólną kwotę 72.730 złr., zaoszczędzenia zaś w rubr. I. IV. VI. VII. XII kwotę 9.338 złr. Z porównania tych dwóch kwot okazuje się przekroczenie w wydatkach zwyczajnych w kwocie 63.392 złr.; jak wyżej podano. W wydatkach nadzwyczajnych zaoszczędzenia kwoty miały miejsce: w rubr. III. i XIV. na kwotę 49.297 złr., przekroczone zaś w rubr. X. o 117 złr.

Wydano mniej niż preliminowano:

w rubr. I. „*zasiłki dla funduszków szkolnych okręgowych*“. W tej rubryce preliminował budżet na r. 1882. w wydatkach zwyczajnych „na pokrycie niedoboru funduszków szkolnych okręgowych“ 302.000, wydano zaś tylko 295.178 złr., w wydatkach zaś nadzwyczajnych „na zaliczki zwrotne dla funduszków szkolnych okręgowych“ preliminowano 50.000 złr., wydano zaś tylko 2.000 złr., zaoszczędzono więc w wydatkach zwyczajnych 6.822 złr. w nadzwyczajnych 48.000 złr. Zaoszczędzenia te tem się tłumaczą, że zarządzono energiczne środki celem osiągnięcia na rzecz funduszków szkolnych okręgowych prawnie ustanowionych prestacyj, a zaliczki zwrotne udzielono tylko w razie udowodnionej koniecznej potrzeby.

Rubr. III. „*Zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacje*, rubr. IV. „*adjuta*“ rubr. VI. podatki, rubr. VII. „*koszta podróży i dyet*“ i rubr. XIV. „*zasiłki bezzwrotne i zaliczki zwrotne na budynki szkolne*“ wykazują nieznaczne zaoszczędzenia, nie wymagające bliższego wyjaśnienia.

Natomiast wydano więcej niż preliminowano.

W rubr. II. „*substytucye*“ na które preliminowano 45.000 złr. a wydano rzeczywiście 108.424 złr., czyli więcej o 63.424 złr. Jak r. 1881. tak i obecnie rada szkolna krajowa tłuma czy znaczne to przekroczenie niezbędną potrzebą otwierania większej ilości klas równorzędnych i ustanawiania dla nich zastępców nauczycieli, po części zaś przyczyna tego przekroczenia leży w tem, że i w r. 1882. skuteczniono znaczne stosunkowo zwroty funduszom szkolnym okręgowym kwot wypłaconych w dawniejszych latach za substytucye w zastępstwie krajowego funduszu szkolnego. Pierwszą przyczyną wzmaganą się tych wydatków uwzględnił Wys. Sejm przy uchwalaniu budżetu na r. 1883. i 1884., przeznaczając na te wydatki 88.000 złr.

W rubr. VIII. „*Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli*“. Na te wydatki preliminowano 32.454 złr.. a wydano rzeczywiście 41.035 złr. czyli więcej o 8.581 złr. Wydatki te wzmagają się z roku na rok z powodu asygnowania dodatków coraz większej liczbie nauczycieli na etacie będących i na etat przeniesionych.

Na rok 1883. Wys. Sejm preliminował na te wydatki 38.456 złr., na r. 1884. kwotę 51.400 złr., zaś na r. 1885. preliminuje Wydział krajowy zgodnie z wnioskiem Rady szkolnej krajowej kwotę 70.735 złr.

Rubr. V. „*Remuneracye i zapomogi*“, rubr. X. „*Na emeryturę dla nauczycieli*“ (nadzwyczajne), rubr. XI. „*Dary z łaski*“ stałe i rubr. XIII. „*Rozmaite*“ wykazują nieznaczne przekroczenia usprawiedliwione w uwagach Rady szkolnej krajowej i nie potrzebujące bliższego wyjaśnienia.

Dochody własne funduszu szkolnego preliminowane na 152.794 złr. przyniosły rzeczywiście tylko 138.733 złr. czyli mniej od kwoty preliminowanej o 14.061 złr.

Główne zboczenia od budżetu na korzyść funduszu szkolnego są następujące:

Rubr. I. „*Odsetki od kapitałów*“ dały więcej, niż preliminowano o 708 złr. z powodu ściągnięcia zaległych odsetków od kapitałów zabezpieczonych na realnościach. Komisya budżetowa nie może przemilczeć uwagi, że Wydział krajowy nie zastosował się do życzenia wyrażonego w zeszłorocznym sprawozdaniu o zamknięciu rachunków za r. 1881, „aby przy pojedynczych pozycjach tej rubryki podaną była cyfra papierów wartościowych będących własnością funduszu szkolnego, od których procenta w roku budżetowym do funduszu szkolnego“. Komisya budżetowa uważając takie wyszczególnienie za potrzebne dla lepszej ewidencji, ponawia niniejszem swoje zeszłoroczne życzenie.

W rubr. III. „*Dodatki*“ wpłynęło ogółem 1.543 złr. zamiast preliminowanych 530 złr., przyczem należy podnieść, że i w tym roku pomimo wielokrotnych (13 razy) urgensów ze strony Wydziału krajowego, nie wpłynęła preliminowana należność od c. k. Skarbu salin w kwocie 490 złr. jako zwrot $\frac{1}{3}$ części pensyj emerytalnych nauczycieli i nauczycielek szkoły głównej tudzież szkoły panieńskiej w Wieliczce. Natomiast wpłynęły w tej rubryce niepreliminowane kwoty: od gminy m. Lwowa dodatek do płac emerytalnych nauczycieli szkół wzorowych 1.205 złr. od chrzanowskiej gminy chrześcijańskiej na utrzymanie tamtejszej szkoły głównej 300 złr.

W rubr. VII. poz. 20. „*Zwroty wydatków innych rubryk budżetowych, tudzież zaliczek z lat ubiegłych*“ wpłynęło 16.447 złr. zamiast preliminowanych 2.000 złr., czyli więcej o 14.447 złr., głównie z powodu rektyfikacyj znacznych nieraz usterek urzędów podatkowych, które w roku przedmiotowym wynosiły przeszło 11.000 złr. W tej pozycji mieści się też pierwsza rata w kwocie 1.143 złr. na poczet dawniejszej należności m. Krakowa w kwocie 11.433 złr.

Natomiast wpłynęło mniej niż w budżecie preliminowano:

W rubr. IV. „*zysk ze sprzedaży książek*“ o 165 złr., ponieważ należność od c. k. Dyrekcyi nakładu książek w Wiedniu po przeprowadzonej rozwlekłej korespondencji okazała się niepłynną i została odpisaną.

W rubr. VII. „*rozmaite*“ poz. 19 „*zwroty zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych*“, wynosiły dochody 20.728 złr. zamiast preliminowanych 48.000 złr., były więc mniejsze o 27.271 złr. Rachunek tych zaliczek przedstawia się jak następuje: Z końcem r. 1881. wynosiły one 66.364 złr., w roku 1882. dano nowych zaliczek 2.000 (rubr. I. poz. 4. wydatków), razem więc wynosiły te zaliczki 68.364 złr. Na to spłacono w ciągu r. 1882. kwotę 20.728 złr., pozostaje zaległość z końcem r. 1882. ogólna kwota 47.636 złr. (Cyfry te nie zgadzają się z zestawieniem podanem przez Wydział krajowy na str. 151, zamiast bowiem kwoty 2.000, udzielonej tytułem zaliczek Radom szkolnym okręgowym, jak to wykazuje rubr. I. poz. 4. wydatków funduszu szkolnego, Wydział krajowy przyjmuje zaliczki udzielone w r. 1882. w mylnej kwocie 2.782 złr. i 76 cent.; z tego powodu i podana przez Wydział krajowy kwota pozostałych zaliczek z końcem r. 1882. jest o kwotę 782 złr. wyższą). W porównaniu z r. 1881. zmniejszyła się ta zaległość o 18.728 złr., a w porównaniu z r. 1880. o 133.467 złr. Zauważyć przytem należy, że w kwocie zaległości z końcem r. 1882. mieści się zaległość Rady szkolnej okręgowej w Tarnopolu w kwocie 15.691 złr., która nie jest płynną.

W rubr. IX. „*zwroty zaliczek gminom na budynki szkolne udzielonych*“ wynosiły dochody 17.862 złr. zamiast preliminowanych 20.000 złr., czyli mniej o 2.138 złr., ponieważ niektórym gminom dla ubóstwa przedłużono termin spłaty. Po koniec roku 1882. wynosiła suma rozdanych zaliczek na szkoły 213.648 złr. Na to zapłacono do końca r. 1881. 83.376 złr., zaś w roku 1882. kwotę 17.862 złr., czyli razem 101.238 złr., tak że należność z końcem r. 1882. z tego tytułu wynosi 112.410 złr.

Jeżeli ogół wydatków funduszu szkolnego w kwocie	525.077 złr.
porównamy z ogółem wydatków	138.733 „
pozostanie niedobór funduszu szkolnego	386.344 złr.

pokryty z funduszu krajowego, a ponieważ na ten cel budżet na rok 1882. przeznaczył tylko kwotę 358.071 złr., przeto fundusz krajowy wydał z tego tytułu więcej niż preliminowano o 28.273 złr., jak to wykazano w rubr. VII. wydatków funduszu krajowego.

2. Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Wydatki: Budżet na r. 1882. przeznaczył dla obu oddziałów tego szpitala, to jest dla oddziału chorych i oddziału położnic w wydatkach zwyczajnych kwotę 175.899 złr., w nadzwyczajnych 10.600 złr., razem 186.499 złr. Szczegółowe zamknięcie rachunków obu oddziałów szpitala wykazuje wydatki zwyczajne w kwocie 167.323 złr., nadzwyczajne 7.711 złr., razem 175.034 złr. Wydano przeto rzeczywiście mniej niż preliminowano w wydatkach zwyczajnych 8.576 złr., w nadzwyczajnych 2.889 złr., razem zaoszczędzono 11.465 złr.

W następujących rubrykach wydano więcej niż preliminowano:

W rubr. III. „pensye“ o 109 złr., ponieważ pensya dla wdowy po prymaryuszu Szepa-rowiczu uchwaloną została dopiero w Październiku 1882; w rubr. VI. „remuneracye i zapomogi“ o 207 złr.;—w rubr. XIII. „koszta utrzymania dzieci w szpitalu Stej Zofii“ o 1.815 złr., z powodu większej ilości dni leczenia, niż przyjęto w preliminarzu, w rubr. XV. „zpomogi dla położnic“ o 532 złr.

Natomiast wydano mniej niż w budżecie preliminowano:

W rubr. I. „płace i emolumenta etatowe“ preliminowano 31.551 zł., a wydano tylko 29.765 złr., zaoszczędzono więc właściwie 1.786 złr. Ponieważ jednak z tej rubryki dano zaliczki na płace w kwocie 1.997 złr., z których spłacono w ciągu roku budżetowego tylko 557 złr., a pozostało niespłaconych 1.440 złr., przeto kwota w tej rubryce zaoszczędzona zmniejszyła się do 346 złr.

W rubr. II. „koszta utrzymania osób nieetatowych“ zamiast preliminowanych 29.400 złr. wydano tylko 26.942 złr., czyli mniej o 2.458 złr. Ważniejsze zaoszczędzenia w tej rubryce są następujące: w poz. 17. „wikt dla 18 Sióstr Miłosierdzia“ zamiast preliminowanych 3.546 złr. wydano tylko 3.249 złr. W preliminarzu obliczono wikt jednej siostry na 197 złr. rocznie, rzeczywisty zaś wydatek wynosił tylko 180.50;—w poz. 22. preliminowano dla służby oddziałowej 12.425 złr., a wydano tylko 10.147 złr. z powodu tańszych cen żywności i zmniejszenia ilości służby: z tego samego powodu w poz. 23. na służbę wspólną wydano 6.893 złr. zamiast preliminowanych 7.350 złr.

Rubr. VII. „koszta gospodarcze“ wykazuje największe zaoszczędzenie, zamiast bowiem preliminowanych 73.920 złr. wydatków zwyczajnych i 8.200 nadzwyczajnych, wydano na zwy- czajne 68.805 złr. na nadzwyczajne 6.533 złr., zaoszczędzono więc w zwyczajnych 5.115 złr., w nadzwyczajnych 1.667, razem 6.782 złr. Z wyjątkiem poz. 44. „pralnia,“ w której przekroc- czono preliminarz o 2.059 złr., wszystkie inne pozycye tej rubryki wykazują mniejsze lub większe zaoszczędzenia, między któremi podnieść należy zaoszczędzenie 1.824 złr. w poz. 39 a. i 1.150 złr. w poz. 39 i. „na zwykłą strawę i pieczywo dla chorych,“ 481 złr.; w poz. 39 f. „drzewo na kuchnię,“ 1.628 złr.; w poz. 46 „na drzewo opałowe“, i 776 złr. w 47 a. oświe- tlenie naftą.

Rubr. VIII. „koszta sanitarne“ wykazują ogólne zaoszczędzenie w kwocie 1.816 złr., zamiast preliminowanych 12.100 złr. wydano tylko 10.284 złr., w rubryce IX. „potrzeby kance- laryjne“ zaoszczędzono 349 złr., w rub. XI. „utrzymanie budynków“ zaoszczędzono 474 złr.

w zwyczajnych i 1.222 złr., w nadzwyczajnych wydatkach, w rub. XII. „na najem pomieszczeń“ wydano mniej o 183 złr. z powodu zniżenia podatku gminnego, w rubr. XVII. „rozmaite“ zaoszczędzono 228 złr. Wszystkie te pozycje nie potrzebują bliższego wyjaśnienia.

Dochody. Własne dochody szpitala preliminowane na 141.930 złr. przyniosły rzeczywiście 189.693 złr., były więc większe od preliminowanych o 47.763 złr.; rubr. I. i II. wykazują mniejsze dochody o 2.426 złr., zaś rubr. III. i IV. dochody większe o 50.189 złr.

W rubr. I. „opłaty pośmiertne“ preliminowano 8.500 złr., dały tylko 7.537 złr., z powodu mniejszej ilości spadków i nieściągnięcia w roku budżetowym należności czynnych z tego roku w kwocie 1.705 złr. W rubr. II. „dodatki“ wpłynęło z kasy miejskiej $\frac{1}{3}$ część dochodu z rogatek mniej niż preliminowano o 1.024 złr. z powodu zmienności tych wpływów.

Natomiast wpłynęło więcej niż preliminowano:

W Rubr. III. „Zwroty kosztów leczenia“ pobrano z funduszu krajowego 140.733 złr. zamiast preliminowanych 94.000 złr., a to głównie z tego powodu, że w r. 1882 zlikwidowano większą ilość niezlikwidowanych dotąd zaległości; od płacących za siebie pobrano 13.077 złr. zamiast preliminowanych 9.000 złr., natomiast wynosiły zwroty od funduszy obcokrajowych tylko 3.190 złr., zamiast preliminowanych 6.070 złr. W rubr. IV. rozmaite, — wpłynęły rozmaite zwroty w kwocie 2.232 złr., które nie były w budżecie przewidziane.

Dochody szpitala wynosiły	189.693 złr.
Wydatki „ „	175.034 „
pozostaje nadwyżka dochodów	14.659 złr.

a ponieważ na pokrycie niedoboru oddziału położnic wzięto nadto z funduszu krajowego

przezo ogólną nadwyżkę w kwocie	12.219 „
	26.878 złr.

oddano funduszowi krajowemu jak to uwidoczniło w rubr. IV. dochodów funduszu krajowego:

W porównaniu z uchwalonym na r. 1882 budżetem, przedstawia się rzeczywisty wynik szpitala jak następuje:

Budżet preliminował dotację	44.569 złr.
pobrano rzeczywiście dla oddziału położnic	12.219 „
niepobrano więc preliminowanej dotacyi	32.350 złr.
nadto zwrócono funduszowi krajowemu	26.878 „
okazują się wynik korzystniejszy o	59.228 złr.

który w pewnej części pokrywa przekroczenie wykazane w rubr. III. wydatków funduszu krajowego.

3. Fundusz podrzutków we Lwowie.

Wydatki tego funduszu preliminowane na 3.290 złr. wynosiły rzeczywiście tylko 2.948 złr. czyli mniej o 342 złr., z tego powodu i fundusz krajowy, który wszystkie te wydatki pokrywa, wydał z tego tytułu mniej niż preliminowano o 342 złr.

4. Krajowy Zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki. Szczegółowe zamknięcie rachunków tego zakładu wykazuje rzeczywiste wydatki zwyczajne 122.981 złr., nadzwyczajne 12.350 złr., a ponieważ w budżecie na r. 1882. preliminowano dla tego zakładu wydatki zwyczajne w kwocie 146.126 złr., nadzwyczajne 8.500 złr. przezo zaoszczędzono w wydatkach zwyczajnych 23.145 złr. natomiast przekroczono wydatki nadzwyczajne o 3.850 złr.

Przekroczenia w wydatkach zwyczajnych miały miejsce: w rub. IX. „koszta sanitarne“ o 635 złr., w rubr. X. „koszta kancelaryjne“ o 39 złr., w rubr. XI. „koszta kapliczne“ o 34 złr. w rubr. XII. poz. 55 „koszta utrzymania mechanicznych urządzeń“ 156 złr. w rubr. XV. „rozmaite“ o 393. Nieznaczne te przekroczenia są usprawiedliwione w uwagach Wydziału kraj. i nie potrzebują bliższego wyjaśnienia.

Wydatki nadzwyczajne były większe od preliminowanych: w rubr. VIII. poz. 38., sprawienie sprzętów o 123 złr., w poz. 39., sprawienie bielizny o 575, w rubr. XII. „reparacje budynków“ o 2.984 (zamiast 2.000 złr. wydano 4.984 złr.) z powodu koniecznej potrzeby rekonstrukcyi budynku folwarcznego kosztem 2.395 złr.

Natomiast wydano mniej niż preliminowano:

W rubr. I. „Płace i emolumenta“ o 263 złr. z powodu zmniejszonego kosztu wiktów dla sekundaryuszów i kapelanów. W rubr. II. „Koszta utrzymania osób nieetatowych“ zamiast preliminowanych 30.049 złr. wydano tylko 22.836 złr., czyli mniej o 7.213 złr., głównie z powodu mniejszych kosztów na służbę oddziałową i domową; w dwóch tych pozycjach bowiem zaoszczędzenie wynosi 6.361 złr. Największe zaoszczędzenie wykazuje rubr. VIII. „Koszta gospodarcze“. Budżet bowiem preliminował na te koszta w wydatkach zwyczajnych 81.165 złr., wydano zaś tylko 65.006 złr., czyli mniej o 16.159 złr. Między pojedynczemi pozycjami tej rubryki należy podnieść: poz. 35., w której na zwykłą strawę i dodatki wydano mniej niż preliminowano o 8.279 złr., za na pieczywo mniej o 3.766 złr., poz. 42., w której na drzewo opałowe wydano mniej niż preliminowano o 2.892 złr., poz. 43. na oświetlenie mniej o 1.548 złr., przekroczenie zaś w poz. 45., w której na uprawę pól, utrzymanie dwóch par koni, kupno nasion i t. d. wydano 2.304 złr. zamiast preliminowanych 1.250 złr. ma zupełne pokrycie w rubr. III. poz. 6. dochodów z powodu zaprowadzenia własnej gospodarki polowej.

Dochody własne zakładu kulparkowskiego na 37.804 złr. przyniosły rzeczywiście 140.568 złr., były więc większe od preliminowanych o 102.764 złr. Oprócz rubr. I. „dodatki“ wykazującej nieznaczny niedobór w kwocie 35 złr.; wszystkie inne rubryki tego działu wykazują nadwyżki dochodów. Głównie podnieść należy rubr. II. „zwroty kosztów leczenia“ w której wpłynęła od funduszu krajowego kwota 102.907 złr., która w budżecie nie była przewidziana. Dawniej bowiem fundusz krajowy nie opłacał kosztów leczenia ubogich w zakładzie kulparkowskim, lecz pokrywał niedobory zakładu odpowiednią dotacją. Od r. 1882. począwszy, koszta leczenia ubogich w zakładzie kulparkowskim wykazywane są rachunkami kwartalnymi do zwrotu z rubr. III. wydatków funduszu krajowego. Z tego też powodu rubryka ta funduszu krajowego wykazuje przekroczenie, któreśmy powyżej wykazali. Natomiast nie wpłynęła preliminowana budżetem dotacja w kwocie 116.822 złr., a nadto zwróconą została funduszowi krajowemu nadwyżka dochodów podług następującego zestawienia:

Rzeczywiste dochody zakładu	wynosiły	140.568 złr.
„ wydatki „ „	„ „	135.330 „

okazała się nadwyżka dochodów	. . . . .	5.238 złr.
-------------------------------	-----------	------------

która zwróconą została funduszowi krajowemu.

W porównaniu z budżetem rzeczywisty wynik był następujący:

Budżet preliminował dotację w kwocie	. . . . .	116.822 złr.
zamiast dotacji pobrał zakład od funduszu krajowego tytułem zwrotu kosztów leczenia	. . . . .	102.906 „
zatem Zakład pobrał mniej o	. . . . .	13.916 złr.
Nadto zwrócił Zakład funduszowi krajowemu nadwyżkę dochodu	. . . . .	5.237 „
Wynik przeto jest o korzystniejszy	. . . . .	19.153 złr.

5. Krajowy Szpital św. Łazarza w Krakowie.

Wydatki. Budżet na rok 1882. ustanowił na wszystkie cztery oddziały tego szpitala 134.975 złr. na wydatki zwyczajne, a 7.865 złr. na wydatki nadzwyczajne. Szczegółowe zamknięcia rachunków wykazuje rzeczywiste wydatki zwyczajne na 138.022 złr., nadzwyczajne 8.462 złr. przekroczone więc preliminowane kwoty o 3.047 złr. w zwyczajnych, a o 597 złr. w wydatkach nadzwyczajnych.

Rubr. I. „płace i emolumenta“ wykazuje przekroczenie w kwocie 154 złr. które powstało z powodu zaliczki na płace nie zwróconej w ciągu roku budżetowego; rubr. II. „koszta utrzymania osób nie etatowych“ wykazuje przekroczenie w kwocie 359 złr., a to z powodu większych wydatków koniecznych na służbę oddziałową i wspólną. Rubr. VIII. „koszta gospodarcze“ wykazuje ogólne przekroczenie w wydatkach zwyczajnych o 2.962 złr., w nadzwyczajnych o 677 złr. Przekroczenie to powstało w skutek większych wydatków na „zwykłą strawę dla chorych“ o 1.496 złr., na „pieczywo“ o 588 złr., na wino o 236 złr. Wszystkie te przekroczenia spowodowane zostały większą ilością dni leczenia niż przyjęto przy układaniu preliminarza, również wykazuje „utrzymanie pralni“ przekroczenie w kwocie 571 złr. z powodu koniecznej potrzeby częstszej zmiany bielizny, której wyprano o 23.000 blisko sztuk więcej niż w roku poprzednim, a to dla znacznie większej ilości chorych na ciężkie choroby. W rubr. IX. „koszta sanitarne“ wydano na „lekarstwa“ i „potrzeby sanitarne“ więcej niż preliminowano o 1.480 złr., z powodu większej ilości dni leczenia. Nieznaczne przekroczenie innych rubryk nie potrzebuje bliższego wyjaśnienia. Rubr. XII. „utrzymanie budynków“ wykazuje zaoszczędzenie w kwocie 785 złr., gdyż nie zachodziła potrzeba większych reparacyj, i z powodu wybudowania nowego kanału do odprowadzania nieczystości przez co zaoszczędzono koszta wywozu tychże.

Dochody własne szpitala preliminowane na 137.931 złr. przyniosły rzeczywiście 164.378 złr. były więc większe od preliminowanych o 26.447 złr. Znaczniejsze nadwyżki dochodów wykazują następujące rubryki: Rubr. II. „dochody z realności i dóbr“ wynosiły 12.134 złr. zamiast preliminowanych 10.861 złr. z powodu, że w tym roku ściągnięto zaległe czynsze z dóbr Rączna. W rubr. III. „zwrot kosztów leczenia“ pobrano od funduszu krajowego 131.637 złr. zamiast preliminowanych 113.000 złr., a od płacących za siebie i funduszy obcokrajowych 16.356 złr. zamiast preliminowanych 11.300 złr., przyczem zauważyć należy, że od rozmaitych stron dotychczas nie wysledzonych zalega należność w kwocie 90.405 złr., a od płacących za siebie 349 złr.

Rubr. IV. „rozmaite“ dała dochodu 1.364 złr. zamiast preliminowanych 65 złr., z powodu zwrotu dawniejszych zaliczek na płace (od Dr. Menkesa 672 złr.) i znacznych stosunkowo wpływów za prowizye zwłoki od rat dzierżawnych.

Dochody szpitala św. Łazarza wynosiły	164.378 złr.
Wydatki „ „ „	146.484 „
pozostała nadwyżka dochodów	17.894 złr.

a gdy do tej nadwyżki dodamy pobraną od funduszu krajowego dotację na pokrycie niedoboru oddziału położnic w kwocie . . . . . 6.698 złr.
otrzymamy ogólną nadwyżkę . . . . . 24.592 złr.

która zwróconą została funduszowi krajowemu, a że budżet preliminował dla tego szpitala dotację w kwocie 44.569 złr., przeto wynik rzeczywisty byłby właściwie korzystniejszy o 59.228 złr. Jeżeli jednak uwzględnimy że tytułem zwrotu kosztów leczenia pobrał szpital od funduszu krajowego więcej niż preliminowano o 18.637 złr., okaże się rzeczywisty wynik korzystniejszy o 40.591 złr.

6. Fundusz policyi krajowej.

Dochody tego funduszu preliminowane na 6.306 złr. przyniosły rzeczywiście 6.243 złr. czyli mniej o 63 złr., głównie z powodu obniżenia stopy procentowej od asygnat z $4\frac{1}{2}\%$ na 4% . Na wydatki tego funduszu preliminowano 417 złr. a nie wydano nic, przeto cały dochód w kwocie 6.243 złr. wpłynął do funduszu krajowego jak to wykazuje rubr. IV. dochodów funduszu krajowego.

Przechodzimy do trzeciej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięć rachunkowych funduszków samoistnych budżetem objętych, dla których Sejm uchwała budżet dochodów i wydatków.

1. Fundusz domestykalny.

Fundusz ten ponosi wydatek 1.200 złr. jako dotację dla funduszu Aleksandra hr. Stadnickiego na wydawnictwo aktów grodzkich i ziemskich. Dochody tego funduszu preliminowane na 4.217 złr. dały 4.221 złr. W ciągu roku przeniesiono do majątku zarodowego kwotę 3.135 złr., a zapas gotówki z końcem r. 1882. wynosił 2.987 złr. 62 ct.

2. Fundusz kultury krajowej.

Wydatki tego funduszu wynosiły 4.406 złr., z których kwota 4.400 złr. użytą została na zasiłek dla szkoły rolniczej w Dublanach. Dochody tego funduszu preliminowane na 4.429 złr. dały rzeczywiście 4.852 złr. W skutek tego zapas kasowy, który z końcem r. 1881. wynosił 5.191 złr. podniósł się z końcem r. 1882. do wysokości 5.637 złr. Zapas ten został przeniesiony do funduszu krajowego, jak to wykazuje rubr. XI. dochodów tego funduszu.

3. Fundusz stanowy sierociński.

Wydatki tego funduszu preliminowane na 1.692 złr. wynosiły tylko 1.515 złr., czyli mniej o 177 złr. Dochody preliminowane na 1.888 złr. dały 1.887 złr. Zapas gotówki, który z końcem r. 1881. wynosił 375 złr. wzrósł z końcem r. 1882. do wysokości 748 złr., z którego kwotę 381 złr. przeniesiono do majątku zarodowego.

4. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Wydatki tego funduszu preliminowano na 1.977 złr. wynosiły rzeczywiście tylko 852 złr., były więc mniejsze od preliminowanych o 1.125 złr., ponieważ w r. 1882. nie wydrukowano żadnego tomu aktów grodzkich, z powodu słabości Dra Liskiego, któremu wydawanie tych aktów poruczono. Dochody preliminowane na 1.988 złr. wynosiły rzeczywiście 7.031 złr., ponieważ pozostałość kasowa z końcem r. 1881. przyjęta w preliminarzu na 250 złr. wynosiła 5.447 złr. Z końcem r. 1882. pozostałość kasowa wynosiła 6.178 złr.

5. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Wydatki tego funduszu preliminowane na 105.130 złr. wynosiły rzeczywiście 105.460 złr., a to głównie z tego powodu, że na wypłatę kuponów wydano więcej niż preliminowano o 1.294 złr., podczas gdy na spłatę obligacyj wylosowanych wydano mniej niż preliminowano o 500 złr., a na rozmaite wydano 100 złr. zamiast preliminowanych 600 złr.

Dochody preliminowane na 51.961 złr. dały rzeczywiście 57.393 złr., czyli więcej o 5.432 złr., z powodu że od powiatów na rachunek spłaty kapitału wpłynęło więcej niż preliminowano o 5.900 złr., na procenta o 957 złr. więcej, natomiast wpłynęło mniej niż preliminowano o 1.657 złr. na rachunek procentów od lokowanych kapitałów.

Wydatki tego funduszu wynosiły	105.460 złr.
Dochody	57.393 „
Niedobór	48.067 złr.

pokryty z zapasu kasowego pozostałego z końcem r. 1881.

6. Fundusz budowy gmachu Sejmowego.

Oprócz zasiłku wziętego z funduszu krajowego w kwocie 37.316 złr., miał ten fundusz w r. 1882 rozmaite dochody 1.252 złr., razem więc fundusz ten rozporządzał w r. 1882 kwotą 38. 572 złr., która całkowicie wydana została: na „roboty murarskie“ 11.757 złr., kamieniarskie 143 złr., rzeźbiarskie 7.620 złr., stolarskie 3.764 złr., ślusarskie 546, rozmaite jakoto: wodociągi, oświetlenie, ogrzewanie inwentylacje nieprzewidziane 11.952 złr. i na koszta administracyi 2.790 złr.

Komisya budżetowa zdawszy w powyższy sposób Wysokiemu Sejmowi sprawę z przekazanego jej zamknięcia rachunków za r. 1882 funduszu krajowego oraz funduszków uposażonych ze Skarbu krajowego lub budżetem objętych, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

(Uchwała)

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutoryum z rachunków za r. 1882. funduszu krajowego i funduszków uposażonych ze Skarbu krajowego lub budżetem objętych.

We Lwowie dnia 20. Września 1884.

Zastępca przewodniczącego:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Dr. Bernard Goldman.

Wniosek.

Zważywszy, iż wobec osnowy ustępu 3. §. 64. ust. gminnej daremnymi bywają przedsiębrane przez Władze autonomiczne dochodzenia, orzeczenia zaś Najwyższych organów tejże władzy, wydane we własnym zakresie działania, pozostają bez skutku;

Zważywszy, iż kosztowny w nieskończoność dający się przewlekać, a w rezultacie wątpliwy co do sposobu załatwienia i ostatecznego wyniku proceder sądowo-sporny, usposabia często gminy, do zaniechania dochodzeń o poszkodowanie lub zwrot uronionej kwoty, świadomość zaś bezkarności zachęca ludzi złej woli do czynienia prób a względnie postępów, na drodze sprzeniewierzeń, malwersacyj i nadużyć;

Zważywszy dalej, iż sposób oraz wynik dochodzeń sądowych, jako na całkiem odmiennych, naturze spraw administracyjnych nieodpowiednich zasadach postępowania oparty, powoduje c. k. Sądy, do wydawania rezolucyj, stojących zazwyczaj w sprzeczności z orzeczeniami Władz autonomicznych, skutkiem czego, pomienione Władze, najfałszywsze wobec gminy zajmują stanowisko, a powaga ich, nietylko na szwank narażoną, lecz całkiem podkopaną zostaje;

Zważywszy wreszcie, iż postanowienie, objęte ustępem 3. §. 64. ustawy gminnej, pozostaje w sprzeczności z zasadniczem postanowieniem §. 29. ust. „O Reprezentacyi powiatowej“, oraz §. 17. ust. „O obszarach dworskich“, wnoszę :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesyi przedłożył Sejmowi projekt noweli, uchylającej dotychczasowe brzmienie ustępu 3. §. 64. ust. gminnej, a zapewniającej natomiast orzeczeniom wyższych władz autonomicznych, dotyczącym mianowicie pretensyj gminy do wójta i członków Zwierzchności gminnej, wykonanie w drodze administracyjnej.

Wnioskodawca :

Czesław Lasocki,

Jerzy Czartoryski, Zawadzki, Stanisław Stadnicki, ks. Sawa, Mieroszowski, Seweryn Henzel, Żarski, W. Struszkiewicz, Tyszkiewicz, Jaworski, Wasilewski, W. Koziebrodzki, Rey, Alf. Czajkowski, Tadeusz Langie, Roman Czartoryski, J. Męciński, Madejski, Onyszkiewicz, Wierzbicki, W. Sapięha.

1898

Wishes

The first wish is that I should be able to do more for my country and my fellow-citizens. I wish to see the world in peace and harmony, and to see the people of all nations united in friendship and love. I wish to see the progress of science and art, and to see the human race advancing towards a higher and nobler civilization. I wish to see the triumph of justice and truth, and to see the establishment of a more equitable and just social order. I wish to see the world free from the scourge of war and the oppression of the weak by the strong. I wish to see the people of all nations united in a common bond of brotherhood and sisterhood, and to see the world at last united in a single, harmonious and peaceful community.

I wish to see the world free from the scourge of war and the oppression of the weak by the strong. I wish to see the people of all nations united in a common bond of brotherhood and sisterhood, and to see the world at last united in a single, harmonious and peaceful community.

DOUGLAS C. SPENCER

I wish to see the world free from the scourge of war and the oppression of the weak by the strong. I wish to see the people of all nations united in a common bond of brotherhood and sisterhood, and to see the world at last united in a single, harmonious and peaceful community.

Aleg. 37.

Sprawozdanie

komisji dla spraw nietykalności posłów o żądaniu c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie względem udzielenia zezwolenia do karno-sądowego ścigania posła Józefa Wernickiego.

Wysoki Sejmie!

C. k. Sąd powiatowy w Mikołajowie, zażądał odezwą z dnia 29. Sierpnia 1884. do l. 2818. zezwolenia Wysokiego Sejmu do ścigania posła Józefa Wernickiego o przekroczenie §§. 487. i 492. ustawy karnej t. j. o przekroczenie przeciw bezpieczeństwu czci w skutku skargi p. Mikołaja Hołyńskiego c. k. Starosty w Żydaczowie przeciw temu posłowi do c. k. Sądu powiatowego w Żydaczowie wniesionej, a mianowicie skargi z dnia 2. Sierpnia 1884. do l. 1627.

W miejsce tego Sądu w Żydaczowie, który do prowadzenia tej sprawy był właściwy, bo rzekomy czyn karygodny, o który p. Hołyński posła Józefa Wernickiego posądza, dokonany być miał w Żydaczowie, jednakże z tego powodu, że w tej sprawie p. Hołyński na świadków c. k. sędziego powiatowego i adjunkta sądowego w Żydaczowie powołał, wyznaczył c. k. Sąd krajowy wyższy we Lwowie uchwałą z dnia 12. Sierpnia 1884. do l. 18.750 do przeprowadzenia tej sprawy w miejsce c. k. Sądu powiatowego w Żydaczowie c. k. Sąd powiatowy w Mikołajowie, który już uchwałą z dnia 22. Sierpnia 1884. do l. 2866 wdrożył karno-sądowe postępowanie przeciw posłowi Józefowi Wernickiemu, a dla osądzenia tej sprawy, wyznaczył na dzień 30. Sierpnia 1884. rozprawę główną w sali karnej c. k. Sądu powiatowego w Żydaczowie.

W udzielonych sobie aktach sądowych, znalazła komisja na to referat wprawdzie przez nikogo nie podpisany, że jednakże już postępowanie karno-sądowe wdrożone zostało przeciw posłowi Józefowi Wernickiemu i do rozprawy głównej w tej sprawie termin powyższy już wyznaczony został — nie może podlegać wątpliwości, bo komisja znalazła także w tych aktach uchwałę c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie z dnia 28. Sierpnia 1884. do l. 20.396, a uchwałą tą nakazał c. k. Sąd krajowy wyższy we Lwowie c. k. Sądowi powiatowemu w Mikołajowie wyznaczoną przez tenże Sąd rozprawę główną w tej sprawie powstrzymać, a to ze względu na to, że

oskarżony Józef Wernicki jest posłem, sesya Sejmu galicyjskiego z r. 1883. tylko odroczoną a na dzień 2. Września 1884. zwołaną została, takowa jako dalej trwająca uważaną być musiała, dla tego do ścigania karno-sądowego posła Józefa Wernickiego wedle ustawy z dnia 3. Października 1861. l. 94. Dz. u. p. zezwolenia Wysokiego Sejmu potrzeba. W skutku tego nakazu c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie udał się obecnie c. k. Sąd powiatowy w Mikołajowie o to zezwolenie.

Tyle co do strony formalnej tej sprawy, — co zaś do zarzuconego przez p. Mikołaja Hołyńskiego posłowi Józefowi Wernickiemu przekroczenia to się rzecz ma tak:

P. Mikołaj Hołyński c. k. Starosta w Żydaczowie wniósł najpierw do c. k. Prokuratorji Państwa w Samborze pod dniem 21. Lipca 1884. do l. 4676 doniesienie, w którem posądzając posła Wernickiego o zbrodnię oszczerstwa na jego osobie popełnioną, zażądał wdrożenia karno-sądowego postępowania przeciw posłowi Józefowi Wernickiemu.

C. k. Prokuratorja Państwa nie znalazła jednakże w zarzuconym posłowi Wernickiemu czynie poszlak jakiegokolwiek zbrodni i zwróciła doniesienie to p. Hołyńskiemu uchwałą z 21. Lipca 1884. l. 4676 z tą uwagą, że zarzucony czyn karygodny mógłby tylko przekroczenie z §. 487 i 492 ustawy karnej stanowić.

P. Mikołaj Hołyński zaniósł następnie do c. k. Sądu powiatowego w Żydaczowie skargę przeciw posłowi Józefowi Wernickiemu o przekroczenie z §§. 487 i 492. ust. karnej, dołączając do tejże doniesienie do c. k. Prokuratorji państwa w Samborze przez niego wniesione.

Z tego doniesienia dowiedziała się komisya o istocie czynu karygodnego, który p. Józefowi Wernickiemu p. Hołyński zarzuca.

Czyn ten polegać ma na tem, że podczas powtórnych wyborów członków z grupy większych posiadłości powiatu Żydaczowskiego do Rady powiatowej tamże, w dniu 8. Lipca b. r. się odbywających, poseł Józef Wernicki zbliżywszy się do c. k. Starosty p. Mikołaja Hołyńskiego do niego w te słowa się odezwał: „lista wyborcza nie jest ta sama, która była przy pierwszych wyborach, w tamtej było tylko 28 uprawnionych a w obecnej jest 33.“ tudzież w dalszych słowach posła Wernickiego: „pan ją ułożyłeś dla nich“ przyczem miał wskazać na przeciwników swoich w tej wyborczej sali obok p. Hołyńskiego stojących, a nareszcie w twierdzeniu posła Wernickiego, że Feliks Palmrich jako niepłacący 100 zł. podatku niewłaściwie czyli nielegalnie umieszczony został na liście uprawnionych do głosowania przy tych wyborach.

P. Mikołaj Hołyński domyślił się z tych słów posła Józefa Wernickiego, jakoby mu tenże zarzucił sfałszowanie aktu urzędowego czyli dokumentu publicznego i zażądał wdrożenia karno-sądowego postępowania przeciw posłowi Józefowi Wernickiemu o przekroczenie z §§. 487. i 492. ust. karn.

To było dane komisji do ocenienia i orzeczenia, czy Wysoki Sejm ma udzielić swoje zezwolenie do karno-sądowego ścigania posła Józefa Wernickiego.

Komisya mniema, że przy udzieleniu takiego zezwolenia z wielką przezornością postępować należy, a kierowała się przytem zasadą tą, że zezwolenie to tylko wtenczas przez Wysoki Sejm udzielone być może, jeżeli zarzucony jakiemuś posłowi czyn karygodny jest tego rodzaju, że gdyby był rzeczywiście popełniony, niegodnym czyniłby posła do zasiadania w tej Wysokiej Izbie, a dalej, jeżeli zarzucony czyn karygodny jest poparty takimi dowodami, z których można powziąć to przekonanie, że rzeczywiście takowy miał miejsce i że oskarżenie nie może się okazać jako bezpodstawne, że przeciwnie doniesienie jednostronne nie może dać podstawy Wysokiemu Sejmowi do udzielenia takiego zezwolenia, bo inaczej postępując i nie trzymając się ściśle tej zasady, dałoby się pole obszerne do dowolności posądzeń posłów, wskutku czego łatwo zdarzyć by się mogło, że nawet nieprawdziwe samowolne proste posądzenie posła o jakiś czyn karygodny mogłoby pozbawić Sejm sił nawet najznakomitszych, gdyby poseł przed Sądem zamiejscowym stawać na terminach był zmuszony i miasto brania udziału w pracach sejmowych, o własnej obronie myśleć był zmuszony.

Komisya przy ocenianiu żądania Sądu powiat. w Mikołajowie o udzielenie zezwolenia do ścigania karno-sądowego posła Józefa Wernickiego niechcąc wkraczać w zakres sobie i Wysokiemu Sejmowi niewłaściwy, nie mogła i nie wchodziła szczegółowo, ani w treść oskarżenia p. Mikołaja Hołyńskiego, ani w karygodność czynu przez tegoż posłowi Józefowi Wernickiemu zarzuczonego, lecz mając przed sobą tylko jednostronne oskarżenie p. Mikołaja Hołyńskiego, którego prawdziwości ani bliżej zbadać, ani sprawdzić nie miała sposobności, trzymając się powyższej zasady, nie może doradzać Wysokiemu Sejmowi wydania zezwolenia do karno-sądowego ścigania posła Józefa Wernickiego, tem więcej, że komisya nie mogła niespostrzedz tego, że p. Mikołaj Hołyński jest przeciw posłowi Józefowi Wernickiemu rozdrażniony, skoro się domagał od c. k. Prokuratorji Państwa wdrożeniu postępowania karnego przeciw posłowi Józefowi Wernickiemu o zbrodnię oszczerstwa, skoro żądał przeprowadzenia tej sprawy na miejscu w Żydaczowie, chociaż w miejsce Sądu w Żydaczowie Sąd w Mikołajowie delegowany do tej sprawy jest, jak niemniej dostrzegła i to komisya, że podczas dokonywanych wyborów przy sposobności której poseł Wernicki do mniemanego czynu karygodnego dopuścić się miał, panowała silna agitacya, w skutku której i p. Hołyński mógł być zirytowany i w tej irytacyi źle lub mylnie pojąć, zrozumieć słowa posła Wernickiego, z których przekroczenie wyprowadza.

Ale oprócz tego nasunęła się komisji przy badaniu tej sprawy jeszcze ta wątpliwość, czy c. k. Sąd powiatowy w Mikołajowie jest kompetentny do stawiania żądania do Wysokiego Sejmu o zezwolenie na ściganie karno-sądowe posła Wernickiego. Wprawdzie jak już wyżej przytoczono, ten Sąd powiatowy jest delegowany do przeprowadzenia tej sprawy uchwałą c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie, ale uchwała ta c. k. Sądu krajowego wyższego nie jest jeszcze prawomocną, bo w myśl §. 62. Post. kar. przysłużyło przeciw tej delegacyj p. Józefowi Wernickiemu prawo wniesienia w 3 dniach protestu do c. k. Sądu kasacyjnego, z aktów nie jest widoczne jakoby poseł Józef Wernicki protest taki był wniósł, ale natomiast to jest widoczne, że c. k. Sąd powiatowy w Mikołajowie wyznaczając uchwałą z dnia 22. Sierpnia 1884. do l. 2.688 rozprawę główną w tej sprawie przeciw posłowi Wernickiemu i zawiadamiając go o tem, że do przeprowadzenia tej sprawy jest delegowany, nie pouczył tegoż równocześnie o tem, że przysłuży mu prawo wniesienia protestu przeciw tej delegacyj, do czego w myśl §. 3. Post. karn. był pod nieważnością obowiązany, przeciw tej uchwale c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie można zarzut nieważności podnieść, a wskutku tego nie byłaby jeszcze zamkniętą posłowi Józefowi Wernickiemu droga do wniesienia tego protestu, a jak długo droga ta otworem stoi, nie można jeszcze uważać c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie jako instancję kompetentną do prowadzenia tej sprawy i żądania od Wysokiego Sejmu zezwolenia do postępowania karno-sądowego przeciw posłowi Wernickiemu.

Zważywszy zatem, że czyn karygodny posłowi Wernickiemu zarzuczony nie jest dowodami poparty tak, aby o popełnieniu można mieć zupełne przekonanie, a udzieleniem zezwolenia żądanego poseł Józef Wernicki mógłby być przeszkodzony w pełnieniu swoich czynności poselskich w myśl ustawy z 17. Stycznia 1874, a w końcu zważywszy i to, że zachodzi jeszcze wątpliwość, czy c. k. Sąd powiatowy w Mikołajowie jest już właściwym do stawiania tego żądania do Wysokiego Sejmu, — wnosi komisya dla spraw nietykalności posłów

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm odpowiadając na wezwanie c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie z dnia 29. Sierpnia 1884 do l. 2.818 odmawia udzielenia zezwolenia swego do karno-sądowego ścigania posła Wernickiego.

We Lwowie dnia 19. Września 1884.

Otton Hausner,
przewodniczący.

Żywicki,
sprawozdawca.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego w sprawie wyznaczenia kredytu po 120.000 zł. przez lat trzy (1885, 1886 i 1887) na budowę koszar dla załogi wojskowej stale w kraju konsystującej.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu z 12. Września b. r. przekazane zostało sprawozdanie Wydziału krajowego o wyznaczenie kredytu na budowę koszar komisji administracyjnej.

Sprawa ta nie po raz pierwszy jest przedmiotem obrad sejmowych.

Uchwałą z 21. Października 1881 przeznaczył Wysoki Sejm 60.000 zł. corocznie przez lat trzy na udzielanie pożyczek bezprocentowych zwrotnych do lat 12, w celu budowy koszar bądź stałych, bądź tymczasowych.

Uchwałą z 28. Września 1882 podwyższył Wysoki Sejm kwotę powyższą uchwałą z 21. Października 1881 na budowę koszar przeznaczoną z 60 tysięcy rocznie na 120.000 zł. a równocześnie przeszedł Sejm do porządku dziennego nad projektem ustawy kwaterunkowej.

Motywuując swoje sprawozdanie z wnioskiem o ponowne udzielenie kredytu przez lat trzy (1885—6—7) po 120.000 zł. na budowę koszar, przedkłada Wydział krajowy zestawienie przyznanych gminom pożyczek, które w zupełności wyczerpały rozporządzalny fundusz 300.000 zł. a nawet wykazuje przekroczenie kredytu o 22.000 zł., wielu gminom nadto z braku funduszków żądanej pożyczki odmówiono. Jestto dowód, że gminy nietylko licznie zgłaszały się o pożyczkę na ten cel, ale że rzeczywiście myśl kierująca postanowieniami Wysokiego Sejmu z lat 1881 i 1882, aby dla ulżenia ciężarom kwaterunkowym przyjść gminom z pomocą w drodze bezprocentowej pożyczki, w celu zachęty do budowy koszar, okazała się w skutkach pożyteczną.

Wydział krajowy, jak to komisya administracyjna z aktów się przekonała, udziela kredytu tylko tym gminom, które odnośnie do dyslokacji wojska mają u siebie stały kwaterunek i po zbadaniu, że gminy co do samej budowy koszar przyszły z komendą wojskową do stanowczego porozumienia; nadto wypłata przyznanych pożyczek odbywa się tylko w miarę postępu robót tak, że nie ma żadnej obawy, aby udzielony kredyt na inne cele jak na budowę koszar był użyty. To postępowanie tłómaczy także okoliczność, że dotychczas z uchwalonego przez Wysoki Sejm kredytu wypłacił Wydział krajowy w rzeczywistości kwotę 107.000 zł. gminom:

1. Trembowla otrzymała	.	.	.	10.000	zł.
2. Złoczów	„	.	.	6.000	„
3. Brzeżany	„	.	.	4.000	„
4. Rzeszów	„	.	.	20.000	„
5. Przemyśl	„	.	.	45.000	„
6. Sanok	„	.	.	10.000	„
7. Brzeżany	„	.	.	6.000	„
z przyznanej powtórnie kwoty					
8. Gródek	„	.	.	6.000	„
z przyznanej kwoty 20.000.				Razem	107.000 zł.

Przyznano zaś, ale jeszcze nie wypłacono pożyczki następującym gminom :

1. Stanisławów	.	.	.	60.000	zł.
2. Przemyśl	.	.	.	40.000	„
3. Czortków	.	.	.	15.000	„
4. Tarnopol	.	.	.	25.000	„
5. Trembowla	.	.	.	20.000	„
6. Jarosław	.	.	.	35.000	„
7. Brzeżany	.	.	.	6.000	„
8. Gródek	.	.	.	14.000	„

Razem . 215.000 zł.

Z aktów Wydziału krajowego przekonała się nadto komisya o postępie budowy koszar, mianowicie :

1. W Trembowli budowa koszar ukończona i już odebrana.
2. W Złoczowie koszary dla piechoty ukończone.
3. W Rzeszowie koszary dla landwery ukończone.
4. W Przemyślu za pierwszą pożyczkę (45.000) koszary już zbudowane i odebrane.
5. W Sanoku koszary zbudowane i odebrane.
6. W Brzeżanach budowa w toku i w jesieni b. r. ma być ukończoną.
7. W Stanisławowie gmina zamierza rozpocząć budowę koszar, jeżeli prócz przyznanej pożyczki 60.000 zł. otrzyma z Banku krajowego pożyczkę.
8. W Gródku budowa magazynów koszarowych w toku.
9. W Tarnopolu plany gotowe i zatwierdzone, budowa rozpocząć się ma w jesieni b. r.
10. W Trembowli plany na koszary normalne dla dwóch szwadronów kawaleryi sporządzone, jednak jeszcze nie zatwierdzone, program budowy gotowy.
11. W Jarosławiu plany na koszary przyjęte, budowa ma być rozpoczętą.

Fakta te odpierają dosadnio zarzuty, że miasta z pożyczek korzystać nie zechcą, że budowanie koszar połączone jest z ogromnemi trudnościami, gdyż władze wojskowe stawiają przy zatwierdzeniu planów bezwzględne wymagania, że zatem kredyt przez Wysoki Sejm przyznany wyczerpanym nie będzie. — Czy ekonomicznie miasta na tem zyskują, zbytecznie prawie udowadniać. Nie da się zaprzeczyć, że załoga wojskowa jest zawsze znacznym konsumentem i odbiorcą wyrobów rękodzielnictwa i przemysłu tak, że w każdym mieście, gdzie jest stacya wojskowa, konsumcyja i handel się wzmagają, ale także pominąć nie można tej okoliczności, że przy budowaniu koszar znajdują zajęcie i zarobek setki robotników, rzemieślników, że spieniężają się korzystnie materiały budowlane i t. d.

Ustawa państwowa z 11. Czerwca 1879. (dz. pr. p. 93.) postanawia w §. 23., „że kwaterunek stały jest ciężarem, który ponosić ma całe odnośne królestwo lub kraj“ a dalej „dołożenie starania, aby ciężar kwaterunkowy rozłożony był jak można najjednostajniej w całym

odnośnem królestwie lub kraju, należy do zakresu działania Reprezentacji krajowej“. Ten §. był już przedmiotem tak licznych i obszernych dyskusji, że komisya administracyjna nie widzi potrzeby wchodzić w bliższy rozbiór tego postanowienia, ponawia jednak swoje dawniejsze zapatrywanie, stwierdzone uchwałami Sejmu, że fundusz krajowy nie jest powołanym do ponoszenia ciężarów kwaterunkowych, bo nawet ewentualna dopłata gminom lub pojedynczym osobom mogłaby być tylko częściowym zwrotem kosztów kwaterunkowych ryczałtowo oznaczonym, a nie wynagrodzeniem całego rzeczywistego wydatku, co by miało miejsce, gdyby w §. 23. było wyrażone, że taki obowiązek ciąży na funduszu krajowym. W drugim ustępie powołanego §. powiedziano, że do Reprezentacji krajowej należy wyrównanie o ile można tego ciężaru w obrębie kraju, zatem też Reprezentacji wolno drogą uchwały, czy też ustawy, w jaki sposób przyjść chce w pomoc dotkniętym obowiązkiem kwaterunkowym. Wysoki Sejm poszedł drogą zdaniem jego stosunkom kraju odpowiedniejszą, zamiast bowiem dopłaty otwiera gminom kredyt, zatem stosunkowo ciężarem niewielkim (bo najdalej w 12 latach pożyczona kwota ma być zwróconą) czyni zadość słusznym żądaniom władz wojskowych jakoteż postanowieniom ustawy państwowej i daje gminom rzeczywistą pomoc do stawiania koszar.

Z jednej strony rozdane pieniądze nie są darowizną i wracają do funduszu krajowego, z drugiej strony miasta przychodzą tanim kosztem do budowli przedstawiających znaczną wartość. Że Wydział krajowy uwzględniał gminy miejskie a prywatnym odmawiał kredytu, jest naturalna, bo kwaterunek stały istnieje przeważnie po miastach. — W obec tych przytoczonych okoliczności zadaje sobie komisya administracyjna pytanie, czy żądany sprawozdaniem Wydziału krajowego dalszy kredyt na lata 1885. 1886. 1887. jest uzasadniony. Najlepszym argumentem będą znowu cyfry, które wskazują, jak miasta rozumiały swój interes i o pożyczki na budowę koszar co raz liczniej się zgłaszają. Wpłynęły już następujące podania:

1.	Tarnów o pożyczkę	20.000 zł.
2.	Czortków „	12.000 „
3.	Kołomyja „	30.000 „
4.	Gródek „	50.000 „
5.	Żółkiew „	10.000 „
6.	Trembowla „	30.000 „
7.	Kraków „	52.000 „
8.	Lwów „	120.000 „
9.	Tarnopol „	33.000 „
10.	Śniatyn „	30.000 „
11.	Brody „	50.000 „
12.	Przemyśl „	150.000 „
13.	Buczacz „	15.000 „
14.	Brzeżany „	26.000 „
15.	Złoczów „	50.000 „
16.	Kałusz „	20.000 „
17.	Rzeszów „	50.000 „
18.	Stanisławów „	70.000 „
19.	Bochnia „	10.000 „
20.	Sieniawa „	30.000 „
21.	Nowy Sącz „	25.000 „
22.	Sambor „	150.000 „
	Razem	1,230.000 zł.

nie wliczając kilka podań osób prywatnych o takąż pożyczkę.

Jeżeli komisya administracyjna w latach 1881. i 1882. przysłała do Wysokiego Sejmu z wnioskiem na przyzwolenie kredytu, chociaż nie miała pewności czy i jak będzie zużytkowany, to obecnie, skoro widzimy rezultaty dodatnie, co raz więcej gmin żądających pożyczek na ten cel, a koszary jedne już powstały, inne zaczynają się budować, wobec przeprowadzonej stałej dyslokacji wojska i podwyższonych w kraju garnizonów, w obec wreszcie tej okoliczności, że Wysoki Sejm uchwałami swojemi już orzekł, że będzie się przyczyniał pożyczką bezprocentową a nie rocznemi dopłatami do ciężarów kwaterunkowych, wobec tych danych i w konsekwencji tej komisya administracyjna tem śmieiej staje dziś przed Wysoką Izbą z wnioskiem udzielenia sprawozdaniem Wydziału krajowego żadanego kredytu.

Zarazem przyjmuje komisya projektowane przez Wydział krajowy uwolnienie budynków dostarczonych na koszary także i od dodatków krajowych.

W końcu komisya administracyjna pozwala sobie dotknąć następującej kwestyi:

Niezapreczenie wobec niedoboru, który budżet krajowy w preliminarzu na rok 1885. wykazuje, przedstawiają się trudności przy uchwaleniu tego kredytu. Z uwagi jednak, że w myśl wniosku Wydziału krajowego, który komisya przyjmuje, rozchodzi się o pożyczkę krótko terminową a nie o wydatek, któryby stale i bezzwrotnie miał stać się ciężarem funduszu krajowego, z uwagi, że Wydziałowi krajowemu służą dostateczne środki do zabezpieczenia się, aby raty od udzielonego kredytu ściśle w oznaczonych terminach wpłynęły, komisya zastanawiała się nad tem, czy wobec przytoczonych okoliczności nie byłoby korzystnem i możliwem, aby Wydział krajowy na pokrycie tych 120.000 zł. zaciągnął pożyczkę w instytucyi najbliższej mu stojącej, to jest w Banku krajowym, ewentualnie nawet w innej instytucyi finansowej i zamiast pełnej kwoty 120.000 zł. wstawił w budżet kwotę, jakaby była potrzebna na opłacenie odsetków od zaciągniętej pożyczki.

Komisya administracyjna nie czując się uprawnioną w kwestyi ściśle finansowej wystąpić przed Wysokim Sejmem z konkretnemi w tym kierunku wnioskami ogranicza się do postawienia wniosku pod l. 4. umieszczonego.

Na podstawie tych wywodów komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przeznacza kwotę 120.000 zł. corocznie przez lat trzy (1885, 1886, 1887) na udzielenie bezprocentowych pożyczek zwrotnych w ciągu najdalej lat 12, w celu budowy koszar bądź stałych, bądź tymczasowych dla pomieszczenia załogi wojskowej stale w kraju konsystującej, lub w celu przemiany na takie koszary budynków mających obecnie inne przeznaczenie. Pożyczki te mają być udzielane w pierwszym rządzie gminom mającym stałe załogi wojskowe, a następnie także prywatnym osobom.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielania pożyczek wymienionych w ustępie 1., do oznaczenia sposobów zabezpieczenia tychże i do postawienia innych bliższych warunków.

3. Budynki użyte na koszary lub na koszary tymczasowe uwalnia się od dodatków krajowych na cały czas tego użytku.

4. Poleca się komisyi budżetowej obmyśleć pokrycie dla powyższego wydatku a w szczególności rozważyć, czyli nie byłoby wskazaniem pokryć ten wydatek przez użycie kredytu.

5. Przekazane komisyi administracyjnej do sprawozdania petycje pod l. sejm. 268, 388 i 469 miast Gródka, Kołomyi i Sambora o pożyczki bezprocentowe z funduszu krajowego na budowę koszar, przekazuje Sejm ze względu na powyższą uchwałę Wydziałowi krajowemu do urzędowego załatwienia.

We Lwowie, dnia 25. Września 1884.

Euzebiusz Czerkawski, przewodniczący.

Adam Jędrzejowicz, sprawozdawca.

Sprawozdanie

komisyi drogowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie budowy drogi krajowej z Borszczowa do Jezierzan i przedłużenia jej bądź w kierunku wiodącym do drogi krajowej Skalsko-Czortkowskiej, bądź też w kierunku drogi państwowej Czortkowsko-Zaleszczyckiej.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu 5. Grudnia 1872. r. uchwalił Wysoki Sejm projekt Ustawy w sprawie uznania ośmiu dróg za krajowe, które przed wszystkimi innymi drogami budowane być powinny. W kategorii tych dróg wliczona jest w §. I. pozycja 9ta droga z Borszczowa do Jezierzan, nie uchwalił jednakże Wysoki Sejm dalszego projektowanego przedłużenia tej drogi w kierunku z Jezierzan do Kolendzian z powodu, iż wówczas nie była jeszcze ustaloną trasa budowy kolei żelaznej z Husiatyna do Stanisławowa, mogąca wywrzeć wpływ przeważny na ukształtowanie okolicznej sieci drogowej.

Droga z Borszczowa do Jezierzan uznana za krajową Ustawą z dnia 12. Lutego 1873. D. u. kr. N. 85. dotąd nie jest jeszcze wybudowaną. Dopiero uchwałą z dnia 13. Października 1883. roku polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby rozpoczął budowę tej drogi w roku 1885. Niemniej uchwałą z tejże daty polecił Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził studia techniczne celem jak najodpowiedniejszego przedłużenia drogi krajowej z Borszczowa do Jezierzan bądź w kierunku drogi krajowej Skalsko-Czortkowskiej, bądź też w kierunku drogi państwowej Czortkowsko-Zaleszczyckiej i przedłożył Sejmowi odpowiednie wnioski. —

Wydział krajowy wywiązując się z otrzymanego polecenia, przedłożył Wysokiemu Sejmowi szczegółowe w tym przedmiocie sprawozdanie, wraz z zestawieniem studyów technicznych i objaśniającą mapą, które Wysoki Sejm uchwałą z dnia 12. Września b. r. odesłał do komisji drogowej.

W sprawozdaniu tem Wydział krajowy przedłożył cztery projekta dalszego przedłużenia drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej, to jest: trzy projekta dalszego przedłużenia w kierunku drogi krajowej Skalsko-Czortkowskiej, jeden na Dawidkowce, drugi na Kolendziany,

trzeci na Szmańkowczyki, a jeden projekt przedłużenia tejże drogi w kierunku drogi państwowej Zaleszczycko-Czortkowskiej, tj. na Ułaskowce do Jagielnicy.

Komisya drogowa przystępując do powierzonych jej czynności, zwróciła najpierw baczną uwagę na projektowane przedłużenie krajowej drogi z Borszczowa do Jezierzan w kierunku na Ułaskowce do Jagielnicy, z tego powodu przeważnie, iż pośród piętnastu petycyj, które za tym kierunkiem przemawiają, znajduje się petycja administracyi dóbr Jagielnickich, która w treści swej powołuje się na ofiary deklarowane przez właściciela dóbr Jagielnicy na rzecz tejże drogi krajowej, gdyby budowaną została z Jezierzan na Ułaskowce do Jagielnicy. Deklaracya o której wspomina powyższa petycja, weszła do Wydziału krajowego dopiero na dniu 17. Sierpnia 1884. i dla tego też nie mogła znaleźć merytorycznego ocenienia w sprawozdaniu Wydziału krajowego, które w tej sprawie Wysokiemu Sejmowi jest przedłożone, gdyż sprawozdanie to wydrukowanem zostało jeszcze 25. Lipca b. r.

Ofiary, które zamierza ponieść właściciel dóbr Jagielnica, aby przedłużenie drogi krajowej Borszczowsko - Jezierzańskiej zwrócone zostało w kierunku Ułaskowiec do Jagielnicy, ocenia petycyonujący administrator w wartości około 30.000 zł., a ogólna ta cyfra w podanej deklaracyi wyszczególniona została następującymi pozycjami: 1) 10.000 zł. gotówką płatnych przez deklaranta w dwóch równych rocznych ratach. 2) Odstąpienie bezpłatne funduszowi budowy dwóch mostów na rzece Serecie i domku mytniczego, których wartość ocenioną jest na sumę 12.000 zł. 3) Oddanie na czas budowy tej drogi w bezpłatne używanie wszystkich kamieniołomów odkrytych, lub bez szkody dla gospodarstwa rolnego odkryć się mogących na obszarach własnych, których wartość ocenioną jest na sumę 6.000 zł. 4) Bezpłatne oddanie pod budowę rzeczzonej drogi 6 morgów pola, których wartość ocenioną jest na sumę 2.000 zł. — A wszystkie te pozycye razem wzięte czynią 30.000 zł. Komisya drogowa uznając obywatelską ofiarnosc, jaka się przedstawia z tej deklaracyi, zauważała jednak, iż ściśle biorąc tylko suma 10.000 zł. i wartość rzeczywista kamieniołomów, są to ofiary, z których fundusz krajowy realnie odniósłby korzyści.

Co się bowiem tyczy dwóch mostów na rzece Serecie ocenionych na sumę 12.000 zł., to podług obowiązującej Ustawy drogowej §. 5., mosty te uważane są za część tej drogi, na której się znajdują, i w razie budowy drogi krajowej przeszłyby podług ustawy bezpłatnie na rzecz tejże drogi.

Co się tyczy bezpłatnego odstąpienia kamieniołomów na czas budowy tej drogi na obszarach własnych, to komisya nie jest w możności ocenienia wartości realnej tej ofiary dla funduszu krajowego, to tylko wzmiankować musi, iż wartość tych kamieniołomów, oceniona na 6.000 zł., jest w dość nieznacznym stosunku do kosztów szutrowania, które Wydział krajowy oblicza na całą tę drogę w sumie 63.198 zł. 58 ct. — co więcej, okolica ta w kamieniołomy jest dość obfita, więc ani ceny ich mogą być wygórowane, ani mogą zachodzić trudności w ich nabyciu.

Co się tyczy w końcu bezpłatnego odstąpienia 6 morgów gruntów, ocenionych na sumę 2.000 zł. pod budowę tejże drogi, to ofiarnosc ta jest korzystną dla funduszu odnośnego powiatu, nigdy zaś dla funduszu krajowego, gdyż podług mającej się uchwalić dla tej drogi ustawy Art. II. opiewa, iż powiaty, przez których terytoryum droga ta przechodzić będzie, obowiązane są opłacać wszelkie wynagrodzenia za grunta, czy to stale pod drogę zajęte, czy też na cele budowy czasowo używane.

W obec tych uwag, komisya drogowa nie sądziła, aby zwrócenie przedłużenia kierunku drogi krajowej Borszczowsko - Jezierzańskiej ku Jagielnicy przez Ułaskowce w skutek tych ofiar mogło by przynieść znaczniejsze korzyści funduszowi krajowemu, a to tem więcej, iż kierunek ten podług studyów technicznych przedsięwziętych przez Wydział krajowy jest ze

wszystkich projektowanych kierunków najdłuższy, gdyż obejmuje 19 klm. 268 metr. i zarazem najkosztowniejszy, gdyż koszt budowy obliczone są na 88.818 zł., a przez to samo i koszt konserwy tej drogi w przyszłości muszą być najwyższe. Co więcej, takie przedłużenie drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej, jak to słusznie podniósł w swoim sprawozdaniu Wydział krajowy, nie byłoby racjonalnem połączeniem tejże drogi z koleją transwersalną, gdyż przedłuża to połączenie o 5 kilometrów i nie przedstawiałoby warunków komunikacji krajowej, — owego najprostszego połączenia Tarnopola przez Grzymałów, Kopyczyńce, Jezierzany, Borszczów, Okopy, z południowo-wschodnią granicą kraju. — Takie przedłużenie miałoby raczej znaczenie komunikacyjne miejscowe, ważność lokalną głównie dla powiatu Czortkowskiego, byłoby arterią łączącą z sobą sąsiednie miasteczka, niewątpliwie bardzo potrzebną, to nie ma powodu do wątpienia, że Wydział krajowy w myśl okólnika swego z d. 22. Grudnia 1882 r. — odpowiednią subwencją z funduszków krajowych umożliwi utworzenie tej komunikacji powiatowej.

Z tych to więc wszystkich powodów komisya drogowa nie może Wysokiemu Sejmowi polecić do przyjęcia przedłużenia drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej w kierunku przez Ułaskowce do Jagielnicy, t. j. do drogi państwowej Zaleszczycko-Czortkowskiej.

Po uchyleniu więc przedłużenia w tym kierunku, pozostaje tylko wybór między projektami przedłużenia drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej w kierunku drogi krajowej Czortkowsko-Skalskiej — których Wydział krajowy trzy przedkłada — i tak:

1) Z Jezierzan przez Zalesie do Szmańkowczyk, długość tej drogi 12 klm. 268 mtr. (8 klm. 250 mtr. przechodzi przez powiat Czortkowski a 4 klm. 18 mtr. przez powiat Borszczowski). Koszta całej budowy tej drogi wynoszą 75.598 zł. Koszt jednego kilometra 6.162 zł.

2) Z Jezierzan do Kolendzian, długość tej drogi 9 klm. 918 mtr. (6 klm. 600 mtr. przechodzi przez powiat Czortkowski, a 3 klm. 368 mtr. przez powiat Borszczowski). Koszta całej budowy tej drogi 58.240 zł. Koszt jednego kilometra 5.845 zł.

3) Z Jezierzan do Dawidkowic, długość tej drogi 8 klm. 268 mtr., (2 klm. przez powiat Czortkowski, a 6 klm. 268 mtr. przez powiat Borszczowski). Koszta całej budowy tej drogi wynoszą 42.577 zł. Koszt jednego kilometra 5.149 zł.

Komisya drogowa zastanawiając się nad temi trzema projektowanemi trasami, i porównując je ze sobą, przysła do tego przekonania, iż przedłużenie drogi krajowej Borszczowsko-Jezierzańskiej w kierunku do Kolendzian, jest wobec dwóch innych tras, to jest: z Jezierzan do Szmańkowczyk, i z Jezierzan do Dawidkowic, jako trasa pośrednia najkorzystniejsza, łączy ona bowiem w sobie w należnym stosunku zasady, na które przy budowie dróg uwagę zwracać należy — to jest: możebne skrócenie komunikacji — i możebne zmniejszenie kosztów budowy. — Korzystniejszą jest bowiem dla funduszu krajowego od trasy Jezierzany-Szmańkowczyki z powodu, iż jest krótszą o 2 klm. 300 mtr. i tańszą przez to jej budowa o 17.358 zł., a w następstwie i mniej kosztowną będzie konserwa tej drogi.

Korzystniejszą jest dla szerszych interesów komunikacji krajowej od trasy Jezierzany-Dawidkowce, gdyż kierunek ten opuszcza główną linię komunikacyjną i wychyla się zbyt ku wschodowi, przedłuża znacznie połączenie drogi krajowej Okopy-Borszczów-Jezierzany i tamtych okolic z koleją transwersalną, jak niemniej i przedłuża połączenie z ważną arterią komunikacyjną Kopyczyńce-Tarnopol.

Co więcej, jako kierunek pośredni, trasa ta rozdziela korzyści płynące z budowy tej drogi ile możliwości w równej mierze pomiędzy powiaty bezpośrednio interesowane, a wspomnieć również należy jeszcze, iż kierunkowi temu przyznał już pierwszeństwo Wydział krajowy w sprawozdaniu swoim z dnia 6. Listopada 1872 roku (Alegat 38, stronica 10), a to samo zapatrywanie objawiła także ówczesna komisya drogowa w sprawozdaniu przedłożonem Wysokiemu Sejmowi dnia 5. Grudnia 1872 roku. (Alegat 66, stronica 8).

Z tych więc wszystkich powodów komisya drogowa zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy za najodpowiedniejsze przedłużenie drogi krajowej z Borszczowa do Jezierzan uznać drogę wiodącą od drogi krajowej w Jezierzanach do drogi krajowej Skalsko-Czortkowskiej w Kolendzianach — i w celu uznania drogi Jezierzany-Kolendziany za krajową —

Uchwalić ustawę ad A)
i uchwałę ad B)

Ad A)

Ustawa

z dnia . . . . . uznająca drogę z Jezierzan do Kolendzian za krajową.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje.

Art. I.

Drogę z Jezierzan do Kolendzian uznaje się za krajową.

Art. II.

Powiaty, przez których terytoryum droga ta przechodzić będzie, obowiązane są opłacać wszystkie wynagrodzenia za grunta, czy to stale pod drogę zajęte, czy też na cele budowy czasowo używane.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

ad B)

Uchwała.

Uchwałą powyższej ustawy załatwione są petyce: L. sejm. 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 329, 330, 350, 351, 352, 353.

Lwów, 24. Września 1884 roku.

Przewodniczący :
J. Męciński.

Sprawozdawca :
Władysław Koziebrodzki.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła hr. Mieroszowskiego, tyçącego się zmiany obecnie obowiązującej ustawy leśnej.

Wysoki Sejmie!

Poruszona myśl we wniosku posła hr. Mieroszowskiego pomimo, że kilka razy już w Sejmie podnoszoną była, dotychczas jednakowo pożądanego nie doczekała się załatwienia. Teraz w obec grozy przebytych klęsk wylewowych podniesienie tej sprawy jest wskazanem równocześnie z kwestyą regulacyi rzek, gdyż jedna sprawa z drugą ściśle jest związana, a załatwienie jednej i drugiej należy do najżywotniejszych spraw krajowych.

Zgubne skutki wyrąbania lasów na górach nie ograniczają się na samych górskich okolicach. Po wycięciu lasów wody deszczowe i śniegowe spływają nagle po odkrytych stokach gór, niewstrzymane gałęziami drzew, korzeniami i mchami spływają nagle z wielką szybkością na doliny — rzeki wzbierają i w całym kraju ogromne wyrządzają spustoszenia.

Ochrona lasów na stokach Karpat i ich odnóg jest dla Galicyi tem ważniejszą, że wszystkie większe rzeki galicyjskie tam swój początek biorą, a sprawa ochrony lasów tych, tak już dawno omawiana i znana, bliższego nie powinna być potrzebować uzasadnienia.

Regulacya rzek wtedy tylko okaże się skuteczną, gdy jak najrychlej i najenergiczniej przeprowadzone będzie zalesienie nagich przestrzeni na stokach gór i całego pasu podgórskiego, gdy w lasach tam jeszcze istniejących i na obszarach już wyrębanych zaprowadzone będzie odpowiednie leśne gospodarstwo pod kierownictwem kompetentnych władz fachowych.

Obecnie obowiązująca ustawa leśna z r. 1852. wspomina, że przyczyną, dla której Rząd ma obowiązek szczególnie lasom użyczać ochrony, jest „zabezpieczenie możności zaspokojenia potrzeby drzewa, dotykającej wszystkich stosunków życia ludzkiego“. Względy tedy ekonomiczne były głównym jeżeli nie jedynym powodem wydania ustawy leśnej, a niektóre postanowienia uwzględniają zaledwie przyrodnicze właściwości lasów i wpływu ich na klimat i kulturę.

Niemożna tedy zaprzeczyć, że ustawę leśną austryacką, stosowną zresztą dla epoki, w której wydaną została, wyprzedziła nowsza nauka, która uwzględnia wpływ lasów na ziemię i klimat kraju, która na podstawie zebranych dat statystycznych i badań porównawczych ze

wszystkich krajów Europy przyswoiła sobie szerszy na tę sprawę pogląd i uwzględnia już nie tylko wpływy miejscowe lasu na najbliższe okolice, lecz uznaje misją przyrodniczą lasów w ogóle.

Mineły już czasy, w których karczowanie lasów było w interesie kraju i jego ludności, w których lasy zajmujące nadmierne obszary w kraju, w interesie ogółu wypadało zamienić na inne rodzaje uprawy. Dziś konsumpcja drzewa w okolicach przystępnych doszła do tego stopnia, iż wymaga już bacznej uwagi i wznieca obawy uzasadnione na przyszłość. Zważyć tu należy, że wobec tego, iż lasy znaczny bardzo reprezentują kapitał, który nie znosi szybkiego obrotu w dzisiejszych czasach przyspieszonej cyrkulacji majątków i trudnych pieniężnych stosunków, posiadanie znaczniejszego obszaru leśnego aż nadto wywołuje u właściciela chęć zamiany tegoż na kapitał bardziej ruchliwy. Interes właściciela w gospodarstwie leśnym staje nieraz w sprzeczności z interesem ogółu, czy to ekonomicznym czy przyrodniczym, a tak wszystkie względy nagląco przemawiają za spieszną zmianą ustawodawstwa leśnego.

Życzenie reformy znalazło wyraz na kongresach leśnych w Wiedniu odbytych w ostatnich dziesięciu latach oraz w ankiecie zwołanej we Lwowie w r. 1875.

Pomimo uznanej potrzeby zmiany w ustawie leśnej byłaby dziś obowiązująca ustawa jeszcze zbawiennie oddziaływała, gdyby po prostu nie była martwą literą dla braku wszelkiego wykonania. Gdy postępujące z niepewetowaną szkodą dla gospodarstwa krajowego karczowanie i niszczenie lasów, pomimo zapobiegających przepisów ustawy leśnej wykazało najoczywiściej, że władze polityczne nie są w stanie dla braku czasu i organów technicznych spełnić należycie obowiązku nałożonego im §. 23. ustawy, postanowił Rząd w r. 1872. ustanowienie inspektoratów lasowych; instytucja w zasadzie dobra, podobna co do zakresu działania do istniejącej we Francji organizacji konserwatorów lasów. Niestety względy oszczędności spowodowały, że dla braku sił pomocniczych inspektorat krajowy nie może podołać zadaniu, które mu wskazuje rozporządzenie ministeryalne z dnia 20. Maja 1872., zawierające zasady organizacji krajowego inspektoratu lasów.

W Galicji dla wykonywania technicznego nadzoru nad gospodarstwem lasów, obejmujących 3,516.793 morgów, które rozłożone są na przestrzeni 1346 mil $\square$, a w dwóch trzecich częściach w okolicach górskich, ustanowiono jednego inspektora, 2 komisarzy i 1 adjunkta. W roku bieżącym powiększono liczbę urzędników o 2 adjunktów i utworzono okręgi inspektorskie, lecz gdy liczba tych 6 urzędników nie wystarczyła do obsadzenia okręgów, przydzielono mniejsze okręgi dla sprawowania w nich nadzoru zarządcom pobliskich lasów kameralnych, za którą to czynność wymierzono zbyt szczupłe wynagrodzenie, bo w przecięciu około 50 złr. rocznie.

Leśniczowie lasów kameralnych mając pod swym dozorem znaczne przestrzenie, do 7.000 morgów w przecięciu wynoszące, a prócz tego przeciążeni pracą biórową, ani swym obowiązkiem w lasach skarbowych, ani zadaniom inspektoratu w lasach sąsiednich nie wydolają.

Komisyja gospodarstwa krajowego widząc w wykonawczych organach jedyny środek i warunek skutecznego oddziaływania ustawy leśnej, odwołuje się do uchwał na ankiecie lwowskiej w r. 1875. powziętych a przedstawionych przez hr. Włodzimierza Dzieduszyckiego.

Według tego do uchwały podniesionego wniosku cały kraj miałby być podzielonym na 24 okręgów leśnych i w każdym z tych okręgów w miejscu ustawą wskazanym, miałaby siedzibę Rada okręgowa leśna; przewodniczącym ma być c. k. Starosta, członkami: delegaci lub członkowie Wydziałów powiatowych, z każdego powiatu po jednym, dalej mianowani przez Namiestnika mężowie w zawodzie leśnym biegli, również po jednym z każdego powiatu politycznego.

Dla każdego okręgu leśnego zamianuje Rada leśna krajowa, o której później — odpowiednią ilość znawców, których obowiązkiem będzie brać udział w rozprawach i śledztwach leśnych na wezwanie Starosty, oddawać opinie techniczne i t. p., a którzy pobierać będą wynagrodzenie osobno unormowane.

Członkowie i ich zastępcy urzędować będą 3 lata odbywając co miesiąc swe posiedzenia.

Rada okręgowa jest pierwszą instancją w sprawach leśnych, oddanych ustawą władzom politycznym do orzekania, z wyjątkiem spraw karnych i orzeczeń, które wydają władze polityczne na podstawie opinii znawców. W sprawach, które nie cierpią zwłoki, c. k. Starosta zarządza tymczasowo z obowiązkiem zawiadomienia o tem bezzwłocznie Rady okręgowej.

Oprócz tych Rad leśnych okręgowych, istnieje ma Rada krajowa w siedzibie c. k. Namiestnictwa we Lwowie, której przewodniczącym ma być Namiestnik lub jego Zastępca, a która jest drugą instancją i orzeka we wszystkich sprawach nową ustawą c. k. Namiestnictwu przekazać się mających.

W skład tej Rady krajowej wchodzi: Inspektor lasów krajowych, dwaj przez Namiestnika wskazani członkowie, pomiędzy którymi referent spraw kultury krajowej przy Namiestnictwie, dwaj delegaci Wydziału krajowego, dwaj delegaci Towarzystw rolniczych we Lwowie i w Krakowie i członek przez kuratoryę lwowskiej szkoły gospodarstwa leśnego wskazany.

Rada załatwia sprawy na sesjach peryodycznie lub według uznania Namiestnika, a także na żądanie trzech członków odbywać się mających.

Członkowie Rady krajowej i Rad okręgowych są płatni i pobierają dyety za podróże z funduszków kultury krajowej.

Wniosek powyższy przedłożony kongresowi leśnemu w Wiedniu w r. 1879. przez posła Smarzewskiego uzyskał tam jednogłośnie poparcie, a Rząd uznając trafność i pożyteczność takich komisyj mieszanych, ustanowił je w ustawie „o środkach nieszkodliwego sprowadzania wód górskich“ uchwalonej w Radzie Państwa, sankcyonowanej i w bieżącym roku już ogłoszonej.

Ustawy krajowe dotyczące się zalesienia Karstu także wprowadziły takie mieszane komisye, którym sprawy zalesienia powierzono.

Gdy więc te same powody przemawiają za poruczeniem Radom leśnym spraw leśno gospodarskich w ogóle a szczególnie spraw dotyczących się wyłączenia i poddania ściślejszemu i prawidłowemu gospodarstwu lasów ekonomicznie ważnych tak zwanych ochronnych i zamkniętych lub zastrzeżonych (Schon- und Bannwaldungen), to komisya czuje się spowodowaną zalecić gorąco ustanowienie tychże Rad leśnych, upatrując w nich najskuteczniejszy czynnik, zapewniający trafne zastosowanie i sprężyste wykonywanie ustawy leśnej.

Równocześnie z ustanowieniem Rad leśnych powinienby Rząd przeprowadzić jak najspieszniej sporządzenie katastru lasowego. Czynność ta konieczną jest do oznaczenia kategorii lasów na karcie Galicyi a może być dokonana tylko przez znawców naukowo i wielostronnie wykształconych i dokładnie ze stosunkami kraju obeznanych.

Koszta miałyby ponosić państwo, ponieważ oznaczenie lasów ochronnych i zamkniętych nietylko dla kraju, lecz i dla państwa wielkiej jest doniosłości.

Dla lasów ochronnych i zamkniętych Rady leśne miałyby przepisać odpowiedni sposób obchodzenia się i program zagospodarowania. Przepisy §§. 6. 7. 19. i 20. teraz obowiązującej ustawy, dotyczące się lasów ochronnych i zastrzeżonych, nie wystarczają dla skutecznej ochrony lasów, których utrzymanie ze względów na dobro powszechne jest największej wagi, a należałoby zastąpić je nowymi, opartymi na następujących zasadach: Tam, gdzie względy publiczne dla odwrócenia klęsk elementarnych grożących całej okolicy lub części kraju wymagają przestrzegania osoblwszych środków ostrożności przy obchodzeniu się z lasem, może przysła Rada leśna krajowa na mocy dochodzeń i rozpraw z właścicielami tych lasów wydać orzeczenie, obkładające te przestrzenie zakazem ze względów publicznych. Orzeczenie to ma zawierać oprócz dokładnego oznaczenia granic zakazem obłożonej przestrzeni, dokładne wyszczególnienie środków ubezpieczających, które użyte być mają dla utrwalenia skutków, jakie rzeczony las ma wywierać na odwrócenie klęsk elementarnych oraz czas trwania tych zarządzeń z obłożenia za-

kazem wynikających i wyznaczenie terminu, w którym właściciel może wystąpić z pretensją uzasadnioną do wynagrodzenia ubytku w dochodach.

Ulgi w podatkach lub wynagrodzenia mogą być przyznane właścicielowi o tyle, o ile udowodni, że przez obłożenie zakazem rzeczywiście doznał ubytku w dochodach z tej przestrzeni.

Ulgi w podatkach lub wynagrodzenia mają być uiszczone z funduszków publicznych, a ustawa winna oznaczyć w których wypadkach fundusze państwowe, w których krajowe mają ten wydatek ponosić.

Osobom prywatnym, gminom, zakładom publicznym ma służyć prawo prowokacji za zgodą i pośrednictwem Rad leśnych, jeżeli dla ochrony ich gruntów, budynków, zakładów, potrzebnem jest obłożenie lasów sąsiednich zakazem.

Jeżeli zachodzi potrzeba ze względu na regulację rzek lub dla ochrony przeciw usuwaniu się ziemi, rumowiska górskiego, zasypywaniu niem wód ekonomicznie ważnych, lub przeciw wysychaniu źródeł tych wód, jakoteż przeciw tworzeniu się lotnych piasków i t. d., zalesić grunta, na których dotychczas lasu nie było, lub z których lasy znikły, to na wniosek przyszłej Rady leśnej krajowej może być zarządzone przymusowe zalesienie takich gruntów drogą osobnych ustaw krajowych, jeżeli te grunta nie są przydatne do innej uprawy, jak las albo pastwisko.

Postępowanie względem wyłączenia a nawet wywłaszczenia tych gruntów i względem zalesienia i administrowania zalesionych przestrzeni należy ustanowić na wzór ustawy z r. 1884. o środkach nieszkodliwego odprowadzania wód górskich.

Tu nie można pominąć uwagi, iż w ogóle staje się koniecznością odstąpienie od dotychczas kierującej gospodarstwem leśnem szkoły t. z. czeskiej, i że tak w interesie sprawy tu traktowanej, jak i w interesie tegoż gospodarstwa, wprowadzenie zasad więcej postępowych do stosunków i potrzeb więcej zastosowanych byłoby wskazaniem.

Zadaniem powinno być Rządu i Wydziału krajowego uwzględnianie zasad i systemu gospodarstwa, przyjętych we Francji i w Niemczech zachodnich, i postaranie się, aby w proponowanych Radach leśnych zasiedli ludzie, którzyby kraje te przedtem zwiedzili i sposoby tam używane gruntownie poznali.

Że przeznaczenie na ten cel znaczniejszej kwoty opłaciliby się sowiecie — zbytecznem dowodzić.

Lasy gminne wynoszące 191.695 morgów i lasy kościelne i korporacyjne wynoszące 120.632 morgów (razem 312.327 morgów), wymagają także ściślejszego nadzoru, zapewne mniej określonego jak lasy górskie, jednakowo o tyle warującego ich egzystencję, aby na mocy ustawy każda wyrębana przestrzeń musiała być w przeciągu 3 lat napowrót zalesioną. Bardzo byłoby więc do życzenia, aby ustęp tej treści znalazł miejsce swe w nowej ustawie. Dlatego paragrafy dotyczące się lasów gminnych w dzisiejszej ustawie leśnej zupełnej uledz muszą zmianie. Postanowienia w tej mierze zawarte w projekcie ministeryalnym do ustawy leśnej z r. 1879. odpowiadają prawie zupełnie naszym stosunkom i mogłyby służyć za wzór przy ułożeniu nowej ustawy.

Tu mimowolnie nasuwa się pytanie, czy nowa ustawa leśna ma się rozciągać na wszystkie lasy, czy też tylko na takie, które z powodu własności posiadacza lub też jako lasy ochronne i zastrzeżone wymagają szczególnej opieki prawodawczej. Stosując teorie zbyt liberalne do prawodawstwa leśnego, znaleźli się rzecznicy zdania, że Rząd nie powinien wcale miewać się do leśnego gospodarstwa, a przynajmniej nie więcej jak do gospodarstw innego rodzaju; takie teorie mogłyby zgubne nader skutki za sobą pociągnąć w zastosowaniu do gospodarstwa leśnego.

Przedewszystkiem zauważyć wypada, że są postanowienia ustawodawcze, bez których

gospodarz leśny obyć się nie może, np. przepisy o ochronie własności leśnej od pożarów, owadów, szkodnictwa leśnego i t. p., że tedy pewne specjalne ustawodawcze unormowanie choćby z ograniczeniem prawa własności, jest konieczne nietylko ze względów dobra publicznego, lecz w interesie samych właścicieli.

Ze względu na szczególne właściwości gospodarstwa leśnego, na ważność lasów jako regulatorów klimatu i stanu wód, zresztą ze względu na konieczną staranność o odpowiednią ilość drzewa, komisya oświadcza się zatem, ażeby wszystkie lasy poddane zostały przepisom ustawy leśnej.

Doszło do wiadomości komisji gospodarstwa krajowego, że Wydział Towarzystwa leśnego we Lwowie właśnie ma się zająć wypracowaniem projektu do nowej ustawy leśnej, który to projekt wypracowany przez siły fachowe będzie cennym materiałem dla proponowanej ustawy niniejszem sprawozdaniem.

W końcu przypomnieć jeszcze musi Komisya, że już raz w roku 1876., drugi raz w r. 1882. Wysoki Sejm, zważywszy powody wyszczególnione przez komisję kultury krajowej w jej ówczesnych sprawozdaniach, uchwalił dwukrotnie rezolucję wzywającą Rząd, aby wypracował i Sejmowi przedłożył na najbliższej sesji projekt nowej ustawy leśnej

A jeżeli już poprzednie Sejmy dwukrotnie udawały się do Rządu z wezwaniem przedłożenia tej ustawy, o ileż więcej daje się czuć jej potrzeba w obecnej chwili — po przebytych tak strasznych klęskach wylewnych. — Komisya gospodarstwa krajowego wyraża więc nadzieję, że to trzecie już z rzędu wezwanie przynagli wreszcie Rząd do wniesienia tej tak dla kraju koniecznej ustawy.

Z tych wszystkich wyluszczonych tu powodów, Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą rezolucję:

I. 1. Wzywa się c. k. Rząd:

aby wniósł na drodze konstytucyą wskazanej projekt nowej ustawy leśnej, orzekający skuteczniejsze środki ochrony lasów w myśl zasad i wskazówek w sprawozdaniu przedstawionych;

2. wzywa się c. k. Rząd:

aby zanim nowa ustawa leśna w życie wprowadzoną będzie, w jaknajkrótszym czasie przystąpił do utworzenia Rady leśnej krajowej i Rad leśnych okręgowych;

3. wzywa się c. k. Rząd:

aby przyspieszył sporządzenie krajowego katastru lasowego, który służyć musi za podstawę do oznaczenia kategorii lasów, które wyjątkowej i szczególniejszej opieki wymagają.

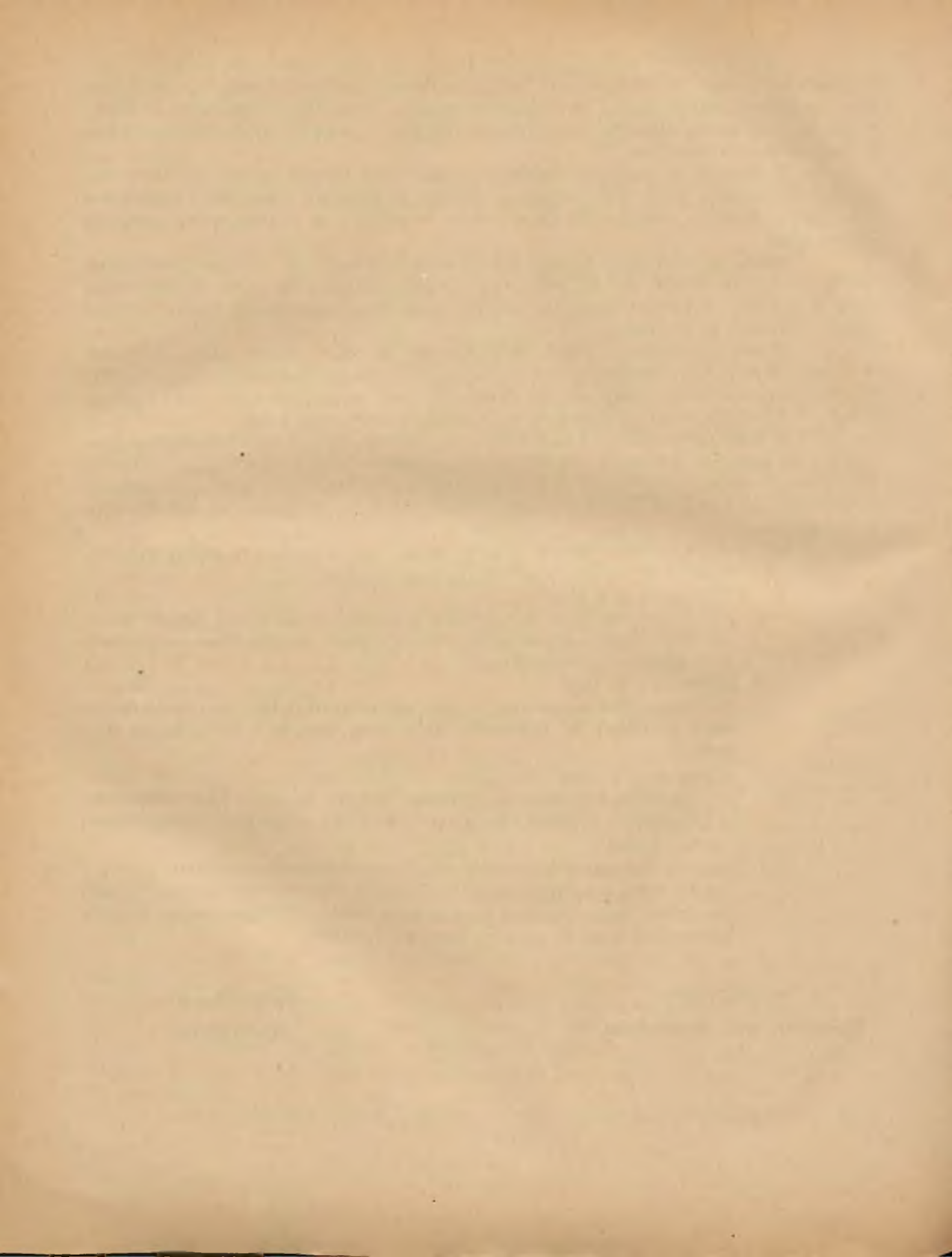
II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w celu dokładnego zapoznania się z systemem wyżej określonych robót we Francyi i w Niemczech zachodnich, wysłał tam uzdolnionych leśników i postarał się u Rządu o przyczynienie się z funduszków państwowych do pokrycia kosztów tej podróży.

Przewodniczący:

Ludwik hr. Wodzicki.

Sprawozdawca:

Zamoyski,

Aleg. 41.

Sprawozdanie

Wydziału kraj. w przedmiocie potrzeby nadzwyczajnego kredytu na naprawę szkód zrządzonych na drogach krajowych tegorocznemi powodziami.

Wysoki Sejmie!

W sprawozdaniu z czynności swoich za czas od 1. Lipca 1883 do końca Czerwca b. r. doniósł Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi, że stan dróg krajowych ucierpiał w skutek tegorocznych słoń i powodzi, które popsuły w wielu miejscach nasypy drogowe, zniszczyły lub uszkodziły tamy i ubezpieczenia, splukały miejscami pokład szutrowy, pozamułały rowy, uszkodziły, a nawet tu i ówdzie pozrywały mosty i przedmioty sztuczne.

Wydział krajowy nie mając do chwili zamknięcia powyższego sprawozdania szczegółowych danych co do wszystkich robót drogowych, które w skutek wspomnianej klęski elementarnej będą musiały być wykonane, nie podał był cyfry wydatków, które z tej przyczyny wypadnie ponieść.

Obecnie są już kosztorysy sporządzone i na ich podstawie przedkładamy Wysokiemu Sejmowi wykaz *%. nadzwyczajnych* kosztów spowodowanych tegoroczną klęską powodzi.

Koszta te są następujące:

I. Na odbudowanie zerwanego mostu na Sanie pod Jarosławiem . . .	64.029 zł. — ct.
II. Na nadzwyczajną rekonstrukcyę innych dróg i mostów krajowych . . .	41 905 „ 73 „

Ta niespodziewana przewyżka wydatków trafia nas tem dotkliwiej, że prowadzona wzdłuż całego kraju forsowna budowa kolei transwersalnej, oraz budowa kolei Jarosławskiej, wpłynęły w dwóch ostatnich latach na znaczne podwyższenie cen robót i dostaw na drogach krajowych.

Dotacya zaś przeznaczona przez Wysoki Sejm w tegorocznym budżecie krajowym na zwykłe utrzymanie dróg krajowych, wynosząca 450.000 zł. — jest tak szczupłą, że przy największem wysileniu zdołalibyśmy zaledwie małą część powyższych nadzwyczajnych kosztów z niej pokryć, zwłaszcza, że i tak już obniżenie o 10.136 zł. w. a. kwoty 460.136 zł. w. a., preliminowanej przez nas na utrzymanie dróg krajowych w 1884 r., zniewoliło nas do odłożenia niektórych mniej nagłych robót drogowych na czas późniejszy.

Dalsza oszczędność w tym kierunku kosztem zaniechania robót, zwłoki nie cierpiących, mogła by w przyszłości narazić fundusz krajowy na znaczne straty i byłaby zaniedbaniem mienia krajowego.

Z wykazanych powyżej wydatków nadzwyczajnych, spowodowanych tegorocznymi klęskami elementarnymi a wynoszących ogółem 105.934 zł. 73 ct. w. a., nie znajdują absolutnie pokrycia :

A) Koszta budowy mostu na Sanie pod Jarosławiem w kwocie 64.029 zł.

B) Przeważna część kosztów innych robót na drogach krajowych w kwocie co najmniej 30.000 zł.

W obec tego stanu rzeczy postanowił Wydział krajowy, zamiast tak znacznego przekroczenia dotacji, przeznaczonej na zwykłą konserwację dróg krajowych i usprawiedliwienia następnie tego przekroczenia, przedłożyć Wysokiemu Sejmowi już teraz wniosek o potrzebie nadzwyczajnych kredytów w łącznej sumie 94.029 zł. na pokrycie kosztów robót powyższych.

Co do mostu na Sanie w Jarosławiu, którego odbudowanie wymaga znaczniejszego wydatku, podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu następujące szczegóły :

Most ten, mający 200 metrów długości a zbudowany w 1874 r. po zerwaniu mostu poprzedniego, uległ teraz prawie zupełnemu zniszczeniu. Bezpośrednim powodem zerwania tego mostu, podobnie jak w 1874 a przedtem w 1867 r., było utworzenie się powyżej mostu zatoru z drzewa spławowego niezwykłych rozmiarów przy długotrwałym wylewie rzeki. Podobne zatory tworzyły się niemal co roku, zawsze były niebezpieczne dla mostu i stawały się przyczyną mniejszych lub większych uszkodzeń.

W skutek tegorocznego zatoru nastąpiło znaczne, przeszło 4 metry wynoszące pogłębienie koryta rzeki i most silnie zbudowany i jeszcze w niezłym stanie będący, osłabiony u spodu, nie mógł wytrzymać nacisku zatoru i wody. Przyczyną tworzenia się zatorów są tratwy, przeszło 100 metrów długości mające, zbijane powyżej mostu, pomiędzy Radymnem a Jarosławiem.

Dopóki dotychczasowy sposób spławiania drzewa nie ulegnie zmianie, zwykłe mosty w tem miejscu byłyby zawsze narażone na zerwanie, jak to w ciągu ostatnich lat siedemnastu już trzy razy miało miejsce. Tylko most o wielkich otworach, ułatwiający przepływ tratw, dać może rękojmię większej trwałości, choć i taki most nie powinien być narażany na napór ogromnych mas drzewa spławowego.

Dlatego Wydział krajowy zarządził budowę powyższego mostu o trzech 43 metrowych przęsłach kratowych, pozostawiając na razie część ocalonego mostu dawnej konstrukcyi na długości 60 metrów; a zarazem ponowił w odezwie z dnia 15. Lipca b. r. l. 33.666 wystosowanej do c. k. Prezydium Namiestnictwa swoje dawniejsze żądania, zawarte już w odezwie naszej z dnia 1. Czerwca 1874 l. 9.725., które uwzględnione przez c. k. Namiestnictwo następnie z powodu rekursu handlarzy drzewa odrzucone zostały przez c. k. Ministerstwo, a ponowił je w celu skłonienia c. k. Rządu do uregulowania kwestyi spławu drzewa będącej przyczyną zerwania mostu na Sanie pod Jarosławiem, a także uszkodzenia mostu na Dniestrze w Haliezu.

Budowę mostu Jarosławskiego zarządził Wydział krajowy w Lipcu br. natychmiast po zerwaniu tego mostu, albowiem utrzymanie stałej komunikacyi za pomocą promu, byłoby nietylko zbyt kosztowne z powodu potrzeby usuwania tworzących się pod promem mielizn za pomocą ręcznych robót w wodzie, czyli bagierowania, ale nawet niemożliwe w późniejszej porze roku z powodu utrudnienia w podejmowaniu tych robót przy niższej temperaturze wody.

Co do kosztów nadmieniamy, że kiedy dochód z myta mostowego na Sanie w Jarosławiu w poprzednich latach wydzierzawiony był za roczny czynsz 8.951 zł., koszta bagierowania w czasie od 3. Lipca do 5. Września br. nietylko pochłonęły cały dochód z myta przewozowego w tym czasie, ale nadto spowodowały jeszcze pewien niedobór.

Okoliczność powyższa wykazuje, że zwłoka w zarządzeniu budowy mostu połączonąby była ze szkodą funduszu krajowego.

Nadto w razie opuszczenia najstosowniejszej pory do rozpoczęcia robót, zwłoka powyższa spowodowałyby była musiała prawie dwuletnią przerwę w komunikacyi, zwłaszcza, że utrzymanie jej za pomocą mostu prowizorycznego jest bardzo wątpliwe, a za pomocą przewozu możliwe tylko w porze letniej i przy wyższym stanie wody.

Budowa mostu na Sanie pod Jarosławiem jest w pełnym toku i w roku przyszłym ukończoną zostanie.

Z preliminowanej na tę budowę sumy 64.029 zł. wypadnie do wypłaty w roku bieżącym około 36.000 zł., reszta zaś w roku przyszłym.

Roboty na innych drogach krajowych, spowodowane wypadkami elementarnymi, wykonane będą w roku bieżącym i wymagają wydatków nie mających pokrycia w sumie 30.000 zł. w. a.

Na podstawie powyższego wyводу Wydział krajowy uprasza, żeby Wysoki Sejm, uznając wykazaną przez Wydział krajowy potrzebę *nadzwyczajnych* kredytów na naprawę szkód rządzo-nych tegorocznymi powodziami na drogach krajowych, raczył powziąć następującą uchwałę:

Sejm wyznacza na naprawę szkód rządzonych powodziami z 1884. r. na drogach krajowych, następujące kredyty nadzwyczajne:

1. Na odbudowanie mostu na Sanie pod Jarosławiem dodatkowy kredyt na r. 1884. w kwocie 36.000 zł. w. a., zaś na 1885 r. kredyt w kwocie 28.029 zł. w. a. razem 64.029 zł. w. a.

2. Na rekonstrukcję innych dróg i mostów krajowych dodatkowy kredyt na 1884 r. w kwocie 30.000 zł. w. a.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie 26. Września 1884.

Marszałek krajowy:

Dr. Z y b l i k i e w i c z.

Sprawozdawca:

W ł a d y s ł a w h r. B a d e n i

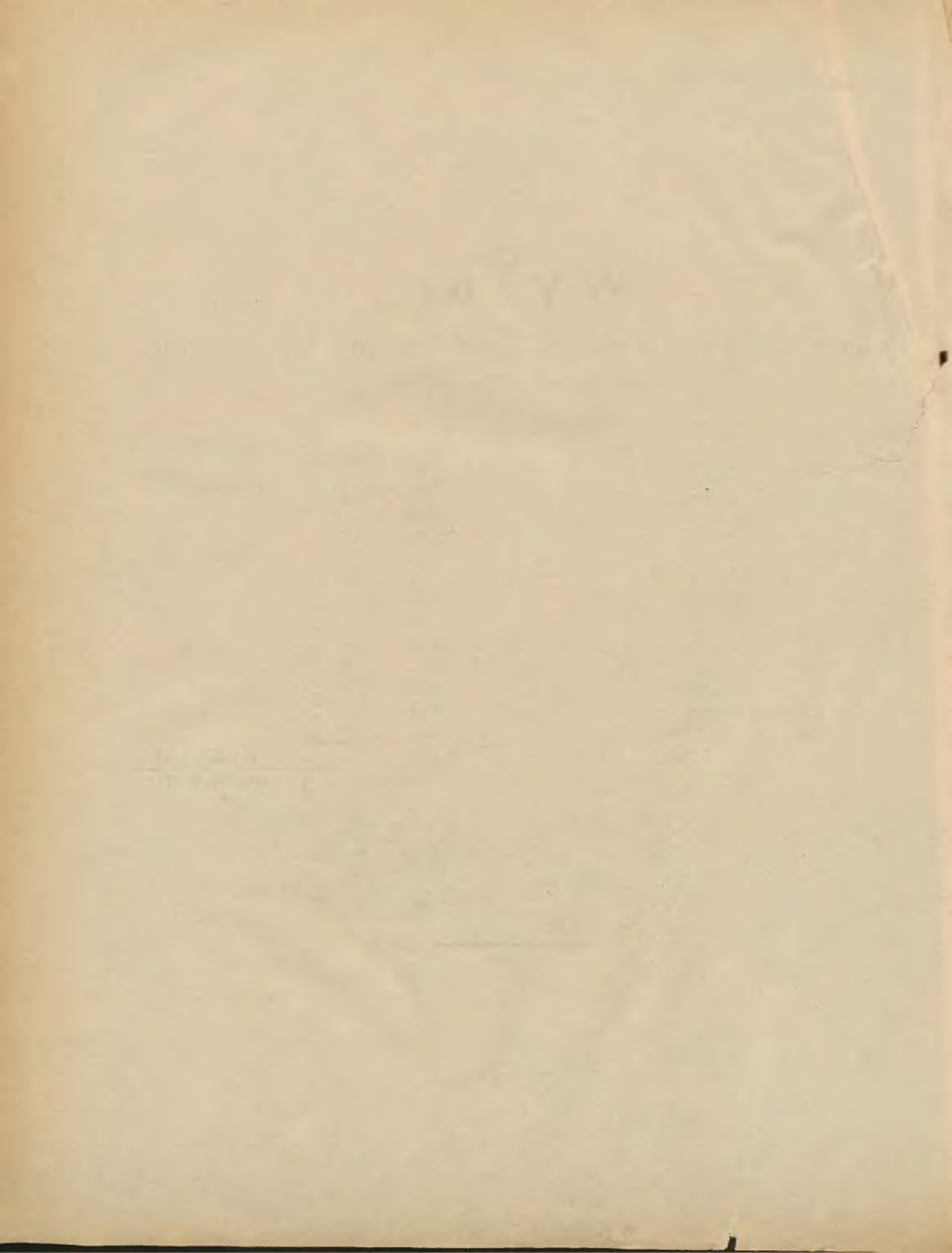
Członek Wydziału krajowego.

Wykaz

nadzwyczajnych kosztów robót na drogach krajowych, spowodowanych
powodziami w roku 1884.

I. Odbudowanie zerwanego mostu na Sanie pod Jarosławiem	64.029 zł. — ct
II. Nadzwyczajna rekonstrukcyja innych dróg i mostów krajowych:	
1. Zakliczyń-Niedzica	11.193 zł. 16 ct.
2. Zator-Sucha	2.863 " — "
3. Czorsztyn-Zabornia	2.144 " 97 "
4. Dynów-Sanok	1.629 " — "
5. Gorlice-Konieczna	556 " 78 "
6. Jarosław-Bełzec	2.566 " — "
7. Iwanie-Mossorówka	533 " — "
8. Horodenka-Załuże	1.350 " — "
9. Przemyśl-Sanok	2.712 " 72 "
10. Sielec-Zaleszczyki	8.156 " — "
11. Słotwina-Sącz	2.602 " — "
12. Stanisławów-Bursztyn	5.600 " — "
Razem	41.905 " 73 .
Ogółem	105.934 zł. 73 ct.

Aleg. 42.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadawszy wysokość wydatków stałego kwaterunku wojska w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 23. ustawy z 11. Czerwca 1879 r. przedłożył następnej sesyi sejmowej projekt do ustawy o rozkładzie równym na kraj kosztów stałego kwaterunku.

W a y g a r t,
wnioskodawca.

Stan. Stadnicki, Wierzbicki, J. Romańczuk, Ochrymowicz, Bobczyński, Płaziński, W. Koziebrodzki, Żarski, Kaszewko, Łoziński, Leon Chrzanowski, Romanowicz, Małecki, Goldmann, Bereźnicki, ks. Buchwald, Kapri, F. Biliński, Kowalski, ks. Sawa.

1911

Wniosek

Prośba o udzielenie...

Wniosek ten dotyczy...
W sprawie...
W celu...

Wniosek
z dnia...

Wniosek ten jest...
W sprawie...
W celu...

Alog. 43.

Wysoki Sejmie!

W myśl ustępu II. uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. października 1882. wylosowanymi zostali następujący członkowie Rady nadzorczej Banku krajowego, pp.:

Hipolit Bochdan, właściciel dóbr ziemskich,

Henryk Kieszkowski, dyrektor Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie,

Dr. Klemens Żywicki, adwokat krajowy i poseł Sejmu krajowego, nadto zrezygnował w ciągu roku p.

Emil Torosiewicz, właściciel dóbr ziemskich i poseł Sejmu krajowego.

W myśl ustępu VIII. uchwały Wysokiego Sejmu A. z dnia 18. października 1881. oraz stosownie do równobrzmiącego §. 71. statutu „Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. X. Krakowskiem“ Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi do wyboru na członków Rady nadzorczej Banku krajowego pp.:

1. Hipolita Bochdana, właściciela dóbr ziemskich,

2. Henryka Kieszkowskiego, dyrektora Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie;

3. Dr. Klemensa Żywickiego, adwokata krajowego i posła Sejmu krajowego;

4. Karola hr. Scipio, właściciela dóbr ziemskich i posła Sejmu krajowego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 16. Września 1884.

Marszałek krajowy:

Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński

Członek Wydziału krajowego.

1888

17th July 1888

5. The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of the Secretary of the Society for the year 1888.

The Secretary of the Society for the year 1888 is Mr. J. H. [Name]

The Secretary of the Society for the year 1888 is Mr. J. H. [Name]

Sprawozdanie

komisyi górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 8. Sierpnia LW. 41.190 w przedmiocie spraw górniczych składa się z dwóch części, z których w pierwszej zdaje Wydział krajowy sprawę z użycia funduszów, jakie mu uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 15. Października r. z. były dane do rozporządzenia w celu popierania rozwoju przemysłu i górnictwa naftowego, w drugiej zaś, z czynności podjętych celem wykonania rezolucyi Wysokiego Sejmu w przedmiotach dotyczących tego przemysłu. Rezolucye te miały na celu uzyskanie dla surowca naftowego większego cła ochronnego, uregulowanie warunków sprzedaży obcokrajowego destylatu, ustanowienie wykładów nauk górniczych w krajowych zakładach naukowych i nareszcie ważną sprawę unormowania ustawą krajową praw eksploatacyi minerałów zawierających żywice ziemne.

Na podobne dwa działy komisya górnicza rozdziela niniejsze sprawozdanie.

I.

Fundusze dane Wydziałowi krajowemu do rozporządzenia w roku zeszłym były:

a)	na badanie głębszych pokładów ziemi	10.000 złr.
b)	na badania geologiczne kraju	3.000 „
	i dla komisji fizyograficznej w Krakowie	500 „
c)	na studia chemicznej przeróbki nafty	1.700 „
- przyczem upoważniono Wydział krajowy do użycia tej części z kwoty 3.000 złr. w roku 1882. na ten sam cel przeznaczonej, która w roku 1883. użytą nie była.
d)	Na stypendya dla górników oddających się specjalnie zawodom bardziej krajowi naszemu potrzebnym	1.300 złr.

Ad a) Kwota 10.000 złr., przeznaczona na badanie głębszych pokładów ziemi, stanowi część znaczniejszego na ten cel dawniej uchwalonego funduszu 50.000 złr., a pojedynczy bu-

dżetowy okres nie może służyć do ocenienia jej użytku. Kilkakrotne sprawozdania Wydziału krajowego i sejmowych komisji, mianowicie sprawozdanie, złożone w r. z. Wysokiemu Sejmowi przez Komisję górnictwa na dniu 15. Października, wskazały użyteczny cel tych badań i wyniki korzystne dla przedsiębiorców naftowych. Wydział krajowy odwoływał się w zarządzeniu tych badań do opinii fachowych ludzi w krajowej Radzie górniczej i ogółu interesowanych przedsiębiorców, reprezentowanych przez Towarzystwo założone dla opieki i rozwoju przemysłu i górnictwa naftowego; badania też kosztem kraju przeprowadzone cennie dostarczyły przedsiębiorcom wskazówek.

Od przeszłego roku wszelako ważny odbywa się w górnictwie naftowym przewrót. Już w roku 1882. zaznaczyła Komisja górnictwa, że przedsiębiorstwa nasze nie rozwijają się należycie z powodu nie dość umiejętnej techniki wiercenia, wielkiej ilości otworów świdrowych, opuszczonych przed ich ukończeniem, znacznego w przecięciu czasu trwania pogłębiania, a zatem i wysokich kosztów administracji — słowem wygórowanych kosztów produkcji. Sprawozdanie wskazywało potrzebę pomocy publicznej, celem przyswojenia w kraju ulepszonych przyrządów wiertniczych. W roku zeszłym pojawiły się też u nas dwa nowe systema wiercenia, jeden w kraju udoskonalony przez inżyniera A. Faucka i noszący jego nazwisko, drugi importowany z Kanady wraz z niezbędnymi dla niego przyrządami.

Obydwa osiągnęły znakomite rezultata, przewyższając kilkakrotnie tak pod względem szybkości robót, jako też ich tanioci wszystkie dotychczas u nas znane sposoby. System Faucka mało jeszcze rozpowszechniony, zdaje się łączyć z wyżej wymienionymi i tę zaletę, że może być zastosowany z niewielkim stosunkowo kosztem do maszyn i przyrządów już istniejących w naszych kopalniach. System zaś kanadyjski, wymagający kosztownych przyrządów, tak znakomite przedstawia korzyści dla naszego górnictwa naftowego pod względem szybkości i dokładności robót, że wszelkich usiłowań dołożyć należy dla przyswojenia tej metody ogółowi przedsiębiorstw krajowych.

Wydział krajowy wyznaczył też specjalną Komisję rzeczoznawców do badania tych nowych systemów i gdy sprawozdanie wyczerpujące otrzyma, dalszą w tym kierunku rozwinięto działalność.

Nie ulega wątpliwości, że za pomocą ulepszonej techniki wiertniczej badania głębszych pokładów ziemi będą mogły być prędzej i skuteczniej prowadzone, lecz wymagają na razie większych także nakładów. Zaoszczędzone też fundusze, na ten cel przeznaczone, mogą obecnie okazać się ważnym czynnikiem do dalszego rozwoju.

Już rokowania będące w toku z przedsiębiorcami w Męcinie Wielkiej, jeżeli do skutku doprowadzonymi zostaną, dają nadzieję obznajomienia szerszych kół przedsiębiorców naftowych z systemem Faucka, a zarazem mogą wyjaśnić ważne zagadnienie, czy w istniejącej kopalni poniżej wyczerpanych już poziomów znajdują się głębsze roponośne pokłady.

Komisja górnictwa sądzi, że pomoc Wydziału krajowego jest także wskazaną, aby w jaknajkrótszym czasie przyrządy kanadyjskie w kraju były wyrabiane i metoda tego wiercenia przez krajowe siły fachowe zużytkowaną. Wydział krajowy zdoła nawet większym na ten cel rozporządzać funduszem, skoro w myśl układów, z przedsiębiorcami kopalń zawartych, udzielane w subwencyach kwoty pieniężne będą oddawane; przyczem zwraca się uwagę Wydziału krajowego, aby te mianowicie kopalnie, które za pomocą subwencji osiągnęły w produkcji ropy rezultata, przystąpiły niebawem do ich zwrotu. Komisja górnictwa wnosi więc, aby pieniądze z tego działu skierowane były, nie jak dotychczas, jedynie na badania głębszych pokładów ziemi, ale na poparcie robót górniczych odkrywających głębsze pokłady ziemi w okolicach naftowych, które to brzmienie da Wydziałowi krajowemu większą swobodę w rozporządzaniu tym funduszem.

Ad b). Fundusz przeznaczony na badanie geologiczne był jak w poprzednich latach użyty przeważnie na studia okolic naftowych. Monografie te i opisy są wprawdzie drukowane w naukowym czasopiśmie „Kosmos;“ zestawienie jednak tych prac, uzupełnienie ich mapą geologiczną, a o ile możebnem nie tylko rozpowszechnienie, ale i spopularyzowanie takowych, byłoby prawdziwie korzystnem.

Ponieważ w r. z. w kwocie przeznaczonej na geologiczne badania mieściła się subwencya dla czasopisma „Górnik,“ wyłącznie sprawom naftowym poświęconego, a oddającego już rzeczywiste usługi przemysłowi naftowemu, przeto komisya górnicza sądzi, że i w tym roku subwencya ta w powyższym dziale umieszczenie znaleźć powinna.

Ad c). Kredyt wstawiony przez Wydział krajowy na badania chemicznej przeróbki nafty i jej odpadków nie został wyczerpany, a to z powodu braku odpowiedniego kandydata na posadę chemika-technologa, któryby w myśl uchwał Wysokiego Sejmu i petycyi ze strony przedsiębiorców i Towarzystwa naftowego miał funkcyonować przy Wydziale krajowym.

Ustanowienie posady chemika-technologa, któryby obok teoretycznej wiedzy posiadał zawodową praktykę i nietylko w laboratorium udoskonalał przerób produktów żywicznych, ale nadto mógł nieść czynną pomoc przy urządzaniu lub ulepszaniu destylarni, wydaje się komisyi górniczej być doniosłą potrzebą krajowego przemysłu naftowego.

Skoro jednak dotąd okazało się to niemożliwem, komisya górnicza przychyliła się na teraz do wniosku Wydziału krajowego, aby podane mu do wiadomości przez właścicieli destylarni i rafinerji naftowych kwestye dotyczące przeróbki chemicznej nafty ogłaszać pojedynczo, a opracowanie ich polecać odpowiednio uzdolnionym chemikom. Badania te wykonanemi być mogą przez chemików pracujących przy laboratorjach zakładów naukowych, lub też we własnych laboratorjach i fabrykach, wynagrodzoną zaś będzie każda praca metodycznie wykonana i za taką uznana. Komisya górnicza nie mając bliższych wiadomości o rokowaniach Wydziału krajowego z Rektorem wyższej szkoły politechnicznej we Lwowie w przedmiocie stacyi doświadczalnej sądzi, że analizy chemiczne produktów naftowych powinny przy tejże być zapewnione, lecz zdaniem komisyi, zarówno stacya doświadczalna, jak wszelkie badania chemiczne w przerobie produktów naftowych bez odpowiednio uzdolnionej a wyłącznie tym przedmiotom poświęcającej się osobistości obyć się nie może. W przypuszczeniu, że prace konkursowe, które mają być przedłożone z końcem b. r. zostaną przez Wydział krajowy wynagrodzone z funduszu na r. b. przyznanych, komisya górnicza uznaje potrzebę preliminowanej przez Wydział krajowy kwoty 1.700 złr.

Ad d) Z kwoty 1.300 złr. na stypendya wypłacił Wydział krajowy jako nagrodę 300 złr. za napisanie podręcznika o kopalnictwie nafty i wosku ziemnego, resztę rozdzielił jako zapomogi i stypendya między młodzież uczącą się w akademiach górniczych w Leoben i Przi-bram. W roku 1885. Wydział krajowy potrzebować będzie tego samego funduszu, tak na stypendya celem dalszego kształcenia młodzieży w zawodzie górniczym, jako też na publikacye nagrodzonych podręczników i sprawozdań komisyi, zamianowanej do ocenienia wydoskonalonych sposobów wiercenia.

Dokładna znajomość ogólnego stanu górnictwa i przemysłu naftowego jest niezbędną do uzyskania właściwego poglądu na ten dział ekonomiczny. W roku 1882. krajowe Towarzystwo dla opieki i rozwoju górnictwa i przemysłu naftowego podjęło pierwszą próbę zestawienia statystycznego i własnym kosztem i staraniem zebrało i ogłosiło ówczesne daty. Praca ta zbyt ważna, lecz trudna, potrzebuje i oczekuje poparcia i rozwoju dalszego, winna być koniecznie uzupełnioną i rozszerzoną, żeby te znakomite korzyści, które już osiągnęła, straconymi nie zostały. Dla tego komisya górnicza wyraża życzenie, żeby Wydział krajowy z powyższej kwoty wyznaczył fundusz dla krajowego Towarzystwa naftowego celem zebrania, uzupełnienia i ogłoszenia dat statystycznych o kopalnictwie naftowem.

Komisya górnicza sądzi, że stypendya należałoby skierować przeważnie dla techników, którzyby z nowymi sposobami wiertniczymi obznajomić się mogli.

II.

W drugiej części swego sprawozdania, przedstawia Wydział krajowy starania poczynione celem zrealizowania życzeń Wysokiego Sejmu, zawartych w kilku uchwalonych w roku zeszłym rezolucjach.

Ważną, a dotąd do pożądanego końca jeszcze nie doprowadzoną sprawą, jest uregulowanie prawnych stosunków przedsiębiorstw, mających na celu wydobywanie oleju i wosku ziemnego.

Komisya górnicza w zupełności uznaje postępowanie Wydziału krajowego, który mając sobie przedłożony przez Jego Eksc. Pana Namiestnika projekt ustawy krajowej, mocą której w myśl paragr. 13. ust. z dnia 11. Maja b. r. Dz. pr. p. Nr. 175 miało być unormowane prawo eksploatacyi tych produktów, wezwał na naradę grono osób interesowanych z różnych stron kraju i uwagi ich podał do wiadomości Wysokiego Rządu.

Komisya górnicza podnosi jako rzecz słuszną i odpowiadającą kilkakrotnym rezolucyom sejmowym, że Wydział krajowy przedstawił c. k. Rządowi konieczność uzupełnienia proponowanej ustawy przepisami, dotyczącymi podatków, któreby nadal w interesie tych przedsiębiorstw zmniejszone i w wymiarze przez władze fachowe kontrolowane były. Sprawa ta będzie załatwioną osobnem sprawozdaniem, gdy komisya górnicza otrzyma przedłożenie rządowe z projektem ustawy krajowej.

Ustawa ta może być zastosowaną w całym kraju dopiero po zaprowadzeniu ksiąg hipotecznych dla gruntów włościańskich. Wydział krajowy podnosi myśl rezolucyi do c. k. Rządu, domagającej się wprowadzenia ksiąg gruntowych we wszystkich gminach, w których się znajduje olej i wosk ziemny przed końcem r. 1885. Prezydya Sądów wyższych mogłyby jednak nie wiedzieć, którym to gminom należy z tego względu dać pierwszeństwo; dla tego też komisya górnicza, idąc w myśl wniosku Wydziału krajowego, widzi potrzebę, aby Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu sporządzenie potrzebnego wykazu.

Rezolucye Sejmu krajowego, dotyczące subwencyonowania z funduszków państwowych robót mających na celu rozpoznanie głębszych warstw ziemi w okolicach naftowych, oraz domagające podwyższenia cła od surowców olei ziemnych zagranicznych, pozostawił c. k. Rząd bez odpowiedzi.

Przemysł naftowy doznał już niejednokrotnie skutecznej pomocy materyjalnej od kraju, ze strony jednak c. k. Rządu żadnej dotąd zaznaczyć nie można działalności, któraby rozwój naszego górnictwa naftowego ułatwić i jego byt ustalić mogła. Na ponawiane nawet żądania szczupłej pomocy pieniężnej na głębsze wiercenia, przynajmniej do miary przez kraj na ten cel udzielanej, Rząd odpowiedzi nie daje i rezolucye Wysokiego Sejmu zbywa milczeniem.

Natomiast rumuńska i rosyjska konkurencyja się wzmaga, a dzięki ułatwieniom transportowym i wyjątkowym taryfom kolejowym współzawodniczyć może zwyczajko z krajową produkcją. Zmniejszonej produkcji amerykańskiej zawdzięczamy obecnie istnienie krajowych przedsiębiorstw, ale obfitość źródeł, a przeto i taniość eksploatacyi rosyjskiej nafty na Kaukazie zada im cios śmiertelny, jeżeli cło ustanowione dla warunków konkurencyi z produktem amerykańskim nie zostanie odpowiednio do nowego niebezpieczeństwa zmienionem.

Przedmiot to tak wielkiej wagi, iż będzie niewątpliwie przedłożony Wysokiej Izbie w osobnych petycyach i odpowiednich wnioskach, dla tego komisya górnicza nie przedstawia przy niniejszem sprawozdaniu odnośnych rezolucyi. Komisya górnicza sądzi, że byłoby do ży-

czenia, żeby Wydział krajowy w wyczerpującym memoryale wystosowanym do jego Eks. p. Ministra rolnictwa wykazał potrzebę uwzględnienia życzeń kraju w przedmiocie interesów naftowych, wyrażonych w rezolucjach sejmowych. Utworzenie przy c. k. Akademii techniczno-przemysłowej w Krakowie oddziału górniczego i uzupełnienie nauk w wyższej szkole politechnicznej we Lwowie wykładami z dziedziny górnictwa i hutnictwa, pomimo przyrzeczenia c. k. Rządu zawartego w odezwie z r. 1877. L. Pr. 7.533 i uchwały sejmowej z d. 24. Września 1878. aż do obecnej chwili nie jest załatwionem. Wprowadzone w b. r. udoskonalone metody wiercenia przez obcokrajowców są dowodem wymownym, jak wielką jest potrzeba własnej szkoły. Nareszcie ze względu, że nowa ustawa naftowa stanowi przepisy o odpowiedzialnych, kwalifikacyami do zarządu kopalń uzdolnionych zawiadowcach, zaprowadzenie w kraju wykładów górniczych, okazuje się koniecznem.

W myśl powyższych uwag komisji i wniosków Wydziału krajowego komisya górnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawach górniczych przyjmuje się do wiadomości.
2. Stosownie do preliminarza budżetu na rok 1885. uchwała się następujące kwoty:

Poz. 185. na poparcie robót górniczych odkrywających głębsze pokłady ziemi w okolicach naftowych	10.000 złr.
Poz. 186. na badania i opisy geologiczne do rozporządzenia Wydziału krajowego	3.000 „
Poz. 180. do rozporządzenia komisji fizyograficznej	500 „
Poz. 187. na studia chemicznej przeróbki nafty	1.700 „
Poz. 195. na wydawnictwa górnicze i stypendya dla uczniów szkół górniczych	1.300 „
3. Upoważnia się Wydział krajowy do udzielenia z poz. 186 zasiłku w kwocie 400 złr. dla czasopisma „Górnik“.

Rezolucye :

a) Sejm wzywa c. k. Rząd, aby do badań mających na celu rozpoznawanie głębszych warstw ziemi w okolicach naftowych w Galicyi przyczynił się z funduszów państwowych taką kwotą, jaka na ten cel przyznana została z funduszów krajowych.

b) Ponawiając uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 24. Września 1878 r. oraz rezolucję z dnia 15. Października 1883. r. wzywa Sejm krajowy c. k. Rząd do utworzenia przy c. k. Akademii techniczno-przemysłowej w Krakowie oddziału górniczego, mającego za główne zadanie kształcenie kierowników dla kopalń naftowych.

c) Upoważnia się Wydział krajowy do przeprowadzenia rokowań o uzupełnienie nauk w szkole politechnicznej we Lwowie wykładami paleontologii, górnictwa i miernictwa górniczego, części nauki machin górniczych i chemicznej technologii produktów naftowych.

d) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby sporządził wykazy gmin katastralnych, w których istnieją lub istniały przedsiębiorstwa kopalń oleju lub wosku ziemnego i doręczył takowe Prezydyom Sądów wyższych w Krakowie i we Lwowie z wezwaniem, zaprowadzenia w tych gminach ksiąg dla hipotek włościańskich przed końcem roku 1885.

Przewodniczący:
Gorayski.

Sprawozdawca:
Adam Skrzyński.

Aleg. 45.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o popieraniu krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ustawy państw. z d. 30. Czerwca 1884. dz. u. p. Nr. 116.

Wysoki Sejmie!

Sankeyonowana na dniu 30. czerwca r. b. ustawa państwowa o popieraniu kultury krajowej w dziedzinie budowli wodnych posunęła tak doniosłą dla naszego kraju rolniczego sprawę melioracyj o znaczny krok naprzód. Oprócz prawnych bowiem postanowień ułatwiających zrealizowanie przedsiębiorstw melioracyjnych zawiera nastawa ta ważne normy finansowe, wypełniające lukę w dotychczasowym ustawodawstwie wodnem, bo regulujące definitywnie udział skarbu państwa w budowlach, które mają na celu ochronę gruntu od spustoszeń powodziowych lub podniesienie produkcji rolnej przez osuszenie i nawodnienie, a których wykonanie leży w interesie publicznym (§. 1 ustawy).

Z państwowego funduszu melioracyjnego, mającego się utworzyć w myśl §. 2 powołanej ustawy w 10 latach 1885 do 1894 z corocznej dotacji 500.000 zł. w. a. z funduszków państwowych, subwencyonowane będą przedsiębiorstwa ogłoszone *w drodze ustawodawstwa krajowego*, albo jako przedsiębiorstwa, mające się przeprowadzić z funduszków krajowych, albo też jako przedsiębiorstwa, podejmowane przez pewne powiaty, gminy, lub spółki wodne, a subwencyonowane z funduszu krajowego.

Pomoc państwowa stanowi przy pierwszych zasilek bezzwrotny w wysokości najwyżej 30% kosztów, który może być podniesionym do 50% kosztów, jeżeli przedsiębiorstwo ma na celu wyłącznie lub w części roboty górskie, dla drugich zaś przedsiębiorstw może być zapewnioną z państwowego funduszu melioracyjnego bezzwrotna zapomoga lub pożyczka najwyżej 4-procentowa w maksymalnej wysokości kwoty na ten cel przez kraj przyzwolonej

Pomoc ta jednakże ze strony państwa dla robót melioracyjnych jest tylko warunkową, gdyż ustawa czyni ją zależną od uprzedniego subwencyonowania z funduszu krajowego. I tak wedle §. 4. ustawy melioracyjnej udział funduszu krajowego w kosztach robót stanowić ma przy pierwszych, t. j. krajowych przedsiębiorstwach, bezzwrotny zasilek w wysokości najmniej 40% preliminarnej potrzeby, przy drugich zaś t. j. powiatowych, gminnych lub spółkowych przedsiębiorstwach: jeżeli budowle mają na celu ochronę gruntów od spustoszeń powodziowych

(obrywania brzegów, zasypania żwirem wylewów), bezzwrotny zasiłek w wysokości najmniej 30% potrzeby, lub też jeżeli chodzi o podniesienie dochodu z gruntów przez osuszenie lub nawodnienie, bezzwrotny zasiłek w wysokości najmniej 20%, względnie pożyczka najwyżej 4-procentowa w wysokości najmniej 30% preliminowanych kosztów.

Oprócz tego musi być dalej:

- 1) Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i kosztorys ułożonym w porozumieniu z Rządem;
- 2) przyznaniem Rządowi wpływ na przebieg przedsiębiorstwa;
- 3) zapewnieniem przyszłe utrzymanie mających się wykonać budowli przez odpowiednie postanowienia ustawy krajowej, regulującej przeprowadzenie budowy, wreszcie,
- 4) zapewnioną pomoc kraju przy przedsiębiorstwach powiatowych, gminnych, lub spółkowych przy równoczesnym utrzymaniu w mocy tych szczególnych zobowiązań, jakim wedle ustawy wodnej podlega kraj z tytułu posiadania nieruchomości lub zakładów wodnych.

Ażeby te tak doniosłe dla kultury krajowej postanowienia ustawy melioracyjnej także dla naszego kraju zużytkować, a przedewszystkiem tutejszym przedsiębiorstwom pomoc z państwowego funduszu melioracyjnego zapewnić, Wydział krajowy zaraz po przyjęciu projektu rzezzonej ustawy przez obie Izby Rady państwa w oczekiwaniu bliskiej sankeyi wziął tę sprawę pod rozważę.

Ponieważ, jak wyżej nadmieniono, pomoc państwowa dla przedsiębiorstw melioracyjnych wedle §. 4. ustawy zależną jest od uprzedniej akcyi kraju, a wysokość subwencyi państwowej na melioracye co najwięcej dosięga wysokości zasiłków krajowych. przeto najważniejszym przedmiotem badania było dla Wydziału krajowego oznaczenie corocznej dotacyi z funduszu krajowego dla przedsiębiorstw melioracyjnych w takiej wysokości, któraby odpowiadała rozległości i zaludnieniu kraju, oraz potrzebie melioracyj. Z uwagi, że ludność Galicyi wynosi przeszło czwartą część ludności całej Przedlitawii (26.909%), obszar zaś ziemi zostającej pod kulturą 26.85%, tudzież ze względu na wielką ilość rzek i potoków zdziczałych w naszym kraju, które wskutek zaniedbania zalewają prawie corocznie wielkie przestrzenie giuntów uprawnych, a skutkiem tego konieczność przeprowadzenia ochronnych budowli wodnych w szerokich rozmiarach, wreszcie ze względu na ogromne obszary ziemi, które z powodu nadmiaru wilgoci są dziś bezużytecznymi lub nie mogą być zużytkowane w stopniu odpowiednim jakości gleby i dlatego potrzebują melioracyj lokalnych, Wydział krajowy postanowił uchwałą z dnia 3. Czerwca r. b. L. 27.741 na wypadek, jeżeli ustawa melioracyjna uzyska Najwyższą sankeyę wstawić do preliminarza funduszu krajowego na r. 1885. kwotę 100.000 zł. w. a. na popieranie krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych, sądząc, że subwencya ta, pociągająca za sobą równy zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego a wynosząca zaledwie piątą część państwowej dotacyi rocznej, przeznaczonej dla tego funduszu, stanowi *minimum*, jakiego kraj od państwa w porównaniu z innymi krajami koronnymi na cele melioracyj domagać się może, zwłaszcza, że inne prowincye, jak Wydział krajowy wykazał w piśmie z dnia 22. Kwietnia r. b. L. 19.280, wystosowanem do Ministerstwa rolnictwa i Prezydium Namiestnictwa we Lwowie w sprawie melioracyj (alegat 14 i 15 sprawozdania z czynności Wydziału krajowego), na tem polu dotychczas hojnie były wspierane.

Wydział krajowy nie potrzebuje na tem miejscu udowadniać, że kwota powyższa może tylko przy równoczesnym przeprowadzeniu regulacyi większych rzek, co do której w mowie będąca ustawa nie zawiera postanowień finansowych, normujących udział państwa w kosztach, wpłynąć skutecznie na podniesienie rolnictwa w kraju.

Celem zebrania materiału potrzebnego do ocenienia, które przedsiębiorstwa melioracyjne ze względu na ich ważność dla ochrony gruntów i podniesienia produktywności ziemi zasługiwałyby przedewszystkiem na pomoc kraju i państwa, oraz celem ułożenia pewnego planu dla stopniowego wykonania robót, rozesłał Wydział krajowy d. 3. Czerw. r. b. do L. 27.741 okólnik do wszystkich Wydziałów powiatowych, Zarządów oddziałów c. k. galic. Towarzystwa gospodars. i okręgowych Towarzystw rolniczych, zostających w obrębie c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego

z wezwaniem, ażeby objawiły zdanie co do potrzeby regulacji rzek niespławnych w dotyczącym powiecie, względnie w obrębie i przedłożyły sprawozdania, poparte wedle możności bliższymi szczegółami odnoszącymi się do ilości nieuregulowanych rzek, z szczególnem uwzględnieniem takich wód płynących, które okolicy najwięcej szkód wyrządzają a tem samem najbardziej regulacji potrzebują, dalej długości przestrzeni tych rzek, liczby interesowanych gmin i obszarów dworskich, wreszcie obszaru zalewanego lub zabagnionego i tegoż kultury.

Ponieważ z dotychczasowej praktyki bióra melioracyjnego okazało się, że wypracowanie technicznych operatów regulacji rzek napotyka częstokroć na trudności z powodu braku dat, odnoszących się do stanów wody, chyżości tejże przy wysokim stanie, oraz opadów atmosferycznych, jakich to dat dostarczyć mogą tylko systematyczne obserwacje racjonalnie po całym kraju urządzonej sieci stacyj wodoskazowych (hydrometrycznych) i ombrometrycznych, zatem w obec zapewnionego ustawą melioracyjną rozwoju mniejszych robót regulacyjnych i ochronnych postanowił Wydział krajowy równocześnie urządzić stacje hydrometryczne na mostach krajowych i polecił zarazem Wydziałom powiatowym zająć się obserwacją stanów wody w rzekach niespławnych potrzebujących regulacji i przez urządzenie wodoskazów na lodowcach lub filarach mostów, na drogach powiatowych i poruczenie powiatowym droźnikom codziennego odczytywania stanu wody na tych wodoskazach, wykazy zaś zawierające zestawienia stanów wody z całego miesiąca przysyłać z początkiem każdego następnego miesiąca Wydziałowi krajowemu do użytku bióra melioracyjnego. Ażeby podobne wodoskazy mogły być w odpowiednich punktach rozmieszczone, polecił Wydział krajowy na razie Reprezentacyom powiatowym sporządzić przy pomocy kraj. inżynierów okręgowych wykaz mostów powiatowych wraz z odpowiednimi wnioskami, po zbadaniu których Wydział krajowy poweźmie decyzją co do urządzenia powiatowych stacyj hydrometrycznych.

W tej ważnej sprawie stacyj hydrologicznych i udometrycznych, odniósł się także Wydział krajowy odezwaniami z dnia 3. Czerwca r. b. L. 27741 do wszystkich przedlitawskich Wydziałów krajowych i lwowskiego c. k. Namiestnictwa, do którego zarazem udał się z zapytaniem, jakie projekty regulacyjne, wygotowane już przez oddział budowniczy Namiestnictwa, mogłyby stanowić podstawę do przedłożenia Wysokiemu Sejmowi w roku bieżącym wniosków uznania tych projektowanych robót stosownie do §. 45 ustawy wodnej a §. 4. ustawy melioracyjnej za przedsięwzięcia krajowe.

Wreszcie wyżej powołaną uchwałą z dnia 3. Czerwca b. r. postanowił Wydział krajowy zarządzić pod przewodnictwem Szefa departamentu II. p. Dra Józefa Wereszczyńskiego naradę, do której oprócz trzech inżynierów bióra melioracyjnego, zaprosił c. k. radcę budownictwa p. Macieja Moraczewskiego, a której poruczył zbadanie rzek niespławnych, potrzebujących najbardziej regulacji oraz przygotowanie wniosków dla Wysokiego Sejmu co do tych robót, któreby już z rokiem przyszłym mogły być rozpoczęte.

Rezultat powyższych kroków i zarządzeń Wydziału krajowego przedstawia się następujnie.

I.

Zaproszeni przez Wydział krajowy powyżej wymienieni znawcy odbyli pod przewodnictwem Członka Wydziału krajowego Dra Józefa Wereszczyńskiego kilka posiedzeń, na których przedmiotem dyskusji była sprawa podziału robót regulacyjnych i ochronnych oraz melioracyjnych podług ich rozległości i sposobu pokrycia kosztów, tudzież ułożenia porządku, w jakim przedsiębiorstwa melioracyjne, dające się podciągnąć pod postanowienia ustawy melioracyjnej, należałoby przeprowadzić w naszym kraju ze względu na ich nagłość i ważność.

Wedle jednomyślnie objawionego zdania przez tę ankietę, należałoby podzielić wszystkie roboty regulacyjne i melioracyjne w kraju na trzy kategorie. Do pierwszej kategorii należałoby zaliczyć budowle wodne wykonywane wyłącznie w celach państwowych, których koszta ponosi

w myśl §. 4. Najwyższego postanowienia z dnia 30. Października 1830. skarb państwa, t. j. roboty regulacyjne, które mają na celu spławność rzek statkami lub tratwami, albo też na rzekach granicznych zabezpieczenie brzegów jako terytorjum państwa.

Dalszy podział robót melioracyjnych leżących w interesie publicznym na następne dwie kategorie koniecznym jest ze względu na postanowienia §. 1. ustawy melioracyjnej.

Do drugiej więc kategorii robót melioracyjnych należą takie przedsiębiorstwa publiczne, które z powodu szczególnej doniosłości lub kosztowności potrzebują pomocy państwowej w wyższym stopniu, aniżeli takową normuje ustawa melioracyjna, lub też za nadto wyczerpałyby państwowy fundusz melioracyjny ze szkodą innych przedsiębiorstw godnych uwzględnienia. Do takich przedsiębiorstw dałyby się zaliczyć systematyczne roboty regulacyjne i ochronne na *większych dopływach karpackich* Wisły i Dniestru wraz z przeprowadzeniem kosztowniejszych zabudowań dzikich potoków górskich, zalesieniem огоłoconych z lasów gór, oraz odwodnieniem i ustaleniem usuwistych stoków górskich.

Trzecią wreszcie kategorię robót melioracyjnych stanowiłyby przedsiębiorstwa wymienione w państwowej ustawie melioracyjnej a dające się przeprowadzić przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego, bądź to jako przedsiębiorstwa krajowe, bądź też jako przedsiębiorstwa podejmowane siłami zbiorowymi a przez kraj subwencyonowane, które mają na celu ochronę własności ziemskiej od wylewów, lub podniesienie dochodu z gruntów przez osuszenie lub nawodnienie. Pod tę kategorię podpadają nizinne dopływy Wisły, pobocznie podgórskie głównych dopływów Wisły i Dniestru, podolskie dopływy Dniestru, osuszenie i nawodnienie większych obszarów, przeprowadzane przez powiaty, gminy lub spółki wodne, wreszcie mniej kosztowne roboty górskie (na Podgórzu).

Co do pierwszej kategorii, to w obec licznych pobocznie Wisły i Dniestru, na których dziś splaw się odbywa, a które nie są wliczone do rzek państwowych, wypadałoby zwrócić usiłowania kraju w tym kierunku, ażeby większe przestrzenie spławnych rzek i dalsze spławne dopływy objął Rząd pod swoją pieczę, tudzież przeprowadził budowle wodne na rzekach państwowych w jak najkrótszym czasie.

Dalsza akcja jednak na tem polu usuwa się od ingerencyi krajowych czynników ustawodawczych i autonomiczno-administracyjnych.

Przedsiębiorstwa drugiej kategorii, wymagające znaczniejszych nakładów, których wykonanie nie może być uskuteczniem z pomocą państwowej dotacyi rocznej 500.000 zł. w. a. na cele melioracyjne, a którym już sama ustawa melioracyjna przyznaje prawo do większego zasiłku z funduszków państwowych, mogą być tylko przeprowadzone w drodze osobnych ustaw krajowych i *państwowych*. Tej kategorii rzek kraj nasz posiada przeważną liczbę. To też rzeki z powodu braku opieki wyrządzają gospodarstwu krajowemu największe szkody często powtarzającemi się wylewaniami a systematyczne przeprowadzenie budowli ochronnych i regulacyjnych na tych rzekach w raz z robotami górskimi stało się po tegorocznej katastrofie powodziowej nieodzowną koniecznością.

Co do trzeciej kategorii robót melioracyjnych zauważa się, że najpilniejszym okazuje się uregulowanie wód dzikich i mniejszych dopływów na Powisłu, następnie należałoby dokonać regulacyi mniejszych dopływów podgórskich pobocznie Wisły i Dniestru, regulacyi Bugu i Styru z dopływami, podolskich dopływów Dniestru, wreszcie osuszenie rozległych bagnisk i moczarów w naszym kraju.

II.

W wykonaniu powyżej powołanego polecenia Wydziału krajowego z d. 30. Czerwea r. b. nadesłało 54 Wydziałów powiatowych wykazy rzek i potoków potrzebujących uregulowania partje mniej lub więcej szczegółowemi datami, odnoszącemi się do kwestyj w okólniku Wydziału krajowego wskazanych; 20 zaś Wydziałów powiatowych nie przedłożyło w tej sprawie żadnych

relacji. Z zawezwanych równocześnie okręgowych Towarzystw rolniczych w zachodniej części kraju i oddziałów galic. Towarzystwa gospodarskiego objawiły zdanie towarzystwa: Brzeskie i Rzeszowskie, tudzież oddziały Łańcucko-Jarosławski, Kałuski i Bełzecko-Sokalski. Sprawozdania te obejmują rzeki należące tak do drugiej jak i do trzeciej kategorii i wedle dołączonego leg. I. wykazu $\%$ rzek potrzebujących regulacji, sporządzonego na podstawie tych sprawozdań, dowodzą najdobitniej, jak ogromne zadanie ma kraj i państwo na tem polu do spełnienia.

Wyczerpujące sprawozdanie w tym przedmiocie nadesłały Wydziały powiatowe: Brzeski, Mielecki, Tarnobrzelski, Niski, Samborski, Stryjski, Doliński, Bohorodczański, Kamionecki i Sannocki, oraz oddział Łańcucko-Jarosławski e. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego i okręgowe Towarzystwo rolnicze Brzeskie, przedkładając zarazem szczegółowe wnioski co do podjęcia robót melioracyjnych w tych powiatach siłami zbiorowemi przez utworzenie spółek wodnych lub też ogłoszenie tych robót za przedsiębiorstwa krajowe.

Najgruntowniej jednak i z wielką znajomością hidrotechniki opracowany operat w sprawie regulacji rzek niespławnych przedłożył Wydział powiatowy Brzeski. Oprócz memoriału bowiem, w którym podnosi potrzebę systematycznej regulacji rzek i potoków z uwzględnieniem całej przestrzeni reycipientów, ich dopływów i dorzeczy, tudzież robót górskich, oraz przedstawia wnioski oparte już na państwowej ustawie melioracyjnej co do udziału kraju i państwa w kosztach przeprowadzenia licznych robót melioracyjnych w tamtejszym powiecie, nadesłał tenże Wydział szczegółowy wykaz 20 rzek niespławnych i potoków z podaniem długości każdej rzeki, średniego opadu, liczby gmin i innych stron interesowanych, rodzaju budowli wodnych, jakie należałoby wykonać na każdej rzece, przybliżonych kosztów projektowanych robót, obszaru podlegającego zalewom i rodzaju kultury gruntów zalewanych, wreszcie odpowiednich obiektów, na których możnaby urządzić wodoskazy.

Nadto przedłożył Wydział powiatowy Brzeski plan poglądowy wraz z analizą cen i przybliżonym kosztorysem regulacji Dunajca od Czehowa do Zgłobic, wypracowany przez inżyniera dróg krajowych p. Chrzaszczewskiego i operat techniczny regulacji potoku Kisieliiny, sporządzony przez inżyniera cywilnego p. Krzyżanowskiego.

Operaty te mogą już stanowić podstawę do traktowania powyższych dwóch przedsiębiorstw w myśl §. 4. ustawy melioracyjnej.

Z reszty powyżej wymienionych Wydziałów powiatowych nie można pominąć milczeniem relacji Wydziałów powiatowych w Dąbrowej, Mielcu, Tarnobrzegu i Nisku, które zawierają propozycje rozpoczęcia zaprojektowanych już robót melioracyjnych z rokiem przyszłym, przy udziale w kosztach kraju i państwa.

I tak zasługiwałyby przedewszystkiem na wzięcie pod rozwagę:

- 1) Regulacja Nowego Brnia i dopływów w powiecie Dąbrowskim wedle projektu e. k. inżyniera p. Heinricha wypracowanego w roku 1875;
- 2) Kanał osuszający zawiązanej w roku bieżącym spółki wodnej w powiecie Mieleckim, po lewej stronie drogi Dębicko-Nadbrzeziańskiej;
- 3) Regulacja potoków Łęgu i Trześniówki w powiecie Tarnobrzelskim, wedle projektów sporządzonych w r. 1865 przez e. k. powiatowy urząd budowli wodnych w Dzikowie;
- 4) Osuszenie kilku tysięcy hektarów bagien w powiecie Niskim, wedle projektu inżyniera kultury p. Skowrońskiego.

Niektóre z tych projektów podległy wprawdzie muszą rewizji, zwłaszcza, że od czasu sporządzenia tychże mogły zajść w kierunku biegu rzek znaczne zmiany, mogą jednak być wzięte za podstawę do przyznania powyższym przedsiębiorstwom w drodze ustaw krajowych zasiłków z funduszu krajowego i państwowego.

Wreszcie nadmieniam się, że wedle odczytu tutejszego Namiestnictwa z d. 25 sierpnia r. b. l. 40.947, rządowe organa techniczne miały wykonać jeden tylko operat, dający się podciągnąć pod postanowienia ustawy melioracyjnej, tj. projekt regulacji Pełwi od grobli w Barszczowicach

aż do wylotu Jaryczówki pod Kutkorzem. Kosztorys opiewa na kwotę 9.000 zł. w. a., z której konkurencyja, przeważnie kolej Karola Ludwika, złożyła już kwotę 2.015 zł. 58 ct. w. a. Kwota powyższa wraz z projektem regulacyi Pełtwi zalega w Starostwie Przemysłańskim.

III.

W sprawie obserwacyj hydrometrycznych i ombrometrycznych, nadeszły Wydziały krajowe prowincyj alpejskich i słowiańskich cenne materyały, zawierające wskazówki tak co do urządzenia stacyj wodoskazowych i ombrometrycznych jak i pokrycia kosztów założenia i utrzymania tych stacyj.

1) *Obserwacye stanów wody w rzekach*, względnie pomiary szybkości wody przy wysokim stanie wody, odbywają się w prowincyach niemieckich wyłącznie na koszt skarbu państwa, w prowincyach natomiast słowiańskich, jak Czechy, Morawa i Śląsk, kosztem funduszków krajowych przy pewnej subwencyi ze skarbu państwa.

I tak w Tyrolu urządzone wodoskazy na Renie, Inie i Adydze wyłącznie na koszt państwa, a nadzór i spostrzeżenia codzienne odbywają się przez rządowy personal budowniczy. Spostrzeżenia wodoskazowe bywają co pół roku zestawiane graficznie i przedkładane Namiestnictwu. Ilość wodoskazów rządowych wynosi na Renie na długości 37·5 kilometrów 9 stacyj, na dolnym biegu Inu od Innsbruku w dół na długości 93·5 kilometrów 6 stacyj, (na których spostrzeżenia odbywają się już od lat 40), wreszcie na Adydze od ujścia rzeki Passer w dół na długości 102·5 kilometrów 25 stacyj hydrometrycznych.

We Vorarlbergu utrzymuje Rząd wodoskazy na Renie w odległości 2 do 8 kilometrów. Podobnie odbywają się spostrzeżenia hydrologiczne w Austrii dolnej i górnej, Salzburgu, Styrii i Karyntyi.

W Czechach utrzymuje kraj przy rocznej subwencyi rządowej 1.000 zł. na Łabie 5, na Moldawie 7, na 17 zaś krajowych rzekach 25 stacyj wodoskazowych, których spostrzeżenia bywają corocznie publikowane. Podobnie zorganizowano stacye hydrometryczne na Śląsku w liczbie 2 na Wiśle, a po jednej na innych rzekach, tudzież na Morawie na ważniejszych dopływach rzeki Morawy, których regulacya jest zamierzoną, w liczbie 30.

Wodoskazy założono w tych trzech krajach koronnych kosztem funduszu krajowego na mostach, jazach i sluzach, obserwują zaś stany wody bądź to prywatnie bezpłatnie, bądź też strażnicy i drożnicy za małym wynagrodzeniem 6 do 36 zł. rocznie. Przy wielkiej wodzie odbywa się także mierzenie szybkości wody w rzekach obok wodoskazów w sposób prymitywny za pomocą drewnianych pływaków przez uproszonych w tym celu nauczycieli miejscowych lub budowniczych.

2) *Obserwacye opadów atmosferycznych* odbywają się w niemieckich krajach koronnych w urządzonych przez centralny instytut meteorologiczny lub austr. towarzystwo alpejskie i krajowe towarzystwa przyrodnicze prowincjonalnych stacyach meteorologicznych. W Śląsku i na Morawie zakładano stacye meteorologiczne przy pomocy kraju i Towarzystw rolniczych z uwzględnieniem poszczególnych dorzeczy rzek oraz zamierzonej regulacyi. Najracjonalniej zorganizowano jednak obserwacyę opadów atmosferycznych w Czechach założeniem 287 stacyj ombrometrycznych, w których bezpłatnie zajmują się spostrzeżeniami miejscowi nauczyciele, księża, rządcy, leśniczowie i t. p. Daty w ten sposób zebrane bywają oddawane do użytku krajowej komisji hydrograficznej, która rezultaty spostrzeżeń corocznie publikuje.

W naszym kraju istnieją dotychczas wodoskazy tylko na rzekach rządowych i niektórych mostach krajowych. Wedle powołanej powyżej odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 25. Sierpnia r. b. odbywają się obserwacye w roku bieżącym:

a) Na *Wiśle* na 7 wodoskazach, mianowicie: pod Dworami, Krakowem, Sierosławicami, Popędyną, Jagodnikami, Szczucinem i Dzikowem;

b) na *Dunajcu* na 3 wodoskazach pod Nowym Sączem, Złotobieciami i Żabnem;

c) na *Wisłocie* pod Łabuziem;

d) na *Sanie* na 7 wodoskazach pod Postołowem, Przemyślem, Radymnem, Jarosławiem, Rzu-
chowem, Rudnikiem i Skowierzymem.

e) na *Dniestrze* na 5 wodoskazach pod Radłowicami, Rozwadowem, Haliczem, Niżniowem
i Zaleszczykami;

f) na *Strwiążu* pod Koniuszkami;

g) *Stryju* pod Stryjem;

h) na *Prucie* pod Kołomyją.

Na mostach zaś krajowych istnieje dotychczas tylko 7 wodoskazów, mianowicie: na Dunajcu
w Maszkowicach i Gołkowicach, na Popradzie pod Starym Sączem, na *Sanie* w Jarosławiu, na
Dniestrze w Haliczu, na Bystrzycey w Jezupolu i na Prucie w Śniatynie obok 10 wodoskazów za-
łożonych specjalnie dla projektowanej regulacji górnego Dniestru z dopływami.

Ilość jednakże tych stacyj wodoskazowych jest niedostateczną, gdyż całe przestrzenie rzek,
których regulacja jest niezbędnie potrzebną, nie posiadają jeszcze wodoskazów. W sprawie pomno-
żenia liczby wodoskazów na obiektach rządowych, udał się Wydział krajowy odezwą z d. 3. Czerwca
r. b. do c. k. Namiestnictwa we Lwowie, również zarządził przygotowanie podobnych stacyj wodo-
skazowych na mostach powiatowych, co się zaś tyczy pomnożenia stacyj hydrometrycznych na obje-
ktach krajowych, to spodziewa się Wydział krajowy, że Wysoki Sejm upoważni go do założenia
odpowiedniej ilości wodoskazów krajowych i zaprowadzenia spostrzeżeń z wstawionego w budżet
na popieranie przedsięwzięcia melioracyjnych kredytu, zwłaszcza że przeważnie tylko założenie wo-
doskazów obciąży fundusz krajowy nieznaczną kwotą, obserwacya zaś odbywać się będzie przez krajo-
wych konduktorów i drożników albo bezpłatnie, albo też za małym wynagrodzeniem rocznem od
12 do 24 zł. w. a.

Co do obserwacyi opadów atmosferycznych w naszym kraju zauważa się, że oprócz urzędzo-
nych i utrzymywanych kosztem kraju 8 stacyj meteorologicznych w dorzeczu górnego Dniestru
w zamiarze przyszłej regulacji tej rzeki, istnieje w kraju wedle sprawozdania komisji fizyograficznej
akademii umiejętności z r. 1882. 41 stacyj meteorologicznych, z których tylko pewna liczba zajmuje
się spostrzeżeniami w ciągu całego roku. Ilość jednakże i rozmieszczenie tych stacyj nie odpowiada
potrzebie ze względu na regulacye rzek; dlatego też należałoby kosztem kraju zorganizować racyo-
nalnie całą sieć stacyj i to nie meteorologicznych, lecz wyłącznie *ombrometrycznych*, obserwujących
tylko opady atmosferyczne. Wydział krajowy przyznaje wprawdzie, że donioślejszemi byłyby i dla
nauki i dla kultury krajowej obserwacye na większą skalę, jak ciśnienia powietrza, a szczególnie
temperatury, (od wyników bowiem obserwacyi ciepłoty zależnem byłoby wprowadzenie w pe-
wnych okolicach zyskowej uprawy nowych gatunków roślin), atoli z uwagi, że dla celów hydro-
techniki spostrzeżenia ombrometryczne wystarczają a przytem spostrzeżenia takie nie pociągają za
sobą większych kosztów, gdyż oczekiwać wypada bezpłatnego zajęcia się obserwacyami ze strony
inteligencji wiejskiej, proponuje ze swej strony tylko założenie stacyj ombrometrycznych. Zarządzenie
to wymagać będzie niewielkiego wydatku na zaopatrzenie spostrzegaczy w potrzebne naczynia oraz
w odpowiednią ilość druków.

Przechodząc do wniosków, Wydział krajowy z góry już zaznaczyć musi, że jakkolwiek
najważniejszymi są dla kraju budowle regulacyjne i ochronne, oraz roboty górskie na głównych
dopływach Wisły i Dniestru, w przedłożeniu niniejszem nie przedstawia odnośnych propozycyi,
gdyż przedsięwzięcia te mające donioślejsze dla dobra publicznego znaczenie i wymagające większego
udziału skarbu państwa w kosztach, muszą być w myśl §. 1. ustawy melioracyjnej w drodze
osobnej ustawy państwowej przeprowadzone. Wnioski dotyczące tego przedmiotu, będzie miał
Wydział krajowy zaszczyt przedłożyć niebawem Wysokiemu Sejmowi równocześnie ze sprawo-
zdaniem o akcyi pomocniczej z powodu tegorocznej katastrofy powodziowej. Na razie, ażeby
kraj mógł korzystać z państwowego funduszu melioracyjnego już w roku przyszłym, ograniczyć
się musi Wydział krajowy do przedstawienia wniosków tylko co do takich przedsięwzięcia me-
lioracyjnych należących do 3iej kategorii t. j. podpadających pod postanowienia ustawy melio-

racyjnej, dla których potrzebne projekty wraz z kosztorysami są już przygotowane. W przyszłości jednak będą musiały być uwzględnione przede wszystkim roboty większej doniosłości i na większych obszarach. Do tego rodzaju przedsięwzięci, co do których przedłożyły Wydziały pow. wykonane operaty techniczne, należą następnne roboty nadające się już w roku bieżącym stosownie do §. 4. państwowej ustawy melioracyjnej, i §. 45. krajowej ustawy wodnej do ogłoszenia ich osobnymi ustawami krajowymi za przedsięwzięcia mające się przeprowadzić przez spółki przy subwencji funduszu krajowego i państwowego funduszu melioracyjnego.

1. *Regulacja i obwałowanie potoku Kisieliny* od Woli radłowskiej do ujścia do Dunajca w Wietrzychowicach wraz z uregulowaniem i sprowadzeniem potoku Olszówki do Kisieliny w Miechowicach małych w powiecie Brzeskim. W melioracji pierwszej interesowane są wedle relacji Wydziału powiatowego gminy katastralne Wola radłowska, Wał-Ruda, Zabawa, Przybysławice, Miechowice małe, Miechowice wielkie, Jadowniki mokre, Wietrzychowice i Dęblin; w sprowadzeniu zaś wód z kotliny Olszowski do Kisieliny, gminy katastralne: Wola rogowska, Wola przemyskowska, Jagodniki, Miechowice wielkie, Dęblin i Jadowniki mokre. Projekt szczegółowy wypracowany w r. 1880 przez inżyniera cywilnego p. Kazimierza Krzyżanowskiego w Taruowie, wykazuje sumę kosztów 31.058 zł. 43 ct. w. a. przy obszarze zalewanym (wedle relacji Wydziału powiatowego) 6.418 morgów gruntów położonych w dolinie Dunajca i Wisły. Do przedsięwzięcia tego należy zdaniem Wydziału krajowego zastosować w myśl §. 4. p. 2 a. ustawy melioracyjnej wyższy wymiar subwencji krajowej w wysokości 30% kosztów, gdyż roboty zamierzone mają na celu ochronę gruntów przed wylewami. Roboty dadzą się wykonać w ciągu jednego roku.

2. *Regulacja i obwałowanie rzeki Nowego Brnia i dopływów* w powiecie Dąbrowskim i Mieleckim od granicy powiatu Tarnowskiego do ujścia do Wisły. Plany i kosztorysy szczegółowe sporządzone w r. 1875 przez inżyniera rządowego p. Heinricha wykazują przy terenie inundacyjnym około 25.000 morgów koszta robót:

a) dla regulacji obwałowania Brnia nowego	247.882 zł. w. a.
b) dla regulacji i obwałowania dopływów: Rybnicy, Lubaskiego rowu, Zgórska, Jamnicy, Upustu, Nieczajki, Smęgorzowej, Ernika, Oleśnicy i dopływu Wielopolskiego	177.599 „ „ „
ogółem sumę	<u>425.481 zł. w. a.</u>

Na żądanie interesentów zarządził Wydział krajowy w roku bieżącym przeprowadzenie ponownej niwelacji przez biuro melioracyjne dla rewizji projektu i ewentualnej redukcji kosztów, który to elaborat wraz z potrzebnym do zawiązania spółki wodnej operatem zostanie w ciągu następnej zimy wykończonym. Jednakże przedłożony przez Wydział powiatowy projekt rządowy może już stanowić podstawę do uchwalenia specjalnej ustawy krajowej, ogłaszającej roboty te bądź to jako przedsięwzięcie krajowe, bądź też spółkowe przez kraj subwencyonowane przy zastosowaniu wyższego wymiaru subwencji krajowej w wysokości 30% preliminowanych kosztów.

Regulacja ta zasługiwałaby wprowadzić na uznanie tejże za przedsięwzięcie krajowe, o co też w relacji swej uprasza Reprezentacja powiatowa, Wydział krajowy jednak z uwagi na wysokość udziału kraju w kosztach 40% jaki ustawa melioracyjna na ten wypadek normuje, proponuje Wysokiemu Sejmowi zastosowanie wymogu §. 4. p. 2 a. powołanej ustawy, t. j. przyznanie zasiłku w wysokości 30% kosztów budowy.

Ze względu na wysokie koszta należałoby rozłożyć roboty koło regulacji Brnia nowego na lat siedem.

3. *Regulacja odpływu wód* między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską w powiecie Mieleckim, dla którego to przedsięwzięcia zawiązała się już w roku bieżącym spółka wodna. Wedle projektu zrewidowanego przez biuro melioracyjne wynosi obszar interesowany w tej melioracji około 10.000 morgów, koszta zaś obliczono na 35.000 zł. w. a.

Ponieważ dla tej spółki przyzwolił już Wysoki Sejm zasiłek w wysokości 8.000 zł. Prezydium zaś Namiestnictwa przyznało z funduszków państwowych przeznaczonych ces. rozporządzeniem z dnia 28. Lipca r. b. na wspomnienie ludności powodzią dotkniętej zapomogę 6.000 złr. w. a. zatem spółka rzeczona ma jeszcze do pokrycia resztę kosztów w kwocie 21.000 złr. w. a. Dla przedsiębiorstwa tego mającego na celu osuszenie gruntów, należałoby z uwagi na udzielony już zasiłek krajowy przyznać pożyczkę najwyżej czteroprocentową w wysokości 30% reszty kosztów budowy (21.000 złr. w. a.).

Roboty mogą być wykonane w przeciągu jednego roku.

4) *Regulacya i obwałowanie potoku Trześniówki* od połączenia z potokiem Żupawą do ujścia w Wisłę wraz z regulacją potoku Żupawy i Dąbrowy w powiecie Tarnobrzskim. Koszta tych robót wynoszą wedle projektu sporządzonego przez c. k. powiatowy urząd budowy wodnych w Dzikowie w r. 1865, 17.688 zł. 26 ct. w. a.

Potok z dopływami w długości 35 kilometrów dotyka 13 gmin a mianowicie: Zalesie, Trześń, Sokolniki, Sobów, Mokrzychów, Stale, Żupawę, Ocice, Chmielów, Dąbrowice, Wołę-gołego, Knapy, ze Smyklami i Durdy, tudzież 7 obszarów dworskich: Zalesie, Trześń, Sokolniki, Mokrzychów, Chmielów, Dąbrowicę i Wołę-gołego zalewając obszar 111 $\frac{1}{2}$ kilometrów kwadratowych.

Przedsiębiorstwo to mające na celu obok osuszenia ochronę gruntów przed wylewami, może być subwencyonowane z funduszu krajowego zasiłkiem wynoszącym 30% preliminowanych kosztów i da się przeprowadzić w jednym roku.

5) *Regulacya i obwałowanie potoku Łęg* od stawu w Jamnicy do ujścia do Wisły w powiecie Tarnobrzskim. Koszta tej regulacji wynoszą według operatu wspomnianego c. k. rządu budowniczego w Dzikowie z r. 1865, 86.778 złr. 27 ct. w. a.

Wedle relacji Wydziału powiatowego potok Łęg przepływa powiat Tarnobrzski na długości 26 $\frac{1}{2}$ kilometrów i dotyka gminy: Dąbrowę ad Wrzawy, Zalesie gorzyckie, Gorzyce, Orliśka ad Sokolniki, Pogoń ad Zaleszany, Zabrze ad Grębów, Jamnicę i Krawce, tudzież obszary dworskie: Wrzawy, Gorzyce, Grębów i Krawce, zalewając obszar 56 kwadratowych kilometrów. Wymiar zasiłku krajowego należałoby zastosować, jak przy Trześniówce, do §. 4 p. 2 a. państwowej ustawy melioracyjnej, roboty zaś rozłożyć na dwa lata.

Projekty rządowe tak Trześniówki, jak i Łęgu należałoby jeszcze z uwagi na zmiany, jakie zajęły w biegu i łożysku w 20 blisko latach od czasu wypracowania projektów, poddać rewizji, co też znajduje wyraz w odnośnych projektach do ustaw krajowych.

6) *Osuszenie bagien koło Rudnika i Nisku* w powiecie Niskim. W melioracji tej interesowane są wedle projektu sporządzonego przez inżyniera kultury c. k. galic. Towarzystwa, p. Emila Skowronskiego następne gminy katastralne: Chyły, Swoły, Moskałe, Warchoły, Podwołina, Nowosielec, Kończyce, Zalesie, Jezów, Łętownia, Tarnogóra, Kopki, Rudnik, Stróża i Przędziel. Koszta kanałów osuszających wynoszą:

a) pogłębienie i korekcyja potoku Piorunka na długości 17.939 metrów	18.238 zł. 74 ct.
b) przekopanie kanału Jelna na długości 2.508 metrów	4.240 " 15 "
c) Przekopanie kanału Stróża na długości 2.670 metrów	20.488 " 90 "
d) Przekopanie kanału Zalesie długości 4.755 metrów	5.630 " 54 "
e) Przekopanie kanału Jezów długości 9.585 metrów	31.504 " 89 "

ogółem 80.103 zł. 22 ct.

Przy subwencyonowaniu tego przedsiębiorstwa z funduszu krajowego należałoby zastosować p. 2. b. §u 4go ustawy melioracyjnej, wymagający zasiłku krajowego w wysokości najmniej 20% preliminowanej potrzeby, roboty zaś rozłożyć na dwa lata.

Celem zapewnienia subwencji z państwowego funduszu melioracyjnego dla powyższych sześciu przedsiębiorstw, których celem jest wykonanie melioracyj w okolicach najsrożej dotkniętych tegoroczną katastrofą powodziową, przedkłada Wydział krajowy niniejszem sprawozdaniem odnośne projekty do ustaw krajowych.

Oprócz projektów rzeczonych przedsiębiorstw miał Wydział krajowy do dyspozycji wygotowane już plany i kostorysy regulacji Dunajca od Czehowa do Zgłobie, której koszt obliczono w przybliżeniu na 483.539 zł. w. a. tudzież regulacji Pełtwi od Barszczowic do ujścia Jaryczówki, nie przedkłada jednakże projektów do ustaw dla tych przedsiębiorstw, gdyż Dunajec na wzmiankowanej przestrzeni jest rzeką splawną, której objęcia pod pieczę rządową należy oczekiwać, regulacja zaś Pełtwi na krótkiej tylko przestrzeni wyrwanej z całości nie byłaby wskazaną.

W stadium przygotowania znajdują się jeszcze w biurze melioracyjnem projekty: 1) dla regulacji dopływów Brnia starego w powiecie Mieleckim, 2) dla osuszenia około 3.000 morgów gruntów nad potokiem Mrowłą w powiecie Rzeszowskim, 3) dla regulacji rzeki Wisłoka w powiatach: Brzozowskim, Krośnieńskim i Sanockim od Iskrzynie do Beska, 4) wreszcie dla regulacji rzeki Gniłej Lipy od mostu w Rudzie do Przemyślan w powiecie Rohatyńskim i Przemyślańskim. Co do pierwszych dwóch przedsiębiorstw będzie miał zaszczyt Wydział krajowy przedstawić odnośne wnioski Wysokiemu Sejmowi w roku przyszłym, regulacja zaś Wisłoka i Gniłej Lipy, jako należąca do drugiej kategorii robót melioracyjnych, objętą będzie wnioskami, jakie będą przedłożone w sprawie akcji pomocniczej.

Z proponowanej na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych kwoty 100.000 zł. w. a. przypadłoby w myśl wspomnianych sześciu ustaw krajowych do asygnowania w r. 1885.

1. Na regulację Kisieliny 30% kosztów okrągło	9.317 zł.
2. Na regulację nowego Brnia 30% z $\frac{1}{7}$ kosztów	18.235 „
3. Dla spółki Mieleckiej 4% pożyczka w wysokości 30% reszty kosztów	6.300 „
4. Na regulację Trześniówki 30% kosztów	5.306 „
5. Na regulację Łęgu 30% $\frac{1}{2}$ kosztów	13.017 „
6. Na osuszenie bagien Niskich 20% z $\frac{1}{2}$ kosztów	8.010 „
Ogółem	<u>60.185 zł.</u>

Jakkolwiek kwota powyższa nie wyczerpie w zupełności wstawionych w preliminarz funduszu krajowego na r. 1885, 100.000 zł. w. a. mimo to Wydział krajowy w przekonaniu, że w roku przyszłym na podstawie planów przygotowanych przez biuro melioracyjne, przedłoży dalsze wnioski co do przedsiębiorstw, które jeszcze będą mogły korzystać z tej kwoty, uprasza o uchwalenie dotacji na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych w powyższej wysokości, za czem przemawiają jeszcze następujące względy:

Sprawa melioracji i regulacji rzek weszła wprawdzie z ogłoszeniem państwowej ustawy melioracyjnej na nowe tory, a Wydział krajowy spodziewa się także pomyślnego rozwiązania kwestyi regulacji rzek zaliczonych powyżej do drugiej kategorii w drodze ustawodawstwa państwowego, jednakże, zanim przyjdzie do rozpoczęcia systematycznych robót koło regulacji na szersze rozmiary, należałoby nagłym robotom ochronnym przyjść w pomoc stósownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6 października 1882 powziętej z powodu wniosków posłów pp. Leona Chrzanowskiego i Jana hr. Stadnickiego co do przyczyniania się ze strony kraju datkiem 33%-wym na regulację rzek za splawne nieuznanych. Wskutek tej uchwały oświadczyło też Wysokie Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 20. marca 1884 l. 966 gotowość rozciągnięcia współudziału funduszu budowli wodnych, na przeprowadzenie całkowitej regulacji rzeczonych przestrzeni rzek i ustalenia w zasadzie miary tego współudziału na 33 do 40% kosztów budowy z tem zastrzeżeniem, że odpowiednie środki przez Radę państwa uchwalone zostaną.

Oprócz tego nie można także pominąć w roku przyszłym tych nagłych budowli wodnych, szczególnie ubezpieczeń brzegów i naprawy wałów, jakie w różnych okolicach kraju wskutek tegorocznej powodzi okazały się niezbędnymi do przeprowadzenia dla ratowania nadbrzeżnych gruntów od dalszego podmulania i obrywania, lub też zabezpieczenia większych obszarów od powodzi z przyszłą wiosną.

Dla tego też pożądanem byłoby upoważnienie Wydziału krajowego do użycia wyjątkowo w r. 1885 przynajmniej pewnej kwoty z dotacyi melioracyjnej na roboty powyżej wskazane.

Na podstawie powyższego wyводу Wydział krajowy ma zaszczyt przedstawić następujące wnioski :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Sejm przyzwala na popieranie krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ust. państwowej z dnia 30 czerwca 1884. Dz. u. p. N. 116. dotacją na r. 1885 w kwocie 100.000 zł. w. a.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zorganizować obserwację stanów wody na rzekach potrzebujących regulacji oraz opadów atmosferycznych w ich dorzeczach i upoważnia Wydział krajowy do pokrycia kosztów założenia i utrzymania stacyj wodoskazowych i ombrometrycznych z dotacyi melioracyjnej.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do subwencyonowania z dotacyi melioracyjnej wyjątkowo w r. 1885. także takich przedsiębiorstw melioracyjnych donioślejszego znaczenia, których przeprowadzenie nie zostało zapewnionem w drodze ustawodawstwa krajowego, a może być w ciągu tego roku rozpoczętem, oraz takich budowli wodnych, których wykonanie dla odwrócenia niebezpieczeństwa grożącego utratą ziemi lub powodzią ukaże się koniecznem.

IV. Sejm uchwala dołączone projekty ustaw dotyczących :

- 1) regulacji potoku Kisieliny ;
- 2) regulacji rzeki Nowego Brnia ;
- 3) regulacji odpływów wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską ;
- 4) regulacji potoku Trześniówki ;
- 5) regulacji potoku Łęg ;
- 6) osuszenia bagien Rudnicko Niskich.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie 26. Września 1884.

Marszałek krajowy :

Z y b l i k i e w i c z .

Sprawozdawca :

W e r e s z c z y ń s k i

Członek Wydziału krajowego.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Alegat 1. do LW. 40.734/84.

Wykaz

rzék niespławnych potrzebujących regulacyi, sporządzony na podstawie sprawozdań Wydziałów powiatowych przedłożonych w skutek okólnika Wydziału krajowego z dnia 3. Czerwca 1884 do L. 27.741.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Krakowskim	<i>Białucha Dłubnia i Rudawa</i>	Wymaga najprzód regulacyi, długość 11 $\frac{1}{4}$ kilometra. Obszar gruntów zalewanych wynosi 1.500 morg.
Chrzanowskim		Nie ma relacyi.
Białskim	<i>Soła i dopływy</i>	Nie ma specjalnej relacyi.
Żywieckim	<i>Soła Koszarawa</i>	Od źródeł do Międzybrodzia na dług. 28 kilom. Dopływ Soły (są plany sporządzone przez c. k. Rząd) na dług. około 10 kilom. Obszar zalewany = kilka tysięcy hektarów.
Wadowickim	<i>Skawa Wieprzówka Jaszczurówka potoki { Rzyki Cedron Kleczkówka Palczka</i>	Nie ma specjalnej relacyi.
Myślenickim	<i>Raba Skawa Krzczonówka Skawinka Bystrzanka</i>	Nie ma specjalnej relacyi.
Wielickim	<i>Raba</i>	Na długości (w obrębie powiatu) 17.5 kilom. Obszar zalewu 1 $\frac{1}{2}$ kilom. szerokości.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Wielickim	<i>Skawinka</i> <i>Krzyworzeka</i> <i>Stradomka</i>	Na długości (w obrębie powiatu) 7·5 kilom. Obszar zalewu przeciętnie = 300—500 metr. szerokości. Uwaga. Należy wprzód Wisłę uregulować a następnie przystąpić do Skawinki. Na długości 24 kilom. miejscami rozlewa się na szerokość 350 mtr. (Miejscami zwana Sreniawą), długość (w obrębie powiatu) 10 kilom.
Nowotarskim	<i>Biały Dunajec</i> <i>Czarny Dunajec</i> <i>oraz dopływy:</i> <i>Czarny Potok</i> <i>Rogoźnik</i> <i>Piekielnicki potok</i> <i>Lepietnica i potok</i> <i>we wsi Ochotnica.</i>	Od wsi Poronina nie wyrządza szkód znacznych. Potrzebują regulacji.
Limanowskim	<i>Łososina</i> <i>Potok Stopnicki</i> <i>Słomka</i> <i>Stradomka</i>	Począwszy od Dobry do granicy powiatu. Dopływ Łososiny. Począwszy od Siekierzyny do granicy powiatu. Począwszy od Przenoszy do granicy powiatu.
Bocheńskim	<i>Wisła</i> <i>Raba</i> <i>Stradomka</i> <i>Drwinka</i> <i>Strumień</i> <i>Grobka</i> <i>Libichówka</i> <i>Polanka</i> <i>Tarnawka</i> <i>Potok Królowski</i>	Ze względu na potrzebę naprawy wałów. Naprawa wałów w dolnej części, oraz obwałowania i regulacja w górnej części na długości 38 kłtr. Obszar zalewany = 1.800 morg., 20 morg. rocznie zasypanych szutrem. Dopływ Raby, uregulowanie i obwałowanie na długości 2 kilom. Obszar zalewany = 600 morg. Dopływ Wisły, regulacja na długości 15 kilom. Obszar zalewany przeszło 1.000 morgów. Dopływ Wisły wypływający z lasów Niepołomskich. Dopływ Wisły, obszar zalewany 300 morg. Dopływ Stradomki, dług. 1¼ mili. Obszar zalewany 200 morg. Dopływ Stradomki, dług. 1¼ mili. Obszar zalewany 300 morg. Dopływ Stradomki, dług. 6 kilom. Obszar zalewany 300 morg. Dopływ Raby, dług. 4 kilometr. Obszar zalewany 200 morg.
Sądeckim		Nie ma relacji.
Brzeskim	<i>Uswicza</i>	(Bieg górny), kosztą przybliżone 80.000 zł. Obszar zalewowy 1.330 morgów.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Brzeskim	<i>Uszwica</i>	(Bieg dolny), koszta 18.000 zł. Obszar zalewowy 7.292 morg. Roboty obejmują uzupełnienie już istniejącej regulacyi i obwałowania.
	<i>Uszewka</i>	Dopływ Uszwicy koszta 10.000 zł. Obszar zalewowy 6.007 morgów.
	<i>Borówka</i>	Dopływ Uszwicy koszta 3.000 zł. Obszar zalewu 5.452 morgów.
	<i>Kisielina</i>	Dopływ Dunajca, koszta 24.000 zł. Obszar zalewu 6.418 morgów.
	<i>Błonica-Doły albo Olszówka</i>	Dopływ Wisły, koszta 50.000 zł. Obszar zalewu 5 434 morgów.
	<i>Paleśnica</i>	(Bieg górny i dolny) potok wpadający do Dunajca koszta 2.000 zł. Obszar zalewu 801 morgów.
	<i>Brzozówka</i>	Dopływ Dunajca, koszta 2.000 zł. Obszar zalewu 480 morgów.
	<i>Więchówka</i>	Dopływ Dunajca, koszta 7.300 zł. Obszar zalewu 229 morgów.
	<i>Porąbka</i>	Dopływ Uszwicy, koszta 5.000 zł. Obszar zalewu 41 morgów.
	<i>Pokrzywka</i>	Dopływ Kościeliny, koszta 7.000 zł. Obszar zalewu 129 morgów.
	<i>Łętownia</i>	Dopływ Uszewki, koszta 2.600 zł. Obszar zalewu 310 morgów.
	<i>Gróbka</i>	Dopływ Wisły, koszta 3.000 zł. Obszar zalewu 2.362 morgów.
	<i>Wojakówka</i>	Dopływ Białki, koszta 600 zł. Obszar zalewu 42 morgów.
	<i>Białka</i>	Dopływ Łososiny, koszta 1.000 zł. Obszar zalewu 80 morgów.
	<i>Milówka</i>	Potok górski, koszta 2.500 zł. Obszar zalewu 160 morgów.
	<i>Zelina I.</i>	Potok górski, koszta 700 zł. Obszar zalewu 20 morgów.
<i>Zelina II.</i>	Potok górski, koszta 1.200 zł.	
<i>Korytnica</i>	Dopływ Uszewki, koszta 4.000 zł. Obszar zalewu 620 morgów.	
<i>Strzelecki Potok</i>	Dopływ Grobki koszta 1.200 zł. Obszar zalewu 90 morgów.	
<i>Tworkowski potok</i>	Koszta 2.500 zł. Obszar zalewu 108 morgów.	
Grybowski		Nie ma relacyi.
Tarnowskim	<i>Biała</i>	Na długości 33 kilom.
	<i>Szwedka</i>	" " 12 "
	<i>Jabłoniec i</i>	" " 11 "
	<i>Zaczarnianka</i> <i>Wontok</i>	" " 17 "

Razem w powiecie Brzeskim, regulacye na długości 183 kilometrów kosztem 247.600 zł. dla obszaru zalewowego 37.530 morgów.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Dąbrowskim	<i>Żabnica i Nowy Brzeń z dopływami: Oleśnica, Brnik, Nieczajka, Upust, Jamnica i Żgórska</i> <i>Dzikie wody</i>	Długość Żabnicy i Nowego Brnia wynosi około 43 km. Koszta według dawnych projektów wynoszą około 425.000 zł. Między Dunajcem, Wisłą i Żabnicą w części już uregulowane.
Gorlickim	<i>Ropa</i> <i>Sękówka</i> <i>Moszczanka</i> <i>Zdyńka</i> <i>Sietnica</i> <i>Rzepianka</i> <i>Libuszanka</i>	Na długości około 60 kilom. Obszar zalewu około 2.000 hektarów. Potok, na długości 12 kilom. Obszar zalewu 360 hekt. Strużyk, na długości 18 kilom. Obszar zalewu 600 hekt. Potok, na długości 7 kilom. Obszar zalewu 250 hekt. " " " 20 " " " 400 " " " " 15 " " " 300 " " " " 18 " " " 150 "
Jasielskim	<i>Ropa</i> <i>Jasiółka</i> <i>Wisłoka</i> <i>Wisłok</i> <i>Lubla</i> <i>Olszynka</i>	Na długości 16 kilom. " " 12 " " " " 24 " do 26 kilom. " " 18 " " Potok, na długości 6 kilom. Obszar zalewu 2□ kilom. Potok na długości 20 kilom. Obszar zalewu 8□ kilom.
Pilzneńskim	<i>Wisłoka</i> <i>Czarna</i> <i>potoki</i> } <i>Chotowski</i> } <i>Gorzejowski</i> } <i>Januszkowski</i> } <i>Demboszyński</i>	Na długości 26 kilom.
Ropczyckim	<i>Wielopolka</i> <i>Ocieczanka</i> <i>Grabinka</i> <i>i Ostra</i>	Dopływ Wisłoki na długości 50 kilom. Obszar zalewu zwykłego 1.200 morgów. Dopływy Wisłoki, oraz dopływy Wielopolki.
Mieleckim	<i>Rzeczka zwana Rów</i>	Od Rzysk z Babulówką, wpadająca do Wisły pod Baranowem, długości 37 kilom., z dopływem od Tuszowa 5 kilom. Koszt regulacji do 65.000 zł.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Mieleckim	<p><i>Rzeczka zw. Zimny bród</i> <i>Strumień od Kiel-</i> <i>kowa</i> <i>Rzeczka od Wylowa</i></p> <p><i>Dopływy nowego</i> <i>Brnia</i></p> <p><i>Dopływy starego</i> <i>Brnia</i> <i>Wały Wisłoki</i> <i>Regulacya odpływu</i> <i>wód</i></p>	<p>Długości około 30 kilom. Koszt regulacyi 35.000 zł. Do nowego kanału Wiśni, długości 9 kilom. Koszt 3.000 zł.</p> <p>Wpadająca do Wisłoki długości około 8 kilom. Koszt regulacyi 4.000 zł.</p> <p>Długość razem około 35 kilom. oraz część nowego Brnia w powiecie Mieleckim długości około 6 kilom. Koszt uregulowania przypuszcza się na kwotę 60.000 zł.</p> <p>Istniejąca spółka wodna od 1875 r.</p> <p>Uzupełnienie kosztem 38.000 zł.</p> <p>Między drogą krajową i Wisłoką roboty ocenione na 35.000 zł.</p>
Kolbuszowskim	<i>Nil albo Łęg</i>	Na długości 4 $\frac{1}{4}$ mili. Obszar zalewu 1.100 morgów.
Tarnobrzesckim	<p><i>Trześniowska rzeka</i></p> <p><i>Łęg</i></p>	<p>Na długości 37 kilom. wpada do rzeki Łęg, dopływy tej rzeczki wynoszą 35 kilom. Obszar zalewu 111$\frac{1}{2}$ □ kilom.</p> <p>Na długości 26$\frac{1}{2}$ kilom. dopływy 31 kilom. Obszar zalewu wynosi 56 □ kilom.</p> <p>Według dawnych kosztorysów c. k. Rządu obliczam regulację i obwałowanie Łęgu na około 87.000 zł. Trześnię zaś na około 18.000 zł.</p>
Niskim	<p><i>Potok Jeżowski</i> <i>z dopływami:</i> <i>Rzeka Łęg</i> <i>Rzeka Głęboka</i> <i>Rzeka Tanew</i></p>	<p>Na długości 35 kilom. Obszar zalewu 5.000 hekt.</p> <p>" " 17 " " 1.500 "</p> <p>" " 15 " " 1.000 "</p> <p>" " 10 " " 500 "</p>
Krośnieńskim		Nie ma relacyi.
Brzozowskim		Nie ma relacyi.
Rzeszowskim	<p><i>Wisłok</i> <i>Mrowla czyli Czarna</i></p> <p><i>Gwoźnica</i> <i>Ryjak dalej Strug</i></p>	Na długości 56 kilom. Obszar zabagniony około 3.000 morgów, zdjęcia wykonane przez biuro melioracyjne, wykonanie planów rozpoczęto.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Łańcuckim	<i>Wisłok</i> <i>Wisłok stary</i> <i>Trzebośnica</i> <i>Mleczka oraz inne</i> <i>dopływy Wisłoka.</i>	Na długości 53 kilom. Obszar zalewu 4.500 morgów. Na długości 29 kilom. Na długości 22 kilom. Na długości 87 kilom., dopływy 127 kilom. Obszar zalewu 8.700 morgów.
Jarosławskim	<i>Lubienia</i> <i>Wyczawa</i> <i>Olchowiec, Wyrwa</i> <i>Rada</i> <i>Łęg</i> <i>Wisznia</i> <i>Szkło</i> <i>Mleczka</i> <i>Rzeczka bez nazwy</i>	Dopływ Sanu. Dopływ Sanu, długości 8 kilom. Obszar zalewu 1.560 morgów. Długości 6 ¹ / ₄ kilometra. Obszar zalewu 450 morgów. Długości 3 kilometry. Długości około 40 kilom. Na długości 18 kilom. Na długości 30 kilom. Zabagnia 1.500 morgów długości 16 kilom.
Sanockim	<i>Sanoczek</i> <i>Oslawica</i> <i>Płowce</i> <i>Tyrawka</i> <i>Wisłok</i> <i>Pielnica</i> <i>Murwana</i>	Długości 12.5 kilom. Obszar zalewu 146 hekt. kosztą 22.880 zł. Długości 5 kilom. Obszar zalewu 98 hekt. kosztą 11.220 zł. Długości 3 kilom. Obszar zalewu 80 hekt. kosztą 6.157 zł. Długości 9 kilom. Obszar zalewu 124 hekt. kosztą 4.430 zł. należące do dorzecza Sanu ; Długości 10 kilom. Obszar zalewu 1.263 hekt. kosztą 30.000 zł. Długości 12 kilom. Obszar zalewu 1.138 hekt. kosztą 24.360 zł. Długość 7 kilom. Obszar zalewu 220 hekt. kosztą 19.316 zł. należące do dorzecza Wisłoka. Razem obszar zalewu 3.069 hekt. Koszta regulacyi 118.363 zł.
Liskim		Nie ma relacyi.
Dobromilskim		Nie ma relacyi.
Przemyskim		Nie ma relacyi.

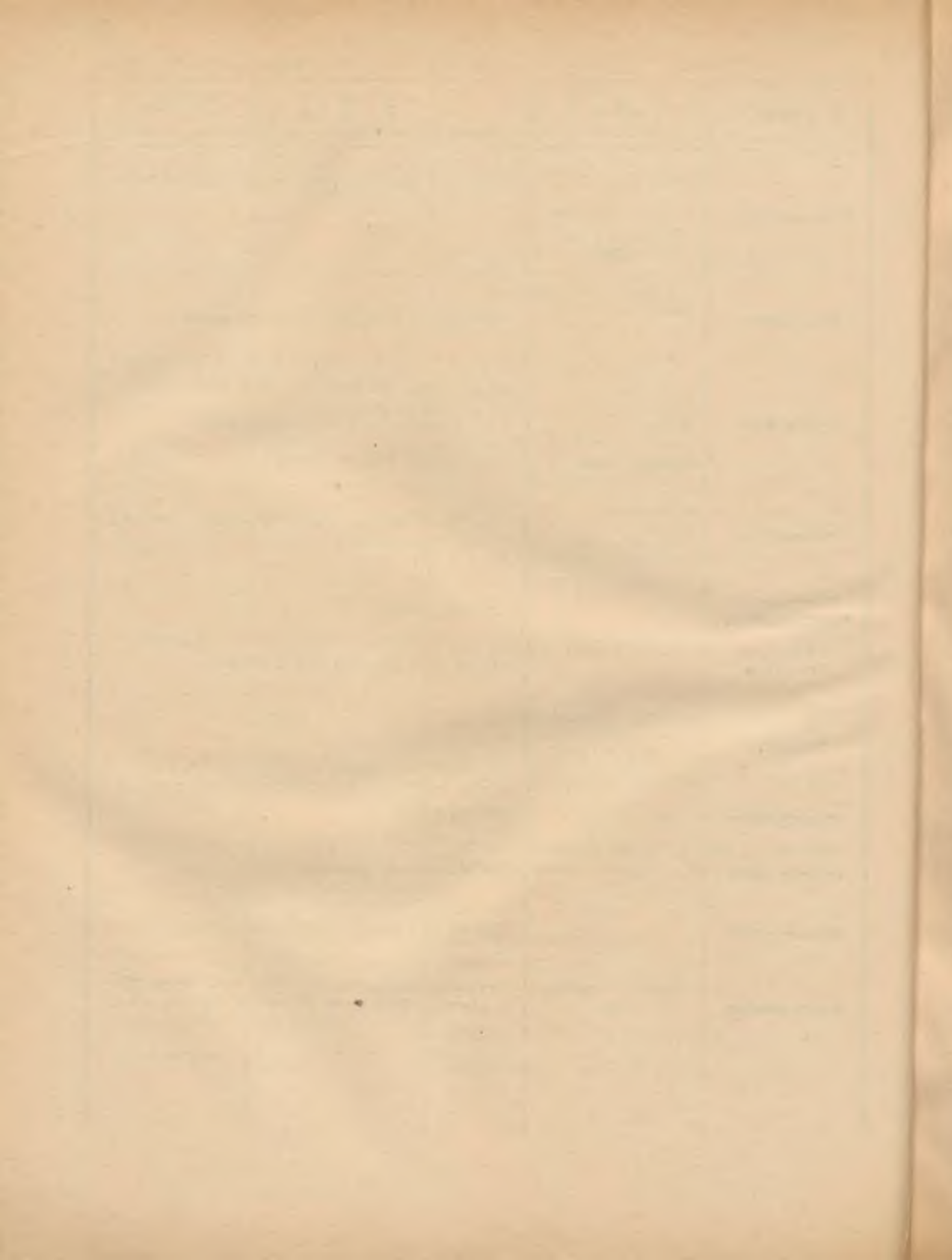
W powiecie	r z e k i	U w a g i																
Cieszanowskim	<i>Lubaczówka</i>																	
Mościskim	<i>Wisznia z dopływami: Sieczna, Słotwina, Rakowa i inne. Sieczna Słotwina Rakowa potoki: w Dołhomosciskach w Bortiatynie w Chorosznicy w Arłamowskiej woli i t. d.</i>	<p>Długość wynosi około 6 mil. Obrywa brzegi i zamula około 200 morgów rocznie.</p> <p>Na długości 2 mil zamula rocznie około 100 morgów.</p> <p>Na długości 1 mili.</p> <table data-bbox="704 579 934 705"> <tr><td>"</td><td>"</td><td>1</td><td>"</td></tr> <tr><td>"</td><td>"</td><td>1</td><td>"</td></tr> <tr><td>"</td><td>"</td><td>1</td><td>"</td></tr> <tr><td>"</td><td>"</td><td>1</td><td>"</td></tr> </table>	"	"	1	"	"	"	1	"	"	"	1	"	"	"	1	"
"	"	1	"															
"	"	1	"															
"	"	1	"															
"	"	1	"															
Jaworowskim		Nie ma relacji.																
Gródeckim		Nie ma relacji.																
Lwowskim	<i>Pełtew Kanał sztuczny Marunka Kabanówka Białka Dalej dopływy Dniestru: Zubrza Szczerczyk z potokiem Stawczanką.</i>	<p>Na długości 26 kilometrów. Obszar interesowany = 10.000 morg.</p> <p>Wykopany staraniem ś. p. namiestnika Gołuchowskiego. Na długości 27 kilom. Obszar interesowany = 10.000 morg. — Kanał ten pozbawiony jest wszelkiej konserwacji.</p> <p>Mniejsze rzeczki w kierunku do Pełtwi.</p> <p>Długości 24 kilom.</p>																
Storomiejskim	<i>Dniestr i Strwiąż Turzanka Leninka Jabłonka</i>	<p>w połączeniu z <i>Topolniczką</i>.</p> <p>dopływy Dniestru.</p>																

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Turczańskim	<i>Dniestr</i> <i>San</i> <i>Stryj</i> <i>dopływy :</i> <i>Ilniczek</i> <i>Zosiniec</i> <i>Turka</i> <i>Jabłonka i.t.d.</i>	} Początki tych rzek nie potrzebują wcale regulacji. Ma dłuższy bieg w powiecie.
Rudeńskim	<i>Dniestr</i> <i>Strwiąż i</i> <i>Błóżewka</i>	
Samborskim	<i>Dniestr</i> <i>Strwiąż</i> <i>Bystrzyca</i> <i>Błóżewka</i>	Na długości 43·6 kilom. Zalewa 12.419 morg. Na długości 55·6 kilom. Obszar zalewu = 6.031 morgów. Na długości 38 kilom. Obszar zalewu = 3.882 morgów. Na długości 25·5 kilom. Obszar zalewu = 3.829 morgów. Razem długości regulacji rzek 162·7 kilom. Obszar zalewu = 26.161 morg.
Drohobyckim		Nie ma relacji.
Stryjskim	<i>Stynawka</i> <i>Kłodnica</i> <i>Zyżawa</i> <i>Swica</i> <i>Sukiel</i> <i>Bereznica</i>	Długości 3 kilom. Obszar zalewu 293 morg. Długości 16 kilom. Obszar zalewu 2.410 morg. Z obszarem zalewu = 200 morg. Długości 8 kilom. } Obszar wylewu = 496 morgów. 3 " " } Długości 2 kilom. Obszar zalewu = 260 morgów.
Żydaozowskim	<i>Dniestr</i> <i>Stryj</i> <i>Swica</i> <i>Sukiel</i> <i>Bereznica</i> <i>Lubeczka</i> <i>Krechówka</i>	Na długości 40 kilom. Zalewa 7.200 hekt. Na długości około 36 kilom. Zalewa 1.820 hekt. " " " 30 " } " " " 4 " } " 1.660 " " " " 20 " " " " 25 " " " " 18 "
Bobrackim		Nie ma relacji.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Dolińskim	<i>Łomnica</i> <i>Świca</i> <i>Sukiel</i> <i>Czczewa</i> dalej potoki: <i>Śiwka</i> <i>Turzanka</i>	Niebezpieczeństwo w skutek młynówki; potrzebuje regulacyi na długości 3 kilom. Na długości około 37 kilom. " " " 9 " " " " 10 " Długości 21 kilom. " 17 " Najbardziej potrzebne roboty pod Perehińskiem ocenione są na 18.000 zł.
Kałujskim	<i>Bolechówka</i> <i>Śiwka</i>	Na długości 26 kilom. " 22 kilom. Koszta uregulowania obliczają na 8.000 zł.
Stanisławowskim	<i>Bystrzyca Nadwórniańska</i> <i>Bystrzyca Sołotwińska</i> <i>Łomnica</i> <i>Worona</i> <i>Śiwka</i> <i>Lipa Gniła</i> <i>Łukwa</i> <i>Łukwica</i>	Na długości 46½ kilometrów. Obszar zalewany = 969 morgów. Na długości 14 kilom. Obszar zalewany 359 morg. Na długości 11 kilom. Obszar zalewany 84 morg. Na długości 3·8 kilom. " 4·9 " " 9 " " 21 " " 15 " Najważniejsze są 2 Bystrzyce i Łomnica.
Tłumackim		Nie ma relacyi.
Bohorodczańskim	<i>Bystrzyca Sołotwińska</i> <i>Bystrzyca Nadwórniańska</i> <i>Sadzawka, potok</i>	Potrzebuje regulacyi na długości 46 kilom. Potrzebuje regulacyi na długości 8 kilom.
Nadwórniańskim	<i>Bystrzyca Nadwórniańska</i> <i>Pрут</i> <i>Strymba</i> } potoki <i>Worona</i> }	Na długości 28 kilom.; odwrócenie grożącej katastrofy przzerwania się tej rzeki do potoku Strymby, podane 20. Lipca b. r. L. 643. Nie wyrządza znacznych szkód.
Kołomyjskim		Nie ma relacyi.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Horodeńskim	<i>Dniestr i rzeczka Czerniawa</i>	Nie są szkodliwe w tym powiecie.
Kossowskim		Nie okazuje się według zdania Wydziału powiatowego potrzeba regulacji, ani też zawiązywania spółek wodnych (Czeremosz).
Śniatyńskim		Nie ma potrzebnej relacji.
Rawskim	<i>Sołokija Rata</i>	Na długości 45 kilom. Na długości 18 kilom. regulacja potrzebna dla osuszenia bagnistych obszarów.
Żółkiewskim		Nie ma potrzebnej relacji.
Sokalskim	<i>Sołokija</i>	Sprawozdanie oddziału Towarzystwa gospod. Bełzko-sokalskiego.
Kamioneckim	<i>Styr Pełtew Bug</i>	Na długości 2 mil nie przedstawia na razie potrzeby regulacji. Nie potrzebuje też na razie regulacji. Długość koryta = 42.280 sążni t. j. około 10 $\frac{1}{2}$ mili. Obszar gruntów objętych ramionami rzeki = 1.272 morgów. Regulacja potrzebną jest na długości 11.730 sążni. Osuszenie bagien pod Niemiłowem 5.000 morgów.
Brodzkim		Nie ma potrzebnej relacji.
Złoczowskim	<i>Pokrowa Strypa</i>	Długości 2 mile 160°, zalewa 7.102 morgów. Długości 2 mile 800°, zalewa 2.613 morgów.

W powiecie	r z e k i	U w a g i
Przemysłańskim	<i>Gniła Lipa</i> <i>Peltew z dopływami:</i> <i>Gologórka i Doli-</i> <i>bówka</i>	Zdjęcia wykonane przez biuro melioracyjne, plany jeszcze nie wyrobione.
Rohatyńskim	<i>Gniła Lipa</i> <i>Świerz</i>	Szczegółowe sprawozdanie ma być potem.
Podhajeckim	<i>Złota Lipa</i> <i>Strypa</i> <i>Koropiec</i> <i>Dryszczów, potok</i> <i>Indynka, potok</i>	Długość około 20 kilometr., zalew 2.000 morgów. Długość około 40 kilom. Jest w znaczniejszej części uregulowaną. Zatapia około 1000 morgów gruntu.
Brzeżańskim	<i>Złota Lipa</i> <i>Strypa</i> <i>Cenionka, potok</i> <i>Narajówka, potok</i>	Według zdania inżyniera miejscowego, regulacya nie jest konieczną.
Tarnopolskim Trembowalskim		Nie ma relacyi.
Zbaraskim		Nie ma rzek potrzebujących regulacyi.
Skałackim	<i>Zbrucz graniczna</i> <i>rzeka</i> <i>Samiec i Gniła</i> <i>potoki</i>	Nie potrzebują regulacyi.
Husiatyńskim		Nie ma relacyi.
Czortkowskim		Nie ma potrzeby regulacyi.
Zaleszczyckim		Nie ma rzek potrzebujących regulacyi.
Borszczowskim	<i>Zbrucz, graniczna</i> <i>rzeka</i>	Wyrządza znaczne szkody. Inne rzeki <i>Seret, Nie-</i> <i>zława i Cyganka</i> nie wyrządzają żadnych szkód.

Alegat 2 do LW: 40.734/84.

Projekt.

Ustawa

z dnia ..... dotycząca regulacji
potoku Kisieliny.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicji i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§ 1.

Regulacya potoku Kisieliny na przestrzeni od Woli radłowskiej aż do ujścia do Dunajca w Wietrzychowicach wraz z uregulowaniem i sprowadzeniem potoku Olszówki do Kisieliny w Miechowicach małych, mająca się wykonać w r. 1885. przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45 krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 dz. ust. i rozp. krajowych Nr. 38, uznana zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału powiatowego w Brzesku z r. 1880 preliniujący koszta na 31.058 zł. 43 ct. w. a.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacji mają się przyczynić:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent preliniuowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2 i §. 4. p. 2 a). ustawy z d. 30. Czerwca 1884 dz. u. p. Nr. 116, takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów.

c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć w drodze administracyjnej resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da uskutecznić, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §.3 pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzi będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Alegat 3. do LW: 40.734/84.

Projekt

Ustawa

z dnia ..... dotycząca regulacji
rzeki Nowego Brnia.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacya rzeki Nowego Brnia na przestrzeni od granicy powiatu Tarnowskiego do ujścia do Wisły wraz z potokami: Rybnica, Lubaskirów, Zgórsko, Jamnica, Upust, Nieczajka, Smęgorzowa, Brnik, Oleśnica i Wielopole do tej rzeki wpadającymi, mająca się wykonać w siedmiu latach od r. 1885 do r. 1891 przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45 krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 dz. ust. i rozp. kraj. N. 38 uznana zostaje za przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt rządowy z r. 1875 preliminujący koszta budowy na 425.481 zł. wal. austr. upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacyi mają się przyczynić:

- a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent preliminowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. p. 2 i §. 4 p. 2. a ustawy z dnia 30. Czerwca 1883 dz. u. p. Nr. 116, takimiż bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów.

c) wreszcie właściciele tych gruntów i z zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć w drodze administracyjnej resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z d. 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da skutecznie według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Zasilki krajowe i rządowe podobnie jak i prestacye uczestników spółki, uiszczane być mają w czasie budowy w równych siedmiu ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu, służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się nłożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministertwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Alegat 4. do LW. 40.734/84.

Projekt

Ustawa

z dnia ..... dotycząca udzielenia pożyczki z funduszu krajowego spółce wodnej dla regulacji odpływu wód między Wisłoką a drogą kraj. Dębicko-Tarnobrzeską.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacja odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską ma być w r. 1885 przez zawiązaną w r. 1884. w tym celu spółkę wodną jako przedsiębiorstwo przez kraj subwencyonowane przeprowadzoną.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt zrewidowany w r. 1882 przez krajowe biuro melioracyjne, wedle którego koszta robót wynoszą 35.000 zł. w. a.

§. 3.

Dla poparcia tego przedsiębiorstwa, które już otrzymało bezzwrotny zasilek krajowy w kwocie 8.000 zł. w. a. i takież zasilek państwowy w kwocie 6.000 zł. w. a. przynaje się rzeczonyj spółce wodnej:

- a) z funduszu krajowego cztero-procentową pożyczkę w wysokości trzydziestu procent nie pokrytej reszty (21.000 zł.) preliminowanych kosztów, zwrotną w dziesięciu równych ratach rocznych, od 1. Stycznia 1887 począwszy;

b) z państwowego funduszu melioracyjnego pożyczkę cztero-procentową w takiejże wysokości, której warunki zwrotu określone będą w drodze administracyjnej.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3 pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzi będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Projekt

Ustawa

z dnia ..... dotycząca regulacji
potoku Trześniówki.

Za zgodą Sejmu krajowego Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam eo następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Trześniówki, na przestrzeni od połączenia z potokiem Żupawą aż do ujścia do Wisły, wraz z potrzebnem uregulowaniem potoków Żupawy i Dąbrowy w powiecie Tarnobrzeskim, mająca się wykonać w r. 1885 przez spółkę wodną, która winna się zawiązać w myśl §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 dz. u. i rozp. kraj. Nr. 38, uznana zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt rządowy z r. 1865. preliminarzujący koszta budowy na 17.688 zł. w. a.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do ewentualnego poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem, w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacyi mają się przyczynić:

- a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent preliminarzowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2 i § 4. p. 2. a. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884 dz. u. p. Nr. 116, takiznie bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;
- c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć w dro-

dze administracyjnej, resztą preliniowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też, o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da uskutecznić, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzi będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Projekt.

U s t a w a

z dnia ..... dotycząca regulacji
potoku Łęg.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lo-
domeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co
następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Łęg na przestrzeni od stawu w Jamnicy
do ujścia do Wisły, mająca się wykonać w dwóch latach 1885
i 1886 przez spółkę wodną, która winna się zawiązać w myśl
§. 45. krajowej ustawy wodnej z d. 14. Marca 1875 dz. u. i rozp.
kraj. Nr. 38., uznana zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyono-
wane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt
rządowy z r. 1865., preliniujący koszta robót na 86.778 zł. w.
a., upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia po-
trzebnych zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem
w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacyi mają się przyczynić:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości
trzydziestu procent preliniowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2
i §. 4. p. 2. a. ustawy z d 30. Czerwca 1884 dz. u. p. Nr. 116, takimże
bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów.

c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które
się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć
w drodze administracyjnej resztą preliniowanych kosztów bu-

dowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też, o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da uskuteczyć, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i rządowe, podobnie jak i prestacye uczestników Spółki, uiszczone być mają w czasie budowy w dwóch równych ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzi będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Projekt.

U s t a w a

z dnia ..... dotycząca osuszenia
bagien Rudnicko-Niskich.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Osuszenie bagien w gminach katastralnych: Chyły, Swóły, Moskale, Warchoły, Podwolina, Nowosielec, Kończyce, Zalesie, Jezów, Łętownia, Tarnogóra, Kopki, Rudnik, Stróża i Przędzel powiatu Niskiego, mające się wykonać w latach 1885 i 1886 przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 dz. u. i rozp. kraj. Nr. 38., uznane zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt komitetu gal. Towarzystwa gospodarskiego, preliminarz kosztów na 80.103 zł. w. a.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach obliczonej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do kosztów tej melioracyi przyczyniają się:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent preliminarzowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6 p. 2 i §. 4 p. 2 b. ustawy z dnia 30 Czerwca 1884 r. dz. u. p. Nr. 116 takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym, mającym się oznaczyć w drodze administracyjnej, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66 krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też, o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da skuteczniej, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i rządowe, podobnie jak i prestacje uczestników spółki, uiszczone być mają w czasie budowy w dwóch równych ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3 pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót melioracyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności w sprawie przemysłu krajowego.

Wysoki Sejmie!

I.

Dopiero w roku bieżącym mogło stać się zadość uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 16. Października 1882. w sprawie utworzenia „komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego“.

Po bezskutecznych całorocznych rokowaniach Wydziału krajowego z c. k. Rządem w przedmiocie utworzenia rzeczonej komisji, Wysoki Sejm ponowił uchwałę z 16. Października 1882. i na posiedzeniu z dnia 16. Października 1883. uchwalił co następuje:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby dołożył wszelkich starań, iżby według uchwały sejmowej z dnia 16. Października 1882. r. urządzić się mająca komisja krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego wraz ze statutem tej komisji uzyskała przyzwolenie Wysokiego c. k. Rządu i weszła w życie“.

Odpis powyższej uchwały przesłał Wydział krajowy odezwą z dnia 26. Października 1883. l. 51.561 do c. k. Prezydium Namiestnictwa z zapytaniem, co c. k. Rząd postanowił w skutek uchwały Sejmu krajowego z dnia 16. października 1882 r. dotyczącej się utworzenia komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

W odpowiedzi na tutejsze odezwy w tej sprawie z dnia 26. Czerwca 1883. l. 31.303 oraz z 26. Października 1883. l. 51.561 doniosło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 6. Grudnia 1883., że J.E. Pan Minister wyznań i oświecenia oznajmił reskryptem z dnia 29. Listopada l. 21.989, iż kwestya utworzenia „Krajowej komisji dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego w Galicyi“ będzie przedmiotem obrad na najbliższej sesji komisji centralnej dla spraw nauki przemysłowej.

Posiedzenie to komisji centralnej dla spraw szkolnictwa przemysłowego przyszło do skutku w dniu 25. Lutego 1884. r.

Na życzenie członków komisji powołany został jako rzeczoznawca członek Wydziału krajowego Dr. Józef Wereszczyński, który wyłuszczył zgromadzeniu genezę uchwały sejmowej z dnia 16. Października 1882. i motywował potrzebę stałej komisji krajowej, jako centralnego organu dla podjęcia systematycznej akcji na polu szkolnictwa przemysłowego i wszelkich środków podniesienia wykształcenia przemysłowego w kraju. Referent c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia, radca sekcyjny br. Dumreicher, przedłożył statut rzeczonej komisji krajowej, odbiegający jedynie w niektórych szczegółach od przedłożonego przez Wydział krajowy statutu. Obecni na posiedzeniu polscy członkowie komisji, pragnąc ułatwić wprowadzenie w życie ko-

misyi, zgodzili się na zmiany poczynione przez referenta c. k. Ministerstwa oświaty, co oświadczyli przez usta Dra Wereszczyńskiego, lecz pomimo poparcia referenta c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty, pomimo wyjaśnień czynionych przez członków polskich komisji centralnej, księcia Jerzego Czartoryskiego, JE. Włodzimierza hr. Dzieduszyckiego i Dra Ferdynanda Weigla, na wniosek hr. Attems-Petzensteina przeszła komisja centralna nad projektem referenta c. k. Ministerstwa oświecenia, utworzenia krajowej komisji dla spraw szkolnictwa przemysłowego w Galicyi, 13 głosami przeciw 11 do porządku dziennego.

Pod wrażeniem tego niepowodzenia, odbyło się posiedzenie kuratoryi dla spraw przemysłu domowego i drobnego w dniach 28. i 29. Marca 1884., na którym kuratorya uznała niemożliwość podejmowania jakichkolwiek dalej idących działań na polu organizacji szkolnictwa przemysłowego, i ograniczyć się musiała do załatwienia czynności naglących i niecierpiących zwłoki.

Alegat 1.

Odezwą z dnia 27. Kwietnia 1884. l. 3.514 J.E. pan Namiestnik doniósł nam, że reskryptem z dnia 12. Kwietnia 1884. l. 6.497 JEks. p. Minister wyznań i oświaty przyjął do wiadomości zamierzone przez Sejm krajowy utworzenie komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego. „W przypuszczeniu, że działalność tej instytucji nie naruszy w żadnym kierunku kompetencji komisji centralnej dla spraw nauki przemysłowej, ustanowionej Najwyższym postanowieniem Cesarskiem z dnia 20. Lipca 1881., oznajmił zarazem JEks. p. Minister wyznań i oświaty w porozumieniu z JEks. p. Ministrem handlu, że w wypadkach, w których osiągnięcie szczegółowych wyjaśnień o stosunkach tutejszego przemysłu okaże się pożądanem, odnosić się będzie z odpowiedniami zapytaniami za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa do pomienionej komisji, względnie do p. Marszałka krajowego, jako jej przewodniczącego. Również będzie mogła instytucja ta przedkładać c. k. Rządowi za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa specjalne życzenia i wnioski odnoszące się do krajowej nauki przemysłowej.“

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Października 1882., mocą której Wys. Sejm upoważnił Wydział krajowy w razie pomyślnego wyniku rokowań z c. k. Rządem „do wydania statutu i ustanowienia komisji krajowej bez odwołania się do Sejmu“, — Wydział krajowy uchwałą z dnia 13. Czerwca 1884. l. 26.058 wydał „Statut komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego“, który się do niniejszego sprawozdania jako alegat 2. dołącza.

Alegat 2.

Statut ten zgodnym jest po największej części z pierwotnym projektem statutu wypracowanego przez komisję sejmową kultury krajowej z r. 1882., zmiany zaszły jedynie co do dawnego paragr. 2., który odpadł, a który orzekał o roli komisji krajowej, jako instytucji doradczej dla p. Ministra oświaty w sprawach dotyczących szkół utrzymywanych kosztem państwa. Wydział krajowy zatrzymał zmiany poczynione co do tego ustępu przez projekt statutu referenta c. k. Ministerstwa oświaty. Ustęp statutu mówiący o zakresie działania komisji krajowej w sprawach, w których chodzi o popieranie interesów wykształcenia przemysłowego przez państwo i c. k. Rząd, zawarty jest w paragr. 2. ustępie II. Odpowiednio do projektu tegoż referenta c. k. Ministerstwa oświecenia ze składu komisji w myśl dawnego §. 6. lit. b. odpaść musiał „mianowany przez c. k. Rząd reprezentant Rządu“.

W myśl tejże uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Października 1882. r. ustanowił Wydział krajowy komisję krajową, na której członków powołał JE. Włodzimierza hr. Dzieduszyckiego, księcia Jerzego Czartoryskiego, p. Dra Ferdynanda Weigla, p. Dra Kajetana Orleckiego, p. Ludwika Wierzbickiego, oraz p. Augusta Schellenberga. Byłym członkiem kuratoryi dla spraw przemysłu domowego i drobnego złożył Wydział krajowy podziękę za dotychczasowe trudy, pismem z dnia 13. Czerwca 1884. l. 26.058.

Z powstaniem komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego w miejsce dotychczasowej kuratoryi, zyskuje samorząd kraju naszego organ wykonawczy i doradczy, zdolny w wielkiej mierze przyczynić się do rozbudzenia i podniesienia przemysłowości

kraju, przez rozpowszechnienie i wydoskonalenie fachowej nauki przemysłowej i podniesienie wykształcenia przemysłowego w kraju.

II.

Z utworzeniem komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego postanowił Wydział krajowy podjąć rokowania z c. k. Rządem, celem uzyskania subwencji ze skarbu państwa dla przeprowadzenia organizacji szkolnictwa przemysłowego w kraju. Ufność, z jaką c. k. Rząd powierzył organizację szkolnictwa przemysłowego komisji krajowej przez przyjęcie do wiadomości jej utworzenia, a przez to uznał korzyści, które wyniknąć muszą z organizacji i zawiadywania spraw szkolnictwa i wykształcenia przemysłowego przez organ krajowy, w duchu właściwości i potrzeb kraju, każe się spodziewać, że c. k. Rząd nie poskąpi i środków ze skarbu państwa, dla przeprowadzenia podobnej organizacji. Dla tego uchwałą z dnia 27. Maja 1884. l. 21.506 postanowił Wydział krajowy zebrać najważniejsze potrzeby kraju na polu szkolnictwa przemysłowego, przedłożyć Wysokiemu c. k. Ministerstwu wyznań i oświaty odnośne przedstawienie, które jako alegat 3ci do tego sprawozdania przedkładamy. Zarazem udaliśmy się odezwą z d. 16. Września 1884. l. 21.506 do JEkse. p. Ministra Floryana br. Ziemiałkowskiego z prośbą o łaskawe poparcie interesów kraju w sprawie szkolnictwa przemysłowego.

W przedstawieniu tem do c. k. Rządu wykazaliśmy całą krzyżującą nierówność, z jaką Galicya jest traktowaną w budżecie państwa co do szkolnictwa przemysłowego i zebraliśmy uzupełniając wszystkie dawniejsze przedstawienia nasze w tym przedmiocie. Przyczem nie ograniczyliśmy się do szkół i środków naukowych, o ile one mają w większej części obciążać budżet krajowy i środki lokalne, ale objęliśmy i potrzeby i życzenia kraju, o ile one musiałyby w większej a nawet w przeważnej części obciążyć skarb państwa.

III.

Na posiedzeniu z dnia 16. Października 1883. powziął Wysoki Sejm uchwałę następującej treści, jako ustępy 2 i 3 powoływanej już uchwały:

„2. Poleca się Wydziałowi krajowemu aby wspólnie z kuratoryą dla przemysłu domowego i drobnego wypracował i na najbliższej sesji przedłożył Sejmowi projekt dla ustawy krajowej o zakładaniu fachowych szkół przemysłowych i urzędzeniu nauki uzupełniającej w kierunku przemysłowym z zastrzeżeniem dla Wydziału krajowego, lub ustanowionego przezeń organu, stanowczego wpływu na kierunek i urządzenie tych szkół“.

„3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby wspólnie z kuratoryą dla przemysłu domowego i drobnego wypracował plan organizacyjny dla Muzeum przemysłowego krajowego, oraz wskazał sposób w jaki potrzebne umieszczenie urządzone lub postawione być może“.

O tych uchwałach Wysokiego Sejmu zawiadomił Wydział krajowy kuratoryę dla spraw przemysłu domowego i drobnego pismem z dnia 26. Października 1883. l. 51.561 prosząc ją zarazem o wypracowanie i przedłożenie projektu ustawy krajowej o zakładaniu fachowych szkół przemysłowych i urzędzeniu nauki uzupełniającej w kierunku przemysłowym, tudzież projekt planu organizacji dla Muzeum przemysłowego krajowego.

Co do pierwszej sprawy, kuratorya nie przedłożyła projektu ustawy, a ze względu na zastrzeżony w uchwale Wysokiego Sejmu „wpływ organu ustanowionego przez Wydział krajowy“ na kierunek szkół przemysłowych, w obec niepewności wyniku przez dwa lata toczących się z c. k. Rządem rokowań o utworzenie podobnego organu, brakowało zasadniczych podstaw dla podobnego projektu ustawy.

Będzie on przedmiotem obrad jednego z pierwszych zebrań komisji krajowej.

Co do projektu dla organizacji Muzeum krajowego, na posiedzeniu kuratoryi dla spraw przemysłu domowego i drobnego z dnia 29. Marca 1884. przedstawił p. Ludwik Wierzbicki projekt budowy gmachu Muzeum. Przychylając się do wniosku kuratoryi, uznając, że dla rozpowszechnienia myśli budowy Muzeum w najszerszych kołach, oraz pobudzenia publicznej na ten cel ofiarności, dobrym będzie środkiem rozpowszechnienie projektu, udzielił Wydział krajowy rozp. tut. z dnia 4. Kwietnia l. 17.298 na ten cel na ręce p. Wierzbickiego zasiłek w kwocie 500 złr.

Zaś co do obmyślenia dalszych środków na budowę podobnego gmachu, uważał Wydział krajowy w pierwszym rzędzie za konieczne odwołanie się do c. k. Rządu o subwencję ze skarbu państwa. Wychodząc z tego przeświadczenia, że krajowe Muzeum przemysłowe jako instytucja dla całego planu szkolnictwa przemysłowego i wszelkich środków wykształcenia przemysłowego niezbędna, tak, jak muzea w Gradcu i w Libercu przy pomocy państwowej powstać musi.

Objęliśmy więc sprawę budowy gmachu dla Muzeum naszym wyż powołanem przedstawieniem do c. k. Rządu, zwłaszcza, że gmach Muzeum miałby służyć zarazem na pomieszczenie szeregu szkół przemysłowych, pomiędzy którymi znajduje się dziś c. k. fachowa szkoła dla przemysłu artystycznego przy Muzeum miejskiem, a mogłaby znaleźć pomieszczenie i c. k. fachowa szkoła dla przodowników, o jaką się gmina miasta Lwowa dopomina, czy też w ogóle c. k. wyższa szkoła przemysłowa dla całej grupy gałęzi przemysłu drzewnego, chemicznego, metalowego i artystycznego w myśl życzeń gminy miasta Lwowa, Izby handlowo przemysłowej lwowskiej i przez nas w przedstawieniu do c. k. Rządu wyrażonych potrzeb kraju.

Zanim więc Wydział krajowy mógłby wystąpić z projektem co do udziału funduszu krajowego w kosztach budowy gmachu, należy oczekiwać decyzji c. k. Rządu co do założenia państwowej szkoły przemysłowej we Lwowie, tak niezbędnej dla większej połowy, a nawet całego kraju, oraz co do udziału skarbu państwa w kosztach umieszczenia, mającej powstać szkoły państwowej, oraz dziś istniejącej c. k. fachowej szkoły przemysłu artystycznego, której pomieszczenie w gmachu ratuszowym jest już nadal niemożliwym.

IV.

Na posiedzeniu z dnia 16. Października 1883 uchwalił Wysoki Sejm krajowy w skutek petycji zarządów szkół przemysłowych w Tarnowie i Przemyśle, dla tychże szkół przemysłowych subwencję zwyczajną na r. 1884. po 500 zł., oraz nadzwyczajną subwencję na sprawienie środków naukowych po 200 zł. dla każdej, zastrzegając dla Wydziału krajowego prawo dozoru i kontroli, tak co do udzielanej nauki jak i sposobu użycia subwencji. Zarządy szkół będą obowiązane przedkładać budżet szkolny i składać rachunki z poczynionych wydatków. O powyższej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego, reskrytem z dnia 26. Października 1883. l. 51.556, czyniąc wypłatę subwencji po 1. Stycznia 1884 zależną od przedłożenia budżetu szkół. Szkole przemysłowej w Przemyśle zaasygnowaną została subwencja na rok szkolny 1883/4. w kwocie 500 złr. reskrytem z dnia 22. października 1883. l. 47.622, zaś nadzwyczajna subwencja na sprawienie środków naukowych w kwocie 200 złr. rozp. z d. 15. Kwietnia 1884. z tą uwagą, że ponieważ według przedłożonego nam przez Dyrekcyę szkoły budżetu, preliminarne dochody na r. 1883/4. bez nadzwyczajnej subwencji Wys. Sejmu w kwocie 200 zł. pokrywały wszystkie wydatki włącznie z „środkami naukowymi i potrzebami uczniów“ upoważnił Wydział krajowy Dyrekcyę szkoły użyć nadzwyczajnej subwencji na zakupno środków naukowych dla tworzącego się przy tejże szkole muzeum przemysłowego w Przemyśle i zażądał przedłożenia inwentarza. Szkole przemysłowej w Tarnowie wyasygnował Wy-

dział krajowy subwencyę zwyczajną w kwocie 500 zł. w dwóch ratach w Styczniu i Lipcu a subwencyę nadzwyczajną w kwocie 200 złr. w Styczniu, rozp. z d. 8. Stycznia 1884 l. 1115.

Na tymże posiedzeniu z d. 16. Października 1883. uchwalił Wysoki Sejm w skutek petycyi Rady administracyjnej szkoły przemysłowej w Sokalu, oraz petycyi oddziału Towarzystwa pedagogicznego w Stanisławowie, pod tymi samymi warunkami subwencyę na r. 1884. po 700 złr. dla każdej szkoły, gdyby podobna szkoła w Stanisławowie w r. 1884. powstała. Nadto co do szkoły w Stanisławowie powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Wzywa się Wydział krajowy, ażeby tenże wspólnie z kuratoryą dla przemysłu domowego i rękodzielniczego zbadał stosunki miejscowe, a jeżeli się okażą warunki po temu odpowiednie, ażeby poczynił starania, iżby w Stanisławowie założony mógł być warsztat wzorowy jednego, lub dwóch rękodzieł z działem wyrobów drewnianych“.

O powyższych uchwałach Wysokiego Sejmu zawiadomił Wydział krajowy Zarząd głównego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie, Zarząd oddziału Tow. pedagogicznego w Stanisławowie i Kuratoryę dla spraw przemysłu domowego i drobnego, rozporządzeniami z dnia 26. Października 1883 L. 51.557 i L. 51.558. Subwencya szkole w Sokalu zaasygnowana została w kwocie 700 złr. rozporządzeniem z dnia 9. Stycznia 1884. L. 1 114. Wypłatę subwencyi dla nowo powstałej szkoły przemysłowej w Stanisławowie otwartej z dniem 23. Grudnia 1883. uczynił Wydział krajowy zależną, rozporządzeniem z dnia 8. Lutego 1884. od przedłożenia budżetu, a po dopełnieniu tego warunku zaasygnował pierwszą połowę subwencyi w kwocie 350 złr. rozporządzeniem z dnia 27. maja 1884. L. 26.246.

Nadto stało się zadość uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 16. Października 1883 co do założenia warsztatu wzorowego jednego lub dwóch rękodzieł z działu wyrobów drewnianych.

Na posiedzeniu z dnia 13. Lipca 1884. komisya szkolna szkoły przemysłowej w Stanisławowie postanowiła założyć warsztat wzorowy wyrobów drzewnych, i ustanowiła w tym celu osobny komitet rzemieślniczy, który wypracował program, przyjęty przez komisję szkolną. Rozpisano konkurs na nauczyciela z płacą 600 złr. Warsztat wchodzi w życie z jesienią bieżącego roku.

Na posiedzeniach z dnia 16. i 18. Października 1883. uchwalił Wysoki Sejm w skutek petycyi szkoły przemysłowej w Drohobyczu pod tymi samymi warunkami kwotę 500 złr., — oraz wskutek petycyi oddziału Towarzystwa pedagogicznego i dyrektora szkoły przemysłowej w Jarosławiu, i dyrekcji szkoły przemysłowej w Rzeszowie, tymże szkołom przemysłowym w Jarosławiu i Rzeszowie po 500 złr. zwyczajnej i 200 złr. nadzwyczajnej subwencyi na sprawienie środków naukowych.

O powyższych uchwałach Wysokiego Sejmu zawiadomił Wydział krajowy Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie, Oddział tegoż Towarzystwa w Jarosławiu i Dyrekcję szkoły przemysłowej w Rzeszowie rozporządzeniami z dnia 26. Października 1883 L. 51.559, 6. Listopada 1883 L. 52.827 i L. 52.834.

Po przedłożeniu nam budżetów szkół, wyasygnowano szkole w Drohobyczu subwencyę w kwocie 500 złr. rozporządzeniem z dnia 10. Stycznia 1884 L. 54.562, szkole w Jarosławiu subwencyę zwyczajną i nadzwyczajną w łącznej kwocie 700 złr., rozporządzeniem z dnia 28. Grudnia 1883 L. 57.044, oraz szkole przemysłowej w Rzeszowie w kwocie 700 zł., tytułem zwyczajnej i nadzwyczajnej subwencyi łącznie, rozporządzeniem z dnia 28. Grudnia 1883. L. 60.358.

Na popisy uczniów szkół przemysłowych uzupełniających, wydelegowaliśmy, jak w latach poprzednich WPana Ludwika Wierzbickiego, członka kuratoryi dla spraw przemysłu domowego i drobnego, jedynie na popis uczniów szkoły przemysłowej w Tarnowie zaprosiliśmy jako delegatów Wydziału krajowego JWgo Józefa hr. Męcińskiego, oraz WPana Adama Idzikowskiego inżyniera kolei państwowej. — Zaś na popis szkoły w Rzeszowie zaprosiliśmy prócz WPana Ludwika Wierzbickiego, także Wgo Dra Alojzego Rybickiego.

Powołując się na ustęp drugi niniejszego sprawozdania, zaznaczamy, że w memoryale naszym do Wysokiego c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty przedstawiliśmy umotywowane i na ścisłych cyfrach oparte wnioski nasze, co do potrzeb szkół przemysłowych uzupełniających, pozbawionych w Galicyi dotąd w zupełności pomocy ze skarbu Państwa, wskutek czego fundusz krajowy zmuszony był w r. 1883. ponosić aż 47% kosztów utrzymania tychże szkół, gdy w innych krajach monarchii udział funduszu krajowego wynosi 12%, a skarb Państwa przyczynia się do wysokości 36%.

Alegat 4.

Podajemy jako aleg. 4. zestawienie tabelaryczne przychodów i rozchodów szkół przemysłowych, według preliminarzy na r. 1883/4, gdyż zamknięcia rachunkowe nadeszły dopiero do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania od czterech szkół. Zestawienie to przedstawia stosunek udziału różnych czynników w pokrywaniu kosztów utrzymania szkół przemysłowych uzupełniających, który dostatecznie już motywuje potrzebę ustawodawczego uregulowania rozdziału ciężarów pomiędzy Skarb państwa, fundusz krajowy, oraz koła lokalne i najbliżej interesowane.

Dość powiedzieć, że udział powiatów w kosztach utrzymania szkół przemysłowych uzupełniających, chwieje się pomiędzy 0·0 i 4·9% a 14·5%, a przeciętnie wynosi 8·9%, udział gmin chwieje się pomiędzy 0·0% i 1·9% a 28·6%, a przeciętnie wynosi 17·6%.

Udział funduszu krajowego dzięki ofiarności Wysokiego Sejmu podniósł się w tym roku z 47% na 52%, a dochodzi 62%, 68%, 69% a nawet 80%.

Wydział krajowy wstawia w preliminarz budżetu na r. 1885. też same kwoty na szkoły przemysłowe uzupełniające, jakie Wysoki Sejm uchwalił na r. 1884; o jakiejś uldze dla funduszu krajowego bez uzyskania dotacyi ze Skarbu Państwa niemożna myśleć bez szkody zaledwie powstających dopiero szkół przemysłowych uzupełniających.

Tak samo jak co do rozdziału ciężarów utrzymania tych szkół, tak co do planu nauki i organizacyi, panuje jeszcze zupełna różnorodność.

Potrzeba jednak poczynienia pewnych doświadczeń, żeby wprowadzając statut normalny i jednolitość dla szkół przemysłowych uzupełniających, tak co do kursów ogólnych i przygotowawczych, jak co do kursów nauki zawodowej i warsztatowej zostawić potrzebną miarę dla indywidualnych właściwości i potrzeb.

Sprawa unormowania rozdziału ciężarów zakładania i utrzymywania tychże szkół, sprawa jednolitości organizacyi, oraz sprawa unormowania nadzoru i kontroli nad temi szkołami, którą wykonywać będzie komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, będzie przedmiotem obrad jednego z najbliższych posiedzeń tejże komisyi.

V.

Szkoły przemysłowe fachowe, kursa specjalne i warsztaty naukowe.

1. C. k. fachowe szkoły przemysłowe.

a) Szkoła dla przemysłu drzewnego w Zakopanem.

Jedyna dziś w kraju istniejąca przez c. k. Rząd utrzymywana z funduszu krajowego subwencyonowana c. k. fachowa szkoła dla przemysłu drzewnego w Zakopanem, rozwija się pomyślnie. — Organizacya szkoły została ukończoną w r. 1883; szkoła obejmuje trzy działy fachowe: 1) snycerski, 2) stolarski, 3) tokarski, z trzema nauczycielami fachowymi i trzema przodownikami.

Nadto uczy miejscowy nauczyciel ludowy: czytania, pisania i rachunków.

Uczniów uczęszczało 42, z których niektórzy uczęszczali na dwa kursa.

Kurs przygotowawczy liczył 14 uczniów

„ snycerstwa (4 lata)	„	23	„
„ stolarstwa (4 lata)	„	14	„
„ tokarstwa (4 lata)	„	7	„

Na posiedzeniu z dnia 16. Października 1883. uchwalił Wysoki Sejm podnieść subwencję dla szkoły w Zakopanem, wypłacaną za pośrednictwem Towarzystwa Tatrzańskiego do wysokości 600 zlr., oraz uchwalił:

„Wzywa się Wydział krajowy, ażeby poczynił starania, iżby sprawa subwencyonowania szkoły przemysłu artystycznego drzewnego w Zakopanem, uregulowaną została i aby w tym celu Wydział krajowy wszedł w rokowania z c. k. Rządem.“ — O tej uchwale Wysokiego Sejmu zawiadomił Wydział krajowy Wydział Towarzystwa Tatrzańskiego, oraz prosił kuratoryę dla spraw przemysłu o wzięcie pod rozwagę sprawy subwencyonowania tejże szkoły i przedłożenie wniosków, rozporządzeniem z dnia 26. października 1883. L. 51.560.

Na podstawie sprawozdania W-go Ludwika Wierzbickiego o stanie i potrzebach szkoły, wniósł Wydział krajowy memoriał do Wysokiego c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 21. Grudnia 1883. L. 60.630, w którym poczynił uwagi co do kierunku naukowego oraz przedstawił wnioski co do potrzebnego rozszerzenia szkoły przez zaprowadzenie dalszych fachowych kursów budownictwa szaletowego i ciesielstwa budowlanego, oraz kołodziejstwa.

Celem wykształcenia fachowych sił nauczycielskich domagał się Wydział krajowy wysłania dwóch stypendystów ukończonych słuchaczy Wydziału architektury szkoły politechnicznej, na naukę praktyczną architektury drzewnej i przemysłu drzewnego do Szwajcaryi i Szwecyi, przyrzekając w takim razie dla każdego stypendysty dodatek z funduszu krajowego w kwocie 200 zlr. Nadto zawiadomił Wydział krajowy Wysokie c. k. Ministerstwo o postanowieniu udzielenia c. k. szkole snycerstwa w Zakopanem pożyczki z funduszu krajowego w kwocie 1.000 zlr. na zakupno zapasów suchego materiału drzewnego. — Zaliczka ta zwrotna w pięciu rocznych ratach zaasygnowaną została Dyrekcji c. k. szkoły snycerstwa w Zakopanem rozporządzeniem z dnia 4. Kwietnia 1884. L. 16.651.

Odezwą z dnia 25. Marca 1884. L. 2.235 doniósł Jego Excelencya Pan Namiestnik o reskrypcie Jego Excelencyi Pana Ministra z dnia 7. Marca 1884. l. 835. w tejże sprawie.

„JEks. pan Minister z pisma Wydziału krajowego z uznaniem powziął wiadomość o życzliwej uwadze, jaką Świetny Wydział krajowy poświęca tej szkole, niemniej, że pan Minister uważa uchwałę Świetnego Wydziału krajowego, którą przyznano tej szkole zaliczkę 1.000 zlr., na zakupno zapasów drzewa, jako oznakę żywego zainteresowania się działalnością rzeczzonego zakładu fachowego, za co też jak najuprzejmiej dziękuje. Co do zaleconego przez Świetny Wydział krajowy rozszerzenia szkoły fachowej dla przemysłu drzewnego w Zakopanem przez urządzenie naukowego warsztatu dla przemysłu ciesielskiego, mam zaszczyt oznajmić, że wniosek ten odpowiada zupełnie intencjom Wys. Ministerstwa względem stopniowego rozszerzenia wspomnionego zakładu.

Już bowiem reskryptem z 14. Listopada 1883. do l. 21.365 poruszył Jego Ekscelencya pan Minister wyznań i oświaty na podstawie spostrzeżeń poczynionych względem rozwoju szkoły fachowej w Zakopanem przez c. k. Radcę Dworu Exnera sprawę stopniowego jej rozszerzenia i wcielenia do jej programu naukowego innych działów przemysłu uprawy drzewnej.

Według odnośnego projektu ministeryalnego miałyby ta szkoła zostać rozszerzoną pod względem technicznym najpierw przez zaprowadzenie w niej nauki przemysłu ciesielskiego i budowniczo-stolarskiego (Chatelbau) a później wciągnięto do zakresu tej szkoły także naukę budowy młynów i sporządzania sprzętów gospodarskich, domowych, jakoteż kołodziejstwa.

Wnioski kierownictwa tej szkoły co do jej przyszłego rozszerzenia w powyżej wskazanych kierunkach zostały już przedłożone Wys. Ministerstwu, a pan Minister zastrzegł sobie zawiadomić Świetny Wydział krajowy o dalszych zarządzeniach, skierowanych ku uzupełnieniu rzeczonyj szkoły powyżej wspomnionemi kursami nauki.“

Alegat 5. Niestety projekt ten rozszerzenia szkoły snycerstwa w Zakopanem doznał zwłoki, jak tego dowodzi załączona jako alegat 5. odezwa c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 5. Czerwca 1884. l. 4.725 z doniesieniem o reskrypcie JEks. Pana Ministra wyznań i oświaty z dnia 12. Maja 1884. l. 5.576, według którego JEks. Pan Minister odstąpił na razie zupełnie od zamiaru wprowadzenia nowego kursu kołodziejstwa i wyrobu sprzętów gospodarskich ze względów finansowych, a wprowadzenie kursu ciesielstwa da się dopiero z Październikiem 1885. uskuteczyć, zaś jeden stypendysta będzie mógł być wysłanym dopiero po 1szym Stycznia 1885. na naukę do Niemiec i Szwajcaryi. Nadto wezwało c. k. Namiestnictwo Towarzystwo tatrzańskie, ażeby koszta tymczasowego umieszczenia nowego kursu, dopóki nowy gmach szkolny nie stanie, wzięło na siebie całkowicie lub częściowo.

Z końcem roku 1883. skończyło się pięciolecie, przez które Towarzystwo tatrzańskie w obec c. k. Ministerstwa handlu deklaracją z dnia 28. Września 1878 l. 202 zobowiązało się przyczynić się do utrzymania szkoły snycerstwa w Zakopanem. Szkoła ta zawdzięcza swój byt inicjatywie a i rozwój swój w nie małej mierze opiece Towarzystwa tatrzańskiego; które stojąc na straży tego zakładu, podnosiło ufność Wysokiego Sejmu i Wydziału krajowego, szczerze przychodzących w pomoc c. k. szkole fachowej. W tej też myśli, pragnąc żeby Towarzystwo tatrzańskie jako trzeci czynnik zapewniło sobie wpływ dotychczasowy na sprawy tejże szkoły, tak niezbędny dla pomyślnego dalszego jej rozwoju, wezwał Wydział krajowy pismem z dnia 6. Czerwca 1884. l. 18.602. Zarząd Towarzystwa tatrzańskiego, ażeby Towarzystwo nową deklaracją zobowiązało się do utrzymywania szkoły przemysłu drzewnego w Zakopanem w dotychczasowej wysokości, a nadto, ażeby zobowiązało się przyczynić się do pokrycia kosztów prowizorycznego umieszczenia nowego kursu ciesielstwa. O uczynieniu zadość temu wezwaniu nie można wątpić, tem więcej, że w roku bieżącym preliminarz wydatków Towarzystwa na szkołę wynosił 600 złr., t. j. tyle, ile wynosi subwencya Wysokiego Sejmu. Rozporządzeniem z dnia 27. Listopada 1883. l. 57.139 zamianował Wydział krajowy delegatami swoimi w Komitecie nadzorczym szkoły snycerstwa w Zakopanem ponownie na lat trzy dotychczasowych delegatów WWch Adama Uznańskiego w Nowym Targu i Dr. Tytusa Chałubińskiego w Warszawie.

b) C. k. Szkoła garncarska w Kołomyi.

Jedyna c. k. fachowa szkoła garncarska w Kołomyi, do której założenia przyczynił się fundusz krajowy kwotą 2.000 złr., przestała istnieć. Nawiązując do sprawozdania Wydziału krajowego z roku zeszłego, nie wiele w tej smutnej sprawie mamy do dodania. Zapowiedziane reskryptem JEks. Pana Ministra wyznań i oświaty z dnia 30. Maja 1883. l. 9.798 otwarcie tej szkoły z nowym rokiem szkolnym 1883. nie przyszło do skutku. Z powodu krótkości sesyi, Wys. Sejm w roku zeszłym nie powziął uchwały co do wniosku, który Wydział krajowy miał zaszczyt przedłożyć w sprawie przejęcia szkoły garncarskiej w Kołomyi na fundusz krajowy, pod warunkiem, że c. k. Rząd i nadal przyczynić się będzie do kosztów utrzymania, subwencją w wysokości dotychczas ponoszonych kosztów. Wydział krajowy nie mógł w tak ważnej sprawie brać na siebie odpowiedzialności. Wyczekując, że c. k. Rząd umożliwi krajowi przejęcie c. k. szkoły garncarskiej w Kołomyi, Wydział kraj. mógł tylko zarządzić przygotowanie wszystkiego, co należy, ażeby w razie nareszcie pomyślnego wyniku rokowań z c. k. Rządem być gotowym do objęcia szkoły. Tegoż samego zdania była kuratorya dla spraw przemysłu domowego i drobnego, której Wydział krajowy udzielił odpis odezwy JEks. Pana Namiestnika z dnia 5. Października 1883. l. 9.787 oraz odezwy z dnia 22. grudnia 1883., l. 8.268. W pierwszej JEks. Pan Namiestnik doniósł nam:

„Rezultat przeprowadzonych z Świetnym Wydziałem krajowym rokowań przedstawiłem Jego Eks. P. Ministrowi wyznań i oświaty, który z zadowoleniem przyjął do wiadomości oświadczenie Świetnego Wydziału krajowego zawarte w szacownem piśmie z dnia 26. czerwca b. r. l. 29.453, względem przejęcia rzeczzonej szkoły fachowej w zarząd Świetnego Wydziału krajowego.

JEks. P. Minister uznał atoli ze względu na zapowiedziane warunki przejęcia Wydziału krajowego za konieczne, już teraz oznajmić, że o ile by rozchodziło się o subwencję pieniężną ze strony Państwa na utrzymanie rzeczzonego zakładu, to na przyznanie jej tem mniej można liczyć, ile że potrzebną kwotę nie wstawiono do budżetu na rok najbliższy, i że w skutek udzielenia pomienionej subwencji musiałoby dla Państwa być zastrzeżonem prawo inspekcjonowania wymienionej szkoły fachowej“.

Zanim Wydział krajowy będzie miał zaszczyt przedłożyć w tej sprawie wnioski, wypada w kilku słowach skreślić dzieje samejże szkoły, gdyż tylko opierając się na doświadczeniach dotychczasowych, można było wygotować plan reorganizacji, któryby dla szkoły rokował inną przyszłość i inny dla kraju pożytek.

Szkoła ta założona w r. 1876. pod kierownictwem c. k. Ministerstwa handlu, później c. k. Ministerstwa oświaty, od początku wadliwie urządzona, prowadzoną i kierowaną była z krótką przerwą w r. 1882. jeszcze gorzej. — Kierownictwo powierzono od chwili założenia byłemu formerowi upadłej rządowej fabryki porcelany w Wiedniu, który wyobrażenia niemiał o zadaniu nauczyciela i kierownika szkoły w Kołomyi, dla potrzeb tak odrębnych, a w ceramice samej miał wiadomości z innej gałęzi techniki ceramicznej. Pomijamy tu prowadzenie samego warsztatu naukowego, który prawie stracił charakter warsztatu szkolnego, i gospodarę bez dozoru. — Szereg lat takiego kierownictwa nieprzyniósł żadnego dodatniego rezultatu dla szkoły, dla Kołomyi, gdy przy innem kierownictwie mogła się już przez tyle lat wytworzyć generacja uzdolnionych garncarzy i podnieść garncarstwo całego wschodniego Podgórze. Długie lata nie usunięto kierownika szkoły, nie zaprowadzono lepszego dozoru, pomimo, że Wydział krajowy prawie co roku zwracał uwagę dotyczących władz rządowych na wadliwość kierownictwa szkoły, a nawet zmuszonym był wstrzymać wypłatę subwencji, pierwotnie na tę szkołę wypłacanej.

Dopiero w roku 1881/2 przeznaczyło c. k. Ministerstwo oświaty p. Tadeusza Sikorskiego, inżyniera architektę na nauczyciela i kierownika i podporządkowało temuż dotychczasowego kierownika szkoły p. Baechera. Krótka działalność nowego kierownika, który wprawdzie nie był z zawodu garncarzem, jednak był wybornym rysownikiem a umiłował wszystko co swoje i korzystał z kompetentnych wskazówek, dowiodła, czemu by mogła stać się ta szkoła w innych rękach. Nieufność garncarzy do szkoły zaczęła ustawać, młodzież zaczęła się garnać, szkoła zyskała na powadze. C. k. Ministerstwo wysyłając Dra Bauera na inspekcję szkoły i po zdaniu sprawy o jej stanie, przyrzekło piśmie, którego treść c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu zakomunikowało, wyposażyć odpowiednio zakład, ażeby się mógł rozwinąć. Jednak wśród walki z p. Baecherem, który znajdował posłuch na niekorzyść szkoły, p. Sikorski usunął się, a c. k. Ministerstwo powierzyło szkołę napowrót w nieodpowiednie ręce poprzednika i nie bawem postanowiło zwinąć szkołę. — P. Baecher opuścił szkołę z dniem 1. Października 1883., zaś miejscowy garncarz i prowizoryczny zastępca Karol Słowicki otrzymał wypowiedzenie miejsca reskryptem ministeryalnym z 13. Sierpnia 1883. l. 15.188, ale wytrwał bezpłatnie na straży opuszczonej szkoły, i w miesiącu lutym udawał się do Wydziału krajowego o pomoc, której jednak Wydział krajowy ze względu, że szkoła w Kołomyi jest zakładem rządowym, z żalem odmówić był zmuszony, odsyłając petenta do c. k. Namiestnictwa rozporządzeniem z dnia 8. Lutego 1884. l. 5.509.

Wydział krajowy w porozumieniu z kuratorem dla spraw przemysłu krajowego przygotował na wypadek przejścia na rzecz kraju szkoły kołomyjskiej :

- 1) Statut szkoły garncarskiej w Kołomyi;
- 2) Plan nauki;
- 3) Instrukcję dla komitetu miejscowego, opiekuna szkoły i kierownika;
- 4) Ocenienie wartości inwentarza szkoły ofiarowego przez c. k. Ministerstwo na rzecz kraju;
- 5) Preliminarz budżetu szkoły; oraz
- 6) Preliminarz kosztów uzupełnienia inwentarza potrzebnymi aparatami i urządzeniami, — które to akta przedkładamy Komisji Wysokiego Sejmu.

Przyпускаjąc, że c. k. Rząd będzie przyczyniał się do utrzymania szkoły garncarskiej w Kołomyi przejętej na fundusz kraju i w zarząd kraju subwencją wyrównującą dotychczasowej kwocie kosztów utrzymania tejże szkoły, Wydział krajowy widzi możebność odpowiedniego uposażenia i rozszerzenia szkoły.

Według preliminarzy budżetów państwa na r. 1882. i 1883. kosztowało utrzymanie szkoły garncarskiej w Kołomyi :

Pensye:

1 kierownika	900 złr.
1 nauczyciela	800 „

Środki naukowe:

wzory i modele	35 „
narzędzia	40 „
materyały	40 „
Koszta zarządu	35 „
Razem	1.850 złr.

Faktyczny wydatek miał być wyższy, zwłaszcza zbiory modeli, wzorów, książek kosztować miały rocznie około 250 złr., materyały około 120 złr., tak, że koszt utrzymania szkoły miał wynosić faktycznie 2.165 złr., z czego gmina ponosiła 50 złr. jako płacę służącego.

Rozwinięcie szkoły nastąpiłoby przez wprowadzenie nadto pięciomiesięcznego kursu dekoracyi ceramicznej, do czego byłby powołany jako nauczyciel znakomicie wykształcony przy pomocy krajowych stypendyów obecnie w podróży naukowej w Anglii bawiący pan Lachner, który mógłby przez drugie pół roku uczyć w szkole garncarstwa w Alwerni. — Również wyborną siłę dałoby się powołać na kierownika szkoły w osobie p. Waleryana Krycińskiego, nauczyciela gimnazjum w Kołomyi, artystę rysownika malarza, fachowego dekoratora garncarskiego od lat 12 w tym zawodzie pracującego, byłego stypendystę rządowego, który kształcił się w tym zawodzie przez lat kilka w Muzeum austr. dla sztuki i przemysłu i był nawet w r. 1877. na posadę kierownika szkoły w Kołomyi przez c. k. Ministerstwo oświaty desygnowanym. Należy się spodziewać, że c. k. Ministerstwo zezwoliłoby panu Krycińskiemu przyjąć obowiązki kierownika szkoły, przez co by w pewnej mierze koszt utrzymania kierownika się zmniejszył. Dalej wprowadzony by został w pierwszym roku jeden, a w następnym w miarę potrzeby drugi przodownik. Dalej zostałaby wprowadzoną nauka powtarzania 320 godzin, oraz nauka religii 40 godzin.

Na tych podstawach Wydział krajowy ma zaszczyt ponowić zeszłoroczny wniosek w sprawie reaktywowania szkoły garncarskiej w Zakopanem.

2) Szkoły przemysłowe fachowe utrzymywane kosztem kraju.

Szkoła kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce Strumiłowej.

W bieżącym roku aktywowany został zawodowy warsztat kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce strumiłowej.

W Styczniu 1884. zorganizował się komitet zarządzający, do którego Wydział krajowy w myśl §. 6. statutu zakładu, powołał Wnych Alfreda Steckiego, właściciela dóbr w Środopolcach i Klemensa Torosiewicza właściciela dóbr w Ostrowie, rozporządzeniem z dnia 28. Grudnia 1883. L. 61.955.

Na tymczasowego kierownika zakładu powołanym został fachowy technik p. Maksymilian Czyrniański, z płacą 600 złr. rocznie, rozporządzeniem z dnia 25. marca 1884. L. 15.146, który przed objęciem szkoły udał się do Drohowyża celem zbadania tamtejszego warstata kołodziejskiego.

Rozporządzeniem z dnia 25. Kwietnia 1884. L. 2.098 przyjął Wydział krajowy na przodownika kołodziejstwa i kowalstwa p. Filipa Kornelona z Radowiec z roczną pensją 500 złr. w. a. , a na pomocnika nauczyciela bednarstwa p. Józefa Wienca, bednarza z Mikołajowa z płacą roczną 400 złr., asygnując rozporządzeniem z dnia 13. Maja 1884. L. 2.433 na ręce prezesa Rady powiatowej Kamioneckiej J. Wgo Stanisława hr. Badeniego, kwotę 1.000 złr. jako zaliczkę na koszt utrzymania szkoły. W miejsce pana Kornelona, który powrócił na Bukowinę, przyjętym został przez Komitet nadzorczy inny nauczyciel kołodziejstwa.

Warstat kołodziejski w Toustem.

Zasiągnawszy opinii członka kuratoryi pana Ludwika Wierzbickiego, który jako nasz delegat na miejscu zbadał potrzeby tego zakładu w Toustem, postanowiliśmy rozszerzyć warstat kołodziejski przez wprowadzenie nadto warstata kowalskiego.

Rozporządzeniem z dnia 17. Lipca 1884. L. 36 759 przeznaczylismy na ten cel z funduszu krajowego 900 złr., a mianowicie: 150 złr. na adaptację budynku, postawienie paleniska, kominu i t. p., które wyasygnowaliśmy na ręce Zarządu szkoły, oraz kwotę 500 złr. na zakupno narzędzi pod kierownictwem Wgo Ludwika Wierzbickiego i na jego ręce. Resztę subwencji przeznacza się na materiał zapasowy warstatu.

Szkoła koszykarstwa w Jarosławiu.

W roku 1883. pobierało naukę koszykarstwa 35 chłopców, a mianowicie w oddziale I. dla początkujących było 14, w oddziale II. właściwych robotników 21. Prócz koszykarstwa pobierają uczniowie naukę religii, języka polskiego i niemieckiego, rachunków, pisania, rysunków geografii i historii, a mogą korzystać ze zbioru biblioteki szkoły realnej i głównej.

Zasiągnawszy zdania kuratoryi dla spraw przemysłu dom. i drob. Wydział krajowy udzielił szkole koszykarstwa w Jarosławiu rozporządzeniem z dnia 28. Kwietnia 1884. L. 20.637 subwencję na r. 1884. w kwocie 1.000 złr., płatną w dwóch ratach, z których pierwsza tymże rozp. zaasygnowaną została.

W zarządzie szkoły zaszła zmiana; w miejsce dotychczasowego nauczyciela p. Gustawa Lepszego, mianowany został z dniem 25. Lipca 1884. przez komitet szkolny p. Franciszek Stefanek, koszykarz z Rudnika.

Spółki i warstata naukowe tkactwa.

Kossów i Błażowa.

Poniżej mówić będziemy o całym planie akcji Wydziału krajowego dla podniesienia tkactwa. Na tem miejscu wspomniemy o warstatach naukowych.

Dzięki działalności delegata dla spraw tkackich „Spójni“, stowarzyszenia dla ochrony i rozwoju przemysłu krajowego, p. Józefa Przygodzkiego, niestrudzenie zajmującego się sprawą

tkactwa krajowego, powstał i rozwija się założony przez spółkę tkacką warstat naukowy w Kossowie. Spółka tkacka „Towarzystwo tkaczy w Kossowie“ użyła części pożyczki z funduszu krajowego na uposażenie warstatu naukowego otwartego już w listopadzie 1882., w warstaty ulepszone, których łącznie z dwoma ofiarowanemi jej w darze przez Spójnię posiada już 14, to jest 13 z łądką pospieszną, z 10 maszynkami żakartowskimi i 1 maszynką do sukna oraz 1 zupełny warstat Jacquard'owski o 400 platynkach. P. Przygodzki zaopatrzył warstat w potrzebne wzory, rysunki, patrony. — Wydział krajowy, który działalność Spójni dla rozwoju tkactwa usilnie popierał, nie szczędził też środków na rozwinięcie tej pierwszej szkółki tkackiej i zajmował się już kwestyą zupełnego przejścia jej w bezpośredni swój zarząd. Na przedstawienie Wydziału krajowego z dnia 31. Sierpnia 1883. l. 43.968, J. E. Pan Minister udzielił urlop dwutygodniowy p. Edwardowi Augustinkowi, dyrektorowi c. k. szkoły tkackiej w Jaegerndorf na Szlązku, dla zbadania osad tkackich w Galicyi oraz udzielenia rad rzeczoznawcy w sprawie podjętej akcji dla podniesienia tkactwa. O udzieleniu urlopu zawiadomił J. E. Pan Minister telegraficznie c. k. Namiestnictwo w dniu 8. Września 1883. Na podstawie opinii p. Augustinka, który zwiedził Horodenkę i Kossów, został warstat naukowy w Kossowie racjonalnie zorganizowany. Wystawa wyrobów tkackich warstatu naukowego w Kossowie urządzona przez p. Przygodzkiego w jednej z sal gmachu sejmowego podczas zeszłorocznej sessyi sejmowej, świadczy, czem mógłby stać się przemysł tkacki dla kraju, w razie poparcia go i rozwoju odpowiednimi środkami. Na wiosennej wystawie rolniczej w Rzeszowie w r. b. uzyskały wyroby kossowskie medal srebrny.

Dotychczas warstat kossowski jest pod bezpośrednim nadzorem spółki tkackiej w Kossowie, która też część kosztów utrzymania ponosi. Wydział krajowy starał się jednak spółce ułatwić ponoszenie tego ciężaru i zwrócił spółce koszt utrzymania nauczyciela, wikt i usługi, kosztu najmu lokalu i inne wydatki w kwocie 454 zlr., rozporządzeniem z dnia 26. października 1883. l. 47.499 i temże rozporządzeniem wyznaczył Towarzystwu tkaczy w Kossowie tymczasowo na pokrycie kosztów utrzymania warstatu miesięczny zasiłek w kwocie 80 zlr. w. a., zastrzegając sobie dalszą decyzję co do zupełnego przejścia warstatu naukowego w Kossowie w swój zarząd.

Dobroczyne działanie warstatu naukowego, prowadzonego przez zdolnego tkacza p. Standejskiego jest już niezawodne.

Wprowadzenie łądki pospiesznej i maszynki żakartowskiej przyjmuje się, w miejsce wyrobu zgrzebnych płócien, wprowadza się wyrób drelichu, ręczników, deseniowej białej stołowej, dymki, barchanu, wyrób bawełnianych tkanin na ubrania damskie, męzkie, delikatne wyroby sukienne.

Drugi warstat naukowy dla tkactwa został założony w Błażowej.

Gdy tamtejsza spółka pismem z dnia 9. Kwietnia 1884. wzięła na siebie zobowiązanie utrzymywania izby na pomieszczenie warstatu i mieszkania dla instruktora tkactwa, Wydział krajowy posłał na razie dwa warstaty drohowyżskiego wyrobu, sprowadził za pośrednictwem p. Przygodzkiego z zagranicy resztę potrzebnych przyborów. Na tymczasowego instruktora przyjęty został starszy elew warstatu Kossowskiego Bazyli Pyptiuk. Do montowania warstatów i wprowadzenia nauki wysłał Wydział krajowy do Błażowej na koszt kraju p. Standejskiego.

Dla p. Pyptiuka wyjednał Wydział krajowy stypendyum c. k. Ministerstwa oświaty na naukę tkactwa w szkole w Policka, rozpoczynającą się z 15. Września 1884. a miejsce jego na razie obejmie sprowadzony ze Szlązka instruktor tkactwa p. Karol Schindler ze Skoczawy, przeznaczony dla szkoły tkactwa w Horodence. Wybór instruktora poruczyliśmy w zaufaniu p. Augustinkowi, dyrektorowi szkoły w Jaegerndorf, który nadto przyjął go przed wysłaniem

do Galicyi na czterotygodniowy kurs pedagogiczny dla nauczycieli tkactwa. P. Schindler będzie pobierał 600 złr. rocznej płacy.

Niebawem wyszłemy do Błażowej większą liczbę warstatów tkackich.

Projektujemy nadto zaprowadzenie warstatów wzorowych na innych jeszcze punktach, zwłaszcza dla zachodniego i wschodniego Podgórza.

W tej myśli objęliśmy memoriałem naszym do c. k. Ministerstwa oświaty potrzeby nasze na tem polu, mianowicie potrzebę założenia dwóch szkółek tkackich z warstatami naukowymi dla wschodniej i zachodniej części kraju (Horodenka, Kossów, — Jasło, Korczyn, Dembowiec), oraz zaprowadzenia nauczycieli wędrownych. Wprowadzenie nauki tkackiej musi iść jednak równoległe z akcją skierowaną na zorganizowanie zbytu wyrobów, wprowadzenie własnego blichu i apretury, o czém poniżej.

Szkoły koronkarskie w Zakopanem i Kańczudze.

a) Zakopane.

Reskryptem z dnia 19. Stycznia 1884. l. 1.241 zezwoliło c. k. Ministerstwo oświaty, ażeby p. Franciszek Neuzil, c. k. kierownik szkoły snycerskiej w Zakopanem, przyjął na siebie opiekę nad krajową szkołą koronkarską.

Tego obowiązku podjął się p. Neuzil z całą gotowością i bezpłatnie, i spełnia go z całym oddaniem się dobru tego zakładu. Adaptacja domu tymczasowo na pomieszczenie szkoły koronkarskiej wynajętego u Macieja Bachledy kosztowała o 63 złr. więcej, niż preliminowano, czyli razem 213 złr. 35 ct.

Kurs koronkarstwa w r. 1883. trwał od 15. Maja do końca Października; uczennic zapisanych było 14 (13 córek włościan, 1 córka miejscowego poczmistrza) klasyfikowanych 11 uczennic. Album koronek wykonanych przez uczennice, a wykazujące wielkie postępy i dowodzące zdolności dziewcząt tatrzańskich do koronkarstwa, będzie przedłożone komisji Wys. Sejmu.

Panna Stelzer, nauczycielka, odbyła na koszt funduszu krajowego uzupełniający trzymiesięczny kurs koronkarstwa w Muzeum austr. dla sztuki i przemysłu w Wiedniu w miesiącu Listopadzie i Grudniu 1883. i Styczniu 1884. r. w myśl tut. rozp. z dnia 31. Sierpnia 1883. l. 41.615.

Dla dalszego rozwoju szkoły koronkarskiej w Zakopanem wyznaczył Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 18. Stycznia 1884. l. 2.813 na r. 1884. dotacyę miesięczną po 20 złr. dla dwóch pomocniczek nauczycielki, z pomiędzy najlepszych uczennic wybrać się mających.

Życzeniu Wydziału krajowego wyrażonemu w przedstawieniu do c. k. Ministerstwa oświaty z dnia 18. Stycznia 1884. l. 2.813 co do uzyskania wzorów dla szkoły w Zakopanem stało się zadość, gdyż reskryptem z dnia 8. Lutego 1884. l. 1.699 c. k. Ministerstwo oświaty zawiadomiło nas o wydanem poleceniu zarządowi centralnego kursu koronkarstwa, ażeby od wypadku do wypadku udzielał tejże szkole potrzebnych wzorów.

Gdy jednak okazało się, że krajowa szkoła koronkarstwa w Kańczudze, oraz prywatne szkółki w Pieniakach i Chorkówce także laborują na brak wzorów, zwłaszcza pojedynczych, udał się Wydział krajowy ponownie do Wysokiego Ministerstwa oświaty pismem z dnia 16. Maja 1884. l. 24.336, prosząc o przysyłanie kolekcji pojedynczych wzorów czeskich i idryańskich koronek, oraz gupiur w tym celu, ażeby je pod artystycznym kierunkiem lwowskiego Muzeum przemysłowego na koszt funduszu krajowego w odpowiedniej ilości odbijać i rozdawać szkołom koronkarskim.

C. k. Ministerstwo oświaty reskryptem z dnia 24. Lipca 1884. l. 12.244 przychyliło się do tej prośby w zasadzie.

b) Kańczuga.

W szkole koronkarskiej w Kańczudze pod kierownictwem p. Magdaleny br. Czechowiczowej było w pierwszym kwartale b. r. według sprawozdania komitetu nadzorczego 33 uczennic. Ażeby do szkoły koronkarskiej w Kańczudze wprowadzić więcej różności w wyrobie koronek, postanowiliśmy rozporządzeniem z dnia 16. Maja 1884. l. 24.336 w jesieni od Listopada począwszy na dwa miesiące sprowadzić pannę Stelzer z Zakopanego do Kańczugi.

Kursa robót kobiecych.

Wydział krajowy subwencyonuje nadal kursa robót kobiecych z dziedziny przemysłu artystycznego łącznie z nauką koszykarstwa przy c. k. Seminarjum żeńskim w Krakowie. Postanowił jednak znieść subwencyonowanie obydwu kursów z osobna, t. j. kursu koszykarstwa i kursów wyrobu kwiatów, malowania na porcelanie i t. p., podniósł dotychczasową subwencyę z 500 zlr. na 600 zlr. rocznie, zostawiając dyrekcji zakładu swobodę rozporządzania tym funduszem na utrzymywanie pojedynczych kursów robót kobiecych według uznania. Kwestya naukowego kierunku i użyteczności powyższych kursów subwencyonowanych z funduszu krajowego, była przedmiotem obrad kuratoryi dla spraw przemysłu domowego i drobnego.

Uchwałą z dnia 18. Października 1883. przekazał Wysoki Sejm petycyę gminy miasta Krakowa o subwencyonowanie kursów praktycznych robót ręcznych i nauk handlowych dla kobiet, Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia z funduszy przeznaczonych na cele rękodzielnictwa. Rozporządzeniem z dnia 11. Stycznia 1883. l. 1.579 zaasygnował Wydział krajowy jednorazowy zasiłek w kwocie 500 zlr. na ręce p. prezydenta miasta Krakowa.

Projekt szkoły garncarskiej w Alwerni.

Na wniosek kuratoryi dla spraw przemysłu domowego i drobnego zajął się Wydział krajowy sprawą złożenia szkoły garncarskiej w Alwerni. Przygotowany jest statut, który tylko w niewielu szczegółach odbiega od statutu dla szkoły w Kołomyi, plan nauki, nieco ciśniejszego zakresu niż tenże dla szkoły w Kołomyi, oraz instrukcyja szkolna, preliminarz kosztów założenia i budżet utrzymania szkoły.

Dotąd jednak kwestya konkurencyi czynników miejscowych i zapewnienia udziału powiatu, gmin garncarskich, nie została załatwioną.

Pismem z dnia 20. Czerwca 1884. l. 28.285 prosiliśmy JW. Zygmunta hr. Szembeka z Poremby, ażeby jako delegat Wydziału krajowego zawiązał komitet szkolny i wdrożył rokowania z gminą Alwerni i okolicznymi gminami, z ofiarnem obywatelstwem, wzywając ich do deklarowania się z subwencyami na założenie lub utrzymywanie szkoły, względnie na stypendya.

Równocześnie udaliśmy się do Wydziału Rady powiatowej Chrzanowskiej, który relacyą z dnia 22. Sierpnia 1884. l. 1.311 wyraził się w zasadzie z gotowością udziału.

Czynności Wydziału krajowego przedsiębrane w sprawie innych projektowanych szkół przemysłowych i warsztatów wzorowych nie wymagają jeszcze szczegółowego sprawozdania. Rzeczą komisji krajowej będzie zająć się całym planem organizacyi krajowego szkolnictwa przemysłowego.

Przedewszystkiem musimy starać się o wyjednanie u c. k. Rządu potrzebnego udziału skarbu państwa, w podobnym jak w innych krajach tej połowy monarchii stosunku, gdyż ina-

czej kraj nie mógłby podolać w żadnej mierze olbrzymiemu zadaniu podniesienia wykształcenia przemysłowego w kraju naszym po wiekowych zaniedbaniach na tém polu, i uzdolnienia przez to kraju do podejmowania jakichkolwiek, cóż dopiero mówić większych zadań przemysłowych.

VI.

Stypendya.

W pierwszym rządzie mamy do zanotowania nadanie krajowi sześciu stypendyów na naukę przemysłową ze skarbu państwa, przez c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty.

Pismem z dnia 21. Grudnia 1883. L. 64.427. prosiliśmy Wysokie c. k. Ministerstwo oświaty o wyznaczenie pięciu stypendyów dla galicyjskich uczniów na naukę w szkołach fachowych przemysłowych, a mianowicie: 1) jedno stypendyum dla uczennicy centralnego kursu koronkarstwa w Wiedniu, 2) dwa stypendya na naukę garncarstwa w Znaim, 3) dwa stypendya na naukę tkactwa w szkołach z czeskim językiem wykładowym. Wydział krajowy wyraził gotowość przyczynienia się pewną kwotą z funduszu krajowego, mianowicie na pokrycie kosztów podróży stypendystów.

Reskryptem z dnia 12. Stycznia 1884. L. 294 zakomunikowanym nam przez J. E. Pana Namiestnika odezwą z dnia 23. stycznia 1884. L. 583 J. E. Pan Minister wyznań i oświaty wyznaczył następujących sześć stypendyów: 1) dla dwóch uczennic centralnego kursu koronkarstwa w Wiedniu (roboty koronkarskie lub szycie), aż do zupełnego wykształcenia w tym zakładzie, po 25 zř. wal. austr. miesięcznie; 2) jedno stypendyum dla uczęszczania do szkoły tkackiej w Policka (czeski język wykładowy); 3) jedno stypendyum dla uczęszczania do szkoły fachowej ślusarstwa w Koeniggratz (czeski język wykładowy); 4) jedno stypendyum dla uczęszczania do szkoły fachowej dla przemysłu garncarskiego w Znaim (język wykładowy niemiecki) a wreszcie 5) jedno stypendyum dla uczęszczania do szkoły fachowej dla przemysłu drzewnego w Wołoskim Międzyrzeczu (czeski język wykładowy). Stypendya od 2 do 5 wynoszą po 20 zř. miesięcznie i przeznaczone są na cały czas trwania nauki w odnośnej szkole.

Warunkiem przedwstępnym przyjęcia na centralny kurs koronkarstwa jest prócz 14. roku życia, większa zręczność w robotach koronkarskich, — w szkołach fachowych wymaga się ukończonej szkoły ludowej i miernego wstępnego wykształcenia przemysłowego.

Celem wyszukania odpowiednich kandydatów odniósł się Wydział krajowy do kurytorji dla spraw przemysłu dom. i drob. pismem z dnia 25. Stycznia 1884. L. 4.120, później zawezwał Wydział krajowy spółki tkackie pismem z dnia 29. Kwietnia 1884. L. 21.508 o przedstawienie kandydatów.

Na przedstawienie Wydziału krajowego uzyskali stypendyum:

1) Stanisław Merunowicz z Jarosławia na naukę stolarstwa w szkole fachowej w Wołoskim Międzyrzeczu; dodatek z funduszu krajowego przyznany mu rozp. tut. z dnia 22. Kwietnia 1884. L. 20.125 wynosi 10 zř. miesięcznie.

2) Bolesław Maryniec ze Lwowa na naukę ślusarstwa w szkole fachowej w Koeniggratz; dodatek z funduszu kraj. przyznany rozp. tut. z dnia 17. czerwca 1884. L. 29.700 wynosi 5 zř. miesięcznie.

3) Bazyli Pyptiuk z Manasterska, elew warsztatu naukowego w Kossowie i zastępca instruktora takiegoż warsztatu w Błażowej, na naukę tkactwa w szkole fachowej w Policka. Wydział krajowy pokrył mu koszta podróży.

4) Albin Biłous, były uczeń szkoły kołomyjskiej, pracujący w fabryce Ditmara w Znaim na naukę garncarstwa w szkole fachowej w Znaim.

Co do przedstawionych przez nas dopiero na mocy uchwały Komitetu szkolnego szkoły koronkarskiej w Zakopanem, które się odbyło pod przewodnictwem JW. hr. Krasieńskiego kandydatek do stypendyów na naukę koronkarstwa, odnośna decyzja c. k. Ministerstwa dotąd nie nadeszła.

Stypendyści z funduszu krajowego.

1) Fryderyk Lachner, inżynier kształcący się na dekoratora naczyń glinianych w Paryżu przez lat dwa (stypendyum do LW. 31.384/82 w kwocie 600 zł. rocznie) przedłożył sprawozdanie z odbytych studyów w fabrykach fajansów artystycznych, majolik i porcelany, oraz rysunki. Pragnąc umożliwić mu zbadanie przemysłu ceramicznego w Anglii, udzieliliśmy mu wraz z 4tą i ostatnią ratą stypendyum na r. 1884. w kwocie 300 złr. jednorazowy zasiłek w kwocie 300 złr. na podróż do Anglii, podając mu szczegółowy program naukowej podróży. Rozp. z dnia 20 Czerwca 1884. l. 29.529.

2) Edmund Krzen, inżynier-chemik, kształcący się w chemiczno-technicznej stacji doświadczalnej w Wiedniu w technologii ceramicznej, otrzymał przedłużenie stypendyum z dnia 6. Lipca 1883. l. 34.481. i z 13. Lipca 1883. l. 35.921. na nowych sześć miesięcy r. 1884. w kwocie 450 złr., dekr. z dnia 18. Stycznia 1884. l. 2.042. przedłużone na nowych sześć miesięcy w tejże kwocie dekr. z dnia 29. Lipca 1884. l. 36.401. Doświadczenia czynione przez pana Krzena z glinami galicyjskimi, doprowadziły już do bardzo ważnych dla przemysłu ceramicznego w Galicyi spostrzeżeń i odkryć. Świeżo ogłoszony wynalazek jego bezpośredniego wypalania glazurowanej surówki, zjednał mu już rozgłos w świecie technicznym. Kraj zyskuje w nim wszechstronnie wykształconego chemika dla przemysłu ceramicznego, dla wyrobu wapna i cementu.

3) Wiktor Drzymuchowski, inżynier kształcący się przy pomocy stypendyum krajowego w blicharstwie, farbiarstwie i apreturze w technologicznem Muzeum przemysłowem w Wiedniu, po ukończeniu kursu otrzymał nowe stypendyum dekr. z dnia 6. Sierpnia 1884. l. 40.763. na sześć miesięcy w kwocie 500 złr. na odbycie naukowej podróży z dłuższym pobytom w fabrycznych zakładach blichu, apretury i farbiarstwa, dla poznania tej gałęzi przemysłu w związku z przedsiębiorstwem i tkactwem.

Stypendystami krajowymi w technologicznem Muzeum przemysłowem we Wiedniu, byli nadto: 4) Henryk Żaak. 5) Józef Tatar recte Papierz. 6) Stanisław Ustupski dla nauki stolarstwa i snycerstwa. Nadto na naukę stolarstwa w temże muzeum otrzymał: 7) Karol Hornung jednorazowy zasiłek w kwocie 200 złr. wypłacany ratami przez Dyrekcyę zakładu, dekr. z dnia 25. Marca 1884. l. 15.213.

W zawodzie mechanicznym kształci się stypendysta krajowy w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 20. Października 1882. l. W. kr. 54.563. 8) Józef Piotr Accord — w fabryce maszyn w Breitensee pod Wiedniem. Był stypendysta z funduszu wystawy krajowej lwowskiej. 9) Józef Szulakiewicz, ślusarz i kowal bawiący w Remscheid otrzymał jednorazową subwencyę na r. 1884. w kwocie 150 złr. dekr. z dnia 18. Kwietnia 1884. l. 20.121.

W zawodzie tkackim kształci się stypendysta krajowy 10) Marcin Brzęk z Błażowej od r. 1882/3. w szkole tkackiej w Policka, a na wniosek Dyrekcyi tejże szkoły, otrzymał dekr. tutej. z dnia 16. Maja 1884. przedłużenie stypendyum na rok 1884/5. w kwocie 200 złr.

W zawodzie garbarkim kształci się stypendysta krajowy 11) Aleksander Pawlikowski ze Starego Sącza za granicą, obecnie w Cieszynie, i otrzymał stypendyum na rok drugi dekr. tutej. z dnia 25. Lipca 1884. l. 37.717. Jednorazowy zasiłek na kształcenie

się w białoskórnictwie za granicą otrzymał 12) Józef Gromko w Warszawie dekr. tutej. l. 26.455 z z. 1884.

Na naukę ręcznych robót kobiecych w Reutlingen w Wirtembergii otrzymała dekr. tutej. z dnia 4. Lipca 1884. l. 30.531 13) Julia Stahlbergerówna, kandydatka stanu nauczycielskiego z Krakowa. Na fachowe wykształcenie się w rysownictwie otrzymała dekr. z dnia 22. kwietnia 1884. l. 16.224 14) Helena Ziętkiewiczówna stypendyum w kwocie 200 złr. dla kształcenia się przy szkole rysunkowej w Krakowie.

Jak w latach poprzednich, wspierał Wydział krajowy i w tym roku stypendyami ubogich uczniów w szkole snycerstwa w Zakopanem a mianowicie 15) Józefa Buchsa, 16) Franiszka Zajdla, 17) Jana Giralta, 18) Michała Chaszczewicza, 19) Aleksandra Magierę, 20) Romana Terczkę kwotami po 15 lub 10 złr. miesięcznie; 21—23) na naukę tkactwa w warsztacie naukowym Kossowie wyznaczył Wydział krajowy dla trzech tkaczy z Jaryczowa nowego najprzód na trzy, później na drugie trzy miesiące, łącznie 180 złr. rozp. z dnia 19. Lutego 1884. l. 8.754 i 17. Czerwca 1884. l. 26.112. Resztę kosztów utrzymania ponosi powiat lwowski. Po powrocie z ukończonego sześciomiesięcznego kursu tkacze jaryczowscy mają się zająć wprowadzeniem warstatów ulepszonych i zawiązaniem spółki tkackiej. 24. 25) Na naukę koszykarstwa w szkole koszykarskiej w Jarosławiu wyznaczył Wydział krajowy dla dwóch uczniów z Porąbki w powiecie Białskim, gdzie był zaprowadzony przemysł koszykarki a później upadł, dwa stypendya po 15 złr. miesięcznie na jeden rok dekr. z dnia 25. Lipca 1884. l. 36.175.

VII.

Bezpośrednie popieranie przemysłu krajowego i użycie funduszu przemysłowego.

Dopiero właściwie z utworzeniem w budżecie krajowym funduszu przemysłowego na popieranie przemysłu, zwłaszcza rękodzielniczego i domowego, zaczęła się akcja kraju w tym kierunku, a chociaż sumy na ten cel przeznaczone są jeszcze stosunkowo do potrzeb nieznaczne, można już dziś mówić o poważnych rezultatach. Nie można się jednak łudzić i żądać, żeby olbrzymia luka w gospodarstwie krajowym, jaką jest brak przemysłu krajowego, zaniedbania wiekowe, skutki długoletniego systemu polityki ekonomicznej, skazującej kraj nasz na niezawodnego konsumenta wytworów przemysłu zachodnich krajów państwa, dały się użyciem kilkudziesięciu tysięcy złotych zapełnić. Niedziw, że sprawozdanie niniejsze z użytych na poparcie przemysłu sum nie tyle zaspokojenie potrzeb na tym polu wykazuje, jak raczej ogrom potrzeby. Otuchą będzie może to jedynie, że jeżeli rozporządzalnymi środkami dało się niejedno zrobić, to przy szczodrości Wys. Sejmu, który na cele przemysłowe w znacznej progresyi coraz hojniej łoży, da się wiele osiągnąć. — W celu użycia innego jeszcze środka na wytworzenie i rozwinięcie krajowego przemysłu, jakim są allewiacye podatkowe, Wydział krajowy będzie miał zaszczyt przedłożyć Wys. Sejmowi osobne sprawozdanie.

Jasną jest rzeczą, że sumy do dyspozycyi Wydziału krajowego oddane, mogą być skutecznie użyte jedynie przy ograniczeniu się do kilku zaledwie gałęzi przemysłu.

Staraniem też Wydziału krajowego było ile możności na tej zasadzie się opierać. A jednak Wydział krajowy zmuszony był przekroczyć przeznaczone na cele przemysłowe sumy; że to czynił nie spuszczać ogólnego interesu kraju z oka i tylko pod naciskiem ogromu potrzeby, dwa razy więcej odmawiać jak dawać zmuszony, przeto ma zaszczyt upraszać Wysoki Sejm o absolutorium za użycie i przekroczenie sum budżetem wskazanych, oraz o większą dotacyę na rok przyszły. Kwotę 30.000 złr. przeznaczoną budżetem r. 1883. Rub. XV. poz. 149. ex 1883. na „Przemysł rękodzielniczy, pożyczki i subwencye“ przekroczyliśmy do wysokości 45.947 złr.

Kwotę 50.000 złr. przeznaczoną budżetem r. 1884. Rubr. XV. poz. 167. ex 1884, -- na „przemysł rękodzielniczy, na pożyczki i zasiłki“ wyczerpaliliśmy już z 1szym Sierpnia 1884. Jednakże z całym naciskiem podnosimy już tutaj, co poniżej wykażemy szczegółowo, że z tej sumy dwuletniego budżetu wydaliśmy na pożyczki zwrotne 83.800 złr., to znaczy 87 procent, a zaledwie 12.367 na subwencye i wydatki bezzwrotne, tj. 12 8%, a z tej sumy zaledwie 5.220 złr. z r. 1884.

Główne usiłowania Wydziału krajowego skierowane były na przemysł garbarski, szewski i kuśnierski, — dalej na przemysł tkacki i wyrobów oczkowych, — po części na przemysł garncarski i kaflarski.

Przemysł garbarski, szewski i kuśnierski.

Nawiązując do zeszłorocznego naszego sprawozdania podnosimy, że głównem dążeniem było wytworzenie szeregu silnych spółek garbarsko-szewskich i handlu skór.

„Towarzystwo handlu skór w Łańcucie“. stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką, gdy się liczba członków jego wzmogła do 43, otrzymało zasiłek na pokrycie kosztów założenia w kwocie 400 złr. rozp. z d. 22. Stycznia 1884. L. 2828, oraz pożyczkę w kwocie 2000 złr. wyasygnowaną rozp. z d. 8. Lutego L. 5883. ex 1884.

„Handel skór i magazyn wyrobów skórnych w Tarnowie,“ stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką zawiązane w d. 4. Listopada 1883. zarejestrowane sądownie w d. 13. Grudnia 1883, jedno z najlepiej rozwijających się stowarzyszeń tego rodzaju w kraju, otrzymał zasiłek jednorazowy w kwocie 500 złr. na pokrycie kosztów założenia, rozp. z d. 8. Stycznia 1884. L. 62.288. ex 1883. i pożyczkę w kwocie 3000 złr. wyasygnowaną rozporządzeniem z dnia 8. Lutego 1884. L. 6202.

„Towarzystwo handlu skór w Przemyśle,“ stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką zawiązało się 26. Sierpnia 1883., zarejestrowane sądownie w d. 19. września 1883., otrzymało rozp. tutaj z d. 25. Stycznia L. 1543. jednorazowy zasiłek na pokrycie kosztów założenia w kwocie 400 złr., oraz pożyczkę w kwocie 4000 złr. asygnowanych rozp. z d. 9. Lutego 1884. L. 6592.

„Towarzystwo handlu skór w Jarosławiu,“. Stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką, które z braku odpowiedniego zarządu nie mogło się rozwinąć, wniosło pod dniem 15. Października 1883. podanie o subwencyę i pożyczkę. Udaliśmy się pismem z 26. Października 1883. L. 51.179. o opinię do burmistrza miasta Jarosławia, a gdy ta nie nadeszła, pismem z d. 15. Stycznia 1884. do Wiceprezesa Rady powiatowej. Obaj panowie przysłali opinię w Lutym, dla zbadania jednak na miejscu stosunków, wysłaliśmy jako delegata naszego p. Adolfa Aleksandrowicza, Dyrektora Towarzystwa handlu skór we Lwowie. P. Aleksandrowicz nakłonił Towarzystwo handlu skór do wielu zmian co do osób w zarządzie i co do sposobu prowadzenia interesu i na tej podstawie udzieliliśmy i zaasygnowali rozp. z d. 23. Czerwca 1884. L. 30.078 pożyczkę w kwocie 3000 złr. na ręce Wgo kanonika ks. Oleksińskiego proboszcza w Jarosławiu, zaasygnowawszy poprzednio rozp. z d. 6 Maja do L. 21.055 ex 1884. zasiłek na pokrycie kosztów założenia kwotę 250 złr. w. a. Gdy jednak Towarzystwo z braku ludzi niefortunny wzięło obrót, wysyłamy rozp. tutaj z d. 1. Września 1884. L. 45.535 osobnego delegata.

„Towarzystwo hadlu skór w Rudkach“ otrzymało jednorazowy zasiłek w kwocie 150 złr. rozp. tut. z d. 13. Listopada 1883.

Na wezwanie Wydziału kraj. z d. 16. Maja 1884. L. 24.334 do zwierzchności miasta Pruchnika powstaje tamże spółka szewsko-garbarska z ograniczoną do trzykrotnej wysokości poręką. Dla ukonstytuowania Towarzystwa wysłał Wydział krajowy osobnego delegata rozp. z dnia 1. Września 1884. L. 44.688, a spółce przyrzekł pożyczkę w kwocie 3.000 złr.

Dobroczyńne działanie tych spółek na przemysł szewski, gdzie tylko znaleźli się ludzie dobrej woli w ich zarządzie, robi ogromne postępy. Emancypacya rzemieślnika z rąk lichwiarskich,

wykluczenie łakomego pośrednictwa, umożliwienie nabywania wybornego surowego materiału słowem obniżenie kosztów produkcji przy umożliwieniu powiększenia produkcji, to są dziś już widoczne rezultaty.

Cały szereg podobnych spółek powstanie w niedalekiej przyszłości. Oddziałac one muszą, gdzie dobrze prowadzone, i na podniesienie krajowego garbarstwa, zatrudniając, garbarnie obstalunkami, odbierając w większej ilości skóry gotowe, dając skóry surowe do garbowania.

Gdy nie wszystkie spółki handlu skór zroszczyły intencje Wydziału kraj., który popierając szewstwo, chciał równocześnie wesprzeć solidarnym interesem związane z niem garbarstwo, i nie stosunkowo więcej sprowadzają skór z zagranicy niż z garbarń krajowych, Wydział krajowy wystosował okólnik do Zarządu towarzystw handlu skór pod d. 13. Czerwca 1884. L. 29.375 o nadesłanie ścisłych wykazów, a gdy te nadejdą, zarządzi co należy.

Popieraliśmy garbarstwo przez pożyczki nisko procentowe dla szeregu garbarzy z należytem skutkiem. Produkcya tych garbarń znacznie się powiększyła i polepszyła, dało się wprowadzić kilka rodzajów wyrobów dotąd u nas nieuprawianych; garbarnie te mogą już wytrzymać walkę konkurencyjną z partactwem wyrobów nierzetelnych w kraju, i można zacząć myśleć o zaspakajaniu tych potrzeb krajowym wyrobem, dla których dotąd wyłącznie fabrykowały, bogacąc się, garbarnie zagraniczne. Po przeprowadzeniu zwykle bardzo długich pertraktacyj celem osiągnięcia pewnej opinii o przedsięwzięciach, oraz celem ubezpieczenia funduszu krajowego, udzieliliśmy pożyczki następującym garbarniom:

Pan Ksawery Siekierski, właściciel garbarni w Ładnej pod Tarnowem, otrzymał ponowną pożyczkę w kwocie 6.000 złr. rozp. tutaj. z dnia 27. Lipca 1884. l. 38.220.

P. Ksawery Deskur, właściciel garbarni w Stanisławowie otrzymał rozp. tutaj. z dnia 9. Listopada 1883. l. 53.534. pożyczkę w kwocie 4.000 złr., której połowa wyasygnowaną została pod powyższą datą, zaś druga rata pod dniem 4. Grudnia 1883. l. 58.394. — Uchwałą tutaj. z d. 18. Marca 1884. otrzymał p. Deskur nową pożyczkę w kwocie 3.000 zł. w. a., która wypłaconą została rozp. z d. 30. Maja 1884. l. 26.645.

P. L. H. Małecki, właściciel garbarni we Lwowie, otrzymał pożyczkę w kwocie 3.000 złr. przyznaną rozp. z d. 1. Kwietnia 1884. l. 12.202. wyasygnowaną w dwóch ratach à 1.000 i 2.000 złr. do L. 23.499 ex 1884, oraz rozp. z d. 30. Maja 1884 L. 26.744.

P. Józef Rogowski, białoskórnik w Krakowie, otrzymał pożyczkę w kwocie 2.000 złr. rozp. tutaj. z dnia 4. Marca 1884. L. 10.170., wyasygnowaną do wypłaty ratalnej na ręce Wgo Franciszka Słęka, Dyrektora Kasy oszczędności w Krakowie, rozp. z dnia 17. Marca 1884. L. 13.620.

Wyjątkowo otrzymał pożyczkę majster szewski p. Stanisław Sierociński, weteran tego rzemiosła we Lwowie, odszczególniony na wystawach trzynastoma dyplomami honorowymi, sześcioma medalami zasługi i dyplomem honorowym korporacji szewców lwowskich, obdarzony przez cesarza Franciszka Józefa I. złotym krzyżem zasługi, pożyczkę w kwocie 4.000 złr. za poręczeniem 25 obywateli, rozp. z dnia 6. maja 1884. l. 22.933. z dnia 23. Maja 1884. L. 22.933. wyasygnowaną rozp. z dnia 7. Lipca 1884. L. 34.000.

Tak więc w okresie rocznym objętym niniejszem sprawozdaniem wydaliśmy łącznie z pożyczką p. Sierocińskiego sumę 35.700 złr. na poparcie przemysłu garbarskiego i szewskiego, do której to sumy jeszcze przybywa promesa pożyczki w kwocie 3.000 złr. dla powstającej spółki w Pruchniku.

Dla kuśnierstwa krajowego a mianowicie dla spółki wyrobu i handlu towarów kuśnierskich w Starym Sączu, powiodło nam się wyjednać w większej części u Dyrekcji ruchu kolei galicyjskich zamówienia na dostawę wyrobów kuśnierskich. Wydział krajowy informował spółkę o rozpisanych konkursach i warunkach dostawy, ofiarował w imieniu spółki wadyum

kaucyjne i udawał się do wszystkich Dyrekcyj kolei galicyjskich i do komisji ministeryjalnej dla kolei państwowych, do niektórych po kilkakroć.

Uzyskane w ten sposób dostawy dla galic. kolei Karola Ludwika, oraz dla kolei Lwowsko-Czerniowiecko-Jaskiej wynoszą około 11.000 złr. Nadto przyrzeczono uwzględnić krajowy przemysł kuśnierski przy oddawaniu dostaw dla kolei Dniestrzańskiej i Arcyksięcia Albrechta, oraz dla kolei Tarnowsko-Leluchowskiej i Transwersalnej.

Przemysł tkacki.

Już przy sprawozdaniu o szkółkach tkackich mówiliśmy o potrzebie podjęcia na różnych drogach usiłowań dla podniesienia przemysłu tkackiego, ze wszech miar zdolnego rozwoju. Usiłowania podejmowane w ostatnich czasach w Niemczech, we Włoszech, w Portugalii, na Węgrzech, a nieco dawniej w Belgii, ażeby podnieść i utrzymać przemysł tkacki ręczny, domowy, i rezultaty osiągnięte, które dowodzą, że tkacki warsztat ręczny pod pewnymi warunkami może wytrzymać konkurencję z produkcją maszynową, a nawet w niektórych gałęziach może odeprzeć ją zwycięzko, — były nam wskazówką.

Plan działania, któryśmy sobie wytknęli jest następujący: 1. Przez zaprowadzenie wzorowych warsztatów naukowych tkactwa i szkółek tkackich oraz wędrownych nauczycieli podnosić technikę tkacką przy równoczesnem wprowadzaniu ulepszonych warsztatów; 2. Przez organizację Spółek tkackich zaliczkowych, surowcowych i magazynowych wyzwalać tkaczy z rąk lichwy, podnosić zdolność kredytową i możliwość uzyskania kapitału zakładowego i obrotowego na zakupno ulepszonych warsztatów oraz przędzy, organizować na koszt wspólny wysyłkę do blichu, apretury, i zorganizować zbytnie bez pośrednictwa wyzyskiwaczy. 3. Przez wprowadzenie i rozpowszechnienie warsztatów ulepszonych pod nożkowymi i przyrządów Jacquardowskich, umożliwić większą produktyjność tkaczy, oraz wyroby wzorzyste, fasonowane, o wielorakiem wiązaniu, które lepiej żywią robotnika i zdolne są oprzeć się maszynowej produkcji nawet w krajach o jak najbardziej rozwiniętem mechanicznem tkactwie; 4. Przez powołanie do życia krajowego Zakładu blichu i apretury, niezbędnego dla nadania wyrobom krajowego przemysłu domowego wyglądu europejskiego i uczynienia ich pokupnymi.

Opłacanie wysyłki do blichów i apretorni szlążkich pochłania całe zyski tkaczy. Kilka magli większych znajdujących się w kraju, jest w rękach wyzyskiwaczy. Jedyne zakład blichu i apretury pod ingerencją Wydziału krajowego zdolnym będzie wypełnić tę lukę, a wyposażony w odpowiednie środki materialne będzie mógł równocześnie podjąć 5. organizację zbytu wyrobów tkackich, sprowadzać przędzę w większych ilościach, dawać tkaczom za pośrednictwem spółek tkackich przędzę na wyrób, utrzymywać faktorye tkackie, odbierać wyroby do blichu i apretury, a wytworzywszy w ten sposób produkcję tkacką, zdolną co do jakości i wartości użytkowej wyrobów, wytrzymywać wszelką konkurencję obcą przy niższej cenie, będzie mógł zorganizować zbytnie w kraju i za granicą. Jedyne takie podjęcie akcji na wszystkich punktach i taka centralizacja przy rozdziale pracy zdolne są ochronić potężny u nas niegdyś przemysł tkacki domowy, który produkował na wywóz i był źródłem zamożności szeregu miasteczek dziś zubożałych i pomocą całych ubogich okolic, od powolnego wyginięcia, a nawet go napowrót ożywić i rozwinąć. Jeszcze około roku 1870 było przeszło 20.000 warsztatów tkackich w ruchu, co przy produkcji rocznej tylko 200—300 zł. stanowi cztery do sześciu milionów zł.

O szkółkach tkackich mówiliśmy już powyżej.

Spółki tkackie założone w Kosowie, Korczyni i Błazowej, rozwijają się. Wydział krajowy zajmował się sprawą powołania do życia dalszych spółek tkackich w Jaryczowie, Rak-

szawie, Leżajsku, Markowej, Dębowcu, Horodence i kilku innych miejscowościach. Przed wszystkim jednak potrzeba Zakładu blichu i apretury z programem powyżej określonym.

Tą sprawą zajmuje się Wydział krajowy w pierwszym rzędzie i sprawa jest w toku. W razie wejścia w życie zakładu będzie można utworzyć szereg spółek tkackich i podjąć akcyę na większą skalę, a jeżeli się zważy, że w kraju dziś jeszcze jest 10.000 do 12.000 warstatów tkackich w ruchu a niedawno było ich jeszcze przeszło 20.000, to łatwo pojąć, jak wielkie i wdzięczne ma Wydział krajowy przed sobą zadanie na polu tkactwa krajowego.

Dla wyrobu w kraju ulepszonych warstatów zapisał Wydział krajowy rozp. z 8. Sierpnia 1884. L. 41.210 trzy typowe warstaty z zagranicy i udał się do 20 szkół tkackich w Czechach, na Morawie i Szlązku o szczegółowe informacye.

W tejże sprawie zasięgał zdania „Węgierskiego krajowego Towarzystwa dla popierania przemysłu domowego“ i dyrekcyi „Akcyjnego Towarzystwa blichu i apretury“ w Keszmarku pismem z d. 19. Czerwca 1884. L. 28.781 i 28.782.

Gorliwie popierał Wydział krajowy usiłowania „Spójni“, która na te cele otrzymała w r. 1883. kwotę 1000 zł.

Rada gminna miasta Brodów na posiedzeniu z d. 9 Lipca 1884. uchwaliła ofiarować Wydziałowi krajowemu budynki byłej przedzalni na założenie blichu i apretury.

Również gmina miasta Jasła uchwałą rady gminnej z dnia 3. Września 1884. ofiarowała Wydziałowi krajowemu do dyspozycyi koszary na szkołę tkacką i zakład blichu i apretury, na tak długo, jak by szkoła taka istniała, bezpłatnie.

Przemysł pończoszkowy

mający również przyszłość w kraju, popieraliśmy przez znaczną pomoc udzielaną fabryce wyrobów oczkowych p. M. Heydenreicha we Lwowie, wspieranej już od uchwały sejmowej z r. 1880 z funduszu krajowego.

Fabryka ta wyrabiała w r. 1881. miesięcznie po $7\frac{1}{2}$ tuzina pończoch i szkarpetek, w r. 1882 po $27\frac{1}{2}$, w r. 1883. po $63\frac{1}{2}$, w lutym r. 1884. doszła już do 130 tuzinów miesięcznej produkcji. Wydział krajowy uchwałą z dnia 11. Marca l. 7.961 postanowił udzielić p. Heydenreichowi 3% wną pożyczkę w kwocie 6.000 zł., która po ubezpieczeniu wyasygnowaną została rozp. z dnia 18. Marca 1884. l. 14.260. Tak jak w latach poprzednich nie przestaje Wydział krajowy wspierać fabrykę przez 1) udzielanie 50 zł. miesięcznej subwencyi na pokrycie płacy robotnika francuzkiego oraz 2) 120 zł. miesięcznie tytułem zasiłku na premie dla krajowych robotników.

Subwencya ta przedłużoną została rozp. z 9. Listopada 1883. l. 53.691 na nowych sześć miesięcy, a rozp. z dnia 11. Kwietnia 1884. l. 18526 jeszcze na sześć miesięcy. Nadto postanowił Wydział krajowy zapewnić dla fabryki krajowca montera i werkmistrza i w tym celu postanowił rozp. z dnia 25. Marca 1884. l. 15.569 udzielić wspólnikowi p. Heydenreicha p. Osiecimskiemu 1) na koszta podróży na naukę do Francyi i na powrót sumę 100 złr. oraz 2) na czas trwania nauki przez rok jeden po 50 złr. miesięcznie.

Fabryka rozwija się pomyślnie, wyroby jej zjednywają sobie reputacyę i fabryka stanie niebawem o własnych siłach.

P. Marya Romiszowska w Krakowie, właścicielka zakładu wyrobów oczkowych w Krakowie subwencyonowana z fund. kraj. od Kwietnia 1882. zatrudniająca 12 uczennic, otrzymała dekr. tut. z dnia 25. Marca 1884. l. 15.561 przedłużenie subwencyi miesięcznej w kwocie 60 złr. jeszcze na rok jeden, t. j. do końca Kwietnia 1885. r.

Z innych gałęzi przemysłu podnosimy pożyczkę udzieloną na podniesienie fabryki wyrobów glinianych w Babicach nad Sanem hr. Zdzisława Dembińskiego w kwocie 10.000 złr. na 3% zwrotną w czterech półrocznych ratach, za ubezpieczeniem hipotecznym na dobrach Żernica i Sieniawa dekr. z dnia 26. Lutego 1884. l. 10.162.

P. Piotr Harasimowicz, artysta snycerz, był stypendystą krajowy, po 20 miesiącach nauki we Florencji, otrzymał na otwarcie pracowni snycerskiej we Lwowie subwencję bezzwrotną w kwocie 400 złr. dekretem z dnia 11. Lipca 1884. l. 34.556.

Niech nam wolno będzie rzucić jeszcze pogląd na całą gospodarkę funduszem przeznaczonym na popieranie przemysłu w r. 1883. i 1884. Wysoki Sejm przeznaczył na ten cel na rok 1883. sumę 30.000 złr., na rok 1884. sumę 50.000 złr. Od dnia 1. Stycznia 1883., do dnia 1. Sierpnia 1884. wydano na ten cel 96.167 złr.

Z tej sumy użyto:

W roku	wydano w ogóle	Z tej sumy wydano			
		na pożyczki zwrotne	%	na subwencje i inne wydatki bezzwrotne	%
1883	45.947 zł.	38.800 zł.	84.45	7.147 zł.	15.55
1884 do 1. Sierpnia	50.220 „	45.000 „	89.60	5.220 „	10.40
Razem .	96.167 zł.	83.800 zł.	87.14	12.367 zł.	12.86

Widzimy więc że pożyczki zwrotne stanowią 87.14%, a subwencje, zasiłki bezzwrotne i inne wydatki stanowią zaledwie 12.86% sumy wydanej na popieranie przemysłu. Suma 83.800 złr. powróci do kasy krajowej, prawie w zupełności w ciągu czterech do sześciu lat. Z wyjątkiem 2.000 złr. jest cała suma wypożyczoną na 3%.

Ubezpieczenie pożyczek opiera się przy spółkach na solidarnej poręce stowarzyszeń w myśl ustawy z 9. Kwietnia 1873., przy pożyczkach dla przedsiębiorców prywatnych ubezpieczenie przeprowadzone zostało po największej części przez intabulację hipoteczną, ile możliwości na pierwszym miejscu, lub gdzie się to nie dało przez opisanie zastawnicze realności nietabularnych, lub na zsław ręczny maszyn, urządzeń i materiałów, lub nareszcie za przystąpieniem ręczycieli, we wszystkich wypadkach za poddaniem się dłużnika bezpośredniej egzekucji wprost z mocy aktu dłużnego w myśl §. 3. ust notaryalnej z 25. Lipca 1871. Ubezpieczenie więc jest ile możliwości zupełne.

Zaś co do gałęzi przemysłu, na których poparcie fundusze zostały użyte, przedstawia się następujący stosunek:

Rodzaj przemysłu	Wydano na				Razem	W stosunku do całej sumy przeznaczonyj na przemysł stanowi to ‰
	pożyczki zwrotne		subwencye nie-zwrotne			
	w ogóle	‰	w ogóle	‰		
1) Garbarstwo białoskórnicstwo, szewstwo i kuśnierstwo	60.000 zł.	96.72	2.035 zł.	3.28	62.035 zł.	64.54
2) Tkactwo	4.000 „	52.21	3.662 „	47.79	7.662 „	7.96
3) Przemysł wyrobów porcelanowych	6.000 „	53.48	5.220 „	46.52	11.220 „	11.66
4) Garncearstwo i kaflarstwo	11.800 „	96.33	450 „	3.67	12.250 „	12.73
5) Inne gałęzie przemysłu	2.000 „	66.67	1.000 „	33.33	3.000 „	3.11
	83.800 zł.	87.14	12.367 zł.	12.86	96.167 zł.	100‰

Dodać musimy, że w sumie 3.662 zlr. wydanej na tkactwo jako subwencye bez-zwrotne zawartą jest suma 2.000 zlr. wydana jako zaliczka na budowę warstatów tkackich, których jest gotowych 50 jako własność kraju, i które jako inwentarz szkółek tkackich pozostaną w części własnością kraju, lub zostaną sprzedane na ratalną spłatę spółkom tkackim i tkaczom, chociażby z pewną stratą, to jest z premią dla tkaczy.

Widzimy więc, że cała suma z dwóch lat przeznaczona na popieranie przemysłu, wystarczyła zaledwie dla czterech gałęzi przemysłu, a właściwie tylko garbarstwo i szewstwo otrzymały większą pomoc. Mimo więc odmawiania wręcz pomocy mnóstwu przemysłowcom z innych gałęzi przemysłu, mogliśmy z jakimś naciskiem, zaledwie czterem gałęziom przemysłu skuteczniej pomódz, a i to tylko w drobnej mierze

I w przyszłości podobnie ograniczyć się musimy.

Garbarstwo wymagać będzie przez szereg lat energicznej pomocy, to będzie mogło wyprzedzić powoli przywóz zagraniczny. Dążeniem Wydziału krajowego będzie powołać do życia krajowy wyrób skór na podeszwy, za co olbrzymie sumy wychodzą za granicę.

Tkactwo wymaga znacznego funduszu na zakład blichu i apretury, na szereg spółek tkackich, na wyrób i rozpowszechnienie większej ilości warstatów ulepszonych.

Garncearstwo i kaflarstwo, wyrób glazurowanych naczyń steingutowych i glazurowanych rur steingutowych, wyroby szlachetniejsze z gliny będą wymagać co najmniej dotychczasowej kwoty, a kołace o pomoc wyrób szkła, mający przyszłość w kraju.

Z innych gałęzi przemysłu przybędzie wyrób narzędzi wiertniczych systemu kanadyjskiego, a szereg innych gałęzi przemysłu, dla których przy pomocy funduszu krajowego, kredytowej i subwencyjnej, dałoby się bardzo wiele zrobić, będzie trzeba i tak pozostawić jeszcze własnemu losowi.

Reasumując Wydział krajowy raz jeszcze z całym naciskiem oświadczyć musi, że wstawiając w preliminarz budżetu na rok 1884. sumę 80.000 zlr. na pożyczki i subwencye na

popieranie przemysłu, słowem na fundusz przemysłowy, sumy tej nie uważa za wyraz rzeczywistej potrzeby i uważa ją za ledwie dostateczną, żeby w kilku gałęziach przemysłu, dla których już się coś robi przez dwa lata, uczynić krok dalej, żeby przedsiębiorstwa podtrzymane lub na drogę rozwoju pchnięte, na tej drodze dalej poprowadzić, słowem, żeby nie rozrzucając się, popierając tylko to, co w całym słowa znaczeniu żywotne i co dla potrzeb kraju niezbędne, kilka gałęzi przemysłu wzmocnić, postawić na nogi i do walki konkurencyjnej uzdolnić.

Większej sumy Wydział krajowy nie preliminuje, jedynie przez wzgląd na pokrycie. Na podstawie wyводу powyższego Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w sprawie przemysłu krajowego z dnia 16. Września 1884. L. 47.361.

2) Sejm upoważnia Wydział krajowy do objęcia rządowej szkoły garncarstwa w Kołomyi począwszy od 1. Listopada r. b. w zarząd kraju, pod warunkiem, że c. k. Rząd przyzna na dalsze utrzymanie szkoły roczną dotacyę ze skarbu państwa, wyrównującą kosztom, jakie skarb państwa ponosił dotąd z tytułu utrzymania tego zakładu.

Lwów, dnia 16. Września 1884.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Alegat 1. do L. W. kr. 47.361/84.

Odpis odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie z dnia 27. Kwietnia 1884.
L. 3.514/pr. do Wydziału krajowego we Lwowie.

Jego Excelencya Pan Minister wyznań i oświaty reskrytem z dnia 12. Kwietnia b. r. L. 6.497 przyjął do wiadomości zamierzone przez Sejm krajowy utworzenie Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, a to w miejsce dawniejszej Kuratoryi dla spraw przemysłu domowego i drobnego, której zadaniem będzie staranie o rozwój nauki przemysłowej.

W przepuszczeniu, że działalność tej instytucji nie naruszy w żadnym kierunku kompetencji komisji centralnej dla spraw nauki przemysłowej, ustanowionej Nadwyższem postanowieniem cesarskiem z dnia 30. Lipca 1881., oznajmił zarazem Jego Excelencya Pan Minister wyznań i oświaty w porozumieniu z Jego Excelencyą P. Ministrem handlu, że w wypadkach w których zasięgnięcie szczegółowych wyjaśnień o stosunkach tutejszego przemysłu okaże się pożądanem, odnosić się będzie z odpowiedniami zapytaniami za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa do pomienionej Komisji, względnie do p. Marszałka krajowego jako jej przewodniczącego. Również będzie mogła instytucya ta przedkładać c. k. Rządowi za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa specjalne życzenia i wnioski odnoszące się do krajowej nauki przemysłowej.

O tem mam zaszczyt zawiadomić Świetny Wydział krajowy w skutek wyż powołanego reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra wyznań i oświaty, odnośnie do szacownej odezwy z dnia 3. listopada 1882. L. 53.557.

Alegat 2. do L. W. kr. 47.361/84.

S t a t u t

Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

§. 1.

Zadaniem Komisji krajowej jest podniesienie przemysłu domowego i rękodzielniczego w kraju, mianowicie udoskonalenie i rozpowszechnienie fachowej nauki przemysłowej.

§. 2.

I. Sprawami dotyczącymi fachowej nauki przemysłowej, w szkołach zakładanych i utrzymywanych kosztem kraju, lub subwencyonowanych z funduszków krajowych, zawiaduje Komisya krajowa w zastępstwie Wydziału krajowego, mianowicie:

- a) Postanawia o zakładaniu fachowych szkół przemysłowych i warsztatów wzorowych, utrzymywanych kosztem kraju, powiatów i gmin, towarzystw lub osób prywatnych. Przeprowadza w tym celu z temi korporacyami i osobami rokowania względem przykładania się do kosztów założenia i utrzymywania tych zakładów, dalej względem ich urządzenia, zatwierdza statuta, regulamina, plany nauki dla tych szkół i warsztatów. Powołuje nauczycieli dla szkół utrzymywanych z funduszu krajowego, zatwierdza wybór nauczycieli dla szkół zakładanych przez gminy i powiaty a zasilanych z funduszu krajowego, o ile według statutu organizacyjnego założyciele mają zastrzeżone mianowanie nauczycieli. Sprawuje nadzór i zwierzchnie kierownictwo tych zakładów, już to przez członków, których wysyła z grona swego dla inspekyi, już to przez osobnych na wniosek Komisji krajowej przez Wydział krajowy mianowanych inspektorów krajowych, których zakres czynności i obowiązki określa osobny regulamin i instrukcyja i zdaje o stanie tych szkół i warsztatów wzorowych sprawę Sejmowi krajowemu za pośrednictwem Wydziału krajowego.

- b) Udziela zasiłki z kredytu rocznego, jaki Sejm przyzwoli na cele nauki przemysłowej dla fachowych szkół przemysłowych i warsztatów wzorowych, założonych przez c. k. Rząd i utrzymywanych kosztem skarbu Państwa i przeprowadza w tym celu poprzednie rokowania z c. k. Rządem.
- c) Urządza wystawy krajowych wyrobów przemysłu, w szczególności wystawy wyrobów szkół i warsztatów, o których mowa w ustępie a) i wystawy wzorów, modeli i narzędzi rękodzielniczych.
- d) Udziela stypendya lub zasiłki uczniom szkół i warsztatów wzorowych, oraz osobom posiadającym wiadomości techniczno-przemysłowe, dla uzupełnienia wykształcenia zawodowego w kraju lub za granicą.
- e) Bada stosunki i potrzeby przemysłu domowego i rękodzielniczego w kraju, zbiera daty statystyczne i wysyła ludzi zawodowych za granicę dla poznania warunków obcej produkcji przemysłowej.
- f) Ma staranie o rozwój muzeów przemysłowych w kraju.

II. W sprawach, w których chodzi o popieranie interesów wykształcenia przemysłowego przez Państwo i Rząd, uważa za potrzebne zasięgnąć osobnych informacji, lub też Komisya krajowa widzi się spowodowaną wyrazić Rządowi swoje zapatrywania i życzenia, porozumiewają się kompetentne c. k. centralne Władze z Komisją krajową za pośrednictwem Namiestnika.

§. 3.

W sprawach i czynnościach podejmowanych dla popierania przemysłu innymi środkami jak za pomocą nauki przemysłowej, służy Komisya krajowa Wydziałowi krajowemu za organ doradczy.

§. 4.

Komisya krajowa przedkłada Wydziałowi krajowemu wnioski co do wysokości rocznej dotacyi z funduszu krajowego, potrzebnej na pokrycie wydatków połączonych z czynnościami w §. 3. wyszczególnionymi w celu wyjednania przyzwolenia Sejmu.

Przyzwolonemi funduszami zarządza Komisya i zdaje z nich liczbę, przedkładając Wydziałowi krajowemu roczne zamknięcie swoich rachunków.

§. 5.

W skład Komisji krajowej wchodzi:

- a) Marszałek krajowy jako przewodniczący;
- b) Członek Wydziału krajowego, Szef departamentu do którego należą sprawy przemysłowe;
- c) Osoby powołane przez Wydział krajowy najwyżej w liczbie sześciu Członków Komisji krajowej.
- d) Tak złożona Komisya ma prawo powołać jeszcze trzech Członków do grona swojego.

§. 6.

Marszałek krajowy jest Prezesem Komisji krajowej. Dla zastępowania Prezesa w razie potrzeby wybierze Komisya krajowa ze swego grona Wiceprezesa pierwszego i Wiceprezesa drugiego.

§. 7.

Do ważności uchwał potrzeba obecności Prezesa lub jego Zastępcy i najmniej sześciu Członków.

Uchwały zapadają absolutną większością głosów obecnych na posiedzeniu Członków, a w razie równości głosów rozstrzyga Przewodniczący.

§. 8.

Komisya krajowa ma prawo :

- a) Wyznaczać z grona swego stałe sekcyje dla pewnych działów czynności.
- b) Tworzyć z członków swych komisye do zbadania i przygotowania spraw.
- c) Powoływać osoby z poza grona swego na delegatów do prowadzenia czynności przez Komisję krajową wskazanych w jej zastępstwie.
- d) Powoływać w specjalnych sprawach mężów zawodu jako znawców do udziału w obradach Komisji.

§. 9.

Zwyczajne zebrania Komisji krajowej odbywają się bezpoprzedniego zwołania cztery razy do roku, mianowicie : 3. Stycznia, 3. Kwietnia, 3. Czerwca i 3. Października każdego roku w biurze Komisji krajowej.

Kancelarya Komisji krajowej ma rozesłać członkom na 14 dni przed każdym posiedzeniem porządek dzienny.

Nadzwyczajne zebrania Komisji krajowej zwołuje jej Przewodniczący, ilekroć uzna potrzebę, lub jeżeli zażąda tego najmniej trzech członków z oznaczeniem spraw, dla których domagają się nadzwyczajnego zebrania Komisji.

§. 10.

Komisya krajowa mianuje swego sekretarza i wyznacza temuż wynagrodzenie, a w razie potrzeby dodaje mu odpowiednią pomoc kancelaryjną.

Mają być oznaczone stałe godziny dnia, w których sekretarz Komisji krajowej winien być obecnym w biurze Komisji krajowej dla udzielania informacji członkom Komisji i stronom, zresztą określi osobna instrukcja zakres czynności i obowiązki tego funkcyjnarjusza, jako też w ogólności sposób załatwiania spraw przez biuro Komisji.

§. 11.

Pisma wychodzące z Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego mają być zaopatrzone podpisem prezesa lub jednego z wiceprezesów.

Z władzami w kraju koresponduje Komisya krajowa bezpośrednio.

§. 12.

Wydział krajowy dostarcza Komisji lokalu dla odbywania posiedzeń i dla biura.

§. 13.

Członkowie wykonujący czynności z polecenia Komisji krajowej po za miejscem zamieszkania, otrzymują dyety w kwocie 5 złr. za każdy dzień użyty do czynności i jako zwrot kosztów podróży, za podróż koleją żelazną opłatę I. klasy, a za podróż drogą pocztową po 1 zł. 50 ct. w. a. za miriametr.

§. 14.

Delegaci i korespondenci mają prawo żądać zwrotu wydatków poniesionych z powodu poruczonej czynności. Korespondentom mogą być przyznawane remuneracye w kwotach ryczałtowych, według uznania Komisji krajowej.

§. 15.

Mianowani przez Wydział krajowy lub przez Komisję krajową członkowie którzy nie wzięli udziału w trzech po sobie następujących posiedzeniach Komisji krajowej i nie usprawiedliwili swej nieobecności, przestają być członkami Komisji.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 13. Czerwca 1884.

Odpis memoriału Wydziału krajowego z dnia 16. Września 1884.
l. 21.506 wystosowanego do c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty.

Wysokie c. k. Ministeryum!

Od lat dziesięciu, zwłaszcza od r. 1881., znajduje się całe szkolnictwo przemysłowe w Austrii w procesie przeobrażenia i reformy, która stanowić może epokę w całym dalszym rozwoju przemysłowości w Austrii.

A pomimo że zaledwie część tej reformy dokonaną została, pomimo że wielka część obszaru państwowego zaledwie od niej dotkniętą została, stawiała ona już wielkie wymagania do państwa, i staje przed państwem z coraz nowymi żądaniami, tak, że nie pomyliły się, uważając sprawę wychowania i wykształcenia przemysłowego na dłuższy przeciąg czasu jako jedno z pierwszorzędných zadań dla polityki państwa na polu oświecenia i szkolnictwa.

W najbardziej przemysłowych bowiem krajach, stało się powszechnem to przekonanie, że w coraz cięższej walce konkurencyjnej na polu przemysłowem, zwycięztwo, ba nawet sama możliwość zachowania zdobytego i bezpiecznie dotąd posiadanego stanowiska, będzie zależeć od wyższego fachowego wykształcenia i uzdolnienia robotnika, podmajstrzego, rzemieślnika i przemysłowca.

Zarazem zrozumiano powszechnie, że przygotowanie tej broni do międzynarodowej walki konkurencyjnej na polu przemysłu, tej broni, którą stanowi ogólne wykształcenie przemysłowe i specjalne wykształcenie fachowe, nie jest sprawą wyłącznie najbliższej interesowanych obchodzącą, lecz musi być sprawą publiczną i zadaniem państwowem.

Z tego to przeświadczenia powstała ta doniosła, na wielką skalę podjęta akcja rządu państwa, ażeby ogólną przeprowadzić reformę szkolnictwa przemysłowego w Austrii, naukę w szkole ludowej uzupełnić przemysłową szkołą uzupełniającą, dla lokalnych potrzeb wytworzyć całą sieć specjalnych szkół fachowych i zorganizować szereg centrów dla wyższego wykształcenia przemysłowego dla większych przestrzeni krajów, w c. k. szkołach przemysłowych państwowych.

Obok tego starano się wszelkimi środkami powołać do życia lub ułatwić rozwój szeregu muzeów dla sztuki i przemysłu, technologicznych stacyj doświadczalnych, niezaniebano też niczego, ażeby dla tych zakładów wykształcenia przemysłowego wyższego czy niższego rzędu, przez stypendya, kursa feryalne i kursa dla nauczycieli fachowych, przysposobić zdolne siły nauczycielskie.

W tym krótkim przeciągu czasu powiodło się też Wysokiemu c. k. Rządowi, zwłaszcza zaś inicjatywie Wysokiego c. k. Ministeryum uzyskać bardzo znamienite, zadziwiające rezultaty na polu szkolnictwa przemysłowego w najszerszem znaczeniu, a przez to zdziałać wiele dla podniesienia przemysłowości w Austrii.

Oczywiście, że akcja administracyjna wymagała coraz większych środków materialnych; to też na pokrycie tych żywotnych potrzeb płyną coraz znaczniejsze fundusze ze skarbu państwa, tak, że w niespełna sześciu latach wydatki państwa z tego tytułu podwoiły się.

Niestety z reformatorskiej tej działalności nie wszystkie kraje w równej korzystaly mierze. Galicya nie brała stosunkowego udziału ani nawet w przybliżeniu w tej reformie czy w tych produktywnych nakładach ze skarbu państwa.

A przecież, jeżeli inne kraje tej połowy monarchii, które od lat dziesiątków i od stuleci cieszyły się nieustającą opieką rządu państwa, i w których udało się wszystkimi środkami rozumnej i czynnej polityki przemysłowej wytworzyć wieloraki przemysł a z nim źródło bogactwa krajowego, jeżeli te właśnie kraje potrzebują reformy na polu szkolnictwa przemysłowego i muszą apelować o opiekę państwa i pomoc państwa, to ileż potrzebniejszą musi być ta opieka państwa i ten przyczynek ze skarbu państwa dla kraju, w którym tak mało jest do reformowania, gdyż tak mało przez państwo na tem polu dotąd zdziałano.

Nie możemy przed Wysokiem c. k. Ministerstwem zataić pewnego uczucia obawy. Musimy patrzeć się, jak w innych, daleko więcej rozwiniętych i bogatszych krajach monarchii austriackiej zaczęła się nowa era całą siłą potężnych środków wyposażonej akcyi rządu państwowego, która te kraje o tyle silniejszymi i produktywniejszymi uczyni, podczas gdy Galicya, ograniczona do sił własnych, zaledwie w minimalnej mierze z tej akcyi państwa korzysta.

Jeżeli dzisiaj mamy zaszczyt nasze obawy i nasze najskromniejsze życzenia przedłożyć łaskawemu uwzględnieniu i opiece Wysokiego c. k. Ministryum, to czynimy to w zupełnie jasnym przekonaniu, że nasze własne siły nie wystarczają wcale do podjęcia nawet części tych zadań na polu szkolnictwa przemysłowego, które dla rozwoju naszej tak niedostatecznej przemysłowości stały się kwestyą witalną. Czynimy to jednak zarazem z zupełnym przeświadczeniem, że apelując do państwa, zarazem w interesie państwa uczynić to możemy i powinniśmy.

Wysokie c. k. Ministryum jest z pewnością jak najlepiej powiadomione o wszystkim co w ostatnich latach w Galicyi kraj z wielkim wysiłkiem, z wielką ofiarnością dla odrodzenia ekonomicznego i podniesienia umysłowego, czyni i przedsięwzię. Ożywienie przemysłu stało się jednym z głównych celów.

Kraj zrywa z narzuconem mu fizyokratyzmem, w społeczeństwie bierze górę przekonanie, że kraj wyłącznie rolniczy, nie jest w stanie ponosić ciężarów wynikłych z potrzeb nowoczesnego państwa. Z tem poczuciem, z chęcią otwarcia nowych źródeł produkcji, w dobrze zrozumianym interesie kraju i państwa staje kraj przed państwem, przedstawiając coby uczynić należało, by prowincya stanowiąca czwartą część monarchii, w ekonomicznym rozwoju dotąd wstrzymana ale pod każdym względem zdolna rozwoju, przez nierównomierne traktowanie nie pozostała nadal w niemożebności wszelkiego rozwoju, przeciwnie, ażeby państwo dopomogło w potrzebnej mierze do wzmocnienia kraju i podniesienia jego produkcji.

Czynimy to z tem większą ufnością, żeśmy niedawno od Wysokiego c. k. Ministryum otrzymali dowód, że Wysokie c. k. Ministryum usiłowania kraju na tem polu w zupełności ocenia, i uznaje konieczność, ażeby w Galicyi postępowano odpowiednio do krajowych stosunków, do historycznych i innych właściwości. — Dowodem tego jest przyjęcie przez Wysokie c. k. Ministryum do wiadomości zamierzonego utworzenia „krajowej komisji dla przemysłu domowego i rękodzielniczego“.

Dzisiaj już komisya krajowa jest utworzoną i przystępuje do działania.

Zaufanie, z jakim Wysoki c. k. Rząd państwa organizację i kierownictwo szkolnictwa przemysłowego z wyjątkiem wyłącznie przez państwo utrzymywanych przemysłowych szkół państwowych, komisji krajowej pozostawia, nie dopuszcza żadnej wątpliwości, że Wysoki c. k. Rząd nie odmówi i potrzebnych, słusznie na rachunek skarbu państwa przypadających środków.

Pozwalamy sobie stanowisko Galicyi w budżecie państwa co do wydatków na szkolnictwo przemysłowe objaśnić następującem liczebnem zestawieniem.

Zestawiono ostatnich pięć lat, przeciąg czasu z pewnością wiele znaczący w historii austriackiej polityki na polu szkolnictwa przemysłowego. Cyfry wzięto z preliminarzy państwowego budżetu, gdyż zamknięcia rachunkowe od r. 1881. jeszcze nie są znane. Jednak czynimy

uwagę, że cyfry faktyczne według zamknięć rachunkowych pokazałyby Galicyę jeszcze w niekorzystniejszym świetle w stosunku do innych krajów tej połowy monarchii.

Suma wydatków ze skarbu państwa na szkolnictwo i wykształcenie przemysłowe we wszystkich królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie Państwa.

Rok	Kraje w Radzie państwa reprezentowane	Galicja	w procentach
	złr.	złr.	%
1884	1,163.936	51.720	4.4
1883	954.848	44.970	4.7
1882	791.833	55.075	6.9
1881	674.320	41.210	6.1
1880	646.082	38.749	5.9
1880 do 1884	4,231.019	231.724	5.4

Królestwo Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem stanowiące 26 procent obszaru i 27 procent ludności wszystkich w Radzie państwa reprezentowanych Królestw i krajów, reprezentowane jest w budżecie wydatków państwowych na szkolnictwo przemysłowe w ciągu lat pięciu 5.4 procentami, w ostatnim roku nawet zaledwie 4.4 procentami.

Doliczając jeszcze kilka tysięcy złotych, wydanych na ten cel w Galicyi a nie przewidzianych w budżecie, to wyrosnie pięcioletni wydatek państwa w Galicyi na 5.5 procentów.

I kiedy w innych krajach monarchii progresya wydatków państwowych jest ciągłą i systematyczną, w Galicyi jest ona niestałą i niepewną. — Od r. 1880. wyrósł cały wydatek na szkolnictwo przemysłowe z 646.000 zł. na 1,163.000, to znaczy o 79%, podczas gdy w Galicyi z 38.000 zł. na 51.700 zł. się podniósł to znaczy o 33%, tak że kwota przypadająca na udział Galicyi zmniejszyła się jeszcze o 1½% i kiedy w r. 1880. wynosiła 5.9%, w r. 1882. nawet 6.9%, skarłała w r. 1884 do 4.4%!

Stosunek ten staje się jeszcze bardziej bijącym w oczy, jeżeli porównamy udział Galicyi nie z całym wydatkiem na wszystkie kraje, lecz jedynie z udziałem innych krajów. Tak wypada z całej sumy na szkolnictwo przemysłowe w r. 1884. suma 405.000 zł. na Czechy, to znaczy 34%!

Rezultat jest taki: z całego wydatku państwa wypada na jednego mieszkańca:

w Galicyi	0.85 centa
w całej Austrii	5.2 „
w Czechach	7.2 „

Na 1 □ kilometr wypada:

w Galicyi	64 centów
w całej Austrii	3 zł. 84 „
w Czechach	7 „ 78 „

Słowem, państwo wydaje w Czechach na szkolnictwo przemysłowe na kilometr kwadratowy dwanaście razy tyle jak w Galicyi.

Oczywista, że to jest nakład, który przemysłową produktyjność tych już dzisiaj olbrzymio nas wyprzedzających krajów potężnie podniesie, i różnicę na niekorzyść kraju naszego już istniejącą, jeszcze znacznie powiększy.

Przechodzimy do poszczególnych gałęzi szkolnictwa przemysłowego. Zaczynamy od uzupełniających szkół przemysłowych, które mają na celu uzupełniać naukę wyniesioną przez ludność rzemieślniczą i przemysłową ze szkoły ludowej w kierunku przemysłowym i podnosić ogólny stopień wykształcenia tej ludności.

W roku 1883. utrzymywało lub wspierało państwo we wszystkich królestwach i krajach tej połowy monarchii 139 szkół przemysłowych uzupełniających lub pokrewnych zakładów, pomiędzy którymi nie było ani jednego w Galicyi, utrzymującej swoich sześć w tymże roku istniejących szkółek, wyłącznie kosztem kraju i środkami miejscowemi.

Przeciętnie konkuruje państwo w krajach tej połowy monarchii 36 procentami do kosztów utrzymania uzupełniających szkół przemysłowych, w Galicyi zaś nie przyczynia się do ich utrzymania ani jednym centem.

Ogólny wydatek państwa wynosił:

w roku 1884.	.	69.850 zł.
" 1883.	.	87.600 "
" 1882.	.	71.600 "
" 1881.	.	47.000 "
" 1880.	.	40.550 "
Razem	.	316.600 zł.

W Galicyi więc ta wysoce ważna gałąź szkolnictwa przemysłowego ograniczona jest wyłącznie do środków krajowych, lokalnych i prywatnych, czem się też jej nierozwinięty stan zupełnie tłumaczy.

Uzupełniające szkoły przemysłowe w roku 1883.

K r a j	Liczba		Suma kosztów utrzymania	Z tej sumy przypada na				
	szkół	uczniów		c. k. Minister. wyznań i oświaty	fundusz krajowy	gminy i powiaty	Izby handlowo przemysł.	stowarzyszenia, korporacje, kasy oszczędności, prywatni etc.
Galicya	6	695	5.080	—	2.400	1.480	—	1.200
Czechy	64	7.041	39.431	10.426	1.000	14.417	2.880	10.708
Morawa	12	1.789	10.041	4.750	1.600	2.341	550	800
Szląsk	9	1.035	9.980	3.270	3.600	810	1.500	800
Styrya	22	1.508	10.158	2.587	2.000	1.780	—	3.791
Wyższa Austria	8	303	6.200	1.600	1.500	350	—	2.750
Tyrol	6	201	3.160	1.810	350	350	400	250
Salcburg	4	157	683	—	—	—	—	—
Karyntya	10	607	5.923	3.523	315	50	—	2.038
Kraina	3	217	3.900	2.480	600	600	—	220
Bukowina	1	270	1.702	1.602	—	—	100	—
Razem wszystkie kraje bez Galicyi	139	13.128	91.178	32.728	10.965	20.698	5.430	21.357
w procentach			100%	35·89%	12·0%	22·6%	5·9%	23·4%
w Galicyi w procent.			100%	—	47·24%	29·1%	—	23·6%

Podczas gdy w innych krajach państwo przyczynia się do utrzymania szkół przemysłowych uzupełniających 36%, spada cały ten ciężar na fundusz krajowy, a dodać trzeba, że udział gmin i powiatów w Galicyi wyższym jest o 6% niż w całym państwie, zaś ofiarność prywatnych i korporacyj w Galicyi równa się ofiarności innych krajów, lub nawet je przewyższa.

Fundusz krajowy przyezynia się:

na Bukowinie	0·0%
w Salcburgu	0·0 „
w Czechach	0·3 „
w Karyntyi	5·9 „
w Tyrolu	10·9 „
na Morawie	16·0 „
w Styryi	19·7 „
w Górnej Austryi	24·2 „
na Szląsku	36·1 „
w Galicyi	47·22%

Przechodzimy do

Szkół rysunków i modelowania.

Rok	Wydatek państwowy wynosi		%
	w krajach austriackich	w Galicyi	
	złr.	złr.	
1884	44.365	—	—
1883	38.165	4.600	12·0
1882	28.465	4.600	16·2
1881	28.535	4.700	16·4
1880	28.855	4.500	15·6
Razem	168.385	18.400	10·9%

Od czasu jak lwowska szkoła rysunków i modelowania otrzymała tytuł „c. k. fachowej szkoły dla przemysłu artystycznego“ i w budżecie państwa przeszła do rubryki c. k. szkół przemysłowych państwowych, nie obciążała do bieżącego roku żadna podobna szkoła w Galicyi budżetu państwa.

Przechodzimy do szkół fachowych.

Zaniedbanie szkolnictwa przemysłowego nie przedstawia się nigdzie tak widocznie, na żadnym polu nie ma tyle zaniedbań do odrobienia, nigdzie pomoc nie jest bardziej naglącą.

Szkoly fachowe w r. 1883.

Szkoly fachowe dla	Liczba zakładow			Liczba sił nauczycielskich		
	w krajach austriackich	w Galicyi	%	w krajach austriackich	w Galicyi	%
1. tkactwa i wyrobów oczkowych	28	—	—	75	—	—
2. koronkarstwa i haftu .	9	—	—	25	—	—
3. wyrobów z drzewa i kamienia	28	1	3·5	92	7	7·6
4. keramiki i szklarstwa .	7	—	—	34	—	—
5. wyrobów z metalu . .	6	—	—	43	—	—
6. rozmaite	5	—	—	10	—	—
Razem	83	1	1·2	279	7	2·5

Wypada więc na 83 specjalnych fachowych szkół utrzymywanych przez państwo w tej połowie monarchii, jedna szkoła w Galicyi.

Wydatek państwa na specjalne szkoły fachowe dla pojedynczych gałęzi przemysłu wynosił:

Rok	Austria	Galicya	%
1884	375.296	8.500	2·2
1883	294.000	10.300	3·5
1882	300.246	10.475	3·4
1881	251.100	5.910	2·3
1880	220.800	2.994	1·3
Razem	1,441.442	38.179	2·6 ₄

Doliczmy do tej na Galicyę przypadającej sumy jeszcze kilka tysięcy wydanych po za budżetem na szkoły koszykarstwa i inne zakłady, otrzymany sumę 42.000 zlr., to znaczy 2·7 lub 2·8 procent.

Właściwie państwo zajęło się tylko dwoma gałęziami przemysłu w Galicyi, ceramiką (Kołomyja i Lwów) i przemysłem drzewnym (Zakopane). Odkąd Lwów uznanym został jako nieodpowiedni, a kołomyjska szkoła garncarska została zarzuconą, nie obciąża żaden podobny zakład Skarbu państwa.

Szkoły fachowe dla wyrobów z gliny i szkła.

Rok	Kraje austriackie	Galicya	%
	zlr.		
1884	44.058	—	—
1883	31.780	6.150	19·9
1882	28.570	6.550	22·9
1881	21.870	3.050	13·9
1880	18.040	1.250	6·9
Razem	143.318	17.000	11·8

Dla przemysłu przerabiającego drzewo i kamień utrzymuje państwo 28 szkół fachowych, pomiędzy nimi jedyna szkoła przemysłu drzewnego w Zakopanem w Galicyi.

Szkoły fachowe dla wyrobów z drzewa i kamienia.

Rok	Austria	Galicya	%
	zlr.		
1884	120.450	8.500	7·0
1883	88.170	4.125	4·6
1882	81.260	4.625	5·6
1881	59.110	2.860	4·8
1880	50.105	2.664	5·3
Razem	399.095	22.774	5·7%

Wszystkie inne gałęzie przemysłowe znajdują się w Galicyi bez zakładów naukowych, lub jeżeli są podobne zakłady, to muszą one powstawać i być wyłącznie utrzymywanymi z funduszu krajowego i środkami miejscowymi.

Szkoły fachowe dla tkactwa, wyrobów oczkowych i koronkarstwa.

Rok	Austria	Galicya	%
	złr.	złr.	
1884	106.995	—	—
1883	78.628	—	—
1882	66.951	—	—
1881	61.980	—	—
1880	57.541	—	—
Razem	372.095	—	—

W Austrii więc działa 37 szkół fachowych dla nauki tkactwa, pończoszarstwa, koronkarstwa i haftu artystycznego, wydano na ten cel w ciągu lat pięciu 372.000 złr., co te gałęzie przemysłu nie mało podniesie.

W Galicyi, gdzie się znajduje prastary przemysł domowy tkacki, lniany i wełniany, gdzie około roku 1850 dwa miliony sztuk płótna tkano, gdzie dziś jeszcze 10 do 12 tysięcy prymitywnych warsztatów jest w ruchu, dla podniesienia tak ważnej gałęzi przemysłu nic państwo nie uczyniło.

Nie lepiej stoi sprawa przemysłu metalowego.

Szkoły fachowe dla przemysłu metalowego.

Rok	Austria	Galicya	%
	złr.	złr.	
1884	69.102	—	—
1883	61.030	1.400	2.29
1882	50.590	600	1.1
1881	43.105	—	—
1880	36.645	—	—
Razem	260.472	2.000	0.76

Ćwierć miliona wydano w państwie na ten cel w ciągu lat pięciu.

W Galicyi udzielił Rząd w r. 1873. dwom ślusarzom ze Świątnik stypendya dla uczęszczania do szkoły fachowej w Wiedniu, skąd w r. 1874. wrócili. — W roku 1882. wstawiono w budżet 600 złr., w r. 1883. 1.400 złr., jako subwencyę dla szkoły ślusarstwa w Świątnikach, która do dziś dnia nie została aktywowana.

Fundamentalne znaczenie dla organizacyi całego szkolnictwa przemysłowego w Austrii, mają c. k. wyższe szkoły przemysłowe, których zakładanie rozpoczęto w roku 1874., o których rozwój Rząd nieustannie się stara. Szkoły te mają dawać wyższe, racjonalne i praktyczne fachowe wykształcenie, a zarazem wyższe ogólne wykształcenie przemysłowcom, i przysposabiać

siły nauczycielskie dla szkół przemysłowych niższego rzędu. Te zakłady stają się właściwymi centrami wszelkiego technologicznego fachowego wykształcenia, stają się seminariami dla nauczycieli i stacyami doświadczalnemi.

Okolo nich grupują się inne szkoły przemysłowe, i tak stają się one głównymi organami coraz bardziej rozgałęziającego się szkolnictwa przemysłowego.

Od 1. Stycznia 1874 do końca r. 1883. wydano 2,420.000 złr. na te szkoły, z czego na Galicyę okolo 7 lub 8% wypada.

C k. szkoły przemysłowe dla głównych grup przemysłowych.

Rok	Austria	Galicya	%
	złr.	złr.	
1884	590.825	42.700	7.2
1883	479.783	30.100	6.2
1882	378.242	29.500	7.8
1881	323.595	30.600	9.4
1880	329.877	29.699	9.0
Razem	2,102.322	162.599	7.7

Podczas gdy w ciągu lat pięciu wydatki państwowe w ogóle o 79% wzrosły, podniosły się w Galicyi zaledwie o 43%, a podczas gdy udział w Galicyi w r. 1881. 9% wynosił, spadł on w r. 1884. do 7.2 procent, pomimo że w tym roku dawniejsza lwowska szkoła rysunków i modelowania, jako szkoła dla przemysłu artystycznego do tej grupy szkół przemysłowych wciągnięta została.

Jeżeli mimochodem wspominamy wydatek skarbu państwa dla trzech, i przez nas najchętniej jako centralne zakłady państwowe uznanych instytucyj, mianowicie „c. k. austr. Muzeum dla sztuki i przemysłu“, „Zakład doświadczalny chemiczno-techniczny“ oraz „Wiedeńskie technologiczne muzeum przemysłowe“, na które to zakłady w tymże czasie 376.300 złr., 45.816 złr. i 102.500 złr., razem więc przeszło pół miliona wydano, to nie chcemy bynajmniej uwłaczać uprawnieniu tych zakładów jako centralnych, czynimy to jedynie w tym celu, ażeby wypowiedzieć, że Galicya z powodu braku stypendyów państwowych jedynie w niedostatecznej i niestosunkowej mierze z tych wybornych centralnych zakładów korzystać może.

Nie możemy też nie wskazać z naciskiem na to, że dla wszystkich innych celów i środków naukowych, nie lub prawie nie Rząd w Galicyi nie robi. Działano wiele dla muzeów sztuki i przemysłu w innych krajach; w Galicyi pozostawiono je własnym siłom. Toż samo ma się ze środkami naukowymi na wytworzenie sił nauczycielskich dla szkół fachowych i uzupełniających. Tutaj należą stypendya na podróże i naukę, kursa feryalne oraz dla nauczycieli szkół fachowych, toż samo ma się z warsztatami naukowymi, kursami nauczycieli wędrownych i instruktorami, dalej z środkami naukowymi, zbiorami wzorów i modeli.

Wszędzie, prócz Galicyi, starał się Rząd ażeby dla szkół przemysłowych wszelkiego rodzaju i stopnia jak najprędzej uzyskać doskonałe siły nauczycielskie, bez których cała akcyja reformatorska jest wstrzymaną; do tego celu zmierza się wielkimi wydatkami ze skarbu państwa i za lat kilka inne kraje posiadać będą generacyę wybornych, teoretycznie i praktycznie wykształconych, pedagogicznie przygotowanych nauczycieli fachowych dla wszelkich celów nauki przemysłowej, i wnet będzie mogła cała organizacya szkolnictwa przemysłowego w Austrii posunąć się olbrzymimi krokami naprzód.

Słowem, na wszystkich polach szkolnictwa przemysłowego była Galicya dotąd zaniedbywaną, nigdzie nie doznała w dostatecznej mierze opieki państwowej, nigdzie nie użyto całych środków, nigdzie dość wytrwale i systematycznie nie działano, nigdzie nie uwzględniano, że w tym kraju są długoletnie zaniedbania do odrobienia, które czynnego działania wymagają jako warunku bytu.!

Kraj, z wyczerpaniem wszystkich sił, wszystko czyni co może, i zupełnie jest świadomy tego, że te wysiłki własne podwoić, potroić musi.

Ze wszystkich stron kraju udają się do Wydziału krajowego, do Sejmu, ażeby tutaj pomódz upadłemu przemysłowi, ażeby całkiem nie zaginął, tam żeby prastary przemysł domowy podnieść z pierwotnej techniki do większej produktywności, tutaj, ażeby wziąć w obronę gałęź przemysłu, która tylko usunięcia niektórych przeszkód potrzebuje, żeby się stać industrią, zewsząd wołanie o szkoły fachowe, warstwy naukowe, nauczycieli wędrownych, wszystkie ciała autonomiczne gotowe są przyczynić się wedle sił, Rady powiatowe uchwalają dotacje dla szkół, gminy, towarzystwa i prywatni przyczyniają się funduszami lub naturaliami, wszyscy gotowi dla lepszej przyszłości ponosić wszelkie ofiary, — brakuje tylko czynnej ręki Państwa, brakuje materialnej pomocy ze Skarbu Państwa, a dałaby się rozwinąć potężna akcja, dałoby się dla galicyjskiego przemysłu w krótkim czasie więcej uczynić, jak zdziałano przez całe lat dziesiątki.

Galicyjski Wydział krajowy zwraca się do Wysokiego c. k. Ministerjum z prośbą, Wysokie c. k. Ministerjum raczy objąć Galicyę ściślej w potężnie zakreślony program reformy szkolnictwa przemysłowego w Austrii, i raczy przyznać krajowi środki niezbędne do położenia podwalin tego szkolnictwa.

Niedomagamy się o równy udział, jeno o równomierniejszy w wydatkach Państwa, prosimy tylko o podwyższenie tego udziału.

Niechodzi o to coby było potrzebnem, jedynie o to co jest nieodzowne.

Raczy Wysokie c. k. Ministerjum zwrócić uwagę na cyfry, któreśmy przedstawili, i raczy położyć kres stanowi rzeczy, który bez ogólnej szkody, nie jest do utrzymania. Raczy Wysokie c. k. Ministerstwo dla szkolnictwa przemysłowego Galicyi w części to uczynić, co dla innych krajów dawno uczyniono.

Mamy zaszczyt Wysokiemu c. k. Ministerjum niniejszem przedłożyć życzenia nasze, które chcemy utrzymać w najskromniejszych granicach:

Dotyczą one:

- I. Szkół przemysłowych uzupełniających,
- II. Specjalnych szkół fachowych,
- III. C. k. państwowych szkół przemysłowych,
- IV. Innych środków naukowych.

Dla nauki uzupełniającej terminatorów, czeladników i starszych już samodzielnych rękodzielników jest konieczną potrzebą przynajmniej w tych przeszło dwudziestu miastach, w których są gimnazya, gimnazya-realne i szkoły realne, zaprowadzić szkoły przemysłowe uzupełniające.

Do kosztów utrzymania istniejących szkół przyczynia się fundusz krajowy w Galicyi 47 procentami, podczas gdy w innych krajach przeciętnie udział ten funduszu krajowego nie dosięga 12%. — W roku 1884. dosięgnął udział funduszu krajowego w Galicyi 52%. — Według rozporządzenia ministeryalnego z dnia 24. Lutego 1883. l. 3.674 i przepisów przeprowadzenia z dnia 5. Kwietnia 1883. l. 6.495 oznaczyło Wysokie c. k. Ministerjum wysokość subwencji państwowej do jednej trzeciej części wykazanej potrzeby jednej szkoły przemysłowej uzupełniającej, podczas gdy dalsze dwie trzecie części pokryte mają być przez kraj i miejscowych interesowanych.

W razie gdyby Wysokie c. k. Ministerjum zechciało przyczynić się w jednej trzeciej części do ich utrzymania, Wydział krajowy dołożyłby starań, ażeby w ciągu trzech lat na

razie niezbędna ilość szkół przemysłowych uzupełniających powstała, bez których o podniesieniu ogólnego i fachowego wykształcenia ludności rękodzielniczej w Galicyi mowy być nie może, i bez których jak wszędzie, §. 95. ustawy przemysłowej martwą pozostanie litera.

Ażeby przysposobić potrzebne siły nauczycielskie, potrzebne jest zaprowadzenie kursów feryalnych (wakacyjnych) przy c. k. akademii przemysłowej w Krakowie, oraz przy c. k. szkole przemysłowej we Lwowie, oraz ustanowienie stypendyów dla odbycia kursów feryalnych w Bielsku.

Obliczamy koszt kursu feryalnego w Krakowie na 1.200 zł., we Lwowie na 600 zł. Zważywszy że państwo musiałoby ponosić przynajmniej połowę kosztów, udział skarbu z tego tytułu wynosiłby więc 900 zł. na urządzenie kursów feryalnych dla pedagogicznego i dydaktycznego przysposobienia nauczycieli dla szkół przemysłowych uzupełniających. Nadto sześć stypendyów po 60 zł. — razem 360 zł. w. a.

Żywoтного interesu dla Galicyi jest utworzenie w najkrótszym czasie całego szeregu fachowych szkół specjalnych i warsztatów wzorowych, dla tych gałęzi przemysłu, które w szeroko rozpowszechnionym przemyśle domowym, w żywotnem rzemiośle, w bogactwie potrzebnego surowego materiału i pewnej krajowej konsumpcyi, posiadają wszystkie warunki egzystencji.

Dla dzisiejszego stadium prawie wszystkich gałęzi przemysłu domowego w Galicyi są nadwszystko potrzebne warsztaty wzorowe i fachowe szkoły specjalne niższego rzędu w połączeniu z warsztatami naukowymi, oraz kursa nauczycieli wędrownych.

W pierwszym rzędzie stawiamy potrzebę zajęcia się tkactwem w Galicyi.

Jeszcze w początku siódmego dziesiątka tego stulecia było w Galicyi około 20.000 warsztatów tkackich w użyciu przemysłu domowego, przynajmniej przez kilka miesięcy w roku w ruchu.

Można na pewno powiedzieć, że dziś jeszcze przeszło 10.000 do 12.000 warsztatów dla lnu, konopi i wełny, dla tkania płócien, drelichów, adamaszków lnianych, sukna, haliny, koców i kilimków jest w użyciu.

Są to pozostałości niegdyś potężnego, wiele produkującego na wywóz przemysłu domowego, który prowadzony jako przemysł poboczny, obok rolnictwa, dla wielkich obszarów kraju był błogosławieństwem ludności wiejskiej i małomiasteczkowej, ażeby potem pod uciskiem podatkovym, po wyschnięciu źródeł odbytu (liwerunki dla wojska), wobec konkurencyi zagranicznej fabrycznej powoli zubożeć i zagańać.

Kilku wystawom krajowym i okręgowym, zwłaszcza lwowskiej i przemyskiej, działalności naszych siłami kraju, gmin i prywatnych utrzymywanych muzeów we Lwowie i Krakowie, nieustannej agitacji krajowego Towarzystwa przemysłowego „Spójnia“, działalności Wydziału krajowego, który już niemałych funduszów użył na ten cel, powiodło się obudzić w kraju żywy interes dla krajowego przemysłu tkackiego, powiodło się też już nieco uczynić dla podniesienia technicznego tego przemysłu. Przy pomocy stypendyów kształci się kilku młodych ludzi poza krajem; urządzono warsztat wzorowy w Kossowie z 13 warsztatami i instruktorem sprowadzonym z Czech; drugi warsztat naukowy w Błażowej został w tym roku aktywowany, niebawem zostanie rozszerzony, a dla trzeciego zakładu w Horodence powołano właśnie nauczyciela z Jägerndorf.

W Horodence zapewniony został byt szkoły tkackiej ofiarnością tamtejszego właściciela dóbr br. Romaszkana, przyczynkiem gminy i powiatu, a Wydział kraj. gotów pokryć część kosztów.

Należy się spodziewać, że podobna ofiarność kół miejscowych umożliwi organizację podobnej szkółki dla zachodniego podgórze w Jasle lub Krośnie.

Gdzie tylko znajdują się jeszcze większe centra tkackie, zaprowadza się spółki tkackie jako Towarzystwa zaliczkowe, surowcowe i magazynowe, którym Wydział krajowy ułatwia nabywanie ulepszonych warsztatów.

W ten sposób da się powoli wyrugować przestarzały warsztat tkacki i zaprowadzić warsztaty ulepszone, oraz warsztat Jaquard'owski i w ten sposób wprowadzić obok źle żywiącego wyrobu gładkiego płótna, da się wprowadzić produkcję wyrobów deseniowych. Również wprowadzenie wyrobów bawełnianych robi postępy.

Wystawa tkacka roku zeszłego podczas sessyi Sejmu krajowego, oraz wiosenna wystawa okręgowa w Rzeszowie wykazały bardzo pocieszające postępy, a wystawione kanwy, barchany, obrusy, wzorzyste materyały na ubrania męskie, portyery, wyroby na obicia mebli, ręczniki, zwilichy i drylichy o wielorakich wzorach i wiązaniach, miały ogromny odbyt i przyniosły tkaczom poważne zamówienia.

Nieodzownej potrzebie zakładu blichu i apretury zaradzi się zapewne jeszcze w tym roku, gdyż Wydział krajowy postanowił z funduszu krajowego przyczynić się znaczniejszą sumą do powołania do życia podobnego zakładu, któryby zarazem organizację zbytu wyrobów tkackich wziął w swoje ręce.

Jest więc nadzieja, że jeszcze tej jesieni podobny zakład aktywowany zostanie.

Wysokie c. k. Ministerstwo raczy uznać, że się działa wszelkimi środkami i że wiele dałoby się osiągnąć.

Założenie przynajmniej dwóch szkół fachowych z warsztatami naukowemi dla wschodniej i zachodniej części kraju, dalej utrzymywanie przynajmniej czterech nauczycieli wędrownych są jednak niezbędne, ażeby wyrugować prymitywną technikę tkacką i prastare warsztaty, a przez to podnieść produktyjność i możność zarobkowania ludności tkackiej.

Jednem z pierwszych zadań komisji krajowej będzie zajęcie się organizacją tych szkół tkackich.

Raczy Wysokie c. k. Ministerium dla dwóch szkół tkackich w zachodniej i wschodniej części kraju prelimitować po 1.200 złr., to Wydział krajowy pokryje inne koszta założenia i utrzymania dwóch szkół z warsztatami, o jednym kierowniku i jednym przodowniku.

Równocześnie z rozpowszechnieniem ulepszonych warsztatów musi iść działalność nauczycieli wędrownych.

Raczy przeto Wysokie c. k. Ministerium dla czterech wędrownych nauczycieli tkactwa przeznaczyć po 300 złr., Wydział krajowy pokryje dalsze koszta utrzymania, a gminy dostarczą potrzebne naturalia.

Co do szkół fachowych dla przemysłu drzewnego, to pomijamy c. k. szkołę fachową w Zakopanem, przypominając tylko nasze dawniejsze prośby, i korzystamy z nadarzającej nam się sposobności, ażeby powołując się na reskrypt Wysokiego c. k. Ministerium z dnia 7. Marca 1884. l. 835, wyrazić naszą zupełną ufność, że Wysokie c. k. Ministerstwo przez wprowadzenie kursu stolarstwa budowlanego i ciesielstwa szałetowego już w przyszłym roku, znakomity Zakład w Zakopanem uzupełni.

Niemoże jednak ulegać wątpliwości, że bogaty w lasy, i w trzeciej części górzysty kraj jak nasz, nie może ograniczyć się do jednej szkoły dla przemysłu drzewnego.

Koniecznym jest wprowadzenie różnorodnego spożytkowania bogactwa lasowego, któreby obok lepszej fruktyfikacji drzewa dawało większy zarobek pracującej ludności.

Temu celowi służyć mają na razie dwa z funduszu krajowego utrzymywane zakłady, fachowa szkoła bednarstwa i kołodziejstwa z warsztatami naukowemi w Kamionce strumiłowej, mająca technicznie ukształconego kierownika i dwóch przodowników oraz warsztat naukowy kołodziejstwa w Toustem.

Projektowany jest i zapewne wejdzie w życie w tym roku jeszcze, warsztat naukowy stolarstwa przy szkole przemysłowej uzupełniającej w Stanisławowie. Również projektowany warsztat naukowy wyrobów z drzewa w Kolbuszowej.

Upraszamy przeto Wysokie c. k. Ministerium o roczną subwencję 400 złr. dla szkoły fachowej w Kamionce Strumiłowej, oraz po 150 złr. dla Toustego i Stanisławowa.

Przechodzimy do przemysłu metalowego. — Ażeby życzenia nasze utrzymać w najskromniejszych granicach i oportunistycznie dążyć tylko do tego, co jest w pierwszym rzędzie nieodzownie koniecznem, musimy się ograniczyć i prosić Wysokie c. k. Ministerium jedynie o aktywowanie dawno spodziewanej i dawno obiecywanej c. k. szkoły fachowej dla przemysłu metalowego w Świątnikach, której wprowadzenie w życie już tylokrotnie było zapowiadaniem.

Drugim centrum dla szkoły fachowej przemysłu metalowego jest Lwów. Że tu jednak chodzić musi o szkołę fachową wyższego rzędu, przeto mówić będziemy o niej przy c. k. szkołach przemysłowych.

W żadnej gałęzi szkolnictwa przemysłowego w Galicyi nie miał Wysoki c. k. Rząd tak rozległych planów, jak w gałęzi przemysłu garncarskiego.

Przez kilka lat utrzymywało państwo szkołę garncarską w Kołomyi, dla szkoły garncarskiej we Lwowie wstawiano w budżet państwa przez kilka lat dość znaczne sumy, jednak do utworzenia podobnej szkoły we Lwowie nigdy nie przyszło.

Nigdzie nie okazała się widoczniejszą trudność dla centralnej władzy objęcia i uwzględnienia wszystkich właściwości i potrzeb krajowych. Mimo wielokrotnych przedstawień Wydziału krajowego do Wysokiego Rządu, było kierownictwo szkoły w Kołomyi nieodpowiedniem. Dziś zajął zakład w Kołomyi stoi opuszczony.

Reskryptem z dnia 10. Maja 1883. l. 8.571 Wysokie c. k. Ministerium oświadczyło gotowość odstąpienia Wydziałowi krajowemu szkoły w Kołomyi wraz z całym inwentarzem. — Wydział krajowy uważa przyjęcie utrzymywania c. k. fachowej szkoły garncarskiej w Kołomyi na fundusz krajowy jedynie w tym wypadku za możebne, jeżeli Wysokie c. k. Ministerium dotychczasową dotację roczną na szkołę ze skarbu państwa przyzna i nadal jako subwencję na utrzymanie szkoły. W tej myśli pragnął Wydział krajowy otrzymać odnośne upoważnienie Sejmu krajowego w jesieni ubiegłego roku, jednakże dla krótkości sesji sejmowej nie przyszło do uchwały.

Wydział krajowy pragnąc jak najszybszej reaktywacji szkoły uczynił wszystko, ażeby przyjęcie i rozszerzenie szkoły umożliwić. Statuty, plany naukowe, instrukcyje są gotowe, — wyborne siły nauczycielskie, przysposobione kilkoletniemi stypendyami na naukę za granicą, są w pogotowiu. Nie może ulegać żadnej wątpliwości, że ten zakład, prowadzony odpowiednio do krajowych i lokalnych potrzeb i właściwości pod kierunkiem komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, wyposażony w najlepsze siły nauczycielskie, wnet zakwitnie i wydane dotąd przez państwo na tą szkołę fundusze, nie będą wydane nadaremnie.

Drugą podobną szkołę projektujemy w Alwerni pod Krakowem, a raczej przyjęliśmy dawny, wielokroć ponawiany projekt.

Pertraktacye z okolicznymi gminami garncarskimi są w toku, potrzebne fundusze na przyrządowanie roboty, zwłaszcza hydrotechniczne, wyasygnował Wydział krajowy komitetowi szkolnemu do dyspozycyi. Wydział krajowy przedkłada Sejmowi preliminarz budżetu tej szkoły. — Upraszamy Wysokie c. k. Ministerium o przyzwolenie rocznej subwencji w kwocie 500 zł. dla naukowego warsztatu garncarstwa w Alwerni.

Szeroko rozpowszechniony przemysł domowy garncarski, nie może być dosyć wzmocnionym temi dwoma warsztatami naukowymi.

Potrzebni są jeszcze nauczyciele wędrowni, ażeby, niechcąc wcale zmieniać form i ornamentyki lokalnych wyrobów, przez wprowadzenie ulepszonej techniki, przez wskazanie i wprowadzenie lepszych narzędzi, przez nakłanianie do samopomocy przez stowarzyszenia zwłaszcza w celu wspólnego nabywania maszyn do przyrządzania gliny, podejmowania hydrotechnicznych robót, zakładania wspólnych szlamowni, zakładania wspólnych pieców, — podnieść

produkcyjność i zarobek licznych garncarskich kolonij w Galicyi. — Kilku stypendystów, którzy ukończyli pozakrajowe szkoły fachowe, jest do rozporządzenia, projektujemy więc ustanowić czterech nauczycieli wędrownych garncarstwa. — Raczy Wysokie c. k. Ministerjum w tem nam dopomódz, udzielając subwencję po 200 zł. na nauczyciela wędrownego.

Przystępując do kwestyi c. k. państwowych szkół przemysłowych, pragniemy tylko poprzeć akcyę podjętą przez gminę miasta Lwowa, Izbę handlową i przemysłową lwowską, i dyrekcję miejskiego muzeum przemysłowego we Lwowie, i upraszamy o rychłe rozszerzenie tutejszej c. k. fachowej szkoły dla przemysłu artystycznego i przeistoczenie jej w wyższą c. k. państwową szkołę przemysłową dla całej grupy gałęzi przemysłowych, mianowicie przemysłu drzewnego, metalowego, chemicznego i przemysłu artystycznego.

Ciągły wzrost stolicy kraju, jej rozwijające się życie przemysłowe, czynią koniecznym taki centralny zakład, o któryby się największa część środków nauki przemysłowej większej połowy kraju, a co do niektórych gałęzi przemysłowych, całego kraju — oprzeć mogła. Tu niewystarczają jednak największe nawet ofiary gminy czy kraju, tu potrzeba c. k. państwowej szkoły przemysłowej wyższego rzędu, tutaj potrzebne są też środki ze Skarbu państwa, których niechcemy w cyfrach formułować.

Ze sprawą c. k. przemysłowej szkoły łączy się kwestya dalszego umieszczenia dotychczasowej c. k. szkoły fachowej we Lwowie oraz tutejszego Muzeum przemysłowego miejskiego.

Jak wiadomo Wysokiemu c. k. Ministerjum, gmina stolicy kraju posiada już na ten cel dość poważny fundusz złożony przez prywatnych ofiarodawców. Jesteśmy w tem położeniu, że możemy Wysokiemu c. k. Ministerjum oznajmić, że dalsze donacye ze strony patryotycznych i miłujących sztukę mecenasów są przyobiecane. Również ani gmina ani Sejm krajowy nie będą skąpić, żeby stworzyć godną siedzibę dla krajowego muzeum przemysłu i sztuki, w którym znalazło by się i pomieszczenie dla szkół przemysłowych. Jak się to jednak stało z Muzeami w Gracu i Libercu (Reichenberg), nie mogłoby i krajowe muzeum we Lwowie obejść się bez pomocy ze strony Państwa, bez niebezpieczeństwa pozostania na długo projektem tylko, na czem by ucierpieć musiało całe szkolnictwo przemysłowe stolicy i wielkiej części kraju, a może nawet na długo wstrzymałoby się i zastanowiło w swym rozwoju.

I tutaj nie formułujemy w cyfrach wniosków naszych co do potrzebnych funduszków, przedkładając Wysokiemu c. k. Ministerjum sprawę tę nader ważną z całą ufnością, że Wysokie c. k. Ministerjum dla Galicyi uczyni raczy, co dla innych krajów z o wielekroć większym nakładem ze strony skarbu państwa dawno zdziałanem zostało. —

Wysokiemu c. k. Ministerjum znanem jest położenie wielkiego królestwa, które stanowi przeszło czwartą część tej połowy monarchii. Jest to położenie prawie wyłącznie rolniczego kraju, w epoce przemysłu, maszyny parowej, kapitału. Kraj z trudnością ponosi ciężary nowożytnego państwa, produkuje w ogóle za mało, produkuje nawet rolniczo za mało, nie mając przemysłowej wewnętrznej konsumpcyi, przemysłowego obrotu kapitałów, fruktyfikacya roślin handlowych, rolniczych produktów pobocznych i odpadków prawie żadnej nie gra roli, dla ożywienia i podniesienia gospodarstwa brak dostatecznych i tanich środków, słowem industria jest dopiero w zaczątkach, rękodziela zaledwie że żyją.

W tych warunkach musiał kraj stracić wszelką elastyczność w znoszeniu ciężkich lat, nagłych katastrof, jak naprzykład tegoroczna klęska wylewów.

Otwarcie nowych źródeł produkcyi, ożywienie rękodziel, wytworzenie przemysłu krajowego, podniesienie fachowo wykształconego stanu przemysłowego, do czego w pierwszym rzędzie dążyć trzeba przez organizacyę szkolnictwa przemysłowego, mogą powoli wprawdzie ale pewnie sprowadzić odmianę stosunków i wielki kraj koronny, z natury swej do bogatszych

w państwie należący, wyprowadzić z dzisiejszego ekonomicznego położenia, które nie jest bez niebezpieczeństw. Każdy grosz wydany na taki cel, jest nakładem produkcyjnym, jest ziarnem rzuconem na nowiznę.

Przedkładając w imieniu kraju prośby nasze Wysokiemu c. k. Ministerstwu, które nie są niczem innym, jak tylko zebraniem niejednokrotnie już przedkładanych próśb, czynimy to w zupełnem przeświadczeniu, że wskazujemy administracyi państwa drogę produkcyjną, ażeby Galicyę uczynić dla państwa silniejszą, podatkowo i pod każdym innym względem.

Zamykając przedłożenie nasze mamy nadzieję, że Wysokie c. k. Ministeryum nie poskąpi nam tych środków, jakimi rozporządza, a Radzie Państwa raczy przedłożyć budżet dla szkolnictwa przemysłowego, w którym Galicya stosunkowo będzie reprezentowaną i w którym sprawiedliwe i skromne życzenia tego kraju, przynajmniej w granicach niniejszej uniżonej prośby uwzględnionemi zostaną.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 16. Września 1884.

Budżet szkół przemysłowych uzupełniających w roku 1884.

Okregi szkolne	Wydatki		Dochoły. Do pokrycia kosztów utrzymania szkoły przyczyniały się:																							
	Koszta utrzymania szkół w r. 1883/4 zwyczajne	Zakupno in- trymanis szkół w r. szkolnym 1883/4 zwyczajne	Razem		Pozosta- łość kasowa		Fundusz krajowy		Powiat		Gmina		Kasa osz- zczędności		Inne instytu- cje finansowe Tow. pedag. etc.		Prywatni		Nadzw- yczajne		Razem		Zwykła dochod.		Defcyt	
			złr.	a. w.	złr.	%	złr.	%	złr.	%	złr.	%	złr.	%	złr.	%	złr.	%	złr.	%	złr.	%	złr.	%		złr.
Drohobycz .	709	90	799	57	7.13	500	62.58	—	—	100	12.51	—	—	70	8.76	—	—	—	—	72	9.02	799	—	—	—	—
Jarosław . .	610	200	810	24	2.74	700	80.10	50	5.72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	11.44	874	64	—	—	—
Przemysł . .	1.560	200	1.860	—	—	700	33.97	300	14.55	460	22.33	300	14.55	—	—	—	—	—	—	—	—	300	14.55	2.060	200	—
Rzeszów . .	765	200	965	15	1.55	700	72.54	—	—	200	20.73	—	—	50	5.18	—	—	—	—	—	—	—	—	965	—	—
Sokal . . .	1.170	150	1.470	—	—	700	68.97	50	4.93	20	1.97	—	—	55	5.42	—	—	—	—	150	14.77	1.015	—	—	455	—
Stanisławów	—	—	—	—	—	700	37.64	200	10.75	400	21.51	200	10.75	360	19.35	—	—	—	—	—	—	—	—	1.860	—	—
Tarnów . .	1.245	60	1.305	99	7.07	700	50.04	200	14.30	400	28.59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.599	94	—	—
Razem . .	6.050	1.250	7.209	195	2.17	4.700	52.38	800	8.92	15.80	17.62	500	5.57	535	5.96	340	3.79	322	3.59	3.59	8.972	358	455	—	—	—

1) Wliczono nagrody dla uczniów w kwocie 50 złr.

2) W dochodach szkoły w Sokalu prelininowano 100 złr. ze sprzedaży wyrobów warsztatu szkolnego, oraz 50 złr. dochodu, z urządzania wieczorków.

3) W dochodach szkoły w Drohobyczu prelininowano 70 złr. jako zwroty uczniów za książki, przybory naukowe i inne możliwe.

4) W rubryce dochodów szkoły Jarosławskiej prelininowano 100 złr. jako „możliwe skąd inną dątki“.

5) W rubryce dochodów szkoły w Stanisławowie, poz. „inne instytucje“ policzoną została zapewniona jednorazowa subwencya dyrekcyi c. k. kolei Arc. Albrechta w kwocie 150 złr. oraz dyrekcyi c. k. kolei Lwowsko-Czerniowieckiej w takiejże wysokości.

Odpis odezwy c. k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 5. Czerwca 1884.
L. 4725/pr do Wydziału krajowego we Lwowie.

W swoim czasie przedłożyłem Jego Ekscelencyi Panu Ministrowi wyznań i oświaty sporządzony przez kierownika szkoły fachowej w Zakopanem program rozszerzenia tejże szkoły z wnioskiem, aby już w najbliższym roku wprowadzić w życie oddział dla robót ciesielskich i budowniczo-stolarskich (Chaletbau), a następnie oddział kołodziejstwa i wyrobu sprzętów gospodarczych i domowych.

Reskryptem z dnia 12. Maja 1884. l. 5.576. oznajmił Jego Ekscelencya Pan Minister wyznań i oświaty, iż ze względów finansowych odstąpić musi na razie zupełnie od zamiaru wprowadzenia do rzeczonyj szkoły oddziału dla kołodziejstwa i wyrobu sprzętów gospodarskich i domowych, zwłaszcza że już kroki przygotowawcze dla wprowadzenia w życie pierwszego oddziału t. j. ciesielstwa i stolarstwa budowniczego tak znacznych kosztów będą wymagały, iż za ledwie będzie możliwem doprowadzić do otwarcia tego oddziału przed Październikiem przyszłego roku. Środki pieniężne ku temu potrzebne, będą mogły dopiero w przyszłym roku w drodze ustawodawczej być przyzwolone, ponieważ w obecnym peryodzie administracyjnym nie można przeznaczyć na wspomniany cel choćby najmniejszej kwoty.

Na ten cel wstawiane będą do preliminarza następujące pozycye:

Płaca dla nowej technicznej siły naukowej w kwocie około 1.200 zlr., jako też dla dwóch kierowników warsztatu, jednego dla budownictwa stolarskiego, drugiego dla robót ciesielskich, dla każdego po 600 zlr., wyposażenie zakładu w narzędzia i środki naukowe, a wedle możliwości zakupno gruntu pod budowę szkolnego gmachu.

Co się tyczy umieszczenia tego oddziału, to mógłby tenże początkowo rozpocząć swą działalność w lokalnościach wynajętych, o których dostarczenie musiałyby postarać się inne czyniki, jak Wydział krajowy, Towarzystwo tatrzańskie i inne korporacye.

Budowa gmachu szkolnego musi przewlec się po za rok 1885.

W celu pozyskania siły naukowej, zamierza P. Minister rozpisać konkurs z końcem roku bież., a wybranemu przez nadanie stypendyum od 1. Stycznia począwszy w ten sposób umożliwić praktyczne wykształcenie, że będzie on musiał do Lipca 1885. kształcić się praktycznie w budownictwie stolarskiem, po tem zaś odbyć podróż do Szwajcaryi i zachodnich Niemiec.

Mam zaszczyt zawiadomić o tem Świetny Wydział krajowy odnośnie do tutejszego pisma z dnia 25. Marca b. r. L. 2.235/pr. z uwagą, że równocześnie udają się do Wydziału Towarzystwa tatrzańkiego w Krakowie z wezwaniem, ażeby przyjął na się zobowiązanie co do pokrycia całej lub pewnej części potrzebnej na tymczasowe umieszczenie wspomnianego oddziału szkoły fachowej w Zakopanem, kwoty, która wedle relacyi kierownika tejże szkoły z 8. Marca bież. roku L. 96 wynosić będzie rocznie 150 zlr.

O powyższej uchwale nie omieszkać zawiadomić Świetny Wydział krajowy w celu wyjednania u Wysokiego Sejmu subweneyi na cel powyższy, o ile ten wydatek datkiem Towarzystwa tatrzańkiego nie zostanie pokrytym.

Przedłożenie rządowe.

Prezydyum Namiestnictwa.

L. 9.274/pr.

Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku!

Na mocy Najwyższego postanowienia z dnia 23. Września b. r. i w skutek reskryptu Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 24. Września b. r. l. 12.338/860 mam zaszczyt złożyć do łaski marszałkowskiej projekt ustawy regulującej w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem prawo do wydobywania minerałów, które mają służyć do użytku, jako zawierające żywicę ziemną.

Racz Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku zamieścić to przedłożenie rządowe na jednym z najbliższych posiedzeń sejmowych.

Proszę przyjąć przy tej sposobności zapewnienie o mojem wysokiem poważaniu.

Lwów dnia 28. Września 1884.

Zaleski w. r.

Do Jaśnie Wielmożnego Dra Mikołaja Zyblikiewicza, Marszałka krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego, Komandora ces. austr. Orderu Franciszka Józefa z Gwiazdą etc. we Lwowie.

Projekt

ustawy regulującej w Królestwie Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem prawo do wydobywania minerałów, które mogą służyć do użytku jako zawierające żywicę ziemną.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam na podstawie przepisów zawartych w ustawie państwowej z dnia 11 Maja 1884. Dz. u. p. Nr. 71 co następuje:

I. Postanowienie ogólne.

§. 1.

W Królestwie Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem żywice ziemne, w szczególności nafta, (olej ziemny, olej skalny, petroleum, ropa) wosk skalny, (ozokeryt, wosk ziemny) asfalt, jakoteż minerały, które dla zawartości żywic ziemnych (bitumu) mogą służyć do użytku, ulegają, z wyjątkiem bitumenicznych węgli kamiennych, prawu rozporządzalności właściciela gruntu.

Uprawnienia górnicze na te minerały, nadane już na podstawie przepisów górniczych, utrzymuje się w mocy i ma do tychże zastosowanie powszechna ustawa górnicza z dnia 23. Maja 1854. Dz. u. p. Nr. 146 (§. 1. ustęp 1. i 3. ustawy państwowej).

II. O polach naftowych.

1. O utworzeniu pola naftowego.

§. 2.

Na nieruchomościach, które stanowią przedmiot wpisu do ksiąg hipotecznych, jakoteż na części takiej nieruchomości prawo wydobywania minerałów w §. 1. wymienionych może być odłączonem od prawa własności.

Odłączenie skutecznia się przez sądownie lub notaryalnie uwierzytelnione oświadczenie właściciela, że prawo wydobywania minerałów w §. 1. wymienionych ma być na przyszłość oddzielonem od dotyczącego gruntu i przez utworzenie dla oddzielić się mającego prawa wydobywania wykazu hipotecznego w osobnej księdze publicznej, księdze naftowej.

Utworzenie tego wykazu hipotecznego skutecznia się na podstawie powyższego oświadczenia właściciela i urzędowego potwierdzenia

Starostwa górniczego, że w dotyczącym gruncie znajdują się minerały w §. 1. oznaczone.

Wyłączone prawo wydobywania stanowi samoistny przedmiot majątkowy i ma prawną własność rzeczy nieruchomości. Może ono aktami prawnymi między żyjącymi i na wypadek śmierci być pozbytem i obciążeniem.

Nabycie, przeniesienie, ograniczenie i zniesienie praw rzeczowych na wyłączonem prawie wydobywania uskutecznia się tylko przez wpisanie do księgi naftowej.

Ta powierzchnia gruntu, względem której prawo wydobywania zostało wyłączonem, nazywa się polem naftowem (§. 2. ust. państw.).

§. 3.

Do księgi naftowej, do wpisów w niej uskutecznić się mających i do przestrzegać się mającego postępowania w sprawach księgi naftowej, ma analogiczne zastosowanie powszechna ustawa o księgach gruntowych z dnia 25. Lipca 1871. Dz. u. p. Nr. 95 (§. 3. ust. państwa).

§. 4.

Przy oddzieleniu prawa wydobywania minerałów w §. 1. wyszczególnionych od prawa własności gruntu, mają być analogicznie zastosowane przepisy ustawy z dnia 6. Lutego 1869. Dz. u. p. Nr. 18. w ten sposób, że protest wierzyciela przeciw zamierzonemu odłączeniu może przez władzę tabularną jako bezskuteczny być uznanym, jeżeli wedle urzędowego poświadczenia Starostwa górniczego utworzyć się mające pole naftowe czyni możliwem racjonalne wydobywanie minerałów w §. 1. wymienionych i jeżeli przez odłączenie bezpieczeństwo wierzytelności, z przyczyny której protest wniesiono, według postanowień §. 1374 p. k. u. c. nie jest zagrożonem. (§. 4. ust. państw.).

§. 5.

Do podania o odłączenie, które w myśl §. 13. ustawy z dnia 6. Lutego 1869. Dz. u. p. Nr. 18. ma być wniesione do władzy tabularnej, ma być dołączoną mapa sytuacyjna według rozmiaru katastralnego z oznaczeniem punktu odkrywki granic pola, przedmiotów na powierzchni do oryentowania się służących i południka.

Dokładność tej mapy musi być potwierdzoną przez władzę górniczą.

Oprócz tego należy podać nazwę, pod którą pole naftowe ma być w księdze naftowej wciągnięte.

2. O połączeniu, podziale i wymianie.

§. 6.

Na podstawie sądownie lub notaryalnie uwierzytelnionego oświadczenia mogą dwa lub więcej graniczących ze sobą pól naftowych być połączone w jedną nową prawną całość, jeżeli na dotyczących polach

naftowych nie ciężą żadne prawa rzeczowe, lub dostarczony został do wód zezwolenia posiadających prawo rzeczowe.

W ostatnim wypadku musi być także przedłożona umowa z posiadającymi prawo rzeczowe, mianowicie co do stopnia pierwszeństwa, w jakim przejść mają ciężary na połączone pole w tym razie, jeżeliby połączone pole naftowe na własność pojedynczej fizycznej lub niefizycznej osoby (gwarectwa, towarzystwa akcyjnego i t. d.) przejść, przeto tylko jako całość obciążone być miało, a na pojedynczych polach naftowych ciężą rozmaite prawa rzeczowe lub te same prawa rzeczowe, lecz w innym porządku, we wszystkich innych wypadkach zaś umowa co do stosunku udziałów, w jakim uczestniczyć ma każde z połączyć się mających pól naftowych w ciężarach połączonego pola.

Wierzyciele, którzy wnoszą protest przeciw połączeniu, względnie przeciw umowie zawartej z większością posiadaczy prawa rzeczowego co do stopni pierwszeństwa lub stosunku udziałów, muszą, jeżeli ich wierzytelność wpisana jest z pewnym co do kwoty oznaczonym kapitałem przyjąć spłatę nawet wtenczas, gdyby termin spłacenia ich wierzytelności jeszcze nie nadszedł, wszelako zastrzega się dla nich osobiste prawo do wynagrodzenia szkody przez przedwczesną spłatę poniesionej. (§. 5. ust. państw.)

§. 7.

Co do realnego podziału pola naftowego i zamiany części pól pomiędzy graniczącymi ze sobą polami naftowymi, ma ustawa z dnia 6. Lutego 1869. Dz. ust. państw. Nr. 18. analogiczne zastosowanie.

Wymaganego wedle §§. 9. i 10. tej ustawy dowodu, że przez zamianę zostanie osiągnięte zaokrąglenie lub lepsze zagospodarowanie posiadłości niemających dostarczyć należy przez przedłożenie w tej mierze urzędowego poświadczenia starostwa górniczego (§. 6. ust. państw.)

§. 8.

Do podania o połączenie dwóch lub kilku graniczących ze sobą pól naftowych, o realny podział pola naftowego lub o zamianę części pól pomiędzy graniczącymi ze sobą polami naftowymi, które to podanie wnieść należy do właściwej władzy tabularnej, musi być dołączoną sporządzona według rozmiaru katastralnego mapa sytuacyjna pola połączyć lub podzielić się mającego lub też części pól przedmiotem zamiany będących.

Jeżeli chodzi o połączenie lub podział, wymienić należy w podaniu także nazwę, pod którą połączone pole lub oddzielona część pola wpisana być ma do księgi naftowej.

3. O odjęciu pól naftowych.

§. 9.

Jeżeli urzędownie sprawdzonem zostanie, że właściciel pola naftowego swoje kopalnie trwale i w takim stopniu zaniedbuje, iż przez to obawa o bezpieczeństwo osób lub dobro powszechne powstać może

albo powstała, i pomimo wezwania dwukrotnego nie uczyni zadość przepisom górniczo-policyjnym, ma Starostwo górnicze orzec odjęcie pola naftowego, a gdy orzeczenie to stanie się prawomocnem, wdroyć egzekucyjne oszacowanie i sprzedaż pola naftowego.

Przy tem postępować należy w myśl §§. 254—258 powszechnej ustawy górniczej.

Na podstawie przeprowadzonej egzekucyjnej sprzedaży, wchodzi nabywca we wszystkie prawa i obowiązki poprzedniego właściciela pola naftowego. Gdy zajdzie który z wypadków w §. 259 powszechnej ustawy górniczej przewidzianych, natenczas należy uznać pole naftowe jako zniesione, zarządzić wykreślenie tegoż w księdze naftowej i zawiadomić o tem posiadaczy praw rzeczowych.

Jeżeli właściciel pola naftowego oświadczy przed władzą tabularną, że je opuszcza, natenczas zastosować należy postępowanie w §§. 263—265 powszechnej ustawy górniczej przepisane.

Przy każdym wykreśleniu pola naftowego mają być wreszcie przestrzegane także postanowienia §§. 266 i 267 powszechnej ustawy górniczej (§. 12. ust. państw.).

III. O odbudowach pomocniczych.

§. 10.

Właściciel pola naftowego ma prawo w celu korzystniejszego prowadzenia swej kopalni zakładać w kopalniach, mających na celu wydobywanie minerałów w §. 1. oznaczonych i na wszelkich gruntach innych właścicieli odbudowy pomocnicze, o ile to ruchowi obcej kopalni nie przeszkadza ani szkodzi (§. 7. ustęp 1. ust. państw.).

§. 11.

Jeżeli uprawniony do wydobywania minerałów w §. 1. wymienionych, w którego odbudowach lub gruntach ma być założona odbudowa pomocnicza, zaprzecza zobowiązanie do zezwolenia tejże, rozstrzyga o tem Starostwo górnicze (§. 7. ustęp 2. ust. państw.).

§. 12.

Uprawniony do odbudowy pomocniczej musi całkowicie wynagrodzić wszelką szkodę, jaka w obcym gruncie lub polu naftowem przez odbudowę będzie wyrządzoną (§. 7. ustęp 3. ust. państw.).

§. 13.

Minerały (§. 1), wydobyte przy założeniu odbudowy pomocniczej na gruncie lub w polu naftowem innego uprawnionego, należą do właściciela tegoż gruntu lub pola naftowego i winny być temuż za zwrotem kosztów wydobywania wydane.

IV. O ruchu i zarządzie.

§. 14.

Uprawniony do wydobywania minerałów w §. 1 wymienionych właściciel gruntu lub pola naftowego obowiązany jest co najmniej

na cztery tygodnie przed zamierzonym otwarciem ruchu kopalni donieść o tem władzy górniczej.

Od tego obowiązku nie zwalnia go także wydzierżawienie kopalni.

Podanie zawierać ma:

1. Imię i nazwisko i miejsce zamieszkania uprawnionego, a ewentualnie także wykonującego prawo wydobywania;
2. dowód uprawnienia do wydobywania nafty;
3. dokładne oznaczenie miejsca przedsiębiorstwa, przestrzeni gruntu, na którą ono się rozciąga, i jej granic.

Do tego podania należy także dołączyć uwierzytelniony przez władzę górniczą odrys mapy sytuacyjnej w myśl §. 5. władzy hipotecznej przedłożonej lub też szkic sytuacyjny w rozmiarze katastralnym, sporządzony przez zaprzysiężonego miernika albo autoryzowanego przez władzę inżyniera górniczego.

Samo poszukiwanie za minerałami w §. 1. wymienionymi nie będzie uważanem jako odbudowa kopalni.

§. 15.

Władza górnicza winna zakazać otwarcia robót w kopalni, jeżeli wymiar płaszczyzny tejże pod względem kształtu i rozległości obszaru nie dozwala wprowadzenia racjonalnego ruchu.

§. 16.

Roboty w kopalni tylko według planu odbudowy prowadzone być mogą.

Plan odbudowy winien być przez uprawnionych do wydobywania władzy górniczej na jej żądanie przedłożony i może być przez nią poddany zbadaniu, które się jednak ogranicza jedynie do względów górniczo-policyjnych (§. 34).

Wynik tego badania oznajmić ma władza górnicza uprawnionemu do wydobywania najdalej w przeciągu czterech tygodni.

§. 17.

Jeżeli władza górnicza sprzeciwia się planowi odbudowy, natenczas zażąda od uprawnionego do wydobywania lub jego pełnomocnika wyjaśnienia lub zmiany zakwestyonowanego postanowienia odbudowy, albo też wedle okoliczności zawezwie go do rozprawy.

Jeżeli na tej drodze nie nastąpi porozumienie, rozstrzygnie Starostwo górnicze, czy lub z jakimi zmianami przedłożony plan odbudowy wykonanym być może.

§. 18.

Urzędownie zatwierdzony plan odbudowy może być zmieniony w zasadzie tylko za przyzwoleniem władzy górniczej, względnie Starostwa górniczego.

Gdyby jednak w skutek nieprzewidzianych zdarzeń okazały się bezzwłocznie potrzebnymi zmiany takiego planu odbudowy, natenczas wystarczy doniesienie o nich władzy górniczej przez kierownika odbudowy w przeciągu najbliższych 3 dni.

§. 19.

Jeżeli odbudowa kopalni prowadzoną jest niezgodnie z planem odbudowy urzędownie zatwierdzonym, władza górnicza może w razie potrzeby wstrzymać taką odbudowę.

§. 20.

Jeżeli uprawniony do wydobywania chce zastanowić odbudowę w kopalni, donieść ma o tem co najmniej na cztery tygodnie przedtem władzy górniczej.

Jeżeli odbudowa w skutek nieprzewidzianych zdarzeń już w krótszym czasie lub natychmiast musi być wstrzymana, przedłożyć należy dodatkowe doniesienie o tem najdalej w przeciągu 3 dni po wstrzymaniu odbudowy.

§. 21.

Każdy uprawniony do wydobywania jest obowiązany założyć dokładne mapy górnicze swych robót podziemnych w dwóch egzemplarzach i wpisywać w nie następnie i regularnie nowe szyby.

Jeżeli nie dopełnia on tego obowiązku, lub istniejąca mapa górnicza okaże się niedokładną i nie dosyć pewną, może władza górnicza zarządzić założenie i uzupełnienie dokładnej mapy górniczej na koszt uprawnionego do wydobywania.

W jakich okresach czasu uzupełnienie to nastąpić musi, postanowi władza górnicza.

Jeden egzemplarz mapy górniczej ma być władzy górniczej do jej użytku oddany, drugi zaś przechowany w kopalni lub w braku tamże odpowiedniego miejsca, u kierownika odbudowy.

§. 22.

Ruch prowadzony być może tylko pod kierunkiem, nadzorem i odpowiedzialnością osób, za uzdolnionych do tego uznanych.

§. 23.

Uprawniony do wydobywania wskazać ma władzy górniczej osoby przyjęte do kierownictwa i nadzoru odbudowy.

Osoby te są obowiązane udowodnić swoje uzdolnienie do poruczonych im czynności. Dopiero po uznaniu uzdolnienia ich ze strony władzy górniczej wolno pomienionym osobom objąć poruczone im czynności.

§. 24.

Jeżeli odbudowę kieruje i takową nadzoruje osoba, której uzdolnienie w tym względzie nie zostało uznanem, albo która okazała się niezdolną, władza górnicza może zażądać bezzwłocznego jej oddalenia i w razie potrzeby powstrzymać odbudowę w dotyczącej kopalni na czas tak długi, dopóki nie będzie przyjętą osoba uznana za uzdolnioną.

§. 25.

Osoby, które objęły kierownictwo i nadzorowanie odbudowy, są odpowiedzialne za zachowanie urzędownie zatwierdzonego planu odbudowy, jakoteż, o ile ustawa nie wkłada wyraźnie tego obowiązku

na kogo innego, za przestrzeganie wszystkich przepisów i rozporządzeń w ustawie zawartych lub w granicach teje wydanych.

§. 26.

Uprawniony do wydobywania, mieszkający za granicą, winien ustanowić pełnomocnika w kraju zamieszkałego i wskazać go władzy górniczej, który za niego wszystkie urzędowe doręczenia z wszelkimi skutkami prawnymi odbierać i tegoż wobec władz i zarządu kasy brackiej zastępować ma.

Jeżeli on na wezwanie władzy górniczej tego obowiązku w przeciągu 90 dni nie dopełni, może władza górnicza aż do chwili wymienienia pełnomocnika przez uprawnionego do wydobywania ustanowić na niebezpieczeństwo i koszt tegoż ostatniego zastępcę do przyjmowania urzędowych doręczeń z wszelkimi skutkami prawnymi.

§. 27.

Obowiązkiem kierownika odbudowy jest towarzyszyć delegatom władzy górniczej z urzędu zwiedzającym kopalnię i udzielać im na żądanie wyjaśnień o odbudowie.

§. 28.

Zażądane do użytku urzędowego wykazy statystyczne winny być władzy górniczej w właściwym czasie dostarczone.

V. O stosunkach prawnych spółników prawa wydobywania.

§. 29.

Stosunki prawne dwóch lub kilku spółników prawa wydobywania oceniać należy według umowy między nimi zawartej lub innego oświadczenia woli, a w braku tegoż, według ogólnych przepisów prawnych.

Kilku spółników pola naftowego uregulować mogą swoje stosunki prawne także wedle postanowień §§. 137—167 powszechnej ustawy górniczej z dnia 23. Maja 1854 Dz. u. p. Nr. 146.

Podział majątku gwareckiego dopuszczalny jest jednak odmiennie od §. 140 powsz. ust. gór. tylko na 100 kuksów, a zamiast zanotowania utworzenia gwarectwa w księdze górniczej w myśl §. 137 ustęp 2. pow. ust. gór. ma takowe być skutecznym w księdze naftowej.

We wszystkich wypadkach, w których kilka osób prowadzi odbudowę minerałów w §. 1. wymienionych, są one obowiązane, o ile zastępstwo tychże nie jest ustawą unormowanym, dokumentem notaryalnie lub sądownie uwierzytelnionym ustanowić pełnomocnika w kraju zamieszkałego, który jest upoważnionym do odbierania z zupełnym prawnym skutkiem wszystkich do spółników wystosowanych doręczeń urzędowych i do zastępowania tychże wobec władz i kasy brackiej (§. 8. ust. państw.).

W razie niedopełnienia tego obowiązku na wezwanie władzy górniczej w przeciągu 90 dni, ma być zastosowany ustęp 2. §. 26.

VI. O stosunkach prawnych pomiędzy uprawnionymi do wydobywania a właścicielami gruntu.

1. O odstąpieniu gruntu.

§. 30.

Jeżeli do prowadzenia odbudowy należącej do właściciela pola naftowego, mianowicie dla założenia dróg, mostów, ścieżek, kolei żelaznych, kanałów, ścieków wodnych, rynien do oleju, stawów i odbudów pomocniczych koniecznem jest użycie obcego gruntu, musi właściciel gruntu odstąpić takowy na ten cel właścicielowi pola naftowego i mają przytem zastosowanie §§. 99 i 100 powsz. ust. górn.

Jeżeli strony nie mogą się porozumieć co do odstąpienia gruntu lub co do wynagrodzenia, nastąpi postępowanie §§. 101—103 powsz. ust. górn. unormowane (§. 10. ust. państw.).

2. O wynagrodzeniu za uszkodzenia posiadłości gruntowej.

§. 31.

Względem wynagrodzenia za uszkodzenia powierzchni gruntu, obowiązują, o ile nie istnieje osobna umowa między stronami interesowanymi, zasady pow. ustawy górniczej z dnia 23. Maja 1854. Dz. u. p. Nr. 146. (§. 11. ust. państw.).

VII. O stosunkach prawnych pomiędzy uprawnionymi do wydobywania a ich urzędnikami, dozorcami, robotnikami, tudzież o kasach brackich.

§. 32.

Postanowienia dziewiątego rozdziału pow. ustawy górniczej z dnia 23. Maja 1854. Dz. u. p. Nr. 146. „O stosunkach posiadaczy kopalń do urzędników i robotników“ i odnoszące się do nich §§. 247 i 248 powsz. ust. górn., dalej postanowienia dziesiątego rozdziału powsz. ustawy górniczej „O kasach brackich“ mają także zastosowanie na wydobywanie minerałów w §. 1. wymienionych (§. 9. ust. państw.).

VIII. O policji górniczej.

§. 33.

Wydobywanie minerałów w §. 1. wymienionych zostaje pod nadzorem policyjnym władz górniczych, które są powołane do załatwienia spraw niniejszą ustawą im przekazanych.

Pierwszą instancją w sprawach górniczych jest urzędnik okręgowy górniczy, o ile nie ma innego postanowienia.

Postępowanie władz górniczych normują §§. 226—234 pow. ust. górn. ze zmianami ustawą z dnia 21. Lipca 1871. Dz. u. p. Nr. 77. poczynionemi.

§. 34.

Nadzór policyjny władz górniczych rozciąga się na bezpieczeństwo robót wykonanych w kopalni, opiekę nad życiem i zdrowiem

robotników, na ochronę powierzchni gruntu w interesie bezpieczeństwa osób, mienia i publicznej komunikacji, na zabezpieczenie przeciw szkodliwym dla ogółu wpływom kopalni.

§. 35.

Starostwo górnicze wydać może dla całego okręgu swego, okręgu administracyjnego, lub dla pojedynczych części tegoż, rozporządzenia policyjne co do przedmiotów w §. 34. określonych.

Obwieszczenie tych rozporządzeń nastąpi w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych i w urzędowym dzienniku krajowym.

§. 36.

Jeżeli w kopalni wypadek niebezpieczeństwa w kierunkach w §. 34. wskazanych, lub wydarzy się czy to wewnątrz kopalni czy na powierzchni nieszczęśliwy wypadek, który spowodował śmierć lub ciężkie uszkodzenie jednej lub więcej osób, natenczas władza górnicza przeprowadzi w razie potrzeby z przyzwaniem politycznej władzy powiatowej potrzebne dochodzenia i wyda odpowiednie zarządzenia policyjne.

W razie niebezpieczeństwa ze zwłoki ma bliższa lub ta władza, która o niebezpieczeństwie lub wypadku pierwszej otrzymała wiadomość, poczynić nie cierpiące zwłoki zarządzenia i mieć staranie o bezzwłoczne wykonanie tychże.

Co do dalszych zarządzeń należy postępować według przepisu w poprzednim ustępie wskazanego.

§. 37.

Policyjne zarządzenia wydane na podstawie §. 36. mają być uprawnionemu do wydobywania lub jego zastępcy przez doręczenie rozporządzenia władzy oznajmione.

W razie niebezpieczeństwa ze zwłoki wystarcza pisemny nakaz delegata władzy do kierownika odbudowy lub tegoż zastępcy.

Delegat władzy górniczej udziela tego nakazu przez wpisanie go do księgi objazdowej, która w tym celu przy każdej kopalni założoną być ma.

Jeżeli zachodzi potrzeba obwieszczenia go robotnikom, to takowe ma być uskutecznione przez odczytanie i przybicie go w stosownem miejscu.

§. 38.

Wszystkie koszta spowodowane wykonaniem zarządzeń i środków w §. 41. wskazanych, ponosi uprawniony do wydobywania w dotyczącej kopalni z zastrzeżeniem prawa odszkodowania do osób trzecich, na których ciąży wina nieszczęścia.

§. 39.

Uprawniony do wydobywania dostarczyć winien potrzebnych do wykonania tych zarządzeń robotników i środków pomocniczych.

W razie wypadków nieszczęśliwych lub wypadków wspólnego niebezpieczeństwa, posiadacze sąsiednich kopalni są obowiązani do niesienia pomocy.

§. 40.

Jeżeli zarządzenia policyjne wydane na podstawie §. 36. nie zostaną w oznaczonym czasie wykonane, może władza górnicza, nie wykluczając postępowania karnego (§. 47.), zarządzić wykonanie tychże na koszt uprawnionego do wydobywania.

Władza górnicza może zażądać w tym celu od uprawnionego do wydobywania zaliczek i w razie potrzeby ściągnąć je w drodze politycznej egzekucyi.

§. 41.

Skoro w jakiej kopalni zachodzi niebezpieczeństwo ze względów w §. 34. wskazanych, kierownik kopalni lub jego zastępca winien donieść o tem bezzwłocznie władzy górnicznej, politycznej władzy powiatowej i władzy sprawującej policję miejscową.

§. 42.

Takie same doniesienie należy uczynić, jeżeli w kopalni wewnątrz lub na powierzchni ziemi wydarzy się nieszczęśliwy wypadek, który spowodował śmierć lub ciężkie uszkodzenie jednej lub więcej osób.

X. Postanowienia karne.

§. 43.

Karanie za przekroczenia przepisów tej ustawy, należy, o ile nie mają do nich zastosowania postanowienia ogólnej ustawy karnej, do zakresu Starostwa górniczego, a w ostatniej instancji do Ministerstwa rolnictwa.

§. 44.

Odmówienie wyjaśnień o odbudowie w kierunku górniczopolicyjnym, żądanych przez delegata władzy górnicznej objeżdżającego w charakterze służbowym kopalnię (§. 27.) i niedostarczenie pomimo wydanego upomnienia w stosownym czasie statystycznych wykazów, wedle §. 28. przedłożyć się mających, karane będzie grzywną 5 do 10 zł. w. a.

§. 45.

Karze od 10 do 50 zł., a w razie powtórnym do 100 zł. podlegają:

1. zaniechanie wskazania pełnomocnika (§§. 26. i 29.);
2. przyjęcie zarządu odbudowy lub nadzoru robót bez poprzedniego uznania uzdolnienia ze strony władzy górnicznej (§. 23.);
3. wstrzymanie odbudowy bez poprzedniego zawiadomienia lub w razie nieprzewidzianych wypadków bez następnego doniesienia (§. 20.);
4. zaniechanie sporządzenia lub prawidłowego uzupełniania mapy kopalni (§. 21.);
5. zaniechanie prowadzenia księgi objazdowej (§. 37.).

§. 46.

Karze od 50 do 100 zł., a w razie powtórnym do 200 zł. podlegają dalej:

1) Odbudowa kopalni bez poprzedniego doniesienia (§. 14).

Oprócz tego ma władza gornicza odbudowę bez poprzedniego doniesienia prowadzoną natychmiast wstrzymać

2) Odbudowa kopalni bez planu lub nieprzedłożenie planu odbudowy na wezwanie władzy gorniczej (§. 16);

3) samowolne odstąpienie od urzędownie zatwierdzonego planu odbudowy bez doniesienia o tem w właściwym czasie (§. 18.);

4) dalsze prowadzenie odbudowy pomimo zarządzanego przez władzę gorniczą wstrzymania tejże (§. 19.);

5) odbudowa kopalni bez ustanowienia uznanego odpowiedzialnego kierownika robót, jako też przyjęcie do kierowania i nadzoru odbudowy osób, których władzy gorniczej nie wymieniono, lub których uzdolnienie przez tę władzę nie zostało uznanem (§§. 22., 23. i 24.);

6) zaniechanie poleconego obwieszczenia zarządzenia gorniczopolicyjnego (§. 37.);

7) zaniechanie doniesienia o zaszłem w kopalni niebezpieczeństwie lub nieszczęśliwym wypadku (§§. 41 i 42).

8) odmowa dostarczenia pomocy w nieszczęśliwych wypadkach lub w wypadkach wspólnego niebezpieczeństwa (§. 39.).

§. 47.

Przekroczenia przepisów gorniczopolicyjnych przez Starostwo gornicze wydanych lub zarządzeń gorniczopolicyjnych na podstawie §. 36. poczynionych będą karane grzywną od 5 do 100 złr., a w razie powtórnym do 200 złr.

§. 48.

O nałożonej grzywnie ma być w każdym razie uwiadomiony także właściciel gruntu lub pola naftowego z wezwaniem, ażeby dołożył starań względem przestrzegania środków bezpieczeństwa.

Jeżeli wydane zarządzenia nie zostaną wykonane, a zachodzą okoliczności w §. 9. wskazane, orzec ma Starostwo gornicze odjęcie pola naftowego.

§. 49.

O ile grzywny orzeczone na podstawie powyższych postanowień karnych nie dotyczą właściciela gruntu lub pola naftowego, mają być nałożone pod jego odpowiedzialnością.

§. 50.

Nałożone grzywny mają być uiszczone w Starostwie gorniczem i wpływają do kasy brackiej, do której kopalnia należy.

XI. Postanowienia przejściowe.

§. 51.

O kopalniach na minerały w §. 1. wymienione, które z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy już są w ruchu, donieść należy, o ile one nie podlegają w myśl §. 1. ogólnej ustawie górniczej, w przeciągu 6ciu miesięcy władzy górniczej.

Względem kopalni w ruchu będących, które do tego terminu nie zostały zgłoszone, postąpi władza górnicza w myśl §. 46. punkt 1.

W tymże samym okresie czasu należy dla tych kopalni przedłożyć władzy górniczej także plan ruchu wymogom ustawy odpowiadający i wymienić tejsze osoby do kierownictwa i nadzoru robót przyjęte.

§. 52.

Jak długo kopalnia nie należy do kasy brackiej, ma Starostwo górnicze grzywny w myśl §. 48. u tegoż złożone na rzecz przyszłej kasy brackiej (§. 32.) korzystnie z zabezpieczeniem pupilarnem lokować.

Postanowienie końcowe.

§. 53.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Moim Ministrom rolnictwa, sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i skarbu.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie przybudowania skrzydła w szpitalu powszechnym we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Oddziały chirurgiczny i położniczy szpitala naszego we Lwowie są umieszczone w najętym budynku na ulicy Łyczakowskiej w domu zwanym „filiją Hofmańską“, za czynsz roczny 6.072 zł. w. a.

Według doniesienia Dyrektora krajowego szpitala powszechnego z dnia 19. Września b. r. L. 49.503, właścicielka domu tego wiedząc, że nie tak łatwo znaleźć odpowiedni budynek na pomieszczenie tych chorych, w obec kończącego się terminu najmu w dniu 1. Maja 1885, postawiła bardzo uciążliwe warunki, a mianowicie: podniesienie czynszu z dzisiejszych 6.072 na 9.000 zł. i przyjęcie na koszt funduszu szpitalnego wszelkich reparacyj i restauracyj tak wewnątrz jak i zewnątrz budynku, — nareszcie zażądała zawarcia na tych warunkach kontraktu na lat dwanaście.

Wydział krajowy już kilkakrotnie usiłował wyszukać na filię inne pomieszczenie, odpowiedniejsze potrzebom tych dwóch oddziałów a mniej kosztowne. Usiłowania te jednak nie doprowadziły do pożądanego celu, — przymuszeni więc byliśmy pozostawić chorych w dawnym miejscu.

Przesadne jednak wymagania właścicielki skłoniły Wydział krajowy do zastanowienia się, czy nie byłoby korzystniej przybudować brakujące w szpitalu skrzydło i tam umieścić oba oddziały, — a nim to nastąpi, zawiązać rokowania z właścicielką o wynajęcie domu tylko na czas budowy, to jest na rok lub najdalej na półtora roku, a gdyby te nie doprowadziły do pożądanego rezultatu, to wynająć inne, choćby w dwóch domach znajdujące się i choćby mniej odpowiednie potrzebom chorych pomieszczenie. W tym celu poleciliśmy budowniczemu p. Kułakowskiemu zrobienie szkicu brakującego skrzydła z przybliżonym przynajmniej obrachowaniem, co budowa kosztować może.

Z załączonego % kosztorysu widać, że koszt budowy wyniesie około 65.000 zł.

Ze budowa skrzydła przyniesie znaczne korzyści, można się przekonać z następującego obrachowania.

Roczny czynsz najmu dla chirurgicznego i położniczego oddziałów wynosił dotychczas 6.072 zł., a oprócz tego z powodu oddalenia od głównego szpitala potrzeba było ponosić pewne wydatki i to dość znaczne, które odpadną po wybudowaniu skrzydła. Wydatki te są następujące:

Utrzymanie 2 Sióstr Miłosierdzia w kuchni i przełożonej filii	900 zł. — ct.
„ pięciu osób posługi w kuchni	1.015 „ — „
„ odźwiernego	400 „ — „
Opał w kuchni (280 metr. brzozonego drzewa po 2 zł. 75 ct.)	750 „ — „
Oświetlenie kuchni i konserwacja jej roczna	180 „ — „
Sprzęty kuchenne	126 „ — „
Łazienka (68 metr. drzewa sosnowego po 2 zł. 60 ct.)	176 — 80 „
Utrzymanie kaplicy	150 „ — „
Reparacye coroczne budynku, lekko licząc	500 „ — „
Podatek czynszowy	303 „ 60 „
Razem	4.501 zł. 40 ct.

Koszt więc utrzymania najętego domu wynosi właściwie zwyż 10.500 zł., a gdybyśmy byli zmuszeni przyjąć ofertę właścicielki, wyniosłby 13.500 zł.

Potrzebną na budowę sumę można by otrzymać w Banku krajowym, spłacając ją mniejszym kosztem, niż dotychczas płaciliśmy za czynsz najmu i za zwiększone koszty administracyi szpitala.

Jestto sposób bardzo często praktykowany w gospodarstwie publicznem i polegający na zaciąganiu pożyczki na takie potrzeby, na które poprzednio asygnowano w budżecie osobne sumy. Takim sposobem była dokonana budowa nowej pralni dla lwowskiego szpitala ze znaczną, jak się okazało, dla funduszu krajowego korzyścią.

legat 2.

Ze względu, że procent od pożyczonej sumy wraz z umorzeniem rocznie wynosić będzie 7.000 zł., (jak widać z załączonego planu amortyzacyi) okazuje się, że kwotę tę spłacimy w 13½ latach, wstawiając do budżetu krajowego od r. 1885. aż do r. 1898. kwotę 7.000 zł., — za to wstawilibyśmy do budżetu szpitala na r. 1886. około 6.666 zł. mniej, a od r. 1887. mniej o 10.000 zł. jak wstawiano dotychczas. Pozostawiając zaś w budżecie dotychczasową kwotę można by spłacić pożyczkę w 8½ latach.

Ten rachunek jest tak przekonywującym i tak zachęcającym, że Wydział krajowy uważa za swój obowiązek prosić Wysokiego Sejmu o powzięcie następującej uchwały:

1) Sejm upoważnia Wydział krajowy do wybudowania brakującego prawego skrzydła w szpitalu krajowym we Lwowie, kosztem nie przekraczającym 65.000 zlr., i do zaciągnięcia na ten cel pożyczki w Banku krajowym w kwocie 70.000 zlr.

2) Sejm wstawia do budżetu na rok 1885. kwotę 7.000 zlr. na pokrycie procentów i rat amortyzacyjnych tej pożyczki.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 26. Września 1884.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblíkiewicz.

Sprawozdawca:
Dr. Hoszard
Członek Wydziału krajowego.

Sumaryczny kosztorys

na dobudowanie skrzydła budynku przy szpitalu krajowym we Lwowie.

Liczba porząd	P r z e d m i o t				
		zł.	ct.	zł.	ct.
1	Wykop ziemi na fundamenta i suteryny 1.540 mtrkb. . .	—	85	1.309	—
2	Nasypów pod podłogi 312 metrkb.	1	20	374	40
3	Murów fundamentowych i suterenowych z kamienia 728 mtrkb.	8	50	6.188	—
4	Murów z cegły w parterze, I., II. piętra, oraz strychowych 1.954 mtrkb.	10	—	19.540	—
5	Murów kominowych 58 mtrkb.	12	—	696	—
6	Sklepień piwnicznych 120 mtrkb.	11	—	1.320	—
7	Wymurowanie kanału	—	—	900	—
8	Posadzki strychowe z cegieł 520 □m.	—	85	442	—
9	Wyprawa sufitów 1.560 □m.	—	80	1.248	—
10	„ fasad	—	—	1.500	—
11	Roboty kamieniarskie	—	—	4.350	—
12	Roboty ciesielskie	—	—	6.168	—
13	Roboty blacharskie	—	—	3.400	—
14	Roboty stolarskie, ślusarskie, szklarskie i lakiernicze . . .	—	—	9.650	—
15	Wodociągi, piece, kuchnie i waterclozety	—	—	2.000	—
16	Nieprzewidziane	—	—	3.500	—
17	Wyrobienie planów, kosztorysu, nadzór techniczny na budowie, oraz prowadzenie obrachunków 500+1000+800=	—	—	2.300	—
Razem wydatek . .		—	—	64.885	40

Lwów dnia 25. Września 1884.

Sprawozdanie

sejmowej komisji dla spraw gospodarstwa krajowego nad petycją połączonych Towarzystw rolniczych we Lwowie i w Krakowie w sprawie wydania ustawy o tępieniu kianianki i szkodliwych ostów.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu Izby w dniu 22. Września 1884 uchwalił Wysoki Sejm odesłanie przedłożonego projektu ustawy o tępieniu kianianki i szkodliwych ostów, napowrót do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego. celem ściślejszego określenia i uzupełnienia.

W myśl tej uchwały komisya dla spraw gospodarstwa krajowego przedkłada projekt ustawy w nowej redakcyi, którą Wysoki Sejm uchwalić raczy.

Przewodniczący:

L. W o d z i c k i.

Sprawozdawca:

W. Struszkiewicz.

U s t a w a

o tępieniu kianianki i szkodliwych ostów.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

§. 1. Każdy właściciel, posiadacz, dzierżawca lub zawiadowca gruntu, obowiązany jest tępić kianiankę, także wylubem zwaną, i wszelkie szkodliwe osty, znajdujące się na gruntach w jego posiadaniu, dzierżeniu lub pod jego zarządem będących, a to w takim czasie, zanim rośliny te zaczną kwitnąć lub dojrzewać.

§. 2. Gdyby ktoś powyższego obowiązku swego w należytych czasie nie wypełnił, winien naczelnik gminy, względnie przełożony obszaru dworskiego, go do tego wezwać, i stosowny wyznaczyć mu termin — a po bezskutecznym tegoż upływie zarządzić tępienie kianiaki i ostów na koszt opieszalego.

§. 3. W ostatnim wypadku ulegnie opieszale grzywnie od 50 ct. do 2 zł., a w razie powtórnej opieszalności do wysokości 5 zł., w przypadku niemożności płacenia, aresztowi od 1 do 3 dni.

Grzywny wpływają do funduszu ubogich odnośnej gminy.

§. 4. Karę na członków gminy orzeka naczelnik gminy wspólnie z dwoma asesorami (przysiężnymi) w poręczonym zakresie działania, zaś na członków zwierzchności gminnej, przełożonego obszaru dworskiego, tudzież na mieszkających na tymże obszarze, polityczna władza powiatowa. Orzeczenie to będzie skazanemu doręczone na piśmie albo oznajmione mu w kancelaryi urzędu gminnego w obecności dwóch świadków. W ostatnim wypadku, oznajmienie i dzień tegoż winno być zapisaniem w protokole i stwierdzonem także przez dwóch świadków.

§. 5. Zażalenie przeciwko orzeczeniu może być wniesionem ustnie lub pisemnie do politycznej władzy powiatowej za pośrednictwem naczelnika gminy, względnie do c. k. Namiestnictwa, za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej, w przeciągu dni 8 od dnia doręczenia, względnie oznajmienia takowego. Przeciwko dwóm równobrzmiącym orzeczeniom nie służy prawo dalszego odwołania się.

§. 6. C. k. Żandarmerya, straż polowa i dozorey drogowi, obowiązani są z urzędu donosić o każdym dostrzeżonym przekroczeniu tej ustawy naczelnikowi gminy, gdyby zaś naczelnik gminy sam przekroczenia tego się dopuścił, politycznej władzy powiatowej.

§. 7. W razie zaniedbania wykonania tej ustawy, ze strony naczelników gmin lub przełożonych obszarów dworskich, winna polityczna władza powiatowa stosownie poczynić zarządzenia, i na takiego naczelnika gminy, względnie przełożonego obszaru dworskiego, nałożyć grzywnę od 5 do 10 zł., która wpłynie do funduszu rady powiatowej.

§. 8. Ustawa ta będzie dwa razy każdego roku, a mianowicie w polowie Marca i z początkiem Czerwca przez naczelników gmin i przełożonych obszarów dworskich ogłaszana.

§. 9. C. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i po wysłuchaniu zdania Towarzystw rolniczych krajowych, wyda odnośne pouczenia co do wykonania tej ustawy i co do sposobów tępienia kianiaki i ostów.

§. 10. Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa Wydział krajowy, by za pośrednictwem bióra statystycznego zbierał daty:

- 1) Ile gorzelń zostało zmuszonych w kraju zmianą opodatkowania, do przerobienia urządzeń.
- 2) Ile kosztowały te nowe urządzenia.
- 3) Ile będzie mniej opłacanych hektolitrów w Galicyi w kampanii 1884/1885 i w następnych w porównaniu z 1883/1884.
- 4) Ile włościanie tracą zarobku przez zmniejszenie produkcji kartofli, przy kopaniu, kopcowaniu i odstawie kartofli.
- 5) Ile wyniknie szkody tak dla większych gospodarzy, jako też i dla włościan w skutek znizenia ceny kartofli, jęczmienia, kukurudzy i t. p.
- 6) O ile w tym roku i w latach następnych, będzie mniej sztuk bydła opasionych w gospodarstwach. połączonych z gorzelniami.
- 7) Ile gorzelń w całym kraju zostało urządzonych jako gorzelnie fabryczne (z maszynkami) czy z korzyścią, czy ze stratą.
- 8) Ile do kraju będzie importowanego spirytusu z krajów, w których wielkie fabryki spirytusu istnieją.

We Lwowie d. 2. Października 1884.

Wnioskodawca

Stanisław Polanowski.

Stanisław Tarnowski, (junior) Z. Słonecki, Stanisław Jędrzejowicz, Adam Skrzyński, Władysław Koziębrodzki, Władysław Żuk Skarszewski, Tomisław Rozwadowski, Edward Weissmann, Henryk Janko, Abrahamowicz, Tadeusz Dzieduszycki, A. Sapięha, Borkowski, Z. Dembowski, Stanisław Stadnicki, Zamoyski, K. Scipio, R. Łubieński, Wasilewski, Szeptycki, Władysław Wolański, Edward Jędrzejowicz.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Następującą nowelę do ustawy o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich.

U s t a w a

z dnia ..... zmieniająca niektóre postanowienia z dnia 22. Czerwca 1867 (Dz. u. kr. z r. 1867 L. V. z 28. Sierpnia 1867) o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestw Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Tytuł I.

Niżej wymienione artykuły ustawy z dnia 22. Czerwca 1867 (Dz. u. kr. z r. 1867 L. V. z 28. Sierpnia 1867) o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestw Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem przestają od teraz obowiązywać. Te artykuły mają na przyszłość brzmieć jak następuje:

Art. II.

Jeżeli szkoła ludowa pobiera subwencyę z funduszków publicznych, to prawo decydowania, który z języków, polski czy ruski, ma być wykładowym, wykonuje gmina wspólnie ze szkolną władzą krajową w ten sposób, iż orzeczenia gminy podlegają zatwierdzeniu szkolnej władzy krajowej.

Jeżeli w jakiej miejscowości z mieszaną ludnością polską i ruską, druga narodowość stanowi co najmniej czwartą część całej ludności, a w miejscowościach z ludnością nad 12 tysięcy co najmniej 3 tysięcy dusz, jest więcej szkół ludowych dla dzieci jednej płci, to przynajmniej w jednej szkole, a jeśli jest tylko jedna szkoła z paralelnymi klasami, to w paralelnych klasach językiem wykładowym ma być język drugiej narodowości. W której i w jakiej szkole ma być wykładowy język drugiej narodowości, decyduje stosownie do liczby dusz obu narodowości i do miejscowych potrzeb, krajowa Władza szkolna w porozumieniu z Radą gminną, względnie z tym, kto szkołę utrzymuje.

Art. V.

b) W paralelnych klasach wszystkich szkół średnich na żądanie rodziców co najmniej 25 uczniów ma krajowa Władza szkolna bezzwłocznie zarządzić zaprowadzenie drugiego języka

krajowego jako wykładowego. Przy postępowaniu uczniów do wyższych klas paralelna klasa z drugim językiem wykładowym będzie postępować razem z uczniami, przynajmniej tak długo, dokąd liczba uczniów nie zejdzie poniżej 20.

Tytuł II.

Wykonanie niniejszej nstawy polecam Mojemu Ministrowi oświaty.

Wnioskodawca:

Juljan Romańczuk.

Jan Stupnicki biskup przemyski, poseł na Sejm krajowy, Sylwester Sembratowicz, Stefan Kaczała, Teofil Bereźnicki, Ochrymowicz, Sieczyński, Mandyczewski, T. Merunowicz, Kowalski, Biliński, Kaszewko, Piotr Liniński, Antoniewicz, Siengalewicz.

Aleg. 52.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego
na r. 1885.

Wysoki Sejmie!

Zasady zawarte w rezolucjach, które Wysoki Sejm wystosował do c. k. Rządu a względnie do Rady szkolnej krajowej w dniu 17. Października 1883. r. w przedmiocie zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych, tudzież pod względem urzędzenia rachunkowości z obrotu funduszków szkolnych, znamionują zwrot stanowczy w rozwoju szkolnictwa ludowego w kraju i w gospodarce funduszków na ten cel przeznaczonych. O ile Rada szkolna krajowa w działalności swojej za r. 1884., tudzież na r. 1885. zastosowała się do życzeń Wysokiego Sejmu? na pytanie to wypada komisji budżetowej dać ogólną odpowiedź, zanim przystąpi do szczegółowego zbadania preliminarza r. 1885. przedstawionego.

W ustępie 1. wzmiankowanej rezolucyi Wysoki Sejm wytknął dla organizacyi publicznych szkół ludowych kierunek odmienny od zasady dotychczasowej, domagając się w miejsce reorganizacyi szkół istniejących *zakładania szkół nowych* w gminach, które ich dotąd nie miały. Kierunek ten Rada szkolna krajowa przyjęła, a wynik jej działalności streszcza się w tem, że: prócz wprowadzonych w życie szkół nowych w ciągu r. 1883. 40
założono i z dniem 1. września 1884. r. w życie wprowadzono szkół 140
tudzież że szkół, które bądź dotąd już zorganizowane zostały, bądź jeszcze zorganizowane będą, częścią w ciągu roku bieżącego, częścią z dniem 1. Września r. 1885. w życie wejść mają, Rada szkolna krajowa wykazuje 160
razem szkół nowych 340

Cyfra ta przedstawia się nader korzystnie, gdy się zważy, że przyrost szkół ludowych zorganizowanych wedle obowiązujących przepisów w ciągu dziesięciolecia od r. 1872/3 do 1882/3 wynosił tylko szkół 442.

Pocieszający ten objaw stwierdza komisya budżetowa z zadowoleniem, budzi on bowiem nadzieję, że Rada szkolna krajowa, wszedłszy raz szczerze na tory wytknięte jej w rezolucyi sejmowej, zdoła osiągnąć celu, który Wysoki Sejm w uchwałach swoich zesztorocznych miał na oku, ażeby w przeciągu następnych lat dziesięciu wszystkie gminy kraju, bądź same dla siebie, bądź w połączeniu z gminami sąsiednimi publiczne szkoły ludowe otrzymały.

W ust. 2. i 3. zeszłorocznej rezolucyi, W. Sejm domagał się dla organizacyi szkół ludowych *oszczędzania* funduszków miejscowych i funduszu krajowego, zalecając jako środki ku temu wiodące: zadowolenie się na razie zakładaniem szkół *filialnych*, ograniczenie wymagań co do *budynków* szkolnych, tudzież zapobieganie kosztownemu rozszerzaniu szkół istniejących przez dodawanie klas stałych lub równorzędnych za pomocą zaprowadzania *nauki półdniowej*. Wysoki Sejm, biorąc wzgląd na dotyczące przepisy ustaw obowiązujących, chroniąc się zarazem bezwzględności, która mogłaby postęp oświaty narazić na uszczerbek lub może przygłuszyć ofiarności gmin na cele oświaty, w uchwale swojej sam środki zalecone zaznaczył jedynie jako dyrektywę, do której o tyle zastosować się należy, o ile to w danych warunkach będzie możliwem. Nadto zważyć należy, że wszelka zmiana stanowcza w zasadach organizacyi pociąga za sobą konieczność niejakiego okresu przejściowego, w którym wykonanie nowych zasad napotyka na stan rzeczy z dawnej zasady wynikający, którego odmiana znaczniejsze sprawia trudności.

W działalności Rady szkolnej za rok 1884. tudzież na r. 1885. oszczędność w kierunku powyżej oznaczonym nie jest jeszcze dostatecznie uwydatnioną. Widocznem przecież jest już i tutaj usiłowanie, dające otuchę, iż przy starannem przestrzeganiu przyjętej zasady w latach następnych korzystniejsze dadzą się osiągnąć wyniki. I tak z pomiędzy szkół 161 które bądź w roku 1884 bądź w roku 1885. w życie wchodzi jest etatowych 63 zaś filialnych 98.

Co do budynków szkolnych starano się od r. 1884. ograniczać ile możności do potrzeb najściślejszych i wprowadzano w życie szkoły, skoro tylko umieszczenie dla nich odpowiednie choćby tylko na razie sposobem najmu zostało zapewnione. Zaś szkół, w których odbywała się w roku 1884. nauka półdzienna było ogółem 999.

O ile zresztą wskazana przez Wosoki Sejm oszczędność w organizacyi szkół za r. 1884. uwydatniła się w oddziaływaniu na kraj. fund. szkolny wykaże w przybliżeniu zestawienie następujących cyfer:

Na utrzymanie 150 szkół w r. 1884. *po wydaniu zeszłorocznej rezolucyi sejmowej* nowo w życie wprowadzonych Rada szkolna krajowa preliminaruje . . . . . 22.372 zł.

Zaś preliminarze lat poprzednich co do szkół *przed wydaniem rzeczonyj rezolucyi sejmowej* założonych, zawierają: na utrzymanie 40 szkół w r. 1883. założonych wraz z przemianą filialnych na etatowe i posunięciem nauczycieli młodszych na posady rzeczywiste . . . . . 15.000 zł.

na cele powyższe w r. 1882.— szkół nowo założonych 64 . . . . . 20.000 zł.

W ustępach 4. i 5. rezolucyi z dnia 17. Października 1883. r. Wysoki Sejm wezwał Radę szkolną krajową do dokładnego *uporządkowania rachunkowości* w zarządzie okręgowych funduszków szkolnych w tym celu, ażeby dla preliminarza krajowego funduszu szkolnego służyć mogły za podstawę dokładne specyfikacye wydatków, tudzież ażeby Wysokiemu Sejmowi przedkładane były najdalej we dwa lata po upływie każdego roku budżetowego dokładne zamknięcie rachunkowe z obrotu funduszków szkolnych okręgowych. Ta część rezolucyi sejmowej była ostatecznem streszczeniem i wynikiem spostrzeżeń i uwag, czynionych przez komisję budżetową od r. 1880. w każdorocznem sprawozdaniu o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego. A jak słusznie wielką wagę ze względu na gospodarkę szkolną przywiązywał Wysoki Sejm do jak najrychlejszego wprowadzenia ładu w rachunkach z obrotu okręgowych funduszków szkolnych, dowodzą rozprawy sejmowe nad tym przedmiotem w latach ubiegłych, tudzież złożone przez Jego Ekscelencyę Namiestnika Galicyi na posiedzeniu sejmowem z d. 17. Paźdz. 1883. r. oświadczenie które pozwalało się spodziewać, że uporządkowanie rzeczonych rachunków dokonaniem będzie w najbliższej przyszłości. Czynność ta nie została dotąd ukończoną, dla tego i w roku bieżącym komisya budżetowa tudzież Wysoki Sejm znajdują się w temsamem nieprawidłowem i trudnem położeniu, w jakim były dotąd, iż preliminarz na r. 1885. układać będą, bez dokładnej znajomości szczegółowych dat, które za podstawę służyć mu powinny. Wszelako po dokładnem zbadaniu stanu rzeczy komisya budżetowa nie może pominąć uwagi że sprawa uporządkowania rachunkowości z obrotu okręgowych funduszków szkolnych jest już bardzo blizką ukończenia, tudzież że postęp do jakiego doszła ta czynność od uchwalenia

rezolucyi sejmowej z d. 17 Października 1883. r. aż do obecnej chwili, zniewała do oddania zupełnego uznania gorliwości i sprężystości Rady szkolnej krajowej. Rada szkolna krajowa korzystając ze służącego sobie w myśl art. 31. Ust. kraj. z d. 2. Maja 1873. (dz. u. kr. Nr. 250) prawa nadzoru nad zarządem funduszków szkolnych, postanowiła położyć tamę nieładowi w rachunkowości z obrotu tychże funduszków jaki zapanował u wszystkich 35 Rad okręgowych (z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa) w ten sposób, iż analogicznie do art. 21. wzmiankowanej ustawy zajęła się załatwianiem tej czynności z własnego ramienia. W oddziale rachunkowym c. k. Namiestnictwa urządzono biuro z dziesięciu funkcyonaryszów złożone, które w zastępstwie okręgowych Rad szkolnych księgi kontowe wszystkich szkół ludowych w kraju podług okręgów szkolnych i powiatów politycznych z całą dokładnością poszczególnych rubryk założyło, i takowe za czas od 1. Stycznia 1884. r. z zupełną ścisłością utrzymuje, czuwając zarazem zapomocą zarządzonego zatwierdzenia asygnacyi do kas okręgowych, ażeby o ile tego konieczność z ustaw wypływająca a nieprzewidziana nie wymaga, pojedynczych rubryk szczegółowych preliminarza nie przekraczano.

Jednocześnie, gdy próby czynione w siedzibach Rad okręgowych szkolnych okazały się bezskutecznymi, Rada szkolna krajowa ściągnęła wszystkie księgi rachunkowe 35 Rad okręgowych szkolnych za czas od r. 1874 po koniec r. 1883 a personal rachunkowy w c. k. Namiestnictwie zajął się sporządzeniem zamknięć rachunków okręgowych funduszków szkolnych za czas rzeczony, oraz — co właśnie najwięcej pracy i czasu wymaga, i co ukończenie czynności przeciwko przewidywaniu przewlekło — likwidacją wzajemnych pretensyj, oraz obliczeniem zwrotów, jakie przypadają z kasy tychże funduszków na rzecz funduszków miejscowych a względnie stron prestacyjnych, funduszu emerytalnego, nareszcie funduszu krajowego. Czynność ta ukończoną została dotąd całkowicie w biurze rachunkowym dla 11. okręgów szkolnych. a mianowicie dla okręgów: *Jarosław, Jasło, Lwów, Myślenice, Nadwórna, Stanisławów, Tarnopol, Tarnów, Nowy-Sącz, Wadowice, Złoczów.*

Wedle zasiągniętych w tem biurze wiadomości spodziewać się należy ukończenia zamknięć i likwidacyi do końca Października b. r. dla następujących 9 okręgów: *Bochnia, Czortków, Drohobycz, Gorlice, Jaworów, Kołomyja, Kraków, Przemyśl i Strzyżów.*

Zaś zamknięcia i likwidacye dla pozostałych 15 okręgów biuro rachunkowe ma wszelką nadzieję wykończyć do końca Marca 1885. r.

W obec przedstawionego stanu rzeczy komisya budżetowa mniema, iż może przyjąć za pewne, że preliminarz krajowego funduszu szkolnego na r. 1886 — jak tego i Rada krajowa szkolna w odezwie swojej do Wydziału krajowego z dnia 7. Maja 1884 r. L. 1781 się spodziewa — będzie już oparty na dokładnych danych poszczególnych rubryk, tudzież że poczynając od r. 1885. W. Sejmowi będą przedkładane każdorocznie zamknięcia rachunkowe krajowego funduszu szkolnego w połączeniu z funduszami szkolnymi okręgowymi z drugiego roku w stecz.

Likwidacya z zamknięcia rachunków okręgowych funduszków szkolnych wynikająca wykazuje bardzo znaczne sumy, które przypadną na rzecz funduszu krajowego jako zwrot nadwyżki ztąd pochodzącej, że przez szereg lat od 1874. po koniec 1883. tytułem zasiłków dla okręgowych funduszków szkolnych więcej przyzwalano i asygnowano, aniżeli w rzeczywistości wydawano. Sumy te po części są w zaległościach czynnych pojedynczych funduszków okręgowych, po części zaś jako gotówka w kasach Rad okręgowych. Zasoby gotówki pod tym tytułem funduszowi krajowemu należnej wcale są znaczne, w skutek czego fundusz ten w r. 1885. i w r. 1886. na większe wpływy gotówki z kas okręgowych liczyć może.

Okoliczność ta spowodowała Radę szkolną krajową do zwrócenia uwagi Wydziału krajowego w odezwie z dnia 12. Lipca 1884. L. 8.388 (LW. 37.076/84) że fundusz krajowy w r. 1885. może liczyć na zwiększenie dochodów z tego powodu *co najmniej* o 100.000 zł. Wydział krajowy uczynił z tego użytek i przedstawił wnioski, o których w właściwym miejscu będzie mowa. Tutaj komisya budżetowa chce tylko zaznaczyć, że obfity wzrost dochodów dla funduszu

krajowego właśnie w roku tak wielkich klęsk kraju jest okolicznością bardzo pożądaną, dla tego do jak najrychlejszego wykończenia zamknięć rachunkowych i likwidacyj tém większą przywiązywać należy uwagę.

Po tych wstępnych uwagach komisya budżetowa przechodzi do rozbioru preliminarza krajowego funduszu szkolnego na rok 1885.

Wydatki.

C. k. Rada szkolna krajowa preliniuje wydatki kraj. funduszu szkolnego na	677.313 zł.
Wydział krajowy oblicza dochody tego funduszu na	126.495 ..
Z zestawienia tych dwóch cyfer wynikałby niedobór	550.818 zł.
Według zamknięcia rachunków za rok 1882. wynosiły wydatki	525.077 „
Dochody	138.733 „
Niedobór	386.344 zł.
Zaś według zamknięcia rachunków za r. 1883. wynosiły wydatki	533.174 „
Dochody	137.227 „
Niedobór	395.947 zł.
W porównaniu z wynikłością z r. 1882 byłyby preliniowane na r. 1885. wydatki	
większe o	152.236 „
Dochody mniejsze o	12.238 „
Niedobór większy o	164.474 zł.
Zaś w porównaniu z wynikłością z r. 1883 wydatki większe o	
Dochody mniejsze o	144.139 „
	10.732 „
Niedobór większy o	154.871 zł.
Rada szkolna krajowa przekroczyła uchwalony przez Wysoki Sejm preliminarz	
wydatków w r. 1882. o	14.212 „
W r. 1883 zaś o	8.105 „

Przechodząc do szczegółów preliminarza wydatków:

W rubryce I. Rada szkolna krajowa żąda w poz. 1—5 jako kwotę wydatków zwyczajnych na „Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych“ ogółem 349.420 zł. w porównaniu z kwotą 306.000 zł na r. 1884 uchwaloną, więcej o 43 420 „

Gdyby można kwotę na rok 1884. uchwaloną przyjąć jako wyraz rzeczywistych potrzeb tego tytułu, wtedy nadwyżka w kwocie 43.420 złr. na rok 1885. żądana byłaby usprawiedliwioną. Albowiem w roku tym przybywa na podwyższenie płac nauczycieli wskutek zwiększenia się ludności w wielu miejscowościach wydatek nowy a nieunikniony, gdyż z mocy Ustawy kraj. z dnia 26. Marca 1875 roku (Dz. u. kr. Nr.) wynikający, w pozycyi 2 w kwocie 8.355 zł. zawarty. Dalej wchodzi w życie w ciągu r. 1884 i 1885. szkół nowych 300, na których utrzymanie wydatek w poz. 3. 4. 5. w kwocie 30.372 zł. preliniowany uznać należy za uzasadniony. Kwota przeto pozostająca żądanej nadwyżki 4.693 zł. znajduje usprawiedliwienie w potrzebie przemiany szkół filialnych na etatowe, w obsadzeniu szkół siłami ukwalifikowanymi w miejsce niekwalifikowanych, nareszcie wprowadzenie w życie szkół 40 w ciągu r. 1883 zorganizowanych wcześniej, aniżeli było przewidywanem. To ostatnie zarządzenie bowiem uważać należy jako pożądaną postępowanie w organizacyi szkół, zaś dokonane przemiany szkół filialnych na etatowe i obsadzenie posad lepszymi siłami przyjąć trzeba w tym roku jako nieuniknione następstwa systemu reorganizacyi szkół, który dopiero od r. 1884 porzucony, jeszcze w ciągu tegoż od działać musiał.

Jednakże kwota powyżej oznaczona 306.000 zł. jak ją Wysoki Sejm na r. 1884. przyzwolił przewyższa rzeczywistą potrzebę zasiłku dla okręgowych funduszów szkolnych. Porównawczy rzut oka na cyfry w tym tytule przez dwa ostatnie lata uchwalone, tudzież rzeczywiste wydane

przekonywa, że preliminarz przynosił tutaj zawsze rzeczywistą potrzebę i to dosyć znacznie.
 Różnica ta wynosiła w r. 1882 . . . . . 6.822 zł.
 " " " " " 1883 . . . . . 27.242 „

A że i w latach dawniejszych wyposażenie okręgowych funduszków szkolnych w tej rubryce bywało zwykle większe od potrzeby, dowodzi okoliczność, o której już wyżej wspomniano, iż likwidacja tych okręgowych funduszków szkolnych, co do których zamknięcia rachunkowe już są ukończone, wykazuje znaczne przetensye funduszu krajowego tytułem zwrotu nadwyżki przeważnie ztąd pochodzącej, że w pozycyi zasiłków od r. 1874 po koniec r. 1883. znacznie większe kwoty przyzwalano i asygnowano aniżeli rzeczywiście wydawano.

Zważywszy przy tem potrzeba, że zakładanie licznych corocznie *szkół nowych*, tak dla kraju pożądane, chociażby z największą oszczędnością dokonywane, musi pociągnąć przez szereg lat następujących stale wzrastające zwiększanie się dotyczącej pozycyi wydatków zwyczajnych. Względem przeto na finansowe położenie kraju prowadzi do nieubłaganej konieczności, ażeby do dokładnej ścisłości i możliwej oszczędności w przyzwalaniu corocznych potrzeb na *utrzymanie szkół istniejących* przystąpić zawczasu.

Kierując się tą myślą, wynikającą zresztą z intencji tak zeszlorocznej rezolucyi sejmowej jako też dawniejszych zasad postępowania w komisji budżetowej, przedstawiamy Wysokiemu Sejmowi następujące wykreślenia w Rubr. I w kolumnach sumaryusza wydatków i dochodów okręgowych funduszków szkolnych: IV, V, VI, VII.

W kolumnie IV. sumaryusza Rada szkolna kraj. preliminarzuje na „Przybory naukowe“ 14.390 zł. to jest wliczając 300 szkół nowoorganizowanych i zorganizować się mających po 5 zł. na jedną szkołę. Już w r. 1880 zauważała komisya budżetowa, że potrzeba przyborów szkolnych nie jest w każdym roku zarówno uzasadnioną, wskutek czego na jej wniosek W. Sejm preliminarzowaną na ten cel podówczas kwotę 26.042 zł. do 8.110 zł. zniżył. Nie ulega wątpliwości, że szkoły dawniej zorganizowane miały już nader obfite fundusze, ażeby się w potrzebne przybory naukowe zaopatrzyć. Wynika ztąd, że dla większej części szkół istniejących potrzeba ta ogranicza się tylko do nieznacznych uzupełnień, które stosować się muszą do ogólnego położenia finansowego kraju w każdym roku. Komisya budżetowa mniema, że gdy na zaopatrzenie szkół istniejących przyzwalane były dotąd zawsze sumy bardzo znaczne, a w dwóch ostatnich latach mianowicie 26.460 zł. i 14.495 zł. odtąd z wydatkiem na cel powyższy bardzo oględnie postępować należy. Na rok 1885 komisya proponuje niżenie preliminarzowanej kwoty do połowy (7.195) z kąd wynikłaby oszczędność 7.195 zł.

W kolumnie V. sumaryusza Rada szkolna kraj. preliminarzuje na „konferencye okręgowe“ 16.505 zł. kwotę

Wedle ksiąg kontowych utrzymywanych przy Radzie szkolnej krajowej z obrotu okręgowych funduszków szkolnych odbyły się dotąd w roku 1884 okręgowe konferencye w 22. okręgach. Wydatek rzeczywisty na ten cel poniesiony wynosi ogółem 7.513 zł. czyli 341 zł. na jeden okręg szkolny w przecięciu. Biorąc przecięcie to w przybliżeniu za normę dla okręgów 35 otrzymamy sumę ogólną 11.935 zł. czyli okragło 12.000 zł., którą komisya budżetowa wstawia na pokrycie potrzeby na rok 1885, projektując ztąd zaoszczędzenie w kwocie . . . . . 4.505. zł.

W kolumnie VI. sumaryusza Rada szkolna kraj. preliminarzuje na „Biblioteki okręgowe“ 3.900 zł.

Komisya budżetowa daleką jest od tego, iżby miała zaprzeczać użyteczności zakładania i uposażania bibliotek okręgowych, nie upatruje w nich jednak takiej dla istoty szkolnictwa wagi, iżby mogła uznać potrzebę stałego wzrastania wydatku na ten cel bez względu na wysokość wydatków innych dla szkolnictwa niezbędnych tudzież na finansowe siły kraju. Taka tendencya do wzrostu tkwi w preliminarzach Rady szkolnej krajowej. Biblioteki okręgowe były dotąd dotowane nader hojnie, i otrzymały one zwłaszcza w dwóch latach ostatnich sumy znaczne 3.750 i 3.900 zł. A ponieważ obecne położenie kraju wymaga koniecznie oszczędności, przeto

komisya budżetowa proponuje na rok 1885 niżenie prelinowanej kwoty 3 900 zł. do 1.900 zł., a zatem oszczędność w kwocie . . . . . 2.000 zł.

W kolumnie VII. sumaryusza Rada szkolna krajowa prelinuje pod tytułem „Rozmaite wydatki“ kwotę 11.760 zł. Tytuł ten zawiera wydatki dwojakiej natury. Mieści się tam najprzód kwota 6.090 której domaga się Rada szkolna od funduszu krajowego jako zwrot rzeczywiście wypłaconych kosztów na *siły pomocnicze* do prowadzenia rachunków z obrotu funduszków 35 okręgów szkolnych, które rozkładają się po 174 zł. na 1 okręg szkolny.

Pozycya ta w *zasadzie* jest tą samą, którą Rada szkolna krajowa w roku ubiegłym w kwocie 8.750 zł. w poz. 2. Rubr. I. osobno prelinowała, a której Wysoki Sejm zgodnie z wnioskiem komisji budżetowej z zasadniczych powodów nie przyjął. Różni się ona jedynie tem od zeszłorocznej, że kiedy w roku ubiegłym Rada szkolna krajowa miała na myśli rachunkowe siły pomocnicze, które pracować miały w siedzibach Rad okręgowych szkolnych, teraz odnosi tę pozycyę do rachunkowych sił pomocniczych, które w zastępstwie Rad okręgowych rachunki tychże przy Radzie szkolnej krajowej prowadzą.

W sprawozdaniu na r. 1884. komisya budżetowa wykazała, że obowiązek ponoszenia kosztów sił pomocniczych do prowadzenia rachunków z obrotu okręgowych funduszków szkolnych z mocy obowiązującej ustawy nie ciąży na funduszu szkolnym okręgowym a więc także nie na funduszu krajowym, ale wyłącznie na Skarbie Państwa, gdyż art. 35 ust. kraj. o nadzorze szkół z dnia 25. Czerwca 1873. (Dz. ust. kraj. Nr. 255) wyraźnie stanowi, że „*polityczna władza powiatowa* dostarcza Radzie szkolnej okręgowej potrzebnych ubikacyj i sił pomocniczych, opędza także jej potrzeby kancelaryjne“. Jeżeli Rada szkolna krajowa działając w ramach ustawy o nadzorze nad zarządaniem funduszami szkolnymi okręgowymi w interesie tychże funduszków uznała konieczność takiego urzędowania rachunkowości co do tych funduszków, że przez to potrzeba sił pomocniczych dla Rad okręgowych ze strony władz politycznych powiatowych faktycznie ustała, a natomiast potrzeba takichże sił dla Rady szkolnej krajowej ze strony władzy politycznej krajowej, która tutaj działa w zastępstwie władz powiatowych, powstała, to okoliczność ta nie może w niczem zmienić *zasady prawnej*, która spoczywa na dnie postanowienia art. 35 wzmiankowanej ustawy, a która mając do rozwiązania pytanie zasadnicze: czyli koszta rachunków z funduszków szkolnych okręgowych mają ponosić fundusze szkolne czyli nie? stanowczo wyrzekła, że od kosztów takich fundusze szkolne są wolne, gdyż takowe obciążają Skarb Państwa.

Jakkolwiek przeto komisya budżetowa podniosła już należycie w uwagach wstępnych zważającą użyteczność zarządzeń Rady szkolnej krajowej co do prowadzenia rachunków okręgowych funduszków szkolnych od początku r. 1884, — przecież nie czuje się ona w prawie nakładania na fundusz krajowy ciężaru, który w myśl ustaw obowiązujących na Skarbie Państwa spoczywa, wnosi przeto wykreślenie prelinowanej z tego tytułu kwoty . . . . . 6.090 zł.

Po strąceniu tej kwoty z sumy ogólnej 11.760 zł. pozostanie w kolumnie VII. kwota 5.670 zł. prelinowana na pokrycie tych potrzeb, które dotąd zawsze pod tytułem „Rozmaite wydatki“ przyzwalane były.

Że wysokość tych wydatków, o ile są koniecznymi, corocznie wzrasta, jest rzeczą naturalną, gdyż w miarę wzrostu liczby szkół i nauczycieli, przypadki, w których wydatki nieprzewidziane jak n. p. koszta ogłoszenia konkursów, komisyj i dochodzeń dyscyplinarnych i t. p. lub też wydatki na prenumeratę potrzebnych czasopism, stają się potrzebnymi. Mimo to za podwyższeniem się tych wydatków w jednym roku z kwoty 3.900 zł. r. 1884., na kwotę 5.670 zł. a więc niemal o 50%, żadne nie przemawia prawdopodobieństwo. Podług ksiąg kontowych biura rachunkowego przy Radzie szkolnej krajowej wydano w tej Rubryce od 1. Stycznia do 1. Września 1884. a więc w ciągu miesięcy 8miu ogółem 1.866 zł. czyli po 233 zł. na 1 miesiąc w przecięciu. Przyjmując kwotę tę jako średnią normę dla następujących 7miu miesięcy, służących jeszcze Radzie szkolnej krajowej do asygnowania na rachunek budżetu na rok 1884, otrzymalibyśmy kwotę 3.497 zł. jako ogólny wydatek na rok 1884. Nadto spodziewać się należy, że Rada

szkolna krajowa, uzyskawszy wskutek uporządkowania rachunków lepszy przegląd poszczególnych obrotów, usunie i z tej rubryki system ryczałtów, który dotąd w niektórych powiatach jeszcze istnieje, przez co w wydatkach tych większa ścisłość zaprowadzoną będzie. Na tej zasadzie komisya budżetowa wnosi wstawienie dla kolumny VII. kwoty . . . . . 3.900 zł. tak jak w roku 1884. zkaąd wyniknie zaoszczędzenie w kwocie . . . . . 1.770 „
Gdyby Wysoki Sejm przychylił się do powyższych wniosków komisji budżetowej, wtedy oszczędność proponowana znalazłaby wyraz w Rubr. I. w cyfrach następujących:

Kol. IV.	7.195 zł.
„ V.	4.505 „
„ VI.	2.000 „
„ VII.	{ 6.090 „
	{ 1.770 „
razem	21.560 zł.
po straceniu tej kwoty od preliminowanej	349.420 „
pozostaje kwota	327.860 zł.

jako wydatek zwyczajny w Rubr. I. na „Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych“.

W Rubryce I. Wydział krajowy projektuje zmniejszenie wydatku zwyczajnego o 52.416 zł. a więc o 30.856 zł. więcej aniżeli powyżej proponowano. Co do potrącenia przy tejże rubryce kwoty 105.620 zł. o tem będzie mowa przy preliminarzu dochodów krajowego funduszu szkolnego.

Jako wydatek nadzwyczajny w Rubr. I. poz. 6. Rada szkolna krajowa preliminuje na „Zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych“ 50 000 zł.

Aż do roku 1880. Rada szkolna krajowa udzielała okręgowym funduszom szkolnym zaliczek zwrotnych w miarę potrzeby bez ustanawiania kredytu na ten cel w budżetach krajowych. Od r. 1880. do roku 1882. włącznie, Wysoki Sejm wstawiał w budżet na zaliczki zwrotne corocznie po 50.000 zł. a suma zaległości aż po koniec roku 1881. bywała zawsze bardzo znaczną. W roku 1881. wpływały takowe do kasy funduszu krajowego obficie, w skutek czego kredyt na zaliczki zmniejszony został w latach 1883. i 1884. do wysokości 5.000 zł. każdego roku; po koniec Września 1883 r. zalegała jeszcze suma 43.540 zł., która zmniejszyła się po koniec Czerwca r. 1884. do 35.419 zł. Nad rychłem ściąganiem tych zaległości, czuwa tak Rada szkolna krajowa jako też Wydział krajowy.

Wysokość żądania w tej pozycyi na rok 1885. Rada szkolna krajowa usprawiedliwia obawą czasowego braku środków w kasach okręgowych funduszów szkolnych, dla której na rok 1885. dwojakie widzi źródło: raz okoliczność tę, iż w skutek likwidacyi, o której wyżej była mowa, poszczególne fundusze okręgowe pozbawione zostaną zasobów gotowych, gdyż takowe bądź na rzecz stron prestacyjnych lub funduszu emerytalnego, albo na korzyść funduszu krajowego zwrócić będą musiały; powtóre zaś wzmożenie się zaległości w prestacjach w tych okolicach niuniknione, które w roku bieżącym najdotkliwiej klęską powodzi dotknięte zostały. Komisya budżetowa okoliczności przytoczone uznaje, i nie mogąc tego sobie życzyć, ażeby potrzeba konieczna zmusiła Radę szkolną do przekraczania kredytu, gdyby go zbyt szczupło wymierzono, uważając nadto, że pewien rozporządzalny zapas kasowy dla prawidłowego obrotu funduszów szkolnych jest niezbędny, zwłaszcza, że wydatek w pozycyi tej nie jest realnym, ale tylko przechodowym, przyjmuje tę pozycyę w preliminowanej wysokości 50.000 zł. I tutaj różni się komisya budżetowa od Wydziału kraj. który do pozycyi 6. tylko kwotę 5.000 zł. a więc mniej o 45.000 zł. wstawić propounje, z tego wychodząc zapatrywania, że należytem ściąganiem prestacyj Rady okręgowe zapobiegać winny brakowi gotówki. Nadmienić jednak już tutaj wypada, że różnica pomiędzy kwotą Wydziału krajowego a kwotą komisji w tej pozycyi nie będzie miała żadnego prawie wpływu na wynik budżetowy ostateczny, jeżeli zostałaby przyjęta propozycya komisji budżetowej, ażeby preliminarz dochodów przez Wydział krajowy projektowany, podnieść o kwotę wyrównywającą zwiększenie powyższej pozycyi wydatku.

W *Rubryce II* poz. 7, 8, 9, Rada szkolna krajowa preliniuje na „Substytucye“ ogółem kwotę 107.000 zł. Na płace dla nauczycieli nadetatowych, Rada szkolna krajowa preliniowała dotąd suma każdorocznie kwotę niższą, aniżeli w dotyczącym roku była wydana. Kwoty preliniowane W. Sejm zwłaszcza w latach ostatnich znacznie obniżał i w tejtó Rubryce leżało źródło znacznych przekraczań preliniarza ze strony Rady szkolnej krajowej.

Wynikłość wynosiła w roku 1880	60.000 zł.
„ „ „ 1881	137.657 „
„ „ „ 1882	108.424 „
„ „ „ 1883	107.997 „
wynikłość średnia z lat 3 ostatnich	<u>118.029 zł.</u>

Komisya budżetowa powzięła wprawdzie wiadomość, że Rada szkolna stosując się do zesłorocznych uchwał Wysokiego Sejmu zaleciła okręgowym Radom szkolnym jak najściślejszą oględność co do klas równorzędnych kórych tworzenie właśnie tę rubrykę podwyższa.

Musi ona wszelako wyrazić przekonanie, że jeśli ma być osiągnięty cel oszczędności uchwałą sejmową z roku zeszłego zamierzony, od Rady szkolnej krajowej spodziewać się trzeba skutecznych zarządzeń, któreby przecięcie dotychczasowego wydatku na płace nauczycieli nadetatowych z powodu klas równorzędnych znacznie obniżyło i stałe zmniejszanie się tegoż spowodowało. Dla pokrycia potrzeb ze wznagającej się frekwencyi w szkołach ludowych wynikających, służyć ma w myśl intencyi W. Sejmu nauka półdzienna której koszta znajdują wyraz w budżecie jako wydatek na wynagrodzenie za godziny nadobowiązkowe. Wydatek ten będzie wzrastał każdorocznie, wszakże z natury rzeczy w mniejszej proporeyi aniżeli zniżyć się powinien koszt klas równorzędnych. Gdy jednak obadwa te wydatki jedno mają przeznaczenie i nawzajem uzupełniają się powinny, przeto komisya budżetowa proponuje, ażeby w preliniarzu obadwa rzeczzone wydatki jedną objąć pozycyą i wstawić na rok 1885., na płace dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych oraz na wynagrodzenia za godziny nadobowiązkowe razem kwotę . . . 100.000 zł. mniemając nadto, zgodnie z Wydziałem krajowym, że tak jak w latach poprzednich z pozycyi tej pokryć należy także preliniowany w poz. 9. wydatek, na zastępstwo chorych nauczycieli lub takich, którzy w urzędowaniu doznają przeszkody.

W tej rubryce komisya budżetowa proponuje więcej o	12.000 zł.
od Wydziału krajowego, tudzież od preliniarza na r. 1884. zaś mniej o	7.997 zł.
od wynikłości w r. 1883., przedstawiając w porównaniu do preliniarza Rady szkolnej krajowej zaoszczędzenie w kwocie	7.000 zł.

Rubryki wydatków: III, IV, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, w łącznej wysokości . 109.743 zł. Komisya budżetowa przyjmuje podług preliniarza Rady szkolnej krajowej, w czem różni się od Wydziału krajowego o tyle, że tenże w Rubr. XIII. pozycyę 48. „Rozmaite inne“ w kwocie 3.000 zł. całkowicie skreśla.

W *Rubryce V.* Rada szkolna krajowa preliniuje na „Remuneracyę i zapomogi“ ogółem taką samą kwotę 30.000 złr., jak na r. 1884. przyzwoloną została. Różnica polega tylko na innym rozdziale poszczególnych kwot w czterech pozycyach tej rubryki zawartych.

I tak poz. pierwsza tej rubryki na rok 1884. obejmowała pod tytułem remuneracyj zmiennych i zapomóg dla nauczycieli kwotę	20.000 zł.
poz. druga zawierała remuneracyę dla katechetów w kwocie	8.000 „
poz. trzecia i ostatnia remuneracyę za naukę robót ręcznych	2.000 „
razem	<u>30.000 zł.</u>

Ponieważ jednak z pozycyi pierwszej w rzeczywistości wydawano dotąd remuneracye nie tylko dla nauczycieli, ale także dla inspektorów okręgowych i dla katechetów, więc Rada szkolna krajowa, chcąc ażeby budżet był wiernem odbiciem rzeczywistego stanu rzeczy, rozdzieliła na rok 1885. pozycyę pierwszą tej rubryki

w proporcji rzeczywistych potrzeb i wydatków, wskutek czego do budżetu przybyła
 nowa pozycja remuneracyj dla inspektorów (poz. 16) w kwocie . . . . . 3.000 zł.
 poz. (17) remuneracyi dla katechetów zwiększyła się o . . . . . 4.000 „
 a wskutek tego zmniejszyła się poz. (15, renumeracyj dla nauczycieli, tak że wraz
 z poz. (18) remuneracyi na roboty ręczne cała rubryka wynosi tak jak poprzednio . 30.000 zł.

Komisya budżetowa ze stanowiska swojego życzy sobie tylko może ścisłości w budżetowaniu tej rubryki i jakkolwiek nie mogłaby dzisiaj popierać wzrostu którejkolwiek z jej poszczególnych pozycy, nie znajduje przecież podstawy do zniżania jej na sumę 25.000 zł. jak to Wydział krajowy proponuje.

Co do pozycy 16, w szczególności zawierającej remuneracyę dla inspektorów w kwocie 3.000 zł. komisya budżetowa powzięła wiadomość z odezwy Rady szkolnej z dnia 12. Lipca 1884., LW. 370/84., że Skarb państwa tylko w wypadkach wyjątkowych i tylko tym inspektorom okręgowym przyzwala zapomogi, którzy są nauczycielami na etacie Skarbu państwowego. Prócz tego zważyć należy, że Skarb Państwa ponosi wprawdzie koszta zastępstwa tych nauczycieli, którzy inspektorami okręgowymi mianowani zostali, bez względu na to, czyli ci są na etacie szkół ze Skarbu Państwa dotowanych, czy też na etacie szkół ludowych. płace jednakże tych ostatnich ciężą zawsze na funduszach szkół ludowych. Inspektorowie okręgowi nie mają własnego etatu, któryby dawał im możność posuwania się na wyższe posady w miarę zasług w ich właściwym zawodzie położonych. Taki stan niepewny nie może być dla szkolnictwa pożyteczny, a wynika ztąd i ta nieprawidłowość, że pośrednio ogranicza on prawo prezenty Rad szkolnych miejscowych, gmin, albo osób do tego uprawnionych i prowadzi do tego, że nauczyciel ludowy przeznaczony tymczasowo na zastępstwo takiego nauczyciela, który pełni funkcyę inspektora, chociaż zwykle przez dłuższy przeciąg czasu na jednej pozostaje posadzie, uważa tą posadę zawsze tylko za tymczasową i nie oddaje się jej z tą gorliwością i z tem zamilowaniem, jakie tylko stałość posady wyrodzić może.

Komisya budżetowa uznaje wprawdzie, że inspektorowie okręgowi w czynnościach swoich tak przy organizacji szkół jako też przy ich nadzorze mają sposobność położyć szczególne zasługi około rozwoju szkolnictwa ludowego w tym duchu i w tym kierunku, jaki mu ustawodawstwo krajowe i zasadnicze uchwały Wysokiego Sejmu wskazują, i w takich wypadkach wynagrodzenie istotnych zasług około dobra kraju z funduszy krajowych będzie w zupełności uzasadnionem. Gdy jednakże inspektorowie okręgowi w myśl ustawy z d. 25. Czerwca 2873. Nr. 255. dz. ust. kraj. są urzędnikami, przez Ministra Wyznań i Oświecenia mianowanymi, których powołanie przedewszystkiem odnosi się do interesów państwowych, przeto ciężar odpowiedzialności i wspierania ich przez remuneracyę lub zapomogi spada w pierwszej linii niewątpliwie na skarb Państwa. Jakkolwiek przeto komisya budżetowa przyjmuje w zasadzie wydatek remuneracyj nadzwyczajnych dla inspektorów i przypuszczając, że Rada szkolna krajowa w rozdawnictwie tychże postępować będzie według powyższych wskazówek nie zniża na r. 1885. kwoty prelinowanej, uważa jednak za właściwe uczynić wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą

Rezolucyę:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w celu uzyskania z c. k. skarbu Państwa dla okręgowych inspektorów przy szkołach ludowych należytego uposażenia a w szczególności także potrzebnej dla wspierania ich przez remuneracyę i zapomogi dotacyi, na drodze właściwej odpowiednie poczynił kroki.

W Rubryce VI. Rada szkolna krajowa prelinuje prócz pozycy (20) dodatku konkurencyjnego na część budynku szkolnego w Tarnowie w poz. 19 na podatki i ekwiwalenta gruntów

szkolnych 1.000 zł. Wydział krajowy sprzeciwia się tej ostatniej pozycji, opierając się na postanowieniu art. 19 ust. kraj. z dnia 2. Maja 1873 r. (Dz. u. kr. Nr. 251) wedle którego przy wliczaniu dochodu z gruntów nauczycielowi do użytku przydanych, podatek od tychże gruntów przypadający ma być od dochodów potrącony, a tylko czysty dochód wliczony. Wynika ztąd niewątpliwie że ciężar podatku gruntowego spada podług ustawy w pierwszej linii na fundusz szkolny miejscowy. Ponieważ jednak strącenie dochodów z gruntów musi się wykonać przed rozpoczęciem roku, gdyż nauczyciel powinien otrzymywać płacę swoją regularnie, zaś wysokość podatku z dodatkami nie jest wówczas jeszcze ustaloną przeto postępuje się tak, iż nauczycielom wliczany bywa dochód z gruntów brutto, przez co kwota podatku gruntowego spada jako ciężar na fundusz przeznaczony na płacę nauczycieli. Manipulacja ta byłaby obojętną dla funduszu krajowego gdyby nie było żadnej szkoły, któraby pokrywała z funduszu miejscowego szkolnego całkowicie wydatek płac nauczycieli. Ponieważ takie szkoły nie istnieją, przeto co do takich szkół przejęcie tego wydatku do rubryki VI sprzeciwiałoby się ustawie. W przypuszczeniu, że Rada szkolna krajowa ograniczy wydatki w tej rubryce jedynie do wypadków z ustawą zgodnych, komisya budżetowa zniża preliminowaną kwotę do połowy (500) skąd wyniknie w rubr. VI zaoszczędzenie . . . . . 500 zł.

Z preliminarza wydatków pozostaje jeszcze Rubr. XIV, obejmująca „Zasiłki na budowę szkół“, co do której komisya budżetowa, biorąc wzgląd na okoliczności przez Wydział krajowy w sprawozdaniu na str. 26 wyczerpująco przedstawione, bacząc zarazem na ciężkie położenie funduszu krajowego w roku przyszłym preliminowaną kwotę 30.000 zł. zgodnie z Wydziałem krajowym tak jak w roku zeszłym na 15.000 zł. zniża.

Zaoszczędzenie ztąd wynikające wyniosłoby przeto w Rubryce XIV. . . . . 15.000 zł.

Gdyby Wysoki Sejm przyjął powyższe wnioski komisji budżetowej, zaoszczędzenia w preliminarzu wydatków wynosiłyby :

w R. I	21.560 zł.
„ II	7.000 „
„ VI	500 „
„ XIX	15.000 „
	<hr/>
razem	44.060 „
czyli strącając tę kwotę od żądanej przez Radę szkol. kraj.	677.313 zł.
Preliminarz wydatków wynosiłby ogółem	633.253 „
a mianowicie wydatków zwyczajnych	558.858 „
wydatków nadzwyczajnych	74.375 „
	<hr/>
razem	633.253 zł.

D o c h o d y.

Wydział krajowy preliminuje dochody kraj. funduszu szkolnego na rok 1885 w R. I — IX ogółem na . . . . . 126.495 zł.

Kwoty w poszczególnych pożyczkach i Rubrykach dochodów komisya budżetowa przyjmuje tak, jak je Wydział krajowy przedstawia, mniema jednakże, że na rok 1885 przybywa nowa pozycja, a mianowicie: „Zwrot zaoszczędzeń w zasiłkach dla funduszy szkolnych okręgów za czas od roku 1874 po koniec roku 1883.“

Już w uwagach wstępnych komisya budżetowa nadmieniła, że z likwidacyi dokonywującej się w miarę wykończenia zamknięć rachunkowych z obrotu okręgowych funduszy szkolnych za czas od r. 1874 do r. 1883 okazuje się, iż od funduszy szkolnych okręgowych przypadają na rzecz krajowego funduszu szkolnego znaczne zwroty przeważnie z tego powodu, że na „Zasiłki dla funduszy szkolnych okręgowych“ a więc w Rubryce I. wydatków przez okres lat dziesięciu od r. 1874 zaczynając wyższe kwoty corocznie były przyzwalane i asygnowane, aniżeli podług rzeczywistych potrzeb wydawane. Część tych należności czynnych krajowego funduszu szkolnego mieści się w zale-

jako niedobór na r. 1885. który byłby <i>większym</i> od niedoboru przez Wydział krajowy projektowanego	302.782 „
o	53.976 „
zaś <i>mniej</i> od niedoboru z r. 1882.	386.344 „
o	29.586 „
od niedoboru z r. 1883.	395.947 „
o	39.189 „

Zanim komisya budżetowa przystąpi do ostatecznego sformułowania swoich wniosków, wypada jej dotknąć jeszcze kwestyi, co do której Wysoki Sejm pod dniem 19. Października roku 1883. powziął uchwałę, polecając Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył wnioski :

a) względem zarządu funduszami szkolnemi, tudzież b) względem zapobieżenia przekraczaniom funduszu szkolnego krajowego. — Co do zarządu funduszami szkolnemi (ad a) Wydział krajowy w sprawozdaniu o preliminarzu na r. 1885. podaje do wiadomości Wys. Sejmu (na str. 26—28) te zarządzenia, które Rada szkolna krajowa w roku ubiegłym w tym względzie wykonała. Oceniając ich doniosłość, Wydział krajowy wyraża nadzieję, że *reforma ta do pożądaných doprowadzi skutków, a tem samem odpadnie konieczność wprowadzania w życie dalszych zmian w zarządzie funduszami szkolnemi*“. Co do zapobieżenia przekraczaniom funduszu szkolnego krajowego (ad b). Wydział krajowy projektuje (na str. 29. sprawozdania) zmianę dotychczasowej zasady asygnowania sumy wydatków krajowego funduszu szkolnego.

W tej mierze komisya budżetowa przedewszystkiem wyszła z założenia, że dwa przedmioty w powyższej uchwale sejmowej złączone, to jest sprawa zapobieżenia przekraczaniom funduszu szkolnego krajowego, i pytanie, w jaki sposób i z jakim skutkiem wykonywa się *zarząd funduszami szkolnemi okręgowemi*, stoją ze sobą w związku nierozzerwalnym. Gdyby ten zarząd był urządzony i prowadzony w sposób dający rękojmię zupełnej ścisłości i należytej kontroli, wtedy krajowy fundusz szkolny nie byłby narażony na przekraczanie preliminarza więcej, aniżeli to może mieć miejsce w razie nieprzewidzianej potrzeby wydatków wyjątkowych a nieodzownych. Takiego zarządu nie było po koniec roku 1883., ale były w każdym razie w latach ostatnich na skutek nalegań z łona W. Sejmu pewne usiłowania do ujęcia obrotu funduszków szkolnych okręgowych w ściślejszy nadzór, któreto usiłowania odbiły się praktycznie w wynikłościach z roku 1882. i 1883. Kiedy bowiem przed rokiem 1882. preliminarz wydatków przekraczany był zawsze wyżej 50.000 zł., aż do wysokości 78.453 zł. w roku 1877, — przekroczenie to wynosiło w 1882. roku 14.212 zł., zaś w roku 1883. 8.105 zł. Z początkiem roku 1884. Rada szkolna krajowa stosując się do życzenia W. Sejmu, zaprowadziła co do zarządu funduszami szkolnemi reformę stanowczą, od której i Wydział krajowy spodziewa się tak dobrych skutków, że nie widzi potrzeby czynienia Wysok. Sejmowi jakiegokolwiek wniosków w myśl ustępu pierwszego zeszłorocznego polecenia sejmowego.

Nowy ten stan rzeczy nie trwa jeszcze nawet roku całego, i zanim daną będzie możność wypróbowania dobroci i skuteczności zarządzanej reformy, nie sądzi komisya iżby wskazane były jakiegokolwiek zmiany zasadnicze, któreby odpowiedzialność Rady szkolnej krajowej za skutki tej reformy umniejszały. Jakkolwiek przeto komisya budżetowa we wnioskach, które Wydział krajowy co do drugiego ustępu sejmowej uchwały z roku zeszłego przedstawia, chętnie uznaje chwalebna dbałość Wydziału krajowego około dobra funduszków jego pieczy poruczonych, *na teraz* jednak nie może ona W. Sejmowi doradzać, ażeby przystąpił do jakiegokolwiek zmiany zasadniczej w urządzeniu tego stosunku między Radą szkolną krajową z jednej a Sejmem i Wydziałem krajowym z drugiej strony który w każdym razie dla Rady szkolnej krajowej stanowił punkt wyjścia dla dokonanej świeżo reformy w zarządzie funduszków szkolnych.

Ostatecznie komisya budżetowa wnosi :

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki krajowego funduszu szkolnego na rok 1885 w następujących kwotach:

Rubryka	I. Zasiłki dla funduszy szkolnych okręgowych	377.860 zł.
"	II. Substytucye	100.000 "
"	III. Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye	3.775 "
"	IV. Adjuta	5.000 "
"	V. Remuneracye i zapomogi	30.000 "
"	VI. Podatki i daniny	650 "
"	VII. Koszta podróży i diety	500 "
"	VIII. Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli	70.735 "
"	IX. Dodatek do funduszu emerytalnego	12.800 "
"	X. Emerytury	5.600 "
"	XI. Dary z łaski	3.533 "
"	XII. Potrzeby ogólnej natury	1.000 "
"	XIII. Rozmaite	6.800 "
"	XIV. Zasiłki bezzwrotne i zaliczki zwrotne na budynki szkolne	15.000 "
	Suma wydatków	633.253 zł.

Docho dy krajowego funduszu szkolnego na rok 1885. w następujących kwotach:

Rubryka	I. Odsetki od kapitałów	14.713 zł.
"	II. Z dóbr i realności	9 "
"	III. Dodatki	530 "
"	IV. Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2.835 "
"	V. Zapisy i darowizny	— "
"	VI. Taksy od spadków	7.250 "
"	VII. Rozmaite wpływy	176.215 "
"	VIII. Dodatek z e. k. Skarbu państwa	54.943 "
"	IX. Zwroty zaliczek danych na budynki szkolne	20.000 "
	Suma dochodów	276.495 zł.

II. Wysoki Sejm raczy pozwolić:

Na przenoszenie kredytów uchwalonych na wydatki zwyczajne w Rubrykach II. IV. V. i VII. tudzież na wzajemne przenoszenie takichże kredytów w Rubrykach XI. i XII.

III. Wysoki Sejm raczy uchwalić „Rezolucyę“

w osnowie powyżej w sprawozdaniu zamieszczonej.

We Lwowie dnia 26. Października 1884.

Za przewodniczącego:

Smarzewski.

Sprawozdawca:

Madeyski.

THE HISTORY OF THE

The first part of the history of the...
The second part of the history of the...
The third part of the history of the...
The fourth part of the history of the...
The fifth part of the history of the...
The sixth part of the history of the...
The seventh part of the history of the...
The eighth part of the history of the...
The ninth part of the history of the...
The tenth part of the history of the...

The eleventh part of the history of the...
The twelfth part of the history of the...
The thirteenth part of the history of the...
The fourteenth part of the history of the...
The fifteenth part of the history of the...
The sixteenth part of the history of the...
The seventeenth part of the history of the...
The eighteenth part of the history of the...
The nineteenth part of the history of the...
The twentieth part of the history of the...

The twenty-first part of the history of the...
The twenty-second part of the history of the...
The twenty-third part of the history of the...
The twenty-fourth part of the history of the...
The twenty-fifth part of the history of the...
The twenty-sixth part of the history of the...
The twenty-seventh part of the history of the...
The twenty-eighth part of the history of the...
The twenty-ninth part of the history of the...
The thirtieth part of the history of the...

THE HISTORY OF THE

Wniosek naglący.

Zważywszy, iż na dniu 2. października 80 domów spłonęło w Tarnobrzegu i 200 rodzin znajduje się bez dachu — a pożar nie ugaszony jeszcze —

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby na ręce Prezesa Rady powiatowej w Tarnobrzegu wysłał dla tamtejszych pogorzalców tytułem doraźnego wsparcia 1.000 zł.

Wnioskodawca :

M. R e y.

Ks. Sawa, W. Koziębrodzki, Lasocki, Tyszkiewicz, Abrahamowicz, Madeyski, Z. Dembowski, Stan. Stadnicki, S. Badeni, R. Łubiński, Wierzbicki, St. Tarnowski (sen.), St. Tarnowski (jun.), Zamoyski, Adam Jędrzejowicz, Edward Jędrzejowicz i Apolinary Jaworski.

Wniosek.

Zważywszy po 1sze, że ustawa o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich, uchwalona w r. b. przez obie Izby Rady państwa i zatwierdzona przez Monarchę, orzekła ustanowienie w krajach Monarchii komisyj krajowych, uposażonych ważnemi atrybucyami, ułatwiającemi przedsiębranie i wykonywanie robót, mających na celu zabezpieczenie kraju od spustoszeń zrządzonych przez wody górskie;

zważywszy po 2gie, że wyżej powołana ustawa w §. 23. orzekła, iż taka komisya krajowa ma być ustanowiona w każdym kraju monarchii, którego Sejm tego zażąda i fundusz potrzebny wyznaczy;

zważywszy po 3cie, że Sejm nasz krajowy wyznacza znaczne sumy pieniężne jako zasiłki dla spółek, przedsięwziętych regulacye małych rzek, nawodniania, osuszania i na inne melioracye, ma prawo żądać utworzenia w Galicyi takiej komisyi krajowej, w której na mocy §. 24. wyżej powołanej ustawy zasiadać mają pod przewodnictwem Namiestnika lub jego zastępcy: reprezentant Wydziału krajowego, reprezentanci krajowych towarzystw rolniczych i leśnych;

zważywszy po 4te, że z sumy pół miliona zlr., która ma być odpowiednio prawomocnej drugiej ustawie państwowej z r. b. wyznaczana corocznie ze skarbu państwa przez lat dziesięć, na zasiłki przedsięwziętych nawodnienia lub osuszania gruntów i przedsięwziętych roboty w celu zabezpieczenia okolic od spustoszeń przez wody górskie — ten tylko kraj może otrzymać znaczniejsze zasiłki, w którym wyżej wspomniana komisya krajowa ustanowiona będzie;

zważywszy wreszcie, że w tym tylko kraju monarchii może wejść w wykonanie bardzo użyteczna, wyżej tylekrotnie powołana ustawa o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich, w którym ustanowiona będzie komisya krajowa przez tę ustawę orzeczona, a której ustanowienia ma prawo Sejm zażądać;

wnoszą niżej podpisani:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

„Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa na mocy §. 23. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884 „o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich“, by e. k. Rząd ustanowił w Galicyi komisję krajową, której atrybucye i skład orzekła wyżej powołana ustawa“.

We Lwowie 30. Września 1884.

Wnioskodawcy:

Leon Chrzanowski,
Zamoyski,
Artur Potocki.

Sanguszko, Madeyski, Łoziński, Zawadzki, A. Jędrzejowicz, A. Sapięha, Władysław Koziębrodzki, Stanisław Tarnowski junior, Stanisław Polanowski, K. Scipio, W. Żuk-Skarszewski, Smarzewski, Rybicki, Rydel.

Minutes

The meeting was held on the 15th day of January, 1894, at 8 o'clock P.M. in the parlors of the Hotel... The following members were present: Mr. J. H. [Name], Mr. W. B. [Name], Mr. C. D. [Name], Mr. E. F. [Name], Mr. G. H. [Name], Mr. I. J. [Name], Mr. K. L. [Name], Mr. M. N. [Name], Mr. O. P. [Name], Mr. Q. R. [Name], Mr. S. T. [Name], Mr. U. V. [Name], Mr. W. X. [Name], Mr. Y. Z. [Name].

The minutes of the previous meeting were read and approved. A report was made by the Secretary regarding the financial condition of the Association. It was found that the Association was in a sound financial condition and that the funds were being properly managed.

The following resolutions were adopted: Resolved, that the Association should continue to support the cause of... Resolved, that the next meeting should be held on the 15th day of February, 1894, at 8 o'clock P.M. in the parlors of the Hotel...

The meeting adjourned until the next meeting.

Attest: This 15th day of January, 1894.

Secretary
 J. H. [Name]
 Treasurer
 W. B. [Name]

Respectfully Submitted,
 J. H. [Name], Secretary
 W. B. [Name], Treasurer
 15th day of January, 1894.

Wniosek.

Zważywszy, że wkrótce musi być rozstrzygnięta kwestya, czy ma być nadal przedłużony przywilej prywatnego Towarzystwa akcyjnego, którego własnością jest c. k. wyłącznie uprzyw. kolej Północna cesarza Ferdynanda — lub nie?

zważywszy, że kolej ta stanowi obecnie jedyne ujście od strony zachodniej dla galicyjskich dróg żelaznych, — że przeto jej polityka taryfowa musi wywierać nader silny wpływ na warunki eksportu i importu galicyjskiego;

zważywszy, że niepodobna przypuszczać, ażeby terażniejsza, czy jakkolwiek inna prywatna spółka kapitalistów szczerzej i skuteczniej uwzględniała dobro publiczne w eksploatacyi kolei Północnej, niż c. k. Rząd państwowy;

zważywszy, iż w każdym razie przez przejście w zarząd państwa ruchu na liniach kolei Północnej otworzy się wpływ bezpośredni konstytucyjnej reprezentacyi interesowanych krajów i państwa na taryfy i wszystkie urządzenia tej potężnej instytucyi komunikacyjnej, gdy kontrola w tym kierunku z natury swej musi być niezmiernie utrudnioną, jak długo kolej pozostanie w ręku prywatnem;

zważywszy, że nawet dotychczasowy system upaństwowiania w Austrii krótkich, bez żadnego związku pomiędzy sobą zostających, luźnych i najgorzej rentujących się kolei żelaznych, przecież okazuje się dla skarbu publicznego korzystnym, więc logicznie nie można twierdzić, ażeby nabycie na rzecz państwa najobfitsze ze wszystkich kolei żelaznych w Austrii przynoszącej zyski kolei Północnej mogło przynieść szkodę państwu, gdy owszem przypuszczać należy, iż jej linie stałyby się cennem źródłem dochodu dla obciążonego subwencjami kolejowemi skarbu publicznego;

zważywszy, że ciała zbiorowe, reprezentujące interesa rolnictwa, jakoteż przemysłu i handlu w naszym kraju, reprezentacye miast głównych i wielu powiatów, oba krajowe stowarzyszenia techników i inne korporacye poważne w rozmaity sposób oświadczyły się stanowczo za przejściem linii c. k. wyłącznie uprzywilejowanej kolei Północnej na rachunek Państwa;

zważywszy, iż Wysoka Reprezentacya kraju naszego w Radzie państwa również oświadczyła się za upaństwowieniem kolei Północnej —

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd na mocy art. 19. statutu krajowego, ze względu na ważny interes ekonomiczny kraju, ażeby wyjednał to w drodze właściwej, iżby po wygaśnięciu dotychczasowych przywilejów prywatnego akcyjnego Towarzystwa „c. k. wyłącznie uprzywilejowanej kolei Północnej cesarza Ferdynanda“ linie jej przeszły w zarząd państwa.“

Lwów dnia 4. Października 1884.

Teofil Merunowicz
wnioskodawca.

Edward Simon, Józef Simon, Kaszewko, Romanowicz, Goldmann, Gross, Skałkowski, Henryk Janko, Waygart, Lenartowicz, Bereźnicki, Wasilewski, Zawadzki, ks. Kopyciński, ks. Sawa.

1848

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through.

LS. 674/84.

Ze względu, iż w przeszłej Sesi Sejmowej przedłożony przez Wydział krajowy projekt do ustawy w sprawie uregulowania stosunków służbowych i robotniczych nie został załatwiony w komisji administracyjnej;

ze względu, że poczucie potrzeby uregulowania tych stosunków coraz silniej objawia się w kraju:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

W n i o s e k.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu przedłożenie na następnej Sesi Sejmowej:

1. Ustawy służbowej opartej na obecnym ustroju administracyjnym, rozdziału gmin i obszarów dworskich, a to poruczającej rozstrzyganie sporów służbowych, na obszarach dworskich, zanim zmiana ustawy gminnej przeprowadzoną zostanie, c. k. Starostom, z pozostawieniem tylko wykonania orzeczeń tychże władzom gminnym.
2. Ustawy robotniczej, regulującej stosunki między gospodarzami wiejskimi a robotnikami, w ten sposób, by zapewnić dotrzymywanie wzajemnych umów i zobowiązań, poddając je w razie przeciwnym natychmiastowej politycznej egzekucyi.

Wnioskodawca:

Tadeusz Wasilewski.

Jerzy Czartoryski, M. Onyszkiewicz, W. Struszkiewicz, Ap. Jaworski, Stan. Stadnicki, Czartoryski, Czesław Lasocki, Mieroszowski, Wład. Koziębrodzki, ks. Sawa, Z. Dembowski, R. Łubieński, Tadeusz Langie, A. Sapięha, Gross, W. Sapięha, Skalkowski.

Aleg. 57.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, aby celem przyspieszenia urządzenia szkoły ludowe w gminie Jasienna, powiatu Sądeckiego, należącej dotychczas do szkoły ludowej Lipnica wielka, w powiecie Grybowskim, przeprowadził rokowania z radami szkolnemi okręgowemi w Nowym Sączu i Gorlicach w kierunku wydzielenia gminy Jasienna ze związku szkolnego Lipnica wielka, oraz inspektoratu Gorlickiego, a przydzielenie do Sądeckiego.

Lwów dnia 5. października 1884.

Władysław Żuk Skarszewski

wnioskodawca.

Klucki, Stanisław Jędrzejowicz, Polanowski, Bobczyński, Roman Potocki, Rydel, W. Struszkiewicz, Zamoyski, J. Popiel, Żywicki, Tyszkowski, Stanisław Tarnowski, K. Scipio Łoziński, L. Chrzanowski.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie gwarancji kraju za dopełnienie zobowiązań, wypływających z I. emisji obligacji komunalnych Banku krajowego w sumie 5,000.000 zł. dokonanej na mocy przepisów Wydziału krajowego z dnia 24. Kwietnia 1883 L. 19511.

Wysoki Sejmie!

Dyrekcya Banku krajowego wniosła do Wydziału krajowego 29. Marca b. r. L. 3469 przedstawienie w sprawie wyjednanania u Wysokiego Sejmu gwarancji kraju za dopełnienie zobowiązań wypływających z I. emisji obligacji komunalnych w sumie 5,000.000 zł. w. a. Potrzebę gwarancji krajowej dla tych obligacji uzasadniła Dyrekcya Banku krajowego w powołanem powyżej przedstawieniu swoim w sposób następujący:

1) Pożyczki w obligacjach komunalnych I. emisji udzielane oddziałują na interes ogólny kraju w sposób jeszcze donioślejszy, niż pożyczki hipoteczne. Pierwsze bowiem mają dostarczyć funduszu gminom i powiatom na takie wydatki, które mają na celu albo podnieść kulturę albo ułatwić rozwój bądź materyalny, bądź umysłowy ogółu mieszkańców danego powiatu lub danej gminy — gdy pożyczka hipoteczna zaciąganą jest zawsze przez jednostkę i przeważnie w osobistym jej interesie.

Wszystkie przeto względy, które skłoniły kraj do nadania gwarancji posiadaczom listów zastawnych i kuponów do nich dołączonych, przemawiają jeszcze z większą siłą za tem, aby równa gwarancya udzieloną została posiadaczom obligacji komunalnych Iszej emisji i kuponów do tychże obligacji dołączonych.

2) Listy zastawne jako oparte na hipotece i zabezpieczone na pierwszej połowie wartości przedmiotu, a nadto jako papier publiczny już mający uznanie na wszystkich rynkach pieniężnych, mniej potrzebowały szukać poparcia w gwarancji kraju, niż obligacje komunalne, przeważnie na sile podatkowej opierane, a będące papierem publicznym mniej przez publiczność znanym i mającym dopiero wyrobić dla siebie uznanie na rynkach pieniężnych.

3) Gwarancya kraju, udzielona listom zastawnym niema kresu cyfrowego, gdy przeciwnie takż gwarancya nadana obligacyom komunalnym Iszej emisji już z góry będzie ograniczoną sumą 5 milionów zł., wskazaną za maximum rzeczonych pożyczek. Kraj przeto nie przyjmie na siebie rękoi, w rozmiarze przechodzącym jego siły, samo zaś doświadczenie wskaże Wysokiemu Sejmowi, czy podobna gwarancya na emisye następne obligacyi komunalnych ma lub nie ma być rozciągniętą.

4) Z trudnością możnaby poddawać się obawie względem tego, aby kraj w razie udzielenia rzeczowej gwarancji obligacyom komunalnym Iszej emisji mógł kiedykolwiek być pociągany do rzeczywistych ofiar pieniężnych, skoro §§. 13. i 18. przepisów przez Wydział krajowy dnia 24. Kwietnia 1883 wydanych, urządziły pobór rat w taki sposób, iż prawidłowa obsługa wypłaty kuponów i wycofywanie z obiegu obligacyi komunalnych jest zupełnie zabezpieczoną.

Jakoż dłużnicy obowiązani są płacić raty co pół roku z góry pod rygorem uiszczania wysokich procentów zwłoki, gdy Bank krajowy jest w obowiązku spłacać kupony i wycofywać z obiegu obligacye komunalne z dołu, a więc w 6 miesięcy później. Nadto Bank krajowy w celu większego bezpieczeństwa tworzy rezerwę specjalną, do której każdy dłużnik przy otrzymywaniu pożyczki składa 3% w stosunku do cyfry teje pożyczki. Bank przeto będzie zawsze w posiadaniu funduszu wystarczającego na spłatę kuponów i wycofanych z obiegu obligacyi komunalnych, mającą przypadać dopiero za rok; — pozostanie mu więc aż nadto czasu do ściągnięcia przed terminem tych zaległości od powiatów i gmin, gdyby one z uiszczeniem którejbądź raty się opóźniały.

5) Wreszcie leży w interesie ogólnokrajowym, aby pożyczki udzielane przez Bank w obligacyach komunalnych były, o ile się da, najmniej drogiemi, aby przeto kurs tychże obligacyi nie był zbyt niskim.

Przedstawioną w ten sposób przez Dyrekcyę Banku krajowego potrzebę wyjednania u Wysokiego Sejmu gwarancji kraju dla obligacyi komunalnych uznała także Rada nadzorcza Banku krajowego w zupełności. W wystosowanem w tej mierze osobnem przedstawieniu do Wydziału krajowego z dnia 15. Sierpnia b. r. L. 6617. Rada nadzorcza Banku krajowego podniosła z naciskiem szczególnie tę okoliczność, że podniesienie kursu obligacyj komunalnych przez przyznanie im gwarancji krajowej jest obecnie rzeczą dla kraju bardzo pożądaną w obec upadku Zakładu kredytowego włościańskiego i klęsk ostatniej powodzi, które powodują powiaty i gminy do zaciągania zbiorowych pożyczek w celu ratowania ludności zadłużonej.

Zapatorywania Dyrekcyi i Rady nadzorczej Banku krajowego co do nadzwyczajnej doniosłości pożyczek w obligacyach komunalnych gminom i powiatom udzielać się mających, podziela Wydział krajowy w zupełności i temu przekonaniu dał już przedtem wyraz w obec Wysokiego Sejmu w swoich dwóch sprawozdaniach z czynności wykonanych celem zorganizowania Banku krajowego (z dnia 4. Września 1883 L. 25508 i z d. 3. Czerwca 1884 L. 26321). Szczegóły zawarte w obu tych sprawozdaniach oraz dołączone do zeszlóroczuego sprawozdania przepisy specjalne dla Iszej emisji obligacyi komunalnych stwierdzają, że Wydział krajowy w unormowaniu warunków, pod jakimi pożyczki w obligacyach komunalnych mają być udzielane, starał się nietylko zabezpieczyć Bank krajowy od wszelkich strat przy spłacie pożyczek i procentów, lecz nadto, pamiętając o swojej nadzorczej i opiekuńczej misji w obec majątków gminnych i powiatowych, w instrukcyi danej swojemu komisarzowi w Banku krajowym wyraźnie zastrzegł, iż przyznanie pożyczki komunalnej w każdym wypadku zawisłem być ma od urzędowego stwierdzenia jej celów użytecznych. Warunku tego przestrzega też Wydział krajowy jak najściślej przez swojego komisarza przy każdej pożyczce komunalnej, a że cel zamierzony w takim ostrożnem postępowaniu uważać można za osiągnięty, świadczy o tem praktyka

dotychczasowa, mianowicie punktualna spłata rat i procentów. Dotąd Bank krajowy nie ma zaległości w dziale pożyczek komunalnych i można żywić nadzieję, że mieć ich nie będzie wśród normalnych stosunków.

W obec takiej przeczności w wydawaniu pożyczek komunalnych i w obec łatwego ściągania ewentualnych zaległości w drodze administracyjnej przez wstawianie do budżetu gminnego (względnie powiatowego) należności zapadłych, Wydział krajowy przypuszczał, że obligacje komunalne, dające posiadaczom przy 5% tak pewną rękojmię co do spłaty procentów i kapitału, samą swoją wartością kredytową zdobędą sobie kurs zbliżony do imiennej ceny w równej mierze, jak obligacje krajowe i listy zastawne Banku krajowego.

Oczekiwanie to nie zupełnie się ziściło, chociaż faktem jest, że i dzisiejszy kurs obligacyj komunalnych Banku krajowego, mimo odmówienia im charakteru waloru pupilarnego przez c. k. Rząd, utrzymuje się na względnie korzystnej stopie. Chcąc podnieść kurs jeszcze wyżej, a w ten sposób polepszyć gminom i powiatom warunki pożyczek komunalnych, Wydział krajowy postanowił przychylić się do wniosku Dyrekcji i Rady Nadzorczej Banku krajowego i stać przed Wysokim Sejmem z wnioskiem przyznania gwarancji kraju obligacyom komunalnym Banku krajowego I. emisji w sumie 5,000.000 zł.

Nie ulega bowiem wątpliwości, że szersze koła publiczności, lokującej zapasy gotówki w efektach krajowych i popytem swoim rozstrzygającej o kursie każdego z tych efektów, nie wchodzi i zresztą do pewnego stopnia nawet wchodzić nie mogą tak ściśle we wszystkie szczegóły, które nadają obligacyom komunalnym Banku krajowego nawet bez gwarancji kraju zupełne bezpieczeństwo co do lokacji kapitału. Dla tych szerokich kół publiczności kupującej efekta kryterium bezpieczeństwa stanowi gwarancja kraju, którą wyposażone są obligacje pożyczek krajowych z roku 1883. i 1884., oraz listy zastawne Banku krajowego. Zwłaszcza obecnie po upadku Banku włościańskiego i spowodowanej tem deprecyacji wydanych przezeń walorów, gwarancja kraju stać się musiała w oczach trwożliwych już z natury swojej, a taką katastrofą bankową do większej jeszcze trwożliwości pobudzonych kapitalistów, głównem i najważniejszym kryterium bezpieczeństwa. Żądając gwarancji kraju dla obligacyj komunalnych Banku krajowego I. emisji, Wydział krajowy uznał zarazem potrzebę równoczesnego trwałego to jest statutowego zastrzeżenia tych warunków co do udzielania pożyczek komunalnych, które już dziś z mocy wydanej instrukcji są przestrzegane, a zdaniem Wydziału krajowego zupełnie zabezpieczą fundusz krajowy od tej ewentualności, ażeby on kiedykolwiek miał być wystawiony na straty. Oprócz statutowego określenia tych już obecnie przestrzeganych warunków, proponuje Wydział krajowy w wniosku swoim jeszcze dalsze zastrzeżenia tak co do kolei, w jakiej gwarancja kraju następować ma po innych rezerwach, jak i co do kompetencji przy udzielaniu pożyczek. Zastrzeżenia te, a zwłaszcza bliższe określenie kompetencji ma na celu wykluczenie nawet możliwości zrealizowania takich pożyczek, któreby wywołać mogły trudności w spłacie procentów i kapitału lub nie przyniosły pożyczającym gminom i powiatom rzeczywistej korzyści.

W myśl powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wpływających z wydania obligacji komunalnych Banku krajowego I. emisji aż do wysokości pięciu milionów (5,000.000) zł. wartości imiennej w ten sposób, iż regularną spłatę procentów i spłatę kapitału posiadaczom obligacyj komunalnych poręcza w pierwszym rzędzie specjalny fundusz rezerwy utworzony dla obligacyj komunalnych, następnie Bank krajowy całym swoim majątkiem a dopiero, o ileby fundusze wyżej wymienione nie pokrywały zobowiązań wynikłych z wydania obligacyj komunalnych, wchodzi w zastosowanie gwarancja kraju.

II. Specjalny fundusz rezerwy dla obligacyi komunalnych Banku krajowego powstaje:

a) z fruktyfikacyi trzyprocentowej rezerwy specjalnej, pobieranej przez Bank krajowy od pożyczonej sumy w myśl przepisów Wydziału krajowego z dnia 24. Kwietnia 1883. l. 19511;

b) z części nadwyżki przychodów Banku krajowego mianowicie z 30% oddzielonych od 70%, które w myśl §. 62. statutu Banku krajowego obracane być mają na pomnożenie zakładowego majątku Banku krajowego.

III. Pożyczki w obligacyach komunalnych udzielane być mają przez Bank krajowy gminom i powiatom:

a) na spłatę lub ułatwienie spłaty wysoko oprocentowanych długów członków gminy;

b) na inwestycje i przedsiębiorstwa produkcyjne, oraz zakładanie lub zasilanie powiatowych kas pożyczkowych;

c) na cele użyteczności publicznej nie wchodzące w zakres bieżącej gospodarki gminnej.

Udzielenie pożyczki w obligacyach komunalnych gminom poprzedzać ma uchwała odnośnej Rady powiatowej, uznająca istotną użyteczność i potrzebę pożyczki na cele powyżej wymienione, przyczem §. 36. ustawy o Reprezentacyi powiatowej nie może być zastosowany.

Tylko zaliczki lub pożyczki udzielane z funduszków służących na cele publiczne poprzedzać mogą pożyczki komunalne Banku krajowego co do zabezpieczenia rzeczowego lub pierwszeństwa do prawa egzekucyi.

IV. Przyznanie pożyczki w obligacyach komunalnych nastąpić może tylko za uchwałą Rady nadzorczej Banku krajowego.

Pożyczki w obligacyach komunalnych udzielane gminom, o ile w części lub w całości spłacone być mają z dodatków do podatków bezpośrednich, podlegają nadto jeszcze zatwierdzeniu ze strony Wydziału krajowego.

Pożyczki w obligacyach komunalnych przewyższające wraz z poprzednio zaciągniętymi pożyczkami komunalnymi kwotę stu tysięcy (100.000) zł., oraz pożyczki, którym pierwszeństwo co do zabezpieczenia rzeczowego lub prawa egzekucyi danem być nie może, udzielane będą tylko za zezwoleniem Sejmu krajowego na wniosek Wydziału krajowego.

V. Ogólna suma wydanych obligacyj komunalnych w żadnym razie przekraczać nie może ogólnej sumy równoczesnej wierzytelności Banku krajowego w kapitale z tytułu pożyczek udzielonych gminom i powiatom. Do tej sumy wierzytelności nie mogą być doliczane wierzytelności w kapitale, powstające z zalegania rat amortyzacyjnych.

VI. Upoważnia się Wydział krajowy do wyjednania u c. k. Rządu zatwierdzenia zmiany i uzupełnienia statutów Banku krajowego w myśl uchwał powyższych, poczem dopiero gwarancya kraju mieć będzie zastosowanie tak co do obligacyj komunalnych I. emisji już dotąd wydanych jak i w przyszłości do wysokości pięciu milionów (5,000.000) zł. wydać się mających.

Z Rady Wydziału krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z Wiel. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 2. Października 1884.

Marszałek krajowy:

Dr. Mikołaj Zybkiewicz w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Aleg. 59.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o zamknięciu rachunku funduszu propinacyjnego za rok 1882.

Wysoki Sejmie!

Przedłożone przez Wydział krajowy zamknięcie rachunku funduszu propinacyjnego za rok 1882 wykazuje:

Dochody rzeczywiste w sumie	388.372 zł. 97 ct.
Wydatki " " "	14.441 „ 29 ¹ / ₂ „
zatem nadwyżka dochodów	<u>373.931 zł. 67¹/₂ ct.</u>

Należytość z opłat szynkarskich stanowiąca główne źródło dochodu tego funduszu, wynosiła za r. 1882. łącznie z należyciścią z lat poprzednich uiszczono zaś w r. 1882	347.784 zł. 48 ¹ / ₂ ct. 299.544 „ 64 „
---	--

pozostała więc zaległość z końcem r. 1882. . . . . 48.239 zł. 84¹/₂ ct.
a gdy zaległość z końcem r. 1881 wynosiła 83.882 zł. 86 ct. okazuje się znaczne jej zmniejszenie, w skutek energicznego ściągania rzeczonych opłat.

Sprawozdanie Wydziału krajowego wykazuje znaczne zmniejszenie należyciści z opłat szynkarskich, która wynosiła w r. 1879	324.249 „ — „
a w r. 1882	<u>263.902 „ — „</u>

zatem zmniejszyła się w przeciągu 4 lat o	60.347 zł. — ct.
z powodu zmniejszenia się liczby szynkarzy. Gdy jednak odsetki od kapitału funduszu propinacyjnego przyniosły w r. 1879 tylko	16.356 zł. 77 ct.
zaś w roku 1882	71.499 „ 61 „

a ten dochód z lokacyi kapitałów i nadal, w miarę wzrostu funduszu powiększać się musi, przeto niema obawy, pomimo obniżającego się dochodu z opłat szynkarskich, aby fundusz propinacyjny pomnażał się w latach przyszłych mniej szybko aniżeli dotychczas.

Stan majątku funduszu propinacyjnego z końcem r. 1882. wykazuje	
w papierach wartościowych sumę	1,604.400 " — "
w należnościach czynnych, tj. zaległych opłat szynkarskich, grzywnach i tp.	83.533 " 18 ¹ / ₂ "
ogółem stan czynny majątku	<u>1,687.933 zł. 18¹/₂ ct.</u>
a potrąciwszy należności bierne	310 " 65 ¹ / ₂ "
wynosi czysty stan czynny	<u>1,687.622 zł. 53 ct.</u>

Pod względem lokacji był z końcem r. 1882 następujący stan:

w 4 ^o / _o listach zastawnych Towarz. kredytow. ziemskiego	60.700 " — "
w 5 ^o / _o " " " " " "	<u>1,261.000 " — "</u>
razem	1,321.700 zł. — ct.
w 5 ^o / _o listach premiovanych gal. Banku hipotecznego	45.700 " — "
w 6 ^o / _o listach tegoż Banku	<u>198.900 " — "</u>
razem	244.600 zł. — ct.
w 6 ^o / _o obligacjach pożyczki krajowej z r. 1873	38.100 " — "

Komisya podnosi z uznaniem tą okoliczność, że z końcem r. 1882. fundusz propinacyjny żadnej nie wykazuje gotówki, lecz cały stan tego funduszu, oprócz zaległości, ulokowany był w papierach wartościowych powyżej wymienionych, podczas gdy w latach poprzednich zapasy gotówki bywały dość znaczne.

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zamknięcie rachunku funduszu propinacyjnego za r. 1882 przedłożone przez Wydział krajowy, przyjmuje Sejm do wiadomości.

Lwów dnia 3. Października 1884.

Za Przewodniczącego:

Smarzewski

Sprawozdawca:

Skalkowski.

Aleg. 60.

Sprawozdanie

komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego
w przedmiocie budowy gmachu sejmowego.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy wykończywszy budowę gmachu sejmowego i załatwiwszy odnośne rachunki przedkłada ostateczne sprawozdanie o tej budowie.

Uchwałą z dnia 5. Kwietnia 1876 ustanowił Wysoki Sejm osobny fundusz budowy i przeznaczył na jego uposażenie:

a) pozostałość z rachunków z r. 1875.;

b) przychody z realności 717²/₄;

c) odsetki z lokacyj powyższych funduszy. Fundusz ten według aleg. A. do sprawozdania Wydziału krajowego wyniósł z końcem roku 1883. . . . . 999.816 zł. 22 ct.
dodać zaś należy, że z funduszu tego zapłacono i potrącono koszta wypracowania planów i kosztorysów w kwocie . . . . . 8.336 „ 55¹/₂ „

Z funduszu tego wyznaczył Wysoki Sejm uchwałą z dnia 23. Sierpnia 1877:

a) na budowę gmachu	964.000 zł. — ct.
b) na koszta administracji	50.000 „ — „

Razem . . . . . 1,014.000 zł. — ct.

Koszta budowy wyniosły	1,095.575 zł. 50 ¹ / ₂ ct.
----------------------------------	--

Koszta administracji	50.326 „ 89 ¹ / ₂ „
--------------------------------	---

Razem . . . . . 1,145.902 zł. 40 ct.

Ogółem przekroczenie wynosi zatem	131.902 „ 40 „
---	----------------

Przekroczenie to powstało przedewszystkiem z tąd, że komisya administracyjna w roku 1877. przedkładając Wysokiemu Sejmowi plan budowy do zatwierdzenia, zaleciła zmiany, które pociągnęły za sobą większe wydatki.

Komitet estetyczno-techniczny w wykonaniu prawa nadanego mu przez Wysoki Sejm również uchwalił wiele zmian i dodatkowych robót, które znów musiały wpłynąć na podwyższenie wydatków.

Komisya administracyjna nie uważa za potrzebne powtarzać wyszczególnienia i liczby zawarte w sprawozdaniu Wydziału krajowego, powołuje się tylko na takowe i przytacza, że zwiększenie wydatków z powyżej wyliczonych przyczyn wynosi . . . . . 85.046 zł. 81 ct. która to cyfra odtrącona od wykazanego ogólnego przekroczenia w kwocie . . . . . 131.902 „ 40 „ wykaże jako właściwe przekroczenie kosztów budowy kwotę . . . . . 46.855 „ 59 „

Przekroczenie to powstało głównie przy robotach murarskich, a to z powodu, że fundamenta musiały być głębiej założone jak kosztorys przypuszczał, a następnie, że roboty murarskie musiały być drożej o 21%₀ od cen kosztorysowych w przedsiębiorstwach oddane.

Komisya administracyjna przeglądając protokoły posiedzeń komitetu estetyczno-technicznego przekonała się, że sprawa oddania w przedsiębiorstwo robót murarskich była nader oględnie traktowaną i że lepszych warunków osiągnąć się nie dało.

Przekroczenie kosztów budowy o nie całe 47.000 zł. jest stosunkowo nieznaczne i jak doświadczenie uczy, przy budowach rzadko bardzo da się uniknąć.

Ze sprawozdania Wydziału krajowego a mianowicie z aleg. B. powziął Wysoki Sejm wiadomość, w których rubrykach wydatków na budowę nastąpiło przekroczenie, a w których oszczędność w stosunku do cen kosztorysowych, a komisya administracyjna nie mając co do tych cyfer buchalterycznie zestawionych nie do nadmienienia, nie potrzebuje takowych powtarzać i powołuje się na szczegółowe uzasadnienie w przedłożeniu Wydziału krajowego.

Wydział krajowy w sprawozdaniu swem wyraża uznanie dla zasług członków komitetu estetyczno-technicznego. Komisya administr. nie może jak tylko ze swej strony przyłączyć się do tego uznania.

Koszta budowy pokryte zostały w następujący sposób:

fundusz budowy wynosił	999.816 zł. 22 ct.
z funduszu krajowego wzięto w r. 1881.	95.214 „ 94 $\frac{1}{2}$ „
„ „ „ „ 1882.	37.315 „ 70 $\frac{1}{2}$ „
„ „ „ „ 1883.	13.555 „ 53 „
razem	<u>1.145.902 zł. 40 ct.</u>

Kwoty zaliczkowo wzięte z funduszu krajowego w latach 1881, 1882 i 1883 zarachowane są w odnośnych zamknięciach rachunków.

W r. 1881 w lecie przeniósł się Wydział krajowy do nowego gmachu. Po objęciu i zamieszkanu gmachu, okazały się potrzebne jeszcze różne dodatkowe roboty murarskie, stolarskie, ciesielskie, ślusarskie i t. p. a to w części jako uzupełnienie i ostateczne wykończenie, w części zaś jako konieczne przy umieszczeniu biur. Potrzeba było również porobić w sali sejmowej niektóre zmiany, sprawić wszędzie zaluzye a następnie opędzić kosza założenia skwerów obok gmachu sejmowego.

Wszystkie te koszta pokrył Wydział krajowy oszczędnościami różnych rubryk budżetu w latach 1881 i 1882.

Komisya administracyjna chcąc Wysokiemu Sejmowi przedstawić wyczerpujący obraz wszystkich kosztów budowy, zrobiła zestawienie tych wydatków, które zresztą uważa za konieczne, a tem samem zupełnie usprawiedliwione. Zestawienie to obejmuje tylko wydatki na potrzeby wykończenia gmachu z wyłączeniem kosztów zwykłej konserwacji, sprawienie i odnowienie sprzętów, dalej kosztów urządzenia mieszkania Marszałka krajowego — o ile naturalnie takie rozdzielanie dało się przeprowadzić.

Wydano zatem na budowę:

w roku 1881. z rubr.	I.	.	.	.	.	.	.	8 627	zł.	26	ct.
	II.	.	.	.	.	.	.	958	"	07	"
	XV.	.	.	.	.	.	.	3.259	"	—	"
w roku 1882. rubr.	I. poz. 12.	.	.	.	.	.	.	808	"	21	"
	" 16 a)	.	.	.	.	.	.	1.614	"	99	"
	II. " 324.	.	.	.	.	.	.	556	"	77	"
	XVI. " 151.	.	.	.	.	.	.	710	"	57	"
								<u>16.534</u>	zł.	87	ct.
								razem	.	.	.

który to wydatek jak wyżej powiedziano, prawie całkiem z oszczędności w powyższych rubrykach pokryty tym i przez zamknięcia rachunków odnośnych lat przeprowadzonym został.

W skutek przeprowadzenia Wydziału krajowego i zajęcia nowego a znacznie większego lokalu zaszła także potrzeba sprawienia znacznej ilości sprzętów, odnowienia sprzętów starych, a nadto dekorowania niektórych sal i biur.

Koszta te nie należą wprawdzie do kosztów budowy, spowodowane jednak zostały głównie tą budową, więc komisya administracyjna zestawiała według rubryk, z których pokryte zostały i znalazła, że wyniosły one ogółem w latach 1881, 1882 i 1883 kwotę 10.204 zł. 84 ct.

Komisya administracyjna mając sobie do sprawozdania przekazane ostateczne sprawozdanie o budowie gmachu sejmowego, uważa za stosowne zestawić razem koszta, jakie w ogóle budowa gmachu sejmowego za sobą pociągnęła.

Koszta wynoszą:

a) grunt po strąceniu zwrotów	.	.	.	.	.	.	.	127.984	zł.	50	ct.
b) plany i kosztorysy	.	.	.	.	.	.	.	8.336	"	54	"
c) właściwa budowa gmachu	.	.	.	.	.	.	.	1,095.575	"	50	"
d) administracya i koszta prowadzenia budowy	.	.	.	.	.	.	.	50.326	"	89	"
e) roboty uzupełniające (wyżej wykazane)	.	.	.	.	.	.	.	16.534	"	87	"
f) umeblowanie sali sejmowej wedle uchwały z dnia 13. Października 1880.	.	.	.	.	.	.	.	13.261	"	40	"
								<u>1,312.019</u>	zł.	71	ct
								razem	.	.	.

Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie ostateczne Wydziału krajowego o budowie gmachu sejmowego przyjmuje się do wiadomości.

We Lwowie 1. Października 1884.

Przewodniczący:

Euzebiusz Czerkawski.

Sprawozdawca

G. R o m e r.

Aleg. 61

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o petycyi Komitetu Towarzystwa rolniczego Krakowskiego w przedmiocie ulg w podatku gruntowym z powodu klęsk zrzędzonych tegoroczną powodzią.

Wysoki Sejmie!

Komitet Towarzystwa rolniczego w Krakowie uprasza o wezwanie c. k. Rządu, ażeby „nie znosząc mocy Ustawy obowiązującej co do zupełnego opustu podatków z pojedynczych parcel klęskami elementarnymi dotkniętych — postanowić zechciał moratorium dla wszystkich większych i mniejszych właścicieli, których grunta w pewnej gminie administracyjnej, a nie katastralnej w jednej czwartej przestrzeni (nie wliczając lasów i wiklin) zalane były — i ażeby podatek gruntowy wraz z dodatkami, tak z owej jednej czwartej zniszczonych gruntów, jak i z trzech czwartych nie zalanych, nie był ściągany w roku 1884, lecz aby przez lat pięć następnych (bez procentu zwłoki) dopisywanym był w równych ratach do podatków gruntowych“.

Słusznie też podnosi Komitet w swem podaniu, że tegoroczna klęska powodziowa tem jest jeszcze graźniejszą, iż przysłała po tak niepomysłnych dla rolnictwa latach, jak 1882. i 1883, i słuszną jest obawa jego, że przymusowe ściąganie podatków w roku bieżącym, łatwo mogłoby odjąć dotkniętym przez powódź powiatom możność dzwignięcia się z upadku ekonomicznego. O ile wnioszek ten i obawa powyżej przytoczona na szczególne uwzględnienie zasługują, dowodzą przytoczone przez J. W. Pana Marszałka daty, przy tegorocznem zagajeniu odroczonej zeszłej jesieni sesyi sejmowej. Skonstatował On, że powódź zajęła 372.000 morgów najżyźniejszej uprawnej roli, że zabrała lub pokryła kamieniem i żwirem 11.600 morgów pierwszorzędnej gleby — że zabrała lub zniszczyła 3.459 budynków — dotknęła 94.900 gospodarstw i w ogólności wyrządziła szkodę na trzynaście i pół miliona złr. w. a.

Komisya gospodarstwa krajowego jest pewną, że Wysoki Sejm, biorąc w ogóle w opiekę nawiedzonych przez klęskę tak znaczną, mieszkańców kraju, uzna potrzebę uzyskania dla nich u Wysokiego Rządu, proponowanych ulg w podatkach i w sposobie ściągania tychże i to tem bardziej, że widzimy w przeszłości, iż podobne przez Wysoki Sejm do Wysokiego Rządu stawiane żądania, jeżeli nie zawsze w całości, to choć w części uwzględniane bywały.

I tak:

Wskutek uchwał Wysokiego Sejmu z d. 2. grudnia 1872. i z d. 1. października 1874. c. k. Ministerstwo Skarbu upoważniło Prezydium krajowej Dyrekcji Skarbu, aby „na prośby stron „interesowanych przedstawiało wnioski na przyznanie wyjątkowych i nadzwyczajnych ulżeń, bądź przez „zwolnienie od podatku — bądź przez przyzwolenie zwłoki w uiszczeniu tegoż“.

Uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. i 28. marca 1876. spowodowały c. k. Namiestnictwo do przedstawienia Ministerstwu żądanych i dalej nawet idących wniosków — a Ministerstwo Skarbu uwzględniając takowe, upoważniło było wtedy Dyrekcję Skarbu do uwzględniania podań nietylko od pojedynczych osób pochodzących, ale także i przez gminy wnoszonych — a wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z d. 21. października 1882. krajowa Dyrekcja Skarbu w granicach własnego zakresu już zezwoliła była na ulgi w spłacaniu podatków. — Komisya gospodarstwa krajowego nie wątpi też, że Wysoki Sejm uwzględni petycję Komitetu Tow. rolniczego Krakowskiego i byle za zasadę przyjęto, że moratorium tylko na podania pojedynczych gmin czy osób udzielanem być ma, o co zawsze Wysoki Rząd przy tego rodzaju wypadkach szczególnie się dopominał, byle dalej przy udzielaniu moratoryów nie spuszczano z oka koniecznych interesów funduszu krajowego —

Wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy następującą rezolucję:

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby nie znosząc mocy Ustawy obowiązującej co do zupełnego opustu podatków z pojedynczych parcel, klęskami elementarnymi dotkniętych — postanowił zechciał moratorium dla wszystkich mniejszych i większych właścicieli, których grunta w pewnej gminie administracyjnej a nie katastralnej w jednej czwartej przestrzeni (nie wliczając lasów i wiklin) zalane były — i ażeby upoważnił c. k. krajową Władzę skarbową:

1. do uwzględniania prośb stron interesowanych w ten sposób: aby po zbadaniu i ocenieniu szkód i strat poniesionych, bez odnószenia się do c. k. Ministerstwa, przyzwała na zwłokę w uiszczeniu podatku gruntowego za rok 1884. z całej przestrzeni gruntów do tych stron należących i należytość tę w równych ratach bez doliczania odsetków zwłoki na następujących lat 3 do 5 rozkładała, —

2. do uwzględniania w ten sam sposób prośb Zwierzchności i Reprezentacji gminnych, wnoszonych imieniem członków odnośnych gmin.

L. Wodzicki,
Przewodniczący.

A. Sapięha,
Sprawozdawca.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie odsprzedania lwowskiej wyznaniowej gminie izraelickiej części gruntu, należącego do zakładu kulparkowskiego na urządzenie cmentarza izraelickiego.

Wysoki Sejmie!

Do roku 1882. grzebano zmarłych w zakładzie Kulparkowskim na cmentarzach lwowskich.

Ponieważ jednak przepisy sanitarne nie pozwalają przewożenia ciał za granice gminy bez pozwolenia władzy politycznej — a Magistrat król. stoł. miasta Lwowa orzeczeniem z dnia 1. Sierpnia 1882. r. l. 16.189 postanowił, że zwłoki osób zmarłych w zakładzie kulparkowskim tylko za paszportem i opłatą taksy za oględziny zwłok mogą być wpuszczane na cmentarz lwowski, przeto polecił Wydział krajowy na mocy zezwolenia lwowskiego c. k. Starostwa z dnia 5. Października 1882. r. l. 16.196 założyć osobny cmentarz dla wyłącznego użytku tego zakładu, którego część została przeznaczoną dla izraelitów i miała być rowem lub sztachetami odgraniczoną od części dla chrześcian przeznaczonej.

O założeniu tego cmentarza zawiadomiło c. k. Starostwo lwowskie także Przełożęństwo tutejszej wyznaniowej gminy izraelickiej. Przełożęństwo Zboru nie chciało jednak przystać na użytkowanie tej wydzielonej dla izraelitów części cmentarza zakładowego, podając ogólnikowo za powód obowiązujące przepisy religijne i wniosło prośbę do c. k. Starostwa pod dniem 6. Listopada 1883. r. l. 1709 o udzielenie zezwolenia na założenie całkiem odrębnego cmentarza na gruntach dworskich w Sygniówce, graniczących z gruntami kulparkowskimi.

C. k. Starostwo lwowskie odmówiło tej prośbie z powodu, iż Przełożęństwo Zboru żadnych szczegółowo nie podało przyczyn, dlaczego się sprzeciwia używaniu wydzielonej dla izraelitów części cmentarza zakładowego; zarazem została gmina izraelicka ponownie wezwana do urządzenia wydzielonej części cmentarza stosownie do rytualnych wymogów.

W skutek tego postanowienia wniosło Przełożęństwo Zboru pod datą 24. Czerwca b. r. l. 957 przedstawienie do Wydziału krajowego, w którym oświadcza, iż Rabinat tutejszy stanowczo się sprzeciwia grzebaniu izraelitów na wydzielonej dla nich części cmentarza zakładowego, a to z następujących względów religijnych:

1. Cały cmentarz zakładowy, nie wyłączając parceli dla żydów przeznaczonych, przy oddaniu go do użytku, był przez duchowieństwo katolickie poświęcony, a akt poświęcenia dokonany przez duchowieństwo innego wyznania ma według żydowskich pojęć religijnych charakter niezatarty i żadnej zmianie więcej nie ulegający, dla tego też tego miejsca obecnie już niepodobna urządzić według wymagań rytuału żydowskiego.

2. Cmentarz izraelski musi według rytuału mojżeszowego być wyłączną własnością izraelskiego zboru.

Dla tego uprasza gmina izraelska lwowska o odstąpienie jej na własność bezpłatnie lub za mierną cenę części gruntu, będącego własnością zakładu.

C. k. Starostwo lwowskie orzekło pismem z dnia 25. Września b. r. l. 18.475., iż zgadza się na założenie osobnego cmentarza izraelskiego na gruntach zakładu kulparkowskiego.

Komisya wydelegowana do oznaczenia miejsca odpowiedniego, w której wziął także udział delegat zboru izraelskiego, upatrzyła już stosowne miejsce obszaru 1 morga i 543°□.

Ponieważ atoli do odsprzedaży tego gruntu, będącego własnością kraju, potrzebną jest zezwalająca uchwała Wysokiej Izby, sankcyonowana przez Najjaśniejszego Pana, przeto Wydział krajowy przedkłada tę sprawę Wysokiej Izbie i wnosi o pozwolenie sprzedania tego gruntu za kwotę 300 zł. w. a.

Wprawdzie fundusz krajowy zakupił w 1863. r. 88 morgów 721 sążni kw. gruntu, z którego część ma być odsprzedaną, za sumę 18.000 zł. a zatem za 1 morg 543°□ wypadłaby kwota 272 zł. 56 ct. w. a., pamiętać jednak o tem należy, że od owego czasu cena gruntów znacznie się podniosła i że prócz odsprzedać się mającej części ubędzie funduszowi zakładowemu pod uprawę obszar przeznaczony na drogę do cmentarza izraelskiego, która to droga wprawdzie własnością funduszu być nie przestanie, lecz do której utrzymania zakład kulparkowski w części przyczyniać się będzie musiał.

Dla tego Wydział krajowy w uwzględnieniu prośby lwowskiej gminy izraelskiej przedkłada Wysokiej Izbie następującej treści wnioszek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do sprzedania lwowskiej wyznaniowej gminie izraelskiej 1 morga 543°□ z gruntów zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie za kwotę 300 zł. w. a. na założenie cmentarza wyłącznie dla izraelitów zmarłych w zakładzie kulparkowskim lub gminie Kulparkowa.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 3. Października 1884.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz, w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard, w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Wniosek.

Z uwagi, że przez przeprowadzenie kolei żelaznej z Sokala do Jarosławia, a w przyszłości z Rawy do Lwowa, cały ruch komunikacyjny między granicą Państwa w Stojanowie a Lwowem i zachodem kraju przybierze kierunek temi kolejami żelaznemi;

z uwagi zatem, że z tego powodu część budującej się obecnie drogi krajowej Lwów-Stojanów na przestrzeni Radziechów-Stojanów traci na znaczeniu,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby zbadał, czy nie leżałoby w interesie, tak samej komunikacji na drodze krajowej Lwów-Stojanów, jak miejscowych stosunków okolicznych i nadgranicznych, zmienić kierunek powyższej drogi z Radziechowa, zamiast do Stojanowa, do granicy Państwa w Strzemileczu, w tym celu przeprowadził rokowania ze stronami interesowanemi i swe wnioski na następnej sesyi Sejmu przedłożył.

Wnioskodawca :

Tadeusz Wasilewski.

Stan. Stadnicki, R. Łubiński, Lasocki, Waygart, Gnoiński, Z. Dembowski, W. Koziębrodzki, Wierzbicki, S. Polanowski, Seweryn Henzel, Jerzy Czartoryski, Kopyciński, Jaworski, Madeyski, Onyszkiewicz, Abrahamowicz.

Wniosek

Wniosek o przywrócenie imienia i nazwiska
p. inż. Józefowi [imię] [nazwisko]
ur. [data] w [miejsce] [województwo]

Wniosek o przywrócenie imienia i nazwiska
p. inż. Józefowi [imię] [nazwisko]
ur. [data] w [miejsce] [województwo]

Wykaz nazwisk

Wykaz nazwisk p. inż. Józefowi [imię] [nazwisko]
ur. [data] w [miejsce] [województwo]

Wniosek.

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w drodze ustawodawstwa państwowego wyjednał dla Galicyi nowelę do ustawy o pijaństwie z dnia 19. lipca 1874 następującej treści :

1. Dług zaciągnięty za napoje gorące z drobnej sprzedaży wynikły nie może być sądownie poszukiwany, chociażby poprzednio zaciągnięty dług tej samej kategorii zaspokojono ;
2. w każdą Niedzielę i Święto wyszynk gorących napojów ma być wzbroniony od godz. 10. rano do godziny 5. popołudniu, a przestępcy karani.

Wnioskodawca :

Konstanty Bobczyński.

Dr. Antoniewicz, F. Biliński, J. Romańczuk, Kaczała, Sembratowicz, Solecki, Morawski, Issakowicz, Kloss, Kowalski, Romanowicz, Liniński, Żywicki, Mandyczewski, Bereźnicki, Siczynski, Ochrymowicz, Łoziński, ks. Buchwald, ks. Sawa, ks. Kopyciński.

1918

1918

Wniosek

Wniosek o przyznanie...
Wniosek o przyznanie...
Wniosek o przyznanie...
Wniosek o przyznanie...

Wniosek o przyznanie...

Wniosek o przyznanie...
Wniosek o przyznanie...
Wniosek o przyznanie...

Wniosek o przyznanie...

Wniosek o przyznanie...

Aleg. 65.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o preliminarzu szkół rolniczych
w Dublinach na rok 1885.

(*Rubr. XV. wydatków poz. 150 i 151.*)
(*" VIII. dochodów*)

W przedłożonym Wysokiemu Sejmowi preliminarzu szkół rolniczych w Dublinach preliniuje Wydział krajowy dla szkoły wyższej:

wydatki zwyczajne w ogólnej kwocie	31.144 zł.
„ nadzwyczajne „ „	3.287 „
razem wydatki	<u>34.431 zł.</u>

czyli w porównaniu do roku 1879. więcej o 10.116 zł.

„ „ „ 1880. „ „	7.956 „
„ „ „ 1881. „ „	5.014 „
„ „ „ 1882. „ „	3.537 „
„ „ „ 1883. „ „	1.386 „

a w porównaniu do uchwalonej na rok 1884. kwoty w wysokości 33.254 zł. więcej o 1.177 zł. w. a.

Dochody preliniuje Wydział krajowy na rok 1885. w kwocie 14.815 zł. wobec uchwalonych na rok 1884. w wysokości 15.115 zł.

Wzrost wydatków na rok 1885. pochodzi w rubr. II. poz. 16 z powodu utworzenia nowej posady stałej kasyera, zarazem rachmistrza z płacą 600 zł.; w rubr. IV. poz. 22. z powodu podniesienia kosztów podróży Dyrekcji z 150 na 230, czyli o 80 zł.; w rubr. V. poz. 36. z powodu preliniowanego wydatku na preparaty chemiczne pod *d.* w kwocie 120 zł., dalej w tej samej rubryce poz. 37. z powodu preliniowanych na zakupno podręczników do laboratorium zł. 180 i pod poz. 39. jako wydatek nowy preliniowanych 400 zł. na druk rocznika; wreszcie pod rubr. V. poz. 43. ogród lit. *d.* jako wydatek nadzwyczajny preliniowanych 150 zł. na budowę rozmnażalni nasion.

W przeciwstawieniu do wzrostu preliniuje Wydział krajowy mniej w wydatkach w rubryce I. o 33 zł., w rubryce IV. poz. 28. mniej o 320 zł. na pomieszkania dla profesorów z powodu zakupu domu.

Różnica w dochodach w porównaniu do uchwalonego dochodu na 1884 rok pochodzi głównie stąd, iż subwencya z funduszu kultury krajowej mniejszą jest o 440 zł.

Komisya budżetowa wnosi przyjęcie preliminarza wydatków wyższej szkoły Dublańskiej wedle przedłożenia Wydziału krajowego, jednakże z uchyleniem w rubr. II. poz. 17 i w rubr. V. pozycyi 39. tudzież z zmianami w rubr. IV. poz. 22 *a.* pozycyi 26 i 28 *d.*, wreszcie pod rubr. V. poz. 37 *a. b. c.*

W rubr. II. poz. 17. preliminarzu Wydział krajowy mimo ustanowienia nowej posady kasyera zarazem rachmistrza z pensją roczną 600 zł., — utrzymania nadal pisarza Dyrekcyi, który dotychczas pełnił funkcyę kasyera i pisarza.

Zważywszy, iż czynności biurowe Dyrekcyi szkół Dublańskich nie wzmogły się tak znacznie w ciągu roku, iżby zamiast dotychczasowego jednego, zachodziła istotna potrzeba utrzymania aż dwóch stałych funkcyonaryuszów, komisya uchyla z preliminarza Wydziału krajowego poz. 17. rubr. II. i w rubr. IV. pozycyę 28 *lit. d.* (najem pomieszkania dla pisarza) a natomiast z uwagi, iż czasowo może się okazać rzeczywista potrzeba pomocy kancelaryjnej, wstawia w rubr. IV. potrzeby kancelaryjne o zł. 200 więcej.

W rubr. V. pod poz. 39. wprowadza preliminarz Wydziału krajowego nowy stały wydatek na druk rocznika w kwocie 400 zł. Propozycyę tę uzasadnia Wydział życzeniem komisji gospodarstwa krajowego, wyrażonem w sprawozdaniu tejże komisji z 12/10 1883.

Jakkolwiek nie da się zaprzeczyć pewnej użyteczności wydawnictwu rocznika, w którym obok sprawozdania ze stanu szkół Dublańskich umieszczaneby były wiadomości o poczynionych doświadczeniach praktycznych i naukowych w tym zakładzie, to jednak komisya nie przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwały preliminowanej na ten cel przez Wydział krajowy kwoty 400 zł. a to z uwagi, iż tego rodzaju publikacye bez kosztów osobnego nakładu łatwiej, ba nawet skuteczniej rozpowszechnić się dadzą, a to przez ich umieszczenie w pismach krajowych, poświęconych rolnictwu, a w szczególności w piśmie: „Rolniku“, wydawanem kosztem gal. Towarzystwa gospodarskiego. Zresztą Wysoki Sejm otrzymuje corocznie o stanie szkół Dublańskich osobne sprawozdanie.

Uchyloną w roku zeszłym na wniosek komisji budżetowej kwotę zł. 120 z preliminarza Wydziału krajowego na zakupno okazów preparatów chemicznych wstawia ponownie Wydział krajowy w rubr. V. pod poz. 36. bez wszelkiego uzasadnienia. Komisya budżetowa z powodów wyłuszczonej w sprawozdaniu zeszłorocznem, i w tym roku nie przedstawia tej kwoty do uchwały Wysokiego Sejmu.

Również z uwagi na zwyczajne i nadzwyczajne wyposażenia pojedynczych laboratoryów, tudzież przeznaczonej znacznej kwoty na przykupno dzieł i czasopism, bo 750 zł. wynoszącej, komisya nie uznaje potrzeby wstawienia osobnej kwoty na zakupno podręczników lecz mniema, że koszt ten z dotacyi na utrzymanie laboratoryów, a w każdym razie z kwoty, przeznaczonej na przykupno dzieł, pokrytym być może.

Po uchyleniu tuż co opisanych poszczególnych pozycyj preliminarza wydatków wyższej szkoły Dublańskiej uczynią wydatki tej szkoły na rok 1885. zł. 33.315 a. w. czyli w porównaniu do preliminarza uchwalonego na r. 1884. o zł. 61 więcej a przedłożonego przez Wydział krajowy na r. 1885 o zł. 1.116 mniej.

Komisya wnosi zatem:

W y d a t k i.

Płace profesorów i docentów.			
Rubr. I. poz.	1. Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca	Zwyczajne	Razem
	2.360 zł., dodatek pięcioletni 200 zł.	2.560 zł.	
„	2. Sześciu profesorów fachowych, płaca po 1.440 zł.		
	dodatki pięcioletnie dla pięciu po 200 zł.	9.640 „	
	Do przeniesienia . . .	12.200 zł.	

		Z przeniesienia .	Zwyczajne	Razem
			12.200 zł.	
Rubr. I. poz.	3. Adjunkt		800 "	
"	4. Dwóch asystentów po 600 zł.		1.200 "	
"	5. Docent fizyki		800 "	
"	6. " weterynaryi		480 "	
"	7. " leśnictwa		240 "	
"	8. " ustaw rolnych		360 "	
"	9. " ogrodnictwa		200 "	
"	10. " melioracyi		240 "	
"	11. " zoologii		360 "	
"	12. " historii i literatury polskiej		600 "	
"	13. Dodatki pięcioletnie dla profesorów		— "	
	Suma rubryki I.		17.480 zł.	17.480 zł.

Inne płace.

Rubr. II. poz.	14. Lekarz zakładowy	400 zł.	
"	15. Kapelan	300 "	
"	16. Kasyer, zarazem rachmistrz	600 "	
	Suma rubryki II.	1.300 zł.	1.300 "

Zasługi.

Rubr. III. poz.	17. Sługa szkolny	240 zł.	
"	18. Stróż domowy	210 "	
"	19. Usługa dla uczniów w laboratoryach	780 "	
"	20. Pasiecznik i dozorca pola doświadczalnego	180 "	
	Suma rubryki III.	1.410 zł.	1.410 "

Koszta administracyjne.

Rubr. IV. poz.	21. Zarząd:		
	a) potrzeby kancelaryjne	300 zł.	
	b) druki i inseraty	100 "	
	c) portorya i posyłki	70 "	
	d) koszta podróży dyrekcji	150 "	620 zł.
poz.	22. Opał		600 "
"	23. Oświetlenie		145 "
"	24. Utrzymanie budynków		800 "
"	25. " dziedzińca		60 "
"	26. Ubezpieczenie budynków		300 "
"	27. Najem pomieszczeń:		
	a) dla dwóch asystentów po 96 zł.	192 zł.	
	b) " docenta fizyki	96 "	
	c) " kasyera	180 "	
	d) " ogrodnika	80 "	
	e) " sługi szkolnego	40 "	588 "
"	28. Płaca kominiarza		65 "
"	29. Sprzęty i ruchomości		120 "
	Do przeniesienia		3.298 zł.
			20.190 zł.

	Z przeniesienia	Zwyczajne	Nadzw. Razem
		3.298 zł.	20.190 zł.
Rubr. IV. poz. 30.	Koszta przewozu prelegentów, lekarza i kapelana	1.000 "	
" 31.	" lustracyi zakładu	100 "	
" 32.	" nabożeństwa	50 "	
" 33.	Apteka i rozmaite inne	100 "	
	Suma rubryki IV.	<u>4.548 zł.</u>	— zł. 4.548 "

Potrzeby naukowe.

Rubr. V. poz. 34. Eksperymenta przy wykładach:

a)	dla profesora rolnictwa	25 zł.		
b)	" " hodowli zwierząt	10 "		
c)	" " anatomii i fizyologii	25 "		
d)	" " weterynaryi	25 "		
e)	" " botaniki	25 "		
f)	" " chemii rolniczej	25 "		
g)	" " " zwierząt	20 "		
h)	" " fizyki	20 "		
i)	" " miernictwa	15 "	190 "	
" 35.	Zbiory i muzea, mianowicie utrzymanie i uzupełnienie:	zwycz. nadzw.		
a)	zbioru rolniczego	50 zł.	160 zł.	
b)	" hodowlanego	60 "	360 "	
c)	" fizykalnego	150 "	500 "	
d)	" botanicznego	75 "	50 "	
e)	" zoologicznego	150 "	140 "	
f)	" mechanicznego	150 "	300 "	
g)	" mineralogicznego	20 "	— "	
h)	" technologicznego	60 "	260 "	
i)	" okazów leśnych	10 "	— "	
k)	" " ogrodniczych	10 "	— "	
l)	" " weterynar.	25 "	— "	
m)	" instrumentów miern.	10 "	50 "	
n)	" modeli do budown.	10 "	— "	
o)	" okazów do geogr. fizy.	10 "	— "	
p)	" okazów melioracyjn.	10 "	— "	800 " 1.820 "
" 36.	Laboratorya:			
a)	laboratoryum chemiczne	600 zł.	390 zł.	
b)	" roślinno-fizyologiczne	250 "	150 "	
c)	" zootomiczne	100 "	150 "	950 " 690 "
" 37.	Biblioteka i czytelnia:			
a)	na przykupno dzieł	200 zł.	300 zł.	
b)	" oprawę książek	50 "	— "	
c)	" czasopisma	250 "	— "	500 " 300 "
" 38.	Utrzymanie pola doświadczalnego		250 "	
" 39.	Wycieczki naukowe profesorów z uczniami		500 "	
" 40.	Utrzymanie i uzupełnienie pasieki		30 "	
	Do przeniesienia		<u>3.220 zł.</u>	2.810 zł. 24.738 zł.

		Z przeniesienia . . .	Zwyczajne	Nadzw.	Razem
			3.220 zł.	2.810 zł.	24.738 zł.
Rubr. V. poz. 41.	Ogród:	zwycz. nadzw.			
	a) płaca ogrodnika	600 zł. — zł.			
	b) utrzymanie ogrodu botanicznego, utrzymanie i uzupełnienie sadu, szkółek, jakoteż ogrodu warzyw.	400 " — "			
	c) druk katalo. i jego rozesł.	25 " — "			
	d) na wybud. rozmn. roślin	— " 150 "	1.025 "	150 "	
" 42.	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty, ponoszone w skutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły .		1.000 "		
	Suma rubryki V..		5.245 zł.	2.960 zł.	8.205 "

Podatki i opłaty.

Rubr. VI. poz. 43.	Podatek gruntowy i domowy	45 zł.			
" 44.	Opłata od przeniesienia szkół dublańskich na własność kraju, szósta rata	— " 227 zł.			
	Suma rubryki VI.	45 zł.	227 zł.		272 "
Rubr. VII. poz. 45.	Stacya kontroli nasion	100 zł.			100 "
	Suma wydatków	30.128 zł.	3.187 zł.		33.315 zł.

Dochody.

			Zwyczajne	Razem
Rubr. I. poz. 1.	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa		5.500 zł.	5.500 zł.
Rubr. II. "	2. Subwencya z funduszu kultury krajowej		3.860 zł.	3.860 "
Rubr. III.	Opłaty od uczniów:			
" 3.	Wpisowe od 70 uczniów po 5 zł.		350 zł.	
" 4.	Czesne: a) od 50 uczniów po 50 zł.	2.500 zł.		
	b) " 20 " " 25 "	500 "	3.000 "	
" 5.	Opłata za ćwiczenia w laboratorium:			
	a) chemicznem od 25 uczniów po 10 zł.	250 zł.		
	b) roślinno-fizyolog. od 25 uczniów po 5 zł.	125 "		
	c) zootomicznem od 25 uczniów po 5 zł.	125 "	500 "	
" 6.	Na bibliotekę od 70 uczniów po 4 zł.		280 "	
" 7.	Na usługę		780 "	
	Suma rubryki III.		4.910 zł.	4.910 "
Rubr. IV. "	8. Dochód z pasieki		230 zł.	230 "
Rubr. V. "	9. Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu		250 zł.	250 "
Rubr. VI. "	10. Dochód ze stacyi kontroli nasion		65 zł.	65 "
	Suma dochodów		14.815 zł.	14.815 zł.

W porównaniu z wydatkami . . . . . 33.315 "

Okazuje się niedobór . . . . . 18.500 zł.

do pokrycia z funduszy krajowych.

W sumarycznym zestawieniu

razem wydatków:

Rubryka I.	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	17.480 zł.
„ II.	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	1.300 „
„ III.	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	1.410 „
„ IV.	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	4.548 „
„ V.	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	8.205 „
„ VI.	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	272 „
„ VII.	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	100 „
				Ogółem wydatków	33.315 zł.
a mianowicie:	zwyczajne	. . . . .	. . . . .	. . . . .	30.128 „
	nadzwyczajne	. . . . .	. . . . .	. . . . .	3.187 „

Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach.

Wydział krajowy preliniuje wydatki tej szkoły na r. 1885. w kwocie 10.432 zł. Na rok 1884. uchwalona kwota wydatków czyni 9.852 zł. Wydatki zatem wedle preliminarza Wydziału krajowego miałyby być wyższe o 580 zł. w. a.

Różnica ta pochodzi z podniesienia pensji jednemu z dozorców robót ręcznych o 180 zł. z preliniowanej wyższej o 200 zł. kwoty na remunerację dla Dyrektora i zwiększonego wydatku w tej samej kwocie na zakupno modeli, machin i narzędzi.

Komisya zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego przyjmuje wydatek większy w rubryce I. poz. 2. i poz. 5., w rubr. II. poz. 7. lit. a), natomiast uchyla podwyższenie w rubryce IV. poz. 16. jako nieusprawiedliwione. Tak przyjęty preliminarz wydatków szkoły parobków byłby wyższym od uchwalonego na rok 1884. o 380 zł., w porównaniu zaś do preliminarza Wydziału krajowego na r. 1885 o 200 zł. mniejszym.

W y d a t k i.

	Zwycz.	Razem
Rubr. I. Płace nauczycieli.		
Poz. 1. Nauczyciel fachowy	920 zł.	
„ 2. „ „ pomocniczy, płaca 600 zł., dodatek pięcioletni 100 zł.	700 „	
„ 3. Docent weterynaryi	150 „	
„ 4. Katecheta	200 „	
„ 5. Dwaj dozorczy robót ręcznych	780 „	
„ 6. Dodatek pięcioletni dla nauczyciela pomocniczego	— „	
	Suma rubryki I.	2.750 zł. 2.750 zł.
Rubr. 2. Koszta administracyjne.		
Poz. 7. Zarząd:		
a) remuneracja dyrektora	400 zł.	
b) potrzeby kancelaryjne, inseraty, druki i portorja	100 „	500 zł.
„ 8. Opał i oświetlenie	240 „	
„ 9. Utrzymanie budynku szkolnego i ruchomości, ubezpieczenie i kominiarz	300 „	
„ 10. Koszta nabożeństwa obrz. gr. kat.	300 „	
	Suma rubryki II.	1.340 zł. 1.340 zł.
	Do przeniesienia	4.090 zł.

	Z przeniesienia	4.090 zł.	
Rubr. III. Utrzymanie uczniów.			
Poz. 11.	Stołowanie 28 uczniów po 144 zł.	4.032 zł.	
„ 12.	Odzież, pościel i pranie dla 28 uczniów po 60 zł.	1.680 „	
	Suma rubryki III.	5.712 zł.	5.712 „
Rubr. IV. Potrzeby naukowe.			
Poz. 13.	Zaprzęgi do demonstracyi	80 zł.	
„ 14.	Przybory do pisania i nauki uczniów	120 „	
„ 15.	Przykupno zwierząt do sekcyi	30 „	
„ 16.	„ modeli, machin i narzędzi	200 „	
	Suma rubryki IV.	430 zł.	430 „
	Suma wydatków		10.232 zł.

D o c h o d y.

Rubr. I. poz. 1.	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.500 zł.	1.500 zł.
„ II. „ 2.	Opłaty za utrzymanie uczniów	480 „	
„ 3.	Datki Rad powiatowych, towarzystw gospodarczych i innych	360 zł.	
	Suma rubryki II.	840 zł.	840 „
Rubr. III. poz. 4.	Zarobek 28 uczniów po 18 zł.	504 zł.	504 „
	Suma dochodów		2.844 zł.
	W porównaniu z wydatkami		10.232 „
	okazuje się niedobór		7.388 zł.

do pokrycia z funduszków krajowych.

We Lwowie dnia 3. Października 1884.

Za Przewodniczącego:

Smarzewski.

Sprawozdawca
Abrahamowicz.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o preliminarzu kursu gorzelnictwa
w Dublinach na rok 1885.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy preliniuje:

wydatki tego działu nauki w Dublinach w kwocie	1.645 zł.
dochody zaś w wysokości	1.240 „
z czego okazuje się niedobór	405 zł.

Preliminarz ten nie różni się niczem z preliminarzem uchwalonym przez Wysoki Sejm na rok 1884.

Komisya budżetowa zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego wnosi:

Liczba		W y d a t k i	Zwy- czajne
po- zyeyi	ru- bryki		zł.
I.		Płace nauczycieli.	
	1	Kierownik kursu	250
	2	Prelegenci za wykłady:	
		a) arytmetyki, geometryi i stereometrii	115
		b) fizyki	75
		c) chemii	100
		d) gorzelnictwa	300
		e) o maszynach i kotłach	125
		f) o opodatkowaniu	60
		g) o rachunkowości	60
		h) za ćwiczenia w laboratorium	150
		Suma rubryki I.	1.235
II.		Koszta administracyjne.	
	3	Druki, inseraty, portorya itp.	15
	4	Koszta przewozu prelegentów	30
		Suma rubryki II.	45
		Do przeniesienia	1.280

Liczba		W y d a t k i	Zwy- czajne
ru- bryki	po- zycyi		zł.
		Z przeniesienia	1.280
III.		Potrzeby naukowe.	
	5	Szkole rolniczej w Dublinach za użycie laboratorium	40
	6	Wycieczki profesorów z uczniami	25
	7	Książki i czasopisma	45
		Suma rubryki III.	110
IV.	8	Zapomogi dla uczniów	250
V.	9	Rozmaite drobne	5
		Suma wydatków	1.645
		D o c h o d y.	
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.000
II.	2	Opłaty od uczniów	240
III.	3	Rozmaite przypadkowe	—
		Suma dochodów	1.240
		W porównaniu z wydatkami	1.645
		Okazuje się niedobór do pokrycia z funduszów krajowych w kwocie	405

Lwów, 3. Października 1884.

Za przewodniczącego:

Smarzewski.

Sprawozdawca:

Abrahamowicz.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o preliminarzu folwarku Dublańskiego na rok 1885.

Wysoki Sejmie!

W przedłożonym Wysokiemu Sejmowi preliminarzu folwarku Dublańskiego preliniuje Wydział krajowy na rok 1885.

Wydatki zwyczajne tegoż folwarku w kwocie	11.686 zł.
nadmierzające	7.735 „
Razem	<u>19.421 zł.</u>

W porównaniu do przyjętego na rok 1884 preliminarza wydatków w kwocie 17 675 zł.

więcej o kwotę . . . . . 1.746 „

Wzrost ten wydatków jest tylko rezultatem budżetowania, przyjęta bowiem w rubryce 3. pod pozycyą 20. kwota wydatków nadzwyczajnych na cegielnię w kwocie wyższej o 2.400 zł. nad preliniowaną na rok 1884, jednocześnie w tej samej wysokości wprowadzona została do rubryki 3. pozycya 6. dochodów. co uwzględnwszy przedstawi się preliminarz wydatków na rok 1885 w porównaniu do roku 1884 mniejszym o kwotę 654 zł.

Dochody preliniuje Wydział krajowy z folwarku Dublańskiego na rok 1885 w kwocie 18.560 zł.

W porównaniu z preliminarzem wydatków w kwocie . . . . . 19.421 „

Okazałyby się niedobór w wysokości . . . . . 861 zł.

Wynik ten budżetowy nie świadczy jednakże niekorzystnie o rezultacie z gospodarstwa folwarku Dublańskiego, gdyż jeżeli się potrąci z ogólnej kwoty wydatków te pozycye, które uwidocznił jako wydatki, — stanowią integralną część czystych dochodów folwarku Dublańskiego to okaże się że folwark ten w stosunku do ceny kupna, za którą przez kraj nabyty został, i wkładów weń poczynionych, oddać ma w roku 1885 odpowiednią rentę. I tak:

W rubryce 1. wydatków pozycya 11. preliniowaną na melioracyę łąk . . . . . 750 zł.

w tej samej rubryce poz. 12 na drenowanie pól . . . . . 780 „

Razem . . . . . 1.530 zł.

Obie te pozycye stanowią wkład długotrwały, podnoszący wartość majątku, który jednakże nie może być uważany jako zwykły coroczny wydatek administracyjny.

W rubryce 4. poz. 23. preliniuje Wydział krajowy jako wydatek na pokrycie częściowe należności od przeniesienia własności folwarku . . . . . 215 zł.

Nareszcie w rubryce 5. poz. 24. należące raty amortyzacyjne Towarzystwu kredytowemu w kwocie ogólnej . . . . . 1.521 „

i rentę płaconą corocznie Towarzystwu gospodarskiemu w kwocie . . . . . 1.600 „

Wszystkie te trzy pozycye nie są wydatkiem na prowadzenie gospodarstwa Dublańskiego lecz stanowią dochód tegoż. Jeżeli więc od ogólnej sumy wydatków potrącone zostaną tuż co poszczególnione pozycye, a mianowicie:

nakład na meliorację łąk w kwocie	750 zł.
„ na drenowanie pól	780 „
opłata należności skarbowej od przeniesienia wł. f. D.	215 „
raty amortyzacyjne Towarzystwa kredytowego	1.521 „
renta Towarzystwa gospodarskiego	1.600 „
razem	<u>4.866 zł.</u>

to okaże się iż dochód czysty z folwarku Dublańskiego, preliminowany przez Wydział krajowy przedstawi cyfrę 4.005 zł. w. a. czyli rentę odpowiadającą 5 $\frac{1}{2}$ % od włożonego w kupno folwarku Dublańskiego kapitału.

(Folwark Dublański łącznie z kosztami przeniesienia i poczynionymi wkładami kosztuje 71.176 zł. w. a.)

Komisya budżetowa po zbadaniu poszczególnych pozycji wydatków i dochodów przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwały preliminarz Wydziału krajowego z uchyleniem tylko w rubryce 1. wydatków nadzwyczajnych poz. 9. na zakupno drzewek do obsadzenia głównych dróg polowych 50 zł. które jako nieusprawiedliwione uważa. Zgodnie więc co do wszystkich innych pozycji wnosi:

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru bryki	po- zyei				
Złote austriackie					
Wydatki.					
I. Wydatki na gospodarstwo.					
	1	Płace i zasługi wraz z wynagrodzeniem administratora i częścią płacy kasyera	1.600		
	2	Najem robotnika	2.400		
	3	Dokupno i zmiana nasienia	250		
	4	„ nawozów dopełniających	300		
	5	„ karmy, owsa, grysu i makuchów	1.600		
	6	Zastąpienie zużytych koni i zaprzęży	250		
	7	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	150	120	
	8	Utrzymanie i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni	260	120	
	9	Utrzymanie rowów i dróg	50		
	10	Wywóz stawarki i regulacja stawów	—	300	
	11	Melioracye łąk	—	750	
	12	Drenowanie pól	—	780	
	13	Zabezpieczenie od pożaru i zarazy	300		
	14	Kuchnia folwarczna	150		
	15	Koszta kancelaryjne	25		
	16	Światło i smarowidło	60		
	17	Kultura lasu	50		
	18	Rogatki, posyłki i jazdy w interesach folwarku	150		
		Suma rubryki I.	7.595	2.070	9.665
II.	19	Torfarnia	200	—	200
III.	20	Cegielnia	—	5.400	5.400
		Do przeniesienia	7.795	7.470	15.265

Liczba		Poszczególnienie	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zyeyi		Złote austriackie		
		Z przeniesienia	7.795	7.470	15.265
IV.		Podatki i opłaty.			
	21	Podatek gruntowy i domowy	675		
	22	„ dochodowy z młyna i propinacyi	45		
	23	Należytość od przeniesienia własności folwarku	—	215	
		Suma rubryki IV.	720	215	935
V.		Spłata kapitałów i odsetków dłużnych.			
	24	Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu:			
		a) pożyczka 10.500 zł. 81 i 82 rata			
		kapitału . . . . . 506 zł. 81 ³ / ₄ ct.			
		4 ⁰ / ₀ odsetki . . . . . 18 „ 18 ¹ / ₄ „ 525 zł.			
		b) pożyczka 5.000 zł. 12 i 13 rata			
		kapitału . . . . . 66 zł. 42 ct.			
		5 ⁰ / ₀ odsetki . . . . . 233 „ 58 „ 300 „			
		c) pożyczka 11.600 zł. 3 i 4 rata			
		kapitału . . . . . 123 zł. 40 ct.			
		5 ⁰ / ₀ odsetki . . . . . 572 „ 60 „ 696 „	1.521		
	25	Renta c. k. gal. Towarzystwu gospodarzemu	1.600		
		Suma rubryki V.	3.121	—	3.121
VI.	26	Rozmaite nieprzewidziane	50	—	50
		Suma wydatków	11.686	7.685	19.371
		Dochody.			
I.		Dochody z gospodarstwa.			
	1	a) Ze sprzedaży ziemiopłodów . . . . . 5.400 zł.			
		b) Za owies i siano, dostarczone szkołom . . . . . 600 „	6.000		
	2	Z wynajętych ról, łąk i pastwisk	800		
	3	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:			
		a) Krowiarnia: α) mleko . . . . . 3.500 zł.			
		β) przychowek 460 „			
		γ) sprzedane braki 440 „ 4.400 zł.			
		b) Nierogacizna . . . . . 120 „			
		c) Owce . . . . . 40 „			
		d) Ryczałt od szkół rolniczych za straty wynikające z zastosowania inwen- tarza do potrzeb szkół . . . . . 1.000 „	5.560		
	4	Z lasu i stawów	60		
		Suma rubryki I.	12.420	—	12.420
II.	5	Z torfiarni	200	—	200
III.	6	Z cegielni	—	5.400	5.400
		Do przeniesienia	12.620	5.400	18.020

Liczba		Poszczególnienie	Zwy-	Nadzw-	Razem
ru-	po-		czajne	czajne	
bryki	zycyi		Złote austriackie		
		Z przeniesienia	12.620	5.400	18.020
IV.		Dochody z propinacyi, młyna i polowania :			
	7	Z propinacyi	420		
	8	Z młyna	20		
	9	Z polowania	50		
		<u>Suma rubryki IV.</u>	<u>490</u>	<u>—</u>	<u>490</u>
V.	10	Rozmaite nieprzewidziane	50		50
		<u>Suma dochodów</u>	<u>13.160</u>	<u>5.400</u>	<u>18.560</u>
		W porównaniu z wydatkami	—	—	19.371
		okazuje się niedobór do pokrycia z funduszów kra- jowych w kwocie	—	—	811

Lwów dnia 3. Października 1884.

Za przewodniczącego:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Abrahamowicz.

Sprawozdanie

komisji konkurencyjnej z projektem noweli do ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866. i rezolucyi do c. k. Rządu.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 13. Września 1882. poruczył Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby na bieżącej lub najbliższej sesji przedłożył Wysokiemu Sejmowi projekt nowej ustawy konkurencyjnej.

Wywiązując się z tego polecenia Wydział krajowy przedłożył sprawozdaniem z dnia 22. Czerwca 1883. projekt ustawy przekazanej osobnej komisji uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 16. Września 1883.

Komisya opracowała na podstawie projektu Wydziału krajowego swój projekt, który zarówno z wydziałowym opiera się na tych samych zasadach głównych, co ustawa konkurencyjna dotąd obowiązująca a liczy się z konieczności z postanowieniami ustawy państwowej z dnia 7. Maja 1884.

Sprawozdaniem komisji z dnia 13. Października 1883. przedłożony projekt wszedł na Porządek dzienny posiedzenia w dniu 4. Września 1884. odbytego, a po przeprowadzonej rozprawie ogólnej Wysoki Sejm uchwalił: „Sprawozdanie o ustawie konkurencyjnej zwraca się komisji sejmowej, ażeby w obec objawionych w toku ogólnej rozprawy zdań i w obec złożonego dzisiaj ze strony c. k. Rządu oświadczenia, przedłożony projekt do ustawy ponownie wzięła pod rozwagę i Sejmowi jak najrychlej zdała sprawę“.

Ponieważ już 10. Września I. sesya bieżącego peryodu Sejmu została zamkniętą, komisya nie mogła tej uchwale uczynić zadość.

Wszelako na posiedzeniu z dnia 12. Września 1884. I. sesji swej uchwalił Wysoki Sejm na wniosek p. hr. Golejewskiego, wybrać osobną komisję celem przedłożenia Wysokiemu Sejmowi projektu do zmiany ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866. o konkurencyi kościelnej i na posiedzeniu następnem komisję tę wybrać.

Nowa komisya poczuwała się do obowiązku zastosowania się do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. Września 1884.; ztąd też wzięła pod rozwagę objawione w toku ogólnej rozprawy zdania, które się jednomyślnie sprzeciwiały obarczeniu gmin, z powodu zwolnienia właścicieli obszarów dworskich w parafii dotyczącej niezamieszkałych od datków konkurencyjnych — nowym, siły ich przechodzącym ciężarem. Natychmiast wszakże w §. 35. ustawy państwowej z 7. Maja 1874. napotkała na zaporę nie pozwalającą wstąpić na wskazaną w ogólnej rozprawie drogę. Rzecz ta wymaga dokładniejszego objaśnienia.

Ustawa państwowa z 7. Maja 1874. orzeka w §. 35.: „Ogół katolików tego samego obrządku w parafii mieszkających stanowi gminę parafialną“. Konsekwentnie też w §. 36. przepisuje, że w razie potrzeby należy na członków gminy parafialnej nałożyć podatki, t. j. datki konkurencyjne. Z tego wynika, że w gminie parafialnej niezamieszkali, chociaż w gminie parafialnej posiadający majątek nieruchomy, nie są obowiązani do opłat konkurencyjnych. Zatem poszłoby, że właściciele obszarów dworskich, które u nas połowę, nawet dwie trzecie całego obszaru parafialnego gminy zajmują, od konkurencyi zupełnie byli uwolnieni. Cały przeto ciężar konkurencyjny spadłby w licznych parafiach na gminy, któreby ponosić go nie zdołały. Przeciążenie takie wywołałoby niezawodnie kościołów upadek, z jego zgubnymi skutkami pod względem religijno-moralnym; zachwiałoby więc najpotężniejszą ładu społecznego podstawę.

Włościanie nigdy się o tem nie przekonają, aby zwolnienie od konkurencyi obszarów dworskich właścicieli, posiadających w parafii rozległe majątki nieruchome, nie było z wielką dla nich krzywdą, ztąd też przy każdej rozprawie konkurencyjnej zaostrzy się rozjątrzenie. — Jakoż postanowienie §. 39. ust. państwowej uzasadnić niepodobna ze względu, że do konkurencyi przyczyniają się wprawdzie osoby, lecz w miarę opłacanego w obrebie parafii podatku stałego. Podatek zaś ten uiszcza właściciel obszaru dworskiego od dochodu z majątku nieruchomego katastrem oznaczonego czy w parafii mieszka lub nie mieszka; dalej okoliczność, że namieniony właściciel nie mieszka w parafii, jak nie umniejsza dochodu jego, tak też nie uchyla jego obowiązków względem kościoła, który acz nie jemu samemu, toć jego ofycyalistom i licznej czeladzi we wszelkich potrzebach duchownych służy i wreszcie umoralnienie ludu za wpływem kościoła nie powinno i nie może dla właściciela obszaru dworskiego być obojętne nawet ze względu jego dla społeczeństwa obowiązki.

Nie sposób też boleśniej przemilczeć prawdy, że w naszym kraju przechodzą corocznie znaczne przestrzenie ziemskich majątków dworskich i włościańskich w ręce niechrześcian lub obcych w kraju nie mieszkających. Pierwsi na mocy ustaw międzywyznaniowych wolni są od konkurencyi na potrzeby obcego im wyznania — temu zaradzić nie podobna, jeżeli zaś w myśl §. 35. ust. państw. i drudzy t. j. właściciele obszarów ziemskich w parafii niezamieszkali od tego obowiązku będą zwolnieni — niedługo trzeba będzie na to czekać, że w mnogich parafiach utrzymanie kościołów i budynków plebańskich stanie się po prostu niemożliwym.

Jakie z tego powstaćby musiało zamieszanie, jakie poziomowi religijnemu i moralnemu obniżenie, jaka kościołów ruina, jaka dla społeczeństwa naszego szkoda, opisywać chyba zbyteczne.

Uwagi powyższe przeświecały też szanownym w rozprawie ogólnej w dniu 4. Września 1884. odbytej udział biorącym mowcom, którzy stanowczo i dobitnie wystąpili przeciw uchwaleniu ustawy, któraby uwalniała właścicieli obszarów dworskich w parafii nie zamieszkałych od konkurencyi, a w końcu oświadczone, że nie masz ani jednego członka w Sejmie, któryby w ogólności kiedykolwiek miał śmiałość i serce na pewne warstwy społeczne jakiegokolwiek ciężary publiczne przerzucać. Dla tych też powodów Wysoki Sejm przedłożony projekt zwrócił komisyi.

Nie od rzeczy będzie nadmienić, że jak powołane §§. 35. i 36. ustawy państwowej uzasadnić nie podobna, tak też §§. te sprzeciwiają się prawu kościelnemu. Albowiem S. Con-

gregatio Concilii Tridentini Interpretum na podstawie praktyki władz kościelnych orzekła, że pociąganie do pokrycia wydatków konkurencyjnych tak zwanych forenses (qui possident fundus licet alibi degant) jest najzupełniej uzasadnionem. (Richter et Schulte Trident. P. 121. N. 8 i 9) Zasada wspomniana przeszła też do wielu partykularnych ustaw niemieckich. (Das preussische Gesetz vom 14. März 1845. Staats-Ministerialbeschluss vom 13. Februar 1882 — das sächsische Gesetz für die evangelische Kirche vom 8. März 1838. i inne).

Powyższe uwagi nasunęły komisji myśl i dostatecznie uzasadniają potrzebę wniesienia do c. k. Rządu rezolucji.

Oprócz powyżej wyłuszczonej okoliczności, zaszła w nowszych czasach jeszcze inna: na podstawie §§. 35. i 36. ust. państw. z dnia 7. Maja 1874. poczyna się w najnowszej dobie wyrabiać w trybunale administracyjnym praktyka uwalniania osób prawnych, „Skarb państwa, fundusz publiczny, stowarzyszenia lub gminy mające własność nieruchomą w obrębie jakiej parafii katolickiej“ od konkurencyjnych opłat, a tem przerzucania ciężaru konkurencyjnego z czynnika zamożnego, z łatwością go ponosić mogącego na kontrybuentów najpilniej ulżenia potrzebujących.

Zauważyć wszakże należy, że takie wspomnianych §§. rozumienie na chwiejnej spoczywa podstawie, czego najwymowniejszym dowodem sam trybunał administracyjny, który w orzeczeniu z dnia 24. Stycznia 1878. l. 109. (Sammlung B. II. N. 198.) wręcz przeciwnego był zdania, a jeszcze w orzeczeniu z dnia 18. Lipca 1882. (Sammlung B. VI. Nr. 1484.) tego samego trzymał się zapatrywania.

Chociaż zdaniem komisji właśnie pierwotne zapatrywanie trybunału administracyjnego za uzasadnione uważać należy, przecież z przyczyny, że nowa praktyka poczyna się wytwarzać i przeważać, tudzież, że i c. k. komisarz rządowy wśród rozprawy ogólnej w dniu 4. Września 1884. przeprowadzonej w tymże duchu się oświadczył, komisya uznała za rzecz niezbędną celem usunięcia wszelkiej wątpliwości co do obowiązków konkurowania osób prawnych w myśl §. 10. krajowej ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866. i tę okoliczność objąć rezolucją.

Aby więc wspomniane zapory przez tylekrotnie wspomnianą ustawę państwową uchwaleniu ustawy naszym potrzebom i stosunkom odpowiedniej usunąć — komisya nie mogąc przystąpić do wypracowania projektu nowej ustawy, uchwaliła przedłożyć tylko nowelę do obecnie obowiązującej ustawy z pominięciem paragrafów, któreby sprzeczne były z ustawą państwową a przytem wnieść, jak wyżej udowodniono, niezbędną do c. k. Rządu rezolucję.

Obecnie komisya przystępuje do uzasadnienia poszczególnych paragrafów idąc ich porządkiem w noweli umieszczonych jak następuje:

§. 4. Prestacje nałożone na parocha były przedmiotem licznych zażaleń duchowieństwa, a wszystkie konsystorze również w swych do Wydziału krajowego pismach oświadczyły się za zmniejszeniem rzeczonych opłat. Komisya uwzględniła je o tyle, iż zmieniła cyfrę tego §. na rzecz parocha zwalniając od prestacyi czysty dochód 500 (zamiast 400) zł. i wymierzając 3% aż do 200 (zamiast 100) a 5% do 400 (zamiast 200) zł. nadwyżki. Komisya była też zdania, że słuszną rzeczą kres położyć opłatom parocha, jeżeli z nich urósł fundusz zabezpieczający ze zupełności utrzymanie budynków plebańskich. Umieszczono tedy w tym §. odpowiedni dodatek.

§. 9. Postanowienie tegoż paragrafu ustawy orzekające, że chociaż pewna część parafian ma osobny kościół i zabudowania dla duchownego kosztem tychże parafian utrzymywane, to przecież nie są oni przez to uwolnieni od konkurencyi na kościół i budynki parafialne. Wydział krajowy swem sprawozdaniem z dnia 23. Czerwca 1883. uznał za sprawiedliwe, jeżeli do tej filii nie ma exponowanego duchownego sprawującego wszystkie obowiązki parocha. W takim bowiem razie postawili oni te budynki dla swej wygody — aby uniknąć dalszej drogi do para-

fialnego kościoła, który sprawia im tę dogodność, że od czasu do czasu wysyła tam kapłana w celu odprawienia nabożeństwa. Z tej zatem przyczyny nie mogą rościć sobie prawa do uwolnienia od obowiązków konkurowania do głównego kościoła, którego są parafianami. Jeżeli zaś przy takiej filii jest stale exponowany duchowny i spełnia z ramienia biskupa wszystkie czynności parocha, a parafianie tej miejscowości budują i utrzymują budynki kościelne i parafialne, wtenczas faktycznie mają parafię osobną i duszpasterza, nie słusznem więc byłoby, żeby jeszcze musieli do parafii głównej konkurować. Zgadza się w tem także konsystorze i Rady powiatowe, które te kwestye badały.

Nadmienić jeszcze należy, że Wysoki Sejm odsyłając w dniu 13. Września 1882. petycję gminy Brzozy królewskiej Wydziałowi krajowemu polecił, aby w przedłożeniu zmiany niektórych paragrafów ustawy konkurencyjnej również §. 9. w tym zmienił kierunku, aby jedna gmina nie mogła być pociągana do konkurencyi dwóch kościołów lub zabudowań dla duchownych. Z tych powodów komisya zwalnia wspomnianej kategorii kościoły filialne od obowiązku konkurowania do kościoła-matki.

§. 12. Chociaż Wydział krajowy w sprawiedliwym ocenieniu tej okoliczności, że stały ryczałt roczny na pokrycie wydatków z odprawianiem liturgii połączonych w najrzadszych wypadkach zgodzi się z istotną potrzebą, owszem będzie w najliczniejszych razach albo za mały albo za wielki, zatem proponował, aby komitet parafialny, w razie niedostateczności źródeł właściwych, wyznaczał corocznie na ścisłą potrzebę ograniczoną kwotę; toć przecież komisya uważając stały ryczałt roczny jako złe konieczne, a bądź co bądź za mniejsze niż corocznie przez komitet parafialny ustanawianie kwoty, co może łatwo spowodować nader przykre zatargi między parochem a parafianami i sprawę przez się drażliwą jeszcze bardziej zaostrzyć, tudzież z uwagi, że rozdział majątku ściśle kościelnego od beneficyalnego, ani administracyą majątku kościelnego dotąd nie są przeprowadzone, nie zmieniła dotychczasowego postanowienia a jedynie uchyliła istniejącą dotąd pod tym względem różnicę między obrządkiem łacińskim a grecko-katolickim.

§. 14. określa zgodnie z postanowieniami noweli komitetu parafialnego czynności.

Pod l. 3. upoważnia komitet parafialny — ze względu, że mniejsze naprawy lub budowy bez zwłoki dokonane zapobiegają większym wydatkom — do uchwalania i przeprowadzenia we własnym zakresie budowy i naprawy, jeżeli koszta rocznie 100 zł. nie przekraczają.

Ze zakresu działalności komitetu parafialnego, którą ograniczyliśmy ściśle do spraw konkurencyjnych, wykluczaliśmy zawiadowanie majątkiem kościelnym, gdyż administracya majątku kościelnego — jak wyżej wspomniano — lubo poręczona organom miejscowym (przełożonemu kościoła i reprezentacyi parafian) nie może być usunięta z pod wpływu władz kościelnych, a mianowicie z pod naczelnego nadzoru i kontroli biskupa.

Zasada ta wypowiedziana w art. 30. konkordatu, mimo zmienionego dziś stosunku państwa do kościoła, pozostała nietknięta, boć wypływa z przyznanej kościołowi ustawą zasadniczą autonomii (art. 15. ust. zasad. o ogólnych prawach obywateli z 21. grudnia 1867) i jest wyraźnie stwierdzona w ustawie z 7. maja 1874 (§. 43.).

Ztąd też faktyczne unormowanie administracyi majątku kościelnego nie da się przeprowadzić, póki nie przyjdzie do skutku zupełny rozdział majątku kościelnego od beneficyalnego. Sprawa ta już od r. 1838 jest u nas w toku i nie pozwoliła dotąd urządzić stosunków majątkowych kościelnych, jak to już się stało w innych prowincjach austriackich.

W tym stanie rzeczy możemy jedynie przemawiać za rozolucyą — którą też przedkładamy — wzywającą c. k. Rząd do ostatecznego uregulowania tej sprawy.

§. 16. Uwzględniając wniosek p. hr. Golejewskiego na posiedzeniu z dnia 1. lipca 1880. do Wydziału krajowego, jako komisji specjalnej odesłanego, komisya nasza w III. al. projektuje: „Do powzięcia uchwały potrzebną jest obecność większej połowy uprawnionych do głosowania absolutna większość obecnych. W braku kompletu należy na koszt winnych rozprawę odroczyć i na tym drugim terminie, bez względu na liczbę obecnych przeprowadzić.“

§. 19. Jest on dosłownym w brzmieniu w tymże paragrafie ustawy powtórzony — wszelako z opuszczeniem ostatniego jego ustępu, którego osnowa znachodzi się we właściwym miejscu §. 14.

§. 20. określa dokładnie obowiązki komitetu parafialnego ze względu na przeprowadzoną budowę lub reperacye.

§§. 21. i 22. omawiają atrybucye politycznej władzy powiatowej w sprawach konkurencyjnych — a łącznie z §. 14. przynaglają — co jest potrzebą powszechnie uznaną — komitet parafialny do spełnienia swych obowiązków.

Co do ustawy o ubezpieczeniu budynków kościelnych i plebańskich od pożaru.

Konsystorze i wielka rad powiatowych liczba domagają się przymusowej asekuracji budynków kościelnych i plebańskich — rzec nawet można, że jest życzeniem przeważnej części kraju.

Z tego powodu, niemniej z uwagi, że zniszczenie przez ogień budynków wszystkich, a choćby niektórych, do zbyt ciężkich a niespodziewanych konkurencyę zniewala ofiar, od jakich ubezpieczenie budynków ją ochrania, komisya zgodnie z projektem Wydziału krajowego proponuje odpowiednią asekuracyę ustawy. — Obowiązek zabezpieczenia budynków kościelnych i plebańskich od pożaru — zdaniem komisji może być na konkurencyę nałożony, gdyż poniekąd właścicielem tych budynków jest parafia, która je stawia i utrzymuje kosztem konkurencyi, zaszczepiając ich od nieprzewidzianych wielkich nakładów, a w niejednym wypadku z uszczerbkiem ich religijno-moralnych potrzeb.

W trzech paragrafach rzeczonyj ustawy proponuje komisya ubezpieczenie budynków kościelnych i plebańskich od ognia i urzęda sposób pokrycia wydatków na toż ubezpieczenie.

Komisya spodziewa się, że projekt nie spotka się z żadnym zarzutem.

Co do parafialnego funduszu zapasowego.

Idąc za życzeniem dobitnie objawionem we wszystkich sprawozdaniach Ordynaryatów i Rad powiatowych, mając na oku niezaprzeczone korzyści, jakie nadarza parafialny fundusz zapasowy, zgodziła się jednomyślnie komisya na utworzenie tegoż funduszu, lubo doświadczenie w tym względzie zdawało się przeciwko temu przemawiać.

Wiadomo, że ustawa z 2. Lutego 1867 przepisała utworzenie funduszu zapasowego w każdej parafii, wiadomo również, że już w następnym roku Wysoki Sejm uchwalił zniesienie tej ustawy (ust. z 12. Grudnia 1868), ponieważ powszechną u ludu wzbudziła niechęć. Świadczą wszakże rozprawy sejmowe nad obu ustawami, że przyczyną tego nie była bynajmniej sama rzecz, lecz raczej jej przeprowadzenie. Ustawa z r. 1867 nałożyła bowiem datki konkurencyjne w formie pogłównego, które opłacać mieli, z wyjątkiem ubogich, wszyscy parafianie od 16. do 50. roku życia w rocznej ilości 10 ct. Rozkład ten niestósowniejszy, że zresztą datki konkurencyjne opłacają się w miarę podatków. Jeżeli jednak rozłożymy opłaty na fundusz zapasowy według tej samej miary, co inne prestacye konkurencyjne, to znika owa niesprawiedliwość — a pozostaje tu wielce praktyczna dogodność, że ciężar konkurencyjny rozkłada się na dłuższe lata a tem samem staje się mniej dotkliwym, że nadto mając do rozporządzenia jakikolwiek fundusz można rychlej wziąć się do reperacyi i zapobiedz w ten sposób znaczniejszym wydatkom.

Ponieważ przepisów o utworzeniu funduszu zapasowego nie podobna było w noweli umieścić, komisya osobną o rzeczonym funduszu przedkłada ustawę, analogicznie opracowaną — ze zmianą zasady o rozkładzie opłat — z ustawą z dnia 2. Lutego 1867.

W myśl całego wywodu powyższego komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy:

- ^{1/}. I. uchwalić: a) załączoną ^{1/}. nowelę.
^{2/}.   "   b)   "   ^{2/}. ustawę ad A).
^{3/}.   "   c)   "   ustawę ^{3/}. ad B).

II. uchwalić rezolucye:

Wzywa się c. k. Rząd aby

1. wyjednał w drodze ustawodawczej zmianę ustawy państwowej z dnia 7. Maja 1874 (Dz. ust. państ. Nr. 50) w tym kierunku, iżby

- a) mocą ustawy krajowej mogli być pociągani do konkurencyi kościelnej także katolicy odnośnego obrządku nie mieszkający w parafii, jeżeli w jej obrębie posiadają majątki nieruchomości;
 b) aby obowiązek konkurencyi kościelnej osób prawnych w myśl §. 10, krajowej ustawy z 15. Sierpnia 1866 żadnej nie ulegał wątpliwości;

2. w myśl istniejących przepisów przeprowadził jak najrychleż rozdział majątku ściśle kościelnego od majątku beneficyalnego;

3. postarał się we właściwej drodze o uregulowanie administracyi majątku ściśle kościelnego.

Lwów dnia 5. Października 1884.

Przewodniczący:
Ks. Biskup *Solecki*.

Sprawozdawca:
Ks. *Buchwald*.

Ustawa

z dnia . . . . . mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866 (Dz. ust. kraj. XIV. z dnia 30. Grudnia 1866) o pokryciu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież sprawiania przyrządów i sprzętów kościelnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

§§. 4., 9., 12., 14., 16., 19., 20., 21., 22. ustawy z 15. Sierpnia 1866 o konkurencyi kościelnej przestają obowiązywać, a mają odtąd brzmieć:

§. 4. Do innych wydatków budowniczych przy zabudowaniach plebańskich i gospodarskich przyczyniać się powinien paroch wtedy, jeżeli czysty dochód z parochii nie jest mniejszy jak 500 zł. i nie mniejszy jak kongrua jemu się należąca.

Od nadwyżki, przenoszącej ten dochód, opłacać winien paroch w roku do funduszu konkurencyjnego, a mianowicie: od nadwyżki nie przekraczającej 200 zł. 3%, od nadwyżki nie przekraczającej 400 zł. 5%, od nadwyżki zaś większej 8%.

Gdyby z tych opłat rocznych urósł kapitał, który z innemi na ten sam cel przeznaczonemi funduszami (§. 1. ust.) zabezpiecza w trwały sposób koszt utrzymania plebańskich budynków mieszkalnych i gospodarskich, zwolni polityczna władza krajowa w porozumieniu z właściwym ordynaryatem parocha od dalszych opłat. Zwolnienie to ustaje, skoro rzeczzone fundusze okażą się niedostatecznemi.

§. 9. Kościoły filialne i zabudowania mieszkalne i gospodarskie dla duchownych, którzy przy nich są eksponowani, mają przy pomocy rozporządzalnego majątku tych kościołów stawiać i utrzymywać ci, w których interesie te kościoły i zabudowania istnieją, jeżeli inne prawne zobowiązania w tej mierze nie zachodzą. Okoliczność ta nie uwalnia ich wszakże od obowiązku konkurowania do wydatków na kościół i budynki parafialne, wyjąwszy, jeżeli osobna istnieje umowa, albo jeżeli ekspozyt aplikowany jest przez biskupa do samoistnego spełniania wszelkich funkcij parafialnych.

§. 12. Wydatki na pokrycie potrzeb kościelnych z odprawianiem liturgii połączonych, jak też koszt utrzymania organisty lub diaka

i innych służ kościelnych pokrywane będą ze źródeł w §§. 1. i 2. wyrażonych. W razie niedostateczności tych źródeł, otrzyma paroch na pokrycie tych wydatków od parafian kwotę ryczałtową, która łącznie z pokryciem w §§. 1. i 2. wskazanem, nie może rocznie przenosić kwoty 100 zł.

Rozłożenie na parafian dzieje się w miarę podatków stałych przez nich parafii opłacanych.

§. 14. Komitet parafialny sprawuje następujące czynności :

1. Ma sobie poruczony nadzór nad budynkami kościelnymi i plebańskimi, czuwa nad ich utrzymaniem w dobrym stanie, przeprowadza budowy i restauracje budynków ;

2. wymierza corocznie opłaty przypadające w myśl §§. 4. i 12., ściąga takowe w razie potrzeby za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej i zawiaduje temi funduszami ;

3. uchwała i przeprowadza we własnym zakresie budowlę i naprawy, jeżeli koszta 100 zł. rocznie nie przekraczają ;

4. najdalej do końca Września każdego roku sporządza preliminarz dochodu i rozchodu następnego roku ;

5. najdalej do końca Lutego każdego roku sporządza zamknięcie rachunków za rok ubiegły i ogłasza, że wszystkim stronom interesowanym wolno je przeglądać w kancelaryi parafialnej przez dni 30 od dnia ogłoszenia, — stronom interesowanym wolno jeszcze w ciągu dni 14 po upływie tego terminu wnieść zarzuty do politycznej władzy powiatowej.

Organem wykonawczym komitetu parafialnego jest jego przewodniczący.

§. 16. Polityczna władza powiatowa rozpisze rozprawę konkurencyjną i zawiaduje do niej odnośny ordynaryat i wszystkie do konkurencyi obowiązane strony. Dowody doręczenia należy złożyć przy rozpoczęciu rozprawy.

Patron i właściciel obszaru dworskiego mogą się zastąpić przez pełnomocnika, paroch zaś przez swego zastępcę w funkcjach kościelnych. Każda gmina wybiera bezwzględną większością głosów parafian tego samego obrządku prawo wyboru w gminie mających swego pełnomocnika. Każdej z tych stron należy się głos bez względu na to, czy w danym razie przyczynia się lub nie przyczynia do pokrycia kosztów.

Do powzięcia uchwały potrzebna jest obecność większej połowy uprawnionych do głosowania i absolutna większość obecnych. W braku kompletu należy na koszt winnych rozprawę odroczyć i na tym drugim terminie bez względu na liczbę obecnych przeprowadzić.

§. 19. Akta ostatecznie załatwionej rozprawy konkurencyjnej polityczna władza powiatowa odstępuje komitetowi, który w przekazanym sobie zakresie, jako organ uchwalający i nadzorujący w sprawach konkurencyi kościelnej, obejmuje zarazem kierownictwo i przeprowadzenie budowy, tudzież utrzymanie dotyczących rachunków.

Cc do sposobu przeprowadzenia budowy, kosztów i żądania datków w pieniądzu, materiałach lub prestacyi w naturze i t. p. komitet

ściśle do prawomocności powziętych przy rozprawie konkurencyjnej postanowień stosować się powinien.

§. 20. Najpóźniej we dwa miesiące po ukończonej budowie lub restauracyi obowiązany komitet parafialny złożyć rachunki i ogłosić za pośrednictwem zwierzchności gminnych i obszarów dworskich w całej parafii z oznajmieniem, że rachunki przejrzane być mogą w kancelaryi parafialnej przez dni 30 od dnia ogłoszenia i że w przeciągu 14 dni po tym terminie wolno stronom interesowanym wnieść zarzuty do politycznej władzy powiatowej.

§. 21. Polityczna władza powiatowa dierży kontrolę nad czynnościami komitetu parafialnego i zarządza w razie zaniedbania przez komitet obowiązków, stosowne środki zaradcze.

§. 22. Polityczna władza powiatowa rozstrzyga w zwykłym toku instancyi zażalenia przeciw uchwałom i zarządzeniom komitetu parafialnego wniesione w terminie 14 dni.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

A.

Ustawa

z dnia . . . . . o ubezpieczeniu budynków kościelnych i plebańskich od ognia.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje :

Art. I.

§. 1. Komitet parafialny utworzony w myśl §. 13. ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866 (Dz. ust. kr. XIV. z 30. Grudnia 1866) powinien budynki kościelne i plebańskie w zakładzie asekuracyjnym bez przerwy ubezpieczać od ognia.

§. 2. Wydatki na rzeczzone ubezpieczenie mają być w ten sam sposób pokryte, jak koszta stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich.

§. 3. Wynagrodzenie uzyskane za szkodę pożarem wyrządzoną wpływa do funduszu konkurencyjnego i jedynie użyte być może na odbudowanie lub naprawę budynku przez ogień zniszczonego lub uszkodzonego.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

B.**Ustawa**

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

W każdej parafii wyznania katolickiego ma istnieć fundusz parafialny zapasowy na pokrycie kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich, jeżeli koszta te nie znajdują zupełnego pokrycia w istniejących i niewątpliwych funduszach lub zobowiązaniach specjalnych.

§. 2.

Do funduszu tego wpływają oprócz dobrowolnych datków, roczne opłaty stron konkurencyjnych wynoszące 1% podatków bezpośrednich w obrębie parafii opłacanych.

Polityczna Władza krajowa zwolni od opłaty do funduszu zapasowego, jeżeli ten fundusz łącznie ze środkami w §§. 1—7 w ustawie o konkurencyi kościelnej z 15. Sierpnia 1866 (Dziennik ustaw krajowych XIV. z 30. Grudnia 1866) wskazanemi, ubezpiecza przynajmniej w połowie koszta na utrzymanie budynków kościelnych i plebańskich w należytych stanie. Zwolnienie ustaje, skoro fundusz zapasowy wyczerpie się lub zmniejszy.

§. 3.

Fundusz zapasowy o tyle użyty być może do pokrycia kosztów stawiania i reparacyi budynków kościelnych i plebańskich właściwej parafii, o ile nie wystarczają środki wykazane w §§. 1—7 ustawy o konkurencyi kościelnej (§. 2.).

§. 4.

Komitet parafialny utworzony w myśl §. 13. ustawy o konkurencyi kościelnej, ściągą, w razie potrzeby za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej, opłaty do funduszu zapasowego i zawiaduje nim stosownie do powyższych postanowień.

§. 5.

Zażalenia lub odwołania się od uchwał Komitetu parafialnego w sprawach funduszu zapasowego, rozstrzyga polityczna władza powiatowa.

§. 6.

Mojemu Ministrowi Wyznań i Oświaty polecam wykonanie tej ustawy.

W n i o s e k

mniejszości Komisji konkurencyjnej do §. 9. ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Lipca 1866.

§. 9. Kościoły filialne i zabudowania mieszkalne i gospodarskie dla duchownych, którzy przy nich są eksponowani, mają przy pomocy rozporządzalnego majątku tych kościołów stawiać i utrzymywać ci, w których interesie te kościoły i zabudowania istnieją, jeżeli inne prawne zobowiązania w tej mierze nie zachodzą. Parafianie jednak tych miejscowości, w których się znajduje odpowiedni kościół publiczny ich staraniem utrzymany, wolni są od konkurencyi do wydatków na budynek kościoła parafialnego. Od obowiązku konkurencyi do wydatków na budynki parafialne, uwalnia tylko osobna w tym względzie istniejąca umowa, albo okoliczność, że ekspozyt przy takim kościele aplikowany jest przez biskupa do samoistnego spełniania wszelkich funkcji parafialnych.

Przewodniczący:

Ks. biskup Solecki.

Sprawozdawca mniejszości:

Dzieduszycki Tadeusz.

Aleg. 70.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków funduszków samoistnych (niedotowanych) budżetem nieobjętych za rok 1882.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z d. 12. września br. przekazał Wys. Sejm Komisji budżetowej wraz z zamknięciem rachunków funduszu krajowego i funduszków samoistnych, dotowanych ze skarbu krajowego i budżetem objętych także i zamknięcia rachunków funduszków samoistnych, niedotowanych, — dla których Wys. Sejm budżetu nie uchwała, a które zostają pod zarządem lub tylko nadzorem Wydziału krajowego.

W r. 1881 było tych funduszków — jeżeli fundacye stypendyjne, przez Wydział krajowy jednym rachunkiem objęte, za jeden policzymy — razem 30, w r. 1882 zaś 34, przybyły bowiem cztery nowe fundacye, mianowicie: Edwarda Lewińskiego dla podupadłych włościan, Anny Helclowej na dom ubogich w Krakowie, Macierzy Polskiej, i fundacya F. M. Czarkowskiej dla rzemieślników. Że zaś fundacye stypendyjne, których w r. 1881 było 112, wzrosły w r. 1882 do 116 — przeto ogół funduszków, niniejszym sprawozdaniem objętych, wynosi razem 149 o 8 więcej niż w r. 1881. Ogólne wyniki zamknięcia rachunków, sprawdzone i z księgami porównane, są następujące:

I. Fundusz pomnika Kościuszki.

Zapas początkowy majątku zarodowego tego funduszu wynosił 14.605 złr. 43¹/₂ ct. — złożony w obligacjach indemnizacyjnych, listach zastawnych gal. Towarz. kredytowego ziemskiego i w książeczkach gal. kasy oszczędności. Stan majątku zarodowego pozostał niezmięiony. Do majątku obrotowego, który nie miał żadnego początkowego zapasu, wpłynęło w ciągu roku 1882 z odsetek od kapitału zarodowego 640 złr. 33 ct. — która ta kwota w myśl fundacyi została całkowicie oddana komitetowi, opiekującemu się mogiła Kościuszki, i według przedłożonego Wydziałowi krajowemu sprawozdania Komitetu tego, na utrzymanie mogiły użyta została.

Oprócz powyżej wymienionego, a w zarządzie Wydziału krajowego będącego majątku zarodowego jest pod bezpośrednim zarządem komitetu kapitał 1.250 złr. w obligacjach indemnizacyjnych złożony.

II. Fundacye stypendyjne.

Do istniejących w r. 1881 fundacyj stypendyjnych, przybyły cztery nowe, które w r. 1882 weszły w życie, a mianowicie: Józefa Czerkawskiego, Pawła Kretowicza, Maksymiliana Müllera i Karola Slapy.

Majątek z ardo wy fundacyj stypendyjnych wynosił z końcem			
r. 1881 ogółem	2,392.376	zł. 41	ct.
do tego przybyło w ciągu roku	78.000	" 83 ¹ / ₂	"
stan z końcem roku	<u>2,470.377</u>	zł. 24 ¹ / ₂	ct.

a mianowicie:

a) w gotówce i efektach — stan początkowy	1,914.573	zł. 24	ct.
na rzecz nowych fundacji wpłynęło	12.251	" 82	"
na rzecz już istniejących wpłynęło	4.176	" 67	"
ze sprzedaży realności	3.796	" 84	"
gotówka pobrana ze zwyżek majątku obrotowego	18.032	" 08	"
efekta zakupione	176.420	" 43	"
gotówką za sprzedane efekta	154.426	" 10	"
razem	<u>2,283.677</u>	zł. 18	ct.

Wydano: w efektach wylosowanych i spieniężonych 131.861 zł. 19 ct.

w gotówce na zakupno efektów . . . . . 178.232 " 07¹/₂ "

razem wydano . . . . . 310.093 zł. 26¹/₂ ct.

zostało z końcem roku w gotówce i efektach . . . . . 1,973.583 zł. 91¹/₂ ct.

b) w dobrach i realnościach zaszła ta zmiana, iż realność we Lwowie ad St. Nicolaum sprzedaną została rządowi w myśl uchwały Wys. Sejmu, skutkiem czego wartość dóbr i realności, która z początkiem roku wynosiła . . . . . 346.734 zł. 18 ct.

zmniejszyła się o cenę szacunkową tej realności

w kwocie . . . . . 197.213 " — "

i wynosi z końcem roku 1882 . . . . . 149.521 " 18 "

c) należitości czynne wynosiły z początkiem roku . 131.068 zł. 99 ct.

do tego przybyło z ceny kupna gmachu św. Miko-

łaja, która wynosi 220.000 zł. a po spłaceniu w r. 1882 kwoty 100 zł. . . . . 219.900 zł. — ct.

razem . . . . . 350.968 zł. 99 ct.

ubyła zaś całkowicie spłacona reszta należitości

za realności w Winnikach . . . . . 3.696 zł. 84 ct.

pozostaje zatem . . . . . 347.272 zł. 15 ct.

Ogólny stan majątku zarodowego jak wyżej . . . . . 2,470.377 zł. 24¹/₂ ct.

W majątku obrotowym wynosił zapas początkowy r. 1882. 20.636 zł. 23 ct.

do tego wpłynęło:

w odsetkach . . . . . 120.804 " 71 "

w dochodach z dóbr i realności . . . . . 11.743 " 78 "

w dodatku od funduszów konwiktowych do funduszu Głowińskiego 6 " 26 "

w dochodach rozmaitych . . . . . 6.367 " 15 "

razem . . . . . 159.558 " 13 "

Wydatki wynosiły :

na stypendya	94.105	zł.	75	ct.
na cele naukowe i dobroczynne	4.237	"	62	"
na wsparcia jednorazowe	400	"	—	"
na wydatki administracyjne	7.433	"	55 ¹ / ₂	"
na podatki i należności rządowe	8.900	"	52 ¹ / ₂	"
gotówka przeniesiona do majątku zarodowego jak wyżej	18.032	"	08	"
na rozmaite inne	2.703	"	84	"
ogół wydatków				
				135.813 zł. 37 ct.
zostaje przeto zapas w gotówce				23.744 " 76 "

Należności czynne majątku obrotowego wynoszą 14.969 zł. 41 ¹ / ₂ ct. w czem jest kwota 9.458 zł. 2 ¹ / ₂ ct. w zastępstwie rządu wydana w r. 1882 na sprzedany gmach św. Mikołaja. Powyższa należność czynna	14.969	zł.	41 ¹ / ₂	ct.
wraz z wykazanym powyżej zapasem końcowym w gotówce	23.744	"	76	"
daje stan czynny majątku obrotowego w kwocie	38.714	"	17 ¹ / ₂	"
od czego potrąciwszy należności bierne	16.809	"	42 ¹ / ₂	"
zostaje czysty stan czynny	21.904	zł.	75	ct.

Zapas końcowy został jak się z ksiąg przekonano, zaraz z początkiem roku 1883 sfruktyfikowany na rzecz majątku zarodowego przez zakupno papierów publicznych i złożenie resztek w gal. Kasie oszczędności.

III. Administracja dóbr Winniki.

Dochód fundacji Głowińskiego z dóbr Winniki, był w r. 1882 znacznie wyższy niż w roku poprzednim; — gdy bowiem w roku 1881 przeniesiono do funduszu Głowińskiego z dochodu Winniki tylko 2801 zł. 98¹/₂ ct. to w r. 1882 zwyżka ta wynosiła już 6775 zł. 2¹/₂ ct. o 3973 zł. 4 ct. więcej.

Dochody wynosiły:

z czynszów dzierżawnych	391	zł.	40	ct.
z propinacyi	8.610	"	—	"
z gospodarstwa lasowego	8.831	"	11 ¹ / ₂	"
innych dochodów	113	"	87	"
razem	17.946	zł.	38 ¹ / ₂	ct.

t. j. o 1990 zł. 10 ct. więcej niż w r. 1881.

Wydatki wynosiły:

na restaurację budynków gospodarskich	969	zł.	64	ct.
na asekurację tychże	30	"	64	"
na restaurację, utrzymanie i asekurację budynków leśnych	459	"	02	"
na koszta wyrębu drzewa	1.123	"	15	"
inne wydatki gospodarstwa lasowego	498	"	27	"
koszta zarządu	2.418	"	54 ¹ / ₂	"
podatki	4.418	"	54 ¹ / ₂	"
wydatki z prawa patronatu	1.253	"	55	"
razem	11.171	zł.	36	"

t. j. o 1982 zł. 94 ct. mniej, niż w r. 1881. Ta różnica w wydatkach pochodzi głównie ztąd iż w r. 1881 przedsięwzięto znaczne, bo do 4.000 zł. wynoszące restauracje budynków gospodarskich.

Z porównania dochodów	17.946 zł. 38 $\frac{1}{2}$ ct.
z wydatkami	11.171 „ 36 „
okazuje się zwyżka dochodów jak wyżej	6.775 „ 02 „

w całości przeniesiona do majątku obrotowego fundacyi Głowińskiego.

Słabą stroną administracyi dóbr Winniki był dawniejszymi laty stosunek z propinacorem Salomonem Tandem, po którym tak z tytułu sprzedanych mu realności jak i z dzierżawy propinacyi pozostały znaczne zaległości, na co komisya budżetowa już w poprzednich swych sprawozdaniach zwracała uwagę. Zaległości pierwsze, ze sprzedanych realności, zostały już całkowicie wyegzekwowane.

Drugie należności, z dzierżawy propinacyi pochodzące, wynoszą w kapitale 11.361 zł. 63 ct. — procenta zwłoki po koniec r. 1882 wynosiły 3.635 zł. 47 ct. — razem przeto 14.997 zł. 10 ct. — nie licząc znacznych kosztów sądowych. Należność ta jest zabezpieczona w następujący sposób: a) na kaucyi, przez dłużnika w kasie krajowej złożonej w której obecnie pozostało 390 zł. 27 ct. — b) na $\frac{2}{3}$ częściach prawa propinacyi dóbr Wierzchnia, które to prawo tworzy osobne korpusy tabularne, i jest pod sekwestrem dra Pawła Skwarczyńskiego — że zaś uchwałą sądową z 4 stycznia br. uzyskano ekstensyę tego sekwestru na rzecz pretensyi fundacyi Głowińskiego a pretensya dra Skwarczyńskiego już całkowicie jest pokryta, przeto dalsze dochody propinacyjne wpływać już będą na rzecz pretensyi fundacyi; — c) na dochodach $\frac{3}{4}$ części dóbr Wierzchnię, z których uzyskano na rzecz fundacyi przyznanie czynszu, przez dzierżawcę płaconego, tak że czynsz d. 24 maja br. w kwocie 2550 zł. zapadły, został do depozytu sądowego złożony — a prócz tego uzyskano rozszerzenie sekwestracji dochodów na rzecz Isaaka Frenkla dozwolonej, i zanotowanie tej ekstensyi w tabuli; — d) pretensya fundacyi jest nadto zainstabulowana w stanie biernym $\frac{3}{4}$ dóbr Wierzchni, oszacowanych na 35.000 zł. — i jest poprzedzona innemi pretensyami do wysokości 22.000 zł. — że jednak do kupna $\frac{3}{4}$ części nikt nie stanął, obecnie zaś Bank hipoteczny uzyskał licytację całych dóbr Wierzchnia, przeto syndyk Wydziału krajowego uzyskał ekstensyę tej licytacji i na pretensyę fundacyi — e) następnie jest zainstabulowana pretensya fundacyi na $\frac{3}{4}$ częściach realności pod L. 426 $\frac{1}{4}$ we Lwowie, która przez innego wierzyciela na pretensyę 3000 zł. na licytację jest wystawioną, co uchwałą sądu krajowego we Lwowie z 8 marca br. L. 9992 na rzecz pretensyi fundacyi rozciągnięciem a rozciągnięcie to na rekurs dłużnika, uchwałą wyższego sądu krajowego z 24 maja br. L. 22.656 zostało zatwierdzonem; — f) nakoniec uchwałą sądu z d. 24 maja br. l. 22.383 — uzyskano dla pretensyi fundacyi Głowińskiego egzekucyjne zajęcie, ocenienie i przeniesienie ruchomości dłużnika — oszacowanych na 1060 zł. 50 ct. na które, jako już zajęte, uzyskano prawo nadzastawu. Gdy jednak pretensya wierzyciela, który pierwsze prawo zastawu uzyskał, jest już zapłacona, przeto pretensya fundacyi Głowińskiego jest teraz na pierwszym miejscu. Nadto zajęto 52 sęgi drzewa opałowego w lesie — a dnia 27 września br. wniesiono podanie o licytację tych ruchomości i sągów. Syndyk Wydziału krajowego, dr. Stanisław Bieliński w relacyach swych wyraża nadzieję, iż pomimo zręcznych a niezmordowanych starań dłużnika który systematycznie przeciw każdej uchwale znosi rekurs, za co już nawet przez sąd znacznemi grzywnami jest obłożony — pretensya w całości wraz z procentami i kosztami sądowemi odzyskaną będzie. Nadzieja ta jest tembardziej uzasadnioną, że jak z powyższego przedstawienia stanu sprawy widać, dr. Bieliński z uznania godną energią sprawę prowadzi, a w wyliczonych powyżej zajęciach całkowite pokrycie jest bardzo prawdopodobne. Gdy jednak chodzi tu o poważną pretensyę fundacyi tak dobroczynnej jaką fundacya Głowińskiego — gdy skutkiem tego sprawę tą szerokie koła są zainteresowane — gdyż wreszcie Wys. Sejm powinien być powiadomiony o stanie każdej tego rodzaju sprawy, w której zagrożony jest fundusz publiczny — przeto komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w następujących sprawozdaniach ze swych czynności zamieszczał szczegółową relację o stanie sprawy fundacji Głowińskiego, z Salomonem Tandem.

IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

Stan majątku zarodowego tego funduszu był z początkiem r. 1882.	35.004 zł.	97 ct.
do tego wpłynęło: z majątku obrotowego w gotówce	57 "	74 "
w zakupionych efektach	200 "	— "
razem	35.262 "	71 "
wydano na zakupno efektów	205 "	78 "
zostaje stan majątku zarodowego z końcem r. 1882	35.056 "	93 "
i wzrósł ten majątek o kwotę	51 "	96 "
W majątku obrotowym wynosił zapas początkowy w gotówce	35 zł.	99 ¹ / ₂ ct.
do tego wpłynęło w odsetkach od efektów	1.446 "	75 "
razem	1.482 "	74 ¹ / ₂ "
Wydano na dożywocie dla 57 inwalidów	1.335 zł.	
Przeniesiono do majątku zarodowego jak		
wyżej	57 "	74 ct.
razem	1392 "	74 "
pozostaje zapas końcowy	90 "	00 ¹ / ₂ "
ze zaś należność bierna, t. j. niepobrane przez jednego inwalidę dożywocie		
wynosi	75 "	— "
pozostaje czysty stan czynny funduszu obrotowego	15 zł.	— ¹ / ₂ ct.

V. Fundusz niżankowski inwalidów wojskowych.

Fundusz ten posiadał w majątku zarodowym z początkiem r. 1882.	2376 zł.	93 ct.
do tego wpłynęło:		
z majątku obrotowego w gotówce	40 "	54 "
w zakupionym efekcie	100 "	— "
razem	2.517 "	47 "
wydano zaś na zakupno efektu	101 "	51 "
stan majątku z końcem roku	2415 "	96 "
W funduszu obrotowym zapas początkowy wynosił	36 "	57 "
z odsetek od efektów wpłynęło	115 "	00 ¹ / ₂ "
razem	151 "	57 ¹ / ₂ "

Wydano zaś:

na dożywocie dla 2 inwalidów	72 zł.	
do majątku zarodowego jak wyżej	40 "	54 ct.
na takse winkulacyjną	10 "	
razem	112 "	64 "
zostaje zapas z końcem roku	38 "	93 ¹ / ₂ "

VI. Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnickich.

W majątku zarodowym funduszu tego było z początkiem roku 1.282 zł. 67 ct.
do tego wpłynęło:

w gotówce, pobranej z majątku obrotowego	32	„	33	„
w efektach zakupionych	300	„	—	„
w gotówce za spieniężone efekta	270	„	56	„
razem	1.885	„	56	„

Z tego wydano:

w efektach wylosowanych i spieniężonych	270	zł.	56	ct.
w gotówce na zakupno efektów	299	„	97	„
razem	570	„	53	„

zostaje stan majątku z końcem roku 1.315 „ 03 „

W majątku obrotowym było z początkiem roku 1882 w gotówce	22	zł.	—	„
wpłynęło z odsetek	93	„	33	„
razem	115	„	33	„

z tego wydano:

na uposażenie jednej dziewczyny w Magierowie	50	zł.		
do majątku zarodowego jak wyżej	32	zł.	33	ct.
na drobne wydatki	2	„	15	„
razem	84	zł.	48	„
pozostaje zapas z końcem roku	30	„	85	„

VII. Zakład narodowy imienia Ossolińskich.

Według statutów Zakładu — kasą główną jego jest kasa krajowa, która pobiera i przechowuje dochody jego i czyni wypłaty według asygnat Kuratora. Po zatem jest zarząd Zakładu zupełnie samoistny — Wydział krajowy żadnego nań nie wywiera wpływu i tylko roczne rachunki cyfrowo sprawdza.

Zapas funduszu Zakładu, w kasie krajowej złożony wynosił z początkiem r. 1882.

	w gotówce	1.252 zł. 51 ¹ / ₂ ct.	w efektach	167.828 zł. 52 ct.
dochód	„	9.536 „ 53 „	„	16.648 „ 16 „
razem	„	40.789 „ 04 ¹ / ₂ „	„	184.476 „ 58 „
wydano	„	39 379 „ 43 „	„	14.200 „ — „
został zapas	„	1.409 „ 61 ¹ / ₂ „	„	170.276 „ 58 „

Zapas gotówki zwiększa się o kwotę 2.556 zł. 72 ct. ulokowaną w Banku hipotecznym, do powyższej sumy wydatków zaliczoną. Pomiędzy efektami znajduje się 2400 zł. kaucyj dzierżawców, które tworzą należność bierną funduszu.

VIII. Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego.

Zapas kasowy tego funduszu, który jest przeznaczony na zapomogi dla włościan byłego obwodu tarnowskiego wynosił z początkiem r. 1882 . . . . . 1.818 zł. 94 ct.

do tego wpłynęło:

w zwrotach kapitału od zapomożonych	971	„	56 ¹ / ₂	„
w odsetkach	76	„	17 ¹ / ₂	„
w zakupionych efektach	580	„	44	„

razem 3.447 „ 12 „

Wydano na zakupno efektów . . . . . 580 „ 44 „

zostaje zapas 2.866 „ 68 „

z czego 482 zł. 52 ct. w gotówce, a 2384 zł. 16 ct. w książeczce kasy oszczędności. Prócz tego posiada fundusz ten 1350 zł. 31 ct., w należyciach u zapomożonych, tak że cały stan funduszu z końcem r. 1882 wynosił 4216 zł. 99 ct. W r. 1882 nie rozdano żadnych zapomóg — a powyżej wykazany zapas gotówki został użyty na rozdawnictwo nowych pożyczek w r. 1883.

IX. Fundusz zapomogi z r. 1868.

Fundusz ten jest biernym — dług jego do funduszu krajowego przewyższa należycie które ma u zapomożonych. Należycie te wynosiły z początkiem roku . . . 2.280 zł. 31 ct.
wpłynęło w r. 1882 jako zwroty od stron zapomożonych . . . 751 „ 65 „
pozostała należycie . . . . . 1.528 „ 66 „

Kwota 751 zł. 65 ct., która na poczet należycie wpłynęła, została w całości oddana funduszowi krajowemu i w zamknięciu rachunków funduszu krajowego jest wciągnięta w rubrykę V. dochodów „zwroty zaliczek z lat ubiegłych“ — lit. e „od rozmaitych stron z rozmaitych powodów“. Skutkiem tego, należycie bierna tego funduszu, która z początkiem roku wynosiła 7.595 zł. 70 $\frac{1}{2}$ ct. spadła z końcem roku do kwoty 6.844 zł. 5 $\frac{1}{2}$ ct. — co po odtrąceniu wykazanej wyżej należycie czynnej 1.528 zł. 66 ct. — daje czysty stan bierny w kwocie 5.315 zł 39 ct.

X. Pozostały fundusz zapomogi z r. 1866.

Zapas początkowy funduszu tego wynosił w r. 1882 w gotówce 65.095 zł. 85 ct.

W ciągu roku wpłynęło:

od stron w r. 1866 zapomożonych w kapitale 281 zł. 42 ct. — w odsetkach 63 zł. 13 ct. — w kosztach administracyjnych 71 zł. 81 ct. razem . . . 416 „ 36 „
od Wydziałów powiatowych którym udzielono pożyczek w kapitale 27.754 zł. 89 ct. — w odsetkach 9442 zł. 40 ct. w odsetkach zwłoki 943 zł. 9 ct. — razem 38.140 „ 38 „
w odsetkach od chwilowej lokacyi . . . . . 1.025 „ 63 „
razem 104.678 „ 22 „

Wydano: w pożyczkach, udzielonych Wydziałom powiatowym 46.000 zł. na umorzenie pożyczki . . . . . 60 „
razem . . . 46.060 zł. — ct.

zostaje zapas z końcem roku . . . . . 58.618 zł. 22 ct.

Należycie czynne tego funduszu wynosiły z początkiem roku 205.386 zł. 83 $\frac{1}{2}$ ct.
spłacono w ciągu roku . . . . . 39.582 „ 37 „

stan należycie czynnych

z końcem roku . . . . . 165.804 „ 46 $\frac{1}{2}$ „
do tego zapas gotówki jak wyżej . . . . . 58.618 „ 22 „

zostaje stan czynny . . . . . 224.422 „ 68 $\frac{1}{2}$ „
dotego należycie bierna . . . . . 20 „ — „

czysty stan czynny . . . . . 224.402 „ 68 $\frac{1}{2}$ „

Fundusz ten jak wiadomo, powstał z funduszu zapomogi w roku głodowym 1866 — która to zapomoga, skutkiem bardzo troskliwej i oszczędnej gospodarki, pozostawiła znaczną nadwyżkę 126.542 zł. 31 ct. Na posiedzeniu z d. 6. grudnia 1872 powziął Wysoki Sejm co do użycia tej nadwyżki następującą uchwałę:

1. Z sumy pozostałej pożyczki, przez kraj w kwocie 3,000.000 zł. w r. 1866 zaciągniętej, utworzony zostaje osobny fundusz pod nazwą „fundusz zapomogi z r. 1866.“

2. Fundusz ten przeznaczony jest na udzielenie pożyczek zwrotnych, oprocentowanych, Radom powiatowym, w imieniu całych powiatów działającym, na roboty użytku publicznego. Pierwszeństwo przytem mieć będą te powiaty, w którychby uboższa ludność z powodu przypadkowych klęsk nadzwyczajnego potrzebowała zasiłku.

3. Odsetki roczne tego funduszu doliczać się będą do kapitału, i wraz z nim stanowiąc będą każdorocznie powiększany fundusz, który znowu całkowicie na cele pod 1 i 2 wskazane użytym być może.

4. Sejm o zmianie przeznaczenia funduszu tego stanowi.

Uchwała ta odpowiadała zupełnie ówczesnym potrzebom i stosunkom. Budżet krajowy miał wówczas jeszcze przeważnie cechę budżetu administracyjnego, obejmując po największej części takie tylko wydatki, których albo sama administracya autonomiczna wymagała, albo które ciążyły na funduszu krajowym jako obowiązek z u-taw płynący. Wydatków ekonomicznie produkcyjnych, z wyjątkiem wydatku na drogi, budżet ówczesny prawie wcale nie znał — a kwoty na podobne cele z funduszu krajowego powiatom czy to jako pożyczki czy jako bezzwrotne zasiłki udzielane tylko wyjątkowo i tylko w małych cyfrach były preliminowane. Temu miała w części zaradzić przyto-zona wyżej uchwała Wys. Sejmu. Wydział krajowy, w wykonaniu tej uahwały udzielał powiatom z pozostałego funduszu zapomogi z r. 1866 pożyczek po największej części na drogi powiatowe, a w dwóch tylko wypadkach udzielił mniejsze kwoty na budowlę, zaś na poparcie spółki wodnej.

Obecnie stan rzeczy zmienił się bardzo znacznie. W myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 13. października 1883 ma być utworzony osobny zakładowy „fundusz pożyczkowy“ w kwocie 300.000 zł. celem udzielania pożyczek na budowę dróg powiatowych i gminnych. W osobnej pozycyi budżetu drogowego wstawia Wys. Sejm statystyczne kwoty na bezzwrotne zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych. Na poparcie robót melioracyjnych w kraju preliminuje Wydział krajowy na r. 1885 kwotę 100.000 zł. a rubryka „budowy wodne“ z każdym rokiem się wzmaga. W ten sposób cel jaki miał Wys. Sejm w r. 1872 uchwalając iż z funduszu zapomogi r. 1866 mają być powiatom udzielane pożyczki na „roboty użytku publicznego“ — w znacznie wyższym stopniu znajduje wyraz w corocznie powtarzających się pozycyach budżetu funduszu krajowego. W obec tego sądzi komisya budżetowa, iż dalsze utrzymanie funduszu zapomogi z r. 1866 jako osobnego, samoistnego funduszu z przeznaczeniem uchwałą z 6 grudnia 1872 mu nadanem, nie ma już racyi — i że fundusz ten należy całkowicie przelać do funduszu krajowego, który teraz też same zadania ale w znacznie wyższym stopniu spełnia.

Przemawiają za tem i inne jeszcze powody, natury więcej administracyjnej. Istnienie znacznej liczby funduszków samoistnych, oddzielnie zarządzanych, budżetem nieobjętych, zdaniem komisji budżetowej nie jest dla administracyi pożądanem. Jeżeli przy funduszach opartych na aktach fundacyjnych, jest to nieuniknione — to po zatem interes administracyi wymaga, aby tworzenia funduszków takich unikać, a już utworzone ile możności wcielać napowrót do funduszu krajowego. Pomijając już bowiem samo utrudnienie zarządu, jakie z istnienia wielu takich odrębnych funduszków wynika, nie jest rzeczą prawidłową, aby fundusz, który jest w całym słowa znaczeniu krajowym, który jest własnością kraju, i z uchwały Wys. Sejmu powstał — nie był objęty budżetem, tak co do swych dochodów jak zwłaszcza co do wydatków — i żeby jego zamknięcia rachunków były przez Wys. Sejm tylko przyjmowane do wiadomości, zamiast żeby jak fundusz krajowy podlegały udzielaniu przez Sejm absolutoryum.

Za przelaniem funduszu tego do funduszu krajowego przemawia jeszcze i ta okoliczność że coraz wzrastające wydatki funduszu krajowego wymagają coraz skrzętniejszego poszukiwania nowych zasobów, i że gdy Wys. Sejm tworzy fundusz pożyczkowy dla dróg powiatowych i gminnych, jest rzeczą więcej niż słuszną, ażeby on nie powstawał z bieżących wpływów, pochodzących przeważnie z coraz wyższych dodatków do podatków. Fundusz ten ma wynosić w myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 13. października 1882 r. — 300.000 zł. na co preliminowano

już w budżecie na r. 1883 pierwszą ratę 30.000 zł. — zaś na r. 1884 kwotę 20.000 zł. razem 50.000 zł. Pozostaje jeszcze do złożenia 250.000 zł. Że zaś pozostały fundusz zapomogi z r. 1866 według wykazu Izby obrachunkowej z końcem sierpnia b. r. wynosił 242 269 zł. 72¹/₂ ct. — przeto przez wcielenie go do funduszu krajowego dotacja pożyczkowego funduszu drogowego prawie całkowicie uzupełnioną będzie. Wobec faktu, że w myśl uchwał Wys. Sejmu z r. 1882 tworzy się ów fundusz pożyczek drogowych — że prócz tego w budżecie krajowym w rubrykach VII, XIII, XV i XVI są rokrocznie wstawiane liczne pozycje, które nie są bezzwrotnym wydatkiem ale zwrotną, po części oprocentowaną pożyczką — sądzi komisya budżetowa, że wcielenie funduszu zapomogi z r. 1866 do funduszu krajowego jest finansowo zupełnie usprawiedliwione równocześnie bowiem znacznie większe od tego funduszu kwoty z dochodów podatkowych obracane bywają na tworzenie stałych zasobów, zwiększających aktywa krajowego majątku.

Z tych powodów komisya budżetowa wnosi, Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Pozostały fundusz zapomogi z r. 1866 — zostanie z dniem 1. stycznia 1885 jako osobny fundusz zniesiony, i wcielony będzie z aktywami i pasywami swemi do funduszu krajowego.

II. Do budżetu na r. 1885 wstawioną będzie w dziale dochodów, kwota 25.000 zł. jako wpływy ze zwrotu pożyczek, z funduszu tego Wydziałom powiatowym już udzielonych, tudzież kwota 50.000 zł. jako prawdopodobna zwyżka kasowa z końcem b. r.

III. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby:

1) od d. 1. stycznia 1885 wcielenie pozostałego funduszu zapomogi z r. 1866 do funduszu krajowego ksiązkowo przeprowadził.

2) dalszego udzielania pożyczek z tego funduszu — z wyjątkiem już przyrzeczonych zaprzestał.

3) w preliminarz na rok 1886 i lat następnych wstawiał jako dochód wynikające z planów umorzenia zwrotu od Wydziałów powiatowych na rachunek pożyczek, z funduszu tego udzielonych, i wszelkie inne spodziewane dochody tego funduszu.

XI. Fundusz budowy domu podrzutków we Lwowie.

Fundusz ten wzrasta własnymi odsetkami, które przyłącza się do majątku zarodowego póty, póki fundusz nie urośnie do wysokości, na budowę domu podrzutków potrzebnej.

Zapas początkowy funduszu tego wynosił w r. 1882	6.652 zł. 95 ct.
w ciągu roku wpłynęło:	
w odsetkach własnych	368 „ 09 „
w gotówce za sprzedane i wylosowane efekta	1.701 „ 95 „
w efektach zakupionych i zamienianych	9.345 „ — „
w zaliczce z funduszu krajowego	1 „ 26 „
razem	18.069 zł. 25 ct
wydano:	
w gotówce na zakupno efektów	2.071 zł. 20 ct.
w efektach spienięzonych, wylosowanych i zamienionych	8.952 „ 95 „
taksa za przepisanie	10 „
razem	11.024 zł. 25 ct.
zostaje z końcem roku	7.045 zł. — ct.
od tego należytość bierna	1 „ 26 „
pozostaje czysty stan czynny	7.043 „ 74 „

XII. Depozyta gminne serwitutowe.

Zapas początkowy depozytów gminnych serwitutowych wynosił . 491.053 zł. 18¹/₂ ct.
do tego wpłynęło:

w odsetkach od obligacyj i asygnat bankowych	22.812	"	69	"
w kapitałach na rachunek gmin złożonych	735	"	55	"
w efektach zakupionych i z winkulacji odebranych.	69.250	"	—	"
w gotówce za sprzedane i wylosowane obligi indemnizacyjne	37.705	"	44	"
w gotówce za sprzedane asygnaty Banku włościańskiego.	1.750	"	—	"
razem	623.306	zł.	86 ¹ / ₂	ct.

Wydano:

kapitałów serwitutowych, zwróconych gminom	25.910	zł.	39	ct.
na zakupno, zamianę i winkulację obligów	90.138	"	65	"
sprzedanych asygnat Banku włościańskiego	1.750	"	—	"
razem	117.799	"	04	"
zostaje zapas końcowy	505.507	"	82 ¹ / ₂	"
do tego należności czynne.	3.750	"	—	"
czysty stan czynny	509.257	zł.	82 ¹ / ₂	ct

XIII. Fundusz Pelagii Russanowskiej.

Zapas początkowy majątku zarodowego tej fundacji wynosił

w r. 1882 . . . . . 61.248 zł. 49 ct.

do tego wpłynęło:

w gotówce z zwyżek majątku obrotowego.	348	"	31	"
w zakupionych efektach.	5.747	"	10	"
razem	67.343	"	90	"

wydano na zakupno efektów	5.669	"	56	"
zostaje zapas końcowy	61.674	zł.	34	ct.

W majątku obrotowym wynosił zapas początkowy w gotówce . 348 zł. 31 ct.

wpłynęło w odsetkach od kapitału	3.885	"	88	"
razem	4.234	"	19	"

wydano:

w dożywociach dla 11 inwalidów polskich	3.500	zł.		
w gotówce przeniesiono do majątku zarodowego.	348	"	31	ct.
w kosztach eskontowych	57	"	94	"
razem	3.906	"	25	"
zostaje zapas z końcem roku	327	"	94	"

XIV. Fundusz szkół ludowych z r. 1872.

Majątek zarodowy funduszu tego wynosił z początkiem roku . 95.500 zł. — ct

Do tego wpłynęło:

w zakupionych efektach	2.547	"	38	"
w gotówce ze sprzedaży ofiarowanych na rzecz funduszu nót	7	"	—	"
w gotówce za spieniężone efekta	2.540	"	96	"
razem	5.094	zł.	134	ct

Wydano w efektach wylosowanych i spieniężonych	. 2.501 zł. 89 ct.
w gotówce na zakupno efektów	. 2.547 „ 96 „
razem	. 5.049 zł. 85 ct.
zostaje zapas z końcem roku	. 95.545 zł. 49 ct.
W majątku obrotowym wynosił zapas początkowy	. 3.297 „ 14 „
wpłynęło w odsetkach od efektów	. 5.727 „ — „
razem	. 9.024 zł. 14 ct.
Wydano na zasiłki dla gmin na budowę szkół	. 6.410 zł. — ct.
jako 7 ratę należności rządowej	. 354 „ 50 „
razem	. 6.764 „ 50 „
zostaje zapas końcowy	. 2.259 zł. 64 ct.
od tego należność bierna	. 2.230 „ — „
czysty stan czynny	. 29 zł. 64 ct.

Należność bierna rząd powstaje, że wiele gmin spażnia się znacznie z odebraniem asygnowanej im gotówki.

XV. Fundusz Wincentego Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych.

Majątek zarodowy funduszu tego pozostał niezmienny — i wynosił z początkiem i z końcem roku — 53.448 zł. 2 ct.

W majątku obrotowym wynosił zapas początkowy	. 1.289 zł. 32 ¹ / ₂ ct.
dochód z odsetek	. 2.567 „ 71 „
razem	. 3.857 „ 03 ¹ / ₂ ct.

Wydano:

na premia dla czeladzi	. 2.538 złr — ct.
na koszty losowania i insercyjne	. 29 „ 28 „
razem	. 2.567 „ 28 „
zostaje zapas z końcem roku	. 1.289 zł. 75 ¹ / ₂ ct.

XVI. Fundusz Fr. Kochmana dla literatów polskich.

Fundacya ta w r. 1882 jeszcze nie weszła w życie — a wszelkie jej dochody wpływają do majątku zarodowego, który z początkiem r. 1882 wynosił . 21.031 zł. 22 ct.

do tego przybyło:

w zakupionych efektach	. 446 „ 10 „
w odsetkach od kapitału	. 949 „ — „
razem	. 22.446 zł. 32 ct.
wydano na zakupno efektów	. 469 „ 50 „
stan z końcem roku	. 21.976 zł. 82 ct.

XVII. Fundacya Fr. Kochmana dla dziewcząt służących.

Fundacya ta w r. 1882 także jeszcze nie weszła w życie, i zwiększa się własnym dochodem. Majątek jej wynosił z początkiem roku . 8.618 zł. 44¹/₂ ct

do tego wpłynęło:

w zakupionych efektach	. 1.398 „ 53 „
w odsetkach od kapitału	. 398 „ 32 „
razem	. 10.415 zł. 29 ¹ / ₂ ct.
wydano na zakupno efektów	. 1.416 „ 76 „
stan z końcem roku	. 8.998 zł. 53 ¹ / ₂ ct.

XVIII. Fundacya Maryi de Prez Jędrzejowiczowej.

Stan początkowy majątku zarodowego wynosił	6.667 zł. 49 ct.
wpłynęło w zakupionych efektach	215 " — "
w gotówce pobranej z majątku obrotowego	53 " 86 "
razem	<u>6.936 zł. 35 ct.</u>
wydano na zakupno efektów	213 " 94 "
stan z końcem roku	<u>6.722 zł. 41 ct.</u>
W majątku obrotowym do zapasu początkowego w kwocie	37 zł. 00 1/2 ct.
wpłynęło w odsetkach	402 " 36 "
razem	<u>439 zł. 36 1/2 ct.</u>
wydano na dożywocie według aktu fundacyjnego	382 zł. — ct,
w gotówce przeniesiony do majątku zarodowego	53 " 86 "
w drobnych wydatkach	1 " 7 "
razem	<u>436 " 93 "</u>
zostaje zapas końcowy	<u>2 zł. 43 1/2 ct</u>

XIX. Fundusz pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego,

Do funduszu tego, który z początkiem roku wynosił	22.130 zł. 89 ct.
wpłynęło w r. 1882 z odsetek	893 " 98 "
stan z końcem roku	<u>23.024 zł. 87 ct.</u>

Cały fundusz złożony jest w książeczkach gal. kasy oszczędności.

XX. Fundacya Sądecka „Dom roboczy.“

Majątek zarodowy tej fundacyi wzrasta własnymi odsetkami, które póty będą do kapitału przyłączane, póki kapitał nie wystarczy na wybudowanie Domu pracy. Zapas początkowy wynosił . . . . . 14.257 zł. 60 ct.

do tego wpłynęło:

w odsetkach od kapitału	744 " — "
w zakupionych efektach	1.186 " 12 "
razem	<u>16.187 zł. 72 ct.</u>
wydano na zakupno efektów	1.195 zł. 76 ct.
drobne	3 " 22 "
razem	<u>1.198 " 98 "</u>
stan z końcem roku	<u>14.988 zł. 74 "</u>

XXI. Fundacya budowy laboratorium chemicznego w Dublinach.

Fundusz ten z początkiem roku 1882 nie posiadał żadnego zapasu — miał tylko należności czynne w kwocie	660 zł. 47 ct.
i zapas materiałów ocenionych na	1407 " 80 "
razem	<u>2068 zł. 27 ct.</u>

Na to wpłynęło:

Od Zygmunta Strusiewicza na poczet należności 252 zł. 06 ct. i w wartości materiału wydanego na potrzeby folwarku w Dublinach 56 zł. 40 ct. razem 308 zł. 46 ct., która to

kwota w myśl uchwały Wys. Sejmu z 24 października 1881. wydana została folwarkowi w Dubłanach na potrzeby nadzwyczajne.

Z wykazanej powyżej należności czynnej w kwocie	660 zł. 47 ct.
zwrócono jak wyżej	252 zł. 06 ct.
opuszczono z powodu różnicy cen bieżących	48 „ 41 „
razem	300 „ 47 „
zostaje	360 zł. — ct.
Z wartości materiałów	1.407 „ 80 „
użyło jak wyżej	56 „ 40 „
zostaje	1351 zł. 40 ct.
Stan funduszu z końcem roku	1.711 „ 40 „

XXII. Fundacya Teresy hr. Weissenwolfowej.

Fundacya ta, przeznaczona dla ozdrowiałych obłąkanych — posiadała w majątku zarodowym z początkiem roku	1450 zł. 19 ¹ / ₂ ct.
do tego wpłynęło w zakupionych efektach	150 zł. 2 ct.
w gotówce przeniesionej z majątku obrotowego	48 „ 80 ¹ / ₂ „
razem	1649 zł. 2 ct.
wydano za zakupno efektów	149 „ — „
stan z końcem roku	1500 zł. 2 ct.
W majątku obrotowym wynosił zapas początkowy	67 zł. 70 „
wpłynęło z odsetek	76 „ 51 „
razem	144 zł. 21 ct.
wydano:	
do majątku zarodowego	48 zł. 80 ¹ / ₂ ct.
na portorya	90 „
razem	49 zł. 70 ¹ / ₂ ct.
stan końcowy	94 zł. 50 ¹ / ₂ ct.

Asygnowane wsparcia dla ozdrowiałych w kwocie 94 zł. 50 ct. tworzą należność bierna funduszu.

XXIII Fundacya Piotra hr. Wodzickiego dla uboższych włościan.

Do majątku zarodowego, który z początkiem roku wynosił	20.522 zł. 15 ¹ / ₂ ct.
wpłynęło w gotówce przeniesionej z majątku obrotowego	199 „ 15 „
stan majątku z końcem roku	20721 zł. 30 ¹ / ₂ ct.
W majątku obrotowym wynosił stan początkowy	955 zł. 95 ct.
wpłynęło z odsetek	995 „ 77 „
razem	1.951 zł. 72 ct.
Wydano na wsparcia dla włościan według aktu fundacyjnego	796 zł. 61 ct.
przeniesiono do majątku zarodowego	199 „ 15 „
razem	995 zł. 76 ct.
zostaje stan z końcem roku	955 zł. 96 ct.

XXIV Fundacya Dra. J. K. Malinowskiego imienia Najjaśniejszego Pana.

Z fundacyi tej, której majątek wynosi 160.000 zł. — fundator pobiera dożywotnie dochody. Wylosowane w r. 1882 efekta w kwocie 8000 zł. zostały w myśl aktu fundacyjnego wydane fundatorowi — który wniósł za nie efekta tej samej imiennej wartości.

XXV. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne.

Fundacya ta nie ma jeszcze określonego przez fundatora celu. Fundator pobiera z niej dożywotnie dochody — a efekta wylosowane bywają mu wydawane, za co fundator zwraca efekta takiej samej wysokości. Stan majątku z początkiem i z końcem roku 99.000 zł.

XXVI. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla Bursy Stanisławowskiej imienia J. I. Kraszewskiego.

Majątek fundacyi wynosił z początkiem roku	3.075 zł.	ct.
wpłynęło w odsetkach	152 „ 65	„
razem	3.227 „ 65	„
wydane na należytość rządową	151 „ 50	„
zostaje z końcem roku	3.076 zł. 15	ct.

XXVII. Fundacya im. Antoniego Schiffnera.

Zapas początkowy wynosił	1.220 zł.	ct.
wpłynęło w odsetkach	120 „	„
stan z końcem roku	1340 „	„

Fundacya nie weszła jeszcze w życie.

XXVIII. Fundacya Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych.

Zapas początkowy	4000 zł.	ct.
Wpłynęło :		
z c. k. kasy głównej krajowej na rzecz fundacyi	23 „ 75	„
odsetki	412 „ 50	„
zakupione efekta	402 „ 34	„
razem	4838 zł. 59	ct.
Wydano na zakupno efektów	407 „ 50	„
stan końcowy	4.431 zł. 09	ct.

Fundacya nie weszła jeszcze w życie.

XXIX. Fundacja ś. p. Edwarda Lewickiego dla uboższych włościan.

Na rzecz tej fundacji podniesiono z c. k. głównej kasy krajowej	32.968 zł. 64	ct.
wpłynęło z odsetek	1.381 „ 80	„
razem	34.350 zł. 44	ct.
od tego jako należność bierna koszta stemplowe	1 „ 50	„
czysty stan majątku	34.348 zł. 94	ct.

Fundacja nie weszła w życie.

XXX. Fundacja ś. p. Anny de Stersztyn Helclowej na rzecz domu ubogich w Krakowie.

Na rzecz tej fundacji wpłynęło z masy spadkowej	117.091 zł. 79	ct.
ze sprzedaży dóbr Radłowa	200.000 „	„
w odsetkach od kapitału	8.466 „ 93	„
w „ „ pozostałej ceny kupna	24.435 „ 60	„
w gotówce za spieniężone efekta	41.297 „ 78	„
w zakupionych efektach	257.082 „ 33	„
razem	648.374 zł. 43	ct.

Wydano :

w efektach wylosowanych i spieniężonych	16.529 zł. 10	ct.
w gotówce na zakupno efektów	254.110 „ 67	„
wydatki drobne i zwroty	52 „ 75	„
razem	270.692 zł. 52	ct.
zostaje	377.681 zł. 91	ct.
do tego należność czynna za sprzedane dobra Radłów	794.090 „ 53	„
stan czynny majątku	1,171.772 zł. 44	ct.

Fundacja nie weszła jeszcze w życie. Kapitał użyty będzie przede wszystkim na budowę domu ubogich, która w r. 1885 ma się rozpocząć.

XXXI. Fundusz „Macieży polskiej“.

Na rzecz funduszu tego wpłynęło w 6% listach zast. Banku kijowskiego	20.000 zł.
przeniesiono z majątku obrotowego	7.100 „
stan majątku z końcem roku	27.100 zł.

Do funduszu obrotowego wpłynęło :

z subwencji Wys. Sejmu	500 zł.	ct.
z różnych datków	10,313 „ 37	„
w odsetkach	1.962 „ 77	„
w zakupionych efektach	8.287 „ 94	„
w gotówce za spieniężone efekta	7.259 „ 72	„
razem	28.323 zł. 80	ct.

Wydano;

na koszta druku i inne wydatki Rady wykonawczej	1.107 zł. 20 ct.	
na zasiłki naukowe	500 „ „	
w efektach spieniężonych	7.099 „ 97 „	
w gotówce na zakupno efektów	8.392 „ 57 „	
przeniesiono do majątku zarodowego jak wyżej	7.100 „ „	
razem		24.199 zł. 74 ct.
zapas z końcem roku		4.124 zł. 06 ct.

XXXII. Fundusz F. M. z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców.

Na rzecz fundacyi tej, która nie weszła jeszcze w życie, wpłynęło w listach zastawnych Banku hipotecznego 100.000 zł.

XXXIII. Fundusz budowy szkoły w Czernichowie.

Na rzecz funduszu tego wpłynęło subwencyi rządowej 4000 zł. — z czego wydano na rozpoczęcie przedbudowania budynku szkolnego 660 zł. 10¹/₂ zł. pozostaje stan funduszu 3,339 zł. 89¹/₂ ct.

XXXIV. Depozyta.

Depozytów było z początkiem roku 1882. w efektach	270.860 zł. 05 ct.
wpłynęło	175.677 zł. 96 ct.
wydano depozytaryuszom	170.963 „ 56 „
zwiększył się zatem stan efektów o	4.714 „ 40 „
i wynosi z końcem roku	275.574 „ 45 „
W gotówce było depozytów z początkiem roku 1882	23.325 zł. 52 ct.
wpłynęło	142.179 zł. 28 ct.
wydano depozytaryuszom	136.114 „ 99 ¹ / ₂ „
zwiększył się zatem stan gotówki o	6.064 zł. 28 ¹ / ₂ ct.
i wynosi z końcem roku	29.389 zł. 80 ¹ / ₂ ct.
Ogólny stan depozytów w efektach i gotówce był z końcem r. 1882	304.964 zł. 25 ¹ / ₂ ct.

Kończąc swoje sprawozdanie, Komisya budżetowa czuje się w obowiązku zaznaczyć, że zarząd funduszami samoistnemi zwłaszcza zaś tworzącemi główny ich dział funduszami stypendyjnymi, jest nadzwyczaj staranny, i świadczy o wielkiej troskliwości w zachowaniu i zwiększaniu ich majątku. Gdziekolwiek akt fundacyjny nie krępuje Wydziału krajowego co do sposobu lokacyi — stara się Wydział umieszczać fundacyjny majątek w najbezpieczniejszych papierach, listach gal. Tow. kred. ziemskiego — a ostatniemi laty w pożyczce krajowej. Wszelka zbywająca gotówka bywa szybko lokowaną w książeczkach gal. kasy oszczędności albo obracaną na zakupna efektów, aby kapitały fundacyjne nigdy nie leżały bez oprocentowania. Stan ogólny majątku

zarodowego wszystkich funduszów, z których powyżej zdaliśmy sprawę, wynosił z końcem roku:	1881.	1882.
w gotówce	120 zł. 06 ct.	25.896 zł. 56 ct.
w efektach	2,632.243 „ 27 „	3,210.957 „ 56 „
w wartości dóbr i realności	346.734 „ 18 „	149.521 „ 18 „
w kapitałach hipotekowanych	92.170 „ 65 ¹ / ₂ „	92.170 „ 65 ¹ / ₂ „
w należnościach czysto-czynnych	36.498 „ 33 ¹ / ₂ „	1,046.789 „ 26 ¹ / ₂ „
razem	3,107.766 zł. 50 ct.	4,525.335 zł. 22 ct.
wzrósł zatem majątek fundacyjny w r. 1882 w porównaniu z rokiem poprzednim o		1,417.568 zł. 72 ct.

Komisya budżetowa wnosi :

I. Wysoki Sejm raczy zamknięcia rachunków funduszów samoistnych, niedotowanych, budżetem nieobjętych, za r. 1882 przyjąć do wiadomości.

II. Wysoki Sejm raczy uchwalić rezolucye zamieszczone na str. 5 i 9 tego sprawozdania.

Za przewodniczącego :

Artur Potocki.

Sprawozdawca :

Romanowicz.

1

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1899

1900

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above matter.

Yours very truly,

Respectfully,
J. M. [Name]

Very truly,
[Name]

Aleg. 71.

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o petycji Reprezentacji pow. Lwowskiego o zaprowadzenie w drodze ustawy krajowej paszportów dla koni.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu z 12. Września 1884. r. przekazaną została komisji administracyjnej petycja Kółka rolniczego w Podliskach, poparta przez Wydział Rady powiatowej lwowskiej o zaprowadzenie stałych paszportów dla koni.

Sprawa ta nie jest nową. Już w roku 1869. Rada powiatowa sokalska wniosła do Wydziału krajowego podobną petycję gminy Sołonki. Wydział krajowy odpowiedział wówczas proszącym, iż projektu ustawy o paszportach dla koni w Sejmie popierać nie może, ponieważ zdaniem jego byłoby to zbyt dużym ograniczeniem ruchu i obrotu handlowego końmi, zaś przepisy takie nie osiągnęłyby zamierzonego celu przeszkodzenia kradzieżom koni, gdyż tym kradzieżom tylko sprężystość i czujność policji miejscowej, sądy karne i troskliwość samych właścicieli zapobiedz mogą. Następnie w skutek często ponawiających się tego rodzaju petycji czuł się Wydział krajowy spowodowanym bliżej się w tej kwestyi poinformować i zawezwał okólnikiem z dnia 12. Kwietnia 1872 l. 14.759 wszystkie Wydziały powiatowe o nadesłanie opinii w tej mierze. Równocześnie zapytał Wydział krajowy węgierskie Ministerstwo spraw wewnętrznych, czy takie paszporta tam, jako w kraju, w którym chów koni jest bardzo rozpowszechniony, są zaprowadzone, i ewentualnie jaką mają praktyczną doniosłość — a dalej zapytywał się w tej kwestyi pełnomocnika austriackiego rządu w Kielcach, Dra Kalinkę, o nadesłanie obowiązujących w Królestwie przepisów co do handlu końmi.

Z otrzymanych wyjaśnień przyszedł Wydział krajowy do przekonania, że ustanowienie paszportów dla koni nie posłużyłoby do zamierzonego celu, to jest nie zapobiegłoby skutecznie kradzieżom koni, a byłoby uciążliwym dla chodowców; mianowicie Ministerstwo węgierskie nadesłało odpowiedź tej treści, że system paszportowy tamowałby handel końmi, przy większych uzbrojeniach wojennych byłby iluzorycznym, wreszcie i prawo własności konia przez okazanie paszportu nie zawsze dałoby się wylegitymować.

Nasuwa się także obawa, że skoro wielu naczelników gmin nie umie pisać, liczne mogłyby się wydarzać nadużycia a lud wiejski nie umiejący czytać byłby bałamuconym i oszukiwanym przy certyfikatach. Nie można pominąć i tej okoliczności, że żądane certyfikaty tylko wówczas miałyby znaczenie, gdyby były rozszerzone na każdą sprzedaż koni, zaś nie mający certyfikatu winien być policyjnie ukarany; są to naturalne konsekwencye i rzeczony przepis musiałby być karno-policyjnym, inaczej zostałyby li tylko na papierze.

Odwołanie się petentów na analogiczny przepis dla bydła rogatego niczego nie dowodzi, gdyż paszporta dla bydła wydają się nie celem zapobiegania kradzieży, ale ze względów sanitarnych, dla takich też względów chwilowo i na pewną miejscowość c. k. Namiestnictwo rozporządzeniem z d. 5. Marca b. r. certyfikaty zaprowadziło. — Wysoki Sejm wypowiedział także swoje zdanie, albowiem jeszcze w r. 1869. przeszedł do porządku dziennego nad podobną petycją, a uchwałą sejmową z d. 10. Stycznia 1874 przeszedł również do porządku dziennego nad wnioskiem posła Iwaniszowa tej samej treści. Wreszcie zrobił Wydział krajowy co możliwe aby położyć tamę kradzieżom koni, udając się w tym celu do Prezydium wyższych sądów w Krakowie i Lwowie, tudzież do Prezydium c. k. Namiestnictwa o energiczne śledzenie i karanie winnych.

Zważywszy więc, że Wysoki Sejm już dwa razy oświadczył się przeciw podobnym żądaniom, że Wydział krajowy dokładnie i wszechstronnie sprawę paszportów dla koni zbadał i że dalsze w tym kierunku wyjaśnienie nie doprowadzi do żadnego rezultatu;

zważywszy dalej, że celem zapobiegania kradzieżom koni, władze sądowe i administracyjne wydały odpowiednie zarządzenia i obostrzenia —

Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić, nad petycją Reprezentacyi powiatu Lwowskiego o zaprowadzenie paszportów dla koni w drodze ustawy krajowej przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Przewodniczący:
E. Czerkawski.

Sprawozdawca:
A. Jędrzejowicz.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowych szkołach rolniczych w Dublanach
tudzież o folwarku Dublańskim.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 16. października 1883. uchwalił Wysoki Sejm co następuje:

„1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie szkół rolniczych w Dublanach i folwarku Dublańskiego z d. 1. października 1883. l. 48062.

„2. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na przysposobienie materyałów do budowy gmachu szkolnego dla wyższej szkoły rolniczej w Dublanach kredyt do wysokości 8.000 w. a. na r. 1884.“

Na temże samem posiedzeniu uchwalił dalej Wysoki Sejm następującą rezolucyę:

„Wzywa się Wydział krajowy, ażeby przy budowie gmachu szkolnego w Dublanach zbadał sprawę wewnętrznych komunikacyi i możność, wobec uznanej przez komisję gospodarstwa krajowego konieczności umieszczenia tamże dyrekcji“.

Nadto powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 15. października 1883. uchwałę treści następującej:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zbadać:

„1. O ile założenie gorzelnii gospodarskiej czysto na zysk obrachowanej odpowiada interesom gospodarstwa folwarcznego w Dublanach i może być pokrytem z funduszu dalszej hipotecznej pożyczki zaciągniętej na majątek Dublany, amortyzowanej z przychodów“.

„2. O ile założenie podobnej gorzelnii jest pożytecznem dla szkoły wyższej w Dublanach i istniejącego tamże kursu gorzelnianego jako środek demonstracyjny przy nauce gorzelnictwa i połączonego z tym przemysłem opasu bydła“.

„3. Jaką subwencyę byłby gotów udzielić e. k. Rząd na rozszerzony i na racjonalne podstawy tym sposobem sprowadzony kurs gorzelniany“.

„Wynik tych badań przedłoży Wydział krajowy Sejmowi na najbliższej sesyi“.

I.

W skutek przytoczonej wyżej rezolucyi Wysokiego Sejmu w sprawie budowy gmachu szkolnego w Dublanach, postanowił Wydział krajowy dla ponownego zbadania sprawy powyższej zawezwać na naradę pp. Macieja Moraczewskiego, c. k. Radcę budownictwa, tudzież Władysława Lubomęskiego, dyrektora szkół Dublańskich, i Kazimierza Pańkowskiego, profesora szkoły wyższej.

Na konferencyi odbytej pod przewodnictwem Członka Wydziału krajowego, p. Dr. Józefa Wereszczyńskiego, dnia 20. marca br. w której w miejsce chorego p. Lubomęskiego, wziął udział p. Tomasz Rylski, profesor szkoły wyższej, uznano jednogodnie w myśl wywodów p. Moraczewskiego :

1. że umieszczenie pomieszkania dyrektorskiego w jednej z bocznych części projektowanego gmachu szkolnego wprawdzie dałoby się przeprowadzić kosztem stosunkowo umiarkowanym, lecz nie osiągnęłoby zamierzonego celu, ponieważ komunikacya pomiędzy rzezonem pomieszkaniem a resztą ubikacyi gmachu nie byłaby w tym wypadku łatwiejszą i dogodniejszą, aniżeli w razie postawienia osobnego budynku na mieszkanie dyrektora;

2. że dalej łatwą i dogodną komunikacyę z wszystkimi częściami gmachu szkolnego zapewnić można dyrektorowi jedynie przez pomieszczenie jego mieszkania w środkowej części, co jednakże pociągnęłoby za sobą konieczność rozszerzenia przestrzeni przeznaczonej na korytarze a w następstwie bardzo znaczne podwyższenie kosztów budowy;

3. że wreszcie ze ścisłego połączenia mieszkania dyrektorskiego, zatem także należących do pomieszkania tego kuchni i ubikacyj dla służby, z gmachem szkolnym, wyniknęłoby w każdym razie utrudnienie w utrzymaniu wewnętrznego porządku.

Ze względu na okoliczności powyższe oświadczone się stanowczo za umieszczeniem pomieszkania dyrektorskiego w osobnym budynku, któryby obejmował zarazem mieszkanie dla jednego profesora, mieszkającego dotąd po za obrębem Dublan, oraz o ile możności także jeden pokój dla asystenta.

Podzielając w zupełności zdanie wypowiedziane na konferencyi, poruczył Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 21. marca rb. l. 14.920 p. Moraczewskiemu wypracowanie planu i kosztorysu budynku na pomieszczenie dla dyrektora i profesora. Z zadania tego wywiązał się p. Moraczewski, przedkładając relacyą z dnia 4. sierpnia rb. plan i kosztorys budynku, obejmującego prócz wspomnianych pomieszkań, także bardzo pożądany pokój dla asystenta. Powyższy plan i kosztorys Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wraz z planem i kosztorysem gmachu szkolnego (złożone w kancelaryi sejmowej), przyczem nadmieniam, że koszt budowy domu mieszkalnego obliczony przez p. Moraczewskiego na 20.000 złr. w. a. obniży się po zredukowaniu ceny cegły do wysokości kosztów produkcyi tego materiału na mniej więcej 17.500 złr. w. a. Uznawszy potrzebę postawienia budynku mieszkalnego dla dyrektora i profesora, wystosował Wydział krajowy dn. 9. maja rb. l. 16.549. do c. k. Namiestnictwa prośbę, ażeby wyjednało u c. k. Ministerstwa rolnictwa subwencyę ze skarbu państwa dorównyującą połowie kosztów projektowanej budowy dodatkowej. Równocześnie zaś upomniał się Wydział krajowy także o podwyższenie rocznej dotacyi państwowej na utrzymanie szkół Dublańskich do wysokości 15.000 złr. w. a., czem załatwił jeden z wniosków posła Antoniewicza, które Wysoki Sejm przekazał był Wydziałowi krajowemu, jako Komisyi specjalnej uchwałą z dnia 14. października 1882. (porówn. sprawozd. Wydz. kraj. z dnia 1. październ. 1883. l. 48.062. str. 2 i 3).

Dodać jeszcze wypada, że robiąc użytek z kredytu, jaki Wysoki Sejm przeszłoroczną swą uchwałą otworzył na przysposobienie materiałów do budowy gmachu szkolnego, wypalono w ciągu roku bieżącego w cegielni folwarku Dublańskiego około 400 tysięcy cegły, że więc przy pomocy spodziewanej subwencyi ze skarbu państwa projektowana budowa rozpoczętą być może z wiosną roku 1885., jeżeli Wysoki Sejm na tenże rok przyzwoli na cel powyższy dotacyę w kwocie wyrównyującej dotacyi tegorocznej t. j. w kwocie 8.000 złr. w. a.

II.

W przedmiocie projektu założenia gorzelnii gospodarskiej na folwarku Dublańskim, nie mógł Wydział krajowy do tej pory wyrobić sobie zdania.

Z góry bowiem zdaje się nie ulegać wątpliwości, że projekt powyższy okazałby się nieracjonalnym, jeżeliby przy wysokich cenach drzewa opałowego w okolicy Lwowa wypadało kupować materiał opałowy potrzebny dla gorzelnii Dublańskiej. — Ocenienie więc projektu zawisło w znacznej części od rozwiązania kwestyi eksploatacyi torfu w Dublanach, a wiadomość o stanie obecnym badań tej kwestyi się dotyczących, będzie Wydział krajowy miał zaszczyt podać poniżej.

III.

W gronie nauczycieli szkół Dublańskich zaszyły w peryodzie objętym niniejszem sprawozdaniem następujące zmiany :

1. Po ustąpieniu profesora p. Zygmunta Strusiewicza i uwolnieniu od obowiązków docenta p. Dra Karola Schweizera, należało postarać się o zastąpienie tego ubytku. Wydział krajowy upoważnił przeto na wniosek Dyrekcyi, poparty przez Kuratoryę, rozporządzeniem z dnia 21. lipca 1883. l. 38.338. wspomnianą Dyrekcyę do rozpisania konkursu na posadę adjunkta do nauki rolnictwa lub do nauki administracyi. W konkursie zgłosiło się wprawdzie trzech kandydatów, lecz Kuratorya orzekła zgodnie z zapatrywaniem Dyrektyi, że żadnego z tych kandydatów uznać nie może za dostatecznie ukwalifikowanego do zajęcia obsadzić się mającej posady, wskutek czego Wydział krajowy uchwałą z dnia 28. grudnia 1883. l. 62.129. postanowił na razie nie obsadzać rzeczonyj posady, a poruczyć staraniom Dyrekcyi wyszukanie odpowiedniego kandydata w drodze poufnego porozumienia się. Starania te jednak dotąd nie osiągnęły pożądanego skutku, pomimo, że Wydział krajowy oznajmił z góry, że kandydatowi szczególnie uzdolnionemu gotów jest przyznać oprócz płacy w kwocie 800 złr w. a. odpowiedni dodatek osobisty.

2. W osobie wspomnionego już Dra Karola Schweizera ubył docent, który obok pewnego działu nauki administracyi wykładał także „zasadnicze pojęcia prawne“ i „ustawy rolne“. Do objęcia wykładu tego powołał przeto Wydział krajowy za zgodą kuratoryi dekretem z dnia 12. grudnia 1883. l. 59.936. p. Edmunda Mochnackiego, radcę Wydziału krajowego.

3. Z końcem Września 1888. zachorował obłożnie profesor p. Zygmunt Kahane. W skutek tego rozdzielono wykłady p. Kahanego pomiędzy p. Michała Kociubę, asystenta, i dr. Stanisława Kruszyńskiego, docenta zoologii.

Ze względu zaś na zwiększenie się czynności pp. Kociuby i dra Kruszyńskiego, udzielił Wydział krajowy pierwszemu z nich rozporządzeniem z dnia 4. Kwietnia r. b. l. 11.200 remuneraacyę w kwocie 200 zł., a p. dr. Kruszyńskiemu podwyższył na wniosek dyrekcyi placę najpierw dekretem z dnia 14. Grudnia 1883 l. 53966 do 55 zł. miesięcznie, a następnie dekretem z dnia 31. Grudnia 1883 l. 62746 do 60 zł. miesięcznie.

Nadto zgodził się Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 11. Stycznia r. b. l. 1454 na wniosek dyrekcyi, aby p. dr. Kruszyński przez czas nieobecności p. Kahanego, brał udział w posiedzeniach kolegium nauczycieli z głosem stanowczym.

Z innych spraw dotyczących się szkół Dublańskich zasługuje na wzmiankę co następuje :

1. Przychylając się do wniosku dyrekcyi szkół Dublańskich, postanowił Wydział krajowy wprowadzić do szkoły wyższej treściwe wykłady z niektórych nauk humanitarnych i wstawić do preliminarza na rok 1885 kwotę 600 zł. na remuneraacyę dla docenta historyi i literatury polskiej jako przedmiotów nie obowiązkowych.

2. Na podstawie relacji tejże dyrekcji polecił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 18. Grudnia 1883 L. 60806 otworzyć z dniem 1. Stycznia 1884 stację kontroli nasion w Dublinach, mianując równocześnie kierownikiem stacji p. dr. Emila Godlewskiego, profesora szkoły wyższej.

3. Komitet c. k. galic. Towarzystwa gosp. wniósł do Wydziału krajowego nad podstawie uchwały sekcji chmielu tegoż Towarzystwa prośbę, aby w Dublinach założoną została stacja eksperymentalna tak uprawy różnych gatunków chmielu, jako też prób z różnemi sposobami tej uprawy. W skutek prośby powyższej zaś Wydział krajowy wezwał Dyrekcję szkół Dublańskich rozporządzeniem z dnia 30. Kwietnia r. b. L. 18171, ażeby wspólnie z kilku członkami grona nauczycielskiego zajęła się zbadaniem sprawy i przedłożyła plan projektowanej stacji doświadczalnej.

4. Na wniosek dyrekcji szkół Dublańskich, poparty usilnie przez Kuratoryę, wyznaczył Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 27. Maja r. b. L. 26629, profesorowi szkoły wyższej p. dr. Emilowi Godlewskiemu z funduszu dyspozycyjnego zasiłek w kwocie 300 zł. na wycieczkę naukową, mającą na celu zwiedzenie zagranicznych szkół rolniczych i stacji doświadczalnych oraz zapoznanie się z ich urządzeniem.

5. Rozporządzeniem z d. . . . 1883 L. 53967, ustanowił Wydział krajowy wspólnego odpowiedzialnego kasyera dla szkół i folwarku z płacą roczną w kwocie 800 zł., z której $\frac{3}{4}$ przypada na rachunek szkół, a $\frac{1}{4}$ na rachunek folwarku.

Do szkoły wyższej uczęszczało w rok szkolnym 188 $\frac{3}{4}$ ogółem 86 słuchaczy, z których uczni zwyczajnych 66, uczni nadzwyczajnych 10, i hospitantów 10. Szkoła niższa zaś wraz z kursem melioracyjnym liczyła w tymże roku 36 uczniów.

IV.

Przechodząc do spraw folwarku Dublańskiego, nadmieniam Wydział krajowy przedewszystkiem, że po znalezieniu na gruntach folwarcznych odpowiedniego materiału do wyrobu rur drenowych, wyrobiono w roku bieżącym rur takich przeszło 70.000, a zdrenowano około 48 morgów pola, przyczem koszt drenowania wynosił przeciętnie 40 zł na morg.

Podobnież zrobiła postęp melioracya łąk, gdyż nie tylko ukończono już z dobrym skutkiem robotę około rowów odwadniających na długości 8000 metrów, ale także wykonano już oko 700 metrów b. rowów, mających służyć do zalewania powierzchni osuszonej.

Co się tyczy projektowanej eksploatacyi torfu Dublańskiego, to Wydział krajowy zaprosił pismem z dnia 11. Marca r. b. L. 12171 p. Stanisława Żeleńskiego z Grodkowic, jako znanego zaszczytnie z racjonalnie prowadzonej eksploatacyi torfu, aby przybył do Dublin w celu zbadania sprawy na miejscu. Zaproszeniu temu p. Żeleński w czerwcu r. b. uczynił zadość a po odbytej naradzie ugodził dla folwarku Dublańskiego wprawnego podmajstrzego do wydobywania torfu. Pod kierunkiem tego podmajstrzego wydobywano torf za pomocą torfiarki Brozowsky'ego przez cały przeciąg lata o ile na to pozwalała pogoda, tudzież suszono i układano takowy według wskazówek p. Żeleńskiego. Wśród tych robót jednak zrobiono spostrzeżenie, że torf Dublański, chociaż dobrze już przesuszony, po jednodniowym zaledwie deszczu znów rozmaka, okoliczność zaś powyższa utrudniająca eksploatacyę wzbudziła oraz wątpliwość, czy torf ten nie jest za mało zbitym, aby mógł być przysposobionym do użytku i użytym z korzyścią bez poprzedniego wymieszania maszynowego.

Przysposobione tymczasem około 120—130 pryzm torfu obejmujących po 2000—2400 cegiełek, posłużą do wykonania prób potrzebnych do rozstrzygnięcia kwestyi urządzenia racjonalnej eksploatacyi torfu Dublańskiego.

Na podstawie wyводу powyższego Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych szkołach rolniczych w Dublanach, tudzież o folwarku Dublańskim z dnia 6. Października r. b. L. 43.008.
2. Sejm zgadza się na budowę domu, obejmującego mieszkania dla Dyrektora szkół Dublańskich tudzież jednego profesora i jednego asystenta szkoły wyższej pod warunkiem, że połowę kosztów tej budowy które nie mają przenosić 17.500 zł. pokryje c. k. Rząd ze skarbu państwa.
3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zarządzić rozpoczęcie budowy gmachu szkolnego dla wyższej szkoły rolniczej w Dublanach w roku 1885 i otwiera mu na ten cel kredyt do wysokości 8000 zł. na rok rzeczony.

We Lwowie d. 6. Października 1884.

Z Rady Wydziału krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z Wiel. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca :

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 73.

Sprawozdanie

i wnioski Wydziału krajowego w przedmiocie akcji pomocniczej
z powodu katastrofy powodziowej w r. 1884.

Wysoki Sejmie!

Kraj nasz z powodu swych niekorzystnych warunków geograficznych i klimatycznych nawiedzany niemal corocznie nieurodzajami i wylewami rzek, dotknęła w czerwcu roku bieżącego wyjątkowo straszna katastrofa powodziowa, która rozmiarami swymi prześcignęła wszystkie pamiętne dotąd klęski elementarne. W skutek kilkudniowych deszczów wezbrały na dniu 18. do 22. czerwca r. b. rzeki: Wisła z dopływami szczególnie Karpackimi, jak Białka, Sola z Żylcą i Koszarawą, Skawa ze Stryszawką i Skawicą, Skawinka, Raba ze Stradomką, Krzyworzecą i Krzczonówką, Uszwica, Dunajec z Białą, Łososiną, Kamienicą i Popradem, Wisłoka z Wielopółką, Ropą i Jasiółką, Łęg, San z Wisłokiem, Mleczką, Lubaczówką, Szklm, Wisznią, Wiarem i Osławą, — tudzież Dniester z pobocznicami: Strwiąż, Błożewka, Wereszczycą, Bystrzyca, Tyśmienica, Niezachówka, Stryj z Oporem, Bereznica, Swica z Sukielem, Łomnica, Łukwa, obydwie Bystrzyce z Woroną i Strymbą, wreszcie Gniła Lipa wraz z mniejszymi potokami górskimi do takiej wysokości, która przewyższyła wysoki stan wody rzek zachodniogalicyskich z r. 1867.

Dzkie potoki górskie pozrywały w gwałtownym swym biegu grunta nadbrzeżne, podmuiliły i poderwały usuwiste stoki gór z drzew ogołoconych, poprzerywały komunikacye, pozasypywały kamieniami grunta uprawne a unosząc ze sobą kamienie i żwir, przyczyniły się w wysokim stopniu do powiększenia rozmiarów powodzi na podgórzu i w dolinach Wisły i Dniestru, oraz wpadających do nich większych dopływów, gdzie wody, przerywając tamy i niszcząc budowle ochronne, zalały całe mile kwadratowe najżyźniejszych gruntów uprawnych, pozrywały lub uszkodziły tysiące domów mieszkalnych i zakładów wodnych, zniszczyły plony na krocach tysięcy morgów gruntów, podkopując egzystencyę przeszło dziewięćdziesięciu tysięcy rodzin włościańskich.

Kłęska ta jest tem groźniejszą, ile że w kraju naszym, prawie wyłącznie rolniczym, źródło bogactwa i podstawę bytu ludności stanowi gospodarstwo rolne, a powódź czerwcowa właśnie przed samymi zbiorami zniszczyła do szczytu plony, które w tym roku obfite obiecywały żniwo.

Wobec takiego ogromu nieszczęścia, ludzie serca i czynu nie zwlekali z niesieniem pomocy ludności, której mieniu a nawet życiu zagrażała powódź. Po nadejściu pierwszych wiadomości o klęsce w drodze telegraficznej — gdyż inne komunikacje zostały przerwane — zawiązał się na dniu 21. Czerwca komitet ratunkowy w Krakowie dla zachodniej części kraju, gdzie Wisła z pobocznicami najpierw wylała; na dniu 23. Czerwca takż komitet pomocy dla całego kraju we Lwowie, w ślad zaś za tymi dwoma komitetami zawiązanymi w obu miastach stołecznych powstały w całym kraju komitety powiatowe bądź to dla niesienia pierwszej pomocy ludności w okolicach dotkniętych powodzią, bądź też dla zbierania składek w powiatach, które klęska oszczędziła.

Odwołanie się komitetów oraz władz krajowych do ofiarności publicznej w drodze zbierania składek, na co Prezydium Namiestnictwa z uznania godnym pospiechem zezwoliło, odniosło pożądaný skutek, gdyż okolice nie nawiedzone katastrofą, mimo niepomysłnego stanu materialnego pospieszyły z hojnymi datkami, których użyto na zaopatrzenie nieszczęśliwych powodzią w najpotrzebniejsze środki do życia, jak chleb, sól i odzienie. Między wszystkimi jednak datkami jaśnieje wspaniałomyślna ofiara, dar prawdziwie cesarski Najjaśniejszego Pana, który w troskliwości i życzliwości Swojej dla naszego kraju przeznaczył dla dotkniętych powodzią sumę 20.000 zł., a następnie zaś po otrzymaniu wiadomości o powtórnej klęsce powodzi, jaka z końcem Lipca nawiedziła wschodnią część kraju, nadesłał na ten cel dalszą sumę 4.000 zł. w. a.

Z hojnymi datkami pospieszyli również Najjaśniejsza Pani, Najdostojniejsi Cesarzewiczostwo, oraz inni Najdostojniejsi Członkowie Cesarskiego Domu.

Wydział krajowy z wdzięcznością podnosi na tem miejscu poświęcenie i zasługi komitetów pomocy, a szczególnie członków krakowskiego komitetu koło ratowania życia i mienia ludności w powiatach nadwiślańskich, bezinteresowność krajowych towarzystw kolejowych, które zajęły się bezpłatnym przewozem żywności, nasion i soli, objawy sympatii ze strony dziennikarstwa zagranicznego, należące nawet do obozów politycznych nam przeciwnych, wreszcie ofiarność publiczną w innych krajach koronnych monarchii, gdzie na wezwanie politycznych władz krajowych zajęto się składkami dla ofiar w naszym kraju.

Ponieważ zachodnia część kraju najbardziej ucierpiała w skutek wylewów i z tego powodu potrzebowała znaczniejszej pomocy doraźnej, przeto Wydział krajowy uważał za konieczne zasilić fundusze składowe krakowskiego komitetu pomocy i na odnośne podanie wyasygnował rozporządzeniem z d. 27. Czerwca r. b. l. 31.456 z funduszu krajowego temu komitetowi zasiłek w wysokości 10.000 zł. w. a.

Co do użycia kwoty powyższej, oraz funduszy zebranych w drodze składek tak przez komitet krakowski, który tylko do połowy Lipca funkcyonował, jak i krajowy komitet pomocy we Lwowie, który skończył swą działalność 18. Września r. b. przekazując fundusze Wydziałowi krajowemu, odwołuje się Wydział krajowy na dołączone wykazy.

Aleg. I. i 2. Po dostarczeniu najniezbędniejszej pomocy w okolicach najbardziej zagrożonych powodzią i zaopatrzeniu ludności dotkniętej klęską w najpotrzebniejsze środki do życia, rozpoczęło się zadanie Wydziału krajowego, by obmyśleć środki dające do trwałego zasłonięcia ludności przed zgubnymi skutkami katastrofy.

W obec wyjątkowo wielkiego nieszczęścia było jasnym, że tak kraj, jak i państwo, mają obowiązek nietylko niesienia pomocy doraźnej dla ocalenia ludności i całych gospodarstw mniejszych od zupełnej ruiny, lecz także przygotowania potrzebnych zarządzeń dla zabezpiecze-

nia ludności na przyszłość przed tak często powtarzającymi się klęskami powodziowymi. W tych też dwóch kierunkach Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć w następnym Wysokiemu Sejmowi wnioski dotyczące przeprowadzenia akcji pomocniczej.

I.

I. Celem skonstatowania rozmiarów katastrofy i zastosowania do nich środków pomocy, rozesłał Wydział krajowy na pierwszą wiadomość o klęsce telegraficzne wezwanie do wszystkich Wydziałów powiatowych o przedstawienie szkód powodzią wyrządzonych. Gdy zaś nadechodzące relacje okazały się w wielu punktach niedostatecznymi, przeto ażeby uzyskać szczegółowe daty potrzebne do przedstawienia wedle możliwości dokładnego i szczegółowego rozmiaru klęski, wystosował Wydział krajowy pod d. 26. Czerwca r. b. do L. 31.491 ponowne wezwanie do Wydziałów powiatowych o przedłożenie dat odnoszących się do szkód wyrządzonych przez wylewy wód komunikacyom powiatowym i gminnym, następnie zaś rozesłał pod d. 4. Lipca r. b. l. 33.561 dołączony % okólnik do Reprezentacji powiatowych, którym zażądał oprócz wykazu szkód zrzadzonych w budowlach, zabranych gruntach i zniszczonych plonach rolnych, także skonstatowania potrzeby pomocy, jakiej należałoby udzielić okolicom nawiedzonym wylewami dla wyżywienia ludności do zbiorów przyszłorocznych, przezimowania inwentarza żywego, uskutecznienia zasiewów, przywrócenia komunikacyj powiatowych i gminnych, oraz wykonania ochronnych budowli wodnych nie cierpiących zwłoki.

Nadesłane przez Wydziały powiatowe sprawozdania przedstawiają obraz prawdziwie zastraszający tegorocznej klęski powodziowej.

Wylewy rzek dotknęły 52 powiatów, a więc przeszło $\frac{2}{3}$ części kraju, wyrzuciły szkody według dołączonego wykazu % w 2.699 gminach i obszarach dworskich z ludnością 1,620.221 i zrujnowały 95.608 gospodarstw z liczbą 396.183 członków rodzin.

Powódź zalała 39.19 mil kwadratowych czyli 391.943 morgów gruntów uprawnych, zabrała lub zburzyła 3.541 budynków w wartości 232.120 zł., zerwała 4.697 morgów najżyźniejszych pól nadbrzeżnych, które już bezpowrotnie przepadły dla gospodarstwa krajowego w wartości 612 358 zł. i zasypała piaskiem lub żwirem obszar 9.000 morgów gruntów, które już nade nie będą zdadnymi pod uprawę, albo z wielkim tylko nakładem mogą być do stanu pierwotnej produktywności przywrócone.

Szkody wykazane przez Wydziały powiatowe w zabranych lub uszkodzonych domach i zakładach wodnych, w zerwanych lub zasypanych żwirem gruntach, w zniszczonych lub uszkodzonych prywatnych budowlach wodnych, wreszcie w plonach rolnych wynoszą w 52 powiatach i mieście Krakowie . . . . . 11,811.588 zł.

w komunikacyach powiatowych i gminnych w 50 powiatach . . . . . 437.456 „

szkody na drogach krajowych . . . . . 105.934 „

szkody na gościńcach państwowych i drogach strategicznych, wedle wykazu udzielonego Wydziałowi krajowemu przez Prezydium c. k. Namiestnictwa . . . . . 113.759 „

szkody w rządowych budowlach wodnych, na rzekach Przemszy, Sole, Wiśle, Dunajcu, Wisłoce, Sanie i Dniestrze . . . . . 180.500 „

szkody w konkurencyjnych budowlach ochronnych (wałach) na Wiśle i dopływach . . . . . 87.536 „

szkody na kolejach żelaznych: Karola Ludwika, Tarnowsko-Leluchowskiej — Przemysko-Łupkowskiej, Albrechta, Dniestrzańskiej i Czerniowieckiej, wedle wykazów przedłożonych przez Dyrekcyje tych kolei, oraz na przestrzeniach Żywiec-Żwardoń, Żywiec-Nowy Sącz, Grybów-Zagórz i Stanisławów-Husiatyn kolei transwersalnej wedle wykazu przedsiębiorstwa budowy . . . . . 997.261 „

Ogółem . . . . . 13,734.034 zł.

Aleg. 3.

Aleg. 4.

Najsrożej dotkniętym został klęską powiat Brzeski, który poniósł szkodę na 1,150.663 zł. w. a.; od pół miliona do jednego miliona zł. w. a. poniosło szkody 7 powiatów: Przemyśl, Jarosław, Wadowice, Mielec, Dąbrowa, Tarnobrzeg i Bochnia; od ćwierć do pół miliona zł. wynoszą szkody w 11 powiatach; Tarnów, Żydaczów, Łańcut, Drohobycz, Pilzno, Kraków, Jasło, Rzeszów, Wieliczka, Grybów, Sambor; wyżej stu tysięcy do ćwierć miliona zł. poniosło szkody 13 powiatów, z tych Bialski blisko ćwierć miliona; w pozostałych zaś 20 tylko powiatach wynoszą szkody niżej sumy 100.000 zł. w. a. w każdym.

Jakkolwiek zatrważające są cyfry powyżej podane, to jednak nie obejmują one wszystkich szkód tegoroczną powodzią rzeczywiście wyrządzonych. Cały szereg bowiem górskich ubogich powiatów z powodu braku sił technicznych i administracyjnych, nie był w stanie ani w części dokładnie skonstatować rozmiarów klęski, wiele zaś powiatów nie wykazało wcale szkód w lasach i materiale drzewnym zabranym powodzią kupcom i właścicielom tartaków, które to szkody dosięgają wartości krociowych; również nie wykazano szkód na wszystkich kolejach, a w szczególności na przestrzeni Oświęcim-Podgórze i Skawina-Sucha.

Nadto okazało się w wielu okolicach przy zbiorach, że zasiewy, na których woda w czasie powodzi dłuższy czas stała, a które przy likwidacji szkód uważano jako nieszkodliwe, nie wydały żadnego plonu i musiały być na ściółkę skoszone, co sumę szkód powodziowych jeszcze bardziej podnosi.

Tak np. w relacji dodatkowej Wydział powiatowy w Krakowie donosi, że rzeczywiście suma szkód w tym powiecie dwa razy jest większą, aniżeli suma początkowo skonstatowana, a w dołączonym wykazie szkód zamieszczona.

Wreszcie, z wyjątkiem powiatów Buczackiego i Podhajeckiego, w wykazie tym nie są jeszcze wcale objęte szkody wyrządzone powtórnym wylewem Sanu i Dniestru z dopływami, jaki kraj nasz z końcem Lipca b. r. nawiedził i dopiero co po czerwcowej powodzi świeżo z pomocą komitetów krajowych i Rządu dokonane zasiewy do szczytu zniszczył.

II. Skoro z nadsyłanych tak przez c. k. Starostwa jak i Wydziały powiatowe relacji można było przynajmniej w przybliżeniu ocenić ogrom nieszczęścia, wydanem zostało Cesarskie rozporządzenie z d. 28. Lipca 1884 r. dz. u. p. Nr. 130, które przyznało z funduszków państwowych na wsparcie potrzebującej pomocy ludności w okolicach naszego kraju powodzią dotkniętych kwotę 440.000 zł. w. a. na rozdanie bezzwrotnych zapomóg, 60.000 zł. w. a. bezzwrotnego zasiłku na zakupno soli spiżowej, na utrzymanie bydła i zapobieżenie zaraźliwym chorobom zwierzęcym, oraz zaliczkę zwrotną w sześciu równych ratach rocznych w wysokości 300.000 zł. w. a., mającą się udzielić gospodarzom wiejskim na zakupno nasion na zasiewy ozime pod gwarancją funduszu krajowego, którą to porękę daną tymczasowo imieniem kraju przez Wydział krajowy raczył Wysoki Sejm zatwierdzić uchwałą z dnia 9. Września r. b.

Rozdział powyższej zaliczki na zasiewy ozime między poszczególne powiaty potrzebujące pomocy, zadecydowanym został przez Prezydium Namiestnictwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym na konferencji wspólnej d. 13. i 14. sierpnia r. b., w której ze strony Wydziału krajowego wzięli udział: Marszałek krajowy oraz dwóch członków tegoż Wydziału, Władysław hr. Badeni i Dr. Józef Wereszczyński.

Za podstawę przy rozdziale służyły wykazy potrzeb przedłożone przez c. k. Starostwa i Wydziały powiatowe. Ponieważ jednak Starostwa wykazały kwotę na zasiewy potrzebną w wysokości 501.349 zł. w. a., Wydziały zaś powiatowe sumę większą, bo 815.397 zł. w. a., zatem kwoty te musiały w obec przyzwolonej zaliczki państwowej uleść znacznej redukcji, która zresztą znajduje swoje usprawiedliwienie w tej okoliczności, że kwoty podane przez Wydziały powiatowe obejmują potrzebę tak na zasiewy ozime jak i jare, podczas gdy przyznana suma 300.000 zł. w. a. przeznaczoną została tylko na zasiewy ozime. Gdy się zaś uwzględni, że nasza ludność włościańska daleko więcej uprawia jarzyn, aniżeli ozimin, to wysokość udzielonej zaliczki państwowej można uważać jako mniej więcej odpowiednią dla naszych stosunków.

Ze względu na ewentualność, że w czasie siewu mogą się jeszcze zgłosić o wsparcie potrzebujący pomocy a zasługujący na szczególniejsze uwzględnienie gospodarze więcej, jak właściciele mniejszych posiadłości tabularnych, lub dzierżawcy, rozdzielono na dniu 13. Sierpnia r. b. na razie między 28 powiatów kwotę . . . . . 217.100 zł.

między te powiaty, co do których tak Starostwa jak i Wydziały powiatowe zgodne przedłożyły relacje; po przeprowadzeniu zaś bliższego dochodzenia przez Starostwa przyznało Prezydium Namiestnictwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym dalsze zaliczki następnym powiatom:

1) Bialskiemu	10.000 zł.
2) Buczaickiemu	600 „
3) Chrzanowskiemu (dodatkową zaliczkę)	3.000 „
4) Drohobyckiemu	1.000 „
5) Przemyskiemu (dodatkową zaliczkę)	5.000 „
6) Staromiejskiemu	2.000 „
7) Wielickiemu	10.000 „
8) Żydaczowskiemu (dodatkową zaliczkę dla gminy Rozwadów zniszczonej pożarem)	600 „
Ogółem	249.300 zł.

Wydział krajowy nie otrzymał jeszcze dotychczas z Prezydium Namiestnictwa zawiadomienia o wyasygnowaniu zaliczek dla dalszych dwóch powiatów, których reprezentacje zażądały pomocy na dokonanie zasiewów, mianowicie Myślenickiego i Niskiego.

Aleg. 5.

Zaliczka powyższa, której rozdział między powiaty uwidocznił w dołączonym zestawieniu % przeznaczoną jest przede wszystkim dla właścicieli gruntów włościańskich.

Oprócz wykazanej kwoty 249.300 zł. wyasygnowało już Prezydium Namiestnictwa, w skutek podań gorąco popartych przez Wydziały powiatowe, na wniosek Wydziału krajowego następne zaliczki dla właścicieli lub dzierżawców mniejszych obszarów dworskich potrzebujących niezbędnie pomocy, mianowicie:

1) w powiecie Bocheńskim	5.489 zł.
2) „ Pilźnieńskim	9.000 „
3) „ Sanockim	765 „
4) „ Tarnowskim	1.400 „
Ogółem	16.654 zł.

Nadto oczekiwać należy wkrótce dalszej asygnaty zaliczek dla dwóch obszarów dworskich:

w powiecie Mieleckim (Przykop)	1.500 zł.
i w powiecie Bocheńskim	3.356 „
razem	4.856 zł.

w skutek czego z całej przyznanej zaliczki 300.000 zł. pozostanie do dyspozycji tylko 29.190 zł. w. a. Z tej reszty będą mogli być obdzieleni właściciele i dzierżawcy mniejszych obszarów dworskich, których podania wpłynęły już w znacznej liczbie do Wydziału krajowego, załatwionymi zaś zostaną dopiero po przedłożeniu wniosków ze strony Reprezentacji powiatowych co do obszaru roli, jaki petenci zamierzają zasiać oziminą.

Ponieważ Prezydium Namiestnictwa, komunikując decyzję swą co do przyznania zaliczek na zasiewy ozime poszczególnym powiatom, zażądało od Wydziału krajowego odezwą z dnia 13. Sierpnia 1884. do l. 7.722/pr. ustanowienia delegatów krajowych w każdym powiecie do rozdziału tych zaliczek, przeto Wydział krajowy porucił ten mandat dołączonym % rozporządzeniem z dnia 18. Sierpnia r. b. l. 42.857 Prezesom dotyczących Rad powiatowych, jako

Aleg. 6.

najlepiej obznajomionym ze stosunkami i potrzebami powiatów. Równocześnie zawiadomił Wydział krajowy o dokonanym rozdziale zaliczek okólnikiem z tej samej daty interesowane Wydziały powiatowe, podając im do wiadomości nominacje delegatów krajowych.

Tak delegatom jak i Wydziałom powiatowym udzielił Wydział krajowy w odpisie przesłany mu okólnik Prezydyum Namiestnictwa do odnośnych Starostw z d. 15. Sierpnia 1884. l. 7.677/pr. objaśniający postępowanie przy udzielaniu zaliczek wraz z formularzami skryptu dłużnego, oświadczenia zezwalającego na intabulację prawa zastawu na rzecz funduszu krajowego dla pożyczonej kwoty i protokołu obejmującego zestawienie udzielonych pożyczek w poszczególnych gminach. %.

Al. 7., 8., 9.
i 10.

Blizszych szczegółów dotyczących wyniku rozdziału państwowej pożyczki bezprocentowej na zasiewy ozime, Wydział krajowy nie może jeszcze przedłożyć Wysokiemu Sejmowi, gdyż czynność ta w powiatach po części nie jest jeszcze ukończoną, a sprawozdania w tym przedmiocie przedłożyło zaledwie kilka powiatów.

III. Z przeznaczonej §. 2. Cesarskiego rozporządzenia z dnia 28. Lipca r. b. państwowej zapomogi bezzwrotnej w kwocie 440.000 zł. w. a., przyznało Prezydyum Namiestnictwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym na konferencji dnia 13. i 14. Sierpnia r. b. zasiłki na roboty publiczne celem dostarczenia zarobku ludności dotkniętej klęską, następnym powiatom:

1. Bocheńskiemu		
na rekonstrukcję dróg z szczególnym uwzględnieniem drogi Ujście-Niepołomice	3.000 zł.	
2. Brzeskiemu		
a) na naprawę wałów nad Uszwią	6.000 zł.	
b) „ budowę drogi Słotwina-Szezurowa	4.000 „	
c) „ „ „ Bogumiłowice-Radłów	4.000 „	
d) „ „ „ Zakliczyn-Tarnów	800 „	14.800 „
3. Dąbrowskiemu		
na budowę drogi z Ujścia jezuickiego do Szczucina, oraz ochronne budowle wodne, jak podwyższenie wałów na Wiśle i budowle tamtejszej spółki wodnej	15.000 „	
4. Dobromilskiemu		
na naprawę dróg	4.000 „	
5. Jarosławskiemu		
a) na rekonstrukcję i budowę dróg Wysocko-Radymno i Jarosław-Sieniawa	3.500 zł.	
b) na resztę dróg	1.500 „	
c) na przekop Wiszni	4.000 „	9.000 „
6. Jasielskiemu		
na rekonstrukcję zniszczonej wylewem drogi Niegłowice-Dębowiec	4.000 „	
7. Krakowskiemu		
na budowle wodne (spuszczenie z pól wody pozostałej z powodzi)	3.000 „	
8. Łańcuckiemu		
na naprawę drogi Łańcut-Leżajsk	2.000 „	
9. Mieleckiemu		
a) na naprawę i uzupełnienie wałów nad Wisłą i Wisłoką	20.000 zł.	
b) dla spółki wodnej dla regulacji odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską	6.000 „	
c) na regulację Brnia starego	3.000 „	
d) na naprawę i budowę dróg z szczególnym uwzględnieniem drogi Bugaj-Otałęż	11.000 „	40.000 „

10. Niskiemu		
a) na budowę drogi Rudnik - Krzeszów	3.000 zł.	
b) " " " Rudnik - Ulanów	2.000 "	5.000 zł.
11. Pilznieńskiemu		
na naprawę dróg		1.500 "
12. Rohatyńskiemu		
na budowę dojazdu od drogi krajowej do stacji w Bursztynie		2.000 "
13. Ropczyckiemu		
na rekonstrukcję dróg		2.400 "
14. Rudeckiemu		
na rekonstrukcję dróg a szczególnie drogi Koniuszki - Hordynia		2.000 "
15. Rzeszowskiemu		
na budowę wałów nad Jasionką		2.000 "
16. Sanockiemu		
na przekop Sanu z Hłomczy		10.000 "
17. Stanisławowskiemu		
na budowę i rekonstrukcję dróg a szczególnie drogi powiatowej Halicz - Podhajce		5.000 "
18. Staromiejskiemu		
na regulację potoku Niedzielniarki		500 "
19. Tarnobrzieskiemu		
a) na naprawę wałów na Wiśle	20.000 zł.	
b) na budowę drogi Tarnobrzeg - Majdan	3.000 "	23.000 "
20. Tarnowskiemu		
na budowę dróg powiatowych Bogumiłowice - Radłów, Tarnów - Zakliczyn i Bobrowniki - Bogumiłowice, tudzież na oczyszczenie kanału Niedomickiego i budowę wałów na Dunajcu		12.000 "
21. Wielickiemu		
na budowę ochronne na Wiśle i Skawince, tudzież na rekonstrukcję drogi z Wieliczki do Myślenic		6.000 "
22. Żywieckiemu		
na budowę wodne na rzece Sole i Koszarawie		3.000 "
	łącznie	169.200 zł.
ponieważ zaś kwota wówczas do dyspozycji będąca wynosiła tylko		315.000 "
pozostała tedy na cele w §. 2. Cesarskiego rozp. wskazane, reszta		145.800 zł.

Co do zapomóg rozdanych przez c. k. Namiestnictwo tak z funduszków przyzwolonych Ces. rozporządzeniem jak i datków zebranych w drodze składek do dnia 13. Sierpnia r. b., na żywność, zasiew lub też roboty publiczne okolicom powodzią nawiedzonym, powołuje się Wydział krajowy na dołączony wykaz.

Aleg. II.

Jak z jednej strony kraj z wdzięcznością przyjął cesarskie rozporządzenie z d. 28. Lipca r. b tak z drugiej strony Wydział krajowy zaznaczyć musi, że środki przyzwolone z funduszków państwowych rzekomem rozporządzeniem tylko w części do złagodzenia skutków katastrofy przyczynić się mogą i jak to już z charakteru i treści tego zarządzenia wypływa, tylko dla tymczasowego wspomżenia ludności dotkniętej powodzią aż do czasu zebrania się Wysokiej Rady Państwa obliczone być mogły.

Ażeby tysiące gospodarstw uchronić od zupełnego upadku, a kraj od wielkiego przesilenia ekonomicznego, konieczną jest dalsza i to wydatniejsza pomoc dla powodzi. Najjaskraw-

szą lustracją tej potrzeby są cyfry wykazane przez Reprezentacye powiatowe. I tak, wedle dołączonego wykazu $\frac{1}{2}$ suma potrzeb na wyżywienie zagrożonej głodem ludności do zbiorów przyszłorocznych oraz przezimowanie inwentarza żywego do przyszłej wiosny, dosięga kwoty 2,332.282 zł. w. a.; zapomogi żądane przez gminy, konkurencyje i powiaty na rekonstrukcyę zburzonych wylewami dróg i mostów powiatowych i gminnych, tudzież na naprawę poprzerywanych wałów i wykonanie nagłych budowli ochronnych celem zabezpieczenia gruntów nadbrzeżnych od dalszego podmulania i obrywania lub zatopienia przy najbliższym wyższym stanie wody, dochodzą do sumy 1,068.670 zł.; suma zaliczek wreszcie potrzebnych do uskutecznienia zasiewów ozimych i jarych dla samej tylko ludności włościańskiej wynosi 815.397 zł. Nie można także zupełnie pominąć tych właścicieli i dzierżawców mniejszych obszarów dworskich, którym powódź zabrała zboża, paszę i karmę, a którzy zostawieni wyłącznie własnym siłom, narażeni byłiby na ruinę majątkową.

Tytułem pomocy doraźnej otrzymały wprawdzie okolice nawiedzone klęską, obok zasiłków rozdanych przez krajowe komitety pomocy, zapomogę przyznaną ces. rozporządzeniem, w porównaniu jednak z wykazaną potrzebą okazuje się konieczność przyjscia w pomoc ludności celem uratowania od głodu ofiar powodzi i przezimowania inwentarza żywego dalszym zasiłkiem krajowym i państwowym udzielonym bądź to w formie zapomogi bezzwrotnej, bądź też zapomogi na roboty publiczne dla dostarczenia zarobku. Z uwagi, że kraj, który znękany ciągłemi klęskami elementarnemi, a świeżo dotknięty tak straszną katastrofą nie będzie w stanie w roku przysłym przyjść w dostatecznej mierze w pomoc mieszkańcom, zwłaszcza, że wskutek powodzi fundusz krajowy obok wydatków, jakich wymaga rekonstrukcyja uszkodzonych przez powódź dróg i mostów krajowych, wielkie musi ponieść ofiary na budowle ochronne na tych rzekach, których regulacya w skutek ostatnich wylewów stała nieodzowną koniecznością, Wydział krajowy wyraża zdanie, że kraj ma prawo odwołać się do Państwa, które jedynie może w tem strasznem nieszczęściu udzielić krajowi skutecznej pomocy. Wydział krajowy nie zapoznaje przytem trudnego położenia Skarbu Państwa; dlatego też, jakkolwiek wykazana potrzeba zapomóg bezzwrotnych przewyższa sumę półtora miliona, przedkłada Wysokiemu Sejmowi w swym końcowym wniosku IV. propozycyę wyjednania w drodze konstytucyjnej ze Skarbu Państwa bezzwrotnej zapomogi na wyżywienie ludności i przezimowanie inwentarza w wysokości tylko 300.000 zł. upraszając Wysoki Sejm o upoważnienie do udzielenia na ten cel z funduszu krajowego zapomóg bezzwrotnych do wysokości 200.000 zł.

Obok tego należy mieć na względzie, ażeby pola spustoszone powodzią mogły być zasiane w rozmiarach corocznych zasiewów, na który to cel zażądały Wydziały powiatowe kwotę 815.397 zł. Ponieważ Ces. rozporządzenie przyznało już dla naszego kraju na zasiewy ozime zaliczkę w wysokości 300.000 złr. w. a., z której z powodu zaoszczędzeń poczynionych szczególnie w powiatach wschodnich galicyjskich można będzie zarezerwować do wiosny roku przyszłego około 30.000 zł., zatem w przypuszczeniu, że zasiewy wiosenne wynoszą u ludności włościańskiej $\frac{3}{5}$ całorocznych zasiewów, Wydział krajowy mniema, że udzielenie zaliczki na zasiewy jare w wysokości 35.000 zł. niezawodnie okaże się potrzebnem. W tym celu przedkłada Wydział krajowy w swym IV-ym wniosku Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia odnośną rezolucyę, — wzywającą Wysoki Rząd do wyjednania z c. k. Skarbu państwa dalszej zaliczki w powyższej wysokości 350 000 zł. na warunkach określonych powołanem Ces. rozporządzeniem.

II.

Przedstawiwszy wys. Sejmowi obraz katastrofy i potrzebę udzielenia ofiarom powodzi pomocy doraźnej w szerszych rozmiarach dla możliwego złagodzenia skutków tego wielkiego

nieszczęścia, Wydział krajowy podnieść musi daleko donioślejszą sprawę, która właśnie w skutek tej strasnej katastrofy przybrała pierwszorzędne dla kraju znaczenie, sprawę regulacyi rzek celem zabezpieczenia ludności na przyszłość od tak często powtarzających się klęsk powodziowych. Bezwzględne podjęcie akcji w tym kierunku i to na większą skalę, o co dopominał się u wys. Rządu tak Wydział krajowy jak i Koło posłów polskich w wysokiej Radzie państwa w licznych memoryałach, a wysoki Sejm w kilkakrotnych rezolucjach, stało się w obec świeżej klęski, która pochłonęła kilkanaście milionów zł. wartości dorównywujących prawie sumie nakładów potrzebnych na regulację rzek, nieodzowną koniecznością, jeżeli kraj nie ma być nadal narażony na podobne katastrofy, sprowadzające progresywny upadek ekonomiczny. Konieczność systematycznej regulacyi wód w naszym kraju odczuwa ludność tak głęboko, a żądania akcji na tem polu tak są powszechne, że Wydział krajowy uważa za zbytę potrzebę tejże w obec wysokiego Sejmu szerzej uzasadniać. Wydział krajowy z góry już zaznacza, że same tylko roboty regulacyjne w dolnym biegu rzek, jak korekcyje przez wykonanie przekopów, ubezpieczenia brzegów i obwałowania bez równoczesnego przeprowadzenia robót górskich są niedostateczne. Regulacye bowiem w dole przeprowadzane za pomocą korekcyi powiększają wprawdzie spady rzek i przyspieszają tem samym odpływ wód na przestrzeniach rzek, gdzie wykonano regulację, w skutek jednak zwiększonej chyżości wody doprowadzają większą ilość wody, namułu, piasku i żwiru do głównych recypientów (u nas Wisły i Dniestru) i mogą być powodem jeszcze większych katastrof powodziowych. Zastraszającym dowodem takich jednostronnych robót regulacyjnych były w ostatnich dziesięcioleciach wylewy rzek we Francyi i Węgrzech, na których właśnie wykonano tylko roboty regulacyjne w ich dolnym i środkowym biegu. Dla tego też najpierw we Francyi a po klęsce powodziowej w r. 1882. także w Tyrolu, zaczęto oprócz budowli ochronnych i regulacyjnych w dole przeprowadzać — systematyczne roboty górskie u źródeł rzek celem powstrzymania wody i rumowiska w górach, mianowicie budowę zapór i płotków na dzikich potokach górskich dla zatrzymania kamieni i złamania siły prądu wody, a tem samem ustalenia stoków górskich i zabezpieczenia ich od podmulania, odwodnienie stoków górskich dla zapobieżenia usuwania się tychże, wreszcie zadarnienie i zalesienie nagich gór dla zatrzymania jak największej ilości wody opadowej w górskim dorzeczu rzek.

Korzyści, jakie z tych budowli i kultur wynikają, są podwójne: raz dla ochrony gruntów w skutek zmniejszenia ilości wody przy wysokich stanach zmniejszenie wylewów, a powtóre dla żeglugi i spławu w skutek zasilenia rzek większych (spławnych) potokami górskimi doprowadzającymi po wykonaniu robót górskich ciągle wodę, nawet w czasie posuchy. Nie potrzeba nadmienić, jak korzystnie przytem takie roboty górskie wpływają na złagodzenie klimatu i uregulowanie wilgoci w gruntach nadbrzeżnych.

Ze względu na ważność tych robót uchwały Izby francuskie najnowszą ustawę z dnia 4. Kwietnia 1882. o przywróceniu i utrzymywaniu gruntów górskich, a po naocznem zwiedzeniu i przekonaniu się o skuteczności robót górskich w południowej Francyi ze strony Jego Ekscelencyi p. Ministra rolnictwa, co szczegółowo przedstawił uczestnik wycieczki, profesor akademii rolniczej w Wiedniu Dr. Artur br. Seckendorff w klasycznem swem dziele o zabudowaniu potoków dzikich, oraz zalesieniu i zadarnieniu gruntów górskich, przysłała także i u nas do skutku wielce doniosła ustawa z d. 30. Czerwca 1884. dz. u. p. Nr. 117. o środkach dla nieszkodliwego odprowadzania wód górskich, która w wysokim stopniu ułatwia systematyczne przeprowadzenie robót ochronnych i regulacyjnych na całych przestrzeniach rzek.

W uznaniu też tej wielkiej doniosłości robót górskich, przyznaje państwowa ustawa melioracyjna z d. 30. Czerwca 1884. dz. u. p. Nr. 116. dla mniejszych przedsiębiorstw melioracyjnych, dających się wykonać przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego, które włącznie lub w części mają za przedmiot budowle służące do nieszkodliwego odprowadzenia wód górskich, wyższy zasiłek państwowy do 50 procent preliminowanej potrzeby.

Takie więc systematyczne roboty ochronne regulacyjne i górskie ma tu Wydział krajowy na myśli i takie tylko roboty zdaniem jego przeprowadzone według z góry obmyślanego programu mogą radykalnie zaradzić złemu, mogą ochronić kraj nasz od ustawicznie powtarzających się klęsk powodziowych.

Z uwagi na stan finansów kraju i państwa, ogranicza się Wydział krajowy do przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosków dotyczących regulacji tych tylko rzek, które tak często powtarzające się wylewy powodują i które w roku bieżącym tak straszną katastrofę spowodowały.

Pomijając roboty ochronne i regulacyjne na mniejszych rzekach, jak pomniejszych dopływy nizinne Wisły i Dniestru, oraz podgórskie dopływy głównych pobocznie tych dwóch recipientów, które wedle wyłuszczonego w tegorocznym sprawozdaniu Wydziału krajowego o popieraniu przedsięwzięciach melioracyjnych (str. 3. i 4.) a opartego na Najwyższem rozporządzeniu z dnia 30. Października 1830. i na §. 1. ustawy melioracyjnej podziału, należą do trzeciej kategorii robót melioracyjnych i dadzą się przeprowadzić przy pomocy kraju i państwowego funduszu melioracyjnego, Wydział krajowy uznaje na podstawie sprawozdań Wydziałów powiatowych o rozmiarach klęski powodziowej obok wykończenia robót ochronnych i regulacyjnych na dwóch głównych zbiornikach wód kraju, Wiśle i Dniestrze, za nieodzownie konieczne i nie cierpiące zwłoki przeprowadzenie robót ochronnych, regulacyjnych i górskich na następnych większych rzekach:

- a) dopływach Wisły:
  1. Sole;
  2. Skawie;
  3. Rąbie;
  4. Dunajcu z Białą, Łososiną, Kamienicą i Popradem;
  5. Wisłocze z Wielopólką, Ropą i Jasiólką;
  6. Sanie z Wisłokiem, Wiarem i Wyrwą;
- b) Dniestrze i dopływach:
  7. górnym Dniestrze ze Strwiążem, Błóżewką, Bystrzycą, Tyśmienicą i Niezachówką (Kłodnicą);
  8. Stryju z Oporem;
  9. Świcy;
  10. Łomnicy;
  11. Bystrzycy nadworniańskiej i sołotwińskiej, wreszcie
  12. Gniłej Lipie.

Jak z tego zestawienia okazuje się, wszystkie powyższe rzeki z wyjątkiem Gniłej Lipy mają swój początek w górach karpackich, wylewy więc muszą mieć swój powód w stosunkach orograficznych, klimatycznych i meteorologicznych. Rzeczywiście też powodem wylewów jest dewastacja lasów w Karpatach, a skutkiem tego raptowny odpływ wód górskich, podmywanie i podrywanie usuwistych stoków górskich i unoszenie wielkiej ilości kamieni i żwiru do dolnych przestrzeni rzek. Obok tego oddziałuje na większy przyływ wody z gór do wymienionych powyżej rzek ilość opadów atmosferycznych, która jest większą w górach aniżeli w nizinach, większą w zachodniej i środkowej Galicyi, gdzie przeważa jeszcze klimat morski, aniżeli na Podolu i Pokuciu, gdzie się już zaczyna klimat kontynentalny. W klimatycznych też względach szukać należy powodu, dlaczego Prut i Czeremosz nie wylewają i w roku bieżącym szkody nie wyrządziły; klimat i płaskie położenie terenu u źródeł dopływów Podolskich Dniestru, oraz Styru i Bugu są powodem, dlaczego wschodnie i wschodnio-północne powiaty kraju, z wyjątkiem sporadycznych wypadków lub części więcej górzysto położonego powiatu Rawskiego, nie są narażone na częste klęski powodziowe.

W myśl wzmiankowanego podziału rzek na trzy kategorie, należy tu rozróżnić dwa rodzaje rzek: 1. państwowe należące do 1ej kategorii przedsięwzięciom regulacyjnym i melioracyjnym; 2. nie zostające pod pieczę państwową, których regulacja wedle ustępu 2go §. 1. ustawy melioracyjnej wymaga większego zasiłku ze skarbu państwa, aniżeli takowy ta ustawa normuje (2ga kategoria).

I. Wedle Najwyższego postanowienia z dnia 11. Listopada 1861. i późniejszych rozporządzeń, zostają dotychczas pod pieczę rządową następane przestrzenie rzek granicznych lub spławnych:

1. Przemsza od Słupny do ujścia;
2. Wisła od Krakowa do Zawichostu;
3. Dunajec od Zgłobic do ujścia;
4. Wisłoka od Mielca do ujścia;
5. San od Jarosławia do ujścia;
6. Dniestr od Żurawna do granicy pod okopami; łącznej długości 769 kilogramów.

Oprócz tych przestrzeni rzek jednak znajdują się w naszym kraju liczne dopływy Wisły i Dniestru, na których dziś już spław się odbywa lub które stanowią granicę od strony państw ościennych i Węgier, a których nie wciągnięto jeszcze do sieci rzek rządowych w myśl §. 4. Najwyższego postanowienia z dnia 30. Października 1830.

Najważniejszą taką przestrzenią jest sekcyja Wisły od ujścia Białej do Krakowa, która od ujścia Białej do ujścia Pzemszy tworzy granicę między Galicyą a Szląskiem pruskim, na dalszej zaś przestrzeni aż do Krakowa stanowi połączenie między rządową Przemszą i rządową sekcyją Wisły (Kraków-Zawichost) wielce doniosła dla handlu, a szczególnie zaopatrywania miasta Krakowa i zakładów przemysłowych wzdłuż Wisły położonych w węgiel pruski. Następnie powinny być rozciągnięta piecza rządowa na rzekach już za państwowe uznanych na dalsze przestrzenie do miejsc handlowych, jak większych miast lub stacyj kolejowych, nie zaś jak obecnie do pewnych punktów idealnych, oraz na takie dopływy Wisły i Dniestru, których regulacja leży przeważnie, albo wyłącznie w interesie handlu. Do takich przestrzeni rzek należą:

1. Raba od połączenia ze Stradomką pod Pierzchowem do ujścia do Wisły;
2. Dunajec od połączenia z Popradem koło Nowego Sącza, punktu handlowego i węzłowego dwóch kolei do Zgłobic;
3. San od miasta handlowego Przemyśla do Jarosławia; wreszcie
4. Dniester od stacyi kolejowej w Rozwadowie (Mikołajów-Drohowyże) do Żurawna.

Wreszcie należałoby także rozciągnąć pieczę rządową na dwie zapomniane rzeki graniczne Zbrucz i Poprad od Piwnicznej do Leluchowa, z których pierwsza w niektórych powiatach podolskich wyrządza szkody podrywając brzegi, a tem samem uszczuplając terytorjum państwa.

Wedle Najwyższego postanowienia z dnia 11. Listopada 1861 miały być uskutecznione roboty koło regulacyi Wisły, Dunajca, Wisłoki i Sanu kosztem skarbu państwa w przeciągu lat dwudziestu; chociaż jednak termin od 3 lat już minął, systematyczna regulacja rzek wymienionych daleką jest od zupełnego zrealizowania.

Obecnie po tak wielkiej klęsce, tudzież ze względu na zamierzone roboty regulacyjne na głównych dopływach Wisły i Dniestru, mające się wykonać w jak najkrótszym czasie celem zastąpienia kraju od wylewów w przyszłości, należy wyjednać u Wysokiego Rządu, ażeby roboty regulacyjne i ochronne na wymienionych rzekach mogły być jak najrychlej przeprowadzone. Sprawa ta jest tem bardziej naglącą, ile że wyliczone powyżej rzeki spławne są głównymi zbiornikami wód, a spodziewane po regulacyi szybsze odprowadzenie wody jest w interesie ochrony kraju niezbędnie koniecznem. Ze względu na postanowienie §. 51. kraj. ustawy wodnej nadmienia Wydział krajowy, że wobec wielkich szkód, jakie ponieśli właściciele gruntów nad-

brzeźnych, byłoby wskazaniem, ażeby budowle ochronne (wały) na rzekach państwowych mogły być wykonane z państwowych funduszków zapomogowych udzielonych z powodu tegorocznej klęski dla dostarczenia zarobku ludności.

II. W oczekiwaniu, że Wysoki c. k. Rząd powyżej wymienione przestrzenie rzek pod swą pieczę obejmie, oraz roboty regulacyjne i ochronne najdajej do 10 lat na tych rzekach przeprowadzi, Wydział krajowy ma zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi wnioski odnoszące się do nagłych robót ochronnych, regulacyjnych i górskich, celem zabezpieczenia w przyszłości kraju od wylewów na tych rzekach, których regulacya przewidziana jest ustępem 2gim §. 1. państwowej ustawy melioracyjnej, mianowicie na:

a) *Dopływach Wisły:*

1. Sole w całej długości;
2. Skawie w całej długości;
3. Rabie od połączenia ze Stradomką w górę;
4. Dunajcu od połączenia z Popradem w górę wraz z Białą, Łososiną, Kamienicą i Popradem od ujścia do Piwniczny;
- * 5. Wisłocze od Mielca w górę wraz z Wielopólką, Ropą i Jasiólką;
6. Sanie od Przemyśla w górę wraz z Wisłokiem, Wiarem i Wyrwą;

b) *Dniestrze i dopływach:*

7. Dniestrze od Rozwadowa w górę wraz ze Strwiążem, Błóżewką, Bystrzycą, Tyśmienicą i Niezachówką (Kłodnicą);
8. Stryju z Oporem;
9. Świcy;
10. Łomnicy;
11. Bystrzycy sołotwińskiej i nadworniańskiej; wreszcie
12. Gnilej Lipie.

Roboty na tych rzekach muszą dla skutecznej ochrony kraju od spustoszeń powodziowych być podjętymi, jak to już Wydział krajowy powyżej podniósł, w dwóch kierunkach, mianowicie: budowle ochronne i regulacyjne (obwałowania, korekcyje i ubezpieczenie brzegów) w dolnym i środkowym biegu, w górach zaś u źródeł zabudowania dzikich potoków górskich, odwodnienie i ustalenie stoków górskich, oraz zadarnienie i zalesienie nagich gruntów górskich.

Wysokość kosztów tych robót nie może być jeszcze Wysokiemu Sejmowi z możliwą dokładnością podaną, gdyż Wydział krajowy nie znajduje się w tem położeniu jak Tyrolski w analogicznym wypadku po powodziach w r. 1882., gdzie Wysoki Rząd zaraz po tej klęsce elementarnej wysłał 10 inżynierów rządowych z Wiednia i zaangażował odpowiednią ilość inżynierów cywilnych dla przywrócenia komunikacyi, wykonania nagłych ochronnych budowli wodnych i sporządzenia przybliżonych kosztorysów mających się podjąć robót regulacyjnych i górskich. Jest jeduak uzasadniona nadzieja, że po dokonaniem zbadaniu rzek w naszym kraju przez c. k. radcę p. Antoniego Bayera, oraz po zwidzeniu Karpat przez JE. p. Ministra rolnictwa, techniczne organa rządowe wygotują przynajmniej przybliżony kosztorys, który będzie mógł służyć za podstawę do odnośnego przedłożenia rządowego dla Wysokiej Rady państwa. Przyspieszenie tego operatu ma na celu propozycya Wydziału krajowego zamieszczona we wniosku II.

Wedle udzielonych Wydziałowi krajowemu obliczeń przez c. k. radcę budownictwa p. Moraczewskiego i tutejsze biuro melioracyjne, znane są dotychczas przybliżone koszta niektórych z rzek powyższych, które są już dziś po części splawne, lub też po wykonaniu regulacyi staną się splawnemi, mianowicie:

Soły od Kobiernic do ujścia	30	kilom.
Wisłoki od Jasła do Mielca	87	"
Wisłoka od Rzeszowa do ujścia	69	"
Stryja od połączenia z Oporem do ujścia	88	"
Świcy od Doliny do ujścia	60	"
Łomnicy od Jasienia do ujścia	79	"
Bystrzycy sołotwińskiej od Sołotwiny do ujścia	54	"
Bystrzycy nadworniańskiej od Nadwórnej do ujścia	81	"

łącznie długości 548 kilom.

w wysokości (obliczonej na 1 kilometr po 11.000 zł. w. a.)	6,028.000	zł.
tudzież Dniestru od Rozwadowa w górę w wysokości	2,600.000	zł.
ogółem	8,628.000	zł.

Jeżeli się zaś zważy, że w sumie tej nie są objęte koszta regulacyi górnej Soły, całej Skawy, górnej Raby, górnego Dunajca z większymi dopływami, górnej Wisłoki z dopływami, górnego Sanu i Wisłoka z dopływami, górnych dopływów Dniestru, tudzież potrzebnych robót górskich, to można koszta z zamierzonych najpotrzebniejszych budowli wodnych należących do drugiej kategorii w przybliżeniu ocenić na najmniej 16 do 18 milionów.

Co się tyczy pokrycia kosztów, to Wydział krajowy proponuje podobnie, jak to miało miejsce w innych krajach koronnych, przeprowadzenie tych robót wspólnym kosztem państwa, kraju i stron interesowanych.

Na odpowiedni udział skarbu państwa w kosztach robót, kraj tem pewniej liczyć może, ile że połowa tych kosztów przypada na przestrzenie rzek, które po regulacyi staną się spławnymi, a więc należą właściwie do rzek w §. 4. Najwyższego postanowienia z dnia 30. Października 1830. przewidzianych, druga zaś połowa przypadnie przeważnie na roboty górskie niezmiernie ważne nie tylko dla ochrony gruntów i dla klimatu, lecz także dla spławu, które to roboty przy mniejszych nawet przedsiębiorstwach melioracyjnych wedle §. 6. państwowej ustawy melioracyjnej z d. 30. Czerwca 1884. subwencyonuje państwowy fundusz melioracyjny zasiłkiem dochodzącym do 50% prelininowanej potrzeby. Nadto robotom w mowie będącym, których wykonanie leżące w interesie publicznym ma wielką doniosłość dla kraju i państwa i wymaga znacznego nakładu, przyznaje już powołana ustawa melioracyjna (§. 1.) wyjątkowe prawo do wyższej subwencji z c. k. skarbu państwa. — W podobnych wyjątkowych wypadkach udzielało też państwo znaczniejszych zasiłków dla budowli wodnych, jak n. p. przy regulacyi Drawy w Karyntyi, gdzie wedle ustawy krajowej z dnia 27. Kwietnia 1884. dz. u. kr. Kar. Nr. 14. udział państwa wynosi $\frac{9}{15}$, udział kraju $\frac{4}{15}$, udział zaś stron interesowanych $\frac{2}{15}$ kosztów. — Takąż wyższą subwencyę dla robót regulacyjnych ochronnych i górskich przyznała ustawa państwowa z dnia 13. Marca 1883. dz. u. p. Nr. 31. w Tyrolu, gdzie przy udziale kraju 2,523.200 zł. w. a., wynosi zasiłek państwowy 6,800.000 zł. w. a., czyli udział kraju 27%, udział zaś państwa 73%.

Oprócz tego udzielało państwo na te regulacye i roboty górskie dla krajów lub stron interesowanych bezprocentowe pożyczki zwrotne po ukończeniu budowy w pewnym przeciągu czasu, które n. p. przy regulacyi Drawy w Karyntyi pokrywają w zupełności udział interesentów, w Tyrolu zaś wynoszą 1,500.000 zł. w. a., obok półmilionowego zasiłku bezzwrotnego.

Wydział krajowy nie wątpi, że wys. Rząd z równą hojnością dopomoże i naszemu krajowi po tegorocznej katastrofie w usiłowaniach koło uregulowania rzek naszych i wyjedna na ten cel w drodze ustawodawstwa państwowego dotacyę z c. k. skarbu państwa w tym samym stosunku do udziału kraju, jak to miało miejsce w Tyrolu.

W przypuszczeniu tedy, że strony interesowane przyczynią się do projektowanych robót sumą do trzech milionów zł. oczekuje Wydział krajowy dotacyi państwowej w wysokości 9,500.000 zł. w. a. i proponuje Wys. Sejmowi wyznaczenie na ten cel z funduszu krajowego sumy 3,500.000 zł. w. a.

Jakkolwiek niepomysłny jest stan finansów kraju, a świeża klęska zagraża jeszcze dalszym ubytkiem dochodów płynących do skarbu krajowego; Wydział krajowy jednak występuje z tym wnioskiem w pełnem przeświadczeniu o wielkości tego ciężaru, sądząc, że w obec zamierzonej akcyi, wybór wszelkich pólśrodków jest niedopuszczalnym.

Nie potrzebuje przytem Wydział krajowy dodawać, że wszelki nakład na podobne budowle wodne jest w wysokim stopniu produktywnym, gdyż roboty te nietylko przyniosą korzyść krajowi w skutek ochrony gruntów, lecz także dostarczą ludności zarobku w wysokości dorównywującej prawie włożonym w nie kapitałom.

Co do udziału stron interesowanych w kosztach nie przedstawia Wydział krajowy wys. Sejmowi w tym roku odnośnych wniosków, gdyż kwestya ta musi być pierwej z uwzględnieniem stosunków miejscowych, wymagających odrębnego traktowania w dorzeczach nizinowych a górskich dokładnie przez znawców zbadaną. Zdaniem Wydziału krajowego należałoby sprawę tę załatwić w drodze ustawodawstwa krajowego podobnie, jak to uczynił Sejm Tyrolski w roku bieżącym na podstawie wniosków wypracowanych przez tamtejszą komisję dla regulacyi wód.

Z udziałów państwa, kraju i interesentów uiszczanych w ratach rocznych w czasie budowy, należałoby utworzyć podobnie, jak w innych krajach koronnych, fundusz regulacyjny, z którego byłyby pokrywane nietylko wydatki na budowę, lecz także koszta utrzymania w czasie budowy.

Czas budowy, w którym zamierzone roboty regulacyjne, ochronne i górskie miałyby być ukończone, wypadaloby ograniczyć ze względu na nagłość i ważność budowli do lat najwyżej dziesięciu, począwszy od roku 1885.

Ze względu na przeciążenie podatkami kraju, należałoby, zdaniem Wydziału krajowego, na przeprowadzenie budowli ochronnych, regulacyjnych i górskich, równie jak i na wspomnienie ludności zapomogą 200.000 zł. w. a. zaciągnąć pożyczkę krajową splacalną po ukończeniu budowy od roku 1886 począwszy, t. j. w czasie, w którym po wykonaniu tych wielkich robót oczekiwać należy wzmożenia się siły podatkowej kraju.

III. Dla przeprowadzenia projektowanych robót regulacyjnych, ochronnych i górskich należałoby wyjednać u Wysokiego Rządu utworzenie osobnego krajowego organu wykonawczego.

Sprawę tę podniósł już był Wydział krajowy w odezwie do tutejszego c. k. Namiestnictwa z dnia 27. Kwietnia 1880 l. 8.048 przedstawiając Wysokiemu Rządowi wniosek na ustanowienie stałej komisji krajowej dla zarządzania i wykonywania robót regulacyjnych.

Wysoki Rząd uznał też pożyteczność takiej instytucyi i wprowadził w życie w drodze ustawodawczej komisje krajowe dla regulacyi rzek w Karyntyi i Tyrolu. Skład i zakres działania krajowej komisji Tyrolskiej dla regulacyi wód określa rozporządzenie Wysokiego Ministerstwa spraw wewnętrznych rolnictwa i skarbu z dnia 26. Kwietnia 1883. Dz. ust. kraj. Tyrolskich Nr. 19.

Wydział krajowy zgadzając się w zasadzie na postanowienia tego rozporządzenia ministeryalnego, proponuje Wysokiemu Sejmowi utworzenie krajowej komisji dla regulacyi wód w Galicyi z siedzibą we Lwowie pod przewodnictwem Namiestnika, w skład której weszłoby:

1. 4 delegatów Rządu, mianowicie: jeden administracyjny urzędnik Namiestnictwa, dwóch inżynierów rządowych i jeden rządowy technik lasowy, lub też ich zastępcy zamianowani przez Namiestnika;
2. 5 delegatów Wydziału krajowego, mianowicie: jeden członek Wydziału krajowego, dwóch inżynierów krajowego biura melioracyjnego i dwóch delegatów zamianowanych przez Wydział krajowy z uwzględnieniem odnośnych części kraju, lub też ich zastępcy;

3. po jednym delegacie obydwóch krajowych Towarzystw rolniczych lub ich zastępcy;
4. oprócz wymienionych stałych członków, powołani przez Namiestnika z jego własnej inicjatywy, albo też na wniosek Wydziału krajowego, lub stałego Wydziału komisji, delegaci stali lub czasowi z głosem doradczym albo też wreszcie wysyłani na pewne posiedzenia delegaci Ministerstwa spraw wewnętrznych, rolnictwa lub skarbu.

Komisya dla regulacyi wód zajmowałaby się wszystkimi finansowemi, administracyjnymi i technicznymi sprawami odnoszącymi się do robót regulacyjnych, ochronnych i górskich, a w szczególności:

1. ułożyłaby program mających się wykonać budowli, któryby określał następstwo w przeprowadzeniu robót;
2. wypracowałaby projekty i kosztorysy dla poszczególnionych przedsiębiorstw;
3. zajmowałaby się zarządzeniem, kierownictwem i nadzorem robót;
4. administrowałaby fundusz regulacyjny;
5. przedkładałaby corocznie Rządowi i Wydziałowi krajowemu wyczerpujące sprawozdanie o wykonanych i mających się wykonać robotach wraz z zamknięciem rachunków;
6. wreszcie zajmowałaby się także ewentualnie repartycją kosztów w razie uchwalenia przez Wysoki Sejm odnośnej ustawy krajowej, jak to w roku bieżącym Sejm tyrolski postanowił.

Do stałego Wydziału komisji krajowej weszliby 4 delegaci Rządu i pierwsi 3 delegaci Wydziału krajowego.

Bliższe postanowienia określające zakres działania tak komisji krajowej, jak i stałego jej Wydziału, mogą być wydane w drodze administracyjnej przez Wysoki Rząd w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Wreszcie nadmieniam Wydział krajowy, że proponowana krajowa komisya dla regulacyi wód mogłaby w drodze ustawodawstwa być powołaną do pełnienia funkcji komisji krajowej dla nieszkodliwego odprowadzania wód górskich, której ustanowienie określa §. 23. ustawy państwowej z dnia 30. Czerwca 1884. dz. u. p. Nr. 117. Uzyskanie zaś tego prawa dla komisji dla regulacyi wód jest tem łatwiejszem, ile że powołana ustawa w §. 25. przyznaje to prawo dla takiejże komisji w Tyrolu z zastrzeżeniem tylko wzmocnienia komisji zastępcą c. k. Inspekcji generalnej dla kolei żelaznych.

IV. Ponieważ głównym powodem wylewów obok zaniedbania robót regulacyjnych i ochronnych w dolnym i środkowym biegu rzek jest оголоzenie naszych Karpat z lasów, a między projektowanymi robotami ważne zajmują stanowisko zalesienia gór i zabudowania dzikich potoków górskich, przeto Wydział krajowy ma zaszczyt dołączyć jeszcze wnioski odnoszący się do ochrony lasów w górach i organizacyi tak technicznej, jak i nadzorczej rządowej służby lasowej.

W obec powziętych przez Wysoki Sejm na dniu 30. Września r. b. ważnych uchwał nad sprawozdaniem komisji gospodarstwa krajowego o wniosku posła hr. Mieroszowskiego, tudzież postanowień ustawy państwowej o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich, ogranicza się Wydział krajowy do powyższych dwóch kwestyj, stojących w ścisłym związku ze sprawą ochrony kraju od powodzi.

1. Zanim zostanie uchwaloną i wejdzie w życie nowa ustawa leśna, należałoby zdaniem Wydziału krajowego na podstawie §§. 2., 3., 6., 7., 19. i 20. obowiązującej dziś ustawy lasowej postarać się o skuteczniejszą ochronę lasów. Postanowienia te jednak tak długo będą tylko martwą literą, dopóki przepisy karne §§. 2. i 4. ustawy lasowej nie zostaną zmienione w tym kierunku, ażeby wysokość kary przewyższała korzyść wypływającą z przekroczenia. Wyznaczone wzmiankowanymi paragrafami kary za pustoszenie lasów w wysokości 1 do 5 ewentualnie do 10 zł. w. a. od morga okazały się także w Tyrolu niedostatecznym środkiem do wstrzymania tępienia lasów w górach, w skutek czego uchwalił Sejm tyrolski na posiedzeniu

z dnia 9. Lipca 1883. r. dążyć do wprowadzenia taksy od sprzedaży drzewa, tudzież taksy eksportowej, oraz do zmiany postanowień karnych ustawy lasowej celem skuteczniejszej ochrony lasów.

W tym ostatnim kierunku przedkłada też Wydział krajowy odnośny wniosek.

2. Z powodu mających się podjąć robót górskich na większą skalę koniecznem jest wyjednać u Wysokiego Rządu w myśl rozporządzenia Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa wydanego w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych z dnia 27. Lipca 1883 dz. u. p. Nr. 137 odpowiednią potrzebę organizacją tak technicznej jak i nadzorczej służby lasowej rządowej także w naszym kraju.

Wedle tego rozporządzenia ustanowiło Państwo dla Tyrolu, np. który liczy 912.549 mieszkańców a zajmuje 29.292.80 kwadratowych kilometrów obszaru, z tego 1,104.947 hektarów lasów, 52 rządowych techników lasowych, między którymi znajduje się dwóch inspektorów. Oczekiwać by tedy należało, że na tej samej podstawie Galicya licząca przeszło $6\frac{1}{2}$ razy tyle mieszkańców (5,958.907) zajmująca przeszło $2\frac{1}{2}$ razy większą przestrzeń (78.507.89 kwadratowych kilometrów), a posiadająca blisko 2 razy więcej lasów (2,021.860 hektarów), otrzyma dwa razy większą liczbę t. j. przynajmniej 100 rządowych techników lasowych.

Tymczasem z powyższego rozporządzenia ministeryalnego okazuje się, że dla Galicyi wystarczać ma $6\frac{1}{2}$ razy mniejszy personal lasowy, t. j. 8 techników, między tymi jeden inspektor lasowy. Jak jednak Wysoki Sejm mógł powziąć z oświadczenia JEks. p. Namiestnika na dniu 30. Września r. b., liczba w ostatniej chwili musiała jeszcze zostać zredukowaną, gdyż w rzeczywistości kraj nasz obecnie tylko 7 takich organów posiada.

Cyfry te przemawiają zdaje się, tak dobitnie, że Wydział krajowy nie potrzebuje dalej uzasadniać potrzeby pomnożenia liczby technicznych organów lasowych.

Zdaniem Wydziału krajowego należałoby wyjednać u Wysokiego Rządu powiększenia tego personalu do liczby przynajmniej 50, ustanowienie dwóch inspektoratów lasowych i to ze względu na zamierzone roboty górskie i zalesienia, jednego dla dorzecza Wisły, drugiego zaś dla dorzecza Dniestru, oraz odpowiedni podział kraju na okręgi lasowe.

Obok służby technicznej niemniej jest także ważną organizacją nadzorczej służby lasowej dla ochrony lasów górskich i nadzoru przy zabudowaniu dzikich potoków (grodzeniu płotków, budowaniu zapor górskich, oraz odwodnianiu i zadrzewianiu stoków górskich). Po klęsce powodziowej w r. 1882. zaangażował Wydział krajowy tyrolski 83 podobnych nadzorców lasowych (Forstwarte) dla utrzymywania w porządku potoków górskich, nadzoru lasów i pomocy przy wykonywaniu robót górskich. Gdy jednak organizacja krajowej służby nadzorczej z powodu kolizyj z rządowymi organami okazała się niepraktyczną, uchwalił Sejm tyrolski odstąpić wszystkich nadzorców lasowych państwu, którzy też nadal wyłącznie z funduszów państwowych mają być utrzymywani.

Wobec tego doświadczenia nie może Wydział krajowy przedstawić Wysokiemu Sejmowi innego wniosku, jak tylko zaproponować odpowiednią rezolucję, wzywającą Wysoki Rząd do wprowadzenia tej ważnej instytucji w życie także w naszym kraju. Przytem nadmieniam Wydział krajowy, że celem przysposobienia nadzorczego personalu lasowego dla robót górskich w naszych Karpatach pożądanem byłoby rozszerzenie szkoły rządowej, dla kandydatów na nadzorców lasowych w Bolechowie, która liczy tylko 15 uczniów, oraz wyznaczenie większej ilości stypendyów rządowych po 200 do 250 zł. w miejsce dotychczasowych 10 stypendyów, ewentualnie przyznanie pewnej liczby stypendyów krajowych.

Wydział krajowy sądzi, że kraj na uwzględnienie powyższych potrzeb ze strony Państwa tem pewniej liczyć może, ile że lasy górskie, które dawniej przeważnie należały do dóbr koronnych i kraj cały od wylewów chroniły, przez dawne c. k. Rządy absolutne po bardzo niskich cenach wyprzedane, a następnie wbrew postanowieniom ustawy lasowej przez no-

wonabywców w celach spekulacji zdewastowane zostały, co spowodowało na kraj kłęski nie do powetowania.

I tak wedle dat zaczerpniętych z nieogłoszonej jeszcze drukiem pracy c. k. radcy dworu p. Kajetana Orłackiego opartej na dokumentach urzędowych, wynosi obszar lasów koronnych sprzedanych przez c. k. rządu absolutne wedle pomiarów katastralnych 854.770 morgów, z czego na okolice górskie, w których lasy szczególniejszy wpływ wywierają na stosunki klimatyczne i hydrologiczne, mianowicie na województwo Krakowskie (powiaty Sądecki, Biecki, Czchowski i Szczyrzycki) oraz na górską część województwa Ruskiego (ziemię Przemyską, Sannocką i Halicką z wyłączeniem ziemi Lwowskiej i powiatu Trembowelskiego) przypada 580.213 morgów.

Po jakich zaś cenach sprzedawano te lasy niezmiernie ważne pod względem klimatycznym i ochrony kraju od wylewów, ilustrują najlepiej następujące cyfry:

a) Dobra Zakopane (Waxmund, Białkę, Leśnicę, Bukowinę, Zakopane, Bystre i t. d.) sprzedano w r. 1824. za 65.030 zł. m. k. — Ponieważ w dobrach tych znajduje się 11.469 morgów lasów, zatem przypuściwszy, że do czasu pomiaru katastralnego ani morgi lasu nie zniszczono, tudzież, że nabywca zupełnie darmo otrzymał role, łąki, pastwiska i zabudowania, otrzymamy cenę 1 morgi lasu $5\frac{2}{3}$ zł. m. k.

b) Dobra Czarny Dunajec, Wróblówkę, Podczerwone, Chochołów, Ciche i t. d. z 6.820 morgami lasu sprzedano w r. 1819 za 11.501 zł. m. k., co w tem samym przypuszczeniu daje za morgę cenę $1\frac{7}{10}$ zł. m. k.

c) Dobra Nadwórnę z 140.047 morgami lasów sprzedano za 500.000 zł. m. k., co w tem samym przypuszczeniu daje cenę morgi lasu około $3\frac{1}{2}$ zł. m. k.

Gdy się zaś zważy, z jakim kosztem połączone są roboty koło zalesienia stoków górskich połączonego z zabudowaniem zdziczałych potoków, które to roboty kosztowały n. p. we Francyi przy zalesieniu perymetra Curusquet 562 franków na hektar, przy perymetrze Seyne 523 franków na hektar, przy perymetrze zaś Labouret 901 franków na hektar, wtedy dopiero spostrzega się, na jak olbrzymie straty naraziło kraj wspomniane pozbywanie się dóbr koronnych z tak znacznymi obszarami lasów górskich.

W przekonaniu, że kraj nasz po tak srogiej klęsce, której skutki długie lata jeszcze na nim ciężać będą, dozna ze strony Wysokiego Rządu i Rady Państwa równie troskliwej i skutecznej opieki i pomocy, jak Tyrol podobnem nawiedzony nieszczęściem w r. 1882, Wydział krajowy ma zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi następujące wnioski i rezolucje:

I.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm wzywa Rząd, ażeby do rzek zostających dotąd pod pieczę rządową przyłączył:
  - a) przestrzeń Wisły od ujścia Białej do Krakowa;
  - b) R a b ę od połączenia ze Stradomką pod Pierzchowem do ujścia do Wisły;
  - c) D u n a j e c od połączenia z Popradem do Zgłobic;
  - d) S a n od Przemyśla do Jarosławia; wreszcie
  - e) D n i e s t r od Rozwadowa do Żurawna;
 i wykonał potrzebne budowle ochronne i regulacyjne na tych spławnych przestrzeniach rzek kosztem Skarbu państwa w przeciągu lat dziesięciu począwszy od r. 1885.
2. W oczekiwaniu, że c. k. Rząd roboty ochronne i regulacyjne na wyżej pod a) do e) wymienionych przestrzeniach rzek spławnych kosztem Państwa przeprowadzi, Sejm krajowy

celem zabezpieczenia w przyszłości od wylewów części kraju powodzią w r. 1884. dotkniętych, uznaje za nieodzownie konieczne przeprowadzenie wspólnym kosztem Państwa, kraju i stron interesowanych budowli ochronnych i regulacyjnych na następnych przeszczeniach rzek wraz z zabudowaniem dzikich potoków górskich do tych rzek wpadających, tudzież potrzebnem zalesieniem, odwodnieniem i ustaleniem stoków górskich, mianowicie :

a) dopływach Wisły:

Sole;

Skawie;

Rabie od połączenia ze Stradomką w górę;

Dunajcu od połączenia z Popradem w górę wraz z Białą, Łosoziną, Kamienicą i Popradem;

Wisłoki od Mielca w górę wraz z Wielopólką, Ropą i Jasiólką;

Sanie od Przemyśla w górę wraz z Wisłokiem, Wiarem i Wyrwą;

b) Dniestrze i dopływach:

Dniestrze od Rozwadowa w górę wraz ze Strwiążem, Błóżewką, Bystrzycą, Tyśmienicą i Niezachówką (Kłodnicą);

Stryju z Oporem;

Świcy;

Łomnicy;

Bystrzycy sołotwińskiej i nadwórniańskiej; wreszcie

Gniłej Lipie.

3. Przedsięwzięcia te mają być przeprowadzone w przeciągu lat dziesięciu od roku 1885. począwszy.

4. Na częściowe pokrycie kosztów pod 2) wyszczególnionych robót przeznacza Sejm sumę 3,500.000 zł. w. a. płatną w dziesięciu równych ratach rocznych począwszy od roku 1885. pod warunkiem, jeżeli skarb państwa na ten cel przyzwoli sumę 9,500.000 zł. w. a. płatną w tym samym czasie i w takichże ratach.

5. Udział stron interesowanych w kosztach tych budowli uregulowanym będzie w drodze ustawodawstwa krajowego.

6. Z wpływających udziałów państwa, kraju i interesentów utworzonym będzie oddzielny fundusz regulacyjny, z którego pokrywane będą koszta budowy, zarządu, oraz utrzymania robót w czasie budowy.

7. Dla przeprowadzenia robót ustanowioną będzie komisya krajowa dla regulacyi wód z siedzibą we Lwowie pod przewodnictwem Namiestnika, w skład której wejdą:

a) delegaci Rządu;

b) delegaci Wydziału krajowego;

c) delegaci obydwóch krajowych Towarzystw rolniczych.

Komisya ułoży program budowli określający porządek w następstwie robót ze względu na ich nagłość i ważność.

Program ten będzie zatwierdzonym przez Rząd w porozumieniu z Wydziałem kraj.

Oprócz tego zajmie się komisya wypracowaniem projektów i kosztorysów poszczególnych przedsięwzięstw, — repartycją kosztów między strony interesowane, wykonaniem, kierownictwem i nadzorem robót, oraz administracją funduszu regulacyjnego.

Bliższe postanowienia określające liczbę członków i zakres działania komisyi, oraz stałego jej Wydziału, wydane będą przez Rząd w porozumieniu z Wydziałem krajowym w drodze administracyjnej.

II.

Wysoki Sejm raczy polecić Wydziałowi krajowemu, ażeby wyjednał u c. k. Rządu bezzwłoczne rozpoczęcie badań dzikich potoków górskich i rzek w okolicach powodzią nawiedzonych, celem zebrania dat potrzebnych do zestawienia przybliżonych kosztów powyżej pod I. 2. wymienionych robót, oraz o ile można rozpoczęcia już z przyszłą wiosną nagłych robót ochronnych.

III.

Wysoki Sejm raczy polecić Wydziałowi krajowemu, ażeby wyjednał u c. k. Rządu:

1. odpowiednią rozległość lasów, oraz potrzebie ochrony lasów i zadrzewienia nagich stoków górskich organizację techniczną i nadzorczej rządowej służby lasowej w kraju, podział kraju na okręgi lasowe z szczególnem uwzględnieniem potrzeby nadzoru lasów górskich i przyszłych zalesień, utworzenie dwóch Inspektoratów lasowych (dla dorzecza Wisły i Dniestru), a przede wszystkim pomnożenie liczby techników lasowych, oraz ustanowienie odpowiedniej liczby dozorców lasowych (strażników);

2. zmianę w drodze ustawodawczej postanowień karnych ustawy lasowej dla lasów górskich, ażeby kara wymierzona przewyższała korzyść wypływającą z przekroczenia;

3. rozszerzenie szkoły rządowej dla kandydatów na nadzorców lasowych w Bolechowie, oraz pomnożenie liczby stypendyów dla uczniów tej szkoły celem przysposobienia personelu nadzorczego — potrzebnego dla zamierzonych zalesień.

IV.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia z funduszu krajowego bezzwrotnych zasiłków na wspomnienie gospodarzy wiejskich w okolicach tegoroczną powodzią nawiedzonych, do wysokości 200.000 zł. w. a.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu udać się bezzwłocznie z usilną prośbą do c. k. Rządu, ażeby wobec tej prawie już siły kraju przechodzącej akcji pomocniczej, wyjednał z c. k. skarbu państwa w drodze ustawy państwowej stosownie do potrzeb wykazanych urzędownie przez Wydziały powiatowe w porozumieniu z c. k. Starostwami:

a) bezzwrotną zapomogę w wysokości przynajmniej 300.000 zł. na wyżywienie ludności do zbiorów przyszłorocznych i przezimowanie inwentarza żywego do przyszłej wiosny;

b) bezprocentową pożyczkę dla potrzebujących pomocy gospodarzy wiejskich, dotkniętych powodzią na zakupno nasion na zasiewy jare w wysokości 350.000 zł. a. w. zwrotną w sześciu równych ratach rocznych począwszy od 1. Stycznia 1886., na którą kraj daje porękę, jeżeli pożyczki w porozumieniu i za zgodą Wydziału krajowego będą rozdzielone.

V.

Wysoki Sejm raczy :

Aleg. 13 i 14. 1. celem przeprowadzenia tej akcji pomocniczej uchwalić dołączone % ustawy upoważniające Wydział krajowy :

- a) do zaciągnięcia pod jak najkorzystniejszymi warunkami pożyczki krajowej do wysokości 3,500.000 zł. w. a. w gotówce na wykonanie budowli ochronnych, regulacyjnych i górskich na rzekach, które spowodowały katastrofę powodziową w roku 1884. ;
- b) do zaciągnięcia takiejże pożyczki krajowej do wysokości 200.000 zł. w. a. w gotówce na wspomóżenie potrzebujących wsparcia gospodarzy wiejskich dotkniętych powodzią ;

2. polecić Wydziałowi krajowemu, ażeby się udał do c. k. Rządu o wyjednanie w drodze ustawodawczej uwolnienia tych pożyczek od wszelkich należności i podatków, oraz zezwolenia na lokowanie kapitałów fundacyj, zakładów publicznych, pieniędzy pupilarnych, fideikomisowych i depozytowych w mających się emitować obligacjach.

Lwów dnia 7. Października 1884.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z W. Ks. Krakowskiem.**

Marszałek krajowy:
Zyblikiewicz, w. r.

Sprawozdawca:
Wereszczyński, w. r.
Członek Wydziału krajowego.

W y k a z

zapomóg rozdanych przez krakowski komitet ratunkowy.

Licz. porz.	Nazwa powiatu	R o z d a n o			R a z e m
		na żywność	na zasiew	na roboty publiczne	
		zł.	zł.	zł.	zł.
1	Biała	—	300	—	300
2	Bochnia	750	1.333	700	2.783
3	Brzesko	400	1.333	2.700	4.433
4	Chrzanów	—	517	—	517
5	Dąbrowa	1.200	1.000	700	2.900
6	Jarosław	55	—	—	55
7	Jaśło	650	500	—	1.150
8	Kolbuszowa	300	—	—	300
9	Kraków	1.773.34	1.000	600	3.373.34
10	Kraków miasto	800	—	—	800
11	Łańcut	300	—	—	300
12	Mielec	200	1.500	700	2.400
13	Nisko	200	500	—	700
14	Pilzno	—	500	—	500
15	Ropczyce	900	700	—	1.600
16	Tarnobrzeg	1.000	1.500	700	3.200
17	Tarnów	450	666	—	1.116
18	Wadowice	1.050	1.000	700	2.750
19	Wieliczka	1.300	833	—	2.133
20	Żywiec	504	—	—	504
Suma		11.832.34	13.182	6.800	31.814.34
Nadto rozdano :					
	21.259 bochenków chleba za cenę				4.716.28
	300 kilo i 5 ćwierci kaszy " "				108
	800 " słoniny " "				574.60
	20.000 gr. chininy " "				2.065
	145 cetnarów soli bezpłatnie udzielonej				—
R a z e m					39.278.22

W y k a z

zapomóg rozdanych przez lwowski komitet pomocy.

L. porz.	Nazwa powiatu	R o z d a n o				U w a g a
		na żywność	na zasiew	na roboty publiczne	Razem	
1	Biała	1.000	—	—	1.000	
2	Bóbrka	2.300	—	—	2.300	
3	Bohorodczany	1.000	—	—	1.000	
4	Brzesko	3.000	1.000	—	4.000	
5	Brzozów	1.400	575·09	400	2.375·09	
6	Chrzanów	—	1.050	—	1.050	
7	Dąbrowa	500	1.000	—	1.500	
8	Dobromil	500	100	—	600	
9	Drohobycz	1.000	—	—	1.000	
10	Horodenka	200	—	—	200	
11	Jarosław	—	—	4.000	4.000	
12	Kolbuszowa	400	—	—	400	
13	Lisko	450	—	—	450	
14	Łańcut	1.000	—	—	1.000	
15	Nadwórna	—	—	1.000	1.000	
16	Nowy Sącz	500	—	—	500	
17	Nowy Targ	500	—	—	500	
18	Podhajce	300	—	—	300	
19	Przemyśl	900	1.000	—	1.900	
20	Rohatyn	1.000	500	—	1.500	
21	Rudki	500	2.331·27	—	2.831·27	
22	Ropezyce	—	—	1.000	1.000	
23	Sanok	1.660	399·08	—	2.059·08	
24	Stanisławów	3.750	2.524·67	—	6.274·67	
25	Stare miasto	2.200	350	—	2.550	
26	Stryj	2.600	—	—	2.600	
27	Tarnów	—	2.000	—	2.000	
28	Turka	1.150	—	—	1.150	
29	Tłumacz	—	68·70	—	68·70	
30	Żydaczów	1.050	—	—	1.050	
31	Alf. Dobrzyński	—	1.000	—	1.000	
32	Piotr Garbaczynski	—	500	—	500	
	Rozdano	28.860	14.398·81	6.400	49.658·81	
	Portorya i drobne wydatki				62·92	
			Razem		49.721·73	
	Złożono				56.775·38	
			Pozostaje		7.053·65	
	Z tego wysłano w myśl intencji ofiarodawców na rzecz dotkniętych powodzią w Król. Polskiem				357	
	Pozostaje z dniem 27. Września do dyspozycji				6.696·65	

**Odpis okólnika Wydziału krajowego z dnia 4. Lipca 1884 L. 33.561
do Wydziałów powiatowych.**

Odnosnie do okólnika tutejszego z dnia 24. Czerwca r. b. l. 31.052 wzywamy Wydział powiatowy, ażeby w porozumieniu z tamtejszem c. k. Starostwem zbadał bezzwłocznie przy pomocy znawców szkody wyrządzone tegoroczną katastrofą powodziową w tamtejszym powiecie i przedłożył nam najpóźniej do 20. Lipca r. b. wyczerpujące sprawozdanie i szczegółowe daty co do następujących punktów:

1. jaka woda płynąca wyrządziła szkodę w powiecie?
2. ile gmin i obszarów dworskich zostało dotkniętych klęską powodzi?
3. jak wielką jest ludność tych gmin, ilość gospodarzy gruntowych, oraz liczba gospodarzy i członków rodzin nawiedzonych klęską?
4. ile morgów zajmuje obszar zalany tak gruntów gminnych jak i dworskich, tudzież ile morgów przypada z tego na role, łąki, pastwiska i ogrody?
5. ile budynków i zakładów wodnych (młynów, tartaków, foluszów i t. p.) uszkodził wylew i jak wielką jest szkoda oceniona w złotych w. a.?
6. ile morgów gruntu nadbrzeżnego zabrała woda; ile morgów gruntu zasypała żwirem i jaką wartość przedstawia ten obszar zabrany lub też do tego stopnia zasypany, że nie może być nadal użytym pod kulturę?
7. jak wielką jest szkoda wyrządzona konkurencyjnym, spółkowym lub prywatnym budowlom wodnym w powiecie, jak: wałom, szluzom, przepustom, jazom, tamom, opaskom i t. p.?
8. jak wysoką jest szkoda wyrządzona wylewem plonom rolnym, łąkom, pastwiskom i lasom, oceniona w złotych w. a.?
9. jakiej kwoty pieniężnej potrzeba, ażeby w tamtejszym powiecie wyżywić ludność do zbiorów przyszłorocznych, oraz dostarczyć paszy i karmy dla inwentarza żywego aż do przyszłej wiosny?
10. jakiej kwoty pieniężnej potrzeba w powiecie na zakupno nasion dla obsiewu pól zalanych jesiennego i wiosennego?
11. jakiej kwoty pieniężnej potrzebuje powiat dla przywrócenia komunikacji powiatowej i gminnej, oraz naprawy istniejących budowli wodnych, służących do ubezpieczenia brzegów lub zabezpieczenia przed wylewami (wałów, szluz, przepustów), wreszcie dla wykonania takich budowli nie cierpiących zwłoki, bez których z powodu zdziczenia łożysk rzecznych powstałego z powodzi, właściciele gruntów przyległych do rzek byliby narażeni na dalszą stratę ziemi.

Daty dotyczące szkód powinny obejmować tak grunta i budowle gminne jak i dworskie.

Co do punktu 8. zauważa się, że oszacowanie szkody w plonach rolnych przy zbożach na pozór nieuszkodzonych, na których jednak woda dłuższy czas stała, należy przeprowadzić w czasie dojrzewania ziarna, gdyż przy zbożach tych, których korzonki w skutek stagnującej dłuższy czas wody, odcięte były od wpływu powietrza i w ten sposób w części lub

zupełnie zgniły, ziarno już się nie wykształci, zatem nadzieja na zbiór ziarna zbóż takich, jakkolwiek po opadnięciu wody dobrze wyglądających, będzie tylko złudzeniem.

Gdyby tedy do terminu powyżej podanego Wydział powiatowy nie mógł szkody w plonach ocenić, z powodu że ziarno w okolicy tamtejszej później się wykształca, w takim razie należy przedłożyć dodatkowe sprawozdanie o szkodach w plonach rolnych najdalej do końca Lipca r. b.

Rozporządzenie niniejsze nie dotyka wcale okólnika tutejszego z dnia 26. Czerwca r. b. l. 31.491 dotyczącego dat o szkodach zrzędzonych powodzią na drogach powiatowych i gminnych, dlatego też oczekujemy sprawozdania odnośnego w terminie, jaki naznaczyliśmy w tym okólniku.

Jak najrychlejsze przedłożenie wyczerpującego i z całą sumiennością opracowanego sprawozdania z datami żadanemi niniejszem rozporządzeniem jest w interesie ludności tamtejszego powiatu koniecznem, gdyż sprawozdanie to posłuży do ocenienia klęski i wymiaru pomocy tak kraju jak i państwa dla tamtejszego powiatu na cele w punkcie 9., 10. i 11. tego kwestyonarza podane.

Wykaz szkód

wyrażonych powodzią w roku 1884.

Liczba porządkowa	Nazwa powiatu	Ilość gmin i obszarów dworskich dotkniętych klęską powodzi	Liczba		Obszar zalany włościańskich i dworskich w morgach	Szkody wyrządzone										Uwagi:
			rodzin	członków rodzin		w budynkach i zakładach wodnych		w zabranych gruntach		w zasypanych żwirem		w zniszczonych lub uszkodzonych budowlach wodnych	w uszkodzonych komunikacjach powiatowych i gminnych	w plonach	Ogółem	
						dotkniętych klęską	wartość złr.	Ilość morgów	Wartość złr.	Ilość morgów	Szkoda złr.					
			Ilość	wartość złr.								Ilość morgów	Wartość złr.	Ilość morgów	Szkoda złr.	
1	Biała	36	1.032	4.377	3 364	93	5.080	94	47.000	140	48.204	44.779	12.251	90.361	247.675	
2	Bóbrka	19	808	4.266	4.538	—	—	—	—	—	—	—	1.890	63.289	65.179	
3	Bochnia	158	4.092	5.031	18.370	234	3.817	102	22.574	361	7.813	9.550	2.064	478.484	524.302	
4	Bohorończany	37	766	3.948	2.471	—	—	19	1.855	—	—	—	543	7.675	10.073	
5	Brzesko	134	4.133	16.691	22.480	469	15.900	268	—	1.628	ogółem 88.436	24.896	28.462	992.969	1.150.663	
6	Brzozów	74	2.233	10.945	6.630	8	905	27	8.100	53	3.360	18	1.562	138.350	152.295	
7	Buczacz	6	—	—	988	—	—	—	—	—	—	—	—	44.300	44.300	wedle wykazu c. k. Starostwa.
8	Chrzanów	18	839	4.121	2.370	66	2.942	39	—	50	ogółem 21.505	5.400	—	117.147	146.994	
9	Dąbrowa	106	1.482	6.949	15.348	13	6.290	35	—	112	ogółem 7.750	2.000	—	618.544	634.584	
10	Dobromil	76	2.121	11.711	2.185	59	nie podano kwoty	135	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	20.711	nie wyszczególniono kwoty	80.379	
11	Dolina	27	64	nie podano	432	3	nie podano	nie podano	nie podano	14	3.400	—	3.300	" " "	19.754	
12	Drohobycz	80	7.560	22.446	22.914	8	1.940	59	2.503	—	—	5.875	5.338	311.980	327.636	
13	Gorlice	72	2.257	1.155	2.780	nie podano	41.340	239	nie podano	301	ogółem 25.705	4.450	6.181	61.000	138.676	
14	Grybów	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	—	110	13.500	nie podano	nie podano	nie podano	19.282	200.000	232.782	
15	Jarosław	70	3.290	7.888	20.661	309	11.430	232	63.230	868	78.550	14.150	5.002	637.866	810.228	
16	Jasło	80	2.207	11.900	8.560	5	30.000	—	—	300	45.000	10.000	13.100	200.000	298.100	
17	Jaworów	71	2.130	16.211	4.671	—	—	56	4.540	—	—	—	16.548	21.795	42.883	
18	Kałuż	25	1.583	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	49.243	49.243	
19	Kolbuszowa	9	665	3.133	1.202	—	—	21	2.800	—	—	—	10.506	12.546	25.852	
20	Kraków miasto	—	32	—	229	—	—	1	600	—	—	5.000	—	—	15.271	
21	" powiat	52	2.171	9.118	8.103	—	—	46	nie podano	41	ogółem 14.045	23.604	—	275.315	312.964	
22	Krosno	39	479	5.734	1.814	10	350	—	—	—	—	2.246	2.721	55.401	60.718	
23	Limanowa	28	553	2.213	942	11	380	—	—	—	—	—	14.999	7.620	22.999	
24	Lisko	29	609	1.880	1.374	—	—	—	—	—	—	—	5.467	15.254	20.721	
25	Łańcut	52	4.271	16.123	12.231	8	180	256	38.400	157	5.300	—	10.520	300.902	355.302	
26	Mielec	144	7.611	22.691	27.725	1	6.000	221	45.800	208	19.550	22.300	6.811	560.893	661.354	
27	Mościska	54	1.774	8.830	6.400	1	100	30	3.000	10	1.000	3.940	3.828	103.410	115.278	
28	Myślenice	41	3.149	14.110	2.052	27	10.130	292	31.180	350	11.982	6.300	36.477	34.872	130.941	
29	Nadwórna	17	nie podano	nie podano	395	1	500	—	—	107	4.342	6.841	5.641	500	17.824	
30	Nisko	30	—	5.730	12.000	13	100	40	8.000	80	12.000	200	701	130.000	151.001	
31	Nowy-Targ	25	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	11.904	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	nie podano	17.180	22.759	51.843	
32	Pilzno	60	2.811	15.533	5.489	84	4.000	144	28.050	135	17.880	1.200	3.800	268.825	323.755	
33	Podhajce	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.080	10.000	13.080	
34	Przemyśl	63	3.465	16.622	47.134	82	8.000	—	—	36	7.200	—	12.184	822.010	849.394	
35	Rawa	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.377	23.918	25.295	
36	Rohatyn	17	688	3.579	3.608	86	2.520	—	—	—	—	—	4.215	91.830	98.565	
37	Ropczyce	64	1.420	7.376	7.139	47	4.350	56	—	15	14.000	14.000	29.501	129.478	191.329	
38	Rudki	24	656	3.235	16.170	193	8.980	—	—	—	—	—	11.533	200.000	220.523	
39	Rzeszów	86	2.031	9.540	8.478	1	200	131	32.104	99	13.500	25.082	9.191	216.779	296.856	
40	Sambor	72	6.849	29.980	6.065	68	1.110	235	52.600	—	—	5.100	16.860	157.185	232.855	
41	Sanok	30	1.306	5.840	2.105	12	410	14	1.775	19	3.000	250	5.217	40.000	50.652	
42	Nowy-Sącz	56	433	1.320	1.999	21	1.190	180	26.500	247	20.445	4.500	15.010	44.886	112.531	
43	Stanisławów	47	2.207	2.664	5.927	140	8.035	77	9.360	66	6.660	12.350	6.241	97.423	140.069	
44	Staremiasto	46	2.240	8.960	2.022	10	3.470	423	nie podano	390	ogółem 33.369	11.110	12.939	30.491	91.379	
45	Stryj	39	1.129	5.035	6.016	53	3.980	193	15.880	1.869	17.705	270	7.551	33.670	119.826	
46	Tarnobrzeg	58	1.682	7.479	16.587	442	3.465	30	9.000	—	—	60.000	5.756	467.241	545.462	w tej sumie szkód mieści się kwota 74.355 złr. niewyszczególnionych szkód na obszarach dworskich.
47	Tarnów	54	1.016	5.064	8.095	257	5.790	363	60.247	525	30.830	30.570	6.010	287.476	420.923	
48	Tłumacz	36	2.905	21.401	5.205	—	—	6	1.950	2	200	1.100	1.270	144.077	148.597	
49	Turka	23	—	1.005	843	—	—	11	960	—	—	—	1.319	7.617	9.896	
50	Wadowice	81	1.019	4.027	7.159	497	19.250	137	44.575	378	69.648	39.440	4.657	554.370	731.940	
51	Wieliczka	51	1.205	6.741	4.221	87	2.122	38	nie podano	106	ogółem 27.766	10.170	7.720	238.775	286.553	
52	Żydaczów	84	3.861	19.336	23.383	120	5.630	95	nie podano	332	ogółem 19.640	950	9.024	328.872	364.116	
53	Żywiec	42	774	4.145	69	2	330	242	36.275	1	105	4.850	9.042	4.158	54.760	
	Ogółem	2.669	95.608	396.183	391.943	3.541	232.120	4.697	612.358	9.000	679.890	—	434.582	—	12,246.170	do sumy szkód w komunikacjach należy jeszcze dodać szkody w powiecie Brzeżańskim i Kołomyjskim 2.874 złr. w. a.

Zestawienie

kwot zażądanych przez powiaty dotknięte powodzią na dokonanie zasiewów, oraz zaliczek przyznanych z funduszków państwowych poszczególnym powiatom na zasiewy ozime.

Licz. porz.	Nazwa powiatu	Kwota zażądana na zasiew przez		Zaliczka przyznana na zasiewy ozime	Uwaga.
		Wydział powiatowy	c. k. Starostwo		
		zł.	zł.	zł.	
1	Biała	16.341	—	10.000	
2	Bóbrka	7.950	7.950	4.000	
3	Bochnia	43.892	35.000	18.000	
4	Brzesko	90.620	93.612	40.000	
5	Brzozów	11.695	2.505	1.500	
6	Buczacz	—	1.700	600	
7	Chrzanów	18.843	3.150	4.800	
8	Dąbrowa	46.321	27.789	14.000	
9	Dobromil	1.400	—	—	
10	Drohobycz	20.000	731	1.000	
11	Gorlice	3.310	—	—	
12	Jarosław	106.482	32.780	15.000	
13	Jasło	20.000	7.550	4.000	
14	Kolbuszowa	6.900	6.438	1.000	
15	Kraków (powiat)	30.000	22.050	12.000	
16	Łańcut	23.000	35.850	9.000	
17	Mielec	38.894	18.726	11.000	
18	Myślenice	5.100	—	—	
19	Nisko	6.000	—	decyzję odroczone	
20	Pilzno	43.844	43.844	18.000	
21	Przemyśl	36.211	12.269	12.000	
22	Rohatyn	6.800	4.800	2.000	
23	Ropczyce	3.000	4.420	2.000	
24	Rudki	10.000	5.558	2.000	
25	Rzeszów	34.051	3.920	2.000	
26	Sambor	3.350	4.440	2.000	
27	Sanok	12.000	3.079	1.800	
28	Nowy Sącz	2.190	—	—	
29	Stanisławów	11.384	43.225	6.000	
30	Staremiasto	6.410	—	2.000	
31	Stryj	4.930	4.757	2.000	
32	Tarnobrzeg	18.800	15.827	8.000	
33	Tarnów	37.721	5.245	3.000	
34	Tłumacz	5.000	2.000	1.000	
35	Wadowice	56.500	36.514	20.000	
36	Wieliczka	22.458	11.800	17.000	
37	Zydzaków	4.000	3.820	2.600	
	Ogółem	815.397	501.349	249.300	Z tego 600 zł. dla gminy Rozwadów zniszczonej pożarem.

Odpis reskryptu Wydziału krajowego z dnia 11. Sierpnia 1884. l. 42.857/84 wystosowanego do P. T. Prezesów Rad powiatowych.

Wedle odezwy tutejszego Prezydium c. k. Namiestnictwa z dnia 13. Sierpnia r. b. l. 7.722/pr. raczył Najjaśniejszy Pan wydać dołączone ./ rozporządzenie z dnia 28. Lipca r. b. dz. u. p. Nr. 130, które oprócz zapomogi w wysokości 440.000 zł. w. a. przyznaje dla okolic kraju naszego dotkniętych powodzią zaliczkę bezprocentową na zakupno potrzebnego nasienia na zasiewy ozime, zwrotną w sześciu ratach rocznych, począwszy od 1. Stycznia 1886., w wysokości 300.000 zł. w. a.

Ponieważ Wydział krajowy przyjął porękę za zwrot całej powyższej zaliczki a powołane rozporządzenie cesarskie przyznaje funduszowi krajowemu prawo zabezpieczenia zaliczek udzielonych poszczególnym gospodarzom wiejskim w księgach hipotecznych, przeto zaliczki te udzielane będą powiatom za zgodą Wydziału krajowego, a w obrębie powiatu pojedynczym gospodarzom za zgodą ustanowionych przez Wydział krajowy delegatów.

Rozdaniem zaliczek w powiatach zajmą się c. k. Starostowie w porozumieniu z Wydziałami powiatowymi i z przybraniem dwóch mężów zaufania z miejscowymi stosunkami w pojedynczych gminach dokładnie obznajomionymi, niemniej przy udziale i za zgodą delegata Wydziału krajowego a to po poprzednim dokładnem zbadaniu tak rzeczywistej potrzeby żądanej zaliczki, jak i bezpieczeństwa jej zwrotu.

Wydział krajowy ma tedy zaszczyt upraszać Wielmożnego Pana, ażebyś raczył wziąć udział w czynności rozdziału zaliczek przyznanych dla tamtejszego powiatu na zakupno nasion dla obsiewu pól jesienno między poszczególnych gospodarzy jako delegat Wydziału krajowego.

Bliższe szczegóły odnoszące się do postępowania przy udzielaniu i zabezpieczeniu zwrotu zaliczek, jak i wysokości zaliczek przyznanych powiatom, zawiera dołączony ./ okólnik c. k. Prezydium Namiestnictwa, wydany do 28 Starostw wraz z formularzami skryptu dłużnego, oświadczenia zezwalającego na intabulację prawa zastawu dla pożyczonej kwoty i protokołu obejmującego zestawienie udzielonych zaliczek w pojedynczych gminach.

Z uwagi, że fundusz krajowy przyjął gwarancją za punktualny zwrot całej zaliczki 300.000 zł. w. a., zechce Wielmożny Pan przy rozdziale zaliczek baczyć na to, aby zaliczki były udzielane takim gospodarzom, którzy pomocy rzeczywiście potrzebują, oraz będą w stanie kwotę pożyczoną zwrócić, w takich zaś wypadkach, gdzie zachodzi obawa, że dzisiejszy właściciel do terminu zwrotu ostatniej raty, t. j. 1. Stycznia 1891. r., nie utrzyma się w posiadaniu gospodarstwa, zechce Wielmożny Pan zażądać oświadczenia zezwalającego na intabulację prawa zastawu na rzecz funduszu krajowego dla wypożyczonej kwoty w stanie biernym realności.

Ponieważ wedle §. 5. powołanego rozporządzenia cesarskiego wszelkie dokumenta, podania i protokoły wolne są od opłaty stempli i należytości, przeto dla uniknięcia kosztów notaryalnych zechce Wielmożny Pan przestrzegać, ażeby wspomniane deklaracje były w c. k. Sądzie powiatowym legalizowane.

Gdybyś Wielmożny Pan dla chwilowej przeszkody nie mógł brać udziału w dotyczących czynnościach jako delegat Wydziału krajowego, w takim razie upoważnia Wydział krajowy Wielmożnego Pana do zastąpienia się przez Wgo zastępcę Prezesa Rady powiatowej.

Odpis okólnika c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie z dnia 15. Sierpnia 1884.

1. 7.677 do Pana Starosty:

1. w Bóbrce, 2. Bochni, 3. Brzesku, 4. Brzozowie, 5. Chrzanowie, 6. Dąbrowie, 7. Jarosławiu, 8. Jasle, 9. Kolbuszowie, 10. Krakowie, 11. Łańcucie, 12. Mielcu, 13. Pilźnie, 14. Przemyślu, 15. Rohatynie, 16. Ropczycach, 17. Rudkach, 18. Rzeszowie, 19. Samborze, 20. Sanoku, 21. Stanisławowie, 22. Stryju, 23. Tarnobrzegu, 24. Tarnowie, 25. Tłumaczu, 26. Wadowicach, 27. Wieliczce, 28. Żydaczowie.

W załatwieniu relacyi Pana c. k. Starosty z dnia . . Lipca 1884 l. . . . przyznaję w porozumieniu z Wydziałem krajowym, na podstawie §. 3. rozporządzenia Cesarskiego z dnia 28. Lipca b. r. dz. u. p. Nr. 130. dla gospodarzy wiejskich tamtejszego powiatu, dotkniętych tegoroczną powodzią i potrzebujących z tej przyczyny pomocy, na zakupno nasion na zasiewy jesienne bezprocentową zaliczkę w kwocie . . zł. w. a. *), zwrotną w sześciu równych ratach rocznych, począwszy od 1. Stycznia 1886. r. i równocześnie udaję się do c. k. kraj. Dyrekcji skarbu o zaasygnowanie tej kwoty w tamtejszym c. k. urzędzie podatkowym, gdzie ją Pan Starosta podejmiesz za kwitem urzędowym. Wobec tego, że Wydział krajowy imieniem funduszu krajowego przyjął porękę za całą powołanem rozporządzeniem Cesarskiem przyznaną tutejszemu krajowi zaliczkę zwrotną w kwocie 300.000 zł. w. a., z uwagi na dalszą okoliczność, że funduszowi krajowemu przyznano w §. 5. powołanego Najwyższego rozporządzenia prawo tabularnego zabezpieczenia zaliczek udzielonych pojedynczym gospodarzom wiejskim — ma rozdział przyznanej niniejszem zaliczki odbyć się nietylko w obecności członka tamtejszej Reprezentacyi powiatowej, jakoteż dwóch przez Pana Starostę w porozumieniu z tą Reprezentacją powołanych mężów zaufania, obznajomionych dokładnie z miejscowemi stosunkami w pojedynczych gminach, lecz także w obecności i za zgodą delegata Wydziału krajowego, którego nazwisko zostanie Panu Staroście podane przez tamtejszy Wydział powiatowy. Aby uzyskać zupełną pewność co do rzeczywistej potrzeby tej pomocy dla pojedynczych gospodarzy wiejskich, jakoteż co do gwarancyi zwrotu rozdzielić się mających zaliczek, zechce Pan Starosta spólnie z powyżej wspomnianym członkiem Reprezentacyi powiatowej i delegatem Wydziału krajowego jak najściślej zbadać ponownie, w których gminach tamtejszego powiatu zachodzi potrzeba udzielania wspomnianych zaliczek.

Następnie należy przy współdziałaniu dwóch mężów zaufania, z stosunkami miejscowemi dobrze obznajomionymi przystąpić do rozdzielenia zaliczek w pojedynczych gminach, przyczem tak delegat Wydziału krajowego, jakoteż członek Reprezentacyi powiatowej mają być obecni.

Jeszcze raz podnieść muszę, że przyznanie zaliczek należy ograniczyć na ścisłą i nieodzowną potrzebę i mieć należyty wzgląd na to, ażeby zaliczki te nie zostały zmarnowane lub na inny cel użyte. Wypłata tej zaliczki przez Pana Starostę, w obecności powyżej wspomnianych mężów zaufania, członka tamtejszej Reprezentacyi powiatowej, jakoteż i delegata Wydziału krajowego, ma nastąpić na podstawie nieostemplowanego „Skryptu dłużnego“ na które to skrypta dołączam stosowną ilość drukowanych blankietów. Gdyby delegat Wydziału krajowego tego

*) Zaliczki dla każdego powiatu przyznane, są wymienione na 2. stronie.

zażądał, powinien dotyczący gospodarz wiejski, chcący podjąć zaliczkę, wystawić także „oświadczenie“, zeznane według załączonego wzoru, w którym zezwala na intabulację prawa zastawu na rzecz funduszu krajowego dla wypożyczonej kwoty w stanie biernym swojej realności. Legalizacja podpisu zaciągającego pożyczkę na tem „oświadczeniu“ może dla uniknięcia kosztów notaryalnych nastąpić w c. k. Sądzie powiatowym i nie podlega opłacie stemplów i innych należności. Przy akcie rozdzielania zaliczek ma być w dwóch egzemplarzach według dołączonego wzoru spisany i przez wszystkich członków komisji podpisanym protokół z czynności rozdania zaliczek, a to według pojedynczych gmin. Należycie wypełnione skrypta ewentualnie oświadczenia, niemniej spisane in duplo protokoły, o których wyżej mowa, zechce Pan Starosta, po rozdaniu zaliczek, przedłożyć mi do 14 dni. Zwracam wreszcie uwagę Pana Starosty na to, iż jakkolwiek niniejsza zaliczka przeznaczona jest na zasiewy jesienne b. r., to jednakowoż miarę zużycia przyznanej kwoty dadzą stosunki miejscowe. Jeżeli zatem w której okolicy gospodarstwo rolne tak jest urządzone, że wymaga większego nakładu na zasiewy wiosenne jak na jesienne, natenczas należy na to przy rozdawaniu zaliczek należyty mieć wzgląd, nie spuszczać z oka zasiewów jarych i nie rozdzielać już i obecnie zbędnych kwot, lecz zostawić je na zasiewy wiosenne 1885. Muszę tu jeszcze raz zaznaczyć, że nieogłędne rozdawanie zaliczek na zasiewy jesienne może gospodarzy dotkniętych powodzią narazić na niepowetowane straty, gdyż fundusze przeznaczone na zasiewy wiosenne będą o wiele mniejsze, jak kwota przyznana na zasiewy ozime. O skutecznym rozdzieleniu zaliczek zdasz mi Pan Starosta co rychlej a najdalej do 5. Września sprawę, wykażesz mi kwotę, jaką rozdzieliłeś a jaka niezużyta pozostała, a oraz doniesiesz mi na podstawie dat zebranych przy rozdawaniu zaliczek, wiele powiat tamtejszy będzie potrzebywał na zasiewy jare. Gdyby asygnowana obecnie kwota miała okazać się za szczupłą, natenczas przedłoży mi Pan Starosta w porozumieniu z Wydziałem powiatowym należycie umotywowany wniosek na przyznanie dalszej na ten cel potrzebnej kwoty. Zawsze atoli należy mieć na względzie, że pozostałe jeszcze do dyspozycji fundusze są stosunkowo bardzo małe, i przeznaczone do niesienia pomocy w okolicach kraju najbardziej powodzią tegoroczną dotkniętych — a więc nie mogą być uszczuplane datkami dla okolic, gdzie bez takiego wsparcia szczególnie wobec dostarczonej już pomocy, obyc się można. Czy w porozumieniu z Reprezentacją powiatową nie należałoby ułatwić gospodarzom wiejskim obdzielonym zaliczką, zakupną zdrowego ziarna na zasiew jesienny b. r. — pozostawiam ocenieniu Pana Starosty.

D. j. w.

Zaliczki przyznane powiatom:

1. Bóbrka	4.000 zł.	15. Rohatyn	2.000 zł.
2. Bochnia	18.000 „	16. Ropczyce	2.000 „
3. Brzesko	40.000 „	17. Rudki	2.000 „
4. Brzozów	1.500 „	18. Rzeszów	2.000 „
5. Chrzanów	1.800 „	19. Sambor	2.000 „
6. Dąbrowa	14.000 „	20. Sanok	1.800 „
7. Jarosław	15.000 „	21. Stanisławów	6.000 „
8. Jasło	4.000 „	22. Stryj	2.000 „
9. Kolbuszowa	1.000 „	23. Tarnobrzeg	8.000 „
10. Kraków	12.000 „	24. Tarnów	3.000 „
11. Łańcut	9.000 „	25. Tłumacz	1.000 „
12. Mielec	11.000 „	26. Wadowice	20.000 „
13. Pilzno	18.000 „	27. Wieliczka	7.000 „
14. Przemyśl	7.000 „	28. Żydaczów	2.000 „

Skrypt dłużny.

Niżej podpisany zeznaję niniejszem, iż w myśl cesarskiego rozporządzenia z d. 28. Lipca 1884. L. 130. Dz. u. p. otrzymałem do rąk własnych tytułem pożyczki bezprocentowej na zakupno ziarna na zasiew gotówką kwotę *) . . . . . od Wysokiego Skarbu.

Obowiązuję się przeto niniejszem otrzymaną kwotę **) . . . . . zwrócić Wysokiemu Skarbowi do c. k. Urzędu podatkowego . . . . . w sześciu równych ratach rocznych, z których pierwsza w dniu 1. Stycznia 1886. przypada, a to pod rygorem egzekucyi politycznej, której się niniejszem wyraźnie poddaję.

W dowód czego niniejszy skrypt dłużny własnoręcznie podpisuję w obec świadków.

Dan w . . . . . dnia . . . . .

Jako świadek.

Podpis własnoręczny pożyczającego,
lub znak własnoręcznie przez nieumieją-
cego pisać dłużnika położony.***)

Jako świadek.

*) kwotę wymienić należy liczbami i słowami.

**) słowami.

***) Jeżeli pożyczający nie umie pisać, jeden ze świadków musi umieścić podpis pożyczającego i podpisać, że to uczynił.

Oświadczenie.

Według zeznanego równocześnie skryptu dłużnego z dnia . . . . . otrzymał niżej podpisany tytułem pożyczki bezprocentowej na zakupno ziarna na zasiewy w myśl cesarskiego rozporządzenia z 28. Lipca 1884. Dz. u. p. Nr. 130. gotówką kwotę *) . . . . . od Wysokiego Skarbu.

Gdy fundusz krajowy przyjął w obec Wysokiego Skarbu porękę za wszelkie z pieniędzy na ten cel przeznaczonych wypożyczone kwoty, tedy celem zabezpieczenia funduszu krajowego od możliwej szkody z tej poręki dlań wyniknąć mogącej, zezwalam niniejszem, aby **) . . . . . prawo zastawu dla tej poręczonej kwoty . . . . . w stanie biernym gospodarstwa (realności) pod l. k. . . . . w . . . . . położonego l. wykazu hipotecznego gminy katastral. . . . . objętego, na rzecz funduszu krajowego zostało zainstabulowanem. W dowód czego mój własnoręczny podpis.

Dan w . . . . . dnia . . . . .

Podpis lub znak zeznającego ***)

*) kwotę wymienić liczbami i słowami.

**) w gminach, w których księgi gruntowe dotąd nie istnieją, należy w tem miejscu dodać ustęp, „w razie zaprowadzenia ksiąg gruntowych w gminie . . . . . przed zupełnem zwroćeniem powyższej zaliczki“.

***) podpis wymaga legalizacyi.

Powiat . . . . .

Gmina . . . . .

Protokół

spisany dnia . . . . . 1884 roku w . . . . . z powodu rozdania bezprocentowych zaliczek zwrotnych, przyznanych na zakupno ziarna na zasiewy jesiennie 1884., na podstawie §. 3. Cesarskiego rozporządzenia z 28. Lipca 1884. Dz. u. p. Nr. 130. następującym gospodarzom wiejskim:

N. N. otrzymał kwotę . . . . .

N. N. „ „ . . . . .

(wymienić pojedynczo wszystkich) obdzielonych w tej gminie zaliczkami zwrotnymi — i podać przy każdym nazwisku obdzielonego kwotę, którą tytułem zaliczki na powyższy cel otrzymał).

Ogółem wypłacono w obecności niżej podpisanych w gminie . . . . .
kwotę . . . . .

1) Podpis delegata Wydziału krajowego.

2) Podpis c. k. Starosty
(ewentualnie delegowanego przezeń
c. k. urzędnika Starostwa).

3) Podpis członka Reprezentacji powiatowej.

4) }
5) } Podpisy 2 mężów zaufania.

W y k a z

zapomóg rozdanych przez c. k. Rząd do dnia 13. Sierpnia 1884.

Liczba porządk.	Nazwa powiatu	Kwota udzielona			Razem
		na żywność	na zasiew	na roboty publiczne	
1	Biała	600	—	—	600
2	Bóbrka	300	—	—	300
3	Bochnia	1.900	4.200	4.000	10.100
4	Brzesko	2.600	2.700	8.000	13.300
5	Brzozów	200	—	300	500
6	Chrzanów	100	2.600	—	2.700
7	Dąbrowa	2.000	2.000	8.000	12.000
8	Dobromil	550	1.000	2.000	3.550
9	Dolina	500	—	—	500
10	Jarosław	1.300	5.000	2.000	8.300
11	Jasło	300	1.000	2.000	3.300
12	Kraków	2.000	6.000	10.000	18.000
13	Łańcut	1.000	1.000	6.000	8.000
14	Mielec	—	3.000	8.600	11.600
15	Mościska	100	—	1.000	1.100
16	Nisko	—	1.000	2.500	3.500
17	Nowy Targ	100	—	—	100
18	Pilzno	1.100	—	—	1.100
19	Przemyśl	3.300	—	3.000	6.300
20	Rohatyn	1.210	2.000	—	3.210
21	Ropczyce	600	200	400	1.200
22	Rudki	300	—	—	300
23	Sanok	500	—	—	500
24	Stanisławów	1.300	—	6.000	7.300
25	Stryj	600	1.000	1.000	2.600
26	Tarnobrzeg	1.000	3.000	15.000	19.000
27	Tarnów	1.000	1.300	3.600	5.900
28	Wadowice	500	2.000	—	2.500
29	Wieliczka	1.000	1.600	3.000	5.600
30	Żydaczów	—	—	1.500	1.500
31	Żywiec	400	600	—	1.000
	Ogółem	26.360	41.200	87.900	155.460

Zestawienie

kwot zażądanych przez powiaty dotknięte klęską powodzi na wyżywienie ludności, przezimowanie inwentarza, oraz na naprawę dróg gminnych i wykonanie nagłych budowli ochronnych.

Liczba porządkowa	Nazwa powiatów	Kwota zażądana na wyżywienie ludności i przezimowanie inwentarza	Kwota potrzebna na naprawę dróg powiatowych i wykonanie nagłych budowli ochronnych	Liczba porządkowa	Nazwa powiatów	Kwota zażądana na wyżywienie ludności i przezimowanie inwentarza	Kwota potrzebna na naprawę dróg powiatowych, gminnych i wykonanie nagłych budowli ochronnych
1	Biała . . .	33.213	66.422	27	Mościska . .	25.000	13.828
2	Bóbrka . . .	2.800	1.890	28	Myślenice . .	16.675	39.612
3	Bochnia . .	350.000	2.064	29	Nadworna . .	—	11.463
4	Bohorodeczany	—	200	30	Nisko . . .	50.000	30.700
5	Brzesko . . .	47.786	38.586	31	Nowy Sącz . .	11.130	26.380
6	Brzeżany . .	—	1.441	32	Nowy Targ . .	—	17.180
7	Brzozów . . .	27.420	11.562	33	Pilzno . . .	86.928	3.800
8	Buczacz . . .	—	6.000	34	Podhajce . . .	—	2.694
9	Chrzanów . .	49.799	30.751	35	Przemysł . .	72.661	12.184
10	Dąbrowa . . .	74.100	22.000	36	Rawa . . .	—	1.377
11	Dobromil . .	20.000	21.711	37	Rohatyn . . .	23.907	4.215
12	Dolina . . .	—	25.300	38	Ropczyce . . .	36.000	56.501
13	Drohobycz . .	100.000	5.338	39	Rudki . . .	140.000	11.533
14	Gorlice . . .	10.280	16.251	40	Rzeszów . . .	74.328	9.191
15	Grybów . . .	40.000	12.000	41	Sanbor . . .	5.324	21.000
16	Jarosław . . .	296.463	6.280	42	Sanok . . .	24.000	35.217
17	Jasło . . .	50.000	13.100	43	Stanisławów .	21.780	27.241
18	Jaworów . . .	14.000	1.000	44	Stare miasto .	9.594	12.970
19	Kolbuszowa . .	2.800	3.172	45	Stryj . . .	21.810	7.381
20	Kołomyja . . .	—	1.433	46	Tarnobrzeg . .	90.000	55.756
21	Kraków . . .	30.000	30.000	47	Tarnów . . .	63.622	34.430
22	Krosno . . .	—	12.700	48	Tłumacz . . .	21.000	1.270
23	Łańcut . . .	37.000	10.520	49	Wadowice . .	192.000	49.220
24	Limanowa . .	—	14.999	50	Wieliczka . .	51.692	17.290
25	Lisko . . .	—	5.467	51	Żydaczów . .	1.000	103.000
26	Mielec . . .	101.170	89.950	52	Żywiec . . .	5.000	13.100
					Ogółem .	2,332.282	1,068.670

Przedłożenie Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zaciągnięciu pożyczki w sumie 3,500.000 zł. w. a. na budowle ochronne, regulacyjne i górskie na rzekach.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

W celu wykonania potrzebnych wskutek powodzi w r. 1884 budowli ochronnych, regulacyjnych i górskich na rzekach, może Wydział krajowy zaciągnąć pod jak najkorzystniejszymi warunkami pożyczkę krajową do wysokości 3,500.000 zł. w. a. w gotówce.

§. 2.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi skarbu i spraw wewnętrznych.

Przedłożenie Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zaciągnięciu pożyczki 200.000 zł. w. a. na wspomóżenie potrzebujących wsparcia gospodarzy wiejskich dotkniętych powodzią w r. 1884.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Na wspomóżenie gospodarzy wiejskich dotkniętych powodzią w r. 1884. upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki pod jak najkorzystniejszymi warunkami do wysokości 200.000 zł. w. a. w gotówce.

§. 2.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi skarbu i spraw wewnętrznych.

Aleg. 74.

Sprawozdanie

komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału kraj.
w przedmiocie średniej szkoły rolniczej — szkoły ogrodniczej i
folwarku w Czernichowie.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego wykazuje przedewszystkiem trudności w nkonstytuowaniu kuratorji, po śmierci nieodżałowanego opiekuna szkół czernichowskich ś. p. Franciszka Paszkowskiego i usunięciu się wielce zasłużonego członka kuratorji p. Leonarda Stawskiego, przedstawia obraz dzisiejszego stanu szkół i gospodarstwa w Czernichowie, wymieniając liczne przeszkody, z jakimi Wydział krajowy walczyć musiał przy obsadzaniu posad nauczycielskich, a wreszcie zapowiada szereg ulepszeń w budynkach i gruntach czernichowskich, które na najbliższej sesji sejmowej przedłożyć Wysokiej Izbie zamierza.

Komisya gospodarstwa krajowego nie ograniczyła się wyłącznie na zbadaniu sprawozdania Wydziału krajowego, ale zasięgała w wielu kwestyach opinii kuratorji szkół czernichowskich i żądała wyjaśnień od członków Towarzystwa roln. krakowskiego, obeznanych dokładnie z tamtejszemi stosunkami.

Tą drogą nabyte przekonania i wysnute z nich wnioski ma zaszczyt komisya gosp. krajowego przedstawić Wysokiej Izbie w następującem sprawozdaniu:

I.

O krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie.

Trudności w obsadzeniu posady dyrektora były tak wielkie, że po licznych staraniach i po jednej niefortunnej próbie, Wydział krajowy musiał wysłać do Czernichowa jednego z urzędników departamentu II. z poleceniem, ażeby tymczasowo zastępował tam dyrektora i zaprowadził porządek w Zakładzie. Prowizoryum to trwa dotychczas a mimo usiłowań Wydziału krajowego reorganizaacya szkoły jeszcze nie ukończona a program naukowy z powodu niedostatecznych sił nauczycielskich, jeszcze nie zupełnie wykonywany.

Przywrócony chwilowo spokój w szkole, przez usunięcie osób, które go zakłócały, ustaliłby się mógł dopiero po skompletowaniu grona nauczycielskiego i zamianowaniu rzeczywistego dyrektora Zakładu.

Prowizoryum takie, aczkolwiek w tych stosunkach było konieczne, uważa komisya za nieodpowiednie i dla tego pragnie jak najprędzej je uchylić. W ogóle sądzi komisya, że w podobnych wypadkach należałoby raczej szukać chwilowego zastępstwa w gronie kuratoryi, lub przez nią poleconych ludzi fachowych. W tym celu komisya radzi, aby Wydział krajowy jeszcze większą rozwinął energię w wyszukaniu odpowiedniego kandydata, bądź pomiędzy dawnymi uczniami szkoły dublańskiej bądź między praktycznymi rolnikami, którzy poprzednio w zagranicznych szkołach fachowych zdobyli stósowny zasób nauki.

Wydział krajowy proponuje w swoim sprawozdaniu, aby przyszłego dyrektora szkoły czernichowskiej uwolnić od wykładów naukowych, ze względu, że nadzór nad nauczycielami, uczniami i gospodarstwem szkoły i folwarku wyczerpałby czas i siły dyrektora. W tym duchu czyni Wydział krajowy formalny wniosek, dążący do zmiany dotychczasowych postanowień Wysokiego Sejmu, który wyraźnie orzekł: że dyrektor musi być zarazem nauczycielem w szkole czernichowskiej.

Komisya gosp. krajowego nie chce bynajmniej przeciążyć obowiązkami przyszłego dyrektora, ale przecież stanowczo oświadczyć się musi przeciwko wnioskowi Wydziału krajowego. Godzi się komisya zupełnie na dodanie pomocy kancelaryjnej dyrektorowi, godzi się nawet na uwolnienie go przez pierwsze półrocze od wykładów naukowych, aby mu zostawić czas do należytego rozpoznania wszelkich stosunków i obowiązków jego stanowiska, ale nie może zgodzić się na przyjęcie zasady: że dyrektorem Zakładu naukowego i kontrolorem nauczycieli mógłby być człowiek, który sam nauczać nie potrafi. Pominąwszy bowiem fakt niezaprzeczony, że łatwiej znaleźć pomocnika do zarządu, aniżeli do wykładów naukowych, — komisya twierdzi, że udzielanie nauki najwięcej zbliży dyrektora do uczniów, których znać powinien i najlepiej zapewni mu powagę i wpływ na nauczycieli, których ma nadzorować.

Z tych powodów nie może komisya doradzać Wys. Izbie przyjęcia wniosków, wymienionych w sprawozdaniu Wydziału krajowego — a natomiast pragnie utrzymać odpowiednią pozycję w preliminarzu szkoły na pomoc kancelaryjną dla dyrekcji.

Co do sił nauczycielskich, te niestety w Czernichowie nie są dostateczne, w skutek czego plan naukowy nie jest w zupełności wykonywany.

Że to się dzieje z oczywistą krzywdą dla uczniów a przeto szkodą dla kraju, temu zapewne nikt nie zaprzeczy. Ale jest jeszcze jedno niebezpieczeństwo, z którym liczyć się trzeba, że upomnienie się którejkolwiek strony interesowanej o ściśle wykonywanie programu naukowego mogłoby postawić Wydział krajowy w bardzo trudnem położeniu.

Komisya też radzi Wysokiej Izbie, aby poleciła Wydziałowi krajowemu uzupełnienie sił nauczycielskich przez przyjęcie jeszcze jednego nauczyciela fachowego i w tym duchu ma zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi formalny wniosek.

Komisji gosp. kraj. wiadomo, że nauczyciele w Czernichowie wykładają nauki z własnych notat, a uczniowie spisywać muszą treść wykładów na lekcji lub w godzinach wolnych.

Ten sposób udzielania nauki, praktykowany w szkołach wyższych wobec starszych i wykształceńszych uczniów, nie uznaje komisya za odpowiedni dla średniej szkoły czernichowskiej.

Ponieważ zaś literatura nasza nie posiada dzieł ściśle zastosowanych do programu naukowo-średnich szkół rolniczych, przeto komisya wnosi: aby Wys. Izba raczyła polecić Wydziałowi krajowemu rozpisanie konkursu na wypracowanie dwóch podręczników nauki chowu zwierząt domowych i nauki rolnictwa, zastosowanych do potrzeb szkoły rolniczej w Czernichowie.

W sprawozdaniu niniejszem musi komisya wyrazić szczere ubolewanie, że do niedawna jeszcze w gronie nauczycielskiej szkoły Czernichowskiej, które powinno nietylko udzielać nauki, ale przyswiecać uczniom przykładem zgody, poświęcenia i przywiązania do zakładu, objawiały się wprost przeciwnie dążności.

Na szczęście Wydział krajowy usunął już osobistości szkodliwe zakładowi i należy się spodziewać, że odtąd grono nauczycielskie ożywiać będzie duch zgody i porządku, którego kraj ma prawo od niego wymagać a Wydział krajowy ma obowiązek przestrzegać.

Wracając myślą do trudności, jakie napotykał Wydział krajowy w obsadzeniu posad nauczycielskich w Czernichowie, stwierdza komisya fakt bardzo smutny i ważny, że kraj nasz cierpi na dotkliwy brak ludzi zdolnych i chętnych do obejmowania posad nauczycielskich w szkołach rolniczych.

Temu brakowi pilno zaradzić potrzeba, zwłaszcza że nowe szkoły powoływać do życia musimy.

Komisya sądzi, że przedewszystkiem należałoby zachęcać do zawodu nauczycielskiego najzdolniejszych uczniów wyższej szkoły dublańskiej przez udzielanie im dostatej, zapomogi na kształcenie się po za granicami kraju.

Inaczej bowiem staćby się mogło, że zabraknie nauczycieli dla szkół rolniczych krajowych. W tej też myśli komisya wnosi stosowną rezolucję.

Co do uczniów szkoły czernichowskiej, przedstawił Wydział krajowy w swoim sprawozdaniu usiłowania, podjęte celem zabezpieczenia uczniom prawa jednorocznej służby wojskowej. Sprawa ta zależy od przedłożenia szczegółowego planu naukowego, którego zażądało c. k. Ministerstwo obrony krajowej.

Niestety plan nauk jeszcze nie gotowy, a dawniej ułożony nie odpowiada rzeczywistej potrzebie ani wymogom Wys. Rządu.

Komisya gosp. kraj. wyraża potrzebę, aby szczegółowy plan nauk jak najrychlej ułożony i zatwierdzony został, bo tylko tym sposobem można będzie uchronić uczniów od zmarnowania nabytych w szkole wiadomości rolniczych, przez kilkuletnią służbę wojskową po wyjściu z zakładu.

Przedstawiony w sprawozdaniu Wydziału krajowego wykaz frekwencyi uczniów szkoły rolniczej w ostatnich latach, przekonał komisję gosp. kraj., że stosunkowo za mała liczba uczniów Igo oddziału zdaje egzamin z promocją do oddziału IIgo. A mianowicie: w r. 1882 na 17 uczniów do szkoły przyjętych, zdało dobrze egzamin z Igo oddziału tylko *pięciu*. W roku zaś 1883. na 29 uczniów Igo oddziału, zdało dobrze egzamin tylko *dziwięciu!*... Smutny ten fakt, powtarzający się stale od lat kilku, pozwala komisji przypuszczać, że przyjmowano do szkoły zbyt wielu nieudolnych uczniów. Komisya widzi w tem nietylko oczywistą stratę funduszów publicznych, ale i zawód dotkliwy dla uczniów.

Sprawiedliwość nakazuje dodać, że tylko część winy spada tu na Dyrekcję. Statut bowiem szkół średnich rolniczych orzeka: że uczeń posiadający dobre świadectwo z czwartej klasy gimnazjalnej lub realnej, przyjętym być może do szkoły bez egzaminu wstępnego.

Komisya nie wątpi, że stopień naukowego wykształcenia takiego ucznia zupełnie mu wystarczy do korzystania z wykładów w średniej szkole rolniczej, ale tylko wtenczas, gdy ma dosyć inteligencyi i pilności.

Otóż, ażeby w tym kierunku ucznia dokładnie zbadać, komisya uważa za konieczne: aby każdy wstępujący do szkoły rolniczej w Czernichowie, bez względu na przedłożone świadectwa, poddać się musiał egzaminowi wstępnemu. Zastrzeżenie to należałoby zamieścić w ogłaszanych corocznie warunkach przyjęcia uczniów do czernichowskiej szkoły.

Często słyszeć się dają poważne głosy w kraju, domagające się większej praktyczności w kierunku szkoły średniej rolniczej.

Używanie uczniów do wykonywania pewnych robót gospodarskich i demonstracye na polach i w stajniach folwarku czernichowskiego, mają niezaprzeczoną praktyczną wartość; ale one obznajamiają młodzież tylko ze szczegółami zawodu rolniczego.

Otóż zdaniem komisji, należałoby uzupełnić tę praktykę, wprawianiem uczniów 3go oddziału do czynności zarządu i prowadzenia rachunkowości gospodarskiej.

Łatwo osiągnąć to można przyznając po 2 uczniów kolejno do pomocy ekonomowi folwarku z obowiązkiem składania dyrektorowi tygodniowych raportów z całego ruchu gospodarstwa folwarcznego.

Zarządzenie takie wyrabiałoby w młodocianych umysłach krytyczny pogląd na ogół spraw gospodarskich i zaprawiałoby ich, jeszcze w szkole pod okiem nauczycieli, do stosowania nabytej wiedzy do praktycznych celów.

W końcu komisya gosp. kraj. wyraża życzenie, aby Wydział krajowy obmyślił stósowne zajęcia dla uczniów w czasie wolnym od nauk i pracy. W internacie bowiem nie można ograniczyć się na udzielaniu młodzieży nauki, ale potrzeba zapełnić jej godziny wolne od obowiązków stósownymi ćwiczenia ciała lub nawet odpowiedniami rozrywkami, których nie powinna szukać po za obrębem zakładu.

II.

O krajowej szkole ogrodniczej w Czernichowie.

Komisya gospodarstwa krajowego wysoko ceni naukę ogrodnictwa i pragnęłaby tę gałąź gospodarstwa jak najusilniej popierać, bo wie, że ona ma wielkie znaczenie w gospodarstwie społecznym i niezaprzeczoną przyszłość w naszym ubogim kraju. Ale niestety komisya nie może przyznać, aby pożytek ze szkoły ogrodniczej w Czernichowie odpowiadał oczekiwaniu i łożonym na nią wydatkom. Opinia ta bynajmniej nie dotyka istotnych w tej sprawie zasług Wydziału krajowego ani gorliwych usiłowań dyrekcji i nauczyciela ogrodnictwa.

Złe tkwi w tem, że szkoła jest przyczepiona do Czernichowa, który nie ma dla niej miejsca ani nie może jej otoczyć fachową opieką.

Ze sprawozdania Wydziału krajowego dowiadujemy się, że szkoła ogrodnicza zaledwo sześciu uczniów pomieścić może i że tegoroczny wylew Wisły zrządził 410 zł. szkody w ogrodzie szkolnym. Komisji zaś wiadomo, że nie zalana część ogrodu leży na podglebiu skalistym, gdzie drzew owocowych hodować nie można.

Okazało się także, że ogrodnik, bardzo zresztą zdolny praktyk i nadzwyczaj pilny pracownik, wykładać nanki ogrodnictwa w szkole rolniczej nie może. A nakoniec zamknięcie rachunkowe stwierdza coroczny niedobór w budżecie szkoły ogrodniczej.

Otóż komisya mniema, że szkoła praktyczna, w której uczniowie i nauczyciel są robotnikami, i którą Rząd wspiera stałą subwencją z funduszków państwa, wykształcać może znacznie większą liczbę uczniów i nie powinna mieć niedoboru. Ale na to trzeba, żeby był nadzór fachowy, żeby mniej produkowała kwiatów i nowalij inspektowych a więcej szczepów owocowych, krzewów pożytecznych i nasion, za które mnóstwo pieniędzy kraj nasz wysyła za granicę. Trzeba, żeby miała ogród w dobrej glebie i nie podpadający zalewom. Wreszcie, żeby miała zapewniony korzystny odbyt na produkta ogrodu i pracy uczniów.

Z tych powodów komisya gosp. kraj. oświadcza się za przeniesieniem już w roku przyszłym szkoły ogrodniczej z Czernichowa w takie miejsce, gdzieby należycie rozwijać się mogła i zapewnioną miała opiekę ludzi fachowych. Komisya nie wątpi, że gdyby potrzeba było znaczniejszego wsparcia z funduszków państwa, to Wys. Rząd nie odmówiłby tego po przekonaniu się, że pożyteczna ta szkoła rozwijać się może. Tego zaś w Czernichowie spodziewać się nie można.

Przeniesienie szkoły ogrodniczej w inne miejsce tembardziej zasługuje na zalecenie, że uchyli wydatek, niezbędny w innym razie, na budowę mieszkań dla służby folwarcznej i lasowej, która w domu szkoły ogrodniczej wygodnie pomieszczona być może.

W sprawozdaniu Wydziału krajowego znajduje się wzmianka o projekcie przyłączenia do szkoły ogrodniczej czernichowskiej, praktycznego kursu nauki chmielarstwa.

Pominąwszy, że jak wykazano wyżej, sama szkoła ogrodnicza jest służebnicą tylko średniej szkoły rolniczej i dlatego ledwie wegetuje, a wszelkie przyczepiane do niej instytucje wyssałyby resztkę jej żywotności: Komisya gosp. kraj. sądzi, że właściwymi zakładami do kształcenia praktycznych chmielarzy są niższe szkoły rolnicze, gdzie obok innych nauk gospodarskich nabywać mogą i łatwiej zrozumieją szczegóły uprawy chmielu.

Z tych przyczyn komisya gosp. kraj. oświadczyć się musi przeciw zaprowadzeniu osobnych kursów praktycznego chmielarstwa przy szkole ogrodniczej w Czernichowie.

III.

O folwarku w Czernichowie.

Sprawozdanie Wydziału krajowego zapowiada na rok przyszły szereg ulepszeń w budowlach, inwentarzach i gruntach należących do folwarku Czernichowskiego, które w znacznej części zdrenować pragnie. Dałoby się to uskutecznić, jak twierdzi Wydział krajowy, funduszem uzyskanym ze sprzedaży drzewa z własnego lasu. Wzmianka ta skłania komisję do wyrażenia życzenia, aby przed zamierzoną sprzedażą drzewa Wydział krajowy poddał ścisłemu zbadaniu planu gospodarki lasowej, wypracowany przed kilku laty z polecenia kuratoryi w Krakowie — a według zdania Dyrekeyi nie zupełnie odpowiadający rzeczywistemu stanowi lasu i miejscowym stosunkom.

Na dwie jeszcze sprawy nie małej wagi musi komisya szczególną wrócić uwagę Wysokiej Izby. Największy a pewny dochód z folwarku Czernichowskiego przynosi wiklina koszykarska rosnąca nad brzegiem Wisły. Za pręty tej wybornej wikliny płaci zagraniczny kupiec 1.500 zł. rocznie i wywozi je do Danii. Ustalona już tedy reputacya tego produktu i odbyt. Grunt na którym tylko wiklina uprawiana z pożytkiem być może, zajmuje przestrzeń około 70 morgów. Rzeczywiście zaś rosną wikle na 40 morgach, a około 30 morgów pokrywają chwasty i trawa. Słusznie też Wydział krajowy proponuje, aby pustą przestrzeń nadwiślańskich brzegów obsadzić najlepszymi odmianami koszykarskiej wikliny. Komisya jednak pragnie, aby to obsadzanie odbywało się stopniowo przez szereg lat, w celu obznajmienia każdej generacyi uczniów szkoły rolniczej z zakładaniem i utrzymywaniem plantacyi wiklinowej.

Druga niemniej ważna kultura jest uprawa chmielu. W każdej szkole rolniczej powinna być nauka chmielarstwa wyczerpująco traktowana przez nauczyciela rolnictwa. Ale równie potrzebną jest praktyka w zakładaniu nowych chmielników i utrzymywaniu już istniejących.

Tak uzupełniona znajomość tej uprawy przyniesie uczniom średniej szkoły rolniczej niemały pożytek. Osiągnąć się zaś da przez systematyczne powiększanie istniejącej już w Czernichowie chmielarni przynajmniej o $\frac{1}{4}$ morga w każdym roku.

Z tych powodów komisya gosp. krajowego przedstawia Wysokiej Izbie wniosek, aby z preliminarzów na r. 1885. przez Wydział krajowy funduszków na plantacyę wikliny, pokryte zostały także wydatki na założenie nowej chmielarni przynajmniej na przestrzeni $\frac{1}{4}$ morga.

IV.

O budowlach w Czernichowie.

Ulepszenia w budynkach szkolnych i folwarcznych, wykonane już w przeszłym i w bieżącym roku przez Wydział krajowy, uznaje komisya za zupełnie usprawiedliwione.

Natomiast dziwi komisję, że do budowli najpilniej potrzebnych nie zaliczył Wydział krajowy już w roku przeszłym lodowni. W zakładzie mieszczącym kilkadziesiąt osób, a oddalonym od miasta mil kilka, potrzeba lodu jako środka leczniczego i żywność konserwującego jest tak ważną i pilną, że według zdania komisyi, należałoby jeszcze w tym roku do zbudowania odpowiedniej potrzebom lodowni przystąpić. Połączenie bezpośrednio mającej się budować mleczarni z lodownią uważa komisya za zbyt cenne i kosztowne a co gorzej opóźniające budowę lodowni przynajmniej o cały rok.

Sprawozdanie Wydziału krajowego zapowiada potrzebę stawiania nowych lub naprawienia starych budynków w Czernichowie. Rzecz ta nie może być przedmiotem badań komisji gospodarstwa krajowego w tym roku, ponieważ Wydział krajowy nie zbadał jeszcze tych potrzeb na miejscu i nie przedłożył stanowczych w tej mierze wniosków.

Na podstawie powyższych wywodów Sejmowa komisja gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej wraz z należącym do niej folwarkiem, tudzież o szkole ogrodniczej w Czernichowie z dnia 10. Września 1884 do L. 47.363.
- II. Ustęp I. 1) etatu osób i płac grona nauczycielskiego przy krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie, znosi się i brzmić ma jak następuje:
„I. 1) z sześciu nauczycieli zwyczajnych (stałych), a mianowicie: czterech do wykładu nauk zawodowych i dwóch do wykładu nauk zasadniczych, z których jeden jest zarazem dyrektorem szkoły”.
- III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu rozpisanie konkursu na wypracowanie podręczników do nauki chowu zwierząt domowych i nauki rolnictwa dla uczniów krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie i otwiera na ten cel Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 1000 zł. w. a. na rok 1885.
- IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na folwarku czernichowskim rozszerzał corocznie, w miarę przyzwolonych na ten cel funduszków, uprawę wikliny koszykarskiej i uprawę chmielu — i otwiera na ten cel Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1885. do wysokości 1000 zł. w. a.

Nadto raczy Wysoki Sejm uchwalić następujące rezolucye:

1. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby do końca bieżącego półrocza szkolnego postarał się o wypracowanie szczegółowego planu nauk dla szkoły rolniczej czernichowskiej i aby zapewniono w nim uczniom 3. oddziału możliwość praktycznego wprawiania się do zarządu folwarkiem i prowadzenia rachunków gospodarskich.
2. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby zapomogi na kształcenie się w pozakrajowych szkołach rolniczych, udzielał przedewszystkiem takim uczniom wyższej szkoły dublańskiej, którzyby po powrocie do kraju służyć mogli jako nauczyciele w krajowych szkołach rolniczych.
3. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby ściśle zbadał dotychczasowy plan gospodarstwa lasowego w folwarku czernichowskim a ewentualnie zarządził wypracowanie nowego planu.
4. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby postarał się o przeniesienie w roku 1885. szkoły ogrodniczej z Czernichowa w takie miejsce, w któremby szkoła ta pod fachowym nadzorem należycie rozwijać się mogła. Przez to zarazem uchyla się projekt urządzenia kursu nauki chmielarstwa przy szkole ogrodniczej w Czernichowie.

Lwów 6. Października 1884.

Przewodniczący:

L. Wodzicki.

Sprawozdawca:

Tadeusz Langie.

Aleg. 75.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o projekcie Wydziału krajowego przybudowania skrzydła w szpitalu powszechnym we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Oddział chirurgiczny szpitala powszechnego we Lwowie liczący 105 łóżek i oddział położniczy tegoż szpitala o 40 łóżkach mieszczą się od lat dziesięciu w osobnym budynku najętym, od głównego gmachu dość oddalonym, w tak zwanej filji Hofmańskiej, na ulicy Łyczakowskiej. Czynsz roczny wynosi według kontraktu pod l. 4603/882 do 1 maja 1885 r. = 6.072 zł. prócz opłaty 5% podatku czynszowego miejskiego w kwocie 303 zł. 60 ct. Umieszczenie to oddziałów chirurgicznego i położniczego w osobnym budynku najętym już dla odległości od głównego zakładu i ztąd wypływającej konieczności prowadzenia osobnej kuchni i administracji w ogóle jest niedogodnym. Nadto warunki umieszczenia tych oddziałów są wielce wadliwe i wymogom higienicznym nie odpowiadają. Już same połączenie oddziału położniczego z oddziałem chirurgicznym i to w ten sposób, że oddział chirurgiczny żeński znajduje się w parterze budynku, oddział chirurgiczny męski na drugim piętrze a oddział położniczy zajmuje, wśród nich pierwsze piętro, jest niestosowne i ze względu na gorączkę połogową objawiającą się od czasu do czasu w zakładzie położniczym, szczególnie dla chorych na oddziale chirurgicznym żeńskim niebezpieczne. We wszystkich salach dla chorych w tym budynku liczba stóp sześciennych powietrza obliczona na jednego chorego, jest zbyt mała. W najgorszych zaś warunkach znajduje się oddział chirurgiczny żeński na dole. Tam łóżka najbardziej są do siebie zbliżone, wentylacja jest zła, wychodki przytykają do sal chorych, okna zbyt niskie wychodzą wprost na bardzo uczęszczaną ulicę Łyczakowską, co ściąga gromadę ciekawych, skoro przy opatrunkach daje się słyszeć najmniejszy jęk boleści. Ten oddział niema sali operacyjnej i chore do operacji muszą być przenoszone na drugie piętro, gdzie po ciężkich operacjach kilka dni pozostać muszą. Ten stan rzeczy oddawna zwrócił na siebie uwagę Wydziału krajowego i wybudowanie nowego budynku lub też uzupełnienie głównego gmachu szpitalnego w przeszłości i przez Sejm krajowy za pożyteczne

i požądane zostało uznane. Na sesji r. 1876 Sejm polecił Wydziałowi krajowemu przedłożenie planu osobnego budynku dla oddziału położnic, który wówczas w jeszcze gorszych od dzisiejszych znajdował się warunkach w tak zwanej filii Hoeflicha. W r. 1875 jednak Sejm odrzucił przedłożony projekt Wydziału krajowego, przerażony kosztem 110.000 zł. i rozmiarami budynku już na 65 łóżek zamiast 40 obmyślonemi. Wtedy przeniesiono oddział położnic do dzisiejszego budynku i odtąd w tej sprawie nic nie uczyniono.

Dziś zaś nastąpiło położenie przymusowe, które zniewala Wydział krajowy do wystąpienia z projektem przybudowania brakującego skrzydła przy gmachu szpitala powszechnego i okoliczności dziś są tak korzystne, iż pozwalają wykonanie tego projektu bez wstawiania kapitału do budowy potrzebnego w preliminarz funduszu krajowego.

W Banku krajowym można bowiem zaciągnąć na rzecz nowego budynku osobną pożyczkę z krótkim terminem umorzenia, jak to się w dzisiejszych czasach w gospodarce publicznej często praktykuje i jak n. p. c. k. Rząd przeprowadza budowę licznych gmachów pocztowych i telegraficznych. Przy takiej operacji finansowej budżet krajowy będzie jedynie obciążony i to przez krótki szereg lat roczną ratą amortyzacyjną, która, jak się później wykaże, znacznie niższą od dotychczasowego rocznego wydatku na najm i osobną administrację filii Hofmańskiej będzie.

Okoliczność, która zmusza Wydział krajowy obmyśleć nowe umieszczenie oddziału chirurgicznego i położniczego jest następująca. Kontrakt 3 letni najmu filii Hofmańskiej kończy się 1. maja 1885 r. Współwłaścicielka i pełnomocniczka innych współwłaścicieli tej realności p. Marya Alder-Mańkowska, wezwana w maju r. b. do przedłużenia kontraktu po długim milczeniu dopiero 16go Sierpnia r. b. w liście w aktach Wydz. kraj. zachowanym oświadczyła kategorycznie, iż zezwala na dalsze wynajęcie swej realności szpitalowi tylko pod następującymi warunkami: 1. Czynnemu rocznego 9.000 zł. 2. Objęcia wszelkich większych restauracji zewnętrznych i wewnętrznych dotąd przez właścicielkę ponoszonych, przez fundusz krajowy. 3. Zawarcia kontraktu na lat 12. Na wymagania tak przesadne Wydział krajowy przystać nie mógł. Wszelkie zażądania, aby wynaleść inny odpowiedny budynek na pomieszczenie oddziału chirurgicznego i położniczego były bezskuteczne.

Pozostała więc tylko myśl przybudowania brakującego prawego skrzydła w głównym gmachu szpitala za pomocą pożyczki w listach zastawnych $4\frac{1}{2}$ procentowych w Banku krajowym. Projekt odnośny został przez Wydział krajowy dnia 26 września r. b. przedłożony i komisji budżetowej przekazany. W razie przyjęcia tego projektu przez Sejm budowa mogła by w ciągu roku 1885. być ukończoną a nowe skrzydło mogło by w ciągu roku 1886. do użytku oddane. Tymczasem zawiązał by Wydział krajowy rokowanie z właścicielką o wynajęcie filii tylko na czas budowy i urządzenia to jest na rok, a gdyby te niedoprowadziły do požądanego celu, wynajęłoby inne choć w dwóch domach znajdujące się prowizoryczne pomieszczenie dwóch oddziałów.

Wykonanie szkicu brakującego skrzydła wraz z przybliżonym kosztorysem polecił Wydział krajowy p. inżynierowi Kułakowskiemu.

Według tego szkicu skrzydło dwupiętrowe ma mieć około 55 metrów długości a 17 metrów szerokości. Dół dla oddziału położnic przeznaczony, ma mieć 2 sale dla ciężarnych, jedną salę porodową, 4 sale zwykłe dla położnic a 4 separátky o 2 łóżkach dla dotkniętych gorączką połogową, salę wykładową, kancelaryę dla dyrektora, pokój przyjęcia, pokój dla akuszerki i t. d.

Pierwsze i drugie piątro, dla oddziału ocznego i syfilitycznego żeńskiego przeznaczone będą miały po 9 sal dla chorych i po 63 łóżek, podczas gdy oddział chirurgiczny będzie przeniesiony do dawnego gmachu szpitalnego. Schody do pierwszego i drugiego piętra, nie z sieni, lecz wprost z zewnątrz prowadzące, będą bez komunikacji z oddziałem położniczym zupełnie izolowanym. Koszt projektowanego budynku wynosić ma według załączonego sumarycznego kosztorysu na

a) Roboty ziemne	1.683 zł. 40 ct.
b) „ murarskie wraz z materiałem	31.785 „
c) „ kamieniarskie „ z „	4.350 „
d) „ ciesielskie	6.168 „
e) „ blacharskie (dach)	3.400 „
f) „ wewnętrzne (stolarskie, szklarskie lakiernicze i ślusarskie	9.650 „
g) Piece, kuchnie, waterklozety i wodociągi	2.000 „
h) Nieprzewidziane	3.500 „
i) Nadzór techniczny i wyrobienie szczegółowych planów i kosztorysów	2.300 „
Cały zatem wydatek wyniesie ma	64.885 zł.

Pozycya 15 kosztorysu (piece, kuchnia, waterklozety i wodociągi) zdaje się komisji budżetowej kwotą 2000 zł. bardzo nisko preliminowaną, gdy jednak w pozycyi 16tej na wydatki nieprzewidziane rezerwowano bardzo znaczną, bo przeszło 5% całego kosztu wynoszącą kwotę 3.500 zł. to owa niedostateczna kwota z tej rubryki uzupełnioną być może.

Inne pozycye kosztorysu komisji budżetowej wątpliwości nie nastroczają a Wydział krajowy zdaje się tak łatwo przekonany, że kwota 65.000 zł. nie zostanie przekroczoną, iż nie wymaga upoważnienia do zaciągnięcia w banku krajowym większej pożyczki jak w kwocie 70.000 zł. w listach zastawnych 4½ procentowych, co według kursu 92½ ściśle wydatek 65.000 zł. pokrywa.

Według załączonego planu umorzenia pożyczka 26ma ratami półrocznymi po 3500 zł. i 27 ratą w kwocie 954 zł. 55 ct. umorzona zostanie. Kwota zatem przez lat 13 do budżetu krajowego wstawiać się mająca wynosi 7.000 złr.

Natomiast odpada:

Czynsz najmu filii Hofmańskiej	6.072 zł.
Podatek czynszowy miejski	303 „ 60 ct.
Coroczne mniejsze reparacye (według wynikłości z lat ostatnich) około 500 „	
Razem	6.872 zł. 60 ct.

Prócz tego Wydział krajowy oblicza, że po wybudowaniu skrzydła w szpitalu i przeniesieniu chorych do głównego gmachu, odpadną następujące wydatki na osobną administrację filii Hofmańskiej;

Utrzymanie Sióstr Miłosierdzia w kuchni i przełożonej filii	900 zł. — ct.
„ 5 osób posługi w kuchni	1.015 „ — „
„ odzwiernego	400 „ — „
Opał w kuchni (280 metr. kub. drzewa brzoźowego po 2 zł. 70 ct.)	750 „ — „
„ łazienek (68 metr. kub. drzewa sosnowego po 2 zł. 60 ct.)	176 „ 80 „
Oświetlenie kuchni i konserwacya jej roczna	180 „ — „
Sprzęty kuchenne	126 „ — „
Utrzymanie kaplicy	150 „ — „
Razem	3.697 zł. 80 ct.

Komisya budżetowa mniema, że po weieleniu dwóch oddziałów w główną administracyę szpitala zawsze jedna siostra miłosierdzia i dwie lub trzy osoby posługi w kuchni z dzisiaj w filii Hofmańskiej zatrudnionych okażą się potrzebnymi, dalej oszczędności w opale, oświetleniu, sprzętach kuchennych i kosztach kaplicznych cokolwiek niżej oblicza, jednak zaoszczędzenie kwoty 2.200 zł. z powodu zwinięcia filii Hofmańskiej za bardzo prawdopodobne uważa, tak że łączną kwotę, jaka z dzisiejszych wydatków Lwowskiego szpitala powszechnego z tego powodu odpadnie, śmiało w wysokości 9.000 zł. obliczyć można. Wliczając zaś podwyższenie czynszu, wymagane przez właścicielkę realności, które Wydział krajowy odnawiając kontrakt byłby zmuszony przyjąć, kwota rocznie zaoszczędzona skutkiem wybudowania skrzydła szpitala przedstawia się w wysokości 12.000 zł. Więć tylko w roku 1885, podczas budowy skrzydła, kiedy oddziały pozostaną jeszcze w filii Hofmańskiej, okaże się konieczność wstawienia większego wydatku (7.000 zł.) Już w r. 1886, jeżeli chorzy w Kwietniu lub Maju zostaną przeniesieni do głównego gmachu, kwota wstawiona do budżetu będzie mała co większą od dzisiejszej. Od roku zaś 1887 do roku 1899 roczna oszczędność wynosić będzie 2.000 zł., a po upływie okresu umorzenia wydatki szpitalne będą o 9.000 zł. mniejsze od dotychczasowych.

Gdyby zaś nadal w budżecie krajowym pozostawiono kwotę dziś na osobne wydatki filii potrzebne, to jest 9.000 zł. pożyczka mogłaby być umorzona w przeciągu lat 10ciu.

Korzyści zatem czysto finansowe projektu, są uderzające i obok znacznego i od dawna pożądanego polepszenia warunków higienicznych i administracyjnych, silnie za przyjęciem przedłożenia Wydziału krajowego bez zmiany przemawiają, Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wybudowania brakującego prawego skrzydła w szpitalu krajowym we Lwowie, kosztem nie przekraczającym 65.000 zł. i do zaciągnięcia na ten cel pożyczki w Banku krajowym w kwocie 70.000 zł.

2. Sejm wstawia do budżetu na r. 1885 kwotę 7.000 zł. na pokrycie procentów i rat amortyzacyjnych tej pożyczki.

Lwów, dnia 9. Października 1884.

Za przewodniczącego:

Smarzewski.

Sprawozdawca:

Otton Hausner.

Sumaryczny kosztorys

na dobudowanie skrzydła budynku przy szpitalu krajowym we Lwowie.

Liczba porządk	Przedmiot	zł.		ct.	
		zł.	ct.	zł.	ct.
1	Wykop ziemi na fundamenta i suteryny 1,540 mtrkb . . .	—	85	1.309	—
2	Nasypów pod podłogi 312 metrkb.	1	20	374	40
3	Murów fundamentowych i suterenowych z kamienia 728 mtrkb	8	50	6.188	—
4	Murów z cegły w parterze, I., II. piętra oraz strychowych 1.954 mtrkb.	10	—	19.540	—
5	Murów kominowych 58 mtrkb.	12	—	696	—
6	Sklepień piwnicznych 120 mtrkb.	11	—	1.320	—
7	Wymurowanie kanału	—	—	900	—
8	Posadzki strychowe z cegieł 520□m.	—	85	442	—
9	Wyprawa sufitów 1.560 □m.	—	80	1.248	—
10	" fasad	—	—	1.500	—
11	Roboty kamieniarskie	—	—	4.350	—
12	Roboty ciesielskie	—	—	6.168	—
13	Roboty blacharskie	—	—	3.400	—
14	Roboty stolarskie, ślusarskie, szklarskie i lakiernicze . .	—	—	9.650	—
15	Wodociągi, piece, kuchnie i waterclozety	—	—	2.000	—
16	Nieprzewidziane	—	—	3.500	—
17	Wyrobienie planów, kosztorysu, nadzór techniczny na budo- wie, oraz prowadzenie obrachunków 500+1000+800=	—	—	2.300	—
	Razem wydatek . .	—	—	64.885	40

Plan umorzenia

pożyczki 70 000 złr. w. a. w 4½% listach zastawnych Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. K. Krakowskiem, która w 27 ratach półrocznych spłaconą być ma.

Termin płatności	Liczba porząd.	Półroczna rata		Z tego przypada na				Dodatek na admini- stracyę 1/8 %		Razem		Kapitał do spłacenia pozostały	
				kapitał		procent							
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
30/16 i 31/12	1	3.500	.	1.969	31	1.580	69	85	04	3.585	04	68.030	69
	2	3.500	.	2.014	64	1.485	36	82	52	3.582	52	66.016	05
	3	3.500	.	2.061	01	1.438	99	79	95	3.579	95	63.955	04
	4	3.500	.	2.108	45	1.391	55	77	31	3.577	31	61.846	59
	5	3.500	.	2.156	98	1.343	02	74	62	3.574	62	59.689	61
	6	3.500	.	2.206	63	1.293	37	71	86	3.571	86	57.482	98
	7	3.500	.	2.257	43	1.242	57	69	04	3.569	04	55.225	55
	8	3.500	.	2.309	39	1.190	61	66	14	3.566	14	52.916	16
	9	3.500	.	2.362	54	1.137	46	63	20	3.563	20	50.553	62
	10	3.500	.	2.416	92	1.083	08	60	17	3.560	17	48.136	70
	11	3.500	.	2.472	56	1.027	44	57	08	3.557	08	45.664	14
	12	3.500	.	2.529	47	970	53	53	92	3.553	92	43.134	67
	13	3.500	.	2.587	69	912	31	50	69	3.550	69	40.546	98
	14	3.500	.	2.647	26	852	74	47	38	3.547	38	37.899	72
	15	3.500	.	2.708	19	791	81	43	99	3.543	99	35.191	53
	16	3.500	.	2.770	53	729	47	40	53	3.540	53	32.421	.
	17	3.500	.	2.834	30	665	70	36	99	3.536	99	29.586	70
	18	3.500	.	2.899	54	600	46	33	36	3.533	36	26.687	16
	19	3.500	.	2.966	28	533	72	29	65	3.529	65	23.720	88
	20	3.500	.	3.034	56	465	44	25	86	3.525	86	20.686	32
	21	3.500	.	3.104	41	395	59	21	98	3.521	98	17.581	91
	22	3.500	.	3.175	86	324	14	18	01	3.518	01	14.406	05
	23	3.500	.	3.248	97	251	03	13	95	3.513	95	11.157	08
	24	3.500	.	3.323	75	176	25	9	80	3.509	80	7.833	33
	25	3.500	.	3.400	26	99	74	5	55	3.505	55	4.433	07
	26	3.500	.	3.478	52	21	48	1	20	3.501	20	954	55
	27	954	55	954	55	.	.	.	.	954	55	.	.
				70.000	.								

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie potrzeby nadzwyczajnego kredytu na naprawę szkód zrządzonych na drogach krajowych tegorocznymi powodziami.

Wysoki Sejmie!

Zważywszy, że w roku 1884. w skutek słoń i powodzi stan dróg krajowych niezmiernie ucierpiał; zważywszy, że prowadzona wzdłuż całego kraju forsowna budowa kolei transwersalnej, oraz budowa kolei Jarosławsko-Sokalskiej wpłynęły znacznie na podwyższenie cen robót przy drogach krajowych, Wydział krajowy już w sprawozdaniu swoim na rok 1883/4. doniósł Wys. Sejmowi, że dotacya przeznaczona nie wystarczy na pokrycie tych nadzwyczajnych a tak niespodziewanych wydatków, jak między innymi na rekonstrukcyę uszkodzonego mostu na Sanie pod Jarosławiem.

Gdy obecnie roboty rekonstrukcyjne są już w pełnym toku, zaś kosztorysy i plany sporządzone, zażądał Wydział krajowy od Wysokiego Sejmu nadzwyczajnego kredytu w kwocie 94.029 zł. w. a.

Komisya budżetowa przekonawszy się, że budowa spodnia mostu na Sanie pod Jarosławiem już zakontraktowaną została w drodze przedsiębiorstwa kwotą 36.000 zł. i że jeszcze w bieżącym roku ma być wykonaną, zaś że na budowę wierzchnią (trzy przęsła kratowe drewniane) kosztorys 28.029 zł. preliminaruje, wnosi:

1. Sejm wyznacza na odbudowanie mostu na Sanie pod Jarosławiem dodatkowy kredyt na rok 1884. w kwocie 36.000 zł. w. a., zaś na 1885. rok kredyt w kwocie 28.029 zł. w. a.;

2. Na nadzwyczajne rekonstrukcyje innych dróg i mostów krajowych przez powodzie uszkodzonych, preliminaruje Wydział krajowy 30.000 zł. Pod tym względem nie może komisya budżetowa doradzać Wysokiemu Sejmowi uszczuplania wprawdzie dość wysokiej kwoty a to z obawy, by kosztem zaniechania robót zwłoki nie cierpiących, w przyszłości nie narazić fundusz krajowy na znaczniejsze straty.

Dlatego wnosi zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego:

Sejm wyznacza na rekonstrukcyje dróg krajowych przez powodzie uszkodzonych, dodatkowy kredyt na rok 1884. do wysokości kwoty 30.000 zł. w. a.

Za przewodniczącego:

Smarzewski.

Sprawozdawca:

Stanisław Jędrzejowicz.

THE HISTORY OF THE

... of the ...

CHAPTER I

... of the ...

... of the ...

... of the ...

... of the ...

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zapewnienia ulg podatkowych w dodatkach do podatków dla nowo powstających fabryk.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 9. Września 1884 podczas obrad Wysokiego Sejmu nad sprawozdaniem komisji podatkowej o petycyi Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie domagającej się polecenia Wydziałowi krajowemu, ażeby tenże przedłożył wniosek o zwolnienie nowo powstających zakładów przemysłowych przez lat dziesięć od dodatków do podatków, Wydział krajowy miał zaszczyt oświadczyć przez usta jednego z swoich członków Wysokiemu Sejmowi, że się tą sprawą zajmował, że odnośne wnioski przygotowuje i na następnej sesji sejmowej wniesie.

Wysoki Sejm na tymże posiedzeniu z dnia 9. Września 1884. r. powziął następującą uchwałę:

„Petycyę Izby handlowo-przemysłowej krakowskiej L. 807/83 przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania przedmiotu i przedłożenia stosownych wniosków.“

Zapowiedziane przez nas wnioski mamy zaszczyt niniejszem Wysokiemu Sejmowi przedłożyć, wraz z uwagami, jakie badając ten przedmiot poczyniliśmy.

I.

Od kiedy tylko kraj przez swą najwyższą reprezentacyę postanowił wziąć się czynnie do wspierania i rozwijania krajowego przemysłu, sprawa ulg i zwolnień podatkowych jako środka polityki ekonomicznej, leżącego w zakresie autonomii kraju, musiała być jedną z najbliższych. Bo jeżeli fiskalizm i zbyt uciążliwe podatki państwowe były i są ciągle jedną z najistotniejszych przyczyn niskiego stanu rozwoju w jakim nasz przemysł się znajduje, oraz braku całego szeregu gałęzi przemysłu, mających zresztą wszelkie inne warunki bytu, to przyniesienie ulg podatkowych, na jakie tylko nas stać, najpierwszem staje się zadaniem.

Jednak nie stać nas na to, żebyśmy z podatku czynić mogli ofiarę, nie możemy myśleć o tem, żebyśmy, jak to uczyniły Węgry, szereg gałęzi przemysłu i szereg fabryk, uwolnić mogli od faktycznie pobieranego podatku.

Jakkolwiek niewielką jest ta kwota dochodu z dodatków do podatków, którą opłaca właśnie ten przemysł najbardziej na przeciążenie w kraju naszym laborujący, to jednak, przynajmniej na dziś, o wykreśleniu tej kwoty z budżetu dochodów myśleć niepodobna.

Nie czyniąc jednak żadnej ofiary z tego co faktycznie z dodatków do podatków pobieramy, użyciem w szczupłym zakresie samorządnym przysługującego nam prawa uwalniania od dodatków do podatków na cele autonomiczne i spłat długu indemnizacyjnego, zapewnieniem na dłuższy przeciąg czasu takiego uwolnienia od ciężarów krajowych przedsiębiorcom, którzy podejmą się zakładać nowe fabryki z tych gałęzi przemysłu, które są nam najbardziej potrzebne, możemy stworzyć środek zachęty, premię dla przemysłowca zakładającego fabrykę w Galicyi, która wynagrodzić może wiele innych niekorzyści, a nawet może go postawić w korzystniejszych warunkach produkcji, jak te, w jakich się znajduje przemysłowiec w innych krajach austriackich. Tem łatwiej przyspieszyć możemy zaś rozwój istniejących zakładów przemysłowych, zapewniając im uwolnienie od wszelkiego przybytku ciężaru podatkowego w dodatkach do podatków, jeżeli podejmą się wprowadzenia nowych rodzajów produkcji, jeżeli się rozwiną i powiększą. Taką premią niepołączoną z żadną ofiarą będziemy mogli ułatwić rozwój, a nawet powstanie wielu zakładów przemysłowych, które niemało mogą przyczynić się do polepszenia stosunków ekonomicznych kraju, a nadto stworzymy sobie przyszłych podatników. Nie czyniąc więc żadnej ofiary możemy dać impuls przedsiębiorczości prywatnej, a nawet położyć kres zniechęceniu i stagnacyi.

Uwolnienia i ulgi podatkowe należą do najzwyczajniejszych, od najdawniejszych aż po ostatnie czasy używanych środków wewnętrznej polityki ekonomicznej i administracyi na wytworzenie i rozwój przemysłu i obok ceł ochronnych są najpotężniejszym środkiem. Pozbawieni tego ostatniego środka musimy chwycić się całego szeregu innych, żeby ten jeden zastąpić, a w pierwszym rzędzie użyć musimy allewiacyj podatkowych.

Zanim jednak szczegółowo umotywuujemy projekt użycia ulg podatkowych, jako środka rozwoju przemysłu krajowego, zanim wykażemy doniosłość tego środka, który już sam przez się, a tym bardziej przy użyciu szeregu innych, przyczynić się może w znacznej mierze do wywołania ruchu przemysłowego, niech nam wolno będzie dotknąć tutaj zasadniczej kwestyi przemysłu krajowego. Bo chociaż środek, którego użycie niniejszym projektem obejmujemy, nie wyczerpuje całego zadania jakie staje przed krajem i przed Wysokim Sejmem na polu przemysłowem, chociaż to już nie pierwszy środek, którego w tym samym celu Wysoki Sejm już użył, chociaż nareszcie jeszcze nieraz przyjdzie sprawą tą się zajmować, to jednak projekt ten jest o tyle ważniejszym, że odnosi się nie do pojedynczej sprawy przemysłowej, ani do pewnego rodzaju przemysłu, ale do przemysłu krajowego. Tu nie chodzi o środki ratowania przemysłu domowego i drobnego z nędzy i upadku, nie chodzi o zasiłek dla rękodziel, tu chodzi o środek rozwoju przemysłu, o środek wywołania nowych przedsiębiorstw, o wprowadzenie nowych gałęzi przemysłu, o podniesienie skali już istniejących przedsiębiorstw, przedewszystkiem chodzi tu o przemysł fabryczny.

Sprawa przemysłu krajowego dopiero od niedawnych czasów zajęła uwagę kraju i Wysokiego Sejmu. Niewiara i zniechęcenie w obec licznych ofiar przedsiębiorczości prywatnej na polu przemysłowem, w obec szeregów przedsięwzięć rozpoczętych z dobrą wolą, z ofiarą, nie bez zasobów pieniężnych i fachowego kierownictwa, a wnet upadłych pod ciężarem fiskalizmu i konkurencyi potężnej industrii zachodu, wytworzyły dogmat, że jest *vis major* fatalnych dla nas stosunków, która skazuje nas bez apelacyi na konsumentów wyrobów przemysłowych zachodnich prowincyj, na system gospodarstwa krajowego wyłącznie ziemiański, na produkcję wyłącznie surową.

Ale straszne postępy upadku naszych rękodział i rzemiosł, zwłaszcza odkąd ustawa przemysłowa z roku 1859. rozluźniła i tak słabe siły rzemieślnicze, progresya zatrąty polskiego

mieszczanstwa, zanik powolny przemysłu domowego całych okolic, przywołały nareszcie sprawę przemysłu na porządek dzienny.

Dzisiaj zdobyła ona sobie już w całym kraju powszechną uwagę, a liczne uchwały Wysokiego Sejmu roztaczające opiekę kraju nad przemysłem, coraz szczerzej przeznaczane fundusze krajowe na popieranie przemysłu, wróżą dla przemysłu krajowego nową przyszłość.

Jednakże dotąd prawie nie wyszliśmy poza popieranie przemysłu domowego i drobnego. W tej działalności kraju na polu przemysłowym przeważał jeszcze cel filantropijny. Popierając przemysł domowy i drobny myśleliśmy raczej o obronie ludu i rzemieślników od nędzy, nie o tem, żebyśmy podnosili jedną z sił produkcyjnych kraju.

Czas nam dążyć wszystkimi środkami ażeby ten przemysł, nie przestając być ręko-dzielniczym i domowym przestał być drobnym, bo przez odpowiednią organizację przemysł domowy w najbardziej rozwiniętych krajach zachodu produkuje dziś jeszcze wartości na setki milionów. Czas nam przedewszystkiem szukać dróg, po których dążyć możemy do rozwoju i wytworzenia przemysłu fabrycznego, czas nam dążyć do tego, żeby zaczątki tego przemysłu, które już posiadamy się rozrosły, żeby wprowadzić szereg nowych gałęzi przemysłu, słowem, żeby obok produkcji rolniczej rozwinęła się większa produkcja przemysłowa.

Kraj rolniczy a ludny, cywilizacyjnie garnący się naprzód, o budzących się coraz większych potrzebach, skondemnowany jest cały ogrom tych potrzeb zaspakając przywozem z po za kraju, importem olbrzymim wszystkiego, co tylko cywilizowane społeczeństwo potrzebuje od przemysłu, i ten kolosalny wydatek musi pokrywać produkcją rolniczą, a raczej tą nadwyżką produkcji, która zostaje po zaspokojeniu konsumcyi sześćo-milionowego kraju, po zaspokojeniu potrzeb Państwa, po zapłaceniu rat i procentów od długów. Oczywiście, że tylko przy wyczerpanej pracy, przy pomysłnych latach, bilans handlowy kraju wypada pomyślnie. Z każdym rokiem pohybnym, a walą się na nas bezlitośnie, bilans handlowy kraju, kończy się deficytem, więc długami, wydziedziczeniem i emigracją. W miarę jak lud nasz do potrzeb nowoczesnych się budzi i szuka ich zaspokojenia już na targu wyrobów pozakrajowych, ten haracz płacony zagranicą się zwiększa. I dzisiaj, lub niebawem nawet dogodny rok nie starczy na pokrycie normalnego budżetu społeczeństwa.

Jako kraj prawie wyłącznie rolniczy, zależni jesteśmy od czynników silniejszych od nas, którym na tym polu nie sprostamy. Dalecy od konsumentów naszego zboża, naszego spirytusu, naszego bydła, zmuszeni szukać ich w Niemczech, we Francyi, Belgii, Szwajcaryi, Włoszech lub Anglii, jesteśmy skazani na to, że lwią część naszej produkcji pochłania: koszt wielorakiego pośrednictwa handlowego, i koszta przewozowe.

Te dwie przyczyny starczyły by, żeby nas w ubóstwie utrzymać. A tu przychodzi jeszcze: konkurencya zbożowa, rosnąca w olbrzymiej progressyi od strony Ameryki, Rosyi, Australii, Indyi wschodnich, — cła, któremi się kraje zachodnie coraz bardziej odgradzają, i nasze zboże, naszą mąkę, nasz spirytus, nasze bydło w co raz trudniejsze stawiają położenie, taryfy kolejowe, które, choć już normalny koszt naszego wywozu jest ogromny, dobijają nas jako taryfy dyfferencyjne, refakcye tajne, osobiste, monopolowe, udzielane naszym potężniejszym konkurentom, — co raz większe ciężary państwowe i krajowe, powiatowe, gminne, coraz droższa produkcya.

Zależność ekonomiczna kraju jest zupełną. Produkujemy zbyt mało i na targ Europy, rzucamy jeszcze mniej, żebyśmy mogli stanowić o cenach, według naszego urodzaju i kosztów naszej produkcji. W obec monopolów kolejowych, jesteśmy na wszystkie wyzyskiwania skazani. Dodać trzeba, że te kraje, które się chronią cłami, chwyciły się także środków administracyjnych, któremi pozornie bez zmiany taryfy cłowej, korekturami w wykonaniu służby cłowej, admini-

stracyjną interpretacją taryfową pozbawiają nas możliwości zysku. Toż samo czynią za pomocą polityki komunikacyjnej i kolei państwowych. Każde administracyjne zarządzenie taryfowe, frachtowe, magazynowe, pozbawia nas największej części lub całego zarobku, ba, pochłania od czasu do czasu substancję kapitału, zmusza sprzedać niżej kosztów produkcji. Przy zbożu jeszcze to nie tak częste, przy spirytusie i bydłe co raz częściej pojawia się. Uczynić kraj niezależnym od tylu czynników po za krajem leżących, a jest jeszcze wiele innych, mógłby tylko i jedynie wielki konsument w kraju, jakim może być tylko przemysł krajowy, przerabiający masami surowiec, wywołujący nowe produkcje surowe; tym konsumentem jest fabryka, rękodzielnia, dobrze żywiąca się ludność przemysłowa. Tego konsumenta nam brakuje, miasta nasze są siedzibami dykasteryj, szkół i szpitali, które kraj swą produkcją utrzymuje, nieliczna a uboga ludność miejska jest słabym konsumentem; ztąd wieczna od dalekiej zagranicy zależność.

Więc nie możemy czekać, aż szczęśliwsze konstelacje wytworzą nam ten przemysł, ale użyć musimy tych wszystkich środków, które go mogą przyspieszyć, więc sił zbiorowych, więc i sił samorządu i sił administracyjnych. Oczywiście, że środki te nie mogą się mierzyć z tymi, jakimi inne kraje u siebie przemysł wytworzyły, nawet z tymi nie, jakimi rozporządzają drobne państewka naddunajskie, teraz właśnie całą siłą dążące do tego, żeby z wyłącznie rolniczego gospodarstwa przejść w rolniczo-przemysłowe.

Pozwolimy sobie przytoczyć powszechnie znane fakta, jakich to środków sztucznych używały do tego celu dziś potężne kraje zachodu, i zebrać to, co dziś na tym polu kraje młode, dopiero co rolnicze czynią i przedsięwiorają. A czynimy to nie, żeby środek który niniejszem Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia zalecamy, mógł iść w porównanie ze skutecznością polityki ekonomicznej państw samodzielnych, o narodowej polityce ekonomicznej. Czynimy to raz dla tego, żeby przypomnieć, że wytworzenie krajowego przemysłu nie jest rzeczą łatwą i wymaga wielkich zbiorowych wysiłków, że więc dla tego, że takimi nie rozporządzamy środkami, nie wolno nam rąk zakładać, bo nas wszyscy sąsiedzi, kraje dotąd na wskrós rolnicze, ubiegną, i stan nasz jeszcze się pogorszy; nadewszystko zaś, czynimy to dla tego, że jakiegokolwiek są granice naszego samorządu, analogicznie do wielkiej akcyi innych krajów, w zmniejszeniu jednak wiele z tych samych środków użyć możemy. Pomiędzy nimi znajdziemy też najlepsze uzasadnienie wniosku niniejszego o użyciu ulg podatkowych, jako środka na rozwój przemysłu krajowego.

II.

W całej Europie widzimy dziś w jednych krajach użycie wszystkich środków polityki ekonomicznej na wytworzenie przemysłu krajowego, — w drugich na ochronienie produkcji krajowej przed obcą przewagą, lub na zdobycie dla produkcji krajowej nowych odbiorców, ale nie znajdzie dziś jednego kraju czy państwa w Europie, gdzieby sprawa przemysłu krajowego nie znajdowała się na porządku dziennym polityki ekonomicznej, gdzieby jej nietraktowano jako pierwszorzędnej narodowej sprawy.

Do pierwszych krajów należy Rosya, Węgry, Rumunia, Serbia, Bułgaria, Grecya, po części Portugalia, Hiszpania, Włochy. Do drugich i trzecich należy reszta krajów Europy, kraje o potężnym przemyśle, wyhodowanym całą sztuką rządu a reprezentującym miliardy zakładowego i obrotowego kapitału i produkującym miliardy, a przecież wymagającym czujnej i czynnej opieki państwa, bo każdy błąd polityki ekonomicznej, każde zaniedbanie państwowej pieczy, znaczą się ruiną tysięcy rodzin, klęskami na długie lata, szkodą narodową.

Środki których użyły Węgry, Serbia czy Rumunia, środki których my się chwycić musimy, nie są niczem innym, tylko kopią polityki ekonomicznej krajów zachodnich, dawniejszej doby. Potrzeba zawsze o nich pamiętać, bo kolosalna przemysłowa produkcja tych krajów

wprowadza dziś w błąd, wydaje się naturalnym i prawie mimowolnym wytworem, gdy tymczasem składały się na nią wieki polityki ekonomicznej.

We Francji obliczono w r. 1876. wartość całej produkcyi tkackiej prócz przemysłu domowego na 2,322.871.544 franków rocznie, przy użyciu 548,918.680 franków kapitału w tej gałęzi przemysłu. Lat temu sześć, w r. 1878. obliczono we Francji prócz około 120.000 mechanicznych warsztatów, nadto 326.113 ręcznych warsztatów w ruchu, nie licząc około pół miliona warsztatów przez część roku w użyciu przemysłu domowego. Otóż cały przemysł tkacki, wełniany, jedwabny czy bawełniany, jak zresztą wszystkie gałęzie przemysłu Francji, jest wytworem polityki ekonomicznej, dziełem Sully'ch, Colbertów, Fleury'ch, Carnot'ów, Napoleonów. Anglia w roku 1812 jeszcze miała zboże na eksport, a w roku 1880 zapłaciła za zboże i mąkę sprowadzoną na wyżywienie 61,700.000 funtów sterlingów, ale za to na progu wieku eksportowała wyrobów bawełnianych za 5 milionów, a w r. 1873. za 80,100.000 funtów szterlingów, to znaczy na miliard złotych jedynie wyrobów tej jednej gałęzi przemysłu. Cały ten przemysł Anglii, który wytworzył miliardowe kapitały, jest dziełem polityki ekonomicznej.

Wielkość i bogactwo narodów zachodu datuje się z tych czasów, kiedy narodowa polityka zawładła całym organizmem politycznym i społecznym, kiedy dobrobyt kraju stał się zadaniem rządu, kiedy wielkim interesom narodowego gospodarstwa służyły wszystkie siły państwa. Nazwano rząd angielski „reprezentacją interesów“ produkcyi krajowej i krajowego handlu. Armie i floty, ustawy nawigacyjne i cła ochronne, w ciągu 144 lat po rok 1797 prowadzonych 66 krwawych wojen morskich, handlowych i kolonialnych; wszystkie sztuki polityki handlowej, wszystkie środki administracyi wewnętrznej, zdobywały dla Anglii późniejszą przewagę ekonomiczną. Przez państwo dyscyplinowany i kierowany handel, zdobywanie całych światów, żeby stworzyć odbiorców angielskiego, a zabijanie w nich domorodnego przemysłu, wieki całe prohibicyi i cel ochronnych sięgających aż po czwarty dziesiątek naszego wieku, niczem nie zachwiana polityka interesów narodowych, to jest historia przewagi przemysłowej Anglii. Trzeba było zabić przemysł bawełniany Indji, żeby powstał przemysł bawełniany w Lancashire. To co zaczął Henryk VII. i VIII., co tworzyła Elżbieta i Cromwell, to prowadzili dalej Jerzowie, Pitt, — to w innej formie wykonywał politycy „wolnego handlu“ w naszym wieku. Ulgi i zupełne zwolnienia podatkowe, olbrzymie subwencye pieniężne, kredyt państwowy, sprowadzanie obcych przemysłowców, zakupywanie i zachęcanie wynalazków, to były środki domowe. Drakońskie prawa, przeciw wywozowi maszyn z Anglii, których monopol posiadała Anglia, obowiązywały prawnie do 1884. roku; śmierć, deportacya, grzywny kolosalne i więzienia czekały tego, co chciał maszyny wywieść do Europy; ostatni podobny zakaz wydano jeszcze w roku 1842. Gdy było potrzeba ulg podatkowych, to uwalniano od milionów, jak n. p. w roku 1818. drukowane bawełniane wyroby od podatku, który przynosił przedtem rocznie do 390.000 funtów szterlingów. A kiedy przewaga przemysłu ugruntowała się, przewaga oparta o olbrzymią produkcję węgla i żelaza, monopol parowej maszyny do trzeciego dziesiątka stulecia, sprowadzanie surowców z własnych kolonij, floty handlowe, wtedy ochrona przemysłu potrzebowała wolnego handlu, najwyższą protekcją polityki ekonomicznej dla krajowego przemysłu, stało się uzyskanie polityką otwarcia granic dlowych innych krajów.

Dziś kolosalne subwencye państwowe dla przedsiębiorstw żeglugi i kanałów służą handlowi i wywozowi produkcyi przemysłowej kraju.

Nie inną była polityka Francji.

Wszystkie gałęzie przemysłu dziś stanowiącego źródło bogactw, zostały sztucznie zaszczipione, od najdrobniejszych zaczynały się początków i rozrastały się jako planta sztuczna, aż spotężniały w olbrzymie. Cła ochronne, premie eksportowe, cały system środków administracyjnych, szkoły i warsztaty, fabryki państwowe, subwencye i premie, zwolnienia i ulgi podat-

kowe, nagrody i zachęty, to była pedagogia państwowa tych gałęzi przemysłu. Tak powstał Lyon czy Rouen, Tours czy St. Etienne. Colbert stworzył przemysł artystyczny Francji, nie było rządu, któryby go do dziś dnia nie bronił tymi jakich mu potrzeba w danej chwili środkami. Dyrektoryat i Napoleon naprawił zaniedbania przedrewolucyjne i ruiny rewolucyj. Lyon otrzymał dwa miliony franków na odszkodowanie zruinowanych fabrykantów. Jacquard'a genialny wynalazek przyniósł Francji miliardy, dzięki opiece Napoleona. Kolosalne subwencje dane takim jak Pernon, Grand stworzyły potęgę Lyon'skiego jedwabnictwa. Milion przeznaczył Napoleon na wynalazek maszyn do przędzenia lnu, milion na wynalazek wyrobu cukru z buraków. A kiedy po obaleniu Napoleona groził Francji zalew produkcji angielskiej, zasłoniła się w r. 1822. cłami ochronnymi aż prohibicyjnymi, a otworzyła granice dopiero w lat czterdzieści, gdy przemysł stał się potężnym, w wielu gałęziach monopolowym. A jednak żeby przejście z systemu ochronnego w wolnohandlowy nie szkodziło, Napoleon III. zadekretował 40,000.000 franków jako pomoc dla przemysłu, na zakupno najnowszych narzędzi i aparatów. Nie tu miejsce mówić, że mimo tej przewagi starej i potężnej przemysł francuskiej, skutki otwarcia granic po latach dwudziestu znaczą wstrzymanie rozwoju, stagnację, coraz większy import zagranicznych fabrykatów.

Taką też była polityka Prus. I tu znowu historia przemysłu, to historia zaszczerpienia, pielęgnacji, ochrony i opieki. Dawano monopole i przywileje, uwalniano od podatków, prawie każda gałąź przemysłu zaczynała od „*Steuer- und Accise-immunitaeten*“, rząd dawał zaliczki na budowę fabryk, płacił premie odważnym przedsiębiorcom.

Od Prus uczy się Austria. Cesarzowa Marya Tereza i Cesarz Józef II. stwarzają przemysł Wiednia, Czech i Morawy. Cesarzowa płaci rocznie według Sonnenfelsa półtora miliona florenów na premie dla przemysłowców. Po 200, 150 i 100 złr. dostaje dobry tkacz wełniany (17. Listopada 1761), tyleż ci, co zaprowadzają szkółki przędzenia (1765). Tak powstają Berna, Opawy, Iglawy i Bielski. Cła ochronne i prohibicyjne trwają w Austrii z małą przerwą od r. 1787 aż do r. 1852. Był to przeważnie zakaz przywozu wyrobów produkowanych w kraju. Wtenczas to rozwinął się wielki przemysł bawełniany Czech. W r. 1820 było 18, w r. 1835 już 88 wielkich przędzalń. Dziś (r. 1880) produkują czeskie przędzalnie bawełny za 28,617.460 zł., same tylko wielkie tkalnie bawełny za 39,227.700 zł. W r. 1852 nastąpiły cła wolnohandlowe, a raczej łagodny system celi ochronnych, bo o taryfie rzeczywiście wolnohandlowej nigdy mowy nie było. Nadto agio chwiejące się między 10 a 14 proc. podnosiło taryfę. Od Czerwca 1882 Austria wróciła do celi ochronnych. Dodajmyż do tego, że wiekowej polityki dziełem było zmonopolizować przemysł w kilku zachodnich prowincjach a skazać prowincje wschodnie, Węgry i Galicyę na wiecznego kundmana przemysłu tamtych krajów, na pewnego i niezawodnego dwudziestomilionowego rolnika i konsumenta fabrykatów austriackich, czeskich, morawskich, czy szląskich. Nie dziw, że doszliśmy do tego, że kiedy Czechy, kraj o 500 mil mniejszy niż Galicya, produkuje za 159,074.600 zł. wyrobów przędzalno-tkackich fabrycznych, prócz drobnych przedsiębiorstw i około 100.000 warstatów ręcznych w domowym przemyśle, my stawiamy pierwsze kroki, żeby przemysł domowy ratować od zagłady; kiedy Czechy produkują maszyn za 10,778.300 zł., Galicya zaledwie za 476.000 zł., kiedy Czechy produkują porcelany za 4,000.000, szteingutów za 836.000, terralitów za 562.000, Galicya nie ma prawie żadnej ceramiki, prócz ludowego garncarstwa i budować musi plany przyszłości krajowego garncarstwa na szkółce kołomyjskiej której państwo nie chce utrzymywać. A Czechy, to kraj par excellence rolniczy, którego 158 cukrowni za 59,103.200 zł. surowego, a za 43,250.000 zł. rafinowanego wyrabiają cukru, gdy u nas jedna cukrownia żyje; tam młyny wielkie przemęły w r. 1880 za 30,000.000 gdy u nas za 13; tam piwa wyrabia się za 5, gdy u nas za pół miliona, a pomimo to starczy w Czechach jeszcze na to, żeby spirytusu tyle produkować co w Galicyi. Tam było dwieście lat czynnej

opieki państwa na polu przemysłu, tam i dziś państwo wydaje rocznie na szkolnictwo przemysłowe przeszło 400.000 zł. gdy u nas 51.000 zł.

Przemysł Rosyjski wzrósł cłami i administracyjnymi środkami. Od Piotra W. było w XVIII. wieku 6 taryf z których każda następna ochroniejsza.

Prócz taryfy z roku 1816. z pewnymi ulgami i taryfy z r. 1819. względnie wolno-handlowej, która zabiła wiele zaczątków przemysłu, już taryfa z r. 1821. była ściśle prohibicyjną i ugruntowała przemysł rosyjski. — Po wojnie krymskiej wprowadzone ulgi było szkodliwe.

Od r. 1869. znowu cła wysoce ochronne, od r. 1876. cło w złocie, to znaczy podwyżka cła o 33% od r. 1880. jeszcze 10% dodatku, od 1. Lipca 1882. zrewidowane i podniesione taryfy.

Przytem wszystkie środki administracyi już od hr. Sperańskiego i hr. Mordwiwowa, dnia 27. Stycznia 1811. utworzono fundusz przemysłowy, do którego dołączono wsparcia dla miast. — Fundusz ten przeznaczano na 1) wsparcia dla osób, któreby się okazały chętnymi rozwijać rękodzieła w Rosyi, 2) na budowę fabryk. — A było to tylko systemizowanie takich subwencji już poprzednio udzielanych. Musiały być znaczne, skoro n. p. w roku 1802. generał Blankennagel dostał na pierwszą fabrykę cukru 50.000 r. s. Całego systemu środków wewnętrznej administracyi na wytworzenie przemysłu używał „rosyjski Colbert“, minister Cancrin.

Dziś udziela się wielkich subwencyj Towarzystwom akcyjnym.

Niskie podatki opłacane przez przemysł, i cały system ulg i gradacyj celem wywołania przemysłu coraz dalej na wschodzie państwa, przy ochronie celnej, wytwarza olbrzymi przemysł. Dla przykładu przytaczamy świeżą ustawę z dnia 1./13. Maja 1884. która zapewnia takie ulgi: „Z rafinerij cukru któreby w Turkestanie, Syberji lub Transkaukazyi zostały założone i otwarte do 1. Sierpnia 1889. otrzymają w każdej z tych prowincyj pierwsze trzy rafinerje najprzód założone, następujące ulgi przez pierwszych lat 9 od założenia:

- a) przez pierwszych lat trzy zupełne uwolnienie od akcyzy;
- b) przez następnych lat trzy tylko $\frac{1}{3}$ należności akcyzowej będą opłacać;
- c) przez ostatnie trzy lata połowę akcyzy.

Zaś celem powołania do życia nowej gałęzi przemysłu cukrowniczego ze sorgo cukrowego, ustanowiono: „Od 1884. do 1887. wolno wyrabiać cukier, syrop i melasę ze sorgo lub jakichkolwiek innych surowców z wyjątkiem buraków cukrowych bez opłacania akcyzy lub podatku zarobkowego a to za równo w nowych ad hoc fabrykach czy też dodatkowo w fabrykach cukru buraczanego“.

Powszechnie znaną jest niemniej historia przemysłu w Królestwie polskiem, zaszczerpionego przez Rząd Księstwa Warszawskiego a zwłaszcza Królestwa Polskiego szeregiem wybornych administracyjnych zarządzeń, za pomocą ulg podatkowych, subwencyj i funduszu przemysłowego, oraz organizacyi kredytu.

Tożsamo znaną jest polityka Belgii uznana powszechnie jako pierwowzór dla każdej administracyi państwa na polu przemysłem, zwłaszcza pod względem organizacyi kredytu przemysłowego i szkolnictwa przemysłowego.

Wszędzie widzimy użycie całej potęgi Państwa, wszystkich środków władzy, nieustającej administracyi, olbrzymich nakładów materialnych, sztuczne zaszczerpianie przemysłu, aż się staje zdolnym sprostać obcej konkurencyi.

III.

Najbardziej pokrewne nam gospodarskimi stosunkami młode państwa naddunajskie, Serbia, Rumunia, Bułgaria, nad wszystko zaś Węgry winny nam być najlepszym wzo-

rem polityki przemysłowej, jakiej się chwycić musi kraj wyłącznie rolniczy chcący raz wyjść z niemowlęctwa ekonomicznego.

Nie mając cłowej granicy, któraby ich chroniła od zalewu austriackiego przemysłu, postanowiły Węgry chwycić się wszystkich innych środków administracji wewnętrznej, a rezultaty osiągnięte są najlepszym dowodem, że nietylko cła ochronne ale i inne środki administracyjne zdolne są rozwinąć a nawet stworzyć przemysł, a użyte w odpowiedniej mierze, działają nawet silniej i szybciej.

Przytaczamy w dosłownem brzmieniu nader ważną dla nas ustawę węgierską:

XLIV. Artykuł ustaw z r. 1881 o ulgach, które mają być przyznane narodowej przemysłowości przez państwo.

(Sankeyonowany dnia 30. Maja 1881, ogłoszony w obydwu Izbach w dniu 1. Czerwca 1881).

§. 1.

Z ulg ze strony państwa korzystają:

1. Te odpowiednio do dzisiejszego stanu rozwoju techniki urządzone fabryki, które produkują dotąd na Węgrzech nie wyrabiane artykuły.

2. Następujące odpowiednio do dzisiejszego stanu techniki założone, już istniejące lub mające w przyszłości się założyć, a mianowicie:

a) fabryki, w których wyrabia się żółte wyroby z miedzi, żółtą blachę miedzianą, cynk, blachę cynkową, drut, gwoździe drutowe, wyroby z mieszanego metalu, emaliowane naczynia żelazne, maszyny do fabrykacji narzędzi, motory, maszyny parowe i kotły parowe, fortiepiany, wyroby elektrodynamiczne, szkło z regeneratywnem urządzeniem opałowem, kauczuk, cellulozę, tapety, konserwy, cognac, sodę i asfalt;

b) Młyny do łuskania ryżu, fabryki spirytusu, które tworzą uzupełniającą część gospodarstwa rolnego.

Przędzalnie, tkalnie i farbiarnie jedwabiu, przędzalnie, tkalnie i apreternie wełny; przędzalnie, tkalnie i blicharnie bawełny; zakłady wyprawy lnu i konopi i wyrobu przędzy; przędzalnie, tkalnie, blicharnie i apreternie lnu i konopi; fabryki wyrobów oczkowych.

3. Te fabryki przędzy sukiennej, które mają Mule-Jenny maszynę o 120 wrzecionach i na metr szeroką gremplę.

4. Te fabryki sukna, które pracują najmniej o sześciu warstwach tkackich.

5: Te fabryki tkackie bawełny, lnu i konopi, w których najmniej dziesięć mechanicznych czyli sztucznych warstatów tkackich jest w użyciu.

§. 2.

Fabrykom w §. 1. wyliczonym przynajmniej ze strony państwa prócz w §. 2. Artykułu ustaw LL. 1870 już przyznanego uwolnienia od podatku domowego, (podług tej ustawy te mieszkalne domy robotników fabrycznych, które stanowią własność fabrykantów i oddane są robotnikom bez czynszu, następnie te części budowli fabrycznych i przynależnych do nich zabudowań, które nie są używane na mieszkania ale do celów przedsiębiorstwa przemysłowego uwolnione są od podatku domowego) jeszcze następujące ulgi.

1. Te fabryki uwalniają się od podatku zarobkowego *respective* od podatku przepisanego przedsiębiorstwom obowiązanych do publicznego składania rachunków, jak również od przypadającego do tych podatków dodatku gminnego, oraz dodatków na Izby handlowo-przemysłowe, nareszcie od całego dodatku podatku dochodowego.

To uwolnienie od podatków zaczyna się:

a) przy nowych przedsiębiorstwach fabrycznych z rozpoczęciem interesu;

b) przy faktycznie istniejących, i według wymogów §. 1. objętych już dziś urzędzonych fabrykach od 1. Stycznia 1882.;

c) przy faktycznie istniejących fabrykach, przekształconych według wymogów §. 1. wskazanych, od początku roku następującego po przekształceniu fabryki.

2. Przedsiębiorstwa fabryczne, uwalnia się od należności przypadających od kupna i przepisania gruntów fabrycznych; jeżeli zaś przedsiębiorstwa powstają w formie akcyjnych towarzystw, to odnośne przy okazji ukonstytuowania się przedsiębiorstwa oraz emisji akcji zawarte ugody i inne dokumenta, wolne są od stempla i innych należności.

3. Minister finansów może odstępować sól nieczystą, potrzebną wyliczonym przedsiębiorstwom do celów fabrycznych, poniżej ceny oznaczonej §. 13. art. ust. I. 1875, oraz przy okazji wydawania soli potrzebne wadyum kaucyjne, mające być składanem przez przedsiębiorstwo przemysłowe, może obniżyć poniżej §. powyższym określonej wysokości.

§. 3.

W kwestyi czy jakie przedsiębiorstwo przemysłowe, które chce korzystać z §. 2. określonych ulg państwowych, posiada określone §. 1. warunki, i czy w skutek tego może korzystać z ulg o które prosi, rozstrzyga od wypadku do wypadku Minister rolnictwa, handlu i przemysłu w porozumieniu z Ministrem finansów, oraz ogłasza w razie przyznania ulg odnośne postanowienie w gazecie urzędowej.

§. 4.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem 1. Stycznia 1882 i przeprowadzenie jej poruczone zostaje Ministrowi rolnictwa, handlu i przemysłu, oraz Ministrowi finansów.

Prócz tych ustawodawczych ulg podatkowych, Rząd administracyjnie przychodzi z pomocą restytuując połowę cła od sprowadzanych maszyn dla nowo powstających fabryk, oddając za darmo lub tanio grunta rządowe pod budowę fabryk, oddając z kameralnych lasów drzewo opałowe tanio, zapewniając na kolejach państwowych ulgi taryfowe dla przewozu surowców i fabrykatów aż do 50%, zapewniając oddawanie wszelakich liwerunków rządowych ect. Okólnikami udał się Rząd do Izb handlowo-przemysłowych o wskazanie, jakie gałęzie przemysłu w okręgu zasługują na poparcie, i wezwał je do zachęcania przemysłowców do przedsiębiorstw.

Kilkakroć wezwał Rząd gminy miast, ażeby zapewniały nowo powstającym fabrykom te ulgi, jakie daje państwo; na to wezwanie odpowiedziały n. p. Peszt i Preszburg wielkimi ulgami. Gmina miasta Preszburga uchwaliła: każdemu, ktoby chciał w Preszburgu założyć fabrykę, odstąpić potrzebny areał z miejskich gruntów na ratalną spłatę; miasto zrzeka się dodatków do podatków i należności; urządza drogi do fabryki i oświeca je, uwalnia robotników fabrycznych od połowy podatków gminnych etc.

Korzystając z ulg ustawą węgierską przyznanych powstało według mowy węgierskiego Ministra finansów z dnia 14. Października 1883 od wprowadzenia ustawy w roku 1881. nowych fabryk, zaś 151 przekształciło i powiększyło się. Bardzo wiele firm austriackich przeniosło się do Węgier, firma Haase założyła fabrykę ływanów i obić, przeniosły się fabryki maszyn rolniczych, parowych, stali, lakieru, cykoryi, konfekcy fabryczne.

Angielski kapitalista założył w Nowym Peszcie wielką przedzalnię bawełny, Alzacka firma podobną założyła przedzalnię z tkalnią, blichem i apreturą w Peszcie.

Dawniej dbano tylko o młyny, fabryki spirytusu, cukru, garbarnie, pralnie wełny i kuźnice żelaza. — Dziś cały przemysł tkacki i przedzalniczy, cały przemysł metalowy żelazny i wyrobu maszyn powstaje lub powstał, i Węgry robią kolosalne postępy w emancypacyi z pod przemysłu austriackiego. A co to znaczy, to dość powiedzieć, że import wyrobów tkackich

wynosił dotąd 150 do 160 milionów złotych, które niezadługo będą w kraju zostawać. Prasa niemiecka w tej połowie monarchii oczywiście rzuca anatemata na tę „rozrzutność“ i lekko-myślność węgierskiego rządu, „na sztuczne plantowanie“ przemysłu i tym podobne występki przeciw przemysłowi austriackiemu, ale rząd węgierski nie daje się zwichnąć z raz obranej drogi, i w dobrym zrozumieniu narodowej polityki ekonomicznej, dążąc do siły i niezależności materialnej, jako podstawy siły politycznej i narodowej, tworzy przemysł w oczach czeskich i austriackich fabrykantów, i to wielki potężny przemysł w kraju dopiero co wyłącznie rolniczym, wieki zaniedbanym, eksploatowanym przez przemysł prowincyj austriackich, jak Galicya dotąd.

Tworzy ten przemysł bez ceł, jeno środkami administracyjnymi, ulgami podatkowymi, czynną i bezpośrednią pomocą kraju.

Serbia (1,825.000 mieszkańców) posiada już taką ustawę dla podniesienia przemysłu krajowego od r. 1873/74. zapewniającą ulgi podatkowe, ulgi cłowe przy sprowadzaniu potrzebnych maszyn i inne. — Rząd udziela od czasu do czasu przywilejów przy dostawach publicznych. Założony i otwarty w roku 1884. Bank narodowy, Narodna Banca o 30 milionach franków ma w swoim zakresie działania prowadzenie przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych i składów publicznych. — Subwencyjonuje się przemysłowców zakładających potrzebne fabryki. W roku 1882. n. p. Skupczyna serbska uchwaliła 24 tysiące franków subwencji na założenie fabryki maszyn rolniczych. — Rząd zajął się przemysłem domowym. Kilimki z Pirotu, których rocznie tysiąc się wyrabia, wysłał Rząd na wiosenną wystawę do Berlina 1884, gdzie zjednały sobie uznanie i obstalunki.

Rumunia nie ma dotąd ogólnej ustawy dla rozwoju przemysłu, chociaż wnosząc z publikacji ministra Aureliana, przyjdzie do podobnej ustawy. Za to zapewnia się poszczególnymi ustawami przedsiębiorcom pewne korzyści.

I tak powstającej w Bacau akcyjnej fabryce papieru, z kapitałem akcyjnym 3 milionów franków, zapewniono osobną ustawą pomiędzy innymi ulgami i korzyściami całą dostawę papieru dla wszystkich urzędów. Za pomocą zapewnionych ulg podatkowych i wielkich subwencji pieniężnych powstały trzy fabryki cukru, jedna wielka fabryka zapalek, jedna fabryka sukna w Neamzu, jedna w Peatra z monopolem dostaw sukna na użytek rządowy. „Centralne Towarzystwo dla popierania przemysłu krajowego“ otrzymuje rocznej subwencji 30.000 franków. Nadto funkcyonują dwa Towarzystwa dla popierania przemysłu domowego, pod protektoratem królowej, jedno „Concordia“, drugie „Furnica“. Zakładają bazy dla sprzedaży krajowych wyrobów przemysłu domowego, rozpowszechniają ulepszone warsztaty, modele. — Dodać trzeba, że ugody handlowe z potężnymi sąsiadami nie dopuszczają skutecznej ochrony celnej i tylko środki wewnętrznej administracji, zwłaszcza ulgi podatkowe, subwencye i kredyt na zakładanie przedsiębiorstw, muszą zastąpić cła. I dzieje się to ze skutkiem, jak tego dowodzą ciągle skargi przemysłowców austriackich i węgierskich na grożącą utratę targowicy rumuńskiej.

Toż samo robi Bułgaria.

Zapewnieniem wolności od podatku i akcyzy ściągnięto w maju 1882. wszelkich kapitalistów francuzkich zakładających wielkie fabryki spirytusu i szereg innych zakładów przemysłowych.

Potrącamy mimochodem Grecyę i jej zakład dla rozwoju przemysłu domowego „Ergasteion“ pod protektoratem królowej, wyrabiający kobierce, szale, brokaty, hafty i t. p. z subwencją państwową 50.000 franków rocznie.

Pominać musimy Włochy, gdzie rząd z całą troskliwością, całym kompleksem środków administracyjnych podnosi potężnie kilka gałęzi przemysłu, n. p. jedwabnictwo: rząd zakłada szkoły, warsztaty wzorowe, zakłady kondycyonowania, sortownie, organizuje spółki surowcowe i produkcyjne, kredyt dla nich, subwencyjonuje Towarzystwa przywozowe dla dostawy

węgla, którego Italia nie posiada. Toż samo robił minister Sella dla sukienictwa sam sukiennik.

Pominać musimy Hiszpanię, która nakoniec budzi się do przemysłu, zrzuca z siebie narzuconą jej wolno-handlową politykę, prąd ochronny zwyciężył nad manszestryzmem Castellarów, Bugollallów i wprowadza się cła dla ochrony narodowej produkcji. Inicyatywę dała *Sociedad protectora y defensora del Trabajo y de la production nacional* (1878).

Pominać musimy Portugalie, gdzie sławna ugoda Methuen między Portugalią i Anglią w r. 1703. oddała kraj na 150 lat w ekonomiczną zależność od Anglii, zrujnowała prastare gałęzie przemysłu. Dopiero od ministra markiza de Avila i Fradesso da Silveira od roku 1860. a raczej 1863. datuje praca nad odrodzeniem. Fradesso wprowadził cały system administracyjnych środków, zwłaszcza dla odrodzenia przemysłu tkackiego. Z zagranicy ma być sprowadzona pierwsza serya ludzi fachowych, innych kształci się na koszt kraju, mają być zakładane szkoły, warsztaty, biblioteki, wydawnictwa techniczne, towarzystwa przemysłowe, wystawy i muzea. Tenże da Silveira założył w Lizbonie *Associação da industria fabril*.

IV.

Wszędzie używano i używa się potężnych środków, bezustannie, z całym wysiłkiem. Wszędzie widzimy przemysł krajowy jako przedmiot troski, opieki, ofiary narodów, żeby powstał, żeby się rozwinął. Wszędzie widzimy użycie wielkich nakładów materialnych ze skarbu państwa, wszędzie ulgi podatkowe i inne administracyjne środki,

I my musimy ich żyć. Nie mamy ceł, nie możemy uwolnić fabryk od wszystkich podatków, jednak mamy możebność uwolnienia fabryk które chcemy powołać do życia, od dodatków do podatków na fundusz krajowy, indemnizacyjny, od dodatków powiatowych i gminnych. Gminy posiadają grunta i place, budynki i siłę wody jako motora, które mogą odstąpić za darmo lub na spłatę, dla ułatwienia zakładania fabryk.

Z wysiłkiem musimy przeznaczać fundusz na cele przemysłowe, ażeby czynną przychodzić pomocą, pożyczać gdzie trzeba na kapitał zakładowy, zapewniać na szereg lat subwencye przemysłowcom, którzy podejmą się zakładać potrzebne fabryki, pokrywać z tego funduszu podatki państwowe, płacić premie, zachęty, koszta sprowadzenia i utrzymania zagranicznych podmajstrzych i robotników, chociażby całe maszyny i aparaty, opłacać cło za sprowadzone maszyny, nareszcie opłacać procent od pożyczonego w Banku krajowym lub innych instytucjach kapitału tym fabrykom.

Przedewszystkiem jednak chwycić się musimy potężnego środka jakim są ulgi podatkowe. Zapewniając tym fabrykom jakich nam przedewszystkiem potrzeba uwolnienia od dodatków do podatków postawimy je nie tylko w równych, ale nawet możemy postawić je w korzystniejszych warunkach produkcji, jak te w jakich się znajdują fabryki w innych prowincjach austriackich.

Przy użyciu innych środków wyżej wspomnianych, które mogą ułatwić zakładanie fabryk, umniejszając pierwszy nakład i ułatwiając początki fabryki, uwalniając dalej te fabryki od wielkiej części podatków, możemy szereg gałęzi przemysłu, mianowicie przemysł oparty o krajową produkcję surową lub też o surowce sprowadzane do Austrii z Rossyi i Rumunii, dalej przemysł którego wyroby należą do artykułów wielkiej konsumpcyi krajowej postawić w lepszych warunkach bytu i produkcji, jak te, w jakich się znajduje w zachodnich prowincjach austriackich, zmuszony sprowadzać z Galicyi lub z Rossyi

i Rumunii surowce, ażeby przerobiwszy je, wysyłać fabrykaty znowu do Galicyi, Rosyi lub Rumunii, do Węgier i na Wschód.

Rozpoczynająca się nareszcie akcyja na regulacyę wód, pozwala wróżyć lepszą przyszłość użycia olbrzymich sił wody jako motora przemysłowego, jakie Galicya posiada. Rozwój środków komunikacyjnych, dróg żelaznych, dojazdów kolejowych, dróg murowanych i bitych robi znaczne postępy, od niego też zależy rozwój naszej produkcji węgla kamiennego i brunatnego. Wielka część kraju posiada zresztą zawsze jeszcze względnie tani materiał opałowy w drzewie. Wzrost ludności nie mający żadnego innego warstatu pracy prócz roli, która przy małym wzroście produkcji w skutek staranniejszej uprawy i wyzyskania odłogów musi wyżywić znacznie większą ludność rolniczą, progressya rozdrobienia włościńskich posiadłości ziemskich w obec braku odpływu części ludności do przemysłu i miast, daje Galicyi na bardzo długo monopol najtańszego w Austrii robotnika fabrycznego, a usiłowania na polu szkolnictwa przemysłowego wytworzą powoli własnych podmajstrzych, przodowników warstatowych, maszynistów i monterów.

Przy zapewnieniu pewnej opieki i pomocy ze strony kraju będzie się i krajowy kapitał ważył na przedsięwzięcia przemysłowe jak się dziś waży na bankowe. Tożsamo kapitał zagraniczny co raz więcej cisnący się na wschód w kraje ubogie w kapitał w których są jeszcze nietknięte, lub ledwie napoczęte źródła produkcji i zysku. Tak samo jak to się stało na Węgrzech, gdzie użycie środków administracyi państwowej, mimo braku cel ochronnych wywołało w ciągu kilku lat olbrzymi ruch na polu przemysłowym i ściągnięto ogromne już kapitały europejskie do Węgier, — tak w odpowiednim stosunku i do Galicyi ruszy się kapitał obcy, jak tylko znajdą się lepsze warunki, szanse zysku.

Kompleks środków administracyjnych, impuls dany z góry, przełamia nareszcie stagnacyą i rozbudzą przedsiębiorczość prywatną, krajową i obcą, ruch przemysłowy, wywołują większe ożywienie produkcji surowej kapitałem, nowe gałęzie produkcji surowej, umozębniają fruktyfikacyę ubocznych produkcji gospodarstwa rolnego. Impuls taki, ta zachęta, ten akt zaufania w siły kraju, są niezbędne, gdyż bez nich musielibyśmy ze szkodą ogólnych interesów długo jeszcze czekać, ażby sama inicjatywa prywatna, luźne usiłowania jednostek, ożywiły stosunki ekonomiczne. To co rozpoczynamy na polu regulacyi wód i melioracyj rolnych, dla rolnictwa i produkcji surowej, to samo użycie krajowych funduszków ma wielkie inwestycye dla rolnictwa, te same środki administracyjne, które zaprowadzamy dla organizacyi tej melioracyjnej pracy, te same ulgi podatkowe, które zapewniamy kapitałowi inwestowanemu w ekonomiczne nakłady komunalne i przedsiębiorstwa melioracyjne, — wszystkie te środki stoją nam analogicznie do dyspozycyi dla podniesienia przemysłu. A rozpoczęta na wszystkich punktach akcyja kraju, wzajemne oddziaływanie na siebie wszystkich czynników ekonomicznych oddziałać musi na całość stosunków gospodarczych kraju.

Dlatego wniosek, który mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi, którego ogólną myśl tak życzliwie Wysoki Sejm przyjął, jak to objawił przy okazji dyskusyi nad sprawozdaniem Komisyi Sejmowej o petycyi Krakowskiej Izby przemysłowej i handlowej, ma w tej akcyi na podniesienie przemysłu krajowego większe niż inne środki, znaczenie.

Uwalniając te zakłady przemysłowe, które chcemy rozwinąć czy powołać do życia, od dodatków do podatków na cele autonomiczne, wyrażamy, że chcemy doopomódz do wytworzenia krajowego przemysłu środkami administracyjnymi w granicach przysługujących nam praw samorządnych, oraz czynną politykę ekonomiczną, że w rację bytu i lepszą przyszłość krajowego przemysłu wierzymy i apelujemy do przedsiębiorczości prywatnej w kraju i za krajem zapewniając jej opiekę kraju.

V.

Wydział krajowy wnosi projekt uwolnienia zakładów przemysłowych nam przede wszystkim potrzebnych od dodatków do podatków na fundusz krajowy i administracyjny uchwałą Wysokiego Sejmu.

Zaś co do uwolnienia od ciężarów powiatowych i gminnych, na razie, nie wnosi Wydział krajowy projektu ustawy, będąc przekonany, że wystarczy objawienie woli kraju wyrażone uchwałą sejmową, żeby powiaty i gminy poszły za przykładem kraju i zarówno w krajowym jak we własnym interesie zapewniły dalsze ulgi podatkowe w dodatkach do podatków na cele powiatowe, gminne, ulgi w ciężarach konkurencyjnych oraz innych poborach. Tutaj należą uwolnienia od myta i kopytkowego fur przywożących surowy materiał dla fabryk i t. p.

Aleg. 1.

W załączonej tablicy % zestawiono stosunek ciężarów w dodatkach do podatków w Galicyi i we wszystkich innych krajach Austrii. Biorąc na uwagę jedynie kraje przemysłowe i przyjmując za podstawę rok 1883, to obciążenie w stosunku do Galicyi tak się przedstawia:

	w stosunku procentowym do Galicyi wynosi dodatek na		
	fundusz kra- jowy	fundusz in- demnizacyjny	fund. kraj. i fund. indemn. łącznie
	%	%	%
W Czechach	103·70	14·28	55·55
Na Morawie	92·59	22·22	54·70
Na Szląsku	92·59	9·52	47·86
W Niższej Austrii .	66·67	6·34	(34·18 25·64

Szczęściem, że wyższe obciążenie dodatkami krajowymi i indemnizacyjnymi w Galicyi kompensuje się w innych krajach austriackich wyższymi dodatkami na potrzeby powiatowe a zwłaszcza gminne.

Cyfry załączone wykazują znaczną premię, jaką Galicya może zapewnić swojemu przemysłowi. Uwolniając fabrykę od dodatków na fundusz krajowy i indemnizacyjny, będzie fabryka w Galicyi mniej płacić podatku niżeli fabryka

w Czechach o	33 1/2	procent
„ Morawie	32	„
„ Szląsku	28	„
„ Niższej Austrii	15	„

Dodać jednak musimy, że fabryka w Niższej Austrii płaci znacznie wyższą skalę podatku państwowego zarobkowego i dochodowego, przez co 15% dodatku na kraj i indemnizację faktycznie znacznie wyższy stanowi procent.

Uwalniając nadto od dodatków powiatowych i gminnych możemy przynieść ulgi podatkowe stanowiące jeszcze znaczniejszą premię. Pomijamy już Wiedeń, którego przemysł pod ciężarem olbrzymich dodatków i konkurencyj oraz opłat akcyzowych miejskich laburuje na zbytne uciążenie i ciągle statecznie wynosi się po za obręb miasta, to w Niższej Austrii w roku 1884 wynoszą dodatki do podatków z dodatkami państwowymi na drogi powiatowe

w 30 powiatach	od 11 do 15%
„ 25 „ „	16 „ 20 „
„ 8 „ „	20 „ 25 „

Nadto dodatki gminne przeważnie wynoszą od 20 do 40%, a z każdym rokiem większa ilość gmin stara się o przyzwolenie na wyższy dodatek. I tak w r. 1883 przyzwolono na pobieranie dodatków gminnych

w 77 gminach	od 40 do 50%
„ 46 „ „	51 „ 70 „
„ 36 „ „	71 „ 100 „

W Czechach obliczono w r. 1874 przeciętną wysokość dodatków do podatków autonomicznych prócz krajowych na 37·5%, dziś ta przeciętna musi być już daleko znaczniejszą.

Jeżeli dalej zważymy, że fabryki gromadzą się w centrach pewnych, które mają dodatki gminne znacznie wyższe nad przeciętną, bo zobaczymy że procent ten stanowi 50 do 60%, a łącznie z dodatkiem na kraj i indemnizacją wyniesie do 100% podatków państwowych.

Na Morawie wynosi przeciętne obciążenie z lat 1879, 1880, 1881 dodatkami do podatków bezpośrednich

a) na fundusz krajowy	29·3%
b) „ „ indemnizacyjny	10 „
c) „ drogi powiatowe	20·5 „
d) „ na potrzeby gminne łącznie ze szkolnemi	27·6 „
Razem 87·4%.	

Niedość na tem. Przemysł przeważnie koncentruje się w gminach większych o większych ciężarach podatkowych. I tak przeciętnie w latach 1879, 1880, 1881 wynosiły ciężary gminne łącznie ze szkolnemi

w 983 gminach	od 20 do 50%
„ 277 „ „	50 „ 100 „
„ 59 „ „	100 „ 200 „
„ 16 „ „	ponad 200 „

Uwalniając więc fabryki, które chcemy powołać do życia od wszystkich ciężarów autonomicznych postawimy je podatkowo w lepszych warunkach niż w Czechach

przeciętnie o	69%
niż w Morawie przeciętnie o	87·4 „

faktycznie zaś znacznie wyżej w Czechach około 100%, w Morawii w przeszło 400 gminach będzie przemysł wyżej niż o 100% obciążony w porównaniu z Galicyą, czyli inaczej, fabryka która płaci:

w Czechach n. p.	1.690 zł.	zapłaci w Galicyi	1.000 zł.
w Morawie	1.874 „	„ „ „ „	1.000 „

Premia więc, którą tej fabryce Galicya zapewnia wynosi w stosunku do Czech w ciągu lat dziesięciu 6.900 zł, w stosunku do Morawy 8.740 zł. I premię tę kraj dać może, nie ponosząc jednego grosza ofiary, nie obciążając budżetu jednym groszem, tworząc sobie na lat 10 silnego podatnika, który co najmniej taką lub większą kwotę odda w następnych dziesięciu latach i tworząc sobie siłę produkcyjną i konsumcyjną w kraju, która natychmiast, od pierwszej chwili, od rozpoczęcia budowy fabryki już ożywi produkcję rolniczą kraju i podniesie zarobek ludności robotniczej, rzuci kapitały w obrot kraju.

VI.

Kto ma korzystać z ulg podatkowych, które gałęzie przemysłu zasługują w pierwszym rzędzie na taką pomoc, oraz jakie warunki należy nałożyć na przemysłowca, to są kwestye badania szczegółowego warunków dodatkowych i lokalnych, kwestye oportunistu i praktyki.

Dla tego nie będziemy motywować w szczegółach następującego zestawienia gałęzi przemysłu i rodzajów fabryk, które uważamy za wymagające ulg podatkowych.

Uwolnienia od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych, wymagają:

1. Zakłady przemysłowe z gałęzi przemysłu dotąd w kraju niezaprowadzonych, a mianowicie: zakłady dla wyrobu soli potazowych z wyjątkiem potażarni, zakłady dla wyrobu alunu, angielskiego kwasu siarkowego, kwasu azotowego, chemicznych produktów do blichowania; — zakłady dla wyrobu steingutowych rur glazurowanych, retort ogniotrwałych, szlifowanego szkła stołowego, zwierciadłowego i zwierciadeł, porcelany; — zakłady dla przerobu mazi pogazowych na asfalt sztuczny i środki desinfekcyjne, farb anilinowych; — zakłady dla przerobu fosforytów na sztuczne nawozy; — zakłady dla wyrobu blachy miedzianej, emaliowanych naczyń żelaznych, sztyftów, gwoździ, śrub, nitów i łańcuchów żelaznych; — zakłady dla wyrobu celulozy; — zakłady dla wyrobu przedziwa z lnu i konopi, przedziałnie z lnu, konopi i juty, tkalnie mechaniczne z lnu, konopi, bawełny, juty i jedwabiu, mechaniczne tkalnie worów; zakłady dla wyrobu cerat, pasów pędowych ze skóry i materiałów włókiennych; — fabryki krochmalu, dekstryny i syropu krochmalowego z pszenicy, kartofli lub kukurudzy, fabryki konserw jarzynowych, mlecznych i mięsnych.

2. Zakłady przemysłowe, z gałęzi przemysłu w kraju istniejących, jeżeli założone będą według wymagań dzisiejszego stanu techniki, obliczone będą na większy przerób surowego materiału i zatrudniać będą większą liczbę robotników, a mianowicie zakłady przemysłowe dla wyrobu cementu i wapna hydraulicznego, — dla wyrobu fajansu, glazurowych naczyń steingutowych, zbytkowych wyrobów z gliny i majolik, — ciekłych i stałych smar z olejów mineralnych; — zakłady dla wyrobu zupełnych urządzeń i aparatów gorzelnianych, — dla wyrobu maszyn i narzędzi rolniczych, — dla wyrobów całych powozów, — dla wyrobu narzędzi wiertniczych dla górnictwa krajowego, — lin drucianych, lamp naftowych; — zakłady dla wyrobu kalafonii i przerobu odpadków drzew szpilkowych systemem szwedzkim, — olejków eterycznych — fabryki beczek i szpuntów do beczek; — zakłady dla wyrobu fortepianów; — przedziałnie z wełny zatrudniające najmniej 100 wrzecion, — zakłady przemysłowe tkackie z lnu, konopi, bawełny i juty zatrudniające w obrębie zakładu najmniej dziesięć ręcznych warstatów tkackich, — zakłady przemysłowe tkackie z wełny i jedwabiu, zatrudniające w obrębie zakładu najmniej sześć warstatów tkackich, — zakłady blichu i apretury, zdolne przerobić najmniej 20.000 sztuk płótna i odpowiednią ilość przędzy i innych wyrobów z lnu, konopi, bawełny i juty, — zakłady apretury sukna zdolne przerobić najmniej 1000 sztuk sukna i innych wyrobów wełnianych, — farbiernie i drukarnie wyrobów tkackich zdolne przerobić większą ilość tkanin z lnu, konopi, juty, bawełny i wełny; — zakłady dla wyrobów pończoszkowych, zatrudniające najmniej 15 cyrkularnych warstatów; — zakłady garbarskie dla wyrobu skór podeszwianych, saków, skór cielęcych matowych czarnych i szarych, zamszów i kidów, oraz skór lakierowanych, — zakłady białoskórnice dla przerobu większej ilości skórek; — zakłady przemysłowe dla wyrobu świec stearynowych, — fabryki mydła zdolne przerobić najmniej 1000 cetnarów tłuszczów roślinnych i zwierzęcych, — zakłady dla wyrobu surogatów kawy (kawy figowej i cykoryi) obliczone na przerób produktów najmniej z 50 morgów roślin okopowych.

Zakłady przemysłowe istniejące objęte ustępem drugim, podejmujące się rozwinięcia przedsiębiorstwa przez nakładowe wprowadzenie kosztownych najlepszych maszyn i narzędzi, przez nowe budowy, zaprowadzenie motorów mechanicznych zwłaszcza parowych motorów,

podejmujące się przekształcenia zakładu istniejącego tak, ażeby mógł znacznie więcej przerobić surowego materiału i znacznie większą liczbę robotników zatrudnić, wymagają uwolnienia od całej zwyczajki wszelkich dodatków do podatków, która wypadnie do zapłaty w skutek zwiększenia przedsiębiorstwa a zatem i ciężaru podatkowego państwowego.

Niechcemy przeto powiedzieć, żeśmy zestawieniem tem objęli wszystkie rodzaje produkcji wymagające i zasługujące na taką pomoc kraju. Wydział krajowy musiałby rozstrzygać w ostatecznej instancji od wypadku do wypadku. Zarazem Wydział krajowy musiałby postarać się o jak najdalej idące rozpowszechnienie wiadomości o korzyściach przyznanych przez kraj dla przedsiębiorczości prywatnej i używając nadto innych jeszcze środków administracyjnych, starać się o powoływanie do życia zakładów przemysłowych.

Raczy przeto Wysoki Sejm przyjąć projekt nasz w całej osnowie a nie można wątpić, że użycie takiego środka, jakim są allewiacye i uwolnienia podatkowe, stanie się potężną zachętą dla przedsiębiorczości prywatnej na polu przemysłowem w kraju naszym.

Na podstawie powyższego wyводу, Wydział krajowy wnosi :

„Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Od dnia dzisiejszego aż do końca Grudnia 1894. Wydział krajowy mocen będzie :

1. Te nowopowstające zakłady przemysłowe, które wprowadzają nieuprawianą dotąd w Galicyi gałąź przemysłu, oraz te nowopowstające zakłady przemysłowe istniejącego w kraju, ale słabo rozwiniętego i dla potrzeb kraju niedostatecznego przemysłu, które będą założone według wymagań dzisiejszego stanu techniki, zdolne przerabiać znaczniejszą ilość zwłaszcza krajowych surowych płodów, dać zarobek większej ilości robotników, wyrabiać produkta których konsumeya w kraju jest znaczną, uwolnić od dodatków na fundusz krajowy i indemnizacyjny na lat dziesięć od dnia puszczenia w ruch fabryki.

2. Te zakłady przemysłowe istniejące, które od dnia dzisiejszego począwszy do końca 1889. roku wprowadzą produkcję wyrobów przemysłowych dotąd w kraju nieuprawianych, lub też wprowadzą kosztowne najnowsze urządzenia fabryczne, lub też powiększą znacznie zdolność produkcyjną fabryki i zatrudnią znacznie większą liczbę robotników, Wydział krajowy mocen będzie uwolnić od całej zwyczajki dodatków krajowych i indemnizacyjnych, któraby wypadła do zapłaty w skutek zwiększenia przedsiębiorstwa, a to na lat dziesięć, począwszy od upłynięcia sześciu miesięcy po zaprowadzeniu w zakładzie przemysłowym zmian niniejszym artykułem objętych.

II. W kwestyi, czy jakie przedsiębiorstwo przemysłowe ma korzystać ze zwolnień i ulg w dodatkach do podatków na fundusz krajowy i indemnizacyjny, rozstrzyga Wydział krajowy od wypadku do wypadku. W razie przyznania uwolnień i ulg ogłasza Wydział krajowy odnośną uchwałę swoją w gazecie urzędowej.

III. Wzywa się Wydział krajowy, ażeby bezzwłocznie okólnikiem wystosowanym do wszystkich Rad powiatowych, oraz do wszystkich Zwierzchności gminnych miast i miasteczek, oznajmił życzenie Sejmu, ażeby powiaty i gminy idąc za przykładem kraju, dla powołania do życia krajowego przemysłu, uwalniały nowo powstające zakłady przemysłowe powyższą uchwałą Sejmu krajowego wskazane od wszelkich lub większej części ciężarów podatkowych, jako dodatków do podatków płacić się mających, na dłuższy przeciąg czasu.

We Lwowie dnia 2. Października 1884.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z W. Ks. Krakowskiem.**

Marszałek krajowy :

Dr. Zyblikiewicz, w. r.

Sprawozdawca :

Dr. Józef Wereszczyński, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Dodatki do podatków na fundusz
w latach 1884, 1883,

Dodatek do podatków bezpośrednich na jednego zlr. w. a.		1.	2.	3.	4.	5.
		G a l i c y a	Czechy	Morawa	Szląsk	Austrya Niższa
w r. 1884.	na fundusz krajowy	27 %	29 %	—	23%	{18 ^o / ₁₃
	na fundusz indemn.	Gal. wsch. i zach. 31 1/2 % Kraków . . 22 %	4 1/2 %	—	3%	{ 2 ^o / ₂
	Razem . .	Gal. wsch. i zach. 58 1/2 % Kraków . . 49 %	33 1/2 %	—	26%	{20 ^o / ₁₅
w r. 1883.	na fundusz krajowy	27 %	28 %	25%	25%	{18 ^o / ₁₃
	na fundusz indemn.	Gal. wsch. i zach. 31 1/2 % Kraków . . 22 %	4 1/2 %	7%	3%	{ 2 ^o / ₂
	Razem . .	Gal. wsch. i zach. 58 1/2 % Kraków . . 49 %	32 1/2 %	32%	28%	{20 ^o / ₁₅
w r. 1882.	na fundusz krajowy	27 %	27.5 %	25%	23.5%	{22 ^o / _{17.6}
	na fundusz indemn.	Gal. wsch. i zach. 30 % Kraków . . 20 %	4.5 %	8%	2.5%	{ 2 ^o / _{2.4}
	Razem . .	Gal. wsch. i zach. 57 % Kraków . . 47 %	32 %	33%	26%	{25 ^o / ₂₀
w r. 1881.	na fundusz krajowy	37 %	22.5 %	{25 ^o / ₃₀	19.5	{22 ^o / _{17.5}
	na fundusz indemn.	Gal. wsch. i zach. 45 % Kraków . . 30 %	4.5 %	{ 8 ^o / ₁₀	3%	{ 3 ^o / _{2.5}
	Razem . .	Gal. wsch. i zach. 82 % Kraków . . 67 %	27 %	{33 ^o / ₄₀	22%	{25 ^o / ₂₀
w r. 1880.	na fundusz krajowy	37 %	28 %	29%	20%	22%
	na fundusz indemn.	Gal. wsch. i zach. 45 % Kraków . . 30 %	6 1/2 %	10%	3%	3%
	Razem . .	Gal. wsch. i zach. 82 % Kraków . . 67 %	34 1/2 %	39%	23%	25%

krajowy i indemnizacyjny
1882, 1881, 1880.

	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
	Austria Wyższa	Styrya	Salzburg	Tyrol	B u k o w i n a	Karyn- tya	Kraina	Istrya	Dalma- cya
	—	} 36%	—	—	—	43%	—	—	—
	—		—	—	—	17%	—	—	—
	—		36%	—	—	—	60%	—	—
	31 1/2 % łącznie z fund. szkolnym	} 35%	35%	—	14%	43%	33%	—	—
	8 1/2 %		10%	—	33%	17%	16%	łącznie z fund- szkolnym	—
	40%	35%	45%	—	47%	60%	49%	—	—
	{ 31 40.5 łącznie z fund. szkolnym	} 38%	30%	32.5%	{ Podat. grunt. 10.5% " inne 13%	43%	33%	25%	28%
	{ 9 11 1/2 %		10%	6%	{ Podat. grunt. 43% " inne 55%	17%	16%	12%	—
	—	38%	40%	38.5%	Podat. grunt. 53.5% " inne 68%	60%	49%	37%	28%
	{ 30.5 29.5	} 38%	50%	32.5%	Do pod. grunt. 9 1/2 % do innych pod. 13%	52% 60%	29%	20%	31%
	{ 9.5 12.5 %		15%	6%	Do pod. grunt. 40% do innych 55%	19% 22%	15%	10%	—
	39.5 % 42%	38%	65%	38.5%	Podat. grunt. 49.5% " inne 68%	71% 82%	44%	30%	31%
	29%	} 38%	54%	30%	13%	56%	38%	18%	25%
	13%		15%	6%	55%	22%	20%	10%	—
	42%	38%	69%	36%	68%	78%	58%	28%	25%

Budżet krajowy na rok 1885.

Aleg. 78.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o preliminarzu budżetu krajowej Szkoły gospodarstwa
lasowego na r. 1885.

Wysoki Sejmie!

Na wydatki krajowej szkoły gospodarstwa lasowego preliminarzuje Wydział krajowy na rok 1885. sumę . . . . . 12.341 zł. — a gdy na rok 1884 uchwalono . . . . . 12.149 zł.
przeto więcej o . . . . . 192 zł. w. a.

Komisya budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym:
w rubryce I. „Płaca nauczycieli“ — stosownie do etatu:

poz. 1.	profesor fachowy, zarazem dyrektor	2.960 zł.
„ 2.	drugi profesor fachowy	1.940 „
„ 3.	dwóch adjunktów po 800 zł.	1.600 „
„ 4.	docent matematyki i fizyki	800 „
„ 5.	„ łowiectwa	100 „
„ 6.	„ rysunków	400 „
„ 7.	„ chemii	300 „
„ 8.	„ inżynierii leśnej	300 „
„ 9.a)	„ stylistyki	300 „
„ b)	„ ekonomii polit. i administracji	200 „
<u>Suma rubr. I. . . . .</u>		<u>8.900 zł.</u>

W rubryce II. „Zasługi“ — wnosi komisya zgodnie z Wydziałem krajowym:

poz. 10.	„Zasługa dozorecy“	300 zł.
„ 11.	„Zasługa pomocnika dozorecy“	240 „
<u>Suma rubryki II. . . . .</u>		<u>540 zł.</u>

W rubryce III. „Koszta administracji“ — wnosi komisya zgodnie z Wydziałem krajowym :

poz. 12. „Podatki“	20 zł.
„ 13. „Asekuracja budynków“	45 „
„ 14. „Opał i oświetlenie“	400 „
„ 15. „Potrzeby kancelaryjne“	200 „
„ 16. „Pomniejsze wydatki administracyjne“	195 „
„ 17. „Wydatek nadzwyczajny na naprawę parkanu realności szkoły“	200 „
Suma rubryki III.	1.060 zł.

W rubryce IV. wnosi komisya :

w poz. 18 zgodnie z Wydziałem krajowym na środki naukowe	720 zł.
„ 19. zgodnie z Wydziałem krajowym „na wycieczki naukowe“ kwotę	600 „
Suma rubryki IV.	1.320 zł.

W rubryce V. poz. 21 wnosi komisya zgodnie z Wydziałem krajowym na spłatę rat do galicyjskiej Kasy oszczędności od pożyczki hipotecznej obciążającej realność szkoły leśnej . . . . .

Suma wydatków	12.341 zł.
---------------	------------

W dziale dochodów preliniuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym :
 Rubryka I. poz. 1. subwencya z c. k. Skarbu Państwa . . . . . 5.000 złr.

W Rubr. II. preliniuje Wydział krajowy zamiast uchwalonej na rok 1884. kwoty 390 zł. „z wpisowego i czesnego od uczniów“ — tylko 180 zł., zatem mniej o 210 zł., uzasadniając to obniżenie tem, iż frekwencya uczniów się zmniejsza, w skutek otwarcia szkoły niższej gospodarstwa leśnego w Bolechowie, tudzież z powodu, że młodzież chcąc wstąpić do leśnej służby rządowej — musi udowodnić ukończenie wyższej szkoły gospodarstwa leśnego w Wiedniu.

Komisya przeglądawszy dotyczące akta — przekonała się, że frekwencya krajowej szkoły gospodarstwa lasowego była w ostatnich trzech latach następująca :

w roku 1881/82. na kurs I. uczęszczało	18 uczniów
„ „ „ „ II. „	9 „
razem	27 uczniów
w roku 1882/83. na kurs I. uczęszczało	13 uczniów
„ „ „ „ II. „	14 „
razem	27 uczniów
w roku 1883/84. na kurs I. uczęszczało	14 uczniów
„ „ „ „ II. „	13 „
razem	27 uczniów

Zmniejszenie zatem ogólnej frekwencyi jeszcze nie nastąpiło, a gdy nadto rozporządzeniem Ministerstwa rolnictwa z dnia 31. Sierpnia 1874. Nr. 116. Dz. pr. p. zapewnione zostało uczniom kończącym krajową szkołę gospodarstwa lasowego — przyjmowanie do rządowej służby leśnej, komisya nie może jeszcze podzielać obawy, aby frekwencya w roku 1885. tak dalece zmniejszyć się miała — by dochód z czesnego i wpisowego obniżył się przeszło o połowę.

Komisya nie mając przeto innych dat do uzasadnienia tej rubryki dochodów, oprócz jednakowej z ostatnich trzech lat ogólnej frekwencyi — wnosi wstawić w tej rubryce według wynikłości z r. 1882., z opłat od uczniów tytułem wpisowego i czesnego łączną kwotę 300 zł.

Gdy zatem suma wydatków wynosi	12.341 zł.
a suma dochodów	5.300
	<hr/>
Okazuje się niedobór	7.041 zł.

który ma być pokryty z funduszu krajowego.

Komisya nie może w końcu pominąć uwagi, iż gdyby miały się sprawdzić obawy Wydziału krajowego co do grożącego zmniejszenia frekwencyi w krajowej Szkole leśnej — należałoby zbadać przyczyny tego zmniejszenia i przedsięwziąć środki zaradcze.

We Lwowie dnia 10. Października 1884.

Za Przewodniczącego :

Smarzewski.

Sprawozdawca :

Skalkowski.

Aleg. 79.

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o wniosku JE. p. hr. Russockiego i towarzyszy
w sprawie lokowania dochodów funduszu propinacyjnego.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 7. Października b. r. przekazał Wysoki Sejm komisji budżetowej do rozpoznania wniosek naglący J. E. posła Russockiego i towarzyszy, który opiewa: „Poleca się Wydziału krajowemu, by wszelkie dochody funduszu propinacyjnego lokował w listach zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego“.

Komisya budżetowa podziela zdanie wnioskodawcy, że listy galic. Towarzystwa kredyt. ziemsk. stanowią jedną z najkorzystniejszych i najodpowiedniejszych lokacyi dla funduszu propinacyjnego, nie sądzi jednak by możebnem było w obec wyraźnego brzmienia §. 24. ustawy o zniesieniu prawa propinacyjnego ograniczyć w sposób tak kategoryczny, jak tego żądają wnioskodawcy — prawa Wydziału krajowego lokowania wpływów funduszu propinacyjnego w walorach pupilarne bezpieczeństwo posiadających, — nie sądzi oraz, by obecnie zachodziła konieczność lub choćby powód do dawania Wydziałowi krajowemu wskazówek, w jaki sposób wpływy funduszu propinacyjnego lokować ma. Sam wnioskodawca jako uzasadnienie wniosku przedstawia, że fundusz propinacyjny „przeważnie“ na wynagrodzenie właścicieli dóbr tabularnych jest przeznaczony — jeżeli przeto wnioskodawcy wysnuwają ztąd powód do żądania, by wpływy wszelkie wyłącznie w listach Towarzystwa kred. ziemsk. lokowane były, to zauważać należy z jednej strony, że są i inne instytucye udzielające kredytu właścicielom dóbr tabularnych pod warunkami dogodnemi i na zysk nie obliczonemi, z drugiej zaś strony, że fundusz propinacyjny tylko „przeważnie“ a nie „wyłącznie“ na wynagrodzenie właścicieli dóbr tabularnych jest przeznaczony, że zatem, stojąc na stanowisku wnioskodawców, tylko „przeważnie“ a nie „wyłącznie“ w listach zastawnych, na dobrach tabularnych opartych, lokowany być ma.

Obecny stan lokacyi funduszu propinacyjnego jest następujący:

Suma wszystkich lokacyi	2,168.115 zł.
Z tego przypada: na specjalne fundusze miast	238.815 „
Z końcem września b. r. fundusz propinacyjny posiadał:	
listów Towarzystwa kredytowego	1,605.800 zł.
„ Banku hipotecznego	192.100 „
Obligów pożyczki krajowej	367.500 „
Książeczki wkład. Banku krajowego	2.715 „
	<hr/>
	2,168.115 zł.

Wydział krajowy przeto już w tej chwili przeważnie wpływy funduszu propinacyjnego w listach Towarzystwa kredytowego ziemskiego lokuje, a tem samem zbyt czynnem byłoby udzielanie Wydziałowi krajowemu wskazówek, by i nadal w ten sam sposób jak dotąd funduszem propinacyjnym zarządzał. Sejm corocznie bada zamknięcia rachunków funduszu propinacyjnego i ma sposobność wypowiedzenia zdania o sposobie zarządzania tym funduszem. Gdyby przeto Wydział kraj. zasadę, podług której dotąd funduszem propinacyjnym zarządzał, zmienił, wtedy — lecz dopiero wtedy — byłoby wskazaniem udzielenie Wydziałowi krajowemu dyrektywy, w jaki sposób wpływy funduszu propinacyjnego lokowane być mają; dziś dyrektywa taka wydaje się komisji zbyt czynną, skoro Wydział krajowy z własnej inicjatywy działa właśnie w myśl życzenia wnioskodawców.

Nakoniec sądzi komisja, że nie leży w interesie funduszu propinacyjnego jako takiego, by Wydział krajowy miał zupełnie związane ręce pod względem lokacji wpływów tego funduszu. Gdyby bowiem kurs listów Towarzystwa kredytowego wzrósł wyżej pari, co jest przy korzystnym stanie targu możliwem a nawet prawdopodobnem, w takim razie fundusz propinacyjny poniósłby przy losowaniu straty, których Wydział krajowy jako administrator funduszu unikać powinien.

Na podstawie powyższych uwag komisja budżetowa wnosi:

Sejm przyjmując z zadowoleniem do wiadomości, że Wydział krajowy wpływy funduszu propinacyjnego przeważnie w listach galic. Towarzystwa kredytowego lokuje, i ufając, że i nadal Wydział krajowy podobnie jak dotąd wpływy funduszu propinacyjnego przeważnie w listach galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego lokować będzie, przechodzi nad wnioskiem JE. p. hr. Russockiego do porządku dziennego.

We Lwowie dnia 11. Października 1884.

Za przewodniczącego:

Smarzewski.

Sprawozdawca:

Stanisław Badeni.

Sprawozdanie

komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o petycji spółki „Żegluga parowa na Dniestrze, B. Słonecki i K. Nawarski“ o subwencję dla tego przedsiębiorstwa.

Wysoki Sejmie!

Powyżej wymienieni panowie wnieśli jeszcze w r. 1883. pod dniem 26. września do l. 347/p. 192 petycję do Wysokiego Sejmu o udzielenie subwencji dla utrzymania ruchu żegluga parowej na Dniestrze, żądając by Wysoki Sejm uchwalił:

1) Dla utrzymania ruchu parostatkami „Flis“ będącym ich własnością, subwencję 2000. w. a. rocznie przez lat 20.

2) Dla utrzymania ruchu sprawić się mających nowych statków subwencję roczną, a mianowicie: na pierwsze lat 10 na każdy statek o sile 20 koni rocznie 1500 zł., zaś na dalszych lat 10 rocznie 1000 zł. na każdy statek o sile 20 koni jako pokrycie prawdopodobnego niedoboru, który w pierwszych latach istnienia przedsiębiorstwa jest nieuniknionym.

3) Uwolnienie „Żegluga parowa na Dniestrze“ od krajowych, powiatowych i gminnych dodatków do podatków rządowych, oraz poparcie u c. k. Rządu o zupełne uwolnienie przedsiębiorstwa tak od podatku zarobkowego, jak i dochodowego na lat 25.

Z powodu, że w krótko nastąpiło odroczenie Sejmu, komisja nie była w możności załatwić tę sprawę, która z natury rzeczy swej wymagała dokładnych informacji i obszerniejszego badania. Na podstawie tych badań komisja dla spraw gospodarstwa krajowego jest obecnie w możności przedstawić Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o petycji, przez wyżej wymienionych panów ponownie do Sejmu dnia 12. Września b. r. do l. 20 s/p.17 wniesionej.

Jedyna korzyść, jaką do dziś z rzek naszych odnosimy, jest ta, że z biegiem wody spławiamy ku morzu galary obciążone zbożem i tratwy z budulcem. W ten sposób taniej niż koleją a jeszcze taniej niż końmi materiały te transportują się po za granicę kraju. Gdyby jednak dało się w cyfry ująć zyski, jakie krajowi przynosi ten sposób przewożenia produktów, i porównać je z cyfrą nieprzewidzianych, a jednak nieuniknionych strat, wynikających z powodu, że część tratw rozbija się w drodze, jak również że zboże prawie zawsze podmaka i temsamem na swej wartości traci, to by z porównania tych dwóch liczb niezawodny dał się przeprowadzić dowód, że ten sposób transportowania produktów nie przynosi krajowi tak znacznych korzyści, a nawet w rezultacie często jest droższym niż transport koleją.

Nie zapoznając więc ważności dobrze uregulowanej żeglugi parowej na Dniestrze starano się już od lat dawniejszych o jej urządzenie, mianowicie w r. 1863 zawiązała się spółka pod firmą „Towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze“. Zabięgi atoli tego Towarzystwa nie odniosły pożądanego skutku, a głównym powodem niepowodzenia była ta okoliczność, że Dniestr na przestrzeni pomiędzy Żurawnem a Haliczem ma tak niski stan wody, że niepodobna było tak podówczas, jakoteż i obecnie skonstruować statek parowy, któryby przestrzeń tę mógł przepłynąć.

W roku 1876. ponowiono znowu próby urządzenia żeglugi na Dniestrze, ale już z Halicza, lecz i te starania spełzły na niczem, głównie z powodu śmierci przedsiębiorcy br. Blüchera z Germakówki.

Następnie, to jest 14. czerwca 1882, udzieliło c. k. Namiestnictwo we Lwowie do L. 34.836, panom Słoneckiemu i Nawarskiemu pozwolenie do urządzenia przejażdżki na próbę statkiem parowym, nabytym przez nich, celem urządzenia ponownie żeglugi na Dniestrze. Koncesyę zaś na urządzenie tej żeglugi otrzymali ci panowie od c. k. Ministerstwa handlu dnia 17. czerwca 1882 do L. 17.079. Statek „Flis“ odbył pierwszą krótką przejażdżkę, urządzoną dla próby dnia 20. czerwca 1882, zaś 24. czerwca t. r. pierwszy raz przepłynął on całą przestrzeń z Halicza do Okopów. Od tego czasu statek „Flis“ odbywa w nieregularnych, dowolnych odstępach czasu, aż po dziś dzień służbę, przewożąc różne przedmioty na Dniestrze, pomiędzy Haliczem a Okopami. Należy on do najmniejszych okrętów używanych przy żeglugach na rzekach, zatapia się tylko 0 45 metrów, i może być wyłącznie do podrzędnej służby użyty.

Przystępując do ocenienia żądań „Spółki żeglugi parowej na Dniestrze“ musiała komisja dla spraw gospodarstwa krajowego zastanowić się:

po 1sze nad hydrograficznymi warunkami i hydrotechnicznymi takiej żeglugi na Dniestrze;

po 2gie nad wpływem jej na ekonomiczne, względnie handlowe stosunki naszego kraju;

po 3cie nad urządzeniem żeglugi parowej w sposób, któryby wykazanym warunkom technicznym i potrzebom ekonomicznym kraju odpowiadał.

ad 1. Stosunki hydrograficzne na przestrzeni Żurawno, - Halicz dotychczas się nie zmieniły, są nawet w skutek szutru, który dopływy jak Stryj, Świca, Siwka i Łomnica co roku nanosiły, obecnie gorsze, jak przed dwudziestu laty. Dopiero od Halicza Dniestr staje się o tyle spławnym, że z wyjątkiem kilku miejsc (a mianowicie: Ostrów, Uniż, Hubin, Łatacz i Bityńce) głębokość przy najniższym stanie wody, zawsze stale 0 50 metrów powyżej zera wynosi. Przy tym stanie wody znachodzą się, jak to urzędowe badania wykazują, zawsze pewne miejscowości, w których głębokość Dniestru, jakkolwiek nie zupełnie odpowiednia potrzebom żeglugi, zawsze jednak jest jeszcze wystarczająca, a mianowicie mielizny:

	głębokość	długość
Koło Halicza . .	0·95 metrów	20 metrów
„ Koziny . .	0·90	30
„ Jezupola . .	0·80	70
„ Pobereża . .	0·85	20
„ Mariampola . .	0·80	150
„ Dołhego . .	0·90	50
„ Ujścia Zielonego	0·75	800
„ Niżniowa . .	0·95	120
„ Horyhład . .	1·00	20
„ Budzyna . .	0·95	80
„ Stujła . .	0·90	30
„ Monastyra . .	1·00	80
„ Łuki . . .	1·20	400
„ Uścieczka . .	1·30	80
„ Dobrowlan . .	1·10	300
„ Repużyniec . .	0·85	300

W całej dalszej długości Dniestru, głębokość jest aż nadto wystarczająca.

Studia te wykazują, że żegluga parowa na Dniestrze jest technicznie możliwą na przestrzeni między Haliczem a Okopami w przypuszczeniu, że statek parowy nie będzie się więcej jak 0·45 metrów zatapiał, a mielizny w powyżej przytoczonych miejscowościach zostaną usunięte. Z Halicza do Okopów, czyli do granicy państwa jest 285 kilometrów. Dalej droga dniestrowa ciągnie się już w granicach Rosyi, aż do Warnickiej przystani, z kąd koleją żelazną towar przewozić trzeba do magazynów Odesskich, a potem dopiero ładować można na okręta morskie.

Prócz głębokości Dniestru wypada jeszcze dla orzeczenia stopnia użyteczności zamierzonej żeglugi dalej zbadać ilość dni w roku, w których statek mógłby być czynnym.

Stosunki nasze klimatyczne są tego rodzaju, że w najlepszym razie żegluga na Dniestrze tylko w czasie od 1. kwietnia do 15. listopada t. j. przez 230 dni w roku odbywać by się mogła, gdyby stan wody utrzymywał się w wysokości + 0·50 metrów po nad zero. Doświadczenie poucza jednak, że woda w ciągu lata często znacznie opada, w skutek czego powyższa ilość dni odpowiednich do żeglugi znacznie się zmniejszy. Podług relacji c. k. Starostwa w Zaleszczykach wystosowanej dnia 29. listopada 1881 do l. 11221 do Wys. c. k. Namiestnictwa okazuje się, że dni takich, w których woda w Dniestrze spada do + 0·30 metrów i jeszcze niżej, było:

w roku 1872	19 dni
„ „ 1873	101 „
„ „ 1874	123 „
„ „ 1875	56 „
„ „ 1876	57 „
„ „ 1877	61 „
„ „ 1878	42 „
„ „ 1879	14 „
„ „ 1880	56 „
„ „ 1881	22 „
Razem	551 dni

czyli w przecięciu rocznie 55 dni. Odtrąciwszy liczbę tę od pierwotnie wykazanej 230 dni, pozostaje 175 dni odpowiednich do żeglugi, z których przynajmniej 10% jeszcze strącić wypada

na dnie najwyższego stanu wody, w którym to czasie żegluga również byłaby niemożliwą. Pozostaje więc 157, względnie 160 dni, w których okrętami niezagłębiającymi się więcej, jak 0·45 metrów, wzdłuż Dniestru po usunięciu mielizn powyżej przytoczonych, żegluga odbywać by się mogła.

ad 2. Dalej zastanawiała się komisya nad pytaniem, czy urządzenie żeglugi parowej na Dniestrze, na przestrzeni Halicz — Okopy jest dla kraju pożądanę jak również, czy produkcya okolicy położonej nad Dniestrem, nie mniej potrzeby różnych artykułów dla okolicy tamtejszej, razem wzięte tyle wynoszą, żeby koszta przewozu tychże były w stanie zapewnić procentowanie i amortyzacyę kapitału, potrzebnego dla Towarzystwa, któreby wykonywało żeglugę na Dniestrze.

Co do potrzeby urządzenia żeglugi na Dniestrze, komisya wypowiada przekonanie, że każde ułatwienie komunikacyi witać należy z radością i popierać takowe, przyczynić się ono bowiem musi do polepszenia stosunków ekonomicznych, ułatwiając wywóz surowych produktów, które inaczej z trudnością zużytkować się dadzą, jak również wpływać ono musi na zwiększenie produkcyi i konsumcyi w ogóle, a tem samem na podniesienie dobrobytu okolicy, gdzie się nowa droga komunikacyjna utworzy. Urządzenie żeglugi parowej na Dniestrze miałyby pierwszorzędne znaczenie, gdyby okręta idąc wzdłuż całego biegu tej rzeki, dochodziły aż do morza Czarnego. Droga ta wodna stałaby się wkrótce wielką i ważną arteryą handlu wywozowego. Stosunki hydrograficzne tej rzeki, tak w obrębie przestrzeni w kraju naszym położonej, szczególnie zaś stosunki hydrograficzne rzeki tej w obrębie carstwa rosyjskiego, wręście rozległe, jakkolwiek niewielkie progi pod Żwańcem i Jampolem, nie pozwalają na razie myśleć o żegludze na tej rzece większymi okrętami, któreby z Halicza, lub z innej miejscowości nad Dniestrem w Galicyi położonej, kursować mogły bez przerwy i przeszkody aż do Czarnego morza.

Z powyższego poglądu musimy dojść do przekonania, iż prócz stosunków hydrograficznych tej rzeki, stoją obszerniejszemu rozwojowi żeglugi parowej na Dniestrze na wielką skalę, jeszcze i stosunki międzynarodowe na przeszkodzie, tak, że na razie nie można mieć nawet nadzieji, ażeby w najbliższej przyszłości — ta wielka i ważna droga handlowa wodna otwartą być mogła dla handlu międzynarodowego, a to tem mniej, ile że konieczną jest regulacya rzeki i pogłębienie mielizn, usunięcie progów, które to roboty wymagają ogromnych nakładów i mogą być tylko za wspólnem porozumieniem się sąsiednich państw przeprowadzone.

Ważne te względy wykazują zarazem konieczność skuteczniejszego niż dotąd udziału Wysokiego Rządu, o co się też komisya w swej rezolucyi dopomina.

Żeglugę parową na Dniestrze, tak jak ją petenci w petycyi na wstępie przytoczonej przedstawiają, pojąć należy ze stanowiska interesów czysto lokalnych. Zadaniem żeglugi tej będzie pośredniczenie w wywozie produktów na przestrzeni Halicz — Okopy o tyle, o ile produkta te w miejscowościach wzdłuż Dniestru grawitujących, równocześnie do kolei, po obu brzegach tej rzeki prawie równolegle prowadzonych, nie będą kolejami tymi wywożone, jak również pośredniczenie w dowozie produktów i przedmiotów, które łatwiej drogą wodną do przyległych miejscowości dowożone być mogą. Okoliczności powyżej przytoczone nie ujmują zupełnie ważności żeglugi parowej na Dniestrze, jako komunikacyi lokalnej, a przedsiębiorstwo to pojęte i przeprowadzone w tych ciasniejszych ramach, oddać może krajowi bardzo ważne usługi i z tego tytułu na zupełne poparcie zasługuje.

Przechodząc w dalszym sprawozdaniu do produkcji miejscowej, oraz do konsumpcji różnorodnych towarów, okazuje się po ścisłych badaniach, że przestrzeń kraju wzdłuż Dniestru, a grawitująca w stosunkach handlowych, z powodu dróg miejscowych, w pewnej części do Dniestru, a częściowo także i do kolei dostarczyć może lub potrzebuje w przecięciu rocznie następujących przedmiotów:

1) Anyż i kminek	ton metr.	80
2) Cukier	" "	110
3) Części skł. maszyn	" "	10
4) Drzewo opałowe	" "	2100
5) „ budulcowe	" "	31200
6) Gips	" "	320
7) Kamień	" "	1420
8) Kolonialne towary	" "	180
9) Kości	" "	40
10) Mąka	" "	1500
11) Maż	" "	8
12) Nafta	" "	100
13) Opakowania	" "	260
14) Papier	" "	6
15) Rozmaite towary drobne	" "	140
16) Ryż	" "	20
17) Swiece	" "	40
18) Spirytus	" "	970
19) Sól	" "	120
20) Szmaty	" "	20
21) Sledzie	" "	70
22) Skóra	" "	20
23) Tytoń	" "	15
24) Tłuszcze rozmaite	" "	22
25) Węgiel	" "	8000
26) Wyroby szkła	" "	6
27) „ z drzewa	" "	70
28) „ rękodzielnicze	" "	110
29) Wino	" "	110
30) Zboże	" "	18700
31) Żelazo	" "	260
32) Zapalki	" "	25
	Razem	66.052

które częściowo koleją, częściowo parowcem przywiezione lub wywiezione być muszą.

Przyjąć zawsze można, że większa połowa powyżej poszczególnionych przedmiotów, dowieziona lub wywieziona będzie kolejami, które w trzech punktach, a mianowicie w Haliczu Monasterzyskich i Zaleszczykach (Łużany) bezpośrednio dotykają do Dniestru; resztę pozostała, t. j. około 30000 ton mogłoby towarzystwo Żeglugi parowej przewozić rocznie wzdłuż Dniestru, gdyby ruch odbywał się cały rok bez przerwy, lub gdyby tak urządzenie się dało, żeby wszystek towar ten tylko w lecie transportować można. Z powodu jednak, że ruch żeglugi na Dniestrze tylko przez czas ograniczony, t. j. w przeciągu 160 dni odbywać się może, małą więc tylko część powyżej wykazanej ilości towaru, rzeczywiście drogą wodną przewieźć będzie

można. W każdym jednak wypadku wyżej przytoczone liczby wykazują, że żegluga parowa na Dniestrze urządzona na skromne rozmiary, należycie i z oszczędnością kierowana, przyniesie krajowi, w szczególności zaś okolicy naddniestrzańskiej niezaprzeczone korzyści, a przedsiębiorstwu pewne zyski.

ad 3. Zestawienie powyższe poucza dalej, że konieczną jest odpowiednia ilość okrętów i gabarów, ażeby w krótkim czasie, przewieźć dostateczną ilość towarów, a to z powodu, że jak dotychczasowe doświadczenia pouczają, statek jeden płynąc tylko w dzień, potrzebuje do przebycia drogi z Halicza do Okopów i z Okopów do Halicza, przypuszczając ruch zupełnie regularny, pięć do sześciu dni.

Należałoby przedewszystkiem przyjąć za podstawę, że każdy okręt powinien co roku t. j. od 1go Kwietnia do 15. Listopada, 26 do 30 razy odbyć podróż z Halicza do Okopów i z powrotem. Ilość ta wypływa z przytoczonych dat t. j. że żegluga odbywać się będzie regularnie, w powyższym okresie czasu przez 160 dni, jak również, że każdy okręt potrzebuje na odbycie drogi z Halicza do okopów i z Okopów do Halicza, pięć do sześciu dni.

Towarzystwo żeglugi parowej powinno zaopatrzyć się również w odpowiednią ilość gabarów tak, aby każdy statek płynący z wodą lub pod wodę, mógł holować około 60 ton towaru. Statek jeden przewiózłby zatem rocznie, płynąc 26 do 30 razy z wodą i pod wodę:

$$2. (25 \cdot 60) = 3.000$$

względnie 2. $(30 \cdot 60) = 3.600$ ton metrycznych.

Z Halicza do Okopów jest, jak wyżej wspomniano, 285 kilometrów. Każdy okręt przewiózłby zatem rocznie: $285 \cdot 3000 = 855.000$

względnie $285 \cdot 3600 = 1.026000$ czyli w przecięciu okrągło 900.000 ton kilometrycznych towaru.

Ostatnie liczby należałoby wziąć za podstawę kalkulacji, bo zdarzyłoby się łatwo mogło, że statek tę samą minimalną ilość mógłby przewieźć na krótszej przestrzeni.

Z zestawienia powyżej przytoczonego wypływa, że chcąc przewieźć w ciągu jednego roku, tj. od 1. kwietnia do 15. listopada 15000 do 18000 ton towaru, potrzeba mieć przynajmniej sześć okrętów i 18 do 20 gabarów.

Przedsiębiorstwo żeglugi parowej będzie z początku mianowicie walczyć z trudnościami, dopóki nie zdobędzie sobie w świecie handlowym wiary, że ruch odbywać się może stale i regularnie, że towar nadany przybędzie na miejsce przeznaczone w oznaczonym czasie i nieuszkodzony. W okresie tym potrzebuje Towarzystwo moralnego i materialnego poparcia. Towarzystwa żeglugi parowej w Austrii na Dunaju i na Łabie, walczyły również w chwili powstania z niedowierzaniem świata handlowego, nie mniej z trudnościami materialnymi, a nawet obecnie, gdy Towarzystwa te już tak wielkie korzyści handlowi przynoszą, potrzebują one pomimo tego często jeszcze pomocy materialnej. Żegluga parowa na Dniestrze po nieudanych próbach w latach 1863. i 1876. wznowiona przez panów B. Słoneckiego i K. Nawarskiego zasługuje ze wszech miar na poparcie, tak moralne, jakoteż i materialne, ostatnie szczególnie dla tego, że wzbudzi wiarę w użyteczność i potrzebę takiej instytucji w naszym kraju.

Pomoc materialna o którą upraszają wyżej wymienieni panowie, mogła by być w ten sposób udzielona, że kraj wypłacałby subwencyę na podstawie przedkładanych i sprawdzanych rachunków, udowadniających, że pewna ilość okrętów w okresie dla żeglugi przydatnym rzeczywiście była w ruchu, i że w tym czasie okręta te pewną zgóry oznaczoną minimalną ilość towarów przewiozły.

W końcu nie może komisya pominąć i tej nader ważnej okoliczności, iż urządzenie żeglugi parowej na Dniestrze przyniosłoby jeszcze jedną dodatnią korzyść, przyspieszyłoby bowiem tak konieczną i niezbędną regulacyę Dniestru, przynajmniej na przestrzeni z Halicza do Okopów. Interes własny Towarzystwa takiego utrzymania rzeki w stanie dla żeglugi odpowiednim, wymagałby stałego usuwania mielizn, które obecnie są i co roku się tworzą. Towarzystwo takie mając do dyspozycyi okręta, mogłoby taniej i lepiej przeprowadzić zagłębienie koryta Dniestru, które obecnie tylko dorywezo i w wyjątkowych wypadkach się uskutecznia. Z tych więc powodów Towarzystwo żeglugi parowej mogłoby być najbardziej odpowiednim przedsiębiorcą, któremu wykonanie robót przy regulacyi tej rzeki potrzebnych, powierzyćby można.

Na podstawie powyższych wywodów udowadniających nie tylko ze stanowiska technicznego możliwość urządzenia żeglugi parowej na Dniestrze, ale zarazem donośną jej przydatność dla transportu płodów krajowych — przedstawia komisya dla spraw gospodarstwa krajowego Wysokiemu Sejmowi następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Uznając w ogóle ekonomiczną ważność żeglugi parowej na Dniestrze i wielką jej dla handlu krajowego doniosłość, Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi przekazuje Wydziałowi krajowemu petycyę spółki „Żegluga parowa na Dniestrze, B. Słonecki i K. Nawarski“ z poleceniem:

po 1sze, aby Wydział krajowy stopień użyteczności tegoż przedsiębiorstwa, nie mniej warunki bytu i rozwoju jego jak najściślej zbadał, i rozpoznał, czy i o ile przedsiębiorstwo to na subwencyonowanie zasługuje,

po 2gie, aby Wydział krajowy wszedł w rokowania z wysokim c. k. Rządem i starał się uzyskać odpowiedniej subwencyi dla żeglugi parowej na Dniestrze z funduszków państwowych

po 3cie, aby Wydział krajowy o rezultacie poleconych sobie czynności zdał sprawę Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi i stosownie temuż przedstawił wnioski.

Lwów dnia 11. Października 1884.

Przewodniczący.

Wodzicki.

Sprawozdawca.

Ludwik Wierzbicki.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
CHICAGO, ILLINOIS
1911

REPORT OF THE
COMMISSIONERS OF THE
LAND OFFICE
FOR THE YEAR
1911

CHICAGO, ILLINOIS
1911

CHICAGO, ILLINOIS

CHICAGO, ILLINOIS

CHICAGO, ILLINOIS

CHICAGO, ILLINOIS

CHICAGO, ILLINOIS

CHICAGO, ILLINOIS

CHICAGO, ILLINOIS

Budżet krajowy na rok 1885.

Alg. 81

Sprawozdanie

komisji budżetowej o preliminarzach na rok 1885. Zakładów krajowych w Czernichowie.

(Wydatków Rubr. XV. poz. 160—162. — Dochodów Rubr. IX. poz. 60—62.)

Wysoki Sejmie!

Przedstawiając wnioski do budżetu Zakładów krajowych w Czernichowie, a to szkoły średniej rolniczej, szkoły ogrodniczej i folwarku, komisja budżetowa opiera się na przyjętem przez Wys. Sejm sprawozdaniu o zamknięciu rachunków za r. 1882, na preliminarzach Wydz. krajowego i na uchwałach powziętych przez Wys. Sejm dnia 11. Października r. b. — I tak:

A. Szkoła średnia rolnicza.

W r. 1882. Wydatki wynosiły	zł. 26.272	
„ „ Dochody „	„ 13.128	Niedobór zł. 13.144
Na r. 1884. Wydatki uchwalono na	zł. 30.115	
„ „ Dochody „ „	„ 14.020	„ „ 16.095
Na r. 1885. Preliminuje Wydział Wydatki	zł. 35.208	
„ „ „ „ Dochody	„ 16.640	„ „ 18.568

Preliminarz zatem Wydziału krajowego szkoły średniej rolniczej w Czernichowie na r. 1885. przewyższa w niedoborze wynikłość z r. 1882. o zł. 5.424, zaś uchwalony budżet na r. 1884. o zł. 2.473. — A mianowicie preliminarzuje Wydział krajowy:

Wydatki.

W Rubr. I., więcej o zł. 353 w porównaniu z r. 1884. zmieniając stan etatu nauczycieli szkoły.

W Rubr. II., o zł. 240 więcej, na place kasyera, magazyniera i sług.

W Rubr. III., więcej o zł. 1.210, a to na sprawienie sprzętów kancelaryjnych, na rekonstrukcyę dachu nad budynkiem szkolnym, na uporządkowanie dziedzina i na szafy do pomieszczenia środków naukowych.

W Rubr. IV., o 2.525 zł. więcej, odpowiednio do wzrostu liczby uczniów.

W Rubr. V., więcej o zł. 765. usprawiedliwiając nadwyżkę tę koniecznością powiększania liczby okazów naukowych, oraz sprawiania narzędzi i modeli rolniczych.

Wydatki zatem w porównaniu z r. 1884. większe o zł. **5.093**.

Dochody.

W Rubr. II., preliniuje Wydział krajowy o zł. 2.680 więcej z powodu spodziewanej większej liczby uczni i opłat od tychże.

W Rubr. III., mniej o zł. 100, gdyż rachunek utrzymania trzody przeniesiono do rachunków folwarku.

W Rubr. IV., nowy dochód zł. 40, spodziewany z pola doświadczalnego.

Dochody większe o zł. **2.620**, czyli Niedobór na r. 1885. w porównaniu z r. 1884., o zł. **2.473** większy.

B. Szkoła ogrodnicza.

W r. 1882. Wydatki wyniosły	zł. 2.573	
" " Dochody "	" 2.402	Niedobór zł. 141
Na r. 1884. Uchwalono wydatki	zł. 2.645	
" " dochody	" 2.350	" " 295
Na r. 1885. Preliminuje Wydział kraj. wydatki	zł. 3.100	
" " " " dochody	" 2.525	" " 575

Wydział krajowy preliniuje zatem przy Szkole ogrodniczej w Czernichowie na rok 1885. niedobór większy o zł. 434 niż wynikłość z r. 1882., a o zł. 280 większy niż uchwalony w budżecie na r. 1884. — A mianowicie, w porównaniu z r. 1884. preliniuje Wydział krajowy:

Wydatki.

W Rubr. I. o zł. 260 więcej na płacę i opał nauczyciela ogrodnika.

W Rubr. II. mniej o zł. 55, przenosząc koszt opału do płacy w Rubr. I.

W Rubr. IV. więcej o zł. 250, który to wydatek przyczynić się ma do podwyższenia dochodu z ogrodowizn i szcepów.

Wydatki zatem o zł. 455 większe.

Dochody.

W Rubr. II. o zł. 175 więcej ze sprzedaży produktów ogrodu; a zatem niedobór na r. 1885. większy od uchwalonego na r. 1884. o zł. 280.

C. F o l w a r k.

W r. 1882. Wyniosły Dochody	zł. 15.849	
" " Wydatki	" 14.979	Nadwyżka zł. 870
Na r. 1884. Uchwalono Dochody	zł. 15.830	
" " Wydatki	" 14.833	" " 997
Na r. 1885. Preliminuje Wydział kraj. Dochody	zł. 15.930	
" " " " Wydatki	" 15.164	" " 766

Preliminarz Wydziału krajowego zatem dla Folwarku w Czernichowie na rok 1885. przedstawia się w porównaniu z r. 1882. o zł. 104, zaś z r. 1884. o 231 zł. niekorzystniej. — A to, preliniuje Wydział krajowy:

W Dochodach.

W Rubr. I., więcej o zł. 850 niż na r. 1884. z krowiarni, trzody chlewnej i za wynajęte konie.

W Rubr. II., mniej o zł. 350, gdyż las tylko potrzebny szkole opał dostarczyć ma.

W Rubr. IV., mniej o zł. 400 z pieca wapiennego.

Dochody przeto tylko o zł. 100 większe.

W Wydatkach.

W Rubr. I., mniej o zł. 777, z powodu przeniesienia niektórych pozycy do dalszych Rubryk i z powodu opuszczenia wydatku nadzwyczajnego na nowe dachy.

W Rubr. II., więcej o zł. 1.200, z powodów jak wyżej, oraz na kosztą obsadzenia wikliną 20 morgów pustych i nieużytecznych.

W Rubr. V., więcej o zł. 25 na promy.

W Rubr. VI., mniej o zł. 150 na utrzymanie brzegów Wisły.

W Rubr. VII., o zł. 73 więcej podług wymiaru podatków.

W Rubr. VIII., mniej o zł. 40 według planu umorzenia w Kasie Oszczędności.

Wydatki większe o zł. 331.

Nadwyżkę zatem dochodów Folwarku w Czernichowie na rok 1885. preliniuje Wydział krajowy o zł. 231 mniejszą niż uchwalona na r. 1884.

Zestawiając sumarycznie preliniarze wszystkich trzech Zakładów krajowych w Czernichowie w latach 1884. i 1885., otrzymamy:

Na r. 1884. uchwalono . . .	Wydatki zł. 47.593	—	Dochody zł. 32.200	—	Niedobór zł. 15.393
„ 1885. preliniuje Wydział „ „	53.472	—	„ „ 35.095	—	„ „ 18.377
	Na rok 1885. więcej . zł. 5.879		zł. 2.895		zł. 2.984

Komisya budżetowa nie widzi się spowodowaną przedstawiać Wysokiemu Sejmowi zmian jakichkolwiek w preliniarzach obydwóch szkół w Czernichowie, przyjmuje Komisya zgodnie z Wydziałem krajowym wszystkie rubryki i pozycye, wstawiając tylko w preliniarz Szkoły średniej rolniczej do Rubr. V. poz. 39 d) uchwalonych przez Wysoki Sejm zł. 1.000, jako wydatek nadzwyczajny w r. 1885. na premię konkursową za podręczniki do nauki chowu zwierząt i nauki rolnictwa.

W preliniarzu Folwarku na r. 1885. wnosi komisya budżetowa wstawienie w Rubr. VIII. poz. 31. wydatków zamiast zł. 600, tylko zł. 300, gdyż pożyczka zł. 12.000 dopiero w r. 1885. zaciągniętą zostanie i zamiast dwóch, jedną tylko ratę półroczną uiszczyć wypadnie. — W Rubr. zaś II. poz. 7. dochodów dopisuje komisya zł. 323 za drzewo opałowe przyjęte na opał w wydatkach szkoły średniej i szkoły ogrodniczej dla nauczycieli, którym las Czernichowski drzewa niezbędnego dostarczyć powinien.

Przy Rubr. II. poz. 17. wydatków Folwarku, nadmienia komisya iż w myśl uchwały Wys. Sejmu z 11. Października 1884. nadzwyczajny kredyt zł. 1.000 przyznany został nietylko na uzupełnienie plantacyi wikla, ale także na założenie chmielarni w r. 1885.

W myśl zatem przedłożenia komisji budżetowej, sumaryczny preliniarz zakładów krajowych w Czernichowie przedstawia:

w wydatkach	54,172 zł.
w dochodach	35.418 „
	<hr/>
niedoboru	18.754 zł.

W myśl powyższych wywodów komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące preliminarze wydatków i dochodów na r. 1885.

A. Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

W y d a t k i

		zwyecz.	nadzw.	razem
Płace nauczycieli.				
Rubr. I. poz. 1.	Nauczyciel fachowy, zarazem dyrektor	2.060	zł.	
„ 2.	3 nauczycieli fachowych do nauk zawodowych, po 1.440 zł.	4.320	„	
„ 3.	2 nauczycieli fachowych do nauk zasadniczych po 1.240 zł.	2.480	„	
„ 4.	Kapelan i katecheta	800	„	
„ 5.	2 nauczycieli pomocniczych z płacą adjunktów po 800 zł.	1.600	„	
„ 6.	Nauczyciel pomocniczy z płacą asystenta	—		
„ 7.	Ogrodnik jako docent	—		
„ 8.	Instruktor do robót praktycznych	600	„	
„ 9.	Opał dla kapelana i nauczycieli pomocniczych	263	„	
	Suma rubryki I.	12.123	„	12.123

Inne płace i zasługi.

Rubr. II. poz. 10.	Kasyer i magazynier	800	zł.	
„ 11.	Chłopiec do usług w laboratoryum chemicznem (płaca 60 zł. — wikt 100 zł.)	160	„	
„ 12.	Sługa szkolny (płaca 100 zł. — wikt 100 zł.)	200	„	
„ 13.	Stróż (płaca 60 zł. — wikt 100 zł.)	160	„	
„ 14.	2 pomocników stróża (płaca 50 zł. — wikt 180 zł.)	230	„	
	Suma rubryki II	1.550	zł.	1.550

Koszta administracyjne.

Rubr. III. poz. 15. Zarząd:

a)	pomoc kancelaryjna dla kuratorji szkoły	200	zł.
b)	„ „ „ dyrektora	200	„
c)	potrzeby kancelaryjne szkoły	100	„
d)	druki i inseraty	200	„
e)	portorya i przesyłki	50	„
f)	koszta podróży w interesach zakładu	300	„
		1.050	zł.

Do przeniesienia 1.050 zł.

	zwycz.	nadzw.	razem
	Z przeniesienia 1.050 zł.		
poz. 16. Opał	500 "		
" 17. Oświetlenie	230 "		
" 18. Utrzymanie budynków i ogrodzeń	700 "	1.000 zł.	
" 19. Uporządkowanie dziedzińca	— "	100 "	
" 20. Zabezpieczenie budynków od pożaru	100 "		
" 21. Płaca kominiarza	20 "		
" 22. Sprzęty i ruchomości	100 "	850 "	
" 23. Koszta lustracyi zakładu	200 "		
" 24. Koszta nabożeństwa	70 "		
" 25. Lekarz i apteka	100 "		
" 26. Rozmaite nieprzewidziane	100 "		
Suma rubryki III.	3.170 zł.	1.950 "	5.120

Utrzymanie uczniów.

	zwycz.	nadzw.	Razem
Rubr. IV. poz. 27. Żywność (50 uczniów po 150 zł).	7.500 zł.		
" 28. Opał do kuchni	475 "		
" 29. Służba kuchenna i sprzęty do kuchni	535 "		
" 30. Sprzęty do sal sypialnych, infirmaryi i jadalni	100 "		
" 31. Odzież (50 uczniów po 40 zł.	2.000 "		
" 32. Naczynia stołowe	60 "		
" 33. Pościel	120 "		
" 34. Pranie bielizny i pościeli	155 "		
" 35. Rozmaite nieprzewidziane	100 "		
Suma rubryki IV.	11.045 zł.	700 zł.	11.745 zł.

Potrzeby naukowe.

	zwycz.	nadzw.	razem
Rubr. V. poz. 36. Eksperymenta przy wykładach:			
a) dla nauczyciela rolnictwa	25 zł.		
b) " " hodowli zwierząt	10 "		
c) " " zootomii	20 "		
d) " " weterynaryi	25 "		
e) " " botaniki	20 "		
f) " " fizyki	25 "		
g) " " miernictwa	15 "	140 zł.	
Zbiory i muzea:	zwycz.	nadzw.	
" 37 a) zbiór rolniczy	50 zł.	270 zł.	
b) " hodowlany	100 "	300 "	
c) " fizyczny	100 "	300 "	
d) " botaniczny	30 "	120 "	
e) " zecologiczny	50 "	50 "	
Do przeniesienia	330 zł.	1.040 zł.	140 zł.

	Z przeniesienia	330 zł.	1.040 zł.	zwyecz. 140 zł.	nadzw.	razem
f) zbiór mechaniczny	50	"	80	"		
g) " mineralogiczny	10	"	40	"		
h) " technologiczny	20	"	200	"		
i) " okazów leśnych	10	"	40	"		
k) " " weterynaryjnych	10	"	40	"		
l) " narzędzi rolniczych	100	"	300	"		
m) " przyrząd. matem. oraz mierniczych i niwelac.	10	"	100	"		
n) " modeli do budownictwa	10	"	90	"		
o) " " " geogr. fizyk.	10	"	40	"		
p) stacya meteorologiczna	—	"	100	"	560	2.070
„ 38 Laboratoria :						
a) laboratorium chemiczne	350 zł.	—	"			
b) " roślinno fizyol.	100	"	120	"		
c) " zoologiczne	50	"	—	"	500	120
„ 39 Biblioteka i czytelnia:						
a) przykupno dzieł . . .	200 zł.	200	zł.			
b) oprawa książek . . .	50	"	—	"		
c) czasopisma	100	"	—	"		
d) premie podręczników .	—	"	1.000	"	350	1.200
„ 40 Ogród botaniczny					80	100
„ 41 Utrzymanie pola doświadczalnego					100	150
„ 42. Wycieczki naukowe uczniów z nauczycielami					300	
					Suma rubryki V.	2.030 zł. 3.640 „ 5.670
					Suma wydatków	29.918 zł. 5.290 zł. 36.208

Dochody.

		zwyecz.	nadzw.	razem
Rubr. I. Poz. 1. Subwencya z c. k. Skarbu Państwa		5.000 zł.,	— zł.,	5.000 zł.
Rubr. II. Opłaty od uczniów.				
Poz. 2. Opłaty na utrzymanie od 50 uczniów po 220 zł.		11.000	"	
„ 3. „ od tyłuż uczniów na laboratorium chem. po 10 zł.		500	"	
	Suma rubryki II.	11.500	" — "	11.500
Rubr. III. Poz. 4. Dochód z gospodarstwa i spiżarni		100	" — "	100
Rubr. IV. „ 5. Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego		40 zł.,	— zł.,	40
	Suma dochodów	16.640 zł.,	— zł.,	16.640 zł.
	W porównaniu z wydatkami	— zł.,	— zł.,	36.208
	okazuje się niedobór	—	" — "	19.568 zł.

B. Szkoła ogrodnicza w Czernichowie.

Wydatki.

		zwycz.	nadzw.	razem
Rubr. I.	Płace nauczycieli.			
	Poz. 1. Nauczyciel ogrodnik (płaca i opał)	860 zł.,		
	„ 2. Nauczyciele pomocniczy	300 „		
	Suma rubryki I.	1.160 zł.,	— zł.,	1.160 zł.
Rubr. II.	Koszta administracyjne.			
	Poz. 3. Czynsz z domu i ogrodu	200 zł.		
	„ 4. Opał	45 „		
	„ 5. Oświetlenie	30 „		
	„ 6. Utrzymanie budynku	50 „		
	„ 7. Sprzęty i ruchomości	40 „		
	„ 8. Rozmaite nieprzewidziane	80 „		
	Suma rubryki II.	445 zł.,	— zł.,	445 „
Rubr. III.	Utrzymanie uczniów.			
	Poz. 9. Żywność (6 uczniów po 120 zł.)	720 zł.		
	„ 10. Odzież, pościel i pranie (6 uczniów po 30 zł.)	180 „		
	Suma rubryki III.	900 zł.,	— zł.,	900 „
Rubr. IV.	Potrzeby naukowe.			
	Poz. 11. Ogród:	zwycz.	nadzw.	
	a) najem robotnika	200 zł.	— zł.	
	b) inspekta, szklarnia i drobne wydatki	80 „	80 „	
	c) zakupno nasion, drzewek i szczepów	80 „	— „	
	„ 12. Narzędzia	50 „		
	„ 13. Materyały pismienne	30 „		
	„ 14. Książki i inne potrzeby	75 „		
	Suma rubryki IV.	515 zł.,	80 zł.,	595 „
	Suma wydatków	3.020 zł.,	80 zł.,	3.100 zł.

Dochody.

		zwycz.	nadzw.	razem
Rubr. I.	Poz. 1. Subwencya c. k. Skarbu Państwa	2.000 zł.,	— zł.,	2.000 zł.
Rubr. II.	„ 2. Z ogrodu za ogrodowizny, szczepy i owoce	525 „	— „	525 „
	Suma dochodów	2.525 zł.,	— zł.,	2.525 zł.
	W porównaniu z wydatkami	— zł.,	— zł.,	3.100 „
	okazuje się niedobór	— „	— „	575 zł.

C. Folwark w Czernichowie.

		Wydatki.		zwycz.	nadzw.	razem
Rubr. I.	Poz. 1. Płace i zasługi:					
	a) ekonom (płaca, opał i światło)	240 zł.				
	b) służba folwarczna (płaca i wikt)	750 „		990 zł.		
„	2. Najem robotnika			700 „		
„	3. Dokupno i zmiana nasienia			250 „		
„	4. „ nawozów dopełniających			100 „		
„	5. „ słomy i karmy			450 „		
„	6. Inwentarz roboczy, uprzęż i kucie koni			150 „		
„	7. „ żywy użytkowy			50 „		
„	8. Utrzymanie budynków			200 „		
„	9. Rekonstrukcja gnojarni			— „	350 zł.	
„	10. Dokupno i naprawa narzędzi i sprzętów go- spodarskich			215 „		
„	11. Utrzymanie rowów			100 „		
„	12. Zabezpieczenie od pożaru i gradobicia			63 „		
„	13. Kuchnia folwarczna (opał)			50 „		
„	14. Koszta kancelaryjne			10 „		
„	15. Światło i smarowidło			30 „		
	Suma rubryki I.			<u>3.358 zł.,</u>	<u>350 zł.,</u>	3.708 zł.
Rubr. II.	Las i plantacja wikła.					
	Poz. 16. Las:					
	a) służba leśna	300 zł.				
	b) roboty przy eksploatacyi lasu	50 „				
	c) zalesienie	150 „		500 zł.		
„	17. Utrzymanie i uzupełnienie plantacyi wikła, oraz założenie chmielarni			100 „	1.000 zł.	
	Suma rubryki II.			<u>600 zł.,</u>	<u>1.000 zł.,</u>	1.600 zł.
Rubr. III.	Poz. 18. Wydatki na piec wapienny			6.000 zł.,	— „	6.000 „
Rubr. IV.	„ 19. Wydatki na cegielnię			300 zł.,	— „	300 „
Rubr. V.	„ 20. Wydatki na promy			25 zł.,	— „	25 „
Rubr. VI.	„ 21. Wydatki na utrzymanie brzegów Wisły			60 zł.,	— zł.,	60 „
Rubr. VII.	Podatki i opłaty.					
	Poz. 22. Podatek gruntowy i domowy			267 zł.		
„	23. „ dochodowy z propinacyi			303 „		
„	24. „ „ od palenia wapna			53 „		
„	25. „ zarobkowy „ „ „			38 „		
„	26. „ „ „ wyrobu cegły			8 „		
„	27. Składka na szkołę ludową			50 „	78 zł.	
„	28. „ „ reperacyę kościoła i budynków plebańskich			— „	90 „	
„	29. Opłata od przeniesienia własności ($\frac{1}{10}$ część — piąta rata)			— „	183 „	
	Suma rubryki VII.			<u>719 zł.,</u>	<u>351 zł.,</u>	1.070 zł.

	zwycz.	nadzw.	razem
Rubr. VIII. Spłata kapitałów i odsetków dłużnych.			
Poz. 30. Kasie oszczędności w Krakowie:			
a) Umorzenie pożyczki 8.000 zł.:			
30 i 31 rata kapit. 500 zł. — ct.			
odsetki . . . 26 „ 25 „ 526 zł. 25 ct.			
b) Umorzenie pożyczki 8.000 zł.:			
29 i 30 rata kapit. 500 zł. — ct.			
odsetki . . . 43 „ 75 „ 543 „ 75 „			
c) Umorzenie pożyczki 7.000 zł.:			
20 i 21 rata kapit. 500 zł. — ct.			
odsetki . . . 131 „ 25 „ 631 „ 25 „	1.701 zł.,		
Poz. 31. Spłata wraz z odsetkami długu hipot.			
w kwocie 12 000 zł.	300 „		
Suma rubryki VIII.	2.001 zł.,	— zł.,	2.001 zł.
Rubr. IX. Poz. 32. Rozmaite nieprzewidziane .	100 „	— „	100 „
Suma wydatków	13.463 „	1.701 „	14.864 „

Dochody.

	zwycz.	nadzw.	razem
Rubr. I. Dochody z gospodarstwa,			
Poz. 1. Ze sprzedaży ziemiopłodów	1.200 zł.		
„ 2. Z wynajętych ról i pastwisk	225 „		
„ 3. Czynnz z domu i ogrodu od szkoły ogrodniczej	200 „		
„ 4. Czynnz z kuźni	40 „		
„ 5. Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:			
a) krowiarnia	1.500 zł.		
b) nierogaczna	300 „	1.800 zł.	
„ 6. Za wynajęte konie	450 „		
Suma rubryki I.	3.915 zł.,	— zł.,	3.915 zł.
Rubr. II. Z lasu i wikła.			
Poz. 7. Z lasu	673 zł.		
„ 8. Z wikła i trawy wśród wikła	1.600 „		
Suma rubryki II.	2.273 zł.,	— zł.,	2.273 zł.
Rubr. III. „ 9. Z rybołówstwa	140 zł.,	— zł.,	140 „
Rubr. IV. „ 10. Z pieca wapiennego	7.200 zł.,	— zł.,	7.200 „
Rubr. V. „ 11. Z cegielni	450 zł.,	— zł.,	450 „
Rubr. VI. „ 12. Z propinacyi (i promu)	1.900 zł.,	— zł.,	1.900 „
Rubr. VII. „ 13. Łądowe i olborne	350 zł.,	— zł.,	350 „
Rubr. VIII. „ 14. Rozmaite nieprzewidziane	25 zł.,	— zł.,	25 „
Suma dochodów	— zł.,	— zł.,	16.253 zł.
W porównaniu z wydatkami	— zł.,	— zł.,	14.864 „
okazuje się nadwyżka dochodów	— zł.,	— zł.,	1.389 „

Lwów dnia 12. Października 1884.

Za przewodniczącego:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
K. Scipio.

1. 1000
 2. 2000
 3. 3000
 4. 4000
 5. 5000
 6. 6000
 7. 7000
 8. 8000
 9. 9000
 10. 10000

1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000	10000
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

Summary

1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000	10000
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

1. 1000
 2. 2000
 3. 3000
 4. 4000
 5. 5000
 6. 6000
 7. 7000
 8. 8000
 9. 9000
 10. 10000

1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000	10000
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

1. 1000
 2. 2000
 3. 3000
 4. 4000
 5. 5000
 6. 6000
 7. 7000
 8. 8000
 9. 9000
 10. 10000

1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000	10000
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

1. 1000
 2. 2000
 3. 3000
 4. 4000
 5. 5000
 6. 6000
 7. 7000
 8. 8000
 9. 9000
 10. 10000

Aleg. 82.

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie odsprzedania lwowskiej wyznaniowej gminie izraelskiej części gruntu należącego do zakładu kulparkowskiego na urządzenie cmentarza izraelskiego.

Wysoki Sejmie!

W r. 1882. Wydział krajowy polecił założyć osobny cmentarz dla wyłącznego użytku zakładu kulparkowskiego, ponieważ grzebanie zmarłych na cmentarzach lwowskich, jako położonych w innej gminie, połączone było z wielorakimi trudnościami.

Część tego cmentarza przeznaczoną została dla izraelitów.

Przełożenie Zboru izraelskiego nie chciało jednak użytkować z tej wydzielonej części, podając za powód obowiązujące przepisy religijne.

Przepisy te wymagają, aby cmentarz izraelski był wyłączną własnością izraelskiego zboru, a nadto cmentarz zakładowy poświęcony został cały przez duchowieństwo katolickie i dla tego według pojęć religijnych żydowskich nie nadaje się na cmentarz izraelski.

Wobec tego, gmina izraelska lwowska życzy sobie założyć osobny cmentarz dla zmarłych izraelitów w zakładzie Kulparkowskim i prosi o odstąpienie jej na ten cel kawałka gruntu będącego własnością zakładu.

C. k. Starostwo lwowskie zgodziło się na założenie takiego cmentarza, a komisya wydelegowana na miejsce, wybrała stosowne miejsce w obszarze 1 morga i 543⁰, która to przestrzeń stanowi osobną parcelę.

Wydział krajowy wnosi więc aby Wysoki Sejm zezwolił na sprzedanie tego gruntu za kwotę 300 zł. Cena ta oznaczoną jest przez Wydział krajowy w stosunku do ceny, jaką fundusz krajowy zapłacił, nabywając owe grunta w r. 1863.

Komisya administracyjna powołując się na dokładne uzasadnienie tego wniosku w sprawozdaniu Wydziału krajowego, zaleca Wysokiemu Sejmowi jego przyjęcie, nadmienić zarazem

musi, iż w kontrakcie należałoby zastrzedz, aby sprzedany kawałek gruntu użytym był w całości tylko na cmentarz, a nie na inny jaki cel, i to wyłącznie dla izraelitów zmarłych w zakładzie kulparkowskim i gminie Kulparkowa.

Komisya administracyjna wnosi zatem zgodnie z Wydziałem krajowym:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do sprzedania lwowskiej wyznaniowej gminie izraelickiej 1 morga 543⁰ z gruntów zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie za kwotę 300 zł. w. a. na założenie cmentarza wyłącznie dla izraelitów zmarłych w zakładzie kulparkowskim i w gminie Kulparkowa.

Lwów 11. Października 1884.

Zastępca przewodniczącego:

Kaźmierz Badeni.

Sprawozdawca:

G. Romer.

Sprawozdanie

komisji administracyjnej o wniosku posła Romańczuka w sprawie wykonywania przepisów o polowaniu.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 17. Września 1884, przekazany został komisji administracyjnej wniosek posła Romańczuka w sprawie wykonywania przepisów o polowaniu.

P. Romańczuk stawiając swój wniosek i następnie uzasadniając go w Izbie przy sposobności pierwszego czytania, wyszedł z założenia, iż mniejsi właściciele ziemscy, w miejscowościach pod lasami położonych, doznają co roku bardzo znacznej szkody w ziemiopłodach, a nawet w bydłe od leśnej zwierzyny.

Przyznać trzeba, że wniosek ten wychodzi z zasady prawdziwej i słusznej, gdyż włościanie rzeczywiście ponoszą miejscami znaczne szkody przez dziki, wilki i niedźwiedzie. Wniosek ten jednak ma tylko o tyle słusność, o ile złemu zapobiedz pragnie, drogi, któremi p. Romańczuk do celu dojść zamierza, nie są ani odpowiednie ani możliwe. Przechodząc punkt po punkcie żądania posła Romańczuka, których motywowanie, jak już zauważano, polega na prawdziwym twierdzeniu, dochodzi się do uwag następujących:

1. Żądanie, by uzbroić gospodarzy rolnych w broń palną, szkodom nie zapobiegnie, gdyż wiadomo, że dziki i inna drapieżna zwierzyna nie przebywa w rolach uszkodzonych lecz w kniejach, z których przerzuca się na znaczną odległość, skuteczne jej tępienie zatem może nastąpić tylko przez racjonalnie prowadzone obławy. Dla zapobieżenia szkodom w polu nie strzelby gospodarzom potrzeba, lecz czujności, chociażby bez broni palnej, którą każdy inny hałas zastąpić może. Rozpowszechnienie broni palnej między włościanami nie ochroniłoby ich od szkód, nie przyczyniłoby się lub w bardzo skromnej mierze do wytopienia drapieżnej zwierzyny, a kłusownictwo dotąd nie wytopione przybrałoby naturalnie jak największe rozmiary. P. Romańczuk domaga się, by tylko porządny gospodarz prawo posiadania broni udzielano, tak zaś ograniczone żądanie jest bezprzedmiotowe, gdyż i dzisiaj porządny gospodarz na mocy ustawy o używaniu broni od prawa tego nie jest wykluczony. Według ustaw obowiązujących wydają obecnie Starostwa paszporta na broń bez różnicy stanu i zatrudnienia żądającego, a ich ocenieniu pozostawionem być musi ze względu na osobę i wykazaną potrzebę, w jakich

wypadkach paszportu takie udzielić można. Ustęp pierwszy zatem wniosku jest bezprzedmiotowym, bo żąda wezwania Rządu do tego, do czego władze administracyjne są już i tak uprawnione, a względnie obowiązane. W tem miejscu zaznaczyć wypada, iż rezolucyę do Rządu powinno się uchwalać wtenczas, gdy tego konieczna wymaga potrzeba. Inaczej ta rzecz powszednieje, a w naturalnem następstwie może to spowodować Rząd do nienależytego uwzględnienia takich rezolucyj. Wątpić nie można, że władze administracyjne robią użytek z przysługującego im prawa wydawania kart na broń w tej mierze, w jakiej uznają je za zgodny z interesem ludności i rzeczy samej.

2. Co do punktu drugiego już wedle ustaw obecnie obowiązujących i dziś muszą władze czuwać, by przy licytacyach prawa polowania nie tylko chwilowa korzyść była osiągnięta, lecz by także osoba dzierżawcy dawała rękojmię, że polowanie będzie racjonalnie wykonywane, że przeto dochód z takowego po upływie czasu dzierżawy nie będzie zmniejszony lub zupełnie zniszczony. Przeciwnie władze baczycь winne, by ten dochód się utrzymywał i z czasem nawet wzrastał. Zmiana faktycznego stanu rzeczy, jakiej się tu domaga p. Romańczuk, by nie Starostwa lecz gminy a względnie pojedynczy gospodarze wskazali Starostwu kandydatów na dzierżawców, jest zupełnie nie uzasadnioną, uchylilaby w następstwie ingerencyę Starostwa w tej sprawie niemal zupełnie, a w skutkach swych musiałaby być koniecznie tak dla gmin jak i dla gospodarstwa krajowego do najwyższego stopnia szkodliwą. Tu znowu podnieść wypada, że nie potrzeba być właścicielem lub dzierżawcą prawa polowania na pewnem terytorjum, by mieć prawo do strzelania na zwierzynę drapieżną, kwestya zatem licytacji polowań gminnych nie ma nic wspólnego z zamiarami, które p. Romańczuka do postawienia wniosku jego spowodowały, gdyż trudno przypuścić, by na tej drodze upatrywał środek dostarczania prawa noszenia broni tym, którzy na podstawie obowiązujących ustaw mieć jej nie mogą.

3. Gdzie tylko dziki się rozmnożą i szkody wyrządzają, lub gdzie się okażą inne drapieżne zwierzęta, tam zarządza Starostwo urzędowe polowania. Czy one są skutecznym środkiem, wiedzą o tem najlepiej ci, którzy w takich obławach udział brali. Do wyjątków należy, by na takich polowaniach ubito zwierzynę, na którą się polowało, co się tem tłumaczy, iż tam, gdzie właściciele knieji są myśliwi, polują oni sami umiejętnie i w właściwym czasie, tam też potrzeba urzędowych polowań nie istnieje. Tam zaś, gdzie właściciele lasów polować nie umieją lub nie chcą, w skutek tego i służby zorganizowanej ku temu nie mają, tam muszą zarządzać polowania urzędowe, a z braku ludzi, którzyby te obławy ze znajomością rzeczy i miejsca prowadzić umieli, rezultat bywa zwykle ujemny. W każdym razie mają włóścianie prawo o takie obławy tam, gdzie właściciele sami nie polują, prosić, obławy te są sankcyonowane ustawą i przeto ponownie uchwalane być nie potrzebują.

4. Punkt czwarty wniosku jest jedynie ważny i istotnie słuszny. Dzisiejsze nasze ustawodawstwo przyznaje poszkodowanemu prawo żądania wynagrodzenia od tego, który mu tę krzywdę wyrządził osobiście lub przez swą służbę albo zwierzęta. Patent Józefiński, który do dziś dnia służy władzom administracyjnym za podstawę przy dochodzeniach o szkody pochodzące od drapieżnej zwierzyny, przyznaje wynagrodzenie uszkodzonym, jeżeli jest dowiedzionem, że dotyczący właściciel lasów zwierzyny drapieżnej strzelać nie pozwala, lub, że takową hoduje. Dziś zatem przeprowadzić dowód na istotną szkodę i winę jest najczęściej prawie niemożliwem, a w każdym razie tak kosztownem i utrudnionem, że poszkodowany woli się wyrzec wszelkiego wynagrodzenia.

Słusznem więc jest aby ustawodawstwo nasze w tym kierunku zmienionem zostało, albo raczej, aby była wydana nowa ustawa co do wynagrodzenia szkód przez zwierzynę wyrządzanej; ustawa ta musiałaby obejmować nietylko przepisy co do szkód robionych przez zwierzynę w ogóle, lecz musiałaby też odnosić się do zwierząt drapieżnych, których łepienie jest dozwolonem,

zatem obejmować także niedźwiedzia i dzika, chociaż to są zwierzęta przechodzące lub wędrownne.

Omówiwszy doniosłość, praktyczność i możliwe następstwa wniosku p. Romańczuka we wszystkich tegoż punktach, pozostaje jeszcze jedna uwaga ogólnej natury do zrobienia.

Role położone bądź to w lasach lub pod lasami, w których przebywa drapieżna zwierzyna, muszą być już z natury rzeczy uważane jako gorsze od innych i mniej odpowiednie. Niebezpieczeństwo uszkodzenia plonów na tych gruntach musi być już przy ocenieniu wartości tych gruntów w rachubę brane, a właściciele tychże muszą zatem te warty, ognie i w ogóle czujność, jakiej te grunta wymagają, brać w rachubę przy ocenianiu wartości tej ziemi. Słusznem jest, by o ile to jest w ustawach ugruntowane, od tych szkód ich chronić, by im szkody, jeżeli istotnie ktoś winę ponosi, wynagradzać, ale nie wszystkie środki prowadzące do celu tego, by ich od szkód ochronić, są słuszne i uzasadnione, jeżeli mają one nastąpić kosztem innych praw, gdyż jak już podniesiono, role w takich miejscach położone muszą być klasowane w kategorii dających plony gorsze i narażanych na niebezpieczeństwo.

Gdy więc we wniosku p. Romańczuka pod l. 1, 2 i 3 postawione żądania są bądźto w odnośnych ustawach unormowane, bądź też nie zostają w bezpośrednim związku z motywami wniosku i wzywanie co do tych ustępów Rządu jest bezprzedmiotowem i niemiałoby celu żadnego, przeto stawia komisya administracyjna wniosek jedynie co do ostatniego ustępu, który ma doniosłość, jest potrzebą ugruntowany i może mieć dodatni skutek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby przedłożył Sejmowi projekt ustawy zmieniającej ustawodawstwo obecne o szkodach zrządzonych przez zwierzynę w ogóle a w szczególności przez zwierzynę drapieżną.“

Przewodniczący:
E. Czerkawski.

Sprawozdawca:
Kazimierz Badeni.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

188

Main body of faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the document.

Aleg. 84.

Sprawozdanie

komisyi górniczej o przedłożeniu rządowem, zawierajacem projekt ustawy regulującej w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem prawo do wydobywania minerałów, które mają służyć do użytku, jako zawierające żywicę ziemną.

Wysoki Sejmie!

Ustawa górnicza z 23. Maja 1854 przedstawia przedsiębiorstwom mającym na celu odbudowę minerałów zastrzeżonych, czyli stanowiących przedmiot regale górniczego, bardzo ważne korzyści.

Oprócz prawa własności minerałów znalezionych w cudzym gruncie, dość wymienić tylko uprawnienie do poszukiwania i wydobywania ich za umiarkowanym wynagrodzeniem właściciela użytej powierzchni gruntu; możność wyłączenia również za umiarkowanym wynagrodzeniem lub obciążenia służebnościami cudzego gruntu, ilekroć to dla rozwoju kopalni jest niezbędnem, zabezpieczenie częstokroć niezmiernie kosztownej czynności poszukiwawczej od współzawodnictwa na całym obszarze wyłączności górniczych, wreszcie ulgi podatkowe, polegające na zastąpieniu podatku zarobkowego należyłościami od miar górniczych, oraz na wymiarze podatku dochodowego, wedle norm odpowiadających warunkom produkcji.

Mimo tych korzyści powstały ważne wątpliwości co do użyteczności powszechnej ustawy górniczej dla przemysłu naftowego, który już po wejściu w życie takowej powstał i rozwinął się w kraju naszym.

Wątpliwości te płynęły głównie ze względów na właścicieli ziemskich zniewolonych do cierpienia na swoim gruncie przedsiębiorstw, które wymagały nieznacznych stosunkowo kapitałów i mogły być prowadzonymi przez właścicieli gruntu na własną rękę. Wzgłędy te podniesione z naciskiem przez Towarzystwo rolnicze i Reprezentację krajową spowodowały wydanie Najwyższego postanowienia z 22. Stycznia 1862 uzupełnionego rozporządzeniem ministeryalnem z 16. Lutego 1865, mocą których nafta służąca do oświetlenia, jako też i wosk ziemny z liczby minerałów zastrzeżonych wyjętemi i za przynależność gruntu uznanemi zostały.

Na nieszczęście zaniedbano równocześnie z tem wyłączeniem produkcji naftowej z pod ustawy górniczej, unormować tę produkcję w sposób odpowiedni jej warunkom i zapewnić jej tę pieczę, jakiej każdy przemysł górniczy niezbędnie potrzebuje. Zaniedbaniu temu przypisać należy liczne wadliwości przemysłu naftowego, z których podnieść wypada głównie nieracjalność wielu przedsiębiorstw założonych na zbyt małych, prawidłowej odbudowy nie pozwalających, przestrzeniach, niepewność kapitałów inwestowanych w kopalnie na cudzych gruntach, których sprzedaż

pociągnąć może za sobą utratę uprawnień właściciela kopalni, wyszukiwanie częstokroć podstępnie środkami właścicieli gruntu przez przedsiębiorców lub odwrotnie; wreszcie brak niezbędnej dla regulowania stosunków między graniczącymi ze sobą przedsiębiorstwami ingerencji urzędów fachowych.

Wszystkie te wadliwości rozwoju przemysłu naftowego spowodowały c. k. Rząd w r. 1873. do wniesienia do Wys. Sejmu przedłożenia opiewającego na zaliczenie nafty i wosku ziemnego do minerałów zastrzeżonych t. j. podlegających postanowieniom ustawy górniczej. Wysoki Sejm wszakże w przekonaniu, że uregulowanie przemysłu naftowego osiągnąć się da za pomocą ustawy policyjno-górniczej, bez ujmy dla interesów własności ziemskiej, oświadczył się uchwałą z 16. Stycznia 1874 przeciw przedłożeniu rządowemu a w roku następnym wezwał c. k. Rząd do przedłożenia Sejmowi projektu ustawy regulującej stosunki prawne, techniczne i policyjne przy wydobywaniu oleju ziemnego, smoły ziemnej i wosku ziemnego na zasadzie przynależności tych minerałów do gruntu. Skutkiem tych uchwał sejmowych zarządzane zostały przez Wydział krajowy i c. k. Rząd wyczerpujące i wielokrotne narady z przemysłowcami naftowymi jakoteż z biegłymi w górnictwie. Owocem tych narad był wniesiony przez Wydział krajowy w r. 1878. projekt ustawy o wydobywaniu nafty, wosku ziemnego i wszystkich w tych samych pokładach znajdujących się żywie, której Wysoki Sejm nie uchwalił i ustawa regulująca produkcję oleju skalnego i wosku ziemnego uchwalona na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 18. Października 1878, która jednak nie otrzymała Najwyższej Sankcyi.

Zajmując się ponownie tą sprawą, uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 17. Paźdz. 1881 rezolucyę wzywającą c. k. Rząd, ażeby przedłożył do konstytucyjnego traktowania projekt ustawy naftowej osnuty na zasadzie przynależności nafty, wosku ziemnego i innych tymże pokrewnych żywicznych materiałów do gruntu a poddający wydobywanie takowych dozorowi władz górniczych przy zastosowaniu przepisów ułożonych na modłę dotyczących postanowień ustawy górniczej.

Postępując w myśl tej rezolucyi sejmowej, c. k. Rząd przedłożył Radzie państwa projekt ustawy naftowej, który zawierał tylko postanowienia należące do zakresu prawodawstwa państwowego a wydanie dalszych po za ten zakres wychodzących postanowień zostawił ustawodawstwu krajowemu.

Przedłożenie to rządowe zostało ze zmianami niewielkiej doniosłości przez obie Izby uchwalone i otrzymało przez Najwyższą sankcyę z d. 11. Maja 1884 moc ustawy państwowej, która też uzupełniona postanowieniami, należącemi do zakresu prawodawstwa krajowego stanowi przedmiot przedłożenia rządowego, przydzielonego komisji górniczej uchwałą Wysokiego Sejmu z 2. Października b. r. do sprawozdania.

Jakkolwiek postanowienia ustawy państwowej, zawarte w tem przedłożeniu nie podpadają uchwałąm Wysokiego Sejmu, wszelakoż komisya górnicza bacząc na §. 13. ustawy państwowej, stanowiący, że ta ostatnia wejść ma w życie dopiero wtedy, „gdy zastrzeżone prawodawstwu krajowemu zarządzenia zostaną wydane“ — uznała za słowne poddać całe przedłożenie — nie wyłączając zawartych w niem postanowień ustawy państwowej, gruntownemu rozpoznaniu przedsiębiorców naftowych z rozmaitych części kraju.

Po wielostronnej a wyczerpującej naradzie, komisya górnicza nabyła przekonania, że przedłożony Wys. Sejmowi projekt ustawy odpowiada zasadom przez Wysoki Sejm uchwalonym i zawiera korzystne dla przemysłu naftowego postanowienia. Na poparcie zaś tych twierdzeń pozwala sobie komisya wskazać na §. 1, który przyznaje właścicielowi gruntu prawo rozporządzalności względem znalezionych w nim minerałów żywicznych (z wyjątkiem węgla bitumicznego), a zatem stanowi wyraźnie, że te minerały, chociażby nie miały być do oświetlenia użyte, nie stanowią przedmiotów regale górniczego; na §. 2., który tworzy możność oddzielenia prawa wydobywania rzeczonych minerałów od prawa własności gruntu, a zatem zabezpieczenia właściciela kopalni od utraty uprawnień przez sprzedaż gruntu; na końcowy ustęp §. 2. i na §. 3., które przez utworzenie ksiąg naftowych prowadzonych w myśl postanowień ustawy z 25. Lipca 1871 ułatwiają właścicielom pól naftowych pozyskanie taniego kredytu; na §§. 6. i 7., które ułatwiają połączenie kilku pól nafto-

wych w jedną prawną całość większej objętości, przez co bez zaprzeczenia przemysł naftowy na racjonalniejszych stanie podstawach; na §§. 10. i 30., które przyznają właścicielowi pola naftowego prawo służebności na cudzych gruntach, a nawet wywłaszczenia innych właścicieli, jeśli to dla racjonalnego ruchu kopalni jest niezbędnem; wreszcie na §. 32, który reguluje stosunki prawne pomiędzy uprawnionymi do wydobywania minerałów żywicznych a ich urzędnikami, dozorcami i robotnikami, oraz ustanawia kasy brackie wedle postanowień ustawy górniczej.

Uwiodczniwszy w powyższy sposób korzyści, jakie przedłożenie rządowe przemysłowi naftowemu zapewnia, komisya górnicza nie może pominąć, że projektowana ustawa powinna by wzięć o rozwój tego przemysłu pójść dalej, a mianowicie w następujących kierunkach:

Przedsiębiorstwa górnicze ograniczające się na wydobywaniu surowych produktów wolne są w myśl dekretu kancelaryi nadwornej z 4. Października 1815 r. od podatku zarobkowego. Przywilej ten nie przysługuje dotychczas kopalniom wosku ziemnego i t. p. minerałów żywicznych, ponieważ kopalnie te nie podlegają dotąd przepisom ustawy górniczej i nie płacą należności od miar górniczych. Skoro jednak nowa ustawa naftowa nakłada na nie ciężar stosowania się do górniczo-policyjnych przepisów i ulegania kontroli władz górniczych, przeto względy słuszności przemawiają za tem, ażeby rzeczony kopalnie, równie jak wszystkie górnicze, od podatku zarobkowego uwolnione, a w zamian do płacenia należności górniczych w stosunku do powierzchni obowiązane zostały.

Niemniej byłoby wskazanem, ażeby podatek dochodowy od przedsiębiorstw naftowych był wymierzany wedle przepisów dekretu Ministerstwa Skarbu z dnia 22. Marca 1864 l. 15.221, co byłoby dla rzeczonych przedsiębiorstw o tyle korzystnem, ile że wymiar ten byłby skutecznym na podstawie fasyj potwierdzonych przez obeznane z naturą przedsiębiorstwa władze górnicze, przeto byłaby położoną tama zbyt wysokiemu oszacowaniu dochodu przez władze skarbowe nie posiadając zazwyczaj dostatecznych do tego wiadomości fachowych.

Nareszcie nie może komisya górnicza pominąć miłozieniem, że jeśli §. 17. ustawy górniczej nie dozwala poszukiwać w zabudowaniach, zagrodach, sadach i t. d. bez zezwolenia właścicieli gruntu, to byłoby rzeczą ze wszech miar wskazaną, ażeby częstokroć większą nierównie wartość posiadające kopalnie naftowe również do rzędu obiektów zaliczone, były w których i naokoło których w promieniu 20 sążni czyli 38 metrów wszelkie poszukiwania za minerałami zastrzeżonemi bez zezwolenia właściciela miejsca mieć nie mogą.

Skreśliwszy w powyższy sposób ogólny swój pogląd na przedłożony Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy — komisya górnicza przechodzi do wniosków dotyczących zmian, jakie w poszczególnych postanowieniach rzeczony ustawy skutecznie i do rezolucyi, którą w interesie przemysłu naftowego uchwalił, zdaniem jej, należy.

W §§. 7, 9, 10 i 21 sprostować wadliwości w tłumaczeniu z niemieckiego oryginału ust. państw.

w §. 13. wykreślić wyrazy „za zwrotem kosztów wydobywania“, ponieważ właściciel pola naftowego zakłada odbudowę pomocniczą we własnym wyłącznie interesie a zatem słusznem jest, ażeby wszystkie z tem połączone koszta ponosił;

w §. 14. wykreślić wyrazy „właściciel gruntu lub pola naftowego“ w pierwszym ustępie, jako też cały drugi ustęp, ponieważ nie ma powodu, dla którego by na właściciela wydzierżawionego gruntu pod kopalnię, a nie będącego samemu przedsiębiorcą górniczym, ciążył miał obowiązek zawiadamiać władze o zamierzonym otworzeniu ruchu kopalni.

Ustęp końcowy §. 14. zmienić w sposób następujący: „Samo poszukiwanie za minerałami w §. 1. wymienionymi, o ile takowe nie jest wykonywane szybem kopanym, otworem świdrowym lub chodnikiem podziemnym, nie ma być uważanem jako odbudowa kopalni“. Potrzeba tej zmiany leży w trudności określenia granicy pomiędzy poszukiwaniem w powyższy sposób, a odbudową kopalni w ścisłym tego słowa znaczeniu.

W §. 22. dodać bezpośrednio przed wyrazem „uzdolnienie“ wyrazy „przynajmniej praktyczne“, ze względu na brak teoretycznie uzdolnionych kierowników kopalni.

W §. 32. dodać w konsekwencyi ze zmianą ostatniego ustępu §. 14. wyrazy, „przy poszukiwaniu (§. 14)“ a w §. 33. zmienić wyrazy: „wydobywanie minerałów w §. 1. wymienionych“ na wyrazy „poszukiwanie za minerałami w §. 1. wymienionymi, o ile jest wykonywanem szybem, cבודnikiem podziemnym lub otworem świdrowym (§. 14) jakoteż wydobywanie rzeczonych minerałów“.

§. 49. wykreślić zupełnie, ponieważ obciążenie właścicieli gruntów lub pola naftowego taką odpowiedzialnością nie znajduje usprawiedliwienia, a dla właścicieli mniejszych posiadłości mogłoby stać się powodem dotkliwych krzywd.

Ze względu na wyłuszczone powyżej powody komisya górnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Ustawę pod %.

II. Następujące rezolucye:

1) Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w drodze właściwej spowodował zmianę postanowień dotyczących opodatkowania przedsiębiorstw mających na celu wydobywanie nafty, wosku ziemnego i t. p. minerałów żywicznych w ten sposób, iżby ciążący na nich obecnie podatek zarobkowy zastąpionym został opłatą od przestrzeni na wzór miarowego (Massengebühr), a podatek dochodowy wymierzonym był przez władze skarbowe nie inaczey, jak w porozumieniu z właściwą władzą górniczną, podług przepisów dekretu Ministerstwa Skarbu z 22. Marca 1864 L. 15.221.

2) Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w drodze ustawodawczej spowodował zmianę § 17. powszechnej ustawy górnicznej z 22. Maja 1854 w tym kierunku, ażeby w kopalniach naftowych i w odległości 38 metrów od takowych nie wolno było prowadzić poszukiwań za minerałami zastrzeżonemi bez zezwolenia właściciela gruntu.

Przewodniczący:

Gorayski w. r.

Sprawozdawca:

A. Chamiec w. r.

U s t a w a

z dnia ..... dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem regulująca prawo do wydobywania minerałów, które mogą służyć do użytku jako zawierające żywicę ziemną.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam na podstawie przepisów zawartych w ustawie państwowej z dnia 11. Maja 1884 Dz. u. p. Nr. 71 co następuje :

I. Postanowienie ogólne.

§. 1.

W Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem żywice ziemne, w szczególności nafta, (olej ziemny, olej skalny, petroleum, ropa) wosk skalny, (ozokeryt, wosk ziemny) asfalt, jakoteż minerały, które dla zawartości żywicy ziemnych (bitumu) mogą służyć do użytku, ulegają, z wyjątkiem bitumenicznych węgla kamiennych, prawu rozporządzalności właściciela gruntu.

Uprawnienia górnicze na te minerały, nadane już na podstawie przepisów górniczych, utrzymuje się w mocy i ma do tychże zastosowanie powszechna ustawa górnicza z dnia 23. Maja 1854 Dz. u. p. Nr. 146 (§. 1. ustęp 1. i 3. ustawy państwowej).

II. O polach naftowych.

1. O utworzeniu pola naftowego.

§. 2.

Na nieruchomościach, które stanowią przedmiot wpisu do ksiąg hipotecznych, jakoteż na części takiej nieruchomości, prawo wydobywania minerałów w §. 1. wymienionych, może być odłączonem od prawa własności.

Odłączenie skutecznia się przez sądownie lub notaryalnie uwierzytelnione oświadczenie właściciela, że prawo wydobywania minerałów w §. 1. wymienionych ma być na przyszłość oddzielonem od dotyczącego gruntu i przez utworzenie dla oddzielić się mającego prawa wydobywania wykazu hipotecznego w osobnej księdze publicznej, księdze naftowej.

Utworzenie tego wykazu hipotecznego skutecznia się na podstawie powyższego oświadczenia właściciela i urzędowego potwierdzenia

Starostwa górniczego, że w dotyczącym gruncie znajdują się minerały w §. 1. oznaczone.

Wyłączone prawo wydobywania stanowi samoistny przedmiot majątkowy i ma prawną własność rzeczy nieruchomej. Może ono aktami prawnymi między żyjącymi i na wypadek śmierci być pozbytem i obciążeniem.

Nabycie, przeniesienie, ograniczenie i zniesienie praw rzeczowych na wyłączonem prawie wydobywania nskutecznia się tylko przez wpisanie do księgi naftowej.

Ta powierzchnia gruntu, względem której prawo wydobywania zostało wyłączonem, nazywa się polem naftowem (§. 2 ust. państw.).

§. 3.

Do księgi naftowej, do wpisów w niej uskutecznić się mających i do przestrzegać się mającego postępowania w sprawach księgi naftowej, ma analogiczne zastosowanie powszechna ustawa o księgach gruntowych z dnia 25. Lipca 1871. Dz. ust. państw. Nr. 95 (§. 3. ust. państwa).

§. 4.

Przy oddzieleniu prawa wydobywania minerałów w §. 1. wyszczególnionych od prawa własności gruntu, mają być analogicznie zastosowane przepisy ustawy z dnia 6. Lutego 1869 Dz. u. p. Nr. 18. w ten sposób, że protest wierzyciela przeciw zamierzonemu odłączeniu może przez władzę tabularną jako bezskuteczny być uznany, jeżeli wedle urzędowego poświadczenia Starostwa górniczego utworzyć się mające pole naftowe czyni możliwem racjonalne wydobywanie minerałów w §. 1 wymienionych i jeżeli przez odłączenie bezpieczeństwo wierzytelności z przyczyny, której protest wniesiono, według postanowień §. 1374 p. k. u. c. nie jest zagrożonem. (§. 4. ust. państw.).

§. 5.

Do podania o odłączenie, które w myśl §. 13. ustawy z dnia 6. Lutego 1869. Dz. u. p. Nr. 18. ma być wniesione do władzy tabularnej, ma być dołączoną mapa sytuacyjna według rozmiaru katastralnego z oznaczeniem punktu odkrywki, granie pola, przedmiotów na powierzchni do orientowania się służących i południka.

Dokładność tej mapy musi być potwierdzoną przez władzę górniczą.

Oprócz tego należy podać nazwę, pod którą pole naftowe ma być w księdze naftowej wciągnięte.

2. O połączeniu, podziale i wymianie.

§. 6.

Na podstawie sądownie lub notaryalnie uwierzytelnionego oświadczenia można dwa lub więcej graniczących ze sobą pól naftowych połączyć w jedną nową prawną całość, jeżeli na dotyczących polach

naftowych nie ciężą żadne prawa rzeczowe, lub dostarczony został do wód zezwolenia posiadających prawo rzeczowe.

W ostatnim wypadku musi być także przedłożona umowa z posiadającymi prawo rzeczowe, mianowicie co do stopnia pierwszeństwa w jakim przejść mają ciężary na połączone pole w tym razie, jeżeli połączone pole naftowe ma przejść na własność pojedynczej fizycznej lub niefizycznej osoby (gwarectwa, towarzystwa akcyjnego i t. d.) i przeto tylko jako całość ma być obciążone, a na pojedynczych polach naftowych ciężą rozmaite prawa rzeczowe lub te same prawa rzeczowe, lecz w innym porządku; we wszystkich innych wypadkach zaś umowa co do stosunku udziałów, w jakim uczestniczyć ma każde z połączyć się mających pól naftowych w ciężarach połączonego pola.

Wierzyciele, którzy wnoszą protest przeciw połączeniu, względnie przeciw umowie zawartej z większością posiadaczy prawa rzeczowego co do stopni pierwszeństwa lub stosunku udziałów, muszą, jeżeli ich wierzytelność wpisana jest z pewnym co do kwoty oznaczonym kapitałem, przyjąć spłatę nawet wtenczas, gdyby termin spłacenia ich wierzytelności jeszcze nie nadszedł, wszelako zastrzega się dla nich osobiste prawo do wynagrodzenia szkody przez przedwczesną spłatę poniesionej. (§. 5. ust. państw.).

§. 7.

Co do realnego podziału pola naftowego i zamiany części pól pomiędzy graniczącymi ze sobą polami naftowymi, ma ustawa z dnia 6. Lutego 1869. Dz. ust. państw. Nr. 18. analogiczne zastosowanie.

Wymaganego wedle §§. 9. i 10. tej ustawy dowodu, że przez zamianę zostanie osiągnięte zaokrąglenie lub lepsze zagospodarowanie posiadłości osób uskuteczniających zamianę, dostarczyć należy przez przedłożenie w tej mierze urzędowego poświadczenia Starostwa górniczego (§. 6 ust. państw.).

§. 8.

Do podania o połączenie dwóch lub kilku graniczących ze sobą pól naftowych, o realny podział pola naftowego lub o zmianę części pól pomiędzy graniczącymi ze sobą polami naftowymi, które to podanie wniesić należy do właściwej władzy tabularnej, musi być dołączoną sporządzona według rozmiaru katastralnego mapa sytuacyjna pola połączyć lub podzielić się mającego lub też części pól przedmiotem zamiany będących.

Jeżeli chodzi o połączenie lub podział, wymienić należy w podaniu także nazwę, pod którą połączone pole lub oddzielona część pola wpisana być ma do księgi naftowej.

3. O odjęciu pól naftowych.

§. 9.

Jeżeli urzędownie sprawdzonem zostanie, że właściciel pola naftowego swoje kopalnie trwale i w takim stopniu zaniedbuje, iż przez to niebezpieczeństwo dla osób lub dobra powszechnego powstać może

albo powstało, i pomimo wezwania dwukrotnego nie uczyni zadość przepisom górniczo-policijnym, ma Starostwo górnicze orzec odjęcie pola naftowego, a gdy orzeczenie to stanie się prawomocnem, wdrożyć egzekucyjne oszacowanie i sprzedaż pola naftowego.

Przy tem postępować należy w myśl §§. 254—258 powszechnej ustawy górniczej.

Na podstawie przeprowadzonej egzekucyjnej sprzedaży, wchodzi nabywca we wszystkie prawa i obowiązki poprzedniego właściciela pola naftowego. Gdy zajdzie który z wypadków przewidzianych w §. 259 powszechnej ustawy górniczej, natenczas należy uznać pole naftowe jako zniesione, zarządzić wykreślenie tegoż w księdze naftowej i zawiadomić o tem posiadaczy praw rzeczowych.

Jeżeli właściciel pola naftowego oświadczy przed władzą tabularną, że je opuszcza, natenczas zastosować należy postępowanie w §§. 263—265 powszechnej ustawy górniczej przepisane.

Przy każdym wykreśleniu pola naftowego mają być wreszcie przestrzegane także postanowienia §§. 266 i 267 powszechnej ustawy górniczej (§. 12. nst. państw.).

III. O odbudowach pomocniczych.

§. 10.

Właściciel pola naftowego ma prawo w celu korzystniejszego prowadzenia swej kopalni zakładać w kopalniach, mających na celu wydobywanie minerałów w §. 1. oznaczonych i na wszelkich gruntach innych właścicieli odbudowy pomocnicze, o ile to ruchowi obcej kopalni nie przeszkadza ani zagraża (§. 7. ustęp 1. nst. państw.).

§. 11.

Jeżeli uprawniony do wydobywania minerałów w §. 1. wymienionych, w którego odbudowach lub gruntach ma być założona odbudowa pomocnicza, sprzeciwia się uczynić zadość obowiązkowi zezwolenia na nią, rozstrzyga o tem Starostwo górnicze (§. 7. ustęp 2. ust. państw.).

§. 12.

Uprawniony do odbudowy pomocniczej musi całkowicie wynagrodzić wszelką szkodę, jaka w obcym gruncie lub polu naftowem przez odbudowę będzie wyrządzoną (§. 7. ustęp 3. nst. państw.).

§. 13.

Minerały (§. 1), wydobyte przy założeniu odbudowy pomocniczej na gruncie lub w polu naftowem innego uprawnionego, należą do właściciela tegoż gruntu lub pola naftowego i winny być temuż wydane.

IV. O ruchu i zarządzie.

§. 14.

Uprawniony do wydobywania minerałów w §. 1. wymienionych obowiązany jest co najmniej na cztery tygodnie przed zamierzonym otwarciem ruchu kopalni donieść o tem władzy górniczej.

Podanie zawierać ma :

1. Imię i nazwisko i miejsce zamieszkania uprawnionego, a ewentualnie także wykonującego prawo wydobywania ;
2. dowód uprawnienia do wydobywania nafty ;
3. dokładne oznaczenia miejsca przedsiębiorstwa, przestrzeni gruntu, na którą ono się rozciąga, i jej granic.

Do tego podania należy także dołączyć uwierzytelniony przez władzę górniczą odrys mapy sytuacyjnej w myśl §. 5. władzy hipotecznej przedłożonej lub też szkic sytuacyjny w rozmiarze katastralnym. sporządzony przez zaprzysiężonego miernika albo autoryzowanego przez władzę inżyniera górniczego.

Samo poszukiwanie za minerałami w §. 1. wymienionymi, o ile nie jest wykonywane szybem kopanym, chodnikiem podziemnym lub otworem świdrowym nie ma być uważanem jako odbudowa kopalni.

§. 15.

Władza górnicza winna zakazać otwarcia robót w kopalni, jeżeli wymiar płaszczyzny tejże pod względem kształtu i rozległości obszaru nie dozwala wprowadzenia racjonalnego ruchu.

§. 16.

Roboty w kopalni tylko według planu odbudowy prowadzone być mogą.

Plan odbudowy winien być przez uprawnionych do wydobywania władzy górniczej na jej żądanie przedłożony i może być przez nią poddany zbadaniu, które się jednak ogranicza jedynie do względów górniczo policyjnych (§. 34).

Wynik tego badania oznajmić ma władza górnicza uprawnionemu do wydobywania najdalej w przeciągu czterech tygodni.

§. 17.

Jeżeli władza górnicza sprzeciwia się planowi odbudowy, natenczas zażąda od uprawnionego do wydobywania lub jego pełnomocnika wyjaśnienia lub zmiany zakwestyonowanego postanowienia odbudowy, albo też w danych okolicznościach, zawezwie go do rozprawy.

Jeżeli porozumienie na tej drodze nie nastąpi, rozstrzygnie Starostwo górnicze, czy lub z jakimi zmianami przedłożony plan odbudowy może być wykonanym.

§. 18.

Urzędownie zatwierdzony plan odbudowy może w zasadzie być zmieniony tylko za przyzwoleniem władzy górniczej, względnie Starostwa górniczego.

Gdyby jednak w skutek nieprzewidzianych zdarzeń okazały się bezzwłocznie potrzebnymi zmiany takiego planu odbudowy, natenczas wystarczy doniesienie o nich władzy górniczej przez kierownika odbudowy w przeciągu najbliższych 3 dni.

§. 19.

Jeżeli odbudowa kopalni prowadzoną jest niezgodnie z planem odbudowy urzędownie zatwierdzonym, władza górnicza może w razie potrzeby wstrzymać taką odbudowę.

§. 20.

Jeżeli uprawniony do wydobywania chce zastanowić odbudowę w kopalni, doniesić ma o tem co najmniej na cztery tygodnie przedtem władzy górniczej.

Jeżeli odbudowa w skutek nieprzewidzianych zdarzeń już w krótszym czasie lub natychmiast musi być wstrzymana, należy przedłożyć dodatkowe doniesienie o tem najdalej w przeciągu 3 dni po wstrzymaniu odbudowy.

§. 21.

Każdy uprawniony do wydobywania jest obowiązany postarać się o dokładne, w dwóch egzemplarzach, wedle prawideł miernictwa górniczego prowadzone mapy swych robót górniczych i o regularne na nich oznaczanie postępu tych robót.

Jeżeli nie dopełnia tego obowiązku, lub istniejąca mapa górnicza okaże się niedokładną i nie dosyć pewną, może władza górnicza zarządzić założenie i uzupełnienie dokładnej mapy górniczej na koszt uprawnionego do wydobywania.

W jakich okresach czasu uzupełnienie to nastąpić musi, postanowi władza górnicza.

Jeden egzemplarz mapy górniczej ma być władzy górniczej do jej użytku oddany, drugi zaś przechowany w kopalni lub w braku tamże odpowiedniego miejsca, u kierownika odbudowy.

§. 22.

Ruch prowadzony być może tylko pod kierunkiem, nadzorem i odpowiedzialnością osób, za uzdolnionych do tego uznanych. (§. 23).

§. 23.

Uprawniony do wydobywania wskazać ma władzy górniczej osoby przyjęte do kierownictwa i nadzoru odbudowy.

Osoby te są obowiązane udowodnić swoje przynajmniej praktyczne uzdolnienie do poruczonych im czynności. Dopiero po uznaniu uzdolnienia ich ze strony władzy górniczej, wolno pomienionym osobom objąć poruczone im czynności.

§. 24.

Jeżeli odbudową kieruje i takową nadzoruje osoba, której uzdolnienie w tym względzie nie zostało uznanem, albo która okazała się niezdolną, władza górnicza może zażądać bezzwłocznego jej oddalenia i w razie potrzeby powstrzymać odbudowę w dotyczącej kopalni na czas tak długi, dopóki nie będzie przyjętą osoba uznana za uzdolnioną.

§. 25.

Osoby, które objęły kierownictwo i nadzorowanie odbudowy, są odpowiedzialne za zachowanie urzędownie zatwierdzonego planu od-

budowy, jakoteż, o ile ustawa nie wkłada wyraźnie tego obowiązku na kogo innego, za przestrzeganie wszystkich przepisów i rozporządzeń w ustawie zawartych lub w granicach tejeż wydanych.

§. 26.

Uprawniony do wydobywania, mieszkający za granicą, winien ustanowić pełnomocnika w kraju zamieszkałego i wskazać go władzy górniczej, który za niego wszystkie urzędowe doręczenia z wszelkimi skutkami prawnymi odbierać i tegoż wobec władz i zarządu kasy brackiej zastępować ma.

Jeżeli on na wezwanie władzy górniczej tego obowiązku w przeciągu 90 dni nie dopełni, może władza górnicza aż do chwili wymienienia pełnomocnika przez uprawnionego do wydobywania, ustanowić na niebezpieczeństwo i koszt tegoż ostatniego zastępcę do przyjmowania urzędowych doręczeń z wszelkimi skutkami prawnymi.

§. 27.

Obowiązkiem kierownika odbudowy jest towarzyszyć delegatom władzy górniczej z urzędu zwiedzającym kopalnię i udzielać im na żądanie wyjaśnień o odbudowie.

§. 28.

Zażądane do użytku urzędowego wykazy statystyczne winny być władzy górniczej w właściwym czasie dostarczone.

V. O prawnych stosunkach spółników prawa wydobywania.

§. 29.

Stosunki prawne dwóch lub kilku spółników prawa wydobywania oceniać należy według umowy między nimi zawartej lub innego oświadczenia woli, a w braku tegoż. według ogólnych przepisów prawnych.

Kilku spółników pola naftowego uregulować mogą swoje stosunki prawne także wedle postanowień §§. 137 — 167 powszechniej ustawy górniczej z dnia 23. Maja 1854 Dz. n. p. Nr. 146.

Podział majątku gwareckiego dopuszczalny jest jednak odmiennie od §. 140 powsz. ust. gór. tylko na 100 kuksów, a zamiast zanotowania utworzenia gwarectwa w księdze górniczej w myśl §. 137. ustęp 2. powsz. ust. gór. ma takowe być skutecznym w księdze naftowej.

We wszystkich wypadkach, w których kilka osób prowadzi odbudowę minerałów w §. 1. wymienionych, są one obowiązane, o ile zastępstwo tychże nie jest ustawą unormowanem, dokumentem notaryalnie lub sądownie uwierzytelnionym ustanowić pełnomocnika w kraju zamieszkałego, który jest upoważnionym do odbierania z zupełnym prawnym skutkiem wszystkich do spółników wystosowanych doręczeń urzędowych i do zastępowania tychże wobec władz i kasy brackiej (§. 8. ust. państw.)

W razie niedopełnienia tego obowiązku na wezwanie władzy górniczej w przeciągu 90 dni, ma być zastosowany ustęp 2. §. 26.

VI. O prawnych stosunkach pomiędzy uprawnionymi do wydobywania a właścicielami gruntu.

1. O odstąpieniu gruntu.

§. 30.

Jeżeli do prowadzenia odbudowy kopalni należącej do właściciela pola naftowego, mianowicie dla założenia dróg, mostów, ścieżek, kolei żelaznych, kanałów, ścieków wodnych, rynien do oleju, stawów lub odbudów pomocniczych koniecznym jest użycie obcego gruntu, musi właściciel gruntu odstąpić takowy na ten cel właścicielowi pola naftowego przy zastosowaniu §§. 99 i 100 powsz. ust. górń.

Jeżeli strony nie mogą się porozumieć co do odstąpienia gruntu lub co do wynagrodzenia, należy postąpić wedle §§. 101—103 powsz. ust. górń. (§. 10. ust. państw.)

2. O wynagrodzeniu za uszkodzenia posiadłości gruntowej.

§. 31.

Względem wynagrodzenia za uszkodzenia powierzchni gruntu, obowiązują, o ile nie istnieje osobna umowa między stronami interesowanymi, zasady pow. ustawy górniczej z dnia 23. Maja 1854. Dz. u. p. Nr. 146. (§. 11. ust. państw.)

VII. O prawnych stosunkach pomiędzy uprawnionymi do wydobywania a ich urzędnikami, dozorcami, robotnikami, tudzież o kasach brackich.

§. 32.

Postanowienia dziewiątego rozdziału pow. ustawy górniczej z dnia 23. Maja 1854. Dz. u. p. Nr. 146. „O stosunkach posiadaczy kopalni do urzędników i robotników“ i odnoszące się do nich §§. 247. i 248. powsz. ust. górń., dalej postanowienia dziesiątego rozdziału powsz. ustawy górniczej „O kasach brackich“ mają mieć zastosowanie przy poszukiwaniu (§. 14.) i wydobywaniu minerałów w §. 1. wymienionych (§. 9. ust. państw.)

VIII. O policyi górniczej.

§. 33.

Poszukiwanie za minerałami w §. 1. wymienionymi, o ile jest wykonywane szybem, chodnikiem podziemnym lub otworem świdrowym (§. 14.) jakoteż wydobywanie rzeczonych minerałów, zostaje pod nadzorem policyjnym władz górniczych, które są powołane do załatwienia spraw niniejszą ustawą im przekazanych.

Pierwszą instancją w sprawach górniczych jest urzędnik okręgowy górniczy, o ile nie ma innego postanowienia.

Postępowanie władz górniczych normują §§. 226—234 pow. ust. górń. ze zmianami ustawą z dnia 21. Lipca 1871. Dz. u. p. Nr. 77. poczynionymi.

§. 34.

Nadzór policyjny władz górniczych rozciąga się na bezpieczeństwo robót wykonanych w kopalni, opiekę nad życiem i zdrowiem

robotników, na ochronę powierzchni gruntu w interesie bezpieczeństwa osób, mienia i publicznej komunikacji, i na zabezpieczenie przeciw szkodliwemu dla ogółu oddziaływaniu kopalni.

§. 35.

Starostwo górnicze wydać może dla całego swego okręgu administracyjnego, lub dla pojedynczych części tegoż, rozporządzenia policyjne dotyczące przedmiotów w §. 34. określonych.

Obwieszczenie tych rozporządzeń nastąpi w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych i w urzędowym dzienniku krajowym.

§. 36.

Jeżeli w kopalni zachodzi niebezpieczeństwo w kierunkach w §. 34. wskazanych, lub wydarzy się, czy to wewnątrz kopalni czy na powierzchni, nieszczęśliwy wypadek, który spowodował śmierć lub ciężkie uszkodzenie jednej lub więcej osób, natenczas władza górnicza przeprowadzi z przyzwaniem w razie potrzeby politycznej władzy powiatowej potrzebne dochodzenia, i wyda odpowiednie zarządzenia policyjne.

W razie niebezpieczeństwa ze zwłoki, ma władza, której siedziba jest bliższą miejsca wypadku, lub ta, która o niebezpieczeństwie lub wypadku pierwszej otrzymała wiadomość, poczynić zarządzenia nie cierpiące zwłoki i mieć staranie o bezzwłoczne tychże wykonanie.

Co do dalszych zarządzeń należy postępować według przepisu w poprzednim ustępie wskazanego.

§. 37.

Policyjne zarządzenia wydane na podstawie §. 36. mają być uprawnionemu do wydobywania lub jego zastępcy przez doręczenie rozporządzenia władzy oznajmione.

W razie niebezpieczeństwa ze zwłoki wystarcza pisemny nakaz delegata władzy do kierownika odbudowy lub tegoż zastępcy.

Delegat władzy górniczej udziela tego nakazu przez wpisanie go do księgi objazdowej, która w tym celu przy każdej kopalni założoną być ma.

Jeżeli zachodzi potrzeba obwieszczenia go robotnikom, to takowe ma być uskutecznione przez odczytanie i przybicie go w stosownem miejscu.

§. 38.

Wszystkie koszta spowodowane wykonaniem zarządzeń i środków w §. 36. wskazanych, ponosi uprawniony do wydobywania w dotyczącej kopalni z zastrzeżeniem prawa odszkodowania do osób trzecich, na których ciąży wina nieszczęścia.

§. 39.

Uprawniony do wydobywania dostarczyć winien potrzebnych do wykonania tych zarządzeń robotników i środków pomocniczych.

W razie wypadków nieszczęśliwych lub wypadków wspólnego niebezpieczeństwa, posiadacze sąsiednich kopalni są obowiązani do niesienia pomocy.

§ 40.

Jeżeli zarządzenia policyjne wydane na podstawie §. 36. nie zostaną w oznaczonym czasie wykonane, może władza górnicza, nie wykluczając postępowania karnego (§. 47.), zarządzić wykonanie tychże na koszt uprawnionego do wydobywania.

Władza górnicza może zażądać w tym celu od uprawnionego do wydobywania zaliczek i w razie potrzeby ściągające w drodze politycznej egzekucyi.

§. 41.

Skoro w jakiej kopalni zachodzi niebezpieczeństwo ze względów w §. 34. wskazanych, winien kierownik kopalni lub jego zastępca donieść o tem bezzwłocznie władzy górniczej, politycznej władzy powiatowej i władzy sprawującej policję miejscową.

§. 42.

Takie same doniesienie należy uczynić, jeżeli w kopalni wewnątrz lub na powierzchni ziemi wydarzy się nieszczęśliwy wypadek który spowodował śmierć lub ciężkie uszkodzenie jednej lub więcej osób.

X. Postanowienia karne.

§. 43.

Karanie za przekroczenia przepisów tej ustawy, należy, o ile nie mają do nich zastosowania postanowienia ogólnej ustawy karnej, do zakresu Starostwa górniczego, a w ostatniej instancyi do Ministerstwa rolnictwa.

§. 44.

Cdmówienie żądanych przez delegata władzy górniczej objeżdżającego w charakterze służbowym kopalnię (§. 27.) wyjaśnień o odbudowie w kierunku górniczo-policyjnym i niedostarczenie pomimo wydanego upomnienia w stosownym czasie statystycznych wykazów, wedle §. 28. przedłożyć się mających, karane będzie grzywną 5 do 10 zł. w. a.

§. 45.

Karze od 10 do 50 zł., a w razie powtórnym do 100 zł. podlega:

1. zaniechanie wskazania pełnomocnika (§§. 26. i 29.);
2. przyjęcie zarządu odbudowy lub nadzoru robót bez poprzedniego uznania uzdolnienia ze strony władzy górniczej (§. 23.);
3. wstrzymanie odbudowy bez poprzedniego zawiadomienia lub w razie nieprzewidzianych wypadków bez następnego doniesienia (§. 20.);
4. zaniedbanie sporządzenia lub prawidłowego uzupełnienia mapy kopalni (§. 21.);
5. zaniechanie prowadzenia księgi objazdowej (§. 37.).

§. 46.

Karze od 50 do 100 zł., a w razie powtórny do 200 zł. podlega dalej:

1. Odbudowa kopalni bez poprzedniego doniesienia (§. 14.);
Oprócz tego ma władza górnicza odbudowę bez poprzedniego doniesienia prowadzoną natychmiast wstrzymać.
2. Odbudowa kopalni bez planu lub nieprzedłożenie planu odbudowy na wezwanie władzy górniczej (§. 16.);
3. samowolne odstąpienie od urzędownie zatwierdzonego planu odbudowy bez doniesienia o tem w właściwym czasie (§. 18.);
4. dalsze prowadzenie odbudowy pomimo zarządzonego przez władzę górniczą wstrzymania tejże (§. 19.);
5. odbudowa kopalni bez ustanowienia uznanego odpowiedzialnego kierownika robót, jako też przyjęcie do kierowania i nadzoru odbudowy osób, których władzy górniczej nie wymieniono, lub których uzdolnienie przez tę władzę nie zostało uznanem (§§. 22., 23. i 24.);
6. zaniechanie poleconego obwieszczenia zarządzenia górnico-policyjnego (§. 37.);
7. zaniechanie doniesienia o zaszłym w kopalni niebezpieczeństwie lub nieszczęśliwym wypadku (§§. 41. i 42).
8. odmowa dostarczenia pomocy w nieszczęśliwych wypadkach lub w wypadkach wspólnego niebezpieczeństwa (§. 39.).

§. 47.

Przekroczenia przepisów górnico-policyjnych przez Starostwo górnicze wydanych lub zarządzeń górnico-policyjnych na podstawie §. 36. poczynionych, będą karane grzywną od 5 do 100 zł., a w razie powtórny do 200 złr.

§. 48.

O nałożonej grzywnie ma być w każdym razie uwiadomiony także właściciel gruntu lub pola naftowego z wezwaniem, ażeby dołożył starań względem przestrzegania środków bezpieczeństwa.

Jeżeli wydane zarządzenia nie zostaną wykonane, a zachodzą okoliczności w §. 9. wskazane, orzec ma Starostwo górnicze odjęcie pola naftowego.

§. 49.

Nałożone grzywny mają być uiszczone w Starostwie górniczem i wpływają do kasy brackiej, do której kopalnia należy.

XI. Postanowienia przejściowe.

§. 50.

O kopalniach minerałów w §. 1. wymienionych, które z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy już są w ruchu, donieść należy, o ile one nie podlegają w myśl §. 1. ogólnej ustawie górniczej, w przeciągu 6ciu miesięcy władzy górniczej.

Względem kopalń do tego terminu nie zgłoszonych, a będących w ruchu, postąpi władza górnicza w myśl §. 46. punkt 1.

W tymże samym okresie czasu należy dla tych kopalni przedłożyć władzy górnicznej także plan ruchu wymogom ustawy odpowiadający i wymienić teje osoby do kierownictwa i nadzoru robót przyjęte.

§. 51.

Jak długo kopalnia nie należy do kasy brackiej, ma Starostwo górniczne grzywny złożone u tegoż w myśl §. 48 na rzecz przyszłej kasy brackiej, (§. 32.) korzystnie, z zabezpieczeniem pupilarnem lokować.

Postanowienie końcowe.

§. 52.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Moim Ministrom rolnictwa, sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i skarbu.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego jako komisji o petycyi Błażeja Marczała pisarza etatowego w szpitalu krajowym we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 6. Października 1884. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawę petycyę Błażeja Marczała, pisarza etatowego w lwowskim szpitalu powszechnym, o przeniesienie w stan spoczynku i przyznanie emerytury w wysokości całorocznej płacy.

Wywiązując się z tego polecenia, przedkłada Wydział krajowy Wysokiej Izbie niniejsze sprawozdanie. —

P. Błażej Marczak wstąpił do służby krajowej na dniu 6. Lipca 1876. roku jako dyetaryusz i pracował w tym charakterze w naszym oddziale rachunkowym aż do 12. Lipca 1879., w którym to dniu został mianowany pisarzem etatowym lwowskiego szpitala powszechnego z roczną płacą 600 zł. w. a. i z prawem do pięcioletnich dodatków po 100 zł. w. a. rocznie.

Nadto pobierał petent, poczynawszy od 1. Stycznia 1883. roku, 100 zł. w. a. rocznie jako dodatek na pomieszkanie w myśl uchwały Wysokiej Izby z 19. Października 1882.

Jako dyetaryusz oddziału rachunkowego odznaczony był pan Marczak pilnością i pracowitością, a jako urzędnik szpitala umiał pozyskać zaufanie i uznanie przełożonej Władzy.

Odznaczał się akuratnością i dokładnością w wykonywaniu poruczonych mu obowiązków i dał się poznać jako człowiek wielkiej prawości.

W kancelaryi szpitala musiał z powodu nawału pracy pracować nawet w godzinach pozaurzędowych wieczorami przy świetle lampy.

Skutkiem tej wyteżonej pracy uległ chorobie oczu, którą lekarze skonstatowali jako apopleksyę siatkówki.

Pomimo starannego leczenia tak we Lwowie jak i na klinice Krakowskiej, nie zdołano petentowi przywrócić zagrożonego utratą wzroku, tak, że obecnie nie jest w stanie pełnić obowiązków pisarza w szpitalu i znajduje się bez możności zarobkowania na utrzymanie siebie wraz z żoną i trojgiem nieletnich dzieci.

P. Marczak pozostaje na urlopie, który się kończy 13. Października. Po upływie tego terminu zostanie superarbitrowany, ewentualnie przeniesiony w stan spoczynku.

Przy pensjonowaniu urzędników krajowych zastosowuje Wydział krajowy przepisy wydane dla urzędników zostających w służbie rządowej.

Wprawdzie rozporządzenie cesarskie z 9. Grudnia 1866 (Dz. p. p. Nr. 157) postanawia, że urzędnikowi, który nie wysłużył 10 lat, należy się tylko odprawa w wysokości rocznej a najwyżej półtora rocznej płacy, — lecz rozporządzenie to nie znosi postanowień dawniejszych, które wyjątkowo przyznają urzędnikom wyższy wymiar emerytury.

Otóż tu należy zastosować główne pensyjne normalia z roku 1771. i 1781. a właściwie rozporządzenie byłej Kamery nadwornej z 26. Czerwca 1816. roku.

Według tych rozporządzeń należy się trzymać następujących zasad:

Wyjątkowo należy się z urzędu każdemu urzędnikowi, który podczas czynnej służby w skutek obłąkania lub utraty wzroku (ociemnienia) nietylko do dalszej służby publicznej, lecz i do każdego innego sposobu zarobkowania stał się niezdolnym, $\frac{1}{4}$ część płacy, choćby nie wysłużył 10ciu lat. Powyższe rozporządzenia zezwalają jednak na jeszcze korzystniejsze uwzględnianie takich urzędników, jeżeli choroba nastąpiła z powodu pełnienia służby.

Świadectwo lekarskie stwierdza, iż p. Marczak zagrożony utratą wzroku w skutek wyteżenia oczu pracą biurową w służbie szpitalnej, że zatem co do niego należy zastosować postanowienia o korzystniejszym wymiarze emerytury.

Zważywszy więc:

że p. Marczak, jako urzędnik w służbie krajowej popadł w nieszczęście z powodu pracy biurowej; że w skutek swego kalectwa stał się niezdolnym do jakiegokolwiek zarabiania na chleb dla siebie, żony i trojga nieletnich dzieci; wreszcie

że jako urzędnik odznaczał się zaszczytnie pilnością i prawością charakteru;

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do wyznaczenia p. Błażejowi Marczakowi, pisarzowi etatowemu lwowskiego szpitala, w razie przeniesienia go z powodu ociemnienia w stan spoczynku, emerytury o rocznych 700 zlr. w. a.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 12. Października 1884.

Marszałek krajowy:
Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard
Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o zamknięciu rachunku fundacji ś. p. Stanisława
hr. Skarbka za rok 1882.

Wysoki Sejmie!

Nad przedłożonym sumaryuszem zamknięcia rachunkowego czyni komisya budżetowa następujące, co do poszczególnych rubryk, uwagi:

Rubr. I. wydatków, obejmująca centralny zarząd t. j. płace urzędników, koszta utrzymania bióra, koszta podróży, opłatę syndyka i t. d., preliminowaną była na 16.826 zł. — ct. kosztowała zaś . . . . . 16.300 „ 86 „

zatem mniej o . . . . . 525 zł. 14 ct.

Dochody tej rubryki a w szczególności rozmaite zwroty i należytość za zawiadywanie funduszem emerytalnym aktorów, preliminowane były na . . . . . 615 zł. — ct. wyniosły zaś . . . . . 577 „ 39 „

zatem mniej o . . . . . 37 zł. 61 ct.

Rzeczywisty wydatek tej rubryki wynosił więc . . . . . 15.723 zł. 47 ct. a w roku 1881. tylko . . . . . 14.994 „ 50 „

zatem więcej o . . . . . 728 zł. 97 ct.

Rubr. II. „legata i gracye“. Wydatki tej rubryki zasadzają się na postanowieniach ś. p. fundatora. Rubryka ta preliminowaną była na . . . . . 11.629 zł. 50 ct. wydano rzeczywiście . . . . . 11.984 „ — „

zatem więcej o . . . . . 354 zł. 50 ct.

z powodu w ciągu roku przyznanej emerytury.

Rubr. III. „Gmach teatru“.

Dochody gmachu preliminowane były na . . . . . 43.844 zł. 45 ct. wpłynęło zaś tylko . . . . . 42.934 „ 34 „

czyli mniej o . . . . . 910 zł. 11 ct.

z powodu znacznych zaległości.

Wydatki tej rubryki preliminowane były na	27.634 zł. — ct.
wyniosły zaś	28.740 „ 64 „
zatem więcej o	1.106 zł. 64 ct.
z powodu pomniejszych po nad preliminarz przedsięwziętych restauracyi.	
Czysty więc dochód z gmachu bez teatru wyniósł	14.293 zł. 70 ct.
a w roku 1881. tylko	12.455 „ 37 „
zatem podniósł się o	1.838 zł. 33 ct.
Rubr. IV. „Przedsiębiorstwo teatru“.	
Wydatki tej rubryki preliminowane były na	7.865 zł. 20 ct.
wyniosły zaś	23.023 „ 53 „
były zatem większe o	15.158 zł. 33 ct.
Dochody preliminowane były na	10.581 zł. 20 ct.
a wyniosły	15.487 „ 75 „
były więc większe o	4.906 zł. 55 ct.

Rubryka ta przedstawia zatem niedobór w wysokości 10.251 zł. 78 ct., który spowodowany był przerobieniami i adaptacyami w celu zabezpieczenia teatru od pożaru, w co wchodzi mianowicie kurtyna żelazna. W wydatki wchodzi także dach nad magazynem na dekoracje i urządzenie tegoż w kwocie 1.589 zł. 68 ct.

Rubr. V. „Dobra ziemskie“ (z wyłączeniem Kortumówki). Dochody tej rubryki preliminowane były na	177.515 zł. 95 ct.
ale wyniosły	184.429 „ 95 „
były zatem większe o	6.914 zł. — ct.
Wydatki były preliminowane na	77.126 zł. 05 ct.
wyniosły zaś	90.357 „ 12 „
były zatem większe o	13.231 zł. 07 ct.

Czysty dochód z dóbr wyniósł zatem w r. 1882. zł. 94.072 ct. 83, i był mniejszy od dochodu w r. 1881. o zł. 7.821 ct. 39, mimo iż dochód brutto był w roku 1882. większym o zł. 2.728 ct. 85.

Zwyzka dochodu w r. 1882. po nad preliminowany pochodzi głównie z tego, że przy sprzedaży drzewa z rewiru Łłowskiego uzyskano po nad preliminarz 4.750 zł. 29 ct. — Zwyzka zaś wydatków po nad preliminarz o 13.231 zł. 07 ct. pochodzi z rozmaitych przyczyn, przede wszystkim zaś z nagłego podwyższenia podatków, potem z odbudowania tartaku w Żabiu kosztem 2.882 zł. 50 ct., oraz z wkładów nieprzewidzianych w budynku.

Rubr. 6. Przedsiębiorstwa. Rubryka ta odnosi się do cegielni w Roźniatowie, z której dochód preliminowany był na 70 zł. i po potrąceniu nieprzewidzianego wydatku, przyniósł czystego dochodu 30 zł.

Rubr. VII. Realności Lwowskie czyli tak zwana Kortumówka. W rubryce tej przekroczone były preliminarz wydatków o 795 zł. 62 ct., a cały czysty dochód wyniósł tylko 617 zł. — obniżenie tego dochodu, który zwykle około 3.000 zł. wynosi, pochodzi z wkładów na restauracje budynków.

Rubr. VIII. Papiery wartościowe. W tej rubryce mieści się kwota 20.000 zł., papierów z funduszu obrotowego na potrzeby bieżące sprzedanych i kwota 9.100 zł., papierów wylutowanych, za które nowe papiery tej samej wartości kupiono i w dochód wpisane są.

Rubr. IX. Prowizye czynne. Dochód z nich preliminowany był na 15.184 zł. 70 ct. wpłynęło zaś rzeczywiście tylko 14.319 zł. 45 ct., czyli mniej o 865 zł. 25 ct. z powodu sprzedaży papierów.

Rubr. X. Prowizye dłużne. Są to raty od pożyczek gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego zabezpieczonych na dobrach Ostalowice i Drohowyże, oraz od pożyczki Bukowiń-

skiego funduszu religijnego, która była intabulowaną na Oparach, ale teraz jest już spłaconą i wykreśloną.

Rubr. XI. Instytut. Rubryka ta obejmuje Zakład Drohowyżki i warstaty.

Na zakład z warstatai preliminarzową była kwota	92.229 zł. 62 ct.
wydano zaś w rzeczywistości	138.545 „ 79 „
zatem wydano po nad preliminarz	46.316 zł. 17 ct.
że atoli Zakład zwrócił fundacyi	38.872 „ 97 „
przeło przekroczenie preliminarza wynosiło	7.443 zł. 20 ct.
a po potrąceniu kwoty 79 zł. 25 1/2 ct. wydanej z polecenia zarządu fundacyi wynosiło kwotę	7.363 „ 95 1/2 „

W sprawozdaniu zeszłorocznem nad zamknięciem rachunkowem za rok 1881, wykazano, że w rubryce kosztów utrzymania zakładu, wynosiło w r. 1881. właściwe przekroczenie budżetu 14.716 zł. 17 1/2 ct., a przytem wspomniano, że w r. 1882. to przekroczenie się powtórzyło i wynosiło z przyrostem na remanentach właściwie 11.543 zł. 23 ct.

Dla lepszej ewidencji tej rubryki załącza się sumaryusz zamknięcia rachunkowego zakładu za r. 1882 (aleg 1/2) z którego się okazuje, że ważniejsze przekroczenia były:

w rubr. I. kosztą administracyi o	643 zł. 08 ct.
„ III. „ odzieży o	4.591 „ 48 1/2 „
„ X. „ utrzymania budynków o	1.471 „ 13 „
„ XII. „ folwarku o	572 „ — „
„ XIII. „ warstatów o	2.229 „ 58 „

Tylko w rubr. II. kosztą żywienia jest do zaznaczenia oszczędność w kwocie 2.659 zł. 61 1/2 ct.

Uderza zaś szczególnie wysokość kosztów opału i oświetlenia, które wyniosły 6.998 zł. 53 ct. Zauważać jeszcze należy, że zapasy magazynowe i wierzytelności, które z końcem r. 1881. wynosiły 32.311 zł. 78 1/2 ct. wzrosły z końcem r. 1882 na 36.491 zł. 06 ct.

Co się tyczy ubytku z majątku fundacyjnego kwoty 6.251 zł. 3 ct. o którym wspomina sprawozdanie kuratoryi, to się rzecz ma następnie:

Z końcem r. 1881 wynosił stan majątkowy, fundacyi wedle sprawozdania kuratoryi:

A. Majątek zarodowy	3,012.924 zł. 90 ct.
B. Majątek obrotowy	210.578 „ 26 „
fundusz Władysława hr. Skarbka	57.318 „ 66 „
własny fundusz asekuracyjny	48.214 „ 22 „
razem	3,329.036 zł. 04 ct.

Wedle zestawienia stanu majątkowego za rok 1882, wynosił majątek zarodowy 3,022.680 zł. 95 1/2 a zatem zwiększył się więc o 9.756 zł. 05 1/2 ct.

Fundusz Władysława hr. Skarbka wynosił 58.943 zł. 17 ct. zwiększył się więc o 1.624 zł. 51 ct.

Nadto przybył nowy całkiem fundusz emerytury urzędników w kwocie 16.348 zł. 88 ct.

Natomiast zmniejszył się fundusz obrotowy ze sumy . . . . . 210.578 zł. 26 ct.

w skutek sprzedaży efektów, odpisań i zmian w dotacyach kas. na 186.451 „ 19 1/2 „

czyli o . . . . . 24.127 zł. 06 1/4 ct.

fundusz asekuracyjny zaś zmniejszył się ze sumy . . . . . 48.214 zł. 22 ct.

na . . . . . 38.360 „ 81 „

czyli o . . . . . 9.853 zł. 41 ct.

Gdy zatem zmniejszenie wynosiło . . . . . 33.980 zł. 47 1/2 ct.

a zwiększenie tylko . . . . . 27.729 „ 44 1/2 „

zatem wyniknął ubytek . . . . . 6.251 zł. 03 ct.

o którym wspomina sprawozdanie kuratoryi.

W r. 1882. utworzony został osobny fundusz emerytalny urzędników, a to tym sposobem że z funduszu asekuracyjnego przelano do niego 10.000 zł., zwyżka zaś 6.348 zł. 88 ct. powstała z własnych procentów i należności od urzędników prawo do emerytury mających.

Do tych uwag, które się nastęczyły, przy badaniu sumaryusza zamknięcia rachunkowego za r. 1882., dodaje jeszcze komisya budżetowa dalsze uwagi co do poszczególnych głównych działów fundacyi z uwzględnieniem o ile to podobna, aktualnego stanu gospodarki, albowiem Wysoki Sejm preliminarza dla fundacyi nie uchwała, a między rokiem zamknięcia rachunkowego a badaniem tegoż przez komisję budżetową, leży różnica czasu blisko dwuletnia, w skutek czego spostrzeżenia komisyi, miałyby bardzo małą użyteczność, gdyby do pewnego stopnia, nie odnosiły się do stanu aktualnego, przynajmniej w głównych zarysach. — Nadto z badaniem zamknięcia rachunkowego zostaje zawsze w pewnym związku sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności swoich, odnoszących się zawsze do ostatniego czasu.

W przeszłorocznem sprawozdaniu swoim zauważała komisya budżetowa, że fundacya walczy z wielkimi trudnościami finansowemi. Trudności te dotąd usunięte nie są i usuniętemi nie będą dopóty, dopóki fundacya nie zaopatrzy się w odpowiedni fundusz rezerwowy i nie zapobieży ciąglemu wzrastaniu wydatków na zakład Drohowyżki. Dzięki jednak usiłowaniom Rady administracyjnej i energicznej kontroli Wydziału krajowego, której dowody mamy w tego-rocznem sprawozdaniu z czynności, spodziewać się można, że stosunki finansowe w niedługim czasie się unormują.

1. Dobra fundacyjne.

Co się tyczy dóbr nie ma od r. 1883. do zaznaczenia żadnej ważniejszej zmiany, albowiem wszystkie dawniejsze dzierżawy w mocy jeszcze pozostają i dopiero po ich wygaśnięciu okaże się, czy i jakie podwyższenie czynszu da się osiągnąć.

Natomiast już dzisiaj jest pewność, że dochód z lasów się podniesie. Tak n.p. dzierżawa propinacyi i tartaków w Smorzu przynosiła 3.700 zł., a teraz jest nadzieja, że przyniesie wyżej 6.000 zł. Na sprzedaży hurtownej drzewa opałowego, uzyskano w roku bieżącym wyżej preliminarza około 2.000 zł., a z lasów Roźniatowskich po raz pierwszy zakupili kupcy lwowscy drzewo opałowe i do Lwowa sprowadzają. Traktuje się nadto z pewnem towarzystwem francuskim interes względem większej sprzedaży drzewa z lasu w Żabiu, który gdyby przyszedł do skutku, dałby fundacyi możność spłacenia długów i zaopatrzenia się w odpowiedni fundusz rezerwowy.

W dalszym ciągu wykazu dołączonego do sprawozdania zeszłorocznego, dołącza komisya budżetowa, wykaz dochodu z lasów za r. 1883. Al. 2.

2. Gmach teatralny i teatr.

Czysty dochód z gmachu teatralnego, którego przecięcie z lat 1881. i 1882. wynosiło 7.640 zł. 92 $\frac{1}{2}$ ct., podniósł się w r. 1883. na 9.269 zł. 8 ct. — Nadto przedsięwziął zarząd fundacyi w roku bieżącym znaczne rekonstrukcyje, w których wymienić przedewszystkiem należy: nowe przesklepienia wielu piwnic, wstawienie przeszło stu nowych okien, postawienie drugich schodów ogniotrwałych i t. d. — Daleko jest jeszcze do uporządzenia całego gmachu, ale przynajmniej początek został zrobiony. Koszta jednak tych rekonstrukcyi, opędzone były z bieżącego

dochodu, bo fundacya nie posiada żadnego rozporządzalnego funduszu zapasowego. Zatem w r. 1884. gmach teatralny, prawdopodobnie żadnego czystego dochodu nie przyniesie.

Nadmienić atoli musi komisya, że dotąd pod względem zaprowadzenia w gmachu większego porządku i czystości bardzo mało zrobiono. Przedewszystkiem zaś musi komisya zwrócić uwagę zarządu fundacyi, na to, że dotąd gmach teatralny nie jest zaopatrzony w należyte gromochrony, podczas kiedy przez urządzenie telefonu, niebezpieczeństwo się zwiększyło; zaprowadzone bowiem gromochrony prowizoryczne, są całkiem nieużyteczne.

3. Zakład Drohowyżki.

Zakład Drohowyżki zamknął także r. 1883. znacznem przekroczeniem preliminarza, albowiem fundacya musiała wydać w tym roku na Zakład po nad preliminarz 10.409 zł. 5 ct., a remanenta w magazynach i wierzytelnościach, które jak wyżej nadmieniono, z końcem roku 1881. wynosiły 32.311 zł. 78½ ct., a z końcem r. 1882. 36.491 zł. 6 ct. — wzrosły z końcem roku 1883. na 42.186 zł. 86½ ct.

Rada administracyjna zastanawiała się nad tem, jakby temu ciąglemu przekraczaniu preliminarza i wzrostowi remanentów, utrudniającemu porządną gospodarkę, bez ubliżenia potrzebom szkoły, zapobiedz, a ludzie fachowi, których zdania zasięgała, oświadczyli, że obrót roczny w warsztatach nie powinien przenosić 43.000 zł., „kwota zaś funduszu obrotowego, która może pozostać na remanencie w wartości magazynu materyałowego, własnego Zakładu wyrobów, składów komisowych, na kredytach i w wartości wyrobów niewykończonych, nie powinna przenosić 35.000 zł., do tej jednak wysokości powinna być dotacya doprowadzoną.“

Ponieważ wartości remanentowe z końcem r. 1883. pozostałe tę sumę dotacyjną, za dostateczną uznana, znacznie przewyższyły, i gdyby dotychczasowy tryb produkcyi nie był zmieniony, zawsze by się zwiększały, przeto Rada administracyjna poczyniła zarządzenia, po których spodziewać się można, że przekraczaniu ciąglemu preliminarza zapobiegną. — Mianowicie idąc za opinią ludzi fachowych, postanowiła zmniejszyć liczbę uczniów w warsztatach pracujących i zwinąć warsztat blacharski, a oprócz tego unormować kredytowanie wyrobów i zmienić niektórych komisantów.

Dalej postanowiła Rada administracyjna „aby przyjmowano uczniów dopiero w 10tym roku życia a wyzwalano między rokiem 16. a 18., dla tego, żeby z Zakładu wychodzący nie tylko przepisaną naukę odbyli, ale byli także fizycznie należycie rozwinięci.“

Nadto uchwaliła Rada administracyjna dnia 12. Maja 1884. r., „że dla lepszego wykształcenia, można po ukończeniu trzyletniej nauki, zatrzymać ucznia jeszcze przez 6 miesięcy, a za przyzwoleniem kuratoryi nawet przez cały rok, żeby tylko wychodzący był należycie wykształcony i mógł się sam utrzymać.“

4. Sprawa niedoboru i dobra Kulików.

Sprawa odzyskania niedoboru nie jest jeszcze do końca doprowadzoną, jednak postępowanie ekstrakcyjne zostało już zamknięte i w niedługim czasie spodziewać się można wydania tabeli płatniczej, po której uprawomocnieniu, będzie mogła fundacya czynić dalsze kroki względem zrealizowania swojej należności, albowiem sumy, z których zapłata ma nastąpić, będą już zdeterminowane i z ceny kupna dóbr Kulikowa wydzielone.

Nadmienia przytem komisya budżetowa, że syndyk fundacyi wyraził nadzieję, iż cały niedobór zostanie pokryty.

Ze względu, iż dobra Kulików zostały nabyte tylko w celu pokrycia niedoboru, przeto gdy ten cel został osiągnięty, Rada administracyjna reflektuje na to, żeby po uporządkowaniu stanu tabularnego a mianowicie po wykreśleniu resztującej ceny kupna, dobra Kulików sprzedać, długi bieżące popłacić i fundusz zapasowy odzyskać.

5. Inwentarz.

Zarząd fundacyi nie przystąpił jeszcze do sporządzenia nowego inwentarza, ale materiały potrzebne przygotowuje i skoro nowy dyrektor urząd swój obejmie, spodziewać się można, że zajmie się bezzwłocznie sporządzeniem nowego inwentarza.

6. Fundusz asekuracyjny.

Komisya budżetowa z powodu iż sprawozdanie Wydziału krajowego przedmiotu tego dotknęło, poczytała sobie za obowiązek zbadać stosunki funduszu asekuracyjnego, który zawsze jeszcze w ewidencji jest utrzymywany.

Z końcem roku 1883. miał ten fundusz:

w efektach nominalnej wartości	25.900 zł. — ct.
w gotowiznie	4.148 „ 67 „
w należnościach czynnych u stron	340 „ 58 „
na pożyczkach u fundacyi	26.139 „ 38 „
Razem	56.528 zł. 25 ct.

Natomiast dłużnym był do galic. Kasy oszczędności na zastaw swoich efektów 13.570 zł., a stronom za nadpłaty 247 zł. 55 ct.

Do funduszu tego wpływają, procenta od własnych kapitałów, a zatem także od pożyczek przez fundację pobranych, składki asekuracyjne od dzierżawców na mocy kontraktów płacone, tudzież zwroty roczne i wynagrodzenia za wydarzające się szkody, wypłacane przez Towarzystwo krajowe wzajemnych ubezpieczeń. Pokrywane zaś bywają z funduszu tego premie asekuracyjne uiszczane Towarzystwu wzajemnych ubezpieczeń, od wszystkich budynków fundacyjnych, oraz koszta odbudowy pogorzałych budynków. Do pewnej zatem wysokości maksymalnej, jest utrzymanie tego funduszu jako specjalnej rezerwy, na pokrywanie zwyżki kosztów odbudowy pogorzałych budynków, ponad wypłacone przez Towarzystwo ubezpieczeń wynagrodzenie, zupełnie usprawiedliwionem i dla tego całkowite rozwiązanie tego funduszu, nie zdaje się być rzeczą pożądaną.

Po tem przedstawieniu wnosi komisya budżetowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Zamknięcie rachunku fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1882. przyjmuje się do wiadomości.“

We Lwowie dnia 14. Października 1884.

Za przewodniczącego:

Smarzewski.

Sprawozdawca:

Rybicki.

Sumaryusz

dochodów i wydatków

Zakładu sierót i starców w Drohowyżu fundacyi Stanisława hr. Skarbka

za 1882. r.

Rubryka	Dochody		Budżet	W porównaniu z budżetem wynikłość		U w a g i	Rubryka	Wydatki		Budżet	W porównaniu z budżetem wynikłość	
	Uiszczenie			mniejsza	większa			Uiszczenie			mniejsza	większa
I.	Koszta administracyi						I.	Koszta administracyi	23215 33	22572 25		643 08
II.	Koszta żywienia	4748 22 1/2	2457		2291 22 1/2		II.	Koszta żywienia	42591 33	42959 75	368 42	
III.	Koszta odzieży	6304 96	5500		804 96		III.	Koszta odzieży	20335 44 1/2	14939		5396 44 1/2
IV.	Opał i oświetlenie	329 08			329 08		IV.	Opał i oświetlenie	7327 61	6731 40		596 21
V.	Pranie	224 06	200		24 06		V.	Pranie	1055 58	1035		20 58
VI.	Łazienki						VI.	Łazienki	87 39	120	32 61	
VII.	Apteka i szpital						VII.	Apteka i szpital	574 06	500		74 06
VIII.	Kaplica i cmentarz						VIII.	Kaplica i cmentarz	302 42	220		82 42
IX.	Szkoła	633 03	580		53 03		IX.	Szkoła	2006 52	2180	173 48	
X.	Utrzymanie budynków						X.	Utrzymanie budynków	4246 13	2775		1471 13
XI.	Ogród	1080 55	1000		80 55		XI.	Ogród	1111 70	1000		111 70
XII.	Folwark	2936 51	3510	573 49			XII.	Folwark	2522 51	2524	1 49	
XIII.	Warstata	54861 90	38643		16218 90		XIII.	Warstata	59082 98 1/2	40634 50		18448 48 1/2
XIV.	Przygodne	711 77 1/2			711 77 1/2		XIV.	Przygodne	1185 93 1/2	150		1035 93 1/2
	Razem	71830 09	51890	573 49	20513 58			Razem	165644 94 1/2	138340 90	576	27880 04 1/2
	Rachunek Magazynu	100088 30 1/2			19940 09			Rachunek Magazynu	100088 30 1/2			
	Ogółem	171918 39 1/2						Ogółem	265733 25			
	Dotacje od fundacyi:							Zwrot z końcem b. r. na poczet dotacyi:				
	a) Zapasami magazynowymi i wierzytelnościami z r. 1881.	32311 78 1/2						a) Gotówką	2309 91			
	b) gotówką	100304 04	132615 82 1/2					b) zapasami magazynowymi i wierzytelnościami	36491 06	38800 97		
	Zgodnie	304534 22						Zgodnie	304534 22			

W y k a z

dochodów z lasów fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka.

	Nazwisko rewiru	Obszar rewirów		Czysty do- chód za r. 1881.		Czysty do- chód za r. 1882.		Za rok 1883				Czysty dochód		Przeciętny czysty do- chód z lat 3.	
		morgi	sążnie	zł.	ct.	zł.	ct.	dochody		wydatki		zł.	ct.	zł.	ct.
								zł.	ct.	zł.	ct.				
1	Iłów . .	2702	79	2613	21	12093	31	8924	24	3433	64	5490	60	6732	37
2	Brzozdowce .	1976	68	9541	16	5726	61	9426	89	3710	55	5716	34	6994	70
3	Rozwadów .	2422	68	8464	46	9016	24	13161	08	2787	78	10373	30	9284	66·5
4	Stulsko . .	2263	54	4190	68	3684	75	6089	88	2164	83	3925	05	3933	49
5	Opary . .	1129	30	4841	06	2024	24	5010	26	1159	66	3850	60	3571	96·5
6	Ostałowice .	883	85	403	93	47	53	2364	24	1792	15	572	09	341	18
7	Różniatów .	3840	1551	914	88	854	84	3619	48	2354	91	1264	57	1011	43
8	Smorze . .	8825	1242	3663	87	3208	61	5028	53	1042	61	3985	92	3619	46·5
9	Żabie . .	23378	133	12160	13	8510	87	8584	18	1646	67	6937	51	9202	83·5
	Ogółem .	47420		46793	38	45167		62208	78	20092	80	42115	98	44692	10

Aleg. 87.

Sprawozdanie

komisji bankowej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie
gwarancji kraju za dopełnienie zobowiązań, wypływających
z I. emissji obligacji komunalnych Banku krajowego
w sumie 5,000.000 zł.

Wysoki Sejmie!

W uchwalonym dnia 9. Października 1878. projekcie do ustawy, Sejm po raz pierwszy wypowiedział zamiar stworzenia kredytu dla gmin i powiatów za pomocą funduszków krajowych. W moc tej ustawy, sankcjonowanej dnia 22. Maja 1880. Sejm upoważnił Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w kwocie pół miliona, w celu ulepszenia drobnego kredytu w kraju, a w §. 2. c, orzekł, iż z funduszu uzyskanego za pomocą tej operacji kredytowej mają być dawane pożyczki powiatom, pod ich gwarancją, na udzielanie pożyczek Towarzystwom zaliczkowym, powiatowym kasom oszczędności i powiatowym kasom pożyczkowym, lub na zakładanie takich instytucji.

Wskutek tej uchwały Wydział krajowy zwołał dwie ankiety i na podstawie obrad przeprowadzonych w tych ankietach wniósł następnie do Sejmu projekt utworzenia krajowego zakładu kredytowego, do którego zakresu działania miało także należeć udzielanie pożyczek powiatom i gminom.

Na podstawie tego projektu i wniosków komisji bankowej Sejm dnia 21. Października 1881. uchwalił zarys Statutu Banku krajowego, i do zakresu działania tego Banku zaliczył także udzielanie pożyczek gminom, powiatom, kasom oszczędności, kasom pożyczkowym gminnym i powiatowym, stowarzyszeniom zaliczkowym i innym, opartym na ustawie z dnia 9. Kwietnia 1873., oraz kołom kredytowym, a to na skrypta notaryalne.

Tą samą uchwałą Sejm upoważnił Wydział krajowy do wydania Statutu dla Banku krajowego, do przeprowadzenia rokowań z c. k. Rządem celem wyjednania zatwierdzenia Statutu, do wydania postanowień wykonawczych oraz instrukcji i do wprowadzenia zakładu w życie.

W moc tego upoważnienia i w rozwinięciu uchwały sejmowej Wydział krajowy ułożył §. 39, 40 i 41 Statutu Banku krajowego.

W §§. 39. i 40. jest mowa tylko o pożyczkach, które w dziale interesów bankowych, a więc w gotowiznie, na akta notaryalne udzielane być mają gminom, powiatom i instytucjom kredytowym, tym ostatnim zaś bądź to za poręczeniem gmin i powiatów, bądź też bez takiego poręczenia.

§. 41. postanawia, iż na podstawie pożyczek udzielonych powiatom i gminom, a więc z wykluczeniem pożyczek udzielonych za poręczeniem tylko gmin i powiatów, Bank krajowy może wydawać obligacye komunalne, i że za opłatę procentów i spłatę kapitału tych obligacyi ręczy Bank krajowy przedewszystkiem pożyczkami powiatowemi i gminnemi, dalej funduszem rezerwowym i *aktywami swojemi*.

Tym sposobem powstał obok dwóch pierwotnych działów czynności Banku krajowego, t. j. działu hipotecznego i działu bankowego w ściślejszem znaczeniu, czyli kontuorowego, dział trzeci, t. j. dział pożyczek komunalnych, który to dział, według zdania komisji, powinien być podobnie jak dwa pierwotne działy, odrębnie prowadzony.

Dla tego działu czynności bankowych wydał Wydział krajowy dnia 24. Kwietnia 1883. osobną instrukcyę i upoważnił Bank krajowy do wydania I. emisyi obligacyi komunalnych w ilości 5 milionów, która to emisya ustać ma 31. Grudnia 1888. Obligacye emitowane aż do zamknięcia emisyi, mają być przez Bank spłacone do dnia 30. Czerwca 1909. Spłata ma nastąpić albo przez wykup albo przez losowanie, tak jednak, iżby w każdym półroczu spłaconą została najmniej jedna czterdziesta część ogólnej sumy obligacyj wypuszczonych. Półroczne raty uiszczane do Banku na umorzenie kapitału mają być równe w całym peryodzie amortyzacyjnym, tak, iż każda z nich wynosić ma jedną czterdziestą część wypożyczonego kapitału, a procent po 5/100 rocznie ma być od nie spłaconej jeszcze reszty kapitału równocześnie z ratami umorzenia wnoszony.

Dla zabezpieczenia amortyzacyi obligów komunalnych Bank ma utworzyć specjalną rezerwę, do której każdy dłużnik składa 3% otrzymanej pożyczki. Zabezpieczenie regularnego wpływania rat na umorzenie kapitału i na wypłatę kuponów leży w wysokości prowizji zwłoki, które wynosić mają za każdy miesiąc w pierwszym kwartale po pół od sta, a za każdy dalszy miesiąc po $\frac{3}{4}$ od sta sumy zalegającej. Nadto zaległości takie mogą być przez władzę zwierzchnią wstawiane w budżet powiatu lub gminy i ściągane za pomocą egzekucyi administracyjnej.

Wydział krajowy mniemał, iż obligacye, dające posiadaczom przy pięcioprocentowym dochodzie tak pewną rękojmię co do spłaty procentów i kapitału, zdołają sobie kurs zbliżony do wartości imiennej w równej mierze, jak obligacye krajowe i listy zastawne Banku krajowego. Oczekiwanie to jednak nie ziściło się i dla podniesienia kursu tych obligacyi Wydział krajowy domaga się od Sejmu przyznania tym walorom rękojmi kraju.

Że gwarancya kraju przyczyni się znacznie do podniesienia kursu obligacyi komunalnych, o tem wątpić niemożna. Chociażby bezpieczeństwo tych walorów nawet bez gwarancyi kraju zostało uznane w kołach fachowych, to jednak dla szerszego koła publiczności gwarancya taka ma znaczenie wielkie, zwłaszcza w chwili obecnej, gdy publiczność ta nie ochłonęła jeszcze z wrażenia, jakie wywarła na niej upadłość Banku włościańskiego. Każda zaś podwyżka kursu wyjdzie bezpośrednio na korzyść powiatów i gmin, zaciągających pożyczki.

Dyrekcya Banku, przystępując do otwarcia emisyi obligacyi komunalnych, czyniła zabiegi celem zabezpieczenia tym walorom odbytu na targach pieniężnych po za granicami kraju, nabyła jednak tego przekonania, iż bez gwarancyi kraju niepodobna takiego odbytu uzyskać. Jest zaś rzeczą wielkiej doniosłości dla gospodarki tak finansowej jako też ekonomicznej kraju, żeby walory tu wypuszczane mogły odpływać także po za granice kraju. Suma tych walorów wypuszczanych bądź to przez kraj, bądź też przez instytucje kredytowe, wzrosła bardzo znacznie w przeciągu lat ostatnich. W skutek tego zmniejsza się suma kapitału ruchomego w ścisłym tego słowa znaczeniu, to jest kapitału, który bezpośrednio zasila przemysł, handel i rolnictwo, a przeto najskuteczniej wpływa na podniesienie dobrobytu w kraju. Jeśli Sejm przyzna obligacyom komunalnym gwarancyę kraju, to mogą one stać się poszukiwanym za granicą efektem lokacyjnym, wolnym od wpływu gry giełdowej, a przeto poszukiwanym przez miłujących spokój kapitalistów.

Komisya bankowa mniema, iż skoro Sejm, jak świadczy szereg powziętych uchwał, upatrywał zawsze w utworzeniu kredytu dla gmin i powiatów jedną z głównych dźwigni dla podniesienia

dobrobytu w kraju, to należy uczynić, co można, aby obligacyom komunalnym zapewnić kurs jak najwyższy i umożliwić lokowanie w nich kapitałów zagranicznych. Komisya mniema, iż ze względu na wspomniane cele Sejm niemoże odmówić żądaniu Wydziału krajowego, który się dla walorów w mowie będących gwarancyi kraju domaga.

Z drugiej strony jednak komisya nie spuściła z uwagi tej okoliczności, iż orzeczenie rękojmi bez bliższego określenia warunków, pod jakimi ona przyznana być ma, mogłaby chociaż tylko chwilowo narazić prawidłowy obrót funduszu krajowego na trudności, gdyby pomimo środków ostrożności i ubezpieczeń, przepisanych już statutem i instrukcją, nastąpiły wypadki, nie dające się przewidzieć, z których wynikałaby potrzeba zrealizowania przyznanej rękojmi.

Miała komisya bankowa także to na oku, iż skoro kraj przyjmie na siebie gwarancyę żadaną, reprezentacya kraju winna wszelkimi możliwymi środkami zabezpieczyć pożyteczne i dla dobrobytu w kraju korzystne użycie funduszków, które za pomocą pożyczek komunalnych dostarczone być mają powiatom i gminom.

Z tego podwójnego stanowiska wychodząc, komisya badała ściśle poszczególne ustępy projektu, przedłożonego przez Wydział krajowy i doszła do tego przekonania, iż Wydział krajowy objął w projekcie swoim wszelkie postanowienia potrzebne dla dopięcia celów wyżwskazanych. Dla tego zgodnie z Wydziałem krajowym komisya bankowa wnosi, Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wypływających z wydania obligacyi komunalnych Banku krajowego I. emisji aż do wysokości pięciu milionów (5.000.000) zł. wartości imiennej w ten sposób, iż regularną spłatę procentów i spłatę kapitału posiadaczom obligacyj komunalnych poręcza w pierwszym rzędzie specjalny fundusz rezerwowy utworzony dla obligacyj komunalnych, następnie Bank krajowy całym swoim majątkiem a dopiero, o ileby fundusze wyżej wymienione nie pokrywały zobowiązań wynikłych z wydania obligacyj komunalnych, wchodzi w zastosowanie gwarancya kraju.

II. Specjalny fundusz rezerwowy dla obligacyi komunalnych Banku krajowego powstaje;

a) z fruktyfikacyi trzyprocentowej rezerwy specjalnej, pobieranej przez Bank krajowy od pożyczonej sumy w myśl przepisów Wydziału krajowego z dnia 24. Kwietnia 1883. l. 19.511;

b) z części nadwyżki dochodów Banku krajowego mianowicie z 30% tej nadwyżki oddzielonych od owych 70%, które w myśl §. 62. statutu Banku krajowego obracane być mają na pomnożenie zakładowego majątku Banku krajowego.

III. Pożyczki w obligacyach komunalnych udzielane być mają przez Bank krajowy gminom i powiatom:

a) na spłatę lub ułatwienie spłaty wysoko oprocentowanych długów członków gminy;

b) na inwestycye i przedsiębiorstwa produkcyjne, oraz zakładanie lub zasilanie powiatowych kas pożyczkowych;

c) na cele użyteczności publicznej nie wchodzące w zakres bieżącej gospodarki gminnej.

Udzielenie pożyczki w obligacyach komunalnych gminom wiejskim, miasteczkom i miastom nieposiadającym osobnych statutów, poprzedzać ma uchwała odnośnej Rady powiatowej, uznająca istotną pożyteczność i potrzebę pożyczki na cele powyżej wymienione, przyczem §. 36. ustawy o Reprezentacyi powiatowej nie może być zastosowany.

Tylko zaliczki lub pożyczki udzielane z funduszków służących na cele publiczne poprzedzać mogą pożyczki komunalne Banku krajowego co do zabezpieczenia rzeczowego lub pierwszeństwa do prawa egzekucyi.

IV. Przyznanie pożyczki w obligacyach komunalnych nastąpić może tylko za uchwałą Rady nadzorczej Banku krajowego.

Pożyczki w obligacyach komunalnych udzielane gminom, o ile w części lub w całości spłacone być mają z dodatków do podatków bezpośrednich, podlegają nadto jeszcze zatwierdzeniu ze strony Wydziału krajowego.

Pożyczki w obligacjach komunalnych przewyższające wraz z poprzednio zaciągniętymi pożyczkami komunalnymi kwotę stu tysięcy (100.000) zł., oraz pożyczki, którym pierwszeństwo co do zabezpieczenia rzeczowego lub prawa egzekucyjnego danym być nie może, udzielane będą tylko za zezwoleniem Sejmu krajowego na wniosek Wydziału krajowego.

V. Ogólna suma wydanych obligacyj komunalnych w żadnym razie przekraczać nie może ogólnej sumy równoczesnej wierzytelności Banku krajowego w kapitale z tytułu pożyczek udzielonych gminom i powiatom. Do tej sumy wierzytelności nie mogą być doliczane wierzytelności w kapitale, powstające z zalegania rat amortyzacyjnych.

VI. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wyjednania u c. k. Rządu zatwierdzenia zmiany i uzupełnienia statutów Banku krajowego w myśl uchwał powyższych, a dopiero po zatwierdzeniu przez c. k. Rząd tej zmiany i uzupełnieniu statutów Banku, gwarancja kraju będzie mieć zastosowanie do obligacyj komunalnych I. emisji, bądź to już przedtem wydanych, bądź też następnie aż do łącznej wysokości 5,000.000 zł. wydać się mających.

Lwów, dnia 11. Października 1884.

Przewodniczący :

A. Sapięha.

Sprawozdawca :

Smarzewski.

Aleg. 88.

Sprawozdanie

komisji bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z dalszych czynności około organizacyi Banku krajowego.

Wysoki Sejmie!

Z przedłożonego przez Wydział krajowy sprawozdania, powziął Wysoki Sejm wiadomość zarówno o dotychczasowych czynnościach Banku krajowego, jako też dalszej organizacyi tejże instytucyi.

„Ustanowienie stopy procentowej od pożyczek hipotecznych i wydanie przepisów normujących warunki pod którymi pożyczki te wydawane będą, — „wydanie postanowień co do wkładek przyjmowanych przez Bank krajowy na rachunek bieżący, — ustanowienie organów pomocniczych i wykonawczych Banku krajowego, tudzież wydanie zasadniczych postanowień co do stosunku Banku z zastępującymi go instytucjami lokalnymi, wreszcie wydanie szczegółowych instrukcyi dotyczących postępowania przy zawieraniu interesów, wchodzących w zakres czynności Banku krajowego“: oto obszerne i doniosłe czynności organizacyjne Banku krajowego, które z mocy obowiązującego statutu tejże instytucyi a ku spełnieniu zadań wytkniętych przez Wysoki Sejm przy jej założeniu do dziś spełnionymi zostały.

Komisya bankowa po dokładnem ocenieniu tuż co powołanych przepisów i czynności organizacyjnych Banku krajowego, przysłała do przeświadczenia, iż wypełniają one ściśle ramy jego statutu, a przeto, że może zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, zalecić Wysokiemu Sejmowi jako wykonującemu nadzór zwierzchny nad Bankiem krajowym, przyjęcie do wiadomości sprawozdania Wydziału krajowego, wniesionego do Wysokiej Izby w dniu 3. czerwca 1884. l. 26.321 co do dalszych czynności około organizacyi Banku krajowego.

Gdyby chodziło o zdanie sprawy Wysokiemu Sejmowi jedynie z przekazanego komisji bankowej do rozpoznania sprawozdania Wydziału krajowego, to komisya musiałaby z uwagi,

iż dział hipoteczny otwarty został w Banku krajowym dopiero 1. Lipca r. b. zaś tegoż pierwszy bilans i zamknięcia rachunkowe, dające podstawę do szczegółowej oceny działalności tej instytucji w ogóle, dopiero przysłanemu Sejmowi przedłożone być mają, — zakończyć niniejsze sprawozdanie na ogólnej uwadze, iż czynności organizacyjne Banku krajowego i z nich wynikające a dotychczas wydane przez Wydział krajowy i Dyrekcję Banku przepisy odpowiadają postanowieniom jego statutu.

Komisya jednak pojęła zadanie swe nieco obszerniej, a mianowicie iż czynności jej nie mogą się ograniczać do badania i ocenienia faktów już dokonanych, zdawania sprawy Wysokiemu Sejmowi o ile spełnione lub zamierzone czynności Banku krajowego odpowiadają postanowieniom obowiązującego statutu, lecz że jest jej obowiązkiem nadto, zdać sobie kaźdocześnie sprawę z biegu, rozwoju i kształtowania się interesów w Banku krajowym, a spostrzeżenia i uwagi krytyczne w tej mierze poczynione, z szczególnem uwzględnieniem intencji, które przewodniczyły założeniu Banku krajowego — poddać rozbirowi Wysokiego Sejmu.

Idąc za tą przewodnią myślą, nie omieszkała komisya bankowa już w zeszłorocznem swem sprawozdaniu (które jednak nie przyszło pod obrady Wysokiego Sejmu) poczynić uwagi tak co do zadań, które w pierwszym rzędzie do spełnienia przekazał Wysoki Sejm Bankowi krajowemu, jako też środków, które wiodą do skutecznego ich urzeczywistnienia.

A i dziś uważa komisya za swój obowiązek przejść granice sprawozdania nad sprawozdaniem, i zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na kształtowanie się interesów w Banku krajowym i z nich płynącą potrzebę pewnych zmian w jego organizacyi.

W myśl §. 69. i 70. statutu Banku krajowego, Rada nadzorcza wykonuje kontrolę nad Bankiem krajowym i czuwa nad jego bezpieczeństwem, a to w dziale hipotecznym wyłącznie przez potwierdzanie na listach zastawnych, że wydane zostały na podstawie nabytej przez Bank, a odpowiadającej statutowi wierzytelności hipotecznej, — tudzież przez przyznany jej współdział przy udzielaniu pożyczek hipotecznych postanowieniem §. 7. który opiewa, iż pożyczki hipoteczne udzielane na podstawie osobnego oszacowania, o ile co do dóbr przenoszą 50.000 zł. a co do domów 25.000 zł. wymagają przyzwolenia Rady nadzorczej.

Ścisłe więc rzecz biorąc, ingerencya Rady nadzorczej Banku krajowego. przy udzielaniu pożyczek hipotecznych rozciąga się w regule na zaopatrzenie podpisem wydanego listu zastawnego i sprawdzeniu, ażali nabyta wierzytelność hipoteczna na rzecz Banku przez wydanie odnośnej pożyczki, hipotecznie wedle postanowień statutu uwidocznioną została.

Na wymiar zaś pożyczki hipotecznej i jej wysokości, wpływać może Rada nadzorcza w myśl statutu o tyle jedynie, o ile pożyczka ta wymierzona i przyznana została, na podstawie osobnego oszacowania, a nadto, co do dóbr ziemskich przenosi 50.000 złr. a domów 25.000 złr. Biorąc na uwagę, iż pomimo wyrażonego zdania zarówno przez komisję bankową, która wypracowywała zarys do statutów Banku krajowego, jakoteż komisji zeszłorocznej, iż w dziale czynności Banku krajowego udzielania pożyczek hipotecznych na dobra ziemskie usuwa się na drugi plan w obec istniejącego Towarzystwa kredytowego ziemskiego, które potrzebom zdrowego kredytu hipotecznego zadość czyni, — krótkie bo zaledwie trzeczmiiesięczne doświadczenie, (jak to najlepiej wyjaśnia dołączony pod A. wykaz podań o pożyczki hipoteczne) do wręcz przeciwnych rezultatów doprowadza.

Zważywszy nadto, iż w obec trwającego od lat dwóch przesilenia w stosunkach produkcji rolniczej, skutkiem co raz wzmagającej się konkurencyi kontynentalnej na targach zbożowych europejskich, potrzeby kredytu hipotecznego u większych właścicieli kraju naszego, raczej wzmagać się, niż zmniejszać mogą, jak niemniej, iż postanowienia §. 7. statutu Banku krajowego co do sposobu oceniania wartości hipoteki ziemskiej, nie zawierają żadnych norm stałych, lecz tylko wskazują daty pomocnicze, które przy wymiarze pożyczki wedle osądzenia wymierzających, użytymi być

moga — mniema komisya, iż rzeczą jest pożądaną tak dla bezpieczeństwa Banku, kraju jako poręczyciela listów zastawnych, jak też zmniejszenia odpowiedzialności włożonej na Dyrekcyę przy wymiarze pożyczek hipotecznych, — ażeby zakres działania Rady nadzorczej Banku krajowego przy wymiarze, przyznaniu i udzieleniu pożyczek hipotecznych rozszerzony został do czynności i praw przysługujących w tej mierze Radzie nadzorczej Towarzystwa kredytowego ziemskiego, zaś postanowienia §. 7. statutu ustępnego 3. w ten sposób zmienione były, iż wszelkie dodatkowe pożyczki hipoteczne, jako też te, które co do dóbr przenoszą 50.000 złr. a co do domów 25.000 złr. udzielane być mogły li za uchwałą Rady nadzorczej.

Rozszerzenie to jednak atrybucyi Rady nadzorczej Banku krajowego wytwarza zdaniem komisji potrzebę, by posiedzenia jej odbywały się w regule raz na miesiąc i ażeby w jej skład wchodziła mniejsza ilość członków i ich zastępców, niż to jest obecnie.

W osobnem sprawozdaniu przedkłada komisya bankowa wnioski swe w przedmiocie przedłożenia Wydziału krajowego, które domaga się, by kraj przyjął gwarancję za I. emisję listów komunalnych wydać się mających aż do wysokości 5,000.000 złr.

W sprawozdaniu tem komisya bankowa przychyłając się do wniosków Wydziału krajowego, proponuje Wysokiemu Sejmowi powołanie do stałej akcji Rady nadzorczej Banku krajowego, w dziale pożyczek komunalnych, albowiem wkłada na nią obowiązek współdziałania przy udzielaniu każdej pożyczki komunalnej.

Okoliczność ta jest zdaniem komisji najsilniejszym poparciem podniesionej potrzeby reorganizacji Rady nadzorczej Banku krajowego.

Gdy proponowane przez komisję bankową rozszerzenie zakresu działania Rady nadzorczej przy udzielaniu pożyczek hipotecznych, dopiero po zebraniu się następnego Sejmu, zatem najprawdopodobniej aż po upływie kilkunastu miesięcy urzeczywistnionem być może, przeto komisya uważa za rzecz pożądaną, by Wydział krajowy wziął pod rozważę, ażali przez nią proponowane rozszerzenie praw i czynności Rady nadzorczej nie dałoby się, zanim zamierzona zmiana statutu dokonana będzie, drogą regulaminu lub instrukcyi prowizorycznie wprowadzić, — a w tym razie by je wedle własnego uznania w czasie najkrótszym dokonał.

Reasumując sprawozdanie, komisya bankowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

a) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z d. 3. Czerwca 1884 co do dalszych czynności około organizacyi Banku krajowego,

b) poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt do zmiany statutów Banku krajowego, rozszerzający prawa i zakres działania Rady nadzorczej przy wymiarze, przyznaniu i udzieleniu pożyczek hipotecznych, tudzież zawierający postanowienia co do jej składu i sposobu wyboru.

Lwów d. 14. Października 1884.

Przewodniczący:
Adam Sapieha.

Sprawozdawca:
Abrahamowicz.

W y k a z

spraw hipotecznych z dnia 30. Września 1884. roku.

	większa własność		realności miejskie		mała własność		R a z e m	
	ilość spraw	kapitał	ilość spraw	kapitał	ilość spraw	kapitał	ilość spraw	kapitał
Weszło podań o pożyczki . . .	26	1,874,450	71	827,750	193	291,910	290	2,994,110
odmówiono	6	325,300	28	316,150	63	93,260	97	734,710
pozostało podań	20	1,549,150	43	511,600	130	198,650	193	2,259,400
promesy wydane zrealizowane	.	.	7	60,200	2	1,100	9	61,300
„ „ niezrealizowane	12	620,500	24	275,500	65	65,800	101	961,800
Pozostaje w toku	8	928,650	12	175,900	63	131,750	83	1,236,300

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Stanisława Polanowskiego w sprawie zebrania dat statystycznych o stanie przemysłu gorzelnianego w kraju naszym.

Wysoki Sejmie!

Zbytecznem byłoby wykazywać ważność przemysłu gorzelnianego w kraju naszym, którego produkeya niemal wyłącznie ku rolnictwu i chowu bydła jest skierowaną. Że przemysł ten integralną część naszych gospodarstw stanowi — dowodzi najlepiej stosunek gorzeln, ustawą podatkową jako rolnicze uznanych, do gorzeln fabrycznych, których liczba zaledwo dwa procent całej sumy tych przedsiębiorstw wynosi.

Zupełnie inaczej przedstawia się ta rzecz w innych krajach koronnych państwa austriackiego — mianowicie w Czechach, gdzie się przemysł gorzelniany jako drugorzędna gałąź z cukrownictwem łączy — w Węgrzech, gdzie przemysł ten w obec obfitej produkeyi wina i kukurudzy, nie mniej w obec łatwości eksportu swego produktu, z natury rzeczy co raz wiecej stać się musi przemysłem fabrycznym, koncentrującym wyrób w pojedynczych punktach dogodnych na podstawie zakupionych materyałów, nareszcie i w innych prowincyach, gdzie przemysł gorzelniany w znacznej części jest albo przemysłem domowym albo też połączonym z fabrykacją drożdży.

Mimo tej donośnej różnicy jesteśmy jednak, jak wiadomo, co do opodatkowania przemysłu gorzelnianego z wszystkimi innymi krajami koronnymi w jedną całość połączeni i różnicy tej nie uwzględniono też bynajmniej przy ostatniej zmianie ustawy podatkowej, przeciwnie, zmodyfikowano ją w sposób dogodniejszy dla fabryk, uciążliwszy zaś dla gorzeln rolniczych, zwłaszcza większych rozmiarów, traktując je z zapoznaniem ich czysto rolniczego charakteru na równi z gorzelniami fabrycznymi.

Słusznie więc obawiać się można i nie wątpimy wcale, iż praktyka wkrótce tę obawę usprawiedliwi, że to przymusowe połączenie przedsiębiorstw, tak znacznie w celach swoich się różniących, na stan gorzelnictwa kraju naszego tylko szkodliwie oddziaływać będzie.

Nie chcąc jednak narazić się na zarzut, iż to twierdzenie jest tylko czezym ogólnikiem, dopóki faktami i liczbami nie będzie poparte — przedstawił poseł Polanowski, idąc drogą najwłaściwszą, Wysokiemu Sejmowi wniosek, by się biuro statystyczne Wydziału krajowego zajęło zebraniem dat, których zestawienie wykazałoby mogło jak najdokładniej wpływ nowego systemu opodatkowania na to przedsiębiorstwo gorzelniane w kraju naszym.

Komisyja dla spraw gospodarstwa krajowego zważywszy, że żądanie to nie wynika bynajmniej z uwagi na jakikolwiek interes prywatny lecz z uwagi na sprawę ogół rolników żywo obchodzącą, nad których dobrem czuwać Wydział krajowy w pierwszym rzędzie jest powołanym,

Zważywszy że już za lat kilka nadejdzie termin odnowienia ugody z Węgrami co do opodatkowania pośredniego — że zatem wszelkie tego przedmiotu dotyczące daty posłużyć mogą zastępcom naszym w Radzie Państwa do uzasadnionej obrony interesów naszego przemysłu gorzelnianego, —

zgodziła się na wniosek posła Polanowskiego, uznała jednak za stosowne pominąć specyfikację pojedynczych przez biuro statystyczne wykonać się mających czynności i przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek ten w następującej nieco ogólniejszej formie:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa Wydział krajowy, by za pośrednictwem biura statystycznego, z uwzględnieniem kwestyonarza przez wnioskodawcę przedstawionego, zbierał daty, tyczące się warunków produkcyjnych i ruchu przemysłu gorzelnianego w kraju naszym, jego oddziaływania na całość gospodarstwa krajowego, wreszcie wpływu teraźniejszego systemu opodatkowania na rozwój tego przemysłu.

Lwów 12. Października 1884.

Przewodniczący:

L. Wodzicki.

Sprawozdawca:

Piotr Gross.

Aleg. 90.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożeń Wydziału krajowego o szkołach rolniczych w Dublanach i folwarku Dublańskim.

Wysoki Sejmie!

Na wstępie czuje się komisya gospodarstwa krajowego zniewoloną wyrazić ubolewanie, że sprawozdanie weszło do Wysokiej Izby, a w skutek tego i do komisyi dopiero w przedostatnim tygodniu posiedzeń. Zważywszy, że wnioski w sprawie szkół i folwarku dublańskiego, przyjęte przez komisję gospodarstwa krajowego, mogą dotyczyć budżetu, a komisya budżetowa nie może czekać z zamknięciem rozległego swego referatu na możliwe a niespodziewane wyniki narad innych komisyi. załatwienie referatów, w tak spóźnionej porze Sejmu przydzielonych, jest z trudnościami połączone, a nawet wprowadzenie tychże do Wysokiej Izby może stać się wątpliwem.

Komisya gospodarstwa krajowego mniema, że przedmiot szkół dublańskich, tej instytucyi tak żywo kraj obchodzącej, zasługuje na większe uwzględnienie, i żywi nadzieję, że na przyszłość będzie jej więcej czasu zostawionego do spełnienia powierzonego sobie zadania.

Uchwałami Wysokiego Sejmu z dnia 16. października 1883. miał Wydział krajowy poleconem przygotowanie w ciągu r. 1884. materyałów do budowy gmachu szkolnego dla wyższej szkoły rolniczej, mając na to otworzony kredyt w kwocie 8.000 zł., a zarazem wskazane rezolucją z tegoż dnia, ażeby przedłożone Sejmowi plany tego gmachu poddał ponownemu zbadaniu, a to w celu rozpoznania, czyby nie dały się zaprowadzić jakie zmiany w komunikacjach wewnętrznych korytarzy i umieszczenia tamże dyrekeyi; uchwałą zaś z dnia 15. października tegoż roku polecono Wydziałowi krajowemu zbadać:

1. O ile założenie gorzelnii gospodarskiej, czysto na zysk obrachowanej, odpowiada interesom gospodarstwa folwarcznego w Dublanach i może być pokrytem z funduszu dalszej hipotecznej pożyczki, zaciągniętej na majątek Dublany, amortyzowanej z przychodów.
2. O ile założenie podobnej gorzelnii jest pożytecznem dla szkoły wyższej w Dublanach i istniejącego tamże kursu gorzelnianego, jako środek demonstracyjny przy nauce gorzelnictwa i połączonego z tym przemysłem opasu bydła.

3. Jaką subwencję byłby gotów udzielić c. k. Rząd na rozszerzony i na racjonalne podstawy tym sposobem sprowadzony kurs gorzelniany.

Wynik tych badań przedłoży Wydział krajowy Sejmowi na najbliższej sesyi.

O ile uczynił Wydział krajowy zadość poleceniom w tych uchwałach objętym, wyświeca sprawozdanie Wydziału krajowego w ustępach Iszym, Ilgim, III. ustęp jest poświęcony sprawom ściśle szkolnym, IV. folwarkowi.

W odpowiednim porządku zdaje też komisya gospodarstwa krajowego sprawę z tego przedłożenia.

I.

Stosując się do polecenia Wysokiego Sejmu, ażeby ponownie zbadać plany mającego się stawić gmachu, w celu wyjaśnienia, czy jest możliwem umieszczenie tamże dyrekcji przy poczynionych odpowiednich zmianach w komunikacjach wewnętrznych, nie szczędził Wydział krajowy pracy. Pod przewodnictwem członka Wydziału krajowego, Dra Wereszczyńskiego, odbyła się narada pp. Macieja Moraczewskiego, c. k. rady budownictwa, w tym zawodzie powagi znanej krajowi i profesorami szkoły dublańskiej, jako najwięcej interesowanymi i potrzeb szkoły najlepiej świadomymi. Na tej konferencji jednomyślnie zgodzono się na zdanie p. rady budownictwa Moraczewskiego, że takie doniosłe zmiany w planie żadnej nie przyniosą korzyści, a bardzo znacznie podniosą nakład.

Mieszkania umieszczone na którymkolwiek skrzydle nie przedstawiają ułatwienia dla dyrektora w nadzorze, komunikacja zresztą ubikacji byłaby tak trudną jak z osobnego budynku, bo dyrektor idąc na drugi koniec gmachu, musiałby tenże obchodzić; mieszkanie w środku pociągnęłoby koniecznie za sobą bardzo kosztowne rozszerzenie i przerobienie projektu schodów, korytarzy i t. p.; w jednym i drugim wypadku nieodzowne umieszczenie w głównym gmachu kuchni i służby, utrudniłoby utrzymanie wewnętrznego porządku.

W skutek tych uwag p. Moraczewskiego stanowczo zgodzili się zgromadzeni profesorowie wraz z członkiem Wydziału p. Wereszczyńskim, że należy odstąpić dla tak ważnych względów od myśli mieszczania umieszkania dyrektorskiego wewnątrz głównego gmachu, nie czynić w pierwotnym planie tegoż żadnych zmian a z powodu, że dotychczasowe mieszkanie dyrektora bardzo stare, podupada i staje się z każdym dniem trudniejszym do podtrzymywania i szkodliwem zdrowiu, przygotować plany osobnego na ten cel budynku.

Z zadania tego wywiązał się p. Moraczewski wypracowaniem planu i kosztorysu, który wraz z planami i kosztorysem głównego gmachu Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi.

Według planu tego, miałyby przyszyły budynek obejmować mieszkanie dyrektora, jednego profesora i pokój dla asystenta, być piętrowym i murowanym. Kosztorys jest preliminarzowy na 20.000 zł. a względnie z powodu produkcji cegły w własnym zarządzie w Dudlanach na 17.500 zł. Komisya gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu z r. 1883. wyraziła zapatrywanie swoje co do dogodności umieszczenia dyrekcji w głównym gmachu; w obec jednak tak stanowczo wyrażonych przekonań ludzi fachowych, dokładnie obeznanych z potrzebami zakładu i techniczną stroną budowy, czuje się spowodowaną odstąpić od niego, a uznaje za stosowne zgodzić się na powyższy projekt co do głównego gmachu i poleca go Wysokiej Izbie do potwierdzenia, a to tem goręcej, że już tylko od ostatecznego załatwienia tej sprawy, od przedłożenia Wysokiemu Rządowi definitywnych planów zależy udzielenie ze skarbu państwa bardzo znacznej subwencji, bo połowy kosztów całej roboty.

Co do planów budynku przeznaczonego na mieszkanie Dyrekcji, niemoże komisya tego uczynić, uważa bowiem, że one winny uleść modyfikacyom, które nietylko rzecz prędzej doprowadzą do celu, ale także przyczynią się do umniejszenia znacznego kosztów; mianowicie jest komisya zdania, że piętrowy budynek mieszkalny na wsi, gdzie cena placu pod niego ma ostatecznie najmniejszy wpływ na podniesienie kosztów, jest mniej wskazany; parterowe budynki mają tę dogodność, że mogą być

lżejsze, a zatem mniej drogie, a dalej, że rozdzielając tym sposobem mieszkanie Dyrekcyi od mieszkań profesora i adjunkta, można budowę rozciągnąć na dłuższy szereg lat i nakład ten zrobić tym sposobem dla funduszu krajowego mniej uciążliwym.

Roztrząsając tę sprawę, zasięgała komisya licznych informacji i przyszła do przekonania, że bardzo dostateczne i porządne mieszkanie parterowe, zupełnie tych wewnętrznych rozmiarów jak je zakreśla plan p. Moraczewskiego, z materiału drzewnego na podmurowaniu, dałoby się postawić kosztem 5ciu do 6ciu tysięcy zł.

Zważywszy wszystkie te powody, a zważywszy przedewszystkiem, że konieczność nie pozwala odkładać dłużej kwestyi mieszkania dyrektorskiego z powodu, że obecny budynek ani restaurować, ani podtrzymywać się nie da, dalsze zaś jego zamieszkanie jest już wprost ze względów zdrowotnych, jak pokazało doświadczenie, niemożliwem i niczem usprawiedliwić się nie da, — nie uznaje komisya stósownem doradzać Wysokiej Izbie przyjęcia przedłożonego przez Wydział krajowy projektu i radzi raczej wystawić teraz wyłącznie na pomieszkanie dyrektora mieszkanie parterowe z materiału drewnianego.

Po ścisłem zbadaniu rzeczy, twierdzi komisya stanowczo, że to będzie sposób załatwienia mniej kosztowny, a stanowi rzeczy o wiele odpowiedniejszy.

Mieszkanie takie będzie trwałe i suche, wysokie podmurowanie te warunki zabezpieczy; a co najważniejsze, będzie już na rok przyszły mogło być oddane do użytku.

Idąc tą drogą, uczyni się zadość piekającej potrzebie, a umożliwi się rozłożenie dalszej budowy mieszkań dla profesorów, które są niewątpliwie także potrzebne, na dłuższe lata.

W końcu sprawozdanie przedstawia komisya Wysokiemu Sejmowi myślom tym odpowiednie wnioski.

W dalszym ciągu ustępu pierwszego, podaje dalej Wydział krajowy do wiadomości Wysokiej Izby, że robiąc użytek z otworzonego uchwałą zeszlóroczną kredytu 8.000 zł. na przygotowanie materiałów do głównego gmachu szkolnego, wypalono w cegielniach folwarku około 400.000 cegły i że przy pomocy spodziewanej subwencji ze skarbu państwa, można będzie przystąpić w r. 1885. do stanowczej budowy, jeżeli Wysoki Sejm uchwali obecnie dalszą dotacyę 8000 zł., do wstawienia której w budżet, otrzymał już Wydział krajowy upoważnienie uchwałą z 4. Października roku 1882.

Komisya gospodarstwa krajowego przyjmuje z uznaniem te części sprawozdania do wiadomości i czuje się w obowiązku przedstawić Wysokiej Izbie udzielenie dalszej dotacyi 8000 zł. na rok 1885. jako wskazane. Pomijając już tyle razy w dyskusjach Wysokiego Sejmu uznane potrzeby nowych umieszczeń dla szkoły dublańskiej, należy zwrócić uwagę i na tę okoliczność, iż dalsza zwłoka narażałaby nieodzownie dotychczas przygotowane materiały na zniszczenie i uniemożliwiłaby ostatecznie podniesienie tak doniosłej i od tak wielu lat obiecaney subwencji ze skarbu Państwa.

II.

W ustępie drugim sprawozdania wyjaśnia Wydział krajowy powody, dla których w sprawie założenia gorzelnii nie uczynił zadość wezwaniu Wysokiego Sejmu z dnia 15. Października 1883. Kwestyę gorzelnii związał Wydział krajowy ściśle z eksploatacyą torfu, jako przyszłego paliwa tej gorzelnii, a że eksploatacyja ta nie wyszła dotąd ze stadyum najprymitywniejszych prób, niemógł Wydział krajowy przystąpić do rozwiązania tejże.

Na zapatrywanie to komisya zgodzić się nie może, gdyż uważa je za jednostronne.

Uchwałą Wysokiej Izby z dnia 15. Października nie tylko idzie w tym kierunku, ażeby Wydział krajowy zastanowił się nad możnością założenia w Dublanach gorzelnii czysto na zysk obrachowanej; — 2. i 3. punkt uchwały zalecają zbadanie, o ile założenie podobnej gorzelnii jest pożytecznem dla szkoły wyższej w Dublanach jako środka demonstracyjnego dla istniejącego tam kursu gorzelnii-

etwa oraz zbadanie, jaką i w jakich warunkach dałoby się na ten cel otrzymać subwencję od c. k. Rządu.

Jakie znaczenie w kraju ma kwestya gorzelnicza dla gospodarstwa rolnego i chowu bydła, zbytecznem byłoby nad tem rozwodzić się, rok rocznie ponawiane w Sejmie w tym przedmiocie wnioski lub rezolucye, wszystkie dotyczące środków dźwignięcia tego przemysłu i potrzeby specjalnej a gruntownej i praktycznej dla niego szkoły, aż nadto wystarczającym są tu dowodem, jak również tego dowodem, iż istniejący dotąd teoretyczny kurs tej nauki pod żadnym względem zadość jej nie czyni.

Komisyja gospodarstwa krajowego sądzi, że jeżeli Wydział krajowy z powodu nierozstrzygniętej kwestyi torfu bardzo słusznie nie mógł co do pierwszego ustępu uchwały żadnego powziąć postanowienia nie przeszkadzało to bynajmniej wziąć dwa drugie punkta w interesie kraju pod rozwagę. Prawdopodobnie badanie w kierunku rozwoju nauki i uzyskania rządowej subwencji, byłoby się przyczyniło do rozjaśnienia kwestyi założenia gorzelnii na zysk obrachowanej, a może nawet byłoby przyspieszyło wprowadzenie eksploatacyi torfu na inne więcej racjonalne tory.

III.

Trzeci ustęp sprawozdania Wydziału krajowego opiewa o zmianach zaszłych w gronie nauczycieli szkół Dublańskich i innych drobniejszych sprawach.

Ustęp ten przyjmuje komisyja gospodarstwa krajowego do wiadomości i wyraża uznanie co do zamiaru wprowadzenia do szkoły wyższej treściwych wykładów z niektórych nauk humanitarnych i wstawienia do preliminarza na rok 1885. kwoty 600 zł. na remunerację dla docenta historii i literatury polskiej, jako przedmiotów nie obowiązkowych.

Nie mniej jednakże nie może komisyja gospodarstwa krajowego zataić, że ustęp ten zrobił na niej pewne ujemne wrażenie.

Szkoła dublańska zaczyna walczyć z brakiem sił nauczycielskich, stan ten chorobliwy nie tylko że staje się chronicznym, ale zachodzi obawa, że będzie coraz groźniejszym, że nareszcie przyprawdzić ją może do upadku.

Etat według statutu już zbyt skromnie uposażył szkoły co do sił nauczycielskich, rzeczywisty stan jest jednakowoż poniżej nawet tego etatu; sprawozdanie wykazuje, że brakuje adjunkta dla nauki rolnictwa lub administracyi i to już blisko półtora roku. Oczywiście przedmioty musiały być rozdzielone między inne siły nauczycielskie, że nie jest jednak pożądanem, ażeby taki stosunek trwał dłuższy przeciąg czasu, nie podpada wątpliwości.

Pomijając, że nadmiar pracy musi się dziać kosztem dokładności, ciągle prowizoryum musi oddziaływać szkodliwie i na stan nauczycielski i na systematyczność nauki, a w przypadku dłuższej słabości którego z profesorów, zastępstwo staje się już wręcz niemożliwym.

Komisyja gospodarstwa krajowego winna oddać sprawiedliwość Wydziałowi krajowemu, że czynił zabiegi, ażeby złemu zaradzić, rozpisywano konkursy, polecono Dyrekcyi, ażeby nauczycieli wyszukiwała, wszystko pokazało się bezskutecznem, nikt się nie zgłasza, a docenci szkoły obejmują posady przy innych instytutach naukowych; o posady przy szkole nikt się nie ubiega i ani osobiste dodatki, ani zbyt skromnie wymierzone podwyższenie miesięcznej płacy, nie zdają się czynić je početnějszemi.

Komisyja nie stawia żadnych stanowczych wniosków, wskazuje jednak, że należy zbadać powody i zawczasu złemu zaradzić.

Przez wiek, choroby, rozmaite okoliczności siły nauczycielskie muszą się usuwać, to leży w naturalnym porządku rzeczy. Zastępywanie ich, odświeżanie, podchowywanie dorastających jest warunkiem nie tylko rozwoju szkoły, jest warunkiem ochrony jej od upadku.

Na okoliczności te komisya poczuwa się w obowiązku tem większy położyć nacisk, że rok rocznie zwiększająca się liczba uczni jest oczywistym dowodem, iż ważność nauki rolnictwa i połączonego z nim gospodarczego przemysłu nareszcie coraz lepiej bywa zrozumianą i że wszelki brak, wszelkie ujemne strony szkoły, są połączone z dotkliwą szkodą kraju.

IV.

Ostatni ustęp sprawozdania mówi o folwarku. Komisya z przyjemnością winna tu skonstatować wzorowe prowadzenie gospodarstwa, kultura znajduje się tam w pełnym rozwoju, a dochody wykazane, mimo trudnych warunków i konieczności stosowania się do wymagań szkoły, wskazują, że bądź co bądź, nauka jest podstawą gospodarstwa, której uznanie oddać należy.

Ze sposobem wyzyskania rozległych bardzo torfowisk w Dublanach komisya jednak nie ze wszystkim zgodzić się może.

Torf dublański, zresztą bardzo dobry, według wyniku badań umiejętnych, jest za mało zbity, ażeby mógł być dotychczasowym prymitywnym sposobem przysposobiony do użytku.

W tym stanie przysposobienia nie da się on ani wysuszyć, ani przewozić, nietylko więc nie można zrobić go artykułem handlu, tak ważnym zważywszy na bliskość Lwowa, ale nie można nawet wyzyskać korzyści jakieby mógł przedstawić pokryciem potrzeb własnych, opału w budynkach krajowych.

Do tego celu musiałby on być wymieszany i prasowanym systemem maszynowym po większej części w torfowiskach ważniejszych za granicą i w kraju zaprowadzonym.

Nakład na tę gałąź produkcji wyłożony, mogący wynosić parę tysięcy reńskich, nie może być nigdy stracony — przy tak dobrej administracji, jaka istnieje w Dublanach, wróci on się niezawodnie w trzech lub czterech latach.

Galicja niema węgla, obfituje zaś w bardzo rozległe pokłady torfu, prócz więc korzyści, powinien jeszcze w eksploatacyi tego produktu w Dublanach i ten wzgląd być wziętym na uwagę, że obowiązkiem jest szkoły tamtejszej i folwarku przewodniczyć krajowi doświadczeniem i nauką na tem polu.

Zdaniem więc komisyi obok taniego i prostego, a jak się zdaje nie dość racjonalnego sposobu przysposobiania torfu, powinien Wydział krajowy zaprowadzić tam inny, stojący na wysokości nauki i doświadczeń porobionych za granicą.

Kończąc na tem sprawozdanie o przedłożeniu Wydziału krajowego szkole dublańskiej i folwarku, —

Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- 1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału o krajowej szkole rolniczej w Dublanach tudzież o folwarku w Dublanach z dnia 6. października r. b. L. 43.008.
- 2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zarządzić rozpoczęcie budowy gmachu szkolnego dla wyższej szkoły rolniczej w Dublanach w r. 1885. i otwiera na ten cel kredyt do wysokości 8000 zł.
- 3) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zarządzić wybudowanie w ciągu roku 1885. dla dyrektora pomieszkania parterowego drewnianego, którego koszt nie powinien przenosić łącznej sumy 5600 zł.
- 4) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu starać się, ażeby c. k. Rząd pokrył połowę tego kosztu,
- 5) Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na budowę pomieszkania dla dyrektora szkoły w Dublanach kredyt do wysokości 2.800 zł.

W końcu uprasza komisya gospodarstwa krajowego:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące dwie rezolucye :

1) Wzywa się Wydział krajowy ażeby przystąpił do załatwienia uchwał przyjętych przez Sejm 15. Października 1883. tyczących sprawy gorzelnii i kursu gorzelnianego w Dublanach, a wynik przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi.

2) Wzywa się Wydział krajowy, ażeby obok obecnej eksploatacyi torfu, zajął się urządzeniem wyrobu torfu prasowanego, odpowiednio do postępu nauk, i doświadczeń poczynionych w tej gałęzi przemysłu.

Lwów dnia 13. Października 1884.

Przewodniczący :

L. W o d z i e k i.

Sprawozdawca :

Edward Jędrzejowicz.

Sprawozdanie

komisji administracyjnej o wniosku posła Waygarta w sprawie rozkładu kosztów stałego kwaterunku.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą sejmową z d. 30. Września b. r. L. 531 przekazany został komisji administracyjnej wniosek posła Waygarta w sprawie rozkładu kosztów stałego kwaterunku.

Na posiedzeniu z 28. Września 1882 powziął Wysoki Sejm uchwałę tej treści:

Sejm przechodzi do porządku dziennego nad projektem rządowym do ustawy o równym podziale ciężaru kwaterunku wojskowego.

Wspomniany projekt do ustawy zamierzał sprowadzić rozkład w ciężarze kwaterunkowym, wprowadzając dopłaty z funduszu krajowego do wynagrodzenia płaconego dziennie przez skarb wojskowy od stałego kwaterunku. Myśl ta rozłożenia ciężaru kwaterunkowego przez dopłaty z funduszu krajowego nie znalazła przychylnego przyjęcia.

Wydział krajowy w sprawozdaniu z 19. Września 1881 L. 37.800 oświadczył się stanowczo przeciw wszelkim dopłatom, jako drodze obciążającej budżet krajowy na zawsze, lub na długi przeciąg lat a zgoła nie wiodącej do zamierzonego celu.

Komisya administracyjna w sprawozdaniu z 18. Października 1881 wypowiedziała swoje zapatrywanie, że o ile dopłaty te przychodziłyby do rąk gmin, które dostarczają budowli na koszary, byłoby ulgą dla budżetu gminnego a pośrednio dla miejscowej ludności, o ile zaś dopłaty te udzieloneby były prywatnym przedsiębiorcom, stałyby się dodatkiem jeszcze do korzyści jakich szukali i jakie w tem prawdopodobnie znaleźli, skoro nie mając obowiązku dostarczyli koszar dla wojska, zatem zupełnie nieusprawiedliwionym wydatkiem z funduszu krajowego. Cel zaś, do którego dążyć należy, jeżeli się chce istotnie ulgę sprowadzić w ciężarze kwaterunkowym, to jest budowa koszar, nie zostałaby osiągnięty, albowiem największa część przypadłaby na koszary obecnie już istniejące w znacznej części wadliwe. Z tych powodów komisya administracyjna oświadczyła się wówczas przeciw dopłatom kwaterunkowym z funduszu krajowego.

Następnie w roku 1882 wniósł c. k. Rząd projekt do ustawy kwaterunkowej, który przekazany został komisji administracyjnej do zbadania. Projekt ten był rezultatem ankiety, w której skład wchodziłi reprezentanci Namiestnictwa, c. k. generalnej komendy i Wydziału krajowego. Wspomniony projekt wprowadza dopłaty z funduszu krajowego do wynagrodzenia, które ponosi skarb Państwa,

mianowicie 1 centa dziennie od żołnierza a pół centa od konia. W dotyczącym sprawozdaniu Wydziału krajowego wykazano, że proponowane dopłaty wynosiłyby przy ówczesnym stanie załogi wojskowej w kraju a nie mającej pomieszczenia w koszarach eraryalnych, kwotę 62.946 zł., zaś z tej kwoty 47.000 zł. przypadłyby na koszary już istniejące, a pozostały fundusz byłby zbyt mały, aby mógł służyć za zachętę do budowy koszar. Z tych powodów komisya administracyjna postawiła wniosek, aby Wysoki Sejm przeszedł do porządku dziennego nad projektem rządowym a natomiast podniósł roczny kredyt na udzielenie pożyczek zwrotnych bezprocentowych z 60.000 zł. na 120.000 zł. W dyskusyi nad tym wnioskiem podniesiono, że §. 23 ustawy państwowej z dnia 11. Czerwca 1879 sprzeciwia się ustawom zasadniczym, albowiem ciężar kwaterunku dotyczyć powinien całej monarchii, a nie pojedynczych krajów i że dokąd reprezentacya krajowa postanowienie §. 23 nie przyjmie i nie zastosuje, dopóty §. ten pozostanie teorią bez praktycznego znaczenia.

Podniesiono dalej, że §. 23 nie nakłada ciężaru kwaterunku na fundusz krajowy i, że 2. ustęp tego §. zostawia staranie o równy ile można rozdział tego ciężaru reprezentacyi krajowej oraz, że do ustanowienia tego rozdziału ustawa potrzebną nie jest i że uchwała będzie dostateczną. W myśl więc tego zapatrywania, które większość Sejmowa podzielała, uchwałą z 28. Września 1882 przeszedł Wysoki Sejm do porządku dziennego nad projektem do ustawy kwaterunkowej i przyzwolił wyższy kredyt. Wreszcie w ciągu bieżącej sesyi sejmowej komisya administracyjna w sprawozdaniu o wniosku Wydziału krajowego w sprawie dalszego kredytu na budowę koszar, ponowiła swoje dawniejsze zapatrywanie, a Wysoki Sejm za jej wnioskiem uchwalił znowu kwotę 120.000 zł. corocznie przez lata 1885, 1886 i 1887 jako bezprocentową pożyczkę na cele budowy koszar.

Z tych wszystkich uchwał wypływa, że Wysoki Sejm jest stale tego przekonania, iż §. 23 powołanej ustawy państwowej lubo nazywa ciężar kwaterunkowy ciężarem krajowym, jednak na fundusz krajowy nie nakłada go i że sposób rozłożenia tego ciężaru wewnątrz kraju za wyłączną swoją atrybucyę uważa, oraz stwierdza, iż przyjęty przez niego sposób udzielania pożyczek bezprocentowych jest w stosunkach naszych możliwie równym i korzystnym rozkładem.

Wniosek p. Waygarta dąży ponownie do zaprowadzenia ustawy kwaterunkowej krajowej, stoi więc w sprzeczności z zasadami i uchwałami wyżej przytoczonymi, ale nie tylko z tych motywów, także względy na użyteczność nie przemawiają za zmianą dotychczasowego kierunku. Stan załogi w kraju zwiększył się od r. 1882. tak, że przy dopłacie do ciężarów kwaterunkowych nawet bardzo skromnej, kwota obciążająca rocznie budżet musiałaby być znaczną; przeważnie korzystałyby z tego funduszu już istniejące koszary a gminy nie wiele by zyskały. Czy zaś chęć do budowy koszar by się zwiększyła, należy wątpić — z drugiej strony otrzymana znaczniejsza kwota na raz jako bezprocentowa pożyczka jest często większym bodźcem do przedsięwzięcia jak nieznaczny roczny zasiłek. Pomijając wreszcie te okoliczności i wywody, komisya administracyjna zadaje sobie pytanie, czy wniosek p. Waygarta jest na czasie czy nie, a co do tego musi odpowiedzieć stanowczo przecząco. Wszak Wysoki Sejm bardzo niedawno, bo 25 Września r. b. orzekł, że w kwestyi kwaterunkowej stoi na tej samej zasadzie, którą już nie raz stwierdził i że będzie przychodził nadal gminom z pomocą w drodze kredytu. Czy można dziś żądać od tej samej komisyi administracyjnej, aby wystąpiła z motywami i wnioskiem wręcz przeciwnym, i aby uznała, że to co przed kilkudziesięciu dniami było dobrem, teraz nie jest wystarczającym i że trzeba wejść na inną drogę? Czy może Wysoki Sejm uchwalwszy kredyt na trzy lata w kwocie 360.000 zł. przyznać, uchwalając inny wniosek, że ten wydatek będzie nieproduktywny i należy dopłatami zachęcać miasta do budowy koszar? — Zdaniem komisyi administracyjnej trzeba przekonać się o użyteczności lub nieużyteczności obranego systemu, wyczekać w każdym razie te trzy lata, na które kredyt został uchwalony, a zbadawszy skutki dopiero wtenczas orzec, czy droga przez Wysoki Sejm obrana jest właściwą, odpowiednią interesom kraju, czy nie, i o ile należy od niej odstąpić, szukając innego sposobu załatwienia sprawy kwaterunkowej; dziś wszelkie zmiany uważa komisya za przedwczesne i nieusprawiedliwione.

Równocześnie i na tych samych motywach opierając się, załatwia komisya administracyjna petycę miasta Lwowa o zaprowadzenie ustawy kwaterunkowej dla całego kraju, względnie dla miasta Lwowa i petycę gminy miasta Krakowa z żądaniem: 1) zwrotu z funduszu krajowego kwoty 33.498 zł. 46 ct. wydanej w przeciągu czasu od 1. Lipca 1879 r. do końca 1883 r. na stały kwaterunek oficerski; 2) wypłacenia z funduszu krajowego poczynawszy od 1. Stycznia 1884 przez lat piętnaście do należitości ze Skarbu Państwa wypłacanych jeszcze dodatku rocznego w takiej wysokości, aby wydatek na zakupno i przerobienie koszar obrony krajowej wraz z procentem 6% zupełnie został amortyzowany.

Na podstawie tych wywodów i powyższe okoliczności zważywszy, komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. „Sejm przechodzi do porządku dziennego nad wnioskiem posła Waygarta w sprawie rozkładu kosztów stałego kwaterunku“.

II. „Nad petycją gminy miasta Lwowa L. 479 o zaprowadzenie ustawy kwaterunkowej i nad petycją gminy miasta Krakowa L. 292 o zwrot wydatków stałego kwaterunku w czasie od 1. Lipca 1879. po koniec roku 1883. poniesionych, oraz o wypłacenie przez lat 15 od 1. Stycznia 1884. r. poczynając, do należitości ze Skarbu Państwa rocznie wypłacanych, dodatku w takiej wysokości, aby wydatek na zakupno i przerobienie koszar obrony krajowej, wraz z procentem 6% zupełnie został amortyzowany — Sejm przechodzi do porządku dziennego“.

Lwów 14. Października 1884.

Zastępca przewodniczącego:

K. B a d e n i.

Sprawozdawca:

Adam Jędrzejowicz.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Wants from your library

Faint, illegible text in the middle section, likely a list or description of items.

JAN 21 1911

Faint, illegible text at the bottom of the page.

Aleg. 92.

Wniosek

komisji kolejowej o wniosku J. E. p. Alfreda hr. Potockiego
w sprawie taryf kolejowych.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zważywszy, że powtarzające się od lat kilku nieurodzaje i klęski elementarne oraz ciągle wzmagający się upadek cen na warunki produkcji w kraju naszym w sposób tak szkodliwy oddziaływują, iż w wielu wypadkach zaledwie koszta produkcji pokryte być mogą;

Zważywszy, że w skutek zbyt wygórowanych kosztów przewozu kolejowego a mianowicie w skutek dozwolanych taryf dyferencyonalnych dla krajów ościennych pod warunkami korzystniejszymi, aniżeli dla kraju naszego, konkurencya Galicyi na targach europejskich staje się niemożliwą;

Zważywszy, że c. k. Rząd ma prawo potwierdzania a względnie rozporządzania zmian taryf przewozowych na wielkiej części linii kolejowych w państwie austriackiem, a w szczególności na tej części kolei Karola Ludwika, która ze Skarbu Państwa z tytułu gwarancji jest subwencyonowaną, a to w moc koncesyi z dnia 15. Maja 1867 roku artykuł 6 i 11 (dz. p. p. Nr. 88) z roku 1867), również jak na kolei Czerniowieckiej w moc ustawy państwowej z dnia 11. Stycznia 1864 Art. VII. p. 4 i 8 (dz. p. p. Nr. 5 z r. 1864), oraz z mocy koncesyi z dnia 15. Maja 1867 Art. VI. i XI. (dz. p. p. Nr. 95 z r. 1867).

Zważywszy, że c. k. Rząd we własnej administracyi prowadzi zarząd kolei państwowych w Galicyi, zaś przewóz kolei pierwszej węgiersko-galicyjskiej umową przewozową (Péage) ma zawarowany i w ten sposób przewóz od granicy rosyjskiej do granicy pruskiej ma zapewniony;

Zważywszy, że do wybudowania tychże kolei państwowych Galicya w moc uchwały Sejmu z dnia 21. Października 1881 znacznym datkiem 1,100.000 zł. jedynie z tego powodu się przyczyniła, aby przez to uzyskać możność wywozu swych produktów w warunkach przystępniejszych, aniżeli to na kolejach poprzód istniejących miało miejsce.

I. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby taryfy na kolejach państwowych w ogóle, zaś przy wprowadzeniu ruchu na całej przestrzeni kolei państwowych galicyjskich w szczególności w ten sposób ustanowione i przeprowadzone były, iżby stosunki i potrzeby kraju naszego należycie uwzględniono, a mianowicie, by produkcya i handel galicyjski, w skutek zbyt wygórowanych kosztów przewozu, jak to dotychczas miało miejsce, na dalsze szkody narażane nie były;

II. Wzywa się c. k. Rząd, aby na podstawie udzielonych Towarzystwom kolejowym w Austrii koncesyi w ogóle, zaś w szczególności na podstawie kolei Arcyks. Karola Ludwika i kolei czerniowieckiej zarządził, ażeby koleje te niższe taryf dla przewozu produktów krajowych, mianowicie dla

zboża, mąki, drzewa, bydła opasowego, oleju i wosku skalnego w stanie surowym lub przerobionym i t. d. bez zwłoki przeprowadziły, oraz by zarządom tych kolei wzbroniono przyznawanie dla wywozu produktów z zagranicy pochodzących, ulg taryfowych w warunkach korzystniejszych, aniżeli te, które dla wywozu produktów krajowych obowiązywać będą;

III. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby ze względu na termin, w którym w moc art. 19, koncesyi z dnia 3. Marca 1857. służyć będzie państwo prawo wykupna kolei Arcyks. Karola Ludwika po dokładnem zbadaniu stosunków zarządu tejże kolei rozważył, czy przy tej sposobności nie dałyby się wprowadzić zmiany, których wymaga niezbędnie interes państwa i kraju naszego, szczególnie pod względem uregulowania taryf i zabezpieczenia dla c. k. Rządu zupełnego wpływu na sprawy taryfowe na tejże kolei.

IV. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w obec zbliżającego się wygaśnięcia przywileju c. k. kolei północnej Ces. Ferdynanda, użył odpowiednich środków w celu zapobieżenia, by handel i produkcya kraju naszego nie były narażone na te przeszkody i straty, które dotychczas ponoszą w skutek zbyt wygórowanych kosztów i uciążliwych warunków przewozu na liniach tejże kolei.

Lwów dnia 16. Października 1884.

Przewodniczący i sprawozdawca:

Apolinary Jaworski.

Sprawozdanie

komisji powodziowej z działu akcji ratunkowej dotkniętych
kłęską powodzi w r. 1884.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedstawił Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie w przedmiocie akcji pomocniczej z powodu katastrofy powodziowej w r. 1884. L. W. kr. 39.865/84, w którym szczegółowo zdał sprawę z rozmiarów klęski, z pomocy dotkniętym powodzią już udzielonej, również z potrzeby dalszej pomocy bezpośredniej, jak i z potrzeby zapobieżenia przez regulację rzek powtarzaniu się klęsk powodziowych w Galicyi.

Komisya powodziowa zdaje sprawę oddzielnie o środkach w celu zapobieżenia na przyszłość powodziom, oddzielnie zaś niniejszém przedstawia wysokość potrzeb pomocy dla dotkniętych klęską.

Sprawozdanie Wydziału krajowego przedstawia rozmiar szkód wyrządzonych powodzią z r. 1884 łącznie w kwocie 13,734 034 zł. w. a., opierając się na sprawozdaniach Wydziałów Rad powiatowych. Być może, że niektóre powiaty oceniając szkody wyrządzone, zapatrywały się pesymistycznie, i że szkody w tych powiatach po dokonaniem żniwie okazały się mniejszemi; liczne inne powiaty za to podały obliczenie szkód w cyfrach stanowczo zbyt niskich. co powodem komisję powodziową do uznania za słuszną łączną sumę powyżej wymienioną.

Sprawozdania c. k. Starostw różnią się na pozór znacznie od wykazów Rad powiatowych w cyfrze gruntów zalanych i w oznaczeniu wysokości szkód ztąd wynikłych; a mianowicie Rady powiatowe podają 391.943 morgów gruntów zalanych, a szkodę na nich zrządzoną w cyfrze 11,811.588 zł. w. a., podczas gdy c. k. Starostwa obliczają obszar zalany na 208.326 morgów, a szkody na nich cyfrą 4,730.128 zł. w. a.

Ta pozornie wielka różnica okaże się prawie żadną, jeżeli się zważy, że sprawozdania c. k. Starostw dotyczą prawie wyłącznie tylko gruntów włościańskich, owe zaś Rad powiatowych są dokładniejsze, gdyż obejmują i grunta należące do większych własności. Oprócz tego na różnicę wpływa i ten wzgląd, że istnieją sprawozdania Starostw tylko z 44 powiatów, podczas gdy z Rad powiatowych 52 zdało takowe.

Jeżeli zważymy, że do szkód wykazanych doliczyćby należało cały szereg następstw, stwarzających w skutek klęski dalsze szkody, n. p. wyprzedanie przez włościan za bezcen inwentarza żywego, którego wyżywić nie mogą; w większych gospodarstwach przewrót porządku gospodarczego i wynikające ztąd straty, to przychodzi się do głębokiego przekonania, że rozmiar klęski tegoroczną powodzią zrządzonej, jest ogromny, przewyższający prawdopodobnie zebrane daty i cyfry.

Ofiarność publiczna uczyniła w pierwszej chwili co było niezbędnem, a raczej możliwem. Najmiłościwiej nam panujący Monarcha przyczynił się z monarszą hojnością do pierwszych składek, a e. k. Rząd w skutek rozporządzenia Cesarskiego przyszedł krajowi z pomocą na zasiewy ozime i na wyżywienie nieszczęściem dotkniętej ludności zasiłkiem i stworzonym zarobkiem.

Pierwsze chwile rozpacz i zwątpienia przeminęły. Pomoc była skuteczną. Ale po zaspokojeniu pierwszych potrzeb najbardziej naglących, spokojna rozważa wskazać musi dalsze potrzeby w rzeczywistości donioślejsze i groźniejsze od pierwszych.

Nadechodzi zima, a z nią ustaje możliwość zarobku; nadejdzie wiosna, a z nią przednowek, który wykaże dopiero bezpośrednio cały straszny rozmiar klęski roku 1884. Nadejdzie czas wiosennych zasiewów, a ten z dotkniętych klęską, który przed zimą znalazł sposób obsiania swojej roli, znajdzie się bez wszelkich środków, jeżeli skuteczna pomoc do niego nie trafi.

Komisya powodziowa postawiła sobie za zadanie ocenienia jak najniżej niezbędnej pomocy, mając na uwadze z jednej strony trudności finansowe kraju, z drugiej będąc przekonaną, że od Państwa wyjednać można będzie pomoc, o ile żądania będą usprawiedliwione, raczej skromne niż dostateczne.

Sprawozdania Wydziałów Rad powiatowych oceniają niezbędną potrzebę pomocy na obsiewy ozime i jare na 52 powiaty dotknięte klęską w kwocie 815.397 zł. w. a. Sprawozdania władz administracyjnych oceniają tę samą potrzebę dla 44 powiatów na kwotę 501.349 zł. w. a. Zważywszy, że stosunek potrzeby pomocy na zasiewy ozime ma się do potrzeby pomocy na zasiewy jare, jak $\frac{2}{5}$ do $\frac{3}{5}$; zważywszy dalej, że rozdawane z pewnem umiarkowaniem pożyczki na zasiewy ozime, pomimo pewnych utrudnień powstałych żądaniem zabezpieczenia tabularnego, okazały się jako niezbędnie potrzebne w okrągłej kwocie 250.000 zł. w. a., sądzi Komisya powodziowa, że potrzeba pomocy na zasiewy jare dochodzić będzie kwoty 400.000 zł. w. a. Że jednak e. k. Namiestnictwo ma już na ten cel około 50.000 zł. w. a. zaoszczędzonych z kwoty 300.000 przeznaczonej na zasiewy ozime, że dalej powiaty mają dobrowolne składki w poważnej wysokości, które na ten cel użyte być mogą: —

Komisya powodziowa redukuje kwotę niezbędną jako pomoc na zasiewy jare do kwoty 300.000 zł. w. a.

Wydziały Rad powiatowych wykazują potrzebę na wyżywienie ludności zasiłkami, a przeważnie dostarczeniem zarobku, w kwocie 2,332.282 zł. w. a. Komisya powodziowa przysła do przekonania, że niektóre powiaty nieodpowiednio zapełniły tę rubrykę. Wykazując potrzebne kwoty, miały na oku możliwe roboty, nie zaś niezbędną potrzebę dostarczenia zarobku. Władze administracyjne badały wysokość potrzebnej pomocy może skrupulatniej, a jednak wykazały niezbędną potrzebę pomocy w tej rubryce z 44 tylko powiatów w kwocie 1,436.828 zł. w. a.

C. k. Rząd otrzymał rozporządzeniem Cesarskiem z dnia 28. lipca b. r. kwotę 500.000 zł. w. a. do rozporządzenia na ten cel, a Komisya powodziowa sądzi, iż zostaje w granicach wskazanych najdalej idącą oszczędnością, jeżeli wykazuje zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego jako niezbędną potrzebę dalszych 500 000 zł. w. a. na wyżywienie ludności dotkniętej klęską powodzi, wyżywienie, o ile być może, dostarczeniem zarobku, gdzie konieczne zasiłkami.

Komisya powodziowa zastrzega się, że jej obliczenie może się okazać niewystarczającym; wyjątkowo ciężka zima, opóźnienie się przyszłorocznych zbiorów mogą niezbędną potrzebę po-

mocy zwiększyć. Takie ewentalności stworzyłyby mogły nową konieczność pomocy, którą c. k. Rząd, jak i stała Reprezentacya kraju raczą w danym razie uwzględnić.

Z kwoty 500.000 zł. w. a., potrzebnej na wyżywienie ludności, 200.000 zł. w. a. przypadnie według wniosków Wydziału krajowego krajowi do pokrycia. Resztę wyjednać u c. k. Rządu będzie zadaniem Wydziału krajowego.

Komisya powodziowa wnosi zatem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

- 1) Sejm upaważnia Wydział krajowy do udzielenia z funduszu krajowego bezzwrotnych zasiłków na wspomnienie gospodarzy wiejskich, tegoroczną powodzią dotkniętych, do wysokości 200.000 zł. w. a.
- 2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu udać się bezzwłocznie z usilną prośbą do c. k. Rządu, ażeby w obec potrzeby pomocy dla dotkniętych klęską powodzi w r. b., przechodzącej możność kraju, wyjednać w drodze ustawy państwowej z c. k. Skarbu Państwa :
  - a) bezzwrotną zapomogę w wysokości 300.000 zł. w. a. na wspomnienie gospodarzy wiejskich, tegoroczną powodzią dotkniętych ;
  - b) bezprocentową pożyczkę dla potrzebujących pomocy gospodarzy wiejskich dotkniętych powodzią, na zakupno nasion na zasiewy jare w wysokości 300.000 zł. w. a. zwrotną w 6ciu równych ratach rocznych, począwszy od 1. Stycznia 1886, na które kraj daje porękę, jeżeli pożyczki w porozumieniu i za zgodą Wydziału krajowego będą rozdzielane.

Po przyjęciu niniejszych uchwał komisya powodziowa wnosi :

Wysoki Sejm raczy przekazać Wydziałowi krajowemu do rozpoznania i do możliwego uwzględnienia petycyę, dotyczące kwestyi ratunkowej, a mianowicie L. 435/p. 372, 545/p. 466, 682/p. 576, 738/p. 626, 781¹/p. 662.

Przewodniczący :

Adam Sapieha.

Artur Potocki

Sprawozdawca :

4109. 94.

Sprawozdanie

komisyi powodziowej o przedłożeniu i wnioskach Wydziału krajowego co do środków dążących do zabezpieczenia kraju na przyszłość od powodzi i wylewu rzek.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Twoją z 10. października r. b. przekazałeś komisyi powodziowej do zbadania i zdania sprawy przedłożenie Wydziału krajowego i jego wnioski: po 1sze, co do niesienia pomocy ludności dotkniętej ciężką klęską tegorocznej powodzi; po 2gie co do środków ustawodawczych dążących do zabezpieczenia na przyszłość kraju od powodzi.

Komisyja powodziowa spełniła poruczone sobie zadanie i zdaje sprawę oddzielnie z każdego z tych dwóch działów, a niniejsze sprawozdanie i wnioski tyczą się działu drugiego t. j. środków mających na celu zabezpieczenie na przyszłość kraju od klęsk powodzi.

Jakkolwiek powodziom i wylewom rzek niemożna całkiem zapobiedz, jednak doświadczenie wskazuje, że można rozmiar tych klęsk elementarnych zmniejszyć i uczynić je rzadkimi przez racjonalną regulację rzek obejmującą cały ich bieg, a szczególnie przez roboty u ich źródeł i na górnym rzek biegu, powstrzymujące szybki spływ wód górskich i regulujące stan wody w całym korycie rzeki.

We wszystkich prawie ciałach ustawodawczych w monarchii austriackiej i po za niemi odzywały się coraz liczniej głosy przedstawiające, że dotychczasowy sposób regulacji rzek w Austrii, a szczególnie w Galicyi, jest błędnym pod technicznym, finansowym i administracyjnym względem. Jest błędny pod względem *technicznym*, gdyż zajmowano się tylko, i to nieskutecznie, żeglowną częścią rzeki, nie dbając o to co się dzieje na górnym jej biegu i u jej źródeł, nie regulując wcale dopływów tej rzeki; w razie więc podniesienia się wody na uregulowanej niby przestrzeni rzeki spławnej, albo cofnięte w tył wody rzeczek bocznych zatapiały okolice, albo te boczne dopływy zamykano szluzami, i te rzeczki nie mając odpływu, rozlewały się i kraj zatapiały. Prócz tego coraz dzikszyszy stan wód górskich przez wyniszczenie lasów w górach, sprawiał bardzo nagły dopływ wód do rzek, które podnosząc się do większej, niż dawnej, wysokości, przerywały wały i zalewały okolice. Powtóre, dotychczasowy sposób regulacji rzek spławnych był błędny pod względem *finansowym*, gdyż wyznaczano corocznie na roboty regulacyjne bardzo małe sumy i roboty zaczęte w jesieni, niszczyła

powódź wiosenna, jak to tylekrotnie wykazywano w memoriałach podanych rządowi i wśród rozpraw budżetowych w Radzie państwa. A nawet te drobne sumy na regulację rzek nie były corocznie wydawane z powodu *administracyjnego* błędu w dotychczasowym zarządzie robotami regulacyjnymi; gdyż nie tylko każdy plan regulacji musiał być posyłany przez namiestnictwo do ministerstwa spraw wewnętrznych w Wiedniu, ale nawet każda modyfikacja w zatwierdzonym już planie, konieczna w skutek zmiany w korycie lub brzegach rzeki, musiała iść po zatwierdzeniu do ministerstwa spraw wewnętrznych, a zanim stamtąd zatwierdzoną powróciła, następowała jesień i nie można było wykonać w całości robót; powódź wiosenna zrządzała znów zmianę w korycie rzeki i potrzebę modyfikacji w planie, przeto konieczność posłania go do Wiednia i — tak dalej szły rzeczy w błędnem kole.

Tę potrójną wadliwość pod względem technicznym, finansowym i administracyjnym dotychczasowego sposobu regulowania rzek w Austrii a szczególnie w Galicji, wypowiedział Sejm nasz wzywając rząd w oddzielnej uchwale 2. października 1882 do ich usunięcia i przyjęcia racjonalnego systemu regulacji rzek i przedsięwzięcia środków skutecznych celem ochrony lasów w górach i zalesienia ich stoków nagich. Też same przekonania i żądania wypowiedzieli, parę lat wprzód jeszcze, posłowie polscy zasiadający w Radzie państwa w memoriałach rządowi wręczonych i w głosach w Izbie poselskiej.

Leez dopiero klęska powodzi, która we wrześniu 1882 r. dotknęła Tyrol, wyrwała zarazem sprawę regulacji rzek z błędnego wyżej wskazanego koła, a wniosła ją na nową racjonalną drogę, ale dotychczas tylko dla Tyrolu. Ta wielka klęska powodzi spowodowała rząd do stanowczej a zbawiennej reformy w systemie regulacji rzek w Tyrolu, reformy pod względem *technicznym, finansowym i administracyjnym*. Pod względem technicznym przyjęto skuteczniejszy system regulacji wód, zastosowany już od lat kilkunastu we Francji, w Badeńskim, w Szwajcaryi, iż regulacja powinna obejmować cały bieg rzeki od jej źródeł począwszy i jej boczne dopływy, że należy pilnie zająć się nieszkodliwym odprowadzeniem wód górskich i powstrzymaniem ich biegu po nagich stokach gór, przez odpowiednie roboty techniczne, zamknięcie dolin górskich tamami, a szczególnie przez zalesienie stoków gór. Nietylko system ten przyjęto zupełnie co do regulacji rzek i wód w Tyrolu, ale nadto utworzono tam oddzielny „fundusz krajowy na regulację wód“, a rząd i Izby Rady państwa, które dotychczas czuły jedynie obowiązek wyznaczania ze skarbu państwa drobnych sum na regulację tylko żeglownej części rzek, zobowiązały się ustawą złożyć 6,800.000 zł. do tego „funduszu dla regulacji wód w Tyrolu“, gdy Tyrol ofiarował się złożyć do do tego funduszu 2,523.200 zł., a oprócz tego państwo daje corocznie oddzielnie kwoty dość znaczne na regulację spławnych części Renu i Innu w Tyrolu, zostających pod wyłączną opieką i zarządem rządu. Nadto oddzielna ustawa krajowa oznaczyła, co ma do tego funduszu dawać konkurencja interesowanych osób, a skarb państwa, aby ułatwić tej konkurencji spełnienie jej obowiązków względem owego funduszu na regulację wód, wyznaczył 1,500.000 zł. na zaliczki bezprocentowe a zwrotne w kilkunastulatach, dawane interesowanym na regulację. Równocześnie spełniono także tę wielką reformę administracyjną, iż rozporządzeniem ministrów z d. 26. kwietnia 1883 r., utworzono oddzielną „komisję krajową dla regulacji wód“, którą obdarzono wielkimi a zbawiennymi atrybucjami, gdyż komisya ta zatwierdza plany regulacyjne, układa ogólny program w jakiej kolei plany te mają być wykonywane, program robót na rok dany i budżet na te roboty. Komisya ta krajowa rozporządza więc pieniędzmi z tegoż „funduszu na regulację wód“, a rozporządza pod nadzorem z jednej strony rządu, z drugiej strony Sejmu tyrolskiego i jego Wydziału krajowego. Komisya ta krajowa pod przewodnictwem namiestnika, składa się z czterech osób mianowanych przez namiestnictwo, a pięciu wyznaczonych przez Wydział krajowy i krajową radę kultury.

To przyjęcie dla Tyrolu racjonalnego systemu regulacji wód i wielkiej reformy pod względem finansowym i administracyjnym przez utworzenie w kraju oddzielnego a znacznego funduszu na regulację wód, do którego przeważną sumę składa skarb państwa i przez ustanowienie oddzielnej ko

misyi krajowej która tym funduszem na miejscu zarządza i regulacją kieruje, — przeprowadzonym było w następujący sposób: Zaraz po klęsce powodzi we wrześniu 1882 r. zwołano Sejm tyrolski. Rząd przez odezwę namiestnika dał Sejmowi wskazówkę, że jeżeli wyznaczy z skarbu krajowego znacznie większą sumę na regulację wód w Tyrolu, rząd wniesie do Rady państwa projekt ustawy wyznaczającej z skarbu państwa znacznie większą sumę na tę regulację wód tyrolskich. Sejm tyrolski powziął uchwałę, iż przeznacza 2,523.200 zł. na regulację rzek niespławnych w Tyrolu, wód górskich i dzikich, w nadziei, że skarb państwa wyznaczy na ten cel znacznie większą sumę (6,800.000 zł.). Oprócz tego oddzielnymi uchwałami wyznaczył Sejm sumy na przywrócenie dawnych robót regulacyjnych na rzekach: Adydze i Eisack pod warunkiem, jeżeli skarb państwa da $\frac{3}{5}$ tych sum. Lecz te drugie uchwały tyczyły się tylko miejscowego stanu rzeczy. Co się zaś tyczy głównej uchwały, która nowemu systemowi regulacji wód dała niejako początek, Sejm tyrolski, aby złożyć dowód, iż istotnie na ten cel pieniądze wyznacza, uchwalił ostrożnie zredagowaną ustawę o zaciągnięciu oddzielnej pożyczki, z której 2,523.200 zł. przeznaczone były do owego „funduszu krajowego na regulację wód“.

W skutek tych uchwał Sejmu tyrolskiego, ministerium przedłożyło w grudniu 1882 r. Izbowi Rady państwa projekt ustawy, która orzekała, iż ma być ustanowiony krajowy fundusz na regulację wód w Tyrolu, że do tego funduszu mają dawać zasiłki skarb państwa, skarb krajowy i interesowani; a mianowicie skarb państwa złoży 6,800.000 zł. w. a. wpłacalnych w ciągu lat sześciu, jeżeli Tyrol da do tego funduszu 2,523.200 zł. wpłacalnych także w ciągu lat sześciu. Obie Izby Rady państwa uchwaliły tę ustawę, zatwierdzoną następnie przez Monarchę, a ministerium wydało 26. kwietnia 1883 r. rozporządzenie ustanawiające w Tyrolu „komisję krajową dla regulacji wód“, w którym zarazem oznaczono skład tej komisji i jej atrybucye.

Tak nasz Wydział krajowy jak i komisya sejmowa sądzą, że należy iść ściśle tą samą drogą, którą poszedł Sejm tyrolski, aby uzyskać dla Galicyi tę wielką a potrójną reformę, konieczną dla skutecznej regulacji rzek i wód, jaką otrzymał Tyrol, tj.: aby po 1) ustanowiono w Galicyi oddzielny a dostateczny fundusz na regulację górnego biegu rzek spławnych, wszystkich ich dopływów i potoków górskich; 2) aby otrzymać tak wielki stosunkowo, jak otrzymał Tyrol, zasiłek z skarbu państwa do tego funduszu na regulację górnego biegu rzek i ich dopływów, przy utrzymaniu obowiązku państwa co do regulowania spławnej przestrzeni rzek; po 3) aby utworzono „komisję krajową do regulacji wód“, która regulacją tą kieruje i zarządza wspomnianym funduszem.

Niewielkie zmiany, które komisya sejmowa proponuje uczynić w uchwałach i ustawie zaprojektowanych i przedłożonych przez Wydział krajowy, dążą do ściślejszego zastosowania się do drogi, którą szedł Sejm tyrolski i do uchwał które tenże Sejm powziął, naturalnie przy koniecznej modyfikacji uchwał naszych odpowiednio naszym odmiennym stosunkom.

Z tego powodu, oraz z powodów niżej wyrażonych, różnią się nieco od wniosków Wydziału krajowego, projekta uchwał, które komisya powodziowa wysokiemu Sejmowi do przyjęcia przedstawia.

Komisya sądzi, że należy przedewszystkiem upomnieć się w uchwale I. o tę wielką wyżej wskazaną reformę w regulacji wód, jaką otrzymał Tyrol i żądanie to wyraża na początku przedłożonego przez siebie projektu uchwały I. Jednak komisya nie pomija wcale żądań wyrażonych w 1. ustępie wydziałowego projektu tej 1. uchwały, lecz uczyniwszy w I. uchwale tylko zastrzeżenie tych żądań, wypowiada je wyraźnie w dodanej przez siebie uchwale II., a wypowiada z zmianami, które zaraz uzasadnimy. W tym 1szym ustępie wydziałowego projektu uchwały I. wyrażone są dwa żądania: a) aby rząd uznał spławne przestrzenie rzek dotąd nieuznane za takowe; b) aby przestrzenie rzek spławnych, które zostają pod jego zarządem i pieczą, skuteczniej regulował. Otóż komisya powodziowa proponuje wyrazić oba te żądania w uchwale II., a wyrazić odpowiednio istniejącym faktem. Mianowicie co do żądania ad a), zbytecznym jest domagać się, aby rząd wziął pod swoją pieczę przestrzeń Wisły powyżej Krakowa aż do ujścia Przemszy, gdyż rząd przestrzeń tę uznał już za spławną i regulację wziął na siebie w projekcie regulacji rzek przedłożonym Radzie państwa przy projekcie budżetu na r. b., a zarazem w tymże projekcie oświadczył, że co do spławności

i regulacji przestrzeni górnej Wisły od ujścia Białej do ujścia Przemszy, przestrzeni Sanu od Przemyśla do Jarosławia i t. d. nie zebrano jeszcze dotychczas dat dostatecznych. Odpowiednio tym dwóm faktom, proponuje komisya wyrazić wspomniane pierwsze żądanie w końcu uchwały II. Natomiast żądanie ad b), aby rząd te przestrzenie rzek spławnych, które zostają pod jego wyłączną opieką i zarządem, skuteczniej, niż dotychczas, regulował, projektuje komisya wypowiedzieć w oddzielnej uchwale II. domagając się w niej zarazem, aby regulację tę ukończył rząd w okresach przez siebie oznaczonych w projekcie wyżej wzmiankowanym, (mianowicie regulację Wisły, Dniestru i Sanu w lat 15 licząc od początku 1884 r., Dunajca w lat 10, Wisłoki w lat 5) a najpóźniej w latach 15 licząc od początku 1884 r.

W ustępie 2 projektu uchwały II. przedłożonym przez Wydział krajowy, przy wymienianiu rzek, na których wykonanie robót ochronnych i regulacyjnych uznaje Sejm za nieodzownie konieczne, pominięto wiele dopływów Wisły i Dniestru, a także pominięto Bug i Prut, chociaż na tych dopływach i rzekach są nieodzowne roboty regulacyjne, według zdania znawców zawezwanych przez komisję powodziową. Dla tego komisya użyła w tym ustępie uchwały I. wyrażen ogólnych, które obejmują wszystkie dopływy Wisły, Dniestru, Prutu i Bugu, potrzebujące regulacji.

Program robót regulacyjnych określonych w ustępie 1szym uchwały I. proponowanej przez komisję, i kolej w której mają być roboty te wykonane „z funduszu dla regulacji wód“ oznaczać ma „komisya krajowa dla regulacji wód“, po zebraniu potrzebnych do tego dat; gdy zaś znawcy, których zdania komisya zasięgała, oświadczyli, że te roboty nie mogą być wcześniej przeprowadzone jak w okresie lat piętnastu, przeto niepotrzebnie byłoby obarczać skarb krajowy obowiązkiem wcześniejszej w lat dziesięć wpłaty ratami sum, mających stanowić fundusz na regulację rzek wymienionych w ustępie 1szym.

Z tych wszystkich wyrażonych powyżej powodów, komisya zmieniła początek wydziałowego projektu uchwały I. oraz termin wpłat sum do funduszu na regulację rzek i wnosi o przyjęcie tej uchwały I. w brzmieniu przez siebie przedłożonem, a zarazem wnosi, aby Wysoki Sejm powziął uchwałę II.

Uchwała III, która w przedłożeniu Wydziału krajowego nosi liczbę II., jest dostatecznie uzasadniona w wyczerpującem sprawozdaniu Wydziału krajowego, przeto komisya bez dalszych uwag, wnosi jej przyjęcie.

Co się tyczy uchwały IV., noszącej liczbę III. w przedłożeniu Wydziału krajowego, pierwsze a główne wyrażone w niej żądanie, aby uorganizowano w Galicyi rządową służbę techniczną i nadzorcą lasową, odpowiednią rozległości lasów, potrzebie ich ochrony i zalesieniu nagich stoków górskich, jest także dosadnie uzasadnione w sprawozdaniu Wydziału krajowego i komisya wnosi przyjęcie tego ustępu uchwały przez Wysoki Sejm. Ale poczytuje komisya za przedwczesne, aby Sejm zapuszczał się dzisiaj w szczegóły tego żądania i orzekał, iż żąda utworzenia tylko dwóch inspektoratów lasowych, czy też więcej; sądzi komisya, że te szczegóły należy pozostawić rokowaniom Wydziału krajowego z rządem.

Uchwalenie 2go ustępu zaprojektowanej przez Wydział krajowy uchwały III, żądającego zmiany w drodze ustawodawczej postanowień karnych w ustawie lasowej, poczytuje komisya za zbytne, w obec powzięcia już przez Sejm na tegorocznej sesyi, na wniosek komisji gospodarstwa krajowego, uchwały żądającej aby rząd przedłożył projekt nowej ustawy lasowej, postanawiającej skuteczniejsze środki ochrony lasów szczególnie w górach. Prócz tego ustawa z 30 czerwca r. b. o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich, postanowiła już kary za uszkodzenie zalesień i robót w dorzeczech potoków górskich.

Wreszcie komisya w zaprojektowanej przez siebie uchwale IV. pomija ostatni ustęp uchwały III. proponowanej przez Wydział krajowy, domagający się „rozszerzenia szkoły rządowej dla kandydatów na nadzorców lasowych w Bolechowie, i pomnożenia liczby studentów dla uczniów tej szkoły celem przysposobienia personalu nadzorczego potrzebnego do zamierzonych zalesień“. Albowiem komisya sądzi, że uchwaleniem tego ustępu rezolucyi wyraziłby Sejm nieufność w przyszłość i rozwój

istniejącej we Lwowie krajowej szkoły lasowej, utrzymywanej znacznym nakładem z skarbu krajowego, bo nakładem 12.341 zł. rocznie (do czego skarb państwa przyczynia się zasiłkiem 5.000 zł. rocznie), a przy zakładaniu tej szkoły przez Wysoki Sejm orzeczono, że wychodzący z niej uczniowie mają dostarczyć „personalu nadzorczego“ dla lasów nietylko prywatnych ale i rządowych. Komisya powodziowa podziela ufność komisji budżetowej, iż po przeprowadzeniu przez Wydział krajowy w szkole tej odpowiednich zarządzeń, o co komisya budżetowa wnosi, ta krajowa szkoła lasowa, która dostarczyła już krajowi użytecznych ludzi w zawodzie służby lasowej, odpowie zupełnie nadziejom wys. Sejmu.

Po przedstawieniu wys. Sejmowi całego stanu tej sprawy, komisya powodziowa powołując się także na przedłożenie Wydziału krajowego, oraz na wyrażone wyżej powody zaprojektowania zmian w jego wnioskach, wnosi, aby Wysoki Sejm powziął raczył uchwały I. II. III. IV. i uchwalić ustawę zaprojektowaną.

Powzięciem tych uchwał załatwione zostają petycye do liczb 162, 215, 270, 302, 241, 265, 361, 384, 432, 433, 448, 315, 316, 317, 605, 606, 607, 608, 596, 597, 604, 618, 626, 627, 648, 649, 693, 690, 765, 762, 763, 757, 739.

We Lwowie 14. października 1884.

Przewodniczący :

A. Sapięha.

Sprawozdawca :

Leon Chrzanowski.

Uchwały:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

1. Aby zabezpieczyć wiele okolic kraju naszego od wylewów i powodzi niszczących je prawie co-rocennie, Sejm król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem, dopominając się oddzielną uchwałą, iżby c. k. Rząd prowadził energiczniej i skuteczniej niż dotychczas, kosztem skarbu państwa roboty regulacyjne na przestrzeniach rzek spławnych pod jego pieczę i zarządem zostających, — uznaje za nieodzownie konieczne wykonanie wspólnym nakładem państwa, kraju i stron interesowanych, robót ochronnych i regulacyjnych: na górnym biegu Wisły i Dniestru i na wszystkich dopływach tych dwóch rzek w granicach naszego kraju, oraz na Prucie, Bngu i ich dopływach także w granicach naszego kraju; dalej uznaje za konieczne zabndowanie dzikich potoków górskich wpadających do tych rzek, wreszcie odwodnienie, zalesienie i ustalenie stoków górskich.

2. Dla pokrywania wydatków na roboty poszczególnione pod 1) i na utrzymanie tych robót, będzie utworzony w Galicyi oddzielny „fundusz na regulację wód“, do którego wpływałyby zasiłki dawane przez skarb państwa, przez kraj i przez interesowanych.

3. Do tego fundnszu regulacyjnego, dla częściowego pokrycia wydatków na wyżej pod 1.) wymienione roboty wyznacza Sejm sumę 3,500.000 zł. w. a., wpłacalną w piętnastu równych ratach

rocznych počawszy od r. 1885, pod warunkiem, jeżeli skarb państwa zobowiąże się złożyć do tegoż funduszu sumę 9,500.000 zł. w. a. wpłacaną także w piętnastu równych ratach rocznych počawszy od r. 1885.

W ten zasilek ze skarbu państwa nie byłyby wliczane sumy, które państwo daje corocznie z tytułu zarządu drogami i ich budowy.

4. Obowiązek udziału interesowanych w pokrywaniu wydatków na te roboty regulacyjne i ochronne oraz na ich utrzymanie, uregulowany będzie przez ustawę krajową.

5. Ustanowioną będzie „komisya krajowa dla regulacji wód“, z siedzibą we Lwowie, pod przewodnictwem Namiestnika, w której skład wejdą: a) delegaci rządu, b) delegaci Wydziału krajowego, c) delegaci obu krajowych Towarzystw rolniczych. Komisya ta ułoży program robót regulacyjnych oznaczając w jakiej kolei mają być te roboty wykonane ze względu na ich nagłość i ważność, a program ten ma być zatwierdzony przez rząd w porozumieniu się z Wydziałem krajowym; dalej komisya ta ma orzekać co do projektów i kosztorysów poszczególnych robót, kierować ich wykonaniem i zarządzać „funduszem na regulację wód“.

Blizsze postanowienia oznaczające liczbę członków „komisji dla regulacji wód“ i zakres jej działania oraz zakres działania jej wydziału stałego, wydane będą w drodze administracyjnej przez rząd w porozumieniu się z Wydziałem krajowym.

II.

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem wzywa c. k. rząd, aby roboty regulacyjne na przestrzeniach rzek spławnych pod jego wyłączną pieczę i zarządem zostających, wykonywał raźniej i skuteczniej według własnego przedłożenia złożonego Izbowi Rady państwa przy projekcie budżetu na r. 1884, i roboty te ukończył w terminach zakreślonych w tem przedłożeniu, najpóźniej zaś w lat piętnaście licząc od początku 1884 r.; oraz aby rozszerzył swój zarząd i opiekę nad temi przestrzeniami rzek spławnych, które, po zebraniu dat, okażą się spławnymi, jak to w projekcie wspomnionym zapowiedział.

III.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby wyjednał u c. k. rządu bezzwłoczne rozpoczęcie badań dzikich potoków górskich i rzek w okolicach powodzią nawiedzanych, celem zebrania dat potrzebnych do sporządzenia przybliżonych kosztorysów robót wymienionych w uchwale I., oraz, aby wyjednał rozpoczęcie, o ile można, już z wiosną roku przyszłego, nagłych robót ochronnych.

IV.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby wyjednał u c. k. Rządu: organizację w kraju naszym rządowej służby technicznej i nadzorczej lasowej, odpowiednią rozległości lasów, potrzebie ich ochrony i zalesieniu nagich stoków górskich, oraz podział kraju na okręgi lasowe z szczególnem uwzględnieniem potrzeby nadzoru lasów górskich i przyszłych zalesień; w ogóle, aby tę organizację służby technicznej i nadzorczej lasowej w Galicyi ustanowił rząd po porozumieniu się z Wydziałem krajowym.

U s t a w a

z dnia ..... dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem
Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje :

§. 1.

W celu wykonania budowli i robót regulacyjnych i ochronnych dla powstrzymania wylewów rzek, zabezpieczenia ich brzegów i odwrócenia szkód zrzadzanych przez wody górskie, może być zaciągnięta pożyczka krajowa, pod najkorzystniejszymi warunkami, do wysokości 3,500.000 zł. w. a. w gotówce.

§. 2.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.

Sprawozdanie

komisyi edukacyjnej o wnioskach posła Wojciecha Dzieduszyckiego, do ustawy o ustroju publicznych szkół ludowych, a w szczególności wydziałowych, i do zmiany ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci.

Wysoki Sejmie!

Tak zwana nowela szkolna z dnia 2. Maja 1883, uchwalona przeszłego roku w Radzie Państwa, rozszerzyła w kilku punktach istotnych zakres dotychczasowy władzy ustawodawczej Sejmu naszego w sprawach szkolnych, a mianowicie dała Sejmowi galicyjskiemu możność swobodnego stanowienia o urządzeniu wewnętrznym szkół wydziałowych. Sejm pragnął korzystać jak najrychlej z rozszerzonych atrybucyi swoich, wchodząc tym sposobem w posiadanie nowego a ważnego prawa i czyniąc zarazem zadość powszechnie i od dawna uznanej potrzebie poprawy ustawodawstwa szkolnego.

Na wniosek posła Euzebiusza Czerkawskiego przedstawiła Komisya szkolna, a Sejm uchwalił projekt do ustawy o zakresie nauki w szkołach ludowych tak pospolitych jakoteż wydziałowych podawać się mającej. W tym obszernym elaboracie nieoprzestano jednak na samem tylko uchwaleniu nowych zasad mających obowiązywać co do urządzenia nauki w szkołach wydziałowych. Powzięto jeszcze nie jedno inne postanowienie, mające na celu konieczną poprawę szkolnictwa naszego ludowego w tych wszystkich szczegółach, w których niedostatecznie odpowiada potrzebom ludności kraju naszego. Zamierzone odróżnienie szkół ludowych pospolitych miejskich od szkół ludowych pospolitych wiejskich i małomiejskich, chcąc tym sposobem już w pierwszym stopniu nauki uwzględnić różnaitość istotną potrzeb bardziej przemysłowej albo bardziej rolniczej ludności. Przeprowadzając ten podział dalej, ustanowiono dwa rodzaje szkół wydziałowych nadając jednemu charakter dla chłopców, szkół przygotowujących do praktycznego życia przemysłowego, a drugim znamię szkoły wydziałowej wprawdzie, a przeto podającej naukę ogólną szerszą od udzielonej po szkołach ludowych pospolitych, ale zarazem przysposabiającej do praktycznego zawodu rolników. Dla jednych tylko szkół wydziałowych dla dziewcząt zachowano dotychczasowy ogólny charakter, pragnąc, aby mogły poniekąd dla płci żeńskiej zastąpić niższe szkoły średnie

Projekt ustawy uchwalony przeszłego roku na wniosek p. Euzebiusza Czerkawskiego. nietylko narysował ogólny obraz przyszłego szkolnictwa ludowego. Autor jego przystąpił jeszcze do innego zadania, a Sejm zamienił jego wnioski w uchwałę. Niewdając się w owe drobne szczegóły, których określenie jest zadaniem planów naukowych wydawanych przez władzę wykonawczą, uchwalono w roku przeszłym wskazówki co do tego, w jakim duchu nauka powinna być udzielana tak w szkołach ludowych pospolitych, jakoteż w szkołach wydziałowych; wyrażono myśl Sejmu co do zakresu każdej nauki, i poniekąd co do sposobu, w który taka nauka winna być udzielana, i myśl tę zamieniono w część składową uchwalonego projektu ustawy.

W tym samym czasie, w którym Sejm nasz zajmował się w myśl projektu posła Czerkawskiego projektem reformy nauki w szkołach ludowych, została inna myśl poruszona przez Wydział krajowy. Wykazano, że w kraju naszym istniało jeszcze w roku 1883. przeszło dwadzieścia gmin, w których niebyło żadnej szkoły, i że trzeba będzie dwięćdziesiąt lat poczekać na chwilę, w której każda gmina własną szkołę mieć będzie, jeżeli rzeczy będą postępywać dalej dotychczasowym trybem. Wskazano równocześnie na przykre położenie finansów kraju naszego, i zażądano zakładania na przyszłość szkół tańszych. Stwierdzono bowiem, że zaopatrzenie w etatowe szkoły tych wszystkich gmin, w których dotąd zgoła niema szkoły ludowej, musiałoby znaczny ciężar zwałić na budżet krajowy, którego wydatki wzmagają się bez tego rok rocznie w sposób wzbudzający nie jedną obawę. Wydział krajowy przedłożył tedy Sejmowi projekt do ustawy, na mocy której miano przez dziesięć lat zaniechać reorganizacji istniejących już szkół, a przystąpić do zakładania nowych szkół, a to szkół tymczasowych, o wiele tańszych, w których zakres nauki o wiele skromniejszy ograniczyłby się do tego, co by się wydało najniezbędniejszem.

Wnioski Wydziału krajowego podobnie jak wnioski posła Czerkawskiego zostały przekazane Komisji edukacyjnej, która niebawem przyszła do przekonania, że rząd nie mógłby się nigdy zgodzić na wydanie ustaw czyniących we wszystkim zadość żądaniom Wydziału krajowego. Inicytywa Wydziału krajowego dała jednak powód do dwu innych uchwał przyjętych przez Sejm przeszloroczny na wniosek Komisji edukacyjnej.

Pierwsza uchwała dążyła do zmiany artykułu 12. ustawy obowiązującej o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych. Gdy tę ustawę uchwalano w roku 1873. miano przedewszystkiem na uwadze potrzebę szkół lepszych jak te, które dotąd istniały i na to główny nałożono nacisk. Rada szkolna krajowa i inne władze szkolne mniemały tedy, iż winne pierwiej myśleć o lepszej organizacji istniejących już szkół, a w drugim dopiero rzędzie zajmować się zakładaniem nowych szkół. Rada szkolna krajowa założyła tedy w przeciągu lat dziesięciu tylko 226 szkół nowych, a w tym samym czasie uorganizowała szkół dawnych 2639. Ale właśnie skutki tego działania Rady szkolnej krajowej zmieniły ze wszystkiem stosunki szkolnictwa naszego ludowego, i sprowadziły potrzebę wyraźnej zmiany ustawodawstwa. Dziś jest już przedewszystkiem piekącą potrzebą zakładanie nowych szkół i Sejm uchwalił w przeszłym roku nowelę nakładającą na Radę szkolną krajową obowiązek odłożenia dalszej reorganizacji istniejących już szkół aż do chwili, w której wszystkie gminy zostaną zaopatrzone we własne szkoły, albo przynajmniej w sposób odpowiedni wełone do szkół ludowych istniejących po innych gminach.

Rozszerzenie oświaty ludowej nie może być uskutecznione bez znacznych nakładów. Wydatki na ten cel są to wydatki w najwyższym stopniu produktywne i użyteczne, i wróca się wielokrotnie skoro bardziej oświecone pokolenie wzmocze w przyszłości bogactwo tak ubogiego dziś kraju. Dzisiejsze nasze ubóstwo nakłada jednak na nas obowiązek jak największej oszczędności na wszystkich polach gospodarstwa krajowego. Chcąc tedy, o ile to się dało, pogodzić te względy oszczędności z zamierzonym rozpowszechnieniem oświaty ludowej, uchwalił dalej Sejm przeszloroczny, zmieniając artykuł 12. ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu szkół, że nie trzeba tam publicznej szkoły zakładać, gdzie szkoła prywatna odpowiada potrzebie ludności.

Z tych samych względów, które spowodowały projekt zmiany obowiązującej ustawy, uchwalił podobnie Sejm przeszloroczny rezolucję, na mocy której wezwał Radę szkolną kra-

ją, aby przystąpiła w drodze administracyjnej do spełnienia woli kraju, zaniechawszy na razie dalszej reorganizacji szkół. Żeby zakładała nowe szkoły tam wszędzie, gdzie tego zachodzi rzeczywista potrzeba, zadowalniając się w miarę możności zakładaniem szkół filialnych, posługując się jak najskromniejszymi budynkami szkolnymi, i zaprowadzając w wielu miejscach naukę półdniową. Równocześnie zażądano od Rady szkolnej dokładnej corocznej specyfikacji wydatków funduszy szkolnym objętych, i wcześniejszego przedkładania zamknięcia rachunków z obrotu szkolnego funduszu krajowego w połączeniu z funduszami okręgowymi.

Obie ustawy szkolne uchwalone w Sejmie roku 1883. nie otrzymały sankcyi. Podniesiono przeciw ustawie o zakresie nauki w szkołach ludowych tak pospolitych jakoteż wydziałowych podawać się mającej rozmaite zarzuty kompetencyjnej i formalnej natury, które się tyczyły różnych i mnogich postanowień tej ustawy i nawet jej tytuł podał w wątpliwość. Pośród tych zarzutów stojących na przeszkodzie sankcyi najpoważniejszymi były następujące: Rząd mniemał, iż Sejm nie może ponawiać postanowień o przedmiotach nauki w szkołach ludowych pospolitych bez uwzględnienia owych postanowień ustaw państwa, które dziś nieobowiązują w kraju naszym na mocy dawniejszej ustawy krajowej, Rząd sądził, że nie wolno Sejmowi stanowić o charakterze nauki religii w szkołach ludowych bez najściślejszego uwzględnienia ustawodawstwa państwowego, a upatrywał w ustawie uchwalonej przez Sejm pewne postanowienia niezgodne z owym ustawodawstwem; wydało się Rządowi, że zasady przez Sejm uchwalone a stanowiące o duchu i zakresie nauki, i o sposobie, w którym takowa powinna być w szkołach ludowych udzielana, wkraczają w dziedzinę atrybucyi władzy wykonawczej, i są już w pewnej mierze planami szkolnymi, których uchwalenie nie należy zdaniem Rządu do spraw, któremi by się Sejm mógł z własnej zająć inicjatywy, co więcej, Rząd dostrzegł niezgodność pomiędzy postanowieniami nowej przez Sejm uchwalonej ustawy tyczącami się nauki dopełniającej, a artykułem 41 obowiązującej ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci, podobnież zażądał nowych postanowień względem funduszy służących do utrzymania i założenia nowych szkół wydziałowych urządzonych w myśl uchwał przeszłorocznego Sejmu.

Co do zmiany artykułu 12 ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych, oświadczył Rząd, iż mniema, że taka zmiana ustawy jest zbyteczną, i że może się stać w drodze rozporządzenia zadość intencyi Sejmu. Odmówiono tedy sankcyi obydwu ustawom uchwalonym na przeszłorocznym Sejmie, i zawiadomiono Sejm o przyczynach tej odmowy.

Tymczasem Rada szkolna krajowa przystąpiła w sposób godny uznania do spełnienia woli Sejmu wypowiedzianej w uchwalonej rezolucyi, i rozpoczęła dzieło zakładania nowych szkół, przestrzegając przytem jak najściślejszej a wskazanej jej przez Sejm oszczędności. Skutek tych usiłowań jest już znaczny; powstała wielka ilość nowych szkół, a gdzie to tylko było możliwem, założono szkoły filjalne tylko, albo zaprowadzono naukę półdniową. Okazało się jednak przytem, że zupełnie zadośćuczynienie intencyom Sejmu jest jednak bardzo trudne bez zmiany ustaw krajowych, i że musiano często dla względów formalnych założyć szkołę etatową tam, gdzie szkoła filjalna byłaby mogła na razie uczynić zadość potrzebom ludności miejscowej.

Skoro udzielono Sejmowi odmowę sankcyi ustaw szkolnych w przeszłym roku uchwalonych i skoro to się stało możliwem w skutek otwarcia nowej sesyi sejmowej, wniósł poseł Wojciech Dzierżyszycki projekta do ustawy o ustroju szkół ludowych w ogóle, a w szczególności szkół wydziałowych, i do zmiany ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu szkół ludowych i t. d. Myślą tych wniosków było: po pierwsze, uratowanie tych postanowień przeszłorocznej ustawy o zakresie nauki w szkołach ludowych przeciw którym nie podniesiono ze strony Rządu zarzutów, a powtóre: zmiana ustaw krajowych rozwiązująca w zupełności ręce Radzie szkolnej krajowej i umożliwiająca jej jak najściślejsze spełnienie woli Sejmu wypowiedzianej za pomocą przeszłorocznej rezolucyi.

Wnioski podpisanego poniżej sprawozdawcy odesłano do komisji edukacyjnej. Komisja edukacyjna nie mogła wprawdzie uznać słuszności powodów które Rząd skłoniły do odmówienia sankcji projektom do ustaw uchwalonym w roku przeszłym; licząc się jednak z koniecznością, postanowiła przeprowadzić swoje dawne myśli, z uwzględnieniem wskazówek przez Rząd podanych, wierząc, że treść dawnych uchwał sejmowych da się urzeczywistnić w drodze którą komisja edukacyjna teraz obrała.

Projekt do ustawy o urządzeniu publicznych szkół ludowych tak formą jak treścią powtarza tylko z bardzo małemi, a dziś koniecznemi zmianami, postanowienia przeszłorocznego projektu do ustawy o zakresie nauki itd. Jeśli Wysoki Sejm raczy się przychylić do wniosków komisji, ponowi tylko przeszłoroczne swoje uchwały o ile te są zgodne z zapatrywaniem Rządu co do zakresu prawodawczej władzy Sejmu krajowego.

Art. 1 projektowanej ustawy uzupełnia postanowienia prawodawstwa państwowego o celu szkoły, zaznaczając, że szkoła ludowa winna nie tylko wychowywać użytecznego, moralnego i religijnego obywatela, ale także człowieka zdolnego spełniać zawód praktyczny, do którego zostanie prawdopodobnie powołanym wskutek okoliczności pośród których się narodził. Zamierzaliśmy przeszłego roku szkoły ludowe pospolite urządzić dwojako jako szkoły miejskie, i wiejskie lub małomiejskie. Rząd niedopuszcza użycia tych wyrażen, mniemając, iż są niezgodne z brzmieniem ustawy państwowej. Komisja szkolna spodziewa się wszelako, że wskazanie na konieczność zastosowania nauki w szkołach ludowych do potrzeb miejsca w którym szkoła powstała i prawdopodobnego stanu uczniów, doprowadzi do tego, że będą istnieć inne plany nauki dla szkół założonych po miastach, a inne dla szkół wiejskich, a to tem pewniej, że tylko w większych miastach sprowadzi wielką ilość dzieci uczęszczających do szkoły potrzebę założenia szkoły 4, 5, lub 6 klasowej, i że tegoroczny projekt ustawy, przedłożony niniejszem Sejmowi, stanowi już w artykule 1. znaczne różnice pomiędzy ustrojem szkół mających mniej, albo więcej jak cztery klas. Szkoły 1, 2 i 3 klasowe będą istnieć tylko pośród wiejskiej i małomiejskiej ludności. Będzie wolno je urządzić podług zasad półdniowej nauki i nie będą miały zadania przygotowania do szkół średnich. Szkoły 4, 5 i 6 klasowe po miastach tylko istnieć będą. Nauka półdniowa nie będzie w nich dozwoloną, a choć tu także nauka będzie stanowić względnie zamkniętą w sobie całość, szkoły te aż do ukończenia czwartej klasy będą młodzież przygotowywać do uczęszczania do szkół średnich. Gdzie 5. i 6. klasa będą istniały, zastąpią w pewnej skromnej mierze naukę udzielaną gdzieindziej przez szkoły wydziałowe.

Art. 2. wniosku komisji edukacyjnej nakazuje rewizję planów nauki dla szkół ludowych pospolitych, w myśl zasad wypowiedzianych w artykule 1. Gdy Rada szkolna przystąpi do rewizji tych planów, winna pamiętać o tem, że Sejm wcale nie odstąpił od zasad wypowiedzianych w przeszłorocznym projekcie do ustawy o zakresie nauki w szkołach ludowych a objętych w art. 2, 3, 4, 5 i 6, i winna się zastosować w miarę możności do wypowiedzianych wówczas życzeń Sejmu. Powinna baczyć troskliwie na różnicę jaka zachodzi co do potrzeb umysłowych i moralnych pomiędzy ludnością wiejską i małomiejską z jednej a miejską z drugiej strony, winna przestrzegać, aby zawsze uwagę uczniów, w miarę ich pojęcia i umysłowego rozwoju, na prawdy religijne zwracano. Plany nauki dla szkół 1, 2 i 3 klasowych postanowią, że w nauce o świecie czyli tak zwanej poglądowej nauczyciel będzie uczniów naprzód zajmować przedmiotami z najbliższego otoczenia, a tem samem tyjącami się gospodarstwa i przemysłu wiejskiego lub małomiejskiego, i opisami używanych w jednym i drugim płodów uatury i ich obróbki; będzie podawać stopniowo wiadomości o najpospolitszych zjawiskach natury, o warunkach zdrowia, o kraju jako o części ziemi, o jego historii, o powinnościach i prawach obywateli. W czytaniu i pisaniu doskonalić się będą uczniowie pod kierunkiem nauczyciela i doprowadzą do możebnej biegłości, skoro w jednym i drugim niejaki już nabędą wprawy będą im podawane gwoi ćwiczenia do czytania i pisania rzeczy, które im na terażniejszy i na dalszy ich wiek użyteczne być mogą, a służą za podstawę nauki poglądowej. Rada szkolna krajowa przypisze stosowne do tych

wymagań książki. Czytanie tych książek rozszerzać będzie rzeczoności uczniów i doskonalić ich zdolność tłumaczenia się w języku wykładowym. Obok tego zwracać będzie nauczyciel uwagę na główne zasady gramatycznej budowy języka i połączy z tem odpowiednie ćwiczenia. Naukę rachunków udzielać się będzie także sposobem poglądu przez ciągle zastosowanie jej do liczb, miar i wag, rzeczy z zakresu praktycznego życia. Uczniowie ćwiczyć się będą tak w rachunku pamięci jakoteż w rachunku na tablicy, obejmując cztery działania w liczbach całych i ułamkach zwyczajnych i dziesiętnych, a potem naukę o stosunkach i proporcjach aż do prostej reguły trzech włącznie. Obznajamiać się też będą z najprostszymi formami geometrycznymi, które w życiu pospolitem codzienne znajdują zastosowanie. Ćwiczenia te odbywać się będą w połączeniu z rachunkiem przez obliczanie wymiarów przestrzeni za pomocą najpospolitszych narzędzi, jako to: lineau, łożka, metra lub cyrka. Również ćwiczyć się będą uczniowie w mierzeniu od oka. Ćwiczenia te uzupełniać się będą rysunkiem, przeważnie z natury, w obrębie form najprostszymi. Śpiew będzie miał na celu formowanie głosu i ucha za pomocą stosownych ćwiczeń, obejmie zaś ćwiczenia tak w świeckim jakoteż w religijnym śpiewie. Gimnastyka obowiązkowa dla chłopców a dowolna dla dziewcząt, stosują się do usposobień i potrzeb i roboty ręczne, uczniów i uczennic. Przy nauce robót ręcznych zostaną uwzględnione także miejscowe stosunki gospodarcze i przemysłowe.

Przy rewizji planów nauki dla szkół ludowych pospolitych 4, 5cio i 6cio klasowych, postąpi sobie Rada szkolna krajowa, tak aby te szkoły mogły podawać naukę początkową tak w duchu ogólnego oświecenia, mając, obok ogólnych wiadomości dla każdego stanu potrzebnych, przedewszystkiem umysłowe i moralne potrzeby tej części młodzieży na względnie, która w szkołach średnich lub wydziałowych zamierza szukać dopełnienia lub rozszerzenia swych wiadomości.

Art. III, i IV. przedłożonego niniejszem projektu do ustawy obejmuje przepisy co do nauki dopełniającej wyjęte prawie bez zmiany z przeszłorocznego projektu do ustawy o zakresie nauki.

Art. V. nakazuje rewizję planów nauki dopełniającej, czy też niedzielnej. Przy układaniu tych planów uwzględni Rada szkolna krajowa w miarę możności myśli wyrażone w art. 9. przeszłorocznego projektu ustawy, a w niniejszym projekcie ustawy niepowtórzone. Wybitniej jeszcze jak w szkole ludowej zaznaczy zastosowanie do potrzeb praktycznego życia. Przy opowiadaniach z historyi zwróci głównie uwagę na historyę Polską i Ruską tudzież Austriacką. Postara się o ile możności o treściwy wykład organizacyi władz tak rządowych jakoteż autonomicznych i o obowiązującej organizacyi państwa, łącząc naturalnie wiadomości tym wykładem objęte ze wskazówkami co do pisania kwitów i łatwiejszych podań do władz. Oprze wreszcie wiadomości z zakresu gospodarstwa wiejskiego i ubocznych jego gałęzi na nabytej poprzednio znajomości praw przyrody, i połączy je, o ile to być może, z ćwiczeniami praktycznymi, tudzież z treściwą i praktyczną nauką o pomiarze gruntów.

Art. VI, VII, VIII i IX przedłożonego niniejszem projektu do ustawy obejmują przepisy o urządzeniu szkół wydziałowych, co do których Sejm nasz posiada obecnie na podstawie noweli szkolnej z 2. maja 1883 obszerniejszą władzę prawodawczą. Powtórzono w tych artykułach zasadnicze postanowienia projektu przeszłorocznego do ustawy, a poczyniono tylko niektóre zmiany stanowiące, że mogą także w kraju naszym istnieć szkoły wydziałowe 2 klasowe tylko, i oznaczające stosunek liczby nauczycieli do liczby klas w szkole wydziałowej. Oprócz tego stanowi przedłożony projekt, że nie tylko kandydaci stanu nauczycielskiego ale także uczniowie wielu szkół specjalnych otrzymają w szkołach wydziałowych przygotawczą naukę.

Art. X. nakazuje rewizję planów nauki dla szkół wydziałowych. Rada szkolna krajowa będzie przy tej także rewizji miała na uwadze myśl Sejmu wypowiedzianą w roku ubiegłym, a to w artykułach 13 — 24 wówczas uchwalonego projektu do ustaw.

W nauce języka wykładowego, drugiego krajowego i niemieckiego, będzie przeto staniem szkoły, nie tylko wprawiać uczniów w poprawne wysłowienie się w tych językach mowa

i pismem, ale zarazem obznajamiać ich z głównymi zasadami gramatyki tych języków i najcenniejszymi utworami piśmiennictwa, wiekowi uczniów przystępnymi. W dalszym ciągu nauki książka do czytania zawierać będzie przeważnie utwory piśmienne, swą treścią do potrzeb zawodów praktycznych zbliżone, a obok tego zajmą uczniów ćwiczenia stylistyki praktycznej, dla nauki dopełniającej także przypisane, wszakże o wymaganiach nieco ściślejszych, a w miarę dokładniejszej nauki w szkołach wydziałowych udzielanej.

Nauka geografii poprzedzi naukę historii i na podstawie niektórych najpospolitszych wstępnych wiadomości podawać będzie przedewszystkiem geografę kraju rodzinnego, następnie geografę Europy i innych części świata, nie zaniedbując obznajamiać uczniów z płodami natury i przemysłu, znajdującymi się na rozmaitych punktach ziemi, tudzież głównymi drogami handlu którego są przedmiotem. W nauce historii podany będzie naprzód rys historii Polski i Rusi, następnie państwa Austriackiego, z o ile możności wywodnym opisem tych krajów, ich ekonomicznych stosunków i instytucyi. We wszystkich klasach, a w szczególności już przy sposobności, jaką podadzą opisy geografii, będzie nauczyciel obznajaniał uczniów z ważniejszymi zdarzeniami z historii powszechnej.

Nauka rachunków będzie miała naprzód zadanie utwierdzić uczniów w ich wiadomościach w szkole pospolitej nabytych, a następnie je rozszerzyć do nauki o potęgach i pierwiastkach, o proporcjach złożonych, o regule łańcuchowej, rent i procentów. Ta nauka uwzględniać będzie przedewszystkiem praktyczne sposoby przeprowadzania potrzebnych w życiu pospolitem działań, a ogólną teorią jedynie o tyle, o ile to służyć może do ułatwienia praktycznej nauki. Oprócz tego udzielona będzie nauka rachunkowości, zastosowana do potrzeb gospodarstwa i przemysłu.

Rysunek z wolnej ręki ćwiczyć będzie przedewszystkiem w rysowaniu form i przedmiotów używanych w przemyśle. Z rysunkiem tym należy połączyć naukę o formach geometrycznych, a następnie zastosowanie ich w rysunku konstrukcyjnym, który równie jak rysunek z wolnej ręki uwzględni przedmioty używane w przemyśle i wspierać będzie ćwiczenia mechaniczne w szkole wykonywane.

W każdej klasie poświęcone będą osobne godziny na formowanie pisma na zasadach umiejętności kaligrafii.

W naukach przyrodniczych instrukcja ograniczy się do zjawisk i przedmiotów, z którymi uczniowie mogą mieć styczność, i wykazywać będzie ich wpływ lub zastosowanie w życiu człowieka, jego zatrudnieniach lub potrzebach podając zarazem najpraktyczniejsze wiadomości z higieny tak ludzkiej jak zwierzęcej.

Technologia obznajamiać będzie uczniów przedewszystkiem z własnościami surowych płodów natury, używanych w przemyśle; z najpospolitszymi sposobami przerabiania tych płodów; wskaże wynikię z tąd rodzaje fabrykacyi i rodzaje rękodzieł; wreszcie pouczy o własnościach uzyskanych w nich wytworów w zastosowaniu do rzemiosła lub gospodarstwa. Naukę tę podawać należy dopiero w późniejszych kursach szkoły wydziałowej; sposobem prostym, doświadczalnym, bez subtelnych i obszernych teorii.

Nauka gospodarstwa wiejskiego i jego ubocznych gałęzi, zastosowana będzie do potrzeb okolicy w której się szkoła znajduje, i nawiąże do wskazówek, jakie pod tym względem uczniowie mogli uzyskać w naukach przyrodniczych. Dążyć należy do tego, żeby nauka uzmysławiana była okazami, a łączyła się, ile możności, z ćwiczeniami w ogródku i na polu.

Ćwiczenia mechaniczne dążyć będą do wprawy uczniów w wykonywaniu początkowych prac mechanicznych, przedewszystkiem takich, co bez warsztatu jedynie przy pomocy najprostszych narzędzi i przyrządów mogą być wykonywane. Przy sposobności tych ćwiczeń należy się obznajamiać tych uczniów „e sposobami obrabiania drzewa, metalu, skóry i innych materyałów przy pomocy najprostszych narzędzi, z narzędziami używanymi w rękodziełach, ze sposobami

ich użycia w wykonywaniu rękodzieł, wreszcie pouczać, jak narzędzia w należyтым do użytku stanie utrzymywać można.

Nauka muzyki, głównie doskonalenie śpiewu będzie miała na uwadze; nie jest wykluczona jednak także muzyka instrumentalna. Nie będzie się jednak jak w szkole pospolitej ograniczać do samych tylko praktycznych ćwiczeń, ale oprócz się na znajomości pierwszych zasad muzyki tak świeckiej, jakoteż w miarę potrzeby i możliwości, także religijnej.

Ćwiczenia ciała będą się odbywać według zasad gimnastyki szkolnej.

W szkołach wydziałowych dla dziewcząt nauka języków będzie głównie miała na uwadze ogólne oświecenie, obznajamiając uczennice z najcenniejszymi epokami piśmiennictwa, szczególniej ojczyściego. Podobnież i nauka historii, wypełniając program w szkołach dla chłopców przypisany, poda także treściwy rys historii powszechnej. Hygiena ma być wykładana w nieco obszerniejzym, niż w szkołach dla chłopców zakresie.

Artykuły XI. XII. niniejszego projektu obejmują postanowienia o szkołach specjalnych, które można połączyć ze szkołami wydziałowymi, tudzież o kursach dla dorosłych, objęte już przeszłorocznymi uchwałami Sejmu.

Jeśli tedy Wysoki Sejm raczy uchwalić niniejszem przedłożony projekt do ustawy jeżeli ten projekt zamieni się w ustawę, i jeśli Rada szkolna krajowa uwzględni przy rewizji planów szkolnych, tak jak to uczynić powinna. w tem sprawozdaniu dosłownie niemal powtórzone przeszłoroczne uchwały Sejmu, stanie się prawie w zupełności zadość woli Sejmu, w roku 1883 objawionej na podstawie wniosków p. Kuzebjusza Czerkawskiego i jego sprawozdania.

Komisyja edukacyjna sądziła jednak, że nie można poprzestać na uchwaleniu ustawy o urządzeniu szkół ludowych, i że należy się także przystąpić do uchwalenia takich zmian do ustawy z dnia 23. maja 1873, któreby umożliwiły stworzenie nowej podstawy materialnej bytu w przyszłości założyć się mających szkół wydziałowych, i któreby zarazem stworzyły prawną a niezachwianą podstawę dla tych czynności, które Rada szkolna krajowa przedsięwzięmie, w celu uczynienia zadość woli Sejmu w przeszłym roku przez rezolucyę wyrażonej.

W tym to celu przedkłada komisya edukacyjna Wysokiej Izbie projekt do zmiany niektórych postanowień ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu ludowych szkół publicznych i o obowiązku posłania do nich dzieci.

Zmiana artykułu VI. stanowi, że tam gdzie w szkołach 1-dno, 2 i 3 klasowych będzie zaprowadzona nauka południowa, dopiero tam, gdzie będzie stu uczniów, trzeba będzie drugiego nauczyciela zamianować i drugą klasę urządzić.

Zmiana Art. V. postanowi, że szkoły 4, 5, i 6 klasowe mają odtąd tylko po miastach powstawać, a to tak, aby przynajmniej jedna taka szkoła istniała w każdym w politycznym powiecie. Artykuł V. uchyli w nowem swoim brzmieniu dotąd obowiązujące postanowienie mocą którego jedna szkoła wydziałowa powinna istnieć w każdym dwu okręgach szkolnych. Odtąd Sejm postanowił osobną uchwałą o potrzebie założenia nowej szkoły wydziałowej, i o tem o ile fundusz krajowy przyczyni się do jej założenia i utrzymania. Tylko co do istniejących już szkół wydziałowych pozostaną w mocy dotychczasowe zobowiązania i orzeczenia organizacyjne, dopóki uchwała sejmowa zmiany w tym względzie nie zaprowadzi.

Zmiana artykułu VI. umożliwi zakładanie tymczasowe szkół filialnych tylko, a przeto o mniejszym stopniu fundusz krajowy obarczających, i w tych miejscowościach, w których zresztą zachodzą okoliczności, domagające się szkoły etatowej, ale w której fundusze miejscowe i okręgowe nie wystarczą na uposażenie takiej szkoły.

Zmiany Artykułów XIV., XVIII., XIX., XXIV., XXVIII., są tylko wynikiem postanowienia artykułu V. o przyszłych szkołach wydziałowych, i mają na celu uwolnienie gmin i powiatów od obowiązkowego utrzymania tych szkół.

Art. XL. obejmie w swoim nowem brzmieniu korzystne dla naszych stosunków postanowienia noweli szkolnej z dnia 2go Maja 1883. dotyczące się obowiązku posyłania dzieci do szkół publicznych ludowych. Na mocy tych postanowień uwalnia także od obowiązku uczęszczania do szkoły ludowej publicznej nauka, któraby dziecko będące w wieku szkolnym pobierało w szkole specjalnej tak urządzonej, iżby mogła zastąpić naukę udzielaną w szkołach ludowych. Obowiązek i prawo przekonania się o tem, czy dzieci w domu otrzymują odpowiednią naukę uwalniającą od obowiązku uczęszczania do szkoły publicznej, odjęto nadzorem szkolnym miejscowym a przelano na Rady szkolne okręgowe, mogące o wiele lepiej temu obowiązkowi sprostać.

Art. XLI. zostanie zmienionym w myśl Artykułu III. ustawy o urządzeniu szkół ludowych, kładąc w miejsce dotychczasowych szkół niedzielnych szkoły dopełniające, i zastępując dotychczasowy dwuletni obowiązek uczęszczania do szkół niedzielnych, trzyletnim obowiązkiem uczęszczania na kursa nauki dopełniającej, po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej.

Jeśli tu wniesione zmiany otrzymają moc ustawy, będzie wielu młodych nauczycieli musiało poprzestać na obowiązku udzielania nauki w szkole filialnej; gdyby zresztą obowiązujące ustawodawstwo pozostało bez zmiany, musieliby nie tylko zadowolnić się skromniejszą płacą 250ciu zł. w. a. rocznie, ale musieliby się także zrzec nadziei pięcioletnich dodatków do płacy nauczycielskiej. Ta ostatnia mianowicie okoliczność mogłaby oddziaływać zniechęcająco na niejednego kandydata do stanu nauczycielskiego, i mogłaby stać na przeszkodzie zaopatrzeniu przyszłych szkół filialnych w odpowiednie siły nauczycielskie. Aby temu zapobiedz przedkłada komisya edukacyjna Sejmowi w myśl wniosku postawionego w komisji przez posła Zolla, zmianę artykułu 15go ustawy o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych, mocą której nauczyciele młodszy zawiadujący stale szkołą filialną otrzymaliby dodatki pięcioletnie 25 zł. w. a., a to tym sposobem, że zaczęłoby pięcioletnie liczyć od dnia ogłoszenia nowej ustawy.

Komisya edukacyjna mniema, że w tym roku niemożna już rozpoczynać dalszej reformy naszego ustawodawstwa szkolnego. Niemniej jest przekonana że przedłożone niniejszem Sejmowi projekta do ustaw, nieuczynią jeszcze zadość wszelkim potrzebom naszego szkolnictwa. Komisya pragnęłaby gorąco, aby reforma szkół już od wielu lat zamierzona, została co do wszystkich naszych ustaw przeprowadzoną, i żeby w ten sposób zużytkowano praktycznie prace tylu ankiet, i wnioski dawniejszych komisji edukacyjnych sejmowych, regulując słusznie stosunki prawne stanu nauczycielskiego, polepszając nadzory szkolne, stanowiąc o lepszym urządzeniu tych źródeł, z których fundusze szkolne pochodzą. Z tego to powodu wnosi komisya edukacyjna, wskutek wniosku postawionego w komisji przez posła Romanowicza, rezolucyę wzywającą Wydział krajowy, żeby projekt reformy o obowiązujących ustawach krajowych o szkołach ludowych, przedłożył Sejmowi na następnej już sessyi, w porozumieniu z Radą szkolną krajową.

Trudności formalne stanęły na przeszkodzie temu, aby bardziej szczegółowe orzeczenia o zakresie nauki w szkołach ludowych, powzięte przez Sejm z własnej inicjatywy, stały się obowiązującymi ustawami. Sejm jednak niemoże się zrzec prawa swego zatwierdzania planów szkolnych ułożonych przez Radę szkolną krajową, które to prawo nadaje Sejmowi statut organiczny Rady szkolnej krajowej. Ustanawiając tedy w drodze ustawodawczej obowiązek rychłej rewizyi planów nauki dla szkół ludowych, musi Sejm zażądać, aby Rada szkolna krajowa zrewidowane plany Sejmowi do zatwierdzenia przedłożyła, a nadal zawsze takie plany Sejmowi do zatwierdzenia przedkładała. W tym tedy celu, przedstawia komisya edukacyjna Wysokiej izbie do uchwalenia rezolucyę wniesioną na posiedzeniu komisji przez posła Euzebiusza Czerkawskiego, a domagającą się tego, aby Rada szkolna w najbliższej przyszłości przedłożyła Sejmowi do zatwierdzenia zrewidowane plany nauki dla szkół ludowych.

Z tych to powodów komisya edukacyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- Alegat I.* Załączoną pod I ustawę, mocą której na zasadzie ustawy państwowej z dnia 2go Maja 1883 wydają się postanowienia o urządzeniu publicznych szkół ludowych, a w szczególności szkół wydziałowych.
- Alegat II.* Załączoną pod II rezolucyę, domagającą się, żeby Rada szkolna krajowa plany nauki dla szkół ludowych Sejmowi do zatwierdzenia przedkładała.
- Alegat III.* Załączoną pod III. ustawę, mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 23. maja 1873 o zakładaniu i utrzymaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci.
- Alegat IV.* Załączoną pod IV. ustawę co do zmiany artykułu 15go ustawy o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych.
- Alegat V.* Załączoną pod V. rezolucyę, mającą na celu przeprowadzenie jak najrychlejsze zupełnej reformy ustaw szkolnych krajowych.

Za przewodniczącego
Solecki, biskup

Sprawozdawca
Wojciech Dzeduszycki.

[Illegible Title]

[Illegible text block 1]

[Illegible text block 2]

[Illegible text block 3]

[Illegible text block 4]

[Illegible text block 5]

[Illegible text block 6]

[Illegible text block 7]

[Illegible text block 8]

[Illegible text block 9]

[Illegible text block 10]

[Illegible signature or name]

[Illegible signature or name]

[Illegible text block 11]

[Illegible text block 12]

[Illegible text block 13]

[Illegible text block 14]

[Illegible text block 15]

[Illegible text block 16]

[Illegible text block 17]

[Illegible text block 18]

[Illegible text block 19]

[Illegible text block 20]

[Illegible text block 21]

[Illegible text block 22]

[Illegible text block 23]

[Illegible text block 24]

[Illegible text block 25]

[Illegible text block 26]

[Illegible text block 27]

[Illegible text block 28]

[Illegible text block 29]

[Illegible text block 30]

Ustawa

z dnia ..... mocą której na zasadzie ustawy państwowej z dnia 2. maja 1883. Dz. u. p. z 5. maja 1883 Nr. 53 wydają się postanowienia o urządzeniu publicznych szkół ludowych, a w szczególności szkół wydziałowych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Art I.

Szkoły ludowe pospolite podając wiadomości ludziom wszelkiego stanu najpotrzebniejsze, urządzone będą tak, iżby dzieci z nauki czerpały oświecenie o zasadach religijnych i moralnych i obowiązkach obywatelskich, tudzież o zadaniach i warunkach zawodu, jakiemu się według okoliczności, miejsca i stanu prawdopodobnie poświęcą.

Nauka ma być w szkołach pospolitych 4, 5 i 6cio klasowych tak rozłożona i prowadzona, ażeby uczniowie po ukończeniu klasy czwartej byli dostatecznie usposobieni do pobierania nauki w szkole średniej lub wydziałowej.

Szkoły będą o ile możności tak urządzone, iżby uczeń mógł z każdym rokiem obowiązku szkolnego przejść do wyższego stopnia nauki.

Podział młodzieży szkolnej na klasy i oddziały będzie zależał od ilości uczniów i od nauczycieli. Z wyjątkiem 4 do 6 klasowych szkół po miastach, może być wszędzie zaprowadzona nauka półdniowa.

Nauka w każdej szkole z osobna stanowić będzie zamkniętą w sobie całość.

Art. II.

Plany nauki dla szkół ludowych pospolitych ulegną rewizyi, w sposób postanowiony przez obowiązujące przepisy i w myśl art. I. niniejszej ustawy. Zostanie przytem uwzględniona potrzeba nauki robót ręcznych.

Art. III.

Kursa nauki dopełniającej mają być dalszym ciągiem i dopełnieniem szkoły ludowej pospolitej.

Będzie się w nich odbywać nauka w takich porach dnia, tygodnia i roku, któreby pozwalały uczniom poświęcać się obok tego praktycznym zatrudnieniom. Ilość godzin dopełniającej nauki wynosi co najmniej cztery godziny tygodniowo w szkołach 1, 2 i 3 klasowych, a sześć godzin w szkołach 4, 5 i 6 klasowych.

Mogą także osoby, które przekroczyły wiek szkolny, korzystać z tych kursów aż do ukończonego dwudziestego roku życia, - a to odwiedzając naukę bądź wszystkich bądź niektórych tylko przedmiotów.

Art. IV.

Kursa nauki dopełniającej obejmują w dalszym ciągu nauki szkoły ludowej pospolitej następujące przedmioty:

1. Naukę religii.

2. Ćwiczenia w czytaniu i rozbiorze przeważnie rzeczowym stosownych utworów piśmiennictwa podanych w podręczniku przeznaczonym na ten cel a obejmujących pomiędzy innymi wiadomości z historii, geografii i nauk przyrodniczych, z szczególną uwagą na znajomość kraju rodzinnego.

3. Wskazówki o pisaniu listów, tudzież najpotrzebniejsze wiadomości ze stylistyki praktycznej w połączeniu z odpowiednimi ćwiczeniami.

4. Rachunki, mianowicie domowe i gospodarskie.

Ze szczególnem zastosowaniem do potrzeb życia praktycznego mogą wejść w skład tej nauki:

1. Główne zasady pojedynczej rachunkowości.

2. Rysunki.

3. Najważniejsze wiadomości z zakresu gospodarstwa wiejskiego i jego ubocznych gałęzi, albo też z technologii najważniejszych miejscowych zawodów przemysłowych.

Art. V.

Plany nauki dopełniającej ulegną rewizji w sposób postanowiony przez obowiązujące przepisy a w myśl art. III i IV niniejszej ustawy.

Art. VI.

Dla uczniów, którzy nie zamierzają udać się ze szkoły ludowej pospolitej do szkół średnich, będą istnieć w kraju szkoły wydziałowe z szerszym niż w szkołach pospolitych programem nauki przysposabiającej zarazem do rolniczego albo do przemysłowego zawodu.

Nauka w szkołach wydziałowych ma być tak urządzona, aby uczniowie ich byli także przyspasabiani do korzystania z nauki w seminariach nauczycielskich, jako też w szkołach specjalnych, o ile wstęp do nich nie jest zawisłym od poprzedniego ukończenia pewnej klasy szkół średnich.

Będą osobne dla chłopców, a osobne dla dziewcząt szkoły wydziałowe. Jedne i drugie obejmować będą zazwyczaj kurs nauki czteroletni podzielony na cztery klasy; wszakże szkoły wydziałowe o charakterze przeważnie rolniczym mogą poprzestać na kursie trzyletnim o trzech klasach, a w miarę miejscowej potrzeby można nawet urządzać szkoły wydziałowe o dwu klasach z kursem dwuletnim.

Przyjęcie ucznia do szkoły wydziałowej nastąpi na podstawie egzaminu wstępnego.

W szkołach wydziałowych musi być prócz dyrektora i katechety przynajmniej tylu nauczycieli, ile jest klas.

Liczba godzin tygodniowej nauki wynosi w każdej klasie 24 do 30.

Art. VII.

W szkołach wydziałowych dla chłopców będą przedmiotami nauki:

1. Religia.
2. Nauka języków.
3. Geografia i historia ze szczególniejszem uwzględnieniem kraju rodzinnego i w połączeniu z wiadomościami o obowiązującej konstytucyi państwa.
4. Rachunki w połączeniu z rachunkowością pojedynczą.
5. Rysunki z wolnej ręki i rysunki geometryczne.
6. Kaligrafia.
7. Nauki przyrodnicze.
8. Technologia albo gospodarstwo wiejskie, jedno i drugie w połączeniu z ręcznymi ćwiczeniami mechanicznymi.
9. Muzyka.
10. Gimnastyka.

Art. VIII.

Szkoły wydziałowe dla chłopców odpowiadać mają miejscowym potrzebom i stosunkom i będą miały charakter przeważnie bądź przemysłowy bądź rolniczy. Te potrzeby praktycznego życia będą w miarę postępu uczniów w nauce coraz bardziej uwzględniane.

Art. IX.

W szkołach wydziałowych dla dziewcząt nauka stosować się będzie do właściwych tej płci potrzeb i usposobień i przyszłego jej stanowiska w rodzinie, uwzględniając przede wszystkim potrzebę rozleglejszego wykształcenia ogólnego, a nie spuszczając z oka praktycznych także potrzeb.

Miejsce technologii i gospodarstwa wiejskiego zajmie w nich nauka gospodarstwa domowego i robót kobiecych. Gimnastyka nie będzie przedmiotem obowiązkowym. Natomiast higiena będzie wykładana w sposób ile możliwości wyczerpujący.

Nauka obcych języków może być także zaprowadzona jako przedmiot nadobowiązkowy za zezwoleniem Rady szkolnej krajowej.

Art. X.

Plany nauki dla szkół wydziałowych ulegną rewizyi w sposób postanowiony przez obowiązujące przepisy w myśl artykułów 6—9go niniejszej ustawy.

Art. XI.

Ze szkołami wydziałowymi połączone być mogą szkoły rolnicze, przemysłowe albo handlowe, niedzielne czy wieczorne, tudzież specjalne praktyczne kursa n. p. koszykarstwa ceramiki, budownictwa i t. p. jeżeli się na to znajdą fundusze.

Art. XII.

W miejscach gdzie istnieją szkoły ludowe, zaprowadzone mogą być także kursa dla dorosłych mające na celu dalsze rozwinięcie wiadomości w szkole ludowej nabytych.

Nauczyciele, którzy na tych kursach naukę udzielać będą, mają prawo do osobnego za to wynagrodzenia.

Art. XIII.

Polecam mojemu Ministrowi oświecenia wykonanie niniejszej ustawy.

Rezolucya.

Wzywa się c. k. Rząd, żeby stosownie do zatwierdzonego mocą Najwyższego postanowienia z d. 25. czerwca 1867 r. Statutu organicznego (*Organisations-Regulativ*) Rady szkolnej krajowej Art. III., 4. i §. 74. Ustawy państwowej o zasadach nauki w szkołach ludowych z d. 14. maja 1869 r. (D. U. P. Nr. 62), polecił poddać pod uchwałę Sejmu krajowego sporządzone przez Radę szkolną krajową projekta t. j. systemy czyli plany nauczania w szkołach ludowych tak pospolitych jak wydziałowych.

Czerkawski.

Alegat III.

Ustawa

z dnia . . . . . mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 23. maja 1873 (Dziennik ustaw krajowych l. 250) o zakładaniu i utrzymaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Niżej wymienione postanowienia ustawy z dnia 23 maja 1874 (Dziennik ustaw kraj. l. 250) o zakładaniu i utrzymaniu publicznych szkół ludowych i o obowiązku posyłania do nich dzieci przestają odtąd obowiązywać. Artykuły te mają na przyszłość opiewać jak następuje:

Art. IV. Liczba nauczycieli w każdej szkole ludowej stosować się będzie do liczby jej uczniów. Jeżeli liczba uczniów przez trzy po sobie następujące lata osiąga 80, należy bezwarunkowo postarać się o drugiego nauczyciela, o trzeciego, gdy ta liczba dojdzie do 160 i w tym stosunku dalej. Tam gdzie zostanie zaprowadzona nauka półdniowa, przypadnie stu uczniów na jednego nauczyciela. Wolno jednakże gminie podnieść w swej szkole liczbę nauczycieli ponad ten wymiar, byle przyjęła obowiązek opędzenia z własnych środków w całości ztąd wynikający zwyczajki nakładu.

Art. V. W każdym powiecie politycznym ma być przynajmniej jedna szkoła ludowa pospolita o 4, 5 albo sześciu klasach, a to w mieście, w którym ilość dzieci uczęszczających do szkoły jest tak wielką, że zgodnie z postanowieniami Art. IVgo zajdzie potrzeba ustanowienia odpowiedniej liczby nauczycieli, — Sejm krajowy orzeczy osobną uchwałą o założeniu lub zwnięciu każdej szkoły wydziałowej. Niemniej orzekać będzie o charakterze organizacyi każdej szkoły wydziałowej jako też o wysokości kwoty, którą się fundusz krajowy przyczyni do jej założenia i utrzymania. Co do istniejących już szkół wydziałowych pozostają w mocy dotychczasowe zobowiązania i orzeczenia organizacyjne, dopóki uchwała sejmowa w tym względzie nie zaprowadzi zmiany.

Art. VI. Oprócz szkół etatowych można zakładać szkoły filialne w których nauczyciele młodzi będą udzielać naukę.

Szkoły takie mogą powstać:

- a) Tam gdzie najbliższa szkoła ludowa nie jest wprawdzie więcej jak cztery kilometry odległa, lecz w skutek miejscowych przeszkód czy to stale czy to na dłuższy czas mniej dostępną, majątkowe zaś środki mieszkańców niewystarczają na założenie osobnej szkoły etatowej;
- b) tam idzie odległość od najbliższej szkoły przenosi wprawdzie 4 kilometry, ale liczba dzieci nie jest stosunkowo znaczna,
- c) wreszcie, tymczasowo tam, gdzie zasoby gminy i przeznaczone na cele szkolnictwa ludowego fundusze okręgowe nie wystarczają na założenie szkoły etatowej, chociaż zresztą zachodzą okoliczności wyrażone w Art. Iszym.

Art. XII. Władze szkolne będą miały na uwadze, iż przedewszystkiem zaopatrzyć w szkoły te gminy, które ich dotąd nie mają. Ma się to jednak dziać bez uszczerbku zorganizowanych już szkół etatowych.

Art. XIII. Etatowa szkoła ludowa pospolita zwinięta być może jedynie za przyzwoleniem Rady szkolnej krajowej.

Art. XIV. Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych pospolitych ciąży w pierwszym rzędzie na gminach miejscowych do obrębu jednej szkoły wiejskich.

Obszary dworskie należące z niemi lub z jedną z pomiędzy nich do tej samej gminy podatkowej, przyczyniają się tak do zakładania jakoteż do utrzymywania szkół gminnych, w stosunku niniejszą ustawą bliżej określonym, jeżeli nieutrzymują w swoim obrębie własnym nakładem publicznej szkoły ludowej.

W razie jeżeli zasoby miejscowe niewystarczają, przychodzi im w pomoc powszechność okręgu szkolnego, a względnie całego kraju.

Każda gmina winna utworzyć swój własny fundusz szkolny miejscowy, aby sobie ułatwić utrzymanie swej szkoły.

Również każdy okręg szkolny będzie miał swój osobny fundusz szkolny okręgowy, a prócz tego ma być także fundusz szkolny krajowy.

Art. XVIII. Jeżeli dochody miejscowego funduszu szkolnego, wymienione w artykule 15, a, b, c, niewystarczają na opłacenie nauczycieli szkół ludowych pospolitych i tych wydziałowych, które istniały już przed wejściem w wykonanie niniejszej ustawy, obowiązane są gmina i obszar dworski do wnoszenia na ten cel do miejscowego funduszu szkolnego dodatków pieniężnych, a to gmina aż do wysokości 9% podatków bezpośrednich w gminie opłacanych, a obszar dworski aż do wysokości 3%, podatków bezpośrednich z obszarów opłacanych, każdy z nich o tyle, o ileby to, co na mocy dawniejszych zobowiązań, bądź to w naturze bądź też w gotowych pieniądzech na utrzymanie nauczyciela już uiszcza, nie dorównywało oznaczonym powyżej procentom.

W każdym jednak razie obszar dworski przyczynia się do pokrycia niedoboru tylko w trzeciej części tego, do czego by w miarę swych podatków bezpośrednich był na mocy ustaw obowiązany, gdyby należał do związku gminy miejscowej.

Art. XIX. Zasiłki z funduszków szkolnych okręgowych a względnie krajowych na pokrycie niedoboru w dochodach przeznaczonych na utrzymanie nauczycieli szkół wymienionych w art. XVIII., Rada szkolna miejscowa żądać dopiero wtenczas ma prawo, gdy wykaże, że to, co gmina na ten cel bądź to na mocy dawniejszych zobowiązań do corocznych datków w pieniądzech lub w naturze, bądź to na mocy niniejszej ustawy już opłaca, wynosi przynajmniej 9% podatków bezpośrednich, a to co obszar dworski na ten cel bądź to na mocy dawniejszych zobo-

wiązań do corocznych datków w pieniądzu lub w naturze, bądźto na mocy niniejszej ustawy już opłaca, wynosi przynajmniej 3% podatków bezpośrednich.

Co do tych miast i miasteczek, które posiadają własny majątek zakładowy, orzeka Rada szkolna okręgowa a względnie Rada szkolna krajowa po wyłączeniu zdania Wydziału powiatowego a względnie Wydziału krajowego, czyli i jaki zasiłek ma im być przyznany z funduszu szkolnego okręgowego lub funduszu szkolnego krajowego.

Art. XXIV. Wszystkie wydatki na wystawienie lub najem, na utrzymanie, wewnętrzne urządzenie, opał, oświetlenie i obsługę budynków szkolnych, wymienionych w artykule XVIII jakoteż na wystawienie i utrzymywanie albo najem pomieszczeń dla nauczycieli, o ile nauczycielom służy do tego prawo, wreszcie na zakupno lub dostarczenie gruntu pod budynki i pola na szkółkę owocową lub pasiekę, a niemniej miejsca na ćwiczenia gimnastyczne, ponoszą właściwe gminy, o ile te wydatki nie są pokryte na podstawie prawomocnych zobowiązań trzecich osób, korporacyj lub funduszy, albo zapisów.

Obszar dworski w obrębie gminy położony przyczynia się do opędzania tych wydatków w stosunku w artykule XVIII. za zasadę przyjętą.

Zasiłki na nie mogą w razach wyjątkowych udzielane być gminom z funduszu szkolnego okręgowego lub krajowego w formie zaliczek, które po upływie pewnego czasu naraz lub ratami mają być zwrócone.

Dochodów miejscowego funduszu szkolnego można użyć na ten cel tylko pod warunkami w artykule 22 wymienionymi. Zresztą Rady szkolne okręgowe wpływać będą na gminy, aby te starały się zebrać na takie wydatki osobne fundusze, z których się otworzy odrębny dział miejscowego funduszu szkolnego, wyłącznie na ten cel przeznaczony.

Art. XXVIII. Do zasiłków na rzecz pojedynczych powiatów z funduszu szkolnego krajowego ma fundusz szkolny okręgowy dopiero natenczas prawo, jeżeli powiat, dla którego szkół potrzeba zasiłku, wnosi do niego ogół dodatków, przynajmniej 4% podatków bezpośrednich wynoszący, na szkoły wymienione w art. XVIII.

Art. XL. Obowiązek uczęszczania do szkoły zaczyna się z ubiegłym szóstym, a a ustaje z upłynionym dwunastym rokiem życia.

Wszystkie dzieci będące w tym wieku winne uczęszczać do szkoły publicznej.

Czasowo albo trwale wolne są od tego:

Dzieci, które uczęszczają do szkół wyższych rolniczych, przemysłowych albo specjalnych, o ile te są tak urządzone, aby mogły zastąpić naukę udzielaną po szkołach ludowych; dalej dzieci, których ciężkie ułomności cielesne lub duchowe niedopuszczają uczęszczania do szkoły; wreszcie dzieci pobierające nauki w domu albo w prywatnym zakładzie naukowym.

W ostatnim wypadku cięży odpowiedzialność za to, czy dzieci otrzymują taką przynajmniej naukę, jaka jest dla szkół ludowych przepisana, na rodzicach albo ich zastępcach.

Jeżeli zachodzą w tej mierze jakie wątpliwości, ma je sprawdzić Rada szkolna okręgowa. Rodzice i ich zastępcy mają się poddać rozporządzeniom wydanym w tej mierze. W razie potrzeby postąpi Rada szkolna okręgowa według przepisów artykułów 43 i 44 niniejszej ustawy.

Art. XLI. Obowiązek uczęszczania do szkoły ludowej ustaje z ukończonym 12 rokiem życia jedynie pod warunkiem, jeżeli uczeń udowodni dostateczną biegłość w przepisanych dla szkół ludowych gałęziach nauki. Po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej, winien jednak każdy

uczeń, który nieuczęszcza do szkoły wydziałowej, albo do jakiegoś innego zakładu naukowego, uczęszczać jeszcze przez trzy lata na kursa nauki dopełniającej.

Art. II.

Polecam wykonanie niniejszej ustawy Mojemu Ministrowi oświecenia.

Alegat IV.

U s t a w a

z dnia . . . . . co do zmiany art. 15go ustawy z d. . . . . , 1873
(Dziennik ustaw krajowych l. . .) o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego
w publicznych szkołach ludowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Znosi się artykuł 15ty ustawy z d. . . . . , . 1873 r. o stosunkach prawnych
stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych w dotychczasowej osnowie. Artykuł
ten ma opiewać jak następuje:

Płaca młodszego nauczyciela, bądź stale bądź tymczasowo umieszczonego, wynosi 60%
płacy nauczyciela rzeczywistego szkoły, przy której młodszy ten nauczyciel pełni służbę. W za-
dnym jednak razie nie może być niższą na 200 zł.

Płacę młodszego nauczyciela, zawiadującego stale szkołą filialną, ustanawia się na
250 zł. a. w. rocznie. Oprócz powyższej płacy będzie mogła Rada szkolna krajowa na przed-
stawienie Rad szkolnych okręgowych przyznawać z funduszu szkolnego krajowego nauczycielom
młodszym zawiadującym stale szkołą filialną za każde 5 lat nienagannej służby osobny dodatek
pięcioletni, w rocznej kwocie na 25 zł. w. a.

Przyznawanie dodatku pięcioletniego powtarza się tylko do 30 lat służby na posadzie
młodszego nauczyciela zawiadującego stale szkołą filialną.

Za czas spędzony przez nauczyciela przy takiej szkole przed wejściem w wykonanie
niniejszej ustawy, nie należy się pięciolecie.

§. 2.

Polecam Mojemu Ministrowi oświecenia wykonanie niniejszej ustawy.

Alegat V.

Rezolucya.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w wykonaniu uchwały Sejmu z d. . czerwca 1880 projekt reformy obowiązujących ustaw krajowych o szkołach ludowych, w porozumieniu z Radą szkolną krajową, na następnej sesji Sejmowi przedłożył.

Aleg. 96.

Ustawa

z dnia ..... mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 2. Maja 1873 (Dziennik ustaw krajowych l. 250) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i o obowiązku posyłania do nich dzieci, tudzież ustawy z dnia 28. Grudnia 1882 (Dziennik ustaw krajowych l. 2 z roku 1883.) o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Postanowienia artykułów 4., 5., 6., 12., 13., 14., 15., 24., 40. i 41. ustawy z dnia 2. Maja 1873 (Dz. ust. kraj. l. 250) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych, i o obowiązku posyłania do nich dzieci, tudzież artykułów 18., 19. i 28. w brzmieniu ustawy z dnia 28. Grudnia 1882 (Dz. ust. kraj. l. 2 z roku 1883.) przestaną odtąd obowiązywać. Artykuły te mają na przyszłość opiewać jak następuje:

Art. 4. Liczba nauczycieli w każdej szkole ludowej stosować się będzie do liczby jej uczniów. Jeżeli liczba uczniów przez trzy następujące po sobie lata dosięga 80, należy bezwarunkowo postarać się o drugiego nauczyciela, o trzeciego, gdy ta liczba dojdzie 160 i w tym stosunku dalej. Tam gdzie zostanie zaprowadzona nauka półdniowa, przypadnie stu uczniów na jednego nauczyciela. Wolno jednakże gminie podnieść w swej szkole liczbę nauczycieli ponad ten wymiar, byle przyjęła obowiązek opędzenia z własnych środków w całości stąd wynikającej zwyżki nakładu.

Art. 5. W każdym powiecie politycznym ma być przynajmniej jedna szkoła ludowa pospolita o 4, 5, albo 6 klasach, a to

w mieście, w którym ilość dzieci uczęszczających do szkoły jest tak wielką, że zgodnie z postanowieniami art. 4. zajdzie potrzeba ustanowienia odpowiedniej liczby nauczycieli.

Sejm krajowy orzecze osobną uchwałą o założeniu lub zwińnięciu każdej szkoły wydziałowej, jakoteż o wysokości kwoty, którą się fundusz krajowy przyczyni do jej założenia i utrzymania. Co do istniejących już szkół wydziałowych pozostają w mocy dotychczasowe zobowiązania i orzeczenia organizacyjne, dopóki uchwała Sejmowa w tym względzie nie zaprowadzi zmiany.

Art. 6. Oprócz szkół etatowych można zakładać szkoły filialne, w których nauczyciele młodszy będą udzielać nauki.

Szkoły takie mogą powstać:

a) Tam, gdzie najbliższa szkoła ludowa, nie jest wprawdzie więcej jak 4 kilometry odległa, lecz w skutek miejscowych przeszkód czy to stale, czy to na dłuższy czas mniej dostępna, majątkowe zaś środki mieszkańców nie wystarczają na założenie osobnej szkoły etatowej;

b) tam gdzie odległość od najbliższej szkoły etatowej przenosi wprawdzie 4 kilometry, ale liczba dzieci nie jest stosunkowo znaczna;

c) wreszcie tymczasowo tam, gdzie zasoby gminy i przeznaczony na cele szkolnictwa ludowego fundusz okręgowy nie wystarczają na założenie szkoły etatowej, chociaż zresztą zachodzą okoliczności wyrażone w art. 1.

Art. 12. Władze szkolne będą miały na uwadze, iż należy przede wszystkim zaopatrzyć w szkoły te gminy, które ich dotąd nie mają. Ma się to jednak dzieć bez uszczerbku zorganizowanych już szkół etatowych.

Art. 13. Etatowa szkoła ludowa pospolita zwińniętą być może jedynie za przyzwoleniem Rady szkolnej krajowej.

Art. 14. Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych pospolitych ciąży w pierwszym rzędzie na gminach miejscowych do obrębu jednej szkoły wcielonych.

Obszary dworskie należące z niemi lub z jedną z pomiędzy nich do tej samej gminy podatkowej, przyczyniają się tak do zakładania jakoteż do utrzymywania szkół gminnych, w stosunku niniejszą ustawą bliżej określonym, jeżeli nie utrzymują w swoim obrębie własnym nakładem publicznej szkoły ludowej.

W razie jeżeli zasoby miejscowe nie wystarczają, przychodzi im w pomoc powszechność okręgu szkolnego, a względnie całego kraju.

Każda gmina winna utworzyć własny fundusz szkolny miejscowy, aby sobie ułatwić utrzymanie swej szkoły.

Również każdy okręg szkolny będzie miał swój osobny fundusz szkolny okręgowy, a prócz tego ma być także fundusz szkolny krajowy.

Co do kosztów zakładania i utrzymywania szkół wydziałowych obowiązują postanowienia art. 5.

Art. 15. Do miejscowego funduszu szkolnego należą grunta nadane szkole, zabudowania szkolne, kapitały, zapisy i darowizny prywatne.

Do tego funduszu wpływają:

I. Dla szkół ludowych pospolitych:

- a) wszystkie dochody z majątku szkolnego;
- b) ofiary, do których się zobowiązały kiedykolwiek na rzecz szkoły miejscowej gminy, korporacje, instytucje, lub osoby prywatne, jakoteż datki dobrowolne;
- c) kary pieniężne ściągane od rodziców za opieszałość w posyłaniu dzieci do szkoły;
- d) dodatki pieniężne od gmin, obszarów dworskich, czyli w ogóle od stron konkurencyjnych na utrzymanie nauczycieli.

II. Wszystkie fundusze przeznaczone na utrzymanie szkół wydziałowych, o ile Sejm uchwałą co innego nie postanowi.

Art. 18. Jeżeli dochody miejscowego funduszu szkolnego, wymienione w art. 15. a, b, c, nie wystarczają na opłacanie nauczycieli szkół ludowych pospolitych i tych wydziałowych, które istniały już przed wejściem w wykonanie niniejszej ustawy, obowiązane są gminy i obszar dworski do wnoszenia na ten cel do miejscowego funduszu szkolnego dodatków pieniężnych, a to gminy aż do 9% całej należności wszystkich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi, w gminie opłacanych, a obszar dworski aż do wysokości 3% całej należności wszystkich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi z obszarów opłacanych, każdy z nich o tyle, o ile by to, co na mocy dawniejszych zobowiązań, bądź to w naturze, bądź też w gotowych pieniądzach na utrzymanie nauczyciela już uiszcza, nie dorównywało oznaczonym powyżej procentom.

W każdym jednak razie obszar dworski przyczynia się do pokrycia niedoboru tylko w trzeciej części tego, do czego by w miarę całej należności swych bezpośrednich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi był na mocy ustaw obowiązany — gdyby należał do związku gminy miejscowej.

Dodatki pieniężne od gminy pokrywane być mają w taki sam sposób, w jaki się pokrywają inne wydatki pieniężne, na gminie ciężące.

Art. 19. Zasiłki z funduszy szkolnych okręgowych, a względnie krajowych na pokrycie niedoboru w dochodach na utrzymanie nauczycieli szkół wymienionych w artykule 18. przeznaczonych, Rada szkolna miejscowa żądać dopiero wtenczas ma prawo, gdy wskaże, że to, co gmina na ten cel, bądź to na podstawie dawniejszych zobowiązań do corocznych datków w pieniądzach, lub w naturze, bądź to na mocy niniejszej ustawy już opłaca, wynosi przynajmniej 9% całej należności wszystkich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi, a to, co obszar dworski na ten cel bądź to na mocy dawniejszych zo-

bowiązań do corocznych datków w pieniądzu lub w naturze, bądź na mocy niniejszej ustawy już opłaca, wynosi przynajmniej 3% całej należności podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi z obszarów opłacanych.

Co do miast i miasteczek, które posiadają własny majątek zakładowy, orzeka Rada szkolna okręgowa, a względnie Rada szkolna krajowa, po wysłuchaniu zdania Wydziału powiatowego, a względnie Wydziału krajowego, czyli i jaki zasiłek ma im być przyznany z funduszu szkolnego okręgowego lub funduszu szkolnego krajowego.

Art. 24. Wszystkie wydatki na wystawienie lub najem, na utrzymanie, wewnętrzne urządzenie, opał, oświetlenie i obsługę budynków szkolnych szkół wymienionych w artykule 18., jakoteż na wystawienie i utrzymywanie albo najem pomieszczeń dla nauczycieli, o ile nauczycielom służy do tego prawo, wreszcie na zakupno lub dostarczenie gruntu pod budynki i pola na szkółkę owocową lub pasiekę, a niemniej miejsca na ćwiczenia gimnastyczne, ponoszą właściwie gminy, o ile te wydatki nie są pokryte na podstawie prawomocnych zobowiązań trzecich osób, korporacji lub funduszków, albo zapisów.

Obszar dworski w obrębie gminy położony przyczynia się do opędzania tych wydatków w stosunku w artykule 18. za zasadę przyjętą.

Zasiłki na nie mogą w razach wyjątkowych udzielone być gminom z funduszu szkolnego okręgowego lub krajowego w formie zaliczek, które po upływie pewnego czasu naraz lub ratami mają być zwrócone.

Dochodów miejscowego funduszu szkolnego można użyć na ten cel tylko pod warunkami w artykule 22. wymienionymi. Zresztą Rady szkolne okręgowe wpływać będą na gminy, aby te starały się zebrać na takie wydatki osobne fundusze, z których się tworzy odrębny dział miejscowego funduszu szkolnego, wyłączenie na ten cel przeznaczony.

Art. 28. Do zasiłków na rzecz pojedynczych powiatów z funduszu szkolnego krajowego, ma fundusz szkolny okręgowy dopiero wtenczas prawo, jeżeli powiat, dla którego szkół wymienionych w artykule 18. potrzeba zasiłku, wnosi do niego ogół dodatków przynajmniej 3% całej należności wszystkich podatków stałych razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi wynoszący.

Art. 40. Obowiązek uczęszczania do szkoły zaczyna się z ubiegłym szóstym, a ustaje z upłynionym dwunastym rokiem życia.

Wszystkie dzieci, będące w tym wieku winne uczęszczać do szkoły publicznej.

Czasowo albo trwale wolne są od tego :

Dzieci, które uczęszczają do szkół wyższych rolniczych, przemysłowych, albo specjalnych, o ile te są tak urządzone, aby mogły zastąpić naukę udzielaną po szkołach ludowych ; dalej dzieci, których ciężkie ułomności cielesne lub duchowe nie dopuszczają uczęszczania do szkoły ; wreszcie dzieci pobierające nauki w domu, albo w prywatnym zakładzie naukowym.

W ostatnim wypadku cięży odpowiedzialność za to, czy dzieci otrzymują taką przynajmniej naukę, jaka jest dla szkół ludowych przepisana, na rodzicach albo ich zastępcach.

Jeżeli znachodzą w tej mierze jakie wątpliwości, ma je sprawdzić Rada szkolna okręgowa. Rodzice i ich zastępcy mają się poddać rozporządzeniom, wydanym w tej mierze.

W razie potrzeby postąpi Rada szkolna okręgowa według przepisów artykułów 43. i 44. niniejszej ustawy.

Art. 41. Obowiązek uczęszczania do szkoły ludowej ustaje r ukończonym 12. rokiem życia, jedynie pod warunkiem, jeżeli uczeń udowodni dostateczną biegłość w przepisanych dla szkół ludowych gałęziach nauki. Po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej, winien jednak każdy uczeń, który nie uczęszcza do szkoły wydziałowej, albo do jakiegoś innego zakładu naukowego — uczęszczać jeszcze przez trzy lata na kursa nauki dopełniającej.

§. 2.

Polecam wykonanie niniejszej ustawy Mojemu Ministrowi oświecenia.

Aleg. 97.

Sprostowanie

do Ustawy Alegat III. sprawozdania komisji edukacyjnej.

Art. XIV. ustęp 6.

Co do kosztów zakładania i utrzymywania szkół wydziałowych, obowiązują postanowienia artykułu V.

Artykuł XV.

Do miejscowego funduszu szkolnego należą grunta nadane szkole, zabudowania szkolne, kapitały, zapisy i darowizny prywatne.

Do tego funduszu wpływają:

I. Dla szkół ludowych pospolitych

- a) wszystkie dochody z majątku szkolnego;
- b) ofiary, do których się zobowiązały kiedykolwiek na rzecz szkoły miejscowej gminy, korporacye, instytucye, lub osoby prywatne, jakoteż datki dobrowolne;
- c) kary pieniężne, ściągane od rodziców za opieszałość w posyłaniu dzieci do szkoły;
- d) dodatki pieniężne od gmin, obszarów dworskich, czyli w ogóle od stron konkurujących na utrzymanie nauczycieli.

II. Wszystkie fundusze przeznaczone na utrzymanie szkół wydziałowych, o ile Sejm uchwałą co innego nie postanowi.

Alca 97

Sprostowanie

do Listwy Alca III sprawozdania Komisji Edukacyjnej

Co do Listwy Alca III, która została ogłoszona w dniu 15 października 1885 r. w sprawie sprawozdania Komisji Edukacyjnej, należy zauważyć, że w niej zostały pominięte niektóre dane, które zostały już podane w poprzednim sprawozdaniu. W szczególności chodzi o dane dotyczące liczby uczniów w szkołach, które zostały pominięte w Listwie Alca III.

W tym celu należy zauważyć, że w poprzednim sprawozdaniu, w Listwie Alca II, podano, że w roku szkolnym 1884/85 w szkołach było 123 uczniów. W Listwie Alca III, która została ogłoszona w dniu 15 października 1885 r., podano, że w tym samym roku szkolnym było 123 uczniów. Jednakże, jak zostało zauważone, w Listwie Alca III zostały pominięte niektóre dane, które zostały już podane w poprzednim sprawozdaniu.

W szczególności chodzi o dane dotyczące liczby uczniów w szkołach, które zostały pominięte w Listwie Alca III. W tym celu należy zauważyć, że w poprzednim sprawozdaniu, w Listwie Alca II, podano, że w roku szkolnym 1884/85 w szkołach było 123 uczniów. W Listwie Alca III, która została ogłoszona w dniu 15 października 1885 r., podano, że w tym samym roku szkolnym było 123 uczniów. Jednakże, jak zostało zauważone, w Listwie Alca III zostały pominięte niektóre dane, które zostały już podane w poprzednim sprawozdaniu.

W szczególności chodzi o dane dotyczące liczby uczniów w szkołach, które zostały pominięte w Listwie Alca III. W tym celu należy zauważyć, że w poprzednim sprawozdaniu, w Listwie Alca II, podano, że w roku szkolnym 1884/85 w szkołach było 123 uczniów. W Listwie Alca III, która została ogłoszona w dniu 15 października 1885 r., podano, że w tym samym roku szkolnym było 123 uczniów. Jednakże, jak zostało zauważone, w Listwie Alca III zostały pominięte niektóre dane, które zostały już podane w poprzednim sprawozdaniu.

W szczególności chodzi o dane dotyczące liczby uczniów w szkołach, które zostały pominięte w Listwie Alca III. W tym celu należy zauważyć, że w poprzednim sprawozdaniu, w Listwie Alca II, podano, że w roku szkolnym 1884/85 w szkołach było 123 uczniów. W Listwie Alca III, która została ogłoszona w dniu 15 października 1885 r., podano, że w tym samym roku szkolnym było 123 uczniów. Jednakże, jak zostało zauważone, w Listwie Alca III zostały pominięte niektóre dane, które zostały już podane w poprzednim sprawozdaniu.

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o wniosku posłów Chrzanowskiego, Artura Potockiego i Zamoyskiego, tyczącego się ustanowienia Komisji krajowej w myśl Ustaw państwowych z dnia 30. Czerwca 1884. o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich i o rozwoju gospodarstwa krajowego na polu robót wodnych-

Wysoki Sejmie!

Dwie powyżej wymienione a wzajemnie dopełniające się Ustawy, mogą i powinny stać się dla naszego kraju rolniczego rękojmą posunięcia o znaczny krok naprzód spraw do dziedziny budowl i górskich wodnych i leśnych należących.

Ustawy te zawierają normy finansowe, regulujące stanowczo udział skarbu państwa w budowlach wodnych i leśnych na stokach górskich, które mają na celu ochronę gruntów od klęsk, lub też podniesienie produkeyi rolnej przez osuszania i nawodniania, a których wykonanie leży w interesie dobra publicznego. Z skarbu państwa na mocy ustawy zapewnioną jest na lat dziesięć od 1885. roku począwszy dotacya roczna w wysokości 500.000 zlr. z której subwencyonowane być mają roboty w myśl powyższych ustaw przedsiębrane. Dalej dla różnych kategorii robót unormowany jest różny udział Skarbu państwa w procentowym stosunku do subwencyi mającej być udzielonej przez kraj. Wreszcie waruje sobie Rząd, że ten tylko kraj otrzymać może znaczniejsze zasiłki, w którym ustanowioną będzie Komisya krajowa, którą ustawa „o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich“ (§. 23.) uposaża ważnemi atrybucyami, ułatwiającemi przedsiębranie różnych robót do zakresu budowl i wodnych i leśnych należących.

Skład takiej Komisji krajowej ustanawia §. 24. powołanej ustawy, na mocy którego zasiadać w niej mają pod przewodnictwem Namiestnika lub Jego zastępcy, techniczne i administracyjne organa rządowe, dalej reprezentanci Wydziału krajowego i Towarzystw krajowych gospodarskich i leśnych.

W każdym kraju Monarchii, na żądanie Sejmu, ma być taka Komisya ustanowioną, jeżeli Sejm wyznacza zasiłki na tego rodzaju roboty.

Ponieważ Sejm wyznaczył już w tym roku znaczne kwoty na różne melioracyjne roboty w sumie 65.000 złr., a nadto kraj oddzielnymi uchwałami uznał potrzebę regulacji wód górskich i na roboty te wysoka zapewne przypadnie suma z większej przeznaczonej na ogólną regulację wód, przeto Sejm ma prawo wezwać Rząd do ustanowienia takiej Komisji krajowej.

Gdyby dla członków autonomicznych tejże Komisji potrzeba było pewnej kwoty na dyety i koszta podróży, Sejm nie będzie się wahać upoważnić Wydział krajowy do pokrywania takich wydatków.

Wielce byłoby do życzenia, aby Komisya krajowa mogła być zaraz ustanowioną, tak, aby kraj mógł jak najrychlej korzystać z rocznej dotacyi 500.000 złr.

Zresztą, zdaniem Komisji gospodarstwa krajowego, wtedy tylko będzie można mieć nadzieje poprawy opłakanego stanu górskich naszych okolic, gdy specjalnie do opieki i czynnego nad nimi nadzoru, w drodze ustawodawczej powołane organa, zajmą się systematycznie zalesieniem nagich stoków i zabudowaniem i uregulowaniem dzikich potoków.

Z tych tedy powodów, oraz zważywszy, że Komisya powodziowa podobne przedstawia żądania, Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

1. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby ustanowił w Galicyi komisję krajową, której atrybucye i skład orzeka §. 23. i §. 24. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. „o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich“.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby z funduszu krajowego pokrywał dyety i koszta podróży reprezentanta swego w mającej się ustanowić Komisji krajowej.

Przewodniczący :

L. Wodzicki.

Sprawozdawca :

Zamojski.

Aleg. 99.

Sprawozdanie

komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego, w sprawie popierania przedsiębiorstw krajowych melioracyjnych na zasadzie ust. państw. z 30. Czerwca 1884.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy powołany nową ustawą państwową melioracyjną z 30. Czerwca br. wszedł do Wysokiego Sejmu ze sprawozdaniem, mającym na celu uzyskanie kredytu w wysokości 100.000 zł. na popieranie melioracji w kraju, oraz wywołanie ustaw krajowych, wymaganych przez tę ustawę państwową dla uzyskania zasiłku z funduszu państwowego.

§. 2. bowiem ustawy w mowie będącej, tworzy fundusz państwowy melioracyjny z dotacji rocznej 500.000 zł. przez lat 10 — od 1885 do 1894 r. Z tego funduszu mogą być subwencyonowane przedsiębiorstwa uznane ustawą za krajowe, albo też przedsiębiorstwa podejmowane przez powiaty, gminy, lub spółki wodne, uznane osobnymi ustawami krajowymi za subwencyonowane.

Wysokość zasiłku wynosić ma najwyżej 30% ogólnych kosztów, w wyjątkowych tylko wypadkach, do 50% dojsć może, który to zasiłek udzielany będzie albo jako subwencya bezwrotna, albo jako pożyczka najwyżej 4% w każdym jednak razie zależnym jest ten zasiłek od tego, czy kraj przychodzi z pomocą i nie może przewyższać wysokości tej pomocy kraju (§. 4).

Na podstawie tej ustawy wymaganej akcji kraju, domaga się Wydział krajowy kredytu na melioracje do wysokości 100.000 zł. Przy wymiarze wysokości tego kredytu była mu wskazówką cyfra ludności i obszar kraju, wynoszące tak jedna jak i drugi przeszło czwartą część ogólnej ludności i obszaru całej Przedlitawii — oraz stwierdzona potrzeba melioracji, a nawet stan zaniedbania w którym się pod tym względem kraj znajduje — w porównaniu z innymi prowincjami Państwa. Twierdzi zatem, że wstawiając w budżet kraju sumę zł. 100.000 t.j. tylko piątą część zawotowanego dla całej Przedlitawii kredytu, mamy prawo do uzasadnionej nadziei, że równą sumę z tegoż kredytu dla kraju uzyskamy.

Komisya gospodarstwa krajowego uznaje słusznosc i uzasadnienie ządania Wydziału krajowego w zasadzie, a to z uwagi, że i w latach poprzednich uchwalał Wysoki Sejm kredyta znaczne Wydziałowi krajowemu na cele melioracyjne, dziś, kiedy kraj cały domaga się regulacyi wód, kiedy objawia się ogólnie w kraju ruch około uporządkowania wód naszych — tem bardziej musi komisya zalecać Wysokiemu Sejmowi zezwolenie na kredyt tego rodzaju — skoro każda z niego wydana suma, sprowadzi do kraju równą sumę z funduszu państwowego, która także na te dla kraju tak produktywne cele użytą będzie.

Dla wyjaśnienia uważa komisya za stosowne dodać tu, że ten kredyt i jego użycie, nie przesądza w niczem innym wnioskom, które w Wysokiej Izbie prawdopodobnie stawiane będą w celu regulacyi rzek w Galicyi — odnosi się bowiem — do innej kategorii wód i ma podstawę ściśle określoną wspomnianą ustawą z d. 30. Czerwca 1884 r. Podstawą do czerpania z tegoż samego kredytu państwowego 500.000 zł. mogłaby być jeszcze ustawa państwowa „o nie szkodliwym odprowadzaniu wód górskich“ także 30. Czerwca b. r. sankcyonowana.

Ponieważ jednak paragrafem 23. tej ustawy wymagana mieszana komisya krajowa nie weszła jeszcze w życie — podstawa ta jak na teraz odpada.

Co do cyfry jednak proponowanego kredytu, mniema komisya, że nie może zalecać Wysokiemu Sejmowi uchwalenie jej proponowanej przez Wydział krajowy w wysokości 100.000 zł.

Na podstawie bowiem ustaw specjalnych, załączonych do niniejszego sprawozdania, jest potrzeba na ten rok sumy 60.185 zł. dodając do tego sumę w każdym razie nie wysoką, potrzebną na zorganizowanie obserwacyi hydrograficznych i ombrometrycznych w kraju, o których będzie mowa niżej, sądzi komisya, że nie może przedłożyć Wysokiemu Sejmowi propozycyi dalej idącej, jak w okrągłej cyfrze 65.000 zł.

Wydział krajowy motywuje wysokość żądanego kredytu tem, że jeszcze pewna ilość projektów do melioracyi znajduje się w biurze Wydziału krajowego, że może jeszcze w ciągu roku dojrzeć te projekta do tyła, iż może zajść potrzeba kredytu dla odnośnych przedsięwzięć, przed ponownem zebraniem się Wysokiego Sejmu. Dalej przedstawia Wydział krajowy, że należałoby przyjść w pomoc nagłym robotom ochronnym, po części już rozpoczętym w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. Października 1882. o przyczynieniu się kraju w 33% przy regulacyi rzek za spławne nie uznanych, i chce resztującą kwotę z tego kredytu na te cele użyć. — W myśl tego przedkłada uchwałę IIIcią upoważniającą Wydział do subwencyonowania z tej dotacyi melioracyjnej innych przedsięwzięć melioracyjnych, na ustawie z 30. Czerwca br. nieopartych.

Komisya gospodarstwa krajowego nie może brać pod rozbiór tych ostatnich melioracyj, o których Wydział w swoim sprawozdaniu tylko ogólnikowo wspomina, do których odnośne akta nie zostały jej przez Wysoki Sejm przydzielone, a to tem bardziej, że udzielenie kredytu proponowane przez Wydział krajowy, w uchwale Iszej jest ściśle ograniczone klauzulą, że może on być użyty tylko na podstawie ustawy melioracyjnej państwowej z dnia 30. Czerwca b. r., więc wniosek IIIci według przedłożenia Wydziału, byłby niejako w sprzeczności z wnioskiem Iszym. — Co zaś się tyczy projektów melioracyjnych na ukończeniu w biurach Wydziału się znajdujących, to będą one każdy z osobna wymagały osobnej ustawy krajowej i z kredytu i tak korzystać by nie mogły, aż się Wysoki Sejm ponownie zbierze, a tenże Sejm będzie mógł przy uchwalaniu tych ustaw udzielić Wydziałowi krajowemu potrzebnych kredytów.

Z tych więc powodów prosi komisya o uchwalenie „wniosku“:

„Sejm przyzwala na popieranie krajowych przedsięwzięć melioracyjnych na zasadzie ustawy państwowej z 30. Czerwca 1884. Dz. ust. państw. Nr. 116. dotacją na rok 1885. w kwocie 65.000 zł.“

Z tychże samych powodów nie umieszczają w wnioskach swoich uchwały IIIciej proponowanej przez Wydział krajowy.

Z kredytu, o którym mowa wyżej, zamierza Wydział krajowy użyć pewną sumę, której wysokości nie określa, na zorganizowanie obserwacji stanu wody na rzekach, mających być regulowanymi, oraz opadów atmosferycznych w ich dorzeczach.

Dotychczas istnieje w Galicyi tylko kilkanaście wodoskazów, przez Rząd postawionych na główniejszych rzekach krajowych; na krajowych zaś mostach jest ich wszystkiego 7. — Komisya uznaje, że bez obserwacji dokładnej stanu wód, rzek mających być regulowanymi i to w różnych punktach — o regulacji mowy być nie może, że zatem, skoro sprawa regulacji ma być przeprowadzoną, takie obserwacje zaprowadzić jest rzeczą konieczną.

Co do opadów atmosferycznych, to pod tym względem są zbierane systematycznie tylko przez 8 stacyj meteorologicznych kosztem kraju założonych, znajdujących się w górnem dorzeczu Dniestru — zresztą istnieje w kraju podług sprawozdania akademii umiejętności z roku 1882. 41 stacyj meteorologicznych, z których tylko pewna liczba zajmuje się spostrzeżeniami w ciągu całego roku — ani ilość jednak tych stacyj, ani ich rozmieszczenie nie odpowiada potrzebie ze względu na regulację rzek; dla tego okazuje się potrzeba założenia nowych i to nie meteorologicznych, ale wyłącznie ombrometrycznych, obserwujących tylko opady atmosferyczne.

I w tym względzie musi komisya uznać słusność wywodów Wydziału krajowego, — dodaje tylko do uchwały przez Wydział proponowanej, słowa: „w porozumieniu z c. k. Rządem“, a to dla tego, że tu skombinowana akcyja Rządu i kraju jest wskazaną, że Rząd, jeżeli ma zamiar przeprowadzić regulację rzek przez państwo regulowanych, skuteczniej niż dotąd, to i tak musi obserwacje zaprowadzić na liczniejszych punktach niż dotąd — że wreszcie w innych krajach koronnych c. k. Rząd część kosztów takich obserwacji bierze na siebie, jest więc wskazaniem, aby i w Galicyi tak samo postąpił.

Czynnikiem, któregooby zdaniem komisji do takich obserwacji bardzo właściwie użyć można, byłyby zarządy kolei żelaznych, wraz z swymi aparatami urzędników; zarządy te i dziś prowadzą obserwację pod względem stanu wody, dla tego komisya uważa za stosowne wskazać ten czynnik Wydziałowi krajowemu przy zorganizowaniu obserwacji hydrometrycznych w kraju.

W Czerwcu r. b. wezwał Wydział krajowy okólnikiem wszystkie Wydziały Rad powiatowych, aby przedstawiły, jakie wody potrzebują w obrębie odnośnych powiatów regulacji, popierając swe relacje o ile możności bliższymi szczegółami, ze szczególnem uwzględnieniem tych rzek i potoków, które najwięcej szkód wyrządzają.

Na to wezwanie odpowiedziało 54 Wydziałów powiatowych sprawozdaniami mniej lub więcej szczegółowemi, dającemi dość dokładny obraz regulacji potrzebnych w tych 54 powiatach.

Niektóre z tych sprawozdań zawierały także projekta osuszeń przestrzeni zabagnionych, dziś mniej więcej nie użytecznych. Z tego materiału przedłożonego przez Wydziały powiatowe, wybrał Wydział krajowy 6 przedsiębiorstw odpowiadających wymogom ustawy z 30. Czerwca 1884. o melioracyach, — co do których studia techniczne były już tak daleko posunięte, ażeby służyć mogły za podstawę do ustaw orzekających, że uznają się za przedsiębiorstwa przez kraj subwencyonowane.

Przedsiębiorstwa te są:

1. regulacja i obwałowanie potoku Kisieliny w powiecie Brzeskim, projekt odnośny wypracowany przez inżyniera p. Krzyżanowskiego w Tarnowie, — suma kosztów 31.058 zł. obszar zalewany 6.418 morgów, do przedsiębiorstwa tego należy, zdaniem Wydziału i komisji zastosować w myśl §. 4. p. p. 2 a) ust. melioracyjnej, wyższy wymiar subwencji krajowej w wysokości 30% kosztów, gdyż roboty zamierzone mają na celu ochronę gruntów przed wylewami.

Roboty dadzą się wykonać w ciągu jednego roku.

2. regulacja i obwałowanie rzeki Nowego Brnia i dopływów w powiecie Dąbrowskim i Mieleckim, plany i kosztorysy rządowe z r. 1875 wykazują koszta 425.481 zł. teren inundacyjny wynosi około 25.000 morgów. Regulacja ta zasługiwałaby zdaniem Wydziału wprawdzie na uznanie tejże za przedsiębiorstwo krajowe, o co też w relacji swej uprasza Reprezentacja powiatowa. Wydział krajowy jednak z uwagi na wysokość udziału kraju w kosztach 40%, jaki ustawa meljoracyjna na ten wypadek normuje, proponuje Wysokiemu Sejmowi zastosowanie wymogu §. 4. p. 2 a) powołanej ustawy t. j. przyznanie zasiłku w wysokości 30%, kosztów budowy.

Ze względu na wysokie koszta należałoby rozłożyć roboty około regulacji Brnia nowego na lat siedm.

3. Regulacja odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską w powiecie Mieleckim. Spółka wodna w r. b. już zawiązaną została, teren meljorowany wynosi około 10.000 morgów, koszta meljoracyi 35.000 zł.

Dla tej spółki przywołał już Wysoki Sejm zasiłek w wysokości 8.000 zł. Prezydium Namiestnictwa zaś przyznało z funduszków państwowych przeznaczonych Ces. rozporządzeniem z dnia 28. Lipca r. b. na wspomnienie ludności powodzią dotkniętych 6.000 zł. reszta kosztów do pokrycia 21.000 zł.

Dla przedsiębiorstwa tego, mającego na celu osuszenie gruntów, należałoby z uwagi na udzielone już zasiłki, przyznać pożyczkę 4% w wysokości 30%, reszty kosztów budowy, roboty mogą być wykonane w przeciągu jednego roku.

4. Regulacja i obwałowanie potoku Trześniówki w powiecie Tarnobrzeskim, wedle projektu sporządzonego w r. 1865 przez c. k. Rząd, koszta mają wynieść 17.688 zł. 26 ct. Przedsiębiorstwo to mające na celu obok osuszenia ochrony gruntów przed wylewami, może być subwencyonowane z funduszu krajowego zasiłkiem w wysokości 30%, preliminowanych kosztów i da się przeprowadzić w jednym roku.

5. Regulacja i obwałowanie potoku Łęg w powiecie Tarnobrzeskim, koszta według operatu c. k. urzędu budowniczego w Tarnobrzegu 86.778 zł. 27 ct. Wymiar zasiłku krajowego należałoby zastosować jak przy Trześniówce, do §. 4. p. 2 a) ustawy meljoracyjnej, roboty zaś rozłożyć na lat dwa.

6. Osuszenie bagien Rudnickich, koszta wedle projektu inżyniera Skowrońskiego, wynoszą 57.624 zł. roboty mogą być wykonane w ciągu lat dwóch, subwencyę krajową należy wymierzyć wedle §. 4. p. 2 b) w wysokości 20%, preliminowanych kosztów.

7. Osuszenie bagien Niskich, meljoracya ta była jedną ustawą objęta w przedłożeniu Wydziału z poprzedzającą, bagna bowiem Rudnickie i Niskie w tym samym znajdują się powiecie.

Gdy jednak po wniesieniu przedłożenia Wydziału do Izby, wystąpiły strony interesowane z żądaniem oddzielenia tych dwóch rzeczywiście dwa zupełnie odrębne objekta obejmujących przedsiębiorstw — komisya widziała się spowodowaną temu słusznemu żądaniu zadość uczynić, czemu zresztą nie sprzeciwia się i referent Wydziału krajowego. Koszta wedle operatu inżyniera Skowrońskiego wynosić będą 22.478 zł., roboty mogą być wykonane w ciągu lat dwóch, zasiłek należałoby jak przy poprzednim przedsiębiorstwie zastosować do wymogów §. 4. p. 2 b) w wysokości 20% ogólnych kosztów.

W myśl wspomnianych 7 ustaw potrzebaby do asygnowania na rok 1885:

1. Na regulację Kisieliny 30% kosztów okrągło	9.317 zł.
2. Na regulację Nowego Brnia 30% z $\frac{1}{7}$ kosztów	18.235 "
3. Dla spółki Mieleckiej 4% pożyczka w wysokości 30% reszty kosztów	6.300 "
4. Na regulację Trześniówki 30% kosztów	5.306 "
5. Na regulację Łęgu 30% $\frac{1}{2}$ kosztów	13.017 "
6. Na osuszenie bagien Rudnickich 20% z $\frac{1}{2}$ kosztów	5.762 "
7. Na osuszenie bagien Niskich 20% z $\frac{1}{2}$ kosztów	2.248 "
Ogółem	60.185 zł.

Prócz zmiany ustawy (all. 6) na dwie ustawy, uczyniła komisya w ustawach tylko dwie małoznaczne zmiany.

W ustawie 4-ej wypuściła w §. 4. słowa: „pod lit. c)“ przez pomyłkę tamże umieszczone.

W ustawie 6-ej zamieniła wyliczenie gmin „katastralnych“ na wymienienie gmin i obszarów dworskich, mających zawrzeć spółkę wodną.

Wydawało się bowiem komisji wątpliwem, czy pojęcie gminy katastralnej, jako takiej, może w ustawie znaleźć wyraz.

Plany i kosztorysy przedsiębiorstw 1, 3, 6 i 7 wykonane w ostatnich czasach, mają zdaniem komisji cechę zupełnej wiarygodności.

Co do innych, to komisya nie przeczy, że mogą w obrachowaniu kosztów zejść jeszcze pewne różnice. Komisya wyraża nadzieję, że badanie tych planów i kosztorysów, oraz zmiany mogące być w istniejących planach poczynionemi, przez bióro melioracyjne krajowe zostaną ukończone przed 1. Kwietnia roku przyszłego, a to w ten sposób, aby w razie, jeśli ustawy sankcyę uzyskają, roboty mogły być rozpoczęte z wiosną roku przyszłego.

Komisya sądzi jednak zgodnie z Wydziałem krajowym, że te plany i kosztorysy, tak jak są dzisiaj, za dostateczną podstawę do uchwalenia ustaw dotyczących służyć mogą, a to tem bardziej, że możliwość zmian znajduje nzwzględnie w §. 4. każdej z odnośnych ustaw.

Uwzględnienie to może mieć miejsce w granicach sumy kosztorysowej, możliwe zaś podwyższenie kosztów obciążałoby tylko strony interesowane, związane lub zawiązać się mające w myśl §. 1. ustaw w spółkę wodną.

Komisya nie zapoznaje, iż dla niektórych z załączonych ustaw, może nawet dla wszystkich nie jest wykluczona możność odmowy sankcyi, nie odstrasza ją to jednak od przedstawienia ustaw Wys. Sejmowi do uchwalenia.

Wątpliwość bowiem pod tym względem, towarzyszyć musi prawie zawsze każdej ustawie zupełnie nowego rodzaju.

Takimi ustawami bez precedensu są w mowie będące ustawy, czem prędzej ta wątpliwość rozjaśnioną i usuniętą zostanie, tem prędzej korzystać będzie mógł kraj z kredytu uchwalonego przez Radę państwa na cele melioracyjne.

Nie uchwalając w tym roku ustaw, znalazłby się prawdopodobnie Wys. Sejm na rok przyszły wobec tych samych wątpliwości, a najpewniejszym sposobem rozjaśnienia tychże, jest przedłożenie ustaw już w tym roku do sankcyi.

Dlatego komisya prosi Wysoki Sejm, by raczył w 7-u allegatach załączone ustawy uchwalić.

Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- I. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na popieranie krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ustawy państwowej z d. 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. N. 116. kredyt na rok 1885. w kwocie 65.000 zł.
- II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zorganizować w porozumieniu z c. k. Rządem obserwacyę stanów wody na rzekach potrzebujących regulacyi oraz opadów atmosferycznych w ich dorzeczach i upoważnia Wydział krajowy do pokrycia kosztów założenia i utrzymania stacyi wodoskazowych i ombrometrycznych z dotacyi melioracyjnej.

III. Sejm uchwała dołączone projekty ustaw dotyczących :

- 1) regulacji potoku Kisieliny ;
- 2) regulacji rzeki Nowego Brnia ;
- 3) regulacji odpływów wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską ;
- 4) regulacji potoku Trześniówki ,
- 5) regulacji potoku Łęg ;
- 6) osuszenia bagien Rudnickich ;
- 7) osuszenia bagien Niskich.

Przewodniczący :**L. Wodźicki.****Sprawozdawca :****Sunguszko.**

Projekt.

Ustawa

z dnia ..... dotycząca regulacji
potoku Kisieliny.

Za zgodą Sejmu krajowego Mege Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacja potoku Kisieliny na przestrzeni od Woli radłowskiej aż do ujścia do Dunajca w Wietrzychowicach wraz z uregulowaniem i sprowadzeniem potoku Olszówki do Kisieliny w Miechowicach małych, mająca się wykonać w r. 1885. przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. dz. ust i rozp. krajowych Nr. 38., uznana zostaje jako przedsięwzięcie subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału powiatowego w Brzesku z r. 1880. preliminujący koszta na 31.058 zł. 43 ct. w. a.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacji mają się przyczynić:

- a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent prelininowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2. i §. 4. p. 2. a) ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. dz. ust. p. Nr. 116. takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów.

c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć w drodze administracyjnej resztą prelininowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da uskuteczyć, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Projekt.

Ustawa

z dnia ..... dotycząca regulacji
rzeki Nowego Brnia.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacja rzeki Nowego Brnia na przestrzeni od granicy powiatu Tarnowskiego do ujścia do Wisły wraz z potokami: Rybnica, Lubaskirów, Zgórsko, Jamnica, Upust, Nieczajka, Smęgorzowa, Brnik, Oleśnica i Wielopole do tej rzeki wpadającymi, mająca się wykonać w siedmiu latach od r. 1885. do r. 1891. przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 dz. ust. i rozp. kraj. N. 38 uznana zostaje za przedsiębiorstwo subwencyo nowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt rządowy z r. 1875. prelinujący koszta budowy na 425.481 zł. wal. austr. upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacji mają się przyczynić:

- a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent prelinowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6 p. 2 i §. 2. p. 2. a) ustawy z dnia 30. Czerwca 1883 dz. u. p. Nr. 116, takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów.

c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć w drodze administracyjnej resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z d. 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da uskutecznić według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i rządowe podobnie jak i prestacye uczestników spółki, uiszczane być mają w czasie budowy w równych siedmiu ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Projekt.

Ustawa

z dnia ..... dotycząca udzielenia pożyczki z funduszu krajowego spółce wodnej dla regulacji odpływu wód między Wisłoką a drogą kraj. Dębicko-Tarnobrzeską.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacja odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską ma być w r. 1885. przez zawiązaną w r. 1884. w tym celu spółkę wodną jako przedsiębiorstwo przez kraj subwencyonowane przeprowadzoną.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt zrewidowany w r. 1882. przez krajowe biuro melioracyjne, wedle którego koszta robót wynoszą 35.000 zł.

§. 3.

Dla poparcia tego przedsiębiorstwa, które już otrzymało bezzwrotny zasiłek krajowy w kwocie 8.000 zł. w. a. i takież zasiłek państwowy w kwocie 6.000 zł. w. a. przyznaje się rzeczonyj spółce wodnej:

a) z funduszu krajowego cztero-procentową pożyczkę w wysokości trzydziestu procent nie pokrytej reszty (21.000 zł.) preliminowanych kosztów, zwrotną w dziesięciu równych ratach rocznych, od 1. Stycznia 1887 począwszy;

b) z państwowego funduszu melioracyjnego pożyczkę czteroprocentową w takiejże wysokości, której warunki zwrotu określone będą w drodze administracyjnej.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Projekt.

Ustawa

z dnia ..... dotycząca regulacji
potoku Trześniówki.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacja potoku Trześniówki, na przestrzeni od połączenia z potokiem Żupawą aż do ujęcia do Wisły, wraz z potrzebnem uregulowaniem potoków Żupawy i Dąbrowy w powiecie Tarnobrzeskim, mająca się wykonać w r. 1885 przez spółkę wodną, która winna się zawiązać w myśl §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 dz. u. i rozp. kraj. Nr. 38. uznana zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt rządowy z r. 1865. preliminarzujący koszta budowy na 17.688 zł. w. a.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do ewentualnego poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem, w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacji mają się przyczynić:

- a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent preliminarzowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2. i §. 4. p. 2. a. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. dz. u. p. Nr. 116, takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć w drodze administracyjnej, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też, o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da uskuteczyć, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 5.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa skarbu i spraw wewnętrznych.

Projekt.

Ustawa

z dnia ..... dotycząca regulacyi
potoku Łęg.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządam co następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Łęg na przestrzeni od stawu w Jamnicy do ujścia do Wisły, mająca się wykonać w dwóch latach 1885. i 1886. przez spółkę wodną, która winna się zawiązać w myśl §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 38., uznana zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt rządowy z r. 1865., preliminujący koszta robót na 86.778 zł. w. a., upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia potrzebnych zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach wymienionej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów regulacyi mają się przyczynić:

a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent preliminowanych kosztów:

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. punkt 2. i §. 4. p. 2. a. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. dz. u. p. Nr. 116, takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć w dro-

dze administracyjnej, resztą prelinowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też, o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da uskutecznić, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i rządowe, podobnie jak i prestacye uczestników Spółki, uiszczone być mają w czasie budowy w dwóch równych ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Ustawa

z dnia _____ dotycząca osuszenia
bagien Rudnickich.

Za zgodą Sejmu krajowego Mezo Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

§. 1.

Osuszenie bagien w gminach i obszarach dworskich Kończyce, Zalesie, Jeżów, Łętownia, Tarnogóra, Kopki, Rudnik, Stróża i Przędzel powiatu Niskiego, mające się wykonać w latach 1885 i 1886 przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45 krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 d. u. i rozp. kraj. Nr. 38, uznane zostaje jako przedsięwzięcie subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi, służyć ma projekt komitetu galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego preliminarzujący koszta robót na 57.624 zł.; upoważnia się jednak Wydział krajowy, do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach obliczonej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do kosztów tej melioracyi przyczyniają się:

- a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent preliminarzowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6 p. 2. i §. 4 p. 2 b. ustawy z dnia 30 Czerwca 1884. r. dz. u. p. Nr. 116 takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele tych gruntów i zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć w drodze administracyjnej resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z d. 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też o ile się podział kosztów na tych podstawach nie da uskuteczyć według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i rządowe podobnie jak i prestacje uczestników spółki, uiszczone być mają w czasie budowy w dwóch równych ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

U s t a w a

z dnia ..... dotycząca osuszenia
bagien Niskich.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje :

§. 1.

Osuszenie bagien w gminach i obszarach dworskich Chyły, Swóły, Moskale, Warchoły, Podwolina i Nowosielec powiatu Niskiego, mające się wykonać w latach 1885 i 1886 przez spółkę wodną, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z d. 14. Marca 1875. dz. u. i rozp. kraj. N. 38, uznane zostaje jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt komitetu galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, preliminarzający koszta robót na 22.479 zł.; upoważnia się jednak Wydział krajowy do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Rządem w granicach obliczonej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do kosztów tej melioracyi przyczyniają się :

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent preliminarzowanych kosztów ;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6 p. 2 i §. 4 p. 2 b. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. r. dz. u. p. Nr. 116 takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent kosztów ;

c) wreszcie właściciele tych gruntów i z zakładów, które się znajdują w okręgu konkurencyjnym, mającym się oznaczyć w drodze administracyjnej resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z d. 14. Marca 1875 w stosunku korzyści odnieść się mającej, albo w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo też o ile się podział kosztów na tych podstawach, nie da uskutecznić, według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

§. 4.

Zasilki krajowe i rządowe podobnie jak i prestacje uczestników spółki, uiszczone być mają w czasie budowy w dwóch równych ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania mających się wykonać budowli ponosić będą uczestnicy spółki wodnej w §. 3. pod c) wymienieni w stosunku tamże podanym.

§. 6.

Wykonanie robót melioracyjnych i konserwacyjnych prowadzić będzie Wydział spółki wodnej złożony z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swych delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki.

Sposób przeprowadzenia przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys mają się ułożyć przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też przyznaje się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły tego wpływu, oraz ewentualny bezpośredni współdziałanie technicznych organów rządowych przy przeprowadzeniu tego przedsiębiorstwa, ułożone będą między Wydziałem krajowym a Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia tychże przez dotyczące Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Sprawozdanie

Komisji budżetowej w przedmiocie uwolnienia dochodów Banku krajowego od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych.

Wysoki Sejmie !

W przekazaniem Komisji budżetowej do rozpoznania sprawozdaniu Wydziału krajowego o uwolnieniu dochodów Banku krajowego od wszystkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych, domaga się tenże, by Wysoki Sejm

Z uwagi na wydaną już ustawę krajową z 19. marca 1884, mocą której uwolnione zostały od tej opłaty obligacje komunalne Banku krajowego, tudzież płace dyrektorów i funkcyjnarjuszów tego Zakładu —

Z uwagi dalszej, iż za przyznaniem takiej samej ulgi innym dochodom Banku krajowego, przemawiają równie ważne powody, streszczające się już w celach, dla których instytucya ta założoną została —

Wreszcie z uwagi, iż z ulg tych bezpośrednią i największą korzyść moralną odniosą właściciele domów wolnych od podatków, którzy obowiązani są zwracać Bankowi krajowemu opłacany przezeń od dochodu z tego działu podatek —

„Wydał ustawę uwalniającą wszystkie dochody Banku krajowego raz na zawsze od wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych.“

Komisya budżetowa przychylając się do zdania Wydziału krajowego, iż Bank założony w celu podniesienia dobrobytu krajowego, winien być przedewszystkiem wsparty ulgami w opłacie podatków, zwłaszcza w pierwszych latach swego istnienia i rozwoju, przedstawia Wysokiemu Sejmowi projekt do ustawy uwalniającej dochody Banku krajowego od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych, jednakże z tą modyfikacją w przeciwstawieniu do odnośnego projektu Wydziału krajowego, iż zamiast na zawsze, na pewien ściśle określony czas, a mianowicie na lat dziesięć i pół uwolnienie to przyznaje.

Nie sądzi bowiem Komisya, ażeby uwzględniając potrzeby skarbu krajowego, było już dziś wskazaniem uwolnić dochody Banku krajowego raz na zawsze od wszelkich dodatków z wyjątkiem państwowych.

W myśl powyższego sprawozdania Komisya budżetowa czyni wniosek :

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony projekt ustawy.

Aleg.

Lwów dnia 15. października 1884.

Za przewodniczącego :

Sprawozdawca :

Smarzewski.

Abrahamowicz.

U s t a w a

z dnia .....
obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem —
o uwolnieniu wszystkich dochodów Banku krajowego Królestwa Galicyi i
Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem od wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem
państwowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wiel-
kiem Ks. Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Wszystkie dochody „Banku krajowego Kró-
lestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakow-
skiem” płynące z czynności jego tak w dziale
hipotecznym jak i bankowym, wolne są od wszel-
kich dodatków do podatków z wyjątkiem pań-
stwowych na lat dziesięć i pół, a mianowicie od
dnia 1go Lipca 1883 do 31go grudnia 1893.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mcim
Ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.

Aleg. 101.

Sprawozdanie

komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego
w przedmiocie zakładania szkół niższych rolniczych w zachodniej
części kraju.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. Września 1883. przedłożył Wydział krajowy sprawozdanie z dnia 11. Września b. r. obejmujące projekt założenia niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach i wiadomość o rozpoczętych rokowaniach z Wydziałami powiatowymi innych okolic kraju, celem założenia drugiej podobnej szkoły.

Do sprawozdania tego dołączył Wydział krajowy statut, plan naukowy, etat osób stanowiących grono nauczycielskie, i zestawienie kosztów założenia i utrzymania szkoły w Kobiernicach.

Komisya gospodarstwa krajowego wypowiedziała już w roku przeszłym zdanie, że szkoły niższe rolnicze, z którychby wychodzili zdolni i praktyczni dozorecy i niżsi oficyaliści gospodarscy, są bardzo potrzebne i niewątpliwie przyczynić się mogą do podniesienia gospodarstw naszych. W ogóle więc komisya pragnie, aby w jak najkrótszym czasie powstało więcej szkół takich w różnych okolicach kraju. A jednak komisya uważa za zbytęcną rezolucyę, proponowaną w sprawozdaniu Wydziału krajowego. Rezolucya ta zmuszałaby bowiem Wydział krajowy do przedłożenia projektu nowej szkoły w ciągu przyszłego roku, a komisya sądzi, że inicjatywę w wywoływaniu podobnych zakładów, należy bezwarunkowo pozostawić osobom lub instytucjom lokalnym. Zadaniem Wydziału krajowego być powinno: zespolenie luźnych usiłowań, ułatwienie w wypracowaniu projektu, obmyślenie środków materyalnych, uzupełniających ofiarnosc prywatną i wystaranie się o subwencyę państwową na założenie i utrzymanie nowej szkoły. Tę tylko drogą powstające zakłady rolnicze mogą być wyrazem rzeczywistej potrzeby a nie chwilowej zachcianki; takie tylko zakłady, oparte na ofiarnosci prywatnej i pomocy rządowej, nie obciążą zbytęcznie funduszu krajowego — a wreszcie liczyć mogą na życzliwosc i opiekę ludności miejscowej.

Jeżeli zatem Wydział krajowy na podstawie zgłoszeń i żądań pewnej okolicy przekona się, że szkoła z pożytkiem dla kraju założoną tam być może — powinien, bez osobnego na to polecenia, przygotować wszystko i przedłożyć Wysokiej Izbie do zatwierdzenia.

Założenie szkoły niższej rolniczej w Kobiernicach, na kresach naszego kraju, pragnie komisya tembardziej, że ona mieć będzie obok fachowych korzyści, inne także znaczenie.

Ludność tamtejszej okolicy, chciwa nauki rolniczej, wysyłać musi synów swoich do sąsiednich szkół niemieckich na Szląsku, z kąd wracają uczniowie wprawdzie z pewnym zasobem wiedzy, ale niestety z zepsutym językiem ojczystym.

Otóż założenie polskiej szkoły rolniczej w Kobiernicach ułatwi kształcenie młodzieży z powiatów bialskiego i wadowickiego, na co szczególną uwagę Wysokiej Izby zwraca komisya gospodarstwa krajowego.

Statut i plan nauk szkoły Kobiernickiej o tyle tylko różni się od statutu i planu naukowego szkół wschodnio-galicyjskich, o ile tego wymagał wyższy stopień oświaty ludności tamtejszej i szczególne stosunki gospodarstw w zachodniej części kraju. Różnice te, uzasadnione w sprawozdaniu Wydziału krajowego, uznała komisya za zupełnie usprawiedliwione.

Etat osób i płac grona nauczycielskiego powinien być przyjęty w formie proponowanej przez Wydział krajowy.

Koszta założenia szkoły w Kobiernicach nie obciążą wcale funduszu krajowego wobec ofiarności właściciela tego majątku i przyrzeczonej subwencji państwowej. Koszta zaś utrzymania, stosunkowo nie wielkie, zmniejszają się jeszcze przez ustanawianie licznych stypendyów przez osoby prywatne, towarzystwa rolnicze i Wydziały powiatowe tamtejszej okolicy.

Zalecając Wysokiej Izbie do przyjęcia statut szkoły Kobiernickiej, czyni komisya tę tylko uwagę, że w pierwszym roku istnienia tej szkoły, nie należałoby przyjmować do niej uczniów nadzwyczajnych czyli externów.

Urządzenie dla nich specjalnych kursów, obejmujących pewne tylko gałęzie gospodarstwa wiejskiego, uważa komisya za pożyteczne, ale sądzi, że dopiero doświadczenie wskazać może sposoby i chwilę odpowiednią do urzeczywistnienia tej myśli.

Na podstawie powyższych wywodów komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm zgadza się na uznanie założyć się mającej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach za zakład krajowy i upoważnia Wydział krajowy do otwarcia tej szkoły pod warunkiem, że c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieli na jej założenie zasiłku w kwocie 11.000 zł. w. a. i wyznaczy na jej utrzymanie z c. k. Skarbu państwa stałą dotację roczną w wysokości 5.000 zł. w. a.
2. Sejm zatwierdza projekt etatu osób i płac grona nauczycielskiego krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach.
3. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na r. 1885. kredyt do wysokości 3.460 zł. w. a. na utrzymanie w tym roku rzeczonyj szkoły.

We Lwowie dnia 15. Października 1884.

Z sejmowej Komisji gospodarstwa krajowego.

przewodniczący:
L. Wodzicki.

Sprawozdawca:
Tadeusz Langie.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszków
indemnizacyjnych za r. 1883.

Wysoki Sejmie!

C. k. rząd przedłożył Wysokiej Izbie zamknięcie rachunków wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych: wschodnio-galicyjskiego, zachodnio-galicyjskiego i krakowskiego, a Wysoki Sejm uchwałą swoją z 12. Września r. b. przekazał to zamknięcie rachunków komisji budżetowej do zbadania i zdania sprawy.

Ukończywszy tę czynność przedstawia komisya następujące sprawozdanie.

Co do formy zamknięć rachunkowych, po przeprowadzeniu niektórych pożądaných reform, co z uznaniem zaznaczyliśmy w sprawozdaniu zeszłorocznem, pozostawiono w formie tę niewłaściwość, iż zaliczki nieoprocentowane, zwrotne, lecz w ciągu tegoż samego roku budżetowego dane i zwrócone, chociaż istotnie nie są ani rzeczywistym dochodem, ani rzeczywistym wydatkiem, lecz tylko tak zwaną pozycją przebiegającą, zapisano w poczet rzeczywistych wydatków i rzeczywistych dochodów. Jednak ta ujemna strona formy zamknięć rachunkowych, utrudniająca przegląd zamknięcia rachunków, niema żadnego wpływu na ich rezultat.

Lecz jest także w zamknięciu rachunków druga co do formy niewłaściwość. Zaliczki dane urzędnikom na płace i inne zaliczki, o ile nie zostały zwrócone w ciągu tegoż roku, w którym były dane, ale dopiero w latach następnych przypadają do zwrotu, a przeto zaliczki które przy zamknięciu rachunków z danego roku nie zostały zwrócone i powinny być zapisywane w poczet wydatków rzeczywistych, jak to się dzieje w zamknięciach rachunków tak krajowych jak i państwowych, — są w zamknięciach rachunków indemnizacyjnych zapisywane jako pozycya przebiegająca. Także wpływy ze zwrotu zaliczek danych w latach dawniejszych a zwróconych w roku budżetowym, przeto wpływy wchodzące istotnie w poczet dochodów tegoż roku budżetowego, zapisywane są również jako pozycya przebiegająca, co utrudnia przegląd rachunków a nie jest odpowiednie zasadam przyjętym w zamknięciach rachunków tak krajowych, jak państwowych. Przeto komisya budżetowa wyraża życzenie, aby na przyszłość przy układaniu tak budżetów jak i zamknięć rachunkowych wpisywano w oddzielnej pozycji dochodów rzeczywistych, wpływy ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich, i aby także

wpisywano w oddzielnej pozycji działu wydatków rzeczywistych, kwotę wypłaconą na zaliczki, o ile jej zwrot nie nastąpił przed zamknięciem rachunków.

Co się tyczy istoty rzeczy, zamknięcia rachunków funduszków indemnizacyjnych za r. 1883. wykazują, że dla pokrycia wszystkich rzeczywistych wydatków w owym roku użyto nie tylko wszystkich rzeczywistych dochodów bieżących w tymże roku, ale osiągnięto po części zaoszczędzonych dochodów z lat dawniejszych.

Komisya budżetowa poczytuje to postępowanie za właściwe, albowiem przeznaczeniem funduszu indemnizacyjnego nie jest gromadzenie zaoszczędzeń z dochodów w dawniejszych latach tegoż funduszu, z dodatków indemnizacyjnych nakładanych na podatujących i z uposażeń funduszu danych ze Skarbu państwa za odjętą funduszowi drugą część dochodów z opłat od obowiązyanych, ale przeznaczeniem funduszu indemnizacyjnego jest spełnienie zobowiązań względem właścicieli indemnizowanych i właścicieli listów indemnizacyjnych oraz pokrycie wydatków na administrację funduszu. Przeto oszczędność z dochodów przeznaczonych na te cele i wydatki, powinna być użytą na pokrycie tych wydatków. Nie żąda bynajmniej komisya, aby w jednym roku te zaoszczędzenia zużytkować w powyższy sposób, ale w cięższych i wyjątkowych latach należy po części ich sięgnąć. — Przy roztrząsaniu zamknięcia rachunków z dochodów i wydatków każdego z funduszków indemnizacyjnych wykażemy bliżej, jaką sumę z zaoszczędzeń użyto na pokrycie wydatków 1883 r. oraz wykażemy, co było powodem zwyczajki wydatków, które jednak w zupełności pokryte zostały.

Zamknięcie rachunków funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego za r. 1883 wykazuje, iż rzeczywiste wydatki w tym roku wynosiły 3,789.461 zł. 70 ct. (po wyłączeniu z działu wydatków rzeczywistych pozycji istotnie przebiegającej, bo zaliczek danych w 1883 r. z Skarbu państwa w sumie 973.503 zł. 36 ct. i w tej samej sumie skarbowi państwa w ciągu tegoż roku zwróconych przed zamknięciem rachunków, a natomiast po włączeniu w poczet wydatków rzeczywistych kwoty 9.644 zł. 87 ct. wypłaconej w zaliczkach na płace i w innych.) Ponieważ zaś wydatki te prelininowano w budżecie na ów rok na 3,674.564 zł. w. a., przeto wynosiły istotnie więcej niż prelininowano o 114.897 zł. 70 ct. w. a. Powody tej przewyżki wydatków rzeczywistych nad prelininowane były następujące:

Po 1sze, na spłatę obligacyj indemnizacyjnych w 1883. r. prelininowano — odpowiadnio planowi losowania i umarzania obligacyj 1,593.000 zł. m. k., czyli 1,672.650 zł. w. a.; albowiem doświadczenie dotychczasowe wykazało, iż suma przypadająca do wypłaty za obligacje wylosowane według planu losowania w roku budżetowym, wystarczała zupełnie nie tylko do wypłacenia za obligacje wylosowane i przedłożone do wypłaty w tymże roku budżetowym, ale także do wypłacenia za obligacje wylosowane w latach poprzednich a przedłożone do wypłaty w ciągu roku budżetowego, gdyż zwykle tyle obligacyj wylosowanych bieżących zalegało, ile zaległych przedłożono do wypłaty. Ale rok 1883 stanowił pod tym względem wyjątek i więcej przedłożono do wypłaty obligacyj zaległych, niżli zaległo obligacyj bieżących. Powodem tego wyjątku było, iż w r. 1883 wydawano nowe arkusze kuponów i przy tej sposobności daleko większą ilość obligacyj dawniej wylosowanych przedłożono do wypłaty, bo zapewne wielu właścicieli obligacyj, którzy nie czytają obwieszczeń, dopiero przy zażądaniu nowych kuponów dowiedziało się, że ich obligacje są wylosowane. W tym roku wyjątkowym 1883. wypłacono za obligacje wylosowane w latach dawniejszych a przedłożone dopiero w 1883. r. do wypłaty: 283.584 zł.; zaś za obligacje wylosowane w roku 1883 i w tymże przedłożone do wypłaty 1,475.124 zł., razem więc wypłacono w r. 1883 za obligacje wylosowane 1,758.708 zł., więcej o 86.058 zł. w. a. niż prelininowano na ten wydatek.

Po 2gie, na zwrot podatującym nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych i na zwroty innym funduszom indemnizacyjnym, prelininowano 75.000 zł. zaś wypłacono rzeczywiście 93.755 zł. 22 ct., przeto więcej niż prelininowano o 18.755 zł. 22 ct., z powodu, że zwrot

nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych był nieco większy niż zwykle, a to z powodu przemian w wymiarze podatku gruntowego.

Po 3cie, udzielone w r. 1883 zaliczki funduszom indemnizacyjnym zachodnio-galicyjskiemu i krakowskiemu z funduszu wschodnio-galicyjskiego w sumie 27.744 zł., zostały dopiero w roku następnym zwrócone, przeto zaliczki te słusznie zapisane zostały w poczet wydatków rzeczywistych 1883 r. a na ten wydatek nie nie prelimitowano.

Po 4te na zakupno obligacyj własnych użyto z bieżących dochodów 43.152 zł. 85 ct. w. a., zaś na ten wydatek nie nie prelimitowano, ani go polecano.

Po 5te na zaliczki zwrotne wydano 9.644 zł. 87 ct. w. a., zaś w budżecie wydatków nie prelimitowano żadnej kwoty na ten wydatek, nie prelimitując także żadnej kwoty w budżecie dochodów jako wpływ ze zwrotu zaliczek.

To więc powiększenie wydatków w powyżej wymienionych pięciu rubrykach wynosiło razem 185.355 zł. 11 ct.

Lecz znów wydatki rzeczywiste były mniejsze od prelimitowanych: Po 1sze, w kosztach zarządu o 1.673 zł. 38 ct., w skutek zmniejszenia stanu urzędników przy dyrekcji fundusów indemnizacyjnych i komisji serwitutowej i w skutek innych oszczędności w zarządzie. Po 2gie, o 116 zł. 39 ct. w kwotach wyrównawczych przy wypłacie kapitałów zlikwidowanych. Po 3cie, za kupony bieżące i zaległe wypłacono w 1883 roku 1,835.041 zł. 76 ct.; prelimitowano zaś 1,903.159 zł., przeto wypłacono mniej o 68.117 zł. 23 ct. z powodu, że nie zostały spłacone ale tylko zniszczone kupony od obligacyj będących własnością funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego, a mających imienną wartość 844.410 zł. Po 4te, w rentach rocznych od nieasygnowanych kapitałów i w kwotach wyrównawczych przy wypłacie rent zaległych wypłacono mniej o 549 zł. 90 ct. niż prelimitowano, gdyż kapitały nieasygnowane coraz się zmniejszają. Wydatki więc w powyższych czterech rubrykach były mniejsze razem o 70.457 zł. 41 ct. niż prelimitowano.

Przeto w ostatecznym rezultacie ogół rzeczywistych wydatków w 1883 r. nad ogół wydatków prelimitowanych był większy o 114.897 zł. 70 ct., jak to wyżej wskazaliśmy, a był większy z powodów także przytoczonych.

Dochody funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego obrachowano w budżecie na r. 1883 ogółem w sumie 3,674.564 zł., przedłożone zaś zamknięcie rachunków za ów rok wykazuje, że ogół rzeczywistych dochodów wynosił 3,789.461 zł. 70 ct., pominawszy niewłaściwie wpisane tak w poczet wydatków jak w poczet dochodów zaliczki w ciągu r. 1883 z skarbu państwa dane i temuż skarbowi zwrócone w sumie 973.503 zł. 86 ct., które przy zamknięciu rachunków za ów rok nie powinny już być wliczane w poczet rzeczywistych dochodów i rzeczywistych wydatków, bo już wówczas nie istniały, a wpisawszy natomiast w poczet dochodów rzeczywistych wpływy ze zwrotu zaliczek wynoszących 8.172 zł. 7 ct. zapisane w zamknięciu rachunków, ale jako pozycya przebieżna. — Przeto rzeczywiste dochody były *większe* od prelimitowanych o 114.897 zł. 70 ct. w. a.

Wprawdzie dochód z dodatków indemnizacyjnych do podatków obrachowany w budżecie na r. 1883 na 2,138.057 zł., przyniósł rzeczywiście 2,089.903 zł. 56 ct.; przeto przyniósł mniej o 48.153 zł. 44 ct. niż prelimitowano, a to w skutek, że przy prelimitowaniu dodatku nie można było dokładnie wiedzieć, w jakiej sumie pobrany będzie podatek gruntowy i przypadający od niego dodatek indemnizacyjny. Po 2gie dochód z odsetek od własnych obligacyj (wpisywany słusznie przy układaniu budżetu w poczet dochodów, gdyż wydatek na zapłatę kuponów od zapadłych obligacyj prelimituje się w całej sumie jaka przypada do zapłaty za wszystkie kupony) prelimitowany był w sumie 48.700 zł. lecz nie wpłynął w poczet dochodów, gdyż fundusz nie zapłacił sam sobie kuponów, ale je zniszczył jak zwykle i przez to ten dochód skompensował z częścią wydatku wyznaczonego na zapłatę za kupony. Po 3cie ze zwrotu

kosztów prelinowano 1.400 zł. wpłynęło istotnie 847 zł. 38 ct., przeto mniej o 552 zł. 62 ct. W tych więc trzech rubrykach dochody rzeczywiste były mniejsze od prelinowanych o 97.406 zł. 06 ct.

Ale natomiast dochody rzeczywiste były większe od prelinowanych: Po 1sze ze zwrotu za kupony brakujące przy obligacyach indemn. wylosowanych w poprzednich latach a przedłożonych do wypłaty dopiero w r. 1883, — wpłynęło 21.784 zł. 19 ct., a prelinowano tylko 3.600 zł., przeto w tym wyjątkowym pod tym względem roku, wpłynęło w tej rubryce więcej o 18.184 zł. 19 ct. niż prelinowano. Po 2gie w odsetkach od kapitału 100.000 zł. ulokowanego na procent wpłynęło 3.000 zł., a procentu tego nie prelinowano sądząc, że będzie wcześniej trzeba odebrać kapitał dla pokrycia nim wydatków. Po 3cie za wylosowane obligacye wzięto gotówką 76.545 zł., a na ten przypadkowy dochód nie liczone przy układaniu budżetu. Po 4te z kapitału będącego własnością funduszu indemnizacyjnego, a powstałego z zaoszczędzonych dawniej dochodów wzięto w tym wyjątkowym roku 100.000 zł., na pokrycie bieżących wydatków, a tego nie prelinowano przy układaniu budżetu. Po 5te odsetki zwłoki od spłacanych rat, zwroty rachunkowe i taksy za przepisywanie obligacyj indemnizacyjnych przyniosły rzeczywiście więcej o 2.670 zł. 65 ct. niż prelinowano. Po 6te raty procentowe od kapitałów spłacanych przyniosły więcej o 808 zł. 62 ct. niż prelinowano. Po 7me w annuitetach wpłynęło więcej o 2.913 zł. 22 ct. niż prelinowano a wpłynęło więcej w tych obu ostatnich rubrykach z powodu, że spłacono znaczne zaległości z lat poprzednich. Po 8me, ze zwrotu zaliczek wpłynęło 8.172 zł. 07 ct., a tego dochodu nie prelinowano.

Gdy więc z tych ośmiu wymienionych źródeł dochodów wpłynęło rzeczywiście więcej 212.303 zł. 76 ct. ale ponieważ z trzech także wyżej wyszczególnionych źródeł wpłynęło mniej o 97.406 zł. 06 ct. niż prelinowano, przeto ogół rzeczywistych dochodów był większy od ogółu dochodów prelinowanych o 114.897 zł. 70 ct., jak to wyżej już wskazaliśmy.

Porównawszy ogół wydatków rzeczywistych w 1883 r. wynoszących sumę 3,789.461 zł. 70 ct., z ogółem dochodów rzeczywistych w tymże roku wynoszących 3,789.461 zł. 70 ct. widzimy wydatki pokryte zupełnie dochodami.

Majątek własny funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego wynosił z końcem 1883 r. 996.562 zł. 90 ct. licząc obligacye indemnizacyjne będące własnością tego funduszu według ich imiennej wartości. A ponieważ majątek ten wynosił z końcem 1882 r. 1,131.791 zł. 51 ct., przeto zmniejszył się o 135.228 zł. 61 ct. a to z powodów wykazanych już w zamknięciu rachunków wydatków i dochodów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego za r. 1883. a mianowicie z powodu głównie, iż część kapitału w gotówce powstałego z dawnych oszczędności z dochodów, wynoszącą 100.000 zł., użyto na pokrycie bieżących wydatków w tym wyjątkowym roku.

Aktywa funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego wynosiły z końcem 1883 r. 2.435.256 zł. 94 ct. a gdy z końcem 1882 r. wynosiły 2.556.711 zł. 79 ct. przeto aktywa zmniejszyły się o 111.454 zł. 85 ct. To zmniejszenie się aktywów powstało głównie ze zmniejszenie się majątku będącego własnością funduszu i byłoby nawet większe, gdyby nie było wzrosło aktywum z zaległych w kraju dołatków indemnizacyjnych.

Pasywa, czyli stan bierny, funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego wynosiły z końcem 1883 r. 37,093.178 zł. 68 ct. Główne pasywum stanowiła należytość za obligacye indemnizacyjne wschodnio-galicyjskie pozostające do losowania i spłaty czyli umorzenia w latach od końca 1883 r. do końca 1898 r. wynosząca sumę 35,881.440 zł. Drugie ważne pasywum stanowiła należytość za obligacye już wylosowane w dawniejszych latach lecz dotąd nie przedłożone do wypłaty, wynosząca 432.715 zł. 50 ct. Trzecie zaś ważniejsze pasywum stanowiła należytość za kupony zapadłe do końca 1883 r., nieprzedłożone jeszcze do wypłaty do końca tegoż roku, a należytość ta wynosiła 725.402 zł. 79 ct. Ponieważ ogół pasywów wynosił z koń-

cem r. 1882. 38,888.914 zł. 82 ct. przeto passywa zmniejszyły się w ciągu 1883 r. o 1,796.508 zł. 24 ct.

Nie wliczamy bynajmniej w poczet passywów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyskiego, sumy 45,114.400 zł. 71 ct. powstałej z corocznej subwencji wypłacanej przez skarb państwa funduszowi indemnizacyjnemu wschodnio-galicyskiemu od 1858 r. oraz powstałej z zaliczek dawanych temuż funduszowi indemnizacyjnemu wschodnio-galicyskiemu przed 1858 r. albowiem nieuzasadnionego roszczenia skarbu państwowego do zwrotu tych subwencji i zaliczek nie uznaje Wys. Sejm i nigdy nie uznał, a sam Rząd w przedłożeniach do Izby Rady państwa o ich wykreślenie wnosił.

Zamknięcie rachunków funduszu indemn. zachodnio-galicyskiego za r. 1883. wykazuje, że ogół rzeczywistych wydatków tegoż funduszu w roku wymienionym wynosił 2,059.998 zł. 12 ct. gdy zaś w budżecie na r. 1883. wszystkie wydatki preliniowano na 2,044.691 zł.; przeto wydatki rzeczywiste były większe od preliniowanych o 15.307 zł. 12 ct.

Wydano rzeczywiście więcej niż preliniowano:

Po 1sze, na spłatę za wylosowane obligacye indemnizacyjne preliniowano 928.200 zł. odpowiednio planowi losowania obligacyj, wydano zaś rzeczywiście 945.294 zł., przeto więcej o 17.094 zł., gdyż w owym roku przedłożono do wypłaty więcej niż zwykle obligacyj wylosowanych w latach poprzednich, a to z powodu wskazanego już przy roztrząsaniu wyżej zamknięcia rachunków funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyskiego.

Po 2gie, na wypłatę kapitałów zlikwidowanych i kwot wyrównawczych przy wypłacie rent zaległych, wydano istotnie więcej niż preliniowano o 821 zł. 12 ct.

Po 3cie, na zakupno obligacyj indemnizacyjnych użyto 4.095 zł., a na ten wydatek nie preliniowano ani go polecono.

Po 4te, na zwrot podatku nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych, zwrot nadpłaconych rent i na zwroty rachunkowe preliniowano: 8.000 zł., wydano zaś rzeczywiście 32.691 zł. 79 ct. przeto więcej niż preliniowano o 24.691 zł. 79 ct., po większej części z powodu, ponieważ zwracając za wysoko w poprzednim roku porachowany i pobrany podatek gruntowy lub inne podatki, musiano także zwrócić odpowiednio za wysoko pobrane dodatki indemnizacyjne.

Po 5te, na zaliczki zwrotne wydano 2.384 zł. 30 ct., a na ten wydatek nie preliniowano.

W powyżej wymienionych rubrykach wydano więc razem więcej niż preliniowano 49.086 zł. 22 ct.

Ale natomiast wydano rzeczywiście mniej niż preliniowano: Po 1sze na zarząd funduszem preliniowano 13.000 zł., a wydano istotnie 11,540 zł. 72 ct., przeto wydano rzeczywiście mniej 1,459 zł. 28 ct., wskutek zmniejszenia etatu urzędników przy dyrekcji funduszu indemnizacyjnych i przy komisji krajowej serwitutowej. Po 2gie, na renty dla uprawnionych to jest na zapłatę za kupony zapadłe w 1883 r. i za kupony zapadłe w latach poprzednich, a nie przedłożone jeszcze do wypłaty, preliniowano: 1,095.391 zł., zaś zapłacono za kupony zapadłe w roku budżetowym i w tymże przedłożone do wypłaty 982.456 zł. 81 ct., a za kupony zapadłe w latach poprzednich a przedłożone w 1883. do wypłaty 80.614 zł. 34 ct., razem wydano istotnie na zapłatę kuponów: 1,063.071 zł. 18 ct., mniej o 32.319 zł. 82 ct. niż preliniowano, gdyż kuponów od własnych obligacyj nie zapłacono ale je zniszczono. W powyższych więc dwóch rubrykach wydano istotnie mniej niż preliniowano o 33.779 zł. 10 ct. Ale ponieważ w innych rubrykach wydano rzeczywiście więcej niż preliniowano o 49.086 zł. 22 ct., przeto wydano rzeczywiście ogółem więcej o 15.307 zł. 12 ct. niż preliniowano.

Dochody funduszu indemn. zachodnio-galicyjskiego preliminowano w budżecie na 1883 rok na 2,044.691 zł.; zaś zamknięcie rachunków za ów rok wykazuje, iż dochody rzeczywiste wynosiły 2,059. 998 zł. 12 ct., przeto więcej niż preliminowano o 15.307 zł. 12 ct.

Jednak porównawszy szczegółowe pozycje dochodów rzeczywistych w r. 1883, z preliminowanymi na ów rok widzimy, iż dochód rzeczywisty był mniejszy od preliminowanego w tytule II. „zasiłek od kraju“, to jest dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków; albowiem dochód z dodatku indemnizacyjnego, preliminowanego na 861.107 zł., zaś przyniósł rzeczywiscie tylko 719.653 zł. 99 ct., przeto mniej o 141.453 zł. 1 ct. w. a. Dyrekeya funduszków indemnizacyjnych przedstawia w objaśnieniach, że powodami tego mniejszego dochodu z dodatku indemnizacyjnego było: Po 1sze, iż wykazana należytość podatków za rok 1881, na podstawie której dodatek indemnizacyjny na rok 1883. wymierzony został, zmniejszyła się w skutek regulacji podatku gruntowego o 138.598 zł. Po 2gie, że dodatki indemnizacyjne zapłacone przez dyrekeye dróg żelaznych „Karola Ludwika“ i „Północnej“ za kwartały III. i IV. r. 1883, wynoszące razem sumę 70.028 zł. 24 ct., oddane zostały przez dyrekeyę podatkową do kasy wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych dopiero w r. 1884, przeto także fundusz zachodnio-galicyjski, przypadającą mu część sumy zapłaconej przez dyrekeyę drogi żelaznej „Karola Ludwika“ za kwartały III. i IV. r. 1883, otrzymał dopiero w r. 1884. Po 3cie, iż zaległa znaczna część dodatków indemnizacyjnych. Komisya budżetowa do tego wyjaśnienia dodać jeszcze może, iż samo porównanie aktywów funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyjskiego z końcem r. 1882. i z końcem r. 1883, wykazuje, że zaległość tegoż dodatku z końcem r. 1883, zwiększyła się, bo w 1883 r. więcej zaległo z należytości bieżącej, niż ściągnięto zaległość z lat dawniejszych.

Dochody rzeczywiste były także mniejsze od preliminowanych na r. 1883 z odsetek od własnych obligacyj o 28.993 zł. 9 ct. a to z powodu już przytaczanego, gdyż fundusz indemnizacyjny, nie zapłacił sam sobie kuponów zapadłych, ale je zniszczył, jednak zarazem przez to skompensował wydatek wyznaczony na zapłatę za te kupony. Ogółem więc wydatki rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych o 170.446 zł. 10 ct. —

W skutek tego, że dochód rzeczywisty z dodatku indemnizacyjnego był mniejszy od preliminowanego, musiano dla pokrycia wydatków sięgnąć po część przeniesionych do majątku funduszowego zaoszczędzeń z dochodów w poprzednich latach a zaoszczędzeń powstałych głównie z tego powodu, iż dodatek indemnizacyjny był, stosunkowo do potrzeb funduszu za wysoko wymierzany. Mianowicie na pokrycie wydatków w 1883 r. użyto: Po 1sze, z majątku funduszowego, kapitał w gotówce będący a wynoszący 100.000 zł. powstały zaś z nadwyżki w dochodach w r. 1881 r. Po 2gie, z obligów będących własnością funduszu w imiennej wartości 577.542 zł., sprzedano obligów za 52.500 zł., za co otrzymano w gotówce 49.887 zł. 19 ct. Po 3cie, za wylosowane obligacje otrzymano 17.797 zł. 50 ct. Po 4te, procenta od umieszczonego kapitału, przyniosły 3.000 zł. Po 5te, kupony od zakupionych świeżo obligacyj 151 zł. 90 ct. Przeto w rubryce 3ej: „dochody z własnego majątku“ dochody rzeczywiste w 1883 r. wynosiły: 170.835 zł. 59 ct., ponieważ zaś były preliminowane na ów rok w sumie 29.145 zł., przeto przyniosły o 141.690 zł. 59 ct. więcej niż preliminowano.

Oprócz tego dochody rzeczywiste były znacznie większe od preliminowanych w pozycyi dochodów ze zwrotu za brakujące kupony od obligacyj indemnizacyjnych, gdyż preliminowano ten dochód na 6.000 zł., zaś przyniósł rzeczywiscie 11.559 zł. 30 ct., przeto więcej o 5.559 zł. 30 ct. a to z powodu już wskazanego powyżej. Wreszcie większe były dochody rzeczywiste niż preliminowano w pozycyach: „wpłaty na kapitały“ o 1.818 zł. 47 ct., „wpłaty na renty“ o 420 zł. 58 ct., z „z odsetek za zwłokę“ o 590 zł. 53 ct., ze zwrotu kosztów podróży o 361 zł. 9 ct.; z taks za przepisanie obligacyj i zwrotów rachunkowych o 79 zł. 64 ct. Ponieważ także zaliczka dana w 1883 r. z funduszu indemn. wsch. gal., funduszowi indemniza-

cyjnemu zach. galic. w kwocie 1.583 zł. 43 ct. została dopiero w następnym roku zwrócona, przeto przy zamknięciu rachunków za rok 1883. weszła, odpowiednio zasadam budżetowym, w poczet dochodów tegoż roku, a gdy w tej rubryce nie nie prelininowano, więc także przyczyniła się do zwiększenia dochodów rzeczywistych nad prelininowane. Nakoniec wpływy ze zwrotu zaliczek przyniosły 4.655 zł. 48 ct., a na wpływ ten nie nie prelininowano w budżecie.

Gdy dochody rzeczywiste we wszystkich powyżej wymienionych rubrykach były większe od prelininowanych ogółem o 185.753 zł. 22 ct., zaś w dwóch wymienionych także powyżej rubrykach dochody rzeczywiste były mniejsze od prelininowanych o 170.446 zł. 10 ct., przeto ogół dochodów rzeczywistych był większy od prelininowanych o 15.307 zł. 12 ct., jak to już wyżej wskazaliśmy.

Jeżeli ogół wydatków rzeczywistych w 1883 r. wynoszących sumę 2,059.998 zł. 12 ct., porównamy z ogółem dochodów rzeczywistych w tymże roku wykazanych w tejże samej sumie 2,059.998 zł. 12 ct., widzimy, że ogół rzeczywistych wydatków funduszu zachodnio-galicyskiego był równy ogółowi rzeczywistych dochodów tegoż funduszu.

Majątek własny funduszu indem. zach. gal. wynosił z końcem 1883 roku 547.320 zł. 10 ct., a gdy z końcem 1882 roku wynosił 677.583 zł. 49 ct., przeto zmniejszył się o 130.263 zł. 39 ct. Wprawdzie z majątku funduszowego wzięto w 1883 r. na pokrycie wydatków: 100.000 zł. w gotówce a 70.297 zł. 50 ct. w obligacjach indemnizacyjnych, licząc je w ich imiennej wartości; ale natomiast do majątku funduszowego wpłynęło: 39.585 zł. w obligacjach indemnizacyjnych, (licząc je w ich imiennej wartości), zakupionych za pieniądze z dochodów bieżących 1883 roku i za resztę pozostałą z dochodów 1882 r., oraz gotówka 449 zł. 11 ct. umieszczona w książeczce kasy oszczędności.

Aktywa funduszu indemnizacyjnego zach. gal. wynosiły z końcem 1883 r. 960.110 zł. 08 ct., gdy zaś z końcem 1882 ogół aktywów tegoż funduszu wynosił 1,096.939 zł., przeto aktywa zmniejszyły się o 136.828 zł. 92 ct., głównie z powodu zmniejszenia się majątku funduszowego złożonego w obligacjach indemnizacyjnych własnych. Na zmniejszenie się ogółu aktywów większe by nawet wywarło wpływ zmniejszenie się majątku funduszowego, jeśli nie byłoby nieco wzrosło drugie znaczne aktywum, które stanowią zaległe u kraju dodatki indemnizacyjne, która to zaległość wynosiła z końcem 1882 r. 292.709 zł., zaś z końcem 1883 r. wynosiła 298.815 zł.

Stan bierny czyli passywa funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyskiego wynosiły z końcem 1883. 21,638.696 zł. 84 ct., a gdy z końcem 1882 r. ogół passywów tego funduszu wynosił 22,570.404 zł. 31 ct.; przeto passywa zmniejszyły się w ciągu 1883 r. o 931.707 zł. 47 ct. W poczet passywów funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyskiego nie wliczyliśmy zamieszczonej w rządowym zamknięciu rachunków sumy 32,683.159 zł. 84 ct., (z końcem 1882 r. wynosiła ta pozycja 31,537.411 zł. 84 ct.) powstałej z obrachowania uposażeń, które skarb państwa obowiązany był wypłacać corocznie funduszom indemnizacyjnym od 1858 r. oraz z obrachowania zaliczek dawanych przez tenże skarb przed 1858 r., — albowiem Wysoki Sejm nie uznaje niesłusznej całkiem pretensyi do zwrotu tych subwencji i zaliczek.

Głównem z istotnych passywów jest należność za obligacje indemnizacyjne zachodnio-galicyskie pozostające jeszcze do losowania i spłaty od końca 1883 r. do końca 1898 r., wynosząca 20,984.838 zł. Drugiem znacznem z istotnych passywów jest należność za kupony zapadłe do końca 1883 r. a nieprzedłożone jeszcze do końca tegoż roku do wypłaty, wynosząca 396.484 zł. 89 ct.

Wreszcie przystępujemy do zdania sprawy z zamknięcia rachunków i dochodów funduszu indemnizacyjnego krakowskiego, który nie pobiera żadnego uposażenia ze skarbu państwa.

Ogół wydatków tego funduszu obrachowano w budżecie na r. 1883 na 184.327 zł., zaś zamknięcie rachunków okazuje, że ogół wydatków rzeczywistych wynosił 206.694 zł. 03 ct. (licząc wraz z wydatkiem na zaliczki zwrotne wynoszące małą kwotę 16 zł. 52 ct.), przeto wydano rzeczywiście więcej niż preliminowano o 22.367 zł. 03 ct. Z porównania szczegółowych pozycji wydatków rzeczywistych w 1883 r. z preliminowanymi na tenże rok okazuje się: że wydatki rzeczywiste były większe od preliminowanych: Po 1-sze, na spłatę za wylosowane obligacje indemnizacyjne preliminowano odpowiednio planowi losowania 94.500 zł., wydano zaś rzeczywiście 38.913 zł. na spłatę za obligacje wylosowane w latach dawniejszych a przedstawione do wypłaty w 1883 r., zaś 75.180 zł. na spłatę obligacyj wylosowanych w r. 1883., razem wypłacono za obligacje 114.093 zł., przeto więcej o 19.593 zł. niż preliminowano, a to z powodu, że w tym wyjątkowym roku, w którym wydawano nowe arkusze kuponowe, przedłożono do wypłaty daleko więcej niż zwykle obligacyj wylosowanych w latach ubiegłych. Po 2-gie na zapłatę kuponów od obligacyj preliminowano 88.527 zł., wypłacono 6.584 zł. 80 ct. za kupony zapadłe w latach poprzednich, a 83.012 zł. 44 ct. za kupony zapadłe w r. 1883., razem zapłacono 89.597 zł. 24 ct., więcej o 1.070 zł. 24 ct. niż preliminowano, a wypłacono więcej z tegoż samego powodu, co w poprzedniej pozycji. Po 3-cie na zakup obligacyj użyto 828 zł. 44 ct., a wydatku tego nie preliminowano. Po 4-te na zwroty nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych wydano 1.064 zł. 13 ct. a na inne zwroty 324 zł. 10 ct., razem 1.388 zł. 32 ct. a na ten wydatek preliminowano tylko 400 zł., przeto wydano więcej o 988 zł. 32 ct. z powodu podanego przy tejże pozycji wydatków funduszu wschodnio-galicyskiego. Wreszcie na zaliczki zwrotne wydano 16 zł. 52 ct. a wydatku tego nie preliminowano. Przeto w powyższych pozycjach wydano więcej niż preliminowano o 22.480 zł., ale ponieważ w pozycji 1-ej „koszta zarządu“ wydano mniej o 129 zł. 48 ct. niż preliminowano; przeto ogółem wydano więcej o 32.367 zł. 03 ct. niż preliminowano.

Wszystkie dochody funduszu indemnizacyjnego krakowskiego preliminowane na 1883 rok wynosiły razem 185.678 zł. Ogół zaś dochodów rzeczywistych wynosił 194.465 zł. 70 ct. a wraz z pozostałością w gotówce z roku przeszłego, którą także użyto dla pokrycia wydatków 1883 r., wynosił 206.694 zł. 03 ct. i w ten sposób dorównał ogółowi wydatków rzeczywistych. Mianowicie dochody były *mniejsze* od preliminowanych: Po 1-sze z odsetek od zakupionych obligacyj, preliminowano 4.531 zł., miano 1.846 zł. 28 ct., przeto mniej o 2.684 zł. 72 ct., gdyż kupony zapadłe od własnych obligacyj zniszczono. Po 2-gie dochód z dodatku indemnizacyjnego preliminowano na 179.987 zł. przyniósł zaś 160.572 zł. 42 ct., mniej o 19.414 zł. 58 ct., z powodu wskazanych przy innych funduszach.

Natomiast dochody były większe niż preliminowano: Po 1-sze, wpłaty na kapitały i wpłaty na renty przyniosły więcej o 1.001 zł. 62 ct. Po 2-gie wylos. obligację na 105 zł., których nie preliminowano. Po 3-cie, zwrot za brakujące kupony przy obligacjach i inne zwroty oraz odsetki zwłoki przyniosły więcej o 4723 zł. 90 ct. niż preliminowano. Po 4-te, zaliczkę zwrotną otrzymaną z funduszu indemn. wschod.-gal. w kwocie 26.160 zł. 73 ct. zwrócono dopiero w roku następnym 1884, przeto cała weszła w poczet dochodów 1883 r. Dochody rzeczywiste były zatem większe w tych rubrykach o 30.887 zł., gdy zaś w powyżej wskazanych rubrykach były *mniejsze* o 22.099 zł. 30 ct., przeto ogółem były większe o 8.787 zł. 70 ct. niż preliminowano.

Majątek własny funduszu indemnizacyjnego krakowskiego wynosił z końcem 1883. r. 59.209 zł. 50 ct., a gdy z końcem 1882 wynosił 72.859 zł. 50 ct., przeto zmniejszył się o 13.650 zł. Ten fundusz indemnizacyjny krakowski umorzył i zniszczył od 1883. r. własnych obligacyj za 633.868 zł. w. a., nie podano zaś w zamknięciu rachunków za r. 1883, ile zniszczono obligacyj własny wylosowanych i zapłaconych w drugim półroczu 1882 i w pierwszym półroczu 1883. r.

Aktywa funduszu indemn. krak. wynosiły z końcem 1883. r. 170.454 zł. 98 ct., a gdy z końcem 1882. r. wynosiły 176.572 zł. 21 ct., przeto zmniejszyły się o 6.117 zł. 23 ct.

Passywa tegoż funduszu były z końcem 1883. r. następujące: należność za obligacye, które mają być wylosowane od końca 1883. r. do końca 1898 roku 1,633.516 zł. 50 ct., za obligacye już wylosowane lecz jeszcze nie przedłożone do wypłaty należy się 38.640 zł., za kupony zapadłe a nie przedłożone do wypłaty 130.070 zł. 81 ct., zaliczka zwrotna funduszowi indemn. wschod.-gal. 26.160 zł., inne drobne passywa 3.984 zł. 32 ct., ogółem 1,832.372 zł. 36 ct.

Przedłożyliśmy więc Wysokiemu Sejmowi szczegółowe sprawozdanie z zamknięcia rachunków za r. 1883, wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych, którymi dotychczas zarządza c. k. Rząd, i z ich teraźniejszego stanu. Jednak zważywszy, że Wysoki Sejm nie załatwiał i nie załatwia stanowczo zamknięcia rachunków funduszków indemnizacyjnych z powodu, iż te zamknięcia rachunkowe przedstawiane są Wysokiemu Sejmowi od 1871 r., poprzednie zaś zamknięcia rachunków nie były Wysokiej Izbie przedłożone a tem mniej przez nią załatwione, przeto rachunki teraz przedstawione nie mogą być ani należycie zbadane, ani stanowczo załatwione.

Zważywszy powtórę, że Wysoki Sejm niezapuszczał się dotychczas w stanowcze rozpoznanie rachunków i w ich załatwienie z tego także powodu, iż skarb Państwa rości sobie z tych rachunków pretensye do kraju, których Sejm nigdy nie uznał i uznać nie może, — pozostaje komisya budżetowa na temże samem stanowisku wobec zamknięcia rachunków za r. 1883. i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wstrzymuje się od stanowczego załatwienia przedłożonego mu zamknięcia rachunków funduszków indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Ks. Krakowskiego za r. 1883, a przyjmuje tylko je do wiadomości z zastrzeżeniami uchwalonemi na poprzednich sesyach sejmowych.

Lwów dnia 10. Października 1884.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.

Sprawozdanie

komisji prawniczej o wniosku posła Bobczyńskiego w sprawie wydania noweli do ustawy o pijaństwie.

Wysoki Sejmie!

Drobny wyszynk gorących napojów różni się od każdego innego drobnego handlu tem charakterystycznym znamieniem, że tak w skutek usposobienia zbyt często gorące napoje kupujących, jak w skutek specjalnych właściwości kraju naszego, wyzyskiwanie kupujących przez sprzedających przy dłuższem nieograniczonem kredytowaniu i niestosunkowe wzrost nie długów przez zrzeczne a nie zawsze sumienne kapitalizowanie kwot drobnych a często i procentów od nich, ułatwia. Niemożliwem zaś jest to nadużycie jeżeli prawodawstwo zabroni sądowego ściągania wierzytelności powstałych przez dłuższe tego rodzaju kredytowania, a niepodobnem jest też twierdzić, że takie wyzyskiwanie jest możliwem przy jednorazowem kredytowaniu, jak również niemożliwem jest twierdzenie, że jednorazowe kredytowanie napojów gorących przy drobnym wyszynku może być środkiem rozpajania konsumentów przez szynkarzy. Trudno byłoby też uzasadnić że szynkowanie w ogóle jest czynnością niemoralną, opieki prawa niezasługującą; ponieważ napoje gorące są częścią, czasem niezbędną nawet żywności. Komisya prawnicza więc, zastanawiając się nad 1. ustępem wniosku p. Bobczyńskiego, doszła do przekonania, że gdy ustawa o pijaństwie z dnia 19. lipca 1879 już zapobiega, o ile w ogóle jakakolwiek ustawa na wolę ludzką wpłynąć może, zbyt niemu kredytowaniu napojów gorących a tem samem marnotrawstwu kupujących i ich rozpajaniu, nie ma przyczyny, dla którejby należało przy drobnym wyszynku spirytualiów tworzyć nowy wyjątek prawny, i zaliczając jednorazową sprzedaż na kredyt szklanki piwa lub butelki wina do czynności nie moralnych, uniemożliwiać ściągania w drodze przymusowej wierzytelności przez to powstałej. Nadto zauważa komisya prawnicza, że 1szy ustęp proponowany przez p. Bobczyńskiego, utrudniłby swobodę stron potrzebną niezbędnie w każdym handlu, zmuszając kupującego do płacenia za towar, nim takowy otrzyma, i uczyniłby niepewnymi stosunki prawne, gdyby wierzyciel nawet najsumienniejszy i najkrupulatniejszy, czasem kredytując chwilowo w nagłej potrzebie, nigdy na pewne spodziewać się nie mógł, że wierzytelność swą otrzyma — a tamowanie swobody ludności w codziennym jej ruchu, rozchwiewanie stosunków prawnych, nie może być przecież celem ustawy,

Komisya prawnicza nie może więc Wysokiemu Sejmowi polecić do przyjęcia 1go ustępu wniosku p. Bobczyńskiego; nie widzi zaś również żadnej potrzeby, aby istniejące już ustawodawstwo, wzbogacać jeszcze 2gim ustępem znanego Wys. Sejmowi wniosku. Wedle artykułu bowiem 13go ustawy zasadniczej z dnia 25. maja 1868 r., winno się w dniu uroczyste jakiegobądź kościoła albo stowarzyszenia religijnego podczas głównego nabożeństwa w pobliżu świątyni wszystkiego zaniechać, z czegoby naruszenie albo przeszkadzanie uroczystości wynikać mogło, co

też i przy procesyach winno być przestrzegane, a dekret nadworny z dnia 10. listopada 1773, w ustępach mieszczących się w ramach powyż zacytowanej ustawy, wyraźnie rozporządza, że szynkownie w Niedziele i Święta uroczyste winny być zamknięte, a na podstawie tych ustaw mają władze administracyjne zupełnie wystarczające środki, aby odcieganiu ludności od nabożeństwa przez zabawy w szynkowniach zapobiedz, o ile zresztą na to wyrobione w ciągu wieków nieszkodliwe a na warunkach egzystencji oparte zwyczaje i różnorodność wyznań kraju naszego zezwalają. Niewidzi zaś komisya prawnicza potrzeby w drodze ustawodawczej zabronić ziębniętemu podróznemu pokrzepienia sił w Niedzielę lub Święto od godz. 10 do 4, czyli zakazać w ogóle sprzedaży gorących napojów w czasach we wniosku p. Bobczyńskiego wskazanych.

Komisya prawnicza więc, niewdając się zresztą w krytykę wniosku p. Bobczyńskiego, o ileby tenże formie przez wnioskodawcę mu nadanej mniej lub więcej na materyał do ustawy był nieprzydatnym, wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Nad wnioskiem posła Bobczyńskiego o wezwanie do c. k. Rządu, aby w drodze ustawodawstwa państwowego wyjednał dla Galicyi nowelę do ustawy o pijaństwie z dnia 19. lipca 1879 tej treści, by żadna wierzytelność powstała z kredytowania gorących napojów przy drobnej sprzedaży sądownie poszukiwaną być nie mogła, tudzież, aby w każdą Niedzielę i Święta wyszynk gorących napojów w pewnych godzinach pod karą był wzbroniony — przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Lwów dnia 14 października 1884.

Przewodniczący
Zawadzki.

Sprawozdawca
Żarski.

Aleg. 104.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o petycyi Towarzystwa „Ochrony własności ziemskiej“ zarejestrowanego Stowarzyszenia z ograniczoną poręką we Lwowie — dotyczącej usunięcia sprzeczności zachodzących między postępowaniem Sądów a postępowaniem władzy politycznej w sprawach dzielenia posiadłości tabularnych i utworzenia dla części tychże nowych wykazów hipotecznych.

Wysoki Sejmie!

Od czasu wejścia w życie ustawy krajowej z dnia 1. Listopada 1868 L. 25 Dz. u. i rozp. kr. znoszącej ograniczenia prawa dzielenia posiadłości nieruchomości, — Sądy w kraju naszym na żądanie stron pozwalały zawsze bez najmniejszej przeszkody na dzielenie lub złączenie części dóbr tabularnych i wpisanie tych transakcyi do ksiąg hipotecznych, nie domagając się przedłożenia konsensu władzy politycznej dawnymi ustawami przepisanego wychodząc z tego założenia, że późniejsza ustawa z 1. Listopada 1868 dawniejsze przepisy zniosła.

Dopiero w ostatnich czasach Sądy od praktyki tej odstąpiły, a to z powodu decyzyi c. k. Trybunału najwyższego z dnia 3. Grudnia 1883 do księgi orzeczeń wpisanej, którą Trybunał ten orzekł, że c. k. Namiestnictwa i Wydziały krajowe powołane są do współdziałania, jeżeli się rozchodzi o utworzenie nowego wykazu hipotecznego dla gruntu z majątku tabularnego wydzielonego, i że strona starająca się o utworzenie nowego wykazu hipotecznego, winna już przy wniesieniu odnośnej prośby przedłożyć konsens władzy politycznej. Od ogłoszenia tej decyzyi sądy zwracają podania stron o utworzenie nowych ciał hipotecznych dla posiadłości tabularnych bez skutku i żądają przedłożenia konsensu władz politycznych.

Strony interesowane udawały się w skutek tego do c. k. Namiestnictwa z prośbami o udzielenie wymaganych przez Sądy konsensów, lecz c. k. Namiestnictwo takim prośbom zawsze odmawia, wskazując na to, że wskutek ustawy krajowej z dnia 1. Listopada 1868 L. 25 władze polityczne utraciły kompetencję do wkraczania w podobne sprawy. Osoby chcące nabywać lub zbywać części posiadłości tabularnych, znajdują się przeto w najprzykreszejszem położeniu, albowiem w skutek sprzecznych zapatrywań władz sądowych i administracyjnych nie mogą uzyskać wpisu nabytych praw do ksiąg hipotecznych a wpis ten jest niezbędnym warunkiem nabycia prawa własności.

Ten stan rzeczy spowodował wymienione na wstępie Towarzystwa do wniesienia petycyi, będącej przedmiotem niniejszego sprawozdania.

Komisyja prawnicza nie może się wdać w krytykę orzeczenia Najwyższego Trybunału, nie chce ona także przesądzać kwestyi, czy podobna praktyka sądowa dla interesów politycznych i ekonomicznych kraju jest szkodliwą lub nie; dla komisyi, przy zbadaniu petycyi w mowie będącej — to było decydującem, że sprzeczność w zapatrywaniach i praktyce władz naraża ludność na niezmierne szkody i czyni niemożliwemi wszelkie transakcye choćby najzbawienniejsze i prawem dozwolone, jeżeli się tylko rozechodzi o utworzenie nowych wykazów hipotecznych w księgach dla własności tabularnej przeznaczonych.

Taki stan rzeczy istnieć nie powinien i dla tego komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby jak najrychlej w drodze właściwej poczynił potrzebne kroki celem skutecznego usunięcia sprzeczności między orzeczeniami władz sądowych a orzeczeniami władz politycznych co do kwestyi, czy do podziału posiadłości tabularnych i utworzenia nowych wykazów hipotecznych dla posiadłości tabularnych, przyzwolenie władzy politycznej jest potrzebnem lub nie.

Lwów 14. Października 1884.

Przewodniczący:

Zawadzki.

Sprawozdawca:

Fruchtman.

Aleg. 105.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi galicyjskiego
Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego.

Wysoki Sejmie!

Istniejące w kraju od lat 14 Towarzystwo ogrodniczo-pszczelnicze, które już kilkakrotnie dało dowody swej żywotności, a szczególnie w roku bieżącym urządzając wspólnie z oddziałem Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego ostatnią wystawę krajową w Tarnopolu, udaje się obecnie do Wysokiego Sejmu z prośbą subwencji w kwocie 700 zł.

Prośbę swą popiera rzeczzone Towarzystwo zamiarem rozszerzenia swych czynności, mianowicie: Zakładaniem u włościan sadów i pasiek, obdarowywaniem włościan pniami pszczół, szczepami owocowymi, różnymi krzewami i drzewkami, urządzeniem missyi pszczelniczych i ogrodniczych, wreszcie bezpłatnem rozsyłaniem pisma *Bartnika postępowego*.

Komisyja gospodarstwa krajowego uznając cele, które Towarzystwo pszczelniczo-ogrodnicze sobie zakresliło, za pożyteczne, i w nadziei, że ono rozwijając swe czynności tylko z prawdziwym pożytkiem dla ludu pracować zechce — poleca względem Wysokiego Sejmu rzeczoną prośbę, a zważając na ciężkie położenie kraju po tegorocznych klęskach, przymuszoną jest propozycję swoją ograniczyć do wysokości kwoty w zeszłym roku Towarzystwu temu udzielonej, to jest do 400 złr.

Zważywszy jednak, że Wysoki Sejm powinien mieć wszędzie, gdzie poparcia swego ndziela, gwarancję, iż poparcie to dla rzeczywistych interesów kraju użytym będzie, uważa komisyja gospodarstwa krajowego za swój obowiązek doradzać, aby Wysoka Izba poleciła Wydziałowi krajowemu w porozumieniu z komitetem Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, zbadanie ściśle dotychczasowej działalności i wykazanych potrzeb rzeczonego Towarzystwa, upoważniając zarazem Wydział krajowy do wypłacenia w całości lub częściowo przyznanej subwencji, jak to uzna za stosowne.

Wnosi zatem komisya gospodarstwa krajowego :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby po ścisłym zbadaniu działalności i potrzeb Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego, w porozumieniu z komitetem Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, w całości lub częściowo wypłacił rzeczonemu Towarzystwu subwencyę w kwocie 400 zł., o ile ta pomoc za stosowną uznana będzie.

Przewodniczący :

L. Wodzicki.

Sprawozdawca :

Zamoyski.

Aleg. 106.

Sprawozdanie

komisji administracyjnej o wniosku posła Wasilewskiego w sprawie wydania ustawy służbowej i ustawy robotniczej.

Wysoki Sejmie!

Komisja administracyjna już w roku 1882. w sprawie wniosku o uregulowanie stosunków służbowych, podniosła w swoim sprawozdaniu, jakie powody zmuszają ją do postawienia wniosku: iżby wezwano Wydział krajowy, aby, rozpatrzywszy się w stosunkach i przepisach o czeladzi służebnej, przedłożył Sejmowi na następnej sesji odpowiednie wnioski w celu ich uregulowania.

Wniosek ten został też na posiedzeniu z dnia 21. Października 1882. uchwalonym.

Przy niezmiennych prawie stosunkach przemawiają te same powody i dziś za potrzebą rewizji tych przepisów, gdyż rozprężenie w stosunkach służbowych czeladzi i sług nie tylko nie nastąpiło, ale może się i wzmogło, a brak odpowiednich dzisiejszym stosunkom przepisów i nie dość jasne określenie kompetencji władz rządowych i autonomicznych są i nadal przyczyną złego.

Wniosek przeto posła Wasilewskiego przekazany komisji uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 6. Października 1884. a domagający się uregulowania tych stosunków, bliższego uzasadnienia względem potrzeby uregulowania nie wymaga.

Wniosek ten różni się jednak od dawniejszego wniosku w tem, że chce osobnej ustawy służbowej, a osobnej ustawy robotniczej i wskazuje co do ustawy służbowej władzę, której poruczonem być ma rozstrzygnięcie sporów służbowych na obszarach dworskich.

Różni się także od projektu ustawy, przedłożonego przez Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi w roku zeszłym.

Projektem tym objęto razem i pomocników przy wiejskiem gospodarstwie (bądźto rolnem bądźto leśnem) i robotników najmujących się na czas pewnego rodzaju robót przy gospodarstwie wiejskiem, a do wykonywania przepisów na obszarze dworskim powołano zwierzchność gminną, obok której istnieje obszar dworski, wprowadzając pewne zastrzeżenia, uzasadnione naturą rzeczy i obecnymi stosunkami.

Mianowicie rozszerzał Wydział krajowy wyjątkowe postanowienie drugiego ustępu §. 61. ust. gm. do służbodawców zamieszkałych na obszarze dworskim, z tą modyfikacją, że zwierzchność gminna, jeżeliby zdaniem jej w pewnym wypadku należało zastosować postanowienie karne przeciw służbodawcy zamieszkałemu na obszarze dworskim, przestać winna na doniesieniu o tym stanie rzeczy c. k. politycznej Władzy powiatowej, która na podstawie tego doniesienia miałaby przeprowadzić rozprawę i wydać orzeczenie. — Prócz tego zastrzega projekt w pewnych nagłych wypadkach stronie interesowanej prawo udania się do c. k. politycznej Władzy powiatowej o zastosowanie przepisów w razie niezakończania sprawy przez zwierzchność gminną w pewnym prekluzyjnym terminie.

Nasuwało się pytanie, czy robotników i pomocników przy wiejskim gospodarstwie można pociągnąć pod przepisy ustawy służbowej.

Że zastosowanie przepisów służbowych do robotników i pomocników jest nieodpowiednie, nie ulega wątpliwości, gdyż ustawa projektowana wymaga od każdego sługi książki służebnej, a do służb zalicza robotników i pomocników.

Nie są też zbadane i wyświecone stósunki umów, pod jakimi one zawierane bywają z robotnikami i pomocnikami, a tylko dokładne ich unormowanie w osobnej ustawie prowadziłoby mogło do pożądanego rezultatu.

Ważna ta, dla kraju naszego jako rolniczego, sprawa, winna być wszechstronnie zbadaną i dla tej to przyczyny nie uważałaby komisya administracyjna odpowiedniemi, wystąpić z ustawą służbową, nie regulując spraw robotników i pomocników przy gospodarstwie.

Nie można też przy dzisiejszym ustroju gminnym spodziewać się trafnego i szybkiego załatwienia spraw służbowych na obszarach dworskich przez zwierzchności gminne.

Do przypuszczenia tego uprawnia już ta sama okoliczność, że sprawy te ze swej natury nader często mogą być drażliwe i zawile.

Odsyłanie z sprawami temi, w razie ich niezakończania, do władz politycznych, stanie się niewątpliwie i tak regułą, a jeżeliby chciano przeciw przekazywaniu tych spraw Starostwom podnosić odległość od siedziby, nie można zapoznawać, że te same trudności zachodzą w dalszym toku instancyi w razie rozstrzygania spraw przez zwierzchności gminne.

Komisya administracyjna nie widzi potrzeby oddawać wykonanie orzeczeń Starostw władzom gminnym, gdyby już nawet tylko dla braku rękojmi uzyskania tym sposobem tak pożądanego ostatecznego załatwienia.

Temi kierując się zapatrywaniami uzasadnia wniosek swój poniżej pod l. 1. i 2 postawiony.

W związku z tą sprawą jest podana do l. 813 petycja sanoekiej Rady Oddziału galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, przekazana komisji administracyjnej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 10 Października 1884.

Petycja ta przedstawia bezkarność i rozwałęśnienie służby w stopniu takim, że dalsze istnienie stanu tego zagraża ruiną gospodarstwa.

Zapobiedz temu da się jedynie ujęciem sprawy w energiczne ręce, wykonując ściśle i sprężysto istniejący regulamin.

Żąda więc wezwania w tym kierunku do Rządu wystosowanego.

Komisya administracyjna przy powszechnem utyskiwaniu na rozprężenie w stosunkach służbowych, podziela przekonanie, że ściślejsze wykonywanie istniejącego regulaminu służbowego jest wskazanem i że tylko wpływem na podwładne organa ze strony c. k. Rządu da się zamierzony cel uzyskać.

Komisya administracyjna wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, iżby przedłożył na następnej sesyi sejmowej:

1. Ustawę służbową, opartą na obecnym ustroju administracyjnym, rozdziału gmin i obszarów dworskich, a to poruczającą rozstrzygnięcie sporów służbowych na obszarach dworskich, zanim zmiana ustawy gminnej przeprowadzoną zostanie, c. k. Starostwom.

2. Ustawę robotniczą, regulującą stosunki między gospodarzami wiejskimi a robotnikami w ten sposób, by zapewnić dotrzymywanie wzajemnych umów i zobowiązań, poddając je w razie przeciwnym natychmiastowej politycznej egzekucyi.

II. Wzywa się c. k. Rząd, by polecił organom swoim, mianowicie c. k. Starostwom, jak najściślej przestrzeganie i energiczne wykonywanie regulaminów służbowych, celem przywrócenia karności i porządku w stosunkach czeladzi służebnej.

We Lwowie dnia 13. Października 1884.

Przewodniczący :

E. Czerkowski.

Sprawozdawca :

Gorecki.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

1840

1840

[Aleg. 107.]

Sprawozdanie

komisyi drogowej o wniosku posła Józefa Męcińskiego, w sprawie reformy obowiązującej Ustawy drogowej.

Wysoki Sejmie!

Ośmnaście lat minęło od czasu, kiedy obowiązująca dotąd Ustawa drogowa weszła w wykonanie — mieliśmy więc dostateczną sposobność zbadania wpływu jej na rozwój środków komunikacyjnych w kraju naszym i ocenienia jej użyteczności.

I jakież się nam pod tym względem przedstawia obraz?

Oto widzimy, iż drogi krajowe pod troskliwym zarządem Wydziału krajowego, nie mniej, iż drogi powiatowe dzięki ofiarności znacznej liczby powiatów, swój własny interes dobrze rozumiejących, tak co do ilości jakoteż co do jakości znacznie się podniosły, podczas kiedy drogi gminne z bardzo małymi wyjątkami w najlepszym razie w pierwotnym swym stanie pozostały, a nawet tu i owdzie w skutek zupełnego zaniedbania jeszcze bardziej się pogorszyły. Przeświadczenie o tym ujemnym wpływie dzisiejszej Ustawy na stan naszych dróg gminnych jest powszechne, a jak dalece również i Reprezentacya krajowa to przeświadczenie podzielała, dowodzą ponawiające się prawie rok rocznie wnioski dążące ku tej reformie, i ta uwagi godna okoliczność, że dzisiaj już po raz czternasty sprawa ta przed Wysoki Sejm występuje.

Nie da się zaprzeczyć, że zadanie przerobienia Ustawy drogowej nie jest łatwym w obec licznych i niezwykłych różnic, jakie w jednych i tych samych stosunkach między pojedynczemi miejscowościami zachodzą, lecz trudności te nie uprawniają Reprezentacyi krajowej do zasankcyonowania ciąglego zastoju, powinny one raczej pobudzić ją do energicznego wystąpienia przeciw wszechstronnie uznanemu złemu.

Jednym z dość ważnych powodów, dla których wniesione dotąd projekta reformy Ustawy drogowej uznania Wysokiego Sejmu zdobyć sobie nie mogły, była niezaprzeczenie ta, praktycznym umysłem nie tak łatwo przystępna ich właściwość, iż dążyły do reform rozmiarów obszernych, w swych skutkach nie tak łatwo ocenić się dających, a biorąc wzory z zarządzeń

innych Państw, z których środkami ubogi nasz kraj mierzyć się nie może, wiodły nas na pole teorii logicznych i ponętnych, lecz dla nas najczęściej do wykonania niemożliwych.

Komisya drogowa porzuciła więc ten kierunek, stanęła, nie wdając się bynajmniej w rozbiór licznych systemów organizacyjnych, na gruncie dotychczasowej obowiązującej Ustawy, i przedstawia Wysokiemu Sejmowi projekt noweli zmieniającej jedynie postanowienia, które do-
rażniej korektury wymagają, mianowicie

I. postanowienia dotyczące się przeważnie prestacyi do budowy i utrzymania dróg gmin-
nych (§§. 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19).

II. postanowienia dotyczące się zarządu i należytej kontroli Władz autonomicznych i
rządowych w sprawach drogowych (§§. 25, 26, 27, 28, 31).

ad I.

Przystępując do usprawiedliwienia zmian, zaproponowanych co do jakości i rozmiarów
prestacyi dla budowy i utrzymania dróg gminnych, starała się komisya przede wszystkim zba-
dać te wadliwości obowiązującej Ustawy drogowej, które już w zasadach jej tkwiły, a zatem
w praktycznym zastosowaniu tem jaskrawiej objawić się musiały.

Jako takie zasadnicze wadliwości uznała komisya drogowa

po 1-sze: ustanowienie dwóch zupełnie odmiennych prestacyi dla obszarów dworskich
i gmin, które będąc składnikami jednej i tej samej całości, rozróżnione być nie powinny co do
praw i obowiązków całość tę zarówno obchodzących ;

po 2-gie: rozłożenie ciężaru prestacyjnego w robocie w jednej mierze między poje-
dynczych członków gminy bez uwzględnienia różnicy, jaka z natury rzeczy w zasobach tychże
członków zachodzić musi;

po 3-cie: zlokalizowanie prestacyi w obrębach pojedynczych gmin z zapoznaniem na-
tury wszelkich środków komunikacyjnych, które tylko w swem połączeniu użytek przynosząc,
jako dobro ogółu uważane być powinny.

Te wadliwości starała się komisya głównie w swym projekcie Ustawy drogowej
usunąć.

Co się tyczy rozdziału prestacyi w naturze na materiał budowlany, którego obszar
dworski dostarczyć winien i robotę, którą gmina wykonywać ma, wiadomo, iż to patryarchalne
na dawnym zwyczaju oparte postanowienie dotychczasowej Ustawy było wynikiem kompromisu,
który na razie ku temu jedynie zmierzał, aby nareszcie Ustawa normująca administrację dróg
krajowych i obwodowych do skutku przyjść mogła.

Licząc się więcej z przeszłością, nie uwzględniono tego silnego prądu, jaki się już
natenczas w tworzeniu środków komunikacyjnych objawiać zaczął, i który dzisiaj w sieci tychże
nawet i drogom gminnym nie równie większe nadaje znaczenie, a biorąc potrzebę lokalną jako
jedyną cynozurę w rozmiarze prestacyi, uchwalono postanowienia raczej prowizoryczne może nawet
w nadziei, iż konieczna ich reforma i tak wkrótce nastąpić musi.

Według zdania komisyi drogowej nie da się tej wadliwości półśrodkami zaradzić,
musi ona być w zupełności usunięta — a na jej miejscu winna stanąć zasada jednolitych obo-
wiązków, mianowicie roboty od wszystkich do roboty uzdolnionych i opłat pieniężnych od opła-
cających podatki bezpośrednio.

Odpowiednie w tym względzie zmiany przedstawia też komisya drogowa Wysokiemu
Sejmowi w projekcie nowelli. Nie możemy jednak milczeniem pominąć zarzutów, które się
przeciw tej przez komisję przyjętej zasadzie najczęściej pojawiają.

Pierwszy z tych zarzutów skierowany jest przeciw zupełnemu wykluczeniu od prestacyi dworskich obowiązków dostarczania materiału budowlanego — i tem popierany, że obszary dworskie, będące zwykle właścicielami lasów, potrzebny materiał budowlany z łatwością nawet w chwili najnaglejszej potrzeby dostarczyć są w stanie, że przeto należyte utrzymanie dróg gminnych będzie więcej zapewnionem i tańszem — lecz czyż dla tych w najczęstszych razach drobiazgowych korzyści pozostać mamy przy praktyce, której niewłaściwość w zastosowaniu już z tego wynikać musi, iż ocena potrzeby i jakości dostawy samemu obowiązanemu przysługuje przy tej praktyce, która była najglówniejszym powodem waśni między gminami i obszarami dworskimi a nawet powodem do rozpraw w Trybunale administracyjnym. Komisya jest przeciwnego zdania, że nabycie potrzebnego dla dróg materiału za gotówkę, wywrze korzystniejszy wpływ na jego dobór i jego zaoszczędzenie i uwolni obowiązanym od tych uciążliwych reparycyi, które się, jak doświadczenie poucza, prawie rok rocznie przy jednych i tych samych przedmiotach budowlanych powtarzają.

Drugi przeciw prestacyom w robocie podniesiony zarzut idzie nierównie dalej, domagając się usunięcia wszelkich prestacyi w naturze, oraz pokrycia kosztów budowy i utrzymania dróg w ogóle dodatkami do podatków. Przeciw temu żądaniu komisya drogowa stanowczo oświadczyć się musi — nie tylko z ogólnego względu, iż system ten wszystkie drogi na równi stawia, żadnej różnicy między ważnością i frekwencyą pojedynczych dróg nie przypuszcza i ostatecznie nierównie większych nakładów i kosztowniejszej administracyi wymaga, ale zarazem ze względów praktycznych, a temi są:

a) ta okoliczność, iż utrzymanie dróg gminnych przedewszystkiem robót ziemnych wymaga, które za opłatą wykonane nierównie większe koszta za sobą pociągają;

b) łatwość, z jaką robota około dróg w porównaniu z opłatami pieniężnymi przez włóścian naszych dostarczoną być może;

c) dogodność dla zarządu drogowego, iż w prestacyach roboczych ma w każdym razie do dyspozycyi środki niezależne od cen robót, które się względnie do czasu i miejscowości ciągle zmieniają w epokach dla gospodarstwa wiejskiego ważniejszych, znacznie podnoszą a nawet w gminach, posiadających drogi nieproporcjonalnych rozmiarów, są do nabycia;

d) możliwość pociągnięcia do słusznej prestacyi także i tych mieszkańców gminy, którzy nie opłacając żadnych podatków, jednakże zarówno z innymi z dobra publicznego korzystają.

W końcu zwraca komisya drogowa uwagę Wysokiego Sejmu na przyjęte w noweli postanowienie, iż każdemu obowiązanemu przysługuje prawo uwolnić się od ciężaru roboty opłatą należności za nią przypadającej. Dalszy wreszcie zarzut, czyniony przeciw zatrzymaniu prestacyi roboczych, polega na słusznym po największej części doświadczeniu, iż roboty około dróg, nomine odioso szarwarkowemi zwane, wykonują się w sposób tak niewłaściwy, iż są raczej marnotrawieniem czasu i sił roboczych. Zarzut ten nie tyczy się zatem samej zasady, lecz jej wykonania i może z łatwością być usunięty przez odpowiedni nadzór. Dla tego też proponuje komisya drogowa w dotychczasowych postanowieniach administracyjnych zmiany, które wykazanemu złemu zaradzić powinny. Te poglądy mając na oku, przyjęła komisya drogowa prestacye w robocie jako pierwszorzędną podstawę środków, potrzebnych do budowy i utrzymania dróg gminnych dzieląc je na dwie kategorye — to jest:

A) na prestacye robocze bezpośrednie, które w ilości 4 dni od każdego N-ru domu w gminie, i w tej samej ilości od każdej rodziny na obszarze dworskim zamieszkałej, uiszczone być mają;

B) na prestacye robocze przypadające po 1/2 dnia od każdych 3 złr., opłacanych tak przez obszar dworski jakoteż przez członków gminy podatków bezpośrednich z pominięciem

wszelkich dodatków. Prestacye obu kategorii są obligatoryczne i muszą być albo odrobione albo spłacone.

Prestacye pierwszej kategorii ustanowione dotąd li dla członków gminy, zniża komisya drogowa w swym projekcie do dnia 4, nakłada jednak taki sam obowiązek na każdą na obszarze dworskim zamieszkałą rodzinę. Ubytku ztąd sił roboczych obawiać się nie należy nietylko może z powodu powiększenia ich prestacyami z obszaru dworskiego przypadającymi ile raczej z tej przyczyny, że czyniąc je obligatorycznymi, znosi się dowolność ich użycia w miarę niesprawdzonej przez nikogo potrzeby i poddaje się ich wykonanie ścisłemu nadzorowi.

Innej zupełnie natury są prestacye drugiej kategorii. Pozostawiają one Zarządowi drogowemu wolność czy to użycia ich w robocie, skoro tego zajdzie potrzeba, czy też zażądania spłaty, skoro naprawa dróg wydatków pieniężnych wymagać będzie. Prócz tej dla dobrego gospodarstwa drogowego bardzo cennej własności, mają prestacye tej kategorii jeszcze tę wielką zaletę, iż będąc wymierzone według opłacanych podatków, wyrównują na wstępie wadliwość terażniejszej Ustawy drogowej polegającą na tem, iż przy nakładaniu obowiązków prestacyjnych nie uwzględniano wcale różnicy między zasobami mniej lub więcej zamożnych członków gminy.

Prócz powyższych prestacyi proponuje komisya drogowa jeszcze jako dalszy środek zapewniający dobre utrzymanie dróg gminnych, utworzenie funduszu powiatowego dla tychże dróg.

Do tego funduszu wpływa w pierwszym rzędzie pieniężna wartość wszystkich w ciągu roku nieużytych prestacyi, które bez przeniesienia z roku na rok według cen przez Radę powiatową ustanowionych spłacone być muszą, ale zarazem dodatki do podatków, które po ścisłej rewizji budżetów drogowych pojedynczych gmin przez Radę powiatową w równej mierze na wszystkich opodatkowanych w powiecie rozłożone być mają.

Przez to postanowienie usuwa komisya drogowa nietylko wadliwe zlokalizowanie prestacyi na terytorya pojedynczych gmin, Ustawą dotychczasową unormowane, ale wprowadza w sposób właściwy a jak najmniej uciążliwy system konkurencyi, który to system najwięcej naturze dobra publicznego odpowiada i jako najsilniejsza dźwignia do podniesienia i rozwoju środków komunikacyjnych uważaną być może.

Dla gmin miejskich nie wniosła komisya drogowa żadnego wyjątku — owszem zastosowała i do nich te same zasady prestacyjne, które dla gmin wiejskich ustać mają, a uczyniła to

najpierw ze względu, iż przezto gminy miejskie zyskają nierównie więcej środków do należytego utrzymania swych licznych komunikacyi,

powtóre, iż w skutek tych postanowień pociągnięci będą do miernego spółdziału w poniesieniu kosztów na drogi również i ci obywatele, którzy nie opłacając podatków mimo iż zarówno z innymi ze środków komunikacyjnych korzystają, uwolnieni by byli od wszelkiego na ten cel ciężaru,

wreszcie z uwagi na tworzyć się mający fundusz powiatowy dla dróg gminnych, który by się wskutek wykluczenia gmin miejskich ze szkoda powiatu znacznie zniżyć musiał.

ad II.

Opierając się na doświadczeniu, iż najlepsza nawet Ustawa bez skutku pozostanie, jeżeli nie będzie ściśle i sumiennie wykonaną, — proponuje komisya drogowa w swym projekcie zmiany dążące do sprężystej administracyi. W tym celu stawia komisya drogowa zarządy dróg gminnych pod ściślejszą niż dotąd kontrolę Wydziałów powiatowych, te zaś pod kontrolę Wydziału krajowego, nadając Władzom nadzorującym nietylko w wypadkach spostrzeżonych uchyleń moc zarządzenia coby uznały za stosowne, ale nawet prawo zastąpienia opieszalych zarządów w przekazanych im Ustawą czynnościach przez delegatów ze swego ramienia.

Dla uchylenia możliwych zarzutów nieświadomości, uznała wreszcie komisya drogowa za stosowne przyjąć w projekcie swym postanowienie, aby w granicach obowiązujących przepisów wydanym był przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym regulamin drogowy, wyjaśniający szczególne postanowienia Ustawy drogowej oraz wskazujący wszystkim interesowanym sposób należytego wykonania przypadających nań obowiązków.

Na podstawie powyższych motywów przedstawia komisya drogowa Wysokiemu Sejmowi załączony projekt noweli do Ustawy drogowej z dnia 18. Sierpnia 1866 z wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić postanowienia w załączonej noweli wyszczególnione.

Tem sprawozdaniem załatwiono wniesione do Wys. Sejmu petycje Nr. 175 i 274.

Lwów 14. Października 1884.

J. Męciński
Przewodniczący.

P. Gross
Sprawozdawca.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text, appearing as several lines of a letter or document.

Third block of faint, illegible text, continuing the main body of the document.

Fourth and final block of faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a signature or closing.

U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim, zmieniająca niektóre postanowienia ustawy drogowej z dnia 18. Sierpnia 1866. r.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim postanawiam co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 11., 12., 13., 14., 16., 18., 19., 25., 26., 27., 28. i 31. ustawy krajowej z dnia 18. Sierpnia 1866. dz. u. kr. Nr. 15. z 1867. r. w dotychczasowem brzmieniu zostają uchylone i mają opiewać jak następuje:

§. 11.

Koszta budowy i utrzymania drogi krajowej ponosi fundusz krajowy.

Czy i w jakiej mierze powiaty, przez które te drogi przechodzą, jeszcze osobno przyczyniać się mają do tych kosztów, oznaczonem będzie przy uznaniu drogi za krajową (§. 2.) w każdym pojedynczym wypadku ustawą krajową.

Koszta budowy i utrzymania dróg powiatowych ciężą na funduszach właściwego powiatu, a Rada powiatowa winna corocznie uchwalać dotacyę potrzebną do utrzymania tych dróg w dobrym stanie.

Czy i w jakiej mierze gminy i obszary dworskie, przez które te drogi przechodzą, przyczyniać się mają do kosztów budowy tych dróg prestacyami, przeznaczonemi dla dróg gminnych (§. 12.), oznaczy Rada powiatowa w każdym poszczególnym wypadku (§. 26. u. 3.).

Koszta budowy i utrzymania dróg gminnych tak na gruntach gminy, jak obszaru dworskiego mają być pokrywane:

- a) prestacyami §§. 12., 14., 15. i 16. wskazanymi,
- b) zasiłkiem z powiatowego funduszu dróg gminnych (§. 13.).

§. 12.

Prestacye na rzecz dróg gminnych wymierza się w sposób następujący:

Od każdego numeru domu położonego w gminie wiejskiej i od każdej rodziny a względnie partyi prowadzącej samoistne gospodarstwo domowe zamieszkałej w gminie miejskiej lub na obszarze dworskim, odrabiać należy rocznie cztery dni piesze.

Kto opłaca podatek bezpośredni przepisany w gminie lub na obszarze dworskim, uiszcza rocznie, oprócz prestacyi powyżej oznaczonej, od każdego trzech złotych reńskich podatków bezpośrednich pół dnia pieszego lub tegoż wartość pieniężną.

Ułamki powyżej jednostki podatkowej nie idą w rachubę przy wymiarze prestacyi.

Zarządowi drogowemu wolno będzie w razie uznanej przez niego potrzeby zmienić robotę pieszą na ciągłą: w stosunku trzech dni pieszych do jednego dnia parokonnego, a dwóch dni pieszych do jednego dnia parobydłanego zaprzęgu.

Zamiany takiej żądać można tylko od kontrybuenta posiadającego potrzebny inwentarz roboczy i uiszczającego prestacyę w naturze.

Gdyby ilość prestacyi w pewnej miejscowości przewyższała potrzebę, natenczas może Rada powiatowa za przyzwoleniem Wydziału krajowego, zniżyć na rok jeden wymiar prestacyi z zachowaniem wszakże stosunku prestacyi od domów i rodzin względnie partyi, do prestacyi od podatków.

§. 13.

Jeżeli prestacye i inne źródła funduszków dróg gminnych nie wystarczają na budowę i utrzymanie tychże dróg w pewnej miejscowości, natenczas niedobór pokryty będzie zasiłkiem z powiatowego funduszu dróg gminnych, na rzecz którego obowiązana jest Rada powiatowa uchwalać corocznie dotacyę potrzebną. (§. 26. ust. 4.)

Do funduszu tego wpływają nadto dochody z wykupna nieużytych w ciągu roku prestacyi tudzież z nieużytych opłat pieniężnych. (§. 14.)

§. 14.

Za podstawę do obliczenia prestacyi rocznej służyć będą spisy domów i rodzin względnie partyi, oraz spisy opłacających podatki bezpośrednie.

Spisy takie będą układane pod kontrolą Wydziału powiatowego przez organa miejscowe (§. 28 ust. 3 i 4) co lat trzy według stanu, jaki się znajdował w gminie i na obszarze dworskim dnia 31. grudnia.

Prestacye winien zarząd drogowy w miarę potrzeby zużyć rok rocznie w całości oraz nieuiszczone w terminie prestacye wykonać bez zwłoki na koszt obowiązanych. Nie użyte w ciągu roku pre-

stacye mają obowiązani do dni trzydziestu po ukończonym roku spłacić według cen wykupna (§. 16) a kwotę pieniężną ztąd, jakoteż z nieużytych opłat pieniężnych powstała, naczelnik gminy i przełożony obszaru dworskiego wnieść mają niezwłocznie do kasy Wydziału powiatowego (§. 27. ust. 3).

Prestacya w naturze ogranicza się na terytoryum gminy wraz z obszarem dworskim jedną stanowiących miejscowość, wolno wszakże zarządowi drogowemu użyć roboty ciągłej do dostawy materyałów znajdujących się w innej miejscowości, z warunkiem, że dostawa ta uskutecznioną być może w ciągu jednego dnia.

Jeżeli kontrybuent nie chce lub nie może wykonać osobiście robocizny prestacyjnej, natenczas zastąpić go może w uiszczeniu powinności drogowej tylko osoba zupełnie uzdolniona do tej roboty.

Osoby, które nie ukończyły ośmnastego roku życia, albo też w skutek starości niezdolne są do pracy, nie mogą zastępować nikogo w odbywaniu powinności drogowych.

§. 16.

Każdy do prestacyi obowiązany (§. 12) może się od niej wykupić spłatą jej wartości, na podstawie ceny ustanowionej przez Radę powiatową (§. 26 ust. 5) a to w przeciągu sześciu tygodni od dnia ogłoszenia ceny wykupna.

W razie potrzeby gotowizny uznanej za niezbędną przez zarząd drogowy, uiszczoną być może w pieniądzech prestacya, przypadająca od podatku.

§. 18.

Do budowy albo rekonstrukcyi drogi powiatowej lub gminnej, ważnej pod względem komunikacyi a zbyt kosztownej dla powiatu, udzielane być może wsparcie z funduszu krajowego.

§. 19.

Jeżeli droga krajowa lub powiatowa przechodzi przez miejską lub wiejską osadę i jedynie z powodu szczególnych potrzeb tych osad wymaga większych kosztów, jako to: na budowanie ścieków, kanałów lub bruku, całą ztąd wynikającą nadwyżkę kosztów budowy i utrzymania ponosi miejscowa osada.

Jeżeli użytkowanie kopalń i kamieniołomów lub inne przedsiębiorstwo wyłącznie fabryczne, albo też przedsiębiorstwo mające na celu eksploatacyę lasów, nieomyconą drogę powiatową lub gminną niezwykłym sposobem zużywa lub psuje, obowiązany będzie przedsiębiorca do osobnych datków na rzecz tej drogi.

Wysokość tych datków i sposób ich uiszczania należy oznaczyć dobrowolną ugodą między Wydziałem powiatowym a stroną. Jeśli nie przyjdzie ugoda do skutku, orzeka Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Wysokość tych datków ma być zastosowaną do tej miary, w jakiej zużycie drogi przez przedsiębiorstwo powiększa koszta jej utrzymania.

§. 25.

Wydział krajowy prowadzi w granicach niniejszej ustawy naczelny nadzór nad kierunkiem, budową i utrzymywaniem wszystkich innych dróg publicznych nierządowych tudzież nad ich funduszami, wydaje potrzebne w tym celu instrukcje tak administracyjne i rachunkowe jako też techniczne i czuwa nad ściśłem wykonywaniem przepisów istniejących.

Jeżeli Wydział powiatowy zaniedbuje drogi powiatowe, lub nie wykonywa należycie nadzoru nad drogami gminnymi, albo w sposób nieodpowiedni używa prestacyi i funduszków drogowych, natenczas Wydział krajowy wydaje stosowne zarządzenia, a w razie potrzeby przez siebie uznanej ustanowi za zgodą politycznej władzy krajowej na koszt powiatu swój własny organ w celu zastępowania Wydziału powiatowego.

Jeżeli Rada powiatowa nie ustanowi ceny wykupna prestacyi w należytych czasie (§. 26—5), natenczas dokona tej czynności Wydział krajowy, który obowiązany jest również przedsięwziąć stosowne środki zaradcze, jeżeli Rada powiatowa nie uchwali funduszków i dotacyj wskazanych w §. 26—2) i 4).

Wydział krajowy rozstrzyga spory między Radami powiatowymi co do kierunku dróg powiatowych, również jak co do środków, którymi każda z nich do budowania i utrzymania takowych przyczyniać się ma, nakoniec rozstrzyga sprawy drogowe w drodze odwołania się doń wniesione.

§. 26.

Rada powiatowa stanowi:

- 1) o budowie i kierunku nowej drogi powiatowej, o zmianie kierunku lub zaniechaniu drogi istniejącej i zawiadamia o tem Wydział krajowy (§. 7.);
- 2) o funduszach potrzebnych do budowania i utrzymania dróg powiatowych;
- 3) o prestacyach gmin i obszarów dworskich do dróg powiatowych;
- 4) o dotacyi potrzebnej na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych (§. 27. ust. 3).
- 5) o corocznej cenie wykupna prestacyi, uchwałą przynajmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem każdego roku administracyjnego powziąć się mającą.

§. 27.

Wydział powiatowy:

- 1) prowadzi cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg powiatowych;

- 2) nadzoruje urzędy gminne i obszary dworskie, co do budowy i utrzymania dróg gminnych i kieruje odnośnymi czynnościami miejscowego zarządu drogowego (§. 28. ust. 3 i 4) a w razie zaniedbania zarządza co uzna za stosowne;
- 3) zarządza powiatowym funduszem dróg gminnych, przedkłada corocznie Radzie powiatowej preliminarz potrzeb, które z tego funduszu mają być pokryte i wyznacza zasiłki w myśl §. 13;
- 4) kieruje budową i dozoruje utrzymania drogi krajowej w granicach swego powiatu, jeżeli ta czynność przez Wydział krajowy została mu powierzona;
- 5) rozstrzyga spory i rekursy w sprawach dróg gminnych;
- 6) w razie zaniechania drogi powiatowej lub gminnej, przeprowadza całą czynność §. 9. przepisaną.

§. 28.

O potrzebie nowej drogi gminnej dla zewnątrznej komunikacji stanowi Rada gminna za porozumieniem się z przełożonym obszaru dworskiego i za zgodą Rady powiatowej.

W razie niezgodności zdań rozstrzyga Wydział krajowy.

Zwierzchność gminna razem z przełożonym obszaru dworskiego prowadzą cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg gminnych, do nich należy staranie, aby drogi gminne w dobrym stanie były utrzymywane.

W miejscowościach, w których obszar dworski wcielony jest do gminy, zakres działania przełożonego obszaru dworskiego przechodzi na Reprezentację gminną.

Jeżeliby organa miejscowe nie utrzymywały dróg gminnych w dobrym stanie, lub używały w sposób nieodpowiedni prestaty i funduszy drogowych, natenczas Wydział powiatowy ma zarządzić temu w sposób stosowny, a w szczególności winien także w miarę potrzeby a za zgodą politycznej władzy powiatowej, objąć bezpośredni zarząd dróg rzeczonych, w którym to razie rozporządzać będzie prestatyami, niemniej też dochodami z myta lub innymi funduszami dla tych dróg przeznaczonymi.

Wszelkie spory i zażalenia, dotyczące objęcia dróg gminnych w zarząd Wydziału powiatowego, rozstrzyga Wydział krajowy, w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

§. 31.

Ustawa drogowa nie obowiązuje miast posiadających odrębne statuty gminne.

W granicach tej ustawy oraz innych odnośnych ustaw i przepisów obowiązujących, wyda c. k. Namiestnictwo, w porozumieniu z Wydziałem krajowym, wykonawczy regulamin drogowy, mający zarazem obejmować szczegółowe postanowienia o potrzebnych terminach w poszczególnych czynnościach administracyjnych, o współdziałaniu władz rządowych w czuwaniu nad dobrym stanem dróg, tu-

dzień o przedsięwzięciu, w razie potrzeby, stosownych środków egzekucyjnych.

Art. II.

Ustawa niniejsza obowiązywać będzie w rok od dnia ogłoszenia jej w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych i ma mieć zastosowanie do odnośnych postanowień ustawy o publicznych dojazdach kolejowych z dnia 15. kwietnia 1881. Dz. ust. kraj. Nr. 46.

Art. III.

Wykonanie ustawy niniejszej polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 108.

Sprawozdanie mniejszości komisji drogowej

o wniosku p. Męcińskiego, w sprawie reformy obowiązującej ustawy drogowej.

Wysoki Sejmie!

Jednomyślną była opinia komisji drogowej, że ustawy trwające długi szereg lat, a dotykające najżywotniejszych interesów ludności, nie powinny ulegać radykalnym zmianom, odbiegającym daleko od istniejących stosunków i dawno wżytych zwyczajów, ale w stopniowej reformie należy usuwać braki i niedogodności, które z biegiem czasu ze zmienionymi warunkami życia, z ciąglem postępem, w każdej niemal ustawie powstać muszą.

Do takich ustaw, w pierwszym rządzie zaliczyć należy ustawę drogową z 18. Sierpnia 1866. roku. Ustawa drogowa jest wypływem długotrwałego zwyczaju, a pomimo silnej i uzasadnionej krytyki przetrwała w erze konstytucyjnej lat 18.

O to dawne prawo, oparte na długim zwyczaju, rozbijały się dotąd wszystkie usiłowania do reformy.

Nie da się zaprzeczyć, że przewodnia myśl obowiązującej ustawy, wpływała z uwzględnienia istniejących w kraju naszym stosunków.

W kraju niezamożnym, a więcej od wszystkich innych przeciążonym podatkami, w kraju opłacającym dotąd wysoki dodatek indemnizacyjny, szukano przedewszystkiem za takimi źródłami pokrycia potrzeb drogowych, któreby usuwały konieczność zwiększenia dodatków do podatków. Obfite źródło pracy i naturalne bogactwo materiału drewnianego miały pokryć potrzeby dróg gminnych, rozciągających się na przestrzeni blisko 30.000 kilometrów i obejmujących około 53.000 mostów rozmaitych rozmiarów.

Twórcy ustawy z 1866. roku sięgnęli tem śmielej do obfitego zasobu pracy, że w naszym ubogim kraju nie mającym rozwiniętej przemysłowej, w kraju niemal wyłącznie rolniczym, robocizna była i jest często wartością niezamienną.

Pomimo tej zdrowej myśli przewodniej występowały coraz jaskrawiej braki obowiązującej ustawy.

Nierówność rozkładu objawiająca się przedewszystkiem pod względem obowiązków nałożonych na obszary dworskie, musiała z biegiem czasu, z rozwojem stosunków i z wzrastającą potrzebą ulepszonych komunikacyi, coraz dotkliwiej być odczuta. Łatwą i uzasadnioną była krytyka obowiązującej ustawy, ale dążenia do reformy natrafiały zawsze na nieprzewyciężone trudności z powodu społecznych, ekonomicznych, a jeszcze bardziej, z powodu administracyjnych stosunków kraju naszego.

Jednomyślną była opinia komisyi, że w reformie ustawy drogowej względ na zachowanie harmonii społecznej powinien być myślą przewodnią, że w zmianie istniejącego rozkładu ciężarów, na tej tylko podstawie, należy dążyć do sprawiedliwszego wymiaru, mając ciągle na oku, zarówno stosunki ekonomiczne i administracyjne kraju, jak i potrzebę podniesienia i ulepszenia komunikacyi niższego rzędu, które w kraju naszym tak przeważne zajmują miejsce.

Mimo wspólności dążeń, mimo jednomyślnie uznanej potrzeby reformy obowiązującej ustawy drogowej, różnią się stanowczo wnioski większości od wniosków mniejszości komisyi.

Większość komisyi dąży przedewszystkiem do wytworzenia jednolitej podstawy rozkładu ciężarów drogowych, opartej na prestacyi osobistej od domów w gminach wiejskich, a od rodzin na obszarach dworskich i w gminach miejskich, obok prestacyi przypadającej od podatku.

Dzień roboczy stanowić ma jednostkę prestacyi zarówno od domów i rodzin, jak od podatku, a zarządowi drogowemu przysłużyć będzie prawo, w razie uznanej przez niego potrzeby, zmienić prestacyę od podatku na jej wartość pieniężną. Prostą już i konieczną konsekwencyą tej myśli przewodniej jest zniesienie obowiązku obszaru dworskiego pod względem dostarczania potrzebnego do budowy i utrzymania dróg gminnych materiału drewnianego. Dalszem, a równie koniecznem następstwem jest rozszerzenie zakresu działania lokalnych zarządów drogowych, które dotąd były przeważnie organem nadzorującym, a w przyszłości jako ciało obradujące i uchwalające, wykonywać mają nader ważne prawo zmiany robocizny przypadającej od podatku na jej wartość pieniężną, a jako ciało wykonawcze administrować funduszami z takiej zmiany pochodzącymi.

Mniejszość komisyi uznając całą doniosłość jednolitej podstawy rozkładu ciężarów drogowych, znoszącej różnicę między obszarem dworskim a gminą, sądzi jednak, że ta jednolitość podstawy nie zawsze prowadzi do odpowiedniego i usprawiedliwionego rozkładu ciężarów i że przyczynić się może zarówno do wielkich trudności wykonywania, jak i do wzbudzenia licznych niechęci.

Projekt większości utwierdza mniejszość komisyi w tem przekonaniu, bo stawiając wysoko zasadę jednolitości podstawy rozkładu ciężarów drogowych, mającej znieść różnicę między gminą a obszarem dworskim, przyjmuje jednak — zapewne ze względów słuszności — podstawy odmienne w gminie wiejskiej dom, na obszarze dworskim rodzinę.

Mniejszość komisyi powodowana tym samym względem słuszności, a mając zarówno na oku stosunki społeczne i administracyjne kraju naszego, zbliża się bardziej do obowiązującej dziś ustawy, opartej na długoletnim zwyczaju, i sądzi, że obniżając, a raczej precyzując obowiązek robocizny z możliwych 6 dni od domu i rodziny na obowiązkowe 4 dni, należy pójść podobną drogą pod względem ciężających obecnie na obszarach dworskich powinności, złagodzić rażącą niesprawiedliwość dzisiejszego rozkładu, ale nie znosić w całości obowiązków istniejących.

Mniejszość komisyi sądzi, że normując obowiązki obszarów dworskich pod względem potrzebnego do dróg gminnych materiału, do maksymalnej miary 5% dodatków do podatków, usunie bez przeciążenia rażącą niesprawiedliwość dzisiejszego rozkładu. Wniosek mniejszości usuwa zarazem wszelką wątpliwość pod względem dostawy materiału, z powodu, że ten nowy

ciężar nałożony wyłącznie na obszary dworskie, które wspólnie z gminami do prestacyi w robociznie powołane być mają, niczem już nie dałby się usprawiedliwić.

Mniejszość komisji zdaje sobie sprawę z zadania jakie w myśl jej wniosków przypadnie radom powiatowym pod względem oznaczenia tych obszarów dworskich, w których przeciętna wartość materiału drewnianego do utrzymania dróg gminnych przewyższa 5% dodatków do podatków bezpośrednich, sądzi jednak, że preliminarze drogowe porównane z wykazami podatkowymi, obok gruntownej znajomości stosunków lokalnych, której radom powiatowym zaprzeczyć nie można, będą stanowić dostateczne podstawy ocenienia.

Zarówno względy społeczne, jak administracyjne, spowodowały mniejszość komisji do zatrzymania w pewnej mierze obowiązków obszarów dworskich pod względem wydawania potrzebnego do dróg gminnych materiału.

Zdaniem mniejszości mogłaby ludność wiejska, pociągnięta do ściślejszego wykonywania robocizny, a ewentualnie do spłacenia jej wartości (§. 14.), nie zrozumieć doniosłości równego rozkładu ciężarów, a natomiast widzieć z głęboką niechęcią, że do pokrycia kosztów, potrzebnego do dróg gminnych materiału drewnianego, musi w przeważnej przyczyniać się części.

Równie silnie przemawia za zatrzymaniem w pewnej mierze prestacyi w materiale drewnianym wzgląd na nasze stosunki administracyjne.

Brak materiału drewnianego pociąga za sobą konieczność gotówki, którą w myśl wniosku większości, zarząd drogowy w razie uznanej przez siebie potrzeby może uzyskać, zmieniając prestacyę przypadającą od podatku na jej wartość pieniężną.

Mniejszość komisji sądzi, że taka zmiana robocizny na jej wartość pieniężną wywołać może liczne i wielkie trudności administracyjne, a nadto, jak już wspomiano, wywołać niechęć ludności wiejskiej, która będzie musiała spłacać przypadającą od podatku robociznę, ażeby zakupić materiał najczęściej od obszaru dworskiego, którego zastępca wchodzi w skład zarządu drogowego. Dalszem i koniecznem następstwem jest administracja pieniężna przypadająca zarządowi drogowemu, która nie jedną może wzbudzić obawę. Nadto nasuwa się pytanie, co nastąpi wtedy, jeżeli zarząd drogowy nie uzna potrzeby gotowizny za niezbędną, w wypadkach, w których potrzeba materiału drewnianego stanie się nieodzowną.

Ingerencya Wydziału powiatowego, który w razie zaniedbania obowiązków drogowych, zarządzić może co uzna za stosowne (§. 27.), osłabioną jest brakiem exekutywy — a w władzach politycznych może powstać wątpliwość, czy w obec jasnego postanowienia zawartego w §. 16. mogą wkraczać w atrybucyę przyznane zarządowi drogowemu i nakazać uiszczenie w pieniądzech prestacyi przypadającej od podatku.

Te obawy podnosi jeszcze natura zarządów drogowych, składających się z dwóch równorzędnych czynników: z zastępcy obszaru dworskiego i zwierzchności gminnej, tak, że uchwała albo jednomyślnie zapaść musi, albo wcale powziętą być nie może.

Nadto potrzeba materiału bywa zwykle nagłą i niecierpiącą zwłoki, a długa droga od zarządu drogowego do Wydziału powiatowego, a od Wydziału do władzy politycznej, może pociągnąć za sobą liczne pod względem komunikacyjnym niedogodności. Względem wykazanych trudności, wpływające z istniejących w kraju naszym stosunków administracyjnych i społecznych, spowodował mniejszość komisji do przedstawienia Wysokiemu Sejmowi projektu opartego na innych podstawach.

Jak najmniej oddalać się od obowiązującej ustawy opartej na długotrwałym zwyczaju,

nie przekazywać zarządom drogowym zakresu działania, który uzasadnione może wzbudzić obawy,

pozostawić w gminie, stanowiącej z obszarem dworskim jedną miejscowość, konieczne środki utrzymania dróg gminnych w robociznie i materiale drewnianym,

wytworzyć na podstawie podatkowej fundusz konkurencyjny i oddać zarząd tego funduszu Wydziałowi powiatowemu, złagodzić trudności wykonania ustawy a przede wszystkim zachować harmonię społeczną, —

— takie były przewodnie myśli mniejszości komisji, które znajdują wyraz w załączonym projekcie do ustawy.

Z tych powodów wnosi mniejszość komisji:

Aleg. B. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną pod B) nowelę do ustawy drogowej.

Mieczysław Borkowski,
Stanisław Stadnicki,
Emil Torosiewicz.

Alfons Czaykowski,
sprawozdawca mniejszości.

U s t a w a

zmieniająca niektóre postanowienia ustawy drogowej.

Art. I.

Postanowienia §§. 11., 12., 13., 14., 16., 18., 19., 25., 26., 27., 28. i 31. ustawy krajowej z dnia 18. Sierpnia 1866. dz. u. kr. Nr. 15. z 1867. r. w dotychczasowym brzmieniu zostają uchylone i mają opiewać jak następuje:

§. 11.

Koszta budowy i utrzymania drogi krajowej ponosi fundusz krajowy.

Czy i w jakiej mierze powiaty, przez które te drogi przechodzą, jeszcze osobno przyczyniać się mają do tych kosztów, oznaczonem będzie przy uznaniu drogi za krajową (§. 2.) w każdym pojedynczym wypadku ustawą krajową.

Koszta budowy i utrzymania dróg powiatowych ciężą na funduszach właściwego powiatu, a Rada powiatowa winna corocznie uchwalać dotację potrzebną do utrzymywania tych dróg w dobrym stanie.

Czy i w jakiej mierze gminy i obszary dworskie, przez które te drogi przechodzą, jeszcze osobno przyczyniać się mają do kosztów budowy tych dróg prestacyami, oznaczy Rada powiatowa w każdym poszczególnym wypadku (§. 26. u. 3.).

Koszta budowy i utrzymania dróg gminnych tak na gruntach gminy, jak obszaru dworskiego mają być pokrywane:

- a) prestacyami §§. 12., 14., 15. i 16. wskazanemi,
- b) dodatkiem do podatków (§. 12. ust. 3.),
- b) zasiłkiem z powiatowego funduszu dróg gminnych (§. 13.).

§. 12.

Prestacye na rzecz dróg gminnych wymierza się w sposób następujący:

Od każdego numeru domu położonego w gminie wiejskiej lub na obszarze dworskim, i od każdej rodziny a względnie partyi prowadzącej samoistne gospodarstwo domowe a zamieszkałej w gminie miejskiej, odrabiać należy rocznie cztery dni piesze.

Kto opłaca podatek bezpośredni przepisany w gminie lub na obszarze dworskim, uiszcza rocznie, oprócz prestacyi powyżej oznaczonej, 3% dodatku do podatków bezpośrednich.

Obszar dworski winien nadto wydać potrzebny do budowy i utrzymania dróg gminnych materiał drewniany, o ile przeciętna wartość tego materiału nie przewyższa 5% dodatków do opłacanych przez obszar dworski podatków bezpośrednich. Koszta dowozu materiału drewnianego mają być pokryte środkami wskazanymi §. 11. lit. a), b), c).

Zarządowi drogowemu wolno będzie, w razie uznanej przez niego potrzeby, zmienić robotę pieszą na ciągłą: w stosunku trzech dni pieszych do jednego dnia parokonnego, a dwóch dni pieszych do jednego dnia parobydłanego zaprzęgu.

Zamiany takiej żądać można tylko od kontrybuenta posiadającego potrzebny inwentarz roboczy i uiszczającego prestacyę w naturze.

Gdyby ilość prestacyi w pewnej miejscowości przewyższała potrzebę, natenczas może Rada powiatowa za przyzwoleniem Wydziału krajowego, zniżyć na rok jeden wymiar prestacyi.

§. 13.

Jeżeli prestacye i inne źródła funduszków dróg gminnych nie wystarczają na budowę i utrzymanie tychże dróg w pewnej miejscowości, natenczas niedobór pokryty będzie zasiłkiem z powiatowego funduszu dróg gminnych, na rzecz którego obowiązana jest Rada powiatowa uchwalać corocznie dotacyę potrzebną. (§. 26. ust. 4.)

Do funduszu tego wpływają dodatki do podatków (§. 12. ust. 3.) tudzież dochody z wykupna nieużytych w ciągu roku prestacyi i z nieużytych opłat pieniężnych. (§. 14.)

§. 14.

Za podstawę do obliczenia prestacyi rocznej, służyć będą spisy domów i rodzin względnie partyi.

Spisy takie będą układane pod kontrolą Wydziału powiatowego przez organa miejscowe (§. 28 ust. 3 i 4) co lat trzy według stanu, jaki się znajdował w gminie i na obszarze dworskim dnia 31. grudnia.

Prestacye winien zarząd drogowy w miarę potrzeby zużyć rok rocznie w całości oraz nieuiszczone w terminie prestacye wykonać bez zwłoki na koszt obowiązanych. Nie użyte w ciągu roku prestacye mają obowiązani do dni trzydziestu po ukończonym roku spłacić według cen wykupna (§. 16) a kwotę pieniężną ztąd, jakoteż

z nieużytych spłat pieniężnych powstała, naczelnik gminy i przełożony obszaru dworskiego wnieść mają bez zwłoki do kasy Wydziału powiatowego (§. 27. ust. 3).

Prestacya w naturze ogranicza się na terytoryum gminy wraz z obszarem dworskim jedną stanowiących miejscowość, wolno wszakże zarządowi drogowemu użyć roboty ciągłej do dostawy materiałów znajdujących się w innej miejscowości, z warunkiem, że dostawa ta uskutecznią być może w ciągu jednego dnia.

Jeżeli kontrybuent nie chce lub nie może wykonać osobiście robocizny prestacyjnej, natenczas zastąpić go może w uiszczeniu powinności drogowej tylko osoba zupełnie uzdolniona do tej roboty.

Osoby, które nie ukończyły ośmnastego roku życia, albo też w skutek starości niezdolne są do pracy, nie mogą zastępować nikogo w odbywaniu powinności drogowych.

§. 16.

Każdy do prestacyi obowiązany (§. 12) może się od niej wykupić spłatą jej wartości, na podstawie ceny ustanowionej przez Radę powiatową, (§. 26 ust. 5) a to w przeciągu sześciu tygodni od dnia ogłoszenia ceny wykupna.

§. 18.

Zgodny z proj. większości komisji drog.

§. 19.

Zgodny z proj. większości kom. drog.

§. 25.

Zgodny z proj. większości kom. drog.

§. 26.

Rada powiatowa stanowi:

- 1) o budowie i kierunku nowej drogi powiatowej, o zmianie kierunku lub zaniechaniu drogi istniejącej i zawiadania o tem Wydział krajowy (§. 7.);
- 2) o funduszach potrzebnych do budowania i utrzymania dróg powiatowych;
- 3) o prestacyach gmin i obszarów dworskich do dróg powiatowych;
- 4) o dotacyi potrzebnej na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych (§. 27. ust. 3).
- 5) o corocznej cenie wykupna prestacyj, uchwałą przynajmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem każdego roku administracyjnego powziąć się mającą.

Rada powiatowa oznacza na podstawie preliminarzy przedłożonych przez zarządy drogowe te obszary dworskie, w których prze-

oietna wartosć potrzebnego materyału do utrzymania dróg gminnych przewyższa 5% dodatków do opłacanych podatków bezpośrednich (§. 12. ust. 4.), i stanowi o pokryciu tej nadwyżki z funduszu powiatowego dróg gminnych. Oznaczenie takie przeprowadzone będzie co trzy lata.

§. 27.

Zgodny z proj. większością kom. drog.

§. 28.

Zgodny z proj. większością kom. drog.

§. 31.

Zgodny z proj. większością kom. drog.

Art. II.

Zgodny z proj. większością kom. drog.

Art. III.

Zgodny z proj. większością kom. drog.

Uchwała Sejmu w drugim czytaniu.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zmieniająca niektóre postanowienia ustawy drogowej z d. 18. Sierpnia 1866 r.

Art. I.

Postanowienia §§. 11., 12., 13., 14., 16., 18., 19., 25., 26., 27., 28. i 31. ustawy krajowej z dnia 18. Sierpnia 1866. dz. u. k. Nr. 15. z 1867 r. w dotychczasowem brzmieniu zostają uchylone i mają opiewać jak następuje:

§. 11.

Koszta budowy i utrzymania drogi krajowej ponosi fundusz krajowy.

Czy i w jakiej mierze powiaty, przez które te drogi przechodzą, jeszcze osobno przyczyniać się mają do tych kosztów, oznaczonem będzie przy uznaniu drogi za krajową (§. 2.) w każdym pojedynczym wypadku ustawą krajową.

Koszta budowy i utrzymania dróg powiatowych ciężą na funduszach właściwego powiatu, a Rada powiatowa winna corocznie uchylać dotację potrzebną do utrzymywania tych dróg w dobrym stanie.

Czy i w jakiej mierze gminy i obszary dworskie, przez które te drogi przechodzą, jeszcze osobno przyczyniać się mają do kosztów budowy tych dróg prestacyami, oznaczy Rada powiatowa w każdym poszczególnym wypadku (§. 26. u. 3.)

Koszta budowy i utrzymania dróg gminnych tak na gruntach gminy, jak obszaru dworskiego mają być pokrywane:

- a) prestacyami §§. 12., 14., 15. i 16. wskazanemi,
- b) dodatkiem do podatków (§. 12. ust. 3.),
- c) zasiłkiem z powiatowego funduszu dróg gminnych (§. 13.)

§. 12.

Prestacye na rzecz dróg gminnych wymierza się w sposób następujący:

Od każdego numeru domu położonego w gminie wiejskiej lub na obszarze dworskim, i od każdej rodziny a względnie partyi prowadzącej samoistne gospodarstwo domowe a zamieszkałej w gminie miejskiej, odrabiać należy rocznie cztery dni piesze.

Kto opłaca podatek bezpośredni przepisany w gminie lub na obszarze dworskim, uiszcza rocznie, oprócz prestacyi powyżej oznaczonej, 3% dodatku do podatków bezpośrednich.

Obszar dworski winien nadto wydać potrzebny do budowy i utrzymania dróg gminnych materiał drewniany, o ile przeciętna wartość tegoż nie przewyższa w ciągu roku 5% dodatków do opłacanych przez obszar dworski podatków bezpośrednich. Koszta dowozu materiału drewnianego mają być pokryte środkami wskazanemi §. 11. lit. a) i c).

Zarządowi drogowemu wolno będzie, w razie uznanej przez niego potrzeby, zmienić robotę pieszą na ciągłą: w stosunku trzech dni pieszych do jednego dnia parokonnego, a dwóch dni pieszych do jednego dnia parobydłanego zaprzęgu.

Zamiany takiej żądać można tylko od kontrybuenta posiadającego potrzebny inwentarz roboczy i uiszczającego prestacyę w naturze.

Gdyby ilość prestacyi w pewnej miejscowości przewyższała potrzebę, natenczas może Rada powiatowa za przyzwoleniem Wydziału krajowego, zniżyć na rok jeden wymiar prestacyi.

§. 13.

Jeżeli prestacye i inne źródła funduszków dróg gminnych nie wystarczają na budowę i utrzymanie tychże dróg w pewnej miejscowości, natenczas niedobór pokryty będzie zasiłkiem z powiatowego funduszu dróg gminnych, na rzecz którego obowiązana jest Rada powiatowa uchwalać corocznie dotacyę potrzebną. (§. 26. ust. 4.)

Do funduszu tego wpływają dodatki do podatków (§. 12. ust. 3.) tudzież dochody z wykupna nieużytych w ciągu roku prestacyi i z nieużytych opłat pieniężnych. (§. 14.)

§. 14.

Za podstawę do obliczenia prestacyi rocznej, służyć będą spisy domów i rodzin względnie partyi.

Spisy takie będą układane pod kontrolą Wydziału powiatowego przez organa miejscowe (§. 28. ust. 3 i 4) co lat trzy według stanu, jaki się znajdował w gminie i na obszarze dworskim dnia 31. Grudnia.

Prestacye winien zarząd drogowy w miarę potrzeby zużyć rok rocznie w całości oraz nieuiszczone w terminie prestacye wykonać bez zwłoki na koszt obowiązanych. Nie użyte w ciągu roku prestacye mają obowiązani do dni trzydziestu po ukończonym roku spłacić według cen wykupna (§. 16) a kwotę pieniężną ztąd, jakoteż

z nieużytych spłat pieniężnych powstała, naczelnik gminy i przełożony obszaru dworskiego wnieść mają bez zwłoki do kasy Wydziału powiatowego (§. 27. ust. 3).

Prestacya w naturze ogranicza się na terytorium gminy wraz z obszarem dworskim jedną stanowiących miejscowość, wolno wszędzie zarządowi drogowemu użyć roboty ciągłej do dostawy materiałów znajdujących się w innej miejscowości, z warunkiem, że dostawa ta skuteczną być może w ciągu jednego dnia.

Jeżeli kontrybuent nie chce lub nie może wykonać osobiście robocizny prestacyjnej, natenczas zastąpić go może w uiszczeniu powinności drogowej tylko osoba zupełnie uzdolniona do tej roboty.

Osoby, które nie ukończyły ośmnastego roku życia, albo też w skutek starości niezdolne są do pracy, nie mogą zastępować nikogo w odbywaniu powinności drogowych.

§. 16.

Każdy do prestacyi obowiązany (§. 12) może się od niej wykupić spłatą jej wartości, na podstawie ceny ustanowionej przez Radę powiatową, (§. 26 ust. 5) a to w przeciągu sześciu tygodni od dnia ogłoszenia ceny wykupna.

§. 18.

Do budowy albo rekonstrukcyi drogi powiatowej lub gminnej, ważnej pod względem komunikacyi a zbyt kosztownej dla powiatu, udzielane być może wsparcie z funduszu krajowego.

§. 19.

Jeżeli droga krajowa lub powiatowa przechodzi przez miejską lub wiejską osadę i jedynie z powodu szczególnych potrzeb tych osad wymaga większych kosztów, jako to: na budowanie ścieków, kanałów lub bruku, całą ztąd wynikającą nadwyżkę kosztów budowy i utrzymania ponosi miejscowa osada.

Jeżeli użytkowanie kopalń i kamieniołomów lub inne przedsiębiorstwo wyłącznie fabryczne, albo też przedsiębiorstwo mające na celu eksploatacyę lasów, nieomyconą drogę powiatową lub gminną niezwykłym sposobem zużywa lub psuje, obowiązany będzie przedsiębiorca do osobnych datków na rzecz tej drogi.

Wysokość tych datków i sposób ich uiszczenia należy oznaczyć dobrowolną ugodą między Wydziałem powiatowym a stroną. Jeśli nie przyjdzie ugoda do skutku, orzeka Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Wysokość tych datków ma być zastosowaną do tej miary, w jakiej zużycie drogi przez przedsiębiorstwo powiększa koszta jej utrzymania.

§. 25.

Wydział krajowy prowadzi w granicach niniejszej ustawy niezależny nadzór nad kierunkiem, budową i utrzymywaniem wszystkich

innych dróg publicznych nie rządowych tudzież nad ich funduszami, wydaje potrzebne w tym celu instrukcje tak administracyjne i rachunkowe jako też techniczne i czuwa nad ścisłym wykonywaniem przepisów istniejących.

Jeżeli Wydział powiatowy zaniedbuje drogi powiatowe, lub nie wykonywa należycie nadzoru nad drogami gminnymi, albo w sposób nieodpowiedni używa prestaty i funduszków drogowych, natenczas Wydział krajowy wydaje stosowne zarządzenia, a w razie potrzeby przez siebie uznanej ustanowi za zgodą politycznej władzy krajowej na koszt powiatu swój własny organ w celu zastępowania Wydziału powiatowego.

Jeżeli Rada powiatowa nie ustanowi ceny wykupna prestaty w należytych czasie (§. 26—5), natenczas dokona tej czynności Wydział krajowy, który obowiązany jest również przedsięwziąć stosowne środki zaradcze, jeżeli Rada powiatowa nie uchwali funduszków i dotacyj wskazanych w §. 26—2) i 4).

Wydział krajowy rozstrzyga spory między Radami powiatowymi co do kierunku dróg powiatowych, również jak co do środków, którymi każda z nich do budowania i utrzymania takowych przyczyniać się ma, nakoniec rozstrzyga sprawy drogowe w drodze odwołania się doń wniesione.

§. 26.

Rada powiatowa stanowi:

- 1) o budowie i kierunku nowej drogi powiatowej, o zmianie kierunku lub zaniechaniu drogi istniejącej i zawiadania o tem Wydział krajowy (§. 7.);
- 2) o funduszach potrzebnych do budowania i utrzymania dróg powiatowych;
- 3) o prestatyach gmin i obszarów dworskich do dróg powiatowych;
- 4) o dotacyi potrzebnej na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych (§. 27. ust. 3).
- 5) o corocznej cenie wykupna prestaty, uchwałą przynajmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem każdego roku administracyjnego powziąć się mającą.

Rada powiatowa oznacza na podstawie preliminarzy przedłożonych przez zarządy drogowe te obszary dworskie, w których przeciętna wartość potrzebnego materiału do utrzymania dróg gminnych przewyższa 5% dodatków do opłacanych podatków bezpośrednich (§. 12. ust. 4.), i stanowi o pokryciu tej nadwyżki z funduszu powiatowego dróg gminnych.

§. 27.

Wydział powiatowy:

- 1) prowadzi cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg powiatowych;
- 2) nadzoruje urzędy gminne i obszary dworskie, co do budowy i utrzymywania dróg gminnych i kieruje odnośnymi czynnościami miejscowego zarządu drogowego (§. 28. ust. 3 i 4) a w razie zaniedbania zarządza co uzna za stosowne;

- 3) zarządza powiatowym funduszem dróg gminnych, przedkłada corocznie Radzie powiatowej preliminarz potrzeb, które z tego funduszu mają być pokryte i wyznacza zasiłki w myśl §. 13;
- 4) kieruje budową i dozoruje utrzymania drogi krajowej w granicach swego powiatu, jeżeli ta czynność przez Wydział krajowy została mu powierzona;
- 5) rozstrzyga spory i rekursy w sprawach dróg gminnych;
- 6) w razie zaniechania drogi powiatowej lub gminnej, przeprowadza całą czynność §. 9. przepisaną.

§. 28.

O potrzebie nowej drogi gminnej dla zewnętrznej komunikacji stanowi Rada gminna za porozumieniem się z przełożonym obszaru dworskiego i za zgodą Wydziału powiatowego.

W razie niezgodności zdań rozstrzyga Wydział krajowy.

Zwierzchność gminna razem z przełożonym obszaru dworskiego prowadzi cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg gminnych, do nich należy staranie, aby drogi gminne w dobrym stanie były utrzymywane.

W miejscowościach, w których obszar dworski wcielony jest do gminy, zakres działania przełożonego obszaru dworskiego przechodzi na reprezentację gminną.

Jeżeliby organa miejscowe nie utrzymywały dróg gminnych w dobrym stanie, lub używały w sposób nieodpowiedni preścacy i fundusów drogowych, natenczas Wydział powiatowy ma zarządzić temu w sposób stosowny, a w szczególności winien tenże w miarę potrzeby a za zgodą politycznej władzy powiatowej, objąć bezpośredni zarząd dróg rzeczonych, w którym to razie rozporządzać będzie preścacyami, niemniej też dochodami z myta lub innymi funduszami dla tych dróg przeznaczonymi.

Wszelkie spory i zażalenia, dotyczące objęcia dróg gminnych w zarząd Wydziału powiatowego, rozstrzyga Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

§. 31.

Ustawa drogowa nie obowiązuje miast Lwowa i Krakowa a w innych miastach które opłacają podatek domowo-czynszowy i dla których wydaną jest ustawa budownicza z dnia 28. Kwietnia 1882. Nr. 77. Dz. u. kr. obowiązuje z tą odmianą, że w tych miastach zamienione będą preścacye w §. 11. i 12. wymienione, wedle ceny przez Radę powiatową ustanowionej na pieniądze a wypadającą z tej zmiany kwotę pieniężną w całej gminie rozłoży rada gminna na podstawie podatków bezpośrednich na wszystkich do preścacy obowiązanych.

W granicach tej ustawy oraz innych odnośnych ustaw i przepisów obowiązujących, wyda c. k. Namiestnictwo, w porozumieniu z Wydziałem krajowym, wykonawczy regulamin drogowy, mający zarazem obejmować szczegółowe postanowienia o potrzebnych termi-

nach w poszczególnych czynnościach administracyjnych, o współudziale władz rządowych w czuwaniu nad dobrym stanem dróg, tudzież o przedsięwzięciu, w razie potrzeby, stosownych środków egzekucyjnych.

Art. II.

Ustawa niniejsza obowiązywać będzie w rok od dnia ogłoszenia jej w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych i ma mieć zastosowanie do odnośnych postanowień ustawy o publicznych dojazdach kolejowych z dnia 15. Kwietnia 1881 Dz. ust. kraj. Nr. 46.

Art. III.

Wykonanie ustawy niniejszej polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 109.

Sprawozdanie

o wniosku posła Hausnera w przedmiocie statutu organizacyjnego
kolei państwowych.

Wysoki Sejmie!

W pierwszym okresie rozwoju kolei myśl objęcia tego środka komunikacyjnego przez Państwo, bardzo słabe znalazła zastosowanie. Jak mylnie jeszcze w czwartej i piątej dziesiątce naszego wieku w sferach rządzących panowały pojęcia o wynikach finansowych kolei, dowodzi fakt, iż tylko mniejsze państwa, jak Belgia, Wirtembergia, W. ks. Badeńskie, a później Bawarya i Saksonia na budowy kolei kosztem funduszów państwowych się odważyły, i że pomyślny nawet rezultat finansowy i ekonomiczny, w tych krajach wykazany, nie mógł zwalczyć mylnego przekonania, że to, co się stać może pożytecznym w małych państewkach, nie da się zastosować w państwach wielkich. To też i w Austrii, jak wszędzie w Europie, zapanował system eksploatacji kolei przez przedsiębiorstwa prywatne na podstawie gwarancji lub subwencji państwowej — i doszedł do takich rozmiarów, że w r. 1879 Skarb Państwa austriackiego prywatnym towarzystwom kolejowym tym tytułem 24 milionów zł. dopłacał. Ale nie tylko Skarb Państwa cierpiał na tem wydaniu kolei towarzystwom na zysk obliczonym, lecz w skutek niedostatecznego zastrzeżenia sobie nadzoru ze strony Państwa, w skutek niezrozumienia doniosłości kwestyi taryfowej i poddanie się dowolności prywatnej, narażono na szwank mnogie i ważne interesa producentów i konsumentów, świata handlowego, często nawet samych akcyonaryuszów i właścicieli oblig pierwszeństwa.

Zwrot stanowczy nastąpił w tym względzie najpierw w Prusiech — tam najwcześniej przyszedł Rząd do przekonania, że środek komunikacyjny, który w naszych czasach stał się podstawą mobilizacji, regulatorem cen, a obok ceł rozstrzygającym czynnikiem w walce konsumenta z producentem, kraju z zagranicą — musi się stać własnością Państwa. Urzeczywistnienie tej myśli rozpoczęto tamże w r. 1867 i przeprowadzono ją z taką wytrwałością, iż dzisiaj w obec 17.400 kilom. kolei państwowych tylko jeszcze 3.800 kilom. innych kolei pod zarządem prywatnym pozostały.

Rozpatrzmy się teraz w systemie, który Rząd pruski dla administracji tak znacznej sieci kolei państwowych za najwłaściwszy uznał. Otóż niebawem po ich objęciu przyszły Władze pruskie do

przekonania, że dla należytego i swobodnego spełnienia wyższych zadań finansowych i ekonomicznych, zarząd centralny musi być, o ile możności, uwolnionym od ciężaru czynności drugorzędnych, musi odstąpić część znaczną swych agend dyrekcjom i urzędowi ruchu — jednym słowem, że organizacja zarządu kolei w duchu decentralizującym jest koniecznym warunkiem dobrej ich administracji. Najwymowniej i najwyraźniej wypowiada te zasady sprawozdanie Rządu, wniesione do Izby pruskiej w r. 1879 z powodu objęcia nowej sieci kolejowej pod zarząd Państwa, a stwierdza je rozporządzenie z r. 1884, nadające najniższym urządzą kolejowym: to jest *urzędowi ruchu*, atrybucye, nierównie dalej idące od tych, które u nas *Dyrekcjom ruchu* są przyznane. Postanawia ono bowiem według oryginalnego brzmienia swego, jak następuje:

„Innerhalb ihres Geschäftsbezirkes vertreten Sie in den zu ihrer Zuständigkeit gehörigen Angelegenheiten die Verwaltung, welcher sie angehören *selbstständig*, so dass sie auch *ohne besonderen Auftrag* durch ihre Rechtshandlungen, Verträge, Processe, Vergleiche u. s. w. für die Verwaltung Rechte erwerben und Verpflichtungen übernehmen.

Die Verfügungen derselben bedürfen der höheren Genehmigung nur insofern, als sie Abweichungen von generellen Vorschriften enthalten“.

Jeżeli więc już tym najniższym urządzą kolejowym, których jest 68. tak obszerny zakres działania pozostawiono — o ile obszerniejszym musi być zakres pojedynczych Dyrekcyi ruchu, w liczbie jedynastu ustanowionych.

Omawiając pruską organizację kolejową, nie możemy milczeniem pominąć Instytucyi Rad kolejowych, tamże „komisjami kolejowymi“ zwanych. I co do nich zastosowano w zupełności zasadę decentralizacji, przydzielając je oddzielnie każdej Dyrekcyi ruchu — a w jaki sposób pojęto stanowisko, jakie zajmować mają, określa najlepiej ustęp wspomnianego powyż sprawozdania rządowego, który tutaj w oryginalnem brzmieniu przytaczamy:

„Auf der anderen Seite sind in den eingesetzten Eisenbahn-Commissionen Behörden gewonnen worden, welche den localen Verhältnissen näher stehen und bei dem geringeren Umfange des ihnen zugewiesenen Bezirkes sich die erforderlichen Localkenntnisse leicht aneignen, die unmittelbare Beaufsichtigung des Dienstes schneller und sachgemässer erledigen und sich über die Wünsche und Bedürfnisse des Publicums leichter und sicherer unterrichten können“.

Są to słowa pełne zdrowych poglądów — słowa uwzględnienia potrzeb i życzeń tych, dla których dobra koleje służyć winne. Gdy więc w roku 1881. pojawiła się w Państwie austriackiem dążność ku upaństwowieniu kolei za przykładem Prus, przyjęto zamiar ten z ogólną życzliwością atoli w tej nadziei, iż w chwili silniej występującej akcji upaństwowienia zastosowane będą zasady wyznawane i urzeczywistnione w organizacji pruskiej z roku 1880 to jest, silne skupienie władzy u góry co do spraw ogólnych państwowych z dosadną decentralizacją u dołu dla spraw szczegółowych i lokalnych najbliższej dotykających ludność z kolei korzystającą. Nadzieję tę spotęgowało tem ci silniej rozporządzenie ministeryalne z d. 26. Lutego 1882, normując organizację zarządu wschodniej grupy upaństwowionych kolei w sposób, który uprawniać mógł do przypuszczenia, iż Rząd stanie po stronie żądań racjonalnych i dobrych wzorów. Tem rozporządzeniem utworzono bowiem dla tej jednej około 1.600 kil. obejmującej grupy kolei naczelną władzę administracyjną, bezpośrednio Ministerstwu handlu poddaną, znacznemi atrybucjami zaopatrzoną — a obok niej radę kolejową wybraną po większej części z osób, bezpośrednio interesowanych funkcjonującą, w siedzibie tejże naczelnej władzy.

Spodziewano się więc i słusznie, iż przy dalszym rozwoju systemu upaństwowienia, organizacja nowo nabytych lub kosztem Państwa nowo wybudowanych kolei według istniejących już wzorów urządzoną będzie, że zatem kraj nasz po ukończonej budowie kolei Transwersalnej uzyska Zarząd kolei państwowych z takimi samemi atrybucjami oraz oddzielną Radę kolejową, któraby jego ekonomiczne interesa należycie zastępować mogła. Zastosowania tych zasad i nie innego domagał się też Wysoki Sejm w swych rezolucyach, — Wydział krajowy w swym memoryale — ku temu też jedynie celowi skierowane były zabiegi naszej Delegacyi w Radzie Państwa.

Statut organizacyjny z dnia 27. Czerwca 1884 nie odpowiedział w niczem słusznem oczekiwaniom naszym — odbiegł on zupełnie od ustroju, który za wzór powinien był służyć i który przy utworzeniu organizacyi zachodniej grupy kolei państwowych za wzór służyć się zdawał. Kraj nasz dostał dla łącznego obszaru 1.241 kilom. dwa zwykłe zarządy ruchu, ozdobione tytułem Dyrekeyi; ekonomiczne zaś potrzeby jego oceniać będzie centralna Rada kolejowa, w której mniej jak jedna szósta esesé członków na nas przypada.

Dzisiaj jednak stał się ten statut organizacyjny faktem dokonanym, z którym się liczyć trzeba. Dla tego też uznała komisya, iż jej zadaniem być tylko może wykazanie ujemnych jego stron i zażądanie takich zmian, które bez naruszenia całości tego statutu przedsięwzięte być mogą.

Jako te ujemne strony wykazuje komisya w proponowanej rezolucyi :

po 1sze za nadto ścieśniony zakres działania Dyrekeyi ruchu;

po 2gie nie odpowiedni dla interesów kraju skład Rady kolejowej i zbyt szczupłą jej ingerencyą w sprawach ekonomicznych;

po 3cie wszystkie te postanowienia Statutu, które z powodu nie dość dokładnej stylizacyi dowolnemu tłumaczeniu podlegz mogą.

W poprzednim okólnikowym wywodzie wykazała komisya, jak daleko sięga zakres działania przyznany Dyrekeyom ruchu przez Rząd pruski po doświadczeniach, nabytych po kilkonastoletniej administracyi, nie mniej ustrój zarządu, który dotąd w Państwie austryackiem do grupy tak zwanych zachodnich kolei z powodzeniem był praktykowany, nie mogła więc uwadze komisyi ujęć ta znaczna różnica, jaka w tym względzie w nowym Statucie organizacyjnym kolei państwowych się pojawiła.

Zadaniem komisyi być nie może wchodzić w krytyczny rozbiór poszczególnych Dyrekeyom ruchu przydzielonych czynności, rozpatrzenie się jednak bliższe w zakresie działania generalnej Dyrekeyi (§. 13) i porównanie jego ze zakresem działania Dyrekeyi ruchu (§. 28) musiały wytworzyć przekonanie o nadmiernej centralizacyi wszelkiej władzy w rękach generalnej Dyrekeyi a nawet w sprawach takich, które tycząc się bezpośredniego stosunku z publicznością, już ze względów praktycznych stanowczej decyzyi Dyrekeyi ruchu pozostawione być powinny.

Przytaczamy tutaj następujące szczegóły :

Według §. 13. l. 4. należą do zakresu generalnej Dyrekeyi wszelkie nominacye, awansowania, pensyonowania nie tylko urzędników właściwych ale nawet podrzędnych (Unterbeamten), do których prawdopodobnie należą konduktorowie, dalej lekarze kolejowi, agenci handlowi i t. p. podczas kiedy Dyrekeye ruchu (§. 28. l. 2) władzę tę tylko względem najniższej służby wykonywać mogą.

Według §. 13. l. 9. może tylko generalna Dyrekeya pozwolić zniżenie lub zwolnienie opłat taryfowych od jazdy lub przewozu towarów, Dyrekeye ruchu zaś mogą to uczynić tylko w pojedynczych wypadkach w myśl danych im w tym względzie Instrukcyi, po za niemi zaś tylko po uzyskaniu zezwolenia generalnej Dyrekeyi.

Jeżeli zważymy jak często i jak nagle mogą zajść wypadki, których Instrukcyja wcale nie przewidywała a które bezzwłocznej wymagają decyzyi, to jużcić przyznać trzeba, iż podobne zastrzeżenia stają się dla publiczności wielce uciążliwemi.

Decyzya w rozprawach konkurencyjnych pozostawiona jest generalnej Dyrekeyi, podług §. 28 l. 19. bowiem są Dyrekeye ruchu tylko do pośrednictwa (Intervention) w tych sprawach powoła ne

Zarząd warstatów należy w zasadzie wyłącznie do generalnej Dyrekeyi §. 13. l. 7, kierownictwo zaś tychże wtenczas tylko do Dyrekeyi ruchu, skoro im ta czynność wyjątkowo poruczoną będzie. Czy przez to zarządzenie jednolitość i ten konieczny związek między częściami jedną całości administracyjną stanowiącemi naruszonemi nie będą, pozostawiamy do osądzenia osobom z tokiem administracyi kolejowej obznajomionym. Według §. 28. l. 22. upoważnione są wprawdzie Dyrekeye ruchu do zakupna materiałów użytkowych i potrzeb inwentarskich atoli z wyjątkiem tych, które według natury swej jednolitego dostarczania wymagają. Postanowienie to jest tak dwuznaczne, tak dowolne,

iz bez sprzeciwienia się jemu Dyrekcya generalna prawo zarządzenia wszelkich dostaw jak n. p. mundurów, butów, kożuchów, oleju i t. p. dla siebie windykować może.

Poszczególne te uwagi czyni komisya kolejowa li dla udowodnienia słuszności swego twierdzenia, iż zakres czynności Dyrekcji ruchu Statutem organizacyjnym za nadto jest ścieśniony a nawet ośmiela się wyrazić to przekonanie, iż wykonanie tych postanowień w krótkie tak znaczne w administracji wytworzy trudności, iż c. k. Rząd do ich cofnięcia lub ich zmiany zniewolonym będzie. Jako stronę ujemną Statutu organizacyjnego wykazuje komisya kolejowa dalej te jego postanowienia, które organizacyą Rady kolejowej normują, a czyni to nie tylko ze względu na zbyt szczerpłą stosunkowo liczbę powołanych do niej reprezentantów kraju naszego, ale *więcej jeszcze ze względu na niezaprzeczenie centralistyczny jej ustrój i na to mało wpływowe stanowisko, które ta Instytucya w zarządzie kolejowym zajmować ma.*

Kraj nasz obejmuje 1241 kilm. a zatem w przybliżeniu 25% istniejących dotąd w Austrii (przed Litawią) kolei państwowych, których długość na 4994 kilm. jest obliczoną, reprezentacya atoli kraju naszego w ogólnej Radzie kolejowej składa się z sześciu Członków, stosunek więc tej liczby do ilości wszystkich Członków czyni tylko 12%.

Rozważmy dalej, że główna do sieci kolei państwowych należąca linia ciągnie się przecięta tylko koleją północną Ces. Ferdynanda od granicy Rossyi do granic Bawaryi i Szwajcaryi — że do sieci tych kolei wchodzą na północnych krańcach Austrii industryjne koleje czeskie i na południowej kończy strategiczne koleje dalmatyńskie. Czyż podobna, aby obywatel znający jak najdokładniej stosunki okolicy koło Reichenbergu mógł znać dokładnie stosunki Dalmacyi, albo, aby obywatel z okolicy Husiatyna był w stanie ocenić należycie potrzeby Tyrolu i arletański ruch handlowy. Ustanowienie tak zorganizowanej Rady kolejowej jest zatem tylko pozornem ustępstwem dla pojedynczych krajów koronnych, ustępstwem tem mniej znaczącem, ile że cała działalność tej Rady redukuje się do objawienia swego zdania lub przedstawienia wniosków, których uwzględnienie ostatecznie od generalnej Dyrekcji jest zależnem.

Komisya nie ma bynajmniej na myśli zaprzeczać potrzeby istnienia centralnej Rady kolejowej reprezentującej ogólne państwowe interesa — widzi się jednak spowodowaną wypowiedzieć zdanie, iż urząd ten wykonywać by mogła zwiększona do pewnej liczby ta część Rady kolejowej, którą Statut Radą stałą (Ständiger Beirath) nazywa — że zaś interesa *lokalne* i *provincjonalne* skutecznie zastąpione być mogą jedynie tylko przez Rady stojące obok Dyrekcji ruchu z przynależnym na administracyę wpływem, — i takich to Instytucji domaga się Komisya kolejowa w projektowanej rezolucyi, sądząc, iżby chociaż w tym względzie wypadało pójść za wzorem organizacyi pruskiej.

W końcu zwraca Komisya kolejowa uwagę c. k. Rządu na postanowienia Statutu organizacyjnego, które z powodu dwuznaczej stylizacyi dowolnemu tłómaczeniu ulegz mogą.

W przekonaniu, iż samo wykonanie Statutu organizacyjnego w najkrótszym czasie zachodzące w tym kierunku usterki wskaże, poczuwa się komisya kolejowa jednak do obowiązku poddać bliższemu rozbiorowi §. 7. Statutu organizacyjnego, stanowiący o języku urzędowym i służbowym. Pierwszy ustęp tego §. wypowiada zasadę, iż językiem urzędowym jest język niemiecki, — drugi zaś ustęp nakłada najwyraźniej obowiązek wyłącznego używania języka niemieckiego na wszystkie bez wyjątku organa służby kolejowej. Jeżeli do tego postanowienia dołączymy dalsze w formie wyjaśnień wyszłe rozporządzenia, mianowicie rozporządzenie Naczelnika Dyrekcji ruchu w Krakowie z dnia 6. Sierpnia 1884 L. 181 wymagające bezwzględnie używania języka niemieckiego od całej *nawet najniższej służby kolejowej* i rozporządzenie generalnej Dyrekcji ruchu z d. 19. Września b. r. L. 3.478, które wprawdzie budników zwrotnicznych i tego rodzaju sług i *to tylko prowizorycznie* od znajomości języka niemieckiego uwalnia, wszakże od wszelkiej, chociażby niższej służby, z publicznością jakąkolwiek styczność mającej n. p. od portyerów, konduktorów, wiadomości języka niemieckiego koniecznie wymaga — toć się dziwić nie można złemu wrażeniu, jakie postanowienia te w kraju naszym wywołać musiały i powszechnemu zapatrywaniu, iż rozporządzenia te ku wykluczeniu krajowców od posad przy kolejach państwowych zmierzają, zważywszy bowiem, że dokładne

nabycie języka niemieckiego jest możliwem tylko młodzieży naszej kończącej szkoły średnie a młodzież ta w bardzo rzadkich wypadkach do niższej służby kolejowej zgłaszać się będzie, z drugiej strony zaś, że młodzież zgłaszająca się do najniższych posad kolejowych tylko szkoły ludowe, gdzie język niemiecki nie jest obowiązковым, lub niższe klasy szkół średnich, gdzie nabycie tego języka także nie może być dostatecznem, ukończyła, i tem samem dla braku znajomości języka niemieckiego od tych posad wykluczoną by być mogła, to zdaje się być niewątpliwem, że w dalszej konsekwencji nibyto dla braku uzdolnionych kandydatów posady te przez obcokrajowców zajętemi być mogą.

Komisya krajowa poczuwa się do obowiązku wyrazić swe uznanie dla Statutu organizacyjnego z powodu postanowienia 3go ustępu §. 7, który prawa językowe naszego kraju, nabyte w skutek cesarskiego patentu z dnia 4. czerwca r. 1869 w zupełności uwzględnia, oraz oświadczyć, iż z udzielonych jej przez c. k. Rząd wykazów powołanych dotąd do służby przy kolejach państwowych urzędników i sług nabyła to przekonanie, iż przy obsadzeniu posad krajowcy w pierwszym rzędzie i w znacznej liczbie byli uwzględnieni, mniema jednak, bacząc na naturę wydanych rozporządzeń, które każdego czasu odwołane lub zmienione być mogą, iż umieszczone w załączonej rezolucyi żądanie o usunięcie wszelkich tego rodzaju wątpliwości w akcie tak decydującym, jakim jest Statut organizacyjny, dostatecznie jest usprawiedliwionem. Jako dalszy przykład postanowień, temu samemu zarzutowi podlegających, wskazuje komisya §. 14, który uprawnia do przypuszczenia, jakoby nawet skromna ingerencya stałej Rady przybocznej w sprawach taryfowych po za granicę ich zniżenia nie sięgała i §. 28. l. 22, w którym przez pominięcie ścisłej enumeracyi i dodanie słów „et caetera“ ujęto Dyrekeyom ruchu te atrybuoye, które im ten §. w swym wstępie udzielić zamierza

W końcu jeszcze słów kilka o formie, w której nasze żądanie objawiamy. Komisya kolejowa nie żąda zmiany Statutu organizacyjnego ni jego rewizyi i przedkłada Wysokiemu Sejmowi w załączonej rezolucyi tylko minimalne żądania, których wzgląd na potrzeby i interes naszego kraju wymaga.

Na podstawie powyższych powodów przedstawia komisya kolejowa Wysokiemu Sejmowi następującą rezolucyę.

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Zważywszy, że statut organizacyjny kolei państwowych z dnia 27. Czerwca 1884 (Dz. ust. Nr. 103) obejmuje postanowienia, które zakres działania Dyrekeyi ruchu zanadto ścieśniają,

zważywszy, że interesa krajów, w których koleje państwowe istnieją, tylko w Radach kolejowych przy Dyrekeyach ruchu, odpowiedni na ustanowienie taryf kolejowych wpływ mających, nie zaś w ogólnej Radzie kolejowej należytą opiekę znaleźć mogą,

zważywszy wreszcie, że wspomniany statut organizacyjny zawiera postanowienia, które dowolne dopuszczają tłumaczenie,

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd, aby dalszemi rozporządzeniami i przy wydawaniu instrukcyi służbowych postarał się o usunięcie tych ujemnych stron statutu — niemniej o wykonanie tegoż w sposób najodpowiedniejszy interesom kraju naszego.

Wnioskiem tym załatwia Komisya kolejowa równocześnie przydzielone jej petycye Nr. 706 i Nr. 869.

Lwów dnia 19. października 1884.

Przewodniczący :

J a w o r s k i.

Sprawozdawca

Piotr Gross.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Second block of faint, illegible text, continuing the document's content.

Third block of faint, illegible text at the bottom of the page.

Print Order

100-1000

Aleg. 110.

Sprawozdanie

komisji bankowej o zmianach w statucie Banku krajowego.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały sejmowej z dnia 16. b. m. komisja bankowa przedstawia zmiany, które w myśl tej uchwały, w statucie banku krajowego przedsięwzięte być mają, i wnosi, wys. Sejm raczy powziąć następujące uchwały:

I. Uchwała.

1.

§. 3. Statutu Banku krajowego w dotychczasowym brzmieniu zostaje uchylonym i ma brzmieć, jak następuje:

§. 3. Bank krajowy składa się z trzech oddziałów, t. j. działu hipotecznego, działu komunalnego i działu bankowego.

A. Oddział hipoteczny obejmuje udzielanie pożyczek hipotecznych, spłacalnych ratami. Pożyczki te nie mogą być niższe niż 100 zł. i udzielane będą w listach zastawnych, wydawanych do wysokości sumy udzielonych pożyczek hipotecznych.

Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wpływających z emisji listów zastawnych.

B. Oddział komunalny obejmuje udzielanie pożyczek gminom i powiatom, spłacalnych ratami. Pożyczki te udzielane będą w obligacjach komunalnych, wydawanych do wysokości udzielonych pożyczek.

Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wpływających z wydania obligacyj komunalnych pierwszej emisji aż do wysokości pięciu milionów (5,000.000) złotych wal. aust. wartości imiennej, w ten sposób, iż regularną opłatę pro-

centów i spłatę kapitału posiadaczom obligacyi komunalnych poręcza w pierwszym rzędzie specjalny fundusz rezerwowy, utworzony dla obligacyj komunalnych, następnie Bank krajowy całym swoim majątkiem, a dopiero o ileby fundusze wyżej wymienione niepokrywały zobowiązań wynikłych z wydania obligacyj komunalnych, wchodzi w zastotowanie gwarancya kraju.

C. Oddział bankowy obejmuje następujące czynności:

a) nabywanie wierzytelności i ściąganie tychże na własny i obcy rachunek, umawianie się z dłużnikami i wierzycielami o ich spłatę w ratach;

b) nabywanie i sprzedawanie własnych listów zastawnych, obligacyj komunalnych i obligacyj krajowych;

c) eskontowanie wylosowanych własnych listów zastawnych, obligacyj komunalnych oraz kuponów od tych listów i obligacyj;

d) udzielanie zaliczek na własne listy zastawne, obligacye komunalne, urzędownie na giełdzie notowane listy zastawne innych w kraju istniejących zakładów hipotecznych, na obligacye krajowe i w ogóle na papiery wartościowe, w których kapitały pupilarne lokowane być mogą;

e) eskontowanie weksli, w szczególności weksli przedkładanych przez kasy oszczędności, powiatowe i gminne kasy pożyczkowe, stowarzyszenia zaliczkowe i inne oparte na ustawie z dnia 9. Kwietnia 1873. Dz. ust. p. Nr. 70, jak również przez koła kredytowe, tudzież reeskontowanie weksli;

f) udzielanie pożyczek gminom i powiatom, kasom pożyczkowym gminnym i powiatowym, stowarzyszeniom zaliczkowym i innym opartym na ustawie z dnia 9. kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 70, oraz kołom kredytowym na skrypta notarialne;

g) udzielanie zaliczek na plody rolnicze, górnicze i przemysłowe na podstawie listów składowych (warrants) wystawionych przez zarządy zakładów publicznych, oraz udzielanie pożyczek na zastawy;

h) przyjmowanie gotówki na asygnaty kasowe i na rachunek bieżący; asygnaty kasowe nie mogą opiewać na kwoty niższe niż 100 zł. a ogólna suma wydanych asygnat kasowych nie może przenosić jednego miliona złotych;

i) przyjmowanie depozytów;

k) prowadzenie towarowego interesu komisowego;

l) pośredniczenie w zakładaniu i prowadzeniu przedsiębiorstw rolniczych, przemysłowych i handlowych, oraz udzielanie im pożyczek;

m) udzielanie pożyczek na przedsiębiorstwa melioracyjne, ułatwienie na drodze kredytu tworzenia się spółek melioracyjnych a względnie wykonywanie robót melioracyjnych na rachunek osób trzecich.

2.

Po paragrafie 35. ma być wstawionem, co następuje:

III. Pożyczki komunalne:

§. 36. Bank udzielać będzie pożyczki w obligacyach komunalnych gminom i powiatom

a) na spłatę lub ułatwienie spłaty wysoko oprocentowanych długów powiatów, gmin i członków gminy;

b) na inwestycje i przedsiębiorstwa produkcyjne oraz na zakładanie lub zasilanie powiatowych kas pożyczkowych;

c) na cele użyteczności publicznej, nie wchodzące w zakres bieżącej gospodarki gminnej.

Przyznanie pożyczki w obligacjach komunalnych nastąpić może tylko za uchwałą Rady nadzorczej Banku krajowego, powziętą na wniosek Dyrekcji.

Tylko zaliczki lub pożyczki udzielone z funduszków służących na cele publiczne, mogą poprzedzać pożyczki komunalne. Wyjątek od tego postanowienia może nastąpić jedynie za uchwałą Sejmu, powziętą na wniosek Wydziału krajowego.

Udzielenie pożyczki komunalnej gminom wiejskim, miasteczkom i miastom nieposiadającym osobnych statutów, poprzedzać ma uchwałą Rady powiatowej, uznająca istotną pożyteczność i potrzebę pożyczki na jeden z celów powyżej wymienionych, przy czym §. 36. ustawy o reprezentacjach powiatowych nie może być zastosowanym.

Pożyczki komunalne udzielane gminom, o ile w części lub w całości spłacone być mają za pomocą dodatków do podatków bezpośrednich, podlegają nadto jeszcze zatwierdzeniu przez Wydział krajowy.

Pożyczki komunalne, przewyższające wraz z poprzednio może zaciągniętymi pożyczkami komunalnymi kwotę stu tysięcy (100.000) złotych, udzielane będą tylko za zezwoleniem Sejmu, uchwalonem na wniosek Wydziału krajowego.

3.

Po nowym §. 36 nastąpi §. 37 w następującem brzmieniu:

§. 37. Na podstawie pożyczek komunalnych, udzielonych powiatom lub gminom do wysokości tych pożyczek, wydawać może Bank krajowy obligacje komunalne.

Ogólna suma wydanych obligacyj komunalnych w żadnym razie przekraczać nie może ogólnej sumy równoczesnych wierzytelności Banku krajowego w kapitale z tytułu pożyczek udzielonych powiatom i gminom. Do tej sumy wierzytelności nie mogą być wliczane wierzytelności w kapitale, powstałe z zalegania rat amortyzacyjnych.

Na każdej obligacji komunalnej umieszczone będzie potwierdzenie ze strony Rady nadzorczej, iż obligacja wydana została na podstawie pożyczki, udzielonej powiatowi lub gminie.

Za opłatę procentów i spłatę kapitału obligacyj komunalnych ręczy Bank krajowy przedewszystkiem pożyczkami powiatowymi i gminnymi, dalej specjalnym funduszem rezerwowym i aktywami swojemi, a w dal-

szym rzedzie wchodzi w zastósowanie gwarancya kraju w myśl §. 3. niniejszego statutu.

Specyalny fundusz rezerwowy dla obligacyj komunalnych powstaje:

a) z fruktyfikacyi 3-procentowej rezerwy specyalnej, pobieranej przez Bank od pożyczonej sumy w myśl przepisów, wydanych przez Wydział krajowy dnia 24. Kwietnia 1883. r. l. 19511.

b) Z części nadwyżki dochodów Banku krajowego w wysokości 30% tej nadwyżki w myśl §. 62. niniejszego statutu.

4.

Nagłówek „Interesa Bankowe“ poprzedzający dotychczasowy §. 36., ma być oznaczony liczbą rzymską IV. zamiast dotychczasowej liczby III.

Dawny §. 36. oznaczony będzie liczbą 38.

„ §. 37. „ „ „ 39.

„ §. 38. „ „ „ 40.

„ §. 40. „ „ „ 41.

Dotychczasowe §§. 39. i 41. zostają uchylone.

5.

§. 62. w swem dotychczasowem brzmieniu zostaje uchylonym i ma opiewać jak następuje:

§. 62. Nadwyżka dochodów Banku krajowego, obliczona w myśl prawa handlowego, obracaną będzie:

a) w 40% na pomnożenie zakładowego majątku Banku, dopóki ten majątek nie dojdzie do dwóch milionów zł. w. a.;

b) w 30% na utworzenie specyalnej rezerwy dla obligacyj komunalnych Banku krajowego;

c) w 30% na utworzenie funduszu rezerwowego w celu pokrycia możebnych strat.

Fundusz rezerwowy wymieniony pod c) służy jedynie dla oddziału hipotecznego i bankowego.

7.

Dotychczasowy §. 70. zostaje zmienionym o tyle, iż po ustępie A. wstawionym zostanie nowy ustęp:

B. w dziale komunalnym:

2. przyznawanie na wnioski Dyrekcyi pożyczek komunalnych (§. 36) i potwierdzanie na obligacyach komunalnych, że wydane zostały na podstawie pożyczki udzielonej gminie lub powiatowi (§. 37.).

W skutek tego dawny ustęp B. zostanie oznaczonym lit. C. a dawny ustęp C. lit. D. W miejscu powołanego w tym paragrafie pod nową lit. C, 8. ustęp B. paragrafu 3. ma być powołanym: §. 3. lit. C.

W miejscu powołanego §. 37. ma być powołany §. 39.

8.

§. 73. pozostaje nadal w swem dotychczasowem brzmieniu z następującem uzupełnieniem:

13. Zatwierdzanie pożyczek komunalnych w myśl §. 37. statutu, jako też przedkładanie Sejmowi wniosków w wypadkach przewidzianych w §. 36. statutu.

W miejscu powołanego w §. 73. paragrafu 37. ma być powołanym §. 39., a w miejscu powołanego ustępu: §. 70. lit. *C.*, 10. ma być powołanym ustęp: §. 70. lit. *D.*, 10.

II. Uchwała.

Gwarancya kraju dla obliigacyj komunalnych pierwszej emisyi, bądź to już przed tem wydanych, bądź też następnie aż do wysokości 5,000.000 złotych w. a. wydać się mających, nie wejdzie w zastósowanie, dopóki uchwalone przez Sejm zmiany statutu Banku krajowego nie zostaną przez c. k. Rząd zatwierdzone.

We Lwowie dnia 19. Października 1884.

Przewodniczący:
Russocki.

Sprawozdawca:
Smarzewski.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
CHICAGO, ILLINOIS
JANUARY 10, 1950

Dr. Tolman

Dear Dr. Tolman:
I have the pleasure to acknowledge the receipt of your letter of January 7, 1950, regarding the matter mentioned therein. I am sorry that I cannot give you a more definite answer at this time, but I will be glad to discuss the matter with you in person if you wish to do so.

Sincerely,
[Signature]

[Signature]
[Title]

Aleg. 111.

Propozycja Wydziału krajowego

w sprawie wyboru członka zastępcy Rady nadzorczej Banku krajowego.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 30. Września 1884. wybrał Wysoki Sejm p. Karola hr. Scipio, dotychczasowego członka zastępcę Rady nadzorczej Banku krajowego, członkiem tejże Rady nadzorczej, skutkiem czego opróżnionem zostało jedno miejsce członka zastępcy:

W myśl ustępu VIII. uchwały Wysokiego Sejmu A. z dnia 21. Października 1881. oraz stosownie do równobrzmiącego §. 71. statutu „Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem“ Wydział krajowy przedstawił sprawozdaniem z dnia 14. Października 1884. LW. 51.443. Wysokiemu Sejmowi do wyboru na członka zastępcę Rady nadzorczej Banku krajowego p. Dr. Tadeusza Skalkowskiego adwokata krajowego i posła do Sejmu krajowego.

Ponieważ jednak p. Dr. Tadeusz Skalkowski oświadczył, iż wyboru przyjąć nie może, Wydział krajowy odstępując od poprzedniej propozycji, przedstawia niniejszem Wysokiemu Sejmowi w myśl przytoczonej uchwały do wyboru na członka Zastępcę Rady nadzorczej Banku krajowego p. Dra Władysława Kraińskiego właściciela dóbr.

Z Rady Wydziału kraj. Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 19. Października 1884. r.

Marszałek krajowy
Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca
Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 112.

Sprawozdanie

komisyi edukacyjnej o wniosku p. Romańczuka w sprawie języka wykładowego w szkołach ludowych i średnich.

Wysoki Sejmie!

Wniosek p. Romańczuka, zawierający projekt do częściowych zmian ustawy z dnia 22. czerwca 1867. w sprawie języka wykładowego w szkołach ludowych i średnich naszego kraju, przekazany został uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 4. Października 1884. komisji szkolnej do sprawozdania.

Zmiany te odnoszą się do dwóch artykułów powyższej ustawy t. j. do artykułów II. i V. Według projektu wnioskodawcy miałyby one opiewać następująco:

Art. II. Jeżeli szkoła ludowa pobiera subwencję z funduszków publicznych, to prawo decydowania, który z języków, polski czy ruski, ma być wykładowym, wykonuje gmina wspólnie ze szkolną władzą krajową w ten sposób, iż orzeczenia gminy podlegają zatwierdzeniu szkolnej władzy krajowej.

Jeżeli w jakiej miejscowości z mieszaną ludnością polską i ruską, gdzie druga narodowość stanowi co najmniej czwartą część całej ludności, a w miejscowościach z ludnością nad 12 tysięcy, co najmniej 3 tysięcy dusz, jest więcej szkół ludowych dla dzieci jednej płci, to przynajmniej w jednej szkole, a jeśli jest tylko jedna szkoła z paralelnymi klasami, to w paralelnych klasach językiem wykładowym ma być język drugiej narodowości. W której i w jakiej szkole ma być wykładowy język drugiej narodowości, decyduje stosownie do liczby dusz obu narodowości i do miejscowych potrzeb, krajowa Władza szkolna w porozumieniu z Radą gminną, względnie z tym, kto szkołę utrzymuje.

Artr. V. b) W paralelnych klasach wszystkich szkół średnich na żądanie rodziców co najmniej 25 uczniów, ma krajowa Władza szkolna bezzwłocznie zarządzić zaprowadzenie drugiego języka krajowego jako wykładowego. Przy postępowaniu uczniów do wyższych klas, paralelna klasa z drugim językiem wykładowym będzie postępować razem z uczniami przynajmniej tak długo, dokąd liczba uczniów nie zejdzie poniżej 20.

Komisja szkolna na myśl zasadniczą w powyższym projekcie zawartą o tyle jednomyślnie się godziła, iż uznała za słusne zarządzenie potrzebie zaprowadzenia szkoły a względnie równoległych klas z odrębnym językiem wykładowym dla ludności jednej narodowości w takich miejscach, w któ-

rychby tylko szkoły z językiem wykładowym drugiej narodowości tamże przebywającej istniały, byleby potrzeba ta na pewnych i niewątpliwych podstawach była opartą i wykazaną. W takim zaś razie ustawa nowa podałyby powinna właściwe środki do zaspokojenia tej potrzeby.

Szczerze i z nietajoną życzliwością wszyscy członkowie komisji, przejęci ważnością sprawy, zabrali się do rozwiązania tego powiedzmy z góry — nader trudnego zadania.

Najprzód zwrócono się do artykułu II. Lecz tu nasunęło się zaraz tyle wątpliwości, że usunięcie ich stało się prawie niemożliwym. Odnosiły się one właśnie do wynalezienia takiej podstawy, któraby niewątpliwie dała wyraz istotnej potrzebie ludności jednej narodowości do zaprowadzenia szkoły z jej językiem wykładowym. Wnioskodawca był zdania, że sama cyfra owej ludności, mianowicie pewien stosunek tej cyfry do ogółu ludności, stanowić może pewną i jedynie sprawiedliwą podstawę. Jako kryterium zaliczenia do tej ludności nie przyjmował on obrządku religijnego, lecz oświadczenie przy ostatnim spisie ludności co do języka, jakiego ktoś w życiu towarzyskiem używa.

W takim zaś razie przepis projektowanego przez niego artykułu II. stosowałyby należało szczególnie do następujących miast i miasteczek.

a)	ludności ogólnej	Rusinów
Tarnopol	24.371	5.144
Kołomyja	22.934	4.369
Drohobycz	18.177	4.046
Stryj	12.625	3.869
Śniatyn	10.814	4.326
Jaworów	9.058	4.686
Tyśmienica	7.180	3.454
Busk	5.797	1.508

b) miasta mające jedną szkołę z klasami równoległymi,

	ludności ogólnej	Rusinów
Horodenka	10.011	5.340
Zbaraż	7.410	1.908
Kałusz	7.188	1.839
Trembowla	6.389	2.343
Skałat	5.438	1.589
Komarno	5.079	1.984

Przeciw temu zapatrywaniu się ważne jednak podniesiono zarzuty. Wszakże takie miasta, jak Stanisławów, Przemyśl i t. p. nie znalazły w niem uwzględnienia, chociaż bardzo być może, że w nich właśnie zachodzić będzie potrzeba zaprowadzenia szkoły z językiem wykładowym ruskim.

Ale pominiawszy ten wzgląd, każdy pojmie, że sama goła cyfra ludności pewnej narodowości niczego jeszcze nie dowodzi, albowiem ludności tej, albo przeważnej jej liczbie na tem właśnie zależy może, iżby jej dzieci uczęszczały do szkoły, używającej języka wykładowego drugiej narodowości. Czyżby więc cyfra sama więcej miała zaważyć, jak *wola ludności*?

Z wielkim też naciskiem podniesiono z innej strony, że tylko objawiona wola rodziców stanowić może słuszną i sprawiedliwą miarę do ocenienia potrzeby, poprzednio wspomnianej. Sam wnioskodawca przyznał, iż zasada ta dla ludności ruskiej w niejednym miejscu okazałaby się nawet korzystniejszą, aniżeli ta, którą on chce mieć przyjętą, ale nie popierał jej dlatego, ponieważ się obawiał, czy wszędzie będzie także bezstronnie przeprowadzoną. Zkądinąd jednak ważny przeciw tej zasadzie podniesiono zarzut. Gdyby bowiem o potrzebie założenia szkoły, względnie zaprowadzenia klasy równoległej z pewnym językiem wykładowym rozstrzygać miała jedynie wola rodziców, to byłaby to podstawa bardzo chwiejna, objawiająca się w każdym roku w innej, raz większej, drugi raz mniejszej liczbie zgłaszających się rodziców, coby na istnienie takiej szkoły a tem bardziej na jej

rozwój szkodliwie oddziaływać mogło. Obojętną byłoby zaś rzeczą, czyby rodzice wolę swoją przed wpisem dzieci do szkoły, lub podczas niego oświadczyły.

Starano się więc inną wskazać drogę, na którejby dojść można do zbadania życzenia ludności. pragnącej mieć zaprowadzoną szkołę lub klasę równoległą z odrębnym językiem wykładowym. Zastanawiano się mianowicie, czyby droga petycyi nie była ku temu właściwą, albo, czyby nie należało w reprezentacji gminnej, która zwykle w zastępstwie gminy, utrzymującej szkołę, stanowi o jej języku wykładowym, podać mniejszości tejże w drodze ustawodawczej jakiś środek, któryby zapewniał uwzględnienie słusznych jej co do języka wykładowego życzeń.

Przeciwno drodze petycyi uczyniono jednak ten zarzut, iż ona z łatwością otworzyłaby mogła pole agitacyom, zaś co do reprezentacji gminnej zrobiono uwagę, że mniejszość ludności jednej narodowości może i żadnego w niej nie posiadać głosu.

Podzielone były także zdania pod tym względem, czy tylko ludność stała, w pewnym miejscu opodatkowana, czy zaś i t. zw. ludność napływowa ma być do objawu życzenia owego powołaną.

A gdy na taki sposób żadna z przytoczonych powyżej dwóch podstaw głównych nie okazała się dostateczną, mniemano, że połączenie ich ze sobą prędzej doprowadzi do zamierzonego celu. Rozumnie także co do tego połączenia objawiono zdania. I tak radzili jedni, aby uwzględnione cyfrę ludności i ilość dzieci, których rodzice pragnęli mieć je zapisane do szkoły z pewnym językiem wykładowym. Innym zdawało się być wskazaniem uwzględnienie cyfry ludności i życzenia jej objawionego na drodze legalnej i niewątpliwej, czy to za pośrednictwem petycyi, czy reprezentacji gminnej.

Łatwo pojąć, że te sposoby spotkały się z zarzutami, a wnioskodawca stanowczo sprzeciwiał się wszelkiej podobnej kombinacji, poczytując samą cyfrę ludności za jedynie pewną i stałą podstawę do rozwiązania poruszonej kwestyi. To też, kiedy przyszło do głosowania żadna z powyższych dwóch podstaw ani sama przez się, ani w połączeniu z drugą większości członków komisji za sobą nie miała.

Oprócz przytoczonych dotąd, komisji szkolnej w rozwiązaniu przedłożonego jej zadania, inne jeszcze nasunęły się trudności. Wskazano przedewszystkiem na art. III. ustawy z dnia 28. Sierpnia 1867, według którego w każdej szkole ludowej, w której część uczęszczającej młodzieży używa polskiego, część zaś ruskiego języka, ten język, który nie jest wykładowym, ma być obowiązkowym przedmiotem nauki w granicach szkole odpowiednich. Rozchodziło się o dokładne oznaczenie stosunku projektowanych przez wnioskodawcę zmian do powyższego artykułu.

Nadto podniesiono wątpliwość, czy pierwszy ustęp artykułu IIgo. jakkolwiek on był prawie dosłownie przejętym z dotychczasowego artykułu IIgo ustawy z 28. sierpnia 1867, mógłby z taką samą treścią wejść do projektowanej noweli? Jakkolwiek bowiem ustawa z r. 1867. jako ustawa krajowa tylko w drodze ustawodawstwa krajowego zmienioną być może, to nie trzeba zapominać, iż ustawa państwowa z 14. maja 1869. w §. 6. odmienne nieco przyjęła postanowienia, skoro orzeczenie w sprawie wykładowego języka i nauki drugiego języka krajowego, w granicach, ustawą zakreślonych, przyznaje władzy szkolnej krajowej, która tylko poprzednio wysłuchać winna tego, kto szkołę utrzymuje. Zachodzi więc bardzo ważne pytanie, czy w projektowanej noweli nie należałoby się zastosować do podanej poprzednio treści ustawy państwowej?

Podobnie, jak z projektowanym artykułem IIgim, miała się rzecz i z artykułem V, który się odnosił do szkół średnich. Zwrócono przedewszystkiem uwagę na art. VII ustawy z r. 1867, według którego o zmianach co do języka wykładowego w szkołach średnich z funduszu publicznego utrzymywanych w ogóle, a w szczególności mających na celu stopniowe rozszerzenie wykładów w języku ruskim przez zaprowadzenie go stale, bądź w pojedynczych klasach głównych lub pobocznych (równoległych), bądź z czasem w całych gimnazyjach lub szkołach realnych, stanowiący miał na przyszłość Sejm *po wysłuchaniu Rad powiatowych*.

Czyż zresztą konsekwentne przeprowadzenie art. IIgo w formie, przez wnioskodawcę podanej, nie prowadziłyby do bardzo niesłusznych następstw w takim przypadku, w którymby liczba uczniów

pewnej klasy po kilku latach n. p. w klasie 6tej, 7mej albo 8mej zesła poniżej 20tu? Wszakże zwiniecie klasy w tym wypadku zniewalałoby uczniów do przeniesienia się do klasy z innym językiem wykładowym albo do szkoły, w innym miejscu położonej, nauczyciele zaś musieliby pójść w odstawkę.

Z tem wszystkiem komisya szkolna ani na chwilę nie wątpiła, że korzystne załatwienie metoryczne sprawy, przez posła Romańczuka poruszonej, jest możliwem, a jeżeli podnosiła trudności i wątpliwości, poprzednio przytoczone, to uczyniła to przez wzgląd na ważność sprawy tudzież wielką jej w następstwach doniosłość dla kraju i wszystkich jego mieszkańców. Gdyby nie krótkość czasu, byłoby się jej zapewne udało zwalczyć wszystkie te trudności i usunąć wątpliwości. zwłaszcza, żeby w takim razie otrzymała była także pewne oświadczenia i wyjaśnienia ze strony Rządu, który ich na razie dostarczyć nie mógł. Również i Wydział krajowy byłby jej przyszedł w pomoc z pewnemi wyjaśnieniami, dla których byłby może musiał poprze dnio zasięgać opinii Rad powiatowych. Oświadczenie ze strony tej Władzy było także i z tego względu potrzebne, iż przeprowadzenie projektowanych zmian nie obeszłoby się bez przyczynienia się funduszu krajowego.

Z tych więc powodów komisya szkolna, chociaż pragnęła, jak najspieszniej zadośćuczynić żądaniom ruskiej narodowości, o ileby te okazały się być usprawiedliwionemi i słusznemi, nie mając jednak przed sobą tego wszystkiego, coby jej dało podstawę do należytego i wszechstronnego zbadania powyższej sprawy, nie wysłuchawszy nawet opinii tak ważnych czynników, jak są niemi c. k. Rada szkolna krajowa i Wydział krajowy, wołała na razie nie wystąpić przed Wysoką Izbę z projektem noweli, któraby może później pod jakimkolwiek bądź względem okazała się niedostateczną albo szkodliwą, i dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby po wysłuchaniu opinii c. k. Rady szkolnej krajowej zbadał sprawę, poruszoną wnioskiem posła Romańczuka co do zmiany ustawy krajowej z dnia 28. sierpnia 1867. i wnioski swoje przedłożył na najbliższej sesyi sejmowej.

Lwów 17. października 1884.

Przewodniczący:

M a y e r.

Sprawozdawca:

Z o l l.

Aleg. 113.

Wniosek

komisyi kolejowej o wniosku posła Chamca i towarzyszy w sprawie budowy kolei żelaznej ze Śniatyna przez Horodenkę do Zaleszczyk.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Budowę kolei Śniatyn-Horodenka-Zaleszczyki, jako dla znacznej części naszego kraju potrzebnej i użytecznej, poleca Sejm c. k. Rządowi do uwzględnienia i poparcia wszelkimi Mu przysługującymi środkami.

Przewodniczący :

J a w o r s k i.

Sprawozdawca :

A. G o l e j e w s k i.

Aleg. 114.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o preliminarzu na rok 1885.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy prelininował wydatki na rok 1885, w ilości	3,650.427 zł.
i wniósł żądanie kredytu dodatkowego na tenże rok, który uchwałą Wys. Sejmu z d. 11. Października b. r. przyznanym został, w kwocie	28.029 „
Wydatki więc wynosiłyby według obliczenia Wydziału krajowego	3,678.456 zł.
komisya budżetowa obliczyła wydatki, objęte preliminarzem Wydziału kraj. wraz z wyżwspomnionym kredytem dodatkowym w ilości 28.029 zł., na	3,451.865 „
i wstawiła do budżetu kwoty, które W. Sejm przed zamknięciem budżetu wskutek petycyi uchwalił, t. j. dla parowej żeglugi na Dniestrze 3.000 zł. i dla Szczepana Mazurkiewicza 100 zł. razem	3.100 „
Okazuje się więc według obliczenia komisji suma wydatków	3,454.965 zł.
która niższą jest od preliminarza Wydziału krajowego o	223.491 „
Dochody obliczone były w preliminarzu Wydziału krajowego na	537.575 „
komisya obliczyła dochody na	632.437 „
Będą one więc według obliczenia komisji wyższe od preliminarza Wydziału krajowego o	94.862 zł.
Niedobór wynosił według preliminarza Wydziału krajowego, łącznie z kredytem dodatkowym 28.029 zł.	3,140.881 „
Według wniosków komisji budżetowej niedobór wynosi, łącznie z kredytem dodatkowym 28.029 zł.	2,822.528 „
Porównanie niniejszego budżetu z budżetem uchwalonym na rok 1884. wykazuje następujące rezultaty:	
Na rok 1884. uchwalił Sejm wydatki w kwocie	3,342.976 zł.
„ „ 1885. prelininuje komisya	3,454.965 „
Wydatki przeto prelininowane na rok 1885. będą większe o	111.989 zł.

Gdyby zaś dla ściślejszego porównania potrącono kredyt dodatkowy 28.029 zł.,—preliminowane wydatki na r. 1885. byłyby większe od preliminowanych na rok 1884. tylko o . . . . . 83.960 zł.

Dochody wynosiły w budżecie uchwalonym na rok 1884.	417.417 „
komisyja preliminaruje dochody na r. 1885. w kwocie	632.437 „
komisyja więc przypuszcza, iż dochody w r. 1885. będą większe o	215.020 zł.
Niedobór preliminowany na rok 1884. wynosił	2,925.559 „
Niedobór wynikający z niniejszego preliminarza wynosi	2,822.528 „
to jest mniej od preliminowanego na rok 1884. o	103.031 zł
mniej od niedoboru, który miał wyniknąć z preliminarza Wydziału kraj. o	290.324 „
a niebiorąc w rachunek kredytu dodatkowego 28.029 zł., właściwie mniej o	318.353 „

Niedobór wykazany w ilości 2,822.528 zł. ma być pokryty dodatkami do podatków bezpośrednich.

Sprawdzona należność podatków bezpośrednich za rok 1882 wynosiła 9,828.757 zł., więc jeden cent dodatku krajowego czynił 98.287 zł. 57 ct. Należność ta podatkowa zapewne zwiększy się znacznie do r. 1885 wskutek prawdopodobnego wzrastania sumy podatku gruntowego. Z drugiej strony jednak należy mieć na względzie dwie okoliczności, które niezostaną bez wpływu na wysokość owej należności i na regularne uiszczanie w roku przysłym podatków i dodatków krajowych. Pewna część podatku będzie niewątpliwie odpisaną wskutek klęsk zrzadzonych przez powódz, a w tych także okolicach, które niezostały klęską powodzi dotknięte, c. k. władze nie będą mogły ściągać ze zwykłą energią podatków. Według przypuszczenia komisji budżetowej jeden cent dodatku mało co więcej wyda w r. 1885, jak 96.000 zł. Na podstawie tego przypuszczenia komisya wnosi na uchwalenie 30 centów od jednego złotego bezpośrednich podatków i spodziewa się z tego źródła 2,880.000 zł. dochodu, tak iż budżet zostałby zamknięty z prawdopodobną nadwyżką dochodów w ilości 57.472 zł., jeśli Wysoki Sejm nieraczy uchwalić nowych jeszcze wydatków, obciążających budżet na r. 1885.

Szczegółowe uzasadnienie wniosków komisji budżetowej znajduje się w osobnych sprawozdaniach odnośnie do poszczególnych rubryk i pozycji budżetu. Na tem miejscu jednak komisya pragnie usprawiedliwić tę pozycję dochodów, w której wstawiła 120.000 zł., pochodzącą z zaciągnięć się mającej pożyczki na udzielanie pożyczek miastom, które chcą budować koszary. Odnośna pozycja wydatków w przeciągu lat trzech urosła w dwójnasób a mnogie podania o podobne pożyczki, wniesione już do Wydziału krajowego, zdają się wskazywać, że przez szereg lat jeszcze zachodzić będzie potrzeba udzielania takich pożyczek. Cel jest niewątpliwie pożyteczny. Miasta przy pomocy kraju przychodzą do posiadania gmachów, których bez tej pomocy nie mogłyby dla siebie wystawić. Komisya jednak mniema, iż nie byłoby rzeczą słuszną wydatki podobne, nie należące właściwie do bieżącej gospodarki funduszu krajowego i mające raczej cechę pośredniej inwestycyi, opędzać rokrocznie z tych jedynie dochodów, które wpływają do skarbu krajowego na podstawie opodatkowania. Ciężar spowodowany nakładami produktywnymi, których przeznaczeniem jest przysparzać dochody przez długi przeciąg lat, winien być także ile możności rozkładany na lata, jeżeli nie ma wyczerpać obecnego zasobu sił podatkujących. Rozkład taki odbywa się za pomocą pożyczki, zwolna umarzać się mającej. Dla tego komisya wnosi na pokrycie tego wydatku za pomocą zaciągnięć się mającej pożyczki, tak iżby skarb kraju stał się niejako pośrednikiem tylko między kapitałem, szukającym stałej lokacyi a gminami, które takiego kapitału potrzebują, i żeby skarb ten nie ponosił z tego tytułu innego ciężaru, prócz oprocentowania pożyczek, w mowie będących.

Na podstawie powyższych uwag komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy powziąć uchwałę pod I. i uchwalić projekt ustawy pod II.,
tudzież uchwałę pod III.

I. Uchwała.

1. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego ma być w roku 1885 pobieranym dodatk do podatków bezpośrednich po 30 centów od każdego złotego wal. austr. całej należitości tych podatków.
2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do przenoszenia w dziale zwyczajnych wyłatków oszczędności jednej rubryki na potrzeby rubryk innych.

II. U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem
Księstwem Krakowskiem o zaciągnięciu pożyczki w sumie 120.000 zł. w. a.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki pod jak najkorzystniejszymi dla skarbu krajowego warunkami w sumie 120.000 zł. wal. austr. i do wypuszczenia takiej ilości obligacyj długu krajowego, jaka okaże się potrzebną dla uzyskania wyż wymienionej sumy w gotowiznie.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Memu ministrowi skarbu i Memu ministrowi spraw wewnętrznych.

III. Uchwała.

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby dla pożyczki krajowej celem uzyskania sumy 120.000 zł. w. a. zaciągnąć się mającej, wyjednał w drodze właściwej uwolnienie od wszelkich opłat i należitości skarbowych.

We Lwowie, 16. Października 1884.

Przewodniczący i sprawozdawca:

Smarzewski.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and appears to be a formal document or letter.

Budżet krajowy na rok 1885.

Dział I.

DOCHODY.

(Str. 46—59).

Sprawozdawca p. Chrzanowski.

Rubryka I.

Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych

z końcem r. 1883, przekazana na dochód z r. 1885.

Rachunki z lat 1877, 1878, 1879, 1880 i 1882 zamknięte zostały niedoborami, jak to wykazały zamknięcia rachunków przedłożone przez Wydział krajowy, zbadane przez komisję budżetową, zatwierdzone przez Wysoki Sejm; a na pokrycie tych niedoborów z lat od 1877 do 1880 włącznie, wyznaczył Wysoki Sejm na wniosek naszej komisji oddzielne fundusze. Znaczną sumę, bo 140.000 zł. w. a., z pozostałości z rachunków z r. 1881 przekazał Wysoki Sejm uchwalając budżet na rok 1883. na uposażenie kasy krajowej, a resztę pozostałości użył na pokrycie innych wydatków tegoż roku 1883. Przeto nie ma żadnej pozostałości z rachunków z lat ubiegłych po rok 1883. Jakkolwiek zamknięcie rachunków za rok 1883. nie jest jeszcze Wysokiemu Sejmowi przez Wydział krajowy przedłożone, jednak rachunki z owego roku już są zamknięte i komisya budżetowa z przedłożonego jej przez oddział rachunkowy wykazu rzeczywistych wydatków i dochodów w 1883 roku przekonała się, że rachunki te wykazują niedobór 207.468 złr. Lecz ten niedobór już przewidziany w roku zeszłym przez naszą komisję, pokryty został częścią pożyczki miliona złr. w. a., która zaciągnięta została mocą uchwały Wysokiego Sejmu, wydanej na propozycję komisji budżetowej, a przeznaczonej na pokrycie niedoborów w latach 1882, 1883 i 1884 i na uposażenie kasy krajowej.

Na mocy powyżej przedstawionego położenia rzeczy, komisya budżetowa, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, wnosi:

Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych . . . —

Rubryka II.

Odsetki od pieniędzy umieszczanych chwilowo na procent.

Wysoki Sejm uchwałą z 20. października 1883 upoważnił Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w sumie 1,000.000 zł. w. a. na pokrycie niedoborów w latach 1882, 1883 i 1884 oraz na uposażenie kasy krajowej, jak to już wyżej wspomnieliśmy. Na mocy tej uchwały, Wydział krajowy wydał obligacye pożyczki krajowej z roku 1884 i za sprzedaż — tych obligacyj uzyskał w gotówce 900.000 zł. w. a. Z sumy tej, odpowiednio wyżej powołanej uchwały sejmowej, użyto: Po 1sze 89.607 zł. w. a. na pokrycie niedoboru rzeczywistego w 1882 roku, wykazanego zamknięciem rachunków już zatwierdzonem przez Wysoki Sejm. Po 2gie, 207.468 zł. w. a. na pokrycie rzeczywistego niedoboru w 1883. roku wynoszącego tę sumę, jak to wykazują rachunki za ów rok, których zamknięcie jeszcze urzędowo przedłożone nie zostało Wysokiemu Sejmowi, ale już jest ułożone przez oddział rachunkowy Wydziału krajowego. Po 3cie, pokryć należy jeszcze niedobór przewidziany w r. b., chociażby ten tegoroczny niedobór wynosił nawet 390.000 zł. w. a., jak to przypuszcza Wydział krajowy — (a która to suma przypuszczalna niedoboru w r. b. jest może za wielka), w takim razie po pokryciu niedoborów z tych trzech lat 1882, 1883 i 1884 sumą 687.075 zł. w. a., pozostałoby jeszcze z pożyczki z 1884 roku gotowych pieniędzy 212.925 zł. w. a., zaś pomijając końcówkę, 212.000 zł. w. a. Tę resztę pożyczki przeznaczyła uchwała sejmowa z 20 października z. r. wyraźnie tylko na uposażenie kasy krajowej. Ponieważ zaś była już kasa krajowa uposażona sumą 140.000 zł. w. a. na mocy uchwały Wysokiego Sejmu z 20. października 1882 r. (patrz budżet uchwalony na rok 1883.) przeto *stałe uposażenie kasy krajowej* składa się dzisiaj nietylko z sumy 140.000 zł. w. a., jak to także Wydział krajowy przedstawia, ale także z całej pozostać mającej po pokryciu niedoborów z r. 1882, 1883 i 1884 *reszty pożyczki w 1884 roku zaciągniętej*, którą to resztę pożyczki Wysoki Sejm wyraźnie w uchwałę swojej na uposażenie kasy przeznaczył, a która w najgorszym razie wynosić będzie przynajmniej 212.000 zł. w. a., czyli w okrągłej sumie 210.000 zł. (jeżeli niedobór z roku bieżącego 1884 aż 390.000 zł. w. a. wynosić będzie). Uposażenie więc kasy temi dwoma sumami wynosiłoby 350.000 zł. w. a. i sumę tę przynajmniej przez pół roku umieszczać można na procent. Ponieważ jednak może być tylko oprocentowana przez umieszczenie jej na rachunek bieżący, a więc w stosunku po 4% rocznie, przeto przynieść może 7.000 zł. w. a.

Ale oprócz tego będzie jeszcze w roku 1885. dochód z tymczasowego oprocentowania znacznej reszty pozostałej z wielkiej pożyczki krajowej, zaciągniętej w 1883 roku na mocy uchwały Sejmu z 1882 roku, na trzy wyraźnie oznaczone cele t. j. na uposażenie banku krajowego, wypłatę przyrzeczonego zasiłku dla ułatwienia budowy kolei transwersalnej i na konwersyę pożyczki z 1873 r. zaciągniętej wówczas pod bardzo uciążliwymi warunkami.

Albowiem z tej wielkiej pożyczki krajowej zaciągniętej w 1883. roku przez wydanie obligacyj w imiennej wysokości 3,800.000 zł. w. a., które sprzedane, przyniosły w gotówce

3,420.000 zł.

wypłaciła kasa krajowa dotychczas:

1. na uposażenie banku krajowego	1,025.000 zł. w. a.
2. jako krajowy zasiłek na budowę drogi żelaznej transwersalnej	1,100.000 " " "
3. na wykupno obligacyj pożyczki z 1873 roku wydano w ciągu 1883 i 1884 r. do dnia dzisiejszego	712.968 " " "
4. zwrot kosztów druku obligacyj tej wielkiej pożyczki z 1883 r. i kosztów administracyjnych	4.822 " " "
	<u>4.822 " " "</u>

(NB. Kwot wydanych na opłatę procentów i na umorzenie obligacyj tej pożyczki z 1883 r. nie potrąca się od

kapitałnej sumy otrzymanej z tej pożyczki, gdyż na te procenta i na umorzenie wyznaczył Sejm oddzielnie a ściśle obrachowane sumy w budżetach uchwalonych na rok 1883 i 1884).

Ogółem więc wydano do dziś dnia z gotowych pieniędzy otrzymanych z tej wielkiej pożyczki z 1883 roku 2,842.790 zł.

Przeto pozostaje z pożyczki z 1883 r. reszta 577.210 zł.
przeznaczona wyłącznie na wykup i umarzenie obligacyj pożyczki z 1873 r.

Choćby z tej reszty gotówki pozostałej z pożyczki 1883 r. wydano na wykup i umorzenie obligacyj pożyczki 1873 r. do końca r. 1884 i w ciągu 1885 r. 350.000 zł.

jak to Wydział krajowy przypuszcza, pozostanie jeszcze z pożyczki 1883 r. do umieszczenia na procent przez cały rok 1885 suma 227.210 zł.

przeto gdyby od sumy tej 227.210 zł. w. a., a biorąc w zaokrągleniu od sumy 227.000 zł. w. a. którą można umieścić na procent przez cały rok 1885, pobierano tylko 4%, jak to Wydział krajowy liczy, przyniesie ona 9.080 zł. Komisya budżetowa niechęcąc za wysoko obliczać w budżecie przypuszczalnych dochodów, nie zapisuje już w tej rubryce budżetu żadnego dochodu z oprocentowania choć przez parę miesięcy 1885 roku części sumy 350.000 zł., przeznaczonej w roku przyszłym na spłatę i umorzenie obligacyj pożyczki 1873 r., bo może pomimo znacznego uposażenia kasy krajowej sumą 350.000 zł., będzie potrzeba i z tych drugich 350.000 zł. resztujących z pożyczki 1883 r. pokrywać bieżące wydatki 1885 r., zaczem wpłyną dochody na ów rok przeznaczony.

W całym tem przedstawieniu stanu rzeczy komisya budżetowa wykazała: po 1sze, iż z wielkiej pożyczki 1883 r. pozostaje w dniu dzisiejszym reszta wynosząca 577.210 zł. w. a. przeznaczona na wykup i umorzenie obligacyj pożyczki z 1873 r.; zaś z pożyczki zaciągniętej w 1884 r. pozostanie, po pokryciu niedoborów 1882. 1883. 1884. r. 212.000 zł. w. a. (jeżeli niedobór w 1884 r. wyniesie aż 390.000 zł.) przeznaczona także na stałe uposażenie kasy krajowej, (które to uposażenie stanowiła dotychczas suma 140.000 zł. na ten cel w 1883 r. udzielona). Po 2gie, komisya wykazała, że oprocentowanie po 4% przez pół roku 1885. sumy 350.000 zł. w. a. która będzie uposażeniem kasy krajowej w r. 1885. przyniesie dochodu 7.000 zł.

oprocentowanie zaś także po 4 od sta przez cały rok 1885 sumy 227.000 zł. — która to reszta z pożyczki z 1883 r. przeznaczona jest na dalszy w 1886 r. wykup obligacyj pożyczki 1873 r. przyniesie 9.080 zł.

Przeto komisya wnosi:

Odsetki od pieniędzy umieszczanych chwilowo na procent 16.080 „

Rubryka III.

Dochody z dróg krajowych.

Na podstawie przedłożonych Wysokiemu Sejmowi wniosków swoich w oddzielnym budżecie wydatków na drogi krajowe i dochodów z tychże dróg, komisya budżetowa wpisawszy w Dziale wydatków cały wydatek na drogi krajowe, wpisuje w tę rubrykę Działu dochodów, dochody z dróg krajowych w 1885. r. jak następuje:

1. Dochód z myt na drogach krajowych	224.000 zł.
2. Odsetki za zwłokę w opłacie myt	350 „
3. Grzywny za przestępstwa drogowe	160 „
4. Datki dobrowolne na budowę dróg:	

a) Od stron prywatnych	5.000 "
b) Od skarbu państwa na utrzymanie drogi z Krynicy do Muszyny	400 "
<hr/>	
Przeło komisya wnosi:	
<i>Dochody z dróg krajowych</i>	229.910 zł.

Rubryka IV.

Nadwyżki dochodów od zakładów uposażonych z skarbu krajowego.

Według roztrząśniętych przez komisję budżetową budżetów na r. 1885. dla zakładów uposażonych z skarbu krajowego, obrachowane są przewyżki ich dochodów na ich wydatki:

1. Od funduszu policyi krajowej w kwocie	5.890 zł.
2. " " szpitala św. Łazarza w Krakowie	10.499 "
3. " " szpitala powszechnego lwowskiego	15.790 "
4. Od zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie	4.467 "
	<hr/>
Razem	36.646 zł.

Budżety wszystkich innych funduszy uposażonych z skarbu krajowego nie wykazują żadnej przewyżki dochodów nad ich wydatki, przeciwnie wykazują niedobory, które trzeba pokryć zasiłkami z skarbu krajowego. Komisya budżetowa odpowiednio wnioskowi swojemu w budżetach czterech wyżej wspomnianych funduszy, które według jej obrachowania wykazują nadwyżki dochodów, wnosi:

<i>Nadwyżki dochodów zwracane do skarbu krajowego przez zakłady uposażone z tegoż skarbu</i>	36.646 zł.
--	------------

Rubryka V.

Zwroty zaliczek z lat ubiegłych.

Dopóki znaczna zalegała u gmin należność za zaliczoną przed 1875 r. ze skarbu krajowego szpitalom krajowym część kosztów leczenia ubogich chorych, przypadającą na też gminy przed wydaniem nowej w tym względzie ustawy w 1875. — główną pozycją dochodów w tej rubryce stanowią zwrot przez gminy tej zaliczonej za nie części kosztów. Jednak ta wielka dawniej zalegająca należność w części spłaconą została, a w części nie mogła być ściągnięta z powodu niemożności wysledzenia do której gminy należy chory, za którego zapłacił skarb krajowy przed r. 1875. cały koszt leczenia. Z tego to powodu ogół rzeczywistych dochodów w tej rubryce, który jeszcze w 1878. r. wynosił 68.851 zł., w następnych latach coraz stopniowo się zmniejszał, bo wyczerpywało się główne w niej źródło dochodów.

W projekcie budżetu na 1885 Wydział krajowy w szczegółowych pięciu pozycjach tej rubryki, obrachował dochód na zasadzie przecięciowego z trzech lat dochodu rzeczywistego lub odpowiednio kwocie preliminowanej na r. b., jak następuje:

a) ze zwrotu zaliczek danych urzędnikom na płace	8.000 zł. w. a.
b) " " " " szpitalom	6.000 " " "
c) ze zwrotu przez gminy zaliczonych za też gminy w latach dawniejszych kosztów leczenia	7.000 " " "
d) " " zaliczek w sprawach drogowych	2.000 " " "
e) " " rozmaitych zaliczek	5.200 " " "

Komisya zgodnie z tem obrachowaniem Wydziału krajowego wnosi:

<i>Zwroty zaliczek z lat dawniejszych</i>	28.200 zł. w. a.
---	------------------

Rubryka VI.

Z w r o t y p o ż y c z e k .

Odpowiednio umowom i planom umorzenia pożyczek zaciągniętych z skarbu krajowego, na mocy uchwał Wysokiego Sejmu przez gminy, zakłady i osoby prywatne, powinny wpłynąć do tegoż skarbu w ciągu r. 1885 raty spłacanych kapitałów oraz odsetki od pożyczek, wyszczególnione w projekcie budżetu przedłożonym przez Wydział krajowy w tej rubryce VI od poz. 14 do 52 włącznie, a które to spłaty kapitałów oraz procenty od nich przypadające w r. 1885, obrachował Wydział krajowy na 36.524 zł.

Komisya budżetowa zbadawszy pozycye: 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 i 25 wykazujące dochód w 1885 r. ze zwrotu pożyczek udzielonych oddzielnymi uchwałami wysokiego Sejmu i z opłaty odsetek od nich, dochód wynoszący ogółem 6.613 zł., zgadza się zupełnie z wnioskami Wydziału krajowego, bo przekonała się, że w pozycyach tych zapisane są zwroty pożyczek i odsetki od nich odpowiednio prawomocnym umowom zawartym na mocy wspomnianych uchwał wysokiego Sejmu; wnosi więc zapisanie tych pozycyj w budżecie na r. 1885 ściśle wedle wniosku Wydziału krajowego.

Pozycye 26 i 27 obejmują spłatę bezprocentowych pożyczek udzielonych miastom na budowę koszar. Wysoki Sejm wyznaczył na te pożyczki uchwałą swoją z 21. października 1884 r. 60.000 zł. w. a. w budżecie na r. 1882., uchwałą z 28. września 1882 r. 120.000 zł. w. a. w budżecie na r. 1883, zaś uchwałą z 19. października 1883. r. także 120.000 zł. w budżecie na rok 1884. wreszcie uchwałą z 27 września r. b. również 120.000 zł. w budżecie na 1885 rok. Ogółem więc wyznaczył Sejm dotychczas na pożyczki bezprocentowe miastom w celu budowy koszar dla wojska 420.000 zł. w. a.

Z tej wyznaczonej sumy 420.000 zł. w. a. na pożyczki miastom w celu budowania koszar udzielił Wydział krajowy w 1882. 1883 i 1884 pożyczki miastom: Brzeżanom 4.000 i 12.000 zł. w. a., Przemyślowi 25.000 zł. w. a., Rzeszowowi 20.000 zł. w. a., Sanokowi 10.000 zł. w. a., Trembowli 10.000 zł. w. a., Złoczowowi 6.000 zł. w. a., Gródkowi 6.000 i 14.000 zł. w. a., jak to Wydział krajowy wykazał w projekcie budżetu na r. 1885.

Ogółem udzielone przez Wydział krajowy miastom pożyczki bezprocentowe zwrotne na budowę koszar wynosiły aż po czas ułożenia w sierpniu r. b. przez Wydział krajowy projektu budżetu, tylko 107.000 zł. w. a.

Po ułożeniu projektu budżetu aż do dnia dzisiejszego udzielił Wydział krajowy pożyczkę na budowę koszar jedynie miastu Stanisławowi w sumie 60.000 zł. w. a., jednak wypłacono dotychczas tylko 20.000 zł.; według umowy spłata tych 20.000 zł. rozpocznie się dopiero 1 stycznia 1887 r. przeto nie wpłynie w niczem na dochody 1885 r. Przyznano wprawdzie jeszcze pożyczki kilku innym miastom, mianowicie: Czortkowowi, Tarnopolowi, Jarosławowi, drugą pożyczkę Przemyślowi i Trembowli; ale ponieważ udzielenie tych pożyczek zależy od spełnienia pewnych warunków dotychczas niewykonanych, przeto nie jeszcze na rachunek tych przyrzeczonych pożyczek nie wypłacono; a chociażby nawet jaka część tych przyrzeczonych pożyczek była jeszcze do końca r. b. lub na początku r. przyszłego udzielona miastom, przewidzieć można, iż zwrot jej nie rozpocznie się w 1885 r., przeto nie wpłynie w dochody tegoż roku.

Z wymienionych wyżej pożyczek bezprocentowych udzielonych miastom do sierpnia r. b. spłacone zostaną w ciągu 1885. r. odpowiednio umowom, raty pożyczek wyszczególnione w VI. rubryce projektu budżetu pod pozycyami 26 i 27 i komisya budżetowa, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, wnosi:

Poz. 26. Spłata pożyczek na budowę koszar	8.147 zł.
Poz. 27. Spłata pożyczek udzielonych miastu Brzeżanom na budowę stajni dla c. k. wojska	1.200 „

Dla podniesienia przemysłu rękodzielniczego i domowege uchwała Wysoki Sejm od lat kilku w każdorocznym budżecie znaczne sumy na zasiłki i pożyczki bezprocentowe lub procentowe, które Wydział krajowy udziela towarzystwom rękodzielników, gminom, zakładom lub pojedynczym przemysłowcom. Zwroty tych pożyczek i procenta od nich, przypadające w 1885 r., odpowiednio umowom zawartym, zapisane są w rubryce VI. zaprojektowanego przez Wydział krajowy budżetu na r. 1885 od pozycyi 28 do pozycyi 52. włącznie. Komisya budżetowa zbadawszy te pozycye dochodów, wynoszące ogółem 20.534 zł. w. a., wnosi ich zapisanie w budżecie na rok przyszły. W skutek tego cały przewidziany dochód ze spłaty pożyczek w 1885 r. i odsetek od nich wynosiłby 36.524 zł. w. a. Przeto komisya budżetowa, zgodnie z wnioskiem Wydziałem krajowego, wnosi:

Dochód ze zwrotu pożyczek i odsetek od nich . . . . . 36.524 zł.

Rubryka VII.

Dochody szkoły gospodarstwa leśnego we Lwowie.

Na mocy przedłożonego już Wysokiemu Sejmowi projektu oddzielnego budżetu wydatków i dochodów tej szkoły na r. 1885, komisya budżetowa wstawia w tę rubrykę następujące pozycye dochodów własnych tej szkoły:

a) zasiłek ze skarbu państwa	5.000 zł.
b) opłaty od uczniów	300 „
c) czynsz dzierżawny z ogrodu na Szumanówce	20 „
Razem	5.320 zł.

Przeto razem *dochody własne szkoły gospodarstwa leśnego . . . . . 5.320 zł.*

Rubryka VIII.

Dochody szkół rolniczych krajowych w Dublanach i z folwarku Dublany.

Komisya budżetowa wpisuje w tę rubrykę dochodów, odpowiednio projektowi oddzielnego budżetu wydatków i dochodów tych szkół rolniczych, przedłożonemu przez nią Wysokiemu Sejmowi, następujące pozycye:

a) Dochód wyższej szkoły rolniczej	14.815 zł.
b) Dochód szkoły parobków i dozorców gospodarskich	2.844 „
c) Dochód kursu gorzelnictwa	1.240 „
d) Dochód z folwarku Dublany	18.560 „

Razem dochody własne szkół rolniczych w Dublanach i folwarku tamże 37.459 zł.

Rubryka IX.

Dochód szkół rolniczych w Czernichowie i z folwarku Czernichów.

Komisya budżetowa odpowiednio projektowi oddzielnego budżetu wydatków i dochodów tej szkoły rolniczej, który równocześnie przedstawia Wysokiemu Sejmowi, wpisuje w tę rubrykę dochodów następujące pozycye:

a) Dochód średniej szkoły rolniczej	16.640 zł.
b) Dochód szkoły ogrodniczej	2.525 „
c) Dochód z folwarku	16.253 „

Razem dochody własne krajowych szkół w Czernichowie i folwarku tamże . . . . . 35.418 zł.

Rubryka X.

Należytość za sprawdzanie rachunków aptekarskich.

Szpitala krajowe zwracają skarbowi krajowemu za sprawdzanie rachunków aptekarskich wykonywane kosztem tegoż skarbu, kwotę odpowiednią liczbie sprawdzonych rachunków. Dochód rzeczywisty z tego źródła wynosił przecięciowo w ostatnich latach przeszło 600 zł. Jednak komisya budżetowa, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, wnosi:

Należytość za sprawdzanie rachunków aptekarskich . . . . . 600 zł.

Rubryka XI.

Dochód z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi krajowej z 1866 r..

Przy wzięciu do wiadomości zamknięcia rachunków pozostałości z funduszu zapomogi krajowej z 1866 r. powziął Wysoki Sejm, na wniosek komisji budżetowej, uchwałę, aby pozostałości z tego funduszu przelać do skarbu krajowego, który ponosi już ciężar obciążający tę resztę funduszu. Równocześnie Wysoki Sejm polecił, aby przypadające, według umów, w 1885 r. wpływy ze zwrotu pożyczek, udzielonych Wydziałom powiatowym z funduszu zapomogowego wstawić w budżet dochodu tegoż roku i w tymże budżecie dochodu zamieścić gotówkę jaką rozporządzać będzie ten fundusz z początkiem r. 1885.

Odpowiednio tym uchwałom sejmowym, komisya budżetowa wpisuje w tę rubrykę dochodów:

a) Wpływy ze zwrotu pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym	25.000 zł.
b) Obliczona w przybliżeniu gotówka, jaka z końcem r. 1884 w funduszu tym znajdować się będzie	50.000 „

Dochód z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z 1866 r. . . . . 75.000 „

Rubryka XII.

Rozmaite dochody.

Zamieszczone są w tej rubryce dochodów oprócz przypadkowych także takie, których nie można zaliczyć do żadnego z istniejących w budżecie tytułów dochodów. Wydział krajowy proponuje zamieścić w tej rubryce dochodów, oprócz wpływów z taks za wyciągi z archiwów aktów grodzkich i ziemskich w Krakowie i we Lwowie, także zasiłki warunkowo wyznaczane ze skarbu państwa na utrzymanie bióra melioracyjnego przy Wydziale krajowym i szkół rolniczych w Jagielnicy i Horodence.

Komisya zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego, wpisuje w tę rubrykę następujące pozytywne dochodów:

1. Dochód z taks za wyciągi z archiwów krajowych odpowiednio przecięciowemu dochodowi z lat ostatnich	380 zł.
---	---------

	z przeniesienia	380 zł.
2.	Zasiłek udzielany ze skarbu państwa dla bióra melioracyjnego a to odpowiednio reskryptowi ministerstwa rolnictwa z 30. września 1881 r. Zasiłek ten dawany jest z sumy wyznaczonej budżetem pań- stwowym.	1.000 „
3.	Z zasiłku wyznaczonego z skarbu państwa na pierwsze urządzenie szkół rolniczych w Jagielnicy i Horodence, ma być w r. 1885 wypłacona reszta w kwocie	4.700 „
4.	Na utrzymanie tych szkół rolniczych zobowiązało się Ministerstwo rol- nictwa płacić corocznie przez lat dziesięć, zasiłek po 2.000 zł. na każdą z tych dwóch szkół, jeżeli Rada państwa wyznaczy w budżecie odpowiedni na to fundusz. Na tej zasadzie wpisuje się w tę pozycję budżetu, jako roczny zasiłek z skarbu państwa na utrzymanie szkół rolniczych w Jagielnicy i Horodence	4.000 „
5.	Dochody przypadkowe:	
	a) ze sprzedaży książek i druków	900 „
	b) ze sprzedaży aktów szkartowanych i wzorów drukowanych	120 „
	c) z kar za zwłokę w spłacie różnych należności	80 „
	d) różne drobne dochody	100 „

Kwoty w wszystkich tych czterech podpozycjach wpisano na zasadzie
przeciętnego dochodu

Stosownie więc do kwot wpisanych w powyższych sześciu pozycjach „Rozmaitych dochodów“,
komisya budżetowa wnosi :

Rozmaite dochody . . . . . 11.280 zł.

Rubryka XIII.

**Dochód z oddzielnej pożyczki krajowej zaciągnąć się mającej dla pokrycia uchwalo-
nego wydatku w sumie 120.000 zł. na pożyczki dla miast budujących koszary.**

Komisya budżetowa w ogólnem sprawozdaniu swoim o projekcie budżetu na r. 1885, a mia-
nowicie o pokryciu wydatków na ten rok przysły, wnosi i uzasadnia potrzebę zaciągnięcia oddziel-
nej pożyczki krajowej w wysokości 120.000 zł. w. a. w gotówce, na pokrycie takiejże sumy wy-
znaczonej przez Wysoki Sejm, na wniosek komisji administracyjnej, uchwałą z 23. Września, na
pożyczki bezprocentowe dla miast budujących koszary. Ponieważ w projekcie budżetu ten wydatek
wpisanym jest w całej tej sumie 120.000 zł. w poczet wydatków na 1885 r., przeto w poczet do-
chodów r. 1885 przeznaczonych na pokrycie wydatków tegoż roku, należy wpisać dochód z tej po-
życzki, jeżeli ją Wysoki Sejm uchwali odpowiednio wnioskom komisji budżetowej.

Po powzięciu więc tej uchwały, należy wpisać w tej rubryce :

*Dochód z pożyczki krajowej zaciągniętej dla pokrycia wydatku wyznaczonego na pożyczki
bezprocentowe miastom budującym koszary dla c. k. wojska* . . . . . 120.000 zł.

Suma dochodów z rubryk.

I. Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	—	zł.
II. Odsetki od pieniędzy, umieszczanych chwilowo na procent	16.080	„
III. Dochody z dróg krajowych	229.910	„
IV. Nadwyżka dochodów, zwracana przez zakłady uposażone z skarbu krajowego	36.646	„
V. Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	28.200	„
VI. Zwroty pożyczek i odsetki od nich	36.524	„
VII. Dochody własne szkoły gospodarstwa leśnego we Lwowie	5.320	„
VIII. Dochody własne szkół rolniczych krajowych w Dublanach i folwarku Dublany	37.459	„
IX. Dochody własne szkół krajowych w Czernichowie i folwarku Czernichów . .	35.418	„
X. Dochody za sprawdzanie rachunków aptekarskich	600	„
XI. Wpływy w skutek przelania na fundusz krajowy pozostałości z funduszu za- pomogi krajowej z 1866 roku	75.000	„
XII. Rozmaite dochody	11.280	„
XIII. Dochód z oddzielnej pożyczki krajowej zaciągnąć się mającej na pożyczki dla miast budujących koszary	120.000	„
Razem .	<u>632.437</u>	„

Za przewodniczącego :

S m a r z e w s k i.

Sprawozdawca :

L. Chrzanowski.

Budżet krajowy na rok 1885.

Rubryka III.

Dochody z dróg krajowych.

Pod pozycją 3cią „myta dróg krajowych“ preliniuje Wydział krajowy w dochodach zwyczajnych 224.000 zł. w. a., opierając się na przeciętnej dochodów mytnicznych pobieranych w latach 1880., 1881. i 1882.

W pozycyi tej wstawianie w budżet sumy wprost odpowiedniej trzechletniemu przecięciu ogólnego dochodu z dróg krajowych i to z lat bardzo wstecz posuniętych, gdy liczba dróg omyconych była mniejszą jak obecna, jest nieuzasadnionym, a mianowicie:

Jeżeli zważymy, że z każdym rokiem przybywa pewna część dróg krajowych nowych, do publicznego użytku oddana, a tem samem omycona, to z każdym rokiem stopniowo dochód w tym dziale wzrastać będzie.

I tak: gdy w roku 1880. wynosił dochód 220.116 zł., już w roku 1882. podnosi się do sumy 227.377, a wynikłość z roku 1883. wykazuje w rubrykach dochodów jeszcze znacznie-szą zwyżkę, bo 231.770 zł. w. a.

Wprawdzie przerwy w komunikacyach i pewne ztąd wynikłe defalki mogłyby oddziaływać na nieznaczne obniżenie kwoty, ależ właśnie na ten cel preliniuje się w rubryce X. pod poz. 123 rok rocznie kwotę 2.500 zł.

Jest więc zupełnie uzasadnionem opierać preliminarz na wynikłości zamknięcia rachunków ostatniego roku, plus tej ilości kilometrów, jaka w ostatnim roku omyconą została, a natenczas przedstawi się rachunek w następujący sposób:

W r. 1882. było omyconych 1666 kilom., które przyniosły 227.376 zł., czyli na jeden kilometr 136 zł. 40 ct.

W r. 1883. było omyconych 1690 kilom., które przyniosły 231.770 zł., więc przyniosły to co rok przeszły 227.376 zł. + 24 kilom. po 136.40 zł. = 230.649 zł., przyczem zostaje jeszcze zwyżka 1.121 zł., czyli że rok 1883. przyniósł więcej przeciętnie na kilometrze od roku 1882.

W r. 1884. przybywa zapewne kilka kilom. jeszcze do omycenia, bo już w r. 1885. widzimy podane do konserwy 1705 kilom. Ze jednak bardzo trudno jest obliczyć i wykazać czy i o ile w r. 1884. dobudowane części dróg krajowych mogły już być omycone a z drugiej strony, czy na dochód r. 1883 nie wpłynęły jakie pozycye zaległe z r. 1882, przeto przyjmując jedynie ilość omyconych kilometrów z r. 1883. za podstawę i nie wliczając zwyżki, która może być względną, otrzymamy kwotę dochodu 230.649 zł. którą za podstawę do preliminarza na rok 1885 z myt krajowych przyjąć bezpiecznie możemy. —

Zachodzi zaś jedna okoliczność, która wyjątkowo w tym roku na obniżenie preliminarza wpłynąć musi. — Mianowicie: w skutek zerwania mostu na Sanie pod Jarosławiem i przerwanej komunikacji, stało się koniecznem zwolnienie dzierżawcy myta z kontraktu, którego zapewniał funduszowi krajowemu rocznie 8.951 zł. przerwa ta będzie trwała rok cały; utrzymywany zaś przewóz w własnej administracji przynosi takie rezultata, że koszta bagierowania pochłaniają cały dochód.

Gdy zaś przeznaczona w rozchodach pozycya 123. na przerwy w komunikacjach tylko 2.500 zł. prelininuje, należy stan wyjątkowy uwzględnić i resztę kwoty nie pokrytej z obliczonego dochodu na r. 1885. eliminować.

Tym sposobem ostatecznie przychodzi komisya budżetowa w swoich obliczeniach do tej samej cyfry, jaką Wydział krajowy prelininował i wnosi przyjęcie pod pozycyą III. „dochód z myt krajowych“ na rok 1885. . . . . 224.000 zł.

Poz. 4. Odsetki zwłoki i kary konwencyjonalne pochodzące ze zwłoki w opłacie czynszu dzierżawnego z myt, przyjmuje komisya zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego . . . . . 350 „

Poz. 5. Grzywny za przestępstwa drogowe komisya budżetowa wnosi zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego wstawienie kwoty . . . . . 160 „

Por. 6. W pozycyi 6tej lit. a) z „dochodu datków dobrowolnych od stron prywatnych“ prelininuje Wydział krajowy 5.000 zł. —

Co do tej pozycyi są zaległości wprawdzie bardzo znaczne, bo po wykreśleniu tych, które prawdopodobnie odpadną zostaje

na drodze Lwów, Stojanów	87.352 zł.
„ „ Rzeszów, Nadbrzezie	26.010 „
„ „ Tarnów, Szczucin	4.600 „
„ „ pod Gołkowicami	2.800 „

przeto razem 120.762 zł.

Gdy jednak dopiero w roku 1886. znaczniejszych wpływów spodziewać się można a wynikłość z roku 1883. tylko 5.781 zł. 40 ct. okazuje, przeto komisya budżetowa zgodnie z przypuszczalnym preliminarzem Wydziału krajowego proponuje wstawieniu w tej pozycyi kwoty . . . . . 5.000 „

W tej samej pozycyi lit. b) przyjmuje komisya budżetowa wstawienie kwoty 400 zł. którą c. k. Skarb państwa na utrzymanie drogi z Krynicy do Muszyny rok rocznie aż po r. 1877. opłaca . . . . . 400 „

przeto wnosi „dochody z dróg krajowych“ 229.910 zł. w. a.

Ta suma jednak nie potrąca się od wydatków, gdyż nie uchwała się budżetu netto, lecz odpowiednio przyjętym zasadom budżetowym dochody z dróg krajowych wstawiają się wraz z innymi dochodami w oddzielnym dziale dochodów Skarbu krajowego.

We Lwowie dnia 11. Października 1884.

Za przewodniczącego:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Stanisław Jędrzejowicz.

(Budżet na rok 1885).

Rubr. I.

Koszta reprezentacyi kraju.

(Str. 4.)

Sprawozdawca p. A. Potocki.

Na wydatki tą rubryką objęte preliniuje Wydział krajowy kwotę 100.230 zł. to jest tę samą kwotę bez żadnych zmian, jaką uchwalono na rok 1884. Wydatki na Sejm krajowy zależne są od czasu trwania Sejmu; kwoty przez Wydział krajowy preliniowane odpowiadają w przybliżeniu wynikłościom z lat poprzednich, z wyjątkiem pozycyi 12. „Rozmaite drobne wydatki“, w której w dwu latach poprzednich wydatkowano znacznie więcej, niż Wydział krajowy preliniuje. Ze względu jednak, że przekroczenia w tej pozycyi były spowodowane wydatkami nadzwyczajnymi, których się w przyszłości nie przewiduje, Komisya budżetowa nie wnosi podwyższenia tej pozycyi.

Preliminarz na Wydział krajowy, — oparty jest na uchwałach sejmowych i pozostaje niezmienny.

Komisya budżetowa przedstawia zgodnie z preliniarzem Wydziału krajowego Wysokiej Izbie w Rubryce I. do przyjęcia;

A. Sejm krajowy.

1. Koszta podróży pp. Posłów	6.700 zł.
2. Dyety pp. Posłów	36.000 „
3. Koszta druków	11.000 „
4. Spisywanie sprawozdań	4.200 „
5. Pisarze dzienni	650 „
6. Remuneracye dla urzędników Wydziału krajowego za dodatkowe zatrudnienia podczas Sejmu	1.200 „
7. Służba	850 „
8. Opał	1.300 „
9. Oświetlenie	950 „
10. Zapuszczanie i mycie podłóg	120 „
11. Potrzeby kancelaryjne	160 „
12. Rozmaite drobne wydatki	100 „
Razem	<u>63.230 zł.</u>

B. Wydział krajowy.

13. Marszałek krajowy . . . . . 6.000 zł. } i dodatek na reprezentacyę 4 000 „ }	10.000 zł.
14. Sześciu członków Wydz. po 4.000 zł.	24.000 „
Do przeniesienia	<u>34.000 zł. 63.230 zł.</u>

	Z przeniesienia	34.000 zł.	63.230 zł.
15.	Zastępcy	2.000 „	
16.	Dodatek dla Członka Wydziału, mianowanego przez Marszałka zastępcą do kierownictwa w Wydz. kraj.	1.000 „	37.000 „
	Razem		100.230 zł.

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na wydatki Rubryką I. budżetu objęte, sumę zł. w. a. 100.230.

Rubr. II.

Koszta zarządu.

(Str. 4—16).

Sprawozdawca p. A. Potocki.

Na wydatki tą rubryką objęte preliniuje Wydział krajowy kwotę 229.746 zł., a więc o 307 zł. mniej niż uchwalono w tej rubryce na rok 1884.

W pojedynczych pozycjach preliniuje Wydział krajowy kwoty zwiększone o 3.508 zł., zmniejszenia zaś wynoszą kwotę 3.815 zł.

Preliminowane zwiększenia dotyczą:

pozycyi 26 f)	Dodatki 5-letnie na podstawie uchwały sejmowej z dnia 3. Stycznia 1874. zwiększają się o kwotę	728 zł.
„ 31 a)	Wydawnictwo rozporządzeń krajowych, na podstawie wynikłości z trzech lat ostatnich o	150 „
„ 31 d)	Papier do druków, druk ksiąg i wzorów, na podstawie wynikłości z trzech lat ostatnich, podwyższa preliminarz Wydziału krajowego o kwotę	570 „
„ 31 f)	Oświetlenie na podstawie wynikłości z dwóch lat ostatnich podwyższa preliminarz Wydziału krajowego o kwotę	120 „
„ 31 h)	Uzupełnienie biblioteki, na podstawie wynikłości z trzech lat ostatnich podwyższa preliminarz Wydziału krajowego o	170 „
„ 31 i)	Rozmaite pomniejsze, na podstawie wynikłości z trzech lat ostatnich podwyższa preliminarz Wydziału krajowego o	200 „
„ 32 a)	Dla technicznego nadzoru gmachu sejmowego przyjęto inspicienta z płacą	300 „
„ 32 c)	Kominiarz, na podstawie nowego układu preliniuje Wydział krajowy więcej o	20 „
„ 32 d)	Froterowanie i zapuszczanie podłóg, na podstawie wynikłości z roku 1883. preliniuje Wydział kraj. więcej o	100 „
	Do przeniesienia	2.358 zł.

	Z przeniesienia	2.358 zł.
" 32 f)	Pompowanie wody, na podstawie wynikłości z roku 1883. preliminaruje Wydział krajowy więcej o	100 "
" 32 l)	Nowa pozycya: na utrzymanie skwerów około gmachu sejmowego i wynagrodzenie ogrodnika	150 "
" 32 m)	Rozmaite nieprzewidziane, na podstawie wynikłości z dwóch lat ostatnich więcej o	900 "
	Zwiększenia zatem wynoszą razem	<u>3.508 zł.</u>

Zmniejszenia pojedynczych pozycyi w stosunku do uchwalonych kwot na r. 1884. zachodzą w pozycyach następujących:

w pozycyi 26 g)	Dodatek osobisty dla assystenta rachunkowego znosi się	133 zł.
" 24	Dyurna w r. 1884. były uchwalane na rok przestępny; — odliczając jeden dzień zmniejsza się kwota na dyurna o	64 "
" 29	Pensye i zaopatrzenia preliminaruje Wydział kraj. mniej o	989 "
" 30	Dary z łaski. W skutek ukończenia w ciągu roku bieżącego i w ciągu roku 1885. 18 lat życia małoletnich Zbigniewa i Stanisława Szczęsnowiczów. Łucyi Olewińskiej, Prokopowicza i sieroty Iwanickiego, mniej o sumę łączną	399 "
" 31 g)	Opał, na podstawie wynikłości z trzech lat ostatnich preliminaruje Wydział krajowy mniej o	730 "
" 33	Zaliczki na płace urzędników preliminaruje Wydział krajowy zwykłą kwotę 6.000 zł., z opuszczeniem uchwalonej nadzwyczajnej zaliczki udzielonej Dyrektorowi Grottowi, a więc mniej o	730 "
	Zmniejszenia zatem wynoszą razem	<u>3.815 zł.</u>

Komisya budżetowa uznaje wszystkie zmniejszenia za uzasadnione.

W pozycyi 31. d. Papier do druków, druk ksiąg i wzorów nie może komisya budżetowa przyjąć za podstawę wynikłości z 3ch lat ostatnich, gdyż w tej rubryce wydatkowano w roku 1883. wyjątkowo znacznie więcej zakładając wiele nowych ksiąg rachunkowych, mających służyć lat kilkanaście. Z tego powodu wnosi komisya budżetowa zamiast preliminarowanej kwoty 2.170 zł., kwotę w ostatnim roku uchwaloną 1.600 zł., a więc mniej o 570 zł. w. a.

Pozycya 31. h. Uzupełnienie biblioteki. W roku 1883. wydatkowano w tej pozycyi znacznie więcej więcej niż przeciętnie w latach poprzednich. Komisya budżetowa wnosi w tej pozycyi dotychczasową preliminarowaną kwotę 1.000 zł., zamiast preliminarowanej przez Wydział krajowy 1.170 zł., a więc mniej o 170 zł. w. a.

W 24. pozycyi preliminarza Wydziału kraj. wyszczególniona jest ilość i wysokość dyurnów wszystkich oddziałów z wyjątkiem oddziału rachunkowego. Z uwagi, że pozycye jednej natury winny być w podobny sposób przedstawiane, uzupełnia komisya budżetowa pozycyę 24 b. preliminarza wyszczególnieniem dyurnów oddziału rachunkowego:

4	po 1 zł 80 ct. dziennie	2.628 zł.
1	" 1 " 70 " "	620 "
1	" 1 " 60 " "	584 "
4	" 1 " 50 " "	2.190 "
1	" 1 " 40 " "	511 "
2	" 1 " 20 " "	876 "
1	" 1 " 10 " "	401 "
	Razem	<u>7.810 zł.</u>

Wstawiając tę kwotę o 20 zł. niższą niż w roku 1884. z powodu odliczenia jednego dnia rektyfikuje się zarazem kwotę preliminarowaną przez Wydział krajowy.

Inne kwoty zwiększone preliminarzem Wydziału krajowego uznaje komisya budżetowa za uzasadnione.

Komisya budżetowa przedstawia zatem Wysokiej Izbie w rubryce II. do przyjęcia :

Pozycya 17. Płaca urzędników oddziału conceptowego	36 320 zł.
„ 18. „ „ „ rachunkowego	47 350 „
„ 19. „ „ „ kasowego	10 670 „
„ 20. „ „ „ technicznego	10 960 „
„ 21. „ Inspektora szpitali	2 300 „
„ 22. „ urzędników oddziału statystycznego	5 004 „
„ 23. „ „ „ manipulacyjnego	17 860 „
„ 24. a) diurności oddziału conceptowego	8 432 „
„ b) „ „ rachunkowego	7 810 „
„ d) „ „ technicznego	4 860 „
„ e) „ „ manipulacyjnego	10 641 „
„ f) Na zastępstwa urzędników	1 120 „
„ 25. Zaslugi stróżów	3 900 „
„ 26. Emolumenta i pięciolecia	10 968 „
„ 27. Remuneracye	2 845 „
„ 28. Koszta podróży i diety	3 400 „
„ 29. Pensye i zaopatrzenia	8 879 „
„ 30. Dary z łaski	1 127 „
„ 31. Potrzeby kancelaryjne	17 140 „
„ 32. Gmach krajowy i jego utrzymanie	6 291 „
„ 33. Zaliczki na płace urzędników	6 000 „
Razem	<u>228 986 zł.</u>

Komisya budżetowa wnosi zatem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Na wydatki rubryką II. budżetem objęte łączną sumę 228.986 zł.

Za przewodniczącego :

S m a r z e w s k i .

Sprawozdawca :

A. P o t o c k i .

(Budżet krajowy na rok 1885).Rubr. **III.****Koszta leczenia ubogich****w szpitalach krajowych, zagranicznych i wojskowych.**

(Sprawozdawca p. O. Hausner).

Wydział krajowy preliminuje na koszta leczenia ubogich w roku 1885.: 675.000 zł., więcej o 75.000 zł. jak uchwalono na rok 1884. i opiera tę kwotę na następującem obliczeniu:

Według zamknięć rachunkowych wypłacono z funduszu krajowego:

	w r. 1882.	w r. 1883.	przeciętnie
Kraj. szpitalowi powsz. we Lwowie	139.187 zł.	193.310 zł.	166.248 z
„ „ św. Łazarza w Krakowie	131.329 „	130.676 „	131.002 „
„ zakładowi dla obłąk. na Kulparkowie	102.906 „	117.026 „	109.966 „
Klinikom	22.330 „	24.178 „	23.254 „
23 szpital. pow. prowincjonalnym w kraju	172.039 „	180.793 „	176.417 „
Szpitalom zagranicznym	65.609 „	69.940 „	67.774 „
„ wojskowym	1.274 „	1.442 „	1.358 „
Zaliczki i zwroty	8.687 „	13.748 „	11.217 „
Razem wypłacono	643.359 zł.	731.113 zł.	687.236 zł.
Z tej sumy potrącają się dochody (wpływy od gmin i etc.)	9.598 „	14.560 „	12.079 „
Pozostają wydatki	633.761 zł.	716.553 zł.	675.157 zł.

a więc według przeciętnej kwoty dwóch lat ostatnich 675.157 zł. Wydział krajowy preliminuje w zaokrągleniu 675.000 zł.

Jednak ta przeciętna wynikłość dwóch lat ostatnich nie jest zupełnie trafną podstawą obliczenia potrzebnej na r. 1885. kwoty, — niektóre bowiem bardzo znaczne kwoty wykazane w ostatnim ubiegłym r. 1883. są wyjątkowo wysokie. Przedewszystkiem ogromna kwota 193.313 zł. wypłacona z funduszu krajowego szpitalowi powszechnemu we Lwowie, wyższa o 83.351 zł. od porzeciętnej sześciu lat 1877.—1882. po znacznej części polega na wypłacie długoletnich zaległości, które się nagromadziły z powodu niezalatwiania przez Magistrat lwowski odezów szpitala i w r. 1883. za pomocą dodanych przez Wydział krajowy Magistratowi sił rachunkowych zlikwidowane zostały. O wypłacie tak wielkich zaległości w r. 1885. mowy być nie może. Dlatego w dochodach szpitala lwowskiego szpitala powszechnego z tego tytułu na r. 1885. Komisya budżetowa wniosła wstawić tylko 149.000 zł. (nie 166.248 zł.). Z tych samych powodów w prelimi-

minarzu szpitala św. Łazarza na r. 1885. wstawiono 115.000 (nie 131.002 zł.). Te same cyfry dochodów szpitali lwowskiego i krakowskiego w rubr. III. jako wydatki wstawione być winny. Po tem sprostowaniu obliczenia otrzymujemy następujący wynik :

Kraj. szpital powszechny we Lwowie	149.000 zł.	
„ „ św. Łazarza w Krżkowie	115.000 „	
„ zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	110.000 „	
23 szpitali powszechnych prowincjonalnych	176.417 „	} według przeciętnej wynikłości z lat osta- tnich 1882—883.
Kliniki	23.254 „	
Szpitale zagraniczne	67.774 „	
„ wojskowe	1.358 „	
Inne wydatki	11.217 „	
<hr/>		
Razem do wypłaty	654.020 zł.	
Potrącają się dochody	12.079 „	
<hr/>		
Pozostają wydatki na koszta leczenia ubo- gich w r. 1885.	641.941 zł.	

Ponieważ jednak wzrost dni leczenia w szpitalach prowincjonalnych i kwot wypłaconych szpitalom zagranicznym może być znaczniejszym, komisya uważa za wskazane dodać do wyż obliczonej kwoty 641.941 zł. jeszcze 8.059 zł. i przyjąć jako prawdopodobnie w r. 1885. potrzebny wydatek 650.000 zł., o 25.000 zł. — mniej niż preliminował Wydział krajowy, zaś 50.000 zł. więcej niż uchwalono na r. 1884. Gdy jednak nadwyżka dochodów szpitali lwowskiego i krakowskiego i zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie na r. 1885. o 16.000 zł. wyżej się preliminuje niż na r. 1884., przeto bilans szpitali w roku 1885 okazuje się tylko o 33.200 zł. niekorzystniejszym od bilansu roku bieżącego.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy w rubr. III wydatków, koszta leczenia ubogich wstawić sumę 650.000 zł.

Lwów dnia 30. Września 1884.

Za przewodniczącego :

S m a r z e w s k i.

Sprawozdawca :

O t t o n H a u s n e r.

(Budżet na rok 1885).

Rubr. IV.

Koszta szczepienia

Sprawozdawca p. Dr. Goldman.

Na podstawie przecięcia z ostatnich lat trzech i zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego i z uchwalonemi na r. 1884. kwotami, komisya budżetowa wnosi wstawić:

w poz. 35. utrzymanie i odświeżanie krowianki	1.600 zł.
„ 36. koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy	56.000 „
„ 37. premia dla lekarzy odszczególniających się przy szczepieniu	300 „
Suma rubryki IV.	<u>57.900 zł.</u>

Rubr. V.

Wydatki sanitarne

Sprawozdawca p. Dr. Goldman.

Po wydzieleniu z tej rubryki w roku 1883. wydatków na koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy i zaliczenia takowych w rubr. XII., pozostały do pokrycia z tej rubryki, koszta na leki dla epidemicznie chorych oraz koszta podróży z powodu komisyj w sprawach sanitarnych z czasu przed 1. Października 1879 r.

Na te wydatki prelininuje Wydział krajowy 7.870 zł. o 1.370 zł. więcej aniżeli uchwalono na r. 1884., zaś o 52 zł. mniej niż wydano w r. 1882. a o 1.372 zł. mniej od wynikłości z roku 1883.

Z uwagi, że kwota prelininowana przez Wydział krajowy przedstawia przeciętną z ostatnich lat trzech, — Komisya budżetowa wnosi zgodnie wstawić w poz. 38, $\frac{1}{3}$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych 7.870 zł.

Za przewodniczącego:

S m a r z e w s k i.

Sprawozdawca:

G o l d m a n.

Budżet na rok 1885.

Rubr. VI.

Zasiłki dla zakładów dobroczynności.

Stronica 20.

(Sprawozdawca p. Wojciech Dzieduszycki).

Komisyja budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym uchwalenie stałych wydatków w tej rubryce preliminowych na rok 1885.

Aleksandra Jabłońska przełożona Sióstr Miłosierdzia w Maryampolu prosi pod L. 54 o udzielenie jednorazowej zapomogi dla klasztoru swego uzasadniając swoją prośbę tem, że wylew tegoroczny Dniestru zniszczył plony w folwarku dubowieckim, należącym do klasztoru i klasztor ten pozabawił przeto większej części środków, za pomocą których klasztor ten utrzymuje od lat wielu 30 sierót i 30 łózek w szpitalu. Zważywszy, że wylew Dniestru sprawił w istocie tego roku bardzo dotkliwą szkodę klasztorowi Maryampolskiemu, i że klasztor ten nieprzestaje od wielu lat pracować nad dobrem okolicznej ludności, komisyja budżetowa wnosi, aby Wysoki Sejm raczył się przychylić do prośby przełożonej uchwalając na rok przyszły dla klasztoru Maryampolskiego datkę jednorazową w sumie 500 zł. w. a.

W ubiegłych już latach uchwalił Sejm dla Towarzystwa opieki weteranów z roku 1831. zapomogę roczną jednorazową w sumie 2.000 zł. w. a. a to po 1.000 zł. w. a. dla zarządu Towarzystwa w Krakowie i dla jego komisyi wykonawczej we Lwowie. I tego roku wniosły tak zarząd Towarzystwa jakoteż jego lwowski komitet wykonawczy petycję o ponowienie tego datku.

Zważywszy że starcy stojący pod opieką Towarzystwa dobrze się zasłużyli narodowi, że prawie wszyscy póki się im starczyło pracowali na chleb powszedni i nie byli ciężarem dla społeczeństwa, że obecnie, gdy stoją nad grobem, kraj ma w obec nich dług wdzięczności do spełnienia przez zabezpieczenie ich losu u schyłku żywota, komisyja budżetowa mniema, iż idąc za głosem sprawiedliwości należy się i tego roku jednorazowym datkiem przyjąć w pomoc Towarzystwu opieki nad weteranami i wnosi przeto, aby Wysoki Sejm raczył podobnie jak w latach ubiegłych uchwalić zasiłek jednorazowy dla Towarzystwa opieki nad weteranami z roku 1831. w sumie 2.000 zł. w. a.

Zgodnie z wnioskami komisji budżetowej wypadłyby wydatki uchwalone na rok 1885 do Rubryki VI jak następuje :

39	Szpitale Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie	1.198 zł.
40 a)	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiólkach	400 „
40 b)	Datek jednorazowy dla szpitalu Sióstr Miłosierdzia w Maryampolu	500 „
41	Dom ubogich i sierót w Krakowie	5.424 „
42	Zakład świętego Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie	1.000 „
43	Komitet ochronek w Krakowie	550 „
44	Towarzystwo ochronek chrześcijańskich we Lwowie	500 „
45 a)	Datek jednorazowy dla Zarządu Towarzystwa opieki weteranów z roku 1831 w Krakowie	1.000 „
45 b)	Datek jednorazowy dla Komitetu wykonawczego Towarzystwa opieki weteranów we Lwowie	1.000 „
	Razem	<u>11.572 zł.</u>

Tem samem załatwiono petycje pod l. 179, 54, 243, 339 i 347.

Za przewodniczącego :

S m a r z e w s k i.

Sprawozdawca :

Wojciech Dzeduszycki.

Rubryka VII.

Str. 22. Sprawozdawca / Władysław Sapieha.

Pozycya	46. Akademia umiejętności w Krakowie	15.000 zł
"	47. Rada szkolna krajowa na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego, wedle uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. paźdz. 1884	311.758 "
"	48. Sześciu członkom Rady szkolnej krajowej po 1200 zł.	7.200 "
"	49. Szkoła żeńska w Jaworowie pp. Bazylianek	500 "
"	50. " " w Kołomyi (L. pet. 273)	500 "
"	51. " " w Krakowie	2.500 "
"	52. " " " " św. Tomasza	500 "
"	53. " " pp. Augustyanek w Krakowie	500 "
"	54. " " we Lwowie pp. Benedyktynek ormiańskich	1.000 "
"	55. " " w Starym Sączu pp. Klarysek (L. pet. 152).	750 "
"	56. " " w Stryju (L. pet. 346)	500 "
"	57. " " w Sanoku (L. pet. 402)	200 "
"	58. " " w Jaśle (L. pet. 131 i 132)	300 "
"	59. " ludowa OO. Dominikanów we Lwowie dla nauczyciela języka ruskiego	200 "
"	60. Szkoła wyznaniowa izraelska w Brodach	6.000 "
"	61. Zakład głuchoniemych we Lwowie (L. pet. 59)	
	a) na stypendya dla 50 wychowanków	6.000 "
	b) na utrzymanie zakładu	500 "
"	62. Szkoła głuchoniemych Bardacha Izaaka we Lwowie	300 "
"	63. Zakład ciemnych we Lwowie	2.000 "
"	64. Szkoła gimnastyczna „Sokół“ we Lwowie	750 "
"	65. „ sztuk pięknych w Krakowie — rata umorzenia pożyczki na bu- dowę gmachu	7.000 "
"	74. Stypendya dla uczniów i uczennic seminaryów nauczycielskich i kur- sów przygotowawczych	30.000 "
"	75. Dla uczniów internatu przy seminaryum nauczycielskiem w Krakowie	3.000 "
"	76. Jedno stypedyum imienia Jana Matejki dla uczniów szkoły sztuk pi- ęknych w Krakowie	1.000 "
"	77. Nagrody za najlepsze książki dla szkół średnich 1.000 zł. Wydaw- nictwo książek dla szkół średnich ściśle jest połączone z projektowaną reformą szkół średnich i ułożeniem odpowiedniego planu książek szkol- nych, dlatego Wydział krajowy idąc w tej sprawie za wskazówką c. k.	

Rady szkolnej krajowej do chwili wstawienia tej pozycyi w budżet krajowy, to jest od roku 1881. nie użył tej kwoty na premiowanie najlepszych książek szkolnych — oczekując przeprowadzić się mającej reformy szkół średnich. Ponieważ projektowana reforma prawdopodobnie w roku 1885 do skutku nie przyjdzie — a tem samem rozdzielenie nagród za najlepsze książki dla szkół średnich, przeto komisya budżetowa nie wstawia w pozycyi 77 żadnej kwoty.

Pozycya 78. Wydawnictwo ruskich książek szkolnych	2.000 zł.
„ 79. Zasiłek dla czasopisma „Szkoła“ (L. pet. 408)	500 „
„ 80. Zasiłek dla czasopisma „Kosmos“ (L. pet. 619)	400 „
„ 81. Zasiłek dla ruskiej gazety szkolnej (do rozporządzenia Wydziału krajowego) (L. pet. 410)	500 „
„ 82. Gettlich Antoni dyrektor szkoły żeńskiej w Krakowie, roczny dodatek do płacy	100 „
„ 83. Witowski Hipolit były dyrektor szkoły żeńskiej w Bełzie, zaopatrzenie dożywotnie	300 „
„ 84. Piechowicz Kajetan ociemniały nauczyciel, dar z łaski rocznie	100 „
„ 85. Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach do dyspozycyi Wydziału krajowego.	3.500 „

Co do petycji, które komisji przekazane zostały, a do tej pozycyi się odnoszą — komisya budżetowa jak w roku zeszłym, tak i obecnie nie może wszystkich petentów w jednokowym stopniu Wydziałowi krajowemu zalecić; wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę L. 304 Eugeniusza Steinsberga malarza, L. 454 Henryka Gruszewskiego rysownika, L. 539 Teodora Demkowa malarza, L. 800 Kowalczuka Michała architekty, L. 544 Axentowicza Teodora malarza, L. 41 Józefa Frilinga chemika, L. 47 Juliusza Zuberera malarza, Henryka Rauchingera malarza L. 848/710, przekazuje się Wydziałowi krajowemu z zaleceniem do uwzględnienia, po przekonaniu się, że petenci z innych jakich źródeł nie pobierają stypendyów.

Petycyę L. 225 Mieczysława Zawiejskiego malarza, L. 328 Marcina Goszkowskiego dla syna głuchoniemego, L. 660 Marcelgo Harasimowicza malarza, L. 773 Józefa Proszowskiego malarza L. 616 Henryka Kühna malarza, L. 172 Maryi Dulembianki o stypendyum celem dalszego kształcenia się w malarstwie, L. 223 Antoniego Goligowskiego ucznia szkoły przemysłu artystycznego, L. 396 Jana Trałki z Wielopola o subwencję w celu kształcenia się w rzeźbiarstwie, L. 535 Seweryna Obsta malarza, L. 658 Piotra Kisielewskiego dla syna o subwencję, L. 466/400 Jana Paltintera dla córki Wandy, L. 49/46 Maryi Weiner, L. 164/133 Amalii Alexandrowicz, L. 322/279 Szymona Szelity, L. 178/147 Alfreda Bojarskiego, L. 459/393 Eugeniusza Rodeckiego, L. 209/176 Maryana Almy, L. 380/829 Władysława Maliny, L. 715/607 Maryi Izak, L. 291/234 Amelii Abendroth, L. 147/121 Adama Kaczurby, L. 381/330 Arnolda Moldauera, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Nad petycyami L. 214 Pizyka Bazylego, L. 539 Teodora Demkowa, przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Pozycya 86. Dla fundacji „Macierz polska“ subwencya na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych	3000 zł.
„ 87. Na stypendyum dla ucznia Wydziału lekarskiego w Krakowie oddającego się studjom w szkole operacyjnej	500 „
„ 87 a Dla Wydawnictwa dziełek ludowych we Lwowie jednorazowo — L. pet. 595.	1000 „
„ 87 b Wojeiechowi Maciaszkowi uczniowi szkoły ogrodniczej w Wersalu — L. pet. 438/375.	500 „

Pozycya 87 c	Towarzystwu ochronek chrześcijańskich we Lwowie jednorazowy datek	500 zł.
„ 87 d	Boguszowi Stęczyńskiemu literatowi w Krakowie (L. pet. 247)	100 „
„ 87 e	Bursie imienia J. I. Kraszewskiego w Drohobyczu (L. pet. 269)	150 „
„ 87 f	Towarzystwu oświaty ludowej we Lwowie (L. pet. 332)	200 „
„ 87 g	Ruskiej bursie św. Jana Chrzciciela w Drohobyczu (L. 184/153)	150 „
„ 87 h	Towarzystwu „Szkołnaja Pomocz“ we Lwowie (L. pet. 411/360)	150 „
„ 87 i	Wydziałowi Towarzystwa „Akademiszczce bractwo“ (L. p. 687/581)	200 „
„ 87 k	Wydziałowi Towarzystwa „Akademiszczce bractwo“ na wydawnictwo ruskiej biblioteki (L. pet. 685/519)	150 „
„ 87 l	Wydziałowi bursy św. Mikołaja w Stanisławowie (L. 77 ⁶ /651)	300 „
„ 87 m	komitetowi ruskiego panieńskiego Zakładu naukowego pod zarządem Bazylianek we Lwowie	300 „

Wreszcie wnosi Komisya budżetowa:

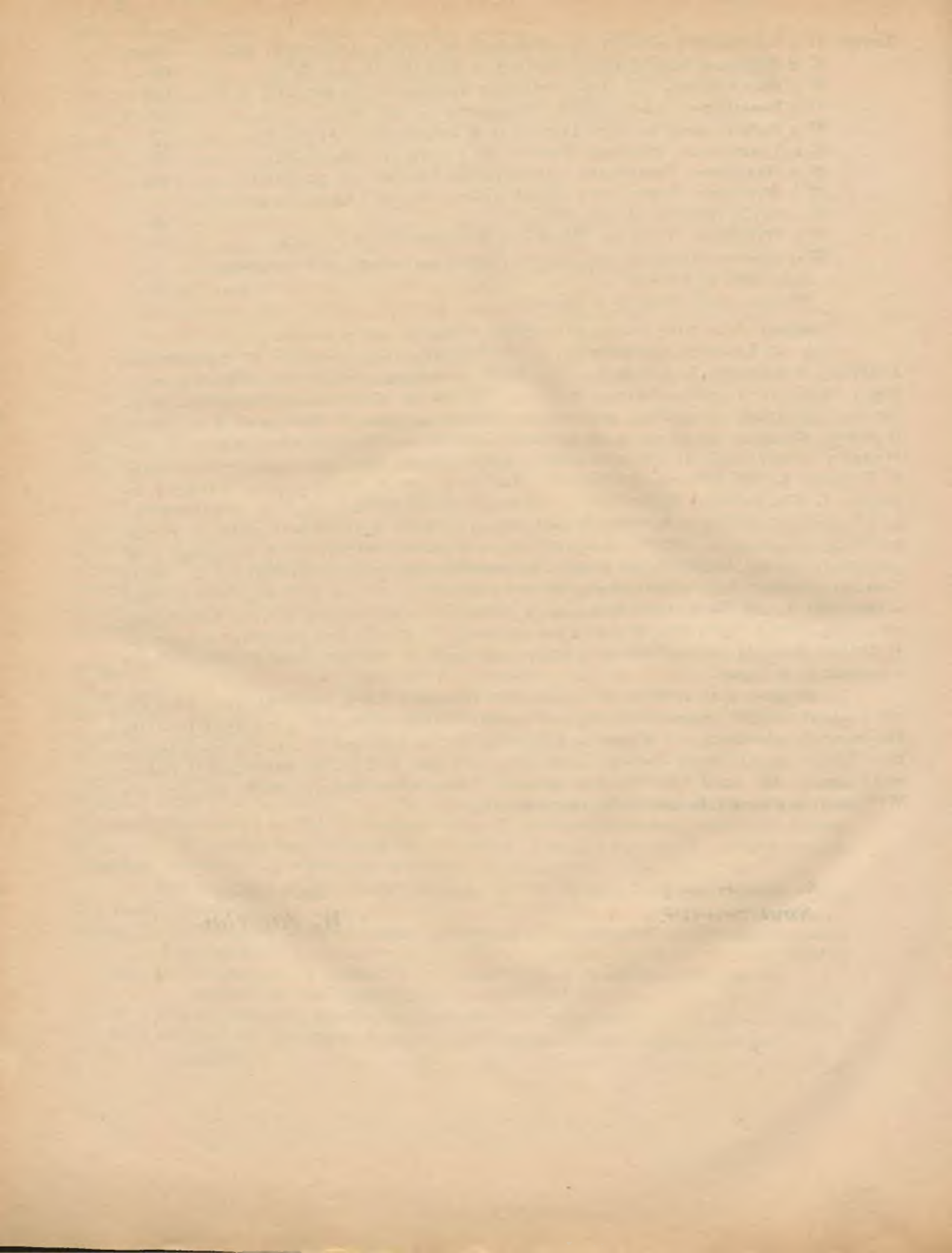
Wysoki Sejm raczy przejść do porządku dziennego nad petycyami:

L. 57. Leonardy Hammermüller, L. 26. Edmunda Gergowicza, L. 53. Zgromadzenia Felicyanek w Krakowie, L. 249. Koła literackiego lwowskiego o udzielenie zakładowi narodowemu Ossolińskich stałej subwencji w kwocie 3000 złr. na rozszerzenie liczby godzin do korzystania wieczorami z pracowni naukowej w bibliotece z powodów formalnych, a mianowicie iż petycja wniesiona została nie przez Kuratorję Zakładu narodowego Ossolińskich, L. 338. Wydziału stowarzyszenia ku wsparciu uczniów szkół średnich i ludowych wyznania izraelskiego w Krakowie, L. 349. Towarzystwa Biblioteki słuchaczy szkoły weterynaryi we Lwowie o zapomogę, L. 373. Ludwiki Miaczyńskiej o subwencyę na utrzymanie ogródka froeblovskiego, L. 430. Józefa Borowicza w Krakowie o subwencyę, L. 774/655 Reprezentacyi gminy w Handkowicach o zapomogę na budowę szkoły, L. 780/661 Komitetu cerkiewnego w Trościańcu o zapomogę, L. 796/669. Gminy Wiepsz powiatu Wadowickiego o zapomogę bezprocentową. L. 782/663 Komitetu szkolnego w Trościańcu powiat Sniatyn o zapomogę. L. 47/44 Petroneli Czepaszyńskiej o zapomogę, L. 160/129 Komitetu cerkiewnego w Ochowie o zapomogę, L. 208/175 Towarzystwa wzajemnej pomocy organistów we Lwowie o zapomogę, L. 471/405 Julii Bierzeckiej o zapomogę L. 482/416 Komitetu budowy kościoła w Padwi o zapomogę, L. 505/435 Gminy w Bolechowicach o procentową pożyczkę.

W końcu przekazuje się petycyę L. 239 Rektoratu Szkoły politechnicznej we Lwowie o udzielenie stałej subwencji na cele naukowych ekskursyj słuchaczy tej szkoły, Wydziałowi krajowemu do załatwienia — a petycyę L. 565/484 komisji do układania ruskich szkolnych ksiąg naukowych — o przyznanie funduszu nakładowego w kwocie 1500 złr. na wydawnictwo ruskiego śpiewnika dla szkół ludowych, wydziałowych i seminariów nauczycielskich, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia.

Za przewodniczącego
Smarzewski.

Sprawozdawca
W. Sapięha.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o pozycjach 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73,
Rubr. VII preliminarza funduszu krajowego na rok 1885.

Wysoki Sejmie!

Pozycja 66. „Teatr polski w Krakowie“. Komisya wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym	8000 zł.
Pozycja 67. „Teatr polski we Lwowie“. Zasilek stały	4200 „
„ 68. „Teatr polski i opera polska we Lwowie“ komisya wnosi zgodnie z Wydziałem kraj. do rozporządzalności Wydziału kraj.:	
a) dramat i komedia	10000 „
b) opera	10000 „

z zastrzeżeniem stwierdzenia przez rzeczoznawców, że wykonanie oper podczas 30 wieczorów odpowiadało wymaganiom artystycznym.

Pozycja 69. „Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besida“ zgodnie z Wydziałem krajowym	5000 „
Pozycja 70. „Towarzystwo muzyczne w Krakowie“ zgodnie z Wydziałem krajowym	800 „
Pozycja 71. „Szkoła muzyczna powstać mająca w Krakowie“.Roczna stała dotacya	2000 „
Pozycja 72. „Towarzystwo muzyczne we Lwowie“ zgodnie z Wydziałem kraj.	3000 „

Przy tej pozycyi komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by zbadał stan Towarzystwa muzycznego, a w szczególności przekonał się, czy i o ile szkoła muzyczna celowi swemu odpowiada“, — o wy-

niku zdał sprawę w sprawozdaniu z czynności za rok przyszły, tak, by sprawozdanie Wydziału krajowego było podstawą do uchwalenia subwencji dla Towarzystwa muzycznego na r. 1886.

Pozycya 72. A. „Towarzystwo Harmonia“ we Lwowie (L. pet. 238) zgodnie z Wydziałem krajowym	300 zł.
„ B. „Lwowskie Towarzystwo śpiewu „Lutnia“ (L. p. 578) zasi- łek jednorazowy na wydawnictwo śpiewnika zawierającego pieśni ludowe polskie i ruskie	200 „

(L. pet. 544. Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Towarzystwa muzycznego (L. p. 544) im. Moniuszki w Stanisławowie, o udzielenie subwencji dla szkoły muzycznej, Sejm przechodzi do porządku dziennego.

Lwów dnia 12. października 1884.

Za przewodniczącego
Smarzewski.

Sprawozdawca
S. Badeni.

Budżet na rok 1885.

Rubr. VIII.

Utrzymanie pomników historycznych

Str. 26. Sprawozdawca poseł Wojciech Dzieduszycki.

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce stałe pozycje co roku uchwalane, i komisya budżetowa popiera w tej mierze wnioski Wydziału krajowego.

Kapituła przemyska obrządku łacińskiego wniosła do Wysokiego Sejmu petycję pod l. 133 w której uprasza o udzielenie z funduszu krajowego subwencji na restauracyę Przemyskiej katedry. Wspaniały kościół ciosowy w stylu gotyckim stanął w Przemyśle staraniem biskupa Błażejewskiego w pierwszej połowie panowania Kazimierza Jagiellończyka. Późniejsze restauracye przyoblokły ten jedyny może na ziemi Polskiej pomnik, tak grubą powłoką przydatków Jezuickich, że do niedawna trudno było się dopatrzeć na tym kościele charakteru gotyckiego tumu. Gdy jednak umiejętną restauracyę znakomitego pomnika rozpoczęto *sub auspiciis* Księdza Biskupa Soleckiego okazało się, że można cały dawny gmach na nowo wyprowadzić na widok pobożnego ludu. Wielkie ofiary których się domaga wykonanie podobnego dzieła, uczyniły na razie koniecznem poprzestanie na restauracyi samego tylko prezbiteryum w katedrze przemyskiej. Na sklepieniu tej katedry widać bogate żyłowanie żelazne; niemniej bogate żyłowania ciosowe przysstrajają ściany i okna katedralne. Godzi się aby się kraj przyczynił także swoim datkiem do restauracyi takiej monumentalnej budowy; a to tem bardziej że należy się podnieść ofiarność kapituły posuniętą do granic możności. Komisya budżetowa wnosi przeto aby Wysoki Sejm raczył przeznaczyć 2.000 zł. w. a. na zasiłek do restauracyi katedry przemyskiej. Zasiłek ten oddany do rozporządzenia kapitule, może pokryć koszt odnowienia ciosowego żyłowania w prezbiteryum katedralnym.

Nie jest jednak intencją komisyi wiązać czemkolwiek kapitułę która przystąpiła do restauracyi z wielką ofiarnością, i która ją przeprowadza ze ścisłym przestrzeganiem artystycznych i umiejętnych wymagań.

Komitet cerkiewny miasta Rohatyna zanosí pod l. 543. petycję do Wysokiego Sejmu, prosząc o 3.000 zł. w. a. na restauracyę drewnianej gotyckiej cerkwi w Rohatynie pozostającej pod wezwaniem Ducha świętego. Uwaga świata uczonego zwrócona już od kilkadziesiątu lat na drewnianą architekturę gotycką średnich wieków. Państwa Skandynawskie wydały bardzo znaczne sumy na zachowanie kościołów drewnianych na północy, mieniąc je nie bez słuszności znakomitym pomnikiem po średniowiecznej społeczności. Późniejszymi już czasy zwrócono uwagę na drewniane kościoły gotyckie w górnych Węgrzech, w południowych Niemczech i w Małopolsce.

Cerkiew św. Ducha w Rohatynie pochodząca jeszcze z 14go wieku, jest pierwszą gotyką budową drewnianą odkrytą na Rusi, a przedstawia pod względem konstrukcyjnym zupełnie niezwykajny interes naukowy. Jest przytem jednym z najwcześniejszych pomników cywilizacji zachodniej wpływającej na cerkiew ruską. W cerkwi tej nagromadzono w ciągu wieków całe muzeum malowideł przedstawiających po części historyczny a po części archeologiczny i obyczajowy interes. Ząb czasu i po części nieumiejętna ręka dzisiejszych rzemieślników uszkodziła znacznie cerkiew i przechowane w niej malowidła. Ciekawy ten pomnik zasługuje ze wszechmiar na przechowanie i odnowienie, a pozostawiony sam sobie zniknie niebawem z oblicza ziemi. Komisya budżetowa wniosła przeto aby się Wys. Sejm raczył po części przychylić do prośby komitetu cerkiewnego w Rohatynie uchwalając 2.500 zł. na restauracyę tej gotyckiej cerkwi. Ze jednak komisya budżetowa pragnie aby to dzieło zostało wykonane ze znajomością rzeczy, w sposób odpowiadający wymaganiom nauki i sztuki, nie może się przychylić do tego, aby uchwalona kwota została oddaną wprost do rąk komitetu cerkiewnego, i wniosła, aby została oddaną do rąk temu konserwatorowi starożytności II. sekcji, w którego rejonie znajduje się Rohatyn, z przeznaczeniem, aby została zużyta na restauracyę cerkiewki Świętego Ducha pod nadzorem urzędu konserwatorskiego.

Miasto Kraków wniosło do Wysokiego Sejmu petycyę pod L. 731 prosząc o zasiłek na kupno zbiorów gem i kameów P. Schmida Ciężyńskiego. Weteran wojsk narodowych z roku 1831. zbierał całe życie gemmy i doszedł wreszcie do zbioru posiadającego zdaniem znawców znakomitą wartość. P. Ciężyński chce teraz zbiór ten odsprzedać na własność Muzeum Narodowego w Krakowie, a stawia w tej mierze warunek aby jemu zapewniono na resztę życia dożywotnią pensyę 300 funtów sterlingów, a oprócz tego wygodne pomieszkание. Gmina miasta Krakowa oblicza, że te prefensye będą przedstawiać wartość rocznej renty 4.500 zł. w. a. i prosi, aby kraj się przyczynił do zakupu tego zbioru kameów dorocznym datkiem 1.500 zł. w. a. na dożywotnią rentę p. Schmida Ciężyńskiego.

Komisya budżetowa nie tał przed sobą że zbiór gem i kameów należy do rzeczy najmniej przystępnych dla szerszej publiczności. Z drugiej jednak strony uznaje, że zbior p. Schmida Ciężyńskiego mogą się stać początkiem poważnego uposażenia owego muzeum Narodowego którego nazwa sama wskazuje, że nie jest obcem narodowi całemu. Z tej przyczyny komisya budżetowa wniosła: aby Wysoki Sejm raczył upoważnić Wydział krajowy do corocznej wypłaty 1000 zł. w. a. na dożywotnią rentę dla pana Schmida Ciężyńskiego na wypadek, jeśli zakupno jego zbiorów dla Muzeum Narodowego w Krakowie przyjdzie istotnie do skutku.

Jeżeli się Wysoki Sejm przychyli do wniosków komisji budżetowej, następujące pozycye zostaną w Rubr. VIII. na rok 1885. uchwalone:

Pozycya 88 a)	Restauracya pomników w ogóle, sporządzanie i publikaacya naukowych i urzędowych opisów pomników znajdujących się w naszym kraju	1.500 zł.
„ 88 b)	Jednorazowy datek dla konsystorza obrz. łac. w Przemyśle, jako zasiłek na restauracyę katedry łacińskiej w Przemyśle	2.500 „
„ 88 c)	Jednorazowy datek na restauracyę gotyckiej drewnianej cerkwi Świętego Ducha w Rohatynie, do dyspozycyi c. k. konserwatora II. sekcji	2.300 „
„ 88 d)	Zaliczka dla renty dożywotniej dla pana Schmida Ciężyńskiego na wypadek jeżeli zakupno jego zbioru gem i kameów na rzecz Muzeum Narodowego w Sukiennicach w Krakowie przyjdzie do skutku	1.000 „
„ 89	Badanie i ocalenie zabytków historycznych, piśmiennych i archeologicznych dla zakładu imienia Ossolińskich we Lwowie	500 „
„ 90	Stała roczna subwencya dla Muzeum Narodowego w Krakowie	500 „

Do przeniesienia . . . . . 8.300 zł.

	Z przeniesienia . . .	8.300 zł.
Pozycja 91	Krajowe archiwum aktów grodzkich we Lwowie i w Krakowie :	
a)	Dyrektor we Lwowie	1.200 „
b)	w Krakowie	1.000 „
c)	Adjunkt we Lwowie, płaca 1.100 zł. rocznie, dodatek aktywalny 100 zł. rocznie i dodatek pięcioletni o rocznych 80 zł. w. a.	1.280 „
d)	Adjunkt w Krakowie, płaca 900 zł. rocznie, dodatek aktywalny 100 zł. rocznie i dodatek pięcioletni o rocznych 80 zł. w. a.	1.080 „
e)	Czterech aplikantów we Lwowie, adjutum po 300 zł.	1.200 „
f)	Dwóch aplikantów w Krakowie, adjutum po 300 zł.	600 „
g)	Czynsz na najem lokalu we Lwowie	600 „
h)	Stróże	600 „
i)	Opał i potrzeby kancelaryjne	350 „
	Suma Rubryki VIII.	16.410 zł.

Lwów dnia 13. Października 1884.

Za przewodniczącego:

S m a r z e w s k i.

Sprawozdawca:

W. D z i e d u s z y c k i.

Sprawozdanie

Komisji budżetowej względem rubryki IX preliminarza funduszu krajowego na r. 1885 obejmującej „Kwaterunkowe“ żandarmeryi.

(Str. 26--28. Sprawozdawca. p. Dr. Rybicki).

Wysoki Sejmie!

Na rubrykę IX. uchwalony był na rok 1884 kredyt zwyczajny 75.992 zł., a ponieważ teraz Wydział krajowy preliniuje na tę rubrykę 76.891 zł., więc okazuje się zwiększenie o 899 zł. Zwiększenie to motywuje Wydział krajowy pomnożeniem stanu żandarmeryi z powodu budowy kolei transwersalnej i Jarosławsko-Sokalskiej. — Wedle sprawozdania Wydziału krajowego dla rubr. IX. preliminarza funduszu krajowego na rok 1884 LW. 40077/83 spowodowała pomnożenie żandarmeryi zarządzone na wniosek c. k. Namiestnictwa, rozporządzeniem c. k. Ministerstwa obrony krajowej z dnia 20. Maja 1883 L. ^{7379/2728} III. zwiększenie wydatków tej rubryki na rok 1884 w porównaniu z r. 1883 o 7.257 zł. a właściwie o 6.257 zł. — Rozporządzeniem tem pomnożono już w latach 1883 i 1884 stan żandarmeryi o 23 komendantów posterunkowych i 66 żandarmów i utworzono 23 nowych posterunków a 4 ekspozytury przeniesiono na posterunki. — Zwiększenie tej rubryki pochodzi właściwie z powiększenia opłat za najem pomieszczeń i koszar albowiem w poz. 106 preliniuje Wydział krajowy na ten cel 55.391 zł. a na r. 1884 preliniowanych było tylko 54.492 zł.

Poz. 107 preliniująca 400 zł. na urządzenie nowych koszar otworzyć się mających i pozycya 108 zł. preliniująca 1000 zł. na podwyższenie czynszów najmu i na pomnożenie ilości posterunków, są tylko ewentualne.

Komisya budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

W rubryce IX. budżetu funduszu krajowego na rok 1885 obejmującej kwaterunkowe żandarmeryi wstawia się:

poz. 92 Czyszczenie koszar i innych pomieszczeń, zapalanie lamp i dostarczanie mioteł	5.846 zł.
„ 93 Oświetlenie koszar	2.167 „
„ 94 Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla oficerów i służących	450 „
do przeniesienia	8.463 zł.

	z przeniesienia . . .	8.463 zł.
poz. 95	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla niższych stopni	20 "
" 96	" " " " " " żołnierzy . . .	1.696 "
" 97	" " " " " " kuchennych . . .	705 "
" 98	Pranie bielizny pościelnej dla żołnierzy, furerów i woźnych . . .	1.896 "
" 99	Naprawa bielizny pościelnej	166 "
" 100	Pranie koców zimowych i letnich, sienników, poduszek włosien- nych i słomianych	441 "
" 101	Świeże napełnianie i dopełnianie sienników i poduszek słomianych	1.034 "
" 102	Uzupełnienie bielizny pościelnej, koców, sienników i poduszek .	4.083 "
" 103	Opał i oświetlenie kancelaryj oddziałowych	511 "
" 104	Opał i oświetlenie pomieszczeń: oficerów, rachmistrzów, furerów i woźnych	585 "
" 105	Różne inne wydatki	500 "
" 106	Najem pomieszczeń i koszar	55.391 "
" 107	Na urządzenie nowych koszar otworzyć się mających.	400 "
" 108	Na podwyższenie czynszów najmu i na pomnożenie ilości po- sterunków	1.000 "
	Razem	<u>76.891 zł.</u>

Lwów, dnia 20. Września 1884.

Za przewodniczącego:

Smarzewski.

Sprawozdawca:

Rybicki.

Budżet krajowy na rok 1885.**Rubryka X.****Drogi krajowe.**

Preliminarz Wydziału krajowego na rok 1885. do Rubr. X. od pozycyi 109 do włącznie 128 pod tytułem „drogi krajowe“ wynosi w dziale wydatków 916.534 zł., a gdy doliczymy dodatkowo żądany kredyt na odbudowanie mostu na Sanie pod Jarosławiem w kwocie 64.029 preliminarowany, z którego 28.029 zł. na r. 1885. Wydz. krajowy zalicza, ogólna suma 944.563 zł. wyniesie, czyli od uchwalonej Rubr. X. w r. 1884. okazuje się wyższą o 105,122 zł. w. a.

A. Koszta zarządu.

Poz. 109. „Płace urzędników i sług“ od litery a) do k) włącznie, są to wydatki zwyczajne, których pozycye o tyle się zmieniają, o ile okaże się potrzeba powiększyć personal służbowy na drogach nowo do użytku publicznego oddanych.

W porównaniu z r. 1884. widzimy preliminarz Wydziału krajowego zwiększający się w tej pozycyi o 1000 zł. a to z powodu oddania do użytku publicznego część drogi krajowej Lwowsko-Stojanowskiej z Kamionki do Radziechowa, a w skutek tego utworzenia jednej nowej posady konduktora IIej klasy z płacą 400 zł. i czterech drożników po 150 zł.

W rubryce dalszej do litery l) w porównaniu z rokiem 1884. kwota przyznana dla sześciu dyurnistów zniża się o 12 zł. z powodu, że r. 1885. ma tylko 365 dni.

Zgodnie więc z preliminarzem Wydziału krajowego, komisya przyjmuje wstawienie w poz. 109 . . . . . 86.720 zł.

Poz. 110. Stosuje się do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 10. Października 1883. i preliminarzu przypadające na rok 1885. „pięciolecia“ a mianowicie dla dwóch inżynierów Iej klasy, dla dwóch inżynierów IIej klasy, dla sześciu konduktorów Iej klasy i jednego konduktora IIej klasy.

Komisya budżetowa przyjmuje i wnosi: wstawienie kwoty „na pięciolecia“ 1.349 zł.

Poz. 111. i 112. obejmuje „ryczałty“ a w następstwie poz. 109ej, musi być wyższą od uchwalonej w r. 1884. o 136 zł., które przypadają na koszta podróży i potrzeby kancelaryjne dla jednego konduktora.

Komisya budżetowa przyjmuje przeto preliminarz Wydziału krajowego i wnosi wstawienie w poz. 111 i 112 kwoty . . . . . 10.876 zł.

Poz. 113. „na umieszczenie biur“ dla jednego inżyniera we Lwowie, jednego w Krakowie i pięciu na prowincyi, preliminarz Wydział krajowy 500 zł. —

Komisya budżetowa obniża tę pozycyę o 100 zł. ze względu że w nowym gmachu Sejmowym znajdzie dostateczne pomieszczenie bióro inżyniera okręgu Lwowskiego.

Komisya budżetowa wnosi przeto wstawienie pod poz. 113tą kwoty	400 zł.
Poz. 114. „Remuneracye i zapomogi“, Komisya przyjmuje preliminarz Wydziału krajowego i wnosi wstawienie pod pozycyę 114tą kwoty	7.400 „
Poz. 115. Komisya zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego wnosi wstawienie w poz. 115tej „na naczynia dla oddziału technicznego kwoty	3.000 „
Poz. 116. „Koszta podróży dla komisji nadzwyczajnych“ zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, Komisya przyjmuje i wnosi umieszczenie w poz. 116tej kwoty	4.500 „

B. Budowa i rekonstrukcyja dróg.

pod poz. 117. preliminarzu Wydział krajowy w dziale wydatków nadzwyczajnych tak jak w r. z. 150.000 zł.

Kwota ta jest tylko o dziesięć tysięcy zł. wyższa od przyznanej preliminarzem na r. 1884., a zupełnie usprawiedliwiona, jeżeli zważymy, że Wydział kraj. dla spożytkowania całej wybudowanej dziesięciomilowej przestrzeni, oraz dla możności omycenia tejże, pragnie rychłego wykończenia drogi Lwów Radziechów i w tym celu zamierza na r. 1885. wykonanie pozostałych 8½ kilometra z których każdy w przecięciu do 9500 zł. kosztować będzie; czyli że na drogę Lwów Stojanów jeszcze koło 80.000 zł. przeznaczyć potrzeba.

Na drodze Rzeszów, Nisko, Nadbrzezie, zaraz z wiosną rozpoczną się roboty od Nadbrzezia ku Rozwadowu na długości 6-ciu kilometrów, a w obec coraz większej trudności kamienia koszta kilometra do 8.500 złr. dojdą — zatem koło 50.000 złr.

Gdy na tej samej przestrzeni wypada jeszcze wykonać przygotowawcze roboty do budowy mostu na Łęgu 200 metrów długiego, to znowu na częściowe rozpocząć się mające roboty koło 10.000 złr. preliminarzować należy. — Pozostałą nie wielką już resztę, bo zaledwie kilka tysięcy ma zamiar użyć Wydział krajowy na przygotowawcze roboty dla drogi Borszczów Jezierzany a to w wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 2-go Października 1883 r. Zgodnie zatem z preliminarzem Wydziału krajowego komisya budżetowa wnosi wstawienie w poz. 117-tej

a) „na budowę nowych dróg“	150.000 złr.
b) na rekonstrukcyę mostu na Sanie pod Jarosławiem stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. Października r. b.	28.029 „

C. Utrzymanie dróg.

Poz. 118. Na utrzymanie dróg istniejących łącznie z temi, które w r. 1884 oddane zostaną do użytku publicznego, preliminarzuje Wydział krajowy kwotę 464.222 złr., powołując się na ryczałt przez szereg lat ostatnich uchwalany.

Komisya budżetowa, badając tę sprawę szczegółowo, obliczyła że na r. 1885. przypada do utrzymania dróg krajowych już pokaźna cyfra 1.705 kilometrów, a zestawiając rzeczywiste wydatki z roku 1880, 1881 i 1882 otrzymała przeciętnie na jeden kilometr kosztów utrzymania 268 złr. 6 ct. — Tę cyfrę biorąc za pod-

stawę swych obliczeń przyszła komisya do przekonania, że w normalnych stosunkach właściwa kwota potrzebna na utrzymanie dróg krajowych nie 464.222 lecz 457.042 złr. wynosić winna i dla tego wnosi aby pod poz. 118-tą wstawić jako zwyczajny ryczałt na utrzymanie dróg krajowych okrągłą kwotę . . . . . 457.000 zł.

D. Zasiłki.

Poz. 119. Na bezzwrotne zasiłki dla dróg powiatowych gminnych i dojazdów kolejowych, Wydział krajowy preliminuje 140.000 złr., zatem o 40.000 złr. więcej jak w r. 1884. uchwalono, a to w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 12. Października 1882 r., by w miarę zmniejszających się rocznych wydatków na budowę i rekonstrukcję dróg krajowych, wstawiać do budżetu krajowego odpowiednio zwiększać się mające kwoty na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych.

Lecz Wydział krajowy układając preliminarz nie mógł jeszcze przypuszczać, że w skutek klęsk elementarnych na drogach krajowych przez powódź wyrządzonych, będzie zmuszony zażądać dodatkowego kredytu, który na r. 1885. kwotą 28.000 złr. obciąża pozycję nadzwyczajnych wydatków, a tem samem o tyle obniża podstawę zwiększania preliminarza na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych, czyli że na poczet tej pozycji w myśl uchwały sejmowej z 12. Października 1882 r. powinno by się tylko 112.000 złr. prelimitować.

Zważywszy jednak że takim nieprzewidzianym wynikiem Wydział krajowy nie byłby już w możności odpowiedzieć poczynionym zobowiązaniom subwencyjnym dla powiatów, gdy obecnie potrzebuje przyczynić się znaczniejszą kwotą na subwencye dojazdów kolejowych, przeto komisya budżetowa sądzi, że korzystniej będzie co do poz. 119tej przyjąć odmienną formę za zasadę, a mianowicie rozdzielić cyfrowo kwotę przypadającą na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych od kwoty przypuszczalnej subwencji konkurencyjnej na dojazdy kolejowe. — Co do subwencji na drogi powiatowe i gminne otrzymały już przyrzeczenia powiaty Bóbrka, Buczacz, Czortków, Gródek, Horodenka, Jarosław, Kolbuszowa, Nowy Sącz, Nowy Targ, Sanok i Skalał w ogólnej sumie 73.200 zł., zaś dla kilkunastu powiatów chociaż ostateczna decyzja cyfrowa nie została jeszcze powziętą, jednak pewna pomoc została przyobiecana.

Komisya budżetowa przeto w myśl preliminarza Wydziału krajowego i stosownie do zbadanych aktów subwencyjnych wnosi pod poz. 119tą:

a) na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych	100.000 zł.
b) na dojazdy kolejowe	20.000 „

Co do budowy dojazdów publicznych kolejowych, to z powodu trudności stawianych przez prywatne przedsiębiorstwa kolejowe, dotychczasowe rezultata są bardzo nieznaczne. — Wykonane zostały tylko budowy w Jawiszowicach, Złoczowie i Zadwórzu, przyczem fundusz krajowy nie bardzo został obciążony, bo w myśl kosztów konkurencyi §§. 3. i 4. ustawy o publicznych dojazdach kolejowych, przypadło niespełna 3.700 zł.

Gdy zaś obecnie do proponowanych 51 dojazdów do stacyi kolei transwersalnej, wydane zostały orzeczenia o potrzebie budowy dopiero dziesięciu dojazdów, i nie można przypuszczać, aby w r. 1885. większa liczba tychże orzeczenia uzyskała i do budowy przystąpić mogła, przeto Komisya budżetowa sądzi, że kwota

20.000 zł. będzie zupełnie dostateczną na pokrycie obowiązków tytułem konkurencyi na fundusz krajowy przypaść mogącej.

Poz. 120. Na utworzenie zakładowego funduszu pożyczkowego w kwocie 300.000 zł., proponuje Wydział krajowy 40.000 zł., zatem o 20.000 zł. więcej jak w r. 1884. uchwalono.

Wprawdzie Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 12. Października 1882. r. uchwalił, iż ma być utworzony w ciągu dziesięciu lat przez coroczne wstawianie w budżet po 30.000 zł., fundusz wynoszący 300.000 zł., celem udzielania pożyczek zwrotnych bezprocentowych dla gmin i Rad powiatowych, to jednak Komisya budżetowa nie sądzi, aby było zamiarem Wysokiego Sejmu nie mieć względu na gorsze lub lepsze lata, mniejsze lub większe obciążenie budżetu nadzwyczajnymi wydatkami.

Owszem komisya budżetowa sądzi, że się zarówno odpowie założonemu celowi rozkładając utworzenie trzechkroć stotyśięcznego funduszu, zamiast w latach dziesięciu, na lat piętnaście, a opierając się na tej podstawie i licząc na przyzwolenie Wysokiej Izby wnosi wstawienie w dziale nadzwyczajnych wydatków w poz. 120 kwoty . . . . . 20.000 zł.

E. Wydatki na myta.

Na budowę i utrzymanie domków mytniczych wstawia się podobnie jak w latach ubiegłych w dziale wydatków nadzwyczajnych pod poz. 121 . . . . . 3.000 zł.
zaś w dziale wydatków zwyczajnych pod poz. 122 . . . . . 1.000 „
„ „ 123 . . . . . 2.500 „

F. Zaopatrzenie

pod pozycyą 124, 126, 127 i 128 wstawia się stosownie do dawniejszych uchwał sejmowych i zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego kwotę . . . . . 1.303 „
zaś poz. 125 preliniowana przez Wydział krajowy w kwocie 166 zł. odpada albowiem Marya Filipecka w Styczniu r. b. umarła, a tem samem dalsza płaca emerytury zamkniętą została . . . . .

Zestawienie wydatków w Rubryce X.

w dziale:	zwyczaj- nych	nadzwyc- zajnych	Razem zł.
A. Koszta zarządu	114.245	—	114.245
B. Budowa i rekonstrukcyja dróg	—	178.029	178.029
C. Utrzymanie dróg	457.000	—	457.000
D. Zasiłki	120.000	20.000	140.000
E. Wydatki na myta	3.500	3.000	6.500
F. Zaopatrzenia	1.303	—	1.303
	696.048	201.029	897.077

Komisya budżetowa przeto wnosi wstawienie w Rubryce X.
w dziale wydatków na r. 1885. kwotę . . . . . 897.077 zł w. a.
a zatem w porównaniu z kwotą przez Wydział krajowy
preliniowaną wynoszącą 944.563 zł. niższej o . . . . . 47.486 zł.

Budżet krajowy na rok 1885.**Rubryka XI.**

według specjalnych preliminarzy.

Sprawozdawcy: pp. O. Hausner i St. Badeni.

Pozycya	130.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	—	zł.
"	131.	" zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	—	"
"	132.	Fundusz podrzutków we Lwowie	1.120	"
"	133.	Krajowy szpital powszechny w Krakowie	—	"
"	134.	Fundusz podrzutków	—	"
"	135.	Budowa pralni przy szpitalu we Lwowie	—	"
		Suma Rubr. XI.	<u>1.120</u>	zł.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej względem rubryki XII. preliminarza funduszu krajowego, obejmującej wydatki na szupaśnictwo.

(Str. 34. Sprawozdawca p. Dr. Rybicki.)

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy preliniuje na tę rubrykę ryczałt 30.000 zł. czyli o 8.000 mniej niż na rok 1884, ze względu na oszczędności osiągnięte w r. 1883 i w roku bieżącym. — Podczas kiedy wydatek ten wynosił w r. 1881 43.145 zł. a w r. 1882 44.101 zł., wyniósł on w r. 1883. 27.973 zł. a w r. 1884 w przybliżeniu wyniesie 27.000 zł.

W ogóle można uważać, że wydatek rubryki XII. ustalił się w sumie nie przechodzącej 30.000 zł. Obniżenie to zawdzięczyć należy bardzo ściślej przez Wydział krajowy zaprowadzonej kontroli i pilnowaniu, żeby stacye szupasowe rachunki jak najregularniej składały, — wyrównaniu zaległości z lat dawniejszych i oszczędności zaprowadzonej w wydatkach na odzież.

Dawniej zaopatrywały stacye szupasowe szupaśników w potrzebną odzież wedle swego uznania. Obecnie zaprowadzony został przez Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem taki porządek, że we Lwowie i Krakowie c. k. Dyrekeye policyi, a na prowincyi c. k. Starostwa, zaraz w orzeczeniu szupasowym oznaczają, jaka odzież dla szupaśnika jest potrzebna, stacye zaś szupasowe tylko tę w orzeczeniu oznaczoną odzież, zarachowywać mogą, przez co dowolnemu szafunkowi odzieży zapobieżono.

Nadto uzyskał Wydział krajowy oszczędność, przez zaprowadzenie dostawy odzieży, w własnym zarządzie na stacyach Lwów, Kraków i Przemyśl, o czem wspomina w uwadze do rubr. XII. Koszta dawanej szupaśnikom odzieży, zwracane bywają stacyom szupasowym, wedle cen przez Wydział krajowy przyjętych.

Począwszy od r. 1884 zarządził Wydział krajowy, na stacyach Lwów, Kraków i Przemyśl, dostawę potrzebnej odzieży przez licytacye in minus, przez co uzyskaną została w porównaniu z cenami przez Wydział krajowy przyjętymi, oszczędność wynosząca 20%. — Na stacyi Lwów wniosła ta oszczędność za I kwartał 1884 352 zł. — Potrzebną dla stacyi Lwów odzież utrzymuje Wydział krajowy u siebie na składzie i wydaje ją w miarę potrzeby.

Wydatki administracyjne na sprawy szupaśnictwa w Wydziale krajowym, objęte rubryką II. kosztów zarządu, zmniejszyły się także i nie przechodzą sumy 7.000 zł. Nadmienić także należy że od r. 1883 zaprowadził Wydział krajowy księgę ewidencyjną w którą każda szupasowana osoba i wszystkie ważniejsze szczegóły do niej się odnoszące zapisywane są. Księga ta daje dokładny przegląd wszystkich rewertentów i ile razy i dokąd każdy z nich szupasowany był.

Jeżeli zaś wydatki na szupaśnictwo znacznie się obniżyły, to są jednak zawsze dla naszego budżetu stosunkowo wielkim a pożytku nie przynoszącym ciężarem.

Poprawa w tym względzie nie nastąpi dopóty, dopóki jak to komisya budżetowa już przeszłego roku zauważała, ustawa o swojczyźnie nie będzie zmienioną i nie będą zaprowadzone domy poprawy i przymusowej pracy.

Byłoby także do życzenia żeby sprawy zaopatrywania ubogich, w związku z prywatnemi towarzystwami dobroczynności były w całym kraju na jednolitych podstawach uporządkowane.

Przedewszystkiem zaś musi podnieść komisya budżetowa to, że koszta szupasowania rewertentów ciągle się wzmagają. W ciągu 6 lat od r. 1876 do r. 1881 wzrosła liczba rewertentów z 1347 na 4388, a z ogólnej liczby 50.795 w ciągu tych sześciu lat szupasowanych osób, przypada na rewertentów 18.043.

Podczas kiedy w r. 1879 zwrot kosztów na szupasowanie rewertentów wynosił 5.224 zł. wzrósł on w r. 1881 na 7.564 zł. W ciągu trzech lat od r. 1879 do r. 1881 wypada na 3.786 rewertentów, 7.883 szupasowań. Wzrostowi tych kosztów dałoby się w części zapobiedz gdyby fundusz krajowy mniej niż dotąd za koszta szupasowania rewertentów zwracać był obowiązany.

Zresztą wnosi komisya budżetowa, zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„W rubryce XII, budżetu funduszu krajowego na r. 1885 wstawia się na pokrycie kosztów szupasowania ryczałt 30.000 zł“.

Lwów dnia 20. Września 1884.

Za przewodniczącego:

S m a r z e w s k i.

Sprawozdawca:

R y b i c k i.

Budowy wodne.

(Str. 36.)

Sprawozdawca: poseł Stadnicki Jan.

W sprawozdaniu o budżecie krajowym na rok 1884. objawiła komisya budżetowa przy końcu sprawozdania Dra Skałkowskiego, nad rubryką XIII. swe zdanie, iż „połączenie czynności technicznych, odnoszących się do melioracyj, spółek wodnych i robót regulacyjnych, w jednym departamencie — byłoby pożądaniem.“

Zdanie to nie zostało przez Wydział krajowy uwzględnionem, jak świadczy sprawozdanie Wydziału krajowego, w którym tenże w zakresie Departamentu IV. zdaje sprawę z prac i robót, podjętych przy regulacyi rzek i z kwot na ten cel użytych, str. 101—108, podczas gdy czynności bióra melioracyjnego objęte są sprawozdaniem Departamentu II.

Tenże podział prac między dwa departamenty Wydziału krajowego znalazł wyraz i w preliminarzu na rok 1885; — w Rubryce XIII. bowiem znajdują się kwoty preliminowane na budowy wodne, zaś w Rubryce XV. figurują kwoty na bióro melioracyjne i jego expozytury, oraz znaczna a zupełnie nowa w preliminarzu pozycya 198, *przeznaczająca 100.000 zł. na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych.*

Komisya budżetowa, idąc w ślad za zdaniem, wypowiedzianem przez swego referenta posła Skałkowskiego w roku 1883, uchwaliła na posiedzeniu dnia 13. Września 1884 połączyć w projekcie do budżetu, który Wysokiemu Sejmowi przedkłada wszystkie pozycye, tyczące się melioracyi i budowli wodnych pod rubrykę XIII, któraby odtąd nosiła tytuł „Rubryka XIII. Budowy wodne i melioracje.“

Z samej natury rzeczy wypływa, że według wzoru Rubryki X. i Rubryka XIII. musi się rozpadać na działy, z których jeden A) obejmować winien koszt bióra melioracyjnego, zatem płace inżynierów, pomocników i sług, oraz kwoty, przeznaczone na studyowanie i wyrabianie projektów; drugi zaś B) zawierać będzie kwoty na wykonanie postanowionych już robót wodnych, regulacyi i prac melioracyjnych.

Komisya budżetowa zamierza przedstawiając Wysokiemu Sejmowi w tej formie budżet rubryki XIII. dać Mu obraz, o ile możności dokładny i wierny czynności w roku budżetowym w tej rubryce przedsięwziąć się mających i nadać pracom regulacyjnym i melioracyjnym na koszt kraju wykonać się mającym, pewną cechę stałego i konsekwentnego programu, której przedewszystkiem budowie wodne potrzebują.

Rubryka XIII.

Budowy wodne i melioracje.

A) Bióro melioracyjne i prace przygotowawcze.

Wydział krajowy preliminarzuje w Rubryce XV. poz. 151. pod tytułem „Bióro melioracyjne i urządzenie kursu robót melioracyjnych 10.100 złr.“ Na rok 1884. preliminowano w tej pozycyi

9.800 złr., a Wydział krajowy uzasadnia podniesienie wydatku w tej pozycji pięcioleciem dwóch inżynierów pp. Jankowskiego i Karpuszeki po 150 złr. każdy, tj. razem 300 złr.

Następnie Wydział krajowy preliminuje w pozycji 152. Rubryki XV. „Na wzmocnienie sił technicznych bióra melioracyjnego we Lwowie i ekspozytur 4.000 złr.“ co stanowi w porównaniu z kwotą uchwaloną na ten cel na rok 1884. zwiększenie wydatku o 1.400 złr. Wreszcie Wydział krajowy preliminuje w pozycji 153.: „Na ekspozyturę bióra melioracyjnego w Tarnowie 200 złr. i na ekspozyturę bióra melioracyjnego w Sanoku 200 złr.“

Komisya budżetowa czuła się w obowiązku zanalizować bliżej te pozycye i przedstawić Wysokiemu Sejmowi poszczególne płace inżynierów i pomocników, tak jak to w rubryce X. od dawna było zwyczajem.

Bióro melioracyjne wraz z ekspozyturami w Tarnowie i Sanoku w roku 1884. składa się:

z 5 inżynierów z łączną pensją	7.400 zł.
z 4 pomocników z łączną płacą	3.100 „
z 2 dyurnistów z łączną płacą	1.098 „

Razem więc pensye inżynierów i urzędników przy biórze melioracyjnem wynoszą w roku 1884. kwotę 11.598 zł.

Inne wydatki, koszta podróży, instrumenta, zapomogi, dodatki do płacy, mapy katastralne wynoszą według dat zebranych 1.160 zł.

czyli, że wydatki bióra melioracyjnego wraz z ekspozyturami w Tarnowie i Sanoku wynoszą w roku 1884 łączną kwotę 12.758 zł.

Zestawiając wydatki na bióro melioracyjne od czasu jego założenia, to jest od roku 1879 z pracami przez to bióro w tym okresie czasu wykonanemi, widzimy, że wydatki szły w parze z osiągniętymi rezultatami, jak to okazuje następujące zestawienie:

Wydatek na bióro melioracyjne		Prace wykonane		
		zdjęcia niwelacyjne	Projekta	Roboty wykonane na obszarze
w 1879 r.	3.874 zł.	1.467 morg.	815 morgów	277 morgów
w 1880 r.	5.098·80 zł.	3.240 morgów 15.000 (Dąbrowa)	3.160 morgów	2.892 morgów
w 1881 r. do Lipca 1882	5.626·72 zł.	6.986 morgów	1.536 morgów 15.000 (Dąbrowa)	640 morgów (15.000 rozpoczęto)
w 1882 r. do Lipca 1883	7.518·31 zł.	24.685 morgów (w tem Mielecki i Wisłok)	24.128 morgów	982 morg. (15.000 dalej się prowadzi)
w 1883 r. do Lipca 1884	9.368·74 zł.	11.261 morgów	5.320 morgów i projekt wstępny Dniestru	963 morg. (15.000 dalej się prowadzi)

Biuro melioracyjne wykonało oprócz tego bardzo wiele czynności, dotyczących się budowli wodnych, które są wyszczególnione w sprawozdaniach sejmowych, a które nie mogą być wyrażone w morgach.

Studia górnego Dniestru, wykonane przez inżyniera J. Jankowskiego w r. 1880—1881, oraz wypracowania dotyczące, które mu zajęły czas aż do końca Czerwca 1882 roku, nie są objęte powyższym wykazem.

Jeżeli Wydział krajowy preliniuje na biuro melioracyjne, wzmocnienie tegoż i expozytury na r. 1885 w pozycjach wyżej wymienionych 151, 152, 153, 154, łączną kwotę w wysokości 14.500, to komisya budżetowa sądzi, że w roku przyszłym przy rozbudowanym ruchu w sprawie regulacji i melioracji przy wyższych kwotach preliniowanych na powyższe cele, wstawienie kwoty 14.500 zł. na biuro melioracyjne, wzmocnienie tegoż i na expozytury w Tarnowie i Sanoku, jakoteż na kurs robót melioracyjnych jest zupełnie uzasadnione i wnosi wstawienie pod Rubr. XIII. poz. 137. 14.500 zł.

Pozycya preliminarza 138. W tej pozycji preliniuje Wydział krajowy: „Na utrzymanie stacyj meteorologicznych i wodoskazów, urządzonych dla zbadania stosunków hydrotechnicznych w dorzeczu górnego Dniestru 800 zł., podobnie jak na r. 1884.

Pozycya ta od lat kilku stale w tej samej cyfrze w budżecie krajowym jest wstawiana. Figurowała ona w tej samej wysokości w budżecie na r. 1884, 1883, 1882. Razem więc uchwalono na ten cel od 1882 do końca roku 1884 2.400 zł. Gdy się do tego doda kwoty, wydane na stacyę hydrotechniczną na Dniestrze, wynoszące według zamknięć rachunkowych :

w r. 1879	.	.	.	.	.	1.222 zł.
w r. 1880	.	.	.	.	.	2.812 „
w r. 1881	.	.	.	.	.	6.140 „
Razem	.	.	.	.	.	10.174 zł.

i kwotę 4.000 zł., uchwaloną jeszcze w r. 1876, którą Wydział krajowy p. Hobohm wypłacił, okaże się, że studia nad górnym Dniestrem kosztowały dotąd 16.574 zł., a z kwotą 800 zł. wstawioną w obecny preliminarz urosnie ta suma do przeszło 17.000 zł. Komisya budżetowa, zalecając Wysokiemu Sejmowi wstawienie na r. 1885 kwoty 800 zł. w tej pozycji, wnosi jednak następującą rezolucyę:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na podstawie studyów od r. 1878 przedsiębranych całkowity projekt regulacji górnego Dniestru i jego dopływów wypracować kazał, i takowy Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi wraz z dalszymi wnioskami, dotyczącymi się tej sprawy przedłożył“.

Komisya wnosi w poz. 138. wstawienie kwoty . . . . . 800 zł.

B. Wykonanie budowli wodnych i melioracyi.

W pozycyi 137. Rubryki XIII., która obecnie dostałaby w budżecie liczbę 139, preliniuje Wydział krajowy na regulacyę rzeki Sanu powyżej Jarosławia, bądź między Przemyślem a Składem Solnym, bądź też pod Sobiecinem kwotę 7.143 zł.

Sprawa ta jest zbyt znaną, a kwota 7.143 zł. od r. 1878 zbyt często wstawianą była w budżet krajowy, aby warto było nad nią merytorycznie się zastanawiać. Przy sprawozdaniu komisyi budżetowej o budżecie na r. 1882 była już przedłożona Wysokiemu Sejmowi rezolucya, którą tenże uchwalił, a w której wzywał Sejm „c. k. Rząd do przedsięwzięcia studyów na Sanie między Sieniawą a ujściem Sanu i do stanowczego ustalenia i utwierdzenia planów regulacyi Sanu między Przemyślem a Składem Solnym“.

Ze kwestye dotyczące regulacyi rzek tylko zwolna dojrzewać mogą, to rzecz wiadoma; — że przestrzeżenie górne rzeki nie powinny być regulowane bez otworzenia na dole należytego odpływu dla wody, to rzecz słuszna, — ale żeby przez lat sześć kwota od r. 1878 prawie corocznie w budżet wstawiana, zużyta być nie mogła dla braku porozumienia między Wydziałem krajowym a c. k. Władzami, to jest anomalią, którą komisya budżetowa z tym większym naciskiem podnieść musi, ile że pozycya w budżecie na regulacyę Sanu przeznaczona nie jest jedyną pozycją z rubryki XIII., która od r. 1878 w ciągu roku budżetowego zużyta nie została.

Komisya budżetowa jednak ze względu że kwota 7.143 zł. ma obecnie służyć bądź do regulacyi Sanu między Przemysłem a Składem Solnym, bądź pod Sobiecinem w którym to punkcie egzystencya całej gminy jest zagrożoną przez zrywanie brzegów, wnosi zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego i ze względu, że pod Sobiecinem roboty się już rozpoczęły — wstawić w poz. 139 kwotę . . . . . 7.143 zł.

W pozycyi preliminarza 139 preliminarzuje Wydział krajowy jak na rok 1884: „Na subwencyonowanie robót wodnych wykonanych przez Spółki wodne lub drogą innej konkurencyi 15.000.“

W pozycyi preliminarza 140 figuruje kwota 10.000 zł, jako: „Pożyczka 3% dla Spółki wodnej w powiatach brzozowskim, krośnieńskim i sanockim dla regulacyi Wisłoka od Buska po Krościenko rata roczna z przeznaczonych 30.000 zł.“ Wreszcie preliminarzuje Wydział krajowy w pozycyi preliminarza 198. Rubryki XV. „Na popieranie przedsięwzięciw melioracyjnych kwotę 100.000 zł. a dla dokładniejszego uzasadnienia tej pozycyi przedłożył Wydział krajowy wyczerpujące osobne sprawozdanie L. W. kr. 40.734|84 w którym oblicza koszt mających się w r. 1885. wykonać robót melioracyjnych na 60.185 zł. Tą ostatnią cyfrą objęte są roboty regulacyjne mające być wykonanymi na rzece Kisielinie w powiecie Brzeskim, na rzece Brniu w powiecie Dąbrowskim i Mieleckiem na rzece Trześniowce w powiecie Tarnobrzeskim, na rzece Łęgu w tymże powiecie, jak również prace spółki Mieleckiej po lewej stronie drogi Dębicko-Nadbrzeziańskiej i osuszenie bagien Niskich w powiecie Niskim.

Prócz powyższych sześciu przedsięwzięciw mających niezaprzeczenie cechę prac melioracyjnych, wykazuje Wydział krajowy w sprawozdaniu swem za czas od 1. Lipca 1883. do końca Czerwca 1884. szereg robót, dla których pożyczki i subwencye z funduszu krajowego bądź przyznane już zostały, albo co do których pertraktacye są w toku i tak:

Przyznano na regulacyę rzeki Stryja pod Hnizdyczowem kwotę	3.275 zł.
Na regulacyę Dunajca pod Roznowem $\frac{1}{4}$ kosztów w kwocie	1.120 „
Na roboty dla regulacyi odpływu wód w powiecie Dąbrowskim pomiędzy Boru- sową i Taniem subwencyi	11.000 „
Na też same roboty pożyczki	12.000 „
Na roboty przedsięwzięte przez Spółkę wodną hnilecką	8.000 „
Na regulacyę starego Brnia	5.000 „
Na Spółkę wodną dla regulacyi Wisłoka pożyczki	10.060 „
Na regulacyę Sanu pod Iskaniem	1.500 „
Na regulacyę Świcy pod Mielniczem	1.000 „
Na regulacyę Świcy pod Sokołowem	500 „
Na regulacyę Stryja pod Żydaczowem	1.500 „
Razem	<u>54.895 zł.</u>

Z kwoty tu wyliczonej 54.895 zł. Wydział krajowy pokryje część kosztów na rok 1884. przeznaczonych a w tym dziale 25.000 zł. wynoszących, pozostanie więc do wydania kwota 29.895 zł. na mocy już istniejących uchwał Wysokiego Sejmu i zobowiązań Wydziału krajowego, która to kwota dodana do kwoty 60.185 zł. wynosi cyfrę 90.080 zł.

W obec ruchu rozbudzonego na polu melioracyjnem w ostatniem półroczu, ruchu spowodowanym coraz bardziej widoczną potrzebą uregulowania mniejszych rzek i potoków, i ubezpieczenie

brzegów od zrywania na rzekach ważniejszych, sądzi komisya budżetowa że kwota 100.000 zł. żądana przez Wydział krajowy na popieranie przedsięwzięcia melioracyjnych^a jest prędeż o wiele za niską odnośnie do potrzeb, jak za wysoką.

Korrektywą na niedostateczność żądanej kwoty jest jednak ta okoliczność, iż na mocy ustawy państwowej z d. 30. Czerwca 1884. dz. u. p. Nr. 116 tak zwanej ustawy melioracyjnej, fundusz melioracyjny państwowy winien przyczynić się i to w znacznej wysokości do przedsięwzięcia ogłoszonych „w drodze ustawodawstwa krajowego za przedsięwzięcia mające się przeprowadzić z funduszy krajowych. albo też jako przedsięwzięcia podejmowane przez pewne powiaty, gminy, spółki wodne, a subwencyonowane z funduszu państwowego.“

Jeżeli więc Wysoki Sejm w myśl sprawozdania Wydziału krajowego do l. 40.734/84 zechce uchwalić do tegoż sprawozdania dołączonych 6 ustaw odnoszących się do wymienionych w niniejszym sprawozdaniu sześciu przedsięwzięcia tyczących się Kisieliny, nowego Brnia, regulację odpływów wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską, regulacji Trześniówki, Łęgu i osuszenie bagien Rudnicko-Niskich, tedy jest nie tylko nadzieja ale pewność że fundusz melioracyjny państwowy przyczyni się do tych prac na rok 1885. kwotą równą co najmniej tej, jaką Sejm z funduszu krajowego na powyższe cele przeznaczy. To samo rzecz można o pracach podjętych przez spółkę wodną dla regulacji Wisłoka od Buska do Krościenka, o spółce w powiecie Dąbrowskim, o regulacji Stryja pod Hnizdyczowem mającą być wykonaną przez obszar dworski i gminę, o regulacji Stryja pod Żydaczowem, gdzie wykonania robót podjęła się gmina Żydaczowa, o regulacji Świcy pod Mielniczem gdzie gmina prowadzi roboty we własnym zarządzie — i w innych miejscowościach gdzieby podobne zachodziły stosunki. — (Sprawozdanie Wydziału krajowego za czas od 1. Lipca 1883. do 30. Czerwca 1884. str. 101—108.)

W nadziei że c. k. Rząd przyjdzie w pomoc pracom melioracyjnym kwotą równą tej, jaką fundusz krajowy przedsięwzięcia podobne wspierać będzie, komisya wnosi wstawienie w pozycyi 140 Rubryki XIII. na popieranie przedsięwzięcia melioracyjnych . 100.000 zł.

Zarazem jednak komisya budżetowa mniema, że przedkładając Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia ten wydatek, doszła do ostatecznej możliwej granicy ofiar, jakie kraj tyłu kłeskami nawiedzony w dziele budowy wodnych i melioracji obecnie ponieść jest w stanie, dla tego komisya budżetowa wnosi wykreślenie z preliminarza kwoty 15.000 złr. na subwencyonowanie robót wodnych przez Wydział krajowy w pozycyi 139. Rubryki XIII. proponowanej, oraz wykreślenie z tychże samych powodów w poz. 140. Rubryki XIII, preliminarza kwoty 10.000 złr. pod tytułem „Pożyczka 3% dla spółki wodnej w powiatach: brzozowskim, krośnieńskim i sanockim dla regulacji Wisłoka od Beska po Krościenko rata roczna z przeznaczonych 30.000 złr.“ Co do tej ostatniej pozycyi komisya budżetowa robi uwagę, że wykreślenie jej z budżetu na rok 1885. jest prócz powyżej przytoczonych względów tem bardziej wskazane, że według sprawozdania Wydziału krajowego za czas od 1. lipca 1883 po koniec czerwca 1884 Wydział krajowy przypomniał komitetowi spółki, „ze Namiestnictwo, uznając w zasadzie użyteczność regulacji Wisłoka, przyrzekło wstawić się do c. k. Ministerstwa o udzielenie na ten cel subwencji ze skarbu państwa, skoro odnośne plany przez władzę polityczną zostaną zatwierdzone, a spółka wodna dopełni warunków swojego prawnego istnienia w myśl postanowień ustawy z dnia 14. marca 1876“.

Suma Rubryki XIII. wynosiłaby zatem :

A) Bióro melioracyjne i prace przygotowawcze	15.300 zł.
B) Wykonanie budowy wodnych i melioracji	107.143 „
Razem	<u>122.443 zł.</u>

W końcu swego sprawozdania o Rubryce XIII. komisya budżetowa w myśl uwag na wstępie poruszonych wnosi następującą rezolucję :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu:

1. Ażeby przy układaniu preliminarza na r. 1886 połączył w jednej rubryce wszystkie wydatki preliniowane na budowy wodne i melioracye.
2. Ażeby przedkładał w tej rubryce szczegółowy preliminarz wydatków na biuro melioracyjne i organa tegoż bióra, jakoteż szczegółowy preliminarz wydatków na budowy wodne i melioracyjne.

Za przewodniczącego:

Artur Potocki.

J. Stadnicki

sprawozdawca.

Budżet krajowy na r. 1885.**Rubryka XIV.**

Odsetki od pożyczek i umorzenia tychże.

(Str. 36/9 Sprawozdawca poseł Artur Potocki).

W rubryce tej prelinuje Wydział krajowy kwotę 368.660 zł., a więc o 38.028 zł. więcej, niż uchwalona na rok poprzedni kwota 330.632 zł. wynosiła.

Różnica ta tłumaczy się opuszczeniem kwoty 20.000 zł. prelinowanej na rok 1884. na odsetki od pożyczek chwilowo zaciągniętych na zasilenie kasy krajowej. Uchwałą z dnia 20. Października 1883. Wysoki Sejm uczynił tę kwotę zbyteczną.

Taż sama uchwała przyzwoliła na zaciągnięcie pożyczki miliona, od której to pożyczki wstawione dwie raty z procentami i kosztami powiększają wydatki rubryki XIV. o 59.676 zł.

Dalsza różnica zmniejszająca wydatki o 1.648 zł. tłumaczy się zmniejszeniem stopniowem podatku dochodowego od odsetek, i zmniejszeniem w pozycji 146. kosztów na druki, inseraty etc. o 100 zł.

Przechodząc do pojedynczych pozycji, Komisya budżetowa wnosi: wstawić zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego:

Poz. 141. Umorzenie pożyczki 66.000 zł. zaciągniętej z funduszu domestykalnego na budowę Kulparkowa:

a) XIII. rata kapitału	3.555 zł. 80 ct.	
b) 5% ₀ odsetki	1.724 „ 20 „	5.280 zł.

Poz. 142. Umorzenie pożyczki 40.400 zł. zaciągniętej w gal. kasie oszczędności na budowę kulparkowską:

a) XII. i XIII. rata kapitału	588 zł. 93 ct.	
b) 5% ₀ odsetki	1.864 „ 81 „	
c) podatek dochodowy od odsetek	299 „ 26 „	2.753 „

Poz. 143. Umorzenie pożyczki 10.000 zł. zaciągniętej przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo we Lwowie z galicyjskiej kasy oszczędności:

a) VIII. i IX. rata kapitału	103 złr. 66 ct.	
b) 5% ₀ odsetki	480 „ 29 „	
c) podatek dochodowy od odsetek	76 „ 71 „	661 „

do przeniesienia . . . . . 8.694 zł.

z przeniesienia . . . 8.694 zł.

Poz. 144. Umorzenie pożyczki 600.000 zł. zaciągniętej w Banku dla krajów koronnych, (Länderbank):

a) VIII. i IX. rata kapitału	24.000 zł.	
b) 4·9% odsetki	24.402 „	
c) podatek dochodowy	3.124 „	51.526 „

Poz. 145. Umorzenie pożyczki 5.000 zł. zaciągniętej przez zbór Izraelicki w Krakowie w tamtejszej Kasie oszczędności:

a) III. rata kapitału	136 zł. 70 ct.	
b) 5½% odsetki	263 „ 39 „	400 „

Poz. 146. Umorzenie 4½% obligacji pożyczki krajowej z r. 1883 wydanych w imiennej wartości 3,800.000 zł.:

a) kapitału III. rata	19.900 zł.	
i IV. rata	20.300 „	40.200 zł.
b) 4½% odsetki, (kupon) za I. półrocze	84.636 zł.	
za II. półrocze	84.188 „	168.824 „
c) 10% podatku dochodowego od kuponów	16.882 „	
d) druki, inseraty, porto i inne	300 „	226.206 „

Poz. 147. Funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie, oddziałowi chorych i położnic, jako też funduszowi podrzutków krakowskich zwrot kapitałów 346,796 zł. 34 ct., użytych na budowę tegoż szpitala, a mianowicie:

a) III, rata kapitału	3.823 zł. 43 ct.	
b) 5% odsetki	16.984 „ 35 „	20.808 „

Poz. 148. Umorzenie pożyczki 1,000.000 zł., zaciągnąć się mającej na pokrycie niedoborów z r. 1882, 1883 i 1884 i na uposażenie kasy krajowej, wedle planu umorzenia:

a) I-sza rata kapitału	5.000 zł.	
II-ga „ „	5.100 „	10.100 zł.
b) 4½% odsetki kuponowe za I-sze półrocze	22.500 zł.	
„ II-gie „	22.387 „	44.887 „
c) 10% podatek dochodowy	4.489 „	
d) druki, inseraty, porto, koszta kancelaryjne, etc.	200 „	59.676 „

Poz. 149. Umorzenie pożyczki 22.500 zł. zaciągniętych na budowę i urządzenie pralni w szpitalu lwowskim prelinuje Wydział krajowy kwotą 1.350 zł.; w rzeczywistości zaś zaciągnął Wydział krajowy na ten cel w kasie oszczędności 5%-wą pożyczkę spłacalną w 32. półrocznych ratach. Plan umorzenia wykazuje przypadające na rok 1885 dwie półroczne raty, 1. Stycznia i 1. Lipca, w łącznej kwocie 2.025 zł., z czego wypada:

a) I-sza i II-ga rata spłaty kapitału	934 zł. 91 ct.	
b) 5% odsetki	1.090 „ 09 „	
Razem	2.025 zł. — ct.	

a zatem więcej nad kwotę przez Wydział krajowy prelinowaną o 675 zł.

Komisya budżetowa wnosi wstawić jako wydatek tej pozycji kwotę rzeczywiscie potrzebną . . . . .

2.025 „

do przeniesienia . . . 369.335 zł.

z przeniesienia . . . 369.335 zł.

Poz. 150. Uchwałą z dnia 11. Października 1884. upoważnił Wysoki Sejm Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w Banku krajowym w kwocie 70.000 zł. na wybudowanie prawego skrzydła przy szpitalu krajowym we Lwowie.

Plan umorzenia pożyczki tej w 4 $\frac{1}{2}$ % -ych listach zastawnych Banku krajowego, spłacalnych w 27. półrocznych ratach, wykazuje wydatek na rok 1885. w kwocie 7.167 zł. 56 ct. a mianowicie:

a) I-sza i II-ga rata kapitału	3.983 zł. 95 ct.	
b) odsetki	3.016 " 05 "	
c) $\frac{1}{8}$ % dodatek na administrację	167 " 56 "	7.167 "
	<u>Razem . . . . .</u>	<u>376.502 zł.</u>

Komisya budżetowa podaje do wiadomości Wysokiego Sejmu, że w roku 1885. z powyższych pożyczek umarza się kwota 87.427 złr. 38 ct.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy na pozycye rubryką XIV. objęte, ogółem kwotę 376.502 zł.

Za przewodniczącego:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
A. Potocki.

(Budżet na rok 1885).Rubr. **XV.****W y d a t k i**

(Str. 40—42).

Sprawozdawca p. Skątkowski.

Poz. 150.	Dla inżyniera górnika przy Wydziale kraj. zgodnie z preliminarzem Wydz.	1.980 zł.
„ 180.	wstawia komisya na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dnia 30. Września 1884. do rozporządzenia komisji fizyograficznej	500 „
„ 185.	na poparcie robót górniczych, odkrywających głębsze pokłady ziemi w okolicach naftowych — na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dnia 30. Września 1884.	10.000 „
„ 186.	na badania i opisy geologiczne do rozporządzenia Wydziału krajowego .	3.000 „
„ 187.	na studia chemicznej przeróbki nafty	1.700 „
„ 188.	na zalesienie wydm piaszczystych wnosi komisya zgodnie z Wydziałem krajowym :	
	a) w powiecie Nisko	150 „
	b) „ Cieszanów, Jarosław, Łańcut	300 „
	c) „ Jaworowskim	500 „
	d) „ Młosickim	560 „
	e) „ Czernichowie	175 „
„ 189.	na szkołę leśną w Rasztowcach	168 „

Za przewodniczącego :

Sm arz ewski.

Sprawozdawca :

Sk ą t k o w s k i.

(Budżet na rok 1885).**WYDATKI.****Rubryka XV. Pozycye 164—178 włącznie.**

(Str. 40.)

Sprawozdawca p. Romanowicz.

- Pozycya 164. Szkoła snycerska w *Zakopanem* jak na rok 1884. szkole bezpośrednio 300 zł. — Towarzystwu Tatrzańskiemu dla tej szkoły 300 zł. — razem . . . . . 600 zł.
- Pozycya 165. Szkoła przemysłowa w *Jarosławiu*. Wydział krajowy preliminuje 500 zł. Wysoki Sejm uchwałą z dnia 16. Października 1883. wyznaczył dla tej szkoły na rok 1884. kwotę 700 zł. z tego 500 zł. na utrzymanie szkoły a 200 zł. na przybory naukowe. Do L. S. 399 wniósł Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego petycyę, w której prosi o udzielenie jak w roku zeszłym kwoty 700 zł. — motywując tę prośbę tem, że skromnie obliczony budżet wykazuje 800 zł. wydatków, na co prócz subwencji z funduszu krajowego, szkoła pobiera tylko 100 zł. z kasy gminnej. Zważywszy jednak, że prawie wszystkie miasta w których szkoły takie istnieją, przyczyniają się do ich utrzymania kwotą znacznie niższą niż 100 zł.; — zważywszy, że zarządy innych szkół przemysłowych oprócz subwencji ze skarbu krajowego i z funduszu gminy umiały pozyskać inne jeszcze miejscowe źródła dochodów; — zważywszy z drugiej strony rzeczywistą użyteczność i pomyślny rozwój tej szkoły, komisya budżetowa tylko w części do powyższej prośby przychylić się może i wnosi dla szkoły przemysłowej w *Jarosławiu* na rok 1885. . . . . 600 zł.
- Pozycya 166. Szkoła przemysłowa w *Przemysłu*. Wydział krajowy wnosi 500 zł. — wykreślając wstawione w ostatnich dwóch latach 200 zł. na przybory naukowe. Do L. S. 549 i 603 wniósł Zarząd oddziałowy przemyski Towarzystwa pedagogicznego petycyę, do której załączony budżet wykazuje przypuszczalnie na rok 1885. niedobór w kwocie 869 zł. i prosi aby Wysoki Sejm z funduszu krajowego niedobór ten pokrył. Szkoła przemyska jest co do liczby uczniów największą z wszystkich przez kraj subwencyonowanych, liczyła bowiem w ubiegłym roku szkolnym 201 uczniów, a na rok 1884/5 już było w połowie września zapisanych

nych 219. Do utrzymania tej szkoły przyczynia się Rada miejska stosunkowo znaczną kwotą 460 zł. Kasa oszczędności daje 300 zł. Rada powiatowa 300 zł. W roku 1883/4. miała szkoła prócz tego subwencyę prywatną 300 zł. której na rok 1885. się nie spodziewa. Gdy obecnie zwiększono liczbę godzin na naukę rysunków, a uczniów podzielono stosownie do ich zajęcia na dwa oddziały — przeto nawet mimo zaprowadzonej już redukcji wynagrodzenia dla nauczycieli musi szkoła mieć znaczniejszy niedobór. Ze zaś miejscowa ofiarność dla tej szkoły jest już dość znaczną, że szkoła ta — jak wspomniano — z wszystkich istniejących jest największą, a według sprawozdań rozwija się bardzo pomyślnie, przeto Komisya budżetowa wnosi dla szkoły przemysłowej w Przemyślu . . . . . 600 zł.

Pozycya 167. Szkoła przemysłowa w *Rzeszowie*. Wydział krajowy preliniuje 500 zł. opuszczając uchwalone w latach poprzednich 200 zł. na przybory. Do L. S. 601 wniosła Dyrekeya tej szkoły petycyę, do której załączony budżet wykazuje, że nie licząc nawet nie na sprawienie nowych przyborów naukowych niedobór wynosiłby 866 zł. — a licząc na przybory tyle, ile Wys. Sejm na ten cel nadzwyczajnej subwencyi wyznaczał, wyniósłby niedobór 1.066 zł. — Ze źródeł miejscowych ma szkoła od Rady miasta Rzeszowa 200 zł.; — od Rady powiatowej rzeszowskiej 100 zł.; — od Towarzystwa zaliczkowego ze specjalnem przeznaczeniem na nagrody dla uczniów 50 zł. — Uczniów liczy ta szkoła zapisanych 141, — klasyfikowanych 95. Komisya budżetowa wnosi jak dla poprzednich szkół . . . . . 600 zł.

Pozycya 168. Szkoła przemysłowo-handlowa w *Tarnowie*. Wydział krajowy wnosi 500 zł. opuszczając uchwalone w latach poprzednich 200 zł. na przybory. Do L. S. 400 wniosł Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego petycyę, w której prosi o wyznaczenie dla tej szkoły przynajmniej takiej subwencyi jak na rok bieżący. Szkoła ta liczy 135 uczniów. Gmina miasta Tarnowa daje na szkołę 400 zł.; Rada powiatowa tarnowska 200 zł. rocznie. Zważywszy, że według wyników z roku szkolnego 1883/4 dochody zwykle wystarczyły całkowicie na pokrycie wydatków szkoły, a petycyja nie wykazuje cyfrowo wyższej potrzeby, zaś wyasygnowana na rok bieżący subwencyja na przybory naukowe w kwocie 200 zł. nie została zużytkowaną, lecz pozostała w kasie Zarządu szkoły — komisya budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 500 zł.

Pozycya 169. Szkoła przemysłowa w *Tarnopolu*. Wydział krajowy preliniuje jak na rok bieżący 500 zł. Gdy jednak szkoła ta pomimo uchwalenia tej subwencyi nie weszła jeszcze w życie, i nie ma nadziei żeby to się prędko stało, — przeto komisya budżetowa w obec takiej obojętności czynników miejscowych wnosi o wykreślenie tej pozycyi.

Pozycya 170. Szkoła przemysłowa w *Stanisławowie* zgodnie z Wydziałem krajowym 500 zł.

Pozycya 171. Szkoła przemysłowa w *Drohobyczu*. Wydział krajowy wnosi 500 zł. wykreślając uchwalane w latach poprzednich 200 zł. Do L. S. 240, wniosła Rada administracyjna tej szkoły, a do L. 272 Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego petycyę, z prośbą o wyznaczenie prócz zwykłej subwencyi 500 zł., jeszcze nadzwyczajnego zasiłku w kwocie

400 zł. celem zakupienia specjalnego muzeum do wzorowego warsztatu szewskiego, który przy tej szkole ma powstać. Szkoła liczy 73 uczniów — i ma oprócz subwencji z fund. krajowego, od gminy miasta Drohobycza 100 zł., od Rady powiatowej 50 zł. od Towarzystwa zaliczkowego 50 zł., od Towarzystwa pedagogicznego 20 zł., od prywatnych 40 zł. — Dochód obliczono wraz z subwencją sejmową ogółem na 817 zł., wydatek na 790 zł. w czem za 622 godzin nauki policzono nauczycielom tylko 435 zł. Co do zamierzonego założenia muzeum przy wzorowym warsztacie szewskim — Komisya budżetowa uznaje wielką tego potrzebę i użyteczność — sądzi jednak, że gmina tak zamozna jak Drohobycz powinna na swoją szkołę przemysłową łożyć więcej niż dotychczas. Pragnąc jednak do powstania tego muzeum się przyczynić. Komisya budżetowa wnosi o udzielenie z fund. kraj. datku jednorazowego w kwocie 100 zł. pod warunkiem, że gmina miasta Drohobycza ze swej strony znaczniejszym datkiem się przyczyni.

Komisya przeto wstawia dla szkoły przemysłowej w Drohobyczu :

a) zwyczajna subwencya	500 zł.	
b) na muzeum	100 „	600 zł.

Pozycya 172. Szkoła przemysłowa w *Sokalu* zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 700 zł.
 a to ze względu, że szkoła ta dopiero na rok 1884 otrzymała subwencyę krajową, przeto na zakupno przyborów naukowych dostała dotąd tylko 200 zł. a nie jak inne szkoły 400 zł. Pozycyą tą jest załatwiona dotąd petycyja L. 401 Zarządu głównego Tow. pedagogicznego zgodnie z prośbą petenta.

Pozycya 172 b) Do L. S. 387 wniosła gmina miasta Kołomyi petycyę o subwencyę na szkołę przemysłową, która obecnie ma wejść w życie pod nazwą „szkoła przemysłowa imienia Sobieskiego“. Petent oblicza koszt utrzymania tej szkoły na 1.700 zł. — nie licząc wydatku na przybory naukowe. Na pokrycie tego kosztu jest dotąd zapewnionych 600 zł. — a mianowicie 300 zł. od gminy miasta Kołomyi i 300 zł. w odsetkach od istniejącego na ten cel funduszu rzemieślniczego. W obec pomyślnego rozwoju i użyteczności istniejących dotąd szkół przemysłowych, sądzi Komisya budżet., że nie można odmówić na ten cel zasiłku skoro gmina miasta ofiarnie podjęła się założenia szkoły — i wnosi przeto aby Wysoki Sejm podobnie jak przv wszystkich dotychczas subwencyonowanych szkołach przemysłowych raczył uchwalić :

1) na szkołę przemysłową w Kołomyi wstawić w budżet subwencyę zwyczajną w kwocie 500 zł. na utrzymanie szkoły i zasiłek nadzwyczajny 200 na przybory naukowe . . . . . 700 zł.

2) Wydziałowi krajowemu zastrzega się prawo dozoru i kontroli nad szkołą tak co do udzielanej nauki jak i sposobu użycia subwencji — a kuratoryja szkoły będzie obowiązana składać rachunek wydatków i przedkładać budżet Wydziałowi krajowemu tudzież zawiadamiać Wydział o terminach egzaminów, celem wysłania delegata.

Pozycya 172 c) Do L. S. 307 wniósł komitet zawiadujący szkołą przemysłową izraelicką im. Marka Bernsteina we Lwowie petycyę, o wyznaczenie dla tej szkoły subwencji w kwocie 300 zł. — Szkoła ta liczyła w roku szkolnym 1883/84 177 uczniów. Zostaje ona pod Dyrekcją zaszczytnie

znanego profesora Dra Teofila Gerstmana. Wykładowym językiem szkoły i urzędowym językiem jej Rady zawiadowczej jest język polski. Plan naukowy jest zatwierdzony przez Radę szkolną krajową — i jest analogiczny z planem kursu ogólnego wszystkich innych szkół przemysłowych. — Komisya budżetowa wnosi podobnie jak w roku zeszłym wstawić w budżet na r. 1885 dla szkoły im. Marka Bernsteina . . . 300 zł. pod warunkiem, iż Wydział krajowy mieć będzie prawo dozoru i kontroli tak co do udzielanej nauki jak i sposobu użycia subwencji, a komitet zawiadujący szkołą przedkładać będzie Wydziałowi krajowemu roczne rachunki i budżeta, i zawiadamiać będzie Wydział krajowy o terminach egzaminu, celem wysłania delegata.

300 zł.

Pozycya 173. Szkoła handlowa w Krakowie zgodnie z Wydziałem krajowym stała dotacya . . . . . 1.000 zł.

Pozycya 174. Szkoła ogrodnicza w Tarnowie. Wydział krajowy wnosi jak na r. 1884. 300 zł. W sprawie tej szkoły weszły petycje: L. 9. Kuratorji szkoły. — L. 10 Towarzystwa gospodarsko rolniczego w Tarnowie, L. 11. Wydziału powiatowego w Tarnowie i L. 16. Wydziału powiatowego w Mielecu, o podwyższenie subwencji do 600 zł. i wyznaczenie na przybory naukowe kwoty 100 zł. rocznie. Z akt Wydziału krajowego przekonała się komisya budżetowa, iż szkoła ta rozwija się coraz pomyślniej i ogólnem cieszy się uznaniem, czego dowodzą także wymienione wyżej petycje dwóch Reprezentacyj powiatowych i Towarzystwa rolniczego. Rachunek szkoły za rok 1883. wykazuje 2.082 zł. przychodu a 2.204 zł. wydatków — niedobór zatem wynosiłby 120 zł. Niedobór ten wszakże zwiększył się o 300 zł. jeżeli się uwzględni, iż w r. 1883. wpłynęła od razu subwencya rządowa za dwa lata 1882 i 1883 w łącznej kwocie 600 zł. Szkoła ta jest internatem, a wydatek na utrzymanie 16 uczniów wynosił 988 zł. podczas gdy koszta nauki i zarządu wynoszą razem tylko 414. zł. Dochody szkoły w roku 1883. oprócz subwencji z funduszu krajowego w kwocie 300 zł. i takiejże subwencji ze skarbu państwa, składały się z datku Rady powiatowej tarnowskiej 200 zł., — Rady miejskiej 250 zł., — Towarzystwa rolniczego w Krakowie 101 zł., — Kuratora szkoły ks. Sanguszki 200 zł., — i innych mniejszych. Komisya budżetowa uznaje użyteczność tego zakładu tak pod względem gospodarczym, przez przyczynienie się do podniesienia zaniedbanego w kraju ogrodnictwa i sadownictwa, jak i pod względem moralnym, przez wychowywanie dzieci przeważnie najuboższych rodziców na uczeiwych i uzdolnionych ogrodników. Komisya jednak nie może wnosić podwyższenia subwencji, zwłaszcza, że uznanie, jakiego zakład doznał od sąsiadujących z tarnowskim powiatem Rad powiatowych, powinnyby się także wyrazić pewnym na zakład datkiem, skoro powiaty te korzystają także z zakładu. Co do prośby, ażeby udać się do c. k. Rządu o podwyższenie subwencji ze skarbu państwa na trzy lata w kwocie 300zł. rocznie przyznanej uznaje ją komisya jako zupełnie uzasadnioną, tem bardziej, że w innych prowincjach Rząd łoży znacznie więcej na podobne cele.

Z tych powodów komisya budżetowa wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1) wstawia się w budżet jako subwencyą dla szkoły ogrodniczej w Tarnowie . . . . . 300 zł.

2) Wydział krajowy będzie wykonywał nadzór i kontrolę nad szkołą tak pod względem naukowym i wychowawczym, jak i co do użycia funduszy — a Kuratorya będzie przedkładać Wydziałowi krajowemu rachunki i budżety i zawiadamiać go o terminie egzaminów celem wysłania delegata,

3) poleca się Wydziałowi krajowemu, aby się udał do c. k. Rządu o przedłużenie na dalsze lata i podwyższenie subwencyi ze skarbu państwa szkole tej udzielonej.

Pozycja 175. Szkoły rękodzielnicze i popieranie przemysłu domowego. Wydział krajowy preliniuje jak na rok 1884., kwotę 10.000 zł. Gdy sprawozdanie odnoszące się do użycia tej kwoty, przekazane zostało Komisji gospodarstwa krajowego do załatwienia. Komisya budżetowa przeto nie wdając się w szczegóły tej pozycyi wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 10.000 zł.

Za przewodniczącego :

S m a r z e w s k i.

Sprawozdawca :

R o m a n o w i c z.

Budżet krajowy na rok 1885.

Rubryka XV.

Str. 40. Sprawozdawca p. K. hr. Scipio.

Poz. 163.	Szkoła weterynaryi we Lwowie:			
	a) subwencya c. k. Rządowi	2.000	zł.	
	b) spłata pożyczki w Kasie oszczędności 19. i 20. rata	1.061	„	
	c) asekuracya budynku (Szumanówka)	36	„	3.097 zł.
„ 181.	Towarzystwo rolnicze we Lwowie subwencya			3.000 „
„ 182.	„ „ w Krakowie „			3.000 „
„ 183.	„ ogrodnicze we Lwowie „			400 „
„ 184.	„ tatrzańskie „			400 „

Przewodniczący :
Smarzewski.

Sprawozdawca :
K. Scipio.

Budżet krajowy na rok 1885.

Rubryka XV.

Str. 42. Sprawozdawca p. Abrahamowicz.

Poz. 176. Na przemysł rękodzielniczy na pożyczki i zasiłki . . . . . 50.000 zł
Komisyi budżetowej przekazał Wysoki Sejm następujące, do tej pozycyi
odnoszące się petycye:

L. S. 28. Zofii Podoskiej, o subwencyę dla Zakładu maszynowo-pończoszkowego. —
L. S. 41. Józefa Frühlinga, asystenta chemii w lwowskiej politechnice, o subwencyę na wyjazd
za granicę w celu dalszego kształcenia się w przemyśle rolniczym i farbiarskim. — L. S. 61. Teofili
Zielińskiej, dla wyrobu sztucznych kwiatów. — L. S. 224. Teofili Kriegshaber, dla zakładu haftów
i robót ozdobnych. — L. S. 288. Jana Serafinowicza, dla zakładu litograficznego. — L. S. 454. Hen-
ryka Gruszeckiego, ukończonego słuchacza politechniki lwowskiej, o subwencyę w celu dalszego
kształcenia się za granicę w przemyśle teutylnym. — L. S. 497. Towarzystwa tkaczy w Kor-
cynie, dla warsztatów tkackich. — L. S. 737. Netti Hollaender, dla zakładu robót szydełkowo-
drutowych. — L. S. 783. Franciszka Dobrowolskiego, dla zakładu tkackiego i L. S. 522. Gminy
Jadowniki, o maszynę torfiarską.

Komisya budżetowa nie może się wdawać w szczegółowe ocenienie tych petycyj, są-
dzi bowiem, że akcyja w celu popierania przemysłu krajowego nie może być wykonywaną przez
załatwianie przypadkowych próśb pojedynczych petentów, ale musi postępować według ścisłego
planu, którego nakreślenie i przestrzeganie jest rzeczą organów wykonawczych. Komisya bud-
żetowa przeto wnosi —

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycye L. S. 28, 41, 61, 224, 288, 454, 497, 737 i 783 przekazuje się Wydziało-
wi krajowemu do załatwienia.

Poz. 177. Muzeum przemysłowe we Lwowie, zgodnie z Wydziałem krajowym 2.000 zł.

Poz. 178. Muzeum przemysłowe w Krakowie, zgodnie z Wydziałem krajowym 2.000 zł.

Poz. 179. Komisya fizyograficzna w Krakowie, zgodnie z Wydziałem krajowym 3.000 zł.

Za przewodniczącego:

Smarzewski.

Sprawozdawca:

Abrahamowicz.

Rubr. **XV.****S t y p e n d y a***Sprawozdawca p. Wł. Sapicha.*

Pozycya	190.	Dla jednego ucznia weterynaryi i koszta podróży	260 zł.
„	191.	Dla uczniów szkół pozakrajowych rolnictwa i leśnictwa	1.500 „
„	192.	Na dalsze zasiłki dla uczniów lwowskiej szkoły weterynaryi	500 „
„	193.	Dla uczniów szkoły rolniczej w Dublanach	500 „
„	194.	Dla uczniów szkoły leśnictwa we Lwowie	2.400 „
„	195.	Dla górników chcących się kształcić w zawodach specjalnych	1.300 „

Przy tej pozycji załatwia się petycję Zygmunta Heydy ukończonego akademika górniczego w Przibram (L. 171.) przekazując takowy Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

„	195. a)	Ludwikowi Timoftiewiczowi ukończonemu słuchaczowi szkoły weterynaryi we Lwowie zapomoga na zapłacenie taksy egzaminowej (L. p. 223).	130 „
„	195. b)	Janowi Nowakowi rygorozantowi weterynaryi na zapłacenie taksy egzaminowej (L. pet. 342.)	50 „
„	195. c)	Michałowi Ochniczowi rygorozantowi weterynaryi na opłacenie taksy i kosztów egzaminu (L. pet. 472.)	50 „

Nad petycją L. 734. Jann Sołtykiewicza rygorozanta weterynaryi o zagomogę Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy przejść do porządku dziennego,

Za Przewodniczącego :

S m a r z e w s k i.

Sprawozdawca :

Wł. S a p i c h a.

Budżet na rok 1885.

Rubr. **XV.**

S t y p e n d y a.

Sprawozdawca p. Romanowicz.

Pozycya 195 d. Do L. S. 524 wniosła p. Władysława Gostyńska, praktykantka przy miejskiej szkole wydziałowej we Lwowie petycję, w której prosi o subwencyę, celem dalszego kształcenia się w rysunkach przemysłowych i modelowaniu. Petentka otrzymała na rok bieżący z funduszu krajowego subwencyę w kwocie 360 zł. celem kształcenia się w rysunkach przemysłowych w lwowskiej szkole dla przemysłu artystycznego, i wykazuje się bardzo pochlebnie świadectwami kierownika tej szkoły, Rada szkolna okręgowa wyraziła jej „szczególniejsze uznanie“ za wytrwałą pracę. Obecnie zamierza petentka udać się do Wiednia dla dalszego kształcenia się w rysunkach przemysłowych i modelowaniu w tamtejszym muzeum przemysłu artystycznego. Ze względu na wielki brak zawodowo wykształconych w tym kierunku ludzi, na udowodnione zdolności i zamiłowanie petentki, — Komisya budżetowa wnosi:

Pannie Władysławie Gostyńskiej wyznacza się celem dalszego kształcenia się w rysunkach przemysłowych i modelowaniu w wiedeńskim muzeum przemysłu artystycznego — jednorazowy zasiłek na r. 1885 w kwocie

500 złr.

Petycja L. 58. Eustachego Krawczyńskiego bronzownika, L. 287 Wacława Kostkiewicza, litografa — L. 488 Edmunda Pliszewskiego snycerza, i L. 751 Maryi Konopackiej rysowniczkii, o subwencyę celem dalszego kształcenia się w zawodzie przemysłowym, — odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Za przewodniczącego:

S m a r z e w s k i.

Sprawozdawca:

R o m a n o w i c z.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu Wydziału krajowego.

Rubryka XV.

Str. 44. Sprawozdawca poseł Abrahamowicz.

Komisyja zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego wnosi wstawienie do preliminarza budżetu na rok 1885.:

Poz. 196.	a)	Zasiłek dla szkoły rolniczej w Horodence	.	.	.	.	.	4.960 zł.
	b)	" " " " w Jagielnicy	.	.	.	.	.	4.760 "
" 197.		Na budowę gmachu szkolnego w Dublanach	.	.	.	.	.	8.000 "

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Abrahamowicz.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o Rubr. XV. poz. 199.

Na koszt strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi prelinuje Wydział krajowy na rok 1885. . . . . 2.500 zł.
Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego komisya budżetowa wnosi:
wstawienie do Rubr. XV. poz. 199 . . . . . 2.500 zł.

Lwów dnia 10. Października 1884.

Za przewodniczącego :

Smarzewski.

Sprawozdawca :

Abrahamowicz.

Rubryka XVI.**Rozmaite wydatki.***Str. 44. Sprawozdawca p. Smarzewski.*

Komisya budżetowa wnosi wstawić w rubr. XVI.

W poz. 200.	Do rozporządzalności Wydziału krajowego	30.000	zł.
„ 201.	pożyczki na budowę koszar dla c. k. wojska	120.000	„
„ 202.	dla księży unitów chełmskich	3.000	„
W skutek petycyi: L. 63	gminie Kamionka wielka w pow. Grybowskiem zapomoga dla włościan gradobiciem dotkniętych	200	„
L. 14	gminie Cycowa w pow. Złoczowskiem zapomoga jak L. 63	200	„
L. 130	dla gmin w pow. Kałuskim, zapomoga jak L. 63	200	„
L. 554	dla gminy Bielanki w pow. Gorlickim zapomoga jak L. 63	200	„
L. 139	dla gminy Kołaczyce w pow. Jasielskim zapomoga dla mieszkańców dotkniętych pożarem	500	„
L. 212	dla gminy Rozwadów w pow. Żydaczowskiem zapomoga jak L. 139	200	„
L. 266 i 548	dla gminy Rawa ruska zapomoga jak L. 139	500	„
L. 398	dla gminy Szczawnik zapomoga, jak L. 139	100	„
L. 218	gminie israel. w Haliczu na odbudowanie spalonej synagogi	100	„
L. 345	Julii Szaszkiewiczowej, dar jednorazowy	100	„
L. 369	Stowarzyszeniu „Gwiazda“ we Lwowie	200	„
L. 450	Stowarzyszeniu pracy kobiet	200	„
L. 566	Paulinie Szajnocha, siostrze ś. p. Karola, dar jednorazowy	100	„
L. 599	Towarzystwu „Przymierze Braci“ we Lwowie	500	„
L. 600	Stowarzyszeniu „Gwiazda“ w Tarnowie	100	„
L. 665	Zarządowi Bursy Przemyskiej“	100	„
L. 695	Wydziałowi Bursy gimnazyalnej w Rzeszowie	100	„
L. 686	Wydziałowi Czytelni Akademickiej we Lwowie	50	„
L. 753	Komitetowi dla spraw kolonij wakacyjnych we Lwowie	100	„
	Suma rubryki XVI.	156.750	zł.

Dalej wnosi komisya przekazać Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia następujące petycyje: L. 231, 242, 298, 318, 334, 504, 513, 632, 657, 743, 779.

Petycyje L. 339 i 347 zostały załatwione w poz. 45. Rubr. VI. budżetu krajowe go.

Komisya budżetowa wnosi przejście do porządku dziennego nad petycyjami następującymi: L. 12, 29, 50, 59, 119, 120, 143, 165, 232, 248, 308, 319, 320, 340, 371, 412, 477, 559, 642, 564, 643, 644, 656, 707, 721, 724, 725, 726, 760, 769, 801, 819.

Przewodniczący i sprawozdawca:
Smarzewski.

Budżet krajowy na rok 1885.**Sumaryusz dochodów i wydatków**

funduszu krajowego na r. 1885.

D o c h o d y .

Rubr. I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	.	.	.	.	.	—	zł.
" II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych	.	.	.	.	.	16.080	"
" III.	Dochody z dróg krajowych	.	.	.	.	.	229.910	"
" IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych	.	.	.	.	.	36.646	"
" V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	.	.	.	.	.	28.200	"
" VI.	" pożyczek	.	.	.	.	.	36.524	"
" VII.	Dochody szkoły gosp. lasowego we Lwowie	.	.	.	.	.	5.300	"
" VIII.	" szkół i folwarku w Dublanach	.	.	.	.	.	37.459	"
" IX.	" " " w Czernichowie	.	.	.	.	.	35.418	"
" X.	Zwroty za sprawdzanie rachunk. aptek.	.	.	.	.	.	600	"
" XI.	Z przelania do Skarbu kr. pozostałego z r. 1866. funduszu zapomogi	.	.	.	.	.	75.000	"
" XII.	Rozmaite	.	.	.	.	.	11.300	"
" XIII.	Z oddzielnej pożyczki zaciągnąć się mającej dla miast koszary budujących	.	.	.	.	.	120.000	"
	Suma dochodów własnych	.	.	.	.	.	632.437	zł.

W y d a t k i .

Rubr. I.	Koszta reprezentacji kraju	.	.	.	.	.	100.230	zł.
" II.	" zarządu	.	.	.	.	.	228.986	"
" III.	" leczenia	.	.	.	.	.	650.000	"
" IV.	" szczepienia	.	.	.	.	.	57.900	"
" V.	" sanitarne	.	.	.	.	.	7.870	"
" VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	.	.	.	.	.	11.572	"
" VII.	" na cele wykształcenia i oświaty	.	.	.	.	.	456.058	"
" VIII.	Utrzymanie pomników historycznych	.	.	.	.	.	16.410	"
	Do przeniesienia	.	.	.	.	.	1,529.026	zł.

		Z przeniesienia	1,529.026 zł.
Rubr.	IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	76.891 "
"	X.	Drogi krajowe	897.077 "
"	XI.	Dotacje dla zakładów krajowych	1.120 "
"	XII.	Wydatki na szupaśnictwo	30.000 "
"	XIII.	Budowy wodne	122.443 "
"	XIV.	Umorzenie pożyczek i odsetki od tychże	376.502 "
"	XV.	Wydatki na cele gospodarstwa krajowego	261.356 "
"	XVI.	Rozmaite	157.450 "
		Suma wydatków	<u>3,451.865 zł.</u>

Do tego:

1.	Dla spółki żeglugi parowej na Dniestrze subwencya wedle uchwały Sejmowej z d. 13. Października 1884.	3.000 "	
2.	Dar z łaski dla b. nauczyciela Szczepana Mazurkiewicza, wedle uchwały Sejmowej z d. 13. Października 1884.	100 "	3.100 zł.
	Razem na rok 1885.		<u>3,454.965 zł.</u>

Sprawozdanie komisji budżetowej o petycyach.

I. Nr. 24, 32, 39, 40, 56, 64, 72, 135, 174, 176, 180, 245, 264, 279, 285, 331, 337, 376, 393, 429, 492, 516, 517, 552, 652, 761, 799, 806, 807 i 812. Trzydzieści petycyj nauczycieli szkół ludowych o zapomogę.

Nr. 27, 37, 51, 148, 168, 185, 211, 370, 395, 445, 511, 512, 653 i 723. Czternaście petycyj wdów po nauczycielach szkół ludowych o zapomogę.

Nr. 210. Petycja Bazylego Koreńca kierownika szkoły na przedmieściu Łanach w Stryju o remuneracyę.

Nr. 397. Petycja ks. Aleksego Naływajki, katechety obrz. gr. kat. przy szkołach ludowych imienia Św. Marcina i Piramowicza we Lwowie o remuneracyę.

Nr. 804. Petycja grona nauczycieli w Brzeżanach o podwyższenie płacy z powodu pomnożenia ludności.

Nr. 18, 33, 48, 221, 354, 383, 385, 391, 431, 465, 467, 476, 560, 582, 688, 708, 776 i 798. Ośmnaście petycyj gmin o zasiłek na budowę szkół.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Powyzsze petycye odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do załatwienia.

II. Nr. 681. Petyeya Celestyna Racka, słuchacza akademii górniczej w Leoben o zapomogę na dokończenie nauk górniczych.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Powyzszą petycyę przekazuje się Wydziałowi krajowemu z zaleceniem do uwzględnienia.

III. Nr. 234. Petyeya Wydziału powiatowego w Lisku o subwencyę 10.000 zł. na rekonstrukcyę drogi pow. Lutowskiej.

Nr. 784. Petyeya Henryki Heker z Myszyny w sprawie odbudowania mostu w Myszyńcu.

Nr. 795. Petyeya zarządu bursy nauczycielskiej w Tarnopolu o zasiłek pieniężny.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę powyższe odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia.

IV. Nr. 52, 170, 284 i 568. Petycyę o wsparcie byłej nauczycielki Katarzyny Gramczyńskiej, byłego nauczyciela ludowego Jana Sawickiego, nauczyciela prywatnego Kazimierza Kowalczyka, byłego nauczyciela ludowego Izidora Poeche.

Nr. 149. Petyeya Macieja Śliwińskiego opiekuna małoletniego Zbigniewa Szczęsłowicza o przedłużenie wsparcia.

Nr. 244. Petyeya Antoniny Osińskiej, wdowy po kanceliście szpitala św. Łazarza w Krakowie o zapomogę.

Nr. 365. Petyeya Joanny Chrzanowskiej, wdowy po zastępcy dyrektora oddziału rachunkowego Wydziału krajowego o podwyższenie pensyi wdowiej.

Nr. 824. Petyeya Waleryi Schmidt, wdowy po e. k. kapitanie armii austr. o dożywotni datek lub zapomogę.

Nr. 367. Petyeya Julii Olewińskiej, wdowy po protokoliście Wydziału krajowego.

Nr. 503. Petyeya Eudokii Gorezycy, wdowy po woźnym Wydziału krajowego o wsparcie.

Nr. 382. Petyeya gminy Ruda krakowiecka o subwencyę w kwocie 600 zł. na odbudowanie mostu.

Nr. 771. Petyeya miasta Dąbrowy o zwolnienie od zobowiązania dopłacenia kwoty 1000 zł. do budowy drogi Tarnowsko-Szezucińskiej.

Nr. 97. Petyeya Franciszka Kruczkowskiego i

Nr. 710. Józefa Fedorowicza, droźników przy drogach kraj. o zaopatrzenie dożywotnie.

Nr. 386. Petyeya Antoniego Goligowskiego, ucznia szkoły dla przemysłu artystycznego o stypendyum.

Nr. 580. Petyeya Władysława Paraskowicza, ukońzonego ucznia gimnazjalnego o zapomogę.

Nr. 101. Petycja braci Miłosierdzia w Krakowie o zasiłek jednorazowy.

Nr. 141. Petycja Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia w Przeworsku o subwenyę 500 zł. na dokończenie budowy szpitala.

Nr. 283, 305, 341, 683. Petycyje urzędników Wydziału krajowego: Albina Kiszelki, Karola Rożanowskiego, Filipa Olpińskiego i Stanisława Chudzikiewicza o zaliczkę na płacę.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycjami powyższemi, w braku odpowiednich funduszów, przechodzi się do porządku dziennego.

Lwów 14. Października 1884.

Za przewodniczącego :

S m a r z e w s k i.

Sprawozdawca :

M a d e y s k i.

Budżet na rok 1885.**W y d a t k i.****Sprawozdanie dodatkowe**

komisyi budżetowej o petycyach budżet obciążających.

Do Rubryki II.*Sprawozd. p. Artur Potocki.*

Liczba Sejmowa	181.	Bolesławowi Stockiemu, woźnemu Wydziału krajowego zaliczka zwrotna w 72. miesięcznych ratach	400 zł.
"	233.	Rozalii Piotrowskiej, wdowie po dyetaryuszu rachunkowym Wydziału krajowego, dar z łaski	300 zł.
"	355.	Dla 4ch małoletnich sierót po ś. p. Ignac. Niewiadomskim b. radey Wydziału krajowego zaopatrzenie po 90 zł. aż do skończenia 18 roka życia	360 „
"	366.	Łucyi Katarzynie Olewińskiej, sierocie po protokoliście Wydziału krajowego, jednorazowo	60 „
"	407.	Stefanii Łopuszańskiej sierocie po adjunkcie rachunkowym Wydz. krajowego jednorazowo	50 „
"	473.	Sierotom po K. Iwanickim, adjunkcie rach. Wydziału krajowego zaopatrzenie na rok 1885.	148 „
"	615.	Tekli Rudnickiej, wdowie po pomoeniku woźnym Wydz. krajowego, jednorazowo	80 „
"	655.	Mareyannie Zakrzewskiej, wdowie po sekretarzu Wydziału krajowego, jednorazowo	100 „

Do rubr. X.*Sprawozdawca p. Stanisław Jędrzejowicz.*

Liczba Sejmowa	38.	Karolinie Filipeckiej, sierocie po konduktorze dróg kraj. jednorazowo	100 zł.
"	275.	Ewelinie Pohowskiej, wdowie po inżynierze dróg krajowych emerytury rocznej	200 zł.
		dla każdego z czworga jej dzieci po 50 zł. aż do pełnoletności	<u>200 „</u> 400 „

Do rubr. XV.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz.

Liczba Sejmowa 493.	Towarz. leśne na wydawnictwo czasopisma „Sylwan“ jednorazowo	100 zł.
„ „ 495.	Towarzystwu rolniczemu Krakowskiemu na wydawnictwo czasopisma poświęconego gospodarstwu wiejskiemu, jednorazowo	200 „
„ „ 527.	Zarząd główny kółek rolniczych we Lwowie na zakupno narzędzi rolniczych i nasion wyborowych, jednorazowo	300 „

W załatwieniu petycji l. s. 498. profesorów krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach, Kazimierza Pańkowskiego i Tomasza Rylskiego o uznanie lat służby profesorskiej w szkole Dublańskiej za czas gdy Zakład ten zostawał pod zarządem galicyjskiego Towarzystwa gospodarczego, i o przyznanie im odpowiednich dodatków pięcioletnich do płacy

Komisya budżetowa wnosi:

Uznanie lat służby profesorskiej przy wymiarze emerytur a to w razie przejścia w stan spoczynku, Kazimierzowi Pańkowskiemu od 1. Października 1862, zaś Tomaszowi Rylskiemu od 1. Lipca 1871 t. j. od dnia otrzymania nominacji na stałych profesorów szkoły Dublańskiej —

przyznanie Kazimierzowi Pańkowskiemu i Tomaszowi Rylskiemu do pobieranego już od 1883 pięcioletniego dodatku, począwszy od 1. Stycznia 1885 drugiego pięcioletniego dodatku do płacy po zł. 200 rocznie.

400 „

Sprawozdawca p. ks. Kowalski.

~~Liczba Sejmowa 410. Grz. Wreciona, redaktorowi czasopisma szkoln. ruskiego, jednorazowo~~

~~500~~

*jeżeli w
VII. p. 8*

Do rubr. XVI.

Sprawozdawca p. Smarzewski.

„ „ 646.	Dyrekeyi stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie, jednorazowo	100 „
„ „ 861.	Przytulisku polskiemu w Wiedniu, jednorazowo	100 „

Przewodniczący:

S m a r z e w s k i.

Lit. C)

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Fundusz chorych i położnic.

Sprawozdawca: p. O. Hansner.

A. Wydatki.

Wydział krajowy preliniuje na rok 1885 w wydatkach dla krajowego szpitala powszechnego we Lwowie 185.898 zł., mianowicie 169.998 zł. dla funduszu chorych, a 15.900 zł. dla funduszu położnic. Kwota ta jest o 7.630 zł. wyższą od uchwalonej na rok 1884 (=178.268 zł.), mianowicie preliniuje Wydział krajowy na fundusz chorych o 7.327 zł., a na fundusz położnic o 393 zł. więcej.

Zamknięcia rachunkowe ostatnich 6 lat wykazały następujące kwoty w wydatkach krajowego szpitala powszechnego we Lwowie:

w roku 1878	=	193.776 zł.
" " 1879	=	182.266 "
" " 1880	=	177.404 "
" " 1881	=	163.948 "
" " 1882	=	175.034 "
" " 1883	=	184.693 "

A zatem wydatek preliniowany przez Wydział krajowy na r. 1885. jest o 1.205 zł. wyższy od wynikłości z roku 1883.

Komisya budżetowa, po dokładnem zbadaniu wynikłości roku 1883., i z uwzględnieniem niezbędnych potrzeb roku 1885. wnosi wstawić w wydatkach 183.398 zł. (167.663 zł. dla funduszu chorych, a 15.735 zł. dla funduszu położnic) a zatem o 2.500 zł. mniej, niż preliniował Wydział krajowy.

To obniżenie komisya budżetowa wnosi w rubr. III. (o 300 zł.), w rubr. VIII. poz. 37 a. (o 1.500 zł.) i w rubr. VIII. poz. 45. (o 700 zł.)

Poszczególnienie wydatków:

Rubr. I. poz. 1—14. *Płace i emolumenta etatowe.*

Wydział krajowy preliniuje 32.733 zł., o 235 zł. więcej, niż uchwalono na rok 1884. Nieznaczne to podwyższenie pochodzi z powiększenia dodatków pięcioletnich jednego prymariusza i jednego pisarza w łącznej kwocie 214 zł. i z cokolwiek wyższej ceny drzewa na opał dla dyrektora i rządu w kwocie 21 zł.

Komisya budżetowa wnosi wstawić zgodnie z Wydziałem krajowym 32.733 zł., (30.066 zł. dla fund. chorych, a 2.667 zł. dla fund. położnic).

Rubr. II. poz. 15—21. *Koszta utrzymania osób nietatowych.*

Wydział krajowy preliniuje 27.436 zł., o 197 zł. więcej, niż uchwalono na rok 1884. Ta mała różnica pochodzi z pozycyi 19. płaca akuszerki, która rozporządzeniem Wydziału krajowego l. 32.957₁₈₈₄ z powodu długoletniej nienagannej służby o 50 zł. (z 250 na 300 zł.) podwyższony została, dalej z poz. 21. służba wspólna, w której wikt teje służby cokolwiek

(o 158 zł.) wyżej wstawionym został. Natomiast w poz. 17. dytaryusze, kwota preliminowana jest o 11 zł. niższą od zeszłorocznej.

Komisya budżetowa wnosi wstawić według preliminarza Wydziału krajowego 27.436 zł. (25.313 zł. dla fund. chorych, 2123 zł. dla fund. położnic).

Rubr. III. *Substytucye*. Wydział krajowy preliminuje 300 zł. W zeszłym roku preliminował na ten cel 100 zł., komisya budżetowa jednak, ze względu na uchwałę Sejmu w r. 1876, która Substytucye w szpitalach krajowych zniesione zostały, i z uwagi, że w razie wyjątkowej potrzeby substytucyi, wydatek ten w rubr. XV. „Rozmaite“ pokrycie znajdzie dostateczne, w rubr. III. żadnej nie wstawiła kwoty. I dziś komisya budżetowa nie widzi powodu odstąpienia od uchwały sejmowej.

Rubr. IV. poz. 23—29. *Pensye i emerytury*. Wydział krajowy preliminuje 3.001 zł. (o 914 zł. mniej niż na r. 1884, gdy z powodu śmierci Dra Neuhausera i Henryki Pfau odpadła kwota 1.264 zł., natomiast wstawiono pensyę wdowy po ś. p. Drze Neuhausersze w kwocie 350 zł. Komisya budż. zgodnie z Wydziałem kraj. wnosi wstawić 3.001 zł.

Nad petycją l. 324/201 tejże wdowy Kornelii Neuhauser o podwyższenie pensyi wdowej komisya budż. wnosi przejść do porządku dziennego.

Rubr. V. *Zaopatrzenia i dary z łaski*. Wydział krajowy preliminuje 239 zł. o 38 zł. mniej niż na rok 1884 z powodu śmierci dozoreczyni Drabikowskiej. Tę kwotę komisya budżetowa wnosi wstawić.

Nad petycją l. 74/69 Maryi Swoboda, byłej akuszerki, o podwyższenie zaopatrzenia dziś pobieranego w rocznej kwocie 55 zł.,

i nad petycją l. 103/98 Anny Bortnik, byłej praczki w szpitalu, o dar z łaski komisya budżetowa wnosi przejść do porządku dziennego.

Rubr. VI. Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych w kwocie 100 zł. i

Rubr. VII. Renumeracye i zapomogi w kwocie 930 zł. komisya budżetowa wnosi wstawić zgodnie z Wydziałem krajowym.

W Rubr. VIII. poz. 37. a. *Żywienie chorych*. Zwykła strawa i dodatki. Wydział krajowy preliminuje 42.500 zł., o 5.100 zł. więcej niż uchwalono na rok 1884.

W roku 1881. było dni leczenia 168.720, a koszt zwykłej strawy chorych wynosił 33.336 zł., a więc koszt strawy jednego dnia leczenia wynosił 19.75 ct.

W r. 1882 było dni leczenia 175.344 zł., koszt strawy 36.176 zł., więc koszt 1 dnia = 20.07 ct.

„ „ 1883 „ „ „ 203.743 „ „ „ 42.479 „ „ „ 1 „ = 20.85 „

Wydział krajowy preliminuje na podstawie wyniku roku ostatniego 1883, gdy słusznie uważa, że cały rok 1881. i większa część roku 1882. z powodu ówczesnych ograniczeń przyjmowania chorych muszą być uważane za wyjątkowe, jednak z uwagi, że na wielki wzrost dni leczenia w r. 1883. wpłynął stan sanitarny w mieście Lwowie i okolicy bardzo niekorzystny, i że ten stan już w roku bieżącym się polepszył, dalej z uwagi, że ceny pewnych ważną rolę odgrywających wiktuałów, jak mąki i chleba, obecnie są i prawdopodobnie w r. 1885. będą znacznie niższe od cen roku 1883., spodziewać się należy, że liczba dni leczenia w r. 1885. nie dojdzie do cyfry roku 1883, i że koszt strawy jednego dnia leczenia do dawniejszej kwoty 19.75 ct. da się zredukować, co już wydatki na zwykłą strawę o 2.000 zł. zmniejszyć pozwoli, komisya budżetowa wnosi wstawić w poz. 37 a) rubr. VIII. 41.000 zł., o 1.500 zł. mniej, niż preliminował Wydział krajowy. Dalsze pozycye rubr. VIII. 37 b) do 43 i 46 są w równej wysokości jak zeszłego roku preliminowane lub też nieznaczne podwyższenia są uzasadnione wynikłością r. 1883, komisya budżetowa przeto zgadza się zupełnie z preliminowanymi w tych pozycyach kwotami.

W poz. 44. *Pranie bielizny*. Wydział krajowy preliminuje tylko 8.000 zł., o 2.000 zł. mniej niż uchwalono na rok 1884., pomimo że wynikłość r. 1883 wykazuje 11.246 zł. Gdy zaś w roku 1885 pranie bielizny odbywać się będzie w własnym zarządzie w pralni mechanicznej, obec-

nie na ukończeniu będącej, co koszt prania jednej sztuki bardzo znacznie obniży, komisya budżetowa wnosi wstawić zgodnie z Wydziałem kraj. 8.000 zł.

W poz. 45. Bielizna i pościel. Wydział krajowy prelininuje jak w roku zeszłym 6.700 zł. Jednak wynikłość r. 1883. wykazuje tylko 4.747 zł., co według wyjaśnień Wydziału krajowego wystarczyło na opędzenie niezbędnych potrzeb. Można więc przyjąć średnią kwotę między wydatkiem r. 1882 = 7.323 zł., a wydatkiem r. 1883. — 4.727 zł., tj. 6.035 zł., czyli w zaokrągleniu 6.000 zł., za najodpowiedniejszą potrzebom r. 1885, i komisya budżetowa tę kwotę 6.000 zł., o 700 zł. niższą od prelininowanej przez Wydział krajowy wnosi wstawić.

W całej rubryce VIII Koszta gospodarcze. Komisya budżetowa wnosi przeto wstawić kwotę 79.327 zł. o 2.200 zł. mniejszą oo kwoty przez Wydział krajowy prelininowany.

Rubr. IX. poz. 47. Lekarstwa. Wydział krajowy prelininuje 6.800 zł., o 1.000 zł. więcej, niż uchwalono na r. 1884. Wynikłość r. 1883. wykazała w istocie 6.615 zł., co nie tylko wzrostem liczby dni leczenia, ale też nieuniknionem, bo skutecznem używaniem pewnych droższych lekarstw spowodowane zostało. Jednak i ta podwyższona kwota okazuje się umiarkowaną w porównaniu z wydatkami na lekarstwa w innych: mianowicie Wiedeńskich i Praskich szpitalach. Tam bowiem kosztu lekarstw na jeden dzień leczenia obliczony, wynosi od 4 do 6 ct. w Lwowskim szpitalu zaś tylko 3,3 ct. Komisya budżetowa wnosi przeto, zgodnie z Wydziałem krajowym wstawienie kwoty 6.800 zł.

Rubr. IX. poz. 48. Potrzeby sanitarne w ścisłym znaczeniu

Wydział krajowy prelininuje 5.490 zł., o 1.390 zł. więcej, niż uchwalono na r. 1884., opierając się na wynikłości r. 1883. (5.492 zł.). Większy ten wydatek jest usprawiedliwiony i po części zwróconym zostaje, gdy n. p. częstsze używanie opatrunków Listera sprawia, że pobyt rekonwalescentów na oddziale chirurgicznym krócej trwać może. Komisya budżetowa wnosi zatem wstawić w poz. 48. 5.490 zł.

Rubr. IX. poz. 49. Instrumenta chirurgiczne. Wydział krajowy zł. prelininuje 500 zł. o 150 zł. więcej niż zeszłego roku, co wykazaną koniecznością sprawienia niektórych kosztowniejszych instrumentów uzasadnia, z czem komisya budżetowa się zgadza i wnosi wstawić 500. zł.

Całą przeto rubr. IX. „Koszta sanitarne“ komisya budżetowa prelininuje zgodnie z Wydziałem krajowym w wysokości

Rubr. X. Koszta kancelaryjne	1.050 „
XI. „ kapliczne	300 „
XII. Utrzymanie budynków	4.430 „
XIII. Odsetki od kapitałów dłużnych	1.760 „
XIV. Podatki i daniny	300 „
XV. Rozmaite	500 „
XVI. Zapomogi dla położnic	2.500 „
XVII. Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na oddziale położniczym	30 „
XVIII. Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii	9.400 „
XIX. Najem pomieszczeń	6.072 „

komisya budżetowa wnosi wstawić zgodnie z Wydziałem krajowym.

B. Dochody.

Wydział krajowy prelininuje dochody krajowego szpitala powszechnego we Lwowie na rok 1885. w kwocie 195.082 zł. (191.240 zł. z funduszu chorych, 3.842 zł. z funduszu położnic) o 20.964 zł. więcej niż uchwalono na r. 1884. Komisya budżetowa wnosi wstawić w dochodach 199.248 zł. (195.277 zł. z funduszu chorych, 3.971 zł. z funduszu położnic), a zatem o 4.166 zł. więcej. To podwyższenie wnosi komisya budżetowa w rubr. III. poz. 4. (2.000) i poz. 5. (2 166).

Poszczególnienie dochodów.

Rubr. I. Dodatki od c. k. Skarbu i kasy miejskiej w kwocie 23 318 zł.

Rubr. II. Opłaty pośmiertne w kwocie 7.000 zł. komisya budżetowa wnosi wstawić zgodnie z Wydziałem krajowym, ponieważ te kwoty ściśle odpowiadają przeciętnym wynikłościom 3 lat ostatnich.

Rubr. III. poz. 4. Zwroty kosztów leczenia od funduszu krajowego.

Wydział krajowy prelininuje 147.000 zł., o 20.000 zł. więcej, niż uchwalono na r. 1884. Wprawdzie wynikłość r. 1883. wykazuje daleko wyższą cyfrę 193.309 zł., jednak z uwagi, że na tak wysoką kwotę wpłynęły rachunki zlikwidowane z lat dawniejszych, prelininowanie na podstawie wynikłości przeciętnej 3 lat ostatnich 149.066 zł. jest prawdopodobniejsze, komisya budżetowa wnosi przeto wstawić w poz. 4. 149.000 zł., o 2.000 zł. więcej, niż prelininował Wydział krajowy.

Rubr. III. poz. 5. Zwroty kosztów leczenia od funduszy obceokrajowych i innych, tudzież od płaćących za siebie.

Wydział krajowy prelininuje 16.764 zł., o 1.964 zł. więcej, niż uchwalono na r. 1884., i opiera to na przeciętnej wynikłości 3 lat ostatnich. Gdy jednak te dochody wynosiły w r. 1881. tylko 15.094., w r. 1882. już 16 279 zł., a w r. 1883. doszły do 18.930 zł., a zatem stale i znacznie się wzmagają, przeto wynikłość ostatniego roku 1883. jest słuszniejszą podstawą obliczenia. Komisya budżetowa wnosi przeto wstawić 18.930 zł., o 2.166 zł. więcej, niż prelininował Wydział krajowy.

W całej Rubr. III. „Zwroty kosztów leczenia“ komisya budżetowa wnosi zatem wstawić 167.930 zł., o 4.166 zł. więcej, niż prelininował Wydział krajowy.

W Rubr. IV. Dochody rozmaite komisya budżetowa wnosi wstawić zgodnie z Wydziałem krajowym 1.000 zł.

Sumaryczne zestawienie wydatków.

	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Razem
Rubr. I.	30.066 zł.	2.667 zł.	32.733 zł.
II.	25.313 „	2.123 „	27.436 „
III.	—	—	—
IV.	2.893 „	103 „	3.001 „
V.	176 „	63 „	239 „
VI.	90 „	10 „	100 „
VII.	841 „	89 „	930 „
VIII.	75.000 „	4.327 „	79.327 „
IX.	12.830 „	460 „	13.290 „
X.	980 „	70 „	1.050 „
XI.	—	300 „	300 „
XII.	3.984 „	446 „	4.430 „
XIII.	1.408 „	352 „	1.760 „
XIV.	200 „	100 „	300 „
XV.	424 „	66 „	500 „
XVI.	—	2.500 „	2.500 „
XVII.	—	30 „	30 „
XVIII.	9.400 „	—	9.400 „
XIX.	4.048 „	2.024 „	6.072 „
Suma wydatków	167.663 zł.	15.735 zł.	183.398 zł.

Sumaryczne zestawienie dochodów.

	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Razem
Rubr. I.	23.185 zł.	133 zł.	23.318 zł.
II.	7.000 „	—	7.000 „
III.	164.112 „	3.818 „	167.930 „
IV.	980 „	20 „	1.000 „
<hr/> Suma wydatków .	195.277 zł.	3.971 zł.	199.248 zł.

W oddziale chorych wynoszą zatem:

Wydatki: 167.663 zł.

Dochody: 195.277 „

---

zatem nadwyżka: 27.614 „

W oddziale położnic wynoszą:

Wydatki: 15.735 zł.

Dochody: 3.971 „

---

zatem niedobór: 11.764 zł.

W całym krajowym szpitalu powszechnym we Lwowie wynoszą zatem:

Wydatki: 183.398 zł.

Dochody: 199.248 „

---

zatem nadwyżka: 15.850 zł., czyli o 6.666 zł. większa od preliminowanej przez Wydział krajowy (9.184 zł.).

Ten wynik jest korzystniejszy o 20.000 zł. od wyniku roku 1884., w którym preliminowana nadwyżka wynosi 4.150 zł.

Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego szpitala powszechnego we Lwowie na rok 1885. i wstawić wykazaną nadwyżkę 15.850 zł. w dochodach Rubr. XI. budżetu krajowego.

Lwów dnia 24. Września 1884.

Za przewodniczącego:

Smarzewski.

Otton Hausner

Sprawozdawca

AMERICAN TRADING COMPANY

DATE	DESCRIPTION	AMOUNT
1897	...	...
1898	...	...
1899	...	...
1900	...	...
1901	...	...
1902	...	...
1903	...	...
1904	...	...
1905	...	...
1906	...	...
1907	...	...
1908	...	...
1909	...	...
1910	...	...
1911	...	...
1912	...	...
1913	...	...
1914	...	...
1915	...	...
1916	...	...
1917	...	...
1918	...	...
1919	...	...
1920	...	...
1921	...	...
1922	...	...
1923	...	...
1924	...	...
1925	...	...
1926	...	...
1927	...	...
1928	...	...
1929	...	...
1930	...	...

AMERICAN TRADING COMPANY

DODATKI

do preliminarza kraj. szpitala powszechnego we Lwowie na rok 1885.

Do Rubryki IV.

Petycja L. 575 Katarzyny Starowieckiej, wdowy po lampiarzu o pensję wdowią.

Komisya budżetowa, dla braku prawnego tytułu, przyznania pensyi wdowiej pentence doradzać nie może, jednak dla nienagannej i długiej służby zmarłego męża wnosi wstawić tytułem zapomogi na rok 1885 kwotę 60 zł.

Do Rubryki V.

Nad petycją L. 502 Maryi Siemiałkowskiej dawnej dozoreczyni chorych w szpitalu lwowskim komisya budż. wnosi przejść do porządku dziennego.

Lit. E.

Krajowy Zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

(Sprawozdawca p. O. Hausner).

A. Wydatki.

Wydział krajowy preliniuje w wydatkach krajowego zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie 150.439 zł. (144.439 zł. zwyczajnych, a 6.000 zł. nadzwyczajnych), o 12.992 zł. więcej niż uchwalono na r. 1884 (= 137.447 zł.), mianowicie o 13.092 zł. więcej w wydatkach zwyczajnych, a o 100 zł. mniej w wydatkach nadzwyczajnych. Kwota ta preliniowana na rok 1885 jest o 2.983 zł. wyższą od wynikłości r. 1883 (= 147.456 zł.). Komisya budżetowa, po szczegółowem zbadaniu wynikłości r. 1883 i rzeczywistych nieodzownych potrzeb, wnosi wstawić 143.139 zł. o 7.300 zł. mniej niż Wydział krajowy, mianowicie o 1.300 zł. mniej w wydatkach zwyczajnych, o 6.000 zł. mniej w wydatkach nadzwyczajnych.

Te obniżenia komisya budżetowa wnosi w rubr. III. (o 300 zł.), w rubr. VIII. (o 1.000 zł.) i w rubr. XII. (o 6.000 zł.).

Poszczególnienie wydatków.

Rubr. I. poz. 1—11. *Płace i emolumenta etatowe.*

Komisya budżetowa preliniuje zgodnie z Wydziałem krajowym w kwocie 18.696 zł., o 405 zł. wyżej niż uchwalono na r. 1884. To podwyższenie następuje z powodu nowych dodatków pięcioletnich przypadających na początku r. 1885 sekundaryuszowi Laskiewiczowi i woznemu, a w ciągu r. 1885 dyrektorowi Neusserowi i prymaryuszowi Plucińskiemu.

Rubr. II. poz. 12—18. *Koszta utrzymania osób nieetatowych.*

Wydział krajowy preliniuje 28.529 zł., o 340 zł. więcej niż uchwalono na r. 1884. To podwyższenie pochodzi z poz. 13., w której wikt 8 siostr miłosierdzia o 40 zł. wyżej zarachowano i z poz. 16b), w której wikt 10ciu osób służby wyższej o 300 zł. drożej obliczono. W wyjaśnieniach Wydziału kraj. zaś dodano: „wedle cen wiktu ustanowionych na rok 1884. pismem l. 13.421/884, niemniej z powodu podrożenia mięsa i innych artykułów żywności“.

Komisya budżetowa wnosi wstawić zgodnie z Wydziałem krajowym 28.529 zł.

Rubr. III. *Substytucye*. Wydział krajowy preliniuje 300 zł. Komisya budżetowa zaś z powodów przy odnośnej rubryce kraj. szpitala powsz. we Lwowie wyluszczonej w rubr. *Substytucye* nie preliniuje żadnej kwoty.

Rubr. IV. *Pensye i emerytury* w kwocie 350 zł.

Rubr. V. *Zaopatrzenia i dary z łaski* w kwocie 14 zł.

Rubr. VI. *Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych* w kwocie 40 zł.

i Rubr. VIII. *Remuneracye i zapomogi* w kwocie 640 zł. komisya budżetowa preliniuje zgodnie z Wydziałem krajowym.

Rubr. VIII. poz. 31 a). *Żywienie chorych. Zwykła strawa i dodatki*.

Wydział krajowy preliniuje 38.000 zł., o 2.000 zł. więcej jak na r. 1884. Wynikłość r. 1881 wykazała 32.668 zł., r. 1882 — 33.721 zł., zaś r. 1883 — 35.294 zł., przeciętna zatem wynikłość 3 lat ostatnich 33.894 zł. Kwota preliniowana przez Wydział krajowy przewyższa zatem przeciętny wydatek z lat ostatnich o 4.106 zł., zaś wydatek roku ostatniego 1883 o 2.706 zł. Wydział krajowy motywuje to podwyższenie ciągłym wzrostem liczby dni leczenia, tudzież podrożeniem cen mięsa i innych żywności. Jednak dotąd (1. Września) liczba dni leczenia r. 1884 przewyższa bardzo nieznacznie, o 2% liczbę dni leczenia odpowiedniej epoki roku zeszłego, podczas gdy w dwóch latach od 1881 do 1883 liczba dni leczenia wzrosła o 18.004 czyli o 13·7%. Mimo to w tych dwóch latach koszt żywienia chorych wzrósł tylko o 2.626 zł., czyli o 8·1%. Co się zaś tyczy cen wiktuałów, to już poprzednio wykazane zostało, że podrożenie ich jest częściowe i nie tak znaczne, aby podwyższenie kosztu żywienia w jednym roku o 8% usprawiedliwić. Z tych to powodów komisya budżetowa uważa kwotę 37.000 zł., o 1.000 zł. niższą od preliniowanej przez Wydział krajowy, jednak o 1.706 zł. wyższą od wynikłości r. 1883 za wystarczającą na zwykłą strawę chorych wraz z dodatkami i tę kwotę w poz. 31 a wstawić wnosi.

Dalsze pozycye rubr. VIII. t. j. 31 b do 36 a komisya budżetowa preliniuje zgodnie z Wydziałem krajowym, w równej wysokości jak na r. 1884 lub też z nieznacznem a uzasadnionem podwyższeniem.

Poz. 36 b. *Utrzymanie parku i ogrodu spacerowego dla chorych*. Wydział krajowy po raz pierwszy preliniuje w kwocie 200 zł. Podobne wydatki bywają preliniowane w kraj. szpitalu powsz. we Lwowie i w szpitalu św. Łazarza w Krakowie. Tutaj cokolwiek większa kwota na ten cel przeznaczona jest tem potrzebniejsza, że kłoby i młode drzewka ciągle przez obłąkanych bywają uszkodzane. Komisya budżetowa wnosi zatem wstawienie w tej pozycji kwotę 200 zł.

W poz. 36 c. *Uprawa pól, z połową kosztu utrzymania ogrodnika*. Wydział krajowy preliniuje 2.200 zł., o 500 zł. więcej jak na r. 1884, co wynikiem dwóch lat ostatnich, t. j. r. 1882 — 2.304 zł. i r. 1883 — 2.335 zł. jest poparte. Gdy nadto ta kwota znajduje zupełne pokrycie w dochodach rubr. II. poz. 5. komisya budżetowa zgadza się na wstawienie kwoty 2.200 zł.

Również dalsze pozycye rubr. VIII. 37. *Utrzymanie pralni* w kwocie 4.980 zł., 38. *Bielizna, pościel i odzież* w kwocie 4.290 zł. i 39. *Słoma do sienników* w kwocie 800 zł. Komisya budżetowa preliniuje według wynikłości 3 lat ubiegłych i zgodnie z Wydziałem krajowym.

Całą rubrykę VIII. komisya budżetowa preliniuje w kwocie 73.810 zł., o 1.000 zł. mniej niż Wydział krajowy.

Rubr. IX. *Koszta sanitarne*. Wydział krajowy preliniuje 4.150 zł., o 500 zł. więcej niż na r. 1884 dla wykazanej przez dyrekcję potrzeby, — popartej wynikiem przeciętnym 2 lat ubiegłych — 4.039 zł. Komisya budżetowa wnosi wstawić tę kwotę.

Rubr. X. *Koszta kancelaryjne* w kwocie 600 zł. i

Rubr. XI. *Koszta kapliczne* w kwocie 200 zł. komisya budżetowa preliniuje zgodnie z Wydziałem krajowym.

Rubr. XII. *Koszta utrzymania budynków*.

Poz. 47. Konserwacje i restauracje budynków wraz z pokostowaniem podłóg. Wydział krajowy preliminuje na r. 1885 w wydatkach zwyczajnych 10.500 zł., w nadzwyczajnych 6.000 zł., razem 16.500 zł., o 11.050 zł. więcej niż na r. 1884, mianowicie o 7.050 zł. wydatków zwyczajnych, a 4.000 zł. nadzwyczajnych więcej. Wydatek trzy razy większy od tegorocznego, — niestety nietylko w przyszłym roku, ale zapewne i w latach następnych jest nieukniony, gdy nietylko w budynku administracyjnym w r. 1880 ukończonym ale i w głównym gmachu grzyb niszczy podłogi i belki pod podłogą; nowe polakierowanie dachu żelaznego również nie da się odroczyć. Komisya budżetowa zgadza się przeto na wstawienie 10.500 zł.: w wydatkach zwyczajnych. Inaczej rzecz się ma co do kwoty 6.000 zł. preliminowanej w wydatkach nadzwyczajnych. W wyjaśnieniach do preliminarza Wydziału krajowego znajduje się krótka wzmianka: „na budowę krowiarni zatwierdzonej kosztorysem do l. 22.061/884“.

Ten kosztorys zaś wykazuje potrzebę nie sześciu ale dziewięciu tysięcy zł. na murowaną krowiarnię i wołownię na 36 sztuk bydła według załączonego planu okazała, 36·8 metr. długością i 9·1 metr. szerokością, nie bez ozdób zewnętrznych. Zatem wstawiona do budżetu r. 1885 kwota 6.000 zł. nie wystarczyłaby na wykończenie zamierzonego budynku, lecz pociągnęłaby za sobą dalszy wydatek 3.000 zł., nie zważając już na prawdopodobne w takich razach przekroczenie kosztorysu.

Komisya budżetowa przekonała się naocznie o obecnym stanie umieszczenia bydła na Kulparkowie. Krowy, w liczbie 24, mieszczą się w oborze cokolwiek szczupłej lecz porządnej, konie w liczbie 6 w stajni wprawdzie dość lichej lecz nie grożącej zawaleniem. Według zdania dyrekcji należałoby umieścić konie w dzisiejszej krowiarni a dla krów i 12 sztuk wołów wystawić nowy budynek kosztem 9.000 zł.

Komisya budżetowa wydatku tak znacznego i tak problematycznej nagłości doradzać nie może w roku dotkliwego podwyższenia dodatków do podatku. Co najmniej należałoby odroczyć wszelką nową budowę do r. 1886.

Dalsze pozycje 48. do 51. rubr. XII. Komisya budżetowa preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym.

W całej rubryce XII. *Utrzymanie budynków*. Komisya budżetowa zatem wnosi wstawić 14.010 zł., o 6.000 zł. mniej niż preliminował Wydział krajowy.

W rubr. XIII. *Odsetki od kapitałów dłużnych*. Wydział krajowy nie preliminuje, albowiem odsetki płacone funduszowi Głowińskiemu od r. 1884, słusznie zostały przeniesione na fundusz chorych szpitala Lwowskiego.

Rubr. XIV. *Podatki i daniny* w kwocie 250 zł. i

Rubr. XV. *Rozmaite* w kwocie 1.800 zł. komisya budżetowa preliminuje i

Rubr. XVI. *Wydatki z prawa patronatu* wynikające w kwocie 50 zł. zgodnie z Wydziałem krajowym.

B. Dochody.

W dochodach krajowego Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie Wydział krajowy preliminuje na r. 1885.: 147.606 zł. o 10.376 zł. więcej jak na r. 1884.

Komisya budżetowa przyjmuje ten preliminarz bez zmiany.

Poszczególnienie dochodów.

Rubr. I. poz. 1.—3. *Dodatki* od c. k. Skarbu państwa i kasy miejskiej. Komisya budżetowa preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym jak na rok 1884. 630 zł.

Rubr. II. poz. 4.—6. *Dochody z dóbr*. Wydział krajowy preliminuje 4.376 zł., o 376 zł. więcej niż na r. 1884. z powodu korzystniejszego o 326 zł. wydzierżawienia propinacyi i cokol-

wiek (o 50 zł.) większego dochodu z ogrodu warzywnego. Komisya budżetowa, ze względu na wynikłość r. 1883. zgadza się na wstawienie tych kwot.

Rubr. III. poz. 7. *Zwroty kosztów leczenia od funduszu krajowego.* Wydział krajowy preliniuje 110.000 zł., o 10.000 zł. więcej niż na r. 1884. i komisya budżetowa wnosi wstawić tę kwotę bez zmiany, albowiem dochody te wynosiły w. roku 1882. 102.907 zł., a w r. 1883. 117.026 zł., przeciętny zatem dochód z lat ostatnich 109.966 zł.

Rubr. III. poz. 8. *Zwroty kosztów leczenia od funduszy obcokrajowych i płacących za siebie,* komisya budżetowa preliniuje zgodnie z Wydziałem krajowym w kwocie 31.600 zł.

Nareszcie i rubr. IV. *Różne dochody.* Komisya budżetowa wnosi wstawić według preliminarza Wydziału krajowego w kwocie 1.000 zł.

Zestawienie sumaryczne.

A. Wydatki.

Rubr. I.	. . . . .	18.696 zł.
" II.	. . . . .	28.529 "
" III.	. . . . .	—
" IV.	. . . . .	350 "
" V.	. . . . .	14 "
" VI.	. . . . .	40 "
" VII.	. . . . .	640 "
" VIII.	. . . . .	73.810 "
" IX.	. . . . .	4.150 "
" X.	. . . . .	600 "
" XI.	. . . . .	200 "
" XII.	. . . . .	14.010 "
" XIII.	. . . . .	—
" XIV.	. . . . .	250 "
" XV.	. . . . .	1.800 "
" XVI.	. . . . .	50 "
	Suma wydatków . . .	143.139 zł.

B. Dochody.

Rubr. I.	. . . . .	630 zł.
" II.	. . . . .	4.376 "
" III.	. . . . .	141.600 "
" IV.	. . . . .	1.000 "
	Suma dochodów . . .	147.606 zł.

Wydatki krajowego zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie wynoszą tedy 143.139 zł. a dochody 147.606 zł.

Nadwyżka wynosi zatem 4.467 zł., podczas gdy Wydział krajowy preliniuował *Niedobór* 2.833 zł.

Wynik zatem o 7.300 zł. korzystniejszy.

Komisya budżetowa wnosi:

„Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie na r. 1885. i wykazaną nadwyżkę umieścić w dochodach rubr. IV. preliminarza funduszu krajowego“.

Lit. E.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

(Sprawozdawca p. O. Hausner).

Wydatki tego funduszu Wydział kraj. preliminuje na r. 1885. w kwocie 1.430 zł., — o 50 zł. więcej jak na r. 1884.

Komisya budżetowa wnosi wstawić 1.120 zł. o 310 zł. mniej, obniżając wydatki rubr. II. o 70 zł. a rubr. III, o 240 zł.

Rubr. I. wydatki kancelaryjne w kwocie . . . . . 10 zł.

„ II. poz. 2. akuszerce zakładu położniczego . . . . . 30 „

„ „ „ 3. żywicielkom za pielęgnowanie . . . . . 20 „

kom. budż. preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym.

Rubr. II. poz. 4. Żywicielkom za gorliwe dozоровanie dorosłych dzieci i na potrzeby szkolne, Wydział krajowy preliminuje 400 zł. jak na r. 1884. Gdy jednak ten wydatek jak każdy inny tego gasnącego funduszu corocznie się zmniejsza i w r. 1882. 396 zł., a w r. 1883. już tylko 330 zł. wynosił, komisya budżetowa wnosi wstawić według tej wynikłości roku ubiegłego — 330 zł. o 70 zł. mniej niż Wydział krajowy.

Rubryka III. Koszta utrzymania dzieci. Wydział krajowy preliminuje 850 zł., o 50 zł. więcej jak na r. 1884. Koszt utrzymania pozostałych dzieci I. II. i III. klasy wyniesie dokładnie obliczony w r. 1885 354 zł. 44 ct. w razie gdyby żadne dziecko nie umarło. Do tej kwoty dodaje Wydz. kraj. 480 zł. w przypuszczeniu, że wypadnie przyjąć 10 dzieci z oddziału położnic. Gdy jednak w r. 1882 przyjęto tylko 4, w r. 1883 tylko 3, przeto przypuszczenie że w r. przyszłym wypadnie przyjąć 5 a nie 10 dzieci jest prawdopodobniejsze, i według tego przypuszczenia komisya wnosi, wstawić kwotę 610 zł., o 240 zł. mniejszą od preliminowanej przez Wydział krajowy.

Rubr. IV. Koszta leczenia dzieci w kwocie 10 zł.

i Rubr. V. Rozmaite wydatki „ 110 „

Komisya budżetowa preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym. Dochodów ten fundusz nie ma żadnych, przeto komisya budżetowa wnosi:

„Wysoki Sejm raczy całą sumę wydatków funduszu podrzutków we Lwowie 1.120 złr. pokryć z funduszu krajowego. (Rubr XI).

Lwów, 30. Września 1884.

Za przewodniczącego:

Smarzewski.

Sprawozdawca:

Otton Hausner.

Budżet krajowy na r. 1885.**Lit. F.****Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.***(Sprawozdawca poseł Stanisław Badeni.)*

Przedłożony przez Wydział krajowy preliminarz krajowego szpitala św. Łazarza w Krakowie na rok 1885. wykazuje wydatki zwyczajne w kwocie	.	.	155.241 zł.
nadzwyczajne w kwocie	.	.	6.730 „
	Razem	.	161.971 zł.
Dochody preliminarzu Wydział krajowy na	.	.	159.532 „
w porównaniu z wydatkami okazuje się według preliminarza Wydziału krajowego niedobór	.	.	2.439 zł.

Na podstawie zamknięć rachunkowych z ostatnich lat sześciu wynosiły wydatki i dochody szpitala św. Łazarza w Krakowie:

	dochody	wydatki	dnie leczenia
w roku 1878.	146.270	182.928	156.842
„ 1879.	185.138	157.339	153.396
„ 1880.	156.174	146.652	149.941
„ 1881.	145.728	152.203	160.659
„ 1882.	163.191	142.715	154.689
„ 1883.	186.099	151.570	154.664

Przedłożony przeto przez Wydział krajowy preliminarz jest w rubrykach wydatków wyższy od wynikłości w latach 1879., 1880., 1881., 1882. i 1883. a niższy od wynikłości z roku 1878.

Preliminarz dochodów jest wyższy od wynikłości z roku 1878., 1880., 1881., a niższy od wynikłości z roku 1879., 1882. i 1883.

Przebieg wydatków z ostatnich lat sześciu wynosiła 155.567 zł., jest przeto niższą od preliminarza Wydziału krajowego na rok 1885. o 6.404 zł.

Przebieg dochodów z ostatnich lat sześciu wynosi 163.766 zł., jest przeto wyższą od preliminarza Wydziału krajowego na rok 1885. o 4.234 zł.

Ogólny wynik przebiegu z ostatnich lat sześciu jest korzystniejszy od preliminarza Wydziału krajowego na rok 1885. o 10.638 zł.

Komisya budżetowa na podstawie wynikłości z lat ostatnich, uzasadnienia przez Wydział krajowy do preliminarza dołączonego i po zbadaniu rzeczywistych a nieodzownych potrzeb, preliminarzuje w wydatkach 155.518 zł. t. j. o 6.453 zł. mniej od preliminarza Wydziału krajowego, a w rubryce dochodów 166.017 „ czyli o 6.485 zł. więcej, jak preliminarz Wydziału krajowego.

Ogólna różnica między preliminarzem Wydziału krajowego a komisji budżetowej wynosi 12.938 „
tak, że podczas gdy preliminarz Wydziału krajowego wykazuje niedobór w kwocie 2.439 „
zamyka się preliminarz komisji budżetowej nadwyżką w kwocie 10.499 „
którą wstawia się jako dochód ogólnego funduszu krajowego w Rubr. IV. „Dochodów“.

Komisya budżetowa obniżyła wydatki przez Wydział krajowy preliniowane:

	w Rubr. II. o	813 zł.
	„ III. „	300 „
	„ VIII. „	3.790 „
	„ IX. „	500 „
	„ XII. „	900 „
	„ XXI. „	150 „
a podwyższyła dochody	„ II. „	250 „
	„ III. „	6.000 „
	„ IV. „	235 „

Poszczególnienie

Rubr. I. poz. 1—16. „Płace i emolumenta etatowe“

Wydział krajowy preliminarzuje		26.159 zł.
t. j. więcej o	534 zł.	
jak kwota uchwalona na rok 1884. — i więcej o	1.342 „ 82 ct.	
jak wynikłość z roku 1883.		

Różnica ta jest usprawiedliwiona podwyższeniem pięcioleci — a mianowicie:

1. prymaryusz Dr. Pareński drugie pięciolecie od 9. Czerwca 1885	112 zł.
2. „ Dr. Zarewicz różnica do 2. pięciolecia w stosunku do r. 1884.	121 „
3. rządcą Nycz otrzymuje drugie pięciolecie od 1. Stycznia 1885.	200 „
4. oficyał Woyciechowski od 25. Września 1885	41 „
5. pisarz Werner pierwsze pięciolecie od 27. Listopada 1885.	10 „
Razem	484 zł.

Od tego należy potrącić:

Różnicę między preliniowanym dodatkiem osobistym dla oficyała Woyciechowskiego na r. 1884. w kwocie	50 zł.
a podobnym dodatkiem preliniowanym na rok 1885	36 „ 14 „
przeto zostaje	470 zł.

Dalej w poz. 14. i 16. preliminarzuje Wydział krajowy: Wikt 2ej klasy dla dozorczy domu obłąkanych i odźwiernego po 200 zł.
podczas gdy w budżecie na rok 1884. wikt 2ej klasy zrównany został z wiktem Sióstr Miłosierdzia i preliniowany po 168 zł.
Gdy jednak Wydział krajowy wyjaśnił, że wikt 2ej klasy, preliniowany na 200 zł., nie jest lepszy jak wikt Sióstr Miłosierdzia, a różnica w kosztach pochodzi jedynie stąd, że Siostry Miłosierdzia zachowują ściślejsze posty, gdy dalej koszt wikt 2ej klasy w szpitalu św. Łazarza jest

niższy niż w innych zakładach krajowych, przeto komisya preliniuje zgodnie z Wydziałem krajowym w Rubr. I. poz. 1—16. kwotę . . . . . 26.159 zł.

Rubr. II. poz. 17.—22. „Koszta utrzymania osób nieetatowych“ Wydział krajowy preliniuje . . . . . 21.893 zł.
t. j. więcej o . . . . . 2.499 zł.
jak kwota uchwalona na r. 1884. — a o . . . . . 2.266 „
więcej, jak wynikłość z r. 1883.

Różnica pomiędzy preliminarzem Wydziału krajowego a budżetem na rok 1884. powstała ztąd, iż Wydział krajowy preliniuje w poz. 19. jednego dyetaryusza więcej z płacą 1 zł. 50 ct. dziennie, czyli rocznie . . . . . 541 zł.
z powodu zwiększających się zwykłych czynności kancelaryjnych, tudzież z powodu nakazanego przedkładania od 1. Stycznia 1884. odpisu bieżącego protokołu stanu chorych i imiennego wykazu tak uiszczonych jakoteż zaległych z lat dawnych kosztów leczenia, do czego dotychczasowe siły kancelaryjne nie wystarczają. Komisya budżetowa z uwagi, że zwiększone czynności wymagają wyłącznie mundanta, do której to czynności wystarczy dyetaryusz z płacą dzienną 1 zł., preliniuje w poz. 19. . . . . 3.560 zł.
t. j. więcej o . . . . . 360 zł.
jak kwota uchwalona na rok 1884., a o . . . . . 181 „
mniej, niż preliminarz Wydziału krajowego.

W poz. 20. lit. b) „Wikt dla służby wyższej“, preliniuje Wydział krajowy 800 zł.
t. j. więcej o . . . . . 140 zł.
niż kwota uchwalona na rok 1884., tworząc dla służby wyższej nową kategorię wikt, który kosztować ma po 160 zł., zamiast jak dotąd po 132 zł.

Jakkolwiek komisya budżetowa sądzi, że stworzenie czterech kategorii wikt po 200 zł., 168 zł., 160 zł. i 132 zł. nie ułatwi gospodarstwa, to jednak wobec stanowczego oświadczenia Wydziału krajowego, iż nie można pozyskać odpowiednio uzdolnionej służby wyższej, jeżeli nie otrzyma lepszego wikt, niż najpodrzedniejsza służba, tudzież z uwagi, że wikt nawet dla służby najpodrzedniejszej kosztuje w innych zakładach krajowych, jak w szpitalu powszechnym lwowskim 157 zł., a zatem prawie tyle, jak wikt lepszy w szpitalu św. Łazarza, — preliniuje się w poz. 20. b) zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 800 zł.

W poz. 21. preliniuje Wydział krajowy . . . . . 8.632 „
t. j. więcej o . . . . . 1.818 zł.
jak kwota uchwalona na rok 1884., — z powodu konieczności przyjęcia większej ilości służby oddziałowej, a mianowicie: 3 posługaczów po . . . 64 zł. rocznie
2 „ „ . . . 48 „ „
3 posługaczki „ . . . 90 „ „
1 posługaczka „ . . . 72 „ „ razem . . . 630 zł.
wikt dla tychże po 132 zł. rocznie — czyni . . . . . 1.188 „
razem przeto zwyżka j. w. . . . . 1.818 zł.

Potrzeba powiększenia służby oddziałowej uzasadnioną jest utrzymującą się stale ilością chorych na ospę i choroby gorączkowe, zarządzonym podziałem oddziału syfilitycznych na dwa oddziały, tudzież napływem chorych klasy 1. i 2., którzy większej usługi potrzebują.

Już w latach poprzednich przyjmowała Dyrekeya szpitala koniecznością zmuszona więcej służby oddziałowej, niż to w preliminarzach przewidziane było, a mianowicie:

w roku 1881. było 38 osób do posługi, które kosztowały	7.692 zł.
„ 1882. „ 40 „ „ „ „	7.719 „
„ 1883. „ 41 „ „ „ „	8.004 „

W roku 1883. wypadła na jednego sługę 4.321 dni leczenia, podczas gdy w szpitalu powszechnym we Lwowie w tymże samym roku jeden sługa wystarczał na 6.282 dni leczenia. Różnicę tę na niekorzyść szpitala św. Łazarza usprawiedliwia w znacznej części system pawilonowy szpitala krakowskiego, tudzież i ta okoliczność, że powszechny szpital lwowski nie obejmuje zakładu dla obłąkanych. Nie ma powodu do przypuszczenia, by ilość dni leczenia w r. 1885. była większą, jak w roku 1883., dlatego też komisya budżetowa uznając potrzebę pomnożenia służby oddziałowej w stosunku do budżetu r. 1884. preliminuje w poz. 21. na podstawie wyników z r. 1883. okrągło

t. j. więcej o	8.000 zł.
jak kwota uchwalona na rok 1884., — więcej o	1.186 zł.
jak wynikłość z roku 1882. — mniej o	281 „
jak wynikłość z roku 1883. — a mniej o	4 „
jak kwota przez Wydział krajowy preliminowana.	632 „

W całej Rubr. II. preliminuje komisya 21.080 zł.
to jest więcej o 1.453 zł.
jak wynikłość z roku 1883. — a mniej o 813 „
od kwoty preliminowanej przez Wydział krajowy.

Rubr. III. Wydział krajowy preliminuje 300 zł.

Komisya budżetowa zgodnie z budżetem na rok 1884. nie preliminuje nic, gdyż potrzeba przyjmowania dyetaryuszy do zastępstwa urzędników słabych w r. 1885. tem mniej jest uzasadnioną, iż w Rubr. II. poz. 19. preliminowano na rok 1885. jednego dyetaryusza więcej; nadzwyczajne zaś wydatki z powodu zastępstwa chorych urzędników pokryte być mogą z Rubr. VII. poz. 29.

Rubr. IV. „Pensye i emerytury“, Rubr. V. „Zaopatrzenia odstawnie i dary z łaski“, Rubr. VI. „Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych“, Rubr. VII. „Remuneracye i zapomogi“, preliminuje Komisya zgodnie z Wydziałem krajowym; zgodnie z wynikłością za r. 1882. i preliminarzem na rok 1884.

Rubr. VIII. „Koszta gospodarcze“. Wydział krajowy preliminuje 72.138 zł.
to jest więcej o 5.647 zł.
jak wynikłość z roku 1882.; — więcej o 6.466 „
jak kwota uchwalona na r. 1884., — a mniej o 2.291 „
jak wynikłość z roku 1883.

Tak znaczne podwyższenie Rubr. VIII. w preliminarzu Wydziału krajowego spowodowane jest podwyższeniem poz. 30. a) i h), 32., 34., 36. a), 38. a).

W poz. 30. a) „Zwykła strawa dla chorych“ preliminuje Wydział kraj. 34.000 zł.
to jest więcej o 3.503 zł.
jak wynikłość z r. 1882.; — więcej o 3.000 „
niż kwota preliminowana na rok 1884., — a mniej o 59 „
niż wynikłość z r. 1883.

Różnica tak znaczna, bo 3.500 zł. wynosząca, między rokiem 1882. i 1883. pomimo tej samej ilości dni leczenia a nawet w r. 1883. o 25 dni mniejszej niż w r. 1882. spowodowaną została znacznym napływem chorych 1. i 2. klasy, tudzież podróżowaniem żywności.

Z uwagi jednak, że przeciętna kosztów żywienia chorych w latach 1881., 1882. i 1883. wynosi 31.948 zł.
z uwagi dalej, że nieuzasadnionem jest przypuszczenie, że powody, które wpłynęły na tak znaczne podwyższenie kosztów żywienia w r. 1883. istnieć będą w r. 1885., a nawet przyjąć można i należy, że ceny żywności będą znacznie niższe, komisya budżetowa preliminuje w poz. 30. a) kwotę 32.000 zł.
t. j. o 2.000 zł. mniej, niż preliminarz Wydziału krajowego, — a o 1.000 zł. więcej, jak kwota preliminowana na r. 1884.

W poz. 30. lit h) „Wino dla chorych“ preliniuje Wydział krajowy . . . 1.800 zł.
 t. j. o . . . 300 zł. więcej, jak kwota uchwalona na r. 1884.
 o . . . 236 zł. mniej, jak wynikłość z r. 1882.
 a o . . . 26 zł. więcej, jak wynikłość z r. 1883.

Komisya budżetowa preliniuje . . . . . 1.500 zł.
 zgodnie z preliminarzem na r. 1884., a to na podstawie wynikłości z r. 1883. i zarządzonych przez Wydział krajowy środków oszczędności.

W poz. 32. „Opał sał, łazienek i innych ubikacyj“ preliniuje Wydział kraj. 6.390 zł.
 t. j. o . . . 990 zł. więcej, jak w budżecie na rok 1884.
 o . . . 873 zł. więcej, jak wynikłość z r. 1882.
 a o . . . 204 zł. więcej, jak wynikłość z r. 1883.

Przeciętna z ostatnich trzech lat wynosi . . . . . 6.255 zł.
 Wydział krajowy preliniuje 6.390 zł. ze względu na wyższe ceny drzewa opałowego. Różnica pomiędzy r. 1882. a 1883. wynosząca około 1.000 zł. nie jest dostatecznie usprawiedliwioną wzrostem ceny opału; cena bowiem drzewa opałowego wzrosła wprawdzie w r. 1883. o 2 zł. na sągu czterometrowym, natomiast jednak cena węgla pozostała prawie niezmienną; korzystny wynik z r. 1882. w stosunku do r. 1883. przypuszczać pozwala, że w tej pozycyi możliwe są oszczędności, gdy nadto ceny węgla w r. 1884. nie tylko nie wzrosły, lecz potaniały o centa na cetnarze cłowym tak grubego jak i drobnego węgla,
 przeto Komisya wnosi w poz. 32. kwotę . . . . . 5.900 zł.

t. j. o . . . 500 zł. więcej jak kwota uchwalona na r. 1884.
 a o . . . 490 zł. mniej, niż preliminarz Wydziału krajowego.

W poz. 33. „Oświetlenie gazem“ wnosi Komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 2.976 zł.
 jako przeciętną z ostatnich lat trzech, t. j. o 24 zł. mniej niż preliminarz na rok 1884.

W poz. 34. „Sprzęty gospodarcze“ wnosi Wydział krajowy . . . . . 3.000 zł.
 t. j. o . . . 1.650 zł. więcej, jak preliminarz na r. 1884.
 o . . . 224 zł. więcej, jak wynikłość z r. 1882.
 a o . . . 200 zł. więcej, jak wynikłość z r. 1883.

Przeciętna z ostatnich lat trzech wynosi . . . . . 2.386 zł.
 a ze względu na wynikłość z ostatnich 2 lat, tudzież ze względu na okoliczność, że na r. 1884. nie preliniowano nic na sprawienie nowych sprzętów celem osiągnięcia nadzwyczajnych oszczędności, ze względu na koniec, że odraczając i w tym roku sprawienie nowych sprzętów naraziłoby się fundusz szpitalny na jednorazowy znaczny wydatek, komisya budżetowa preliniuje w poz. 34. kwotę . . . . . 2.500 zł.

t. j. o . . . 1.150 zł. więcej, jak preliminarz na r. 1884.
 a o . . . 500 zł. mniej, jak wniosek Wydziału krajowego.

W poz. 36. a) „Utrzymanie ogrodu warzywnego“ preliniuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 750 zł.
 która to zwyżka znajduje usprawiedliwienie w przeciętnej z ostatnich lat i w zwiększonych dochodach ogrodu warzywnego.

W poz. 38. a) „Bielizna, pościel i odzież“ preliniuje Wydział krajowy 5.800 zł.
 t. j. o . . . 500 zł. więcej, niż preliminarz na r. 1884.
 o . . . 361 zł. więcej, niż wynikłość z r. 1882.
 a o . . . 610 zł. więcej, niż wynikłość z r. 1883.

Gdy w wynikłościach z lat ostatnich mieści się nietylko reparacya, lecz i uzupełnienie odzieży i bielizny nowej, przeto komisya budżetowa preliniuje w pozycyi 38. a) taką samą kwotę jak na r. 1884, a o 500 zł. mniejszą niż preliminarz Wydziału krajowego t. j. . . . . 5.300 zł.

W poz. 30. b), 30. c), 30. d), 30. e), 30. f), 30. g), 31., 35., 36. b) i c), 37., 38. b) i c), 39., preliniuje komisya budżetowa kwoty przez Wydział kraj. preliniowane jako zgodne z preliminarzem na r. 1884. uchwalonym i wynikłością z ostatnich 2 lat; — w całej rubr. VIII. preliniuje komisya budżetowa kwotę . . . . . 68.348 zł.

t. j. o . . . . 3.790 zł. mniej, niż wniosek Wydziału krajowego,
o . . . . 2.586 zł. więcej, jak preliminarz na r. 1884.
a o . . . . 8.667 zł. mniej, jak wynikłość z r. 1883.

Rubr. IX. poz. 40—46. *Koszta sanitarne.*

Poz. 40. „Lekarstwa“. Komisya budżetowa preliniuje zgodnie z Wydziałem kr. 3.000 zł.

t. j. o . . . . 450 zł. mniej niż preliminarz na r. 1884.
na podstawie przeciętnej z ostatnich trzech lat i wynikłości z r. 1883.

W poz. 41. preliniuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 336 zł.
na podstawie przeciętnej wynikłości z ostatnich lat trzech.

W poz. 44. „Potrzeby sanitarne“ preliniuje Wydział krajowy . . . . . 4.300 zł.

t. j. o . . . . 1.450 zł. więcej, jak kwota uchwalona na r. 1884.
o . . . . 1.166 zł. więcej, jak wynikłość z r. 1882.
a o . . . . 41 zł. mniej, jak wynikłość z r. 1883.

Wynikłości w poz. 44. wzięte być muszą w związku z wynikłościami poz. 40. „Lekarstwa“ i 30. h) „Wino dla chorych“.

W wynikłości poz. 44. za r. 1883. mieści się bowiem wino, które kosztowało 459 zł.; wody mineralne, które kosztowały 572 zł. Podwyższenie przeto poz. 44. o 1.450 zł. znajduje częściowe usprawiedliwienie w niżeniu poz. 40. o 450 zł. i poz. 30. h) o 200 zł.

Uwzględniając przeto rzeczoną okoliczność, tudzież na podstawie przeciętnej z ostatnich lat trzech, preliniuje komisya w poz. 44. kwotę . . . . . 3.800 zł.
w nadziei, że Wydział krajowy w tej pozycyi możliwe oszczędności zarządzić zechce.

Poz. 42., 43., 45., 46. preliniuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym i kwotą na rok 1884. uchwaloną.

W całej Rubr. IX. preliniuje komisya . . . . . 8.482 zł.

t. j. o . . . . 500 zł. mniej, niż Wydział krajowy,
o . . . . 530 zł. więcej, niż kwota na rok 1884. uchwalona,
o . . . . 57 zł. mniej, niż wynikłość z r. 1882.,
a o . . . . 188 zł. mniej, niż wynikłość z r. 1883.

Rubr. X. *Koszta kancelaryjne* i rubr. XI. *Koszta kapliczne.* Komisya przyjmuje kwoty przez Wydział krajowy preliniowane, zgodne z kwotami na r. 1884. uchwalonymi.

Rubr. XII. poz. 49.—53. *Utrzymanie budynków.*

W poz. 49. „Konserwacya i reparacya gmachu i obejścia szpitalnego tudzież ożyszczenie kanałów“ preliniuje Wydział krajowy wydatki zwyczajne w kwocie . . . . . 3.400 zł.
zgodnie z kwotą uchwaloną na rok 1884. — a nadzwyczajne w kwocie . . . . . 6.730 zł.

Konserwacya gmachu i ożyszczenie kanałów kosztowało przeciętnie w ostatnich latach trzech . . . . . 3.914 zł.
a w roku 1883. . . . . 2.955 zł.

Z uwagi na wynikłość z ostatniego roku tudzież na preliniowany w tej samej po-

zycy na r. 1885. znaczny wydatek nadzwyczajny preliniuje komisya . . . . 3.000 zł.
 to jest: o . . . . 45 zł. więcej jak wynikłość z r. 1883.,
 a o . . . . 400 zł. mniej, jak wniosek Wydziału krajowego i kwota
 na rok 1884. uchwalona.

Jako wydatek nadzwyczajny preliniuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym
 na podstawie szczegółowego kosztorysu przez Komitet administracyjny przedłożonego na restau-
 rację wież kościelnych, które według orzeczenia znawców zawaleniem grożą . . . . 5.900 zł.
 na postawienie zniszczonego parkanu . . . . . 510 „
 na naprawę walącej się trupiarni . . . . . 320 „
 Razem wydatek nadzwyczajny w kwocie . . . . 6.730 zł.

W poz. 50. „Utrzymanie wodociągów i maszyny parowej“ preliniuje Wy-
 dział krajowy . . . . . 2.000 zł.
 to jest: o . . . . 700 zł. więcej, jak kwota na r. 1884. uchwalona,
 o . . . . 476 zł. więcej, jak wynikłość z r. 1882.,
 a o . . . . 813 zł. więcej, jak wynikłość z r. 1883.,

z powodu, że niektóre części składowe wodociągów i maszyny parowej potrzebują większego
 nakładu na reparacje. Gdy jednak nakłady te, mniejsze lub większe, corocznie się powtarzają,
 a przeciętna z ostatnich lat trzech wynosi 1.475 zł., przeto komisya preliniuje w poz. 50 1.500 zł.
 t. j. o 500 zł. mniej jak wniosek Wydziału krajowego.

Poz. 51. „Asekuracja budynków, ruchomości i wiktuałów“ preliniuje komisya zgodnie
 z Wydziałem krajowym . . . . . 300 zł.

W poz. 52. „Kominiarze i straż ogniowa“ preliniuje komisya zgodnie z Wydziałem
 kraj. na mocy kontraktu . . . . . 300 zł.

W poz. 53. „Wynagrodzenie za czynności techniczne“ preliniuje komisya zgodnie
 z Wydziałem krajowym . . . . . 600 zł.

w przypuszczeniu, że z kwoty tej pokryty będzie nadzór techniczny robót nadzwyczajnych pre-
 liminowanych w poz. 49. Razem preliniuje komisya w Rubr. XII. . . . . 12.430 zł.

t. j. o 900 zł. mniej, niż wniosek Wydziału krajowego,
 a o 8.003 zł. więcej jak wynikłość z r. 1883.

Rubr. XIII. „Odsetki od kapitałów dłużnych“ komisya preliniuje zgodnie z Wydzia-
 lem krajowym i na podstawie wynikłości z r. 1883. . . . . 20 zł

Rubr. XIV. „Podatki i daniny“ preliniuje komisya zgodnie z Wydz. kraj. 1.102 zł.
 t. j. o 8 zł. mniej jak kwota na r. 1884. preliniowana.
 o 123 zł. mniej jak wynikłość z r. 1883.

Rubr. XV. „Rozmaite, koszta sądowe, portorya i inne nieprzewidziane wydatki“ ko-
 misya preliniuje zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 600 zł.

t. j. taką samą kwotę, jaka na rok 1884. uchwaloną została,
 o 582 zł. mniejszą, jak wynikłość z r. 1882.
 a o 202 zł. mniejszą, jak wynikłość z r. 1883.

Rubr. XVI. „Zapomogi dla położnic“.

Dla położnic opuszczających wraz z dzieckiem bezpłatny oddział położnic, którym
 wedle uchwały sejmowej w r. 1872. w skutek zniesienia krajowego zakładu podrzutek powzię-
 tej kwota 6 zł. wypłacaną być ma, preliniuje się zgodnie z Wydziałem krajowym 1.550 zł.
 t. j. o 250 zł. więcej, jak kwota na r. 1884. uchwalona, a to z powodu, iż ilość położnic mają-
 cych prawo do zapomogi w kwocie 6 zł. co roku się zwiększa.

Wynikłość z r. 1883. jest 1.548 zł.

Rubr. XVII. „Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic“.
 Komisya preliniuje zgodnie z Wydziałem kraj. i na podstawie wynikłości z r. 1882. i 1883. 160 zł.

Rubr. XVIII. „*Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Ludwika w Krakowie*“.

Wydatki w tej rubryce rok rocznie wzrastają, a Wydział krajowy i Dyrekcya szpitala św. Łazarza na ich wysokość żadnego wpływu nie mają, gdyż zarząd szpitala św. Ludwika jest zupełnie od zarządu szpitala św. Łazarza niezawisłym, tak co do zarządu szpitala w ogóle, jak i co do przyjmowania i wypuszczania słabychw szczególności.

Ilość dni leczenia wynosiła w r. 1881.	21.029
1882.	21.652
a w r. 1883.	25.555

W roku bieżącym od 1. Stycznia do 31. sierpnia, było dni leczenia 18.685 tak, że przypuszczać należy, iż w roku bieżącym ilość dni leczenia wyniesie przeszło 28.000.

Ze sprawozdania komitetu szpitala św. Ludwika za rok 1883. okazuje się, że ilość ogólna dni leczenia w szpitalu wynosiła w r. 1883. 25.555, czyli, że szpital św. Ludwika nie leczył innych dzieci, tylko te za które opłacał takse fundusz krajowy.

Wydatki ogólne szpitala św. Ludwika wynosiły w r. 1883. 14.731 zł., które pokryte były wynagrodzeniem z funduszu kraj. za leczenie chorych dzieci . . . . . 12.628 zł.
wynagrodzeniem z funduszu państwowego za pomieszczenie kliniki pedyatrycznej . . . . . 1.200 „
a tylko nadwyżkę w kwocie . . . . . 863 „
pokrył szpital św. Ludwika z własnych dochodów.

Śmiertelność wynosiła w roku 1883. 29-28.

Ze względu na znacznie zwiększony ruch chorych dzieci w szpitalu św. Ludwika preliminuje komisya w Rubr. XVIII. zgodnie z Wydziałem krajowym kwotę . . . . . 12.800 zł.

t. j. o 2.200 zł. więcej, jak kwota na r. 1884. uchwalona

o 1.974 zł. więcej jak wynikłość z r. 1882.

a o 222 zł. więcej jak wynikłość z r. 1883.

Zarazem jednak badając powody nadzwyczajnego wzrostu dni leczenia w szpitalu św. Ludwika w ostatnich latach, przyszła komisya do przekonania, iż jednym z głównych powodów jest tu właśnie zupełny brak wpływu Dyrekcji szpitala św. Łazarza a względnie Wydziału krajowego na przyjmowanie i wypuszczanie dzieci ze szpitala. Na podstawie powyższych uwag komisya wnosi:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu by zarządził co należy dla usunięcia tego nieprawidłowego stanu rzeczy a o wyniku zdał sprawę Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesji.“

Rubr. XIX. „*Zapisy*“ . Komisya preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym 116 zł. na podstawie szczegółowego wykazu.

Rubr. XX. „*Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe*.“ Komisya preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 150 zł.

t. j. taką samą kwotę, jaka na r. 1884. uchwaloną została, a o 17 zł. mniejszą, niż wynikłość z r. 1883.

Rubr. XXI. „*Dyety i koszta podróży*“ . Wydział krajowy preliminuje . . . . . 200 zł

t. j. taką samą kwotę, jaka na r. 1884. uchwaloną została. Gdy jednak wynikłość z r. 1882. wynosi 20 zł., gdy dalej w r. 1883. nie było w tej rubryce żadnego wydatku, a na rok 1884. preliminowała komisya z własnej inicjatywy wyższą kwotę 200 zł. celem lustracji dóbr Tropiszów, który to wydatek w r. 1885. się nie powtórzy, przeto komisya preliminuje w rubr. XXI 50 zł.

Dochody.

Rubr. I. „*Odsetki od kapitałów*“.

Poz. 1. „*Od papierów wartościowych*“.

Komisyja wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 1.569 zł.
t. j. o 614 zł. więcej jak kwota na rok 1884. uchwalona.

Zwyczajka ta pochodzi ztąd, iż do majątku zarodowego wpłynęły w ciągu r. 1883. następujące kapitały:

a) kapitał spłacony z dóbr Jelcza w Królestwie polskiem	1.000 zł.
b) część ceny kupna z dóbr Rączny spłacona przez gminę Rączna	3.779 „
c) „ „ „ „ „ zwanych „Pustki“	170 „
a dnia 13. maja 1884. wypłacił p. Antoni Jezierski	7.163 „

na rachunek ceny kupna gruntu leśnego w Rącznej.

Za gotówkę w łącznej kwocie 12.112 zł. zakupiono listy zastawne Towarzystwa kredyt. i obligi pożyczki kraj. z r. 1883. przez co wzrósł dochód w Rubr. I. poz. 1. o 614 zł.

poz. 2. „5% od kapitału spłacanego przez fundusz krajowy“ preliniuje się zgodnie z Wydziałem krajowym kwotę . . . . . 16.128 zł.
jako 3. ratę odsetek przypadających w myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 17. Października 1882.

poz. 3. „Od kapitałów hipotekowanych na dobrach i realnościach“ preliniuje się zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 559 zł.
t. j. o 5 zł. mniej niż na r. 1884. gdyż w ciągu r. 1883. ściągnięto od A. Jezierskiego 84 zł. 46 ct. na rachunek dłużnego kapitału 9.250 zł.

poz. 4. „Dochody z fundacyj“ preliniuje się zgodnie z Wydziałem krajowym i na podstawie rzeczywistych dochodów, jakie kapitały fundacyjne przynoszą . . . . . 1.453 zł.

W całej rubr. I. preliniuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym 19.709 „
t. j. o 440 zł. więcej jak kwota na r. 1884. preliniowana a o 458 zł. więcej jak wynikłość z roku 1883.

Rubr. II. „Dochody z realności i dóbr“.

W poz. 5. „Czynsz dzierżawny z dóbr Tropiszów“ preliniuje Wydział kraj. 4.200 zł. na podstawie kontraktu, który z d. 24. czerwca 1885. upływa.

W sprawozdaniu z czynności za r. 1883. oświadcza Wydział krajowy, iż dzierżawca dóbr Tropiszów płacić będzie od 24. czerwca 1885 czynsz dzierżawny o 500 zł. wyższy niż dotąd. Komisya preliniuje przeto w poz. 5. . . . . 4.450 zł.
t. j. o 250 zł. więcej, niż Wydział krajowy.

poz. 6. „Czynsz dzierżawny z dóbr Prądnik czerwony“ preliniuje się zgodnie z Wydziałem krajowym i na podstawie kontraktu . . . . . 3.805 zł.

poz. 7. „Czynsz dzierżawny z folwarku Przeginia duchowna“ preliniuje się zgodnie z Wydziałem krajowym w kwocie . . . . . 50 zł.

poz. 8. „Czynsz za salę wykładową kliniki od c. k. Rządu“ preliniuje się zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 150 zł.

poz 9. „Dochód z ogrodu szpitalnego“
preliniuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym w kwocie . . . . . 1.900 zł.
na podstawie przeciętnej z ostatnich 3 lat

o 400 zł. więcej, jak kwota na r. 1884. uchwalona

o 453 zł. więcej, jak wynikłość z r. 1882

a o 7 zł. mniej, jak wynikłość z r. 1883.

poz. 10. „Czynsz dzierżawny z propinacyi w Krowodrzy“ preliniuje się w kwocie 653 zł. na mocy kontraktu; drugą połowę czynszu dzierżawnego wstawiono w preliminarzu funduszu podrzutków.

W całej Rubr. II. prelininuje się . . . . . 11.008 zł.

t. j. o 400 zł. więcej niż kwota na r. 1884. prelininowana,
a o 250 zł. więcej niż wniosek Wydziału krajowego.

Rubr. III. „Zwroty kosztów leczenia“.

poz. 11. „Z funduszu krajowego galicyjskiego“.

W pozycyi tej wynosiła wynikłość w r. 1881	113.595 zł.
1882	131.637 „
1883	130.676 „

przeciętnie zatem 125.302 zł.

Wydział krajowy prelininuje na r. 1885 . . . . . 115.000 zł.

t. j. o 2.000 zł. więcej niż kwota uchwalona na r. 1884.

a o 15.676 „ mniej, niż wynikłość z r. 1883. z powodu, iż taksa dzienna w r. 1883. dopiero od 1. Kwietnia zniżoną została.

Jakkolwiek komisya sądzi, że w poz. 11. dochód będzie znacznie większy w r. 1885, od kwoty przez Wydział krajowy prelininowanej i bardziej zbliżony do wynikłości z ostatnich 2. lat, to jednak prelininuje się zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 115.000 zł. gdyż podwyższając tę pozycyę należałoby o tę samą kwotę podnieść Rubr. III. Rozchodów funduszu krajowego, a przeto podwyższenie tej pozycyi nie może wywrzeć żadnego wpływu na ogólny wynik budżetu krajowego.

poz. 12. „Z funduszy obcokrajowych i od stron samopłacących“ Wydział krajowy prelininuje . . . . . 14.000 zł.

Wynikłość w r. 1881 była 16.156 zł.

1882 „ 16.356 „

1883 „ 22.284 „

przeciętnie 18.265 zł. Niema powodu do przypuszczenia, by ilość dni leczenia w r. 1885 była mniejszą niż w r. 1883. co zresztą stanowiło podstawę wniosków tak Wydziału krajowego jak i komisji we wszystkich rubrykach wydatków; nadto gdy ilość dni leczenia na 1. i 2. klasie wzrasta bezustannie, co Wydział krajowy na uzasadnienie zwiększonych wydatków w rubrykach rozchodów: II. poz. 21. VIII. poz. 30 a) VIII., 34. VIII. 38. a) podnosi, a chorzy 1. i 2. klasy należą wyłącznie prawie do kategorii samopłacących, przeto nie widzi komisya żadnego powodu do przypuszczenia, iż dochód w poz. 12. będzie w r. 1885. znacznie niższy, niż w r. 1883. i dla tego prelininuje w tej pozycyi . . . . . 20.000 zł.

t. j. o 7.000 zł. więcej jak kwota na r. 1884. uchwalona

o 6.000 zł. więcej jak preliminarz Wydziału krajowego,

o 3.644 zł. więcej jak wynikłość z r. 1882.

a o 2.284 zł. mniej jak wynikłość z r. 1883.

W całej Rubr. III. prelininuje się zatem . . . . . 135.000 zł.

Rubr. IV. poz. 13. „Dochody rozmaite“.

Wydział krajowy prelininuje . . . . . 65 zł.

zgodnie z kwotą uchwaloną na r. 1884.

Wynikłość z r. 1882. jest 1.364 zł. a z r. 1883. 802 zł. przeciętnie 1.083 zł.

Gdy jednak dochód w rubryce IV. przewidzieć się nie da a nawet przeciętna z lat ostatnich nie jest miarą dla oznaczenia dochodu w rubryce „Rozmaite“, przeto komisya prelininuje w rubr. IV. okragło . . . . . 300 zł.

t. j. o 235 zł. więcej jak wniosek Wydziału krajowego i kwota na r. 1884 uchwalona a o 783 zł. mniej jak przeciętne z ostatnich lat trzech.

Sumaryczne zestawienie.

Wydatki: komisya preliminaruje:	Rubr. I . . .	26.159 zł.
	" II . . .	21.080 "
	" III. . . .	— "
	" IV. . . .	250 "
	" V. . . .	151 "
	" VI. . . .	50 "
	" VII. . . .	900 "
	" VIII. . . .	68.348 "
	" IX. . . .	8.482 "
	" X. . . .	870 "
	" XI. . . .	250 "
	" XII. . . .	12.430 "
	" XIII. . . .	20 "
	" XIV. . . .	1.102 "
	" XV. . . .	600 "
	" XVI. . . .	1.550 "
	" XVII. . . .	160 "
	" XVIII. . . .	12.800 "
	" XIX. . . .	116 "
	" XX. . . .	150 "
	" XXI. . . .	50 "
	Razem	155.518 zł.

Dochody.

Rubr. I . . .	19.709 zł.
" II. . . .	11.008 "
" III. . . .	135.000 "
" IV. . . .	300 "
	Razem 166.017 zł.

Odrzuciwszy od sumy dochodów w kwocie	166.017 zł.
sumę rozchodów „	155.518 „
okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie	10.499 „

Komisya budżetowa wnosi więc:

Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego szpitala św. Łazarza w Krakowie na r. 1885. i wstawić wykazaną nadwyżkę w kwocie 10.499 zł. jako dochód ogólnego funduszu krajowego w Rubr. IV. poz. 7. b).

Lit. G.

Fundusz podrzutek w Krakowie.

Sprawozdawca poseł Stanisław Badeni.

Wydział krajowy prelininuje wydatki w ogólnej kwocie 445 zł., to jest o 46 zł. więcej, jak kwota na rok 1884. uchwalona.

W rubr. I. i II. nie prelininuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym nic, ponieważ drobne wydatki z zarządem funduszu tego połączone ponosi fundusz szpitala św. Łazarza.

W rubr. III. prelininuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym . . . 35 zł.

W rubr. IV. poz. 3. „Koszta utrzymania podrzutek, których matki umarły, lub na oddział obłąkanych przeniesione zostały“ prelininuje komisya zgodnie z Wydziałem kraj. 190 zł. na podstawie przeciętnej z ostatnich lat trzech, zktóra wynosi 186 zł. 48 ct.

W poz. 4. „Koszta utrzymania podrzutek przyjętych w miarę własnych zasobów. funduszu“ prelininuje Wydział krajowy . . . . . 66 zł. jako kwotę odpowiadającą odsetkom od nadwyżek dochodów funduszu tego za r. 1883. i 1884. fruktyfikowanych w majątku zarodowym.

Ustawa o zniesieniu Zakładu podrzutek w Krakowie z d. 10. maja 1873. nr. 249. w art. V. postanawia, że od chwili, kiedy ustanie potrzeba przyczyniania się funduszu krajowego do utrzymywania dzieci w tym zakładzie, będą dzieci znów do zakładu przyjmowane, a to w miarę własnych jego funduszy; - a w art. III. tejże samej ustawy, który brzmi: „Zakład podrzutek w Krakowie przestaje być zakładem krajowym“ w przeciwieństwie do art I. który brzmi: „Krajowy zakład podrzutek we Lwowie zostaje zwinięty“ wypowiedzią stanowczą wolę ustawodawcy, by zakład ten dalej istniał bez żadnej dotacyi z funduszu krajowego. Majątek funduszu podrzutek w Krakowie powstał z dobroczynnych zapisów datujących się od r. 1220 a prymas Poniatowski aktem erekcyjnym z r. 1788. połączył te dary w jedną całość i wyraźnie przeznaczył na utrzymanie podrzutek. Od wejścia w życie ustawy wyżej powołanej przestał zarząd szpitala św. Łazarza przyjmować podrzutki a w r. 1883. opuściły zakład ostatnie dzieci w r. 1873 przyjęte. Od r. 1883. przeto zaczął fundusz podrzutek wykazywać dochody własne, które zda-

niem komisji w myśl ustawy z r. 1873. i dla uszanowania stanowczej woli fundatora w całości na rzecz utrzymania podrzutków użyte być mają, podczas gdy Wydział krajowy w preliminarzu na rok 1885. przeznacza tylko na ten cel odsetki nadwyżek dochodów w r. 1883. i 1884.

Jeżeliby zapatrywania komisji odpowiadały intencjom Wysokiego Sejmu, okazałyby się konieczność uchwalenia nowych przepisów co do przyjmowania i utrzymywania podrzutków, przepisy bowiem przed r. 1873. obowiązujące obecnie zastosowane być nie mogą; przed r. 1873. określone było nietylko prawo dziecka do utrzymania z funduszu podrzutków, ale nadto w niektórych wypadkach obowiązek matki zostawiania dziecka w zakładzie; postanowienia podobne były wykonalne wtedy, gdy fundusz krajowy znaczne niedobory funduszu podrzutków pokrywał. Dziś jednak, gdy podstawą organizacji zakładu być musi, że zakład o tyle dzieci przyjmować może, o ile wystarczają własne jego dochody, zmienione być muszą postanowienia co do przyjmowania dzieci; nadto zmienić by należało przepisy co do sposobu utrzymywania podrzutków, aby uniknąć okrucieństw i nadużyć, jakich żywicielki często się wobec dzieci dopuszczają.

Na podstawie powyższych uwag, nie preliminarzuje komisya nic w rubr. IV. poz. 4. natomiast przedkłada Wysokiemu Sejmowi do uchwały rezolucję poniżej umieszczoną.

W rubr. V., VI. i VII. przyjmuje komisya kwoty przez Wydział krajowy preliminarzowane.

Suma wydatków według preliminarza komisji wynosi . . . . . 379 zł.
to jest: o 66 zł. mniej jak preliminarz Wydziału krajowego.

Dochody preliminarzuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym w kwocie . 1.677 zł.

W porównaniu z wydatkami preliminarzowanymi w kwocie 379 zł. okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie . . . . . 1.298 zł.
która do funduszu zarodowego dołączoną zostanie.

Komisya budżetowa wnosi :

„Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1. Przyjmuje się powyższy preliminarz funduszu podrzutków w Krakowie na r. 1885.
2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesji przedłożył projekt, w jaki sposób użyte być mają, począwszy od 1. Stycznia 1886 dochody funduszu podrzutków w Krakowie, z uwzględnieniem stanowczej woli fundatora“.

Budżet na r. 1885.

Lit. H.

Fundusz policyi krajowej.*Sprawozdawca p. Dr. Goldmann.*

Wydział krajowy preliniuje w tym funduszu w dziale wydatków 417 zł., w dziale dochodów 6.025 zł., wskutek czego nadwyżka dochodów, wpływająca do funduszu krajowego wynosi według preliminarza Wydziału krajowego 5.608 zł.

Co do działu wydatków Komisya budżetowa zauważa, że wprawdzie od r. 1876. fundusz ten żadnych nie miał wydatków, że pomimo to Komisya zgadza się na wstawienie preliniowanej przez Wydział krajowy kwoty 417 zł., ponieważ przepisy korekcyjne obowiązują zawsze i nie można przewidzieć, czy i jaka kwota w ciągu r. 1885. będzie potrzebną.

Dochody preliniuje Wydział krajowy w kwocie 6.025 zł., o 218 zł. mniej od wynikłości roku 1882. i o 150 zł. mniej, niż preliniowano na r. 1884, a to z powodu zmniejszonych dochodów z lokacyi kapitałów i spłaty w r. 1885. dalszej raty 8.000 zł. za sprzedaną realność św. Maryi Magdaleny, od których rat c. k. Rząd płaci 6%^o, a za gotówkę z tej raty zakupione być mają papiery wartościowe, przynoszące tylko 5%^o. Komisya budżetowa uznając słuszność tych motywów, zauważa jednak, że w poz. 4. dochodów Wydział krajowy preliniuje: 4 $\frac{1}{4}$ %^o od lokowanej w funduszu krajowym gotówki 56.444 kwotę 2.540 zł. Gdy jednak w r. 1884. pożyczka ta funduszowi policyi krajowej przez fundusz krajowy zwróconą zostanie, jak to świadczy wyjaśnienie dane przez Wydział krajowy do rubr. II. dochodów funduszu krajowego, a za tę gotówkę zakupi się papiery wartościowe, przynoszące 5%^o, przeto Komisya budżetowa preliniuje w tej pozycji zamiast 2.540 kwotę 2.822, czyli o 282 zł. więcej od preliminarza Wydziału krajowego.

Z tych powodów komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Dochody funduszu policyi krajowej	. 6.307 zł.
Wydatki „ „ „ „	. 417 „
nadwyżka dochodów	. 5.890 zł.

która wpłynie do funduszu krajowego.

Za przewodniczącego:

S m a r z e w s k i.

Lit. K.

Fundusz kultury krajowej.

Wydział krajowy preliniuje w dziale dochodów: odsetki od wypożyczonego przez fundusz kraj. kapitału 33.498 zł., w papierach i 9.420 zł., w gotówce — kwotę 2 381 zł., co odpowiada oprocentowaniu po 5.55%, kary za przestępstwa lasowe i wodne 1,500, o 482 zł. mniej od wynikłości z r. 1882., a o 500 zł. mniej, aniżeli na r. 1884. preliniowano, a to z tego powodu, że dochody z tego tytułu z roku na rok się zmniejszają, tak że w r. 1883. do końca Grudnia wynosiły tylko 1.226 zł., ponieważ zaległe grzywny przez odpisywanie lub zamienienie na areszt znacznie się zmniejszyły, grzywny zaś połowe wpływają do kas gminnych. Dochody preliniowano ogółem na 3.881 zł. W dziale wydatków preliniuje Wydział krajowy na zwroty kar 20 zł. jak na r. 1884., zaś na zasiłek dla szkoły rolniczej w Dublanach 3.860 zł. Uchwałami z dnia 16. Października 1871. i 18. Paźdz. 1878. przeznaczył Wysoki Sejm jako zasiłek z tego funduszu dla szkoły dublańskiej 5.000 zł.; jednak z powodu zmniejszania się dochodów, preliniuje się tylko tyle, na ile dochody wystarczają.

Komisya budżetowa uznając powyżej przytoczone powody, wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym:

Dochody funduszu kultury krajowej	3.881 zł.
Wydatki	3.880 „
	Nadwyżka 1 zł.

Lit. L.

Fundusz stanowy sierociński.

Wydział krajowy preliniuje w dziale wydatków na 7 miejsc w zakładzie św. Antoniego we Lwowie 840 zł., cztery miejsca w szkole ogrodniczej przy botanicznym ogrodzie we Lwowie 252 zł., 4 miejsca w zakładzie św. Józefa w Krakowie 480 zł. i 1 miejsce w zakładzie św. Wincentego we Lwowie 115 zł., rozmaite 5 zł., razem wydatki 1.692 zł., jak na r. 1884. W dziale dochodów: odsetki od majątku zarodowego według stanu efektów 1.795 zł.

Komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym wnosi:

Dochody funduszu stanowego sierocińskiego w kwocie	1.795 zł.
Wydatki	1.692 „
	Nadwyżka dochodów 103 zł.

która użyta zostanie na pomnożenie majątku zarodowego.

Budżet na r. 1885.

Lit. I—N.

Fundusze samoistne.*Sprawozdawca p. Dr. Goldmann.*

Dział ten obejmuje następujące fundusze:

- Lit. I. Fundusz domestykalny.
 „ K. „ kultury krajowej.
 „ L. „ stanowy sierociński.
 „ M. „ Aleksandra hr. Stadnickiego.
 „ N. „ pożyczki krajowej z r. 1873.

Komisyja budżetowa zbadawszy szczegółowo przedłożone przez Wydział krajowy preliminarze tych funduszków, przedkłada Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie:

Lit. I.

Fundusz domestykalny.

W dziale wydatków preliniuje Wydział krajowy na mocy uchwały sejmowej z dnia 16. Stycznia 1866., na wydawnictwo aktów grodzkich, jako dotację dla funduszu Aleks. hr. Stadnickiego kwotę 1.200 zł., na rozmaite przypadkowe 5 zł., razem 1.205 zł., jak na r. 1884. W dziale dochodów preliniuje Wydział krajowy: odsetki od pozostałej reszty pożyczki w funduszu budowy zakładu dla obłąkanych według planu amortyzacyjnego 1.724 zł., zaś odsetki od papierów własnością funduszu będących i dokupić się mających 3.009 zł., razem 4.733 zł., o 520 więcej od wynikłości z r. 1882., a o 155 więcej, niż preliniowano na r. 1884., a to z powodu zwiększonego funduszu zarodowego; ze sprzedaży dzieła „Poczet szlachty galicyjskiej“ 5 zł., ogółem dochody według preliminarza Wydziału krajowego wynoszą 4.738 zł.

Komisyja budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym:

Dochody funduszu domestykalnego	4.738 zł.
Wydatki „ „	1.205 „
Nadwyżka dochodów	<u>3.533 zł.</u>

która użyta zostanie na pomnożenie majątku zarodowego.

Lit. M.

Fundusz Al. hr. Stadnickiego.

Wydział krajowy preliniuje w dziale wydatków: płace za czynności około wydawnictwa aktów grodzkich na mocy uchwały sejmowej z dnia 11. Października 1871. 800 zł., rabat księgarski za sprzedaż aktów grodzkich 60 zł., koszta druku i oprawy 800 zł., rozmaite 5 zł., ogółem wydatki wynoszą 1.665 zł. W dziale dochodów preliniuje Wydział krajowy: dotacya z funduszu domestykalnego 1.200 zł., sprzedaż aktów grodzkich 200 zł., odsetki od kapitałów 211 zł., spodziewana pozostałość kasowa z końcem 1884. r. 5.500 zł., razem 7.111 zł.

Komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym wnosi:

Dochody funduszu Al. hr. Stadnickiego	7.111 zł.
Wydatki " " " " "	1.665 „
Nadwyżka dochodów	5.446 zł.

przeznaczona na pokrycie dalszych kosztów wydawnictwa aktów grodzkich.

Lit. N.

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Wydział krajowy preliniuje w dziale wydatków kwotę 59.728 zł. o 45.732 zł. mniej od wy-
nikłości r. 1882, zaś o 23.275 zł. więcej niż preliniowano na r. 1884.

W rubr. I. preliniuje Wydział kraj. „na umorzenie pożyczki przez losowanie“ 19.300 zł. Komisya budżetowa jednak nie może przyjąć tej pozycyi w dziale wydatków funduszu pożyczki krajowej z r. 1873, a to z następujących powodów: Pożyczka krajowa z r. 1883 w kwocie 3,800.000 nom. wart. zaciągnięta na mocy uchwały Sejmowej, miała oprócz pokrycia wydatku 1,100.000 zł. na kolej transversalną i 1,025.000 zł. na udotowanie banku krajowego, służyć także na wykupienie w obiegu będących obligacyj pożyczki krajowej z r. 1873. Obligacyj tych wylosowano po koniec Września 1884. r. za 152.000, skonwertowano przy subskrypcyi i wykupiono za 685.300 zł., przebito i ze stanu efektów wydzielono nie puszczone w obieg obligacye za 154.800, razem więc wycofnięto już za 992.100 zł. Pozostaje jeszcze w obiegu za 607.900 zł. Na wycofanie z obiegu tych obligacyj z r. 1873, ma posłużyć reszta nieużytkowana jeszcze z pożyczki r. 1883, znajdująca się w kasie krajowej, a wycofanie to może Wydział krajowy skutecznie przez wykupywanie, przez wywołanie z obiegu, do czego na mocy uchwały sejmowej niezaprzeczone ma prawo, lub też przez powolne losowanie. W każdym jednak razie, kwoty potrzebne na wykupienie, wywołanie z obiegu lub powolne losowanie brane być winne nie z funduszu pożyczki z r. 1873., a względnie z funduszu krajowego, lecz z funduszków pozostałych i na ten cel przeznaczonych z pożyczki r. 1883.

Dalej preliniuje Wydział krajowy: na wypłatę kuponów od pozostałych jeszcze w obiegu obligacyj 36.189 zł. Komisya budżetowa przyjmując tę pozycyę, zauważa jednak, że przy wykupnie w obiegu będących obligacyj należy należytość za bieżący kupon pokrywać nie z funduszu pożyczki z r. 1883, lecz z tej właśnie pozycyi przeznaczonej na oprocentowanie w obiegu jeszcze będących obligacyj.

Na opłatę podatku dochodowego preliniuje Wydział krajowy 3.619 zł., na należności stemplowe 320 zł., na potrzeby kancelaryjne i drobne 100 zł., rozmaite 200 zł. Wszystkie te pozycje przyjmuje komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym.

W dziale dochodów preliniuje Wydział krajowy: zwroty zaległości od powiatów tak w kapitale jak i w odsetkach i prowizyi zwłoki 10.000 zł., zaś na zwrot zaliczek danych bankom na wypłatę kuponów i zwrot za brakujące kupony 500 zł.

Komisya budżetowa przyjmując zgodnie te pozycje i opierając się na powyższym wywodzie, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący preliminarz dla funduszu pożyczki krajowej z r. 1873.:

W y d a t k i :

Rubryka I. poz. 1.	Umorzenie pożyczki przez losowanie,	—
" II. " 2.	Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących	36.189 zł.
" III. " 3.	10% podatek dochodowy od kuponów	3.619 "
" " " 4.	Należność stemplowa	320 "
" IV. " 5.	Potrzeby kancelaryjne i drobne	100 "
" " " 6.	Rozmaite	200 "
	Suma wydatków	<u>40.428 "</u>

D o c h o d y :

Zwroty od powiatów w kapitale, odsetkach zwłoki i prowizyi	10.000 zł.
Zwrot zaliczek danych bankom na wypłatę kuponów i zwrot za brakujące kupony	500 "
Suma dochodów	<u>10.500 zł.</u>

W porównaniu z wydatkami okazuje się niedobór w kwocie 29.928 zł., który znajdzie pokrycie w pozostałościach tego funduszu.

Podług zestawienia Wydziału krajowego pozostałość ta wynosić będzie z końcem r. 1884. około 38.200 zł. Po pokryciu z tej kwoty wykazanego powyżej niedoboru 29.928 zł. pozostanie około 8.270 zł., tak że od r. 1886. począwszy, wszystkie prawie wydatki tego funduszu będą musiały być pokryte z funduszu krajowego.

Komisya budżetowa doradzając Wysokiemu Sejmowi w r. 1882. zaciągnięcie pożyczki celem skonwertowania obligacyj pożyczki z r. 1873. żywiła nadzieję, że się Wydziałowi krajowemu uda w jak najkrótszym czasie wycofać z obiegu wszystkie obligacje z r. 1873. i że w ten sposób uniknie się konieczności opłacania zbyt wysokich procentów od pożyczki zaciągniętej pod niekorzystnymi warunkami w czasie ogólnego finansowego przesilenia. Dotychczasowe powolne wycofywanie z obiegu obligacyj z r. 1873. nie odpowiada intencjom Komisyi i Wysokiego Sejmu, dla tego komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

R e z o l u c y a :

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył Sejmowi wnioski zdążające do szybszego wycofania z obiegu obligacyj pożyczki krajowej z r. 1873 i do ostatecznego zakończenia rachunku funduszu tej pożyczki.

Za przewodniczącego :

Art. Potocki.

Sprawozdawca :

Goldman.

Aleg. 115.

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o pokryciu uchwalonego przez Wys. Sejm wydatku 200.000 zł. na bezzwrotne zasiłki na wspomóżenie gospodarzy wiejskich, tegoroczną powodzią dotkniętych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 17. Października 1884 r. Wys. Sejm, uchwalivszy upoważnić Wydział krajowy do udzielenia z funduszu krajowego bezzwrotnych zasiłków na wspomóżenie gospodarzy wiejskich, tegoroczną powodzią dotkniętych, do wysokości 200.000 zł., polecił równocześnie komisji budżetowej przedłożenie wniosku co do pokrycia powyższego wydatku.

Wywiązując się z poruczonego jej zadania i opierając się na wywodach, zawartych w sprawozdaniu Wydziału krajowego z d. 7. Października 1884. r. w przedmiocie akcji pomocniczej z powodu katastrofy powodziowej w r. 1884., Komisya budżetowa mniema, że nadzwyczajny ten wydatek nie może być pokryty z dochodów r. 1885., względnie przez odpowiednie podwyższenie dodatku od podatków, ale że winien on być rozłożony na dłuższy szereg lat i z tego powodu komisya budżetowa wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Załączoną pod I. ustawą i pod II. uchwałą.

Za przewodniczącego :

Artur Potocki.

Sprawozdawca :

Goldman

I.

Ustawa

z dnia ..... dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zaciągnięciu pożyczki 200.000 zł. w. a. na wspomnienie potrzebujących wsparcia gospodarzy wiejskich, dotkniętych powodzią w roku 1884.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje :

§. 1.

Na wspomnienie gospodarzy wiejskich dotkniętych powodzią w roku 1884 upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki pod jak najkorzystniejszymi warunkami do 200.000 zł. w. a. i do wypuszczenia takiej ilości obligacyj długu krajowego, jaka się okaże potrzebną dla uzyskania wyż wymienionej sumy w gotowiznie.

§. 2.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi skarbu i Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

II.

Uchwała:

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby dla pożyczki krajowej celem uzyskania sumy 200,000 zł. w. a. zaciągnąć się mającej, wyjednał w drodze właściwej uwolnienie od wszelkich opłat i należności skarbowych.

Aleg. 116.7

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o preliminarzach funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego na 1885 r.

Wysoki Sejmie!

C. k. Rząd przedłożył Wysokiemu Sejmowi projekt budżetu funduszy indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Ks. Krakowskiego na 1885 r., a Wysoka Izba uchwałą z 15. Września r. b. przekazała te projekty budżetu Komisji budżetowej do zbadania i przedłożenia wniosków.

W projekcie budżetu wydatków i dochodów funduszu indemnizacyjnego *wschodnio-galicyjskiego*, na r. 1885 preliniuje Rząd wydatki jak następuje:

1. Koszta zarządu	20.160 zł.
2. Spłata kapitałów przez losowanie obligacyj	1,858.500 „
3. Kwoty wyrównawcze	
a) w kapitale	—
b) w rentach	—
4 Renty dla uprawnionych	1,729.004 „
5. Nadzwyczajne wydatki	60.012 „
Razem	3,667.676 „

Gdy zaś wydatki funduszu indemnizacyjnego *wschodnio-galicyjskiego* uchwalił Wysoki Sejm na 1884 r. w sumie . . . . . 3,642.579 „
przezo Rząd preliniuje na 1885 wydatki więcej o . . . . . 25.097 „
niż uchwalono na rok 1884.

Co do 1ej pozycyi wydatków, Komisya budżetowa zważywszy, że wydatki na zarząd funduszem indem. wschod. gal. wynosiły rzeczywiście w 1882 roku 21.716 zł., w 1883 r. 21.326 zł., a nadto zważywszy, że wydatki te stopniowo zmniejszają się, bo zmniejszają się

czynności w sprawach indemnizacyjnych i serwitutowych, zaś obliczone są ściśle w uzasadnieniach do tej pozycji na 20.160 zł., zgadza się na projektowaną przez Rząd sumę i wnosi:

1. *Wydatki na zarząd* . . . . . 20.160 zł.

Co do pozycji 2iej. Według planu losowania i umarzania obligacyj funduszu indemnizacyjnego wschod. gal., winny być wylosowane obligacje indem. w drugim półroczu 1884. a zapłacone 1 Maja 1885 za sumę 885.000 zł. m. k., w pierwszym półroczu 1885 mają być wylosowane a wypłacone 1 Listopada 1885 za sumę 885.000 zł. m. k., razem za sumę 1,770.000 zł. m. k., czyli 1,858.500 zł. w. a. Ponieważ suma przypadająca z planu losowania do wypłaty za obligacje wylosowane w roku budżetowym, wystarcza zwykle także do wypłaty za obligacje wylosowane w latach dawniejszych a przedłożone do wypłaty w roku budżetowym, albowiem znów z obligacyj wylosowanych w tymże roku taka sama zwykle suma nie bywa przedłożona do wypłaty, z tych powodów Komisya, zgodnie z wnioskiem rządowym, wnosi:

2. *Splata kapitału przez losowanie obligacyj* . . . . . 1,858.500 zł.

przeto więcej o . . . . . 123.900 „

niż preliminowano na ten wydatek w budżecie na r. 1884, albowiem corocznie zwiększa się suma przeznaczona na splatę i umorzenie obligacyj wylosowanych, a zmniejsza się suma przeznaczona corocznie na wypłatę za kupony od obligacyj pozostałych jeszcze do losowania i umorzenia.

Co do 3ej pozycji wydatków, na kwoty wyrównawcze w kapitale i rentach, Komisya budżetowa, zgodnie z projektem rządowym nie preliminuje, gdyż po pokryciu w 1883 r. reszty zlikwidowanych kapitałów obligacjami indemnizacyjnymi, nie przewiduje Komisya jakiegokolwiek przyrostu w 1885 r. w kapitałach indemnizowanych i nie będzie już żadnych obrachunków między funduszem indemnizacyjnym a indemnizowanymi. Przeto Komisya wnosi:

3. *Kwoty wyrównawcze:*

a) w kapitale . . . . . —

b) w rentach . . . . . —

Co do 4. pozycji. Wydatek na odsetki od obligacji czyli na renty dla uprawnionych, t. j. na wypłatę za kupony od obligacyj indemnizacyjnych niewylosowanych, zmniejsza się z każdym rokiem, z powodu, że z każdym rokiem zmniejsza się liczba obligacyj indem. nieumorzonych. Obligacyj indemn. wschod.-gal. niewylosowanych i nieumorzonych pozostanie jeszcze z końcem Października 1884 r. za sumę 34.580.080 zł. 50 ct. w. a., a należytość za kupony które zapadną od tych obligacyj w 1885 r., wynosi 1,729.004 zł. w. a. Przeto Komisya wnosi:

4. *Renty dla uprawnionych* . . . . . 1,729.004 zł.

Co do 5tej pozycji wydatków t. j. wydatków nadzwyczajnych, w której to pozycji zamieszczane bywają zwroty dodatków indemnizacyjnych nadpłaconych przez podatujących, oraz zwroty innym funduszom indemnizacyjnym, projektuje rząd wstawić sumę 60.012 zł. w. a. Komisya budżetowa zważywszy, iż zwrot podatującym nadpłaconych dodatków wynosił istotnie w 1883. r. 57.699 zł. w. a., jak to wykazało zamknięcie rachunków za ów rok; zważywszy powtórę, że ten zwrot nadpłaconych dodatków będzie już mniejszy w 1885. r.; zważywszy dalej, że będą także w 1885 r. zwroty innym funduszom indemnizacyjnym pobranych dodatków indemnizacyjnych, zarachowanych chwilowo mylnie na dochód funduszu indemn. wschod.-gal., które jednak znajdują pokrycie w nadwyżce dochodów z tego samego powodu; zważywszy wreszcie, że komisya budżetowa nie ma żadnych danych do obliczenia ile wynosić może zwrot w 1885. r. nadpłaty dodatku indemnizacyjnego przez podatujących, musi się Komisya zgodzić z projektem rządowym i wnosi:

5. *Nadzwyczajne wydatki* . . . . . 60.012 zł.

Lecz odpowiednio uwagom obszernie wyłuszczonej w jej sprawozdaniu o zamknięciu rachunków wszystkich funduszy indemnizacyjnych za r. 1883., należy zamieścić w budżecie wydatków oddzielną, 6tą pozycję „na zaliczki zwrotne lecz zwracane dopiero w następnych latach“ po zamknięciu rachunków z roku budżetowego; gdyż takie zaliczki przypadają w poczet wydatków rzeczywistych roku budżetowego. Odpowiednio także powyżej wspomnianym uwagom i zasadom budżetowym, wniesie komisya o zamieszczenie w dziale dochodów oddzielnej pozycji dochodu ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich. Ponieważ ten wydatek na zaliczki zwrotne wynosił przecięciowo w ostatnich latach około 5.500 zł., przeto komisya wnosi:

6. *Na zaliczki zwrotne w latach późniejszych* . . . . . 5.500 zł.

Ogół więc wydatków funduszu indemn. wschod.-gal. w 1885, komisya obrachowuje według powyższych wniosków na . . . . . **3,673.176 zł.** wyżej o 5.500 zł. niż rząd preliminował.

Pokrycie tych wydatków funduszu indemn. wschodnio-galicyjskiego, to jest dochody tegoż funduszu obrachował Rząd w projekcie budżetu na 1885. r. jak następuje:

I. Od obciążanych.

1. Wpłata kapitałów	2.096 zł.
2. Wpłata rent	1.287 „
3. Odsetki za zwłokę i inne dochody	18.030 „

II. Dochody własne.

4. Odsetki od własnych obligacyj indemnizacyjnych	41.857 „
---	----------

III. Od kraju.

5. Dodatek indemnizacyjny do podatków	2,154,888 „
---	-------------

IV. Ze skarbu państwa.

6. Subwencya ze skarbu państwa	1,440.518 „
ogółem dochody	<u>3,667,676 zł.</u>

Ponieważ ogół dochodów uchwalonych przez Sejm w budżecie na r. 1884. wynosił 3,642.579 zł., przeto na r. 1885. preliminuje rząd dochody wyżej o 25.097 niż były uchwalone na r. 1884.

Komisya budżetowa przyjmuje bez zmiany propozycją rządową co do trzech pierwszych pozycji dochodów i wnosi:

1. Wpłata kapitałów	2.096 zł.
2. Wpłata rent	1.287 „
3. Odsetki za zwłokę i inne dochody	18.030 „

Co do 4tej pozycji dochodów, Komisya budżetowa zważywszy, iż fundusz indemnizacyjny wschodnio-galicyjski ma własnych obligacyj indemnizacyjnych, zakupionych za pozostałości z dochodów w dawniejszych latach, za sumę 930.153 zł. w. a. od których 5% t. j. kupony zapaść mające w 1885. r. wynoszą 46.507 zł. 65 ct.; zważywszy po 2gie, że chociaż kuponów tych fundusz nie zrealizuje t. j. nie zapłaci ich sam sobie, ale zniszczy je jak zwykle; jednak gdy w dział wydatków 1885. r. wstawiona jest cała suma na zapłatę wszystkich kuponów mających zapaść w 1885. r., a więc także na zapłatę własnych kuponów, przeto w dział dochodów należy wstawić kwotę równającą się wartości kuponów własnych; z tych powodów komisya wnosi:

II. Dochody własne.

4. <i>Odsetki od własnych obligacyj indemnizacyjnych</i>	46.507 zł.
--	------------

Co do 5tej pozycyi dochodów, a względnie 2iej pozycyi wpływów z własnego majątku, w rządowym projekcie budżetu nie zamieszczono żadnej kwoty w tej pozycyi dochodów, bo rząd nie proponuje użyć jakiegokolwiek części dochodów zaoszczędzonych w dawniejszych latach i przeniesionych do majątku funduszowego, to jest, jakiegokolwiek części pozostałości z rachunków z lat poprzednich, na pokrycie wydatków 1885. roku, gdyż projektował podnieść dodatek indemnizacyjny w całej Galicyi do 32 centów do każdego złotego całej należitości podatków. Lecz komisya budżetowa nie może proponować Wys. Sejmowi podniesienia dodatku indemnizacyjnego na rok przyszły, albowiem rok 1885. będzie ciężkim dla ludności, gdyż wskutek wylewów i powodzi tegorocznych zniszczał plon rolnika w wielu okolicach kraju, a nadto w roku przyszłym będzie już musiał każdy podatujący dopłacać wyższy dodatek krajowy, gdyż dla pokrycia wydatków krajowych jest nieodzownie koniecznem podniesienie o kilka centów dodatku krajowego do podatków. Tem mniej może Komisya proponować podniesienie na rok przyszły dodatku indemnizacyjnego, ponieważ bez tego podniesienia dodatku indemnizacyjnego będzie można pokryć wszystkie wydatki fundusów indemnizacyjnych w 1885. r., jeżeli tylko dla ich pokrycia osiągniemy po pewną część pozostałości z rachunków lat dawniejszych, t. j. po część zaoszczędzonych dawniej dochodów, które były właśnie przeznaczone na pokrycie takich wydatków. Właściwość takiego postępowania wykazała dokładnie komisya budżetowa w sprawozdaniu o zamknięciu rachunków fundusów indemnizacyjnych za r. 1883. Z tych powodów komisya proponuje aby część pozostałości z rachunków lat dawniejszych, przeniesionej do majątku funduszowego i umieszczonej w obligacyach indemnizacyjnych użyć na pokrycie wydatków bieżących w 1885 r. i wnosi:

5. *Za obligacye własne wylosowane lub sprzedane* . . . . . 30.510 zł.

Co do 6ej pozycyi dochodów, którą stanowi zasiłek od kraju, t. j. dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków, rząd zaproponował, aby pobierać ten dodatek w wysokości 32 centów do każdego złotego całej należitości wszystkich podatków bezpośrednich państwowych, i na tej podstawie preliminował dochód z dodatku indemnizacyjnego wschodniej części Galicyi na 2,154.888 zł.; liczył przeto na 67.340 zł. 25 ct. dochód z jednego centa dodatku indemnizacyjnego do każdego złotego całej należitości podatków bezpośrednich państwowych wschodniej części Galicyi.

Komisya budżetowa nie zgadza się z powodów wyżej przytoczonych na to, wprowadzić nie wielkie, podwyższenie o pół centa dodatku indemnizacyjnego i sądzi je niepotrzebnem z powodów wyżej także wskazanych. Komisya wnosi, aby dodatek indemnizacyjny dla funduszu indemn. wschodniej i zachodniej Galicyi pobierany był w tej samej wysokości jak w r. b., to jest w wysokości 31½ centów do każdego złotego całej należitości podatków bezpośrednich. Obrachowując zaś tak samo jak rząd, dochód z jednego centa dodatku indemnizacyjnego pobieranego na powyżej wykazanej podstawie we wschodniej części Galicyi, na 67.340 zł. 25 ct., preliminuje dochód z dodatku pobieranego w wysokości 31½ centów na 2,121.217 zł. 87 ct. Odpowiedni wniosek przedłoży komisya do uchwały Wys. Sejmowi w końcu niniejszego sprawozdania, tu zaś wnosi:

6. *Dodatek indemnizacyjny do podatków* . . . . . 2,121.218 zł

Odpowiednio do uwag wypowiedzianych wyżej przy zapisaniu w budżet wydatków 6tej ich pozycyi, wpisuje tu Komisya 7mą pozycyę dochodów i wnosi:

7. *Ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich* . . . . . 4.000 zł.

Co do 8mej pozycyi dochodów, komisya budżetowa zważywszy, że corocznie wypłacaną jest ze skarbu państwa jako roczna subwencya dla obu łącznie fundusów indemnizacyjnych wschodnio- i zachodnio-galicyjskich suma 2,625.000 zł. w. a., a przy układaniu budżetu projektowany jest taki rozdział tej łącznej subwencji między oba fundusze, aby przewidywane ich

wydatki były całkiem pokryte, później zaś subwencya ta rozdzielana jest istotnie w taki sposób, aby rzeczywiste wydatki obu funduszków zostały zaspokojone; powtóre zważywszy, że dla pokrycia prelininowanych wyżej wydatków funduszu indemn. wschodniej Galicyi w 1855, potrzeba, oprócz dochodów przewidzianych powyżej wymienionych ośmiu źródeł, jeszcze 1,449.518 zł. z subwencji państwowej, proponuje, zgodnie z wnioskiem rządowym, aby z tego zasiłku państwowego wstawić powyższą sumę w 9tej pozycyi budżetu dochodów na 1885. rok funduszu indemn. wschodniej Galicyi, przeznaczając resztę subwencyjnej sumy na dochód funduszu zachodnio-galicyjskiego w tymże roku; przeto Komisya wnosi:

8. Z subwencji dawanej z skarbu państwa	1,449.518 zł.
Dochody funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego w 1885. r. wynosiłyby ogółem z powyższych ośmiu pozycyj	3.673.176 zł.
przeto sumę równą zupełnie ogółowi wydatków tegoż funduszu w 1885. r.	

W projekcie budżetu wydatków i dochodów *funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyjskiego* na 1885. r. obrachował rząd wydatki jak następuje:

1. Koszta zarządu	11.278 zł.
2. Spłata kapitałów przez losowanie obligacyj	1,035.300 „
3. Kwoty wyrównawcze:	
a) w kapitale	— „
b) w rentach	— „
4. Renty dla uprawnionych	1,011.514 „
5. Nadzwyczajne wydatki	26.006 „
Ogół wydatków	2,084.098 zł.
przeto mniej o	17.942 zł.

niż Sejm uchwalił ogół wydatków tego funduszu na 1884. r. w sumie 2,102.040 zł.

Co do 1ej pozycyi wydatków, opartej na obrachowaniach dołączonych w projekcie rządowym, Komisya nie ma nic do nadmienia i wnosi:

1. <i>Wydatki na zarząd</i>	11.278 zł.
---------------------------------------	------------

Co do 2iej pozycyi wydatków. Według planu losowania obligacyj, mają być wylosowane w Listopadzie r. b. a wypłacone w pierwszym półroczu 1885. r. obligacye indemniz. zachodnio-galicyjskie za sumę 476.000 zł. m. k., zaś wylosowane w pierwszym półroczu 1885. r. a wypłacone 1. Listopada 1885 za sumę 510.000 zł. m. k., razem za 986.000 zł. m. k. czyli 1,035.300 zł. w. a. Przeto Komisya budżetowa, zgodnie z rządowym projektem, wnosi:

2. <i>Spłata kapitałów przez losowanie obligacyj</i>	1,035.300 zł.
--	---------------

Co do 3iej pozycyi, komisya zgodnie z rządowym projektem nie wnosi tu żadnej kwoty z powodów wyrażonych przy tejże pozycyi, gdy roztrząsaliśmy budżet wydatków funduszu wschodnio-galicyjskiego.

Co do 4tej pozycyi wydatków, komisya budżetowa zważywszy, że obligacyj indemn. zachodnio-galicyjskich niewylosowanych jest jeszcze teraz w Październiku 1884. r. w ich imiennej wartości za sumę 20,230.276 zł. 50 ct. i że 5%, renta od tej sumy, to jest należytość za kupony zapaść mające w 1885. r. wynosić będzie 1,011.513 zł. 82 ct., wnosi zgodnie z projektem rządowym:

4. <i>Renty dla uprawnionych</i>	1,011.514 zł.
--	---------------

Co do 5tej pozycyi wydatków, t. j. wydatków nadzwyczajnych, obejmują one głównie zwrot podatku dodatek indemnizacyjnego, nadpłaconego w latach poprzednich.

W budżecie na r. b. te wydatki nadzwyczajne preliniowano na 25.433 zł., a w r. 1883. wynosiły rzeczywiście 32.692 zł. Komisya, zgodnie z rządową propozycją, wnosi:

5. *Wydatki nadzwyczajne* . . . . . 26.006 zł.

Stosownie do uwag wyrażonych wyżej przy układaniu budżetu wydatków i dochodów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicjijskiego, wpisuje tu komisya 6tą pozycję wydatków „na zaliczki zwrotne w latach następnych“, a wpisuje ją według przecięciowego wydatku w dwóch latach ostatnich wynoszącego 2.870 zł. i wnosi:

6. *Na zaliczki zwrotne w latach późniejszych* . . . . . 2.870 zł.

Przeto ogół wydatków funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicjijskiego w 1885. r. preliniowanych w powyższych sześciu pozycjach, wynosi **2,086.968 zł.** więcej o 2.870 zł. niż rząd preliniował.

Dochody funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicjijskiego obrachował rząd w swoim projekcie budżetu na r. 1885. jak następuje:

I. Od obowiążanych.

1. *Wpłata kapitałów* . . . . . 1.873 zł.
2. *Wpłata rent* . . . . . 530 „
3. *Odsetki za zwłokę i inne dochody* . . . . . 10.430 „

II. Własne dochody.

4. *Odsetki od obligacyj będących własnością funduszu* . . . . . 23.743 zł.

III. Od kraju.

5. *Dodatek indemnizacyjny do podatków* . . . . . 872.040 zł.

IV. Ze skarbu państwa.

6. *Subwencya z skarbu państwa* . . . . . 1,175.482 zł.

Dochody ogółem . . . . . 2,084.098 zł.

Komisya budżetowa projektuje przyjęcie bez zmiany trzech pierwszych pozycji dochodów według rządowego projektu i wnosi:

1. *Wpłata kapitałów* . . . . . 1.873 zł.
2. *Wpłata rent* . . . . . 530 „
3. *Odsetki za zwłokę i inne dochody* . . . . . 10.430 „

Co się tyczy 4ej pozycji dochodów, t. j. dochodu z odsetek od własnych obligacyj, Komisya budżetowa z tych przyczyn, które wyłuszczyła przy tej pozycji dochodów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicjijskiego, wstawia w tej pozycji kwotę równającą się wartości kuponów od własnych obligacyj i wnosi:

4. *Odsetki od własnych obligacyj indemnizacyjnych* . . . . . 26.380 zł.

W rządowym projekcie budżetu nie preliniowano żadnego więcej dochodu z majątku funduszowego, bo zaproponowano podniesienie dodatku indemnizacyjnego na 32 centy do każdego złotego całej należitości podatków bezpośrednich. Lecz komisya z powodów, które ją skłoniły do wstawienia w budżet dochodów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicjijskiego także drugiej pozycji dochodów z majątku funduszowego i które to powody przedstawiła wyżej, proponuje, aby taką część pozostałości z rachunków lat dawniejszych przeniesionej do majątku funduszowego i umieszczonej w obligacjach indemnizacyjnych, użyć na pokrycie wydatków bieżących w 1885. r., jaka okazuje się potrzebna do pokrycia tych wydatków bez podnoszenia dodatku indemnizacyjnego. Przeto wnosi:

5. *Za obligacje własne wylosowane lub sprzedane* . . . . . 12.129 zł.

Pozycję 6tą dochodów stanowi zasiłek od kraju t. j. dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków. Komisya powołując się na to, co przytoczyła wyżej przy roztrząsaniu budżetu

dochodów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego projektuje, aby dodatek ten pobierać w 1885. r. w tej samej wysokości, jak w r. b., to jest w wysokości 31 $\frac{1}{2}$ centów do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich. Gdy zaś rząd, na podstawie wymiaru podatków, dochód z jednego centa dodatku pobieranego w zachodniej części Galicyi do każdego złotego całej należności podatków, obliczył na 27.251 zł. 25 ct.; przeto dodatek indemnizacyjny pobierany w zachodniej części Galicyi w wysokości 31 $\frac{1}{2}$ centów do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich, przyniesie dochodu 858.414 zł. 38 ct. Przy końcu niniejszego sprawozdania przedłoży Komisyja Wys. Sejmowi wniosek do uchwały postanawiającej pobierać dodatek indemnizacyjny w Galicyi zachodniej w wysokości 31 $\frac{1}{2}$ centów do każdego złotego, płaconego w podatkach, a tu wnosi:

6. *Dodatek indemnizacyjny do podatków* . . . . . 858.414 zł.

Stosownie do uwag wypowiedzianych przy roztrząsaniu budżetu dochodów i wydatków funduszu wschodn. gal. i odpowiednio wpisanej w budżet wydatków pozycyi 5ej wnosi Komisyja:

7. *Ze zwrotów zaliczek danych w latach poprzednich* . . . . . 1.730 zł.

Pozycyę 8mą dochodów stanowi subwencya ze skarbu państwa dawana łącznie dla obu funduszy indemn. gal. w sumie 2,625 000 zł., a gdy w budżet dochodów funduszu wschodn. gal. wpisaliśmy z tej subwencji, zgodnie z wnioskiem rządowym, 1,449.518 zł., przeto reszta tej subwencji w kwocie 1,175.482 zł. przypada dla funduszu zachodnio galicyjskiego i Komisyja, zgodnie z wnioskiem rządowym, wnosi:

8. *Z subwencji dawanej z skarbu państwa* . . . . . 1,175.482 zł.

Przeto ogół dochodów funduszu indemnizacyjnego zachodn. gal. na 1885. rok preeliminowanych w powyższych ośmiu pozycjach, wynosić ma . . . . . **2,086.968** zł. więcej o 2.870 zł. niż rząd preeliminował, a jest równy zupełnie ogółowi wydatków preeliminowanych na 1884. r. w tejże samej sumie 2,086.968 zł.

Komisyja budżetowa przedstawiwszy Wysokiemu Sejmowi, do przyjęcia według jej powyższych wniosków, budżet wydatków i dochodów na r. 1885 funduszy indemnizacyjnych wschodnio-galicyjskiego i zachodnio-galicyjskiego, wnosi zarazem następującą

Uchwałę finansową.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Na pokrycie wydatków funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej i funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniej w r. 1885. r. Sejm ustanawia w tych obu częściach kraju dodatek do podatków bezpośrednich po 31 $\frac{1}{2}$ centów do każdego złotego całej należności podatków podatków bezpośrednich.

Jednak komisya budżetowa zważywszy, że Wysoki Sejm zawarowawszy swoje dotychczasowe prawne stanowisko w sprawie indemnizacyjnej, upoważnił Wydział krajowy uchwałą z dnia 29 Października 1882. r. do zawarcia ugody, z zastrzeżeniem konstytucyjnego jej zatwierdzenia z c. k. administracyą państwa w celu usunięcia sporu co do stosunków państwa do funduszy indemnizacyjnych wschodniej i zachodniej Galicyi; po 2gie zważywszy, że jeżeli ta ugoda na warunkach uchwalonych zawartą zostanie, dochód ze zkarbu państwa dla funduszy indemnizacyjnych wschodnio- i zachodnio-galicyjskich będzie w 1885 roku o 200.000 zł. mniejszy,

niż w powyższym za r. 1885 budżecie oznaczono, a przeto, aby pokryć ogół wydatków funduszków indemnizacyjnych zachodnio- i wschodnio-galicyjskich, musi być dochód od kraju, to jest dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków bezpośrednich w 1885. r. o 200.000 zł. większy niż w budżecie wykazano, i dodatek indemnizacyjny ustanowiony powyższą uchwałą finansową, należy, w razie przyjęcia do skutku wzmiankowanej ugody, podwyższyć o dwa centy, — wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy następującą uchwałę finansową:

Dodatkowa uchwała finansowa na rok 1885.

„W razie zawarcia ugody pomiędzy c. k. Administracją państwa z Wydziałem krajowym Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, w imieniu Reprezentacji kraju, w celu usunięcia sporu o stosunki państwa do funduszków indemnizacyjnych wschodniej i zachodniej Galicyi, i po konstytucyjnem zatwierdzeniu tej ugody, będzie pobierany z r. 1885 w powiatach wschodnio- i zachodnio-galicyjskich, oprócz ustanowionego uchwałą z d. dzisiejszego zwyczajnego dodatku indemnizacyjnego, dodatek indemnizacyjny nadzwyczajny po dwa centy do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich“.

W projekcie budżetu wydatków i dochodów *funduszu indemnizacyjnego krakowskiego* na r. 1885. proponuje rząd wydatki jak następuje:

1. Koszta zarządu	782 zł.
2. Spłata kapitału przez losowanie obligacyj	108.150 „
3. Renty dla uprawnionych	83.129 „
4. Nadzwyczajne wydatki	2.500 „
Ogół wydatków	194.591 zł.

więcej o 3.977 zł. niż uchwalono na r. b.

Co do 1szej pozycyi wydatków, komisya budżetowa z powodu wyrażonych przy tejże pozycyi budżetu funduszków indemn. gal., wnosi zgodnie z wnioskiem rządowym:

1. <i>Wydatki na zarząd</i>	782 zł.
---------------------------------------	---------

Co do 2giej pozycyi: Ponieważ stosownie do planu losowania mają być wylosowane i spłacone obligacye indemn. krakowskie 1. Listopada r. b. za sumę 49.000 zł. m. k. a w pierwszym półroczu 1885. za sumę 50.000 zł. m. k., razem za 99.000 zł. m. k. czyli za 103.950 zł. w. a., przeto potrzeba na spłatę obligacyj wylosowanych w 1885. roku 103.950 zł. w. a. Lecz rząd zważając, że obligacyj indemn. krakowskich wylosowanych w latach ubiegłych a nie przedłożonych jeszcze do wypłaty, jest za 38.640 zł. w. a., sądzi, że część ich będzie przedłożona do wypłaty w 1885. r., a chociaż także z bieżących obligacyj część zalegnie, potrzeba będzie na spłatę obligacyj bieżących i zaległych przedłożonych w 1885. r. do wypłaty o 4.200 zł. więcej nad sumę obligacyj przeznaczonych do wylosowania w 1885. r. Komisya zgadza się z tym wnioskiem rządowym i wnosi:

2. <i>Spłata kapitałów przez losowanie obligacyj</i>	108.150 zł.
--	-------------

Co do 3ciej pozycyi wydatków. Z końcem r. b. będzie niewylosowanych obligacyj indemn. krak. za sumę 1,571.356 zł. 50 ct., przeto na wypłatę pięcio-procentowej renty od tej sumy, t. j. na wypłatę kuponów mających zapasć w 1885. r., potrzeba będzie 78.578 zł., a suma ta z tych samych powodów jak w innych funduszach, wystarcza zwykle na zapłatę za kupony zapadłe w roku budżetowym i przedłożone w tymże roku do wypłaty, oraz za kupony

zapadłe w latach poprzednich a przedłożone do wypłaty w roku budżetowym. Z tych powodów Komisya wnosi:

3. *Renty dla uprawnionych* . . . . . 78.568 zł.

Co do 4tej pozycyi wydatków, komisya zgodnie z wnioskiem rządowym, wnosi:

4. *Wydatki nadzwyczajne* . . . . . 2.500 zł.

Stosownie do uwag uczynionych przy układaniu budżetu wydatków i dochodów funduszu indemn. gal., komisya proponuje wpisać w dział wydatków 6tą pozycyę t. j. wydatek „na zaliczki zwrotne w latach następnych“, a w dziale dochodów „dochód ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich“, i wnosi:

5. *Na zaliczki zwrotne w latach następnych* . . . . . 30 zł.

Przeto ogół wydatków funduszu indem. krak., w 1885. r. oblicza komisya budżetowa na . . . . . **190.030 zł.**

Dochody funduszu indem. krak., nie pobierającego żadnego zasiłku ze skarbu państwa, preliniuje rząd jak następuje:

I. Od obowiązanych.

1. Wpłata kapitałów . . . . . 32 zł.

2. Wpłate rent . . . . . 4 „

3. Odsetki za zwłokę i inne dochody . . . . . 1.073 „

II. Dochody z własnego majątku.

4. Odsetki od własnych obligacyj . . . . . 2.655 „

III. Od kraju.

5. Dodatek indemnizacyjny do podatków . . . . . 190.797 „

Razem . . . . . **194.561 zł.**

więcej o 3.980 zł. niż uchwalono na r. b.

Komisya budżetowa nie ma do nadmienienia co do trzech pierwszych pozycyj dochodów i wnosi przyjęcie ich bez zmiany.

Co do 4ej pozycyi dochodów, obligacje indem. będące własnością funduszu wynoszą dziś sumę 58.999 zł. 50 ct.; a więc wartość kuponów od tych obligacyj mających zapaść w 1885 roku wynosi 2.950 zł., przeto odpowiednio zasadam wyrażonym wyżej przy tej pozycyi dochodów funduszu wschod.-galicyjskiego, wnosi komisya budżetowa:

4. *Odsetki od własnych obligacyj indemnizacyjnych* . . . . . 2.950 zł.

Co do 5ej pozycyi dochodów t. j. dochodu z zasiłku od kraju t. j. z dodatku indemnizacyjnego. Dochód z jednego centa dodatku indemnizacyjnego od każdego złotego całej należitości podatków bezpośrednich pobieranych w Ks. Krakowskiem obliczył rząd na podstawie wykazu podatków, na 8.672 zł. 59 ct.; a dochód z dodatku pobieranego w wysokości 22 centów do każdego złotego całej należitości podatków w Krakowskiem na 190.797 zł. Komisya budżetowa uważając za potrzebne, aby dla pokrycia wszystkich wydatków funduszu indem. krak. w 1885 r. dodatek indemnizacyjny pobierany był w Krakowskiem w tej samej jak w r. b. wysokości 22 centów do każdego złotego płaconego w podatkach wnosi zgodnie z wnioskiem rządowym.

5. *Dodatek indemnizacyjny do podatków* . . . . . 190.797 zł.

Wreszcie odpowiednio powyższym uwagom, Komisya proponuje wpisać w dział dochodów 6tą ich pozycyę ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich i wnosi:

6. *Ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich* . . . . . 10 zł.

Ogół więc dochodów funduszu indemn. krakowskiego preliniowanych przez komisję budżetową w powyższych sześciu pozycyach, wynosi . . . . . **194.866 zł.** więcej o 305 zł. niż preliniował rząd.

A gdy wydatki funduszu indemn. krakowskiego w 1884 obliczyła powyżej komisya na 190.030 zł.; przeto według jej wniosków, ogół dochodów funduszu w 1885 przewyższa ogół wydatków o 4.836 zł.

Komisya budżetowa przedstawiając Wys. Sejmowi do przyjęcia, według jej powyższych wniosków, budżet wydatków i dochodów funduszu indemn. krakowskiego w 1885. roku, wnosi zarazem następującą

Uchwałę finansową

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Na pokrycie wydatków funduszu indemnizacyjnego krakowskiego w 1885. roku, Sejm ustanawia dodatek do podatków bezpośrednich po 22 centy do każdego złotego całej należytości podatku.

We Lwowie 17. Października 1884.

Za Przewodniczącego:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.

Aleg. 117.

Sprawozdanie

komisyi dla spraw gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w sprawie przemysłu krajowego.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności podjętych w sprawach dotyczących przemysłu w kraju naszym, zawiera na wstępie streszczenie przedsięwziętych kroków w celu wywołania w życie „komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego“. Dalej sprawozdanie o szkołach przemysłowych wieczornych, o szkołach przemysłowych fachowych, kursach specjalnych i warsztatach naukowych, później o stypendyach udzielanych na naukę przemysłową, wreszcie sprawozdanie o bezpośredniem popieraniu przemysłu krajowego, oraz o użyciu funduszu przemysłowego.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Października 1882 ponowionej na posiedzeniu z dnia 16. Października 1883, poczynił Wydział krajowy starania, iżby według uchwały sejmowej z dnia 16. Października 1882 urządzić się mająca komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, wraz z statutem tej komisyi, uzyskała przyzwolenie c. k. Rządu i weszła w życie. Starania Wydziału krajowego, pomimo oporu większości członków Komisyi Centralnej dla spraw szkolnictwa przemysłowego w Wiedniu, o tyle uwieńczone zostały skutkiem, że JE. p. Namiestnik uwiadomił odezwą z dnia 27. Kwietnia 1884 l. 3514, że JE. p. Minister wyznał i oświaty reskryptem z dnia 12. Kwietnia 1884 przyjął do wiadomości zamierzone przez Sejm krajowy utworzenia komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Października 1882, mocą której Wys. Sejm upoważnił Wydział krajowy w razie pomyślnego wyniku rokowań z c. k. Rządem do wydania statutu i ustanowienia komisyi krajowej bez odwołania się do Sejmu, Wydział krajowy uchwałą z dnia 13. Czerwca 1884 l. 26058 wydał „Statut komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego“. Statut ten zgodnym jest po największej części z pierwotnym projektem statutu wypracowanego przez komisję dla spraw gospodarstwa krajowego z r. 1882., zmiany zaszyły jedynie co do paragrafu, który orzekał o roli komisyi kra-

jowej, jako instytucji doradczej dla p. Ministra oświaty, w sprawach dotyczących szkół utrzymywanych kosztem państwa.

Komisya dla spraw gospodarstwa krajowego przyjmując z uznaniem czynności 'przedsięwzięte przez Wydz. kr. celem wywołania w życie komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego do wiadomości, wypowiada przekonanie, że kraj zyskał przez to ważny organ wykonawczy i doradczy, zdolny w wielkiej mierze przyczynić się do rozbudzenia i podniesienia życia przemysłowego w kraju, oraz ważny organ dla podjęcia systematycznej akcji na polu szkolnictwa przemysłowego i wszelkich środków podniesienia wykształcenia przemysłowego w kraju.

Przyjmując równocześnie statut pomienionej komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego do wiadomości, wypowiada komisya dla spraw gospodarstwa krajowego życzenie, ażeby wzmiankowana komisya jak najprędzej się ukonstytuowała i czynności swe rozpoczęła, a to tembardziej, że od chwili rozwiązania kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego nie ma obecnie organu, któryby bezpośrednio zajmował się sprawami szkół przemysłowych i fachowych, które już obecnie kraj nasz posiada, które bezpośrednio opieki i dozoru wymagają.

Komisya dla spraw gospodarstwa krajowego jest przekonania, że korzyści utworzenia komisji krajowej dla spraw szkolnictwa, komisji, która w duchu potrzeb i właściwości kraju silną ręką ujmie całą sprawę tak zaniedbanego szkolnictwa przemysłowego, należy wyzyskać jak najspieszniej; a nie da się zaprzeczyć, że pewne zwolnienie akcji kraju na polu szkolnictwa przemysłowego w roku bieżącym, stoi w związku z tem, że dawniejsza kuratorja przestała funkcjonować, a komisya krajowa nierozpoczęła dotąd swoich czynności.

Rozpoczęcie czynności komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego jest jeszcze i z tego względu konieczne, ażeby Wydział krajowy mógł wspólnie z nią wypracować tak ważny projekt dla ustawy krajowej o zakładaniu fachowych szkół przemysłowych i urzędzeniu nauki uzupełniającej w kierunku przemysłowym, którą to ustawę Wysoki Sejm przedłożył sobie polecił, uchwałą powziętą na posiedzeniu z dnia 16. Października 1883.

Z wielkiem uznaniem przyjmuje komisya dla spraw gospodarstwa krajowego do wiadomości przedstawienie, które Wydział krajowy przedłożył Wysokiemu c. k. Ministerstwu wyznań, dotyczące potrzeb kraju na polu szkolnictwa przemysłowego, i w którym Wydział krajowy wykazał całą krzyczącą nierówność, z jaką Galicya jest traktowaną pod tym względem w budżecie państwa. Przedstawienie to jest tem ważniejsze, że oparte na danych autentycznych wykazuje jasno i dobitnie, że kiedy inne kraje tej połowy monarchii od lat dziesiątków cieszyły się nieustającą opieką państwa, i w których udało się wszystkimi środkami rozumnej i czynnej polityki przemysłowej wytworzyć wieloraki przemysł, a z nim źródło bogactwa krajowego, Galicya nie miała stosunkowo żadnego udziału w tych produktywnych nakładach państwa.

Galicya była dotąd na wszystkich polach szkolnictwa przemysłowego zaniedbywaną: nigdzie nie doznała w dostatecznej mierze opieki państwowej, nigdzie nie użyto całych środków i nigdzie nie uwzględniono ze strony państwa, że w tym kraju są długoletnie zaniedbania do odrobienia, które czynnego działania wymagają, jako warunku bytu.

Kraj z wyteżeniem wszystkich sił wszystko czyni co może i zupełnie jest świadomy tego, że te wysiłki wlane podwoić, potroić musi, brakuje tylko czynnej ręki państwa, brakuje materialnej pomocy ze skarbu państwa, a dałaby się rozwinąć potężna akcja, dałoby się dla galicyjskiego przemysłu w krótkim czasie więcej uczynić, jak zdziałano przez lat dziesiątki.

Komisya dla spraw gospodarstwa krajowego wypowiada nadzieję, że przedstawienie, które przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu c. k. Ministerstwu nie pozostanie bez doniosłych skutków i że Wysoki c. k. Rząd zechce przeciw objąć Galicyę ściślej w zakreszony program re-

formy szkolnictwa przemysłowego w Austrii i przyzna krajowi środki niezbędne do położenia podwalin tego szkolnictwa.

W każdym zaś razie nie można przypuścić, żeby c. k. Rząd, który utworzenie krajowej komisji dla spraw szkolnictwa przemysłowego przyjął do wiadomości, a przez to samodzielną akcyę kraju w tym kierunku usankcjonował, uważał się za zwolnionego z obowiązków państwowych i na polu szkół przemysłowych państwowych nie podjął wreszcie w Galicyi tę akcyę, którą w innych krajach już ukończył.

Czynności, przedsięwzięte przez Wydział krajowy w sprawie budowy gmachu Muzeum, w którym miałyby się zarazem pomieścić szereg szkół przemysłowych, przyjmuje komisya dla spraw gospodarstwa krajowego do wiadomości, i wypowiada przekonanie, że należy dołożyć wszelkich starań, ażeby myśl tę jak najprędzej urzeczywistnić.

Trudności, jakie stały na przeszkodzie wywołaniu w życie szkół przemysłowych we Lwowie, były przedewszystkiem w braku odpowiedniego gmachu na ich pomieszczenie. Nie może też ulegać wątpliwości, że postawienie gmachu muzeum we Lwowie, w którymby znalazły pomieszczenie szkoły przemysłowe, nie może być wyłącznie zadaniem kraju i gminy, ale i państwa, i że w należytych stosunku c. k. Rząd przystąpi do udziału w kosztach budowy gmachu Muzeum.

Szkoły zaś fachowe dla całej grupy przemysłu drzewnego, tkackiego, metalowego i artystycznego pomieszczone w odpowiedni sposób przy Muzeum przemysłowym, dostarczyć jedynie mogą nauczycieli i przodowników dla szkół przemysłowych i warsztatów wzorowych, które dla kraju są potrzebne i których coraz więcej w kraju zakładać należy.

Sprawozdanie odnoszące się do szkół przemysłowych wieczornych, oraz do szkół powtarzania, założonych przez towarzystwo pedagogiczne, a subwencyonowanych z funduszków krajowych, przyjmuje komisya dla spraw gospodarstwa krajowego do wiadomości i z uznaniem dla zarządów tych szkół, których zbawienny wpływ na wykształcenie młodych rzemieślników jest już ugruntowany.

Z zestawienia wydatków i dochodów tych szkół, mianowicie zaś z zestawienia, w którym uwidocznione jest, jakie instytucye i korporacye przyczyniają się do utrzymania tych zakładów, powzięła komisya również jak i Wydział krajowy przeświadczenie, że udział funduszu krajowego, dzięki ofiarności Wysokiego Sejmu, w stosunku do udziału powiatów i gmin w kosztach utrzymania szkół przemysłowych uzupełniających, jest stosunkowo bardzo znaczny i że wymaga koniecznie unormowania i uregulowania rozdziału ciężarów.

Koniecznem jest również, ażeby i plan nauk w tych szkołach był uregulowany, a jakkolwiek komisya uznaje, że nauka w szkołach przemysłowych, o ile dotyczy działów fachowych, musi być w miarę kierunku szkoły w każdej miejscowości inaczej udzielana i zastosowana do potrzeb, jakie szkoła każda ma na oku, to zawsze konieczną jest, mianowicie w dziale nauk, mających ogólne wykształcenie na celu, pewna jednolitość. W organizacyi szkół tych dążyć należy również do tego, ażeby prócz nauki powtarzania i uzupełniania, miano przedewszystkiem pewien dział specjalny przemysłu na oku.

Unormowanie zatem rozdziału ciężarów zakładania i utrzymywania tychże szkół, sprawa jednolitości organizacyi, oraz sprawa unormowania nadzoru i kontroli nad temi szkołami, które wykonywać będzie komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, należy zatem, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu, powziętej na posiedzeniu z dnia 16. Października 1883., jak najspieszniej przeprowadzić.

Przechodząc do sprawozdania o szkołach przemysłowo - fachowych, kursach specjalnych i warsztatach naukowych i stypendyach, czyni komisya dla spraw gospodarstwa krajowego następujące uwagi:

1) Co do szkoły przemysłu drzewnego w Zakopanem. Rozwój tej, dziś jedynej szkoły przez c. k. Rząd utrzymywanej, a subwencyonowanej z funduszków krajowych, jest uznania godnym, a objaw, że uczniowie w tym roku wystąpili poraz pierwszy z robotami samodzielnymi, jest wielce pocieszający.

Zaznaczyć również należy, że szkoła ta pod względem sposobu udzielania nauki znakomicie jest prowadzoną, i należy niezaprzeczenie do najlepszych szkół tego rodzaju w ogóle, a w szczególności, jak to już i ze strony kompetentnych sfer c. k. Rządu uznano, do najlepiej kierowanych i prowadzonych szkół przemysłowych w Austrii.

Do życzeniaby jednak było, żeby w zakładzie tym więcej pielęgnowano motywa swojskie. Jeżeli szkoła wyrobów drewnianych w Zakopanem ma przynieść krajowi prawdziwą korzyść i wywołać przemysł wyrobów z drzewa w tej okolicy, to prócz roboty dobrej starać się należy, ażeby wyroby te odszczególniały się swą odrębnością i właściwością od innych robót tego rodzaju. Osiągnąć się to da przez zastosowanie motywów oryginalnych swojskich do wszelkich ozdób, do wszelkich wyrobów, pochodzących z tej okolicy. Sztuka tak zwana mała, sztuka w rzemiośle, a szczególnie w rzemiośle drobnym, musi mieć swoje zupełnie odrębne znamiona i cechy, przywiązane do pewnej okolicy, do pewnego kraju, i w takim razie liczyć może na powodzenie materialne, to jest na odbyt, który ostatecznie stanowi podstawę rozwoju każdego przemysłu.

Jeżeli kupujący nabywa przedmiot, który ani co do myśli, ani co do techniki, nie różni się od przedmiotu podobnego wykonanego gdzieindziej lub za granicą, to w takim razie wyroby takie, choćby były równie ładne, nie zdobędą sobie szerszego targu, a tem samem i stałego odbytu, nie wytrzymają konkurencji z podobnymi wyrobami zagranicznymi. Z żalem podnieść należy, że kierownictwo szkoły w Zakopanem przy udzielaniu nauk zasad wyżej wypowiedzianych nie ma na oku, a pielęgnując w wyrobach swych kierunek ornamentu renesansowego, a w małej części naturalistycznego, nie może osiągnąć zadania, do którego szkoła ta chcąc wywołać przemysł charakterystyczny miejscowy dążyć powinna.

Zamierzone przez c. k. Ministerjum rozszerzenie zakresu szkoły i wcielenie do jej programu i innych działów uprawy drzewnej, a mianowicie nauki przemysłu ciesielskiego i budowniczo-stolarskiego, przyjmuje komisya z uznaniem do wiadomości, nie może jednak nie wypowiedzieć żalu, że Wysokie c. k. Ministerjum nie uwzględniło przedstawienia Wydziału krajowego, ażeby celem przysporzenia nauczycieli krajowców, nie udzieliło ukończonym technikom stypendyum na podróż celem uzupełnienia nauki w tym kierunku i przysposobienia ich na fachowo uzdolnionych nauczycieli dla tego zakładu.

Komisya wypowiadając zasłużone uznanie Towarzystwu tatrzańskiemu, które poruszyło i przeprowadziło myśl założenia szkoły wyrobów drzewnych w Zakopanem i uznając, że Towarzystwo to i nadal do zarządu szkoły powołane być winno, sądzi pomimo tego, że koniecznem jest wyjednanie pewnego wpływu na kierunek artystyczny w tej szkole dla organu krajowego, jakim jest komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego. Należałoby zatem poczynić stosowne kroki u c. k. Rządu, ażeby przyznał ingerencyę i wpływ doradczy na kierunek tej szkoły pomienionej komisyi.

2) Co do szkoły garncarstwa w Kołomyi podnosi komisya ponownie ważność tej szkoły dla przemysłu garncarskiego w mieście samem, gdzie jest przeszło 80 garncarzy, jak również dla przemysłu garncarskiego w okolicy Kołomyi. Okolica cała ta wywozi obecnie znaczną ilość wyrobów garncarskich do Mołdawy, a produkcya i wywóz znacznie by się wzmogły, gdy by wyroby były lepsze i ładniejsze.

Pomimo ofiar, które dotychczas z funduszków krajowych czyniono dla tej szkoły, pomimo znacznych ofiar, które gmina miasta Kołomyi na cele tej szkoły od chwili jej założenia ponosi, pomimo przez sam Rząd nawet uznanej potrzeby utrzymania tej szkoły i danego przyrzeczenia, że szkoła ta rozszerzoną będzie, c. k. Rząd zwinął takową wstrzymując dalszą wypłatę dla nauczyciela, a zapowiedziane reskryptem JE. pana Ministra wyznań i oświaty z dnia 30. Maja 1883. l. 9798. otwarcie tej szkoły z nowym rokiem szkolnym 1883. nie przyszło do skutku. Oprócz powyższych powodów odnoszących się do ważności ekonomicznej tej szkoły, jest jeszcze i inny nie mniej ważny powód, który przemawia za koniecznem jej utrzymaniem, a mianowicie ta okoliczność, że w okolicy Kołomyi zachował się przy wyrobach przemysłu domowego garncarskiego oryginalny, rodzimy i wielce charakterystyczny sposób dekorowania naczyń glinianych, który należy zatrzymać i uchronić od zagłady, stanowić on bowiem może podstawę do rozwoju oryginalnych, dekorowanych naczyń z wybitną narodową cechą.

Wdrożone rokowania z c. k. Rządem celem przyjęcia szkoły garncarskiej w Kołomyi, oraz przygotowania wszystkiego co należy, ażeby w razie nareszcie pomyślnego wyniku rokowań z c. k. Rządem objąć szkołę w zarząd kraju, nie odniosły dotychczas pożądanego skutku przeważnie z powodu warunku, który Wysoki Sejm uważał jako konieczny, iżby c. k. Rząd w razie przejścia szkoły garncarskiej w Kołomyi na fundusz krajowy i nadal przyczyniał się do utrzymania szkoły subwencyą w wysokości dotychczas ponoszonych kosztów.

Wobec memoriału Wydziału krajowego z dnia 16. Września 1884. l. 21.506., wystosowanego do c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty, w którym Wydział krajowy przedstawił potrzeby kraju na polu szkolnictwa przemysłowego i wykazał całą krzyczącą nierówność, z jaką Galicya pod tym względem w budżecie państwa jest traktowana, sądzi komisya, że nie należy już ograniczać się jedynie na żądaniu pomocy dla szkoły garncarskiej w Kołomyi, lecz należy poprzeć jak najgoręcej przedstawienie Wydziału krajowego do c. k. Rządu i wymagać na cele szkolnictwa przemysłowego subwencji daleko znaczniejszej, stosownej do potrzeb kraju. Nie chodzi tu bowiem jedynie o to, co byłoby potrzebnem, ale o to, co jest nieodzowne, a jeżeli nie domagamy się o równy udział z funduszków państwa, jak inne prowincye, to tem mniej można nam zaprzeczyć prawa upominania się o równomierniejszy udział w wydatkach państwa na cele przemysłowe, prosimy bowiem tylko o podwyższenie tego udziału.

3. Co do szkół przemysłowo-fachowych utrzymywanych kosztem kraju, przyjmuje komisya z uznaniem do wiadomości aktywowanie warsztatu zawodowego kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce Strumiłowej, i wypowiada niepłonną nadzieję, że warsztat ten pomyślnie rozwijać się będzie.

Z zadowoleniem przyjmuje również komisya do wiadomości, że warsztat kołodziejski w Toustem rozwija się pomyślnie, i że w krótkce rozszerzony ma być przez wprowadzenie warsztatu kowalskiego.

Co do szkoły koszykarstwa w Jarosławiu, sądzi komisya, że szkoła ta potrzebuje pewnej reorganizacji i unormowania stosunku nauczyciela do kierownika szkoły, i stosunku obydwóch do komitetu opiekującego się szkołą.

Rozwój szkoły koronkarskiej w Zakopanem jest wielce pocieszającym. Wprowadzenie nowych technik wyrobu koronek, coraz bardziej zwiększająca się frekwencya tej szkoły, ogólne pochwały, jakie oddają kierownictwu jej, popyt za wyrobami tej szkoły, uprawniają do przypuszczenia, że szkoła ta przyczyni się niezawodnie do wywołania przemysłu koronkarskiego, jako przemysłu domowego w tamtej okolicy, i położy kamień węgielny do podniesienia dobrobytu ludności miejscowej i okolicznej. — Zamierzone wprowadzenie więcej różnaitości w wyrobie koronek w Kańczudze, przyjmuje komisya z uznaniem do wiadomości.

Co do kursu robót kobiecych przy seminarium żeńskim w Krakowie, nie uważa komisya za odpowiednie, ażeby w jednej szkole uczono równocześnie tak rozmaitych przedmiotów, jak koszykarstwo, wyrobu kwiatów, malowanie na porcelanie i kursu praktycznych robót ręcznych, z których każda wymaga specjalnie wykształconych, fachowych nauczycieli. Naturalnem następstwem w ten sposób rozdrobnionej nauki różnorodnych technik, musi być to, że żadna z technik nie będzie uczona dobrze, a nauka nie przysporzy żadnych krajowi korzyści.

Przechodząc do projektu założenia szkoły garncarskiej w Alwerni, wypowiada komisya przekonanie, że szkoła ta należycie kierowaną, ważną będzie dla stosunków przemysłowych tamtej okolicy, szczególnie ze względu na znakomite gatunki gliny ogniotrwałej, w które tamta okolica obfituje.

Było by wielce do życzenia, gdyby kwestya konkurencyi czynników miejscowych i zapewnienie udziału powiatu i gmin garncarskich została wkrótce załatwioną i tem samem szkoła garncarska w Alwerni wkrótce wejść mogła w życie.

4. Co do stypendyów podnosi komisya z uznaniem i z wdzięcznością, że c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty nadało krajowi sześć stypendyów na naukę przemysłową ze Skarbu państwa, i wypowiada nadzieję, że stypendya te stale dla kraju i na przyszłość będą zachowane, a rozdział ich na różne gałęzie przemysłu umożliwi przysporzenie dobrych i biegłych przewodników dla warsztatów wzorowych, których zakładanie dla kraju i w stosunkach naszych wymagających przede wszystkim kształcenie dobrych rzemieślników jest konieczne. Okoliczności te kierowały również i Wydział krajowy przy rozdaniu stypendyów z funduszków krajowych. Z przyjemnością zaznacza też komisya, że wybór osobistości uczyniony przez Wydział krajowy okazał się tak odpowiednim, gdy jeden ze stypendystów, pan Edmund Krzen, świeżo ogłoszonym wynalazkiem wypalania glazurowanej surówki zjednał sobie szeroki rozgłos w świecie technicznym.

Wielce byłoby do życzenia, ażeby trzej technicy, stypendyści z funduszków krajowych, nabytą wiedzę zużytkować mogli na korzyść kraju. Nastrożca się ku temu sposobność przez przejście szkoły garncarstwa w Kołomyi, przez wywołanie w życie szkoły garncarskiej w Alwernii, niemniej da się jeden z nich zużytkować z powodu, że przemysł tkacki, dzięki opiece, jaką mu kraj od kilku lat udziela i nadal udzielać zamysła, coraz bardziej się rozwija. Komisya jest dalej zdania, że i reszta stypendystów, jako przodownicy i nauczyciele pomocnicy w warsztatach wzorowych użyci dowiodą, że grosz krajowy, łożony na ich wykształcenie, przyniesie sówite korzyści dla kraju, a tem samem przyczyni się do podniesienia wykształcenia rzemieślników naszych.

Dział sprawozdania, odnoszący się do bezpośredniego popierania przemysłu krajowego i użycia funduszu przemysłowego, zajmował uwagę komisyi w wysokim stopniu.

Komisya zgadza się zupełnie z zapatrywaniem wypowiedzianem w sprawozdaniu, że nie można się ani łudzić, ani żądać, ażeby olbrzymia luka w gospodarstwie krajowem, jaką jest brak przemysłu krajowego, dała się użyciem kilkudziesięciu tysięcy złotych zapełnić.

Jedynie przy pielęgnowaniu i opiece, i przy sprzyjających innych warunkach, przemysł rozwinać się może, o ileż trudniejszy będzie rozwój tam, gdzie jak unas, wiekowe zaniedbania z winy cudzej i własnej złożyły odłogiem całą dziedzinę przemysłowego życia; w społeczeństwie nie wytworzył się duch przedsiębiorczości przemysłowej, a szkoła doświadczeń w walce z fiskalizmem, z przewagą przemysłu innych prowincyi, cieszących się wiekową opieką i ochroną, doprowadziła do zniechęcenia, apatyi i prawie zupełnego porzucenia przemysłu. Dodajmy do tego konieczny w krajach wyłącznie rolniczych brak kapitału, to zrozumiemy, że w tych warunkach,

podjęcie na wszystkich punktach, wszystkimi drogami i środkami, na jakie tylko kraj stać w granicach swej autonomii i w granicach ciasnego, na tyle potrzeb służyć mającego budżetu, zbiorowej akcji na podniesienie przemysłu, jest jeszcze tem niezbędną, tem bardziej nagłą, że kraj na tę drogę już wstąpił. Nie może być jednak zadaniem Wydziału krajowego, wytwarzanie przemysłu lub opiekowania się pojedynczymi drobnymi przedsiębiorstwami lub rzemieślnikami.

Sprawozdanie Wydziału krajowego, obejmujące okres akcji dwuletniej, przekonuje o pewnem wahaniu — o próbach, w którym właśnie kierunku wyteżyć należy działanie, które gałęzi przemysłu przedewszystkiem popierać należy. Ostateczny jednak zwrot, ażeby całą czynność w tem względzie skierować ku podniesieniu i rozwojowi przemysłu tkackiego i garbarskiego — wita komisya dla spraw gospodarstwa krajowego z uznaniem i sądzi, że i nadal należy się ograniczyć na razie na popieraniu przedewszystkiem tych dwóch gałęzi rozwijającego się przemysłu krajowego.

Co do sposobu popierania komisya wyraża zdanie, że należy w miarę możliwości odstąpić od bezpośredniego popierania środkami materialnymi pojedynczych rękodzieł, a starać się raczej o powstawanie stowarzyszeń ludzi fachowych przynoszących kapitał, zajmujących się podnoszeniem pojedynczych gałęzi przemysłu, którym Sejm przychodziłby w pomoc, a Bank krajowy wspierałby kredytem. Komisya uważa nadto zdanie, że fachowe szkoły przemysłowe i warstwy wzorowe, oraz dokładne badania warunków rozwoju i potrzeb przemysłu, koniecznie na oku mieć należy.

Komisya nie czyni i nie może czynić zarzutu, że w niektórych pojedynczych wypadkach użyto funduszy krajowych na wspomóżenie albo przemysłu zbyt drobnego, albo przemysłu, który jako mniej ważny i doniosły, niezasługiwałby już obecnie na pomoc. Wypadki takie są nieuniknione tam, gdzie jakkolwiek ważniejsza akcja się rozpoczyna, a nie można się powołać na doświadczenia poczynione w tym kierunku gdzieindziej i pod zupełnie podobnymi warunkami. Zwrot udzielonego funduszu zapomogi — jest jednak w każdym z tych wypadków zapewniony — więc na straty materialne kraj niepowinienby być narażonym.

Sprawozdanie Wydziału krajowego z użycia funduszy „na zaliczki i pożyczki dla rękodzielników“ dowodzi ogromu potrzeby na tem polu, i konieczności użycia większych środków, jeżeli akcja podjęta ma wyrzucić skutek doniosły dla naszego kraju. Komisya gospodarstwa krajowego sądzi, że akcja taka nie powinna być humanitarną obroną rękodzielników przed nędzą, ale tylko ściśle produkcyjnym nakładem, zdrowo pojętą myślą rozszerzenia lub rozwinięcia kilku gałęzi przemysłu krajowego, lub szeregu przedsiębiorstw przemysłowych mających wszelkie warunki bytu.

W pierwszym rzędzie skierować należy czynność do podniesienia i rozwinięcia przemysłu tkackiego i oprzeć się na doświadczeniach poczynionych w krajach pod względem przemysłu tkackiego wysoko rozwiniętych, które dowodzą, że warstwy ręczne pod pewnymi warunkami wytrzymać może konkurencyę z produkcją maszynową. Komisya uznaje całą konieczność podjęcia na różnych drogach usiłowań dla podniesienia przemysłu tkackiego, który ze wszech miar zdolny jest rozwojowi; przez wprowadzenie warstatów naukowych tkactwa i szkółek tkackich, przez organizacyę Spółek tkackich, przez wprowadzenie i rozpowszechnienie warstatów ulepszonych i przez powołanie do życia Zakładu blichu i apretury przemysł tkacki w kraju naszym utrzymać i podnieść się da, lepsze wyroby będą bowiem miały z byt zapewniony, który dla rozwoju przemysłu tego jest niezbędnym. Szkołki tkackie założone i prowadzone za inicjatywą i współdziałaniem Stowarzyszenia „Spójni“ w Kossowie i Błażowie wykazują takie dodatnie rezultata, że byłoby korzystnem przejęcie tych szkółek czyli warstatów naukowych pod zarząd kraju, jak niemniej urzędzenia jeszcze w kilku miejsco-

wościach podobnych szkółek czyli warstatów wzorowych. Warstаты takie o jednym nauczycielu i jednym przodowniku uposażone odpowiednią ilością ulepszonych warstatów tkackich, przyczynić się mogą do podniesienia przemysłu tkackiego, do wzmożenia produkcji, jak również i do tego, że zarobek będzie większy i intratniejszy.

Zbyt i popyt towaru zależnym jest od jego jakości, od jego kupieckiej wartości. Najlepiej wyrobione płótno nieznajdzie odbytu, jeżeli podany towar nie będzie odpowiednio apretowany. Dążyć zatem należy, ażeby zakład blichu i apretury, tak konieczny dla rozwoju przemysłu krajowego tkackiego, mógł być w życie wywołany.

Komisya dla spraw gospodarstwa krajowego musi jednak z naciskiem zaznaczyć, że jeżeli wprowadzać się będą ulepszone warstаты w okolicach, gdzie tkactwo jako przemysł domowy zachowało dotychczas cechy artystyczne rodzime, należy dołożyć wszelkiego starania, by cechy te ornamentu rodzimego w wyrobach tkackich nietylko nie zaginęły, ale żeby wzory te zastosowane do wyrobów tkackich i zmodyfikowane do potrzeb nowoczesnych, zachowały się w całej czystości i oryginalnej charakterystyce.

Drugą ważną gałęzią przemysłu rękodzielniczego, która również zasługuje na wszechstronne poparcie, jest przemysł garbarski. Dążyć należy, ażeby produkcya garbarń nie tylko się powiększyła i polepszyła, ale także, ażeby wprowadzić takie rodzaje wyrobów, które u nas dotychczas nie uprawiano, albo tylko wyjątkowo robiono. Komisya jest zdania, że garbarstwo popierane przez ludzi fachowo uzdolnionych i należycie kierowane, rozwinie się w kraju naszym niezawodnie, jeżeli w równej mierze tworzyć się będą Towarzystwa handlu skór, spółki szewsko garbarskie i magazyny wyrobów skórnych, i jeżeli wszystkie spółki handlu skór zrozumiały, że wspierać powinny garbarstwo krajowe, z niemi solidarnym interesem związane.

Prócz powyżej wymienionych dwóch ważnych działów przemysłu krajowego, to jest tkackiego i garbarskiego, należałoby również zwrócić uwagę na przemysł garncarski, w szczególności zaś na wyroby z gliny ogniotrwałej i na wyroby kamionkowe.

Komisya zwraca również uwagę, że w skutek coraz większego rozwoju przemysłu naftowego w kraju naszym i wprowadzenie wiercenia systemem kanadyjskim, nieskończenie ważną byłoby rzeczą, gdyby narzędzia wiertnicze, używane przy tym sposobie wiercenia wyrabiane być mogły w kraju. Próby wyrabiania narzędzi takich przedsiębrane w ostatnim czasie pouczyły, że narzędzia te bez zbyt wielkich nakładów wyrabiać się dadzą, z tego też powodu ważnem by było zakładanie takich fabryk w kraju.

Jako nadzwyczaj ważny czynnik przyczynić się mogący do rozwoju niektórych a ważnych gałęzi przemysłu większego w kraju naszym, uważa komisya urządzenie stacyi doświadczalnej chemiczno-technicznej, a mianowicie dla przemysłu naftowego, tkackiego, wyrobów z gliny i produkcji wapna i cementów. Stacya doświadczalna powstać powinna z funduszków krajowych, pod bezpośrednim zarządem Wydziału krajowego, przeprowadzenie instytucyi takiej już w najbliższej przyszłości da się tem łatwiej uskuteczyć, ile że sprawozdania Wydziału krajowego o użyciu stypendyum z funduszków krajowych komisya powzięła przeświadczenie, że kraj będzie mógł już niedługo korzystać z fachowych i należycie w tym kierunku przygotowanych sił technicznych.

Komisya dla spraw gospodarstwa krajowego, zastanawiając się nad sposobem podniesienia przemysłu w kraju naszym, naznacza trzy kierunki :

a) urządzenie szkół i warstatów wzorowych celem przysporzenia krajowi dobrych, biegłych i sumiennych rzemieślników, których brak uczuwać się daje na każdym kroku.

b) Wspieranie przemysłu rękodzielniczego i przemysłu fabrycznego ażeby kraj przynajmniej w niektórych kierunkach dostarczył mógł artykułów potrzebnych w codziennem użyciu, opartych o wielką krajową produkcję surową i wielką krajową konsumpcję.

c) Pielęgnowanie i chronienie od upadku przemysłu domowego w tych okolicach, gdzie takowy posiada oryginalne i wybitne cechy ornamentyki rodzimej w tym celu, ażeby wzory te służyły za podstawę do ornamentyki wyrobów rękodzielniczych, który z czasem i przy sprzyjających okolicznościach rozwinąć się może w przemysł fabryczny. Pielęgnując tego rodzaju przemysł domowy, da się równocześnie możność polepszenia dobrobytu ludności wiejskiej, zajmującej się wyrobami tego rodzaju.

Rozwój pierwszych dwóch kierunków uważa komisya jako podstawę rozwoju stosunków przemysłowych w kraju naszym i sądzi, że podniesienie szkolnictwa przemysłowego i podniesienie ogólnego i fachowego wykształcenia rzemieślników, wytworzenie krajowców podmajstrzych, przodowników, umożliwi podejmowanie większych zadań przemysłowych.

Popieranie zaś przemysłu nadwątłego, ciągła ochrona i opieka, użycie wolności i ulg podatkowych, o ile one od kraju zależą, podniesie przedsiębiorczość prywatną w kraju naszym, i wywoła ruch przemysłowy, oraz wpłynie na poprawę ogólnych stosunków ekonomicznych.

Trzeci kierunek, ochrona i pielęgnowanie przemysłu ludowego i domowego, ma znaczenie drugorzędne, lokalne, jest wielkiej doniosłości dla ludności wiejskiej całych okolic. Przemysł domowy kultywowany przy roli, gdzie rola uboga lub jej mało, może utworzyć pomocnicze źródło lepszego bytu dla ludności wiejskiej.

Celem podniesienia przemysłu rękodzielniczego w kraju naszym, Wysoki Sejm od kilku lat czyni znaczne ofiary, komisya sądzi zatem, jeżeli fundusz ten — w sposób wyżej wskazany należycie zużytkowanym będzie — osiągnie się zwolna ale tem pewniej polepszenie stosunków przemysłowych i ekonomicznych w kraju naszym.

Na podstawie powyższego sprawozdania komisya dla spraw gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w sprawie przemysłu krajowego z dnia 16. Września 1884 l. 47.361.

2. Sejm popiera usilnie przedstawienie Wydziału krajowego do c. k. Rządu z dnia 16. Września 1884 l. 21.506 i wzywa Rząd, ażeby tenże na podstawie powyższego przedstawienia Wydziału krajowego, na szkolnictwo przemysłowe i inne środki wykształcenia przemysłowego stosunkowo do innych krajów w monarchii przeznaczył fundusze.

3. Sejm upoważnia Wydział krajowy do objęcia szkoły garncarstwa w Kołomyi w zarząd kraju, jak tylko c. k. Rząd przyzna na dalsze utrzymanie szkoły roczną subwencję, równającą się kosztom, jakie skarb państwa ponosił dotąd z tytułu utrzymania tego zakładu.

Lwów, dnia 16. Października 1884.

Przewodniczący :

L. Wodzicki

Sprawozdawca :

Ludwik Wierzbicki.

The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work done during the year. It is followed by a detailed account of the various projects undertaken and the results achieved. The report concludes with a summary of the work done and a list of the names of the staff members who have been engaged in the work.

The second part of the report deals with the financial position of the organization. It gives a detailed account of the income and expenditure for the year and shows how the funds have been used. It also gives a list of the names of the donors who have contributed to the work of the organization.

The third part of the report deals with the administrative work of the organization. It gives a detailed account of the various departments and the work done in each. It also gives a list of the names of the staff members who are engaged in the administrative work.

The fourth part of the report deals with the future prospects of the organization. It gives a detailed account of the plans for the next year and the steps that will be taken to carry them out.

The fifth part of the report deals with the general remarks of the committee. It gives a detailed account of the views of the committee on the work done during the year and on the future prospects of the organization. It also gives a list of the names of the members of the committee who have signed the report.

Report of the Committee for the year 1924

Secretary
London, England

President
London, England

Aleg. 118.

Sprawozdanie

komisji budżetowej w przedmiocie uwolnienia nowo powstających zakładów przemysłowych od dodatków do podatków.

Wysoki Sejmie!

Sprawa podniesienia przemysłu w naszym kraju jest od kilku lat przedmiotem szczególnej troskliwości Wys. Sejmu. Pomimo niekorzystnego stanu finansów krajowych, uchwałił Wys. Sejm w ostatnich latach znaczne wydatki na szkoły przemysłowe i rękodzielnicze, na popieranie przemysłu domowego, na pożyczki i zasiłki dla przemysłu rękodzielniczego, na przemysł naftowy — co jest niewątpliwym dowodem, że potrzeba czynnego w tej sprawie współdziałania ze strony kraju znalazła w Wys. Sejmie powszechne uznanie.

Wnioski Wydziału krajowego o zapewnienie ulg podatkowych fabrykom nowo powstającym uzasadnione są obszernym a gruntownym wywodem o konieczności wytworzenia przemysłu fabrycznego, celem powstrzymania ekonomicznego upadku kraju. Do tego wyczerpującego wywodu komisya następujące dołącza uwagi.

Dzisiejszy stan przemysłu krajowego jest rezultatem długoletniego, dla nas wręcz nieprzychylnego systemu rządowego, który wszelkim usiłowaniom, podjętym w celu wytworzenia i rozwinięcia fabrycznej produkcji przemysłowej, nieprzezwyciężone stawiał zapory, a równocześnie popierał produkcję przemysłową w ościennych prowincjach — i ułatwiał jej pokonanie naszego rękodzielniczego i domowego przemysłu.

Znane są powszechnie liczne z czasów dawniejszych rozporządzenia administracyjne, zmierzające wprost do tego, aby niedopuszczyć w naszym kraju produkcji przemysłowej, którą uważano jako wyłączny przywilej zachodnich prowincji Państwa. — Wiadomy jest ucisk fiskalny, nakładający ciężary od fikcyjnych zysków; — wiadome zaniedbanie kraju pod względem komunikacji, pod względem kredytu — słowem brak wszelkich warunków do rozwoju przemysłu niezbędnych.

To też gdy w zachodnich prowincjach monarchii rozwijał się przemysł, otoczony troskliwą opieką władz rządowych, — u nas upadały zakłady fabryczne, marniał i ginął zasobny

niegdyś przemysł rękodzielniczy i domowy, a, rolnictwo nasze pozbawione tej silnej dźwigni, jaką jest rozwinięty przemysł, skazane zostało wyłącznie tylko na wywóz swych płodów do krajów przemysłowych, gdzie spotyka się z przemożnym współzawodnictwem produkcji rolniczej innych ziem, posiadających daleko pomyślniejsze warunki przyrodzone i ekonomiczne.

Zdawało się, że z chwilą uznania naszych praw narodowych i politycznych nadeszła także pora powetowania ciężkich krzywd, jakich kraj nasz doznawał pod względem ekonomicznym. Lecz i ta nadzieja zawiodła.

Przemysł naftowy, wytrzymujący z trudnością walkę z produkcją zagraniczną, znalazł się w gorszych jeszcze warunkach skutkiem nowego opodatkowania. — Przemysł gorzelniany, ten jedyny w naszym kraju przemysł rolniczy, zachwiany został w swych podstawach przez zaprowadzenie nowego systemu podatkowego. — Nieustannie powtarzane postulata kraju o uregulowanie taryf kolejowych dotąd nieuważnione. — Słowem — nietylko żadnej ulgi, ale przeciwnie coraz nowe ciężary przygnębiają naszą produkcję przemysłową i przemysłowo-rolniczą, coraz niekorzystniejszymi stają się warunki produkcji rolniczej.

Pomimo tego jednak, że dotychczas nadaremnie domagaliśmy się od Rządu uwzględnienia coraz trudniejszej sytuacji ekonomicznej kraju, nie przestał ciężyc na Wys. Rządzie obowiązek opiekowania się krajem naszym, który właśnie skutkiem nieprzychylniej polityki administracyjnej dawniejszych rządów znajduje się w tak wyjątkowym położeniu.

Komisya budżetowa zatem uznając w zupełności słusność zapatrywania Wydziału krajowego, że ulgi podatkowe dla nowo założonych fabryk mogą się skutecznie przyczynić do ożywienia produkcji przemysłowej w naszym kraju, mniema, iż obok przyznania ulg co do dodatków na fundusz krajowy i indemnizacyjny na potrzeby powiatowe i gminne opłacanych — należy także zwrócić się do c. k. Rządu o ile możności jaknajwzględniejsze opodatkowanie takich przedsiębiorstw. — Zachodzi bowiem obawa uzasadniona, że zbyt wygórowane opodatkowanie odstraszałoby przedsiębiorców nawet w takim razie, gdyby zapewniono im uwolnienie od dodatków krajowych i indemnizacyjnych.

Komisya spodziewa się, iż c. k. Rząd uznać zechce, jak dalece pożytecznym będzie dla całego Państwa wzmoczenie sił produkcyjnych naszego kraju w kierunku przemysłu fabrycznego, — i ma nadzieję, że c. k. Rząd nie będzie paraliżował wygórowaniem opodatkowaniem zakładania przedsiębiorstw przemysłowych, zwłaszcza jeżeli Wydział krajowy w każdym uwzględnienia godnym wypadku wniesie stosowne przedstawienie.

Zauważyć przytem wypada, iż jak uwolnienie takich przedsiębiorstw od dodatków do podatków wcale nie uszczupli obecnych dochodów skarbu krajowego i funduszu indemnizacyjnego, tudzież powiatów i gmin, lecz przeciwnie zapewni mu większe dochody w latach późniejszych, — tak i traktowanie względne tych przedsiębiorstw co się tyczy podatków państwowych bynajmniej nie wpłynie na zmniejszenie dochodów c. k. skarbu, lecz przeciwnie jest jedynie zgodne z racjonalną polityką finansową, która nie do chwilowego, nadmiernego obciążenia podatkujących, lecz do trwałego wzmoczenia siły podatkowej kraju dążyć powinna.

Komisya sądzi jednak, że właściwiej będzie przyznać osobną ustawą uwolnienie nowo powstających zakładów od dodatków do podatków, aniżeli ograniczać się na upoważnienie Wydziału krajowego, które mogłoby się okazać niewystarczającym. — Również jest zdaniem komisyi, że zamiast wzywać Rady powiatowe i Zwierzchności gminne do przyznawania ulg podatkowych nowo powstającym przedsiębiorstwom, należy przyznać to uwolnienie ustawą krajową także od dodatków powiatowych i gminnych, słowem od wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych.

Zgadając się z Wydziałem krajowym co do pożyteczności uwolnienia nowo powstających zakładów przemysłowych, w sprawozdaniu Wydziału wymienionych, od wszelkich do-

datków do podatków, niemogła jednak komisya już teraz oświadczyć się za uwolnieniem także istniejących już zakładów, w razie ich rozszerzenia, i mniema, iż sprawa ta wymaga jeszcze dokładniejszego zbadania, a Wydział krajowy zapewne nie zaniedba, na podstawie przeprowadzonych dochodzeń stosowne wnioski przedstawić.

Komisya budżetowa wnosi zatem :

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

II. Wysoki Sejm raczy uchwalić rezolucyę następującą :

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w wypadkach godnych uwzględnienia udawał się do c. k. Rządu celem wyjednania umiarkowanego opodatkowania nowo powstających w kraju naszym zakładów przemysłowych.

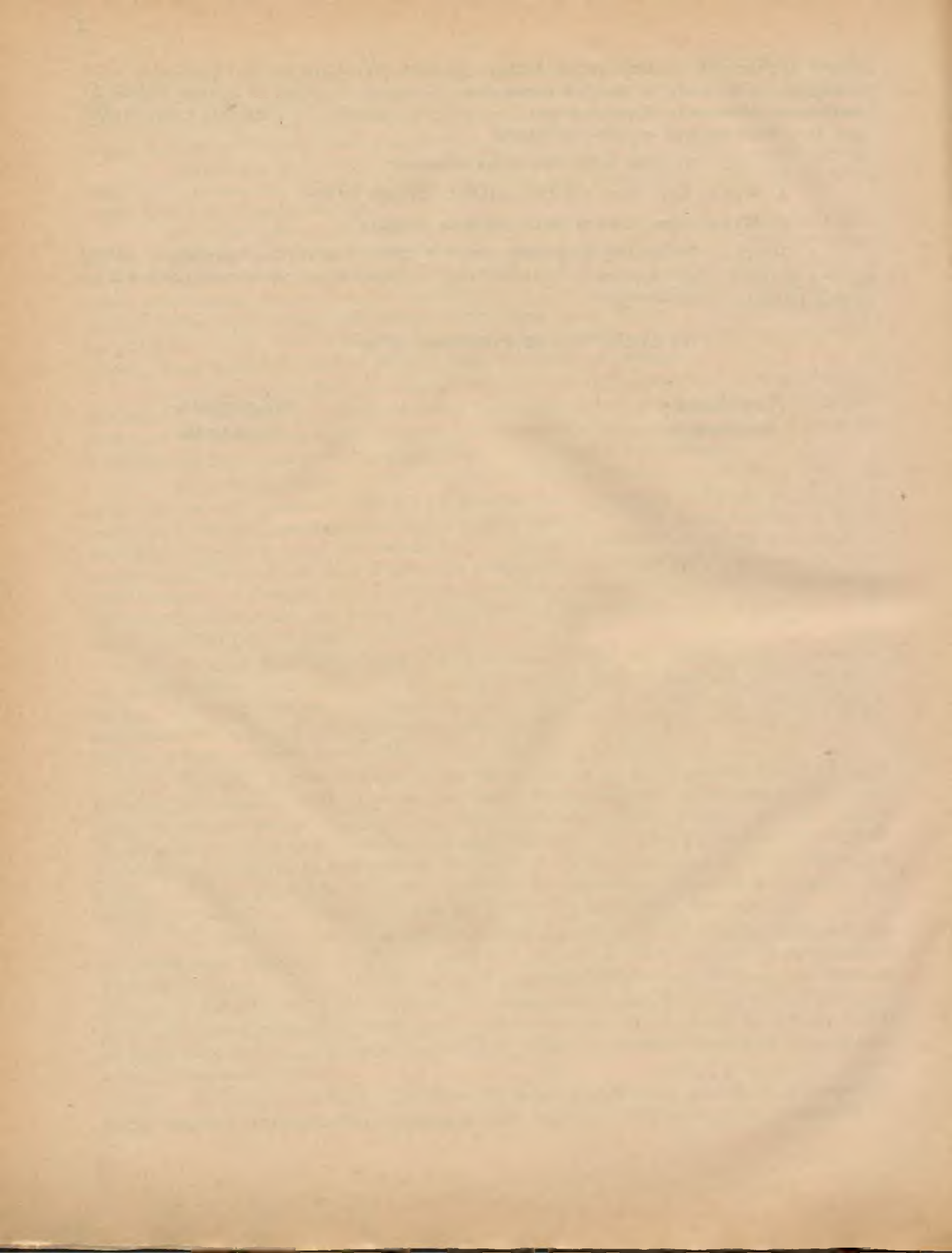
We Lwowie dnia 22. Października 1884.

Przewodniczący :

Smarzewski.

Sprawozdawca :

Skalkowski.

Ustawa

z dnia .....
obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem
o uwolnienie nowo powstających zakładów przemysłowych od wszelkich dodatków do
podatków, z wyjątkiem państwowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje;

Art. I.

Następujące Zakłady przemysłowe, które zostaną założone w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem do końca roku 1894. — uwolnione zostaną od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych, na okres dziesięciu lat, licząc od dnia otwarcia nowo powstającego zakładu:

1. Zakłady przemysłowe z gałęzi przemysłu dotąd w kraju niezaprowadzonych, a mianowicie: zakłady dla wyrobu soli potażowych z wyjątkiem potażarni, zakłady dla wyrobu alunu, angielskiego kwasu siarkowego, kwasu azotowego, chemicznych produktów do blichowania; — zakłady dla wyrobu szteingutowych rur glazurowanych, retort ogniotrwałych, szlifowanego szkła stołowego, zwierciadłowego i zwierciadeł, porcelany; — zakłady dla przerobu mazi pogazowych na asfalt sztuczny i środki desinfekcyjne, farb anilinowych; — zakłady dla przerobu fosforytów na sztuczne nawozy; — zakłady dla wyrobu bla-

chy miedzianej, emaliowanych naczyń żelaznych, sztyftów, gwoździ, śrub, nitów i łańcuchów żelaznych; — zakłady dla wyrobu cellulozy; — zakłady dla wyrobu przędzy z lnu i konopi, przędzalnie z lnu, konopi i juty, tkalnie mechaniczne z lnu, konopi, bawełny, juty i jedwabiu, mechaniczne tkalnie worów; zakłady dla wyrobu cerat, pasów pędowych ze skóry i materiałów włókiennych; — fabryki krochmalu, dekstryny i syropu krochmalowego z pszenicy, kartofli lub kukurudzy, fabryki konserw jarzynowych, mlecznych i mięsnych.

2. Zakłady przemysłowe, z gałęzi przemysłu w kraju istniejących, jeżeli założone będą według wymagań dzisiejszego stanu techniki, obliczone będą na większy przerób surowego materiału i zatrudniać będą większą liczbę robotników, a mianowicie zakłady przemysłowe dla wyrobu cementu i wapna hydraulicznego, — dla wyrobu fajansu, glazurowanych naczyń szteingutowych, zbytkowych wyrobów gliny i majolik, — ciekłych i stałych smar z olejów mineralnych; — zakłady dla wyrobu zupełnych urządzeń i aparatów gorzelnianych, — dla wyrobu maszyn i narzędzi rolniczych, — dla wyrobów całych powozów, — dla wyrobu narzędzi wiertniczych dla górnictwa krajowego, — lin drucianych, lamp naftowych; — zakłady dla wyrobu kalafonii i przerobu odpadków drzew szpilkowych systemem szwedzkim, — olejków eterycznych — fabryki beczek i szpuntów do beczek; — zakłady dla wyrobu fortepianów; — przędzalnie z wełny zatrudniające najmniej 100 wrzecion; — zakłady przemysłowe tkackie z lnu, konopi, bawełny i juty, zatrudniające w obrębie zakładu najmniej dziesięć ręcznych warstatów tkackich, — zakłady przemysłowe tkackie z wełny i jedwabiu, zatrudniające w obrębie zakładu najmniej sześć warstatów tkackich, — zakłady blichu i apretury, zdolne przerobić najmniej 20.000 sztuk płótna i odpowiednią ilość przędzy i innych wyrobów z lnu, konopi, bawełny i juty, — zakłady apretury sukna zdolne przerobić najmniej 1000 sztuk sukna i innych wyrobów wełnianych, — farbiernie i drukarnie wyrobów tkackich zdolne przerobić większą ilość tkanin z lnu, konopi, juty, bawełny i wełny; — zakłady dla wyrobów pończoszkowych, zatrudniające najmniej 15

cyrkularnych warstatów; — zakłady garbarskie dla wyrobu skór podeszwianych, saków, skór cielęcych matowych czarnych i szarych, zamszów i kidów, oraz skór lakierowanych, — zakłady białoskórnicze dla przerobu większej ilości skór; — zakłady przemysłowe dla wyrobu świec stearynowych, — fabryki mydła zdolne przerobić najmniej 1.000 cetnarów tłuszczów roślinnych i zwierzęcych, — zakłady dla wyrobu surogatów kawy (kawy figowej i cykoryi) obliczone na przerób produktów najmniej z 50 morgów roślin okopowych.

Art. II.

O zastosowaniu tej ustawy do nowopowstających Zakładów przemysłowych, rozstrzyga Wydział krajowy w każdym poszczególnym wypadku, i ogłasza swoją uchwałę w gazecie urzędowej.

Art. III.

Ustawa ta obowiązuje od dnia jej ogłoszenia.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom Skarku i Spraw wewnętrznych.

Aleg. 119.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wniosku pośła Wł. Koziębrodzkiego
w sprawie przepisów o urządzeniu cmentarzy.

Wysoki Sejmie!

Przepis §. 3. lit. d) ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870 L. 68 dz. p. p. wprowadzając wyraźnie niewypowiedzianą jasno w ustawie gminnej zasadę, że zakładanie i utrzymywanie cmentarzy jest sprawą własnego zakresu działania gminy, stanął na stanowisku czysto zasadniczem, że obmyślenie i utrzymanie miejsc dla grzebania ciał zmarłych, gdyby miejsca takiego w obrębie pewnej gminy nie było, a nikt nie ucezuwał potrzeby lub nie miał sił dostatecznych postarać się o takowe, to gmina tym przedmiotem zająć się musi.

Obowiązek więc ten włożony jest, pomimo kategorycznego brzmienia ustawy, tylko suppletorycznie, tak bowiem następne rozporządzenie Ministerjum wyznań i oświaty z dnia 22. maja 1874 do L. 14903, jak i W. Trybunał administracyjny orzeczeniem z dnia 14. Listopada 1878 L. 1781 wypowiedziały objaśniająco, że ustawa z dnia 30. kwietnia 1870 L. 68 dz. p. p. ani rozporządzać zamierza istniejącymi już cmentarzami, ani zakładania nowych cmentarzy konfesyjnych zabrania, ani też zmienia przepisy obowiązujące co do zakładania i utrzymywania cmentarzy tam, gdzie cmentarze konfesyjne stanowią część budynków kościelnych, i gdzie takowe jako takie podpadają ustawom konkurencyjnym, tak jak budynki kościelne lub parafialne.

W kraju naszym jednak — jak dotąd — nie ma prawie cmentarzy ściśle gminnych, bezkonfesyjnych — a niepodobna przewidzieć, czy i kiedy zachodzić będzie potrzeba zakładania takich instytucji gminnych, wyjąwszy wypadki wyjątkowe n. p. epidemie, — przyznać więc wypada, że §. 3 wzmiankowanej ustawy stoi w obec faktycznych stosunków naszego kraju na stanowisku ściśle teoretycznem. możnaby powiedzieć, ponad stosunkami faktycznymi, a zarazem, objaśniony tak, jak to uczyniły wyż cytowane rozporządzenie ministerjalne i orzeczenie Trybunału administracyjnego, pozostał w myśl §. 18, II. p. 3. statutu krajowego zupełnie swobodną ingerencyę ustawodawstwa krajowego w sprawie cmentarzy wyznaniowych.

Przychodzi więc rozważyć pytanie, czyli ustawodawstwo krajowe i w kraju obowiązujące wypełniło już zadanie swoje wobec spraw cmentarzy wyznaniowych?

Zauważyć tu przedewszystkiem wypada, że §. 92. ust. gminnej, między sprawami podlegającemi specjalnemu zawiadywaniu ludności izraelskiej, wymienia ementarze — §. 91. zaś teje ustawy, mówiąc o specjalnych sprawach ludności chrześcijańskiej, ementarzy wyraźnie nie wzmiankuje, mówiąc tylko: „do spraw specjalnych ludności chrześcijańskiej należą: a) sprawy kościołów i innych miejsc religijnych, sprawy obrzędowe“ — a na tej niejasnej wzmiance, jakoteż na §. 27. lit. f teje ustawy (policya zdrowia) kończą się odnośne przepisy ustawy gminnej.

Dalszym zaś materiałem do odpowiedzi na powyższe pytanie, są rozliczne rozporządzenia gubernialne, jakoto: z dnia 9. Października 1783, z dnia 7. Października 1784, z dnia 11. Października 1785, z dnia 12. Września 1806, rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 22. Stycznia 1860 do l. 802, dalej dekrety nadworne z dnia 1. Grudnia 1783, z dnia 23. Sierpnia 1784, z dnia 1. Lipca 1785, z dnia 6. Września 1787 i rozliczne inne dekrety nadworne i rozporządzenia ministerjalne — wreszcie spodziewałyby się można, że ustawa krajowa o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866 zawierać winna postanowienia potrzebne — tymczasem ustawa konkurencyjna chyba przez analogię i dedukcyę, mogłaby być i do ementarzy zastosowaną, a zacytowane rozporządzenia i dekrety wchodzą wprawdzie szczegółowo w wyliczanie warunków zdrowotnych co do ementarzy przestrzegać się mających, zgodnie z wymaganiami pietyzmu normują zewnętrzne wyglądanie i zabezpieczenie ementarzy i w ogóle dokładnie określają jakie ementarze być winny — jednak nie dotykają prawie wcale kwestyi tak uregulowania stosunków własności ementarzy wyznaniowych, ani też obowiązków konkurencyi, w razie potrzeby na zaprowadzenie, rozszerzenie i utrzymanie takowych. Ze ustawa konkurencyjna galicyjska nie wyczerpała tego przedmiotu, jest jasnym — tak są bowiem różne warunki egzystencji budynków kościelnych i parafialnych a ementarzy, tak różne możliwe źródła własnych dochodów tych instytucyi, że, pominawszy inne przyczyny, pewnie lepiej było nawet dla upojedynienia odnośnych ustaw, ementarzy tą ustawą konkurencyjną nie obejmować — że zaś zacytowane dekrety i rozporządzenia sprawą tą prawie się nie zajmują, jest również jasnym, gdy się zważy, że w ogóle przepisy nie-duchowne o konkurencyi na sprawy wyznaniowe chrześcijańskie są nowej daty, a dawniej sprawy te samemu kościołowi i pobożności parafian i partronów były pozostawione.

Widocznem więc jest z przedstawionego tu stanu, że ustawodawcze uregulowanie sprawy ementarzy wyznaniowych dotąd nie nastąpiło. A że uregulowanie to jest niezbędnem, wynika z tego, że na essencyonalne zapytanie w tej mierze, dotychczasowe ustawodawstwo nie może dać odpowiedzi.

Kto jest obowiązany do konkurowania na założenie i utrzymywanie ementarzy wyznaniowych? W jakiej mierze i wedle jakich norm? Kto jest obowiązany do konkurowania, jeśli jeden ementarz służy potrzebom kilku gmin? Jaki jest stosunek dla konkurencyi dla członków różnych obrządków przy wspólnym ementarzu? Jakie ich prawa? Jakie prawo i obowiązki osób nie będących ani członkami gminy wyznaniowej ani politycznej a wedle zwyczajów korzystających z ementarzy konfesyjnych znajdujących się w obrębie odnośnej gminy? Jaki powinien być wymiar istniejącego częstokroć „pokładnego“ i jaki z tegoż robiony użytek?

Na te pytania i wiele innych, które przy kodyfikacyi odnośnych projektów ustaw a względnie rezolucyi nasunąć się muszą, próżno w ustawach dotychczasowych szukać wyczerpującej odpowiedzi; jeśli się zaś zważy, że nadto sporną, wadliwą jest kwestya kompetencyi między władzami administracyjnymi autonomicznymi a politycznymi co do orzekania n. p. czyli ementarz w pewnej miejscowości ma być założony lub opuszczony, a w ogóle co do rozciągłości dozoru, że nie istnieje dotąd żadna ustawa państwowa o wywłaszczaniu na ich zakładania lub rozszerzania ementarzy konfesyjnych (w której to sprawie Wysoki Sejm już dnia 10. Września 1884 do l. 178. stósowną powziął rezolucyę), że w ogóle odnośne przepisy są niejasne, wątpliwe, a nawet sprzeczne, to uznać wypada, że istnieje w ustawodawstwie krajowem i państwowem luka, do której wypełnienia należy przystąpić, ku czemu wniosek posła Koziebrodzkiego pierwszym a najstosowniejszym wydaje się krokiem.

Wnosi więc komisya administracyjna :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby ściśle zbadał ustawodawcze stosunki i administracyjne przepisy ementarzy wszystkich wyznań w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, następnie przedłożył Wysokiemu Sejmowi odpowiednie wnioski celem uregulowania obowiązków co do zakładania, rozprzestrzeniania, utrzymywania, jakoteż i dozoru ementarzy.

Lwów dnia 17. Października 1884.

Przewodniczący :

E. Czerkawski.

Sprawozdawca :

Z a r z k i.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
CHICAGO, ILLINOIS

REPORT OF THE
COMMISSIONERS OF THE
LAND OFFICE
OF THE STATE OF ILLINOIS
FOR THE YEAR 1887

CHICAGO: PUBLISHED BY THE
UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
1888

CONTENTS

Introduction	1
General Statistics	10
Land Sales	15
Land Leases	25
Land Grants	35
Land Claims	45
Land Taxes	55
Land Revenue	65
Land Management	75
Land Improvement	85
Land Conservation	95
Land Use	105
Land Development	115
Land Investment	125
Land Speculation	135
Land Banking	145
Land Trusts	155
Land Companies	165
Land Associations	175
Land Societies	185
Land Clubs	195
Land Organizations	205
Land Movements	215
Land Reforms	225
Land Legislation	235
Land Administration	245
Land Supervision	255
Land Inspection	265
Land Investigation	275
Land Inquiry	285
Land Research	295
Land Study	305
Land Education	315
Land Training	325
Land Instruction	335
Land Learning	345
Land Knowledge	355
Land Understanding	365
Land Wisdom	375
Land Skill	385
Land Art	395
Land Craft	405
Land Industry	415
Land Labor	425
Land Work	435
Land Production	445
Land Distribution	455
Land Consumption	465
Land Exchange	475
Land Trade	485
Land Commerce	495
Land Industry	505
Land Business	515
Land Enterprise	525
Land Enterprise	535
Land Enterprise	545
Land Enterprise	555
Land Enterprise	565
Land Enterprise	575
Land Enterprise	585
Land Enterprise	595
Land Enterprise	605
Land Enterprise	615
Land Enterprise	625
Land Enterprise	635
Land Enterprise	645
Land Enterprise	655
Land Enterprise	665
Land Enterprise	675
Land Enterprise	685
Land Enterprise	695
Land Enterprise	705
Land Enterprise	715
Land Enterprise	725
Land Enterprise	735
Land Enterprise	745
Land Enterprise	755
Land Enterprise	765
Land Enterprise	775
Land Enterprise	785
Land Enterprise	795
Land Enterprise	805
Land Enterprise	815
Land Enterprise	825
Land Enterprise	835
Land Enterprise	845
Land Enterprise	855
Land Enterprise	865
Land Enterprise	875
Land Enterprise	885
Land Enterprise	895
Land Enterprise	905
Land Enterprise	915
Land Enterprise	925
Land Enterprise	935
Land Enterprise	945
Land Enterprise	955
Land Enterprise	965
Land Enterprise	975
Land Enterprise	985
Land Enterprise	995

Aleg. 120.

Sprawozdanie

Komisji kolejowej o petycyach: Wydziałów powiatowych w Krakowie, w Limanowej i w Wieliczce, w sprawie budowy kolei żelaznej z Dobry do Wieliczki.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm uważa projektowaną kolej żelazną Dobra-Wieliczka dla ekonomicznych interesów kraju użyteczną i poleca projekt ten c. k. Rządowi do uwzględnienia i poparcia wszelkimi możliwymi środkami

Lwów dnia 17. Października 1884.

Przewodniczący:

J a w o r s k i.

L. Wierzbicki

Sprawozdawca:

Aleg. 121.

Sprawozdanie

komisyi edukacyjnej z wniosku posła Żuka-Skarszewskiego w sprawie przydzielenia gminy Jasienna do Sądeckiego okręgu szkolnego.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 6. b. m. przekazał Sejm komisji edukacyjnej wniosek następującej treści:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby celem przyspieszenia urządzenia szkoły ludowej w gminie Jasienna, powiatu Sądeckiego, należącej dotychczas do szkoły ludowej Lipnica wielka, w powiecie Grybowskim, przeprowadził rokowania z radami szkolnymi okręgowymi w Nowym Sączu i Gorlicach w kierunku wydzielenia gminy Jasienna ze związku szkolnego Lipnica wielka, oraz inspektoratu Gorlickiego, a przydzielenie do Sądeckiego“.

Rzecz ma się jak następuje: Gmina Jasienna reskryptem Ministeryum sprawiedliwości z dnia 18. Września 1879, odłączoną została z dniem 1. Listopada tegoż roku od powiatu Grybowskiego, do którego należała przedtem, a wcieloną do powiatu Sądeckiego.

Jakim sposobem mimo ustawy stanowiącej co do granic okręgów szkolnych mają się schodzić z granicami powiatów politycznych, gmina Jasienna po przyłączeniu swoim do powiatu Sądeckiego, zostać mogła aż do dnia dzisiejszego w okręgu szkolnym powiatów Grybowskiego i Gorlickiego, tego już komisya edukacyjna wytłómaczyć nie umie. Że ten stan rzeczy sprzeciwia się ustawie z dnia 25. Czerwca 1873 „o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych“ — jest rzeczą oczywistą. Gmina Jasienna zatem ma wszelkie prawo domagać się wyłączenia z okręgu szkolnego Grybów-Gorlice, a przyłączenia do okręgu Nowy Sącz-Limanowa, a zadośćuczynienie słusznie jej się należy. Pomimo wszystkich swoich starań i zabiegów długoletnich, skutku doczekać się nie może. Ten stan rzeczy jest dla niej tem uciążliwszy, że na to przyłączenie do okręgu szkolnego Sądeckiego gmina ta czeka, by założyć szkołę. Dziś bowiem należy ona do szkoły w Lipnicy, odległej o pięć ćwierci mili, przez górę — rzecz naturalna, że uczęszczanie do szkoły tak odległej, jest dla dzieci — zwłaszcza w zimie — wprost niepodobnem. Gmina Jasienna zaś ma i wolę i wszystkie potrzebne warunki do założe-

nia szkoły własnej w miejscu. Dzieci w wieku szkolnym 60: na utrzymanie nauczyciela deklaruje gmina płacić 150 zł. rocznie, jakoteż wystawić budynek na szkołę, który już dziś (najęty) jest w pogotowiu i czeka.

I prawo, i interes tej gminy, wymagają rychłego załatwienia tej sprawy, która tymczasem z wielką dla niej uciążliwością zalega. Z tego powodu komisya edukacyjna uważa za rzecz sprawiedliwą poprzeć ze swojej strony i przyjąć wniosek p. Żuka-Skarszewskiego, i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Radę szkolną krajową, aby celem przyspieszenia urządzenia szkoły ludowej w Jasiennej, należącej dotychczas do szkoły ludowej w Lipnicy wielkiej w powiecie Grybowskim zarządził odłączenie gminy Jasienna od związku szkolnego Lipnica wielka, a przyłączenie onejże do okręgu szkolnego Nowo-Sądeckiego.

We Lwowie dnia 18. Października 1884.

Sprawozdawca:
St. Tarnowski.

Przewodniczący:
Dr. Majer.

Aleg. 122.

Sprawozdanie

komisji górniczej o petycyi przedsiębiorców kopalni naftowych w powiecie Gorlickim, w sprawie subwencji na zakupna warsztatów wiertniczych.

Wysoki Sejmie!

W dniu 27. Września b. r. weszła do Sejmu petycja przedsiębiorców kopalni naftowych w powiecie Gorlickim, w której petenci wyrażają następujące trzy życzenia:

1. żeby Wysoki Sejm zwiększyć raczył dotychczasową subwencję na wiercenia mające na celu rozpoznanie głębszych warstw;

2. żeby z funduszu tego poruczył Wydziałowi krajowemu zakupienie parków wiertniczych odpowiadających trzem u nas znanym systemom wiercenia;

3. żeby Wydział krajowy wszystkie trzy systemy wierceń wprowadził w zastosowanie tam, gdzie przedsiębiorcy będą się łączyć w spółki lokalne i przy których mogliby się kształcić krajowcy i zastąpić bardzo kosztownych robotników zagranicznych.

Uchwałą z dnia 17. Lipca 1880 przeznaczył Wysoki Sejm fundusz 50.000 zł. na badania głębszych pokładów ziemi, stanowiąc zarazem, iż kwota ta nie zaraz, ale w ciągu najbliższych po sobie następujących 5 latach na ten cel użytą być winna. Stosując się do tego polecenia Wydział krajowy wstawia w budżet krajowy rok rocznie kwotę 10.000 zł. na badanie głębszych pokładów ziemi, a w przedkładanych Wysokiemu Sejmowi sprawozdaniach, wykazuje w jaki sposób pieniądze użyte zostały.

Użyteczny cel tych badań i wyniki korzystne dla przedsiębiorców naftowych są niewątpliwe, a środki materyalne w tym kierunku przez Wysoki Sejm dostarczane, chociaż niewystarczające na prowadzenie prób na większą skalę, to jednak były bardzo szczodrymi ze względu na stosunki finansów krajowych. — Po świeżych klęskach elementarnych i przy wzmagających się nieustannie wydatkach w innych działach budżetu krajowego, trudno żądać obecnie powięk-

szenia subwencji dla naszego górnictwa naftowego, ale zaprzeczyć nie można, iż właśnie w tej chwili większe poparcie z funduszków publicznych byłoby pożądanem i wskazanem.

Szybki rozwój techniki wiertniczej w ostatnich czasach, czyni niemożliwym współzawodniczenie kopalń na dawnych systemach opartych, z kopalniami posługującymi się potężnymi czynnikami nowych systemów, kosztownych maszyn i wzbogaconej wiedzy. — Kanadyjskie wiercenia tak znakomite osiągają rezultaty, iż bez przyswojenia tych sposobów (dla przemysłu krajowej) nie można liczyć na większy rozwój naszego górnictwa naftowego.

Żeby jednak krajowe siły wykształcić się mogły w praktycznym użyciu nowych maszyn i przyrządów i ze skutkiem pracować zdołały, trzeba przedewszystkiem liczących prób i doświadczeń, bez których teoretyczna nauka pożądanego celu nie uzyska; żeby zatem nasi technicy i inżynierowie górniczy mogli korzystnie wiedzę swoją zużytkować, muszą mieć kompletne aparaty wiertnicze nowych systemów, przy których nabędą niezbędnego doświadczenia i staną się rzeczywistą pomocą przy rozwoju naszych kopalń.

Właściciele kopalń nie mogą wielkich łożyć kosztów na maszyny i przyrządy bez pewności, że kierownicy nasi nimi robić potrafią. Zmuszeni też są zawierać układy z cudzoziemcami, zadawalniając się mniejszym lecz pewnym zyskiem.

Wobec tego stanu rzeczy, wobec konieczności przysposobienia sił krajowych dla zużytkowania ulepszonej techniki wiertniczej, co jedynie zdaniem komisji praktycznymi doświadczeniami da się przeprowadzić, — wobec kosztowności przyrządów i nieuniknionego ryzyka przy próbach, na które nie stać samych przedsiębiorców — subwencyonowanie z funduszków publicznych w tym kierunku byłoby wskazane, co też zaznaczonem już zostało w poprzednim sprawozdaniu komisji górniczej.

Wysoki Sejm uznając wielką doniosłość tych spraw, użycza w miarę środków finansowych, prawdziwie hojnej pomocy dla naszego górnictwa naftowego, ale ze smutkiem powtórzyć trzeba, iż c. k. Rząd zupełnie zapoznaje obowiązki, jakie pod tym względem na nim ciążyą. Ponawiane już kilkakrotnie przez Wysoki Sejm rezolucye, wzywające c. k. Rząd do przyznania się taką samą kwotą z funduszków państwowych do badania głębszych pokładów ziemi, jaką przyznaje się z funduszków krajowych — pozostaje bez skutku, a nawet bez odpowiedzi.

Jeżeli dla innych, bardziej uprzywilejowanych prowincyj Monarchii, w których przemysł górniczy od dawna rozwinięty, na silnych już stanął podstawach, c. k. Rząd funduszków państwowych nie szczędzi na utrzymywanie fachowych szkół, na badania górnicze i ułatwianie przemysłowcom tak ryzykownych przedsięwzięciach jak kopalnie — to właśnie kraj nasz zostający w tym względzie w wyjątkowych stosunkach — narażony w przemyśle naftowym na konkurencyę zagraniczną, nie doznaje opieki c. k. Rządu nawet o tyle, aby z funduszków państwowych drobna stosunkowo kwota, dla rozwoju galicyjskiego górnictwa naftowego użyta być miała. — Nadto jeszcze podnieść trzeba, iż z górnictwa naftowego znaczne c. k. Rząd pobiera dochody, obłożwszy przemysł naftowy wysokim i uciążliwym podatkiem; jemu też w pierwszym rzędzie zależeć powinno na rozwoju tak ważnej gałęzi ekonomicznej. — Komisya górnicza żywi nadzieję, że ponowne i usilne ze strony Wydziału krajowego rokowania z c. k. Rządem doprowadzą w końcu do tego rezultatu, iż wyznaczone zostaną fundusze niezbędne dla subwencyonowania róbót mających na celu przyswojenie krajowcom nowych systemów wiertniczych i badanie za ich pomocą głębszych pokładów, a tem samem, że uzyskane będą te środki materialne, których kraj na razie powiększyć nie może.

Chociaż w zasadzie komisya górnicza uznaje konieczność takich subwencyj, nie może obecnie wskazać sposobu ich zastosowania a to z przyczyny, że komisya wysadzona z ramienia

Wydziału krajowego, do zbadania różnych systemów wiertniczych, nie złożyła jeszcze odrębnego sprawozdania.

Wreszcie przy użyciu takich subwencji, nie podobna trzymać się ogólnej z góry postawionej normy, lecz w każdym poszczególnym wypadku właściwe i odmienne z przedsiębiorcami przyjdzie zawierać układy, przy czem fachowe organa, jak Rada górnicza i krajowa, Towarzystwo dla opieki i rozwoju górnictwa i przemysłu naftowego, cenną dla Wydziału krajowego staną się pomocą.

Dla tego komisya górnicza zaznaczywszy tylko zasadniczo swoje zapatrywania, nie przedkłada Wysokiemu Sejmowi żadnych merytorycznych rezolucyj, lecz wnosi jedynie —

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję przedsiębiorców kopalń naftowych w powiecie Gorlickim L. 546/p. 467 przekazuje się Wydziałowi krajowemu do właściwego zbadania i załatwienia, w myśl uwag w sprawozdaniu zawartych.

Przewodniczący:
Gorayski.

Sprawozdawca:
Wł. Sapięha.

Aleg. 123.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie petycyi osady Zebranówka w powiecie Śniatyńskim o wyłączenie jej od gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno, Słobódka, położonych w powiecie Kossowskim.

Wysoki Sejmie!

Wedle sprawozdania byłego c. k. urzędu powiatowego w Zabłotowie z d. 17. Sierpnia 1858 l. 2.009, już od r. 1818. mieszkańcy gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka powiatu Kossowskiego, którzy posiadali grunta w gminie Tułuków powiatu Śniatyńskiego, celem użytkowania tych gruntów stawiali domostwa w Tułukowie, a w biegu lat kilkudziesięciu utworzyła się z tych domostw osada, która już w r. 1858. liczyła 57 stale zamieszkiwanych domów.

Zauważyć należy, że ani gmina Kutry stare, ani Kobaki, ani Rybno, ani Słobódka — nie graniczy z Tułukowem, lecz przeciwnie gminy te nawet o mil kilka od Tułukowa, a względnie nowo powstałej osady, Zebranówka zwanej, są oddalone. Dalszy rozwój stosunków był logicznym wpływem faktycznego istnienia odrębnej osady: Od r. 1858. aż do wejścia w życie nowej ustawy gminnej, wybierała osada Zebranówka *de facto* osobny urząd gminny, od r. 1866. osobną zwierzchność gminną, a od r. 1881. opłaca podatki w c. k. urzędzie podatkowym w Śniatynie, pomimo, że grunta opodatkowane stanowią część gmin położonych wyłącznie w powiecie Śniatyńskim — faktycznie więc osada Zebranówka wyrosła na osobną gminę, z tem jednak nader przykrem ograniczeniem prawidłowego swego życia gminnego, że dodatki gminne tej osady idą nie na jej potrzeby, lecz na potrzeby gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka — a dodatki powiatowe na potrzeby powiatu, do którego geograficznie rzeczona osada rzeczywiście nie należy.

Istnieje więc ten anormalny stan rzeczy, że osada Zebranówka ponosi wszystkie ciężary z antonomicznem życiem połączone, a niema żadnych tegoż korzyści.

Obszar gruntów osady Zebranówka wynosi 1.064 morgów i 58 sążni kwadratowych z 57 stale zamieszkiwanymi domami, stanowiącymi parcele gruntowe pod lp. 1 do 1.120 i 2.643 do 2.662 i 26.63 b., tudzież parcele budowlane pod lp. 1 do 56, a podatek gruntowy w r. 1870

z tejsze osady oplacany, wynosil 367 zł. 65¹/₂, ct. — wszystkie władze zapytywane o zapatrywanie na sprawe utworzenia z osady Zebranówka osobnej gminy politycznej, oświadczyły się dodatnio, z wyjątkiem zwierzchności gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka, które z przyczyn egoistycznych, dla nietracenia dodatków gminnych, nie chcą tego wyłączenia; wyłączeniu zaś żadne przeszkody, jak n. p. wspólność majątku lub inne, nie stoją na zawadzie.

Znajdując więc żądanie osady Zebranówki zupełnie usprawiedliwionem, a sprawozdanie Wydziału krajowego rzeczowo całkiem uzasadnionem, wnosi komisya administracyjna zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego:

1/2. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony pod 1/2. projekt ustawy.

Lwów dnia 17. Października 1884.

przewodniczący:
E. Czerkawski.

Sprawozdawca:
Żarski.

U s t a w a

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączeniu osady Zebranówka, położonej w powiecie Śniatyńskim, z związku gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka leżących w powiecie Kossowskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Miejscowość Zebranówka, położona w powiecie Śniatyńskim, otoczona gminami: Balińce, Hańkowce, Wołczkowce, Oleszków, Kilichów i Tułuków, składająca się z gruntów zapisanych w operatach katastralnych gminy Tułuków pod l. porz. grunt 1 do 1.120 i 2.463 do 2.662 i parcelą grt. lp. 2.663 b., tudzież l. parc. bud. 1 do 56, w łącznym obszarze 1.064 morgów 58 sążni kwadratowych, wyłącza się ze związku gmin Kutry stare, Kobaki, Rybno i Słobódka, leżących w powiecie Kossowskim, i ma odtąd tworzyć samoistną gminę.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wniosku posła Lasockiego w sprawie zmiany trzeciego ustępu §. 64. ustawy gminnej.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Sejmu z dnia 27. Września 1884 przekazano komisji administracyjnej wniosek posła Lasockiego o polecenie Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesji przedłożył Sejmowi projekt noweli, uchylającej dotychczasowe brzmienie ustępu 3. §. 64 ust. gminnej, zapewniającej natomiast orzeczeniom władz autonomicznych, dotyczącym mianowicie pretensji gminy do wójta i członków zwierzchności gminnej, wykonanie w drodze administracyjnej.

Według §. 64. ust. gm., czyniącego odpowiedzialnym naczelnika gminy za swoje czynności, są władze autonomiczne powołane do orzekania o odpowiedzialności naczelnika gminy, pretensje zaś gminy do wynagrodzenia szkód, pochodzące z odpowiedzialności, mają być poszukiwane zwykłą drogą prawa.

Nie da się zaprzeczyć, że w obec proceduru sądowego, zaniecha często gmina dochodzeń o poszkodowanie lub zwrot uronionej kwoty.

Nie jest także wykluczony wypadek rezolucyj sądowych, sprzecznych z orzeczeniami władz autonomicznych, które prowadzi do najfałszywszego w obec gminy stanowiska władz autonomicznych, tudzież naraża i podkopuje powagę tychże.

Proponowana atoli zmiana wkracza w przepisy kod. cywilnego, wedle którego w myśl §. 1338 pretensji o odszkodowanie poszukiwać należy w zwykłej drodze prawa.

Powstaje przeto wątpliwość kompetencji, lecz pominąwszy takową, nasuwa się konieczna potrzeba zastanowienia się w tak donośnej sprawie, czy użyteczne względy mogą przeważać szalę na stronę poruszanej zmiany.

Otóż zdaniem komisji poświęcanoby rzecz samą, gdyż procesa takie mogą być często nader zawiłe, w obec czego prędsza możliwość wyniku procesowego w drodze administracyjnej

nie powinna górować nad orzeczeniem, opartem na dowodowym sądowym postępowaniu, aczkolwiek kosztowniejszem i przewlekać się dającym.

Że zaś orzeczenia w tych prywatno-spornych sprawach, wydane bez ścisłego dowodu, wywołałyby równie niekorzystne zdania o władzach autonomicznych, może nawet niekorzystniejsze aniżeli w razie sprzecznych z ich decyzjami orzeczeń sądowych, jest więcej jak pewnem.

Gdy nadto w myśl artykułu 15. ustawy zasadniczej z 21. Grudnia 1867 (Nr. 144 Dz. u. p.) zwykła droga prawa w tych sporach niewątpliwie prywatnej natury nawet w razie orzekania o takowych na drodze administracyjnej nie byłaby wykluczoną, wnosi komisya administracyjna:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad wnioskiem posła Lasockiego o zmianę trzeciego ustępu §. 64. ustawy gminnej przechodzi się do porządku dziennego.

We Lwowie dnia 21. Października 1884.

Przewodniczący:

E. Czerkowski.

Sprawozdawca:

Gorecki.

Aleg. 125.

Sprawozdanie

komisji lustracyjnej o czynnościach Wydziału krajowego za czas
od 1. Lipca 1883. do 1. Lipca 1884.

Wysoki Sejmie!

Komisya lustracyjna ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o czynnościach Wydziału krajowego według poszczególnych Departamentów z następującymi wnioskami:

- a) Wysoki Sejm raczy sprawozdanie to przyjąć do wiadomości;
- b) Wysoki Sejm raczy uchwalić przedstawione w tymże sprawozdaniu wnioski.

We Lwowie dnia 15. Października 1884.

Przewodniczący :
Mochnicki.

Sprawozdawca :
J. Popiel.

Departament I.

Sprawozdawca: p. Szeptycki.

Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Departamentu I. (Referent Jego Eksceleńcy dr. Franciszek Smolka) za czas od 1. Lipca 1883 do 1. Lipca 1884 obejmuje trzy ważniejsze działy, a mianowicie: o ustawach i uchwałach podlegających Najwyższej Sankcyi, następnie wylicza niektóre ważniejsze sprawy załatwione w Departamencie, a w końcu zawiera szczegółowe sprawozdanie o wykonaniu nadzoru nad gminami i Reprezentacyami powiatowemi.

Pierwszy dział podaje wcale pomyślne wyniki, albowiem na 21 ustaw i uchwał, w zeszłej kadencyi przez Wysoki Sejm na wniosek Wydziału krajowego przyjętych, otrzymało 19 Najwyższą Sankcyę, a tylko 2 ustawom odmówioną została Najwyższa Sankcyja (ustawie budowniczej dla Lwowa i ustawie o poborze opłat od nafty dla Bóbrki). Z ustaw przez Wysoki Sejm w dawniejszych kadencyach uchwalonych, nie otrzymało dotąd Najwyższej Sankcyi dwie ustaw, a mianowicie ustawa o zniesieniu prawa propinacyi w Samborze i ustawa o zniesieniu prawa propinacyi w Wieliczce.

Ustawy te są nietylko dla wymienionych miast bardzo ważne, ale i dla innych miast, które tylko wyczekują Najwyższej Sankcyi, ażeby i u siebie według danych wzorów znieść prawo propinacyi.

Komisya lustracyjna przekonała się, że Wydział krajowy nie spuszcza z oka tych spraw i odnosi się od czasu do czasu tak do c. k. Prezydium Namiestnictwa jak i do Władz centralnych z prośbą o przyspieszenie wyjednanania Najwyższej Sankcyi, a względnie o podanie powodów odmowy.

W dziale ważniejszych spraw wylicza Wydział krajowy wszystkie spory wytoczone przed c. k. Trybunałem administracyjnym, których w ogólności było razem 11.

Ponieważ w Departamencie dla spraw gminnych i powiatowych jest liczba załatwionych rekursów bardzo znaczna, przeto przychodzi się do konkluzyi, że judykatura Wydziału krajowego musi być opartą na słuszności i znajomości ustaw, i że strony muszą być w ogólności zadowolone z orzeczeń Wydziału krajowego, skoro tak mała ilość zanosi zażalenie do Trybunału administracyjnego.

Ze skarg wniesionych odrzucił Trybunał administracyjny 8 a 3 sprawy zwrócił Wydziałowi krajowemu do uzupełnienia. Następnie tak ze sprawozdania Wydziału krajowego, jak i z aktów przekonała się komisya lustracyjna, że Wydział krajowy rozwija wielką i skuteczną działalność w sprawie wykonywania nadzoru nad gospodarką gmin, nad zakładami i funduszami gminnymi tudzież nad zakładowym majątkiem powiatów.

Z ważniejszych fundacyj gminnych, które dotąd uporządkowane nie zostały, wymienić należy fundację gminy Krakowca imienia księżnej Lotaryńskiej.

Komisya lustracyjna przekonała się z aktów, że Wydział krajowy przeprowadziwszy likwidację zakładowego majątku fundacyi, nalega bezustannie na ostateczne uporządkowanie tej fundacyi.

W sprawozdaniu z czynności zwraca szczególniejszą uwagę ustęp o urzędowaniu Re-prezentacyi powiatowych, w którym Wydział krajowy podnosi, że obok uznania godnej gorliwości obywatelskiej, dostrzegać się daje w niektórych powiatach pewna opieszałość, którą przełamać trudno.

Wydział krajowy upatruje najgłówniejszy powód tego stanu w fakcie, że niektóre Re-prezentacye powiatowe nie były dość skrupulatne i nie dość szczególne w wyborze i stabilizowaniu płatnych funkcyjaryuszów, i że w skutek tego weszło w zarząd autonomiczny wiele osobistości, które stargawszy siły w innych zawodach, nie mających nic wspólnego z administracją i trzymając się li tylko form biurokratycznych, nie odpowiadają ani duchowi, ani celom samorządu, lub też młodszych ludzi bez należytych studjów i praktyki administracyjnej, których curriculum vitae nie zawsze należycie zbadano.

Komisya lustracyjna przekonała się, że skarga Wydziału krajowego na opieszałość w urzędowaniu w wielu powiatach jest aż zanadto uzasadnioną i że Wydział krajowy wyczerpał rzeczywiście w bardzo wielu wypadkach wszelkie możliwe środki bez widocznego rezultatu.

Komisya lustracyjna jest przeto zdania, że już obecnie jest konieczna potrzeba nadania Wydziałowi krajowemu w drodze ustawodawczej obszerniejszej ingerencyi na urzędowanie w kancelaryach Rad powiatowych, któreby nie ograniczając zakresu działania Prezesa i Wydziałów powiatowych, przeciwnie idąc im w pomoc, zabezpieczała im zarazem prawidłowość urzędowania.

Komisya lustracyjna wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, ażeby przedłożył na najbliższej sesji Sejmu projekt noweli do ustawy Reprezentacyi powiatowej, któraby nie uszczuplając zakresu działania Prezesa i Wydziałów powiatowych zabezpieczała prawidłowe funkcyjonowanie kancelaryi Rad powiatowych.

W końcu podnieść należy, że sprawy załatwiane bywają w Departamencie I. starannie i z należytym pośpiechem tak, że nie ma właściwie żadnych zaległości, a nie było i wówczas zaległości, gdy starsi urzędnicy biura byli z powodu choroby na urlopie, co niemordowanej pracy i staranności Szefa Departamentu zawdzięczać należy.

Szeptycki.

W zastępstwie prezesa:

Mochnacki.

Departament II.

Sprawozdawcy: { *Czesław hr. Lasocki.*
                          { *Zdzisław hr. Tyszkiewicz.*

Czynności Departamentu II-go, w którego zakres wchodzi siedm działów, odnoszą się przeważnie do spraw dotyczących gospodarstwa i przemysłu krajowego. Załatwia takoweu 4 rzędników pod kierunkiem p. Wereszczyńskiego, jako szefa departamentu.

Liczba ekshibitów wynosiła w r. 1884 po koniec sierpnia Nr. 11.916., z których 3-go września b. r. pozostawało w restancji Nr. 411, przeważnie głębszych studjów, dokładniejszego wymagających na miejscu zbadania. Stosunek restancji do ogólnej cyfry ekshibitów, świadczy niejako o sprężystem kierownictwie i akuratności w dopełnianiu obowiązków.

W obec krótkości czasu trwania sesji sejmowej, a licznych i różnorodnych zajęć połączonych z lustracją czynności wchodzących w zakres działania Departamentu II-go, skrupulatna ocena wyniku całorocznej działalności i pracy urzędników, jest absolutnie niemożliwą; poprzestać więc Wys. Sejm raczy na zapewnieniu, iż nie zdoławszy wykryć nic takiego coby na zarzut zasługiwało, skonstatowano owszem, że na dobrych chęciach, porządku i ładu nie zbywa.

Czynność urzędników wzmogła się znacznie skutkiem erylowania nowych szkół rolniczych, reorganizacji szkoły Czernichowskiej i licznych powodów do rokowań z władzami rządowymi o wyznaczenie zasiłków i dotacji na cele rolniczo-meljoracyjne. Przyspieszona skutkiem powodzi akcja dotycząca regulacji rzek, wygotowanie planów i kosztorysów, sama wreszcie akcja ratunkowa nie małego przysporzyły również zatrudnienia. W obec równoczesnego atoli przydzielenia departamentowi VI-mu spraw dotyczących działu propinacyjnego w departamencie II-im uprzednio załatwianych, niknie poniekąd obawa, by względy na wadliwość systemu przeciążania pracą, pomnożenia sił personalu biurowego wymagać miały. Podnieść na tem tu miejscu sądzimy wypada, utyskiwania szerszego koła publiczności, sfer zwłaszcza urzędowych, na brak dokładnego skorowidza miast i wsi w Galicji. Jedynym, arcyzresztą niedokładnym podręcznikiem, jest wydany w r. 1872, przed laty zatem nieomal trzynastu, skorowidz Orzechowskiego. Należałoby zdaniem komisji chociażby przez wzgląd na ułatwienie manipulacji biurowej Wydziału krajowego, wstawić w preliminarz budżetu z r. 1885. kwotę odpowiednią kosztom nakładu dokładnego skorowidza a zarazem polecić Wydziałowi krajowemu zajęcie się kwestją wydawnictwa.

Bacząc na aksjomat, iż w kraju tak wyłącznie jak nasz rolniczym, wszystko cokolwiek stoi w ściślejszym, czy to pośrednim czy bezpośrednim związku z rolnictwem, szczególniejszej pieczy, gruntowniejszego wymaga badania, zamieścić przedewszystkiem w elaboracie niniejszym pra-

gnie komisja, spotrzeżenia i uwagi odnoszące się działów: meljoracyjnego, szkół rolniczych i gospodarstwa w Dublanach, pomija zaś sprawy dotyczące Banku krajowego i finansowości, jako przekazane specjalnej komisji bankowej, oraz dotyczące górnictwa będącego przedmiotem sprawozdania fachowo uzdolnionych ekspertów „ad hoc“ z łona Sejmu delegowanych. Zwraca jedynie komisja uwagę Wysokiej Izby na konieczność poczynienia zmian w §. 3. statutu Banku krajowego. Stosownie bowiem do osnowy tegoż paragrafu, udzielonemi bywają pożyczki poczynawszy od kwoty 100 złr. podczas gdy w rzeczywistości, względ słuszny na połączone z pobraniem tychże koszta, skłonił był dyrekcją, do oznaczenia kwoty 500 złr., jako minimum przyznawać a względnie udzielać mającej się pożyczki. Brzmieniem §. 3. w błąd wprowadzani petenci słuszne zaiste wywodzą żale, iż dla doznania nie zbyt przyjemnego bądź co bądź zawodu, koszta starań ponosić zmuszeni.

Zwiedziwszy Zakłady naukowe i gospodarstwo w Dublanach, uznała komisja za rzecz stosowną, zasięgnąć szczegółowych informacji, co do kierunku wychowania kształcącej się tamże młodzieży, co do potrzeb i braków, a wreszcie sposobu zaradzenia tymże

Z jednorazowego, urzędowej zwłaszcza wizyty cechę noszącego pobytu, trudno było zaiste nabyć przeświadczenia, czyli system edukacji zaprowadzony w szkołach Dublańskich odpowiada w zupełności życzeniom, wynogom, a nadewszystko potrzebom kraju. Nie przesądzając bynajmniej, jakim jest zdanie kuratoryi Zakładu oraz komisji kultury krajowej, których to raczej rzeczą jest orzekać: czy i o ile Dublańska szkoła ma być wszechnicą wiedzy i teoretycznej nauki przedmiotów w jakimkolwiek bądź związku z rolnictwem pozostających, czy też li tylko praktycznych rolników kształcąca fachową szkołą wyższą. powstrzymując się przeto od wszelkiej zgoła krytyki i zamiaru narzucenia zdania swego, konstatuje komisja jedynie fakt, iż dostrzegła pochopność i dążność ku przekształceniu szkoły na akademię, w niczem nie ustępującą wszechnicom obdarzonym przywilejem mianowania doktorów i docentów nauk ścisłych.

Pole doświadczałne, ów główny mentor a jedyny środek praktycznego kształcenia (demonstracyjnymi eksperymentami), młodzieży studja akademiezno-rolnicze odbywającej, zapuszczonem, odłogiem leżące zastała komisja. Przeciążonemu podobno pracą kierownikowi szkoły, nie stało czasu, na znuodne i uciążliwe bądź co bądź sortowanie przeróżnych gatunków ziarn i nasion przeznaczonych na zasiew w doświadczałnem polu.

Obora, zdaniem komisji, pozostawia wiele do życzenia. Przeważają w niej dwie rasy, mianowicie: Algauerska i sprowadzona w roku zeszłym z Meklemburgii rasa tamtejszo krajowa zwana Angelu, nie odznaczająca się wprawdzie nadobnością kształtów, przeciwnie raczej szpetna, lecz mleczna podobno, a nadewszystko do lichej paszy nawykła i małego zachodu wymagająca. Rasa holenderska przedstawia kilka zaledwie, krzyżowaniem zeszepeconych, w roku jeszcze ubiegłym na wysprzedaż przeznaczonych okazów. Zdaniem komisji należałoby zredukować raczej liczbę krów do możliwego minimum, a uwzględniwszy, nie wyłącznie lokalne stosunki i potrzeby, nie zyski osiągane z mlekodajności rasy Dublan położeniu odpowiedniejszej, lecz poniekąd zasadę konieczności pouczenia kształcącej się w Zakładzie młodzieży, jakimi są przymioty lub wady ras przeróżnych jakimi wyniki krzyżowania i t. p. należałoby, twierdzimy, wzmocnić Dublan oborę kilkunastu okazami ras, odpowiadających potrzebom, stosunkom oraz glebie przeróżnych kraju naszego okolic.

Zauważyła nadto komisya, iż w ogóle, choć w każdoczesnym preliminarzu folwarcznych dochodów figuruje tytuło remuneracyi od Zakładu za zastósowanie inwentarza do potrzeb szkoły, znaczna w stosunku do reszty dochodów kwota 1000 złr., nazbyt może skąpo przyczynia się folwark do edukacyi młodzieży.

Co do gorzeiń i poruszonej myśli założenia takowej w Dublanach, jesteśmy zdania, że w obec uczuwać dającego się w kraju naszym braku fachowo-uzdolnionych gorzelników, w obec pewnika, iż przy wdrożonym świeżo zwłaszcza systemie opodatkowania, tem niezbędnieszą stała się konieczność prowadzenia gorzelnicy w sposób racjonalno-umiejętny; należałoby więc, sądzimy, zało-

żyć w Dublinach gorzelnię o małych rozmiarach, nie obliczoną na zyski, lecz służyć li jedynie mająca za model i szkołę dla kształcącej się w Zakładzie młodzieży, której bezwarunkowo naukę gorzelnictwa, jako przedmiot obowiązujący, oraz praktykę w gorzelnii narzucić wypada.

Utyskiwania na szczupłość pomieszkania w budynku szkolnym, poczytuje komisya jako najzupełniej uzasadnione. Do projektowanej budowy gmachu należałoby przystąpić jak najrychlej — jeżeli tylko nota bene racya bytu i rozwoju szkole dublańskiej przyznawaną zostaje. Rozmiary olbrzymie projektowanego budynku, mnogość sal i korytarzy, poczytuje komisya za zbytek, którego dla względów finansowej czysto natury unikać należało.

Budowie odrębnego domu dla profesorów, którzy po skuteczniejszej translokacji szkoły wyższej do nowego gmachu, dostateczne na razie i wygodne pomieszczenie, chociażby nawet obok szkoły parobków, w dotychczasowym budynku szkoły wyższej znaleźć winni — przeciwną jest komisya.

Zbiory okazów i modeli imponują doborem, ilością oraz wykończeniem. Czystość, ład i porządek, jakie panują w Zakładzie, nie pozostawiają nic do życzenia, a Dyrekcyi i gronu profesorów należy się słuszne uznanie za trudy i starania, których nie szczędzą, by rację bytu Zakładowi zapewnić.

Wzrastająca z rokiem każdym, a przenosząca już ośmdziesięciu liczbą uczniów, dowodzi zdaje się najwymowniej o potrzebie istnienia szkoły wyższej rolniczej w Galicyi, lecz zarazem i o konieczności co raz to bacniejszego czuwania nad systemem edukacji i kierunkiem kształcenia młodzieży.

Zwrócić też sądzimy wypada uwagę Wys. Izby, że przywykła do jakiegokolwiek wygody młodzież szkolna, znajduje się w Dublinach w położeniu arcykrytycznem, będąc zmaszoną za drogie stosunkowo pieniądze, zamieszkiwać w ciasnej i niezbyt wonnej, nie raz odległej, a po kilkunastu dniowej, słońce — od gmachu szkolnego odciętej izdebce.

Oprócz zdrowotnych, względy nawet moralne przemawiają usilnie za obmyśleniem sposobu zaradzenia tej niedogodności.

Szkola parobków liczyła w roku 1883/4 trzydziestu sześciu uczniów, wśród których prowincya nawet Szląska reprezentowaną była. — Koszta utrzymania parobków wydały się komisji nieco wygórowanemi; a liczba łóżek w obu pokojach zbyt wielką — zważywszy szczupłość izb, na sypialnię przeznaczonych.

Znaczne co do przestrzeni postępy w drenowaniu, oraz łąk melioracji, spodziewać się pozwalają, iż w najbliższym czasie podwojonym co najmniej zostanie dochód z gospodarstwa, zwłaszcza, że w obec wzrastającej liczby praktykujących parobków, koszta najmu znacznej bardzo redukcji uleżby niezaprzeczenie winny.

Skonstatowała na miejscu komisya, iż szpichlerz obecny jest nazbyt szczupłym co do przestrzeni, zbyt niedogodnym i niedostępnym, by o nowym pomysleć zawczasu nie wypadało. Skonstatowała również, że stodoły w latach średniego urodzaju połowę zaledwie krescencji pomieścić zdolne. — Cegielnia wyprodukowała 360 tysięcy cegły, przeznaczonej pod budowę gmachu szkolnego, a nadto około 70 tysięcy rurk drenowych, na miejscu użytych.

Eksploatacya torfu, którego pokłady znajdują się na przestrzeni stu kilkudziesięciu morgów, nie wydała spodziewanych rezultatów, z tego sądzimy powodu, iż przyzmy, ustawione na torfiastej, bagnistej zatem łące, nadmiernej wilgoci pozbyć się nigdy nie mogą; należałoby więc może ustawiać takowe na gruncie należycie uprzednio osuszonym. — Racyonalnej eksploatacyi torfowisk dublańskich zawdzięczyć sądzimy w przyszłości wypadnie pokrycie kosztów utrzymania Zakładu; z oka więc spuszczać nie należy tej jedynej w Dublinach gałęzi przemysłu.

Lustracya ogrodu powoduje komisję do objawienia jak najzupełniejszego uznania obecnemu ogrodnikowi, którego wiedzę, pilność i zapobiegliwość, zamiłowanie wreszcie należałoby

mniemamy wyeksploatować przydaniem kilku praktykantów, ogrodnictwu poświęcić się pracujących.

Szkoła Czernichowska (osierocona śmiercią tyloletniego opiekuna, śp. Fr. Paszkowskiego), przysporzyła Departamentowi II. nie mało zatrudnienia i nieprzyjemności, zmuszających do zarządzenia zupełnej reorganizacji, będącej w toku obecnie.

Wydział krajowy objął z dniem 3. Czerwca b. r. cały majątek, oraz fundus instructus szkoły Gródeckiej (uprawy lnu), za utrzymaniem której przemawia głównie wzgląd na zasługi, oddawane ludności okolicznej, trudniącej się przeważnie uprawą i wyprawą lnu. Komisya mniema, iż należałoby poczynić starania o przywrócenie subwencji państwowej, niegdyś szkole tejże udzielanej.

Szkoła rolnicza niższa w Jagielnicy otwartą zostanie prawdopodobnie 1. Listopada br. — w Horodence zaś 1. Kwietnia 1885. — Ministerjum rolnictwa uczyniło zadosyć odezwie Wydziału krajowego, przeznaczając tymże szkołom tytułem uposażenia kwotę 22 tysięcy złr., oraz dotacye stałą, rocznie kwotę 2 tysiące złr. wynoszącą. — Na odezwę natomiast, dotyczącą podwyższenia stałej dotacyi dla szkół dublańskich do wysokości 15 tysięcy, dla czernichowskiej do wysokości 8 tysięcy, a wreszcie, o wyznaczenie dotacyi na utrzymanie krajowych wędrownych nauczycieli rolnictwa, odpowiedzi nie otrzymano dotychczas; — spodziewać się wszakże należy, iż w obec argumentów przytoczonych w odnośnych odezwach Wydziału krajowego, w obec poparcia, jakiego Wysoki Sejm odezwow tym udzielić nieomiesza, skutek dodatni osiągniętym zostanie.

Z funduszków, przeznaczonych przez Wysoki Sejm na stypendya i zasiłki dla uczniów szkół rolniczych, leśnictwa i weterynaryi, pozostała do dyspozycyi kwota 200 złr. Z funduszu zaś dyspozycyjnego udzieliło biuro Departamentu II. zasiłków cztery, w łącznej kwocie 900 złr. Uzyskało nadto stypendjum państwowe w wysokości 500 złr., dla kandydata, odbyć mającego za granicą studia nad kulturą nasion pastewnych, z warunkiem zużytkowania dla kraju nabytych wiadomości.

Budowa szkoły leśnej we Lwowie całkowicie ukończoną została. Uczęszczało do szkoły w roku ubiegłym uczniów dwudziestu siedmiu; frekwencya zatem żadnej zgoła w stosunku do lat poprzednich nie uległa zmianie; — jest wszakże nadzieja, iż w obec świeżo wydanego rozporządzenia Ministerjum rolnictwa, by uczniów wychodzących ze szkoły leśnej krajowej do rządowej przyjmowano służby, — nowa era dla szkoły bez wątpienia nastanie. — W miejsce docentów szkoły leśnej, dra Zgórskiego oraz dra Tilla, mianowano docentem dra Burzyńskiego.

Zalesienie wydmisk znaczne czyni postępy. W siedmiu powiatach zalesiono roku ubiegłego przestrzeń, wynoszącą 482 morgów. W obec tak dodatniego rezultatu, a coraz to przychylniejszego usposobienia, współdziałania nawet włościan, popiera jak najusilniej komisya zdanie Wydziału krajowego, by szkółce leśnej w Roszkowcach zasiłku pieniężnego nie odmawiać.

W kwietniu br. wystosował Wydział krajowy do Ministerjum rolnictwa memoriał, dotyczący podwyższenia stałej dotacyi dla biura meljoracyjnego. Okazuje się bowiem, że i pod tym względem, krzywdy wielkiej doznaje Galicja; podczas bowiem gdy w innych krajach koronnych, fundusz państwowy ponosi połowę kosztów utrzymania inżynierów kultury, a nadto nie skąpi znacznych jednorazowych zasiłków, Galicyi przyznana została jedynie subwencya tysiąca złr. rocznie, jedna zatem piętnasta część kwoty w budżet krajowy na cele meljoracyjne corocznie wstawianej. Zauważyć tu wypada, że w obec imponującej cyfry zgłoszeń, oraz liczby wypracowanych od lat gdzieindziej nawet paru, lecz dla małej ilości sił fachowych, jakimi biuro rozporządza, nie dających się wykonać planów i zdjęć niwelacyjnych, należałoby koniecznie pomyśleć o pomnożeniu personelu biurowego istniejących ekspozytur, a nadto erylować ekspozytury nowe w Krakowie i Sączu, uzupełnić wreszcie braki i luki, jakimi odznacza się wydana w roku 1878 instrukcja. Wszelka, a zwłaszcza długotrwała zwłoka w czynieniu zadosyć zgłoszeniom stron, pociąga za sobą skutki jaknajgorsze; nietylko bowiem, iż petent po roku daremnego wyczekiwania odstępkuje od

zamiaru meljoracyi, obróciwszy na inne potrzeby, na cele meljoracyjne przeznaczoną uprzednią gotówkę, lecz w dodatku, sąsiadów bliższych i dalszych od prób tego rodzaju odmawia.

W czasie od 1. lipca 1883 po 1. lipca 1884 dokonano zdjęcia niwelacyjnego na przestrzeni około 11 tysięcy morgów. Dla 2300 m. z powyższych 11 tysięcy, oraz dla 3065 z niwelowanych nieco dawniej, sporządzono plany i kosztorysy. Badań wstępnych przedsięwzięto w 26 posiadłościach; kontrolowano wykonania robót w 21 posiadłościach. Zgłoszeń 43 pozostało niezadowolonych. Gdy się zważy, iż poczynszy od r. 1879 po 1. lipca 1883, dokonano łącznie zdjęcia niwelacyjnego na przestrzeni 36 tysięcy morgów, czyli przecięciowo, na przestrzeni 8 tysięcy morgów rocznie, a dla kilkudziesięciu zaledwie posiadłości sporządzono plany i kosztorysy w czterech nieomal latach, dziwić przestaje nagły wzrost kosztów utrzymania biura z 5200 zł. na około 15 tysięcy. Biuro statystyczne zatrudnionem było: a) ułożeniem katastru szkolnego, b) wykazu rozdrobnienia i rozdziału własności ziemskiej w kraju, c) zestawieniem podziału przestrzeni kraju odpowiednio do rodzajów uprawy, d) sporządzeniem statystyki chowu bydła, e) wydawnictwem VIII. rocznika wiadomości statystycznych. Przygotowywało nadto materiały statystyczny do zestawień: ewidencji powiatowych dodatków do podatków, zmian terytoryalnych, statystyki długów ciężących na większej tabularnej własności ziemskiej itp. Statystyka przemysłu i handlu poruczoną została Drowi Rutowskiemu. Rozesłano krajowym przemysłowcom kwestyonaryusze dotyczące odnośnych działów wykonywanego przemysłu, a to dla umożliwienia zamiaru wydania obrazowego poglądu na rozwój, braki i stosunki przemysłowe Galicji.

Utworzenie komisji krajowej dla spraw dotyczących przemysłu domowego i rękodzielniczego, natrafiło na nieprzewzyciężony opór, stawiany tak przez Władze centralne rządowe, jako i centralną komisję państwową. Po długich rokowaniach, dzięki natarczywości i gorliwym zabiegom p. Marszałka krajowego, jak niemniej i Szefa Departamentu II., przyzwolono na utworzenie podkomisji doradczo-informacyjnej, do której ułożywszy statuta, powołał Wydział krajowy sześciu członków. Kwestja oddziaływania na rozwój szkolnictwa przemysłowego i subwencjonowania tegoż przez państwo, jest w stadyum rokowań z c. k. Rządem centralnym. Projekt budowy Muzeum przemysłowego, urzeczywistnionym zostanie, skoro c. k. Rząd oświadczy gotowość przyczynienia się do kosztów budowy gmachu.

Szkoły przemysłowe w Sokalu, Stanisławowie, Jarosławiu, Rzeszowie i Drohobyczu, otrzymały subwencye uchwałą Wys. Sejmu przyznane. W wystosowanym do Ministerjum wyznań i oświaty, znakomicie opracowanym memoryale, wykazał Wydział krajowy, iż podczas, gdy w innych krajach koronnych skarb państwa przyczynia się do kosztów utrzymania szkół przemysłowych w stosunku 36% ogółu kosztów, galicyjskie szkoły przemysłowe, wszelkiej zgoła pozbawione są pomocy. Projekt rozszerzenia szkoły snycerstwa w Zakopanem, nie przyszedł do skutku. Szkoła garniarstwa w Kołomyi, istnieć przestała. Takim jest los jedynych w kraju naszym rządowych szkół przemysłowych subwencjonowanych notabene dotacjami z funduszków krajowego i przez Towarzystwo tatrzańskie hojnie rokrocznie udzielanemi!

Co zaś do szkół utrzymywanych wyłącznie kosztem kraju, projektowanych lub przez kraj subwencjonowanych, co do zasiłków wreszcie udzielanych spółkom i warsztatom naukowym, oraz sposobu użycia kwot przeznaczonych na stypendja przemysł wspierające — oddzielne sprawozdanie Wydziału krajowego Wys. Sejmowi przedłożonem zostało. W przedłożeniu owem, usprawiedliwia się Wydział krajowy z przekroczenia preliminarzowych budżetem z r. 1883 kwot subwencyjnych, fakt zaś, iż z ogólnej sumy przeznaczonej przez Wys. Sejm na poparcie przemysłu 87 $\frac{1}{14}$ % udzielonemi zostały tytułem pożyczki zwrotnej, poczytujemy za dostateczne poniekąd usprawiedliwienie. W bieżącym roku, po koniec lipca, przekroczenie wynosi drobną zaledwie kwotę 220 złr.

Z okazji wejścia w życie ustawy o ochronie ryb, rozesłał Wydział krajowy do Wydziałów powiatowych, oraz c. k. Starostw okólnik, zawierający wskazówki, jak należy postępować, by przepisy wykonalnemi uczynić. Skłonił oraz c. k. Dyrekcję Skarbu do wydania urzędom poda-

tkowym nakazu prowadzenia oddzielnych dzienników percepty pochodzącej z kar nakładanych za przekroczenia tego rodzaju.

Po koniec Sierpnia b. r., fundusz z nałożonych kar powstały, wynosił kwotę 182 złr. 81 cent. ulokowaną w papierach publicznych.

Podnieść w końcu musimy okoliczność, iż zważywszy jak olbrzymio-wielkim i różnorodnym stał się obecnie zakres działania Departamentu II-go załatwiającego sprawy dotyczące rolnictwa, przemysłu, górnictwa, leśnictwa, meljoracyi, szkół rolniczych i przemysłowych, finansowości wreszcie i administracyi, zważywszy dalej na przybytek znaczny szkół rolniczych i przemysłowych, wymagających czujnego dozoru i częstych odwiedzin na rozwój czynności biura meljoracyjnego i udział w akcji regulacyjnej, a wreszcie na ogólny rozwój czynności dotyczących każdego z powyżej wymienionych działów — należałoby, sądzimy, pomyśleć o słuszniejszym prac biurowych rozdziale. Tylu i tak różnorodnym czynnościom nie zdoła twierdzimy, w najbliższej już może przyszłości, Departament II-gi należycie zadosyć uczynić; — podziwienia dziś już iście godną, praca, energia i wszechstronność wiedzy referenta tylu działów.

Sprawozdawcy :

Czesław Lasocki.
Tyszkiewicz.

Za przewodniczącego :

Mochnicki.

Departament III.

Sprawozdawca: Ks. Sawa.

Sprawy przydzielone stale do załatwiania Departamentowi III. rozpadają się na następujące działy :

- a) dział ekonomiczny spraw wychowania publicznego i nadzór nad bibliotekami i zakładami naukowemi ;
- b) fundacyj stypendyjnych i zakładów dobroczynnych ;
- c) zakładu narodowego imienia Ossolińskich i instytutu fundacji hr. Stanisława Skarbka ;
- d) spraw teatrów polskich we Lwowie i w Krakowie, niemniej teatru ruskiego pod zarządem Wydziału „Ruskiej Besidy“ będącego ;
- e) konserwacji pomników historycznych, wydawnictwa aktów starożytnych i spraw dawnych archiwów ;
- f) zwierzchniego kierownictwa oddziału manipulacyjnego przy Wydziale krajowym i spraw osobistych urzędników i sług jego itd.

Sprawy te, z których jedne wymagają niestrudzonej opieki i czujności, drugie skrupulatności w rozdawnictwie, załatwiane bywają przy pomocy 1 koncepisty, 3 asystentów i 1 aplikanta przez Szefa p. Oktawa Pietruskiego, który nadto prowadzi aprobatę innych departamentów i zastępuje Marszałka na posiedzeniach Wydziału.

W wykonaniu przekazanej sobie czynności, przejrzała komisya lustracyjna akta tego Departamentu i doszła do następującego wyniku :

W sprawach przekazanych Wydziałowi krajowemu uchwałami z dnia 9., 11., 16. i 18. października 1883 zastosował się tenże ściśle do woli Wysokiego Sejmu ; w sprawach zaś odstąpionych do załatwienia, starał się Wydział wniknąć w intencje Wysokiego Mandanta i kierował się głównie wymogami rozumnej oszczędności.

Przystępując do ocenienia zwykłych czynności Wydziału krajowego w tym Departamencie, mamy zaszczyt zdać sprawę z pojedynczych działów w tym porządku, w jakim je na wstępie wyliczyliśmy.

a) W sprawie funduszu szkolnego krajowego, specjalnie ściągnięcia zaliczek danych Radom szkolnym okręgowym, rozwinął Wydział krajowy energiczną akcyę, której obrazem al. 16. (str. 38.) z poważnym szeregiem liczb urzędowych pism i urgensów ; — tym też zabiegom zawdzięczyć należy zmniejszenie się zaległości o 47, % . — Wydział krajowy w poczuciu potrzeby szybszego uregulowania rachunków okręgowych, poszedł tak daleko, iż mając sam ledwo wystarczający personal dla własnych spraw, nie wahał się oświadczyć c. k. Radzie szkolnej krajowej z gotowością wzięcia udziału w likwidacyi rachunków Rad okręgowych ; a gdy na swoje życziwe

intencye otrzymał tylko odpisy 2 uchwał Rady szkolnej krajowej i okólnika c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 25. Grudnia 1883 l. 12328 zarządzających energiczne środki (str. 56.) zażądał zakomunikowania sobie rezultatu miesięcznych wykazów c. k. Starostów celem utrzymywania w ciągłej ewidencji owych prestacyj zaległych i bieżących. Inne drobne zaległości bywają co 20 dni urgowane, a nadto 2 razy do roku c. k. Starostwom do egzekucyi wykazywane.

Administracya funduszu szkół ludowych z r. 1872 jak i rozdawnictwo zasiłków bezwrotnych na budowę nowych szkół, nie pozostawia nic do życzenia.

Wydzielenie placu „Castrum“ we Lwowie z majątku funduszu szkolnego, a odstąpienie go w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 2. Pazdziernika 1882 bez ewikcyi sub modo na własność gminy m. Lwowa, uzyskało Najwyższą Sankcyę i zeznanie aktu darowizny obecnie w toku.

Przechodząc do innych spraw szkolnych, mianowicie do sprawy utworzenia niższego gimnazjum państwowego w Nowymtargu ubolewać musi komisya, że mimo dowodów niezwykłej ofiarności publicznej, zrealizowaniu czternastoletnich życzeń i piekającej potrzebie stoi na przeszkodzie „finansowe położenie państwa.“ Wydział krajowy zechce tej sprawy nie spuszczać z oka.

Przykre wrażenie zrobiło na komisyi sprawozdanie o wyznaniowej izraelskiej szkole w Brodach, subwencjonowanej stale przez kraj pokaźną, jak na nasze stosunki, roczną kwotą 6000 zł. Myślą przewodnią przy uchwaleniu tej subwencji było, podać rękę pomocną instytucyi, która wzięła sobie za zadanie szerzyć prawdziwą oświatę między izraelitami, a tem samem podkopywać byt chajderów, tych ognisk fanatyzmu i zacofania. Jakoż zaprzeczyć nie można, że subwencjonowana szkoła spełnia dotychczas po części to zadanie, udzielając nauki tysiącu z górą dzieci żydowskich. Wszelako z ubolewaniem zanotować wypada, że frekwencja w tej szkole od kilku już lat zmniejsza się ciągle. Nie wchodząc w powody tego pożałowania godnego objawu, komisya pochwalić tylko może zarządzenie Wydziału krajowego, który przez ustanowienie delegata swojego na miejscu stara się wywierać ciągły i skuteczny wpływ na zarząd i kierunek szkoły. A tem potrzebniejszym było to zarządzenie, gdy jak to ze sprawozdania Wydziału krajowego wynika, w łonie zarządu szkoły objawiła się wyraźnie dążność wyłamania się z pod wszelkiej kontroli i nadzoru. Czy i tej okoliczności, że tego roku Wydział tak późno otrzymał zawiadomienie o egzaminie, iż fizycznie brakło czasu na wysłanie delegata, położyć także nie należy na karb tej dążności, komisyi nie wiadomo; w każdym razie jednak komisya podnieść musi z naciskiem, że Reprezentacya kraju ponosząc dla szkoły tak wyjątkową i stosunkowo znaczną ofiarę, ma wszelkie prawo wglądać w czynności subwencjonowanej instytucyi, ma prawo domagać się rozwoju tej instytucyi w duchu intencji, jaka przewodniczyła Sejmowi przy uchwaleniu subwencji dla niej.

b) Najpiękniejszym pomnikiem dotychczasowej działalności Wydziału krajowego jest administracya funduszy stypendyjnych i czynność ich rozdawnictwa.

Gdy w r. 1869 odebrał Wydział krajowy w administracyę niespełna milion, dziś dobiega fundusz stypendyjny blisko 3 milionów, z których na efekta i gotówkę przypada kwota 2,289.889 złr. 69½ ct. aw.; a gdy jeszcze przed rokiem liczba fundacyj stypendyjnych wynosiła 115, dziś wynosi 126 i ciągle wzrasta. Zdaniem komisyi przyczyna tego wzrostu w znacznej przynajmniej części leży w zaufaniu ogółu do Wydziału krajowego, którego administracya i rozdawnictwo jest dla wielu zachętą do złożenia w te a nie inne ręce owoców całozyciowej pracy.

A i rozdawnictwo stypendjów, jeśli ma być takim, jakim jest, t. j. bez najmniejszej ujemnej krytyki: wymaga żmudnej pracy przy ocenianiu każdego szczegółu kwalifikacyjnego, wymaga niemal pewnej intuicji w kryteriach różnorodnych świadectw a inter pares ważenia prawie atomów. Dokazać tego może prócz sumiennosci tylko 23-letnia wprawa, zamiłowanie przedmiotu i dokładna znajomość treści każdego aktu fundacyjnego.

W czasie objętym sprawozdaniem, rozdał Wydział krajowy następujące stypendja:

1. Z fundacyi Żurakowskiego:	{ szlacheckie	2
	{ dla nieszlachty	6
2. " " Żalchockiego		4
3. " " Laskowskiego	{ dla krewnych	8
	{ " innych	2
4. " " Dydyńskiego dla krewnych		2
5. " " Petryczyna dla Krakowa		9
6. " " Stankiewicza		2
7. " " Obniskiego		1
8. " " Spadwińskiego		1
9. " " Gmin powiatu Radymno		1
10. " " Ks. Popkiewicza		1
11. " " Egierskiego		1
12. " " Ładuńskiego dla krewnych		1
13. " " Mieszkańców byłego obwodu sandeckiego		2
14. " " Ks. Ryznewskiego dla krewnych		1
15. " " Anny Ostrogskiej		1
16. " " Hipolita Czaykowskiego dla krewnych		1
17. " " Ks. Kucharskiego dla szkół dublańskich		1
18. " " Głowińskiego: posunięto na wyższe		23

nadano niższe:

a) z tytułu pokrewieństwa	5
b) szlacheckie	7
c) dla nieszlachty	38

Kompetentów było 720 z 873 podaniami; między nimi gymnazyastów 35%, filozofów 26%, prawników 15%, lekarzy 9%, realistów 5%, techników blisko 3%, uczniów szkół specjalnych 2%, szkół rolniczych blisko 2%, ludowych 1%, sztuk pięknych 0,5%.

Kończąc sprawozdanie o stypendjach, musimy podać do wiadomości Wysokiego Sejmu, że w sprawie fundacyi Gustawa Lipińskiego, Wydział krajowy od roku 1882. udawał się 6 razy do c. k. Prokuratorji Skarbu z zapytaniem, jak stoi proces tej fundacyi? mimo to Wydział kraj. dziś jeszcze komisji wyjaśnień dać nie umie.

Co do fundacyj dobroczynnych wynosi ich kapitał 1,799.132 zł. 19 $\frac{1}{2}$ ct. w. a. Żałować należy, że fundacja Anny de Szternsztyń-Helclowej nie zupełnie jeszcze odpowiada intencjom fundatorki; komisja powzięła, że zrealizowanie tej jedynej w kraju a tylekrotnie przez Wysoki Sejm przy sposobności niektórych petycyj za potrzebną odczutej fundacji, ustrzegło w nieporozumieniu co do planów i kosztorysów budowy gmachu instytutowego między zgromadzeniem Sióstr Miłosierdzia a kuratorem. Komisja uważa za niezbędną potrzebę wydelegowania przez Wydział krajowy jednego ze swych członków, któryby na miejscu wyrozumiał strony sporne i powagą swoją do finalnego załatwienia szkodliwego sporu się przyczynił.

c) W sprawie zakładu narodowego im. Ossolińskich z przyjemnością zaznacza komisja, że dewastacja lasów, na którą od szeregu lat komisje lustracyjne utyskiwały, została nareszcie powstrzymana dzięki zjednoczonym usiłowaniom Wydziału krajowego i c. k. Namiestnictwa. Reskryptem z dnia 30. kwietnia 1884 r. l. 13727, poleciło c. k. Namiestnictwo panu Staroście w Mielcu, aby zarządził dochodzenie karne na miejscu i za dostrzeżone przekroczenia przepisów ustawy lasowej, jakoteż za przekroczenie zatwierdzonego planu gospodarczego, pociągnął kuratora ekonomicznego dóbr zakładu do surowej odpowiedzialności. Zarazem zarządziło c. k. Namiestnictwo, aby temuż kuratorowi wyznaczono jak najkrótszy termin do zalesienia zrębów i zdewastowanych przestrzeni, tudzież aby w razie przekroczenia tego terminu przystąpiono bez żadnej zwłoki do wykonania robót na

koszt winnego. Po tych energicznych zarządzeniach spodziewać się należy pomyślnego rezultatu, który Wydział krajowy zapewne już w najbliższym swoim sprawozdaniu zaznaczyć będzie w możności.

Przechodząc do pokrewnej bibliotece Ossolińskich fundacji bibliotecznej p. n. „Bibliotheca Brodzkaiana” komisya pochwała postępowanie Wydziału krajowego w przedmiocie zrealizowania zapisu ś. p. Eugeniusza Łódzkiego Brodzkiego. (str. 79).

O fundacyi br. Skarbka przedłożyła komisya budżetowa wyczerpujące sprawozdanie, lustracyjna tylko wzmiankuje, że Wydział krajowy dopełnił obowiązku ciężącego na nim z mocy art. X. ustawy fundacyjnej.

d) Ze sprawozdania Wydziału krajowego powziął Wysoki Sejm, że z objęciem zarządu sceny lwowskiej przez p. Jana Dobrzańskiego dźwignął się teatr lwowski z upadku; ze sprawozdań zaś komitetu artystycznego z dnia 17. Stycznia i 1. Kwietnia b. r. przekonała się komisja, że pomimo niektórych niedostatków opery tutejszej, podniosła się ona znacznie już w ciągu pierwszego tegorocznego kwartału i stanęła na wysokości, do jakiej nie dochodziła od dłuższego czasu i że każdy przyznać musi, iż korzystna ta zmiana jest owocem usilnych zabiegów obecnej Dyrekcji, która nie szczędzi w tej mierze trudu i zachodu; w skutek czego opera rozwija się stale ku lepszemu, odpowiadając w ogóle tym wymaganiom artystycznym, jakich od teatru lwowskiego słusznie domagać się można.

To też komisya uznaje, że asygnowanie przyznanych teatrom a specjalnie lwowskiemu subwencji jest w porządku, a życzyć tylko należy, by Wydział krajowy do przyszłych sprawozdań dołączał także relacyę komitetu artystycznego dla teatru ruskiego.

Inaczej się ma rzecz z samym gmachem teatralnym. Nie chodzi już tylko o budowę teatru letniego, która to sprawa przekazana Wydziałowi krajowemu uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 18. Października 1883 r. nie zrobiła od tego czasu z powodów od Wydziału niezawisłych żadnego widocznego postępu; zaszła okoliczność nowa, która budowę już nie letniego, ale stałego teatru robi kwestją pierwszorzędną. Fundacja Skarbkowska bowiem postanowiła z upływem przywileju kończącego się w r. 1891 nie wydzierzawiać nadal sali w gmachu Skarbkowskim na przedstawienia teatralne, a urząd budowniczy miejski ze swej strony oznajmił, że ze względów policyjno-ogniowych na dalsze pozostawienie teatru w gmachu skarbkowskim pozwoliłby nie mógł. W ten sposób już w najbliższej przyszłości musi stanąć na porządku dziennym kwestya budowy nowego teatru we Lwowie, w obec której sprawa teatru letniego stanie się bezprzedmiotową. Komisja zwraca uwagę Wydziału krajowego już dziś na tę kwestję, dla której przeciąg pozostałych 7 lat nie jest zaiste zbyt długim.

Wydział krajowy zechce też przypomnąć komu należy w Krakowie, że na wezwanie Wydziału krajowego z dnia 8. Listopada 1881 r. przeciąg 3 letni powinien do dania odpowiedzi wystarczyć każdemu, komu potrzeba budowy teatru leży na sercu.

e) Co do konserwacji pomników historycznych, krajowych archiwów aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie, tudzież wydawnictwa aktów tak zwanych Bernardyńskich, komisja nie ma nic do nadmienienia. Odośne sprawozdanie Wydziału krajowego mieści się na stronie 62.

f) W sprawozdaniu komisji lustracyjnej z roku ubiegłego, przyjętem przez Wysoki Sejm na 25-tem posiedzeniu 1-szej sesyi V. peryodu do wiadomości, znajduje się na stronie 15. następującej treści ustęp:

„Umieszczony ustęp w sprawozdaniu Wydziału krajowego, dotyczący urzędników, mimowolnie nasuwa uwagę, iż w dozwolonym etacie urzędników jest kilka posad opróżnionych; w dziale conceptowym, np. na 19 urzędników jest kilka wakansów. Nieobsadzenie tych wakujących posad, zdaje się, nie jest wypływem wystarczających sił etatowych urzędników; w tym dziale bowiem Wydział krajowy posiłkuje się dobraniem znacznej ilości dziennych pomocników, których płace dzienne równają się często płacom urzędników średniej kategorii. Względy chwalebnej w tym razie

oszczędności na fundusz emerytalny, cechującej wszędzie działalność Wydziału krajowego, są zapewne jedynym powodem, który go do tego skłania, aby dyurnistami wiele pracy załatwiać; komisja jednak sądzi, że w tym razie wzgląd ten ustąpić musi koniecznie przy tak drobnej oszczędności w obec niekorzyści, które system przyjęty przedstawia; niemożliwym jest bowiem dostać do pracy dziennej dostatecznie ukwalifikowanych urzędników, a nie będąc zaprzysiężonymi, do wielu działów administracyjnych użyci być nie mogą i nie powinni.

Dla tego też komisja lustracyjna wyraża życzenie, że w dobrze zrozumianym interesie tak załatwiania spraw bieżących w Wydziale krajowym, jak również urzędników samych godzi się polecić Wydziałowi krajowemu, aby oprócz obsadzenia opróżnionych posad, system posiłkowania się dziennymi pomocnikami zredukowany był w przyszłości do koniecznych potrzeb."

Podzielając w zupełności powyższe zapatrywania, sądzi się komisja lustracyjna być uprawnioną do wynurzenia życzeń, by opróżnione 4 posady conceptowe stale obsadzono; raz dla tego, że te życzenia przyswoił sobie i Wysoki Sejm uchwałą z dnia 2. Września b. r., powtóre jeszcze z tego motywu, że w tak nielicznym etacie 19 tu posad wszelkie posuwanie się jest niezmiernie utrudnionem. Jeżeli się jeszcze naturalny bieg awansu sztucznie opóźnia, nie może to zostać bez pewnego wpływu moralnego na urzędnika, który — im zdolniejszy i pracowitszy — tem na szybszy liczy awans, i każdy zawód jako wyrządzoną sobie krzywdę odczuć może; a że Wydział krajowy, jak powszechnie wiadomo, umie dobierać ludzi, należałoby tem bardziej natury tego objawu nie wypuszczać z rachunku. Wprawdzie dotąd tok spraw w Wydziale krajowym nie ucierpiał na opróżnieniu kilku wyższych posad, ale że na przyszłość przy tak ciągłym wzroście agend ucierpieć może, nie ulega dla komisji żadnej wątpliwości.

Ks. Sawa.

W zastępstwie przewodniczącego:

Mochnicki.

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice to ensure transparency and accountability. This section also outlines the procedures for handling discrepancies and the role of the audit committee in reviewing the financial statements.

The second part of the document details the internal control system implemented by the organization. It describes the segregation of duties, the authorization process for transactions, and the regular reconciliation of accounts. The goal is to minimize the risk of errors and fraud while ensuring the integrity of the financial data.

The third part of the document provides a comprehensive overview of the organization's financial performance over the reporting period. It includes a detailed analysis of the income statement, balance sheet, and cash flow statement. Key metrics such as profit margins, return on assets, and liquidity ratios are highlighted to provide a clear picture of the company's financial health and operational efficiency.

Page 1 of 1

Financial Statement
2023

Departament IV.

Sprawozdawca: Posel Mochnicki.

Komisya lustracyjna, w wypełnieniu swego zadania, przedkłada Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie z czynności Departamentu IV. objętych sprawozdaniem przydzielonym przez Wysoki Sejm komisji lustracyjnej.

W pełnem uznaniu, wyrazić musi komisya, że znalazła wszędzie sprężystość w wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu, ład i porządek w zawiadywaniu sprawami w zakres Departamentu wchodzących, czuwanie i baczność należytą na wszelkie sprawy komunikacyj, i z nią złączonych czynników, które tak wielki wpływ wywierają na rozwój ekonomiczny kraju, licząc się nadto ściśle z wydatkami w granicach preliminarza.

Komisya nie przedkłada szczegółowych porównań kwot prelininowanych z rzeczywistymi wydatkami — to bowiem wchodzi w zakres komisji budżetowej; ogranicza się na podniesieniu ważniejszych czynności dokonanych, lub jego działalnością dokonywających się.

Tak zwracając się w pierwszym rzędzie do dróg krajowych, przekonała się komisya, że prócz zwykłych konserwacyj dróg krajowych, uskuteczniiono na ośmiu drogach rekonstrukcję, już to całkowitej, już to częściowej; równie jak i odbudowano część mostu pod Haliczem, prowadzono dalej budowy dwóch dróg nowych, mianowicie Lwów-Stojanów, Rzeszów-Nisko, Rozwadów-Nadbrzezie, których część już uskuteczniiono, a przygotowano roboty wstępne do trzeciej: Borszczów-Jezierzany uohwalonej na terażniejszej sesji sejmowej do wykonania, tak, że na rok 1886. niepozostanie jak 72 kilometry do ukończenia dróg, za krajowe uznanych.

Stan dróg krajowych, który był ze wszech miar zadawalający, ucierpiał wiele w skutek tegorocznych snot i powodzi, przeważnie na 8 drogach jako to: Zakliczyńsko-Niedzickiej, Słotwińsko-Sądeckiej, Dynowsko-Sanockiej, Sanocko-Przemyskiej, Jarosławsko-Bełskiej, Bursztyńsko-Stanisławowskiej, Sielecko-Zaleszczyckiej i Tyśmienicko-Kołomyjskiej, nie licząc i mniejszych uszkodzeń na innych. Z przedmiotów drogowych, uległ prawie zupełnemu zniszczeniu most pod Jarosławiem w skutek zatoru z drzewa spławowego powstałego z wadliwego sposobu spławiania. W celu zaradzenia temu nieprawidłowemu spławieniu drzewa, odniósł się Wydział krajowy pod dniem 20. lipca r. b. do c. k. Namiestnictwa, a komisję lustracyjną powoduje do przedłożenia Wysokiemu Sejmowi do uchwały niżej załączonej rezolucyi.

Nie tak korzystnie jak roku zeszłego, wypadł dochód z omycenia dróg. Z końcem roku 1883. upływał termin dzierżawy na 19 stacjach mytnicznych; nowe licytacye wypadły niżej od ceny wywołania, a powód do tego był niezawodnie, ogólny nieurodzaj, i tem uszczuplona frekwencya

transportów zboża. Z tych także przyczyn powstały zaległości ile nie wielkie, przy sprężystości administracyi pewno ściągnięte a może przez Wysoki Sejm uwzględnione zostaną.

Co się tyczy dróg powiatowych i gminnych, to program poprawy dróg powiatowych i gminnych zatwierdzony uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1882., równie jak i na powyższej uchwale wydany przez Wydział krajowy okólnik z dnia 22. Grudnia 1882. rozbu-
dził żywszy ruch w budowaniu i uchwalaniu programów gospodarstwa drogowego po powiatach.

W myśl tego programu i okólnika subwencyonowano w przeszło 25 powiatach 7 dróg powiatowych i 26 dróg gminnych, nadto udzielono subwencji bezzwrotnej, lub pożyczki bezprocentowej na budowę mostu na jednej drodze powiatowej i na dwóch drogach gminnych.

W końcu subwencyonowano trzy drogi dojazdowe w powiatach Biała, Przemysłany i Złoczów, i nadto udzielono pomocy technicznej na drogach powiatowych i gminnych.

Niepomyślnie postępują sprawy publicznych dojazdów kolejowych, unormowane ustawą krajową z dnia 15. Kwietnia 1881. z powodu trudności, jakie stawiają zarządy kolejowe, a odniesienia ich do c. k. Trybunału administracyjnego, uniemożliwiają wykonanie już przez c. k. Namiestnictwo i Wydział krajowy w myśl powyższej ustawy, jako potrzebnych uznanych dojazdów, tak, że dotychczas trzy tylko dojazdy wykonane zostały.

Co się tyczy dojazdów do kolei Transwersalnej, to z 51 dojazdów dla 10 zostały wydane o potrzebie tych orzeczenia, pozostaje jeszcze 41 dojazdów do kolei Transwersalnej, a 8 do kolei Jarosław-Sokal, o które toczą się pertraktacje.

Z kilku zażaleń wniesionych przeciw orzeczeniom Wydziału krajowego do c. k. Trybunału administracyjnego, podnosi komisya jeden znaczniejszej doniosłości, mianowicie zażalenie gminy Moskalówka tyczące się dostawy materiału drewnianego do mostu, respective §. 12. ustawy drogowej.

C. k. Trybunał administracyjny zniósł orzeczenie Wydziału krajowego, którem gmina była zobowiązana dostawić na miejsce materiały.

Jakkolwiek to orzeczenie c. k. Trybunału administracyjnego tyczy się specjalnego wypadku, jednak wskazuje, że §. 12. ustawy drogowej inaczej przez c. k. Trybunał a inaczej przez Wydział krajowy tłumaczonym bywa i potrzebuje autentycznej interpretacyi.

Gdy nadto uchwałą z dnia 12. Października 1883. przekazał Wysoki Sejm wniosek posła Antoniewicza, o rewizyę ustawy drogowej, jak i petycyę 14 powiatów o autentyczne tłumaczenie §. 12. ustawy drogowej, do komisyj drogowej i gdy istnieją oddawna w obu względach projekty Wydziału krajowego, jak i wypracowany stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1883. regulamin drogowy, który odezwą z dnia 11. Grudnia 1883. do rozpatrzenia i obwieszczenia w dzienniku ustaw c. k. Namiestnictwu przedłożony, choć dotąd bez odpowiedzi został; gdy nakoniec wniosek posła Męcińskiego co do rewizyi ustawy drogowej z dnia 18. Sierpnia 1866. sejmową uchwałą do komisji drogowej odesłany został; wszelka więc jest nadzieja, że komisya wywiązując się ze swego zadania, przedłoży Wys. Sejmowi elaborat, który koniec położy dualistycznemu tłumaczeniu prestacji, i niesprawiedliwemu rozkładowi ciężarów, i poprze tym sposobem należyty rozwój tej tak ważnej dla kraju gałęzi administracyjnej.

W załatwieniu spraw tyczących systematycznej regulacji rzek spławnych, ochrony lasów, tudzież w sprawie regulacji rzek za spławne dotąd nieuznanych, w myśl odnośnej rezolucyi W. Sejmu z dnia 6. Października 1882, równie jak i w interesie spółek wodnych, wyjednał u c. Namiestnictwa okólnik do wszystkich Starostw z dnia 16. Lutego 1884 dla pouczenia gmin o korzyściach w zawiązywaniu spółek wodnych; rozwinął Wydział krajowy względnie Departamet IV. w wykonaniu uchwał W. Sejmu, odpowiednie i sprężyste działanie, jużto przedsiębiorąc rokowania z c. k. Namiestnictwem, jużto przez polecenia wypracowania przez swoich inżynierów projektów i planów, jużto udzielając subwencji, w końcu dozorowaniu lub kierowaniu robotami, tak że na 16 wodach i dopływach roboty są w trakcie, niektóre na ukończeniu.

W tej doniosłej gałęzi gospodarstwa krajowego, która ma nasz kraj zasłonić od tak często powtarzającej się, a tego roku tak dotkliwej dla kraju klęski, której przedłożone wnioski do W. Sejmu tegorocznej sesji, dotyczące systematycznej i racjonalnej regulacji rzek, zaradzić starają: komisya wyrazić musi życzenie, by Wydział krajowy i nadal tę gałąź gospodarstwa krajowego miał w swej nieustającej pieczy.

Dalej w wykonaniu uchwał W. Sejmu, wezwał Wydział krajowy c. k. Rząd o ulgi dla przewozu i wywozu produktów przemysłu naftowego w układaniu taryf kolejowych, równie jak i w sprawie budowy kolei żelaznej ze Lwowa na Żółkiew do Rawy, i w sprawie budowy kolei z Rzeszowa do Krosna, które dotychczas nieprzyniosły dodatnich rezultatów.

C. k. Rząd wniósł do konstytucyjnego traktowania w Radzie państwa projekt ustawy o ulgach i ułatwieniu dla kolei miejscowych, które gdy zagrażają prawom korporacji autonomicznych i naruszają autonomię zarządu dróg, wniósł Wydział krajowy memoriał do Koła posłów w Radzie państwa z dnia 15. kwietnia 1884.

W dalszych czynnościach swoich Wydział krajowy nie spuszczał z oka tych kilku dróg, które dla swej przeważnie strategicznej ważności miały by prawa przejść zupełnie na etat państwowy, lub znaczniejszymi subwencyjami ze strony funduszków państwowych być rekonstruowane i utrzymane. W skutek starania Wydziału krajowego, droga jedna już została w zarząd c. k. Rządu odebrana, na innych c. k. Rząd przyjmuje na siebie budowę obiektów, inne są w trakcie rokowania z c. k. Rządem.

Co do 4 dróg wojskowych w zachodniej części kraju, rokowania z c. k. Rządem nie są jeszcze ukończone.

Prócz tych, Wydział krajowy uregulował między powiatami drogę z Podhajec do Halicza, której robotę rozpoczęto.

Rekonstruował drogę gminną z Nowego Targu do Zakopanego, zarządził pertraktację i sporządzenie planów i kosztorysów do budowy drogi z Piwnicznej do Szczawnicy, jako dojazdu kolejowego.

Co się tyczy rekonstrukcji drogi z Żurawna do Bortnik i dalej do Rohatyna i mostu na Dniestrze pod Żurawnem, wdrożone są pertraktacje z powiatem i rokowania z c. k. Namiestnictwem.

Uchwalone rezolucye Wys. Sejmu w sprawie przeniesienia zarządów kolejowych do kraju, zaprowadzenia języka polskiego, osobnego organu administracyjnego, z dnia 23. Lipca 1880 i dnia 9. Października 1882 — nie dostały od c. k. Rządu odpowiedzi — znachodzą częściowe załatwienie w Statucie organizacyjnym kolei skarbowych.

Sprawa urządzenia dogodniejszej komunikacji na przedmieściu Żółkiewskiem we Lwowie, poruszona dnia 24. Lipca 1880 w Sejmie, podniesiona przez Wydział krajowy reskryptem dnia 12. Grudnia 1880, dotychczas ze strony Magistratu została bez odpowiedzi.

Sprawa sadzenia i pielęgnowania drzew przy drogach publicznych, równie jak i sprawa poczt wiejskich, których wprowadzenie natrafia na liczne przeszkody, potrzebują jeszcze stosownego przygotowania — niespuszczając je z oka — muszą być odłożone na później.

Dalej stosownie do uchwały Wys. Sejmu z dnia 10. Października 1883 uregulował Wydział krajowy pięciolecie i emerytury inżynierom i konduktorom.

Uchwalona przez Wys. Sejm z dnia 12. Października 1882 zapomoga dla gminy Długopole, dotąd czeka na uwiadomienie, czy gmina uzyskała już zezwolenie politycznej władzy na wykonanie robót.

W sprawie budowy kolei żelaznej z Tarnopola w kierunku południowym, nie otrzymał Wydział krajowy mimo dwukrotnego przypomnienia, żadnej od c. k. Rządu odpowiedzi.

Równie jak i uchwałą Wys. Sejmu z dnia 20. października 1883 polecenie Wydziałowi krajowemu, by przeprowadził z c. k. Rządem rokowania w sprawie uregulowania prawa do poboru szutrzy i przepisów normujących sposób użytkowania z gruntu uzyskanych w skutek wodnych regulacyi, które dotąd zostały bez odpowiedzi.

W skutek wezwania Wys. Sejmu z dnia 20. Października 1883, wystosowanego do Wys. c. k. Rządu w sprawie połączenia Dniestru z Sanem, odniósł się Wydział krajowy do c. k. Rządu; w odpowiedzi doniósł c. k. Rząd, że p. Feliks Laurent, uzyskał już koncesyę na roboty wstępne, a jako przedsiębiorca prywatny, obowiązany postarać się o opracowanie całego projektu, a c. k. Rząd nie zamierza zarządzić badania ze swej strony. W końcu załatwił w myśl uchwał Wysokiego Sejmu przydzielone Wydziałowi krajowemu jedenaście petycyj.

Kończąc na tem sprawozdanie dotyczące Departamentu IV. komisya lustracyjna uprasza: Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd do przedsięwzięcia stosownych kroków, by ustawa policyi rzecznej ściśle była przestrzegana, a dotychczasowy szkodliwy sposób spławiania drzewa, który naraża mosty na rzekach spławnych na zniszczenie lub zepsucie, wzbronionym został.“

Mochnicki.

Departament V.

Sprawozdawca p. J. Popiel.

Komisya lustracyjna w badaniu czynności Dep. V. Wydziału krajowego, niewidziała się w. potrzebie zastanawiać się bliżej nad przekroczeniem lub zaoszczędzeniem w tej lub owej rubryce budżetów szpitali krajowych, rzecz to bowiem komisji budżetowej; zresztą byłoby to po większej części powtórzeniem sprawozdania złożonego przez Wydział krajowy, a wszystkie powody zboczeń od rubryk budżetowych bardzo dostatecznie w tem sprawozdaniu usprawiedliwione zostały.

Natomiast widziała się komisya lustracyjna w obowiązku badać wyniki cyfrowe, co do ruchu chorych po szpitalach krajowych i co do kosztów leczenia tychże. W tym względzie głównie posługiwała się komisya lustracyjna Aleg. 30 do Sprawozdania z czynności Wydziału krajowego. Wykaz ten pojawia się po raz pierwszy w tej formie; w jego nadzwyczaj praktycznie ułożonych rubrykach, przedstawia się ruch chorych t. j. ilość dni zakładowych, śmiertelność w każdym oddziale chorych, średni czas i koszt leczenia jednego chorego każdej kategorii, koszt dzienny wikt i lekarstw na jednego chorego, wreszcie wynik najcenniejszy, koszt ogólny jednego dnia szpitalnego. Alegat ten rzeczywiście mało do życzenia pozostawia. Z niego też w znacznej części czerpała komisya lustracyjna swe informacje i dostrzegła:

1. Iż stosunkowo droższym jest dzień szpitalny w szpitalu powszechnym Lwowskim (81 c) niż u św. Łazarza w Krakowie (86 c), a absolutnie droższem bo o 42 zł. rocznie utrzymanie Siostry Miłosierdzia we Lwowie niż w Krakowie. Absolutnie droższem jest także utrzymanie chorych w Kulparkowie 98 ct. niż w Krakowie 95 ct. Tymczasem foralia krakowskie uchodzą ogólnie za wyższe o pełne 10% wyższe niż Lwowskie.

Z zarzutów tych usprawiedliwił się Dep. V. w najznacniejszej części dowodami, iż pewne wiktuały są rzeczywiście droższe we Lwowie niż w Krakowie.

2. Iż koszt dni położnicy we Lwowie (1·51) jest nieporównanie wyższy niż w Krakowie (93 ct.), co zdaje się usprawiedliwiać okoliczność, iż oddział położniczy w Krakowie jest więcej gynecologicznym niż właściwie położniczym. Klinika położnicza bowiem w Krakowie jest pod zarządem Uniwersytetu Jagiellońskiego.

3. Iż koszt dzienny lekarstw na chorego skacze między granicami 8 centów dziennie (Śniatyn) i 2·4 ct. (Złoczów) a także cyfra śmiertelności chwieje się między granicami 2·9% (znowu Śniatyn) i 16% (Drohobycz) i to przez dwa ostatnie lata bez zmiany. Tak ciekawe zjawiska wymagają zdawałoby się objaśniania ich przyczyn.

4. Iż lustrację wydatków utrudnia umieszczenie ogólnikowe zaległości za leczenie chorych bez wymienienia dokładnej ich cyfry.

Daleko łatwiej jest oszczędność w prowadzeniu zakładów szpitalnych krajowych ogólnikowo uczuć; niż ją dobrze w cyfry ująć, albowiem co rok prawie wykazy w alegatach do Sprawozdania z Vgo Dep. są sporządzone co rok według innych, prawda. że co rok dokładniejszych formularzy. Komisya lustracyjna doszła do następujących wyników kosztu dnia leczenia w Krakowie, Lwowie i Kulparkowie w porównaniu z 1882 r.

1882. Kraków chory	83·18	Kraków obłąkany	—	Lwów chory	88·3	Kulparków obłąk.	94·18
1883. „	86·9	„	95	„	81·6	„	98·2

czyli w Krakowie drożej o 3·7 ct. we Lwowie taniej o 6·7 ct., Kulparków o prawie 4 ct. drożej niż w r. zeszłym.

Komisya lustracyjna była zdania, iż nie wystarcza przedstawić skutki usiłowań chwalebnych Dep. V. na polu publiczno-sanitarnem, ale wypada porównać ich wyniki finansowe z krajami ościennymi. Do takiego porównania zdawało się komisji stosowne Królestwo Polskie, podobniejsze nieco do naszego kraju niż Szwajcarya albo Austria niższa, nie znalazła jednak w Dep. V. potrzebnych do tego materiałów. Komisya postarawszy się o takowe znalazła, iż przeciętne utrzymanie, czyli dzień szpitalny w głównych szpitalach Warszawskich wynosił w 1882. r. dla chorego 59·9, dla położnicy 86·1 dla obłąkanego 69 kop. a doliczając po 5% na chorych I. i II. klasy 62 k. dla chorego, 72·5 k. dla obłąkanego, a 90·2 k. dla położnicy. Warszawa zaś ogólną drogocnością przewyższa i Lwów i Kraków o wiele. Wprawdzie mniejszym jest koszt opału, nafty i gorszych gatunków mięsa, ale zato ceny mléka, masła, chleba i krup o bardzo wiele wyższe. Taksa aptekarska jest tam niesłychanie wysoka, a honorarya lekarskie o wiele niż u nas znaczniejsze. Następujące cyfry przedstawiają stan rzeczy:

Lwów	1883. chory	81·6 ct.,	dziennie położnica	1·51 ct.,	obłąkany	98·8 ct.
Kraków	1883. „	86·9 ct.,	„	„	93 ct.,	„ 95 ct.
Warszawa	1882. „	62 kop.,	„	„	90·2 kop.,	„ 72·5 kop.

Przy oddziale położnic u Dzieciątka Jezus w Warszawie istnieje klinika położnicza ze szkołą akuszerok. Naturalnie koszta w szpitalu żydowskim Warszawskim są o wiele niższe niż w innych i nie są tu rachowane, Wynoszą one 41 kop. dla chorych, 44 kop. dla obłąkanych i 42 dla położnic. We Lwowie koszta dnia w szpitalu żydowskim wynoszą 54—57 ct.

Śmiertelność w głównych oddziałach szpitali Warszawskich wynosi 11·6%, czyli więcej o jeden procent niż w oddziałach głównych szpitala powszechnego we Lwowie; za to w ogóle stosunki sanitarne we Lwowie o wiele lepsze niż w Warszawie.

Cyfry powyższe choć interesujące niczego jeszcze nie dowodzą i tylko zbadanie rzeczy na gruncie przez odpowiednią ankietę dałoby wyniki pewne. Komisya nietai, iż wysłanie takiej ankiety na miejsce uważałaby za pożądane w interesie krajowego szpitalnictwa, a to tem bardziej, iż ono jako takie przed Warszawskiem się pewno nie powstydzi, a oszczędności tamtejsze, jeśli się okażą rzeczywistemi i godziwemi, posłużą za naukę tem miłszą, ile że u swoich pobraną.

Odpowiednim do porównania przedmiotem zdawał się także komisji lustracyjnej tutejszy szpital św. Kazimierza. Szpital ten na 100 do 110 łózek, urządzony niemal z przepychem, wydaje na rok 15—16 tysięcy, a to na 27.000 do 32.000 dni szpitalnych, a więc po 50 ct. do 59 ct. za dzień. Wprawdzie koło 75% jest chorych nieuleczalnych, a więc mało korzystających z apteki i lekarza, natomiast w jedle a częstokroć i bieliźnie znacznie expensujących, ale zato znaczny procent bo koło 10% jest chorych o osobnych numerach z obsługą osobną i wiktem doborowym.

Szpital tutejszy izraelski skromnie urządzony, przez dobre siły lekarskie obsłużony, może z powodów znanej wstrzeźliwości żydów mniej się nadaje do porównania z krajowemi.

Lustracya szpitala powszechnego odbyta przez członków komisji na d. 11go b.m. o raz jeden więcej przekonała, jak wzorowo pod względem porządku, czystości i dobrego powietrza,

piękny ten zakład jest prowadzony. Zdawało się tylko lustrującym, iż usilniejsze indywidualizowanie chorych pod względem i ilości i gatunku wiktów według stanu choroby i nawyków każdej warstwy ludności byłoby w interesie oszczędności pożądane.

Oszczędność taka w drobnych szczegółach mogłaby z czasem umożliwić zniesienie sześć-cio-tygodniowego terminu, po upływie którego chory tylko wyjątkowo w szpitalu dalej pozostawać może. Termin ten dotychczas ze względów oszczędności niestety konieczny, miał i w roku bieżącym ten skutek, iż kilkunastu chorych niedoleczonych w samym tylko zakładzie św. Kazimierza dokończyć musiało kuracyi.

Ogólny wikt zdawał się lustrującym stosunkowo do nawyków naszego ludu może nadto gatunku wysokiego. Tem też komisya tłumaczy sobie okoliczność, że bardzo szczupła ilość osobnych pokoi bo tylko 8 pokoi mało znajduje amatorów. Ilość exhibitów kancelaryi szpitalnej do dziś dwadzieścia kilka tysięcy wynosząca, wielce utrudnia właściwe zadanie dyrektora szpitala.

Rażące braki ubikacyjne tak zwanej filii Hoffmanowskiej, mieszczącej oddział chirurgiczny i położniczy, każą komisji wyglądać z upragnieniem chwili, kiedy uchwalona na dniu 9. bm. przez Wysoką Izbę budowa nowego skrzydła przy gmachu popijarskim, do skutku dojdzie. Mimo tego, co powyżej powiedziano, komisya lustracyjna sądzi, iż przy tej nowej budowie trzeba będzie obmyśleć, ile się da możliwie wielką liczbę osobnych klasowych pokoi.

Wspaniały zakład dla obłąkanych na Kulparkowie odpowiadałby zupełnie smutnemu swemu przeznaczeniu, gdyby nie organiczna jego wada, nieodpowiednie umieszczenie wychodków. Niewspominałaby o tym znanym fakcie komisya lustracyjna, gdyby nie okoliczność, iż goszczący niestety w zakładzie grzyb z czasem pociągnie za sobą przebudowę gmachu, a wtedy jednocześnie zdaniem komisji wypadnie myśleć i o innem umieszczeniu wychodków. Obecnie bowiem powietrze w częściach zakładu przylegających do korytarza jest poprostu wstrętne.

Znaczna różnica ceny mięsa, między szpitalem powszechnym a zakładem na Kulparkowie, obecnie 7 centów wynosząca, na niekorzyść Kulparkowa na kilogramie a w przyszłym roku zapewne więcej, spowodowana rejonami akcyznymi miasta Lwowa, jest smutną anomalią, której skutki dadzą się tylko usunąć przez bicie bydła we własnej administracji. Komisya ufa, że Wydział kraj. mimo to, iż żądanie jego o fundusz na zbudowanie własnych dla Kulparkowa jatek z odmową przez komisję budżetową odprawiono zostało, żądanie to ponowi i w roku przyszłym, a to tem bardziej, iż dotychczasowe próby bicia wykazały oszczędności około 25%. Tymczasem Dyrekcya zakładu bije na własny rachunek barany i wieprze, a przez to choć w części zaradza złemu.

Sięgnąwszy pamięcią w przeszłość, komisya lustracyjna podziwiać musi, jak wiele uczynił już Departament V. na drodze zmierzającej ku doskonałej organizacji szpitalnictwa krajowego w połączeniu z coraz większymi na tem polu oszczędnościami. Uprawnia ją to do nadziei, iż bacząc na ciężkie położenie finansowe kraju, Departament V. Wydziału krajowego dalej na drodze oszczędności aż do ostatnich godziwych granic postępować będzie.

Komisya lustracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy sprawozdanie komisji lustracyjnej z czynności Departamentu V. Wydziału krajowego przyjąć do wiadomości.

Za Przewodniczącego:

Mochnacki.

Sprawozdawca:

J. Popiel.

The first part of the document is a letter from the Secretary of the Board of Education to the Board of Trustees of the University of the State of New York. The letter is dated October 10, 1900, and is addressed to the Board of Trustees of the University of the State of New York.

The letter is a formal communication regarding the proposed changes to the University of the State of New York. It discusses the various proposals that have been submitted to the Board of Trustees and the Board of Education, and the Board of Education's response to these proposals.

The Board of Education has carefully considered the proposals and has found them to be in the best interests of the University of the State of New York. It has approved the proposed changes and has recommended that the Board of Trustees of the University of the State of New York should also approve them.

The Board of Education has also recommended that the Board of Trustees of the University of the State of New York should take certain steps to implement the proposed changes. These steps include the appointment of a committee to study the proposed changes and the preparation of a report on the results of the study.

The Board of Education has also recommended that the Board of Trustees of the University of the State of New York should take certain steps to ensure that the proposed changes are implemented in a timely and effective manner. These steps include the appointment of a committee to oversee the implementation of the proposed changes and the preparation of a report on the results of the implementation.

The Board of Education has also recommended that the Board of Trustees of the University of the State of New York should take certain steps to ensure that the proposed changes are implemented in a manner that is consistent with the University's mission and values. These steps include the appointment of a committee to study the proposed changes and the preparation of a report on the results of the study.

The Board of Education has also recommended that the Board of Trustees of the University of the State of New York should take certain steps to ensure that the proposed changes are implemented in a manner that is consistent with the University's mission and values. These steps include the appointment of a committee to study the proposed changes and the preparation of a report on the results of the study.

The Board of Education has also recommended that the Board of Trustees of the University of the State of New York should take certain steps to ensure that the proposed changes are implemented in a manner that is consistent with the University's mission and values. These steps include the appointment of a committee to study the proposed changes and the preparation of a report on the results of the study.

Departament VI.

Referent poseł Tadeusz Wasilewski.

Departament zawiaduje sprawami tyczącymi się:

- I. wojskowości, a mianowicie konskrypcyi, rekrutacyi i funduszu inwalidów ;
- II. żandarmeryi t. j. kwaterunku;
- III. ustawodawstwa co do kodeksu cywilnego, karnego i procedury, niemniej co do statutu krajowego, ordynacyi wyborczej i regulaminu sejmowego;
- IV. niektórych w zakres działania Wydziału krajowego wchodzących spraw ludności izraelskiej;
- V. indemnizacyi i serwitutów;
- VI. podatków, taks, stempli i manipulacyi kasowej o tyle, że kasa Wydziału krajowego pozostaje pod kluczem Szefa departamentu;
- VII. propinacyi, z wyjątkiem lokacyi funduszu propinacyjnego, która należy do czynności Departamentu II, trudniącego się ogólnemi sprawami funduszków krajowych i budżetu krajowego;
- VIII. terytoryalnego podziału kraju na okręgi administracyjne i sądowe;
- IX. szupaśnictwa;
- X. wypracowywania wszelkich korespondencyj w sprawach spornych z władzami finansowemi.

Czynności biurowe tego Departamentu uległy małej tylko zmianie od ostatniego sprawozdania komisji lustracyjnej, a to odpadły czynności dotyczące funduszu zapomogi z r. 1866, a natomiast zostały mu poruczone sprawy propinacyjne, wymienione powyżej pod VII.

Siły conceptowe składają się, jak dawniej z 5 pracowników: dwóch sekretarzy, jednego adjunkta, jednego aplikanta i jednego dyetaryusza. W przeszłym roku było dwóch dyetaryuszów, bo jeden z nich został mianowany aplikantem i prowadzi manipulacyą biórową.

Do dnia lustracyi, to jest do 15. Października 1884, wpłynęło exhibitów 14.743, a pozostaje do załatwienia 150, co dowodzi, że pracujący w nim urzędnicy uznania godną pilnością i gorliwością się wyszczególniają.

W ocenę załatwiania pojedynczych mniej ważnych spraw tego departamentu komisya lustracyjna wchodzić nie zamierza, konstatuje tylko, że załatwianie spraw jest gruntowne i szybkie, a podnosi tylko ważniejsze albo objęte sprawozdaniem z czynności Wydziału krajowego przedłożonem komisji, a niezałatwione jeszcze finalnie; albo zasługujące na szczególniejszą uwagę Wysokiego Sejmu.

Wezwanie Wys. Sejmu do c. k. Rządu z dnia 15. Października 1883. r., dotyczące zapewnienia nadal gal. Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu uwolnienia kuponów od listów zastawnych od opodatkowania, zostało przedłożone c. k. Ministerstwu skarbu, a c. k. Prezydyum Namiestnictwa oznajmiło Wydziałowi krajowemu, iż o skutku, jaki powyższe wezwanie otrzyma, nieomieszka zawiadomić Wydział krajowy.

Do chwili zamknięcia sprawozdania z czynności Wydziału krajowego, nie nadeszły odpowiedzi, pomimo upomnienia się o to Wydziału krajowego, na następujące wezwania Wys. Sejmu do c. k. Rządu:

a) z dnia 13. Października 1883. r. o zbadaniu zażaleń gmin, dotyczących licznych trudności formalnych przy składaniu przez Zwierzchności gminne podatków w c. k. kasach podatkowych i usunięcie takowych przez odpowiednie pomnożenie urzędników podatkowych;

b) z dnia 20. Października 1883. r., ażeby c. k. Rząd jak najrychlej przeprowadził w drodze konstytucyjnej zupełną reformę ustawodawstwa o tak zwanych należnościach prawnych, i ażeby przy ułożeniu nowej ustawy w powyższym przedmiocie, uwzględnił zasadę, że spadki po ascendentach i descendentach na podstawie prawnego dziedziczenia, lub ostatecznej woli rozporządzenia, odziedziczone, których wartość 500 zł. nie przenosi, mają być wolne od podatku spadkowego;

c) z dnia 10. Października 1883. r. o wyjednanie ustawy wprowadzającej w Galicyi postępowanie ustne w sprawach spornych i urządzającej odpowiednie rady;

d) z dnia 10. Października 1883. o wyjednanie ustawy zaprowadzającej w Galicyi instytucję Rad familijnych, tudzież postępowanie sądowe zapewniające dalszy zarząd nad mieniem nieletnich i tańszą legitymację dziedzica, tudzież umożliwiające szybkie objęcie spadku i podział takowego bez uciążliwych formalności.

Jak widać z powyższego, wezwania poszczególnione powyżej pod a) i b) dotyczą reformy ustaw podatkowych, zaś wezwania poszczególnione pod c) i d) reformy postępowania sądowego. W drodze konstytucyjnej przeprowadzoną została już reforma podatku gruntowego i domowego, wiadomo też, że c. k. Rząd zamierza przeprowadzić w ten sam sposób reformę podatku zarobkowego i dochodowego, jakoteż ustawodawstwo o tak zwanych należnościach prawnych. Powyższemi wezwaniem dotyczącemi reformy ustaw podatkowych, zamierzał Wys. Sejm zwrócić uwagę c. k. Rządu na potrzebę rychłego przystąpienia do przeprowadzenia tej reformy i na niektóre okoliczności, któreby ze względu na odrębne stosunki w naszym kraju istniejące przy teźże uwzględnić należało.

Również wezwaniem poszczególnionem pod c) i d) zamierzył Wys. Sejm zwrócić uwagę c. k. Rządu na potrzeby rychłego przeprowadzenia reformy postępowania sądowego. Są to przedmioty, których załatwienie wymaga dłuższego czasu, jednakże uwzględnić potrzeba, że żądania o przeprowadzenie reformy odnośnych ustaw, powtarzają się już od dłuższego czasu tak w naszym Sejmie, jak i w innych Reprezentacyach krajowych, a niemniej i w Radzie Państwa. Chodzi więc o skłonienie c. k. Rządu, ażeby nareszcie przystąpił do przeprowadzenia tych reform. Wobec tego Komisya lustracyjna wyraża życzenie, ażeby Wydział krajowy ponowił w odpowiednim czasie upomnienia o odpowiedź na powołane wezwania Wys. Sejmu, a w przyszłym sprawozdaniu z czynności swoich podał do wiadomości Sejmu krajowego odpowiedź c. k. Rządu, jaką w tym przedmiocie otrzyma.

Pomimo usilnych starań Wydziału krajowego zmierzających do ostatecznego uporządkowania terytoryalnego kraju pod względem sądowym, administracyjnym i autonomicznym, sprawa ta w obec napływających co rok licznie nowych petycyj do Wysokiego Sejmu z żądaniem wyłączenia pewnych miejscowości z jednego okręgu sądowego lub Starostwa a przyłączenia do drugich, zdaje się nie mieć końca.

Podstawą organizacyi terytoryalnej kraju, są okręgi Sądów powiatowych, za któremi idą okręgi c. k. Starostw, a te znowu zakreślają granice okręgom reprezentacyj powiatowych. Tymczasem władze autonomiczne krajowe, a szczególnie Wysoki Sejm w sprawach dotyczących zmiany terytoryalnej okręgu sądowego lub Starostwa mają tylko prawo udzielania opinii odnośnym Ministerstwom (Ustawa z dnia 11. Czerwca 1868. r. Dz. u. p. Nr. 59), a trzeba przyznać, że opinia ta nie zawsze bywa uwzględniana.

Skutkiem tego Ministeryum Sprawiedliwości zarządzając zmiany terytoryalne w istniejących okręgach Sądów powiatowych, lub tworząc nowe Sądy, powoduje się przedewszystkiem opinią władz sądowych krajowych, których interesa i poglądy nie mają żadnego związku z interesami i potrzebami władz autonomicznych. Następują przeto różnorodne sprzeczności i protesta tak ze strony pojedynczych gmin jako też i Reprezentacyj powiatowych, któremi Wydział krajowy i Wysoki Sejm zajmować się jest zmuszony, niestety bardzo często bezskutecznie.

Od czasu zaprowadzenia u nas autonomii, ekonomiczne sprawy powiatu zajmują coraz szerszy zakres w życiu każdego powiatu, stwarzają zobowiązania wspólne przez powstawanie instytucyj i urzędów mających na celu materialną poprawę bytu i obejmujących pewną całość terytoryalną. Zmiana zatem terytoryum wbrew interesom powiatu, wprowadza zamieszanie w całej gospodarce i stawia Reprezentacyę powiatową częstokroć w bardzo przykrem położeniu.

Dlatego też zmiana pod tym względem ustawodawstwa państwowego jest konieczną w tym kierunku, aby władzom autonomicznym krajowym zapewnić większą niż dotąd ingerencyą na zmianę granic okręgów Sądów powiatowych i Starostw, a mianowicie w podobny sposób jaki przysłużyła Sejmowi w myśl ustawy z dnia 26. Kwietnia 1873 (Nr. 62 D. u. p.) gdy idzie o zmiany terytoryalne Sądów krajowych.

Z tego powodu Wysoki Sejm uchwalił:

Wydział krajowy przygotowuje na najbliższą sesyę sejmową sprawozdanie do Wysokiego Sejmu z wnioskiem o uchwalenie rezolucyi do c. k. Rządu o zmianę ustawy z d. 11. Czerwca 1868. r. w tym kierunku, aby zmiany terytoryalne granic okręgów Sądów powiatowych i Starostw mogły następować w drodze rozporządzenia tylko za zgodą lub na przedstawienie Sejmu krajowego.“

Za Przewodniczącego:

J. Mochnicki.

Sprawozdawca:

T. Wasilewski.

I. Ustawy

II. Ustawy

BUDŻET KRAJOWY

III. Ustawy

IV. Ustawy

na rok

V. Ustawy

1885.

uchwalony na posiedzeniach sejmowych z 21—23 Października 1884.

Przebieg choroby		Leczenie	
1884	1885	1884	1885
...	...	...	...

Uchwały finansowe z dnia 23. Października 1884.

I. Uchwała.

1. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego ma być w r. 1885. pobieranym dodatek do podatków bezpośrednich po 30 centów od każdego złotego wal. austr. całej należności tych podatków.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do przenoszenia w dziale zwyczajnych wydatków oszczędności jednej rubryki na potrzeby rubryk innych.

II. Ustawa.

Upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki pod jak najkorzystniejszymi dla skarbu krajowego warunkami w sumie 120.000 zł. wal. austr. i do wypuszczenia takiej ilości obligacyj długu krajowego, jaka okaże się potrzebną dla uzyskania wyż wymienionej sumy w gotowiznie.

III. Uchwała.

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby dla pożyczki krajowej celem uzyskania sumy 120.000 zł. wal. austr. zaciągnąć się mającej, wyjednał w drodze właściwej uwolnienie od wszelkich opłat i należności skarbowych.

IV. Ustawa.

Na wspomnienie gospodarzy wiejskich dotkniętych powodzią w r. 1884. (uchwała z dnia 17. Października 1884.) upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki pod jak najkorzystniejszymi warunkami do 200.000 zł. wal. austr. i do wypuszczenia takiej ilości obligacyj długu krajowego, jaka się okaże potrzebną dla uzyskania wyż wymienionej sumy w gotowiznie.

V. Uchwała.

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby dla pożyczki krajowej celem uzyskania sumy 200.000 zł. wal. austr. zaciągnąć się mającej, wyjednał w drodze właściwej uwolnienie od wszelkich opłat i należności skarbowych.

Uchwała z dnia 11. Października 1884.

Sejm upoważnia Wydział krajowy do wybudowania brakującego prawego skrzydła w szpitalu krajowym we Lwowie kosztem nieprzekraczającym 65.000 zł. i do zaciągnięcia na ten cel pożyczki w Banku krajowym w kwocie 70.000 zł.

Uchwała z dnia 17. Października 1884.

Ustawa. W celu wykonania budowli i robót regulacyjnych i ochronnych dla powstrzymania wylewów rzek, zabezpieczenia ich brzegów i odwrócenia szkód zrządzonych przez wody górskie, może być zaciągnięta pożyczka krajowa pod najkorzystniejszymi warunkami do wysokości 3,500.000 zł. w. a. w gotówce.

Uchwała. Dla pokrywania wydatków na roboty wyżej wymienione i na utrzymanie tych robót, będzie utworzony w Galicyi oddzielny „fundusz na regulację wód“, do którego wpływałyby zasiłki dawane przez Skarb Państwa, przez kraj i przez interesowanych.

Do tego funduszu regulacyjnego dla częściowego pokrycia wydatków na wymienione roboty wyznacza Sejm powyższą sumę 3,500.000 zł. w. a. wpłacalną w piętnastu równych ratach rocznych, począwszy od r. 1885. pod warunkiem, jeżeli Skarb Państwa zobowiąże się złożyć do tegoż funduszu sumę 9,500.000 zł. w. a. wpłacalną także w piętnastu równych ratach rocznych, począwszy od r. 1885. W ten zasiłek ze Skarbu Państwa nie byłyby wliczane sumy, które Państwo daje corocznie z tytułu zarządu drogami i ich budowy.

Wykaz kredytów dodatkowych uchwalonych przez Wys. Sejm na rok 1884.

L. p.	Dzień uchwały	Przeznaczenie kredytu	zł.
1	6. Paźd. 1884	Dla pogorzalców Tarnobrzega, zapomoga	1.000
2	11. „ „	Na budowę mostu na Sanie w Jarosławiu	36.000
3	11. „ „	Na rekonstrukcję dróg i mostów uszkodzonych powodzią	30.000
4	22. „ „	Dla pogorzalców gminy Korzelowa, pow. żółkiewskiego	500
Suma			67.500

Fundusz krajowy.

S u m a r y u s z

Liczba		W y d a t k i	Wniosek		Uchwała Sejmu			Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem	
			Złote austriackie					
I.	1-16	Koszta reprezentacji kraju	100.230	100.230	100.230	—	100.230	23. Października 1884.
II.	17-33	" zarządu	229.746	230.484	230.484	—	230.484	
III.	34	" leczenia	675.000	650.000	650.000	—	650.000	
IV.	35-37	" szczepienia	57.900	57.900	57.900	—	57.900	
V.	38	Wydatki sanitarne	7.870	7.870	7.870	—	7.870	
VI.	39-45 ^b)	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	9.072	11.572	11.572	—	11.572	
VII.	46-87 ⁿ)	Na cele wykształcenia i oświaty	570.577	455.858	456.858	—	456.858	
VIII.	88 ^a)-91	Utrzymanie pomników historycznych	10.410	16.410	16.410	—	16.410	
IX.	92-108	Kwaterunkowe żandarmeryi	76.891	76.891	76.891	—	76.891	
X.	109-129	Drogi krajowe	916.534	897.577	696.548	201.029	897.577	
XI.	130-135 ^a)	Dotacje dla zakładów krajowych	6.702	1.820	1.820	—	1.820	
XII.	136	Wydatki na szupaśnictwo	30.000	30.000	30.000	—	30.000	
XIII.	137-140 ^c)	Budowy wodne	32.943	125.443	125.443	—	125.443	
XIV.	141-149 ^c)	Umarzanie pożyczek i odsetki od tychże	368.660	386.502	386.502	—	386.502	
XV.	150-199 ^g)	Na cele gospodarstwa krajowego	404.892	269.016	299.016	—	299.016	
XVI.	200-202 ^y)	Rozmaite	153.000	156.950	157.450	—	157.450	
Suma wydatków .			3,650.427	3,474.523	3,304.994	201.029	3,506.023	
D o c h o d y .								
I.	1	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	—	—	—	—	—	23. Października 1884.
II.	2	Odsetki od chwilowo lokowanych pieniędzy	12.000	16.080	16.080	—	16.080	
III.	3-6	Dochody z dróg krajowych	229.910	229.910	229.910	—	229.910	
IV.	7-8 ^a)	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych	14.792	36.646	36.646	—	36.646	
V.	9-13	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	28.200	28.200	28.200	—	28.200	
VI.	14-52	" pożyczek	36.524	36.524	36.524	—	36.524	
VII.	53-55	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego	5.200	5.320	5.320	—	5.320	
VIII.	56-59	" szkół rolniczych i folwarku w Du- blanach	37.459	37.459	37.459	—	37.459	
IX.	60-62	" " i folwarku w Czernichowie	35.095	35.418	35.418	—	35.418	
X.	63	Zwroty na sprawdzanie rachunków aptekar- skich	600	600	600	—	600	
XI.	64 ^a)	Dochody funduszu szkolnego krajowego	126.495	—	—	—	—	
XI.	64 ^b)	Dochód z przelania do skarbu krajowego po- zostałości z funduszu zapomogi z r. 1866.	—	75.000	75.000	—	75.000	
XII.	65-70	Rozmaite	11.300	11.280	11.280	—	11.280	
XIII.	71 ^a)	Dochód z pożyczki zaciągniętej dla pokrycia wydatków na pożyczki miastom, budują- cym koszary dla c. k. wojska	—	120.000	120.000	—	120.000	
Suma dochodów własnych			537.575	632.437	632.437	—	632.437	
XIV.	71 ^b)	Dodatki do podatków	3,136.000	2,880.000	2,880.000	—	2,880.000	
Ogólna suma dochodów .			3,673.575	3,512.437	3,512.437	—	3,512.437	
Z porównania ze sumą potrzeb, jak wyżej .			3,650.427	3,474.523	—	—	3,506.023	
okazuje się nadwyżka dochodów .			23.148	37.914	—	—	6.414	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
I.		Koszta reprezentacji kraju.					
		<i>A. Sejm krajowy.</i>					
1		Koszta podróży pp. Posłów	6.700	6.700			
2		Dyety pp. Posłów	36.000	36.000			
3		Koszta druków	11.000	11.000			
4		Spisywanie sprawozdań	4.200	4.200			
5		Pisarze dzienni	650	650			
6		Remuneracye dla urzędników Wydziału krajowego za dodatkowe zatrudnienie podczas Sejmu	1.200	1.200			
7		Służba	850	850			
8		Opał	1.300	1.300			
9		Oświetlenie	950	950			
10		Zapuszczanie i mycie podłóg	120	120			
11		Potrzeby kancelaryjne	160	160			
12		Różne drobne wydatki	100	100			
		<i>B. Wydział krajowy.</i>	63.230	63.230	63.230	—	
13		Marszałek krajowy 6.000 zł. i dodatek na reprezentację 4.000 zł.	10.000				
14		Sześciu Członków Wydziału po 4.000 zł.	24.000				
15		Zastępcy	2.000				
16		Dodatek dla Członka Wydziału, mianowanego przez Marszałka zastępcą do kierownictwa w Wydziale krajowym	1.000				
		Suma rubryki I.	100.230	100.230	100.230	—	
II.		Koszta zarządu.					
		<i>Place urzędników, dyurnistów i sług.</i>					
17		<i>Oddział konceptowy.</i>					
a)		2 radców, płaca . . . . . po 2.800 zł.	5.600 zł.				
		dodatek aktywalny . . . . . " 480 "	960 "	6.560			
b)		7 sekretarzy, płaca . . . . . " 2.000 "	14.000 zł.				
		dodatek aktywalny . . . . . " 360 "	2.520 "	16.520			
c)		6 konceptistów, płaca . . . . . " 1.300 "	7.800 zł.				
		dodatek aktywalny . . . . . " 240 "	1.440 "	9.240			
d)		2 adjunktów, płaca . . . . . " 1.000 "	2.000 zł.				
		dodatek aktywalny . . . . . " 200 "	400 "	2.400			
e)		2 asystentów, płaca . . . . . " 700 "	1.400 zł.				
		dodatek aktywalny . . . . . " 100 "	200 "	1.600			
		<i>Oddział rachunkowy.</i>	36.320	36.320	36.320	—	
18		a) Dyrektor, płaca	2.600 zł.				
		dodatek aktywalny	400 "	3.000			
		b) Zastępcę dyrektora, płaca	2.000 zł.				
		dodatek aktywalny	360 "	2.360			
		Do przeniesienia	5.360	36.320	36.320	—	

21. Października 1884.

Fundusz krajowy.

Wydatki.

Liczba		Poszczególności	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozyty		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
Złote austriackie							
II.	18	Z przeniesienia	36.320	36.320	36.320	—	21. Października 1884.
			5.360		—	—	
		c) 6 rewidentów, płaca po 1.500 zł. 9.000 zł. dodatek aktywalny " 300 " 1.800 "	10.800				
		d) 11 adjunktów, płaca " 1.200 " 13.200 zł. dodatek aktywalny " 240 " 2.640 "	15.840				
		e) 1 archiwista, płaca . . . . . 1.000 zł. dodatek aktywalny . . . . . 200 "	1.200				
		f) 1 protokolista, płaca . . . . . 1.000 zł. dodatek aktywalny . . . . . 200 "	1.200				
		g) 8 asystentów, płaca po 700 zł. 5.600 zł. dodatek aktywalny " 100 " 800 "	6.400				
		h) 10 praktykantów, płaca po 600 " 6.000	6.000				
		i) Woźny, płaca . . . . . 500 zł. dodatek aktywalny . . . . . 50 "	550				
			47.350	47.350	47.350	—	
	19	<i>Oddział kasowy.</i>					
		a) Kasyer, płaca . . . . . 2.000 zł. dodatek aktywalny . . . . . 360 "	2.360				
		b) Kontrolor, płaca . . . . . 1.600 zł. dodatek aktywalny . . . . . 300 "	1.900				
		c) 4 adjunktów, płaca po 1.200 zł. 4.800 zł. dodatek aktywalny " 240 " 960 "	5.760				
		d) Woźny, płaca . . . . . 600 zł. dodatek aktywalny . . . . . 50 "	650				
			10.670	10.670	10.670	—	
	20	<i>Oddział techniczny.</i>					
		a) Nadinżynier, płaca . . . . . 3.000 zł. dodatek aktywalny . . . . . 1.000 "	4.000				
		b) 2 inżynierów, płaca po 2.000 zł. 4.000 zł. dodatek aktywalny " 360 " 720 "	4.720				
		c) 2 asystentów, płaca " 1.000 " 2.000 zł. dodatek aktywalny " 120 " 240 "	2.240				
			10.960	10.960	10.960	—	
	21	<i>Oddział sanitarny.</i>					
		Inspektor szpitali, płaca . . . . . 2.000 zł. dodatek na mieszkanie . . . . . 300 "	2.300	2.300	2.300	—	
	22	<i>Oddział statystyczny.</i>					
		a) Naczelnik oddziału, płaca 2.000	2.000				
		b) Koncepista, płaca . . . . . 1.300 zł. dodatek aktywalny . . . . . 240 "	1.540				
		c) Pisarze dzienni 1.464	1.464				
			5.004	5.004	5.004	—	
		Do przeniesienia	112.604	112.604	112.604	—	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
Złote austriackie							
II.		Z przeniesienia . . .	112.604	112.604	112.604	—	
	23	<i>Oddział manipulacyjny.</i>					
		a) Dyrektor kancelaryi, płaca	2.000				
		b) Archiwista, płaca . . . . . 1.500 zł.					
		dodatek aktywalny . . . . . 300 „	1.800				
		c) Ekspedytor, płaca . . . . . 1.300 zł.					
		dodatek aktywalny . . . . . 270 „	1.570				
		d) Protokolista, płaca . . . . . 1.200 zł.					
		dodatek aktywalny . . . . . 240 „	1.440				
		e) 4 kancelistów, płaca po 1.000 zł. 4.000 zł.					
		dodatek aktywalny „ 200 „ 800 „	4.800				
		f) 3 asystentów, płaca „ 700 „ 2.100 zł.					
		dodatek aktywalny „ 100 „ 300 „	2.400				
		g) Odźwierny, płaca	600				
		h) Portyer, płaca	500				
		i) 5 woźnych, płaca po . . . 500 zł. 2.500 zł.					
		dodatek aktywalny po . . . 50 „ 250 „	2.750				
			17.860	17.860	17.860	—	
		Suma wszystkich płac z dodatkami aktywalnymi .	130.464	130.464	130.464	—	
	24	<i>Dyurniści.</i>					
		a) Dla oddziału koncepcyjnego.					
		1 po 5 zł. — ct. dziennie . . . 1.825 zł. — ct.					
		1 „ 3 „ 60 „ „ . . . 1.314 „ 40 „					
		1 „ 3 „ — „ „ . . . 1.095 „ — „					
		1 „ 2 „ 50 „ „ . . . 912 „ 50 „					
		3 „ 2 „ — „ „ . . . 2.190 „ — „					
		3 „ 1 „ — „ „ . . . 1.095 „ — „	8.432	8.432			
		b) Dla oddziału rachunkowego:					
		4 po 1 zł. 80 ct. dziennie — 2.624 zł.; 1 po 1 zł. 70 ct. dziennie — 620 zł.; 1 po 1 zł. 60 ct. dziennie — 584 zł.; 4 po 1 zł. 50 ct. dziennie — 2.190 zł.; 1 po 1 zł. 40 ct. dziennie — 511 zł.; 2 po 1 zł. 20 ct. dziennie — 876 zł.; 1 po 1 zł. 10 ct. dziennie — 401 zł.; — razem uchwalono	7.830	7.810			
		c) Dla oddziału kasowego	—	—			
		d) Dla oddziału technicznego.					
		1 z wynagrodzeniem rocznem . . . . . 1.000 zł.					
		2 po 2 zł. 20 ct. dziennie . . . . . 1.606 „					
		1 „ 1 „ 80 „ „ . . . . . 657 „					
		2 „ 1 „ 50 „ „ . . . . . 1.095 „					
		1 „ 1 „ 40 „ „ . . . . . 511 „	4.869	4.869			
		Do przeniesienia	130.464	130.464	130.464	—	
			21.131	21.111	—	—	

21. Października 1884.

Fundusz krajowy.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwy- czajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
II.	24	Z przeniesienia	130.464	130.464	130.464	—	21 Października 1884.
			21.131	21.111	—	—	
		e) Dla oddziału manipulacyjnego.					
		7 po 1 zł. 65 ct. dziennie	4.216	4.216			
		16 " 1 " 10 " " "	6.424	6.424			
		f) Na zastępstwa urzędników	1.120	1.120			
			32.892	32.872	32.872	—	
	25	Zasługi.					
		13 stróżów po 300 zł.	3.900	3.900	3.900	—	
	26	Emolumenta.					
		a) Dyrektor kancelaryi na fiakra	50				
		b) " " 48 metr. sześć. drzewa	156				
		c) Ubranie dla odźwiernego i 7 woźnych po 50 zł.	400				
		d) Ubranie dla portyera	100				
		e) Opał dla odźwiernego i portyera po 7.2 metr.	47				
		f) Dodatki pięcioletnie dla urzędników i 200 zł. dla inspektora szpitali Dra J. Stelli Sawickiego	14.180				
		g) Dodatki osobiste:					
		1) dla 3 rewidentów rachunkowych	270				
		2) dla 10 praktykantów rachunkowych	789				
		3) dla asystenta rachunkowego	—				
		4) dla asystenta manipulacyjnego Kucharskiego	76				
			16.068	16.068	16.068	—	
	27	Remuneracye.					
		a) Rzecznik prawny za zastępstwo	1.000				
		b) Tłumacz języka ruskiego	800				
		c) Tłumaczenia z języków obcych	45				
		d) Urzędnicy, dyurniści i słudzy Wydziału krajowego	1.000				
			2.845	2.845	2.845	—	
	28	Koszta podróży i dyety.					
		a) Dla urzędników w ogóle	3.000				
		b) " inspektora szpitali	400				
			3.400	3.400	3.400	—	
	29	Pensye i zaopatrzenia.					
		a) Mochnacka Eleonora	280	280			
		b) Jankowska Karolina	400	400			
		c) Pawulska Paulina	350	350			
		d) Madeyski Wojciech	1.200	1.200			
		e) Tarczyńska Marcyanna	350	350			
		Do przeniesienia	189.569	189.549	189.549	—	
			2.580	2.580	—	—	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozytywi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwy- czajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
II.		Z przeniesienia	189.569	189.549	189.549	—	
			2.580	2.580	—	—	
		f) Łopuszańska Walerya	350	350			
		g) Łopuszańskiego sieroty: Tad. Jan Paweł 3ga imion Stefania Karolina 2ga imion	50	50			
		h) Iwanickiego sieroty	175	175			
		i) Karatnicka Zofia	300	300			
		k) Placer Marya	314	314			
		l) Jędrzejewski Napoleon	1.600	1.600			
		m) Stroiński Sylwery	200	200			
		n) Olewińska Julia	350	350			
		o) Czaderski Emil Ferdynand	800	800			
		p) Gorzycowa Eudoksya	197	197			
		r) Bulikowska Izabela	350	350			
		s) Chrzanowska Joanna	350	350			
		t) Dzieci małoletnie po ś. p. Niewiadomskim Ignacym, córki: Marya Alina, Jadwiga Marya, Marya Antonina, syn: Jerzy Włodzimierz	263	263			
		u) Krzeczowska Eugenia Zofia	175	175			
		w) Sapałaczyński Robert, rewident rachunkowy	825	825			
		x) Dla 4 małoletnich sierót po ś. p. Ignacym Niewiadomskim, b. radcy Wydziału krajowego, zaopatrzenie po 90 zł. aż do skończenia 18 roku życia	—	360			22. Paźdz. 1884.
			8.879	9.239	9.239	—	
30		<i>Dary z łaski.</i>					
		a) Bojarskie: Walerya, Józefa i Adolfinia	300	300			
		b) Rzepińska Ludwika Franciszka	120	120			
		c) Szczęsnowicza sieroty: Zbigniew Józef do 25. Marca	47	47			
		Stanisław, Zbigniew, Juliusz	—	—			
		d) Pawulska Paulina	250	250			
		e) Olewińskiego córki: Julia Antonina	60	60			
		Lucya Katarzyna	—	—			
		f) Kiss Stanisław	50	50			
		g) Prokopowicz, syn odźwiernego i sieroty Iwanickiego	—	—			
		h) Jeziorańska Natalia, wdowa po dyetaryuszu, wsparcie roczne aż do pełnoletności jej córki	300	300			
		i) Piotrowska Rozalia, wdowa po dyetaryuszu rachunk. Wydziału kraj., dar z łaski	—	300			22. Paźdz. 1884.
		Do przeniesienia	198.448	198.788	198.788	—	
			1.127	1.427	—	—	

21. Października 1884.

21. Października 1884.

Fundusz krajowy.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
Złote austriackie							
II.	30	Z przeniesienia	198.448 1.127	198.788 1.427	198.788 —	— —	22. Października 1884.
		k) Olewińska Łucya Katarzyna, sierota po protokoliście Wydziału krajowego, jednorazowo	—	60			
		l) Łopuszańska Stefania, sierota po adjunkcie rachunk. Wydziału krajowego, jednorazowo	—	50			
		m) Sieroty po K. Iwanickim, adjunkcie rachunk. Wydziału kraj., zaopatrzenie na rok 1885.	—	148			
		n) Rudnicka Tekla, wdowa po pomocniku woźnym Wydziału krajowego, jednorazowo	—	80			
		o) Zakrzewska Marcyanna, wdowa po sekretarzu Wydziału krajowego, jednorazowo	—	100			
			1.127	1.865	1.865	—	
	31	<i>Potrzeby kancelaryjne.</i>					
		a) Wydawnictwo rozporządzeń krajowych	5.400	5.400			
		b) Sprawienie i odnowienie sprzętów	800	800			
		c) Potrzeby do pisania i rysowania	2.200	2.200			
		d) Papier do druków, druk ksiąg i wzorów	2.170	1.600			
		e) Oprawa ksiąg i druków	500	500			
		f) Oświetlenie	1.370	1.370			
		g) Opał	2.770	2.770			
		h) Uzupelnienie biblioteki	1.170	1.000			
		i) Rozmaite pomniejsze	1.500	1.500			
			17.880	17.140	17.140	—	
	32	<i>Gmach krajowy i jego utrzymanie.</i>					
		a) Inspicjent techniczny gmachu sejmowego	300				
		b) Maszynista, płaca 540 zł., 12 metr. drzewa 40 zł., 45 litr. nafty 11 zł.	591				
		c) Kominarz	320				
		d) Froterowanie i zapuszczanie podłóg	700				
		e) Mycie podłóg	100				
		f) Pompowanie wody	500				
		g) Zgartywanie i wywóz śniegu	150				
		h) Czyszczenie kloak i wywóz nieczystości	300				
		i) Zabezpieczenie od ognia	342				
		k) Podatek dochodowy i miejski czynszowy:					
		a) za pomieszkania wolne od domowo-czynszowego podatku — 5% od oszacowanej wartości rocznie 2.100 zł. — dochodowy z nadzwyczajnym dodatkiem	210 zł. — ct.				
		dodatek krajowy i indemn.	122 " 85 "				
		b) gminny czynszowy — 5%	105 " — "	438			
			217.455 3.741	217.793 —	217.793 —	— —	
		Do przeniesienia					

21. Października 1884.

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególności	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
Złote austriackie							
II.	32	Z przeniesienia	217.455 3.741	217.793 —	217.793 —	— —	21. Października 1884.
		l) utrzymanie skwerów około gmachu sejmowego . . . . . 100 zł. — ct. i wynagrodzenie ogrodnika . . . . . 50 " — "	150				
		m) Rozmaite nieprzewidziane	2.400				
			6.291	6.291	6.291		
	33	Zaliczki na płace urzędników.					
		a) Dla urzędników w ogóle	6.000	6.000			
		b) Stocki Bolesław, woźny Wydziału krajowego, zaliczka zwrotna w 72 miesięcznych ratach	—	400			
			6.000	6.400	6.400		
		Suma rubryki II.	229.746	230.484	230.484	—	
III.		Koszta leczenia.					
	34	Koszta leczenia ubogich w szpitalach krajowych, zagranicznych i wojskowych	675.000	650.000	650.000	—	
IV.		Koszta szczepienia.					
	35	Utrzymanie i odświeżanie krowianki	1.600				
	36	Koszta podróży i diety lekarzy z powodu szczepienia ospy	56.000				
	37	Premia dla lekarzy, oszczędniających się przy szczepieniu	300				
		Suma rubryki IV.	57.900	57.900	57.900	—	
V.		Wydatki sanitarne.					
	38	1/3 część za lekarstwa dla epidemicznie chorych	7.870	7.870	7.870	—	
VI.		Zasiłki dla zakładów dobroczynności.					
	39	Szpitala Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie	1.198	1.198			
	40a	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiódkach	400	400			
	40b	" " " w Maryampolu, datek jednorazowy	—	500			
	41	Dom ubogich i sierót w Krakowie	5.424	5.424			
	42	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie	1.000	1.000			
		Do przeniesienia	8.022	8.522	—	—	

22. Października 1884.

Fundusz krajowy.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozywi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
VI.		Z przeniesienia	8.022	8.522	—	—	22. Października 1884.
	43	Komitet ochronek w Krakowie	550	550			
	44	Towarzystwo ochronek chrześcijańskich we Lwowie	500	500			
	45a	Zarząd Towarzystwa opieki weteranów z roku 1831. w Krakowie, datek jednorazowy	—	1.000			
	45b	Komitet wykonawczy Towarzystwa opieki weteranów we Lwowie, datek jednorazowy	—	1.000			
		Suma rubryki VI.	9.072	11.572	11.572	—	
VII.		Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.					6.17. Października 1884. 22. Października 1884.
	46	Akademia umiejętności w Krakowie	15.000	15.000	15.000		
	47	Rada szkolna krajowa na pokrycie wydatków funduszu szkolnego krajowego	429.277	311.758	311.758		
	48	Sześciu Członków Rady szkolnej kraj. po 1.200 zł.	7.200	7.200	7.200		
	49	Szkoła żeńska w Jaworowie pp. Bazylianek	500	500	500		
	50	" " w Kołomyi	500	500	500		
	51	" " w Krakowie	2.500	2.500	2.500		
	52	" " " św. Tomasza	500	500	500		
	53	" " " pp. Augustyanek	500	500	500		
	54	" " we Lwowie pp. Benedyktynek ormiańskich	1.000	1.000	1.000		
	55	Szkoła żeńska w Starym Sączu pp. Klarysek	750	750	750		
	56	" " w Stryju	500	500	500		
	57	" " w Sanoku	200	200	200		
	58	" " w Jaśle	200	300	300		
	59	" ludowa OO. Dominikanów we Lwowie dla nauczyciela języka ruskiego	200	200	200		
	60	" wyznaniowa izraelska w Brodach	6.000	6.000	6.000		
	61	Zakład głuchoniemych we Lwowie: a) na stypendya dla 50 wychowanków 6.000 zł. b) na utrzymanie zakładu . . . . . 500 "	6.500	6.500	6.500		
	62	Szkoła głuchoniemych Bardacha Izaaka we Lwowie	300	300	300		
	63	Zakład ciemnych we Lwowie	2.000	2.000	2.000		
	64	Szkoła gimnastyczna „Sokół“ we Lwowie	750	750	750		
	65	" sztuk pięknych w Krakowie, rata umorzenia pożyczki na budowę gmachu	7.000	7.000	7.000		
	66	Teatr polski w Krakowie	8.000	8.000	8.000		
	67	" " we Lwowie, zasilek stały	4.200	4.200	4.200		
	68	" " i opera polska we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego: a) dramat i komedia . . . . . 10.000 zł. b) opera . . . . . 10.000 "	20.000	20.000	20.000		
		Uchwała. Sejm zastrzega stwierdzenie przez rzeczoznawców, że wykonanie oper podczas 30 wieczorów odpowiadało wymaganiom artystycznym.					
		Do przeniesienia	513.577	396.158	396.158	—	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególne	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
Złote austriackie							
VII.		Z przeniesienia . . .	513.577	396.158	396.158	—	
	69	Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besida“ . . .	5.000	5.000	5.000		
	70	Towarzystwo muzyczne w Krakowie . . .	800	800	800		
	71	Szkoła muzyczna powstać mająca w Krakowie, roczna stała dotacya . . .	2.000	2.000	2.000		
	72	Towarzystwo muzyczne we Lwowie . . .	3 000	3.000	3.000		
		Uchwała. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by zbadał stan Towarzystwa muzycznego, a w szczególności przekonał się, czy i o ile szkoła muzyczna celowi swojemu odpowiada, — i o wyniku zdał sprawę w sprawozdaniu z czynności za rok przyszły tak, aby sprawozdanie Wydziału krajowego było podstawą do uchwalenia subwencji dla Towarzystwa muzycznego na r. 1886.					
	73a	Towarzystwo „Harmonia“ we Lwowie . . .	300	300	300		
	73b	Towarzystwo śpiewu „Lutnia“ we Lwowie, zasiłek jednorazowy na wydawnictwo śpiewnika pieśni ludowych polskich i ruskich . . .	—	200	200		
	74	Stypendya dla uczniów i uczennic seminaryów nauczycielskiem i kursów przygotowawczych . . .	30.000	30.000	30.000		
	75	Dla uczniów internatu przy seminaryum nauczycielskiem w Krakowie . . .	3.000	3.000	3.000		
	76	Jedno stypendyum imienia Matejki dla uczniów szkoły sztuk pięknych w Krakowie . . .	1.000	1.000	1.000		
	77	Nagrody za najlepsze książki dla szkół średnich . . .	1.000	—	—		
	78	Wydawnictwo ruskich książek szkolnych . . .	2.000	2.000	2.000		
	79	Zasiłek dla czasopisma „Szkola“ . . .	500	500	500		
	80	„ „ „Kosmos“ . . .	400	400	400		
	81	„ „ „ruskiej gazety szkolnej (do rozporządzenia Wydziału kraj.) . . .	500	500	500		
	82	Gettlich Antoni, dyrektor szkoły żeńskiej w Krakowie, roczny dodatek do płacy . . .	100	100	100		
	83	Witowski Hipolit, były dyrektor szkoły żeńskiej w Bełzie, zaopatrzenie dożywotnie . . .	300	300	300		
	84	Piechowicz Kajetan, ociemniały nauczyciel, dar z łąski, rocznie . . .	100	100	100		
	85	Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach, do dyspozycji Wydziału krajowego . . .	3.500	3.500	3.500		
	86a	Dla fundacyi „Macierz polska“ na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych . . .	3.000	3.000	3.000		
	86b	Dla Towarzystwa „Proświta“ na wydawnictwo pism ludowych . . .	—	—	1.000		
	87	Na stypendyum dla ucznia Wydziału lekarskiego w Krakowie, oddającego się studjom w szkole operacyjnej . . .	500	500	500		
	87a	Dla wydawnictwa dziełek ludowych we Lwowie, jednorazowo . . .	—	1.000	1.000		
	87b	Wojciechowi Maciaszkowi, uczniowi szkoły ogrodniczej w Wersalu . . .	—	500	500		
	87c	Towarzystwu ochronek chrześcijańskich we Lwowie, jednorazowo (przen. do rubr. VI. poz. 44) . . .	—	—	—		
		Do przeniesienia . . .	570.577	453.858	454.858	—	

Fundusz krajowy.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
VII.		Z przeniesienia	570.577	453.858	454.858	—	22. Października 1884. 15. Paźdź 1884.
87d		Boguszowi Stęczyńskiemu, literatowi w Krakowie	—	100	100		
87e		Bursie im. J. I. Kraszewskiego w Drohobyczu	—	150	150		
87f		Towarzystwu oświaty ludowej we Lwowie	—	200	200		
87g		Ruskiej bursie św. Jana Chrzciciela w Drohobyczu	—	150	150		
87h		Towarzystwu „Szkolnaja pomoc“ we Lwowie	—	150	150		
87i		Wydziałowi Towarzystwa „Akademickoje bractwo“	—	200	200		
87k		Wydziałowi Towarzystwa „Akademickoje bractwo“ na wydawnictwo ruskiej biblioteki	—	150	150		
87l		Wydziałowi bursy św. Mikołaja w Stanisławowie	—	300	300		
87m		Komitetowi ruskiego panińskiego zakładu naukowego pod zarządem Bazyljanek we Lwowie	—	500	500		
87n		Mazurkiewicz Szczepan, były nauczyciel, dar z łaski	—	100	100		
Suma rubryki VII.			570.577	455.858	456.858	—	
VIII.		Utrzymanie pomników historycznych.					22. Października 1884.
88a		Restauracya pomników w ogóle, sporządzanie i publikacya naukowych i urzędowych spisów pomników, znajdujących się w naszym kraju	1.500	1.500			
88b		Jednorazowy datek dla konsystorza obrz. łac. w Przemyśle, jako zasitek na restauracyę katedry łacińskiej w Przemyśle	—	2.500			
88c		Jednorazowy datek na restauracyę gotyckiej drewnianej cerkwi św. Ducha w Rohatynie, do dyspozycyi c. k. konserwatora II. sekcji	—	2.500			
88d		Zaliczka dla renty dożywotniej dla p. Schmidta Ciężyńskiego na wypadek, jeżeli zakupno jego zbioru gem i kameów na rzecz Muzeum narodowego w Sukiennicach w Krakowie przyjdzie do skutku	—	1.000			
89		Badanie i ocalanie zabytków historycznych, piśmiennych i archeologicznych dla Zakładu nar. im. Ossolińskich we Lwowie	500	500			
90		Stała roczna subwencya dla Muzeum narodowego w Krakowie	500	500			
91		Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie:					
	a)	Dyrektor we Lwowie	1.200	1.200			
	b)	„ w Krakowie	1.000	1.000			
	c)	Adjunkt we Lwowie, płaca 1.100 zł. rocznie, dodatek aktywalny 100 zł. rocznie i dodatek pięcioletni o rocznych 80 zł.	1.280	1.280			
	d)	Adjunkt w Krakowie, płaca 900 zł., dodatek aktywalny 100 zł. i dodatek pięcioletni o rocznych 80 zł.	1.080	1.080			
	e)	4ch aplikantów we Lwowie, adjutum po 300 zł.	1.200	1.200			
	f)	2ch „ w Krakowie „ po 300 „	600	600			
	g)	Czynsz za najem lokalu we Lwowie	600	600			
	h)	Stróże	600	600			
	i)	Opał i potrzeby kancelaryjne	350	350			
Suma rubryki VIII.			10.410	16.410	16.410	—	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały	
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne		
Złote austriackie								
IX.		Kwaterunkowe żandarmeryi.						22. Października 1884.
92		Czyszczenie koszar i innych pomieszczeń, zapalenie lamp i dostarczanie mioteł	5.846					
93		Oświetlenie koszar	2.167					
94		Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla oficerów i służących	450					
95		Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla niższych stopni	20					
96		Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla żołnierzy	1.696					
97		Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów kuchennych	705					
98		Pranie bielizny pościelnej dla żołnierzy, furerów i woźnych	1.896					
99		Naprawa bielizny pościelnej	166					
100		Pranie koców zimowych i letnich, sienników, poduszek włosiennych i słomianych	441					
101		Świeże napełnianie i dopełnianie sienników i poduszek słomianych	1.034					
102		Uzupełnienie bielizny pościelnej, koców, sienników i poduszek	4.083					
103		Opał i oświetlenie kancelaryj oddziałowych	511					
104		" " pomieszczeń oficerów, rachmistrzów, furerów i woźnych	585					
105		Różne inne wydatki	500					
106		Najem pomieszczeń i koszar	55.391					
107		Na urządzenie nowych koszar otworzyć się mających	400					
108		Na podwyższenie czynszów najmu i na pomnożenie ilości posterunków	1.000					
Suma rubryki IX.			76.891	76.891	76.891	—		
X.		Drogi krajowe.						
		<i>A. Koszta zarządu.</i>						
109		Plące urzędników i służących:						
		a) 4 inżynierów na prowincyi po . . . . . 1.500 zł.	6.000					
		b) 3 " " " " " " . . . . . 1.200 "	3.600					
		c) 22 konduktorów I. klasy " " " " " " . . . . . 500 "	11.000					
		d) 22 " " II. " " " " " " . . . . . 400 "	8.800					
		Pełniący obowiązki inżyniera na drodze krajowej:						
		e) Gorlice-Konieczna	840					
		f) Słotwina-Sącz	900					
		g) w Mielcu	1.500					
Do przeniesienia			32.640	—	—	—		

Fundusz krajowy.

Wydatki.

Liczba rubryki	pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
			Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	
			Złote austriackie				
X.	109	Z przeniesienia	32.640	—	—	—	
		h) w Buczaczu	1.400				
		i) w Tarnopolu	1.200				
		k) 314 drożników po . . . . . 150 zł.	47.100				
		l) 6 pomocników (dyurnistów), dziennie po 2 "	4.380				
			86.720	86.720	86.720	—	
	110	Pięciolecia:					
		a) dla 4 inżynierów	1.080				
		b) " 7 konduktorów	269				
			1.349	1.349	1.349	—	
		Ryczałty:					
	111	a) Koszta podróży na obowiązkowe zwiedzanie dróg:					
		1) dla 7 inżynierów po . . . . . 500 zł.	3.500	3.500			
		2) " 16 konduktorów po . . . . . 150 "	2.400	2.400			
		3) " 28 " " . . . . . 120 "	3.360	3.360			
		4) " 1 inżyniera na objazdy dróg Rzeszów- Nisko i Przeworsk-Kańczuga	200	200			
		5) dla 1 konduktora przejazd koleją z Prze- worska do Rzeszowa	76	76			
		6) ryczałtowe wynagrodzenie objazdów dla je- dnego z pełniących obowiązki inżyniera	300	300			
	112	b) Koszta kancelaryjne:					
		1) dla 7 inżynierów po . . . . . 48 zł.	336	336			
		2) " 44 konduktorów po . . . . . 16 "	704	704			
	113	c) Na umieszczenie biór:					
		1) dla 2 inżynierów we Lwowie i w Kra- kowie po . . . . . 100 "	200	100			
		(Uchwała Sejmu: dla 1 inżyniera w Krakowie 100 zł.)					
		2) dla 5 inżynierów na prowincyi po 60 zł.	300	300			
			11.376	11.276	11.276	—	
	114	Remuneracye i zapomogi:					
		a) Remuneracye dla służby drogowej	3.000				
		b) Zapomoga stała, ryczałtowa przyzwolona przez Wys. Sejm dla 44 konduktorów po . . . 100 zł.	4.400				
			7.400	7.400	7.400	—	
	115	Sprawienie, uzupełnienie i naprawa wzorów i na- czyn dla Oddziału technicznego, inżynierów okrę- gowych, konduktorów i drożników	3.000	3.000	3.000	—	
	116	Koszta podróży dla inżynierów Wydziału krajo- wego, delegatów, inspektorów i komisyj nadzw- yczajnych	4.500	4.500	4.500	—	
		Suma kosztów zarządu	114.345	114.245	114.245	—	

22. Października 1884.

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	
			Złote austriackie				
X.		Z przeniesienia	114.345	114.245	114.245	—	
		B. Budowa i rekonstrukcja dróg.					
117		a) Na budowę nowych i rekonstrukcję istniejących dróg, oraz na budowę większych mostów	150.000	150.000			
		b) Na rekonstrukcję mostu na Sanie pod Jarosławiem, stosownie do uchwały Wys. Sejmu z 11. Października r. b.	—	28.029			
			150.000	178.029	—	178.029	11. Paźdz. 1884
		C. Utrzymanie dróg.					
118		Na utrzymanie dróg istniejących, łącznie z temi, które w r. 1884. oddane zostaną do użytku publicznego	464.220	457.000	457.000	—	
		D. Zasiłki.					
119		a) Na bezzwrotne zapomogi dla dróg powiatowych i gminnych	140.000	100.000	100.000	—	
		b) na dojazdy kolejowe	—	20.000	20.000	—	
120		Na utworzenie zakładu funduszu pożyczkowego w kwocie 300.000 zł., 3 rata (uchwałą Sejmu rozłożono na lat 15)	40.000	20.000	—	20.000	
			180.000	140.000	120.000	20.000	
		E. Wydatki na myta.					
121		Budowa i utrzymanie domków mytniczych	3.000	3.000	—	3.000	
122		Koszta komisyjne, ogłoszenia, licytacje i inne drobne	1.000	1.000	1.000	—	
123		Przerwy z powodu wypadków elementarnych	2.500	2.500	2.500	—	
			6.500	6.500	3.500	3.000	
		F. Zaopatrzenia.					
124		Niewiadomska z Hoszowskich Sabina, wdowa po inżynierze okręgowym 350 zł. i troje jej dzieci po 58 zł. rocznie 174 zł. . . . . a mianowicie: Maryan Ignacy Henryk do 10. Marca 1897 r., Juwenal Ignacy Maryan do 25. Stycznia 1900 r., Helena Marya Michalina do 29. Października 1890 r.	524	524			
125		Filipecka Marya, wdowa po konduktorze	166	—			
126		Szeliska Laura " " " " " "	167	167			
127		Borzęcki Leonard, emer. kondukt. dróg kraj. rocznie	312	312			
128		Hlawaty Aloizy " " " " " "	300	300			
		Do przeniesienia	915.065	895.774	694.745	201.029	
			1.469	1.303	—	—	22. Października 1884.

Fundusz krajowy.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
Złote austriackie							
X.		Z przeniesienia	915.065	895.774	694.745	201.029	22. Października 1884.
	128a	Filipecka Karolina, sierota po konduktorze dróg krajowych, jednorazowo	1.469	1.303	—	—	
	128b	Pohowska Ewelina, wdowa po inżynierze dróg krajowych, emerytura roczna . . . . . 200 zł. dla każdego z czworga jej dzieci po 50 zł. aż do pełnoletności . . . . . 200 „	—	100	—	—	
	129	G. Pożyczki.	—	—	—	—	
		Suma rubryki X.	916.534	897.577	696.548	201.029	
XI.		Dotacje dla zakładów krajowych.					
	130	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	—	—	—	—	
	131	„ zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	2.833	—	—	—	
	132	Fundusz podrzutek w Lwowie	1.430	1.120	—	—	
	133	Krajowy szpital powszechny w Krakowie	2.439	—	—	—	
	134	Fundusz podrzutek w Krakowie	—	—	—	—	
	135	Budowa pralni we Lwowie	—	—	—	—	
	135a	Marczak Błażej, b. pisarz szpitala lwowskiego, pensya roczna	—	700	—	—	
		Suma rubryki XI.	6.702	1.820	1.820	—	15. Paźdz. 1884.
XII.		Wydatki na szupaństwo.					
	136	Ryczałt na pokrycie wydatków szupasowych	30.000	30.000	30.000	—	
XIII.		Budowy wodne i melioracje.					
		A. <i>Bióro melioracyjne i prace przygotowawcze.</i>					
	137	a) Bióro melioracyjne i urządzenie kursu robót melioracyjnych	—	10.100	—	—	
		b) Na wzmocnienie sił technicznych bióra melioracyjnego we Lwowie i ekspozytur	—	4.000	—	—	
		c) Na ekspozyturę bióra melioracyjnego w Tarnowie . . . . . 200 zł.	—	—	—	—	
		d) Na ekspozyturę bióra melioracyjnego w Sanoku . . . . . 200 „	—	400	—	—	
	138	Na utrzymanie stacyj meteorologicznych i wodoskazów urządzonych dla zbadania stosunków hidrotechnicznych w dorzeczu górnego Dniestru	800	800	—	—	
		Uchwała. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby na podstawie wypracowanego projektu regulacyi górnego Dniestru i jego dopływów, przeprowadził rokowania z c. k. Rządem co do zasilku ze Skarbu Państwa na koszta tej regulacyi, i o wyniku tych rokowań na najbliższej sesyi sejmowej zdał sprawę.					
		Do przeniesienia	800	15.300	15.300	—	22. Października 1884.

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwy- czajne	Nadzw-yczajne	
Złote austriackie							
XIII		Z przeniesienia .	800	15.300	15.300	—	22. Października 1884. 13. Paźdz. 1884.
		B. Wykonanie budowli wodnych i melioracyjj.					
139a/137		Na regulację rzeki Sanu powyżej Jarosławia, bądź między Przemyślem a Składem solnym, bądź też pod Sobiecinem	7.143	7.143			
139b		Na subwencyonowanie robót wodnych, wykonanych przez spółki wodne, lub drogą innej konkurencyi	15.000	—			
140a		Pożyczka 3% dla spółki wodnej w powiatach: brzo-zowskim, krośnieńskim i sanockim dla regula-cyi Wisłoka od Beska po Krościenko, rata ro-czna z przeznaczonych 30.000 zł.	10.000	—			
140b		Na popieranie przedsięwzięciw melioracyjnych (Z tego przeznaczono na subwencyonowanie przed-sięwzięciw melioracyjnych 65.000 zł. Uchwała Sejmu z dnia 18. Października 1884).	—	100.000			
140c		Spółka żeglugi parowej na Dniestrze, subwencya .	—	3.000			
		Suma rubryki XIII.	32.143	110.143	110.143	—	
		Uchwała z dnia 22. Października 1884.					
		Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:					
		1) ażeby przy układaniu preliminarza na rok 1886. połą- czył w jednej rubryce wszystkie wydatki preliminar- ne na budowy wodne i melioracye;					
		2) ażeby przedkładał w tej rubryce szczegółowy prelimi- narz wydatków na biuro melioracyjne i organa tegoż bióra, jako też szczegółowy preliminarz wydatków na budowy wodne i melioracyjne.					
		Uchwała z dnia 18. Października 1884.					
		1) Sejm wzywa c. k. Rząd, aby ustanowił w Galicyi ko- misyę krajową, której atrybucye i skład orzeka §. 23. i 24. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. o nieszkodli- wem odprowadzaniu wód górskich.					
		2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby z funduszu krajowego pokrywał dyety i kosztą podróży reprezen- tanta swego w mającej się ustanowić komisji krajowej.					
XIV.		Odsetki od pożyczek i umarżanie tychże.					22. Paździer. 1884.
141		Umorzenie pożyczki 66.000 zł., zaciągniętej z fun- duszu domestykalnego na budowę Kulparkowa:					
		a) XIII. rata kapitału . . . . . 3.555 zł. 80 ct.					
		b) 5% _o odsetki . . . . . 1.724 „ 20 „	5.280	5.280			
142		Umorzenie pożyczki 40.400 zł., zaciągniętej w galic. Kasie oszczędności na budowę kulparkowską:					
		a) XII. i XIII. rata kapitału . . . . . 588 zł. 93 ct.					
		b) 5% _o odsetki . . . . . 1.864 „ 81 „					
		c) podatek dochodowy od odsetków 298 „ 93 „	2.753	2.753			
		Do przeniesienia .	8.033	8.033	—	—	

Fundusz krajowy.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwy- czajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
XIV.		Z przeniesienia	8.033	8.033	—	—	22. Października 1884.
143		Umorzenie pożyczki 10.000 zł., zaciągniętej przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo we Lwowie z galic. Kasy oszczędności:					
		a) VIII. i IX. rata kapitału . . . . . 103 zł. 66 ct.					
		b) 5% odsetki . . . . . 480 „ 29 „					
		c) podatek dochodowy od odsetków . . . . . 76 „ 71 „	661	661			
144		Umorzenie pożyczki 600.000 zł., zaciągniętej w Banku dla krajów koronnych (Länderbank):					
		a) VIII. i IX. rata kapitału . . . . . 24.000 zł.					
		b) 4·9% odsetki . . . . . 24.402 „					
		c) podatek dochodowy . . . . . 3.124 „	51.526	51.526			
145		Umorzenie pożyczki 5.000 zł., zaciągniętej przez zbór izraelski w Krakowie w tamtejszej Kasie oszczędności, III. rata kapitału z odsetkami	400	400			
146		Umorzenie 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1883., wydanych w im. wartości 3,800.000 zł.:					
		a) kapitału III. rata 19.900. zł. i IV. rata 20.300 zł. — razem . . . . . 40.200 zł.					
		b) 4½% odsetki (kupon.): za I. półrocze 84.636 zł. i za II. półrocze 84.188 zł. — razem . . . . . 168.824 „					
		c) 10% podatek dochod. od kupon. . . . . 16.882 „					
		d) druki, inseraty, porto i inne wydatki . . . . . 300 „	226.206	226.206			
147		Funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie, Oddziałowi chorych i położnic, jakoteż funduszowi podrzutek krakowskich, zwrot kapitałów 346.796 zł. 34 ct., użytych na budowę tegoż szpitala, a mianowicie:					
		a) III. rata kapitału . . . . . 3.823 zł. 43 ct.					
		b) 5% odsetki . . . . . 16.984 „ 35 „	20.808	20.808			
148		Umorzenie pożyczki 1,000.000 zł., zaciągnąć się mającej na pokrycie niedoborów z r. 1882., 1883. i 1884., i na uposażenie kasy krajowej, wedle planu umorzenia:					
		a) I. rata kapitału 5.000 zł., II rata 5.100 zł. — razem . . . . . 10.100 zł.					
		b) 4½% odsetki kuponowe za I. półrocze 22.500 zł., za II półrocze 22.387 zł. — razem . . . . . 44.887 „					
		c) 10% podatek dochodowy . . . . . 4.489 „					
		d) druki, inseraty, porto, koszta kancelaryjne i t. d. . . . . 200 „	59.676	59.676			
149a		Umorzenie pożyczki 22.500 zł., zaciągniętej na budowę i urządzenie pralni w szpitalu lwowskim	1.350	2.025			
		Do przeniesienia	368.660	369.335	—	—	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozyty-		Wydziału	Komisji	Zwy-	Nadzw-	
			krajowego	budżetowej	czajne	czajne	
Złote austriackie							
XIV.		Z przeniesienia	368.660	369.335	—	—	
149b		Umorzenie pożyczki 70.000 zł., zaciągnąć się mającej w Banku krajowym na wybudowanie prawego skrzydła przy szpitalu lwowskim :					
		a) I. i II. rata kapitału . . . . . 3.983 zł. 95 ct.					
		b) odsetki . . . . . 3.016 " 05 "					
		c) 1/8 % dodatek na administrację 167 " 56 "	—	7.167			22 Paźdz. 1884.
149c		Umorzenie pożyczki 120.000 zł. dla miast koszary budujących, tudzież pożyczki 200.000 zł. na wspomnienie gospodarzy wiejskich powodzia dotkniętych	—	10.000			
		Suma rubryki XIV.	368.660	386.502	386.502	—	
XV.		Na cele gospodarstwa krajowego.					
150		Inżynier górnik przy Wydziale krajowym	1 980	1.980	1.980		
151		Bióro melioracyjne i urządzenie kursu robót melioracyjnych (przen. do rubr. XIII. poz. 137a) .	10.100	—	—		
152		Na wzmocnienie sił technicznych bióra melioracyjnego we Lwowie i ekspozytur (przen. do rubr. XIII. poz. 137 b)	4.000	—	—		
153		Na ekspozyturę bióra meliorac. w Tarnowie 200 zł					
154		" " " " " Sanoku 200 "	400	—	—		23. Października 1884.
		(przen. do rubr. XIII. poz. 137 c) i d)					
155		Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	12.341	12.341	12.341		13. Paźdz. 1884.
156		" wyższa rolnicza w Dublinach	34.431	33.315	33.315		8. " "
157		" parobków " "	10.432	10.232	10.232		" " "
158		Folwark " "	19.421	19.371	19.371		" " "
159		Kurs gorzelnictwa " "	1.645	1.645	1.645		" " "
160		Szkoła rolnicza w Czernichowie	35.208	36.208	36.208		15. " "
161		" ogrodnicza "	3.100	3.100	3.100		" " "
162		Folwark " "	15.164	14.864	14.864		" " "
163		Szkoła weterynaryi we Lwowie:					
		a) Subwencya c. k. Rządowi . . . . . 2.000 zł.					
		b) Spłata pożyczki w Kasie oszczęd. XIX. i XX. rata . . . . . 1.061 "					
		c) Asekuracya budynk. (Szumanówka) 36 .	3.097	3.097	3.097		
164		Szkoła snycerstwa w Zakopanem :					
		a) szkole bezpośrednio . . . . . 300 zł.					
		b) Tow. tatr. dla tej szkoły 300 "	600	600	600		
165		Szkoła przem. w Jarosławiu: a) subwencya zwyczaj.	500	600	600		
		b) na środki naukowe	—	—	—		
166		" " " Przemysłu: a) subwencya zwyczaj.	500	600	600		
		b) na środki naukowe	—	—	—		23. Października 1884.
		Do przeniesienia .	152.919	137.953	137.953	—	

Fundusz krajowy.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały	
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne		
Złote austriackie								
XV.		Z przeniesienia	152.919	137.953	137.953	—	23. Października 1884.	
167		Szkola przem. w Rzeszowie: a) subwencya zwyczaj.	500	600	600			
		b) na środki naukowe	—	—	—			
168		" " " Tarnowie: a) subwencya zwyczaj.	500	500	500			
		b) na środki naukowe	—	—	—			
169		" " " Tarnopolu	500	—	—			
170		" " " Stanisławowie: a) subwencya zwyczaj.	500	500	500			
		b) na środki naukowe	—	—	—			
171		" " " Drohobyczu: a) subwencya zwyczaj.	500	500	500			
		b) na muzeum	—	100	100			
172a		" " " Sokału	700	700	700			
172b		" " " Kołomyi: a) subwencya zwyczaj.	—	500	500			
		b) na przybory naukowe	—	200	200			
172c		" " " izr. im. Marka Bernsteina we Lwowie	—	300	300			
173		" handlowa w Krakowie	1.000	1.000	1.000			
174		" ogrodnicza w Tarnowie	300	300	300			
		<i>Do pozycyi 172 b), 172 c) i 174. Uchwała. Sejm zastrzega Wydziałowi krajowemu prawo dozoru i kontroli nad szkołą tak co do udzielania nauki, jak i sposobu użycia subwencji, a kuratorya lub komitet szkoły będzie obowiązany składać roczne rachunki i przedkładać budżet Wydziałowi krajowemu, tudzież zawiadamiać Wydział o terminach egzaminów celem wysyłania delegata. Również poleca Sejm Wydziałowi krajowemu, aby się udał do c. k. Rządu o przedłużenie na dalsze lata i podwyższenie subwencji ze Skarbu Państwa dla szkoły ogrodniczej w Tarnowie.</i>						
175		Szkoły rękodzielnicze i popieranie przemysłu domow.	10.000	10.000	10.000			
176		Na przemysł rękodzielniczy, na pożyczki i zasiłki	80.000	50.000	80.000			
177		Muzeum przemysłowe we Lwowie	2.000	2.000	2.000			
178		" " " w Krakowie	2.000	2.000	2.000			
179		Komisya fizyograficzna "	3.000	3.000	3.000			
180		" " " na badania geologiczne	500	500	500	30. Wrzes. 1884.		
181		Towarzystwo rolnicze we Lwowie	3.000	3.000	3.000			
182		" " " Krakowie	3.000	3.000	3.000	23. Paźdz. 1884.		
183		" " " ogrodnicze we Lwowie	400	400	400			
184		" " " tatrzańskie	400	400	400			
185		Badania głębszych pokładów ziemi	10.000	10.000	10.000	30. Wrzes. 1884.		
186		" " " geologiczne kraju	3.000	3.000	3.000	" " "		
		<i>Uchwała. Upoważnia się Wydział krajowy do udzielenia z tej pozycyi zasiłku w kwocie 400 zł. dla czasopisma „Górnik“.</i>						
187		Na studia chemicznej przeróbki nafty i jej odpadków	1.700	1.700	1.700			
188		Na zalesienie wydm piaszczystych:						
		a) w powiecie Nisko	150	150	150			
		b) " " Tarnobrzeg	—	—	—			
		c) " " Cieszanów, Jarosław, Łańcut	300	300	300			
		d) " " Jaworów	500	500	500			
		e) " " Mościska	560	560	560	23. Paźdz. 1884.		
		Do przeniesienia	277.929	233.663	263.663	—		

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
XV.	188	Z przeniesienia	277.929	233.663	263.663	—	23. Października 1884.
		<i>f)</i> w Czernichowie (Czernichówka)	175	175	175		
	189	Na szkołę leśną w Rasztowcach	108	108	108		
		<i>Stypendya:</i>					
	190	Dla jednego ucznia weterynaryi i koszta podróży	260	260	260		
	191	„ uczniów szkół pozakrajowych rolnictwa i leśn.	1.500	1.500	1.500		
	192	Na dalsze zasiłki dla uczniów lwowskiej szkoły weter.	500	500	500		
	193	Dla uczniów szkoły rolniczej w Dubianach	500	500	500		
	194	„ „ „ leśnictwa we Lwowie	2.400	2.400	2.400		
	195	„ górników chcących się kształcić w zawodach specjalnych i na wydawnictwa górnicze	1.300	1.300	1.300	30. Wrześ. 1884.	
	195a	Timoftiewiczowi Ludwikowi, ukończonemu słuchaczowi szkoły weterynaryi we Lwowie, zapomoga na opłatę taksy egzaminacyjnej	—	130	130		
	195b	Nowakowi Janowi, rygoryzantowi weterynaryi, na opłatę taksy egzaminacyjnej	—	50	50		
	195c	Ochniczowi Michałowi, rygoryzantowi weterynaryi, na opłatę taksy egzam. i kosztów egzaminu	—	50	50		
	195d	Gostyńskiej Władysławie na dalsze kształcenie się w rysunkach przemysłowych i modelowaniu w wiedeńskim muzeum przemysłowo-artystycznym, jednorazowy zasiłek	—	500	500		
	196	Zasiłek na utrzymanie szkół rolniczych:					
		<i>a)</i> w Horodence . . . . . 4.960 zł.					
		<i>b)</i> w Jagielnicy . . . . . 4.760 „	9.720	9.720	9.720		
	197	Na budowę gmachu szkolnego w Dublinach	8.000	8.000	8.000	16. Paźdz. 1884.	
	198	„ popieranie przedsięwzięcia melioracyjnych (przen. do rubr. XIII. poz. 140 b)	100.000	—	—		
	199	Koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi	2.500	2.500	2.500		
	199a	Towarzystwo leśne na wydawnictwo czasopisma „Sylwan“, jednorazowo	—	100	100		
	199b	Towarzystwo rolnicze w Krakowie na wydawnictwo czasopisma, poświęconego gospodarstwu wiejskiemu, jednorazowo	—	200	200		
	199c	Zarząd główny kółek rolniczych we Lwowie na zakupno narzędzi rolniczych i nasion wyborowych, jednorazowo	—	300	300		
		Do przeniesienia	404.892	261.956	291.956	—	23. Października 1884.

Fundusz krajowy.

Wydatki.

Liczba		Poszczególności	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
XV.		Z przeniesienia .	404.892	261.956	291.956	—	
	199 d	Pańkowski Kazimierz i Ryłski Tomasz, profesorowie szkoły rolniczej w Dublanach drugi 5 letni dodatek do płacy, począwszy od 1. Stycznia 1885. rocznie po 200 zł.	—	400	400		23. Paźdz. 1884.
	199 e	Budowa pomieszkania dla dyrektora szkół rolniczych w Dublanach (połowa kosztów)	—	2.800	2.800		16. Paźdz. 1884.
		Uchwała. Sejm poleca Wydziałowi kraj. starać się, ażeby c. k. Rząd pokrył drugą połowę kosztów powyższej budowy w sumie 2.800 zł.					
	199 f	Szkoła w Kobiernicach, subwencya	—	3.460	3.460		18. Paźdz. 1884.
	199 g	Towarzystwo pszczelniczo-ogrodnicze we Lwowie, subwencya	—	400	400		18. " "
		Uchwała z dnia 18. Października 1884. Poleca się Wydziałowi kraj., aby po ścisłym zbadaniu działalności i potrzeb Towarzystwa pszczelniczo - ogrodniczego w porozumieniu z komitetem Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, w całości lub częściowo wypłacił rzeczonemu Towarzystwu subwencję w kwocie 400 zł., o ile ta pomoc za stosowną uznana będzie.					
		Suma rubryki XV.	404.892	269.016	299.016	—	
XVI.		Rozmaite wydatki.					
	200	Do rozporządzalności Wydziału krajowego .	30.000	30.000	30.000		23. Paźdz. 1884.
	201	Pożyczki bezprocentowe na budowę koszar dla c. k. wojska .	120.000	120.000	120.000		27. Wrześn. 1884.
		Uchwała. Pożyczki te zwrócone będą najdalej w latach 12, zaś suma tej wysokości wstawiana być ma przez lat trzy (1885., 1886. i 1887.).					
	202	Dla księży Unitów chełmskich .	3.000	3.000	3.000		
	202 a	Gminie Kamionka wielka w pow. Grybów, zapomoga dla włościan gradobiciem dotkniętych	—	200	200		23. Października 1884.
	202 b	Gminie Cycowa w pow. złoczowski, zapomoga dla włościan gradobiciem dotkniętych .	—	200	200		
	202 c	Dla gmin w powiecie kałuskim, zapomoga dla włościan gradobiciem dotkniętych .	—	200	200		
	202 d	Dla gminy Bielanki w powiecie gorlickim, zapomoga dla włościan gradobiciem dotkniętych	—	200	200		
		Do przeniesienia .	153.000	153.800	153.800	—	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
XVI.		Z przeniesienia .	153.000	153.800	153.800	—	23. Października 1884.
202 e		Dla gminy Kołaczyce w pow. jasielskim, zapomoga dla mieszkańców dotkniętych pożarem	—	500	500		
202 f		Dla gminy Rozwadów w pow. żydaczowskim, zapom. dla mieszkańców dotkniętych pożarem	—	200	200		
202 g		Dla gminy Rawa ruska, zapomoga dla mieszkańców dotkniętych pożarem	—	500	1 000		
202 h		Dla gminy Szczawnik, zapomoga dla mieszkańców dotkniętych pożarem	—	100	100		
202 i		Gminie izraelskiej w Haliczu na odbudowanie spalonej synagogi	—	100	100		
202 k		Julii Szaszkiewiczowej dar jednorazowy	—	100	100		
202 l		Stowarzyszeniu „Gwiazda“ we Lwowie	—	200	200		
202 m		„ „ pracy kobiet we Lwowie	—	200	200		
202 n		Paulinie Szajnocha, siostrze ś. p. Karola, jednorazowo	—	100	100		
202 o		Towarzystwu „Przymierze braci“ we Lwowie	—	500	500		
202 p		Stowarzyszeniu „Gwiazda“ w Tarnowie	—	100	100		
202 r		Zarządowi bursy przemyskiej	—	100	100		
202 s		Wydziałowi bursy gimnazyalnej w Rzeszowie	—	100	100		
202 t		„ „ Czytelni akademickiej we Lwowie	—	50	50		
202 u		Komitetowi dla spraw kolonij wakacyjnych we Lwowie	—	100	100		
202 w		Dyrekcji Stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie, jednorazowo	—	100	100		
202 x		Przytulisku polskiemu we Wiedniu, jednorazowo	—	100	100		
202 y		Marczak Błażej, b. pisarz szpitala lwowskiego, pensya roczna (przen. do rubr. XI. poz. 135 a)	—	—	—		
Suma rubryki XVI. .			153.000	156.950	157.450	—	

Fundusz krajowy.

Dochody.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pożyczki		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
Złote austriackie							
D o c h o d y.							
I.	1	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	—	—	—	—	
II.		Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych.					
	2	Z kapitałów uposażenia kasy krajowej w kwocie 200.000 zł. i funduszu pożyczki kraj. z r. 1883. również w kwocie 200.000 zł.	12.000	16.080	16.080	—	
III.		Dochody z dróg krajowych.					
	3	Myta z dróg krajowych	224.000				
	4	Odsetki zwłoki i kary konwencyonalne	350				
	5	Grzywny za przestępstwa drogowe	160				
	6	a) Datki dobrowolne od stron prywatnych	5.000				
		b) Od c. k. Skarbu Państwa na utrzymanie drogi z Krynicy do Muszyny	400				
		Suma rubryki III.	229.910	229.910	229.910	—	
IV.		Nadwyżki od zakładów dotowanych.					
	7	Od funduszu policji krajowej	5.608	5.890			
	7a	„ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie	—	10.499			
	8	„ „ lwowskiego	9.184	15.790			
	8a	„ Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	—	4.467			
		Suma rubryki IV.	14.792	36.646	36.646	—	
V.		Zwroty zaliczek z lat ubiegłych.					
	9	Od urzędników krajowych z płac	8.000				
	10	„ szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych	6.000				
	11	„ gmin za dawniejsze koszty leczenia	7.000				
	12	„ stron rozmaitych ze spraw drogowych	2.000				
	13	Rozmaite	5.200				
		Suma rubryki V.	28.200	28.200	28.200	—	
VI.		Zwroty pożyczek.					
	14	Od klasztoru pp. Benedyktynek w Przemyślu:					
		a) 12 rata bezprocent. pożyczki w kwocie 8.000 zł. . . . . 500 zł.					
		b) 18 (ostatnia) rata takiejże pożyczki w kwocie 8.000 zł. . . . . 400 „	900				
	15	Od pp. Kanoniczek w Krakowie 4 rata bezprocent. pożyczki 1.750 zł.	175				
		Do przeniesienia	1.075	—	—	—	

21. Października 1884.

Dochody.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwy- czajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
VI.		Z przeniesienia	1.075	—	—	—	
	16	Od gminy Piwniczna 18 i 19 rata pożyczki 9.000 zł.:					
		a) w kapitale . . . . . 999 zł. 85 ct.					
		b) w 5% odsetkach . . . . . 145 „ 35 „	1.145				
	17	Od gminy Sanoka 16 i 17 rata pożyczki 10.000 zł.:					
		a) w kapitale . . . . . 601 zł. 75 1/2 ct.					
		b) w 6% odsetkach . . . . . 362 „ 24 1/2 „	964				
	18	Od gminy Chłopczyce 7 rata bezprocentowej pożyczki 1.000 zł.	100				
	19	Od gminy Brzeszcze 7 rata bezprocentowej pożyczki 1.000 zł.	100				
	20	Od gminy Tarnów na umorzenie reszty długu 625 zł. z pożyczki pierwotnie 2.000 zł. zaciągniętej przez bursę św. Kazimierza w Tarnowie — 2 rata .	156				
	21	Od Wydziału powiatowego w Tarnowie 5 rata pożyczki 5.000 zł.:					
		a) w kapitale . . . . . 483 zł. 19 ct.					
		b) w 5% odsetkach . . . . . 164 „ 33 „	648				
	22	Od spółki wodnej jasielskiej 3 rata bezprocentowej pożyczki 1.500 zł. na regulację Wisłoka .	150				
	23	Od komitetu parafialnego obrz. łącz. w Sanoku 5 rata pożyczki 8.000 zł.:					
		a) w kapitale . . . . . 1.000 zł.					
		b) w 5% odsetkach . . . . . 200 „	1.200				
	24	Od powiatu łańcuckiego 3 rata bezprocentowej pożyczki 4.500 zł. na budowę mostu na Wisłocie	450				
	25	Od Leona Marconiego 2 rata bezprocentowej pożyczki 5.000 zł. na założenie szkoły wyrobów alabastrowych w Brzozdowcach	625				
	26	Ze spłaty pożyczek udzielonych na budowę koszar dla c. k. wojska:					
		a) Gmina Brzeżany z 4.000 zł. 5 i 6 rata 400 zł.					
		b) „ Przemysł „ 15.000 „ 5 i 6 „ 1.250 „					
		c) „ „ „ 10.000 „ 3 i 4 „ 832 „					
		d) „ Rzeszów „ 20.000 „ 4 i 5 „ 1.666 „					
		e) „ Sanok „ 10.000 „ 4 i 5 „ 832 „					
		f) „ Trembowla „ 10.000 „ 4 i 5 „ 1.000 „					
		g) „ Złoczów „ 6.000 „ 6 i 7 „ 500 „					
		h) „ Gródek „ 6.000 „ 2 „ 1.667 „	8.147				
	27	Od gminy Brzeżany spłata z udzielonej pożyczki na budowę stajni dla c. k. kawaleryi 6.000 zł. i z udzielić się mających dalszych 6.000 zł., razem 12.000 zł. — 1 i 2 rata	1.200				
	28	Towarzystwo tkaczy w Białowej 3 rata pożyczki 4.000 zł.:					
		a) w kapitale . . . . . 400 zł.					
		b) w 3% odsetkach . . . . . 96 „	496				
		Do przeniesienia	16.456	—	—	—	

21. Października 1884.

Fundusz krajowy.

Dochody.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
Złote austriackie							
VI.		Z przeniesienia	16.456	—	—	—	
	29	Towarzystwo tkaczy w Korczynnie 5 i 6 rata z pożyczki 2.000 zł.: a) w kapitale 500 zł. — ct. b) w 3% odsetkach 26 „ 25 „	526				
	30	Towarzystwo wyrobów garncarskich w Kołomyi 3 i 4 rata z pożyczki 1.800 zł.: a) w kapitale 450 zł. — ct. b) w 3% odsetk. 37 „ 12 1/2 „	487				
	31	Darowska B. i Hel. z Krakowa 3 i 4 rata pożyczki bezprocentowej 2.000 zł. dla zakładu robót kościelnych	400				
	32	Towarzystwo szewców w Dąbrowej 3 i 4 rata z pożyczki 3.000 zł.: a) w kapitale 500 zł. — ct. b) w 3% odsetkach 71 „ 25 „	571				
	33	Towarzystwo tkaczy w Kossowie 2 i 3 rata z pożyczki 3.000 zł.: a) w kapitale 600 zł. — ct. b) w 3% odsetkach 76 „ 50 „	676				
	34	Towarzystwo tkaczy, jak wyżej od pożyczki 1.000 zł. 1 i 2 rata: a) w kapitale 200 zł. — ct. b) w 3% odsetkach 28 „ 50 „	228				
	35	Towarzystwo handlu skór we Lwowie od pożyczki 5.000 zł. 1 i 2 rata: a) w kapitale 1.000 zł. — ct. b) w 3% odsetk. 142 „ 50 „	1.142				
	36	Towarzystwo, j. w. od pożyczki 10.000 zł. 1 rata: a) w kapitale 1.000 zł. b) w 3% odsetkach 300 „	1.300				
	37	Gmina Skala od pożyczki 3.000 zł. 2 rata: a) w kapitale . . . . . 500 zł. b) w 5% odsetkach . . . . . 125 „	625				
	38	Spółka wyrobów i handlu towarów kuśnierskich w Starym Sączu od pożyczki 5.000 zł. 1 i 2 rata: a) w kapitale . . . . . 1.000 zł. — ct. b) w 3% odsetkach . . . . . 142 „ 50 ct.	1.142				
	39	Siekierski Ksawery, dzierżawca garbarni w Ładuej, od pożyczki 4.000 zł. 1 i 2 rata: a) w kapitale . . . . . 800 zł. b) w 3% odsetkach . . . . . 114 „	914				
	40	Ten sam od pożyczki 6.000 zł. 1 i 2 rata: a) w kapitale . . . . . 300 zł. — ct. b) w 3% odsetkach . . . . . 177 „ 75 „	478				
	41	Deskur Franciszek Ksawery od pożyczki 4.000 zł. 1 i 2 rata: a) w kapitale . . . . . 800 zł. b) w 3% odsetkach . . . . . 114 „	914				
	42	Tenże sam od pożyczki w kwocie 3.000 zł. 3% odsetki za czas od 1. Lipca 1884. do 1. Lipca 1885.	90				
		Do przeniesienia	25.949	—	—	—	

21. Października 1884.

Dochody.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
VI.		Z przeniesienia	25.949	—	—	—	
	43	Towarzystwo handlu skór i magazyn wyrobów skórnych w Tarnowie od pożyczki 3.000 zł. 1 i 2 rata: a) w kapitale . . . . . 500 zł. ct. b) w 3% odsetkach . . . . . 86 „ 25 „	586				
	44	Towarzystwo handlu skór w Łańcucie od pożyczki 2.000 zł. 1 i 2 rata: a) w kapitale 500 zł. — ct. b) w 3% odset. 56 „ 25 „	556				
	45	Towarzystwo handlu skór w Przemyślu od pożyczki 4.000 zł. 1 i 2 rata: a) w kapitale 500 zł. — ct. b) w 3% odset. 116 „ 25 ct.	616				
	46	Rogowscy Józef i Apolonia w Krakowie na podniesienie wyrobów białoskórniczych od pożyczki 2.000 zł. 1 i 2 rata: a) w kapitale . 500 zł. — ct. b) w 3% odsetkach 52 „ 75 „	553				
	47	Dembiński Zdzisław hr. na podniesienie fabryki wyrobów glinianych w Babicach pow. Przemyśl, z pożyczki 10.000 zł. 1 i 2 rata: a) w kapitale . . . . . 5.000 zł. — ct. b) w 3% odsetkach . . . . . 262 „ 50 „	5.262				
	48	Heydenreich Michał, właściciel zakładu wyrobów oczkowych we Lwowie, z pożyczki 6.000 zł. 1, 2 i 3 rata: a) w kapitale . . . 750 zł. — ct. b) w 3% odsetkach 168 „ 75 „	919				
	49	Małeccy Ludwik, Hipolit i Joanna, współwłaściciele garbarni przy ulicy Snopkowskiej we Lwowie, z pożyczki 3.000 zł. 1, 2 i 3 rata: a) w kapitale . . . . . 375 zł. — ct. b) w 3% odsetkach . . . . . 97 „ 31 „	472				
	50	Towarzystwo handlu skór w Jarosławiu z pożyczki 3.000 zł. 1 i 2 rata: a) w kapitale . . . . . 750 zł. — ct. b) w 3% odsetkach . . . . . 84 „ 37 1/2 „	834				
	51	Sierocińscy Stanisław i Franciszka z pożyczki 4.000 zł., płatnej w miesięcznych ratach, przeto 12 rat po 41 zł. 66 ct. . . . . 500 zł. — ct. 2% odsetki półrocznie z dołu . . . . . 76 „ 88 „	577				
	52	Szkoła snycerstwa w Zakopanem z pożyczki bezprocentowej 1.000 zł. 1 rata	200				
		Suma rubryki VI.	36.524	36.524	36.524	—	
VII.		Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.					
	53	Subwencya od c. k. Skarbu Państwa	5.000	5.000			
	54	Oplaty od uczniów	180	300			
	55	Czynsz dzierżawny z ogrodu na Szumanówce	20	20			
		Suma rubryki VII.	5.200	5.320	5.320	—	

21. Października 1884.

Fundusz krajowy.

Dochody.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały	
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne		
Złote austriackie								
VIII.		Dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach.						
56		Wyższa szkoła rolnicza	14.815					
57		Szkoła parobków	2.844					
58		Folwark	18.560					
59		Kurs gorzelnictwa	1.240					
Suma rubryki VIII. .			37.459	37.459	37.459	—		
IX.		Dochody krajowych szkół i folwarku w Czernichowie.						
60		Szkoła średnia rolnicza	16.640	16.640				
61		„ ogrodnicza	2.525	2.525				
62		Folwark	15.930	16.253				
Suma rubryki IX. .			35.095	35.418	35.418	—		
X.		Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich.						
63		Od szpitali powszechnych	600	600	600	—		
XI.		Dochody funduszu szkolnego krajowego						
64a			126.495	—	—	—		
XI.		Dochód z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z r. 1866.:						
1. Wpływy ze zwrotu pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym . . . . . 25.000 zł.								
2. Gotówka z końcem r. 1884. w funduszu tym się znajdująca . . . . . 50.000 „			—	75.000	75.000	—		
XII.		Rozmaite.						
65		Taksy kraj. archiwum aktów grodzkich we Lwowie i w Krakowie	380	380				
66		Od c. k. Skarbu Państwa zasilek dla bióra melioracyjnego przy Wydziale krajowym	1.000	1.000				
67		Przypadkowe:						
a) Sprzedaż książek i druków			900	900				
b) „ papierów wyszkartowanych i wzorów drukowanych			120	120				
c) Odsetki zwłoki za niepłacone w terminach rozmaite należności			80	80				
d) Różne drobne			100	100				
Do przeniesienia			2.580	2.580	—	—		

21. Października 1884.

Dochody.

Fundusz krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
Złote austriackie							
XII.		Z przeniesienia	2.580	2.580	—	—	21. Października 1884.
	68	Czynsz dzierżawny z gruntów (5 morgów) byłej szkoły weterynaryi	20	—			
	69	Reszta z subwencji państwowej na pierwsze urządzenie szkół rolniczych w Horodence i Jagielnicy	4.700	4.700			
	70	Roczny dodatek z c. k. Skarbu Państwa na utrzymanie powyższych szkół po 2.000 zł.	4.000	4.000			
	—	Pożyczka na budowę pralni w szpitalu we Lwowie	—	—			
		Suma rubryki XII.	11.300	11.280	11.280	—	
XIII.	71a	Dochód z pożyczki kraj. zaciągnąć się mającej dla pokrycia wydatku na pożyczki bezprocentowe miastom, budującym koszary dla c. k. wojska	—	120.000	120.000	—	23. Października 1884.
XIV.	71b	Dodatki do podatków	3.136.000	2.880.000	2.880.000	—	
		Wniosek Wydziału krajowego po 32 ct. od każdego 1 zł. sumy podatkowej 9,800.000 zł. — Wniosek komisji i uchwała Sejmu po 30 ct. od 1 zł. podatku od sumy podatkowej 9,600.000 zł., od której 1 cent dodatku krajowego przyniesie dochodu 96.000 zł. w. a.					

Fundusz szkolny krajowy.

B U D Ż E T

na rok

1885.

uchwalony na posiedzeniu sejmowem dnia 6. i 7. Października 1884.

Fundusz szkolny krajowy.

S u m a r y u s z

Liczba		W y d a t k i.	Wniosek		Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycyi		Rady szkol- nej krajow.	Komisji budżetowej	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
Złote austriackie							
I.	1-6	Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych	399.420	377.860	327.860	5.000	332.860
II.	7-9	Substytucye	107.000	100.000	100.000	—	100.000
III.	10-13	Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez kor- poracye	3.775	3.775	—	3.775	3.775
IV.	14	Adjuta	5.000	5.000	5.000	—	5.000
V.	15-18	Remuneracye i zapomogi	30.000	30.000	30.000	—	30.000
VI.	19-20	Podatki i daniny	1.150	650	650	—	650
VII.	21	Koszta podróży i dyety	500	500	500	—	500
VIII.	22-24	Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli	70.735	70.735	70.735	—	70.735
IX.	25	Dodatek do funduszu emerytalnego	12.800	12.800	12.800	—	12.800
X.	26	Emerytury	5.600	5.600	—	5.600	5.600
XI.	27-45	Dary z łaski	3.533	3.533	3.533	—	3.533
XII.	46	Potrzeby z ogólnej natury	1.000	1.000	1.000	—	1.000
XIII.	47-48	Rozmaite	6.800	6.800	6.800	—	6.800
XIV.	49-50	Zasiłki bezzwrotne i zaliczki zwrotne na budynki szkolne	30.000	15.000	—	15.000	15.000
Suma wydatków			677.313	633.253	558.878	29.375	588.253
D o c h o d y.							
				Wniosek Wydz. kraj.			
I.	1-10	Odsetki od kapitałów	14.713	14.713	14.713	—	14.713
II.	11-14	Dochody z dóbr, realności i innych praw	9	9	9	—	9
III.	15-17	Dodatki	530	530	530	—	530
IV.	18	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2.835	2.835	2.835	—	2.835
V.	19	Zapisy i darowizy	—	—	—	—	—
VI.	20	Taksy od spadków	7.250	7.250	7.250	—	7.250
VII.	21-24 a	Rozmaite wpływy	26.215	176.215	176.215	—	176.215
VIII.	25	Dodatek z c. k. Skarbu Państwa	54.943	54.943	54.943	—	54.943
IX.	26	Zwroty zaliczek na budynki szkolne udzie- lonych	20.000	20.000	20.000	—	20.000
Suma dochodów			126.495	276.495	276.495	—	276.495
Z porównania ze sumą wydatków			.	.	.	.	588.253
okazuje się niedobór			.	.	.	.	311.758

Rezolucya I. uchwalona na posiedzeniu sejmowem dnia 7. Października 1884:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w celu uzyskania z c. k. Skarbu Państwa dla okręgowych inspektorów przy szko-
łach ludowych należytego uposażenia, a w szczególności także potrzebnej dla wspierania ich przez remune-
racye i zapomogi, dotacyi, na drodze właściwej odpowiednio poczynił kroki.

Uchwała sejmowa z tegoż dnia:

Sejm krajowy zezwala na przenoszenie kredytów uchwalonych na wydatki zwyczajne w Rubrykach II., IV., V.
VII. tudzież na wzajemne przenoszenie takichże kredytów w Rubrykach XI. i XII.

Rezolucya II. z tegoż dnia:

Wzywa się c. k. Radę szkolną krajową do przedsięwzięcia właściwych kroków, aby elementarze wydawane
były w dwóch częściach, z których jedna obejmować ma t. z. grafikę, druga zaś resztę dzisiejszych ele-
mentarzy.

Fundusz szkolny krajowy.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały	
rubryki	pozycyi		Rady szkolnej krajowej	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne		
			Złote austriackie					
I.		Zasiłki dla funduszków szkolnych okręgowych.						
	1	Na pokrycie niedoboru okręgowych funduszków szkolnych przy szkołach po koniec roku 1883. zorganizowanych	310.693	289.133	289.133	—	6. Października 1884.	
	2	Na pokrycie podwyższyć się mających płac nauczycieli przy szkołach ludowych w miejscowościach, w których według wyniku spisu z roku 1880. ludność się zwiększyła	8.355	8.355	8.355	—		
	3	Na utrzymanie 120 szkół w roku 1884. nowo zorganizowanych i z dniem 1. Września 1884. r. w życie wejść mających, w preliminarzrach okręgowych funduszków szkolnych jednak nie uwzględnionych	17.372	17.372	17.372	—		
	4	Na utrzymanie 30 szkół jeszcze w roku 1884. zorganizować się mających, które także od 1. Września 1884. r. w życie wejdą	5.000	5.000	5.000	—		
	5	Nareszcie dla 150 szkół nowo zorganizować i od 1. Września 1885. w życie wejść mających	8.000	8.000	8.000	—		
	6	Zaliczki zwrotne dla funduszków szkolnych okręgowych	50.000	50.000	—	5.000		
		Suma rubryki I.	399.420	377.860	327.860	5.000		
II.		Substytucye.						
	7	Na płace dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych na rok 1884/5.	100.000	100.000	100.000	—	7. Października 1884.	
	8	Wynagrodzenia dla nauczycieli za godziny nadobowiązkowe	3.500					
	9	Na zastępstwo chorych lub przeszkodzonych nauczycieli w urzędowaniu	3.500					
		Suma rubryki II.	107.000	100.000	100.000	—		
III.		Zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacye.						
	10	Dla szkoły klasztornej PP. Benedyktynek obrz. orm. we Lwowie	2.000	3.775	—	3.775		
	11	Dla szkoły klasztornej PP. Klarysek w Nowym Sączu	250					
	12	Dla szkoły klasztornej PP. Benedyktynek obrz. łać. w Przemyślu	1.440					
	13	Dla szkoły klasztornej OO. Bazylianów w Ławrowie	85					
		Suma rubryki III.	3.775					
IV.		Adyuta.						
	14	Dla kandydatów i kandydatek stanu nauczycielskiego	5.000	5.000	5.000	—		

Wydatki.

Fundusz szkolny krajowy.

Liczba		Poszczególności	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Rady szkolnej krajowej	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
V.		Remuneracye i zapomogi.					
	15	Remuneracye zmienne i zapomogi dla nauczycieli	13.000				
	16	Dla inspektorów okręgowych	3.000				
	17	Remuneracye dla katechetów	12.000				
	18	Remuneracye za naukę robót ręcznych	2.000				
		Suma rubryki V.	30.000	30.000	30.000	—	
VI.		Podatki i daniny.					
	19	Na podatki i ekwiwalenta gruntów szkolnych	1.000	500	500	—	
	20	Dodatek konkurencyjny na część budynku szkolnego w Tarnowie	150	150	150	—	
		Suma rubryki VI.	1.150	650	650	—	
VII.		Koszta podróży i diety.					
	21	Na koszta podróży i diety dla nauczycieli, przeniesionych ze względów służbowych	500	500	500	—	
VIII.		Dodatki pięcioletnie.					
	22	Dodatki dla nauczycieli dotąd asygnowane	42.010				
	23	Dodatki drugie w r. 1885. przypadające	11.883				
	24	Dodatki pierwsze w r. 1885. przypadające	16.842				
		Suma rubryki VIII.	70.735	70.735	70.735	—	
IX.		Dodatek do funduszu emerytalnego.					
	25	Dodatek stale systemizowany dla nauczycieli etatowych i na zaopatrzenie wdów i sierót po nauczycielach	12.800	12.800	12.800	—	
X.		Emerytury.					
	26	Dla nauczycieli, którzy utracili posady z powodu organizacyi szkół	5.600	5.600	—	5.600	

7. Października 1884.

Fundusz szkolny krajowy.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Rady szkolnej krajowej	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
XI.		Dary z łaski.					
		a) <i>Stale.</i>					
	27	Januszewska Wiktorya i 3 sieroty	62				
	28	Kloss Franciszka	35				
	29	Hołubowicz Petronela	63				
	30	Klesiewicz Julia	36				
	31	Dubil Amalia	63				
	32	Prokopowicz Emilia	30				
	33	Mikiewicz Eleonora	20				
	34	Starakowska Marya	39				
	35	Konopnicka Katarzyna	105				
	36	Potocka Walerya	31				
	37	Praszałowicz Marya	40				
	38	Filipowska Joanna	53				
	39	Kołodrasieńska Zofia	80				
	40	Januszewska Wiktorya	167				
	41	Elzner Karolina	80				
	42	Rogozińska Józefa	40				
	43	Seniów Agata	38				
	44	Nowomiejska Karolina	51				
		Razem	1.033	1.033	1.033	—	
	45	b) <i>Jednorazowe</i>	2.500	2.500	2.500	—	
		Suma rubryki XI.	3.533	3.533	3.533	—	
XII.		Potrzeby szkół ogólnej natury.					
	46	Potrzeby szkół wedle stanu obecnego	1.000	1.000	1.000	—	
XIII.		Rozmaite wydatki.					
	47	Dodatek służbowy dla nauczycieli szkół pospo- litych w Krakowie	3.800				
	48	Rozmaite inne	3.000				
		Suma rubryki XIII.	6.800	6.800	6.800	—	
XIV.		Zasiłki na budowę szkół.					
	49	Zasiłki bezzwrotne	10.000	5.000	—	5.000	
	50	Zaliczki zwrotne	20.000	10.000	—	10.000	
		Suma rubryki XIV.	30.000	15.000	—	15.000	

7. Października 1884.

Dochody.

Fundusz szkolny krajowy.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyi		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwyczajne	Nadzwyczajne	
			Złote austriackie				
Dochody.							
I. Odsetki od kapitałów.							
	1	5% od oblig. jednol. długu państwa im. wartości	20 zł. — ct.	1			
	2	6% od listów zast. zakładu kred. ziem. w Krakowie	11.500 „ — „	690			
	3	4½% od obligacyj pożyczki kraj. z roku 1883	111.900 zł. — ct.	5.035			
	4	5% od listów zast. galic. Banku hipotecznego	3.700 „ — „	185			
	5	5% od listów zast. Towarzystwa kredyt. ziemsk. we Lwowie	156.600 „ — „	7.830			
	6	4% od takichże listów	800 „ — „	32			
	7	4% od książeczki oszczęd. Banku krajowego	7 „ 69 „	—			
	8	5% od kapitałów hipotekowanych w walucie wiedeńskiej, poszczególnionych w prelim. pod poz. 8 a—k w kwocie 1.231 złr. 15 kr.	25 zł. 88½ ct.				
	9	5% od kapitałów hipotekowanych w walucie polskiej poszczególnionych w prelim. pod poz. 9. a—c w kwocie 51.130 złp. 27 gr.	639 „ 16 „				
	10	5% od kapitałów hipotekowanych na realnościach w Krakowie, poszczególnionych w preliminarzu pod poz. 10. a—m w kwocie 22.415 złp. 5 gr.	274 „ 94 „	940			
		Suma rubryki I.		14.713	14.713	14.713	—
II. Dochody z dóbr, realności i innych praw.							
	11	Czynsz z ogrodu w Dunajowie		1			
	12	„ „ w Krukienicach		2			
	13	„ „ w Bięczu		1			
	14	„ z wydzierżawionych gruntów w Zagórzcu		5			
		Suma rubryki II.		9	9	9	—

7. Października 1884

Fundusz szkolny krajowy.

Dochody.

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek		Uchwała Sejmu		Dzień uchwały
rubryki	pozycyji		Wydziału krajowego	Komisji budżetowej	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	
			Złote austriackie				
III.		D o d a t k i.					
	15	Od c. k. Skarbu Salin zwrot $\frac{1}{3}$ części pensyj emerytalnych nauczycieli i nauczycielek szkoły głównej i panińskiej w Wieliczce	490				
	16	Od gminy Zaleszczyki dodatek na wydatki kancelaryjne, a to: a) miasto Zaleszczyki . . . 12 zł. 23 ct. b) Stare " . . . 1 " 62 " c) obszar dworski . . . — " 15 "	14				
	17	Od żydowskiej gm. tarnowskiej dodatek na utrzymanie IV. klasy przy szkole głównej	26				
		Suma rubryki III.	530	530	530	—	
IV.	18	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych . . .	2.835	2.835	2.835	—	
V.	19	Zapisy i darowizny	—	—	—	—	
VI.	20	Taksy od spadków	7.250	7.250	7.250	—	
VII.		Rozmaite wpływy.					
	21	Zwroty zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych	20.000	20.000			
	22	Zwroty wydatków innych rubryk budżetowych	5.000	5.000			
	23	Zwroty dawnych zaliczek	1.200	1.200			
	24	Różne nieprzewidziane	15	15			
	24a	Zwroty zaoszczędzeń w zasiłkach dla funduszów szkolnych okręgowych za czas od roku 1874. po koniec roku 1883.	—	150.000			
		Suma rubryki VII.	26.215	176.215	176.215	—	
VIII.	25	Dodatek z c. k. Skarbu Państwa	54.943	54.943	54.943	—	
IX.	26	Zwroty zaliczek, udzielonych gminom na budynki szkolne	20.000	20.000	20.000	—	

7. Październik 1884.

Alegata do budżetu funduszu krajowego na rok 1885.

(Do rubr. XV. wydatków i VII., VIII. i IX. dochodów).

BUDŻETY

szkoły gospodarstwa lasowego, zakładów dublańskich
i czernichowskich

na rok

1885.

Wedle uchwał sejmowych z d. 8. i 13. Października 1884.

a) Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie (uchwała Sejmu z dnia 13. Października 1884.)	str.	2
b) Szkoła rolnicza w Dublanach . . . . (" " " 8. " ")	"	3-6
c) Szkoła parobków " . . . . (" " " " " ")	"	7-8
d) Folwark " . . . . (" " " " " ")	"	9-11
e) Kurs gorzelnictwa " . . . . (" " " " " ")	"	12
f) Szkoła rolnicza w Czernichowie . . . . (" " " 15. " ")	"	13-16
g) Szkoła ogrodnicza " . . . . (" " " " " ")	"	17
h) Folwark " . . . . (" " " " " ")	"	18-20

a) Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba		W y d a t k i	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycyi		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
			Złote austriackie		
I.		Płace nauczycieli.			
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca . . . . . 2.000 zł. dodatek aktywalny . . . . . 360 " " dodatek osobisty . . . . . 200 " " dwa pięciolecia . . . . . 400 " "	2.960		
	2	Drugi profesor fachowy, płaca . . . . . 1.300 zł. dodatek aktywalny . . . . . 240 " " dwa pięciolecia . . . . . 400 " "	1.940		
	3	Dwóch adjunktów po 800 zł.	1.600		
	4	Docent matematyki i fizyki	800		
	5	" łowiectwa	100		
	6	" rysunków	400		
	7	" chemii	300		
	8	" inżynierii leśnej	300		
	9	a) " stylistyki . . . . . 300 b) " ekonomii polit. i administracyi 200	200	—	8.900
II.		Zasługi.			
	10	Dozorca	300		
	11	Pomocnik dozorecy	240	—	540
III.		Koszta administracyi.			
	12	Podatki	20		
	13	Asekuracja budynków	45		
	14	Opał i oświetlenie	400		
	15	Potrzeby kancelaryjne	200		
	16	Pomniejsze administracyjne	195		
	17	Wydatek nadzwyczajny na naprawę parkanu	—	200	
		Suma rubryki III.	860	200	1.060
IV.		Potrzeby naukowe.			
	18	Środki naukowe	720		
	19	Wycieczki	600		
	20	Utrzymanie ogrodu doświadczalnego na Szumanówce	—	—	1.320
V.		Spłata pożyczki.			
	21	Kasie oszczędności XXI. i XXII. rata: a) w kapitale 157 zł. 23 ct. b) w odsetkach 363 zł. 57 ct.	521	—	521
		Suma wydatków	12.141	200	12.341
		Dochody.			
I.	1	Subwencya od c. k. Skarbu Państwa	5.000	—	5.000
II.	2	Opłaty od uczniów, wpisowe	60		
	3	" " " czesne	240	—	300
III.	4	Czynsz dzierżawny z ogrodu doświadczalnego na Szuma- nówce	20	—	20
		Suma dochodów	5.320	—	5.320
		W porównaniu z wydatkami	—	—	12.341
		okazuje się niedobór	—	—	7.021
Uchwała Sejmu z dnia 13. Października 1884.					

b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycy		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
Złote austriackie					
I.		Płace profesorów i docentów.			
1		Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca 2.360 zł., dodatek pięcioletni 200 zł.	2.560		
2		Sześciu profesorów fachowych, płaca po 1.440 zł., dodatki pięcioletnie dla pięciu po 200 zł.	9.640		
3		Adjunkt	800		
4		Dwóch asystentów po 600 zł.	1.200		
5		Docent fizyki	800		
6		„ weterynaryi	480		
7		„ leśnictwa	240		
8		„ ustaw rolnych	360		
9		„ ogrodnictwa	200		
10		„ melioracyi	240		
11		„ zoologii	360		
12		„ historii i literatury polskiej	600		
13		Dodatki pięcioletnie dla profesorów	—		
Suma rubryki I.			17.480	—	17.480
II.		Inne płace.			
14		Lekarz zakładowy	400		
15		Kapelan	300		
16		Kasyer, zarazem rachmistrz	600		
Suma rubryki II.			1.300	—	1.300
III.		Zasługi.			
17		Sługa szkolny	240		
18		Stróż domowy	210		
19		Usługa dla uczniów w laboratoryach	780		
20		Pasiecznik i dozorca pola doświadczalnego	180		
Suma rubryki III.			1.410	—	1.410
IV.		Koszta administracyjne.			
21		Zarząd:			
		a) potrzeby kancelaryjne	300 zł.		
		b) druki i inseraty	100 „		
		c) portorya i posyłki	70 „		
		d) koszta podróży dyrekcji	150 „	620	
Do przeniesienia			620	—	20.190
			20.190	—	20.190

Wydatki.   **b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.**

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zyeyi		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
Złote austriackie					
IV.		Z przeniesienia	20.190	—	20.190
	22	Opał	620		
	23	Oświetlenie	600		
	24	Utrzymanie budynków	145		
	25	" dziedzińca	800		
	26	Ubezpieczenie budynków	60		
	27	Najem pomieszczeń:	300		
		a) dla dwóch asystentów po 96 zł.			
		b) " docenta fizyki	192 zł.		
		c) " kasyera	96 "		
		d) " ogrodnika	180 "		
		e) " sługi szkolnego	80 "		
			40 "		
			588		
	28	Płaca kominiarza	65		
	29	Sprzęty i ruchomości	120		
	30	Koszta przewozu prelegentów, lekarza i kapelana	1.000		
	31	" lustracyi zakładu	100		
	32	" nabożeństwa	50		
	33	Apteka i rozmaite inne	100		
		Suma rubryki IV.	4.548	—	4.548
V.		Potrzeby naukowe.			
	34	Eksperymenta przy wykładach:			
		a) dla profesora rolnictwa	25 zł.		
		b) " " hodowli zwierząt	10 "		
		c) " " anatomii i fizjologii	25 "		
		d) " " weterynaryi	25 "		
		e) " " botaniki	25 "		
		f) " " chemii rolniczej	25 "		
		g) " " " zwierząt	20 "		
		h) " " fizyki	20 "		
		i) " " miernictwa	15 "		
			190		
	35	Zbiory i muzea, mianowicie utrzymanie i uzupełnienie:			
		a) zbioru rolniczego	zwycz. 50 zł.	nadzwycz. 160 zł.	
		b) " hodowlanego	60 "	360 "	
		c) " fizykalnego	150 "	500 "	
		d) " botanicznego	75 "	50 "	
		e) " zoologicznego	150 "	140 "	
		f) " mechanicznego	150 "	300 "	
		g) " mineralogicznego	20 "	— "	
		h) " technologicznego	60 "	260 "	
		i) " okazów leśnych	10 "	— "	
		k) " " ogrodniczych	10 "	— "	
		Do przeniesienia	735 zł.	1.770 zł.	
			190		
			24.738	—	24.738

b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycy		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
			Złote austriackie		
V.	35	zwycz. nadzwycz. Z przeniesienia 735 zł. 1.770 zł.	24.738 190	—	24.738
		l) zbioru okazów weterynarskich . . . . . 25 " — "			
		m) " instrumentów mierniczych . . . . . 10 " 50 "			
		n) " modeli do budownictwa . . . . . 10 " — "			
		o) " okazów do geografii fizycznej . . . . . 10 " — "			
		p) " okazów melioracyjnych . . . . . 10 " — "	800	1.820	
	36	Laboratorya: zwycz. nadzwycz.			
		a) laboratorium chemiczne . . . . . 600 zł. 390 zł.			
		b) laboratorium roślinno-fizyologiczne . . . . . 250 " 150 "			
		c) laboratorium zootomiczne . . . . . 100 " 150 "	950	690	
	37	Biblioteka i czytelnia: zwycz. nadzwycz.			
		a) na przykupno dzieł . . . . . 200 zł. 300 zł.			
		b) " oprawę książek . . . . . 50 " — "			
		c) " czasopisma . . . . . 250 " — "	500	300	
	38	Utrzymanie pola doświadczalnego	250		
	39	Wycieczki naukowe profesorów z uczniami	500		
	40	Utrzymanie i uzupełnienie pasieki	30		
	41	Ogród: zwycz. nadzwycz.			
		a) płaca ogrodnika . . . . . 600 zł. — zł.			
		b) utrzymanie ogrodu botanicznego, utrzyma- nie i uzupełnienie sadu, szkółek, ja- koteż ogrodu warzywnego . . . . . 400 " — "			
		c) druk katalogu i jego rozesłanie . . . . . 25 " — "			
		d) na wybudowanie rozmnażalni roślin . . . . . — " 150 "	1.025	150	
	42	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty ponoszone w skutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły	1.000		
		Suma rubryki V.	5.245	2.960	8.205
VI.		Podatki i opłaty.			
	43	Podatek gruntowy i domowy	45		
	44	Opłata od przeniesienia szkół dublańskich na własność kraju, szósta rata	—	227	
		Suma rubryki VI.	45	227	272
VII.	45	Stacya kontroli nasion	100	—	100
		Suma wydatków	30.128	3.187	33.315

Dochody.   **b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.**

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zy cy i		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
Złote austriackie					
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.500	—	5.500
II.	2	Subwencya z funduszu kultury krajowej	3.860	—	3.860
Opłaty od uczniów.					
III.	3	Wpisowe od 70 uczniów po 5 zł.	350		
	4	Czesne:			
		a) od 50 uczniów po 50 zł. . . . . 2.500 zł.			
		b) " 20 " " 25 " . . . . . 500 "	3.000		
	5	Opłata za ćwiczenia w laboratoryum:			
		a) chemicznem od 25 uczniów po 10 zł. . . . . 250 zł.			
		b) roślinno-fizyologicznem od 25 uczniów po 5 zł. 125 "			
		c) zootomicznem " 25 " " 5 " . . . . . 125 "	500		
	6	Na bibliotekę od 70 uczniów po 4 zł.	280		
	7	Na usługę	780		
		Suma rubryki III.	4.910	—	4.910
IV.	8	Dochód z pasieki	230	—	230
V.	9	Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu	250	—	250
VI.	10	Dochód ze stacyi kontroli nasion	65	—	65
		Suma dochodów	14.815	—	14.815
		W porównaniu z wydatkami	—	—	33.315
		okazuje się niedobór	—	—	18.500

Uchwała Sejmu z dnia 8. Października 1884.

c) Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublinach.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycy		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
			Złote austriackie		
		Wydatki.			
		I. Płace nauczycieli.			
1		Nauczyciel fachowy	920		
2		„ pomocniczy, płaca 600 zł., dodatek pięcioletni 100 zł.	700		
3		Docent weterynaryi	150		
4		Katecheta	200		
5		Dwaj dozorczy robót ręcznych	780		
6		Dodatek 5letni dla nauczyciela pomocniczego	—		
		Suma rubryki I.	2.750	—	2.750
		II. Koszta administracyjne.			
7		Zarząd:			
		a) remuneracya dyrektora . . . . . 400 zł.			
		b) potrzeby kancelaryjne, inseraty, druki i portorya 100 „	500		
8		Opał i oświetlenie	240		
9		Utrzymanie budynku szkolnego i ruchomości, ubezpieczenie i kominiarz	300		
10		Koszta nabożeństwa obrz. gr. kat.	300		
		Suma rubryki II.	1.340	—	1.340
		III. Utrzymanie uczniów.			
11		Stołowanie 28 uczniów po 144 zł.	4.032		
12		Odzież, pościel i pranie dla 28 uczniów po 60 zł.	1.680		
		Suma rubryki III.	5.712	—	5.712
		IV. Potrzeby naukowe.			
13		Zaprzęgi do demonstracyi	80		
14		Przybory do pisania i nauki uczniów	120		
15		Przykupno zwierząt do sekcyi	30		
16		„ modeli, machin i narzędzi	200		
		Suma rubryki IV.	430	—	430
		Suma wydatków	10.232	—	10.232

c) Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycyi		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
Złote austriackie					
		D o c h o d y.			
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.500	—	1.500
		O p ł a t y i d a t k i.			
II.	2	O p ł a t y z a u t r z y m a n i e u c z n i ó w	480		
	3	D a t k i R a d p o w i a t o w y c h , T o w a r z y s t w g o s p o d a r c z y c h i i n n y c h .	360		
		<u>Suma rubryki II. . . . .</u>	840	—	840
III.	4	Zarobek 28 uczniów po 18 zł.	504	—	504
		<u>Suma dochodów . . . . .</u>	2.844	—	2.844
		W porównaniu z wydatkami	—	—	10.232
		<u>okazuje się niedobór . . . . .</u>	—	—	7.388
Uchwała Sejmu z dnia 8. Października 1884.					

d) Folwark w Dublanach

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycyi		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
Złote austriackie					
I.		Wydatki na gospodarstwo.			
	1	Place i zasługi wraz z wynagrodzeniem administratora i częścią płacy kasyera	1.600		
	2	Najem robotnika	2.400		
	3	Dokupno i zmiana nasienia	250		
	4	" nawozów dopełniających	300		
	5	" karmy, owsa, grysu i makuchów	1.600		
	6	Zastąpienie zużytych koni i uprzęży	250		
	7	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	150	120	
	8	Utrzymanie i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni	260	120	
	9	Utrzymanie rowów i dróg	50		
	10	Wywóz stawarki i regulacja stawów	—	300	
	11	Melioracje łąk	—	750	
	12	Drenowanie pól	—	780	
	13	Zabezpieczenie od pożaru i zarazy	300		
	14	Kuchnia folwarczna	150		
	15	Koszta kancelaryjne	25		
	16	Światło i smarowidło	60		
	17	Kultura lasu	50		
	18	Rogatki, posełki i jazdy w interesach folwarku	150		
		Suma rubryki I.	7.595	2.070	9.665
II.		19 Torfiarnia	200	—	200
III.		20 Cegielnia	—	5.400	5.400
IV.		Podatki i opłaty.			
	21	Podatek gruntowy i domowy	675		
	22	" dochodowy z młyna i propinacyi	45		
	23	Należność od przeniesienia własności folwarku	—	215	
		Suma rubryki IV.	720	215	935
		Do przeniesienia	8.515	7.685	16.200

Wydatki.

d) Folwark w Dublanach.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
		Z przeniesienia	8.515	7.685	16.200
V.		Splata kapitałów i odsetków dłużnych.			
	24	Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu: a) pożyczka 10.500 zł. 81 i 82 rata kapitału 506 zł. 81 ³ / ₄ ct. 4% odsetki 18 „ 18 ¹ / ₄ „ 525 zł.			
		b) „ 5.000 „ 12 i 13 rata kapitału 66 zł. 42 ct. 5% odsetki 233 „ 58 „ 300 „			
		c) „ 11.600 „ 3 i 4 rata kapitału 123 zł. 40 ct. 5% odsetki 572 „ 60 „ 696 „	1.521		
	25	Renta c. k. gal. Towarzystwu gospodarczemu	1.600		
		<u>Suma rubryki V. . . . .</u>	3.121	—	3.121
VI.	26	Rozmaite nieprzewidziane	50	—	50
		<u>Suma wydatków . . . . .</u>	11.686	7.685	19.371

d) Folwark w Dublanach.

Dochody.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycyi		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
			Złote austriackie		
I.		Dochody z gospodarstwa.			
	1	a) Ze sprzedaży ziemiopłodów . . . . . 5.400 zł.			
		b) Za owies i siano dostarczone szkołom . . . . . 600 „	6.000		
	2	Z wynajętych ról, łąk i pastwisk	800		
	3	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:			
		a) Krowiarnia: a) mleko . . . . . 3.500 zł.			
		β) przychówek . . . . . 460 „			
		γ) sprzedane braki . . . . . 440 „ 4.400 zł.			
		b) Nierogaczna . . . . . 120 „			
		c) Owce . . . . . 40 „			
		d) Ryczałt od szkół rolniczych za straty, wyni- kające z zastosowania inwentarza do potrzeb szkół . . . . . 1.000 „	5.560		
	4	Z lasu i stawów	60		
		Suma rubryki I.	12.420	—	12.420
II.	5	Z torfiarni	200	—	200
III.	6	Z cegielni	—	5.400	5.400
IV.		Dochody z propinacyi, młyna i polowania.			
	7	Z propinacyi	420		
	8	Z młyna	20		
	9	Z polowania	50		
		Suma rubryki IV.	490	—	490
V.	10	Rozmaite nieprzewidziane	50	—	50
		Suma dochodów	13.160	5.400	18.560
		W porównaniu z wydatkami	—	—	19.371
		okazuje się niedobór	—	—	811
Uchwała Sejmu z dnia 8. Października 1884.					

e) Kurs gorzelnictwa w Dublanach.

Liczba		W y d a t k i	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycyi		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
Złote austriackie					
I.		Płace nauczycieli.			
	1	Kierownik kursu	250		
	2	Prelegenci za wykłady:			
		a) arytmetyki, geometrii i stereometrii	115		
		b) fizyki	75		
		c) chemii	100		
		d) gorzelnictwa	300		
		e) o maszynach i kotłach	125		
		f) o opodatkowaniu	60		
		g) o rachunkowości	60		
		h) za ćwiczenia w laboratorium	150		
		Suma rubryki I.	1.235	—	1.235
II.		Koszta administracyjne.			
	3	Druki, inseraty, portorya i t. p.	15		
	4	Koszta przewozu prelegentów	30		
		Suma rubryki II.	45	—	45
III.		Potrzeby naukowe.			
	5	Szkole rolniczej w Dublanach za użycie laboratorium	40		
	6	Wycieczki profesorów z uczniami	25		
	7	Książki i czasopisma	45		
		Suma rubryki III.	110	—	110
IV.		8 Zapomogi dla uczniów	250	—	250
V.		9 Rozmaite drobne	5	—	5
		Suma wydatków	1.645	—	1.645
		D o c h o d y.			
I.		1 Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.000	—	1.000
II.		2 Opłaty od uczniów	240	—	240
III.		3 Rozmaite przypadkowe	—	—	—
		Suma dochodów	1.240	—	1.240
		W porównaniu z wydatkami	—	—	1.645
		okazuje się niedobór	—	—	405
Uchwała Sejmu z dnia 8. Października 1884.					

f) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.   Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycyi		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
Złote austriackie					
I.		Płace nauczycieli.			
	1	Nauczyciel fachowy, zarazem dyrektor	2.060		
	2	3 nauczycieli fachowych do nauk zawodowych . po 1.440 zł.	4.320		
	3	2 " " " " zasadniczych . " 1.240 "	2.480		
	4	Kapelan i katecheta	800		
	5	2 nauczycieli pomocniczych z płacą adjunktów . po 800 zł.	1.600		
	6	Nauczyciel pomocniczy z płacą asystenta	—		
	7	Ogrodnik jako docent	—		
	8	Instruktor do robót praktycznych	600		
	9	Opał dla kapelana i nauczycieli pomocniczych	263		
		Suma rubryki I.	12.123	—	12.123
II.		Inne płace i zasługi.			
	10	Kasyer i magazynier	800		
	11	Chłopiec do usług w laboratorium chemicznem (płaca 60 zł. — wikt 100 zł.)	160		
	12	Sługa szkolny (płaca 100 zł. — wikt 100 zł.)	200		
	13	Stróż (płaca 60 zł. — wikt 100 zł.)	160		
	14	2 pomocników stróża (płaca 50 zł. — wikt 180 zł.)	230		
		Suma rubryki II.	1.550	—	1.550
III.		Koszta administracyjne.			
	15	Zarząd:			
		a) pomoc kancelaryjna dla Kuratoryi szkoły . . . . . 200 zł.			
		b) " " " " dyrektora . . . . . 200 "			
		c) potrzeby kancelaryjne szkoły . . . . . 100 "			
		d) druki i inseraty . . . . . 200 "			
		e) portorya i przesyłki . . . . . 50 "			
		f) koszta podróży w interesach zakładu . . . . . 300 "	1.050		
	16	Opał	500		
	17	Oświetlenie	230		
	18	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	700	1.000	
	19	Uporządkowanie dziedzińca	—	100	
		Do przeniesienia	2.480	1.100	
			13.673	—	13.673

Wydatki.   f) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zyczy		Złote austriackie		
III.		Z przeniesienia	13.673 2.480	— 1.100	13.673
	20	Zabezpieczenie budynków od pożaru	100		
	21	Płaca kominiarza	20		
	22	Sprzęty i ruchomości	100	850	
	23	Koszta lustracyi zakładu	200		
	24	Koszta nabożeństwa	70		
	25	Lekarz i apteka	100		
	26	Rozmaite nieprzewidziane	100		
		Suma rubryki III.	3.170	1.950	5.120
IV.		Utrzymanie uczniów.			
	27	Żywność (50 uczniów po 150 zł.)	7.500		
	28	Opał do kuchni	475		
	29	Służba kuchenna i sprzęty do kuchni	535		
	30	Sprzęty do sal sypialnych, infirmaryi i jadalni	100		
	31	Odzież (50 uczniów po 40 zł.)	2.000		
	32	Naczynia stołowe	60		
	33	Pościel	120		
	34	Pranie bielizny i pościeli	155		
	35	Rozmaite nieprzewidziane	100		
		Suma rubryki IV.	11.045	700	11.745
V.		Potrzeby naukowe.			
	36	Eksperymenta przy wykładach:			
		a) dla nauczyciela rolnictwa . . . . . 25 zł.			
		b) " " hodowli zwierząt . . . . . 10 "			
		c) " " zootomii . . . . . 20 "			
		d) " " weterynaryi . . . . . 25 "			
		e) " " botaniki . . . . . 20 "			
		f) " " fizyki . . . . . 25 "			
		g) " " miernictwa . . . . . 15 "			
			140		
	37	Zbiory i muzea :			
		zwycz. nadzwycz.			
		a) zbiór rolniczy . . . . . 50 zł. 270 zł.			
		b) " hodowlany . . . . . 100 " 300 "			
		c) " fizykalny . . . . . 100 " 300 "			
		d) " botaniczny . . . . . 30 " 120 "			
		e) " zoologiczny . . . . . 50 " 50 "			
		Do przeniesienia { 330 zł. 1.040 zł.	140		
			27.888	2.650	30.538

f) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie. Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu				
ru- bryki	po- zycyi		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem		
Złote austriackie							
V.	37	Z przeniesienia {	zwycz. 330 zł.	nadzwycz. 1.040 zł.	27.888	2.650	30.538
		f) zbiór mechaniczny	50 "	80 "	140		
		g) " mineralogiczny	10 "	40 "			
		h) " technologiczny	20 "	200 "			
		i) " okazów leśnych	10 "	40 "			
		k) " " weterynaryjnych	10 "	40 "			
		l) " narzędzi rolniczych	100 "	300 "			
		m) " przyrządów matemat., oraz mierniczych i niwelacyjnych	10 "	100 "			
		n) " modeli do budownictwa	10 "	90 "			
		o) " " geografii fizycznej	10 "	40 "			
		p) stacya meteorologiczna	— "	100 "	560	2.070	
	38	Laboratorya:	zwycz.	nadzwycz.			
		a) laboratorium chemiczne	350 zł.	— zł.			
		b) " roślinno-fizjologiczne	100 "	120 "	500	120	
		c) " zoologiczne	50 "	— "			
	39	Biblioteka i czytelnia:	zwycz.	nadzwycz.			
		a) przykupno dzieł	200 zł.	200 zł.			
		b) oprawa książek	50 "	— "			
		c) czasopisma	100 "	— "			
		d) premie podręczników	— "	1.000 "	350	1.200	
		(Uchwała Sejmu z dnia 11. Października 1884.).					
	40	Ogród botaniczny			80	100	
	41	Utrzymanie pola doświadczalnego			100	150	
	42	Wycieczki naukowe uczniów z nauczycielami			300		
		Suma rubryki V.			2.080	3.640	5.670
		Suma wydatków			29.918	6.290	36.208

Dochody. f) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycyi		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
			Złote austriackie		
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.000	—	5.000
II.		Opłaty od uczniów.			
	2	Opłaty na utrzymanie od 50 uczniów po 220 zł.	11.000		
	3	„ od tyłuż uczniów na laboratorium chem. po 10 zł.	500		
		<u>Suma rubryki II. . . . .</u>	11.500	—	11.500
III.	4	Dochód z gospodarstwa i spiżarni	100	—	100
IV.	5	Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego	40	—	40
		<u>Suma dochodów . . . . .</u>	16.640	—	16.640
		W porównaniu z wydatkami	—	—	36.208
		<u>okazuje się niedobór . . . . .</u>	—	—	19.568
Uchwała Sejmu z dnia 15. Października 1884.					

g) Szkoła ogrodnicza w Czernichowie.

Liczba		W y d a t k i	Uchwała Sejmu		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
I.		Płace nauczycieli.			
1		Nauczyciel ogrodnik (płaca i opał)	860		
2		Nauczyciele pomocniczy	300		
Suma rubryki I.			1.160	—	1.160
II.		Koszta administracyjne.			
3		Czynsz z domu i ogrodu	200		
4		Opał	45		
5		Oświetlenie	30		
6		Utrzymanie budynku	50		
7		Sprzęty i ruchomości	40		
8		Różne nieprzewidziane	80		
Suma rubryki II.			445	—	445
III.		Utrzymanie uczniów.			
9		Żywność (6 uczniów po 120 zł.)	720		
10		Odzież, pościel i pranie (6 uczniów po 30 zł.)	180		
Suma rubryki III.			900	—	900
IV.		Potrzeby naukowe.			
11		Ogród : a) najem robotnika . . . . . b) inspekta, szklarnia i drobne wydatki . . . . . c) zakupno nasion, drzewek i szczepów	zwycz. 200 zł. " 80 " " 80 "	nadzw. — zł. " 80 " " — "	
			360	80	
12		Narzędzia	50		
13		Materyały pismienne	30		
14		Książki i inne potrzeby	75		
Suma rubryki IV.			515	80	595
Suma wydatków			3.020	80	3.100
		D o c h o d y.			
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	2.000	—	2.000
II.	2	Z ogrodu za ogrodowizny, szczepy i owoce	525	—	525
Suma dochodów			2.525	—	2.525
W porównaniu z wydatkami			—	—	3.100
okazuje się niedobór			—	—	575

Uchwała Sejmu z dnia 15. Października 1884.

Wydatki.

b) Folwark w Czernichowie.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu			
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem	
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie			
I.		Wydatki na gospodarstwo.				
1		Płace i zasługi:				
		a) ekonom (płaca, opał i światło)	240 zł.			
		b) służba folwarczna (płaca i wikt)	750 "	990		
2		Najem robotnika		700		
3		Dokupno i zmiana nasienia		250		
4		" nawozów dopełniających		100		
5		" słomy i karmy		450		
6		Inwentarz roboczy, uprzęż i kucie koni		150		
7		" żywy użytkowy		50		
8		Utrzymanie budynków		200		
9		Rekonstrukcyja gnojarni			350	
10		Dokupno i naprawa narzędzi i sprzętów gospodarskich		215		
11		Utrzymanie rowów		100		
12		Zabezpieczenie od pożaru i gradobicia		63		
13		Kuchnia folwarczna (opał)		50		
14		Koszta kancelaryjne		10		
15		Światło i smarowidło		30		
		Suma rubryki I.		3.358	350	3.708
II.		Las i plantacya wikla.				
16		Las:				
		a) służba leśna	300 zł.			
		b) roboty przy eksploatacyi lasu	50 "			
		c) zalesienie	150 "	500		
17		Utrzymanie i uzupełnienie plantacyi wikla, oraz założenie chmielarni		100	1.000	
		(Uchwała Sejmu z dnia 11. Października 1884.)				
		Suma rubryki II.		600	1.000	1.600
III.	18	Wydatki na piec wapienny		6.000	—	6.000
IV.	19	Wydatki na cegielnię		300	—	300
V.	20	Wydatki na promy		25	—	25
VI.	21	Wydatki na utrzymanie brzegów Wisły		60	—	60
		Do przeniesienia		10.343	1.350	11.693

h) Folwark w Czernichowie.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycyi		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
Złote austriackie					
		Z przeniesienia	10.343	1.350	11.693
VII.		Podatki i opłaty.			
	22	Podatek gruntowy i domowy	267		
	23	„ dochodowy z propinacyi	303		
	24	„ „ od palenia wapna	53		
	25	„ zarobkowy „ „	38		
	26	„ „ „ wyrobu cegły	8		
	27	Składka na szkołę ludową	50	78	
	28	„ „ reparacyę kościoła i budynków plebańskich	—	90	
	29	Opłata od przeniesienia własności (1/10 część — piąta rata)	—	183	
		<u>Suma rubryki VII. . . . .</u>	<u>719</u>	<u>351</u>	<u>1.070</u>
VIII.		Splata kapitałów i odsetków dłużnych.			
	30	Kasie oszczędności w Krakowie:			
		a) Umorzenie pożyczki 8.000 zł.:			
		30 i 31 rata kapitału . . . . . 500 zł. — ct.			
		odsetki . . . . . <u>26 „ 25 „</u> 526 zł. 25 ct.			
		b) Umorzenie pożyczki 8.000 zł.:			
		29 i 30 rata kapitału . . . . . 500 zł. — ct.			
		odsetki . . . . . <u>43 „ 75 „</u> 543 „ 75 „			
		c) Umorzenie pożyczki 7.000 zł.:			
		20 i 21 rata kapitału . . . . . 500 zł. — ct.			
		odsetki . . . . . <u>131 „ 25 „</u> 631 „ 25 „	1.701		
	31	Splata wraz z odsetkami długu hipot. w kwocie 12.000 zł.	300		
		<u>Suma rubryki VIII. . . . .</u>	<u>2.001</u>	<u>—</u>	<u>2.001</u>
IX.	32	Rozmaite nieprzewidziane	100	—	100
		<u>Suma wydatków . . . . .</u>	<u>13.163</u>	<u>1.701</u>	<u>14.864</u>

Dochody.

h) Folwark w Czernichowie.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zycyi		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
Złote austriackie					
I.		Dochody z gospodarstwa.			
	1	Ze sprzedaży ziemiopłodów	1.200		
	2	Z wynajętych ról i pastwisk	225		
	3	Czynsz z domu i ogrodu od szkoły ogrodniczej	200		
	4	Czynsz z kuźni	40		
	5	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:			
		a) krowiarnia . . . . . 1.500 zł.			
		b) nierogacizna . . . . . 300 „	1.800		
	6	Za wynajęte konie	450		
		Suma rubryki I.	3.915	—	3.915
II.		Z lasu i wikła.			
	7	Z lasu	673		
	8	Z wikła i trawy wśród wikła	1.600		
		Suma rubryki II.	2.273		2.273
III.	9	Z rybołówstwa	140	—	140
IV.	10	Z pieca wapiennego	7.200	—	7.200
V.	11	Z cegielni	450	—	450
VI.	12	Z propinacyi (i promu)	1.900	—	1.900
VII.	13	Lądowe i olborne	350	—	350
VIII.	14	Rozmaite nieprzewidziane	25	—	25
		Suma dochodów	16.253	—	16.253
		W porównaniu z wydatkami	—	—	14.864
		okazuje się nadwyżka dochodów	—	—	1.389
Uchwała Sejmu z dnia 15. Października 1884.					

KRAJOWY SZPITAL POWSZECHNY WE LWOWIE.

Fundusz chorych i położnic.

BUDŻET

na rok

1885.

uchwalony na posiedzeniu sejmowem z dnia 22. Października 1884.
zgodnie z wnioskami Komisji budżetowej.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba		S u m a r y u s z.	Uchwała Sejmu		
rubryki	pozycyi		Wydatki		
			funduszu chorych	funduszu położnic	całego szpitalu
			Złote austriackie		
W y d a t k i					
I.	1-14	Płace i emolumenta etatowe	30.066	2.667	32.733
II.	15-21	Koszta utrzymania osób nieetatowych	25.313	2 123	27.436
III.	22	Substytucye	—	—	—
IV.	23-29	Pensye i emerytury	2.949	112	3.061
V.	30-33	Zaopatrzenia odstawnne i dary z łaski	176	63	239
VI.	34	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	90	10	100
VII.	35-36	Remuneracye i zapomogi	841	89	930
VIII.	37-46	Koszta gospodarcze	75.000	4.327	79.327
IX.	47-50	Koszta sanitarne	12.830	460	13.290
X.	51	Koszta kancelaryjne	980	70	1.050
XI.	52	Koszta kapliczne	—	300	300
XII.	53-55	Utrzymanie budynków	3.984	446	4.430
XIII.	56	Odsetki od kapitałów dłużnych	1.408	352	1.760
XIV.	57	Podatki i daniny	200	100	300
XV.	58	Rozmaite	434	66	500
XVI.	59	Zapomogi dla położnic	—	2.500	2.500
XVII.	60	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	—	30	30
XVIII.	61	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii	9.400	—	9.400
XIX.	62	Najem pomieszczeń	4.048	2.024	6.072
Suma wydatków			167.719	15.739	183.458
D o c h o d y.					
I.	1-2	Dodatki	23.185	133	23.318
II.	3	Oplaty pośmiertne	7.000	—	7.000
III.	4 5	Zwroty kosztów leczenia	164.112	3.818	167.930
IV.	6	Rozmaite	980	20	1.000
Suma dochodów			195.277	3.971	199.248
W porównaniu z wydatkami			167.719	15.739	183.458
okazuje się nadwyżka			27.558	—	—
niedobór			—	11.768	—
W ogólności nadwyżka					15.790

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
rubryki	pozycyi		Wydatki		
			funduszu chorych	funduszu położnic	całego szpitala
			Złote austriackie		
I.		Płace i emolumenta etatowe.			
1		Dyrektor, płaca	1.493	107	1.600
		" 2 dodatki pięcioletnie po 300 zł.	560	40	600
		" dodatek na pomieszkanie	373	27	400
		" opał: 47.736 metrów sześć. à 3 zł. 48 ct.	155	11	166
2		7 prymaryuszów płaca po 1.200 zł.	8.400	—	8.400
		" dodatki pięcioletnie po 200 zł.	2.360	—	2.360
3		Profesor położnictwa, płaca	—	650	650
4		8 sekundaryuszów, płaca po 600 zł.	4.200	600	4.800
5		4 asystentów, płaca po 500 zł.	2.000	—	2.000
6		Akuszerka pierwsza, płaca	—	400	400
		" " dwa dodatki pięcioletnie po 40 zł.	—	80	80
7		Prosektor, płaca	1.120	80	1.200
		" 2 dodatki pięcioletnie po 200 zł.	373	27	400
8		Chemik patologii, płaca	933	67	1.000
		" " dwa dodatki pięcioletnie po 150 zł.	280	20	300
9		2 kapelanów, płaca po 600 zł.	1.120	80	1.200
		" " dodatek na mieszkanie po 200 zł.	373	27	400
10		Rządca, płaca	1.120	80	1.200
		" 2 dodatki pięcioletnie po 200 zł.	373	27	400
		" opał: 47.736 metrów sześć. à 3 zł. 48 ct.	155	11	166
		" 120 klg. nafty i 12 klg. świec Milly	39	2	41
11		2 oficyałów, płaca po 1.000 zł.	1.867	133	2.000
		" " dodatki pięcioletnie po 150 zł.	280	20	300
12		2 pisarzy, płaca po 600 zł.	1.120	80	1.200
		" " dodatek na mieszkanie po 100 zł.	187	13	200
		" " dodatki pięcioletnie po 100 zł.	280	20	300
13		Woźny, płaca	373	27	400
		" 2 dodatki pięcioletnie po 30 zł.	56	4	60
		" " dodatek na ubiór	47	3	50
14		Odźwierny, płaca	326	24	350
		" 2 dodatki pięcioletnie po 30 zł.	56	4	60
		" " dodatek na ubiór	47	3	50
		Suma rubryki I.	30.066	2.667	32.733
II.		Koszta utrzymania osób nieetatowych.			
15		Płace Sióstr Miłosierdzia po 80 zł.:			
		a) Siostra przełożona	75	5	80
		b) 19 Sióstr oddziałowych	1.440	80	1.520
16		Wikt dla tychże z pieczywem i dodatkami po 220 zł. rocznie	4.180	220	4.400
		Do przeniesienia	5.695	305	6.000

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
rubryki	pozycyi		Wydatki		
			funduszu chorych	funduszu położnic	całego szpitalu
			Złote austriackie		
II.		Z przeniesienia	5.695	305	6.000
17		Dyetaryusze:			
		2 po 1 zł. 50 ct. dziennie	1.095 zł.		
		2 " 1 " 30 " "	949 "		
		3 " 1 " — " "	1.095 "		
		Dodatek drożyzniany dla 7 pisarzy po 36 zł. rocznie	252 "		
			3.165	226	3.391
18		Wikt z pieczywem dla 2 pisarzy po 210 zł.	392	28	420
19		Akuszerka druga płaca	—	300	300
20		Służba:			
		A) Oddziałowa:			
		a) Płaca I. kategoria 10 po 144 zł.	1.440 zł.		
		II. " 6 " 120 "	720 "		
		III. " 20 " 96 "	1.920 "		
		b) Wikt dla powyższej służby " 119 "	4.284 "		
		Pieczywo " " 38 "	1.368 "		
		c) Ubiór dla 19 kobiet " 26 " 50 ct.	503 "		
		" 17 mężczyzn " 20 " 75 "	352 "		
		d) Gratyfikacye	80 "		
			9.843	824	10.667
21		B) Wspólna:			
		a) Płaca 26 sług po 96 zł.	2.496 zł.		
		b) Wikt dla tychże " 119 "	3.094 "		
		Pieczywo " " 38 "	988 "		
		c) Gratyfikacye	80 "		
			6.218	440	6.658
		Suma rubryki II.	25.313	2.123	27.436
III.	22	Substytucye	—	—	—
IV.		Pensye i emerytury.			
23		Grund Ludwika wdowa po rządcy z rocznych	245 zł.	204	15
24		Burkart Franciszka " " kontrolorze	175 "	146	10
25		Dr. Berthleff Karol, były dyrektor "	1 400 "	1.168	83
26		Nagel Józefa wdowa po prymaryuszu	210	—	210
27		Dr. Finger, były profesor kliniki	315	—	315
28		Szeparowicz Amalia, wdowa po prymaryuszu	500	—	500
29		Neuhauser Karolina " " "	350	—	350
—		Dr. Neuhauser	—	—	—
—		Henryka Pfau	—	—	—
—		Katarzyna Starowiecka wdowa po lampiarzu jednorazowo	56	4	60
		Suma rubryki IV.	2.949	112	3.061

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Uchwała Sejmu		
rubryki	pozycyi		W y d a t k i		
			funduszu chorych	funduszu położnic	całego szpitalu
			Złote austriackie		
V.		Zaopatrzenia i dary z łaski.			
	30	Czarnecka Wiktorya, posługaczka, po 6 zł. miesięcznie	72	—	72
	31	Christl Laura, sierota po kontrolorze, z rocznych 63 zł.	52	4	56
	32	Hammer Johanna, sierota po pisarzu	52	4	56
	—	Drabikowska Elżbieta, była nadzorczyni	—	—	—
	33	Swoboda Marya, była akuszerka, dziennie po 15 ct.	—	55	55
		Suma rubryki V.	176	63	239
VI.	34	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych.	90	10	100
VII.		Remuneracye i zapomogi.			
	35	Za sprawdzanie recept	121	9	130
	36	Remuneracye i zapomogi	720	80	800
		Suma rubryki VII.	841	89	930
VIII.		Koszta gospodarcze.			
	37	Żywienie chorych:			
		a) zwykła strawa i dodatki	38.938	2.062	41.000
		b) 6 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w kuchni, płaca po 80 zł.	450	30	480
		c) wikt tychże z pieczywem i dodatkami po 220 zł.	1.232	88	1.320
		d) koszta utrzymania służby kuchennej i magazynowej:			
		α) płaca 18 sług kuchen. po 60 zł. 1.080 zł.			
		β) wikt " " " " 105 " 1.890 "			
		γ) pieczywo " " " " 38 " 680 "			
		δ) gratyfikacye " " " " . . . . . 40 "	3.487	207	3.694
		e) drzewo na kuchnię	1.758	142	1.900
		f) naczynia i sprzęty kuchenne	486	14	500
		g) pieczywo dla chorych	5.700	300	6.000
		h) wino dla chorych	1.500	85	1.585
	38	Wikt dla lekarza dyżurnego z pieczywem i innymi potrzebami po 29 zł. miesięcznie	325	23	348
	39	Opał sal etc.	3.638	362	4.000
	40	Oświetlenie naftą z lampiarzem i innymi potrzebami	1.607	193	1.800
	41	Sprzęty: naprawa i sprawianie nowych	1.555	45	1.600
	42	Fiakier dla rządu	187	13	200
		Do przeniesienia	60.863	3.564	64.427

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
rubryki	pozycyi		Wydatki		
			funduszu chorych	funduszu położnic	całego szpitalu
			Złote austriackie		
VIII.		Z przeniesienia . . .	60.863	3.564	64 427
	43	Utrzymanie ogrodu spacerowego	94	6	100
	44	Pranie bielizny (w drodze przedsiębiorstwa)	7.777	223	8.000
	45	Bielizna, pościel i odzież:			
		a) reparacye i sprawienie nowej	5.500	500	6.000
		b) 1 Siostra Miłosierdzia zatrudniona w magazynie bielizny i pościeli, płaca	75	5	80
		c) wikt dla tejże z pieczywem i innymi potrzebami	205	15	220
	46	Słoma do sienników	486	14	500
		Suma rubryki VIII. . .	75.000	4.327	79.327
IX.		Koszta sanitarne.			
	47	Lekarstwa	6.500	300	6.800
	48	Potrzeby sanitarne w ścisłem znaczeniu	5.430	60	5.490
	49	Instrumenta chirurgiczne	450	50	500
	50	Koszta pogrzebowe	450	50	500
		Suma rubryki IX. . .	12.830	460	13.290
X.		Koszta kancelaryjne.			
	51	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne i t. p.	980	70	1.050
XI.	52	Koszta kapliczne	—	300	300
XII.		Utrzymanie budynków.			
	53	Konserwacye, reparacye gmachu i obejścia szpitalnego	3.417	383	3.800
	54	Asekuracya budynków	207	23	230
	55	Kominiarze i straż ogniowa	360	40	400
		Suma rubryki XII. . .	3.984	446	4.430
XIII.		Odsetki od kapitałów dłużnych.			
	56	Funduszowi stypendyjnemu Głowińskiego:			
		a) za część budynku użytego dla oddziału położnic, oszacowaną na 6.705 zł. 3 kr. m. k. 5 procent	—	352	352
		b) za część budynku użytego od czasu przeniesienia obłąkanych do Kulparkowa przez oddział chorych, oszacowaną na 26.820 zł. 11 kr. m. k. 5 procent	1.408	—	1.408
		Suma rubryki XIII. . .	1.408	352	1.760
XIV.	57	Podatki i daniny	200	100	300

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Uchwała Sejmu		
rubryki	pozycyi		W y d a t k i		
			funduszu chorych	funduszu położnic	całego szpitalu
			Złote austriackie		
XV.		R o z m a i t e.			
	58	a) Na utrzymanie biblioteki	90	10	100
		b) Przypadkowe	344	56	400
		Suma rubryki XV.	434	66	500
XVI.		Zapomogi dla położnic.			
	59	Dla położnic opuszczających zakład wraz z dzieckiem, po 6 zł.	—	2.500	2.500
XVII.		Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.			
	60	Wynagrodzenie dla mamek po 15 ct. dziennie za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesione zostały	—	30	30
XVIII.	61	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii.	9.400	—	9.400
XIX.		Najem pomieszkań.			
	62	Czynsz za najem filii „Hofmana“	4.048	2.024	6.072

Krajowy szpital powszechny we Lwowie

Liczba		P o s z c z e g o ł n i e n i e	Uchwała Sejmu		
rubryki	pozycyi		W y d a t k i		
			funduszu chorych	funduszu położnic	całego szpitalu
			Złote astryackie		
		D o c h o d y.			
		D o d a t k i.			
I.	1	Od c. k. Skarbu za 681·58 metr. sześć. drzewa opałowego, część przypadająca na te oddziały z kwoty 1.764 zł. .	1.131	127	1.258
	2	Z kasy miejskiej:			
		a) 1/5 część dochodu z rogatek	22.000	—	22.000
		b) na utrzymanie trupiarni z rocznych 84 zł.	54	6	60
		Suma rubryki I.	23.185	133	23.318
II.	3	O p ł a t y p o ś m i e r t n e	7.000	—	7.000
III.		Z w r o t y k o s z t ó w l e c z e n i a.			
	4	Od funduszu krajowego galicyjskiego	146.000	3.000	149.000
	5	Od funduszków obcokrajowych i innych publicznych, oraz od płacących za siebie	18.112	818	18.930
		Suma rubryki III.	164.112	3.818	167.930
IV.	6	R o z m a i t e	980	20	1.000

Fundusz podrzutków we Lwowie.

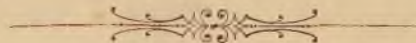

BUDŻET

na rok

1885.

uchwalony na posiedzeniu sejmowem z dnia 22. Października 1884.
zgodnie z wnioskami komisji budżetowej.

Fundusz podrzutek w Lwowie.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycyi		Złote austriackie		
		W y d a t k i.			
I.	1	Potrzeby kancelaryjne	10		10
		II. Remuneracye i zapomogi.			
	2	Akuszerce zakładu położnic za stręczenie żywicielok, tudzież pieluszkowe	30		—
	3	Żywicielkom za pielęgnowanie dzieci w pierwszym roku	20		—
	4	Żywicielkom za gorliwe dozorowanie dorosłych dzieci i na potrzeby szkolne	330		380
III.	5	Koszta utrzymania dzieci	610		610
IV.	6	Koszta leczenia dzieci	10		10
		V. Rozmaite wydatki.			
	7	Koszta pogrzebowe po 2 zł. od dziecka (LW. 9757/1872)	10		—
	8	Zwrot kosztów utrzymania dzieci do gminy miasta Lwowa przynależnych	100		110
		Suma wydatków	1.120	—	1.120
<p>Dochodów fundusz ten nie ma żadnych, cała zatem suma wydatków pokrytą być musi z rubr. XI. funduszu krajowego.</p>					

Krajowy Zakład dla obłąkanych

na Kulparkowie.

B U D Ż E T

na rok

1885.

Uchwalony na posiedzeniu sejmowem z dnia 22. Października 1884.
zgodnie z wnioskami Komisji budżetowej.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba		S u m a r y u s z	Uchwała Sejmu
rubryki	pozycyi		Zwyczajne
			Złote austriackie
W y d a t k i.			
I.	1—11	Płace i emolumenta etatowe	18.696
II.	12—18	Koszta utrzymania osób nieetatowych	28.529
III.	19	Substytucye	—
IV.	20—25	Pensye i emerytury	350
V.	26—27	Zaopatrzenia, odstawnne i dary z łaski	14
VI.	28	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	40
VII.	29—30	Remuneracye i zapomogi	640
VIII.	31—39	Koszta gospodarcze	73.810
IX.	40—44	„ sanitarne	4.150
X.	45	„ kancelaryjne	600
XI.	46	„ kapliczne	200
XII.	47—51	„ utrzymania budynków	14.010
XIII.	52	Odsetki od kapitałów dłużnych	—
XIV.	53	Podatki i daniny	250
XV.	54—57	Rozmaite	1.800
XVI.	58	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	50
Suma wydatków .			143.139
D o c h o d y.			
I.	1—3	Dodatki	630
II.	4—6	Dochody z dóbr	4.376
III.	7—8	Zwroty kosztów leczenia	141.600
IV.	9	Rozmaite	1.000
Suma dochodów .			147.606
W porównaniu z wydatkami .			143.139
okazuje się nadwyżka .			4.467

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Uchwała Sejmu	
rubryki	pozycyi		Zwyczajne	
			Złote austriackie	
I.		Płace i emolumenta etatowe.		
1		Dyrektor płaça		2.200
		dodatek osobisty		800
		" pięćioletni		119
2		2 Prymaryuszów, płaça po	1.500 zł.	3.000
		wikt "	408 "	816
		dodatki pięćioletnie		225
3		2 Sekundaryuszów, płaça po	1.000 zł.	2.000
		wikt "	408 "	816
		dodatki pięćioletnie		300
4		Akuszerka, płaça		400
5		2 Kapelanów, płaça po	400 zł.	800
		wikt "	360 "	720
		dodatek pięćioletni		50
6		Rządca, płaça		1.200
		dodatek pięćioletni		200
7		2 Oficyałów, płaça po	700 zł.	1.400
		wikt "	360 "	720
		dodatki pięćioletnie		200
8		Pisarz, płaça		600
		wikt		360
		dodatek pięćioletni		80
9		Nadzorca służby, płaça		400
		wikt		250
		dodatek pięćioletni		50
10		Wozny, płaça		150
		wikt		250
		dodatek na ubiór		50
		" pięćioletni		30
11		Odźwierny, płaça		150
		wikt		250
		dodatek na ubiór		50
		dodatki pięćioletnie		60
			Suma rubryki I.	18.696
II.		Koszta utrzymania osób nieetatowych.		
12		8 Sióstr Miłosierdzia oddziałowych, płaça rocznie po	80 zł.	640
13		Wikt tychże z pieczywem i dodatkami " "	210 "	1.680
14		Dyetaryusze:		
		a) Płaça lgo po 1 zł. dziennie, rocznie	365 zł.	
		2ch " 75 ct. " "	548 "	913 zł.
		b) Wikt tychże z pieczywem i dodatkami, rocznie po	360 zł.	1.080 "
			Do przeniesienia	4.313

Wydatki. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e	Uchwała
rubryki	pozycyi		Zwyczajne
			Złote austriackie
II.		Z przeniesienia	4.313
15		Służba wyższa:	
		a) Maszynista, płaca	600 zł.
		b) Slusarz "	264 "
		c) Stolarz "	240 "
		d) Krawiec "	180 "
		e) Szewc "	180 "
		f) 4ch dozorców starszych, płaca po 180 zł.	720 "
		g) 2ch palaczy do maszyny par. płaca po 156	312 "
			<hr/>
16		Wikt dla powyższych z pieczywem:	2.496
		a) Maszynisty	360 zł.
		b) 10 osób służby wyższej po 250 zł.	2.500 "
			<hr/>
17		Służba oddziałowa:	
		a) Płaca dla 63 sług	6.732 zł.
		b) Wikt z pieczywem dla tychże rocznie po 140 zł.	8.820 "
		c) Gratyfikacye z końcem roku	200 "
			<hr/>
			15.752
18		Służba domowa:	
		a) Płaca 13 sług	1.188 zł.
		b) Wikt tychże z pieczywem rocznie po 140 zł.	1.820 "
		c) Gratyfikacye z końcem roku	100 "
			<hr/>
			3.108
		Suma rubryki II	<hr/>
			28.529
III.	19	Substytucye	—
IV.		Pensye i emerytury.	
20		Grund Ludwika, wdowa po rządcy z rocznych	245 zł.
21		Burkart Franciszka " " kontrolorze "	175 "
22		Dr. Berthleff, były dyrektor "	1.400 "
23		Mauthe Rozyna, wdowa po dozorcey	60 "
24		Kłosowski Jan, były dozorca	48 "
25		Kłosowska Teresa, była dozorczyni	48 "
		Suma rubryki IV.	<hr/>
			350
V.		Zaopatrzenia odstawne i dary z łaski.	
26		Christl Laura, sierota po kontrolorze z rocznych	63 zł.
27		Hammer Joanna, sierota po pisarzu "	63 "
		Suma rubryki V.	<hr/>
			14
VI.	28	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	40

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Uchwała Sejmu
rubryki	pozywi		Zwyczajne
			Złote austriackie
VII.		Remuneracye i zapomogi.	
	29	Za sprawdzanie recept	140
	30	Remuneracye i zapomogi	500
		Suma rubryki VII. .	640
VIII.		Koszta gospodarcze.	
	31	Żywienie chorych:	
		a) Zwykła strawa i dodatki	37.000
		b) Płaca 5 Sióstr Miłos. po 80 zł. rocznie . . . . . 400 zł.	
		c) Wikt tychże z pieczywem i dodatkami rocznie po 210 zł. 1.050 „	1.450
		d) Służba kuchenna i magazynowa: Płaca z wiktem i gratyfikacją	2.600
		e) Drzewo do kuchni	2.800
		f) Naczynia i sprzęty kuchenne	700
		g) Pieczywo z piekarzem i pomocnikiem	5.600
		h) Wino dla chorych	400
	32	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj	5.500
	33	Oświetlenie naftą	1.300
	34	Sprzęty gospodarcze:	
		a) Zakupno i naprawa	1.500
		b) Płaca 1 Siostry w magazynie sprzętów . . . . . 80 zł.	
		Wikt tejże z pieczywem i dodatkami . . . . . 210 „	290
	35	Utrzymanie 2ch par koni z 2ma furmanami, reparacją wozów, uprząży i innemi potrzebami	1.400
	36	a) Utrzymanie ogrodów warzywnych z połową kosztu utrzymania ogrodnika i innemi potrzebami	800
		b) Utrzymanie parku i ogrodów spacerowych dla chorych	200
		Do przeniesienia	61.540

Wydatki. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Uchwała Sejmu
rubryki	pozycyi		Zwyczajne
			Złote austriackie
VIII.		Z przeniesienia .	61.540
	36	c) Uprawa pól z połową kosztu utrzymania ogrodnika i innymi potrzebami .	2.200
	37	Utrzymanie pralni:	
		a) Drzewo i inne potrzeby	4.400
		b) Płaca 2ch Sióstr Miłosierdzia rocznie po 80 zł. . . . . 160 zł.	
		Wikt tychże z pieczywem i dodatkami rocznie po 210 zł. . . . . 420 „	580
	38	Bielizna, pościel i odzież:	
		a) Zakupno i naprawa	4.000
		b) Płaca 1 Siostry Miłosierdzia . . . . . 80 zł.	
		Wikt tejże z pieczywem i dodatkami . . . . . 210 „	290
	39	Słoma do sienników	800
		Suma rubryki VIII.	73.810
IX.		Koszta sanitarne.	
	40	Lekarstwa	1.000
	41	Potrzeby sanitarne	2.500
	42	Instrumenta chirurgiczne	150
	43	Utrzymanie prosektoryum	150
	44	Koszta pogrzebowe i utrzymanie cmentarza	350
		Suma rubryki IX.	4.150
X.		Koszta kancelaryjne.	
	45	Druki, litografie i inne	600
XI.	46	Koszta kapliczne	200
XII.		Koszta utrzymania budynków.	
	47	Konserwacye i reparacye budynków tudzież pokostowanie podłóg	10.500
		Do przeniesienia	10.500

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Uchwała Sejmu
rubryki	pozycyi		Zwyczajne
			Złote austryackie
XII.		Z przeniesienia .	10.500
	48	Utrzymanie urządzeń mechanicznych	1.600
	49	Asekuracja budynków, ruchomości i innych	560
	50	Kominiarze i straż ogniowa	550
	51	Utrzymanie dróg dojazdowych	800
		Suma rubryki XII. .	14.010
XIII.	52	Odsetki od kapitałów dłużnych	-
XIV.	53	Podatki i daniny	250
XV.		R o z m a i t e.	
	54	Utrzymanie biblioteki lekarskiej	150
	55	Książki i czasopisma dla chorych	250
	56	Myto drogowe	400
	57	Przypadkowe	1.000
		Suma rubryki XV. .	1.800
XVI.	58	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	50

Dochody. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Uchwała Sejmu
rubryki	pozycyi		Zwyczajne
			Złote austryackie
I.		D o d a t k i.	
	1	Od c. k. Skarbu za 200 sągów drzewa opałowego, część przypadającą na ten fundusz z rocznych 1.764 zł.	506
	2	Od kasy miejskiej na utrzymanie trupiarni z rocznych 84 zł.	24
	3	Od kasy miejskiej na utrzymanie drogi publicznej z Kulparkowa do Lwowa	100
		Suma rubryki I.	630
II.		Dochody z dóbr.	
	4	Czynsz z propinacyi	576
	5	Dochód z pól i pastwisk	3.000
	6	Dochód z ogrodów warzywnych	800
		Suma rubryki II.	4.376
III.		Zwroty kosztów leczenia.	
	7	Od funduszu krajowego galicyjskiego	110.000
	8	Od funduszków obcokrajowych, publicznych i od samopłacących	31.600
		Suma rubryki III.	141.600
IV.	9	Rozmaite	1.000

Lit. F.

Krajowy Szpital Św. Łazarza

w Krakowie.

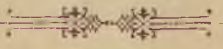
BUDŻET

na rok

1885.

uchwalony na posiedzeniu sejmowem z dnia 22. Października 1884.
zgodnie z wnioskami Komisji budżetowej.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

S u m a r y u s z

Liczba		W y d a t k i	Uchwała Sejmu					
rubryki	pozycyi		Z funduszu oddziału				R a z e m	
			I.	II.	III.	IV.	Szczegół	Ogół
			cho- rych	po- łożnic	syfility- cznych	obląka- nych		
Złote austriackie								
I.	1-16	Płace i emolumenta etatowe	13.796	2.926	5.193	4.244	—	26.159
II.	17-22	Koszta utrzymania osób nieetatowych	9.992	2.029	4.717	4.342	—	21.080
III.	23	Substytucye	—	—	—	—	—	—
IV.	24	Pensye i emerytury	250	—	—	—	—	250
V.	25-26	Zaopatrzenia, odstawnie i dary z łaski	—	78	73	—	—	151
VI.	27	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	25	5	13	7	—	50
VII.	28-29	Remuneracye i zapomogi	450	90	225	135	—	900
VIII.	30-39	Koszta gospodarcze	33.352	5.801	17.615	11.580	—	68.348
IX.	40-46	„ sanitarne	5.786	779	1.235	682	—	8.482
X.	47	„ kancelaryjne	435	87	218	130	—	870
XI.	48	„ kapliczne	125	25	63	37	—	250
XII.	49-53	Utrzymanie budynków { zwyczajne . . . . . <i>nadzwyczajne</i>	2.850 3.365	570 673	1.425 1.683	855 1.009	—	5.700 6.730
XIII.	54	Odsetki od kapitałów dłużnych	20	—	—	—	—	20
XIV.	55-61	Podatki i daniny	978	124	—	—	—	1.102
XV.	62	Rozmaite	300	60	150	90	—	600
XVI.	63	Zapomogi dla położnic	—	1.550	—	—	—	1.550
XVII.	64	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bez- płatnym oddziale położnic	—	160	—	—	—	160
XVIII.	65	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Ludwika	12.800	—	—	—	—	12.800
XIX.	66-68	Zapisy	116	—	—	—	—	116
XX.	69	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wy- nikłe	150	—	—	—	—	150
XXI.	70	Dyety i koszta podróży	50	—	—	—	—	50
		Suma wydatków { zwyczajnych . . . . . <i>nadzwyczajnych</i>	81.475 3.365	14.284 673	30.927 1.683	22.102 1.009	—	148.788 6.730
		Razem	84.840	14.957	32.610	23.111	—	155.518
D o c h o d y.								
I.	1-4	Odsetki od kapitałów	18.308	1.004	234	163	—	19.709
II.	5-10	Dochody z realności i dóbr	9.725	1.283	—	—	—	11.008
III.	11-12	Zwroty kosztów leczenia	70.080	8.200	34.000	22.720	—	135.000
IV.	13	Dochody rozmaite	120	90	45	45	—	300
		Suma dochodów	98.233	10.577	34.279	22.928	—	166.017
		W porównaniu z wydatkami	84.840	14.957	32.610	23.111	—	155.518
		okazuje się: { niedobór . . . . . <i>nadwyżka</i>	13.393	4.380	1.669	183	4.563	15.062
		W ogólności nadwyżka	—	—	—	—	—	10.499

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu						
rubryki	pozycyi		Z funduszu oddziału				R a z e m		
			I.	II.	III.	IV.	Szczegół	Ogół	
			cho- rych	po- łożnic	syfility- cznych	obląka- nych			
Złote austriackie									
I.		Płace i emolumenta etatowe.							
1		Dyrektor płaca	800	160	400	240	1.600		
		dodatki pięcioletnie po 300 zł.	300	60	150	90	600		2.200
2		5 prymaryuszów płaca po 1.200 zł.	3.600	—	1.200	1.200	6.000		
		dodatki pięcioletnie po 200 zł.	912	—	400	—	1.312		7.312
3		Profesor położnictwa, za pełnienie obowiązków prymaryusza	—	650	—	—	—		650
4		6 sekundaryuszów 1. klasy, płaca po 600 zł.	1.800	600	600	600	—		3.600
5		3 " 2. " " " 500 "	1.500	—	—	—	—		1.500
6		Akuszerka płaca	—	400	—	—	400		
		dodatek pięcioletni	—	80	—	—	80		480
7		Aptekarz płaca	400	80	200	120	800		
		dodatek pięcioletni	50	10	25	15	100		
		" na pomieszkanie	100	20	50	30	200		1.100
8		Prosektor płaca	400	80	200	120	—		800
9		Chemik patologii płaca	350	70	175	105	—		700
10		Kapelan płaca	300	60	150	90	600		
		dodatek na pomieszkanie	100	20	50	30	200		800
11		Rządca płaca	600	120	300	180	1.200		
		dodatki pięcioletnie	200	40	100	60	400		1.600
12		2 oficyałów płaca po 1.000 zł.	1.000	200	500	300	2.000		
		dodatki pięcioletnie po 150 zł	171	34	85	51	341		
		dodatek osobisty dla pierwszego oficyała do 23/9 1885 po 50 zł.	18	3	9	6	36		2.377
13		2 pisarzy stałych płaca po 600 zł.	600	120	300	180	1.200		
		dodatki pięcioletnie po 100 zł.	55	11	28	16	110		
		" na pomieszkanie po 100 zł.	100	20	50	30	200		1.510
14		Dozorca domu obląkanych płaca	—	—	—	400	400		
		dodatek pięcioletni	—	—	—	50	50		
		wikt II. klasy	—	—	—	200	200		650
15		Wozny płaca	150	30	75	45	300		
		dodatki pięcioletnie po 50 zł.	50	10	25	15	100		
		na ubiór	25	5	13	7	50		450
16		Odźwierny płaca	75	15	37	23	150		
		dodatek pięcioletni	15	3	8	4	30		
		wikt II. klasy	100	20	50	30	200		
		na ubiór	25	5	13	7	50		430
Suma rubryki I.			13.796	2.926	5.193	4.244	—		26.159

Wydatki. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba		Poszczególne	Uchwała Sejmu				Razem		
			Z funduszu oddziału				Szczegół	Ogół	
rubryki	pozyty		I.	II.	III.	IV.			
			cho- rych	po- łożnie	syfility- cznych	obląka- nych	Złote austriackie		
II.		Koszta utrzymania osób nieetatowych.							
	17	Płace Sióstr Miłosierdzia, rocznie po 80 zł:							
		a) 1 Siostra przełożona	40	8	20	12	80		
		b) 13 Sióstr oddziałowych	480	160	240	160	1.040		
		c) 1 Siostra wspólna	40	8	20	12	80	1.200	
	18	Wikt: a) dla tychże z pieczywem i dodatkami, rocznie po 168 zł.	1.176	370	588	386	2.520		
		b) wikt dla 3 emerytek i 4 postulantek rocznie po 168 zł.	588	118	294	176	1.176	3.696	
	19	Dyetaryusze:							
		5 po 1 zł. 50 ct. dzien.—rocz. po 547 zł. 50 ct. 2.738 zł.							
		1 " 1 " 25 " " — " " 456 " 25 " 457 "							
		1 " 1 " — " " — " " 365 " — " 365 "	1.780	356	890	534		3.560	
	20	Służba wyższa:							
		a) Płaca:							
		Maszynista rocznie . . . . . 750 zł.							
		Odźwierny płaca 120 zł. na ubiór 60 zł. razem . . . . . 180 "							
		Stolarz rocznie . . . . . 150 "							
		Palacz do maszyny parowej rocznie 120 "							
		Murarz rocznie . . . . . 100 "							
		Piekarz " (w budżecie r. 1884 w R. VIII. p. 30. g.) . . . . . 150 "	725	145	362	218	1.450		
		b) Wikt tejże (z wyjątkiem maszyni- sty) rocznie po . . . . . 160 zł.	400	80	200	120	800	2.250	
	21	Służba oddziałowa:							
		a) płaca: 6 posługaczów, rocznie po 90 zł.	—	—	—	540	540		
		13 " " " " " 64 "	576	—	256	—	832		
		5 posługaczek " " " 72 "	—	—	—	360	360		
		17 " " " " " 48 "	480	144	192	—	816		
		b) wikt dla tychże z pieczywem rocz- nie po . . . . . 132 "	2.503	396	1.054	1.449	5.402		
		c) gratyfikacye	21	6	10	13	50	8.000	
		do przeniesienia	8.809	1.791	4.126	3.980	—	18.706	

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu				Razem	
rubryki	pozycyi		Z funduszu oddziału				Szczegół	Ogół
			I.	II.	III.	IV.		
			cho- rych	po- łożnic	syfility- cznych	obłą- kanych		
Złote austriackie								
II.	22	Z przeniesienia	8.809	1.791	4.126	3.980	—	18.706
		Służba wspólna:						
		a) płaca: 1 parobek do pomocy odzwier- nego, rocznie po 48 zł. . . . . 48 zł.						
		1 parobek do łazienek, 2 w piekarni (dawniej w R. VIII.) po 60 zł. . . . . 180 „						
		1 parobek do korytarzy, 2 grabarzy i 5 stróżów rocznie po 64 zł. . . . . 512 „	370	74	185	111	740	
		b) wikt dla tychże z pieczywem, rocznie po 132 zł.	792	158	396	238	1.584	
		c) gratyfikacye	21	6	10	13	50	2.374
		<u>Suma rubryki II. . . . .</u>	9.992	2.029	4.717	4.342	—	21.080
III.	23	Substytucye	—	—	—	—	—	—
IV.		Pensye i emerytury.						
	24	Bobrzyńska Zofia, wdowa po prymaryuszu od- działu chorób wewnętrznych	250	—	—	—	—	250
V.		Zaopatrzenia, odstawnie i dary z łaski.						
	25	Okońska Anastazyja, była nadzorczyni chorych po 20 ct. dziennie	—	—	73	—	—	73
	26	Skotnicka Katarzyna, była posługaczka przy pod- rzutkach, pół porcyi wiktury służby szpitalnej	—	78	—	—	—	78
		<u>Suma rubryki V. . . . .</u>	—	78	73	—	—	151
VI.	27	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych.	25	5	13	7	—	50
VII.		Remuneracye i zapomogi.						
		<i>A. Stałe.</i>						
	28	Urzednicy c. k. kasy krakowskiej, za sprawowa- nie czynności kasowych	100	20	50	30	—	200
		<i>B. Niestale.</i>						
	29	Remuneracye i zapomogi	350	70	175	105	—	700
		<u>Suma rubryki VII. . . . .</u>	450	90	225	135	—	900

Wydatki. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu					
rubryki	pozycyi		Z funduszu oddziału				Razem	
			I.	II.	III.	IV.	Szczegół	Ogół
			cho- rych	po- łożnie	syfility- cznych	obląka- nych		
Złote austriackie								
VIII.		Koszta gospodarcze.						
	30	Żywienie chorych:						
		a) zwykła strawa dla chorych i dodatki	15.057	2.071	8 942	5.930	32.000	
		b) 5 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w ku- chni i spiżarni, płaca rocznie po 80 zł.	200	40	100	60	400	
		c) wikt dla tychże z pieczywem i dodatkami rocznie po . . . . . 168 zł.	420	84	210	126	840	
		d) koszta utrzymania służby kuchennej i ma- gazynowej, a mianowicie:						
		płaca 8 sług rocznie po 48 zł. 384 zł.						
		1 parobek „ „ 60 „ 60 „	222	44	111	67	444	
		wikt dla tychże „ „ . . . 132 zł.	594	119	297	178	1.188	
		gratyfikacye	21	6	10	13	50	
		e) drzewo i węgle do kuchni i maszyny pa- rowej	570	114	285	171	1.140	
		f) naczynia i sprzęty kuchenne	150	30	75	45	300	
		g) pieczywo, mąka i drożdże	2.500	500	1.250	750	5.000	
		(pobory piekarza i 2 parobków, przenie- siono do Rubr. II. p. 20 i 22, zaś opał do piekarni, przeniesiono do Rubr. VIII. p. 32.)						
		h) wino dla chorych	750	150	375	225	1.500	42.862
		Do przeniesienia	20.484	3.158	11.655	7.565	—	42.862

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu					
rubryki	pozycyi		Z funduszu oddziału				R a z e m	
			I.	II.	III.	IV.	Szczegół	Ogół
			cho-rych-	po-łożnic	syfilitycznych	obląka-nych		
Złote austriackie								
VIII.		Z przeniesienia	20.484	3.158	11.655	7.565	—	42.862
	31	Wikt lekarza dyżurnego z winem i pieczywem	175	35	88	52	—	350
	32	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj tudzież opał do piekarni (w budż. 1884 w rubr. VIII. poz. 30 g).	2.780	556	1.390	834	5.560	
			170	34	85	51	340	5.900
	33	Oświetlenie, aparat gazowy z gazownikiem i parobkiem	1.488	297	744	447	—	2.976
	34	Sprzęty gospodarcze, naprawa tychże i spra- wienie nowych	1.250	250	625	375	—	2.500
	35	Utrzymanie jednej pary koni z furmanem, oraz reparacje i sprzęży i inne potrzeby	323	64	162	97	—	646
			500	250	—	—	750	
			100	20	50	30	200	
			180	36	90	54	360	1.310
		by do pralni	1.325	265	662	398	2.650	
		Sióstr Miłosierdzia: 80 zł.						
		z dodatkami	168 „	248	50	124	74	496
		po 48 zł. 480 zł.						
		roczna 60 „						
		2 zł. 1.452 „	996	199	498	299	1.992	5.138
		owej	2.650	450	1.100	1.100	5.300	
		Miłosierdzia:						
		placa roczna 80 zł.						
		wikt z pieczywem i dodatkami						
		rocznie po 168 „	248	50	124	74	496	
		c) koszt utrzymania 2 szwaczek:						
		1 szwaczka płaca rocznie 48 zł.						
		wikt tejże rocznie 132 „						
		1 szwaczka dziennie po 30 ct., czyni na rok 90 „	135	27	68	40	270	6.066
	39	Słoma do sienników	300	60	150	90	—	600
		Suma rubryki VIII.	33.352	5.801	17.615	11.580	—	68.348
IX.		Koszta sanitarne.						
	40	Lekarstwa	2.150	200	450	200	—	3.000
		Do przeniesienia	2.150	200	450	200	—	3.000

Wydatki. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu					
rubryki	pozycyi		Z funduszu oddziału				R a z e m	
			I.	II.	III.	IV.	Szczegół	Ogół
			cho-rych	po-łożnic	syfility- cznych	obląka- nych		
Złote austriackie								
IX.		Z przeniesienia	2.150	200	450	200	—	3.000
	41	Utrzymanie apteki:						
		a) opał do apteki . . . . . 140 zł.						
		b) 1 parobek do apteki płaca rocznie 64 "						
		c) wikt dla tegoż rocznie . . . . . 132 "	168	34	84	50	—	336
	42	Utrzymanie 2 Sióstr Miłosierdzia zatrudnio- nych w aptece:						
		a) płaca rocznie po . . . . . 80 zł.						
		b) wikt z pieczywem i dodatkami rocznie po . . . . . 168 zł.	248	50	124	74	—	496
	43	Na odczynniki chemikowi patologii	50					100
	44	Potrzeby sanitarne	2.795					
	45	Instrumenta chirurgiczne	250					
	46	Koszta pogrzebowe Sióstr Miłosierdzia i ubo- gich chorych	125					
		Suma rubryki IX.	5.786					
X.		Koszta kancelaryjne.						
	47	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne i t. p.						
XI.		Koszta kapliczne.						
	48	Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia, wynagrodze- nie za utrzymanie kościoła	125		63	37	—	250
XII.		Utrzymanie budynków.						
	49	Konserwacya i reparacya gmachu i obejścia szpi- talnego, tudzież czyszczenie kanałów:						
		{ zwyczajne 1.500	1.500	300	750	450	3 000	
		{ nadzwyczajne 3.365	3.365	673	1.683	1.009	6.730	
	50	Utrzymanie wodociągów i maszyny parowej	750	150	375	225	1.500	
	51	Asekuracya budynków, ruchomości i wiktuałów	150	30	75	45	300	
		Do przeniesienia { zwyczajne 2.400	2.400	480	1.200	720	4.800	—
		{ nadzwyczajne 3.365	3.365	673	1.683	1.009	6.730	—

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Wydatki.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu					
rubryki	pozycyi		Z funduszu oddziału				R a z e m	
			I.	II.	III.	IV.	Szczegół	Ogół
			cho-rych	po-łożnic	syfility- cznych	obląka- nych		
Złote austriackie								
XII.		Z przeniesienia { zwyczajne . . . . . { nadzwyczajne	2.400 3.365	480 675	1.200 1.683	720 1.009	4.800 6.730	— —
	52	Kominiarze i straż ogniowa	150	30	75	45	300	11.830
	53	Wynagrodzenie za czynności techniczne	300	60	150	90	—	600
		Suma wydatków: { zwyczajnych . . . . . { nadzwyczajnych	2.850 3.365	570 673	1.425 1.683	855 1.009	— —	5.700 6.730
		Ogólna suma rubryki XII.	6.215	1.243	3.108	1.864	—	12.430
XIII.		Odsetki z kapitałów dłużnych.						
	54	4% od kapitału 2.000 złp. ubezpieczonych na dobrach: „Prądnik Czerwony“ na rzecz ko- ścioła P. Maryi w Krakowie	20	—	—	—	—	20
XIV.		Podatki i daniny.						
		<i>A. Z realności i dóbr.</i>						
	55	Od realności szpitalnych	75	—	—	—	75	
	56	Z dóbr: „Prądnik Czerwony“	666	—	—	—	666	
	57	Z propinacji: „w Krowdrzy“	—	95	—	—	95	836
		<i>B. Ekwiwalenta.</i>						
	58	Od nieruchomego majątku szpitalnego	15	—	—	—	15	
	59	Z dóbr: „Prądnik Czerwony“	107	—	—	—	107	
	60	Z propinacji: „w Krowdrzy“	—	29	—	—	29	151
		<i>C. Podatek dochodowy.</i>						
	61	Z dóbr: „Tropiszów“ w Królestwie Polskiem położonych 450 złp. 16 gr.	115	—	—	—	—	115
		Suma rubryki XIV.	978	124	—	—	—	1.102
XV.		Rozmaite.						
	62	Koszta sądowe, portorya i inne nieprzewidziane wydatki	300	60	150	90	—	600
XVI.		Zapomogi dla położnic.						
	63	Dla położnic opuszczających wraz z dzieckiem bezpłatny oddział położnic	—	1.550	—	—	—	1.550
XVII.		Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.						
	64	Wynagrodzenie dla mamek po 15 ct. dziennie za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesione zostały	—	160	—	—	—	160

Wydatki. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu					
rubryki	pozycyi		Z funduszu oddziału				R a z e m	
			I.	II.	III.	IV.	Szczegół	Ogół
			cho- rych	pu- łóżnic	syfility- cznych	obiąka- nych		
Złote austriackie								
XVIII.	65	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Ludwika w Krakowie	12.800	—	—	—	—	12.800
		Uchwalono: Wydział krajowy zarządzi co należy, aby uchylić brak wpływu Dyrekcji szpitala św. Łazarza a względnie Wydziału krajowego na przyjmowanie i wypuszczanie dzieci ze szpitala św. Ludwika w Krakowie.						
XIX.		Z a p i s y.						
	66	Zapis ś. p. biskupa Szembeka, na odprawianie mszy św. przez Kapitułę krakowską .	38	—	—	—	—	38
	67	Zapis ś. p. Wencla, na obdzielenie rekonwalescentów	38	—	—	—	—	38
	68	Zapis ś. p. ks. Gałęckiego i Kłozowej, na odprawianie mszy św.	40	—	—	—	—	40
		Suma rubryki XIX.	116	—	—	—	—	116
XX.	69	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	150	—	—	—	—	150
XXI.		Dyety i koszta podróży.						
	70	Na podróże komisyjne w sprawach funduszu, jako właściciela dóbr .	50	—	—	—	—	50

szpital św. Łazarza w Krakowie.

Dochody.

rozpolnienie	Uchwała Sejmu										
	Z funduszu oddziału				R a z e m						
	I.	II.	III.	IV.	Szczegół	Ogół					
	cho- rych-	po- łożnic	syfility- cznych	obłąka- nych							
Złote austriackie											
D c h o d y.											
I. Odset od kapitałów.											
1	Od papierów wartościowych:										
	a) 5% od list zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego we Lwowie, w wiennej wartości na 26.700 zł.					1.125	135	75	—	1.335	
	b) 4 1/2% od galicyjskiej pożyczki krajowej z roku 1883., w imiennej wartości na . . . . . 5.200 zł.					221	13	—	—	234	1.569
2	5% od kapitału spłaconego przez fundusz krajowy					15.272	856	—	—	—	16.128
3	Od kapitałów hipotekowanych na dobrach i realnościach:										
	a) 4% od kapitału . . . . . 235 zł.					9	—	—	—	9	
	b) 6% " " . . . . . 9.166 "					550	—	—	—	550	559
4	Dochody z fundacyj:										
	a) Bieńkowskiego					170	—	—	—	170	
	b) Dąbkowskiego					206	—	—	—	206	
	c) Gałęckiego					26	—	—	—	26	
	d) Kłozowej (mszalna)					14	—	—	—	14	
	e) Kłozowej (szpitalna)					5	—	—	—	5	
	f) Ligęzy					262	—	—	—	262	
	g) Małeckiego					16	—	—	—	16	
	h) Pruskiego					263	—	—	—	263	
	i) Tarły					66	—	44	13	123	
	k) Wencla					38	—	—	—	38	
	l) Wolnych mularzy					65	—	—	—	65	
	m) Mszalna					—	—	115	—	115	
	n) Trzebieckiego					—	—	—	150	150	1.453
	Suma rubryki I.					18.308	1.004	234	163	—	19.709

Dochody. Krajowy szpital św. Łazarza w K

Liczba		Poszczególnienie	Z fundu					
rubryki	pozycyi		I.	II.				
			cho- rych	po- łożni				
II.		Dochody z realności i dóbr.						
	5	Czynsz dzierżawny z dóbr „Tropiszów“ w Królestwie Polskiem 2.700 Rbs.	4.450	—	—	—	—	4.450
	6	Czynsz dzierżawny z dóbr „Prądnik Czerwony“	3.805	—	—	—	—	3.805
	7	„ chowna“ z folwarku „Przeżinia Du-	50	—	—	—	—	50
	8	Czynsz za salę wykładową kliniki, od c. k. Rządu	150	—	—	—	—	150
	9	Dochód z ogrodu szpitalnego	1.270	630	—	—	—	1.900
	10	Czynsz dzierżawny z propinacyi w „Krowodrzy“	—	653	—	—	—	653
		Suma rubryki II.	9.725	1.283	—	—	—	11.008
III.		Zwroty kosztów leczenia.						
	11	Z funduszu krajowego galicyjskiego	63.500	6.500	30.000	15.000	—	115.000
	12	Z funduszków obokrajowych i od stron samo- płacących	6.580	1.700	4.000	7.720	—	20.000
		Suma rubryki III.	70.080	8.200	34.000	22.720	—	135.000
IV.	13	Dochody rozmaite.	120	90	45	45	—	300

Lit. G.

sz podrzutków w Krakowie.

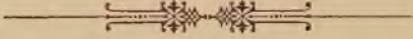
BUDŻET

na rok

1885.

uchwalony na posiedzeniu sejmowem z dnia 22. Października 1884.
zgodnie z wnioskami Komisji budżetowej.

Fundusz podrzutek w Krakowie.

Liczba		P o s z c z e g ó l n i e n i e	Uchwała Sejmu		
ru- bryki	po- zyty		Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
			Złote au		
W y d a t k i.					
I.	—	Płace urzędników i sług	—		
II.	—	Potrzeby kancelaryjne	—		
III.		Remuneracye i zapomogi.			
	1	Akuszerka za stręczenie żywicielek i pieluszkowe	25	—	—
	2	Żywicielkom za gorliwe pielęgnowanie dzieci	10	—	—
		Suma rubryki III.	35	—	35
IV.		Koszta utrzymania dzieci.			
	3	Podrzutek, których matki umarły, lub na oddział obłąkanych przeniesione zostały	190	—	190
V.	4	Koszta leczenia dzieci	10	—	10
VI.		Podatki i daniny.			
	5	Podatek z propinacyi w Krowodrzy	95	—	—
	6	Ekwiwalent " " "	29	—	—
		Suma rubryki VI.	124	—	124
VII.		Rozmaite.			
	7	Koszta pogrzebowe i inne drobne nieprzewidziane wydatki	20	—	20
		Suma wydatków	—	—	379

Fundusz podrzutków w Krakowie.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zyeyi		Złota austriackie		
		D o c h o d y.			
I.		Odsetki od kapitałów.			
1		5% od listów zastawnych Towarzystwa kredytowego ziemskiego w im. wartości 300 zł.	15	—	—
2		5% od kapitału spłacanego przez fundusz krajowy	856	—	—
3		Od fundacyi „Taryj”	82	—	—
4		4% od nadwyżki dochodów za rok 1883. i 1884. fruktyfikowanej w majątku zarodowym	66	—	—
		<u>Suma rubryki I. . . . .</u>	1,019	—	1,019
II.		Dochód z realności i dóbr.			
5		Połowa czynszu z propinacyi w Krowodrzy	653	—	653
III.		6 Rozmaite	5	—	5
		<u>Suma dochodów . . . . .</u>	—	—	1,677
		W porównaniu z wydatkami	—	—	379
		<u>Okazuje się nadwyżka dochodów . . . . .</u>	—	—	1,298
która do majątku zarodowego dołączoną zostanie.					
<p>Uchwalono: Wydział krajowy przedłoży na najbliższej sesyi projekt, w jaki sposób użyte być mają, począwszy od 1. stycznia 1886. dochody funduszu podrzutków w Krakowie, z uwzględnieniem stanowczej woli fundatora.</p>					

FUNDUSZ POLICYI KRAJOWEJ.

B U D Ż E T

na rok

1885.

Uchwalony na posiedzeniu sejmowem z dnia 22. Października 1884.
zgodnie z wnioskami Komisji budżetowej.

Fundusz policyi krajowej.

Liczba		Poszczególnienie	Uchwała		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	1.
ru- bryki	po- zyczy		Złote austriackie		
		Wydatki.			
I.		Koszta gospodarcze.			
	1	Utrzymanie korekcyonistów	50	—	
	2	Koszta leczenia	10	—	
	3	Ubior	20	—	
	4	Utrzymanie korekcyonistek	300	—	380
II.	5	Koszta transportu korekcyonistów i korekcyonistek	10	—	10
III.	6	Zwroty grzywien policyjnych	10	—	10
IV.	7	Zwroty należności posłańców karnych	2	—	2
V.	8	Remuneracye	5	—	5
VI.	9	Rozmaite	10	—	10
		Suma wydatków	417	—	417
		D o c h o d y.			
I.		Odsetki.			
	1	5% od kapitału zahipotecowanego na realności w Krakowie w kwocie 109 złp. 1 gr.	1	—	
	2	5% od listów zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredyto- wego ziemskiego, imiennej wartości 54.300 zł.	2.515	—	
	3	4 1/2 % od obligacyj pożyczki krajowej z r. 1883. imiennej war- tości 10.300 zł.	464	—	
	4	5% od chwilowo lokowanej gotowizny 56.444 zł. 09 ct.	2.822	—	
	5	6% przypadających w roku 1885. od resztującej ceny kupna 8.000 zł. za realność t. zw. Maryi Magdaleny L. 20 3/4 we Lwowie	480	—	
	6	4% od książeczki galicyjskiej Kasy oszczędności	3	—	6.285
II.	7	Policyjne grzywny	10	—	10
III.	8	Zwroty kosztów leczenia i zaopatrzenia korekcyonistów	10	—	10
IV.	9	Rozmaite	2	—	2
		Suma dochodów	—	—	6.307
		W porównaniu z wydatkami	—	—	417
		okazuje się nadwyżka dochodów	—	—	5.890
		która wpłynie do funduszu krajowego.			

Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

BUDŻET

na rok

1885.

Ustalony na posiedzeniu sejmowym z dnia 22. Października 1884. zgodnie z wnioskami komisji budżetowej.

Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba.		Poszczególnienie	Uchwała Sejmu		
			Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
ru- bryki	po- zycy		Złote austriackie		
		Wydatki.			
I.	1	Umorzenie pożyczki przez losowanie obligacyj	—	—	—
II.	2	Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących	36,189	—	36,189
		Koszta administracyjne.			
	3	10% podatku dochodowego od kuponów	3,619	—	3,619
	4	Należytość stemplowa	320	—	320
	5	Potrzeby kancelaryjne i inne drobne	100	—	100
IV.	6	Rozmaite	200	—	200
		Suma wydatków	40,428	—	40,428
		Dochody.			
I.	1	Zwroty kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym	10,000	—	10,000
II.	2	Odsetki: a) od kapitałów wypożyczonych "			
	3	b) prowizye zwłoki od kap. wypoż. Wydz. powiat.			
	4	c) od kapitałów chwilowo lokowanych			
		Rozmaite.			
	5	Wylosowane obligacye własne	—	—	—
	6	Zwrot zaliczek danych bankom na wypłatę kuponów i zwrot za brakujące kupony	500	—	500
		Suma dochodów	10,500	—	10,500
		W porównaniu z wydatkami okazuje się <i>niedobór</i>	—	—	29,9%
<p>Rezolucya: Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył wnioski zdążające do szybszego wycofania z obiegu obligacyj pożyczki krajowej z r. 1873. i do ostatniego zakończenia rachunku funduszu tej pożyczki.</p>					